13
11 L
18

F. 1. 13.

~~E(?)I 13.~~

13_5. G. 14

BARTOLI

à Saxoferrato,

Omnium Iuris Interpretum Anteſignani

COMMENTARIA

Nunc recèns, præter alias Additiones ad hanc diem editas, Aureis Adnotationibus

IACOBI ANELLI DE BOTTIS, *Regij Conſiliarij Neapolitani*, & PETRI MANGRELLAE *Cauenſis, cauſarum patroni, illuſtrata:*

CVM ELENCHIS RVBRICARVM, LEGVM, ET PARAGRAPHORVM, initio appoſitis, & à quàmplurimis mendis vindicata.

TOMVS OCTAVVS

In Secundam, atque Tertiam Codicis Partem.

Collegii SS. Blasii et Caroli

VENETIIS, M D XCV

Adnotatio Rubricarum ſuper Secunda Iuſtinianei Codicis parte, ordine alphabetico poſitarum.

Abolitionibus. fol. 123
Acquirenda, & retinenda poſſeſſione. 57
Acceptilationibus. 111
Accuſationibus, & inſcriptionibus. 108
Ad legem Falcidiam. 48
Ad legem Iuliam maieſtatis. 119
Ad legem Iuliam de adult. & ſtupro. eo.
Ad legem Iul. de vi publ. vel priuata. 120
Ad legem Cornel. de ſicarijs. 121
Ad legem Cor. de fal. eo.
Ad legem Iuliam repetundarum. 122
Ad ſenatuſconſultum Trebellianum. 46
Ad ſenatuſconſultum Orficianum. 52
Ad ſenatuſconſultum Turpilianum. 123
Ad ſenatuſconſultum Tertullianum. 51
Adoptionibus. 112
Aduerſus creditorem. 58
Annali exceptione. 60
Appellationibus, & conſultationibus. 79
Bonis authoritate iudicis poſſid. 88
Bonis proſcriptorum, vel damnatorum. 123
Bonis libertorum. 6
Bonis maternis, & materni generis. 53
Bonis, quæ liberis, &c. 54
Bonorum poſſeſſione ſecundum tabulas. 8
Bonorum poſſeſſione cõtra tabulas, quam prætor liberis pollicetur. 9
Bonorum poſſeſſione contra tabulas liberti, quæ patronis liberiſque eorum datur. eo.
Caducis tollendis. 49
Calumniatoribus. 123
Carboniano edicto. 10
Codicillis. 36
Collationibus. 11
Comminationes, epiſtolas, & programmata. 77
Communia de ſucceſſionibus. 53
Communia de vſucapionibus. 57
Communi ſeruo manumiſſo. 57
Communia de legatis, & fideicommiſſ. & de in rem miſſione tollenda. 44
Conditionibus inſertis tam legatis quàm fideicõmiſſarijs libertatibus. 46
Confeſſis. 78
Contrahenda, & commit. ſtip. 105
Creditorem euictionẽ pignoris nõ debere. 112
Cuſtodia & exhibitione reorum. 119
Debitorem venditionem pignorum impedire non poſſe. 104
Diſtractione pignorum. 104
Donationibus. 116
Donationibus, quæ ſub modo, vel conditione, vel ex certo tempore conficiuntur. 117
Donationibus cauſa mortis. eo.
Duobus reis ſtipulandi. 106
Edicto diui Adriani toll. 33
Emancipationibus liberorum. 112
Emendatione ſeruorum. 121
Emendatione propinquorum. 121
Etiam ob chirographariam pecuniam. 104
Euictionibus. 112
Exceptionibus, ſeu præſcriptionibus. 104
Executione rei iudicatæ. 76
Exibendis, & tranſmittendis reis. 118
Falſa cauſa adiecta legato, vel fideic. 45
Falſa moneta. 122
Famoſis libellis. eo.
Fideicommiſſis. 40
Fideicommiſſarijs libertatibus. 57
Fideiuſſoribus, & mandatoribus. 110
Fructibus, & litium expenſis. 74
Furtis, & ſeruo corrupto. 3
Hæredibus inſtituendis, & quæ perſona hæredes inſtitui non poſſunt. 18
Hæreditatibus Decurionum. 57
His quibus, ut indig. hæreditas auſertur. 35
His, quæ pœna nomine in teſt. relinquuntur. 40
His, qui ante apertas tabulas. 50
His, qui propter met. iudic. non app. 87
His, quæ ſub mõ legati, vel fidei. relinquuntur. 46
His, qui in priorum cred. loco ſuccedunt. 103
His, qui ſibi adſcribunt in teſtamento. 122
His, qui latrones occultauerunt. 123
Impuberum, & alijs ſubſtitutio. 21
Indicta viduita. & l. Iul. Miſcella tol. 40
Ingratis liberis. 112
In quib. cauſis ceſ. longi temp. præſcrip. 58
Inſtitutionibus, & ſubſtitutionibus. 19
Iniurijs. 122
Interdictis. 89
In quibus cau. pig. tacite contrahitur. 101
Inutilibus ſtipulationibus. 105
Iure deliberandi, & de adeunda hæreditate, vel acquir. 27
Iure dominij impetrando. 104
Iure aureorum annulorum. 7
Latina libertate tollenda. 57
Legatis. 37
Legitimis hæredibus. 52
Liberis præteritis, vel exhæredatis. 23
Libertis, & eorum liberis. 7
Liberis exhibendis. 93
Litigioſis. 107
Longi temporis præſcriptione. 58
Luitione pignoris. 104
Mathematicis, & maleficis. 121
Mulierib. quæ proprijs ſeruis ſe iunxerunt. 120
Neceſſarijs ſeruis hæredibus inſtituendis, vel ſubſtituendis. 23
Ne liceat in una eadẽq; cauſa tertio prouo. 87
Ne rei dominicæ, vel templorum vendicatio tẽporis exceptione ſubmoueatur. 58
Nouationibus, & delegationibus. 111
Obſequijs à libertis patrono præſtandis. 7
Operis libertorum. 6
Pactis pignorum. 104
Patria poteſtate. 112
Pœna iudicis, qui male iudicauit. 73
Pœnis. 123
Pignoribus. 96
Poſthumis hæred. inſtituendis, vel exhæred. 26
Poſtliminio reuerſis redemptis ab hoſt. 112
Precario, & Saluiano interdicto. 96
Præſcriptione xxx. vel 40. anno. 58
Prætorio pignore. 103
Priuatis carceribus inhibendis. 119
Priuilegijs fiſci. 78
Priuilegijs dotis. 89
Quando non petentium partes petentibus accreſcant. 8
Quæ res pignori obligari poſſunt, vel nõ, & qualiter pignus contrahitur. 101
Quadriennij præſcriptione. 68
Quando ciuilis actio crimiali præiu. 122
Quando prouocare non eſt neceſſe. 85
Quando dies legati, vel fideicommiſſi ced. 51
Quæſtionibus. 123
Quæ ſit longa conſuetudo. 112
Quemadmodum teſtamenta aperiantur. 33
Qui accuſare non poſſunt. 117
Qui teſtamenta facere poſſunt, vel non. 14
Qui potiores in pig. hab. 102
Qui bonis cedere poſſunt. 88
Quibus non obijcitur longi temp. præſcrip. 58
Qui admitti ad bo. poſſ. 7
Quibus res iudicata non nocet. 77
Quomodo, & quando iudex ſententiam proferre debet. 60
Quorum appellationes non recipiuntur. 86
Quorum bonorum. 89
Quorum legatorum. 90
Raptu virginum. 121
Relationibus. 79
Remiſſione pignorum. 103
Re iudicata. 75
Repudianda bonorum poſſeſſione. 11
Repudianda, vel abſtinenda hæreditate. 32
Requirendis reis. 123
Res inter alios acta. 78
Reuocandis his, quæ in fraudem credi. 89
Reuocandis donationibus. 11
Sententiam paſſis, & reſtitutis. 123
Sententiam reſcindi non poſſe. 74
Sententijs ex periculo recitandis. 65
Sententijs, & interlo. omn. iud. 66
Sententijs, quæ ſine certa quantitate prolatæ ſunt. 70
Sententijs, quæ pro eo, quod intereſt, proferuntur. 70
Sepulchro violato. 121
Seruis fugitiuis. 2
Seruis Reipublicæ manumittendis. 57
Si aliena res pignori data ſit. 100
Si a non compe. iudice iudica. eſt. 73
Si antiq. cred. pignus uendide. 103
Si communis res pig. data ſit. 103
Si cauſa iudica. pig. captum ſit. 103
Si pignus pig. datum ſit. 101
Si pendet appel. mors interuenerit. 87
Si quis omiſſ. cau. teſtamenti. 39
Si ex falſis inſtrumentis, vel teſtimonijs iudic. ſit. 77
Si per vim, vel alio modo. 94
Si reus, vel accuſator mor. fuerit. 119
Si quis Imperatori maledixerit. eo.
Si plures vna ſententia condemnati ſunt. 77
Si vendito pigno. agatur. 104
Si vnus ex plurib. hæred. cred. vel deb. eo.
Si pign. conuen. num. ſequuta non ſit. eo.
Si quis aliquem teſtari prohibuerit. 35
Si vnus ex pluribus appel. 87
Si de momentanea poſſeſſione fuerit appellatum. eo.
Si quis eam, cuius tutor fuerit, corruperit. 121
Si in fraudem patroni de liberis alienatio facta ſit. 6
Solutionibus, & liberationibus. 111
Succeſſorio edicto. 10
Suis & legitimis. 51
Tabulis exhibendis. 95
Temporibus appellationum. 83
Teſtamento militis. 13
Teſtamentis, & quemad. teſta. ord. 15
Teſtamentaria manumiſſ. 57
Verborum, & rerum ſignificatione. 39
Vindicta libertate. 57
Vnde vi. 90
Vnde liberi. 9
Vnde legitimi, & vnde cognati. 10
Vnde vir. & vxor. 11
Vſuris rei iudicatæ. 77
Vſu. & fruc. lega. & fideicommiſſorum. 46
Vſucapione pro empto. 57
Vſucapione pro donato. eo.
Vſucapione pro dote. eo.
Vſucapione pro hærede. eo.
Vſucapione transformanda. eo.
Vt criminalis quæſtio intra certum tempus terminetur. 123
Vt in poſſeſſionem legatorum. 51
Vti poſſidetis. 94

FINIS.

LEGVM ELENCHVS,
VBI PRIOR NVMERVS LEGEM, POSTERIOR PAGINAM REFERT.

A

A Cohæredibus 17.48
A patre 4.12
A pleriſq; 1.122
A proconſulibus 19.81
Ab adminiſtratione 8.38
Ab eo 9.41.3.61
Ab executione 5.87
Abolitu 2.123
Abſentem 6.118
Aeſtimendum 4.87.
Accuſatum 17.118
Accuſationem 6.117
Actio quidem 1.104
Ad commentarienſem 4.119
Ad eum 2.46
Ad inteſtati 5.52
Ad ſolutionem 5.76
Addictos 29.81
Aduerſus 2.46
Aduerſus eum 4.4
Adulterij 32.120
Aeris alieni 35.116
Affinitatis 1.51
Agrum 2.51
Alia cauſa 8.16
Alienum 6.4
Alienum 21.9
Alumnus 1.101
Ambiguitates 24.7.1.40
Amitæ 5.53
Ampliorem 27.82
Ancillæ 12.4
Ante 7.87
Ante quam 8.53
Appellatione 3.79
Apud antiquos 21.5
Apud hoſtes 8.51
Arbitri 1.65
Aſſiduis 12.101
Auctore 7.111
Auctoritatem 3.91
Aureorum 2.7
Auunculo 6.53

B

Beneu Zenone 8.58
Blanditus 12.114
Bona 1.88
Bonorum 7.20.1.21
Bonorum poſſeſſio 1.7

C

Calumnia 1.123
Captatorias 11.14
Carbonianum 2.8
Caſus 8.15
Cenſemus 4.105
Cenſualis 7.116
Certa eſt forma 6.51
Certa ratione 5.86
Certum eſt 5.10
Certi iuris 8.14
Ceſſante 2.61
Ciues 11.81
Ciuile 5.40
Ciuili 1.15
Clari & aperti 19.42
Codicillos 4.33
Collegium 8.18
Competit 6.59
Conditioni 2.19
Confeſſos 1.78
Conſanguinitatis 3.52
Conſentaneum 8.62
Conſobrinorum 1.10
Conſtat 3.89
Conſtitit 1.73
Conſtante 81.116
Conſtitutionis 2.54
Conſuetudinis 2.113
Conſultu 23.17
Contra eos 8.51
Contra patronum 1.7
Creditor 20.99.2.104.106
Creditori 2.110
Creditores 3.96
Creditricem 7.103
Creticonum 37.18
Cum abſente 1.123
Cum acutiſſimi 30.43
Cum alienam rem 10.38
Cum aliquis 21.30
Cum alter 11.110
Cum anterioribus 5.83
Cum antiquioribus 39.29
Cum antiquitas 28.17
Cum apud 30.88
Cum Archimedoram 4.51
cum aſſeueras 1.59
cum unum 1.19
cum certum 19.48
cum certum ſit 20.18
cum agnatos 3.112
cum conſtet 2.101
cum de bonis 31.116
cum de mortis 4.117
cum de poſſeſſione 1.87
cum debitum 2.27
cum dediticij 1.57
cum domitam 33.99
cum eorum 5.76
cum & filij 7.88
cum & poſtliminij 6.112
cum fratrem 9.36
cum hæredes 7.21
cum hi 1.44
cum hæc 7.14
cum in adoptiuis 10.111
cum in libris 14.19
cum in longi 12.58
cum inter 1.33
cum index 11.68
cum indicem 1.70
cum iure 1.112
cum magiſtratue 4.86
cum multo 9.51
cum neceſſitatem 18.42
cum nemo 5.58
cum non 10.64
cum non ſolum 8.55
cum non ex eo 6.66
cum noſtrum 1.57
cum notiſſimi 7.58
cum oportet 6.54
cum Papinianus 14.68
cum patrem 2.46.6 84
cum poſt 1.23,1,58.26.81
cum præſentibus 11.64
cum pro eo 1.70
cum pro pecunia 25.111
cum profitearis 4.117
cum propiorem 2.10
cum proponas 3.38.8.57.9.8 ... 89
Cum propoſitis 3.37
cum quærebatur 11.91
cum quaſtin 22.18
cum quidam 9.50.10.23.4.23 23. 38. 4. 39. 7.46.18.57.5.75 4 110
cum rationibus 16.117
cum res 5.100.12.116
cum rempub. 3.102
cum rem alienam 10.38
cum reſponſo 12.38
cum ſalutatue 1.123
cum ſecundum 3.41
cum ſententiam 6.67
cum ſerui 2.23
cum ſeruum 6.3
cum ſit 7.57
cum ſolitum 35.70
cum ſolito 8.88
cum ſucceſſores 21.112
cum Syllanianum 11.16
cum teſtatorem 1.46
cum tibi 10.102.12.112
cum te pecuniam 4.99
cum veneranda 1.54
cum vir 31.120
cum virum 16.42
cum vxori 4.51
curator 3.100

D

Damus 21.122
Dato opera 11.117
Datum 16.18
De crimine 12.117
De emancipatis 23.51
De eo qui precio 2.73
De his 11.4
De his quos 8.119
Deberi 6.57
Debitor 1.96
Debitorem 15.99
Debitores 10.99
Deciſione 6.13
Defuncto 2.6
Defunctis 6.52.4.119
Delegatio 1.111
Diſtantibus 22.17
Diffamari 5.72
Diſcretis 1.15
Diſtractis 14.99
Diuturnum 1.58
Dominus 9.80
Dominium 8.122
Domini 1.104
Donatarum 1.58
Donatio 25.116
Donationes 9.117
Dotis 5.11

E

Edicto 3.13
Eius qui 1.86.2.87
Eius quod 5.11
Eum qui. 2.40.5.131.14.122.15. 350—
Eu cosu 33.82
Eorum 4.128
Eorum qui 1.57
Eos etiam 16.81
Eos qui 14.4.2.35.2.77.6.79.9. 102.1.118.1.123
Eos quos 9.76
Ea demum 6.12
Ea qua 7.62
Eo quidem 7.118
Eam quam 14.42
Emancipatus 1.11
Emancipatos 1.11
Emancipata 3.8
Empti 21.112
Emptionum 1.116
Emptor 9.58.1.111.8.111
Emptori 28.12
Error 7.48
Errore 7.15
Et iuriſdictionis 2.88
Et ab antiquis 31.17
Et in epiſtola 22.42
Et in legatis 4.48
Et in maioribus 20.81
Et in multis 25.81
Et in priuatorum 3.73
Et militibus 13.14
Et nomen 1.48
Et publicarum 8.87
Et qui 2.77
Et ſi frater 36.99
Et ſi inutiliter 2.40
Et ſi Marcellus 1.119
Et ſi perfectis 1.117
Et ſine 5.47
Etiam 3.& 5.7.20.40.3.48.1. 1.3
Etiam ex aliis 1.119
Etiam nomen 5.76
Etiam poſt 1.87
Etiam ſi 2.45
Eunuchis 5.14
Ex cauſa 8.24.8.56
Ex contractu 3.88
Ex his 2.46
Ex his prædijs 5.111
Ex his verbis 7.14.5.151
Ex illo tempore 13.81
Ex imperfecto 3.15.22.16
Ex legato 17.18
Ex libera 6.51
Ex libris 12.58
Ex repudiatione 26.42
Ex ſtipulatione 7.67.1.105
Ex teſtamento 2.9.5.11.13.29 43.2.57
Exceptione 31.112
Executorem 8.76
Executores 7.11
Extraneum 9.18.11.18

F

Falcidia 2.48
Fallaciter 3.123
Falſus procurator 19.4
Falſi 5.121
Falſam 3.77
Fideicommiſſum 27.43
Fideiuſſor 10.110 2.11
Filium 7.51.7.116
Filios 4.89.1.112
Filia 11.38
Filia 12.12
Filiæ dotem 4.81
Filiam 7.12.16.11
Filio familias 4.27
Frater 1.113
Frater tuus 1.13.1.121
Fundo 2.39
Fuſioſum 9.14

G

Generaliter 6.20.218.110.10.117
Geſto 6.76
Gracchus 2.119

H

Habitantis 2.96
Hæreditas 4.16
Hæreditatis 12.18
Hæreditatem 2.37.4.58.1.89
Hæres inſtituta 3.24
Hæredi 1.89
Hæredem 37.112
Hæredes 1.35
Hæredum 25.42
Hæc ſententia 8.& 4.70
Hac conſultiſſima 8.14.21.16
Hac lege 1.65
Hi qui ad ciuilia 7.80
His qui 2.87
His ſolis 7.117
Hos fructuum 1.74
Humanitatis 9.22

I
Iam pridem 2.57
Iam tibi 1.111
Ignoti 5.93
Illam maritu 19.12
illam ſubtilem 33.116
illud quad 35.39
illud ſine 20.11
impetrata 3.74
improba 7.58
in annalibus 21.18
in bonis 1.88
in cauſa iudicati 3.76
in cauſis 16.118
in ciuilem 2.3
in ciuile 4.88
in communes 1.57
in corrigendis 1.121
in donationibus 12.48.31.116
io cum 18.4
in extraneos 20.116
in hac 30.116
in imponenda 6.48
in legatis 20.38.1.46
in offerendis 35.82
in pecuniarys 3.123
in poſſeſſionem 8 88
in queſtione 13.123
in quacunque 1.119
in redhibitione 13.6
io ſeruorum 2.58
in ſucceſſione 2.511.52.9.52
in ſumma 6.99
in teſtamento 6.14.12.141.7.48
in teſtamentis 26 17
incerti 3.89
infantis 4.8
iniquum 17.117
inquiſitio 18.111
inſtrumenta 24.42
intelligere 2.104
inter alios 1.78
inteſtata 2.117
inteſtato 4.51
inuaſor 5.91
ipſis 2.83
irritum 8.48
irritam 3.57
is qui 1.23.2 121.17.121
is qui bona 1.77
ita nobis 28.119
item poſſeſſio 8.17
iubemus 11.47.6.83.5.112.1.119
iudex 1.71.77
iudices 12.68.1.91
iudicibus 24 81
iudicati 4.78
iudicium 3.35
iuris ignorantia 6.8
iure noſtro 5.110
L
Lata 27.116
Latam ſententiam 1.242
Legatum 1.40.4.46
legatorum 1.46
legis iulia 4.87
legem iuliam 3.40
legem quam 9.116
lege xij Tabularum 14.53
liber captus 7.112
liberi 1.8
liberos 18.12
libera 8.67.2.105
liberum ſue 15.110
libertatem 36.120
liberti 6.6 1.7
libertos 6.7
libertæ 9.6.2.7
libertinę 4.7
licet 18.14.8.27.14.48.1.51.4.
58.7.102.1.105.3.121
licet ex cauſa 1.9
licet vnde vi 5.104
lite 1.105
litigator 1.74
litigatoribus 14.81
M
Magnam 11.105
Maior 23.99
male agitur 2.59
mancipia 5.1
manifeſtiſſimi 22.5
manumiſſionis 26
maritus 1.11
mater 5.51
mater tua 3.6
matri 4.52
matres 3.51
maximum 4.24
meminimus 15.51
meminerint 6.91
meminiſſe 6.119
miles 2.1
milites 15.14.8.153
minime 12.81
minoribus 6.36
minus 2.57
momentanea 8.93
monumenta 14.38
N
multum intereſt 1.6
Natales 1.7
Ne cauſas 15.81
Ne diu 21.123
ne quidam 17.14
nec ambigi 6.116
nec apud 7.18
nec aiunt 4.112
nec bona 10.58
nec codicillos 5.37
nec emancipati 15.12
nec emere 16.18
nec ex vera 9.58
nec exemplum 20.122
nec filium 9.111
nec ignorans 10.116
nec imperiale 2.94
nec nos 4 112
nec patronis 7.6
negando 19.119
nemo 11.15.10.58.5.121
nemo arbitretur 3.83
nemo iudex 13.68
neminem 3.118
nepotes 2.51
nepotibus 3.9
neq; libertis 7.7
neq; perſe 10.18
neq; profeſſio 5.15
neq; ſuam 1.74
nihil 2.57
omnis 1.76
nolumus 20.16
nomen quoque 4.101
nominationis 27.81
non ab re 11.93
non abſtulit 4.111
non codicillum 14 16
non dubitatur 6.111
non dubium 26.16
non eſt 1.7
non eſt dubium 15.18.5.17
non ex eo 30.112
non hoc 4.10
non idcirco 11.15.4.37
non ideo minus 5.17.5.118
non ignorat 9.111
non ignoret 4.75
non inſtam 4.47
non omnimodo 1.103
non oportet 5.36
non pro 2.52
non prohibetur 8.117
non recte 3.77
non ſemper 1.60
non ſine ratione 3.54
non tantum 18.38
non uidetur 1.66
noſtram prouiſionem 30.17
notum eſt 1.58
nouatione 4.110
nouerint 2.123
nouum 2.79
nuda 5.105.4.119
nullus 2.118
nulli 10.68
nulli officialium 3.86
nouationum 4.111
O
nutritoribus 10.53
Obſeruare 2.86
omnem 6.51.4.54.10.86
omnes 12.15.1.58.4.59.23.
121
omnium 19.16
omnibus 10.121
omne verbum 2.44
optimam 14 105
P
ordo 3.76
Pactum 3.11
Pater tuus 2.17
Patronus 2.9
patruo 7.52
pecunia 5.89
pendente 1.8
per hanc 1.50
per liberam 1.57
per procuratorem 8.58
peremptorias 2.74
perfecta donatio 4.117
perſecutione 24.99
pignus 1.104
pignoris 18.99
polla 2.35
portionem 12.116
poſſeſſionem 3.45
poſt aditam 5.11
poſt deciſionem 13.4
poſt diui Marci 7.119
poſt mortem 12.41
poſt ſententiam 9.67
poſthumo 2.9.10.12
potuit 5.27
præcipimus 32.82
prædia 6.41
prædys 1.39
præſcriptionem 5 59
præſcriptiones 13.105
præſes 3.66.5.79.2.89.5.99
præſes prouinciæ 1.104
precibus 8.21
prior 5.102
prius 1.79
prius eſt 1.117
pro debito 6.88
procurator 1.102
prolatam 4.66
proprias 13.18
propter 5.88
puberem 12.28
publicati 2.15
publico 1.119
Q
pupillorum 5.33
Quæſtionem 32.41
Quandiu 5.104.6.298
Quamuis 17.4.4.21.2.11.1.17.
2.37.15.42.5.87.2.89.2.96.8.
99.17.99.2.100.19. & 30.119.
30.120.3.123.
quanquam 1.121.3.13.1.14.104
quanquam pecunia 2.70
querela 12.122
qui bonis 1.88
qui crimen 3.117
qui de crimine 9.18
qui deportantur 1.17
qui ex conducto 1.57
qui explicandi 10.118
qui fideicommiſſariam 8.41
qui filios 6.101
qui legati 5.51
qui manumittuntur 1.26
qui nummis 3.6
qui pactus 1.104
qui pignus 1.102
qui poſt 3.37
Qui rem 3.118
quiſe patris 3.19
qui ſepulchra 3.29
quæ adulterium 29.111
quæ prædium 6.101
quicquid 2.54
quicunq; 4.3.4.54.3.105 9.121.2.
123.
quæcunq; 4.13
quidam 5.23.4.27.20.29.31.43.
8.48.6.52
quiſquis 6.87.28.116.5.119
quod certatum 3.27
quod ex liberto 11.6
quod ſcitis 3.54
quoniam 15.16.7.27.1.51.18.81.21.
81.3.104.2.114.6.120.6.345
quoniam vnum 3.119
quoties 13.18.11.41.13.41.12.51
3.5 2.2.77.3.117
R
Raptores 1.128
Recte 1.89
Renitente 11.28
refert 5.46
reprehendenda 5.19
requirendi 2.2
res 1.57
res quæ 1.53
res inter alios 2.77
res ob cauſam 1.103
res iudicata 2.76
rebus 1.75
res obligatas 21.99
reos 23.121.1.118
S
rupto 1.36
Sæpe 9.60
Sancimus 27.17.4.19.7.47.14.53
3.77.7.100.15.111.34.117.22.
121
Satis aperte 2.111
ſatis notum 4.100
ſcimus 21.10
ſciuus 10.52
ſcire 1.53
ſcire debes 1.48.1.89.1.51
ſcire debetis 7.89
ſcriniarios 16.14
ſcripturas 21.102
ſcrupuloſam 11.105
ſecundum 4 105.32.116
ſecundus credito 22.99
ſenium 3.14
ſententiam latam 1.85
ſeruus 4.53.1.153
ſeruus hæres 3.32
ſeruo 5.100
ſeruum fugitiuum 12
ſeruorum 1.123
ſeruis 4.37
ſeruos 8.151.14.153
ſi a fratre 14.14
ſi a patre 1.27
ſi ab eo 11.53
ſi abducta 10.4
ſi acenſatoribus 4.118
ſi actor 10.80
ſi actu 6.93
ſi ad inſtar 3.86
ſi ad ſcribatum 4.79
ſi aliquid 13.116
ſi appellationem 31.82
ſi apud 17.81.2.117
ſi arbiter 2.66
ſi autem 4.52
ſi auus 1.9.2.23
ſi auia 6.27.19.116
ſi auia frater 2.10
ſi Barſatorem 13.110
ſi bona 5.88
ſi bonorum 2.8
ſi cauſam 2.76
ſi cautiones 2.117
ſi compenſandi 6.18
ſi competenti 1.51

Si conſidis 3.120
Si contra 2,51.8 80.1.87
Si controuerſia 9.111
Si creditor 3,103.2.104.7
110
Si creditoris 37.41
Si crimen 10.117
Si criminis 4.120
Si cuiuſdam 2.118
Si cum inter 286
Si cum pecuniam 3.89
Si cum pecuniam ſuam 3.105
Si cum quæſtio 37.112
Si curatoris 9.28
Si de poſſeſſione 4.91
Si debitor 4.89
Si decreto 2.102
Si defunctus 9.51
Si delegatio 3.111
Si doceas 1.117
Si dominium 9.99
Si donatio 5.116
Si donationis 2.111.48.110
Si donationem 1.117
Si donatione 33.12.1.117
Si dotem 4.46
Si duobus 3,44
Si eius 2.52
Si ea 3.46.13.98.7.117
Si ea quæſtio 3.36
Si ea quæ 23.116
Si eo tempore 6.103
Si emancipati 21.13
Si ex edicto 2,89
Si ex pecunia 1.3
Si ex multis 3.173
Si ex Senatuſconſ. 1.46
Si falſos 8.122
Si fideicommiſſum 6 51
Si fideiuſſor 27.11.
Si filius 84.116.3.133
Si filium 1.112
Si filia 2.105
Si finis agri 10.112
Si flumine 3.353
Si fœmina 5.123
Si Fortidianum 7.37
Si frater 4.14.5.41
Si fratris 3.27
Si fratri 8.51
Si fugitiui 3.2
Si functiones 4.116
Si fundi 2.104
Si fundum 4.102.27.112
Si generaliter 6.102
Si hæres 1.89
Si hi qui adulterij 34.120
Si his, de quorum 8.52
Si hypothecas 8.103
Si idem codicilli 7.37
Si ideo 7.36
Si in fraudem 1.6.9.98.1.39
Si in nomine 4.15
Si in perſona 21.42
Si in poteſtate 1.95
Si in rem 7.101
Si in te 7.89
ſi in vna 2.57
ſi infantis 18.28
ſi inteſtati 1.52
ſi is qui 2.14.1.87
ſi is cui 7.4
ſi it quem 2.119
ſi ita 1.57
ſi iudici 1.87
ſi legatarius 24.18
ſi legata 6.37
ſi lex 11.2
ſi liberti 2.6.21.110
ſi Liſias 1.110
ſi longis 7.76
ſi magnum 31.117
ſi maior 12.53
ſi manumiſſori 4.7
ſi manumiſſus 2.7
ſi maritus 14.13
ſi mater 1,10.3.19.0.100
ſi matre 11.51
ſi miles 3.118
ſi militaris 2.73
ſi monumento 3.101
ſi mortis 5.48
ſi mulier 35.120
ſi neque 1.77
ſi nominis 2.116
ſi non conuicij 5.122
ſi non deſignata 3.46
ſi non inducta 5.100
ſi non ſinguli 1.77
ſi non ſpeciali 9.15
ſi nondum 3.3
ſi nulla 6.58
ſi ob cauſam 33.112
ſi obligata 19.112
ſi pactum 6.105
ſi parentes 20.112
ſi partem 5.57
ſi partus 3.121
ſi pater 2,11.4.18.4.202,53.8
86.4.87.3.88.6.110
ſi patri 24.116
ſi paterna 1.& 2.31,3.89
ſi pecuniam 3.76.1.104.
ſi per fideicommiſſum 3.47
ſi permutationis 29.112
ſi plures 6.46
ſi Pontionilla 3.51
ſi poſſeſſionem 117
ſi poſt 1.26.24.112
ſi poſtquam 3.51
ſi prædium 4.111
ſi prædiorum 35.48.2.117
ſi præſes 6.62
ſi prætorium 1.103
ſi probaueris 1,40.2.100.2.103
ſi Proculiana 8.40
ſi quando 3.79.36.82.9.122
ſi quantitatem 2.88
ſi quis 7.13.3.67.14.3.246.33.7
52.8.66.17.9.30.81.1.83.1.87
4.89.9.103.20.118.2.119.1,
119.2.155.1.122.9.153,
ſi quis ad ſe fundum 7.120
ſi quis aduocatus 12.105
ſi quis agere 8.17
ſi quis ali. ui. 3.119
ſi quis argentum 35.117
ſi quis eum 5.119
ſi quis decurio 21.122
ſi quis duobus 11.23
ſi quis hæredem 7.20
ſi quis homicidij 11.118
ſi quis in tantam 7.92
ſi quis intra 7.113
ſi quis libellos 28.81
ſi quis nauicula 1.57
ſi quis pro redemptione 36.117
ſi quis quadringentorum 38.48
ſi quis ſe 8 118
ſi quis ſeruo 20.5
ſi quis tibi 26 112
ſi qua 1.120
ſi qua illuſtris 5.52
ſi qua mulier 4.51
ſi quam 4 6
ſi quando 9.93
ſi quid 5 117
ſi quidem 9.105
ſi quondam 35.119
ſi reſiduum 5.104
ſi Ruſiant 4 13
ſi ſeruum 16.4
ſi ſoror 8.12
ſi ſorori 14.78
ſi ſororem 18.117
ſi ſtatus 18.112
ſi ſucceſſione 2.89.
ſi ſuus 1.104
ſi tabulas 1.77
ſi tempore 1.6
ſi teſtamentum 10 15.8.20
ſi teſtamento 7.20
ſi tibi 6.100
ſi tibi ac filio 1.11
ſi bonis 10.28
ſi te & filios 7.164
ſi te manumiſſum 1.103
ſi te non 1.96
ſi te parens 5.51
ſi tres A 7.6
ſi tutor 3.23.1.120
ſi vendidiſſet 1.103
ſi veritas 23.42
ſi virgis 1.121
ſi vina 3.54
ſi vniuerſa 15.18
ſi vnquam 8.117
ſi vnus 12.15.6.47
ſi vt allegas 11.48
ſi vt proponis 4.61.5,62.6.76.3,
86.1.95.3,119,
ſi vxor 5.46.99
ſi vxor tua 7.68
ſicut 3.59
ſicut certi 9.14
ſicut maior 4.32
ſicut vim 39.99
ſinguli 14.116
ſine 12.112.17.116
ſine in initio 6.37
ſine poſſeſſio 14.112
ſolita 9.103
ſororem 10.36
ſpem 3.116
ſpem eorum 5.101
ſtatutis 3.65
ſtipendia 4.76
ſub ſpecie 4.76
ſubtracto 9 4
ſucceſſores 16.48
ſuggeſtioni 5.39
ſuper 1.58
ſuper annali 1.60
ſuper delictis 2.79
ſuper empti 16.112
ſuper hypothecis 7.100
ſuperuacuam 1.40
ſuum hæredem 33.78
T
Talis 12.36
Tempus 1.58
Tempora 2.83
Terminato 3.74
Teſtamentum 17.16
Teſtamenti 2.33
Teſtamento 6.8
Teſtamenta 18.16
Teſtandi 31.16
Teſtes 1.15
Titius 10.6
Tres 9.64
Tutoris 2.120
V
Vbi auiarum 10.51
Vbi falſi 22.122
Velles, nec ne 6.117
Venales 7.86
Venditioni 4.57
Verbum 10.41
Verba 6.15.145
Veteranis 9.105
Veteris 2.86
Vetuſtiſſimam 3.104
Vi pulſos 2.91
Vice 20.116
Vita 11,58
Vitrico 3.53
Vniuerſa 1.100
Vniuerſas 2.58
Vnus 3.58
Voluntas 4.41
Voluntatis 7.41
Vſucapio 7.99
Vſuras 8.111
Vt inter 3.105
Vt inteſtato 3.51
Vt liberis 37.12
Vt perfectius 2.60
Vt teſtamentum 1.33
Vt verborum 9.20
Vt vnius 1.122
Vti poſſidetis 1.94
Vxor 19.18
Vxor tua 4.117
Vxoris 2.26

Legum Elenchi Finis.

PARAGRAPHORVM INDEX.

A

Ac ſatiſdationis 95
Alio 23
Apoſtolos 80

C

Cùm autem. 6.17.13.30.77.50.55
Cùm igitur 30

D

Donec tamen 32

E

Emptor 45
Eodem obſeruando 82
Et cum antea 83
Et cum lex 40
Et cum triplici 60.
Et hæc quidem 32
Et ſi præfatam 30
Ex imperfecto 44

F

Filij autem 56
Furti actio 4

H

Huic ſaluberrima 82
Hæc autem omnia 50
Hæc ſi 82
His ita 50

I

Illud 47.83
Illud autem 60
In computatione 31
In his 83
In his autem 82
In his etiam 60
In nouiſſimo 50
In primo 49
In refutatorijs 83
In ſeruis 57
In ſupradictis 47

L

Licentia danda 31

N

Ne autem 50.55.117
Neceſſitate 55
Ne autem temerè 80
Non autem 157
Nos autem 5
Notiſſimum 32
Nulla ſcilicet danda 60

O

Officijs 82

P

Pro ſecundo verò 50
Per nuncupationem 17

Q

Qua 23
Qua autem 50
Quicquid 81
Quòd ſi in duce 82

S

Sanè ſi illuſtrium 82
Sed cum 55
Sed cum in ſecundam 6
Sed cum ſcimus 83
Sed & aliam 58
Sed & ſi quis 117
Sed quærebatur 5
Sed quis 44
Sed quia apud 40
Sed ſi quis 44.60
Si autem in iudicio 80
Si malu 57
Si quis 117
Si quis autem 17 8.137
Si quid autem 80
Similique modo 56
Sin autem 44.47.54.55.56 80. 83.88
Sin autem aliquis 33
Sin autem aliquid 50
Sin autem hoc aliquis 32
Sin autem partes 238
Sin verò poſtquam 32
Super his 80

V

Vbi autem 50.56.57
Vt autem 88

F I N I S.

AVTHENTICARVM INDEX.

C

Ceſſante 52
Contra rogatus 47
Cui relictum 40

D

Defuncto 52

E

Ei qui appellat 61
Et conſequenter 68
Et cum 52
Et qui iurat 88
Ex cauſa 68
Ex teſtamento 11
Excipitur 54

H

Hoc amplius 43
Hoc inter liberos 17
Hoc ita 106
Hoc ſi debitor 286
Hodie 80

I

Idem eſt 55
In ſucceſſione 51
In teſtamento 52
Itaque 152
Item hæreditas 55
Item ſi appellatione 84
Item poſſeſſor 102

M

Mala fidei 58

N

Niſi breuiores 65
Niſi rogati 47
Niſi triennale 54
Non licet 24
Nouo iure 74

O

Omnes peregrini 83

P

Poſt fratres 52
Præterea 11

Q

Qui ſemel 63
Quod locum 11
Quod ſiue 16

R

Res quæ ſubiacent 45

S

Sed cum teſtator 48
Sed & in eo 147
Sed lis quæ 54
Sed nec ante 121
Sed nouo 2
Si quis vult 103
Si tamen 84
Similiter 49

AVTHENTICARVM FINIS.

ADNOTATIONES

Iacobi Anelli de Bottis, Regij Conſiliarij Neapolitani, & Petri Mangrellæ Cauenſis, cauſarum patroni acerrimi, ad Bart. in ſecundam Codicis partem, nunc primum in lucem prolatæ.

De ſeruis fugitiuis. Rub.

L. Requirendi.

IN Principio.) Nota, quod bona furata poteſt quis perquirere in domibus vicinis, cũ licentia iudicis, alias tenetur actione iniuriarum. hoc tamen non procedit in debitore fugitiuo: nam ſi vicinus eum detineat, tenetur eum exhibere, nec de homine exhibendo, Boer. in deciſ. 63. At vxorem, & Monachum licet perquirere. ibi. Mangrel.

Auth. ſed nouo.

In prin.) ſi fuerit plures armati, & extractis tamis ex ſeriniis plura fueſint furati, pro prima vice non tenẽtur pœna mortis ſi furtum aſcendit ad ſummam ducatorum mille. Boer. in deciſ. 155. quæ eſt mirabilis. Mangrel.

Quæro dicitur quod debet.) Vide ſcriben. in c. Reg. ad hoc, num. 41. cum ſeq. vbi quid ſi vnam tantum babet, & quid ſi nullam. De Bottis.

Intelligit publicum latronem.) de differentia inter furem, & publicum latronem vide Mod. in c. Reg. ad hoc, de furt. nu. 31. & 56. De Bottis.

Intelligit publicum latronem.) de differentia inter furem, & publicum latronem vide Mod. in c. Reg. ad hoc, de furt. nu. 31. & nu. 56. De Bottis.

L. Quicunque.

Imponitur pœna.) In pœna pecuniaria inſpicitur an verba ad iudicem referantur: & in dubio electio eſt Rei in corporali, vel alternatiua eſt electio iudicis dummodo ſuper ea qualitate cauſæ, & perſonæ eligat. Arnald. in c. quoniã, de hæret. in 6. car. 121. in ver. 8. quæro. poſt Deci. in l. ſi fugitiui, ſupra eodẽ, nu. 9. vſque ad 100. Quod Iudex eligat, & q primus nominatus ea ordine ſcripturæ attendatur, Dec. in c. inter cæteros. n. 5. de reſcrip. ponit 10. limit. ad regulam, quod electio ſit iudicis: in contractibus electio eſt Rei, ad hoc in l. ſi ſic ſtipulatus fuero. ff. de verb. obl. Mangrel.

De furtis, & ſeruo corrupto, Rub.

L. Ciuili.

IN prin.) Indicium eſt contra illum in cuius poſſe reperitur ſcriptura raſa vel falſificata, ſicut contra tenentem rem furtiuam, Alex. conſ. 205. per totum lib. 6. Item expendẽs pecuniam falſam liberatur probando ab alio, etiam in cognito habuiſſe, ſecus ſi non probauerit, quia præſumitur cõtra eum. Ang. Aret. in ver. falſario, nu. 30, Vbi Auguſt. idem in ſcriptura raſa tradit Salic. in l. maiorem, nu. 31. ſupra de falſ. & de primo dicto in l. 3, §. ſi raſæ, ff. de bo. poſſeſ. ſecund. tab. Mangrel.

L. etiam

Publicanus.) Contrarium tenet Affl. in Conſt. Regni, puritatem, num. 15. vbi ſi Gabelloti exigunt vltra, quam debent, tenentur pœna furti. Mangre.

L. in eum.

Fallit in conſuetudine.) Tollit conſuetudinem: intellige etiam futuram. Glo. in proe. Conſt. Alex. in l. ſi mihi, & tibi §. in legatis, num. 7. & 8. de leg. 1. Dec. in c. ſicut. nu. 11. de probat. Curt. in c. ſi. fo. 10. de conſuetud. ſed in l. dudum. nu. 25, de contrah. empt. tradit ad procedere ſolum ratione turpitudinis, vel intolerabilis iniquitatis reprobetur. Mangrel.

L. ſi quis ſeruo.

Ergo ſecundum.) Vide Affl. in conſt. Reg vſurariorum, nu. 9. Mangrel.

De operis libertorum. Rub.

L. ſi tempore.

EX cauſa neceſſitatis.) Neceſſitas intelligitur excepta, Affl. de iure Pro. quæ. 12. fol. 168. nu. 16. vbi quod vendens propter neceſſitatem, non expectat terminum illius l. quod tempore neceſſitatis licet furari. Quod tẽpore neceſſitatis licet alienari res, alienari prohibitas, quod excuſet a periurio. Et q ſi Prælatus iurauerit non alienare inconſulto ſummo Pontiſ. alienabit propter neceſſitatẽ. Itẽ propter neceſſitatem licet extra domum baptizari, clem. prima de baptiſ. propter neceſ. vnus ex cõſilio explicat cauſam ſemel per alium inceptam, l. 1. de offi. conſul. Propter neceſſitatem communicantur victualia, quæ quis in naui habet, l. 2. §. corporum in ſi. ad l. Rod. de iact. ſed tantum dũ imminet beneficium tribuit, hic, in l. 1. §. nunciatio, col. ſi. ff. de noui oper. nunc. Dec. in l. ſi donationis, num. 17. infra de collat. Mangrel.

Qui admitti ad bonorum poſſeſſio. poſſint, & intra quod tempus. Rub.

L. Bonorum poſſeſſio.

IN prin.) Lapſus terminus tacitam repudiationem inducit, Affl. de iure protomiſ. vol. 12. fo. 168. nu. 21. Mangrel.

Ex hoc, q dicit &.) Adde q hæc dictio, &, implicat id, ad quod ſi eſt dictũ, Dec. cõſ. 256. nu. 16. Itẽ dictio maxime, ſimiliter implicat, niſi ponatur inter genus & ſpeciem, cum tunc ſignificet rationem in expreſſis fortio. Capic. deciſ. 163. num. 2 Firman. in ver. maximè, nu. 2. quod ſemper abundat, de qua hic ad reprimendum, in verbo rem, maxime. Mangrel.

L. Quandiu.

In prin.) No. quod pendente cauſa, non currunt tẽpora appellationis à ſententia. Itẽ pendente nullitate teſtamenti non currit tempus ad proponendum querelã de inoffi. teſtamento. Item ſi eſt controuerſia in feudo non currit tempus Vaſallo, nec eſt in mora. Itẽ non currit tempus vt no, ſi eſt quæſtio inter emptorem, & venditorem, de re vendita. Item non currit tempus Prælato in iure eligendi, nec ad promouendum in beneficium ſi de eo eſt controuerſia, & alia ad materiã Tiraq. de Retra. fo. 79. n. 36. Item ſi pendet cauſa deſertionis, vel aliquid incidens, non currunt fatalia, Brun. in conſ. 87. num. 31. Item terminus non currit quandiu eſt reſpondendũ poſitionibus, vel aliquid occurreret, Fran. Aret. in l. quandiu, la 2. nu. 6. ff. de acqui. hæred. Itẽ ſi dilatio fruſtratoria in odiũ procuratoris, ſeu Domini ſcientis mãdatum nullũ, Tiraq. de Retra. fo. 132. col. 3. nu. 2. Item dilatio non currit quando adeſt impedimẽtum de mandato procuratoris, & mandatum ſit nullum, currit dilatio fruſtra cum facto partis, Tiraq. de Retra. fo. 123. nu. 3.

Quando non petentium partes partibus accreſcant. Rubrica.

IN Rub. No. quod filia renunciante pars ſua accreſcit fratribus, & quando & quando accreſcendi materia ſit? Boer. in deciſ. 104. Item ſi quis tenet feudum a duobus, & cõmittit felloniam voi, vtiq. altera pars nõ accreſcit alteri, vel feudum vadit ad condominũ, Paris de Put de Reinteg. feud. in verb. an ſi Ruſticus, fol. 13. Item ſi filia quando excluſa è ſtatuto faciat partem, & computetur in numero liberorum, & quando augeat, & minuat legitimam, Tiraq. de Retra. fo. 37. nu. 15.

L. Quoties.

In prin.) An ius accreſcẽdi habeat locũ in fiſco, vel Eccleſia, vide Gul. Bened. in c. Raynutius, in ver. & vxorem, prima dec. num. 94. & ibi multa de materia iuris accreſcendi. Et an habeat locũ in fideicõmiſſis. Alex. in conſ. 42. primo dub. de Bottis.

L. Bonorum.

In pria.) An autem poſſit vna pars teſtamenti probari per ſeptem teſtes, alia per alios. vide Bal. & Alex. in l. cum antiquitus, C. de teſta. & ibi Iaſ. Alex. in cõſ. 176. viſo themate. in l. 1. vol. 1 & facit, quæ habẽtur per Innoc. in c. qualiter & quando, el grande, de accuſ. & de probatione inſtitutionis omiſſa, Dec. in conſ. 305. per totum. & quod quando eſt quæſtio de ſolennitate poſſit probari per duos teſtes, Affl. deciſ. 166. col. 2. ver. & illud, quod dicitur. Itẽ expreſſa pupillaris per 7. teſtes debet probari. Dec. conſ. 315. nu. 7. vbi quod voluntas declaratoria probatur per duos teſtes. Mangrel.

Quærit. gl.) Aymo conſ. 65. in 2. dub. de Bottis.

Confitetur teſtatorem.) Vide Aym. de Antiq. fo. 34. nu. 41. de Bottis.

Quod habuerit animum legandi) Adde, q præſumit vnicus actus, & nõ pluralitas, Aue. de But. in c. cũ Ioãnes. de fid. inſtr. vbi Fel. col. 2. Dec. in c. in præſentia in 9. not. de prob. Iaſ. hic, nu. 7. Ale. cõſ. 30. nu. 10. li. 7. vbi, quod propterea, q probatio fuerit ad defenſionẽ licet careat diſert ad illud vulnus, quod prẽdit certo die illatum, dictum vnius declaretur, & ſuppleatur per alium, Bar. in l. ſi quis ex argẽtariis. §. quis. ff. de eden. & Soc. conſ. 91. nu. 6. lib. 3. ſi plures ſuper eodem articolo deponant de venditione librorum, & duo de venditione librorum. & equi: non ſunt teſtes cõtrarii. Alex. cõſ. 62. num. 8. lib. Ad quod Thomas ĩ. Matth. cap. 21. ibi, inuenietis: aſinam cum pullo; nam alii Euangeliſtæ aſinam nõ commemorant, Curt. de teſt. vol. primo, ſo. 290. in prima col. vbi in tertia cõcla. quod in dubio præſumuntur conteſtes. ſed quid ſi dicant hęc fueſint verba formalia? dicuntur ſingulares, Alex. conſ. 150. lib. 5. nu. 5. ad quod, quæ ad l. ob carmen. ff. de teſti. Mangrel.

Ve extra de tranſtr. cap. cum Ioan.) Affl. deciſ. 175. quod idem in cõtractu caſu deperdito. quod requiritur certus numerus teſtium. Mangrel.

Vnde liberi. Rub.

L. Qui ſe patris.

IN prin.) Adde, quod diſpoſitio huius l. nõ procedit in eo, qui non ſit conceptus in vita aui decedentis, quia ille nullo iure Ciuili, & prætorio ſuccedit. Aret. in §. poſthumorum. col. 1. ver. nota, quod ille demum. Inſt. de exhæred. liber. & in §. cum autem. vbi eſt rea. Inſt. de hæred. quæ ab inteſt. Item ceſſante affinitate, ceſſat compromiſſum. Tiraq. ceſſante cauſa, ſo. 12. nu. 39. Mãgrel.

Perinde ſuccedit filio.) An iſti ſuccedant in feudo, & veniãt inſtituto facientia mẽtionem de agnato, vide Bal. hic, col. ſi. & de materia vide Tiraq. de retract. linag. §. 1. in gl. 9. nu. 88. de Bottis.

Contra iſtã lecturam.) Vide Tiraq. de Retra. ligna. §. 1. gl. 9. nu. 95. de Bott.

De ſucceſſorio edicto. Rub.

IN ſiue rubricæ. Quærit gl. quare introductum fuit.) Vide Gul. Beo. in c. Rainutius, in ver. & vxorem. nu. 53. de Bottis.

L. Si aniſ.

Debes ſcire.) Adde idẽ eſſe in materia feudali vt per Cur in tract. de feud. 3. par. verſ. 3. quæro, & hanc opinionem Bar. ſequuntur Doct. relati per Cott. in ver. graduum. de Bottis.

Secus in extraneis.) Adde, q licèt in materia ſucceſſionis fiat computatio ſm ius Ciuile, eo quia de iure Ciuili ſuccedit: tamen in materia matrimonii, uel alia ſimili, in qua attenditur ius canonicum, ſm Canones computatur. Deci. conſ. 358. per totum, nu. 3. Idem in conſ. 339. tradit etiam in quodã ſtatuto, in quo plus dicebatur, computari debere, ſm ius Canonicum tamẽ in ſucceſſione attenditur ius Ciuile. Item vt diſpoſitio reſtringatur; ſemper fit interpretatio, vſque ad gradum de iure ciuili, in quo quis vocaretur Dec. cõſ. 134. nu. 3. licet ſucceſſor vſq: ad 10. gradum, & nõ vltra porrigatur præterquam in ſucceſſione Magnatum, poſui ad hunc in auth. in ſucceſſione J. de ſuis & leg. Itẽ appellatione deſcendentium veniunt omnes in infinitum Dec. conſ. 364. nu. 1. Item in computatione generationis non computatur prima perſona, poſui, infra, Vnde vir, & vxor. Mangrel.

Vnde vir, & vxor. Rub.

L. Vnica.

IN prin.) Notat Alex. ex hac l. quod propterea nõ cõtinentur in ſtatuto compromiſſi vir, & vxor, quia non ſunt affines, ſed cauſa affinitatis. l. nõ facile. §. affines. ff. de grad. vbi Gl. in ver. ea nuptiis. ſic & in computatione generationis, non connumeratur is, qui incipit. Dec conſ 624. in prin. & ſic etiam Prælatus non eſt de Collegio, nec habet vocem in Capitulo. Deci. conſ. 641. in ſi. Mangrel.

Auth præterea.

In legitima.) Et ſic no. quod non computatur legatum in eo, q vxor ex pacto lucratur. Vide Bald. in conſ. 38. Reſtitutione, dotis. in 1. per. & adde pulcrã diſtin-

diſtinctionem, an & quando relictum iudicetur animo compenſandi, Affl. in deciſ. 44. 2. dub. & idem in deciſ. 138. in fi. tradit relictum ꝑ patrem ſecundo genito non compenſari in vitam militiam. Item in notabili caſu, ꝙ vxor nõ habet quartam in bonis viri rebellis, Soc. in conſi. 121. lib. 4. & vide quæ poſui in l. creditorem. ff. de leg. 2. Et contra vxorem habentem patrem diuitem Soc. conſ. 30. li. 4. vbi idẽ in ea, quæ ea parua dote ex hæreditario ſubſtentari poſſet, maritis non extantibus agnatis ſuccedit vxori ex hoc in burgenſatico non in feudo. c. 1. in marit. ſucce. vxo. Mangrel.

Locuples, vel pauper.) Vide per Didac. Couar. 2. lib. varia. reſo. c. 6. nu. 8. fol. 459. & ibi qualiter probetur paupertas. fo. 460. de Bott.

Et adde, ꝙ ſi habet patrem diuitem nõ militat deſtinctio huius authen. vt late per Alca. hic, & in l. in ſuis. ff. de lib. & poſthu. & vide hic Dec. col. 3. contra Alca. col. 13. & 14. tamẽ pro cõmuni vide aureum tex. in cap. viduas. 1. quæſt. 2. Item ſi poſtea vxor fuit diues non propterea ei deſinet competere quarta, Dec. in conſ. 14. per totum. Mangrel.

Computari.) Dec. in conſ. 150. nu. 3. Soc. conſ. 30. lib. 4. Mangrel.

De collationibus. Rub.

IN addit. rub. in fi.) Hoc verum in deſcendentibus, ſed ſi eſſent patrui vna cum conſobrinis, vel aſcendentes cũ aliis nõ conferunt, Boer. deci. 303. Magrel.

Lex teſtamento.

Fit ſimpliciter filio emancipato.) Vide Dec. con. 59. de Bott.

L. pactum.

In prin.) Facit deciſ. Affl. 350. vbi ſoror renuncians bonis paternis, & maternis & fraternis, quæ prouenirent ex teſtamento, vel ab inteſtato non excluditur ſi bona materna, quæ ꝑuenirẽt ea donatione inter viuos: licet ſi filia eſt dotata de bonis patris, quæ patris filia ſit; tũc nõ obſtat iuramẽtũ: Item ſi filia dotata de paternis & maternis, & quæ iurauit non petere dotes maternas, põt enim petere, quia diues, dotes maternas. Item quibus modis filia dotata, quę renũtians cum iuramento poſſit contrauenire. Dec. hic qui ponit nõ nullas limitationes ad dictum c. quamuis. Item pater dotans intelligitur de bonis ꝓpriis dotare, nõ de materna, vel de alienis. l. ſi. & ibi Bar. C. de dot. promiſ. Item ſi pater habens dotes maternas en ſuo poſſe, & dotans filiam ſimpliciter intelligitur de bonis propriis, non maternis, Par. in conſi. 84. Item ſi mulier renũtiat bonis paternis & maternis nõ renũtiat legitimæ, niſi ſpecialiter dicatur Gram. deciſ. 57. vbi habes, quod ſi filia renunciat bonis maternis non prohibetur petere legitimã in bonis aui materni. Item ſi filia renuntiat, vel fuit dotata de paragio, & mortuus eſt frater ſuus relicta filia vtiq; amita collata dote ꝑſe vna cum nepte ſua ſuccedere, quia ſtatutum dictans, quod extantib. maſculis non ſuccedant fœminæ, ſi moritur maſculus relicta femina tantum nõ habet locum ſtatutum, Gram. deciſ. 61. & iſtam queſtionem ponit Bart. in l. liberorum, nu. 15. ff. de verborum ſig. & quod filia renũtians, non intelligatur renunciare legitimæ niſi expreſſe renũtiaſſet. Iaſ. in l. 3. nu. 10. ff. ſol. mat. Grã. deciſ. 101. vbi in renuntiatione bonorũ paternorum, maternorum, & fraternorum, nõ includi legitima, neque bona feudalia. Item renunciatio facta cũ iuramento, non operatur, ſi eſt maxima læſio. Item ſi dos eſſet minus legitima, poteſt peti ſupplementum. Gram. in d. deciſ. vbi infinita habes de materia renunciationis. Item paragiũ poteſt eſſe plus legitima, minus verò non: tamen paragium poteſt eſſe minus legitima, ſi dotãs eſſet perſona ignobilis & habet amplas facultates, quæ fuit opinio Franc. A. Villani iuncta. l. cum pater. § gener. ff. de iure dot. & hæc mihi placet. Itẽ quando per renunciationẽ intelligitur renunciatũ legitimę. Gram. in deciſ. 102. Boer. in deciſ. 3. Item quia renunciando non videſ renunciare legitimæ, Boer. in deciſ. 14. niſi expreſſe ſit renunciatum cum iuramento, aliàs non tenet. Item ſi filia habuerit dotẽ a patre ſm facultatem, & poſtea facultates patris ſint auctę, an filia poſſit petere ſupplemẽtum. Boer. in deciſ. 61. tenet, ꝙ ſic, q̃ aucta facultate, augetur legitima, item filia renuntians in manibus fratrum intelligitur cõtemplatione omnium renunciare. Boer. deciſ. 104. Item facit partẽ in ſucceſſione ſed nõ vocaſ ad partem. Boer. ibi. Itẽ ſi filia ex primo matrimonio renunciat bonis maternis, & paternis, in manibus patris, quod ſi mortua ſit, ſeu eius frater ex primo matrimonio, illa portio in bonis maternis non acquiritur patri ſed alteri fratri. Boer. in deciſ. 184. ſed pater habebit vſumfructum eius vita durante. Item dotata a patre, ſi renunciat bonis maternis vtiq. poteſt agere ad dotes maternas. Affl. deciſ. 178. & vide quæ poſui ad hunc in l. ſi. ſupra de dot. promiſſ. Itẽ ſi filia renunciat intelligitur contemplatione filiorum exiſtentium, tñ ſi in futurũ nõ extiſtunt maſculi, vtique illa ſuccedit. Dec. in cõſ. 14. nu. 5. Bal. in l. ſed & quis, ſupra de ſecund. nup. Item ſi pater mortua uxore cũ ampla dote ex qua habet duas filias: ſi alteri dat modicam dotem, alij verò integram & totam dotem etiam ſi prima ſit ꝑſens poteſt petere vſq; ad medietatem, & ſi tacuerit per longum tempus, Alber. in l. 1. in fi. ſ. de bonis maternis. Item ſtatutum excludit filiam dotatam per conſt. Regni, vt de ſucceſſio. & nõ ſolum excuditur a ſucceſſ. legitimæ, ſed a ſucceſſ. matris. Curt. iun. in conſ. 2. Item ſi conceditur feudum filiis maſculis, & fœminis, vide tex. in c. 1. §. mutus. Epiſcopum, vel Abbatem. Mangrel.

L. ſi donatione.

Non profectitium) vide Tiraq. in l. ſi vnquam. in ver. donatione largitus. nu. 61. cum ſeq. de Bott.

In add. ad ver. ſi merita.

Contra prædicta vide Dec. cõſ. 86. col. fi. De Bott.

In Tiraq. in l. ſi vnquã, nu. 93. adde tex. in l. cum quir. §. filiam, & quæ ibi addidi ff. de leg. 3. Dec. in cõſ. 20. incã inſtrumentorũ, per totũ. & adde ẽt, ꝙ aſſertio ſummi Pontificis, nõ ꝓbat, quæ narrat, & q̃ ſunt neceſſaria ad vtilitatem, actus, & ſine quib. actus nõ ſubſiſtit, Dec. 602. nu. 13. 16. ꝙ eſt primũ, 10. 4. vol. & ad mãm vide Curt. cõſ. 68. circa videtur hoc, & indifferenter, vbi agitur ſi in pſonas ꝓhib. tas, vt Dec. in hoc loco, & Curt. conſi. 67. & in princip. 30. ſic ẽt cõfeſſio patris, ꝙ habuerit pecunias a filio eſt ſuſpecta niſi ex aliis ſufficiat Dec. cõſ. 95. verſ. nec obſtat, ꝙ talis confeſſio. vbi etiã de confeſſione viri, ꝙ emerit de pecunia uxoris, & adde hic quæ poſſ. ad Bar. in l. etiã qui debitorẽ ff. de iure fiſci. Item in confeſſione clerici, quod emerit de pecunia concubinæ, Dec. conſ. 17. per totum Curt. d. conſ. 68. tradit, quod vno tantum caſu actus eſt permiſſus, nõ creditur dicenti, in illum caſum facere. Item donatio, quæ valet propter renũtiationem debet continere debita merita, qui valen tia. Dec. conſ. 174. circa principium. Item non ſtatur declarationi Papæ aſſerẽtis aliquid in ꝓiudicium eius cui eſt ius quæſitum Dec. in conſ. 250. circa finem, de quo vide. Item cõtractus initus cum filio ſpurio: etiam onetoſus præſumitur in fraudem. Dec. conſ. 32. nu. 3. Item ſi tranſigentes aſſerant litium, vel litis tum orem ſubeſſe nõ ſtatur aſſertioni. Dec. conſ. 351. nu. 3. de quo vide quæ addidi in l. 1. ff. de tranſact. Item aſſerentes teſtatorem ſanæ mẽtis, vel contra dicentes certioratos non probant. Item ſi tẽpore donationis non ſuberat ratio prohibitionis inter contrahentes, ſi tamẽ donatarius innitatur aſſertioni meritorum cõtra filios, poſtea ſuſceptos, ſibi incumbit onus ꝓbandi merita, & ea ſpecificata. Dec. conſi. 36. nu. 11. 16. vbi de eo, qui aſſerit ſe eſſe bene meritum, eo q: erat dedicatus ad ſeruitia donatarij, & habuerit ab eo auxiliũ, & fauorem, & plura de aſſertione meritorum in ſpecie, & cum iuramento, Capic. decil. 203. nu. 7. 18. vbi cõfitenti emiſſe de pecunia ſpurij & vxoris ſi aliis indiciis nõ ſuit, ꝙ vxor, & filius aliunde quæſiuiſſent non creditur. Itẽ carentis valet ob merita quatenus cõcurrerunt, dixi in l. Aquilius. ff. de donat. & quod etiam ſi uno tantum caſu actus eſt permiſſus; credatur aſſerenti illum caſum facere cõſt. diuæ Memor. æ, nu. 7. Affl. ſic etiam non creditur aſſertioni iudicia in his, quæ reſpic unt validitatẽ actus. Dec. in cõſ. 603. nu. 10. 12. immo firmatur iuramento. Dec. in conſi. 239. Mangrel.

L. illud ſine

In collationem.] Interpretatio eius ꝙ in legato veniat ſit ita vt æqualitas ſeruetur. Dec. cõſi. 41. col. 1. ſi adimatur legatum vni ẽt alteri cui æqualitatis cauſa legatum fuerat ademptum, cenſetur alteri de adimendis legatis. Dec. in cõſ. 80. nu. 2. & ea hoc argumẽ grauatum hæreditate reſtituere eam partẽ, quæ a cohærede ad ipſum ꝑuenit ſemper ut interpretatione reſultet inæqualitas. idem conſ. 222. in fine, vbi propterea quod legatum Iuris patronatus Titio, & fratribus ſuis ac Seio ſit pro rata inter Titium & fratres, & Titius non habeat maiorem partem, pater non facit alium filium baſtardum, idem. 319. in fine. ubi dicitur an pater non ſolũ filijs, ſed nepotibus præiudicare voluerit: licẽt in prælegatis non conſideretur æqualitas ex leui coniectura ad æqualitatem recurritur. idem. 349. nu. 8. & adde conſ. 319. idem 361. nu. 1. & quæ ad hunc in l. hac cõſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſtam. frat. ter, & conſentientes non poſſunt in diuiſione æqualare fratrem, quem teſtator ob demerita in quota inſtituit. Dec. conſ. 547. ubi, ꝙ ſi æquiualitur repetunt, ad quæ adhuc in l. ſi teſtamentum infra de teſtamen. Mangrel.

AEqualitatis ſeruandæ.] Dec. conſ. 59. de Bottis.

Cum pecunia patris.] vide late per Io. Crot. in Rep. l. frater a fratre. nu. 72. de cond. indeb. de Bottis.

De Teſtamento Militis. Rub.

L. ſi emancipati.

FIt collatio.] Soc. conſ. 64. li. 3. porut. 8. conclu. in materia collationis. Mangre. Diuerſo iure ſuccedunt.] Qualiter declarentur iſta verba Bar. vide hic Dec. nu. 15. in prin. de Bottis.

Conferunt emancipatis.] Dec. conſ. 59. de Bottis.

Vt d. l. illam.] Collatio in ſucceſſione aſcendentium tantum & vbi legitima debetur urget, & ad idẽ Cagnol. hic, nu. 112. item quando ſucceditur matri, cõfertur ea mẽre omnium hic, & expreſsẽ Dec. nu. 8. in fine, uer. 4. in fine, uer. 4. & ultimo. Gl. in auth. quod locũ in uerbo, & cum mater ſupra eodem. & clarius Alber. col. 1. in fine, uer. item inter hęc ſuos nec emancipatos. Mangrel.

L. capitatorias.

In prin.] Nota, ꝙ per verba denotantia arbitriũ poteſt in alium conferri, Dec. conſi. 494. nu. 3. ubi ua'et commiſſio declarationis. Mangrel.

L. Seriniari.

In prin.] Ad materiã iſtius. l. uide Dec. i. l. fi. ff. de excuſ. tut. Fel. in c. fi. col. 2. de off. de leg. & in Rub. de Mag. & Rom. in ſing. 64. Soc. in reg. 284. uer. 34. fallit, de Bott.

Qui teſtamenta facere poſſunt uel non, Rub.

L. ſi is quẽ

IN prin.] Ad materiam huius l. uide Gul. Ben. in c. Raynutius in uer. Mortuo, lo primo, nu. 4. cum ſeq. uſq. 76. quod ſi fuit præuentus. de Bottis.

L. Furioſum.

In prin.] De materia furioſi, Alex. in conſ. 86. nu. 4. lib. 2. Affl. in dec. 143. q̃ hoc refert, & ſequitur. Item adde, ꝙ ẽt ebrietas uitiat, non tam hebetudo. intellectus: addidi ad hunc in l. 3. ff. de bonorum poſſeſ. infanti muto. & Alex. in d. conſ. 86. nu. 7. adducit amẽ, quod nõ præſumatur actũ tempore furoris, deinde, nu. 6. uſq. ad 12. late firmat contra, ubi ẽt tradit, quod ſi reperitur datus curator ex illo decreto ꝓſumitur furor: adde ſortius, quod ille q fecit dare curatorẽ, non põt eum poſtea probare ſanę mentis. Rota in deciſ. 856. Titius in antiquis; & q̃d præſumatur factũ tẽpore furoris Card. in clem. prima col. 2. uer. 2. §ro, de hom. & ꝙ ebrius non poſſit teſtari. Dec. in c. placuit, nu. 8. de teſtu. diſtinguens de ebrietate, qualis ſit. & adde Capic. deciſ. 85. q refert iudicatum pro donatione facta fratri nõ obſtãtibus legitimis cõiecturis fraudis, & ẽt furioſus ad pias cauſas non poteſt teſtari, Dec. in l. in negotijs, nu. 1. ff. de reg. iur. & etiam ſi committit delictum nõ tenetur. l. infans. ad l. Cornel. de ſicarijs. Item differentia eſt inter dementem, fatuum, & furioſum, & mente captũ. Iaſ. hic & in. l. humanitatis, infra de impu. & ali. ſubſt. & fatuus poteſt facere teſtamentũ, Iaſ. hic, & quãdo cognoſcitur fatuitas. Gram. dec. 2. in prin. & l. ob quæ uitia. ff. de ædil. edic. & fatuus confitens delictũ, nõ bene aſtringit dicta cõfeſſio, Gram. in d. deci. & uide quę poſui ad hũc in. l. quidam in ſuo. ff. de condit. inſtit. Itẽ quando quis faciendo ſe amentem, pręſumitur, vel probeſ non eſſe ſanę mentis, ad plenum Gram. in deciſ. 73. Item ſi fatuus donat Eccleſię valet donatio, & ſi fecit teſtamentum cum omni ſolẽnitate, vtiq; valet: vel ſi fatuus tulit ſentẽtiam iuxta formam iuris valet ſententia. Gram. ibidẽ. Item quando cognoſcitur quem eſſem furioſum, uel fatuũ, vel prodigum. Boer. in deciſ. 23. nu. 62. teſtamentum prodigi, furioſi, & fatui non tenet, Bal. in l. 2. in 10. quæſt. ſup. de reſcin. vendi. Mangrel.

De Teſtamentis, & quemadmodum teſtamenta ordinentur. Rub.

L. Teſtes.

SEd debes dicere quod tunc.] Vide late per Gram. in deciſ. 31. nu. 18. de Bott. Reputatur ſeruus.] Gram. in deciſ. 34. nu. 49. de Bott.

L. Publicati.

In prin.] Publicatio habet vim protocolli, Bal. in l. fi. nu. 2. ff. de edẽdo. Mãgrel.

L. Errore.

Hic error notarij.] Vide Guid. dec. 130. & omnino 504. & 528. de Bottis.

L. Si non ſpeciale.

In prin.] Adde Corſetum in repertorio in verbo teſtis, col. pen. Item etiam in cauſa matrimonij ſufficit ſi ad vocem uenerit. Dec. in conſi. 163. nu. 3. vbi hẽs q̃d teſtes occulte adhibiti ad actũ probant, ad quod Abb. in c. ex literis. nu. 4. de conſue. vbi bona apoſtilla, & quod teſtes tã in teſtamento, quam in codicillis debent eſſe in conſpectu teſtatoris, Dec. conſ. 354. nu. 3. Itẽ in crimina-

libus etiam ſi agatur ciuiliter non creditur teſtibus dicentibus ſe cognouiſſe aliquem ad vocem, Aret. in c. cum cauſam, nu. 27. & c. præterea, de teſt. ubi plenè de videntibus actum per ſimulam, vnus poſt alium, & vide quæ poſui in l. 2. ff. de aqua pluu. arc. Mangrel.

L. Si teſtamentum

In prin.] Deſcriptum contra teſtamentum non valet, Dec. conſ. 359. nu. 5. vbi quod teſtamentum eſt de iure gentium, & non poteſt per Principem tolli, & in conſ. 403. nu. 14. Item nec partiũ conuentione teſtamentum reſcinditur. poſui ad hunc in l. cum falſa. ſupra de iur. & facti ignor. & in d. conſ. 357. quod ſine cauſa Papa non poteſt legata pia in alium vſum conuertere. de quo Oldrad. in conſ. 61. cum Rege Franciæ. vbi tractatur, quæ veniant in conceſſione legatorum incertorum, facta per tranſitum terræ ſanctæ. Item Princeps poteſt confirmare teſtamentum minus ſollemniter factum, ſi tamen interim non fuerit adita hæreditas. Lucas in l. 1. § 2. ff. de his qui in exil. da. ſunt. li. 10. & ad dictum conſ. Decij faciunt tradita per Iaſ. in l. apud Iulianum. § conſtat. nu. 19. ff. de legat. 1. Item nec approbare poſſunt partes teſtamentum minus ſollemne in caſibus quos notaui ad hunc in d. § ex imperfecto. & quod legata ad certũ vſum non poſſunt in alium vſum cõuerti, Dec. conſ. 506. nu. 5. & quod poſſit ex cauſa Princeps, vel eius conſiliũ diſpẽſare circa prohibitionẽ alienationis, Dec. conſ. 519. in 4. dubio, pro quo Capic. in dec. 118. fratres volẽtes poſſunt æqualare fratrem ob demerita inſtitutum in quota. poſui ad hunc in l. nihil. § omnibus. ff. de legat. 1. ex Dec. conſ. 547. Item nec poteſt Princeps in præiudicium ſubſtituti legitimare, quia eſſet contra teſtamentum: poſui ad hunc in l. ex facto. ff. ad Trebel. ex Dec. conſ. 557. ſed legata Monaſterijs incapacibus ordinarij in alios pios vſus conuertunt. c. 1. § 1. ibi nos enim. de religio. domib. li. 6. & quod diſpoſita in teſtamento ad vnum vſum, ad aliũ ſine authoritate Papæ non poſſit conuerti, Dec. cõſ. 608. num. 3. & vide quæ ad hunc in l. legatum, vbi tex. ff. de vſufr. legato. Mangrel.

L. Si vnus.

Raſum reſpuitur.] An raſura reddat teſtamentum ſuſpectum. vide Alex. in cõſ. 14. nu. 2. vol. 6. & ibi de cancellatione. de Bottis.

L. non dubium.

Legati præiudicet.] Adde late per Gul. Ben in cap. Raynutius. in uer. ſi abſq; liberis. fo. 875. nu. 175. cum pluribus ſeq. de Bottis.

L. Hac conſultiſſima.

In prin.] De forma teſtamenti in ſcriptis ad hanc l. Affl. deciſ. 143. ex nonnullis impugnat quoddam teſtamẽtum in ſcriptis, & nec vt nuncupatiuum valere dicit, & vide omnino Dec. in conſ. 144. vbi tradit alia, & valere vt nuncupatiuum non nuncupato nomine hæredis, & hoc eo quia ſaltem ſimpliciter nuncupauit dicendo illam ſcripturam eſſe teſtamentum ſuum, vt late tradit. Alex. in conſ. 176. ibi per eum allegatis. Mangrel.

§. Ex imperfecto.

In prin.] Quando in teſtamento deficit defectus ſolẽnitatis, vide Gram. in dec. 62. vbi ponit infinita, vbi habes etiam, quando teſtamentum in ſcriptis, ſi non valet iure teſtamenti in ſcriptis, quando valet iure teſtamenti nuncupatiui. Item ſi teſtamentum in ſcriptis aperiatur, in apertura debent citari oẽs prætendentes intereſſe, & infinita ibi habes tam reſpectu voluntatis, quam etiam ſolemnitatis. Item teſtamentum patris non inſtituentis filios valet, dummodo filij conſentiant. Boer. in deciſ. 14. tamen in generali renuntiatione non venit legitima niſi expreſſe fiat cum iuramento, Boer. in dicto loco, & vide quæ poſui in l. fi. ſup. de pact. Item teſtamẽtum tempore peſtis valet cum quinq; teſtibus. Item in itinere peregrinationis, etiam cum duobus teſtibus valet in militia belli. Item ſi teſtator eſſet illiteratus, & neſciret ſcribere, requiruntur octo teſtes. Boer. in deciſ. 128. vbi habes quot modis teſtamẽtum valeat non habens perfectum numerũ teſtium. Item teſtamentum etiã, quod nõ ſit ſignatum per ſubſcriptionem, vel ſigillum teſtium inter liberos valet etiam ſi liberis eſt ſubſtitutus conſobrinus, vel alter affinis dummodo quod non ſit de liberis, & teſtamẽtum, quod non valet reſpectu ſolemnitatis, non tenet quo ad ſubſtitutos. Boer. in deciſ. 140. vbi ample ad iſtum. §. vbi de teſtamento eæci. Item ſi teſtator vocat filios naturales legitimos in teſtamento, efficiuntur legitimi. Boer. ibi. Item mater ſubſtituta, vel conſanguineus liberis in teſtamento inualido non valet ſubſtitutio; ſed bene inſtitutio quoad liberos. Boer. deciſ. 241. Item ſi filia quæ per ſtatutum excluditur ſi eſt ſubſtituta in teſtamento inualido valet ſubſtitutio. Boer. in d. deciſ. licet teſtamentum factum per Presbiterum Parrochianum coram duobus teſtibus valet. c. cum eſſes, de teſtam. Abb. ibi tenet, quod valeat, tamen glo. tenet, quod non, quæ eſt communis. Item teſtamentum clerici facientis alium clericum hæredem factum per Notarium Apoſtolicum valet: ſecus ſi hæres eſſet laicus. Capi. in deciſ. 210. Item ſi declaratur coram teſtibus, videlicet lego tali, dicitur codicillus. Paul. de Caſt. in l. proxime. ff. de his quæ in teſta. del. Mangrel.

Ex hoc tex. not. quod ex teſtamẽto inualido nihil debetur, quod limita multis modis per Gul. Ben. in c. Raynutius, in ver. ſi abſq; lib. num. 158. cum pluribus ſeq. Quid ſi notarius nõ recitauerit teſtamentum inter liberos coram teſtibus propter mortem teſtatoris ſuperuenientem, an valeat, vide Guid. in deciſ. 538. & Dec. conſ. 488. in 2. dub. & quid ſi teſtator fecit ſcribere totam eius voluntatem, & ordinauit, quod liberentur teſtes, & notarius, tamen præmortuus fuerit. Dec. ibidem. de Bottis.

Fœminis.] Nota quod in teſtamento inter liberos poſſunt eſſe teſtes fœminæ, de quibus per Guid. in deciſ. 538. & per Tiraq. de legi. con. in l. noua, nu. 47. de Bottis.

In add. ad verb. non valet.

Ratione voluntatis.] Adde quod hoc limitatur habere locum ſi filij ſunt æqualiter inſtituti, alias ſecus. Dec. conſ. 150. nu. 6. Item etiam inter liberos legitimos militat hic tex. & ad d. conſ. 150. idem Dec. conſ. 349. nu. 8. & cõſ. 319. in fi. & 361. nu. 1. Item teſtamentũ filij in fauorẽ patris valet etiam duobus teſtibus, Ranet. in ſua diſpu. Rodulf. in 7. dub. Item declaratio, & ſcriptura teſtamẽti faciendi, vel lectura ſcripturæ teſtamenti, de quo teſtator volebat rogare Notarium; non inducunt teſtamẽti perfectionem, etiam inter liberos, vel ad pias cauſas: poſui ad hunc in l. contractus. ſup. de fid. inſtrum. & Dec. cõſ. 488. vbi, quod nec his approbatio per filios valebit ſi ibi ſit ſubſtitutio, vel aliàs inferatur ad pactum futuræ ſucceſſionis: circa quæ poſui in l. fin. in prin. infra eod. ex Dec. conſ. 475. Item approbatio teſtamenti non ſolemnis viuo teſtatore non valet. Dec. conſ. 498. nu. 1. & ſic etiam in multis nec per Principem infirmari poteſt: poſui ſup. in l. ſi teſtamentum. ſed quod hic tex. non procedat in legitimatis, Dec. conſ. 612. nu. 3. vſq; ad fi. vbi quod ex communi vſu non dicitur legitimus, quia eſt imago legitimi, & eſt ſicut alchimia, ad quod faciunt, quæ ad hunc, in l. ex facto. § ſi quis rogatus. ff. ad Treb. Item quoad filios diuerſorum matrimoniorum procedit hæc lex: quia quo ad patrem omnes ſunt æquales. Dec. conſ. 731. nu. 4. Vbi, quod ſecundum nõ ſolemne teſtamentum in quo filij ſunt æqualiter inſtituti tollit primũ. & ſic a teſtamẽto nõ ſolemni ea cã mẽtis teſtatoris nõ dẽant legata ad pias cauſas Boer. i deciſ. 93. & poſui i l. 1. C. de ſacroſan. Eccle. & quod debẽt eſſe æqualiter inſtituti, vt valeat teſtamẽtũ minus ſolẽne. Alex. cõſ. 146. li. 7. & Dec. hic. & Boer. in deciſ. 140. Item ſi teſtator dixit, quicquid ſcriptum eſt in tali carta, eſt mea voluntas: ſi aliàs probatur eſſe eam eius voluntatem valet. Bar. in l. ſi ita ſcripſero. ff. de cond. & demonſtra. Mang.

Auth. quod ſine.

In prin.) Adde, quod nõ dicitur teſtari in ſcriptis, niſi expreſſe agatur, vel ea cõiectura appareat. Alex. hic: ad, quod faciunt quæ poſui C. eo. tit. in l. hac conſultiſſima. Mangrel.

Auth. hoc inter liberos. §. ſi quis autem.

In prin.) Adde, quod ſi coram 7. teſtibus reuocat teſtamẽtũ cum ſubiunctione, quod vult inteſtatus decedere, eo ipſo teſtamẽtũ irritatur. Dec. cõſ. 582. Mangrel.

In contrariũ facit.) Quãdo ſecũdũ teſtamẽtum tollit primum Boer. in deciſ. 14. remiſſiue: vbi habes, quando valet teſtamẽtum ſi non eſt ſignatum manu propria, ad intellectum huius §. vide Guliel. de Bened. in c. Raynutius, in ver. teſtamentum. in ver. plus dico, nu. 70. fo. 171. Mangrel.

L. Iubemus.

Gl. ſe inuoluit.) Curt. Inn. in conſ. 15. Mangrel.

Et teſtator reſpondeat.) De veritate uide per Boer. in deciſ. 35. nu. 5. & Aym. in conſ. 117. Gram. in voto 34. nu. 13. de Bottis.

Quid ſi Notarius exprimat nomina hæredum.) Adde, quod ſi aliqualiter appareat, quod prius teſtator declaret nolle teſtamentum per peruſfactum mutare, vel ſi Notarius interrogatus fuerit irrequiſitus ab eo, qui hæres inſtituitur nõ valet teſtamentum in extremis conſtituti reſpondentis tantum: & ſecundum hoc limita l. quoniam, C. eo. Ita late Soc. in conſ. 90. nu. 16. lib. 3. & vide pulchram diſtinctionem per Galia. in l. 1. § ſi quis ita. in nu. 4. ff. de verb. oblig. & ibi Bal. Nouel. nu. 7. vbi, nu. 9. tractat an valeat fideicommiſſum vniuerſale, & ibi per Bericell. nu. 16. vbi pulchre exẽplificat quando quis dicatur annuere: & quod valeat teſtamentum reſpondentis ad interrogationem: etiam ſi per annos ante non potuiſſet niſi interrogatus loqui. Soc. conſ. 20. per totum lib. 4. ſed contra teſtamentum factum per eum qui oppreſſus ægritudine nõ poteſt articulate loqui. Cepic. deciſ. 102. 201. infi. ſine ratione tamen pro teſtamento eius qui amiſerat loquelam, Caldei. in conſ. 40. de teſta. Pro teſtamento ad interrogationem Notarij contra primum late Dec. conſ. 489. per totum, omnia contrariatis adducens præſertim de conſanguineis qui fecerunt ſcribi, introduxerunt, & legerunt. Mangrel.

L. Et ab antiquis.

In prin.) Adde, quod ſpeciale eſt in ruſticano, ita, quod non in alio, Alex. conſ. 177. nu. 6. li. 2. vbi nec in peſtifero procedere tradit: ſed contra Dec. cõſ. 284. in prin. per 3. col. vbi etiam æquiparat tempus belli, & peſtis. & quod in bonis Eccleſiæ indiſtincte valeat coram 4. teſtibus. Item in quantum dicitur hic ſufficere aliquos teſtes ſcire ſcribere, eſt ſpeciale in teſtamento ruſtici: ſecus in aliis, vbi omnes literati requiruntur, & hoc in teſtamento in ſcriptis: ſecus in nuncupatiuo. Bar. in l. pen. C. eo. & Albet. in prin. dum dicit hãc legem procedere in teſtamento in ſcriptis. Poſt Cin. in 3. not. & melius Odofr. dicens ſi teſtes ſunt illiterati poterunt teſtari per nuncupationem, & per hoc eſt tex. in l. filii. in fi. C. de codicil. Item ſolemnitas a ſtatuto requiſita tempore peſtis, Dec. conſ. 514. Et quid ſi propter mortalitatẽ plures haberi non poſſint an valeat, Affl. in deciſ. 25. in primo dubio contra Bal. hic. Item ſi tempore peſtis reddatur ius, non remittitur ſolemnitas teſtamenti Dec. conſ. 612. in fi. Mangrel.

Item hæc lex facit.) Vide Gul. Bene. in c. Raynutius. in ver. teſtamentum. in primo, nu. 54. cum ſeq. de Bottis.

De hæred. inſt. & quæ perſo. hæred. inſt. non poſ. Rub.

L. 1. qui deportantur.

IN prin. (Ad materiam iſtius l. vide Maran. in rep. l. in poteſt. nu. 123. cum ſeq. ff. de acq. hæreditate. de Bottis.

Poſſet fortè dici, quod re vera peregrini. i. qui nõ ſunt de Imperio Romano nõ poſſunt inſtitui, & eſt, quia hæreditas eſt de iure Ciuili, & hi qui peregrini ſunt eius beneficio non gaudent, vt patet de patria poteſtate, in prin. Inſt. & fecit, quia ll. dicuntur pacta humanæ ſocietatis. 8. diſt. c. quæ contra mores, quibus pactis ſolum ipſi ſocii, qui ſub eodem iure viuunt gaudeant: ideo procedit comparatio, quod deportati etiam ſunt excluſi a beneficio iuris Ciuilis. Itẽ bannitus a Regno perdit iura ſpecialia Regni vbique, communia autem in Regno etiam circa ſucceſſionem, Loff. conſ. 45. nu. 8. vbi de intellectu huius l. Mangrel.

L. cum proponas.

Voluntate dominus.) Adde, quod ſi caſus expreſſe apponitur dictio, tunc, per illam dictionem fit, vt nullo alio modo ad alium caſum porrigatur. Dec. in conſ. 89. nu. 3. vbi ſunt caſus notabiles. Mangrel.

L. extraneum.

Si moritur, vel non moritur. De iſta conditione vide omnino Loffred. in conſ. 9. per totum. de Bottis.

L. quoties.

Inſtitutus in certa.) Iſta eſt communis opi. vt per Alex. conſ. 164. col. 1. & ibi an talis inſtitutio poſſit adimi in codicillis directo. de Bottis.

L. cum in libris.

In prin.) Contra Reg. huius l. quod hæres hæredis, teſtatoris eſt hæres, eſt tex. in l. qui liberi. ff. de vulg. & pupil. ſed aduerte ſm Bal. hic, col. 2. in 3. oppoſ. quod in his quæ tranſeunt ad hæredem hæredis habet locum Reg. huius l. ſecus in his quæ nõ tranſeunt, vt in caſu d. §. hæc verba. vbi erat oſtenſa affectio ad certum hæredẽ, & ideo nõ intelligitur de alio: & tunc demum hẽt locum hoc quod dicitur affectione quando de ſuo hærede mẽtionem facit teſtator, ſecus ſi de eius in quem diſpoſitio ſit, fiat mentio per teſtatorem. l. in annalib. ff. de legatis, & faciũt, quæ de affectione notat Bar. in d. §. hæc verba, & patet ex tex. ibi, quia nõ ex iudicio hæc verba. Itẽ ſi ſit adiecta dictio, meus, ad primũ reſtringit, Dec. cõſ. 518. nu. 9. de quo dubio per tradita in l. 1. de vulg. & pupill. Itẽ deſcẽdẽtes ex deſcẽdẽtib. dicũtur deſcẽdẽtes. Dec. 319. nu. 2. ver. nec obſtat. Itẽ cõtra hãc reg. facit: quia verba immediate intelligũtur, vide Dec. cõſ. 49. nu. 12. ſtatutum, quod habẽs cauſam a debitore militat etiam in habẽte cauſam immediate, Neguſ. de pignor. ib. vol. 1. fol. 151. nu. 12. & de iſta materia quomodo intelligitur

intelligitur. vide Dec. in l. quæ legata, in fi. ff. de reg. iur. & Ancham. in conſ. 130. Mangrel.

De inſtitutionibus, & ſubſtitutionibus. Rub.

L. cum ſunt.

Iſtud eſt valde difficile.) Vide late per Dec. in conſ. 485, de Bottis.

L. conditioni.

Quæro ſecundo.) Gul. Ben. in cap. Rainutius, in ver. cuidam Petro, in prin. de Bottis.

L. ſi pater.

Vlterius oppono.) An cōditio caſualis reijciatur, vide Ioan. Dilectum de arte teſt. in tit. de lib. inſt. caut. prima, nu. 2. & ibi, quid ſi in teſtamento adſit clauſula codicillaria, & de conditione poteſtatiua, uide ibi caut. 4. de Bott.

Quādo legatum, uel inſtitutio.) Vide Guid. omnino in decıſ. 456. vbi ponit eaſdem de filio præterito, & inſtituto, & ſubſtituto, an rumpat teſtamentum. de Bottis.

L. generaliter. §. cum autem.

Sine liberis.) Adde, q ſubſtitutio ſi deceſſerit ſine filiis, euaneſcit his exiſtentibus tempore mortis, licèt poſtea nō durēt, Dec. conſ. 218. nu. 7. 8. & ſequētibus, & idem eſt in ſimili qualibet conditione, vt verificetur in primo actu exiſtentiæ, Afſl. decıſ. 73. per totum, maxime in ver. Item hoc additur. Item ſi inſtituatur Titius, & ſic verificatur, & expirat inſtitutio in perſona Titii, & nullum ius competit, Dec. conſ. 228 nu. 2. ad, quod uide quæ addidi ad Bar. in l. Gallus. §. quidam recte, in litera c. & add. conſ. 208. ad eundem conſ. 169. nu. 13. & 187. nu. 1. 2. in ver. ſimiliter tradit in eo qui inſtituit Titium, & filios etiam ab inde in anteà naſcituros, & nu. 3. 4. quod nec iſto caſu clauſula codicillaria habet vulgarem fideicommiſſariam, & nu. 7. quod nullo modo extēditur de perſonam, ad quæ omnino vide eundem in cōſ. 377. nu. 1. vſque. 3. vbi de fideicommiſſo iuncto ſi ſine filijs, nepotibus, vel pronepotibus, etiam quod expiret ſi deceſſerit cum filiis, quicquid de illis poſtea contingat, & nūquam ſit extenſio de perſona ad perſonam, & adde etiam quæ poſui ad hunc in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. col. 4. in materia conditionis voluntariæ. ſed quid ſi dictum eſt, quod filię filiorum ipſorum doteotur? non euaneſcat fideicommiſſum per exiſtentiam filiorum, Dec. conſ. 477. per totū. Item ſubſtitutio facta in defectu filiorum, & eorum filiorum, non euaneſcit liberis extātibus, licèt ſecus eſſet ſi diceret, ſi deceſſerit ſine filijs, per Dec. q limitat ſuas cōcluſiones. Item in cōſ. 480. nu. 8 vbi & nu. 6. tradit, quod hoc caſu duæ ſunt cōditiones, & propterea nō euaneſcit in prima. Item licet ſufficiat ſemel extitiſſe: fallit, ſi ex mente teſtatoris aliter appareat. Soc. in l. ſolemus, col. 2. in ver. quam concluſionem. de condit. & demonſtr. vbi in fine, quod ſi indefinite cōſideretur defectus liberorum, puta ſi fiat ſubſtitutio deficientibus liberis quandocūq; deficient, etiam mortuo ſubſtituto, diſpoſitio verificatur & ad d. cōſ. 218. Dec. idem 513. nu. 2. 3. Item pro decıſ. So. in l. ſolemus, fuit, quod ſubſtitutio de duobus antiquioribus de domo nō conſumetur in prima vice poſui in l. boues. §. hoc ſermone. ff. de verbo ſignif. & Dec. conſ. 516. num. 16. vbi nu. 14. quod diſpoſitio pro deſcendentibus intelligitur in infinitum, & Soc. refert, & ſequitur Dec. conſ. 585. nu. 4. per totum, quod ſufficit ſuper extitiſſe tempore mortis. Mangrel.

L. ſi teſtamentum.

In prin.) Nota, quod ſubſtitutus excluditur ſi naſcitur filius naturalis hoc non procedit ſi ſubſtituta eſſet Eccleſia, etiam ſi naturalis eſſet legitimatus per Imperatorem, Hip. ſing. 131. Mangrel.

De impuberum, & aliis ſubſtitutionibus: Rub.

L. præcibus.

Contra matrem nō admittitur.) Nota, quod tacita pupillaris nō excludit matrē, hoc autem limita: niſi ex coniecturis appareat aliter voluiſſe teſtatorē, puta quia reliquit ſubſtituendo p exonoratione conſcientię, & aliis modis vt per Ang. hic, 3. colu. cū aliis adductis per Cort. in ver. anima quem omnino uide. De ſubſtitutione compēdioſa facta impuberiam excludat matrem ſi impubes moritur infra pupillarem ætatem. Alex. in conſ. 52. de Bott.

Si verò fiat iſta inſtitutio. Vide decıſ. Afſl. 367. vbi tenet talem ſubſtitutionem eſſe fideicommiſſariam omni tempore. Alex. in conſ. 105. de Bottis.

Leuiter tranſeunt.) Et, quod ſit omni tempore fideicommiſſaria matre exiſtēte in medio, poſt multa tenet Afſl. decıſ. 367. in primo dubio, ſubdens in finalibus verb. quod fructus interim percepti per pupillum ſunt matris, & quod ſit directa, & q mater hēt legitimam, poſt multa p, & cōtra, Dec. in cōſ. 218, nu. 4. loquitur Afſl. in ſubſtit. ſub conditione ſi deceſſerit ſine liberis: tradit, quod habebit mater duas quartas, & uide hoc in l. centurio, col. 6. verſ. e principaliter, ſed contra matrem. Dec. conſ. 572. ſi ſit dictum, q ſubſtitutus ſuccedat filio in bonis omnibus, uel quia in dubio debet directa iudicari, ſed idē 315. nu. 5. reprobat coniecturas, quæ contra matrem adducebātur. idem. 332. tradit, quod ſi apponatur dictio, tunc, non continebitur pupillaris, quia, vt mater excludatur coniecturæ debent eſſe efficaces, q debet fieri interpretatio pro, & quod fratres teſtatoris non faciunt ſufficientem coniecturam cōtra matrem. An autem tacita pupillaris excludat fratrem. Bulgarin. in ſua diſput. & opinio eſt, q mater habeat legitimam. Idem Dec. conſ. 643. nu. 5. Item ſi ſit ſubſtitutio extraneo directo ſemper. Item ſi dicatur ſi talis non ſit hæres volo, quod de hæreditate fiat hoſpitale, vtique ſubſtitutio efficitur caduca, cū non ſit directa neque fideicommiſſaria. Boer. in decıſ. 38. vbi habes quando efficitur caduca ſubſtitutio. Item quando quis poſſit priuari legitima, Ale. de præſum. fol. 47. Mangrel.

Tunc remanet dubium.) Adde etiam, quod muto, & ſurdo exemplariter ſubſtituitur. Dec. in cōſ. 311. in prin. vbi, quod comprehendit exemplarem: licèt cōtrarium decidat in illo caſu per totum cōſilium notabile. vbi nu. 5. pro ſubſtituto exemplariter nō poteſt fideicommiſſo grauari, ea, q mutus cui exemplariter ſit ſubſtitutum non poſſit grauari. circa quæ cogita. Mangrel.

L. humanitatis,

Vel filii ſi ſunt.) Adde, quod diſpoſitio huiuſmodi. ita demum procedit, q requiratur concurſus mortis vtriuſq; ſi ſuperſtes ſuccedat, quia ipſius fauore hæc diſpoſitio emanauit. Dec. in conſ. 383. nu. 4. Mangrel.

L. cum quidam.

Extiterit in perſona vnius.) vide Aym. in conſ. 153. nume. 4. vbi limitat hoc dictum. de Bottis.

L. ſi quis duobus.

In prin.) Pœna impoſita Capitaneo, & Antianis, media a Capitaneo, & media Antianis debetur. Bal. in l. ſi quis Titio. ff. de vſufr. accreſc. legatum iuris patronatus Titio. & fratribus ſuis ac Seio, intelligit quod Titius, & fratres eius ſimul unam, & Seius aliam dimidiam habeat. Dec. in conſil. 112. Idem in cōſi. 320. col. pen. & fin. vbi datis intellectibus tribus ad dicta uerba tenet idem & loquitur in fortioribus terminis: videlicet, quādo fuit dictū, Titio, & filijs, expreſſis nominib. videlicet Horatio, Scipioni & Pōpeio, & cōtra quæ plura addit. Idē in cōſ. 385. vbi reſpōdēdo omnib. cōtrarijs firmat. idē, q videatur omnino, & vide Iacobinum hic poſt Paulum nu. 5. & Dec. nu. 5. an aūt in prædictis caſibus portio vnius deficiēs accreſcat omnibus, vel illis q deficientis ſint cōiuncti magis, ad quod in l. Titius. in fi. ff. de vul. & pupil. ſi inſtituatur Titius, & filij fratres æquis portionibus habebunt omnes virilē, propter clauſulam, æquis portionibus, Dec. in conſi. 597. nu. 8. & 9. ſi contra ſunt plures ex vna parte & alter ex altera, cum retractus nil operatur inter illos plures, ad hunc in l. 2. §. 1. ff. de leg. 2. ſi teſtator mandat diſtribui omnia bona per conſules artis, & eius hæredes, conſules vnam, hæredes alteram diſtribuent. Alex. in l. & ſuum. §. hodie. ff. de pact. Mangrel.

De liberis præter. vel exhæredatis. Rub.

L. cum poſt.

Ex qua nota in prin.) An verbum maſculis, adiectum in inſtitutione cohæredis, intelligatur repetitum in ſeq. vide Guid. in decıſ. 485. de Bottis.

L. ſi auus.

In locum patris ſui.) Limita, vt per Alex. in conſi. 20. pen. col. vol. primo, et vide omnino Capi. in decıſ. 21. nu. primo, vol. 6. de Bottis.

L. Maximum.

In prin.) Adde quòd ſtatuta præferentia maſculos fauore agnationis cōſiderate videntur facta, poſui in l. 1 de verb. obl. Mangrel.

Auth. non licet.

In prin.) Adde quod ſecundum communem opinionem præteriti, vel exhæredati, ſine iuſta cauſa, reddunt teſtamentum nullum. Glo. contra Bar. in auth. nouiſſima. nu. 165. de inoff. teſt. Item non ſufficit, quòd ſit relictum pro ſua portione, vt dicatur inſtitutus, Dec. conſi. 631. nu. 6. contra communem opi. in caſu illo. Mangrel.

Auth. ex cauſa.

In prin.) Filia præterita per ſtatutū excluſa, donec maſculus viuit non pōt teſtamentū dicere nullū, ſed mortuo filio dicit nullū, quia per ſtatutū ſtante maſculo excluditur. Bar. in cōſ. 2. itē exhæredatus pōt ſuccedere in feudis. Tiraquel. de retr. ſol. 41. nu. 47. Item filia præterita ſtantibus maſculis non rumpit teſtamentum patris. Afſl. decıſ. 158. Mangrel.

Ad materiam huius Auth. vide latiſſime Gul. Ben. in c. Rainutius, in ver. in teſtamento. in primo, nu. 229. cum plur. ſeq. de Bottis.

Aut eſt præteritus a teſtatore.) Adde quòd etiam ſi filius approbare, non recōualeſcit, vt per Doct. in l. ſicut certi. C. de teſta. Cott. in verb. teſtamentum in quo. de Bottis.

Quod legata non debeantur.) Quid in legatis factis pro exoneranda cōſcientia. vide Bald. in l. filio præterito. ff. eo. & Cott. in ver. anima, & Alex. conſi. 40. primo vol. nu. 5. 6. de Bottis.

Quando filius iam natus.) Hanc etiam rationem ponit Bar. in l. 3. §. fi. ff. de lib. & poſth. de Bottis.

De qualibet præteritione.) Ampliis hoc habere locum etiam ſi legatum eſſet factum Eccleſiæ, vt per Tiraq. in l. ſi vnquam, in ver. libertis. num. 65. de quo ibi nu. 71. & 72. vbi quid pro reſtitutione male ablatorum, & quid in legato facto amico. ibi. nu. 78. de Bottis.

Adde quod communis eſt opinio, quod ſi ſit ignoranter præteritus non cōſeruantur legata magna, & fidei cōmiſſum, Dec. in cōſ. 490. vbi per totum, limitat niſi appareat cogitaſſe de liberis, vel ſuper vixerit ita, vt potuerit mutare teſtamentum, & non fecerit latè pro fideicommiſſario. Mangrel.

Si aliquis filios habet.) Tiraq. in d. l. ſi vnquam, in uerb. filios, nu. 4. 6. de Bottis.

Ab ignorante, & tunc debeātur.) Vide Alex. in conſ. 41. primo vol. n. 6. & Gul. Ben. in c. Rainutius, in verb. in eo teſtamento. in primo, nu. 229. cum ſeq. ubi limitat, & declarat. de Bottis.

Quia ibi teſtator.) Corruptus eſt Bar. vide eum in l. filio præterito. in quinta co. circa fi. ver. ego tamen. de Bottis.

Ablatius abſoluti.) De hoc vide late per Soc. l. fall. ſois. in prima reg. de Bottis.

Exhæredationis, vel præteritionis.) Ad iſtam rationem uide hic Curt. nu. 3. de Bottis.

Præteritio eſt nullam mentionem facere.) Iſta opinio probatur. etiam in l. omnimodo, ſupra de inoff. teſtamento. de Bottis.

Ingratitudinis inſerta.) Vide Gul. in c. Rainutius, in verb. in eo teſtamento. in primo, nu. 228. de Bottis.

Aut ſuit adiecta cauſa.) Contra hoc videtur tex. in. §. noſtra. Inſt. de exhæred. gl. tamen ibi ſoluit. de Bott.

Quantum ergo ad modum.) Hoc videtur falſum, prout ſupra ſolue. de Bottis.

Si vero loqueris.) Vide Dec. in conſ. 8. nu. 3. de Bottis.

Ideſt quatenus nō valet.) Nota hoc & vide Alex. in conſ. 19. nu. 12. vol. 6. vbi ponit pulchram determinationem. de Bottis.

Teſtamento per querelam.) Vide Bar. in l. 5. nu. 9. de iure codicil. de Bottis.

Iam natus, ſed quando præteritus.) Vide Glo. Pariſ. in conſuet. §. 1. glo. 3. nu. 6. & 7. de Bottis.

Quæro an ex vigore iſtorum verborum.) Adde Guid. in decıſ. 323. & Alex. in conſi. 19. nu. 11. vol. 6. Io. Dilect. de Arte teſt. in ti. de li. inſti. caut. prima, nu. 3. de Bot.

Adde pulchra verba in repet. l. in ſuis, col. 12. de lib. & poſth. vbi tenet, in quod quo ad præteritum, vel exhæredatum non transfunditur effectus dictæ clauſulæ, nec inſtitutio obliquatur: imo penitus euacuat, & hoc: quia et hodie exhæredatum filium, in patre dementia fingitur: ergo, quo ad id, q ſuccedit loco inſtitutionis: licet, quo ad alia non fingatur demens, ad hoc. l. Titio. in glo. alleg. & hoc tenet Igneus hic, qd eſt contra communem: tamen ſubſtentatur caſu in quo querelaretur teſtamētum fratris turpi perſona inſtituta. Dec. conſ. 561. 530. & reuera opinio eſt vera generaliter, vt notanter tradit Igneus refutans communem. Dec. conſ. 86. nu. 3. & 128. nu. 7. & 242. nu. 2. & 369. nu. 2. Item non conſeruatur tacita vulg. vel tacita exemplaris. Bulgarin. in ſua diſput. in vol. diſput. vbi etiam an vigore ipſius clauſulæ poſſit para defecta, quæ ex teſtamento per ius accreſcendi competiiſſet. Mangrel.

De Poſthumis hæredib. inſtituēdis, uel exhæredādis. Ru.

L. vxoris.

In prin.) Nota quādo quis videatur approbare teſtamentum: nā ſi eſt præteritus

poſthumus, tūc adhibeas iſtā diſtinctionē hic traditā, & ſi aūt ſumus in iam na tn. ita ēt, ut hīc. quid ſi ſit poſthumus, vel iam natus, & agnouerūt legata: quādo p agnationē legatorū videtur approbare teſtamētū. dic 2. ꝙ ſi agnouit legata videtur approbare teſtamētū. filio præterito, ff. de inu. rup. ſi ſūt petit legata & fuit excluſus ex eo, ꝙ teſtator alienauit illud legatū, & tunc, non videtur approbare teſtamētū. l. nihil intereſt. §. ſi filius. ff. de inoff. teſt. hoc voluit Paul. de Caſt. in d. l. filio præterito, nu. 7. & quādo videatur approbare, Bar. in l. Clodius ff. de pet. hæred. Mangrel.

Si filius tacet per annum]Vide Curt. in l. 2. nu. 74. in ſi. ſupra de cōtrahēd. & Guid. Pap. in dec. 416. & 597. de Bottis.

L. quidam.

Addit. in ver. cōtra. in diſpoſuit circa verū.] Præciſus ē vētre l octauo mēſe illico mortuus, trāſmittit hēreditatē, pr̄s ſi adrā ad quoſcūq; Dec. cōſ. 623. p 10 ū. Mā.

De iure deliberandi, & de adeunda hæreditate, vel acquirenda. Rubrica.

L. licet.

ADdit. in ver. longo tpe, in prin.]Si nō adiuit ex teſtamēto infra 3. annos poteſt infra alios. 30. adire ab inteſtato. Tiraq. de retrac. fol. 275. nu. 70. vbi etiam vſq; ad 120. annos petare poteſt. Mangrel.

L. ſi te bonis.

Ad id quod hic.] An autē fideiuſſores teneantur vide Hippol. in Rub. de fideiu. nu. 345. cum ſeq. vide zanet. in 13. differ. iuris ciui. & Cano. de Bottis.

Addit. in ver.] Ad quæſt debitor. Affl. dec. 19. & adde Iaſ. hic. Mangrel.

L. ſuum heredem.

In prin.]Repudians bonorū poſſeſſionē vū liberi, venit ex capite vnde legitimi. remittendo vnū ius non videtur remittere aliud ad idē tendens. Dec. cōſi. 236. nu. 5. limitans ſi remiſſio ſit realis conceſſio Caſtro ſub aliquib. conditionib. quibus non ſeruatis recedat: ſi poſt concedatur ciuitas ſub qua ē iſtud caſtrū cum oib. Caſtris ſuis, ſi amittatur Caſtrū ob non ſeruatas conditiones, poteſt retineri ex vi primæ, et ſedē conceſſionis. Bal. in ſtudmſt. nu. 4. de off. deleg. & quæ ad hunc in l. 3. §. ſi. ad Sillan. Mangrel.

L. nec emere.

In prin.] Adde, ꝙ pauper cogitur vendere terram ruinoſam diuiti, qui poſſit aliā ędificare. Soares. i § diui, nu. 8. Itē, à cōtra cogitur qs nō vēdere donec vēdātur res curiæ. vt in Coſt. Reg. Magiſ. Procurat. §. illud. Itē colonus potius domino dē. vēdere fructus. p Firm. in ver. Colonus, nu. 58. cogitur quis vēdere domū p ędificādo, vel amplando monaſterio. Cępol. in tr. de ſeruit. nu. 4. & idē p Eccle. de nouo ędificāda. Pau. de Citadinis de iure Patro. vol. 9. car. 89. i 33. quæſt. 10 caſus quib. cogitur vēdere, & quib. cogitur emere. Fabian. de Empt. & vend. vol. 1. fo. 119. 10 38. Vaſallus cogitur dño vēdere res venales, & Regia Cur. cogit ſibi vēdi ſal, vel aurū. Luc. in l. 1. C. de Metall. l. 11. laniator negans mihi vendere carnes tenetur pœna iniuriarum. Affl. da mc. Pruthom. vol. 12. fol. 165. nu. 5. & 10 Conſil. mulcę ll. & ꝙ quis cogit vendere domū, vel fundū p ampliāda Eccle. Gram. in dec. 75. Itē Baro cogit cōcedere feudū, ꝙ eſt ſolitū cōcedi agnatis, & p ximiorib. Pariſ. de Reinteg. feud. in verb. iuxta præmiſſa, fo. 4. Soc. in Reg. nu. emere, ꝙ nū tenetur quis vendere, ſed qñ ſtatuto, vel pacto tenet quis vendere nū tenetur hēre fidē de pretio, Tiraq. de Retract. fo. 117. Glo. in l. Iulianus. §. idē Celſus. ff. de actio. emp. enumerat caſus, quib. tenetur vendere. Mangrel.

L. cretionum.

In prin.] Adde tex. in l. ſi debitor, & ibi Doct. Bal. & Sali. infra de ſent. paſ. & per Bal. in l. 2. C. ad leg. Iul. de vi pub. pro quæſt. vide Bal. in conſ. 63. incip. ſolum de ſubſcripti. col. 1. vol. 5. & Hip. in Rub. de fideiuſ. 80. col. nu 325. Io. de Amic. conſ. 68. col. 2. & oino Barb. in c. ex parte, nu. 103. de reſcript. & Calc. conſ. 66. col. 2. Paul. conſ. 209. col. 2. vol. 2. & vide tex. in l. 1. 2. C. de ſent. paſſ. & Guid. dec. 38. nu. 2. & Gram. in deciſ. 8ñ. & Affl. in dec. 19. in ſi. & 181. nu. 5. vbi an impediatur litis ingreſſus. de Bottis.

L. ſi infanti.

In prin.]Adde ꝙ ius impuberis reſtituit aduerſus nō aditionē, & ſic fruſtratur hæc lex. Soc. conſi 153. nu. 28. & ſeq. lib. 1. & late Aret. in conſi 169. in prin. pro ſenti conſultatione, per totum, & quæ poſui in l. cū antiquiorib. Mangrel.

Ad idē.] ad materiā iſtius l. vide Marācā in rep. l. 15. pōſt, n. 56. ff. de acq. hæred. & nu. 57. in ſi. de Bottis.

Secundo dicitur hic.]Adde Guid. in dec. 300. de Bottis.

Formoribus nā quæſtionē.]Vide Dec. in cōſ. 87. col. prima. de Bottis.

Omiſſis truſſis.]An autem ius dicē 'di nullū tranſmittatur p filium ꝑteritum: vide Iaſ. hic, & Cott. in uerb. ius dicēdi. An aūt hæreditas filij ex primo matrimonio non adita per pīm trāſmittatur, ad filiū ex 2. mr̄nio. Aym cōſ. 37. nu. 4. de Bot.

L. cum antiquioribus.

In prin.] Adde ꝙ circa hanc. l. multoties. competit hæredi reſtitutio in integrū ad deliberādū, licēt quis decedat neſciēs ſibi hereditatē delatā l qui duos hic allegata ſm intellectū Iac. de Arena ibi relatū p Bar. quē ibi defendit Soc & in ſumma circa hanc l. oadit ibi Bar. & poſt eum Soc. ex quib. in effectu, reſultat qđ rato importat, ꝙ ignorauerit, quod nunꝗ conditor huius l. conſiderauit. Itē ēt fideicommiſſum vigore clauſulæ codicillaris irritato teſtamēto tranſmittitur. Capi. dac. 89. 1. dub. Itē ius ſubſtitutionis ad hæredes non tranſmittitur, niſi talis ſit qui ‘ad. teſtatoris veniat. Idē Dec. 115. nu. 6. & 7. Mangrel.

Videt velle quod hęc lex conigat.]Quid in filio qui elapſo anno non adiuit hæreditatē matris, an ſi in 2. anno moritur tranſmittat ius adeundi: uide Bal. in l. licēt. ſ. eo. & ibi Alex. & Matā. in Rep. l. 15. pōſt nu. 105. ff. de acq. hæ. d. Bottis.

Illā ꝑpetuo poteſt adire.] An. Iudex poſſit ſtatuere terminū infra quem adeatur hæreditas. vide Guid. in dec. 332. de Bottis.

L. cum aliquis.

In prin.]Itē ad probandū conſanguinitatē, & filiationes antiquas ſufficiūt teſtes de auditu. Tiraq. de Retra. fol. 106. nu. 8. Itē quando va ba in ſcriptura probant feudum, Par. de reintegra. in ver. & quid. fol. 13. Mangrel.

In Add. ad verb. Plebanatus. In prin.] Adde ꝙ addidi ad Bar. in l. ſi ſit. § 1. ff. de leg. 1. Dec. conſ. 2. col. 5. ver. his ſi obſtanb. & aduerte ꝙ nō dicātur inſtrā antiq nſi excedāt annos centū. Affl. in dec. 13. & Alex. conſ. 89 nu. 3. li. 5. & de pbatione finium p inſtrā antiqua, Soc. conſ. 166. nu. 1. vbi tradit in antiquis profec ai inſtrorū pbatione teſtib. & ꝙ requiratur tps cētū annorū, tradit Dec. c. 1. nō. 18. de appellat. vbi. dicit eē cōem opinionē. Affl. vbi ſ. ver. conſiderādū tradit. 40 annos dici antiquum, & in talib. pbationib. p indicia ſufficeṫ, & pulchre de verificatione confirmū idē dec. 55. p. totū, adducēs notabile, conſ. Bel. Itē Affl. dec. 83. verſ. licet pbatio, tadit eē in arbitrio Iudicis, qñ ſactum dicatur antiquum & circa pbatioēm finiū Firmia. in verbo cūfines, & vide Alex. hic. Itē adde, qđ in inſtrīs antiquis non opportet pbare quē eē Notariū, & pſumitur p ſnta antiqua, & ſine introductiōne actorū, niſi p aduerſariū negetur. Affl. dec. 45. ī 1 dubio, col 3. vide ibi oino p quatuor cōclu. in quib. tractat q̃lis fides detur inſtrō antiquo, & enunciatiua in eo, & qualiter dēt coadiuuari: & ꝙ requirat ur ſpacium ann orū, vt dicatur antiquiſſimū. Itē ſi confines ſint variati dēt articulari illemet fundus, q erat olim confinatus, & Paul. in l. . n. 3. §. ſi vnus ex pluribus ff. de condit. & demonſtr. & Bar. in l. demonſtratio. ff. de cōdi. & dem Itē in antiquis teſtes de auditu, & fama pbāt, Dec. conſ. 18. nu. per duas columnas, vſq; ad finē de plurib. coniecturis ad pbandā rem eē Eccl. in antiquis. Item in cōſ. 428. nu. 4. vbi ē ꝙ verba enunciatiua in inſtrīs antiquis pbant. Item pbatio non dē impoſſibilis p lapſum triginta annorū, ſed centum, Alex. conſ. 101. nu. 15. lib. 6. & ꝙ in antiquis ſtetur verbis narratiuis inſtrī. Dec. conſ. 199. nu. 3. & ꝙ probetur ēt dominiū p famā, & credit ēt verbis enunciatiuis in inſtrīs antiquis: & alius verba inducunt notorium, Dec. conſ. 428. & dicit Bal. in c. cū cā, ꝙ recurritur ad inſtrā antiqua, tāꝗ ad ſtipitem veritatis, q ſemp ꝑeminet de pba. nu. 3. & de inſtrīs antiquis quō probent addidi in l. 2. ff. de aqua pluuia arcen., Mang.

L. Scimus.

In prin] Adde oīo de materia inuentarij, & eius forma, & effectu, Ang. l. 1. §. hæc ſtipulatio. ff. ſicui pluſq̃ p l. falci. & aduerte, ꝙ ſiqs ſine proteſtatione de faciendo inuentario adit, licēt poſtea conficiat in tēpore, nū prodeſt, ut ipſe notabiliter tradit ibidē in ultima col. uer. caueant aūt oēs hæredes, & adde ꝙ ſi in hæreditate nihil extat, ſūc p teſtatio co à iudice, quod nihil eſt in hereditate, ſufficit p inuētario. Bel. in l. ſi. nu. 66. qui bonis cedere poſſ. & oia requiſita inuentarij. tradit Angel. Aret. inſt. de hæredū qualitate, & diff. § extranea, nu. 1. ſal. hic nu. 3. Item ſi heres pmiſerit, vel nominauerit non gaudebit hoc bñficio. Dec. conſi. 37. nu. 4. Item ſi hæres compromiſerit pdit bñficiū p̄dictū. idem nu. 100. nu. 8. Item ille cui eſt commiſſa confectio inuentarij poteſt præcēdentes in hæreditate audire, ſed non decidere, Affl. in conſti. Regni, poſt mortem, num. 33. Item 8. requiſita ad confectionem inuentarij per ordinē tradit Dec. conſi. 633 nu. 6. Item non citans creditorem, cuius notitiam non habebat propter citationem contra eum expeditam non incuſatur inuentario. Capic. deciſ. 101. idem de eo de quo facile notitia haberi poteſt, Loffre. conſi. 32. nume. 8. ſequitur de modo, ſic & in hæreditate adhuc requiritur confectio inuentarij, qđ facit ad declarationem d̄ctæ deciſionis Bal. cuius contrarium in tuto e notaui ad hunc in l. tutor qui reuertorium. ff. de admini. tutor. Item deſcribens bona in inuentario cum proteſtatione, ꝙ ſit ſibi ſaluum ius dicendi non eſſe hæreditaria nil facit, Gozadinus in Ledia, in ſi. ſupra de eden. & quòd ſi nominauerit, vel reformauerit debitum, non gaudeat, idem Dec. conſi. 496. nu. 12. Item Clericus citatur coram layco in confectione inuentarij, ad Soc. in c. ſi Clericus, num. 41. de foro compe. ca Dec. in conſi. vltimo, num. 1. & vide tractat. inuentarij, volu. 6. Porcellini, & alium Guidonis Papæ, vol. 5. fol. 157. non eſt conſuetum creditores ſpecialiter vocari, ſed per proclama, nec tot ſubſtantialia de conſuetudine obſeruantur. Capic. in deciſ. 101. Item currit minori tempus cōficiendi inuentarium: tamen reſtituitur, glo. in l. auxilium. ff. de minor b. Imò contra quadriennium ab annis. 18. vſque ad 22. poteſt fieri inuentarium, Alex. conſi. 210. 2. vol. & Aret. conſi. 148. Mang.

§. Cum igitur.

Inuentarium incipi debet.] Quid ſi in hæreditate non ſunt bona, an ſit ſiēndū inuentarium, & an credatur hæredi quòd non erant bona in hæreditate, videtur Loffr. in conſi. 32. nu. 8. vide Guid. in deciſ. 571. & ibi in elapſo dicto tempore poſſit heres reſtitui per reſcriptum principis. de Bottis.

Erit ergo forma inuentarij. Vide Ang in l. 1. §. hæc ſtipulatio. 4. col. ff ſi cui pluſq̃ p l. fal. vbi debēt citari ē p̄tē ſ. eſ ſi creditores, licēt. non ſint vari, & ꝙ in hoc debet attēdi cōſuetudo vide Capic. in deciſ. 101. & Bal. cōſi. 36. 4. vol. inci. inuentariū, & an ſint nominatim citandi creditores vide Dec. conſi. 251. nu. 5. & an citatio gñalis liget clericos, vide Angel. vbi ſ. 10 tract. de inuen. poſito. poſt. d. l. 1. & de for. inuētarij, vide Gul. Ben. in 1. Raynutius. 10 ver. mortuo lo r. nu. 398. & de clericis ſi poſſint citari coram iudice laico in cōfectione inuentarij vide Dec. in conſi. ſi. nu. 2. an aū hæc cit. gñalis p̄iudicet, vide Aym. conſi. 89. nu. 6. de cit. gñali ſi ſufficiat, vide Loff. in conſi. 32. nu. 8. & an creditores abſentes debeant citari, & quō intelligant abſentia, vel pſentes, vide ibi. de Bott.

§. & ſi præfatam.

Debet eſſe ſine damno.]Imola in l. quæ dotis. ff. ſol. matri. vbi dicit ꝙ inuentariū proficit non ſolū contra actiones hereditarias, ſed ēt mixtas. Hæres conficiēs inuentarium poteſt venire contra factum defuncti, ſi nil ex hæreditate remaneat. Item hæres non conficiens inuentarium retētionem habet in caſu de quo per Bal. in l. debitoris, nu. 4. de pact. ſup. ibi Dec. Item ſ c t d te curato em hæreditati, vt cum eo probet creditum ſuum Iacobin. in §. in computatione, nu. 7. Item etiam ſciēter poteſt heres alieni ex creditoribus gratificare, & ei ſoluere. Bal. hic in fine cuius contrarium tenet hic Bar. in l. ſi. & Paul. nu. 8. ib, quia ſcit, vel ſcire poteſt alios ſubeſſe, & idem de mente Pet. de Bella pe t. videtur eſſe hic, col. 3. ibi. ſi ſoluere primo legatarijs primo venientibus bona fide, & dum ſubdit aliud eſſe ſi dolo, ſed ſi etius non perderat ſolum ſcienter ſicut Paulus, præſumitur ſoluiſſe de pecunija hæreditatis, uel p ecio eorum hæreditatia venditarum ad hunc in l. 1. ff. ſol. matr. & Soc. ibi, col. 2. 3. Tertia cautela hæres eſt quòd faciat citari, & graduari omnes creditores. Guido Papa de forma inuent. ſol. 136. nu. 19. Item creditores petentes ſeparationes bonorū defuncti à bonis heredis, ſi dicta bona non ſufficiunt non tenetur de ſuo hæres, & ꝙ non fecerit inuentarium, vide Soc. conſi. 16. lib. 3. Rom. conſi. 345 Mangrel.

Non exiget, & ut l. contraria.] Quid ſi authoritate iudicis ſoluit, vel ab eo coactus, vide Minadoi in deciſ. 9. & ibi quid in debitore debitoris ſoluente creditori creditoris. de Bottis.

§ in computatione.

Hue debet probare per teſtes.]Nota, quòd ſiquis eſt deputatus ad exigendō, vel expendendū debet pbare per teſtes ſi expenſæ ſunt magnæ ſeu ſi ſunt minutæ ſtatur iuramēto expēdentis, & creditoris, & facit tex. in l. ſi C. de iu doint. imper. & Par. de ſyndicatu in verbo officiali. ſol 258. & poſui ad hunc in l. 1. C. vbi de ratiocin. opor. oportet. Item ſi quis fuerit diſrobatus in aliquo Territorio, & non poſſit probare quantitates pecuniæ, & rerum ſtatur iuramento ſuo tantum, vide, quæ poſui ad hunc in l. 1. ff. de itinere actuque priuato, § per. licēt in poſſeſſione in recolligendis fructibus præſumuntur expenſæ factæ in ion, & alimenta facta pupillis, nam non dicendum quòd alimententur de vento. l. ſi ita. de alendis pupil. Bar. in l. cum ſeruus. ff. de verb obl. idem Bar. in l. non ignorat. ſupra de fructibus, & litium expenſis, Mang.

Item quæro, quid ſi defectus.]Vide Alex. in conſi. 30. nu. 7. 8. vol. 6. de Bottis.

Putant ve baſtatu teſſe interpretanda.] Not. hanc rationem, & adde Dec. conſi. 356. col. 2. vbi amplius etiam ſi ſtatutum aliàs nihil operaretur de Bot.

Vltra quartam.]Adde, quòd hoc procedit, & ſi diſpoſitio aliàs nihil operaretur. Dec. conſi. 356. nu 4 & adde, quæ poſui ad hunc in l. 1. §. ſiquis à Principe. ff. ne quid in loco pub. Itē ne quis indebite damnificetur pactū inter fratres, ꝙ collectæ cōmuniter eis ſoluantur, non permittit priuilegium alterius ex eis exempu

pti.Dec.conſ.374.per totũ, & nu.7. Itẽ ne quis indebite patiatur quid p verba vniuerſalia, quod mater extantibus agnatis quod nullo modo reſtringatur, ſi agnati ſuccedant. Dec.conſ.383.in fin. Mangrel.

Duplum refunde.]Sic & ex inſpectione actorum pſumĩ non interueniſſe aliquas ſolennitates. Soc.in c.1. in 7.not.de hæ.cõteſta. & de hac materia, Iaſ.in l.ſi conſtante.ff.ſol.matrim.num.181.& Soc.in conſ.107.difficultas,col.2.lib.1. al às dĩ qđ p inſpectionẽ oculorũ probatur negatiua, Alex.in conſ.227.col.6.lib.4.nu.33.ſic & ille qui datur inter nõ ſoluẽtes præſumitur non ſoluiſſe in matricula collectarum, Bar.in l.placet,col.pen.in prin.C.de ſacroſanct.Eccle. Item qualibet negatiua põt pbari p diſcuſſionẽ,& pbationẽ,& relationem factã per nũtios de cõmiſſione iudicis, Alex.poſt Bar.in l.in illa.ff.de verb.obli.nu.12.ſi donator dicit ſe nõ habere,& demũ vide pcipit alimẽta,transfert onus probãdi in contrarium in donatarium. Item ſufficit ſi maritus dicat ſe non hẽre in bonis & conuenianter in quantum facere põt, Affl.decif.377.col.2.& ad id, qđ dixi de inſpectione actorũ, vide ad hunc in l.his,qui.de tẽpo.appel. Itẽ ſi ex inſpectione teſtamenti pbatur negatiua, quod fideicõmiſſum nõ ſit. Dec.cõſ.218.nu.6.etiã pbans ſe cõſanguineum,& negans ſubeſſe pximiorẽ,hẽt intentionẽ ſuã fundatã, Dec.conſ.321.nu.1. Item allegans,non ſubeſſe debita in hæreditate non hẽt intentionẽ fundatã, idẽ cõſ.331.nu.4. Itẽ ſic,& vxor negãs ſubeſſe alia bona, ex quibus cõſuli ſibi poſſit hẽt intentionẽ fundatã, Dec.cõſ.519.nu.7. & ad prædictũ dictũ Soc.in c.2.in 7.not.de litis cõteſt. vide oio,quæ p,& cõtra ad hunc adduxi in l.pdicta,hi,qui ad curia, & ad dictum Bart.in d.l.placet Alex.conſ.55.nu.35.lib.4. Itẽ p aſpectũ teſtamẽti pbatur negatiua,quod quis non ſit nominatus in teſtamẽto, Dec.cõſ.424.nu.19. Item ex inſpectione, quod nõ reperiatur vbi debuerat trãſmitti pbatur negatiua,quod nõ fuerat trãſmiſſa. Firm.in verbo acta.nu.40 Itẽ p librũ extaſti pbaſ.quẽ nõ eſſe ſoluẽdo, poſui ad hunc in l.ſi certum,de dona. ſic & probatur negatiua de perditione rei probãdo oẽm diligentiam factã in perquirẽdo ex authoritate ſuperioris. Aretin.c.ſi.de p ba.nu.3. Item allegando quem ſine liberis deceſſiſſe, poſui ad hunc in l.ex facto.§.ante pen.ff.ad Trebel.ex Capic.in deciſ.119 nu.11 ſequitur dictã intẽtionẽ, & opinionem Dec. quod hẽt intẽtionẽ fundatã probans ſe coniunctũ,quod nemo ſit pximior,de quo ad hunc io l.ex.ff.de pba.& dictum Bar.hic non procedit ad ſimplicẽ aſſertionẽ hæredis,ſed tũ demũ ſi oſtẽdit inuẽtarium legitime confectũ,Loff.conſ.32.nu.10.& 11. Item negatiua quod non ſoluerit gabellam, vel collectam,quod non ſit excõicatus quõ probatur ex inſpectione libri gabellæ collectarum, vel excommunicatorum, & Dec.conſ.496.nu.7.8. Mangrel.

§.donec tamen.

In prin.] Ad iſtũ §. vide Guid. in deciſ.171.& vide Pet. Duẽ.in reg.567.vbi ponit quinq; limit. & oin Sitar.in reg. l.poſtrem iud. fo.555.col.1. & ibi quid in legato ad pias cauſas, fo. ſeq.& multa alia. de Bottis.

Tempora nõ currant.]Adde,quod ſnia lata contra defunctũ poterit exeq cõtra hæredem & intra tps inuentarij, Affl decif.145.poſt Paulũ hic. Itẽ exceptio nõ cõfecti inuentarij,põt opponi et poſt ſniam, Boer. deciſ.53. Itẽ d. dictũ tps nõ põt hæres cõuenire,ſed põt hæres conuenire debitores,fallit in tutore, q non põt conuenire,nec conueniri,niſi prius facto inuentario. Boer.in d.deciſ.ſed iſte §.limitatur ſi decretum hæreditarium ẽ reuocatum ex conuentione hæredis Boer.deciſ.prædicta, & Angel.conſ.31. Mangrel.

§.ſin verò poſtquàm.

Legis concordantiæ ſunt in glo.]Vide Guid.in deciſ.571.Alber.in §.2.C.2.ea.l. & Alex.hic omnino.de Bottis.

§ ſin autem hoc aliquis,

Quandoq; quis. petit tempus.]An hoc tempus conficiendi inuentarium currat ignorãti, Tiraq.de Retra.lign.§.35.glo.4 nu.15.de Bottis.

De repu. vel abſtinen. hæreditate. Rub.

AD Rub.]Firmianus in ſuo tractatu in verbo,filius hæres, nu.54. Item q deſiſtat petere facit res hæreditarias, videtur repud are, Soc.conſ.45.nu.2.lib.4. vbi de eo q oſtẽdit ſoluere alij, vt hæredi. Itẽ de filia petente, vt excluſa, de eo q conneſius aliqd de fundo debebat, ſe defẽdit,q a, vt hæres, & de eo, q ab alio petit id qđ ſibi à defuncto debebatur, ad qđ Paul.in l.debitori, nu.9 C.de pact. tradẽs hoc ita demum pcedere, ſi ſciẽs hæreditatẽ ſibi delatã petat à veniẽtibus poſt eã, & melius Alber.ibidẽ,col.1.circa qđ adiuerte, qđ per qs aliquem, vt hæredẽ cum pteſtatione,quod ſint ſalua iura, ſi qua in futurũ ſibi cõpetitura, Capic.deciſ.70 Item differ.an qs repudiet, vel renunciet nõ ſucceſſurum, q.i ſ.do caſu adire dſ, Loff.conſ.12.nu.6. Dec.I l.non vult hæres eẽ,n.2.de reg.iur. Itẽ expilans hæreditatẽ cẽſeſ repudiaſſe, Affl.deciſ.95. in p.in. & ad Loff. adde quod ſic & renuncians alteri donationẽ ſibi factã videſ prius ſibi acquirere, Soc.conſ.35.nu.27.lib.1. vbi ſi quod illa immediate acqſitio pp aliud facta nõ ẽ in conſideratione, quod poſui in l.qui autem.ff.quæ in fraude credito. Mangrel.

De edic. diui Adriani. Rub.

L. Quamuis

GLo optime ſol.ſi eſt verum.]Adde Guid.deciſ...&161. quãdo dicatur requirere altiorem indaginem, & Dec.in conſ.84.de Bottis.

Scdo opp.quod eſt exp.] Decla a,& limita, vt p Loff.in conſ. nu.6.& 12.§.ſi. de Bot.

Qđ defũctus dicebaſ ſeruus.]Pet.Gerard.in ſing.23.Aym.in cõſ.104 l pri.de Bot.

L. Edicto.

In prin.]De materia huius l. Aret.in § quadrupli, de actionib. nu.43. vſq; ad 46, Item & in feudalibus hæc lex militat ſi certa ſit diſpoſitio de iure. Affl. deciſ.119. Item ad ſubſtẽtandũ immiſſionẽ nõ obſtante incertitudine inſtitutionis,& tũ in nẽm euentũ ad idem tẽdit,& nõ obſtante appoſitione fideicõmiſſarij non tamen poſſidẽtis ſine vitio, Dec.conſ.218.nu.2. Itẽ in ſimili adipiſcẽdo poſſeſſionẽ bñficij corã iudice layco pfertur ille, q hẽ titulũ ex ſui facie non vitioſũ, & Dec.cõſ.210.p totũ.& quod ille,q ex ſui facie nõ appellaſ nominatus in teſtamẽto, licẽt p interpretationem velit pbare nõ ſit legitimus cõtradictor. Dec.cõſ.467.nu.13. Item ille q ex hac lege immittẽdus eſt, mul.o fortius manu teneretur. Dec.conſ.445 nu 4. Item petitio vniuerſalis ſit in hoc remedio. Cyn.hic in fine & Alb,col.pen. Item & ſi aliqs ex reb hæreditarijs hæres poſſideat cõpetit hoc remediũ Alex hic,nu.61. contra Cyn. Item requirẽtia altiorẽ indaginẽ nõ admittunſ Alber.hic col.5.& col 7 ve l.aut contradictor.& quod & in ſudo competat iuxta deceſſiõẽ Alex. Alber.hic col.4. Itẽ petitio vniuerſalis ſit in hoc iudicio, Alber.col.ante pen.verſ. Item quæro ſi ſcriptus, Aret.in § quadrupli, nu.46 inſt, de actio.verſ quinto qualiter. Itẽ petens reſtitutionẽ rei, vel pœnæ fructus non videtur tetaſſe remediũ huius l. Alex conſ.148. nu.2.lib.5. vbi,quod non daſ contra eũ q offert incontinẽti pbare,& quod hoc remediũ cõpetit & in confirmetur Alex.hic in fine & quod & in feudalibus cõpetat Dec.conſ.184.nu.9. vbi quod conſtitutus durãte interim curatori in eragnatos,dſ requirere altiorẽ indaginem,& non impedit immiſſionẽ. Item forma libelli quõ debeat fieri ex edicto iſtius l.vide Spec.in codo in verbo ſequitur, ver.vltimo quærĩ. Itẽ ſi qs fuerit hæres inſtitutus p fideicõmiſſum in teſtamento po erit agere, ſed ſi fideicõmiſſarijs in teſtamẽto fuerit à codicillis, relicta hæreditas, & codicilli nõ fuerint facti vna cũ teſtamento.ſi poterit iſte fideicõmiſſarius agere ex hoc edicto, Boer.dec.156.ſi reperiantur duo teſta eadẽ die confecta neutrũ valet Boer. dec.311. Mangrel.

Qui ſtatuit, vt quicũq.]An diſpoſitio huius l.tollaſ p ſtatutẽ,quod poſſeſſio defuncti continueſ in hæredẽ, vide Bal.in rub.de cã poſſ & propric. pen.col & Cottã in ver.decreto Mediol.vbi late de intellectu huius ſtatuti, p Dec.in cõſ.84. An hæc l.habeat locũ in feudis. Affl in c.1.in prin.ſi de feud. fu. cõtro.fo 24.1.col.3.li.& Cot.vbi ſ.& ibi an appelleſ à decreto ſup immiſſione huius poſſeſſ. vide Doct.relatos p Cottã vbi ſ.in ſi. & adde Dec.conſ.424. vbi quid in feudalibus. Sic adde,quod hoc edictũ cõpetit,& hæredi poſſidẽti, vt cõfirmeſ eius poſſeſſio, late Guid. Pap.dec 219. & Dec.conſ 84. an remediũ huius l.cõpetat curatori hæreditatis iacẽtis, vide Alex.conſ.4.nu.11. vol.2.& ad materiã huius l. vide late Igneum in auth.ex cauſa, nu.85.cum ſeq.de Bottis.

§.ſin autem.

In prin.]Vide Cottã in d.uer.decreto. Med. de Bottis.

Prætextu rei vel ſimilis] Vide Igneũ in auth ex cauſa, nu. 80.cum ſeq.de Bottis.

Videtur quòd vitio viſibile.]Nota.& adde quòd tale teſtamẽtũ,ſeu inſtrumẽtũ abraſũ põt teſtibus coadiuuari, & ſufficit vnus teſtis, vt declarat Bal.in l.ſi veritas, nu 4.C.de fideicõmiſ. de cuius dicti ueritate vide Iaſ.in 6 col.hic,& Felin.in c literis, ult.col.de fiſtru.& Cottã in uerb. abraſio, & in uerb.inſtrumentũ raſũ, & quid ſi tale teſtamẽtũ hẽt additiones, vel interlineaturas in protocollo.extẽſio tamẽ i publicã formã nõ ẽ abolita, nec cancellata, an habebit executionẽ iux. formã huius l. vide Iaſ.hic & Cot.oio i uer.inſtru. publica de Bot.

Adde quòd beneficiũ huius legis.] An remediũ huius legis poſſit cedi, vide Tiraq.de Ret.act.lig 1.§.16.in glo.3.nu.19.de Bottis.

Secundò quæro.] Vide Guid.dec.232.nu.5.de Bottis.

Itẽ quærit glo.quid de fideicõmiſſario.] Quid in ſtatuto quòd poſſeſſio de functi cõtinuetur i hæredẽ an hẽat locũ i fideicõmiſſario. Cot.i vec decreto Mod.de B.

Verbo tantum.] Pro hac vide Bal. in l.fi.nu.11.infra de codicillis, dicentem ibi eſſe tex. optimũ, quòd ſi hæres ſemel poſſeſſionem adeptus fuerit adhuc fideicõmiſſarius hẽt beneficiũ huius l.ita cõtra Saly.hic firmat Iaſ.in §.actionũ autẽ, nu.39. Inſt.de action. Idẽ adde, quòd vniuerſalis fideicõmiſſarius, & quod nõ ſit reſtituta hæreditas adhoc hẽt locũ iſta lex. Bar.in conſ.4.& 5. Mangrel.

Per iuramentum hæredis.]Vide Alexandri.in conſ.64. de Bottis.

Immiſſio hæc eſt mixti Imperij ſi non appareat, contradictam opinionem Bart. tenet Alex.nu.5.& 14.hic: Paulus, & Saly.dicant indiſtincte, quod ſit mixti. Imperij etiam accedẽte cõtradictore, & eorum opinionẽ ſequitur Dec.nu.22. & nu.31.& Tiraq.de Retra.lig.fol.7.pac.ſupra declar. Mangrel.

Idẽ dico i hærede]An hoc pcedat i ſtatuto ſ.d.additionato. vid Cot.vbi ſ.de Bot.

Habetis expeditam teſtam gl.] Quid ſi eõpater clericus, vt legitimus contradictor, an debeat remitti ad iudicem Eccleſiaſticum. Dec.conſ.ſi.nu.7. de Bot.

Licẽt Eps.]Adde tũ,quod eſt neceſſe oẽs ſeptẽ teſtes eſſe ſubſcriptos, Cyn. hic col.4.ver.ergo dico, & Alber col.6.verſ.quoad teſtũ nuncupatiuum. Mangrel.

Eſſet ergo neceſſe,quod priuatim.]Vide Tiraq.de Retra.lig.§ 2.in glo.1.nu.14. de Bot.

Vt dictis legib.] Adde Cyn. col.ſi.ver.quid de legatario ſing. qui tenet quod quando poſſidet ſine vitio, quod declarat per Dec.in conſ.84. excellentiſſimi Doct.col.2.poſt Bal.in l.filium ſ.etſi.ff. ad Trebell. & uide Dec. conſ.218. in caſu ad me trãſmiſſo, col.1.nu.2.ubi tradit eẽ cõẽm opinionẽ, quod fideicõmiſſarius nõ eſt legitimus contradictor, niſi ſit in poſſeſſione ſine uitio, idẽ tradit col.467.nu.5.& 11.& pro hærede.pulchre. Mangrel.

Ad idẽ]Vide Guid.Pap.dec.132. omnino, & Dec.conſ.424.de Bottis.

Hoc mihi non placet.] Paul.in l.1.nu 2.ſupra eodẽ, uide, & hic num. 12. Mangrel.

Eſt reſtituendus.]Vtrum beneficiũ iſtius.l.habeat locum in feudis, adde Affl.in dec.119. Bal.hic nu.7.hoc idẽ notabilius tradit dicens alium eſſe legitimum oppoſitorem ad effectũ, vt audiatur, qui rei effectu veniat. Mangrel.

Tũc põt obijci exceptio.] Limita non habere locum in caſu ſtatuti in quo ſupra, Dec.per Dec.in conſ.84.col.2.de Bottis.

Legitimus contradictor.]Titulus quæſitus ante mortẽ defuncti eſt efficax ad contradicẽdũ Affl.dec.nu.9.c.ſic & cõtractus habitus cũ defuncto, vel hærede. Bal.hic nu.41.ue .quo o opponitur. ſed Aeg.col.1.verſ.ſio verò contradictor, ui de meſentiẽ, quid pcedat ſolũ in titulo habili ad trãſlationẽ dominij, & clarius ibi tenet Paul.nu.12. redarguens longam infricationem Bar. pro quo Alex.hic nu.28.vſq.ad 40. Mangrel.

Ad idẽ Dec.conſ.84.col.2.& ibi quid ſi poſſidet et vitio, & quando dicatur uitioſa illa poſſeſſio. de Bottis.

Renciat probare per teſtes. Rom ſing.6. quod miſſio, Iaſ.hic.de Bottis.

Si quis aliquem teſtari prohibuerit, vel coegerit. Rub.

L. iudicium.

Additio ver. blãditijs, in prin.]Affl.dec.69. late in pulchro caſu tradit nõ valere legatũ factũ ... deus fr.es, et credo errauit, & pro Affl. facit, quod tradit Dec.cõſ.489.in prin. cõtra agnatos quorũ pc. ſucceſſionẽ teſtatoe mutauit teſtamẽtũ quo inſtituerat pauperes, ſed tũ pro agnatis determinat oĩa aducẽs contra ea late, neceſſe ẽ probari, quod fuit phibitus eo tpe quo volebat teſtari, Soc.cõſ.125.in prin.li.3. la e phibente, occidens vxorem, vel alium proximũ, ei non ſuccedit, Dec.conſ.325.in prin. vbi idẽ in occidẽte teſtatorem, Mangrel.

De his quib. vt indig. hæreditas aufer. Rub.

L. hæredes.

MAgis æquiparatur vltimæ voluntati.] Vide late per Tiraq.de Retra. lign. in ſi.nu.13.de Bottis.

Ergo practica.]Affl.in conſtitutione Regni, pacis cultum, nu.87. Mangrel.

L. ſi ideo.

Caſus pro ſyndico comitatus.] Scrib in c.Reg. frequens.nu.76. de Bottis.]

De codicillis. Rubrica.

L. Rupto.

TVnc ſuffragium ſuo reſtes.] Adde Alex.conſ.54.2.col.vol.1. & cõſ.45. 2.col.vol.1.& Capic.in dec.182.nu.14.Bar.in l.qui liberis,§ teſtamento,ff.de bon.poſ.ſec.tab. de Bottis.

L. Hæreditatem.

In add. in ver.hẽdita ẽ, in prin.] Et quod adẽptio in codicillis valeat iure fideicõmiſſi. Dec.cõſ.321.in prin.& hoc in tñ eſt verum, quod ſi in teſtamẽto filius fuit inſtitutus in legitima, non poteſt poſtea adimi in codicillis. Hip.ſing. 49. Mang.

L. cum proponas.

In prin.] Vide quod per iſtum tex. dicat Soc.in l.1.nu.8.in ſi.ff. ſol.mat.de Bot.

Quæritur quid ſi reperiantur duo codicilli.]Vide Gul.Ben.in c.Raynutius, in ver. teſtamento, lo 3.nu.68.vbi de materia huius legis. de Bottis.

L. nec codicillis.

In princ.] Cui incumbat onus probandi negatiuum, ad hunc in l.2. ff. de probatioan.

tion. qualiter probetur. l. ſi actor ſupra de proba. ſi teſtes deponentes negatiuam affirment, præferuntur affirmantibus quoad ſ. ſi exceptionem. Affl. deciſ. 324. col. 4. vbi idem de deponente coarctatam, quoad vltimum tenet Dec. in c. ſi tuſtus meus, in fine, de appel. vbi idem in teſtibus deponentibus liberam voluntatem, quòd præferantur deponentibus metum, ſed hic in l. diem proferre in §. ſi plures, de arbit. tenet, quòd deponentes arctatam negatiuam præferuntur eis, qui vel numero, vel dignitate præcellant, & magis creditur duobus affirmantibus, quàm mille negantibus, Soc. in reg. 426. Curtius de teſtib. volu. 1. fol. 150. nume. 8. & 14. vbi, quòd fallit ſi deponit negatiuam coarctatam, ſic magis creditur deponentibus de vita impudica, quàm mille de pudicitia, Roman. conſi 767. in fin. & de duobus affirmantibus equum bulſum, Firmian. in verbo, teſtium impugnatio. nume. 118. an autẽ in criminalibus magis credatur affirmantibus. Iaſ. in rub. de iureiur. nume. 8. & ratio quare magis credatur affirmantibus, quia negans præſumitur non ſcire. Bal. in l. data opera, nume. 64. infra qui accuſare non poſſunt, ſed quod magis creditur duobus deponentibus de metu, Iaſ. in l. interpoſitas, nu. 14. infra de tranſact. Dec. 100. nu. 7. & in l. in omnibus cauſis, nu. 8. ff. de reg. iur. Mang.

L. ſiquis agere.

In prin.] Adde, quòd hic tex. procedit in actore, ſecus in conuento, cui non præcluditur via in eadem inſtantia defendendi ex codicillis. Afflic. deciſ. 134. Item non procedit hæc lex quando ex eadem ſcriptura, vide l. Clodius. ff. de acq. hære. plenius quàm hic. Mangrel.

In iudicium deduxiſſe.] Lucri captandi, & damni vitandi ratio eſt, tex. hic, & in l. aſſiduis, infra, qui potiores, & intellige de lucro quærendo, non autem quæſito, quia tunc eadem eſt ratio. Dec. 63. nu. 6. verſ. & quod dicitur de damno. Itẽ tractanti de lucro, non ſufficit probare rem aliter ſe habere, vt poſſe confeſſionem reuocare, Alex. conſi. 17. nu. 5. lib. 3. Item lucrum dotis cenſetur prout de damno vitando, addidi ad hunc in l. fraudator. ff. quæ in fraud. cred. licet in dubio pro eo, qui tractat de damno vitando fertur ſententia. Dec. 450. Item qui producit lucrum iam quæſitum dicitur tractare de damno vitando, Alex. conſil. 69. nu. 12. lib. 5. licèt in re obſcura melius eſt fauere repetitioni, quàm aduentitio lucro, Loff. ed. conſi. 34. Item quando nititur priuilegio dicitur de lucro tractare, poſui in l. eius militis. § militia miſſus. ff. de milit. teſtam. licèt iudex de lucro certans non excuſatur conſilio aſſeſſoris non approbati. Arnal. in cap. quoniam, nu. 16. carta. 159. de hæreticis. Item quis petens ex teſtamento poteſt variare, & petere ab in eſtato. Boer. deciſ. 33. & hoc in aſcendentibus, & deſcẽdentibus, vbi ſemper licet variare, etiam ſi deliberaſſe propoſuerit vnam viam. Item clauſula, ſi non valeat iure teſtamenti valeat iure codicillorum, quomodo procedat, & intelligatur. Boer. deciſ. 34. Mangrel.

Non ipſo iure. Sed quòd abſque inſti. ſequetur illatius, facit l. filium § ſi quis contra. ff. de legat. præſtan. & l. Clodius. ff. de acq. her. Mangrel.

De legatis. Rub.

L. quamuis.

IN prin.] Vide omnino Dec. in conſi. 485. per totum. de Bottis.

Diſtinctio quam gl.] Quando dicatur fauore legatariorum, vel hæredum, vide per Dec. in d. conſi. 485. nu. 6. cum ſeq. de Bottis.

L. non eſt dubium.

In prin.] Adde, quòd aut hæres acquiſiuit hæreditatem, & cœpit poſſeſſionem, & tunc militat hæc lex: aut non cœperat, & tunc in edicto quorum bonorũ, quorum legatorum agendum eſt. Dec. conſi. 243. nume. 4. & vtrunque [illegible] nisi legatarius, vel fideicommiſſarius ſit exequutor, ibi, nom. 3 vel aliàs authore propria capiẽdi ius habeat, & Dec. 424. nume. 14. & ſeq. vbi eandem diſtinctionem tradit, & de exequutore poſui de alimentis, & cibarijs leg. l. alio, in princip. Mangrel.

Ad idem.] Declara, & limita, vt per Gul. Bene. in cap. Raynutius. in verb. in eo. teſtamento. lo primo, nu. 258. cum ſeq. de Bottis.

Sibi ſoluere.] Et quod ex coẽtione legatarij arbitret legatũ. Deci. cõſ. 289. Mãg.

L. ſi Fortidianum.

In prin. Adde, quòd in dubio grauamen, nõ filio, ſed eius ſubſtituto videtur iniunctum. Dec. conſi. 480. nu. 14. Item cenſetur legare de his, quæ ſunt in patrimonio ſuo, ad hunc in l. ſi domum § ſi. ff. de leg. 1. Dec. conſi. 443. nu. 4. teſtator in dubio videtur grauaſſe minus hæredem, & ſic valuiſſe, ad hunc in l. ſi ita ſit ſcriptum de leg. primo. Mangrel.

L. filia.

In prin.] Si dat poſtea dotem minorem legato, extinguitur legatum, Campeg. de dote, vol. 1. fol. 289. q. 37. quòd illud quod poſt legatum dat in dotem indiſtincte compenſat cum legato, contra Bar. hic. Mangrel.

De verb. & rer. ſing. Rub.

L. ſuggeſtioni.

PRopinqui vocentur gradatim.] Adde Deci. conſi. 365. in primo. & ibi quid in nepotibus legitimis, & naturalibus natis ex filio naturali. de Bottis.

De indicta viduitate. Rub.

L. legem Iuliam.

IN prin.] Nota, quòd in correlatiuis diſpoſitum in vno cenſetur diſpoſitum in alio. ſtatutum prohibens donari vxori extenditur, quòd vxor non poſſit marito, ad plenum de materia ſtatuti in correlatiuis Curt. iun. in conſi. 6. Item, qui prohibetur acquirere prohibetur alienare in extraneum, & è conuerſo, Tiraq. de retract. fol. 57. no. 169. Curtius ſenior conſi. 11. Mangrel.

Ibidem.) Quid ſi ſtat ſtatutum quòd ſtatuta intelligantur ad literam, an tunc ſtatuta loquentia in vno ex correlatiuis extendantur ad aliud, vide Doct. relatos per Cott. in verb. litera, & de materia correlatiuorum vide Moder. in c. Reg. ad hoc. nu. 154. & adde, quod licèt pœna impoſita vni ex correlatiuis habet locum in alio, intelligitur in pœna legali, non autem in pœna, quæ imponitur ex contractu. ita Dec. conſi. 697. in primo. de correlatiuis vide Curt. iun. conſi. . . poſt tract. feu. de Bottis.

De his, quæ pœ. no. in teſta. vel codic. relinq. Rub.

AD Rub.] Adde, quòd legatum pœnæ nomine etiam, quòd ſit in cauſa pia nõ dicitur. Dec. 273. in fi. Item quòd ſi mulier relicta viduitate moleſtetur, ſit hæres pleno iure. Dec. conſi. 643. in primo dubio. Mangrel.

L. ſuperuacuam.

In prin.] Vide Alexandrinę conſi. 43. in primo dub. de Bottis.

De fideicommiſſis. Rub.

L. & ſi inutiliter.

IN prin.] Vide latiſſime per Gul. Ben. in c. Raynutius, in verb. ſi abſque lib. fol. 27. num. 275. cum ſeq. & quid ſi legatum non eſt ſolutum, ſed promiſſum, vide Bar. ſuper q. Cod.

Dec. conſi. 488. nu. 17. de Bottis.

Eſſe in futurum.] Nota, quòd in contractu vna eſt præſtatio, & vna præſcriptio ſed in legatis ſunt plures. Boer. deciſ. 336. Hinc eſt quòd in contractu de præſenti poteſt ſingulis annis condemnari in futurum, ſecus in legato, cum neceſſe ſit petere quolibet anno. Mangrel.

L. Voluntat.

Videtur prohibita donatio.] Quid ſi pro parte venditur, & pro parte donatur. Glo. in conſue. Pariſ. §. 13. glo. 5. nu. 56. de Bottis.

L. ab eo.

In prin.] Adde, quòd etiam per ſubſtitutionem honoratus grauari poteſt. Dec. 384. in prin. plura adducens, quòd quis cenſetur honoratus, & quòd grauatus videatur prius honorari, & tandem contra in illo caſu tradit dicens, quòd ſiquis inſtituit Titium, & eius nepotes deſcendentes in infinitum, & cum hoc quod bona vadant ad ipſos diſcendẽtes, videtur facta ſubſtitutio vulgaris, quæ per aditionem primo expirat, & ſequentes non dicuntur honorati, nec grauari poſſunt, ſed grauamen eo caſu iniunctum filijs, & nepotibus intelligitur ſingula ſingulis referendo licet filius, ſi ipſi adeant, & nepotibus ſi filij, prætermittentes ipſi hæredes ſint, & quòd nec clauſula codicillaris, hoc caſu aliquid operetur, ad quæ omnino adde, quæ poſui ad hunc in l. Gallus. §. quidam rectè ff. de liber. & poſthum. & loquitur dictum conſi. Decij ſtantibus etiam verbis ſubſtitutionis compendioſæ. Item quem honoro, onero, vt etiam ſuum debitum non petat. Mangrel.

L. Quoties.

In prin.] Quid ſi naſcantur poſtea alij de illa familia, an poſſint reuocare donationem. vide Gul. Ben. in c. Raynutius, in verb. & ſobolem, nu. 49. Dec. omnino conſi. 353. vbi quid ſi naſcantur filij appoſiti in conditione. de Bottis.

L. cum quam.

Erat fœmina.] Adde, quòd mendicantes capiunt, vt vendant, vel alij reſtituant. Dec. conſi. 559. Mangrel.

Quæro quarto quid ſi inſtitutus.] Ad materiam vide Gul. Ben. in cap. Raynutius in verb. ſi abſque lib. fol. 79. nu. 74. cum ſeq. de Bottis.

L. cum neceſſitatem.

In prin.) Inſtrumenta debent eſſe penes venditorem, quia tenetur de euictione. Alex. in §. mo te, nu. 77. ver. ſed à communiter accidẽtibus. ff. de no. ope. nunc. & propterea Salic. hic, nu. 2. tenet, quòd ſi de euictione non tenetur inſtrumenta non deberent eſſe penes eum, quod de hærede non procedit, quia etiã ſi non teneatur, aliàs eius intereſt. Mangrel.

L. quæſtionem.

In prin.) Vide omnino Gul. Ben. in c. Ranutius, in verb. ſi abſque lib. fol. 86. nume. 171. de Bottis.

Auth. hoc amplius.

In prin.) Adde ad hanc materiam, quòd qui beneficium vult conſequi ex teſtamento alicuius, debet voluntatem eius implere, Bal. conſi. 316. uol. 4. Aim. cõſil. 80. nu. 18. de Bottis.

Non repræſentatuum.) Nota, quod executori teſtamentario non currit tẽpus, niſi facta monitione, idẽ in epiſcopo executore relicto, Boer. deciſ. 36. Itẽ nõ currit & præſcriptio cenſi annorũ in pauperes incertos, & eius executori. Boer. vt ſup. & poſui in l. alio hærede. ff. de alim. & cibarijs legat. Mang.

Vigore pacti, vel renunciationis.) Vide Guid. in deciſ. 228. & Dec. 28. conſil. 206. 2. col. & Gul. Ben. in c. Ranutius, in verb. duas habens filias, nu. 38. & Dec. conſi. 230. nu. 2. de Bottis.

Commu. de legat. & fideicom. Rub.

L. cum hi.

QVòd hypothecaria competat inſolidum.) Vide Nic. in tract. de pign. in 4. mẽb. 2. par. nu. 159. & 160. vbi de his quæſt. & Paul. & Corn. hic. de Bot.

L. omne verbum.

In prin.] Non verborum corticem, ſed medullam inſpicere debemus. Affl. de iure prothomi. eos, vol. 12. fol. 170. nu. 15. nõ enim debemus dotare in verbis ſcripturarum, eſſe Euangelium, ſed in ſenſu. 1. quæſt 1. c. Marchion. Mang.

L. ſi quis duobus. §. ſed quia.

In prin.] Vide Tiraq. de Retra. conuen. §. 1. in glo. 7. nu. 10. de Bottis.

§. ſin autem.

In prin.] Quid ſi poſt fideicõmiſſũ, & poſtquã generaliter teſtator prohibuit bona alienari, dedit licentiã alienandi in eos, qui ſunt de familia, an videatur tollere diſpoſitionem huius tex. vide Cottã, & Doct. alleg. per ipſum in ver. licentia. An emptor rei, quæ ſubiacet reſtitutioni, ſi fecit meliorationes poſſit conſequi ea, vide Nic. de pign. in 4 memb. 5. par. nu. 19. & quid ſi facta ſunt ab hærede, vide eundẽ nu. 12. prohibitio aliter ab ex familiam intelligitur de natis, & conceptis ante mortem teſtatoris, Tiraq. de Retract. lign. §. 1. in glo. 9. nu. 84. & 96. 97. & in re prohibita alienari extra familiã quis ſuccedat proximior prohibẽtis, vel alienantis Tiraq. vbi ſupra §. 11. glo. 1. nu. 15. 10. de Bottis.

Iſtud eſt vtile ad q. dixit ſtatutum.] An de cõtractu nullo debeat ſolui gabella. vide Tiraq. de Retract. lign. §. 1. in glo. 2. nu. 7. & ad dicta per Bar. hic, vide eundem Tiraq. in d. tit. in §. 29. in glo. 1. de Retract. cõuẽ § 6. glo. 2. nu. 5. cũ ſeq. de Bot.

Sed ſi ab hærede ignorante.] An fideicommiſſarius conſentiens alienationi rei per fideicommiſſum ſibi relict. ſibi præiudicet, vide Dec. conſi. 323. 1. column. an iſte tex. habeat locũ in dote conſtituta, & ſoluta per mulierẽ poſt grauamẽ iniunctũ, vide omnino Rip. in hoc tit. reſpon. ſit. 114. An perdat in dote cõfeſſata vide Loff. conſi. 22. nu. 10. in fi. Et quid in prohibitione expreſſa, Couar. in lib. Var. reſo. c. 6. nu. 10. ver. ſecundum, fol. 759. Hip. ſing. 31. de Bottis.

Auth. res, quæ ſubiacent.

In prin.] Nota quòd res, quæ ſubiacet reſtitutioni pòt alienari pro redemptione captiuorum. Item ſi eſſet carceratus pro cauſa criminali, licèt alienare pro redẽptione, Boer. deci. 127. Itẽ res prohibita alienari pòt in dotẽ dari. Item ſi pro pòtiore in dotẽ filiæ bona vxoris. Itẽ bona in quib. ſucced. primogenitus, poſſunt in dotem dari. Boer. deciſ. 129. Item bona prohibita alienari non poſſunt confiſcari per fiſcum nec propter delictum nec pro alijs cauſis. Boer. deciſ. 278. vbi ſi res feudales, & emphyteuticæ prohibentur alienari, poſſunt tranſire in fiſcum, dummodo prohibitio ſit directi domini. Item ſi bona alienãtur ignoranter, quod ſint ſubiecta fideicommiſſo, quid ſi ſciemer, & quomodo reſtituantur res. Hip. ſing. 31. vbi ſit cautus aduocatus, qui articulet ſententiam. Item res ſubiecta reſtitutioni ſub conditione ante conditionem alienari poteſt, Tiraq. de retractu. ſol. 198. in prin. nu. 2. iſta Authentica habet etiam locum in hærede extraneo, Glo. 10 au. h. de teſti. Bal. in nouel. de dote in 4. parte, priuilegio 23. Couarruuias varia. reſol. lib. 1. c. 6. nu. 10. Mang.

Ad idem.] Ad materiam illius Authen. vide vnum verb. Bart. in l. 1. omne. 13

ib. alij, vt Iaſ. ff. ſolu. matri. Et an res prohibita alienari per pactum poſſit in dotem dari, vide Guid. conſi. 102. & ad materiam huius auth. vide omnino Guid. deciſ. 96. & 601. & an habeat locum iſta authen. in filia ſpirituali in ſacro fonte. Vide Gul. Ben. in cap. Raynutius, in ver. & vxorem, 5. deciſ. num. 205 & an bona ſubiecta reſtitutioni poſſint vendi pro neceſſitate famis, vide Gul. Ben. in cap. Raynutius, in verb. & vxorem 5. deciſ. nu. 263. Et quid ſi ſunt prohibita alienari, ex cauſa dotis, Boer. in deciſ. 129. nu. 4. & nu. 5, & quid in muliere prohibita alienare, an poſſit ſe dotare de dictis bonis, Boer. in deciſ. 130. Et quid ſi prohibeatur etiam ex cauſa dotis, Couar. in d. cap. 6. nu. 10. ver. 3. fol. 800. & verſi. ceterum, & quid in dote promiſſa reſti ui per grauatum, qui illam recepit poſt fideicommiſſum, ut dictum ibi. ver. 4. & ibi ver. 4. & ibi fol. 803. ampliat hanc auth. procedere etiam ſi mulier quę contrahit, ſcit bona eſſe ſubiecta fideicommiſſo. An iſta authen. habeat locum in dote conſtituta, & ſoluta poſt grauamen iniunctum, vide Rip. in primo reſpon, in titu. com. de leg. fol. 114. Adde quod vbi eſt licita alienatio ex cauſa neceſſaria non obſtante prohibitione teſtatoris non procedit, quando eſt facta prohibitio, vt perpetuo res remaneat in familia, Alexand. in conſi. 53. nu. 6. An pupillus cui pupillariter pater ſubſtituit, poſſit alienare bona cum authoritate curatoris, Bald. in l. nec etiam. ff. de adopt. dicitque non niſi ex iuſta cauſa. ſequitur Iaſ. in l. ſi arrogator, colum. 10. eodem titu. & Cotta in verb. pupillus, & an talia bona poſſint alienari irreuocabiliter pro quarta Trebellianica, & legitima, vide Guid. in deciſ. 611. Et quid ſi teſtator prohibeat alienationem, an habeat locum iſta auth. ibidem Guid. Pap. Quid ſi fructus rei fideicommiſſo ſubiectę ſufficiant pro dote, vel eſt datus fideiuſſor, an ceſſet iſte tex. vide Ioan. Lu. in rep. Rub. de don. inter vir. & vxo. fol. 165. 14. & ibi, & ver. 5. ſeq. vide multa ſingularia ad intellectum iſtius auth. & Aym. conſi. 19. in fi. & ibi, an habeat locum in prohibitione inter viuos, & an habeat locum in prohibitione alienandi ad tempus, Alexan. in conſi. 98. & quid ſi poteſt dos ſolui de legitima, & Trebellianica, quam habet filius grauatus. Alexan. conſi. 124. de Bottis.

Et caſus reſtitutionis.] Adde Alex. in conſi. 78. nu. 1. & quid in dote confeſſata. ibi, nume. 2. & per totum. vbi quid ſi ſunt lapſa tempora opponendi excep. non num. dot. de Bottis.

Non enim permittitur.] Adde Couar. in 3. libro var. reſol. cap. 6. nume. 10, ver. primum fol. 799. de Bottis.

Dotauit eam in teſtamento.] Adde Rip. in l. quęſitum. §. ſi ſponſa, nu. 17. ff. de priuil. credi. Alex. in conſi. 124. de Bottis.

Eam dotare.] Contrarium in fortioribus terminis, quando fuiſſet aliunde dotata tenet Napodanus, in conſuetudine Neap. ſi mortuus. 4. ?as, in ver. paragium. q. 4. fol. 23. & contra Bar. tenet, Bal. hic, nu. 10. Mangrel.

Ita non cogitur dotare filiam nuptam.] Vide Doct. in l. 1. & ibi maxime Alex. nu. 31. ff. ſol. mat. de Bottis.

Vult poſtea in monaſterio.] Vide Gul. Ben. in cap. Raynutius, in ver. dotem, nu. 10. & ibi quid in dote debita capellę conſtructę. de Bottis.

Vt in auth. ſed quamuis.] Adde Guid. in deciſ. 611. de Bottis.

Dotare, ita eſt paternum alere.] Nota vnum priuilegium conceſſum pro redemptione captiuorum, vide multa alia poſita per Gul. Bene. in r. p. cap. Raynutius, in ver. & vxorem, nu. 825. cum ſeq. de teſta. alia, 105. deciſ. num. 263. & Tiraq. de ll. connub. in glo. 6. nu. 172. & ad ea quę ponuntur hic per Bart. vide Boer. in deciſ. 128. de Bottis.

Si propter delictum.] Ioan. Camp. de Dote, parte 3. priu. 11. Couar. in ſecundo lib. var. reſol. cap. 16. nume. 9. verſi. tertio. ibi, quod ſi non habet aliunde, ſoluat. de Bottis.

§. *emptor.*

In prin.] Cautela, vt emptor ſit tutus in omnem euentum, vide conſil. Dec. 123. bonus iudex arbitrabitur legitimam, & Trebellianicam in bonis alienatis, de quo contrarium tenet Dec. 136. numero 7. ad 11. nadens, quòd filius propria authoritate, pro legitima, vel Trebellianica alienare poteſt. Item & ſi non alienet hæres, ſed tradea in cauſam iudicati venditio competit. Deci. 375. nume. 1. Item teſtator grauat filios fideicommiſſo, & prohibet alienationem ad tempus, non propterea poſt illud tempus ceſſat diſpoſitio iſtius l. nec arg. a contrario ſenſu ſumi propterea poterit, Dec. 385. col. 1. & 2. Mang.

De condition. inſertis tam legatis quam fideicom, & libertatibus. Rub.

L. cum teſtatorem.

AD verb. liberis.] Adde quòd ſubſtitutio filiorum in materia onerosa, ſeu odioſa, non verificatur in vno. Dec. 282. nume. 13. & quòd ſubſtitutio filiorũ verificatur in vno. Dec. 282. nume. 13. & quòd ſubſtitutio filiorum verificetur in vno, Dec. 320. nume. 1. & quòd ſtatutum excludens ſtantibus filijs à ſucceſſione, verificetur in vna, Dec. 484. vbi idem in diſponentibus ſtatribus etiam eſſe tradit, & quòd ſtatutum excludens fœminas ſtantibus maſculis, idem Dec. conſi. 627. Mang.

L. Vxor.

In prin. Nota quòd vxor in Ciuitate Neap. de eius conſuetudine filia maritata definet eſſe in poteſtate patris, ſed ſi efficiatur vidua, redit in eius poteſtatem, Gram. in deciſ. 54. Mang.

L. cum quidam.

Et bene.] Et facit, quòd promittens dare fideiuſſorem, & obtulit, & creditor recuſat, & iterum petat, poteſt petere fideiuſſorem, Paul. de Caſt. in l. de pupillo. §. ſi iſtum ff. de noui oper. nunc. Mang.

Si creditor.] Vide Iac. Nicol. De pign. in 1. par. 3. memb. quintæ partis. on 40.

Ad ſenatuſconſultum Trebel. Rub.

Auth. niſi rogati.

IN prin.] An iſta authen. niſi rogati, habeat locum in ſororibus 3. ordinis, Bald. hic in fine tenet, quòd non. S. Conſi. Neap. determinauit contra, referente conſiliario Aldecino in cauſa ſororis Victorię Spenis cum Io. Vin. Garul. actuarius eſt Anguiſanus die 3. Nouemb. 71. & de intellectu huius authen. & §. ſed hoc præſente, in Authen. de ſanctiſſimis epiſcopis, vide Affiict. deciſ. 259. quem ſequitur Couaruuias in loco infra allegato, qui tenet, quòd Monaſterium non excludit ſubſtitutum, quando conſtat de voluntate teſtatoris expreſſa, vel tacita, nec diſpoſitio huius authen. procedit quando Monaſterium eſt incapax pro ſororeautem. 3. ordinis idem determinauit S. Conſil. vt refert Capic. deciſio. 204. de ratione, quare Monaſterium excludit ſubſtitutum, vide Couar. variarum reſol. cap. 19. nume. 6. vſque ad verſi. hactenus igitur, ſub nu. 11. qui reprobat iſtam rationem Ricar. & aliam aſſert ex mente Caſtrenſis, & reprobat aliam rationem Glo. productam per Bar. hic nu. 6. Mang.

Ibidem.] Quid ſi appareat de voluntate teſtatoris, quod Monaſterium excludatur a ſubſtituto. Did. vbi ſupra, nu. 8. 9. & quid ſi non perſeuerat in monaſterio. vide Alex. conſi. 147. nu. 11. de Bottis.

Nulla lex eſt in mundo.] Vide Did. Couar. in 1. lib. var. reſol. cap. 19. nu. 6. f. 339. & ibi quid ſi eſt ſubſtituta Eccleſia, vel locus pius, nu. 7. & multa alia ponit ad materiam, Dec. in conſi. 159. per totum, & Did. vbi ſup. nu. 11. f. 345. de Bottis.

Habetur loco hæredis.] In materia iſtius auth. vide glo. in §. Conſ. ſi moriatur de ſucceſſione ab inteſt. de Bottis.

L. ſancimus. §. cum autem.

Quòd ſi fiſcus nolebat hæreditatem.] Vide Capi. in deciſ. 77. nu. 6. de Bottis.

Aliqua proclamatio.] Adde concord. per Alex. in conſi. 64. de Bottis.

Sine reſtitutione.] Quæ res ſub eius fideicommiſſo alienata vendicatur & non facta reſtitutione fideicommiſſi. Alex. conſi. 186. l. b. 5. vbi limitat. ad hoc in l. ſi. §. emptor, ſupra commun. de legat. Mangrel.

Ad legem falcidiam. Rub.

L. quanquam.

IN prin.] Vide omnino Guid. Pap. deciſ. 52. & Affli. deciſ. 367. & Guid. in deciſ. 523. quid in filio legitimato grauato hæreditatem reſtituere, Dec. conſil. 257. 2. col. quid ſi teſtamentum eſt nullum ex cauſa præteritionis cum clauſ. ſi non valet, &c. an detrahantur duæ quartæ, vide Guid. Pap. in d. deciſ. 52. Et an dictis duabus quartis poſſit filius diſponere: vide omnino Dec. in conſi. 204. nu. 7. in fi. & nu. 8. & an poſſit hoc caſu prohiberi 4. Trebellianica per teſtatorem, vel fructus imputentur in eam, vide Aym. in conſi. 16. col. fi. Aym. in conſi. 21. nu. 11. vol. 3. Rolan. omnino in conſi. 12. per totum, & in conſi. 25. nume. 9. & quo ſit iſta detractio, vide Aym. in conſi. 50. & ibi quid ſi legitima eſt vltra trientem: puta, quia ſunt quinque filij, vel plur. quod nota. Et quid in aſcendente, an poſſit detrahere duas quartas. vide Aym. in conſi. 51. de Bottis.

In addi. ad ver. quanquam.] Et ad iſtò res. Communis opinio eſt, quod detrahantur duæ quartæ Affli. deciſ. 367. in 2. dubio, Dec. conſi. 203. nu. 3. & 228. nu. 4. & 238. & quod detrahat duas quartas, quæ ſimul iunctæ faciunt dimidiam. Idem 299. nu. 3. & 419. nu. 1. & 613. nu. 5. & quod detrahantur duæ, vt valeat alienatio facta vſque ad concurrentem quantitatem ipſarum, Dec. 202. nu. 7. 8. vbi quod bonus iudex arbitrabitur illas in bonis alienatis, & quod emptoribus retentio datur, ſed quæ poſui ad hunc in l. ſi. §. ſi. ſupra com. de leg. & quod grauatus tractet de legitima. Idem 243. num. 1. & quod etiam non obſtante prohibitione deductionis filius detrahit duas, Dec. 260. nu. 14. 15. Item filius, & legitimatus cum dicit, quod ſuccedat in eo quod pater valuerit, tantum duas quartas habebit. Dec. 257. per totum. Et quod pure rogatus vnã detrahit, idem 320. & 4. vbi loquitur de eo, quod non decedit teſtamẽ. ex ui clauſulæ codicillaris rogatus eſt, & ad opinionẽ, quod non detrahẽtur pro rogatũ ſub cõditione Oldrad. 131. Anch. 47. in fi. & ad id quod dictum eſt vale ealienationẽ vſque ad legitimam, Aret. conſi. 18. col. fi. & ſi non confecit inuentarium eam detrahi Alexã. 47. lib. 4. etiam pater detrahet duas quartas. Hieron. Zanetus in ſua diſputatione Rodulphus in 3. dub. tamen ſimilem. directa ſubſtitutio non detrahetur legitima, & Trebellianica. Dec. 378. nume. 2. Alex. in d. l. in rationẽ §. quod vulgo. ff. eod. Mangrel.

L. ſi quis quadringentorum.

In prin.] Affl. deciſ. 399. vbi tradit promiſſionem de faciendo iure in pannia, vel vinis venditis intelligitur, ſi de iure debetur. Dec. in l. vnica, infra de ſenten. pro eo, quod inter. Item promittens dotem reſtitue e retinet lucrum ſtatuti, niſi dicat totam, Dec. conſi. 195. nu. 1. 2. Alex. in l. poſt dotem, nume. 26. ff. ſol. matr. Item ille, qui promiſit velle ſemper obligatum, non propterea renunciat præſcriptioni, Bart. in l. 1. nu. 54. ff. ſolu. matr. facultas reuocandi in donatione intelligitur in caſibus, in quibus reuocari poteſt, Loffre. conſi. 5. nu. 12. ſed cõtra prędicta omnia facit tex. in l. ſi dari. ff. de verb. obli. Mangrel.

Aut. ſed cum teſtator.

In prin.] Adde quod ſi teſtator habebit integram hæreditatem, videtur prohibere deductionẽ, Dec. 495. nu. 21. & in ſuo inſtituto, an valeat prohibitio. Trebellianicæ, Alex. conſi. 67. vol. 1. contrarium tenet Dec. conſi. 81. & 118. cum quo Bal. & Salic. ſed hic Gozad. in conſi. 45. nu. 21. tenet cum Alex. Roman. ſing. 191. quando teſtator dixit volo, quod integra hæreditas retineatur, videtur tacite prohibere Falcidiam, ſeu Trebellianicam. addi. ad Bart. in l. 1. §. ad filiorum. C. quando, & quibus quarta pars deb. nu. 2. fol. 25. Mangrel.

Expectamus primam partem.] An debeat expreſſe prohiberi, & per quæ verba, vide Bened. Capil. conſi. 30. nu. 3. de Bottis.

Oppo. de l. ſi ut allegas.] Bened. Capi. in conſi. 36. nu. 4. de Bottis.

Quæro vtrum per non confectionem.] Adde Alex. in conſi. 5. in 1. col. vol. 6. Alexandri in conſi. 43. nu. 9. deciſ. Pede. 148. de Bottis.

Quæro an.] Iſtam opinionem tenet Bar. etiam in conſi. 11. quod non perdat Trebellianicam per non confectionem inuentarij. contra tenet Bartol. in cõſi. 223. ſed prima opinio verior eſt. vide apoſtillam in d. conſi. Bar. quæ loquitur ad caſum. Mangrel.

Ad idem.] Vide Dec. in conſi. 480. col. pen. & ibi quid in filijs primi gradus, & in conſi. 236. nu. 5. & Cott. in verb. inuentarij confectio. Alex. in d. conſi. 43. nume. 9. 10. deciſ. Pede. 147. diſtinguit inter liberos, & extraneos. de Bot.

In addit. venio ad quartam. in prin.) Dec. cõſi. 480. tradit communem, quòd quilibet, & etiam filius non conficiens inuentarium perdat Trebellianicã, nu. 15. 16. & idem 495. 25. 26. Mangrel.

Auth. ſimiliter.

In prin.) Adde quòd legatũ amico ſeu conſanguineo, & ſi dicitur ad pias cãs, vel palã, non tñ erit ad pias cãs, niſi ſubeſt paupertas, & in dubio præualet rõ naturalis ſanguinis coniũctionis, Dec. 120. p totũ pulchre. Item ad pias cãs & verba enũciatiua probant, & diſponũt, & & ſi ſit teſtm̃ imperfectũ rõne uoluntatis, Dec. 149. in prin. vbi p totum teſtm̃ conſulum contra teſtm̃, quod non dicatur probatũ, & qđ non valeat ad pias cãs. Item à ſubſtituto relictũ debetur ab inſtituto. Dec. 273 nu. 1. vbi limitat niſi a ſubſtituto id p vnũ ſit relictũ, quo caſu negat eſſe piũ. Itẽ dos non dr̃ cã pia, niſi pauperi deſtinetur. Bart. in l. cũ iã. §. ſi mulier. ff. de cond. indeb. Item legatũ filio Monacho, non dr̃ legatum ad pias cãs, Aret. 12. circa fin. col. 1. Itẽ magis fauendũ piæ cãæ quã filijs extra legitimã, Dec. 456. nu. 47. vbi ſic conſiliũ Diui Auguſtini limitat. Itẽ ſi ſit inſtitutus laycus, & ab eo legata ad pias cauſas, non ppterea inſtitutio fomentabitur rõne piæ cauſæ, ſed adhuc vret inſtitutio, & legata, Dec. 451. num. 9. vbi & quod ſtatuta laycorũ rõnabilia, & circa pias cãs urgent. Itẽ in cauſis pijs cõtrahitur mora in ipſa, Rom. in ſing. 400. ſol. 4. tu habes qđ in minore, et vide conſi. Dec. 426. vide quæ poſui ad Bar. in l. ſi qñ. §. generaliter, ſupra de noſſi. teſt. vbi quòd facit ceſſare diſpoſitionẽ. l. cũ auus, de cond. & demon. Itẽ legatum Eccleſiæ non dr̃ in pp oã ad pias cauſas, Dec. conſi. 290. ſed contra dictũ conſi. quòd inſtitutus ſub ſtinet pp ſubſtitutionẽ piæ cãæ, Dec. 504. nu. 3. 4. 5. legatũ promiſſaũ presbyteri dr̃ turpe, in l. turpia. de leg. 1. & Ripa. in l. nemo poteſt, nu. 135. Mangrel.

L. vnica

L. vnica.

In prin.] Dec. in conſilio, 205. nume. o tertio. verſ. tertio hoc idem tradit ſi legatum ſit factum Titio, & filijs eius, quod tamen non habebat eſſe pro non ſcripto, etiam ſi teſtator id ſciebat cogita, quia vide tur ad futuros referri. Item quando inſtitutus mortuo vita teſtatoris clauſula codicillaris operatur Dec. conſ. 349. in fine. poſui ad Bar. in l. 1. in prin. de iure codicill. Mangrel.

§. Pro ſecondo verò.

In prin.] Dec. conſil. 427. per hunc tex. pulchrè tradit ſubſtitutum ſubſtituto conſequi tenta primo, etiam ſi ſubſtitutus in vita ipſius primo ſubſtituti decedat, ſi tamen compendioſa ſit ſubſtitutio, ad quod multa poſui ad hunc, ſi verò nõ eſſet ſubſtitutio compendioſa ſecus eſſet, vt tradit Dec. ibidem. Et quòd defuncto, viuo teſtatore ſubſtitutio vulgaris locum habet. Dec. conſil. 559. in prin. Mangrel.

§. Sin autem aliquid.

In prin.] Adde quod hæredi minoris competit reſtitutio aduerſus conditionem non impletam, non tamen quando eſt conditio legalis Dec. conſ. 261. col. penult. Item ſi fideicommiſſum etiam conditionale, ad fideicommiſſ. tranſmittitur. Dec. conſ. 269. in princ. Idem etiam in extraneo tradit conſ. 393. per totũ pulchre, vbi numero 6. tradit coniecturam ſi in aliqua parte teſtamenti fuerit facta mentio de ipſis. Item fideicommiſſum factum a legatarijs, ſi ambo decedant mortuo teſtatore, fideicommiſſario, vt caducũ remaneat penes legatarios. Dec. conſ. 417. num. 1. & ibi num. 3. quòd ſi teſtator relinquat nepoti, vt ſi decederet ſine liberis reuertatur ad hæredem, decedente eo etiam ipſo hæredetis caducum, & quòd ex voluntate tacita, vel expreſſa teſtatoris ſit caducum, ſaluo filiorum, ſi in aliqua parte Teſtamenti ſunt inſtituti, vel nominati ſit aliquando tranſmiſſio. ſed quòd fideicommiſſum conditionale etiam ad filios non tranſmittatur, Dec. 450. numero 8. vbi quòd ſi duobus filijs ſit ſub conditione legatum vno decedente alter coniunctos totum habe, ut necesse filij ſuam partem capiant & quòd ex cõiecturis tranſmittatur. Dec. conſ. 555. per totum. Item legatum vxori, ſi voluerit cum filijs morari non tranſmittitur ſi pe ea, ipſa antequàm declaret Dec. 554. numero 9. & quòd ex coniecturis, quando cogitauerit de fauore cognationis ſubſtitutus præcedens tranſmittit ad filios excluſis filiabus teſtatoris ex, Dec. conſ. 554. & requiritur coniectura quòd voluerit tranſmitti ex teſtamento. Dec. conſ. 594. Mangrel.

§. His ita.

Ratio patet, quia non poteſt.] Vide Iaſ. in l. 1. C. quando non pet. par. & cæter. moder. in Rub. eiuſdem Tit. de Bottis.

§ Vbi autem.

Opp. ad iſtud prin.] Vide i hac materia Bar. in l. ſi duabus §. 1. ff. de leg. 1. de Bott.

De his qui ante apertas tabulas. Rubrica.

L. Per hanc.

IN prin.] Adde quod ius petendi legitimam, vel ſupplementũ legitimæ tranſmittitur ad hæredes etiam extraneos, Dec. in conſ. 81 in 1. dub. & adde quod qualitas maſculinitatis appoſita in fideicommiſſo operatur eius tranſmiſſionem, vt per Curt. ſenio. in conſ. 75. in 2. dub quem ſequitur Alex. in conſ. 18. num. 8. & vi de Alexand. in conſ. 25. vbi ponit de omni ſubſtitutione. de Bottis.

Contra hæc oppono.] An autẽ pater tranſmittat hæreditatẽ filij ex primo matrimonio non aditam filio ex ſecundo matrimonio. vide Aym. conſ. 37. num. 4. Et de fraterna hæreditate vide Alexand. in conſ. 56. de Bottis.

Quæ eſt hæc, hoc fat. ſ, & male.] Præſuppoſito, quod opinio gl. ſit vera, an tranſmittatur hæc hæreditas ad matrem ſtante ſtatuto, quod ſtantibus agnatis mater non ſuccedat filio. vide Bald. in conſ. eo. clauſula codicillaris, vol. primo. in antiquis. de Bottis.

Quærit circa hanc legẽ.] Vide late Tiraq. de retract. lignag. § 1. glo. 2. nu. 23. 24. 25. & Gul. Ben. in c. Raynutius, in ver. ſi abſq. liberis fol. 59. nu. 91. & Dec. in conſ. 55. col. ſi. ſi. & ibi quæ coniecturæ requirantur, & in conſ. 417. & Alexand. in conſ. 8. num. 1. & in conſ. 23. ponit quid ſi vocatur hæres, an veniat hæres hæredis. & quid ſi erat legatum annuum, vel ad vitam, vide ibi, & vide eundẽ in conſ. 104. col. 2. & conſ. 120. num. 4. vbi quid ſi eſt adiecta qualitas maſculinitatis, de Bottis.

Quæro vtrum iſta lex hab. at locũ.] Adde Tiraq. de Retract. lig. §. 1. in glo. 9. nu. 91. de Bot.

Vt in poſſeſſionem legatorum. Rubrica.

L. Ipſis.

Verum teſtator poſſit remittere.] Vide Bar. in l. nemo poteſt. ff. de leg. 1. de Bot.

De ſuis, & legitimis. Rub.

L. Apud hoſtes.

IN prin.] Adde quod etiam partem ſororis excluſæ à ſtatuto ſ. ius tranſmittit. Soci. conſ. 19. nu. 9 vſque ad 18. & quòd filius ea potentia ſua tranſmittat hæreditatem patris non aditam ad quoſcunque, Dec conſ. 613. in prin. vbi de nato ex lo. ... ventre matris ſ. ... mortuo. ad hunc in l. ſi filius, quæ pam. col. 3. ff. de vulg. & pup. Mang.

Auth. Defuncti.

Quæro vſque.] Pro quo Dec. conſ. 83. nu. 1. tamen fallit in ſucceſſione magnatum, vt ibidem tradit, nu. 3 ſequitur Hippol. ſin. g. 422. eſt, & aliud in ea ſpeciale, quòd nec ex teſtamento, nec ab inteſtato, ſed iure ſucceſſionis feudorum in eis ſuccedit. Bal. in c. 3. nu. 5 de ſucceſſ. feud. Mangrel.

Ad Senatuſconſultum Tertullia. Rub.

Auth. In ſucceſſione.

IN prin.] Hæc lex habet locum in hæreditate delata infanti iuxta terminos l. ſi infanti, ſupra de iure deliber. Dec. conſ. 87 in ſine. Item aduerte, quòd fratres vtrinque coniuncti gaudent hæreditate cum aſcendentibus, ex vno autem latere coniuncti excluduntur, Bald. hic nume. 8. quod tamẽ limitat, vt per Paul. hic, nume. 2. Item ſi pater habens vſumfructum in bonis matris, & occidit filiũ, alij filij nõ ſuccedũt patri ad illũ vſumfructũ, ſed cõfiſcatus vſusfructus, tñ ſi pater renũciaſſet filijs omne ius, vſque vſuat uſque vadit alius filius, Boer. deciſ. 7. Item frater occidẽs fratrẽ, non admittit ad ſucceſſionẽ fratris occiſi, neque eius filius, ſed alter frater ſi extat, & ſi ſuccedit auferetur ab eo tanquã ab indigno, & ſic alter frater qui extat ad eũ ſuccedit. Boer. deciſ. 51. Itẽ ſoror, vel frater vterinus nõ ſuccedit vna cum fratre alterius matris in bonis maternis, Boer. deciſ. 185. vbi ad plenũ de iſta materia. Itẽ mater, vel frater tãtũ res ad ſe cadentes, ſi ſuccedũt vna cũ ... ita, cũ filij habent vſumfruc. tñ illius ... Boer. in deciſ. 190. & ...ſitũ an hæc teſtamẽto, & de ſuccedẽtibus ipſis. Item ſi extant patrui & conſobrini, æqualiter ſuccedunt, nec patrui excludunt

Bar. ſuper ij Cod.

conſobrinos. Boer. deciſ. 305. In feudis aſcendentes cõ ſuccedũt ſi non ſunt fratres ſi non ſunt, vtrq. ſuccedunt de Iure Regni Neap. gl. in c. ſi Regni, vt de ſucceſſionibus. Item in feodis ... & ex eadem ſucceditur fieri it bonis burgenſaticis, & ſi non adſunt proximiores in locum fiſci ſuccedit dominus feudi. Parie de teutoe ... feudo ..., in verbo, ar ſi res particularis. fol. 24. & de materia hac Tiraq de retract. fol. 170. nu. 9. Mangrel.

De legitimis hæredibus. Rubr.

L. Ceſſante.

In prin.] Vide latiſſime per Tiraq. de retract. lign. §. 11. in gl. 1 e. per totam. de Bot.

Auth. Poſt fratres.

In prin.] Adde Dec. in conſ. 1. 2. li. & pulchram limitationẽ ibidem, col. ſi. aduerte quod in fideicommiſ. non habet locum ſubintratio in locum patris. Dec. 59. col. 2. 2. ver. 2. nõ obſtat. ex ſtatuto vocatorum proximiores filij fratris veniũt cum patruo, Dec 87. in fine, & tamen ſi ... excluſa propter fratres, non excluditur propter filios fratrum, ibidem colũ. penult. ſi ſtricta ... de ſucceſſione ab inteſtato ... computatio in ſtirpem: tamen cum fratribus ſuccedunt, vt ſupra auth. proxima. ſi verò veniunt ex teſtamento diſtinguitur, an nominentur nomine proprio, vel collectiuo. Affl. deciſ. 309 per totam, ad limitationem dicti ... filij 1. & 79. Deci. & quod tamen ... ſubintrent locum fratris, Dec. 396. nu. & vbi etiam num. 7. quod ad fideicommiſſum veniant in ſtirpem ſi vocentur nomine collectiuo, præſertim ſi ſub communi narratione patris, vel matris ſit facta diſpoſitio, & quod ſubintratio habet locum ſolum ſi patruus ſit carnalis Dec. 346. nu. 1. quid autem in ſucceſſione in feudum an veniant in ſtirpem me ... Item licẽ ſi ... in gradum ... perſona propria ſuccedunt ad gradum, & non perſonã ſubire. Capic deciſ. 2... nu. 6. quod eſt contra ... dita per Alex. in l. pacta, de collat. in quæſtione vulgari, ſubdit Capic. ... attrahetur de excludendo a aliquem a parte. Item & in linea deſcẽdẽti vltra pronepotes non datur ſubingreſſio. Loff. ed. de natura ſucceſſion. feud. car. 15. 52. & qd filia ſubintret in locum patris in ſtatuto in quo vocantur proximiores. Dec. 127. & ob id ita, qd detur ſubingreſſio in ſucceſſione patrui, vel aui, idem ... 3. 10 prin. Item ... ſtatuto Neapolis, ſi quis § ſed ſi morientes, in ſtirpem, vſque in infinitum ſuccedũt, ſed in commune vſque ad tertium gradum. Item frater conſobrinus ſuccedit cum filijs alterius fratris conſobrini Napodanus in conſuetudine, quod notem Mangrel.

Ex hoc po eſt dici.] Dec. 445. nu. 18. tradit in princ. quis ſit maior natu, patruus, an nepos, cumq; petiſe ei. Item in feudo antiquo patruus ſuccedit nepoti. Loffred. in c. fin. ſeſ. Imperator Lotharius, car. 11. col. 3. late ad hanc doctrinam Bar. Ant. Gabr. lib. 4. commun. opinion. concluſ. 5. Mangrel.

L. Sciant.

In prin.] Circa iſtam legem vide Bar. in l. ſi minores. ff. qui pet. tutor. vel cur. Item multa ad excuſationem eorum qui in orcu non petun, ut non petuto ut ſucceſſione, Soc. 553. num. 34 vſque ad finem, lib. 2. vbi etiam, quod communis eſt opinio pœnam huius l. ſolum in matrem militare, ſi ea negligens eſt ita & alij etiam negligant. & 11. ampliationes & 14. limitationes ad hanc l. Neuizanus in ſua ſylua nuptiali, lib. 2. n. 10. in vltimo volu. tractatuum. Mangrel.

L. Meminimus.

In prin.] Adde tamen, quod non comprehenditur in ſtatuto loquente de Agnatis, Dec. conſ. 13. col. 3. & 4. lib. 1. Mangrel.

Communia de ſucceſsionib. Rub.

AD Rub.] Nota, quod ſi non eſt aliquis contradictor probando ſe conſanguineum, vel proximiorem, tenet probatio: ſecus ſi contradicit alter conſanguineus, qui debet probare, quod ipſum nemo antecedat, Tiraq. de retract. fol. 157. nu. 6. vbi ad plenum quis dicatur proximior. Mangrel.

L. Auunculo.

In prin.] Cogita ſi verius eſt dicere eam correctam, ne ſint peioris conditionis fratres quam auunculi contra rationem l. ſi viuus mere, infra titulo proximo. nam ... in l. eſt forma ipſius: verba autem ſolum corpus ſunt, iuxta notata per Bal. in l. ſi quis ſuo ſup. de ſu. tamen pro opinione Bal. facit quia priuilegiũ prærogatiuæ gradus, ſeu ſubintratio ... in ſucceſſione patruorum, quando cum alijs patruis diſceptatur conceſſum eſt. § relictum, in Auth. de hæred. ab inteſt. venientibus. dicti in ſucceſſione collateralium, & ſecundum opinionẽ Bar. conſuluit Paul. de Caſtro. 381. incip. de iure com ... non eſt ... 2. vol. Sig... in conſ. 192. inc. p. pater habet. 3. ... Carſa in conſ. 117. Itẽ ſoror vtrinq; cõiuncta præfertur patruo. Dec. conſ. 683. idem 684. nu. 2. Mangrel.

L. Nutritoribus.

In prin.] Adde videndum Gul. Ben. in c. Raynutius, in verb. & vxorem. 5. deciſ. num. 231. de Bot.

Auth. Itaque.

In prin.] Fallit in ciuitate Neap. in qua ... exceptio vtrinq; cõiuncti, & conſanguinei tantum, vt in conſuetud. ſi moriatur, Napod. nume. 175. vbi in addition e Antonius de Alex. dicentes, quod in bonis patrie corrigitur hæc auth. Mangrel.

Refert hic de verbo ad verbum.] Vide Tiraq de Retract. lign. §. 14. in gl. 1 ... u. 4. & Loffred. conſ. 31. col. 3, v de Mara tam in Rep. l. ſi actor, no. 11. de procu. & vide Loffrd. ibidem, vbi quid in patruo, & auunculo. de Bot.

De bonis maternis, & materni generis. Rub.

AD Rub.] Nota, quod pater eſt vſufructuarius bonorum maternorum, tamen ſi pater incepit alienare bona ſtabilia, vel fecerit tranſitum ad ſecunda vota, cogitur facere inuentarium de omnibus bonis, vel patitur dicta bona deſcribi Boer. deciſ. 45. vbi pater tenetur dare alimenta filijs. Item ſi coniux relinquit vſumfructum marito, & adſunt filij, intelliguntur alimenta tantum. Item ſi patri auſertur adminiſtratio bonorum filiorum, non auſertur vſusfructus. & quando tenetur ſatiſdare filijs de bonis vnde illum ſumit. Item pater per ingreſſum religionis non perdit vſumfructum. relictum de qua materia ad plenum Boer. deciſ. 81. Item pater habet vſumfructum in bonis donatis filio, tam nato, quàm naſcituro. Boer. deciſ. 172. Item pater tranſiens ad ſecunda vota perdit vſumfructum bonorum maternorum. Boer. deciſ. 185. & facit tex. in auth. excipitur, iuſta de bonis quæ liberis. Item vſusfructus tacite, & expreſſe poteſt prohiberi, ſed non intelligitur in legitima prohibitus, Boer. deciſ. 193. 194. Item pater non poteſt donare vſumfructum filio, tamen ſi patitur filium percipere fructus cenſetur donare, & poſt mortem confirmatur. Boer. deciſ. 196. Item ſi filius eſt hæres ſuus, & pater noluit adire hæreditatem, perdit vſumfructum, filio adeunte illam hæreditatem. Item ſi filius ducit vxorem, pater non perdit vſumfructum. l. ẽ pateat ... nuptiis, an perdat vſumfru-

tum Boer. deciſ. 143. Item pater non perdit de iure communi vſumfructum ſi tranſierit ad ſecunda vota, nec perdit ſi mare reliquerit patris, etiam quòd de iure perderet Boer deciſ. 198. Item pater non habet vſumfructum filij in bonis feudalibus, nec etiam in beneficijs, Boer deciſ. 490. & Affl. deciſ. 241. Item pater poteſt propria authoritate Vſumfructū capere, Boer. ſupra. Item volens emancipare filium, vel filius nollet ſtare cum patre, pater tenetur dare alimenta, tam de bonis patris, quàm de bonis matris dote conſidera o numero filiorum, & patris opibus, & matris ſecundum conſuetudinem Neap. quæ incipit, pater debet. Item adde quòd in criminalibus pater non quæritur vſusfructus, nec ſufficit authoritas patris: ſed cum ne dabitur, Aret. in §. pupillus, nu. 5. Inſti. de inutili ſtipula. & in hac ratione eſt fundatus tex. in cap. ſi annum. de iud. in 6. & dictum Aret. intellige, vt tradita per Gandinum in ſuo tractatu maleficiorum, videlicet in publicis iudicijs. Item adde quòd quando pater alienat bona pupilli, vt tutor eſt neceſſarium decre. ſin au tem, & pater in caſibus in quibus poteſt alienare, vt Affl. deciſ. 323. in ſexto dub. & pupillus cum patris conſenſu non obligatur, ſed ſit neceſſ. curator, Alb. hic col. fin. & quòd pater alienet ſine decreto, Dec. 209. nume. 3. & quia pater non adminiſtrat quando non habet vſumfructum, Capyc. deciſ. nume. 4. & quòd in his in quibus poteſt, non habet vſumfructum non poteſt, at legitimus adminiſtrator conueniri, Loffred. conſil. 10. numero 17. & quòd non ſufficiat conſenſus patris, ſed debet dari curator ad lites, ſpeculum in titu. de actore, colum. 2. in ver. conſilium tantum. Mangrel.

Non poteſt conſtituere procuratorem.] Vide Tiraq. de Retract. lign. §. 10. in glo. 1. nume. 23. de Bottis.

Lex prima.

Communis practica.] Ad auream dictum tex. huius enim hic meminit Bart. ibi deteriores eſſe nepotibus filij non ſinant. adde Curt. in conſi. 45. incip. ſtatuto ſeu conſuetudine, per totum. Item ſi teſtator ſubſtituat filio decedenti ſine filijs, & ſubſtituit, etiam ſubſtitutum in pe ſona ſubſtituti, largior erit interpretatio: quia in eo non viget tanta ratio. Deci. 294. colum. 2. Item ne ſit peior conditio proximioris ſtatutum de correctorijum etiam ad per ſonas non expreſſas, Dec. 333. nume. 3. 6. & adducit plures caſus quibus ſi quis à ſucceſſione excluditur per remotiores, excluditur etiam per proximiores, licet regulariter non excludatur, niſi à proprijs, vt ſupra licet filiæ ex ſtatuto a ſubſtitutione excludantur, nepos ex filio, qui eſt vlterior, excludit ſubſtitutum contra rationem huius l. Deci. 370. colum. prima. Item ſi ſubſtituerit in defectum filiorum maſculorum, & eorum filiorum etiam in ſecundo capite refert illam qualitatem filiorum maſculorum, ne filij ſint deterioris conditionis, Deci. 480. nu. 2. Item ſi non ſubſtitutum pluſquam primo loco inſtitutum dilexiſſet in l. Publius. §. Titius. ff. de condit. & demonſtrat. Item ſi mari us inſtituat vxorem, & eius filios caſſabit diſpoſitio l. cum , aus, in filiabus; ne ſint melioris conditionis vxore prænominata, ex Deci. 504. in fine, & vide eiuſdem conſil. 545. Item ſtatutum, quòd extantibus filijs maſculis, vel filiabus ipſorum nepotes ex fœmina non ſuccedunt, non operatur ſi ſubſit filia, & erit peioris conditionis nepte. Deci. 553. Item qui excluſit extraneos hæredes filij inſtitui, Idem cenſetur voluiſſe de extraneis hæredibus filiæ, Dec. 587. Item ſtatutum excludens matrem ſtante matrimonio non viget ſtante patruo magno, Dec. 589. Mangrel.

In addi. ad verb. Iudicio meo ibi, aliàs non valeret.] Si pater præſtat auctoritatē pupillo alienandi bona in quibus habet vſumfructum, perdit illum, & tacite videtur ad illum actum emancipare. Tiraq de retra. fol. 27. nume. 68. vbi habes quot modis pater præiudicat ſibi in vſufructu, vbi & patri ſpurio non quæritur vſufructus, Mangrel.

De Bonis, quæ liberis, Rub.

L. cum veneranda.

VLtimo per iſtam legem.] Vide Doct. in l. ſi cum dotem. §. transgrediamur ſolu. matrimo. & Ioan. Crot. in Repet. l. frater à fratre, numero 55. ff. de condi. inde. de Bottis.

L. quod ſcitis. §. ſin autem.

In prin.] Adde opinionem Bal. damnat Bal. in auth. defuncto, ad Tertullia. ver. quæro vtrum pater, & hic in 1. colū. ver. ſed Bartol. dicit, & latè hic Corneus, & idem conſi. 265. v uol. Bal. ſequitur Rom. conſi. 40. & Paul. de Caſtr. in pleriſque locis, ſubdens tamen in authen. poſt fratres. la prima de legitim. hæred. quòd talis diſtinctio non militat in collateralibus vltra fratres, & filios fratrum, vt plenè per eum ibi in verſi. aduerte tamen, & hoc ſine difficultate omnes tenere dicit Corneus in allegato conſilio 265. colum. 2. & pro intellectu iſtius §. vide Corneum in conſil. 286. circa hanc conſultationem prima, & 2. carta 4. volu. vbi latè diſputat hunc articulum, & vide aliqualiter Socin. in conſi. 69. col. pen. vol. 4. lat. poſt Bart. in l. poſt dotem nu. 105. ff. ſolu. matri. & Corneus ſequitur hic Bart. colum. 2. & in finalibus verbis videtur ſequi notandum dictum Angeli videlicet, quòd ſit generale, quòd in obuentis à patre linea paterna quod non credam, ſed tamen in effectu idem tenere videtur Bald. Nouel. in tractu dotium, par. 12. 14. quæſtione per tres cartas, vſque ad ver. 15. quæro, & in ſucceſſione feudi idem ſequitur Loffred. in c. 1. de natura ſucceſſionis feudi, poſt Iſer. ibi, & & quòd habeatur ratio, vt bona reuertantur vnde exiere, vt flumina ad eorum ortum, & circa intellectum ſtipulationum, Loffred. 32. num. 3. vbi de ſtipulatione de dote redeunda, Mangrel.

Vide omnino oratio Bened. Cap. in conſil. 34. & Guli. Ben. in cap. Raynutius in verb. & vxorem 1. deciſ. nume. 70. cum pluribus ſeq. Crot. in conſi. 265. in 4. volu. & in conſi. 286. primo volu. qui tenet contra Bart. hic, Couar. omnino in Rub. de ſucceſſ. ab inteſt. nume. 2. fol. 397. & de intellectu huius l. vide omnino Alex. in conſi. 29. & vide Loffred. conſi. 32. colū. 31. & 4. & ibi quid in patruo, & auunculo. de Bottis.

L. cum oportet.

In prin.] Adde quòd hic vſusfructus durat etiā poſt mortem filij ſi pater in nullo ei ſuccedat, Nap. in conſuetud. filiusfam. nu. 25. quæſita ex induſtria propria ſunt filij, Dec. 620. incl. in præſenti, vbi conſiderat quoſdam caſus, & ſubdit, quòd in dubio ſunt propria. Mangrel.

Quæro ſi pater dedit filio.] Vide Ioan. Crot. in l. frater à fratre, nu. 75. de cond. indebi. de Bottis.

Quæro quid tamen.] Adde quòd in cauſa Brancatiorum cum illis de Tolſa per ſacrum Conſilium relatore domino Antonio Orificio fuit iudicatum, quòd reſiduum dotium ſoluatum per Ioannem Antonium Vulcanum in vita Lucæ Antonij patris præſumatur ſolutum de pecunia, & bonis paternis, & propter

res declarauit, quòd non deducto eius tamen ære alieno, fuit menſe Februarij 1565. Actuarius Iubenus. Vide omnino Gonſ. conſi. 100. & Tiraq. de retract. lign. §. 1. in glo. 9. no. 60. 61. & Neu. ua. in Sil. Nup. fol. 1. 34. nu. 10. Crot. in l. frater à fratre, nu. 73. & vide Tiraq. in l. ſi vnquam, in ver. b. done. nu. 88. vbi quòd ſi pater conſtetur emere de pecunia filij. Et vide Aym. in conſi. 195. nu. 8. vbi loquitur in quacunque perſona. de Bottis.

Auth. excipitur.

Licet aſſerens.] Soc. conſi. 74. nu. 10. 11. lib. 1. plura adducit quòd hæc auth. non militet in patre, qui tranſiuit ad ſecunda vota, quia non habet proprietatem patris ſoæ. Mangrel.

In addi. ad verb. excipitur, in prin.] Item nec in beneficialibus habet vſumfructum, & ad eum peculium inſtituit filio, & filius alienat ad ſui libitum, & dicitur peculium quaſi caſtrenſe, Affl. deciſ. 231. in princ. Item ſi relinquit filio, & ipſi filio ſolua ui non quæritur patri vſusfructus, Dec. 318. in fine. Item in rem quam ipſe pater donat habet vſumfructum, Capic. deciſ. 56. nu. 3. Item in dote filiæ aduentitia ad eam reuerſa pater habet vſumfructum, Aret. in l. 2. §. quod ſi in patris, col. 2. ver. ſed aduerte ibi ff. ſolu. matrimonio in lucro dotis filio familias relicto pater non habet vſumfructum, ad hunc in l. Lucius. ff. ſolu. matrimo. de Bottis.

L. Item hæreditas.

In prin.] Adde quod ſi pater, qui ſucceſſit cum filio in bonis alterius filij tranſiens ad ſecunda vota tale: et quòd perdit proprietatem dictorum bonorum, & remanet vſufructuarius tantum nu. 162. in authen. ex teſtamento, de ſecund. nup. an pater habeat vſumfructum in illa portione quæ filio delata fuit ex ſucceſſione fratris, vide Crotum in Rep. l. frater a fratre, de condi. inde. nu. 53. poſt Aret. in conſi. 72. de Bottis.

L. idem eſt. § ſin autem.

Quid dicemus breuiter puto.] Adde Doct. relatos per Ioan. Crot. in repe. l. frater è fratre. nu. 43. de condi. inde. de Bottis.

L. cum non ſolum §. neceſſitate.

In prin.] Adde quòd ſi filius ſit minor non ſufficit patris conſenſus, ſed curator dari debet ad litem, ad hunc in l. 2. ſupra de bonis maternis adde not. dictum Ang. in l. ſed ſi de ſua, quam legit cum l. hæres, ad finem. ff. de acquir. hær. quòd præſumatur quis filius familias; & ideo cautum erit prope finem ne hoc allegare, quia tunc non poterit amplius eſſe ſui iuris, & iudicium erit nullum. tu vide circa hoc ſcribentes in l. ſi emancipati, ſupra de collat. & maxime Cagnol. coln. 9. nume. 89. & nota, quòd conſenſus pōt præſtari in qualibet parte iudicij etiam poſt concluſum. Affl. deciſ. 180. filius familias. Item pater agens cum filio cenſetur ei conſentire. Dec. 614. in fi. de quo ad hunc in l. cum filius. §. 1 ff. de don. an pater poſſit authorari in facto proprio ad hunc. in l. ſi conſul. ff. de adoption. Item ſi filius iurat in iudicio ſine conſenſu patris non tenet iuramentum Hip. ſing. 40. nepus non poteſt facere contractum ſine conſenſu aui, tamen poteſt in religionem intrare cum conſenſo patris, ſine conſenſu aui, Hip. in ſing. 130. Item pater agens pro filio debet nomine filij agere, & in tutore, & quid in dubio? Tiraq. de retract. folio 154. numero primo. Item adde quòd in accuſando non requiritur conſenſus patris, Ang. de malefic. in verbo, ad querelam, numero 81. Item adde quòd conſenſus poteſt interuenire in quacunque parte iudicij Affl. in deciſ. 180. per totam, & quod dictum eſt in accuſatione hic, eſt verum ſolum in publicis iudicijs per auream dictum Angeli, quod addi ſupra de bonis maternis l. prima, Landran. de conſe vol. tertio, folio. 112. numero quinto, quòd conſenſus patris non poteſt ſubſequi ratificando acta. Mangrel.

Ibidem.] Adde quòd ſi fertur ſententia in fauorem filij familias ſine aſſenſu patris valet, vt per Tiraq. de ll. Connub. in glo. 6. num. 72. de Bottis.

Sol. gloſſatores noſtri.] An in iudicio ſummario requiratur, Tiraq. de ll. Conn. in glo. 6. nu. 9. de Bottis.

Non poteſt filius ſine conſenſu patris Tiraq. de ll. Connub. in glo. 6. numero 9. cū ſeq. vbi multa ſimilia. de Bottis.

Quæro quando pater.] Vide Tiraq. de ll. Connub. in glo. 4. numero 28. de Bottis.

§. filijs autem.

In prin.] Vide late Gul. Ben. rep. c. Raynutius. in verb. matrem, num. 71. de Bottis.

Non ſolum.] Ex voluntate non poſſunt, ſecus ex neceſſitate. Bald. Salyc. & Caſtr. in l. pen. qui bonis cedere poſſunt. Mangrel.

De Hæreditatibus decurionum naui. Rubrica.

L. ſi quis nauicula.

IN prin.] Ad materiam iſtius ſimil. vide per Doct. in l. prima, ſupra. Vide etiam, & per Gul. Bene. in cap. Raynutius, in verb. & vxorem 5. deciſ. numero 232. & 233. de Bottis.

De vſucap. pro emp. vel pro tranſa. Rubrica.

L. ſi contra.

NOn etiam primam gl.] Prohibita venditione quæ venit, vide Barb. & quæ ibi addita ſunt in rub. de Reb. Eccle. alien. de Bottis.

De acquirenda, & retinenda poſſeſſione. Rubrica.

L. ex liberis.

IN prin.] Duodecim limitationes poſuit ad hanc l. Aret. in §. ſed iſtæ nume. 12. Inſti. de action. Item hæc auth. non habet locum in ſucce. immediato in iacēte etiam agit publiciana Affl. deciſ. 40. ver. ſed ad hoc reſpondetur. Item recipiēs ex datione in ſolutum nulla dicitur in mala fide. Ita quòd emens ab eo non præſcribit Fulgos. 190. col. fin. quinque limitationes Bald. ad hanc in volu. 3. de præſcri. fol. 10. Mangrel.

Quando ſeruus, vel colonus deijcitur.] Quando admittatur, vel retineatur poſſeſſio ciuilis, vide omnino Aym. in conſilio quinto. numero vigeſimo, cum ſeq. de Bottis.

De

De longi temporis præſcriptione. Rub.

AD Rub.] Negu.de pig vol.5. fol.238.in 11. memb. 4. par. principalis præter Eccleſiam in qua certum tempus ſtatutum tradit.quòd contra hypothecam præſcribitur annis decem inter præſentes, & viginti inter abſentes, niſi adſit mala fides, tunc enim vtro debitore annis 40.niſi 30.annis,ad hunc in l.fi. ſupra titulo primo.Item præſcriptio, & priuilegiũ concurrere poſſunt, Dec.371. nu.29.Alex.in l.de pupillo.§.qui opus.ff de noui oper.nunc.Item in præſcriptione cuius initij nulla extat memoria non requiritur bona fides. Boer. deciſ.39. vbi præſcriptio centum annorum non currit contra pauperes incertos, vel eorum executores, & poſt centum annos habent quadriennium ad petendam reſtitutionem in integrum.Item in præſcriptione centum annorum non conſideratur ignorantia, adeo q̃ etiam ignorantibus currit.Boer.in d. deciſ. & de dicta præſcriptione poſui ad hunc in l.fi.ſupra de ſacroſan.eccle.Item quæ ſint impedimenta contra quæ nõ currit præſcriptio.Boer.deciſ.40.vbi probari debet impedimentum,& quæ ſint quæ impediant præſcriptionem,vide Bart.in l. naturaliter.ff.de vſucap. Mangrel.

L.Cum longi.

In prin.] Quoad exonerandum, ne quis incidat in obligationem propter denũciationem non factam,ſufficit q̃ denunciandus ſit abſens, hic l.ſecus ſolu. matri.probatio præſentium debet eſſe liquida,liquida præſumitur, & tñ præſumitũ præſentiã rei quo ad hoc,vt verba inſtrumenti addit, & probẽt traditiones, Rom.506.nu.12.23.vbi q̃ eo trahentium etiam præſentia præſumitur.Item per verba inſtrumenti in potentia ſtipulationem præſumitur abſentia,Bu gar.de præſcrip.vol.3.car.48.nu.1.vbi limitat,niſi habeat domicilium in eodem loco, quod vltimum tenet latè Soc.in conſi.121.nu.1.lib.2.Item abſentia probari debet per eum qui ſe fundat,Loffred.conſi.10.nu.3.& ad hunc in l.abſentia.ff. de dona.abſentia præſumitur iuxta quæ tradit Affli.de iure protom. volu.ca.fol. 268.vide quæ poſui in l.fi.pro ſuo,ad hunc. Mangrel.

De quadriennii præſcriptione. Rub.

L.Bene à Zenone.

A Fiſco.] Vide Fely.in c.quæ Eccleſiarũ nu.34.vſque ad 39.de conſt.Cap.Regni Neap.& ſi frequenter fol.4. Affli.in conſti.exceptiones ſituationis. nume.7.& ſequ.tot in præludijs. . . . nu.14.Item ſi fiat conceſſio cũ beneficio huius l.dicitur abdicata Iuriſdictio,& cõceſſionarius dicitur tutor, Affli.deciſ. 361.ver.6.ratio hęc tñ nõ militat in cõceſſione tui Eccleſiæ. Item præſumitur ſide bona Principem concedere. Item etiam Vicarius vtitur poteſtate huius cõceſſionis Curt.iun.in l.hæres abſens.nu.16.de iudicijs vbi poſui. iſta l. non habet locum,quando venditur rei.l.aliena. Affli.in d.conſti.nu.7.9. Mang.

De præſcript.30.vel 40.annorum. Rub.

L.Prima.

IN prin.] Adde q̃ 30.annis præſcribitur officiũ Iudicis iure adeundi, & contra repræſalias, Dec.172.nu.8.Item ſi vendantur publica ſubhaſtatione bona minoris,minor reſtituitur,ſi eſt læſus,Boer.dec.141.& poſui in l.fin.C.de reſti.in integrum.Actio perſonalis in rem ſcripta præſcribitur cõtra tertium poſſeſſorem ſpatio decem annorum,Tiraq.de retract.fol.71.nu.14.vbi habes quando procedit præſcriptio contra tertium poſſeſſorem. Mangrel.

L.Sicut.

In prin.] Aduerte q̃ poteſt præſcribi ius conducendi,ſeu affictandi, Affl.deciſ. 390.ver.ſed iuxta hoc.& tamen ſi ſit præſcriptum,& ipſe indiget vſu rei, vel ſui proximi,ſeu vaſalli non tenebitur locare,vt ibi ſubdit,& vide allegationes Ruini,& quod ius coloni præſcribatur 30.annis,& reprobata opinione dicentium ſufficere decem annos Affli.deciſ.265.col fi.Item in annuo legato vtique requiruntur tot præſcriptiones quot ſunt annuæ præſtationes;Secus in contractu,quia vna præſcriptio tantum ſufficit, Boer.deciſ.336. & ad hunc poſui in l.cum de in rem verſo.ff.de vſur. Mangrel.

In prin.] An aduerſus iſtam præſcriptionem detur reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ,vide latiſſime per Affli.in deciſ.37.Tiraquel.de Retra. lign.§.35. glo.4.de Bottis.

L.Omnes.

In prin.] Adde quòd reprobata opinione Bart.in l.ſequitur.§. ſi viam. ff. de vſucap.cõmunis opin.eſt quòd etiam iſtæ præſcriptiones de iure canonico nõ currant, Balb.in tractatu præſcriptionum,in tertia parte principali, q.13 .Itẽ Deci. conſi.266.col.fi.tradit,ex poſſeſſione longi temporis præſumi bonam fidem,& etiam malam,quæ fuit ab initio,purgari.& idem tradit conſi. 272.nu.9. ad qđ concurro Affli.deciſ.374.& quòd in præſcriptione 30.anno um requiratur bona fides,Dec.conſi.303.nu.5.Item in præſcriptione iuriũ quæ competant, ita demum facta aliqua declaratione non attenditur mala fides. Deci. conſi.554. vbi q̃ hæres præſcribit contra legatarium ante acceptationem legati, hęc præſcriptio non ſufficit vbi ius commune reſiſtit,ſed requiratur quod Bal. dicit de præſcriptione, vol.3.fol.41 nu.10.Item ſi maritus non petierit dotem per 30. annos,actio præſcribitur,ſed non præiudicatur mulieri.Boer.deciſ.328. vbi ponit cautelam ad hoc ne extinguatur actio per præſcriptionem, & q̃ quoties erit facta præſcriptio toties renouetur tempus, Boer.in d.deciſione, & poſui ad hunc in l.in inſulam §.vſuras.ff.ſolu.matri.Item ſi præſcribitur actio perſonalis ſpatio 30.anno.remanet hypothecaria.Boer.deciſ 335.Item per præſcriptionẽ l.dicitur ciuilis obligatio,& ſic modus agendi,ſed non naturalis,Boer. deciſ 344.ſed ſi fuerit conuentionalis,videlicet quando quis obligatur ad certum tempus,tunc tollitur ciuilis, & naturalis Boer.deciſ.394.& per iuramentũ perpetuatur actio,adeo quòd non obſtat præſcrip.30.anno. Boer.deci.328. & Hip.ſing.141.Item actio perpetuatur per litis cõteſtationem, adeo quòd ſi erat 30.anno.durat 40.per litis conteſtationem,Tiraq.de retra.fol.75.& ad materiam vide in l.cum notiſſimi,& idem dicitur in præſcriptione ſtatutaria, vt perpetuetur,& reducatur ad ius commune.idem Tiraq.nu.76.Item reſtitutio quadriennij non procedit nec currit,niſi a die ſcientiæ,Tiraq. de retra.fol.57. nu.43.Item debitor non præſcribit debitum cõtra debitorem per ſpatium 30. annorum,Affli.in conſti.duram conſuetudinem,in 3.not.ver.ego autem. Item ſi res incidit in commiſſum debet fieri deuolutio per quinquennium,aliàs præſcribi ut actio l.2.ſupra de vectigal.& commiſſ.& quòd iuramentum facit perpetuare actionem,Tiraq.de retra.fol.214.nu.9.vbi in pacto de retrouendendo quandocunque ſi adeſt iuramentum,etiam poſt 40.annos, vbi iuramentum,& litis quæſtio perpetuatur per 10.annos. Mangrel.

Bar. ſuper ij Cod.

L.competit.

In prin.] Contra fiſcum quanto tempore præſcribatur,Vide per Guid.in deciſ.419. de Bottis.

An idem ſit in emphyteuta.] Vide Pariſ.in Conſuet.Pariſ.§.7.gloſ. 1.numero 21 de Bottis.

L.Cum notiſſimi.

In prin.] Dec.in cõſ.366.& Rom.conſi.330.Felin.in ca.ſi q̃ ois litteris.in verbo.exprimenda ſunt.de reſcript.qui ampliant dictum clemẽ.2.vt quoad impetrantes citationem ſtatim lis pendeat,& quod per ſolam petitionem interrũpatur præſcriptio.Dec.in l.non videtur cœpiſſe.ff.de reg.iur.ampliatur iſtud dictum, vt etiam ſi petitor remouetur per exceptionem,tamen quoad pœnam promiſſam tenetur amplius rem ratam habe i,& Dec. in d.l.non videtur, & addidi ad l.amplius.Item per litem miſſiuam interrumpitur præſcriptio, Boer.in deciſ.333.Item per agnitionem debiti. Item per extraiudicialem interpellationem interrumpitur præſcriptio Boer.in d.deciſ. Item per iuramentũ Boer. deciſ.iua 328.Item per litis conteſtationem perpetuatur,Tiraq.de retrac.fol. 27.num.75. Mangrel.

Pręſcriptio per ſolam conuentionem.] Adde qđ per proclama interrumpitur talis præſcriptio.Guid.deciſ. 416. & ibi latè de interrup. præſcrip. de Bottis.

Poſſidet præterquam.] Soc. in conſi.131. in pręſenti.col. 3.verſ. ex quibus infertur,vol.1.Bal.in Rub.de pręſcriptio col. penul. Dec.in l.petens,num. 8.ſupra de pacts,Item 30.annis præſcribitur etiam ius petendi executionem ſententiæ ſeu decreti Affli.deciſ.245. in 2.dubio, col.fina.Item aut facultas in actum deducta immediate parit actum iudicium deducibile, & præſcribitur talis facultati offerendi,aut eſt ſequela exceptionis,& non præſcribitur,ita notat Dec.cõſi.164.nu.4.& q̃ præſcribatur contra ſententiam,latè Loffred. conſi.30.nu.Ius offerendi competens per modum actionis præſcribitur Ioannis: ſecus ſi competat per modum exceptionis,Neguſ.de pignor.vol.quinto fol.228.num.32. Idem fol.239.num.24.tradit.quòd etiam ſit præſcriptiom pignoratiuę: quia debitor non obtulerit,tamen poterit debitor vẽdicare offerẽdo debitum.Mang.

Addidi.] Vide latiſſime per Neguſ.in tract.de pigno.in prima par.3.memb.5.par. num.52.de Bottis.

L.In his etiam.

Quæro,reuoco in dubium.] Vide Guid.in deciſ.40 de Bottis.

De annali exceptione. Rubrica.

L. Super annali.

QVæro vtrum illis actionibus] Aym conſil.60.

L.Vt præfectus.

In prin.] Et quòd non valenti agere non currit præſcriptio.Dec. conſi. 468.in fi. ſed contra creditorem currit præſcriptio pignoris ante excuſſionem, Neguſ. de pigno.volu.1 fol.238.nu.3.vbi q̃ contra vxorem currit à tempore inopiæ viri, & contra debitorem a tempore inopiæ debitoris,& q̃ contra actionem nondum ortam currit.Mangrel.

L.Si ex multis.

In prin.] Nota quòd quando libellus eſt generalis,& obſcurus etiam quòd pars opponat obſcuritatem, & conſtet de meritis cauſæ,poteſt ſententia proferri. Item ſi in libello plures cauſas producit, & vnam probat in illa debet obtinere, Boer.deciſio.42.et l.edita ſupra,de eden.Item ſi vna cauſa ponitur in libello,& non obſtat, non poteſt ex alia cauſa ſubſiſtari libellus.Boer.d deciſ. Itẽ ſi reus non opponat exceptionem præſcriptionis,vtique Iudex non debet ex ſuo officio ſupplere;& non oppoſita dicta exceptione procedit iudicium. Boer.in deciſ.344.& poſui ad hoc in l.fi.ff.pro ſuo. Item ſemper poteſt opponi de ineptitudine libelli,ante ſententiam, & poſt adeo, q̃ ſententia redditur nulla,Hipp.ſing.119.Mangrel.

Vltimo not.] Vide Tiraq.de retract.ling.§.8.in glo.5.de Bottis.

Quomodo,& quando Iudex ſententiam proferre debeat. Rubrica.

L.Prima.

IN addit.quædam alia in princi] Adde quòd ſententia principis non requirit citationem,dum tamen pars fuerit citata ad ſe defendendum, Capy.deciſ. 2. nu. 36.Mangrella.

L.Ceſſante.

In princ.] Adde Affl.in conſt.Regni,inconſutilem, numero 56.in quibus perſonis, & quando, & quibus eſt facienda trina citatio, & quando vna. 161.Mangrel.

Not.q̃ monitio.] Limita non habere locum in Regno vt per Affl.in conſt.hiquę nolũ otum.num.11.de Bottis.

L.Si Vt proponis.

In prin.] Not.qđ in Sacro Conſilio Neapolitano non poteſt dici de nullitate ſuę ſententiæ:dummodo non ſit nullitas iuris naturalis; vt citatio, ſed ſi eſt nullitas de iure poſitiuo,ſeu ciuili,non militat in d.S.C.dummodo de veritate conſtet ratio;quia dum ibi fertur ſententia ſub nomine Regis, Rex, ſeu Princeps poteſt ſola facti veritate inſpecta iudicare.Gram.deciſ. 19. & poſui in l.1. inf. quando prouocare non eſt neceſſe.Mangrel.

Appellationis deuolut.] Bartol.in l.ſi expreſſim.C. de appellatio. numero 15. de Bottis.

Si litigatum eſt cum minore.] Qualiter debeat fieri iſta reintegratio, vide Affl.in deciſ.262 in fi.de Bottis.

Feriata fuit ſententia lata.] Gram.conſi.14.ciuil. vbi loquitur quando deficit citatio ad ſententiam.de Bottis.

L.Conſentaneum.

In prin.] Vide Hip.de Marſi.in ſing.100. num.53.ad hoc,vt quis reputetur contumax ſemel an ter requiratur citatio,& quando procedit citatio contra parem. ibi.Mangrel.

Quæro ſecundo ſi aliquis.] Vide Alexan.conſil.130.6.col.volu 4. & Capye.deciſ.33.numero 2.& Guid.in conſi.99. vbi etiam quid ſi tecũ quòd excommunicatus debitor meus,an poſſim contra eum exequi, & in conſi. 105. numero.2. & Iaſ.plene in l.2.num.53. ff.ſi quis ius dic. non obtemp. & in l.2. col.62. de iure emph.& Dec.in conſil.146.col.4.verſic.3 non obſtat, & Hip. in pract.crim. car.67.col.4.numero 53.& Cott.in memor.in verb. ſtatuto cauetur ibi,tertio, quarto,& Hyp.in l. vnius facinoris.§.cuſtodiæ,col.6.ff.de quæſt.& Dec.conſil. 77.in fi.& Iaſ.conſi.9.volu.1 & Alex.conſi.128.vol.quarta.columna.5.& Cap. deciſ.219. in fi.& Bened. in tract.de decoct.fol.187.numero 47.Capye.in deciſ.46.nu.8.de Bottis.

Vt primo.] Iſtud quod dicit Bar. procedit in inſtrumento gua entigato, contra quod nulla admittitur exceptio niſi cedenda um, quando ag tur cõtra fideiuſſorem obligatum inſolidum, Hip. ſi g.7. Bald. in l. ſi ex prædijs. C. de emanc. Dec. conſ. 119. Mangrel.

Auth. Qui ſemel.

In prin.] Iſta auth prouidet contra actorem contumacem, & qualiter ſit procedendum contra reum, & vide ad id Abb. in c. qm frequenter. § 10 alijs, vt lite non conteſt. & quæ ſit differentia inter miſſum in poſſeſſionẽ in actione perſonali, & actione reali, vide Affl. in cõſti. Regni Neap. ei vẽdi ca ione, vbi ponit 10. fallẽtias, & de materia miſſionis ex primo decr. vide cõſt. Regni, ſi quis poſt litem, & quid ſi partes nolũt purgare terminũ datũ à iudice, vtrũ poſſint, nã cõſtitutio Regni cõſtringit dicit, q partes puniuntur, & vide ibi Affl. Mang.

De ſententiis, ex periculo recitandis. Rub.

L. Arbitri.

Hoc non eſt verum.] Affl. in deciſ. 115. de Bottis.

L. Niſi breuiores.

Creditur ergo ſimplici informationi.] Vide Didac. in ſuo primo lib. Var. reſol. c. 1. nu. 9. ver. 6. de Bottis.

In iſtis leuioribus.] Adde Cum. in conſ. 7. col. 4. ver. ex his poteſt inferri, & alios Doct. ſe ſubſcribentes in illo conſ. Lud. cõſ. 12. col. 1. vol. 1. Card. in conſ. 139. col. 3. ver. pro parte fratrum, & vide Curt. omnino in conſ. 31. col. fi. vol. 3. & Rom. ſing 51. de Bottis.

De ſententiis, & interlo. omn. iudic. Rub.

L. 1. non videtur.

In prin.] Quid ſi dominus eſt mortuus, & fuerit conteſtata lis cum procuratore, cõdemnatur, uel abſoluitur procur. defuncti. Alex. in l. Item illa. ſupra de procurator. Mangrel.

Ibidem.] Quid ſi procurator eſt mortuus tempore prolationis ſententiæ: Vide Guid. latè deciſ. 88. & ibi quid ſi ambo ſunt mortui, & ad materiam huius l. vide eundem Guid. in deciſ. 431. de Bottis.

L. prolatam.

In prin.] De nullitate ſententiæ vide Afflic. deciſ. 283. vbi non eſt neceſſaria litis conteſtatio in ſententia per cap. Regni quod incipit, deteſtantes. Item Reus in cauſa criminali ſine dilatione termini defenſiones facere poteſt. Item iudex cauſis cuſtodum carcerum põt audire ſine tribunali ſedẽ e. Par. de ſyndic. in verbo carcer. fol. 79. & poſui ad hunc in l. votis. § fi. ff. de quæſt. qm in authen. ſubo. mus, ſupra de iud. Item ſi non citatur pars ad videndum iuramentum teſtium, non eſt nullitas, Afflic. deciſ. 28. tamen eſt iniquitas, & probationes factæ non probant, tamen ſi datur ſententia valet, cum non ipſo iure ſit ſententia nulla, quando teſtes parte non citata fuerint examinati. Mangrel.

Quædam alius ordo.] Et quòd tẽporis breuitate non præſumitur adhibita cauſæ cognitio in alienatione rei minoris, Dec conſ. 403. nu. 19. & quòd ex breuitate nõ præſumatur interueniſſe cauſæ cognitionẽ, Dec. conſ. 410. nu. 7. I ẽ dam num datũ dic cõpromiſſi eſt nullum, & ſi ante præceſſerit aliud compromiſſum, non tamẽ omnia continens. Soc. conſ. 87 per totum, lib. 4. Item adde tamen quòd vbicũque de exceptione liquet per iura ſe ipſa, ſtatim ſine probationibus pronũciatur, ne partes expenſis grauentur. Lucas in l. quicunque, colum 2. de fun. lim. lib. 11. & quod ſentẽtia, vel laudum ex breuitate temporis ſit nulla, fallit tamen ſi ante compromiſſum fuit coram eo, qui poſtea fuit electus arbiter, Hipp. in rub. de fideiuſſ. nu. 79. vſque ad 81. & tenẽ ſi Papæ, vel Imperator. ex breuitate temporis nulla redditur, Dec cõſi. 544. nu. 17. ubi decla. cõtra Rebellem, & contra ordinationẽ Ciuitatis ex abrupto factã, Dec. conſ. 580 in fi. Item laudum factum ex abrupto eſt nullum. Dec. conſ. 581. nu. 5. Mangrel.

Libelli oblatio lit. conte.] De litis conteſtatione, an ſit de ſubſtantia iudicij, vide Dec. conſ. 302. col. 2. de Bottis.

Quomodo, & quando iudex.] Eo ipſo, quòd aliquid eſt in actis productum à iudice viſum dicitur, Felyn. in c. ſuborta. nu. 5. de re iu. niſi contrariũ appareat, & per Alex. in l. 1. ff. de edenda. Item eo ipſo, quod pars fuit citata, & fuerũt in cã factæ probationes, dicitur interueniſſe cauſæ cognitionem. Dec. conſil. 295. in princ. nam hodie iſtæ ſolennitates ſunt ſublatæ, & ſic lit. conteſtatio non eſt de neceſſitate ſententiæ, Afflic. deciſ. 283. & c. Regni Neap. deteſtantes. Mang.

Examinationem teſtium.] Adde & limita, ut per Affl. in deciſ. 28. nume. 4. & vide Dec. conſ. 295. in primo. de Bottis.

Prædicta vera niſi ex breuitate.] Adde Gram. in deciſ. 15. nu. 10. 11. ubi ampla & in Principe. Dec. conſi. 403. nume. 19. An ſententia feſtinanter lata valeat, vide Alexan. conſi. 123. nu. 4. uol. 4. Dec. in conſi. 150. nu. 5. Geor. Nat. in cap. 4. Clemen. ſæpe. § non ſic tamen, colum. 18. in fin. cum ſeq. de verb. ſig. Dec. cõſi. 295. in nu. 13. Pet. Duen. omnino in regu. 186. & ibi in fin. quid in laudo Arbitratoris. Adde quòd licet ſententia lata non viſis teſtibus ſit nulla, limita non procedere quando pars fuit negligens in producendo, & iudici oſtendẽdo, Fely. cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ, in prima limit. de conſti. & Fran. Rip. in prima reſpon. tit. de conſt. & limita alijs mod. Felyn. in d. cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ per omnes fallentias. de Bottis.

L. ex ſtipulatione.

In prin.] Adde Gram. in deciſ. 15. nu. 10. & in deciſ. 65. nu. 3. de Bottis.

L. libera.

Recipit rem in ſolutum.] Vide Cap. in deciſ. 43. & Affl. in deciſ. 16. de Bottis.

L. poſt ſententiam.

Quæro vtrum ſententia.] Vide Guid. deciſ. 37. & conſi. 236. cũ ſeq. vol. 6. vbi ſententia reintegrationis poſſeſſionis, an poſſit reuocari per iudicem qui eam protulit, & an ſit interlocutoria, vel diffinitiua, & omnino conſi 178. nu. 7. vol. 3. & in conſi. 104. eod. vol. vbi ſententia momentaneæ poſſeſſionis, an ſit interlocutoria, & an ab ea ſit in ſcriptis appellandum, ſentẽtia diffinitiua, quæ dicatur, & quomodo cognoſcatur, Guid. conſi. 197. numero 1. vol. eod. & quæ dicatur interlocutoria habens vim diffinitiuæ, conſi. 237. & vide Guid. deciſ. 10. cum ſeq. & deciſ. 16. de Bottis.

Auth. & conſequenter.

In prin.] Adde, quòd citatus ex ipſo quod conuenit, vel reconuenit dicitur prorogaſſe iuriſdictionem, Affl. deciſ. 87. Item conuentus non poteſt dare libellũ directo contrarium libello actoris. Bal. in l. ſi iudex. ff. de his, qui ſunt ſui, vel al. iur. ſed quod Dec. cap. in præſentia. nu. 3. de proba. in corporalib. procedit libellus directo contrarius. Hermanotius in § nihil commune. nu. 169. & quòd in caſibus in quibus poſſidens poteſt agere procedit libellus directo contrarius. Bal. in § qui prouocauit, in 15. quæſt. de pac. appellatus petit ſuam ſententiam confirmari. Innoc. in c. dilecti. nu. 1. de appel. in interdicto retinendæ ſi ego aſſero me poſſeſſorem, & dominum tu non es offerre libellum ſimilem in contrarium, Iacob. in l. ſi de vi. nu. 23. ff. de iud. & ibi Paul. col. pen. ver. nam, & frequenter hoc videmus in practica de quo Hermanotius ſupra, nu. 160. cuius primum dictum de quo ſupra eſt originale Bal. in l. vnic. § in primo, nu. 19. de caducis tollen. Item ceſſionario obſtat reconuentio ſi ex cauſa lucratiua venit, Angel. in l. ſi quis in rem. ff. de pericu. vbi Cyn. & alij Doct. C. de compenſa. & vide poſtillam ad Dyn. in cap. 15. qui in ius, de reg. iur. in 6. Item adde, quòd etiam in debito cadit reconuentio facile liquidanda, Alex. conſ. 101. nume. 4. lib. 4. vbi limitat, niſi executiuè agatur, vel non eſt diſceptatio iudiciorũ omnes ſit recon. Soc. 167. nu. 25. 26. lib. . . . vbi de eo qui petit licentiam ingrediendi pane citata. Item vbi implorat officium iudicis non cadit reconuẽtio Hip. in practica § opportune, nu. 71. Mangrel.

Poſſit conueniri.] Vide Affl. in deciſ. 173. qui determinat, quòd ſic, vide conſti. Regni, ſi quis Clericus. Ampliat habet locum et ſi actor Clericus deſiſteret ab actione, tunc Reus põt ſequi ipſam reconuentionem coram iudice layco. vide Affl. prædicta deciſ. & in quibus caſibus procedit, vide glo. 2. in fi. de mutuis petit. & in c. ex tenore, de foro compe. & quòd Clericus conuentus coram iudice layco teneatur ibi reſpondere, facit iſtius mag. Cur. 73. Mangrel.

Quæro quid ſi reus.] Vide Affl. in deciſ. 354. vbi latè de materia. de Bottis.

De ſententiis, quæ ſine certa quantitate prolatæ ſunt. Rub.

Ad Rub.] Sententia incerta eſt nulla. Alex 96. nu. 12. lib. 4. vbi de ſententia cõtinente aliquid diſiunctiue, ſecus in directo. Mangrel.

L. quanquam pecuniæ.

Quandocunque petitur.] Adde q pro executione ſententiæ illiquidæ, eſt neceſſe agere actione in factum, & nõ poteſt implorari iudicis officio procedi, Affl. deciſ. 346. col. 4 ſubdit Bal. in 4. l. 1. ff. de exeq. rei iud. Dec. conſi. 322. nu. 3. adducit multa pro, & contra hanc deciſionem Bar. & diſtinguit, quòd aut ſententia eſt ſuper iure vniuerſali, & procedit hæc opin. Dec. aut ſuper iure particulari, & tunc ſecus. facit, quòd illiquiditas impedit moram. Item ſen tentia, quòd exhibeantur libri dicitur certa, & ſimiliter declarando teſtamentum exiſtens in hor. eo. Soc. conſi. 96. col. 3. lib. 4. vbi nu. 17. quòd ibi eſt neceſſaria liquidatio, non tamen eſt neceſſarium decretum liquidationis. Item ſi quis impedit exequutionem et ſi nec tamen. Item mora probanda reddit inſtr. illiquidum, Capic. deciſ. 46. nu. 1. vbi q breui liquidandum habetur pro liquido. Item declaratoria ſen tentia liquidationis, & ſimilium hæc pẽdente ferri poteſt, Dec. conſi. 613. col. 2. vbi q eodẽ libello petæ hæreditatem ad me ſpectare pp incurſum pœnæ, & in proceſſu liquidatio incurſum pœnæ, Dec. conſi. 633. in prin. Item adde q in terminis huius l. quòd cauſa liquidationis dicitur eadem cum cã principali, et q omnia ibi obſtantia circa examinationem teſtium, & articulos, & alia, obſtant etiam in cauſa liquidationis Afflic. deciſ. 35. per totam. Mangrel.

De ſententiis, quæ pro eo quod intereſt proferuntur. Rub.

L. vnica.

In prin.] Adde quòd qui promiſit ſeminare triticum, & is non facit, ſed alter ſerit, idem tenetur tantum ad intereſſe expenſarum; ſi verò nec ipſe, nec alter ſerunt, tenetur ad totale, Bald. 205. Inſtrumentum dicit, primo vol. Item ſi promiſiſti aliquid facere, & non feciſti, poſſum petere intereſſe ſi non facis. l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig. Item ſi petitur intereſſe commune, teſtes debent dicere, tantum vendi poteſt, & valet, non autem tantum ego darem, & debent dicere cauſam valoris, videlicet in re ſtabili, & quia difficilius eſt reddere cauſam ſecus in alijs rebus in quibus facilius redditur cauſa, videlicet in frumento, & alijs, & hoc facit quod ſi teſtis dicit Titium occidiſſe Sempronium, ſed facere ad ſui defenſionem probat, quia facilius cauſa reddi poteſt. Dec. in l. quatenus cuiuſque intereſt ff. de reg. iur. & ibi ad plenum de iſta materia, & de intereſſe communi. l. pretia rerum. ff. ad l. falci. Item iudex, poſt concluſum poteſt ex offi. adhibere expertos pro liquid. intereſſe. vide quæ addidi ad hanc in l. ſi quid ex Pamphila. ff. de leg. 2. Mangrel.

Et ideo circa hoc dicas.] Vide per Pet. Duen. in reg. 34. de Bottis.

Ratio illius.] Ad illud lucrum ex induſtria hominis eſt deciſio Affl. 20. Quid dicemus in muliere, quæ non habuit dotem ab hæred. viri, qui fuerunt in mora ſoluendi. vide Affl. deciſ. 283. vbi non datur intereſſe dictæ mulieri paſſæ moram niſi probauerit illud intereſſe, hoc procedit quando mulier eſt diues, ſecus ſi eſſet pauper, quia ſemper deberet, vt in d. deciſione, & hoc procedit in mercatore, qui tantum lucratus fuiſſet ſi haberet pecuniam, procedit ſi exercitatio ipſius eſt mercatoris, ſed ſi feciſſet vnicam mercantiam, non per hoc dicitur mercator. Par. de ſynd. in verbo officiales, nu. 18. Mangrel.

Si vero conuenitur mercator.] Nota hoc pro Illuſt. Marchione Oyræ contra Ioan. de Yerp. vide tamen Corn. in conſ. . . . vol. . . . qui videtur tenere contrarium. Vide infra nu. 30. de Bottis.

Quantum illud factum.] Adde Afflic. in deciſ. 22. nu. 1. vbi ponit quæ requirãtur ad hoc, vt habeatur ratio illius lucri, & limita, vt ibi nu. 3. & vide omnino Capic. in deciſ. 19. nu. 7. & ibi quid in piſcatoribus an poſſint petere lucrum piſciũ non captorum, vide tex. in l. quemadmodum § idẽ que. ff. ad l. Aqu. l. de Bottis.

Iſtud probatur.] Intereſſe commune quo probetur. Dec. in l. quatenus cuiuſque intereſt. ff. de reg. iur. vbi probatur per teſtes tantum valere: non quod ipſe tantum daret, ſed quòd tantum vendi poteſt. Item debet dicere cauſam, tanti valet, videlicet ſi dicit fundus tanti valet, eo quia eſt in bono ſitu, ſed in re, quæ de facili cognoſcitur cauſam, quanti valet nõ opus eſt exprimere videlicet, frumentum tanti valet, & ibi Dec. Mangrel.

Si tamẽ ex aliquib. cõiecturis.] Vide Alex. in cõſi. 77. n. 13. vol. 6. vbi addit. de Bot.

De pœna iudicis, qui male iudicauit. Rub.

Ad Rub.] De corruptione iudicis qui eſt corruptus in ſentẽtiando, pecunia, quo puniatur? Vide Paridẽ in verbo corruptio, nu. 11. 12. fol. 109. & Bar. in l. fi. ad l. Iuliam repetun. Item corrumpens actorum magiſtrum perdit cãm. Iudex corruptus, famã perdit, & damna reficiet, & ſentẽtia eſt venalis, & ob id eſt nulla. Paris ind. loco Item aſſeſſor vendens ſententiam propter pecuniam incurrit pœnam fuſtigationis. Par. vbi ſupra. extat tamen in Regno, cap. quod incipit, vulgaris fama, in verbo concuſſiones, vbi ſi iudex aliquid acceperit pro aliquo faciendo, vel non faciendo, tenetur in triplum fiſco, & facit conſt. Regni, corruptelæ. vbi dans, vel promittens pecuniam Iudici, ſi inſ a

ſies

dies 3. reuelat ſuperiori, euitat pœnam, & deferens habet illud officiale. Item ſi Tertius habuit pecuniam, vt non dicat veritatem ſi eſt, aut non dicere, poteſt accuſari de falſo. Bal. in c. 1. de controuerſ. feud. in c. dom. & vaſ. numero 9 fol. 28. Item ſi teſtis habuit pecuniam, vt celet verum, poſſit e corrumpi pecunia, vt deponat contra eum, a quo prius accepit pecuniam pro celanda veritate, & depoſitum eius valet, Bal. in d. loco, nu. 6. Item ſi pars corrumpit aduocatum, ſi- bi contrarium, videlicet ſi ſit collusio, reddita ſententia nulla? vide Paris in verbo corrumpens, fol. 104. & quibus modis dicatur ſententia nulla? vide Pa. in ver. corrumpens. Item mutuans pecuniam ad corrumpere iudicem, Paris in verbo an ſi tempore, fol. 104. vbi habes ad plenum quando dicatur corru- ptus vbi mediante barattaria, & perſonæ infames poſſunt deponere contra poteſtatem. Item officialis delinquens in officio non debet ad illud amplius redire, Paris, & de quibus officijs poſſit conueniri, vide, quæ potui ad hunc, in l. 1. & 3. ff. de magiſtr. conuen. Item quando officialis tenetur de imperitia ſui officialis quem ipſe elegit Par. in ver. delegatus, fol. 117. Item iudici nõ licet accipere etiam a ſponte offerente, Par. in d. ver. an ſi tempore, nu. 3. & in verbo officiali. Item ſi officialis, qui recepit pecuniam pro ſumma de barattaria, licet ad mittatur in mutui, Par. de ſynd. in ver. multa, ver. in officiali, fol. 71. Item iu- dex promittens ferre ſententiam ob pecuniam, licet poſtea pœnituerit, Boc. dec. 153. vbi habes, qua pœna veniat puniendus iudex, & quot modis corrum- pitur. Item iudex non obſeruans ſtatuta Ciuitatis cum iurat illa obſeruare, Pa ris. de ſynd. in verbo, ſtatutum, fol. 84. vbi excuſatur ſi per decennium nõ fue- rit obſeruatum dictum ſtatutum. Item ſi iudex fuerit corruptus pecunia, vel committit barattariam ex coniecturis admittitur probatio, imo teſtis inhabi- les admittuntur c. Regni Neapo. vulgaris famæ, fol. 31. & Par. in verbo, qui ſe- mel, fol. 295. Item ſi reus ſponte confeſſus eſt; non ſunt indicia, Iudex condẽ- nans eum ad mortem tenetur, Boer. dec. 595. Mang.

L. De eo qui pretiũ.

Communiter approbatur.) Nullitas dicitur iniuſtitia, & decens ſententiam iniu- ſtam, & probans nullitatem obtinens, Fel. in c. cum contingat, in fi. de off. de- leg. tamen iudex nullam ferens ſententiam non tenetur in ſyndicatu, ſi non fuerit ta- lem ſententiam exequutus, Iaſ. in l. 1. nu. 3. ſupra, vt omnes iudices. Mang.

Sent. reſcin. non poſſ. Rub.

L. imperata.

IN prin.) Adde, quod impetrans reſcriptum contra ſententiam tranſactam in rẽ iudicatam eſt infamis, & repellitur a teſtimonio, Grat. d. in ſing. 20. vbi militat in ſententia lata ex conſilio periti um, de quo in c. propoſuiſti, ad Dec. de pro bationibus. Item commiſſio cauſæ tranſactæ in rem iudicatam, requirit clauſu lam non obſtante, & quod ſit expreſſus tranſitus in rem iudicatam, Loffred. 20. nu. 15. Iaſon in l. iuſtitia. ff. de iuſti. & iu. & Cagnol. in l. ſi quis maior, nu. 19. ſu- pra de tranſact. vbi, quod non appelletur, audiatur tamen per viam querelæ, ad quod Alex. in l. fi. nu. 28. ſupra de edic. diui Adr. toll. Guido Papa de reſcriptis, vol. 8. fol. 14. nu. 48 Mang.

De fructibus, & litium expenſis. Rub.

AD Rub.) Nota, quando quis debet condemnari in expenſis. Alex. in l. prope- randum. §. ſin autem alterutra. de iud. Item ſi præſtauit iuramentum calum- niæ excuſatur ab expenſis, quando quis non eſt in culpa temeritatis calumniæ. Alexand. in d. loco, & facit conſt. Regni Neap. pœnam calumniæ, & Par. de ſynd. in ver bo confeſſio, fol. 337 & in verbo, an ſi, fol. 47. & quãdo quis dicatur eſſe in culpa temeritatis calumniæ? Aff. in d. conſt. Item iudex non poteſt condemnare in expen. ſeu fructibus niſi ſint petiti, neque debentur lite pendente, niſi petantur. Itẽ quando in fructibus quis poſſit condemnari etiam, quod non petantur? Boe. in deciſ. 28. Item fructus extantes ſecundum quod reddunt, & non ſecundum valorem proprietatis, Boer. deciſ. 19. adeo, quod ſi eſſet turris, vel ampla do- mus, vel caſtrum quod parum redderet, illud attenditur. Item ſi eſſent proto- colla Notarij, de eis non datur fructus; vbi etiam habes ſi debentur fructus Ba ronie. Qui veniant appelatione, & qui fructus, veniant ex fundo. Item ſi datur ſententia condemnando ad fructus, vtiq; debẽtur a die exequutionis in actio ne reali, in perſonali a die moræ. Boer. dec. 145. vbi habes quomodo intelliga tur, & poſui ad hunc in l. 4. §. ſi quis condemnatus. ff. de re iud. Item appel. fru- ctus quid veniat. Boer. dec. 51. Item quid appellatione expenſarum, Boer. deci. 55. vbi ſufficit vna citatio ad condemnationem expenſarum. Item creditor te- netur facere expenſas debitori carcerato pauperi. Item petens remiſſionem cauſæ in, qui petit remiſſionem debet ſoluere expenſas in aſportando proceſ- ſum iudici, vbi cauſa fuit remiſſa. Item ſi remittitur carceratus expenſæ facien dæ per iter debent ſolui per iudicẽ ad quem fuit remiſſus. Item diues litigans cum paupere debet facere expenſas, & de omnibus expenſis faciendis, Boer. de ciſ. 303. Item ſi quis fuerit vulneratus, & egit querelam, & pendente lite petie rit expenſas: non debet habere, ſed poſt ſententiã, & ſi obtinuerit etiam expẽ- ſas obtinet Medicorũ, & medicinæ, & omne intereſſe, ſed ſi temere egit que- relam condemnatur ad intereſſe & expenſ. Boer. dec. 354. Item reo criminali- ter carcerato non debentur expenſæ per querelantem, Boer. deciſio. 355. 356. Item ſi quis obtinuerit in poſſeſſorio, & ſuccubuit in petitorio, nõ reſtituit fru ctus perceptos niſi a die litis conteſtatæ in petitorio, Boer. deciſ. 240. Itẽ quan do appellatur ab interlocutoria, & non ſit condemnatio expenſarum, quando peti poſſunt, Deciſio Rotæ in nouiſſ. Item litigans cum fiſco, & procuratore debet habere expenſas, Pariſ. de ſynd. in verbo expenſ. fol. 124. Item poſt ſen- tentiam diffinitiuam, iudex non debet habere rationem de expenſ. ſi non con- demnauit, ſecus in interlocutoria. Abbas in cap. ſæpe contingit de appe. in fi. Matant. in vlt. par. 6. part fol. 137 Item debitor tenetur ad expenſ. inſtrumen ti, Tiraq. de retract. fol. 199. in glo. 3. Item ſententia lata ſuper ſorte principali non facta mentione de intereſſe, ſi illud debetur officio iudicis cenſetur abſo lutus: ſecus ſi debetur iure actionis, quia eſt permiſſum Glo. in l. 4. ſupra de po- ſiti, petens remiſſionem cauſæ ſuis ſumptib. debet aſportare proceſſum. Bald. in l. generaliter. §. his de præſentib. de reb. cred. Conat. practicarum quæſt. cap. 33. nu. 6. Mang.

L. litigator.

In prin.) Nota, quando perempta inſtantia fructus debentur etiam inſiſtato ſpi- ritu vitæ, Tiraq. de vtroque retra. fol. 36. & ibi habes aplenum, quando per litis conteſtationem ſit mora; adeo, quod tenentur ad fructus Mang.

Quæro igitur, prius.) Vide Capic. in dec. 11. nu. 3. 4. vbi an fructus percepti tam in prima quam ſecunda inſtantia veniant reſtituendi ſi quis fuit condẽnatus ad reſti tuendum rem cum fructibus perceptis a tempore litis conteſtationis. & Ti- raq. de retract. lig. §. 25. in gl. 3. nu. 17. cum ſeq. de Rott.

L. termi nato.

Secundus modus eſt quando.) Quid ſi iudex reſeruauit ſibi in ſententia moddera- tiorem pœnæ impoſitæ, vide Bal. in l. interdicimus. C. de epiſco. & cler. & in l. 1. C. de calumnia. de Bottis.

In adde in ver. terminato. In prin.) Hodie per ca. Neapolis. 2. fol. 53. Iudices non poſſunt reſeruare taxationem expenſarum, ſeu condemnationem poſt ſenten- tiam ſed in ſententia debet condemnare ſi fieri debet. Item ſi quis eſt condem natus ad intereſſe, non cenſetur condemnatus ad expenſ. nec e contra. Iaſ. in l. 1. §. hoc iudicium. ff. ſi quis inſdicen. Rom. ſing. 346. Boer. dec. 52. & Bar. in l. vẽdito ta. ff. de ver. ob. Mang.

L. Cum quidam.

Item facit ad quæſt.) Vide late Tiraq. de retra. lig. §. 14. gl. 4. nu 5. de Bott.

De re iudicata. Rub.

L. Res iudicata.

IN prin.) Adde, quod aduerſus rem iudicatam competit reſtitutio in caſib. permiſ- ſis, & quando alias non licẽ, Soc. conſi. 94. nu. 8. lib. 3. Mang.

Ibid.) Vide Tiraq. de retrac. conuen. in fi. nu. 142 cum ſeq. de Bott.

L. Geſta.

Quædam ſunt acta) Adde Reip. in primo Reſp. in tit. de conſt. & ibi an faciat fi- dem coram iudice quilibet recipit. de Bott.

De exequutione rei iudicatæ. Rub.

IN Rub.) Adde, quod qui ſententiam iuſti abſque citatione exequitur, aliam ve- rò citat Baldus in c. 1. nu. 6. de alien. iud. mut. cauſa fac. ſed Abbas in c. ea ratione, nu. 14. de appellat. quod hoc verum ſi ſit executio ſuper re petita, vel adiudi- cata, ſecus ſi ſententia ſit ſuper actione perſonali, vel aliter ſuper alio exequa- tur. Item petens executionem ſententiæ tenetur exhibere acta, Firm a. in ver- bo, acta, nu. 59. ſententia executionis debet eſſe conformis primæ. Boer. deciſ. 68. Item omnes exceptiones, quæ impediunt executionem ſententiæ poſui ad hunc in l. a diuo Pio. ff. de re iud. Mang.

L. ſtipendia.

Quæro an idem ſit in præbendis) Adde Pet. Duen. in Reg. 175. in 11. limi. de Bo.

De vſuris rei iudicatæ. Rub.

L. eus, qui.

IN princip.) Ad omnia, quæ ponuntur hic per Barto. vide Aymo. in conſil. 66. de Bottis.

L. ſancimus.

Vſuræ ſortis tantum.) Afl. 93. vbi non impedit curſus vſurarum. Mangr.

Per totum titulum.) Quod intelligantur condẽnati pro virili, etiam ſi petitio fue rit in ſolidum, poſſit tamen iterum agi poſt glo. hic. Afl. in dec. 215. Item, & ſi oblatus libellos, & ſententia dictetur in ſolidum, tamen in executione pote- rit opponi beneficium diuiſionis Barto. in l. Paulus, la 2. ff. de re iud. Item ſi ce- dantur actiones ex inſtrum. quãdo habent executionem paratam, vtiq; ceſ- ſionarius poteſt via executiua agere, Bar. in l. nominibus. C. de act. & obl. Item filius contrahens in aliquibus caſibus agitur executiue contra patrem. Boe. de ciſio. 251. ubi etiam in contractu fideiuſſionis hoc procedit. Item in fideiuſſo- re iudicatum ſolui fideiuſſor ſoluens agit contra principalem, ſine alio pro- ceſſu. Boer. in dec. 577. Mang.

Si plures vna ſententia non condemna ſunt. Rub.

L. prima.

IN prin.) Si plures vna ſententia condemnati fuerint alternatiue, nõ poteſt, po ſtea, quam creditor elegerit unum ex eis, alterum petere. Gram. deciſ. 68. Item ſi plures fuerint condemnati ad pœnam pecuniariam pro aliquo delicto, pro paupere, qui poſſit ſoluere, cæteri tenentur. Item ſi fuiſſent condemnati vnuſ- quiſque pro parte ſua. Item ſi fuiſſent condemnati ad pœnam corporalẽ, om nes in ſolidum tenentur. Boer. deciſio. 310. ubi habes ad plenum quomodo intelligatur iſte titulus. Item ſi ſunt plures hæredes alicuius promiſſoris rei diuiduæ, tenetur pro parte, non autem in ſolidum. Bart. in l. 2. §. ex his, num. 3. de ver. ob. Mang.

Comminationes epiſtolas, programmata. Rubr.

IN prin.) Adde, quod valet comminatio facta feudatario, quod veniat ſub pœ na priuationis feudi. Loffr. 45. nu. ſed tamen mandatũ quod oſtendat ſcuta, quæ habet in caſtris, eſt nullum Iaſ. in l. 3. nu. 176. ſupra de iu. emph. Item per man datum ſub pœna priuationis feudi, non priuatur ipſo iure, ſed per ſententiã, Alex. 102 nume 21. 22. lib. 2. banna antiqua mutari, vel augeri non poſſunt, & quando mandatum, & præceptum factum a ſuperiore valeat? vide ad plenum Parid. de ſynd. in verbo, quia ſæpe, fo. 542. Item, ſi iudex faciat mandatum, quod non valeat, pars cui ſit debet contradicere, alias tacendo videtur confirmare, Par. in d. loco, nu. 24. & Bal. in l. 1. nu. 6. ſ. de relatio. Item in banno emanato ad inſtant. partis, non poteſt ſine licentia iudicis tolli. Bar. in l. curatores ff. de off. procur. Cæſ. Item ſi ſunt banna a poteſtate habente ſecum aſſeſſorem, ſine con ſilio aſſeſſoris valent, & tenent, ſi illa banna fuerunt ſolita, & conſueta ema- nari per ſtreſciptos officiales, & ſunt generalia: ſecus ſi ſunt noua, & non ſo lita, quæ nullo modo valent ſine conſilio aſſeſſoris. Par. in ver. aſſeſſor, nu. 26. fol. 58. Item poteſtas poteſt facere mandatum alicui, ne exeat de domo, & va- dat ad poſſeſſionem ad euitanda ſcandala, & alia, quæ ponit Par. ibidem, & ad dit in l. congruit, de off. præſid. Item præcepto iudicis iniuſto non eſt obe- diendum. Lucas de Pen. in l. prohibitum, nu. ſi. de iur. fiſci. & quod mandato in- iuſto non tenetur obedire, etiam ſi ſit vaſallus, qui præſtitit fidelitatem Do- mino, non tenetur parere. Par. in ver. excedum, nume. 16. fol. 62. Item ſi quis nõ obedit mandato Principis, ſi in mandato non eſt pœna appoſita eſt pœna or dinaria. ſi mandatum erat in leuibus, ſi autem erat in grauioribus eſt pœna capi- tis. Gram. dec. 60. nu. 20. Item Rex faciens mandatum poteſtati, vt quemcumq; inuenerit armatum torqueat, & ſi quem ſi inuenerit nobilem, vel aliquem extra ci uitatem, non poteſt eos torquere. Par. de ſyndicatu in ver. mandant, fol. 331. vbi non ſemper eſt parendum Regum mandatis, ſed ſuperdeſi, & conſulere Re- gem. Item in mandato ſuperioris, quod contrarium eſt poteſt opponi excep- tio, & non tenetur obedire doli. Par. de temtegr. feud. in verbo miles, folio 11. Item citatio criminalis non expreſſa cauſa non valet, vt per ca. Neapoli. 24. fol. 23. Mangre.

Si ex falſis teſtim. & inſtru iudicatum ſit. Rub.

AD Rub.) Quando ſententia lata ſuper falſa cauſa allegatur, Bal in l. qui teſta- mento. ff. de excuſ. tut. & in decreto, hic in l. iuſte poſſidet. ff. de acq. poſſeſ. Alex. conſi. 69 3. vol. idem conſi. 27. 7. vol. Mang.

De

L. Iudicati.

In prin.]Vide Gl. in conſuet. Pariſ. §. 5. gl. 2. nu. 47. de Bott.

De confeſsis. Rubrica.

L. vnica.

IN princip.]Quid in confeſſione extra iudici. an faciat indicium ad torturam. Bar. in l. capite. 5. dicit, ꝙ ſic, Bar. in l. fi. ff. de quæſt. & an confeſſio in Cur. iubeis dicatur vera confeſſio, & vide dictam apoſtillam, & quid in ciuili, an faciat veram probationem, dicas quod ad illum liberandum valet, ſed ad ſe obligandū non, vide glo. iſtam, & quando poſſit reuocari confeſſio, Par. de ſynd. in verbo ſequitur quæſtio. ſol. 225. & quando dicatur erronea, Bar. in l. 2. ff. eo extra iudicium neque de iure ciuili, neque de iure can. parte abſente valet exp. ſi cautio, vbi Abb. de fide inſtr. Abb. in cap. 2. & fi. extra de confeſſ. & hoc in cauſa ciuili, quia nullo modo valet. Item in criminali quando valeat, Abb. in c. at ſi clerici, de iud. & Bar. in d. l. capite quinto. & poſui ad hoc in l. 5. ff. eo. Item quando non ſtatur de damno vitando confeſſio extra iudicium præſumitur erronea, Bar. in l. 2. ff. eo. Item confeſſio non eſt probatio, ſed releuatio probationis, Hipp. ſing. 110. vbi publicatis atteſtationibus poſſunt fieri articuli ſuper confeſſione principalis. Item confeſſio parte abſente fauore animæ, & ad exonerandam cōſcientiam, Affl. dec. 164. in fi. & de confeſſione facta in criminalibus, vide conſt. Regni, humanitate, & ibi Affl. Mang.

Res inter alios acta. Rub.

L. prima.

IN prin.]Res inter alios acta nocet quoad omnes. hoc procedit, quādo nocet eius tantum p oiure: eſſe publico obeſt, ſed ſi intereſſe eſt proprium non nocet quoad omnes. Alex. in l. ſæpe. ff. de re iud. Item ſi datur ſententia quem eſſe pauperem, non nocet etiam quod tractet de publico intereſſe, cum paupertas ſit accidentalis, hodie pauper, cras verò diues, l. ſpadonem. § abſolutus. ff. de excuſ. tu. Mange.

De relationibus. Rubr.

L. prima.

QVod index debet]Amplia habere locum in Regno Neap vbi quando fit cō ſummatio debet eſſe conſilium partium, vt dicit conſtit. reg. vt vniuerſis, & Aff. in conſt. violentias, nu. 23. Mang.

Ibidam.]De veritate huius dicti. Vide Afflict. in conſti. vt vniuerſis, num. 11. & 13. de Botis.

Plures, ꝙ quando in ſententia.]Adde Aymō de Antiqui. temp. fo. 81. nu. 1. cū ſeq. & ibi quid ſi profertur contra contumacem, & Boe. in dec. 162. nu. 5. & Gram. dec. 24. Vide Capol. in caut. 228. de Bott.

L. ſuper delictis.

In prin.] Panormitanus in c. intimaſti, de app. & aduerte, ꝙ ſi nunquam formatur lite conteſtata, & ſeruatis ſeruandis, aliàs nō poſſunt partes concordare, quod ſententia ſeruatur. Alexan. in l. ſi conuenerit, nu. 6. ff. de re iud. poſtquàm cauſa eſt commiſſa conſilio ſapientis, non admittuntur nouæ probationes, hic in l. ex illo. §. 1. nec ipſe conſultor probationem recipit Fr. man. in verbo conſultor. nu. 21. nec conſulit de eo, quod eſt in mēte, vel intellectu alterius, Calcaneus in conſi. 83. col. antepenu. Item quando iudicis committitur cauſa, quę §. certum tempus debet expedire, procedit ſi illud commode agi poteſt, nam ſi proceſſus eſt voluminoſos, & tunc debet illud bene ruminare, & non refert ſi tempus elapſum ſit, Par. de ſynd. in verbo an ſi iudex, fol. 281. Item ſi cauſa eſt Principi conſulenda. Item ſi tractatur de re, quæ pertinet ad fiſcum vnque non currit tempus, Par. in d. loco l. Mang.

De appellat. & conſulta. Rubr.

L. Præſes.

DEbeat enim ſcire.]Adde Guid. in dec. 336. & ibi an elapſo dicto ter. ſit appellatio deſerta, & in dec. 213. vbi an poſſit talis terminus prorogari, & vide Pet. Duen. in reg. 41. ve. 22. fallit. de Botis.

Pone ergo, quod quando.]Vide Fel. in c. cum ſit generale, col. 4. in prin. extra de fo. compet. de Bott.

L. eos, qui.

In prin.) Excommunicatus remittitur abſoluendus ad excommunicantem, ſeruata forma cap. ab excommunicato, de reſcr. non tamen remittitur cauſæ cognitio, vt ibi per illum tex. notat Butrios in pen. no. & col. 9. Mang.

Quæro quid ſi iudex.]In. Fab. in §. ſed ſi quis Inſt. quem adm. teſt. infir. de Bott.

§. ſi quis autem.

In prin.]Vide Affl. in conſt. Regni. l præſenti, nu. 12. Mang.

Auth. hodie.

In prin.]Decennium ad appellandum non intelligitur ad actum ſucceſſiuum, vide Maran. in tract. ſpecul. fol. 47. nu. 11. vbi aliquis de grauamine habente ſucceſſiuum tractum, & pro intellectu vide Alex. notanter ſublimitantem hoc dictum, & multa de actu ſucceſſiuo, Hipp. in pract. §. attingam, nu. 19. Loffred. 15. nu. 33. Item ſi eſt dictum de nullitate illa pendente non currit tempus appelland. Hipp ſing. 151. Mang.

E. a tempore ſententiæ.] An autem ſufficiat ſcientia præſumpta, puta fuit domi notificata ſententia, vide Bertach. in tract. de Epiſc. 1. parte, num. 7. & ibi an currat de momento ad momentum, & quid in hærede condemnato, & multa alia non ad propoſitum, vide ibi. de Bott.

L. Hi qui ad ciuilia.

Quis debet probare.]Guid. Pa. dec. 20. & dec. Pedem. 13. de Bott.

Hi qui ad ciuilia.] Adde, quod per inſpectionem ſcripturæ probatur negatiua. Pau. in l. ſi per alium. §. docere in fi. ff. nequis eum, & vide Soc. conſil. 45. lib. 4. nu. 39. 44. 46. vbi etiam in antiquis tradit idem in ſententia ſi præſertim nō ſiat mentio de illo actu, qui negatur, & Fel. in fi. nu. 12. de prob. ubi dicit, ꝙ ſi non reperiuntur acta non præſumitur interueniſſe præparatoria iudicij, vel de eiſona, ſed contra prædicta addidi ad hunc in l. ſi filius. ff. de pet. hære. Item in ſententia antiqua præſumuntur interueniſſe acta, Dec. conſil 375. nu. 3. Item vbicunque actus iſti ieſtituus ad certam ſcripturam probatur non interueniſſe, eo ipſo, ꝙ ibi non reperitur ſcriptus, Alexā. ff. nu. 34. lib. 4. & quod ex inſpectione actorum probetur negatiua, quod non fuerit datus libellus, præſertim ſi in ſententia non dicatur viſo libello, Dec. 483. nu. 4. & ꝙ propter antiquitatem præſumatur obſeruata forma ſtatuti in alienatione, & præſumantur acta interueniſſe in ſententia antiqua non obſtante, quod ex inſpectione proceſſus negatiua appareat, Dec. conſi. 358. vſque ad 8. Mang.

L. ſi actor.

Poteſt proſequi cauſam.]Quid in procuratore generali, vide Loffred. in conſi. 20 nu. 6. de Bott.

L. minime.

Sufficit, quod aptitudine cauſa ſit talis, quod pęna capitalis imponi poſſit, Bal. in l. eos. §. ſuper his, ſupra eodem Item ſi in Regno per conſt. humanitatem, tunc demum non liberabitur fideiuſſoribus, quando ſit confeſſus, vel conuictus, aliàs poterit liberari ſicut poterat in cauſa principali, Affl. conſt. humanitate num. 55. Mangrel.

L. A proconſulibus.

Si diceretur in ſtatuto.]Adde Soc. conſ. 20. nu. 13. vol. 4. de Bott.

L. ſi quis libello.

Sed in quantū iſta appellatio.]Vide per Tiraq. de Retra. ligna. in § nume. 15. Et Aym. in conſ. 140. in fi. de Bott.

Appellatio autē]Appellatos vtitur appellatione adde dummodo ratificet tempus appellandi, Bal. in auth. hodie, no. 9. infra eo. Item reus poteſt idem facere, Felin. in c. veniens, de teſtibus. Item inquantum traditur, quod etiam inuito appellante vtitur appellatione, hoc eſt verum in tantum, quod non poteſt inuito eo renunciare appellationi, Abbas, in ca. interpoſita. §. illa denique, & ibi Imola. ext. eodem. Felin. in c. ea parte il. 2. num. 3. de reſcriptis, & remiſſiue in c. ſignificauerunt, col. 3. ver. conſidera etiam, de exceptio. vbi Pariſ. no. 18. Item quando quis vtitur appellatione, vt appellans poſſit renunciare appellationi inuito appellato, Tiraq. de retr. fo. 239. nu. 15. Mang.

L. præcipimus. § in his autem.

In prin.]Quod nō ſufficiat pductio eo à notario, Felin. in c. cū in iure, nu. 8. ver. limita primo, de off. deleg. quod limitat Alex. in l. ſi finita §. Iulianus nu. 35. ff. de dam. infect. ſi notarius ſit deputatus ad recipiendum. vbi Apoſtilla adducit conſ. Fulgoſ. 195. quod valeat pductio verbalis, ſed valet productio generalis in ſacco ſimpliciter: tamen ſi dicatur producit eam tantum, quæ faciant ad victoriam cauſæ Firmi. in eo verbo productio. nu. 1. product o an poſſit reuocari apoſtilla ad Paul. in l. 1. §. edi tiones, in litera c. ff. de edendo. Mang.

§ Officijs.

Breuiter quando ſententiæ.) No. hanc quæſt. quia quotidie occurrit inter magiſtros actorum Magnæ Curiæ Vicariæ, & S. C. Conſi. Et vide Ioan. Fab. in §. ſed ſi quis Inſt. quib. mo. teſt. infir. de Bott.

§. Eodem obſeruando.

Et pro hoc dicit.]Vide Capi. decif. 171. de Bott.

§. Quidquid.

In prin.]Adde, quod ſtatutum videtur conſeruare alia ſtatuta quæ ab eodem forte proceſſerunt, quam ius cōmune, Dec. 100. nu. 2. & ſic etiam potius recipit interpretationem ab alio ſtatuto quàm a iure communi, idem 309. nu. 5. vbi nu. 8. quod a iure communi quis non excluditur niſi a perſona ſpecificata ad idē in conſ. 306. nu. 6. ad, quod videlicet, quod non ſiat extenſio de perſona ad perſonam: vide quæ poſui ad hunc in l. Gallus. §. etiam. ff. de liber. & poſth. & vide quæ de correctione poſui ad hunc in l. no. 1 ad ca. ff. de condit & demonſtrat. & quod excluſio non extendatur de vna perſona ad aliam & reſtringatur ad perſonas ſpecificatas, Dec. 451. num. 8. & 9. & idem conſi. 461. vbi, quod ſtatutum, quod frater excludat ſororem intelligitur de fratre carnali tantum, & ſtatu. ſi, quod patruus excludat matrem non militat in patruo magno, idē tradit 513. nu. 4. & 569. per totum, vbi, quod ſi fratres patrueles excludant matrem, non excludetur amita. adde quæ poſui in l. 2. §. videndum, ad Trebellianum, ex Dec. 588. vbi per totum omnia exempla, quib. quis non excluditur, niſi a perſonis ſpecificatis. Item ſtatutum, quod mater non ſuccedat ſtante patruo, non viget ſtante amita, niſi etiam diſponatur, quod maſculinum concipiat femininum. Dec. 617. nu. 2. & quòd ſtatutum excludens matrem ſtante patruo non militat in patruo magno, & ſi ſit fauore agnationis, & etiam ſi per idem ſtatutum fratres patrueles, qui ſunt vlteriores eam excludant. Dec. conſ. 679. Mangrel.

L. ſi quando.

Si aliquis Epiſcopus.]Vide late per Didac. Couar. l. c. 4. pract. quæſt. nu. 1. de Bott.

L. ampliorem.

In prin.]Et aduerte quod ſi appelletur cū proteſtatione videlicet, in partibus cōtra ſe facientibus tunc non deuoluitur totum negotium, Felin. in cap. ſignificauerunt, nu. 3. ff. de exceptio. ubi multa perſtringit. Mang.

De tempo. appel. Rub.

AD Rub.]Nota quod appellatio currit a die interpoſita appellationis, tamen ſi per ſtatutum eſſet cōceſſum, quod interpoſita appellatione eligatur iudex ſi per 30. annos ſteterit ad eligendum tempus non currit, Hip. in ſing. fi. Item adhærere appellationi debet fieri infra tempus appellandi, Tiraq. de retr. fol. 78. num. 82. Mangrel.

L. nemo arbiter.

Ex iſto prin.]Per curſum omnium fatalium datur reſtitutio. Dec. in c. ex ratione, de appellat. contra Bar. hic. Mangrel.

Auth. Ei qui appellat.

In prin.]Propter impedimenta non currunt fatalia & datur alius actus & terminus, & quę ſint impedimenta a quibus non poſſit exerceri, & finiri appellatio, vide Abb. in c. ea ratione, de appellat. vbi ponit ad plenum, quando ſunt elapſi termini citatur para. Deciſio Rotæ 5. in antiquis. Mangrel.

Auth ſi tamen.

In prin.]Dec. in c. ex ratione, nu. 6. firmat, quod tam de iure ciuili quàm de iure Canonico per pactum poſſint prorogari fatalia, licèt communis antiquorum ſchola ſolum circa ſuſpenſionem conſenſit. Item pendente cauſa attentatorū, & eius executione fatalia non currunt, poſui ad hoc in rub. nil nouari appe. pendente. Item ſi negligentia procuratoris non exiſtentis ſoluendo ſint elapſa fatalia competit reſtitutio, poſui ad hunc in l. ſi procuratus, ſupra de procurator. Mangrel.

Auth. ſed lis quæ.

In prin.] Sacrum conſi. Neap. non obſtante deſertione cognoſcit ex eiſdem actis. Affl. decil. 78. ſententia pręfecti prætorio perpetuo reuidetur. Idem in eadem deciſ. ſed contra Loffred. 24. num. 2. in facto conſi. currunt fatalia Gram. deciſ. 13. & vide Gram. deciſ. 24. & quando dicatur ſententia antiqua, vide ibi, & quæ poſui ad hunc in l. ſciendum. ff. de verborum oblig. Item ſi eſt elapſus primus annus, & non petierit ſecundum fatale, hoc eſt ſecundum annum, vtique non poteſt amplius petere. ſecus ſi eſt impeditus, vel propter paupertatem, vel ex alijs impedimentis, Dec. & Abb. in c. ex ratione, de appell. Item etiam ſi ſint elapſa fatalia propter paupertatem, poteſt cauſam proſequi, & ſi contra allegatur

patur fatalia decurſi poterit probari ex aduerſo paupertas. late Dec.in d.loco præallegato.Mang.

L. per hanc.

Imprin.]De iſta materia vide conſt. Regni iuris peritorum.& ibi Affli.idem dec. 217.& 33.& 89.Abb. in ca.ſ. ater nil ex d. teſtibus.adde,quod ſi ſcienter aliquid omiſit opponere in cauſa principali,tenetur in cauſa appellationis reficere expenſas,Fel.in c.ad audientiam.lo 2.nu 14 de reſcr.Item nota,quod poſt publicatum in cauſa,iidem teſtes poſſunt examinari,fallit ſi p imò depoſuiſſet ſuper articulis,& tunc cauſa,& quicquid inde,quia tunc non poſſunt deponere,Hipp ſing. 53 Mang.

Iſtud communi est]Et hoc procedit, ſi non fuerint nominati,ſed ſi fuerint nominati poſſunt produci vide Affl.dec. 271. & quid de teſt. ipſe ſi eſt facta reſeruatio poſſunt produci teſtes, ad verificandas cauſas ſi opponitur illas eſſe inualidas,ſecus in priuatis. vide Affl dec.272.Mang.

Quando prouocare non eſt neceſſe. Rub.

L. latam ſententiam.

Iudicium nullitatis non poteſt.] Adde Tiraq.de retract.lig.§.1. gl.10. num.40.& ſeq.vbi latiùs.de Bottis.

Circa tertium.)Vide Guid in dec.294.de Bott.

Ita index nullitatis.]Adde Corſetum,& ibi addit.in ſing.6.& Coua.in c.24.prac. quæſt.nu.6.fol.175.vbi late de veritate.de Bott.

Sed tunc eſt videndum.)Vide Alex.conſi.112.vol.5.& conſi.67.vol.6.& conſi. 73 nu. 11.vol.6.de Bott.

L. ſi cum inter.

IN prin.]Nota,quod ſententia lata contra ius eſt nulla, limita non habere locū in ſententia ſacri.Conſ.Neap.vbi non poteſt allegari nullitas, dummodo non ſit nullitas contra ius naturale,quæ tantùm poteſt allegari prout aduerſus omnem ſententiam Principis,vt per Gram.dec.18 & poſui in l.ſi,vt proponit ſupra quomodo,& quando iudex. Conuictus, & confeſſus non poteſt appellare;tamen ſi non præcedentibus indicijs, confeſſus tacſicet,& fertur ſententia, vtique appellatur a dicta ſententia tanquam lata contra ius litigatoris. Paris de ſynd.in ver. an ex ſola, fol. 306.vbi,quando ſententia eſt nulla in caſu iſto conſulendus eſt Princeps.Mang.

L. venales.

In prin.)Hæc lex non viget in ſententia Arbitri,Fel.in ca.cum nos.nu.6.de Symonia,& idem tradit quando maior pars iudicum eſſet corrupta, vel pecunia eſſet data poſt ſententiam,de quo vltimo ad hunc in l.fin.ſupra de iud.qui male iudicauit.Mangr.

L. omnem.

In prin.[Fel.in ca.ſignificauerunt,in principio,& ibi Parſ. nu.8. Rota in dec.353. in nouiſ. Mang.

Quorum appellationes non recipiuntur. Rubr.

L. eius qui.

REcipienda plene debet.) Nota, quod iudex appellationis ante omnia debet pronunciare an appellatio ſit admittenda,de quo Aymo.Grauet in conſi.103. num.5.de Bott.

L. obſeruare.

In princi.]Conuictus,& confeſſus non appellat,item ſi eſt qui e conuictus,& renunciat appellationi, & eſt famoſus latro; poteſt illico furca ſuſpendi,ſecus ſi non eſſet famoſus latro,nam non poſſet renunciare appellationi.Par.de ſynd. in ver.appellatio,fo.52.Item a ſententia ſyndicatorum contra officialem, nō habeat merum,& mixtum imperium Par.in d.loco.Bar.in l.nulli officialium, C.eo.& hic.Item a tribus ſententijs,conformibus non appellatur.Item ſi eſſet ſtatutum in aliqua ciuitate, quod poſſit appellare a ſententia ſyndicatorum prout eſt Gaetæ,& capuæ,tamen poteſt per viam reſtitutionis in integ.ſupplicare,vel de nullitate dicere,Par.in 9.verbo ap. Item ſi quis fuerit confeſſus in tormentis, & habuerit indicia proxima, etiam ſi petierit reuocare confeſſionem,vtique non poteſt appellare.Gramma.dec.72.Item ſi fuerit petitum,vt iudex debeat minorare pœnam, etiam ſi fuerit confeſſus, & conuictus poterit appellare, Par.in verbo licet in amplo,fol.83.Item condemnatus ex præſumptione iuris, & de iure habetur ac ſi eſſet confeſſus.Hipp.ſing.116. Item inſignis latro ſi eſt confeſſus, vel conuictus non poteſt appellare,Bar. in l.conſtitutiones.ff.de appellat.Mang.

Sit odioſa,& ſic reſtringenda.)No.quod lex, vel ſtatutum prohibens appellationem eſt odioſum,ita Dec.in conſi.49.de Bott.

L. nulli officialium,

In princi.] Quod a ſententia ſyndicatus non poſſit appellari.Par. in verbo appellatio.fol.52.& vide,quæ addidi in l.obſeruare.C.eo. facit c.Reg.Neap.quod incip.vulgaris fama,vbi de regiis officiali appellatio.quem limitat Par.in verbo appellatio,num.18. Item impeditur executio pendente appellatione quando ex eiſdem actis demonſtratur nullitas ſententiæ, Par. in verbo an ſi ſtatutū, fol.54.Item ab omni ſententia, & incidenti officialis poteſt appellare,Par.in verbo an ſtante,fol.59.Item ſyndicatores ciues ſemper ſunt contra officiales Par.in d.verbo an ſtante,fol.8.Mang.

L. ab executione.

Ab executione facti.]Vide Alex.conſi.95.viſis proceſſibus col.1.li.2. Fel.in cap. quod ad conſultationem,colū 9. de re iud.tenet tamen late contrariam opinionem,& vide gl. & Bald.in l.ſi cum exceptione.§.in hac,quod metus cauſa,& vide multos caſus in quibus non appellatur pe. Affli.dec.261.& aliqua d.169. Bal.etiam hic,nu.4.tenet contra Bar.& in d.§. in hac tradit quod admittatur appellatio quo ad effectum demonſtrandi iniquitatem ipſius executoris,non autem ad effectum demonſtrandi iniquitatem ſententiæ: & quod non admittatur appellatio ad finem impediendi executionem,Cap.in dec.1.nu.17.vbi quod appellatur a non admiſſa exceptione contra executionem, & quod vbi licet ab executore appellare, neceſſe eſt cauſam exprimi in ipſa appellatione.nec ſufficit cauſam exprimi per relationem ad acta.Item ſententia de exequendo eſt interlocutoria habens vim diffinitiuæ, ibidem nu. 21 Item ſecunda ſententia ad executionem primæ ſortitur eius naturam ibidem,nu.23.vide,quæ poſui ad hunc in l.ab exequutore.ff.de appella. Item nuntij,ſeu Regij executores non tenentur veniam petere officiali illius loci vbi ſit executio,Boer.deciſ. 8.& poſui ad hunc in l.1. C. de executoribus lib.12.Item ſententia executoria debet eſſe conformis primæ ſententiæ,Boer.in dec 68.Item iudex laicus in quibus tenetur exequi, & præſtare brachium iudici Eccleſiæ ſecus in criminalibus, & quando tenetur, latius l. Iſe. n. in conſt.Reg.poſt mundi machinam.Item an poſſit liberari a liberatione ſequeſtri,ſeu a ſequeſtro appellatione penden-te,Iaſ.in l ſi fideiuſſor.§.ſi ſatiſdatum ff.qui ſatiſd.cogantur.Mang.

Auth. ante.

Interlocutoria profertur.]A quibus interlocatorijs appelletur. Vide Guid.Pap. deciſ.10.& 75.de Bott.

Si vnus ex pluribus appellaue. Rub.

L. ſi iudici.

IN prin.]Adde,quod donec omnes condemnati ſoluerint,alter,qui ſoluit partem ſuam impeditur proſequi ſupplicationem,ita per hunc tex.deciſum eſt in Sac. conſiſtorio etiam impetratio vnius prodeſt alteri.l.1. vbi poſui ad Bar.ſup. de diuerſ.tēp Mang.

Si de momentanea poſſeſsione fuerit appellatum. Rubrica.

L. cum poſſeſ.

IN prin.)Adde,quod poſſit per reſtitutionem in integrum, Pau.37. num.2.& Iaſ.in l.poſtquam lite,nu.14.ſupra de pactis,Soc.in conſ.192.col.5.qui dicit reſtitutionem admitti, ſi ſtatutum dicat non audiri, vel quod aliqua reſtitutio peti non poſſit,& poſui ad hunc in l.1.ſupra ſi aduerſus rem iudicatam, ſed Soc.399.nu. 4 quod licet non poſſit appellari, & ſtatutum dicit,quod nulla exceptio opponi poteſt, tamen competit reſtitutio, & de eo meminit Dec.in l.poſtquam lite,nu.32.ſupra de pactis,& adde,quæ poſui in rub.ff.de appellat.Item quando eſt condemnatus ad poſſeſſionem vna cum fructib vel intereſſe,quoad intereſſe retardatur executio per appellationem Affl.dec. 77.num. 8.vide Dec.in conſi.28.lib.per totum.Iaſ.in l.a re ſententiam,col.2. de appell.recip.Item a ſententia extraordinarij domus non appellatur. Gram.dec.58.Item ſententia interlocutoria quando dicatur interloc.vel diff.Abb.in capitu. finali. de iudicijs. Mangre.

Ne liceat in vna, eademque cauſa tertio prouocare. Rubrica.

L. vnica.

QValiter intelligitur.)Sic etiam ſi ſtatutum permittat ſemel tantum appellare in eligitur,quod vnaquæque partium appella, Dec.conſi.49.præ lanuſſimo doctor,per totum,tam hic titulus, quam ſtatutum,quod non liceat appellare plures intelligatur de eo,qui ſemel appellat, Socin.39.numero 14.lib. 4. Mangre.

Ad idem]Nota,& adde Dec.in conſil. 49. vbi quid in ſtatuto prohibente binam appellationem,& vide Dec.in capit.ſua nobis,maxime Dec.de appellatio.de Bott e.

Qui bonis cedere poſſunt. Rub.

AD Rub.]Quod ſpoliatus de omnibus bonis non poſſit a creditore conueniri,& ei non obſtat iuramentum,ſi poſt iuramentum fuerit per fiſcum ſpoliatus,Gram.dec.85.nec tenetur,niſi in quantum facere poteſt.Mang.

De bonis author.iud.poſſ. Rub.

L. Ex contractu.

IN princ.]Affli,dec.188. an autem teneatur debitor hoc caſu præſtare fideiuſſores de ſoluendo adueniente tempore.Pau.de Caſt.tenet hic, quod ſic,ea regula tradita per Bald. & poſt eum,Iaſ.in l.vniuerſa,ſupra de precibus Impe offer. tamen vide in contrarium, quia eſt hæc dilatio conceſſa ex partium dilatione,ſeu conuentione,& hoc tenet Rom.conſi.479. circa primum in ſi.addidi in l.maioris.ff.de pact.Mang.

De priuilegio fiſci. Rubr.

AD Rubr.]. Quod omnia priuilegia fiſci competant etiam Regi,& omnibus vxoribus,& alijs gentibus,vice Principis,poſui ad hunc in l. princeps.ff de legibus;ex Capicio in deciſio.229.vbi,quod theſaurarius dicitur primipilaris. Mangre.

L. pecunia.

In prin.]Vide Affl dec.190.Mang.

De priuilegio dotis. Rub.

L. vnica.

QVæro vtrum priuilegium]An priuilegium tacitæ hipothecæ edi poſſit vide Tiraq.de retr.lig.§.28.in gl.1.nu.78.de Bott.

De reuocand.his quæ in fraud.credito. Rub.

AD Rub.]Vide Iaſ.de act.§.Item ſi quis in fraudem.Mang.

De Interdictis. Rubri.

L. incerti.

IN princ.] Adde,quod iudex,qui cognouit in poſſeſſorio non ſe intromittit in petitorio,ſi per hoc iuriſdictioni alterius iudicis præiudicatur. Afflict. dec.155. col.ſi.Mang.

Quorum bono. Rub.

AD Rub.]Adde,quod hoc interdictum, quorum bonorum,datur ſolum pro rebus poſſeſſis per defunctum tempore mortis, vt notat hic Salic.ſuper rubri.col.2. verſi. ſed tunc quæro tertiò,& ad ma etiam vide,Soc.33.vlt.col.lib. Item adde, quod tunc actor in hoc iudicio probare debet bona poſſeſſa per teſtatorem tempore mortis.Item teſtamentum, & aditionem.Affli.dec.14.& quod detur hoc interdictum pro adipiſcenda poſſeſſione,Soc.40.nu,3.lib.3.& cōpetat hoc interdictum non competit hæredi,qui ſemel poſſeſſionem apprehēdit,Dec.in l. hæreditas,nu.6.ff.de reg.iu.& in d.conſi.414. late habes,quæ obſtant agenti hoc interdicto pro adipiſcenda poſſeſſione boneſi. competit ſimile remedium.Io.Fab.in § ſequens,nu.2.Inſti.de interdict.Mang.

L. Hæreditatem.

Requiruntur probationes veræ.]Vide Neap.in cap.Regni,ubi de tutum,nume.170. de Bottis.

L. conſtat.

In princ]Vide Affli&.in deciſ.14.de Bottis.

Vnde vi. Rub.

L. recte.

IN prin.] De iſta materia vide Affli&.in conſtitu.Regni,pacis cultum, ampliùs in tantum

tantum, ꝙ licèt ét rem propriam auferre ab eo, qui abſtulit, Fel. in ca. 1. nu. 14. de iud. ſed contra tenet Alex. in conſi. 135. lib. 1. Mang.

Quod poſſidet precario.] Vide Mod. in c. Reg. frequens. 1 p. 34. fo. 179. de Bot.

Sed omnis iniuria.] Vide per Duen. in reg. 193. in 3. amplia. de Bottis.

Iugatū eſſe.] Adde, qñ, & qualiter dicaſ feciſſe ad ſuā defenſionē, p bel. Cornēſis in cōſi. 264. p deciſione ſolu. & vide Ale. in l. nō ſolū. §. ſi cū eū. ff. de no. oper. nūt. & Fel. poſt Alb. in c. auditis, de præſc. Bal. 1. 87. 3. lib. p. & Io. de Bignolo, & conſil. 315. in noīe Chriſti viſis actis, quū aſt p ſūmit inſul. aſſe. Bologni. in auth. habita, nu. 190. C. ne filius p pře. & late qñ dicaſ probatū, ꝙ fecerit ad defenſionē Dec. 469. col. 1. verſ. ſed difficultas, & adde, ꝙ ſi quis minat mihi mortē poſſum ipſum occidere. Sal. in l. 1. col. 1. C. qñ l. ceat vnicuiq; ſine iu. Itē, ꝙ eo ipſo, quī probat inſultū p ſumit ad defenſionem Fel. in c. ſignificaſti, col. pen. ver. ſed in his non obſtantib. de homic. il 2. Item decidit Affl. in conſt. Regni, intentionis, nu. 11. ꝙ ſiquis aqre eius domū expectauerit eū, qui ſibi mortem minatus fuerit, & interfecerit, dſ feciſſe ad ſu. defenſionē, qđ non credā, & d. dec. Fel. ſuit, Batt. in l. quæcunq;. ff. ad l. Aquiliam. ſequiſ Dec. in l. vt vim, nu. 19. ff. de iuſt. & iu. Item ét ad defenſam alterius poſſum aliquē occidere, & eiſdē modis, & eodē caſu hēt probari factū ad defenſionē. Dec. 469. p totum. Item inſultatus hēt intentionē fundatā, ꝙ fecerit ad eius defenſionē Dec. 459. nu. 3. vbi, ꝙ př defendit filiū, & dſ feciſſe ad defenſionē, ét poſt vulnus illatū, niſi inſultans iam recepiſſet, & nu. 4. ꝙ in dubio præſumitur ad defenſionem feciſſe, & nu. 3. ꝙ domeſtici admittunt ad illud probādū, & pingurius conſil. ad idē pro homicidio ad defenſionē excuſantes in cōſi. 469 vbi oīa, & plura alia de teſtib. deponētib fuiſſe factum ad defenſionem ad ꝗ ét Deci. in l. vt vim, nu. 19. ff. de iuſt. & iu. & contrā eum, qui primo inſultauit, & poſtea ad defenſionē repercuſſit, & occiſit, Bal. in d. conſi. 287. lib 3. Itē ſi ambo dicant feciſſe ad defenſionē, & neuter inſultū probet vterq; puniſ. Luc. in l. deuotū. col. pe. C. de metallarus. li. 11. Parſ. in c. dilecti, nu. 39. de excep. & pr in inque. 109. p totū. vbi ét ad ſubſtentationē teſtiū deponētiū factū ad defenſionē, & pro eo, ꝙ occiſit eū, qui in altercatione verbali ſe moui, vt alapā daret, Dec. 671, vbi qđ ſit inſultus ad idē pro occidēte. 678 & vide, ꝗ ad hūc in l. ſed & ſi quacunq;. ff. ad l. Aqui. ſi offendēs, & inſultās potentior ſine armis & robuſtior erit poſſum me defendere cū armis, & ēnſe. Affl. in conſt. pacis, nu. 76 vbi Iſer. Mangr.

Debet præſumi.] Adde, ꝙ tunc puniſ poena extraordinaria, qñ iuſto colore ira candiæ iraſtus eſt, Are. conſil. 34 prope finem, incipu. viſis diligenter, & hoc non hēt locum in eo, qui ſtap. Inuiū dedi, quia dando operam rei illicitæ hoc tū imputatur ſibi l. qm̄ multa, §. eo. ca. ſi de homicidio, in ꝗ Batt. in l. diuus. ff. ad l. Corneliam de ſicar. & adde Are. vbi ſ. vide additis ad Bat. in l. 1. C. de ſum. Trin. Item ꝙ propterea alia iniuria intentata minus punitur, quæ oīa de prouocato poſui ad l. ſi adulterium. §. imperatores ff. de adul. & de dante operam rei illicitæ poſui ad hunc in d. l. qm̄, & de prouocat latius Fel. in c. dilecti, nu. 10. vſque a fi, de excep. Hip. Marſ. in ſing. 100. trad ꝙ occidentem aggreſſorem non ſe defendendo exilio triennij mulctatum. Mang.

Secus ſi n ſtatet.) Dec. conſi. 470. nu. 3. & Aymo. in conſi. 119. nu. 8. de Bott.

Venit puniendus.) Affl. in conſt Regni, capital. Bar. in l. libellorum. §. ſed ſi aliud, & in l. ſenatus. ff. de accu. Mang.

L. authoritatem.

In odium violenti.] Vide Fel. in c. poſtulaſti, car. pen. de reſcr. & Cur. in tract. feudorum, 2. par. in 3 q. principali, fol. 16. 17. item potuit ex certa ſcientia concedi. Affl. dec. 361. & latius Capic. dec. 69. vbi, ꝙ Princeps præſumitur ſcire notabilis caſtri ſpolium, vel factum ſedium, & videatur diſpenſaſſe. Mang.

Ad idem.] Vide Capic. in dec. 60. nu. 14. & limita, vt per Sal. hic, de Bott.

L. meminerint.

In prin.] Adde Affl. in dec. 116. petens ſe immitti in poſſeſſionē rei Titij eo nō ci tato cōmitti in hāc l. & in l. 1. §. ſi vim, vel alio mō. petens aōt contra certum aduerſariū, & eo cōdēnato exequēs in re, ꝗ poſſideat, & ptineat ad aliō in eo caſu neceſſe eſt agi ea forma. l. à D. Pio, §. ſi poſt aditum, de re iud. Soc. 178. nu. 19. & 21. Itē expulſus ab eo, qui hēt priuilegium Principis, nō agit poſſeſſorie recuperandæ, Affl. in dec. 361. nec obſtat 456, vbi tradit verum ſi cū cauſę cognitione id fiat, ſed adde pulchros caſus quib. ét ſine cauſa cognitione Princeps concedit alien, & tradit p eundē in dec. 392. Dec. in conſ. 125. nu. 3. tradit ſpoliatū decreto iudicis nō hēre interdictū, vñ vi, niſi decretū ſit nullū errore iuris, & ad d. dec. Affl. 392. vide oīno. 191. nu. 4. vſq. ad fi. vbi de ingreſſu poſſeſſionis vacantis, de notat o deſ ctu iuris, de ſpolio cū licentia iudicis, & de priuilegio, qđ quis nō moleſtētur poſſeſſione. Itē de ſpoliato ex gñali edicto principis, contractu eos qui adhæſerant hoſtib. Loff. 37. per totum, & de ſpoliato ab exequutione conceſſionis feudi factæ p Regē cum clauſula, ꝙ exequatur abſq. cauſæ cognitione, Loff 47. nu. 6. vſq; ad 13. caſus aliquos, quib. liceat ſpoliare, ponit Affl. in conſti. violentias, nu. 17. vſq; ad 21. de quo ad hūc in l. ſi qs ad ſe fundū. §. ſed l. Iul. de vi pub. contra agentem ſpolio opponiſ exceptio dominij, ſi authore prætore fuerit ſpoliatus. Affl. in dec. 7. ſed contra videtur ſentire Gemin. in prin. ſed idem. 136. dicit, ꝙ ſpoliatus a iudice tria probare debet, videlicet poſſeſſionem, ſpolium, & iniuſtitiam ſpoliationis tractat. de ſpoliato ex edicto, quod quilibet oſtendere tenet. ſed ſpoliatus a iudice iuris ord. non ſeruato reſtitui debeat, Soc. 12. nu. 10. Mangr.

Ex eo, quod.] Adde Affl. in conſt. Reg. circa violentiarum, nu. 30. vbi, quando illico reſtituendus eſt non obſtat excep dominij. Mang.

L. ſi quis in tantam.

In prin.] Iſta. l. ſi quis, corrigitur per conſt. Reg. violentias, & c. Regni quod incipit ſubditorum noſtrorum, & adde, quod dſ vim facere, ſi etiam neminem in vrbe repertū reſiſtentem l. ſi quis ex domo. ff. de fur. Dec. 100. ver. ſed ad hoc reſpiciſ tur, inuaſor incidit in pœnam illius. l. hoc non procedit ſi aliqua præſumptione mera tuatur, Hipp. ſing. 197 Mang.

Quæro qđ de pupillo.] Vide p Tiraq. de ll. connub. in gl. 3. nu. 146. cū ſeq. de Bott.

L. ſi quando.

In prin.] Adde in ſimili bonū tex. l. ſi de poſſeſſione. C. de prob. & ꝙ p illū tex. dicit Bal. in au. b. ſi quis in aliquo. C. de edend. & adde, ꝙ hoc militat in quolibet genere violentię, vel clādeſtinam. Bald. in l. vni. nu. 60. C. de ſen. ꝗ pro eo, ꝙ interdē in l. 1. ver. ſed nunquid, C. ꝙ met. cā. Itē contra lacerantē inſtrm iuratur in litē de meo conſenſu. Dec. 511. nu. 17. 18. Itē ét vbi ex dolo agitur probaſ per iuſm, Imo. in c. dilecti, nu. 11. de fo. compet. & ꝙ vbi interuenit dolus, vel violentia, vel maleficia, probatio damni, vel æſtimationis fiat per iuſm. Alexā. 103 nu. 11. li. 1. Itē in delatione talis iuri non requiritur partis citatio, Hipp. in rub de prob. Item vbicunq; concurrit dolus aduerſarij, & difficultas probationis ſufficit p obatio per iurm. Bauer. de iur. iuram. vol 1. fol. 189. nu. 75 vbi vſque ad num 91. multos caſus quib. admittit probō per iuīm contra ſeditioſos. ill., qui eas unde damnum paſſi ſunt, iurant ſm terminos huius l. Boer. de ſeditioſis, vol. 1. fol 277. nu. 13. Item dñs propria authoritate exequenda contra ſuum vaſallū datur iuīm vaſallo in litem iniquamū fuerit exequutum. Boc. de-

ciſ. 551. vbi habes, ꝙ quamuis datur iuſm in litem, tñ in taxatione, & quantitate iu. tex poteſt minuere. Item datur iuſm dāmnū paſſo, tamen poteſt contrarium probari, Tiraq. de retra. fol. 132. ad plenum. Mang.

Quæ ſi dicit ſtatutum.] Vide poſt. in conſt. Reg. ſi damna, & in cap. Reg. frequens, nu. 99. de Bott.

Probatur quantitas.] Adde Affl. in conſt. Reg. ſup inciſionib. nu. 37. Luc. de Pen. in l. 1. C. de naufrag. lib. 11. & ꝙ prius debet conſtare de fu to clandeſtino, & poſtea dari iuſm de quantitate, tenet ét Ban. in l. diuus Traianus. ff. de reſt. mil. Itē qñ teneatur ciuitas, vel caſtrum de robaria. Parif. de ſynd. in verbo rotaria. fol. 258. vbi non tenetur ciuitas, ſiquis non fuerit diſrobatus in via publica, ſed in alia non ſolita p adticari. Item multorum dicentium fuiſſe diſrobatum tū creditur, Corneus conſi. 318. vol. 4. Mang.

L. cum quærebatur.

Ita videtur.) Adde Affl. in conſt. reg. violentiarum, nu. 17. Mang.

Tu poſſides.) Tiraq. de præſcr. §. 1. gl. 4. nu. 32. Mang.

Item iſta allegatio.] Adde Affl. in dec. 174. & omnino in dec. 140. nu. 3. Cap. dec. 86. nu. 10. Fel. in c. ſi diligenti poſt Abb. 2. col. de præſcr. & Cap. in dec. 209. nu. 19. omnino Dec. conſi. 164. col. fi. & conſil. 267. col. fi. de Bottis.

Vti poſsidetis. Rubrica.

L. vnica §. ac ſatiſdatione.

FOrmari libellus.] Aduerte ſi poſſet dici, ꝙ caueat de non moleſtando ipſe nec hæredes ſua, ꝗ in confeſſoria ponit Iaſ. in §. æque, num. 62. Inſt. de act. præfectum, quis dñs fundat formam libelli ex. l. hactenus. & l. egi. ff. ſi ſeruit. vendicetur quas in princ. huius. §. allegat, & ex quib cum tali adiectione in confeſſoria libellus traditur, ſententia ſertur, imponendo perpetuum ſilentium condēnando ad intereſſe, turbationes, ab anno retro, & vt reſtituatur poſſeſſio naturalis. Ange. in l. 1. §. interdictum. ff. eo & de Elencho, Bal. in diſputatione. accuſatus. vbi, ꝗ ſint probanda, præſertim de poſſeſſione tempore litis conteſtatæ. Item ét, ſi a decem annis retro me turbaſſes agam pro turbatione de præſenti. ibidem in §. de cloacis in §. poſt. gl. ibi. Mangr.

Naturaliter. vt dixi.] Vide Affl. vbi multa allegat in dec. 363. de Bott.

Quæris Gl.] Quid ſi feudatarius. Hoc declara, vt per Gl. Pariſ. in conſuet. Pariſin §. 1. in gl. 6 nu. 8. de Bottis.

De liberis, exhibendis. Rub.

L. ſi ad inſtar.

IN prin.] Maritus hēt manus iniectionem, & pōt propria authoritate capere vxorem. Alc. in l. miles. §. qui iudica. ff. de re iu. Itē ſi vir impedit vxorē morari in loco vbi teſtator vixit, & ſub ea conditione legauit ad huc legatū conſequit Dec. 414. nu. 5. & adde, ꝗ de pr̄ate viri in vxorem ad hunc in l. 1. C. de emendatione p. opinquorū, vir non pōt ſe abſentare ſine licentia vxoris. Soc. in c. qm̄ frequenter, nu. 81. ut lit. non conteſt. in §. porrò. vbi, abſentia viri periculoſa eſt vxori, vt dſ ſeruus vxoris. c. mulier, vbi gl. in verbo abſoluto, de iureiurando. vir iuſſus cum alio morari non conſequitur legatum, ꝙ vxor eum impediat hic in l. Mæuium. §. vxor. ff. de annuis legatis. Mang.

De pignoribus. Rub.

IN Rub.] No. ꝙ habens ius hypothecæ habet ius retentionis, & ius apprehendendi, & petendi poſſeſſionem. Gram dec. 58. in prin. nam hypotheca tribuit ius in re. l. eos, C. eod. & quando liceat retentio habenti hypothecam, vide, quæ poſui in l. ſi non ſortem. §. ſi certum. ff. de cond. indeb. Mang.

L. quamuis,

In princi.) Prior hñs hypothecam magis gñalem non cogiſ agere ſuper reb. non comprehenſis in obligatione ſecundi Neguſ. ſing. d. pignorib. volu. 3. fol. 354 nu. 81 vbi, quod præſumitur ſpecialem hypothecam ſufficere. Mang.

L. creditores.

Modo opponitur dicitur.] Vide Neg. de pig. in 4. par. nu. 9. 10. 11. de Bott.

Modo pro declaratione.] Vide Tiraq. de retract. lig. §. 36. in gl. 1. nu. 63. de Bott.

L. creditores.

In prin.] De tota iſta materia adde Affl. in cōſt. Reg. pacis cultū. no. ꝙ ſi quis cœpit adire iudicē, ſublata eſt vis pacti nec poterit vti ſua authoritate. Bal. in l. 5. C. de excep. rei iud. Hip. in l. vnius. §. cuſtodiæ, num. 27. 28. & adde, ꝙ illud ius capiendi ꝑpria authoritate pōt cedi. Iaſ. in l. 1 §. vſufructuarius, nu. 4. ff. de no. ope. nunc. Apoſtilla ad Sal. hic col. 5. & ad d. Bal. adde Are. idem tenentē in §. actionum, nu. 10. Inſt. de act. Itē adde, qđ ſi ille, qui obligauit oīa bona ſua cū clauſula precarij, iuxta terminos hic traditos, poſtea vendat vnam rem, & cōſtituat ſe precario poſſidere, nō transfert poſſeſſionē in emptorē, ad hūc in l. Celſus, col 3. ver. ſed pone ff. de vſuc. & ad d. dec. Bal. adde, qđ contrarium tenet Alex. 131. nu. 7. lib. 4 ꝑſertim cū aditur iudex cū ꝓteſtatione, qđ ſit ſaluum ius ingrediendi, & ibidē tenet ét, qđ ſi. ſaluū ius ingrediendi, vt in conſi. 105. nu. 5. lib. 3. Item adde, qđ qñ petiſ aſſ. iuxta cōem practicam, cumulant remedia huius l. & l. fi. C. de acq. poſſ. & l. vetuſtiſſimi, de m c dñij impetrando, & Saluianum interdictū. Affl. dec. 583. & ꝓd. conſi. Alc. 131. vide oīno Dec. 146. nu. 6. ad quod accedat, qđ creditor, qui ordine fecit ꝓhgi terminū ad ſoluendum ſuo creditori, pōt redire ad exequutionē vigore ſuæ guarantigiæ Apoſtilla ad Alex. in l. re ſemp. ū. §. ſi pacto, nu. 2. ff. de pact. & ad d. conſi. Alex. 131. adde eundē Dec. 460. viſo puncto, eundem ſequentē. Itē adiudicatione dēt certa quantitas exprimi, & appretiū fieri, aliàs non valet, Alex. 10 l. tertiū. ff. de verb. ob. Item propria authoritate non dē. quia ius dicere, niſi in caſib. iure expreſſis, Dec. 400. nu. 6. vbi, nu. 7. qđ ſi cœpit agere pendente lite non pōt vti pacto, & videoīno Dec. 10 d. conſi. 400. per totū, vbi, qđ ſpoliatus, qui adiuit iudicē pōt propria authoritate recuperare. ſed contra facit, qđ ex Affl. in dec. 131. poſui ad hunc in rub. ff. vti poſſid. &, qđ electa iudiciali præiudicatur in extraiudiciali, Loff. 28. nu. 8. Item tranſit ad hæredes creditoris hoc pactum, Soc. in l. ſi deceſſerit, nu. 9. ff. q. ſatiſd. cog. de capiendo, & ſequeſtrando propria authoritate, non pōt fieri ſequeſtrū, Cur. de ſequeſtr. nu. 4. & plene, de pact. de quib. hic, Neg. de pig. volu. 5. fol. 517. Item ſi fertur ſnia arbitri, & ſit a partib. emologata, non exequiſ de facto, ſed dicaſ pars ad dūm cām quare nō dēt exeq., & ita fit in noſtro guarantigiæ, & ita eſt ſtylus mag. Cur. Itē qs recipit ꝑtiū de aliqua vēdōne, & ſine alio emptor intrauerit in poſſeſſionē, vtiq; valet captio ipſius poſſeſſionis, & hſ ac ſi ꝑpria authoritate habuerit ſnlam, Boe. dec. 77. vbi qs patiēdo quē poſſidere hſ, ac ſi trade. ei poſſeſſionē. Itē mulier mortuo viro pt ꝑpria authoritate capere quartā, & corredū p cōſuetudinē Neap. ꝗ icipit, quartā, Itē ꝓ pēſiore domus, vel tenac. ꝓ ꝑpria authoritate fieri executio, vt extat cōſuetudo Neap. ꝗ icipit, ꝓ pēſione. ſed ſi ſoluiſ cēſus, & ſit pactū qđ poſſit ꝑpria authoritate exeq. tūc cēſuarius dēt vocari i bāca, & ordinaſ, ꝙ exequaſ viſo pacto, & ita ſeruaſ i mag. Cur. & idē ſe. uſ ſi aliqs dederit aiaſ ad vectigal, ſeu ad menandū, ꝓ ipſo menādo ét ꝑpria authoritate pt capere ipſū aial, vt ét cōſuetudo Neap. ꝗ icipit, ſi aliqs, & alia, ꝗ icipit, ꝓ uebno, ſ. 91. & aduerte, qđ iſta nō pt cōcedere Bayulus, ſed iudex in Cur. v. de cōſuetudo Neap. Bayulus, ſ. 97. Mau.

Ad

Ibid.]An intrãs poſſeſſioné ex pacto rerũ hipothecatarũ faciat fructus ſuos Ale. in l.ſi ſiotta.§.Iulianus,nu.112.de dã. infe. dicit,q́ nõ E an ingred és poſſeſſioné debeat declara e ingredi vigore pacti, vide Nico.in tract.pig.in 4.par.nu.27.cũ ſeq. Ao ius ingrediendi propria authoritate poſſit cedi,vide Tiraq.de retra.l.g. §.16.in gl 1.nu.59.cum plurib.ſeq.de Bott.

De ingrediendo poſſeſſionem.] Ex hoc no. q́ ingrediens poſſeſſioné vigore pacti de ingrediendo non efficitur poſſeſſor,& adde Alex.in conſ.35.nu.1,volu.6.& ibi,quid ſi dicatur,quod poſſit ingredi, & poſſeſſionem apprehendere.de Bot.

Primo ergo quæro.] De veritate huius doctrinæ Bar.vide Nico.de pigno.in 4.par. nu. 18.de Bott.

Quæro quid in reb.Eccleſiæ.]Nic.d.4.par nu.19.de Bott.

Creditori ingredi.] De datione in ſolutum eſt dec. Affli.178.Bart.ét in l.ſi non ſortem §.ſi certum ff.de cond. inde.& Bar.in l.poſt contractum.ff.de dona.& Dec. in l.certi conditio.§.quoniam,nu.4. ff.ſi cer.pet.& ad plenum Bar.in l quamuis.ff.de ſol.& in l.a D. Pio §.ſi pignora,& ibi Alex.de re iud. & vide Affli. dec. 368.an autem illud pactum valeat in dote,& an mortua vxore habere faciant ſ.u ctus ſuos,vide Alex.eadem dec.Mang.

Ibidem.]Vide Nico.de pig.in 4.par.nu.21.& infra col.ſi.de Bott.

Tertio principaliter quæro.]Vide omnino Conan in ver.pacta executiua,& Nic. in 4.par.nu 22.de Bott.

Dicatur exp.eſſe in conuentione.] Adde Cottam vbi ſupra,& Soc.in conſ.82.col. 2.ver.4.par.nu.15.de Bott.

Quarto principaliter.]Vide Affli.in dec.368.de Bott.

Ius quæſitũ,nec reale.]Nico.in d.4.par.n.15.Affli.in cõſt. pacis cultũ, n.51.de Bo.

Quid in ſucceſſore.]Vide Negus.de pig.vol.5.fol.58.nu.24.vbi illud pactũ propria authoritate põt exerceri contra vniuerſalé ſucceſſoré,dũmodo eſſet hẽs eiſdé conditionis,nam ſi hẽs cõtra qué exercet, eſt minor, vel eccleſia,nõ exercetur p ut voluit Bar.hic ĩ.n.5.l.é illud pactũ p̃cedit Bar.in l.j.§.vſufructuarius.ff.de no. ope.nun.Ité ceſſionarius nõ p̃t vti iſto pacto,niſi prius doceat de ceſſione,neq; cõtra hẽ.é debitoris, niſi prius cõſtiterit illũ eſſe hrẽdé.Ité ſi eſſet ſola,vel obligatio cõtra Titiũ,nõ dicitur agi contra hæredé,niſi prius citetur ad d.ãm cãm quare,Boe.dec. 10. Ité hæres creditoris non p̃t vti iſto pacto,niſi prius docuerit ſe eſſe hæredé.Ité contra tertiũ poſſeſſoré,diſtingue, vt notarunt hic p Bar.Man.

Ibid. An aũt hoc pactũ tranſeat ad hæredé creditoris, vide Nicol.d.4.par.nu.20.& an ad ceſſionariũ.vide Pet.Duen.in d.reg.277.vbi loquitur de iure exequẽdi.de B.

Si verò hẽt.]Are.in c.ſi diligenter, de fo.cõpe.col.ſi.vbi hoc notãter li a: non hẽre locũ,qñ ſimul cũ pacto adeſt et clauſula p̃carij,quod ét vr de méte Bart.in ſubſequenti col.ver.ſed pone,q́ debitor.Idé Soc.in conſ.82.nu.8.lib.3.vbi ét tradit contra tertiũ,& negocio non liquidato exerceri,idé Affl. in conſt.reg.pacis cultũ.Dec.191.& contra inſtrũm non poſſe pe.i executio, Soc.78.nu.4.lib.3.Man.

Videamus ergo.]An ſucceſſor debeat citari,vide Fel. in c.quia,col.pen.de iud.vide Pet.Duen.in reg.277,in 2.& ſeq.limi.vbi an poſſit exequi contra ſingulares ſucceſſores, late ibi,ſed contra vide late per Capie.in dec.69. nu.26.27.& in dec. 228.nu. 8.in dec.132.nu.8.Nico.in tract.de pig.in 4. memb.2.par. nu.167.& in 4.par.nu.20.cum ſeq.Affli.in conſt.pacis cultum,nu.22.cum ſeq.ubi lo.e,& omnino Couar.in c.15.pract.q.nu.7.ubi concordat opi. Bar.& Cy.ibi,an iſte tertius poſſit appellare a tali ſe. tentia.de Bot.

Sed contra prædicta poſſet quis inſtare.] Adde Nico. in tract. de pig.in 4.memb. 4.par.nu 131.de Bot.

Sed pone,qđ debitor.]Vide Nic.de pig.ind.4.par.nu.20.& 21. Cap.in dec.69 nu. 26.& Nic.in 1.mẽb.6.par.nu.35. Affl.in conſtit.pacis cultũ.nu.27.& 28.ubi,qđ ſi eſt appoſitum conſtitutum,& vide Pet.Duen.in reg.275.in 6.limit. de Bot.

Quinto principaliter.] Hãc opinioné,q́ pars ſit citãda,tenet Affl.dec.356.Adde,q́ magna vis eſt ao petat ſoiaing edienti, ao petat ad aſſociandũ. 1.caſu pars citẽ,nõ aũt ſcdo.Affl.ubi ĩ.& vide Sal.hic co.pe.ver.alio mõ p oñ aſſocia tonis, & vide Iac.in auth.qui ré.nu 87.C.de ſacroſ.eccl.Imo. in c.potuit.nu.93 de locato,& cond.& q́ de facto iudex concedit terminũ vi pacti. Pariſ.in uer.iudices, nu.36.ſed contra tenet Are.nu.10. in § actionũ,Inſti.de act.ſed ibi iſti decidit,q́ actus non ualet:non.aũt q́ iudex non poſſit concedere, & dictũ Sal.ſeq̃tur Alex. 131.nu.4.li.4.& 103.li.3.vbi ét tradit parta,eſſe ingredi p̃pria authoritate,uel p aſſociationé iudicis , qñ cõpetit ingreſſus, & q́ dicẽ extraiudicialis ingreſſus ad qđ facit,qđ tradit Dec.poſt Alex.in l.certi condictiõ.ff.ſi cert.pet.§ quin. ſed q́ iudex non poſſit dare familiã in executione pacti.Bald.in l.conſentaneõ,nu.33.ĩ.quo, & qñ iud.ſed q́ ſaltem valeat,ut extraiudicialis,iuxta conſ.Alex.Iaſon in l nu. 113.C.de iure emphiteotico,vbi non debet petere iudice licentia.ſed dicit,qđ debet ex pacto ingredi,& qa timet ſcandala petit aſſociari.Ité teſtator prohibẽdo, quod fideicommiſſarius,& legatarius poſſit propria authoritate capere poſſeſſionem debet tamen citari prius cum authoritate iudicis,Boer.dec.156. Mang.

Ibid.]An poſſit creditor poſt aditum iudicem uariare, & ing.edi propria authoritate Nico.in d 4.par.nu.25.cum ſeq.de Bot.

Tũc ſi cõfiteat.]No q́ vbi ps cõfitet nõ req̃rit libellus,adde Affl.i dec.191.de Bot.

Mihi aũt vr.]Adde Cottã in uer.pacta executiua.ubi dt hãc eſſe cõem opi.ipſam tñ li a non hẽre locũ,qñ iudex concedit licẽtiam aſſociãdi creditoré ad poſſeſſionem, qa p̃t fieret ét parte non citata,Sal.hic in 13.q.Ale.conſ.131.co.2.ver.2.li 4.cũ aliis per Cott.ubi ĩ.& Affl.in dec.326.& vide Nic.in 4.par.num.53.cum ſeq.de Bot.

Facit iurare ad æſtimatione.]Alex.conſ.66.vol.6.de Bot.

L.vſo apio.

In prin.]Ad iſtũ tex.& eius materiam vide Nic. in 5.memb.6 par.nu.13.de Bott.

Tp̃s requiritur.]Adde Bal.de p̃ſcriptionib.col.7.f.54.n.3. rõne quare vſucapio trien nalis rei mobilis nõ extinguat ius hipothecę creditoris,ſed neceẽ é cõplere decẽniũ,Neg.de pig.vol.5.f.239.nu.14. q́ triennũ nomerabit in ipſo decennio, & n.17.q́ remediũ debitoris eſt, q́ faciat ſibi cedi a creditore p tuitione rei.Mã.

L.quamuis.

In prin.]V.de Nic. in tract. de pig.in 4.memb.2.par.nu.163.cum ſeq.& 2.memb. 5.par.nu.19.20.de Bot.

L.perſecutione.

Facit contra hãc opinioné]Adde q́ diſcuſſio facta pẽdẽte hypothecaria non valet. Bal.in l.cũ teſtã,n.36.de teſt.manumiſſis.Ité ſi debitori ſiſcus ſucceſſerit,non eſt neceſſaria excuſſio,Soc.46.n.21.l.4 Ité excuſſio facta in bonis debitoris vigore ſuæ, nõ iuuat cõtra tertios poſſeſſores, ſed ad eũ cõtra eũ nõ habẽdo eſt.Cap. dec.91.Ié acta,& ſ la debitoré nõ p̃bãt nec aſſectũ tertios poſſeſſores,q ex inde hipothecaria cõ.onnunẽ.Cap.dec.107.& vide q́ poſui ad hũc in ſi.ff.ſi cer.pe. Ité in fideiuſſore indẽnitatis requiritur excuſſio niſi renunciatũ legum auxilio, Ale.23.li.4 de quo ad hunc in l.ſcro.ff.loca Ité in hipothecaria ad pignus rei mobilis non ſequitur excuſſio,& 12.caſus,quib.non ſequitur excuſſio in te Is huius l. Neg.de pig.vol.5.f.247.n.14.ob.,nu 31. qđ aliud eſt oppor e.e exceptioné o d. rie,aliud eſt d . ere,qđ .nq ã ſit agere contra tertiũ poſſeſſoré omiſſo nrinc pali,quia primũ eſt de ap eib.iuris,&qđ ſi .g. ĩ cõtra debitoré poſſ.en é pignus, & in eo ſit executio illu.õ .ſſicit creditor.s hẽtes hypothecam Boer.d.c.152, vbi hẽs intellectũ ad auth.hoc ſi debitur,ĩ.co.titu.Item ſi debitur poſſidet pecario noie creditoris,& debitoris,& debitor alienauer t,creditur p̃t illa recuperare nulla facta excuſſione.Boer.in d dec.no.12.Ité agens contra tertios poſſeſſores,in qua poſſeſſione hẽt ius p̃corũ , non requirit excuſſio principalis, Iaſ.in §.Ité Seruiana,nu.8.Inſt.de act.hodie iſta exceptio excuſſionis eſt ſublata, Affl.in conſt.ſi ciuiliter agẽs,& ad plenũ Cauẽſis in prac.Regni,aſſiſtẽti,f 27.& Iaſ.in d.§.ité Seruiana,nu.8 & in § p̃cedẽti, nu.66.de act. vbi ponit nonnullas li ationes ad auth hoc ſi debitor, qđ ſine excuſſione poſſit ſiri ,& in eṅ ari hypothecaria cõtra tertios poſſeſſores.Ité ſi ſit execu io prius in noia. debitoris,cũ déat fieri iuris forma ſe uata,v.iq. executio nõ eſt nulla,tñ ĩ. decẽ dies p̃t appellari. Iaſ.in l.a Diuo.§. in vendõne.ff. de re iu.in dote cõis concluſio eſt,qđ ét dẽ fieri diſcuſſio,vt refert Iaſ. in l.ſi conſtante,nu.100 ff.ſol.ma .ubi ſic tenet Iaſ.& Are. in conſ.156.& Bal.Nouel. in tract.dotium,in 8.par priuilegio.37.Mang.

Quæro,pone Actum fuit.]Adde Nic. Euer ard. in locn ab ordine.de Bot.

L.ſi tibi.§.ſuper hypothecis.

Vide Nic.in trac.de pig.in 4.mẽb.5.par.nu.21.& ibi an p̃ferat̃ doti anteriori.de Bo.

In quibus cauſis pig tacite contrahat. Rub.

IN Rub.]Adde quod in tacita hypothecæ futura non ueniunt, Cap.dec.129.Man.

L.ſatis notum.

In prin.]Nico.de pig.in 2.memb.5.par.nu.27.de Bottis.

L.ſi mater.

In prin.]Adde quod ita demum procedit hæc lex, ſi legitime mater tutelam geſſerit,ſecus ſi ſe in.miſcerit,Dec.191.per totum.ubi ét, qđ requiritur,qđ tpe,quo tutela gerebatur, contraxerat nuptias, ſecus poſt pubertatem,& poſui ad hunc in l.ſi pro officio,ĩ.de adminis.tut.Mang

Si aliena res pignori data ſit. Rub.

L.cum res.

EX quo habetis Affl.]dec.32.Mang.

Poſſediſſe rem.]Iaſ.in §.item Seruiana,nu.85.de act.Mang.

Quæ res pig.oblig poſſunt,vel non. Rub.

L.Alumnos.

ITẽ inducit ad arg.]Ex hoc inferi,q́ ſup talib.bonis nõ p̃t exequi,qđ intellige,ſi ſunt alia bona ſup quib.poſſit exequi,ita Pet.Duen.in reg.235.in 1. limit.de Bott.

L.nomen quoque.

In prin.]Poſt denunciationé nõ exegit:ad hõc in l.licẽt.de noo.& q́ creditor poſſit agere contra nomé obligatũ vtili actione,Soc.158.& p̃t exigere ab inquilinis penſiones ſibi obligatas.l.cũ conuenerit.ff.de pig.niſi aũt ſubſit hypotheca, an p̃. exigi a debitore debitoris ét de mãdato iudicis,niſi p̃ceſſerit debitoris principalis cõdé ,ãtio,excuſſio,confeſſio ipſius exigẽdi,& miſſio in poſſeſſioné nois, Soc.37.nu.13.li.4.vbi litat in fiſco,& qđ qñ agit cõtra nomé debitoris obligatũ non ſit neceſſaria excuſſio,Ale.15.nu.5.li.6.Ité ſi debitor eius, q obligauit oñi bona,& oñi,habeo ét obligatum nomen meũ,Soc.181.colũ.3.ver.ſed ad hoc thdeo,li.2.Cap.in dec.88.nu.4. Ité poſſum obligare hypothecam nois abſque q́ oblige nomen Neg. de pig. vol.5.f.207.nu.6.& non requirit excuſſio in noie debitoris.idem fo.246.nu.19.ſi debitor,qui obligauit oia bona hẽat nudam poſſeſſionem quæ ad tertium deuenia, poterit creditor vtile interdictum,quia nomen hoc ſuit obligatum ſi ,ir tentare Negus.f. 551.nu.18.Item in eo qui ceſſerat a poſſeſſione debitoris.ibid.fo nu 9 Mang.

Secundò no.]Adde Bar.in l. Quintus.§ argen o.ff.de ao & arg.leg.& limita nõ habere locum, vbi eſſent obligata bona mobilia, & immobilia, & late per Neg in tract de pig 1.par.2.memb.nu.8.9.10.de Bott.

Tertiò habetis.]Vide Capic.in deciſ.78.Alex.in conſ.15.vol.6.de Bott.

Quæro gl.hic.]Vide Nic.in tract.de pig.in 3.memb.2.par.num.27.& Mantua in l.ſi actor,nu.50.ff.de procu.de Bott.

Obligauit mihi nomen debitoris.]Vide Alex.in conſ 15.nu.6.vol.6.de Bott.

L.executores.

In prin]Intellige dummodo ſint alia bona ſuper quib.exequi poſſit,Pet.Duen.in reg.275.in 2. limit.de Bott.

L.ſi quis.

Diſpõ gñalis.]Vide Rip.in l.quitũ §.ff.de priu.credi.ubi an in tacita hypotheca veniãt bona futura,& qđ ſi in expſſa dicã,obligo bona mea.ibi.n.11.& ſeq.de Bo.

Qui potiores in pignore habeantur. Rub.

L.qui pignoris.

IN prin.]Nico.de pig.in 2.memb.5.par.nu.29.de Bott.

L.ſi decreto.

Si verò ſint diuerſorum.]Adde Nic.de pig.in 1.memb.5.par.nu.6.7.de Bott.

L.cum rem publicam.

In prin.]Item ét in re per me vendita penes emptoré cõperta p̃feruntur mihi anteriores creditores,Ang.in l.in reb.nu.3.ĩ.de iu. do.& de materia l.iſtius late Vitalis in clauſula,& ſpãliter obligatæ empti.precium aũt rei ſpãliter obligatæ non ſuccedit loco ei, ad hunc in l.mater,ĩ.de rei vend.ſpãlis obligatio non requirit dñium de præſenti,hẽtq; ſpãlia,prout Neg.de pign.vol.5.fol.188.plene ét fol.192.in traditione rei,q̃ vendo,valet pactum,quod res ſit ſpãliter obligata alteri ex creditorib emptoris,& præferatur,idem fol.514.no.33.hæc l.procedit etiam ſi non ſpecialiter,ſed generaliter emptor obliget tempore emptionis omnia bona ſua.Idem fol.221.nu.18. Res empta de pecunia pupilli efficitur pupilli,Bal.in conſ.53.1.vol.Mang.

L.licet.

Quæro pro declaratione.]Nic.in d.2.memb.5.par.nu.39.de Bott.

Auth.item poſſeſſor.

Alium caſum.]Affl.dec.18.Mang.

Modo pro declaratione.]Vide Nicol.de pig.in 2.memb.5.par.nu.26.de Bott.

L.ſcripturas.

In prin.]Dec.in c.ſcripta.n.3.de fide inſtr.tradit ſcripturam ét recognitã tertiõ nõ præiud ca e.Ité neceſſe eſt qđ teſtes deponã ,vidiſſe ſcribere nec ſufficit notam hẽre manum,Dec.605.nu.3.Affl.181.Are 64.& poſui ad hunc in l comparationes,ĩ.de fide inſtr.tria requiruntur vez,q́ teſtes examinentur,& quod recognoſcant eorũ ſubſcriptiones,qđ adſit ſubſcriptio ipſarũ partiũ,& qđ teſtes ſint p batæ fidei,Neg de pig vol.5.fol.223.nu.47. vbi quod ea mili ã: circa prælationé emptoris,& creditoris , & quod obligatio p priuatã ſcripturã non ita ſolemnizatã vincitur a poſteriori p inſtrũ.publicũ. & rõ huius deciſionis eſt,qa ol ãz de facili fieret fraus. deſcribendo nũc teſtes,qui iam mortui ſunt, ſufficit, quod teſtes dicant ſubſcripſiſſe de uolontate debitoris,licẽt non viderint ſcribere,Affl.dec.104. quia alias fieret fraus ſequit̃ Dec.in c.poſt ceſſioné,nu.8.de prob.& quid requiratur in ſcriptura priuata probetq; debitoré,Soc.274 num. 5.& hoc non hẽt locum in debito fiſcali: nã ſi exiat inſtrũm contra fiſcum, vt habeat efficaciam debet eſſe ſubſcriptum 5. teſtib.ſi excedit l bram auri,conſti.Regni,qões, & ibi Affl.nu.5. & ſic in debito contra fiſcum non obſtat illa regula,in ore duorum , uel trium ſtat omne verbum , & quando ſtetit priuatæ ſcripturæ contra inſtrumentum,Tiraq.de retrac.fol.171.nu.45.Mang.

Qui

Qui ſupplicant.]Adde Abb. in c.1.col.3 de ſi.inſtru. Aym.de Antiq.tempo.fol. 4°. n.50.et qd ſi aliq ex teſtib.vel oēs mortui ſūt.ibi.n.51.cū ſeq. vbi optime.de Bo

L. aſsiduis.

In prin.)præfert habētib.tacitā tñ nō aūt habētib.expſſam.Neguſ.de pigno.vol.5. fo.300.nu.14.vbi,n.100.q expſſa anterior pfert expſſę poſteriori dotis,q ad filios eiuſdē matrimonij tñ,hoc priuilegiū trāſit,q ē dos putatiua ex parte mulieris,tñ gaudet priuilegio hoc ſlationis,& q ceſſionarius non hēt id cōmodi niſi ſit ceſſio in cōmodū mulieris, nō tñ pfert fiſco: licēt tamen ſi nū appareat q ſit potior in dubio pfert ibid.108.& hoc ius,q in dubio pferat trāſeat i alios n.3.Itē dos cōfeſſata hēt idē priuilegiū,dūmodo ſit renūciatū exceptioni nō numeratæ dotis cū iuramēto,Boer.dec.330. Itē iſtud priuilegiū hēt mulier facto matrimonio,nō aūt dote ſoluta,Boer.in dec.331.vbi ſi ſit ſoluta dos,& poſtea matrimoniū cōtrahitur hēt hypothecam à die ſolutę dotis.Itē ſi mulier habeat tacitam obligationē,& poſtea habuerit expſſam non videt extincta tacita q eſt tacita,tn ad maiorē cautela po eſt appoſi, q per expſſā non videtur renuntiatū tacitæ,Boer.dec.331.Itē creditur poſterior probat ſolutionē verā creditor anterior probat cōfeſſionē tñ,vterq; pfertur poſterio.ſeu cōfeſſio debitoris,hēbuiſſe à tali pecuniā,nō nocet alijs creditorib. Idem in cōfeſſione mariti habuiſſe dotē Tiraq.de retr.fo.115.& 118.n.81.28. & vbi,n.91.ſi mulier habēs ſolutionem verā pferatur habenti cōfeſſionem anteriorem.Mangrel.

Venio ad qll.)Nicol.i d.4 mēb.2.par.& Tiraq.de Retra.lign.§.1.in glo.10.nu.113. Quid i ſpōſa,Rip.i l.ſecūdū.§.ſi ſpōſa,n.21.ff.de priui.credi. qd ſi tacita autem eſſet inducta à ſtatuto cū priui. qd habeat pro expreſſa. vide Nicol. vbi ſub.nu. 97.An tacita hypotheca,p donatione pp nuptias ſit priuilegiata ita,q pferat. vide Nicolo i tract.de pign.l 4.mēb.2.par.n.64.cū ſeq.& an expſſa hypotheca mulieris pferat tacitæ, & an expſſa mulieris pferat tacitę anteriori vide Nicol vbi,ſ.nu.99 & an expſſa anterior, ibi n.100.an Iudęa habeat priuilegia huius l. & quid in hæretica, Affl.10 conſt.ſi quis in poſterum, nu.43. de Bottis.

Quæro & mō intro glo.) Vide Soc. in l.1.nu.*.ff.ſol.ma. vbi ponit fallētias: vide Ruy.in d.l.i in 1.col.& ibi Socin.in vlt.col.in ſi. vide Troylum in prag.88.in ſi. & vide Corne.in conſ.165.vol.primo.de Bottis.

Dotis cōtinet cōfeſſio.] hæc eadē ante Bal.fuit opinio Iſer.i cōſt.cās.la prima,circa finē,cōtra quā opinionē, q ēt ſi fuerit i cōtractu cōfeſſionis dimiſſ renūtiatū exceptioni nō numeratę dotis,cū poſt ex interuallo,adhuc nō pjudicat, Aret. & Iaſ.in.§.fuerat,n.74.& 91.de action.ſeu,& q ſi pjudic.creditorib.cōcurrētib.cō quib.eēt poſt cōfeſſionē cū marito cōtractū,qa pſumit fraus, Aret.ibidē, nu. 14 verſ.venio ad fin.l ē ſi interuenerit in cōfeſſione pdicta iuramētū nō infringit iura creditorū,qa ex eo q pſumit fraus,& ſimulatio, iuramētū ſi ligat iniqtatē.glo. ſ l.emptione,& glo.vnica ad fi.& ibi Bal. C.plus vale. qd agit. Bal. in l.1.C.de. oper. libert.& Soc. conſ. 68 li.Iaſ.n.81. & q a tēpus opponēdę exceptionis nūq currat creditorib.nu.83. Quid ſi pceſſerit inſtrumētū in quo mulier pmittit dotē,& poſtea ſequat aliud inſtrumētū cōfeſſionis receptæ dotis p mariū,vtrū pjudicet creditoribus,quia dicitur geminata, q ſic Affl decrſ. 401.Mangrel.

An habeat locū.)Affl.dec.300.ēt Ale.in l.ſi hæredis ſeruus. ff.de leg.1. Mangrel.

Ad idē.)Vide Affl.in dec.300.cū ſeq & in dec.26.& Cap.in dec.174.nu. 15. vide Nicol.de pign.2. par.2.mēb.nu.53 & nu.57. & nu.54.cum ſeq. vbi ponit pulchras quæſtiones in hac materia,& Affl.dec.111.nu.15.de Bottis.

Quæro circa l.noſtrā.).Cōtrariū tenet Fel.in lob.ext.de ſpōſ.in 4.col.in prin. allegat Bal in l.2.ff.de priui.l.cred.de quo vide Neguſ.vbi ſup.nu.104. & Rip.in d.l. 2.§.ſi ſpōſa,nu.21.ibi,q̃ro circa l.vide Gozad.latiſſimè in conſ.48.Alex.cōſ.129. & Tirac.de retract.ligna.§.1.glo.18.nu.81.& 88.Aym.conſ.40.nu.6.Rip.in d.§.ſi ſponſa.in ſi.Alex.conſ.78. verſ.vltimo. de Bottis.

Quæro dī hic.) Vide Nicol.In tract.de pign.in 4 mēb. 2.par. nu.95.de Bott.

De prætorio pignore, Rubrica.

L. Prima,

IN prin.)Adde Affl.dec.16.creditores nō citati in adiudicatione nō poterūt pōtere reuiderappter ū Alex.cōſ.156 p totū,lib.2. & vide qd Ang. hic, & ſeptē caſus quib.cōpetit ius offerēdi etiā extraneū,q emerat ab antiquiore creditore,Neguſ.de pign.vol.5.fo.254.n.4.vbi fo.255.n.8.q debitor ipſe facta adiudicatione nō audiat offerens,ad hunc in l.ſi finita.§.poſtea aū ff.de dāno inf.& q facta adiudicatione nō audiat ſecūdus creditor i iure offerēdi,Gram.dec.51. tū ſi eēt bona ſubhaſt.& non adiudicata,vſq,ſecūdus creditor hēt ius offerēdi, Gram,vbi ſub hēt ēt antiquo poſſeſſori cōpetit ius offerēdi.Affl.129.159. Maug.

De remiſſione pignorum. Rubrica.

L. ſi eo tempore.

QVicunq,putat)Nota q citatio, p edictū, vel pclama fit ē: hereditati iacenti,& ſi nullus hæres reperit fit dicta citatio p edictū,Bar l l.ſi qs diei.ff.ex quib. cauſis in poſſeſſionē eatur,& idē Bar.l l. ſi inſtitutaſ.§ 1.ff.de hæ edib. inſti. & ex primo decreto pōt exequi cōtra hæreditatē ſed ex ſcdo requirit decretū iudicis, l. ſi bona,& ibi Bar.ſup.de bon.auth.iud. pſſid.vbi hēbes, q hæreditas iacet.Itē hæreditas iacens æquiparat pupillo,Iaſ. in l.cū debitoris.ſub.de iudicijs,& vide q poſui in l.2.ff.de curato bonis dando. Maugrel.

Cōtra aliquē ſi dirigit.)Iaſ.i.l.i prin.col.2.ver.qnto reqrit rephēdit.Bar.hic. d Bo.

L. ſoluta.

Et ideo,vt tibi liqueat.)Ad omnia dicta hic per Bar.vide Nicol. in 3.memb.6.par. nu.12.cum pluribus ſeq.de Bottis.

Etiam ob chriographar.pecuniam. Rubrica.

L. vnica.

IN prin.)Adde q nō pōt retineri pp debitū penale.Roman.ſing.4 ſing tu habes,q pignus.l ē codētatos pignoratiua ēt poſt inſtā retinet p alio debito,Cpyc.dec. 119.in prin Itē poſſidēs ex primo decreto nō pōt retinere,& q habeat rē obligatā ſi ſibi ſatisdet,Bal.in auth.et qui,n.26.ſup.de bon.auth.iud poſſid.tñ fauore dotis retineri poterit vbi,aliàs nō pōt,Neguſ.de pign.vol.5 fol. 203. nu 103. hæc retentio cōtra ipsū creditorē nō cōtra alios debitores, quib.res ſit obligata cōpetit,Neguſ. ibidē,fol.227.& 228.adducens nouē ampliationes,& quinque limitationes ad hūc text. retinet tñ ēt p gnus, vt debitor caueat de indēnitate euictionis pmiſſa,in vēditione alterius pignoris,ad hūc in l.pignoris.§. fin. du pignorat,ſcl.ex reg.fo.158. nu.46 & de retētione uide Bar.& quæ addidi,in l.ſi non ſorte.§.ſi certum.ff de cond.indeb.Mangrel.

De diſtractione pignoris Rub.

L. ſi creditori.

IN prin.)Adde q qñ diſtrahunt pignora p ſubhaſtationem debēt citari oēs creditores certi.Incerti debent citari per p. lama,Boer.. dec.277.& poſui ad hunc in l. t.iuſ a de fide inſtru.m.&.iu.haſtæ fiſcalis,li.11.Mangrel.

L. ſi reſiduum.

In prin.]Ad dictū Bal.hic,q qñ debitū ē illiqdū ſit depoſitū parue quātitatis.cō cautione.Affl.dec : 96.n 9.ſed talis cautio nō eſt neceſſaria niſi offerēs ſit inops Negu.de pignor.vol.5.fol.229.n.4.vbi nu.5.q.talis cautela nō viget vbi debitū ſit certū,ſed ſi ſit diſcuſſio inter nō ad cōſequēdā actionē,& q liquidatio impediat quæſtionē non obſtat cautelæ,vt hic Capyc.10 dec.17. expenſas nō taxatas ſufficiat offerre. Bal.in l. 1. nume.5.ſi pro ne liceat in vna eademq; cau.Mangrel.

Si vnus ex pluribus hæred. Rubrica.

L. vnica.

QValiter debeat fieri.]Vide duos modos per Didac. Couar.in 1.li.var. reſol.ſ. 142.de Botis.

De pactis pignorum. Rubrica.

AD Rub.] Pactū,q creditor nō poſſit percipere fructus, & ſuos facere,non valet Boer.in dec.44.& poſui in l.ſi ea pactione,ſupra de vſur. & alia pacta quādo ſint licita,ibidem.Mangrel.

L. qui pactus.

Pignus ſit creditoris.] Adde Affl dec.368.uer.ad primū dubiū, valere pactū q res empta iuſto precio,vel ſimiliter qſiq,amplecti actiones ad regulā,q pactū l.cōmiſſoriæ ſi valeat,& qnq,limitationes Negus. de pignor. vol 5.fo. 212.in cauſa dotis valeat pactū l.cōmiſſ.Bal.nouellus de dote,vol 5.fol.41. quæſt.54.Māgre.

L. Quoniam.

In prin.] Adde Alex.cōſ.178.& ſeq.vol.7.Bertra.cōſ.287.vol.2 & conſ.98.eo li.& conſ.153.eo vol.Cor.conſ.133.primo vol.Alex.cōſ.134.Bertra.cōſ.91.nu.7.primo vol.Guid.Pap.cōſ.81.2 par. & Bertra.conſ.178.vol.3.& conſ.154.nu.8.10. vol.1.& conſ.154.nu.4.& conſ.356.nu.1,& 4.vol.1. & Guid.deciſ 6 de Bottis.

Illud quod dixi.]Vide Tiraq.de Retract.conuen. in præfat.nu.7.de Bottis.

De except.ſeu preſcript. Rub.

L. ſiquidem.

QVero quid ſi confiteor.] Vide latiſſime per Boer.in deciſ. 143.de Bottis.

L. ſi quis aduocatus.

Ante litē.)Exceptio pemptoria,& declinatoria debet opponi ante ſniam, & litis cōteſtatiōnē.fallit in exceptione inuentarij,q̃ ēt i executione ſniæ poteſt opponi,& tōnē ponit Paul. de Caſt.in l.ſi.§. donec ſ.de iu.delib.& in l.ſi ff. de cōfeſſ. Itē exceptio declinatoria ad eā pbandā debet dari terminus,& interim non debet cōteſtari lis.Affl in cōſt.Regni exceptione.Itē exceptio cōpenſationis ēt in executione poteſt opponi, Bar. in l.ex cō ſ.de cōpenſat. & q exceptio pemptoria vſq;ad ſniam opponi poteſt,l.pemptorias. C.ſenēt. reſcindi nō poſſe. Aret. §.r.no.19.inſt.de exception.Itē exceptio rei iudicatæ, vel trāſactionis ad impediendū litis ing eſſū debet opponi ante litis cōteſtationē,ſi erat ante nata, ſi naſcitur poſtea,poteſt illa opponi poſt litis cōteſtationē,& impedit curſū cauſæ, Bar.in l.elegā et,in §.ſi quis poſt.ff.de cond.indeb.in l.nā, & poſtea ff. de iureiuran.ſed exceptio dilatoria poſt litē perueniēs poteſt opponi poſt litis cōteſtationem.Idē tradit Aret.in §.appellant,n.36.inſt.de exceptio.de quo vide fallētiā & regulam p Felin.in c.inſinuante.o.8.& ſequen.de off.deleg.& vide rimiſſimè Soc.in reg.216.& Pariſ.l c.exceptionē d exc.Itē exceptio declinatoria fori, p opponi ante litem cōteſtatā,ſed ſi ſuit factus cōtumax,nō pōt allegare,Affl. dec.133.& Bar.in l.conſulebant,nu.9.ff.de re iud.Mangrel.

L. preſcriptiones.

Quidā intelligūt in prin.]An exceptio fori aliquo caſu poſſit opponi poſt litē conteſtatā,vide Gui.Pap.in dec.275.in ſi vbi ponit duos caſus,quod ſic.de Bott.

De litigioſis. Rub.

IN prin]Limita hunc tex. per l ſi pater i.§.ſi.ff. ad Treb. Item lis coram iudice incompetenti non inducit effectum litis pendentię. Afflic.dec.85. ver. in contrariū dicebant.Item vbi alienatio ſit lite pendente in caſibus in iure permiſſis nouo p ceſſu opus eſt.Capic.dec.128.in 2.dub.Mang.

L. Cenſemus.

Deberis ſcire.]Res litigioſa non pōt vēdi.Affli.dec.331. & in bonis litigioſis ſit executio ē: ſi res p mille manos deambulauerit,Boe.in dec. 182. & poſui ad hūc in L 2 d.Pio.§.ſuper reb.ff.de re iud.Itē cautela,vt res litigioſa nō poſſit dici cōtra poſſeſſorē,& impediat executio lite pendente nō emat a litigāte,ſed a tertio: nā dato,q ſit litigioſa non eſt contra tertium, Cepolla in cautela. 34. Item qñ alienatur ex cauſa neceſſaria non ſit executio, Tiraq.de retra.fol.68.nu.187.Mang.

Lata cōtra ipsum.] Adde Cap.in dec.128.nu.6. Couar.in ca.15.prac.q.nu.7. & ibi quid ſi emptor ignoret,& an iſte tertius poſſit appellare,ibi fol 112.col.4.Māg.

De contrahen.& commit.ſtipulat. Rubrica.

L. Magnam.

IN prin.]Vide Dec.in conſi.2. vbi p totū de eo qui pmiſit ratificari facere.Mang.

L. optimam.

In prin.]Limita hoc dictū de verbis enunciatiuis,vt procedat in contractib.ſolum non aūt in libello,vel alijs,Fel.in c.cum venerabilis,nu.23.de exceptionib.ēt cōtrahentes habentes cām ab ipſis contrahentib.probant.Dec.109.nu.2.ſi pupillus factus maior ratificet contractum tutoris, in quo enūciant ſolennia,inducitur probō ſolennium. Affli.10 dec.285. in ſi.& quod ſi ē ſurgat principaliter de eis dubitari,verba enunciatiua nō probent,Dec.343.in prin.l.ē adde, q enunciata in inſtrō præſumuntur interueniſſe in ipſo tempore celebrationis inſtrumenti, Corneus io conſ.281.litera d.lib.4.inſtrumentum venditionis nō probat ſubhaſtationes in eo enunciatas,ſed de quolibet actu ſubhaſtationum debet fieri inſtrumentum.Arg.in l.1.ſupra de ſi.m.li.10.in lectura Mang.

De duobus reis ſtipulandi. Rub.

Auth Hoc ita.

CRedēdo nō aduerto.]Gerētes mercantiā ſimul q cōueniant in ſolidū. Ale.147 .5.li.2.& q nō cōueniat niſi p rata,q̃ hēt io ſocietate. & quatenus durat ſocietas,& q vnus nō obliget aliū,Alex.1.§.morte,n.44.de ne.ope. nūc ff.Man.

Qualiter autem.]Et q ille,qui non hēt commodum q̃ius ſit correus,poſſit opponere exceptionem,q fiat excuſſio,Hipp.in ſing.1.quem videas.Mang.

Liberatus.]Idem tenet Bar.in l 2.ſeu.l.ex duob.ff.de duob.reis.Mang.

Quod ſi unus ſoluit ab altero.]Vide Bar.in l.reos.ff.eo.no.3.de Bott.

De fideiuſſoribus,& mandatoribus. Rub.

L. Creditori.

IN prin.]Hæc lex loquitur quando aliud creditum pro quo iſte fideiuſſor interuenit an tertius,ſecus ſi poſterius,quia tunc fideiuſſor debet cedi, ſoluendo debitum pro quo fideiuſſit tantum, Negusan.de pigno. volum.5. fol.227.nu. 33.ubi vide.Mang.

L. non rectè.

Vel debitorem.]In cauſis ſummarijs non militat hæc exceptio,Soc.in conſ.24.vide Dec.qui hoc reprobat in l.ſi.ff. ſi cer. pet.Item ſententia lata contra principalem ſuper excuſſione non probat contra fideiuſſorem contracta. ſecus in fideiuſſore iudicatum ſolui,Dec.in l.1.nu.52.ſ.de eden. Item ſi ſunt duo rei non ſufficit excuſſio unius etiam ſi pro illo tantum fideiuſſit.Item ſi principalis eſt effectus rebellis , non eſt opus vlteriori excuſſione duo ſimi ē ſi quis fideiuſſit pro Tyrāno,vel exoſo,vel non ſolito ſoluere ſine litigio, Areſ.in §.Item ſi quis in fraudem,Inſti.de act.per librum extimi,vel quod bonis ceſſerit,vel quod vadat oſtiatim mendicando,probatur quis non ſoluendo,Neguſ.de pig volum. 5.fol.247.nu.15.Mang.

L. Si barſatorem.

In prin.] Statuto cauetur q ſi quis fuerit inuẽtus cũ armis nõ incidat in penã niſi ſic fuerit & ceptꝰ cũ armis, Bar. in l. 3 ff. ad l. Iul. de vi pub. Affl. in cõſt. Reg. inſtrumentis, n. 18. & Doctores in l. 1. ff. de aeq. poſſ. in verbo, inuentis lapidis, & addidi in l. 1. de vi pub. M.

L. Sancimus.

Qui promiſerit.] Iaſ. in l. fideiuſſor. ff. qui ſatiſ. cog. Itẽ fideiuſſor p obtinẽdo, vel reuocãdo ſequeſtro biennio tantum durat. Iacobinus ibid. in § ſatiſdationum, nu. 7. Mang.

L. ſi fideiuſſor.

In prin.] Fideiuſſor nunquam obligatur niſi per ſtipulationẽ, Bal. hic. Are. in § ſi. in princ. Inſt. de fideiuſſorib. Affl. in dec. 39. in prin. iuramentum autem obligat fideiuſſorem ſine ſtipulatione, Bauet. de virtute iuramenti fol. 180. vol. 1. nu. 1. Mang.

De nouationibus, & delegationibus. Rub.

L. ſi delegatio.

IN prin.] Cedens ob cauſam ca non impleta agit ipſe, & reuocat ceſſionem vltra deciſionem Bal. hic per Alex. ad ſicctam, Dec. 464. nu. 4. Mang.

L. Nouationem.

In prin.] Vide Dec. in conſil. 119. vbi late tractat de exceptione ſurgente ex eodem fonte, & ad intellectũ illius l. q non hẽat locũ, ſi ſit obligatio pura ſecus ſi ſit conditionalis, quia tunc debitor liberatur cauendo de indemnitate, Neg. de pig. vol. 4. f. 217. ſeu f. 53. n. 13. vſq; ad 29 & de dicto Dec. in pdicto conſi. 119. nota, q ſi mulier hẽt tacitã, & ſtipulatur expreſſam, cenſet nouatio de tacita, quamuis non ſit ita firmũ, tñ apponitur cautela, q prima non intelligatur ſublata, & forma remaneat, Boer. in dec. 332. quando aũt tacite inducatur nouatio vltra gl. hic vide Alex. conſi. 13. & 71. 2. vol. Affl. dec. 44. nu. 5. nunquã tamen præſumitur nouatio quando adeſt deciſio mẽs in contrarium. Mang.

De euictionibus. Rubrica.

L. ex his prædijs.

IN fi.] Et nõ emptor poſſit retinere ptiũ rei venditæ, quouſq; litera res tradatur alter hypothecata. Bal. hic, & nota in hypotheca conditionali, & nam ſi vendatur res, quæ erat hypothecata pro dotib. vxor. Neg. de pig. in 2. memb. 5. par. nu. 24 P. Mang.

L. emptor.

In prin.] Adde q pulchrã cautelã tradit Ang. in rub. Inſt. de exce. nu. 14. q eſt ſi vendi tor ueniret 1. vẽditor ad ſuſcipiẽdũ iudiciũ actor pſe pſtari, q nõ intẽdat nouare actionẽ intratã cõtra emptorẽ, alias nõ poſſet fieri executio cõtra emptorẽ. Itẽ ſi vẽditor pmiſit in iudicio defendere, & nutauit unq, ſi emptor ſcit nõ eſt opꝰ alia denũciatione cũ vinculũ ſuũ cõſtituat eũ in mora Iaſ. in l. 2. § voluntate, nu. 27. ff. ſol. mat. & idẽ, Iaſ. & Alex. in l. q te. ff ſi cer. pe. Itẽ ſi ſciuerit emptor morã litẽ, tenet ad intereſſe ſi nõ fuerit de iuſta cauſa, ſi nõ hẽt cãm defenſionis, Alex. in l. nõ ſolũ § morte. ff. de no. op. nun. nu. 47. vbi nõ ſufficit, denunciationẽ faciendã ab extraneo. Itẽ ſi fiat denunciatio ordinaria ſufficit illa denũciatio, in uẽditione teneat de euictione ad intereſſe, ſed nõ cogit defendere. Alex. in § dicto, Cap. dec. 116. in prin. ubi ſi nõ appellauerit emptor, uel fuerit contumax & non ſe defendit nõ pt agere de euictione: ſi ſi clarũ erat, q hẽ nullã cãm nõ tenet appellare, & põt agere de euictione, & ad hãc doctrinã Bart. Card. Alexandrinus in c. ſollicitudinem, de appell. ponit 8 limitationes, & ad plenum Capic. in dec. Mang.

Auter denũciat.] Cap. in dec. 106. Corn. in ver. emptor Gul. Bene in c. Ray. in ver. teſtim. lo. 3. n. 19. vbi qd ſi interuenerit iuram, & an, & qũ ſcienti dẽat notificatio fieri ponit, Alex. in conſ. 27. col. 2. nu. 6. an aũt requirat oſtẽſio libelli, vide Pe. Duẽ. in reg. 143. de Bo.

L. exceptione.

In prin.] Fideiubens vel conſentiens contractui pro ſuo quo ſi ſtetit, l. 1. § ſed ſi ſerui gl. & dec. q iuſſu. Albe. hic l. Pomponius. § 1. ff quib. cauſis pig. uel hyp. contrahat. Albe. in l. Cauſa, col. 5. uer. Item fideiuſſor. C. de pig. act. Fulg. conſi. 67. Item fideiuſſio conſanguineum non trahit. Tiraq. de retr. § 1. gl. 9. nu. 168. contrarium tenet gl. 8. Par. ne. 1. gl. 1. nu. 11. & iterum § 14. nu. 5. & q fideiuſſor creditor amittat ius hypothecæ, & eo ipſo, q fideiuſſor uidetur mandare res ſuas fieri obligatas, Iſer. in c. 1. §. ; ceterum, 2. gl. quib. mod. feud. amit. nu. 25. Marin. Franca de ſubfeud. q. 32. nu. 5. Neg. 4. memb. 2. par. num. 164. ver. an caſus eſt, & in 2. memb. 5. par. nu. 6. Mang.

L. ſi ob cauſam.

In prin.] In tũ iudicat factũ iudicis in locũ partis, q iudicat diſpõ l. ſi. §. finaſi, ff. commu. de legat. improprie dr factum partis, ita ut non urgeat contra eum diſpoſitio ſtatuti de habente cãm ab aliquo, ad hunc in l. ſi ante § Iulianus. ff. de excep. rei iud. Mang.

Ad idẽ.] Vide late p Tiraq. de retr. lig. § 3. gl. 14. nu. 13. & declara, q tũc demũ factũ iudicis aũt factũ partis qñ iudex rite pcedit. Ita Aym. Crau. cõſi. 5. in pr. vbi multa d. Boe.

L. ſi poſt.

Io addi. ad uer. idoneẽ ibi rea eſt ſingularis.] Adde niſi uẽditor in initio iuraſſet uenire ad defendendũ cãm euictionis. Alex. in l. 2. in ſi. ver. 4. ultra ibi dicta. ff. ſol. ma. Itẽ adde, qd ſi iſte ẽptor velit pbare euincẽti eẽ diuũ, indiſtincte dat regreſſus, licet nũq ſenuerit, vel denũciatũ ſciuerit. ita Alex. in l. ſi dom. §. de euictione, in ſi. ff. de leg. 1. idẽ cõſ. 67. fortificat. nu. 10. uide Dec. cõſ. 201. & 74. Alb. in cõſ. 43. in 2. uol. & uide Bal. hic. Itẽ ſi res non uẽ einta, & dubitat, utrũ nõ tenet uenditor l. q res. ff. eo. & materia qñ ſit dãdus fideiuſſor, uide ad hunc poſui in l. ſi. ff. de periculo, & cõmodo rei uend. & uide, Bar. in d. l. § ſtipulatio. ff. de prætorijs ſtipulat. ubi ponit quinque caſus, quib. tenetur. Mangr.

De patria poteſtate. Rubrica.

Ad Rubr.] No. q filiꝰ ẽt uxoratus remanet in poteſt pñs, & qñ filius excedit a patria poteſte. Boe. dec. 197. ubi in Reg. Fräciæ nõ eſt pña poteſt itẽ ſi ſerua, uel ancilla cõtrahit matrimoniũ. Dñs pñt uel ſeruitutẽ, itẽ ppria poteſt præſumit niſi cõtrariũ pbet ibidẽ. Man.

L. ſi filium.

In prin.] Creditor dr pcurator debitoris in uendõne pignoris. Dec. cõſ. 449. nu. 37. & ad hoc in l. creditori ff. de no. op. nũc & caſus qb. creditor tenet de euictione. Neg. de pig. noin. 3 f. 257. nu. 40. ubi qñ pmittit euictionẽ interim liberatio eſt in ſuſpẽſo in tũ, q interim põt alteri cedere, & q retinet alia pignora donec ſibi caueat de indẽnitate euictionis pmiſſæ. Itẽ qñ qs dicat nõ teneri de euictione ad qd teneat Tiraq. de retra. ſ. 167. nu. 18. uide apoſt. ad Bar. in l. emptorẽ §. quod aũt. ff. de act. emp. creditor ad duo tenetur, primo facere ſe creditorẽ, ſcđo facere ſe antiquorẽ, Bar. in l. certas. ff. ſi cer. pe. M.

De emancipationibus liberorum. Rub.

L. ſi len.

IN princ.] Adde Dec. in cõſ. 13. in prin. & col. 3. nõ obſt. q emãcipatio ſi Itẽ, q habitauit ſeorſum a pre pſumit emancipatus, Affl. dec. 183. uer. prima. Itẽ clericus pt emancipari corã Iudice layco, dec. cõſ. .. in licẽt nõ legitimari, ut ibi p totũ, de quo Bar. in l. Gallꝰ, § forſitan. ff de liber. & poſthu. ubi ẽt habes, qñ non põt fieri p procuratorẽ. Itẽ adde, q ẽt corã notario valet, & dr hẽre iuriſdõnẽ quoad hoc Corneus l. cõſ. 238 & 239. li. 3. plene, cuius cõtrariũ tradit Dec. 13. primo, n. 2. & Ang. l. cõſ. 93. viſis iuſ; cẽm. Itẽ pr emãcipat filiũ clericũ corã iudice layco, Dec. Rotæ. 178. ſed q ualeat legitimatio in terris alterius iuriſdõnis Dec. 36. ſep. q legitimatio extra territoriũ in nõ ſubditũ nõ ualeat, Dec. 557. nu. 8. & 14. & q emãcipatio nõ poſſit fieri p pcuratorẽ cõtrariũ tradit Alb. in l. nec mulierẽ. ff. de ind. libertate p conſue. Neap. q incipit, iuſtum, ſ. 82. emancipatio põt fieri abſenti, & pro eo notarius poteſt ſtipulari, Curt. ſenior in conſi. 5. Mang.

L. iubemus.

De Tuſcia de tali qõne, Dec. cõſ. 367. & ibi qd ſi infans poſtea ratũ habuerit, & qñ dicat ſatisficare, & ibi multa de materia, & qñ dicat derogatũ huic legi, & multa alia ibid. B.

Quæ ſit longa conſuetudo. Rubrica.

L. conſuetudinis.

NOn diſmus.] Mala cõſuetudo nõ eſt attẽdẽda. Itẽ hñs arbitriũ dẽt obſeruare cõſuetudinẽ. Itẽ cuſtodia carcer. morũ dẽt fieri ẽm cõſuetudinẽ. I mulctãdo dẽt attẽdi cõſuetudo. Itẽ Iudex i dec. cãrũ cõſuetudinẽ dẽt attẽdere itẽ Iudex nõ obſeruãs cõſuetudinẽ facit litẽ ſuã. itẽ ſi actor agit cõſuetudinis loci cõdõne, iudex dẽt ẽm illã cõſuetudinẽ iudicare. itẽ ſi ſcã ẽ electio pſumi intelligi ẽm cõſuetudinẽ. itẽ cõſuetudo in cõtractib. attẽdit. itẽ in notationibus officialis dẽt attẽdi cõſuetudo, Par. de ſynd. in uer. cõſuetudo ſ. 99. vbi enumerat oĩa iſta, & alia. itẽ quo mõ pbet cõſuetudo, Bar. Tl. de qb. nu. 23. 24. 25. & q ibidẽ poſui ff. de legi. itẽ cõſuetudo currit cõtra minores, & eos ligat Boe. dec. 140. vbi cõſuetudo, & ſtatutũ ligãt minores, & infantes. itẽ ſi q ſe refert ad aliq cõſuetudinẽ, & ſunt plures cõſuetudines intelligi de priori, & veteri, ſi ſcđa nõ fuerit pſcripta, Boe. dec. 263. itẽ ſi vs cõſuetudo cõtra l. q filii ſi ſuccedãt pri. uel matri, dec. Rotæ 19 l. noua M.

Deinde quarto.] Stylus eſt ſeruandus tantum, quod ſi aliquis fuerit citatus nõ ſeruato ſtylo, citatio eſt nulla eſt citatus non tenetur comparere, Hip. ſing. 118. Mang.

Habet pẽcũ ſuffragiũ.] Vide Tiraq. de iure primogeniture, q. 15 & 16. nu. 8. Mang.

Qñq; in aim actionis.] Videlatiſſime Tiraq. de iu. primogeniti. l. 4. q. n. 12. vſq; ad 19. M.

De donationibus. Rubrica.

L. conſualis.

PReiudicat dño.] Bal. hic, & in cõſ. 17. ſ. ca, & lite, co. pe. uol. 7. Soc. cõſ. 89. l. cũ agitata, co. 4. & 3. li. 1. Dec. l. cõſ. 11. uiſo pẽcto, n. 2. li. 1. Soc. cõſ. 201. difficultas, co. 2. Rom. in cõſ. 291. cũ iſti ſit co. 3. Dec. cõſ. 196. n. 4. Iac. in auth. ſi q l aliquo, col. fin. ff. de eden. qualẽ aũt uim faciat inſtrumentũ antiquũ circa rẽ feudi, uel i eccleſiæ ibi deſcriptas. Affl. dec. 124. in 3. dub. qd de libris antiq. Dec. l. c. cũ cãm, n. 3. & ſeq. de pba. uide q addidi ad Bar. in l. cũ aliqs. ff. de iu. del. b. & l. ſi ſit. ff. de le. 1. & q p librũ Catasti pbat non eſſe ſoluẽdu, Are. in §. itẽ ſi quis in fraudẽ, n. 7. Inſt. de act. Deſcriptionẽ in li. Eccleſiæ Dño nõ nocere, Affl. 1. 2 dec. 364. uer. nec aliquid manet. itẽ ſi cum deſcriptio in regiſtro dño conſentiẽte pbat cõtra ipſũ, ita ẽt p contrariũ cancellatio. Dec. cõſ. 146. n. 13. & qd ſi liber Eccleſiæ nõ ſuit ſub cuſtodia publica, nõ pbet, imo in c. cũ cãm. n. 3. de pba. itẽ qd ſolutio cenſuũ, uel onerũ ſit ſignũ qd ſit de territorio, Soc. 187. n. 7. lib. 1. ad qd latius p Fel. in c. cũ Ber. de re iu. n. 28. ubi de ſolõne collectæ, & qd liber Eccleſiæ pbet, ca p ple ne Ro. cõſ. 127. p to. itẽ liber actorum nõ pbat inter oẽs, & alliunde aũt, uõ aũt quo ad territoriũ. Cap. dec. 107 in ſi. & qd per ſolutionem collectarum probatur fundum eſſe de territorio, uel iuriſdõna eius cui ſoluitur. Hipp. in rub. de proba. nu. 156. Mang.

L. Sancimus.

Vltra dẽt.] An poſſit remitti inſinuatio, & qd ſi ſit iuratũ, uide Cur. I. cõſ. 68. circa hoc vſ, p totũ, late Dec. cõſ. 432. cu. pe. & ſi ubiq; poſſe renũciari ſed cõtra ſ. Cur. ubi ſ. ſed opinionẽ ſuã eſt Dec. ẽt cõſ. 239. n. 3. ubi ẽt q aurei de qb. l hac l. intelligitur de illis, quotſi 72. faciũt librã. itẽ ſi fiat dõ filiis in pñte ultra ſummã intrabit ẽt in totũ, cõtra tex. iſtũ. 296. n. 1. itẽ ẽt in remiſſione iuris, dũmõ liquidi requirit inſinuatio, Apoſtilla ad Abb. in c. nuuiẽs, il 2. in littera. C. de teſti. ſed, qd nõ uitiet niſi quatenus eſt ultra ſũmã. Dec. in d. c. 432. n. 16. & 700. aurei hodierni ſunt. 500. de quib. hic. itã dõ remuneratoria inſinuatione nõ eget, & poteſt donãs ſi hẽt iuriſdõnẽ. corã ſe, & extra territorium inſinuare, Cap. dec. 203. p totũ, in fauorẽ donatarii, ſed ſi dõ eſt ob cãm nõ requirit inſinuatio nem, Dec. in l. diuus Pius. ff. de reg. iu. Bar. in l. Aquilius Regulus nu. 5. ff. eo. ſiue ſit de pñti ſiue de præterito, uel de futu. o cã, qua ſit donatio non requirit inſinuatio. Mange.

§. Ne autem.

In prin.] Et qd maiorẽ partẽ hñt licitet, & obtineat in licitãdo, qñ res nõ patit diuiſionẽ, Capic. dec. 38. p totũ, ubi ẽt qd alteri ſocio pt quis hẽt unã ex partib. innumerate eã cõſen, ut ſit hẽat maiorẽ, & de cõſuetudine Apoſtolica circa hoc, & qd ob nõ facilem diuiſionẽ iudex uenit ad examinationẽ poſſit licitate interrogãdo partes p quanto quiſq; uult retinere, hic in l. ad offĩ, ff. cõi diuid. itẽ licet res nõ poſſit diuidi, ſi tñ eſt q vterque non eſt neceſſaria, puta ſtadus domorum non licitatur, Cap. dec. 63. Mang.

L. ſi quis argentum. § ſed, & ſi quis.

In princ.] Si in dõne dicat, pmitto donare, nõ aliud p eſt dõ. ſed dr pactũ nudũ. ſecus ſi dicat, dono, quia denotat rẽ eſſe pñtẽ, & ſi aliud eſt dicere, promitto vendere, uel ſi nũc dare, & aliud aũt dare, uel uẽdere. Are. in § l. pſonã, Inſti. de act. Affl. in cõſt. Reg. apud iudiciarios, nu. 8. item ſi fiat uendõ, & hic lælio in 500 ducatis, vtiq, nõ requirit inſinuatio. Boe. dec. 143. itẽ l renũciatione feudi nõ requirat inſinuatio, Tiraq. de retra. ſ. 218. n. 11. itẽ aliud ẽ donare, & aliud pmittere de donãdo, Tiraq. de retr. ſ. 307. n. 47. Man.

De reuocandis donationibus. Rub.

IN rubr.] Si eſt dõ remuneratoria, uel antidota, tunc nõ pt reuocari. Iaſ. in l. ex hoc iure, nu. 32. ff. de iuſt. & iu. ubi enumerat plures qualitates quib. non poſſit reuocari. item ẽt ſi ſit remuneratoria, & ſit uitium ingratitudinis poteſt reuocari, Boer. dec. 27. Mang.

L. ſi unquam.

In prin.] An diſpõ l. ſi unquã, hẽat locũ, & uendõ eſt facta modico pcio & uno nũmo. De ca. l. imaginaria. nu. 1. ff. de reg. iu. ubi di qd ſic. Item ſi habens filios naturales donauit tñ a eius bona alteri fratri ſi poſtea naturales p ſubſequẽs matrimoniũ fuerint legitima ti reuocat donatio, Boer. dec. 159. ubi ẽt ſi fuerit donatio inãta. itẽ iſta l. nõ hẽt locũ in renunciatione hæreditatis, uel alicuius rei. Boer. in d. dec. nu. 17. ubi naturales poſtea ſuſcepti non reuocant donationem. ad intellectũ illius tex. uide Ale. de præſer. Mang.

L. generaliter.

In prin.] Sed an ualeat pactũ de nõ reuocãdo p ingratitudinẽ, Cag. in l. fin. nu. 147. ff. de pac. poſt Dec. 16. n. 21. itẽ cõtra feudatariũ hẽc placitu & cõtra hiẽ placitat. Iſern. in ca. 1. § porrõ, n. 10. q ſunt prima cãbẽſicii amittendi, & qd ualeat pactũ de non petendo Cur. ſen. in d. l. ſi. nu. 26. 17. itẽ hẽdes nõ poſſit intereſſe Dec. 71. & hẽdes non obeſſe. itẽ dõ facta ſub ſpe remunerationis ſubſequat Ro. conſi. 188. in fi. item ſi fuerit reuocata dõ donator non tenet reſtituere fructus. Boer. dec. 98. & poſui ad hõc in l. plane. ff. de pet. hær. itẽ iſta l. hẽt locum in emptione, uel uendũne medico pcio facta Boer. dec. 145. de materia Bar. in l. Titia. § Imperator. ff. de leg. 1. itẽ qñ poſſit reuocari. Curt. ſen. conſi. 1. item ſi frater amit bona in faciem fratris uidens, non procreaſſe filios ſi poſtea ſuſceperit bona empta uadunt ad filios, Cur. ſen. in conſi. 2. nu. 4. Mang.

Ad idem.] Quid in donatione facta Eccl. an reuocetur p ingratitudinẽ Abbatis, uel monachorum, uide Io. Lup. in Rep. Rub. de don. inter uir. & uxo. ſ. 105. nu. 25. de Bott.

L. quis criminum.

In princ.] Et ſic non admittit ad accuſandem niſi ſe inſcribat ad pœnam talionis, hoc hodie non procedit, ſed quis obligatur ad pœnam certam, ritu 52. carta 2. Affl. in conſt. Reg. præſenti l. in 7. & hoc ſi accuſat principaliter, ſecus ſi excipit de crimine, quia tũc non tenetur ſe obligare, Bar. in l. ſi cui. ff. de accu. Mang.

L. accuſationem.

In prin.] Quis põt deſiſtere ab accuſatione, hoc procedit ubi uenit imponenda pœna pecuniaria, ſecus ſi eſt pœna corporis, quia tunc non licẽt deſiſtere, c. Regni, Carolus ſecundus, cat. 20. & Affl. in conſt. Reg. præſenti. l. & hoc procedit ſi accuſat principaliter, ſecus ſi excipit de crĩe, quia ſemper poteſt deſiſtere, Bar. in l. ſi cui. ff. de accu. Mang.

De accuſationibus, & inſcriptionibus. Rub.

IN Rub.] No. quod de iure cõi quando quis accuſat debet ſe inſcribere, ut teneatur eadẽ pœna non probando, hoc hodie aũt ſublatum per conſt. reg. præſenti, & ibi Affl. ſed obligatur ad certam pœnam, ſecun dum ritum mag. Cur. ritus 2. carta 1. Mang.

L. Qui de crimine.

DI hic qd.] No. qd ſi qs accuſat de uno crĩe corã iudice inferiori, ſi poſtea accuſat de alio crĩe corã iudice ſupiori, ſi delictũ ẽ maiꝰ, qd ẽ corã iudice ſupiori, ſic qd eſt maius trahit ad ſe minꝰ, ſi aũt minꝰ, & leue illius delicti, qd agit in iudice inferiori, ſic corã inferiori prius cã agitur, dẽt, cõſt. reg. cõiungit, la 2. & ibi Affl. ubi ẽt ſi cẽt in pari delicto, ſecus ẽ de in. cõi p rea. in l. cõtra pupillũ. §. ſi. ff. de ia iu. & ita pcedit rea. l l. 2. §. ſi. ff. de cuſtod. reo. & qd uoluit Bar. in l. ſenatus. eo. ti. itẽ citatꝰ corã inferiori iudice ad ferendũ teſtimoniũ, & corã maiore de aliqua cã in qua p pcuratorẽ cõparere pt, tunc corã inferiori tenet cõparere, Alex. in l. cõtra pupillũ. § fin. ff. de re iu. ubi ponit plures ſi res ooctores, qñ citatus corã inferiori, & ſuperiori, qd tenet prius corã inferiori cõparere. Mãg.

L. qui exploratio.

In prin.] Nota qd accuſator accuſãs calũnioſe dẽt ſtringi in carcerib. immo torqueri pt ſi eſt vilis pſona, & accuſatꝰ ẽ honeſta pſona, & de accuſatione ſi ſint aliqua indicia, & qb. mod. poſſit puni accuſator in tormẽtis, uide Parid. in uer. quidã ſ. 103. & poſui ad hũc in l. 2. ff. ad Turpil. itẽ uilis pſona ponit in tormẽtis, ſi ſponte uenit ad reddendũ teſtimoniũ de aliquo delicto, & de tali delicto nõ adſint aliqua indicia, Par. ubi ſup. Mang.

L. Accuſationis.

In prin.) Ad iſtā l. adde Affl. i coſt. reg. peſſimā. q̃ q̃s poſſit de ſocijs interrogari. vide etiā idē in coſt. reg. ſi dāna clādeſtina, nu. 14. no. qđ ſocius crīs nō admittitur in teſtē, c. veniēs, il 1. de teſta. & teſtes adhiben occultē ad actū illitatū dicūt ſocij ſeu participes crīs. Dec. 165. nu. 3. vbi dī nō ꝓcedere in illicitis, idē 563. admittitur, nō facit indiciū ad torturā nisi ſubſint alia indicia. Hip. in ſing. 139. idē in practica. §. ſi diligēter, nu. 6. itē eſt neceſſe, vt cū tortura dicat idē, nu. 61. itē qđ dictū ſit iteratū ibidē, n. 62. & 67. qđ ea dicto ſocij crīs nō pōt formari inquiſitio, & qualiter dicat exceptio oppoṅi, qđ eſt ſocius. Hip. in l. 1. §. D. Ant. n. 11. de q. & ibi, n. 16 trādit qđ in cā crīali ciuiliter mota indiſtinctē pt eſſe teſtis, idē eſt in crīe leſæ maieſt. idē in l. de minore, nu. 1, eo tñ itē eſt ſi nō ſit ſocius ad malū, puta quia nolebat ipſe interuenire, adhuc repellit, licet nō puniet. Dec. 189. n. 7. vbi latiꝰ impugnat dictū ſocij crīs, & n. 8. tradit nō ſufficere principali ſi reum dicat falsū depoſuiſſe nō ꝓbet, & qđ nō faciat indiciū. itē ad ꝓbādā cōmiſſionē, vel partū ſuppoſitū ſocij crīs admittitur Dec. 348. n 3. ſed quid in crīali occultus facit indicium. Dec. in voto 3. nu. 6. ſed qđ nō Guid. de indic. ad torturā. vol. 3. fo. 162. nu. 5. & qđ latrones interrogentur de ſocijs eſt text. in l. diuus. in s. de cuſt. reo. itē Socius crīs nō admittitur in teſtimoniū, tñ facit aliquale indiciū ſi ſumus in tali delicto de quo pt de ſocijs interrogari, Apoſtilla ad Bal. in l. 1. §. ſi ſeruus in ver. vos ſcitis de q. 21. vide q̃ poſui in l. qm. l. de teſtib. Pat. de ſynd. in ver. probatio. f. 548. ubi Pet. dicit qđ vnus tortus confitendo aliquem, vtique non creditur, neq; facit indicium, niſi eſſent duo, neq; confeſſio torti præiudicat tertio venienti ad cauſam. Par. in d. loco. item dictum vnius ſocij in tormentis & quod facit depoſitio principalis non ratificata non facit verum indicium, Gram. dec 16. ubi dictū ſocij non eſt ſufficiens ad torturā niſi ꝓcedant alia indicia Mang.

De cuſtodia & exhibitione reorum. Rub.

IN Rub. de cuſto. reo. & ad l. qm.) No. quis poſſit carcerari, nā fœmina nō pt carcerari ſi eſt in pīmonio ēt ſi inhoneſte viuat. Dec. in l. fœminæ, n. 78. ff. de reg. iu. ſed ſi eſt meretrix pt carcerari. itē paupertas carcerati procurā eiuſ idē in alimentatā a creditorib. ſi ꝓcā in criali, Capra ipſa. itē ſi quis facit ſequeſtrare aīal dēt ipſe impēdere, donec ſequeſtrum manet. Bar. l ſynd. in ver. an carcerer. nu. 3. f. 84. itē ſi cūm reis cōm ſit cuſtodiā carcerū alicui, & cuſtos caſtri recōmēdauit aliēm caſtrū: tūc illi tenent, ſi aliquis aufugerit ſi illi recōmendati, nō ſint deputati a ſuperiore. ſed ab eis Par. de ſynd. in ver. licēt dicatur ſi cuſtos carceris non carcerauerit hominem dignitatis, & reputatæ famæ, & ille eū fugit non tenetur, ex quo eſt in iuſto errore, Ang. in l. ſi a bonæ fidei. ff. de reiud. Mang.

L. Ad commentarienſem.

In prin.) Adde diſpōnē l. miliren. ff. e. itē ſi carceratꝰ venitur abſoluēdꝰ carceratꝰ nō tenet, Are. l. ne. q. lodo dictū cauen. n. 6. an aūt ꝑeſ teneat ꝓ fuga carcerati, vide Hip. i prac. § attingā, n. 36. & remiſſiue. itē ſi captura ſit nulla cuſtos n̄ tenet ibidē. § diligēter, n. 52. mortuꝰ i carcere culpa cuſtodis cuſtos tenet. Beluiſiꝰ, n. 147. vol. 7. f. 45. & carceratꝰ tenet ad oē interē patri. Alc. de pſump. vo. 8. f. 190. co. 4. nu. 4. l. Reg. negligētia cuſtodia carcerū punit ꝑ carcerationē anni, & publicationē bonorū, cōſt. cuſtodes, & qđ ſi carceratus erat i caſu abſolōnis cuſtos nō teneat. Ang. in l. ſi pecuniā, § ſi ſeruū. in ſi. ff de cōd. ind. itē ſi culpa cuſtodis carceratus aufugit, & dolo ipſius cuſtodis tenet pœne capital. ā aufugiēs capitaliter erat puniēdus, Affl. in cōſt. reg. Caſtellani, & 101. deciſ. ubi ad plenū de iſta materie. itē q̃ comentarieſis tenet de leui, & leuiſſima culpa, & dolo. & q̃ diligētiā cōmentarienſis pſtare dēt Pat. de ſynd. in ver. an ſi plures, fo. 81. ubi enumerat oēs caſus, qui poſſint cōtingere cōmētarieſi, & in verbo, an præ. f. 79. & qn abſoluit cōmentarieſis eſt deputatus a ſupiore. Pat. in d. loco, & Boer. in dec. 116 Man.

De priuatis carceribus inhibendis. Rub.

IN Rub.) Adde q̃ debitor pt ſe obligare ad priuatū carcerē creditoris. Fu. l. ner. itē qn eontra ē vſo illicita nō capectat ſpatiū. 20. horarū, & cōmittit priuatꝰ carcer. itē ēt ſi in via, q. detineat Dec. 100, n. 3. ner. 7. op. itē pt debitor ſe obligare de nō diſcēdēdo ab aliqua ciuitate ſine lnīa creditoris, Bal. in c. ex reſcripto de iureiu. & aliqn carceratus datur cuſtodiēdus parti authoritate iudicis, Bal. in l. de carceratis, vol. 3. fo. 230. ſed nō licet ꝓ priuata cā carceratū detinere, licēt ſecus ſi ꝓ publica datur obſes, Rip. cōtra Bal. in l. obligatione gnāli, n. 13. ff. de pig. itē officialis deſtinatus ad capiendos malefactores nō pt apud ſe retinere captos vltra viginti horas Par. de ſynd. in ver. officiales, fol. 78. itē maritus pt vxorem carcerare, vt eam caſtiget, & nō cōmittit priuatū carcerē. itē Dñs ſeruum, & pr filiū, & in iſtis nō hēt locū ſi detineāt ꝑ 20 horas: q̃a pñt quādiu volunt ipſos detinere, in aliis nō pmittit, niſi ad horas vt creditor debitorem ſuſpectū, & fugitiuū, & maritus adulterum deprehenſum cū vxore, & alios, Pat. vbi s. f. 78. item tenens meretricem in camera ſine eius voluntate tenetur de priuato carcere Affl. in conſtit. Reg. omnes noſtri nu. 81. & de omnibus iſtis vide Bar. in l. capitis, ff de adult. & de tenente meretricem vltra 20 horas, vide Bar. in l. verum. ff. de pact. Mang.

Ad legem Iuliam maieſtatis. Rub.

L. Nullus.

IN prin.) Nullus pt allegare priuilegiū in crīe leſę maieſt. & hoc extēditur ēt ad clericum, qui nō auditur in priuileg. ſuo, & in hoc crīe æqualis eſt condō oīum, conſt. reg. de perſonis, ubi Affl. & Iſer. filius nō tenet ꝓ patre in hoc crīe. 14. 13. Regū li. 4. fo. 194. Mang.

L. Quiſquis.

Sed qui proditionē reuelauerit.) Hæc l. quiſquis, viget in filiis natis eā ante, q̃ poſt cōmiſſum delictū Loff. in c. q̃ ſint regalia car. 69 col. 3. ſic ēt filii hæreticorū inhabilitantur, ca. ſtatutum, il. 2. de hæret. in 6. ubi ad intellectū huius tex. itē hęc l. viget cōtra oppugnantē principē vel Remp. Romanā, nō aūt alias ēt ſuperiorem non recognoſcentes Nicol. Boer. de ſeditioſis vol. 5. f. 574. poſt Soc. 175. ꝑ totū. itē quis cōmittēs crimen leſę maieſt. & moritur, damnatur memoria ipſius. Gram. dec. 6. vbi habes, qđ duplici modo damnatur memoria, & qn pœna pris noceat filio in caſu iſto, Gram. dec. 6. nu. 14. & quib. mod. cōmittitur crimen leſę maieſt. vide d. deciſionem, & quando noceat filio. Gram. dec. 20. & ad intellec. iſtius l. vide Iſer. c. 1. nu. 90. quæ ſint regalia Mang.

Ad l. Iul. de adul. & ſtupro. Rub.

IN Rub. vxor perdit dotem, & paraphernalia, & hoc etiam procedit ſi eſſet vidua, & impudica viueret: nam perdit dotem Boer dec. 118.

L. Gracchus.

In prin.) Licēt marito occidere adulterū, qđ ſi inueniat cū vxore officiale tūc nō lz marito occidere. Pat. de ſynd. in ver. adulterū, f. 43. & q̃ ſit pœna cognoſcētis cōmatrē carnaliter. Par. i d. loco. itē ſi ſolus ſit maritꝰ nō licēt magiſtratū occidere. itē nec Vaſallꝰ Dñm, neq; & Regē ſuperiū in adulterio licet occidere. itē adulteria ꝓbant ꝑ multa indicia. Par. de ſynd. in ver. q. e dī, fo. 220. itē mitius punit nobilis, q̃ ignobilis Grā dec. 51. in oī delicto corporali, ſecus in pœna pecuniaria, & Grā. in dec. 35. & vide q̃ poſui ad hunc in l. qđā. ff. de pœn. itē maritus, vel accuſans adulter in adulterio inuentā non lucratur dotē niſi cōuinet ad diuiſionē thori ageret, quia tūc lucratur dotē, Pau. de Ca. in l. rei ind. ff. ſol. mat. & ſic Bar. & ſic ꝓ conſpoliatiōē hodie lucratur dotē ex quo iure licito occidit vxorē ꝑ cōſt. reg. ſi maritus. itē filio nō lz occidere adulterū matris, neq; frater adulterū ſororis. gl. in l. qđ ait lex. ff. eo. & apoſtilla ad Abb. i. c. ſi verò de ſen. exc. itē ſi maritum vocaret cornutum, vel aliis verbis iniurijs, & occidit iniuriātē alleuiatur pœna marito, Pa. de Ca. in cōſ. 177. itē ſi mulier fuerit inuenta mortua de nocte in lecto, ꝓſumunt indicia cōtra maritū Boer. dec. 121. ubi correlatiue tenet maritus, & ēt vxor. itē ſi vxor fuerit adultera ꝓſumitur conſcia de morte viri, Boe. dec. 162. itē ſi maritus nō reddit debitū uxori, vel male tractat, non pōt eam accuſare. Boe. 197. item ſi fuiſſet vocatus cornutus poteſt propulſare iniuriam, non adeundo iudicem, Boer. dec. 198. Mang.

L. Quoniam.

In prin.) Dāt operā rei illicitę punitur ea delicto vltra ꝓpoſitū patrato. vide Are. cōſ. 34. ſed qñ punuatur in actus fuerit ordinatꝰ ad delictū ſubſecutū Dec. 134. n. 4. vſq; ad fi. & inde 432. procū ꝓ eo, qui mādauit vulnerātū, & tñ occidit. itē plures, ſi aliū verberādū aggrediunt. & occidūt, oēs puniunt. Hip. in prac. § ulteriꝰ. n. 6. idē ſl. 1. n. 5. ſ. ad l. Cor. de ſic. & in ſing. 174. Aug. hic vt tēperate, vt ſi eo delicto, qđ intēdebat venſit potentem cueniat adid qđ euenit nō minuet pœna, in alia ꝓcedit cōſ. Pau. 177. in cā carceratorū, lib. 2. & q̃ ſi mandauit, qđ gladio vulneratus teneat de homicidio Ang. de maleſ. in ver. Sempronium mandatorē, nu. 39. ſed cōtra facit dictū Ang. ad eūdē in ver. dicto maleficio ſemp aſſit. in 2. additione, ubi, q̃ ſi duo inſultauerūt, & alter vulnerauerit letaliter, alter non verò mori niſi dictū ſit, q̃ vnus alteri dabat auxiliū, vt facilius dictū homicidiū cōmitteret, ſed Dec. in d. cōſ. 134. num. 5. obiter dī q̃ ſi pcuſſor non habuerit aīum occidendi nō teneatur d occiſo, & ad excuſationē occidētis cū cultello breui cōcurrēub coniectuis, qđ non habuerit aīum occidendi. Aret. cōſ. 80 & contra eū qui percuſſit cū enſe nō aīo occidēdi, qđ teneatur de occiſo, Capo. 34. n. 78. vbi idē tradit. itē coadiuuans genere ad aliquid faciēdū, & permittit eā ſeruare indemnē ſi damna patiantur, q̃n tenent coadiuuans. Boer. dec. 54. itē plures armati eſſent gerunt ianuam, & ſcrinia, & furati ſunt bona hiſ ibi exiſtentib. hēt locum iſta l. & tenentur pœna capitis, Boer. dec. 178. Mang.

L. ſi quis ad ſe fundum.

Ante oīa eſt reſtituēdus.) Adde q̃ hoc ſolū ꝓcedit i poſſeſſorio recuperādæ odio ſpoliātis, ſecus verò interdictis adipiſcendæ notat Alc. ad Bar. i l. 1. quorū legatorū q̃ eis admittitur exceptio talis dñij nō eſſe ꝓbā. l. pui vide ad hoc gl. in l. ſ. C. quorū bonorū. itē ad de q̃ ſi reus excipit de dñio, & nō replicat iudicatur ſup ꝓprietate. Affl. dec. 193. itē ſi de dñio cōſtet ꝑ ſniam admittitur exceptio. Affl. in dec. 304. in princ. & 7. contra, ex quib. nō reſtitui cōprobatur tradit Dec. 191. nu. 9. & idē cōſ. 200 col. 1. itē petenti reſtōnem vigore capitulorū pacis obſtet exceptio dolo facta. itē ſi facto authoris ſiat clara eius iniuſtitia, vel ſi pēdēte lite deſinat ius cōpetere, vel ſi inferret ꝑiudicium inreparabile, nō ſit diſt. Loffre. conſ. 6. vbi ēt, q̃ exceptio ſi ſis inſcientis poſſeſſionē admittitur ad quod idem in conſ. 51. nu. 4. vbi de donatione in fraudē crīs habentis, q̃ inficiat poſſeſſionem exceptio reſeruationis beneficij idem tradit in qualibet exceptione reſpiciente poſſeſſionē, idemq; ſi intrinſecum ſit ius, & de reſeruatione beneficij, idē 40. num. 26. Itē exceptio ſuperuenientis facto ſpoliat: facta, q̃ ſint rebellis Loff. 45. nu. 21. itē ſi ſacerdos eſt ſpoliatus cadauere ſepulto in ſepultura ꝑ creditorē cadaueris non eſt ei petenti reſtituendus. Gram. dec. 82. itē ſpoliatus dēt probare ſpoliū, & q̃ eo ipſe poſſidebat. Boe. dec. 218. vbi ſpoliatus a iudice indebite eſt reſtituendus, vbi ēt ſpoliatorum ob. exceptio dominij item agenti interdicto recuperandæ obſtat exceptio notorij defectus iuris, Alex. in l. naturaliter §. nihil commune. ff. de acq. poſſ. Mang.

De emendatione propinquorum. Rub.

AD Rub.) D. Thomas in c. 2. ſ. S. Ioannē ibi incerit, de tēplo, & art, amicus admonetur leniter, vxor ſeueriſſime frenetur, ancilla vt ēt verberib. caſtigāde. itē vxor pōt moderate verberari. Als. in l. miles. § q̃ iudicant, nu. 4. de re iu. itē q̃libet ſenex pt puerū alapa caſtigare, Ang. 397. q̃dā pueri alias ludus pilæ, circa fi. ver. 5. concluſio. itē ēt clericus pt vxorē ſuā in ſeculo ligare, & verberare. Abb in c. 1. nu. 2. de clerico percuſſore. itē ēt priuati ad correctionē obligati ſunt, aliàs Deo tenent, Lucas in l. hac ſaluberrima. col. 1. & 3. de re militari, & late de mō corrigēdi, & eius cōnexis, Lucas in l. nemo col. 1. 2. & 3. de re mili, ti, vbi & de mō caſtigādi filios itē caſtigatio ex charitate pt fieri ab oīb. i ſuos ſubditos. Luc. i l. 2. col. 1. de prin. ſcholariū, ubi qđ pr verberās clericū filiū eſt excōicatus nec epūs dēt aliq̃ ſuis manib. verberare, vel verberationē laico cōmittere, alter vterq; eſt excōicatus, & q̃ ēt ruſticū ſuū, vel ſimilē qui verberat leniter, & late de mō verberādi. itē etiā in vinculis corrigi vxor pt, Lucas in l quicūq; col. 3. de re mili. vbi late de ptāte viri in vxorē ꝑ duas col. itē pt implorat officio iud. qđ exequatur eius correctionē, Caccialup. in l. frater a fratre nu. 157. de cond. inde de ptāte magri mechanici in l. ſed ſi quacūq;. § ſi magr. ff ad l. Aq. & de oīb. But in c. cū contingat. de fo. compe. Soc. 18. & ad dictū cōſ. Ang. facit illud Focillidis: ſi verò quid puer peccet ꝓhibeat mater filiū. & Alc. de præſump. vol. 8 fol. 165. q̃ pr præſumitur percutere filium cauſa correctionis. Mang.

De falſa moneta. Rubrica.

IN Rubr.) Quot modis dicatur falſa moneta vide Affl. in cōſt. reg. adulterinā, & q̃ ſit pœna impēdētis falsā monetā. Affl. ibid. n. 9. & qđ ſi q̃s ſit cōſcius de aliquo cudēte falsā monetā, & denūciat fiſco tenetur ad pœnā, nu. 10. & quid de eo, qui cerſio. ſit monetā, ſeu tōdit, an dicatur falſam monetam ſecere adhuc nō inuenit, vide Hip. de Marſi. in cōſ. 72. Man.

De iniuriis. Rub.

IN Rube.) Iniuria ēt calore iracundiæ facta punitur, vt hic, & generale eſt in delictis, Dec. in l. q̃ calore, nu. 7. ff. de reg. iu. Are. 88. in prin. id declamat ſylua nup. vol. 7 car. 55. nu. 48. plura ad id adducit de uxore committente adulterium exempla. Mang.

De his qui latro. occultau. Rub.

IN Rub.) No. qđ occultās latronē tenetur pœna amiſſionis illius rei, ꝓpter q̃ eum occultauit. itē tenetur eū capere videlicet formidi carū, & hoc ſi commode pōt, & ſine diſpēdio ipſius, Pat. de ſynd. in ver. familiares, fol. 126 & Bar. in l. 3. §. octauorum ad Sylla. item aliud eſt latronem capere, & aliud demonſtrare latronem, Tiraq. de retr. fol. 306. Mang.

De quæſtionibus. Rub.

L. Milites.

IN prin.) Adde, q̃ princeps de ordinaria iuriſdictione, & ptāte pōt mandare, qđ talis priuilegiatus torqueatur in cōſt. reg. cōquerēte, n. 34. an aūt Miles poſſit ſuſpēdi furca Apoſtilla ad Soc. in l. pactū qđ dotali, in litera a, ff. de pact. & qđ milites non pñt torqueri extenditur ad doctores qui dicuntur quaſi milites, Pat. de ſynd. in ver. an doctor. fol. 115. itē ſenes ſeu decrepiti non poſſunt torqueri, Gram. in dec. 74. Mang.

Vt criminalis quæſtio intra certum tempus terminetur. Rub.

L. Nouerint.

IN prin.) An aūt finita inſtātia poſſit incipi de nouo ſicut in ciuilib. vide Sal. in l. ſi ſ. ti 3. & in l. qui de crīe in 2. opp. de accu. & vide optimam tex. in l. abolitionē ff. de adult. vide Affl. in conſt. reg. cauſas, nu. 4. ubi diſcutit an, & qn ꝓcedit eo aūt prædicta militent, & vide ꝓū verbū ꝑ Aret. in cōſ. P. Manconella, nu. 18. de accu. qui tenet quod licet ſed Salyc. in d. l. qui de crimine. tradit, quod ſi ſileretur per iudicem poſſit ex integro agi, ſecus ſi ꝑ accuſatorē, & vide Gram. in voto 31. qui adducit infinitos tenentes, q̃ inſtantia pereat, & ius: ſed vt ipſa reſidere cū Pet. de Bellapertica in contrariū, & ſi negligentia partis ipſa tranſeat pereat, ſi autem ſecus, Capic. dec. 116. & ad plenum de iſta materia, Pat. de ſynd. in ver. dies conſtitutio Principis. fol. 144. Mang.

In addi. ad ver. nouerit, in prin.) Sic ēt in Reg. Neap. pragmatica Regis Catholici fuit interpretata in dotib. numeratis, Loff. 48. co. 2. & intellige hāc l. ꝓcedere qn nō ſint lapſa tpa opponendi exceptionē nō numeratę dotis, aliàs cōtra Affl. in cōſt. cāſam 5. no. Man.

De calumniatoribus. Rub.

IN Ru.) Cōtra calūniatores qñ ſit ꝓcedēdū vide Affl. in cōſt. reg. peſſimā. n. 13. ubi, qđ oportet accuſatū reaccuſare accuſatorem de calumnia. vide Abb. in c. ſi. de calumniatoribus. item iudex debet calumnias euitare, item inſtruens lites calumnioſas trahit ius ad iniquum compendium Pat. de ſynd. in ver. ad ſyndicatorem. Mang.

De ſententiam paſſis, & reſti. Rube.

IN Rub.) Reſtitutus reſtitui vr quoad pœnā, honores, & bona. itē ſi princeps indulſit crīn ob. carceratus, nō vr indulſiſſe pœnā falſi. Pat. de ſynd. in ver. dīt fo. 84. itē iudices poſſūt aliquē cōdēnando ea cā reſeruata honorē cōdēnato ne noceret infamia in dec 64. itē cum fiſcatio non pt peti an cōdēnationē, nec quit petere dēt a Principe bona ſibi cōcedi nec teq̃ puniāt ad fiſcū. itē reſtitutꝰ q̃s ad oīa, nō vr reſtituere ad intereſſe, & dānū qđ alicui venit applicādū. itē pēdēte iudicio recuperationis bonorū ſeu cōmunicationis, & delicti, nō dēt bona hēre. itē reſtitutus in integrū, nō pt impedire executionē ſniæ, niſi i caſib notatis ꝑ Boe. in dec 65. vbi eſt ſtylus in Frācia, q̃ q̃s pñtana literas Regis gratiæ dēt ſe ponere i vinculis. itē cōdēnatus ad pœnā ſi vult purgare cōtumaciā, nō audit, niſi prius tacenit pœnā Boe. in dec. itē ſi quis fuerit reſtitutus ad bona nō vr reſtitutus ad bona alienata ꝑ fiſcum, Affl. dec. 161. 116. item ſi quis fuerit reſtitutus ad omnia bona per Principem non debet ſoluere laudemia, nec aliquid pro præmio. Boer. dec. 179. Mang.

L. in quæſtione.

Puto, quod ille qui ſic reſtituetur.) Hoc dictum reprobatur per Alexan. in l. qui abſenti, in prin. ff. de acq. poſſ. de Boer.

In add. ad verb. Dilapidaret.) Bel. in eu l. Vide Ripam. in l. ſi cui bonis, nu. 16. cum ſeq. ff. de ver. ob. & ibi vide in add. in ver. luxurioſus. de Boer.

FINIS.

BARTOLVS IN SECVNDAM IVSTINIANEI Codicis Partem.

De ſeruis fugitiuis. *Rubrica.*

LEX PRIMA.

1 *Seruus fugitiuus, quod faciat furtum ſui. & nu. 4. & 5.*
2 *Seruus fugitiuus non uſucapitur, nec præſcribitur propter ſui uitium.*
3 *Fuga ſeruorum non debet eſſe dominis damnoſa. & nu. 10.*
4 *Quis obligatur ex conſilio fraudulento.*
6 *Præſcriptio cadit in re mobili, ſicut in immobili.*
7 *Duæ negationes, quando faciant unam affirmationem.*
8 *Seruus fugitiuus, quis dicatur.*
9 *Seruus fugitiuus præſcribitur ſpatio xxx. vel xl. annorum, & quo tempore incipiant iſti anni.*

SEruum fugitiuum.
Iſta lex, & titulus cõſueuit multum
ſolẽnizari, & breuiter dicit. Seruus
fugitiuus eſt res furtiua, ideo tpe nõ
acqrit. h. d. Lectura huius legis ua-
riat multis modis. Principiũ uariať
duob. modis, q̃ uariatio eſt in modo
formãdi caſum, nõ in iuris effectu,
vt in 1. gl Mediũ uariať quatuor, vel
quinq; modis, de qb. tres ponuntur
in gl. magna, duo alii adduntur p Doc. vt ĩ. dicã. Finis variatur
duob, modis, vt in vlt. gl. pono caſum in terminis ſimplr, & ſub
1 nube, ſm modum qui ponitur i gl. No. † q ſeruus fugitiuus fa-
2 cit furtũ ſui. No. † q nõ pt vſucapi, nec pſcribi pp vitium furti.
3 No. † q fuga ſeruorũ nõ debet eſſe dominis damnoſa. Ad pri-
4 mũ † op. de l. ſi qs ſeruo. §. 1. ĩ. de fur. Sol. dicit gl. ibi iõ, qa nemo
5 ex ꝯſilio obligatur. Quę ſo. nõ eſt vera, nã qs obligatur ex ꝯſi-
lio, ſi eſt fraudulentũ. l. ꝯſilii. de reg. iu. Dic ergo ſm Doc. & bñ,
q ſeruus fugitiuus facit furtũ ſui, vt hic: tñ iſtud non eſt ꝓprie
rrare furtũ, nam in furto requiritur, q ſit dria inter ꝯtrectantẽ,
& rẽ ꝯtrectatam, vt l. 1. ff. de fur. ſed hic eſt idem, vñ non eſt rra-
re furtũ, & iõ præſtans opẽ huic furto irregulari, non teneť fur
ti niſi furtũ rrare ſequatur, vt l. ꝯtria. Item opp. ad iſtud idem, &
aſſumo gl. magnã poſt mediũ. Rei ſubtractæ dñs perdit poſſeſ-
ſionẽ, vt l. ſi rem mobilẽ. & l rem q̃ nobis ff. de acq. poſ. Sed qa
retinet poſſeſſionẽ ſerui fugitiui: ergo nõ fit ſibi furtũ, vt l. 1. §.
p ſeruũ, qui in fuga, ff. de acq. poſ. Sol. licet retineat poſſeſſionẽ
b ciuilem, tñ pdit naturalem, & detentationem. Vel alr, ꝯtria, lo-
quuntur in furto rrari. Itẽ op. de l. interdum. §. eum aũt. de ſurt.
So Hic loquitur qñ ſeruus ſurripuit ſeipſũ, & ſic rẽ dñicam, vñ
5 ſtatĩ fit furtũ, ibi qñ ſeruus ſurripuit res peculiares. † Ex pdictis
ergo dẽs ſcire, & dicere, qđ aut ſeruus ſurripuit ſeipſũ, aut aliã
rẽ: ſi ſeipſum, aut q̃ris, an fiat furtum q̃tum ad ſe, an q̃ũ ad opẽ
pſtantẽ. Scdo caſu, qñ ſurripuit aliam rẽ: diſtigue aut dñicam,
aut peculiarẽ, vt ex pdictis patet. Venio ad ſcdam partẽ, & op.
hic innuitur, q pſcriptio locum hẽat, niſi eſſet res furtiua. Con
tra, ſeruus eſt res mobilis, ſed in mobili nõ cadit pſcriptio, vt in
l. in ſeruorũ. ĩ. in qb. cau. ceſ. lõ temp. pſcr. Huius timore variať
lectura huius ver. trib. mo. ĩ gl. Primo, q hic erat ſeruus adſcri-
ptus glebæ, uñ cẽſeť immobilis, vt l. 3. ff. de diuer. & tẽp. pſcr. &
l. ſi qs inquilinos. ff. de leg. 1. Sed ꝯ hanc lec. op. quia rei immobi-
lis nõ eſt furtum, vt Inſt. de vſucap. §. q autem. l. furtũ. §. fundi.
ff. de vſucap. Sol. gl. donec eſt in poſſeſſione nõ eſt furtum, ſed
ſi ſeparet ab ea tũc fit furtũ. Sicut dicimus de creta, q̃ ſi euella-
tur de terra efficiť res mobilis, & ſic furtũ. Itẽ op. ad hanc lect.
qa cũ non poſſit alienari ſine poſſeſſione, vt l. quemadmodũ.
de agri. & cenſ. li. xi. ea rõne ñ poterit pſcribi, vt l. vbi lex. de vſu
cap. Sol. gl q alienatio nõ ꝓceditur fraudulenter, vt ibi, ſed tpe
ſic, vt hic. Ad idẽ de diuer. & tẽp. pſcr. l. longe. & q ibi no. & l. 1.
eo. ti. Iſta lec. nõ eſt vera, qa īcideremus in aliud obſtaculũ. Nã
tunc non hẽt locũ vſucapio triennii, de qua loquitur iſta glo.
Iõ gl. legit alio modo, vt dicat, q non habet locum vſucapio ſi
poſſideať ab alio; neque præſcriptio, quãdo ipſemet uult ſe p-
ſcribere in libertate, vt l. 1. & 2. ĩ. de pſcrip. longi temporis, quæ
aduer. lib & iſta eſt ſatis bona. Vel aliter & eſt tertia lect. Nõ ha
bet locũ vſucapio contra dominum, neque præſcriptio, cõtra
creditorẽ. Nam debes ſcire, q per vſucapionem triẽnii non læ
ditur ius creditoris, vt l. vſuca. ĩ. de pig. Sed requiritur pſcr. lon
c gi tẽporis, vt ĩ. ſi aduer. cred. in l. 1. Et iſtæ tres lect. ſunt in gloſſ.
6 quarũ duæ ſatis bonę ſunt Alii, vt Rich. Malum. dñt † ſic, ut di-
camus. In re mobili nõ cadit pręſcriptio longi tpis, ꝟũ eſt de
neceſſitate, qa ſufficit uſucapio triẽnii. Sed ſi quis nõ uellet uti
uſucapione, ſed pſcriptione, eodem mõ hẽt locum in re mo-
bili, ſicut ĩ re immobili. Ita intellige hãc mãm. Iſta uř ſatis bo-
na. Alii, vt Iaco. But. legũt aliter, q hic Imperator locutus ẽ ex
quadã ſuperabundantia, quodammodo deridens q̃rentem ul
lo mõ poſſe acquiri tempore, nec habet locũ uſucapio, nec p-
ſcriptio. Teue quãuis, qa non curo. Ex prædictis potes collige-
re diſtinctionẽ, an ĩ re mobili cadat pſcriptio. Dicatis p uos, &
7 patet ex pdictis. Op. duę † negationes faciunt unam affirmatio
d nẽ, ut l. duobus de uer. ſig ſed hic ſunt duę negationes, quia
dicit, non habere locũ, nec uſucapionem, nec longi tpis pſcri-
ptionẽ, & ſic ꝯcludit, q hẽt locum, q eſt ꝯ legem, quæ dicit, q
res furtiua nõ pt uſucapi. Huius timore dicit gl. q hic abundat
vna negatio, qđ ſatis placet. Alias dic, q lex ꝯtria loqť qñ plures
negationes referunť ad idẽ, ſecus ſi ad diuerſa, ſed hic iſta duæ
non referunť ad diuerſa. Sed certe prior ſolutior melior eſt. Nã
hic & dictio, non, & dictio, nec, referũtur ad idem. Vnde dicẽ-
dũ eſt, quod una abundat. Item op. ad hanc partem, q iſta ꝯſe-
quẽtia nõ eſt bona, res eſt furtiua, ergo nõ poteſt uſucapi. Cõ-
tra ff. de vſucapionib. l. ſequit. §. ſi rem. glo. dicit, fallit ibi. Quod
dic plene ut ibi. Itẽ op. ff. de furtis. l. ſerui, & filii. ĩ prin. So. Fateor
q nõ ꝯpetit actio furti, & tñ res efficiť furtiua, ut hic. q dic ple-
8 ne, vt d. l. ſeqĩ. §. ſi rẽ. His pmiſſis pnmo † q̃ro, qs dicať ſeruus fu
gitiuus? Dic vt l. qs ſit fugitiu⁹. ff. de ędil. edi. Quęro, utrũ ſeruus
9 iſte fugitiuus pſcribať 30 annis. † Rñ. q ſic, vt l. oẽs. de pſc. 30. an
no. Itẽ q̃ro, a quo tẽpore incipiũt iſti 30. anni. Hic eſt notabilis
e glo. & Dy. facit de iſta gl. magnũ feſtũ in c. ſine poſſeſſione. de
reg. iu. li. 6. vbi dicit gl. q ſerui fugitiui dñs retinet poſſeſſionem
ciuilẽ, ergo donec ipſe hẽt ciuilẽ, ꝯ eũ nõ currit pſcriptio. Cum
ergo deſinat ciuiliter poſſidere, incipiet pręſcriptio currere: &
uide gl. magnã circa fi. Si igiť tu incipis hodie poſſidere rẽ ab-
ſentis, & ignorantis, hodie non incipit præſcriptio tua, donec
ille retinet poſſeſſionem ciuilem animo, ergo oportet quod
labatur

ADDITIONES.

a Conditio. Adde Virginis glorioſæ præſidio inuocato, quod Bald. late hic dicit qualiter quis teneatur de conſilio, & inter cætera unum quod refert, & ſequitur Pau. de Caſt. qui dicit illud habuiſſe de facto, ſcilicet mandans homicidium alias facturo, non debet puniri tanquam homicida, & præſumitur ſecundum ipſum, quod alias erat facturus, quando nulla inimicitia erat inter interfectum, & mandantem, ſed inter interfectum, & interficientem. vel ſi mandans erat inferior mandatario, vel ſi ab interficiente præceſſerint minæ, alle Iac. But. in l. 1. ff. de eo, per quem fac. erit. & l. metum ĩ. q me. cau. Sed tu vide pulchre. Ang. conſi. 22. ubi ponit de eo, qui iuit ad Titium, & dixit, ego volo. Sempronium interficere Titius reſpondit, q vis facere, cito facias, alias res tua non bene ſuccedet. iſte iuit, & interfecit, qualiter teneatur Sempronius, ibi vide. Et an teneat conſulens alias facturo, vide Bar. 165. per Bal. coſ. 222. 2. lib. Et qualiter teneatur, qui ſecum ludentem interfecit, vide Ang. conſi. 27. Et an ſtante ſtatuto Mediolani, quod nullus corporaliter puniatur, niſi lege municipali caueatur, & alio ſtatuto, q homicida capite puniatur, ita q ſtatim moriatur, an mandans homicidium debeat decapitari ſtantibus prędictis ſtatutis. Bal. conſuluit q non, eius conſi. 62. inci. caſus talis, ſtatuto cauetur. Et an ſtatutum puniens dantem auxilium, conſilium, & fauorem, ad maleficium, habeat locum in eo, qui dedit conſilium, licet maleficium non ſit ſecutum, vide Bal conſ 356 4. lib. Et an ſtatutũ puniens dantem auxilium habeat locum in eo, qui materiam veneni præparauit, per eundem Bal. conſi. 101. 4. lib. & omnia no. quia auro precioſiora.
b Ciuilem. Adde ibi ſecundum Pau. de Caſt. q iſta gl. in hoc non poteſt procedere, quia ſtatim quod alius, occupat ſeruum, dominus perdit ciuilem, per d. §. per ſeruum qui in fuga. & dicit miran, quod Doc. non perpenderunt.
c Alex. Sed requiritur præſcriptio longi temporis. Præſcriptio habet locum in re mobili nolente poſſeſſore. Adde eundem Bart. & Bal. in l. in ſeruorum. in quib. cau. ceſ. lon. temp. præſcr. ſecundum Bal. hic contra.
d Alex. Affirmationem. Qualiter intelligatur, q duæ negationes faciant vnam affirmationem, adde tñ, q ſecus eſt in tribus, quia remanet in effectu negatio. l. 1. §. ſin autem ſic. ff. de hær. inſt. ſecundum verum intellectum. l. 1. de cadu. tol. Q̃ſque vna negatio abũdat, vt hic habetur, & uide Bart. in l. duobus uerbis. inf. de uerb. ſig. & multũ no. in l. qui ſe patris. inf. unde lib. & Bal. in prin. feu. hic etiam adde, q duæ negationes affirmant. hoc eſt verum, cum referuntur coniunctim ad idem, ſecus ſi deſunctum. c. animarum. de conſt. 10 6 & ibi per Io. And. in no. & probatur. ff. de iureiur. l ſi duo. §. Marcellus. & in c & ſi Chriſtus. de iureiur. & no. hoc, & vide Bal. hic plene, & Doc. poſt gl. in d c & ſi Chriſtus. & aliqua etiã per Lud. in l. 1. §. ſi quis ita. de verb. ob. Adde tu & vide Bal. in proœ. Inſtitu. & Mod. in l. manifeſtæ turpitudinis. ff. de iureiur.
e Alex. Hic eſt no. gl. Adde ad iſtam gl. Pet. de Bel. in l. 3. ex cõtrario. de acq. poſſ. & q̃ hẽs in §. in amittenda. in ea l. No. gl. ex quo ẽt no quod cõtra poſſidẽtẽ ciuiliter tantum currit præſcriptio. Pro qua eſt tex. in l. locum. § proprietarius. ff. de uſuf. & vide Bal. late in l. 3. §. ex contrario, ĩ. de acq. poſſ & Bart. in l. Celſus. de uſuc. Sed Bal. hic tenet contra Bar. in præſcr. xxx. annorum. Et ad hanc gl. uide aliam in l. male agitur. inf. de præſcrip. xxx. annorum. ibi, eſt autem notandum.

a labatur a longum tẽpus,b& ſic præſumatur obliuio illius abſẽ-
b tis, vt l. ſi id, q in prin. de acq poſ. c& no Et tunc tñ incipies p-
c ſcribere, quod eſt multum notandũ. & Dy. facit multum nota
10 re. Venio † ad vltimam partem, & opp. quod fuga ſeruorum ſit dominis damnoſa, vt in ſt. de his, qui ſunt ſui, uel alie. iur. §. fi. So. Timore huius, iſta particula legitur duob. modis, ut illa uerba, ex quacunque, regantur ex parte ſubiecti, alia ex parte prædicati, vt hẽs in gl. Vlt. op. quod fuga ſeruorum omnino ſit dãnoſa dominis, ſaltem quo ad operas. Sol. Fateor oppoſitum, & quod dicit ex quacunque cauſa, intellige in cauſa, aduerſus quam poteſt per hanc legem prouideri.

ADDITIONES.

a Pomp. Labatur Vide Pan. conſi 18. in fi. uol 2 conſi. 61. eo. uol.

b Alex Longum tempus Puta decem an. Et uoluit gl. in l. licet. inf. de acq poſ. quam ſequitur ibi Iac. But & idem uoluit Dy. in regula, ſine poſſeſſione. & idem Cy. & Bal. hic, & Ang in l. ſi de eo, § 1 ff de acq poſ. licet gl. aliter ſentiat in l. furtũ. § fundi ff. de uſuc quam ſequitur ibi Iac. de Raven Ang & Imo Ioã. in c querelam in gl. in uer de nouo. de elec. & Cy in l. 1 C. ubi cau ſtat in 2 q. & Bald. in l. a ſ. de ſeru & aqua Hoc tamen limita in quibuſdam caſibus ut per Bart. in l. ſi de eo § 1. ff de acq poſſ. in quibus non requiritur tantum tempus ad inducendam negligentiam.

c Alex. De acq poſ Et iſtud limita in præſcriptione corporalium, ſecus in præſcriptione incorporalium, ut declarat Bal in l. ſi quis diuturno. in fi ff. ſi ſer uend. Imo. in l. 1 § per ſeruum qui in fuga. ff de acq. poſſ. licet hanc gl. ſing. ſecundum Dy. in d. c. ſine poſſeſſione.

LEX II. (domo aliena.

1 *Pro re amiſſa, uel furto ſubtracta, ob publicam utilitatem perquiritur in*
2 *Si apparent indicia quod in aliqua domo ſint res amiſſæ, tunc officio iudicis perquiritur domus.*
3 *Officium iudicis quando imploratur, non requiritur libellus.*

a **Requirendi.** a Per offm̃ iudicis daĩ facultas dño ĩ alienis domib pgrẽdi fugitiuos. h. d. Op. Inſti. d ob. q̃ ex deli. §. ſed hę. gl. ĩ l. j. ff. e. dt, q eſt ſpãle ĩ ſeruo fugi
1 tiuo, ſec9 ĩ aliis re. inaĩatis. † qd ſatis placet, qñ pq ſitio fit ad vtilitatẽ priuatã, ſecus ſi ad publicã vtilitatẽ, vt l. ois. j. de aq̃d. li. xi.
2 facit l. quoſdã, d metallariis. e. li. † Itẽ pdicta vera b niſi appeãt in-
b dicia, qd ĩ dicta domo dñent eſſe res. Tũc. n. pp ĩdicia puenitur ad miſſionã pſonę ad torturã, multo magis ad pq ſitionẽ dom9
3 vt ff de qõ. l. j. & p totũ ti. j. de q. † Quæro, vtrũ qñ iplorat iſtud offm̃ iudicis, dẽat dari libell9. Rñ. ñ, qa ẽ offm̃ iudicis, qd miſericorditer imploratur, vt not. in ſimili, ff de inter. act. ſup rubr.

ADDITIONES.

a Ale. Requirendi Adde q dixi in l. hoc amplius. §. de his. ff de dam. infec. & qđ ibi Bar. adde ſecundum Pau de Caſt idem eſſe in vxore fugiente, quod in ſeruo.

b Ale. Vera. Poteſt perquiri in domo, vbi eſt ſuſcipio, et in alieno territorio, ſecundum Bal hic. Et vide Cy quando poſſu perquiri in domo tua, ſi habeo ſuſcipionem, quod ibi ſit res mea. qui dicit in effectu, quod Bar. hic. quem ſequitur. Pet. de Anch. in cle. 1. de uſu. per Spec de inſtru. edit. §. uidendum. uer pone inſtru. * Boer. q. 174. l. M.

LEX III. (in metallum.

1 *Eſt in electione iudicis amputare pedem ſerui fugitiui, uel illum damnare*

a **Si fugitiui.** a Si ſerui in actu trãſeundi ad hoſtes depręhẽdanẽ pæna pedis, aut metalli puniuntur. h. d. Op. ff. de pęn. l. ſi qs aliqd. §. j. Sol. ibi pfecte trãſiuerunt, hic fuerũt capti in itinere. Opp. pari pęna puniẽdi, vt l. ſi qs non dicã. C. de epi. & cle. Dñt qdã, quod fallit iſta reg. Doc. Vltrani õtani dñt, qd hic puenit ad actũ remotum, ibi venit ad actũ ppĩquũ.
1 Quęro, in cui9 electõe ſit amputare pedem, vł dãnare ĩ metallũ. Dico q eſt electio iudicis, vt l. j. §. expilatores. ff. de effr & expi. Cõtra hoc videtur gl. in l qcunq; j. e. dicam incontinenti, iſtã l. corrigi ĩ eo, qd dt pedis amputatio, vide auth. ſed nouo iu.

ADDITIO.

a Ale. Si fugitiui. Et no hic bonum tex. cum glo de dictione, alius, alia, aliud, q eſt repetitiua ſimilium, vt hic no. Adde no. per glo. & Doc. in c. ſedes. de reſcr. quia non ſemper verum, & ibi no maxime qñ adiiceretur dictio, qcunq. alius. Et ut pbari ſubtiliter in l. ſi §. debitũ inf. de cõſt. pec. allegata in d. c. ſedes. Facit, qđ hẽ in l. ſi. § cui dulcia, de vino, trit. & oleo legato. Ite iportat ſimilitudinẽ, niſi ſub cõne ſubiectæ materiæ aliud inducat, ſm Iac. de Bel. in Auth. vt defun. in princ. & ibi gl. collatio 5 & quod dicit, quod, alius, implicat ſimilitudinem pœnæ, idẽ tenet Bal. in l. conuenticula. de epi. & cler Et qñnem Bal. qđ ſi ſtatutũ dicit, uel alia pœna, intelligit de ſimili. Adde quod Bal. in l. 5 ſup. de pb. dicit, qđ ſi ſtatutũ dĩ, q ſi qs fecerit iniuriũ, puniatur in decem Qui uero uulnerauit, puniatur maiori pœna, ſi cum cicatrice maxima quod poterit puniri ad mortẽ. & vide q ſit maxima pœna, & adde hic Bal in l. ſi. inf de his q a nõ do. Et idẽ in aduerbio, aliter, ſm Bal in l. ſi de ſuis & legi Quid ſi dicatur quis alia, vide Imo. in clem. 1. de re iud. & ibi gl. in uer. alia quis. Et q dictio, alius, denotat ſimilitudinẽ, adde tex. in c. cum nõ ab homine de iudiciis ibi, ſeu alio crimine, & uide tex. cum gl. in l. cum bonæfides, de reb. creditis. Et qđ importet ſimilitudinem, bñ facit tex. in l. 1. §. de reb. du Nam ubicunque una pars alternatiua eſt dubia, alia alternatiua declaratur habito reſpectu ad id, q eſt certum. Audiui allegare glo in cle. ne Romani. de electio & tex. in l. ſi pal ponderat Bal ad hoc in l conuenticula. de epi. & cler. ac aliud, qđ dr, qcunque alia, qđ denotet ſimilitudinem uide glo in l. illud. C. de ſacroſ Vide Bal in l item nobis inf. de adult. quod dictio, cæterum, & alius, non ſit implicatiua, uide tex. & ibi gl & Bart. in l non ſolum. §. quærit. ff. de pc. quem ita et alle. Dy. Inſt. de act. in prin inſ qñ offi iud ſit actio. in fi. Ad materiam adde Bald. in l. & ſi poſt ff. ſi quis cau. Adde de dictione, alius, alia, uide Barb col. 7. & 18. a li Et adde ſm Pa. de Ca. de uerbo, depḣẽdat, qđ neceſſe eſt, qđ inueniatur in flagranti crie, & nõ ſufficeret pbare per teſtes, qđ etiã tenuit Ang. & Raph & facit l. palam § q in adulterio. de ritu nu. ſed ſi ſtatutum diceret, qđ ſi qs depḣenſus fuerit in homicidio, dẽt intelligi per pbões liquidas, uel cõfeſſione, ut l. 1. cũ gl. 1 ſup ubi ſe uel clar. Itẽ dicit p tex. hic in uerbo, debilitat, quod ſtante ſtatuto, quod debilitans mẽbrũ, tali pæna puniatur, quod puniatur incidens digitũ, q a manus debilitat, licet digitus nõ ſit mẽbrũ, ſed niſi membrũ ſunt liberi. de ſila. & no. per Bar. ff. de pub. in l. 2. Dicit tñ ſecundum Bal.

quod accuſator dẽt eſſe cautus, quod nõ dicat, digitũ debilitauit, ſed manum. De qua materia per. Bar. cõſi 20 i. inc. qrit nunqd digitus. Et de dictione, alius, alia, vide Ro. cõſ. 150 ſtẽ per iſtum te dicit Gui. de Suza ut refert Io. An i add. ad Spe in ti. de cõſt. quod ſtãte ſtatuto, quod deferẽs bladum extra diſtrictum, amittat bladum, & equum, quod repertus in uia tenebitur, niſi dicat ſe ducere domum, vel ad molẽdinũ, & illa ſint circa locum, vbi ſuit inuentus, Dicit tamẽ Io. qđ reuertẽdo ſuit inuẽtus, ita quod puniri nõ dẽt puniri. Refert ẽt quod Huber de Bobio tenuit eum mitius puniendum, quam ſi maleficium perfeciſſet.

Pariſ. Si fugitiui. Hanc legem repetit Capol. cum l. ſeq.

Pomp. Si fugitiui in fi. glo. Abb. quod vult, & qđ dictio, alius, ſit repetitiua ſimiliũ qualitatũ, ponit in Cano. c. ſedes. de reſc. Pro iſta gl adde aliam. gl. in §. ſed qa ſolitũ in ver. ſi. in procemio Digeſtorũ. & Bar. in l ſi. C. de tẽp. in inte. reſt De materia vide q poſui in oppo. ad Ale. & quod, alius, nõ ſit repetitiua ſimiliũ, uide qđ dicit Bar. in l. ſed & reprobari. in prin ibi, contra hunc tex. ff. de exeu. tu. & reprobatus in illis uerbis, Chriſtus eſt crucifixus & cum eo duo alii latrones.

Pariſ Si fugitiui. Ad apo il. primam. Ale. ibi poſita de dictione, alius, alia, aliud, vide pulchra uerba Com. de iſta dictione cõſi 46 ici. pñ filius. poſt princ & vide oĩno Bar q reprobat gl in terminis iſtius legis, q a eſt adiecta dictio, q libet in l. cũ acutiſſimi, de fideic. vbi p multa allegat de iſta dictione, & ponit limitationẽ, ut nõ pcedat, qñ adiicit alia dictio, puta qlibet, alius &c Ad quod vide et alias gl. per Fel in c ſedes uer q a declaratis. de reſcr. ubi hẽs ẽt in cõtrariũ alias deciſiones, & gl. & uide eũd. ibi latius remiſſiue loquẽtẽ. Itẽ uide no do Aot. conſ. 30. in 5. dubio quod ſp non repetiti ſimilia quod qñ ponitur cũ copula non intelliguntur de ſimilib. & qdã alia hẽs p eunde cõſ. 68 per totum. Item quod dictio, alius, ſit repetitiua ſimiliũ, licet adiiceret dictio uniuerſalis, q ſq; uel alia ſimilis, uide Iaſ i l. ſi unus ff. de pac Itẽ inquãtũ dictũ fuit, quod dictio, alius, ſit repetitiua ſimiliũ limitatẽ non pcedere, ubi eſt adiecta dictio, qlibet, uel ſimilis. Gl. hic vult. cõtrariũ, quã reprobat Bar ut hĩ ſ ſed eã defendit Soc. ut hẽs in l. j. in 2. notab ubi ſi eſſet alternatiua, pcederet gl cõtraria allegata per Bar & alios, de qb. ſ uide ẽt, q ipſe ponit in l. qdã. eo. tit. An & qñ ſit repetitiua, alius, & in dictione, cęteri, q nõ recipit iſtam reſtrictionẽ, uide Are in l. tandem. in 2. nota. de dub. reis Item de eo, quod dictũ eſt, quãdo cõtra dictionẽ, alius, adiiceretur dictio, quiſquis, an ſit repetitiua ſimilium, uide Iaſ. in l. quiſquis, C. qui admit.

AVTHEN.

1 *Si manus debet abſcindi, debet intelligi de minus potenti.*
2 *Latro publicus, & fur, quomodo inter ſe differant.*

a **Sed nouo.** a Quęritur q ſunt caſus, in qb. de iure p pęna ſequit mẽbri abſciſſio glo. ponit hic aliquos
b caſus, quos vide. Quęro. dr q dẽt abſcĩdi manus, babſcindetur
1 dextra, vel ſineſtra? † Certe illa, ĩ qua põt minus, arg. l. ĩterpretatione. ff. d pę. Quęro, & reuoco ĩ dubiũ qualr fures debeãt pu-
a niri. Nos hẽm9 de hac qõne diuerſas leges: nã de iure antiquo pro furto ĩponebaĩ pęna eẍordinaria, vt l. 1. de furt. niſi eſſet publicus, & famoſus latro, qui furca ſuſpẽdebatur. l. capitaliũ. §. famoſos. ff. de pęn. Et aduerte, qa gl. intelligit publicũ latronẽ, qui conſueuit furari. & gl. noſtræ vbique hoc dñt. & ita obſeruãt, & tamẽ proprie non dicit bene, nã ille, §. loquiĩ de publico, latrone, ſed fur, q cõſueuit furari & eſt publicus fur, nõ eſt publicus latro, qa latro eſt ille, q per vim &c. vt hic text. poſtea ſupuenit ius Auth. de quo hẽs hic. Poſtea ſupuenit qdã cõſtitutio

ADDITIONES.

a Alex Sed nouo iure Aduerte, qa gl. dicit hic de notario faciẽte chartam falſam, pæna magna punit Qđ intellige tñ ſm Bal in c 3. de phi. feu. alie. p Lot ſi erat ſtimæ ætatis, alias nõ amputaĩ ei manus, quia illud inſtrm nõ eſt re uera falſum ſed temerarium, ar. ſ ſi aduer. deli. l. a & no in Auth. de nõ ali §. qa uero uerisimile col. 5 Sed certe Bal. loqtur in notario cõficiẽte inſtrm ea forma, qua cauetur in d. c. 1. & ibi ſubdit verum p pænã amputatiõis manus, q ipoiĩ notario, ita cõficiẽti illud inſtrm de quo ibi, in illaĩ aliæ pænæ ibi deſcriptæ, & dt Bal. qđ ſi, q a illa ſola amputatio manus inducit priuationẽ officii, & infamiã, q ei cã famoſa iduducit infamia p legẽ impialẽ Adde qđ hẽ. in l iubemus inf. de te. & qđ ibi dixi, & adde qđ Bal. in c. 1. §. callidis de phi feu. alie. p Fed dicit ibi eſſe caſũ in ver. ſcriba. &c q tex. eſt ſing. ſm Bal. in rub. C. res inter alios acta 1 ſi Qđ notarii q ſcribũt inſtra, q ſciũt cõtici in fraudẽ vſurarũ, dẽnt ab offũ tabellionatus remoueri ob infamia. Cui Adde ẽt Bal. in l. iubemus. §. ſane. C. de ſacroſ. eccl. & ibi Ia. But melius. licet Bal cũ nõ allegat. & Adde Bal. in l ſi mãdatũ C. mand. q dt, q notarius faciẽs inſtrm clãdeſtinũ, dẽt puniri. Alle Inn. & vide in l ſi cũ fratrẽ C. de his qb. vt ind. Et vide qñ inſtrm ſit falſum, & p cõns notarius puniatur de falſo, p Bal. i l. ſi poſt diuiſionẽ. ſ. de iur. & fac. ign. Et qñ notarius cõficiens inſtrm ſup re illicita puniaĩ, vide Bar. & Bal. in l. 5 C. de pet. bo. ſubla. li. x. & oino Bal. in rub. de fi. inſtru uer. dixi tertio. Et iſta adde ad intellectũ no. p Bal. in l. ſi qs obrepſerit. de fal & tex & Bal. in l 3. ſ. de euic Et qñ repeni in inſtro aliqua ſolẽnitas, ſi illa non interuenit, præſumiĩ inſtrm falſũ. tex. no. in l nulli C. de iure & actua. li. 1 a & ibi qua pœna puniaĩ tũc notarius. Sed hoc dẽt intelligi ut per Bar. in l. ſi poſt ſ. de iur. & fac igno & vide in l iubemus. j. de teſt & ibi Bal. Adde dũ Bar. dicit, q abſcindet illa manus, q minus põt, quod tenuit l a. de Ca. hic, q vult, qđ ſi qs hẽt manũ unã arida, qđ illa ſit amputanda, & qđ deformitas ẽt in hoc facit pœnã. Et ita dicit determinaſſe Io And in mercurialib. in regula, & pœn. & Ang hic allegãtẽ p hoc bonũ tex. in l. 3 §. 2. inf. arb. ſur. cæla. ubi ẽ appellatione arboris cõtinẽt arbores, quarũ radices deſierũt uiuere. Et ita puniẽ p illũ titulũ, q futiles arbores, incidit, donec ſunt in pede. quẽadmodum, q incidit alias arbores quarũ radices ſunt uiuæ Itẽ adde ſm Pa. de Caſt latro non dr niſi qñ palã, & in ſtrata publica, & non dr famoſus niſi pluries facere conſueuerit ſm ẽt mentẽ gl hic, qđ dicit notadũ ad ſtatuta facientia mẽtionẽ de furib. & latronib. famoſis, q a p una uice, nõ põt dici famoſ. An ãt ſtãte ſtatuto, qđ p tertio furto qs ſuſpendatur, & ſi qs faciat furtũ notabile & maximũ, an deat ſuſpẽdi? Bal. hoc dt, q ſic. Alii cõtra, q a magis aggrauatur delictũ ex frequentia, quã ex magnitudine rei ſubtractæ. Et hac partẽ tenet hic Rap. cũ quo tranſire uł Pau. de Cal Quid ſi primũ, & ſm furtũ fuerũt facta extra territoriũ, an iudex poterit aggrauare pœna tertii furti cõmiſſi in ſuo territorio. Et dicit Pau de Ca. quod ſic, ſm Doc. de qua materia uide inter conſilia Baldi quoddam conſi. 474 li. 4.

b Pariſ. Abſcindi manus. Io quin debet abſcindi manus notario, intellige dummodo ſit ætatis ann. 25. ſm Bal in c. 1. de prohi. fe. alie. per Lot. Et iſtam authen. cum l. ſi fugitiui. repetit Cap Item, q pœna imponi poſſit pro furto de iure cõi, uide Ia. in l. cum ſeruus. de cond. ob cau & ibi etiã examinat d. Bald. quod pro uno furto magno põt imponi pęna mortis, licet a lege, uel a ſtatuto requiratur tria.

tio noua,de pa.tencn.§.ſi quis quinque ſolidos.x. coll. ꝗ dicit,
quod quicũque ſubtraxerit valorẽ quinque ſolidorum, ſurca
ſuſpendatur Poſtea ſupuenit alia conſtitutio de pace iu.firmã.
§.furtum &ibi gl.multa dicit. Finaliter de his habemus hodie
ſtatuta in qualibet parte Italiæ,& illa obſeruantur.

LEX IIII.

1 *Multiplicatio delictorum cauſat multiplicationem pœna,& nu.3.*
2 *Soluere qui non poteſt,luit in corpore.*
4 *In pœnis alternatiuis cuius ſit electio.*
5 *Officialis,qui ignorauit delictum,excuſatur in ſyndicatu.*

Quicunque. Qui ſeruũ fugitiuum ſcienter ſuſcipit
pęna hic ſtatuta puniatˀ, ſecus ſi igno-
ranter:& dñs dolũ cõmittens ſeruo priuabitur.h d. No. ex hac
1 l.pęnã eius,qui ſuſcipit ſeruũ fugitiuũ.Secũdo no.†ꝙ ex mul-
tiplicatione delictorũ ſequitur multiplicatio pęnæ. Tertio no.
2 †ꝙ qui non põt ſoluere in ære,luit in corpore. Vlti.no.ꝙ igno-
rãs nõ punit.Op.ad principale de l.j.§.ꝙ autem. ff. de ſer. cor-
ru.Sol Hæc intelligitur ſm illã,qñ ſuſcepit dolo.Opp. de colo.
Thracen ſib.l j.Quidã habent de col. Illy.dicit gl.ſpeciale ẽ ibi.
Tu dic melius vt ibi. nam hic loquitur quando ſuſcepit ſciens
eum fugitiuum,& cuius erat:ibi ſciebat fugitiuum, ſed igno-
rabat cuius erat.Op inf.de com.ſer.ma.l.j.So. Quo ad aliud ibi
3 fit æſtimatio quam hic.Item op.†& vř, quod ad multiplicatio-
a nem delicti,non ſequitur multiplicatio pęnę,ᵃvt l.ei qui.ff. de
fur.quod no.in l.vulgaris.in prin.eo ti. Sol. vt in qualibet caſũ
no.& dixi plene in l.nũquam plura.de priu.deli.Et circa hãc
b l.ᵇ†Quæritur hic imponitur pęna alternatiue,in cuius eſt ele-
4 ctione.ᶜGloſſ.vero dicit hic.quod eſt in electione rei, quæ eſt
c ſuper verbo,xxx.an.quod no.bene Contrarium videtur no ꝑ
Doct.ſ.l.prox.& videtur tex.in l.i.§.expilatores.ff.de effr. Dico
d ergo ſic.Qñque ꝺnomina imponentia pęnã diriguntur ad iu
dicem quandoque diriguntur ad reum,quandoque, ſunt du
bia.Quando diriguntur ad iudicem,quia dicunt puniatur, ꝯ-
demnetur,& ſimilia,tunc eſt electio iudicis vt ſ.l.px.Quando
diriguntur verba ad reum,& tunc eſt electio rei. Caſus eſt hic.
St verba ſunt dubia,vt puta,dicit ſtatutum,ſit pęna pedis, uel
metalli:non loquitur iudici neque reo,tunc puto, ꝙ in pęnis
e corpalib.ſit electioᵉ iudicis,vt l.i.§.expilatores.ff de effr.ĩ pecu-
niaria ſit electio rei,ar.de iure do.l.plerunque No ſimilẽ diſtin
ctionẽ facit gl.in legatis,in l.Lucio.ff.de leg.2.Quærit gloſſ qua
actione petatur illud. Veritas eſt,qđ condictione ex l. iſta pete-
5 re.Vlt.†ego recordor qđ ſemel ſyndicabatur hic quidã Capita
neus:fuit ei data quædã petitio,ꝙ quidam ribaldus Peruſinus
ingreſſus fuerat palatiũ,& intrauerat multis vicibus cõtra for-
mã ſtatuti.Capitaneus excuſabat ſe quod ignorabat eũ eſſe Pe
ruſinũ.Dicit Cyn.quod allegabat pro eo iſtum tex.qa loquitur
de eo,qui ignoranter ſuſcipit ſeruum fugitiuum.

ADDITIONES.

a Ale Multiplicatio pœnæ.Vide Bar in l.ſi is qui cum telo,inf.de ſic & in l.j ff de ex
traor crim.& Bal.in l ſi quis non dicã repete ſup.de epiſ.& cler.& in l data ope
ra inf qui accuſ.poſ & in l.arboribus.§.Iulianus.ff.de vſufr & in l qui aute ope-
ras ff.de inſa & in d.l.is qui cũ telo.& in c.1.§.iniuria de pa.iur. fir. & hic & un-
de do. Ant.in c.1.de eo qui mit.in poſ.
b Pomp.Et circa hãc l.In iſta materia,vide Ang tract.maleficiorũ,in gl in verbo, ſi
non ſoluerit intra decem dies late Fel in c.& inter catera.de reſcrip. cumulan-
tem,quid ſit electio,ſed limitatur decem modis.& adde Cap.in rep l. ſi fugiti-
ui.ſupra,eo.
c Ale.In cuius eſt electione.Et uide ſingulariter Bal.i l.ſi.ſup de nup quod no. Bar.
in l.1 ff.ui bon rapt.& per Imo.in l.a.ff.de public. iud per Ang de Are. in trac.
malef.in gl in uer quas ſi non ſoluerit & in uer. quid autem ſi ſtatutum impo-
nat pœnam alternatiue.& quod dixi poſt Barto.in d.l de pupillo. §. plumb. de
op.no nũc.& adde late Bal in l ſi fugitiui,& in auth.ſed nouo iure.ſup.eo Nec
poteſt dare iudex electionem mortis reo l.aut damnum.§.1.& ibi.ff de pęn. Et
hic adde Bal.in l.data opera C qui accu pol. & in liberatione pœnarum cuius
ſit electio,uide Bal in d.l.ſi.ſup de nu in ſi Et colligit Pet.de Anch. ex gl in ca.
de cautis.de offi.deleg ut ibi referunt Moderni, qđ eſt electio iudicis unde ibi
unũ. Adde ſecundũ Ang.in refert Pau.de Caſt.ꝙ Bar.conſuluit,ꝙ ſi ſtatuto ca-
uetur quod pro tali maleficio imponatur pœna quinquaginta ducatorũ, quã
ſi non ſoluerit reus intra decem dies amputetur ſibi pes. & reus cum de facili
poſſet ſoluere,quod iudex non debet amputare,ſed compellere ad ſoluendum
per l cum duob.ff pro ſocio ꝙ non placet Pau licet Raph.dicat contra facere,qa
non eſt pœna delicti,ſed pœna retardatæ ſolutionis,ut l.1.cum ibi no.de in lit,
iuran ꝙ retardatio manebit impunita,ſecundum opi Bar.ꝙ non uidetur dicen-
dum per l.nunquam plura delicta de priu.del.
d Pom.Ergo ſic quandoque.Vide plene Cap ſup in l.fugitiui eo.ti.In 3.q.& Ana.
conſi 23 Fel.plene in c.inter cæteras de reſcrip in c.ſicut Iudæi de Iudæ.
e Alex.Electio iudicis Vide Bar.in d.§.expilatores.ubi aliter ui ſentire.Et uide Bal.
hic,& ſup.l.px Sed illud hic ſequitur Imo.in l.a.de pub. iud. Et iſta electio de
bet fieri per iudicem parte citata,ſecundũ Bal.in l.ſi fugitiui ſup.eo.Et de mate
ria ẽt per Bal in §.pœna grauior,Et quod in pœna criminali electio ſit iudicis,
gl.63.diſt.in ſumma,quam teneo,ubi non conſtat ad quem uerba referantur, li
cet aliter Bal ſentiat hic.Et no,quod in alternatiua iuris uidetur , ꝙ indiſtincte
ſit electio iudicis,ſecundum gl ordinariam iuncto tex.in c.a crapula.in ſi. de ui
ta,& ho.cler. Vide oino Bal.in l Lucio. de leg. 2. Et tu ultra prædicta ad regulã
2 huius legis quod qui non poteſt ſoluere,luat in corpore,adde,& limita ſecun-
dum domi. Mar.Soc.in capit ad liberandum.de accu Primo , ſi pœna uenit ap-
plicanda fiſco,ut in cap.Odoardus per Doc.de ſol.De quo , & per eundem in
rub.de dila actio.10 q.16.uer.32 quæro.Secundo limita ut per Innoc.in d. cap.
Odoardus. l.ſi ſit pœna quæ ueniret ex contractu uel quaſi, ex quo talis poteſt
cedere bonis,& ſic expectabitur, donec perueniat ad pinguiorẽ fortunam tra-
ctio limita,ut per Barto poſt Mar.Sil.in l.1 §.generaliter ff de pœn.& ibi habes
etiam quartam Quinto in per Bal hic poſt Inn.in d.c.Odoardus.

LEX V.

1 *Officialis negligens qualiter puniatur.*

a Mancipia. ᵃQui mãcipia,& libertos ciuitatis ſuſcipiũt,
pęna huius l.tenentur,& etiã iudex,q in eis
perquirẽdis negligẽs reperitur,h.d.Quid vult tex.,in ſi. dũ di-
cit,nec vẽditione,&c.Glo. ponit multas expoſitiones.Tu tene
primã tanquã magis no.& vide gl. Op.& vř, ꝙ alia pęna punia
b tur,ᵇvt ff.eo.l.1.§.hoc autẽ.Gl.ſoluit duob.mod.Secunda lo.eſt
1 vera.Dic vt in gl.Et ex his no.ꝙ officialisᶜnegligẽs punitur, nõ
c illa pęna actionis in factum,quę deſcendit ex quaſi maleficio,
tãquam fecerit litem ſuam ſed alijs remedijs,vt hic,& in Auth.
ut diffe.iud.& l.4.§.in eum.ff.de dam.inſe.& de mag.conue.l.
i.Dixi in l.ſi.ff.de uariis.& extraord.cog.

ADDITIONES.

a Pariſ.Mancipia.In iſta lege allegatur una gl.pro ſingulari, ꝙ lex uel ſtatutum pu
niens delictum,& aliud præſupponens delictum,non uerificatur in eo, in quo
non uerificatur præſuppoſitum De quo uide late Fel.in c.nõnulli in prin. de re
ſcrip.in uerſi.amplia iſtam,uide in Bertach.in uerbo ſtatutum.de delic.& Rom.
omnino ſing.393. inci.ſtatutum puniens.Et ſequitur Iaſ,in l.3.in uer.3 adde. ff.
de iuſt.& iure licet dicatur Bal hic contrarium tenere.
b Ale.Puniatur.Vide Bar.in l.1.inf quomodo,& quãdo iudex,& in l quod iuſſit.ff.
de re iu.& Io. And.in tit de alle.& diſp.in add.Spe.& uide Bal.hic in l.r.inf quõ
& quãdo iudex & in l.liberius inf de teſt.& i l.q accuſare.ſup.de eden. & in c.
ſuper eo quod metus cau.& Bar.in l.inf de mag.conue.& in l.Pau.ff.de fal.
c Menoch.Officialis.Vant.tract.nullit.1.par.num 67.

LEX VI.

1 *De iure tertij quando poſſit opponi,remiſſiue.*

a Cum ſeruum. ᵃSi cõtra agentem cõditione ex l. q-
cũque.ſ.e.opponatˀ dñi exceptio,ſta
tim per torturam ſerui examinabitur.h.d.Quæro,qua actione
hic petebatur ſeruus;Gl.dicit rei vendicatione,& vide glo pri-
mã.Non videtˀ verum iſtud,quia per rei vendicationem nulla
pęna imponitur,& ideo dic,ꝙ repetebat per condictionẽ ex l.
quicunque ſ.eo & reus ad euitandam illam pœnam oppone-
bat exceptionẽ domini, & hoc innuit ſequens gloſſela. Quæ-
ro de cuius ꝓprietate opponit?Gl. dicit de prioritate ipſiˀ reus
conuenti uel tertii.dicentis rem alteriuˀ, & vide gl.ſuper ver.
1 opponit.Et ſic no.†ꝙ poteſt opponi de iure tertii,ᵇquod vide-
b tur contra l.loci corpus.§.competit.ſi ſerui.vend.Do. Cy. po-
nit hic,ego pono longe melius in l.1.de excep.rei iud.

ADDITIONES.

a Ale.Cum ſeruum.Et uide gl.hic,quam allegaui tibi in l.4.§ iu eum. de dam. inſe.
in ſi.Et quando in caſu huius legis apud quem inuenio ſeruum meum fugitiuũ
& opponit mihi,ꝙ ipſe eſt dominus ſerui,an hoc caſu ſit incontinenti reſtituẽ
dus,vide plene Bal.in l.2.ad ſi ſup.eo & i l.indebiti.§.i.ff de cond.ind. Adde ſm
Pau.de Ca.referentem Bal.hoc dicentem per hunc tex in ſi.ibi, nec principali be
neficio,quod ſi datum ſit aliquibus arbitrium gñale ſuper bono ſtatu Reipu-
blicæ,quod virtute talis arbitrii non poſſunt aliquem officialem liberare a ſyn-
dicatu & iſtum caſum dicit Pau addendum ad illos,quos ponit Bart in l ambi-
tioſa.vbi iſtum non ponit,Item adde ſm Bal.ꝙ officialis ſemel repulſus ab offi-
cio,vel in ſyndicatu condemnatus ad illud amplius non dẽt eligi , vt eſt glo. in
auth.de armis Adde ẽt quod Iac.But vt referunt Bal.& Pau. de Ca. ex glo quæ
incipit,vt ad ſe vadat,ibi cum effectu dicit,ꝙ ſi ſtatutum dicat , ꝙ turbans ali-
quem poſſeſſione puniatur,& poſſeſſionem reſtituat , ꝙ illud verbum turbans,
dꝫ intelligi de turbatione expulſiua.ꝑꝑ verbum reſtituat , non aũt inquietati-
ua,de qua loqẽ l. Fulcinius ff de vi & vi arma.Et ſic euitabit pœnam ſtatuti.Sed
Bald tenet contrarium quia illud uerbum,turbans,intelligi debet de quacunque
turbatione quantum ad pœnam a Et dum dicit,reſtituat , bene illud refertur ad
turbationem expulſiuam,uel etiam ad turbationem inquietatiuam , quia quo
iure turbat inquietando,uidetur ab eo poſſe auocare,ſi reſtituat,& a turbatio-
ne deſiſtat,& hoc forte dicit verius Pau.de Ca.refert tamen Raph.dicere Bal.h.
d.animo contradicendi,quia eſſet extendere ſtatutum pœnale.de quo latius hic
per Pau qui in effectu tranſit cum Bal.cui adde quando quis teneatur de iu tur-
batiua, Bal conſi 331.1.lib.
b Poma.De iure tertii. Limita quod iſtud non procedat in materia beneficiali. Ita
Anch.in conſi.ſuo 298.uer.& illa tollitur.
Pariſ.De iure tertii.vide quæ ſcripſi poſt Bar in l.a C.de excep rei iud.& in l.ſi.
C.de rei uend.

LEX VII.

Siquis. Occultans ſeruum fiſci, punitur pœna huius le-
gis.h.d.

LEX VIII.

Siqui. Si ſeruus publicis operibus deputatus contuberniũ
cum ancillis contraxerit,ipſe, vxor , & liberi in pu-
blicum trahuntur. h. d.

De furtis,& ſeruo corrupto. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Allegans contraria,non auditur & nu.4.*
2 *Actiones duæ quando ſunt,quæ non contradicunt origine ad inuicem,ſed in exercitio,quis debet unam eligere.*
3 *Furtum requirit animum lucrandi ſibi,uel alij .*
5 *Indicia cõtraria ꝗ tollantur electione,an tollantur ipſo iure,uel ope exce.*
6 *Excipiendo an quis poſſit contraria allegare.*
7 *Agendo,& excipiendo,an quis poſſit contraria allegare.*

a **SI ex pecunia** [a]Iſta lex eſt ſubtilis. & h̃t mate-
1 riam utilẽ & br̃ d.cit. † Allegans
b ꝯtria nõ audit̃,h.d.uel aſr. † Qñ ſunt duæ actiones, q̃
2 nõ ꝯdicũt origine ad inuicẽ, ſed in exercitio ꝯdicũt,
dẽt qs unam eligere.h d. Notabilia hẽs ex hac l.q̃ dixi tibi in ſũ
mario,& ꝯcordãtiæ ſunt in gl. Op.ad hanc l.,furtũ non ꝯmittit̃
ſine dolo,vt l. j. ff. de fur. & Inſt. de ob.quæ ex quaſi delic.naſ.in
prin.ſed hic nõ hẽbat aĩum lucrandi, ergo non commiſit fur-
3 tũ.Gl.nõ ſignat iſtud ꝯtriũ.Br̃.† furtũ reqrit aĩum lucrãdi ſibi,
vel alteri,vt l.ſi qs pſerendũ ff.eo.ſed hic, hẽbat animũ lucrãdi
aliis,ergo &c.Op.ſcdo,iſte q emit noĩe dñi nõ emit , ſed noĩe
ſeruorũ.ergo dñs nõ poſſet hr̃e ratũ illum ꝯtũ,vt l.ſi pupilli.§.
ſed ſi ego.de ne.ge. Dy.ſoluit in c.ratũ.de re.iu.lib.6.& dicit, ꝙ
nõ poſſum hr̃e ratũ tanq̃ geſtũ noĩe meo , ſed tãquam geſtum
c noĩe ſerui ſic.Mõ intro gl. & op.de l.ſi ſeruus.ff.commo.quã l.
d gl.2 paruula vr̃ hic allegare ꝓ ꝯcordia,q̃ vide.gl.tñ magna d alle
gabat eã pro ꝯtrio cũ multis aliis,tñ dẽt ſeparari.veritas eſt , qđ
vtraq; actio orit̃ non.n.ſunt ꝯtriç origine,ſed oriũtur ex diuer
ſis principiis,ꝑ ꝯtrectationẽ furti,& ꝯdõ furtiua ad ipſam,pe
cuniã.mãdati ꝑ ꝯtũ inter ſeruũ,& mãdatariũ.Ita loqtur l.ꝯ-
tria.ſed quia in exercitio repecit̃ ꝯtrietas,iõ vnã eligere dẽt.Ita lo
quitur hic,& qđ ambæ ſint natç,ꝓbat iſte tex.ſi bñ aduertat̃ ex
eo,qđ dicit,eligere dẽs.Nã electio nõ pt̃ cadere, niſi inter plu-
ra,vt de optio.leg.l.ſi qñ.ff de le. 2.l.ſi illud,aut illud Ergo de ne
ceſſitate ꝯcludit vtrãque eſſe natam.ita tenet gl.& bñ in l.ꝯtria.
Opp ſ.depo.l.1 ff pro ſoc.l.rei.& man.l.ſi mandauero.§.ſi tibi.
Gl.ſoluit trib mod. Prima eſt uera , nã in ꝯtriis dictæ duæ actio-
nes nõ ſunt ꝯtriæ origine, nec exercitio,vt ꝓdixi,& ex caſu legũ
ꝯtriarũ magis manifeſte apparet Scda ſo.eſt,dicit gl.& clarius,ꝙ
hic volebat agere ex ꝯtũ alterius,ibi ex ſuo.Iſta eſt q̃dã truffa,
nec bona.Quid n.ẽt ſi ex ꝯtũ alterius agendo, qs iſtis duab.a-
ctionib.nõ eẽt ſibi ꝯtrius? Certe utrãq; poterit intẽtare.Exẽplũ,
ſi ponas caſum ẽt in l.ꝯtria.quod ſeruus depoſuerit,ſocietatem
ꝯxerit,vel,mandauerit. Tertia ſol.ponitur in fi.gl. videlicet qđ
in ꝯtrio permittatur natiuitas iſtarum actionum,non autẽ exer
citium,vt hic. Hęc ſo.eſt uera ad l.1. & l.ſeruus.ſ.cõm.ad alias le
ges ſ.alle eſt falſa,quia in eis permittitur natiuitas, & exercitiũ.
teneas ergo primam. Item opp. de le.j.§.quid autem.ſ.quorum
leg Sol.Ibi erat dubius propter factum aduerſarii,ideo admitti-
tur proponens actiones contrarias,vt ibi,
4 **Sumus.** †expeduit de glo. iñ ꝓ declõne materię q̃ro tria.
c Primo,vtrũ qs audiat allegãs ꝯtria agẽdo? Br̃ Do
cto.hic multa dñt.Tu dic clarius, quã ipſi dicãt. Aut quis uult
agere ꝯ diuerſos,& nõ repellit̃ allegãs ꝯtria,vt l. Pap.§.ſed nec I-
puberis.de inof.teſt.Aut ꝯ eũdẽ,& tũc ab initio iſtæ actiones ꝯ
riant̃ inuicẽ origine:ita,qđ vna tñ eſt nata,aut in origine non
ꝯdicũt,ſed in exercitio Primo caſu non cadit electio ꝓpria,qa
dẽt cadere inter pla,vt ſ.dixi.Et iõ dicas.Qñq; qs intentauit pri
mo ius vere ſibi ꝯpetens,& tũc ad aliud nõ pt̃ redire rõne ꝯtrie
tatis,vt hac l. tũ ẽt, qa illud remedium in veritate nõ competit,
ergo ſine actione nõ experit̃,vt l.ſi pupilli.§.uideamꝰ.de ne.ge.
Si uero eligit ius ĩcõpetẽs,hic aduerte,aut ignorãter iuſta igno
rãtia,& ſibi nõ ꝑiudicat , vt l.mater.ff.de inof.te.& de pet.hær.l.
f hr̃ditatẽ.& l.Lucius ſ.de inof.teſt.l.eum qui. Fallit primo in l.ſi
pr̃onus ff de bo l b. Rõ eſt ibi,qa deliqt inẽtando actionem in
fẽm:iõ iure ſibi cõpetenti priuatur,vt ibi dicit text. licet Dy.ibi
aliter intelligat,& male fallit ſi eligẽdo ius incõpetẽs in eo ob-
tinuerit,qa non põt dicere ſñiam iniq; ꝓlatã ꝓ eo in l.ſi ſeruus
pluriũ.§.j.ff de leg.1.fallit in l.ult.ſ.eo.ſm quoſdã , qđ an ſit ue-
rũ,ibi dicã Fallit in caſu,quo pt̃ utrunq; remediũ ꝓponi ſub ꝓ-
g teſtatione tm̃,vt l.j.§.qa aũt,quorũ lega.Rõ eſt ꝙquã ſ.dixi , qa
ibi cãta erat ĩcertitudo ex facto aduerſarii. Qñq; qs eligit ius in
cõpetẽs ignorãter ignorãtia iniuſta, tũc de hoc multæ fuerunt
opiniones,& fuit opinio inter Iuriſconſultũ Pap ex vna parte,
& Paulũ ex alia parte Sed dic,vt plene dixi in l.Claudius. de ac
qr.hęr.Si vero eligit ius ĩcõpetẽs ſciẽter, ꝑiudicat ſibi ĩ iure ꝯ-
petẽti,vt l.mr̃.& qđ ibi no.d inoſ.teſt.Secũdo caſu, qñ vtrunq;
remediũ orit̃,ſed ẽ ꝯtrietas ĩ exercitio, tũc aut intẽtãdo vnũ in
eo obtinet & ꝓhibet̃ aliud ĩtẽtare,& hic ẽ caſus.Aut intẽtãdo
vnũ ſuccubuit,& tũc pt̃ ad aliud remediũ redire,vt l.Aurelꝰ.
5 §.fi.& qđ ibi no de li.le. Quæro † circa hoc,qñ iſta iudicia ele-
ctione tolliñt,vtrũ tollant̃ ipſo iure,an ope exceptionis; Iſta qõ
ẽ multũ difficilis,& examino eã late multũ in l.nãliter. §.nihil
6 cõe.d acq.poſ.Quęro,†an excipiẽdo qs poſſit allegare ꝯtria.De
hoc ſunt opi.Dy hoc tãgit in c.nullus plurib.de reg.iu.li.6. & ĩ
caſu gl.nr̃æ.& ego pleniusibidẽ examinaui ĩ l.nemo.ff. de ex-
7 cep.Dicatis vt ibi notat̃. Quęro,†vtrũ agẽdo,& excipiẽdo quis
ſibi poſſit eſſe ꝯtrius. Videbitis in auth.itẽ poſſeſſor,ſ. qui po.in
pig.hab.Et utrum excipiẽdo quis poſſit ſibi eſſe ꝯtrius, dixi ali-
quãtulum ſ.de nõ num pe auth ꝯ,qui propriã,& in omnibus
teneo contra opi.Dy.& leges quas allegat,faciunt cõtra eum.

ADDITIONES.

a Pomp.Si ex pecunia.Vide Are conſi 150.& Ale.200.vol 3.vbi loquitur in libello continente repugnantiam,etiam habente clauſulam,omni meliori modo , &c.

b Roma.Contraria.Allegãs cõtraria non auditur,niſi alternatiue intẽtaret, qa tũc requiritur exceptio a parte,ad hoc vt teneatur eligere.tex.eſt & ibi no. Ang in l Papinia.ius §.ſi inuitum.ff. de inoſ.teſt

c Pomp Modo intro. Aduerte,qđ Bar vr̃ eſſe cõtrarius i l.edita.in 3.regula cumulationis.C de eden & ibi aduerte,qa regula iſtius l.fallit,vt nõ h̃at locũ,qñ ali quis in aliquo iudicio ſuccubuit , nam poterit intentare iudicium contrarium primo,in quo ſuccubuit puta intentauit poſſeſſionem,& ſuccubuit,poterit intẽtare petitorium. per Bar.in l.naturaliter.§.nihil cõe in 1.lec ff.de acq pol Bar. in l Papin §.ſed neque impuberis.ff.de inoff te Item Bar.per tex. ibi in l Aurelius.ff.de lib.leg & quomodo debeat puniri, qui de uno iudicio tranſit ad aliud in expenſis,tractat Fel late in c.ad audientiam,el 1.extra,de reſcr.

d Ale.Gl.tñ mag.Et an libellus cõtrarius ꝓcedat,& q̃uo,& parte nõ opponẽte, ui de in §.nihil cõe.& Bal l.ordinarii.ſup.de rei uen.Et ſi plus allegat ſibi cõtraria, põt reus acceptare unum ex allegatis Et iſtud proſequitur Bal. in l. cum ꝓcum. C de lib.cau.Et limita hunc tex niſi datus eſſet ordo in procedendo, quia tunc libellus implicitus admittitur,Bal.& ibi exemplum,in l.ſi res,C.de ord.cog.ibi, ſed quia in exercitio reperitur cõtrarietas.Et hãc materiã no.limita , ut hic dixi poſt Bal Quod ſi iudex in ſententia eſt ſibi contrarius , an ualeat ſententia uide Bal.in l.ſi duo iudices.in fi.de re iud ubi dicit,quod non.

Add.Et quando allegans contraria audiatur,ultra notata hic uide latius per Mari Soc.in c.dilecti,art , o.de libel oblatio.

e Parſ.Sumus expedit in No.tñ,qđ allegãs cõtraria in alio iudicio,auditur Ita Bal ĩ rub.qđ ſit inueſt Itẽ no.ꝙ actor replicãdo nõ põt cõtrariari ſuo libello,ſm Bal. in c.1 de cõtrouer.inter ual & empto Itẽ,qđ libellus cõtinẽs cõtraria,ſeu repugnãtia nõ ꝓcedat,nec iuuet clauſula,ius,& iuſtitia miniſtrari,ut de Ale. in cõſ. 110.in 3. Vide q̃ dicit Ale in cõſ. 111. uol.1 Et de libello cõtinente repugnantiam eo,quia comprehendit uiolentiam,& clandeſtinitatem,& interdictum recuperandæ,& adipiſcendæ,actionem,& officium iudicis,& quædam alia, uide per Ang.conſi 161 inc in cau ſa quæ uertitur.

f Alex.Fallit primo.Contra hoc uit tex in l.Lucius.ff de pet. hær ideo ſm Dy. dic, quod in l.ſi patronus.iſta remedia erant contraria origine,& non effectu , quia tunc procedit dicta regula.

g Parſ.Rõ eſt Imo ẽt incertitudo eſſet cã alio reſpectu q̃ ex facto rei, ut audiatur contraria intentans,tex.in l.in cõtrouerſia,quem ponit ibi Ang.& Bar.ff.de traſ. licet Fulg contradicere uideatur,ſed debiliter pro qua communis facit eſt quod ſcripſi quomodocunque eſt incertus etiam ſi non ex facto rei contentit.in l. 1. §.quod autem.ff.quorum legatorum.

LEX II.

1 *Bonæfidei poſſeſſor,cui fuit res ſubtracta, quod remedium habeat contra eum,qui emit a fure remiſſiue.*

2 *Ex indiciis præſumitur, an emptor rei furtiua fuerit ſciens, uel ignorans,*

a **In ciuilem.** Qui emit a rẽ a fure,dño eã reddere dẽt ꝑtio
nõ reſtituto.h.d. No.hãc legẽ glo.facit duas
1 qõnes.†qđ ſi ille,cui res eſt ſubtracta,non erat dñs,ſed erat bo-
nęfidei poſſeſſor,an habeat aliquod auxilium ꝯ eum,q emit a
fure? vr̃ dicere,qđ ſic.ſ.ꝯdõnẽ ex l.ſi coloni.de agri.& cẽſi.li.11.
Dicã vobis ſ.e.l.fi.§.ſed eum in ſecundã. Quęro vtrum ille,qui
2 emit a fure ꝑſumatur†ſciẽs & particeps fraudis.[b]Gl.dicit,ꝙ nõ
b ꝑ vnam emptionẽ,ſed ſi hoc frequentaret,ſecus.Tu dic inſpi
ciendũ eſſe proquanto pretio emerit, & utrum emerit clã,aut
palã Et ſic ex iſtis indiciis dolus ꝑpendit̃,vt l.dolum ſ. de dolo.

ADDITIONES.

a Pomp.Qui emit.Limita hoc duob.modis,ut per Cep.in caut quæ incipit,ſi quis emit. Adde Iaſ.in l.ſi precium.C.de proc.

b Ale.Particeps fraudis Quia dr̃ aut ſcienter,aut ignoranter.l.eos & ibi Bal. quod hr̃ in l.ciuile.inf ꝓx.Ide.in recipiẽte pignus furtiuũ.l.ſeruus cuiuſdã.de cõd.ind. & Bar in d.l.eos.& hic ad Bar. Adde Bal.& d.Io.in l.ſi.ſ.de hære. inſt. in q.an ſi reperitur res furtiua penes aliquẽ ꝑſumatur ipſum furaſſe, uel fuiſſe participẽ furti,Bal.in l.ſi inſ.de q & quod dixi poſt Bar.in l.ſi qs ex argẽtariis §.pen. ff.de eden & Bal.hic,uide gl.in l.ciuile.inf.eo. Sed qđ ſi hoc frequentaret. Vide Roma conſi.34.Barb.conſi.42 col 3 uol 1.Ro.conſi 86 col.3 & Are.154 & Fulg. 71.*quid ſi in domo inueniatur, an ipſæ fur præſumatur D. Alcia. Tract. præſump. reg.3.præſump.19 Menoch.

LEX III.

1 *Res ad conſecrandum deſtinata,an ſtatim ſit Eccleſia.*

2 *Res tradita eccleſiæ,quod non ſtatim efficitur ſacra.*

3 *Sacra rei an committatur furtum.*

a **Si nondum.** [a]Rei nõ ꝯſecratæ, ſed ad ꝯſecrãdũ deſti-
natç ꝯmittit̃ furtũ.h.d. Vel aſr.Actio fur
1 ti dat̃ ꝯ vitricũ.h.d.Op.ſm †primũ caſum ſũmariũ,ꝙ res ſit ſta-
tim effecta eccliæ,vt l.fi.ſ.de ſacroſ.ecc.So.Dicit gl.Hic ſolũ de
ſtinauerat in aĩo.& vouerat , nõ aũt ad actũ dedicãdi proceſſe-
rat.Et bñ dicit,nã ſolo voto nõ trãſfertur dñium in eccliam,ut
l.2.& ibi no.ff.de pollic.licet aliud ſit in ꝯtibus,vt d l. fi.de ſa-
2 croſ.ecc.†Quęro,quid ſi proceſſerat ad actũ,& realiter tradideret,vtrũ tunc ſtatim efficiatur res ſacra? gl.vr̃ dicere, quod ſic,
qđ non eſt verũ,qa ſacrum non efficitur niſi ſit per Pontificem
3 ſacratũ,vt l.in tm̃ §.ſacrę.ff de rer.diu. Quęro,†vtrũ rei ſacrę
b ꝯmittatur furtum.gl.nr̃a dicit , ꝙ eſt dña inter nos & Canoni-
ſtas Nam nos dicimus,ꝙ cõmittitur ſacrilegium ſi eſt ſacra,&
c auferat̃ de ſacro,Canoniſtę dñt,qđ ſufficit alterũ ſctm̃.ꝙ dic,vt
ad l.Iul pec.l.diuus.& 18.q.4.c.qſqs.ſacrilegiũ.Sed ad hũc caſũ
op.ſ.de dolo.l.ſi ſupſtite.Sol.Aliud in uitrico, aliud in patre.

ADDITIONES.

a Barb.Si nondum.Vide Bart.per l.ſi nondum.in conſi.208.inci.quidam Martinus.

b Parſ Rei ſacræ Vide circa hoc Ro.ſing 319 inci habes.

c Ale.Alterum.Adde,qđ ergo ſi ſtatutum punit ſacrilegium,an dẽat intelligi ſm ius canonicũ vel ciuile.Dicit hic Bal qđ cũ ſtatuta ciuitatis ſunt de iure ciuili,dẽnt itelligi ſm ius ciuile,a quo cõfirmat,& hñt authoritatẽ,vt ſup.de noxali.l.1. & iõ ſi nẽbat locũ pęna ſtatuti,niſi cõcurrẽtib.illis duob.qđ ẽt ſeqtur Pau.de C a. addẽdo,q̃ ipſemet Bal no.i l.2 inf.de ſucceſſ edi. An aũt furta rerũ ſacratũ poſſint vbiq; cogi,& an dẽant remitti ad loca rerũ dẽrobatarũ,uide Bal ꝯſi 142.li.

LEX IIII.

Aduerſus eum. Diuerſæ actiones ex diuerſis delictis deſcendentes, poſſunt ꝯ eūdē per procuratorem intentari.h.d. Glo. hic quærit primo, quarē hic dicit, duntaxat. Dic, vt in gl. Quæro ſecundo, ad quid datur ſerui corrupti, & furti actio. Dic, vt in gl. Tertio quæro, vtrum iſtæ tollantur una per aliam. Dic, vt in gl.

LEX V.

1 *Indicare furem quando quis teneatur.*

Ciuile. Emptor rei furtiuę dēt ex vrbanitate reum in iudicio noīare, non ex neceſſitate. Op nemo cogitur
dicere titulum ſuæ poſſeſſionis. vt l. cogi. ſ. de petitio.hæred.So.
Non cogitur quis dicere de neceſſitate, vt in ꝯtrio, ſed ex vrbanitate
1 ſic, vt hic. Contra † hoc opponitur ex eo.ti.c.q eum fure.
So. Dic glo aliud de iure Canonico, vt ibi. Videmus.n. ꝙ tota
die Epi faciūt literas excōmunicationis, vt indicēt fures. Aliud
de iure nr̃o, vt hic. Certe decre illa non contradicit, nā ibi ſit, vt
a res furtiuæ indicētur, non vt fur indicetur.a& ꝙ qs non teneač
indicare furē, probatur: qa licet acceperim pecuniā vt indiciū
faciā, nō teneor reſtituere, vt l. 4. §. ſi tibi indicium de ꝯdict. ob
turp.cau.ergo ad illud qs nō tenebaī. Facit ad hoc l. quas. § furē ff de fur. Contra op. ꝙ qs cogīr ferre teſtimoniū, vt ſ. de teſt.
l. nullū. ergo cogitur indicare furē. So. Qñque agitur ꝯ certā pſonam, tanquam ꝯ furem, & tunc cogitur quis ſuper illa actione teſtificari, nec dr̃ tūc manifeſtare furem, ſed manifeſtatum iudicē declarare, & certū reddere. Quandoque furtum alicui pſonæ non impingitur, & tūc iudex, aut vult aliquem recipere ī
teſtem, forte ſup inquiſitione generali, quam fecit de illo furto, & cogīr qs teſtificari, & furem indicare, vt l. cōgruit, de offi
pſi. Aut alias qs officiū iudicis implorat principaliter, ut qs cogatur indicare furem, & hoc caſu non cogīr, vt hic, & p ea, q̄ ſ.
dixi. Sed rē furtiuā bñ poterit qs cogi indicare, de iure cōi, vt
dictū eſt ſ. Quandoque contra aliquem agitur rei uendicatione pro re furtiua, tunc non cogitur furem indicare de neceſſitate, ſed ex vrbanitate ſic, vt hac l. Vltimo quæro, an iſte emptor de furto ſit ſuſpectus. Dic ut in gl. & ſ. dixi ea l. in ciuilem.

ADDITIO.

a Alex. Non ut fur indicetur Vide in l. ſi ſeruus C. de his qui ad eccl. confu apoſtolam obtinendi, diſtinguentem, an qs teneatur indicare furē. Sed ſi qs iuret nō denunciare maleficium, & ita cum iuramento promittat, an ualeat iuramentum, unde ꝙ no. Inn de iureiur.in c. ad noſtram. quia non debet aperiri uia iniquitatis ad delinquendum, nec ad impunitatē delicti. Hæc eſt regula gñalis. Et unde, ꝙ no. Innoc. in c. quia plerique. de offi ord in 6 Bald. in c. 1. § item ſacramenta. de pace iur. fir. Et utrum quis teneatur reuelare, quod ſit quando per taciturnitatem poni iuſtitia, no. Inn. in c. officii. de pœ. & remiſ. & ibi de not. per Bart. & quod ibi dixi in l. utrum. ff. de parri. Adde Io. An in addi. ad Spe. in rub. de fur. de eo, qui fecit pactum cum eo, qui erat ſciens de liberando ipſum, ſi alios indicaret.

LEX VI.

Alienum. Alienando alienum ſeruum, domino non præiudicatur, & qui ſciens contrectat, furti tenetur.h.d.

LEX VII.

a Si is, cui. Qui pecuniā quā ad aliū perferendā accepit, ſibi retinet, furtū facit.h.d. Quæro, & reuoco in dubiū, cui competat actio furti, an ei qui mittebat, an ei cui mittebatur. Dic, vt in gl. quæ optime diſtinguit, cui nihil addo.

ADDITIO.

a Alex Si is cui. hęc lex debet intelligi, quando conſtat, ꝙ nuncio datur, & traditur non animo transferendi dominium Ita dixit do Io per illum tex iuncta gl. in l. ſi ubi. ff. de don.

LEX VIII.

Etiam. Si publicanus aliquam ſpeciē per uim abſtulit, & furti tenetur.h.d. Opp. ſ. de his, qui no infam. l. 2.
Gl. ſol. Tu dicas, vt ī. dicam, & verius, hic publicanus accepit aliquam ſpeciem etiam per vim ideo furti tenetur, ibi fuit ſoluta pecunia, licet indebite, vnde furtum non commiſit.

LEX IX.

1 *Vitium mora purgatur per ſtipulationem.*

Subtracto. Rei furtiuæ, vel vi poſſeſſæ periculum pertinet ad furem, & ad violentum h.d. Dicit
1 hic, q. mora purgatur per oblationem. contra, immo † videtur quod purgetur per ſtipulationem, vt l. partus. ff. de cond. fur. Huius timore glo. hic intrat illam materiam, vtrum uitium moræ purgetur per ſtipulationem. De quo plene dixi in l. eū qui ita. §. ſi. de verb. obl. & l. quoties. § vnde Marcellus. de noua. l. ſi rem. eo. ti. Dixi ſupra, quod met. cau. l 1.

LEX X.

1 *Actio furti an competat ſucceſſori.*
2 *Furtum an poſſit fieri non poſſidenti.*
3 *Differentia gl. inter furtum & plagium, an ſit bona.*

Si abducta. Res furtiua non poteſt vſucapi. & res ſucceſſori debet reſtitui, h.d. Opp. & videī, ꝙ vitium furti poſſit purgari, & ſi in poteſtatem domini non reuertaī, vt l. ſequitur. §. tunc in poteſtate. de vſuca. Sol. Intellige, reuertaī uere, vel interpretatiue, vt in contrario. Ita dicit gl. tua & bene. Opp. de l. ſed nec legatarius. ff. de cond. fur. Sol. ibi loquitur in ſucceſſore ſingulari, hic in ſucceſſore vl̄i, qui hēt conditionē furtiuā.
1 † Quæro, an ſucceſſori competat actio furti. Hic
aduerte gl. nr̃a dum loquitur de ſucceſſore vl̄i, tenet quod hēt
actionē furti ex contrectatione antiqua ex qua erat nata actio
furti dño, nō ex noua. Sicut.n. dñó ex aſſidua ꝯtrectatione nō
naſceret actio furti, vt l. et qui. ff de fur ita hæredi eius. Ita dicit
gl. hic. Contrariū tenet gl. in l. ſed nec legatarius. ff de cōd. fur.
& ff. de fur. l. ſi dominiū. Nam ex mutatione dñij ſequit aſſidua
a ꝯtrectatio,a& noua naſcitur actio furti, quod eſt notādū, vt ea
dē rōne, mutatione territorij, noua naſcit actio furti, & ſic ille
q ſubtraxit aliquid Bononiæ, reptus hic Aſſiſij cū re ſubtra-
a cta, hic poſſet puniri. De quo dixi ī d. l. ſi dñiū. † Sed ꝯ hoc dictū
b gl. op. rei, quā quis nunquam poſſedit, non fit ſibi furtū, b vt l.
hæreditariæ. ff. de fur. Sed hic hrs nūquā poſſedit iſtā rē hæreditariā ergo nō pt ſibi fieri furtum. Glo. dicit, quod iſta eſt rō, qa
facto furis ꝯtingit quod hæres non poſſideat & no glo. nam ēt
qñ ſibi ſubtrahit res hæreditaria pp factum furis, contingit, vt
hæres non poſſideat, & tñ non competit actio furti. Quid ergo
dicemus? Dic, qđ qñq; contingit, quod res ſubtracta a nemine
poſſidet, tñ iā poſſeſſa fuerat, & ab eo, cuius eſt deſinit poſſideri, tūc ꝯmittit furtū, vt l. qua rōne. § ſi ff de acq re. do. Qñq; rei
ſubtractæ erat poſſeſſio apud aliquē tpe furti facti, & dñiū poſtea peruenit ad eū, qui nūquam poſſedit, & tunc idē, quia pōt
fieri furtū ei, qui nunquam poſſedit, vt dictum eſt. Qñque tpe
furti a nemine poſſidebaī, & dñium peruenit ad eum, q nunquā poſſedit, vt in re hęreditaria, & tūc nunq̄ committit furtū,
vt l. hæreditariæ. ff de fur. & l. ſi homo. ff. de vſuc. In ſucceſſore
vero ſingulari, vt in legatario, conſtat, ꝙ ex noua contrectatione datur actio furti, non ex antiqua, vt d. l. ſed nec legatarius. ff.
3 de ꝯd. fur. † Quæro, q̄ eſt differentia inter furtum, & plagium? c
c Dic, vt in gl. quæ optime dicit, præterquam in vno, & in eo, ꝙ
dicit, ꝙ in plagio requiritur quod quis habeat conſuetudinem
hoc faciendi, quia hoc nulla lege cauetur.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Pro ꝯcordia aduerte, ꝙ Bar. allegat ꝯtrius in l. ſed nec legatari⁹. ff. de ꝯd. fur, vbi ait ꝙ hæredi competit actio furti, quando res hæreditaria ſubtrahitur hrēditate iacente & ſtat per furem quominus hæres appræhēdat poſſeſſionē rei. Cōtrar. ſi tñ allegatur tenuiſſe in hac l. ſi abducta, in ul. membro ſuæ diſtinctionis. Tu dic, ꝙ non eſt ſibi contrarius ſi bene inſpiciatur, imo concordat cū his, q̄ dixit in d. l. ſed nec legatarius, & nō obſt ꝙ dicit in ultimo membro, quia loquitur, quando tempore furti adhuc non erat dominus prout eſt hæres adita hæreditate, ſed poſtea dominium peruenit ad eum, qui nūquam poſſedit poſt furtū, quo caſu non competit actio furti, & ſic in caſu diuerſo.

ADDITIONES.

a Meno contrectatio Emerius q 13. nu. 47.
b Alex. Non fit ſibi furtum An & quando ei, qui non poſſidet poſſit fieri furtum, melius per Fano in d. l. ſed nec legatarius, ubi, ſed hic hæres nunquam contrariū ſenſit Bar. in d. l. ſed nec legatarius, uidelicet quod quādo fit per furem quominus poſſeſſionem apprehendat competat actio furti. Sed hoc nō uidetur uerum, quia eadem ratio eſſet in hæreditate, quia per furem fit quominus hæres adiuerit, poſt quam hæreditatem non apprehendit poſſeſſionis rei ſubreptæ & tamen non committitur furtum d. l. hæreditariæ Adde, an ei, qui non poſſidet, poſſit fieri furtum. Bal conſ 106
c Alc Differentia inter furtum & plagium Vide Azo hic in ſumma, de differentia inter furtum & plagium, vide & gl. in l. pe. ff. de plag.

LEX XI.

a De his. aQuod poſt aditam hæreditatem, & poſſeſſionem apprehenſam nouerca abſtulit, in furti actione uenit h.d. Opp. de l. quamuis. ī e. Sol. ibi non erat adita hæreditas, vel apprehenſa poſſeſſio, vt l. contraria quod no.

ADDITIO.

a Alc De his Vide Fulg. in l. 1. ſup de in ius uocan.

LEX XII.

1 *Partus ancillæ furtiuę, quod ſit furtiuus. & nu. 6. 7. 8. & 9.*
2 *Actio rei perſecutoria non tollitur per pœnalem.*
3 *Dubitatio nulla eſt, ubi extat caſus legis.*
4 *Idem iuris uidetur in malæfidei poſſeſſore, quod in fure.*
5 *Alter, quod etiam de tribus dicatur.*
10 *Partus uaccæ furtiuæ, an ſit furtiuus, & vſucapi poſſit,*
11 *Actio una quando tollatur per aliam remiſſiue.*

Ancillę Partus ancillæ editus penes furē, vel malæfidei poſſeſſorē, eſt furtiuus, & nō pōt uſucapi. & pro eo ꝯpetit actio furti, & condō, & perſecutoria non tollitur per pœnalem h.d. Diuiditur. Primo ponit dictum Scđo illationem. Tertio rōnem illationis. Quarto probat dictum ſuū a maiori. Secunda ibi, qua propter. Tertia ibi, cum altera. Quarta ibi cū
1 etiam. Circa hanc l. habetis notare principaliter tria. † Primo,
quod partus ancillæ furtiuæ eſt furtiuus. Secūdo, quod pro eo
competit actio furti. Tertio, quod non poſſit vſucapi. Et ſuper
2 iſtis trib. fundantur omnes illæ gl. Quarto, † ꝙ perſecutoria nō
tollīr per pœnalē. Quinto nota, ꝙ vbi caſus legis eſt, nulla, du-
3 bitatio † eſt. Melius probatur ī. de cri. ſacrile. l. 2. Vltimo † no ꝙ
4 idem iuris uī in malæfidei poſſeſſore, quod in fure. Antequam

a gl. inter&aop & iſta eſt op. grāmaticalis, † q a vter, & alter, ſm grā-
5 maticos ſūt diſtributiua duorū tm̄, ſed hic ponit dictio, alter, vt
ſit diſtributiua plurīū, ſ. triū ergo male dr̄ gl. Fateor, q. l. ē hoc no
tādū ꝯ rlam cōem. Vide gl. bñ q̄tū ad l. nr̄am hęc dictio, altera,
ſtat ꝑprie, nā hoc īportat, q actio furti pęnalis ꝓ vno, ꝯdō fur-
tiua, & rei vēdicatio, q̄ ſūt pſecutorię. ponunt ꝓ alio, vñ recte
ſtat hic diſtributio altera q. d. pſecutoria ñ tollit ꝑ pęnalē. Hoc
ꝑmiſſio venio ad mām. Hic dr̄. Partus ancillę furtiuę eſt furti-
uus Op. & vr̄, q ñ ſit furtiu⁹, vt j. ꝑ emp. l. ſi mrēm. & l. ſi ego,
§. partus ff. d pub. So. Ibi partus ꝯceptus fuit, & edit⁹ penes em-
ptorē bonę fidei, hic vero penes furē. Cōtra hoc op de fine hui⁹
l. So. ibi loqt ī malęfidei poſſeſſore. Sed, ſo. ꝑcedēs loqt d bonæ
fidei poſſeſſore. Tertio op. ff. de vſu. l. ſi aliena. §. fi. So. ſm verā
opi ibi fuit ꝯcept⁹, & editus penes hīdē furis, q erat bonæfidei
poſſeſſor. hic fuit ꝯcept⁹ penes eū furē, vł malęfidei poſſeſſorē.
6 Et iō cū q̄rit † ao ptus ancillę furtiuę ſit furtiu⁹, dic, aut iſte ꝯ
ceptus ē, & edit⁹ penes furē, vel edit⁹ tm̄, vł ꝯcept⁹ tm̄. Si apud
emptorē malęfidei, dic vt ī hac l. fi. Aut eſt ꝯceptus, & editus pe
nes bonęfidei emptorē, & tūc nō ē furtiuus, ut d. l. ſi matrē. j. de
vſuc. ꝑ emp. & l. ſi ego §. part⁹. ff. d pu. Aut ē ꝯceptus penes fu-
ris hīdē, tūc ſi qdē hrs furis ñ erat malęfidei, idē q ī ipſo bonæ-
fide. poſſeſſore, vt l. ſi aliena, §. fi. ff. d vſuc Mō hēs primū. Ve-
nio ad ſm̄, & op. q ꝑ partu ancillę, nō ꝯpetit actio furti, vt d. l. ſi
matrē. j. d vſuc. ꝑ emp. & d. §. part⁹. So. eodē mō, ibi fuit edit⁹ &
ꝯcept⁹ penes bonęfidei poſſeſſorē, hic penes furē. Contra hoc
op. d l. q uas. §. ſi ancilla ff d fur. Sol. Fateor, q ſi part⁹ ē ꝯceptus
penes furē, edit⁹ penes bonęfidei poſſeſſorē ē furtiu⁹, ñ tm̄ ꝯpe-
tit actio furti, vt l. ꝯria. Ita dt gl. tua, & bñ, q̄ uid, & gl. magna cir-
7 ca pri. Et iō † an ꝯpetat actio furti, dic bř, q d ſi qdē pt⁹ ñ eſt fur-
tiu⁹, ñ ꝯpetit actio furti, vt ſ. ꝓxime dixi. Si part⁹ ē furtiuus, tūc
r la eſt. q. l ꝯpetit actio furti. Fallit ſolū ī vno caſu qñ ꝯceptus eſt
penes furē, & peperit penes bonęfidei poſſeſſorē ; ut ex ꝑdictis
patet. Mirādū vr̄ iſtud, q d ſit furtiu⁹ partus, & ñ ꝯpetat actio fur
ti, licet qñq; hoc ꝯtingat, vt l. j. ſ. tl. i. & ī d. §. ſi ancilla Na ibi hoc
ꝯtīgit pp pſonā ſubtrahētē. ꝯ q̄ actio furti ñ pt dari. Sed hic cū
pſona furis ſit habilis ad ꝯueniēdū mirādū vr̄ cur nō ꝯpetat a-
ctio furti. Iō D. Vltrā. dñt, & bñ, q d part⁹ ancillę ñ fuit ꝑ ſe ſepa-
ratī ꝯctus, & iō ꝓ eo ſeparī ñ ꝯpetit actio furti, ſd ꝓ ancilla, & in
æſtimtōne ancillæ hēbit rō meliorationis, qa grauida, vt l. q ex
8 Pāphila, ff d leg. 2. & l īficiādo. §. īſans. ff. d fur. Sd q̄o, † q eſt rō,
q partus ꝑ ſe eēſet furtiuus, tñ nō eēſet ꝑ ſe q̄tū ad actionē fur-
ti? Dicebat do. Ia. But. multū bñ, ille, q ē ī vtero q̄tū ad ſui ꝯmo
dū hr̄ ꝓ iā nato, ñ q̄tū ad ꝯmodū alterius, vt ff de ſta. hom. l. q ī
vtero. & iō q̄tū ad vitiū furtiuitatis, vt ſic īpediat vſucapio, hr̄
ꝓ iā nato, qa ſui ꝯmodū ē, vt ñ mutet dñiū, ſed q̄tū ad actionē
furti, ñ hr̄ ꝓ nato, qa reſpicit mere ꝯmodū dñi, & nullo mō ip-
ſius partus. Venio ad tertiū, dr̄ hic, q partus ancillę furtiuę nō
pt vſucapi. Cōtra ī d. l. ſi mrēm. j. de vſu. ꝑ emp. & l. ſi ego. § par
tus. ff d pub. So. Ibi fuit ꝯceptus, & editus penes bonæfidei poſ-
ſeſſorē. hic ſecus. Cōtra hoc op. de l. ſeqī. §. de illo & § ſequēti,
9 ff. d vſuca. So. Pro † decīone huius, an pt⁹ ancillę poſſit vſucapi,
dic plenius q̄ gl. Aut partus eſt furtiuus, q qñ eſt apparet ex ꝑ-
cedētib. & tūc ñ pt vſucapi, vt hac l. & Inſt. de vſ. §. furtiuę. Aut
nō ē furtiu⁹, vt qñ ē ꝯceptus, & editus penes bonęfidei empto
rē hic diſtingue, aut emptor incipit ſcire alienā ancillā añ ptū
ꝯceptū, & ed tñ, aut poſt ꝯceptū, ſed añq̄ pareret, aut poſt ptū
ꝯceptū, & editū, & ſic poſt uſucapionē cęptā. Primo caſu īpe-
dit vſucapio, vt d. l. ſeqī. §. de illo. de vſuc. Scdo caſu, aut ſciuit
ancillā ſimplr̄ alienā, & nō īpedit vſuc. Aut ſciuit eā alienā, &
furtiuā, & vſucapio īpedit, vt d. l. iuſto. §. & poſſeſſionē. & l. nō
ſolū. i pri. ff. d vſuc. Tertio caſu, aut ſciuit alienā ſimplr̄, & nō
īpedit vſucapio Si vero ſciuit alienā, & furtiuā, diſtingue, aut
denūciauit, aut nō, vt plene diſtinguit tex. illius l ſinglis, ī l. an-
cillā ff. ꝓ ſuo. Cōtra ꝑdicta op ſupueniēs ſcīa rei alienę, nō īpe
b dit vſucapionē, hrt l. i. de vſucapione trāſformāda. So. Fallit in
partu ancillę. Rō, qa orit ex re furtiua, & idē putarē eadē rōne
10 ī qbuſdā fructib. q pepererēt ex re vitioſa vitio reali. † Quæro,
q d ī vacca, vtrū ptus vaccę furtiuę ſit furtiuus, & ꝯpetat actio
furti, & ñ poſſit vſucapi. gl. dt idē, q ī ptu ancillę, vt l. q uas. §. ſi
ancillas. ff. d furtis. gl. dt verū ī oīb. ꝑterquā ī vſucapione, nā par
tus vaccæ ē furtiuus, & ꝯpetit actio furti eo caſu, quo in partu
ancillę, ſed nō eſt idē quo ad vſuc. nā eo caſu quo ptus ancillę
vſucapit, eo caſu ptus uaccę, vel alteri⁹ aīalis ſtatī fit poſſeſſoris
iure dñi, & iō, qa dñs, nō tractam⁹ de vſuca. Hic ē tex ī l. ſeqī.
§. lana. de uſuca. Rō hui⁹ eſt, qa ptus ancillæ, nō eſt in fructu, &
iō nō efficit ſtatim bonæfidei poſſeſſoris, ſed fet⁹, uel ptus aīa-
lium ſunt in fructu, vt l. in pecudum. ff de vſuris. iō bonę fidei
11 poſſeſſor ſtatim facit ſuos. † Vlt. habemus hic uidere, quo mo-
do una actio tollatur per aliam, de quo Dy. poſuit unam ma-
gnam diſtinctionem in l. in prouinciali, de ope, no. nun. &c.

ADDITIONES.

a Ale. Gl. inter. Hic ponitur dictio alter, & dictio inter Vide latius Bar. in l. i §. quod enim in ſnita. ff. qñ appel ſit Facit l apud utrunque & quod ibi habet, mt de appel. & gl. in l. qui, utique. de nat. Alter dicitur de trib. Quid aūt differant inter ſe, alter & alteruter, uide in l. ſi ex toto §. 1. ff. de leg. 1. Adde iu. Pau. de Ca conſ. 18 quod iſtæ dictiones, alter, & ambo, uerificatur in plurib. quam duob. & de dictione, alter, uide etiam Bal. conſ. 119. lib. 1.

b Alex. non impedit uſucapionē. Verum ſuperueniens ſcientia impediat uſucapionem, & dicit, q fallit in fructu, & partu. Et adde Bal. poſt glo. in d. l. 1. de uſuc. transfor. unde tñ Bar. in l. ſi ancillam. ff pro ſuo & ea, quæ hic dicit Bar. intellige ut inf. proxi ſequitur, & quod ibi dixi, maxime per no. per Bar. in l. & ex diuerſo in prin. ff. de rei uen. quia fructus facit ſuos, ſed poteſt uſucapere, ut nō teneatur reſtituere l. ſequitur § fructus, ſecundum unam lec & ibi Bar. ff de uſuc. ibi nam eo caſu quo partus. dicit eſt Barto hic, quod reliqui hīt in lectu. quod hoc eſt uerum de quo gois non eſt l. ocupletior factus, ut habere locum uſuc. nā cū tūc teneatur bonæ fidei poſſeſſor ad illorum reſtōnem l. fructus, cum ibi not. ff. de uſuc poſſet uſuc. aduerſus illud ius poſtendi. l. in bello. §. ſi quis ſeruū, de capt. & in l. ſequitur. § fructus, eſt text. ſecundum unam lect. & ibi Barto ff. de uſuca.

LEX XIII.

a **Poſt deciſionem.** a Trāſactio impedit quem agere, nō partis perceptio. h. d. Op. de l. ſi pro fure. ff. de ꝯd. furt So. hic fuit tranſactū ſuper furto, ibi ſup ꝯdictione furtiua, vel ſuper actione furti. unde hic ſup facto, ibi ſup iure. Op ſcdo de iureiu. l. ſi duo patroni. §. idē Iul. Dicit gl. aliud in iureiurando, aliud in tranſactione. Vel dic, & verius aut fuit iuratum ſuper facto, aut ſuper actione furtiua, vt patet ex lege contraria.

ADDITIO.

a Alc. Poſt deciſionem. Vide Sal. in l. ſi de certa. ſup. de tranſac.

LEX XIIII.

a **Eos, qui.** a Qui receptatres ſubtractas, ꝓ eis furti, & ꝯdictione furtiua poterit conueniri. h. d. io ſumma.

ADDITIO.

a Alex Eos qui. Adde quæ dixi ſupra eo in l. in ciuile. & ad intellectū huius l. omnino uide Bar in l furtum ff. eo ubi dicit iſtum talem receptantem, nō puniri niſi tanquam præſtantem opem quod no. pro ſtatuto, & uide eum in l. qui uas, §. qui furē ff. eod. & quod no. in l. 1. ff. de rece & Bald. hic in q. 1 in l. crimen, & ibi Bal C. ad l. Iul. de ui. Reminal. inter conſ crim diuerſorum conſ 106 num 1. 7. Mat. conſ 53. no 19. Grāma conſi. 37 & Marſil conſi. 30. col. uult hunc receptantem minus puniri. Reminal ubi ſup nu 9 10 Menoch.

§. Furti actio. Actio pęnalis non tranſit contra ſucceſſores, ſecus io perſecutoria.

LEX XVI.

Si ſeruum. Qui uendit ſeruum alienū, eū cōtrectat, & furti tenet. h. d. Op. de l. ſi qs vxori. § neque verbo ff. c. Soluit gl. & bene, ſola venditione nō fit furtū, ſed cōtrectatione, quæ ſit propter uenditionem, committitur furtū.

LEX XVII.

a **Quamuis.** a Crimen expilatæ hæreditatis non poteſt ꝯtra vxorem intentari, ſed rei vendicatio intentabitur. h. d. Oppo. ſ. eo. de l. his. Dic, ut ibi.

ADDITIO.

a Alexand. Quamuis. Intentari poteſt actio negotiorum geſtorum l. hæres uiri. de ne ge.

LEX XVIII.

In eum. Qui ex naufragio ſurripit, tenetur intra annū ad quadruplū, poſt annū ad ſimplū. pt ēt criminalr coerceri. h. d Hic hētis auth. nauigia. q eſt noua ꝯſtō dñi Imparatoris Fed. poſita i x. col. de ſtat. ꝯ l b cc. q̄ ro quō ſe hēat iſta auth. ad l. Codicis. Rñ. edictum de icēdio, ru. & nau. nō hēt locū, niſi de his, q rapiunt tpe incēdi, vel naufragij: hęc ēt de his, q rapiūtur poſt naufragiū. Itē hæc impōnit maiorē pęnā, & reprobat ꝯſuetudinem. Op. ff. de leg. l. de quibus. Sol. Fallit in cōſuetudine reprobata per leg. ita uidiſtis hic. Quæro, quantum tempus dēat durare inſtātia ſuper bonis iſtis repetēdis. Dic, vt in gl.

LEX XIX.

1 *Fur manifeſtus, vt quis dicatur, requiritur uiſio tum acclamatione.*
2 *Soluens falſo procuratori, in quo ſibi præiudicet, uel non, nu. 4.*
3 *Cōtra ꝓcuratorē falſum recipiētē ſolutionē a debitore, qua actione agat.*
5 *Pro eadem re, quando poſſit competere condictio furtiua, & condictio in debiti contra diuerſos.*
6 *In dubio, qi non uř conſtituere procuratorē animo transferendi dñium.*
7 *Procurator recipiens ſolutionē, an in dubio videat habere bonum animū.*
8 *Actio furti, & condictio furtiua, cui competat in caſu huius legis.*
9 *Caſus, in quo per falſum procuratorem quæritur uero domino dominiū.*
10 *Procurator ſi eſt effectus nunc ribaldus, mandatum uidetur reuocatum.*

a **Falſus procurator.** a Iſta eſt difficilis l. multū. Falſus procurator recipiēdo de-
b bitū furti manifeſti, b condic. fur. tenetur. h. d. in ſumma iſta lex multū difficilis, & ſubtilis in immenſum, quā no. multū: Antequā intrem iſtā māteriam, quia iſta l. eſt imperfecta, quęro, a quo ꝯuenitur furti, an a ſoluente, an ab eo, cui debebatur. Gl. bř dicit in primo caſu, qñ recipit depoſitum, facit furtum creditori, eidēq; deponenti. quia ipſius erat pecunia. Scdo caſu, quādo exīgit debitum, facit furtum debitori ſoluenti, qa ipſius erat pecunia. Hoc tāgit hic ſcda gl. & gl. magna in prin. Dicā. j. latius. dr̄ hic,

ADDITIONES.

a Parif Falſus procurator. Hanc l reperit Ang. item quis dicatur falſus procurator, uide aliqua per Iaſon l ſi procuratore falſo de condi. ob. cauſam.

b Ale Manifeſti. Vide glo. in c. ex parte de reſcrip Bald in c 1. §. iniuria. verſ. ſeu furtum de pac iura. Et uidetur facere feſtum de iſto tex. qui dicit quod falſus procurator non dicitur facere furtum manifeſtum.

a hic.furti nec manifeſti Op. φ iſte falſus ꝓcurator teneat̃ actio-
ne furti manifeſti, qa manifeſte recepit pecuniã a ſoluẽte. Dñt
quidã,q.ſ. huic ꝓcuratori fuit ſolutũ de nocte,vel ſorte erat cę-
3 cus. Alij dicũt,φ ad hoc,† vt ſit fur manifeſtus,ᵇregrit deꝓhen-
b ſio,& ñ ſufficit ſola viſio. Truffa eſt Dic φ ad hoc, vt qs ſit fur
manifeſtus,regrit viſio cũ acclamatione, vt l.ſi qs in ſeruitute.
ff.e. Vñ hic licet viſus fuerit,tñ ꝯ eũ nõ fuit acclamatũ, iõ nõ ē
c fur manifeſtus. Op.exigẽdo,dr hic,exigẽdo Cõtra, exigere eſt ab
inuito extorquere,vt l.fideic.§.ſi rẽ.ff.de le.1. Sed falſus ꝓcura-
tor non potuit exigere, qa nõ hẽbat actionẽ,nec mãdatũ,ergo
&c.Sol.Hic exegit de facto.Vel dic φ hoc ponit ipꝓprie, quia
2 exegit a ſpõte ſoluẽte,† vt dictũ eſt.Op ex gl.q ſoluit ſcienter in
d debitũ,vr̃ donare,† vt de ꝯd.ind.l.1.de reg.iur.l.cuius per erro-
rẽ.Soluit gl in l ſi procuratori falſo.ff.de ꝯd ob cãm.& dicit, φ
hoc dẽt intell gl qñ fuit ſolutũ ab ignorãte eũ eſſe falſum ꝓcu-
ratorẽ,alias vr̃ donare Et eſt gl.ſ la.de Are. reꝓhẽdit iſtã gl. Nã
tũc ſoluẽdo qs vr̃ donare,qñ nulla alias ꝑſumptio ꝑõt eſſe, vt ſi
ſoluerit ſciẽter indebitũ tanq̃ debitũ,certe vr̃ donare, ſed quã-
do ſoluit falſo procuratori,poſſumus ꝑſumere,qđ ſibi ſoluerit,
vt dño detur.iõ donõ nõ ꝑſumit,ar.l cũ de indebito.ff.de ꝓba.
& l.eleg.ſter.§.q reprobos.de pig act ff.de ſol l.ſi cũ aurũ.Et hoc
vr̃ tenere gl ff.de ſol. l.diſpenſatorẽ. Licet Doct. ñ allegauerint
h c,certe qñ ſoluit ꝓcuratori falſo tanq̃ ꝓcuratori, ſine dubio
vr̃ donare,vt l.ſi nõ ſortẽ.§ q filio.ff.de ꝯd.ind.& ff ꝓ empto.l q
fundũ.§.ſeruus ver.qđ ſi ſciuerit, & ſic gl.in l.ſi procuratori fal
ſo,dicit verũ reprobata gl.q̃ eſt in l.diſpẽſatorẽ, & ita ibi tenet
Dy.Nõ obſt.qđ dicit Iac. de Are.qa põt eſſe alia ꝑſumptio,&c.
qa fateor.qñ ſolueret ſimpľr,vt Titio:ſed cũ ſoluit Titio.Modo
8 intro gl.Op.† ſ.de cond indeb.l.creditoris, & l.ſi ꝓcuratori fal-
ſo.ff.de ꝯd ob cãm.q̃ leges dicunt dari cõdictionẽ indebiti vel
ꝯdictionẽ ob cauſam.& ſic vr̃,φ dñiũ ſit trãſlatũ in accipiẽtẽ,
c qa nemo ꝯdicit rẽ ſuã ꝑterq̃ a fure,vt l.vl.vſufru.quẽadm.cau.
ergo,&c Male dicit hęc lex,q̃ dicit dari ꝯdõnẽ furtiuã. q̃ ſoli
dño cõpetit,vt l.1.ȷ.de ꝯd fur.Huius timore dixit Mar.quod li-
cet trãsferat dñium tñ nõ competit ꝯdic.fur Sed hoc eſt falſũ
vt d l.vlt.vſufr.quẽadm.ca & ȷ.l.1. de cõd.fur. Tñ Doc.dicũt
φ Mar.antiquus gl.illud non dixit.ſed dicit, φ furtum cõmitti
tur.& ideo ꝯ furem datur condõ furtiua,& omnia alia:qa om
nis condõ ꝯ furẽ degenerat,vt Inſt de act.§ ſic itaque. Et ſi ſic
dixit,bene dixit & dixit verũ. Gl.tñ vr̃ pro ſolutione ꝯtriorum di-
ſtinguere al ter.Dic ı gl aut ſolui ꝓcuratori falſo credens me li
beratũ,qa credebam eum ꝓcuratorẽ eẽ in rẽ ſuã,& ſic in eum
tranſtuli dñium & tũc nõ hẽt locũ actio furti,nec ꝯd furti,ſed
ꝯdõ indeb.vt ſ.de cond ind.l.creditores Aut nõ credebã eẽ cũ
ꝓcuratorẽ in rẽ ſuã,& tũc ſolui ſibi tanq̃ ſimplici nũcio, vt por-
tet ad creditorẽ:tũc ſi non portat,cõmittit furtũ, & tenet ꝯdõ
ne furtiua,& furti,vt ſ l.ſi is cui & l.falſus.§.1. ff.e. Aut nõ ſol-
ui tanq̃ ſimplici nuncio,ſed in eũ tranſtuli dñiũ, vt me faceret
liberari,tũc ñ tenet furti,ſed neq; ꝯdõne furtiua.Sed tenet ꝯdõ
ne ob cãm,nõ ſecuta cã,vt d.l ſi ꝓcuratori falſo.2.rñ.ff.d ꝯd.ob
cã.Vide gl ſuã.Iſta gl.bñ dicit,ſed non ad ꝓpoſitũ. nã hęc lex ñ
loquit in ꝓcuratore in rẽ ſuã.itẽ ſm mẽbrũ diſtõnis loqt ĩ ſim
plici nũcio,hęc lex loqt in ꝓcuratore nõ vero. Itẽ tertiũ loqt,
qñ fecit quẽ iã ꝯtrũ oõ uoĩatũ,ſ do vt facias me liberari. Vidẽ-
dũ eſt ergo,qñ ſolui ꝓcuratori falſo, vt ꝓcuratori conſtituto
ad recipiẽdã ſolõnẽ:iſto caſu loqtur proprie iſta lex.& l ſi ꝓcu
ratori falſo quo caſu dico φ ꝯ procuratorẽ falſum dat act.fur.
& ꝯd õ furtiua.& ꝯd.ob cau.vt l.ſi ꝓcuratori falſo,qa oẽs ꝯdõ-
nes degenerant ꝯ furẽ.vt Inſt.d ac.§.ſic itaq;. Vel ſi diceres hũc
f ꝓcuratorẽ falſum nõ habuiſſe aĩum intercipiendi pecuniã,da-
bit tñ ꝯdi.ob cãm Nã iſte,q accepit vt ꝓcurator, tenet ad duo
alternatiue.vel vt ſe ꝓcuratorẽ oñdat, vel vt faciat dñm ratum
hẽre.Si igr̃ neutrũ iſtarũ faciat quaſi cã non ſecuta, põt pecunia
ꝯdici Hic ē caſus in d.l.ſi ꝓcuratori falſo.& hoc eſt vtile ĩ caſu,
In quo ego ignoro vtrũ ſit verus ꝓcurator,vel falſus:nã nõ ha-
beo neceſſe ꝓponere in libello,vtrũ ſit verus ꝓcurator,vel fal-
ſus,ſed dicã ſic,qa nõ docuiſti te ꝓcuratorẽ,nec feciſti dñm ra
tũ hẽre,& ſic cã quare tibi ſolui,ceſſat,quare peto,&c.vt d.l.ſi ꝓ-
curatori falſo.Sed ꝯ hoc op.in ſimplicẽ ꝓcuratorẽ non trãsfer-
tur dñiũ,vt l.ſi ego ff de neg geſt.ergo non põt hẽre locũ ꝯd.ob
cã.qa nemo ꝯdicit rẽ ſuã,vt dcm̃ eſt.Sed dicas iſtã ſolonẽ factã
iſti ꝓcuratori eẽ recõciliatã ꝯſumptione,vt dr̃ ĩ mutuo idebito.
Vel dicas, qđ ꝯdicitur poſſeſſio,vt in mutuo,l.indebiti.§ ſed &
ſi nũmi.de ꝯd.id.Vel dicas ꝓcuratorẽ habuiſſe aĩum intercipiẽ-
di,nã ꝯ eũ ꝯdõ oĩs denegerat.Vlt opp ad idẽ. ff de cõd. ob cã.
l.ſi ꝓcuratori falſo,& l.ſi vendidero § Titius.de furtis Solu.ibi
eſt ſecuta ratihabitio.q̃ extinguit actionẽ furti, & ꝯdõnẽ furti-
uã.hic ſecus Reaſſumamus ergo qñ ſoluitur ꝓcuratori falſo,q
nunq̃ habuit mandatũ, aut eſt ſecuta ratihabitio dñi,aut nõ,&
ſi non ſequuta,aut fuit ſolutũ ab eo,q ſciebat eũ falſum,aut ab
ignorante,aut fuit ſolutũ tanq̃ ꝓcuratori in rẽ ſuã, aut tanquã
ſimplici nũcio,aut ei dedit,vt faciat liberari,aut ſolui tãquã ſim
plici ꝓcuratori,& hoc vltimo caſu dic,vt ſ.prox.dixi. Nõ hẽtis
4 hic alia Circa iſta partẽ opp.de l.cũ qs.§.ȷ.ff.de ſo.So.Ea† q̃ dixi,
hñt locũ in procuratore fundiius falſo,q nunq̃ habuit manda
tum ſed in l ꝯria fuit mandatum reuocatũ in eo q habuit mã
datum,quo caſu diſtingue.Aut procurator habuit ab initio bo
nam fidẽ,& ſoluens liberat̃ incontinenti Aut habuit animum
intercipiendi,& tunc ſoluens non liberat ipſo iure, ſed ope ex
ceptionis,tenet̃ tñ cedere creditori actionem furti, & ꝯdonem
g furtiuã,q̃ hẽt ꝯ illum procuratorem vt ibi patet. In iſto ergo
ꝓcuratore,q habuit mandatũ ſed fuit reuocatum,ꝯcurrũt qua
ſi oĩa membra diſtõnis,q̃ ego dixi ſ.in ꝓcuratore fundiius falſo
Quantum ad hoc, vt ſciamus vtrũ ipſe teneat̃ ꝯdõne furtiua,
vel furti,dẽmus diſtinguere Aut ſolutũ ē ei ſcienter, aut igno-
rãter,vt dixi in ꝓcuratore fundiius falſo.Aut fuit ſolutũ tanq̃ ꝓ
curatori in rẽ ſuã,aut nõ,iſtud mẽbrũ nõ cadit hic Nam in ꝓ-
curatore in rẽ ſuam nõ cadit reuocatio,vt l. illã ȷ. de do. Si po-
neremus reuocationẽ illã factã eſſe vtroq; ſciẽte,vel ꝯſentiente
oĩa illa mẽbra hic pñt adaptari ꝑ eaſdẽ leges Sed q̃tum ad hoc,
vtrũ ſoluens liberet̃ a creditore.vel nõ; eſt dña, qa in procura-
tore fundit' falſo ſoluẽs nullo mõ liberat̃,vt l.q hoĩem §. ſi nul
h lo.ff.de ſol In eo vero,ʰ q habuerit mandatũ,ſed eſt reuocatũ,
adhibẽr diſtõ,q̃ ponit in d.l.cũ qs.& ſ.dixi. Op.ff.de fur.l ſi ven
5 didero.§.ſi Titius.Sol.Oĩa † dixi ſ.hñt locum,qñ falſo procura
tori ſolui debitum,lex ꝯria loquitur,qñ ſolutũ eſt indebitum,
quo caſu dẽs notare dñtas tres.Prima,qa qñ ſoluit̃ debitum, ra
tihabitio ſequens tollit actionẽ furti, & condõnem furti. vt l.ſi
procuratori.ff.de ꝯd.ob.cau.Secus qñ ſoluit̃ indebitum,vt .d.§.
ſi Titius. Scđa, qa qñ ſoluit debitum ratihabitio ſequens parit
debitori liberationẽ.Sed qñ ſoluit indebitũ, ſequẽs ratihabitio
parit ꝯdõnẽ indebiti debitori,vt d §.ſi Titius.Ex his duab dñis
reſultat mirabile,qđ pro eadẽ re ꝯpetit ꝯdõ furti, quę dat̃ dño,
& ꝯpetit ꝯdõ indebiti ꝯ diuerſos Huius rõ eſt, qa prima ꝯdõ
fur.fuit data ꝯ ꝓcuratorẽ falſum cõtrectantẽ, quæ nõ tollit, li-
cet ꝑ ſequentẽ ratihabitionẽ dñiũ a debitore auferat̃, qa hoc fit
abſq; facto ſuo,vt l.& iõ,ff de ꝯd.fur.ꝯdõ vero indeb.dat ꝯ illũ
ad cuius vtilitatem fuit facta ſol.cui ꝑ ratihabitionẽ quæſita eſt
pecunia.vt d.§.ſi Titius.Tertia dña eſt,qa in indebito nõ diſtin
guimus vtrũ ꝓcurator ſit fundiius falſus,an ab initio habuerit
mandatum Rõ,quia nunq̃ vr̃ mandatum,vt indebitũ reciperet
niſi hoc eſſet expſſe dictum, vt l.ſi proc.de ꝯd.inde. Et ſi hoc
eſſet dictũ expreſſe,non poſſumus tractare de liberando ſoluẽ
tẽ, qñ indebitum eſt φ ſoluit.Sed ſi tractaremus de inducẽda
ꝯd.inde.vel danda ꝯd.fur.ſeu ꝯd. ob cau diſtinguemus ꝑ oĩa,
ꝓut eſt diſtinctũ ſ.qñ ſoluit̃ debitum ꝑ eaſdẽ leges. ꝑterq̃ in eo
quod ratihabitione cond.fur.non tollit, nec ẽt act.fur. vt dem
6 cſt ſ.† Quęro circa iſtam materiã.dixi ſ.aut qs ab initio ꝯſtituit
i ꝓcuratorem aĩo transferẽdi dñiũ aut non,qd in dubio?ⁱ Dñi q
dã qd in dubio vr̃ eſſe animus transferendi dñiũ,vt l.dotis fru-
ctus.§.ſi.cũ l.ſeq ff. de iure do Contrariũ puto in dubio, ꝑ l.ſi
ego ff.de neg geſt.Non obſtant allegata in ꝯtrum,quia ibi præ-
cedebat titulus habilis,quare in eum dominium transferat, ſci
7 licet ꝑ eũ in dominiũ. Itẽ qro, † qa ſ.dixi,aut ꝓcurator habuit
K bonũ animũ ab initio,aut nõ, qd in dubio. ᴷ Rñ.hoc ꝑpẽde-
mus eſſe ex geſtis poſtea ꝑ ꝓcuratorẽ aut.n.portauit ad dñm ſta
tim,ſed forte eũ nõ potuit reperire.aut dño portauit,& poſtea in
teruenit,tũc ꝑſumit ab initio bono animo feciſſe,alias ꝑſumat̃
aĩo malo,vt ſ.e.l.ſi is cui.& ff.ad Mac.l.ſed Iulia.§.proinde ſi ac
8 ceperit.† Quęro,& reuoco in dubiũ pro ꝑficiẽda hac lege, cui
competat actio fur.& condi.fur.in caſu l.noſtrę. Rñ.prout loq
tur in eo,q recipit depoſitũ,intelligẽdo depoſitum proprie, ita
φ dominiũ nõ ſit tranſlatũ in depoſitarium,tunc actio fur &
con.fur. ꝯpetit deponenti, nõ depoſitario, ſi non fuit in dolo,
qa non interſit ſua.item ſi fuit in dolo,non haberet actionẽ ex
impro

ADDITIONES.

a Falſus.Et quot modis dicatur falſus ꝓc.vide hic,& no.Bal in l.licet circa prin ſ.
de ꝓcu & ibi vide q̃ dixi & vide Bar.in l finali §.item ſi fundum.ff de ne geſt.
b Alex.Fur.manifeſtus.Quis dicatur fur.manifeſtus,adde Bar.in l 2.ff. eod. & Bart.
hic in 4.op.quod ſufficit quod fuerit viſus & inſultatus ſecundum acclamatio-
nem.Probatur in l.ſi quis in ſeruitute. Item ſufficit,quod ſolum apprehendatur
vt ibi,& in l 2.cum ſeq.eo.tit.
c Opp. Vide ad hoc ȷ l.in l 3.ſ. φ met cau.& in l ſi cum dotem § ſi poſt ff ſol. matr.
d Alex Videtur donare. An ſoluens ſcienter indebitum videatur donare, vide quod
ſcienter indebitum,non repetit vide Bal in d.l.diſpenſatorem & Bal hic in ver.
quarto quæritur.intellige,quando ad idem intẽderat animus recipientis, alias
non poſſet eſſe donatio,vt no. Bar.in l.3.ff.de do.& Bal hoc declarat in ver.quar
to quæritur ibi tamen Doc dicunt vide Bar.in l.quoniam ff.de cond.furt.
e Menoch Fure. Ruy conſi.143.nu 3 lib 5.
f Alex.Vel ſi diceres hunc procuratorem. Bal.hic reprehendit Bar in 6.opp.ibi ergo
non poteſt habere locum cond ſed Bal.in l ſi procuratori falſo in 4.q.ff de cod.
ind de hoc alleg.gl.in terminis. Vide ibi inquantum ad hoc,vt ſciamus.Idem te-
net Bal.in d l ſi procuratori falſo.
g Menoch.furtiuam Alb.conſi.3.nu.2.3.
h In eo vero.Contra tenet & Bal in d.l.ſi procuratori falſo.& ex his duab.&c. vide
omnino Bar in l quoniam.ff de cond.fur.
i Quid in dubio. Adde Bar.in d.l.ſi procuratori falſo.ad ſi.
K Alc.Quid in dubio Quã cognoſcatur an falſus procurator acceperit pecuniam a
debitore,bono aĩo, vel malo, adde Bar.in l.cum quis.§.1.ff de ſol ibi ex iſto ca
ſu inſurgit vanum. Idem tenet Bartol.in d l ſi procu vide Bal.hic,ibi in 7.& 8.op.

im probitate ſua. vt dicit ſcđa gl. huius l. procuratore vero q̃ re-
cipit debitum, debemus aduertere, aut ſoluit ſibi vt nūcio, &
dic vt habuiſtis no in l. ſi is cui. ſ. aut vt procuratori ſimplici, cū
in veritate nunq̃ fuit procurator, & tunc actio furti cōpetit, &
ꝯdō furt. debitori ſoluenti, vt d. l. ſi vendidero. §. ſi Titius. ff. e. Si
verò fuit procurator, ſed reuocatus, tūc idē ſi ab initio habuit
malū animū. Sed ſi ab initio habuerit bonum animum, ſtatim
fuit q̃ſitū dñiū pecuniæ creditori. & ſi pcurator poſtea interuer-
tit ipſi creditori, tenet actione fur. vel ꝯd. fur. vt d. l. cum qs. §. j.
9 Ex iſto † caſu inſurgit vnū mirabile, q̃ p falſum procuratorē
acq̃rit dño dñiū Huius rō eſt fauor liberationis Cū. n. lex velit
debitore ſoluētē falſo pcuratori liberari p ꝯñs vult p illū falsū p
curatorē q̃ri dñium pecunię dño. vt no. in l. ſi qs ſeruo ff. de ſol.
& l. cum qs §. j. eo. tit. licet gl. videatur dicere ꝯrium in l. acceptā
10 ſ. de viuc. ſed non bene. Quid ſi mandatum † non fuit reuoca-
tum expreſſe. tamen procurator conditionem ſuam mutauit,
quia eſt effectus quidam ribaldus, an per hoc videatur manda-
tum tacite reuocatum? Docto dicunt quod ſic, vt l. cum Cor-
nelius. ff. de ſol. & l. cum quis. in princ. eod. tit.

L E X XX.

1 *In delictis, quæ trahi poſſunt de facili in exēplum, punitur factum, licet non perfectum.*
2 *Diffinitio cui non congruit, nec etiam diffinitum.*
3 *Caſus, in quo hēt locū actio furti, nec tñ eſt factū furtū, nec res eſt furtiua.*
4 *Statuta q̃ recipiant extenſiuā interpretationē paſſiue ex identitate rōnis.*
5 *Statutū ſi induceret nouam formam teſtandi, in eo hēt locū lex Falcidia & Trebellianica, & materia de acquirenda hæreditate.*

a Si quis ſeruo. a In delictis. q̃ † trahi pñt facile in exem-
1 plū, punit factū, licèt nō ſit pfectū. h. d.
Diuidit. Primo ponitur thema, & q. Scđo determinat̃io q̃ōnis.
Tertio rñſio ad quędam iura, q̃ videbant̃ facere in ꝯrium. Se-
cunda ibi, nobis. Tertia ibi, licet. n. No. quod puniī affectus, li-
a cet non ſequat̃ effectus. No. hic, † q̃ cui nō congruit diffinitio
nec diffinitū Vides. n. q̃ illud non eſt furtū, cui non ꝯgruit dif-
3 finitio furti. Tertio no. † caſum, in quo hēt locū actio furti, nec
factū eſt furtū, nec res eſt furtiua. Opp. de l. j. in fi. ff. quod quiſque
iur. Potes dicere, quod iſtud eſt delictū atrox, & ſic non hēt lo-
cū illud dictum. Non puniī affectus &c. vt l. ſi quis non dicam
rapere. ſ. de epi. & cle. aliàs videt̃ ſpeciale hic propter rōnem, q̃
b in fi. legis poniī. Quæro, an id, quod dr̃ b hic de ſeruo, hēat lo-
c cum in filio Gl. dicit q̃ ſic c in l. & non tm̃ §. j. de ſer. cor. Vide
gl. hic in fi. vides ergo ſm hāc, q̃ l. noua, & odioſa, ꝯ & regulas
d iuris cōis īducta extendit̃ p identitatē rōnis. d Et ſic facit, q̃ † ſta-
4 tuta recipiūt interp̃tationē extenſiuā, ēt ad id, cuius ꝯriū eſt di-
ſpoſitū a iure cōi. Sed ꝯrium dixi tibi in l. p̃cipimus. in fi. de app.
& in auth. quas actiones, cū gl. ſ. de ſacroſ. eccle. Sol. dic quod
non eſt noſtrū hanc legē extendere ad filiū. Sed lex antiqua eſt
illa. q̃ hāc legē extēdit, nā dicit l. & nō tm̃. §. j. ff. de ſer. cor. q̃ qđ
qđ dr̃ de ſeruo, hēat locū de filio. illa lex ergo eſt illa, q̃ extendit
hanc: nō ergo iſta ſe extēdit, ſed extendit. & ſic interp̃tationem
5 extēſiuā recipit paſſiue, nō actiue. Ex hoc dico, † ſi p ſtatutū in-
duceret̃ noua teſtandi forma, an hēret locum lex Falc. & Treb.
& materia de acq. hær. & ſimilia in illo teſtō? certe ſic. Nam tūc
patit ſtatutū interp̃tationē extēſiuam paſſiue, quia lex ſe ad ſta-
tutum extendit, non ſtatutum ad legem, vt l. j. §. j. ad l. Falc. dixi
plene in l. omnes populi. in materia interpretationis extenſiuæ.

ADDITIONES.

a Alex. Si quis ſeruo. Quid ſi ſeruus perſuaſit alteri, vt ingereret, vide hic Azo in ſumma. in l. qui ſeruo ff. eo. ti. Adde Bal. de eo, qui dedit conſilium ad maleficium, q̃ eſt ſubſecutum, cuius conſi. 2 5 5. 4. lib. & vide Pau. de Caſt. conſi. 192.
Barb. Si quis ſeruo. Vide Lud. Ro. in conſi. 205. pro extenſione, de qua hic.
b Paris. Quod dr̃. Adde circa intellectum regulæ iſtius tex. quod duo caſus æquiparantur a lege antiqua, &c. & ea quæ ponunt Mod. in §. ex maleficiis. in gl. in verbo, in iudicium, Inſt. de act. vbi limitat procedere ſolum quando in eadem materia erant æquiparata a iure antiquo, ſecus ſi in diuerſa. Item limita procedere vbi in eadem [illegible] conſ. 120. Item circa intellectū huius regulæ vide Ro. omnino in cōſ. 179. Item intellige eam procedere in materia et pœnali, & odioſa, ſecus in correctoria. vide ſingul. inter Io. de Ana. conſi. 167 ad ſi. In contrarium quod imo procedat ēt in correctoriis, & pœnalibus, vide Iaſ. in l. tranſigere. C. tranſ. Item duas limitationes, & de regula vide Dec. in c. tranſlato de conſti.
c Alex. Quod ſic. Et facit iſta gl. quod in criminalib. procedatur de ſimilib. ad ſimilia quod dicas verum eſſe quo ad æquiparata, ſiue loquamur in ſtatutis, ſiue in conſuetudinib. pœnalib. tex. eſt melior de iure ſm Bal. in c. j. in §. porro. quæ fuit prima cā benefi. amit. Hoc dictum non hēt locum ſm eum, vbi duæ pœnæ imponuntur habito reſpū ad priuilegium alicuius pſonæ, q̃a tunc nulla ſi fieri extēſio de ſimilib. pſonis ad ſimiles, & de caſib. ad caſus ita eſt gl. ord. ſing. Inſt. de ac. §. itē miſta, q̃ incipit, ſi in iudicio. quam gl. tene menti, ſm Bald. & adde ſimilem in l. ſi in ver. autem, de in ius voc. adde quæ dixi poſt Barto. in l. iura. iuncta l. non poſſe ff. de leg. & has extenſiones de ſimilib. ad ſimilia intelligas procedere, vbicunque in ſtatuto, vel lege inest rō ciuilis, vel naturalis ſecundum no. p Bart. in l. j. in prin. ff. vte poſſi. & p gl. & Doct. in l. 2. eo. tit. & eſt in §. Cato. ita vt velle Bal. in d. §. porro. Adde q̃ refert Bal. in c. j. an maritus ſine v. or. io benefi. q̃ qñ hīs trahetur retro. q̃ tūc trahitur de ſimilibus ad ſimilia, quā legē trahi retro, non eſt æquū Alle. in Mo. in c. deteſtāda de conceſ. pb. lib. 6. Item adde quod in pœna priuationis vt q̃ non poſſit pcedi de ſimil. ad ſimilia, q̃a illa nunquā imponitur niſi lex hoc expreſſe dicat, in Auth. de non elige. ſecun. nub. §. ſinaut non valuerint. no. Bal. in auth. ex teſtō ſ. de ſecun. nup. Et reperio q̃ tio. voluit. Bald. in l. de his ſ. eod. & in l. ſi fugitiui ſ. de ſer. fug. Et reperio q̃ Imo in æqualiter, & qñ de accuſ. tenet expſſe q̃ ēt in pœnis criminalib. procedatur de ſimilib. ad ſimilia, &

nihil alleg. adde Bal. in l. illa. in prin. inf. de col. & quod nec gl. in d. l. ſina. de in ius voc. & q̃ no. Bal. in l. de his. ſ. eo. & q̃ dixi in l. Gallus in §. & quid ſi tantum de lib. & poſth. & qđ in criminalib. procedat de ſimil. ad ſimilia, vide Bal. in l. ſi quis non dicā rapere in prin. de epi. & cle. & vide Bal. in l. ſi re. § 1. de infam. & in l. ſi tranſigere. ſup. de tranſac. Et an ex identitate rōnis in pœnalib. fiat extēſio, vide aliquid per Imo. in l. infamē. de publ. iud. & per Bal. in l. 2. inf. de in ius ubi omnino vide, & hic p Bal. & quod procedat et in criminalib. tenet ēt Bal. in l. 2. in prin. quæ ſit longa conſue. & in l. data opera. Sed in ſtatutis pœnalib. exorbitantib. nullo modo fit extenſio, ſed Bal. in l. 2. de pa. q. fil. diſtr. & ſtatutum loquens in furto locū hēt et maioritate rōnis in ſacrilegio Bal. in l. 1. ſup. eo. & de materia p Iac. de Bel. in l. ſi quis nō dicā. de epiſ. & cle. per Im. in §. de uiro & ſm regulā, de qua hic, videlicet quod lex noua ſuperueniens in uno ex parificatis, de iure antiquo extēdit ad aliud parificatum, limita ſic niſi tractemus de remedio, aut actione concedēda. Gl. ſing. in auth. presbyteros. Adde q̃ dicit d. Abb. in c. de multa, de præb. in gl. in ver. in eadē eccleſia ibi, cōtrariū cre. io, &c. ubi probat̃. qđ ubi ſunt duo a iure æquiparata, pœna addita in vno, nō addita in alio. Tex. & gl. in c. ſi poſtquam. in ſi. de elec. in 6. & no. ad materiam, qđ quādo ſunt duo a iure cōi æquiparata, qđ ſtatutū in uno, ēt cōtra regula iuris cōis hēt locū in alio, ut uelle gl. in l. qđ uero. ff. de legib. & Bar. hic, & in l. Marcel. in prin. ad Treb. quod eſt verū, qñ æquiparatio eſt reciproca, ſecus ſi eſſent tantum in vno, ut ſi lex vel ſtatutum dicat, quod diſpoſita in magnatib. hēant locum in popularib. q̃a non erit econuerſo l. cōia de leg. no. Bar. l. 1. de leg. 1. Item eſt verum, niſi lex loquatur taxatiue. Probatur in l. fin. ubi eſt facta extenſio ciuilis, unde in auth. quas actiones. & io cor. vnde ſumitur, de ſacroſan. eccl. Et videtur de mente Cy. in d. authen. quas actiones, & ibi refert Bart. in ver. mō quæro. licet Bal. & alii cōtra in d. l. ſi in t. q. Itē fallit, niſi paritas non eſſet in vtroque diſpoſitū l. 1. §. lex. ff. ad leg. Fal. & ibi Bar. & uide ad Bar. hic omnino Bar. in l. ſi conſtante. in 3. q. ſolu. mat. vbi vr̃ velle hoc uerū ēt in diuerſa materia, adde Bar. in d. l. non tantum §. 1. Et de huius, & illius legis intellectu, vt de Inſt. de actio. §. duplum circa prin. per Mod. a contrario ſenſu.
Adde Ro. cōſ. 302. & vide ētiā Ale. de Imo. in cōſ. 137. vet. corroboro. in 1. vol.
d Poſt Identitatem rationis. Quid in caſu fauorabili, aut odioſo, an poſſit extendi ex identitate rationis, vide late Rom. in repetit. auth. ſimiliter in 49. ſpeciali pro cauſæ, inter vltimas voluntates infra ad legem Falc.

L E X XXI.

1 *Argumentum a contrario ſenſu, eſt ex interpretatione.*
2 *Bonæfidei poſſeſſor dr̃, qui cogitatione domini poſſidet, putans ſe dominū.*
4 *Diſtingue tempora, & concordabis ſcripturas.*

Apud antiquos. Eius ſerui gr̃a, pro quo q̃s ſt actio-
ne noxali conueniri, pro eius ſcō
noxali agere ñ pt̃ illo tpe, ſed poſtea ſic, & p ſcō liberi hoīs actio
noxalis nō cōpetit. h. d. Tota iſta lex diuidit̃ ī duas ptes principa-
les. Prima loqī de ſeruo Secūda de libero hoīe bona fide poſſe.
Scđa ibi, de eo aūt q̃ liber. Itē hęc prima ſubdiuidit, q̃a primo po-
nit duas q̃ōnes Scđo ponit amplificat. ouē ad illas q̃ōues cuiuſ-
dā rīæ iuris antiq ſm antiquos. Tertio ponit amplificationē di-
ctæ rīæ ſm authoritatē huius l. ex qua colli͂t q̃ōni ſolo. Quarto
ꝯcludit ad ꝓpoſitū Scđa ibi, cūq; gñali. Tertia ibi, nos aūt. Quar-
ta ibi, ſi lgit. No ex tex. iſto ibi, q̃ dā ita p ꝯiecturā, &c. cū gl. ſua,
1 q̃ ar. † a ꝯrio ſenſu eſt ex iterp̃tatione. qđ multū no. & plenè di-
xi ī l. oēs populi. ff. de iuſt. & iu. allegaui ibi hūc tex. & vide tex.
2 ibi, poſſeſſor dñi cogitatione, &c. No. † q̃ ille dī bonæfidei poſ-
ſeſſor, qui domini cogitatione poſſidet, putans ſe dominum, &
hoc eſt in ver. cum igitur tex. ibi, ipſe ea teneri non pōt, melius
formaret rīam ſm q̃ ſ. formata eſt, & ſic directe adaptaret̃ ad p̄
3 dicta. † No. q̃ vulgariter dicit̃, Diſtingue tempora, & concorda-
bis ſcripturas Hic in § nos autem. ibi, & ſic ex tempore.
3 *Titulus excuſat a fructibus percipiendis.*

§. Nos autem. Vltimo Dñs Cy. īducit hūc §. ad q̃ō-
3 nē. titulus † excuſat a fructib. pcipien-
dis, iō ſi poſſeſſor pro parte tēporis hēt titulum, p parte nō, te-
nebitur de pcipiendis p parte, pro parte nō. Sic dicit d. Cy. hic.

L E X XXII.

a Manifeſtiſſimi. a Primo ponit vnā regulā gñalem.
Scđo determinat tres quęſtiones
iuxta dictā regulam Scđa ibi, poſt principiū, ſed quęrebat̃, &c.
Item ſecunda ſicut determinat q̃ōnes, ita hēt tres partes. Secun-
da ibi, ſed cum in ſecunda. Tertia ibi, cū aūt in ꝯſinio. Redeo
ad primā partem, & prima eſt facilis, & ideo non eget ſumma-
rio. Ad iſtam regulam examinandam oppōit gl. de l. is cui. &
l. eum qui. in pr. n. & l. qui vas. §. ſi ego ff. e. Huius timore gl. tua
limitat iſtam regulam, vt habes in ea, quam vide Aducrte, iſtas
limitationes poſſemus examinare, ſed eſſet multum longum,
& dic, vt plenè dixi in l. itaque fullo. ff. eo.

A D D I T I O.

a Alex. Manifeſtiſſimi. No quod vulgariter dicitur, vide Bart. in l. ſciendum §. ſed & qui ff. qui ſatiſd. cog.

1 *Simplicitas placet, & ſimpliciter dicitur, quod eſt ſine diſtinctione.*
2 *Per electionem unius iuris, quis non uidetur alteri renunciare.*

§. Sed quærebatur. Si res ꝯmodata ſubtrahit̃, eſt
ī electione dñi vtrū agat ꝯtra
furem, an ꝯ ꝯmodatariū. & vno electo, ꝯ aliū agere nō poterit,
ſi ſciēs fuerit; ſecus ſi fuerit neſciēs, vel dubitās. Hoc dicit vſq;
ad §. ſed cū in ſcđa. Diuidit iſte §. in tres partes. Primo ponitur
thema, & antiquorū opinio Scđo determinatio. Tertio limita-
tio ſuę determinationis Scđa ibi, tales. Tertia ibi, ſi naūt neſciēs.
1 No. ex hoc §. j q̃ dixi in ſummario. Secundo no. † ſimplicitatē
placere Et ſimplr̃ dr̃, quod eſt ſine diſtōne, qđ no. facit ad q̃ō-
nem, quam dixit. bi in l. 1. in i. q. ff. de vul. & pup. & l. inter ſtipu-
lantem. §. 1. ff. de ver. obl. ibi, ſimplr̃ amittit, & de ver. ob. l. j. §. ſi
quis

quis ſimplr. vbi gl. ea ponit ſimplr. i. pure. Facit ff. pro ſoc. l. coiri.
1 facit j. d. fideic. l. camq̃ No. ēt & tene mētē, † q̃a alibi neſcio. Qui
eligit vnū ius, nō vr̃ renunciare alteri iuri, qđ ignorat ſibi ꝯpe-
a tere, vt l. mī, de inoff. teſ. idē ſi dubitat ᵃCaſus eſt ᵇ hic, quod nō
b vr̃ renunciare alteri iuri, qđ dubitat ſibi ꝯpeterē ibi, ſiuē neſciēs,
c vel dubitans, &c. Et hoc neſcio alibi, & iō tene menti. ᶜ Ad legē
noſtram op. de l. vt oēs. §. ſi ſeruus. & l. itaq; fullo § fi. co So. Hic
loquit in cōmodatario, qui nullū ius habet in re. Cōtrariū loq-
tur in creditore, & vſufructuario, q̃ habent in re, & ideo actio
furti competit tam domino pro iure dominij, q̃ creditori, &
vſufructuario pro iure ſuo, vt l. contraria. Contra hoc op. & vr̃
quod idem in eo, qui non habet ius in re, vt in fullone, vt l. itaq;
fullo, in prin. ff. e. & Inſtit. de obl. quæ ex delic. §. furti. So. Aliud
in fullone, & ſarcinatore, aliud in commodatario. Ratio quia
fullo, & ſarcinator ineunt contractum ratione vtriuſque, ideo
ſimpliciter ſubuenitur commodatario ratione ſui tantum.

ADDITIONES.

a Parif. Idem ſi dubitat. No. tñ qđ in cōtractib. dubitās, non æquiparatur ignorāti, ſecundū Bal. in c. 1. § in perpetuū p quos fiat inueſt. Vide ēt text. in materia, & ibi Bal. in c. vaſallus feudum. ſi de feu. fue. contro. Itē adde, q̃ dubitās, q̃ de facili poteſt certificari, nō excuſatur, licet ſit ſecus in errante, vide Iaſ. in l. ſi per errorem. in 3 no. ff. de iur. om. iud. vbi ponit rationem diuerſitatis, & ibi etiam in 4 amplia. ponit concor. ad regulam hic poſitam, & latius de iſta reg. quod dubitās, & ignorans æquiparentur, vide Iaſ. in l. diuinæ ff. de cond. indeb. l. 2. §. genera. de acqui. poſſ. aliqua ponit vide quæ dicit Are. in l. Domitius Labeo ff. de teſta.

b Pom. Caſus eſt. No. qui eligit vnum ius, non vr̃ alteri renunciare, qđ ſibi ignoranti, vel dubitanti competit. Facit gl. in l. 2 in fi. in fi. in verb. ceſſat ff. de condi. inde. Vide omnino in l. 4 § fi. ff. de acq. poſ. & in l. quandiu. in prin. C. qui admi. Facit gl. fi. in l. 1. in verbo ceſſat ff. de cond. inde. & tex. in l. 2 ff. qui ord. in bon. poſſeſ. & aliquid per Iaſ. in l. eum qui. ſup. de iur. & fac. ignoran. & vide ad illum text. Bald. in l. leges ſacratiſſimæ ſup. de legi. vbi vult per illum text. quod ita patcatur dubitanti, ſicut ignoranti, quem ſequitur Io. de Ana. conſi. 71 inc. viſis, & cōſideratis, quæ in facti variatione. Et pro hoc facit quod vult Dec. poſt do. c. hriſt. iph. Caſtillio ibi in l. 1 ſup. de pac. in ſol. & l. nec nos inf. de cap. & poſtli. reue. quam intelligunt, quod ibi reuera mortua mater erat, ſi tamen erat penes contrahentes debitum. Et ſic volunt, & ex illo dicto potes notare qđ de dubio aliquādo iudicamus, vt de ſciente, quia ſicut ille, qui ſcit de vita alicuius, nō pōt ſuper eius hæreditate paciſci ita nec dubitās, & imo indubio ita loquamur ſubiectā materiā, & vide Bal. in l. ſi ff. de cond. ind. & Bal. in ca. 1. § perſonam, in titu. per quos fiat inueſt. ubi limitat, vt non habeat locum in dubitante qualitatē perſonæ cum qua contrahit, quia de eo iudicamus non vt de ignorante. Et vide aliquid per Ale. conſi. 40. uol. 5 & uide tex. & ibi Bar. in l. 1. inſ. de teſt. & Fel. in c. paſtoralis de exce. & Bal. conſi. 72 & conſi. 88. & Fel. c. fi. de præſc. & Barb. conſi. 10. uolu. 2 & unum per do. i rep. Ale. in c. non eſt. §. is itaque. diſt. 8. & in c. quo iure. diſtin. 8 & La. Iare in l. quandiu inf. qui admit.

c Alex. Et iō tene menti. Not. quod eligens vnum ius, non videtur renunciare alteri, de quo ignorat, quod neſcio alibi, & an ignorans, & dubitans æquiparentur. vide quod no. ſupra de cond. indeb. l. fi. & no. Bal. hic allegan. illum tex. in l. leges ſacratiſſimæ. & etiam dicit hic Cy. & Bal. quod omittens opponere exceptionē propter dubitationem, poteſt eam opponere cum primum eſt de ipſa certificatus, & intelligit iſta Bal. hic, niſi potuiſſet ſe certificare, & noluit. t. E. vide quæ dicit Bal. in l. 1. ſupra de fal. cau. adie. Et ad dicta de ignorante, vide Bar. in l. 1. in verbo, procedo in gl. ff. ſi quis in ius voc. non ier.

1 *Commodatarius quod exigat rem a fure, qualiter intelligatur. & num. 3.*
2 *Qui ſentit onus, debet etiam ſentire commodum, & econtra.*
4 *Pro poſſeſſione rei mobilis amiſſæ nullum interdictum poſſeſſorium eſt introductum, ſed alia remedia ſic.*
5 *Remediū l. ſi coloni an hēat locū, ſi ad aliquē peruenit poſſeſſio ſine vitio.*
6 *Dominus in caſu huius legis, an poterit agere contra furem.*
7 *Fur duplici damno non afficitur.*

§. Sed cū in ſecundam.

Breuiter dicit. Si commodatarius a fure rē,
1 & pœnā exigit, nō tenetur reddere eā dño. h. d. No. † cōmoda-
tarius exigit rem a fure. quod qualiter intelligatur dicā ſtatim.
2 cundo no. † q̃ qui ſentit onus dēt ſentire & cōmodū, & eꝯ, qđ
dic, vt in r̃la iuris, & p Dy. in c. qui ſentit, de reg. iu. lib. 6 Circa
3 primum quæritur, & iſtud eſt notabile. † Quæro qua actione re
cuperabit cōmodatarius rem a fure. Nam conditio furtiua ſoli
dño cōpetit. l. 1. ff. de cond. fur. ergo cōmodatario non cōpetit.
Sol. dīt quidam, q̃ habuit ꝯditionē incerti, vt l. & iō. §. fin. ff. de
cond. fur. Iſta non eſt vera, q̃a illa loquitur in creditore, qui hēt
ius hypothecæ in re, ideo gl. tua diſtinguit optime quattuor ca-
ſus. Qñque ſubtrahitur res dño, tunc ſine dubio cōpetit ſibi ꝯ-
ditio furtiua, vt l. 1. ff. de cond. fur. Qñque ſubtrahit ei qui habet
ius in re: & tunc cōpetit condictio incerti, vt l. & iō, in fi. ff. de
cond. fur. Quandoq; ſubtrahit ei, qui nullū ius hēt in re, ſed ſo
lum bona fide poſſedit, tunc habet actionē triticariā ad poſſeſ-
ſionē, vt l. 1. in fi. cum l. ſeq. de cōdi. tritica. Qñq; ſubtrahitur ei,
qui nullū ius habet in re, nec in poſſeſſione, ſed detinet, vt cō-
modatarius, & depoſitarius, & ſimiles, tunc ei datur actio in fa
ctum. vel officiū iudicis. Ita tenet gl. in l. nō tm̄, in prin. de peti.
hær. & d. l. & ideo §. fi. de cond. fur. Subdit gl. hic, vel habebat ꝯ
ditionem, ex l. ſi coloni, de agri. & cen. Iſtud nō eſt verū, nam illa
4 condi. competit tm̄ ei qui poſſidebat, vt ibi patet. † Cōtra iſtas
gl. vr̃ gl. in l. rem quæ nobis. ff. de acq. poſ. vbi dī q̃ pro poſſeſſio
ne rei mobilis amiſſa, nullū eſt proditū iudiciū poſſeſſoriū: ſed
intelligas nullū poſſeſſoriū ſ. interdictū. Sed alia remedia de iu
re ciuili bñ ſunt prodita, vt ſ. dixi. Vide gl. quā no bñ. gl. iſta loq
tur q̃ iſta remedia dant ꝯ eū, ad quē poſſeſſio peruenit cū vitio,
5 quia ſubtraxi. † Sed q̃ro quid ſi ad aliquem peruenit poſſeſſio ſi-
ne vitio eius rei, q̃ ego tm̄ poſſidebam, vel detinebam. Glo. in l.
in ciuilē. §. e. dicit q̃ hēt locū ꝯdō e d. l. ſi coloni de agri. & cēſi
& iſta gl. vr̃ dicere ꝯ caſum l. ſiue aūt §. ſi dnob. ff. d. publ. vbi ar.
a ꝯ in eo, q̃ habuit titu. & poſſeſſionē. ᵃ Do. Inn. in c. ſepe, de reſt
ſpo. tenet idē quod gl. in l. in ciuilem alleg. c. reintegranda. i q.
b . Iſta omnia vīr ꝯ caſum ᵇ dictę l. ſubſtinēdo tñ glo. noſtrā, &
Inn. poſſumus dicere ſic, quod gl. loquit in bonęfide emptore,
quē cōſtat emiſſe ab eo, qui fuit malęfidei poſſeſſor, vt a fure,
c vnde mala fides venditoris aliqualiter afficit emptorē ᶜ ab eo,
vt in auth. malæfidei. j. de preſcr. lon. temp. alias ſi hoc nō ꝯlla-
d ret. credo q̃ nō ᵈ poſſet agi, vt d. l. ſiue aūt. § j. de pub. Quęrit gl.
6 q̃d ſi dñs † in huius l. caſu nō velit agere ꝯ cōmodatarium, ſed
ꝯ furē, an poterit. Gl. dicit q̃ ſic, vt ſ. proa. §. Sed certe p̄cedēs §.
loquit ante furem exactum. Nam poſtq̃ exactus eſt ab vno, nō
7 pōt interū cōueniri, ſm Dy. in l. licet. §. fi. §. ff. nau. cau. ſta. † Ter
tio quærit gl. poſito q̃ ꝯ furem poſſet agere dñs, an fur duplici
damno afficiat? Gl. non determinat. Tu dic q̃ non per dictam
l. licet. § fi. Vltimo q̃rit gl. cum ſecus ſit in creditore, qui tenetur
reddere pœnā, vt l. ſi pignore ſurrepto. ff. de pig. act. quare aliud
in eo, quam in commodatario, & ſimilibus? Dic vt in gl.

ADDITIONES.

a Parif. Poſſeſſionem. Vide omnino Mod. in §. ſed illæ. Inſt. de act.
b Pom. Contra caſum d. l. Alex. conſi. 200. vol. 2.
c Ale. Afficit emptorem. Et hoc etiam tenet Bal. in effectu, & bene dicit in d. l. in ciuilem. Pro quo facit quod ipſe Bal. no. in l. ancillæ. ſ. eo. & l. eum qui §. prætor. de pub. Adde do. Abb. in c. ſi diligenti, de præſcrip. & Pau. de Caſt. in l. & ideo. §. fi. præalle. ibi, tertio quærit gl. Vide hic latius per Bal.
d Pom. Credo quod non. Vide Alex. conſ. 118, vol. 2. & Barb. conſi. 42. vol. 2. & Alex. in l. 1 in prin. vol. 1. & 195 vol. 2.

§. Cum autem.

Si marito res cōmodata ſubtrahatur ab vxore. vxor ſi eligat a dño furti
conuenit. Si eligat maritus, maritus in factum pp res amotas
tenet, nec poterit mulier eligi, ſi vir ſoluendo extiterit. h. d. Op.
q̃ actio rer. amo. non dat conſtante mrĩmonio, vt ſ. rer. amot.
l. 2. Sol. ea ponit, id ē factū pp res amotas. Op. ff. rer. amo. l. antep.
Sol. ibi ponit caſus econuerſo ad iſtum, vt in gloſ. quam vide.

De operis libertorum. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Factum in tempore dicit, quod fit p modicū ante. vel poſt ſine internallo.*
2 *Operæ libertorum quomodo imponantur, & qua actione petantur. nu. 4.*
3 *Pactum nudum, an veſtiatur iureiurando.*
4 *Operæ a liberto qua actione petantur.*
5 *Neceſſitas non habet legem.*

S I tempore. Diuidit in tres partes. Primo loq̃t
q̃ñ operæ ſunt impoſitæ. Secūdo
an poſſit peti pretiū futurarum operarū hæc parti-
cula vr̃ ſibi ꝯdicere. Tertio q̃ñ operę non ſunt im-
poſitæ. Secunda ibi, ſolet aūt. Tertia ibi, cum & ſi operę Breui-
uiter dicit, quod operæ promiſſę debent præſtari, non pretiū
earū, niſi ea cauſa neceſſitatis h. d. Circa primā partem quęrit,
1 dicitur hic, ſi tpe manumiſſionis. † Quæro q̃ñ dicitur factum
tpe manumiſſionis Dic vt in gl. j. vt ſi in illo tēpore, vel modicum
ante, vel modicū poſt manumiſſionē, & ſine interuallo fuerit
2 actū, vide gl. † Quæro, qualiter operę ᵃ imponantur liberto Di-
a cit gl. per ſtipulationē, vel iuſiurandum: & eſt ſpeciale quod
pactū iureiurando veſtiatur. Vide gl. ſecūdā. in prin. hic aduerte, & no. q̃ pactū nudū non veſtit manumiſſione, ſeu cohæren
3 tia manumiſſionis, & eſt ſpāle fauore libertatis. † Op. q̃ r̃r pa-
ctū non veſtit iureiurando, ſm gl. dic vt dixi in auth. ſacramēta
ſ. ſi aduer. ven. † Quæro ſecundo, qua actione petunt operæ.
Dic bř, & hęc eſt veritas Aut operę ſunt promiſſæ p ſtipūonem,
aut iureiurando. Primo caſu, aut petunt operæ. & agit actione
ex ſtipulatu, ſiue ſint certę ſiue incertę. Aut deueniut ad ęſti-
mationem, & agit certi ꝯdōne ex ſtipulatu. Secundo caſu, q̃ñ
ſunt promiſſæ iureiu. agit in factum Dic clarius, vt hac glo. Ve-
nio ad ſecundam partē, & iſta ſecunda pars vr̃ ſibi ꝯria. Nam
primo dicit, q̃ ſolet ꝯueniri, vt aliquid det proprieris. poſtea di-
cit, q̃ pretium peti non pōt. Huius timore glo. ea ponit iſtū tex.
bene quatuor modis Vnumquēque vide, q̃a quilibet pōt ſuſti
neri. tñ illa eſt magis clara, vt dicamus, ſolet inter libertos, & pa-
tronos ꝯueniri, vt pro operis p̄teritis aliquid pręſtetur. licet pre
tium peti non poſſet, ſubaudi remanente ſaluo iure patronatus
Op. & vr̃ q̃ in caſu inopiæ eum alere non tenet, vt ff. de li. agn.
l. ſi quis a liberis §. ſi quis a liberti liberto. Dic vt in gl. Venio ad
b vltimam partē. ᵇ Ex hac † vltima parte, & p̄cedente allegat iſta
5 lex, q̃ neceſſitas non habet legē, quia lex vult q̃ libertus non co
gatur ad præſtationem pretiū operarū. fallit in caſu neceſſitatis.

ADDITIONES.

a Alex. Qualiter operæ Et adde no. per glo. & per Bar. in l. iuſiurādi. in fi. prin. ff. eo.
b Pom. Vltimā partē. Aliqd permittit eā neceſſitatis q̃ alias non p̄mitteretur. Adde Barb. in c. nulli, extra de pig. vbi ponit Ro. ſimilia. Ale. hac iu apoſt. ad Bart. adde gl. in Cle. 1 ad. ſi de reg. adde quod probat tex. ſm intellectū Gul. in l. p̄fides, in fi. ff. ſi cer. pet. & q̃ ibi no. d. Ale. quō legit cū l. p̄cedenti adde tex. in l. alienationis ff. fam. erc. Itē adde quod no. Barto. in l. 1. in fi. C. de nau. lib. 10. in l. Diui. ff. de pe. hær. vel. ſed p̄pea adde Bar. in l. ſi is qui. § fi. ff. de pig. & Ial. in l. ſubemus, i prin.

C.de

C. de ſacroſan eccl & tex in l. 2. C. de pat. q fil diſtr. & ꝙ Bar. no. in trac. repſa. in 2 q dū alle. l. pro h̃rd. § q d ſi tm̄ ff. de acq hære. Et vide ꝙ no. Bar. & do. Alex. in d. § q d ſi tm̄ gl in l. a. ff. de of. conſul. Ad tex. ea. in l. aut pror. § ſtu. vtari. ff. de his q̃ in frau. cr. vide ꝙ no. Ar. conſ. a 19 monet, ꝙ licet ſit peccatū accipere pecuniam ad vſurā, tn̄ ſi cā neceſſitatis accipiat, non peccat. vide glo. in l. auth'us ver. vltionem. C. de iud. Et ad te. ad ſ. ſi. ita regulam qua non laſ. in l. 3. ff. de officio eius. vide etiam Cæp in auth ſed nouo iure ſ. de ſer. fu. g. Item a l. te rōnem diuerſitatis pœ miſſæ poſtea per Fel. in c. cum acceſſiſſent de conſti. ubi poſtea remittit.

a Pari. Non habet legem. Vide de iſta regula, quod neceſſitas licitum facit quod alias non liceret Pa. de Leaz. in 5. q inca in C. aliis noie, in concluſione. Et vide Iaſ. in l. 1 in prio de of. eius. vide multa per Fel. in c. querelam. de iureiu. & in c. 2. de ſpon. & per Iaſ. in l. principali. 3. fallen. ſi cer. pe & quæ ſcribit idem Iaſ. in rep. legis admonendi, de iureiu. Vide quæ dicit in c. 1. in 1. nocab. extra, de pignorib. vide late Fel. in c. cum acceſſiſſent de conſti. in repet. in verbo, neceſſitas.

LEX II.

Manumiſsionis. Qui manumittit ex neceſſitate, nō hēt p oīa ius patronatus. h. d. Op. de l. Campanus. ff. eo Sol. Fallit ibi. rō, quia ſponte ꝓmiſit.
1 Fallit etiam in aliis caſib. vt hic in gloſ. Opp. ff. de bo lib. l. ēt § ſi quis nummos. So. Non habet ius patro. quantum ad ea, quæ dicuntur hac lege, ſed quantum ad ius ſuccedendi ſic.

LEX III.

Qui nummis. Ei, qui manumittit acceptis nūmis, nō debent operç. h. d. in ſumma iſta lex.

LEX IIII.

a Si quam. Precium operarū ꝓmiſſum pōt peti, tn̄ ex hoc exigēs, ius patronatus ammittit. h. d. In hac lege fuit q̃dam opi. inter Azo. & Hug. de Porta Rauenna. & Hug. dicit, ꝙ ex ſola conuentione de ꝓcio ꝑdit ius patronatus. Azo dicebat, ꝙ exactione tm̄, vt per hāc l. & ita communiter tenet. Vltimo, in iſta materia diſtingue, vt diſtinguit hic plene ꝑ glo.

ADDITIO.

a Ale Si quam. An ex ſola conuentione de precio operarum perdatur ius patronatus, & an ius competat, vide Bal. quod ex ſola conuentione.

LEX V.

Mater tua. Eatenus, quatenus qs de neceſſitate manumittit, operas imponere non poteſt. h. d.

LEX VI.

a Liberti. a Hæred. extraneis vel mariti non debent operç. h. d. Op. ſ. de in ius voc. l. 2. Sol. Ibi loquit̃ in operis, quæ conſiſtunt in non faciendo: vt in non vocando in ius, & ſimilia. Hic de his, quç in faciendo conſiſtunt.

LEX VII.

Nec patronis. Pro operis futuris nō licet mercedem recipere, ꝑ præteritis ſic. Itē duo filii liberant libertum a prçſtatione operarum. hoc dicit.

LEX. VIII.

Si tuis. Emptus ꝓpriis nūmis, & manumiſſus, non dēt ſuo patrono operas, & ab eo nō reuocat̃ i ſeruitutē. h. d.

LEX IX.

a Libertæ. a Vxor non dēt vt liberta operas viro ſuo, ſed eo inuito pōt diuertere: tenetur tamen præſtare operas viro ſuo, tanquam vxor, non tanquam liberta. h. d.

ADDITIO

a Alex. Libertæ. Tu dic tamen, quod ſi iſta fuit manumiſſa ex cauſa fideicommiſſi, poſſet te inuito diuertere

LEX X.

1 *Qui non honoratur honore pecuniario, non pōt onere fideicōmiſſi grauari.*
2 *Tempus adiectum libertati, videtur repetitum ad limitandam prçſtationem in conditione libertatis adiectam.*

Titius. In toto Codice non eſt lex, quç incipit, Titius, niſi
1 iſta. & legit̃ duob mod. Scdm vnā lec. hr̃ h. d. † Qui non honorat̃ honore pecuniario, non pōt onere fideicōmiſſi grauari. h. d. ſm vnā lec. No ꝙ dixi in ſummario, probat̃ in l. plane. la 2. § fi. cū l. ſeq ff. de leg 1. Secūdū aliā lec. breuiter hoc in-
2 tendit. † Tempus adiectū libertati, vr̃ repetitum ad limitandū præſtationem conditione libertatis adiectam. h. d. ſm aliā lect.

ADDITIO.

a Alex Liberti. Adde no. Bar. in l ſi non fortem. § ſi libertus. ff. de cond. indeb.

LEX XI.

Quod ex liberta. Filii libertorū ſunt ingenui, & matrimonium liberat mulierē, a præſtatione operarum. h. d.

LEX XII.

Qui manumittuntur. Bf h. d. Liberti pñt moratari vbi volunt, nec pñt reuocari i ſeruitutē, niſi ex cā igratitudinis h. d. Nō hētis hic alia LEX XIII.

In redhibitione. Qui alienum retinet libertum, tenetur ad reddendas operas. h. d. iſta lex in ſumma.

De bonis lib. & iure patro. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Publicatis bonis veniunt ea iura in fiſcū, quæ veniunt in extraneū hrdē.*

a Multum intereſt. a Datio pecuniç, & pactū de manumittēdo cū futuro dn̄o, perimit contratab. ſecus cum p̄fti. Itē fiſcus ſuccedit in ius patronatus. h. d Op. de obſeq. lib. l. Titium puerum. Sol hic loquitur, qn̄ ſeruus facit pactum cū dn̄o, ibi dominus fecit pactum cum extraneo. Op. ſcdo de l. cū affirmes. de li. cā, & ff. ſi li. ing. eſſe di. l. 2. Sol. Nō cogit̃ dominus manumittere ꝑ ſe, vt hic, ſed hortabit̃, vt in ꝓmio. Item opp. & vr̃ ꝙ ius libertorū nō veniat ad fiſcum, vt ff. ad le. Iul. ma. l. eorū. Sol. Ibi fuit ꝯdēnatus ex capitulis l. Iul. ma. hic vero ex eo, ꝙ aliqd ꝯ Principem cōmiſit. Op. de l. 3. ff de interd. & releg. So. illa eſt vera, qn̄ ꝯdēnat̃ ex alio crimine, tunc ea iura patronatus, q̃ in extraneū hrdem tranſirent, trāſeūt ad fiſcū: q̃ vero ad ex̄neū heredem non tranſirent, nec ad fiſcum tranſeunt. Ita dicit glo. q̃ vide, & no. & tene menti, quæ eſt veriſſima, quā tenēt Doct.
1 Ex qua no. † ꝙ qn̄ bona publicantur, non veniunt in fiſcū ea, q̃ veniunt in hæredem extraneum, quod no. perpetuo.

ADDITIO.

a Alexan. Multum intereſt. Ex qua no. bene facit lex, Imperator. de fideic. lib. Adde Bar in l. iura. ff. de iure pat. melior gl & Bar in l eum qui ff. de interd. & releg.

LEX II.

Si liberi. Si patronus patitur libertū cū ancilla Principis habere ꝯſortium, ius patronatus amittit. h. d.

LEX IIII.

a Si quis. Qui remittit ius patronatus, omne ius ꝑdit p̃ter reuerentiā, a & ius reuocandi in ſeruitutē. Op. ff. eo. l. Paulus patroni. Sol. Aliud eſt remittere ius patronatus, aliud ē concedere liberam teſtamenti factionem. Itē opp. de l. ēt. § 1. ff. eo. Sol. ibi concedebatur a Principe libera teſtī factio: ſecus ſi a patrono, vt dictum eſt ſ. Vltimo habemus hic tractare ius patronatus, quod gl. ponit in vltima gl. quam vide per te ipſum.

ADDITIO.

a Alex. Reuerentiam. Fortius dicas, qđ iuri reuerentiali quis non pōt renunciare. l. alia. § eleganter. ff. ſol. mat. & hic Bal. Et facit iſte tex. verum ſi eccleſia ſit exempta, ſeu ſublata per eſm, quod nihilominus ei ab ipſo diocœſano dēt pſtari reuerentia per calum. in c. paſtoralis, de do. in c. cum venerabilis, de cenſi. Item faciunt prædicta pro priuilegio l. ad egregias, de iureiu vt non poſſit ei renunciari, de quo per Cy. in l nec honore ſup. de epiſ. & cle. Pro quo vr̃ tex. in ca. 2. § cæterum de iureiu. in 6. vbi moniales non poſſunt renunciare illi priuilegio, videlicet ꝙ iudex debet mittere tabelliones ad examinandum. Et dū dixi ſup. de eccl adde tex. in l ſed ſi hac. § patronum. in ver ſed ſi. ff. de in ius voc. & ibi ꝑ do. Bal. & Ang in l. alia, § eleganter. ff. ſol. mat. vr̃ tn̄ qđ iuri reuerentiali quis poſſit renunciare in ſpē, per l. quamuis. in ver inuitus. ff. de in ius voc. iuncta l. Mariua. C. e ti. & no Doc. in l. ſi. e. tit. Et hoc iō, quia ipſo actu pſtandæ reuerentiæ patronus cōſentiebat nō pſtari, & idē eſſet in caſu d § eleganter. in ipſo actu exactionis, vr̃ cōſentire reuerentiā ſibi nō pſtari. probat̃ in l ꝙ nomine. iuncta l. ſeq. de cōd. ind. Prima. Præter reuerentiam. Per iſtum tex. Alex. & Bal. hic, quod ius reuerentiæ nunquam tollitur per exemptionem, de quo late per Fely in ca. cum non liceat. de præſcr. & in hoc eſt ſingularis iſte tex. ſecundum Rom ſing 453.

Si in fraudem patro. a liber. aliena. facta ſit. Rub.

LEX PRIMA.

SI in fraudem. Alienata in fraudē patroni, poſſunt per patronū reuocari, niſi ratū habuerit. h. d. diuidit̃ i tres partes. Primo dicit, quid poſſit reuocari per patronū. Secūdo, qua actione. Tertio ponit vnā exceptionē, ſi patronus ꝯſenſerit. Et ſecunda pars incipit in l. 1. Tertia ibi, verum. Op. de pe. hę. l. qđ ſi in diem. § pen. Non conceditur reuocatio per petitionē hæreditatis, vt d. l. quod ſi in diem. ſed per Caluiſianam ſic, vt hic, & in l. proxi. Op. ff. eo. l. 1. Aut libertus alienat in vltima voluntate, aut inter viuos. Si in vltima voluntate, non requiritur fraus, in l. contraria. Si inter viuos, tunc requiritur, quod in fraudem ſit factum, vt hic. Item Op. & vr̃ ꝙ inter viuos nō requirit̃ fraus, tamē vr̃ obſtare qđ hr̃. ff. e. tit. l. ſi libertus. & l. ſeq. Sol. Quatenus in ꝯtu ſerui facto a liberto ꝯtinetur donatio, ſolus ſufficit euētus, nec fraus requirit̃. Sed inquātū ꝯtineret aliū ꝯtū onerosū reqrit̃ fraus, vt hic. Iō Cy. ponit vnā diſtinctionē valde longā, & fuit Iac. de Rau. & ſummat totum ti ff. ſi quid in fraut. pat.

LEX II.

1 *Patronus ſuccedit liberto ab inteſtato, liberis non extantibus.*
2 *Frater liberti, an excludat patronum ab inteſtato.*
3 *Patronus accuſans libertum quando amittat ius ſuccedendi.*
4 *Filij diuerſorum patronorum, qualiter ſuccedant liberto.*
5 *Patronus licet ſit hæres liberti, tamen reuocat alienata per eum.*
6 *Hæres quando veniat contra factum defuncti.*
7 *Filius inſtitutus in legitima, licet hæreditatem adiuerit, tamen poteſt alienata in fraudem reuocare.*
8 *Alienata in fraudem qualiter reuocentur.*
Actiones reuocatoriæ ſunt quatuor. ibid.
9 *Ratihabitio patroni quod tollat iſtam actionem.*
10 *Titulus iſte, an habeat locum in filio, in cuius fraudem pater alienauit.*

1 Defuncto. No. hic, † quod liberto, ſuccedit ab inteſtato patronus. Contra iſtud opp. Inſt. de ſuc. lib. in prin. Sol. hæc ſm illam intelligit̃, ſ qn̄ non extabāt liberi. Pro
2 hui' declaratione quærit gl. primo, an frater liberti excludat patronum

tronum. Quidam ꝙ ſic, vt Inſt. de ſet. cog. circa prin. Io. cõtra,
vt ff. de ſuis & leg. l. inteſtato. in prin. l. liberto ſine liberis. ff de
bo. lib. Item q̃rit, an per accuſationẽ capitalem factã de liberto,
† ſuccedẽdi ius perdatur. Diſtingue † duos caſus. Aut qs accuſat
libertũ ꝓpriũ, aut libertũ, paternũ, aut auitũ. Primo caſu nõ ꝑ-
dit ius ſuccedẽdi, vt l. ſi filius. §. erit. de fideic lib. Scđo caſu qñ
accuſaret paternũ, vel auitũ, ꝑdit ius patronatus. Ita loquit l. qui
cum maior. de bo. lib per totã l. Ex eo patet, ꝙ firmius iura q̃rit a
4 ſe, q̃ ab alio, vt d. §. erit. Quæro, qualiter † filii patronorũ ſucce-
dãt. Gl. tua dicit, & bene. Tu debes ſcire, ꝙ illud, quod de iure
Auth. dicit, ꝙ filij fratris ſuccedũt vna cũ patruo, habet locũ in
ſucceſſione ingenui, nõ in ſucceſſione libertorũ. Nam filius pa
troni ꝓfert nepoti ex alio filio patroni. Itẽ vnus patronus viuẽs
ꝓfert filio alterius patroni mortui. Vide gl. q̃ hoc dicit ſatis cla-
5 re. † Secũdo habes notare ex hac lege. ꝙ licet patronus ſit hæres
liberti, tñ reuocat alienata ꝑ eũ: vide tex. Cõtra hoc opp. ſm hoc
plus põt hæres, q̃ defunctus. ꝯ l hæredẽ, de reg. iur. Dicit gl. hoc
ideo, qa æs alienũ, eſt, q. d. defuncto nõ debebat, ſed hrẽdi debet.
Cõtra hoc opp hæres nõ põt reuocare factũ defuncti, vt ĩ de
lib. cau. l. ſi ab eo. & ſ. de rei vẽ. l cũ a matre & l. vẽditrici de reb.
a alie. nõ alie. Sol gl. a hoc ſpãle b Vel magis dr̃ debitũ accipere, q̃
b hæres eſſe in lucratiuo. Ita dicit gl Solue iſtud ꝯriũ † clari⁹ q̃ gl.
6 duob mo. Primo ſic, ꝙ hrs nõ venit ꝯ factũ defuncti, niſi factũ
in fraudẽ ipſius. hæredis. Vel aliter, & melius, hæres nõ venit ꝯ
factũ defuncti. Verũ eſt in eo hærede, q ex hæreditate dr̃ lucrari
ſecus in eo cui hæreditas eſt debita. Hic eſt caſus in l. noſtra Ex
7 hoc † patet, c quod filius inſtitutus in debito bonorũ ſubſidio,
c licet hęreditatẽ adierit, nõ ꝓhibet alienata reuocare ꝑ q̃relã
inoffi donationis, vel inoſ dotis. Tene mẽti. De quo dicã clari⁹
vbi gl ſe extẽdit ĩ hoc, ſ̃ de rei ven. l. cũ a matre. & ĩ. de lib. l. fi. §.
8 in cõputatione. Tertio no. † ꝙ hęc reuocatio fit ꝑ actionẽ Ca-
d luiſianam. Cõtra, imo ꝑ Fauianã, vt ff eo. l j. §. fi. Huius timore
dicit glo. ꝙ debes ſcire ꝙ quatuor ſũt actiones reuocatoriæ ſ.
Caluiſiana, Pauliana, Fauiana, & ĩ factũ reuocatoria, ꝙ, dic vt ĩ
gl. hic. & Inſt. de actio. §. itẽ ſi qs in fraudẽ. & ibi ꝑ Dy. Doct ve-
ro Vltramontani dicũt, ꝙ nõ ſunt niſi duæ reuocatoriæ, nam
Caluiſiana, & Fauiana eſt vna, vt d. l j in fi. ff. eo tit. & hic. Et ideo
hẽt duo noĩa, qa ꝓtor q eã induxit, ſuit binominis, & ita q̃ da-
tur patrono Pauliana, & in factũ ſilr eſt vna & eadẽ. Nã in fa
ctũ vlr dr̃ oĩs actio deſcẽdẽs ex edicto ꝓtoris, vt l. fi ff. d eo ꝑ quẽ
factum erit. Nam iſta cognominat in factum Pauliana, qa præ-
tor ille cognominatus fuit Paulus Certe lo. ĩ arbore ſua tenuit,
quod eſſent quatuor actiones, & ideo fecit quatuor circulos, ſeu
cellulas, & nos ita cõmuniter tenemus. Venio ad vltimam par-
9 tem † Hic habes ꝙ ratihabitio patroni tollit iſtam actionẽ. Cõ-
tra ff. eo. l. viuus Sol. ibi donauit benemerenti, ideo nõ poteſt re
uocari, hic ſecus. Quæro, circa iſtam partem dr̃ hic, ꝙ põt patro
nus poſt mortẽ liberti ratum habere. Quæro, qd ſi ante mortẽ
ratum habeat, an poſſit? Et gl. arguit ꝓ, & ꝯ, finaliter determi-
10 nat, ꝙ idẽ ſiue ante, ſiue poſt, vt l. nõ vr̃. ff. eo. Vltimo † q̃rit e gl.
e an iſte titulus locum habeat in filio, in cuius fraudem pater alie
nat, vt priuet eum legitima. Breuiter gl tua determinat ſic. Aut
loqmur in filio arrogato, & habet locũ iſta materia, vt l. fi ff eo.
Aut loqmur in filio legitimo, & tũc ſecus, vt l. nõ vſque ff. ſi qs
a pa. fuc. manu. Ita dicit gl. & bene. Sed cõtra hoc vr̃ caſus extra,
de teſt. c. Ray. ꝓpter illam decretalem dicunt quidam, ꝙ hodie
inuenta eſt noua reuocatio: quia filius reuocat alienata ꝑ patrẽ
in fraudem. Sol. ibi loquimur de quadam conſuetudine ciuita
tis Tuſcanæ, de iure communi dicit verum iſta gl. quod no.

ADDITIONES

a Barb. Sol. gl. No quod filius habet legitimam ti. lucratiuo. Vide l. emancipata. ſup. de iur & facti igno. alias l. 2. & ibi Bar & Bal. vide ꝙ no in l. ſi quis legatum. §. ſi vero. ff de fal. & no i l. in ſuis, de lib. & poſth. & l ſi inf. de codi. & l. 1. inf de impo. lu. deſcri. lib 10 & ibi ad Bar multa no Ang hic quod hoc conſiderato ſi filio re linquitur legitima à patre, & ab auo, non debet habere niſi vnam, ne duæ cauſæ lucratiuæ incidant in idem. Ita dicit fuiſſe iudicatum Peruſij

b Ale. Hoc ſpeciale. An hæres poſſit venire contra factum defuncti, vide no in l. cũ a matre. C. de rei ven & in l. ſi creditorib inf de ter ꝑg. da ma & quæ no. Bal. ibi. vide in l Lucius, ſol. mat & in l. cum ver. de vſuc. & hic etiam per Bal.

c Ex hoc patet Adde Bal. in l. 1. de inoff dona in ver. 2. conclu vbi idem tenet gl & Doc. in l. 2. ſup. de inof. dona. vide in l filio inf. quæ in frau cre

d Alex huius timore. Quot ſunt actiones reuocatoriæ. Adde Bar. in l. hac in factũ ff. quæ in frau cre. & ibi tenet ꝙ ſunt tantum duæ, licet aliter hic. & adde quod inuenitur tex. qui dicit, ꝙ Caluiſ. detur creditori, licet gl. hic illud dicat Fauianã, & Caluiſ. non vt eſſe idem. ff ſi quid in frau patr. vbi eſt copula, quæ ponitur inter diuerſa Item eſt dare interdictum fraudatorium, de quo probatur in l pupilli debitor in prin. d. ſol. ibi breuiter gl. tua Vide plene per Mod. Inſt. de act. § item ſi quis in frau & late per Bal. in l 1 ſup de inoff dona. ſed placet quod emptor ſi participauit fraudem poſſit contra eum agi de dolo, vt refert hic Bald. alias ſit vera opinio Bar.

e Barb. Vltimo quærit & facit tex. ſec Ang in l lege Cor ibi, nulla bona in ciuitate relinquit de vul & pup. ergo filius non poteſt conqueri, ſi pater alienat oĩa bona ſua. Nam põt illa prouenire in matre l. 3 ſup. de inoff. dona. l. cũ a matre. ſup de rei ven. per gl hic. & Ang & vide eundem, & ibi multa addidi in Auth. de hære. & Falc. poſt prin. Sed valde obſtat gl. in §. præterea Auth de hęre & Falc. Ang. hic dicit illam gl reprobari ibi autem ſaluat, & facit tex. ſing. & per illum tex. poteſt ad concordiam reduci. c. cum ſcimus. de reg quem alleg Bald in auth. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccl.* Roet. q 16 nu. 15. 16. Menoch.

De obſequijs a lib. patrono præſtandis. *Rub.*

LEX PRIMA.

Contra patronum. Quæro, vtrũ hæc lex dicat verum ſiue nomine proprio, ſiue alieno libertus agat? gl. vacillat in hoc. Breuiter iſta eſt veritas, quod agat alieno nomine poteſt intelligi duob. mod. Vno modo nomine alieno, hoc eſt, ex facto, quod ex alterius ꝑſona depẽdet, licet quis in iudi-
a cio agat a ſuo nomine, & ita ſumitur in l. furti. §. illud plane. ſ̃. de his qui not. infa. Et iſto modo libertus non poteſt intentare famoſam actionem ꝯ patronũ, vt ſ̃. ſi m. non geſſ. l. j. ff de iniur. l. nõ ſolum. §. quanquam. Alio modo alieno nomine intelligit, qui alieno nomine eſt in iudicio, vt procurator. vel curator, & ſimiles, & tunc poteſt alieno nomine, vt l. quæſitum. ff. de in ius voc. Quæro, hic dicitur, famoſum; quid ſi tantum de facto infamat, & non de iure? Reſpon. idem, vt l. honori. ff. eo.

ADDITIO.

a Alex iudicio agat Vide Bar. in §. alieno. d. l furti.

LEX II.

Libertæ. Legitime nupta liberta non præſtat obſequiũ. hoc dicit.

LEX III.

Etiam. Dare pecuniam domino præſenti pro libertatione iura patronatus non perimit. hoc dicit.

LEX IIII.

a Si manumiſſori. a Libertus nõ debet ꝯ patronum vim, vel audaciam inferre, vel cũ in ius ſine venia vocare. h. d. Videbitis hoc ĩ. eo. l. 3.

ADDITIO

a Bar. ſi manumiſſori. Et no. ſecundum Ang. contra arrogantes, & maxime Doctores, quos de teſtatur Io. And. in proœ 6.

LEX V.

Etiam. Liberis patronorum damnatorũ debet obſequiũ & cis ꝯpetit ius reuocãdi libertos in ſeruitutẽ. h. d.

LEX VI.

Libertos. Liberti debent obſequium, & ſeruitium patrono portabile, nõ durũ, & importabile. h. d.

LEX VII.

Neque libertis. Priuignis, & filiis patroni debet reuerentia, alias punitur libertus. hoc dicit.

De libertis, & eorum liberis. *Rub.*

LEX PRIMA.

Non eſt. Qui ex neceſſitate manumittit, ius reuocandi in ſeruitutem non hẽt. h. d. iſta lex

LEX II.

1 *Libertus reuocatur in ſeruitutem ob leuem offenſam factam domino.*
2 *Factum patris non nocet filijs antea natis.*
3 *Facilis deſcenſus auerni &c. vel difficilius reſurgitur, quam cadatur.*
4 *Vaſallus committens felloniam, quod non noceat filijs antea natis.*

a Si manumiſſus. a Pro leui iniuria in faciendo commiſſa libertus reuocat in ſeruitutẽ
b ꝙ filiis poſtea naſcituris nocebit: & reuocat⁹ ĩ ſeruitutẽ abſq;
1 licentia principis, ad libertatẽ per duci nõ põt h. d. No hic, † ꝙ qs
2 ꝑ leui offenſa reuocat in ſeruitutẽ. No. † ꝙ factũ patris nõ no-
3 cet filiis antea natis. † Tertio no. c ꝙ facilis eſt deſcẽſus auerni,
c ſed reuocare gradum &c. Vel dic, difficilius reſurgit, quam ca-
dat. De hoc ponit gl verſum Virgilii, ꝙ dic, vt in gl Op. o ĩ. de
libe. cau. l. ſola. So. ibi loqt de leui offenſa commiſſa in om ttendo, ſed hic in faciendo. Op ſecdo in Auth. vt liberti de cætero. §.
illud. Sol. Dñt qdam, ꝙ illa auth hodie corrigit iſtã l. Gl. ꝯ, quia
ibi loquit qñ patronus remiſit ius patronatus Op. & vr̃, ꝙ delictum partis non nocet filiis, quia filii nõ ſequunt ꝯditionẽ patris, ſed matris, vt l. patrũ. ſ̃. de rei ven So. intellige ibi de filijs, q naſcunt ex ancilla ipſius patroni. Vel dic, ꝙ erat talis ꝯdõnis, ꝙ partus eã ſequebat, vt vidiſtis ſ̃. de ſer. fug l. vlt. Vlt gl. nĩa fi. numerat caſus, ꝑ quos libertus reuocat in ſeruitutẽ. Dic vt in gloſ.
d Vlt. gl. inducit d in arg ꝙ ſi pater, † qui habet feudum, commit
4 tit felloniam, non noceat filiis antea natis. Vide gloſ. iſtam ſup
verbo, nati, & dic plene, vt ibi, & quæ dixi in l. cum ratio de bo.
dam. & in l. cum qui. ff de interd & rele.

ADDITIONES.

a Alex Si manumiſſus Et facit gl. ad q an offenſa facta plurib. poſſit remitti ab vno aliis inuitis. & vide gl mag. in l. ſi quis hac § quoties alleg.

b Pariſ In ſeruitutem. Iſta l loquit de remittente in ſeruitutem. Quid aſit in. remittente in ſeruitutem ex debito ſuo, an poſſit a dño manumitti, vide Ro. ſin. 714. inc. nullus. Ité ad primũ dictũ vide Iaſ. in l. 1 § & poſt operis. de ope. no. nunc.

c Pom Tertio no Vide ad hæc aliqd ꝑ Fel. i c. ex litis de conſt ꝙ ibi Barb. in 31. ad fi. & Ro. conſi. 456 vbi in 2. dub per hanc l dicit, ꝙ ciuitas data aliquib ꝙ ꝑ ſuperuenientem guerrã fuit extincta, non reuiuiſcit, licet iterato ſuperueniat amicitia.

d Alex Vltimo gl inducit. Delictum patris, an noceat filiis in feudis, plene in l. cum qui. ff. de interd. & releg.

LEX

LEX III.

1 *Actio ingratitudinis, an ſit proprium nomen.*

Liberti. Reuerẽtia debẽt hęredib. extraneis: & officiũ
iudicis implorarĩ pro ingratitudine coercenda.
1 h. d. Quæro vtrum † actio ingratitudinis ſit ꝓpriũ nómen actio
nis? Quidã dñt ꝙ ſic. Gl. tua determinat ꝯriũ, qa imo eſt officiũ
iudicis, quo coercetur ingratitudo l. be quod no. & ita dicit gl.
hic, & ſ. tit. j. l. pen. & l. ſi manumiſſor. & ita cõiter tenetur. Io.
ponit in arbore vnã cellulã, in qua poſuit ingratitudinis actio-
nem: tñ vt ipſe dicit, hanc qdã dñt nõ eſſe actionẽ. illa eſt verior

LEX IIII.

Libertinæ. Liberti, & eorũ liberi pp ingratitudinẽ re-
uocanĩ in ſeruitutẽ. h. d. Op. ſ. eo. de l. 2. Sol.
pp delictũ pr̃is nõ reuocanĩ in ſeruitutẽ filii, ſed pp delictũ eo-
rũ propriũ ſic, vt hic. Op. de l. hr̃s. ff. de obſeq. So. viuo liberto de
bent filii liberti reuerentiã patrono, ſecus eo mortuo, vt l. ꝯtra.

De iure annulorum aureorum, & de natalibus reſtituendis. Rub.

LEX PRIMA.

Natales. Ciuitas non poteſt reſtituere natalib. hoc
dicit.

LEX II.

a Aureorum. a Ius annulorũ aureorũ non facit imagi-
narie nataliũ reſtõnẽ, ſed vere, h. d. Vide
l. j. huius tit. ſup ver. a nobis, qñ filius ſpurius legitimaĩ, an de-
beant citari agnati. de hoc dicẽt in l. nã ita diu°. ff. de ado. ibi gl.

ADDITIO.

a Ale. Aureorũ No. hic gl pro no. q̃ facit, ꝙ licet ſcholaris habeaĩ ꝓ ciue, hoc verũ
quo ad commoda, ſecus quo ad incõmoda, vt no. in l. 3. §. ſi emanci ff. de ꝯtab.

a *Qui admitti* [a] *ad bonorum poſſeſſio. poſſint, & intra quod tempus.* Rub.

ADDITIO.

a Vſque ad tit. de leg. incluſiue ab iſta rub. qui admit ad bon. poſſ. legit Ale. Padue
anno 1479 ideo quę hic ſolita ſunt ſcribi, vide in ſuis ſcripturis, & quæſtionib.
Adde quod voluit Bal. in rub. vlt. a Ale. conſ. 63. 3 lib.
Paril. Qui admitti Iſtam rub repetit Bulg. vbi tangit plures quæſtiones fundamen
tales in materia bon poſſeſſionis per ſex pulchra dubia, vt ibi poteſt videri, quæ
ſint illa dubia, & etiam in prin tangit, quomodo prætores potuerunt inducere
bon poſſ. cum non haberent poteſtatem legis condendæ. Item iſtam rub. & ma-
teriam bonorum poſſeſſionis late attingit per quæſtiones, quas ſolenniter tan-
git hic Bal. in repet. huius rub.

Dictum eſt ſ. de bonis libertorũ, in quib. ꝯpetit pꝛono bono-
rũ poſſeſſio ꝯ tabulas, eius occaſione p̃mutit gñalr̃ de bonorũ
poſſeſſione, & iſta rub. gñalis eſt ad ſequentẽ. Videndum eſt er
go quid ſit bonorũ poſſ. Gl. tãgit hic, ſed ego dicã ſuper nigro

LEX PRIMA.

1 *Patria poteſtas quare nõ attẽdaĩ ĩ bon. poſſ. delato a filio, ſicut ĩ aditione.*
2 *Filius hodie adit hereditatem aduentitiam, ſine iuſſu patris, etiam eo in-
uito, & ignorante. & nu. 3.*
4 *Filiusfam. hodie etiam patre inuito & ignorante põt petere bonorum poſ
ſeſſionem, idem in Trebellianica reſtitutione.*
5 *In petenda bonorum poſſeſſione ſufficit ſola agnitio coram iudice.*
6 *Bonorum poſſeſſio quotuplex, & quid ſit, & de quo loquitur hic titulus.*
7 *Filio agnoſcenti bo. poſ. an de iure iſto Codicis quærit aliqđ emolumẽtũ.*
8 *Quærela inofficioſi competit filio ſicut actio iniuriarum, & actio in factũ,
ſed emolumentum competit patri.*
9 *Ratum habere poſſum, quod meo nomine geſtum non eſt.*
10 *Ex longo tẽpore præſumitur, quod ab initio voluntas patris intercesſerit,
non tamen inducitur ratihabitio.*
11 *Ratihabitio põt fieri extra tẽpus, quando actus valet in perſona gerentis.*
12 *Ubi iudicis officium imploratur non in forma iudicij, filius agit ſine patris
conſenſu.*
13 *Repudiatio tacita filij, nocet patri.*

a Bonorum poſſeſſio. a Iſta eſt difficilis,
& ſubtilis lex, &
breuiter dicit. Filius ignorante patre poteſt bo. poſ. ſi
bi delatam [b] agnoſcere, & patri ratum habenti cõ-
modum quęrit, & amittitur curſu tp̃is. h. d. Iſta lex poteſt diui-
di in tres partes, ſicut dixi in ſummario, & tria pręmitte. De iu-
re antiquo ſm leg. 12. tab. nõ veniebant ad ſuccesſionem inui-
cẽ, niſi agnati, & illi, inter quos nõ erat ius agnationis, non ſuc
cedebant inuicẽ de iure ciuili. iõ filius emãcipatus nõ ſuccede
bat patri. Itẽ coniuncti per fœmineam lineã non ſuccedebant
inuicẽ, iõ prætor, qui ſemper mouebaĩ æquitate naturali, non
conſiderato rigore iuris ciuilis, introduxit bo. poſ. p quã ſucce-
debat filius emancipatus patri, & cognati inuicẽ inſpecta poti°
nĩ, quam rigore iuris ciuilis, vt patet Inſt. de bo poſſ. Præmitto
ẽt aliud, quod de iure antiquo quicquid filius quęrebat, quære
bat patri, vt l. placet, de acq. hær. & l. j. §. j. ſi a patr. quis fu. ma. his
p̃miſſis venio ad caſum in terminis, q clarus eſt. In prima par-
ticula habes tria, Primo, ꝙ filiofam. debetur bonorũ poſſeſſio.
Sedo, ꝙ ignorante patre põt peti. Tertio, ꝙ debet peti. Opp. ad
primũ, ꝙ filio non defertur bonorũ poſſeſſio, qa pater eum in
ordine pręcedit, vt Inſt. de leg. agn ſuc. §. 1. Huius timore facta
eſt prima gl. huius l. Aut tu intelligis de bo poſ. ab inteſtato, &
intelligas, qđ deceſſit alius ꝯiũctus filio p lineã maternã, vt mr̃,
vel alius, & ſic pater in gradu filiũ non præcedit. Si vis intellige
re de bonorũ poſſeſſione ex teſtõ, tunc põt intelligi in agnatis
1 & cognatis quo vis, & vide gl. 1. Vlterius opp. ad ſm, † qđ non
põt peti patre ignorante, imo debeat p̃cedere iuſſus, vt l. ſi quis
mihi bona §. iuſſum. de acq. hęr. Sol. gl. illud ꝯrium in fi. vlt. gl.
multum ſolẽniter, & multũ notabilr̃. Nã dẽs ſcire, qđ hr̃ditatis
aditio eſt de iure ciuili, vt l. nam ciuiũ. ff. de his, qui ſunt ſui, vel
alie. iu. & Inſt. de patr pot. § 1. ideo ibi iuſſus patris dẽt p̃cedere.
Sed bonorũ poſſeſſio eſt de iure p̃torio naturali ęquitate indu
cta, iõ patria ptãs ibi nõ attẽdiĩ. Hæc eſt ſolutio vera, & vide gl.
c vlt. in fi. quæ hoc notabilr̃ dicit. Cõtra hoc op. reſtõ. q̃ fit p Tre
bel. eſt de iure ciuili, & tñ in ea nõ dẽt p̃cedere iuſſus, vt l. ſeruo
inuito. in prin. ff. ad Treb. Rñ. hr̃ditatis aditio eſt actus magis ſo
lẽnis, q̃ reſtõ fideic. quia iura vtilia, vt ff. ad Treb. l. 1. iõ nõ requi
runĩ iura directa, p rationẽ iura vtilia, vt ff. ad Treb. l. j. iõ nõ re
quitur tanta ſolennitas. Cõtra hoc op. qđ ẽt in hr̃ditate nõ requi
tur iuſſus pr̃is, vt l. cũ nõ ſolũ. §. 1. ĩ. đ bo. q̃ lib. Sol. Fateor, qđ ho
die eſt immutatũ. Nam filius põt bon. poſ. agnoſcere pr̃e inuiti-
d to, vt l. ꝯria, ergo multo magis eo ignorante, [d] vñ † hodie nõ req
a ritur, qđ iuſſus p̃cedat, quod intellige verũ in hr̃ditate aduenti
tia, ſed in profectitia remanent iura antiqua immutata, vt pręce
cedat iuſſus, vt no. in l. fi. in prin. ff. qs or. in bon. poſ. ſer. Aſſumã
e tis [e] ergo tria verba pro declaratione pñtis materię, aut loqmur
in hęreditatis aditione, aut ĩ bo. poſ. aut in Trebellianica reſtitu
tione. Primo caſu de iure antiquo nõ poterit filius adire, niſi p̃-
cedat iuſſus, vt l. ſi quis mihi bona, §. iuſſum, de acq. hær. De iu-
re nouo, ſi qdẽ loqmur ĩ hęreditate ꝓfectitia, vt puta ſi filius eſ-
ſet iſtitutus cõtẽplatione patris, nihil eſt immutatũ, vt no. d. l. fi.
3 in prin. ff. quis ord. in bo. poſ. ſer. † Sed ſi in hęreditate aduẽtitia
tunc põt filius patre inuito, & ignorãte agnoſcere, ꝙ patre in
uito, ꝓbatur, in d. l. cũ nõ ſolũ. §. j. de bon. quæ lib. ꝙ patre igno
rante, ꝓbaĩ per rationes poſitas in hac gl. ſuper verbo, ratam. In
hoc m̃ eſt differentia, qa qñ patre inuito, ſibi filio q̃riĩ plene: qñ
patre ignorante, tũc patri poſtea ratũ habẽti q̃ritur vſuſfructus,
arg. huius l. Ita tenet hic gl. q̃ loquiĩ notabilr̃, quã vide. Prædi-
cta vera in filiof maiore, ita quod habeat legitimã perſonã: ſed
ſi eſſet filiusfa. minor, qđ iuris ſit, dic vt d. l. cũ nõ ſolum. § j ĩ de
4 bon. q̃ lib. & l. ſi infanti. ĩ. de de iure deli. † Si vero loqmur ĩ bo
norum poſſeſſione, tũc de iure antiquo poterat peti patre igno
rante, vt hic: tñ nõ habet effectum, niſi ratihabitio ſequereĩ, vt
d. l. fi. in prin. qs or. in bon. poſſ. ſer. ſed hodie oẽm habebit effe-
ctum, ẽt ratihabitione nõ ſecuta, quia patre recuſante, & etiam
inuito filius poſſet agnoſcere, vt d. l. cũ nõ ſolum. §. ſin autẽ. Si vo
ro quæramus in trebellianica reſtitutione dicas idem, ꝙ dixi ĩ
bonorum poſſeſſione. Venio ad tertium; dr̃ hic, quod bonorũ
poſſeſſio debet peti. Contra, imo ſufficit coram iudice agnoſci,
5 vt ĩ. eo l. fi. Sol. † Fateor quod iſta l. in hoc hodie corrigit, qa ſuf
ficit ſola agnitio corã iudice abſq; petitione, vel iudicis decre-
to. Item ꝯ hoc op. quia ẽt de iure antiquo iſta impetratio eſt ſu-
blata, vt l. j. & 2. ſ. de for. Sol. & modo aduertas, qa modo decla-
6 ro tibi gl. rubricæ. dẽs ſcire, ꝙ tria ſunt. † Primũ eſt bonorũ poſ
ſeſſio, quæ eſt facti, & iſta nobis acqriĩ per corporalẽ apprehẽ-
ſionẽ, vt l. 3. in prin. ff. de acq poſſ. Et ſm, ſ. bonorũ poſſeſſio, q̃
eſt ius, de quo loquiĩ hic titulus, & ſequentes, & iſta eſt bonorũ
poſſeſſio ius ꝓſequẽdi, retinẽdiq; patrimonij, ſiue rei, quod cu
iuſq; fuerit, cũ is moritur, & ita dicit gl. hoc probaĩ ĩ l. in bono-
rum. ff. eo Et eſt tertiũ, ſ. bonorũ poſſeſſoria hr̃ditatis petitio, de
qua loquiĩ titulus, de poſſ. her. pe. & iſta diffiniĩ ſicut aliæ actio
nes, qa actio eſt ius ꝓſequẽdi, vt di Inſt. de act. in prin. & differt
iſta bonorum poſſeſſoria hæreditatis petio, à bono. poſſeſſione
qa iſta eſt ius pp ꝙ proſequimur hæreditatem. Ita dicit gl. tua,
& bñ. Videte gl. rubricæ. Et vt intelligatis, p̃mitto aliud exẽplũ.
Dñium eſt ius, pp ꝙ daĩ, nobis rei vendicõ, rei vẽdicatio aũt eſt
ius,

ADDITIONES.

a INCER. AVTHO. Bonorum poſſeſſ Adde, quod iſtam l. Io. And. in addi. ad Spe.
in tit. de pac & tranſa refert Pil. tenuiſſe, quod qñ erat appellatum a ſnĩa licet cõ
ſtabat appellationem non tenuiſſe, quia Princeps appellationem prohibuerat,
tamen fuit tranſactum. poſtea princeps appellationem ratificauit, quod nõ va-
leat tranſactio, ſi princeps ignorauit tranſactionem, alias ſecus.
b Delatam. Adde qualiter accipiatur hoc verbum, delata in l. delata, de verb. ſig. &
in l. qui hæres, de acq hær. per Bar. in l. is qui putat in lec. noua. eo tit.
c I. A. Notabiliter. Adde quod Ang & Ro. dicunt, vt refert Ale. ꝙ hæc gl. eſt ſing &
venit limitanda ſecundum Bal. hic, niſi compareat, & admittat aliquis contra-
dictor, quia tunc procedit in forma iudicij, quod requirit perſonas tres, actorẽ,
iudicem, & reum, ideo tunc eſt neceſſarius conſenſus patris. Et de hac gl. vltima.
Spe. & Io. And. in tit. de actore. §. j. ver. ſed quid ſi conuenit.
d Parif. Ignorante. Vide circa hoc. Bar. in rub. huius tit. & Moder. hic, & quæ ſcripſi
ad Bar. in ſimili, in l. item ſi verberatum ff. de rei vend.
e Barb. Aſſumatis. Et vide Bar in conſ. 119. incip. quidam habuit vxorem quando
pater tenuit dotem, vtrum præſcribatur filię.

ius,quo vendicamus rē. ita & bona poſſeſſoria hǣditatis petitio,
ē ius, quo petim' hǣditatē,ſeu bo.poſ.defuncti. Eſt & aliud iudi-
ciū petitoriū, vt dī gl.de quo nō curo,qa nō eſt nr̄a mā. Et venio
ad ſcdam ptē,& ī hac 2 parte dn̄t duo. Primo, ꝙ q̄rit cinoſumē
tū principali ēr pr̄i, & ex hoc ꝙ dr̄,ēi,inuit, q.d tā pr̄t, q̄ filio.lič
8 dicitur hic,ꝙ pr̄ pōt petitionē hǣditatis rarā hr̄e Opp.† ad quodli
bet:de iure iſto gcqd filius quærebat, q̄rebat pr̄i , vt l. 1 in prin.ſi
qs a parē fuerit ma & de acq hær l.placet Sed hic innuit , quod
aliqd ꝯmodum remaneb t filio,ergo male. Quidam fatenī ꝯriū
& tū dn̄t,qđ hæc dictio,ēi, nō ponitur hic ī plicatiue, qđ filio q̄
reret. Rich M t.vt hic refert Cy.tenet ꝯtrū, qđ de iure antiquo in
bonis mr̄nis filio quærebaī ꝓprietas, & pr̄t vſuſfr. vt l.filius.ff de
inof reſ.D̄ıs Cy.hic hoc reph̄edit, qa hoc fuit inductū p iura no
na.j.de bo.ma l.1.& per totū.Aduertite dn̄i , parcat mihi d. Ric.
& d.Cy.q cū hic recitauit Illa fuit opi. antiqua reprobata per gl.
nr̄am in l isq h̄is,ff de acq.hær.& alle.l.filiusfa.ff.e. tl. Ego allego
vobis aliā l.1.ſi filius meus ff ſi qs omiſ.cau teſt.nō obſt.l. filius,
ff de inof.teſt.quia fateor.† ꝙ querela competat filio, ſicut actio
iniuriarū,vt l.filius familias.& actio in factū,l.in factum act.o ff,
de act.& ob ſed emolumentum q̄relæ, & illarū actionū quære-
bat pr̄i in totū ſm tpa antiqua, hodie quo ad vſumfructū , vnde
prima ſol.eſt verior Vlterius op.ad ſm,dr̄ hic, ꝙ pater p̄t hr̄e ra-
9 tū.Cōtra,† ꝙ meo noie nō eſt geſtū, ratum hr̄e nō poſſum , vt l.
ſi pupilli.§ ſed ſi ego,ff.de neg geſt.So.Non poſſum habere ratū
tanq̄ geſtū noīe meo,ſed tanq̄ geſtum a filio, ſicut dixi tibi s̄. de
fur.l.1.& p Dy.in c.ratū de reg.iur.li.6 Item oppo. dicitur hic,ꝙ
pr̄ pōt hr̄e ratū,& gl.intelligit ēt tacite p curſum longi tēporis Vi
debit glo. ſuper ver.ratum,dū alle.l.filius de pet.hær. & l.qui in
aliena §.1.de acq hęr.Cōtra hoc opp.ratihabitio dēt fieri intra id
a tps,quo res poteſt geri,vt l bonorū a ff rē rat.hab. & eſt expſſum
in teris legis noſtræ,vt l fi in prin.ff qs or.in boo. poſ.ſer. Huius
10 nmore † quidā, vt Iac.& Bal.reprehēdūt iſtā gl. vel ſitant eā, ſ.ꝙ
iſta ratihabitio ſequit intra tps lītimū, ſ.intra annū , vel cētū dies.
Doc.intelligunt eam valde notabiliter. Nam longum tempus,de
quo fit mētio in legibus alle.in gl.nō inducit ad inducēdū rati
habitionē,ſed ad p̄ſumendū volūtatē ab initio interceſſiſſe,vt in
d.ll.p̄ſumit ergo ab initio pr̄is voluntatem affuiſſe, non hodie,
hoc eſt,in fine decenij inducit ratihabitio,qđ eſt notandū,& bn̄
no.& tene mētī ppetuo. Vel dic,ſm d Ia Bu.qđ ratihabitio dēt fie
ri a tpe,quo res debet geri,qn̄ fit ad ꝯfirmandū actum , q factus
11 eſt.Sed † in propoſito b actus iſte ab initio fuit validus,& rati.ha
b bitio pr̄is ſolū ad hoc tendit,vt ſibi pr̄i q̄rat , nō vt actus validet,
& ſic p̄t geri quocūq; tpe:qđ ītellige verū ſm iura hodierna, ſed
ſm iura antiqua iſtud dictū nō ꝓcederet,vt d l fi.in prin. qs or.ī
bo. poſ. ſer. Venio ad tertiā ptem.dr̄ hic admittaī tranſacto tpe
Cōtra,vt l.fi.in prin.qs or.in bo poſ ſer.Dicit glo. qđ hæc lex dō
intelligi ſm illā,qđ admittit tranſacto tpe,in quo filius ſciuit , &
potuit pr̄m certiorare,vt l.ꝯria,qđ eſt verū ſm iura antiqua,& ēt
c ſm noua ī pſectitijs,c in qb.nihil eſt immutatū. In aduētitijs ve
ro hodie pr̄is ſcia,vel certioratio non reqrit, qa pōt filius pſecte
petere abſq; pr̄is ꝯſenſu.Ita dī gl.vlt.huius l. q̄ vide.Cōtra hoc op.
bo.poſſeſſio dēt peti,vel agnoſci ī iudicio, & filius nō hēt lītimā
pſonam ſtandi ī iudicio ſine ꝯſenſu pr̄is,vt l. cum non ſolum.§.
neceſſitate.de bon.q̄ lib ergo apparet , qđ pr̄e ignorante nō pōt
peti ēt hodie. Huius umore eſt facta ēt ſecunda gl.huius l. & eo-
dem modo pōt opponi de l.1.ī ſi de anna. exceptio. qa impedito
agere non currit p̄ſcriptio,ſed ſi filius non pōt petere pr̄e ignorā
12 te.ergo &c Ponit gl.multas ſo.Iſta † eſt vera,& multū menti te-
d nenda,d qa.§.neceſſitate,habet locum i his , q̄ fiunt ī iudicio in
forma iudicij,ſed bo.poſ.nō petit, vel agnoſcit ī iudicio ī forma
iudicij, vt l ſeruus ff.e.ergo ꝯſenſus pr̄is non reqrit. Vide iſtā gl.
& teneas eam menti,& non ītelligas gl. qđ qn̄cunq; indiſtincte
dicis oſſm̄ inteniat, filius poterit agere ſine ꝯſenſu pr̄is,qđ vr̄ in-
nuere.Sed ītelligo hoc verū,qn̄ no ī forma iudicij īplorat offm̄
iudicis,vt d.l.ſeruus.ff.e.Ita dētis ītelligere hanc materiā. Op. fa-
ctū filij nō dēt nocere pr̄i,ut l.filius.s̄.de pac. So. Ibi loqī ī q̄ſitis,
hic ī quærendis. Vlterius op de l.1.§.decretalis.ff de ſuc.edi. Sol.
Hic loqtur in bonorum poſſeſſione edictali,q̄ poteſt perdi.ibi ī
decretali,quę nō poteſt pdi tpe,vel repudiatione.Sumus expedi
ti de gl.Et gl. opp. bī de l 1.ff.de bo poſ.infan.& fu.Sol.Scientia
pr̄is nō nocet filio,vt l.ꝯria.ſcīa filij nocet pr̄i,vt hic.Contra hoc
op.de l.ſeruus in fi.ff.e ubi ſcīa pr̄is attendit q̄tum ad ꝯmodū fi-
lij,vt ibi no.non ad eius incommodum. Vlterius op.de l.is.q hæ
res.§ fi.& l.ſeq.ff.de acq hær. vbi repudiatio filij non nocet patri
neq; patris repudiatio nocet filio.Ad idem j.de bo.quæ lib.l. cū
non ſolū.§.2.& § ſequ.vbi repudiatio filij non nocet patri, neq;
patris repudiatio nocet filio.Propter quas leges dicebat Ia Bu.ꝙ
13 iſta lex hodie ī hoc corrigit. Doc.† oſtēdit ꝯrium , qa ēt de iure
antiquo repudiatio filij expreſſa non nocebat patri,vt d.l.is,q hę
res.§.fi.& tm̄ repudiatio tacita, q̄ ex curſu tpis inducit, bene no-
cet,vt hic,& d.l.fi in princ qs ordo in bo.poſ. ſer. Simile; quod
quædam poſſunt fieri tacite,quæ non poſſunt fieri expreſſe Ha
buiſtis in l.1.ſupra de ſer.fug. & in l.longe.de diuer.& tempo.prę
ſcrip.de ſer.vrb.præd l.ſed ſi inter.& in qualibet earum no.

ADDITIONES.

a I.A.Bonorū.Adde ad materiā ratihabitionis factæ ex interuallo,Fed.cōſ. 239.
& ex dict.Bar.hic,vide bonā limitationē ad l.bonorū ff. rem ra.hab. & opp. Bar.
hic tenent Cy.Sal.licèt Bal.videatur tenere contrariū hic, ver. ſed quid ſi filius
b Sed in propoſito.Adde tu hæc dicta Bar.& vide Arc. in c. cauſam quæ de iud.
Bal.in auth.hodie,infra de app.& in c.v: circa.de elect.lib.6.
c Io.Fr.Ru.In præfectitijs.Adde dum Bar.cōcludit,ꝙ in profectitijs nihil eſt mu
tatum,ſ.quia non poteſt filius inuito,vel ignorante patre,efficaciter adire hæ
reditatem profectitiā delatam filio contemplatione patris,ꝙ idem tenēt Doct.
cōiter hic,& in l.ſi qs mihi bona §.iuſſum,ff.de acq.hær.ſed Bar ſibi cōtrarius te
net cōtrariū in l.fi.§.ſm liq; mō.infra de bo.q̄ li.vt no.Ro.Alex in l.is qui hæ-
res.§ fi.ff.de acq.hær.Imo.i d. §. iuſſum.a qua cō rarietate conat Iaſ. eū ſaluare
hic,ꝙ hic loquitur qn̄ pr̄ recuſat præſtare conſenſum filio volenti adire , ibi ve-
ro quando pater repudiat hæreditatem,an filius ſolus poſſit eam acceptare.
d Pon.B multum menti tenenda.Vide Bar.conſi 3.vol.2. Vide etiam ad declara
tionem d.§.neceſſitate Rotam in dec.nouis.6.tit.de iud. quam ſimpliciter ſequi
tur Barb.in c.licèt ex ſuſcepto.de fo o compe.

L E X II.

Si bonorum. Ad cognoſcendum bonorū poſſeſſionē collateralibus ſtatuuntur cētū dies, deſcen dētibus annus.h d.cū l.emancipata quas ſimul legam.Oppo.ad hāc l.de l emācipata So.ibi loqī i aſcēdētibus,hic ī trāſuerſalib.

L E X III.

a **Emancipata.** Ad hanc l.op j.de his,q ante ap.tab.l i.a Dn̄t qdā,illa lex non hēt locū in ſucceſ-
ſione de iure p̄torio,& hoc vr̄ velle gl tua q̄ vide,& no. Alij dn̄t
pp generalitatem illius legis,ꝙ hēt locum in ſucceſſione de iure
ciui.& de iure p̄torio,& hoc cōiter omnes tenēt , & tunc illa gl.
b debebit aliter intelligi,vt dicat:b licèt de p̄torio nō ſit inductum
vt bonorum poſſeſſio nō tranſmittat , tm̄ de iure ciuili iducit,
vt tranſmittat hǣditas,& bonorum poſſeſſio ad ſuos,vt l.ꝯria Et
intelligas iſta uerba aliàs q̄ in caſu iſtius l.Nam hic loqtur in filia
decedente poſt annū, quo caſu nec poſſet ipſa poſſeſſionem pe-
tere,merito.nō tranſmittit ad ſuos Sed prædicta procedunt,filia
decedente intra tempus agnoſcendi bono poſ. quod nota.

ADDITIONES.

a I.A.L.j. Adde,ꝙ cōis opi.eſt,ꝙ bo.poſ.nō agnita in hǣditate aſcendentium trā-
ſmittatur ad liberos eius,cui delata erat bo.poſ.ſicut trāſmittitur facultas adeū
di de iure ci.per d.l.j qui a eſt eadem rō vtroq; caſu , ideo debet eſſe idem ius.
Hanc tamē cōem opi.limita ſm Bal.non procedere in tranſmiſſione odioſa, vt
bono.poſ contra tab.quia talis bonorum poſſeſſio non debet dilatari , ſed a-
ctar ,quia publice iure eſt teſtamē um cōſ mari.Alle.not in l.Gallus de lib.&
poſt.§ quid ſi is.gl.quæ incipit aliter.Et cū Bal.tranſit Ful.& Alc cum quadam
mod ficatione,de qua h e per cum.
b Prima.Aliter intelligi,vt dicat.Vide Alex.conſi.20.vol.1.& Soc.153.

L E X IIII.

Infantis. Bonorū poſſeſſio agnita p infante,tranſmittitur ad hæredes h.d Opp.de l.1.§.furioſi.ff.de ſuc.edi.
Quidam cōcedunt,ꝙ hic trāſmittit hæreditas,ſ.ad illos ſucceſſo
res defuncti, nō ad ſucceſſores infantis. Certe iſtud eſt ꝯ caſum
l.2 §.ſed infanti. ff ad Tertu. qa trāſit ad ſucceſſores infantis Ad
contrarium reſpondeo,qđ ibi loquitur in furioſo, hic in infan-
te.Et q̄ ſit ratio diuerſitatis , dic vt in l.ſi infanti. j. de iure delib

L E X V.

Quamdiu. Donec eſt locus ſucceſſioni ex teſtamento, non eſt locus ſucceſſioni ab inteſtato , nec tempora currunt.hoc dicit.

L E X VI.

Iuris ignorantia. In lucris iuris ignorantia non prodeſt mulieri. hoc dicit.intellige hāc
a l.ſi potuit conſulere peritiores,a vt dicit glo.

ADDITIO.

a I.A.Peritiores.Adde,& intellige ſm Bal.Pau.& Sal.nō ſolum ſi ſit in loco re-
moto,ſed ēt in loco vicino.qa quemadmodum vadunt ad nemus pro lignis,
& ad indulgentias,eo mō debēt ire p conſilus,quia non eſt a s multum diffi-
cile,attēta loci vicinitate p tex.in l.4.§.ſi ta vicinū.ff.de dam.infe.& Ro. alle. tex.
in l.diuus.ff.de tut.& cur.da.ab his.& quod no.Bal.in l.cōtinuus.§.itē qui in-
ſulam.de ver.ob.addendo Ant.de Bu.idem tenentem in c.1.de conſt. & idē te
nuit ipſe Ro.in l.ſi duo.ff.de acq.hær.vbi dicit hoc dictum limitari, niſi ille, q
habet conſulere peritiores,longe diſtaret a ciuitate , vel pp guerras accedere
nō poſſet.Pro hoc alleg.gl.in l.ſi duo,ver.ſed e pomit.ſ.all.Et illa gl.all.bonum
tex.Sed hoc vr̄ velle allegare doct.dum ponderant vicinitatem,& facilita-
tem eundi.Et aduerte,quod Bal.in concluſione,& Pau.de Caſt.i ſi volunt , ꝙ
in his, quæ concernunt formam actus,vel rigorē iudiciorum,non excuſatur ru
ſticus,vel alius pp iuris ignorantiam.vnde ſi per errorem iuris ſimiles pſonæ
fecerint teſtm̄ nō ſeruata ſolemnitate,erit nullum.alle.l.fi.in fi.a de teſt.Idem ſi
non faceret ſuas probationes intra terminum a iudice, vel ſtatuto p̄fixum. Et
hoc etiam ſi eſſet in damno vitando.Tu adde etiam Ro.conſi.221.
Pariſ.Peritiores.Circa hoc,ꝙ teneatur quis conſulere peritiores, aliàs non ex
cuſetur,limita ſingulariter non procedere in eo,qui facit actum coram iudice
eo authorante.vide quæ ſcripſi ad Bar.in rub.C.de iur.& fac.igno.

L E X VII.

1 *Bonorum poſſeſſio quæritur pupillo per tutorem.*
2 *Iudex quādo ſupplet defectū tutoris, dēt in actis dici,ideo iudex ſcies,&c.*

Bonorum. Tutor poteſt agnoſcere bon. poſ pro pupillo,nō pupillus ſine tutore, niſi defectum tutoris iudex ſuppleat.h.d.Op.de l.potuit j.d tu.del Dicit gl.ꝙ hęc dēt intelligi ſm illā, vt poſſit tutor ſine pupillo infante. Sed ſi eſt

maior

1 maior infante, reqrit eius voluntas, vt ibi. Cõtrariũ tenet glo in
l. ꝯtra. & l. impub. de tut. & cura da ab his, & illã tenet Dy. & Cy.
& hic oẽs eã tenẽt. qa aliud in bonorũ poſſeſſione q̃ indiſtincte
poteſt queri per tutorẽ, aliud in hæreditate, vt d. l. poruit. Vltimo
2 † no. a hic tex q hic dicit, ſciens hoc cõpetens iudex. &c. Facit j.
a de iu delib l. ſi infanti. in fi. q. d dixi tibi plene in l. ſi curatorem ſ.
de iu inte. reſt. Et ſic memento te, q cũ iudex ſupplet defectũ tu-
b toris, dicat in actis, ideo dictus iudex ſciens, b &c. vt ibi diai.

ADDITIONES.

a Poma. Vltimo no. Iudicis p̃ſentia, an ſufficiat, ſeu an firmet contractum al. às inualidum, vel reſcindendum, Barb. conſ. 13. 2. vol. ang. quod præſentia iudicis non informati nihil operatur.
b l. A. Sciens. Adde no. ſecundum Pau. de Ca. quando ſit actus coram ſuperiore qui de ſui natura fieri non poteſt, ſed ſuperior poteſt diſpenſare, quod ipſe debet expreſſe dicere, quod illud facit ex certa ſcientia, non obſtante tali defectu, alle. l. ſeruus ff. eo. An autem Papa conferendo beneficium minori in præſentia ſua, & coram ſe ſimpliciter videatur ipſum diſpenſare, vide Oldra. conſ. 330. cum tribus ſeq. ubi pulchre examinat.

LEX VIII.

Quicunque. Hæc l. legit tribus mod. Scd̃m primũ modum dicit. ignorãtia facti impedit ne tp̃s bo poſſeſſ petendæ currat. h d. vel aliter. Non obſt ſi bo poſſeſſio ſit petita iudice non ſedente pro tribunali, vel non ſeruata iuris ſolennitate h d. Et ſecũdum iſtam melius adaptatur lex ſequẽs. pone caſum ſm vtranq; lec. nc habeam neceſſe bis legere literã.

LEX IX.

1 *Bonorum poſſ. decretalem, an hodie ſit reperire.*

a
b Vt verborum. a Bonorum poſſeſſio nõ dẽt peti, ſed ſufficit coram iudice b agnoſci, & tẽ
pus currit ſecundo ſtatim, cũ primus excluditur. h.d. Et iſte ver.
eo adito. legitur duob. mod Poſui tibi caſum, ſecundũ lect. ma-
1 gis notabilem No. † ex iſto caſu, quod hodie ſufficit bon. poſſeſſ.
agnoſci coram iudice, ideo non eſt hodie reperire poſſeſſionẽ
decretalem, quia a iudice non decernitur, ſed a patre agnoſcit,
poteſt tamẽ dici bono. poſſeſſio iudicialis, quia in iudicio agno-
ſcitur. Vlt. no. ver. eo adito, & lectu. ipſius.

ADDITIONES.

a I. A. Vt verborũ. Adde tu, & vide gl. in l. fi. ſup. de cur. fur. q̃ intelligit l. iſtã hẽre locum in bo. poſ. contra tab. quam gl. Bal. in l. 1. ff. de iur. om. iudi. alle. pro fin.
b Pariſ. Coram iudice An. autem ſit neceſſe coram iudice hodie exprimere ex qua cauſa agnoſcatur, vide Iaſ. in l. quandiu, ſupra eo.

Quando non petentium partes petentibus accreſcant. Rubrica.

LEX VNICA.

1 *Bonorum poſſeſſio vnde liberi habet locum in bonis maternis.*
2 *Bonorum poſſeſſio vnde legitimi. habet locum in ſucceſſione matris.*
3 *Suus, licet nõ excludatur tpe, excludit tamẽ repudiatione facta inter ſuos.*
4 *Ius accreſcẽdi inter eos, qui ſunt in primo gradu, excludit eos, qui ſunt in ſequenti gradu, & non patitur eos venire ad portionem deficientium.*

Quotics. Inter ſuccedentes de iure prætorio, eſt locus iuri accreſcendi. h.d. Gl. 1. laborat in poſitione caſus. Tu pone caſum ſm vltimã poſitionẽ, quę verior eſt, & magis clara. Oportet, vt recitẽ primã gloſſã, q̃ multũ difficilis vr̃ iuuenib. & Doc. nõ declarãt eã Et op. Ablatiui abſolutũ reſoluũt in ꝯdõnẽ, vt l. a teſtõre, de ꝯdi. & dem. & de vſu. l. euictis, Sed hic dr̃ ceſſante legitima ſucceſſione, ergo reſoluitur, ſi ceſſauerit legitima ſucceſſio. Innuit ergo a ꝯrio ſenſu, qd̃ vbi eſt ſucceſſio legitima, nõ eſt locus iuri accreſcẽdi, qd̃ eſt ꝯ l. 1. §. his ita, ſ. de cadu. tol. & ff. de ſuis, & leg l ſi ea plurib. Hui⁹ timore gl. ponit hic caſũ quatuor modis. primo loquit̃ in plurib liberis, qui veniunt ad ſucceſſionem matris, vel maternæ lineæ, & vide primã poſitionẽ caſus in gloſ. quo caſu, vno expulſo, vel excluſo, cæteri admittuntur, quod non eſſet, ſi eſſet locus alteri ſucceſſioni legitimæ Rõ, qa ipſe repudiaſſet de iure p̃torio, & poſſet ipſemet de iure ciuili ſuccedere, & ſic alij excluderẽtur, vt ff. de ſuc. edi. l. 1. Sed dñi videatis illa lec non eſt vera pp duo. Primo, qa ipſemet nõ põt ſibi ſuccedere, qñ eſt aliq̃s, q ſit in primo gradu, a quo tpe ipſe eſt excluſus, vñ donec eſt aliq̃s de liberis, q ſit in primo gradu, a quo ipſe eſt excluſus, non põt venire ipſe pedictũ, vñ legitimi, vt l. octaui. ff. vnde cog. Inſtitu. de hære quæ ab inteſt. §. admonendi. Et tu ſi dicas, ego intelligo hoc, quod non ſupererat alius eiuſdem gradus. Tu dices cõtra tex. qui dicit, pluribus liberis, &c. & hoc vult dicere gloſ. ibi, ita th, ſi cæteri eſſent, &c. Vide glo. & adde ibi, in remotioribus gradibus, q in caſu præſentis legis nõ poteſt dici, quia dicit, pluribus liberis, &c. Et ſic innuit plures eſſe in eodẽ gradu. Item cõtra prædictam lect. op. hęc lex loquitur de bon. poſſ. vnde liberi.
1 Sed † vnde liberi, non datur in bonis maternis, vt l. quoties. j. de
ſuis, & legit hæredibus. ergo &c. Rñ. dico quod hic non dicitur
de bonorũ poſſeſſione, vnde liberi, ſed de bonorũ poſſeſſ. quæ
deferẽ liberis. Vnde intelligo hic de bono poſſ. vnde cognati.
a Et ab iſta opinione bene defendit iſta lect. Item opp. a ꝯ iſtã lec.
2 nam † in ſucceſſione matris eſt locus ſucceſſioni legitimæ p Or-
ficianum, & Tertullianũ ſenatuſ. & ita hẽt locũ, vñ lẽtimi, vt dicit
gl. ſ. ti. 1 in 1 glo. ergo apparet, q nõ ceſſat ſucceſſio lẽtima vt ſuſce-
tea. reqrit. So hic nolebat venire, p vñ lẽtimi, nec tanq̃ legitimus, ſed p vnde cognati. Dicit gl. q̃ uide. Scd̃m iſtã ſolonẽ, hic ceſſat ſucceſſio lẽtima, qa ſic voluit. Sed ſi vellẽt ſuccedere tanq̃ lẽtimi, nõ eſſet locus iuri accreſcendi. Iſta ſol forte nõ eſt uera, qa ita renuntiando ſucceſſioni lẽtimæ renũciaret ſucceſſioni, q̃ ei deferẽ de iure p̃torio, ut uidebitis in l. puberem, j. de iu deli. & l. ſuũ ſ. e. ti. & q ibi uobis dicã: tñ defendendo iſtam lec. ab iſta opp. dicamus, qd hic loqi in ſucceſſione lineæ maternæ, nõ in ſucceſſione mřis. Quia tñ iſta lec. nõ bene defendit a prima oppoſitione, iõ eã dimittam⁹, vt ueniamus ad ſcdam lec. Scdo mõ legit̃ hæc lex. in filijs emanc. patris, q ueniunt ad ſucceſſionẽ p uñ liberi, in qb. nõ eſt locus ſucceſſioni lẽtimę ſm iſta rp̃a Secus ſi eſſent ſui, qa inter eos nõ eſt locus iuri accreſcẽdi. Aſſignat gl. duas rõnes. Prima, qa nõ põt excludi, cũ p̃petuo duret aditio de iure ci lẽ qa inuiti accipiunt tãq̃ ſui, & uide gl. Iſta lec. nõ eſt uera ĩ duob.
3 Primo, † qa licẽt filius ſuus non poſſit excludi tpe, põt tñ excludi
poſtea repudiatione facta inter ſuos, & eſt locus iuri accreſcẽdi.
l. 1. §. ſi nemo ff ad ſenatuſc. Ter Dicã in l q ſe patris. j. unde lib.
Et iõ omiſſa iſta lec. gl. legit tertio modo, qa erat ſic hic de facto,
qa lẽtima ſucceſſio ceſſabat, idem ſi non ceſſaret, unde ar. a ꝯrio
ſenſu, q ſ. facit, ſi p̃cedit. Hæc lect. nõ placet, nam Imperator nõ
rñdet ad interrogata, ſed facit unam rẽam p̃prio motu. Nõ eſt er-
go hic dicẽdũ, ſic erat hic de fctõ, qa Imparot hic nõ interroga-
bat ſup facto. Legit̃ ergo quarto mõ, vt dicamus, ceſſante legiti-
b ma ſucceſſione, hoc eſt reiecta legitima ſucceſſione b illa eſt ve-
4 ra, & ſm hanc poſui tibi caſum, ex † quo habes, q ius accreſcẽ-
di inter eos, q ſunt in gradu primo, excludit eos, q ſunt in gradu
ſequenti, & non patit eos venire ad portionem deficientiũ. Ve-
nio ad gl. ſeq. & gl. hęc intrat mãm iuris accreſcẽdi, & facit quaſdam qõ. quod dic, vt in ea, & uide eam. Et de hac materia facio vnam magnam repetitionem in l. re coniuncti. ff. de leg. 3.

ADDITIONES.

a Barb. In cõ opp Et vide Lu. Ro. in cõſ. 190. vbi alle. gl. ſing. hic, quod ex narratione facti non inducitur iuris diſpoſitio, allegauit Io. An. in c. dilecto. de præb.
b Me . Succeſſio. e Alcia. conſ. 720. nu. 2.

De bon poſ. ſecundum tab. Rub.

LEX PRIMA.

a Pendente. Donec eſt dubiũ de virib. teſtamẽti, nõ ẽ loc⁹ ſucceſſioni ab inte. h.d No, q dicit in ſummario. Ad l. noſtrã op de l. cũ falſum, a ff. de acq. hær. So diſtõ, q̃ ponit ibi habet locũ in aditione hæreditatis, quæ cõſiſtit in ſolo animo adeũtis. Vnde ſufficit adeuntem eſſe certum, vtrum teſtm̃ ſit falſum, vel nõ. hic loqt̃ in bo. poſ. q̃ dẽt peti a iudice, & ab eo decerni Vnde eſt neceſſe, q et iudex certificet de virib. teſtamenti, & vide glo. & poſtea dicã tibi aliqua. iſtud, quod gloſ. dicit, p̃cedebat de iure antiquo, ſm quod iudex lẽbat neceſſe decernere bon poſ. Sed cũ hodie ſufficit ſola agnitio ſine iudicis decreto, vt l. fi. ſ. ti. t puto eſſe idem in bo poſ quod in hæreditatis aditione.

ADDITIO.

a l. A. Falſum. Adde, quod Bal. hic ponit, qualiter p̃bentur falſitas teſtamenti, cũ habeat deponere ſuper negatiua, remouendo actum a ſenſu, non ſenſum ab actu, dicendo, q illa die, & hora, qua dr̃, teſtm̃ fuiſſe factũ, in tali loco fuit factũ quia ibi fuerunt præſentes, & non potuiſſet fieri, quin ipſi vidiſſent. Et uide ſecundũ Pa. de Ca. quæ no. 10 c. 3. loco. de p obs. & Bar. in l. 1. de tm. actuque prima. ſecundum Ale. gl. in Auth. de hær. & fal. §. ſi vero abſint. in ver. vidiſſe. & ibi no. Ang. & per Bar. conſ. incip. clariſſ. do.

LEX II.

1 *Quod teſtes requirantur ad probandum teſtamentum.*
2 *Modus probandi ſolennitatem teſtium in teſtamento.*

Bonorũ. Ex teſtõ in ſcriptis petit bo poſſeſſio ſm tab. ex nũcupatiuo petit vtilis, vel bo. poſ. ſm nũcupationem. h d. Opp. & vr̃, q ſigna tm̃ nõ ſufficiãt, imo reqrat ſubſcriptio, vt Inſt. de teſt. ord. § 1. Sol gl fateor ꝯriũ, & hoc eſt, q hæc l.
1 ſupplet p illã. Quærit glo. circa hanc l. † quot requiruntur teſtes ad
p̃bandũ teſtm̃. So. dñi Mar. & Hug. duos teſtes ſufficere p rẽam,
q̃ eſt in l. vbi numerus. ff. de teſt. & eſt a. l. ſi j. de fideic. & Inſt. de
fideic. hęr. §. fi. Nec obſt. leges, q̃ dñt, q ſeptẽ teſtes reqrant ad teſtam. Nã debes ſcire ſm p̃dictos Doct. q qñq; eſt ꝯtentio de volũtate, ſ. an teſtõr ſic voluerit; & hoc debet p̃bari p ſeptem teſtes. Aut eſt ꝯtentio de ſolennitate, hoc eſt, an ſeptem teſtes fuerunt, & tũc p duos p̃bari. Ita dñt ipſi. Glo vr̃ reprobare iſtã opin. nã dr̃ gl. non p̃t eſſe ꝯtẽtio de ſolẽnitate, qn ſit de volũtate, cũ nõ poſſet dicere teſtis, q ſeptẽ teſtes fuerũt ĩ tali teſtõ, niſi et dicat de teſtõ & tenore huius teſt. Certe. dt gl. hoc vr̃ impſe, quod poſſit eſſe qõ de ſolẽnitate, qn ſit de voluntate Prædicti Docto. rñdent ad hoc quod hoc põt eſſe iſto mõ, q legatarius petit legatum, vel hẽs hæreditatẽ ex teſtõ. aduerſarius ꝯfitet teſtõrẽ ſic voluiſſe, negat tñ ſolẽniter uoluiſſe, uel ſolẽnitatẽ, & ſic erit ꝯtẽtio de ſolẽnitate, ñ de uolũtate, qa ꝯfeſſata. Gl. iſtã rñſionẽ reprobat, qa licẽt hĩa ꝯfiteatur ſic teſtatorem dixiſſe uel uoluiſſe, nõ tñ ꝯfitet, q hoc dixerit aĩo teſtandi: vñ hoc nõ p̃t p̃bari, niſi p ſeptem teſtes. Iſta rñſio nõ placet, qa ex eo, quod hr̃dem inſtituit, p̃ſumitur, q habuerit

animum

animũ teſtandi, vt ☐.de teſt.l.non codicillum. Itẽ quibuſcũque verbis legauerit, ↄſtat ꝙ habuerit aĩum legãdi, vt l.oẽ verbũ. C. ↄmu.de leg. Vñ ↄſtat ꝙ iſta reprobõ, q̃ gl. fecit, nõ eſt neceſſaria. Vnũ tñ facit magis ↄ Põt eẽ ꝙ de alia volũtate ↄfitei hĩs, de alia ↄr teſt s Licet enim hęres ↄfiteat teſtõrẽ dixiſſe ſic, & duo teſtes dicãt hoc dictum fuiſſe coram ſeptẽ teſtib. fortè hoc fuit alia vice, & non fuit de illo, de quo tunc hĩs ↄfitei, & ĩo ad hoc vt iſta pbõ cõcluderet, eſſet neceſſe, ꝙ eſſet tanta coarctatio loci, & tpis, ꝙ dictum teſtis, & ↄfeſſio partis de neceſſitate ↄcluderet .l.codẽ, vel fieret † articulus hoc mõ, qđ ponat ꝙ talis vnũ
1 tñ fecit teſtm̃. Itẽ cũ tale teſtm̃ fecit, ſeptẽ teſtes interfuerũt: tũc de neceſſitate ↄcludit de eodẽ, vt ei, d ſi..nſti.e cũ lo. Et ſi hoc mõ probareĩ, credõ ꝙ hẽret plenũ effectũ teſti, aliàs ſi p duos teſtes tm̃ probareĩ ipſum feciſſe teſtm̃, & de volũtate nõ ↄſtaret, & de eius tenore, tunc eius pbõ nihil releuaret, niſi qa impediret dari bon. poſ. ab inteſt. eo ꝙ facit dubiũ, an teſtamentũ ſit falſum, vel non. & pendente iſto dubio non põt dari bon poſ. vt ☐.l.prox. Et ita debet intelligi gl hic poſita, quam vide bene, & hoc nota, quod perpetuo non obliuiſcaris.

a *De bon.poß.contratab.* [2] *quam prætor liberis pollicetur. Rubrica.*

ADDITIO.

a Pariſ Contra tabu An & quãdo bo poſſ contra tab. reducatur ad cauſam inteſt. vide Cap cau 134

Sup rub q̃rit glo quæ ẽ rõ, ꝙ in ff tit. de bo.poſ. ↄtab præcedit, & in C. ti. de bo.poſ. ſm tab. Glo. rñdet, Imperator eſt nobilis, vñ cõſiderauit dignitatem. ideo præmiſit de bo.poſ. ſm tab. quæ dignior eſt. Iuriſconſulti ſunt ſcientifici, vnde conſiderauerunt ordinem ſcientiæ, quia non poteſt perueniri ad ſecundum tab. donec eſt locus contratab. &c. dic vt in glo.

LEX PRIMA.

1 *Auth.ex cauſa, quod habeat locum in præteritione paterna. Item in præteritione filii emancipati.*

2 *Legata relicta a filio præterito, indiſtinctè debent per tit. de leg. præſtand.*

Liberi. Rupto teſtõ p ↄtab qbuſdã ↄiũctis pſonis tñ legata dẽnt h d Op đ le. 1. & l. 1. de le pſt & l. viribus §. fi e ti So. Hęc ſupplet pillas, qa legata dẽnt liberis a parẽtib. & qbuſdã aliis. Itẽ op. đ lib præt. auth ca cã. So. ſi glo. no. hodie idiſtinctè dẽnt legata oĩb. rupto te-
1 ſtõ ex ca cõmonis Vide iſtã gl. & no hãc gl. † q̃ tenet ꝙ auth ea cã, habeat locũ i p̃teritione pĩna. Itẽ ꝙ h̃at locũ I p̃teritione filii emãcipati, de qua loquit hic ti. ꝙ qualr procedat, dicã tibi,
2 Itẽ Op. ☐.de fideic l qnidã Dicit gl. vt ibi. Dic bñ † Quędam ſũt legata quæ ſunt relicta ab ipſo filio præterito, & iſta indiſtinctè nõ debent, vt in ↄrio. Quædã ſunt relicta ab iſtituto, & hęc debentur per tit. de leg. præſt. & ita loquit hic. Opp. & vr ꝙ omnib debeantur legata, vt l. ſi duo de leg. præſt. Dñ, intrare illam materiam eſſet valde longum, dic plenè vt dixi in l. filium. §. 1. de leg. præſt. & in l. is qui in poteſtate. §. ſed ſi ſcr. ptus.

LEX II.

1 *Bon.poſſ.contratab datur ei, qui non eſt inſtitutus, neque exhæredatus.*
2 *Teſtamentum nullum quis poteſt dicere, & contratabulare.*
3 *Bo. poſſ ſecundũ ta. non concurrit cũ bo.poſ.contrata. & nu. 7, vbi quãdo.*
4 *Inſtitutus habet bon.poſſ.contratab. beneficio præteritionis.*
5 *Tex.in l.illud.§ ad teſtã ff. de contrata. hẽt locum in præteritione mr̃na.*
6 *Teſtamentum in quo filius eſt præteritus, an interim ſit aliquod, donec dicatur nullum, & nu. 7.*
7 *Nullum quod eſt, an rumpi poſſit. ibi.*

Poſthumo. Poſthumus p̃teritus põt dicere teſtm̃ nullum, & venire p ↄtab. h.d. hęc ẽ difficilis
1 lex, & notabilis. † No ꝙ bo poſ ↄtab. datur ei, qui nõ eſt inſtitu
a tus, nec exhẽdatus. Si. n. eſſet inſtitutus, nõ ẽ dubiũ q l nõ hẽret ↄtab. item ſi eſſet exheredatus, ſiſi nõ hẽret, ſed veniret p que-
2 relam, vt ff. eo. l. non putauit. in prin. Scđo † no ꝙ ille, q põt dice-
3 re nullum, põt venire p ↄtab. Tertio no. ꝙ † bo.poſ. ſm tab. non
4 concurrit cum ↄtab bo.poſ † Ad iſta op. p ordinẽ, & vr ꝙ inſtitut⁹ hẽt ↄtab. vt l. ſi poſt. §. fi. ff. e So fateor q. I hẽt ↄtab. bñficio alterius p̃teriti, nõ bñficio ſui. Ita dẽtis ĩtelligere hoc. Scđo op. & vr ꝙ exhẽdatus hẽat ↄtab. vt l nõ putauit. §. nõ q̃uis. ff. eo Solu.
5 Ibi loq̃tur in exhẽdatione nõ rite facta. Itẽ op. † & vr ꝙ p̃teritus non h̃at ↄtab. nã vr obſtare l. illud. §. ad teſtamẽta. ff. ſol Ibi lo-
b quitur in p̃teritione matris, q̃ hẽ pro exhęredatione, & merito
c non hẽt ↄtab hic vero loq̃tur in præteritione pr̃na. Habes expeditum iſtũ paſſum, venio ad ſm H. c dr̃ ꝙ teſtm̃ eſt nullũ, & poterit rumpi p ↄtab. Contra, ꝙ nullum eſt, rũpi nõ põt, vt l. nã & ſi ſub ↄditione, ver. poſt deſectum. ff. de iniu. teſt. Sol. ſ'c glo. ꝙ teſtm̃ illud eſt nullum de iu ci. ſed de ęquitate p̃toria ẽ aliqd merito eo iure petitur reſcind. Ita dicit gl. quã vide. Innuit er-
6 go iſta gl. quod teſtm̃ in quo filius eſt p̃teritus, interim eſt aliquod de iure prætorio, donec dicatur nullum. Item vr notati l. filio p̃terito. ff. de Iiu. rupto teſt. & ff. d teſt. l. j. & ego teſtigi vo-
d bis in l. j. Doc nr̃i Mod. dicunt, ꝙ hoc eſt ↄ caſum l. 1. in fi. ff. ſi tabulæ teſta. nullæ extab. quia teſtm̃ eſt nullum omni iure, niſi approbet per filium qa tunc erit aliqđ de iure prætorio, vt d. l. filio de iniu teſt Qualiter ergo rñdebimus ad ↄria? Dicit Iac. de Rau. quod per bo.poſ. ↄtab. rũpit illa ſpes, q̃ erat quia teſtm̃ poterit ↄfirmari p filium Iſta eſt q̃dam truffa, nam ſpes nõ p̃t rũpi, nec põt tolli, nec hẽt effectũ, donec illa ſpes deducat ad effectum, vel actũ, vt l. ſi ↄdõne. ff. de ſo & de noua. l quoties. Quid ergo dicemus? Bñ dico ꝙ filius p̃teritus petendo ↄtab. approbat teſtm̃ tanq̃ factum non vt riè factum, merito, quia de iure p̃-
e torio ſubſiſtit, de iure prætorio rumpit. Simile videbitis in eo, qui appellat ſententia lata cõtra falſum procuratorem, vt l. 3. §. falſus ff. rem rat habe. & habuiſti ſno. ☐. de pecu. l. licet. Facit qđ no. Iu l. Põp. ſcrib. ff de neg geſt & ideo ſi filius ante dixiſſet teſtm̃ nullũ, vel petendo ↄtabu. proteſtaret, quod hoc non facit aĩo approbandi teſtm̃, dico quod bonorũ poſſeſſio ↄtab. non p̃cederet p ronem factam, qa quod nullum eſt, rumpi non p̃t.
7 † Venio ad ſm. Dr̃ hic ꝙ ↄtab. & ſm tab. non ↄcurrunt. Cõtra, ff de leg. p̃ſtan. l. is, qui in ptate. § ſed ſi ſcriptus. Sol. gl & bñ, ibi non dr̃ ꝙ petaĩ ſm tab. ſed quod adit hæreditas de iure ciui. Vnde aditio hæreditatis & bo poſ ↄtab bñ concurrunt. Cõtra hoc opp. de l ſed cum patrono ff de bo.poſ. Sol. dicunt quidã eodẽ modo quod ibi adiẽ de iure ci Vel verius dicit glo. aliud in bo poſſ. quæ dat patrono, quia illa ↄcurrit cũ ſm tabu. aliud in ea quæ dat liberis, vt hic. Et eſt ratio in promptu, licet gl. non ponat, nã bon.poſ ↄtabu. quæ dat patrono, non rumpit teſtm̃ in totum, ſed auſert legitimam ſolam debitam patrono, vt ☐. ti. 1. l. 1. & ꝙ ibi no merito bñ concurrit cum bon poſ. ſm tab. ſed bon.poſſ. contratab. quæ dat liberis, rumpit teſtm̃ pro toto, vnde non poteſt ↄcurrere cum bon poſ ſm tab. Contra hoc opp. de l. ſi duo. ff. de leg p̃ſtan. vbi etiam ea, quæ competit liberis, ↄcurrit cum bonor. poſ. ſecundum tab Dicũt quidam, ꝙ ibi ſuit adita hæreditas de iure ciui. Iſtud non videtur verum: nam cũ ibi filius ſuus eſſet præteritus, licet approbauerit teſtm̃, hæreditas non poteſt adiri de iure ciuili, ſed de æquitate prætoria, vt d. l. ſi io præterito, ff. de iniu teſt. dicã ☐. vnde legitimi. l. fi. Dicẽdum eſt ergo quod vbi filius inſtitutus, & præteritus ſunt in eodem gradu, poſſunt concurrere contra tabu. & ſecundũ tabu. quia ↄ contra tabu non auſertur totum. & ſic eſt eadem ratio, quæ in bon poſſ. cõtratab. datur patrono. Ex prædictis ergo diſtingue per teipſum Aut quærĩ, vtrum bonor. poſſeſſio contratab. cõcurrat cum aditione de iure ciuili, aut cum bon. poſſeſ. ſecundum tab. & hoc ſecundo caſu, aut quæritur de bono. poſſeſ. quæ datur patrono, aut de ea quæ dat liberis. Sed ſi quæris de ea, quæ datur liberis, tunc aut eiuſdem gradus, aut diuerſi, vt habes ex prædictis.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Pro concordia Adu er ſi condito teſtamẽto pater deceſſit, & vnum filiũ in ptãte præter. t, & alium emãcipatum inſtituit. dicit Bar quod iſte emancipatus poteſt adire hęreditatẽ ea teſtamento de iu. ci. in l. ſi duo. §. p̃inde ff. de leg. pręſtã. Contrarius alleg in hac l. poſthu. vbi d. Alex. in gl fi. Tu dic quod Bar. neutro illorum iurium loquit in iſto caſu de emancipato, imo potius aliter, quia expreſſe dicit q̃ ſunt in eodem gradu, ſed de iure antiquo non erant ſuus, & emancipatus in eodem gradu Et ita potuit loq Bar. in ſol. contrar. ↄ in hac l. poſthumo. & hoc ſẽſit etiam d. l ſi duo. §. p̃inde. dum dicit, quod ſuit inſtitutus vnus de venientib. ab inteſt in d §. proinde ergo non emancipatus, qui erat incognitus de iure ciu. in § emancipati. de exhæ. li. & in § emancipati. Iuſti. de hær. quæ ab inteſt. deſe. ſed ſuus occupat primum locum ſuitatis.

ADDITIONES.

a Pom. No quod bo poſ. Ad declarationem in ſe Ital. in l. ſi pater, In noua oppoſitione inſ. de inſti & ſubſt ſub cond. ſa. quam refert, & ſequitur do. Iaſ. in l emãcipata ſup qui admit.

b Matris. Adde Ang. in l. 1. inf. de car. edic. & Ro. hic. & Ale.

c Pom. pro exhẽdatione Videretur ergo a ceſſante rõne gl. & Part. quod hodie debetur cõtra teſtm̃ mr̃is cõtrata cũ p̃teritio mris ſine ca nõ hẽat p exhẽdatione, ẽxtra gl in Auth de hær. & fal & iſta opi. multi tenent Alex vero hic, cõtra, fundamẽta de qb. hic per eum. Tu adde quod in §. ad teſtamenta. aſſi naẽ alia rõ, quæ et militat hodie, qđ mres ſuos non hñt hæredes, ſed prætor pollicetur bo. poſ. ↄta. & unde liberi ſiliis, qui uſi. t loco ſuorum inb. vulgariter igit, & cũ contra teſtm̃ datur contratab. licet Alex hic teneat contrarium, qui ſi et eſt contrarius, & conſi 89 a. uo' & unde Alex. in l. in ſuis. ad ſi ff de lib & poſthum.

d l. A Doct noſtri. Adde in qđ gl ſaluari põt, qñ in teſtõ inſtituti venientes ab inteſt qa tunc nõ eſt teſtm̃ nullũ rone p̃teritionis, ut dr̃ Bar i l ſi duo § ſi prima. ff de ↄtata. De cuius ueritate vide Imo. in l. ſi filius q in ptãte ff. de lib. & poſthu.

e Menoch. Simile. Iaſ. in l. nemo pt. 3. lect. num 87. dicit cõiter Barto. hic repronari.

De bo. poſ.contratab.liberti, quæ patronus, liberiſq; eorum datur. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Manumittens ex cauſa fideicommiſſi habet contra tab.*
2 *Patronus per bo.p. ſſ. contra tab. auſert tantum legitimam.*
3 *Bonorum poſ. contra nuncupationẽ datur cõtra teſtamẽtũ nuncupatiuũ. & ir. ſuper 7. Cod.*

LIcet ex cauſa. Patronus præteritus per ꝯtra. aufert ſcripto legitimã ſuã. h.d.
1 †No. ꝙ licet qui manumiſerit ex cã fideicõmiſſi nihilominus bõ. ꝓtab. Secundo no. † ꝙ per bo. poſ.
2 contratab. patronus aufert legitimã tantum. Tertio no. † quod
3 contra teſtamentũ nuncupatiuum datur bon. poſ. contra nuncupationẽ: ſicut econtra datur bo. poſſ. ſecundum nuncupationem, vt ſ. ti. a l. 2. Quærit gl. in quibus caſibus patronus excludatur ab iſta bon. poſſ. dic vt in glo.

LEX II.

Patronus. Qui recipit mercedem pro operis, perdit contratab. h.d.

Vnde liberi. Rubrica.

Glo. ꝯtinuat, dictũ eſt ſ. de bo. poſ. q̃ ſunt ꝯt. ſequit̃ videre de bo. po. ab inte. verũ qa iſta eſt prior, id̃ de ea ꝑmittit Imperator.

LEX PRIMA.

SI auus. Filij emãcipati ſuccedũt æqualr̃ patri p. liberi. h.d. Op. Inſti. de bo. poſ. §. ꝙ aũt vbi dicit, ꝙ ꝑtor heredes facere non poteſt. Sol. quod hic dr̃ heredes extitiſſe, intelligas beneficio prætoris ſecundum bon. poſſ. qui vices hæredum ſuſtinent.

LEX II.

Ex teſtamento. Donec eſt locus ſucceſſioni ex teſtamento, non eſt locus ab inteſta. Item donec eſt locus ſucceſſioni deſcedẽtium, nullus alius poteſt ſuccedere. h.d.

LEX III.

1 *Repudiãs hr̃ditatẽ patris, nõ pt̃ habere hr̃ditatẽ aui, niſi de iure prætorio.*
2 *Lex iſta quod habeat locum tam in filio emancipato, quam in poteſtate, & quibus caſibus procedere poſſit, nu. 1.*
4 *Succeſſorium edictum ſecundum tempora C. non habet locum in agnatis, hodie ſic. & an lex corrigatur. nu. 6. & ſeq.*
5 *Proximior ut ſuccedat, quo tempore requiratur ut ſit proximior.*
7 *Succeſſorium edictum de iure ciuili non habet locum inter ſuos.*
8 *Compilatio ſecunda C. fuit facta poſt compilationem Inſtitutionum.*
9 *Hæres qui eſt per beneficium reſtitutionis in integrum, & ſic de iure prætorio non deſinit eſſe hæres de iure ciuili.*
10 *Hæreditas patris agnita, tranſmittitur ad quemcunque.*
11 *Filius filij emancipati natus poſt emãcipationem quod nõ ſit agnatus aui.*
12 *Pater ſuccedit filio p eũdem nõ liberi, ſeu nõ parentes.* (identitate rõnis
13 *Prætorum edictis licet addere, vel detrahere ex mente ipſius ꝑtoris, vel ex*

a **Qui ſe patris** a Rogo ꝙ aduertatis ad iſtã l. qa lex iſta ẽ ita difficilis ſicut alia. q̃ ſit i toto C. & hẽt gl. valde difficilẽ: tñ reddã vobis eã ſatis clarã, ſi attẽditis. Bř dt. Qui repudiat hr̃ditatẽ pr̃is, nõ pt̃ hr̃e hr̃ditatẽ aui, niſi de iur̃ ꝑtorio. h.d. Duo hẽs i hac l. pricipr̃ notare. Vnũ ꝙ dt expſſim,
1 aliud ꝙ innuit a ꝯtrio ſenſu. † Prio, ꝙ ille q repudiat hr̃ditatẽ patris ñ pt̃ hr̃e hr̃ditatẽ aui, niſi de iure ꝑtorio. Scḋo ex eo ꝙ d cit, q ſe pr̃is negat hr̃dẽ, innuit, ꝙ ſi vellet eſſe pr̃is hr̃s, poſſet hr̃e he
2 reditatẽ aui. Ad iſta duo vadũt oẽs opi. q̃ hic ſiũt. No. ẽi † ꝙ hæc lex hẽt locũ tã ĩ filio emãcipato, q̃ in filio in pr̃ãte, ꝙ apparet ex eo ꝙ lr̃a dicit, maxime emãcipatus, & ſic innuit idẽ in alio. Hoc ꝑmiſſo venio ad gl. q̃ multũ difficilis, & itricata eſt, id̃ more canoniſtarũ diuido vobis eã. Iſta gl. diuidit ĩ duas ptes pricipales. Nã primo ponit gl. Io. Scḋo ponit gl. Hug. Scḋa ibi, Itẽ rõ dicit maxime, alia rõne. Itẽ prima pars ſubdiuidit, qa primo recitat vnã op. Scḋo examinat lec. hᵘ l. Tertio op. ad illud ꝙ hæc lex dt expſſe. Quarto op. ad illud, qḋ hæc l. dt a ꝯtrio ſẽſu. Scḋa ibi, ſi ergo ponas. Tertia ibi, niſi ĩ duob. Quarta ibi, ſed in eo, ꝙ dicit negat. Examinem ergo prius ſcḋam particulã iſtius primæ partis.
3 Et primo † q̃ro, qb. caſib. põt hr̃e locũ hæc lex. Pro cuius euidentia hẽtis ponere quatuor ꝯbinationes. Qñq; pr̃ & filiᵘ erãt emãcipati: qñq; pr̃ in pr̃ãte, & filius emãcipatus. qñq; ecõ. qñq; vterque in pr̃ãte. Primo caſu, qñ vterq; eſt emancipatus ſine dubio ꝓcedit iſta lex, qa nullus eorũ pt̃ ſuccedere auo, niſi p bo. poſſ. de iur̃ ꝑtorio. Scḋo caſu qñ nepos: illo caſu ẽt ſine dubio ꝓcedit iſta l. qa iſte filius emãcipatus, qui quo ad auũ eſt nepos, nõ poſſet auo ſuccedere, niſi de iure ꝑtorio. Tertio caſu, qñ filius eſt ĩ pr̃ãte. & pr̃ emãcipatus, ſine dubio iſta l. non ꝓcederet, cũ iſte filius, q ẽ nepos quo ad auũ, ſit in pr̃ãte, & ſic ſuus, ſuccederet de iu. ciu. vt Inſt. de hr̃. qual. & diffe. §. ſui. Quarto caſu, qñ vterq; ẽ ĩ pr̃ãte, tũc ꝓcedit iſta l. qa iſte filius, q quo ad auũ ẽ nepos, non põt admitti vt ſuus, qa eũ ꝑcedit pr̃, vt Inſt. de hær. qua. & diff. §. ſui. Et iſta rõ redditur in glo. Item alia rõne non põt admitti vt agnatus, qa non erat proximior tpe mortis, vt Inſt. de hære. ab inteſt. §. ita demũ. qa pr̃ eũ præcedebat tpe mortis. Itẽ nõ põt ad
4 mitti p ſucceſſorium edictum. † qa non hẽt locum. ſm iſta tpa in agnatis, vt Inſt. de leg. agn. ſucceſ. §. placebat. Et iſtæ duæ rõnes adduntr̃ in gl. Hug. vbi ẽt repetuntur nõ ꝑfecte per Io. ſ. quia pr̃ tũc ꝑcedebat tpe mortis, vnde glo. Nunc habetis examinatas iſtas lec. Contra iſtam lec. opp. † quod non requirat̃ ꝙ qs ſit pro
5 ximior tpe, quo defert hæreditas, vt ff. de ꝯdi. inſt. l. ſi ſi. co. l. ſcri pto. de ſuis & legi. l. 1. §. ſciẽdũ. Sol. gl. fallit ĩ caſib. illarũ. ll. Ita dicit Io. & vide glo. per ordinem. Tu dic clarius. Qñq; aliqs decedit nullo ꝯdito teſtõ, & tũc reqrit̃ ꝙ ſuccedẽs eſſet ꝓximior tpe mortis, vt d. §. ita demũ. Inſt. de hr̃. ab inte. Qñq; decedit cõdito teſtõ, & tũc ſufficit ꝙ qs eẽt ꝓximior eo tpe quo teſtm̃ deſtituit̃, vt l. ſi. ḋ ꝯd. inſt. Sed ꝯ hoc op. ff. ḋ ſuis & legi. l. 2. §. pe. So. gl. ibi intelligo teſtm̃ fuiſſe ꝯditũ. Opp. de l. item ꝑior. §. 1. co. ti.
b Sol. ille, q nõ erat proximior tpe mortis, b non pt̃ ſuccedere vt agnatus. Verum eſt, ſi ꝓximiori hr̃ditas fuerit delata: ſecus ſi hr̃ditas delata nõ eſſet, tunc ille admitteret q reperit̃ ꝓximior tũc cũ deferr̃ hr̃ditas. Exẽplũ, deceſſit aliqs relicto ventre vxoris, & mr̃e ipſius defuncti, & alio agnato vlteriori: ḋcedit mr̃, ai̇ q̃ pᵒ ille naſcat, vel ḋficiat poſthumᵘ. Certè ille, q nũc repit̃ ꝓximior ſuccedit, vt i l. ꝯria. qa mr̃i, q̃ erat ꝓximior, nũq̃ fuit delata hr̃ditas pp vẽtrẽ q ſperabat. vẽtri aũt nõ pt̃ dici ḋlata, qa nõ fuit ĩ rerũ na, ſed lex nr̃a, & §. ita ḋmũ. loqt̃ qñ ꝓximiori agnato ḋfert̃ hr̃ditas: tũc. n. nõ pt̃ ſucceder ille, q ẽ in vltimo gradu. Ita ḋbe
6 tis itelligere mãm iſtã. Op. † ꝙ hodie ſucceſſoriũ edictũ hẽt locũ inter agnatos. Vñ excluſo primo admittr̃ ſequẽs. vt Inſt. de leg. ag. ſuc. §. placebat. Et ſic in caſu legis noſtræ, in ꝗ loqmur qñ vterq; fuit i pr̃ãte, ſi filius ñ ſuccedit pr̃i ſuo, nepos poterit eod. mõ ſuo auo ſuccedere ḋ iure ciu. Ita facit op. & ꝙ hodie eẽ correctã hãc l. p dictũ. §. placebat idẽ ẽt dr̃ in gl. Hug. ibi ſed hodie, & c. Cõtra iſtud op. nam licet inter agnatos ſit locus edicto ſucceſſorio iter ſuos nõ: cũ primus ſit hr̃s, velit nolit. nõ ẽt pt̃ hr̃di
7 tas ḋferri ſequẽti. Sol. † Dicit Hug. ẽt hodie inter ſuos eſt locus ſucceſſorio edicto, vt eis det bñficiũ abſtinendi, vt Inſt. de hr̃. qual. & diffe. §. ſed & his, vide gl. in fi. Cõcludit ergo ſm̃ Iac. & Hug. q̃ iſta l. hodie ſit correcta, & ꝙ iſte filius poſſit venire ad hr̃ditatẽ aui ſui ḋ iure ciu. Cõtra hoc inſurgũt oẽs nr̃i Doc. & primo Ia. ḋ Ra. Pe. Cy. Mar. Sil. Iac. Bu. & oẽs moderni, qḋ iter ſuos ñ ẽ locus ſucceſſorio edicto ḋ iure ciu. Licet. n. p bñficiũ ꝑtoris eis dei bñficiũ abſtinẽdi, tñ ḋ iure ciui remanẽt hr̃des, ſed eo iure ñ põt eẽ plres hr̃des in ſolidũ, vt l. hr̃ditatẽ. §. ſi. de caſt. pe.
c & l. ſi vt certo. §. ſi duob. ff. ꝯmo. ergo, & c. Cõcludit ergo, ꝙ cũ primus fuit ſuus hr̃s de iure ci. pr̃i ſui, nepos nõ pt̃ eẽ ille hr̃s de iure ciu. ſed de iure ꝑtorio, & ſic hæc l. ñ ẽ hodie cor. Præterea
8 dñt ipſi, † ꝙ nõ ẽ dubiũ ꝙ iſta ꝯpilatio Codicis: fuit facta: poſt ꝯpilationẽ Iuſt. vt ſ. de emẽ. Inſt. Cod. §. fi. Ergo ñ ẽ dũm ꝙ lex C. corrigat̃ iura Inſt. Præterea dicebat Ia. Bu. & eũ ſeqbant̃ oẽs Doc. Bon. ꝙ §. ſed hic, Inſt. de hr̃. quali. & diffe. nõ diſpoſuit inducẽdo ius nouũ, ſed recitauiᵘ antiquũ. Vñ nõ ẽ dũm. ꝙ corrigat legẽ iſtã. Ego credo, d ꝙ gl. nr̃a dicat veritatẽ, & ꝙ illi dicãt
9 malè, ꝙ oñdo. Nõ ẽ dubiũ † ꝙ ille, q ẽ hr̃s p bñficiũ reſtõ. ĩ inte. qḋ ẽ de iure ꝑto. nõ deſinit eẽ hr̃s de iure ci. vt l. & ſi ſine. §. ſed & Papi. ff. de mino ſed primo excluſo p reſtõ. ĩ integ. ſequẽtes admittunt̃ de iure ciui, vt ff. ad Tertul. l. 1. §. ſi quis adita. Præterea nõ eſt dubiũ, qḋ donec eſt locus inſtituto, non eſt locᵘ ſubſtituto, vt l. q̃diu ff. de acq. hę. Sed ego video, ꝙ ſi inſtituᵘ abſtineat p reſtõnẽ in integrũ, licet abſtinẽs remaneat hr̃s de iure ciuili, admittit̃ tñ ſubſtitutus vulgariter de iure ciuili, vt d. l. & ſi ſine. §. ſed ꝙ Papin. ff. ḋ min. Præterea, ḋ hoc ẽ caſus rotũdus. ꝗ. de leg. hr̃. l. defunctis. Nec videat tibi ĩpoſſibile, ꝙ duo ſint hr̃des in ſolidũ de iure ci. Nã hoc vides alibi in hr̃de, & fideicommiſſario vli, q hẽt iura hr̃ditaria ĩ ſolidũ vna cũ hr̃de p ſenatuſ. ꝙ eſt de iure ciuili, & tñ apud hr̃dẽ ſũt iura directa, apud fideicõmiſſariũ iura vtilia, vtrunq; tñ de iure ciu. Ita hic apud filiũ erũt iura directa, apud ſequẽtẽ iura vtilia, iure tñ ciuili, vñ ḋ iure ciuili dr̃ ſuccedere. Nõ ob. qḋ dicit, ꝙ Codex fuit factᵘ poſt ꝯpilationẽ Inſt. ꝯcededi. tñ iſta l. eſt hodie antiqua, alias iuris Cod. antiqui, ideo corrigit̃ p dictũ §. placebat. qui fuit poſt legem iſtã factus. Itẽ dẽs intelligere hanc mãm. Non obſt qḋ dr̃, ꝙ §. ſed & his, nõ loquit̃ diſponẽdo, ſed recitãdo iura antiqua, qa fateor ꝙ l. iſta non corrigitur per §. ſed & his, ſed p §. placebat. Ita dẽs intelligere hãc mãm. hẽmus ergo hic videre qñ eẽt locus edicto ſucceſſorio, ꝙ plene ſummabo, ĩ tit. 2 ſuper rubr. vbi gl. ſũmmat Op. ad ſm notabile, ꝙ hic colli a ꝯrio ſẽſu. hic innuit ꝙ ſi ñ negaret ſe hr̃dẽ pr̃is, poſſet hr̃e hr̃ditatẽ aui. Cõtra, quia ſiue negaret ſe hr̃dẽ, ſiue non, nil ad ꝓpoſitum, quod probo. Aut enim filius agnouit hr̃ditatem pr̃is ſui, & ſic bona aũt cõmixta, & non poſſet hic nepos vnum pr̃imonium, quin haberet totũ, vt l. ſed & ſi plures. §. filio. de vulg. & pup. & ĩ. de iudi. l. qdã elogio, & ibi no. Aut filius primus ſe abſtinuit, & tũc cũ ſint duæ hr̃ditates, põt vnã amplecti, & aliam repudiare, vel amplecti vtranq; nõ eſt vis, vñ ꝙ hic dt ꝙ ſi negat ſe hr̃dem, nil ad pro-

ADDITIONES.

a Pariſ. Qui patris. Iſtam l. repetijt do. Bened. de Plumb. Item repetit Ang. mag. Frã. de Ciui. Item repetit do. Sign.

b Pariſ. Tẽp ore mortis. Sufficit tamẽ quod aliquis probet ſe eſſe coniunctũ alicuius, quia præſumitur proximior niſi alius probetur proximior. vide Comen. conſ. 43. inc. in q. Fran. vide Bertac. in ver. hæreditas ab inteſt.

c LA Concluditur ergo. Adde tu & vide ad hoc, quod dicit Pau. de Caſt. in l. filius qui patri. ff. de vulg. & pup. poſt Bar. in l. 1. §. quæritur. ff. de ſuis, & legi. (p Iaſ.

d IO FR. Ego credo. Adde qḋ op. Bar. q iſta l. ſit correcta, ẽ cõtra apprbata, vt hic

ad ꝓpoſitū So.ſm lo.iō dt,ſi negat ſe hrdē,qa nūc nullo caſu pt
hre,niſi p bo.poſ.Sed ſi ꝯcederet ſe eē hrdē pris ſui,ponit alius
caſus,ī quo de iure ciuili hret, vt puta ſi pr ei dimiſit hrditatē
aui,& ſic ad ipsū nepotē trāſiret d iure ciuili, tāq̄ bona ꝯmiſſa
cū hrditate pris.& hoc licet ſit verū in ſe tn̄ eſt ex caſum huius
l.q̄ loq̄r,ꝗ filius primus nō agnouit hrditatē pris ſui. Ita vr di-
cere lo.vide gl.tuā ibi,ſed ī eo ꝙ dt negat. Alij dnt ꝙ iſtud argm̄
ꝙ hic fit,fit a partib.inſufficienter enumeratis.Cū n.,li. Aut fi-
lius adiuit hrd tatē patris ſui,aut repudiauit , cētē eſt dare ter-
tium.ſ.qn̄ deceſſit deliberatus.Quo caſu ſi iſte nepos vellet adi-
re hrditatē pris ſui,poſſet p ius deliberādi ad eū trāſmiſſū agno
ſcere hrditatē aui de iure ciuili. Sed ſi negat ſe hrdē pris ſui,nō
pt agnoſcere niſi p bonorū poſſeſſionē,& hoc verū,qn̄ ille , q
ē hrs pris ſui,ex iure deliberādi ī eū trāſmiſſo nollet adire.Si.n.
vellet,excluderet iſtū nepotē,vt l.cū antiqorib. ī.de iure delib.
10 & p rōam q̄ ē ſm opi.q̄ teneo,† ꝙ hrditas pris ñ agnita trāſmit-
tit ad quēcūq;,dicā in l.apud hoſtes. ī.de ſuis & legi. & l.ſi in-
fanti de iure delib.Sumus expediti d l.gl.mag.venio ad ſcḋam
q̄ eſt multū facilis.& format duas qōnes faciles multū. Prima ē
11 vtrū†filius filii emancipati ꝯceptus, & natus poſt emancipatio
nē ſit agnatus auo ſuo Gl.arguit p,& ꝯ, & finalr dterminat ꝙ
ñ ē agnatus,& vide gl. Cōtrarias gl. hēmus ff vñ cog.l.lrimis ff.
de adop l.quē filius.Iſtæ gl.dñi ꝯ,ar. In ſi.de legi.agna ſuccel.§.
ſi.Credo iſtā gl.verius dicere nā l d.§.ſi dī,ꝙ pinde ſuccedit fi
a lio,ac ſi iura agnatiōis ñ eēnt ſublata. Cōcludit ergo,ꝙ ſūt ſub
lata,ſed remanet ius ſuccedendi perinde, ac ſi ſtaret. Et hoc ap
paret ex titulo de ſi.iure nō,enim illa appellatur lrima,ſed fidu
12 ciaria,q̄ a lrima differt ſpe Alia qō formatī ī gl. † qn̄ pr ſuccedit
filio,quo iure ſuccedat Et recitat opi. Placen q̄ reprobat , vide
gl.Cōcludit ergo qḋ pr admittat p vñ lrimi,aſs p vnlē, vñ libe-
ri,ſeu vñ parētes.Doctor. Vtram hoc reprobāt, dicentes ꝙ vñ
liberi.vel ēt vñ parētes,non pt hre locū ī qōne ꝓpoſita. Primo,
ꝙ nō licet addere,ſeu detrahere ex edictis ꝑtoris,vt l.in ꝯuen-
tionalib ff.de ver.ob.Sed in edictis ꝑtoris fit mēt.o d parentib.
ergo &c Preterea dñi ipſi,ꝙ non eſt dubiū ꝙ mr ſuccedat fi-
lio p vñ lrimi,vt ff vñ legit.l. 2 in ſi.& l.ſeq. ſi pr ſuccederet filio
p vñ liberi,ergo ꝑferr mri,cū illi,q veniunt per vñ liberi,exclu
dunt venientes ab inteſtato per vñ legitimi,vt l. 1. §.pe.ff ſi tab.
teſt nul.exta. Puto gl.n̄ſam bñ dicere, & qḋ dr,ꝙ ñ dēt addi ver
bis ꝑtoris,dico verū,n ſi ex mente ꝑtoris , vel ex idētitate rō-
nis,vt vid ſtis in l.1 ī de interd.& ī.de bonorū poſſeſſione ſm
13 tabu l.2 & ī.tit.1 l.1.vbi addit de bonorum poſſeſſio ſm nuncu
pationem Ita hic addit vñ parentes q̄ eſt vtilis vñ liberi. Probo
ꝙ hoc ſit de mente ꝑtoris Bonorum poſſeſſio vñ liberi dat illis
qb.dat bono.ū poſ.ꝯtab.vt l. .in prin ff.de ꝯtab.& l.1.ſi a paren,
quis ſue manumiſ.ergo ei dēt dari vñ parentes , ꝙ eſt idem,ꝙ
vnde liberi Non obſ.ꝙ dicis,ꝙ ſm hoc pr ꝑferē mri , & credo
ꝙ ſic de iure antiquo,licet hodie ſecus , per auth. defuncto ī.
ad Tertu. Hic dr,ꝙ per bonorum poſſeſſio.quęro q̄ eſt iſta bo.
poſ. Di quidam,vnde liberi. Alij dicunt,vnde cognati. Tene
primam partem. Vltimo eſt videndum de filijs natis poſt mor
tem aui,de quibus dicam ī.de his,qui ante aper.tabu.l.1.

A D D I T I O.

a Poma.Concluditur ergo quod ſunt No.ꝙ licet iſte § prima facie non videatur
iſtud dicere,prout tenuit hic d.Lancel tamē iſtud probatur in ver.nihilominus,
& dra etiam iſtu l.ipſe vero oſtendit eſſe dubium

Vnde legitimi,& vnde cognati. *Rub.*

Continua,vt in gl.Quærit gl.ſup rub q dicanī lrimi Certē oēs
agnati,q vocanī ad ſucceſſionem per l.12 tab.vn Inſt.de legi.
agna.ſuc.§.1.licē oēs illi, qui vocantur ex aliqua lege , vel ſena-
tuſconſul.vt ff eo. l. 2. licet eſſent cognati. Exemplum patet in
matre,quæ per ſenatuſconſultum Orficianum ſuccedit.

L E X PRIMA.

COnſobrinorum. Nati ex duabus ſororib. ſuccedunt inuicem per bonorum poſſeſſionem vnde cognati.h.d.

L E X II.

Cum propriorem. Iſta lex dicit idem,quod præcedens quaſi ex conſobrino natus,qui ſuccedit per vnde cognati.

L E X III.

Nepotibus. Nepotes ſuccedunt auo materno de iure prætorio.h d.

L E X IIII.

1 *Non probat hoc eſſe,quod ab hoc contingit abeſſe.*
2 *Poſſidens res hæreditarias,quando uideatur adire.*
3 *Articulus ſeu poſitio debet de neceſſitate concludere.*

1 Non hoc. Tota die†allegaī iſta l.Nō ꝓbat hoc eē, ꝙ ab
2 hoc cōtingit abeſſe h.d.Op.& vr † ꝙ ille,qui
poſſidet res hrditarias,videat hrditatē adire, vt l.1. & 2. ī.de re-
pu.hr ſol.Prout hic loquitur ī bo.poſſ.ꝓcedit clarè,qa in ea re-
quiritur agnitio corā iudice,vt l.ſi.§.q admit.ad bo.poſſ.& iō ſola
rérum poſſeſſio non ſufficit In hrditate aūt dico quod nō ſuf-
ficit ſola poſſeſſio ad probandum quē hæredem , niſi appareat
ꝙ ſibi hrditas ſit delata.Si.n ſibi deferret p poſſeſſionem vide-
ret adire,vt in cōtrario.Item op.quia eodem modo articulus,
quē hic Imperator docet,non concludit. Nam poſito quod qs
apprehenderit hrditatē,vel bo.poſ.nō ſequitur,ergo hæres , qa
forte ſibi nō deferebaī.Rñdeo,quod hic dicit imperator,ꝙ dēt
q̄ri,an apprehēderit hæreditatē,vel bon.poſ.itelligēdū onerib.
ptinētib.ad hoc.ſ.vt quæratur,an ſibi de lata fuerit Vel aliter ſi
ſolū hic poneret,& probaret ꝙ ipſe adiuit hrditatem,poſſet cō
ueniri tanquā hrditatis poſſeſſor. Cōſtat.n ꝙ tanq̄ hrs poſſidet.
1 Itē poſſet agere ſecundum formā l ſi. ſ. de pet.hr.† Vltimo no.
a & bñ tene mēti hāc l.ꝙ articulus ſeu poſitio a dēt de neceſſitate
ꝯcludere,aſs nō ꝓbat hoc eſſe,ꝙ ab hoc cōtingit abeſſe,vt hic,
& l.nō nudis,& l.nō epiſtolis.& l.neque natales.ſ. de probatio.

A D D I T I O.

a Paris Seu poſitio Iſtud procedit in oi genere probōnis.ſiue fiat p teſtes,ſiue per in
ſtrumenta , ſiue per confeſſionem partis,vt ſentit hic Alex.in vlt.col.& probat
in hac l.& uoluit Felyn in c.cum omnes.uer.tertia declarō.extra, de conſti & de
teſtib.loquitur tex.in c.in pñtia.de probat vbi uide per Fe.quaſdam limitatio
nes ad hanc regulam.de inſtrumentis loquitur Barto in le.ſi ex cautione.verb.ad
uerte.C.de ſi teſtr.Alc.conſ 7 de cōſe. loquit ēt Bar in d.l.ſi ex cautione lo de
Ana.conſ.8 & uide Soc.in l.quæritur ad ſi.de reb.dub.Et Alex.c oſ.1 4 a.incl.viſo
themate illuſtriſſimi in 3 uol.& conſ.42.in 5.vol.& in l.q Romæ § duo fratres
de ver.ob.in 3.q.Bar in ſi.Et qḋ ꝓcedit iſta regula ēt i teſtib, vide Ro ſin. 76 Iaci.
ad uiſtim.& ideo p hoc dicemus qḋ indefinita nō æquipollet vlī in materia pro-
bōnū,videq̄ ſcripſi in l ſi plurib de le.2.nec appellatione rei venit totum , vide
Soc.poſt Are in l qda æſtimauerit.in 2.no.ſi cer.pet. Are in l ſerui electione §.
ſi.in ſi.de le.3 Fel.i c.audiuis,de relc. Ale.cōſ.110.in 1 vol In ꝯtrū facit qḋ ſcripſi
ad Bar.in l.ſi plurib.de le 2.licet aliàs appellatione rei veniat totū,l.de pupulo §.
qui nūcia.de ope.no nū.Vbi Bar & oēs & in l legatū vxori p illū tex.de le.2.& i
l.ſi ia rē.ff de rei vēd.& in l ſi quis cū totū de exc.rei iud.bonus tex in l Titia cū
teſtō.§ Lucius de le.2.Contrarium tn̄ tenent Are quem vide oino cōſi. 101.in
2.dub.Et dixit vnū ſingulare verbū Bal.in l.ab hoſt § q 17, ff.ex q cau.mai.per
dcm̄ tex. dñ nō poſſit aliquo mō verificari,nunquam intelligendum eſt taliter
quod concludat intentionem probantis, nec ēt appellatione partis continetur
certa & limitata portio Ale conſ 201.in 2.vol & cōl.345.ver nō ob. ꝙ teſtim
vt ſcripſi in d.l ſi plurib Et vide ī iſta materia quod probatio dēat de neceſſita-
te concludere multas bonas deciſiones per Deca.in repe c in præſentia. de pro-
ba limita tn̄ iſtam regulam quod dubia probatio non releuat,non procedere qñ
probaretur & cōcluderetur alterum de duob quorū unumquodq, ſufficere ad
victoriam,vide Mod.in l.& ſi poſt tres,ff ſi quis cautio. vide lariſſime pro am-
pliationib.& limitationib.huius laſ quaſi p totū.Itē qḋ dē eo ꝙ dictū eſt ſup an
applōne rei intelligat tota,vide Iaſ.in l an ꝓtor in prin.ff.de iureiu & vt ū caſū
in quo applōne rei veniat ſolū ps,ponit Pau.de Cal.& refert.Iaſ.ibi , & Iaſ.in l.
planè §.ſi eadē.de leg 3 Item circa illud ꝙ dcm̄ eſt,an appellatione rei cōtineaī
totaim dictis teſtium,vide oino.Soc.latē in l ſi quis cū totū in princip. ff.de exce.rei iud.2 no.vſq; ad ſi.vbi alleg Are.de quo ſup.in l.et & in con ſtit.& cōclu
dit ꝙ cōtineat tota,& aliqd p eū in l 3 in vlt.no.de acqui.poſſ An aūt appella-
tione ptis cōtineatur dimidia in teſtib vide Bal.q ſic col.54.in 7 pte ſtē le eo
ꝙ dcm eſt ſup.qḋ ēt ꝓbō quæ ſumit ex ꝓpria confeſſione aduerſarij,nō releuat,
niſi concludat Vide Ale in l.q Romæ §.duo fratres 13.q Bar. circa ſi.de ver.ob.

L E X V.

1 *Cognati hodie æqualiter ſuccedunt,ac ſi eſſent agnati.*
2 *Cognati ſunt adæquati agnatis,& omnes æqualiter ſuccedunt.*
3 *Bonorum poſſeſſiones hodie non ſunt ſublatæ.*
4 *Bono.poſſeſſio ſecundum tab.quibus caſibus ſit neceſſaria.*
5 *Bonorū poſſeſſio cōtra ta.hodie eſt neceſſaria qñ filius eſt ritè preteritus.*
6 *Bonorū poſſeſſio unde legitimi,& unde liberi, ꝙ hodie nō ſit neceſſaria,*
ut etiam bonorum poſſeſſio unde cognati nu.7.
8 *Bonorum poſſeſſio unde uir,& uxor,quod hodie ſit neceſſaria.*

Certū eſt Si qs vellet ī hac l. inſiſtere , ſtaret p tres dies recitādo oēs varias bo pol.Nos recitabimus
gl.& ſupplebimus vbi deficit.Br dicit: Cognati inuicē nō ſucce
dunt,niſi p bo.pnī ad q̄ petendam nemo ꝯpellitur.h.d Opp in
1 Auth.de hæt.ab inteſta.§.nullam.†So.Hodie cognati ſuccedūt
2 æqualiter perinde,ac ſi agnati eſſent.Quærit,vſq; †ad quē gra-
dum ſuccedunt agnati.& cog.Dicit gl.agnati vſq ad x gradū,
cognati vſq; ad ſeptimū,& vide gl.Sed hic dubitat,cum hodie
exæquata ſint iura agnationis,& cognationis, vtrū agnati ſuc-
cedant vſq; ad ſeptimū gradū tm̄,ſicut cognati,an ꝯuerſo,co
gnati vſq; ad x.ſicut agnati.gl.determinat iſtā qōnem ī de ſuis
& legit.in auth.in ſucceſſione,& in corpore , vnde ſumitr,vc;
quod ſuccedant oēs æqualiter vſq; ad x.Item quærit , quot ſūt
3 bo poſ Dic vt in gl.quæ h.d.multum clarè.†Quærit gl nr̄a,an
iſtæ bo.poſ hodie ſint ſublatæ p iura noua? Et vr quod ſic,quia
ſublata eſt hodie dn̄a emancipationis,pr̄iç poteſtatis.agnatio-
nis,& cognationis.quæ erant cā quare introducebaī bon.poſ.
Contrariū dicit gl & bñ.Conſtat n.quod ēt hodie.ſi quis veni-
ret p bo.poſſ poſſet,quia nulla eſt l.prohibitum , vnde iſta iura
non ſunt correcta,qa quis pt vti eis voluntariè. An aūt iſtæ bo.
poſ.ſint neceſſariç,iſta eſt alia qō,in qua gl. tua tria dicit ꝑ ordi
4 nē.Primo†de bo.poſ.ſm tab.In hoc nihil eſt innouatum,nam
neq; olim,neq; hodie fuit neceſſaria, qa inſtitutus poterat adi-
re hrditatē de iure ciuili ex teſtō. Fallit in trib.caſib.quib. olim,
& hodie bo poſſ erat neceſſaria,quos dic vt in gl.Doct ad dunt
quartum in l.filio ꝑterito ff.de iniu teſ.& l.poſthumus. ver.idē
& circa,eo nt.quando filius præteritus teſtm̄ confirmat valida
tur de iure prætorio. Addunt quintum in l. cum hrs. la 1.ff.ad
Treb.vbi pp fauorē nō pt adiri hrditas , ita qḋ tribuat ius de iu-

re ciui. tñ pt peti bo. poſ. Addo tibi ſextũ, qñ teſtm̃ eſt factũ ſub ↄdõne impoſſibili, q̃ reijcit ptor, vt l. facta. §. ſi ĩ dãda. ff. ad Treb. no. p la. de Are. in l. cũ in ſcdo. de inoſſi. teſt. Quædã tñ gl. q̃ eſt ĩ l. ſi duo. ff. de leg. pſt. vł dicere, q in caſu legis illius, filio pterito de iniu. teſt. q̃ teſtm̃, in quo alius eſt ptenius, ↄfirmatur, poſſit adiri de iure ciu. In quadã gl. paruula, dũ dt, ſed adiuit, vel bo.
5 poſ. petiit. Sed illã gl. reprobaui vobis ibi. Itẽ bo. poſ. ↄta. † illa erat olim neceſſaria filio emãcipato. Iſta ẽ hodie neceſſaria, ſi ponimus ptermonẽ mẽ factã. ſ. cũ cã, vt videbitis ĩ auth. ex cã. ĩ. d. li.
6 pte. † Eſt & alia bo. poſ. vñ liberi, & vñ lĩmi. Vñ liberi, erat olim neceſſaria filijs emãcipatis, hodie nõ eſt neceſſaria, qa ſuccedũt d iure ciu. p bo. po. vñ lĩmi, nec olim nec hodie fuit neceſſaria ſm gl. Doc. Mod. dũt, q imo hodie aliquo caſu neceſſaria vñ lĩmi, & vñ liberi, & vt in caſu l. q ſe patris. ſ. ti. j. Ita dñt illi, dicen-
7 tes illã legẽ nõ eſſe correctã. Sed illud reprobaui vobis. Et alia † bo. poſ. vñ cognati, Iſta fuit olim neceſſaria hodie non, qa ſublata eſt dña agnationis & cognationis † Item eſt bo. poſ. vnde vir
8 & vxor. & iſta erat neceſſaria olĩ, ſicut hodie, vt vñ vir & vxor. l. j. Sunt etiam bo. poſ. quæ non tribuunt ius, & iſtæ ſicut olim erant neceſſariæ, ita hodie, quia nihil eſt innouatum.

De ſucceßorio edicto. Rubrica.

ADDITIO.

a Pariſ. De ſucceſſorio edicto. An in iure dicendi nullũ hẽat locum ſucceſſoriũ edictum, & quid in querela, vide do. Franc. conſ. 60. Item an in teruntij hẽat locũ & in querela, & in bo. poſ. ↄtab. multa alia in ſe late per Ange. de Periglis in repe. l. in ſuis de lib. & poſth. ubi hẽs, an in iure petendi ſupplementum legitimæ habeat locum, & multa alia in materia, etiam de querela inoff. do.

1 *Succeßorum edictum, quando habeat locum in ſucceßione ex teſtamento, & an in poſſeßione contra tabulas.*
2 *Inter ſucceſſores ab inteſtato, quando ſit locus ſucceſſorio edicto.*
3 *Succeſſorium edictum proprie habet locum inter eos, qui ſuccedunt de iure prætorio.*
4 *Succeſſorio edicto eſt locus, ut uenientes ab inteſtato remotis uenientibus ex teſtamento ſuccedant. facit tamen in caſu in l. ſi quis ita hæres, ut nu. 5.*
6 *Succeſſorium edictum fuit introductum propter creditores.*

Continuat gl. ita ſic, Quia in prædictis bonorum poſ. eſt locus ſucceſſorio edicto, id de eo dicit. Anteq̃ veniam⁹ ad nigrũ expediamus gl. q̃ eſt poſita hic ſup. rub. & eius mãm q̃, credo, q
1 intelligatis clare, p ea, q̃ dixi vobis in l. q ſe patris. ſ. ti. 2. † Primò, q̃ro, an ĩ ſucceſſione ex teſtõ ſit locus ſucceſſorio edicto? Rñ. aut q̃ris in ſucceſſione ex teſtõ, q̃ eſt ex teſtõ, ſm teſtm̃, & defuncti voluntatẽ, & non eſt locus ſucceſſioni, niſi quatenus in eo teſtor diſpoſuit ſubſtituendo ſm mãm ſubſtitutionũ tractatã vbiq;. Aut q̃ris de ſucceſſione, quæ eſt ↄ voluntatem defun-
a cti, aut p querelam inoſſicioſi per ↄtab. & in hoc ſunt opiniones ff. de inoſ. teſta. l. pr̃ filiũ. Veritas eſt, q eſt locus ſucceſſorio edicto, vt l. ſi qs. ff. de inoſ. teſt. & l. pr̃ filiũ. aliàs, ſi qs filiũ. ĩ illo. eo ti. Idẽ in bo. poſ. ↄta. vt l. 1. §. ſi emãcipatus. de bo. poſ. ↄtab. &
2 no. p Dy. & in c. non dẽt aliqs. de re iu. li. 6. Quæro ſcdo, † vtrũ inter ſucceſſores ab ĩteſtato ſit locus ſucceſſorio edicto? Et aduerte Quidã ſunt ſucceſſores de iure ciuili, qdã de iure ptorio, Et illorũ, qui de iure ciuili, qdam ſuccedũt per l. 12. tab. vt agnati, & ſui, & in illis nõ erat locus ſucceſſorio edicto de iure antiquo, vt ti. 2. l. q ſe patris & l. j. §. ſciendum ff. de ſuis & legiti. hodie ſecus, vt Inſt. de leg. ag. ſucceſ. §. placebat. Quidã ſuccedebãt p alias ptes iuris, vt p ſenatuſcõſultũ, & inter eos erat locus ſucceſſorio edicto, vt l. 1. §. ſi nemo. ad Ter. Si vero erãt ſuccedẽtes iure ptorio. Et hic aduerte, aut prim⁹ erat excluſus repudiatione, vel morte, aut erat excluſus p reſtõnẽ in inte. Primo caſu ẽ loc⁹ ſucceſſorio edicto de capite ĩ caput, qa excluſo gradu liberorũ remanent agnati: excluſo gradu agnatorum, vocãtur cognati: excluſis cognatis, vocant vir & vxor. Itẽ eſt locus de gradu in gradũ: nam ſi plures ſunt cognati, oẽs dñr eſſe in eodẽ capite, qa oẽs cognati. Tñ ſi ſunt diuerſi gradus, excluſo eo, q eſt
b in primo gradu admittit ille, qui eſt ĩ ſcdo gradu ᵇ vt ſi. e. l. 1. §. quib. Si vero primus eſt excluſus p reſtonem in integrum, tũc ſequẽs in gradu nõ pt admitti de iure ptorio vt l. ſi. ſi. eo. Sed de iure ciuili ſic, vt l. 4. §. ſi qs adita. ff. ad Treb. de re iud. l. & ex ↄtu
3 Et aduerte quia † vbi dixi ẽ. locũ eſſe ſucceſſorio edicto, non ſic pprie locutus ſum, nam proprie tñ locum hẽt inter eos, q ſuccedunt de iure ptorio. Item inter eos, qui ſuccedunt alio iure, bñ eſt locus ſucceſſioni, hoc eſt, deficiente primo, vt deueniatur ad ſequentẽ: non tñ hoc dr̃ eſſe ex edicto ſucceſſorio, ſed p ſtõne iuris ciuilis vt l. ẽ. alle. tñ cã maioris facilitatis totũ appel-
4 lauit ſucceſſoriũ edictum. Quæro, vtrum ſit locus † ſucceſſorio edicto in hoc, vt venientes ab inteſtato ſuccedãt remotis venientib. ex teſtõ? Rñd. ſie dũ tõ ſcias, q donec eſt aliqua ſpes ſucceſſionis ex teſtõ, nullomõ põt qs venire ab inte. de iure ciu. Probat in l. q̃diu. ff. de acq. hẽr. de re iu. l. q̃diu. ĩ. cõia de ſucceſ. l. anteq̃ De iu. pto. idẽ, vt ſ. q admi. ad bo. poſ. l. q̃diu, & ff. ſi tab. teſt.
5 nullæ cã l. 1. Itẽ q̃ro, an ecõuerſo poterit eſſe locus ſucceſſorio edicto. vt excluſis venientib. ab inteſtato ſit locus ex teſtõ? Rñ. qđ
6 ſic in vno caſu tñ, vt l. ſi ita quis hæres. ff. de hær. inſt. † Quærit gl. quare introductum fuit ſucceſſorium edictum? Rñ. pp creditores, ne nimium differatur, vt habeant quem poſſint conuenire, ſubuenitur eis etiam de dando bonis curatorem.

ADDITIONES.

a Menoch. Defuncti. D. Alc. paradox. lib. 2. cap. vlt.
b Menoch. Gradu D. Alc. paradox. lib. 4. cap. 15.

LEX PRIMA.

1 *Patruus quis proprie dicatur.*

Si mater. Excluſo primo, ſequẽtes in gradu, vł ĩ capite admittũt ex ſucceſſorio edicto. h. d. Op. hic in ſtit, q ſi mr̃ petijſſet curatorẽ pa truũ, q eã obtinuiſſet. & c. ↄ. ſ. d. cu. fur. l. ſi. §. pe. So. dic q tũc pĩ ñ petijt p curatorẽ, idẽ eẽt, vt l. ↄria. ſec⁹ ſi petijſſet p ſeipsã factã ſanæ mẽtis. Ita dẽs intelligere. Itẽ op. & vł q
1 iſte ñ dicat † patruus quo ad nepotẽ ex ſorore, imo dẽt dici auunculus magnus ar. ff. de gra. co. l. iuriſcõſultus. §. patrui. Huiuſmodi more dñt quidam, q hic patruus impropriè punit. Alij dñt pprie pt dici auunculus magnus. Tene mentẽ, quamuis, qa non curo. Op. & vł, q poſt mrẽm primo vocent alij agnati, q̃ iſte ſi li⁹ mr̃is, q ẽ cognatus, vñ vł obſtare. ff. e. l. j. §. qb. Inſt. de ſucc. q̃ ab inteſt. §. admonẽdi. So. dicat gl. intellige hic, q alij agnati nõ erant. ſed non placet ſm iſta tpa, ſm quæ non erat locus ſucceſſorio edicto inter agnatos. Hodie eſſet verũ per §. placebat. Inſtit. de leg. agna. ſuc. Op. ff. eo l. 1. §. furioſi. Sol. vt in gl.

LEX II.

1 *Computatio graduum de iure ciuili attenditur in ſucceßione, in matrimonijs ius canonicum.*
2 *Caſus poſitio iſtius legis.*
3 *Una bonorũ poſſeßio conuertitur in aliã in filijs, non autem in extraneis.*
4 *Statutũ faciẽs de mẽtionẽ gradib. intelligitur ſecũdũ ius ciuile, non canon.*

Si auiæ eorum. Fr. Aduerte, iſta l. ↄſueuit videri iuuen. b. difficilis, ſicut alia, q̃ ſit ĩ toto Codice, qa ↄputat grad⁹, & vide glo. j. q̃ ponit caſũ. Br. dt. Si primus nõ agnouit bo. poſ. vel ñ agnouit vt dbuit. dfert ſequẽtib.
1 Sec⁹ ſi dbito mõ agnouit h. d. † Dẽs ſcire, q ẽ dña ĩter ius ciuile, & ius canonicũ, qa nos ĩcipimus ↄputationẽ grad⁹ ſp a ſtipite, Cano ñ, vt ſiẽ pr̃, & fr̃, qa iure ciuili ĩ ↄputatione graduũ ſp ĩcipim⁹ a ſtipite. vñ pr̃ meus eſt mihi in 1. gradu, qa pr̃ me⁹ ẽ mihi in 1. gradu Filius me⁹ mihi in ſcdo, nepos in tertio, & ſic de ſingulis, vt l. iuriſc. §. gradus. ff. de gra. co. De iure canonico duo fratres dñr in 1. gradu. & illud obſeruat ĩ mrĩmonijs, ĩ ſucceſſione
2 ↄputatio iuris ci. ſeruat. lea. di. c. ad ſedẽ. 15. q. 5. Mõ † aduerte, caſũ ĩ terĩs facilr̃ intelles Berta q̃dã habuit filiũ, ex filio pmortuo
a nepotẽ. Itẽ frẽm ſupſtitẽ habuit, ex alio frẽ pmortuo nepotẽ. ᵃ Decedit Berta. & poſtea nepos ex filio, & ſibi ſuccedit ex teſtõ fr. Bene, qđ poſtea reperit falſũ, vel dcedit, vel repudiat dictus fr̃. Di. hic, q bo. poſ. q̃ ñ fuit petita p frẽm, poterit peti p iſtos nepotes, licet ſint ĩ 3. gradu, & ſi fuerit ĩ 4. D. I. d. Are. legit iſtã l. a fr̃e & ponderat multũ tex. q dt, ex teſtõ adiit hẽditatẽ. Dicit ipſe, q ſi petijſſet ipſe p bo. poſ. ſm tab. ſuffeciſſet ſibi, qa illa bo. poſ. ex teſtõ ↄuerteret ĩ bo. poſ. ab ĩte. & tũc filij fr̃is q ſũt ĩ gñto, ñ ſuccederẽt, qa fr̃ eẽt q̃ſita Et hoc mõ legit iſtã l. q ĩ prin. adiuit hẽditatẽ d iure ciuili ex teſtõ, q̃ aditio ñ pt ↄuerti ĩ bo. poſ. ab inte. finis loqr qñ agnouit bo. poſ. ex teſtõ q̃ ↄuertit ĩ bo. poſ. ab inte.
3 arg. ff. d. ſc. pil. l. nõnũ q̃. Nõ credo qđ † dicat verũ, qa ſolũ reperio hoc ↄſtitutũ ĩ filijs qđ vna bo. poſ. ĩ aliã ↄuertat, ſec⁹ ĩ ex-
b traneis, vt l. 2. §. ſi ſub ↄdõne ff. d. bo. poſ. ſm tab. §. iõ no. † Vlt. ᵇ ſcias
4 q la Bu. diſputauit vn̄ q. ſ. an qñ ſtatutũ facit mẽtionẽ d gradib. dẽat fieri ↄputatio de iu. can. vel de iu. ciu. Et dterminauit ipſe q d iure ciui. Quod pbat, quia gradus eſt de iu. ciu. dñr. n. gradus ad ſiltudinẽ ſcalarũ, vt d. l. iuriſc. §. gradus. ff. de gra. De iure vero cano. nõ eſt proprie gradus, ſed eſt quidã ſaltus, qu. a ſaltat de fratre in fratrem omiſſo patre. Ita determinat ipſe.

ADDITIONES.

a LA Nepotem. Adde qđ glo. hic vult, quod filius fratris dicatur nepos. Similis eſt glo. in l. poſt emancipationem. de leg. 3. in gl. 2. & multa iura alle. Fed. de Sen. conſ. 19. quod dici poſſit nepos, tñ ex proprio ſignificato non eſt nepos. Et ita concludit Bal. hic, qui dicit, quod aut fit mentio de nepotib. vna cum filijs, & intelligitur de nepote ex filio. Aut fit mentio de fratrib. & nepotib. & intelligitur de nepotib. & fratrib. Facit ſecundum Alex. in l. a. de feu. mar. Aut per ſe fit mentio de nepote, & intelligitur de nepote ex filio. Et cum hac decl. Bal. tranſit Pau. de Caſ. q. dicit ita conſuluiſſe Dy. maxime in pœnalib. quod limat ipſe in. a. niſi ex aliquo adiuncto præſumptio eſſet in cõtrariũ, vt ſi diceret, qđ frater carnalis & nepos excluderent matrem, quia tunc pp verbum fratrem, quod pcedit, intelligeretur de nepote ex fratre, quia talia ſunt ſubiecta, qualia prædicata demonſtrant, ar. l. ſi. § cui dulcia de vi tri. oleo q̃ legat.
b Vltimo. Adde per eundem Bal. conſi. 214. incip. quæritur vtrum gradus per Pau. de Caſt. in conſi. 529. qui ſimiliter tranſit cum Iac. Put.

De Carboniano edicto. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Nõ poßidens poteſt petere ſe mitti in poſſeßionem ex Carboniano edicto.*
2 *Poßidens poterit petere poſſeßionem ſibi confirmari ex edicto diui Adr.*
3 *Bon. poß. Carboniana datur illi, cui datur contra tab.*
4 *Bon. poß. Carbonianam petens, quam ſatiſdationem præſtet.*
5 *Bon. poß. Carboniana non concurrit cum ordinaria.*
6 *Miſſus in poß. ex Carboniano, quã actionẽ intentare poßit, & quando.*

Si tibi

SI tibi ac filio. Hęc eſt peſtilētioſa l.hēt duas lect. Et ſm vtranq; lect.bř dr. Si filio īpuberi mouetř qō ſtatus, & bonor. Carb dēt qō impubertatis tp̄s differri, & ſatiſdōne p̄ſtita. ſi nō poſſidet poſſeſſor ɔſtituit. vel ſi poſſidet, eius poſſ. ɔfirmař ſi ſatiſdat dēt poſſ.ad alios transferri.h.d.Op & vr q̄ tex ſibi ipſi ɔ̄dicat,dum dr̄,filius tuus vendicat reſtonē. Nam in eo q̄ dr filius tuus vēdicat,innuit q̄ ipſe erat actor.In alio q̄ ſubdit reſtōnē poſtulari,innuit q̄ ipſe erat reus,& alius ab eo reſtōnē petebat. Huius timore ſunt in gl. duę lec. Vna q̄ hic filius impubes poſſidebat,& alij ab eo petebant hērditatē,tūc expone tex: fili⁹
1 tuus vendicat.ſ.retinēdo,ğ lectū multū not Habeř.n.ex ea,q̄ ſicut qs pōt petere ſe mitti in poſſ.ex Carb qñ nō poſſidebat,ita qñ poſſidet,poſſet petere,q̄ ſibi talis poſſeſſio ex Car. ɔfirmet. Et pro hoc facit ff eo l. ſ.§.miſſum & ibi dixi vobis. de ɔ̄ia l.1.
2 §.ſi ſub ea Et ſic† vř ē̄t q̄ ille,q poſſidet,poterit petere poſſ. ɔfirmari ſibi ex edicto diui Adriani oſtenſo teſtō nō abolito,nō vitiato,vt l.fi.ℸ.de edic.di.Adr.tol. Alij vero legunt iſtam l.q̄ filius non poſſidebat,ſed petebat, & illi aduerſarij excipiebāt illū eē ſeruū,vel ſpuriū. Conſuluit Imperator,q petebat bo.poſ. Carb & tunc dēt exponi tex.dum dicit.vendicat ſtatū prię. dū dicit reſtōnem poſtulari,intellige retinendo & defendēdo. & ſic ſtatum propriè. Op.ℸ.de ord iud l.1.So. ibi nō expediebat pupilli cām ſtatus differri,hic ſic. Vel aliter dic,vt ibi dicem⁹. Op. de l.cum ſiue ff eo. Sol. Hęc intelligitur ſm illam,nam debes īntelligere hic,qñ filius non eſt inſtitutus,neq; exhērdatus, ſed p̄teritus. Inſtitutus enim habet ſecundum tab. exhęredatus q̄relam, pręteritus verò, habet Carb pot.bon. nam hęc eſt regula,
3 † illi datur Carb.bo.poſ cui ɔ̄t.tab.Probat ff.e.l .§.j in prin.Op. ff e.l.1.§.& gn̄aliter & l.de bonis So.Ibi loquit in pręteritione a matre,cui p̄terito hř pro exhērdatione, & ideo quia eis non ɔpeteret ɔ̄tab.nō ɔpetit Carb bo.poſſ. Op ff.e.l.1.§.duæ Sol Fateor q̄ dēt ſummatim examinari, an expediat pupillo cām ſtatus differri vel non. Gl. format hic quaſdā q̄ōnes. Primo q̄ro,dr̄
4 hic q̄ ſatiſdatio dēt dari.† Quęro de quo p̄ſtatur iſta ſatiſdatio? Gl.ponit duas opin. Prima eſt de reſtituēdis bonis, ſi apparuerit cū poſſeſſorē inſtitutū. Alij dicunt de vtēdo fruendo arbitrio boni viri.Pet.dicit. vnumquodq; capitulū dēre ī ſatiſdatione comprehendi,q̄ ſatis placet. Quęro vtrū ſtatus qō differat quo ad matrem? Gl.dicit q̄ non,vt ff e.l.1.§.ſi Rō, q̄a ipſi par-
5 tui nō pōt obeſſe.videbitis ī l.1.ℸ.de ſaltis † Quęro nūqd iſta bo.poſſ concurrat cum ordinaria? Gl dicit q̄ non, vt ff eo. l.ſi im-
6 pubes.in fi.Dic vt in gl.† Quęro nunqd miſſus ī poſſeſſionē ex Carboniano.poſſit actionem intentare? Gl.hoc tangit ē̄t in l.q de inoffi.teſt & ff.eo.l.pen.ita eſt veritas,aut ipſe nō ſatiſdedit,
a & tunc non poteſt intentare,actionem,aut ſatiſdedit, & tunc aut vult intentare directam tanq̄ hæres, & non poteſt aut vult intentare tanquam bon.poſſeſ.Carbonia.& poteſt, vt ff.e.l.pe. & leg.§.miſſum.& ille declarat iſtam materiam.

ADDITIO

a Intentare Adde,an filius,qui eſt adeptus ſimpliciter bo. poſſ. Car in hæreditate patris,poſſit poſſidere feuda patri conceſſa,quod Bal. concludit quod ſic,in ca. 1.in tit an agna.vel filius.

LEX II.

Carbonianum. Bono poſ Carboniana concedit̄ p̄batis ſummariè his, q̄ ī hac l.dñr. h.d.Op.nā ſi hoc p̄baret eſſe matrimonium indubitatū, & partus legitimus.iſte in petitione hēditatis vinceret, ideo fruſtra Carbonianū ſibi ſubuenit.So.intelliř q̄ in hac bo.poſ.dēt p̄bari ſūmariè,& ſemiplenè In petitione hæreditatis,dēt probari verè. Quęro,intra q̄tum tp̄s debeat peti iſta bon pol.Gl. dr intra annum,ſicut aliæ,vt l.3.§.miſſum , ver.hęc autem poſſeſſio.ff eo.

Vnde vir & vxor. Rub.

LEX VNICA.

1 *Statuto ſtante,quod mulieres,vel minores non poſſint contrahere ſine cōſenſu duorum propinquorum conſanguineorum affines ex parte uxoris,vel uir non admittuntur.*

2 *Cauſas in quibus uxor ſuccedit uiro,uel non ſuccedit.*

MAritus. Nō exiſtētib.agnatis , ſeu cognatis,ɔiuges inuicē ſibi ſuccedūt,&
1 fiſcū excludūt,h.d.No.ex hac l.† q̄ p ſtatuta,q̄
a dicūt mulieres,vł minores ñ pñt ɔ̄hēre ſine ɔſēſu duorū ppinq̄uorū,vel duorū ɔſāguineorū,& ſiſta verba,q̄d affines ex pte viritis,vł vij ñ ad admittūt. Vir,& vxor ñ dñi īuicē ppīq,nec ē̄t affines. Vid
b tex.ibi ſeu ppīquorū,&c.Op.ī ſi impaſſib.io.li.j.ſi x So.Spāles eſt in illo ſocio,q p̄cedit vxorē Op.ℸ.de hęr.dec.l.1.So ibi ſūt q̄dā aliæ pſonę,q̄ includūt fiſcū,tū illæ pſonę excludunt ab vxore,& viro.Ita dr gl hic,ɔ̄triū dr gl in l.1.ff.e,l.q̄ illę pſonę, d̄ qb. dr̄ in tit.de hęr.dec.excludūt vxorē Iſta gl.ē verior. Caſus eſt in
2 l.ſi qs p̄sbyter.ℸ.d epi.& cle. † Quęro vtrū ſint alij caſus, in qb. vxor ſuccedat viro Gl.dr,q̄ ſic.de bo.ma.l.1.hī eſt alius caſ⁹ ī Auth.vt lic ma.& auię.§.q̄a vero.& vid aut.p̄terea, q̄ īd ſumit.

ADDITIONES.

a I.A Statuto.Adde q̄ hic dicit Bal.quod ſtante ſtatuto,q̄ compromiſſum fiat inter affines non includit virum & vxorem,ſed cōtrariū tenet ipſe Bal in l. affinitatis, ℸ.cōia de ſuc.& idem tenet Pau. de Ca ſtr.q̄a idem iuris debet eſſe de eo qui eſt principium affinitatis,q̄ eſt de affini l marius. cum ibi not. ſ. de procura & per rationem Nam p̄p vnumquodq; tale,& illud magis,auth multo magis, ſup de epiſ.& cle Dicunt etiam hic Sal & Bal q̄ ſi ſtatutum diſponat,q̄ vxor non poſſit teſtari ſine conſenſu viri,& vxor vellet inſtituere virum, q̄ nihilominus poterit uir conſentire.de quo hic latius per eos. Tu dic q̄ Bal. conſuluit conſ. 2. vol pro quo facit,quod conſuluit idem Bal.conſ.72.incip In Chriſti nomine, hæc eſt copia ex vol.q̄ ſtante ſtatuto,q̄ mulier non poſſit teſtari ſine conſenſu aliorum,& vnus ex illis fuerit inſtitutus, quod per hoc non uitiatur diſpoſitio, quia aliud eſt authoritas,aliud conſenſus,& poteſt conſentire vt faciat , non vt ſic faciat & pro hoc etiam facit q̄ cōſuluit Ro cōſ 505 q̄ pr authorare poſſit filio volenti ipſi patri donare cā mor & ibi vide pulchre per eum qualiter differant authoritas & conſenſus.Idē cōſuluit Bal conſ 49 incip In Chriſti noie factū tale eſt 2 vol.Qualiter aūt intelligatur ſtatutū, q̄d mulier non poſſit cōtrahere ſine conſenſu viri,& vir ſit abſens.uide eundem Bal cōſ 444 2. vol.Si aūt maritus miſſionem ab vxore eā occidat,ſucceſſione priuatur , nō ipſo iure, ſed p ſententia,& app'icaſ legitimis hř lib.nulberis.Ita conſuluit Bal conſi 224.1. uolu.
b I.A.Specialis.Adde tu,q̄d ſdētariū vř uelle gl ibi Sed cum illa concordat glo in l. j.ff con Et ad materiam huius tituli uide Bal in l ſi ſup vō leg vbi quod vir, & vxor adinui cem non ſuccedunt de iure ciuili,niſi in caſu auth pręterea. Et adde q̄ hic titulus nō hēt locum,qñ dos eēt cōſtituta in feudo,nec ē̄t diſpō auth. pręterea.vt ſ vř ſe j de mut quā Titius accepit a Sēpronio, & tenēt ibi Doct. cōter,& dr̄t ē̄t Iac.de Alua l c.1 an maritus ſucce vxo. Et idem vē dñm in emphyteuta ac uendis de feudo ad emphyteuſim,arg p̄dicta vt per Spec in tit. de feu.§ qm uer. 11.& uer.uide quoq, iuris.Bart in l.ſ uinſtinaā di § liberi de oper. lib & ſ l od ſ uer.induco ad q.& ibi p Ale. de uer ob. Item nō hēt locū qñ dos eſſet conſtituta in vſufructu p prædicta,& q a fin, inonc § finī, l.ſi.de viuit.

AVTHEN.

1 *Legatum ſactum ſimpliciter,quando videatur ſa.lum animo cōpēſandi.*
2 *Legatum ſa.tum per vxorem viro,computatur in lucro debito uiro ex forma ſtatuta uxore præmoriente.*
3 *Pauper,uel locuples,quis dicatur.*
4 *Diſpō huius auth,hēt locū in aſcēdentib.& an etiam in collateralib n.5.*

a Præterea. No.& ſigna bene finem huius auth.q̄ eſt valde notabilis ibi,imputabit legatū,&c.Opp.ad
1 l.lum ſuo in carta gl ℸ.de rei vxor.act.§.ſciendum. Sol.† ibi loquitur quando erat debitū ex facto defuncti,tunc enim legatū factū ſimpliciter,non vř factum animo compenſandi,hic loquitur,quando debitū erat ex diſpoſitione legali , in quo imputař legatū.Simile videtis in legitima quæ debet filio, vel patrono,
b ſeu patri,vt l.q̄m nouella.ℸ.de inoſ.teſt.Et per hoc apparet,q̄
2 † quando vxor relinquit aliquid viro, computatur debet in illa
c portione,qua vir debet lucrari ex forma ſtatuti c Caſus eſt hic.
d Pro hoc ff.ſol.ma.l.ſi cū dotē,§.ſi pr.& ibi la. de Are. & ibi dr̄.
3 Quęro,† qs dicat locuplex,vel pauper.c Glo dubitat. Dicit hoc
e examinādum eſſe officio iudicis. Alibi dicit hoc p̄bari per vult opi.vt habuiſtis no.ℸ.de iu.do.l vbi adhuc. Alter vř no. Inſt.de excu.tut.§.itē p̄pter paupertatem,quod dic, vt plenè examinari.ff.ſol.mat l.ſi ɔſtante.in prin..n tēpe q̄ ſeci de illa l Vlterius
4 quæro,† qd ſi aſcendentes ſuperſunt,& non deſcedentes.Glo. dicit idē q̄ de aſcendentibus,quia eadem eſt rō. Quęro,quid ſi
5 nullus ſupereſt aſcendens,vel deſcedens , ſed alij collaterales. † Opi.ſunt in gl. Putarē dicēdū , quod eo caſu vxor lucraret f
f proprietatem quartæ portionis. Iſta enim l.videtur velle, quod
g illa vxor nō hēat vltra quartā portionem, ſi bene inſpiciatur. g

ADDITIONES.

a Pom.Præterea.An locum hēat,& p̄cedat in uiro,& muliere inopē obi Albe.in l ſed eſt q̄ſitum ff de libe.& poſth pol Dy Et uunquid etiam in terminis huius auth ſit locus iuris accreſcendi vide . ſ ſ ſup qn non pe.par Et an ſi coniux præmortuus aliq̄d alienaſſet in fraude pſonæ ſupſtitis illud poſſit reuocare Co hic tenet,q̄ nō q̄a reperit ſcantū, p tex in l non vlq. adeo, in rōne in ff, ſi qs a paren.fue.man.iu no.q̄a iſta materia nō p̄cedit de ſin tho. ad ſinultā l. vlq; adeo ff ſi qs a paren.fue ma.aliū modum formandi iſtā auth.uide p Raph. Cu conſi 130 & vide ad hæc uiri etiam Pau conſi 50.uol.2.& Soc.108.
Paul. Præterea circa materiam huius auth qñ dicatur vxor inopia laborare, & q̄d ſi pr eſſet diues,& quo remedio debet prouideri , ne habeat locum iſta diſpoſitio,uide pulchre nino Com.conſi. 131.inc.duo fratres , quaſi per totū. uoi cuā liés an poſſit maritus operari,quod ab aliquo doteur ſalua conſcie.pu ad hoc, vt excludatur ab iſto beneficio,nota ibi.
b Pom.Qm nouella Meliùs tacet . omnimodo.ibi poſita C.eo.ti. Eſt tñ aduer e dñ q̄ dū Bar.alle l.q̄m nouella quod ſentit,quod hæc auth. et procederet quoties relinqueretur aliquid inter viuos,quod colligit hic Pet & ſeq De.nus.
c I A.Computari.Adde plene de hoc per Doc.in d §.ſi pater.& per Bal hic.& cōſ. 643.uol.videtur per litteram opi.quod non compenſetur licet in q̄d communis opin eſt in contrarium Et illo caſu,in quo conſuluit,dicit quod illa difficultas ceſſabat,quia expreſſe dictum fuerat quod compenſaret
d Paul Ex forma ſtatuti uide om pulchrum conſ.Com in conſi.4 in ciuitatem Florentiæ dicit vbi conſuluit ,quod ſtante ſtatuto quod maritus lucretur dotem non exiſtentib filijs primi matrimonij.Si vero ſint filij ipſius mariti ſuccedit, q̄d per hanc gl.non tenetur faciens teſtū relinquere filijs ipſius mariti ultra legitimam,licet ſi non eſſent filij mariti, in totum excluderet filios primi matrimonij,uide ibi ſubtiliter per eum. Adde etiam de materia huius ſtatuti, quæ late ſi ſin l hac edictali ℸ de ſec.nup.uide omnino,& late Iaſ.hoc Item iſtam auth.& eius materiam do Franc de Pepis late repetit. Item de materia huius authē. ui de late Are.in trac.de teſt.in gl.in verbo volens ab inteſtato decedere. Item adde q̄ illa quarta de qua in iſta auth non habet locum in feudalib tex eſt & ibi Bal in c.1.§.fi.de inte de re abs fac l.1.in c.2.an mari ſucce.vxor.t. de benefic. quia autem ſi uxor tpe mortis eſt inops,poſtea efficeretur diues,an poſſet petere iſta quartam,uide late Decium quod ſic,in conſ.14 item de materia iſtius authē & q̄ procedat,etiam ſi vxor hēt dote pinam,vide Bar.conſi.14. uol.4.in additio.

per. Adde per eundem Bar. in l. ſi conſtante ſo. mat. per Ang. & Bal. in l. ſi ne. §. qui pro rei ff qui ſatis. cog. per Cano. in c. Odoar. e. [illegible] ſolu per Bal. in l. pan. [illegible] de execut. & in l. 1 Ad Iulianum de epiſ. & cleri, no in Auth. de hæ. & fal in §. ſi vero abſint in ver. ſubſtantia. Et alias remiſſiones vide in d. l. ſi conſtante & ibi Alex etiam, cui adde Bal. conſi. 192 lib. 3

f l. A. Et tacitur. Adde quod induxit iſtum tex. ibi circa medium, dum dicit, alteriusve matrimonij: ex quo patet quod liberi primi matrimonij non impediunt lu[illegible] prouenientem ex iſta authen. ad q̄ſtio ſtatuti diſponentis quod vir lucretur dimidiam partem melioris vxoris præmortuæ decedentis in matrimonio ſine liberis, & vxor ex hoc matrimonio, ſi hēat liberos hēat [illegible] ex primo tres, vel quatuor: Bal. dicit, quod hæc auth. facit, quod maritus debeat lucrari dimidiam, ſecundū diſpoſitionem legis, hac edictali. Pau. de Ca. reprehendit, dicens q̄ hæc authen. nihil facit, quia hic in nullo maritus eſt melioris conditionis quam vnus ex filijs, quia ſi ſunt tres, maritus habebit quartam, ſi eſt vnus, ſimiliter maritus habebit quartam, ille filius alias tres partes. Mulier tamen habens filios ex primo matrimonio non poteſt dare dotem marito cum ſpe lucrandi vltra, quam vnus ex filijs primi matrimonij ſit habiturus per l. hac edictali de ſecū. nup. & pro hoc vltimo vide q̄ Bal. dixit eius conſi. 147. 5 lib. vbi dicit, q̄ ſi ſecundo viro ſtipulatus fuerit dotem pro liberis ſuis non valet ſtipulatio, quia in fraudem l. hac edictali. & ita dicit fuiſſe obtentum a D. Franc. de Ald. & Rich. de Sal. quamquam ipſe teneret partem contrariam tunc. Et vide ad dictum Bal. quod ipſe concludit in terminis eius conſi. 4 [illegible] q̄ formatur per la[illegible]

g 1 A. Inſpiciatur. Adde quod Bal. & Pau. de Caſt. dicunt, q̄ hæc auth. habeat locum etiam ex teſtamento, quando maritus feciſſet teſtamentum, & inſtituiſſet alios, & nihil reliquiſſet ipſi vxori, quia vxor poterit petere quartam condi. ex hac l. quam defunctus ſibi auferre non potuit, argu. in auth. presbyteros C. de epiſ. & cle. Idem tenet Sal. per tex. hic in ver. ſuccedat. Idem tenet Ro. hic, & in l. diuortio ſol. mat. Pro quo aſſe gl. in Auth. de hæ. & falc. in §. ſi vero expreſſim in ver. heredem. Dicebat hic Sal. quod ſi tamen teſtator leganit vxori cum hoc quod plus petere non poſſet, licet minus quarta non poterit agere. De quo latius hic per Alexand.

De repudianda bonor. poſſeſ. *Rub.*

LEX PRIMA.

Mancipatus. In repudiatione bo. poſ. non requiritur præſentia aduocati. Fallit in fiſco, in quo requiritur p̄ſtia aduocati. h. d. etiam in actib. extraiudicialib. vt probat gloſſella huius legis relata ad tex.

LEX II.

Filio. Pater non poteſt repudiare bo. poſſeſſionem filio delatam. h. d.

a *De collationibus.* a *Rub.*

ADDITIO.

a Pariſ. de collationib. Circa iſtam materiam collationis nota, q̄ obligatus conferre, ita demum teneatur ſi fuit interpellatus, uide Alex. conſi. 419. Item pro cautela ad vitandum collationem, uide per Cep. cau. 14. Item nunquid dos quam lucratur maritus ex forma ſtatuti veniat in collatione, uide Roma. conſi. 406 & 47[illegible]. Bar. in tract. de duo. fratr. vbi multa ponit, an ea, quæ frater requiſiuit vno patre & quæ ei donata fuerunt ab extraneo, uel a patre, conferre teneatur uide Bald. in tract. l. eq. Nunquid autem lucrum ex officiis publicis habitum, ſit conferendum, & quid de expenſa facta in uxore ducenda, ut le Rom. conſi. 463. Item an dos data filiæ, computetur nepoti in legitima in bonis aui materni, uide Pau. de Ca. conſi. 62 Alex conſi. 21. Pau conſi. 124. & omnino eundem late conſ. 250. ſeq. ubi etiam ponit, quod ſi teſtator aliud expreſſe diſpoſuit, & ſic ponit ibi an ſi teſtator mandat aliquid conferre, quod nō poſſet expreſſe conferre. Quid autē in loc. hib. emptis, et pattem [illegible], an ſint conferenda per filios, uide [illegible] conſi. 183 ad ſi[illegible] in alia in materia uide ad [illegible] in l. 1. §. nec caſtrenſe ff. de colla. bon. Quia ſuccedentes inuicem conferunt quandocunque bona, ideo ponitur tit. de collatio.

LEX PRIMA.

Mancipatos. Inter ſuccedētes ex teſtō nō ē loc⁹ collationi, niſi aliud ſit a teſtatore expſſum h. d. Op. de l. ſiuis emācipat⁹ ff. de coll. do. Sol. ibi ſucceſſit ab inteſtato pertoiē, id eſt idem ac ſi ex teſtamento ſucceſſiſſet. Opp. ff. de inof. teſt. l. ſi non mortis. a m. Solu. illa concordat ſi bene inſpiciatur. Op. in Auth. de trien. & ſemiſ. §. illud col. 1. Sol. per illam Authen. de triente, corrigitur iſta lex, vnde vide auth. ex teſtamento. quæ hic ponitur.

AVTHEN.

1 *Filius an teneatur conferre donationem ſibi factam per patrem.*

a Ex teſtamento. a Hæc auth. poīa cōdien l. 3. C. & corrigit. in hac authē ponit q̄dam opinio, vtrū ſimplex dō veniat cōferēda. In l. nr̄a fuerūt opi. d. Dy. poſtea diſputauit illam q. & Cy. eam recitat hic, b. omiſſis allegationib. quia ſunt multæ, do. Dy. determinat ſic & bene. Aut

1 † dō ſit ſimplr̄ filio emancipato, & illa confertur, b vt j. eo l. vt

b liberis. §. ſi. Aut ſit filio in p̄ate, & iſta non conferī, c ſ. r̄ſt. Ratio

c q̄a iſta donō nō valet in vita, ſed aſſumit ſibi vim poſt mortē, & hr̄, vt legatū, vel fideicommiſſum, vt l. in donationib. j. ad l. Fal. & l. donationes. ſ. de do. inter. vir. & vxo. ſed legata, & fideicōmiſſa nō cōferuntur, vt j. eo l. a parte. ergo nec talis donatio. Fallit in caſib. Primo, quando emergit inęqualitas, vt l. pen. j. c. Scđo ſ. quando pater hoc expreſſit, arg. l. ſi quando. § fi. ſ. de ino. teſtam. Tertio, quando dedit, vt haberet in peculio, vt l. ſi donatione. j. eo. ita communiter tenetur.

ADDITIONES.

a Pom. Ex teſtamento. Vide Soc. conſi. 91. ubi in ſpecie tangit quid iuris, quando donatio eſſet valida in vita patris.

Pariſ. Ex teſtō. Circa materiam iſtius auth. an donatio facta filio emancipato ſit cōferenda, qn̄ cōferēdæ eſſent portiones inæquales, uide late Decium conſi. 19.

b l. A. Illa confertur. Adde vltra ea, quæ hic dicuntur per Bar. & Bal. & Pau. de Ca. & alios, qui communiter tranſeunt in hoc cum Bar. Old. conſi. 138. inca. thema tale eſt, Diuandus.

c Iſta non confertur. Adde eundem Old. in terminis, conſi. 151. ſi quis verba donat.

LEX II.

a Si pater. a Dos promiſſa confertur liberatione, vel cautione de indemnitate interpoſita.

ADDITIO.

a Po. Si pater. Ad iſtam l. & ſimiles, vide Bal. in l. ſi filia legatorum. in 3. no. inſ. de le. cum quo tenuit ibi Ful. & Dec. licet ibi contra Saly.

LEX III.

1 *An valeat pactum factū cū marito, ne liberi ex eo mr̄imonio ſuccedāt.*

a Pactum. a Pactum, q̄ filia dote cōtenta nō ſuccedat, nō valet, ſed ſuccedit, & cōfert dotem. h. d. Quęrit gl. vtrum iſtud confirmetur iuramento. Quidam q̄ ſic, Gl. ē p

b l. non dubium ſ. de leg. Veritas eſt, q̄ iuramēto cōfirmatur, b

c vt in c. q̄uis. c extra, de pac. lib. 6. quod plenè declaraui ibi in l. ſi.

1 ſ. de pac. Quęrit gl. vtrum † pactum factum ab vxore cū marito, ne liberi ex ea nati ſuccedāt, valeat? Gl. dicit q̄ non, p. tranſactione matris ſ. de trāſa. licet contrarium poſſet dici per l. imperialem §. ſi de proh. feu. alie. per Fed. x. col. Sed ibi de hoc nihil dicitur, ſed alibi habemus duos tex. Primus eſt de filijs natis ex matrimonio ad morganicam contracto. c. 1. ſi de feu. fuc. contro. ner. §. filii. vbi expreſſe dicitur, quod tale pactum de iure nō valet, ſed vſus approbauit. Intellige vſus Mediolanenſis, vt ibi dicitur. Vbi autem non eſſet talis, ſtarem iuri communi, ſcilicet, q̄ tale pactum non valeat.

ADDITIONES.

a Pariſ. Pactū. Circa materiā huius l. ad validādū tale pactū, uide Cep. cau. 204. &c.

b Pom. Ex iuramento confirmatur. Vide pulchre per Bar. conſi. 61. in 5. vol. & vide Alex. conſi. 42. vol. 1 & Cap. 19. in 3. dubio.

c l. A. c. Quamuis. Adde Pau. de Caſt. conſi. 177. ad intellectum illius c. ſed melius per Pet. de Anchar. conſi. 37 an autem filia renuncians præiudicet nepotibus & ſic filijs ſuis, vide hic per Pau. de Caſt. & in l. qui ſuperſtitis de acquir. poſſ. & Oldra conſi. 40 inci. breuiter. & Pau. de Caſt. 312 An autem ſi filia renunciauit patri & fratri, ſi fratres moriantur abſque liberis, illa renunciatio noceat, uide Bal. conſi. 2 9 2. vol.

LEX IIII.

a Filiæ dotem. a Filia pſert dotē pfectitiā, & aduētitiam ſuis, emancipatis pfectitiam tm̄. h. d. iſta lex, & multū aperit de iſta materia, & eſt clauis quaſi iſtius materiæ. Op. hic innuitur q̄ filia, quæ ſuccedit pta non ſuccedit ab inteſtato. Sol. hic voluit notare drīam. Aut filia ſuccedit nullo facto teſtō, aut aliquo facto teſtō, ſed rupto. Op. de l. ſi emancipati. j. eo. Sol. Circa hoc eſt magnum dubiū, vt ibi examinabo. Quærit gl. qd ſi teſtm̄ fuit p parte ruptū, & p parte validū. Rń. gl. q̄ nō eſt locus collationi, vt l. pater filiū. ff. de colla. dotis.

ADDITIO.

a Pariſ. Filiæ dotem. Nunquid autem filius ſuccedens matri teneatur conferre dotem datam a matre cum filia, uide Alex. conſi. 26.

LEX V.

1 *Quando dos conferatur, & qualiter conferatur.*

a Dotis. a Dos data pſtante mr̄imonio, pſert minus accipiē do. h. d. Op. & vī q̄ dos pferat liberando, vt ſ. e. l. 2. vel re ipſa cōferendo, vt ſ. l. px. Sol. Aduerte, & rogo vt teneas

1 tres caſus. Qn̄q; † dos eſt promiſſa & non ſoluta, tūc pſert liberando, vel de indemnitate cauendo, vt ſ. eo. l. a. Qn̄q; dos eſt promiſſa, & ſoluta, & a filio recuperata, & tunc confertur re ipſa ponendo dotē in medio, vt ſ. l. px. Qn̄q; dos eſt promiſſa & ſoluta, & nō recuperata, nec pt recuperari, q̄a mr̄imonium durat, tūc, pſert min⁹ recipiēdo, vt hic: verū q̄a hodie ē facta q̄ dā pſtō, q̄ ē de q̄qualitate dotis, & an nuptias dōnis. §. illud quoq; determinās iſta l. iō vidas aut. q̄ ſeq̄, q̄ ponit hic imediate. h. d.

ADDITIO

a Pom. Dotis. Dos quemadmodum cōferat caſum potes addere, licet videatur q̄ poſſit ſub primo comprehendi, in l. 1 § ſi ſub conditione, ff. de colla. dotis.

AVTHEN.

1 *Filia in dote aduentitia, ſine patris conſenſu agit.*

2 *Dos magna vel parua dicitur ſecundum qualitatem perſonarum.*

3 *Vir qualiter dicatur ad inopiam vergere.*

4 *Si filius, cui pater dedit pecuniam pro emendis libris, illam conſumpſit, debet illa ſibi in partem imputari.*

Quod locum. Op. de l. cū nō ſolū. §. neceſſitate j. de bo. quæ lib. Sol. Spālis caſus eſt hic in hac auth. vbi filia pōt agere ſine patris pſenſu in trib. caſib.

1 qui in hac auth. notantur † Veruntamē gl. tū dubitat in vno caſu tantum, vt qn̄ dos, eſt aduētitia. Tu dic hoc caſu, quod patris conſenſus non requirit. Hoc tenet gl. ſol. ma. l. 2. §. q̄ ſi i patris. Opp. q̄ actio dotis ſit cōis patris, & filiæ, vt d. l. 2. §. quod ſi in patris ſo. mat. Sol. Fallit in caſibus, qui ponuntur in hac

2 l. Quærit gl. q̄ dicatur † dos magna, vel parua. Certè dicit glo. ſm̄ qualitatem perſonarum, argum. ff. de iure do. l. ſiue genera

4 lis. Quæro, dic hic, viro ad inopiā vergente. Quæro, † qn̄ dicat

vir

vir vergere ad inopiã? Certè dñi, verba tex. In corpore hoc nõ dñt, ſed dñt. viro inchoante male vti ſubſtantia ſua. Et inter iſta
4 verba eſt magna diuerſitas, vt l. cõſtante. in prin. ff. ſol ma. † Vltimo hęc auth. induciẽ in arg. ad qõnem, vt ſi pr̃ dedit pecuniã
a filio a p emẽdis libris. & ipſe luſit, vel meretricatus eſt, vel ꝙ peius eſt, decoxit: mõ q̃rit, nunqd iſta pecunia ſic cõſũpta veniat
b ĩ collationẽ, b vt ſibi in partem ſuam cõputetẽ? Iſte tex. eſt in argu. ꝙ ſic, q a cũ põt imputari mulieri, quæ paſſa eſt dotẽ conſumi, computatur in partem ſuam, ergo qñ põt imputari filio, q illam pecuniam cõſumpſit, vr̃ ꝙ ſibi cõputari dẽat ĩ collationẽ.

ADDITIONES.

a Pom. Pecuniam ſi ſo Nunquid filios, qui conſumpſit in malos vſus pecuniã, q̃ pater ſibi dedit pro emendis, &c. Vide ad hæc quæ ponit Alex. in l. ſi cum dotẽ. § ſi poſt ſolutum. ver. & faciunt prædicta, quia ſi pater in vita ff ſol mat.

b I A In collationem. Adde quod cõtrariũ tenet Cy. & Pa. de Caſ. qui Pau. dicit, ꝙ ẽt ſi nõ cõſumpſiſſet, non cõputaſſet, per l. qui pr̃ fil o ff fa erc ergo nec nũc, ſed ſolum in hoc punitur, quod pater iterum ſibi dare non cogitur p id, quod eo i l. ſi cum dotem §. 1. ff. ſol ma. Dotem tamen filia tenetur conferre, et ſi eſſet perdita ſui culpa. Sed iudicio meo cõtra hoc facit qđ dictũ eſt l. 1 ff. ſol. mat. p doct. quod cauſa dona. & ſtudij a pari procedunt. Si ergo hoc eſt, vt dos conferatur, eo iem mõ venit conferendũ quod [illegible] Pro hoc qđ cã do [illegible], & ſtudij parificantur, facit quod conſuluit Ro. cõſil. 145 quod ſi ut ſocius oium bonorũ non põt filiam dotare de cõi ſine licentia ſocij l. ſi ſocius pro filia [illegible] gloſſe la ibi ff pro ſo. ita quod nec ſocius poteſt emere libros pro filio, [illegible] facere im penſas ſtudij, cum onus ipſum ſtudij [illegible] ſit [illegible] grammatice [illegible] tantũ, vt no. p Bar. ff de Car. edi. l. de bo § non ſolum. Pro quo [illegible] Ro. videtcatum in d. l. quæ pater an pater poſſit compelli, vt filio ſtudere volenti [illegible] ſas impẽdat. & an ſibi ſint cõferendi, ſi fuerint empti, vide [illegible] de Ca cõſ. 184.

LEX VI.

a Eademum. a Filii emancipati conferunt bona ſua, deducto ære alieno, h. d.

ADDITIO.

a Pom. Ea demum. Ad illam & ſimiles vide Alex. in Auth. ex teſtamento ſup. e. allegando l. penultima gl. & eo ſtam amplia, vt procedat in quæſitis in vita defunctũ reuocabiliter, quia parificantur cum quæſitis poſt mortem, quæ non conferuntur, & ibi ſequitur Decius.

LEX VII.

Filiam. Qui ex teſtõ ſuccedit, dotem non confert. h. d. Et eſt correcta hęc lex per auth. ex teſtõ. ſ. eod. tit.

LEX VIII.

1 *Collatio quo iure fiat.*

Si ſoror. Si diuiſio ẽ facta a partib vt a iudice, & collatio ſit omiſſa, vt conferatur iterum põt agi h. d. Ad illud, quod dicit, arbitrio dato, op. ff fam erc l cũ putarem. So. dicit quidã ibi diuiſio fuit facta a iudice, hic ab arbitro cõpromiſſario. cui ſnię nõ paretur, niſi metu pęnæ. ideo hic põt agi ad pęnam. Vel verius hic petẽdo collationem, non venit cõ diuiſionẽ, & iſta vr̃ vera. Quęro † quo iure fit collatio? Tex. hic vr̃
1 dicere iudicis officio. Vide tex. & idẽ de colla do. l. 1. in prin. In contrarium, ꝙ fiat per denegationẽ actionis. vt j. eo l. poſth & l. filiæ. Veritas eſt, quod vtroq; modo fit collatio. Aut enim col. petitur ab eo, qui poſſidet partem ſuam hereditatis, tũc petitur officio iudicis, vt hic. Aut collatio petitur ab eo, q nõ poſſidet ſed petit partem ſuam hereditatis, & tunc fiet denegando ſibi
a actionem. Non enim admittitur ad petendum, niſi cõferat. alia videtor gl. j. eo l. poſthumo & l. prætor. in prin. ff. eo.

ADDITIO.

a Pom. Ad petendum, niſi conferat. Vide ad illum tex. Alex. conſi 1 [illegible] o. vol. 3 vbi dicit, quod quis non tenetur conferre per eum, niſi ab ipſo petatur.

LEX IX.

A patre. Quæ in vltima voluntate relinquuntur, in collationem nõ veniunt. h. d. No. hanc regulam, qđ de iure legati, vel fideicommiſſi, quę relinquuntur ex teſtõ nõ veniunt in collationem. Dicam vobis in l. ſi emancipati. j. eod.

LEX X.

Poſthumo. Poſthumus pteritus ſuccedens cũ fratrib. cõfert bona ſua, & nolẽti conferre denegãtur actiones. h. d. No quod quis cogitur ad collationẽ per denegationem actionis. Dixi vobis. ſ. eod. l. ſi ſoror. quod no.

LEX XI.

1 *Quis cogitur ad collationem per denegationem actionis.*
2 *Peculium quod veniat in collationem, & quod non.*
3 *Peculium caſtrenſe, vel quaſi quod non veniat in collationem.*
4 *Libri empti filio per patrem, non veniunt in collationem.*

Filiæ. Ei, qui non confert dotem, denegantur actiones, & filius oĩa dẽt conferre, excepto caſtrẽſi, vel quaſi. h.
1 d. † No. ꝙ ad collationẽ quis cogitur per denegationem actio
2 nis vt ſ. l. prox. dixi & ſ. eod. l. ſoror. † No. ſecundo, ꝙ peculium profectitium venit diuidendum. Et aduerte, quia tex. nõ dixit ꝙ veniat in collationem, quia illud confertur quod in bonis patris nõ eſt, vt l. certũ. ſ. fam. erc. ideo non põt dici ꝙ veniat in
3 collationem, ſed in diuiſionẽ. † Not. tertio, quod peculium ca-
a ſtrenſe, a vel quaſi non venit in collationem. Et ex h. d. Dyn. † ꝙ
4 ſi pater emit filio libros, non veniunt in collationẽ, quia videt peculium quaſi caſtrenſe. Ita dicit Dy. in l. 1. §. nec caſtrẽſe. ff. c. Glo tangit in l. filiæ. ſ. fam. erciſcun.

ADDITIO.

a Pom. Peculium caſtrenſe. Vide Alex. conſ. 476 inc. circa primã conſiderationem Pau. de Caſt. in conſi. 172. uide Bar. in l. Caio, in prin. ff. de alim. & cib. lega. Bar. Vero conte 156. quam reſtringit Bar. in l. ſacroſanctæ, & in l. cum l. Leonina C. de epiſ. & cler. Alex. in l. 1. an ſi ff ſol. mat.

LEX XII.

1 *Pater donãs ſimpliciter, ĩ dubio an uideat donaſſe ut filio, an ut bñmerito*
2 *Patris aſſertio donantis filio ut benemerito, quod non probat meritum.*
3 *Confitens in inſtrumento aliquem mercatorum, uel artificem, an uideatur probatum ipſum mercatorem eſſe uel artificem.*
4 *Datum filio per patrem, qualiter & quo caſu conferatur.*

Si donatione. Quæſita poſt mortẽ nõ veniunt in collationem, & cõceſſum in peculio venit diuidendum. h. d. Op. ꝙ donata a patre filiæ in p̃tãte, nõ veniãt in collationẽ. vt ſ. fam erc. l. filię. dixi in auth. ex teſtõ. ſ. eo. Sol. Dicit gl. hic pr̃ donauit cõcedenda in peculium, in l. cõtra donauit cõferens in ſupremum iudicium, vel vt extraneo, vel ut benemerito. Vide gl. iſta ſolo vr̃ cõtra q dicit, ꝙ donauit inter viuos. Sed voluit dicere ꝙ donauit inter viuos, q̃ donatio non valet in vita, ſed confirmatur morte. & tanquam ſupremum iudicium ita intelligit gl. hic conceſſit in peculium. Contra iſtam ſo. iterũ opp. qñ pr̃ donauit filio, & dixit vt benemerito, ſtatim valet donõ, vt nõ. ſ. de inoff teſt. auth. vnde ſi parẽs ergo nõ põt dici, quod hẽt vim ſupremi iudicii. Rñ ꝙ hęc gl. dicit veritatẽ ſecundum iura antiqua. ſed ſm iura noua, ſm quæ illud, ꝙ q̃rit filius ex opera ſua, dr̃ aduentitiũ, vt l. cum oportet. in prin. j. de bo q̃ lib. dicit verum glo cõtraria. Nam ponamus filium præſtitiſſe tot operas patri ſuo ꝙ etiã ſi eſſet extraneus meruiſſet iſtã donationẽ, tunc pater ſibi donando, vt extraneo & benemerito, ſtatim valet donatio, q̃rit. n. ex opera ſua & ſic eſt aduẽtitium,
1 nõ profectitiũ. † Sed quæro, qd in dubio qñ pr̃ donat filio ſimpliciter, vtrum videat donare, vt filio, an vt benemerito? Dicit gl.
a notabiliter, debemus inſpicere, ſi pceſſerint merita, a qb interuenientib nõ eſſet donatio ſimplex ſed fcã ob merita, ita ſi nul-
2 lũ meritum pceſſerit, vr̃ ſimplex donõ, † ẽt ſi dixerit in inſtro, dono tibi vt extraneo pp merita. illa talis n. cõfeſſio fidẽ non fa
b ceret, vt l. caſtrenſe. & l. ſi forte. de caſt pec. b vide iſtã gl. Aduer
3 te, † illud facit ad multa. ſpecialiter qñ aliqs cõfitet aliquid in inſtro, vt dono tibi hanc pecuniã, vt mercatori, artifici, vel tibi cõfitẽti te artificẽ, vel mercatorẽ, vt plene dixi in d. l. ſi forte. Cõtra pdicta opp. de l. ſi de pen leg. & l. ꝙ fructuar. us. ff de acq rer. do vbi ſimplex donatio inicitr̃, vt habeat in peculio. Huius gra
4 † dẽs ſcire, ꝙ aut pr̃ donat filio, aut ſimplr̃ dat. Si donat, d tunc
d aut hoc expreſſo, ꝙ habeat in peculiũ, & non dr̃ donatio, & venit cõicandũ, vt hac l. in ſi. Aut donat ſimpliciter, & tunc aut cõſtat, ꝙ hoc facit propter pcedentia merita, & ſic donat ut extraneo, & de iure antiquo nõ valebat ſtatim donatio, ſed morte cõ
e firmabatr̃, vt l. filiæ e ſ. fam. erc. & quod hac l. notatr̃. hodie vero ſtatim ualet, ut no. in auth. vnde & ſi parens. ſ. de inoff teſt. Aut cõſtat, quod donauit vt filio, & tunc non valet ſtatim, ſed morte confirmatur, vt l. donationes. ſ. de dona. inter vir. & vxor. & ſ. de inoffi donatio. l. a & ideo non venit in collationem. vt dixi ſ. e auth. ex teſtamento. Aut dubitatr̃: & tunc inſpiciendum eſt, an pceſſerint merita, vel non, vt dicit glo. Si vero pater dat ſimpliciter, hic eſt aduertẽdũ. Aut emit nomine filii, & poſtea ſibi ſimplr̃ dedit, & vr̃ donare, vt l. filię. ſ. fam erc. & j. de caſtrẽ. pec. lib. 12. Aut ſimplr̃ tradidit, nec præceſſit emptio nomine ſuo,

ADDITIONES.

a Si merita pceſſerint. Adde qđ gl. vr̃ velle, qđ ſi merita pceſſerint, licet in inſtro nihil dicatr̃, qđ donatio valeat. Et cum hac l. communiter tranſeunt Doct. [illegible] quo facit l. ſi vero non remunerandi. §. idem Pap. ſ. mand. Bal. tñ dicit, qđ in dubio debet intelligi, qđ potius donat filio pp affectũ naturalẽ, q̃ merita. Et cũ Bald. tenet Ro. hic. tñ ſm Jo. Ale. neceſſe eſt intelligere [illegible] Bal. qñ nõ apparebat merita pceſſiſſe. Pro quo d Bal. facit qđ cõſuluit Pau. de Caſt. conſ. 101. qđ ſi pr̃ donat filio, & in inſtrõ dicat, pp merita, & ẽt affectione ſanguinis, quod nõ pponderat, & iſta attẽditur alle. tex. in l. tutor §. qui tutoris. ff. de e [illegible] tut. Et ſi donatio non valebit & ꝙ neceſſe, ſit merita appouere tenuit Bal. conſi. 407. 4 uolu. An aũt donatio inter patrem, & filium firmetur iu[ramento] Bal. videtur velle, ꝙ ſic, conſ. 360. 1 uol. de quo etiam per Pau. de Ca in d. conſi.

b Pariſ. De caſtrenſi peculio. Vide qđ ibi addidi. Et de hac confeſſione, & qualia debent eſſe merita, Vide Alex. conſi. 15 & conſi. 101 vide Iaſ. hic late, & in auth. ẽ. vnde ſi parens. de inoffic. teſta. ubi ponit etiam quid ſi pater ſpecificaret quæ & qualia eſſent merita, an crederetur ei, & quid ſi iuraſſet, prout etiam, ponit [illegible] frater a fratre. in l. [illegible] de cond. ind. Vide Barb. late conſi. 28. vol. 1 ubi etiam ponit, quid ſi adeſſet iuramentum.

c Menoch. Prædicta Gratus conſi 7 nu 5 lib. 2. ubi nu 14 [illegible] lima quãdo uerſa aliud denotarent.

d Pom. S donat. Tunc autem hoc impropriè hic loquitur Bar. dum communicãdo dicit, debuit dicere diuidendo.

e I A Filiæ. Adde, iſte intellectus eſt magis cõis, vt etiam tenet Franc. Tign. hic. & Bal. in auth. ex teſtamento. ſ. [illegible] o. & Bar. ff. eo l. 1. §. nec caſt [illegible] Ba[l.] tamen, & Sal. in d. l. filiæ uoluit quod, quando pater emit noĩe filii, licet non tradat, dato quod non videatur donaſſe inter viuos, tam ſi non reuocat, neque pœnitentia oſtendat, quod vi uoluiſſe filium illam rem hre poſt mortem, & ſic eo caſu nõ dr̃ donatio, ſed legatum, vt ibi in gl. & ſecundum Sal. illa l. filiæ eſt ſingularis ad hoc & idem tenet Imo. in l. continuus. § ſi. de uer. ob. cum modificatione, de qua ibi per eum, & an pater tradendo filio, uideatur donare, uel concedere in peculium, vide Bal. conſi. 54. lib. 5.

a ſuo, & tūc in dubio præſumit̃ tradere, vt habeat in peculium,
vt d.l. ꝙ fructuari⁹, de acq.re.do.de pec.leg.l.fi. Fallit ſi aliqua cā
præceſſit, ꝓpter quam pater tenetur donare, tunc præſumeret̃
donatio arg.l.ſi vero non remunerandi.§ idem Papi.ff.man. &
l.cum quid.ff ſi cer.pet. & dixi in l.i.§. ſed nec caſtrẽſe.ff e. Quæ
ro, vtrum ꝙ hic dicitur de filio i poteſtate, habeat locū in emā
cipato? Quidam dicunt ꝙ ſic. ſed gl. dicit contrarium, per l.vt li
beris.§.fi.j.eo. & ibi videbitis.

ADDITIO.

a I.A. Peculium Adde ꝙ idem tenet Ang qui pro hoc allegat in ar.l.quæ fructuarius. ff de acq.re.do & leg.fi.de pe.leg.& d. Ale.in l.cū pt §.pſ plurib. & ibi glo. 1. & Bar.ff.de leg.2. ut qa ubi pt capi alia coniectura, ceſſat præſumptio donationis. l.cū de indebito de proba.& eſt vtile, qa ſi publicarent bona patris. non confiſcaretur tale conceſſum in peculium, vt eſt tex.ſingu.in l.3 §.ſed utrum.verſ ſed eo.ff.de mino.& hoc intellige in filio in ptāte, non aūt in emancipato, ſm Ang. in quo non cadit peculiū, ideo videret̃ donatū. Et idem tenet Bal.in l.2.j. cōia de leg.& Sal in l filiæ An aūt libri traditi a pre filio ſtudenti, uideant̃ donati, & an ſtatim ualeat donō irreuocabiliter, & an deant conferri. vide Cy.& Ang.in l. filiæ.ſ e.per Bal.& Ray.hic per Bal.in l.ſi filia.ff.fa. er. & cōter tenetur opi Bar. in l.1.§.nec caſtrēſe De quo ēt uide per Bal.pſ.224 & per Pau. de Ca. conſ 81.

LEX XIIII.

Si maritus. Ius petẽdi collationem tranſit ad hæredes. h.d. Videbitis l.illam.j.eo.

LEX XV.

Nec emancipati. Emancipati q̃ſita poſt mortem non conferunt h.d.Op.& vr̃, ꝙ
poſt quæſita veniāt in collationem, vt l.2.§.id quoq;.ff eo.Solu.
Quærũtur quædam poſt mortem patris, q̃ retrotrahi poſſunt,
& hæc conferuntur: ſecus in his, quæ retro non trahunt̃, vt l.q̃
legata, de reg.iu. Videbitis in l.ſi vxor. de coud. inſer.

LEX XVI.

Filiam. Codicilli non impediunt collationem cum fratri
bus.h.d.Op de l.j.ſ.e.Sol. Teſtm̃ factum bene im-
pedit collationem, ſed non codicilli. Vidiſtis.ſ.eo.l.a patre.

LEX XVII.

1 *Succedens per contra tabulas, quando poſſit ex teſtamento ſuccedere.*
2 *Collatio an habeat locum quando querela intentatur. & nu.6.*
3 *Emancipatus non poteſt habere peculium.*
4 *Emancipatus donationem ſibi factam conferre tenetur.*
5 *Emancipatus confert dotem, vel donationem propter nuptias.*
7 *Donō facta filio tpe emācipationis, dr̃ donatio ſimplex, & non ob cām.*

Vt liberis. Dos inter liberos in ptāte, vel emācipatos, ac
dō pp nuptias veniat in collationem, & emā-
a cipati cōferunt, a q̃ ſūt ſibi ī emācipatione collata.h.d. Vſq; huc
habuiſtis iura antiqua, ab hinc.j. ſunt iura noua, & nouæ cōſtō
nes, vt videbitis ī l.ſi em ēcipati.j.e. & iſta eſt notabilis.l. & ēcip.
ponere aliqd nouitatis Hic innuit, ꝙ qñ ſuccedītur ꝑ ꝯtab.hic
3 ſucceſſit ab inteſtato. Cōtra, & oppo.de l.filiæ.ſ. e. Sol. † Glo di-
ſtinguit & b̄n: aut ꝯtra.petit añ aditā hrẽditatẽ, & tūc qs ſuccedit
ab inteſtato aut poſt aditam hr̃ditatem, & tūc ille de iure ciuili
decedit teſtatus, vt l.illud.ff de ꝯt.& ibi dixi de hoc. Vlteri⁹ op.
Inſt.de her. q̃ ab iteſt.in prin Sol Fateor, ꝙ & aliis modis, q̃ hic
ponat, efficit qs iteſtatus, & in oib.illis hr̃et locū iſta lex. Itẽ op.
2 de l.pr̃ ſiliū.ff.de coll.dot.Sol. † Dicit gl.illa lex corrigit̃ ꝑ iſtam,
qa de iure antiquo, qñ q̃rela intētabat, non hēbat locū collatio.
ꝙ nō placet, ſed ibi iō erat, qa teſtm̄ erat ꝑ parte reſciſſū.hic ve-
ro ī totū, & iō qa diuerſo iure ſuccedebat̃, nō hēbat locū colla
tio. Ita hic tenet Cy.vt ibi patet. Item op.ad finem nr̃æ l. & nūc
intro gl.mag.dr̃ hic in fi.ꝙ dō confertur. Cōtra, imo vr̃ ꝙ nō ꝯ
ferat, niſi in certis caſib. vt l.illud.§.fi.j. e. huius timore facta eſt
gl.mag, hic poſita Dñt qdā, ꝙ ſolō eſt bona, q̃ h. d. ꝙ tenore ꝑ-
cedentium legum tollitur ꝯriū, quaſi dicat, eadẽ diſtō adhibet̃
in emācipatis, q̃ adhibetur in ſuis, vt diſtinguamus, an datū fue
rit, vt hēat in peculiū, & an &c. dixi.ſ.eo.l. ſi dōne. Iſta ſolō nō
eſt vera, qa primo ad hoc vt ꝓcedat in peculio prius dēt inſpici,
an ſit pſona q̃ poſſit hr̃e peculiū, vt ff. de iu.cod. l.qdā reſerunt.
3 §.1.vet.eſſe.n.dēt, & l.4.ff.de teſt. Sed filius † emancipatus nō pt
hr̃e peculiū, vt ſ.de inof.teſt l.fi.ergo illa diſt. aut donauit, vt ha-
beat in peculiū, vel nō, cadit in filio emācipato: & vide gl ſup
verbo, ꝯſequunt̃. Scd̃a rō non placet, quia illud ꝙ datum eſt in
peculiū ꝓfectitium, non venit cōferendum, qa ſp remanſit in
cōione: ſed venit diuidēdū, vt vidiſtis ſ.e.l.filię, licet ī ſacris. Iſta
lex loqt̃ de collatione, ergo &c. Vñ alij dñt, ꝙ verba hic poſita,
pro tenore ꝓcedentiū legū, intelliguntur, vt diſtinguat̃, an hoc
fuerit ſcm̄.ſeu dictū tpe dōnis, & tūc ꝯferant̃ aut nō, & ſecus,
niſi in caſu l.illud.§.pe.j.eo. Gl. reprehendit iſtas ſolōnes, & bñ
qa illæ leges nō ſunt ꝓcedentes, ſed ſunt ſequentes, nec reperiū
tur leges de iure antiquo, q̃ illud dicant. Cæteri gloſſatores dñt,
quod illud ꝙ dicit, ꝓ tenore ꝓcedentiū legū, intelligatur, hoc
eſt donata tpe emancipationis, vel poſtea cōferunt̃. Certe illud
nō reperit̃ aliqua l.cautum, ergo iſta ſolō non eſt bona. Dñt er
go alii, & hęc opinio ponit̃ in fi.gl. quod l.fi.j. e. loquitur in ſuis
4 hęc loqt̃ † in emācipatis, q dēant dōnem ſibi factā ꝯferre, ſm te
norē ꝓcedentiū legū, q̃ volunt ꝙ quęſita ab emancipatis cōfe-
rant̃, vt ſ.e.l.ea demū. & iſta eſt veritas. An aūt de hac lege aliqd
ſit immutatū, dicemus in lectione ſequēti, in l.ſi emācipati. Op
ponitur ad hanc l.emancipati inuicem nō cōferūt, vt l. ſi emā-
5 cipati. So. dico, † ꝙ illud nouū inducit̃ ꝑ hanc l.ꝙ emācipati ꝯ-
ferant dotem, vel dōnẽ pp nuptias, ꝙ olim nō erat. Dicā bene
tibi latius in d.l.ſi emancipati. Hēs vnū nouū, ꝙ ꝑ hāc legẽ in-
6 ducit̃. Aliud † eſt nouū qñ intētatur querela, ꝙ nō erat de iure
antiquo, vt l.pr̃ filiū.ff.de colla.do. Hoc nō puto verū, vt ſ.dixi,
tertio ꝯrio, qa in l.ꝯria teſtm̄ nō fuit reſciſſum ī totū, ſed ꝑ par-
te, hic in totū. Habemus aliud nouū, ſm quoſdā, ꝙ olim eman
cipatus oīa ꝯferebat, hic vero cōfert ſolū dotẽ, & dōnẽ pp nu-
ptias ꝑ hāc legẽ, ꝙ non eſt verū, qa de aliis hac lege nō ꝓhibet̃.
Dicā in d.l.ſi emancipati. Vlteri⁹ ſcias, ꝙ gl. hic dicit, ꝙ ꝑ anth.
tm̄ a pr̃e data qs dēt ꝯferre. Verū hoc ſit verū, ꝙ hodie emanci-
patus nō ꝯferat, niſi ꝓfectitia dicā in l.emācipati præallegata.
Vltimo eſt ſciēdum, ꝙ dñs Nicol Mat. vt effugiat iſta ꝯria dt,
7 ꝙ † dō quæ ꝯfert in filium tpe emancipationis, nō eſt ſimplex,
b ſed ob cām, b ſicut dos, & dō ꝓpter nuptias: merito ergo venit
in collationẽ. Contrariū loquit̃ in donatione ſimplici Doc. no
ſtri hoc nō tenent, quia pater quādo emancipauit filiū, ipſe eſt,
qui amittit. quia perdit ius patriæ poteſtatis. Vnde ſi filio donat
pater propter emancipationem, non donat ob aliquā cām, ſed
c ſolum ex ſua liberalitate, c vt l.cum oportet.§.cum autẽ. de bo.
quæ lib. ideo tanquam ſimplex donatio venit conferenda.

ADDITIONES.

a Pariſ. Conferunt Vide Com.conſi.28.in prin.

b I.A Ob cauſam. Adde, quod idem tenuit Old.conſi 138 inc thema tale eſt, Durandus vbi dicit, a tendatur circa hoc, quod tota l.vt liberis. loquitur etiam de donatione ob cām, & l.inter illa enumerat data emācipatis emancipationis tpe.

c Pom Ex ſua liberalitate Vide Ale.conſi.114.in 2 uol.& conſ.21 volu.3.& Raph. Cum co in 28.& Old.conſi 138 4 q & Pau.conſi.110.vol 2. Arc.17. & 103.in quarto dut 10 uol.3.& 112.in fi co uol.5.

Pari Ex ſua liberalitate Vide Are.in l.verū de verb.ob. In cōtrarium vide quæ dicit Barb conſi.28.vol.3 & habes ad Bar.in l. Aquilius.ff.de donationibus.

LEX XVIII.

Liberos. Quocūq; modo liberi ſui iuris efficiantur, ad collationem tanq̃ emancipati vocantur.h.d.

LEX XIX.

1 *Erubeſcimus cum ſine lege loquimur.*
2 *Lex loquens in auunculo, non extenditur ad patruos, amitas, &c.*
3 *Confert quis nepotibus, veluti confert fratri, vel ſorori ſuæ.*
4 *Nepos cogitur conferre dotem, vel donationem propter nuptias datas ꝑ patre, vel matre ſua, & vide nu.6.7.*
5 *Modus faciendi collationem.*

Illam merito. Primo ponit dubium quoddam, & in
fert vnum caſum īdubitabilem. Scdo
arguit ad quæſtionem dubiam pro, & ꝯ. Tertio illam determi
nat. Secūda ibi, ſi ipſi tri. Tertia ibi, talẽ igitur. & h.d. Nepotes ex
filia cū patruis, & nepotib. ex filio, vel filia, vel auūculo, ſucce-
dunt cum diminutione tertię partis, & debent conferre dotẽ,
& donationem pp nuptias eorum pr̃i, vel mr̃i cōceſſam. h.d.
Iſtud ꝙ hic dr̃, ꝙ nepotes ſuccedunt cū diminutione tert.ę par
1 tis, corrigit̃ per auth. quæ tertiæ, quam vide. † Primo no. modū
a argumentandi, ꝙ erubeſcimus a aliqd dicere a ſine lege, vt vide-
tis hic, & l.fi. vnde vi. de trien & ſemiſ §. cōſideremus. Scdo no.
2 aliū modū argumentādi, † ꝙ leges, quæ loquūtur in auuncu-
b lis, nō extendūtur b ad patruos, amitas, vel materteras. non di-
3 co, ꝙ iſte modus ſit verus. † Tertio no. ꝙ qs conferi nepotib. ꝑ-
4 ut conferi fratri, vel ſorori ſuæ. Quarto no. ꝙ nepotes cogunt̃
cōferre dotem, vel donationem propter nuptias datā pro patre
5 vel matre ſua. † Vltimo no. modum faciēdi collationem, quia
c omnia bona ſua debent communicari, c & poſtea fieri diuiſio,
vt hic expreſſe dicit tex. in fi.l. ibi, vt communitis hmōi. Op.& vr̃
q̃ nullū eſſet dubium, ꝙ ita tenetur cōferre fratris filius, ſicut
ipſe pater, vt ſ.e.l.ſi maritus. So. ibi loquit̃, qñ frater ipſe ſucceſ-
ſit, & ſic habuit ius petēdi collationẽ, merito hoc trāſmittit ad
hr̃des ſuos Hic loqt̃, qñ pr̃ primo deceſſit, & nepos ipſe ex ſua
perſona ſucceſſit. Opp. de l.vt liberis.ſ.eo. So. ibi loquit̃ de col-
latione

ADDITIONES

a Pom. Dicere ſine lege Vide dom Prapo. Alex in c.ſed illud.§ huic etiam. 45.diſt & q̃ ſcripſi ad Bar.in l.vt vim.ff.de iuſt & iu.& do Prapo in c.lege. in 2.diſt. 10. Sig.conſi 2 & non ab re.ex. in c.inter corporalia de tranſl.epi & ibi, & quod nō eſt ſanctorum patrum, &c.

b I A. Non extenduntur. Adde ꝙ Bal hanc l.inducit ad quæſtionem ſtatuti diſponentis, quod ſtātib agnatis maſculis defuncti mater non ſuccedat. quod ſi extat agnati, & aliq cognati, q̃ in gradu ſunt magis proximi quam agnati, qui de iure communi ſunt pferēdi in ſucceſſione, quod iſto caſu cognati nō excluduntur, quia ſtatutū ſolū excludit matrē, & non alios agnatos, & mater hoc caſu nō extat. ſit iſte eſt caſus omiſſus, & remanere det in diſpōne iuris com.l. commodiſſime. de lib.& poſth His & aliis rōnib reprehenditur Bar qui cōtrariū tenuit in l.2 § videndum ad Tert. Pau.de Ca has opi hic reducit ad cōcordia, per eum vide, & per Alex ſed quia melius ex iudicio conſulentium percipitur veritas, vide Bal.conſi.163.2.vol. vbi ſaluat opi. Bar.in d.l.2.ff.ad Tertul.in vno caſu inci.ſtatuto ciuitatis Parmæ. vbi eſt ſtatutum, de quo ſup. Itē vide eundem Bal cōſi 85. eo.uol & ꝑ eundē cōſ.46.& conſi 322.aliq.per Pau.de Caſ conſi. 350 in fi.& 346 & per Rom.conſi 32.per Pet.de Ancha.conſi 335.in medio, inci.in Chriſti nomine, ſi ab agnato ꝑ Ang conſi 271.& ſeq & Rom ad materiam conſi 319.

c Pom Debent communicari. Et vide Alex.conſi 111.vol.3. vbi dicit, quod ille videtur ſatis conferre ſuum, qui expendit illud in neceſſitatibus communibus cum eo, cum quo tenebatur conferre.

latione faciēda inter ſe, nō a nepotib. patruis, & ſimilib. Poſtea
ibi loqǐ de dote data pro ſe, filio, vel nepote, hic loquiť de dote
data pro patre, vel mre lā defuncti. Venio ad qōnes, & hic for-
6 mantur duę multū difficiles. † Primo q̃ro, tu vides, ꝙ nepos co
gitur ꝯferre dotē, vel donōnem datā patri ſuo, vel matri, qd de
dote data ſibiipſi nepoti, an eam conferre teneatur? Gl. hic di-
cit, primo ꝙ de iure antiquo nepotes ꝯferebant dotes ſibiipſis,
nō patruis, vel auūculis, vel materteris, vt ff. de ꝯiun. cū emāci.
li. eius. l. j. §. ſi ſit. Sed cū ille titulus ſit correctus, dicit gl. ꝙ hodie
ꝯfert nepos patruis, p l. vt liberis. ī. Contrariū vr̃ tenere gl in l. j.
§. ſi ſit nepos. ff. de colla. do. Pro iſta glo. facit ff eo. l. ſi nepotes.
7 Quid dicemus? dicā i l. ſi emācipati † Quæro, quid ſi iſtis nepo
tib. nō dedit dotem auus, vel auia, ſed dedit pr̃ vel mater eorū:
an iſta veniat in collationem? Gl. in hoc dubitat. Vide glo. puto
a illā partē eſſe veram, ᵃꝙ illam dotem nō tenetur ꝯferre patruis:
nam illud equidem debet conferre, ꝙ proceſſit de bonis eius,
de cuius hereditate agitur, vt l. vt liberis. §. 1. ſ. e. Sed hic tractať
de ſucceſſione aui, ſed dos proceſſit de bonis patris, ergo ī col-
lationem non venit. Vltimo inducitur iſta lex in arg. ad qōnē
de l. dos a patre. ī. ſol. matr. quod dic vt in glo.

ADDITIO.

a Menoch. Veram. Adde Rui. conſi. 162 lib. 2.

LEX XX.

1 *Omnia, quæ computantur in quartam, veniunt in collationem.*
2 *Lucrum factum per filium cum pecunia patris, an veniat communicādū.*
3 *Tria ſunt, quæ imputantur in quartam, ſcilicet dos, donatio propter nu-
ptias, & datum cauſa militiæ.*

Illud ſine. Primo ponit vnam regulā, q̃ approbat. Scđo
ponit vltā regulā, q̃ improbat. Tertio ſtatuit
ſimplicem donationem non venire in collationem, niſi cauſa
a æqualitatis ſeruandæ. Scđa ibi, hæc aūt. Tertia ibi, ad hoc. bre-
1 uiter dicit. Oīa, † quæ computantur in quartam, veniunt in col
b lationē, ᵇ ſed nō eꝯ, & ſimplex donatio nō venit in collationē,
niſi cā æqualitatis ſeruandæ. h. d. Opp. relicta in teſtō ꝯputant
in quartā, l. qm̃ nouella. ī. de inoff. teſt. & tñ non veniunt in col
lationē, vt ī. e. l. a patre. Sol. R. ſa hic poſita habet locū in datis in
ter viuos, ſecus in relictis in vltima voluntate, vt in 1. gl. Opp. de
l. 1. § ſed an id. ff. eo. Sol. Dico, q̃ pecunia tota data pro emēda
militia, nō venit in collationē, ſed lucrum, ꝙ ex ea pōt percipi
tpe mortis, deducto labore perſonæ militantis. Opp. de l. omni-
modo. §. ſi. ff. de inoff. teſt. Sol. Pal. it in ſilentiariis, vt ibi dr̃. Vide
gl. q̃ eſt hic, quam multū no. ad vnam qōnem ꝯ Spec. & eſt in
2 gl. 2. Qō † ꝯſueuit eſſe, ꝙ filius lucratur cū pecunia patris, an illud
c lucrū veniat cōicandū? Doc. & gl. dñt ꝙ ſic, qa eſt ꝓfectitiū, vt
ī. de bon. q̃ lib. l. cū oportet. in prin. & Spe. in ti. de iud. §. ſequiť
ver. q̃ ſi ſtatr̃ tenet idē recitādo opi. Iac. & Bal. Bñ dico ꝙ glo. &
dicta Doc. dēnt intelligi de lucro ꝙ fit ex pecunia pr̃is, deducto
d labore pſonæ. Declaro, dcōis vſus in hac terra ſe hēt, ꝙ de eo ꝙ
qs lucratť cū pecunia alterius, medietas attribuať pp laborem p
ſonæ lucrantis, medietas attribuať pecuniæ, vt videbimus. ī. p ſo
cio. l. j. illud ergo, ꝙ filius acqrit ꝙ attribuiť pſonæ, labori eſt ad
uētitiū: illud vero, ꝙ acqriť pecuniæ, profectitiū. Op. in Auth.
de tri. & ſemiſ. §. 1. Sol. Fateor ꝙ hodie legitima ē tertia, nō quar
ta. Venio ad ſextam partē: q̃ro. q̃ ſunt illa q̃ veniūt in collationē
& nō cōputať in quartā? Dicit gl. exemplū pone in donōne pp
nuptias. Alleg. l. qm̃ nouella. ī. de inoff. teſt. Illud exēplū eſt ꝯ il-
lam leg. Ponit ergo exēplū i ſimplici donōne, q̃ qñq; ꝯferť, vt ī.
§. ꝓximo. nō aūt ꝯputať in quartā, vt fuit dictū. ī. de in off. teſt. l.
3 ſi qñ. §. ſi. Tria † ergo ſunt illa, q̃ ꝯputanť i quartā. ſ. dos, donō pp
nuptias. & datū cā militiæ: donō ſīplex ñ, ſed bñ ꝯferť qñq;. Ve
nio ad vltimā ptē, q̃rit gl. de vna qōne, de qua dic vt plene i gl.

ADDITIONES.

a Pariſ. Seruandæ. Quod æqualitas ſit ſeruanda inter liberos, vide quæ dicit Soci in
l. ſi ita legatum. in prin. ff. de cond. & de m.
b Pariſ. Collationem. De hoc in ea omnia, quæ conferuntur, computentur in legiti
mam, vide Com. in conſi. 10 incip. in ciuitate Laude. & per Dec.
c Pariſ. Conſueuit eſſe. Vide Ro. conſi. 469
d I. A. Declaro. Ad hanc q. hic Pau. de Caſt. Ang. conſ. 93. incip. pr̃ habens plures fi-
lios. per Rom. conſi. 369. vbi plene, & quid de officiis datis filio contemplatio-
ne patris, an lucrum ſit cōicandum. Pariſ. tracta. uſura. nu. 504. cir. med. Menoch.

LEX XXI.

1 *Emancipato an conferat ſuus profectitia.*
2 *Collatio eſt rei propriæ in communi latio facta.*
3 *Collatio quo iure fuit inducta.*
4 *Emancipatus emancipato confert etiam profectitia.*
5 *Nepotes qualiter conferant.*
6 *Nepotes qualiter conferunt patruis, vel patrui nepotibus.*
7 *Emancipatus ſuo confert omnia præter caſtrenſia. & aduentitia.*
8 *Suus emancipato quæ conferat.*
9 *Sui conferunt inter ſe.*
10 *Deſcendens ſuccedens cū extraneo, illi nō confert, nec extranei inter ſe.*
11 *Differentia inter ſuos & emancipatos, quo ad collationem non eſt ſubla-
ta, nec etiam quo ad acquiſitionem, licet quo ad ſucceſſionem ſit.*

Si emancipati. Emancipati inuicem non conferunt
ſed emancipati ſuis ꝯferunt, ſi ab in-
teſtato ſuccedunt. h. d. Hęc l. eſt clauis totius materiæ. Diuidiť
in partes duas. Primo loquiť, quando ſunt omnes emancipati.
Scđo, qñ q̃dam ſunt in ptate, q̃dā emancipati. Scđa ibi, ſi autē.
Notabilia ſunt clariſſima, q̃ dixi in ſummario. His p̃miſſis ve-
niamus ad declarationē materię difficilis, & intricatę. Primo
1 † opp. ſuus ꝯfert emancipato profectitia, vt, l. filiæ dotē. ī. e. er-
go multo magis emancipato. hic dr̃ ꝯriū quare malè. Huius ti-
more dicit gl. fateor ꝯriū, & ꝙ hic dr̃, collatio ceſſat, ſcilicet in
aduentitiis: nam profectitia inuicē conferunt emancipati. Ita
dicit gl. tua prima, & vr̃ ꝙ fuerit opin. Azo. ꝯriū huius dicit gl.
magna iſtius legis circa prin. ſ. ꝙ ēt profectitia emancipati inui
cem non ꝯferunt. Franc. Accur. volens defendere gl. a ꝯrietate
addebat ad iſtam gl. vlt. dum dicit ſm Azo. dicebat ipſe, nos ꝯ
vt ī. no. q. d. prima gl. fuit opin. Accur. hic recitat opinionē alio
rum, & hoc vr̃ tenere Cy. Iac. But. tenebat opi. Azo. poſitam in
hac gl. vlt. ſm iſta tēpora, ſcilicet ꝙ emancipati profectitia non
conferant. Nec ob. l. filiæ, qa emancipatus confert ſuo omnia,
vt hac l. merito æquū eſt, vt ſuus ſibi ꝯferat profectitia: ſed emā
cipatus emancipato non confert, ergo nec alter emancipatus
ſibi. Vnde illud, ꝙ gl. tua dicit in principio, ſi ſuus ꝯfert eman-
cipato, ergo multo magis emācipatus emancipato. Iſtud non
ſequiť, qa diuerſa eſt rō, vt dixi, & mihi placet. vt ī. dicā. Opp. a.
de l. 1. § pen. ff. de cōiun. cū emanc. lib. eius. Gl. ſoluit trib. mod.
Primo, ꝙ emancipatus ꝯfert emancipatis. ſ. profectitia. Sed iſta
eſt falſa, vt dixi, &c. Scđo ſoluit, ꝙ ibi nepos fuit emancipatus a
ſuo patre, nō ab auo. Certè iſta non placet, qa quocunque iure
non ſit in poteſtate, idē eſt, vt ī. eo. l. liberos. Soluit tertio mō, ꝙ
ibi cōfert nepoti emancipato ex pſona patris ſui, q ſuerat in po
teſtate, & hoc non placet, qa ibi nepos ſucceſſit ex pſona ſua,
non vt hr̃s patris ſui, vt habuiſtis no. in ſimili, ī. e. l. illā. ſup ver-
bo nulla. Dic ergo ꝙ ibi erant duo nepotes, vnus emācipatus,
& alius in poteſtate. Confert ergo illi emācipato, pp fratrē ſuū,
q erat in poteſtate, qa ipſi ambo repręſentāt vnum corpus, vt
ff. eo. l. ſi nepotes. Ita debes intelligere hanc materiā, & vide gl.
tuam primā. Venio ad principium glo. magnæ. & opp. ff. de ꝯ-
tabu. l. filium. §. videamus. & §. & hoc. vbi emācipatus nō ꝯfert
ſuo Sol. illud iō, qa diuerſo iure ſuccedunt, vnus de iure ciuili
alius de iure p̃torio. Rationem tibi dicam ī. His pręmiſſis ve-
nio ad tractandam materiam noſtram. Primo quęro, qd ſit col
latio. Scđo, quo iure ſit inducta collatio. Tertio, inter quos col-
latio ſit faciēda. & de quibus rebus. Quarto, quo iure petať col
2 latio. Quinto, qualiter ſit collatio. † Primo quæro, qd ſit colla-
tio. Reſpo. eſt rei proprię in communi latio facta, vt probať ī.
l. prox. & ī. eo l. illam. in fi. & ff. eo. l. 1. in prin. Iō dixi. rei ꝓprię,
qa ſi eſſet communis, non veniť ꝯferenda, ſed diuidenda, vt ī.
eo. l. filię Scđo quęro, quo iure ſit inducta collatio, & hic ad-
3 uerte. Circa hoc reperio ſex, vel ſeptē iura. † Primo fuit edictū
p̃toris poſitum in l. j. in princi. ī. eo. De quo ſit mētio in hac l.
quod edictum habebat locum, quando ſuccedebať per ꝯtab.
vel ab inteſt. vt hic, & l. filię. ī. e. Item erat neceſſe, quod omnes
eodē iure ſuccederent, vt l. filium. §. videamus. ff. de ꝯtrata. Ra
tio huius erat: de iure ciuili filius in ptāte admittebať in totum
cum emancipatus eſſet incognitus. Ius p̃torium admittit filiū
emancipatum cum filio in ptāte, & ſic facit iniuriam ſuo, me-
rito p̃tor æqtate motus, voluit ꝙ emancipatus ſuo cōferat om
nia. Ex hac rōne ſequiť, quod ſi emancipatus nullam iniuriam
faceret, non tenebať conferre, vt ī. eo. l. 1. §. pater filium. & §. to-
ties Scđa rō eſt, qa de iure antiquo quicquid quærebat filius, q
erat in ptāte, q̃rebat patri, vt l. j in prin. ff. ſi a pa. qs fuer. manu.
& l. placet. de acq. hęre. emancipatus quærebat ſibi. Ex hoc ſeqť
iſtud inconueniens, ꝙ filius emancipatus veniens ad ſucceſ-
ſionem cum fratre ſuo in ptāte retēto, hēbat partem de omni
lucro fratris ſui, qa erat patri q̃ſitum: filius in ptāte nihil habe-
bat de bonis emancipati, iō fuit ęquum ꝯferre. Et quod hoc ſit
verū, apparet, qa ea quæ emancipatus lucratur, quę nō quęſiſ-
ſet patri ſi emancipatus non fuiſſet: iſta nō veniunt in collatio
nē, vt l. 1. §. ſed nec caſtrēſe. ff. eo. & l. filiæ. ī. eo. Item requirebať,
quod ſuccederent eodē iure: ſecus ſi diuerſo vt dixi. Rō huius
eſt, quia qñ diuerſo iure ſuccedunt æqualiter, nō faciunt iniu
riā inuicē, nō magis vnus alteri, q̃ alter alteri, iō ceſſat rō colla
tionis, quā primo loco dixi, vt d. l. pater filiū. §. videamus. de cō
trata. Superuenit poſtea dñs Scæuola Iuriſcōſultus, vidēs ꝙ ex
forma edicti reqrebať, ꝙ eodē iure ſuccederēt, induxit quod
idē eſſet, ſiue ſuccedere poſſent eodē iure, ſiue ſuccederent di
uerſo, vt l. ſi filius. ff. eo. Et iſtud eſt ſm ius, quod vocať æquitas
Scæuolæ. Tertiū ius fuit ꝯſtitutio Imperatoris diui Pij, de qua
ſit mentio. ff. de coll. do. l. j. in prin. Nā de iure ciui. nō confere-
bat ſuus emācipato Rō, qa nihil ſuus habebat, omnia enim pa
tri q̃rebat. Imperator diuus Pius ꝯſiderauit, quod filia in ptāte
pōt habere aliqd, ſ. dotē, vt l. Pomponius Philadelphus ff. fami.
erciſ. ideo introduxit, quod iſtam dotem deberet conferre, vt
ff. de colla. dot. l. j. & per omnes leges huius tit. quæ loquunť de
collatione dotis, vſq; ad l. vt liberis. Superuenit poſtea dominus
Imperator Leo, q fecit l. vt liberis. & ꝯſiderauit ꝙ filius in pote
ſtate

ſtate pt hēre aliquid al ud q̄ dotem, ſcilicet donationē propter
nuptias, quæ de iure antiquo erat incognita. Iō introduxit ꝙ
donatio, propter nuptias conferat vt dos, vt l. vt liberis j.c. Cō-
ſiderauit ēt, ꝙ emancipati inuicē nō ꝯferebant, vt hac l. qa in-
uicē nō faciebant iniuriam. Imperator motus maiori æquita-
te, qa poſſet eſſe, ꝙ vna haberet maiorē dotē, q̄ alia, vnus filius
maiorē donationē q̄ alius, vt omnia ꝓcederent ęqualiter, in-
duxit, ꝙ ēt emancipati conferāt dotē, & donationē ꝓpter nu-
a ptias, profectitiā, & ēt ſimplicē donationē, a vt l. vt liberis. ꝙ fe-
cit vt in omnib. eſſet ęqualitas. ibi, hoc eſſet æquitatis, &c. Con
ſiderauit ēt Imperator, ꝙ de iure antiquo non erat ꝓuiſum, ꝙ
deſcēdētes p lineā fœmininam conferrent inuicē. iſtud ipſe ea-
dem æquitate introduxit, vt dotē, & donationē pp nuptias ꝓ
fectitiam de bonis eius, de cuius hǣditate agit, ꝯferāt. Et iſta eā
induxit iſtud quartū ius, ſcilicet conſtitutio Leonis. in l. vt libe
ris. Habemus quintum. Superuenit dñs Imperator Iuſtinianus,
& conſiderauit ꝙ erat ſtatutum, ꝙ nepotes inuicem confer-
rēt. ſed nihil erat dictum, quid iuris, qñ ſuccedebāt cū patruis:
iō ſtatuit, quod eo caſu patrui ſibi, & ipſi patruis conferant, vt
in l. illam. § talē. Itē conſiderauit ꝙ l. vt liberis. prouidebat con-
ferendam dotē, vel donationem ipſi nepoti, vel nepti datam
de dote, vel de donatione, quæ data erat eius matri, nil dice-
bat, ideo ipſe ſtatuit hanc conferendam eſſe, vt d. l. illam. in fi.
Sexto ſuperuenit idē Iuſtinianus, & ꝯſiderauit multū bene, ꝙ
ſicut olim caſtrenſia nō q̄rebant patri, iō nō ꝯferebat, ita ad-
uētitia nō q̄runt patri quo ad proprietatē, iō ſtatuit vt aduenti
tia nō conferant, vt j. eo. l. fi. Septimo ſuperuenit idem Iuſtinia
nus in auth. ex teſtamento. & ꝯſiderauit ꝙ de iure antiquo fa-
cto teſtamento non eſt locus collationi. Rō, quia ſi teſtator vo
luiſſet, hoc dixiſſet, vt ſ. eo. l. 1. ipſe vero cōſiderauit quod teſta-
tor quare hoc non dixiſſet, eſt rō quia mortis cogitatione tur-
batus, de omnib. non meminit, vt j. qui teſt. fac. poſſ. l. hac ꝯſul
tiſſima. § at cum humana. Iū conſiderauit, quod ſi teſtator de
b hoc cogitaſſet, collationē induxiſſet. Statuit ergo, ꝙ ex teſtō, b
& ab inteſta ſit locus collationi, niſi teſtator aliud dixiſſet.

Veniamus. Ergo ad gl. & q̄ro, inter quas pſonas, & de
qb. rebus ſit locus collationi. ꝙ examina-
4 bo p multas q̄ōnes, & tangam omnia mēbra glo. Primo † quę
c ro, vtrum emancipati conferant emancipatis. Gl. dicit ꝙ non
ꝯferūt, ēt profectitia. Et vide glo. hoc eſt verum ſm̄ iſta tempo-
ra. Hodie vero emancipati emancipatis conferunt profectitia,
vt ſ. eo. l. vt liberis. aduentitia vero non, j. eo. l. fi. & hoc tenent
5 omnes, &c. Scdo quæro † quid in his q non ſunt ſui, neq; emā
cipati, vt nepotes ex filia. Dicit gl. idē ꝙ in emancipatis, vt inter
ſe non conferant, vide gl. ibi. idē in his. &c. Iſta gl. dicit verū de
iure antiquo, hodie vero iſti ꝯferunt inter ſe profectitia obuen
ta de bonis eius, de cuius hǣditate agit, vt ſ. e. l. vt liberis. In hoc
tñ differūt ab emancipatis emācipati conferūt ſimplicē dona-
tionē, iſti non ꝯferūt, niſi in caſu quādo emergeret inæquali-
tas, vt l. illam. § fi. ſ. e. Sed anteq̄ ꝓcedā vlterius, qa hic diximus,
d qñ nepotes ꝯferunt inter ſe: Quarto quæro d † nepotes cōferant
6 patruis, vel patrui nepotibus? Rñ. ꝙ hic examinabo tibi qōnē q̄
dimiſi tibi inſolutam in l. illam. Patrui nepotib. ꝯferunt, ſicut
conferrent patribus ſeu matrib. nepotū tuorū. hoc eſt fratrib.
ſiue ſororibus ſuis, vt d. l. illam. § fi. Nepotes vero quarē patruis
conferant, dubitat. Et ꝙ dico in patruis, idē intellige in auūcu-
lis, amitis, & materteris. vt ibi dixi in d. l. illā. in fi. Et aduerte, qa
dubius eſt iſte paſſus. Aut loqmur de dote vel donōne data pa
tri, vel matri iſtorū nepotū, & ſine dubio ꝯferunt, vt d. l. illā. in
fi. Aut de dote, vel donōne data ipſi nepoti, vel nepti, & tūc gl.
dubitat, vt d. l. illā. & merito, iō dic: Aut eſt vnus nepos vel vna
neptis tm̄ ex eo filio ꝑdefuncto, & ſine dubio n̄ ꝯferūt patruis
ſuis, vel nepotib. ſuis ex alio defuncto filio, vt l. 1. § ſi ſit nepos.
ff. de col. dotis. Si vero ſunt pl̄es nepotes, tūc ſi q̄dē oēs ſunt ta-
lis ꝯdōnis, ꝙ dēnt ad collationē ꝯſtringi, vt puta, qa oēs emāci-
pati, tūc ꝯferūt patruis ſuis ꝑinde ac ſi eſſet vnꝰ, vt l. ſi nepotes.
ff. eo. ti. Si vero iſti nepotes erāt diuerſę ꝯdōnis, vt puta vnus po
terat cogi ad collationē. alius nō: exēplū, erat neptis dotata, &
nepos, tūc illa q̄ nō pt cogi ad collōnē, n̄ ꝯfert patruis, ſed ꝯfert
alii fratri ſuo, vt d. l. 1. § ſi ſit nepos de col. do. Rō, qa iſta neptis
dotata patruo nullā facit iniuriā, qm̄ ipſo nō ſuccedēte ſubeſt
nepos, q tātumdē aufert. Ita ēt intelligā. ff. de cōiun. cū emāc. li.
7 eius. l. 1. § ſi ſit filius. Procedo vltra gl. & q̄ro † verū emācipati ꝯ
ferant ſuis? Gl. dicit ꝙ ſic, omnia, ſm̄ hāc legē, & ſ. l. ea demū.
& j. e. l. nec emācipati. Iſta gl. dicit verū de iure antiquo, ſed ho
die nō ꝯferūt aduētitia, ſicut nec caſtrēſia. Rō, qa ſi in poteſta-
te remanſiſſent, hoc patri nō q̄ſiuiſſent, vt j. eo. l. fi. & hoc tenēt
8 omnes. Quęro, † vtrum ſui emancipatis ꝯferāt. Gl. dicit, ꝙ ſui
emancipatis ꝯferūt, ſed nō oīa, qa nō aduētitia, ſed pfectitia,
vt ſ. eo. l. filiæ. ver. nec dubiū. Sed hic aduerte, qa ſuus pt hēre ꝓfe
ctitia diuerſimode. Nā pōt hēre pfectitia, dotē, & donōnē pp
nuptias, vel datum cauſa militię, & iſta ſine dubio conferunt,
vt d. l. filiæ, & l. vt liberis. ſ. eo. pt hēre ſimplicē donationem, de
qua an ꝯferat, dic, vt in auth. ex teſtō ſ. e. pōt habere peculium
profectitiū, & iſtud nō ꝯfertur, qa cōe eſt, ſed diuiditur, vt ſ. e.
9 l. filiæ. Ita debes iſtam mām intelligere. † Quęro. vtrum ſui ꝯfe-
rant ſuis? Gl. dicit ꝙ ſic, vt ſ. l. filiæ. & eſt verū, ꝙ cōferunt inter
ſe hodie ſui, ſicut emancipati vt ſ. e. l. vt liberis. ſolum profecti-
10 tia nō aduētitia, vt l. fi. j. e. † Quæro. vtrū qñ aliquis de deſcen-
dentib. ſuccedit cum extraneo, an ſit locus collationi? Gl. 1. hu
ius l. dicit ꝙ nō, & bene, vt ff. cōia vtriuſq; iud. l. fi. § ſin aūt ex-
tranei. Vide gl. eadē rōne plures ex̄nei alicui ſuccedētes inuicē
nō ꝯferunt, qa nulla l. cautū eſt. Quia ergo dixi ſ. quod aliqua
dña eſt inter emācipatos, & ſuos. Ad iſtud op. qa hodie ſublata
eſt dña emancipationis, & patriæ poteſtatis. vt in Auth. de hær.
11 quę ab inteſt. § nullam. Rñ. ſm gl. † bene dña eſt ſublata quan
e tū ad ſucceſsionē, non quātum ad collationem, e & acquiſitio
nem, & iſta ſimilia. Ita dicit, & bene, licet Hugo aliter dixerit.
Et vide iſtam gl. np gl. eſt verior, quia quo ad ſucceſsionem ſo
lum eſt ſublata dña emancipationis & patrię poteſtatis. Fateor
tñ, quod modica dña in modo ꝯferendi inter emancipatum,
& ſuum, ſed hoc nō eſt per auth. ſed per l. vt liberis. ſ. e. Solum
in hoc remanet dña in ſimplici donatione. vt vidiſtis. ſ. e. auth.
ex teſtō. Quarto quæro, quo iure petatur collatio? Dic vt dixi l.
prox. Quinto quæro qualiter fiat collatio? Rñ. Q̄ndoq; cōicā-
do, vt l. illam. § fi. ſ. eo. Quandoque minus accipiendo, vt l. do-
tis. ſ. eo. Quandoq; liberando, vel cauendo, vt ſ. eo. l. 2.

ADDITIONES.

a Poma. Donationem. Et in iſta opinione, quod emancipati inuicem ſibi cōferant donationem ſimplicem eſt cōis, vt hic late per Alex. & Mod. Peruſ. licet in puncto iuris altera verior, vt hic refert & ſequitur Dec. Item aduerte, quod Bar. vſ ſentire dum allegat l. vt liberis, ꝙ illa procedat, quoties quilibet filiorum habet dotem vel donationem pp nuptias, vnus tñ maiorem. ſed certe generalitas illius leg. & iō æquitatis de qua ibi, procedit etiā ſi vnus eam haberet, alter vero nō.

b Men. Teſtamento. Vide tex. in § illud. in Auth. de tri. & ſemiſ.

c Pom. Primo quæro. Aduerte tamen, quod circa iſta iura Bar. non facit mentionē de l. illud. infra eo. Et circa iſtam materiam collationis variam & ſubtilem, vide aliqua, quæ ego ſcripſi ad Bar. in l. pater filium ff. de colla. dot.

d Pom. Quarto qualiter. Vide Bar. in l. 1. § ſi ſit nepos. ff. de colla. do. & Pau. de Caſt. in l. illam. ſ. eo. qui aliter loquuntur, & melius. vide etiam Bar. conſ. 183.

e Pom. Collationem. Et vltra quatuor dñas inter filium & nepotem, & emancipatum, poſitas hic per glo. adde quintam, quam ponit hic Pau. de Caſt. dum alleg. no. in l. ſi fratris j. de iure do. Sextam ponit Bal. per illum tex. in l. cum in adoptiuis, infra de adopt. Septimam collige, quia donatio ſimplex facta emancipato valet, in poteſtate vero non l. 2. ſ. de inoff. dona. Nonam, quia filius in poteſtate cenſetur eadem perſona cum patre, emancipatus vero non. Gl. eſt no. in l. 2. inf. qui ætate lib. 11. Decima eſt quę ponitur in l. fi. ſ. de repu. hær. quę ſecundum magis communem opi. habet locum in emancipato.

---

a *De teſtamento militis.* a *Rubrica.*

ADDITIO.

a Pariſ. De teſtamento militis. No. quod teſtm̄ militis habet clauſulam illam annexam. quod ſi nō valet iure communi, valeat iure militari, vide do. Fran. conſi. vl. Dicturus de teſtamētis præmittit de teſtamento militis, tanquam nobiliori, ſed in ff. poſtponitur, quia Imperator eſt miles, adeo præmiſit, ſed Iuriſconſulti poſtpoſuerunt ideo, quia non ſunt milites.

LEX PRIMA.

FRater tuus. Inter inſtitutum a milite in bonis paganicis, & alium in bonis caſtrenſib. non eſt locus iuri accreſcendi. h. d. No. finē huius l. Op. j. e. l. prox. Gl. ſoluit plurib. modis, tene illam ſolutionē, ꝙ eo ipſo ꝓbatur, ꝙ ꝯtriū non probatur. Op. de l. ſi certarum. § Iul. in fi. ff. eo. Huius timore gl. quæ eſt hic, ponit quandam diſtinctionem, quam vide.

LEX II.

Miles. Inſtitutio facta in caſtrenſib. non trahit ad ſe paganica. h. d. No. ꝙ miles pōt decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus. No. etiam, quod dixi in ſummario

LEX III.

Quamquam. Inſtitutio facta a milite in certa parte hęreditatis, trahitur ad alia, quæ ſunt eiuſdem hęreditatis h. d.

LEX IIII.

Si Rufinus. Priuilegiū militis non tollit legē, q̄ in eius fauorē propter imbecillitatem conſilii inducta eſt h. d.

LEX V.

a Ex teſtamento. a Ex teſtamento militis debentur legata, & fideicommiſſa h. d.

ADDITIO.

a Pom. Ex teſtamento. Et an hodie iſta lex ſit correcta, & per conſequens detrahatur Falcidia de teſtamento militis, facto inuentario, vide Alex. in l. 1. § hoc autem. in prin. ff. ad Treb.

LEX VI.

1 *Verbum vnum, quando refertur ad plura, debet intelligi, prout poteſt illa vniformiter.*

2 *Subſtitutio comprehenſa in breuiloqua, vel compendioſa non dicitur tacita determinare.*

3 *Pupillaris tacita præſumpta, non excludit matrem, ſed tacita probata aliquibus coniecturis.*

Subſti-

4 *Subſtõ cõp̄diosa fa la a milite poſt aditã hæreditatem, non eſt fideicõmiſ*
5 *Subſtitutio, de qua hic, quantum temporis valeat.* (ſaria.

In teſtamento. Diuidit in duas p̄tes. Primo illa lex ponit vnum dictum, de quo nõ ſunt õſiiñ, inferens ad qõnē ꝓpoſitã. Sc̄do rñdet qõni ꝓpoſitę. Sc̄da ibi, ſed cũ ex teſtõ. Bř hoc intendit Subſto breuiloqua facta pſonis imparib. ꝯtinet vulgarē tm̃, nec cõtinet ſubſtonē, quã teſtõr facere poterat ex priuilegio ſpãl, niſi de ei⁹ volũtatē ꝓbet.
1 h.d. No. primo, ꝙ dixi in ſummario. † No. ſc̄do, ꝙ qñ vnum verbũ refert ad duo, vel plura, dēt intelligi ꝓut p̄ illa vniformiter determinare, vt ĩ de imp & ali. ſub l hrdítatē, & l. q̃uis. ff. d vul. & pu. ſub. l. iã hoc iure. His p̄miſſis venio ad gl & hic dr, ꝙ tacita pupillar. s excludit matrē. Cõtra de l. p̄cib. ĩ de ipu & ali. ſub. Gl. ſoluit duob. mo. Primo, ꝙ hoc ꝓbandũ eſt. l. ꝙ teſtõr hoc ex
2 preſsè ſenſerit, vñ neceſſe eſt, ꝙ probetur expreſsè. Vel dic, † ꝙ ſubſto comprehenſa in breuiloqua, vel ꝯpēdioſa, non dr tacita. Ita dicit gl ꝙ eſt verũ, cũ eſt exp̄ſſa gñalr, hoc eſt ſub verbis
3 gñalib. nõ ſpãlib. vt plenè dicã in l. p̄cib. Tñ q̃ñ ad † ꝓpoſitum dicas, ꝙ tacita pupillaris p̄ſumpta nõ excludit matrem, vt d. l. p̄cib. & l. fi. ĩ. de inſt & ſubſt. Sed tacita pupillaris ꝓbata aliq̃b. ꝯiecturis, bñ excluderet matrē, vt hic in fi. ꝙ eſt notandũ. & no. in l p̄cib. in gl. ſup ver. oimõ. Seqr̃ in gl. ſed in quo erat priuilegiũ militis, q̃ gl. loqr̃ obſcure, qa ꝯtrũ formãdo de l. iã hoc iure glo. ſignat ꝯtrium ſemel tñ, cũ duob. mod. obiter, & ad vtrãq; poſſit ſol. iõ tu explica Opp. ſubſtõ breuiloqua, ſeu recipro. ꝯtinet vulg. & pup ēt ſi nihil ꝓbetur, vt l. iã hoc iure. §. 1. de vul. & pup. Sol. gl. ꝙ hoc iõ dēt ꝓbari, quia erãt aliq̃ p̄ſumptiones ꝯtræ. Et hoc ſatis placet. erat n̄ p̄ſumptio, ꝙ teſtõr hoc voluerit pp imparitatē pſonarũ. Alii dñt, ꝙ hoc ꝓbatur eo ipſo ꝙ non ꝓbatur ꝯtrium, ꝙ eſt ꝯ legem iſtam in ſi tene igitur primã Sed ad iſtud opp. imo hic eſt paritas perſonarũ, qa vtrīq; poterat miles ſubſtituere poſt aditam hrdítatem vt hic apparet ex tex ergo vtrique dēt intelligi ſubſtitutus. Dñi quidã fateor, ꝙ vtriq; poterat miles ſubſtituere, ſed non pupillariter. Iſtud nihil ad ꝓpoſitum qu a eadē rõne dēt intelligi factã ſubſtõnē ꝯpendioſe, qa vtr q; poterat æquař fieri. Dicit ergo, ꝙ iſta ꝯpendioſa non pt fieri, niſi ex priuilegio ſpãli militis: & iſta breuiloqua non ꝯprehendit ea quæ ex priuilegio ſpãli veniũt. Ita loqr̃ iſte tex. Opp. ſc̄do de l. iã hoc iure. ff. de vul. & pup. nam hic vĩ dicere, ꝙ ꝓbata voluntate admitteret ex priuilegio militis Cõtra, qa idē eſſet ĩ quolibet Pagano, ꝙ admitteret voluntate non probata, vt l iã hoc iure. §. 1. ff. de vul. & pu. Sol. dicit gl. voluntate, non probata, nullum eſt priuilegiũ militis, vt hic, ſed probata voluntate eſt priuilegium militis in hoc, qa valet in milite iure directo, niſi mř ſit in medio, vt l. precib. de impu. & ali. ſubſt. ꝙ intellige vt ibi di-
4 cam, & dicam, incõtinenti in alia q̃ſt. Dicit tñ Py. † ꝙ ſubſtõ, q̃ facit miles poſt aditam hrdítatē, ſemp eſt fideicomiſſaria. Sed nõ dicit verũ, vt ꝓbať in l. Cēturio de volg. & pup. ſubſt. Nã in fideicõmiſſis nõ veniũt fructus interim percepti iudicio teſtatoris, vt ff. ad Treb. l. in fideicõmiſſariã. no l. iubemus. ĩ. ad Tre. Secus io ſubſtõne ꝯpēdioſa facta a milite, vt d. l. Centurio. ergo
a apparet ꝙ non eſt fideic. ſed directa Male ergo dicit Pyl. † Vlte-
5 rius q̃ro, intra quãm tps valeat hæc ſubſtõ. Gl. q̃rit, & non ſoluit, vide eã ꝓ eius decĩone dicas. Aut nõ ꝯſtat, ꝙ miles voluerit ſubſtituere poſt aditã hrdítatē, & finitur adita hrdítate, vt hac l. Aut ꝯſtat, ꝙ ſubſtituere voluit poſt aditã hrdítatē tunc aut voluit ſubſtituere ſĩtatē vſq; ad tpa pubertatis & in filio pupillo valeret iure pupillari: in extraneo valeret iure ꝯpēdioſæ, vt l Cēturio. Qđ intellige, niſi mř eſſet in medio, ſm diſtinctionē q̃ ſtatim dicam Si vero voluerit ſubſtituere ſimplr, & indeterminate, q̃ñcunq; deceſſerit, & tunc ſi mř nõ eſt in medio ſp valeret iure directo, vt d. l Cēturio Si vero mř ē ĩ medio, tũc, aut teſtõr eſt vſus verbis directis, & valet iure directo, vt d l. Cēturio: ſi vero eſt vſus verbis cõib. & tunc valet iure fideicomiſſi poſt tēpora pubertatis fauore matris, vt l precib. ĩ. de impu. & ali. ſub.

ADDITIO.

a Poſn. Sed directa. Male ergo Vide pro declaratione Alex. in l. Centurio. ff. de uul. & pu. ſuper tex in uer inuentis.

LEX VII.

1 *Verba enunciatiua emiſſa principaliter propter ſe, inducunt diſpoſitionē: emiſſa propter aliud, non, niſi in teſtamento militis.*

Ex his verbis. Verba enunciatiua emiſſa pp aliud in teſtõ militis, inducũt diſpõnē, ſecus in teſtõ priuati. h. d. Op. de l. tale pactũ. in prin. ff. de pac Sol. ibi verba enunciatiua ſunt emiſſa ad liberãdũ, hic ad obligãdũ hrdē. Vel intellige, vt dicã in ſeqnti ꝯtrio. hĕ op. de l ex hac ſcriptu-
3 ra. ff de do. Sol. Ibi verba † enũciatiua ſunt emiſſa principalr pp ſe, iõ diſpõnē inducunt. Hic ſunt emiſſa pp aliud iõ non inducunt diſpoſitionem, niſi in teſtõ militis. Dic vt ibi plene dixi.

LEX VIII.

Certi iuris. Miles facere poteſt teſtamētum ad tempus. hoc dicit

LEX IX.

1 *Præteritio filij facta ſcienter a milite, habetur pro exhæredatione.*

2 *Miles legando filiæ, & non inſtituendo, uidetur exhæredare.*
3 *Authen. ex cauſa, quod non habeat locum in præteritione facta de filio, quem quis non credebat uiuere.*

Sicut certi. Hæc eſt notabilis lex. Præteritio filii facta a milite, quē ſe hr̃e ſciebat, hř ꝓ exhrdatio-
a ne, ſecus ſi ignorabat. h d. cũ l. ſeq. Op p̄teritio filii indiſtincte rũpit teſtũ, vt Inſti. de exhrd. lib. In prin. ff. de inlu teſta. l. 1. Sol.
t Fallit i milite p̄tereũte ſciēter, vbi p̄teritio ꝓ exhrdatiõe hř. Op.
a ad l. ſi cũ vři viero d l pe. ĩ de fideic. Sol. eo mõ, † ſpãle ē ĩ mili te, vt legãdo filiæ, & ñ inſtituēdo, videat exhrdare, aľs videret p̄-
3 terire, vt ibi videbitis. † Vltimo iſtæ duæ leges faciũt ad op l q̃ tenco in auth. ex cã. ĩ. de lib. p̄te. ꝙ illa auth. nõ hēt locũ, qñ facta eſt p̄teritio de filio, quē quis non credebat viuere, ibi dicam.

ADDITIO.

a I A Ignorabat Adde quod Bal. dicit, quod qñ pater filium præterit, quē habere ignorabat, quod ſic filium non poſſet approbare teſtm̃ patris, pp voluntatē defuncti deficiētem, qa ſi ſciuiſſet filium habere, alium nõ inſtituiſſet, & ſine voluntate defuncti nõ pot habere inſtitutus hrdítatē, ut l. fin. ff. de hære inſti. quod dictum Pau. de Ca. dicit poſſe procedere, qñ inſtitutus te tunc deſperatus de filio, arg l ſi nũquã. de re iu. do. & in l. tale pactum. §. ſi cum ibi no. de pact. quod eſt ſingulare, ſecundum ipſum ad limitãd filio præterito. ff de iniuſt. teſta.

LEX XI.

1 *Inſtitutio facta de pauperib. eligendis per priorē alicuius fraternitatis, an valeat.*

a b Captatorias. a Captatoria iſtõ nõ valet b ēt ĩ teſtõ militis. h. d. Vide gl. Op. de l. ille aũt. ff. de hære. inſt. Solu. Ibi verba fuerũt collata in p̄teritũ, hic in futurum. O. p de l. ſi qs Sēptoniũ ff de hæc. inſti. de ꝯd. & demon. l. non nunq̃ Sol. Ibi nõ ꝯferř in volũtatē alterius expreſſam, ſed in ve
1 latã. Iſta lex inducit ad qõnē. Aliquis † fecit teſtũ, & inſtituit pauperes Chriſti, eligēdos p priorē talis fraternitatis, an valeat teſtamētũ? Et hic eſt caſus, ꝙ ñ, quaſi ſit iſtõ captatoria. Cõtrariũ determinat Dy in l. captatoriç ff de leg. 1. Et hoc refert Dy. qa hic loqř qñ ſuba inſtõnis conferř in voluntatem alterius, ibi vero conferri in arbitrio alterius ſola electio perſonę Iſtud probatur de fideic. lib l fideic. la. §. in fi & l. vtrum. §. 1. de reb. dub.

ADDITIONES.

a I. A. Captatorias. Adde quæ dicũtur vltra ſic nota, ꝓ Doc. unde Bal conſi. 16 q. 1. vol. 1 - 7 2. uol. Ang cõſ 220 incipiunt cætera & Bar. conſi. 5 & ſeq. & ꝓ Bal. cõſ. 1. 2 uol. & refert Bal. conſi. 169 & alle. ꝙ Ia. Butrici, ꝙ teſtator non poſſit dare piate executoris commutãdi legata in alias pias cãs, contrarium ibi ipſe tenet Pauli Captatorias. An p ſtatutum induci poſſit ut uoluntas captatoria valeat uide Are. in l. 2. ff. de vulga & pup. Item an ad pias cauſas ualeat uide Barb. in c. cum eſſes. de teſt. Vide ad Bar in l 1. C. de ſacroſan ecclę. Quid aũt in cõtractib. ſi qs ſtipuleť ꝓ eo quē nominabit, an valeat ſtipulatio non ſubſiſtat nominatio in perſona ſtipulatoris, unde Soc in l. ſtrũ. § cum qui. de reb. dub. Alexã. in l. ſtipulatio iſta § q. 5 n. 1 in prin. de uerb oblig. Scripſi multa ad Decium hic, & quando, ac quibus in caſib. dicatur uoluntas & diſpoſitio captatoria, latiſſime differui in cõſ. 440 lib. 1 ... pro Solimeo Bononienſi ...

b Poma. Non ualet. ēt an poſſit induci ſtatuto uel cõſuetudine, quod ualeat diſpoſitio captatoria, ponunt moderni in l. 1. in prin. ff. de uulg. & pup.

LEX XII.

a In teſtamento. a In teſtamēto militis ceſſat Falcidia, ſed poteſt fieri diminutio propter facultatum defectum. h. d.

ADDITIO.

b Poma. In teſtõ la 1. Moder. Mediola. in rub. ff. ad Treb. in prin. ibi adde, ēt ꝙ prædicta opinio notatur ex iſto tex quod in quib. ceſſat Falcidia, uide per eos.

LEX XIII.

1 *Iudex condemnans notarium de falſo, poteſt ſibi reſeruare ius conficiendi inſtrumentum.*

Et militib. Mil ti d nato põt reſeruari teſtamēti factio in caſtrēſibus, & ei ab inteſtato ſuccedit fiſcus. h. d Opp. de l. ſi quis in prin teſtamenti. §. 1. ff. de le. 1. Sol. Hæc intelligiť ſm illam quia põt facere teſtm̃, ſi ibi eſt reſeruatum. Et hoc facit † ad qõnem, an iudex in ſñia, quando condē-
a nat notariũ de falſo, poterit ſibi reſeruare a ius conficiendi in-
b ſtrumēta? & certè poſſet cauſa cognita, b vt l. dinus, ff de iniur.

ADDITIONES

a I. A. Reſeruare. Adde per Pau. de Ca. hic, & Bar. conſi incip. quæritur & in dubiũ reuocatur, utrum Franciſcus

b Parſ. Cauſa cognita. Quæ ſunt iuſtæ cauſæ, ponit Bart. in l. quid ergo §. pœna grauior ff. de his qui no infa

LEX XIIII.

Si a fratre. Ex teſtamento militis licet non ſolenni, licite capitur hereditas.

1 *Teſtes in teſtamento militis, quando debeant eſſe rogati.*
2 *Miles ſi teſtatur domi, teſtatur ſecundum ius commune.*
3 *Statutum dictãs, quod in maleficiis remittatur omnis ſolēnitas iuris ciuilis, quomodo intelligatur.*

a Milites. a Milites in expeditione degētes põt facere teſtamentũ quomodo voluerint, nulla iuris ſolennitate

ADDITIO.

a I A Milites. Adde, quod Pau de Ca dicit Spec allegare hunc tex. in titu. de inſtru. edi. & ſide ibi, in clypeo, ꝙ litteræ quæ reperiuntur ſculptæ in iſtis lapidib. marmoreis, & ꝓbant conſimia, quod ipſe dicit ſingulare. 1 ... dic hoc uerũ, cũ temporis lõgingtate, ut eſt gl. in c. cum cam. de proba. & in cap ad audientiam, el 2. de præſcri. & in c. cum olim. de cõſ. 34 q. 1 ... ita tenet Bald. conſi. 450. 1. uol.

tate ſeruata. h.d. Op. & vř, ꝙ ſaltē duo teſtes requirunī, vt l. Lu-
1 cius ff. eo. Sol. Fateor, ꝙ † duo teſtes requirunt, qui probent iſtā voluntatē, nō tñ rēqri ꝙ fuerint rogati, & hoc qñ teſtm̄ eſt factū in limine p̄li, vt hic videtis. Si vero teſtm̄ fieret ī militia nō
a tāta neceſſitatu rei coarctāte, a reqrunt duo teſtes rogati, b vt l.
2 diuus ff. e. Si vero fieret domi, reqret † obſeruātia iuris cōis. vt
3 Inſti. eo. §. 1. ꝩ e. l. ex his. † Dicit ſtatutū ī multis ciuitatib ꝙ in maleficiis nō ob. ſi fuerit omiſſa ſolēnitas iuris ciuilis, qd ipont iſta verba? Certè, ꝙ omnis ſit omiſſa ſolennitas iuris ciuilis, & remaneat in iure gētiū ſm illud, ꝙ in ore duorū vel trium ſtat oē verbū, vt dicit ī Euang. Dñs. Hoc ꝑbaī hic. Vides ꝙ in teſtō militis remuit oīs ſolēnitas iuris, tamen, per duos teſtes debet ꝑbari. Dixi plenius in l. 1. ff. eo.

ADDITIONES.

a Menoch. Coarctante l arb. conſi 68 nu 5. 9. lib. 1.
b I.A. Rogati. Adde quod per hoc tenuit Rom. conſi. 306. quod in teſtamento ad pias cauſas debent eſſe rogati, quis eodem modo in teſtamento militis, præterquā in conflictu belli. Alegat Lapum in a tenete alle. 30 qui Lapus dicit eſſe tex. in c relatum el 2. de teſtam. ibi conuocatis.

LEX XVI.

Scriniarios. Adſcr pti in matricula militū, ſi non ſunt milites non gaudēt priuilegio militari hoc d cit. Opp. ff eo. l fi. & de bo poſſ. ex teſt. mili. l 1. Sol Ib. hēt priuilegium teſtandi in expeditione tantum, hoc eſt in ipſo actu bellandi, alias non, vt hic. Vñ. no. ꝙ adſcriptus in matricula militū non gaudet priuilegio militari, niſi exerceat artē. De hoc habuiſtis s. de ſacroſan. eccle. l. qui ſub prætextu.

LEX XVII.

a Nequidem. a Miles non militans. non gaudet priui leg o militari h d. Facit quod habuiſtis s. eo l. 1 ff de teſta. mili. l. ſi.

ADDITIO.

a Pariſ Ne quidem Vide do Fran. in conſi. 120 prin

LEX XVIII.

a Licet. a Pupillus licet ſit tribunus militum, non pōt ſacere teſtamentum h.d.

ADDITIO.

a Pariſ. Licet An aūt poſſit eſſe notarius uel miles, & unde Part. in l. 1. C. de mune & hon non conti 1 a... lib. 10 & an poſſit eſſe Rex miles, vel Imperator unde addi. Ale. in l. ēt C. de mune patri. lib x. Item an Princeps poſſit cum pupillo diſpenſare, vt poſſit teſtari, vide tal. in l. reſcripta. C. de precib. impera offeren. an poſſit diſpenſare vt poſſit contrahere, ind. Are tu l. mora in prin. de acq. hæred. Licet. Adde, quod allegatur hæc l. per And. 10 ti de tutore, ꝙ ſi pupillus eſt Rex nedum tempore pupillari regnum debet gubernari per tutores, ſed etiam poſt pupillarem ætatem per curatores De quo pulchre per Old. a quo Io. And. habuit conſi. 1 v. anci, quæſtio talis, tutela Regis.

Qui teſtamenta facere poſſunt. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Teſtamentum non prohibetur facere, qui habet bona communia cum alio.*
2 *Commune quod eſt, meum eſt, quantum ad diſpoſitionem partis meæ.*

a QVanquam. a † Qui hēt bona cōia cū alio,
1 nō prohibet facere teſtm̄. h. d. Op. monachus hēt bona in cōi, tñ non teſtat, vt in authē. ingreſſi. s. de ſacroſan. eccle. Rñdeo Monachus hēt bona in communi, quę communio eſt oīb. vt vniuerſis, hic vero eſt communio plurib. vt ſingulis. Vñ no. ex hac l,
b ꝙ commune eſt meum b quātum ad diſpoſitionē partis meę. Dixi plene in l. ſerui electione. §. 1. ff. de leg. 1.

ADDITIONES.

a Barb. In l. quanquā. Vide Lud. Ro conſi. 219 verſ habēs bona cōia poſſit teſtari.
b I.A. Quod cōe eſt, meum eſt. Adde quando Bal. dicit, quod ſi ſtatutum puniat in dubio plus vulnerantem aliquem in domo ſua, & aliquis vulnerauit aliquem, q habebat domum cōem cum alio. quod habebit locum pœna ſtatuti, quia dēt intelligi in domo ſua, id eſt ſuæ habitationis. Si autem domus fuiſſet cōmunis inter vulneratū, & vulnerantē, nō hēret locū ſtatutum rōne æqualitatis. l. ſed & milites. §. quandoque āt. ff de excu tut Hoc autem tenet Flor. & Bon. in l. Sabinus ff cōi diui. Albe, de Roſa in tracta ſtatu in 1 parte q 1 1 & Pau de Ca. cōſi. 351. & vide Fely. qui hoc reaſſumpſit in diſt 1. c. ius naturale.

LEX II.

Si is qui. Ex eo, quod quis ſe interfecit. teſtamentum nō irritat̄, ſi hoc metu futurę pęnę non fecit h.d. In iſta materia gl. tua diſtinguit, & de bonis eorum qui mor. ſibi, conſci. l. 3. & vide gl. tuam.

LEX III.

1 *Filiusfam. quare poſſit donare cauſa mortis, nō tamē teſtari. Donatio cā mortis magis accedit contractui, quam ultimæ voluntati.*

a Senium. a Aetas vel corporis infirmitas, q̄ mentem non alienat, teſtī factionē nō impedit h.d Op. ad fi. & vř ꝙ filiusfa. pt ꝑdere vltimā volūtatē, vt s. de do. cau. mor. l.
1 tam is §. 1. Sol. † bene pōt cau ſa mor. donare, nō aūt teſtari vel codicillari Rō propria eſt, quia donatio cau. mor. magis accedit ꝯctui, q̄ vltimæ volūtati. & no. in l. 2. circa prin. de do. præle,
b Sed quæ rō eſt quod nō pōt teſtari. b Dicit glo quia teſtamēti factio eſt publici iuris. donatio eſt iuris priuati. Iſta ratio videt̄ magis in ꝯrium. Nam in his, quæ publici iuris ſunt non curat̄. patria poteſtas, vt l. nam quod. in princ. ff. ad Trebel Solu. dicunt Doc. in his quæ publici iuris ſunt in quib. repræſentat̄ duplex pſona non curatur patria poteſtas, vt in ꝯrio. vt puta, filius pōt eſſe iudex, pōt eſſe tutor, qa duplicem perſonam repſentat; vnam vt priuatus, aliā vt iudex, vnā vt Titius, aliā vt tutor. Sed in factione teſtamēti non repſentat niſi vna perſona, ideo patria poteſtas curatur. Addit gl aliam rōnē, qa vltima volūtas nō pōt pendere, aliās ꝑcedere ex alieno arbitrio, vt l. captatorias. s. ti. 1. ſed ꝯctus ſic, vt in l. fi. s. de contrah. emp. ſed donatio cauſa mortis, accedit contractui, vt s. dixi, ergo &c.

ADDITIONES.

a I.A. Seniū. Adde an filiusfa poſſit teſtari ad pias cauſas, plenè p Pau. de Ca. conſi. 101 Et an filius contentiente patre poſſit donare alteri filio, & ſic fratri, vide Old conſi 26. Et an filius donans rē patris cōſentiētis vxori ſuæ cā mortis, qui pt promittit per ſtipulationem poſt mortem filii tradere vxori, an mortuo filio pater pœnitentia ductus poſſit reuocare, vide et de Anch conſi 26.
b Pariſ Teſtari. Ad faciendum qđ filiusf poſſit teſtari vide Cęp caut. 134. Et de materia, an Galli & Britanni filiifa. poſſint teſtari de aduentitiis, vide Bald. in c. 1. 5. ſi duo ꝩ. de duob. fratrib de benefi inue tal. in l ſ. ꝩ eo. & in ducalu illius legis alia po t uitima ria illa, & ēt alia in illa lege per eum vide An autem poſſit filiusf teſt et ad pias cauſas, de bonis aduentitiis patre conſentiente, vide latiſſime Barba. in q. tua ante rub. extra de teſta ponit quid de Gallis, & Britannis filiusfa an poſſint teſtari, & quid de filiis iudæorum, & multis aliis, poſtea ponit quid de bonis aduentitiis, in quib patri non quæritur uſuſfructus, an poſſit filiusfa. teſtari de vſufructu patris patre permittente.

LEX IIII.

Si frater. Minor. 14. ann non poteſt teſtari, ſecus ſi ſit maior h.d.

LEX V.

Eunuchis. Eunuchus pōt ꝑdere vltimā voluntatē. h d. Quæ eſt ratio dubitandi in hac l. vide gl. Rō dubitandi eſt, dñt Doc. qa eunuchus nō vř hō pfectus, iō videbatur, ꝙ teſtm̄ facere non poſſet. Hæc rō dubitandi nō placet mihi, qa imperfectio corporis nō impedit teſtī factionē, vt l. qa manus. ff. e. Et iō rō dubitādi vř mihi, ꝙ ſit iſta, qa s. l. ꝑxi. oñdi, ꝙ ętas eſt illa, q̄ eſt impedimētū ad teſtandū, nec curat̄ verū ſit impotens vel nō. Hic colligitur aliud dubiū de eunucho, & ſit dubium quando impeditur propter inhabilitatem generādi.

LEX VI.

Si quis. Teſtm̄, in quo Imperator inſtituitur pōt mutari. h.d. licet ſecus fecerit commune Peruſinum.

LEX VII.

1 *Ius commune ſeruatur cum Princeps, uel Augusta inſtituitur.*

Cum hæc. In teſtō, cū princeps, vel Auguſta inſtituit̄ ius cōe ſeruatur. h. d. Vel melius princeps
1 † & Auguſta in teſtamentis ius cōe ſeruant actiuè & paſſiuè. h. d. Op. ff. de leg. 2. l. quod prin. & l. ſi Auguſtæ. Gl. dicit, ꝙ hoc eſt verum, quo ad ſolennitatem teſtandi, Tu dic. vt ibi no.

LEX VIII.

1 *Teſtm̄ conditum a cæco, licet ſignetur a teſtibus, tamē eſt noncupatiuum.*
2 *Hæredis nomen quando eſt ſingulare, nō eſt neceſſe, ꝙ aliter exprimatur.*
3 *Notarius in inſtrumentis quando habeatur loco teſtis.*

a Hac conſultiſsima. a Cęci pñt vltimā voluntatē ꝑdere, obſeruatis ſolēnitatibus hac l. expſſis. h d. Rogo, ꝙ tu teneas mēti iſtā legē, qa poteris hře multū de honore ex ea, qa ſæpè hoīes excęcantur ꝑp in
c firmitatē vel alia acceſſita, c & faciunt teſtm̄ de iure cōi, & illud
1 teſtm̄ nō valet, & iō no. & tene mēti. Op. ꝙ † iſtđ vř teſtm̄ ī ſcriptis, qa ſignat̄ a teſtib. vt l. hac cōſultiſſima. in prin. ꝩ. ti. 1. So. bñ hēt ſimilitud nē cū teſtō in ſcriptis, ex eo, ꝙ ſignat̄, ſed eſt oun cupatiuū, iō qa teſtes ſciunt ea, q̄ in teſtō ſunt, & ipſis teſtib nū cupant̄. Op. ꝩ ti. 1 l. in teſtamentis. Sol ſpeciale eſt in teſtō cęci,
d vt debeat fieri teſtib. ita productis. Vlterius opp. Inſt. de leg. d §. ante hæredis. Sol. ſpāle eſt in teſta. cęci, vt ante oīa debeat hřs ſcribi Quæro hic de duab. quæſt. primo di hic, ꝙ debet expri-
3 mi nomē hřdis cū aliis īdiciis. Quæro † qd ſi ſit nomē ita ſingulare, ꝙ nō reperiat̄ alibi, vt Gallo preſſus, q ſm Dy. hic, fuit bidellus Azo. certè tunc nō eſt neceſſe, ꝙ alia noīa ponātur, quia illud
e nomen ſufficit. Quæro dř hic, ꝙ notarius hř loco teſtis, e quia debent

ADDITIONES.

a Pariſ. Hac cōſultiſſima. Iſta forma ēt ſeruāda eſt in teſtō inter liberos. Vide Corn. conſi. 112 & in l. hac conſultiſſima. § ex imperfecto, ꝩ tit. 1. vbi ſcripſi.
b I.A. Obſeruatis ſolennitatib. Adde an hæc ſolennitas debeat obſeruari, quando cęcus teſtatur inter liberos. Bal. Ang. Sal. & Pau. de Caſt. dñt, quod non, ſed ſm diſpoſitionem. § ex imperfecto, quia qñ ſunt duæ leges diuerſæ quarū vna eſt in vno ſpālis in alio gñalis, altera econuerſo, quod illa dēt attendi quæ magis viget rōne publicæ vtilitatis Ita volunt ſlat. in extraua. ad reprimendū in verſ. non obſtante. prope fi An aūt idem ſit ad pias cauſas. Ang dicit idem ſi faceret l gata piis & venerabilib. locis, non aute perſonis pauperib priuatis, quia ꝑp egeſtatē ſolent multoties ad delicta declinare Alex. vero dicit ſe putare indiſtincte, quod poſſit iure communi teſtari ad pias cauſas per c. relatū & c. cum eſſes, de teſta. latius hic de ea forma ſine practica teſtamenti cæci. vide per Specu in tit. de inſtr. edit §. 1. ver ſed autem, donare etiam poteſt cauſa mortis abſque hac ſolennitate vt eſt concluſum in conſiliis Bal 4. vol 380. & ſeq.
c Men. Accidentia In materia Iaſ. conſi. 82 lib. 3.
d Pariſ Inſt de leg Vide Cępo. caute. ſua 140.
e Loco. Teſtis. Adde quod in ſimili conſuluit Pet. de Anch. conſi. 177 & 333. & in terminis, de quibus hic Bal. conſi. 363. 3. vol. per Alex. conſi. 154. 2. lib.

debent eſſe ſeptem teſtes,& notarius,& ſi nō pōt notarius hri,
c adhibeatur octauus teſtis loco eius.† Quæro,an hoc ſit verum in quolibet in ſtrō. Gl.tangit hic, & vr̄ ꝙ ſic per hanc l.& per l. Dominus Laboo.ff de teſt. Finaliter gl.ponit quādam opi.Bul. gl.antiquæ,qui fuit P.ianus, & dicit ꝙ ſic,diſtinguēdo ſic.Qñq; producitur ſcriptura, vt per ipſam ſcripturam probetur tāq̄ ꝑ inſtrm̄ publicum,& tunc notarius non hr̄ in numero teſtium, Satis.n.eſt ꝙ ipſe facit ſcripturā eſſe publ.cā,vt in Auth. de inſtr.cau.& fide.§.oportet.Qñq; ꝑducitur ſcriptura non vt ꝓbet, ſed vt probetur ſcriptura ꝑ teſtes,tūc notarius poterit examinari vna cum alijs teſtib.Ita loquitur hic.Vltimo no.ſi huius l.pro arengis,quia poteris allegare iſtum tex. in cōſi.ſicut iacet,&c.

L E X IX.

a b **Furioſum.** a Furor impedit teſta.inchoari, & inchoatū ꝑfici,& valet teſtm̄ b factū tꝑe,quo quis hēt
c dilucida interualla.No.nihil vr̄ feciſſe,q partē indiuiduī fecit,

A D D I T I O N E S.

a Pom.Furioſum. Ad iſtam l.vide Bar.conſi 50. vol.1.& Ancha.qualiter probetur dementia,& ſimilia,& cui incumbat onus probandi unde Soc.conſi. lib 42, Parif.Furioſum. De materia huius l.& qualiter probetur furor,vide in repertorio in verbo furor.lariſſime Al.conſi.141.& 227 & ſeq conſi.54 vbi ponit differentiam,quæ eſt inter furioſum,& mente captum,vide Are in l.1 an ſi.de uerb.obl. Alex in l.ſi cum dotem § ſi maritum.ſol mat.Item quod actus factus a furioſo, licet probetur ipſum habuiſſe dilucida interualla , non valeat,niſi probetur quod tꝑe actus eſſet in dilucido interuallo,unde late Iaſ in l.patre furioſo. in 2.no.ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iu, Quid aūt ſi quis aſſerat vt quotidie fit,ipſum eſſe ſanæ mentis,tali verbo an aliqui in ſi.de ſacramentis quæ contra ſi aſſerit ipſum eſſe inſanæ mentis,unde Iaſ.in l.omnē.ſ.c. Alia multa in materia furioſi.vide per Iaſ.hic Itē de furioſo phrenetico ,& ebrio,quod non poſſunt teſtari et ad pias cauſas,& qualiter probetur furor, unde Barb. in c.ſi de ſucceſſ.ab inteſt.item de modis probandi aliquem mente captum,unde Dec.conſi.36.
b Pom.Et ualet teſtamentum. Limitatur per Rom.in repe auth. ſimiliter.in 88 ſpeciali,inter piam cauſam,& ultimam uoluntatem.intra ad leg.Falc.
c Pom.a No.nihil ui.Quod furor ſuperueniens non impedit teſta. prius factum ualere,facit in ſimili l.cum conditio.§.quiam ſi.ff.ſi cer.pet ubi pro ſigno pōt contineri ex contractu prius celebrato cum eo ante bonorum interdictionem

L E X X.

a b **Diſcretis.** a Surdus & mutus naturaliter non teſtātur, b ſecus ſi accidentaliter, & ſcribere ſciant; ſurdus tamen teſtatur,& mutus,ſi ſcribere ſc t.h.d.

A D D I T I O N E S

a I.A.Diſcretis.Ad l.e Ang.conſi.157.& ibi an teſtamentum ſm factum a muto,reuocet primum factum in ſana mente.4 no.hic et,ꝙ qui nō pōt teſtari nō pōt codicillari,quod inferunt Doct ad q uſurariū, qui no pōt teſtari præter formam in c.q̄ļ.de uſu.in 6. An poſſit donare cauſa mor.dico breuiter,ꝙ Bal.conſuluit ꝙ ſic,& ita refert conſuluiſſe noſtrum collegium Medio.eius conſi.65 ,1 uol.
b Pom.Non teſtantur.Vide ad iſtam l.per Fely. aliquid in c.in præſentia. uer.quarto quæris.de prob. An autem tales prohibeantur donare & ſic contrahere,unde Alex.conſi 11 uol 1.

L E X XI

a **Nemo.** a Filiusfa.in aduentitijs nō poteſt teſtari. h.d. No. quod dixi in ſummario.Facit ꝙ no.ff.de teſta.l.q in poteſtate.& ad Treb.l.4 §.in filij.

A D D I T I O.

a Pom.Nemo.Vide pleniſſime Fel.Rom.in repe auth.ſimiliter.14 ſpeciali inter piā cauſam,& ultimam uoluntatem C ad leg.Fal.

L E X XII.

Omnes. Filiusfa.poteſt teſtari in caſtrenſi , vel quaſi caſtrenſi , nec tale teſtamentum querelatur . h.d.

a *De teſtamentis, a & quemadmodum teſtamenta ordinentur. Rubrica.*

A D D I T I O.

a Pom De teſtamētis. Circa iſtam materiam teſtamentorum uide pulchrā quæſtionem factam per Ang conſi.103 alias 306. incip teſtator ſua propria manu ſcripſit eius teſtamentum in aliquib foliis. poſtea apparet in folio dediſſe cuidam notario,qui in ſi.appoſuit annos dñi,indictionem,& quib.,j teſtib.& locum, & diem ,tamē notarius poſtea mortuus,nec apparet aliter eum ſcripſiſſe in breuiarijs ſuis hoc teſtamentum,an poſſit ſuſtineri. Item de Chriſtiano faciente teſtamentum apud Sultanum,uel alias gentes exteras quam ſolemnitatem debeat ſeruare.unde Iaſ.in l.cum antem cauſa.ff.de iuſt.& iu.

1 *Conditio teſtis inſpicitur,quando examinatur.*
2 *Teſtamentum in ſcriptis conditum , & manu publici Notarij ſcriptum, facit fidem abſque alia publicatione.*
3 *Teſtamentum nuncupatiuum, an poſſit reprobari per ſcripturam .*
4 *Practica proponendi exceptionem contra teſtem,iudicem, vel ſententiā.*
5 *Dubitatio viciniæ, an q̄s ſit ſeru⁹ ,vel liber,an ſufficiat ad debilitādū teſtē,*
6 *Forma articulandi contra ponentem quem liberum, vel bonæ conditionis & famæ.*
7 *Excipiēs contra teſtē ꝙ ſit infamis,debet addere cām,quare ſit infamis.*

TEſtes. Iſta lex iudicio meo eſt multum no.Et breuiter hoc intendit.Cōis error facit ius.Ad hc c allegatur vſr,dēt inſpici conditio teſtis putatiua cōtēpore,quo adhibet ad teſtimoniū, nō poſt.h.d.Opp.ꝗ.
a c.l.hac ꝯſultiſſima.in prin Sol fateor, ꝙ teſtes debent eſſe libe
1 ri vere,vel putatiu.Opp.& in contrō gl.mag.† Cōdi. teſtis debet inſpici tunc,cum examinatur.vnde licet tempore teſtamē ti iſte haberet vt liber nunc verè ſcit quod eſt ſeruus , ergo nō pōt examinari,vt l.quoniam liberi.ſ.de teſti Huius timore eſt facta gl mag.hic poſita & ſiuer gl.cōtrarium,quod iſte examinari non poterit Et ſi dicas,quō procedit hæc lex,vt teſtamentum habeat aliquē effectum gl.legit duob.modis principaliter. Et prima ſubdiuidit in duas.Primo,quod loquatur in teſtamēto nūcupatiuo redacto in ſcripturam per tabellionem , ꝙ probat per ipſum inſtrumentū abſque aliqua teſtis examinatione. Vnde probat etiam,quod ſi teſtes erant mortui , infames , vel ſimilis,& ſic nō erat neceſſe.ꝙ iſte ſeruus examinet,q a examinari non poteſt Secundo modo legit de teſtamento nūcupatiuo non redacto in ſcripturam,tamen confeſſato ꝑ aduerſariū. Dicebat enim,fateor inſtrumentum ſic eſſe conditum , tñ dico talem teſtem fuiſſe ſeruum. Certè etiam tūc valebit,q a non eſt neceſſe quod teſtes examinent. Tertio modo legit in teſtamento in ſcriptis. Iſta lect.3.non videt vera,quia teſtamentum in ſcriptis nō ꝓbat,donec veniant teſtes coram iudice , & ſua ſigilla,& ſuas recognoſcāt ſubſcriptiones,vt l.ſi quis ex ſignatorib.ff.quēadmo.teſt.ape.Facit ꝗ.l.proxi.& ibi dicam vobis.ni
a ſi diceremus † teſtamētum in ſcriptis ꝯditum,& manu publici
b Notarii ſcriptum, b tūc faceret fidē abſque alia publicatione, vt no.dicit gl in l.2.ff.quēad.teſt.aper poſt prin.& vide glo tuā.
3 † An aūt nuncupatiuū teſtamentū poſſit de iure probari per ſcripturā diceemus in l.ſi.de fideicom. Alij legūt iſtā legē aliter & dicūt,ꝙ iſte talis teſtis poterit ēt hodie examinari , ponendo h c caſum,ꝙ tēpore illo quo ꝑducebat , adhuc habebat loco liberi,& eius ſeruitus nō erat detecta. Vel aliter poſſumus legere ſm Azo.vt ipſe refert Inſt.de teſt ordinan circa ſi. ſummæ huius tituli,quod ēt ſi eius ſeruitus eſt detecta,poterit examinari ꝑ hanc legem. Nam non ob ff de Carb.edic.l.1.§.duæ autem ſunt cauſæ.quia debes ſcire,ꝙ qñq; ꝯdō alicuius mutat ſua culpa,vt quia efficit infamis propter delictū , & tunc non poterit examinari. Aut mutat non ſua culpa,vt in caſu huius l.detegit ſeruitus ſua abſque aliquo ſuo facto,tūc iſto non obſtante examinari poteſt etiam hodie,tunc enim videt examinatus , cum adhibetus fuit teſtis. Et in hoc videt velle ſtare Dyn. & Iac. de Are.in l.ad teſtiū §.1.ff.eo.& ibi dixi vobis. Quæro,quid de in-
c famis excommunicato, c vel ſimil.? Rñ idē,ꝙ dēt inſpici eius ꝯditionis tūc reputabat ꝑ hanc l.& no.ff.eo.l.j.alias l.cū lege. in
d ſi. Vltimo no. d mirabilem legē ad practicā. † Hic hēs formā
4 ꝓponendi exceptionē cōtra teſtem ,vel iudicem,vel ꝯ ſenten-
e tiam,vel dictum teſtis Nō enim ſufficeret e ſi exciperes. dico, ꝙ talis iudex erat excōmunicatus tunc,qñ tulit ſniam,vel erat infamis.vel teſtis,cū tulit teſtimoniū,erat iſamis vel excōicat⁹. Sed dēs dicere,ꝙ tūc tpis ſic hēbat , & ſic reputabat. Hic eſt caſus hic. Et eodē mō dēs facere poſitionē.Nā ſi poſitio ꝯtineret tm̄ veritatē,eſſet impertinēs hic eſt caſus.Hic vide latū, & bñ ꝯſpicias,& dicit tibi q̄ l.ſi arbiter.ꝗ. de ſent. Itē aduerte,ꝙ ſufficit ꝓbari,ꝙ eo tpe quo fuit adhibitus,ſic hēbat , & reputabat:nec requirit ꝙ ꝓbet de tpe anteriori,vel priori de neceſſitate. ſufficit
5 tm̄,ꝙ de illo tpe ꝓbet.& de illo tpe eſt neceſſe ꝓbare. Vide tex. ibi,eo tēpore. Itē quia uides ꝙ tex.requirit,ꝙ in poſitione ponat de opinione quo tēpore regrat.Itē dicit tex. a quib. debeat
f reputari.f ab oīb.& vide tex.ibi,oīum ꝯſenſu,&c. Quē intelligas ab oīb q veriſimile debēt ſcire,vt puta à vicinis & notis ſuis. Nā ñ requit ꝙ ciuitas ſic crederet, vel.cū qdā.§.ꝙ dr̄. & ibi no. in ſūi ff.d acq hær. Nō hēs articulū formatū ab Imꝑatore melius q̄ à Speculator.ꝙ dēs dicerē ꝙ ſic hēbat , & ꝓputabat eo tpe ab oīb.ſciētib.& & cognoſcētib.eū. Quæro,vtrū ſit neceſſariū, ꝙ aliqs ſit ī quaſi poſſeſſiōe libertatis Hoc dico,ꝙ iſto,q a ꝓt ꝑputari,& hēri vt liber,& tñ poſſidet ab alio, vt ſi eſt ſeru⁹ fugitiu⁹ vt l.1.§.ꝑ ſeruū q ī fuga.& l.3.§ ſi ſeruus.de acq poſſ.& l Barb. ff.de

A D D I T I O N E S.

a Pariſ.Hac conſultiſſima.De hoc qualiter procedat,unde Alex.conſi 11 uer.præterea non ſufficit vo.2.Vide etiam Bal in cōſ 59.an remoueri debeant teſtes,quia pares eſſe deſierint.
b Menoch.Scriptum Iaſ.conſi.124 col 1.uer.5 facit lib.1.
c Pom.Excommunicato, Vide Fel.in c.veniens el 2.in ver in gl ſi.ibi alias & ſequē. de teſt.& in c.teſtimonium 2 eo ti Bar.conſi 19 vol.1.
d And.Bar.Vltimo no Sed contrarium tenet hic Han.de Ramp. & Ioā. de Imo in l.ad teſtium.§ 1 ff eo Bal hic,& Lud.idem tenet hic Rap.& in d.l.2.
Adde tu Bar.tenere hic e poſſe quod infamis occultus admittitur quo ad actus iudiciales.Ita ēt Bal hic,& in l 1 C.de ſum Tri & ſi cath.& Are in c.cum nō ab hoie.de iud.Et adde Barb.hic q̄ no.in l 3.ff.ad l. Iul repet Et adde ꝙ ignorātia eſt iuſta cā faciendi inhabilē habilē,ēt in officiis priuatis veſtitare.Ita Aret in c. poſt ceſſionē.de proba poſt Bar hic,quem uide ponentem exemplum in teſte.
e I.A.Nō.n ſufficeret Adde ꝙ ꝯtrū tenet Pal.quod ſufficiat opponere ſpecifice exceptionem,quod erat infamis ex tali cā abſque eo ꝙ dicat reputabat , per tex. in c pn̄tium.§.teſtes.de teſtib.in 6.idē tenet Fulg.Ro & Paul de C.a.Adde quod 3 Bar hic vīr.tenere Io And Ant.de Bu & Abb.in ſi extra,de iuſt.dum referūt quæſtionem Albet.de Mantua Barb.conſi.7.col.pe.circa med.lib.1.Menoch.
f Ab oib.Adde an ſufficiat quod ꝓbetur a maiori parte teſtis reputatus liber,Spe. in ti.de teſte,tenuit ꝙ ſic.s.e d.§ 1.ver quod ſi tantum a maiori parte.arg l.quod maior ff.ad muni.. Idem tenet Ang.in l ad teſtium. Pro quo facit glo in l 3 §. eiuſdem.in uer.fama.dum glo dicit,maiorem partem ff.de teſt Idem tenet Ray. hic,& Ant.de But.in c.quod per nouale.de uerb.ſig Imo tamen contra.

ff. de off. pr. Et hęc lex videt̃ tollere iſtud dubiũ, quia nõ requirit̃
5 quaſi poſſeſſio libertatis, ſed q ſic hẽat ab oĩb. †Quęro, qd ſi
hoĩes de cõtra de hoc dubitabãt, vtrũ eſſet ſeru⁹, vel liber, eũ nõ
hẽbãt eũ pro ſeruo, neq; pro liberto? Rñ. nõ ſufficeret ad habilitã-
dũ eũ ad teſtimoniũ. Et hic eſt caſus i fi. ibi, nec quiſquã eis vſq;
adhuc ſtatus qõnẽ mouerit. quaſi dicat. ſi ſtatus eorũ iã eſſet re
uocatus in dubiũ, ñ eẽt idoneus teſtis. Et iõ hẽs practicã ſolẽnẽ
6 †qñ ex vna pte fit poſitio a q talis hẽbat, & reputabat ab oĩb.
a cognoſcẽtib. eũ vt liber, vel vt hõ bonæ opinionis, & famæ. Tu
ex aduerſo potes facer̃ articulũ cõtriũ duob. modis, Vno mõ di
rectè, q de hoc erat dubiũ iter hoĩes cognoſcẽteſcũ, an eſſet
b ſeruus, vel oõ. illud. n. ſufficeret, vt hic videtis. Ad vnũ b tñ ad
uerte, a qa dixi tibi de † iſame q nõ eſſet bona exceptio, q dico
7 talis teſtis eſt infamis, vel hr̃, & reputat infamis ab oĩb. † cogno
ſcẽtib. eũ, niſi addat cãquare, qa in iſtis exceptionib. q̃ cõnnent
crimẽ, dẽt crimẽ exprimi, vt extra. de teſtib. c. pſentium. lib. 6.

ADDITIONES.

a Menoch. Paſtiu. Grãma deciſ. nu. 49.
b I. A Ad unum. Et vide Lud. Rom conſi. ſuo 176. ubi allegauit dictum Bar. allegauit c. præſentium §. te ‹es. de teſt. lib. 6.
c Poma. Tamen aduerte. Vide omnino Iaſ. in l. turpia. aliàs, Titio teſtatore. ff. de le. 1. & uide Rom conſi. 210 inci. in caſu propoſitæ conſultationis . au de Ca. conſi 29. facit quod uult Bal. in l. ſi quis teſtibus. ad fi. š. de teſt. de opponente exceptionem infamiæ, quod debet ſpeciem illius exprimere, alias non relenat, & quod vult Bal. in l. turpia ff. de leg. 1. dum loquit in diffamatione. Et multa alia poſſunt cumulari quæ traduntur de exceptione generali & obſcura, per Doct. in l. turpia in prin. & in locis ibi adductis per Doc. & Pan in c. ſolitæ de reſtitu. ſpol. & Ant. de Butri. c. ſup hoc. de renun. & unde non abre Fel. in c. fin. de exce. & Bar in c. inſinuante. de offi. deleg.

LEX II.

1 *Qualiter fiat publicatio, teſtĩ, & an ſit neceſſe qd originale oſtẽdat. n. 2.*

a Publicati. a Teſtõ publicato adhibet fides, licet originale ſit perditum. h. d. † Quæro qualiter fit iſta publicatio. Vos dẽtis ſcire q qñq; teſtm̃ aperit̃, qñq; publicat̃. qñ aperit̃, fit ſm ſolennitatẽ poſitam in l. 2. quemad teſta. aper. qñ vero publicat, dẽnt citari oẽs teſtes. & pars cuius itereſt, & eorũ dicta dẽt facere redigi iudex in publica documẽnta, & tũc faciet fidẽ ppetuã. Ita loqt hic, & ff eo. l. ſed ſi qs ex ſignatorib.
2 †Quæro, vtrũ ſit neceſſe q originale oñdat. Hic vr̃ caſus q ſic, niſi pbet q ſit amiſſum, & vide tex ibi, in caſu q pbat, intercidit &c. Br̃ ſi fuit publicatũ parte citata, facit fidẽ ppetuam, nec eſt neceſſe q oſtendat originale, arg. j. de re iud. l. fi. niſi qs diceret q vellet redarguere de falſo. tũc. n. dẽt pduci, vel probari q ſit perditum, saltem per iuramentum, vt l. fi. š. de fi. inſtru.

ADDITIO.

a Pariſ. Publicati. Quæ ſolennitas requiratur in iſta publicatione uel ſimili, uide Fel. in c. ‹ll› o ‹cus› prin. extra de teſtib.

LEX III.

Ex imperfecto. Notabilitas inſtituti nõ facit, vt ex teſtõ inutili capiat hæreditas. h. d.

LEX IIII.

a Sed in nomine. a Error in pprio nomine inſtõnẽ nõ vitiat. h. d. ibi, pprio nomine. ſ. alterius non loquentis quia tunc vitiat. l. fi. j. de hære. inſti.

ADDITIO.

a Barb. Sed in nomine. Et uide elegans conſiliũ Bal. 140. inci. Mar. Barontũ, p iſta l. ubi loquitur de errore nominis.
Pariſ. Sed in nomine. Quid autem in teſtib. uide Bal in rub. quid ſit inueſe

LEX V.

1 *Aſſeueratio alicuius non facit eum filium, qui non eſt.*
2 *Relict̃ cui filio vt filio, ſi non eſt filius, non valet.*
3 *In dubio quis credere præſumitur, quod voce expreſſerit.*

Neque profeſsio. Qd relinqt̃ vt filio, ſi filius non reperit̃, nõ valet h. d. Et ſic hẽs
1 hic duo. Primũ, q aſſeueratio a alicuius nõ facit filiũ eũ, q non
a eſt filius. Scdo no † q relinquit̃ filio vt filio, ſi nõ eſt filius, non
2 valet. Ad primũ opp. de l. ſi. ff. de pba. Rñ. ibi nõ facit eũ filiũ,
b ſed facit pſumptionẽ, b q ſit filius, niſi pbet̃ cõtriũ. Scdo opp. ad
ſm̃ š de hęre. inſti. l. nemo. §. 1. ſol. hic loqt̃ in errante. credebat. n. eũ filiũ, cũ non eſſet, vel fratrem, cum non eſſet. Ibi. n. loquit̃
3 in ſcĩẽte. In dubio † præſumit̃ qs credere, quod voce expreſſit, vt l. Labeo. de ſupel. leg. & no. in d. l. nemo. §. 1. de hęr. inſtitu.

ADDITIONES.

a I. A. Aſſeueratio. Adde an profit uel noceat filio aſſeueratio patris uel matris, uide plenè p Bar. in l. 1 §. tiltianus ff. de lib. agno. & in l. filium. ff. de his q. ſunt ſui uel alieni p Cy. & Bal. in l. ſi vicinis. C. de nup. & in c. Micha. de fil. presby. & in c. per tuas. de prob. & per Bar. in l. nõ pot. ff. de adop. per Bar. conſi. 10. 2. vol.
b Pariſ. Præſumptionem. Vide Soc. latè in l. falſa. in prin. ff. de cond. & dem.

LEX VI.

1 *Verba enunciatiua non diſponunt in præiudiciũ eius, qui grauari nõ põt.*

Verba. Verba enũciatiua ñ iducũt diſpõnẽ i piudiciũ eorũ, quos teſtõr grauar̃ ñ pt. h. d. l. Labuiſſus i l. 1. š. arbi
1 triũ tute. Op. de l. 1. j. de fal. cau. adic. So. † Verba enũciatiua iducunt diſpõoẽ in piudiciũ hrdis, vel alterius, quẽ qs põt grauare vt ibi no. ſecus in eo, quẽ grauare nõ põt, vt hic Oppo. donatariũ eã mor, põt quis grauare, vt d. l. ab eo. j. de fideicõ. ergo iſta verba in eorũ præiudicium operãtur. Timore huius cõtrii hæc lex legitur duob. mo. Vno modo in donatione inter viuos, & tũc pprie pcedit ſummariũ, q vobis dedi. Alio modo in donõ ne cã mor. & tunc talia verba non præiudicãt veritati, quin donatio fuerit facta, ſed inducunt diſpoſitionem. Ita dicit glo.

LEX VII.

1 *Error ſcribentis non vitiat teſtamentum.*
2 *Error notarij quomodo probetur.*

a Errore. a Error † ſcribẽtis, nõ vitiat teſtm̃. h. d. Op. š. de hę-
1 re. inſt. l. 1. §. finali. Sol. Dñt qdã, ſecus eſſet ſi deficerẽt verba, hĩs eſto, ſed ſolũ diceret, Titius. b Tu dic q lex cõ lo
b qt qñ ipſe teſtõr omiſit, hic loqt qñ omiſit notari⁹. Et eo mõ pt
a rñderi ad vltimã l. ff. de iu. cod. Sed † qualr̃ probabit̃ hic error
c Notarij? fortè per duos teſtes, c vt l. quoties in prin. §. 1. ff. de hrd.
d inſt. vel fortè ex his, q̃ pcedũt, e vel ſequũt̃. Circa q vide l. no. &
e q ibi no. ff. de leg. 2. in l. cũ pponebat. in l. ſi librarius. de reg. iu.

ADDITIONES.

a Barb. Errore. Et vide Lud. Rom. in conſi. 178. de errore teſtatoris.
b Pariſ. Diceret Titius. Vide Ang. & Bal. in l. 1 §. fi. ff. de hæred. inſt.
c Pariſ. Probabitur. Vide Alex. conſi. 140
d Per duo teſtes. Adde, qd qñ agitur de probando aliquid extrinſecum teſti, ſufficit probare per duos teſtes, vt hic per Pau. de Ca. & clarius per Old. conſi. 297.
e Men. præcedũt. Alex. de pſump. reg. 3 præſump. 1. Barb. conſi. 19 col. 3. 4. 5 lib. 1.

LEX VIII.

Caſus. Propter neceſſitatem iuris diſpoſitio ſuſpenditur ad tempus non in totum tollitur. h. d.

LEX IX.

1 *Teſtes dẽnt eſſe i cõſpectu teſtõris, & nõ ſufficeret, ſi cortina eẽt i medio.*
2 *Teſtamentum factum ſecundũ formã ſtatuti huius ciuitatis valet vbiq;.*

a Si non ſpeciali. a Qñ fit teſtõ, teſtes dẽnt eẽ in cõſpectu teſtõris, niſi ex priuilegio aliũ ſit
1 cõceſſũ. h. d. † No. ergo. q teſtes debẽt eſſe in cõſpectu teſtõris, &
b ſic nõ ſufficeret ſi eſſet cortina in medio. De hoc vr̃ tex. i l. 2. §.
c idẽ Labeo, de aqua plu. arc. Ideo debes ſcire, † q hic vr̃ caſus, q
a teſtm̃ factũ in ciuitate iſta ſm formam ſtatuti huius ciuitatis, tenet vbiq;. Tene mẽti. dixi in l. cunctos populos. š. de ſum. Tri.

ADDITIONES.

a Barb. Si non ſpeciali. Vide pro hac l. Bar. in conſi. 244. incip. ſecundum conſuetudinem Venetiarum.
Si non ſpeciali. Adde quod inducit hæc lex ad qõnẽ, an p ſtatutũ, vel conſuetudinem poſſit induci vt valeat teſtm̃ corã duob. teſtib. & d. Alex. dicit quod magis cõis opi. eſt quod ſic, per hunc tex. & per l. 2. inf. quemadm teſta. ape. Bal. in hic, quem ſequitur Pau. de Caſt. dicit, q nec per ſtatutum nec per conſuetudinẽ põt fieri, quod in teſtamentis ſufficiat minor numerus quinque teſtiũ, vt l. ſi. ‹…› minus autem nullo modo concedimus, idem videtur voluiſſe. Old. conſi. 2‹…›8.
b Pariſ. Teſtes debent. Vide C. q caut. 250. Barb. conſi. 40. col. 3. lib. 1. ‹…›
c I. A. Cortina. Adde non ſic in actibus inter viuos, quia non requiritur quod videat contrahentes. ſi vocem habent eorum notam ita hic Pau. de Caſt. ‹…› per gl. in l. 2 § item Labeo ff. de aqua plu. arcen. Fallit in quibuſdam caſib. no. per gl. in l. fi. §. finaliter de uſu delib. in gl. quæ inci. no. ‹…›

LEX X.

Si teſtamentum. Teſtm̃ validũ pp reſcriptũ Principis, non debet reſcindi. h. d.

LEX XI.

Non idcirco. Furtum teſtamenti non irritat teſtm̃. h. d. breuiter iſta lex.

1 *Raſura vel caſſatio qñ attendatur, & reddat teſtamentum ſuſpectum.*
2 *Cacellatio fauore libertatis, et i relictis ad pias cãs, pſumit̃ iconſultè f‹…›.*
3 *Practica quando inſtrumẽtum eſt interlineatum, vel raſum, vt notarius inſtrumentum conficiens de hoc faciat mentionem.*

a Si vnus. a Defectus ſolẽnitatis facit teſtm̃ deficere. Raſura vero vel interlineatio facit, vt pueniat ad veritatis indaginẽ. h. d. in ſumma. Op. licet raſura ſit in vno loco, alia pars teſti ſuſpecta nõ reddit. vt l. ſi ex falſis. j. de tranſact. Sol. intelligas q hic erat raſura i aliquo loco ſuſpecto circa ann. Dñi, vel hęredis inſtitutionẽ. Opp. de l. fi. j. de edi. diui. Adr. tolli vbi
b teſtm̃ raſum reſpuit̃, vt caucellatũ. b Sol. † Et hic aduerte, qa aut
1 agit̃ poſſeſſorio, & teſtm̃ raſum, & interlineatũ, reſpuit, nec peruenit ad veritatis indaginẽ, vt l. š. Aut agitur petitorio, & tũc ſi quidẽ raſura nõ eſt in loco ſuſpecto, nõ curatur, vt š. de tranſ. l. ſi ex falſis. Si eſt in loco ſuſpecto peruenit̃ ad veritatis inueſtigationẽ, vtrũ ſcm̃ fuerit cõſultè, vel nõ, volẽte teſtõre, vel nõ, vt hic.
2 † Sed q̃ro, qd i dubio, apparet cãcellatio, ſed ñ apparet qualr̃ fuerit fcã. Lex vr̃ dicer̃ q fauore libertatis i dubio pſumit̃ icõſultè deletũ: alĩs ſec⁹, vt l. pxime. §. fi. d̃ his q̃ i teſt. del. Et idẽ eadẽ rõe i relictis ad pias cãs. Et ita cõſului hoc anno i quodã teſtõ, i quo erãt relicta ad pias cãs, & i pte erat cãcellatũ, & i pte ñ. Propter
3 tollẽdas ãt † iſtas dubitates, itroduxit cõis practica, vt faciẽte s inſtrũ, vel teſtm̃ dicãt, & q š. interlineatum eſt in tali loco & quod

ADDITIONES.

a Pom. Si unus. Iſte tex. allegatur per Doct. in l. nemo pot. ff. de leg. 1 ‹…› q numerus ſeptem teſtium ſit ſolennitas ſpecialis, non probatoria, & illa ‹…› tur per Mod. Medio. & vide iſtam l. ſi vnus. per Alex. conſi. 133. vol. ‹…›
b Men. Cancellatum. Limita & amplia ſecundum Socra. ‹…› reg. 1. aliqua Pariſ. conſi. 28. nu. 8. lib. 1. & nu. 44. declara.

quod raſum eſt in tali loco, vel quod cancellatum eſt in tali lo
a co, mea propria manu a feci, vt l. i. de his quæ in teſta. delen. & tene menti hoc

ADDITIO.

a I. A. Mea propria manu Adde quod Bal limitat verum, quando illa atteſtatio eſt de corpore inſtrumenti quia facta ante diſpoſitionem notarii, vel appoſitionē ſigni, quia tunc hēt diem & teſtes ſecus ſi poſt, vel in margine, quia caret die & teſtib. & ipſe idem notarius potuiſſet facere ex interuallo, & ſic alio, ideo non ſtatur. quod dictum ſiert Pau. de Ca. in eius tractatu. Idem voluit Ioan. And. in tit. de inſt. edi. §. oſtenſo in. addi. vlt. Rolandus & idem tenet Alc. hic in fi. & clarius Pau. de Ca. conſi. 38. in fi. vbi refert Io. And vbi ſupra. & Bal. in l poſtra, & vide etiam Pe. de Anch. conſi. 13. Bal. conſi. 11. 2. lib.

LEX XIII.

Teſtandi. Nemo poteſt facere, ne leges in ſuo teſtamēto locum habeant. h. d. iſta bona lex. De hoc dic vt in l nemo poteſt ff. de leg. i.

LEX XIIII.

a Non codicillum. a Ex anterioribus probatur vltima voluntas. Vel aliter. Qui hæredem facit, videtur velle teſtari. h. d.

ADDITIO

a Io Non codicillū. Iſtū tex alle. Bart. in l. 3 § ſi quis ita ff. de verb. obl circa medium

LEX XV.

1 *Solennitas verborum in teſtamentis requiritur.*
2 *Verbum, volo, eſt verbum directum.*
3 *Teſtamentum poteſt ſcribi in membranis, ſiue in chartis de papyro, ſiue in tabulis.*

a
1 Quoniam. a Verborum † ſolēnitas in teſtō reiicitur. h. d. Præmitte ad euidentiā, quis eſt caſus rectus,
2 & quis obliquus, vel reflexus, ſm grammaticos. † No quod verbū volo, eſt verbum directum, licet Iac. de Are. dixerit contra in Scæuola.
3 ff ad Treb. No. vltimo, in quacunque materia ſcribetur teſtm̄, ſiue in membranis, ſiue in chartis de papyro, ſiue in tabulis, non eſt curandum, vt l. i. in prin. ff. de ſecun. tab.

ADDITIO.

a Pariſ. Quoniam. Circa deciſionem huius l. quod balbutiēs poſſit teſtari, vide Ale. Iuc conſi. 454. Vulgo quæ habes a l ſtat in l tuberonis. infra eo.

LEX XVI.

1 *Agnitio vnius legati qualiter intelligatur eſſe facta.*
2 *Agnitio vnius legati, an præiudicet in alijs legatis non agnitis.*

a Non dubiū. a Dignitas honorati non facit inutilē diſpōnem, & approbatio hæredis cogit eū ad legati præſtationem h. d. Quæ eſt ratio dubitādi prim. dicti! dicit gl. quod vr̄ eſſe hō non ſanæ mentis qui hæredē inſtituit Imperatorē. Vel alr, & melius rō dubitādi eſt, quia ſicut nō pt cōhi cū iſtis hominib. ī dignitate poſitis, vt ſ. de cōēti. iudi. l. i ita videbatur quod nō poſſent hr̄des inſtitui. nō curo. Dr̄ hic in fi. quod ſi hr̄s agno-
1 uit legatū īualidū, cogit pſtare. Quæro † quāt intelligat eſſe facta iſta agnitio. gl. dicit duob modis. ſoluēdo. ſ. vel, pmittēdo. In eo, quod dicit, ſoluendo. dicit verū in ſe: ſed nō vr̄ cōgruere huic legi, q̄ dicit implendi neceſſitatē hēt. Nā cū tā ſoluendo impleuerit liberat' eſt ab oī neceſſitate, niſi dicas, quod cog ī p futuro tpe in legatis annuis, vt l. i. ſ. de fideic. ſed illud nō hēt locū, niſi ī legato alimentorum Tene ergo illam, quod agnouit pmittendo. vt
2 l. ſi ad l. fal Quæro † vtrū agnitio vnius legati pīudicet in alijs legatis nō agnitis. Vr̄, quod ſic, vt ſ. ad l fal. auth. ſed cū teſtōr. Gl. determinat cōtrū, & nihil alleg. Ad auth. rn̄. quod ibi teſtm̄ valebat, licet hr̄s eſſet minus grauatus, vide gl. vltimā & aduerte Qn̄q; teſtm̄ vel legatū deficit pp fauorē alicuius. Exēplū, filio pterito, teſtm̄ eſt nullū fauore filii, certè ipſe filius pōt approbare teſtm̄ ſi vult, vt l. filio pterito. ff. de iniuſ. teſt. dixi vobis in l poſthumo, de bo. pol. cōtra. Itē qn̄ legatū defalcat p fal. iſtud eſt fauore hr̄dis, quod legatū vltra dodrātē nō valeat, certè hr̄s, ſi vult, pōt approbare teſtm̄, vt in auth. ſed cū teſtōr. ita vult dicere gl dum dicit, quod ibi loqt. & c. qn̄q; eſt teſtm̄ nullū, pp defectū ſolēnitatis, tunc illud teſtm̄ nō approbatur, vt teſtm̄, ſed bene pōt hæres ſe obligare ad ſoluendum, & teneri obligatione noua, non autem pōt teſtamentum approbare. hic eſt tex. & glo.

ADDITIO.

a Barb. in l. non dubium Adde Lud. Rom. conſi. 219

LEX XVII.

Teſtamentum. Solennitas omiſſa vitiat diſpoſitionem, & abundans cautela non no
a cet a h. d. No. quod abundans cautela non nocet.

ADDITIO.

a Pom. Non nocet. Tū in perſonis de viſura, & malitia ſuſpectis fallit, quia tunc cautela adhibita magis de viſura ipſum redarguit. Ita Anch. conſi 267 incip. Chriſti nomine, repetitio, in fi. conſi. & vide ad iſtam regulam Cep. conſi. 12.

LEX XVIII.

a Teſtamenta. Inſinuatio facta coram non competenti iudice, vitiat inſinuationem. h. d.

ADDITIO.

a Inſinuatio Adde qualiter fiat inſinuatio donationis, Old. conſi 250 & quia dr̄ quod hæc inſinuatio dēt fieri coram iudice ſeculari, quid ſi eo caſu, quo eſt neceſſaria citatio partis, altera pars eſt clericus, quo poterit fieri coram iudice ſeculari, qui non pōt clericū citare. Bal. poſt multa cōcludit, quod imo poterit clericum citare, quia non citat, vt ipſe ſpōte cōpareat, quo caſu non poſſet. Et ita debent intelligi cōtraria, ſed citat vt appareat ſi vult aliquid dicere in cōtrariū, quo caſu ſi cōpareat aliquid dicturus in cōtrariū, dr̄ potius actor q̄ reus, quia dr̄ reus voluntarius poſtq̄ non compelliti cōparere, & ita dicit Pau. cōluluiſſe Florētiæ, licet tādiſſet Bal. hic. idem tenet Saly vt refert Alex. in l. conſulta ſ. eo & Ang in l. 1. §. hæc ſtipulatio, videtur idem voluiſſe, ff. ſi cui plus quam per l. Fal.

LEX XIX.

1 *Teſtamentum factum coram Principe, probari poteſt per duos teſtes. Item teſtamentum factum coram iudice.*
2 *Imperator habet omnia iura in ſcrinio ſui pectoris.*
3 *Teſtamentum factum cum conſenſu Principis ſine eius conſenſu reuocatur. Statuta Spoletana confirmata p Rectorem Ducatus, poſſunt ſine eius conſenſo reuocari.*
4 *Teſtamētū pbatur ex ipſo eſſe vltimū, quod non detegitur aliud eſſe factum.*
5 *Teſtamentum ſatis eſt quod producatur coram iudice cauſa inſinuandi, licet iudex aliquid non dicat.*

a Omnium. a Teſtm̄ factū corā Principe, vel corā alio iudice, pōt pbari cū duob. teſtib. h. d. Primo ponit vnū dictū Scd'o aliud pbat p ar. a minori: Tertio remouet vnū dubiū Quarto remouet aliud dubiū. Quinto Imperator exhibet ſe oīb. Sexto ſtatuit p duos teſtes poſſe pbari. Partes videbitis legēdo litam. Scda ibi, ſicut ergo. Tertia ibi, nec
1 ſane. Quarta ibi, oib. n. † No quod teſtm̄ factū corā Principe. pōt
b pbari duob. teſtib. Scd'o no. idē ī teſtō facta corā iudice. b Ter-
2 tio no. quod † Imperator hēt oīa iura ī ſcrinio pectoris ſui. No. quar
c to, c quod licet teſtm̄ ſit factū de cōſenſu Pricipis † pōt bene reuoca
d ri ſine eius cōſenſu. Qd̄ facit ad q. vt ſtatuta † q̄ ſunt in Ducatu
3 Spoletano cōfirmata p rectorē ducatus, poſſint ſine eius cōſen-
e ſu e reuocari. De hoc dixi plene in l oēs populi de iuſt. & iure.
4 Vlt. no. † quod pbat teſtm̄ eſſe vltimū eo ipſo, quod non detegit aliud poſtea eſſe factū, in ver. nec ſanè ſup ver. cōprobet, & vide glo. in ver. cōprobet q̄ tene mēti. Op ſ. eo l publicati. & ſ. l. px. Solu. Quicquid dicat gl hæc eſt veritas. Qn̄q; loqt̄ de teſtō fiendo, & iſtud pōt fieri corā Principe, & corā quolibet iudice. Qn̄q; lo-
5 qt̄ de teſtamēto iam facto inſinuando, & ita loqt̄ cō. Itē no. † in Peruſine ex hac l. in tertia particula, quod ſufficit quod teſtm̄ pducat
f coram iudice cā inſinuandi, f licet iudex nihil dixerit. Et ita videt mihi, quod practicent hic aduocati ex forma cuiuſdam ſtatuti, Vltimo vide gl. ſuper ver. completum, & tene mēti tu iuuenis.

ADDITIONES.

a Pom. Omnium No. quod pro Principe, & iudice præſumitur, vide aliqua in ſtatuli p Alex conſi 74 vol. 4 & conſi. 81 in ii vol. 4. & aliquid ad iſtum tex per Bar conſi. 2 vol 1. & vide & aliquid per Felin c. in cauſis de re iu. Et attende iſtam l. vt p Fel. in c. in noſtra in 2. corellario. de reſcrip.

b I. A. Coram iudice Adde quod Paul. de Ca. vult hic, quod teſtamentum factum apud acta coram ordinario abſque teſtibus valeat, ſicut alia acta per iudicis præſentiam l. in dona. de do Bal aūt vult, quod ſi ſpāle in teſtamentis, quod requirantur ad minus tres per l. ſancimus inf eo. ſed Pau. dicit quod probatur cōtrium, cum tex. ibi dicit non minus trib vel inter acta miniſtrauerint, & ſic loquendo alternatiue, vult, quod acta hēant vim tot teſtiū. quot requirunt. & h d placere Raph. adde, quod donatio facta a Principe, non eget inſinuatione, vt conſuluit Bal. conſ. 157 lib. 1. vbi refert Bar ita conſuluiſſe in caſu d de Viſonia.

c Paul. Scrinio pectoris. Secus tamen p̄ſumit in ſtatutis, vel cōſuetudinib. de quo cū duab limitationib. vide Iaſ in l. ſi ſpuriæ. C. ſi contra ius, vel util. pub.

d Bart. No quarto. Vide tex pro hoc dicto in c cū acceſſiſſent. de cōſti. & ibi d. Abb. qui reducit ad concor. vide Bal. & Salic in l. ſi ut pponis ſ. de oup & ibi remiſit late ad Bal. & vide Bal. in ti. de pace. Cōſt in prin. & ibi late remiſit, & vide quæ dixi in d. c. cum acceſſiſſent

e I. A. ſine eius conſenſu. Adde. quod cōtrū tenet Bal. hic, quod eadē ſolennitas requiriē in deſtructione, q̄ i cōſtructione, ar l. ſi ut pponis ſ. de inop cū opi. Bar. trāſeūt Ful. Sal & Pau. de Ca. & p hoc alle. in ſimili quod voluit Ioā. An in nouel. in c 1. de his q̄ fi a maio parte cap quod ſi canonici iurāt ſeruare ſtatuta, intelligitur quouſque durabunt, & poſſunt ſtatuta reuocare, nec tunc periuri, cū de natura ipſorum ſit quod reuocari poſſint ſicut teſtā Adde, quod p hoc ēt facit, quod ipſe Bal. conſuluit cōſ. 140 quod ſi data certa forma in teſtando, quod illa non requiritur in cancellādo

f Menoc. Inſinuandi. Tiraq. de legib. connu. n. 10 glo. 5. nu. 32.

LEX XX.

Nolumus. Teſtamentum primum non rumpitur per aliud minus ſolēne, licet in eo fuerit ſcript' hæres Imperator, vel alia perſona in dignitate poſita h. d.

LEX XXI.

a Hac conſultiſſima. a Forma teſti in ſcriptis traditur hac l. h. d. vſq; ad §. ex imper-

ADDITIO.

a Pariſ. Hac conſultiſſima De materia huius teſti in ſcriptis ad pendēdū ne ſi vnus teſtis moriat ante teſtōrē, teſtm̄ annullet, vide Cap. caut. 101. Ito ad iacēdum quod legata debeātur ea diſpōne facta corā duob. teſtib. vide Cap. caut. 152. Item in materia regulæ quod omis ſolēnitas reqſita ſi non faciat actū alio nulliū, vide Fely. in c. quoniam frequenter vt lite non conteſt. & notab. limitat Item an ſeptem teſtes requiſiti ſint de forma ſubſtantiali, vide Iaſ. in l. 2. de bono poſſ. ſe. vndum tab Et ibi poſtea ponit duos caſus, in quibus ſufficiunt duo teſtes. Item quando requiritur aliqua ſolennitas in actu, ſi ea omiſſa actus ſit nullus, nec ſufficiat ſi poſtea imponatur, ſecus ſi requirit ex poſt actū. Vide, & declara ut per Iaſ. late in l vniuerſis. C. de proci impera. offe. & ibi vide alia ad Bar. Item regula. de qua hic, quod forma non ſeruata, &c. limitatur nō procedere quando forma omiſſa non eſſet magnæ importantiæ vide Iaſ. in l. vniuerſis. C. de precib. Impera. offer. vbi etiam ponit exemplū ſicuti ea quæ de omiſſione leuis ſolennitatis habes ad Bar. in l. 1 §. fina de ven inſpic. Item quod omiſſio ſolēnitatis requiſitæ a conſuetudine, ita dicitur ſicut ſi a iure, vide Fel. c. 1. in 3 no. de ſponſ.

a imperfecto, & aliter ꝯgrue ſummari non pōt. Op. quod nō re-
b quirat, ꝙ teſtes ſint rogati,ᵇ vt ſ. de teſta. mili. l. milites. So. Spe-
c. cialis caſus eſt ibi. Op. ꝙ non requirant ſeptem teſtes,ᶜ vt ſ. co. l. omnium. & j. eo. l. ſi Sol. regula eſt iſta ſed fallit in caſib. in qb. pauciores qnque ſufficiunt, quod dic, vt in gl. Opp. ad illud ꝙ dicit, quod nullo actu contra, j. eo. l. cum antiquitas. Solu. illa iſtam determinat.

ADDITIONES.

a Poma Op. quod non. Vide per Ro. in repe auth ſimiliter. in t t ſpeciali piæ cauſæ inter ultimas uoluntates. inf. ad l. Falan l. ſciendum. in 2. q. ff. de uerb. oblig.

b l. A. Rogan Adde quod in dubio omnes tenēt communiter quod non præſumitur rogati, & p hoc Bar in l. diuus. ff de teſta. mili. dicit quod teſtes deponens, quod fuit præſens quando talis fecit teſtamentum, & non dicat quod fuit rogatus, non probat, quia potuit eſſe fortuitus de quo plene per Alex. conſi. 23. 4. uolu & Bal conſi. 41. 4 uol. Pau. de Ca. conſi 314.

c Poma Septem teſtes Adde idem eſſe ad probandum coniecturam uoluntatis, gl. ou in l. cum proponebatur, ubi multa per Alex ff. de leg. 2.

---

1 *Teſtamentum imperfectum ratione ſolēnitatis valet inter liberos.*
2 *Teſtamentum imperfectum ratione voluntatis nō valet, & inter liberos.*
3. *Teſtamentum inter liberos probatur duobus teſtibus etiam fœminis.*

a **Ex imperfecto.** ᵃ Quod modo ſequit eſt notabile, quia ſingulare eſt. Br. h. d. Teſtm † i-
b perfectū rōne ſolennitatis valet quo ad liberos tm̄. ᵇ h. d. Teneas bene mentem hunc §. ꝙ imperfectum teſtm̄ inter filios valet. Facit de in deb. l. ſi ſuus. Opp. ff. de confir tu. l. q à patre. Sol. dicit q̄dā hanc ſcripturam teſtamēti imꝑfecti eſſe codicillū, nō teſtamētū. Truffa eſt gl. dicit, illa l. q à patre, corrigit ꝑ hanc l. & gl. inter oēs. ſ. fam. ercis. Idē vr velle gl in l. 2. ſ. de ꝑſr. tut. Contrarium vr tenere gl. ſ. de teſt tute. l. 1. in gl. magna, & illa eſt vera, ꝙ iſta lex nō corrigat. Na tutor eſt extnea ꝑſona, & priuilegium filiorum nō dēt redundare in ꝑiudiciū tutorū, vt l. impuberi. ff de admi tuto. Idē op. de l. pecio. §. mater. ff. de leg. 2. Sol. vera eſt illa, ꝙ ibi teſtm̄ erat imꝑfectū in oīb. ꝓter q̄ quo ad
2 dationē tutoris Quero circa iſtum no. § quid † ſi teſtm̄ alia ratione q̄ ex defectu ſolennitatis eſſet imperfectū, vt puta, quia anteq̄ cōpleuerit, ſuperuenit furor, vel mors, vt ſ. ti. 1. l. furioſum.
c Reſpondeo, tunc nō valet aliquo mō. Ita determinat gl. in l. ſi is q teſtm̄ ff eo. ſi ergo teſtator nominaſſet hęredes filios ſuos, iñ anteq̄ teſtm̄ cōpleret ſuperuenit furor, certe tale teſtm̄ nō va-
d lebit, quia teſtm̄ deficit rōne voluntatis imperfectæ. nō rōne
3 ſolennitatis omiſſę. Quero iſtud † teſtamētu imperfectū inter
e liberos qualiter debeat ꝓbari. Rñ. duob. teſt. marib. vel fœminis non caro ſufficit hoc ꝓbari. Et no. j. prox auth. Facit ſ. fam. ercis l. ſi ꝓbat per rōnem. Cum n ſolennitas iuris ciuilis quantū eſt inter liberos ſit remota, remanet in priſtino iure gētium, ſecundum quod in ore duorū vel trium ſtat omne verbum, nec diſtinguo marem a fœmina. Ita dēs intelligere hanc materiā Facit quod dixi de teſta. militis l. milites.

ADDITIONES.

a Poma Ex imperfecto Adde videndum Alex. cōſi 136. alias 31. ad fi vol. 2 & cōſi 11 eo vol. & conſi 105 vol 4 & Ian conſi. 1 in l. a. in 2 dub uolu. Fel. in c. in pſeat a. de proba & Barb. conſi. 10. vol. 1 & conſi. 63 vol eo & Rom cōſi. 7. Alex in l ex facto. § ſi quis rogatus ff ad Treb Et circa hoc quero. an legata relicta in teſtamento, ꝙ eſt validum inter liberos, ſint valida. Iſte tex. facit ꝙ non. In contrarium tamen facit, ꝙ conſuluit Ale conſi ſuo 41 volu 1 vide ad iſtum tex. etiam Ang in l. militis § de teſt mil. & Alex cōſi. 0 vol 2. & pulchre & late Alex etiam 96 uo 2 Pau de Caſt conſi. 155 ubi tangit hoc de legatis factis aliis in teſtamento, quod ualet iure ſpecialitatis inter liberos, an ualeat & an in tali teſtamento detur bon poſſ ſecundum tabu uide Alex in l 1. circa fin. §. de bo poſſ ſecundum tab. ubi uidetur inclinare, quod ſic, & ibi eā tenet Com. allē § ſunt autem. Inſti de bonn poſſ ubi generaliter uidetur dari ſecundum tab. omnibus iure ſcriptis, ergo &c. & mouetur alio fundamēto, ut ibi per eū. Vide ēt quę ſcripſi ad Bar in l. ad fideicommiſſa § quoties. in fi ff de leg. 3. Secundo aduerteret in l. iuncta gl. ff. de non. poſſ. ex teſtamenti. non ex teſtamento imperfecto datur ſecūdū tab. ergo idem in caſu noſtro. Sed hic argumenta ſunt quorū e filii non eſſent ſcripti, ſed nuncupati, quia eſt approbatum a iure ciuili, certe & ſuperueniente caſus dēt extendi ad caſum noſtrum, ea quo forma huiuſmodi teſtamenti & ſimilium eſt approbata a iure canli, & tamen hic operatur numerus teſtiū requiſitus, quantū ibi ſeptem, ergo &c. ita pro hoc uidetur facere g'o in l. ſed cum patrono. §. ſi m ſi gl ff de bon. poſſ An autem iſte tex. haberet locum in filio legitimato uide Bal in C. de cauſi. de offi dele. Latam di l. & an habeat locum in aliis naturalib. tam in teſtamento patris quam matris. Vide Ale in § item furioſi Inſti eo. & in l qui teſtō ff eo. Et an iſte tex. habeat locum quando præceſſiſſet aliud teſtamētum, maxime a cerco factum cum clauſula derogatoria, uide Soc. conſi. 161.

Pari Ex imperfecto Iſte tex. procederet etiam in filiis legitimatis uide Iaſ in l. a. de uulg & pup Item ꝙ etiam ſi nō appareat de rogatu notarii, ualeat, teſte Car dino conſi 233. An autem in teſtamento impuberis ſufficerent teſtes fœminæ, uide Barba. in c. relatum, el 1 de teſti Item an diſpoſitio huius §. concedatur in patre naturali, uide Bal ſingulariter decidentem, ꝙ ſic, in l. parentes. ff. de in ius uocan quam forte legit cum precedenti, & Bal. in l humanitatis C. de natu lib & Alex. hic & Are de quo habes ad Bar in l. ſi. C. fam ercis. De tutore dato in teſto imperfecto, uide Alex. cōſ. 140 Quod ēt in teſtō pris inter liberos requirantur ſolēs inſtrumentis, uide Alex. conſi. 149. declara hoc, ut per Alex conſi 148. uolu. 5. quem omnino uide. Item iſtum tex. dum loquitur de admiſſione extraneæ perſonæ, limita ut per Alex. cōſi 174. Item no. quod in ſubſtitutionibus admiſſio unius perſonę facit ut ſubſtitutus non excludatur, alias fuiſſet exclutus uide Franc. conſi 53 Item an in teſtamento patris inter liberos ſint omiſſæ omnes ſolennitates iuris ciuilis, & ſeruetur merum ius gētiū, uide Ro. cōſi. 179. & ibi dicit diſpōnem huius §. procedere in matre. Et quid in patre admente Et ſignanter dicit diſpōnē huius §. nō procedere, niſi pr omnibus æqualiter prouideat, de quo p eūde conſ 375 Item illud qd dr de admiſſione extraneæ perſonæ. limita niſi adeſſent quinque teſtes, qui ſufficerent ad probandū legatum, vide ſingulariter Pau de Caſt. conſi. 137 ci ca prin. Circa tū illud, qđ dicit Ro. ſup quod debeat diſpō eſſe æqualis inter liberos alias non procederet, iſte § contrariū ſenſit expſſe Cōmē. conſi. 113 in ver. pro parte affirmatiua. ibi, nec prorſus eſt eadē rō dū allē iſtum §. ex imperfecto & l. ſi. ſup fami ercis vide Mod hic, & Dec. conſ. 105. vbi ēt ponit, ꝙ illa regula non procedat exiſtente nullo teſtō ex petitione, aliculus ſolennitatis. Et ꝙ iſte § hēat locū in ſumato, vide Bal. in c. de cauſis extra, de offic. de leg. Item an teſtm̄ inter liberos dicat ad pias cās, adeo vt gaudeat priuilegio piæ cauſæ, vide do. Ant. diſputantem & concludentem, ꝙ non, niſi reſpectu legitimæ, conſi. 15 quomodo intelligatur illud, Qui vult eccleſiam inſtituere & aliā caſſa date, quærat alium ꝑ conſi qua Auguſt. Et quantum ad legitimam, ꝙ liberi in ea ꝑferant piæ cauſæ, vide no poſt Bar. in l. ſi quis ad declinanda. in ſi. de epiſcop. & cleric. Item ꝙ inter liberos non valeat teſtm̄ nunc condatum, licet valeat ad pias cauſas, vide Iaſo. in l licet. C. de procur. Et, quod non valeat ēt inter liberos, niſi probetur voluntas ſeu ſcriptura ſaltem per duos teſtes idoneos, & quod non valeat, ſi ſcriptura non habeat diem, vide Panor conſ. 90 vol. 4. quomodo valeat teſtamentum imperfectum ratione ſolennitatis, vel voluntatis inter liberos, & quid ſi non ſit lectum vide Bar. in l. ſi is qui ff. de teſta & in l. ſi. de ſcom. §. quoties de leg. 3. An autem diſpoſitio huius §. & auth. ſeq. locum habeat vbi eſſet inſtitutus filius ex filia, ſtante communi vſu loquendi, quod appellatione liberorum vel filiorum, non comprehendatur filius ex filia, vide Barb quod non. conſi 80 vol. 4.

b Pari. Ad liberos tantum. Iſta diſpoſitio non procedit in cerco teſtante non ſeruata ſolennitate, de qua in l hac conſultiſſima. ſup. tit. 1. Item non procedit vbi præceſſiſſet aliud teſtamentum inter liberos, vide Com conſi. 111 inci & ſi teſtator.

c Pari Non valet Quid ac in pia cā, an valeat teſtm̄ imperfectum rōne voluntatis, vide Pau conſi 367. Et an diſpō huius § habeat locū in pia cā, vide Panor cōſi. 12. & vide omnino in repetitione l. cum acutiſſimi C. de fideicom. Item, ꝙ valeat teſtamentum inter liberos ſine recitatione cum trib teſtib vide Pau. conſi 367 & 351 in prin. Et ibi etiam ponit, an in tali teſtamento poſſit fieri ſubſtitutio pupillaris, an vero requirantur quinque teſtes, prout in §. ſi quis autem Et circa id quod dixi de imperfectione ratione voluntatis in pia cauſa, vide Barb. in repet. l cum acutiſſimi.

d J. A ratione voluntatis. Adde quod facit ad q. ꝙ ſi teſtator ſcripſit in ſchedula totam voluntatem ſua, in qua filios inſtituit in diſparib partib. Item extraneis fecit legata, deinde in capſa repoſuit ipſa non lecta, ꝙ ualet, quia eſt perfecta ratione uoluntatis, licet non ſolennitatis. Ita tenet Gul de Cu Bal. Sal Bart in l. 1 in ſi eo. & Bart in l. ſi deic. ff de leg 1 & eſt tex. qn eſt ſcripta manu teſtatoris in auth. qđ ſine ſ. eo & ſup Bal. & Pau de Caſt Qñ aūt eſſet ſcripta alia manu, qua teſtatoris, Bal & Pau. vbi ſup tenent cōtrariū. Dicit Ale. poſſe ſaluari Bart. qn per duos teſtes poſſet probari, qđ eſſet ſcriptura teſtatoris, iunctis his quæ proxime ſupplere eſt dicturus. Tu vide Bal in terminis conſi. 317. vol 4. ſeq Bar. idem voluit 1 lib conſi 167. 2 lib dummodo contineat diem, & nomen ſ principis. Ita dicit tenere Bal. 1 auth. quod ſine. & vide quod Bal. conſ 70. 4 lib conſulunt, ꝙ ſi teſtator aſſerat inter liberos ſe certo modo teſtatum, quod illa verba probant teſtatoris teſtamentum. an autem hæc lex habeat locum in liberis naturalibus. Specu tenuit, quod ſic, in tit de inſtr. ed. §. cōpendioſe. ver quid ſi ſit. arg. l. naturales. de cōſti tut. Idem tenet Pau de Caſt. hic, q a ſatis rōnabilis opi. & idē Iaſo in l. ſi. ſup fam ercis. Rom. conſi. 139 Ang. dicit, ꝙ oēs Do. Bon. conſuluerunt contrarium Bal tenet quod in patre non hēat locum diſpoſitio huius l in matre ſic, niſi ſit illuſtris. idem tenet Alex. Tamen ut refert Rom in d conſi. 179 Bald in l ſi quis illuſtris. ad Orſi. & in l. humanitatis de natu. lib & in l. ſi. ſup de cōſti tu. tenet, quod etiam habeat locum in liberis naturalibus ſimpliciter. An autem filius in minus ſolenni uoluntate poſſit parentes inſtituere, Specu. ꝙ nō eo. verſ. quid ſi ſit. Et, ꝙ teſtm̄ imperfectum ratione uoluntatis non valeat inter liberos conſuluit Abb conſ. 105. 1 lib. Vide tamen [illegible] dictum fuit ſup. ꝙ hi. § habeat locum in liberis naturalibus, quod uoluit Spec in tit de ſtatu mo ver. 52. An autem ualeat pupillaris ſubſtitutio in teſtamento imperfecto, uide Pau. de Caſt. conſi 251 & ibi tranſit cum Bar. in l. a. ff de uulg & pup. An aūt omnis teſtamenti poſſit pi inter filios, Ang tenuit, ꝙ non, ſi uale. loquitur, conſi. 56 an aūt teſtm̄ primum ſolenne, in quo teſtator filiam ſuam uniuerſalem hæredem inſtituit, & alteri fecit legatum, & in eo appoſuit clauſulam, qđ ſi ſecundum faceret, noluit ualere, ſed ſecundo fecit teſtamentum in quo filias prædictas æqualiter inſtituit, & probatur per quinque teſtes, qđ primum reuocauit, ſit primum reuocatum. Rn conſuluit, qđ ſic, conſi. 366. ubi de hac materia. & per bal. conſi. 255. & 3 2 lib & conſi. & conſi 224. 3. uol & conſi. 70. & 198 4. uol. per Old. conſi 152. per Alex. conſi. 150. 2 uol. & conſi 123. 2. uol & conſi 125 2 uol. & conſ 73. 4. uol per Pau. de Caſt. conſ 189 & 353. Adde ēt ſecundum Pau. de Caſt conſi. 304 qđ ſi teſtator infirmitate grauatus, uocatis teſtib & notario, fecit ſcribere ſuam uoluntatem. & de parte in partem uocatus ſibi legit audientibus teſtibus uſque ad hæredis inſtitutionem incluſiue, & ſic ponat annum, menſem, diem. & actum &c. cum uellet relegere teſtator expirauit, & dicta ſcriptura non reperiatur in protocollo notarii, quod per teſtes probari poterit.

e Pari. Fœminis Quod aūt deant eſſe teſtes idonei, uide Alex. conſi 320. ad fi.

AVTHEN.

1 *An probet inſtrumētū, in quo Notarius poſuit x. pro decē, & c. pro cētū.*

a **Quod ſine.** ᵃ Iſta auth habet ſe ad §. ᵇ iſtum determinā-
b do, ſeu corrigendo cū in teſtamēto facto i ſcriptis Quæro, qualiter ſe hēt iſta auth ad §. ex iperfecto. Quidā dñt, ꝙ iſtū §. corrigit ex toto. Gl. n dñt, ꝙ qñ teſtm̄ ſit ſine ſcriptis in nullo immutatur per hanc auth. Sed qñ in ſcriptis, immutatur in duobus, quia requiruntur teſtatoris ſubſcriptio, & ꝑlegari

ADDITIONES.

a Pari Quod ſine. Nunquid autem in iſta ſcriptura imperfecta, in qua pr teſtatur inter liberos requiratur expreſſio anni, menſis, diei, & loci, uide Cur in l. admonendi, de iureiur. Et de materia huius auth. uide Alex. conſil. 129. latiſſimè conſi. 443. Et uide circa iſtam materiam late Barb conſi 88.

b Poma Habet ſe ad § In tex. ibi. & tempus & liberorum. ad huiuſmodi [illegible] declarationem uide Alex. in conſil. 64. aliàs 78 inci ponderatis in 3. uol. ubi alleg. tex. in §. illud, in Auth. quib. mod. natu. effi. leg. Sed certe hic allegatur aliter intelligi tex. qui de ſolo tempore facit mentionem. Ad iſtam auth. uide Alex. conſi. 123. in 1. vol.

legari extraneis Quæro, qũo iſta auth ſe hẽt ad auth. ſi modo. ſ.
1 fa erc. Gl. dicit, & nõ, ꝙ cum illa continuatur. † Quero, qñ nota
rius facit aliq̃ inſtrũm, & in eo ponit pro centũ liam, c. pro de
cem lra. x. & ſic ea, hic q̃rii vtrũ iſtud iſtrũ, pbet Hic vi cas', ꝙ
nõ. Pro hoc ẽt vt caſus in l. ſed cũ patrono. §. ſi ff. de bon poſſ.
Ad idẽ facit in ſcda ꝗſtõne, ſ. añ ſi. vbi dr. ꝙ iſti libri dẽnt ſcribi
p literã extenſinã, non per ſigna, In ꝯriũ videtur caſus in l quo
ties. §. 2. ff. de hęr. iſt. Breuiter iſta eſt veritas. Quædã ſunt notæ
a inuſitatę & incognitæ, a per iſtas inſtrũm non probaret, vt l ſed
cũ patrono. §. ſi. ff. de bo. poſſ. exemplum v demus in notarijs,
q faciunt vnum ſignum, p im portat nomen ſuum, & hoc fa-
ciunt in vna litera alijs intermiſſis Aliud exemplum ẽ duab li-
teris ff. deſignatur digeſtum Si vero ſit ſignum cõſuetum, vt
pro centum ponatur vnũ, c. & ſimilia, dico tunc, ꝙ tale inſtru
mentũ probaret, vt d. l quoties. §. 2. de hęr. iſtũ. Fallit ẽ caſu iſti'
auth Itẽ fallit in libris iuris ciuilis. q dẽnt ſcribi per cõgeriẽ lite
rarum, non per ſigna licet, hodie non ſeruetẽ, vt in dicta conſti
tutione ſupra, de emen. Iuſt. Co &c.

ADDITIO.

a Pom. Et incognitæ. Iſtud fallit in inſtro. in teſtõ militis, quia licet ſit ſcriptũ per cyphras contractas, tamen valet, & tenet dummodo intelliga ur. Ita Angel in l. Titius vbi eſt tex. ff de teſt. mil Cal in l. ſed pro patrono §. fi. de bon poſ Item in inſtrumento ad pias cauſas. Ita Rom in repetitione auth ſimiliter 115. ſpeciali piæ cauſæ, inf ad l Fal. Adde Ale. in con. 152 in 2. vol. & Barb. in c. cum acceſſiſ ſent de conſt. & Nico c. cum in prima no ſup. eo. ti.

A V T N E H

a **Hoc inter liberos.** Iſta auth. inducitur per glo. in ar ad reſcripta, ꝙ non valent, niſi in eis expreſſè dicatur, Tal. lege nõ obſtante, quod no. in l. ſi. ſ. ſi contra ius, vel vti pub. l & ibi pleuè per Doct.

ADDITIO.

a Pom Hoc inter liberos de. De intellectu huius auth. Bar in conſi. 2. in 1 vol. Item vide Ale in conſi. 1 6. in 2 uol. & in conſi cv. Barb conſi. 2 vol 1.
Pariſ Hoc inter liberos. Circa iſtam auth. an procedat qñ primum teſtamentum eſt nuncupatiuum, vide late Bar conſi. 2. 10 3. parte. Pro limitatione, & declaratione huius auth uide Alex. conſi. 59. Item de materia huius auth. an procedat tam in prolatione particulari quam totius, & an procedat in filijs qui reputantur e tranei, & de quibuſdam alijs, vi le Ro conſi 179

§. Per nuncupationem. Habuiſtis ſupra de teſtamento in ſcriptis, nunc proſequitur, de teſtamento nuncupatiuo. Teſtamentũ
a nuncupatiuum debet fieri coram ſeptem teſtibus ◦ voluntatẽ
teſtatoris audientibus. h d.

ADDITIO.

a Pom. Fieri coram ſeptem teſtibus An in hoc requiratur rogatio teſtium Ro. in re pe auth. ſimiliter. in 11. ſpeciali piæ cauſæ, in vltimis voluntatibus. C. ad l. Falc. Bar in conſ. 31 io 1. vol.

1 *Teſtes deponentes de renocatione teſtamenti, debent coram teſtatoris iu dice deponere.*
2 *Teſtamentum ſecundum imperfectum ratione præteritionis, quãdo tollat primum.*
3 *Subſtitutio pupillaris directa facta in teſtamento de extraneis, quod reuocatur in codicillis, quando ſunt ſubſtituti venientes ab inteſtato.*

a
b **§. Si quis autem.** a Hic eſt no § Teſtm̃ pfectum nõ tollr per ſubſequens b imperfectũ
niſi in eo fuerint ſcripti venientes ab inteſtato, & quinq; teſtes
c affuerint. ch d. Opp. ꝙ idem eſſet de iure antiquo, vt l. a. ff. de in
iuſ. rup. irri. teſt. So. iſtud ibi fuit additum a ꝯpoſitorib. noui iu
ris. Secundo op. de l eius militis. § ſi de teſt. mil So Fateor, ꝙ ſi-
cut eſt hic, quod teſtm̃ perfectum tollr per imperfectũ, ita ſũt
ẽt qdã caſus olim, & ẽt hodie, vt l. ſancimus. ī. e. qd dic, vt in gl.
Itẽ op. de l hęreditas. ī. de his. quib vt indig. So. ibi primũ teſt. ꝙ
non tollr, licet hæredes reputentur indigni Item op. de l. cũ q-
dam. ff. de his. qui. vt indig Sol. Dic, vt ibi. Item opp de l. pe. §. ſi.
ff. de cond inſt So. dic, ꝙ ibi teſtator cogitauit in vanũ. Quęro,
dicitur hic. quod quinque teſtium diſpoſitiones, & c. Quęro,
1 Nũquid ſufficiat, ꝙ dicti teſtes deponant coram notario. † Gl.
d dt, ꝙ nõ ſed eſt neceſſe. ꝙ examinentẽ, coram iudice. dt in tex.
teſtibus non teſtimonijs, eſt credẽdum, vt l. 1. §. idẽ diuus. ff. de
teſtib. vide gl tuam no. & claram, quam no perpetuo, & tene
mẽti. Circa iſtũ §. quæro dno. Primo. hic loquitur quãdo teſtm̃
2 eſt imperfectum rõne ſolennitatis. † Quid ſi eſt imperfectum
ratinne præteritionis' Gl. vr̃ velle, ꝙ tunc primum nõ tollat p
ſm, vt l. ſi filius, qui in poteſtate. de lib. & poſth. In cõtrariũ fa-
e cit tex. in l. ſi dnb. §. ſi prius. ff de ꝯtab. Dic, vt ibi. Vlt e ſcias, ꝙ
3 hanc legem defendi ſemel vnam hereditatem hoc modo † Te
f ſtator filiũ inſtituit in teſtamento, & ei quoſdam extraneos pu
pilr ſubſtituit, demum in codicillis illam ſubſtitutionẽ reuoca
uit, & ſubſtituit, venientes ab inteſtato, & omnes ſapiẽtes dice
bant, ꝙ illa ſubſtõ directa non potuit reuocari in codicillis,
g ego dixi contrarium, g quia quando in codicillis ſunt ſubſtitu
ti venientes ab inteſtato, hæreditas data extraneis in teſtamẽto
ꝑ tolli. Caſus eſt hic. Et ſic reſpõderes hic loquiĩ quãdo voluit
teſtari, quæſtio noſtra loquiĩ expreſsè quãdo voluit codicilla-
ri. Dico, quod nihil ad propoſitum, vt l. militis codicillis. in prin
cip. ff. de teſtam. mili.

ADDITIONES.

a I. A Si quis autem Ad intellectum § vide Alex. conſi. 106. in 1. volu Ro cõſ 306.
b Pariſ Per ſubſequens. Niſi primum eſſet inter liberos, quia per ſecundum imperfectum non tollitur, etiam ſi in eodem inſtituantur filij, uide Com. cõſ tuo 112.
c Par teſtes aſſu rint an aũt diſpoſit o huius. §. ꝙ per ſecundum imperfectum non tollitur primum, habeat lo um, ſi ſm eſſet imperfectum ratione alterius defectus quam numeri teſtium, puta rogatus notarij, & teſtium, & ſimiles, uide Ro. conſi 306. Nunquid autem ſecundum teſtamentum ad pias cauſas cum duobus teſtibus tollat primum etiam ad pias cauſas ſolenne, vide Pan. conſi 360. Nunquid autem ſecundum imperfectum, in quo ſunt inſtituti venientes ab inteſtato, tollat primum ſolennem in quo ſit inſtituta pia cauſa, uide Pan conſi. 11 Et de materia huius §. uide etiam lo conſi 1 9.
d I. A. Iudice, quod limita vt hic per Alex.
e Vltimo. Addic, quod idem tenet Pau de Caſt hic, Ful. etiam dicit, quod cõtra Par. non auderet iudicare, quia opin. Bar. fauet voluntati teſtatoris Idem tenet Ra. Cu. io l. 3 & 1. de inoff. teſt. Franc. Tig hic, Bal & Sal. in l. ult. ſ. fam. ercis tenent contrarium latius hoc vide per Alex.
Pari Vltimo uide Alex. conſi. 89.
f Menoch. teſtamento. Ruy. conſi 27. no. 7 a lib. 2.
g Pom. Ego dixi contrarium, Hoc ſequitur Ale. conſi 146. uol. 3. & ſeq & ibi etiam declarat illum tex.

L E X XXII.

a **Dictanctibus.** a Dictant bus, & teſtibus poteſt in teſtamento relinqui. h. h.

ADDITIO

a Pariſ. Dictantib. Circa iſtam legem an habens cauſam generalem poſſit eſſe teſtis, uide do. Fran. conſi. 87. & de materia, per eum ĩ 10 l qui teſtamento in prin. de teſt. Item an rector uel canonicus poſſit inter be e in fauorem eccleſiæ, uide Mat. uot. 31. Item pro ſolutione ad l omnibus c de teſt uide lo Nellum in tra de teſt & quid ſi omnibus teſtibus eſſet legatum, uide Soc. in l. ſi quis ita in 2. oo. de reb dub

L E X XXIII.

Conſulta. Inſinuatio facta coram iudice incompetẽti vel coram rectore eccleſiarum, eſt ipſo iure nulla. hoc dicit.

L E X XXIIII.

Ambiguitates. Verborum ambiguitas, vel ordinis peruerſio, teſtamentum non vitiat. hoc dicit cum l. ſequen.

L E X XXVI.

In teſtamentis. Teſtatoris prædictio, teſtibus facienda tollitur hac l. h. d.

L E X XXVII.

a **Sancimus.** a Hęc eſt notabilis lex ſingularis caſus' Teſtamentum perfectum non tollitur per imper-
b fectum niſi curſu decennij ſubſequatẽ. h. d. Opp de bono. poſ.
ſ. ſecundũ tab l pe . §. teſtamento gl ponit multas ſol. Illa ſolu. eſt
vera. quæ ponitur circa fin. ibi, vel loquitur ibi, cũ teſtator, &c.
quod hęc loquitur quando teſtator venit ad actum verbi, illa
quando teſtator, venit ad actum facti.

ADDITIONES.

a Poma. Sancimus Adde Ale. conſi 104. in 2. uol. & de materia huius l. uide eundẽ conſi. 31. in 2 dubio. vol. 3. & conſi cv vol 4. Ianor conſi 12 in 2. dubio. vol. 1. & Bar. conſi. 36.
Pariſ. Sancimus. Circa iſtam legem, quid ſi eſſet in ſecundo inſtituta pia cauſa vide Ale. conſi 54. uide etiam pro declaratione huius legis, Pa. omnino, conſil. 11 vide late Barb. conſi. 89 uol. 4.
b Menoch caſus Soc in. conſi. 145 nu. 5. lib 2 Ruy conſi 73. nu 10. lib 2.
c I. A. Subſequatur. Teſtm̃ ergo primum tollitur per ſecũdum niſi in primo ſit clauſula derogatoria ſecundi, vt hr̃ plene in l ſi quis in prin. teſtamenti, de le 3. quia de illa clauſula eſt facienda mentio ſpãlis, quod Bal. quem cæteri ſequũtur intelligit verum, niſi ex aliquib coniecturis poteſt apparere quod voluit illud tollere ſ. ſi interuenit iuſta cauſa, puta odium, vel ſimultas inter ipſum, & inſtitutum Item ſi iurauit ſecundum teſtamẽtum ualere. item ſi ipſum fecit apud acta. item, ſi lapſum eſt decennium, & qualitercũque aliter poſſet conſtare. Et iſta dicit Pan. notanda, quia alibi non reperiuntur. Adde tu ad hoc, quæ ipſe Bal. cõſuluit conſi 178 4 uol. ubi teſtator dixit in primo uelle illud præualere omnib. niſi in ſecundo eſſet ſcriptus pſalmus, Miſerere tua manu, & deinde fecit aliud, & dixit illud velle præualere cuicunque alij teſtamẽto a quo vis notario facto, quod per illa verba primum eſt ſublatum, quia non figura uerborum, ſed ſenſus intellectualis teſtatoris eſt attendendus.

L E X XXVIII.

a **Cum antiquitas.** a Modicum interuallũ ſeu actus contrarius ex neceſſitate naturæ interueniens teſtatori, vel teſti, teſtamentum non vitiat h. d.

ADDITIO.

a Poma. cum antiquitas. Nec etiã verba iniurioſa inſerta in teſtamẽto uitiarent. Ita ampliat Ale. in l 3. in prin. ff. de lib & poſthu.

§. Cum autem. Teſtator poſt teſtamentum manu propria ſcriptum hodie ſe ſubſcribere non tenetur. h d.

L E X XXIX.

1 *Loqui qui non poteſt articulatè ſimilis eſt mortuo.*
Teſtamentum factum a balbotiente, qui antea erat expedita lingua, non valet, ibidem.
2 *Teſtamentum quãdo ualeat in ea parte in qua ſollennitas fuit obſeruata.*
3 *Si teſtator articulatè reſpondeat notario interroganti, an uelit Titium eſſe ſuum hæredem, ualet teſtamentum.*

a **Iubemus.** a Teſtator dēt ſua manu nomē hrēdis ſcribere vel cum uoce ꝓpria teſtib. nunciare, quod in
teſtis , hanc legē ꝯ tendis locū obtinet. h. d. No. ex hac l. & per-
b petuo tenementu. † q̄ ille, q nō p̄t articulatè loq, mortuo eſt ſi-
1 milis: & idō cū teſtōr loqt̄ balbutiendo, cū primo fuerit hō re-
c ctę linguæ, ñ facit teſtm̄, non valet. Et ſemel faciebā exceptio
nē ad ipugnādū quoddā teſtm̄, q erat factum ab eo, qui nō po
d terat articularè loq ſōtenementi, quia eſt melius, quā hēam̄
in hac l. Dr̄ hic, q̄ in ea parte in qua fuit ſolennitas obſeruata,
valet teſtm̄, ī alijs nō, & facit ꝯ ff eo. l. ſi is q teſtm̄. Glo. ſe inuo-
2 luit. † Veritas eſt iſta, q̄nq; teſtm̄ in aliqua pte deficit rōne volū
tatis imꝑfectæ: vt puta, teſtōr voluit noiare tres hr̄des, incęp. it,
& noīauit vnū, poſtea aliū, anteq̄ nominauit tertiū expirauit,
tunc teſtm̄ nō valet in aliquo, vt s̄. ti. 1. l. furioſum. Q̄nq; volūtas
pfecta fuit, quia teſtator fecit quicquid voluit, tñ in certa parte
fuit omiſſa ſolēnitas, tūc teſtm̄ nō valet in iſta parte, ī qua fuit
ſeruata ſolennitas, vt hic. Itē op. & vr̄, q vltima voluntatis poſſit
e fieri nutu, vt ff. de leg. 3. l. nutu. Sol. Hic in inſtitutione, ibi in le
3 gatis. Quærit gl. qd ſi notarius exprimat nomina hæredū, † & te
f ſtator reſpōdeat, & dicat ſe velle eſſe hrs, an valeat. Glo. videtur
dicere, quod ſic, vide gl. Doc. dicunt quod iſta gl. dicit verū in
teſtatore, qui articulatè pōt loqui, aliàs non, vt hac l. Vltimo,
quod hic dicit̄ de hac ſubſcriptione, corrigitur per hanc auth.

ADDITIONES.

a And. Barb. In l. iubemus, in prin. Vide D. Pe. in c. 1. de cōſt. Ad quod allegauit iſtā l. & inde, quæ dixi. Et pro gl. iſta uide Lud. Rom. 10 conſi. 302. cōſulit apud Delphinatum.

Parif. Iubemus. Iſtud, quod non trahatur lex noua ad teſtamentum prius factū, limita ſingulariter, vt per Fel. in c. fi. de conſ. laſ. hic.

b Poma. Perpetuò tenementi. vide Ro. conſi. 305.

c Parif. Balbutiendo. An ille non valens articulatè loqui, uirtute tñ pollens ſcribendi poſſit teſtari ad pias cās, uide Ange. Aret. in trac. teſtōrum, in uer. ſcimus per Dei gratiam. Quid aūt ſi dr̄ alicui, ſi vis me hrēdē inſtituere, ſtringe mihi manū, Fel. in c. in pñtia, extra, de prob. Barb. in rep. l. cum acutiſſimi, de fideic. Item an balbutiens, & ſemineces poſſit teſtari, uide late Alex. in conſi. 100. Vide tex. in l. qui. & eo q. uē velle ꝯtrū eius, q no. hic Bar. & uide quæ hic, & ibi ſcribuntur per Ial. & alios. Itē, q conſtitutus in extremis poſſit teſtari, donare, & adire, & alia facere, uide Barb. in rubr. C. qui admit. Vide de conſtituto in articulo mortis, q interrogatus, an uelit teſtari, reſpondet ſic, an ualeat, uide Socin. l. j. §. ſi quis ita in 1. notab. de uer. obl. vide Bar. in c. cū tibi. de teſta. q ponit, an ualeat teſtm̄ ſi dictum ſit, ſi uis me hæredē facere, ſtringe mihi manum, uel quid ſimile. & an ad pias cās ſaltē ſtatim ualeat inſtitutio hr̄dis nutu ſolo facta, uide ēt Barba. in conſ. 43. uol. 3. ubi ēt ponit quid inter liberos, & an poſſit nutu reuocare primū teſtm̄ maxime inter liberos. Item, an conſtitutus in extremis poſſit teſtari, & in teſtem examinari, & an cum duob. teſtib. poſſit codicillari, uide per Barba. in c. Ray. de teſt. uoi quædam alia de conſtituto in extremis. Et uide eum late in conſil. 43. uol. 3. de eo qui interrogatus reſpondit quod ſic, qui non poterat articulate loqui, & de cōſtitu. o in extremis, qui poſſ. prædicta, & alia habere. uide Decium in c. ſi pro debilitate de offi. deleg.

d L.A. Articulate. Adde, q Ang. dicit hoc eſſe uerū inter liberos, q. licet ſit remiſſa ſolennitas teſtium, ut in § ex imperfecto, non tñ eſt remiſſa ſolennitas uoluntatis teſtōris, q̄ pōt exprimi ꝑ ſcripturā, uel per loquelā clarā. Alle. l. in fraude. § j. cum ibi no. & d. teſta. mili. in relictis aūt ad pias cās, dicit do. lex. quod magis cōis eſt opi. quod l. non habet locum hæc lex, per gl. in c. cum tibi. per illum tex. ſecundum uotum Innocē. extra, de teſt. quam cōiter ſequuntur Doc. & Bal. in l. 1. C. de ſacroſ. eccl. & Imo. in l. capitatoris. ff. de teſta. milit. dicit, quod Bal. & Ange. hic, & Pau. de Caſt. in l. & in epiſtola. ff. de fideic. tenēt cōtrarium. in alijs itas ſirma concluſio gl. quod ſufficiat teſtōrem reſpondere ad interrogata notarij, ſi articulate loqui poteſt. Quod etiam ſequitur Bal. Ang. Sal. hic, & Fran. Tign. & Io. An. in tit. de teſt. § 1. uer. quid ſi is. Imo. & A. de Bu. in d. c. cum tibi. Ro. in l. 1. § ſi quis. de uer. obl. & in conſi. 308. vbi dicit, quod ſingulariter hæc ſunt limitanda ſecundum Ioan. And. in loco prædicto niſi aliquis de teſtoris uoluntate informatus, uel præ ſemper meditatus, qui illic agendum eſſet, fecerit ſcribi teſtamentum ut ipſe voluerit, quo ſcripto notarius legit inſtitutionem hæredis, & teſtator rñdit, q ſic. Tunc n. talis inſtitutio eſt inualida, quia iſte modus teſtādi, nō eſt inuentus a iure, & ſic ſuperſtitio improba eſt illum inuenire. de tranſla. præl. cap. 1. in ver. & quod nō eſt. Hoc idem tenuit Pau. de Caſt. conſil. 3 · 6. & Bald. conſi. 10. 4. li. & contra op. Alex. quod teſtamentum ratione uoluntatis imperfectæ non ualeat inter libero, nec ad pias cauſas, tenet Abbas, conſi. 105. incip. caſus talis proponitur, ubi alleg. Petr. de Anc. in capi. 1. de teſt. dicens, quod ſi teſtator incæpit pauperes inſtituere, & ſuperueniat tremens, ita quod teſtamentum non potuit perficere, quod nullius momenti eſt teſtamentum, & in ſecūda parte conſiliorum.

e Menoch. Inſtitutione. Gramma. deciſio. 73.

f Parif. Nomina hr̄dum. Vide Alc. conſi. 12. poſt med. & conſ. 73. & conſ. 184. & late conſi. 40. & uide omnino Rom. diſtingu. item conſ. 306. circa ſinūs omnino Pau. multiplicites loquentem conſi. 358. uide etiam Ange. de Aret. in tracta. de teſtamentis, in gl. in uerbo, item relinquo Titio centum meū.

LEX XXX.

1 *Si teſtator incidit ſigna teſtamenti, an teſtamentum tollatur ipſo iure, uel ope exceptionis.*
2 *Teſtamentum remanet ualidum, quando inconſulto ſunt inciſa ſigna ipſius teſtamenti, & quid ſi conſulto, & nu. 3.*
3 *Quando teſtamentum irritum redditur cui hæreditas debeatur.*

Noſtrā prouiſionem. Si ſigna ſūt īciſā teſtōre volēte, rūpit teſtm̄, aliàs
1 remanet ualidū. h. d. Op. nuda † volūtate ñ tollr̄ teſtm̄, vt l. ſancimus. s̄. e. ſed hic dr̄ ꝯtriū, qa īcidēdo ſigna tollr̄ teſtm̄, quare male So. qdā dñt, qd ñ tollr̄ ipſo iure, ſed ope exceptionis, vt hic in prin. gl. Tu dic, qd hic peruenit ad actum facti, ibi peruenit ad actum verbi. An aūt iſto caſu tollat̄ ipſo iure, vel ope exceptionis, dic, vt in d. l. 1. ff. de his quę in teſtō delen. & l. ad teſtm̄. §. ſi
2 ſigna. ff. e. Op. dr̄ hic, q † inciſis ſignis incōſulto, teſtm̄ remanet ualidum. ꝯ. ff. de bo. poſ. ſm tab. l. 1. §. ſemel. & §. ſi ſilinū. So. dt gl. fateor, q l. non p̄t peti bo. poſ. ſm tab. vt in ꝯrio, ſed bn̄ dt adiri hr̄ditas de iure ci. vt hic. Tu dic, aut nomē hr̄dis nō eſt deletū, & tunc pōt adiri hr̄ditas, & peti bo. poſ. de iure p̄torio, vt hic, & l. j. §. ſi l. num. aut nomē hæredis eſt deletum & tunc ſi quidem tabulæ nunquam in iudicio fuerunt productæ idē, qa pōt peti bo. poſ. ſm tab. vt l. j. §. ſemel. ff. de bo. poſ. ſm tab. aliàs p̄t adire
a de iure ci. vt hic, nō tñ p̄t peti ſm tab. vt in ꝯrio. Vlt. a q̄rit gl. qñ
3 teſtm̄ irritat̄ † per inciſionē, cui debeȓ hæreditas. Gl. hic diſtingitur aut teſtator incidit, vt decedat inteſtatus, aut, quia reputauit hr̄des indignos, aut dubitat̄. Primo caſu venit ad venientes ab inteſtato ſecundo ad fiſcum. tertio idem, qa in dubio venit ad fiſcū. ita dicit gl. quā vide. idē vr̄ tenere gl. in l. cācellauerat, de his q̄ in teſtam. delen. quā gl. Dy. reprehēdit, & omnes Doc. illum ſequuntur, quod in dubio, non videatur reputare hr̄des indignos & ſic admittuntur venientes ab inteſtato. Eſt ēt alius caſus, quando teſtator incidit teſtamētum volens decedere cū primo teſtamento, quod dic vt l. qui ea libertis. §. teſtamēto. ff. de bon. poſ. ſecundum tab.

ADDITIO.

a Vltimo. Adde poſt Pau. de Caſt. Bal. & Alex. Oldra. qui voto ſuo ſatisfaciet circa hoc conſi. 164. incip. circa materiam propoſitæ quæſtionis, & aliquid per Bal. conſi. 100. 4. volum. Crau. conſi. 218. Menoch.

LEX XXXI.

1 *Iſta lex habet locum in teſtamento in ſcriptis, & nuncupatiuo.*
2 *Ciuis q eſt teſtator in comitatu, an debeat teſtari coram quinque teſtibus.*
3 *Statutum, quod quilibet Peruſinus poſſit facere teſtamētum coram quinque teſtibus, non comprehendit forenſem.*
4 *Statutū, vel conſuetudo, quod teſtamentum fiat coram minore numero ſeptem teſtium, non valet.*
5 *Lex generalis, quod tollat conſuetudines ſpeciales.*

a **Et ab antiquis.** a Permiſſum eſt ruſticis facere teſtm̄ coram quinq; teſtib. ſi plurium co-
1 piam hr̄e non pñt. h. d. hęc bona lex. † Quęro, vtrū iſta lex hēat locū in teſtō in ſcriptis, & nūcupatiuo? Gl. dicit, q ſic, & ita obſeruat̄ cōiter, licet gl. aliud videat̄ ſentire in l. qui teſtamēto. §.
2 fi. ff. e. Circa hanc leg. † quęro, quidam ciuis fecit teſtm̄ ī comitatu, vtrū poſſit teſtari corā quinque teſt. b Cy. hic vr̄ dicere, q ſic Iac. de Are. diſputauit q̄dā qōnē, in qua determinauit ꝯtriū, qa tex. in l. cōficiunt. § j. de iure codi. Hoc ēt probat̄ ex iſto tex. ſi bene aduertat̄, & hic non ꝯcedit priuilegium loco, ſed ꝑſo-
b nis in loco, hoc eſt, ruſticis in comitatu. b Si. n. non eſſent ruſtici, non haberent priuilegium. Itē ſi eſſent ruſtici, & nō ſtarēt ī comitatu, nō valeret teſtm̄, & vide tex. & iſtū tex. pōdero mul-
3 tūt in l. cūctos populos, d. ſūma Tri. & fi. cath. Et iō ſi ſtatutū † diceret hic, q q̄libet Peruſinus poſſit facere teſtm̄ corā quinq; teſtibus, & faceret hic forenſis teſtm̄ taīr, ñ valeret, qa ſtatutū eū non cōprehēdit. Secus ſi diceret, q quilibet poſſit hic facere teſtamentū coram quinque teſt. b. De quo dic vt in d. l. cunctos
4 populos. Item hęc lex facit pro † ſtatutis, q teſtm̄ corā quinque teſti. vel paucioribus valeat. Nā hic erat ꝯſuetudo, qd̄ nō valeret, niſi approbaretur per hanc legem vt hic vides in tex. Nō p̄t ergo induci per cōſuetudinē, vel legem, quod liceat teſtari corā pauciori num. teſtium, q̄ ſeptem. Iaco. de Are. diſputauit ꝯtriū, & determinauit in l. cunctos populos. & ad hanc l. rn̄det. Dic vt
5 ibi. Itē facit hęc lex, quod lex generalis tollat cōſuetudines ſpeciales locorum. Nam leges præcedentes, q̄ dicebant teſtamēta fieri coram ſeptem teſtibus, tollebant cōſuetudines ruſticorū, niſi per hāc legem eſſent reſtituti. Ad idem l. 3. §. diuus. ff. de ſepul. viola. & dic vt ibi, & de hoc plene in c. 2. de conſt. li. 6.

ADDITIONES.

a Bar. In l. & ab antiquis. Vide pro l. Bar. in conſi. 154. 100. ſecundum cōſuetudinem Venetiarum.

Parif. Et ab antiquis. Aduerte circa hanc legem, quod licet per eam diſpenſetur de numero teſtium, non tamen diſpenſatur circa idoneitatem, ideo fœminæ non admittentur, vide Alexan. conſi. 211. & conſi. 310. Item an in caſu huius legis teſtamentum ſit nuncupatiuum, an in ſcriptis, vide Ang. Are. in trac. de teſta. in gl. in verbo. ſiue teſtamentum nuncupatiuum, & ibi multa alia ponit circa materiam huius legis.

b L.A. In comitatu. Adde ſm Ale. Bal. & Sal. ſequuntur Cy. q. a rō ſi. huius legis videtur fundata inopia teſtium. & per tex. in ver. ad Dei humanitatē quaſi tex. videatur habuiſſe reſpectum ad ius diuinum. ſed rñdetur quod verum eſt quo ad ruſticos, non quo ad alios ſed ſpāle eſt in eis, ergo in contrarium eſt ius cōe. l. 1. in fi. ff. ad mun. Et per hoc dicit Pau. de Caſt. non poſſe procedere, q in ea. mat. dicebat, q teſtm̄ factum in carcerib. tyranni v. teſtib. valebat, & Bal. ſimiliter, quod factum tpe peſtis valebat eo numero teſtiū, q Ang. nō tenet in d. l. cōficiuntur, per illum tex. & dicit ēt Ang. in Auth. de non alie. § quod autem, q peregrini euntes Romā pro indulgentijs, ſi infirmarentur in aliquo hoſpitio, vel aliquo caſtro, & ibi faciant teſtamenta cum duob. teſtib. cum plures ibi non eſſent, valebūt eorū teſtamēta. q. a ſi milites in expeditione degentes pñt teſtari corā duob. teſtib. quanto magis illi, q. ſunt in expeditione ad ſalutē aīæ, & honorē Dei. plus uolun ipſe in auth. omnes peregrini. C. cōia de ſucceſ. ꝑ illū tex. in ver. liberā habeant poteſtatem, qd̄ poſſint teſtari, ſicut milites indiſtincte, non habita cōſideratione an plures haberi potuerint necne. Et cum Ang. tranſit Pau. de Caſt. in l. nutrimentorum C. cōia de ſucceſ. & Ale. hic. Cui adde, qd̄ Bal. cōſ. 133. 4. lib. tenet, q teſtm̄ factum in iure coram quinque teſtib. nō valet. Quid aūt ſi ſit ſtatutū, qd̄ in villa fiat teſtamentum coram quattuor teſtib. & presbytero, & quidā faciat teſtamentum ſecundum ius commune, an valeat, uide Bal. conſi. 401. 4. vol.

De hære.inſtit.& quæ perſonæ heredis inſtitui non poſſunt,&c. *Rubrica.*

LEX PRIMA.

1 *Si deportatus eſt inſtitutus hæres, hæreditas non venit ad fiſcum, ſed ad venientes ab inteſtato.*
2 *Deportatus habetur pro mortuo.*
3 *Bannitus noſtri temporis, quando poſſit hæres inſtitui.*

a QVi deportantur. aDeportati nõ pñt ex teſtamento hæreditatem capere.h.d No quod dixi in ſummario. Op.ꝙ peregrini,& ignoti poſſunt inſtitui, vt ĩ.e l.eiuſ ratione.i. Huius timore dt gl.ꝙ poteſt intelligi duo.mo.vno modo, ꝙ faciat ſimilitudinẽ ꝗdã p ꝯrñ q.d. Deportati nõ pñt inſtitui tanꝗ peregrini,quia inſtitui pñt & ſic dt quod deportati non ęquiparantur peregrinis. Vel alter quod faciat ſimilitudinẽ di recto.& tũc eſt addendum,tãꝗ peregrini, ſ.mala peregrinatione.Op de l.ſi cognatis ff.d reb.du. Gl.ſoluit optime, ibi loqt đ cognatione ciuili,quæ ſublata fuit per emancipationẽ,& ſic ꝑ minimã capitis diminutionẽ:hic loquitur quando interuenit
b media capitis diminutio.ſ.deportatio. Tertio np.bt & vř ꝙ hđi
1 tas nõ veniat ad veniẽtes ab inteſtato,ſed veniat ad fiſcũ, qu a oĩa,quæ auferuntur ab indigno applicãtur fiſco, vt l.hrditas.ĩ. de his qui.vt ind.Gl.vř fateri ꝯrñ,& vide gl.vlti.in fi.oẽs Doct. cõtter reprobant hanc gl.p l.ſi in metallum. ff de his q ꝑ non ſer.& de iu.fi.l. in metallũ Sed gl.vř dicere aliud in condẽnato in metallũ, qui perdit libertatẽ, & ciuitatẽ aliud in deportato,qui perdit ciuitatẽ tñ Certè dñi iſta rñſio nõ eſt bona,nam hereditas de iure ciuili eſt,vt lege obueniẽt.d ver.ſig ſed đportatus perdit ciuitatẽ,& ea que ſunt iuris ciuilis,ergo hrditatem non capit.Et iſtã rõnẽ tãgit gl.ſcda,quã vide. Et hoc ſic inferi. Si hrs deportatus eſt incapax,ergo nõ ꝑt ab eo auferri tãꝗ abĩdigno,qa auferri dř ab eo q cepit, licet nõ hẽat qtũ ad effectũ, l.ex facto.§ ſi.de vul.& pup.& l al ud eſt cauere.ff de ver.ſig.Ergo ea.rõ eſt in deportato,quæ eſt in damnato in metallũ . Prę-
2 terea,† deportatus hr ꝑ mortuo,vt l.1.§ pe.ff.de ꝯtab. & l.ſi necẽ.§ ſi deportatus de bo.li.Sed ſi mortu⁹ ẽ inſtitut⁹, hrditas eẽt ꝑ nõ ſcripta,vt l. .§.2 de cad.tol.ergo eo mõ hic Et hoc vř tenere gl Inſt.de le.§.legati añt, vbi ponit de ; nnatũ iter ñ capaces Cõtra pdicta facit fortiter . ff.de le.1.l.ſi deportati ſeruo,in prin vbi acqrit fiſco,ꝙ ſeruo deportati relinquit . Sol.aliud cũ relinquitur ſeruo deportati,aliud cũ relinquit ipſi deportato. Et ſi tu dicas Capacitas ſerui inſpiciř ex ꝑſona dñi,vt l debitor. §.ſeruo alieno.ff.de le.2.Si ergo deportatus nõ eſt capax. ergo nec ſeruus eius,& ſic no.acquirit fiſco.Sol Dico ꝙ illa regula nõ hẽt locũ ĩ ſeruo eius,q eſt penitus incapax. ot d.l.ſi deporta
c ti.e Sed hẽret locũ in ſeruo eius,q in quibuſdam eſt capax,& ĩ
3 quibuſdã non,vt lege ꝯr.a Vltimo ſolet † quæri qd in exban-
d nito,a vtrũ poſſit hęres inſtitui.Gl.in l.qb mo.ius pat. poteſta. ſol.§.relegati.dic't, quod quando bona auferuntur exbannitis,equiparantur deportans, ideo tanquam deportati inſtitui ñ poſſunt Quidã Doctor,& aduocatus Bonon q vocatus fuit d. Fed.de Scalis diſputauit ꝯriũ,& do.Cy.hic aliquãt tãgit.tamẽ modicum vterq; dixit.Ego diſputaui quãdã quæſtionem quę incipit ſtatuto Lucanæ ciuitatis in qua tractaui materiam exbannitorũ.Et breuiter determino ibi quod exbãniti,q poſſunt
e impune offendi,dñr hoſtes ciuitatis,vt l.amiſſione.§.q dficiũt. de capi dimi.& perdunt ea,quæ ſunt ciuitatis iure. Sicut. n.deportati pdunt ea,ꝗ ſunt ciuitatis Romanæ : Itẽ hoſtes ciuitatis Romanæ pdunt iura oĩa Romanorum: ita hoſtis ciuitatis particularis ꝑdit ea ꝗ ſunt illius ciuitatis,& ea ꝗ ſunt iuris cõis retinet. Ita vi velle Iac.de Are.in l ex facto.§.ex facto. ad Tre.Ex hoc ꝯcluddo,q l ſi teſtm̃ fieret ſm formã ſtatuti ciui.vř ex ſpãli priuilegio ciuit.vt ĩ.ti.j.l.ſi ñ ſpãli qd exbãnitus talis ex tali te
f ſtõ capere ñ poſſet,qa pdit ea,ꝗ ſunt illius ciuitatis. Itẽ dico ſđe heredi.quę deferuntur ab inteſtato,ex forma ſtatuti illi⁹ ciuit. Sed ſi teſtm̃ ẽ validũ de iure cõi, vel hrditas deferaĩ ab ĩteſtato
g đ iure cõi,cũ ipſe retineat eaꝗ ſũt iuris cõis,poſſet capere, ſor
h ſĩ tñ poſſet eõe ſibi auferri,tanꝗ ab indigno: ſed cum capere ñ poſſit,cũ ſibi remaneãt ea , ꝗ ſũt iuris cõis.Mõ hic nõ hñr alia.

ADDITIONES.

a Pari.Qui deportantur Hanc le. petit do Benedictus de Plumbino,Item circa illud,quod hic dř quod deportati ſunt incapaces ſucceſſionis ex teſtamẽto , vide multa quæ habes ad Bar,in l ſi mandauero § ſi curus.ff.mandati Circa deportatos & bannitos quomodo,& in quibus ſunt incapaces. Item an ſint incapaces ſucceſſionis ipſo iure an ſolum in effectu,vide Are.in l.ſi ſeruus de acq hær.
b Paul.Tertio opp.Circa hanc materiam vide omno Bar conſi 116 Item circa illud qđ dř qñ relinquitur incapaci,non venit ad fiſcũ,ſed ad venientes ab inteſtato, procedit vbi palã relinquitur Secus ſi tacite,ſecundum Bar in l.1 C de delator, ſi 10.Et ibi et an ſpurius dicatur indignus vel incapax,& quod aliqđ relictũ nõ incapaci palam applicatur fiſco. Item quod de relicto mendicãtib. qui ſunt incapaces,cui applicet,vide d.Ant.cõſ.3 ſ.inc. leio Chriſti , &c vt ſup. ſolicitates eſt cõſultũ poſt prin,Item adde,ꝙ ſi ſtatutum inhabilitaret ad ſuccedendũ aliquẽ ipſo iure,quia fiſcus non põt tũc auferre ea ꝗ ab indigno , iuxta hic notata,tale ſtatutum veniet ſtrictiſſime intelligendum, cum per ipſum excludatur fiſcus, licet admittantur venientes ab inteſt ideo ſi ſta quæratur de homicida,non comprehenderet ſtat parricida.vide Io.de An conſ 63
c Barb.deportati Vide Bal poſt Gul de Cu in l ſi quis.ff.de his qui ſunt ſui,vel alie. iur.vbi limitant iſtam legem
d I.A.Exbannito Ape conſ 75 1 vol per Bal conſ.24 2.vol.& per Pau.de Caſ conſi.31 & ibi an bona,quæ obuenit exbannito poſt publicationem bonorum,ſint fiſci,vel ſua,& quid de legitima
e Menoch Hoſtes Gozad conſ.96.nu.1.Rip.l.ex facto,nu.14.Ad Treb. Cur Sen d. cõſ.60 co.2.in ſi & col 13 late & pulchre declat Ruy.cõl.49 n.4.li 4.Bol 91.70.
f Idem dico Adde tu Ang in l Gallus § ille caſus.ff de li & poſth tenentem,ꝙ bãnitus põt ſuccedere ab inteſtato de iure cõi & idẽ Bart. in l.amiſſione ff.de cap. dimi.vbi vide per eum,& per Bal in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.& in l.ſi quis.ff. de his qui ſunt ſui,vel alie.iur.vide Bal.in l.ſi C.ſi pen. ap. mors interue. & hic, & Sal.poſt eum.& Iman.in l ex facto.ff ad Trebel.
g Menoch.Retineat ea.Curt Se conſi.60.col.3.in ſi.& col.4.
h Iom Sed cum.Illam opi ſecutus eſt idem Bar in l.1.ff ſol.mat.

LEX II.

1 *Spurius quomodo inſtitui poſſit.*

a b Pater tuus. aAppellatio reſidui hꝑt ad totum referri.h.d. Vide gl. ex eo,qđ exẽplificauit de nato ex ne
1 fario coitu. No.† ex hac l. formam teſtandi qñ quis vellet inſti-
c tuere ſpurium ſuũ,& eẽt certus,ꝙ non deueniat ad fiſcũ,qđ ſibi
d ſubſtituat aliquẽ ꝑ ea ꝑte,ꝗ capere ñ poſſet , & hoc feci iã fieri ĩ quodã,q hřbat ſpuriũ ſuũ ltimatũ ꝑ quẽdã Comitẽ,q dicebat ſe hře priuilegiũ: tñ qa legitimatio poſſet reuocari in dubio, cõſului,quod cum inſt.tueret,& ſubſtitueret ſm formam huius l.

ADDITIONES.

a Pom.Pr tuus Circa intellectũ huius regulæ,& an procedat, qñ procederet diſpoſitio certæ partis,poſtea ſequeretur in reſiduo , & an tunc poſſit comprehendere totum, & quid ſi non procederet ex toto diſpoſitio certa , ſed quaſſima,vide omnino Cor.conſi 134 inci.Ant in 2.dubio per totum.vbi etiam quid ſi diſpoſitio præcedens de certa portione non conſequeretur effectum , & unde deuet reſiduo, Alex in l item prohibemus.ſe.l ſi ff de bar inſti. in apoſt.& Cor. in d.conſi.Inquirit de verbo, ſuperfluo.vide Late lat.hic
b Reſidui Adde quo.l.ſoluit Ale.in l Item quod Seruus.ff eod
c Spurium.Adde de modo inſtituendi ſpuriũ,unde Bal.conſi 13.1.uol.& Ro cõſ.106.
d Menoch Fiſcum Ruy.conſi.23.nu.1.2.lib 2.

LEX III.

1 *Subſtitutionis vulgaris effectus porrigitur ad duos caſus,ſcilicet ſi hæres non erit,vel eſſe non poterit.*
2 *Verba ſubſtitutionis pupillaris ſi hæres non erit,quomodo intelligantur.*
3 *Filio repudiante hæreditatem,pater adit & præfertur ſubſtituto.*
4 *Hæres,cui fuit tranſmiſſum ius deliberandi per inſtitutum,qui nõ adiuit, præfertur ſubſtituto.*
5 *Hæreditas delata ſeruo,non quæritur domino,niſi per ſeruum adeatur.*
6 *Hæreditas delata monacho,quæritur monaſterio ſine facto monachi.*
7 *Caſus,in quo admittitur concurſus inſtituti,& ſubſtituti.*
8 *Subſtitutus repellitur etiam quando ſeruus concte adiuit.*
9 *Si liber eſt inſtitutus tanquam ſeruus,ſibi acquiritur hæreditas.*
10 *Si filiusfa.eſt inſtitutus credens eum liberum,vel monachus credens eum non monachum,cui acquiritur hæreditas.*

Cum proponas. Iſta ẽ fortis lex.Bř dt,Si teſtãtor inſtituit ſeruũ eõem,credẽs eum liberũ.& ei vulgariter ſubſtituit,ex teſtãtoris voluntate dñs admitti
a tur,vel aliter repelliĩ.h d No ex hac l a† ꝙ effect⁹ ſubſtõnis vul-
1 garis porrigit i duos cas⁹.ſ ſi hrs ñ erit, vř hrs eẽ ñ poterit,vt l tex. Et ex hoc qđ dt.ñ poterit,appareť qđ quocũq; mõ veniat illa ĩpotẽtia,loc⁹ ẽ ſubſtituto.ſiue ñ poſſit ꝑ icapacitatẽ hrdis,vt ſ.l ꝑx. ſiue p errorẽ dtoñ ch.vt hic, ſiue quocũq; mõ ſubſtitut⁹ admit
2 tet.Itẽ no q † verba ſubſtõnis vulgaris,ſi hrs ñ erit ꝑlata teſtõre ñ ertãie ĩtelligũt,ſi hrs ñ erit,vel aliũ hrdẽ ñ fecerit,vt hic,& l.ſi p r.ff.e.& Inſt đ vul.ſubſt.§.ſi Ex hoc ergo ĩfero ad qõnes mul-
3 tas quotidianas I mã vulgaris ſubſtõnis. Prio,†cũ đ iur hodier-
b no filio repudiãte,bꝑt př adire, vel.cũ ñ ſolũ.§.1.ĩ.đ bo q li.verũ ꝑterat př vt ſubſtitut⁹,ſi fili⁹ habuit ſubſtitutũ.Gl.tãgit ibi.Ego dico prẽ ꝑferẽdũ ꝑ rãm ꝑdictã,ẽa li fili⁹ ñ ſit hrs , facit tñ aliũ
4 hrdẽ,ergo ceſſat ſubſtõ vulgaris. Ea † rõne dico, ꝙ l: iſtitut⁹ nõ adiret,& deceſſerit, ſi tñ trãſmiſiſſet i⁹ đliberãdi ad hrdẽ ſuũ, qđ hrs adiẽs ex virtute illi⁹ iuris deliberãdi,ꝑferř ſubſtituto L.3.n. hrs iſtitut⁹ ñ fuerit,tñ facit hrdẽ aliũ miniſterio ſuo trãſmitten
5 do i⁹ deliberãdi,ergo ceſſat ſubſtõ vulgaris. No.tertio,† ꝙ ſi hrditas delata ſeruo.nõ poteſt q̃ri,dño,niſi p ſeruũ adeat. Vř ter.
6 ibi,potuit.n.&c Vide gl ſup hoc verbo.† Quid ĩ monacho,cui đferř hrditas,an poſſit q̃ri monaſterio ſine facto monachi. Illa ꝗ ſpẽdet ex hoc,vtrũ ꝑtãtẽ Abbatis ĩ monaſteriũ eqparem⁹ pñã ti dñicæ,vř ꝑtãti ꝑriæ Nã př ꝑt adire filio nolẽte,vt d.l cũ ñ ſolũ §.1.ſed ñ dñs nolẽte ſeruo vt hic Quid dicem⁹? Dixi ĩ l.1.đ vul. & pu.ſubſt.vbi tractaui mãm vulgaris ſubſtitutiõis. Et finaliter quãtũ ẽ in ꝑpoſito,dico qđ æqparaĩ ꝑriæ poteſtati non dñicæ. In hrditatib.n.monachus non hř vt ſeruus , ſed vt liber hõ, qđ apparet,

ADDITIONES.

c Po No.ex hac l.Adde intellectũ nouũ ad iſtũ tex vt p Bolo ĩ ſua theorica vol.s.
b I.A.Filio repudiante.Adde vtrum filio repudiante vel monacho , admittat pater vel monaſterium,an ſubſtitutus,vltra h oc in l.ſ.Ang.conſ 132.& conſ. 90.Bal. conſ.309 2.vol.Et qđ monachus retineat iura ſuitatis,volunt Pet. de Anch.cõſ. 400.vbi dicit quod ſit iniuria monacho non renouando ſibi emphy ſeruant
c Pom.No tertio quod ſi.Vide Bar.in l qui liberos,§ hæc verba.ff. de vulg.qui inducit illum §.contra verum,quod dicunt Ia de Are.& Pa hic.

apparet, qa capit vt ſu⁹, & vt agnatus, & ꝓpinquus, vt l. Deo no-
bis ſ. de epi & cle. quia iura legitimè nõ cadũt in ſeruum Cætera dic
pleni⁹, vt dixi i l. 1. de vul. pu. Hoc expedito veni ad appara.
noſtrũ. Opp & vr, ꝙ teſtamentum it ad non valeat, vt l. neq;. §.
ſi ſeruũ de mil. teſt. Sol. ibi erat ſeruus proprius, nec cõis: vel ali-
ter. nec h.c, nec ibi valet teſtamentu quo ad inſtõnẽ ſerui Op.
ſedo In ſt.e. in prin. & ſ. ti l. pe Sol. ibi teſtõr ſciebat ipſum eẽ
ſeruũ vñ tn ſibi vendo eſt, vt ſibi relinqueret libertatẽ, hic vero er
rabat Vlterius opp. de l. ſeruus al enus & l ſi ſeruũ alienũ. ff. eo.
Sol. diſtingue plenè, vt no. ff e ti l. ſed & in ꝯdõne. §. ſi ſeruũ. Vl
7 terius. opp. † Inſti. de vul. ſubſt. §. ſi. So. gl. ꝓprimè hic Impator po
nit duos caſus certos, qñ de volũtate ꝯſtat In dubio loqt lex ꝯ-
ria, qa hrẽditas diuidit inter dñm, & ſubſtituũ, & ſic erit caſus
mirabilis, in quo admittet ꝯcurſus inſtitui, & ſubſtitui, vt ibi,
& l. ſi pater. cũ l. ſeq ff. eo. Vlterius opp. de l ſi. in prin. de vulg. &
8 pu. So. ib. inſtituit ſeruũ cõem duorũ ſcienter. Quęrit gl. † qđ ſi
a ſeruus coactus admit tan ſubſtitutus repellat. & determinat qđ
9 ſic, & bñ, vt l. 1. §. 1. ff. ſi ꝗs omiſ. cau teſt. † Quęrit gl. Inſt. de vul &
pup. ſubſt in ſi. qđ ceonuenio, ſi inſtituit eũ tanq ſeruũ, th in ve
ritate erat liber. Gl. dicit ibi, quod acquirit ſibi libero, & verũ di
cit, quod dicat Iac. de Are nam cũ hrẽditas quæratur ſibi, ſi eſſet
manumiſſus ante aditionẽ, vt l ſi pr. ff eo. ergo multo magis ꝗ-
10 rit ſibi exiſtenti libero. † Quæro, quid in filio, ſi aliquis inſtituit
filium ſfam. credens cũ liberum hominem, vel aliquis inſtituit
monachũ, credens eum non eſſe religioſum vel monachum.
Doc. tangunt hic, & non allegant gl. quæ tangit eam vt hic pa-
tet per Cy. iſtam q tangit glo. in l. ſi quis filiusf. in prin. ff de ac-
quir. hęr. Dic vt ibi per gl. & ibi plene dixi.

ADDITIO.

a Parif Coactus adiuit An ſicut ſeruus poteſt cogi, ita etiã filiusfamilias, vide Aret. in l ſi quis mihi bona. §. iuſſum ff. de acq. hær.

LEX IIII.

1 *Quod aufert ab indigno abſque eius delicto non applicatur filio, & n. 3.*
2 *Falſa demonſtratio quando vitiet diſpoſitionem.*

a **Si pater.** a Hæc l. & l. nec apud, breuiter dñt. Si inſtituitur coniunctus ille, qui nõ eſt à teſtõre errãte inſti-
1 tutus, non capiet cũ effectu h.d. Vel aliter. Quod † aufertur ab indigno abſq; delicto, nõ applicat fiſco. h.d. Dñi, l. ſi pater. & l.
nec apud in hoc differũt, qa in l. ſi pr. teſtator errau t errore facti, in l. nec apud, errau t errore iuris Itẽ l ſi pater, loquitur de
agnatione naturali. lex, nec apud, loqẽ de agnatione ciuili. Itẽ
lex, ſi pater, loquit qñ erratur de deſcẽdentib. lex, nec apud, qñ
2 errat in tranſuerſalib. Op. † falſa demonſtratio non vitiat diſpo
ſitionẽ, vt l demonſtratio. in prin. ff de cond. & dem. Sol. Fallit
in demonſtratione, quæ ꝯtinet cõiunctionem, vel charitatem
ſanguin s, ĩ qua dẽt diſtingui, aut teſtator errauit, aut ſciuit, aut
dubitauit, vt dixi in l nec ꝑ teſtio, ſ. tit. j. & idem l cognatione legali, vt ita c l nec apud & no in l. nemo §. 1. ff e Vlterius ꝗrit, qđ
hic. in l ſi pater quod ſibi aufert hæreditas, quæro cui applicet?
Dicunt qui iã fiſco, per regulam generalem poſitam in l Papi.
§. meminiſſe. ff de inoff teſt. & in l. 1. C. de iu. fiſ. Cõtrariũ eſt ve-
b ritas. vt l. nec apud nõ ob regula ꝯtraria, quia quę ab indigno
auferunt applicant fiſco, verũ eſt, ſi eſt indignus culpa ſua, ſed
hic frater nõ erat indignus ſua culpa, ſed teſtatoris errore, ideo
venit ad venientes ab inteſtato, ꝙ no. & tene menti perpetuo.

ADDITIONES

a Parif Si pater Et idem eſſet, ſi quis inſtituerit aliquem, vt filiũ adoptiuum, & legitimatum, & re vera eſſet adoptatus, & legitimatus, ſed nuliter, quia non valet inſtitutio, etiam ſi ſit Do... qui crediderit legitimationem valere: error iuris ductus, vt ſe no. per Iaſ. in l eam etiam, C. de fideic. & de filio ſpurio inſtituto tanquã filio, vel vt erronea, ſi natus fuit ex cõiungata habitante cum marito, propter quod præſumitur filius mariti ... no. in l. filius. §. defuncto. C. de cond. Barb. conſ. 58 de quo habes ad dat.
b Menoch. Veritas. Dec. conſ. 318 nu 4.

LEX V.

1 *Quod iuris eſt de aliquo, idem eſt de eius principio.*
2 *Emptio facta vno nummo, quando valeat.*

Non ideo minus. Appellatio affinitatis facta a teſtatore ſciente inſtitutionẽ, nõ
1 vitiat. h.d. Vel aliter. Quod iuris † eſt de aliquo, idẽ de eius prin.
2 h.d. Facit ad q. † Emo aliqđ vno nũmo, an ſit emptio? vr ꝙ non,
quia in emptione requirit pecunia numerata: ſed in emptione
vnius nũmi, nõ eſt pecunia numerata, ergo &c Facit hic, ꝙ ſit
emptio, qa vnũ eſt principiũ numeri, ergo idẽ inducat de eo,
ſicut de numero. De quo dic vt l. ſi quis ante, de acq. poſſ.

LEX VI.

Si compenſandi. Inſtitutio facta animo compenſandi, excludit inſtitutum a petitione debiti.

LEX VII.

Nec apud. De hac dic vt ſupra eod. l. ſi pater, & ibi legi eam.

LEX VIII.

a **Collegium.** a Collegium non approbatum, nõ poteſt inſtitui. h.d. Quęrit gl. quæ dicantur collegia approbata. Breuiter regula eſt, ꝙ nullũ collegiũ ẽ approbatum, niſi reperiatur approbatum quod dic vt l. j. circa prin. ꝙ cuiuſq; vni. no Ego pleniſſimè dixi in l. ti ff de colleg. illic.

ADDITIO.

a Parif. Collegium Quid de fraternitatibus ſiue ſcruinatibus vide Pau conſ. 181.

a **Extraneum.** Hæc lex het duas lec ꝯtrarias a fin vnã lec. h d. Inſtõ facta ſub die incerto valet, & dies expectatur euentus. h. d illi, qui hẽt ĩ lra. qs &c. Op de l hrẽditas ex die ff e Sol. Dicit gl. quod hęc cõcordat cum illa, quia vitium tẽporis remouetur. Alij vt Azo. dicunt, ꝙ hęc l. ꝯtraria loquitur de die certa. hic de die incerta, arg l ſi. ff de cõdi inſt.
& l. ſi ita. § ſi de h. & poſth ff. e. l in tẽpus. Et hoc vr tenere Dy. ĩ
b c. actu legiti. de re. iu. li. 6. Tu ꝯcor vtraq; lec Aut qs inſtituitur
c cũ ipſe inſtitutus morietur, & tũc inſtõ hr pro pura, quia certum eſt diem iſtum venturum viuo inſtituto. quoniam ipſe viuens morietur Aut quis iſtituit cum morietur quidã extraneus, & tũc quia poſſibile eſſet illum extraneum decedere poſt mortẽ hrẽdis inſtituti, nõ expectat euentus diei qa poſſibile eẽt hanc hrẽditatem inſtituto nõ deferri. Et ita loqui alia opi & huic bene adaptat litera, cũ quis. vt quidam hẽt Op. de nouatio l. ſi pupillus §. qui ſub ꝯdõne. vbi ꝯdñ neceſſaria hr pro pura. ſed neceſſe eſt aliquẽ mori, ergo. &c Hui⁹ timore Pet & Cy. hic referũt, & dicũt eẽ diſtinguẽdũ an alias inſtituerit ſub ꝯdõne ſi morietur vel cũ morietur, & primo caſu habeat pro pura, ſecũdo nõ. Iſta diſtinctio inter, ſi, & cũ eſt falſiſſima, & cõtra caſu l quib diebus. § quidam Titio ff. de condi & dem l. quodcũq;. §. fi. d ver. ob. Dic ergo, ꝙ l. ꝯtraria loquitur in ꝯtctib. hic ĩ vlt. volũ Ro appaiet Inſti de ver. ob. §. ex ꝯdõnali. & quod no. ſ. de ꝯd. iter. l. ſi vaor. de re iu l. q legata. Op ff de cond. & dem. l. his mens, & quãdo di. le. ced. l. ſi cũ hæres. Sol aliud in legatis, aliud in hęreditate. Nam legatum recipit diem, quem non recipit hęreditas.

ADDITIONES.

c Menoch Contrarietas. Latiſſimè de hia diſſerui in conſ. 173 lib. 3.
c Menoch. Inſtituitur Rui conſ. 17 nu 17. 18 lib. 2.
c l. A Cum morietur. Adde, quod ſi teſtator dixit, inſtituo mihi Titium vſque ad ... an cum hoc quod poſſit eſſe hæres vlterius, an valeat inſtitutio. Bal. & Sal concludunt quod valeat inſtitutio, & prohibitio vitiatur, ut l ſi quis ita hæres inſtitutus fuerit, excepto fundo. ff. de hær. inſt. ... per hæc reprehenduntur illos qui tenuit contrarium, ff eo. in d l. hæreditas. Et tranſit Pau. de Caſt in l. 3. ſup. ſe teſtam. mil. de quo per eum etiam conſ. 202. vbi conſuluit de eo, qui ... ta ſua tantum inſtituit, nullo alio hærede inſtituto.

LEX X.

Neque per ſe. Qui nõ pt per ſe ſuccedere, neque p ſeruum eius. h.d. Vel aliter, & magis generaliter. Qui nõ poteſt per ſe, neque per alium h.d. Materiã huius l. dic, vt dixi in l. Labeo. §. 1. ff. de ſuc. & per Dyn. in c. ꝙ alicui non licet. de reg. iu l. 6.

LEX XI.

Extraneum. Incognitus poteſt inſtitui h d.

LEX XII.

Hæreditatis. Vrbs Romana, & aliæ ciuitates poſſunt capere relictum in vniuerſali, & particulari h.d. No ꝙ hęc dictio, peruenire, refertur ſiue ꝑueniat iure directo. ſiue iure fide commiſſi, ſiue titulo fidei commiſſi vniuerſalis, vel ſingularis. Quod facit ad ea, quæ dicam in l. ꝑetibus. infra de impu. & alijs ſubſtitu.

LEX XIII.

1 *Inſtitutus in re certa habetur loco legatarij, quando alius reperitur vniuerſaliter vel in quota inſtitutus.*
2 *Inſtitutus in re certa nullo dato cohærede, non eſt hæres, neque legatarius, ſed tertia ſpecies.*

a **Quoties.** a Inſtitut⁹ ĩ re certa hẽtur loco legatarij. quo ad hoc vt onerib. hrẽditatis ñ teneat, & actionibus
b hrẽditarijs b vti non poſſit. h.d. hęc no. lca. Opp. de l. 1. §. ſi ex fundo.

ADDITIONES

a Pom. Quoties. Iſtam legem allegat Mar. notabili ſuo quarto, inci. no. quod ſi teſtator, in ver. ſecus forte eſſet.
b Parif Quoties. Vide pro intelligentia omnino Com. conſ. 109. inci teſtator inſtituit. vbi vult, quod ſi teſtator inſtituiſſet aliquem in dimidia bonorum immobilium. Item in bonis mobilib & actionibus, ꝙ per hoc iſte ſecundus non erit vniuerſalis hæres, ſed ambo. habebit enim iſte ſecundus iure prælegati mobilia, & actiones. Item circa iſtam materiam vide pulchrum caſum p Ro ſing. 111 vbi allegat tex. in l pater. § ſi. ff. de leg 3 Vide Ro. in conſ. 179 Item no. ꝙ reſpũ honorũ extrinſecorum quæ non ſunt in corpore hæreditatis, verbum, hæres, verificatur in hærede in re certa, ſecundum Bald. in c 1. ad ſi. princi de ſuc. feud. Item quid ſi teſtator legat centum hæredib Titij, an ad iſtud legatũ veniant hæredes inſtituti in re certa, vide Bald. in l. liberti C. de ope. lib. Alexan. in l. quædam. §. nihil. ff. de eden Item no. ꝙ quantum ad detrahendum duas quartas non habetur loco hæredis, & ſic ſolum detraheret legitimam ſecundum Bal ſingulariter in l. filiũ quem habentem. C fam. erc. Item an habeat beneficium iuris accreſcendi, vide Barb. latè in c. Ray. de teſt
b Pom. Et actionibus hæreditarijs. Vide ad hæc Roma. conſ 80. & vide Alex. cõſ. 82. volum. 1 vbi ponit, an appellatione hæreditatis intelligatur de utili & Ang. conſ 64. in fine, vbi ponit, in quo habeatur loco hæredis. tollitur inſtitutio. & Bal. conſ. 213. alias 53. vbi ponit quid in filio exhæredato, cui pater poſtea aliquid relinquit iure inſtõnis. in 2. par vide etiã Bar. conſ. 10. vol. 3. vbi ponit an talis patiatur Falc.

do.ff e. Veritas eſt, quod inſtitut⁹ I re certa hr̄ loco legatarii, qn̄
alius reperitur vniuerſaliter, vel in quota inſtitutus vt hic: ſecus
ſi nullus alius inſtitutus ſit, qa tunc ex re certa inſtitutus hēbit
totā hęreditatē, vt l. ꝯria. Item opp ꝯ de inoff. teſt. auth. nouiſſi-
ma, & ꝙ ibi no. vbi filio debet relinqui certa res iure inſtōnis.
nec hr̄ loco legatarii, aliás teſtm̄ eſt nullum. Gl. hic ſignat ꝯriū,
a & non ſoluit, quam vide in l ſi quis priore. ff ad Tre. & dt, ꝙ
ibi eſt ſpeciale odio qrelę. Quidā alij Doc. vt Iac. de Ra dn̄t
econuerſo ad glo quod inſtitutus in re certa, hr̄ loco hr̄dis in
omnibus in d. auth. nouiſſima prӕterquā quo ad onera, & iu-
ra hr̄ditaria, vt hic. Certè domini, licet Cyn hic dicat, quod hęc
fuit opinio dictorum Doc tn̄ iſtam opi. recitat gl. in l ex facto.
la grande ff. e. quę op. eſt omnino falſa. vt ſtatim dicam. Añquā
reprobem, oportet nos videre effectum iſtarum opin. Si vero
eſt opi. gl. ꝙ hr̄ loco legatarij quo ad omnia pręterq̄ quo ad q̄-
relā, ſeqt̄ hic, qd inſtō ex re certa, tranſeat ad hęredes ſine agni
tione, ſicut legatum. Item patitur Falcidiā, ſicut legatarius lrē
non habebit remedia l. fi. j. de edi. diui Adr. tol. Item agnitione
iſtius inſtituti ex re certa non confirmaret teſtm̄, qa in oībus
hr̄ loco legatarij, pterq̄ quo ad q̄relam. Si eſt vera opi. aliorum
ſequeretur, quod inſtitutio ex re certa non tranſmitteret ad hę-
redes hęreditate non agnita. Item non patietur Falcidiā, &
habebit locum regula l. fi. j. de edi. diui. Adr. tol. & agnitione ꝯ-
firmaretur teſtm̄, vt l. teſtamento liber, ff. de manu teſt. & ſic va-
lerēt omnia legata, & validaret ſubſtitutionē pupillarē, & opa-
b retur multos alios effectus. Ego inuenio, ꝙ īſtitut⁹ ex re certa
patitur Falcidiam, vt l. quoties. famil erc. & l. ex facto §. vn̄ ſcio.
verſi. & ſi forte. ff. eo. ergo, non eſt verum dicere, ꝙ habeatur
loco hęredis in omnib. pterq̄ ad ea. q̄ hic dn̄r. Item ego reperio,
quod hęrede repudiāte accreſcit hęreditas inſtituto in re cer-
ta, vt j. 1. §. ſi ex fundo. ff e. ergo nō eſt verū, quod dic gl. ꝙ hr̄
loco legatarij quó ad omnia, pterq̄ quoad reſtitutionē, qa ha-
c bet ius accreſcendi vt hęres Mart. Sil. dicebat aliter: Aut loqui-
mur in filio, & tunc inſtitutus in re certa hr̄ loco hęredis, vt in
ꝯtrario, qd apparet, qa ſuccedit loco legitimę q̄ eſt tertia eius,
quod qs habiturus eſſet. Aut in extraneo, habet loco legatarii,
vt hic Sed parcat mihi dominus Marti. ipſe nō bene dixit. Le-
gitima dr̄ tertia eius quod qs habiturus eſſet ab inteſtato, dedu
cto ӕre alieno, vt l. Papinianus, §. quarta de inof. teſt. ergo appa
ret, ꝙ iſta litima non eſt hr̄ditas, qa nō ꝯtinet debita, & credita.
Sicut dicimus in eo, cui legatur certa pars bonorū, vt l. nō am-
plius. §. fi. de leg. 1. & l ſi qs ſeruū. §. fi ff. de le. 2. Ergo nō eſt rō,
qa loco legitimę ſuccedit, hr̄ loco hr̄dis. Quid ergo eſt? Dico
d ſic, & credo dicere veritatē, quia hęres † inſtitutus ex re certa,
a non eſt hr̄s vniuerſalis, nec legatarius, ſed eſt tertia ſpecies. I hr̄s
ſingularis inſtitutus ex certa re, vt probatur in l. ex facto ff e &
l. ſi alterius. ff e. ti. Tunc q̄ritur, quę eſt natura iſtius hr̄dis ſingu
gularis? Reſp. iſta inſtitutio ex re certa. partim hēt de na inſti
tutionis vniuerſalis, & partim de natura legati: & illud, qd hēt
de natura vniuerſalis inſtitutionis nunq̄ reſpicit ipſā rē, ſeu q̄-
titatē in qua inſtō eſt facta ſed extrinſecus: hēt ff. ius accreſcē-
di cū īſtituto vniuerſali. Itē excludit q̄relā, licet quo ad ipſas res
ſemper eſt legatarius. Hoc vult iſta l. q̄ dicit, ꝙ loco legatario-
rū ſunt Hoc probatur in d. l. ſi alterius. & l. ex facto. ff. e. vbi res
relictas habuit prout relictę ſunt tāq̄ eſſent primo legatę. Aliā
hr̄ditatem partiuntur ęqualiter rerum valore non inſpecto? Et
hoc ſtatim ſequitur, ꝙ patiatur Falcidiam in reb. vt ſ. probatū
eſt. Item tranſmittit ad heredes illas res, quia in eis ſapit nām le
gati ſingularis nō autem trāſmittit ſine agnitione in eo illud
e ius accreſcendi, in quo ſapit nām inſtōnis vniuerſal. ſ. c. itenr ꝯ-
firmantur tabulӕ pupillares. Et ex hoc ſeqtur, quod confirma-
tur teſtamentum hac agnitione. quia non poteſt teſtamentū
deficere quin. cęteris repudiantibus ſibi accreſcat.

ADDITIONES.

a Pariſ. Si quis priore. Vide Barb. aliquid dicentem conſi. 2 in 1. par.
b Menoch certa. Soc. Iu. conſi. 134 nu 7 lib. j.
c Barb. Quia habet Et de prohibito plus petere, an poſſit habere ius accreſcendi, vi
de Bar. in conſi. incī. Nellus Falopi. in fi.
d Pom Quid ergo, dico ſic, & vide aliqd ad hӕc p Pau. de Caſ. conſi. 1. & Ro. cōſi.
81. & conſi 179 Et an appellatione hr̄dis, vel ſucceſſoris veniant hr̄des particu-
lares Vide Ale. conſi. 192. vol 2. & vide et Ale. conſi 54 vol 3. vbi ponit, an ap-
pellatione hr̄dis confirmetur teſtm̄, & an mortuo ipſo. ſi poſtea cohis vniuerſa-
lis ſibi datus moriatur, & an aliquid modo ſit excluſus ab hӕre. an tranſmittat
ad hӕredes ſuos ius ſibi cōpetens in parte cohӕredis vniuerſalis, & ſic ius acc.
e I A Inſtitutionis vniuerſalis. Adde, ꝙ hanc opi. tenent hic Odo. Cyn. Gul de Cu.
Fran Frangi. Ang. Sal. Pau de Caſ. Bar. & Bal. in d. l. ex facto. & Ang. & Imo in d.
§. ſi ex fundo. qa parua ſunt cohӕredē a prin. nō fuiſſe inſtitutū, vel inſti. & re-
pu. liare l 2. §. ſed ſi ſunt ſui ff. ad Ter. & in terris conſuluit Ro. conſi. 41. Quid aūt
ſi teſtator inſtituit Titium in fundo, iuſſitque illum plus petere non poſſe, nec
hr̄. nullo alio inſtituto, an poſſit prohibere ius accreſcēdi, & talis prohibitio fa-
ciat deficere teſtm̄. & ſuccedant venientes ab inteſtato. Bar in l quoties. §. ſi duo.
ff e. tenuit, qd ſic. Cōtrariū tenet Dy. in l ſi q̄s ita hr̄s iſtituat excepto fundo ff e.
& ibi Bal & Sal. Ro in l. ſup qd nō pe pat. & per Bal. io rep. l in ſuis de lib &
poſth. Ang io l. ſi q̄s priore. ff ad Tre. p Ang. & Pau de Caſt in l. ſi poſth in prin.
ff. de lib. & poſt per Bar. conſi. 44. Bal. conſi. 84 Bal. v. lib. vbi pulchre vide.

LEX XIIII.

1 *Error in nomine proprio loquentis vitiat.*
2 *Hӕres hęredis, teſtatoris eſt hӕredes.*
3 *Libellus procedit, licet quis dicat ſe hӕredem patris inſolidum, & ſit pro parte hӕres patris, & pro parte hęres fratrum ſuorum.*
4 *Subſtio vulgaris facta verbis affirmatiuis, & vulgariter dubia, & valet.*
5 *Subſtitutio pupillaris facta extraneo continet vulgarem.*

a Cum in libris. a Si teſtator aliquem eſſe hr̄dē tertiӕ ꝑ-
ſonӕ diſpoſuit, valet, ſi teſtōr illius ter
1 tij hr̄s fuerit, vel tertiū hr̄dem inſti. h d. No. primo determina-
b tionē oīum legum dicentium, qđ † error, in proprio nomine b
non vitiat, vt l. ſi in nomine ꝯ. ti. t & l ſi quis in fundi vocabulo.
ff. de legat. 1. qa intelligitur de errore in noīe proprio. ſ. alterius.
2 non in ſuo loquente Secundo no. illam regulam † qui hӕredis
c eſt hӕres, teſtatoris eſt hӕres, ꝙ facit ad q̄onem, quod ſi aliquis
3 eſt hӕres † patris ſui pro parte, & pro parte, ex perſona fratrum
d ſuorum poſtea mortuorum rectè dicit in libello d ſe patris ſui
e hӕredem inſolidum ſimpliciter, quia qui heredis e eſt hӕres, te
ſtatoris ē hӕres. Facit ad hoc. ff de vul. & pup. l antepe. & quod
f no. ff. de pet. hӕ. l. 2. & 1. No tertio f hic caſum, in quo † vulgaris
4 fit verbis affirmatiuis, vt Sempronius Polij hӕres eſto, & iſtā
ſubſtitutionem glo. appellat vulgarē dubiā, vt ff. de vul. & pup.
5 l. verbis ciuilib. in fi. † No. quarto, quod ſubſtitutio pupillaris fa
cta extraneo, continet vulgarem. Caſus eſt hic. nam hӕc verba
Sempronius Plotij hӕres eſto, in pupillarem ſubſtitutionem ſo
nant, per quam ſuccedit ipſi pupillo inſtituto directo nō ip-
ſi defuncto, vt Inſti. de pupil. ſubſtitu. g In princ. tamen hӕc fa-
g cta extraneo reſoluitur in vulgarem, licet quidam dicant con
trarium per §. extraneo Inſti. de pup. ſubſti. ſed de hac lege nō
faciunt mentionem, vbi eſt caſus. Vltimo no. quód quis hӕre-
dem extraneum facere non poteſt.

ADDITIONES.

a And Barb. Cū in libris. Tu vide Bar. in conſ. incip. nullus quod eſt 14. ordine meo,
& pupillarem expreſſa facta extraneo continet tacitam vulgarem. ad hoc allega-
uit iſtum tex. Gul. in l. precibus C. de impub.
Pom. Cū liberis. Iſtam l ſi ponderat pro una notab. dec. Alber & do Iaſ. in l. 1. iij
ver. adde pro ampliatione quam fecit in 2. dec ff. de vulg. & pup
Pari. Cum in liberis Circa regulam huius l. quod error nominis teſtatoris, an fi-
lij ſui vitiet teſtamentum, vide Ro conſi. 79. in prin.
b Error in proprio nomine. Adde plenè per Com. conſulentem in facto ſuper ma-
teria huius legis, conſi 179
c Pari Ad quӕſtionē Vide in ſimili Cōm. conſ. 25 inc. viſo cōpromiſſo in princ. vi
de duas quӕſtiones circa iſtā regulam per Are. in l. ſi quis filium §. fi. de acq. hӕr.
d Pari. In libello. An, & qn̄ appellatione hr̄dis veniat hӕres hr̄dis, vide Bert in tra.
de gabellis, in 2. par. Vide et Iaſ. in l. paterfamilias, de vul. & pu. item quid ſi hr̄s
hӕredis ſuccedit hr̄di ab inteſtato, ipſe aūt hr̄s ſucceſſerit ex teſtamento defun-
cto, an hӕres hӕredis dicatur hӕres teſtōris ex teſtō, vel ab inteſtato, vide Bart.
notabiliter in l. ſi filium ff. de pe hӕr. Item, ꝙ illud, quod dicitur de errore nominis
filij, patris, vel uxoris, vide Iaſ. in l. ſi quis in nomine ff. de Ver. obl.
e I A. Qui hr̄dis. Adde an appōne hr̄dis veniat hr̄s hr̄dis vltra poſit. Cal. l. Gallus. §.
etiam ſi parente. Old. conſi 21. Ang. conſ 185 Pe de Anc conſ. 12 & Bald. hic,
qui dicat, ꝙ ſi teſtor mandauit hӕredi ſub pena quod faciat monumentum. &
his deceſſerit hӕreditate non adita, tn̄ per ius deliberandi tranſmiſit hereditatem
ad heredem ſuum iuxta, l. cum antiquioribus inſ de iure deli. quod iſte hӕres here
dis non incidit in pœnam alleg. l. multa in princ. ff de cond. & dem. & dicit eſſe
notab. de quo clarius per Bar. conſi. 114 incip. And. Mat. conditit teſtamentum. Et
ꝙ procedit libellus, de quo hic per Bar voluit Ang conſi 166.
f No tertio. Adde quid ſi teſtōr dicat, inſtituo mihi hӕredem fratrē meū, & adij-
ciat, quod ſi is moriatur, inſtituo mihi hӕredes eius, vide Bal. conſi. 151 1 lib
g Po. De pupillari ſubſ. Et iſtū tex. podera ad qđ no. Iaſ. in l. 1. in prin. ff de vul. & pup.

De inſtitutionib. & ſubſtitutionib. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Conditio miſta ſi deficiat, quando deficiat diſpoſitio. & nu. 3.*
2 *Donatio poteſtatiua ſi deficit, quando habeatur pro impleta.*

a Cum aluum. a † Cōditio miſta cōſiſtēs ex fa-
1 cto inſtituti, & alterius, dr̄ im-
pleri, vel ex facto alterius impediri, vt inſtitut⁹ poſ-
ſit adire. h. d. Opp. b j. de cad. tol. l. 1. §. ſi autem ſub
c conditione. Solu. ibi loquitur in conditione caſuali c quӕ quo
cunque modo deficiat, impedit diſpoſitionem. hic loqui-
tur de conditione miſta. Et intelligatis miſta ex poteſtate inſti-
tuti, & alterius. Aliud eſſet ſi eſſet miſta ex poteſtate inſtituti &
virib. fortunӕ, vt no. ff. de cond. & dem. ſuper rub. Horum eſt
ratio licet Cy. hic quӕrat, & non ſoluat: nam quādo aliquis in-
ſtituitur ſub conditione caſuali, teſtator ſolum caſus euentum
reſpexit, & nullo, modo factum inſtituti. ideo quocūque mo-
do conditio deficiat, diſpoſitionem impedit. Contra hoc opp.
de l. quӕ ſub conditione. §. quoties, de ꝯd. inſt. S. ibi loquitur in
ꝯdōne poteſtatiua, q̄ quocunq; modo deficiat, abſq; dolo. ſeu
facto inſtituti, vel aliás onerati, non impedit diſpoſitionē. Ideo
quia

ADDITIONES.

a Par. Cum aluum. vide aliquid per Ant. de But. conſil. 57. Item iſtam legem repetit
Dom. Signor. de Homo. Item vide Soc. in l. ſi Titius ff. de condit. & demonſt.
b Poma Opponitur. Aduerte quod vt quod iſta conditio debet dici miſta ex parte
inſtituti, in virib. fortunӕ & hic quod differentia, quam facit hic Bar. ſit verbalis.
Nam ſi conditio ſimpliciter dependet a facto tertij, quod quo ad honoratū dr̄
caſualis, igitur &c niſi dicas quod habeat reſpectum ad effectum qui repugnat.
vide plan. d l. ſuus quoque. §. puto generaliter. ff. de hӕr. inſtituen.
c Menoch. caſuali Doc. conſi. 485. nu. 4.

quia cũ ꝯdõ ſit merè poteſtatiua, teſtator non reſpexit niſi factũ inſtituti, ꝙ pcũ nõ ſtat, vt ibi patet. Et ſi tu dicas, Imo iſta ꝯditio eſt miſta, ſi ſeruũ manumiſerit, pendet.n.ex poteſtate manumittentis, & manumiſſi. Dico, quod non eſt verũ, quia manumittendus non poteſt libertatẽ recuſare, vt ī. de manum. teſta.l.fi. Præterea, nec eſt veriſimile, qđ recuſet. & c. Opp. tertio
a de l.legatũ. ī. de condi. inſer. Iſtud eſt valde difficile contrarium, & gl ſoluit plurib modis, q aquidam dicunt hic, erat aliàs relicturus, ibi non. Hęc eſt diuinatio. Alii dñt, quod ibi fuit in mora, hic non. Diuinatio eſt. Tu dic, quod eſt hæc vera, quã gl. ponit hic, in fi. vlt. gl. & hic in prin. Tu debes ſcire, quod cõditio merè caſualis quocunq; modo deficiat, diſpoſitio deficit, vt ſ. dixi. Cõditio merè poteſtatiua nullo modo vitiat diſpoſitionẽ, niſi qñ ſtaret p factum ipſius inſtituti, vt modo dixi in pcedenti ꝯtrario. In cõditione vero miſta, quæ pendet ex poteſtate inſtituti, & alterius, eligẽ quædam media via inter prędicta: q a ſi quidem deficit facto alterius non vitiaẽ diſpoſitio, vt hic, & l. in teſtamento. de ꝯd & demon. ſed ſi deficiat caſu fortuito vi-
3 tiaẽ diſpoſitio, vt d.l.legatum. †Circa id, quod dicitur de conditione poteſtatiua, op. de l. inde Neratius. in prin. ff ad l. Aquil. So. ibi fuit impeditus facto alterius, & iniuſte. Vnde contra eũ cõpetit actio per quam ſuccurriẽ inſtituto, & ideo non eſt neceſſe, ꝙ conditio habeaẽ pro impleta. Sed ſi per illam actionẽ non ſuccurreretur inſtituto, vt puta, quia & ille impeditus, nõ eſſet ſoluendo, tunc conditio pro impleta hẽ.l.fi. de cõpet quem factum erit. & l. Titio, §. fi. de condi. & dẽ. Cõtra iſtud iterum op. de l. ſi Titius. de condi & dem Glo. hic ſignat contrariũ, & nõ ſoluit. Ecce ſolu. videte. ibi fuit impedita ꝯditio poteſtatiua fa-
b cto tertii iuſtè. ᵇita quod ꝯ eũ actio non poteſt dari, merito habeẽ conditio pro impleta. Et ideo circa iſtam conditionem poteſtatiuã habes diſtinguere tria verba: Aut deficit caſu fortuito, aut facto alterius. Si caſu fortuito, tunc aut ille, in cuius poteſtate erat fuit in mora aut nõ, ſi facto alicuius tunc aut ex eius ꝑtãte dependebat, aut alterius tertii. Et ſi alterius tertii, aut licite, aut illicitè. Si licite, aut erat ſoluendo, aut non, vt patet ex prędi-
2 ctis. †Venio ad aliud, ſ. ad cõditionem miſtam de qua loquitur lex noſtra & op. ff. de le. 1. l. ſi fundũ p fideic. §. 1. aliàs l. ſi Titio, vbi ſi deficit p caſum, nihilominus diſpoſitio valet. So. Ibi erat
c modus miſtus, ᶜhic ꝯditio. Cõtra hoc opp. de l. Titio. ver. ſed cũ ante nuptias, de ꝯd. & dem. Iſtud cõtrarium eſt valde difficile. Nã dñt quidã, quod ibi loquiẽ de modo, q̃ñ eſt cã finalis relicti, ſed l ſi fundũ p fideicõmiſſum §. 1. loquiẽ de modo, qui nõ eſt cã finalis. Iſta ſolo teneẽ p multos Doctores. Ego dixi vobis aliter in d.l. ver. ſed cũ ante nuptias Nã dico quod ibi eſt idem qđ hic, ſi rectè ille tex. inſpiciat. Opp. de l. vier ex fratribus. de condi. inſtitut. Sol. Iſta ꝯcordat cum iſta: quia ibi fuit impeditũ matrimoniũ facto alterius, non caſu fortuito. Opp. de l. cum ita legatũ. ff. de ꝯd. & dem. Sol. Intellige hic, quando honeſtè pot nubere, aliàs ſecus. vltimo diſtingue plenè i iſta materia, vt habes hic p Cy. & Dy. de reg iur. in c. imputari. lib. 6. Ego plene tractaui in l. in teſtamento. la 2. de ꝯd & dem. vbi gl tractat, ſicut hic.

A D D I T I O N E S.

a Pom Op. tertio. Aduerte, quod imo videtur quod hæc ſolutio nõ diuinet. primo quidem no. quia licet in contrario eſſet coniuncta perſona, tamen erat de tranſuerſalibus, in qua nõ præſumitur tanta affectio, vt in deſcendentibus, quod fuit hic Loquitur o in auo materno. Secundo etiam licet dirigat ad contrarium no. ad tex. noſtrum, quia ſi hic in mora fuiſſet, conditio non haberetur pro impleta. tamen mihi videtur, quod conſtituat differentiam inter aſcendentes, & tranſuerſales, licet ſit maior præſumptio in vno q̃ in alio non ſit ſtatutum, per ea. quæ habentur in l. cum rem alienam, infra de leg. Et credo, ꝙ ibi valo eſſet legatum ratione coniunctionis, niſi ibi conditio fuiſſet appoſita fauore, illi quẽ veriſimiliter amabat magis. Illam tamen glo. vt pote no. ultra Alexan. hic adducit Are. ad iſtam gl pro notabili allegat Are. conſ. 91. quod conditio miſta deficiens caſu fortuito, non facit deficere legatum ad pias cauſas tanq̃ teſtamentũ fauore animæ, q̃ cunctis reb. eſt pferenda, l. ſancimus ī. de ſacroſ. eccl. & alias et ſi eſſet relicturus Pro qua op. eſt tex. in l. cum ita dat ff. de cond. & dem. arguendo a libertate ad piam cauſam, prout valet argumentum, vt per Bar. in l. ſi vnus ſup. de teſt.
b Facto tertij iuſte. Adde, ꝙ ea hoc infert Bal. quod ſi teſtator inſtituit hæredem, ſi ædificauerit eccleſiam in domib. ſuis, & epiſcopus non vult dare licentiam ædificandi, nihilominus hæreditas debetur inſtituto. Pro quo facit, ꝙ cõſuluit Ro. conſ. 409 quod ſi teſtator mandat hæredi, vt emat domum intra annum pro cõſtruendo hoſpitali, ſub pœna priuationis hæreditatis, ꝙ epiſcopo non conſentiente non incurrit pœnam, all. d. l. ſi Titius. Subdens tamen, ſi epiſcopus in alio loco per ſe electo concedere velit facultatem hoſpitalis cõſtruendi, coguntur heredes hoc facere, qm cum voluntas teſtatoris non prout vult poteſt impleri dẽt impleri prout põt, vt ff. de cõd. & d. l. in teſtamento, & melior eſt tex. ad ꝓpoſitũ, in Auth. de ecc. ti. §. ſi quis ædificationem, & ita dicit tenere Bal. in l. 3. C. de his quæ pæ no. qui Bal ſubdit, ꝙ dicto caſu ſis non conſtruendo, non incidit in pœnã priuationis hæreditatis, vt ex teſtõ, eo quia cum diſpõ teſtõris commutatur in alium modũ q̃ ab eo expſſum ꝑ ꝑ aliq̃ cam, nõ intelligitur ea commutata vel alterata impoſitionis pœna, adiecta repetitio per caſum ſin. l. mulcta. de condi & dem l. 1 hoc idẽ no. Bar. in d. l. teſtõ. licet Ro. non alleget. Dicit et ibi Ro qđ ſi eps nullum aliũ locũ eligat, nec in electo dare velit licentiam conſtruẽdi, qđ debẽt hæredes, vt per voluntatis teſtoris, prout poſſibile eſt, pareant, locum emptum vel emẽdũ deputare ad pauperũ receptione, hoſpitaliq; ue ibi conſtruere, non tñ huis eccleſiæ formam, cum hoc non poſſint ſine epiſcopi licẽa. Allegat ita determinare Innoc. in c. ad hæc de religioſ. per tex. in c. clericos. & c. vniuerſiq; de conſe diſt. 1. Quid autem ſi aliquis donat bona ſua alicui cum hac conditione, quod conſtruat vna eccleſia in domib. præfati donatoris, in qua morari debeãt duodecim fratres minores, & ſi hoc fieri non poteſt de iure, nec de facto, illa clau-

ſula habeatur pro non appoſita, an hæres debeat expectare, ꝙ fratres habeant licentiam, vel debeatur æſtimatio, ſic quid iuris, vide Fed. conſ. 175. dicentem, quod donatio remanet pura.
c Pomp. Modus miſtus. Sequitur Ant. de Bur. conſ. 48 poſt. prin.

L E X II.

1 *Libello precum ſtatur contra producentem.*
2 *Quando conditio non impletur, ſed pro impleta habeẽ, quã actione agaẽ.*
3 *Monaſterium ſi fuerit inſtitutum cum conditione, ſi receperit talem in monachum, valet inſtitutio, & conditio reijcitur.*

a Conditioni. ᵃSi conditioni miſtæ nõ paretur facto inſtituti, Inſtitutio locũ habere non poteſt.
b h d Ex iſta lege ᵇno. quod †ſtatur libello precum contra ꝓducẽ-
1 tem, ad idẽ de liberali cauſa, l. cũ precum. Circa hanc l. quæro
2 duo. Primo, †qñ conditio nõ impletur, ſed qñ pro impleta hẽ, qua actione agatur? Hic vẽ caſus, quod agitur extraordinario auxilio, hoc eſt iudicis offic. o: ſed qñ eſſet impleta ageret ex teſtamento, vide iſtam gl. Tu vero dic de hoc, vt dt tex. in l ſi peculium. §. is cui. de ſtatulib. Ego pleniſſimè dixi in l. in teſtamen-
3 to. in fi. de cond. & dem. Quęro ſecundo, † quid in mr̃imonio ſpirituali, vt ſi inſtituo monaſteriũ in hęredem, ſi recipiat talẽ in monachũ, an valeat? Breuiter veritas eſt, quod nõ valet cõditio, imo reijciatur tanquam turpis, & inſtitutio remanet pura, quia inuitare monaſteriũ ad recipiẽdum aliquẽ ſub ſpe lucri, eſt ſimonia, vt extra de ſimo. c. nõ ſatis. Nec ob illæ leges, q̃ loquunẽ in matrimonio carnali, in quo admittitur, vt ſub ſpe
c lucri aliqs inuiteẽ, vt l. Titio. §. 1. ᶜde cond. & dem Et enim hęc q̃ſtio occurriſſet de facto ſemel, ita fuit hic cõſultum per do. Recuperium de ſancto Miniato, & ita ſenſimus nos omnes. Facit
d ad hoc ff. de hęr. inſt. l. ille autem. ᵈ& quod ibi no. & c.

A D D I T I O N E S.

a Pomp. Conditioni. Intra quantum tempus debeat impleri conditio iſta, ſi nup ſerit, vide tex. & ibi Bar in l. 1. §. ad filiorum, infra quando & qui quarta pars. deb. lib. 10. quem refert, & ſequitur Alex reputans no dignum, in l. hæc conditio in prin 10 apoſt. 1. ff de cond. & demoo Vide etiam ad iſtam l. Bar conſ. 219.
b Pom Ex iſta l. Vide Alex. conſ. 118 in 2. vol & conſ. 131 e. vol. Oldr. conſ. 293. & Raph Cu. conſ. 77 & Alex. conſ 59. vol. 4. Barb. conſ. 3. vol 2. & cũ. ſ. e. nu. & Pan. conſ. 71 vol. 3. & conſ. 73. e. vol. Barb. conſ. 12. vol. 2 Alex in l. editã, in prin. ſupra de edendo. Vide bonum tex in l. litem. ſupra de proc. Rom conſ. 23. in 3. dubio, & conſ 59. in vlt dubio, & Alex. conſ. 14. vol 5 Ang Aret. in § ſi minus. Inſt. de act Pan conſ. 38. vol. 2. & conſ. vlt. eo. vo. Fel. in c. cum venerabilis. Barb. conſ. 18 vol. 2. & conſ. 205. vol. 2. & cõſ. 42 eod. vol & cõſ 50. vol. 3. & conſ. 70. vol 2. & Rom. conſ. 91. in fi. conſ. 215 in fi. Pan. in c. examinata, in 2 no. de iud. & in c. fi de confeſſis. Gemin. in c. fina. de iureiuran. in 6 & quæ ibi addit Ant. & Are. & Fel. in c quoniam contra, de proba. Bal. in l. 1 infra de confeſ. & l. magiſ. C. qui accuſa non poſ Alexan. conſ. 9 vol. 2 & conſ. 61. vol. 3 & Imo conſ. 127. & Ana 81 in fio & Alex. conſ 84. vo. 5. & conſ. 133 eod. & Aret. 53. in vlt. dubio. & Bald. in c. ex parte decani de reſc. & Are. conſ. 68. & Alex. 80 vol. 2. ubi ponit quid in capitulante. & Alex. uo uſ. 162. uolum. 2. & Fel. in c. ex parte. de foro competen & Alexan. conſ. 19 & conſ. 191. eod vol. ubi loquitur in manore faciente poſitiones vide etiam Alex. conſ 17. vol 3 ubi ponit quid in reſpondente poſitionibus & capitulis. & in l. Gallus. § etiam credendum. in fine. ff de lib. & poſthu. & conſ. 71. vol. 2. ubi loquitur in ponente per impertiam, vel malitiam, & ibi etiam dicit, an libellus probet pro producente. & Ale. conſ. 312. volum. 5. ubi loquitur in excipiente. & Socin. 12. ubi declarat pulchrè hãc legem in hoc.
c L. Titio § 1. Adde quod ibi Bar. aliter loquitur, tandem dicit, quod cautela eſt quod relinquatur monaſterio pro alimentis illius monachandi. nam ſic bene valet, per glo. in d. cap. non ſatis, & hoc ibi ſequitur Pau de Caſt. ſed eum reprehendit, de eo, quod dixit in conſ. incip Domi. Nupta Pauli quod ſi ſit legatũ alicui, ſi ingredi tur monaſt quod illa conditio reijcitur, quia inducit viduitatem, & perpetuam manſionem in certo loco, quia dicit Paul quod licet auferat carnalem viduitatem, non aufert ſpiritualem digniorem carnali, & vita actiua eſt altior, quam temporalis, nec reputatur contra Rempublicam, quia animæ ſũt præferendæ corporibus l. ſancimus C. de ſacroſ eccleſ. ſic bene induceret perpetuam viduitatem, ſi teſtator diceret, nec nubat, nec monaſterium ingrediatur, & eo. caſu conditio eſſet reijcienda, quia eſſet vita beſtialis, ſecundum ipſum, latius ibi vide.
d Poma l. Ille autem Dum Bar. pro iſta opi. hic all. l. ille autem, dic quod illũ tex. tenet ipſemet Bart in l. Titio centum. §. 1 ff. de cond. & dem. hic all. ut hic per d. Alex pulchre.

L E X III.

a Si mater. Non refert, quid ex ęquipollentibus fiat. ᵃh.d. Vel aliter: Inſtitutio collata in vnum caſum, refertur ad aliũ ſibi ſimilem. h.d. materiam huius l. tractãt Doc & ego in l. Gallus §. & quid ſi tantum ff. de lib. & poſthu.

A D D I T I O.

a Parif. Fiat. Vide Ang. conſ. 88 inc. in Dei nomine in fi.

L E X IIII.

1 *Filius non poteſt inſtitui ſub conditione caſuali, vel miſta, niſi in eius defectum exhæredetur.*
2 *Teſtamentum in quo filius eſt inſtitutus ſub conditione caſuali, valet, ſed conditio reijcitur.*
3 *Si Poſthuma fuit inſtituta, ſi intrauerit monaſterium, ſi nata monaſterium non intrauit, teſtamentum eſt nullum.*
4 *Filius inſtitutus ſub conditione miſta, ſi non ſtet per eum, quo minus impleatur, inſtitutio vitiatur.*
5 *Hæreditas ex teſtamento, in quo filius fuit inſtitutus ſub conditione caſuali, quo iure adeatur.*

Si pater

a **Si pater.** aHæc eſt difficilis l & hēt mām in qua q pl' ſcit plus dubitat. Bř dic i, Si filius iſtituitur ſub ꝯdōne cauſali, vel miſta, non valet teſtm̄, niſi in eius defectū fuerit
1 exhæredatus & hēditas pōt adiri ab inteſtato, h d. No ꝗ† filius nō pt inſtitui ſub ꝯdōne caſuali. vel miſta, niſi in eius defectū exhæredetur. Rō. ga non eſſet dare caſum, in quo reperiretur pteritus, nec inſtitutus, nec exhæredatus. Op. & modo intro gl. de l. filius quoq; in prin de hęr inſt So Sub condōne poteſtatiua pt inſtitui, vt ibi, & probatur ex ſequentib. §§. illius l. ſed nō ſub ꝯdōne caſuali, vt hic. Contra hoc op. & hic aduerte, qa eſt ſubtile: ego reperio in cōditione poteſtatiua eandem rōnem, quam in caſuali, quia erit dare tempus, in quo filius reperitur præteritus, vt ſi eſt inſtitutus ſub condōne poteſtatiua, quę nō poteſt impleri vltimo vitę ſpiritu, nam illo tempore, hoc eſt vltimo vitæ ſpiritu, reperiet pręteritus: ergo teſtamentū eſt nullum. Huius timore dicunt quidam ꝙ hoc debet intelligi de ꝯditione poteſtatiua, quæ poteſt impleri vltimo vitæ ſpiritu, vt ſi dederis centum Titio Ia. de Ra. reprehendit iſtos in l. ſi libertus. §. ſi libertinus de bo. lib. & benè Non obſt. ſi dicas, ꝙ in aliquo caſu reperiret præteritus, quia imputet ſibi, qa hoc facto ſuo ꝯtingit. Op. di hic, ꝙ in defectum ꝯdōnis dēt exhēdari. ꝯ exhęredatio dēt fieri purè. vt l. 2 §. purè, de lib. & poſthu. Sol. verum eſt quod l. dēt exhēdari purè, non qn eēt inſtitutus ſub cōdōne, nā tūc pt exhēdari ſub ꝯdōne. ꝯtra vt hic. Itē op de l ſub ꝯdōne. de bo po ꝯtab Sol. ibi loquit in filio emancipato, h e in ſuo Quæ eſt rō? Do. Cy. hic tangit, non tn̄ declarat Rō eſt, quia filius emancipatus pteritus non dicit teſtm̄ nullū, ſed oportet, ꝙ veniat p ꝯtab Sed cū pendente condōne hēat ſin tab vel ſ ꝯ ſec. tab l. 2 § ſi ſub ꝯdōne merito ſibi ꝯpetit ꝯtab. Vlterius opp.
2 de l. qm̄ in priorib de inoff. teſt † vbi dř, ꝙ ēt grauamen reijcit de inſtōne filij, qūi ad leg timā ergo vř ꝙ hodie valeat teſtm̄, quia ſaltem in legitima, vř purè inſtitutus. Gl. hic tangit nec firmat, ſed in l. filius quoq; ff de hęr inſti tenet hoc expſſē, ꝙ iſtę leges hodie corrigūt Gul de Cu in d. l qm̄ in priorib. dt ꝙ hoc non eſt verū, qa in d l. qm̄ in priorib. loqvit in illis caſib. i qb. aliqs vocat ad q̄relā, & ſic filius ſtabat in dubio, qm̄ ſuus effectus dubius eſt, ideo eius fauore ſtatutū eſt, vt habeat legitimam ſine grauamine, ſed eo caſu, quo teſtamentum eſt ipſo iure nullū, iura antiqua non mittant, quia ſic non eſſet fauor filij. Idē hic vř tenere d. Iac de Rau Idē tenebat dominus Rayner Ego iam hic in curſu lectionum ſic recitando proceſſi ſecundū opi
b nio Mod. poſtea cum caſus hic occurreret de facto, volēs me
c lius & ſubtilius videre, adueſi opi gl quod iſta iura ſint correcta. & dico ꝙ caſus eſt expreſſus C. de inof teſt. l. ſi m'. §. cū autem quis. Nam ibi loquitur qn̄ filio relictum eſt, cū hęres inſtitutus morietur Conſtat n ꝙ q legatū, vel inſtō confert in ipſo mortis hęredis, eſt conditionale, nec pendet ex filij poteſtate, & ſic de iure antiquo teſtamentum eſſet nullum ipſo iure, & tn̄ conditio illa reijcitur vſque ad legitimam, vt ibi patet. Nec ob. ꝙ dř, quod iſtud eſt introductū fauore filij, qa fateor, ꝙ illud eſt in fauorem filij & etiam hęredis inſtituti, & teſtōris, vt eius diſpō valeat, vt expreſsè dicit in d. §. cū autē. Iuxta hoc formo
3 quæſtionē de facto mihi occurrentem. Teſtator dixit ſic, † Inſtituo poſthumam quæ ex vxore mea naſcet, ſi intrauerit monaſteriū, in ducentis. nata eſt poſthuma, nec intrauit monaſterium quæritur, an teſtm̄ ſit ruptū tanq̄ ſit pręterita. Dixi ſic, iſta vř inſt. tuta ſub ꝯdōne, q̄ non pendet ex eius ptāte, & iō an teſtamentū ſit nullū, tunc opi qa gl in l. ſuus quoque. tenet, ꝙ illa iura ſunt hodie correcta p l qm̄ in priorib. quod in io ꝓpoſito non examino, ſed dico hic ſimpliciter teſtm̄ eſſe nullū. Aduerte, gl. quæ dicit quod iſta lex eſt correcta. ꝯloquitur qn̄ filius eſt inſtitut' ſub ꝯdōne. Sed ī quo nostra dicta poſthuma nō fuit īſtituta neq; purè, neq; ſub ꝯdōne, ergo teſtm̄ eſt nullū. nā teſtator inſtituit illā poſthumam, quæ naſceret, & monaſteriū intraret. Iſta nō eſt illa poſthuma, ergo non eſt inſtituta Iſta ſūt verba tex. in l. com. nodiſſimè de liber. & poſthu. licet Rayn. de
d Forliuio conſuluerit ꝯtrarium, & non intellexit illud ꝙ ego dixi. Quęro circa hanc l. gd de nepotibus. Dic vt in glo. aut filius
4 pceſſit eos, aut non † Quęro qn̄ filius inſtituit ſub conditione miſta, & ſtat per eum, non p caſum, an inſtō vincetur? Bul. dicebat ꝙ non Tu dic ꝯ, vt in gl. & benè, qa ab initio nō valet inſtitutio. Vlt. q̄ro hic dř, † ꝙ pt hēditatē adire, quo iure debet adi-
5 re? Cy. dicebat, ex teſtō. gl. dicit ab inteſtato, & bene dicit. Subdit tn̄ gl. vnum verbum ibi, vel dic, quod ex teſtō, &c. ꝙ ſi vellet adire ex teſtamēto poſſet: ꝙ non eſt verū, quia ſi vult adire ex teſtamento oportet, quod teſtamentū approbetur, & teſtō approbato valeret de iure ciu. De iure autem pretorio dēret petere ſecūdum tabu. non adire hęreditatem. Pręterea, aut pēdet conditio, & non eſt dubium ꝙ hereditas non poteſt adiri. Aut deficit, & idem, quia eſt contra diſpoſitionem defuncti. & ideo remeas, quod ſibi ſuccedat ab inteſtato.

CONTRARIETAS ET CONCORDIA.

Pro concordia aduerte, quado ſub conditione caſuali, vel miſta filius eſt inſtitutus, & ſic nō ſub ꝯditione poteſtatiua, & in defectum conditionis non reperiē exhęredatus, an debeat reijci cōditio de inſtitutione in legitima & Bar. in l. ſuus quoq;. ff. de hær. inſti. vř tenere negatiuam, quod non reiiciatur, quia dicit teſtamentū eſt nullum. Et hęc fuit ſna Rayn. de Forli. qui fuit pceptor Bar. & cōtra tenebatur ante Bar. affirmatiuam vř tenere. q̄ q̄d ſit reijcienda in hac l. ſi pater. Ex hoc Ray. appellauit ipſum Bartolucium Sed quo ad concordiam, dic, quod nō fuit ſibi contrarius. quia ſeipſum emendat in hac l. ſi pater. imo ſapientis eſt mutare cōſilium in melius, l. manifeſtiſſimi, C. de fur. cum ſim. Et hæc ſufficiant pro ſaluatione Barto.

ADDITIONES.

a Pariſ Si pater Hanc repetit Ful & de materia vide Bar conſi. 13 & conſi. 131.
b I.A Modernorum. Adde quod ſic conſuluit conſi. 24. incip ex facto propoſito & Ang. conſi 117. inci. A Catherina quonda Blaſij Contrariā opi ꝙ iura ſunt correcta tenuit & Imo in l ſuus quoq, de hær inſt ſed melius io l ſin. ff. de cond inſt. Sal hic Pau de Caſt qui dicit, ꝙ p opi Bart. iudicatur, & prouidetur filiis, & ꝯ na opatur ꝯtrā Et hanc ſequit Ang. conſ 94. inci. Viuianus de monte Pulciano.
c Pari. Volens melius In his verbis allegatur Bar. quod magis credendum eſt doctori in conſoluendo, q̄ in legendo, quia præſumitur, quod melius cōſiderauit. Adde quod etc idem Par in conſ. inc I apus dicens, quod illud quod docuit ſuos ſcholares legendo, reducitur ad practicam conſulen o
l om. volens melius. Et quod, ut melius conſiderat, aliquando conſilium mutat eſt elegans tex in l diui fratres, ff. de iure pat. Et iſta opi Bar. hic eſt communis, vt inquit Pe & Dec ſi vide Ale conſ. 56. vol 4. Barb conſi. 13 2 du. & conſ. 191 ꝙ licitum ſit mutare conſilium in melius, vide Barb. conſi 1. vol. 1. & conſ. 18 eod. vol & conſ 6 & conſ ſeq. eo. vol & Barto. in l. qui Romæ §. duo fratres in 3 q ff de verb obl. Barb. conſ 18 vol 2. & conſ 20 eo vol. & conſ 32. eo volum. & conſ. 33 eod. volum. conſ 60. eod volum. 2. & in ca Eccleſia S Mariæ, de conſti & c. examinata de iud. & Alex conſi. 184. vol. 1. Vide etiam Barb. conſi 2. vol. 1 Limitat tamen illud dictum Bar vt non procedat quando Doctor eſſet ſibi contrarius legendo tantum, vel conſulendo tantum, quia tunc non debet audiri l. 2. vbi Bar ꝯ de furtis. Limita tamen illud, vt non procedat inter diuerſas perſonas, & in diuerſis iudiciis, quia tunc admittitur contrarietas l. apud Iulianum. §. ſed nec impuberis, vbi gl. ff de inoff. teſta. & Cyn in l. 1 C. d. fur per Dominos de Rota, deci. 8. a titu de teſt. nou Adde etiam ꝙ Doctor poteſt conſulere, licet non inueniat deciſionem in terminis, dummodo inueniat rationem naturalem, literas ab æquitate naturali non abhorrentem, vt per Pau de Caſt in l. Claudius, ff de acquir hær.
d Ray de For. Adde quod Pa de Ca dicit quod melius conſuluit ipſe Raynu.

LEX V.

a **Reprehendenda.** aInſtitutio facta ſub cōditione turpi, remanet pura, & valida, conditione rececta. h. d. Vel aliter. Conditio impoſſibilis de iure, ex inſtitutione reijcitur. Hic habes de conditione impoſſibili, de qua fecit ibi vnam repetitionem in l. 1. ff. de cond. inſter.

ADDITIO.

a Pariſ Reprehendenda. Circa regulam huius legis quod facto datur voluntas intelligi, vide Rom. alia iura allegantem, conſi. 24.

LEX VI.

Generaliter. Hec eſt notab. lex. & habet vnam tantū, vel duas concordantias. Breuiter dicit,
a Fauore liberorum a diſiunctiua poſita inter plures cōditiones
b reſoluitur in coniunctam, quod ad extraneos eſt extenſum b h. d. vſque ad §. cū aūt. concor. huic l. ff de hær. inſt. l. Lucius facit
c ff de re. dub l. ſi is qui ducenta. §. pe. Opp. c de l. ſi hæredi plures. de condi inſtit. Solu. Speciale eſt propter præſumptam voluntatem defuncti, quæ non verificatur in qualibet parte alternatiuæ. quid dicemus in aliis conditionibus? Pone, teſtator dixit, ſi nauis ex Aſia venerit, aut Titi' ꝯſul fact' fuerit, aut Imparator in Italiam venerit. talem ſubſtituo. Dico quod vbicūque inter iſtas conditiones alternatiuas eſt illa, ſi deceſſerit ſine liberis, ꝙ
d aſſumitur pro coniuncta, d quoniam apparet quod teſtator liberos inſtitutos voluerit præferre ſubſtitutis, vt d. l. Lucius. ſecus ſi illa cōditio non apponeretur. Vel aliter poteſt dici, quod quandocunque cum diſiunctiua adiicitur dictio etiam, tunc habet vim coniunctiuæ ſeu copulatiuæ ſecundum Priſcianū, & eſt caſus hic Hoc non dico pro conſtanti.

ADDITIONES.

a Pariſ. Fauore liberorum. Vide quæ dicit Barb. conſi. 43 vo. 4.
b Pom. eſt extenſum Vide Alex. conſi. 28 vol. 3 ubi dicit hanc l. & ſimiles exorbitare a iure, & imo non debere extendi. & conſ. 92 vol. 3. ubi declarat, & ibi etiam ponit quando eſſet ſubſtitutio pia cauſa, & conſ. ſeq.
c Opp. Adde Bal. in l pen prin ff de ſuis & leg.
d Pro coniuncta. Adde Old. conſ 187 inc. de inſti. & ſubſti.
1 *Subſtitutio facta poſteriores poſt eorum mortem, intelligitur, ſi deceſſerint ſine liberis.*
2 *Filij naturales non legitimi, quod excludunt ſubſtitutum.*

a **§. Cum autem** aSubſtitutio facta liberis legitimis & naturalib. poſt mortem eorum, intelli-

ADDITIO.

a I.A Cum aūt Et an legitimatus a pře filio ſuo legitime non citato, ſuccedat una cum legitimo & naturali. d. Pau. in conſ. quod inc. pit, habens ſpurium filium naturalem & legitimum, tenet quod non, Lex facto de vulg & pupill. per Mod. in l. Gallus ff. de lib. & poſth. & an appellatione filij ueniant naturales. Et an appellatione nepotis veniat naturalis tantum, vide Barto. conſ 38. cauetur ſtatuto. & conſ. 39. & eundem Bar in conſ. 83. inci. in facti contingentia.

a intelligit, a ſi deceſſerint ſine liberis legitimis h d † No. q ſub-
1 ſtitutio facta poſteris poſt eorum mortem, intelligit ſi deceſſe rint ſine libe. is. Ex hac reſponſione Papiniani, ꝑpter occurrē tiā tempore mortalitatis, feci multas quæſtiones in l. cū auus. de condi. & dem. & dicam tibi forte in l. cum acutiſſimi. inf. de fideicom. & inter cęteras facio vnam talem quæſtionem. Dicit teſtator, ſi filius meus deceſſerit ſine liberis, filiis maſculis, q d
2 ſi deceſſerit cū filiab. feminis? † Nu. q filii naturales nō legitimi ſubſtitutū non excludunt. Opp. de l. cum pater, §. volo. & l. Lucius. §. fin. ff. de leg. 2. Sol. ibi loquit in filiis natis in ſeruitute. &
b ſic in figura matrimonii, qui ſubſtitutū excludūt, b alias ſecus, niſi de mente teſtatoris aliud appareat, q mens ex dignitate pſonarum colligitur, & aliis indiciis, vt l. ex facto, § ſi quis rogatus ff. ad Trebel. vbi de hoc dixi pleniſſime, & feci de hoc multas
c tas quæſtiones. c

ADDITIONES.

a Pom. Intelligitur. Vide ad iſtum tex. l. filiusfa. § cum qs. & q ibi ſcripſi. ff. de leg. 1. & amplia iſtum tex. vt procedat et ſi filius grauatus, eſſet ſimul inſtitutus cum extraneo, in quo non ſubaudiretur illa conditio, ſi ſine liberis deceſſerit, vt per glo. hic in ver. ſimul. ꝓbaī, quia idē in l. cum acutiſſimi & in l. cum auus. militat ēt in caſu nrō, & quamuis cum filio grauatus eſt extraneus, in iſtis terminis conſuluit Cu. vt refert, & ſequitur d. Io. ſtap. in l. in teſtamento, la. 1. ff. de teſt. mil. licet ipſe referat Petrum ſſe oppoſitum per reg. l. quamuis, & l. hæreditatem ſup. ut. 1. Sed di., quod illa regula non procedit, quando eſt diuerſa ratio in uno determinabilium, vt per Doct. & maxime Ale. in l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pu. Pro op. d. Io. ſtap. facit quod in ſimili vide Ias. in l. Titia cum teſtamento §. Titia. ver. quæro pone quod ff. de leg. 2. An autem, quod hic dicitur, habeat locum tantum in filio legitimato grauato Quidam tenent, quod ſic, licet videatur quod in eo nō militat ratio in d. l. cum acutiſſimi, quia filius filij mei adoptiui non dicitur mea poſteritas. Sed ſuper hoc conſidera, & maxime quando eſſet talis, qui tranſierit in poteſtatem patris adoptantis, etiam diſpoſitio huius § in quocunque grauato deſcendente, etiam ſi eſſet vltra pronepotem, propter rationem d. l. cum acutiſſimi, maxime ibi, vel in reſcriptis aliam poteſtatem, & nunquid diſpoſitio huius §. procedat etiam ſi eſſet ſubſtituta eccleſia vel alia pia cauſa, vide Fe. in c. in præſentia. de prob. & ibi in l. ſeq. ponit an procedit ſi habeat filios tantum naturales, uel ſpurios. Reliqua circa materiam huius §. vide per Doct. hic in d. l. cum acutiſſimi. & in d. l. cum auus, & in l. ex facto, §. ſi quis rogatus. ff. ad Trebel.

b I. A. Excludunt. Adde quod ſi aliquis eſt inſtitutus, & ſi deceſſerit ſine filiis legitimis & naturalibus eſt ſibi datus ſubſtitutus, deceſſitq; inſtitutus cum filio legitimato an excludatur ſubſtitutus, cōiter tenetur qd̄ ſic, vt tenuit Ioan. And. poſt Ia. de Are. in add. Spe. in tit. de ſuc. ab inteſt. § ſi Alb. de Ro. & Bar. in ſuo cōſi. in ca. vſo ſtilo locati. Bar. in l. Gallus. § ſeruus. ff. de lib. & poſth. Ant. de But. c. per venerabilem, poſt medium, qui ſi ſint legit. Pet. de Ancha. conſil. 135 & 27. & Pau. de Caſt. conſi. 210. & 223. Ale. conſi. 57 & 94. 1. uol. Si tamen dictū ſit filius ex legitimo matrimonio procreatus, licet legitimati per ſubſequēs matrimoniū non excludunt ſubſtitutum Ita conſuluit Bal. conſi. 4. o. 1. lib.

c I. A. Quæſtiones. Adde quod Pau. de Caſt. & do. Alexā. ꝓp illa uerba, quæ ſunt in tex. intellectus, & aut ſunt teſtō, multa dicunt, maxime d. Alex. tu ueritatem collige ex bal. cōſi. 33. inc. in Chriſti nomine de iure communi. 1. uol. & eo. conſi. 14. inc. in Chriſti nomine, qui Iam nomine Blaſius & conſi. 53. eo. uol. inc. communis opi. & eo. uol. conſi. 7 & conſi. 318. 5. uol. & conſi. 164. 4. uol. & conſi. 58. 1. vol. & 3. uol. conſi. 233. Pau. de Caſt. conſi. 188. Ro. conſi. 4. & 33. alias conſi. all. d. Ale. per Ang. conſi. 26. per Abb. conſi. 75. 1. uol.

LEX VII.

1 *Conditio quando poſſit impleri poſt mortem, & ante mortem teſtatoris,*
2 *Conditionem ſemel eſſe impletam ſufficit, licet non duret.*
3 *Relictum alicui, ſi intrauerit monaſterium, an illud habere debeat, ſi intrauerit ſed non perſeuerat.*

a **Si quis hæredem.** a Conditio caſualis, ſiue pŏtātiua, non poteſt facile viuo teſtatore
1 impleri. h. d. Op. de l. 2. ff. de cond. & dem. † Sol. Aut cōditio ꝯſiſtit in dando, & dēt impleri poſt mortē teſtatoris, vt l. ꝯria. Aut ꝯſiſtit in faciendo, & tunc aut conditio eſt poteſtatiua, aut caſualis. Si poteſtatiua, & eſt facilis, tunc idē, vt l. cōtraria. Si difficilis eſt, tunc ante mortē vt hic, & idem in caſuali, & vide glo.
2 iuam. Et no. ex hac l. † q ſufficit conditionē ſemel impletam eſ-
b ſe, b licet non duret. Et hoc facit ad q. c relictū fuit alicui ſub tali
c condōne, ſi tale monaſteriū intrauerit. ille intrauit, † poſtea exi
3 uit; an debeat habere relictū? Hic videtur caſus quod ſic, ſicut in ea, quæ nupſit, & poſtea diuertit: in cōtrarium videt caſus. s. eo l. reprehendenda. ſi bñ inſpiciatur, vbi fuit relictū ſub conditione, ſi diuerteriu. Certe ſi rediret ad maritum ſuum, nō haberet legatū, niſi ideo quia conditio eſſet turpis. Et vide d. l. reprehendenda. Ex ea, q dicit, ab eo, &c. innuit, quod ſi diuerſis eſſet nupta, & diuortium non duraret, quod hęreditatem non
d haberet. Modo relinquo eam ſub dubio. d

ADDITIONES.

a Pariſ. Si quis hæredem. Vide in materia Ang. conſi. 152. inc. Conradus Albe.

b Pariſ. Impletam eſſe. Et ſufficit quandocūq. impleri, ſi non ſit determinatū certū tempus. Vide Com. conſi. 164. in 3 dub. Vide in l. 2. ff. de cond. & dem. Item dum dicitur hic quod ſufficit conditionem ſemel impletam fuiſſe, licet non duret, ui de no. Iac. hic, & uide omnino eundem in l. fina. de ind. viduita. vbi quædam no. ponit poſt Pau. de Caſt.

c Pom. ad quæſtio. Verum filii mortui excludant ſubſtitutum ſtante diſpoſitione teſtatoris, ſi habuit liberos. vide late Ia. in l. ſi ſubſtitutus ff. de vulg. & pup. Et inde etiam ad hoc Fel. in c. in præſentia. de prob. & Ang. conſi. 159. & uide Ale. conſi. 43. uol. 3. & Ang. 14. vbi ponit pulchrum caſum a contrario, quod relictum alicui cum vidua erit, ei debetur, licet poſtea nubat.

d I. A. Dubio. Adde, q Pau. de Caſt. dicit non eſſe dubitandum, nam aut non fecit profeſſionem, & non videtur intraſſe, quia uerba teſtatoris debent intelligi de ingreſſu, qui fit faciendo profeſſionem, & tunc legatum fuit purificatum, & acquiſitum monaſterio, & licet poſtea de facto egrediatur, profeſſio non irritat, & ſic legatum remanet apud monaſterium, quinimo etiam ſi ingrederetur aliud monaſterium licite, de licentia ſuperioris remaneret legatum penes primum monaſterium, arg. ſup. de viuſ. l. inter antiquam & ad hanc l. uid. Bal. conſi. 307. 4. vol. vbi conſuluit, an legatum ſi vidua remanſerit, requirat perpetuā viduitatem, & quod bona ingreſſi remanent penes primum monaſterium, tenuit Ange. conſi. 235 quando non fuit obtenta licentia. Ioan. And. in c. 1. de ſta. reg. in 6. ad plenam claritatem huius l. vide eundem Ang. conſi. 54. cui ſe ſubſcripſit do. Philip. de Caſſinis, & conſi. 49 vbi ſoluit quæſtionē formata hic per Bar.

LEX VIII.

1 *Dictio, ſecundum, quod non faciat conditionem, & nu. 2.*
3 *Caſtrum, vicus, vel terra, habet proprios fines.*
4 *Caſtrum aliquod occupans, ſi accuſatur, debet in accuſatione inferi locus territorii ipſius caſtri, non particularis locus.*
5 *Conditio appoſita in quacunque parte teſtamenti, reddit teſtamentum conditionale.*

Si teſtamentum. Valet teſtamentū, licet teſtator nō inſerat condōnes, quas inſerere pollicitus eſt, & in quacunq; parte teſtamenti conditio inſeratur, redditur ipſū cōditionalis. h. d. Opp. ff. de hęr. inſti. l. quoties §. tamquidē Dñt qdā q ibi eſt dictum Marcelli, q eſt male dictum, nō placet, quia debemus euitare correctionē. Alii, vt lo. dñt q ibi deſtinauerat, & morte ꝑuentus non inſeruit, hic ſecus. Iſta ſolutio poſſet eſſe bona in ſe, vt ſic intelligatur, q fuit morte ꝑuentus, antequam teſtamētum haberetur pro cōpleto, vt l. furioſum §. ti. 3 & l. ſi quis cum teſtm̄ ff. de teſta. Alii dicunt, quod hic dicit ſm̄ conditiones infraſcriptas ibi dixit. ſi
1 cōdōnē, &c quæ eſt bona ſolutio & not. Ex qua no. † q dictio
a ſm̄. non facit conditionem. a ſecus in dictione, ſi. De hoc habemus caſum extra. de ver. ſig. c. Abbate S. Syluani circa mediū. Ita videtur mihi quod incipiat. Et de iſta dictione ſecundū, dicam tibi alibi hoc anno, & no. Vel dicas, q non eſt hęres ibi, vt voluit teſtator l ſub cōditione, ſed eſt heres pure, vt hic. Alii dicunt, q nō eſt hrs pure, ſed eſt hrs ꝯdōnalis, ſicut teſtator ſēſit ſi eius voluntas probetur, vnde hic voluntas de qb. cōdōnibus ſenſerit nō poteſt probari, ibi ſecus. Tu teneas quam vis d iſtis
2 ſolutionib quia quælibet poteſt eſſe bona. † Circa hanc legē volo te facere notare tria. Primo quod iſta verba ſecundū conditiones. ī. ſcriptas, licet conditio non ſit aſcripta, non declarant volūtatē eſſe imperfectā, quia ſi eſſet imperfecta volūtas, teſtm̄ eſſet nullū, vt d. l. furioſum. §. ti. 3. & d. l. ſi qs cum teſtm̄. ff. de te-
3 ſta. † Scdo no. q vicus, terra, ſeu caſtrū, hēt ꝓprios fines. Ex hoc dico qd ſi factus eſt exercitus ꝯ aliud caſtrum, vel contra aliq terrā, vel facta eſt aliqua caualcatio per territorium, & illi q fe-
4 cerūt, accuſant, quis locus ꝯfinabit in accuſatione? † Vel pone, aliquis occupat vnam terram, de hoc procedit contra eū, quis locus ꝯfinabitur cōtra eum in accuſatione, cum l. libellorum ff. de ac. dicat quod debet poni locus. vbi maleficiū eſt factum? Reſpōdeo, quod debent poni ꝯfinia territorii, qñ fit i ipſo caſtro, vel dico, vt hic. Nec dēt poni loc' particularis, vt l. li-
b bellorū. q d eſt verū, qñ maleficiū reſpicit illū locū particlr, b ſecus ſi totū locū reſpicit vniuerſaliter, vt l. de pupillo. §. qui nū-
5 ciat. de op. no. nunc. Dixi plene in l. libellorū † Vlt. no. ca. iſta l. qd in teſtis in quacunq; parte ꝯdō adiiciatur, totā diſpōnē reddit ꝯdōnalem, vt hic, in fi. & importat natura illorū verborū, ſecundum cōditiones ī. ſcriptas, ar. l. Modeſtinus. ff. de ſol. hoc etiam facit natura vltimę voluntatis, vt l. quibus diebus. §. quidam Titio. de condi. & demon. licet ſecus eſſet quandoque i ꝯtractibus, vt no. in l. 2. circa fi. glo. magnæ, de in diem addic.

ADDITIONES.

a I. A. Conditionem. Adde quod hic facit, q ſi aliquis conceſſit mihi rem aliquā in feudum, vel emphyteuſim, ſecundū forma, & modum quibus anteceſſoribus meis erat conceſſum, licet non appareat quib. mod. vel formis conceſſum erat eis, non vitiatur conceſſio mihi facta, immo illud verbum ſecundum, ponitur potius cauſaliter, & exponitur .i. quia meis anteceſſoribus erat conceſſum, vt eſt caſus in d. c. Abbate ſane, ut habetur per Gul. de Cug. & Barto. in l. cum quis. §. tulia. de condi. pec. Tangitur in l. admonendi. de iureiu. & deciditur per Paul. de Caſt. hic, & conſi. 323. in cauſa decennali. Bal. conſi. 340. 3. lib.

b Loma. Secus. Oppo. contra tex. de l. ita ſtipulatus in prin. ſecundum vnam lec. vt ibi per Bar. ff. de ver. obl. obl. i. Sol. vt ibi per eum.

LEX IX.

1 *Tacita pupillaris cōprehēſa in expreſſa vulgari, nō admittitū cōtra matrē.*
2 *Tacita vulgaris comprehenſa in expreſſa pupillari, admittitū contra mrē.*
3 *Vulgaris expreſſa in unum caſum tantum, continet pupillarē tacitam, niſi quando mater eſt in medio.*
4 *Vulgaris expreſſa in unum caſum porrigitur ad omnes alios caſus, ex qbus quis hæres non efficitur.*
5 *Vulgaris in caſum tacitum non admittitur contra matrem.*

a **Cum quidam.** a Bī dicit ſm̄ cōem opin. iſta not. l. Tacita pupillaris non admittitur ꝯ
1 matrem. h. d. Secūdum cōem opi. dr hic, q tacita pupillaris nō admittitur contra matrem. Contra. ff. de vulga. & pup. l. Lucius. Dicunt quidam, hoc ideo, quia mater fuit inſtituta. Hęc eſt fal-
2 ſa, vt l. precibus. infra titu. primo. Alii dicunt 2 † & hęc eſt melior,

ADDITIO.

a Pom. Cum quidam. Vide unum nouum intellectum ad iſtum tex. per Bolo. in ſua theor. & iſta l. ponit caſum Bart. in l. 1. ff. de vulga. & pup. & ibi vide veriſſimū intellectum ad iſtam l. per Do. Iaſ. & vide Alex. conſi. 1. vol. 1.

lior. ꝙ hic loquit̃ in tacita pupillari, q̃ ꝯtinet̃ in vulgari expreſ-
ſa, lex ꝯ̃ria loquit̃ ĩ pupillari, q̃ ꝯtinet in breuiloqua. Iſta eſt bo-
a na, vt videbitis in l. ꝓcib. ĩ. ti. 1. & ibi dicam. † Quærit gl. qd ecõ-
uerſo. vtrum tacita vulgaris, q̃ ꝯtinet̃ in expreſſa pupillari, ad-
mittatur ꝯ̃ mrẽm? Gl. dicit ꝙ ſic, qa p eã nõ ſucceditur pupillo
& optimè dicit, q̃ glo. vide Sc. ſm iſtam lec. gl. ſume ex hac lege
3 vnum notabile, ꝙ fortè neſcire ũ tibi alibi inuenire, ꝙ † vulga-
ris expreſſa in vnum caſum tm̃, ꝯtinet tacitam pupillarem, niſi
a qñ mater eſt in medio, vt hic declaro, a vulgaris habet in gñe in
cõfuſo vnũ caſum tm̃, ſi hæs nõ erit, hic caſus ſubdiuidit̃ in plu
res, ſi hæs non erit, quia noluit, vel quia nõ poſſit. illud, qa non
poſſit, diuiditur in multos caſus, vel non põt, quia non naſcit,
vt hic, vel nõ põt, ꝓp impotentiã iuris, vt s. tit. 1. vel ꝓp errorem
teſtatoris, vt l. cum proponas. e. ti. vel ꝓp alios caſus, quos omit
to. hic fuit facta ergo vulgaris in vnũ caſum particularem tm̃. ſ.
ſi non naſcetur, & tñ iſta continet tacitam pupillarem, ſecundũ
lec. gl. q̃ no. Licet iſtius gl. lec. ſit cõis, & vera in ſe, tñ non pla-
cet quantũ eſt ad iſtam l. nã, vt videtis in dubio iſtius l. dubita-
uerũt Vlp. & Pap. viri excellẽtiores, ſed de ipſo dubio eſt caſus
in l. precib. ĩ. ti. 1. quæ lex fuit antiqua ante iſtam, vñ non eſt ve
riſile, quod de caſu legis dubitauerint. Vlp. & Pap. Vñ vr̃ gl. no
ſtra aliud dicere, q̃ Doc. noſtri loquendo intellexerunt, & ſm
iſtã lec. bñ dicit: Vulgaris expreſſa in vnum caſum porrigit̃ ad
aliũ nõ expreſſum, niſi mr̃ ſit in medio, q̃ fuit cohæs data inſti
tuto. h. d. ſup ver deceſſit poſt aditã hrẽditatẽ ſm hanc lec. gl. Tu
dic ante aditã hrẽditatẽ, ſm hãc lect. ꝙ iſta lec. ſit vera probatur,
qa nõ eſt veriſile, ꝙ Pap. dubitauerit de caſu l. ꝓcib. ĩ. tit. 1. Itẽ ꝓ
hoc facit tex. q dicit, deceſſit: nec dicit añ aditam hrẽditatẽ, vel
poſt. Itẽ q dicit luctuoſam hrẽditatem, nec dicit de hæreditate fi
lij, vel primi teſtãris. Itẽ ꝓ hoc facit tex. q dicit ſubſtõnẽ qdẽ in
huiõi caſu, & ſic loqt̃ de vna ſubſtõne. ſ. vulgari, q̃ in vno caſu
admittit. ſ. cũ nõ naſcet̃ poſthumus, ĩ alio reſpuit. ſ. cũ naſcet̃ &
morietur. Si. n. intelligeret de tacita pupillari, vt gl. dicit, tũc ſub-
ſtonẽ vulgarẽ in oẽm caſũ admitteret, pupillarẽ vero tacitã ꝯ̃
mrẽ repelleret. & ſic loqt̃ de diuerſis ſpẽb. ſubſtõnis, cuius ꝯ̃riũ
aperte dicit tex. loqt̃. n. de vna ſubſtõnis ſpecie, quo certo caſu
admittit, certo caſu reſpuit fauore mr̃is. vide tex. ibi, nos itaq;
4 vſq; in finẽ. Ex iſta lec. no. † ꝙ vulgaris expreſſa in vnum caſũ,
b porrigit̃ ad oẽs alios caſus, ex quib. quis hæs non efficit. † Scdo
5 no. ꝙ vulgaris in caſum tacitũ non admittit ꝯ̃ matrem. Con-
tra illud opponi. de gl. fi. ribus legis, q̃ dicit, ꝙ tacita vulgaris ad
mittit ꝯ̃ matrẽ. Rñ. fallit hic, nã nõ admittit ꝯ̃ matrẽ cohædem
datã popillo. ꝓ rõnẽ poſitã in tex. Item ꝯ̃ iſtam lec. no. vulgaris
ſubſtõ hẽt locũ, ſi hæs nõ erit, ſed hic pupillus fuit hæs teſtatoris
ſubſtõ hẽt locũ, ſi hæs nõ erit, ſed hic pupillus fuit hæs teſtato-
ris ſtatim qñ natus fuit, qa ſuus hæres erat, ergo, &c. Rñdeo, qñ
ſuus inſtituitur cũ extraneo, cãntia ſui hrẽdis non operatur aliqd cir
ca ea. q̃ ex teſtõ depẽdẽt, vt l. apud Iulia. §. idem Iulianus. & ibi
Dy. ff. ad Tre. Ita hic in ꝓpoſito, hic fuit inſtitutus vẽter vna cũ
mrẽ q̃ eſt extranea, ĩõ hic exñtia ſui hrẽdis nõ pt̃ aliqd operari,
ꝙ añt hrẽditas fuerit adita, hic expreſſe non dicit. Tene menti.

ADDITIONES.

a Pom. Hic declaro. Idem etiam eſſet in fratre ſecundum Ang. in conſ. 257 incip.
ex ſerie teſtamenti. in ver. 3. hoc probatur no. conditionis.
b I.A. Porrigitur. Adde tu ad hæc hic, & vide Alex. de Imo. in conſ. 4. in 3. vol.

De impub. & alijs ſubſt. Rubrica.

a Cõtinuatio patet per ſe, quia dicto de inſt. in primo gradu,
reſtat videre de inſt. in ſecundo gradu.

ADDITIO.

a Pom. Continuatio patet. Quæro quis melius rubricaunt, an Imperator hic, an Iu-
riſconſultus in fi. ff. de vulg. & pupil. De hoc per Iaſ. in rub. ff. de vulga. & pup. in
prin. in 2. lec. vbi ponit, quod differentia eſt inter ſubſtitutionem, & inſtitutio-
nem. Item cum ſint quinque ſubſtitutiones, tamen Iuriſconſul. in fi. ff. non facit
mentionem, niſi de duabus, vide per eum.

LEX PRIMA.

1 *Partes adiectæ in inſtõne, intelliguntur repetitæ in ſubſtitutione ſimplici.*
2 *Verba præteriti temporis non extenduntur ad futura*

Cum hæredes. Iſta eſt clara, partes adiectæ in
inſtõne, in ſubſtõne ſimplici
1 intelliguntur tacitè repetitæ. h. d. † Vide, & tene menti,
ꝙ partes adiectæ in inſtõne, intelliguntur repetitæ in
ſubſtõne ſimplici, & hoc ex interpretatione declaratiua quia
ſic teſtator ſenſit. Ad idem de leg. 1. l. ſi ſeruus plurium. §. fi. Itẽ
ꝯ̃ facit l. talis ſcriptura. §. fi. eo. ti. vbi vr̃ ꝙ ex interpretatione exten
2 ſiua. † Sol. illud iõ, qa hoc natura verbi pteriti tpĩs nõ patiebat̃
vt extenderetur ad futura, ideo nõ põt dici ex interpretatione
declaratiua: hic vero patitur natura verborũ. Venio ad gl. no-
ſtram, & op. de l. nonnunquã. ad Treb. So. iſtud eſt verum, niſi
ex præſumpta voluntate defuncti aliud appareat, qa in ſubſtõ
ne eos noĩauit nominib. ꝓpriis, vel eos grauauit onere æquali.

LEX II.

1 *Illa verba, vos inuicem ſubſtituo non continent niſi directas tantum, ſci-
licet vulgarem, & pupillarem niſi repugnaret diſparitas perſonarum.*

Hæreditatem. Subſtitutio breuiloqua facta pſonis
inter ſe... porrigit ad eum caſum, in
a quo vtriq; pt̃ pariter ſubſtitui. h. d. Hãc l. habuiſtis in l. 1. i. teſtõ,
§. de teſt. mil. vbi tractaui tibi de iſta materia. Sed vnũ volo, ꝙ
c ſcias, ꝙ nunq̃ ꝓpoſuerã dicere, ꝙ pridie indicaui ſiue ꝯſului
ĩ quodã facto. Nãne cuilibet cõnceditur ſubſtitui poſt aditã hær.
p fideic. Certe ſic: ergo de intelligi dum dicit, vos inuicẽ ſubſti
tuo. ſ. ſi vnus hæres nõ erit alter ſit hæres, & qñcunq; his deceſſe
rit, vnus reſtituat alteri. Dico ꝙ illa verba inuicẽ ſubſtituo. non
b continent niſi directas tm̃. ſ. vulgarẽ & pupillarem, & niſi re-
pugnaret diſparitas, pſonarum ad fideicommiſſarium nõ por
rigerent, vt hic, & l. iam hoc iure. §. 1. & l. q duos impuberes. ff. e.
& ibi per Dy. ideo tene menti, quia conſului, vt dixi.

ADDITIONES.

a I.A. Pariter ſubſtitui. Adde ꝙ hoc fallit, niſi cum ſubſtitutione breuiloqua eſſet
iuncta ſubſtitutio compendioſa, vt qñ teſtator dixit, quandocunque alter veſtrũ
deceſſerit, vos inuicẽ ſubſtituo. nam tunc propter illud verbum, compendio-
ſum, comprehenderetur poſt aditam hære. fideicõ ſubſtitutio, quæ in compendioſa
continetur, l. precibus... &c. Ray. de tel. Et ita dixit Alex. ſ. ſe Bal. in l. 1. ſ. cius, in
antepe. & pe. q. ff. de vulg. & pup. & in repe. l. ſi arrogator, ff. de adop. & in l. Cen-
turio. ff. eo. poſt Ray. Nic. de Neap. & Bal. in l. iam hoc iure. § fi. ff. eo.
b Menoch. Vulgarem. Soc. ſen. conſ. ... col. 3. lib. 3. Rol. a Valle conſ. 25. nu. 2. 3.

LEX III.

Hæres inſtituta. Qui repudiat ex teſtõ, facit locũ
ſubſtituto vulgari, q excludit ve-
niẽtes ab inteſtato. h. d. Verba, ſi hæs nõ erit, in pupillari ſubſtõ
ne cõprehenſa, taliter dẽnt intelligi, ſi hæs nõ erit ex teſtamẽto.

LEX IIII.

1 *Subſtitutio vulgaris expreſſa, quãdo nõ porrigatur ad tacitam pupillarẽ.*
a *Subſtitutio vulgaris facta duobus ſimul & copulatiue, non hẽt locum in
perſona vnius, niſi habeat locum in perſona vtriuſque.*

a Quamuis. a Hæc eſt no. l. valde. Subſtõ vulgaris porrigi
tur ad tacitam pup. niſi teſtatorẽ aliud vo-
luiſſe ꝓbet, vel ꝓp imparitatẽ pſonæ inſtitutæ cũ puſillo aliud
pſumat. h. d. Op. ad prin. ff. e. l. iã hoc iure. in prin. So. Vulgaris
c expſſa † porrigit ad tacitam pup. niſi teſtator aliud expſſerit,
vt in l. cũ ex filio. §. ſi. ff. eo. vel niſi aliud uoluiſſe ꝓbet̃, vt hic in
b princ. vel niſi aliud pſumat voluiſſe, vt hic in fi. Scdo no. b ex
hac l. ꝙ habeo ꝓ ſingulari multũ, & neſcio alibi ita clare, nec
a forte aliquo mõ. † No. ꝙ quãdo ſubſtõ vul. eſt facta duobus ſi-
c mul, & copulatiue, ꝙ nõ hẽat locum in pſona vnius, niſi ha-
beat locum in pſona vtriuſq; & iõ in caſu huius l. ſi Firmian[*]
hæs nõ eſſet, ſed eſſet hæs Helia, vel ecõuerſo, ſubſtitutus vulgari
ter non admitteret. Vide tex. & gl. ſuper ver. in eum. Tenet ergo
iſta gl. manifeſte, ꝙ in caſu huius l. iſta ſuſtõ non pt̃ habere lo-
cum, niſi hẽret locum in pſona vtriuſq;. Sic ẽt intelligebat d.
Ia. Bu. Ad iſtã lec. op. de l. falſa. §. ſi de ꝯd & dẽ. Gl. dicit hic, fal-
ſ. l. hæc rña hoc non eſt verum & ꝯ̃. l. hrẽdes mei. §. cum ita, ff. ad
Treb. de leg. 2. l. ſi. §. filiũ. & ad Tre. l. Lucius. §. Caio. ff. de inin.
teſt. l. pe. & l. pater filiam, § ſi. ad l. Fal. Sol. Bñ q̃tum ad ꝓpoſitum
dico aliud in ſubſtõne vulgari, vt hic: aliud in ſubſtõne pup. vel
fideicõmiſſaria, vt in ꝯ̃rio, rõnẽ huius dicam uobis in l. pe. ĩ. eo.

ADDITIONES.

a Quamuis. Vide Bal. conſ. 204 & ſeq.
Pariſ. Quamuis circa materiam huius l. quod vnã determinatio reſpiciens plu-
ra ... &c. Vide Alex. conſ. 180 poſt med. Vide per nouiſſimos in l.
ſi ad ... ff. ſol. mat. in l. in teſtamen. eo. C. de teſt. mil. Iaſ. in l. in teſtamẽ
to & vide in l. contra maiores. poſt prin. de inoff. teſt. vbi ẽt dicit, ꝙ aliquãdo ſe
cus. Et pro ... quam ponit Alex. in d. l. in teſtõ. & in l. hoc iure. all. bene
... Soc. in l. quoties. in 1. no. de cõd.
& demo. Item adde quod vbi plures determinationes reſpiciunt vnum verbũ,
quælibet per ſe ... nat, nec inter ſe inuicem determinantur, vt declarat Bal.
per illum tex. in l. ... ſi quis adſcentu. ff. de vi. l. o. rap.
b And. Bar. ſecundo ... Sed aduerte diligenter, quod tranſmiſſio hæreditatis non
pendet ex teſtõ, ſed ex l. prouiſione Bar. met in l. ſi fratris C. de iure deliberã. l.
filius natus, de libe. & poſth. & in caſu noſtro vel qñ mater eſt præmortua, filius
vigore ſuitatis debet tranſmittere ẽt non aditam ad quoſcunque, vt d. l. ſi fratris.
Et ſic ſubſtitutus deberet excludi ... coheredis extranei, & ſic nullo mo-
do procedit iſta lec. Et ſi dicitur, ſubſtitutio impedit ſuitatem, certe non eſt ve-
rum, quia tacita, l. ſi pater. ff. de pri. cred. Et ... clauſula in fi. poſita referatur ad
om... & ea ... terminet æqualiter, vide Bar. in conſ. 33.
c Menoc. Copulatiue. Dec. 5 ... nu. 3.

LEX V.

Poſt aditam. Vulgares ſubſtitutiones adita hæredi. ex
pirant. h. d.

LEX VI.

1 *Ius accreſcendi ad hoc ut hẽat locum, oportet ꝙ teſtamẽtũ ſit iure factũ.*
2 *Ius accreſcendi requirit, quod multi ſint inſtituti.*
3 *Subſtitutio quando impediat ius accreſcendi.*
4 *Ius accreſcendi operatur, quod accreſcit inuitis, & quando.*
5 *An quis poſſit repudiare ius accreſcendi vno iure, & habere alio.*

Teſtamento. Inter inſtitutos, & inuicẽ ſubſtitutos,
eſt locus iuri accreſ. h. d. vel breui[*]. Sub
1 ſtitutio ius accreſcẽdi impedit. h. d. † No. hic, ꝙ ad hoc ꝙ ius ac-
creſcen. locum hẽat, oportet ꝙ teſtm̃ ſit iure factũ. dicit. n. tex.
iure factum. Qđ intelligo ꝙ accreſcat ex virtute teſtamẽtariæ
ſucceſſionis põt. n. ab inteſtato, vel rup. teſt. eẽ locus iuri accre.
vt

ROMA

2 vt l. j. §. qñ nõ pe. par. peten. accre. † No. ꝙ ad hoc ꝙ ſit locus iuri acceſ. opoitet ꝙ multi ſint inſtituti, vt dixit tex. multis inſtitutis, &c. Q l intelligo ꝙ ſit locus ex coniunctione hominis: nam eſt etiam quædam legalis coniunctio, vt qñ vnus inſtituit, & ea perſona eius deuenit ad plures, vt ſi inſtituat vnus ſeruus plurium dominorum, tunc vtrum inter illos dominos ſit locus iuri accr. tunc dic, vt l. & Proculo ff. de leg. 2. & l. ſeruus cõmunis
3 ab extero. de acq. hære. No. ꝙ † ſubſtõ non impedit ius accr. Dicit n. text. inuicẽ ſubſtitutis. Qđ intelligo inter eoſdem, nam teſtãt ſubſtituẽdo eos inuicẽ, noluit ius eorũ diminuere, ſed magis augere, & ſic ius accr. non ſuſtulit. Secus ſi extraneum ſubſtituiſſet. nam ſubſtituendo extraneum, tollit inter hæredes ius accre. vt l. pe. ff. de iniu. teſt. & hic eſt caſus illius l. difficilis. Qđ di-
a xi plenè in l. re coniũcti. de leg. 3. No. quarto, ꝙ accreſcit inuitis,
b &c. Cõtra hoc opp. de l. cum hẽditate. ff. de acq. hær. Gl. n. dicit
4 quod † accreſc. inuitis. verũ eſt, ſi voluerint ſuam portionẽ retinere. Tu dic melius, ꝙ qñ eſt ius acceſ. ſimplr. abſque ſubſtõne, tũc gl. dicit verũ. Sed qñ eſt ſubſtõ, vnde portio alterius dẽt ad alium coheredẽ ex diſpoſitione peruenire, accreſcit ei inuito. velit nolit, poſtquàm partẽ ſuam agnouit. & tunc habet locum d. l. cum hẽditate & l. ſi ex ea parte, ff. de acqui. hęr. Circa hanc l. qũo, vos videtis hic ꝙ ius accre. cõcurrit cum iure ſub-
5 ſtitutionis q̃ro † vtrum poſſit repudiare vno iure, & hẽre alio? Gl. dic hic quod ſic. Idẽ no. in l. nec his §. hęres. ff. de acq. hære. Contrarium no. in l. ſi qs hęres. eo. tit. Tu dicas quod poſtq̃ agnouit partẽ ſuam, alia portio inuito accreſcit ex ſubſtitutione. Si autẽ non agnouit, poteſt tñ primo partẽ ſibi ex inſtitutione delatã repudiare, & ex ſubſtitutiõe iur accreſcẽdi hẽre. Iſtud probat in d. l. ſi ex parte, ff. de acq. hẽd. ſi qs bene inſpexerit.

ADDITIONES.

a Bub. No quarto. Et an illa lex hic alle. cũ hẽditate, hẽat locum in eo, q eſt inſtitutus, & pupillo ſubſtitutus, allegatur Bar. ſibi contrarius in l. fi. ff. de acq. here.
b Pom. Op. No. ꝙ qñ ius acce. ſimpliciter eſt de p ſe, abſque ſubſtõne in his, q adierũt portionem ſuã, tũc neceſſe eſt ei, ſi voluerit retinere ſuã partẽ, ꝙ et ipſis inuitis ſibi accreſcat portio eorum, q voluerant agnoſcere. Si uero eſt adiunctum cum ſubſtitutione, ex quo ſemel portionem ſuam agnouerunt, ſiue velint, ſiue nolint, portio eorum, qui non adierunt, ipſis inuitis ſibi accreſcit, quod no.

LEX VII.

Si teſtamento. Per ſubſtitutionẽ pup. ſuccedit pupillo ea teſtamẽto, & venientes ab inteſt. excludunt. h. d. quæ requiruntur ad pup. ſubſtitutionem ponit tex. & glo. in l. 2. ff. de vulg. & pup. ſubſt.

LEX VIII.

1 *Imperator malè quærenti benignè reſpondet.*
2 *Vulgaris expreſſa expirat adita hæreditate.*
3 *Pupillaris expreſſa excludit matrem in totum.*
4 *Compendioſa facta a milite intra tempus pubertatis valet iure directo, poſtea obliquatur.*
5 *Pupillaris tacita continetur in expreſſa vulgari, ſed non habet effectum contra matrem, niſi aliter appareat de voluntate defuncti.*
6 *Pupillaris, quæ continetur ſub compendioſa, vel breuiloqua, an ſit tacita, vel expreſſa.*
7 *Mater excluditur per tacitam pupillarem, quando frater impubes eſt impuberi ſubſtitutus, & nu. 11.*
8 *Cõpendioſa ꝙ obliquetur matre exiſtẽte in medio, quæ utilitas ei reſultet.*
9 *Subſtitutio compendioſa facta a milite poſt editam hæreditatem, eſt ſpecies ſubſtitutionis ab alys diſtincta: facta a Pagano eſt adiectio.*
10 *Compendioſa dicitur, quia fit ſub compendio verborum.*
11 *Effectus ſubſtitutionis compendioſæ in milite, & in Pagano.*
12 *Subſtitutio compẽdioſa facta per verbũ cõmune, an ſit fideicommiſſaria.*
14 *Subſtõ erit directa, quãdo dictũ fuit, volo ꝙ oĩa bona mea deueniat ad talẽ. Item ꝙ poſſit ſua auctoritate capere, vel liberè accipere, n. 15. & 16.*
17 *Verbum, quod poteſt pluribus tẽporibus verificari, in dubio intelligitur, ſecundum quod tempus attulerit.*
18 *Teſtator ſi dixerit, ſi filius meus deceſſerit ſine liberis, talem ſubſtituo, ꝙ non valeat ſemper iure fideicommiſſi.*
19 *Subſtitutio facta ſub diſtinctione temporis, intra tempus pupillaris ætatis valebit iure directo, poſtea vero obliquabitur.*

a Præcibus. a Diuid. ĩ in partes duas. Primo ponit thema & ponit qõ. Sc̃do ad qõ, rñdet p ordinem. Secũda ibi. nã nõ eſt incerti iuris. Brĩ h. d. Subſtõ vulgaris expirat adita hẽdit. nec p tacitã pup. in ea contẽtam mater excluditur, ſed ex ſubſtõne pupil. vel cõpendioſa facta a milite ſubſtitutus in totum iure directo intra tpa pubertatis admittit: poſtea vero ſi mr̃ in medio eſt, obliquat h. d. modo habes literam clarã.
1 No ex hac l. ꝙ † Imperator malè q̃rẽti, benignè rñdet. Quod dic
2 vt dixi in l. vt rñſum. §. de tranſa. Sc̃do no. † ꝙ vulgaris expreſſa
3 expirat adita hẽdi. Tertio no. ꝙ † pupillaris expſſa excludit ma-
4 trẽ in totum. No. quarto, † ꝙ cõpẽdioſa facta a milite intra tpa pubertatis, valet iure directo, poſtea obliquat. His præmiſſis venio ad apparatum, & vr̃ quod in primo caſu quando eſt facta
5 ſubſtitutio vulgariter, mater repellat, nã † expreſſa vulgaris continet in ſe tacitam pup. vt l. hẽditatem. §. eo. & l. iam hoc iure. ff. eo. ſed pupillaris excludit matrẽ, vt hac lege, & l. Papinianus. §. ſed nec impuberis ff. de inoff. teſt. ergo, &c. Sol. dicit gl. ꝙ illæ leges cõtriæ loquunt in pupillari expreſſa. nam tacita pupillaris cõ matrem non admittitur. Ita tenet hic, & in l. fi. §. tit. 1. & vbiq; Tamen in hoc eſt varietas, vtrum qñ mater eſt in medio in vulgari expreſſa inſit tacita pupillaris. Nã alibi vr̃ dicere gl. ꝙ bene cõtinetur illa tacita pupillaris, ſed nõ haberet effectum. cõ matrẽ. Alibi vr̃ dicere, ꝙ tacita pupil. tunc non continetur in expreſſa vul. Iſta variatio colligitur ex gl. hic poſita, & §. tit. 1. l. fi. & gl. in l. Centurio ff. eo. Veritas eſt, ꝙ cõtinetur in expreſſa vulgari, ſed non hẽt effectũ fauore matris, vt §. tit. j. l. fi. vbi caſus eſt. Nã ibi dr̃, ꝙ ſi mater decedat anteq̃ pupillus, ſubſtitutus admittit ex vigore tacitæ pupillaris. Quod non eſſet verũ, ſi ab initio in ea non cõtineret, quia ꝙ ab initio, &c. vt in reg. iu. ꝙ ab initio, &c. Cõtra hoc op. de l. in teſtõ, in fi. §. de teſt. mil. Sol. tacita pup.
h non admittit cõ matrem, niſi volũtas defuncti probetur cõiecturis aliquib. Ita tenet gl. no. vide eã ſup. ver. omnimodo. Contra
c hoc op. de hac ea l. in fi. nam ſubſtõ compẽdioſa habet in ſe tacitam pup. & tñ matrem excludit, vt hac l. Idẽ in ſubſtõne breuiloqua, q̃ continet in ſe pupillarem, & tñ mr̃em excludit, vt l.
6 Lucius, ff. e. Huius timore eſt videndum hic, † verũ iſta pupillaris, q̃ cõtinetur ſub cõpendioſa, vel breuiloqua, ſit expreſſa, vel tacita. Gl. magna hic, poſt princ. vr̃ tenere ꝙ ſit tacita. vide eã alibi. In fi. gl. tenet ꝙ in compendioſa, & breuiloqua, contineatur pupillar. expreſſa. Videe am, q̃ eſt verior. Dico ꝙ vtraque
d põt eſſe vera diuerſis reſpectib. nam quidẽ eſt tacita pup. d quę nullo mõ exprimitur, nec verbis gñalib. nec ſpãlib. vt illa, quæ cõtinetur in vulgari expreſſa nã verbum, vulgaris, nullo modo ex virtute verborum continet pupillarem, ſed ſub intelligitur ex præſumpta voluntate defuncti, vt d. l. iam hoc iure. & §. tit. 1. l. fi. & ita matrem non excludit, vt hic & § tit. 1. l. fi. Quædam eſt pupillaris tacita, expreſſa tñ verbis gñalib. vt ea q̃ continetur in compendioſa, & breuiloqua. Nã ibi ſunt verba generalia, apta comprehendere in ſe pupillarem, & illa matrem excludit, vt hic, & d. l. Lucius. ff. eo. Põt ergo ſubſtõ pup. contenta in compendioſa, & breuiloqua, vno reſpectu dici tacita. ſ. ſpecialiter, non. n. fuerunt ſpãliter verba pup. ſubſt. expreſſa. & iſta eadem ſubſtõ põt dici expreſſa. ſ. gñaliter. Fuerunt n. expreſſa verba generalia, apta pupillarem ſub gñalitate cõprehendere. Et ita ſaluantur iſtæ gl. Vel dic ad l. Lucius, ſm iſtam gl. ꝙ ibi tacita pupillaris admittitur cõ matrem ex præſumpta volũtate defuncti,
e qa frater pupilli erat ſibi ſubſtitut⁹, ꝙ eſt valde no. e vide iſtã gl.
7 quæ eſt gl. vlt. Et no. ꝙ † qñ frater impubes eſt impuberi ſubſtitutus, præſumendũ eſt ꝙ teſtãr voluerit matrẽ excludi. Tenementi iſtam gl. & ſimiles ꝙ voluerit valere iure directo. Vlteri⁹
f opp. ſ dr̃ hic, ꝙ compẽdioſa vltra tempora pubertatis obliquat. cõ, imo vr̃ ꝙ omni tpe valeat iure directo in milite, vt ff. eo. l. Cẽturio. ff. de teſta. mil. l. milites etiam his. Sol. Dicebat Pi. ꝙ miles impuberi non põt directo ſubſtituere, p hanc l. ꝙ eſt falſum, p leges alle. in cõtrarium. Gl. dicit, ſpeciale eſt fauore matris, qñ mater ſupereſt, vt directa compendioſa poſt pubertatem obliquetur, modo habes prin. gl. mag. Sed cõtra hoc opp. quia nihil refert, ſiue iure fideicommiſſi, ſiue iure directo valeat in teſtam. mil. nam in teſtõ mil. non põt detrahi Trebellianica, vt j. ad l. Fal. l. in teſtõ. & ff. ad Tre. l. j. § denique. Vnde nihil refert, an iure directo, vel iure fideicõmiſſi teneat. Quidã dñt, ẽt in teſt. mil. detrahi

ADDITIONES.

a Pariſ. Precib. Iſtam l. repetit do. Bap. Caccialup. de ſan. Seueri.
b Pani. Voluntas defuncti. Vide Bar. conſ. 51. Item limita, niſi eſſet facta ſubſtõ ad pias cauſas, vel pro exoneratione conſcientiæ, vide Iaſ. hic, & in ſimili quæ habes ad Bar. in auth. ex cauſa infra de lib. præter.
c Bar. Contra hoc opp. Adde Bar. in conſ. inci. nullus, q eſt 12. in ordine vbi conſuluit ꝙ pup. facta ex tempore continet tacitam vulgarem hic, & tex. in l. fi. §. de hær. inſt. Et ſi tacita vulgaris requirit aditionem, & illa ſubſtõ facta p verbũ, qñcunque, q̃ eſt cõpendioſa, ſi cõtinet vulgarẽ, & illa verba qñcunq;, q̃ important ſiue moriatur añ mortem teſtõris, ſiue poſt, vide q̃ dixi in cõſ. commiſſæ Sclaphaol, in regno Siciliæ, & vide Bar. in cõſ. inc. in q. ppoſita, & vide eundem in conſ. inci. Ang. in auth. in ordine eſt quintum. Vide omnino, vbi alle. gl. in c. ſi p. de teſtib. lib. 6. § gl. binus l. Bar. in conſ. 174. inci. vir quidam. Et vide Bar. l. conſ. 43. incip. homo Accurſuls Bar. in conſ. 10. inc. Muroraldus. vbi dicit teſtator dixit, qñcũq; deceſſerit, d. cit ꝙ intelligitur ſiue viuo teſtõre, ſiue mortuo, & hæc eſt cõpendioſa Bar. in conſ. 145. incip. Cæcus habens filiam. Et vide Lud. Ro. in conſ. 129 ꝙ alleg. Bar. hic & vide Bar. in conſ. inci. pupillus, cui extraneus erat pupilla nter ſubſtitutus, & vide Bar. in conſ. incip. pater filio impuberi, vbi loquitur de glo. iſta, vide om. uno & vide Lu. Ro. in conſ. 1, 2. & in conſ. 256. & vide Bar. in conſ. 262. inci. Titius condidit teſtamentum. & vide Bar. in conſ. 27. incip. Thebalducius vbi egregiè tangit, ꝙ qñ ſubſtitutio pupillo per verba, quandocunq; quæ ſubſtitutio fit, & ſi deceſſerit viuo teſtatore Bar. in conſ. 275. incip. Vannitus & de verbis directis in pupillari, de verbo obliquat, vide Bar. in conſ. 22. incip. homo Accurſuls.
d Meno. Pupil. Soc. conſ. 2. nu. lib. 3.
e I. A. Quod eſt valde no. Adde aliam coniecturam ſm Ang. ſi teſtator ſubſtituiſſet vulgariter pauperes Chriſti, vel eccleſiam, non etiam tunc tacita pup. excluderet matrem, quia veriſimile eſt teſtatorem plus dilexiſſe animam ſuam, quã matrem, quoniam prima charitas incipit a ſeipſo. l. præies. §. de ſeruis. & ſequitur Pau. de Caſt. cui adde per Bal. conſ. 70. 5. lib.
f Pom. Vlterius op. Adde ꝙ vltra ea q. ſol. quæ dantur ad l. Centurio hic, & ibi, eſt conſiderandum, quod ibi compendioſa erat facta ad certum tempus, & ſic tempore limitato, hic vero non. Vide cogitabis de ratione diuerſitatis, cum bonum ſit arg. de parte, & c. l. quæ de tota. ff. de rei ven.

detrahi Trebellianicam, vt l. 1. §. in filij. ad Treb. peſt falſum qa
loquit quo ad alia remedia Tre. non quoad detractionẽ quar-
8 tæ Dicit ergo gl. † ꝙ eſt ꝯmoditas matris in hoc, primo quia ſi
reſtituit iure fideicõmiſſi, apud ipſam matrẽ remanent iura ſe
pulchrorũ, vt l. quia perinde. ff. ad Treb. Item bona filij non ve-
niunt in fideicõmiſſo, vt l. cohæredi. §. cũ filiæ. ff. e. Certè in pri
mo dicit verũ, in hoc ẽt ſcdo dicit verum, ſed nõ differt in hoc
ꝯpendioſa directa a fideicõmiſſaria, qa in cõpendioſa nõ ve-
niunt niſi bona teſtantis, vt ff. e. l. Centurio. Vñ dicit gl. ꝙ eſt vti
litas matris in alio: quia in reſtõne Trebellianicæ non veniret
a litima filij. Sed an ſit verum, dubito. a Nã in priuato teſtãte hoc
verũ eſt ſine dubio, ſed miles poteſt grauare in legitima, ꝙ pa-
tet iõ, quia exhæredatus non põt intẽtare querelã, ſm iſta tpa,
vt l. ſi. §. da inof. teſt. in quo ergo erit vtilitas matris, vt valeat iu-
re fideicõmiſſi. Rñ, in hoc, quia in fideicõmiſſaria reſtõne nõ
veniũt fructus percepti iudicio teſtõris: ſecus eſſet in ꝯpendio-
ſa directa, vt d. l. Cẽturio. Itẽ ſi mr̃ deberet aliqđ pcipere a filio
nãlr̃ obligato, anteq̃ reſtituat fideicõmiſſum poſſet illud reti-
nere, vt l. Stichũ. §. aliqñ. ff. de ſol. ꝙ ſecus eſſet, ſi ſubſtituti iure
directo venirent. Sumus expediti de oib. gloſ. excepta ſi. magna
gl. quæ tractat materiam ꝯpendioſæ. pro qua mã declaranda q̃-
ro, q̃ eſt ſubſtõ compendioſa. Secundo, quare dicatur compẽ-
9 dioſa. Tertio, quis ſit eius effectus? Rñ. ꝯpendioſa † ſubſtõ quoq;
eſt ſubſtõnis ſpecies diſtincta ab alijs, vt qñ ſit a milite poſt adi
tam hære. & valet iure directo, vt l. Centurio. ff. e. Quandoq; nõ
eſt ſubſtõnis ſpecies ſed eſt quædã adiectio. vt qñ ſit a Pagano.
b illa. n. nihil valet iure pupillaris directe poſt pubertatẽ, & adi-
tam hær. ſed iure fideicõmiſſi, vt ĩ. videbitis. Vnde tunc nõ eſt
ſubſtõnis ſpecies per ſe. ſed adiectio quædã. Quare dr̃ ꝯpendio
10 ſa? † Dic qa ſit ſub compendio verborũ. & cõtinet tps ſ qñcunq;
11 deceſſerit. † Quæro, quis ſit eius effectus? Rñ. ſi quidẽ ſit a mili-
te, & mater non ſit in medio, oĩ tpe valet iure directo, vt l. Cen
turio. ff. e. & l. milites ẽt his. ff. de teſt. mil. Si vero mater eſt in me
dio. ĩ. pup. æta. valet iure pupillari poſtea iure fideic. vt hic, niſi
de volun. defuncti aliud probetur, vt ſ. de teſt mil. Si vero hæc
ſubſtõ eſt facta a Pagano, vt ſit ẽr in quolibet teſtõ, tunc gloſ.
c diſtinguit tres caſus. Primo, aut ſit per verba directa, c vt qñcun
que deceſſerit talis ſit hæs, & tunc intra pupil. æta. valet iure di-
recto, poſtea totaliter expirat, vt l. verbis, & l. in pupillari. ff. eod.
Aut ſit p verba merè obliqua, vt quandocunq; deceſſerit tali
d reſtituatur hæreditas. & tunc oĩ tpe valet d iure fideicõmiſſi. Et
iſtos caſus gloſ. ponit tanq̃ indubitabiles, & idem tenẽt omnes
noſtri Doct. Ego ſuper hoc moui infinita dub a, q̃ non recita-
rentur in vna die. Quæ dic, vt plenè dixi in l. Cẽturio. ff. e. & ibi
multa dixi, quæ per alios leuiter tranſeũtur: & hoc iõ pp multos
12 caſus, quos me docuit mortalitas, vide iſtam gl. Si vero † fiat iſta
e ſubſtõ per verbum cõe, e vt eſt verbum ſubſtituo, vt qñcunq;
deceſſerit talem ſubſtituo: tu dic, vt in glo. ego interpretor, ꝙ
ſit fideicõmiſſaria, vt iſta ſubſtõ intelligatur eo modo, quo oĩ
tpe valere potuit, & ſic perinde ſit, ac ſi per mera verba obli-
f qua fieret, vt l. quoties. ff. de reb. dub. Quia de illo dubio f in hoc
Doct. noſtri multa ſenſerunt, an hæc gl verum dicat? vr̃ ꝙ ſic.
Nam qñ ſubſtõ ſit parib. perſonis, intelligit eo mõ quo põt oĩb.
ꝯgruere, vt l. hæreditatem, & l. ſi quis, ſ. eo. & l. in teſtõ. de teſt. mil.
& l. iã hoc iure. ff eo ergo ita in tpe ſubſtõ facta diuerſis & im-
parib. tpib. intelligit comõ quo oĩ tpe põt ꝯgruere & ſic ſemp
g intelligit fideicõmiſſaria. g Et ita tenet gl. & hic, & ff eo. l. Cẽtu-
rio. Azo in ſumma huius n. Odoſ. Iac. Bal. Mar. Sil. & Bertrã. de
teſta. c. Ray. Io And. de teſta. c. 1. li. 6. in gl. antiqua. Contrarium
vr̃ tenere gl. In ſt. eo § qua rõne, in gl. magna, videlicet ꝙ intra
pup. ætatem valet iure directo: poſt iure fideicommiſſi, ꝙ pro-
batur ſic. Subſtitutio quæ variat per tpa, dẽt intelligi ſm varie-
tatem temporis, vt l. ptia rerum. §. nonnullam. ad leg. Falc. Pro
hoc videtur caſus in l. pater Seuerinam. § conditionum verba,
ff. de cond. & dem. & iſtam opin. tenent multi Doct. Scda fuit
opinio Ia. de Are. qui dixit ſic: Aut iſta ſubſtõ fuit facta ſimplr̃,
ſi filius meus deceſſerit, &c. Nec ibi fuit appoſitum verbum di
ſtributiuum, qñcunq;, & tunc vera ſit opi. gl. vt valeat omni tẽ
pore, tanq̃ fideicõmiſſaria, quia vna eſt, ergo pro toto tpe dẽt
vno non diuerſo iure cenſeri, arg. l. cum qui hæres. ff. de vſuca.
Sed ſi apponeretur verbum diſtributiuum, quandocunq;, tũc
perinde eſt, ac ſi tempora ſingulariter enumerarẽtur, vt l. ſicut
in annos, in prin. quibus modis vſusfru amit. ſed ſi tempora eſ-
ſent ſingulariter enumerata intra pupil. ætatem, valeret iure di-
recto, poſtea iure fideicõmmiſſi, vt ĩ. dicam, ergo, &c. Et hanc
opinionem vr̃ tenere Cy. & ita dicit ſe conſuluiſſe Quid dice-
mus? Domini in hoc inueni opiniones multas. Et dico quod
debemus primo aduertere, an ex pſumpta voluntate defuncti
poſſit apparere quid ſenſerit: tunc enim ſtamus voluntati ſuæ,
etiam contra matrem, ut l. in teſtamento, ſ. de teſt mil. & habui
13 ſtis no. ſ. eadem l. in gl. ſuper uerbo omnimodo. † Quid. n. ſi te-
h ſtator h ſubſtituit fratrem fratri? Certè præſumptio eſt quod
14 uoluerit matrem excludere, ut no. hac l. in ſi. ultimæ gl. magnæ.
i † Item quid ſi i teſtator dixit, uolo quod ad talem ueniant oia
bona mea ſine aliqua diminutione, vel hẽat totã, & integrã hẽ
ditã. vel ſimilia verba. tunc enim hoc non põt eſſe, niſi per ſub
ſtitutionẽ directam, ergo de directa intellexit. No. de hoc in l.
15 Iul. in prin. ff. de leg. 3. † Quæro, qđ ſi dixit quod ad talem pue-
niãt, & ꝙ ipſe poſſit accipere ſua authoritate? Certè per hoc vr̃
voluiſſe quod valeret iure directo intra tempora pubertatis, vt
16 l. Tutã cum teſtamento §. 1. de leg. 2. Vel quid ſi dixit, volo † ꝙ
K ad talẽ perueniãt bona mea liberè? K Videt velle quod capiat
de manu ſua, nõ p alium, arg. ad hoc, ff de vi & vi arma. l. vim
facit. Vel quid ſi ex pcedentibus vel ſequẽtibus aliud appareat,
tunc eſſet recurrendũ ad opi. ſtaremus enim illi, vt d. l. in teſta
mẽto. in ſi. ſ. de teſta mil. Sed ſi nihil apparet ex quo de volunta
te teſtatoris ppendi poſſet, tunc remanet dubium. In quo dico
aut mater eſt in medio, & tũc verbũ dubium debet interpreta
ri in caſum magis fauorabilem p matre, vt l. qui duos, §. j. & qđ
ibi no. ff de rebus dub. & ſic omni tẽpore erit fideicõmiſſaria.
Nec ob. iſta lex, qa hic ſatis habet facere lex in milite, q omni
tempore põt ſubſtituere iure directo. Sed eam facit obligare ſa
tione matris poſt tẽpora pubertatis Si vero mater nõ eſt in me
dio, nec aliqua pſona, contra quam non admittit tacita pupil-
la. quas pſonas plenè dixi ĩ l. 2. ff. eodem. tũc ego dico quod iſta
ſubſtitutio

ADDITIONES

a I. A. Sed an ſit verum, dubito. Adde ꝙ Ang. quem Pau. de Ca. refert, dicit non eſſe dubitandum, quia verum eſt, quando expreſſe exhæredat, ſed quando grauat de reſtituendo hæreditatem non cenſetur grauare in legitima. Et hoc dicunt velle iſtam gl. arg. l. ſequens quæſtio ff. de leg. 3. Certè dicit Paul. vr̃, ꝙ idem ſit in ſubſtitutione directa, cum per eam non ſuccedatur filio, ſed patri, ideo non poteſt dici prouiſum filio, ſed magis grauamen, & maius quã illud, ꝙ reſultat ex fideic. cum faciat ipſum deſinere eſſe hæredem ipſo iure & ideo videtur quod ſicut in fideicommiſſaria etiam facta a milite non venit legitima filij, ita nec directa, & ſic in directa remanebit etiam hæres ſuus, & in reſiduo deſinet, & ſubſtitutus incipit eſſe.

b Pom. A Pagano. Et hoc eſt verum conſiderato effectu, cõſiderata vero forma verborum, ſub qua concipitur, poteſt dici ſpecies de per ſe.

c Pom. Directa. De iſto caſu vide plene per Alex. in l. Centurio. ff. de vulg. & pupil. & Bar. conſ. 3. & q. 36.

Pariſ. Directa. De hoc primo caſu vide Pau. de Ca. conſ. 133.

d Pom. Oĩ tpe valet. Hoc tamen limita, vt per Bal. in l. proxi. ver. mirabile eſt dictũ

e Pariſ. Per verbum cõe. De iſto artic. pleniſſime Barto. in l. ſi arrogata ff. de ado. vbi plenius examinat q. hic vel alibi. Vide late do. Fran. cõſ. 151. vide Bar. cõl. 229. vide Paul. de Caſt. conſ. 120. vbi ponit ꝙ ſi ſit ſtatutũ, ꝙ de iure non ſuccedat, nunquid autem ſubſtitutio compendioſa facta pupillo de bonis teſtatoris tantum per verba communia, matre ipſius teſtatoris, & matre ipſius pupilli exiſtẽtibus in medio pẽt tẽpora pupi. æta. ſit directa, vel obliqua vide Pau. de Caſt. conſ. 246. Item de articulo an compendioſa facta ſimiliter per verbum commune fauore matris poſt pubertatem obliquetur, vide optimũ Pau. conſ. 339. vbi tangit pulchre intellectum huius l. in hoc paſſu. Itẽ vide in materia quando eſt facta a Pagano matre extante in medio, Ant. de But. conſ. 13. per totum. Itẽ de compendioſa facta a Pagano per verbum commune an omni tempore ſit fidei commiſſaria, vide Ang. late diſputantem conſ. 118. inci. in hoc teſtamẽto Petri. Et quando mater eſt in medio, ꝙ omni tempore ſit fideicommiſſaria, vide Ange. late diſputantem conſ. 118. incip. in hoc teſtamento Petri. Et quando mater eſt in medio, ꝙ omni tempore ſit fideicõmiſſaria, vide Io. de Ana. conſ. 79. dicentem iſtam eſſe communem. & Bal. ibi in add.

f Pom. De illo dubio. In quo dubio communis opi. eſt, quod intra tempora pubertatis valet iure directo, etiam ſi mater ſit in medio, vt per Alex. in l. Centurio. ff. de vulg. & pup. & conſ. 72. in 2. uol. & conſ. 17. in 1. uol. & conſ. 22. in 3. uolum. Pau. conſ. 247. & 114. & conſ. 313. Barb. conſ. 46. 2. uol.

g I. A. Fideicommiſſaria. Adde quod ſubſtitutio facta impuberi per verbum cõmune ſit omni tempore fideicommiſſaria, voluit Bal. conſ. 250. inci. in conſulẽdo ſemper tenui cõem opi. uol. 4. & eo lib. conſ. 250. inci. ad ſubſt. & conſ. 376. inci. quidã notarius Ant. & conſ. 142. inci. pater facit 3. lib. & ibi etiam ſi ſoror ſit ĩ medio, & conſ. 367. incip. præmiſſis, ubi pulchre, quando mater eſt in medio, & ibi non uult firmare pedes, quia fratres teſtatoris, & mater eſt in medio, & ibi non vult firmare pedes, quia fratres teſtatoris, & mater pupilli concurrebant. Eãdẽ opi. tenet Ang. conſ. 13. & conſ. 185. & ita refert Bal. ita conſuluiſſe idem uoluit Bar. conſ. 34. incip. Ang. Mat. & conſ. 7. inc. homo. Accuſiuit ꝙ vero intra pupillarem ætatem valeat iure directo, poſtea iure fideic. voluit Pau. de Caſ. ẽt ſi mater ſit in medio, conſ. 196. & conſ. 110. & conſ. 300. Old. conſ. 131. Rom. Idem vr ſenſiſſe conſ. 170. & Ale. conſ. 1. 2. ubi uide, quæ hic dicit, eius lib. 2.

h I. A. Quid enim ſi teſtator. Vide pulchrum conſ. Bal. conſ. 160. 3. lib. Bald. conſil. 217. incip. quidam Petrus 1. lib. & ibi unum uerbum, quid ſi frater fuit ſubſtitutus tanquam miniſter pauperum.

i Item quid ſi. Adde Bal. conſ. 78. 4. uol. & conſ. 254. 1. uol. Ang. 185. Rom. conſ. 130. Bar. conſ. 18. incip. In Dei nomine, pater habens.

K Paul. Bona mea liberè. Vide Cum qui hoc ſequitur in conſ. 3. inci. teſtator Bart. inſtituit, circa me. & idem in verſ. pleno iure ſm Ant. de But. cõl. 54. de quo ſ. Pom. Bona mea liberè. Quid importat iſtud verbum, liberè, vide tex. in c. de multa in uer. liberè. de pb. ubi Abb. no. Adde Bal. in c. q in eccleſiarum. in uer. liberum. de cõſt. & ibi d. Ant. in 4. no. Adde ẽt tex. in c. 1. 10 uer. libere & uide Ioã. And. de reg. iu. in 6. & clarius Gem. Adde tñ ꝙ in contrariũ conſuluit Rapha. Cum conſ. 103. inc. Ant. ſed ꝗ opi. hæc quod libere exponatur. i. propria authoritate, eſt tex. in c. cum eps, p expõnẽ Arc. & Io. And. de off. ord. in 3. not. gl. in c. 1 in uer. libere de teſt. in 6. Facit quod no. gl. in c. cum plures. in uer. libere de off. deleg. in 6. & gl. in clem. dudum. in uer. libere. de ſepul. aliàs Cant. in c. ad hæc. de de reſt. do. facit quod no. glo. in expõ. ibi cõtet approbata in c. lator de homic. ponit Ale. de iſta dictione in conſ. 12. inci. uiſo themate in 1. & 2. uol. Barb. in ca. 2. de offic. & do. Ant. conſ. 14. in 2. uol. Facit quod no. Ang. in l. hic ſi res. ff. de rei vendic. ubi inquit quod ſi teſtator dixerit quod legatarius non moleſtet per hæredem in re legata, uidetur data licentia capiendi propria authoritate, & de ver. libere, uide Mod. in l. 1. 3. de ſacroſanct. eccl. in 5. quæſtio. princip. in prin. ibi Alexan. in apoſt. uide de uerbo, libere, Iaſ. in l. Centurio. ff. de uulga. & pup. De uerbo autem plena poteſtas, & libera uide Fely. in cap. in audiu, de præſcrip. Barb. in c. præterea de offic. deleg. Adde etiam quod ſtatutum dans poteſtatẽ plenam, uel liberam pcedendi ſup maleficiis, non potens tamen ponere aliquem ad torturam, niſi præcedentibus indicijs. Vide Iaſ. in l. ſi inſtus, in fine.

ſubſtitutio eſt vna, non dico ꝓ toto tpe, ſed dico vna ſm ꝙ caſus Attulit. Nã ſi filius deceſſerit in pup. ęta. interpretabimur ꝙ ſemꝑ fuit pupillaris: ſed ſi filius deceſſerit poſt pup. ętatẽ, inter
17 pretabit, ꝙ ſemper fuit fideicommiſſaria. Probo, verbũ † quod poteſt in plurib. tẽporib. verificari, in dubio dẽt intelligi ſm qd caſus attulerit, vt l. 1. in princ. ff. de adi. leg. & l. hæc ꝯditio. §. ſi. l. ſeq. de ꝯd. & dem. Ita in ꝓpoſito iſta verba, ſi filius meus deceſſerit, ſunt apta referri ad filiũ decedentem in pup. ęta. & ad filiũ decedentem poſtea; & ideo ante aditam hæred. vel etiã ante mortem defuncti, ſm quod caſus attulit, ita referuntur, & ſm hoc, ſi deceſſerit poſtea continet fideicõmiſſariam, ſi deceſſerit ante aditam hære. continet vulgarem. Facit ad hoc de libe.
18 & poſt l. Gallus, § 1. ita intelligo iſtam materiã. † Quæro ergo, ſi
a teſtator dixerit, ſi filius meus deceſſerit ſine liberis, a talẽ ſubſti
b tuo. b Gl. hic vr dicere, ꝙ ꝑ hæc verba videt teſtator velle ꝙ ſp
c valeat iure fideicõmiſſi. Hæc gl. reprehenditur c per c. ſi pater.
d de teſt. li. 6. d † Quæro, qd ſi teſtator ſubſtituit ſub diſtinctione
19 tẽporis, vt ſi filius meus deceſſerit in pup. ęta vel poſtea. Certe dicit gl. ꝙ intra pup. ęta. valebit iure pupillari poſtea vt fideicõmiſſaria, hoc aũt omnes ꝓbant, vt l. ſi frater, ȝ. de fideicõmiſſis. Vltimo, ꝗa dixi ſ. diſtinguendo an ſubſtitutio fiat verbis directis, an obliquis, an cõmunibus, eſſet videndũ q̃ ſunt verba directa, & quæ obliqua, & quę communia, & eſſet videndũ de verbo, habeat, & de verbo, accreſcat, & de verbo, moriať, & de verbo, ſuccedat. que plenè examinaui in l. Centurio. ff. eodem.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Pro ꝯcordia aduerte quod ſubſtitutio compẽdioſa facta a milite per verba directa, trahit ad fideicommiſ. poſt pup. ęta quãdo mater filii inſtitutus eſt in medio. Iſta fuit op. gl. iuncto tex. in l. Centurio. ff. de vulg. & pup. Azo in ſum. Bar. Bald. in hac l. ꝑ ecio. & Doct. antiqui ſecuti ſunt hãc opin. Contrariũ tenere alleg. in l. in tuſt. C. de teſt. mil. Tu dic, iſta q. ſolet in ſcholis diſputari, & plures intellectus dant ad hanc. ꝓcibus & cõplures poſſunt dari ſolutiones, ſed illa magis placet, quæ & eſt cõis, videlicet, ꝙ aut talis ſubſt. fit ꝑ verba directa directiſſima, puta ſi teſtator dicit directo ſubſtituo, & tunc etiam ſi mater ſit in medio, non obligatur & tũc procedat. 2. opi. Aut fit per verba directa non directiſſima, & ꝓcedat 1. opin. Et hoc ſenſit Bal. dum facit differẽtiam, an ſit facta per verba directa directo, ſeu directa ciuilia, & quia mẽs teſtatoris prędominat in omnibus, l. in conditionibus pr. mum, ff. de cond. & dem. cum ſim. Ideo attẽdenda ſunt verba ipſius.

ADDITIONES.

a Pariſ. Sine liberis. Vide quæ ſcripſi in l. Centurio. ad Bar. & in l. pupillari. ad ſ. & in l. 2. in prin. de vulg. & pup.
b Menoch. Subſtituo. Pariſ. conſi. 73 nu. 8 lib. 2.
c I. A. Reprehenditur. Adde vt per Bal. conſi. 46. & 230. 1. vol. & cõſi. 201. in 2 volu. per Old. conſi. 99. inc. factũ tale, quidam teſtator per Bar. conſi. 22. inc. p homo. Accim. per Bal. conſ. 6 & 355. 3 vol. & conſi. 83. & 145. lib. 2. & conſi. 153. 3. vo. Pet. de Anch. conſi. 26. & Bal. conſi. 213. 3 lib.
d Pariſ. Lib. 6. de tate l. ... huius c. ſi pater, vide do Fran. conſi. 151.

LEX IX.

1 *Mentecaptus quomodo ſubſtituitur, & qua ſpecies ſubſtitutionis ſit.*
2 *Hæc ſubſtitutio fit ab vtroque parente, & finit cum peruenerit filius ad ſanam mentem, & liberos ſuſceperit. nu. 3. & 6.*
4 *Subſtitutio lege cui fit, debet ſaltem in legitima eſſe inſtitui.*
5 *Mater quod ſubſtituat exemplariter, & non pupillariter, quæ nã ſit rãtio.*
7 *In ſubſtitutione exemplari, quod debeat ſubſtitui vnus ex fratribus, vel filijs, & non in pupillari, quæ ſit ratio.*

a b Humanitatis. a Parentib. vtriuſque ſexus ꝑmittitur b ſi lijs mẽtecaptis, c ſaltẽ in legitima inſtitu
c tis, ſub ſtituere, q̃ ſubſtõ finit ſi ad ſanam mentem peruenerint, & ſi hẽnt filios, vel fratres, alterũ ex eis det ſubſtituere. h. d. Primo ponit dictum, qualiter ꝑt fieri ſubſtõ exẽplaria. Scdo ponit quaſi finit hæc ſubſtõ. Tertio ponit limitationem primi dicti. Scda ibi, ita in. Tertia ibi, ſi filius. Aduerte, q̃a hæc eſt q̃dã ꝗſtõ, & in tribus tantum locis habemus de hac materia, hic, & Inſt.
1 de pup. ſubſt. § qua ratione, ff. eodem l. ex facto. † No. ꝙ mẽtecaptis ꝑt ſubſtitui directo, q̃ ſubſtõ dr̃ exẽplaria ex eo, ꝙ eſt inducta ad exemplum pupillaris, vt hic, dicit tex. & Inſt. eo § qua
2 ratione. † No ſecundo, ꝙ parentib. vtriuſque ſecus licet hanc
3 ſubſtõnẽ facere. † Tertio no. ꝙ hæc ſubſtõ finit, cum peruenerit
4 ad ſanã mẽtem. Quarto no. ꝙ † q̃n ille, cui fit ſubſtõ, hẽt filios, vel fratres, dẽt ex eis ſubſtitui. No. ẽt quod ad hoc vt fiat hęc ſubſtõ, requirit. ꝙ ille cui fit inſtitutus ſit ſaltẽ in legitima. Et op. ꝑ
d ordinem d ad primũ, & vr̃ ꝙ hæc ſubſtõ non pòt fieri abſq; reſcripto Principis, vt l. ex facto. ff. eod. tit. Sol. Fateor ꝙ de iure antiquo hæc ſubſtõ nõ poterat fieri abſq; reſcripto Principis, vt ibi, hodie ꝑt fieri authoritate huius l. & Inſt. e. § qua ratione. Secundo op. ꝙ non licet matribus ſubſtituere, vt l. ſi mater. ff. eo. Sol. Fateor ꝙ non ꝑt ſubſtituere pupillariter, vt ibi, ſed exẽplariter ſic, vt hic. Et in hoc differt pupillaris ab exemplaria. Rõ
5 eſt ſm d. Gul. † q̃a ſubſtõ exemplaris eſt introducta ex quadã humanitate, vt hic dicit tex. ſed pupillaris eſt introducta ſecũdũ iuris rigorem, vt ff. e. l. 2. in prin. quæ humanitas hẽt locũ ita in patre ſicut in matre. Vel poſſum dicere ꝙ rõ eſt, quia vbi maius periculum imminet, ibi cautius eſt agẽdũ, ſed in ſubſtõne exẽplaria eſt maius periculum ex parte eius. cui fit ſubſtõ, quia fortè non ſperatur, ꝙ ad ſanos mores vnquam perueniat. Sed in pupillari eſt certum ꝙ finiretur impedimentũ adueniente pubertate, ideo non permittitur parentib. ita largè ſubſtituere. Itẽ ex parte eorum, qui ſubſtituuntur, nõ eſt ita magnum periculum, nam debent ſubſtitui deſcendentes, vel fratres, vt hic in fi. merito permittitur mag. ſpatiũ, & matri, ꝙ faciant ſubſtõnẽ. Opp. ſ. dr̃ hic, ꝙ debent eſſe inſtituti ſaltem in legitima. Cõtra de l. 1. § 1. ff. eod. vbi poteſt ſubſtitui etiam filius exhæredatus. Sol. Aliud in pupil. ſubſt. vt ibi, aliud in exemplaria vt hic, quæ pòt eſſe ratio? Certè nulla magis poteſt aſſignari, quam quia ſic placuit ſtatuenti. Vel dicas, quod illa ſubſtõ permittitur ex humanitate quadam, quę ceſſat, quando quis exhęredat filiũ merito tunc non permittitur hæc exemplaria, ſed illa permittitur ſm iuris rigorem. Op. dicitur hic, ꝙ hæc ſubſtitutio ceſſat enim ad ſanos mores peruenerit ꝯ de l. ex facto in prin. ff. eo. So. Fateor,
6 † ꝙ hęc ſuppletur per illam. ſ quod ceſſat, enim talis perſona li-
e beros ſuſtulerit. Op. ad fi. l. e hic dr̃ ꝙ debet ſubſtitui ex fratrib. f
f vel filiis ſi ſunt. Contra, ff. eo. l. ſi plures § quos poſſum. vbi indiſtinctè quilibet poteſt ſubſtitui. Sol. in hoc differt exempla-
7 ria pupillari. † Rõ vrgens non poteſt reddi, ſed datur perſuaſio illa quam ſ. dixi, ꝙ hæc procedit ex humanitate, quæ humanitas ceſſaret, niſi ſubſt. tueret vnum ex filiis, vel fratrib. illa vero pupillaris ꝓceditur ſm iuris rigorem. Vltimo op. hic dicitur ꝙ pòt vnum ſubſtituere ex filiis, contra, ſi illos præterit teſtamẽtum eſſet nullum, vt ȝ. tit. 3. l. 1. & l. maximum. Sol. huius timore dicit gl. ꝯcedo ꝙ debeat exæredari. Doct. communiter tenẽt contrarium, quia alii non poſſunt conqueri, per l. Papinianus. §. ſed nec impuberis. ff. de inoff. teſt. Hic non habetis alia circa hãc l. Cy. hic modicum in iſta materia dixit, Gul. multa, & ego plenius in l. ex facto ff. eo. dic vt ibi dixi.

CONTRARIETAS ET CONCORDIA.

Aduerte quod do. Alex. in hac l. humanitatis, alleg. Bar. ſibi cõtrarium, ſed pro ſaluatione Bar. vide concordiam, quam poſui ad l. ex facto. in prin. ff. de vulg.

ADDITIONES.

a Pariſ. Humanitatis. An iſta lex habeat locum in furioſo, vide Mat. no. 171. in ver. vlt. oppono. in ver. ſol. circa iſtam ſol. vide Ial. in l. ex facto. in verbo, circa quam teſtator de vulg. & pup.
Pom. Humanitatis. An iſta lex habeat locum in furioſo, vide Math. no. 198.
b Pom. Permittitur. Et cogita quid ſi eſſent filii ex diuerſis maritis, vel vxore, qui debeant ſubſtitui, an vtrinque coniuncti, vel ẽt alii ſm quod teſtatori videtur. Ex diſcurſu lec. Bar. colliges aduertẽs lector tres dr̃as inter exemplariã & pupillarẽ, tu vero aduerte quartam, quia pupillaris adueniente pubertate, in totum expirat exemplaria vero recedente furore ceſſat, vt hic in tex. & into iterum ſubueniente furore hẽt locum, vt hic per Doc. licet contra faciat tex. in § qua ratione in ver. confirmant. Inſt. eo. tit. iure cognita, quia aliqua hincinde pñt induci.
c I. A. Mentecaptis. Adde, quid ſi mutus, vel ſurdus, vel prodigus cui bonis eſt interdictum, Doc. vt refert Pau. de Caſt. conter dñt idem eſſe. Ang. tñ contra, vt nec ẽt furioſo poſſit ſubſtitui, q. lex loquens de mentecaptis, non extenditur ad furioſos niſi ꝑ principẽ, vel hinc peãtem legis condẽdę, vt ȝ. de nuptiis, l. ſi furioſi vbi dicit eſſe caſum, tñ dubitanter loquitur tu dic, ꝙ pro opi. Pau. de Caſt. vr conſuluiſſe Bal. conſi. 212. l. in med. quã Pet. vbi oino vide hanc l. Qual aũt ſi mentecapto filio ſit relictum minus legitima, an poſſit ei ſubſtitui pupillariter, l. ... in l. ex facto. ff. e. tenet quod ſic, & Ang. Sal. Pau. de Ca. hic, quia poteſt petere ſupplementum legitimæ, & Imo. in c. Ray. dicit ꝙ opi. Bar. eſt magis cõis, & æquior, licet ipſe teneat contra. & in d. l. ex facto. & Ang. & Io. Fab. in § qua ratione Inſt. eo. Sed q̃d ſi mater ſubſtituendo poſt mortẽ filiæ mentecaptæ voluit ſua bona diſtribui & dari per ſuos fideic. pro aĩa ipſius teſtatoris, an erit exemplaris, vel fideicommiſſaria, vide Pet. de Anch. conſi. 8. tenentem quod ſit fideicom.
d Pom. Ordinem. Sunt qui dubitant ad iſtam l. nũquid ſi pater hẽt plures filios mẽtecaptos, ſit neceſſe, ſi vult vni ſubſtituere, ꝙ oib. ſubſtituat & dicit ipſe ꝙ ille tex. vr̃ probare ꝙ ſic, ibi, ei, vel eis. Iſta verba ſunt poſita cum aliquo myſterio, quia exemplaris ſubſtitutio eſt inducta ad exemplum pupillaris, vt hic, & § qua ratione Inſt. eo. ſed in pupillari teſtator poteſt, ſi habet plures filios, uni uel quibus vult ſubſtituere l. qui plures ff. de vulg. & pup. igitur, &c.
e Pom. Op. ad fi. l. Appel. fratris, an intelligatur & ſoror. Et ultra adducta hic ꝑ Doc. probat ille tex. hic, nec alia proles deſcendentium, iuncta l. 1. ff. de uer. ſig. & ibi traditur. Sed certe uidetur ꝙ eadem ratione inducta ſit & pupillaris. § qua ratione Inſt. eo. Sed dicit ꝙ ille tex. probat ꝙ Imperator exemplo pupillaris fuit excitatus ſuper quo conſideratione pietate inductus, ut hic uidetur, illam introduxit, & ſic pietas fuit cauſa prima.
f I. A. Ex fratrib. Adde ꝙ Pau. de Caſt. dicit hic, ꝙ de hoc fuit magna contentio, q. a cuidam mentecapto habenti ſororem fuit facta ſubſtitutio, & ſibi fuit ſubſtitutus extraneus. Nam dicebatur ꝙ illa erat ſubſtitutio exemplaris, & per illam excluderetur mater etiam a legitima filii, per iſtum tex. qui paraficat exemplarem pup. tamen dicit ipſe quod conſuluit contrarium, quia illa ſubſtõ tanqua exemplaris non poterat ualere ex eo quia ſoror non fuerat ſubſtituta. Tenet ergo Pa. ꝙ mater poſſet per ſubſtõnem exemplarem ſubſtituere. Idem tenuit Bal. in l. ex facto. ff. eo. Io. Fab. Inſt. eo. § qua ratione. Ang. hic, & Imo. in Rayn. Et de materia, an pupillaris ſit ſimilis exemplaris, vide Ale. conſi. 25 vol. 1.

LEX X.

1 *Dictio, vterque, eſt collectiua, vter, & alter, diſtributiua.*
2 *Subſtitutio quando eſt facta per nomen collectiuum ſub conditione, non habet locum niſi conditio ſubſtitutionis euenerit in perſona vtriuſque.*
3 *Pluralitas reſpiciens vnum finalem effectum, non reſoluitur in ſingularitates: ſecus quando diuerſos effectus.*

Cum

Cum quidam. Q̃ñ duob. impuberib. fit ſubſtitu-tio cum adiectione nominis collectiui, ita demum ſubſtõnĩ locus eſt, ſi in vtraq; perſona ↄditio ſubſtõnis verificatur. h.d. cũ l. ſeq. & magis hẽt difficilia ↄria q̃ ſint in corpore iuris. No. ergo, q† vterque, eſt dictio collectiua
3 vter, & alter, ſunt dictiones diſtributiuæ, & verificantur in altero tantum, vt dixi in tract. ſtorum diſtributiuorũ, in l. hoc ar-
a ticulo de hær. inſt. Secundo no. q† ſubſtõni non eſt locus ni-
a ſi in vtriuſq; perſona ↄditio ſubſtõnis euenerit. Ad iſtud op. de mili. teſt. l. pe. vbi vno decedente ſtatim vocatus fuit ſubſtitutus. So. dicit gl. ibi fuit facta ſubſtõ ſeparatim, & nominatim;
b hic vero fuit facta cum adiectione nõis collectiui. Iſta eſt vera ſol. dĩt, q hic loquitur in filio, ibi in extraneo. Tene præcedẽtem. Sic dẽt intelligi. ff. ad leg. Fal. l. pr̃ filiam. § fi. & ibi no. Vlterius op. ff. ad Treb. l. hæredes mei. §. cũ ita. vbi fuit facta cũ adiectione nominis collectiui, & tñ ſufficit q in perſona vnius exiſtat ↄditio Sol. gl. vno modo hic, q hoc ſit ſpãle in filijs. Et non placet, q2 ibi etiam loquitur in filijs, & nepotib. vel dicit gloſ. q ibi deceſſit fideic. condõnalis ante ↄdõnis euentum. Hoc nihil ad propoſitum, q̃ñ ibi inſtituti non erant inuicẽ grauati, vel ſi erant grauati, nil ad propoſitũ. Non. n. quærimus de virtute ſubſtõnis. inuicem factæ, ſed quærimus quãr admittat ille q ſubſtitutus eſt, cũ adiectione huius nõis collectiui. In hoc illa lex diſcordat ab iſta. Illa. n. admittit eum, ſi conditio extiterit in perſona unius, hic eum repellit. Sol. gl. alio modo, q hic deficit ↄdõ in pſona primi morientis, ibi ecõuerſo extitit in pſona ſecunde. Pro cuius declaratione debes ſcire q q̃ñ ſubſtõ eſt facta cum adiectione nominis collectiui vterq;, ſm rigorẽ verborum no eſt locus ſubſtõni, niſi conditio ſubſtõnis extiterit in pſona vtriuſq;, vt hic. & in l. ↄria. Sed an aliud dicat interpretari ſm voluntatẽ teſtõris, eſt aduertendũ: quia q̃ñ ↄdõ extiterit in pſona vnius, ſi quidẽ ſupereſt alius, q ex præſumpta volũtate defuncti, ſubſtitutũ excludit, non eſt locus ſubſtõni. hic eſt caſus q̃ñ vnus deceſſit in pup. ætate, ſuperuiuẽte vno alio filio teſtoris, & hoc vult. tex. ſi bñ inſpicit ibi. cogitaſſe. n. pr̃em, &c. Q̃ñq; extitit ↄdõ in perſona vnius, & non ſupereſt alius q ex pſumpta voluntate defuncti ſubſtitutum excludat, tũc admittit ſubſtitutus, vt l. ↄria, magis ex mente q̃ ex verbis, vide gl. in ſol. pe. alias ſi. & hanc ſol. teneatis. Ponit glo. aliam, q ibi in fideic. ſubſt. hic in directa. Iſtam tangit gl. in d. l. pater filiũ. §. ſi. ff. ad le. Fal. & quidã hñt hic approbatam per Dy. Breuiter, q̃ñ ſubſtõ eſt cum adiectione nõis collectiui, non eſt diſa inter directã, & fideic. ſed illud ſolũ habemus aduertere, q dixi in proxi. pc. ſol. Sed q̃ñ ſubſtõ fieret ſimplr̃ hoc modo, ſi filij mei deceſſerint, & c non dico vterq;, vel oẽs, tunc eſt diſa inter directã, & fideic. Nam directa non hẽt locum niſi in vtriuſq; pſona ↄdõ extiterit. vt s. eo. l. ĝnis. quæ loquitur in directa vulgari, ſed fi-
c dei. hẽt locũ in perſona cuiuſcũq; eq primo euenerit, vt l. Lu-
3 cius §. Caio ff. ad Tre. & l. filiũ, de leg. Rõ huius eſt, quia q̃ñ pluralitas reſpicit vnum finalem effectum, non reſoluitur in ſingularitates, vt d. l. ĝnis. s. e. ſed in ſubſtõne vulg. inſpicit vnus finalis effectus ſ. defuncti hẽdiras, q̃ñ per vulgarẽ ſoli defuncto ſucceditur, & à defuncto ſolum capitur. Sed q̃ñ pluralitas reſpicit diuerſos effectus, reſoluitur in ſigularitates, vt l. falſa, §. ſi ff. de cond. & dem. hoc aũt ↄtingit in ſubſtitutione fideicomiſſaria: nam in perſona cuiuslibet hæredum eſt fideic. ſingulare per ſe, & à quolibet hẽrede capitur per ſe, non a defuncto immediatè, merito in perſona cuiuſlibet ↄtinet ſeu verificat, quia quilibet per ſe vr̃ eſſe grauatus, idẽ in ſubſt. pup. quæ reſpicit diuerſos effectus ſicut fideicõmiſſaria, q2 p ea ſuccedit pupillo, nõ defuncto, eſt idẽ q in fideicõmiſſaria. vt s. dixi. Et de hoc plenius dixi ĩ d. l. hẽdes mei. §. cũ ita, ad Tre. & ibi vide, &c.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Pro concordia ãduerte, ſi nomẽ collectiuum nõ fuit expſſum per teſtatorẽ, qui duob. hẽdib. inſtitutis, per fideicõ. ipſis ſubſtituit Caium ſimpliciter, & ſic ſine expreſſione nõis collectiui. ſ. vtroque, vel omnis. &c. quæritur, an altero decedẽte, debeatur pro dimidia fideic. ſubſtituto, an tunc demum vtroq. moriente. & Pau. de Caſt. cõſi. 2. 6 inci. dubitatio vertitur, dicit q Bar. vnum tenet in hac l. cum quidã, quæ eſt l. pe. ſcilicet affirmatiuam. quod debeatur fide. com. altero viuente, per l. Lucius. §. Caio. ff. ad Treb. Sed cõtrarium alleg. tenere. Bar. in l. hæredes mei. §. cum ita. ff e. tit in l. quidam teſtõ ff. de vul. & pup. Sed pſo Pau. de Ca. in d. conſi. dicit Bar. in hac l. pe. p inaduertentiã, & in curſu lectionis fuit hic locutus, & non ex propoſito. Sed hoc non placet do. Ant. de N. cel. ideo dic ſm eũ q Bar. loquitur loquẽdo in fideicommiſſaria ſubſtitutione, quia in directa vulgari non habet locum niſi vtroq; defuncto, ſed communiter omnes in locis prædictis dicunt in fideicommiſſaria. quod vera eſt opi. q debeatur fideicommiſſum ſubſtituto, altero decedente, vt d. §. Caio. niſi alia ſit mens teſtatoris; non enim voluit intelligere Barto. in d. §. cum ita q eo ipſo q eſt filius excludat ſubſtitutum, niſi ſit alia coniectura, illa tamen benè coadiuuat, & in hoc ſi inſpiciatur Bar. nullibi ſibi contradicit.

ADDITIONES.

a Menoch. Fumeri. Barb. conſi. 55 col. 10. lib. 2.

b LA Collectiui. Adde quod [illegible] quid ſi frates ſuperſtes non poterat ſucc[illegible] fratri [illegible] ex diuerſis matrib. & extabat mater primi morientis, quæ ſ[illegible] fratri [illegible] patris tantum coniuncti, vt [illegible] Sol. dicens q cum ceſſat eo huius [illegible] ſtatim vocabitur ad hæredit. primo [illegible] quia [illegible] per eius excluſionem non ſuccederet frater ſuperſtes, non debet induci excluſio, prout etiam hoc dicit no. [illegible] ſm Nic. Mat. in ſubſt. fidei. in pup. [illegible] hoc [illegible] Raph. hic, & idem eſſet ſi quocunque alio nõi fratr a ſucceſſione fratris repelleretur. Sed quid ſi in ſubſtitutione non ſuit appoſita dictio collectiua, ſed dixerit, ſi filij mei in pup. æta. deceſſerint, [illegible] ſubſtituo, & vnus in pup. æt. altero ſuperſtite deceſſerit, an ſubſtitutus ſtatim admitteretur. Dicit Pau. [illegible] huius l. a ↄtio ſenſu. Item per l. Lucio §. Caio. ff. ad Tre. & Bar. vt ſentit in d. l. hẽdes mei. Bal. dicit ipſe tenet hic ↄtrium, pro quo alle. gl. ord. in d. l. ſi pr. impuberis ff. eo qm̃ hoc caſu ẽt ſubſt. rõ q ponitur in iſto tex. Præterea ẽ copulatiua requirit concurſum vtriuſque copulati, & verificationem [illegible] l. ſi hæredi plures, de cond. inſt. q eſt verum in primo moriente. ſed ſi pupillus mortuus eſſet poſt pupil. æta & ſic expiraſſet ſubſtõ pup. quo ad eum in perſona ſecundi morientis, extat et conditio, tũc q2 non extaret perſona, q ex præſumpta mente defuncti exclu[illegible] ſubſtitutum, admitteretur de æquitate, & ex de rigore [illegible] litatem vtriuſ morientis: ſed ſi fuiſſet appoſita dictio collectiua, tunc non de rigore, ſed de æquitate, per d. §. cum ita. Sed quid ſi ſubſtitutus eſt filius maior teſtoris, duob. fratrib. impube. & vnus moriatur in pup. ætat. an ſolus ſubſtitutus vocabitur ad hæreditatem illius, excluſo ſuperſtite pupillo. Rñ dicit [illegible] q ambo vocabunt ab inteſt. quia non eſt veriſimile, quod teſtator fratrem impuberem voluerit excludere a patre hẽditatis illius præmorientis. Pro hoc l. cum auus ff. de cond. & dem. Tu adde dum Bar. all. d. §. Caio, volens quod ſi ſit facta ſubſtitutio fideic. ſine adiectione nominis collectiui, quod non eſt neceſſe q ↄdõ exiſtat in perſonam omnium ẽt ſi ſupereſit perſona quæ ex præſumpta mẽte teſtatoris excluderet ſubſtitutum, q ipſe ↄtrium tenet in l. quidam teſtõ. ff. de vul. & pup. & in l. hæredes mei. § cum ita. ad Treb. & [illegible] q in d. locis dicit, ſequitur Pa. de Ca. conſi. 136 vbi dicit, q licet alias dubitauerit, quia Bar. erat cõtrarius, q ſibi tamen non vr̃ recedere in conſulendo ab opi. [illegible] ibi, & q hic locutus eſt per inaduertentiam, ſed aduerte, quia idem Pa. conſi. 335 inc. ſi contingit, circa fi. tranſit cum Bar. hic, & dicit q Bar. in d. §. cum ita male loquitur, tñ de Bar. mentionem nõ facit in d. l. quidam teſtõ. vnde eſt præſumendum, q maturius cogitauerit in d. conſi. 136. licet prius in ordine, & vide ad materiam Bal. conſi. 3 [illegible] 3. vol. & conſi. 17 110 2. vol. p Ang. cõſi. 80 & 109 per Alex. conſi. 112. & ſeq. 3. vol. & melius conſi. 109 in 1. vol. per Pau. de Ca. conſi. 315 & per Abb. conſi. 82. lib. & per Bal. conſi. 21 5. lib.

c Pau. In perſona cuiuſcunque. In contrarium in hoc vide [illegible] a de Ca. alleg. eundem Bar. i. duob. locis, conſi. 236 & ibi etiam ponit alle. Præpoſitum, quod ſubſtitutus non admittitur, apud quem debet remanere portio deficientis, & ſic an ſuperueniens intelligatur ipſe ſubſtitutus, unde etiam eundem Pau. conſi. 337.

LEX XI.

1 *Plures ſi inſtituti cũ adiectione nõis diſtributiui, qlibet vocatur in virilẽ*
2 *Pater & filius cenſentur vna perſona.*
3 *Dictio, quiſquis, eſt diſtributiua.*
4 *Martinus de Fano effectus eſt frater ordinis Prædicatorum. ibidem.*

a Si quis duobus. a Iſta eſt mirabilis lex. Br̃ dicit, Cũ pluribus inſtitutis tertius ſubſtituit cũ adiectione nõis diſtributiui, vocat qlibet in virilẽ: & ſi pr̃i & filio ſili inſtitutis, tertius adiungat, pr̃ & filius loco vnius hñr & vnã portionem accipiũt. h.d. & hẽt difficillima ↄria hæc lex.
1 † No. q q̃ñ pl̃es inſtituũr cũ adiectione nõis diſtributiui, qlibet
2 vocat in virilẽ ac ſi eſſent ſinglr̃ noĩati. † No. ſcdo. q pr̃ & fili⁹
b cenſent vna pſona bniõ ſicut hic in ar duo dicta, ita iſta lex hẽt duas gl. difficiles Cõtra l. iam op. directo. ff. e. l. ſi pr̃. in princ. Solo. Dñi q dã q iſte corrigit illã, ſed euitãda ẽ legũ correctio. Alij dñt. q hæc lex loqr in bonis pñs, illa in bonis filij. Hęc ẽ tritiſſa. Alij dñt q hic, idõ hẽt virilẽ in ſubſtõne, q2 ad eaſdẽ ptes fuerũt admiſſi ĩ ſubſtõne, vt j. ea. l. Iſta ẽ q̃dã diuinatio. Tu dic
3 q hic fuerũt inſtituti hẽdes, cũ adiectiõe nõis diſtributiui, qſqs ibi ſecus. Iſta ſol. tenẽt oẽs Doc. Vltrã & Citrã. Et audiui ſemel a quodã antiquo aduocato de Flo. q ipſe ĩterrogauit d. Mar. de Fano de iſto ↄrio cũ v. diſſet cũ fratrẽ Prædicatorẽ, & dixit ſibi q hęc dictio, qſqs, ſoluebat iſtud ↄriũ, & gl. nõ poneret. Opp. ff. d. vſuf. accre. l. ſi qs Titio. j. rñ di gl. ſed expone ibi, Titio & hẽdib. ſuis i. Titij legatarij. Sed certe gl. vlt. in ↄriũ tenet, q ibi loquat de hẽ. teſtõis, nõ legatarij. Sol. gl. ergo vt dixi in pcedẽti ↄrio, hoc ↄtingit p nõ miſt. ius diſtributiui, qſqs, q inducit, vt videat qlibet ſinglr̃ noĩatus, ibi ſecus. Contra hãc ſol. opp. de l. Lucius. § Lucius ff. de leg. 2. vbi qlibet in virilẽ vocat. So. Dicit Vtrã. ibi ñ fuit nomẽ diſtributiuũ, licet ſuit appoſitũ relatiuũ, qs, vel q, vt puta. relinquo ſeruis, quos teſtõ manumiſi, vñ ẽ pinde. ac ſi diſtributiuũ fuiſſet appoſitũ. Iſta ſol. ẽ falſa p l. ſi pr̃. ĩ pri. ff e. vbi apponit dictio, qs: tñ nõ vocant ĩ virilẽ. nẽ. n. ponit ibi ĩ aliqua illarũ legũ diſtributiue, ſed magis relatiue. Et idõ ſol

ue ad

ADDITIONES.

a Paril Si quis duob. Quid ãt q̃ñ plures vocantur cũ alio tertio ſub noie collectiuo an habeantur loco vnius. Vide Ro. conſi. 99 vide pulchrã q̃õnem, quam ponit, Soc. in l. verũ. ad ſi prin. de reb. dub. de ſubſtitutione facta de quatuor ſub noiatis noie pprio, ſubſtituẽdo vnumquemque pro quarta parte, quo intelligatur.

b Po. Vna pſona. Vide Bar. ↄſ. 10 vol. 1. vbi late et aliqd cõl 66 in 2 vol. Adde q po non ab re, Bar. in l. 1 [illegible] ff de le. 3. & Bar. cõſ. 10 vol. 2. Fel. in c. 3. de magi. Paril. Vna pſona An aũt in ſocietate pr̃ & filium cẽſeant eadẽ pſona, vide An. cõſ. 110 aũt 109 inc. Ant. & q in multiplici alia materia, uide Fel. in c. afferte. ex. de pſum. lat. hic late ſtẽ q vbi vnus noiat rõne maioris preminẽtiæ, vel dignitatis puta Titius & ſocij, capiunt p vno. Vide Dec. in c. paſtoralis in prin. de reſer. vbi q dã alia, & vide, quæ dicit i. tis negotiationis, & Caius promiſit 100. Titius & ſocial. et q̃ñ plures vocetur ſub noie collectiuo, vel tanq̃ duo corpora

ne ad l. Lucius, φ ſbi ex pſumptia voluntate defuncti. pp rōnē, quam hic ponit glo. quā Dy. ſequit, & Bal. ita hic tenet. Sumus
a expediti de prima parte venio ad ſcdam. a Op. venio ad gl. fi. & vt eā intelligas ſcias φ iſta gl. ſignat ǝtium vnum, & vnā q. format pmixtim & iō est ibi laborolum, ſi non intelligas, &
b legas eā, vt dico tibi. Op. de l. ſi quis b Titio. ſ. ti. de vſufr. accr. ſol. verbum, vna. hic poſitū tollit ǝtium, Iſtam ſo. reprobat gl. p l. Titius ſundi. & p l. liber homo § Titius. & l. interdum. j. ti. de he. inſt. Vnde dicit gl. ibi, dicit Titio & hǣdib. ſuis. l. defuncti hic dicit, Titio & filiis l. ipſi Titii, & iſta eſt vera ſo. Qd aūt ſeqt in gl. intrat in quandā q. vide & ſigna ibi, qualiter interſit. Mō intrat in quandam q. qualiter inter ſe diuidant coniuncti ibi, vel ibi, hic redit ad ǝriū quod primo ſeceerat. Seqt ibi, vel refert reddit ad q. q̄ ſ. fecerat, ſiue tetigerat. nō n hoc eſt de ſolu. ǝtri. Procedo ergo in recitatione gl. ſoluit alio mō, φ hic dicit filiis ibi hǣdib. φ gl reprehendit per Aue. de iureiu a mor. præ. nā ſi
c cui pī & filius c cenſent vna perſona, & ita hǣs & defunctus. Tene ergo pcedentem ſol. φ ibi loqt de hǣdib. teſtatorū, hic de filiis ipſius hǣdes inſtituti, vel legatarii. Quæro ergo, & mō intro q. q̄ gl. format ſi hæredes ſimul ǝiuncti, q vocant in vnā portionē, qualiter diuidant illā portionē inter ſe? Dicit gl. φ eā diuident pro hæreditaria portione, vt l. qui cum plures. ff. eod. Vel verius eſt videndum qñ Titius in ſceret cum plurib. hǣdi. Aut hæredes fuerunt noīati ſinglr, aut non. Si fuerunt nominati, hēbunt v.iles; alias hēbunt hǣditarias. Hic non ſunt alia.

ADDITIONES.

a Parſ Ad ſcdam. Circa iſtam ſcdam partem vide q̄ dicit Are. in l. diſcretas. ad fi. de vul. & pup. vbi ci ponit, an procederet in fratre ſubſtituto ſub nomine pprio cum a ro. Item ſub nomine appellatiuo coniunctum & inſtituto alio extraneo.

b l. A Op. de l. ſi q. is ha ſic facit φ ſi condemnanu Poteſtas cum antianis in centū, Poteſtas tenetur in quinquaginta, & in reſi ſuo antiani. Pro quo vi. le in l. plane de lega. l. in ſci coniuncta g̃ra va. multæ. d. app. & ſ. alet tangi in l. non ambiguus de leg. hic, & l. ſi quis Titio. de vſufr. accr. & l. interdum de hære. inſtit. & vi de Bar. in co. ſi 80 inci factum ra'e eſt, prædictus minus.

c l. A. & filius Adde φ hoc facit ad qōnem ſtatuti cauentis quod nullus hēat officium ni cauit ſe. niſi hēat æſtimū cētum libratum. an ſi filius non habeat æſtimum, & pī ſic ſufficiat vt filius poſſit hīc officium. Bal. conſuetur al gl. ſing. in l. ī. inſ. qui ſatiſdare cog. ſi libera & æſtimum patris prodeſt filio et ſeorſum habitati a patre. Addit ipſe in l. pror. § ſed ſi filius, ff. de eden. De qua qōne vide aliqd p Bal & Ang. hic ad ſi per Bald in c. ſi nus. de ca g ci vero & in l non plures. de ſacroſ. eccl. & in l ſcīēdū q latī cog Bar. in l cū ſeruus C. de agr. & cen. li. 11.

De neceſſarijs ſeruis hæredib. inſtituendis, vel ſubſtituendis, Rubrica.

LEX PRIMA.

Si qui. Breuiter dicit, Ille, qui non eſt ſoluendo, pōt vnum ſeruum ſibi facere neceſſariū, niſi eſſet ſpecialiter obligatus. h. d.

LEX II.

Cum ſerui. In inſtitutione, quæ enunciatiue aliquē dic eſſe liberum, videtur libertatem relinquere, ſecus in legato. h. d.

LEX III.

Si tutor. Tutor non poteſt ſeruos pupilli ſibi neceſſarios hæredes inſtituere h. d.

LEX IIII.

Cum quidam. Seruus poteſt ab inſtituto libertatē conſequi, & pupillo neceſſarius hæres exiſtere. h. d.

LEX V.

Quidam. Si ſeruus fuerit hǣs inſtitutus I toto, vel ī parte ſine libertate, vel tutor datus, erit hǣs tutor, vel liber. h. d. vſque ad § alio Op. Inſt. de hær. inſt § ſeruus. Sol. ibi alienauit in vita, hic legauit in vlt. volū. Itē opp. φ vlt. ſcriptura dēat valere. & ſic cum legatū poſt inſtōnem fuerit factum, præualet legatum, vt l. ſi ga cum ff. de vulg & pup. de leg. 2. l. ſi mihi § legatū. Sol ſpeciale eſt hic fauore iſtitutionis libertat. s.

a §. Alio. Alias illo S: legatū a ſeruo ſine libertate relingt, hǣs præſtare non cogitur ſed ad pſtandū hortabitur. h. d. Op de l. ſeruus, j. de leg Sol. Non valet legatū, vt hǣs cogit. de neceſſitate pręſtare, tamen de æquitate ſic, vt hic. Opp. de l. ſeruos. de ali. leg Sol. ſpeciale eſt in legatis alimentorum.

ADDITIO.

a Pom. Si legatum Ifrnd fallit in caſu naturali. l. Lucius §. 1 de teſt. mil.

§. Quæ. Si ſeruus a primo gradu legat, & pupillo pupillariter ſubſtituatur, ſi conditio ſubſtitutionis extiterit, hęres erit, & liber: ſi defecerit legatum valebit. h. d. §. iſte.

Deciſione. Si ſeruus pure inſtituat, ſub ǝdōne libertas datur: ſi quidem cōditio poteſtatiua defecerit hæreditate, & libertate priuabitur: ſi caſualia, libertatē cōſequitur, & hæreditate priuabitur ſi ſoluēdo fuerit teſtōr. alias vtranque habebit hoc dicit O. p. de l. cum ſeruus ff. de ǝd inſt. vbi cond. a, poſita in libertate videt in hęreditate repetita. So. illud, φ hic dicit, pure inſtituit. intellige hoc expreſſe. Alias ſi ſimplr, vī inſtitutio facta ſub conditione, ſm Rich. Malumb.

De lib. præt. vel exhæredat. Rubr.

Gl. continuat, quia in teſtamento liberi exhęredantur, vel pretereuntur, iō de hoc dicit. Vel aliter, dictū eſt de inſtōne, vel ſubſtitutione, verum quia exhæredatio fit qñq; à gradu inſtitutorum, quandoq. à gradu ſubſtitutorum, ideo de his ponit hic.

LEX PRIMA.

1 *Exhæredatio debet fieri ab omni gradu, ad hoc ut ille gradus valeat.*
2 *Clauſula in fi. poſita refertur ad omnia, & quid ſi in princ. aut in medio, nu. 3. & 4.*
5 *Qualitatis repetitio, vel modificationis, quando intelligatur facta.*
6 *Probatio in contrarium qñ admittatur contra præſumptionē huius legis.*
7 *Teſtamentum an poſſit incipere a ſecundo gradu, quoniam primus gradus eſt nullus ex cauſa prætertionis.*

a Cum poſt. Si exhǣdatio fit ab oīb. gradib. a tacitè vel expreſſè, valet teſtm̄. h. d. Vel aliter Clā in fi. poſita refert ad oīa pcedētia, ſi nō eſt rō qua
1 re magis ad vnū referat q̄ ad aliud. h. d. No † φ exhǣda
2 datio dēt fieri ab oī gradu, † ad hoc vt valeat grad⁹ ille. No. ſcdo, φ dixi in ſcdo ſumenatio, φ clā in fi. poſita, &c. Op. ff. co. l. 2. §. ante hǣdis glo huius timore hic diſtinguit, & ponit totā diſt q̄
3 fecit ibi tex. iō dic vrī gl. Ex qua no. † ī prin. ſui φ clā in prin. po
b ſita, refert ad oīa ſequētia, ſicut h d tex de clā in fi. poſita, φ re
a fert ad oīa pcedentia, ſi non pt reddi rō quare magis, &c. Itē
c ex ſcdo memb no. φ clā in medio poſita refertur ad pcedētia, & ſequentia. φ intellige ſm limita quæ ſequit in gl qñ fit intra gradū, &c. No. φ illud φ dī, clā ī medio refert ad oīa, dēt intelligi in medio vnius, hoc eſt inter diuerſa capla. Sed ſi ponit ī medio vnius capituli ad illud tm̄ referi, φ ppetuo tene ſocenti. Et iſta q̄ dico, ſunt vera qñ tractant' de repetitione vnius clæ ſub
5 ſiſtentis per ſe, de qua loquit l talis ſcriptura ff. de leg. 1. † Sed ſi loquimur de rep. alicuius qualitatis vel modificationis reſpicientis aliud, tunc an intelligatur facta repetitio, nō eſt nſa mā hic, ſed eſt materia in l qui ǝd. ff de cōd. & dem. & de condi. inſt. l. cū ſeruus. In ll. de l. A qui. §. ex hoc in capite. & de leg 3. l. in repetēdis. Dixi plenē ff. vbo ra. l. prior. §. ergo. Pro decīone hu⁹
6 gl. ſunt quærenda duo Primo, † vtrū ǝ præſumptionē huius l. admittat probō in ǝtrū. Gl hic in prin. dicit φ nō. Vñ iſta glo. cōiter reprobat, quia imo pt probari ǝtrium. vt l. 2. §. fi. ff eo. ar.
7 §. de teſt. mil. l. in teſtō, &c. † Quæro ergo ſcdo, qd ſi primus gradus ē nullus ex cā pteritionis vtrū teſtm̄ poſſit īcipere a ſequēti gradu. Gl. hic vī dicere φ ſic. Tu vero diſtīgue an prim⁹ gradus rūpat pteritione poſthumi, an vero pteritiōe iā nati, vt no. in l. 3. ī fi. ff. c. & pbat i l. nā & ſi ſub ǝdōne. ff de iniu. rupt. teſt.

ADDITIONES.

a Ale. Ab oībus gradibus Adde an exhæredatus inter gradus inſtitutionis & ſubſtitutionis intelligatur exhæredatus ab omni gradu, & an ipſius exhæredati ſuper exiſtentia faciat deficere fideicommiſſum, ſi ſine filiis, &c & an exhæredatus certa cauſa expreſſa, quæ poſtea non redditur uera, faciat exhæredationem nullam cenſeri, & an filius exhæredatus veniat in generali nominatione filiorum, & an nati ex filio exhæredato excludant ſubſtitutum, vide Rom. conſi. 438.

b Po. No. in prin. ſui. Licet oēs hic teneant, φ clauſula in prin. poſita facit ſuis trahitur ad ſequentia, q̄ clauſula in fi. poſita refertur ad præcedentia, & per glo. in l. quiſquis. ff. de leg 3. ſed contrarium decidit tex in c. inquiſitioni extra de appel.

a In medio poſita. Adde ſu. quod quando ponitur inter diuerſa capitula, quia tūc clauſul poſita in medio, non refertur ad omnia Tex. in c inquiſitioni de app. & & dicit d. Ale de I mo in conſi. 83. in 3. vol.

LEX II.

a Si auus. Nepos. q per mortē pīis incipit tenere primū locū, ſi reperitur prætéritus, rūpit teſtm̄, a per l. Vellei. h. d. Op de l. ſi qs poſthumo §. 1. ff. eo. Sol. ibi deceſſit filius īſtitutus poſt mortē aui, hic eo viuente. Op. ſcdo, dī hic, ſine impedimēto l. Vellei Contra, imo Velleius hic permittit φ nepos aui, q tenet primū gradū. ſi reperitur præteritus rumpit teſtm̄ vt l Gallus, § nunc ff. e. Huius timore ſunt hic in gl. noſtra multę expōnes & quælibet ē bona. Tu tene primā, qa eſt magis clara, & eā tenēt Vltram. vt φ dicit ſine impedimēto l. Vellei. hoc eſt l. Vellei. ǝcedēte. No. ex hac l. vnum, φ licet nepos ſuccedat in locum patris ſui, vt dicit hic tex. tamen ex perſona ſua ſuccedit, non ex perſona patris ſui, quod apparet, quia inſtitutio pa-

tria

ADDITIO.

a Rūpit teſtm̄. Adde φ Bal ex gl. quærit de difficili q. Si ſtatuto cauet, φ filia dotata non ſuccedat patri dotāti, quouſq;, vel donec maſculus ſuperuixerit, & contingat patrē filiū illinere filiā vero dotatā pterire, & deinde moriat pr, & ſuccedat filius ſine liberis maſculis, an filia pterita poſſit tunc dicere teſtm̄ nullū? Bal. hic dicit, φ ſic poſtq̄ mortuus eſt frater, & ſic filia cōſequatē dimidia, qua ab intestato ſuiſſet ab inteſt & hoc operantur illa verba, donec, vel quouſq;. & illa op. ſequitur Bar in l. ſi ad Tert. Bal & Ang in d l Gallus. Bal & Imo in l. ſi quis, poſt Hug. Ang & Imo in l ci qui ſoluendo. de hære. inſt. vbi dicit φ ita conſuluit collegium l on. conſ inc. proponitur. & Bal cōſi: 09 inci doc nan. grā. 1. vol. & eo. vol. conſi. 277 An aūt teſtm̄ retro fingat fuiſſe nullum, vel ſolum de pñti, maior pars vī inclinare quod demū tunc ſit nullū cum filia reperit ſe prætéritā, qa ita tutū pt quā facere hǣdē ad ips, & poſtea eū deſiſſe eſſe hǣdē. Et ita dicit Bar. conſuluiſſe Fran. Tig & collegium. Flo. de quib. oīb. pulchre per Pet de Anc. cō. 211. inci. in Chriſti noie, hæc qō uulgaris eſt p Ab. conſi. 92 lib 1. vbi dixit, φ ſi ſtatutum dicat, φ maſculo ſuperſtite fæmina non ſuccedat, nec audiatur agendo, uel excipiendo, φ ipſo mortuo admittetur per illa uerba addita, nec audiatur agendo, vel excipiendo latius ibi uide, & per Bal conſi. 99. lib 5.

tris ſibi prodeſt, vel nocet, ſi inſpicitur inſtō, vel exhēdatio ſa
ĉta de eo. Quod ergo dicit, nepos ſuccedit in locum patris, in-
tellige. hoc eſt in gradu, vt ſicut filius tenebat gradū primū, ita
hodie tenet nepos filio ſubducto, ex pſona ſua tamē ſuccedit.

LEX III.

1 *Senſus quando eſt clarus, non eſt recurrendum ad interpretationem.*
2 *Præterire, eſt de filio nullam mentionem facere,*
Filius cui factum eſt legatum, dicitur præteritus.

a **Si quis.** a Qui iubet eſſe alienus à ſuba defuncti, exhēdat⁹
1 vī. h. d. † No. φ qñ ſenſus eſt clarus, nō eſt recurren
b dū b ad interpretationē. Op. ad hoc de l. ſi aliu. ff. de vlul. leg. Sol.
ibi non ꝯſtabat de mente, hic ſic. Op. ſecundo de l. in ſumma.
2 ff. de re iu. Certè iſta cōcordat cū iſta. Quęro. † qd eſt ꝑterire, di
cit glo. Præterire, eſt de filio nullā mentionē facere. Vide gl. Ex
hac gl. vī φ ſi aliquis filio aliqd legauerit, φ non vī ꝑteritus, qa
de eo facta eſt mentio. Sed hoc eſt ꝯ caſum in l. pe. ꝗ. de fideic.
Et iō ad iſtā gl. addebat Frā. Accu. Præterire, eſt nullā mētionē
facere de eo. i. inſtituēdo, vel exhæredādo. Fallit in milite, cuius
ſilentiū hī ꝑ exhēdatione, vt l. ſi cū vel in vtero ff. de teſta. mili.

ADDITIONES.

a Pariſ. Si quis. Circa regulam huius l. φ ſemꝑ ſit attendenda voluntas teſtōris ſicut venator ſequit leporē, vide ēt ad iſtam regulam Ale. conſi. 191. in prin. & conſi. 54. Item adde φ no ſolū hēt locū in vlt. volū. ſed ēt in contractib. et ſtrictis iuris, in l. ſi C. q res pig. oblig. poſſ. ſi in vendōne. cū gl. pe. ſi cōia ꝑdio. Pa. de Caſt. hic, bo. tex. in l. ita ſtipulatus. la grande. cum gloſ. in ver. ex ſnia ff. de verb. oblig. Vide bo. tex. 5 2. q. 5. c. humanæ. Alex. conſ. 34 in fi. in 2. vol. Limita in hoc qñ teſtator non ſtetit in terminis meræ voluntatis, ſed proceſſit vltra diſponendo. Secus ſi ſtet in terminis ſolius voluntatis, & eſt exemplum in l. quidam cum filium. de hæred. inſt. & ibi Bal. & Imo. Scđo limita non procedere qñ verba nec proprie, nec impropriè poſſint deſeruire voluntati. Ita Bar. in l. in ambiguo. in 2 reſpon. ff. de reb. dub. Ale. conſi. 422. Are. in l. Titio. de ver. obl. Vide ad prædicta late Iaſ. hic circa iſtam l. q̄ hēs in l. in cōditionib. primū locum de cond. & dem. ad mar. Item no. φ neceſſarius ſenſus ſcripturæ omni menti præualet, vide Bal. in c. 1. de contro. inueſt. Item in omni materia q̄no ſit ſtandum verbis, vel menti, vide do ĉts. Abb. in c. ad audien. Item φ non eſt recurrendū ad tex. pro interpretatione, quia verba prolata inſpiciunt, & φ nollū eſt mentis maius teſtimonium q̄ inſpecta qualitate verborum, verba ſunt notanda Bal. hic, & in c. 1. de contro. inter me, & do. de por. fra. vide omnino circa hoc quæ habes ad Bart. in l. Labeo. in prin. de ſup. leg. Item quod nedum in vlt. volun. ſed etiam in contractib. & ideo in alia materia potius attenditur mens q̄ verba, vt ſe multa per Iaſ. in l. iuris § prætor ait, ff. de pac. vbi dicit illud eſſe magis expeditum in vlt. volun. de qua vide quæ habes ad Bar. in d. l. in conditio. ff. de con. & dem. Item de ratione, quia magis attenditur mens quam verba, vide per Bal. pulchre in l. ēt. in 1. no. C. de iu. delib. Et ibi etiam ponit declarationem ad regulam iſtam, vide cum Item φ in vlt. volun. præcipue attendatur uoluntas teſtatoris, vide Io. de Ana. cōſi 3. inci. viſo teſtō, vbi etiam ait omnia iura ad hoc reclamare. Item φ idem ſit in ſtatutis φ magis attendatur mens, vide An. conſi. 147. incip. viſo the. & q. circa med. & conſi. 183. inci. animaduertentia. Et ad regulam, & ad prædicta vide Iaſ. hic. Item φ voluntas teſtatoris ſit ſeruanda ēt ſi actus redderetur oſius, vid. Iaſ. in l. verbis ciuili. in 6. no. de vulg. & pup. vide quæ habes ad Bar. in l. non aliter. de le. 3. Are. in d. l. verbis ciuili. in 3 no.

b Pom. Non eſt recurrendum. Vide Barb. conſi. 8. uol. 1. & cōſ. 20 eo. vol. & cōſ. 17. eo uol. & aliqd cōſ 30 eo. uol. & conſ. 42. eo. uol. & cōſ. 43 uol. 2 & conſi. 10. 2. vol. & 11. vol. 3. ubi multa adducunt, & attēdi mēs & 21. uol. 3. & 55. uol. 3. loquitur in teſtatore & ibi declarat qualiter intelligatur hoc φ dēt attendi mens teſtatoris & conſi. 20. uol. 3. ibi decidit quod attenditur mens diſponentis, & φ in dubio ſit interpretatio larga in fauorabilibus, ſed in pœnalibus ſtricta.

LEX IIII.

1 *Accuſatores naturæ non debemus eſſe.*
2 *Querela inofficioſi eſt auxilium ſubſidiarium.*
3 *Exhæredatus magis eſt habendus odio, quàm præteritus.*
4 *Præteritus poteſt dicere teſtm̄ nullum, vel venire per contratabulas.*

Maximum. Hæc eſt multum difficilis lex inuenib. Bř dicit, Maſculi & fęminæ ęqualiter ex teſtō, & ab inteſt. ſuccedūt, & debent noīatim, & æqualiter exhęredari. Et eodē modo dicunt nullum, & petunt ꝯtab. & idem in filiis, & in nepotib. & natis, & in naſcituris. h. d. Diuiditur in tres partes prin. Primo ponit quatuor vitia iuris antiqui. Scđo illa corrigit. Tertio ponit qntū vitiū, & illud corrigit. Scđa ibi, ſancimus itaq;. Tertia ibi, ſed qa & aliud. Itē prima ſubdiuidit. Nā primo ponit tria vitia. Scđo ponit exēplū primi vitii. Tertio ponit duas pſuaſiones ad oñdendū φ pręđicta ſunt vitia. Quarto ponit quartū vitium. Scđa ibi, & ſi præteritus. Tertia ibi, qui
a enim. Quarta ibi, cū ēt. No. φ † non dēmus eſſe accuſatores na
2 turæ. Not. ſecundo, † φ q̄rela inofficioſi teſtamenti eſt auxiliū
3 ſubſidiariū, φ hēt locū, vbi aliud nō ꝯpetit. No. tertio, † φ magis
4 eſt hñdus odio exhēdatus, q̄ preteritus. No. quarto, † φ ꝑteritus
pōt dicere nullū, vel venire ꝑ ꝯtab. His ꝑmiſſis op. ad primum
de l. fęminæ. de reg. iu. & l. in multis. de ſta. ho. Sol. Quantum ad
a ſuccedendi modū, nō dēt eſſe diuerſitas, ſed quantū ad officia
publica ſic, vt in ꝯrio, & c. Ad ſm op. & vī, φ ēt hodie reperiatur iſtud vitiū, φ exhęredatus hēat plus q̄ ꝑteritus. Nā pręterit⁹ pſtat legata ꝯiunctis pſonis per tit. de leg. præſtan. exhęredatus euertit ꝑ q̄relā in totū: vnde legata coniunctis pſonis nō præſtat, vt l. Titia, de inoff. teſt. Sol. dicit gl. φ iſtud vitium erat olim de iure antiquo, tñ hodie corrigitur per auth. ex cauſa. quod an ſit verū, ibi dicā. Item op. φ ēt de iure auth. illud idē vitium ſuperſit. Pone enim, φ pater meus me exhæredauit abſque cauſa & mihi dedit legatum. Certè teſtamentum euertitur, quantū ad inſtōnē, legata remanent firma, authen. ex cauſa. infra cod. Et ſic hēbit plus iſte exhæredatus, quàm ipſe inſtitutus: quia habebit legatum, vt in gl. An hoc ſit verum, ponit opinio. Qđ an ſit verum, dicam tibi in authen. ex cauſa. ſeu e menti.

ADDITIO.

a Non debet eſſe diuerſitas. Adde, & ſic facit, quod ſtatuta, quæ excludūt fœminas a ſucceſſione, de iure communi ſunt odioſa, & reſtringenda. Ita decidit Bar. per iſtam l. in l. cunctos populos, ꝗ. de ſumma Tri. & fide cath. & ibi per Bal. & Sal. & Cy. & Bal. in l. non ſine. de bo. q̄ lib. 3. Bal. in l. ſancimus. ꝗ. de nup. & in l. lege. de leg. hēd. & in l. certū ꝗ. vnde leg. per Petr. de Anchar. in c. canonum ſtatuta de conſt. maxime in ver. igitur. Bal. tamen in l. 2. ꝗ. de inius voc. dicit, φ reſpectu maſculorum ſunt fauorabilia, & reſpectu fœminarum ſunt odioſa vel ſimpliciter loquendo poſſunt dici fauorabilia, quia debet inſpici id, φ principaliter agitur, non id quod in conſequentiam, & a primo ſit denominatio, iuxta no. in l. ſi qs nec cauſam, ff. ſi cer. pet. & io. l. qui ex. ep. de condi. indeb. Ex parte ergo maſculorum, quorum fauore ſit, vt ſalua ſit agnatorum dignitas, vt no. Cy. in l. 3. de adul. ex parte ipſorum poteſt fieri extenſio, vt ſtatutum excludens filiam ꝑpter filium, excludatur etiam propter nepotem ex filio: econuerſo uidetur quod licet excludat filiam, non excludet neptem quod uidetur verum de nepte ex filio, q̄ procedit ex radice non excluſa, ſed neptis, aut nepos ex filia bene excluditur, quia non poteſt venire, niſi ex pſona excluſa. Et ſic dicit Pau. de Ca. tenere nōs Doct. Sed attenta ratione ſtatuti, quod hæreditas remaneat in familia, videtur etiam ſecundum ipſum quod neptis, ex filio excludatur, quia tranſitura in aliā agnationem. Tamen ſe remittit ad Bar. in d. l. liberorum, de qua materia uide ꝑ Ang. conſi. 144. Pau. de Caſt. conſi. 169 & 334.

AVTHEN.

a **Non licet.** a Iſta auth. ſumiī ex Auth. vt cum de appel cogn. Et quę hic ſunt, dic vt in glo.

ADDITIO.

a Pariſ. Non licet. Vide aliqua circa iſtam authen. in Bertach. l. in verſi. exhæredatio. ubi habes, an ultra cauſas hic expræſſas ſi reperiatur alia ſimilis poſſit exhæredari. Et quid ſi filius faciat pœnitentiam de delicto, & quædam alia, & an habeat locum iſta authen. in præteritione poſthumi, vide Ioan. de Anan. conſi. 28. & Bolo. ibi in additionibus.

1 *Hæc authen. venit ad l. Cod. corrigendo.*
2 *Diſpoſitio huius auth. an hēat locum in præteritione paterna. & nu. 4. & an in præteritione poſthumi, & filij emancipati. nu. 7. & 8.*
3 *Exhæredatio tripliciter aſſumi poteſt.*
5 *Circumſcriptio eſt deceptio facta ab aliquo per dolum.*
6 *Legata, an debeantur rup. teſta. ex cauſa præteritionis.*
9 *Teſtamento reſciſſo ex cauſa exhæredationis, an legata debeantur.*
10 *Exhæredare quid ſit, quid ve præterire.*
11 *Teſtamentum ex cā præteritionis, vel exhæredationis, quomodo irritetř.*
12 *Teſtamentum quomodo irritetur, quando deſcēdētes ſunt præteriti, vel exhæredati, & quid in aſcendentibus.*
13 *Teſtamentum quomodo irritetur, quando aſcendentes ſunt præteriti, vel exhæredati.*
14 *Si collaterales ſunt in teſtamento præteriti, vel inſtituti: teſtamentum irritatur per querelam.*
15 *Inſtitutio in re certa an remaneat valida teſtamento irritato ex cauſa ꝑteritionis, vel exhæredationis.*
16 *Subſtitutio an conſeruetur per hanc auth.*
17 *Teſtator ſi grauat hæredē, vt reſtituat hæreditatē, ſi deceſſerit ſine liberis & tale teſtamentum irritetur ex cauſa præteritionis, & ſi hæreditas ad ipſum venit, quomodo teneatur illam reſtituere.*
18 *Quę remaneant firma per hanc authenticam rupto teſtamento in caſu huius authen.*
19 *Filius qui rumpit teſtamentum, ex cā præteritionis, vel exhæredationis, non habet legatum in teſtamento ſibi factum.*
20 *Legata in caſu auth. petuntur ex teſtamento.*
21 *Teſtamentum in caſu huius auth. quod cōprehēdatur in ſtatuto diſponente, quod teſtamenta exequantur, ſicut ſententia.*
22 *Si teſtamento irritato fuit appoſita clauſula codicillaris, an legata debeātur ab inteſtato.*
23 *Clauſula codicillaris, quid operetur, & de eius virtute, & nu. 24. & 25.*

a **Ex cauſa.** a Multū eſt difficilis materia huius auth. licē eſt breuis hic, ſed in corpore vñ ſumiř, ſatis eſt lōga. Caſum in terminis pone ſub nube, vt lr̄a iacet. Circa auth. hanc primo eſt videndum, qūo ſe hēt ad l. Codicilis. Quidam
1 dicunt † corrigendo, qa in l. Codicis dicebař φ filius exhēdatus non ſoluit legata, & fideicōmiſſa, φ corrigiř ꝑ iſtā auth. φ qbuſdam

ADDITIO.

a Pariſ. Ex cauſa. Hanc auth. repetit d. Bened. de Plum. Item an iſta auth. conſeruatiua legatorum & aliorum relictorum in teſtamento procedat, qñ teſtm̄ rumpitur per querelam intentatam per fratrem turpi pſona inſtituta, vide ... de Ca. conſi. 60 circa med. Non quid autem habeat locum conſeruatio illius auth. quando eſſent duo teſtamenta, quorum primum eſſet inualidum, ſecundum validum ex cauſa præteritionis, vel exhæredationis, vide Ang. conſi. 182. inc. ... habens vnum. Item φ conſeruetur fideicommiſſum vniuerſale, vide Bar. An autē iſta auth. debeat intelligi, vt legata conſeruentur, ita tamen quod legatarii non plus habeant quam filius præteritus, vide omnino quæ habes ad Bar. in l. ſaluius. ff. de leg. præſtan.

Pom. Ex cauſa. Authenticæ, vt dicit Bal. in procemio feudo. referens in auth. caſſa. ꝗ. de ſacroſ. eccl. φ fuerint poſitæ in illo lib. auth. Fed. iuſſeris, vt ſic poſſint ab Imperatore Ro. comprobati, & ad deciſionem cauſarum adduci, licet alii aliter in hoc ſentiant. Et adde φ iſta auth. licet clarè procedit, quando eſſet factū ſolum vnum teſtamentum. ſed quod ſi ſint facta duo, quorum primum ſit validum, ſecundum non, & in ipſo ſecundo ſint relicta legata & fideicommiſſa, an ipſa conſeruentur, vide Anch. conſi. 204. incip. prædicto themate.

dā nō placet, vt ĩ. dicā Ego tñ puto hoc eſſe ſatis verũ. Alij dñt
ꝙ ſic hẽt determinãdo, nã in l. Codicis ſimplr dicebat de exhĩ-
datione, & ꝑteritione. ſed hic addit, ꝙ dẽt fieri exhĩdatio vel ꝑ
teritio cũ cã, ꝙ colligit ex illo verbo, cũ dicit, de inſertione cãç
ꝙ nõ placet, qa hoc ꝙ dicit de inſertione cãç, nõ eſt ꝑ iſtã au-
ſed ꝑ auth. nõ licet, ſ. pa. poſitã. tene ergo primã. Veniamus ad
ꝯtria, & op. vr ꝙ ex cã ꝑteritionis, rupto teſtamẽto nõ dẽant le
2 gata, vt l. filio ꝑterito. ff. de inIu. teſt. Huius † timore ſuut opi. nã
qdã dicũt ꝙ lex ꝯtria, & oẽs ſimiles corrigunt ꝑ iſtam. Pro hac
opi. facit primo hęc auth. q̃ gñalr loqt in corpore vñ ſumit, in
§. ſiue igit. Sitr loquit gñalr, ibi loquit de teſtõ facto a filio qui
prǽterijt, vel exhǽredauit parentes. Hanc opi. tenet gl. in mul-
tis locis. ſ. in l. ꝯtra. & in l. vxorem. ff. de manumiſ. teſt in vlti. gl.
in auth. vnde hæc ſumit, §. ſi tales, & ĩ. de cod. l. j. Pręterea eadẽ
vr rõ in ꝑteritione, q̃ in exhĩdatione. Nam ſicut teſtm̃ ipſo iu-
re annullatur ꝑ ꝑteritionem, ita annullatur per exhĩdationem
cã nõ inſerta, ſm oẽs. Hoc ẽt tenẽt oẽs gl. quas ĩ. allegabo, q̃ dñt
ꝙ hęc auth hẽt locũ in ꝑteritione poſthumi, &c. Alij ſunt in ꝯ
a tria opi. qui dñt ꝙ hæc auth. nõ hẽt locum in filio ꝑterito a pr̃e, &
& tex. hic dẽt intelligi de ꝑteritione mřis, q̃ ꝑ exhęredatione
hr̃. Ita tenet gl. in corpore vnde auth. hęc ſumit. §. aliud quoq;
capitulum. Et idẽ Azo in ſumma. Dyn. ẽt in additione magna,
quam fecit in l. Gallus, de li. & poſth. dicit iura antiqua in hoc ꝑ
hanc auth. non eſſe correcta. Ita videbat tenere do. Ia. Bu. quod
hęc opi. probat in corpore vnde hęc ſumit, §. ſi autẽ hęc obſer
uata nõ fuerint, nullum exhĩdatis liberis. Et de ꝑteritis nullã fe
cit mentionem de iure, hoc eſt ꝙ iura nõ corrigunt, niſi qua
tenus exprimunt in l. noua corrigente vt ĩ. de app. l. ꝑcipimus.
in fi. Pręterea, illud eſt ius nouum, ꝙ vr inductũ in filij fauorẽ
ſed hic nullus eſt fauor filij, immo odium, quia tenet ad legata
ad q̃ alias non tenebat, ergo &c. Quod hoc ius ſit in fauorem
filij probat in d. §. ſi autẽ hæc obſeruata non fuerint. ibi, ne filij
b falſis accuſationib. &c. Hoc ẽt tenebat d. Pe. & d. Cy. erat in ꝯtria
opi. tñ nõ r̃det ad rõnes i ꝯtriũ, nec nouas facit. Quid dicem⁹?
Dubiũ eſt pp opin. tantorũ. Finalr ego dico, ꝑ decłone huius
3 q̃ onis, q † exhĩdatio põt tripłr aſſumi. Vno modo ſtrictè, & ſic
hĩdatio eſt ab hĩditate exluſio expſſe, & ſolenniter facta. & ſic
loqt tit. iſte, prout de exhĩdatione loqt. ſ. ſi eſt facta noĩatim,
& in teſtõ interueniunt oĩa. q̃ habuiſtis no. ſ. eo. l. j. Alio mõ aſ-
ſumit exhĩdatio largè. & tũc exhĩdatio ẽ ab hĩditate excluſio
facta tacitè, vel expſſè ſm teſtatoris voluntatẽ. Et iſto caſu hoc
nomen exhęredatio, comprehendit ꝑteritionẽ factã a teſtõre
ſciente ſe filium hr̃e. Hoc probat in l. ſi pronus teſtõ. in prin. ff.
de bo. lib. & l. Paulus, §. fi. & l. ſi cũ vel in vtero & l. ſicut certi. ſ.
de teſt. mil. ille. n. q dat hĩditatẽ ſuã alteri, & de filio nullã fecit
mentionẽ, tacitè exhĩdat eum. Et ſi tu diceres, leges ꝯtrię loquũ
tur in milite, in quo eſt ſpeciale, ꝑteritio hr̃ pro exhęredatione,
ꝯcedo ꝙ ſpãle eſt in hoc, quod ꝑteritio militis valet, tanq̃ exhĩ-
datio, qa ſic voluit, in pagano verò non valet. Tñ iſta fuit volũ
tas pagani, ꝙ illa ꝑteritio hr̃ ꝑ exhęredatione ſicut volũtas mili
tis tñ in milite valet pp priuilegiũ ſuum: in illo non vbique. Er
go põt dici, ꝙ exhĩdatio ſit in vno valida in alio inualida. Sicut
dicimus in exhęredatione, q̃ ſit ſine cã, nam exhĩdatio eſt, ſed
inualida. Tertio mõ põt dici exhęredõ largiſſimè, ab hæreditate
excluſio, & hæc cõprehendit ꝑteritõrẽ factam a teſtõre ſciẽte,
vel ignorante, ſe filium hr̃e, q̃ ꝑteritio ꝑ exhęredatione eſt, vt
l. ſi inſtitura, §. fi. cũ l. ſeq. ff. de inoſ. teſta. Et ſi tu dicis. ibi ſpecia-
le eſt in matre, cuius prǽteritio hr̃ ꝑ exhĩdatione valida. ꝯcedo
ꝙ hr̃ pro exhĩdatione valida ita ꝙ opus eſt q̃rela. ſed in alio ꝑ
exhĩdatione inualida tñ: qa licet verba teſti talem filiũ exclu-
dant, tñ voluntas teſtõris non affuit, vt d. l. ſi cum in vtero. ſ. de
teſt. mil. Et ſic br̃ triplex eſt exhĩdatio. Vna largiſſima, quando
ex verbis teſti ad hĩditatem non admittit, licet expreſsè nõ ex-
cludatur, neque tacitè, ſm voluntatem. q̃ que largè aſſumitur
vt qñ non excludit expſſè ſm verba, ſed tacitè ſm voluntatem.
Q̃ nq; ſumit ſtrictè, & propriè, exhĩdatio, vt qñ expſſè excludit
4 ſm verba, & ſm voluntatẽ. Nũc ad q̃ onẽ ꝓpoſitã dico ꝙ † hæc
auth hẽt locũ in exhĩdatione largo mõ ſumpta, nõ dico largiſ
ſimè. Et ſic diſtingue, aut filius eſt ꝑteritus a teſtõre ſciente, &
hẽt locum hæc auth. qa teſtm̃ rũpit q̃tũ ad hĩdis inſtõnẽ, cæte
ra firma remanent. Aut eſt ꝑteritus a teſtõre ignorante, & tũc
c iura antiqua remanẽt incorrecta. qa teſtm̃ nullo iure valebit.
Et ꝙ hęc diſtinctio ſit vera, primo ꝑbat ex corpore vñ ſumit,
§. ſi autem. Nam ex eo ꝙ dicit, nullũ exhĩdatis liberis, intelli-
go exhĩdationẽ largè, vt cõprehendat ꝑteritionẽ a ſciẽte factã.
Et hoc ꝑbat ex rõnib q̃ ſtatim in tex. annectunt. Dicit. n. ne fi-
lij falſis accuſatib. ꝯdẽnent, &c. Et iſta verba ꝯprehẽdũt, filiũ
exhĩdatũ, vel ꝑteritũ cũ cã, licet nõ verè à ſciẽte, & ĩ. ſeqt, vel
aliquã circũſcriptionẽ in parẽtũ ſubſtãtijs patiant, &c. Circum
5 ſcriptio. † n. eſt deceptio facta ab aliquo ꝑ dolũ, vt l. j. ff. de in ite.
reſt. & ibi no. ſed ille, q ꝑterijt aliquẽ ſciẽter doloſè, cũ circũſcri
bit, &c. Ex rõnib. ergo annexis apparet, ꝙ verbũ exhĩdationis,
dẽt largè ſumi, vt ꝯprehẽdat ꝑteritionẽ. Hoc ẽt ꝑbat in §. ſi ta-
les igitur, & §. ſi autẽ hęc obſeruata non fuerint. vbi loqt gñalr
nec de exhĩdatione, vel prǽteritione facit mentionem. Hoc
ẽt probatur in §. & hæc quidẽ exhæredationis, vel ꝑteritionis
pęna &c. ĩ. in ſeq. §. ſequitur. Sola. n. noſtræ Serenitatis eſt intẽ-
tio à parentib. & liberis, iniuriam prǽteritionis, vel exhæreda-
tionis auferre. Apparet ergo, ꝙ Imperator intellexit in pręcedẽ
tibus tam de prǽteritione, quàm de exhæredatione. Ex ꝑdictis
apparet reſponſum ad ea, quę in ꝯtrium allegantur, videlicet ꝙ
in corpore non fit mentio de pręteritione. Imo falſum eſt, qa
fit mentio expreſsè in ver. & hęc quidẽ. Item dum dicit, exhæ-
redatis, intellexit largè, vt comprehendat pręteritionem factã
à ſciente, merito iura antiqua corrigũtur. Nec ob. ꝙ iſti dñt, ꝙ
jus nouum inductum eſt in fauorẽ filiorũ. quia fateor ꝙ fauor
filij eſt in hoc, ꝙ in exhęredatione, vel prǽteritione dẽt inſeri
cã: ſed fauor teſtantis eſt quod teſtm̃ nõ irritetur in totum, ſed
remaneat validum quo ad alia capitula. Probatur in corpore,
in ver. hoc autem diſpoſuimus, vt & parentes & filios, & teſtõ-
res ab iniuria liberemus. & in eo. §. vnde & conſtat ad vtriuſq;
partis vtilitatem, atque cautelam hanc pręſentem legem fuiſſe
prolatam, &c. Ex quib. verbis apparet, quod non eſt factum ius
iſtud in fauorem tantum exhęredati, vel prǽteriti, ſed ẽt in fauo-
rem teſtantis. Et iſto mõ intelligendæ ſunt veræ omnes gloſ. q̃
tenent ꝙ iura antiqua corriguntur per hanc Auth. Sed ſi acci-
peres exhĩdationem largiſſimè, vt comprehenderet prǽteritio
nem factã ab ignorante, tunc in hac pęteritione iura antiqua
non corriguntur, quia tex. in corpore, non intelligit niſi de ꝑ-
teritione facta à ſciente, vt ſ. dixi. Prǽterea hoc probo per ratio
nem, ſicut hodie voluntatem defuncti ꝑtereuntis filium lex
tuetur quantũ ad legata, ita olim tuebatur voluntatem militis
ꝑtereũtis filiũ in totum, ſed in milite adhibetur illa diſtinctio,
vel pręterit filium ſcienter, aut ignoranter, vt d. l. ſicut certi. cũ
ſim. ſ. de teſt. mil. ergo, &c. Et iſto caſu intelligo veram etiam
opi. aliorũ, q dñt iura antiqua non corrigi. † Scdo op. ad l. & vr,
ꝙ legata non dẽantur teſtõ rupto ex cauſa ꝑteritionis vt infra
mus,

ADDITIONES.

a I. A. In filio prǽterito à patre. Adde quod hanc tenet Old conſi. 171. incip. thema tale eſt, Titius conditit teſtm̃, & conſi. 138. incip. thema tale eſt, Durandus. Sed communis opi. eſt in contrarium. tamen dicit Pau. de Caſt. notandũ eſſe, quod in corpore vnde iſta aut. ſumitur, tria ſunt conſideranda in effectu. Primum, qđ ſi inſeratur cauſa ingratitudinis, teſtamentum habeat ſuam firmitatem, dummodo probetur, vt patet in §. ſiue igitur Secundum, quod cauſa non inſeratur, vel non probetur, teſtamentum irritetur quo ad inſtitutionem. Tertium eſt, quod eo caſu quo irritetur, cætera firma permaneãt. Si ergo quæritur, an habeat locum in prǽteritione paterna (dicit ipſe Pau.) dicendum eſt, quod aut q̃rimus q̃ tum ad vltimum effectum. ſ. eo caſu, quo irritetur, cætera firma ꝑmaneãt, & tūc tenenda eſt diſtinctio Bar. cum limitatione tamen, quod eo caſu quo ignorabat ſe filium habere, an credebat ſe certum non habere, & tunc inſpicietur quæ, & qualia legata ſint, an magna, ita quod veriſimile ſit patrem talia non feciſſe, ſi ſciuiſſet filium habere, & tunc habeat locum opin. Bar. Aut ſunt talia, quæ veriſimiliter feciſſet, & tunc conſeruabuntur per iſtam authen. Si vero dubitabat, & tunc ſecundum Ang. ſimiliter valebunt omnia legata indiſtinctè, quia creditur etiam de caſu iſto cogitaſſe, & voluiſſe, quod etiam ſi viuat, legata debeantur, l. qui iure militari. ff. de teſt. mil. Si aũt quæritur quantum ad primum effectum, ꝙ inſerta cauſa teſtamentum valeat, dic quod non loquitur in prǽteritione paterna, quia inſertio cauſæ non facit, vt prǽteritus habeatur pro exhæredato quoniam talis inſertio cauſæ congruit exhæredationi, non prǽteritioni & ideo nõ obſtante tali inſertione, ſi prǽteritus ſit filius in poteſtate, teſtamentum erit nullum tam de iure ciuili, quam prætorio, & poterit ꝯtabulari, ſicut olim erat. eſt tñ verum, quod ſi cauſa inſerta per patrem probetur, talis filius excluditur à iure dicendi nullum, vel ꝯtab. ſicut excluderetur à querela, ſicut dicit ipſe Pau. in l. 3. ſ. eod. ſecundum Ang. quod notandum eſt, ex quo colligitur quod iſta authen. & in corpore vnde ſumitur habet locum qñ eſt inſerta cauſa ſolum in prǽteritione materna, & h. d. Pau. de Caſ. contra opi. d. Raph. qui tenet iſtam auth. nõ habere locum in prǽteritione paterna dicens, quod non minus putat hanc opi. veram, quam quod Deus ſit in cœlis, ſuadendo tamen quod opi. communis teneatur. Sed dicit ſalua pace d. Raph. non conſiderauit perfectè, nam, vt ex verbis ſuis apparet, ipſe non habuit reſpectum, niſi ad illum primum effectum dum ibi di. ꝙ ſi cã fuerit inſerta, & probata, teſtm̃ habeat ſuam firmitatem, ipſe autẽ dicit quod illud non poteſt procedere in prǽteritione paterna, quia tunc non poſſet habere ſuam firmitatem propter inſertionem cauſæ ingratitudinis, quia illa eſt impertinens ad prǽteritionem, ſed ſecundum Ang. dicendum eſt, quod nemo poteſt habere ſuam firmitatem, ſi cauſa ſuit inſerta, & probata, non quod à prin. teſtamentum ſit validum, immo eſt nullum, & perpetuo poteſt dici nullum, ſed quantum ad effectum, quia ſi probabitur, excluditur ab intentione ſua, & a iure dicendi nullum per illum §. ſiue igitur. ſed dicere quod quo ad vltimũ effectum, vt legata non conſeruentur, quod non habeat locum in prǽteritione paterna, eſt loqui ſine intellectu, & ipſe non poteſt negare quin poſito quod teſtamentum ſit nullum, & quod filius obtineat, quod cauſa non probetur quin teneatur ad legata indiſtinctè. Dicit Pau. miror quod tantum Raph. in hoc defecit. Adde quod Ang. conſi. 76. dicit opi. quam tenui legendo, & nunc teneo, quod auth. ex cauſa. habeat locum in prǽteritione paterna filij iam nati. Caſus eſt in l. Thais. §. Splendophorus. ff. de fideic. liber. conſilium incipit in Dei nomine, præſuppoſita. & idem videtur voluiſſe conſi. 183.

I anſ. A patre. Sequitur Fulg. vide eum in conſi. 103. in ſubſcriptione. in conſiliis Com.

b Pom. Tenebat do. Pet. & hoc tenet Old conſi. 138. in 1. dubio.

c Pom. Nullo iure valebit. Et iſta opin. Bart. hic eſt communis, vt per Alex. in conſi. 41. incip. iſto tenore allegati, & producti teſtamenti in. 1. quia in 1. uol. ubi dicit iſtam opi. eſſe communem. vide etiam eundem in conſi. 48. in 1. uol. & Bar. conſ. 13. & conſi. 162. & conſi. 208. & Bar. conſi. 60. uolum. 2. Roma. conſi. 132. & conſi. 181. & Card. conſi. 20. Ana. conſi. 28. Are. conſi. 13. ubi limitat in 2. dubio. Pau. de Caſt. in l. ſicut certi. ſupra de teſtamen. mil. & ibi etiam Alexan. in l. 2. & Ang. & Bart.

ʒ.tit.1.l.1.& de leg.2.l.ſi quis teſtõ.de fideicõ.lib.l.ſi pater.i pri. eũ ſ.huius timore ſunt hic aliç opi. Dicunt quidã, q illæ leges corrigunt per iſtam, & hęc fuit olim opin Pla.q̃ ꝓbat plurib. rõnib. Primo qa hęc auth.loquitur generaliter, ergo, &c. Præterea lex, & alia allegata in ꝯtrium, loquunt in poſthumo. cũ lex parificat poſthumum, & iam natum, vel maximum, in ʃ. ʃ.eo. Sed in iam nato præterito iura antiqua corrigunt., ergo, &c. Præterea ſicut olim qñ teſtm̃ rũpebatur ꝑ ꝯtrab. debebant legata certis perſonis per edictum de leg.præſt.ita hodie debẽt legata vł per banc auth. ſed in illo iure antiquo nõ fiebat diſtinctio inter poſthumum, & iã natum, vt.l.1.in prin. ff.de ꝯtra.

a ergo nec de eo iure Alij dicunt, & vł q fuit opi. Azo. q ll.ꝯ-

b træ non corrigant, ſed illæ loquuntur in filio poſthumo, niſi in filio iã nato. Iſta opin.fundabat plurib.rõnib. Primo, qa in corpore nõ fit mẽtio de poſthumo, ergo, &c. Pręterea, qñ filius iã natus eſt ꝓteritus, teſtm̃ ſtatim eſt irritũ q̃ſi, ad inſtitutionẽ, & ſic legata nunq̃ habuerunt dependẽtiã ab ea Sed qñ eſt ꝓte

c ritus poſthumus, tunc ab initio valuit teſtm̃, & legata ab ea depẽdere cęperũt, meritò rupta inſtõne viuant legata, vt dicitur in ſimili, vt hic de in iu.rup.& irri.teſt.l.ꝗ am & ſi.§.fi.& no.de lib.& poſth.l.1.§.fi.la.de Are.& do.Cy tenẽt primã opin.ſ.q leges cõtrariæ & ſimiles corrigant. Allegant, qd ſic gl.de fideic. in l.gñaliter.C.ex teſtõ. Allego tibi plures alias gl.quæ i poſthumo loquunt.ff.de cap.& poſtl.reuer.l.bona.§.fi.& d fideic.lib. l.ſi pi.in prin.& de teſt.tut.l.1.de leg.2.l.ſi qs teſtõ,& j.de cod. l.1 Audiui do.Ray.tenere ꝯ iſtã opi.& ſic plures cõſuluiſſe Audiui etiam dn Iac But.ſup hac auth.tenentẽ ꝯtrium, per iſtam rõnem, hęc auth.loquit qñ ꝓteritio fit a mre. Sed hanc opin.ſ. reprobaui Pręterea, dicebat ipſe quod hic loquit quãdo præteritio fit a matre ex cã, quod patet, quia tex dicit ex cã pręteritionis,&c.ſed in poſthumo nõ cadit cã, vt l.ſi quis in ſuo.§.legis. ʒ.de inoff.teſta. Quid dicemus? dico idem quod ſ. Aut ꝓteritio poſthumi eſt facta ab eo, qui ſciebat ſe habere vxorem prægnãtem, & tũc vera prima opi q iura antiqua ſint correcta, hoc ꝓbat ex tex.in corpore vt ſ.dixi. Et licet nulla mẽtio fiat de poſthumo, tñ loquit generaliter de qualibet pręteritione. Aut ꝓteritio eſt facta ab eo, q neſciebat vxorẽ eſſe prægnantẽ, & tũc non corrigunt, q̃ tex.in corpore de hoc nõ loquit. Hæc opi. probatur in ſimili.ff.d teſt.mil.l.ſi eũ vel in vtero, & l.quę iure. ff.de teſt.mil Pręterea hoc ꝓbo per rõnem efficacem Certum eſt, q donõ inter viuos maiori firmitate, q̃ legata, qa pẽ- tu duoru fit, ergo, &c. in l.1. ff.de pa.ſtem non pot reuocari ſine cã, vt j.de reuo.don.per totũ. Sed donatio inter viuos ꝑ ſuperuenientes filios, de quib teſtator no cogitauit, irritat: ergo multò magis irritant legata, vt l.ſi vnquã j.d re.do. Facit ad hoc ff.de tut.l.tale pactum.§.fi. Pręterea, hoc tenere eſſet cõtra voluntatẽ teſtatoris. Pone.n.quod teſtator nõ habẽs filios fecit magna legata fratri ſuo, ꝓ ſãgui.neis: quod nõ eſt veriſimile eũ feciſſe, ſi de liberis cogitaſſet: nõ.n.ꝓtuliſſet extraneos ſoboli ſuę vt l.cum auus.de condi.& de.& j.de fideicom l cũ acutiſſimi.

d Idem iuris eſt ſi aliquis filios habebat ipe teſtamenti. Nã præſumit lex, q ſi cogitaſſet plures filios habere, minora reliquiſſet legata, vt l.ſi quis in ſi.ff de iur.cod. & ſic vno caſu eſt vera opi. Pla.& ſequaciũ. Alio caſu ẽ vera opi. Azo & ſequaciũ. Reſpõdeamus ad quaſdã rõnes, quas fecit ꝑ Plac. in q̃ũ concludunt ꝯ Azo & ſpãliter ad illã, q̃ fecit de ti.de le.ꝓſtan. Nã ot dico, q ibi nulla ẽ dña iter poſthumũ, & iã natũ. ſiue ſcienter, ſiue ignoranter teſtator ꝓterit. Rõ, qa in vtroq; eſt eadẽ rõ. Quare aũt ꝓtor ꝓſeruauit legata coniunctis perſonis. Certè qa ꝓtor rumpebat teſtm̃, q de iure ciuili erat validũ, & in hoc iniuriã faciebat legatarijs oĩbus, ideo ex æquitate ſua ſeruabat legata coniunctis pſonis, vt l.1.in prin.de leg.ꝓſtan. & iſta eſt rõ vniformis ad poſthumũ, & iã natũ quoquo mõ ꝓteritum: ſed hic legata conſeruant ꝑ tuendã voluntatẽ defuncti, q̃ voluntas defuncti ceſſat, qñ ꝓteritus eſt ab ignorãte, Nũc rñdeo ad rõnes factas p Azo ꝯ Pla. Nõ ob. q dr, q legata ceperint depẽdere ab inſtõne, vt dicã j.in ꝯtrꝫ, ſup verbo, ꝯfirmationis. Nec obſt q dicebat do Iac.Bu qd hic loqt de ꝓteritione, q̃ fit ex cã, qa hoc falſum puto, qa imo loqt indiſtinctè de oĩ ꝓteritione, p q̃ ꝓteritus circũſcribitur, vt dixi in præcedenti ꝯrio. Et quod text. hic dicit, ex cauſa pręteritionis. debet exponi, i.ex ipſa ꝓteritione, & hic tranſitiuè loquit. Simile habuiſti ſ.de ꝯdi.inde.in l.1. Vel dic q verba hic poſita ſunt Guarnerij, in corpore aliter iacent. Sed ꝯ iſtã opi.q̃ teneo, tam in ꝓcedenti ꝯrio, quã in iſto, opp.de l.vlt ff.de hęr.inſt. vbi qñ pręteritio eſt facta ab ignorãte, vitiatũ inſtõ.& legata firma remanẽt. Sol. ibi loquit qñ pręteritꝰ eſt aliquis cuius ꝓterito teſtm̃ nõ rumpebat, ſed inſtitutio rũpit ꝑ defectũ cauſę, q̃ teſtõr adeſſe putabat, quæ cã reſpiciebat inſtõnem ſolam, non legata, merito legata firma remanẽt, qa in eis nõ eſt defectus volũtatis defuncti, hic ſecꝰ, vt ſ. dixi. Cõtra hoc & fortiter op.de l.cũ mr.ff de inoff teſt. vbi vł, q debet diſtingui totũ eõ ad aliud, qd ego dixi ſ. Aut ꝓteritio eſt facta a ſciẽte, & ſic te, & cõſilio, & legata tũc debeãnt. Aut ab ignorãte, & tũc tũc debeant. Ita vł tenere gl.ibi poſita, &c. Rñ. rõnes, & opi.gl.

inſtitutum, vere per rõnes quas ſ. dixi. Vnde tene opi. Azo.ibi poſitã, quod dictum in prin.legis corrigatur per ea; quod ſequitur Et tũc facit ꝓ opi. quam teneo, quod iam placet. Vel dic ſubtilius, quãdo mater præterit filium, quem non credebat ſe habere, & alios inſtituit, filius habet duplicem viam. Vno modo, qd dicat teſtamẽtum nullum; ſeu inſtitutionẽ nullam propter defectum cãe, quia mater ideo inſtituit extraneum, quia putabat ſe filiũ nõ habere quare erit falſa, & tunc vitiabit inſtitutio, & remanent legata, vt dicta l.cũ mater.in princ.& d.l.vlt.de hære. inſtitu. Aut vult irritare inſtitutionẽ tãquã præteritus, & vendicare ꝑ querelam inoff.vel hodie dicẽdo nullum ipſo iure, & tũc legata totaliter non valebũt. Sic loquit finis dictæ l.cum mater. & id, q ſ.dixi vobis. Op.de l.ꝯ ſ.eo.tit.& ff.de libe.& poſthu.l.

e Gallus per totã l. Huius timore] poſſunt hic eſſe aliæ opi. Vna

7 quod hęc authen.habeat locum in præteritione poſthumi, qui nõ eſt ꝓpriè poſthumus, ſed per l. Velle.ſubducto eo qui tenebat primũ locum: ſequens incipit tenere locum primi, & gl.in l.prima ff.de teſta.iure.videt tenere, quod in tali poſthumo locum habeat hæc authen In cõtrarium videt, nam talis poſthumus non fuit per machinationem præteritus. Nam teſtator iõ eum nõ inſtituit, quia alter eũ ꝓcedebat, & ſic licitè fecit. Teneo gl. Ad contrarium reſpondeo, quod hæc machinatio videtur. Sicut enim qui habet vxorẽ prægnantem.ventrem non inſtituit, ita ille qui habet nepotẽ, & de eo non facit mentionem ſecũdum cõſilium l. Vell. ſaltẽ re ipſa circumſcribit eum. Huic opin conſonat voluntas defuncti Si enim filium ſuum, q erat

f in primo gradu, grauauit legatis, multo magis eſt ꝓſumendũ, quod grauaſſet nepotẽ, quia erat i vlteriori gradu Op ſ. de bonorum poſſ.contra tabu.l.j & de leg.præſtan l.1, vbi teſtamẽto irritato ꝑ contra tabu.ex cauſa preteritionis, legata non debentur, niſi certis pſonis.hic vero dicit, q oĩbus huius timore ſunt hic opi. nam glo.in dicta l.1.ſupra, de bonorum poſſeſ. contra tabu.tenet quod illæ leges hodie corriguntur per iſtam, vt no. in glo.ſecunda.in fine.ff de vſufruct.l.ſi extraneo. Alibi videtur tenere gl quod hęc authen.non loquatur de pręteritione filij emancipati, vt no.ff de min.l.ſi filius. Et ſecundũ hanc ſolue ꝯtraria

ADDITIONES.

a Poma. Et videtur quod opin. Azo. Iſtam opinionem tenet Old. conſil. 169 & ibi cum limitat.

b Pariter Poſthumo. In filio poſthumo ignoranter præterito non conſeruantur legata, fallit niſi eſſent facta pro anima, vel pro exoneratione cõſcientiæ, ut ſe Bal. in c. vide Barto.in rep.l.cum acutiſſimi.C.de fideic. vide Bal. in l. precib. C.de impu. ubi etiam dicit, q tacita pupillaris excludit nihil, qñ eſt ſubſtitutio facta pro anima. Et pro primo dicto, uide Fran. Are. in conſil. 8.de lib.& poſth. An autem requiratur quod ſint pro reſtitutione uſurarum, uel male ablatorum, uel an ſufficiat ſimpliciter pro anima ſua relinquere, pondera quæ dicit Iaſ. in l. precib. & Fran. de Ana. in d. conſil. tenet idem in utroque caſu Bar. aũt in l.1.in 2.q. pro. tenet legata ad pias cauſas nõ cõſeruari præterito filio ignorãter, & quod ſi relinquantur ſimpliciter pro anima, per hoc nõ cenſetur teſtator pro aliqua obligatione, uel onere ſuo reliquiſſe, ut ſe Barb. in c. ſolius de reſtit. ſpol. ad tale hic.

Poſthumo. Aude qd Old. cõſ. 21 & ſuper 1.q. licet, quod hæc auth. non hẽat locum in præteritione poſthumi. An autem legata debeantur poſthumo præterito Ang. allc. conſ. 75 dicit, q aut præteritus eſt ſcienter, & legata debeantur Aut ignoranter, & illa debeantur, quæ uerſimiliter teſtator fuiſſet facturus ſi poſthumum ſciuiſſet, per l. pen. ff. de iur. cod. Bal. uerò conſil. 410 inci. in Chriſti nomine, dicit q aut teſtator in aliqua parte teſtamenti fecit mentionem de filijs & nõ deſignauit ſe per nomen proprium, & indiſtinctè locutus eſt, & tunc habeat locum hæc auth Aut in nulla parte teſt. fecit mentionem de filijs, & tũc non uidetur cogitaſſe de his, præterea ſi legata exhauriunt hæreditatis uires, quia non eſt veriſimile, quod teſtator cõtra naturalem charitatem uoluerit grauare liberos, ar. l. Lucius ff. de hære. inſt. Et in hoc ultimo vł concordare, qa uidetur velle, quod ſi fecit aliqua legata, quæ non exhauriunt uires hæreditatis, q illa debeantur Bar. aũt in iſta opi. perſeuerauit conſil. 204 incip. factum tale eſt. Cerſus. & conſil. 210 incip. omne illud quod alias cõſului, & auditores meos docui, & conſil. 233 inci. Lap. & dixit Alex quod Bal. in l. ſi filio præterito ſequit opi. Bar. niſi legata eſſent facta pro male ablatis, quia ita præſtabuntur, & ſi filius eſſet ignoranter præteritus, quia eſt uerſimile qd etiam ſi teſtator ſciuiſſet, idem feciſſet, cum prima charitas incipiat a ſeipſo l. præſes de tranſ. & aqua. & anima cunctis reb. eſt præponenda l. ſancimus C. de ſacroſ. eccl. Tu uerò dic, qd Ro. conſ. 121 inci. circa prædicta, refert Bal. in l. Titius ff. de lib. & poſth. ſaluaſſe Bar. in caſu proximè dato, non aũt quod Bal. ſum ſequatur. & Ro. in d. conſil. tenet, q ſi teſtator in genere cogitauit de poſthumo, vt quia dixit ſi non valet, vel valebit, q legata debeantur idem dicit Alex quod Bal. dicit opi. Bar. uerum, qñ teſtator nullum aliũ filium habuiſſet, & inſtituiſſet, tunc qd omnia legata debeantur, quia veriſimiliter poſtquam unum grauat, aliũ grauaſſet ſi habere ſciuiſſet. ... hoc alij nominatim reliquit ſ. filio inſtituto, quia tũc haberet locum tex. in l. pen. de iur. codi. Tu etiam ad ... uide Bal. conſil. ... lib. & Ro. conſ. 181 An autem poſthumo præterito tacere a fratres poſſint declarare teſtamentum nullum Vide Ro. quod ſic, conſil. 24

c Menoch. Po. ... Bolog. conſ. 73.

d Poma. Filius habebat Iſtam opi. Bar licèt non reperiatur qui communiter dicat, tenet Io. de Ana. conſ. 28 & uide dn̄ Lud. ... uerba poſita unde ꝑ Azo. Are. conſ. 93 ubi in iſta materia fecit pulchrum conſ.

e Poma. Huius timore. Conſidera nunquid hoc ſit uerum, quod ſentit Barto. q ... nepos ſuccedet in locum patris, ... quod quidem clarè tenetur glo. in d. l. ... hic allega. non uidetur contra, in § ... de hære qua ... & diſte. ... conſ. ...

f Pom. Legatis. Ex iſto ... ſi eſſet etiam ignoranter præteritus, & opin. Bar. eſt communis, ... hic præterito, qui ponderat Bar. ... de exceptione poſſe ſieri ... dolo, contrarium cum ſupra ... exceptiones. Cogita.

traria, ꝙ ibi loquit̃ in emancipato, hic in ſuo, vel in eo, qui non
eſt filius, nec emãcipatus, ſicut deſcẽdẽs ex lineæ materna. Pro
2. opin. facit, quia tunc videt̃ ſublata dñia emãcipationis, & patriæ
poteſtatis, qñ nullũ factum eſt teſtm̃, vt no. s. de colla. l. ſi eman-
cipati, & in hac auth. in gl. 2. & in l. Gallus. §. & quid ſi tñ. in gl.
emancipatus, ꝓpe ſi Iac. de Are. licet ſit de illis, q tenẽt, qđ in fi-
lio ꝑterito iura antiqua non ſint correcta: tamẽ in filio emãci-
pato tenet, ꝙ iura antiqua corrigant̃. Nam text. ĩ corpore, in §.
cauſas ver. ſi quẽlibet de prædictis, loquitur de liberis, qui poſ-
ſunt ab inteſtato ſuccedere: ſed quantũ ad ſucceſſionẽ ab inte
ſtato, nulla eſt differentia inter emancipatum, & ſuũ, vt in Au
then. de hær. ab inteſt. §. ſi nullam. ergo &c. probat per rõnẽ, &
quia hic eſt fauor filii emãcipati, qui dicit ipſo iure nullũ, nec ha-
bet neceſſe ſub dubio litis pẽdentiæ intentare ꝯtab. Et iſtã opi.
a puto verã, a ſi ponimus ꝑteritionem factam b a pr̃e ſciẽte, aliàs
b ſecus. Op. ff. de leg. 1. l. 2. Sol. ſm Dy. & bene, ibi loquit̃ qñ lega-
ta relinquunt̃ ab ipſo ꝑterito, a quo ab initio relinqui nõ pote-
rãt, & ſic hr̃ditas deuenit ad eũ ex quodam caſu, nõ ex iudicio
defuncti, vt l. ſed & ſi ſic. §. 1. ff. de le. 3. hęc authẽ. loquit̃ in lega-
tis relictis ab ĩſtituto, a quo ab initio poterãt relinq, quæ ꝯſeruã
tur bñficio huius auth. Ex hoc hẽs, ꝙ Dy. hic vr̃ tenere, q. ſ hæc
auth. hẽt locũ ĩ ꝑteritione filii ſui, qđ dixi s. & dic de hoc, vt di
9 xi s. Sum⁹ † expediti de ꝯriis, circa verbũ, ꝑteritionis. c Nunc ve
c niamus ad verbũ, exhr̃dationis, & vr̃, ꝙ reſciſſo teſtõ per filiũ
exhæredatũ cætera vitiantur, vt l. Papinianus. § ſi ex cauſa. ff de
inoff. teſt. Huius timore ſunt in hac mã multæ opi. Nã Mar. di-
cebat, ꝙ ꝯriũ hẽt locũ ſm illa tpa, ſm q̃ hẽt locũ q̃rela, hodie ve
rò nõ hẽt locũ q̃rela. Cuius opi. reprobat̃ hic in gl. & in l. 1. ff.
de inof. teſt. ego dixi plenè ĩ l. 1. ff. de teſt. Alii dñt, ꝙ lex ꝯtria cor
rigit̃ p iſtã auth. nã hodie ſi teſtm̃ rũpatur per querelã, vel alio
mõ filio exhr̃dato, legata debent̃, vt luc. Et hoc tenet gl. ĩ l. ꝯtria.
& ff. de inof. teſt. l. nã & his. §. 1. de teſt. tut. l. iure nr̃o. §. 1. & de le.
2. l. cũ filius. in prin. in gl. placuit, & ĩ iſtis locis gl. tenet iſtã opi.
Et differt hæc opi ab opi. Mar. quia ſm hanc hẽt locum querela,
ſed legata remanẽt firma, ſed ſm Mar. ñ habebit locũ querela.
Tertii dñt, vt Azo in ſũma. Aut teſtm̃ eſt nullũ ipſo iure, qđ ẽ
qñ cã non eſt inſerta in exhr̃datione, vt ĩ. dicã, & tũc hẽt locũ
iſta auth. Aut cã fuit inſerta, & tũc quia oportet teſtm̃ irritari per
querelã, ſm cõem opi. legata. &c. ſiſt irritãtur, & iura antiqua
nõ corrigunt̃. Iſta opi. ꝓbat̃. quia qñ teſtm̃ eſt nullũ, legata nõ ha
bent dependentiã ab inſtõne, ſed qñ eſt aliqđ, & irritat̃, ſecus
vt dr̃ in ſimili in l. nã & ſi ſub cond. § ſi ff de inin. teſt. & l. 3. ĩ fi.
de li. & poſth. & ibi no. Iſta opi. placuit Hug. tñ diſplicuit ei⁹ rõ.
Nam in eo, ꝙ dicit, qñ teſtm̃ eſt nullũ, legata valent, eſt ꝯ l. ſi s q
in pt̃ãte. in princ. ff. de leg. ꝑſt. In eo verò, ꝙ dicit, ꝙ qñ ab initio
valuit legata irritant̃ ꝑp dependentiam, eſt ꝯ l. ſimiles. ff. de in
iuſt. rup. Quidã volẽtes ſuſtinere rõnem multum laborant ad
d rñdendũ ad dictas leges. Tu dic breuit̃ꝙ nõ obſt. l. ſi s q in pt̃ãte, quia
ibi loquit̃ ſm tẽpora antiqua, ſm quæ legata nõ poterant vale-
re, niſi ex teſtõ adiret̃ hr̃ditas, hodie ſecus in caſu huius authẽ.
Non obſt. l. ſi miles, quia ibi valuit teſtm̃ ab initio de iure ſpãli.
Vnde licèt tollat̃ non eſt tantæ potentię, quod, ad ſe trahat ac
ceſſoriũ. vnde rõ Azo adhuc remanet viua Hug. tñ aſſignauit
aliã rõnẽ, quia qñ teſtõr inſeruit cãm, deliquit in duob. ſ. in exhę
redãdo, & falſam cãm inſerendo, ſed qñ cãm nõ inſeruit, deli-
quit in vno tñ, merito mitius punit̃, vt ſi quo ad inſtõnẽ tñ
irritet̃ teſtm̃. Iſta rõ reꝓbat̃ p Doct. Quid. n. ſi teſtõr inſerit verã
cãm, ſed hr̃ cãm nõ ꝓbauit? Certè in nullo delinqt, tñ ſm opi.
ꝑdictam non valeret legatum. Vnde alii, vt Iac. de Are. tenent
opi. iſtã, ꝑ aliã rõnem. ſ. quia hic dicit tex. irritum &c. In corpore
dicit euacuato, &c. Et ſic intelligit̃, qñ eſt irritum ipſo iure &
iſta opin. nõ placet. Nã verbum irritũ, nõ eſt in corpore, ſed in
vno §. dicit euacuato, in alio dicit reſciſſo, & gl. ĩtelligit ibi, eua
cuato. ſ. ꝑ ſniam, & ſic agebat̃ querela. Quod autẽ dicit, euacua
to teſtõ &c. & ſic ſunt ablatiui abſoluti, & reſoluunt̃ in condõ
nem. ſ. ſi euacuabit̃. ſ. querela, vt l. teſtatore. ff. de cond. & demõ.
ff. de vſu. l. euictis. & eodẽ mõ in alio §. vbi dicit, reſciſſo teſtõ.
Vñ alii tenẽtes hãc opi. dñt, qñ teſtm̃ irritat̃ p querelam, legata
non debent̃, quia rntatur iudicium tanq̃ dementis, vt l. Titia. ff.
de inoffi. teſt. Et iſtã opi. vidi qñq; tenere do. Iac. Bu. dũ legeret
legẽ ꝯtrã, & poſtea dũ legebat hanc authẽ. vidi eũ vacillare, &
nil firmare. Sed iſta rõ nõ placet, nam licèt olim teſtm̃ irritaret̃
p querelã, quaſi colore dementiæ, vt l. colore ff de inoff. teſt. tñ
hodie non irritat̃ illo colore, ſed irritatur teſtm̃ p querelã, quaſi
cã inſerta non fuerit vera. Non n. põt dici demens, q filiũ ſuũ
exhr̃dauit ex iuſta cã ĩſerta. Sed põt dici, ꝙ cã nõ ſit vera, & iſta
reſponſio colligit̃ ex dictis Iac. de Are. in iſta materia circa aliũ
paſſum. Vnde alii, vt Dy. ſunt in alia opi. totum econuerſo ad
ꝓcedentem. Dicit. n. aut cauſa legitima eſt inſerta, & per hære-
dẽ nõ approbata, & hẽt locum hæc auth. vt licèt teſtm̃ irritetur
per querelã, legata firma maneant. Aut cauſa nõ eſt inſerta in
exhæredatione, & tunc irritat̃ teſtm̃ in totum & ita dicebat ip
ſe, quod colligit ex corpore vnde ſumit̃ hæc auth. d. Cy. dicit hic
audiui eũ dicẽtẽ, cum legeret iſtam auth. quod plurics ipſe te-
ſpexit in corpore, & nũq̃ ſciuit colligere ex aliquo tex. illud ꝙ
dit Dy mihi tñ vr̃ qđ Dy. hoc collegerit ex tex. in corpore ex au-
tẽto de duob. locis, primo ex §. ſi autẽ hęc obſeruata non fue-
rint. ibi, ne filii falſis accuſationib. &c. nã dicitur eſſe falſa accu
ſatio, qñ cauſa ingratitudinis inſerit̃, quæ vera non apparet. Vel
poſſumus dicere ꝙ ipſe collegit hoc ex §. ſi autẽ hęc obſeruata
nõ fuerint, aliàs in §. hęc ãt, in fi. §. ĩ ver. ĩ aliquo ãt negotio, & c.
vbi tex. hoc expreſsè vr̃ dicere, iõ eũ vidi totum. Hęc opin. Dy.
non placet. Nã licet vna ſit rõ in corpore, ne falſis accuſationi-
bus ꝑdẽnet̃, &c. quæ congruit exhr̃datis cum cauſa tñ tex. ſta-
tim annectit ibi alia, vel aliquã circũſcriptionẽ, in parentum ſub
ſtantia liberi patiant̃, &c. Quęro. cõgruit exhr̃datis ſine cã, &
ẽt ꝑteritis a ſciente, vt s. dixi. Præterea tex. dicit, ſi autẽ hæc ob
ſeruata nõ fuerint, & ſic loquit̃ gñaliter, ſiue nõ fuerit obſer-
uatũ illud, quod præcepit, ꝙ cã ꝓbaret̃ per hæredem. Non ob.
tex. in ver. ĩ aliquo aũt negotio, &c. Nam Imperator ideo ſic ꝓ-
nũciauit, quia reperit teſtm̃ eẽ falſũ dolo, & machinatione quo-
rundam extraneorum, vel ſratrũ, & ſic nõ deficiebat cã præte
ritionis, vel exhr̃dationis, ſed ex cã falſitatis, vt ibi text. expꝛſsè
dicit dolo, & machinatione quorundam cõpoſitã fuiſſe cope-
rim⁹. Prẽterea poſito, qđ tex. hoc expꝛſsè ñ dixerit, illa fuit ꝓnũ-
ciatio principis anteq̃ emanaret ꝯſtõ, vnde hęc auth. ſumit̃,
quæ erat iuſta tũc, hodie poſt hanc l. eſſet iniuſta. Teneo ergo
opi. glo. quod iura antiqua hodie ſunt correcta, vt ĩ teſtõ reſciſ
ſo p q̃relã, vl̃ aliquo quo quõ mõ ex cã exhr̃dationis legata, & fi-
deicõmiſſa firma remanẽt. Hoc tenet gl. in multis locis, q̃ s. di-
xi. Expediti ſumus e dꝯriis circa verbũ, exhr̃dationis. Opp. ꝯ il-
lud, qđ dr̃ hic, cętera firmæ manẽt, Contra, ex teſtõ ex quo nõ
aditur hr̃ditas, nõ põt deberi legata, vt l. ſi nemo. ff. de teſta. tut.
& ff. de te. tu. l. ſi nemo. Sol. ibi loqt̃ qñ teſtm̃ vitiat̃ ex alia cã, q̃
ex cã exhr̃dationis, vel ꝑteritionis. Rõ põt eẽ, quia qñ ex alia cauſa
hr̃ditas nõ aditur, ad alios ꝑueñit hr̃ditas, præter ſpẽ, & volun-
tatem defuncti, ideo teſtator eos grauare nõ cogitauit. Sed qñ
irritat ex cã exhr̃dationis, vel ꝑteritionis, teſtator cogitauit gra-
uare eum, quem exhr̃dabat, vel ꝑteribat inquantum poterat: ſi-
cut. n. eũ priuabat tota hr̃ditate, q̃ ſibi debebat̃, ita præſumit lex
quod multo magis voluerit eum eſſe grauatum legatis, ideo le
gata cõfirmauit. Opp. s. de teſt. l. hac ꝯſultiſſima. § ex imperfe-
cto Sol. ibi teſtm̃ erat ex aliæ rõne imperfectũ, videlicet ꝑp de-
fectum ſolẽnitatis: hic ex cã exhæredationis, vel præteritionis.

Expediti. Sumus de ꝯriis, veniam⁹ ad qõnes. Primo q̃-
ro. hic dr̃ cã ꝑteritionis, vel exhæredationis.
10 Quid ẽ † exhęredare, vel ꝑterire? Certè qđ ſit exhr̃dare, & qua-
liter poſſit intelligi s. dixi in primo ꝯrio. Prętenire vero qđ ſit,
de hoc eſt opi. Nã Iac. de Are. dicit, ꝙ ꝑteritio eſt nullam mẽtio
nem facere de filio, & idem vr̃ tenere gl. in l. 3. s. Ex hoc ſequit̃
ꝙ ſi quis aliquẽ ꝑterierit, cauſa ingratitudinis inſerta, vel ei ali-
qđ legauerit, & iſte diceret̃ exhr̃datus, non pręteritus. Iſtud te-
e net Pet. & Cy. in d. l. 3. e Sed Mar. tenet ꝯrium, & dicit veritatẽ.
Id. n. ꝓbatur ex tex. in l. maximũ. ibi, in inſtitutione præterijt, &c.
q. d. ille ꝑteritus dr̃, de quo in inſtitutione non eſt facta mẽtio.
Pro hoc vr̃ caſus ĩ. de fideicõm. l. pe. & ff. đ leg. 1. l. 2. Et hoc vult
dicere tex. in corpore prout nos accipimus ꝑteritionẽ, ꝓ ſpecie
diſtincta in §. aliud quoque capitulum. vbi dr̃, ꝙ exhęredare,
vel pręterire debet fieri cũ cã. Ex ꝑdicta vera, put nos accipim⁹
pręteritionem pro ſpecie diſtincta ab exhr̃datione ſtricto mõ
ſumpta. Nã ſi tu acciperes exhr̃dationẽ largè, & tũc talis ꝑteri-
tio videret exhr̃datio, vt s. dixi in primo ꝯrio, & probat̃ s. de te
11 ſta. mil. l. ſi eum vel in vtero. † Quęro ſecundo, qño irritat̃ teſta
mẽtum ex cã ꝑteritionis, vel exhr̃dationis. In hoc ſunt opin. quia
quidam dñt. hodie non eſſe locum querelę, ꝙ hic non exami-
no. Dixi in l. 1. ff. de teſt. Tenendo opin. glo. quod hodie ſit loc⁹
q̃relę, in qõne propoſita dico ſic. Qñq; q̃rit̃ de deſcendẽtib. ꝑ-
teritis, vel exhr̃datis, qñq; de aſcendentib. qñq; de collateralib.
12 Circa primum dic. † Aut fuit exhr̃datus, vel ꝑteritus a pr̃e, vel
a lineæ paterna, auo paterno, & ſimilib. aut à mr̃e, vel linea ma
terna. Si à patre, vl̃ a linea paterna, aut erat ĩ pt̃ãte, aut erat emã
cipatus, & tunc ſi in pt̃ãte, & fuit ꝑteritus, tunc eſt teſtm̃ nullũ
ipſo iure. Ideo põt ẽt petere ꝯtab. vt l. maximũ. §. ſancim⁹, & l. 1.
s. de bon. poſ. ꝯtab. ſiue fuerit inſerta cauſa in ꝑteritione, ſiue
non, & legata præſtant̃ omnibus per hanc auth quod eſt verũ
niſi cã ꝑteritionis inſerta probata ab hęrede fuiſſet, quia tũc va-
let nec rũpit. Si verò fuit exhr̃datus, tũc aut fuit ĩſerta cã le-
ma
& tũc oportet eũ venire per q̃relam. Et ſi cã ꝓbabit̃ per hęre-
dem. omnino repellit, vt in Auth. de hęre. & fal. §. exhr̃datos. Si
verò

ADDITIONES.

a Puto verã. Adde ꝙ ita cõiter tenet̃, ne melioris cõdõnis ſit emãcipatus, q̃ ſuus.
b Pom. Factam. Cogita tamen, nunquid iſto caſu ſaltem debeantur coniunctis per-
ſonis de quib. in d. l. 1. de leg. præſtan.
c Menoch. præteritionis. i. aut. conſi. 41. nu. 19. lib. 1.
d Barb. Tu dic breuiter. Vide Io. de Imo. in conſ. 98. verum legatum extendatur ad
liberos, quos ignorabat, vide ibi, quia pulchre loquitur.
e Poma. Et Cy. in d. l. 3. Iſta opi. ꝓbat̃ in l. ſi cũ vel in vtero in fi ſup. de teſtam. milit.
* Et hanc opinionem tenuit Dec. in l. poſth. 3. co. ſup. de bon. cõtratab. Menoch.

vero non probabitur, tūc teſtm̄ reſcindet quó ad inſtōnē, vt ſ. dixi. vero ſi cā nō fuit inſerta tūc pōt dicere nullū, vt ī auth vñ hoc ſumit. §. aliud, qa cāe īſertio eſt de ſubſtāntia, vt no ī l. 1. ff. ī teſta & per Doct. ſ. eo. l. 1. & 4 ff e Per q̄relā aūt nō poſſet venire, qa nō hēt locū, vbi hēt locū aliud remediū, vt vidiſtis ī l. maximum vitium Per ɔtab & puto, q̄ poſſit venire, l cēt ſit exhæredatus qa nō eſt exhēdatus [illegible] vt l. nō putauit §. nó q̄uis. ff de

a ɔtab. Si vero q̄ris de filio emancipato, tūc aut fuit exhæredatus, & idem quod in filio in ptāte, qa aut fuit cū cā, aut ſine, vt ſ. dixi. Si verò fuit præteritus, & tunc aut cum cā, aut ſine cā. Si ſine cā, tunc idē quod in filio in ptāte, qa p̄t dicere nullū, & venire per ɔtab. Aut fuit adiecta cā in præteritione, & tūc in hoc eſt dīia inter emancipatum, & ſuum. nam ſuus dicit nullū, & pōt venire p ɔtab. emancipatus vero hēt neceſſe venire per ɔtab. vt no. in d. § exhæredato. ſ. in Auth. de hær. & Falc. Secūdo caſu q̄ñ præteritio, vel exhæredatio ſit a matre, vel a linea mīna, tūc nulla dīia eſt inter exhædationē. & præteritionē, cū præteritio ſit pro exhæredatione. Aut ergo eſt p̄teritus, vel exhēdatus cū cauſa & oportet eum venire per querelam, vt Inſt. de exhære. li. § mr. Si vero ſine cā, tūc dicit nullum, qa cā eſt de ſubſtātia exhæredationis, & præteritionis, vt ſ. dixi. Et p̄dicta habēt locū in filio iam nato nā in filio naſcituro nō pōt inſeri cā, vt l. ſi quis in ſuo §. legis ſ. de inoffi teſt. Ex prædictis patet, quod gl q̄ eſt in § aliud quoque capitulū, q̄ vult illā lintelligere ſolū in præteritione materna, nō dicit verum, quia hēt locū ēt in p̄teritione paterna facta filio emācipato Et hoc tenet Iac. d Are. Quantū ergo ad modum rumpendi eſt dīia inter filium emācipatum & ſuum, ſed quantū ad præſtationē legatorū rupto teſtō, nulla eſt dīia Quæ āt ſit ratio diuerſitatis in modo rūpēdi, inter ſuum, & emancipatum, inter p̄teritionem paternā & maternam, dixi vobis in l. in ſuis ſ. de li & poſthu Sed ɔ p̄dicta videtur ſ. de inoff. teſt. l ſi maritus. vbi ſuus p̄teritus venit p q̄relam. Solu expone ibi p̄teritus, i exhæredatus, vt ibi dicit glo.

13 Circa ſm̄ l q̄ñ quærimus de aſcendentib. præteritis, vel exhæredatis Aut loquimur de mre, vel eius linea, aut de patre, vel ei⁹ linea Primo caſu, aut præteregitur, aut exhæredatur ſine cā, & teſtm̄ eſt nullum qa deficit in ſubſtantialib. vt dixi ſ. aut cū cā, & tunc ſiue exhæredēt, ſiue prætereant, idem eſt, quia ſēper habent intentare querelam, qa eorū præteritio hr p exhæredatione vt Inſt de exhær lib. § mater. Licēt ibi loquat in deſcendentib p̄teritis, tñ idem eſt in aſcendentib vt ſ. de inoffi. teſt. l. cum filiū & no ff. de inoffi teſt l. 1. &c. Secūdo caſu, q̄ñ ē iſtd patre, vel eius linea. tūc aut eſt p̄teritus, aut exhædatus a filio emancipato, tūc ſi ſine cā teſtm̄ eſt nullum. quia deficit in ſubſtantialib vt ſ. dixi Si cū cauſa, aut eſt p̄teritus, & hēt ɔtab. vt ff. ſi qs a pa fu ma l. 1. Aut exhæredatus, & hēt q̄relā, vt ff. de inof. teſt l 1. & l. p[illegible] cū ſi. Si vero loqueris de filio in poteſtate cōſtituto, tūc aut teſtatur extra caſtrēſe, vel quaſi, & teſtm̄ ē ipſo iure nullā, quia nō p̄t teſtari, vt l. ɔe. ſ. qui teſt. fac poſſ & in l qui in ptāte. de teſt Si vero teſtatur in caſtrēſi, vel quaſi, qd p̄r, tūc gl. variant Nam q̄q; dīt q̄ tale teſtm̄ nullo iudicio ſuppoſitū eſt, nec p̄t irritari. vt ſ. de inoffi teſt l. de inof. Alibi dīt glo. teſtm̄ nō rūpit, ſed agi ad legitimā cōdictione ex l. ut not ſ. de epiſ. & cle. auth. presbyteros & l. eum lege, eo. ti. & in Authen. de ſanctiſ epiſ. §. p̄sbyteros. Alibi vero dīt, quod iura antiqua corrigant in hoc, qd hodie teſtm̄ filij ſuper caſtrenſi ſubiacet q̄relæ, vt no ī de inoffi teſt l ſi, ſ ad Ter. auth. in teſto ff de inoffi. teſt. l Papin. §. Papi & ſi q̄s a pa. ſu ma. ſuper auth Et hac opi. tenet Iac. de Ra. q̄ mihi placet, qa tex & ī corpore huius auth. loq̄t in filio ſ in caſu quo pōt teſtari, quod nō eſt, niſi in caſtrēſi. vel quaſi. Dic ergo, q̄ aut filius in ptāte p̄terit, vel exhēdat patrē ſine cā, & teſtm̄ eſt nullū, quia deficit in ſubſtantialib vt di

b xi. Aut cū cā, & tūc aut p̄terit, & ita dicit nullū, b aut exhēdat, & hēt q̄relā, vt ſ. dixi in filio p̄terito, & hoc q̄tū ad modū rūpēdi. Quātū aūt ad p̄ſtationē legatorū, eſt idē ī vno q̄ ī alio, vt p̄

c bat in corpore vñ hoc ſumit. Circa tertiū, c q̄ñ q̄rimus de colla

14 teralib & tūc aut de frē, d & ſorore, aut de vlterioribus Primo ca

d ſu, aut de vterinis, & tunc nullo mō admittunt, vt l. ſ. ex i pri. ſ. de inoffi teſta. Aut de ɔſāguineis, vel de vtrinq; coniunctis, & tunc ſiue ſint p̄teriti, ſiue exhēdati, ſemper veniūt p quærelam duob concurrentib ſ. ſi turpis perſona ſit inſtituta, & ceſſat cā

15 ingratitudinis, q̄ dic, vt dixi ī d. l. fratres. † Quæro, dicit hic, irritum eſt teſtm̄ quo ad hēdis inſtitutionem, quid de inſtitutis

e ex re certa, e vtrum remaneat valida, vel vitiet? Reſpon quatenus inſtō ex re certa ſapit naturam inſtitutionis vniuerſalis, in eo q̄ hēt ius accreſcēdi vitiat quatenus ſapit naturam legatorum remanet firma, q̄ dic, vt dixi in l. quoties ſ. de hæred īſtī.

16 Quæro, quid de ſubſtōne, an vitiet, vel remaneat firma; p iſtā auth. dic, aut loqueris de ſubſtōne directa, & illa p̄t eē duplex, qa q̄nq; per ſubſtōnem ſuccedit defuncto, vt in vulgari. Et iſta dico, q̄ irritat, qa ſi quis bene aduertit illā auth ī corpore vnde

f ſumitur, intentio Imperatoris eſt irritare omnem actum, per quem p̄hibet ſucceſſio ab inteſtato: ſed ſubſtō vulgaris ē huiuſmodi, ergo, &c. Si vero quæris de ſubſtone, per quā nō ſuc-

g cedit defuncto, ſed ei, cui fcā eſt ſubſtō, vt in pupillari. g & exē-

h plari. tenet gl ſ. in l 1. § ſi ff de vul. & p up qd illa ɔſeruātur h nec irritant p iſtā auth. Quā gl. puto verū dicere, ar. ff ad Treb. l. nam q. l. § ſi qs cō pulſus. & ff de vul. & pu. l 2. planē. licēt Dy. dicat ɔ Qd dic, vt dixi plenē ī d l 1. de vul. & pup. Si verò loqueris de

i ſubſtitutiōe fideicōmiſſaria, i & loquor de fideic. vñi, tūc dico, q̄ nō irritat, ſed p hanc aut. cōfirmat, ſicut legata particularia. Hoc p̄bat ī corpore vnde hæc auth. ſumit ibi, legata, & fideicōmiſſa, &c Pro hoc ff ſi q̄s omi. cau te l. ſi ſeruum. §. 1 & gl l. ita tū §. quoties. ad Treb. vbi dixi de hoc. Per hāc n. ſubſtōnē nō ipedit ſucceſſio ab īteſtato ſuccedit. n. licēt reſtituat. Sed circa hoc

17 dubitat. Pone, † q̄d hēs īſtitutus rogatus ē de reſtituēdo, ſi deceſſerit ſine liberis īſtitutione euacuata ex cā p̄teritionis, vel exhēdationis ita q̄ tota hēditas p̄tinet ad filiū p̄teritū, vel exhēdatū & onerat fideicōmiſſo, vt dicit debēt nedictū fideicōmiſſum

k & q̄ñ ipſe filius, ad quē deuenit hēditas, deceſſerit ſine liberis: an

l vero q̄ñ deceſſerit ille primus īnſtitutus? Rñ. cū talis condō l coh ereat pſonæ eius, q primo fuit inſtitutus, tunc fieret reſtitutio cū ille deceſſerit ſine liberis, ar. in l. neceſſario. §. ſi de p i & cōm rei ven & de iu. do. l. cū ī fundo. § quod ſi mulier & l. vſuſruct. ſo. ma Et eſt caſus expreſſus in l. peculiū. §. ſi. de leg 2. licet ſit ar. ɔ in l. ſi quis vſumfructum ff. de vſuſ. ſed de facili tibi bene ap-

18 parebit ſol ſi diligenter aduertis. Quæro, dicit hic, † cætera nam quæ firma permanent, quid contineat appſone cæterorum Rñ. ſubſtitutiones directæ per quas non ſuccedit defuncto, vt dixi.

m Item fideicommiſſum vñe, legata m & fideicommiſſa particularia, libertates, & tutæ dationes, vt expreſsè dī in auth. vñ hæc ſumit. Ex hoc apparet, q̄ non eſt vera opi. Dy. quā ponit in l. 1. ff. de vul. & pu. cū dicit, q̄ ea, quæ non poſſunt relinq, niſi in teſtō, nō remanent valida p iſtā auth. q̄d eſt falſū Nā tutelæ datio dēt fieri i teſt ſ. vt l. 1. ſ. teſt tut. & tū remanet valida p iſtā auth. Item ea hoc dico, q̄ ɔſtitutio executorū vltimæ uolūta remanet firma dico etiā, q̄ illud, q̄d eſt relictum in viim modi, remanet firmū, cū vlm legati obtineat, vt l. ſi ſ de his q̄ ſub mō. Itē ea, q̄ relicta ſunt in vī pdonis, remanent ī eodē ſtatu, in quo aū erāt,

n p iſtā auth An aūt illud, q̄ i cā pdōnis iplendæ n dāt dari hēdi inſtituto, debeat dari filio p̄terito, vel exhæredato ad quē transfert hereditas? Dic vt colligitur ea lo in l. is cui ff. de condict. indebiti & l. quod conditiōis. de dona cau mor. & l. qui hēdi. § 1.

ADDITIONES

a Pom. Si vero quæris: Quando præterito filio a matre patiſ [illegible] teſtamentum nullum, ut [illegible] per Alex. conſ. 142 [illegible] conſ. 103 nu 3.

b I. A [illegible] nullum. Adde, ut hic per Alex. qui [illegible] contra [illegible] filium præteritum qui teſtatur de caſtrenſib. vel cum exhæredat, [illegible] ut refert d. Alex. [illegible] cōis opi. eſt qd̄ hic T[illegible] gl [illegible] de inoffi teſt. & [illegible] ff ſi q̄s a paſu. ma.

c Pom. Circa tertium. An aūt iſto caſu debere [illegible] legata [illegible] per fratres ex diſpoſitione huius auth. [illegible] videtur hic [illegible] fic iunctis [illegible] & tenet hoc hic Cy Bal. & Cor. [illegible] per filium [illegible] hic per [illegible] magis per fratrem Secundo quia ſemper [illegible] quod eſt [illegible] & conſidera nunquid iſta auth. ſit correcta, vel ſit [illegible] contrarium tamen tenet hic Imo ſed magis placet prima opi.

d I. A. de fratre, Adde an hæc authē locū hēat ſi frater per querelam inofficioſi reſcindat teſtm̄ [illegible] turpe perſona inſtituta, & tunc legata [illegible]. Ang in Auth. ut cū de ap cog. § ſi. [illegible] q̄ non, quia tex. in corpore non loquitur, niſi de præteritione, vel exhær. [illegible] aſcendentium vel deſcendentium ergo in tranſuerſalib. remanent incorrecti iura antiqua [illegible] q̄ reſciſſo teſtō [illegible] ad hæredes [illegible] legata [illegible] l [illegible] §. ſi ex cā. de inoffi. teſt. & i filio præterito. & ex identitate rationis, vel maior [illegible] correctionis non ſit extenſio ad alium caſum, [illegible] authē. quas actiones ſup. de ſacroſ. eccl. Idem tenet Do. Fran de [illegible] & [illegible] Alex. Bald. vero in l. fratres ſup de inoffi teſta tenet [illegible] & Sal hoc uide per [illegible] de Pau de Caſt conſi [illegible] refert [illegible] Guil. de C [illegible] de quo nō [illegible] & poſt eum uide omnino Ang conſi. 12.

e De inſtitutis ex re certa Do. Alex. dicit, q̄ cōis opin. eſt illa [illegible] tenet Bar.

f Pom. Quæris de ſubſtitutione An per iſtam auth. conſeruetur ſubſtitutio pupil. vide Ro. cō. [illegible] alias 56 & Alex. 47 1 vol Ro. [illegible] 15. adde et Bar. in l. 1 in prin. & Alex. & Iaſ. ff. de vul. & pu. quid [illegible] de ſubſtitutione [illegible] exeplari, uide Ang cōſ [illegible] 9.

g Paul. In pupillari Quid aūt de pupillari tacita, quæ continetur in expreſſa vulgari, an conſeruetur, uide Bald. hic in quadam diſputatione.

h Paul. Conſeruantur. Sequitur Ant. de But. conſ. 15. ante medium.

i Pau. l Fideicommiſſaria. An autem debeatur fideicommiſſum ante q̄ eueniat dies, vel conditio, uide [illegible] in l. penultim. § ſi. de leg. 2. Pau. conſi. 19 [illegible] q̄ conſeruetur fideicommiſſa per hanc authē uide do Ant. conſi 15 [illegible] ſequitur Bar hic Item da fideicommiſſo vniuerſali uide Ang. conſi. 03 [illegible] Pet. de Vrb. ad fin ubi etiam alia in materia Item de fideicommiſſo vniuerſali, vide Io. de Ana. conſi. 218. & [illegible] poſtea [illegible] de Decian conſi. 81.

K I A Fideicommiſſum. Adde an fideicommiſſum vniuerſale cōſeruetur per iſtam auth. adeo, q̄ filii ſuccedentes [illegible] rupto teſtō, teneantur fideicōmiſſū reſtituere. Communis opin eſt, q̄ ſic. vt per gl. ff. & Doct in l ita tamen § quoties ff ad [illegible] & gl [illegible] tex. in l. eam quam [illegible] de fideicom [illegible] Pet. de Anch. conſi. 141 [illegible] nominib. Vide tñ Ang conſi. [illegible] allegato 183. Et q̄ fideicommiſſum vniuerſale conſeruetur, tenet Bal conſi 109. 4. volu. ubi dicit, quod pro hoc eſt tex. ſing. & Ia. de Are l. generaliter. de fideicom. lib. §. r. ex teſtamento tenuit etiam Rom conſi ſup prox all [illegible]

l Paul. Talis conditio. Vide do Ant conſi 205 dicit, q̄ illud eſt dubium.

m Menoch Legata. Neuiz. conſi 54. nu 6.

n I A Cauſa conditionis implendæ Sal. dicit, q̄ debet dari præterito a quo legatarius debet legatum [illegible] hoc dicit eſſe tex. apertum l is qui in poteſtate. § 1 de ſe præſtar. & [illegible] in filio præterito. per d. l. is qui, q̄ dicit ſin. *Dec. conſi 416. Pat conſi [illegible] nu 58 lib. 2. Ruy. conſi 106 nu 2 [illegible] Men.

19 §. j de cõd. & dẽm †Quæro qd ſi aliqui'd erat legatũ filio præte-
rito, vel exhæredato, q rumpit teſtm̃, nũquid habebit legatũ &
ſuccedet cũ aliis fratrib. iſtitutis? Gl. ĩ ver. ſubſtãtię, mouet iſtud
dubiũ in l. maximũ. §. px. D. Cy. poſuit ſup hac auth. Mat. Sil. dẽ
ſputauit q & tenuit, quod tale legatũ non debeat per iſtã authẽ.
a Hoc pbat primo, qa nõ eſt veriſile, q teſtator hoc voluit. Præ
terea, q iudiciũ defuncti impugnat, indignus eſt omni relicto
facto in eo, vt ff. de inoffi. teſt. l. Papinia. §. meminiſſe. & l. q ſuũ.
de acq hær. & l. poſt legatũ. ff. de his qb. vt Idig. Pręterea, aut pri
mo exigit legatũ, & nõ poteſt poſtea teſtm̃ impugnare, vt ſ. de
inoffi. teſt. l. parẽtib. & l. fi. in prin. ff. e. Aut petit poſtq̃ impugna
uit, & nõ pt qa indignus eſt eo, vt ſ. dixi. Præterea abſurdũ eẽt,
q exhæredatus, ſeu pteritus, hẽt plus q̃ inſtitutus, vt dr in l. ma
ximũ. §. cũ. n. Nec ob. iſta auth qa verũ eſt, qd legata valẽt quan
tũ ad extraneos, nõ tñ quãtum ad prætertitos, vel exhæredatos.
Et ita de æqtate tenuit Mat. Sil. Cy. hic vr̃ tenere priũ, & dicit q
fuit opi. Hug per iſtã auth. nam iſta authẽ. facit valere legatũ &
filius eſt capax legati. & alia pcurrũt, ex qb. dẽt valere legatũ, &
deficiũt ea q̃ vltiã. Nõ ob. l. hic, q l filiꝰ eſt indignus aliqd pł. q
ex teſtõ: ſed hic nõ potuit iſta legata tanq̃ ex teſtõ, ſeu actione
ex teſtõ pſeq ſed pdõne ex hac auth. Ita dicit ipſe. qd eſt falſũ,
vt j. dicã. Non ob. q plus hẽt pteritus, vel exhæredatus, & c. quia
hęc abſurditas q̃q; tolerat, vt no. d. l. maximũ. Ego teneo opi.
Mat. Sil. p rõnes ſ. dictas, & maximè per illam, qa indignus eſt
pſequi ex teſtõ, qd ĩpugnabat, cũ authẽ. ex teſtõ. agat, vt j. dicã.
pro hoc ẽt vr̃. ff. ſi qs omiſ. cau teſt. l. ſi non ſolus. §. j. vbi legata,
q̃ conſeruant per tit. ſi quis omiſ. cau. teſt. non conſeruant ei, q
nixus eſt teſtm̃ impugnare. Expreſſius vr̃ caſus. ff. de leg. pſt l. fi-
20 lium §. oib. & iſtã opi. puto veram †Quęro, qua actione petan
tur legata ex iſto teſtõ rupto ex cã pteritionis, vel exhæredatio-
b nis? Quidã dñt, ex teſtõ, alii cõdõue ex hac l. Et iſta, vt videtis,
fuit opi. Hug. & do. Cy. eã tenet, & gl. vlt. hic tangit. Quod agat
pdõne ex hac l. pbat, quia qñ id, quod per ſe eſt inutile, confir-
mat, agitur ex cõfirmante, non ex pfirmato, vt ff. de iniu. teſt. l.
poſthumus. §. fi. & ff. ad Treb. l. ſi qs priore. de hære. inſti. l. aſſe,
cum fi. & hoc videbãt tenere Pet. & Dy. Alii, vt Iac. de Ra. dñt
c qd agit ex teſtõ, hoc ẽt tenebat Ia. Bu. & ego hoc puto e veriſſi-
mũ. Pro hoc ẽt vr̃ tex. ĩ auth. vñ hęc ſunut. §. ſiue igit. ver. ſinaũt
hoc ubi dr̃ tanq̃ nõ reſciſſum obtineat teſtm̃ Ex quo aj te vult,
qd teſtm̃ ſit validũ quo ad legata, vt ſic nõ naſcat actio ex l. pp
teſtm̃, ſed ex ipſo teſtõ lege corroborato, vt l. lege obuenire. ff.
de ver. ſig. Sic videmus in oib. pctib. bnnæ fidei, q pfirmant le
ge, vt l. legitima. ff. de pact. & tñ actio orit ex pctu, non tñ ex l. p
hoc do tex. expreſſum. ff. de hęred. inſt. l. fin. Non obſt qd dictum eſt, quod agit ex confirmante, non ex cõfirmato, qa illæ
ll. loquunt qñ confirmatum nõ poterat validari per ſe. Nam ſi
qs non põt decedere per ſe duob. teſtis, ideo ſm teſtm̃ nõ pt cõ
21 firmare primũ, vt p ſe fiat validũ ex ſecũdo. † Et ex hoc colli de
terminatio qõnis. Dicit ſtatutũ, qd teſtamenta mandentur exe
cutioni, ſicut ſententiæ diffinitiuæ. Modo petunt legata, q̃ re-
manent firma, vigore huius auth. Certè ſi illa peterentur a pte
ritis cõdictione ex lege, non merent executionem: ſecus ſi pe-
terẽtur actione ex teſtõ quia tunc merẽtur executionẽ ex for-
ma ſtatuti Et ita determinatũ fuit per do. Thadeum de Pepul.
Bono. legum Doctorẽ, qui in ſua iuuẽtute fuit valens hõ in iu
re. Quæro de clauſula illa, ſi nõ valet iure teſtamẽti, de qua glo.
quærit hic. Et vt ſcitis, de hoc ego iam feci vnam repetitionem
in l. j. de iu. cod. Ideo tranſiens, tang ĩ ea, quæ erũt neceſſaria ad
22 expeditionẽ gl. latius videbitis ibi. †Quæro ergo, qd ſi teſtor di
xit, ſi nõ valet iure teſtĩ, valeat iure codicillorũ. an tunc petenẽ
legata ex vigore illorum verborum tanq̃ ab inteſtato, an peten
tur ex hac auth. teſtõ rupto ex cauſa pteritionis, vel exhæreda-
tionis. Gl. hic nõ bñ declarat, nec do. Cyn. veritas eſt hęc, & no.
q illa verba, ſi nõ valet iure teſtamenti, intelligunẽ. i. quatenus
nõ valet iure teſti, &c probat in l. Stichum. qui meus erit. ff. de
leg. 1. Cũ ergo illud valeat quantũ ad legata, quantum ad inſti-
tutionem non valeat: dico, q quãtum ad inſtitutionem nõ va
lebit iure codicillorum, quantum ad legata remanẽt firma, p
23 hanc auth. †Quæro, vtrum iſta clauſula, ſi non valet iure teſta-
mẽti, & c. hẽat locũ rupto teſtõ per querelã. Gl. hic vr̃ dicere qd
non, p l. Titia. ff. de inoffi. teſt. & de leg. 1. l. patronus. §. fi. quę gl.
dicit verũ ſm tpa antiqua, ſm quę querela rũpebat teſtm̃, quę
ſito colore dementię. Sed cum hodie ille color non quęrat, vt
ſ. dixi, puto, quod illa cla operet rupto teſtõ per querelam, &c.
24 †Quęro, vtrum illa cła, ſi nõ valet iure teſtamẽti, habeat locũ
d rupto teſtõ ex cauſa pteritionis. Gl. hic vr̃ tenere, quod nõ, ſed
ſolũ habet locũ, qñ teſtm̃ eſt nullum ex defectu ſolemnitatis,
eſt glo. ſing. hic, & eſt additio quã gl. tenẽt omnes Doct. Sed vr̃
contra caſum l. ſi patroni. §. fi. ff. ad Trebel. ſecundum vnã lect.
e & l. ex ea ſcriptura. §. fi. ff. de teſt. Et hoc tenẽt omnes Doct. e qñ
pręteritus eſt iam natus: ſed quando pręteritus eſt poſthumus,
tunc eſt neceſſe ſecundũ Dy. & alios, q dicatur, ſi nõ valet, vel
valebit. Nã ſi diceret, ſi non valet tantum, tunc rupto teſtamen
to p natiuitatem poſthumi, nullius eſſet effectus hęc clauſula,
quia certũ eſt teſtamentum valere, quãdo teſtator moritur. ſi-
cẽt poſtea irritẽ, & ſic pditio deficeret, ergo, &c. vt l. ſi ita ſcri-
pſit. ff. de le. 2. & l. cum ſtipulatur. de ver. obl. Quid ſi diceret,
f ſi nõ valet ſiure codicillorũ, &c. dic, vt dixi in d. l. 1. de iure codi
5 cillo †Quæro, an ex vigore iſtorum verborum, ſi nõ valet, &c.
venientes ab inteſtato videantur rogati ad reſtituendã hæredi
g tem hęredib. ſcriptis g Gl. hic videtur tenere quod non. Contra
rium eſt verum, vt l. poſthumus. §. fi. de iiu. teſtam. Cętera hic,
& alia infinita circa hanc clauſulã, dic, vt dixi in d. l. j. de iu. co.

ADDITIONES.

a Menoch Voluit Gozad conſi. 49. no 19. 20. Parif conſi. 61. nu 7 & lib. 2.
b Parif Conditione. Magnam vtilitatem reſultantem ex hac inueſtigatione, vide per Ang. conſi. 182. inci Bar. habens, &c.
c Prima Hoc puto Etiam tenet Pet. de Ancha in conſi 203 in 2. dub. vbi ponit pulchre in materia huius auth.
L.A Puto veriſſimum. Adde, q Alexan. dicit etiam communem concluſionẽ per tex. in d. § ſiue igitur cum ſeq in ver tanquam non reſciſſum, & per alias ratio-nes, de quibus hic per Bal & Ang. conſi 183. ver. ... reſtat igitur.
d Menoch. Teſtamenti Barb. conſi 54 col. 14. lib. 3 Boleg. conſi. 73.
e Parif Omnes Doct. Sequitur Com conſi 180. incip. vſia copia poſt prin. limita ta men niſi ille, qui eſſet inſtitutus, elegiſſet viam teſtamenti, adeundo, quia priua-tus via fideicommiſſi l. fina. C. de co. ... Eſt tamen communis ſententia contra Bar. in alio caſu, vide Alexa. 1. & Moder. hic, Alexand in conſi 124 in diſcuſſis hæſitationibus. Vide Angel. in conſi. 122. incip iſta q præſens habet duo puncta. & in ... contra glo hic, vide etiam quæ habes ad Bar in l. 1. 10 quiotaq ff. de iure codic.
a Perin. Si non valet, &c quid ſi ignoranter præterit pater, an habeat locum clauſu-la codicillaris? Bart. tenet quod non & pro iſta opi. Bar. hic Alex licet dicat hic communem eſſe in contrarium, tamen pro Bartol. conſuluit Aret. conſi. ſuo vlt. per l. cum acutiſſimi de fideic & l. cum aute. ff. de condi. & demon. Barb. con ſi. ... 10 a parte, Ang in l ſi ff. de iu cod. q pro Bar conſuluit collegiũ Peru. Pau. in d. l. 1 & 2 ſup eo & quoddam conſi. allega per Alex
h Menoch. Scriptis Barb. conſi. 6. col pen. & in lib 3. conſi 54 col 14. eo.

De poſthumis heredibus inſtituendis, vel exheredandis. Rub.

LEX PRIMA.

SI poſt. Natiuitate poſthumi præteriti, teſtm̃ rũpit, & ex eo nihil deberẽ. h. d. Opp. de Auth. ex cauſa. § nt. 1. vbi rupto teſtõ ex cauſa pteritionis, debentur legata. Sol. Quidam dicũt, q hęc corrigitur per illam. Alij dicunt, q hic loquitur in pteritione poſt
a humi, ibi in præteritione iam nati, ar eſt valde forte dubium, q
an ſit verum, dixi ibid in auth. ex cauſa

ADDITIO.

a Iam nati. Adde Bald. conſi 214. 1 vol & Pau. de Caſt. conſi. 150 Sed de clauſula appoſita in teſtõ poſthumi præteriti, vide Bar conſi. 204. inci. factũ tale eſt, Ceccus, & conſi 210. in Dei nomine, omne quod alias conſului, & auditores meos docui, & conſi 235. incip Lap. Pau. de Caſt conſi. 8 cum duob. ſeq. p Bal. conſil. 20. & 440 1 vol. per Ro conſi. 122. vbi refert Bar. in conſi inci viſo teſtamento do. Luciæ. per Barb conſi 61. 2 vol. Ang. conſi. 10 & conſi 107. pleniſſimè.

LEX II.

1 *Filius præteritus, tacendo videtur approbare teſtamentum.*
2 *Poſthumus præteritus, & quando iam natus, rumpat teſtamentum.*

VXORIS. Abortiuus partus teſtamentum nõ rũpit: ſecus ſi naſcitur viuus, licet ſtatim deceſſerit. h. d. Iſtud q h. e dr in princip. o de abortiuo, qualiter intelligat, videbitis in
a l. proxima Ad iſtud aũt q dr̃, ſi natus illico decedat, teſtm̃ rũpit, vt l. poſthumus. in prin. ff. de iniu. teſt. So. hęc eſt veritas, q ſi poſthumꝰ fuit natus, & deceſſit viuo teſtatore, vñ teſtm̃ pfirmat ex æquitate prætoria, & ex eo poterit peti bo. poſſ. ſm tab. hic verò eſt natus, & deceſſit poſt mortẽ teſtatoris, vñ nõ pfirmat, neq; de iure ciuili, neque de iure ptorio. Ita dẽns hoc ĩtelligere. Vnde duæ ſol. quę ſunt hic in gl. ſunt verę ſimul iũctę, vt vidiſtis, & vide gl. Et ſic eſt vnus de caſib. qui ponũtur in l. pria, in quibus eſt neceſſaria bon. poſ ſm tab. vt habuiſtis p gl. ĩ l. fi. §. vnde legi. & habuiſtis duos caſus. Aut decedit viuo teſtatore & confirmat teſtm̃. Aut poſt mortem, & tūc ſecus. Ad vtrũq; iſtorum oppo. quod ſi decedit uiuo teſtatore, nõ pfirmatur teſtamentum, vt ff. co. l. ſi filius, q in poteſtate Solu. dicũt quidam illud ideo. quia præceſſit primũ teſtm̃ ualidũ de iure ciuili, q non placet. Dic ergo, q pręcedens diſtinctio eſt vera ĩ poſthumo pręterito: ſecus in filio iam nato pręterito, q ſi decedat eũ viuo teſtatore teſtamentũ non cõfirmatur, Inſt de exhęr. lib. in prin. Iſtã differẽtiã inter iam natum, & poſthumũ, tenet glo. in ver. hęreditatem. q. in d. l. poſthumus. de iniuſt teſt. & in l. ſi bñ-ditas. §. qui filium in glo. 1. de teſt. inte. & in l. fi. § pen ff. de don. & in l. omnia. ff. de re iu. circa fi. int. licet cõtrariũ videat tenere gl & bene in l. fi. de reg. Cato. niſi etiam intelligas, ſm q ſtatim dicant Cõtra iſtam diſtin. vr̃ tex in d l. poſthumus ver. idẽ, &c. vbi tenet idẽ in iam nato, quod in naſcituro. Sol. Dicunt, quidam, quod ille §. idem, &c. loquitur ĩ caſu l. filio. c ti. Et hoc vr̃ ibi

ADDITIO.

a Parif Illico decedat Quis dicat illico decedere, uide Bal in c. 1. §. 1. in tit. q ſint vel Abbatem. Et an illico decedens habeatur in conſideratione ab excluſione alterius, vel vt dicatur impleta conditio, vide quod dicat Barb. in c. 1. de teſtam.

a ibi ſentire gl. Vltramontan la dñt. & melius, quod eſt notandũ ſi filius iam natus præteritus decedit viuo teſtatore, aut in teſtã illo erant ſcripti venientes ab inteſtato, & tũc teſtamentũ confirmatur, vt ex eo poſſit peti ſm tab. de iure ꝑtorio. Ita loquitur dictus ver. idem. &c. & ibi tex. hoc exprimit, ſi bñ aduertat. Aut erãt inſtituti extranei, & tũc ſecus. Ita loquit Inſti. de exhær. lib. in prin. Ad aliud membrum qñ filius decedit poſt mortẽ teſtatoris, & ſic ad caſum huius l. opp. de l. filio ꝑterito. ff de iniuſto teſta. Sol. Ibi loquitur in iam nato, hic in poſthumo ꝑterito. Ita dicit gl. hoc nihil eſt dicere, quia facilius ꝯfirmat qñ præteritur poſthumus, ꝙ qñ ꝑterit iam natus, vt dixi ſ. Vnde dicit glo. hic de rigore, ibi de æquitate. Innuit ergo, qđ hæc lex corrigat p illã cũ æquitas ſcripta ꝑferat rigori, vt l. 1. ¯C de leg qđ non ẽ verũ. Dico ergo, & ita tenẽt Doc. nři Citramõtani, & hæc eſt veritas, ꝙ ibi loqtur in filio ꝑterito q vixit tãto tꝑe, qđ habuit ꝑtãtẽ approbãdi, vel reprobãdi teſtm̃: vnde nõ improbãdo approbare vĩ, vt ibi, hic loquiť in eo, q ſtatim deceſſit, vt expreſsè dĩ tex. vnde in eo non pôt cadere approbatio iſta ẽ veritas. Supponit iſta

1 ſolo, † qđ fili⁹ ꝑteritus tacẽdo approbat teſtm̃ Doc. Vltramon. tenẽt ꝯtrũ p l. t. in fi. ſi qs omiſ. ca teſt. & in hoc reſidet do Cy. la. ñ examinabat. Ego teneo op. gl. nřæ, & dico, ꝙ tacẽdo teſtm̃ approbet, & dico ꝙ cum teſtm̃ illud ꝯfirmet de æquitate prætoria, vt d. l. filio, qđ ſi filius taceat p annũ, & ſic tãto tꝑe. quo excluderet a bon. poſ. ꝗ ꝯpetit de iure ꝑtorio, vĩ approbare teſtm̃. Idem eſt in l. ſi impubes. §. ſi ff ad Carbo. vbi eſt tex. rotũdus cũ glo. nec pôt aliť intelligi. vt ibi dixi vobis. Ex his ergo debes di-

2 ſtinguere † per teipſum. Aut præteritus decedit viuo teſtatore, aut eo mortuo. Si eo viuo, aut fuit poſthum⁹ ꝑteritus, aut iã natus, & ſi iã nat⁹, aut erãt iſtituti veniẽtes ab iteſtato, aut alij. Secũdo caſu, qñ decedit teſtatore mortuo, aut decedit ſtatĩ, ita ꝙ nõ habuit tꝑs ad reprobandũ, vel ad probandũ teſtamentum aut ex interuallo. Si ex interuallo, aut expreſsè approbauit, aut tacuit, & ſi tacuit, aut poſt annũ, aut poſt minus tꝑs, vt ex ꝑdictis patet. Tu tene mẽti hãc materiã, q eſt difficilis, & quotidiana.

ADDITIO.

a I. A. Vltramõtani. Adde de materia iſta plenè p Alex in l poſthu fin. de cõtrah. qui ſi pater fecit donationem omnium bonorum, vel maioris partis, quia nõ habebat liberos, poſtea ſuſcepit filios, qui mortui ſunt viuo ipſo donatore, an donatio reconualeſcat, quæ fuerat reuocata, per l ſi vnquam inf de reuo do Bar. dicit ꝙ nõ reperit iuris cautũ, niſi in teſtã, ꝙ eſt magis fauorabile, ꝗ cõtractus l. in teſtis. de reg. iu. Et ſic debemus ſtare regulæ, ꝙ ab ſolo io. de re. iu. Bal. vero in l. 1. ſup. de moff. do dicit. ꝙ ſi ſciuit eũ mortuũ, & potuit aliter diſponere, & nõ diſpoſuit, reconualeſcat, quaſi voluiſſet decedere cũ eadẽ donatione. ... tãt ſciuit, ſed interim effectus eſt furioſus, & non potuit diſponere de iure, aut nõ habuit tempus, & ſic non potuit diſponere de facto, & tunc procedit op. Bart. & cum iſta op. tranſit Pau. de Caſt. hic. Tu dic ꝙ Bal. conſi. 461. lib. 2. tenet ſimpliciter, qđ ſi poſthumus decedit viuo teſtatore, quod donatio irrita non reconualeſcat, & ad materiam huius legis, vide Bal. conſi. 104. 4. vol. & melius cõſ. 307. lib. 3.

LEX III.

1 *Chriſtianus ut ſit, ſufficit, quod aliquod membrum baptizetur.*

a Quod certatum. a Si poſthumus naſciť viuus, licèt poſtea ſtatim decedat rũpit teſtamentum, ſecus ſi naſcitur mortuus h. d. No. tex. ibi, ꝑfectè natus, &c. Item q dicit, tot⁹, &c. q nil aliud addit hæc lex ꝑcedẽti. Et canoniſtæ hoc † ponũt in t. t. de bapti. & dicũt ꝙ ſuf-

1 ficit, quod aliquod membrum baptizetur, vt ſit Chriſtianus.

ADDITIO.

a I. A. Quod certatum. Adde quod Pau de Caſt. dicit, ꝙ licèt poſthumus naſcatur viuus, tamẽ certum ſit, ipſum non poſſe viuere, puta quia natus ſexto mẽſe, nec tetigit de ſeptimo, quod ſi poſtea moriat. ꝙ nõ rũpit, per l. ſeptimo mẽſe. Nam paria ſunt, naſci viuũ. & viuere nõ poſſe. Et cum q de facto fuiſſet in caſu ... dicit ꝙ in cõtrarium allegatũ fuit dictum Ang. hic, ꝙ imo rũpi. retur, & dicit ſe nõ inueniſſe. Verum eſt, ꝙ Ang. hic non dicit, ſed in l. 1. de impu. & alijs ſubſt. Idẽ voluit Bal. de nato in octauo menſe, qui ſimiliter viuere non poteſt, vt rũpat teſtamentum, quia ſufficit, quod viuat momento, eius conſi. 133. incip. ad intelligendum 3. uol & idem voluit ipſe Bal. conſi. 407. vol. 5.

LEX IIII.

Quidam. Duas le. hẽt & Bĩ di, In ſtõ facta de poſthumo in vnũ caſũ, porrigiť ad aliũm, ad quẽ teſta-

a tor veriſiľr ꝓuidiſſet, ſi de eo cogitaſſet. a h d ſm vnã lec. vel aliter. Verba ambigua interpretantur, vt teſtm̃ non rũpatur, h d. Op. de l. cõmodiſſimè. de li. & poſth. Sol. prima eſt, ꝙ hic teſtator voluit eos eẽ hꝛ̃des, ſiue naſcerent in vita, ſiue poſt mortẽ. Ibi voluit eos eſſe hꝛ̃des in vnũ caſum tm̃. Iſta ſol placet, & hæc coniectura ſumitur ex eo, quod dixi vobis ponẽdo caſum, ſi teſtator infirmus putãs ſe nõ poſſe euadere, ꝓtulit iſta verba Alij

b dñt, ꝙ illa corrigiť per iſtam. Alij dicunt econtra, b vt hic in gl.

ADDITIONES.

a I. A Cogitaſſet. Adde ꝙ Pet. de Anch. conſi. 150. dicit hunc tex. facere ad deciſionem q. in qua conſuluit, quod ſi teſtator legauerit vxori centum ſi nubat intra certum tempus, puta hinc ad paſcha, & teſtatori tamen ſuperuiuat quod mulier nubere non potuit, quod debet habere legatum. ſi quia interrogatus fuiſſet teſtator de hoc caſu, ſimpliciter reſpondiſſet.

a I. A. Econtra. Adde quod Sal quærit, vt refert d. Alex. quod ſi teſtator inſtituit ventrem vxoris ſuæ, ſi maſculũ pariat, & addet, ſi in pupillari ætate deceſſerit, ſubſtituit Caium ſi vero pareret filiam, & certum quod reliquit, & mortuo teſtatore vxor prægnans moriatur, & ex ſecto ventre puer maſculus extrahatur, qui poſt aliquot menſes moriatur. an ſubſtitutus admittetur. Breuiter decidit, quod ſic, ſecutus Bal. in quod. in conſ. ſed nullus alle. ubi ſit. ſ. 30 inueni Bal. ꝯſ. 107. 4. vol. incip. In Chriſti nomine verba teſtamenti. vbi dicit hæc formalia verba. Falſum eſt dicere, quod illa peperit, ꝗ ante partum deceſſit, vt ff. de ver. ſig. l. anniculus. §. falſum In contrarium eſt veritas. quod peperiſſe dicitur, quæ puerpero deceſſit vt ff. de ſta. ho. l. Arethuſa. cum ſeq. Super hoc caſu dubitat aduocati Lucanæ ciuitatis Ego aliàs conſului, quod dicta ſubſtitũ vendicat ſibi locum, & conſilium meum eſt ipſa veritas, non obſtantib. quibuſcunque opi. cõtrarijs, quæ friuolæ ſunt. Et conſiderandum eſt, quod quando teſtator dicit, inſtituo ventrem, ille q eſt in ventre inſtitutus eſt, ſiue naſcatur viua matre, ſiue ex vtero excidatur. Nam cum teſtator dicit ventrem, perfecta eſt oratio, & quicquid adiungitur, quædam demonſtratio eſt, quæ non habet vitiare, licet per aliũ modum demonſtratum rei demonſtratæ veram notitiam habeamus. Iſte eſt caſus ff. de lib. & poſth. l. Titius §. Lucius Secundo hoc probatur, quia interdum fit mentio de partu reſpectu viri grauantis, interdum reſpectu mulieris concipientis. Primo caſu veriſſimum eſt dicere, quod ex ſemine patris partus productus eſt. vnde ſiue vxor decedat in puerperio, ſiue poſt, partus ille eo modo deſcendit a patre tã naturaliter quam quo ad affectionem paternam, vt ff. de inof. teſta. l. poſthumus. & l. quod dicitur. eo. ti. Si vero referatur ad matrem, tunc aut ipſa mř profert ſermonem, aut quidam tertius de ipſo, primo caſu dicit peperiſſe, licet ex lecto nẽ ... puer viderit ſolem, vt C. de poſt. ... l. 3. & eſt rõ naturalis, quia eadem eſt affectio ſecundum naturam, & idem teſtandi conſilium, & neceſſitas, vt teſtm̃ nõ rumpatur, vt hac l. Tertia ratio eſt, cum tractatur de commodo poſthumi, & in eius fauorem hẽ pro tam nato etiam dum eſt in vtero quo ad conſequendum inſtitutionis effectum & maxime propter fauorẽ teſtamenti, ut inſt. de liber. & poſthu. l. ſi primo hærede l. Gallus ... & ſic iuris ... primo ... ſit ... natus quam mater deceſſerit. Hoc tenet expreſsè Odof. in d. l. anniculus §. falſum ſuper verbo, extractus. dicit Odof. ... & extractus de ventre, & filius pro tam nato hẽ, vt ff. de inoff. teſta. l. poſthumus. Odo. in lec. ſua, quam ego habeo, & expoſit ... tamen mihi allegant authen. Doc. debet credi & cum ſimus in filio, qui hẽ pro tam nato, manifeſte concluditur ex hoc eum ... eſſe, & connexè ſequitur, ꝙ inſtitutio valeat Non ob. §. falſum. ... tex. q. illo §. ... intelligitur in extraneo, non in filio. V. g. cum teſtator relinqueret mři, vel amico ſuo, ſub eadem conditione, ſed quando inſtituit filium, non habet locum ille §. Præterea ibi teſtator non diſpoſuit circa ventrem, hic ſic hæc euidem Bal. verba formalia, & notanda, ... in ſ.

De iure deliberandi, & de adeunda hæreditate, vel acquirenda. *Rub.*

Dictũ eſt ſupra de teſtamentis, de inſtitutionib. & ſubſtitutionibus: verum, quia ex hꝛ̃ acquirit hæreditas, & in acquiſitione hꝛ̃ditatis ꝑcedit deliberatio: Ideo primo præmittit in rubrica, de iure deliberan. Poſt deliberationem ſequiť aditio, vel acquiſitio hæreditatis, ideo annectit in rubri. de adeunda, & acquirenda hæreditate. Quandoque ſequitur repudiatio hæreditatis, iõ ſequenti titulo ponit de repudianda hæreditate. Quærit gl. quare hic dicit, de adeunda, & acquirenda hæreditate? Reſpondet gl. ꝙ hoc verbum, acquirere, eſt magis generale, quia pertinet ad ſuos, & ad extraneos.

LEX PRIMA.

SI a patre. Qui non ꝑt eſſe hæres, niſi de iure prætorio, pactum extraiudiciarium non vĩ hæreditatẽ agnoſcere, h. d. Op. de l. Iulia. aliàs incipit, ſi pupillu. §. ſi ſeruum. ff. de acq. hære. Hic loquit de filia emancipata, ibi de filio in poteſtate. Ratio huius eſt euidẽs: nam emancipata iſto tꝑe non vocabatur, niſi de iure prætorio, & ideo per actum extraiudiciarium non inducebatur agnitio, ſed filius in poteſtate venit de iure ciu. & ideo nuda voluntate hæres efficiť, vt infr. eo. l. potuit, & l. ſi auia. Vnde cũ hodie p iura Authenticorum ſit ſublata differentia emãcipationis, & patriæ poteſtatis, & quilibet ſuccedat de iure ciu. per iſtum actum extraiudiciarium, de quo lex loquitur, induceretur aditio. Op. de l. Iulianus, aliàs, ſi pupillus. §. vlt ff de acq. hær. Glo. dat duas ſolu. Tu tene vltimam ibi, quia loquitur de eo qui prius abſtinuerat. Vel aliter ſecundum Dy. ibi filius non manumiſit ſeruum hæreditarium, ſed proprium emptum de caſtrenſi peculio, quem manumittendo non videtur ſe immiſcere, quia pôt fieri citra ius, & nomen hæredis.

LEX II.

a Cum debitum. a Qui aliquid facit vt hæres, videť hæreditatem adire. h. d. Qui ſoluit

b debitum b hæreditarium, ſimpliciter videtur adire. h. d. No. ꝙ de hoc ſemper interrogo ruſticos, &c.

ADDITIONES.

a Pomp Cum debitum. Ad materiam huius legis vide Pau. de Caſt conſ 150. cum præcedente Adde duas cautelas, quibus inducatur hæres ad adeundum, ut per Corp ... ſine ... eſt ſing. ſecundum Mathe. ... 53. ... ꝙ hæres, in 4. & inde ſimo conſi. B. vide Ale conſi. 71. uol. & 89 eo. uol. Socin. conſi. 29. ubi etiam loquitur in recipien. creditum hæreditarium.

b Parif. Qui ſoluit debitum. Vide Matth. no. 33.

LEX III.

1 *Filius poteſt hæreditatem adire, clauſis tabulis.*

2 *Exiſtentia ſui hæredis operatur tranſmiſſionem hæreditatis paternæ, etiã non agnita ad quoſcunque.*

a **Si fratris.** [a]Hęc eſt ſubtilis lex. Filius in ptāte hæreditatem pr̄is nō agnitam trāſmittit ad quoſcūq;, ſecus ī emancipato.h.d.ſm.vtranq; lec.Gl.dicit aliter.hr̄ditas adita per filiū trāſmittit,ſecus ſi non ſuit adita.h.d.ſm lect.gl.licèt nō bene.Diuidit in partes duas.Prima loquit in filio in ptāte. Secunda in filio emācipato.Vel ſm gl.prima loquit in hæreditate adita,ſecunda in hr̄ditate non adita Secūda ibi, ꝙ ſi cum iuris ſui.
1 Op.ff.de iu.& fac ign.l.1.§.fi.Sol.Speciale †eſt in filio in ptāte,ꝙ etiā clauſis tabulis pōt adire,ſi eſt hr̄s ea parte ſm iura ant.qua. Hodie vero indiſtinctè eſt verum,vt ī.de cad.tol.§.cum igit.&
b in §.in nouiſſimo.Opp.ſecundo,[b] hr̄ditas nō adita nō trāſmittit,vt l.1.§.in nouiſſimo.de cad.tol.& ī.eo.l.qm̄. Sed hic ī princ, nō ꝓſupponit hr̄ditas adita Huius timore dicit gl.ꝙ ſpeciale eſt in filiis ſuis ꝙ hr̄ditatē aſcendentium tranſmittunt ad hr̄des poſteriores.vide gl.Iſta ſo.diſplicet pp multa Primo,quia ꝓſupponit,ꝙ iſte filius decedens habebat poſteros, quod eſt diuinare. Preterea eſt falſum,quia ſi haberet poſteros,ſiue eſſet emancipatus,ſiue nō,iſte frater excluderet,eo qđ iſti poſteri ſuccederent auo ſuo fratre excluſo,quod eſt ꝯ finē noſtrę legis Preterea ſecundum hoc,hęc rō eſſet,qa poſteros habebat,ſed hęc lectu.expreſsè dicit,ꝙ hoc rō eſt,quia erat in ptāte:nā ſi haberet poſteros indiſtinctè,ſiue ſit in ptāte, vel non, hr̄ditas aſcendentis tranſmitteret,vt ī.de his,q ante aper.tab.l.Sol gl alio mō,quod hic in primo caſu huius l.adiuerat hęreditatem.qđ eſt verū,dicit gl.quam vide.Imo iſtud eſt omnino falſum, qa ſi ponimus hęreditatem aditam,nulla eſt dr̄ia,ſit in ptāte,ſiue emācipatus,
2 quā hęc lex nō.facit.Eſt ergo hic rō,qa erat de ſuis.†& exiſtētia ſui hęredis operatur trāſmiſſione hęreditatis ptnę,ēt nō agnitę ad quoſcunq;.Hic eſt caſus hic.licèt gl dicat ꝯrium in l.ſi infanti.§.1.ī.e.& malè, vt ibi dicam Sed ꝯ hoc opp. qn̄ quis habet cohęredē,exiſtētia ſui hęredis nihil operatur,vt l.apud.§.idem Iul.ff.ad Tre.ſed hic habebat cohæredē, cum dicat tex. ſiue ex aſſe,ſiue ea parte,ergo &c.Sol.in his quæ dependēt ea teſtō exiſtētia ſuis hr̄dis nō hēt locū,qn̄ qs hēt cohæredē exncū vt l.ꝯtraria.& ꝙ no.per Dyn. ſed in his, quæ veniunt extra teſtm̄,vt eſt tranſmittere hr̄ditatem,datio cohęredis nō impedit exiſtentiā ſui hęredis.& eius effectum.hic eſt caſus in hac l.nr̄a.

ADDITIONES.

a Pariſ. Si fratris. Hanc legem repetit Franc de Aret. Et repetit etiam do. Franc.de Plumbino.
b Barb Opp.ſecundo.Vide Bar in conſi.95 inci.homo Accurſiſi.

LEX IIII.

Filiofam. Sufficit patrem adire volente iſto, vt inducatꝰ ſolennis aditio.h d. Quę fuit rō dubitandi in hac lege? Pōt eſſe duplex. Primo,qa in hęreditate quęrenda per filium,dēt decedere iuſſus,& ſequi aditio ,qui nō probatur in caſu huius l.ſed ꝑ hanc legem præſumitur,& ideo dicit ſatisfactum videri,q d præſūmit quod iuſſus præceſſerat ,& aditio ſit ſecuta,vt l.ſi quis mihi bona.§. iuſſum.de acq. hære. & l.ſi filius de pe.hæ.& l.qui ī aliena poſt prin ff de acq.hęr. Vel potes dicere ꝙ rō dubitandi erat, quia hæreditas nō poteſt adiri per filiū, vt l.ꝑ ꝓcuratorem,ff eo.ergo videbat quod filius nō potuiſſet adire ꝑ ꝓcuratorē ꝙ remouetur hac l.Nō ob.l. per procuratorē,quia ibi loquitur in his,qui nuda volūtate poſſunt adire,vñ conſtituendo procuratorem ad adeundū vñr adire.Sed filius ſm iſta tēpora nō pōt adire nuda volūtate,niſi præcedat iuſſus patris,iō ad hoc pōt ꝯſtituere procuratorem,vt hic videbuis.

LEX V.

1 *Voluntas pupilli requiritur, quando tutor hæreditatem adit, & quādo ſola voluntas abſque actu.*
2 *Tutor ſolus adit pro infante.*
4 *Tutor ſolus pro pupillo quærit bona.poſſ.non tamen hæreditatem.*
4 *Pupillus infans poteſt adire tutore authore.*
5 *Gerere pro hęrede,idem eſt quod gerere pro domino.*
6 *Pupillus ſolus adire non poteſt,nec cum authoritate tutoris.*

a **Potuit.** [a]Pupillus pōt adire hr̄ditatem tutore authore, nō tutor ſolꝰ ſine pupillo.h.d. Vos habetis hic tres gl. Arbitror,ꝙ prima gl.fuerit noua,qa cōtinet de aliis quæ ꝯtinētur ī aliis antiqs,ideo recitabo primo glo.antiquas,& ꝙ poſtea
1 plus eſt,ēs nouas.Op.de l.pupillus † ff eo.Sol. Fateor ꝙ voluntas pupilli eſt neceſſaria.vt hic dr̄,licet non rectè intelligat quo iure deferat ſibi ea teſtamento,vel ab inteſtato,vel quo alio iure. Nam defectus intelľs ipſius ſupplet per auth.tutoris. Item opp. hic dr̄,actus & volūtas ſufficit. Cōtra,imo ſola volūtas ſufficit, vt l.ꝓ hr̄de,in prin.ff eo Glo.dicit,& bn̄,ꝙ ſi qdē incipias a primo.ſ.ab actu,eſt neceſſaria voluntas,& actus Si incipias a volūtate,actus nō requirit.Ita vr̄ tenere glo.in l.ꝯria , & iſtud tenēt Doct.& Mod.& eſt veritas.Alii dicebāt vtrunq; regri, ꝙ huic glo.nō placet,licet hoc videat innuere,vt l.mutum.ff.e.Opp.&
2 vr̄,ꝙ tutor ſolus† poſſit adire.ī.eo.l.ſi infanti §.1.Sol.ibi loquit in infante,& hęc eſt veritas,& ideo hoc anno cū deceſſiſſet q̄dā filia infans,& quærebat vtrum agnouiſſet hæreditatē maternā,ego feci videri inuētariū factū a tutorib.infantis,in quo ipſi

aſſerebant ſe inueniſſe in bonis infantis ius petēdi hæreditatē maternam. Ego dixi quod ex hoc inducebat aditio hęreditatis,quia tutor ſolus habet hoc poſſe pro infante, ſecus ſi eēt pupillus,vt hic vides.Op.ff.de bo.poſſ. l.ſi pupillo tutor. & l.tutor.
3 Sol.dicit gl hic,in vlt glo.& etiam in j.gl.† noua,aliud in bon. poſſ.quam poteſt quærere ſolus tutor,aliud ī hęreditate,vt hic: & iſtud eſt verum.licèt.glo.videatur dicere ꝯrium in l.bonorum.ī.qui admit ad bon.poſſ.& ibi dixi vobis. vlterius ꝯ prædicta opp.ff.ad Treb.l ſed nec ipſi.Sol.aliud in Trebellianica reſtitutione,quam in bon.poſſ ita dicit glo.vlt.hic,& etiam glo.no-
4 ua Circa legem noſtram quærit glo.primo quid ſi† pupillus infans adijt tutore authore,vtrum ſufficiat?Certè ſic, caſus eſt ī l.ſeruo inuito.§.ſi pupillo.ff.ad Trebel.ſed quidā cōtra.Quęrit
5 gl.quid eſt dictū,gerere† pro hr̄de.Reſpon.idem eſt, quod gerere ſe ꝓ domino,nam hæres idem eſt quod dominus, vt Inſt.
6 de hęre.qual.& diffe.§.ſi Quęro,vtrū pupillus† poſſit[b] adire ſo-
b lus ſine tutore hæreditatem.Gl dicit,ꝙ nō,& benè, vt Inſt.de auth tuto §.neque.Quęro , vtrū pupillus poſſit adire cum authore curatoris Glo.dicit,ꝙ non,& benè,vt l.cum una.§.tutor. ff de app.Secus in adulto,vt ī.de admi.tut.l.cum quidam.

ADDITIONES

a Pariſ.Potuit.Quid autem ſi tutor poſſidet bona ſine expreſſa aditione , vide Barba conſi.5 vol 3.
Barb.Potuit.Vide lo de imo.in conſi. 99 vbi conſuluit ,quod tutor poteſt adire hæreditatem pro pupillo ,antequam conficiat inuentarium
Et pro hoc intellectu huius l.vide glo in l.pupillus ff.de acq.hæred.quæ dicit, quod non ſolum habet locum ſi pupillus eſt inſtitutus,ſed etia ſeruus eius Cōtrarium tamen dicit Imo.ibi eſſe de iure verius , & reputat notabile pro limitatione huius legis
b 1 A.Pupillus poſſit.Adde tu,& vide do.Alex.in l bonorum ſup. qui admit poſuitem quatuor pulchras limitationes Et vide tex.in l.cum vna.§ fina.ff de app.& ibi gl ubi pupillus poteſt adire cum authoritate curatoris.

LEX VI.

a **Si auia.** [a]Solo animo aditur hęreditas,& ſufficit animum ex vltima voluntate oſtendi. h d. No ꝙ hæreditas poteſt adiri ſolo animo. No.quod ſufficit animū declaratū eē in vltima voluntate.Et no.benè,quia millies feci hoc fieri tēpore mortalitatis.

ADDITIO.

a Pariſ Si auia.Circa regulam huius l.quod relinquens aliquid in vltima voluntate de hæreditate ſibi delata dicatur adire,vide omnino Ang.conſi.54.inci.duo ſunt fratres,vbi ponit,an idem ſit,ſi talis res legata eſſet communis, & concludit quod non

LEX VII.

a **Quoniam.** [a]Hæreditas extraneorum nō adita nō trāſmittitur.h.d.Not.quod dixi in ſummario. No.quod hic dicit,aliquid hęreditatis, ex quo potes colligere, quod hęres inſtitutus ex re certa, illud ius hr̄ditatis,quod eſt in illa inſtitutione,nō tranſmittit,niſi agnouerit,quod dic,vt dixi in l.quoties.ſupra de hæred.inſtituen.

ADDITIO.

a Poma.Quoniam.Regula iſtius tex.fallit,ſi fuerit impeditus adire.l.ventre ff de acqu.hæe.l.aliud.§ ſi de bon.poſ contratab.& alias fallentias ponit Ang.in repe.l. qui ſe patris ſup.vnde lib & vide Alex conſi.1 1.vol.1.& Capram in 2.prin. de bio.& Alex 28 ad fi.vol.2.

a **Licet.** [a]Iuri adeundi hęreditatem non pręſcribitur lōgo
b tempore.[b]h.d.In eo,quod dicit ignorātes, ſubaudi maxime.idem ſi ſcientes,vt l.fi.ī.de pręſcr.lon.temp.

ADDITIONES.

b Barb Licet.Adde quod Io.de Imo.in conſi.10.de iſta præſcriptione.
Licet.Adde quod Bald.quærit an ſi filia erat inſtituta a matre,& ſtetit per 30 ann. antequam adiret,& ſic fuit excluſa ex teſtamento , an habebit alios 30. ann ad adeundum ab inteſtato . Et tenet ꝙ ſic. & plus dicit ꝙ Bar conſuluit, quòd filia ab inteſtato habebit 30.annos ad adeundum de iure ciuili ex capite liberorum,& alios 30 annos ad adeundum ex capite legitimorum.ar.l.1.§.ſed videndum.ff.de ſucceſſ.edic Et idem hoc voluit Ang.hic & Paul de Ca & Raph. Cu. in l.quamdiu la 1.ff de acq hære.& refert Bal.etiam ex prædictis , quod ſi lapſus eſt primus annus filiæ in hæreditate matris ad deliberandum quem habet filia, tanquam de liber.a , & decedat in ſecundo anno hæreditate matris non adita habet ſecundum annum ad deliberandum,vt de numero legitimorū , intra quē ſecūdum annum tranſmittet hæreditatem ad quoſcunque hæredes adeundam per eos intra reliquam partem illius ſecundi anni,iuxta l.cum antiq. inſ. eod Et idem dicit in emancipato,quia poſt primum annum quem habet, vt vnus de capite liberorum,ſi decedat in ſecundo,tranſmittet ius deliberandi , quod reputat no.digniſſimum Ad materiam huius l.vide Bal.conſi 12.& ſequen.3 volum. & ad 1.partem apoſt.Bart.conſi.58.incip.quidam habuit vxorem , & Paul.de Caſt.conſi 3 20.
b Pom Lon.tempore Adde quod hic communiter tenetur,ꝙ ius adeundi hæreditatem,præſcribitur 30 ann.& latè per Fel.in c.de quarta.de præſcri. Bar. conſi. 115 Rom cōſi 145. Sed qđ iuri immiſcendi Bal in l.ſi filius, qui patri.in 3.op. ff.de vulgari,tenet cōtra cōmunem,& Are.conſi 150 & Alex. 4.vol 2. & 163. volum.3.& 86.vol 1.vbi dicit quod ius accreſcendi præſcribitur 30.annis Vide etiam Capram conſi.40. vbi loquitur quando hæreditas ſpectabat alicui monaſterio,& vide Soc.conſi X1 in fi & Bald.conſi 108 in 5.par.vbi loquitur, an habeat locum in legato hæc lex.
Poma.Longo tempore.Anno 30.inde Com vltra ea,quæ hic dicuntur per Docto conſi 16.inci quidam Grotonus.vbi dicit poſito quod iuri adeundi,vel immiſcendi non præſcriberetur 30.annis,præſcribitur rebus particularibus poſſeſſis longo tempore,puta X.vel XX.ann.licet hoc nō bene firmat. Et dñi Doc. hic

in hoc

in hoc non conſentire. Item adde, quod etiam tenent, quod eſſet facultas, & non ius ſtis, poteſtas adeundi tamē præſ. non reſtituitur. Vide Ang. con. 78 incipiens Bernardinus. Ex cuius verbis habes limitationem ad illam regulam, quod facultas non præſcribitur. De quo et vide per I. cum notiſſimi ad ſtat. C. de præſcr. 30. ann. Item quod præſcribatur 30. ann. ius adeundi, vide remiſſive Fel. in cap. de quarta. uer ſed Iclas extra de præſcr. Vide late Are. in l. a ff. de acq. hær. & ibi etiā an filius excluſus a primo capite per triginta ann. habeat alios triginta annos ad adeundum tanquam agnatus, de quo per Iaſ. hic, & Alex. conſi. 28. vol. 2 vbi ēt, quo ſi excluſus a capite agnatorum per 30. annos poteſt venire tanquam agnatus intra alios 30 annos. * Ia. conſi. 19. lib. 1. Menoch.

LEX IX.

Si curatoris. Is, cui defertur hæreditas, eam poteſt adire, & ſi de aditione non conſtat, interrogabitur & petenti tempus ad deliberandum adabitur. h.d.

a gabitur & petenti tempus ad deliberandum adabitur. h.d.

ADDITIO.

a Tempus ad deliberãdum. Adde quod Pau. de Caſt. hic uelle uidetur, ꝙ ſi ſtatuiſ terminus extraneo ad inſtantiam ſubſtituti quod non debet dari minus certum dierum. Et ita dicit procedere poſſe dictum Bar. in l. prætor ff. de iure deli. quia ſic côtinetur in edicto de bon. poſſ. Et ſi erat de ſuis hæredibus dēt dari vnus annus, ſicut durat bon. poſſ. v. de lib. Si vero terminus ſtatuitur ad inſtantiam creditorum, ꝙ ſemper eſt arbitrarium, quia per lapſum eius non perditur ius adeũdi, ſed prouidetur creditoribus eo modo quo quãdo nullus contraheret, & hæc fuit opi. Bal. & Ang. quia dicit patere expreſſe in ſi. illius l. in uerbo, moderatã. Nam ſi deberet dare tempus legale non committeret iudici, quod moderaretur tempus. De prædictis vide Bal. ſup. de iuc edic. ſuper rub. & Bar. in l. ſi quis inſtituatur de hær. inſt.

LEX X.

1 *Hæres vltra vires hæreditarias non tenetur legatariis.*
Creditoribus tenetur inſolidum.
2 *Spoliatus omnibus bonis ſuis vel maiori parte, poteſt conueniri de iure ciuili antequam reſtituatur ſecus de iure canonico.*

Si te bonis. Inopia defuncti vel iuinr a tertij nō exeuſat hæredē, quin creditoribus teneatur. h.d. Et ſic opponebat duas exceptiones, ſcilicet quod pater nō erat ſoluendo, nec ipſe hæreditatē poſſidebat. Ad primum opp. & videtur, ꝙ quis non teneatur vltra vires hæreditarias, l. 1. §. ſi is qui
a quadring. ta ff. ad Treb. & ĵ. de leg. l. ſi vniuerſa. So. Fateor, †ꝙ non tenetur legatarijs, ſed creditoribus tenetur inſolidũ, ſecũdum iſta tēpora, quod intelligitur hodie verum, niſi inuenta-
b rium fecerit vt i. ſi. ĵ. c. Ad ſecundum opp. bad id, ꝙ hic dicitur
a de ſecunda †exceptione, de reſtitutione ſpoliatorum. c. j lib. 6. vbi ſpoliatus omnibus bonis ſuis, vel maiori parte, a nemine poteſt conueniri donec reſtituatur. Solutio, aliud de iure Ca-
c nonico c vt ibi, aliud de iure ciui. vt hic. Neſcio ubi dicere plus, tene menti, quia neſcio alibi, quam hic.

ADDITIONES.

a I. A. Si te bonis. Adde quod inducitur per Bal. ad quæſt. de debitoribus bannitoriis expulſorum ſolventibus communitati id, ꝙ debent ipſis, an ſint liberati a bãnitis expulſis remiſſis, vide hic per Alex. cum adde Ia. conſi. 194 in 2. vol.

b Baro. Ad ſecun. bonum opp. Tu pondera quomodo Bar. intelligit c. 1. de reſtitutione ſpoliatorum. lib. 6 quia ius loquitur in cauſa criminali, vt ſpolia omnibus bonis a tertio poſſit excludere accuſatorem. Sed a côtrario ſenſu ponatur, quod in cauſa ciuili non poſſit excludere, ſed hic eſt cauſa ciuilis, & non excludit. Ita tex. concord. cum illo a contrario ſenſu, & Bar. male intellexit illum tex. & mirror, quod nullus ponderet. Sed ponde. a, quia forte hic habebat alia bona, ibi nō. Vide cap. olim. 2. de reſtitutione ſpoliat. & ibi dd. Abb. & alios qui non allegant iſtum tex. vide quæ ibi remiſi.

c Poma. Aliud de iure canonico. Hoc reprehēdit Matth. no. 193 vide in hoc Zan. in rep. c. primi, de accuſ. 13 differ. inter ius ciuile, & canonicum. * Idem Affli. dec. 29 nu. 5. & 9 reprehendit. Menoc.

LEX XI.

Renitente. Contradicente filio, pater nō poteſt hæreditatem filio delatam repudiare, vel ſeruos hæreditarios manumittere. h.d.

LEX XII.

a **Puberem.** a Hic eſt notabilis caſus. Qui agnoſcit bon. poſ. videtur de iure ciuili adire ſi poteſt. Op nitur, & videtur, ꝙ liceat vno iure agnoſcere, alio repudiare, vt ĵ. l. proxi. & l. is qui in poteſtate. ff. de le pſt. & l. filio præterito de iniuſto, rupto, irritoque teſtam. Solu. cōcedo côtrariũ, quod ſi aliquis primo repudiauit de iure ciuili, & poſtea agno
b ſcit de iure pretorio nõ eſt hęres de iure ciuili. Idē ſi alio mōb de iure ciuili nõ deferē hæreditas, ſed ſi ſibi defert de iure ciuili, & de iure pretorio, agnoſcendo de iure prætorio, videtur adire de iure ciuili, vt hic, & tene menti.

ADDITIONES.

a Pom. Puberem. Vide Old. conſi. 444 ad fin.
b Pom. Sed ſi alio mō. Bar. hic reprehendit. Vide Ca. cau. 56. & tenet opi. Bal. hic.

LEX XIII.

Suum hæredem. Qui repudiauit de iure pretorio poteſt adire de iure ciui. h.d. Op. de le. 1. §. de impub. & alijs ſubſt. Glo. intelligit hanc legem, qñ ſubſtitutum non habebat. Doct. noſtri communiter reprehendunt iſtam glo. Vltram. do. Iac. Baldui & dominus Iac. But. dicũt qđ lex ꝯria loquit qñ repudiauit ex teſtõ, & vult venire ab inteſtato, ꝙ nõ pt, donec eſt locus ſubſtituto. hic vero repudiauit vno iure ex teſtõ, & vult venire alio iure ēt ex teſtõ: vñ cũ ſit inſtitutus, pcedit ſubſtitutũ, vt l. quandiu, de acquir. hęre.

LEX XIIII.

a **Si ſorori.** Hæreditas poteſt quæri, licèt bona nõ poſſideãtur, & poſtea potuerũt à poſſeſſoribus vēdicari. h.d in ſumma hæc lex.

ADDITIO.

a I. A. Poſſideantur. Adde ſtante ſtatuto, quod poſſeſſio defuncti continetur in hæreditate, & bona hæreditaria detinentur per tertium, poſſeſſio vero, quæ eſt ius eſt penes hæredem ex forma ſtatuti. utrum talis hæres interdictum adipiſcendæ poſ. contra detentores habeat ex edicto in ſ. de edi. di. Adr. vel interdicto quorũ bonorũ. Dicit Pau. de Caſt. quod nõ, quia non dicitur habere perfecte, quouſque etiam habeat detentionem corporalem. Et ita dicit determinate. Cy. ſecundum eũ in Lex l. ſup. de côd. ob cau. Bene facit, quod habetur in ſimili in l. a libello. § ſi quis tertium ff. de captiuis & Inſti. de legatis. §. ſed contra.

LEX XV.

Non eſt dubium. In acq. hę. tempus aditionis inſpicitur. h. d. Op. de l. ſi filius. ff. de verb. ob. Sol. Aliud in ſtipulatione, aliud ī legato, vel hæreditate. Probatur in l. quæ legata, de reg. iu. rationem videbitis ī lege, ſi vxor. ĵ. de pdi. inſer. Quærit gl. quid in ſeruo. Certè idem, vt Inſtit. de hær. inſt. §. ſeruus autem. fac. 1 ff. de ſtip. ſeru. l. ſi.

LEX XVI.

a **Nec emere.** a Non cogitur quis inuitus côtrahere, vel quaſi contrahere adeũdo. h. d. No. ex hac l. tres regulas, vt in ea habea per ordinem, quæ regulæ fallunt in caſibus, qui hic notantur in gl.

ADDITIO.

a Poma. Nec emere. Nemo cogitur emere, ſic nec locare. l. inuitos ſup. loc. l. neque ab initio, ſup. de imp. quib. probatur iſta regula fallit in caſu l. Iulianus § idē Celſus ff de act. emp. & in l. penul § ſi ſup. eo tit. & §. non ſolum, Inſti. de leg. no. p glo. in l. ſi iuſ. de fideicom. liber. Item nemo cogitur uendere, l. inuitum ff. de côtrah. emp. Ita regula fallit, ut in caſibus ſup. a leg. in l. 2. ſup. de patribus, qui filios diſt. & in l. venca, de commer. ma. in l. ſi quis ſepulchrum ff. de rel. g. o. & in l. & ſi æquo, de leg. 1 § fina. Inſti. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. l. 1 § cura carnis. vbi Bart. ff. de off. præfect. urb. & per Bald. in l. 1. ſup. de epiſ. aud. & in l. venditor. §. ſi conſtat ff. commu. prædio. & ibi Bart. & idem alibi per alii tex. in le. 2. ſup. de eunda per Ino. & Ang. & in l. Pomp. in ſi. de re. iu. & in l. ſi locus § ſi quēadmo. ſer. amitt. & l. 2. ſup. de commu. ſer. alie. & in l. ſi fundum cum ſeq. ff. mad v. per gloſ. in l. non enim., ff. rerum amotarum ubi Dyn. & Bar. licet Albericus ibi teneat contrarium. Sed m. hoi eſt opinio Barto. Item in caſu l. in libello, § ſi qs ſeruum. ff. de capt. & in l. 2. de eunda. Item fallit in caſu, per Dy. in l. certa conditio. § fina. ff. ſi certum petatur in re æſtimata data ad vendendum. Vide Lud. Rom. in l. 2. in princip. ff. ſolu. matri. ubi enumerat quam plures caſus, in quibus quis cogatur uendere, & ſic contrahere de iuo, Alius eſt caſus in re cômuni cũ principe, qui poterit vendere dando tamen partem precij. Fel. in cap. quæ in eccleſiarum, de conſtitu. Item fallit in caſu l. 2. in princ. ff. ſolu. ma. & ibi Iaſ. in § no tabili. Fallit etiam in caſu l. ſi quis ſepulchrum ff. de rel. & ſum. fune. Vide Fel. in c. 2 de re iud.

LEX XVII

Cretionum. Hæreditas poteſt adiri quolibet tempore hodie.

LEX XVIII.

1 *Infans dicitur minor ſeptennio.*
2 *Pater poteſt nomine infantis hæreditatem adire, & quomodo.*
3 *Hæreditas non adita per infantem, tranſmittitur.*
4 *Pater quando poſſit hæreditatem adire ſine filio, uel filius ſine patre.*
5 *Pater decedens ante agnitam hæreditatem infantis, illam non tranſmittit, quia capit ut hæres filij.*
6 *Infanti quæ nam ſit ratio, quòd per tutorem acquiritur hæreditas, & non furioſo per procuratorem.*
7 *Qui poteſt adire, poteſt repudiare, ſcilicet qui adijt nomine proprio, non nomine alieno.*
8 *Authoritas patris quando ſit ſufficiens ad obligandum filium.*
9 *Pater uel auus infantis emancipati, licet non ſit eius legitimus adminiſtrator, poteſt pro infante adire.*
10 *Hæreditas patris uō ad ea tranſmittitur per filium in ptāte ad quoſcūq;.*
11 *Si minor decedit hæreditate non adita, hæres eius poteſt petere reſtitutionem in integrum ex eius perſona.*
12 *Scientia tutoris non inducit tranſmiſſionem iuris deliberandi, & adeundi hæreditatem minori delatam.*
13 *Iudex an ſuppleat defectum tutoris in aditione.*

a **Si infanti.** a Iſta eſt vna notabilis lex, & eſt conſtõ nota. Hæreditatem delatam infanti aſcendens p lineam maſculinam pôt adire, & ante aditam infante defuncto, ex proprio priuilegio ſibi ꝗrere: aſcendente non exiſtente, tutor pôt p infante adire, ſed ea non adita non trãſmittur in maiore infante. aſcendens dictũ priuilegium non côſequitur, & tutoris defectũ iudex ſupplet. h. d. iſta no. & ſingularis lex Diui de, primo loquit in infante conſtituto in ptāte. Scdo in infante ſui iuris habente tutorem non aſcendentem. Tertio loquit in habēte aſcendentē. Quarto in pupillo maiore infante. Scda ibi parente verò. Tertia ibi, an verò. Quarta ibi, ſi autem ſeptē. Ex
1 prima parte no. ꝙ †infans dicit quis minor ſeptem annis. Secũ-
2 do no. †ꝙ pater poteſt nomine infantis hæreditatē adire, & ſic ſis cautus quando pater infante viuente hæreditatē adit, quod dicat

ADDITIO.

a Barb. Si infanti. Adde Bar. in conſi. 135 inci. Vannius.

Bar. ſuper 7. Cod.

dicar. q̄ hoc facit nomine infantis tanq̄ legitimos adminiſtra-
3 tor. Tertio no. ꝙ hæreditas adita per infantem tranſmittitur ad
a patrem.[a] & iſto caſu quando infante mortuo pater adit, nō de
bet dicere nomine infantis, ſed dēt dicere, quod proprio nomi
ne adit, & iure ſibi competēti per mediam perſonam infantis.
Nunc expediamus primo iſtā particulam opponendo, & vide-
b tur[b] ꝙ in pupillo maiore infante eſt idē, quia pater adit ꝓ eo,
vt no. ꝭ. ea. l. §. fi. Sol. in hoc differt pupillus ab infante, quia in in
fante non eſt neceſſarius ipſius infantis ꝯſenſus, in pupillo ve-
c ro non pōt adire pater ſolus, niſi pupillus conſentiat, ar. ſ. eo. l.
potuit. & ꝭ. ea. l. §. fi. Contra hoc op ꝭ. de bonis, quæ lib. l. fi. § vbi
autem puerilis. vbi indiſtinctè permittiē patri pro puero adire
hæreditatē. Sol. expone ibi, puerum. i. infantem, ſecundum gl.
& bñ. Contra hoc opponitur, ꝭ. de bon. quę lib. l. fi. vbi apparet,
quod nullus ꝯſenſus pupillis requiratur, quia etiam ſi eſſet ma
ior, eo inuito pr̄ poteſt adire, vt l. cum non ſolum §. 1 ꝭ. de bon.
4 quæ lib. Sol. & hic † aduerte. Quādoque pr̄ vult adire ꝓ filio. Et
illo caſu non pōt adire ſine ꝯſenſu filii, ſi eſt maior infante, vt
ſ. pro ſtīnè dixi. Quādoque vult adire pro ſe, & tunc ſi quidē fi
lius adiit, adhuc non eſt excluſus, nō eſt dubiū quod pater nō
pōt, quia ipſi filio pater ꝑiudicare non poteſt, vt ſ. eo. l. renuen-
te. & ſ. de repud. bon. poſ. l. filio. & l. is qui hæres §. fin. ff eo. Si au
tē filius eſſet excluſus, ſi quidem repudiat, ſine dubio pater pōt
adire ſuo nomine, & per ſe ꝓprio ſibi quæſito, ꝓpter perſonā
filij, quantumcunq; repudiauerit ex diſpoſitione illius l. cū nō
ſolū. §. 1. ꝭ. de bon. quæ liber. Sed ſi filius eſſet excluſus, mortuo
filio infante, pōt pater adire, vt hic. In maiore infante, qd iuris
ſit, dicemus in d. l. cū non ſolum § 1 ꝭ. de bon. quæ lib. Vidiſtis
ergo mō, an pater poſſit adire ſine filio, an vero filius ſine pr̄e.
Vidiſtis in l. 1. C. q. admit. ad bon. poſſ. Secundo dicitur hic ꝙ fi
lio infante defuncto pater capit iure patrio tanq̄ infanti q̄ſita.
Ex hoc innuit, quod nō ſit opus noua aditione, ſed pater occu
5 pet iure peculii. Sed ꝯtra, † quia infans habet heredem, & om-
nis filiusfamilias hodie p Authē. de hæred. ab inteſt. poſitam. ꝭ.
ad Tertul. auth. defuncto Glo. dicit fateor, quod hodie pr̄ capit
vt hæres filii, & ſic corrigitur iſta lex. & vide gloſ. ſuper verbo, in-
fanti quęſita Illud eſt vtile ſcire, qa ſi pater caperet hic non vt
hæres, non eſſet opus aditione, & tunc etſi ipſe decedens ante-
quā agnoſceret, tranſmitteret, ſed ſi pater debet capere vt hæ-
res infantis, opus eſt aditione, & ideo ipſe pater decedens anteq̄
agnoſcat nō trāſmittit, & caſus occurrit hoc anno de facto, &
ſic tenuimus & iudicauimus.[d] Sed ꝯ hoc facit tex. huius l. ꝭ. eo.
d §. ea uero. vbi dicit, ꝙ illud quod dictum eſt hic in filio in pote
ſtate, hēt locum in emancipato, quando quidem emancipatū.
conſtat de iure antiquo habere hęredē & tamen capit iure pa-
tris, ſicut quando eſt in ꝑtāte. Suſtinendo gl. reſpondet tex. hic,
& ſi benè inſpiciatur, quia dicit iure patrio q. d. lex iam infan-
ti quæſita caperet ius patriū, ſecundum iſta tempora in filio in
poteſtate erat. qđ occuparet iure peculii, vt l. 2. ff. de caſtrē. pe.
in filio emancipato erat, vt caperet tanq̄ hæres & ideo puto, q.
in emācipato de iure antiquo erat neceſſaria aditio, hoc enim
erat ius patrium, vt tāquam hęres caperet. Et idem dico hodie
de eo qui eſt in poteſtate, vt tanq̄ hæres eius hæreditatē capiat
pater, vt ſ. dixi. Opp. ꝙ dies hæreditatis relictæ infanti, nō cedit
in infantili ætate, vt ff. de bon. poſſ. infanti de la l. 1 Sol. Dico qđ
non dicit, quod ceſſerit dies in pręiudicium infantis, vt ibi, ſed
in ꝑiudicium ipſius patris ſic, vt ipſe poſſit agnoſcere, & ſi nō
agnoſcit ipſe excludaē. & non infans. Item oppo quando hęre
ditas deferē ei, qui non habet intellectum non poteſt ei quæri,
vt l. fi. §. tali it eq. in fi. ſ. de curat. furio. Sol. Aliud eſt in furioſo,
6 aliud in infante, dicit gl. q̄ vide ibi, ſed qualiter, vt ſ. &c. † Quæ
eſt rō differentiæ inter infantem, & furioſum Nā per tutorem
quærit infanti, ſed per curatorem non quæritur furioſo. Doct.
dicūt hic, quod rō eſt, quia magis fauetur infanti, quam furio
ſo nā infans reſtituiē, furioſus nō. Illud eſt falſum, quia vterq;
reſtituitur quando læditur, vt l. Marcellus. ff de fideiuſſ. licet n.
furioſus non reſtituatur vt minor tamē reſtituetur ex clauſula
generali, ſi qua mihi iuſta cauſa eſſe videb. ē. Ita enim pp imbe-
cillitatem conſilii ipſe regitur per aliū, ſicut infans Quę eſt rō?
Dico, ꝙ tutor habet plus iuris in ꝑſonā q̄ curator in furioſum.
Nam tutela eſt vis ac poteſtas in capite libero, & c. vt ff. de tutel.
l. 1. & ideo dicitur, ꝙ tutor datur perſonæ principaliter, curator
principaliter bonis, vt ſ. de nup. l. in copulandis. Sed in hoc re-
manet dubium mihi. Nam ſecundum hāc rationem pater poſ
ſet adire ꝓ filio furioſo, quia habet ius poteſtatis in ꝑſona filii,
& eſt eius legitimus adminiſtrator, quod forte eſſet verum quā
tū ad aditionē, quæ fit quantū ad q̄rendum ipſi patri: ſed hoc
non dicerē, quia hoc ſolū reperitur in infante contra regulas
iuris cōmunis. ergo non eſt extēdendum, vt l. quod vero ff. de
legibus & l. ſi vero. §. de viro. ff ſol. matrimo. Vlterius op. hic dī
quod pater pōt adire infante ignorante. Contra, pater non pōt
repudiare infante ignorante, vt ſ. eod. l. renuente. ergo non pōt
adire eo ignorante, vt l. is poteſt ff. eodem. Sol. dicit gl. hic, fallit
7 † illa regula, quæ dicit, is poteſt adire, qui poteſt repudiare. Tu

dicas clarius, quod illa regula habet locum in his, qui ſuo iure
adeunt, & tūc procedit regula, is poteſt adire, qui poteſt repu-
diare: ſed in eo, qui adiit nomine alieno, vt in caſu noſtro, re
gula non procedit, vt l. an ꝑtor. §. 1. ff. de iure deliberandi. Item
oppo. patria poteſtas non eſt ſufficiens ad obligandum, vel libe
rādum filiū, vt l. ſi §. 1. ff. de verb. obl. & Inſti. de inut. ſti. §. furio
ſus ſed per aditionem filius obligaē creditorib. quis hęreditas
non ſit ſoluendo, vt l. ſi ē, ſupra eo. ergo nō pōt filius adire pa
tris authoritate. Sol. dicit glo. hoc eſt magis commodū, quam
damnum. Vide glo. quaſi circa fin. Si iſta ſolutio eſſet vera, ſi
poſſet pupillus ſolus ſine tutore, & ſine patre acqrere, vt Inſt. de
auth. tuto. circa prin. & l. obligari circa principium. ff. de auth.
tu. hoc autē eſt falſum, vt Inſti. de auth. tut. neq. ſ. e. potuit. &
8 ꝭ. eo. l. fi. ergo iſta non eſt bona ſolutio. † Solue ergo. ꝙ q̄dam
ſunt per quæ filius iure nō obligaē, & tūc patris authoritas nō
eſt ſufficiens, vt in contrario, & ideo aduerte in cauſis crimi-
nalibus, in q̄bus conſtat quod nihil poteſt quæri pr̄i, pr̄ nō po-
teſt legitimè ꝑſtare authoritat. filio minori, quia eius autho
ritas non eſt ſufficiens ad obligandum, vt ſupra. Idē cōſtat in
cauſis ſpiritualibus, in quibus patri nil poteſt quæri, vt extra, de
iudi. c. fi. lib. 6. circa fi. ſed erit neceſſe, ꝙ detur curator ad illā li
tē. ſupra de auth. ꝑſtan. l. clarum. Dicam in l. cū nō ſolum. §. ne
ceſſitate de bon. quæ lib. Quædam ſunt, in quibus pr̄i pōt quæ
ri, vel eſt dubium, quia pōt eſſe commodū, & incommodum,
vt in hæreditate, & tunc poteſt eſſe legitimus adminiſtrator, fi-
lij in poteſtate, & eius authoritate filius obligaē, vt hic. Et ita lo
qē iſta gl. facit ꝭ de bonis mater. l. 1. de bon. quæ lib. l. cū oportet.
9 & l. cum non ſolum, & per omnes illas leges Vnum tamē ſpe
ciale, & ſingulare eſt hic, quod pro infante emācipato, quāquā
pater, vel auus, non ſit legitimus adminiſtrator, niſi det tutor,
tamen authoritate huius l. ver. ea, conſequiē cauſam legitimā
adminiſtrationis, vt poſſit pro eo adire hęreditatem. ꝙ eſt no-
tandum. Opp. ꝭ ad Orfi. l. 2. Solu. ibi iam exceſſerat infantiam,
qui deceſſit. Sumus expediti de iſta prima parte Circa hāc par
tem formo tibi vnam quæſtionem de facto, quam habeo pro
difficili Hęreditas infantis ſecundum iura hodierna deferē pa
tri, & matri, fratribus infantis, vt in authen. defuncto. infra ad
Tertulianum Modo pone deceſſit infans hęreditate nō adita
ſuperſtite patre, & matre, & fratribus, pater iure patris authori
tate huius legis vult capere totā hęreditatem illa non adita, &
vult excludere matrem, & filios, quia hęc lex ſolum patri, &
auo, & aſcendētibus per lineam maſculinam dat iſtud priuile
gium

ADDITIONES.

a Mero patrem Crat. conſi. 110 nu. 7. Soc. ſe. conſi. 8. nu. 9. lib. 4. l. M.
b Barb. Opponendo, & vide Io. de Imo. in conſi. 99. vbi conſuluit tutorem poſſe adi-
re ante confectionem inuentarij. Vide Bar. in q. inc. propoſita. Bart. in cōſi. ho-
mo Accurſuli, quod eſt ordine 91. Vide Bar. in conſi. 116. inc. in q. veniente in-
ter Scian de ciuitate Aretij, & vide Lud. Rom. conſ. 56. vbi tractatur, vtrū hære-
ditas non adita tranſmittatur ratione luitatis, dicit quod ſic ſecundum omnes,
excepto Sal. allegatur dicta in hac l. vide ibi, & vide Lud. Ro. in conſ. 62. an tranſ
miſſione reſpectu luitatis.
* Parſ. Si infanti. Vide Com. conſi. 70 vbi vult, quod ſi fuit delata hæreditas mater
na filio infanti, & pater poſſiderit præſumatur adiuiſſe pro filio, licet non ex-
preſſerit. Item, quod iſta declaratio, quæ fit patri, & excludat ſubſtitutionem vulga
re datā filio, vide conſi. 119 in princ. Ioannes inſtituit Ioannem. Quod ante be-
neficium huius l. non habeat locum in matre, vide Com. conſi. 119. in prin. inc.
domine. circa me. & fin. Item ſi pater vxore matre filii mortua eo relicto, reti-
neat dotē, videt. hæreditatē filij agnoſcere iuxta tenore huius l. & nunqd pr̄ poſt
mortē filii retinēdo dotē ꝓbet videat agnoſcere hēditatē ipſius filii, vide Ang.
conſi. 314. inci. an pr̄. Vide Aret. conſi. 16. & ſeq. & ibi etiam ponit late de mate
ria huius l. 1. & an vxor tranſmittat beneficium reſtitutionis in integrum circa a-
ditionem hæreditatis. Item quod ſi infans reliquit patrem, matrem, & fratres,
an ſolus pater admittetur, an omnes, tangit hic Alex. vide Ang. conſi. 80 inci.
hæreditas materna. Item an ſolus pr̄ poſſit adire hæreditatem de linea infantis,
& ita ſolus poſſit eam repudiare, vide Sal. quod nō l. renuente ſup. eo. Item, quid
ſi pater adeat hæreditatem infantis tanquā eius tutor cum non eſſet, cuius qui-
dem vigore tanquam tutor adire poterat, vide Soc. in l. multum. de cond. & de-
mon. Item quando tutor non adiuit hæreditatem delatam infanti, q̄uo poſtea
poſſit adire hæreditatem, vide Soc. in l. ſi duos. de reb. dub. Item circa illam l. an
totali hæreditate ſuccedant mater, & fratres ſimul cum patre, vide Dec. cōſi. 89.
c Parſ. Pupillus conſentiat. Requiritur tamen eius conſenſus per modum authori-
tatis, ſim. a ſquos. Vide Aret. conſi. 140. Barb. conſi. 5. col. 3. lib. 3.
d l. A. Iudicauimus. Adde quod Bal. ita voluit conſi. 63. lib. 2. incip. factū tale. vbi ēt
quid ſi hæreditas matris ſit delata infanti, qui habet patrem, qui non adiuit, ha
betque auum paternū, & maternum, ſi que infans mortuus ſit, ſimiliter & pater
nulla facta aditione, an hæreditas huius infantis pertinebit in totum ad auum
paternum, vel maternum, an vero debeat diuidi inter ipſos. Bal. conſuluit diui-
dendum, quia cum iure hæreditario deferatur, pares in gradu debent æqualiter
ſuccedere, & ita dicit alias tenuiſſe, hoc dī eius conſi. 62. lib. 2. Quid ſi hære-
ditas materna infanti delata ſit, qui habet patrem, & auū paternū, qui auus ſu-
perueniens repudiet hæreditatem maternam, an ad illū admittentur ſequentes
in gradu aui, an proximiores matris, vide Ang. conſi. 89.
Parſ. Et iudicauimus. Vide Com. ad iſta q̄ō. & an requirat aditio per pr̄em. & qđ ſi
nō adiuit ſpecialiter illam, & filius habeat aliqua alia bona, q̄ pater tenuit, & poſ-
ſedit, an ſufficienter dicatur adiuiſſe, & ſic etiam iſtam quæſtioneſ, vide eundem
cōſi. 110 inc. domina Lucretia, per totum, & ibi et ponit, poſito quod pater nō
adiuerit, & moriatur, an tranſmittatur ad proximiores ipſius infantis, quaſi eſ-
ſet ſibi acquiſita, vt dicit tex. hic Et concludit quod non, ſed habebit locum
ius accreſcendi, & ſic alius tract. iura ad ipſum infantem, vel ad proximiorem
ipſius qui inſtituit infantem, vide per eum.

ginm. In ꝯriũ dr̃ mr̃,& fili . To pr̃ potes capere tanq̃ quæſita
iam infanti,ſed ſi hr̃ditas eſſet infanti quæſita per ſe,nos a..init
tec..mur vna ſecum,ergo nos dẽmus hre partẽ, ſicut ſi iã eſſet
a infanti quæſita Quid dicemus Cogitabitis. a Venio ad ſecun-
dam partẽ.dr̃ hic, q tutor pôt adire pro infante ? Contra.ff de
app.l.cũ in vna.§.tutor.Sol. ibi loquit in curatore pupilli,hic lo
quit in tutore pupilli,licet ſecus eſſet in curatore adulti,vt l.cũ
q̃dã.ſ.de adm.tut. Op. ſecdo,dr hic.q ſi infans decedit hr̃ditate
no adita,nõ tranſmittit eã.& hoc hẽt locũ in oĩ hr̃ditate. Con
tra.ſ.de cur.furio. l.fi.§ tali. & in §.finaũt perpetuo c. ſ.eod.l. ,
Huius timore dr̃ quidã,q iſta generalis,quę dicit oẽs, reſtrin
b gitur,vt non ꝯprehendat hęreditatem pr̃nam. Alii aũt,q hic
intelligitur de oĩ hęreditate.& in hoc vr̃ hic recludere glo.ſuper
verbo,oẽs hr̃ditates.Contrarium huius vr̃ determinare gl. ĵ.c.
l.pe.vbi vr̃ tenere,q hr̃ditas patris nõ adita tranſmittit. quid di
cemus? De hoc ſunt opi. magnæ ꝯtentionis. do.Iac de Bel.di-
ſputauit qõ de hoc,q̃ ponit in Auth.de triẽ. & ſemiſ.circa pri.
10 †Omiſſis ſtuffis ego conſului et infinitis vicib.& in ciuitate iſta
c ſic iudicat p oẽs. & ſic fuit collegialiter in collegio illo deter-
d minatũ.q hr̃ditas patris nõ adita , indiſtinctẽ tranſmittit per
filium in ptãte. Hoc ꝓbat in infinitis legib. nõ violando tex.in
d l.fi §.ſinaũt ꝑpetuò,de cur.fur.& ſ.e.l. ,.ĵ.d ſuis,& leg.l.apud
hoſtes,& ff.de teſt.mil.l.ex militari.§.fi.cũ l.ſe. de ſtip.ſer.l liber
ho.§ 1.de iure fiſci.l.Lucius ff. caſt.pec.l.hr̃ditate.§.filius.ff de
reb.dub.l.q duos.§.cũ in bello.ad Tert.l.1.§ ſi quis adita.ſm ve
tam lec.Ego hoc probo per rõnẽ cui iudicio meo impoſſibile
eſt riſideri:de iure ciuili non eſt dubiũ,q filius in ꝑ otãte eſt hr̃s,
velit,no ũ,ſed p prætorem ꝯceſſum eſt ſibi bñficium abſtinẽ
di in ſui fauorẽ,ne onerib.hr̃ditariis teneatur inuitus.vt Inſtu.
de hęr quali & diffe.§.ſui,vbicunq; ergo eſt fauor filii, nec exi
ſtẽtia ſui hęredis operat aliqd,tũc hẽt locũ edictũ ꝑtoris de bñ-
ficio abſtinẽdi . Sed vbicunq; eſſet incõmodũ filii beneficium
abſtinendi nihil operat,ſed remanet ius ciuile, antiquũ in ter-
minis ſuis.Ita dicit tex.ad literã in l.ſi filius qui patri. ff.de vulg.
& pup.Sed nullũ eſt dubiũ q hr̃ditatem non aditã, hoc eſt ius
adeundi hr̃ditatẽ nõ aditã tranſmittere,eſt priuilegiũ,& cõmo
dũ.Nã quibuſcũq; perſonis ꝯceditur priuilegiũ,& c. nullũ poteſt
hic incommodũ,quia hr̃s hẽt in ptãte adire,vel nõ adire,vt l.ſi
quis filiũ.§.1.ff.de acq.hęr.Concluditur ergo,q beneficiũ ab-
ſtinendi inductum a prætore,non impedit tranſmiſſionẽ hęre
ditatis ꝑ ꝑp exiſtentiam ſui hæredis.Non obſtat iſta lex,quę di-
cit oẽs hęreditates,quia intelligitur de hr̃ditatib.extraneorum,
ĩ quib.eſt neceſſaria aditio. Et ſi d.tex.hic,primo ex eo quod di
cit deuolutas.Nã hęreditas patris nõ dr̃ deuolui ad filium, ſed
magis ꝯtinuari,vt l.nihil, ĵ.pro hęrede ſicut ex eo,q dicit agni
tas.nã in hęreditate patris nõ reqriĩ agnitio de iure ciuili. loqĩ
ergo de hr̃ditate extraneorũ . Non obſtat ĵ l.prox.in prin.vt ibi
dicemus.Non obſtat ĵ.de cad.tol.§.in nouiſſimo.quia illa etiã
loquit de hr̃ditate extraneorũ . Vlterius op.ad hunc §. & vr̃, q
deuoluat ad hr̃des infantis,vt ſ.ea.l.in prin Sol.dicit gl.ibi ſpãle
in patre. Rõ ſpãlitatis,qa hæredes infantis poſſunt hic regreſſũ
ꝯ hęredes tutorũ,ſed pr̃ ꝯ nullum. Glo.rõnẽ iſtã reprobat.quia
tex. hic loquit ẽt,qñ nullus eſt tutor. Dicit glo.q eſt ſpeciale in
patre priuilegio patris. Vltimo aduerte ad illam partem. hæc
11 lex prima facie vr̃ contra duas opiniones,quas teneo.† Vna eſt,
e q ſi minor decedit,e hęreditate non adita,hęres eius ex ꝑſona
minoris pôt petere reſtitutionem in integrũ ad adeundam hæ-
reditatem,vt l.1.ſ.de teſt.mil.& ibi dixi ſibi.ff de acq hęr.l.Pã
tonius autus. Sed hoc videtur contra iſtum tex. qui dicit om-
f nes hęreditates,ita debere intelligi,quaſi nõ eſſent delatę: ſed
ſi non eſſent delatę nõ competeret reſtitutio,ergo,& c. Et hoc
q reſtitutio non competat,tenuit Do.Iac. de Bel. circa fi.illius
g quæſtionis ꝯ diſputatæ,quã ponit in corpore de trien.& ſemiſ.
Iac.de Are.tenuit ꝯ,& bene,vt eſt caſus in l.qui duos.in princ.
ff.de reb dub.quę lex non poteſt aliter intelligi Nam ibi frater
hęreditatem fratris impoſſibile eſt,quod tranſmittat aliter quã
per reſtitutionem in integrum,ſ.eo.l.qñ ſororẽ. Ad iſtam le-
gem reſpondeo,q hic dicitur,quaſi ab initio non eſſent ad eũ
delatę: fateor de ſtricto iure, ſed ꝑcita reſtitutione ex ęquitate
edicti prętoris , perinde erit ac ſi ab initio adiuiſſet . Ad primũ
tñ aduerte,quod iſta reſtõ,de qua loquimur, non datur meio
fauore minoris ætatis.Nã in minori ętate non contingit lęſio,
ſed datur,quia contingit lęſio propter minorẽ ętatem,& mor
tis caſum,vt d.l.Pantonius & ſic eſt,vt arbitror,partim ex edi-
cto de minorib.partim ex cla generali,ſi qua mihi iuſta cauſa
eſſe videbitur. Et ideo ſi ille hęres minoris poſſet habere aliud
h remediũ h quia poſſet agere ꝯ tutorem negligentẽ, vel ſi huic
hęredi poſſet imputari negligentia,q curatorem illi minori tu
torẽ non hñti nõ petierit, tunc non daret reſtõ ſibi,quia non
eſt iuſta cã,quare dẽat dari,ſed perinde ſit tanq̃ hr̃ditas delata nõ
eſſet.ita loqt iſte tex.& ita intelligat opi dñi Iac. de Bel.& ſi nul
la pôt imputari negligentia, tunc ꝯpetit ei reſtõ in integ vt d l.
ſi duos.de reb. dub. Et hoc caſu idẽ ſit in minore,q in abſente,
q tenebat Iac de Are.vt dixi,& d.Oldr. ſequendo eũ,& d.Iac.

de Bu.licet tranſiret multũ ſub nube & de hac lege mentionẽ
12 non faceret Ego teneo † q ſciẽ tutoris inducit tranſmiſſionẽ
iuris deliberãdi,& adeundæ hęreditatem, vt ĵ.l.prox.dicã , q
vr̃ ꝯ iſtum tex.dum dicit ita intelligi,quaſi ab initio non eſſent
delatæ.ſed rel. onde,vt dicã ĵ.l.1.§ x.Venio ad tertiam partem,ſ.
ad §.ea verò Huius §.nota.& examina,vt dixi in ꝑ.parte.Venio
ad quartam partem,& ad id, quod hic primę dicit , quod pôt
authorari filio pupillo.dic.vt dixi,ſupra ead.l.in prin. Illud ve-
13 ro, quod hic dr̃ imo q † iudex ſupplet defectum tutoris.dic
vt plenè dixi in l.ſi curatorẽ ſ.de in integ.reſt. mino.& habui-
ſtis tactum in l bonorum.ſ.qui,adm t.ad bon.poſſ.

ADDITIONES.

a Cogitabitis Ad le,vt hic per Pau de Ca & late per Alex.quibus adde que poſui in precedenti apoſtill.

b Barb Alij dicunt quod hic.Vide Bar in l ventre.ff de acq hær & ibi Io.de Im & Ludo.& Ang Aal in l.apud hoſtes.Bal.in l.1.ad Orf.& in l 1.C.de his qui ante aper tab.ſed dubium eſt,quid ſi ſupereſſet alter filius,& mater,an præterit veniant,vide Bal in d l 1 & in d l.1.& Doct in d.l.ventre,

c † A.Conſului. Adde de infante,in quo eſt maius dubium,Barb.conſ.3 8.1.2.vol & ibi an tranſmittat benefi reſt in integ.& conſi 187.eo.vol incip in Chriſti nomine,punctus cauſæ talis eſt & ibi etiam an tranſmittat beneficium reſtit. in integrum.& conſi.2 92 eod vol & conſi.2 1.vol.1.& conſi 95.& 210.eod. 1. volu. & conſi 3 8 & 413 eod vol & ibi an furioſus, & mentecaptus tranſmittat beneſi.reſtitut o.per Ro.qui tamen ſe intelligere non ſinit,conſi 405 ſed conſi 59. clare tenet communem opi in vide per eundem pulchrum dictum ad hoc cõſ. 403. & per Ang. conſi.351.& 186 Pau de Caſt conſi 60. vide Pet. de Anchar. conſi 25. Socin conſi.119 nu.30 lib.1 Dec.conſi. 103. col 2. ver 5.& prima conſi 1.tandum.Menoch.

d Pariſ Indiſtincte tranſmittitur Sequitur Com.conſi.115.in prin.Ant.de But con ſi 67 circa medium

e Pariſ.Minor decedit De iſta dicit Com conſi 110.poſt princ.quod adhuc eſt dubium.vide quod ſcripſi in l.Pomponius.ff.de acq hær vbi etiam Bar.& alii.Sed idem Com.conſi 109.incipiente,nobilis domina,expreſſe tenet contrariũ eius, quod tenet Bar.hic,& alij. Et poſito quod tranſeat hæres ex dictis ſuis,etiã circa finem ponit duas limitationes vide ibi per eum,& ponderes vide etiam late de hoc Are.conſi 161 an & quando minor tranſmittat & beneficium reſtitutionis in integrum circa reſtitutione hæreditatis.Iaſ.hic,Soc.in l.qui duos.ff.de. in reb.dub.prin.Are.in l Pantonius.de acq hær.

f Menu Delatæ Ruy conſi.139.nu 1 0.lib.5.

g Pon.Illius quæſtionis illud tenuit Anch conſi 363 de viribus aditionis.

h Pa ri Aliud remedium Et ideo ſi ad eum tranſmitteretur ius deliberandi ex beneficio l.fi in ſi in eo non haberent Vide Com.conſi.129. circa finem Et ſi hæres pr..tendat aliud ſibi ſubſi,non poſſet ad iſtud redire vide ibi per eum. Soc.in l. qui duos,in prin.ff de reb.dub.ver.5.difficultas,& omnino conſi.177.

LEX XIX.

1 *Filius deliberans,decedens,quod tranſmittit hæreditatem patris ad quoſcunque.*

2 *Ius adeundi,quando finiatur anno,& quomodo tranſmittatur.*

3 *Practica quomodo ſcribatur aditio ex ortatio iuris deliberandi.*

4 *Ad inducendum ius deliberandi,ſufficit ſcientia patris pro filio: pupilli non habentis tutorem,& tutoris pro pupillo.*

a Cum antiquioribus. a Sciens hr̃ditatẽ ſibi dela
tã ius deliberãdi, & adeũ-
di hęreditatem intra annum a tpe ſcientiæ.tranſmittit ad quo-
ſcunque hæredes.h.d.Primo ponit.quis dedit cauſam huius le
gis condendæ.Secundo ponit ſuum ſtatutum.Tertio, illud re
pilogat,& declarat.Secunda ibi,ideoque. Tertia ibi , & ſi qdẽ.
No.ex prima particula,q de iure antiquo filiusfamilias delibe
1 rans,† paternam hæreditatem tranſmittit ad poſteriores.Cõtra
vr̃ ad illud quod determinaui ſ.l.proxima.& dixi q tranſmit-
tit ad quoſcunque.Sol.hęc eſt dictio,& quæ eſt implicatiua.&
ponit pro,&c.ſed cum hodie ille color non quærat vt ſ.dixi:pu
ta quod illa dictio,aliãs cũ,eſt ampliatiua,quaſi dicat.& in ſuã
poſteritatẽ,& in extraneos poteſt tranſmittere Vel aliter, licet
Pau.cõcederet tranſmiſſionem in poſteritatem,non tamẽ ne-
gabat in extraneos Venio ad ſecundam partem, dr̃ hic ex te-
ſtamento,vel ab inteſtato,vel aliter,& c. Contra,qa impoſſibi-
le eſt,q deferat alio modo quãm ex teſtamento, vel ab inteſta-
to.Gl ſoluit vno mõ,qa poſſibile eſt,quod aliquis deceſſit nec
teſtatus,nec inteſtatus,vt ille q non poteſt facere teſtamẽtum.
Tu dicas,quod illa verba,vel aliter,reſpiciunt ſequentia, q. d.
ſi teſtamentum fuerit inſinuatum, vel ab inteſtato,vel aliter ei
cognitũ.ſ.quãm p inſinuationem teſtamenti. Opp. & † vr̃ . q
2 ius adeundi non finiat anno nec etiam decennio, vt ſupra eo.
ĵ.l.l.cet.Pla. vr̃ velle , quod hęc lex corrigat. Tu vero dicas cla-
rius:

ADDITIONES.

a 1 A Cum antiquioribus Vide Bar.in conſi.90 in c.dña Tadea deceſſit, & vide Bar. in conſi.79 inc.factum proponitur ſub hac forma,& vide Bar conſi 126 inc in q.vertente inter Senum de ciuitate Aretii,vbi tangit,ſi tutus non cõſtat ii nepotum,vide Bar.in conſi 209.inc.quidam nomine Ra;.& vide I ud 1 0 in conſi. 221 Pont Cum antiquioribus An iſta lex procedat in bon poſſ.vide Alex. in l. emancipati.ſupra,qui admit.

Pariſ. Cum antiquioribus No.circa iſtam materiam,quod ad hoc,vt aliquis poſſit acquirere hæreditatem.Item quod deceſſerit intra annum a die , quo ſibi delata fuit.vide Alex.conſi.1 25.Item aduerſus talem ignorantiam an detur reſtitutio in integrum,vide Alexan conſi 306.quid autem ſi ſtatutum decreuit , quod hæreditas delata,licet non adita tranſmitteretur,an intelligatur in iſta l. vide Anto de But.quod non,de quo habes ad Bart.in l.vnica. §.in nouiſſimo.infra de cadu.tol

rius, aut loquimur in ſuo hęrede, & ille perpetuo põt adire, & tranſmittit ius adeundi in ſuos ſucceſſores vt hac l. in prin. & dixi. ſ. l. pxi. Eodẽ modo dico in infante, qui tranſmittit ad patrem ius adeundi perpetuo. Illud. n. ius patrium non coarctatur anno, ſicut iſtud. Si loquimur in hærede extraneo, ſiquidem deceſſit, ignorans, ius adeundi non tranſmittit, vt ſ. e. l. qm. & l. ſi infanti §. j. Si deceſſit ſciens, tranſmittit ius deliberãdi intra annum per hanc conſtitutionem, vnde ſuper his ſis cautus, qñ faciẽs ſcribi aditionẽ ex virtute illius iuris deliberãdi, q tu narres, quo modo defunctus ſciuit talẽ hæreditatem fore ſibi delatam, & merito iſtud probatur, aliás de facili ſuccũberes. Quõ hoc probatur, dixi in l. q duos. ĩ prin. de reb. dub. & ibi tractaui iſtã materiã. Si vero nõ deceſſit, ſed ipſe viuit, põt adire, vt l. licet. ſ. eo. Pla. in his ait dicit, & male. Contra hoc opp. & videt q hęres hẽat quatuor mẽſes vltra defunctũ. vt ĩ ſi penden. appel. mors inter. l. ſi. § ſi. Solu. Secundũ quoſdam ibi non loquit de tempore, quod dat ad deliberandum, & in hoc videt reſidere gl. Alij dicunt, quod iſtud tempus ſupplet per illam legẽ, & hoc tenẽt qdã Doct. Expeditis gl. circa iſtã materiam eſſent tractanda in-
3 finita q̃ occurrerunt hic ppter mortalitatem. † Primo an ad in ducendum ius deliberandi ſufficiat ſciẽtia patris p filio mino
a re a Itẽ an ſufficiat b ſcientia pupilli non habentis tutorẽ. Itẽ an
b ſufficiat ſciẽtia tutoris pro pupillo infante, vel maiore infante. Et breuiter in omnibus iſtis qõnib. determino, q ſit argumẽtũ ad iſtud vltimum l. ſequit. §. ſi pupillus. de vſuc. & hoc tãgit hic Mar. Si. Dixi multũ latè in d. l. q duos & puto q eſt uo, q ſufficiat ſcientia tutoris, etiam q inuẽtarium non fecit, & ei adminiſtratio decreta nõ erat. vt dixi tibi in l. vlt. ſ. de tut. & cur. qui ſatiſ. nõ ded. Sed ꝯ hoc videt ſ. l. proxi. § j. vbi dicit ita intelligi, quaſi ab initio non eſſet delata: ergo non tranſmittit ius deliberãdi. Sol. Hæc eſt veritas, & ita ꝯſuluimus hoc anno d. Frãc. & ego, q l. ſi infanti, fuit fcã per vnum Imperatorem Theodoſium, anteq̃ eſſet facta conſtitutio, cum antiquioribus. Vnde de iſta lege nõ cogitabat, quia nõ erat: hodie verò per legẽ iſtã eſt inducta tranſmiſſio iuris deliberãdi & ſic per hãc ĩ hoc derogat illi. Circa hãc mãm dic, ut d. l. q duos. ff. de reb. dub. &c.

ADDITIONES.

a Patris Filio minore. Vide etiam Co. quod ſic, conſi. 119 poſt prin. inc. Ioannes inſtituit Ioannem & ibi etiã habes, quod iſta tranſmiſſio impediat ſubſtitutum vulgarem datum defuncto ante aditionem mortuo. Idem tenet Cor. conſi. 129. circa med. dicit q neutrã opẽ firmat in hoc, ſed tunc q tõ non impediebat. & ibi ẽt circa princip. item de eo q dcm eſt de ſcientia patris, an proſit filio, & quid ſi poſtea moriatur pr. vide Bar. conſi. 220. Itẽ an ſufficiat ſcĩa tutoris, vt proſit infanti, & pupillo, & de remedio q ſi ignorauit. vide Bar. conſi. 173 vide ẽt in materia multa per Soc. in l. qui duos. in prin. de reb. dub. & ibi 7. 0. an ſi põt, & an tra ſmittat in ſuum hæredẽ, ſi ipſe decedit ignorans. & q ista deciſio procedat ẽt vltra primum hæredẽ, licet allegat. Ange. velle. ſolum q procedat in primum parte l. boues. § hoc ſermone. de ver. ſig. ſed Ang. hic hoc non dicit.

b I. A Suffi. iat Adde an ſcia tutoris vel pupilli, vel patris ſufficiat. &c. cõſi inc. Perſini, nu. 178. & conſi. 2. inc. dña Cecilia. & vide Bal. in l. ſi infantis ſ. proxi. q. tenet contrarium in pate: pupilli, & tutore. Pau. de Ca. tranſit cum Bar. & d. Alex.

LEX XX.

1 *Quando plures portiones ex teſtamento vnius alicui deferunt, an ſi vnã agnoſcat, cogatur alias agnoſcere.*
2 *Si alicui ſunt plura legata in teſtamento, quando poſſit vnum acceptare, & reliqua repudiare.*
3 *Qui adiuit hæreditatem paternam, quando cogatur accipere pupillarem.*
4 *Exiſtẽtia ſui hædis nõ opat dato cohærede extraneo, ſecus qñ hẽt ſi ſtrẽ.*

Quidam. Inſtitutus pluirib. vicib. ex diuerſis partibus, ſi vnam agnoſcat, cogitur vtrãq; accipere. & q agnoſcit inſtõnẽ, cogit agnoſcere ſubſtõnem pupillarem. h. d. Tres hẽt partes. Primo ponit vnã qõnem. Scdo ponit aliã. Tertio determinat vtrãq;. Scda ibi. ſiliq; mõ. Tertia ibi, vtrãq; igit. Notanda ſunt q̃ in ſummario dixi. Venio ad gl. q̃ eſt difficilis, & primò gl. inculcat duo ꝯtria. Vnũ d. l. ſi tu ex parte. §. j. Aliud de l. q̃ſitum. e. ti. de acq. hær. & ſolonẽ eorum pſequitur p mixtim, ex quo ſcholares inducuntur in dubietatẽ, iõ tu ſepara. Et op. primo ad primã partem huius l. de l. ſi tu ex parte. §. j. d acq. hær. Gl. iſtud ꝯtrium non ſoluit ſtatim, ſed ĩ. in medio glo. hic
3 loquit qñ plures portiones deferunt † iure inſtõnis, & ſic eodẽ gradu, ibi loqtur qñ portiones plures deferuñt diuerſis gradib. vt puta, vna iure inſtõnis, alia iure ſubſtõnis. Vide glo. ibi, ſi añ ex teſtõ vnius. Tu hẽs in hac ſol duo mẽbra, aut plures portiones deferunt eodẽ gradu, aut diuerſis Ad primum opp. de l. ſi liber hõ. §. Titius. ff. de hęr. inſt. & l. cũ hrs. §. j. ff. de acq. hęre. Rñdeo, qñ plures portiones deferunt eo gradu, purè, pcedit iſta lex, & ſimiles ſed qñ vna deferi purè, alia ſub ꝯdõne, ſi qdẽ in portione ꝯdõnali nõ hẽt ſubſtitutũ nec ꝯiũctũ, idẽ: ſed ſi hẽt ſubſtitutũ vel ꝯiunctũ, tũc ſecus, vt l. ꝯtra hic ꝯ hoc opp. de l. ſi ſolus, circa fi. ff. de acq. hęr. Sol. qñ plures portiones deferunt alicui in eodẽ gradu, eſt videdũ an deferat vtraq; p ſeipſum, an vna p ſe, alia p aliũ, vel vtraq; p aliũ. Prĩo caſu pcedit q ſ. dixi, q vna agnita ſtati hẽ alia. Scdo & tertio caſu ẽ dña, qa vna agnita hẽ alia ſine noua adĩone, vt d. l. ſi ſulus Rõ hui⁹ ẽ, qa ſubeſt pſona filij, vel ſerui, q ante aditionem patris põt effici ſui iuris & ſic ſibiipſi acqrere põt, & ſic diuerſa alia aditione opus eſt. Cõtra illud op. dicens q vna aditio ſufficit, qñ eidẽ vtraq; deferi. Cõtra in l. 2. ff. de acq. hæ. Sol. aliud in repudiatione, qa vna portione repudiata, nõ vr aliæ repudiatę, imo nõ valeret repudiatio partis: ſecus ĩ aditione q̃ eſt fauorabilior, qa trahit ad ſe oẽs alias partes, vt no. ĩ d. l. 2. & hoc apparet. Venio ad ſm membrũ, Op. oib. tu bſtõ qñ vna deferi iure inſtõnis, alia iure ſubſtõnis eſt ꝯdõnalis inſtõ, vt l. cohẽdi. §. cohẽdes. de vul & pup. & in l. in rõne. §. ſi filio ad l. Fal. ergo illud, q ſ. dictum eſt qñ vna portio deſert purè, alia ſub ꝯdõne, dicẽdũ eſt, hic qñ vna deſert iure ĩ ſtõnis, & alia iure ſubſtõnis malè ergo fecit gl. quæ iſtam ſeparationẽ fecit. Sol. Iſta ſeparatio gl. hẽt locũ, qñ in vna parte quis eſt inſtitutus purè, & in alia ſub ꝯdõne nullo dato ſubſtituto, ita q non ſubeſt perſona, reſpũ cuius acquiſitio deſert: ſed qñ deſert vna iure inſtõnis, alia iure ſubſtõnis, ſubſtõ præſuppoſit inſtitutũ, cui põt primo quæri, & iõ eius reſpẽ acquiſitio deſertur: ſed ſi ponis inſtitutũ illius partis iã defeciſſe, tũc adhuc eſt alia dña. Nã ipſe ſubſtitutus ſuccedit in locum alterius, vt l. fi. ſ. de hęr. inſt. Sicut ergo ille poterat repudiare, ita & iſte, quia quoties plura iura ꝯcurrunt in perſona vnius, perinde eſt ac ſi ꝯcurrerent in perſona diuerſorũ, vt l. tutorũ. ff. de his quib. vt indig. Et iõ in inſtõnib. plurib. repudiatio partis non nocet, vt ſ. dixi. hic valet repudiatio ſubſtõnis, ſi a repudiatiõe incipias, tñ ſi poſtea adit ex inſtõne, aliam partem repudiatam hẽbit iure accreſcendi, & econuerſo, ſed ſi inciperes ab aditione, tunc aditio traheret ad ſe totum. Ita probatur in d. l. ſi tu ex parte. in prin. & in fi. Reaſſume ergo iſtum primũ paſſum, & diſtingue ſic. Qñ ex teſtõ vnius plures portiones deferuntur, diſtingue. Aut oẽs eodẽ gradu, aut vna iure ſubſtitutionis. Primo caſu, aut oẽs purè, aut vna purè, alia ſub ꝯdõne. Et ſi oẽs purè, tunc aut oẽs per ſe, & vna adita vr adita alia, vt hic: ſed vna repudiata nõ vr repudiata alia, neq; valet repudiatio, vt l. 2. ff. de acq. hæred. Aut omnes p aliũ, & tunc idẽ eadem rõne. Aut vna per ſe, alia per alium, vt puta per filium vel ſeruum, & tunc opus eſt noua aditione, ſi vnã agnouit. ff. de acq. hę. l. ſi ſolus. Si vero vna purè, alia ſub ꝯdõne, tunc in partem conditionalem habet ſubſtitutum, aut coniunctum, aut nullum. Si habet ſubſtitutum, vna agnita nõ vr alia agnita. vt l. liber homo. §. Titius & §. ſeq. ff. de hęr. inſt. & l. cum hæres. §. 1. ff. de acq. hær. Sed ſi hẽt coniunctũ tunc idem in illa parte quæ põt accreſcere ꝯiuncto. vt d. l. liber homo. §. Titius. Si nullum hẽt, tunc, aut oẽs deferuntur per ſe, & tũc vna agnita vr agnita alia, vt d. l. liber homo. §. Titius. Aut deferuntur omnes per alium, vel vna per ſe, alia per aliũ, & tũc agnita vna. nun videtur agnita alia ſine noua aditione, vt d. l. ſi ſolus. in fi. ff. de acq. hæred. Secundo caſu principali, quando vna deſertur iure inſtõnis, alia iure ſubſtitutionis: aut incipit à repudiatione, & poteſt vnã repudiare, & aliam adire, tamen p aditionem alterius habebit partem repudiatam iure accreſcẽdi. Sed ſi incipit ab aditione adeundo vnam partẽ, vr agnoſcere aliam, vt l. ſi tu ex parte in prin. & in fi. ff. de acq. hęr. Mõ habes expeditum illum paſſum. Item opponitur ad hanc primã partem de l. cum hęreditate. ff. de acq. hær. Sol. Lex noſtra loquitur, quando vni deferuntur plures portiones ex diſpoſitione defuncti: ꝯ loquitur, quando vna ea diſpoſitione defuncti. alia ex diſpoſitione legali per ius accreſcendi. Quo caſu eſt diſtinguendũ, aut ante aditionẽ propriæ partis deſertur, alia per ius accreſcendi, & tũc q adiuit vnã, cogitur adire aliã vt l. ſi duo. ff. eo. & ĩ de cad. toll. l. vnica. §. his ita. Aut poſt aditionem ſuæ partis alia deſicit, & tunc aut vna deficit de iure cõi, & hẽt locũ l. cum hęreditate. ſ. allegata. Aut de ipſo iure ſpãli, vt puta per reſtitutionem in integrum, & habet locum l. ſi minor. ff. de acq. hęr. Habes expeditum iſtum primum paſſum. Item proſequendo gl. ad iſtam primam partem op. de l. 4. & l. ſeq. ff. de leg. 2. Sol. Dicit gl. aliud in legatis, aliud in inſtitutionibus, in quibus legatis
2 † diſtingue bñ. Aut ſunt plura legata re & nõie, vt qñ legãt diuerſę res noĩatim. Aut ſunt plura legata re, vnũ tñ nõie, vt qñ aliquid legat ſub nõie collectiuo, vt puta grex, & ſimilia. Aut ſunt plura legata nõie, vnum tñ re, vt qñ relinquuntur plura legata ſub contemplatione vnius oneris. Quæ membra pſequere, vt l. 2. & l. neminẽ. & ſeq. ff. de le. 1. & hęc tãgit hic gl. Sumus expediti de prima parte iſtius l. veniamus ad ſecundam partẽ, q̃ reſpicit principiũ & finem iſtius gl. & eſt multũ ſubtilis. Ad iſtã l. opp. & vr q ſi hęc pr̃na agnoſcat, nõ tñ cogitur pupillarẽ accipere, vt l. quęſitũ. ff. de acq. hęr. Sol. Dicunt quidam, ſpãle eſt in parte, q non placet. Alij dñt, q hęc corrigit illã. Tu dic,
3 vt dicit gl. q † ſi qdẽ ſubſtitutus primo adiuit paternã, cogitur adire pupillarẽ, vt hic. Si añt non adiuit paternam, & vult adire pupillarem; ſiqdem pupillus abſtinuit ſe ab hẽditate pr̃na recuſando ab initio, põt ſubſtitutus hẽre pupillarẽ, ſi pupillus hẽat cohẽdẽ, cuius aditione confirmetur teſtm̃, aliás nõ. ita dixit gl. Sed ſi pupillus non abſtinuit ſed ſe immiſcuit, nõ põt ſeparare pr̃nã a pupillari, licet pupilus potuerit, q eſt no. ſm Io. & nõ al legat aliquid aliud Rõ eſt, qa pr̃na & pupillaris incipit eſſe vna hęreditas. Caſus eſt in .. ſed ſi plures. §. filio. ff. de vulg. & pupil.

Subdit

Subdit gl prędicta vera, niſi hic ſubſtitutus ſit frater īpuberis. hic n. & ſic pupillus abſtinuit. Alıı hñt ī gl. q̃ ñō abſtinuit, ipſe tñ abſtinere potuit, vt d. l. q̃ ſitũ. Vide gl. ꝑut iſta gl. dicit, q̄ ſi pupillus non abſtinuit, ipſe tñ abſtinere potuit, intellige ꝑ in integrũ reſtõnem ex perſona minoris, vt l. ſi filius, q patri ff. de vul. & pup. de acq. hær. l. Iulianus, aliàs ſi pupillus, ſm vnã lecturã. Si verò hẽs in gl. qd ſi pupillus abſtinuit, ipſe tñ abſtinere ñ potuit, tũc gl. eſt ſalſa, qa exiſtentia ſui hæredis confirmat tabulas pupillares, vt ĵ. dicã. Et iõ, vt tibi liqueat iſta mã, aſſume ſinẽ gl. & diſtingue, qñ ex teſtõ vnius plures deferunt hæreditates, vt puta paterna, & pupillaris, an poſſit vnã hẽre, & aliã repudiare? Diſtingue, aut pupillus, cui facta eſt ſubſtõ, fuit īſtitutus, aut exhẽdatus. Si fuit inſtitutus, aut agnouit p̃rnam, aut abſtinuit. Si agnouit, non p̄t ſubſtitutus habere pupillarẽ ſine pñna. Vna n. hẽditas cœpit eẽ, vt l. ſed ſi plures. §. filio, ff. de vulgar. & pupi. Aut pup. abſtinuit, & tũc aut cohęres, & idẽ ſubſtitutus ſibi datus, eſt eẍneus, aut fr̃ ſuus. Si exiteus, tunc aut non habet cohęredem alium, cuius aditione cõfirmetur teſtm̃, & non p̄t hẽre pupillarẽ ſine paterna, vt d. l. quæſitum. ff. de acq. hẽ. l. 2 §. adeo.

4 de vulg. & pup. Ratio, † qa exiſtentia ſui hęredis nihil operat̃ qñ hẽt cohæredem extraneum, vt l. apud Iulia §. idem Iulia ff. ad Tre. Si vero eſt ſubſtitutus frater ſuus, tũc p̄t hẽre pupillarẽ, & repudiata paterna ab vtroq;, vt probat̃ p tex. in l. ſi filius, qui patri. ff. de vulga. & pup. & de acq. hær. l. Iulia. Rõ, qa exiſtentia ſui hẽdis operat, qñ habet cohæredem fratrem ſuũ, nõ eẍneũ, vt dictis legi. Si vero erat exhæredatus, tunc aut p̃rno teſtõ fuit inſtitutus alter filius ſuus, aut extraneus. ſi filius ſuus, p̄t abſtinere a paterna, & hẽre pupillarem. Nam licèt abſtineat, exiſtentia ſui hęredis ꝯfirmat tabulas pupillares, arg. l. cum quaſi. §. ſed & ſi qs. ff. de fideic lib. l; iſte caſus nõ ſit omnino expeditus, dicit gl. tñ ego habeo ꝑ expedito. quia tex eſt expreſſus in l. filius qui, ff. de acq. hær. Facit ff. ad Treb. l. ita tñ. § ſi pater. & d. l. ſi filius qui patri, ff. de vulg. & pu. Si aũt erat ſubſtitutus extraneus, ſi nõ haberet cohẽdẽ, cuius aditione teſtm̃ confirmaretur, nõ poſſet habere pupillarem ſine paterna, vt d. l. quæſitum, ff. de acq. hæ. Vide gl. in ſi. Hæc hẽt locum ex teſtõ vnius, & c. Quarto, quid ſi ex teſtamento diuerſorum, diuerſæ deferant̃ hæreditates. Certè tunc non eſt dubium, q̄ poſſunt adire vnã, & aliã repudiare, vt dicit gl. & plenè. dixi in l. ſi. ff de acq. hær.

LEX XXI.

1 *Seruus inſtitutus cũ dubitat̃, an ſit liber, vel ſeruus, cogit̃ ꝑ iudicẽ adire.*
2 *Fines plebanatus quando probentur per inſtrumentum.*
3 *Quando in relicto facto filio ſit mentio patris, an videatur relictum patris contemplatione.*

Cum aliquis. Cum aliquis inſtituit hæredes cũ adiectione alienius qualitatis q̄ ſi vera eẽt, alteri quæreretur hæreditas, illius contemplatione vr̃ eẽ inſtitu

1 tus. h. d. q̄ in ſummario dixi. † No. q̄ ſeruus cogit̃ per iudicẽ hẽditatem adire. Contra hoc op. de l. cum ꝓponas. ſ. de hæ. inſtit. vbi dr̃. q̄ ſeruus p̄t nõ adire. Sol. q̄cqd dicat gl. veritas ẽ hæc, ibi loquit̃ qñ inſtitutus eſt ille, quẽ conſtabat eſſe ſeruũ. Tunc n. ſufficit p̄tas dñica ad cogendũ eũ prout poteſt: hic, qñ erat dubium an eſſet ſeruus vel liber, quo caſu de neceſſitate recurrit̃ ad p̄tãtẽ iudicialem, vt eum cogat. Ita loquit̃ hic Glo. Inducit

2 hãc legem in arg. ad † q̄õnẽ, a vtrum fines plebanatus b probẽ

a tur per inſtr̃m. Dr̃ in inſtr̃o, actum in tali loco plebanatus in

b domo talis, vtrum probetur ex hoc illam domum eſſe in tali

c plebanatu. Cenè per Inſtrumenta inter, alios ꝯfecta c hoc non ꝓbat̃, inter eoſdẽ ſic, arg. huius l. & l. optimam, ĵ. de ꝯhen. & cõ

3 mi. ſtip facit l ꝑdiis, §. Titio, ff. de leg. 2. † Vltimo Dy. īducit hãc l. in arg. quod qñ relinquitur aliquid filiofa. & ſit mentio patris, d vr̃ relinqui cõtemplatione patris ꝑ & ſic ſit ſectutũ. Ego

d dico ꝯ, dictum Dy. procedere quando ſit mentio patris, & patriæ poteſtatis, ita loquor hic. Sed qñ ſit mentio patris ſimpliciter, tunc videtur addere magis cauſa demonſtrationis. quam quòd eius intuitu faciat, vt l. ſi. ſuprà, de vſufru. Prędicta latius dixi in l. filio. de conditio & demonſt.

ADDITIONES.

a Pom. Ad q̄õnem. Vide Pan. conſi. 62. vol 2 & Barb. conſi 6. uol 2. & cõſ. 18. vol 2, & Are. 41 & aliqd 37 Ale. 23. vol. 5. & Fel in c cũ cãm, de prob & Alex cõſ. 50. vol. 5. vbi declarat, & Soc 156. vbi & ipſe declarat, & per eundem conſi. 156 & 161. ubi ẽt declarat & 159. ubi dicit, q̄ ad probandum confines antiquos ſufficit ſemiplena probõ, & quod admittantur teſtes de auditu, & ibi etiam ponit, an probentur per famam, & inſtrumenta antiqua, & vide Barb. conſi. 14. vol. 3. & 37 eo. ubi ponit quid iuris, ſi talia uerba eſſent geminata, &c.

b I. A. Plebanatus. Adde quod Pau de Caſt hic ſuper gl arguit contra, dicit hic, q̄ illa vr̃ uerior, & ſpeciale in confinib. qui probantur per indicia, & ſic leuius q̄ alia, ut in c cum cam extra, de prob & no. per gl in c. ſi Papa ſuper verbo probata de priuil. in 6. dicit tamen q̄ Bal. hic videtur requirere, q̄ ſint plura inſtr̃a de hoc atteſtantia, quoniam ex illis reſultat publica fama, quæ ſufficit in antiquis ad probationem perfectam, ut no. ſup. de prob. l. proprietatis, ff. de neg. geſt. l. arg. natura. §. cum me abſente, & per eundem Bal in l. cum ſuper uerius in de rei ue. Tu de hoc uide pulchrè per Bal. conſi 453. 3. vol. & conſi. 355 vbi dicit q̄ literæ ſcriptæ in marmorib. probant, ſi ſint uetuſtæ cum temporis longinquitate alleg. gl. in cap. cum cauſam. & in cap. ad audientiam el 2. de præſc. & c. cum olim. de cenſ & 24. q. 3. lane.

c Pariſ. Alios confecta. Illud non procedit quando eſſent inſtrumenta antiqua in-

ter alios confecta, & poſtea per totum diſcurſum illius, & quomodo probentur confines, & quomodo probentur inſtrumenta inter alios de antiquo confecta vide Dom. conſ. 12. vol 2.

d Mentio patris. Adde eundem Bar. in l. ſi tibi decem. § ſi pactus. ff. de pac. per And. de Iſer. in c. 1. in prin de ſucceſ. feu l.

LEX XXII.

1 *Milites magis arma quam leges ſcire debent.*
2 *Formidoloſi curant, quæ ſuſpitione non ſunt digna.*

a Scimus. a Illa lex tota diuidit in quinq; partes. Primo ponit ꝓœmium. Sc̃do conſulit hæredib. & formã inuentarii ponit. Tertio ponit effectũ inuentarii, & cõſulit creditoribus. Quarto loquit̃ de eo, qui petit ad deliberandum tp̃s, Quinto, & vlt ponit ſuã ꝯclõnẽ. Sc̃a ibi, cum igit̃. Tertia ibi ſi ꝑ ſatiam. Quarta ibi & hæc quidem. Quinta ibi, circa finẽ notiſſimum. Iſta prima pars, q̃ ponit proœmium, non eget ſum-

1 mario. No † q̄ milites b magis arma, q̃ leges ſcire dẽnt, & ex

b hoc q̄d dr̃ magis, non excludit quin dẽant ſcire leges, q̃ conſtringunt hominũ vitam, & puniunt maleficia, vt l. leges. ſ. de

2 ll. & ſic ceſſat ꝯrium. † No. de hominib. formidoloſis, qui curãt ea, quæ nulla ſunt ſuſpicione digna. Facit ff. ſi cui plus, quàm ꝑ l. Falc. l. 4. in prin & l. ſi quis ab al. o. in prin. ff. de re iud.

ADDITIONES.

a Barb. In l. ſcimus. In prin. & vide Bar. in conſi. inc. literas veſtræ magnificentiæ ubi loquitur de inuentario, & eundem Bar in conſi 145. vbi ſingulariter loquitur de inuentario, & etiam quærit, quid in muliere quæ tractat de damno uitando, q̃ ſit inuentarium minus ſolenniter, & vtrum ualeat quo ad præſentes. De validitate inuentarii uide Ludo. Roma. conſi. 72 incip circa id, de quo quæritur. Et uide Ludo. Roma. conſi. 172. de eo, qui non poſuit omnia bona hæreditatis in inuentario.

b Pariſ. Quod milites. Qualiter illud procedat, uide Alexã. conſi. 103. & in quib. excuſetur iuris ignorantia, uide Rom conſi 56. ubi ponit quid in malitiis noſtri temporis.

1 *Hæreditas ex curſu trium menſium dicitur repudiata, ſi hæres dixit, eam reſpuendam credo.*
2 *Tempus ad conficiendum inuentarium, an currat hæredi a die notitiæ, vel aditæ hæreditatis.*
3 *Forma inuentary.*
4 *Teſtes quando debeant cognoſcere contrahentes.*
5 *Inuentarium poteſt confici per procuratorem.*

§. Cum igitur. Sequit̃ ſc̃da pars. Certus de virib hẽditatis p̄t adire, vel repudiare, dubi⁹,

a vt ſit certus a ne dãnũ ſuſtineat, dẽt inuentarium b ꝯficere in-

b tra tp̃a, & ea forma quæ tradit hac l. h. d. Dr̃ hic in prin. q̄ qui ſponte adiuit, tenet̃ oĩb. creditorib q. d. non legatariis ꝯ, ĵ. e. l. § ſi qs aũt temerario. Sol. dñt qdã, quod hic deficit ſupplet̃ ꝑ illã legem vel verius dicit gl. ibi loquit̃ qñ delusit legem & creditores in dilatione petenda, hic ſecus. Et hoc eſt verum ſm iſtas leges: hodie vero etiam legatariis tenet̃ inſolidum, vt ĵ. ad l. Fal. auth. ſed cũ teſtõr. Opponit hic, q̄ intra tres menſes dẽat repudiare. ꝯ ſ. de inoff teſt. l. ſcimus. §. ſi. Sol. ibi ſtatuit̃ tp̃s ad petitionẽ ſibi volentibus agere querela, hic ad petitionẽ creditoris. Opp. ĵ. ead l. §. ſed qa qdam Sol. hic hæres inſtitutus nõ repudia-

1 uit, neq; adiuit, ſed indubitanter † dixit, eam reſpuendam credo, q̃ verba cũ ꝯcurſu triũ menſium inducunt repudiationem vt hic, quod eſt no. Dicam plenius in d. §. ſed qa qdã. Opponit̃ quarto, hic dr̃ q̄ inuentariũ incipi dẽt intra menſem a die no-

c titiæ. c Contra, imo a die aditæ hęreditatis, vt ĵ. e. §. ſi verò poſtq̃. Gl. fatet̃ ꝯrium, & hoc ſupplet, & ſc̃da tex hæreditatis & vide gl.

d Ric. Mal. vr̃ dicere ꝯrium. qa tex iſte ſimpliciter loqt̃. Mihi vr̃ d

2 q̄ debemus ſic dicere. † Si quidem his malitioſè ꝓtulit e adi-

e tionẽ hẽditatis, currat ſibi tp̃s ante aditam hẽditatem. Si vero in

ADDITIONES.

a Pom. Vt ſi certus. Vide de materia Fel. in c. cum M. Fer de conſt & Alex. conſi. 2. vol. 3. ubi ponit, an teſtator poſſit renunciare confectioni inuentarii.

b I. A. Inuentarium. Adde quod Ale. & Pau de Caſt. hic referunt Ang in l. 1. § hæc ſtipulatio. ff. ſi cui plusq̃ per l. Fal. dicere q̄ ſi ſimpliciter expreſſe uel tacitè hẽs adit, & non proteſtetur de confectione inuentarii, uel non dicit q̄ ſit dubius de uirib hẽditatis, quod nõ poterit poſtea conficere inuentarium, quia ſpe certiſſima & ſine dubio vr̃ adiuiſſe ꝑ illum § uer. non indiget. iuncta expoſitione Cy. qui dicit non indiget. ut ſibi proſit. Quod ſit dictum reprehenditur, ut hic ꝑ Pa. de Caſt. de quo latius uide per Alexan. eius conſi 1. 2. incip. in Chriſti nomine, paſſus, de quo quæritur.

c Pom. A die notitiæ. Adde quæ no. Barb in conſi. 50 uol. 2. Adde tamen multos caſus in quib. ignoranti, uel impedito non currit tẽpus, & per Barb cõſ. 2. in 1 uol.

d I. A. Mihi vr̃. Adde quod opi Rich. Mal tenẽt ſpe & Io. And. in ue. de inſtr edi §. ſi. in uerbo, ſm Vber. & gl. in auth. ſed cũ teſtõr in uer ſtatutum. inf. ad l. Falc. Sal. hic, quia inuentariũ fieri põt citra aditionẽ hæreditatis, ut inf §. ſi aũt aliquis. Itẽ quia rõnes, quæ mouerũt Iuſtinianũ, hæ fuerũt, ne deficeret aditio, ut patet hic, & in d. § ſinautẽ hoc. Sed ſi uera eẽt opi. gl ſequeretur in totum cõtrarium Tñ opi. huius gl eſt magis cõis, & ẽt tenẽt Cy. Ray. Iac. But Ang. Bal in l. filium, quẽ hẽtem. fam. erc. & Bal hic, Pau. de Caſt approbat opi Bar. hic. Ang. Ful. idem tacuit, & contra opi. Io. And. dicit Alex. facere tex hic dum dicit, ſigno crucis ante, manu hæredis propoſito. & ſic tex requirit, quod faciens inuentarium ſit hæres. l. pro hærede. §. 1. uer. hæres eſſe. ff de acqui hær. ergo antequam ſit hæres, nõ currit tempus, dicit tamen quod in puncto iuris uerior eſt opi Rich. Mal. & ſequacium, & ſuo motiuo facilis eſt reſponſio. & primam opi. vr̃ ſequi Bald. conſi 331. 3 uol. inc. in Chriſti nomine, quæritur an ſignum crucis. Ro. tñ ſequitur opi. Bar. eius conſi. 14. ubi dicens eſſe cõem. bello. conſi 68. Menoch

e Pariſ. Malitioſe ꝓtulit Vide Ro. conſi. 33. ſequitur Com. conſi. 1. Sanc. vtrum inuentarium, & ideo fideicommiſſario datur tp̃s ante factam ſibi reſtitutionem

in nulla mora, in nulla culpa, in nulla malitia eſt, & tūc currit ſibi tps poſt aditā hēditatē, vt gl. dicit. Licet. n. tex. dicat a die no tuic, tn̄ ſubaudi, & aditę hēditatis. tex eſt no ad hoc in l. ſtatu li beros. §. ſi quis hæredi. ff. de ſtatu li. Ibi eſt valde ſingularis tex. ad hoc. Itē op. & vř, q immo inuentariū dēat inchoari ſtati. vt l. tutores. ꝫ. de admi. tut. Sol. ibi loquiř in inuentario tutor. s, hic in inuentia. hēdis. Opp. dř hic ſub pſentia tabellariorū, & ſic innuit, q plures ſint notarii. Cōtra imo vř q vnus trū ſit neceſſarius, vt no. in d. l. tutores ꝫ. de admi. tut. & ꝫ. ad l. Cor. de falſis. l. ſi qs decurio. So. expone ibi, tabellariorū, id eſt tabellanī, vt dt gl. licet aliqñ ſint, neceſſarii duo notarii, vt ſtatim videbitis. Itē opponiř. & videt quod illa ſolennitas exigaī in inuentario, vt ꝫ. ad l. Fal. auth. ſed cum teſtator. Sol. concedo q per illa authē. addiī inuentario hæc ſolennitas, q loco abſentium adhibeanī tres teſtes illius ciuitatis locupletes, & bonę opinionis. Erit ergo

3 † forma inuētarii [a] hēdis hęc, vt ante omnia ſignū venerabilis

a Crucis fiat manu hēdis: citent creditores & legatarii, q veniāt tali die in tali loco, ad videndū confectionē inuētarii. vt habes hic, & in auth. ſed cum teſtator, & in corpore, vnde ſumiř, q ci tatio fiat nominatim. ſi ſint certi, aliàs ſufficit mittere ꝓclama

b tionē p ciuitatē, ſ'm Rich. Mal. ꝫ. de remiſ. pig. l. ſi eo tempore. quo facto adhibeat vnus notarius, q inuentariū, totum confi-

c ciat, & adhibeant duo teſtes, q hęredem cognoſcant ad confectionē inuentarii, vt hic. Adde q in eorum pſentia res videātur, vt poſſint deponi apud hēdē nullius malignitatis conſciū. Itē in ſubſcriptione dictus hæres, vel ꝓ eo ſcribens debet deponere qualiter dolū, vel fraudem non cōmiſit in huiuſmodi cōfectione inuentarii & vide in Spec. formā huius inuentarii. Itē adhibeāt tres alii teſtes eiuſdē ciuitatis locupletes, & bonæ opinionis loco creditorū, vel legatariorum abſentium, & in eorū pſentia inuentariū conſcribat, præmiſſo venerabili ſigno ſanctæ Crucis manu hęredis; quo facto hēs ſe ſubſcribat ſecundū formā huius l. ſi ſcit ſcribere, vel ſi neſcit, vel non pōt ſcribere, tunc adhibeat vnum aliū notarium ad hoc tantū ad ſubſcribē dum p ſe, qua ſubſcriptione facta ille notarius, q fuit adhibit[a] ad ꝯfectionē totius inuentarii, illud publicabit. Hæc eſt forma

d inuentarii, [d] in qua ſi qd deficeret, inuentarium non valeret p̄terquàm ſi omitteret ſignum ſanctæ Crucis. Illa. n. eſt leuis ſolennitas, & minoris p̄iudicii, quę omiſſa non vitiat, vt l. j. in fi. ff de ven. inſpi. & ita tenēt omnes Doct. Vlterius op. dř hic, q

4 teſtes debēt cognoſcere hēdem Contra. † in Auth. de teſtib. §. & licèt, gl. dicit ſpāle eſt hic. Tu dicas clarius, aut aliquid dēt ꝓbari p teſtes in iudicio, aut per inſtrā. Primo caſu, aut teſtes adhibent ad teſtificandum ſuper contractu, & debent cognoſcere ꝯhentes. Aut adhibenī ad teſtificandū ſuper aliquo facto. vt q Titius poſſideat, & ſufficit q cognoſcant eū, de cuius facto teſtificant, licet aduerſarium nō cognoſcat Ita no. in l. 1. §. 1. ff. de teſt. & puto q ſufficiat ſi illos, vel illum cognoſcant ſecū dū nomen, p̄nomen & perſonam, tempore quo teſtimoniū reddūt, licet tempore quo ꝯtus fuit celebratus nō cognouerāt, niſi pſonam, ar. ff. de pub. l. cum ſi exhibuiſſent. §. 2. & q no. ff. de teſt. l. 3. §. 1. l. Iulia. & l. ad teſtium. circa prin. ff de teſta. Si vero dēt ꝓbari p inſtrumenta, tunc non eſt neceſſe q teſtes cognoſcant ꝯhētes, vt d. § & licet Fallit in inuentario, & qñ inſtm fit in ſcriptis. & ab imperitus literarum, vt gl. dic t hic Vltimo dř q qñ res ſunt abſentes dēt inuentarium perfici intra annū Quæ-

5 ro intra quantum tempus dēat inchoari? Dic vt in gl. † Vltimo no. quod inuentarium poteſt confici per procuratorem.

ADDITIONES.

a Pom. Erit ergo forma inuentarii. de iſta forma uide Pan. conſi. 7. 1. dub. vol. 2. & aliquid per Bar. conſi. 169. ubi multa ponit in materia huius l. & quid ſi aliqui ex creditoribus, vel legatariis eſſent clerici, an poſſent coram iudice ſeculari citari, & qualiter, vide Iaſ. in l. teſtamentum, & Lominum ꝫ. de teſt. & Pau. de Caſt. conſi. 105 vbi ponit, an teſtes debeant ſe ſubſcribere & aliquid per Bald. conſi. 16. in 2 parte, & Barb. in c. cum cauſam de off. deleg.

Pariſ. Ergo forma Vide Ang ponentem omnes formas inuentariorum Item vide per Mod hic circa iſta requiſita, & ſing ad 1e, quod ſi in confectione inuentarii non obſeruarentur omnia requiſita per hanc l. ſed ſolum ſeruarentur ea q̇ ſolena de conſuetudine apponi ſuſtineretur inuentarium Ita ſingulariter Bal in hac l. in § prin. Item nota q in confectione inuentarii non requiritur ſubſcriptio teſtium. uide Pan. conſil. 105 Item circa hanc materiam inuentarii adde, & primo an proſit fideicommiſſ. & an proſit circa obligationes hæreditarias. de quibus uſt tranſactum, vel compromiſſum, uide Ang conſi 32 inc. viſo laudo, ubi etiā Ang. cōſi. 64 incip quæritur ad fi ubi dicit, quod circa grauatum reſtituere hæreditatem non immutet beneficium inuentarii, ſed quando teſtator promiſit non contrauenire tranſactioni ſub certa pœna, & iurauit hæres autem contrauenit, an poſſit conueniri ad pœnam ultra uires hæreditarias, uide Ang. conſi. 237. inci. teſtator tranſigit. Vide Barb. in c. 1 de teſt Quid autē ſi in aliqua hæreditatē, in qua ſint bona feudalia, & allodialia, ſi adeat cum beneficio inuentarii. an ſatiſfacere dēat creditoribus de bonis feudalibus, uide Prac. Papiæ in forma libel. quo agit ad reuocationē feudi, in uer. nec ſuperſtitibus nunqd autē nō cōficiēs inuētarium perdat legitimam & Tre. vide Alex conſi 117. ubi etiam nunquid nō cōficiens inuētarii teneat præſtare alimēta relicta ultra uires patrimonii ubi ſubijcit ſingulare uerbū q ſi teſtator mandat legata nō præſtari ultra uires hæreditatis, q eo caſu hæres non cōficiēs non teneatur ultra uires Item q minori de tur in integ reſt aduerſus non confectionem inuentarii, uide Alex conſi. 613. Et quoſdam caſus, in quibus non nocet omiſſio inuentarii, uide p Do. Fran. cōſi. 148. Ite cautelam ad excuſandum eum, qui cōficit inuentarium, uide per Cap. cautela 19. Nunquid autem inuentarium tutoris de rebus pupilli proſit in materia huius l. vide Cap. cau. 246. Nunquid aūt per non confectionem inuentarii perdat Tre vide Bar. conſi. 50. & Pa. de Ca conſi. 92. vbi etiā ponit de legitima, & conſ 164. & conſ. 210. & de vtroque vide Io. de Ana. conſi 61. Nūquid autem mulieri no: conficienti inuentarium ſuccurratur, & an legatarii ſint ſpecie citandi, an in genere, & an ſufficiat denunciatio. Item ſi ſine citatione. Item ſi aliqui fuerint citati, aliqui nō, an ualeat quantum ad citatos, vide Bar. conſi. 140. Quid autem ſi filia, quæ debebat dotari a fratre, ei ſucceſſit, & ita cōfecit inuentarium, an poterit detrahere dotem, & an ius retinendi competere poſſit hæredibus eius, vide Pau. conſi 114. Item an & quando conficiens inuentarium poſſit deducere debitum proprium, vide Pa. conſ 164 & conſ ſeq. & conſi. 318. Item q in confectione inuentarii non requireretur ſubſcriptio teſtium, vide Pa. conſi. 105. Nunquid autem minor non conficiens poſſit conueniri vltra vires, vide Pa. conſi 210. Item an proficiat in legatis ad pias cauſas, & an credatur hæredibus dicentibus, alia bona non fuiſſe in hæreditate, quam comprehenſa in inuentario Itē quid ſi in inuentario ſunt deſcripta bona mobilia, & eorum ualor non ſit inſcriptus. & quid ſi hæres non obſtante inuentario ſoluerit aliqua legata integre, an ſibi præiudicet in aliis, vide Pa de his omnibus conſi. 211. vide & in conſi. ſeq. vbi ponit ſi hæres adeat ſimpliciter hæreditatem vel faciat actum per quem inducitur tacita aditio, verum uideatur renunciaſſe beneficio inuentarii, ſi de ipſo non fuit proteſtatum. Item adde, q de iure canonico confectio inuentarii non operatur quod hæres teneatur in ſolidum, vide Bar. in tract. differentiarum inter ius ciuile, & canonicum. Item q eccleſia non conficiens, non teneatur vltra uires, uide Pan. conſi. 14. An eccleſia teneatur conficere, uide Barb. in cap. 1. de teſta. in ca. de his eo tit. de quo inf. Item q ſi quis adeat hæreditatem ſine confectione inuentarii, & ipſe poſtea vendat hæreditatem alteri, vel et pone multos alios caſus, in quibus non nocet confectio inuentarii Item an bonorum poſſeſſor teneatur conficere inuentarium, ad hoc ne teneatur ultrà uires hæreditarias, uide Barb. latè in rubr. C. qui admit. Item an bona, quæ non erant defuncti, puta cōmodata uel depoſita, an ſint ponenda in inuētario, uide Are. in l. ſi. de eo. q. ſi forte. de acq. poſ. item quid ſi eccleſia ſit inſtituta, & adeat non confecto inuētario, an teneatur ultrà uires, uide Barb. in c. de his eadem de teſt. unde inf. *Men. Dec. cōſi. 251 col 3 n. 5 Cra. conſ. 89. in fi. Cra. cōſ. 119. n. 2.

b Pom. Alias ſufficit mittere proclamationem per ciuitatem Citatio generalis hoc caſu ſufficit, de quo per Barb. conſi. 23. 1. uolu. & Barb. conſi. 194. incip. materia fecit. adde q Bar. in l. ſi eo tempore C. de remiſ. pig. tenet contrarium eius quod hic, & vult ſufficere, citare creditores, & ſic illos quorum, ſecundario intereſt per proclama. Sed melius eſt hic loquutus Bart uide per Doct. in c. exhibita. de iud. ubi nouiſſime.

c I. A. Duo teſtes Adde quot teſtes, & quales eſſe debeant, & quot tabelliones, an ſint citandi creditores & quomodo, uide Bald. conſi. 154. & ibi etiam dicit, q ſignum Crucis non eſt de ſubſtantia in confectione inuentarii, & idem per Pauta tenet conſi. pro ait. alleg. 151. ubi alleg dictum Apoſtoli, quicquid facitis in nomine Chriſti facite & tamen illa uerba non ſunt de ſubſtantia quia ſufficit dicere, hæres eſto. item beneficiū inuentarii prodeſt Iudæis, & Saracenis, & tamen ipſi non faciunt ſignum Crucis. Latius ibi uide etiam an citatio ſit de ſubſtantia inuentarii, & an ſit neceſſe q teſtis ſe ſubſcribat & cognoſcat teſtatorē, uide Pau de Caſt. conſi 206. & 212.

d Pom. Hæc eſt forma inuentarii. Iſtum tex. allegat Barto. & vide per Doctor in l. ſciendum ſupra de verb. oblig ubi quærit an notarius præſumatur rogatus ad conficiendum, ſi in inſtrumento nihil dicatur. Et per iſtum text. dicit quod non præſumitur.

---

1 *Inuentarium, qui fecit, non tenetur vltra uires hæreditarias.*

2 *Emens ab hærede uendente pro ſatisfaciendis hæreditarijs creditoribus, a quibus, & quando poſſit moleſtari.*

3 *Quis eligat pro ſatisfaciendo creditorib. hæreditarijs, vel uendere rē hæreditariam, vel ex rebus ſatisfacere.*

4 *Hypothecaria, quando competat, & quando condictio indebiti.*

5 *Creditoribus prouidetur contra legatarios.*

a **§. Et ſi præfatam.** [a] Hic incipit tertia pars, in qua ponit effectus inuentarii iam confecti, & ꝓuidetur hēdib. & creditorib. & breuiter dicit. Qui fecit inuentarium ſolēniter, vltrà vires hęreditarias nō tenetur, & Falcidia vtetur: & illis ſatiſfaciat, qui primo veniunt, de pecunia, vel de reb. hēditariis, quibus deficientib. & creditorib. contra legatarios quib. prius ſolutum eſt, uel contra creditores poſteriores tempore opportunis remediis ſuccurriī. ꝯ ipſum verò hęredem, vel emptorem, ab eo regreſſus nō daī h. d. vſque ad §. in computatione. Hęc eſt notabilis pars multum. Diuidiř, quia primo prouidet hēdi. Secundo prouidet creditorib. contra legatarios. Tertio prouidet creditorib. contra creditores poſteriores in tpe. Quarto repilogat quędā, quę ſ. dixit prouidēdo hēdib. Scda ibi, licētia. Tertia ibi, ſin vero hēdes. Quarta ibi, ꝯ

1 ipſum tn̄. No † q q fecit[1] inētariū, ſi tenet vltra vires hēditarias.

b Ad iſtud op. ſ. e. l. ſi ie bonis, & l. q̄ dotis. ſol. matr. Sol illud ē hodie innocatū, in hēde ꝯficiente inuētarium legitimè, vt h. c videbitis. Opp. ſcdo, hic dicitur, hęres habet hęreditatem ſine dāno. Contra, immò hęres patitur damna, q a per culum rerum hēditariarum poſt aditam hēditatem ptinet ad eū, ut l. in rōne. la 2. in prin. ff ad l. Falc. Sol. dico q illa lex ſit hodie correcta per iſtam in hęrede conficiēte inuētarium, qui omnino dēt eſſe ſi nę

ADDITIONES.

a Barb. In §. & ſi præfatam. Vide Lud. Rom. in conſi. 109. de eo qui fuit ſollicitus, ut ſibi ſolueretur.

Pariſ. Et ſi præfatam. Vide Com. conſi. 118. in princip Et utrum inuentarium, de quo per Bar & alios in l. in ratione §. quod uulgo. ante fi. ff. ad l. Fal & quod iſta exceptio faciendi inuentarium, ita q hæredes non teneantur vſque ad vires hæreditarias, poteſt opponi etiam poſt ſententiam in executione, uide Are. in l. ſi ſoro re in princ de acq. hær.

b Pom. No. q qui fecit. Adde tamen cautelam excuſandi hæredem non conficientem inuentarium per Cap. caut. inc. hæres ſi non fecit.

a ne dãno.a Ita debetis intelligere hic. Op. tertio, dr̃ hic, q̃d dẽt ſa
b tiſfacere eis, qui primo veniũt.b ꝯ. ff. ad l. Fal. l. ĩ dolo. So. Intelli
ge hoc ĩ hr̃de ſatiſfaciẽte bona fide, q̃a alios creditores potiores
ignorabat. alr̃ cẽt ĩ dolo, ſi cautiones nõ exigeret, ut l. ꝯria. Op.
4. dr̃ hic, q̃ li; ſatiſfacere d̃ pecunia, vl̃ d̃ re. Cõtra aliud ꝑ alio ĩ
uito creditore ſolui n̄ pt, vt l. 2. §. 1. ff. ſi cer. pe. Sol. ſpãle ẽ hic ĩ hr̃
de ꝯficiẽte ĩuẽtariũ, vt hic vides. Tñ q̃a tex. hic loq̃t alternatiuè
vl̃ ex reb. vl̃ earũ vẽdõne, poſſet hic dubitari cuius ſit electio vẽ
dere, vl̃ ex reb ſatiſfacere. Ad cuius decĩonẽ ẽ ſciẽdũ, q̃ vos hẽ
tis hic duo dcã. Primo, q̃ hr̃s dẽt hr̃e hr̃ditatẽ ſine dãno. Scdõ
2 † q̃ ſi hæres vendidit, emptor non põt inquietari. Tñ hoc ſm
dẽt intelligi cum hæres vẽdidit, vt hæres. & pro ſatiſfaciẽdis de
bitis, & legatis, vt hic in ver. ſin verò creditores. & in ver. ꝯ ipsũ.
Sed ſi vendidit tanq̃ ꝑpriã ſimpliciter, tunc emptores n̄ poſſũt
moleſtari, ar. ĩ. ere. cui. pig non. deb. l. 1. Facit, q̃ habuiſtis in l. 5.
ſup de præd. mi. & l. ſi quis domum, §. 1. ff. loc. Item illud q̃d hic
dr̃, q̃d emptores nõ pñt moleſtari, eſt verũ à creditorib. vel lega
tariis: ſed ſi ali° vellet euincere iure dñi, illud hac l. nõ ꝓhiber.
c nõ n. ꝑt factũ hr̃dis ꝓiudicare ei, q̃ ẽ dñs † His ꝓmiſſis circa q̃õ
3 ne ꝑpoſita ſic dicas. Aut eſt certũ rem fuiſſe in hr̃ditate, & fuiſ
ſe in dñio defun. aut nõ. Primo caſu, aut hr̃s reperit emptorem
qui velit emere ab eo tanq̃ ab hr̃e pro ſatiſfaciendis legatis, & d̃
bitis abſq; aliqua obligatione ꝑpria de euictione, tunc cogitur
d vendere, d q̃a ex hoc nullũ damnum patit, & rõ ſubeſt, q̃ aliud
pro alio &c. Si vero talẽ emptorem nõ reperit, & tũc pt ſatiſfa
cere de reb. nã vendẽdo res poſſet incurrere damnũ, vt ſ. dixi,
ſed hæc lex vult eũ eſſe ſine damno, ergo &c. Si vero ꝯſtat rẽ eſ
ſe, vel fuiſſe in dñio defuncti, tũc nõ cogit vẽdere, q̃a poſſet pa
ti dãnum ꝑ obligationem de euictione ut ſ. dixi, tenemẽt. Venio
ad ver. licẽtia. Dr̃ hic, q̃d plus ſubuenit creditorib. q̃ legatariis.
Cõtra, ff. de trãſ. l. cum hi. § ꝑiñ. Gl. non ſoluit. Tu dic, quod
hic in exigendo plus fauet creditorib. in remittendo plus fa
uet legatariis duplici fauore, ſ. vltimæ voluntatis, & alimẽtorũ.
Itẽ opp. dr̃ hic, q̃d creditores recurrunt ꝯ legatarios Contra, ſ.
de hæc ac. l. ſi. Dicit gl. ibi, q̃n hr̃ditas eſt ſoluendo hic non, Præ
terea hoc caſu nõ ſubuenitur creditorib. ꝯ legatarios ea actio
ne, qua tenebat defunctus, ſed alia actione, vt hic ꝓbat, ſ. hypo
thecaria, & ꝯdõne indebiti. Iuxta hoc põt dubitari, q̃a hic po
4 nunt act ones duæ alternatiuæ. † Quæro, q̃n cõpetit hypotheca
ria, & q̃n ꝯdõ indebiti? Rñdeo, hypothecaria hẽt locum, q̃n cre
ditores hẽbant hypothecam, & res ſoluta legatariis extabat: cõ
dõ indebiti hẽt locum q̃n nõ erat res hypothecata, vel res ſolu
ta nõ extabat, ſed erat cõſumpta, & eam legatarii in ſuam vtili
tatem ꝯuerterãt. cũ n. legata non debeant, ſed vniuerſæ faculta
tes aſſumuntur, ut uidebitis in l. ſi vniuerſæ ĩ de leg. ĩñ eſt ſolu
tum indebitè, ꝯ conuenit ꝯdõne indebiti. Nec eſt nouum, q̃d
licet his ſoluat, alius repetat, vt ff. de cond. inde. l. nec nouum.
Venio ad ver. ſin verò hæredes. Dr̃ hic, q̃ primi creditores a
gunt ꝯ ſecundos: imo vr̃, q̃ debeant agere ꝯ emptores, ſi res ex
tat hypothecata. Nam ꝯdõ ex lege nõ hẽt locum, q̃n hẽt locum
alia actio, ut l. j. ff de cõd. ex lege. Sol. Quidã fatebant hic ꝯriũ.
Sed hoc eſt ꝯ iſtũ tex. in quo dr̃, q̃ ꝯ emptores nõ ꝑ ag. & ſic
ceſſat ꝯriũ, q̃a hẽt locum ꝯdõ ex l. nõ quia non ꝯpetit iſta actio.
Op. ſcdõ, de his, quæ in fraudẽ credito. l. pupillus. in fi. Sol. quod
gl. dicat, hanc l. debes intelligere in caſib. in q̃b. anterior credi
tor põt à creditore poſteriore auocare, quod ẽ q̃n anterior hẽt
hypothecã, vel ſcds fortè extorſit, vt dr̃ in ꝯrio. Quæro, dr̃ hic, q̃
hẽt hypothecariam, vel ꝯditionẽ indebiti ex lege q̃ro igit, q̃n
ꝯpetit vna actio, & q̃n alia? Rñ. hypothecaria hẽt locũ, q̃n res e
rat hypothecata, & data in ſolutũ extabat. Cõdõ ex lege hẽt lo
cũ, q̃n res erat data in ſolutum, & nõ extabat, vel nõ erat hypo
thecata: tñ reuocationi locus erat ſm ea, quæ dixi ſ. ꝑximè. Sed
ꝯ hoc opp. re perempta in ſubſidiũ ꝯpetit actiõ. neg. ge. vt l. nĩſ.
§. 1. ſ. de rei ven. ergo non eſt recurrẽdũ ad ꝯdõnẽ ex lege. Solu.
ibi loquit, q̃n vendit res mea. hic non, q̃a loq̃tur, q̃n vendit res
mihi obligata, quod non placet, ut no. in l. 1. ff. de diſtr. pig. Dic
ergo quod l. mĩ loquit de actione ne. ge. danda ꝯ ipſum, qui vẽ
didit. nõ tñ ꝓuidet ꝯ eum cui facta eſt vendõ, vel in ſolutum
datio. ideo neceſſaria ẽ ꝯdõ ex l. vt hic videbitis. Venio ad ver.
ꝯ ipſum. Dr̃ hic, q̃ creditores non pñt venire ꝯ ipſum hr̃dem
vel emptores ab eo, q̃ro, quis haberet probare, hęres, vl̃ emptor
q̃n iſtam exceptionem ꝑponit ſiue opponit? Rñ. heres hẽt pro
bare ſe feciſſe inuentariũ, & hæreditatem uendidiſſe pro ſatiſ
faciẽdis debitis, & legatis, & creditorib. & legatariis de illa pe
cunia ſoluiſſe. Hoc ꝓbat in tex. ſ. in §. ſin vero creditores. Hoc
probatur in textus ſupra in §. ſin verò creditores. Hoc etiam
probatur in iſto ver. contra ipſum tamen. Hoc autem, quod
pro ſoluendis debitis vendiderit, apparet eo ipſo, quod debita,
uel legata poſtea ſunt ſoluta. arg. l. ſed Iul. §. & proinde, ff. ad Ma
5 cedo. Item † hoc, quod dicta pecunia ſit ſoluta creditorib. & le
gatariis, probatur eo ipſo, quod conſtat propter hoc rem ven
ditam eſſe, & apparẽt debita, vel legata ſoluta præſumitur. n. ex
illa pecunia, ut l. ſi ventri. §. fina. ff. de priuileg. cred.

ADDITIONES.

a Sine damno. Adde quod hic putat verum Pau. de Caſt. ſi ante aditam hæredita
tem periculum, quia nondum erat obligatus legatariis in ſolidũ. ſecus ſi poſt, q̃
per aditionem cœpit in ſolidum obligari, ex quo vires hæreditatis patiebãtur,
ideo non liberetur interitu rerum, ſi legata conſiſtebant in quantitate. l. incen
dium. ĩ. ſi cer. pet. ſecus ſi in ſpecie.
b I. A. Primo venienti. Hoc ẽt limita, vt refert Pau. de Ca. ſecundum Arch. 14. q. 5. c.
non ſane, non habere locum in hærede uſurarii, qui non debet ſoluere primo ue
nientib. niſi recepta cautione de reſtituendo, quia ſcit, vel ſcire põt alios ſub
eſſe, & ſi eſſet in dolo, non haberet locum beneficium huius §. idẽ eſt ſm ipsũ
Pau. ſi teſtator reliquiſſet certam quantitatem pro male ablatis, de quo vide in
ſi. conſi. ſui 12. & Alex. conſi. 83. ad hanc § opp. Bar.
c Ex b His præmiſſis. Adde Bal. in l. ſi pecunia. ff. de leg. 2. & ibi do. Io. de Imo. qui
dicit de facto ſe dubitaſſe, quod hæres tunc non cogitur exburſare pecuniam, &
quid erit de dote reſtituenda, ſi in hæreditate non ſint, niſi bona immobilia, &
mulier repetit dotem in pecunia quam dederat viro, per hoc quod dicitur hoc
cogitur accipere res hæreditarias, ſi hæres confecit inuentarium. iſta quæſtio nũc
pendet de facto in iſta ciuitate.
d Cogitur vendere. Vide etiam per Io. And. in tit. de inſtru. edi. §. ſi. ſuper verſi. nun
quid dicemus. in addi. magna per Ang. in l. 1. § hæc ſtipulatio. ff. ſi cui plusquam
per l. Fal. & ibi per Io. de Imo.

1 *Expenſæ funeris ante omnia deducuntur.*
2 *Expẽſæ in recollectione teſtamẽti, & inſinuationi detrahit, vt æs alienũ.*
Legatarii quando teneantur ad expenſas factas per hæredem in recolli-
gendo teſtamentum.
3 *Expenſæ factæ pro uẽdẽdis rebus hæreditariis pro ſatiſfaciẽda creditori-*
bus in ſubhaſtationibus, & huiuſmodi aliis, an deducantur tanquam æs
alienum vel legatarii ad eas contribuant.
4 *Expenſæ iſtæ quomodo probentur.*
5 *Pœna dupli, in qua defunctus inciderat erga illum, quem ſibi hæredem*
facit an poſſit computari contra creditores.
6 *Fundũ uẽditũ à patre, an filius cuius erat hr̃s inſtitutus, poſſit uendicare.*
7 *Extraneus ſi fuerit inſtitutus hr̃s à defuncto, qui fundum extranei uẽdi*
derat, an poſſit ipſum fundum ab emptore uendicare.
8 *Statuto ſtante, quod qs nõ poſſit uenire contra inſtrumentũ a ſe factũ, nec*
hæres eius, ſi ... uendidit fundum illius, quem poſtea fecit hæredẽ, q̃
adiuit, & fecit inuentarium, nunquid poterit tunc uendicare fundum.

a §. In computatione. a Hic eſt vna gl. q̃ ꝯſueuit
recitari difficilis. Expenſa
funeris, teſtamẽti, & inuẽtarii. & aliarũ cãrũ neceſſariarũ.
b ... q̃ debet hæredi. b vt æs alienum deducit. h. d. vſq; ad §. licent
1 tia. † No. q̃ expenſæ funeris ante oĩa deducunt. Simile habetis
2 in l. Pap. §. quarta. de Inof. teſt Scdõ no. † quod illud, quod ex
pẽdit in teſtĩ recollectione, & inſinuatione detrahit vt æs alie
num, vt hic. quod no. Pro hoc hr̃s determinatã q̃õnẽ, de qua
ſæpe dubitat. Hæres qui recolligit teſtũ, vult quod legatarii cõ
tribuant in recollectione teſti. Certè hic habes tex. ex quo col
ligit, q̃ ſi quidem hæreditas eſt ſoluendo, debeat ſoluere totũ
ipſe hæres ſicut æs alienum: ſed ſi hr̃ditas nõ eſſet ſoluẽdo, tũc
diminuerent legata ꝑp̃ iſtam expenſam, ſicut ꝑp aliud æs alie
3 num, quod perpetuo tenet menti. No. tertio, quod illud † q̃ ex
c pẽdit ꝑp alias neceſſarias cãs c detrahit vt æs alienum. & ꝑp hoc
de facto plures vidi vẽdere res hr̃ditarias pro ſatiſfaciendis de
bitis, & legatis: In hoc fit expenſa in ſubhaſtationib. ſoluit ga
bella pro iſta ſubhaſtatione; in vendõne permittunt vices, &
pecunia q̃ promittit alliciendo emptores, vt plus promitterẽt;
expendit in proxenetis, & ſimilib hæc oĩa deducunt vt æs alie
num. Caſus eſt hic, & in l. j. in ſi & l. 2. ff. ad l. Fal. Et eadẽ rõne di
co de his, quæ hæres expendit, vt hẽat inſtrã quietationis, vel
de eo q̃ ſoluit. Hæc eſt tota expenſa in cauſis neceſſariis, vide
4 tex. caſus eſt hic. Quæro dr̃ hic, ꝓbauerit, † qualiter hoc dẽat ꝓ
bare gl. valde notabiliter dicit quod dẽt ꝓbare teſtib. vel forſan
ſuo ſacro. Vide gl. q̃ no. & ſigna. Doct. alibi in ſimili dicunt, q̃
ſi quidem eſt expenſa magna, hoc debet ꝓbari per teſtes, vel
inſtrã. Expẽſas minutas dẽt probare ſuo ſacro, argu. l. ſi qs ꝓ re
dẽptione. de don. Idẽ refert Cy. in d. l. id quod pauperibus. ſ. de
epiſ.

ADDITIONES.

a Barb. In computatione. Vide Lud. Ro. conſi. 18. inci. viſa facti narratione vbi con
ſuluit, quod licèt filius confecerit inuentarium, tamen videtur confirmaſſe con
uentionem factam per patrem commiſcendo ſe hæreditati.
b Pariſ. debent hr̃di. ꝗ ſi eſſent obligata bona feudalia, q̃ ad hr̃dẽ ptinẽt ex inueſti
tura maiori, non eſſet in talib. bonis ſatiſfaciẽdũ creditorib. ſcdõ inuentario, unde
Co. conſi. 263. in 1 dub. Itẽ in quãtũ dr̃ hic, q̃ habẽda eſt ratio eius, q̃ debebat
hr̃di ꝑ defunctũ adde q̃ põt hr̃s ꝑ credito ſuo petere a iudice ſibi aſſignari ali
quam rem, de qua poſſit libere diſponere ſm Pau. poſt Bal. in l. debitori ſuo. C.
de pac. & ibi vide Iaſ. Item ad illud quod dixi ſ. de bonis feudalib. quando fa
ctum eſt inuentarium, vide Alex. conſi. 12. in 5 no. & conſi. 10. eo uol.
c I. A. Cãs. Adde quod ſi hæres accepit pecuniam mutuo a mercatore, & poſtea in
continẽti mortuus eſt, & expenſæ de quib. hic reperiuntur factæ per hæredem,
ſed non cõſtat q̃ de pecunia mutuo accepta fuerit, creditores petunt bona hæ
reditaria ſibi aſſignari, mercator petit deduci pecuniã quam mutuauit, dicẽs q̃
ex illa factæ fuerunt expenſæ, & quod ipſe ſuccedit loco hæredis, ar. l. huiuſmo
di. q̃ui po. in pi. hab. creditores replicant, q̃ nõ conſtat, quæritur quid iuris Bar.
vt hic refert Pau. de Ca. in l. ſi ventri. de pri. cre. dicit, q̃ quando quis facit ali
quam expenſam pro ſe vel ſuis, quæ pertinebat ad ipſum, ſi aliud non probe
tur, præſumitur quod fuerit facta de pecunia, quam ille mutuo accepit l. ſi. inf.
de pig. vbi dicit eſſe caſum ſing. ſecus ſi illa expenſa ad ſe non pertinebat. & ſic
ille mercator deducere poterit ſicut poterat hæres. idem no. ipſe Bar. in l. impe.
in fi. ff. de leg. 2. quod Pau. hic limitat verum ſi tempus, & qualitates patiuntur
alias non, per l. ſi. ff. de exerci.

a epiſ.& cle. Vltimo a poſſumus dicere, q ſi expẽſa facta eſt magna, fiet ꝓbatio eo modo quo habuiſtis ĩ ſimili ĩ.de ali.pu. præſ.l. ſi. Vel forte et iudex taxaret inſpecta qualitate cãæ. in qua expendit, vt dicit in expẽſis hic. Mõ habetis primum. Venio ad
5 gl magnã.q̃ro quid ſi defunctus. † Tenebatur de euictione in duplũ,& illũ Titiũ re euicta fecit hæredẽ, vtrũ ꝯ creditores computabit duplum. Vr q non, vt ff.ad l. Fal.l.cum emptor ſed forte ibi non fecerat inuentarium. Dicit gl. & in hoc Doc. reſident, certe ibi ſine dubio inuentariũ non fecit, quia inuentarii confectio ab hrede erat incognita, ſm illa tẽpora. Vñ puto q ſolum ſimplum debeat ꝯputare, nã verè p aditionẽ actio ꝯfunditur, ſed fingit nõ cõfuſa, ne hẽs in damno moretur. Non aũt vr pati dãnum, ſi non ꝯſequitur pœnã, q̃ eſt lucrum odioſum. Et ꝑ hoc fa
6 cit ff. de euic.l.ſi ei. Vnde d.l.cum emptor nõ eſt correcta † Item q̃ro, ſi defunctus vendidit fundũ filii ſui,& eundẽ filiũ fecit hrẽdem, q adiuit cum bñficio inuẽtarii, vtrũ iſte filius poterit illũ fundũ a patre vẽditũ vendicare ab emptore? Gl in iſta q hic, licet inordinate ꝓcedat, ſic diſtinguit. Aut hrẽditas eſt ſoluẽdo, aut nõ. Primo caſu aut huius fecit inuentarium, aut nõ. Si fecit inuẽtarium, aut hẽt debitũ bonorũ ſubſidium tm̃,& tũc poterit ſuã rẽ vẽdicare, quia illud dẽt hẽre ſine onere. Aut hẽt vltra debitũ bonorũ ſubſidium,& tũc vẽdicans repellit exceptione catenus, quatenus hẽt vltra debitũ bonorũ ſubſidiũ facta computatione, reſpũ quantitatis & nõ reſpũ quotæ. Et hoc ꝑſequitur gl. tua vſq; ibi. hẽ ſi eſt exneus ibi omittet,& aſſume ĩ. ibi, vbi vero nõ fecit Si vero inuẽtariũ nõ fecit, tunc hẽt, tm̃ bonorũ debitũ ſubſidiũ,& in ſolidũ repellit, vt hic in gl. ſm vnam lect. Alii dñt q in nihilũ repellit, vt hic in gl ſm aliam lect. q̃ ſit verior, ĩ. dic. Si vero hẽt vltra debitũ bonorũ ſubſidiũ, tũc patitur exceptionẽ reſpũ quotæ in qua eſt hrẽs, non reſpũ quantitatis q̃ ſit vltra, dicit glo. Scdo vero caſu qñ hrẽditas non eſt ſoluendo, nõ eſt tractãdũ de debito bonorũ ſubſidio, quia illud intelligitur re alieno deducto, vt l. Papi. §. quarta. ĩ. de inoff. teſt. Nec obſtat ff. de inoffi teſt. l. Pap. §. ſi qs impubes quia ibi debet intelligi, qñ eſt ſoluendo hereditas,& hoc caſu ſine dubio ſi fecit inuentariũ, totum fundum vendicat Ita dicit gl. tua. Cõtra iſtam gl. hẽs aliã gl. ĩ. de rei vend. l. cum à matre.& illam cõiter tenent Doc Nã illud quod hic dr̃, q qñ habet legitimam non repellit exceptione, quia eã debet hẽre ſine grauamine, non eſt verum: nam legitimam dẽt habere ſine grauamine legatorum & fideic. Debita aũt & credita deducuntur ante, vt l. Pap. § quarta. de inoffi. teſta. Preterea non eſt dubiũ, q legitima põt a filio euinci, licet poſſit hẽre regreſſum ꝯ alios hæredes, vt ſiue relinquant, vt l. ſcimus. §. ĩ. de inoffi teſt. Iac. tamẽ volens ſuſtinere iſtam gl. dicit ſic,& optimè, ego intelligo iſtam gl quando pater vendidit fundũ filii, hoc acto q de euictione nõ tenetur, ſ; ad pretii reſtitutionẽ. Vel pone q donauit, licet expreſsè gl. dicat vendidit, verbum vendidit, eſt generale. Vnde emptor filium agentem nõ nitebatur repellere tanquam creditor hæreditarius per illam regulam, quem de euictione tenet actio,&c. Sed cum nitebatur repellere ꝑ illam regulam, Ex qua pſona lucrum ſentio,&c. vt l. ex qua pſona de reg iu & l ſi cum dotem. §. ſi pater. ſol. matr. Et hoc ſatis placet mihi. Si vero emptor hẽret regreſſum de euictione, tunc haberet locum gl. quæ eſt in l. cũ a matre,& opinio Doctorum, quæ eſt ꝯ iſtam gl. Mõ venio ad illud incidẽs quando filius non fecit inuentarium,& hẽt debitum bonorum ſubſidium, ſm vnam lect. in totum repellit. ſecundum aliam, in nihil. Dico quod ſi poneremus emptorẽ habere regreſſum de euictione, in totum repelleret. Si poneremus eum non hẽre regreſſum de euictione, in nihil repelleret, non obſtãte quod eſt heres defuncti. Illud probat in l. ſ. & a. ĩ. ſi in fraud. pat. Nõ. n.
b vr ſentire lucrum ille, q hẽt debitum ſuum tantum, b vt ibi vidiſtis Poſſumus etiam iſtam gl ſuſtinere alio modo, quod hic loquitur quãdo filius eſt inſtitutus in debito bonorum ſubſidio non ſub nomine quotæ tunc. n. ſicut non poteſt ꝯueniri a creditoribus, vt l quoties. ĩ. de her. inſti. ita non poſſet repelli illa exceptione, Quẽ de euictione tenet actio.& eꝗuare ipſe de euictione teneat, vt no. in d. l. cum a matre. Tñ non eſt veriſimile, glo. iſtam hoc caſu loquutam eſſe, cum de inuentarii ꝯfectione mẽtionẽ faciat,& ẽt proprie in heredem particularem non cadit,
7 cum onera non ſubeat † Quærit gl. qd ſi eſt inſtitutus hæres ex
c traneus c cuius rẽ defunctus vendiderat? Dicit gl q tũc ẽt ſi faciat inuẽtariũ,& habeat quartam tm̃ debitam iure inſtõis, repellit exceptione pro ea quarta, quia illa quarta põt dari cum onere, vt ff. ad Treb l. Lucius § marius & ad l Fal. l. ſi debitor. licèt ſit arg. ꝯ. ff. de leg. 2 l. cũ pater. §. Titio. Et dicit gl. & nõ ſoluit. Sed certe ille § ꝓcedat, ſi hẽs non inſpiciat Vide gl. ibi, ꝯ quod ſi eſt,&c. Illa qõ põt intelligi q emptor habebat regreſſum de euictione. tũc nõ eſt dubium, q dr̃ in hac gl. ſed ſi emptor nõ hẽret regreſſum de euictione,& heres hẽt quartam tm̃ iure inſtõnis patietur exceptionem, ẽt in ea quarta, ſi a demum ſi teſtator hoc dixit. Et ita loquunt leges allegatæ in glo alias ſecus. in eo vero q hẽt vltra quartam, non eſt dubium q exceptionem pa
8 tiẽt. † Venio ad vltimã qõnẽ poſitã in gl. pone q ſtatutũ eſt in

d ciuitate, q nemo veniat ꝯ factũ a ſe nec hrẽs eius,& teſtator obligauit fundũ eius, quẽ poſtea fecit hrẽdẽ, q adiuit,& fecit inuẽtarium, nũqd poterit vẽdicare fundũ à creditore? Gl. dr̃ q ſic vt hic,& ĩ. § ꝓx. Quidã Doc. putãt verba ſtatuti eẽ interpretãda
e ſtrictè, ne qs indebitè dãnũ patiatur, e vt l. 2. ĩ. de nox.& l. adigere. §. quis ff. de iu pa.& de pub. l. Cæſar. Sed hic ſi hẽs, q fecit inuentariũ de ſuo ꝓprio grauaretur, pateretur dãnũ idebitè,& ꝯ hãc l. lõ verba gñalia ſtatuti, q̃ dñt, nullus veniat ꝯ,&c. vł hẽs eius, intelligo de hrẽde eius q inuẽtariũ ñ fecit Ita ĩtelligit gl. iſta notabilis, q̃ vi-
f de. Et p hoc tota die practicam', f ſi ſtatutũ dr̃ qd executio iſtius ſit ꝯ hrẽdẽ, ſicut ꝯ defunctũ, intelligo niſi hæres fecerit inuẽtariũ vt hac gl & per rationes prædictas. Tene menti, rogo te.

ADDITIONES.

a Menoch. Vltimo Crau. de antiq temp. 4 par pri. parte, nu. 8.
b l. A. Debitum ſuum tm̃. Contra hoc Doc. hic volunt cõiter. facit q etiam qñ emptor non erat habiturus regreſſum de euictione, repellatur filius pro tota parte ꝑ qua eſt hæres, non autem ſolum quatenus vltra legitimam habeat. Dicit Alex. ſ. ob. in d. l. cũ a matre. in ver ſciente, iuncta l. ſi fundum ſ. eod. ff. de euic.& hoc tenet hoſtig hic,& voluit Bald in d. l. cũ a matre & ipſe refert pro quo facit, quia etiam legitima det obſtare filio exceptio fundata in regula tradita in d. l. ex qua pſona, quia de legitima iudicatur regulariter, ut de lucro. l. 3 cũ glo & ibi Bar. ĩ. de in & l. c. 1, n. 10 obſt, q habetur in d. l. 2. ſup. ſi quid in fraudi pat quia vt dicit Cy & alibi poſt gl. quod illud eſt ex eo, quod donõ facta fuerat a defuncto in fraudem hæredis,& alia reſpõſio data ibi per gl. eſſet contra d. l. cum a matre, vt dicit Cy in l. 2.& cum hac opi. tranſit Alexand.
c Menoch Extraneus Crau. conſi. 2 25. nu. 12.
d Menoch. Factum a ſe Calca conſi 18 nu 19
e Pati. Damnum patiat Vide Cur in l. properandum §. ſinaſſt alterutra ĩ. de iud.& Alc poſt alios ibi in illo ver quod ſi ſtatutum dicat, quod victus victori condemnetur ẽt in expenſis, procedat ẽe ſi hẽas iuſtam cãm litigan ꝺi, unde etiam in alio ſubtili caſu Cum conſi 100. ad f.& conſi. 116 per totũ maxime ante mediũ incipit ita copia l 15 ſo intelligentia & limitatione huius dicti, unde d. Fra. conſ. 106. eundem in conſi 233 ad ſi. vide Iaſ. hic.
f Pom [illegible] die practica [illegible] Facit quæ no. Barb. in conſi 40 5. vol.

1 *Qualiter probetur hæreditatem non eſſe ſoluendo.*
2 *Teſtes domeſtici ſunt idonei ad probandum ſecreta patrimonij.*
3 *Heres celans res hæreditarias, qualiter puniatur.*
4 *Negans rem fuiſſe in hæreditate, illam perdit.*

a §. Licentia a danda. Creditores & legatarii pñt ꝓbare maiorẽ eẽ ſubſtantiam hrẽditaria quã in inuentario ſit conſcriptũ, ad q ẽt de domo hrẽdis ꝓbõ aſſumitur Et ſi hẽs dolũ fecerit duplũ refundet h d. vſq; ad §.
1 donec. † No. caſũ & no. qõ. Ego volo ꝓbare hrẽditatẽ nõ ſufficere
b ad debita qualiter probabo, cũ iſta ſit negatiua merè? Gl. ĩ l. cũ de lege ff. de ꝓbat. dat modũ ꝓbãdi, vt dicat hẽs, tm̃ eſt in hrẽditate, qui vult dicere, q in ea ſit plus, hoc probet. De hoc eſt caſus hic. hæres oſtẽdit inuẽtariũ, dicẽs, hoc eſt in hrẽditate, legata-
c rii,& creditores ſi velint dicere plus eſſe ĩ hrẽditate, ipſi ꝓbẽt, c vt
a 2 aperiè dicit hic lex † Scdo no. q ad ꝓbãdũ ſecreta patrimonii pñt aſſumi teſtes de domo aduerſarii, ut hic. Rõ, quia hĩ ꝑ alios ꝓbari ñ pñt. q habuiſtis in l. 1. ĩ. de nat. li de repud cõſenſu. §. ſup plagis. de naufragiis. l. quoties. lib. 11. No. de purgationis mora. con
3 cor. ſunt in gl. Vltimo no. † q hẽs, q celauit res hrẽditarias, puniẽt vt duplum refundat. Cõtra hoc op. q ſolũ in hoc punitur, q ĩ eis pdit Falcidiam, vt ff. ad leg. Fal l. bñficio.& l Pau. ad Tre. Sol. circa hoc dẽs notare tria iura. Primũ ius Digeſtorũ, quo ꝯ amouentẽ ſtatuebatur pœna Falcidiæ tm̃ pdẽdæ, vt in ꝯtis: & ſi erat ſuus hẽs, pdebat ius abſtinẽdi, vt l. ſi ſeruũ. §. amouiſſe. ff. d acq. her Se-
cundum

ADDITIONES.

a Barb. Licentia. Vide Lud. Ro. in conſi 71 incip. in cã nobilis,& an quis poſſit ꝓbare ſua intereſſe per iuramentum, vide Lud. Ro in conſi. 80. incip lice. in 2 col.& vide Lud. Ro in conſi. 100. ſi admittatur ad iurandum hæres debitoris.
Iani. ſ nia. Circa regulã huius § q creditores pferunt legatariis Iſta ut procedat qñ hrẽditas nõ ẽ ſoluẽdo, alias ſecus, unde Pau cõſi. 155. Itẽ circa modũ, quẽ hic ponit Bar. ad ꝓbandum plura bona non extare, unde Ang. in addit ad Bart. in l. quoties. ĩ. de decur. lib. 10 ubi dicit illud procedere, ẽt ſi ꝯ me ſcriptura ſeruet, q patrimoniũ valeat, quia ꝓduceret ſcripturã puta de ꝗlibet patrimonii, in cum bu ẽt onus ꝓbãdi In cõtrariũ tñ uide q hẽs p Alex. hic gl ĩ l. cũ de lege. de ꝓb reprobat Are in l. cũ ille ff de ver. obl. unde oĩno Alex. in rub ff de ope no. nun. vbi et tenet cõtra Bar. licet dicat q ꝑ eius authoritatẽ ſit tenenda, tñ in p iũ to iuris ſibi non placeret, Iaſ. quem ibi ſequitur Bar. in illa dicit ſed ex alio fundamento q̃ ex gl. in d. l cum de lege ſequuntur etiam alii Mod ibi unde Alex. in l ſi conſtante in prin. ff ſo ma. ubi no. Item unde Iaſ. in § item ſi quis in fraude Inſt. de ac. poſt Are. ibi. unde ẽt Ro conſi 176 ad ſi. quando eſt factum inuẽtariũ Itẽ unum modum probandi facultates alicuius ſi per ſuſpectam ſcrutaturam librorũ defuncti dubium ſit, vide per Are. in l. Ariſto, in ĩ. no. de acq. here. vide circa gl. in d. l. cum de lege. Alex. in rub de ope. no. nũ.
b Poma No. caſum Vide Alex. conſi. 34. vol 4.& Ro conſi 222 & conſi. 296. in fin.& Fel. in c. ad aures in ver. expreſſione. de reſcr.& Alexan. conſi 68. vol. 1.& 55. eo Ang in Auth. de iureiuran. a moriente præſt & Are. 150.& Alexan in ſimili 82. vol. 2 & 102 vol 2.& in l. cum ex cauſa, q̃ legis cum l. ſempus. ff de re iud.& aliquid per Pal. conſi. 414. alias 414. in ult. par & unde no Ab.& Fel. in c. ad aures de reſc. 41 ver. 3. concluſio. Alex. conſi. 41 vol 4 vbi ponit, q ille, qui vult probare ſe non inueniſſe merces pro onerando galeas, ſufficit q dicat ſe non inueniſſe, niſi tanti ponderis,& qui vult dicere contrarium probet,& 120. alias 140. vol. 3. ubi dicit. q qui allegat aliquem habere aliquid plus quam expendit, hic illud probare. *D. Alciat tract. præſump. reg 3 præſump. 20. Menoch.
c L. a. Ipſi probent Adde q idem voluit Bar. in l. ſi conſtante ff. ſol. mat.& in l. decẽ. de ver. ob. in l. conſtitutum. § codicilli. de iu. codicil Ang.& Im. in l mutuum. de acq hær Iaco But in l. actor. tenuit contrarium, de quo hic,& in d. l. ſi conſtante & per Alex. *Crau conſi. 285. in ſi Menoch.

cendũ, eſt ius Codicis, ꝙ dupliũ reſundat. Tertiũ, eſt ius authẽ-
a ticorũ, quo ꝑ iſtam ſubtractionem vnius rei pdit à falcidiani
in toto, ut in Auth. de hæ. & fal. §. ſancimus igit. & ibi no. p gl.
& per Iac. de Bel. licèt Cy. videat reprehendere illam gl. ſ. quod
tñ in illa re perdat Falcidiã, vt ĩ. ad l. Falc. auth. ſed cum teſtõr,
4 & ibi dicam vobis. Vlt. ſcias, † ꝙ ſemel ante mortalitatem, & ſe
mel poſtea, cum quidam peteret reſtitutionem fideic. in proſe-
cutione cauſæ poſuit, quod ta'es, & tales res fuerunt in bonis
eius, q fideicõmiſſum reliquerat, & ſic ſubiacent reſtitutioni,
aduerſarius negauit, fuit probatũ ꝯ eũ, ipſe poſtea volebat de-
ducere quartam Trebel. dicebatur, ꝙ propter illam negatio
nem ius detrahendi illam quartam Trebel. ſiue Falc. perdide-
b rat. b Primo ꝑ hunc tex. ibi, vel celauerit, & per tex in l. benefi-
cio. ff. ad l. Falc. vbi dicit, quando quis facit aliquid, vt fideicõ-
miſſum minuat, vel ut fidem cueriat, in ea reperdit beneficiũ
Falcidiæ, ſed negando rem fuiſſe in hęreditate vt facit vt fidei-
cõmiſſum minuat, ergo &c. Induco ad idem, §. ſancimus igit.
in Auth. de hæred. & Fal. Teneatis menti, ſi vultis.

ADDITIONES.

a I. A. Perdit. Adde 2. conſ. 176 circa fi. ubi ẽt quod hæres rogatus reſtituere. ſi oc
cultat res hæreditarias, priuatur commodo Trebellianicæ. Bal. uerò conſ. 179 vt
voluiſſe, ꝙ priuetur beneficio totius inuentarii, uide & Abb. conſi. 72. lib. 4.
b Me. ioch perdiderat. Ruy. conſi. 115. an ſ lib. 3.

1 *Exceptio, quod quis eſt intra tempus cõficiendi inuentariũ, impedit li-*
tis conteſtationem.
2 *Hæres pendente tempore conficiendi inuentarij, poteſt alios conuenire.*

a §. Donec tamen. a Intra tps ꝯficiendi inuẽtariũ, nõ
pt hrs à creditorib. legatariis cõ-
1 ueniri, & ꝯ eos interim tpa ñ currũt h. d. † No. ꝙ hæc exceptio
qđ q eſt intra tps ꝯficiendi inuẽtariũ, impedit litis ꝯteſtõnem,
vt apparet ex tex. ibi, ad iudiciũ vocare. Itẽ apparet ex hoc tex.
qđ hęc exceptio ipedit initię executionem, qđ appatet ex eo, qđ
dicit eos inquietare. & per hoc tota die practicat hic, ꝙ execu-
tio inſtrorum nõ fit ꝯ hrdes intra tps conficiendi inuentariũ.
2 † Iuxta hoc q̃rit licet hęredes non pñt conueniri, an poſſint ip
ſi alios cõuenire intra tps? Vr ꝙ non, per tit. ff. ꝙ quiſq; iu. &c.
b Tamen in contrarium vr veritas, b q2 ille tenſus hẽt locũ, qñ
alicui conceditur priuilegium huiuſmodi, ergo &c.

ADDITIONES.

a Pariſ. Donec tamen. Nunquid autem tempus conficiendi inuentarium currat à tẽ
pore ſententiæ, an à tempore aditæ hæreditatis, uide Com. conſi. 75. ubi ponit
de eo, qui non poterat eſſe hæres, & geſſit ſe pro hærede, ſine confectione inuẽ-
tarii, & poſtea efficitur legitimus hæres, & conficit inuentarium. an ſibi præiu-
dicet, puta in patre alio inſtituto contemplatione patris.
b I. A. Veritas. Adde ꝙ idem tenẽt Ang. Pau. de Caſt. hic, & Ale. & Pa. de Cadicit,
in hoc §. eſſe caſum contra Bal. in l. naturaliter. ff. de uſuc. q dicit, quod de iure
ciuili hoc reperitur, quod præſcriptio inchoata dormiat. Et hoc et Iac. de But.
quia imo in caſu huius §. pſcriptio, q̃ uiuente defuncto inceperat cõtra credito
res, deſinit currere tpe confectionis inuentarii, & poſtea eo finito reincipit.

1 *Inuentarium conficiendi terminus currit a die aditæ hæreditatis.*
2 *Pœna hæredis non conficientis inuentarium.*
3 *Legis beneficio non gaudet, qui incidit in ipſam legem.*
4 *Si hæres inuentarium non incapit intra menſem, ſed perfecit intra tem-*
pus, gaudet commodo huius conſtitutionis.

§. Sin vero poſtquã. Qui inuentariũ ſolenniter
non facit creditorib. tenet i-
a ſolidum, & Falcidiam non detrahit. a Not. hic, quod dicit, ſi
1 verò poſtq̃ adierit &c. Ex quo colli † ꝙ tps conficiendi b inuẽ-
b tarium currit à die aditæ hæreditatis. dia. i. ſ. e. l. j. † Scđo no. pœ-
2 nam c hrdis non conficientis inuentarium, q̃ hodie eſt argu-
c mentata: nam legatarius tenetur inſolidũ, vt ĩ. ad l. Falc. authen.
3 ſed cũ teſtõr. † Vlt. no. ꝙ ille, qui incidit in l. nõ dẽt gaudere be
4 neficio illius l. concordantiæ ſunt in gl. † Quæritur, qđ ſi hæres
inuentarium nõ incæpit intra primum menſem, tñ incæpit. &
ꝑfecit poſtea intra tres menſes, an habeat beneficiũ hui9 ꝯſtõ-
nis? Et quidam dicunt, ꝙ non, per hunc tex. ibi, ex eo ipſo, qđ
inuentarium ſin formã pñtis conſtõnis nõ fecerit: ſed iſte nõ
fecit ſm formã præſentis cõſtitutionis, ergo &c. Alii dicunt ꝯ
per hunc tex. ibi, & datum iam a nobis tempus ad inuentariũ ꝯ
fectionem effluxit: non n. ſufficit ꝙ effluxit datum ad inchoa-
tionem inuentarii, ſed ad perfectionem, & iſta videtur magis
d æqua d opinio Probo, omiſſio modicæ ſolennitatis non ſub-
ſtantialis non uitiat, vt l. j. in fi. de ven. inſpi. Item illa dicitur mo
e dica ſolennitas e nõ ſubſtantialis, cuius omiſſio eſt modici, uel
nullius præiudicii, ſed hęc eſt huiuſmodi, ergo &c.

ADDITIONES.

a Pariſ. Non detrahit. Imo hodie ſupplet de ſuo, ut legata integra ſoluat. §. ſi nõ fe-
cerit. in Auth. de hær. & fal. & oide Co. conſi. 30. inc. ſtatuto cautũ in effectu. ubi
ponit caſum ſingularem, in quo non confecto inuentario hodie æs alienum di-
minuit legata. Vbi ẽt pono an hæres, q non confecit inuentarium, præſumatur
ſubtraxiſſe bona. in tñ quod differat inuentarii in l. item, vet. cum. ubi et ponit
an pœna non conficientis inuentarium hẽat locum, ſi primus hæres fecit. Vide
Com. conſ. 45. vbi ponit, an per non confectio ie inuentarii pdatur legitima, ſicut
pditur Falcidia. ubi ẽt ponit qño perditur Trebellianica, ſicut falcidia. Item qđ
ſi ſint plures hæredes non conficientes inuentarium, ꝙ inter ſe non poſſit hoc
opponere, q2 dolus cũ dolo, uel culpa cõpenſatur & uide et ibi. Quid aũt ꝑ nõ
confectionem inuentarii, an perdat quis aliud, qđ hęc hẽat à defuncto, uide Co.
conſi. 125. inci. ꝑponit ꝑ baran. 2. dub. Et qđ perdatur Trebellianic. eiuſdẽ cõſ. 141.

in prin. item circa ea, q dicta ſunt, quod ſtatu conficiens inuentariũ tenetur in-
ſolidum creditorib. & legatariis, limita vt per Bal. in l. voluntatem. ver. quæro
nunquid Itẽ quid ſi conſtaret ex confeſſione creditori, vel legatario, quod res
non ſufficiebant, an hæres non conficiens inuentariũ nihilominus tenetur in-
ſolidũ, uide Socinum, quod ſic i l. 1. § ſi q. s. ad Tre. ꝯ Bal. & alios, vt p eum, qui
ẽt ponit, an fideicommiſſarius vniuerſalis in ſolidum teneatur non confecto in
uentario. item an eccleſia, vel fiſcus teneatur conficere inuentarium, ut hic, &
an in foro conſcientiæ non cõficiens teneatur, uide Barb. in c. 1. extra, de fo cõp.
De iſtis uide Are. late in rub. de acq. hære. vbi ẽt an hrs non conficiens inuenta-
riũ teneatur vltra uires ad reſtõnem ablatorũ, uel aliàs ex delicto debitoris, &
quid de pře, uel monaſterio, in quem tranſeunt bona ex ꝑſona filii, vel mona-
chi. & quid ſi defunctus hẽbat bñficium ne conueniretur, niſi in quantum face
re poſſit, & quædam alia unde ibi ꝑ eum per diſcurſum. & per Soc. in l. debitori.
C. de fur. an grauetur per fideicõ. poſt tempus ſi de lucri non confecto inuenta
rio, poſſit deducere ſibi debita, & quid de dotibus maternis.
b Pom. Tempus conficiendi. Quid aũt ſit in hærede vſurarii, an ipſe ꝑꝑ non factũ
inuentariũ teneať in reſtituẽdis vſuris ultra uires hrditarias, uide de hoc Bal. ꝯſ.
278. in 1 parte vide Ca conſi 73 & aliqd p Felin c. 1 de ꝯſt. & in c. qm ver. fal-
lit q̃nto do ꝑl. in c. q̃m ver. fallit primo, de pſc. Ro. cõſi. 276 in 2. dub Anc. in c.
canonũ ſtatuta. de conſt. & in c. poſſeſſor malæ fidei. de reg. iu in 6. & in c. pecca
tum eo. tit & uide Fel. in c. cum contingat de off. dele. Are conſi. 143 & Ang. in
l. in teſtõ. ſ. de teſt. mil. Cep. cau. ſua 23. Pau. de Caſt. conſi. 164. 1. dub. ubi ponit,
an hæres non conficiens inuentarium teneatur fideicommiſſario ultra vires hæ
reditarias, vide Com. in conſi. 276 in 10. dub.
c Pom. Secundo no pœnam. No tamen quod iſtæ pœnæ non haberent locum con
tra hæredem uſurarij non conficientis inuentarium, quia non tenetur ultra uires
hæreditarias. Ita Anch. conſi. 311. inc. 1. facie uidetur, quod ſic, & Fed. conſ. 21.
& iſtud no. Bar. hic vide Alex. conſi. 70. uol. 4.
d I. A. Magis æqua. Adde ꝙ idẽ uoluit Bal. cõſ. 434. 4. vol & ibi ẽt ponit quod ſi hæ
res neſcit ſcribere, quod ſufficiat gñalis ſubſcriptio notarii ꝑ ipſo hærede. Ad-
de ẽt quod Bal. conſi. 161. lib. 1. conſuluit, ſi mos patriæ eſt non ſeruare laqueos
legum, innodando hæredes per imprudentiã. ſ. non ſubſcribere inuentarium, &
quod non ſint teſtes adhibiti loco legatariorum, & creditorum. & ꝙ non fue-
rint nominatim citati, quod non tenentur hæredes vltra vires hæreditarias, ſi
aliàs ſine fraude fecerint inuentarium ſecundum morem patriæ.
e Pariſ. Modica ſolennitas. Vide quæ habes ad Bar. in l. 1. in fi. de ven. inſpi.

§. Et hæc quidem. Hic incipit 4. pars prin. iſtius
l. Qui vult tps ad deliberãdũ
à principe ꝯſeqi annũ ab alio iudice, nouẽ menſes ad plus, nec
ſæpius ꝯcedit. h. d. Op. de l. cũ antiquiorib. ſ. e. Sol. ibi qdã dicũt
quod hæc corrigit illã, vt videbitis in vlt. gl. pñtis l. Tñ verò di-
cas, quod qñ deliberatio nõ petit, illa l. in nullo corrigit: ſecus
quando deliberatio petitur, quia p l. illam ſtatuebatur annus:
hodie verò iudex inferior principe nõ poteſt dare vltra nouẽ
menſes, p hunc §. Opp. & vr, ꝙ iſta deliberatio ſit ſępius conce
denda, vt l. j. §. ſi cui, vt leg. no. cauea. So. illud, q2 teſtator ſic di-
ſpoſuit. Oppo. tertio de leg. j. ſ. de in. delib. So quidam dicũt ꝙ
hæc corrigit illam: Vel dic, & iſta eſt vera, quod intra tẽpus ſta
tutum hoc. §. poteſt tempus ſæpius concedi, ita tamen, ꝙ vltra
iſtud tempus non excedat, & ſic debet intelligi iſta l. &c.

1 *Tacitus quando habeatur pro adeunte, vel repudiante.*
2 *Hæres quando teneatur vltra vires hæreditarias.*
3 *Tempus conficiendi inuentarij currit a die aditæ hæreditatis.*

§. Sin autem hoc aliquis. Qui petit tps ad de li
berãdum, licèt inuẽ
tarium ꝯfecerit, & hrditatẽ adierit. vel non repudiauerit, cre-
ditorib. inſolidum, tenet, nec falcidiã detrahit. ſi repudiauerit
1 hrditaria, pfectè reſtituet. h. d vſq; ad §. notiſſimum. † Dr, ꝙ q
non adiuit, ſed tacuit intra tps datum ad deliberandum, hr ꝑ
adeunte. ꝯ, ff. de acq. hęr. l. quandiu. Quidam dñt, ꝙ iſtud hẽt
locum, qñ in ꝯceſſione tpis hoc fuit adiectum, vt tacens hẽat
pro adeunte. Alij dicunt, ꝙ illa corrigitur p iſtam, & hoc tene-
tur hic in gl. in l. ꝯtria. Gl. dicit, ꝙ ſi eſt tps ſtatutum ad petitionẽ
creditoris, tunc tacens habeat pro adeũte. Hic eſt caſus hic. Ra
tio, quia creditoris intereſt, vt habeat quem ꝯueniat. Sed ſi tps
ſtatuit ad petitionem ſubſtituti, tunc ſi tacet hr pro repudian-
te, vt l. ꝯtria. Rõ, q2 ſubſtituti intereſt, vt habeat hæres prius pro
repudiante, vt ipſe poſſit adire. Et hãc ſo. tenet Dy. & ẽt Cy. hic
ꝙ puto verum. & notabile. Sed ꝯ hoc opp. ꝙ immo p curſum
tpis trium menſium habeať pro repudiante, vt ſ. ea. l. §. j. Solu.
quod hic dr, non hr pro repudiante, loquit in hęrede, q tacuit.
ſed ſi aliqd dixit, puta, credo quod mihi non expediat, vel ſimi
lia verba, tunc hr ꝑ repudiante concurſu trium menſium, vt
in ꝯtrio, & hãc materiam pleniſſimè expedivi in l. ſi quis. ff. de
2 iu. delib. Scđo oppo de lega. l. ſi vniuerſæ. Sol. tria ſunt iura. † q̃
dã ſunt iura antiqua & ſm illa tenet hrs creditorib. inſolidũ,
legata vero non dẽnitur, hic vſq, ad vires patrimonii, vt d. l. ſi
diuerſæ. Quoddã eſt ius Codicis, & ſm hoc ſi nõ petit tps ad de
liberandum, & inuentarium ꝯfecit. non tenet creditorib. nec
legatariis vltra vires hæreditarias, vt ſ. ea l. §. & ſi præfatam. Si
vero petijt tps ad deliberandũ, & inuẽtariũ fecit, tunc hñt locũ
iura antiqua, vt creditorib. teneať inſolidum: ꝯ legatarios vtať
Falcidia, vt hic, in uer. ſin autem hoc aliqui. Si vero inuenta-
rium non fecerit, ſiue petierit tps ad deliberandum, ſiue non,
creditorib. tenet inſolidum, & ꝯ lagatarios non vtitur Falcidia
vt ſ. eo. §. ſin vero poſtq̃. Et in ver. quis autẽ temerario. tñ lega-
tariis non tenetur vltra vires hrditarias, vt ĩ. d. l. ſi vniuerſæ. cũ
ſi. Tertiũ eſt ius Authenticorum, quo iure ſi inuentarium nõ
fecit, tenet creditorib. & legatariis in ſolidũ, vt ĩ. ad l. Fal. authẽ.
3 ſed cum teſtator. † Quęrit gl. quando quis petit tempus ad deli

beran-

a berandum,[a] vtrũ tps ꝯceſſum ad confectionẽ inuẽtarii currat elapſo tẽpore dato ad deliberãdum: quicquid gl. dicat, verius eſt, quod iſtud currit à die aditæ hỹditatis, vt d. §. ſin verò poſt quàm. Vnde ſi intra tempus datum ad deliberandum adiuit, intra illud tempus, quo adiuit, incipit currere, &c.

ADDITIO.

a Menoch. Ad deliberandum. Tiraq. de retract. conlang. § 1. gl. 4 nu. 16.

1 *Lex iſta quod non deroget l. tam antiquioribus.*
2 *Diſpoſitio huius l. in milite non conficiente inuẽtarium, quod non teneãt vltra vires hæreditarias, an corrigatur.*

§. Notiſsimum. Hæc eſt vltima pars, ĩ qua Imperator ponit vnã ſuã ꝯclõnẽ, bĩ dr oĩa, q̃ in aliis ꝯſtõnib. ꝯtinebant, ꝯplectit, & priuilegiũ militũ in ſuo
1 robore remanet. h. d. † Quæro, vtrũ p̃ hãc ꝯſtõnẽ ſit derogatũ l. cũ antiquioꝛib. §. e. Verius eſt, ꝙ nõ, q̃ tps ad deliberãdũ nõ eſt expreſſẽ petitũ, vt dixi vobis, s. in §. pxi. & pbat ĩ. de cad. tol. §.
2 in nouiſſimo. † Quæro, vtrũ ꝙ hic dr̃, ꝙ priuilegiũ militis dictat, hodie ſit correctũ? Gl. vr̃ dicere ꝙ ſic p̃ Auth. de hær. & fal. § ſi. Qđ an ſit verum dicã vobis in auth. ſed cum teſtator. ĩ. ad
a l. Fal. Iſtud eſt vtile ſcire pp eccleſiaſticas[a] pſonas, qa eccleſiaſticæ pſonæ debent hr̃e priuilegium militis, vel. ſacroſancta. ĩ. de epiſ. & cle. no. in l. miles. ĩ prin. ff. de re iu. & ſm hoc, ſi eccle
b ſia, vel præsbyter[b] adiret hỹditatem ſine beneficio inuẽtarii, non tenet vltra vires hæreditarias, ſicut miles. iõ eſt videndum an lex ſit correcta. Dicã tibi ĩ auth. ſed cũ teſtator. ſi recordabor.

ADDITIONES.

a I.A. Eccleſiaſticas. Adde Ale. q. in effectu vult, ꝙ eccleſia nõ conficiẽs inuentariũ nõ teneat vltra uires, & ꝙ poſſit petere reſtõnẽ in integ. ꝙ ꝯtrum uoluit Abb. col. 34. t. vol. & 2. vol. col. 74. in fi. in quo cõl. cõcludit et clericũ tamen ad cõfectionẽ inuẽtarii, & 16 uidetur tex. in eccleſia, ut ibi pbd & ibi pbare Io. An. & Hoſt. ꝙ cõſtõnes legales gñaliter diſponẽtes licet pœna adiiciãt, habẽt locũ in foro canonico etiã ꝯ clericos & eccleſias, ex quo cõtrariũ nõ reperit cautũ de iure canonico, & præſertim dr̃ hoc procedere, qn l. pœnalis poteſt ſe habere quo ad eccleſiam quo ad commodum & incommodum. & q. il loquentes de inuẽtario habeant locum de iure canonico, dicit eſſe tex. in c. Ray. de teſtamen. vt dixi, dicit eſſe ſpeciale in eccleſia, ut non teneatur, eo quia hæreditas intelligatur delata eccleſiæ, in quantum nõ ſit oneroſa, ne indirectè alienentur bona ipſius, arg. authen. ſicut ſupra de ſacroſan. eccle.
b Paris. Vel presbyter. Vide Bal. in c. 1. de teſt.

a *De rep.[a] vel abſtinen. hære. Rub.*

ADDITIO.

a Paris. De repudianda. Circa materiam nota caſum in quo q. repudiat hỹditatem nõ ſolum priuatur hæreditate, uerum et omnib. bonis quæcunque titulo ad eũ deuolutis per inſtrumẽtum fauore fiſci, vide Bar. per illum tex. in l. hæredes. C. de omni agro deſer. lib. 11. ꝙ ibi et Ale. in addi. ponit, an repudiata hæreditate, intelligatur tacite repudiatum nſ beneficium executionis, vel econtra.

LEX PRIMA.

Si paterna. Filius, q abſtinuit, ſi in domo pr̃is ex iuſta cã moratur, non vr̃ ſuã abſtentionẽ reuocare h. d. No. ꝙ filius habitãdo in do-
a mo patris,[a] vr̃ ſe gerere p̃ hr̃de, niſi probetur quod
b ex alia cã fecerit.[b] Contra hoc opp. ĩ. tit. j. Gloſſ. dicit, hoc ſpãle eſt in filio ſuo: ſecus in extraneo, ſeu filio emancipato. Iſtud non eſt verum ſic ſimplr̃. Nam ille actus q in extraneo inducit aditionẽ, ille actus in ſuo inducit immixtionẽ, vt l. cũ bonis. ff. eo. Vn de poſſidere domũ eodẽ modo in ſuo, & in hr̃de extraneo inducit p̃ hr̃de geſtionẽ. Non obſt. l. j. qa ibi loqr̃ in emancipato, qui nõ poterat adire de iure ciuili vñ p̃ nullũ actũ extraiudiciarũ põt induci agnitio bonorũ poſſeſſionis, vt ibi dixi. Opp. poſtq̃ filius repudiauit, nullo mõ põt eſſe hr̃s, vt l. ſicut. ĩ. eo. Sol. Cõtrariũ loqr̃ in extraneo, ſed filius ſuus põt ſuam abſtentionem reuocare, vt ĩ. eo. l. ſi & iſtud eſt, ꝙ facit dubium in l. nr̃a. Opp. ad l. nr̃am, de l. ſi ſeruũ. §. ꝑtor ff. eo. Sol. Ibi loqr̃ in filio, q aliqd ſurripuit, ꝑpter ꝙ priuat beneficio abſtinendi, ſecus ſi non ſurripuit.

ADDITIONES.

a I.A. In domo patris. Adde quod Oldr. & Bal. exemplificarũt in filio, qui tenebat domum obligatam p̃ dote matris, ꝙ Pau. de Caſt. intelligit verum ſi ſuus p̃pria authoritate poterat accipere, vt qa eſſet data licentia apprehendendi in inſtrumẽto, tal. l. 3. ĩ. de pig. ſecus ſi non poterat, qa tũc vr̃ tãquam hæres feciſſe, & vt creditor occupãdo propria authoritate deliquiſſet, qui tenetur ff. de pign. act. Sed quid ſi ſit ſtatutum prout eſt Florẽtiæ, quod ſi ille, cui delata eſt hæreditas etiã paterna, ſi aliqua bona tenuerit, etiã ex alia cauſa, & non obſtãte quod aliam cãm habeat, dicatur adiuiſſe, dicit Pau. hic ꝙ dẽt adire iudicẽ, & facere ſibi p̃ iudicem aſſignari, nec tunc incidit in ſtatutum, qa eſſet ſibi iniurioſum ſi vellet hoc ſuũ auferre. tñ ipſe Pau. in l. ſi ſeruum in vltimis verbis ff. de acq. hær. dicit ꝙ dẽt fieri repudiatio ad ſubueniendũ fraudib. & hoc facto poterit occupare bona hæreditaria & non nocebit ſtatutũ, ꝙ et dẽt intelligi qñ ſe occuparet authoritate curiæ anteq̃ repudiaret expreſſe, & ibi dicit eſſe caſum expreſſum, & menti tenẽdũ. Ad hanc l. facit ꝙ cõſuluit Bal. ꝙ licet auus alimẽtaret nepotes, non tñ p̃ hoc uideatur adiuiſſe eorum hæreditatem maternam. eius conſi. 124 uol. 4. Et quãdo filius in habitando domũ patris dicatur gerere ſe pro hærede, vide Bal. conſ. 127. 3. uol. & omnino, unde Ang. conſ. 63 inter conſilia Bal. 5 lib.
b Paris. Cauſa fecerit. Ad hoc faciunt no. per Alex. & per illum tex. in l. qui iure familiaritatis, ff. de acq. hær.

LEX II.

1 *Filius, qui ſe abſtinuit ab hæreditate paterna, ſi poſtea emit fundos paternos, quando uideatur ſuam abſtentionem reuocare.*
2 *Filius, qui primo emerat fundos paternos, ſi ſe poſtea immiſcuit hæreditati paternæ poteſt hypothecaria conueniri.*

Si paterna. Qui poſt abſtenſionẽ bona pr̃na, bona fide emit, non vr̃ ſuã abſtenſionẽ reuocare. h. d.
1 Op. ĩ e. l. ſi ꝗs q bonis. Sol. Si † filius ſe abſtinuit ab hr̃ditate pr̃na, emendo poſtea res pr̃nas bona fide, nõ vr̃ ſuã abſtenſionem reuocare, ut hic: ſecus ſi mala fide, vt ibi. a ꝯtrio ſenſu colr̃, q̃ ma-
a la fides ꝓſumit ex trib. Primo, ſi emit oĩa[a] bona, vt d. l. ſi is, qui a bonis. ff. eo. & l. oẽs. §. Lucius. ff. de his, quæ ĩ frau. cre. Itẽ ſi emit p̃ interpoſitã pſonam, ut ibi, & arg. ĩ. de ita. li. l. 1. item ſi hoc factum fuerit incontinenti poſt abſtenſionem, ut l. ſi ven. tri. § fi.
2 ff. d pet. cre. Tene menti, qa quotidiana ſunt iſta. Quæro, q d † ſi ſe immiſcuit ſe paternæ hr̃ditati ille, qui fundos paternos antea ꝯparauerat a creditorib. Gl. arguit pro, & ꝯ, finaliter determinat, ꝙ poſſit hypothecaria ꝯueniri, qa in ꝑpria nulla fuit emptio, ut l. ſicut. §. illud. qb. mod. pig. vel hyp. ſo. Certè illa lex modicum facit, niſi eam intelligas ſic, ꝙ hr̃s q adiuit, ꝓſumit retro fuiſſe dñs a tpe mortis, ut l. hr̃s quoq;. ff. eo. & l. ſi ex re. §. ſi. d ſtip. ſer. d re. iur. l. oĩa fere. Ergo apparet ſolutione harum legum, quod ipſe emit rem propriam plenè dixi in l. ſi is, qui bonis. ff. eo.

ADDITIO.

a I.A. Oia. Adde ꝙ Ang. idẽ dt, ſed ſolũ melior. alle. tex. in l. ſũma eſt oĩne. ſ pen. ff. de pac. leg. ꝗ bul. hoc idẽ no. Ang. in l. oẽs. § Lucius ff. de his q̃ i frau. cre. & melius pbat ut no. p̃ gl. & Bar. in l. nomẽ § 1 de leg. 3. & p̃ Bal. in l. 1. ĩ. ſi q̃s in fra. pat. & in l. ſi vnq̃. ſ. de reuoc. do. & in l. 1 § bo. cr. pot. ubi cõcludit, ꝙ p̃ alienationem maioris partis bon. et particulariter factum reſultat ſuſpicio in caſu q̃ reſultaret de alienat. oĩum bonorum. Et de iſtis fraudib. unde per Bal. hic & p̃ Bar. in l. poſt contractum de do. & per Pau. conſi. 134. 3. uol. ibi etiam dicit, quod per venditionem omnium bon. vel maioris partis, inducitur fraus.

LEX III.

1 *Teſtamentum qui dicit nullum, uidetur adire.*
2 *Tranſactio inutilis non hebet uim pacti.*

a Seruus hæres. Qui dr̃ teſtm̃ nullũ, vr̃ adire, & inutilis tranſactio non hẽt vim pacti. h. d. † No. dno q̃ dixi in ſummario. Primo, ꝙ q dt nullũ, vr̃ adire. Cõcor. ſunt ff. de bo. poſ. l. cũ q̃dã. ꝙ plenè dic ut ibi dixi. Scd̃o no. ꝙ tranſactio q̃ nõ ualet iure trãſactionis, ñ hẽt uim pacti. Vidiſtis
a ſ. d trãſa. l. ſi cã cognita. Op. de l. poſtq̃ liti. ſ. de pac. Gl. ponit hic plures ſo. Br̃ tex. ſolun ꝯtriũ. ibi renũciauit uolẽs remittere, & donare, hic uero uoluit trãſigere, q̃ trãſactio cũ nõ valeat, nõ hẽt uim pacti, ut d. l. ſi cauſa cognita. & ibi Cy. no. ſ. de tranſac.

ADDITIO.

a Menoch. nullum. Vant. tract. null. tit. quot & quib. null. prop. poſſ. nu. 39.

LEX IIII.

1 *Differentia ratio inter repudiationem & confeſſionem.*
2 *Repudians quando poſſit adire, & quando non, reg. cum fall.*
3 *Repudiatio quando præiudicat repudianti.*

a Sicut[a] maior. Sicut hr̃ditatẽ repudiatã nõ põt qs adire, ita nec aditã repudiare. h. d. hæc ſubtilis l. & pp hoc uil. s.
1 † Quæro, q̃ eſt rõ dñæ inter repudiationẽ, & ꝯfeſſionẽ? gl. aſſignat plẽs ſol. tene illã, qa ꝯfeſſio fit ꝯ ſe ꝯfitẽtẽ, iõ ſibi p̃iudicat. Sec⁹ ſi fieret p̃ ſe, ut l. de ꝗtate. §. j. de iterrog. actio. Sed hæc repudiatio, d qua loqr̃ hic fit pro ſe repudiãte, iõ
2 ñ ſibi p̃iudicat. Ita loquit hic. † Hoc p̃miſſo op. ad primã partẽ. ĩ. e. l. ſi. Sol. hæc eſt rĩa ꝙ q repudiauit, nõ põt adire. fallit in filio ſuo, vt ĩ. e. l. ſi. Itẽ fallit ſauore vliis fideicõmiſſi ut l. nã ꝙ. §. j. ff. ad Tre. Itẽ fallit ex ſpãli priuilegio p̃ reſtõnẽ in ĩte. ut §. ſi mi. ab hr̃. abſti. l. j. & ꝑtoꝛ. Itẽ fallit in caſu l. cũ hr̃ditatẽ. ff. e. habuiſtis na-
3 ĩ ti. j. in l. q̃dã eulogio. † Venio ad ſcd̃am partem, & uidetur, ꝙ hæc repudiat ñ p̃iudicet repudianti. ut l. poſtq̃ liti. ſ. de pa. Solu. Gl. facit ꝯtrium, ꝙ ei p̃iudicat reſpũ eius, cũ quo litigabat, cui renunciabat, ut in extraneo, ut in ꝯtrio, ſecus reſpũ aliorũ creditorum. Vide gl. & eam Iac. de Are. reprehendit. Aliud. n. eſt renunciare liti, ut l. ꝯtria, aliud repudiare hr̃ditatem, ut hic. Tu dicas eſſe aduertendum ad quid ſit hæc repudiatio, nã ſi qdẽ ſit hæc repudiatio ad ꝯmodum repudiantis, puta ne ꝯueniat a creditorib. interrogatus an eſſet hr̃s, dixit nõ, imo dixit repudio: tunc nõ p̃iudicat. Non voluit ſibi p̃iudicare, nec aliis prodeſſe, vñ vim pacti nõ hẽt. Ita loqr̃ hic, ꝙ apparet ex q. gl. q̃ ſ. dixi. Sed ſi ipſe repudiat ad commodum aduerſarii, ut puta agebat petitione hr̃ditatis, & pẽdẽte iudicio dixit, renũcio tibi hæreditati, certè vr̃ pactũ, ſicut renũciare liti, d. l. poſtq̃ liti. & ita loquit gl. hic poſita Rõ, qa hoc facit ad commodum aduerſarii, nã aduerſario ꝓdeſt, & ſibi p̃iudicat. Itẽ op. d l. ſi filius ff. de interroga. act. vbi cõfitendo ſe hr̃dem ſibi p̃iudicat, licèt prius repudiauerit.

ADDITIO.

a Paris. Sicut. De materia huius l. vide Cœp. caut. 249. Sicut adde ꝙ eſt lex bona, ſm Pau. de Ca. pro puellis quæ maritantur à fratrib., qui faciunt ſibi renunciare hæreditatem pr̃na in bonis in quib. fœminæ ſuccedũt, ſicut maſculi. Nã ſi filia adiuerat uel ſe immiſcuerat, ſi poſtea dt repudio ad inſtãtia fratris, nihil ualet repudiatio, & ea non obſtãte põt partẽ ſuã à fratre auocare. ſed ſi dicat, renuncio & dono tibi partẽ mea, & oẽ ius ꝙ heo in hr̃ditate pr̃na, bene tenet renũciatio, & hoc dt menti tenendũ. Et idẽ uoluit in l. ſi actione. ſ. de pac. & in l. pactum. ſ. de col. vbi dixit, ꝙ ſi ſunt plures fratres, & vnus renunciat alteri, ꝙ per illa renunciationẽ vr̃ adiuiſſe, & ſucceſſiue donare, ar. l. illud. ff. de acq. hær. & idẽ uoluit conſ. 308 incip. in Chriſti noĩe, uſo puncto. ſed in hoc ult. dicit Ale. ꝙ Ia. Ar. ſenſit contrarium in add. ad Spe. in tit. de teſt. § 1 in addi. inc. Vbcitus & ſic ſenſit Bal. in l. ſi defunctus ſ. de ſuis & legit. per l. ſiut quæſtionis. ff. de acq. hær. Tu de primo dicto Pau. de Caſt. vide Bal. conſi. 64 3. lib. inc. uerba inſtitutionis.

diauerit.Sol.Ibi ꝯfeſſio fuit facta ad commodũ aduerſarij,iō ſi
bi ꝑiudicat q̃tũ ad aduerſariũ.hic vero fiebat r̃pudiatio ad ꝯmo
dũ ſui repudiãtis.ita.n.dẽtis ītelligere,qđ no.ī l.vlt.ff.đ iter. act.

LEX V.

Pupillorum. Pupillus ſine tutore repudiare nõ p̃t.h.
d.Op.de l.cum pupillus.j.reſp.ff.de ꝯd.
& dem.Sol.Ibi loquitur de repudiatione tacita, hic de exp̃ſſa.

LEX VI.

1 *Hæreditas materna repudiata per filium,an poſſit reuocari ſicut paterna.*
2 *Filius emancipatus,an habeat in repudiatione beneficium ſicut ſuus.*
3 *An idem ſit in hæreditate auita,quod in paterna,vbi quod ſic.*

a Si quis. a Suus hr̃s maior repudians, põt ſuam oñſionẽ re-
uocare intra triẽniũ ante bona vẽdita.ſed minor,
vel in vtili tempore conſtitutus p̃t ẽt poſt triẽnium,& poſt bo-
na vẽdita.h.d.hæc notab.& ſingularis lea.Opp.de l.doli exce-
ptio.ver.diuerſũ,ff.de noua.So.Regula eſt,qđ de eo,ꝙ qs facit
ītra quadriẽniũ,ꝙ dat̃ ad reſtõnẽ petendã,nõ p̃t reſtõ peti.fal
1 lit ī caſu huius legis,q caſus ſin.eſt ſm Dy.† Quęro, hic dr̃,đ hr̃
ditate p̃rna qđ de m̃rna? Gl.đt,ꝙ ille q repudiauit,p̃t reuocare ī
tra annũ,vt ff ad Tert.l.filij.cõiter tenemus ꝯriũ.nã ibi loqt̃ qñ
repudiauit,ſed dixit,nolo adire,q̃ verba ſunt eatẽſiua, & īdu-
cũt repudiationẽ curſu anni.Sec⁹ ſi ſimpl̃r repudiaret,vt vidi-
2 ſtis ſ̃.de iu & fac.ign.l.1.Itẽ q̃ro,† qđ in filio emãcipato.Gl.tua
dicit idẽ,vt ff.de col bon.l.nõnunq̃.Veritas eſt in ꝯriũ, vt l.3.đ
iu.& fac.ign.Non ob.l.nõnunquã qa ibi non loquitur in re-
pudiatione,ſed in eo q nolebat adire,vt ibi dixi.Quęro, hic lo
3 quor de hr̃ditate p̃rna,† quæro qđ in hr̃ditate auita.Gl.videtur
dicere idem,vt d.l.nonnunquam.de col bo & ego idẽ teneo,
qa l.ſi quis.ff.de iu.de l.loquitur generaliter in quolibet ſuo, vt
ibi plenè dixi,& materiã huius l.explicaui ubi,ergo dic, vt ibi.

ADDITIO.

a Pariſ.Si quis.An iſta facultas reuocandi tranſmittatur ad hæredes.vide Alex in l.ſi
filius qui patr.ff.de vulg.& pup.latè Iaſ in l.q ſe patris,C.vnde libe.& hic Are.
in l.ventre.de acq.hær.quod ad inducendum hanc reuocationem abſtenſionis
ſufficiat actus,qui fieri non poteſt contra ius,& nomen hæredis, non autem re-
quiritur expreſſa reuocatio.vide Alex.& Mod in l.1 ſup de iu.delib.contra Au
ge.& Pau.de Caſt.Item an poſt terminum poteſt reuocari quantum ad legiti-
mam,vide Ale.in l.quia poterat.ad Treb.

Quemadmodum teſt.aper. Rub.

LEX PRIMA.

a **V**T teſtamentum. Teſtamentum a petitur
aperiri per officium iu-
dicis.h.d.Materiam huius l.dic,vt ibi dixi,đ eden.l.j.

ADDITIO.

a I.A.Teſtamentum.Adde quod Pau.de Ca.hic dicit,quod notarius rogatus de te-
ſtõ nuncupatiuo poteſt compelli per iudicem oſtendere teſtũ illis, qui petunt
ſi eis tenuerit,dummodo iurent,quod putant ſua intereſſe, & allegent aliquam
iuſtam cauſam,ita quod non petunt animo calumniandi,vt inf. eo.l.3.& dabit
eius particulæ copia pertinentis ad eos,vt l.3.& 4.de ſi.inſtr.hoc quia hoc putat
habere locum ſaltem vtile remedium huius edicti,cum ſit eadem ratio.

LEX II.

1 *Publicare aliud eſt,aliud aperire.*
2 *Quando teſtm̃ in ſcriptis aperitur,teſtes adhiberi dẽnt ſi haberi poſſunt.*
3 *Teſtamentum in ſcriptis,quam fidem faciat,ſi teſtes ſunt mortui,vel ali-
ter haberi non poſſunt.*
4 *Teſtamentorum in ſolennitate inſpicitur locus,in quo actus fit.*

Teſtamenti. Teſtm̃ debet aperiri ſm ꝯſuetudinẽ fo-
ri,vbi fit aptio,& abñtib.teſtib.fit corã
1 viris honeſtis h.d. Ad euidẽtiã dẽs ſcire, ꝙ† aliud eſt publica-
re,de quo loquit̃ l.publicati.ſ̃.de teſt.aliud eſt apire, de quo lo
a quit̃ hic.Primo q̃ro hic,† vtrũ teſtes,quãdo apertio fit, debeãt
adhiberi.certè ſic ſi poſſunt hr̃i,vt l.ſed ſi qs ea ſignatorib. ff.e.
3 tit.† Quæro, qđ ſi teſtes haberi non poſſunt. qa mortui ſunt.
Rñ.iſtud nõ ꝓbat aliqđ quia eſt priuata ſcriptura,vide gl.vide
te,vt aliàs dixi vobis,teſtm̃ factũ ī ſcriptis anteq̃ veniãt teſtes,&
cognoſcãt ſua ſigilla,& deponãt ſe interfuiſſe,eſt priuata ſcri-
ptura,& nihil ꝓbat.ſed poſtquã teſtes venerint, & fuerit facta
publicatio ſm formã l.publicati.ſ̃.de teſt.tũc ſemper ꝓbat. Prę
dicta ſunt vera,ſi teſtm̃ eſt ſcriptũ manu priuata: ſec⁹ ſi manu
4 publica,licet ſit in ſcriptis,vt ff.e.l.tabularum.† Vlt.no.ꝙ in ſo-
a lẽnitate teſtõrũ inſpicit̃ locus,a in quo fit ille actus,de cuius ſo-
lẽnitate quæritur.Dixi plenè in repetitione l.cũctos populos.ſ̃.
ſ̃.de ſum.Trin.& fide cath.Dixi ſ̃.de teſt in l.ſi non ſpeciali.

ADDITIO.

a I.A.Inſpicitur locus.Adde ꝙ Bal.& Ang.tangunt, an in teſtis conditis extra Ro
manum Imperium requirantur ſeptem teſtes, prout requirunt ll.Romanorum,
ſi teſtator erat ſubiectus Rom.Imperio,an vero ſufficiat eſſe ſeruatos mores il
lius loci.Bar.in l.qui a latronib.de teſt.dicit,quod teſtm̃ factum in loco hoſtili
Rom.Imperij,vt inter Saracenos, non valeret ſecundum illas conſuetudines,
niſi ſolennitas iuris ciuilis perficeret.Sed Bal.dicit hic ſe conſuluiſſe ſuper quo-
dam teſtamento facto inter Saracenos, dummodo habeat illa quæ ſunt de iu-
re gentium quod vbique viget,quia ius gentium vbique eſt bonum & æquum.
Et cum hoc tranſit Pau.de Ca.nec alle.conſi.Ego inueni, vbi ipſe Bal.conſuluit
pro quodam teſtamento facto in Damaſco a quodam Archipresbytero cum ſex
teſt.vbi dicit primo videri,quod teſt.non tenetur valeat,deinde do. Io.de Are &
Old.dicunt quod adtendenda,quia caſu inter fideles teſtatur, debet ſecundum ius
Ro.teſtari,ſi de Imp.Ro.eſt.Iõ hunc paſſum dimitto,& dico,quod vbi negatur
teſtm̃ factũ,nõ ſufficiũt ſex teſtes,nec quo ad teſtm̃,nec quo ad legata teſt.&c.
latius ibi vide ſ conſi.163.3.li.incip.in Chriſti nomine, in Damaſco nõ ſeruatur
ius Romanum *Soc iun.conſi.95 nu 4.lib.1. Menoch

LEX III.

Eius quod. Facienda eſt copia eius partis teſtĩ,quę pti
net ad petentem ſine die,& conſule.h.d.

LEX IIII.

Codicillis. Codicilli petuntur aperiri eodem modo
quo teſtamenta.h.d.

a *De edicto a dicto diui Adria.toll. Rub.*

ADDITIO.

a Pom.De edicto.Adita hæreditate reſtat, vt hæres inſtitutus mittatur in poſſeſſio
nem rerum hæreditaria,& ſuper tali miſſione tractat edictum diui Adri.tol.Im-
perator tamen non ponit hic de conſeruando, ſed tollẽdo.Dicebat,niſi ſcriptus
hæres poſtulaſſet ſe mitti in poſſeſſionem,non aliter fieri, niſi reipublicæ dare-
tur uiceſima pars hæreditatis,& multæ eſſent interpretationes,& diſtinctiones
circa dictum factum,hodie ſublato edicto fit miſſio in poſſeſſionem rerum hæ-
reditariarum,ſub diſtinctione tamen,l.fi.eo.tit.

Poſt apertum teſtm̃. & aditam hæreditatem, petit ſcriptus
hæres ſe mitti in poſſeſſionem,quod olim fiebat ea edicto di-
ui Adri.quod eſt ſublatum iõ ponitur hic,de edict.Diui Adr.
toll.& quemadmodum ſcriptus hæres in poſ.mittatur.

LEX PRIMA.

a **C**Vm inter. Inſtitutus mittẽdus ẽ in poſſeſſio
nẽ,anteq̃ ſubſtitutus.h.d. vel aĺr.
In adipiſcenda poſ.inſtitutus a ſubſtituto p̃fert.h.d.
Op.inſtitutus ſub cõdõne habet bo.poſ.ſm tab.
ſed inſtitutus eſt ſub ꝯdõne inſtitutus, ergo debet hr̃e bonorũ
poſſ.probat̃ in l.1.§.ſi ſub conditione.ff.de ſec.tab.Sol.ibi loq-
tur in eo,qui eſt inſtitutus ſub conditione in primo gradu,vñ
non eſt aliquis,q eum p̃cedat.Facit ad hoc l.ſi quis inſtituatur.
circa prin.ff.de hęr.inſt.Op.de l.3 § fi.de libe.& poſth.ubi ſub
ſtitus inſtituto præfertur.Sol.dicit gl.ibi primus gradus inſtitu
tionis erat nullus præteritione,hic ſecus. Contra hanc ſo.opp.
quod vitium præteritionis non impedit miſſionem in poſſ.vt
j.l.proxi.& ſic etiam ſi à primo gradu filius ſit præteritus, tñ
inſtitutus in primo gradu dr̃et mitti in poſ.Sol.l.pa.j loquitur,
& debet intelligi,niſi vitium p̃teritionis apparet ex ipſo teſtõ,vt
ſtatim dicam j.l prox.& l.ſi. ſed in caſu legis ꝯtræ ea ipſo teſtõ
apparebat,qđ ex primo gradu erat præteritus, à ſecundo filius
erat exhæredatus,vnde in ipſo teſtamẽto fiebat mentio fili i. &
ſic apparebat filium p̃teritum à primo gradu. Vlterius op.Inſt.
de vulg. ſubſt.§.ſi. vbi admittitur inſtitutus.& ſubſtitutus,vt
l.ſi p̃rſa.ff.de hære.inſt.Sol.Ibi eſt ſpecialis caſus, in quo admit
titur ꝯcurſus inſtituti & ſubſt.Rõ ibi patet,& dixi in l.eum ꝓ-
ponas.ſ̃.de hære.inſt. Præterea ibi loquitur in petitorio, hic in
poſſeſſorio.Quærit gl.qđ in proprietate? Dicit glo. certè idem,
qa quandiu locus eſt inſtitutioni,nõ fit locus ſubſt.l.quandiu.
ff.de acq.hære.Quid in legato? Dic idem,vt habes in gl. tua.

ADDITIO

a Inſtitutus.Sed qđ ſi primo eſt ſcriptus ſubſtitutus quàm inſtitutus, dicit Spe.ni-
hilominus hæredem prius mittendum,in tit.de teſt.§.ſi.uer.quid ſi primo.

LEX II.

1 *Exceptiones requirentes altiorem indaginẽ, an impediant hoc edictum,*
2 *Falſi exceptio,non impedit iudicium poſſeſſorium.*
3 *Perſona litigans in iudicio quãtumcunq; ſummario,plenè legitimari dẽt.*

Quamuis. Hæc eſt no.ab.lea.Vitium teſtamenti inuiſi
bile,quod requirit altiorem indaginẽ, non
impedit ſcriptũ hæredem mitti in poſſeſ.h.d. Cõtra l.noſtram
opp.Primo ad primũ,de reg.iu.l.dolo facit.ff de doli exce.l.do
lo.Sed ſi teſtm̃ eſſet nullum ex cauſa præteritionis, ſcriptus hæ
res deberet reſtituere iſta bona,ergo dolo facit,quia petit.Glo.
optimè ſoluit hoc eſt verum, vbi filius ſit paratus incõtinẽti ꝓ
a bare.a Iſtæ enim† qõnes,quæ requirunt altiorem b indaginem,
1 non imped.ũt iſtud iudiciũ poſſeſſoriũ, qñ agitur ſummarim,
b vt l.1.§.ibidẽ.ff ad exhib & l.ſi is à quo.in prin.ff. vt in poſ.leg.
Habuiſtis no.j.quo.bon.l.ſi.& l.cũ quærebatur. vnde vi.vbi ẽt
habuiſtis no.facit l.ille à quo.§.ſi de teſtamento.ad Treb Secũ-
c do opponitur,ꝙ exceptio falſi habeat impedire c vnde videtur
obſtare ſupra de or.iud.l.pen.& l.diuus.§.fin.& l.ſeq ff.de pet.
hær.Sol.Ibi cum agitur petitorio,hic quando agitur poſſeſſo-
rio.

ADDITIONES.

a Pariſ.Paratus incontinenti probare Vide Ang in conſi 129.in 2.dubio. Gozad.
conſi 7.nu.3. Menoch.
b I.A.Altiorem.Quando exceptio dicatur requirere altiorem indaginem, & quæ
poſſit probari incontinenti,& quæ non, vide per Bar in d.l ſi is a quo.& in ex-
trauag.ad reprimendum in verbo,ſummariæ.per Bal.in l 3.ff.ad exh.& in l.1.in-
fra vi in poſ.leg.in l.ſi.ex falſis.ſup de tranſ & in l ſi.j de ord.cog & Ang in l.il-
le a quo § ſi de teſt.ff ad Tre per can in c.ueniens de teſt per dom.Card.Flo.&
Io.de Imo.in c.cum in iure.de offic deleg.per Ro conſi.244.
c Menoch.Habeat impedire.Cur.in conſi 31.in fi.Ruy conſi 129.in fi.lib.2.

a berandum, a vitã tps pceſſum ad confectionẽ innẽtarii currat elapſo tẽpore dato ad delibeeãdum: quicquid gl. dicat, veritas eſt, quod iſtud currit à die aditæ hẽditatis, vt d. §. ſin verò poſt quã. Vnde ſi intra tempus datum ad deliberandum adiuit, intra illud tempus, quo adiuit, incipit currere, &c.

ADDITIO.

a Menoch. Ad deliberandum. Tiraq. de retract. conuent. §. 3. gl. 4 nu. 16.

1 *Lex iſta quod non derogεt l. tam antiquioribus.*

2 *Diſpoſitio huius l. in milite non conficiente inuẽtarium, quod non teneat vltra vires hæreditarias, an corrigatur.*

§. Notiſsimum.

Hæc eſt vltima pars, i qua Impator ponit vnã ſuã ↄclonẽ, bn̄ dr oĩa, q̃ in alus ↄſtõnib ↄtinebant, ↄplectĩt, & priuilegiũ militũ in ſuo
1 robore remanet. h. d. † Quæro, vtrũ p hãc ↄſtõnẽ ſit derogatũ l. cũ antiquorib. ſ. e. Verius eſt, q nõ, qn̄ tps ad deliberãdũ nõ eſt expreſsè petitũ, vt dixi vobis, s. in §. pxi. & pbat ĩ. de cad. tol. §.
2 in nouiſſimo. † Quæro, vtrũ q hic dr̄, q priuilegiũ militis durat, hodie ſit correctũ? Gl. vr̄ dicere q ſic p Auth. de hær. & fal. §. ſi. Qd̄ an ſit verum dicã vobis in auth. ſed cum teſtator. ĩ. ad
a l. Fal. Iſtud eſt vtile ſcire pp eccleſiaſticas a pſonas, qa eccleſiaſticæ pſonæ debent hr̄e priuilegium militis, vt l. ſacroſancta. ſ. de epiſ. & cle. no. in l. miles. i prin. ff. de re iu. & ſm hoc, ſi eccle
b ſia, vel præsbyter b adiret hr̄ditatem ſine beneficio inuẽntarii, non tenet vltra vires hęreditarias, ſicut miles. io eſt videndum an lex ſit correcta. Dicã tibi i auth. ſed cũ teſtor. ſi recordabor.

ADDITIONES.

a I. A. Eccleſiaſticas. Adde Ale. q in affectu vult, q eccleſia nõ conficiens inuentariũ nõ teneat vltra uires, & q poſſit petere reſtõnẽ in integ. q ↄtrarium uoluit Abb. col. 34. 1. vol. & 2. vol. col. 94. in ſi. in quo cõl. cõcludit ecclesiã tamen ad confectionẽ inẽtarii, & tñ videri tex. in eccleſia, in l. pẽd. & in pbare ſn. An. & Holt. q cõſtõnes legales gñaliter diſponẽtes licet pęna adijciat, heãt locũ in foro canonico & ↄ clericos & eccleſias, ex quo cõtrariũ nõ reperit cauũ de iure canonico, & præſertim di hoc procedere, qn̄ l. pœnalis poteſt ſe habere quo ad eccleſiam quo ad commodum & incommodum. & q ll loquentes de inuẽtario habeant locum de iure cahonico, dicit eſſe tex. in c. Ray. de teſt. tamen vt dixi, dicit eſſe ſpeciale in eccleſia, ut non teneatur, eo quia hæreditas intelligitur delata eccleſiæ, in quantum nõ ſit oneroſa, ne indirectè alienentur bona ipſius, arg. authen. ſicut ſupta de ſacroſan. eccle.

b Paris. Vel presbyter. Vide Bal. in c. 1. de teſt.

a De rep.a vel abſtinen. hære. Rub.

ADDITIO.

a Pariſ. De repudianda. Circa materiam nota caſum in quo q. repudiat hr̄ditatem no ſolum priuatur hæreditate, uerum ẽt omnib. bonis quocunque titulo ad eũ deuolutis per inſtituẽtem fauore fiſci, vide Bar. per illum tex. in l. hæredes. C. de omni agro deſer. lib. 11. q ibi & Ale. in addi. ponit, an repudiata hæreditate, intelligatur tacite repudiatum officium executionis, vel econtra.

LEX PRIMA.

Si paterna. Filius, q abſtinuit, ſi in domo pr̄ia ex iuſta cã morat, non vr̄ ſuã abſtẽtionẽ reuocare. h. d. No. q filius habitãdo in do-
a mo patris, a vr̄ ſe gerere p hr̄de, niſi probetur quod
b ex alia cã fecerit. b Contra hoc opp. ſ. tit. j. Gloſ. dicit, hoc ſpãle eſt in filio ſuo: ſecus in ex̄neo, ſeu filio emancipato. Iſtud non eſt verum ſic ſimplr̄. Nam ille actus q in ex̄neo inducit aditionẽ, ille actus in ſuo inducit immixtionẽ, vt l. cũ bonis. ff. eo. Vn̄ de poſſidere domũ eodẽ modo in ſuo, & in hr̄de ex̄neo inducit p hr̄de geſtionẽ. Non obſ. l. j. qa ibi logr̄ in emancipato, qui nõ poterat adire de iure ciuili vñ p nullũ actũ ex̄iudiciarũ pôt induci agnitio bonorũ poſſeſſionis, vt ibi dixi. Opp. poſtq̃ filius repudiauit, nullo mõ põt eſſe hr̄s, vt l. ſicut. ĩ. eo. Sol. Cõtrariũ logr̄ in ex̄neo, ſed filius ſuus pt̄ ſuam abſtenſionem reuocare, vt ĩ. eo. l. ſi & iſtud eſt, q facit dubium in l. nr̄a. Opp. ad l. nr̄am, de l. ſi ſeruũ. §. prætor ff. eo. Sol. Ibi logr̄ in filio, q aliqd ſurripuit, ppter q priuat beneficio aſtinendi, ſecus ſi non ſurripuit.

ADDITIONES.

a I. A. In domo patris. Adde quod Odof. & Bal. exemplificãt in filio, qui tenebat domum obligatam p dote mřis, q Pau. de Caſt. intelligit verum ſi filius pria authoritate poterat accipere, vt qa eſſet data licẽtia apprehendedi in inſtro, ut c. in l. 3. ĩ. de pig. ſecus ſi non poterat, qa tũc vr̄ tanquam hæres feciſſe, & vt creditor occupãdo propria authoritate deliquiſſet, l. qui retiatio. ff. de pign. act. Sed quid ſi ſit ſtatutum prout eſt Florẽtiæ, quod filius, cui delata eſt hæreditas cũ paterna, ſi aliqua bona tenuerit, ẽt ex alia cauſa, & nõ obſtate quod aliam cam habeat, dicatur adiuiſſe, dicit Pau. hic q dẽt adire iudicẽ, & facere ſibi p iudicem aſſignari, nec tunc incidit in ſtatutum, qa eſſet ſibi iniurioſum ſi vellet hoc arcidiũ auferre. ſi ipſe Pau. in l. ſi ſeruum in vltimis verbis ff de acq. hær. dicit q dẽt fieri repudiatio ad obuiandũ fraudib. & hoc facto poterit occupare bona hæreditaria & non nocebit ſtatutũ, q ẽt dẽt intelligi q ĩt occuparet authoritate curiæ anteq̃ repudiaret expreſſe, & ibi dicit eſſe caſum expreſſum, & menti tenẽdũ. Ad hanc l. facit q cõſuluit Bal. q licet auus alimẽtaret nepotes, non tñ p hoc uideatur adiuiſſe eorum hr̄ditatem maternam. eius conſ. 5 a 4 uol. 4. Et quando filius in habitando domũ patris dicitur gerere ſe pro hærede, uide Bal. conſ. 187 3. uol. & omnino, uide Ang. conſ. 63 inter conſilia Bal. 3 uol.

b Paris. Cauſa fecerit. Ad hoc faciunt no. per Ale. à. per illum tex. in l. qui iure familiaritatis, ff de acq. hær.

LEX II.

1 *Filius, qui ſe abſtinuit ab hæreditate paterna, ſi poſtea emit fundos paternos, quando uideatur ſuam abſtenſionem reuocare.*

2 *Filius, qui primo emerat fundos paternos, ſi ſe poſtea immiſcenit hæreditati paternæ poteſt hypothecaria conueniri.*

Si paterna. Qui poſt abſtenſionẽ bona pr̄na, bona fide emit, non vr̄ ſuã abſtẽſionẽ reuocare. h. d.
1 Op. ĩ. e. l. ſi is q bonis. Sol. Si † filius ſe abſtinuit ab hr̄ditate pr̄na, emendo poſtea res pr̄nas bona fide, nõ vr̄ ſuã abſtenſionem reuocare, vt hic: ſecus ſi mala fide, vt ibi a ↄtrio ſenſu colliḡ, q̃ mala
a fides pſumiť ex trib. Primo, ſi emit oĩa a bona, vt d. l. ſi is, qui a bonis. ff. eo. & l. oẽs. §. Lucius. ff. de his, quæ i frau. cre. Itẽ ſi emit p interpoſitã pſonam, ut ibi, & arg. ĩ. de in. l. l. ↄ. Item ſi hoc factum fuerit incontinenti poſt abſtenſionem, ut l. ſi venditi. §. fi.
2 ff. de pr. cre. Tene mẽti, qa quotidiana ſunt iſta. Quæro, qd ſi † ↄmiſcuit ſe paternæ hr̄ditati ille, qui fundos paternos antea ↄparauerat a creditorib. Gl. argum. pro, & ↄ, finaliter determinat, q poſſit hypothecaria ↄueniri, qa in pprio nulla fuit emptio, ut l. ſicut. §. ſi. in d. qb. mod. pig. vel hyp. ſo. Certè illa lex modicum facit, niſi eam intelligas ſic, q hr̄s q adiuit, pſumit retro fuiſſe dñs a tpe mortis, ut l. hr̄s quoq; ff. eo. & l. ſi ex re. §. fi. ff. ſup. lec. & re. iur. l. oia ſcire. Ergo apparet fictione harum legum. quod ipſe emit rem propriam plenè dixi in l. ſi is, qui bonis. ff. eo.

ADDITIO.

a I. A. Om. Adde q Ang. idẽ dr̄, ſed ſolũ melior. alle. tex. in l. ſũma cũ vbne. l princ. ff. de pac. legi. Bal. hoc idẽ no. Ang. in l. oẽs. § Lucius. ff. de his q̃ i frau. cre. & melius pbat ut no. p gl. & Bar. in l. nomen. § ſi de leg. 3. & p Bal. in l. j. ſ. ſi qs in frau. pat. & in l ſi vnq̃. le reuoc. do. & in l. ſi q. bo. cr. poſ. ubi cõcludit, q p alienationem maioris partis bon. & particulariter factam reſultat ſuſpicio in caſu q̃ reſultaret de alienat. oium bonorum. Et de iſtis fraudib. uide per Bal. hic & p Bar. in l poſt cõtractum de do. & per Bal. conſ. 134. 1. uol. ibi etiam dicit, quod per venditionem omnium bon. vel maioris partis, iudicatur fraus.

LEX III.

1 *Teſtamentum qui dicit nullum, uidetur adire.*

2 *Tranſactio inutilis non habet uim pacti.*

a Seruus hæres. Qui dr̄ teſtm̄ nullũ, vr̄ adire, & inutilis tranſactio non hẽt vim pacti. h. d. † No. dno q̃ dixi in ſummario. Primo, q q dr̄ nullũ, vr̄ adire. Cõcor. ſunt ff de bo. pol. l. cũ qdã. q plenè dicitur ibi dixi. Scd̄o no. q tranſactio q̃ nõ ualet iure trãſactionis, ñ hẽt uim pacti. Vidiſtis
2 ſ. d̃ trãſa. l. ſi cã cognita. Op. de l. poſtq̃ lin. ſ. de pac. Gl. ponit hic plures ſo. Br̄ tex. ſoluit ↄtriũ. ibi renũciauit uolẽs remittere, & donare, hic uero uoluit trãſigere, q̃ trãſactio cũ nõ valeat, nõ hẽt uim pacti, ut d. l. ſi cauſa cognita. & ibi Cy. no. ſ. de tranſac.

ADDITIO.

a Menoch. nullum. Vant. tract. null. tit. quot & quib. null. prop. poſſ. nu. 39.

LEX IIII.

1 *Differentia ratio inter repudiationem & confeſſionem.*

2 *Repudians quando poſſit adire, & quando non, reg. cum fall.*

3 *Repudiatio quando præiudicat repudianti.*

a Sicut a maior. Sicut hr̄ditatẽ repudiatã nõ pt̄ qs adire, ita nec aditã repudiare. h. d. hæc ſubtilis l. & pp hoc utilis. † Quæro, q̃ eſt rõ drĩæ inter repudiationẽ, & ↄfeſſionẽ? gl. aſſignat plcs ſol. tene illã, qa ↄfeſſio fit ↄ ſe ↄfitẽtẽ, iõ ſibi pĩudicat. Sec9 ſi fieret p ſe, ut l. de ↄtate. §. j. de iterrog. actio. Sed hęc repudiatio, d̃ qua logr̄ hic fit pro ſe repudiãte; iõ
2 ñ ſibi pĩudicat. Ita loquiť hic. † Hoc pmiſſo op. ad primã partẽ. ĩ. e. l. ſi. Sol. hæc eſt rĩa q q repudiauit, nõ pt̄ adire, fallit in filio ſuo, vt ĩ. e. l. ſi. Itẽ fallit fauore fiſs fideicõmiſſi ut l. nã q. §. j. ff. ad Tre. Itẽ fallit ex ſpãli priuilegio p reſtõnẽ in ĩte. ut ſ. ſi mi. ab hr̄. abſti. l. j. & p totũ. Itẽ fallit in caſu l. cũ hr̄ditatẽ. ff. e habuiſtis iſtã
3 ſ. ti. j. in l. qdã eulogio. † Venio ad ſcd̃am partem, & uidetur, q hęc repudiatio pĩudicet repudianti. ut l. poſtq̃ liti. ſ. de pa. Solu. Gl. facit ↄtrium, q ei pĩudicat reſpũ eius, cũ quo litigabat, cui renunciabat, ut in extraneo, ut in ↄtio, ſecus reſpũ alioꝛũ creditorum. Vide gl. & eam Iac. de Are. reprehendit. Aliud. n. eſt renunciare liti, ut l. ↄtria, aliud repudiare hr̄ditatem, ut hic. Tu dicas eſſe aduertendum ad quid ſit hæc repudiatio, nã ſi qdẽ ſit hęc repudiatio ad ↄmodum repudiantis, puta ne ↄueniaẽ a creditorib interrogatus an eſſet hr̄s, dixit nõ, imo dixit repudio: tunc nõ pĩudicat. Non voluit ſibi pĩudicare, nec alris pro deſſe, vñ vim pacti nõ hẽt. Ita logr̄ hic, q apparet ex q. gl. q̃ ſ. dixi Sed ſi ipſe repudiat ad commodum aduerſarii, ut puta agebat petitione hr̄ditatis, & pẽdẽte iudicio dixit, renũcio huic hęreditati, cẽtẽ vr̄ pactũ, ſicut renũciare liti, d. l. poſtq̃ lit. & ita loquit gl. hic poſita Rõ, qa hoc facit ad commodum aduerſarii, nã aduerſario pdeſt, & ſibi pĩudicat. Itẽ op. d̃ l. ſi filius. ff. d interroga. act. vbi cõfitendo ſe hr̄dem ſibi pĩudicat, licẽt prius repudiauerit.

ADDITIO.

a Paris. Sicut. De materia huius l. vide Cœp. caut. 149. Sicut adde q eſt lex bona, ſm Pau. de Ca. pro puellis quæ maritantur à fratrib. qui faciunt ſibi renunciare hr̄ditatem pr̄na in bonis in quib. ſeminæ ſuccedũt, ſicut maſculi. Nã ſi filia adiuerat uel ſe immiſcuerat, ſi poſtea dr̄ repudio ad utilitatẽ fratris, nihil ualet repudiatio, & ea non obſtãte pt̄ partẽ ſuã à fratre auocare ſed ſi dicat, renuntio & dono tibi partẽ meã, & oẽ ius q heo in hr̄ditate pr̄na, bene tenet renũciatio, & hoc dẽt menti tenendũ. Et idẽ uoluit in l ſi actione ſ. de pac. & in l. pactum. ſ. d. coll. vbi dixit, q ſi ſunt plures fratres, & vnus renunciat alteri, q per illa renunciationẽ vr̄ adiuiſſe, & ſucceſſiue donare, ut l illu. l. ff. de acq. hær. & idẽ uoluit conſil. 308. incip. in Chriſti noĩe, uio puncto. ſed in hoc ult. dicit Ale. q Io. An. ſentit contrariũ in addi. ad Spe. in tit. de teſt. §. 1 in addi. ibi Vbertus. & idẽ ſentit Bal. in l. ſi defunctus ĩ. de ſuis & legit. per l ſuit quæſtionis. ff. de acq. hær. Tu de primo dicto Pau. de Caſt. vide Bal. conſ. 643. lib. in. uerba inſtitutionis.

diauerit. Sol. Ibi ꝯfeſſio fuit facta ad commodũ aduerſarij, ĩõ ſi bi ꝑiudicat q̃tũ ad aduerſariũ. hic vero fiebat r̃pudiatio ad ꝯmodũ ſui repudiãtis ita.n. dẽtis ĩtelligere, q.d no.ĩ l.vlt.ff.ď iter. act.

LEX V.

Pupillorum. Pupillus ſine tutore repudiare nõ p̃t.h.d. Op. de l.cum pupillus.j.reſp. ff. de ꝯd. & dem. Sol. Ibi loquitur de repudiatione tacita, hic de exp̃ſſa.

LEX VI.

1 *Hæreditas materna repudiata per filium, an poſſit reuocari ſicut paterna.*
2 *Filius emancipatus, an habeat in repudiatione beneficium ſuus ſuus.*
3 *An idem ſit in hæreditate auita, quod in paterna, vbi quod ſic.*

a **Si quis.** aSuus hr̃s maior repudians, põt ſuam oñſionẽ reuocare intra triẽniũ ante bona vẽdita. ſed minor, vel in vtili tempore conſtitutus p̃t ẽt poſt triẽnium, & poſt bona vẽdita.h.d. hæc notab. & ſingularis lex. Opp. de l.doli exceptio. ver. diuerſũ, ff. de noua. So. Regula eſt, q̃d de eo, q̃ q̃s facit ĩtra quadriẽniũ, q̃ daĩ ad reſtõnẽ petendã, nõ p̃t reſtõ peti. fallit ĩ caſu huius legis, q̃ caſus ſin. eſt ſm Dy. †Quęro, hic d̃r̃ d hr̃ditate p̃r̃na q̃d de m̃r̃na? Gl. d̃t, q̃ ille q̃ repudiauit, p̃t reuocare ĩtra annũ, vt ff. ad Tert. l. filij. cõtrar tenemus ꝯriũ. nã ibi loq̃t q̃ñ repudiauit, ſed dixit, nolo adire, q̃ verba ſunt extẽſiua, & ĩducũt repudiationẽ curſu anni. Sec⁹ ſi ſimp̃r repudiaret, vt vidi-
2 ſtis ſ̃. de iu. & fac. ign. l. 1. Itẽ q̃ro, †q̃d in filio emãcipato. Gl. tua dicit idẽ, vt ff. de col. bon. l. nõnunq̃. Veritas eſt in ꝯriũ, vt l. 3. ď iu. & fac. ign. Non ob. l. nõnunquã q̃a ibi non loquitur in repudiatione, ſed in eo q̃ nolebat adire, vt ibi dixi. Quęro, hic lo-
3 quor de hr̃ditate p̃r̃na, †quæro q̃d in hr̃ditate auita. Gl. videtur dicere idem, vt d. l. nonnunquam. de col. bo. & ego idẽ teneo, q̃a l. ſi quis. ff. de iu. del. loquitur generaliter in quolibet ſuo, vt ibi plenè dixi, & materiã huius l. explicaui ibi, ergo dic, vt ibi.

ADDITIO.

a Pariſ. Si quis. An iſta facultas reuocandi tranſmittatur ad hæredes. vide Alex. in l. ſi filius qui patri. ff. de vulg. & pup. latè Iaſ. in l. q. ſe patris. C. vnde libe. & hic Are. in l. ventre. de acq. hær. quod ad inducendum hanc reuocationem abſtenſionis ſufficiat actus, qui fieri non poteſt contra ius, & nomen hæredis, non autem requiritur expreſſa reuocatio. vide Alex. & Mod. in l. 1. ſup. de iu. delib. contra Ange. & Pau. de Caſt. Item an poſt terminum poteſt reuocari quantum ad legitimam, vide Alex. in l. qua poterat. ad Treb.

Quemadmodum teſt. aper. Rub.

LEX PRIMA.

a **V**T **teſtamentum.** Teſtamentum a petitur aperiri per officium iudicis.h.d. Materiam huius l. dic, vt ibi dixi, ď eden. l. j.

ADDITIO.

a I.A. Teſtamentum. Adde quod Pau. de Ca. hic dicit, quod notarius rogatus de teſtã nuncupatiuo poteſt compelli per iudicem oſtendere teſtũ illis, qui petunt ſi eſt renitens, dummodo iurent, quod putant ſua intereſſe, & allegent aliquam iuſtam cauſam, ita quod non petunt animo calumniandi, vt inf. eo. l. 3. & dabit eius particulæ copia pertinentis ad eos, vt l. 3. & 4. de ſi iuſtè hoc quia hoc putat habere locum ſaltem vtile remedium huius edicti, cum ſit eadem ratio.

LEX II.

1 *Publicare aliud eſt, aliud aperire.*
2 *Quando teſtũ in ſcriptis aperitur, teſtes adhiberi d̃ent ſi haberi poſſunt.*
3 *Teſtamentum in ſcriptis, quam fidem faciat, ſi teſtes ſunt mortui, vel aliter haberi non poſſunt.*
4 *Teſtamentorum in ſolennitate inſpicitur locus, in quo actus fit.*

Teſtamenti. Teſtm̃ debet aperiri ſm ꝯſuetudinẽ fori, vbi fit apũo, & ab nũb. teſtib. fit, corã
1 viris boneſtis.h.d. Ad euidẽtiã dẽs ſcire, q̃ † aliud eſt publicare, de quo loquiĩ l. publicati. ſ̃. de teſt. aliud eſt apire, de quo lo-
2 quiĩ hic. Primo q̃ro hic, † vtrũ teſtes, quãdo apertio fit, debeãt adhiberi. certè ſic ſi poſſunt hr̃i, vt l. ſed ſi q̃s ex ſignatorib. ff. e.
3 tit. † Quæro, q̃d ſi teſtes haberi non poſſunt. q̃a mortui ſunt. Rñ. iſtud nõ p̃bat aliq̃d quia eſt priuata ſcriptura, vide gl. vide ſc. vt aliàs dixi vobis, teſtm̃ factũ ĩ ſcriptis anteq̃ veniãt teſtes, & cognoſcãt ſua ſigilla, & deponãt ſe interfuiſſe, eſt priuata ſcriptura, & nihil p̃bat. ſed poſtquã teſtes venerint, & fuerit facta publicatio ſm formã l. publicati. ſ̃. de teſt. tũc ſemper p̃bat. Pręd icta ſunt vera, ſi teſtm̃ eſt ſcriptũ manu priuata: ſec⁹ ſi manu
4 publica, licet ſit in ſcriptis, vt ff. e. l. tabularum. † Vlt. no. q̃ in ſo-
a lẽnitate teſtõrũ inſpiciĩ locus, ain quo fit ille actus, de cuius ſolẽnitate quæritur. Dixi plenè in repetitione l. cũctos populos. ſ̃. ſ̃. de ſum. Trin. & fide cath. Dixi ſ̃. de teſt. in l. ſi non ſpeciali.

ADDITIO.

a I.A. Inſpicitur locus. Adde q̃ Bal. & Ang. tangunt, an in teſtis conditis extra Romanum Imperium requirantur ſeptem teſtes, prout requirunt ll. Romanorum, ſi teſtator erat ſubiectus Rom. Imperio, an vero ſufficiat eſſe ſeruatos mores illius loci. Bar. in l. qui a latronib. de teſt. dicit, quod teſtm̃ factum in loco hoſtili Rom. Imperij, vt inter Saracenos, non valeret ſecundum illas conſuetudines, niſi ſolennitas iuris ciuilis perficeret. Sed Bal. dicit hic ſe conſuluiſſe ſuper quodam teſtamento facto inter Saracenos, dummodo habeat illa quæ ſunt de iure gentium quod vbique viget, quia ius gentium vbique eſt bonum & æquum. Et cum hoc tranſit Pau. de Ca. nec alle. conſi. Ego inueni, vbi ipſe Bal. conſuluit pro quodam teſtamento facto in Damaſco a quodam Archipreſbytero cum ſex teſti. ubi dixit primo videri, quod teſtamentum valeat, deinde do. Ia. de Are. & Old. dicunt quod adeunda, quia caſu inter fideles teſtatus, debet ſecundum ius Ro. teſtari, ſi de Imp. Ro. eſt. Iõ hunc paſſum dimitto, & dico, quod vbi negatur teſtm̃ factũ, nõ ſufficiũt ſex teſtes, nec quo ad teſtm̃, nec quo ad legata teſt. & c. latius ibi vide ſ. conſi. 163. 3. Iuncti in Chriſti nomine, in Damaſco rõ emanatus ius Romanum *Soc. iun. conſi. 95. nu. 4. lib. 1. Menoch.

LEX III.

Eius quod. Facienda eſt copia eius partis teſtĩ, quę p̃tinet ad petentem ſine die, & conſule.h.d.

LEX IIII.

Codicillis. Codicilli petuntur aperiri eodem modo quo teſtamenta.h.d.

a *De edicto a dicto diui Adria. toll. Rub.*

ADDITIO.

a Pom. De edicto. Adita hæreditate reſtat, vt hæres inſtitutus mittatur in poſſeſſionem rerum hæreditaria, & ſuper tali miſſione tractat edictum diui Adri. tol. Imperator tamen non ponit hic de conſeruando, ſed tollẽdo. Dicebat, niſi ſcriptus hæres poſtulaſſet ſe mitti in poſſeſſionem, non aliter fieri, niſi reipublicæ daretur uiceſima pars hæreditatis, & multæ eſſent interpretationes, & diſtinctiones circa dictum factum, hodie ſublato edicto fit miſſio in poſſeſſionem rerum hæreditariarum, ſub diſtinctione tamen, l. fi. eo. tit.

Poſt apertum teſtm̃, & aditam hæreditatem, petit ſcriptus hæres ſe mitti in poſſeſſionem, quod olim fiebat ex edicto diui Adri. quod eſt ſublatum iõ ponitur hic, de edict. Diui Adr. toll. & quemadmodum ſcriptus hæres in poſ. mittatur.

LEX PRIMA.

a **C**V**m inter.** Inſtitutus mittẽdus ẽ in poſſeſſionẽ, anteq̃ ſubſtitutus.h.d. vel aliter. In adipiſcenda poſ. inſtitutus a ſubſtituto p̃fert.h.d. Op. inſtitutus ſub cõdĩone habet bo. poſ. ſm tab. ſed inſtitutus eſt ſub ꝯdĩone inſtitutus, ergo debet hic bonorũ poſſ. probaĩ in l. 2. §. ſi ſub conditione. ff. de ſec. tab. Sol. ibi loquitur in eo, qui eſt inſtitutus ſub conditione in primo gradu, vñ non eſt aliquis, q̃ eum p̃cedat. Facit ad hoc l. ſi quis inſtituatur. circa prin. ff. de hęr. inſt. Op. de l. 1. § fi. de libe. & poſth. vbi ſubſtitus inſtituto præfertur. Sol. dicit gl. ibi primus gradus inſtitutionis erat nullus præteritione, hic ſecus. Contra hanc ſo. opp. quod vitium præteritionis non impedit miſſionem in poſſ. vt j. l. proxi. & ſic etiam ſi à primo gradu filius ſit præteritus, tñ inſtitutus in primo gradu d̃et mitti in poſ. Sol. l. p̃x. j̃ loquitur, & debet intelligi, niſi vitium p̃ritionis apparet ex ipſo teſtõ, vt ſtatim dicam j̃. l. prox. & l. fi. ſed in caſu legis ꝯtræ ex ipſo teſtõ apparebat, q̃d ex primo gradu erat præteritus, à ſecundo filius erat exhæredatus, vnde in ipſo teſtamẽto fiebat mentio filij, & ſic apparebat filium p̃teritum à primo gradu. Vlterius op. Inſt. de vulg. ſubſt. §. fi. vbi admittitur inſtitutus & ſubſtitutus, vt l. ſi p̃r̃a. ff. de hære. inſt. Sol. Ibi eſt ſpecialis caſus, in quo admittitur ꝯcurſu x inſtituti & ſubſt. Rõ ibi patet, & dixi in l. cum p̃ponas. ſ̃. de hære. inſt. Præterea ibi loquitur in petitorio, hic in poſſeſſorio. Quærit gl. q̃d in proprietate? Dicit glo. certè idem, q̃a quandiu locus eſt inſtitutioni, nõ fit locus ſubſt. l. quandiu. ff. de acq. hære. Quid in legato? Dic idem, vt habes in gl. tua.

ADDITIO.

a Inſtitutus. Sed q̃d ſi primo eſt ſcriptus ſubſtitutus quàm inſtitutus, dicit Spe. nihilominus hæredem prius mittendum, in tit. de teſt. §. fi. ver. quid ſi primo.

LEX II.

1 *Exceptiones requirentes altiorem indaginẽ, an impediant hoc ed. ctum.*
2 *Falſi exceptio, non impedit iudicium poſſeſſorium.*
3 *Perſona litigans in iudicio quãtumcunq; ſummario, plenè legitimari d̃et.*

Quamuis. Hæc eſt no. ab. lex. Vitium teſtamenti in ſiſi bi. e, quod requirit altiorem indagĩnẽ, non impedit ſcriptũ hæredem mitti in poſſeſ.h.d. Cõtra l. noſtram opp. Primo ad primũ, de reg. iu. l. dolo facit. ff. de doli exce. l. dolo. Sed ſi teſtm̃ eſſet nullum ex cauſa præteritionis, ſcriptus hæres deberet reſtituere iſta bona, ergo dolo facit, qui aꝑcit. Glo. optimè ſoluit hoc eſt verum, vbi filius ſit paratus incõtinẽti p̃-
a bare. aIſtæ enim q̃õnes, quæ requirunt altiorem b indaginem,
1 non imped. ũt iſtud iudiciũ poſſeſſoriũ, q̃ñ agitur ſummatim,
b vt l. 3. §. ibidẽ. ff. ad exhib. & l. fi. is à quo. in prin. ff. vt in poſ. leg. Habuiſtis no. j̃. quo bon. l. fi. & l. cũ quærebatur. vnde vi. vbi ẽt habuiſtis no. facit l. ille à quo. § ſi de teſtamento. ad Treb. Secũ-
c do opponitur, q̃ exceptio falſi habeat impedire c vnde videtur obſtare ſupra de or. iud. l. pen. & l. diuus. §. fin. & l. ſeq. ff. de pet. hær. Sol. Ibi cum agitur petitorio, hic quando agitur poſſeſſorio.

ADDITIONES.

a Pariſ. Paratus incontinenti probare. Vide Ang. in conſi. 129. in 2. dubio. Gozad. conſi. 7. nu. 3. Menoch.
b I.A. Altiorem. Quando exceptio dicatur requirere altiorem indaginem, & quæ poſſit probari incontinenti, & quæ non, vide per Bar. in d. l. ſi is a quo. & in extrauag. ad reprimendum in verbo, ſummariæ per Bal. in l. 3. ff. ad exh. & in l. 1. infra vt in poſ. leg. in l. fi. ex falſis. ſup. de tranſ. & in l. fi. j̃. de ord. cog. & Ang. in l. illa a quo § ſi de teſt. ff. ad Tre. per can. io. c. ueniens de teſt. per dom. Card. Flo. & to. de ſmo. in c. cum in iure. de offic. deleg. per Ro. conſi. 244.
c Menoch. Habeat impedire. Cur. in conſi. 31. in fi. Ruy conſi. 129. in fi. lib. 2.

a rio.ᵃ Vlterius op. de l. Papi. §. ſi filius, ff. de inoſ. teſt. vbi ꝗrela pōt opponi in modū exceptionis. Sol. ibi qñ agitur petitorio, hic qñ agit poſſeſſorio. Vlterius op. de l. 1. ȷ. prox. vbi ēt in poſſeſſorio pōt opponi de vitio teſtamenti. Sol. Ibi loquit de vitio viſibili, quod apparet ex ipſo teſtō hic verò de vitio inuiſibili, ꝙ requirit altiorem indaginem. Opp. ſ. de pe. hær. l. liber. Sol eo modo, ibi opponebatur de ſtatu defuncti in iudicio petitorio, hic in
b poſſeſſorio. Ad hoc op.ᵇ de l. ſi res. ȷ. de or. cog. Sol. & hēs optimam gl. ibi dicebat̄ ſeruus ille cum quo agebatur, & ſic erat in iudicio. Vnde pſona cum qua litigatur, anteomnia debet legi-
c timari.ᶜ Sed præſens lex loquit̄, quando defunctus dicebat ſer-
3 uus.† Ex hac ſolutione no. ꝙ in iudicio quātumcunq; ſumma-
d rio perſona cū qua litigatur, debet plenè legitimari,ᵈ licèt ipſa
e cauſa requirat ſummariam cognitionem,ᵉ quod tene menti.

ADDITIONES.

a I. A. Poſſeſſorio. Adde, hoc etiā procedit, quando qō falſi eſſet mota ante aditam hæreditatem ſm gl. in l. cū falſum in fi. ff. de acq. hæ. quā ſibi appropriant Bar. Ao. & Fel. ibi volentes hoc eſſe ſpeciale in poſſeſſorio, vt illud non impediatur pp dictam qōnem falſi notatā ante aditionem, qm̄ talis qō reqrit altiorem indaginem, & non dēt impedire, vt hic. & dicit Pau. de Caſt. in d. l. cum falſum, quod illud eſt ſingulare hic pro op. Bar. & ſequacium dicit Alex. qđ eſt gl. ſin. in l. hēs inſtitutus. de acq. hær. q. ſitr illud dicit, quod illud, quod dr̄ in tex. de excep. per quam opponebatur ꝯ teſtm̄, quod teſtātor erat ſeruus, procedat ēt ſi de hoc dubium erat apud hæredem a dicto tempore, qa licet talis dubietas impediat hæredem adire, quo ad hoc, vt poſſit effici dn̄s, vt d. l. hæres inſtitutus in fi. tō ꝗtū ad petendum iſtam miſſionem non obſtat per illum text. & illam glo. ſequitur Bal. & Raph. Cu. ibi, q. Raph. hic dicit eſſe ſingulare, & mirabile, quod iſtitutus inducatur in poſſeſſionem, & prius efficiatur poſſeſſor quam hæres. Et cū hac op. tranſit Alex. ibi, et Cy. & Imo. in l. cum falſum. velint quod dicit tex. hic cum gl. ſolum procedat, quando mota eſt quæſtio falſi poſt aditam hæreditatem.

b Bar. Ad hoc op. Facit ſeſtum de iſto dicto do. Flo in l. 1. §. ſciendum, ad exhib. & vide quod habetur, & ibi dixi in c. in habita. de iud. c. 1. de accuſ. & vide Ioan. de Imo in l. ſi quæramus. in prin. ff. de teſtam. vbi non allegauit illam glo.

c Pariſ. debet legitimari. Adde quod dēt à principio legitimari, nec ſufficeret legitimatio ſuperueniens. vide Alc. conſi. 814. Et ad iſtud dictū, vide do. Fran. conſi. 64. & q̄ ſcripſi in rub. de eden. in prin. maxime in apoſt. vide Bar. in l. non oportet. de leg. 2. & quæ ſcripſi in l. iudices. C. de iud. vide Ale. in l. à diuo Pio §. ſi ſuper rebus. C. de re iud. Item, ꝙ illud procedat ſolum in perſonis, ex quib. fundatur iudicium, non aūt in alijs, q̄ incidenter veniūt in iudicio, vide Bar. conſi. 18. Item ad. le, quod à ſnīa iudicis pronunciantis ſuper legitimatione perſonæ pōt ſemper appellari l. ait prætor. § permittitur. ff. de minor. quem alle. Ang. in l. arbitrio ff. qui ſatisd. cog. ſed vide Iaſ. in 3 nu. in d. l. arbitrio. vide ad iſtud d. Bart. hic Mod in l. iudices. ſ. de iud. & vide Bald. qui ponit exemplum in filio in l. nec quicq̄. §. de plano. in vlt. q. de offi procon. & leg. Alex. conſi. 201. inci. viſo proceſſu. ibi quod in quocūque iudicio, ēt extraordinario, & improprio ſit ſemper legitimanda perſona, vide Are in c. 1. de accu. in 1. no. an iſta exceptio inhabilitationis perſonæ opponi poſſit poſt litem conteſta. quando ante probabiliter ignorabatur, & an proceſſus ſit nullus, ſi non opponatur.

d Legitimari. Idem voluit Bar. in extrauagan. ad reprimendam, in verbo figura. & Bald. in l. 3. §. ibidem. ff. ad exhib. & in l. nec quicquam. §. de plano. ff. de offic. procon.

e Poma. Cognitionem. Adde no. Are in c. 1. in prin. de accu. & Iaſ. poſt Barb. in rub. ſup qui admit. in prin. & non ab re in l. 1. de teſtam. vide ēt Bar. in extrauag. ad reprimendum in verbo, ſummarie, & Bal. in l. 3. §. ibidem. ff. ad exhib. Fel. in c. veniens lo 2. ad medium, de teſtibus.

LEX III.

1 *Florentini quando habent guerram, imponunt magnas gabellas.*

a **Edicto.** ᵃ Iſta eſt ſingularis l. & non eſt alibi. Edictū diui ᵇ Adr. cū ſua viceſima eſt ſublatū, & ſcriptus hēs ex ſola inſpectione teſtī mitti in poſ. ſi nō apparet lītimus ꝯdictor, & ſi apparet, mittit̄ cā cognita, & anguſtiæ tpīs ſunt ſublatæ, niſi res legitimè ſint pſcriptæ. h. d. Iſtā l. nām hoc mō diuide. Primo tollit̄ edictū diui Adr. cum ſua viceſima. Scdo ponit vnū edictū, qñ nō apparet lītimus ꝯdictor. Tertio ponit aliud, qñ apparet. Quarto anguſtię tpis tolluntur. Quinto & vlt. ab iſto edicto exceptionē ponit. Secūda ibi, ſancimus. Tertia ibi, ſin autē aliquis. Quarta ibi, ſnullis anguſtijs. Quinta ibi, niſi tm̄ tēporis. Legā tex. per particulas. Ad euidentiam primæ partis debes
1 ſcire, qđ ſicut hodie faciunt† Florentini & alij Italici, qñ ſunt guerræ, ipſi imponunt magnas gabellas. Ita fecit diuus Adr. q ſtatuit, vt quādocunque hęres ſcriptus mitteretur in poſ. ſolueret viceſimam partem hæredit. fiſco, quòd idem eſt ac ſi diceret ſoluat xj. denarios pro libra. per illam gabellam erant factæ multæ ll. forſan. qualiter fiet æſtimatio, & per quos, & de pęnis fraudantium, & ſimilia. Iſtud ergo edictum, iſta gabella, & omnes ll. pertinentes ad iſta, per hanc l. tolluntur. h. d. Primo vide literam & no & aduerte, quia iſta materia nō eſt alibi, ideo eſt aduertendum, ergo &c.

ADDITIONES.

a Barb. Edicto. In prin. & vide Bar. in conſi. 202. inci. quidam magiſter Io. inſtituit hæredē. Et pro in d'e ſtu huius l. vide Bar. in cōſ. incipien. Dyabra porrexerūt. & in conſi. 21. in ſal. conſi. inc. in qō. vertente. vide an iudicium habitum cū clerico coram iudice ſeculari ſit nullum, an clericus non incedens in habitu clericali, condemnatus a laico, non opponens in principali, ſi appellauit, an ſnia ſit nulla, vide Bar. conſi. 20. inc. clericus non ſub noie. an beneficium huius l. habeat fideicommiſſarius vtilis Bar. in conſi. 21. inci. miſſus in poſſeſſionem, & an indiſtinctè admittatur diſtinctio, an habeat expreſſum errorem iuris uel nō, vide ibi, & qñ decretum eſt nullum, non eſt neceſſe, qđ iudicium nullitatis intentetur vt ibi, & ibi vide ſi quis ingrediatur poſſeſſionem alterius, vigore iniuſti decreti, an excuſetur & vide Io. de Imo. in conſi. 110. & vide Aretin. in conſi. 101. incip. in q. vertente in cauſa do. Capitanei & conſ. miſſus in poſſeſſionem, eſt 239. & vide Lud. Rom. in conſi. 217. vbi dicit, quod immiſſio huius l. reuocatur ſine libello vide ibi. & in conſi. 141. & vide Bar. in conſ. 219. inci. viſa quadam petitione P. rſ. Edicto. Adde ad hanc l. repe Bal.

b Poma. Edictum diui. Ad iſtā l. vide Barb. cōſ. 55. vol. 2. & Imo cōſ. 105. & Bal. in c. ſciſcitatus. de reſcrip. & conſi. 510. in vlt. par. An autē iſta lex habeat locum in cauſa teſta. vide Lud. Rom. conſi. 44. Ad iſtam legem etiam vide Rom. cōſi. 235.

LEX IIII.

1 *Beneficiū edicti diui Adriani, quibus caſib. habeat locū. Ex qua pſcriptione cauſatur dominium directū, ex qua utile, & ex qua parat exceptio.*
2 *Defectus præteritionis filij, apparens ex teſtamento, impedit miſſionē in poſſeſſionem.*
3 *Raſura, vel cancellatio in inſtrumento, quando vitiet inſtrumentum.*
4 *Verba ratione materiæ impropriantur.*
5 *Differentia quæ ſit inter hanc l. & interdictum quorum bonorum, & petitionem hæreditatis, & nu. 6.*
7 *Hæres quo iure petat ſe mitti in poſſeſſionem.*
8 *Lex iſta, quando habeat locum in inſtituto in re certa, & quando in fideicommiſſario vniuerſali. & nu. 9.*
10 *Subſtituta directò, ſiue pupillariter, ſiue vulgariter ꝯpetit bñficiū hᵘ legis.*
11 *Hæres hæredis, quod habeat beneficium huius legis.*
12 *Epiſcopus & executor teſtamenti, quod habeat beneficium huius legis.*
13 *Iudex competens in remedio huius l. quis ſit.*
14 *Libellus, an requiratur in remedio huius legis.*
15 *Differentia inter tria remedia, quæ competunt hæredi.*
16 *Citanda quando ſit pars in remedio huius legis.*
17 *Lex iſta quod habeat locum in teſtamento nuncupatiuo in ſcriptis redacto per notariū, & in teſtamento imperfecto, in caſibus tamē, & c. nec non & in omni ſucceſſione, ſiue de iure ciuili, ſiue prętorio. & nu. 18. & 19.*
19 *Bonorum poſſeſſor continetur appellatione hæredis.*
20 *Contradictor legitimus in caſu huius legis, quis ſit.*
21 *Remedium huius l. quod ſit adipiſcendæ poſſeſſionis.*
22 *Fideicommiſſarius vniuerſalis quando ſit legitimus contradictor.*
23 *Quando apparent duo teſtamenta eadē die confecta, nec apparet de prioritate, quid iuris,*
24 *Miſſio in poſſeſſionem debet probari per inſtrumentum, non per teſtes.*

a **§. Sinautem aliquis.** ᵃ Hic incipit 3. pars. † Ad cuidētiā dēbes ſcire ꝙ q̄dam
1 eſt pſcribitio, q̄ cauſat̄ ex vna parte tm̄, vt puta fauore pſcribētis, q titulū hēt, & bonā fidē, vt vſucapio triēnij. Quędā ex alia parte tm̄, vt puta odio negligentis, vt pſcr. 30. an. q̄ currit tātū ex negligentia non petentis, in qua nō reqrit̄ nec titulus, nec bona fides poſſidentis: currit enim ſolum ex negligentia nō petentis. Quædam eſt præſcriptio, quæ oritur ex vtraq; parte. ſ. fauore poſſidētis, & negligentia nō petētis, vt pręſcr. a. vel ax an. Per primam q̄ritur dominium directum, vt l. tradōnib. đ pac. Per ſecundam non quærit̄ dominium directum, nec vtile, ſed parat̄ ei exceptio, vt l. ſi qs emptionis đ pſc. 30. an. Per tertiā q̄rit̄ dominiū vtile, vt videbitis no. ȷ. de bo. mat. auth. niſi. no. p Dy. ī c. poſſeſſor. de reg. iu. lib. 6 & hoc collr ex tex. & gl. Quo pmiſſo, pone caſum ſic. Quid ſi ꝯ eū, q petit ſe mitti i poſſeſ. authoritate huius l. opponat̄ exceptio pſcriptionis? Rñd. Imperator, & dicit, ꝙ ſiue ſit pſcriptio q̄ cātur ex vna parte, ſiue q̄ cauſat̄ ex vtraque, exceptio admittit, vt patet ex tex. quem no. & tene menti. Notabilia collige p te. Venio ad ꝯria, & prima pars nō hēt, lō venio ad ſecūdā partē, & op. ꝙ ex vitio teſtī nō impediat miſſio, vt ſ. l. proxi. So. ibi loqt̄ de vitio inuiſibili pteritionis, vel ſilī. hic de viſibili, vt ſi eſſet abolitū, vel cācellatū, & ſilīa, & iō puto, † ꝙ ſi apparet pteritio ex ipſo teſtō, fortè qa de filio facit mētionē in ipſo teſtō nō inſtituēdo, neq; exhr̄dādo, talis defectus impediret miſſionē ex hac l. ar. de fideicō. l. pe. dixi ſ. l. 1. † Cōtra hoc op. vr̄ ꝙ vitium viſibile non impediat, vt l. ſi ex fal. ſ. de trāſact. Sol. intellige hoc, qđ erat vitium raſura, vel cācellatio ᵇ in loco ſuſpecto, vt puta circa annos Dñi, vel circa inſtōnē hr̄dis, ſecus ſi eſſet vitiū in loco non ſuſpecto, ᶜ vt puta in aliquo legato, arg. l. ꝯriæ. Ita dicit gl. Itē ſecus, ſi illa raſura eēt bñ correcta, ita ꝙ oīno appareat manu einſdē notarij, vt hic đt glo. ſu p ver. prima figura. vel ſi notarius in ſua publicatione dixiſſet, ꝙ ſ. raſū vel cācellatū eſt, vel additū in tali loco manu mea ppria feci, vt pbat̄ i l. j ff. đ his, q̄ in teſt. delē. Vel ſi illa raſura, vł cācellatio ſic dēret ſtare, vt ea pcedētib. vel ſequentib. collr, vt pbat̄ extra de

ADDITIONES.

a Pariſ. Sinautem aliquis An vt officium huius l. habeat locū in eccleſia, vel in monaſterio nondū conſtructo, ſed ad conſtruēdum inſtituto ab hærede, vel eius noie anteq̄ conſtituantur, poſſit peti miſſio in poſſeſſionem ex hoc edicto, vide Angel. conſi. 128. in 1. dub. vbi pulchrè loquitur. Item quod iſtud beneficiū cōpetat etiam curatori dato bonis, vide Alex. in conſ. 4. in 1. vol. Item no. quod tm̄ operatur exiſtentia ſui hæredis, quantum ad hoc, vt qs mitti debeat in poſſeſſione, q̄tum operatur beneficium huius l. ex teſtō. Nunqd autem beneficium huius l. habeat locum in feudis. vide Bald. in c. 1. an agna. vel filius. Alc. hic in fi. Iaſ. & alij. Item quod ſtante ſtatuto, qđ poſſeſſio cōtinuaret̄ in hr̄dē, an poſſit veniens ab inteſt. mitti in poſſ. ex hoc edicto, vide q̄ ſcripſi in l. cum hr̄des. ff. de acq. poſſ. ad Bar. ibi ēt præced. cum deciſionib. Bal. habes. Item q d ſi afferat de inſtris teſtamenti, quorū vnū eſſet cancellatum, aliud non, habeat locum hoc edictum, vide Bal. conſi. 24. in 2. par. vbi etiam quid ſi protocollum eſſet cancellatum.

b I. A. Cancellatio. Adde videndum Bald. in terminis, conſi. 12. incip. pūctus. 2. lib. Dec. conſi. 578. in prin. Menoch.

c Pariſ. Non ſuſpecto. Vide Iaſ. in l. ſi vnus, ſupra de teſtam.

de reli. do.c.cū venerabilis.& ī gl.ꝙ hoc ponit ad lītam.ſi.n.illd, quod deficit, ex pcedētib.& ſequentib.ſubintellig tur,vt ĵ de fideic.l.verbum, volo.no.ff.de le.2.l.cum pr.§.cū iperfecta. multo magis illud, quod eſt aliqualiter vituperatū pt coadiuuari, ar.l.. poſt prin.ſ.de rei vxo.act. Habetis expeditas duas gl.vide licet gl.ſuper verbo,vitrū.& gl.ſuper verbo,prima figura. Op. dr hic,quod depoſitionib teſtium &c.Contra,teſtes debēt examinari parte citata, & cā plenè cognita, vt l.ſi qn.ſ.de teſt.& habuiſtis no.ſ.de teſt.l.hac cōſultiſſima.§.ſi quis autē.So. intellige h de depoſitionib.hoc eſt quod ſolēnis numerus teſtiū appareat ſubſcriptus in teſtō.Nō.n.loquitur hic de teſtiū examinatione fienda coram iudice,qa tunc haberent iura ꝯtra locū. &
a hētis expeditū principiū gl ſup verbo, depōnib.Itē op.dr hic, earum rerū ꝙ teſtatoris mortis tpe fuerunt,& ſic vr q hic q̄rēdum ſit de pprietate defuncti. ſed cū pprietatis requirit plenam cognitionem,vt l.iudices.ſ.de iudi. ergo nō dēt fieri miſſio ea ſola inſpectione teſti.So dīn quidā, quod dēt mitti in poſſeſſionem rerum,ꝙ a defuncto poſſidebant tpe mortis.Et p tāto hic dr,fuerant,qa poſſeſſor pſumitur dñs.Hoc aūt an ſit verū, vidiſtis in l.2.ſ.de prob.Vñ eu expone hoc aliter, ꝙ teſtatoris mortis tpe fuerunt.l.q.10 ad poſſeſſionē vel detentionē. Sic ergo
4 iſta† verba accipiūt impropriè,rōne mãæ, in qua prolata ſunt ſic.n.ſit 10 petitione hæreditatis, vt l.& non tm. in prin.ff.de pet. hær.ita tenet glo hic. habetis expeditam gl.ſuper verbo fuerint Item opponi.ad iſtā partē.in iure noſtro nihil debet eſſe ſuperfluum, vt ſ.in j pſtōne.§.qu bus.Sed iſta lex eſt ſuperflua, qa hēmus aliud iudicium poſſeſſorium,ſ.interdictū quorū bonorū
5 quare malè. Huius timore† gl.hic ponit diffam inter hãc legem & illud interdictū, vt ea hoc appareat hanc legem nō eſſe ſuperfluam Prima dfia eſt ſm Old qa hęc lex eſt gnalis in oī ſucceſſore, ſed interdictū quorū bonorū,ſoruns tn ſucceſſore de iure ꝑtorio.Hac non eſt bona dfia, quia illud interdictū ꝯpetit ſucceſſorio de iure ciuili, vule tn,vt vid.ſtis in l.1. ĵ.quorū bonorū & no.ff quorū bon.l.1.Itē eſt alia dfia ſm quoſdā,quia illud interdictū eſt tpale,hoc eſt perpetuum, quod gl.reprobat, qa illud eſt rei perſecutorium, ergo ꝑpetuū, vt l.in honorariis. ff.de actio & obl.eſt & alia dfia:qa illud non dat niſi aduerſus eum,qui poſſidet pro hærede,vel pro poſſeſſore, hæc l.dat niſi aduerſus omnes,etiam qui tn poſſident:hæc poteſt eſſe bona dfia.vt ĵ.videbuīs. Adde ꝙ beneficium huius l.competit. etiā nemine poſſidente,quod non eſt in illo interdicto Itē eſt alia dfia ſm gl quod hic obtinet qs poſſeſſionē, et ſi non doceat ſe hēdem,ea ſola teſti oſtēſione, ibi vero oportet quod doceat ſe hēdem,licèt ſummarium,vt dixi in l.1.quorum bonorū. Itē eſt alia dfia ſm quoſdam,quia p hanc nō efficitur poſſeſſor,licet ī poſſeſſionem mittatur, p illud interdictum efficitur poſſeſſor. Et non placet gl qa per vtrunq, poſſeſſor efficitur, qd apparet ex iſto ver. ſin aūt aliqs ꝯdictor ibi,& ei poſſeſſio acqrit, q potiora iura,&c Opp.codē mō,ꝙ hęc lex vr ſupflua p petitionē
6 hēditatis. Huius timore gl.†ponit dfiam inter hãc legē, & petitionē hēditatis nā in hac veniunt corporea tm, in illa et īcorporea Itē illud petitoriū,iſtud poſſeſſoriū. Mō habetis expeditū finē gl.magne,q̄ eſt ſup verbo,legitimo. Venio ad tertiā particulā,i.ad ver. ſin aūt aliqs di hic, q qs venit ad ꝯdicēdū ei q miſſus eſt. Cōtra,poſtq̄ qs eſt miſſus in poſſeſſionē, aut qs vult ꝯdicere de facto & nō pr, vt l.addictos.ĵ.de appellatio aut d iure,& ſi ſr,nō pōt,qa cū ſit iſta cā momētaneæ poſſeſſionis, nō pt appellari, vt ĵ.ſi de momen.poſ fuer.app.l.j.& caſus eſt ī l.fi. ff.de app recip Huius timore tex.iſte legit duob modis. Vno mō,vt exponamus,miſſus eſt,i.mitti deſiderat,& ſic apparet ꝯdictor añ miſſionē.Secūdo mō vt ſter ꝑprie,& tūc exponitur, ꝯdicēdū putauit,ſ.verbo,dolēdo ſe quare ille miſſus eſt, nō ꝙ iſta ꝯdictio aliqd operet. Vide gl.ſup verbo,miſſus,qd pt eē verū,ſi iſte fuit citatus.ſi.n.citatus nō eēt, et poſt miſſionē poſſet ꝯdicere,vt ĵ.dicā.Mō hēs expeditū principiū glo. Ilius ſup verbo,miſſus.Venio ad quartā partē,& illa nō hēt ꝯtra, vñ trāſeamus ad qntā.Et op ꝯ.petitio hēditatis pſcribit ſpatio 10.ann.vt l.hēditatis ſ.de pet.hē.Malè ergo hic dr ea q dr eā excludi ſpatio lōgi tpis.So.dicit gl.qñ ille q ꝯuenit petitione hēditatis, nō poſſidet tī.tūc pcedit lex ꝯtra;ſed ſi poſſidet tī. petitio hēditatis exced t ſuos terminos,qa cū eius natura ſit,vt non dei ꝯ tī.poſſidētē,& tūc dat ꝯ poſſidētē iō excedit a ſuis teris,qa ꝯ eā pſcribit ſpatio lōgi tpis.Iſta eſt ſatis bona ſol.vel aliās dūt qdā, ibi loqtor de directa petitione hēditatis,hic de vtili. Iſta eſt eadē cū prima,qa ſp cū petitio hēditatis datur ꝯ tī.poſſidentē, dat vtilis. Alij dūt,qd hic loqtur de rei vendicatione,ꝙ nō placet, iō tene primū. Summa expedita de ꝯriis huius l.veniamus ad qōnes,& ea his declarabit iſta lex,& eſt vtilis materia multū,& p
7 qōnes poterit apparere.† Quęro,quo iure petat miſſio ī poſ.p hēdem? Glo.dicit,duplici iure pt peti,Primo ꝯdictione ex l.iſta. Itē ex edicto diui Adria.Illud.n.nō ē ſublatū, niſi in eo,q malè dicebat.Ita dt gl.ſe.a huius l.quā vide. In eo quod gl. tenet illd edictum nō eſſe ſublatū,rephēditur p Mod. Primo p rub.q̄ dt, de edicto diui Adr.tolī.& gl t.ſup rub.hoc vr tenere. ſecūdo p iſtū texū,ibi,penitus q eſcente, inniit, in totū eſſe ſublatū. Id ex eo,q dã ex dicit ibi,& in alus oībus,ꝙ circa repletionem,&c. Illud cōnecte tenet.qd ſit ſublatū illud edictū.Itē ī eo qd gl.innuit miſſionē fieri p ꝯdictionē ex l.iſta. vr malè dicere, nā cōdictio ex l.ē pſonalis actio.& ſic pſupponit aliū obligatū, quod nō vr poſſe dici hic, eo caſu quo nullus ē ꝯdictor,& iō dicebat do la. Bur.quod ꝑpriè ꝯdictio ex lege hēt locū,qñ eſt ꝯdictor, als nō
b eſſet ꝯdō ex lege, ſed eſſet officiū iud.h authoritate huius l.ꝙ la
8 tis placet.† Scdo q̄ro vtrū hęc l.hēat locū ī hēde inſtituto ea re
c certa, vt ipſe hēat bñficiū huius l.Glo.ma hic in prin. dicit ꝙ nō, qa hr loco legatarij,niſi qñ alius nō ſit hēs inſtitutus in teſtō,vt l quoties.ſ.de hęr.inſt.iſtā gl.itelligo verā qñ alius hēs inſtitutus vſq ad hēditatem adiuit. Si verò adhuc non adiuit, tūc qui a illa hēdis inſtō ſapit naturam hēdis vlis,pp ſpē iuris accreſcendi, vt dixi in d.l.quoties: itē qa nō eſt alius, de cuius manu capiat, ſatis putarē qd authoritate huius legis poſſet mitti in poſſeſſionem il-
9 lius rei.† Itē q̄rit gl qd de fideicōmiſſario vlī, vtrū poſſet mitti
d in poſſeſſionē authoritate huius legis Gl.dicit qd non, & nihil allegat.Pro hoc vr caſus in l.fi. ĵ. de codic. vbi vr dici,qd ille,q petit bo.poſſ.ex hac lege vr ſe aſſerere hērede directo Tu verò
e dicas ſm nros Doc Aut teſtō non eſt facta neq; re, neq; verbo, & tunc non hēt beneficiū iſtius legis. quia nō hēt ius in bonis. Aut eſt facta teſtō in re,& tunc nō hēt locum beneficium huius legis,vt ꝯſtituat poſſeſſor,quia iam eſt ꝯſtitutus:ſed poſſet hī a locum hoc bñficium.vt poſſeſſor confirmet,vt l.1.ſ.ad Carb. l.1.§.miſſū ff ad Carbonia.Aut eſt facta teſtō verbo tm,& tūc hēt locū bñficiū huius legis ſaltē vule, cū ex pſona hæredis ad ipſum fidei trāſiuerint oīa iura & actiones,vt l.1.circa pri.ff.ad Treb.Ita tenebat do.Mar.Syl.& do.Ia.Bur. Adde etiā,quod qñ nulla eſt facta teſtō in caſibus in qb.tranſeunt iura,& actiones ſine reſtōne,quos videbitis.ĵ.ad Treb.l.pen.§.fi.ꝯpetit bñficiū huius l.fideicōmiſſario vli, eadē rōne quā ſ.prox.dixi. Ad vnū
f tñ aduerte,ꝙ in quib caſib.dixi fideicōmiſſario vli bñficiū huius l.cōpetere.illud nō hēt ea ſola inſpectione teſti.Licet.n.primus hēs ea ſola ipſa teſti inſpectione hēat,illud eſt ideo, quia p ipſū teſtm ſit notoriū iudici ipſum ponēdo in poſſeſſione, qd non eſt in fideicōmiſſario.& ideo hēt oſtendere ſibi factam reſtōnē,vel a iquē de caſib eſſe,in quo reſtō nō ſit neceſſaria, &
10 dicā itam in prox.qōne.†Quęrit,q vtrum ſubſtituto & pupillo
g ꝯpetat bñficiū huius l. Gl.dicit qd ſic,ut oī ſubſtituto directo,
h ſiue vulgariter, ſiue pupillariter, vt colſr ſ.e.l.j. Dicit gl.hic aduerte,ꝙ hoc non conſequitur ſubſtitutus ex ſola teſti oſtēſione. Rō,qa p hoc non fit notorium iudici ſubſtitutā mittendū eſſe in poſſeſſionē,imo inſtitutus pferri debebit: ergo ſubſtitutus vulgariter oſtēdere dēt teſtm. ī quo ſubſtitutus eſt & repudiationē primi hēdis;vel aliqd aliud, p qd ſit exclu-
i ſus primus hēs.Idē dico in ſubſtituto pupillariter Dēt.n oſtēdere teſtm, in quo eſt ſubſtitutus,& mortē impuberis.& hēditatē eſſe adiā ex teſtō pr̄no, ita qd ſit loc' ſubſtōni pupillaris als nō
11 efficeret notoriū iudici ipſum eē ponēdū in poſſ.Et† idē dico in hēde hēdis, q peteret ſe mitti in poſſeſſionē ex vigore illius l Nā dēt oſtēdere primū teſtm, & eē hēdē primi inſtituti & primum

ADDITIONES.

a Pariſ Dicitur hic An aūt ſufficeret probare ante mortem fuiſſe poſſeſſum per defunctum,vide quæ dicit Are conſi.10. qui tamen loquitur in petitione hæreditatis,in illo autem remedio contrario,contrarium videtur velle Barto. Are.in l. Pompeius §.acceſſiones.ff.de acq poſſ
b I.A.Officium iudic Adde quod idē tenet Bal.hic in 4 q.prin & Pau.de Caſt. Sal. & Alę & vide Spe.in ti.de teſt.§ ſequitur ver. vlt ſequitur cū duobus verſ.ſeq.
c Pariſ Secundo An autem hēat locum in ueniente ab inteſtato ſi ſibi ſtatutū,quod poſſeſſio continuetur in hēdes ipſo iure,vide Contententem quod ſic, conſi. 44.ad fi. Et quod filius ſuus hēs ab inteſtato poſſit petere ſe mitti in poſſeſſionē ex officio,ſicut ſi eſſet in teſtō inſtitutus propter fraternitatem,vide Bal in cōſ 2.de contro.inter maſcul.quod ſi poſſeſſio vacat, iſta lex non habet locum in venientibus ab inteſtato, vide Are.hic.Menoch *Gozad.conſi 31.num. 13 30. Tiraq.tract.le mort a ſaiſit le vif in 2.parte decl.4.nu.18.
Secundo quæro. Adde quod cum deciſione Bal.dicit Pau de Caſt. tranſire doct. rationibus,de quibus per Bar.ſed an filius inſtitutus in legitima habeat beneficium huius l. Bal tenuit quod ſic,ſicut habet vtilem actionem fam. ercſ vt 4. ſi quæro.fam erc.vide Spec.& Io. And in add in tit.de teſt §. fi.& ver. ſed nunquid ex Bal conſ. 32.5.lib.& ibi an poſſet cedi, ſi ſemel poſſedens & fuerit intromiſſus per prætorem, quia inordinate procedit, an habeat beneficium huius l.& quod illud poſſeſſorium eſt non ſolum adipiſcendæ,ſed confirmandæ,& continuandæ,multa pulchra ibi vide.
d Men. Fideicōmiſſario. Tiraq ubi ſup.in 4 parte decl.11.n.5.Ruy 9ſ 28.n.9.lib.4.
e Pom Tu verò dicas. Vide Ang.conſi.4.uol.2.ubi in ſpecie tangit.quando ſit reſtitutio ipſo iure,de quo inf.per Bar.& uide Alex.conſi. 40 volum.3. & uide Are. conſi 37.
f I.A.Vniuerſali,Adde Barto. conſi.inci in curia capitanei,& in conſi.incip.miſſus Ang conſi 137.in deci &c præmiſſo ad eundem iam.
g I.A.Quæritur, Adde eundem Bar.cōſ.inci.vila quada petitione per ſor Cochum.
h Pom Quæritur vtrum ſubſtituto ſi fideicom.nō habet locum beneficium huius legis,vt per Bar.conſ 9..glias 9.incip nomine Domini amen Menoch.* Tiraq. tract.le mort a ſaiſit le vif in 2 parte decl 5.nu.18.30.
i Pom.Subſtituto pupillariter.An beneficium huius l habeat locum in cauſa inteſtati.Vide eum co. ſi 43.2 iſtam l.& Bo 435 l t an beneficium huius l habeat locum in ſubſtituto vulgariter,aut compendioſe,aut fideicōm. vide Bar conſil. 222 quidam.

mum inſtitutũ adiuiſſe eo caſu, quo eſſet neceſſaria aditio ad
trãſmiſſionẽ, ita qđ iudici liqueat ipſum eſſe ponendũ in poſ-
ſeſſionẽ. Sed dices tu, ergo eadẽ rõne ex ſola inſpectione teſtĩ
non liqt iudici primũ hrdem mittendũ in poſſeſſionem. nam
a non apparet ex teſtõ, teſtõrẽ eſſe defunctũ. Rñdeo, qa eo ipſo
q̃ hrs hẽt teſtm̃, iſta eſt q̃dã pſumptio q teſtõr ſit defunctus,
nã non daret̃ viuo teſtõre, vt l. 2. §. ſi d obiiceĩ. quemadmo. teſta.
aper. Quidã tñ ẽt ꝯ hoc obſeruant, q q̃runt pbõnem de morte
12 defuncti, ſaltẽ p iuram hrdis: puto tñ qđ ſit neceſſe. † Quęro, qđ
b in ẽpo, q ñ ſunt inſtituti pauperes, vtrũ hẽat locum beneficiũ
huius l. & idẽ q̃ro de executore vlĩ teſtĩ, qñ ſunt inſtituti paupe
res? Dne. tenent, quod habent beneficiũ huius l. ar. l. ſi q̃s ad de-
clinandã. ſ. de epi & cle. Habetis expeditã tertiam glo. vſque ad
13 ſeq. gl. dr̃, cõpetenti iudici. † Quęro, q̃s ſit cõpetens iudex? Dicit
gl. qđ cõpetẽs iudex inſpicit circa duo. Primo circa iuriſdõne,
qa eſt neceſſe quod ſit talis iudex, q hẽat merũ imperium: non
.n. põt expediri p magiſtratũ monicipalem, vt l. iubere cauere
de iui. om iu. Itẽ inſpicitur circa territorium, qa oportet qđ ſit
ille iudex, q hẽt in ſuo territorio iuriſdõnẽ, aliás nõ poſſit mit-
tere in poſſeſſionẽ, ſed pronunciare de mittẽdo, & ſcribere ad
iudicẽ loci, vt ff. de bon auth. iud. poſ. l. cum vnus. §. pe. de re iu:
l. à diuo Pio. §. 1. Primũ dictum gl q̃ dicit, q requirit, q hẽat me-
rum imperiũ, dẽt intelligi ſaltẽ mixtum, vt d. l. iubere cauere. ſſt
ẽt eſſe, q põt expediri p quẽlibet magiſtratum, & ẽt p iudicẽ de-
legatũ, vt puta qñ ſuperuenit lẽgitimus ꝯdictor, tunc expedit ꝯdõ-
ne ex Liſta, vt ſ. dixi, & ſic p viã actionis. ſed ea, q̃ iure actionis
expediunt̃, ſunt iuriſdõnis, vt no. ĩ l. nec quicq̃. §. vbi decretũ,
ff. de off pc. ergo ꝯpetit cuilibet magiſtratui, & põt delegari. Qñ ve
rõ nullus ẽ ꝯdictor, & ſic expedit̃ p officiũ iudicis, tũc eſt mixti ĩ
perii, vt dt gl qđ intelligo de executiõe, ſed cognitio fortè poſ-
ſet demãdari, vt l. cognitio. ff. de off. eius cui mãd. eſt iuriſ. Cir-
ca fin no. q gl. dicit, qđ oportet, quod ſit eiuſdẽ territorii, aliás
pronunciat, & mittit lr̃as de mittendo in poſſeſſionẽ. puto ſic
dicendũ, q ſi qdẽ appareat lẽgitimus ꝯdictor, cuius pſona ſubeſt
illi iudici, q pnunciat, tũc rõne pſonæ põt pronunciare, & exe
cutionẽ remittere ad iudicem loci, Ita dicit gl. Facit ſ. vbi in rẽ
act. l. ñ Sed ſi nullus eſſet ꝯdictor, nõ video quõ iudex vni⁹ ter-
ritorii poſſit de reb. alterius territorii pnũciare. Non. n. rõne p
ſonæ litigantis, qa nulla eſt pſona, ꝯ q̃ petitio dirigatur. Itẽ nec
rõne rei, in qua ſiẽda ẽ miſſio. qa nõ eſt de ſuo territorio, & iõ
eſt neceſſe quod pronunciet per iudicem loci, in cuius territo
c rio res eſt. Sumus expediti e de glo. q̃ eſt ſup verbo, cõpetẽti. Ex
14 tra gl. pſequendo ordinem text. q̃ro, dr̃ hic, competenti iudici
d teſtm̃ oñderit † vtrũ ſit neceſſe quod ſuper hoc detur libellus? d
Vĩ q ſic, quia hic agit cõdictione ex lege, ſed qua actione quis
velit agere, eã prius edere debet, vt l. 1. ff de eden. Doct. omnes
cõter tenent ꝯriũ. Nõ. n. eſt iudicium ordinarium illud, quod
ex lege iſta deſcendit, immo petit executio teſtĩ reſpectu cuiuſ
dã notorii, ſiue cuiuſdã liquidi, quod ſit iudici ex oñſione teſt.
nõ vitiati, vt hic dicit tex. ꝯpetẽti iudici teſtm̃ oñderit. Vñ cõis
practica obſeruat, vt inſtrm̃ teſtĩ producat̃, & petat ſe mitti in
e poſſeſſionẽ, qđ ſatis placet. e vides ergo drĩam inter tria † reme-
15 dia, q̃ cõpetunt hæredi ſcripto, nam in hoc iudicio nõ datur li-
bellus, & pcedit ſummariẽ. hẽt. n. illud teſtm̃ q̃tum ad hoc pa-
ratã executionẽ, vt vidiſtis hic, & ſ. l. px. In interdicto vero quo
rũ bonorum, eſt neceſſe quod det libellus, & lis ꝯteſtet, & fiãt
pbationes, licet ſũmariæ, vt vidiſtis in l. 1. quorũ bonorũ. i peti-
tione hrditatis dat̃ libellus, pcedit̃ ordinariẽ, requiruntur probõ
nes plenæ, vt ſ. iſtigi circa ꝯna, & clari⁹ dixi ĩ d. l. 1. quo. bo. Eſt
ẽt q̃dã alia drĩa neceſſaria qa in iudicio iſto ſi teſtm̃ eſſet in ali
qua ſui parte vitiatũ, cũ nõ poſſit veritas pbari niſi p eãdẽ ſcri-
pturã, vt ſ. dixi circa ꝯria: ſit. n. hrdis miſſio ex notorio. quod re
ſultat ex teſtĩ ĩſpectiõe, vt ſ. dixi, & ex iſto tex apparet. ſed ĩ aliis
iudiciis pdictis, l. quorũ bo. & ĩ pet hrditatis, poſſet veritas adiu
uari p alias pbationes extrinſecas, vt vidiſtis ſ. de teſt. l. ſi vnus.
16 † itẽ extra gl q̃ro, vtrũ cum hęc miſſio petitur, ſit citãda pars.
f Reperit̃ vna additio Frã. Accur. q̃ dicit quod ſic, ſaltẽ gñalr̃, vt
in auth ſi oẽs, ſ. ſi minor ſe ab hære. abſt. Ego puto ſic dicendũ,
ſi qdẽ bona a nemine poſſideãt, tunc non requirit̃ citatio par-
g tis, nã poſſet g ẽt ſi vellet, ſua authoritate ĩgredi, vt l. cũ hæredes.
in prin ff. de ac. poſ. Facit ad hoc optimẽ qđ no. p Inn. de ꝯceſ-
ſib. c. ppoſuit. Si verò res ab alio poſſideãt, tunc ſiue iuſte, ſiue
h iniuſtè, nõ poſſet ꝯcedi hęc lrĩa n ſi p te citata, vt l. meminerit.
ĩ. vñ vi. & ſi p vim, vel alio mõ. l. ñ. Facit ad hoc. qđ notatur per
Inn de ꝯceſſione pbẽ. c. licẽt ep̃s. tñ non bñ recordor. Procedo
17 vlterius, dr̃ hic, teſtm̃ oñderit. q̃ro vtrũ † hẽat locũ beneficiũ h⁹
i legis in teſtõ nuncupatiuo. i gl. rñ. qđ ſic. & bñ, ſi illud teſtm̃ eſt
redactũ in ſcriptis per notariũ. facit. n. fidẽ, vt habuiſtis no. in l.
1. ſ. de teſt. Videbitis ĩ l. vlt. ĩ. de fideic. ſed ſi teſtm̃ nõ eſſet reda
ctũ in ſcriptis, tũc non haberet locum iſtud notoriũ, qđ ſit iudi
ci ex inſpectione ſcripturæ, de quo loquit lex iſta. Eſſet ergo ne
ceſſe q ſ priuatim teſtes examinarent, & publicarẽt ſm formã
l. publicati. ſ. de teſt. tũc illa ſcriptura poſſet poſtea pduci, & ex
inſpectione ipſius fieret notoriũ iudici, & hẽret locum iſta lex.

k † Quæro, qđ eſt in teſtõ imperfecto, k qđ in aliq̃bus caſibus va
18 let, vt l. hac ꝯſultiſſima. §. ex imperfecto. & §. ſi q̃s aũt. ſ. đ teſt. Rñ.
q haberent locum remedia huius l. & bñ ſm gl qa pro pfecto
19 ſit in illis caſib. & non p vitiato. † Quęro, qđ de teſtõ, qđ valet
l tm̃ đ iure ſtorio? Vĩ q nõ hẽt locũ hæc lex. l Nã lex. dicit ex aſſe,
vel parte hrs inſtitutus, ſed ille nõ põt eſſe hrs, ſed bonorũ poſſeſ
ſor, ergo, &c. Cõtrariũ vĩ tenere gl. quã ſ. recitaui circa ꝯria, cũ
aſſignat drĩam inter hãc legẽ, & interdictũ quorũ bonorũ, dt
quod hęc lex hẽt locũ in omni ſucceſſore de iure ci. & ſtorio,
& hoc puto verũ, ar. ad hoc ff. ad Treb l. 1. §. bonorũ, de ꝯd. &
de. l. in ꝯd. §. 2. Nõ ob. hęc lex, qa nõ dr̃ hic, qđ ad hoc vt hẽat lo
cũ iſta lex oportet qđ ſit hrs. ſed ſufficit qđ ſit hrs ĩſtitut⁹ a teſtõ
re & nõ curat, vtrũ poſſit adire de iure ci. vel đ iure ſtorio. Prę
terea hrdis appẽlone ꝯtinet̃ bo. poſ. vt dictis legib. &c. Procedo
vlterius, dr̃ hic, non aũt lẽgitimo ꝯtrõ ab alio denneotur. Quæro
20 † q̃s ſit ille legitimus ꝯdictor. m In hoc pendet tota virtus iſtius le
m gis. De hoc ſunt opi. in gl. nr̃a. Nã Aldr. dicebat qđ lẽgitimus ꝯdi
ctor eſt ille, q hẽt titulũ, ſi tñ hẽt ſilent titulo pciẽtis, vt quia pro
fert aliud ſm teſtm̃ ſolẽne. Et hoc probatur ex lr̃a ſequẽtis ver.
ſi naſcit̃ aliq̃s ꝯdictor. ibi, q potiora ex lẽgitimis modis iura oſtende
rit, &c. Azo verò dicit indiſtinctè legitimũ ꝯdictorem eẽ, qui-
cunque hẽt titulũ à defuncto, vel ab alio, etiã ſi res poſſidebat
tpe mortis đfuncti, ab ipſo đfuncto. D Ia. Bu. dicebat opi. Azo.
n nõ eſſe veram in eo, q detinet rem n quã defunctus poſſidebat
tpe mortis, nã remediũ huius l. eſt quoddã poſſeſſoriũ quaſi re
cuperãdæ poſſeſſionis q̃ defunctus habuit tpe mortis, qua ſpo
liatus eſt, ſed ſpoliatus ante oĩa eſt reſtituẽdus, vt l. ſi quis ad ſe
fundũ. ĩ. ad leg Iul de vi. & ĩ. ſi per vim, vel alio mõ. l. 1. & l. mo
mẽtaneæ. ĩ. vnde vi. Vnde nullius tituli allegatio ſufficeret. Et
ita dicebat ipſe, qđ tenebãt aduocati Bonomẽſes. Hoc mihi ñ
21 placet. Si † enim dicamus iſtud eẽ iudiciũ adipiſcẽdæ poſ. q vĩ
verius, ſicut interdictum quorũ bonorũ, tunc põt obiici exce
ptio dñii, vel alterius iuris, ſi tñ quis paratus ſit probare incon-
tinenti, vt habuiſtis no. in l. 1. ĩ. quo bo. & ſ. l. px. Si verò dicam⁹
hoc eſſe interdictũ quaſi recuperãde poſſeſſionis. ſi. vacãtis, tũc
in tali iudicio poſſunt opponi exceptiones, q̃ impediũt reſtõ-
nem, ſi aliquis eſt incõtinenti paratus probare, vt habuiſtis no.
ĩ vnde vi. l. cũ quærebat Ergo patet quod illa regula, q ſpolia-
tus ante oĩa eſt reſtituẽdus, nõ eſt vera in caſu huius l. vbi q̃s
ſit paratus incõtinẽti probare, &c. Quid ergo dicemus? Aduer
te tres caſus Qñque q̃s venit ad ꝯdicendũ antequam ſit data li
centia de ingrediendo poſſeſſionem. Qñq; poſt delatã lrĩam
ante ingreſſum Qñq; poſt ingreſſum. Primo caſu eſt aduertẽ-
dum

ADDITIONES.

a I. A Rñdeo Adde qđ Raph. Fulg. dicit, qđ nõ probat opin Bart in d. l. 2. & quod
putat debere probari, ſaltem de iura cal. vt in caſu l. pen. ſup in 1. qui caſus ſecũ
dũ ipſum æquiparat̃ iſti, l. q̃ ſi quis inſ. quorũ app non recte Alex etiam dicit, quod
requiritur aliqualis probatio. Tu vide Bal. cõſ. 26 lib. 3. Sed quid ſi teſtator poſ
ſederit rem, quam hæres non poſſidet, an hæres hæredis poſſit petere ſe in illius
poſſeſſionem mitti. Spec. quod ſic, in tit de teſte. § ſi. ver pen.
b I. A Epõ. Vide ẽt p Bal. in add. Spe. in ti de teſte, in ſi. & in l. ſi quis ad declinãdã.
ſup. de epi & cler Quid aũt in filio inſtituto iuxta caſũ l. 3. ſup. de inof. teſt. Bal.
ibi tenet qđ ſic. Et ad Bar. hic adde tu Alex. de Imo in cõſ. 4 ver. retẽta, in 2. vol.
c Poma. Sumus expediti. An autem iſta lex habeat locum in cauſa appellatio, vide
eum conſ 42. & Rom. conſ 315.
d Menoch. Libellus Brun conſ. 22. nu. 2 in ſi Rui. conſ. 17. nu. 3 lib 5.
e I. A. Satis placet. Adde hoc verum ſm Pet Cy. Ang. Fulg. Pau. de Caſt. non cõpa-
rente cõtradictore, cui non eſt pars cui detur, ſed vbi compareret cõtradictor,
teneat̃ offerre libellũ, iuxta auth. offerat. ſup d l. cõteſt. & alle. Cy gl. i l. 2. §. dies.
ſi quis ordo in bo poſ ſer. & Fulg. dicit facere illum tex. ibi, cõpetẽti iudicio Et
ita Alex dicit tenere etiam Inno in c. 1. de lib. concep. § nunc dicendum ver. 17.
quibus omnibus etiam adde, quod idem tenet Bal. conſ. 115. inc. licet filia 3 li.
Et an ſit neceſſe iurare de cal. In An. poſt Spec. in add. in tit de teſt §. ſi & verſ.
ſed nunquid. refert Mar. Sil. tenuiſſe idem, quod Spec quod ſic, etiam ſi non ap
pareat legitimus contradictor.
a I. A. Citanda. Adde vt per Pau de Ca. & Alex. & quod pulchrè conſuluit Bal. con-
ſi 21. 3 lib Adde, & vide Ale de Imo. in conſ 5. in 2. vol.
g Menoch. Nam poſſet. Soc. conſ. 75. nu 10 lib. 1 Gozad. conſ 81. nu. 10. Dec con-
ſi. 441 col. pe Neuiz conſ 82. nu. 19.
h Parıſ. Poſſet concedi Ideo ſi poſſet, debet reuocari de facto, ſicut de facto fuit cõ
ceſſa, ad quod vide q̃ habes ad Bar. in l. ſi vbi poſſidet. ff. de acq. poſſ aduerte tñ,
quia põt alle cui conceſſa eſt licentia non citato poſſeſſore, qñ cõparet poſſeſ-
ſor petens eam reuocari, petere vt illa confirmetur, vel de nouo concedatur pro
batio, quod etiam in caſu, in quo de nouo concedi debeat. vide Alex. late in l. ſi
finita. in prin ff de dam infec in gl verbo, liberetur. poſt Ang vide Iaſ. in l. ſi pa-
cto quo pœnam. C. de pac. Alex. in l. 1 ſup. de Cathedr. vbi etiã habes, maxime
an d l. ſi finita. per Alex an confirmari debeat illa prima licentia nulla, an vero
de nouo cõcedi. & võcladit quod poteſt illa nulla confirmari, vide ibi per eum.
i I A. Nuncupatiuo No. Adde cum gl tranſeũt Iaco. But. Bald. & Ang. & Sal. Bal.
& Iac But. in l. ſi. inſ. de fideic. Spec. & Io. And. in add. in tit. de teſte §. ſi. ver. quid
de nuncupatiuo, tamen vide Bal. conſ 107. l. b. 1.
k I. A. Imperfecto. Adde quod Spec. idem tenet in tit. de teſte § fin. ver. qđ ſi filius Io.
And. ibi in add. dicit, quod Iac. & Bal dicebant, quod cum pr teſtatur inter fi-
lios, in actu de l. hac conſultiſſima quod illa voluntas ſeruatur non vt teſtm̃, ſed
vt quædam diuiſio l. ſi ſup. fam ercil. & ita tranſit
l Pariſ. Hæc lex. An remedium huius l habeat locum in bon. poſſ. vide latè Barba. in
rub C. qui admit.
m Pariſ. Legitimus contradictor. Qui dicatur legitimus contradictor, & an eo ipſo
quod quis citatur, dicatur legitimus contradictor. Vide in Bertrac. in ver. contra
dictor, vbi habes multa pulchra
n Menoch. Qui detinet rem. Crau. in reſpo. ſio pro repub. Saul. nu. 139.

dum. Aut quæris, an quis ſit legitimus contradictor ad impediendũ executionẽ & ſummariam cognitionẽ, quæ fit ex oſtenſione teſti, vigore huius l. Aut quæris, an ſit legitimus contradictor, non ad impediendũ ſolum iſtam ſummariam cognitionem, ſed ad impediendũ & effectum eius, ſ. immiſſionem. Primo caſu, aut ille, qui venit ad contradicendũ, non aſſerit ſe poſſidere, ſed dicit prius immittẽdũ, quam qui poſtulat, & tunc illa ſummaria cognitio nõ impedit, ſed ſummariam de iure vtriuſq; cognoſcit: & immittit, qui potiora iura habet, vt ſ. e. l. v. Aut apparet aliquis, qui dicit poſſidere. id aliũ, qui petit, immittendũ non eſſe: tunc ſi quidẽ producit aliũm titulũ ſimilem titulo petentis, vt puta, aliud teſtm, tũc iudex ſtatim pronũciabit nõ eſſe locũ huic ſummariæ cognitioni ex virtute iſti*
a l. ſed agendum eſſe ordinario iudicio, & illum debere obtinere qui potiora iura habet, vel probauerit. Ita loquitur opi. Albrici. Hic eſt caſus in hac l. in ver. ſin autem aliquis contradictor, &c. Videlicet ibi, iudicio competenti, &c. Non autem dicit in iudicio. Si verò allegat aliũ titulũ, tũc illa ſũmaria cognitio nõ impediret, ſup ea de viribus illius tituli allegati cognoſceret. Quẽ autẽ effectũ habet, ſtatim dicã. Sedo caſu quando quæritur, an aliquis ſit legitimus contradictor quantũ ad impediẽdũ miſſionẽ in poſ. & cognitionẽ ſũmariã; dico, aut quis oñd titulũ à defuncto, vel ab hærede, & tũc ſine dubio impedit miſſio, vt l. i. j. quo. leg. & ff. quo. leg. l. j. §. redigũt. Aut alle. titulũ, & idẽ habet poſſeſſionẽ ab alio quam defuncto: tũc ſi quidẽ habet poſſeſſionẽ an mortẽ defuncti, eſt legitimus contradictor, vt hic, ibi earũ rerũ quæ teſtatoris mortis tempore fuerũt, &c. Si vero alleg.
b poſſeſſionẽ poſt mortem defuncti, b tũc ſi quidẽ probet poſſeſſionem, vel titulũ ſolũ, non eſt legitimus contradictor, quia per hoc non excludit ius agentis. Sed ſi probaret poſſeſſionem & titulum, & fortè probaret ſe, vel authorẽ ſuũ fuiſſe dñm, tũc eſſet legitimus contradictor, & impediretur miſſio, quia in hoc iudicio poteſt opponi exceptio dolo facis, vt ſ. dixi, & l. prox. ſ. no. tñ ab initio non eſt admittendus ad probandũ niſi ſit paratus probare incõtinẽti, vt ſ. dixi. Si vero probat titulũ, & poſſeſſionẽ, vtrũ defunctus poſſederit tempore mortis, vel non, dubitatur, tũc nõ eſſet mittendus, nõ propter contra-
c dictionem aduerſarij tm̃, ſed quia iſte nõ probat illud, quod eſt de ſuæ intentionis, ſ. defunctũ poſſed. illo tempore mortis, quod requirit a lege. Quandoque quis venit poſt iuſſum de mittendo an miſſionẽ, tũc ſi quidẽ ipſe fuit citatus, hic eſt aduertẽdum. Si n. primus iuſſus fuit factus citata parte, tunc ſi ſuperueniens quidã tertius nõ citatus, puta aliquis qui dicit ſe hæredẽ, & ſe potius mittẽdũ quã illum, pro quo pronũciatũ eſt: dico quod miſſio erit retractãda, & de iuribus illius contradictoris erit cognoſcẽdũ, vt l. ita tñ. §. quoties. ad Treb. & ibi dixi. Facit extra, de teſta. c. veniẽs. & ibi per Inno. Quandoq; tempore primi iuſſus, nullus eſt citatus, & tũc idẽ multo magis, quod audiatur ille contradictor ſuperueniẽs. Ille vero, qui fuit citatus tempore primi iuſſus, ſi quidẽ comparuit, & eius contradictio fuit repulſa, nõ ẽ dubiũ, quin non poſt audiri, cũ nec poſſit appellari in hoc iudicio momẽtaneæ poſſeſſionis. Sed ſi ex contumacia talis ſnia fuiſſet concesſa, tũc ipſe veniẽs audiret refectis expẽſis ſm formã auth. & qui iurat. j. de bo. auth. iud. poſ. Quandoq; contradictor apparet poſt miſſionẽ iã factã. & hic aduerte. Quandoq; n. venit directo ad contradicẽdũ primæ immiſſioni, ſed ipſe principaliter poſtulat ſe mitti, apportãs ſuũ teſtm̃: tũc iſte primo non ſic audiret tanquam contradictionẽ ſummã, ſm ea, quæ ſ. dicta ſunt. Si vero venit directo petẽs caſſari illam immiſſionẽ iã factã, ſi quidẽ alle. ſe poſſediſſe, & citatũ nõ eẽ, ſtatĩ illa ſnia pronũciabit nulla, tanquam poſſeſſore nõ citato, vt l. meminerit. C. vñ vi, & ſi per vim vel alio mõ. l. fi. Si vero non allegat ſe poſſediſſe, vel dicit ſe poſſediſſe, tñ fuit citatus: ſi quidẽ alleg. aliquid, quod ẽ excluſiuũ beneficij illius quæſtionis, vt quia dicit teſtm̃, cuius vigore facta ẽ miſſio habuiſſe vitiũ viſibile: vel quia teſtatorẽ nõ poſſediſſe tempore mortis, tũc immiſſio irritabit. vt l. i. §. nec vero. ne vis fiat ei. l. cũ vero. § ſubuẽti ff. de fide. l. i. & l. Fulc. §. cepĩ dicẽ. g. ex cau. i poſ. ea. & i hac contradictione nõ erit neceſſarius libellus, ſed procederet ſũmarie iudicis officio ſm formã l. a diuo Pio. §. ſi ſup rebus. ff. de re iud. Si vero non allegaret aliquid, quod eẽt excluſiuũ iuris agentis, tũc nõ fieret reuocatio. Sed ſi quidẽ ius haberet, dẽret recurrere ad iudiciũ petitoriũ, & ordinariũ. Dices tu, quõ, ſi fuit citatus, & contumax, & poſtea audit aliquo mõ, nõne iſtud eſt contra l. ſi eo tempore. j. de rem. pig. R. ſi. ibi vterq; creditorũ habebat ius, ſed vnius ius erat potentius alio: hic vero vnus ius habebat, alius nõ. vñ propter contumaciã nõ vr ei
22 ius conceſſũ quod nõ habet, &c. † Quæro, vtrũ fideicõmiſſarius vniuerſalis ſit legitimus contradictor? Gl. hic videtur dicere quod ſic. Tu dic breuiter. Aut fideicõmiſſarius nõ poſſidet, & nõ ẽ legitimus contradictor, vt ff. ad Tre. l. filiã fratrib. Aut poſſidet, & tũc aut eſt paratus de iure fideicõmiſſi probare incõtinẽti, & ẽ legitimus contradictor. Ita dẽt itelligi iſta glo. & arg. eius quod no. ſ. e. l. px. Aut nõ eſt paratus icõtinẽti probare, &
23 tũc ſecus, vt ſ. l. px. & no. in d. l. filiã frib. ff. ad Tre. Quæro, † quid ſi cõparet alius cũ alio teſtõ eodẽ die ſcripto, nec apparet de prioritate vel poſteritate. Gl. format hic iſtã quõnẽ ſup verbo iuſſus. & clarius dicit ff. de bo. poſ. ſm tab. l. j. §. j. per Rof. in ti. de bo. poſ. ſecũdum tab. per Cy. hic: dic plenius, vt dixi in d. §. j. Vltimo dicit hic tex. & eam cũ teſtificatione publicarũ perſonarũ ac-
4 cipiat, &c. Ex quo no. quod † ille qui poſſidet ex ſnia iudicis, debet probare immiſſionẽ per publicum inſtrm̃, nec vr quod ſufficiat probare per teſtes, vt hic dicit tex. ſicut cetera acta debent probari per ſcriptu-
d rã, dicit c. quoniam contra. ex. de proba. Vide tñ ſ. de arb. l. nec in arbitris.

ADDITIONES.

a l. A Ordinario iudicio. Adde Pet. de Anch. conſ. 21. & ſeq. An autem beneficiũ l. competat pro rebus incorporalibus, & an cum ſilia hæres inſtituta a patre vaſſallo in omnibus bonis ſi petat ſe mitti in poſſ. bo. feu. agnati ſint legitimi contradictores, vide Io. An. in add. Spec. in ti. de i. ſt. § ſi. ver. penult. addi. vbi refert Guil. de Suza hic.

b Pom. Defuncti. Vide Ale. conſi. 4. volum. 1. & [illegible] eo vol. & ad hæc etiam Bald. in rub. de caută po. & proprie vbi [illegible] remedium huius l. poſſit opponi exceptio [illegible], maxime [illegible] ſtatuto, quod cõfeſſio defuncti, & vide Ale. coſ. 101. vol. [illegible] vbi ponit, an dicens teſtm̃ nullũ, vel falſum, ſit legitimus contradictor. Ruy. conſ. 31. nu. 2. [illegible] cõl. 3. [illegible] Guil. Ceruin. nu. 143. cir. med. de vul. Men.

c Pariſ. Nõ probat illud. Ideo videndũ quod nõ ſufficeret probare defunctũ poſſediſſe in vita ſua, nec hic [illegible] l. ſiue poſſidetis. C. de prob. [illegible] ponderat Are. Bar. velle hic in l. Pomponius §. acceſſiones. de ac. poſ. adde Bar. in l. ita. §. ſi. *Rip. c. cum eccleſia Sutrina nu. 35.
Pariſ. conſi. 53. nu. 140. lib. 3. Old. conſi. 107. 6. dub. Ruy. conſi. 37. lib. 31.

d Pom. per ſcripturam. Similiter commiſſio data familie ipſius iudicis, ſi ſit faciẽ[illegible] aliqua executio realis, ſeu perſonalis, non valet niſi ſit in ſcriptis. Ita Bald. in c. cum parati de appel. per tex. in l. miſſi. C. de exac. trib. lib. x. & multa alia notabilia circa hos caſus, in quib. requiritur ſcriptura, ponit Dec. in l. pactum, quod bona fide. C. de pac. vbi allegat Doc. & plene Ro. ſing. ſuo [illegible] *Marſil. in rub. C. de probat. nu. [illegible] Menoch.

Si quis aliquem teſtari prohibuerit, &c. Rub.

Continua vt in gl. vel aliter, Dictũ eſt ſ. de acq. hær. verum quia quandoq; hæreditas acquiſita aufert ab hærede, vt ab indigno, iõ ſequitur videre de his, q. vt indi. Sed quia vna eſt cauſa ſpecialitatis, qua quis reputatur vt indignus. l. ſi quis aliquem a teſtari prohibuerit vel coegerit, ideo de iſta præmittit.

ADDITIO.

a Pariſ. Si quis aliquem. Circa hanc materiam adde quod ſi aliquis volebat me ſubſtituere hæredem, vel aliquid mihi relinquere, & tu prohibuiſti, teneris mihi ad omne damnum & intereſſe, ita [illegible] de Caſt. & Ale. per illum tex. ibi in l. edicti. [illegible] ff. de cond. ob cau. do. Ang. in l. [illegible] ff. de inoff. teſtam. de qua meminit etiam [illegible] apol. cauſe. 64. ſed al. Ang. in l. ſi [illegible] & voluit Ang. in d. l. [illegible] quod etiam ſi bonis verbis eum induxiſſet, quo [illegible] ad quod facit gl. in c. quiſq; Io. vlt. 32. q. contrarium tamen dicit Bal. in l. Lucius § Sempronio ff. de leg. 2. vnde quomodo teneatur ille qui prohibet aliquem teſtari, vide de Bu. conſi. 7 [illegible] tum Pau. vbi concludit quod poſſit actione de dolo teneri ad intereſſe [illegible] vide aliqua in materia in Bar. in rub. ff. [illegible] l. ſi. Ang. de Be. in d. conſi. vide ad Bar. in l. [illegible] in materia Bar. in c. [illegible] de pecu. cle. quando quis induxit aliquem ad [illegible] relinquendum quod [illegible] erat relicturus, vide etiam in materia Iaſ. in l. de doc. §. quanquam ff. de cond. ob cauſ.

LEX PRIMA.

1 *Pena prohibentis aliquem teſtari, extraordinaria eſt, arbitrio iudicis.*
2 *Lex iſta de qua actione ciuili intelligatur.*

Ciuili. Qui aliquẽ teſtari prohibuerit, vel coegerit, criminaliter punitur, & hæreditas ei vt ab idigno aufertur. h. d. cũ l. ſeq. Circa iſtã l. quæro, † quæ eſt pęna illius compellentis aliquẽ ad teſtãdũ? Gl. rñdet & bñ, pęna extraordinaria arbitrio iudicis, cũ pęna nõ ſit limitata, vt l. ſactio legũ. ff. de pę. & quod ibi no. † Sedo quæro circa iſtã legẽ, quæ ẽ iſta actio ciuilis? Rñ. de duplici ciuili poteſt intelligi. Primo de pe. hæredi. p quã hæreditas defertur in fiſcũ, vt videbitis j. ti. l. j. Sed poteſt intelligi de actiõe, quæ datur ad duplũ ei, cui teſtator relinquere volebat, de qua hẽs i Auth.
a vt nulli iud. a §. & hoc puenit, & no. per Doc. ſ. arbi. tut. l. quicquid.

ADDITIO.

a Pariſ. Vt nulli iudicum.] An iſta pœna ſolum procedat in adminiſtratore ciuitatis de quo loquitur tex. in illo. § [illegible] verò in quolibet prohibente, vnde [illegible] hic poſt [illegible] concludentem quod habeat locum in quolibet prohibente. ſed de hoc dubitat Ant. de [illegible] & [illegible] contrarium conſi. 79. inc. quanuis.

LEX II.

Eos qui. Op. & vi, quod hæreditas nõ applicetur fiſco. ff. eo. l. 2. §. fratris. Sol. quandoq; aliquis impedimentum præſtitit alicui vt nõ faciat teſtm̃: tũc ſi quidẽ eſt proximior i gradu, qui ſuccedit ab inteſtato, aufertur ab eo hæreditas, & applicatur fiſco vt hic. Si vero erat vlterior, & alius eũ præcedebat, nõ applicatur hæreditas fiſco, vt l. contra. Si verò cõpulit aliquẽ ad teſtãdũ, ſi quidẽ fecit ſe pſm inſtitui, nõ eſt dubiũ, quin applicetur hæreditas fiſco, vt ſ. l. px. & ff. e. l. j. & ff. de his. q. vt in. d. l. ſi ſcripſis. Si aut fecit aliũ inſtitui, tũc eſt quõ, vtrũ ab illo auferatur hæreditas, tanquam ab indigno. l. lig. [illegible] q. l. non. Gl. ff. e. ſup. Rub. tenet contrariũ, & illã tenet ibi Dy. & hic Pe. & Cy. &c.

LEX III.

a Iudicium. Licet blãditijs a prouocare teſtatorẽ, vt ſibi prouideat. h. d. Vide plenè gl. ibi, de inof. teſt. l. non eſt. Sed ibi circa prohibita, hic circa permiſſa. ib. l. 2. & t. in prin. ſed ibi conſiſtit in matrimonio, ne alter efficiatur pauperior hic verò diſpõ conferri poſt mortẽ, ibi, ſ. de ſta. & vnag. l. j. ibi circa prohibita. Ibi. l. captatorias. ſed hic nulla ẽ deceptio. Nõ. n. cõfert ipſa vxor ſupremã volũtatẽ in arbitriũ alterius, ſed ipſamet declarat.
De

ADDITIO

a l. A. Blanditijs. Adde quod Pau. de Ca. dicit hanc legem procedere, niſi probaretur [illegible] prius factæ per maritum, quia tunc licet poſtea per blanditias, inſtitueret maritum, quia adhuc durat cauſa metus, cenſeretur [illegible] coacta, & haberent locum quæ dicta ſunt ſuperius in d. l. ſi. & in l. 1. [illegible] quæ [illegible] quarũ [illegible] non datus & quod no. [illegible] in c. [illegible] eſt [illegible] matrimonij. quæ [illegible] leg. Tu dic, quod in terminis idem conſuluit Bal. conſi. 23. [illegible] vol.

De his, quib. ut indig. hæreditas aufer. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Hæreditas tunc aufertur ab indigno, & applicatur fiſco, quando quis eſt indignus propter ſuum delictum.*
2 *Quantum tempus debeat tranſire, ut uindicta dicatur omiſſa.*
3 *Maleficia, quæ committuntur non facienda, non eſt neceſſe quod quis deſinat poſſe facere, ut maleficium dicatur perfectum, ſed ſufficit quod trãſeat tantum tempus, quod facere potuit.*
4 *Diſpoſitio legalis magis æquiparatur ultimæ uoluntati, quam contractui.*
5 *Pratica huius l. ad hoc, ut non uindicans necẽ defuncti priuaretur hẽreditate.*

a HÆredes. Qui necem teſtatoris non vlciſcitur
hæreditatem cũ fructib. reſtituit, &
ad vſuras tenetur a tpe moræ litis. h.d. Diuiditur in
duas par. Primo loqr de reb. ex qb. fructus pcipiun
tur nãliter. Scdo loquitur de reb. ex qb. non pcipiunt fructus,
nec põt pcipi, niſi vſuræ. Scda ibi, ex hẽditate aũt. hęc ẽ difficilis
l. & hẽt gl. multũ inuolutam. totus ti. eſt difficilis. Opp. hic dr, ꝙ
b dẽt vlciſci mortẽ ↄ, Vindicta non eſt pmiſſa, vt l. ſciant. §. q cũ
aſr. ad l. Aql. So. Intellr hic d vĩdicta, q̃ ſi accuſãdo homicidas
vt l. j. ſ. de pci. impera offer. nõ aũt licẽt ſua authoritate occide-
re. Vlterius op dr hic, ꝙ iſta hẽditas q̃ auferẽ, applicaẽ fiſco Cõ-
tra, ſ. de hę. inſt. l. ſi pr. & l. nec apud. Dicit gl. fallit ibi. Tu dic, ꝙ
1 nõ eſt ꝑpriè fallere, ſed rña p ſe. Nã † ꝙ auferẽ ab indigno, appli
caẽ fiſco. qñ qs ẽ indignus pp ſuũ delictũ, vt hic, & ſ. tit. i. l. 2. &
p totũ iſtũ tit. ff. eo. & gl. tenet qđ qñ quis eſt indignus abſq; ſuo
delicto, non applicat fiſco, vt l. ꝯria. Itẽ op j. de le. l. pe Dicit gl.
fallit ibi. Tu dic, ꝙ illa lex nõ facit exce. a rña, ſed facit aliã rñam
p ſe, q̃ eſt qñ qs eſt indignus, & reſpicit offenſam certæ pſonę,
tũc quod auferẽ ab indigno, applicabiẽ illi perſonę, nõ fiſco, vt
l. ꝯria hic verò loqẽ qñ certã pſonã non reſpicit. Vlterius op. ff.
de pet. hær. l. itẽ veniũt. §. cũ pdixi. Sol. Dicit glo. hic loquiẽ in eo
c q ſciuit,ᶜ & ſic eſt malæ fidei poſſeſſor, lex ꝯria loquitur in eo, q
ignorauit. qa cũ ſit bonæ fidei poſſeſſor, nõ tenet, niſi in q̃tũ lo
cupletior fact⁹ ẽ, vt in ꝯrio. Iſta gl. dicit veritatẽ in gñe, nõ ãt re
ferẽdo ad caſũ huius l. nã ille qui ignorauit occiſores defuncti
ſ. aliquẽ eſſe occiſum, non teneẽ, vt ff. ad Syl. l. 1. §. q ĩ ad cãm &
l. ſi autẽ. & j. e l. ſi iõ. Itẽ op. ad ſecundã par dr hic, ꝙ tenetur ad
vſuras poſt morã litẽ. Contra imo vr, ꝙ tẽpore moræ, vt l. item
veniũt §. petitã. ff. de pet hęr. Sol. vt in glo tene mẽti. Quæro, dr
hic, hẽdes quos necẽ teſtõris inultã omiſiſſe cõſtiterit. Quęro,
2 q̃ntũ † tps dẽat trãſire, vt dicaẽ omiſſa vindicta. ᵈ Dñt qdã tps eſt
d ſtatuẽdũ à iudice. Sile in Auth. de hr. & Fal. §. illud. & in auth.
hoc amplius j. de fideic. Alii dñt, q ĩ ſufficit ꝙ tm̃ tps trãſiuerit,
intra q ĩ potuerit occiſores accuſari, ar. ff. de ver. ob. l. ſi ita ſtipu
3 latus. Vide iſtam glo. 2. & no. † ꝙ in maleficiis ᵉ negatiuis, ſeu q̃
e committunẽ in non faciendo, non eſt neceſſe ꝙ qs deſinat poſ
ſe facere, vt maleficiũ dicaẽ perfectum, ſed ſufficit ꝙ trãſeat tã
4 tũ tps, quod facere potuit, vt hic. Et ſic † diſpõ legalis magis æq-
f paraẽ vltimę vo'untati, quã ꝯtui, ᶠ vt colir ex hac gl. ꝯiuncta d.
l. ſi ita ſtipulatus. Tene mẽti ꝑpetuo. Sed q̃ro, poſtq̃ quis omiſit
necẽ teſtatoris inultam, qũo auferẽ ſibi hẽditas. Iſta gl. vr vel
le quod de hoc accuſeẽ, vt puniatur in amiſſione hæreditatis. Et
dicit, ꝙ iſta accuſatio pt fieri intra quinquenniũ, vt l in cognitio
ne. ff. ad Syl. & vide iſtã glo. in fi. Erit ergo ꝯcło libelli, vt innuit
iſta gl. dico, ꝙ omiſiſti inultã necem defuncti, quare peto te cõ
dẽnari in amiſſione hæreditatis. Iſtud non vr de mẽte illius le-
5 gis, imo vr, ꝙ hoc ſit iudiciũ ciuile. & iſta eſt veritas. Erit † ergo
practica hoc mõ, qa cum hẽdes neglexerint accuſare occiſores
alius eos accuſabit corã præſide prouinciæ, qb. occiſorib. ꝯdẽ-
natis de homicidio, illa ſnĩa lata ꝯ homicidas hẽbit effectũ cõ-
fiſcandorũ bonorum ꝯ hęredes negligentes intra quinquen-
niũ, vel perpetuo, vt d. l in cognitione. ff. ad Syl. quo facto, de-
bebit agi pet. hęr. ꝯ hẽdes, in qua hr rõ fructuũ & vſurarum, vt
hic dr in tex. & iſta cauſa agitabitur coram procuratore Cęſa-
ris, qui eſt iudex inter fiſcũ, & priuatum, vt l. 1. §. vbi cauſę fiſ.
& hoc videtur tenere gl. 2. huius l. & gl. pe l. 1. ſ. tit. 1. vide gl.

ADDITIONES.

a Pariſ. Hæredes. An iſta materia procedat vbi occiſorem pœnituit, uide Pan. in c. accuſaſti extra de accuſ.
b Manoch. Vlciſci Placa li. 1. epit. delicto. c. 39. nu. 23. & 24.
c I. A Qui ſciuit. Adde, ꝙ Pau de Ca refert Gul. de Cu. dicere per hunc tex. quod ſi vaſallus commiſit felloniam, propter quam poſſit priuari feudo, vel clericus, delictum, propter quod beneficio venit priuandus, licet habeat ius in re quouſq; ſint priuati, poſtquam tñ erant priuandi, tenentur reſtituere omnes fructus, quos perceperunt a die felloniæ commiſſæ. vel quod percipere potuerunt, qui extenſiue ſint conſumpti ſiue ſint effecti locupletiores, ſiue non, quod Pau. de Ca. dicit ſing. notandum, quia melius alibi vix reperitur.
d I. A Vindicta. Adde, ꝙ ex gl quæ vult, quod vindicta accipiatur pro actu licito, accuſando in iudicio infert Pau de Caſt. ad q de eo, qui recipit iniurias, vt dicat famulo, non redeas domum, niſi feceris vindictam, uel ipſemet dicat, ego faciã vindictam de illa iniuria, & poſtea ille mortuus reperiatur, quod per gl. nõ præſumatur occiſus, quia illa verba poſſunt intelligi de vindicta licita, ſecundum Gul. de Cu. ipſe vero dicit quod iudex ex qualitate perſonæ. habebit exiſtimare. ar. l. famoſi. §. 1. ff. ad l. Iul. maie. Facit l. 1. ſi quis impe. male. ad tortu. tñ Bar in l. ſi quis mihi bona. de acq hær. de eo qui dixit famulo, &c. tenet, quod dominus teneatur de homicidio mandato idem tenuit Pau. de Ca. conſi. 440 quod innitant Rom & Cu. niſi offenſa illata domino fuiſſet vna alapa, & non offenſa cũ ferro, quia uerba dñi debent intelligi de ſimili offenſa, arg. eorum quæ no in l. 1. inf. vnde vi & vide ad hoc Bal. conſi. 82. uol. 3. Sed quid ſi mortaliter vulneratus a fratre, filios fratris vulnerantis inſtituat, an tenebuntur necem teſtatoris vindicare contra patrem vulnerantem, Io. And in add. ad Spec. in rub. de ſuc. ab inte. decidit quod non, all. l filius. de cond. inſt.
e Pariſ. Ex maleficijs Ex quo infert Ang hic, quid ſi pœna eſt appoſita per ſtatutũ Syndicis non denunciantib. maleficia commiſſa, quam primum potuerunt denunciare, & non denunciauerunt.
f Roma. Quam contractui. Vide etiam in hoc Ale. in l ſi ita ſtipulatus. ff. de verb. ob. & in l. cũ dotem. ſup. de colla. & Ale conſi. 30. vol 1. Rom. conſi 65. Barba. cõſi. 66. vol. 1 Ro conſi 133. Barb in c. cum omnes. de conſt & in ſub Are in conſi. 22 & 59. item vide Bal. in c. inter cæteras de reſcr. vbi dicit, quod literæ gratiæ æquiparantur tam vltimis uoluntatib. quam contractib. Are. conſi. 45. Fel. in c. 1. de ſpon. ad fi. Are. conſi 59. & Alex. 154. vol. 2. Crau. conſi vlt nu. 3. Menoc.

LEX II.

1 *Factum defuncti non retractatur ex perſona hæredis minoris.*
2 *Tutor accuſat nomine pupilli, & tenetur de calumnia. nu 4.*
3 *Delictum tutoris nocet pupillo.*
5 *Syndicus an accuſet nomine ſyndicario.*
6 *Accuſans teſtamentum de falſo, & ſuccumbens, perdit ea quæ per teſtatorem ſunt relicta.*
7 *Qui dicit teſtamentum nullum, uel non iure factum, ſi ſuccumbit, an perdat relictum in teſtamento.*

1 Polla. † Factũ defuncti maioris, nõ retractatur ex pſona
hẽdis minoris. Itẽ ſi tutor in accuſatione falſi ſuccũ
bat pupillũ hẽditatem perdere facit, & ipſe ei tenebiẽ, & de ca-
lumnia punietur. h.d. Diuiditur in par. tres. primo ponit vnũ
dictũ, ex eo quod factũ fuit a defuncto maiore. Secũdo ponit
aliud dictũ, de accuſatione inſtituta pro pupillo, qualr ipſi pu-
pillo pĩudicet. Tertio, qualr pĩudicet ipſi tutori. Secũda ibi, ſed
ſi pupilli. Tertia ibi, & de calũnia ſua Iſta lex ꝯſueuit reputari a
iuuenib difficilis. No. 1. † ꝙ dixi in ſummario. Secũdo no. ꝙ põt
2 accuſare tutor noĩe pupilli. Tertio † no. ꝙ q ĩ accuſatione ſuc-
3 cũbit priuabiẽ eo, qđ ſibi relictum eſt in teſtõ. Itẽ no. ꝙ delictũ
4 tutoris nocet pupillo. Itẽ no. † ꝙ tutor accuſãs, tenetur de ca-
lumnia. Op. ad primum dictũ, nam licet pupillus ſuccedat ma-
iori, priuilegio ſuo non priuaẽ, vt l. ſicut. §. ſed pupillari. de pſc.
30. ann Gl. hic nõ ſoluit. Tu dic, ꝙ hic loquiẽ de iure iam fir-
mato in ꝑpetuũ, ibi loquiẽ de præſcriptione formanda in futu-
rum ex negligentia heredis nõ petẽtis, iõ inſpicitur eius ꝯdõ.
Facit ad hoc de iure fiſci. l. fiſcus. Secũdo op. & vr quod tutor
nõ poſſit accuſare, vt l. 2. j. qui accu. non poſ. Sol. dt gl. expone
nomine pupilli. i. pp pupillũ, vel ad eius vtilitatẽ noĩe tm̃ ꝑprio.
Idem no. in l. tutorẽ. ff. eo. ti. vide gl. Ego ſemper dixi, & reperi,
quod erat dictũ d. Ric. Malum. ꝙ tutor poterit accuſare noĩe
pupilli tutorio noĩe, vt dicit tex. ſuę. & in l. tutorem. ff. e. Nõ ob.
l. 2. qui accuſ. non poſ. qa ibi non prohibet quẽ alieno noĩe ac-
cuſare, ſed prohibet quẽ alieno noĩe inſcribere ſe ad pęnã ta-
lionis, ſed dẽt quis ſe inſcribere noĩe proprio. Nec eſt nouũ. qđ
alterius noĩe qs accuſet, & alterius noĩe ſe inſcribat, vt j. d iu.
5 l. ſi. & iſta eſt veritas. Et p hoc notabilis eſt qõ, an † ſindic⁹ ᵇ poſ-
b ſit accuſare ſyndicario noĩe, vel non. De quo videbitis in l. 2. q
acc. non poſ. Vlterius op. & intro gl. nia de l. tutore, ff. e. So. nõ
pdiẽ, qđ relictũ eſt tutori, vt ibi, ſed qđ relictũ eſt pupillo, vt hic.
Sed ꝯ hoc op. actũ tutoris nõ dẽt nocere pupillo, vt l. neq; ĩter.
ff. de reg. iu. & l. meminerint. j. vñ vi. So. vt in d l. neq;. & in l ſi
dolo ff. ſi qs omiſ. cau. teſta. Itẽ vr quod ętati pupillari parcaẽ, vt
l. poſt legatũ. §. ætati. ff. e. Gl. vr hic ponere quatuor ſolones, ſed
in veritate non ſunt niſi duę. Prima eſt, concedo ꝙ pupillus
hẽt duo remedia, vel reſtõnem in integ. ſi vult, vt l ꝯria, vel age
re ꝯ tutorẽ ꝑ indemnitate, vt hic, ar. ſ. ſi tutor vel cur. interue.
l. i & l. ẽt. Secunda ſol. eſt quod hic loqẽ qñ põt hẽre regreſſum ꝯ
tutorẽ, ibi vero qñ ꝯ tutorẽ non põt hẽre regreſſum. Hoc aũt pt
ꝯtingere trib. modis, vel pp defectũ facultatum, qa tutor non
eſt ſoluendo, vel quia tutor fecit inſtigante matre, & ꝯſangui-
neis, vel quia pupillus perdidit infrã, pp q̃ poterat agere ꝯ tu-
torẽ. Tñ gl. facit de iſtis trib. caſib. de quolibet per ſe vnã ſol. tñ
oẽs iſti tres caſus comphendunẽ in vna ſol. tripartita placet ſo.
ꝙ põt eligere pupillus, vel remedia iſtius legis, vel illius. Vlte-
rius opp. dr hic quod tutor de calumnia punietur, cõtra, ff. e. tit.
l. tutorem. Sol. intellige quod punitur de calumnia euidẽti, nõ
alias. Item op. de prin. iſtius l. ad fi. Nam in princ. dr ꝯriũ quod
non poteſt retractare geſta per maiorem. in fi. dr ꝯtium, ibi, cũ
retractas ea, &c. So. Gl. exponit retractas, i. iterum tractas. Quæ-
ro, dr hic ꝙ perdit quis partem pupilli, q̃ro quid d parte Pollę.
tex. innuit, ꝙ nõ. In ꝯriũ facit. ff. de bo. q̃ lib. l q in ſeruitute, & d
his quib. vt indig. l poſt legatum. §. ſi pr. & l. ſi filius. Solu. Veri-
tas

ADDITIONES.

a I. A. Priuilegio. Adde, ꝙ gl. reprobat Pau. de Ca. inquantum vult quod Abbas ſuccedens laico in iure patronatus, non habeat niſi quatuor menſes ad præſentandum, prout habebat laicus, quia immo vtetur priuilegio ſuo, & habebit ſex mẽſes, vt habetur in c. 1 de iure pat in 6.
b I. A. Syndicus Adde an ſyndicus poſſit accuſare nomine vniuerſitatis, Io. And in tit. de actore in add. ad Spec. §. 1. ver. item excipitur, & procurator habens mandatum ad accuſandum non poteſt accuſare, niſi in mandato ſit tempus & locus commiſſi delicti, vt conſuluit Ro. conſi. 40.

6 tas eſt hęc, qñ † quis accuſat teſtm̃ de falſo, & ſuccũbit, ea, q̃ per teſtatorē ſũt relicta in teſtõ, pdit, & iõ ſi erat relictũ filio, vel ſeruo eius, videbat ſibi relictũ in teſtõ, qa ex diſpõne defuncti ſibi dẽt acqrere, merito illo priuat, vt in l. alleg. in ꝯrio. Sed hæc portio Pollæ non dẽtur pupillo ex teſtõ defuncti, ſed ex eo, q̄ Polla pupillum fecit hr̃dē, ar. pro hoc, qd habes in l. ẽt. ff. d inoff.
7 teſt. & ibi no. Quęro, † qd ſi aliquis dixit teſtamentum nullum, vel non iure factum. & ſuccumbit, an perdat relictũ ĩ teſtamẽto. dic, vt plene in l. poſt legatum in prin ff. eo.

L E X III.

Si ea quæſtio. Si ante habitam q. de ſeruis tabulæ ſũt apertę, hr̃ditas adita auferr̃ ab hr̃dibus tanquam indignis niſi eſſent pupilli. h. d. Op. de l. ſi qa ingratæ ſecutæ §. non tm̃. ff. ad Syl. & l. neceſſarios. §. nõ alias. e. tit. Solu. Iſtam intellige ſm̃ illã, qa ſupple hic apertæ ſunt tabulæ, & hr̃ditas adita. Op. q̄ ſufficiat apertura tm̃, vt l. lege Corn. §. fi. ff. eo. Solu. qnantũ ad pęnam centum aureorũ, ſufficiat ſola aptura vt l. ꝯria, ſed quo ad amiſſionem hr̃ditatis requirit̃ apertura, & aditio, ita loquit̃ hic. Quæro, quar̃ debeat hr̃i iſta q. de familiari? Gl. quæ eſt hic, dicit in domo, non in iudicio. Vide gl. iſtã gl. ſp reprobaui, quia imo in iudicio, cum debeat eſſe publica qõ vt ff. ad Syll. l. 1. in prin. Pręterea ante aditam hæredi. nõ põt ſeruus torqueri a futuro hærede, vt ff. ſi qs teſta. li. eẽ iuſ. l. 1. §. qd tñ ſi ſub cõdõne. Vnde de neceſſitate dẽt haberi quæſt. ĩ iudicio.

1 *Spurius quando inſtituitur, hæreditas ad quem perueniat.*
2 *Incapax quando non capit, aut capit, & nu. 3.*
4 *Hæres ſi eſt incapax ob defectũ teſtamenti, ad quem deueniat hæreditas.*

Hæreditas. Iſta lex ꝯſueuit reputari difficilis. Br̃ dicit, Hæreditas non põt adimi in codicillis, ſed ſi in ea hr̃des reputantur indigni, hr̃ditas applicat̃ fiſco. h. d. Ad literã op. & vr̃ q̄ hr̃ditas poſſit dari in codicillis, vt ĩ. ti. j. l. 2. Sol. põt dari, vel adimi per fideicõmiſſum, vt ibi, directõ nõ, vt hic. Op. 2. de l. pe. §. fi. de ꝯd inſt. Sol. ibi in vanũ cogitauit. Op. 1. & vr̃, q̄ hr̃ditas poſſit trãſferri ad aliũ, vt l. ex parte. ff. de adim. le. Huius timore gl. q̃ eſt hic, exponit iſtã lr̃am tribus mo. Tu tene vlt. expoſit. q̃ dicit, non vr̃ ad aliũ translata, i. nullo mõ trãslata. Nſic intro gl. mag. & eſt vtilis, & difficilis, & op. q̄ nõ applicat̃ fiſco, ſed remaneat penes hr̃des, vt l. ex parte ff. de adi. le. So. plures ſunt. Primo, q̄ hic expreſſè adimit, ibi tacitè. Iſta nõ eſt vera qa ẽt qñ adimit expreſſè, remanet apud eũ, vt l. militis. §. veteranus. de teſt. mil. Dic ergo q̄ hic adimit expreſſè, & eũ dixit indignũ. Et ſm̃ hoc collige tres caſus. Aut adimit tacitè & hẽt locũ l. ex parte. Aut adimit expreſſè, & tunc hr̃dē dixit indignũ, & hẽt locũ iſta lex. Aut non, & hẽt locũ l. militis §. veteranus. d teſt. mil. Op. ff. ſi ra. te. nul. e. ita l. 1. § pe. vbi dicit deferri venientib. ab inteſtato. Sol. dicit gl. aut ille, q reputat̃ indignus, erat in primo gradu, aut non. Iſta ſol. non eſt vera, neq; bona, nam ſine dubio gradus inſtitutorius eſt prior gradus, vñ nõ cadit iſta diſt. aut erat &c. Vñ dt gl. diſtingue, aut mutauit volũtatē circa oẽs, aut circa vnum tantum. & etiam iſta eſt vna truffa. Tu dic, q̄ hic puenit ad actũ verbi, reputãdo eos ĩdignos, ibi puenit ad actũ facti, incidẽdo tabulas, vt decederet ĩteſtatus, & ita vr̃ ſentire gl. tua. ĩ in diſt. q̃ ponit. lr̃ē opp. ſ. de teſt. l. hac cõſultiſſima. §. pe. So. Ibi primo hr̃des nõ reputauit indignos, & ad alios nõ trãſtulit lr̃ē opp. & mõ ĩmo diſtin. gl. & vr̃ q̄ nõ veniat fiſcus, ſed primo vocent qdã ꝯiũcti, ſ. de ſec. nup. l. 1. § pterea. & §. oĩñ. de inceſt. nup. l. ſi qs inceſt. de na. lib. l. 1 in fi. Sol. ibi loquit̃ qñ hr̃s inſtitutus ab ipſo initio eſt indignus defectu teſtatoris, hic vero loqt̃ qñ ab initio erat dignus, ſed poſtea p teſtatorē reputatus eſt indignus. Vide iſtã gl. ĩ j. diſ. Anteq̃ veniam
1 vlterius, p iſta diſt. declaranda quæro, † ſi teſtator inſtituat ſpuriũ, q oĩno eſt non capax, vt habuiſtis in auth. licet. In fi. ſ. de na. li. & de ince. nup. auth. ex ꝯplexu. cui deferat hr̃ditas. Gl. hic vr̃ dicere, q̄ primo qbuſdã pſonis, poſtea fiſco. Ita ſẽtit Azo in ſum. in ti. de na. lib. Reperi, q̄ Ric. Mal. ꝯſuluit ꝯtrium, & ego ẽt
a conſului alias, q̄ qñ ille qui eſt oĩno incapax, inſtituit hæres palam, hæreditas apud cohęredem remanet, vel apud veniẽtes ab inteſtato, vt l. non intelligit. §. ſi quis palam. ff. de iu. fi. Hoc non dicit gl. in l. Lucius. §. in teſtõ. ff. de leg. 1. Sed nullus ſpurius eſt capax portionis & ꝓponit̃, q̄ ſit inſtitutus palã, ergo, &c. Facit de iu. fiſ. l. in metallũ. & de his, q̃ pro non ſcrip. l. ſi ĩ metallũ, & quod vidiſtis in l. 1. ſ. de hære. inſt. Facit l. 2. co. tit. quod ibi habuiſtis notatum. Pręterea, poſito q̄ ſpurius dicat̃ indignus, tñ eſt indignus abſque ſuo delicto, vt l. legẽ. ſ. de na. lib. Sed iſtud, q̄ aufert ab indigno abſque ſuo delicto, remanet apud veniẽtes ab inteſtato, vel cohr̃des ſi ſunt, vt l. ſi pr̃. & l. nec apud. ſ. de hęre. inſt. no. in l. aufert. in prin. ff. de iu. fiſ. ergo, &c. Nõ ob. l. 1. de ſec. nu. & de ince. nup. l. ſi qs ince. & de nat. li. l. 1. qa ĩ ſpãlib. caſib. loquunt in nato ex coitu inceſtuoſo, vel improbato rõne dignitatis, vñ non eſt extendẽdũ ad alios nõ capaces, ſed ſtã
b dum eſt r̃iſ pcedentib. R. contra gl. & ad illud dictũ gl. opp. † q̄
2 qñ quis non eſt capax pp defectum teſtñris, vr̃ q̄ puenebat ad fiſcũ indiſtinctè, put vidiſtis in l. eius. §. 1. ff. de teſt. Sol. Tres caſus dẽs aduertere. Aut qñq; hæres nõ põt capere pp teſtõris defectũ, & tunc eſt iõ, qa teſtõr cũ nullo põt facere teſtm̃, & tunc ſi qdẽ bona ſua nõ ſunt publicata, eſt locus venientib. ab inteſtato, vt l. 1. § planè, ff. de ſuis. & le. Si verò bona eſſẽt publicata pp delictũ, indiſtinctè ſuccederet fiſcus, vt l. eius qui. §. 1. ff. de teſt. Si verò cũ qbuſdã põt facere teſtm̃, cũ qbuſdã nõ, vt in eo, q hẽt filiũ ſpuriũ, cũ eo nõ hẽt teſti factionẽ, cũ aliis ſic. R. la ẽ, q̄ ſi relinqtur palã dẽt remanere apud cohæredes, vel venientes ab inteſtato. Fallit in qbuſdã caſib. vt ſ. dixi. Mõ hẽtis expeditũ principiũ huius diſt. & ſi gl. Quæro p declaratiõne ſecũdi mẽ.
3 diſt. gl. † qñ hr̃s non eſt capax pp defectũ ſui, verũ applicetur fiſco, vt veniat ad veniẽtes ab inteſtato. Glo. hic plene nõ declat. Tu vero dicas, aut inſtituit̃ hr̃s oĩno nõ capax, aut inſtituit capax, ſed ẽ indignus. Primo caſu locus eſt veniẽtib. ab inteſtato, vt l. 1. ſ. de hr̃dib. inſt. ſm̃ opi. verã. l. ſi in metallũ. ff. de his, quæ pro nõ ſcri. de iu. fiſ. l. in metallũ. qđ dẽt intelligi, ſi fuit ĩſtitutus palã, vt ſ. dixi. Si vero inſtituat hr̃s capax, tñ indignus, tũc aut ĩ dignus ẽ abſq; ſui defectu, vel delicto. & nõ eſt loc⁹ fiſco, vt l. ſi pr̃. & l. nec apud. ſ. de her. inſt. Aut ẽ indign⁹ ſuo delicto, & tũc aut illud delictũ reſpicit iniuriã certę perſonę. & non eſt locus fiſco, ſed applicabit̃ illi pſonæ, vt l. pe. ĩ. de leg. aut nõ reſpicit offenſam, ſeu iniuriã certæ perſonę, & tunc r̃ſa eſt. quod illud qđ auferr̃ ab indigno applicatur fiſco, vt l. Papinianus § meminiſſe, de inof. teſt. & ſ. e. ti. l. 1. cũ multis ſilib. Quæro, p declaratiõe
4 tertii mẽbri diſt. gl. qđ † ſi hr̃s nõ ẽ capax pp defectum teſtĩ, cui applicabit̃ hereditas? Diſtingue, aut fuit defectus teſtĩ ab initio, qa teſtõr nõ obſeruauit ſolẽnitatẽ teſti, & tunc veniunt veniẽtes ab inteſtato, vel qui erãt aliàs inſtituti in alio teſtõ ſolẽni, vt Inſt. de hær. q̃ ab inte. deſe. i prin. & ff. de adim. le. l. ex parte. Aut teſtamẽtũ deficit ex poſtfacto, & tũc aut deficit pp caſum, aut pp ſcm̃ teſtõris. circa ipſũ teſtm̃. Si pp caſum, vt puta pp poſthumi natiuitatẽ, vel quia dedit ſe ad arrogandũ teſtõr, vel ſiſe, ſine dubio veniũt veniẽtes ab inteſtato, vt ſ. de poſthumis hære. inſt. p totũ. & ff. de lib. & poſthu. p totũ & ĩ. ti. 1. l. 1. Scdo caſu dico, aut teſtõr puenit ad actũ verbi, faciendo aliam volũtatẽ, aut ad actũ facti cancellando primũ. Si teſtõr peruenit ad actũ verbi, tũc ſi qdẽ in alia volũtate valida de iure com., vel de iure ſpãli, venit ad illos, qb. in ſecũda volũ. reliquit, vt l. hac ꝯſultiſſ. §. ſi qs aũt. ſ. de teſt. Si aũt in alia volũtate inualida tunc aut hr̃des reputauit ĩdignos, & eſt locus fiſco, caſus eſt hic: aut eos ñ reputauit indignos & tũc aut poſtea ſuperuixit p decennium. & eſt locus venientib. ab inteſtato. cũ primũ teſtm̃ irritetur, vt l. ſancimus de teſt. Aut nõ ſuperuixit p decenniũ, & tũc remanet apud primos ĩſtitutos, vt l. mil. §. veteranus de teſta. mil. Secundo caſu, qñ puenit ad actum facti, gl. tãgit hic plenius, & in l. noſtrã. ſ. de teſta. Dic vt plenè dixi in l. ſi de his quib. vt indig.

ADDITIONES.

a l. A. Ego ẽt conſului Adde Baran cõſ inc. Dominicus, & conſ inc. thema tale, legatum factũ c. 1. & Bal. & Io. de Imo in l. 3. ff. de teſt. per § 1 in l. ſi pater. ſ. de hære. inſti. Si filius autem occidit patrem, dicit Cy. quod hæreditas non ibit ad venientes ab inteſtato, ſe ad fiſcum in l. cum ideo, § tt & dicit ibi eſſe caſum, ff. de bon. dam. Adde l. ſororem. ſ. e. & tex. no. in l. Lucius. ff. de iu. fi. vbi etiam pbatur, q̄ nedum occidens prohibetur cum e ... ſuccedere occiſo, ſed ẽt hæredes eius. De his etiam vide per Bal. in l. codicillis. §. matre. ff. de leg. 2. Vide Bal. cõſ. 213. in 1. vol. An autem ſubſtitutus alicui in cauſam mortis admittatur, ſi interficiat illum, cui fuit ſubſtitutus, & ſi non, quis ſuccedat, vide Bal. conſ. 4. vol. 2. *Adde Dec. ſi 1. nu. 10. in fi. C. de ſec. nup. & conſ. 3. 2. col. ſi Barb. conſ. 46. col. 5. 2. lib. 3. Ruy conſ. 119. nu. 3. & conſ. 66. nume. 26. li. 3. placa lib. 1. epit. delic. c. 6. 10. nu. 22. 23 & 24 declarat Rip. l. ſi nu. 155 C. de don. reuoc. M.
b Menoch. Regulis. Dec. conſ. 415. col. fi in prin.

L E X V.

1 *Quando qs non implet voluntatẽ defuncti circa funus, quomodo cogat̃.*

Non oportet. Qui expẽſas funeris non facit, quas iniũxit teſtator, non remouetur, vt indignus. h. d. Quæro circa l. noſtrã. Primo vtrum hoc ſit verum ſiue teſtõr iniũxerit licitè, ſiue illicitè. Gl. tua determinat q̄ ſic, vtroq; caſu, & ſic hęc nõ eſt iuſta cauſa quare vt indigno auferat̃ hæreditas alicui. Sed quæro, quando quis non vult implere
1 volũtatẽ defuncti circa funus, qualiter cogatur. † Gl. dicit, & bene, qđ per cohr̃des ſi ſint pñtes, vel auct. Pontificali, vt l. hr̃ditas. ff. de pet. hę. Itẽ prædicta vera, niſi teſtõr hoc expreſſiſſet, vt ſi hoc hæres non obſeruauerit, caderet a relicto, vt j. de fideicom. l. ti.

L E X VI.

1 *Qui accuſauit, quando teneatur cauſam appellationis proſequi.*
2 *Appellans quando ponat cauſam in appellatione.*
3 *Accuſatio poteſt ſimul inſtitui contra principales mandatores.*

Minorib. Crimẽ inultæ necis, non obeſt minorib. Itẽ q accuſauit, dẽt cãm applõnis pſequi. h. d. Ad
a legem noſtrã, vlt. gl. op. de l. pp veneni. §. fi. ff. ad Syll. Gl. dicit a ibi

ADDITIO.

a l. B. Gl. dicit Adde quod Cy. ut refert & ſequitur d. Ale. ſimpliciter dicit, quod hodie priuaretur hæres, ſecundum formam auth. hoc amplius. Lac. ... ſol. ... per quam dicit limitari, id, quod habetur in auth. hoc amplius. ſ. quando hæres non implens voluntatem defuncti priuatur hæreditate ſolum, qua do voluntas concernebat commodum pecuniarium alias ſecus, vt hic. idem tenet Raph. putans notandum pro limi. d. auth.* 1 laca. lib. 1. epis. delicto cap. 39 nume. 24. & 25. Menoch.

ſibi excuſat pp inopiam, ar. ff. man. l. ſi procurator. §. ſi ignoran-
1 tes. Iſta ſo'. cōtinet diuinationē. † Dicas ergo ſi, qñ qui l. q. accu
ſauit, obtinuit. & reus q ſuccubuit, appellauit, tuc tenet apploné proſeq. niſi ſit minor, hic eſt caſus lō, qa p̄ſumit quod hēat
bonam cām, ſ qd ſnīa ſit iniuſta. Qñq; ille q accuſauit, ſuccubuit, & tunc nō tenet appellare, nec applonē pſeq, & ita loquit
lex pña. Rō, qa ſnīa p̄ſum ē iuſta. ar. eius, quod no. in l. Heren-
2 nius §. Caia. ff. de euic. Quærit glo. † verū ille, qui appellauit, dēat
cām applonis ponere in applone, & hic tex. facit qd ſic. Tu dic
de hoc plenè, vt ff. de app. l. j. & l. ſeq. q ē hodie de iure can. ē expeditū, vt ex de app. c. cordi. li. 6. Quæro, qd ſi tpe quo accuſaue
a rūt, erāt minores: a tpe verò applonis ſunt maiores. Dicit gl. qd
3 inſpicit initiū, vt l. 1. §. Scio. ff. de mi. Vlt. facit iſte tex. in ar. † q
4 principales & mādatores poſſunt ſimul accuſari. De hoc vide
b bitis in l. i. j. ū reus, vel acc. mor. fu. & ff. de adult. l. nihil.

ADDITIONES.

a I. A. Minores. Adde, q Cy & Old tenēt 3 gl. quia priuilegiū eſt ætati conceſſum, ergo vltra durare non debet l. ſi tutor Reip. o pen. ff. de tut. & rō diſti & l. non ſolum § libertis. ff. de excu. tu. l. Titia Seio. § vſuras. de le. 1. Item quia duo vūt eſſe præcepta. Vnum qd hæres vindicet necem defuncti, ſecundū quod vindicet antequam adeat. Licet ergo minor excuſetur a ſecundo, non excuſatur a primo ar. l. Celſus. §. 1 de arb. & c. cum dilectis. de do. & contu. Non ob. §. illud, alleg. in gl. q. videtur, qd ibi non loquitur in priuilegio certæ ætati cōceſſo, ut Bal. Ang. Sal. & Ful. tenent cum gl. quam Pau. de Ca. inducit ad qō. de matre, quæ tpore mortis mariti erat minor, quo caſu excuſatur, ſi non petijt tutorem filiis, vt §. ſi aduer. deli. l. 2. an facta maior excuſet, ſi adhuc filii ſunt impuberes. gl. hic præſtat arg. qd excuſetur. ipſe dicit quod contrariū tenuit Old. quem cre. fit dicere veritatem, ta Bal. in auth. ſi captiui tenet quod uno excuſetur per illam gloſ. & ita dicit ſe conſuluiſſe, & Spe. idem determinaſſe in ti. de teſt. in inte. § 2. uer. ſed qd ipſa mater. & ita tranſit d. Ale. Tu adde Ro. in terminis conſulentem conſ. 179. incip. in Chriſti noie, viſis thematis narrat. vbi all. Spe. & Bal. vbi ſup. & gl. hic, & aliam gl. in l. 1. ſup. an q. cau. in inte. reſt. non eſt neceſſaria. & Bal. conſ. 111. inc. in Chriſti nomi. ie. quia ubi lex non cauet quod e cuſatio debeat eſſe temporalis, & priuilegium debet eſſe perp. tuum. alle § illud. in Auth. de pig. ad dictum Spec. idem tenet Pet. de Anch. conſi. 112. Ang. conſi. 7.

b I. A. Principales, & mandatores. Adde, q Bal. Sal. & Pa. de Ca. dōt, quod ſi ſyndicus tenetur e forma ſtatuti denunciare delinquentes ſub pœna, & plures commiſerunt delictum, & ſyndicus omiſit vnū de delinquentib. denūciare, tenetur ad pœnam p. inde, ac ſi nullum denunciaſſet. adde et Bal. in l. ſi cum ex ſubuilent. §. ſi. ff. de pub. & l. fin. a l. l. Cor. de ſic. & in l. ordinarii. ſup. de rei uend.

LEX VII.

1 *Syndici non tenentur denunciare crimina occulta.*

a **Si ideo.** a Si occiſores non reperiunt, non puniunt hēdes
1 nō accuſantes. h d. Iſta lex ē ar. ad qō. † imo quaſi
caſus, pro ſyndico comitatus, q tenet denūciare malefactores,
vt eo caſu. quo reperiri, ſeu denunciari nō pnt, quia maleficiū
eſt occultū, vt furtum, & ſimilia, non punitur, ſi non denūcia-
b uit. b De hoc dixi plenius in l. diuus, de cuſtre. Facit ad hoc l. annus ff. de cal. & l. ſemper. §. annus. ff. quod vi, aut clam.

ADDITIONES.

a Barb. Si ideo. Vide eundem Bar. in l. 1. § occiſorum ad Syl. & in conſi. 14. inci. Nuceriam & in l. diuus, de cuſt. reo & in l. in delictis. ff. de nox. & Bal. hic, & Bar. in l. 1. & ſi in nulla. ff. ad Sy. & mox conſulo breui.

b Pari. Si non denunciauit. Licet hoc caſu non tenetur denunciare maleficium cōmiſſum, ſecundum Ang. hic atteſtatem ſæpius ſe ita practicaſſe Peruſii.

LEX VIII.

a **Alia cauſa.** a Humanū eſt peccare, ſed diabolicum perſeuerare h. d. Op. de l. poſt legatū. in princ.
de his qui. vt ind. Sol. Aliud eſt dicere teſtamentū falſum, aliud irritū. Op. 2. de l. Lucius. la 2. §. Sempro. ff. de leg. 2. Sol. ut in glo.

ADDITIO.

a Poma. Alia cauſa. Vide Bal. in uer. ſe l pone. vbi ponit dictum de illo, qui confitetur referendo ſe ad inſtrumentum, poſt ea reperitur non ſolenne, an præiudicet ſibi. Et concludit quod ſic, quod idem Bal. videtur voluiſſe oppoſitum prima facie per illum tex. in l. 2. ſup. de erro. aduo. quod dictum oragnu facit Alex. conſi. 8. uol. 3. tamen pro concordia vide pleniſſime Rom. conſi. 79. inci. omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio.

LEX IX.

Cum fratrem. Si defunctus occiſus eſt clam, pōt hæreditas adiri, & poſt eam aditam
mors vindicari. Op. de l. ſi ea quæſtio. §. eo Sol. Diſtinguit gl. &
bene. Aut teſtator fuit mortuus à familia, & dēt ante aditā hæreditatē haberi queſt. de ea, vt l. contraria, ſi ab alio, tunc ſtatim
poteſt adiri, & poſtea vindicari, ſi fuit mortuus clam. ſi vero palàm, primo debet vindicari, vt l. pp veneni. & l. 1. § occiſorum,
ff. ad Syllan. & iſta eſt vera opi. Azo tamen nō diſtinguit clam,
& palā, quādo ab extraneo quis dicebat̄ occiſus, imo dicebat
quod poterat ante ādiri, & poſtea vindicari. q̄ op. eſt ꝯ caſum l.
minoribus. in fi. §. eo. Alii vero dicunt, quod quando a familia
fuit occiſus, dēt primo haberi qō de familia, quam hęreditas
adeat̄, licèt accuſatio poſſit differri, ſed certè accuſatio nō differtur, vt l. neceſſario. §. 1. ff. eo. Tene ergo diſtinctionē gl. Vlt.
quæro, quid prouidet ſenatuſconſultū Syllanianum. Dic, vt in
glo. quæ recitat tex. in l. 1. ff. eo. ad Syllan.

LEX X.

1 *Syndicus præuentus non tenetur denunciare.*
2 *Si hæres inſtitutus poſt mortem defuncti cōcubuit cum eius uxore aufertur. ab eo hæreditas tanquam ab indigno.*

a **Sororem.** a Non imputatur hęredi, q nō accuſauit, ſi ab alio fuit præuētus. h. d. Op. ff. ad Tertu. l. 2. §. ū
meter. & §. confeſtim de iure fiſ. l. edicto. §. cum ait. Sol. Intellige hoc, qñ vxor nō fuit in mora accuſādi, ſed fuit pūenta. Per
1 hoc hēs defenſionē pro ſyndico † comitatus, qui tenet denunciare maleficia nā ſi a principali offenſo, vel ab alio fuerit pūētus, qui accuſauit, non imputetur ſibi, ſi nō accuſauit. Hic hēs
2 tex. Vlt. hic habes † vnam gl. & no. & ſæpe venit de facto. Tenet
b hic gl. b quod ſi inſtitutus hēs poſt mortem defuncti cōcubuit
c cum vxore defuncti aufertur hēditas ab eo, tāquā ab indigno.
Vide gl. de hoc videbitis j. de fideicom. l. fideicommiſſum.

ADDITIONES

a Pom. Sororem. An autem iſta lex, & ſimiles habeant locum in voluntate tacita, vide Are. conſi. 153.

b Tom. Tenet hic gl. Approbat in l. fi. ff. eo.

c I. A. Concubuit cum vxore. Adde, q Pa. de Ca. dicit quod glo. optime facit, quod ſi vidua committat ſtuprum durante viduitate, debet perdere dotem, quia dicitur eſſe in p. iori matrimonio, ut colligitur. tit. de hon. ma. l. ſi ſtib. dum dicit, in priori matrimo. io, quod dictum Ale. non placet hic per eum, tamen ipſe Paulus licet hic non dicat, ita conſuluit conſ. 121. *Ruy. cōſi. 155. nu. 45. li. 3. Men.

LEX VI.

1 *Dilatio legalis nemini debet eſſe damnoſa.*

a **Cum Syllanianum.** a † Dilatio legalis nemini dēt eē dānoſa. h. d. No. j. q
dixi in ſum F. cit qd habuiſtis in l. fi. §. donec. §. de iu. delib. & l.
2. §. legaris. ff. d iud. Scdo no. caſū, in quo ex ancilla naſcit liber.
Tertio no. caſū, ī quo ſibi ſeruus acqrit. Quarto no. caſū, ī quo
ſeruus hēt hēdē, nā iſta ſunt ſpecialia ī hac qſtōne. Vlt. glo. fi. ſignat vnū ꝯtiū, & non ſoluit, quā vide ibi. furtim §. & ſi non tota. Sed hic ī ſtatutis ciuilis ſapientiæ, ibi in delictis, in quib. ſufficit, ſi volūtas deducat̄ ad aliquem actū, licet nō perificiat̄, &c.

ADDITIO.

a Parif. Cum Syllanianum. Circa reg. hic poſitam, quod non dicitur aliquid perfectum, donec aliquid ſupereſt ad agendum, vide multa, quæ cumulat Fel. in c. cā te extra de reſcr. faciunt ea, quæ habentur in l. contractus ad Bart. C. de ſimile

LEX XII.

1 *Qui ſtāt in eodē loco, in quo poſſit clamor exaudiri, dicunt ſub eodē tecto.*
2 *Impuberes cæduntur ferula, ad inquirendum, non ad puniendum.*
3 *Impubes in maleficijs examinatus facit indicium.*
4 *Vicini dicuntur quoad vſque vox exaudiri poteſt.*
5 *Statuti ex forma ſi pęna duplicet in delictis commiſſis poſt ſonū cāpanæ, & committitur delictum in rure, vbi campana non auditur, quid iuris.*

1 **Talis.** Sub † eodem tecto dñr, qui ſtant ī eo loco, ī quo pñt clamorē dñi exaudire. h. d. Op. de l. j §. impubes ff. ad
Syll. Sol. Hic loquitur de ſeruis maiorib. ibi de minorib. & im-
2 puberibus, qui † impuberes ſolent ferula cędi, ad īquirēdū nō
3 ad puniendum, vide gl. tuam, quam nota. † No. q licet impuberes non ſint idonei teſtes in maleficijs, vt l. in teſtimonium. ff.
de teſt. hoc eſt verum ad plenam probationem, ſed ad indiciū
bene poſſunt examinari. Et ſic no. q dictū impuberis eſt ſufficiens indicium. No. quid eſt dictum ſub eod. tecto. facit ad q. q
dicantur vicini, & illi dicuntur vicini, quo ad vſq; vox poteſt
audiri. De hoc dixi plene in l. ſi tertius. de aqua plu. arcen. & ibi
4 ſcripſi. & eſt tractatus valde longus. † q a iſta dictio, vicini, accitur diuerſimode, quia aliter accipiuntur vicini in ciuitate, aliter
in rure. Item aliter vna ciuitas eſt vicina alteri, &c. Itē facit ad
5 quæſtionem † de cāpana, quod ſi ſtatutum dicat, quod poſt primam pulſationem campanæ, pęnæ duplicentur: qd ſi maleficium committitur in comitatu, in tali loco, ad quem ſonus cāpanæ non protenditur, quid iuris? iſtam quæſt. diſputauit d. Iaco. But. & eam dixi in l. j. §. eodem autem tecto. ff. ad Syll.

a *De codicillis.* a *Rubrica.*

ADDITIO.

a Parif. De codicillis. An, & quando rumpantur rupto teſtamento, vide Alex. cōſi. 104. Item quod tutius ſit aliquid relinquere per codicillo, quam per teſtamentum, vide Cæpo. cau. 101 & 180. Item quod ſit differencia inter codicillos expreſſe factos, & clauſulam codicillarem, quæ fit per illa verba, ſi non valet iure teſtamenti, &c. vide Bart. conſi. 323.

LEX PRIMA.

1 *Auth. ex cauſa, quod habeat locum in præteritione poſthumi, & pr̃na.*
2 *Voluntas inualida coram quinque teſtibus confirmatur, voluntas obſcura coram duobus teſtib. declaratur.*

Rupto. Poſthumi agnatione rūpitur teſtm̄ & codicilli, teſtō cōfirmati: & qui teſtm̄ ruptū
coram v teſtibus confirmat, facit iure codicillorū
valere h. d. Op. de l. ſi quis cum teſtm̄ nullum. ſcdo
reſpon. ff. eo. & l. qui graui. & ſub inteſtato. Solu. Quandoq; qs
facit codicillos, qui nō dependent ex teſtamēto, quod eſt quā
do nullum factum eſt teſtamentum, tūc poſthumi natiuitate
nō rūpunt, vt in ꝯtio. Qñq; quis facit codicillos pertinentes ad
1 teſtm̄, quod eſt quandocunque teſtm̄ eſt factum, ſiue præcedat, ſiue ſequatur, tūc rupto teſtō rumpuntur codicilli. Ita loquitur hęc lex, & l. ſi quis cū teſtm̄ nullum. ff. eo. Op. 2. & vr̃, quod
rupto teſtō, debeant legata, vt in auth. ex cauſa. §. de li. & poſth.
So. Dicit gl. hodie corrigit iſta lex, quia quoad legata remanet
1 firmum teſtm̄, & codicilli. Vide gl. tenet ergo iſta gl. qd † auth.
ex cauſa, habet locū in præteritione poſth. & in pręteritione paterna, quod qualiter intelligat̄ dixi in auth. ex cauſa. Item opp.

&

& vř q̃ teſtm̃ nõ poſſit ꝯfirmari corã qnq; teſtib. imo reqrũt ſeptẽ, vt l.hac ꝯſultiſſima.§.1.ſ.de teſt.Sol.di gl h c,debeñ, vt ex codicillis,nõ vt ex teſtõ.ꝯ iſtud dictũ gl. op. duob.modis. Ad ꝯfirmandũ primũ teſtm̃ requirunt quinq; teſtes,dicit glo.idẽ tenet in l.qui ex libertis.§.teſtõ,ff.de bon.poſſ.ſm tabu. ꝯriũ de alibi q̃ ſufficiant duo, vt l.hr̃des palã.§.1.ver.φ vero qs in ver. poſſe.de teſt.† Sol.qñq; qs vult ꝯfirmare voluntatẽ inualidam, tunc requiruntur quinq; teſtes,vt hic,& no.in d.§.teſto.Q qs quis vult volũtatẽ obſcurã validã tm̃ declare,tũc ſufficiũt duo teſtes.Ita intelligatur in d.vers q l vero quis. & ibi per Dyn.q̃ tene menti perpetuo Secundo op.ad hanc gl.dicit illa glo.q̃ agitur ex nolũtate ꝯfirmãte.tãq̃ ex codicillis.Contra,vř in d. l.qui ex lib.§.teſtõ.ver φ agatur ex voluntate confirmata, ut ex teſt.Sol.Qñq; teſtm̃ primum fuit ruptum pp defectum ſup uenientem in perſona teſtõris, quo defectu ceſſante ꝯfirmat primum.tunc agitur ex voluntate cõfirmata de iure prętorio vt l.ꝯtra Qñq; teſtm̃ rumpitur pp aliũ caſum ſuperuenientem extrinſecum,vt pp natiuitatẽ poſthumi: tunc ſi impedimẽtũ durat,qa poſthumus viuit,non põt confirmari, vt teſtm̃, ſed aget ex hac volũtate cõfirmata,vt ex codicillis, vt hic. Sed ſi ĩpedimentũ ceſſaret,quia viuo teſtatore poſthumus decederet cõfirmaretur ipſo iure abſq; ꝯfirmatione expreſſa,vt l.poſthu. In prin.ff.de iniu ſt teſt. Dixi tibi in l.2.ſ.de poſth.hær.inſti.

LEX II.

a b **Hæreditatem.** a Hæreditas non poteſt dari neq; adimi in codicillis directo, ſed per fideicommiſſum ſic,hoc dicit.

ADDITIONES.

a Barb. Hæreditatem. Et uide Bar.in conſ.229.incip.factum eſt tale,ſub annis.& vide Lud.Rom.in conſ.279 an poſſit reuocari hæreditas in codicillis,& de nullitate codicillorum.

b 1 A.Dari neque adimi. Adde,φ Alex quærit,an inſtõ facta de re certa in teſtõ,in quo alius eſt uniuerſaliter inſtitutus,poſſit,codicillis adimi Rñ.hn ital in l ora nimodo,in prin.1.q ſup.de inoff.teſta.quod ſic ſi extraneus erat inſtitutus in re certa,ſecus ſi filius,& dicit no diligenter.Sed quid ſi ſuit filius inſtitutus hæres vniuerſalis,& filia excluſa a ſtatuto in re certa inſtituta,an poterit pater in codicillis inſtitutionem talem filiæ de certa reuocare, & confirmare teſtamentum quo ad reliqua,videtur dicendum quod ſic,ſecundum Alex quia filia excluſa a ſtatuto habetur pro extranea.quia præterita non rumpit teſtamentum,ut habetur in l maximum uitium,ſup.de li.præt. & extranea inſtituta in re certa, poteſt reuocari inſtitutio in codicil ut ipſe dicit,& tamen conſuluit Ro conſ.179.in ca.ampliſſimè Do.quod inſtitutio rei certæ,filiæ excluſæ per ſtatutum nõ poſſit in codicillis adimi.Et hoc no.quia fere vbique Doct tenent, quod filia excluſa à ſtatuto habeatur pro extranea.

LEX III.

1 *Codicilli ſi reperiantur eadem die confecti, & neſcitur de prioritate, ſi extent legata incerta qu d non debeantur.*

2 *Si vno legatur fundus Titio,in alio Sempronio legatur debetur ambobus.*

Cũ proponatis. Peſſequentes codicillos nõ derogãt pcedentib. niſi quatenus inuicẽ ſunt ꝯrii h.d. No.φ dixi tibi in ſummario per ſequentes codicillos &c.Op.de l q̃rebatur,de teſt.mi Sol.aliud in teſtis, qa p ſm tollit primum indiſtinctè.aliud in codicillis,vt hic. Rõ ẽ

1 pp h diſtinctõnẽ q̃ eſt diſpõ vlts Quæritur qd ſi † repiant duo codicilli.io quorũ vno dicat,fundũ lego.in alio fundũ ñ lego, nec reperiť quis prior,vel poſterior.Dicit gl.φ ppicertitudinẽ non debeť,arg l.ſi fuerit.de reb.dub & benè dicit.Quærit glo.

2 qd ſi in † primo codicillo fundus legatur Titio, in ſc ło legatſ. Sempronio Dñs,certè iſti codicilli non ſunt ꝯrii. ſed diuerſi, iõ non tollitur vnus codicillus per alium,ſed ambo admittũt, & faciunt ſibi partes per concurſum,ut dicit gl. l ene menti.

LEX IIII.

Non idcirco. Mř põt facere codicillos abſente filio. h d.In multis ciuitatib.tñ ſunt ſtatuta ꝯrũ,ſ.quod mulieres nõ pñt teſtari ſine pñtia coniunctorũ.

LEX V.

1 *Qualiter quis probetur non ſana mentis, & quis hoc probare debeat, & qualiter ſunt formandi articuli,ad probandum furorem.*

Nec codicillos. In negatiua qualitatis naturę,verè ei qui negat incũbit onus pbandi. h.d.iſta l.Opp φ negatiua non poſſit probari vt l actor §. de pbat ſed affirmãti incũbit probatio,vt l 2.ff de probat.Sol. Hoc iõ,qa iſta negatio hř pro affirmatione.tñ.n.eſt dicere.ipſũ nõ eſſe ſanæ mentis quantum eſt dicere ipſum eſſe furioſum.Iſta eſt vna remiſſa.iõ ſi ciuo,verũ in orõne,ſit negatio, vel nõ ſolũ verũ oratio ſignificet priuationẽ,vel poſitiuinẽ.illa. quæ ſignificat priuationem,eſt negatiua illa q̃ ſignificat poſitionem ẽ affirmatiua,vt l.ſi.& ibi no ff.de doli exce probatur in l.inter ſtipulantem.in prin.de ver.obl.Dicendũ eſt ergo, φ iõ neganti ĩcumbit probatio,quia pro aduerſa parte eſt pſumptio naturę,

a l.q̃ quis ſit ſanæ mentis. a Probatur aũt † φ quis nñ ſit ſanæ mẽ

1 tis,ex ſermonibus,& actib.& ſimilib.vt l.qdã in ſyn ff. de ꝯdi. Inſti.de tu.& cu.da.ab his.l.ius q.§.ſi.Et hoc anno feci arti.ad pbandum aliquẽ eſſe furioſũ,& feci,vt dixi uobis ſ.de bo poſſ, ſm tab.l.2.i. φ teſtes dicerent, quod ipſe fecerit tantum ſemel illum actum teſtandi,& q̃ tunc non erat in recta,& ſana mẽte.ſed d cebat &c.q̃a poſtea faciliter probať, & hoc ſi feci, qa teſtes,vt plurimum de die non recordant, & ſic non probarẽt quia poſſet eſſe,quod aliud teſtamentum feciſſet.

ADDITIO.

a 1 A.Sanæ mentis Adde quomodo probetur, quod quis non ſit ſanæ mentis, vltra loca vulgaria vide ſec.da Anch.conſ.5.& Ale.conſ 140.1 vol.

LEX VI.

Siue in initio. Codicilli poſſunt teſtamento confirmari ante,& poſt,hoc dicit.

LEX VII.

a **Si iidem codicilli.** Diuerſitas noĩum, & ꝯtctuũ Inducit diuerſitatem effectus.h.d. No.rõnẽ,quare in codicillis nõ põt inſtitui hæres, & in teſtõ ſic.Aliã meliorem reddit iuriſconſ.in l.φ per manus.ff.e. Op. diuerſitas noĩum nõ inducit diuerſitatem effectus, vt vidiſtis. ſ.de teſt.l. teſtm̃. gl. dicit diuerſitas nomium & diuerſitas ꝯtctuũ bñ hẽt ĩducere diuerſitatẽ ĩ effectu:ſecꝰ ĩ diuerſitate noĩũ tñ.

ADDITIO.

a Pariſ.Si idem codicilli.Circa hoc an codicilli in effectu ſint ijdem quod teſtamẽtum,unde pulchram q.tactam per Ang.conſ.320.alias 302.inca Ludouic. Menoch.Pariſ conſ.110.nu.45.lib 1.

LEX VIII.

1 *Poſſeſſorium quomodo præiudicat petitorio.*

2 *Si in teſtamento eſt clauſula,ſi non valet iure teſtamenti, valeat,iure codicillorum,quid iuris.*

3 *Clauſula ſi nõ valet iure teſtĩ, valeat iure codicillorũ reſoluit ĩ diſiunctiuã.Et an ealit clauſula opeť, vt electa vna via, ad aliã poſſit redire.* 4.

5 *Legatum ex codicillis petitur actione vtili ex teſtamento.*

6 *Teſtes dicuntur rogati,qui fuerunt adhibiti.*

7 *Fęmina poteſt eſſe teſtis in codicillis.*

a **Si quis agere.** a Iſta eſt bona lex,& ſing Nõ põt qs ex eadẽ ſcriptura petere hæreditatẽ.vt ea teſtõ,& vt ex codicillis,& iſtę vię electione tolluntř,niſi ſit de ꝯiũctis perſonis. Et teſtm̃ imperfectum non hẽt vim codicillorũ, niſi ſit dictum. Et in oĩ vltima voluntate excepto teſtõ, ſufficiunt quinq; teſtes h d Diuidit. Primo ponit dictum. Secũdo illud declarat. Tertio ponit aliud dictũ. Quarto ponit exceptionem a primo dicto. Quinto ponit vnũ dictum gñale ad oẽs vltimas voluntates. Scda ibi,tñ.n Tertia ibi.illud quoq; Quarta ibi,ſi quis vero Quinta ibi,in oĩ aũt: Modo venio ad apparatũ.

b in prin.hr̃s,quod q eligit petere hæreditatẽ b directo, non põt aſpirare ad petitionẽ fideicommiſſi. Cõtra,qñ eſt diuerſa cauſa agendi, vna actio nõ tollit per aliam, vt l.& an eadẽ.in prin. §.actiones ff.de excep.rei iud. Sol.nõ obſtat exceptio rei iu.hic, ſed exceptio ꝯrietatis.vide gl.ſup verbo,cupiens. Ad iſtud opp. fortiter ex gl.de l. Aurelius §.ſi.de lib.le vbi ẽt non obſtat, ſi aliquis ſit ſibi ꝯrius in iudiciis diuerſis. So & iſtud teneas p fundamẽto oĩum dicendorũ ĩ.hoc iõ:qa hic nitiť ꝯriis modis ex eadẽ ſcriptura, vel ex eodẽ fonte. ibi erat ſibi ꝯrius in diuerſis iudiciis hñtib.originẽ ex diuerſis fontib Opp ſ. de inof. teſt.l. eũ q gl.rñdet,ibi quolibet mõ ĩpugnabat teſtm̃, hic vtroq; mõ dicebat valere. Quæ ẽ rõ huiꝰ? Rõ eſt,qa ibi cãę, pp quas teſtm̃ impugnať,veniũt ex teſtõ, & hñt originẽ ex diuerſis principiis hic vero ex eodem facto,nitiť in ꝯriis modis. Vlterius oppo. dř hic in ſecunda particula, φ cogitur eligere vnam. Contra, ff. quo leg.l.§.quia aũt.Sol plures ponunt,hic in gl & plures alię ponunt in l.φ in hęredem.§.eligere.de tributo Illa eſt vera, φ ibi qs erat incertus facto aduerſarii,hic ſecus Op. de pet. hære. l.hr̃ditas.Solue.eo.mõ quo dixi.ſ.ibi petit ex teſtõ, poſtea petit ab inteſtato,& ſic non nitiť ꝯriis modis ex eodẽ actu. ſeu ea ẽ ſcriptura.hic petit prio directo, & poſtea p obl.quaſi ex eadem ſcriptura.ſed ſi peteret ex diuerſa ſcriptura,tũc ꝑi optimè, arg. legis ꝯrię.Sed ꝯ pdictã ſol.facit.ff.de exce.rei iu.l.ſi mř.in prin. & l. ex ſextãte. Sol.Ibi loqř qñ petijt hr̃ditatẽ ſimpř, nõ exprimẽdo ex teſtõ,vel ab inteſtato,vñ totũ ius ſuum dř in iudiciũ, deduxiſſe, q.ſ. diximus,loquiť qñ expreſſit cãm quare petebat Opp.de pet.hær.l legitimã.Solue eodem modo.hic ideo, quia nitiť de ꝯriis modis ca eadem ſcriptura. Vlterius op. dř hic, φ q petiit poſſeſſionem,præiudicat ſibi,ſi poſtea vult petere iure fideicommiſſi.Contra, poſſeſſorium non ꝑiudicat petitorio, vt l.& an eadẽ.§.ſi.ff de exce.rei iud.hic vř ꝯriũ.Sol. poſſeſſoriũ

1 † nõ præiudicat petitorio ratione exceptionis rei iudicatę, ſed ratione electionis ſic. Nam cum iſtud poſſeſſorium ſit pręambulum petitionis, quę fit iure directo (nam fideicõmiſſarius non poteſt iure ſuo petere bonorum poſſeſſionẽ, vt l ſi. ſupra de ædi.

ADDITIONES.

a Pariſ. Si quis agere. Circa materiam huius l & an mulier excuſetur, vide omnino Rom conſ.125.

b Pariſ Petere hæreditatem. Circa principium huius l.an habeat locum in legato, cum loquatur de hæreditate,uide Corn conſ.94.& ibi etiam an procedat in iure quæſito, ſiue in quærendo, dum ponitur quædam limitatio ad iſtam l vt per Ale.hic, φ nõ procedat in iure quæſito ſiue in quærẽdo Item cum ponitur quædam limitatio hic ad iſtam l.vt per Ale hic,quod non procedat quando volens agnoſcere,eſt incertus,an ex teſtamento,an ab inteſtato expectatur, uide Iaſ.in l commuctrĩm.ff.de tranſac.quia reprobat eam.

de edi. diui Adria. tol.) iō præiudicat iuri electionis, ita loqͣ
a hic, ꝙ no quia proponendo preparatorium alicuius, videor
illud eligere, cuius eſt ꝑparatorium. ſeu præambulum De hoc
tñ vidiſtis iactum ſ. de repu. hære d. l. ſuus heres. plenius in l. cū
quidam ff. de bon pol. Venio ad quartā particulā: ille cui relin
qͥt debitū, nō pt onere fideicōmiſſi grauari, vt l. 3. §. ſi rē. ff. de
leg. 3. Si ergo iſta hēd tas eſt debita pſonis hic enumeratis, ergo
nō pñt onere fideicōmiſſi grauari. Hoc aūt eſt falſum, qa pñt
grauari in eo, ꝙ eſt vltra debitū bonorū ſubſidiū, vt ſ. de inof.
teſt l. qm̄ in prioribus Sol. hic intellige debitū impropriè. Sic
habuiſtis no. in l. 1. ſ. de iu. & fac. ign. Venio ad q̄ſtio. Iſta lex lo
qͣt, qñ teſtator dixit valere iure teſtamenti, & codicilloru. Quæ
2 rit, † qd ſi dixit, ſi nō valet iure teſtamēti, valeat iure codicillo-
rū, an erit tūc locus huic legi? Vī ꝙ non, qa iſto caſu nō pt va-
lere niſi vno iure tantū, ergo nō hēt locū electio de qua loqͣt
lex, qa electio cadit inter plura, vt l. cū illud. ff qñ di. leg. ced. Gl.
tua determinat ꝯriū, quod ſit locus iſti legi. & hoc tenet gl. hu-
ius l. in gl. ſup ver. ꝑcluſiſſe. in fi. & vide gl. Pro declaratōne illius
3 l. debetis ſcire drīam, q̄ eſt iter iſtas duas clauſulas. † Primo, qñ
copulatiuè ponit, ꝙ valeat iure teſti, & iure codicillorū: illa vī
ꝯtinere repugnātiā. qa eſt impoſſibile, ꝙ valeat iure directo, &
iure fideic. vt hic vidiſtis, & ita oratio copulatiua reſoluit in di
ſiunctiuā, vt l. ſi Titio fundus. de vſufr. leg. valet ergo iure teſtī
vel iure codicilloru. & eſt electio hæredis inſtituti q̄ viā eliget,
vt l. recenſare. §. Titius. ff. ad Treb. vñ ſi eliget vnā, nullo mō ad
4 aliā pōt redire, ita loqͣt hic. Scda vero † cla, q̄ dicit, ſi non valet
b iure teſtī, valeat iure codicillorū, facit vno iure tm̄ valere, b nec
eſt in electione hǣdis inſtituti. ſed in ptāe iuris: qa ſi pt valere
iure teſtī nō valet iure codicil. Iſto caſu ſi qs elegit viā ꝯpetētē
nō ē dubiū. ꝙ nō pt trāſire ad viā incōpetētē, ſed ſi elegit viā
incōpetētē, ſeu ius incōpetēs, poſſet redire ad ius ſibi ꝯpetens
nō ipſo iure, ꝑ hanc l. cū iſtis gl ſed ꝑ viā reſt. in inte ex cā iuſti
c erroris, ar. ad hoc ff. de inof. teſt. l. mater. & l. eum q. ſ. co. ti. ſic lia
6 dēis intelligere hic. † Quæro, qñ qs petit legatū. ex codicillis,
qua actione petat? Rñdeo ꝙ petit vtili actio. ex teſtō. Vlt. venio
6 ad fi huius l Ex iſto fi † no q dicant teſtes rogati d q nō. illi,
d q ad hoc adhibiti ſunt, dnr rogati, ꝙ apparet, qa illi dnr nō ro-
7 gati. q ſunt fortuiti. & tranſeuntes. Quæro circa iſtā partē. an ſę
e mina poſſit eſſe teſtis i codicillis? e gl. hic no determinat ꝙ ſic,
qa nō repit iure ꝓhibitū. V de gl q̄ no. & tene meti. Vlt. de iſta
clauſula, & ſi nō valet iure teſtamēti &c. tāgit in auth. ex cā. ſ.
de li. ꝓte. & feci vnā tātū lectionē de hac clauſula in l. j. ff. c. &c.

ADDITIONES.

a Menoch Præparatoriorum. Dec ſub de iud 1. lect. nu. 2.
b I. A. Reſtitutionem in integ. Adde ꝙ Bal. Sal. Bar. & Ang hic volunt, quod ſi fuit error probabilis facti. non requirebatur reſtio, vt d. l. mater. Si autem fuit error juris. tunc dicit Ang. quod habet locum lex iſta. contra Bar etiam tenet Fulg. di cit etiam Ale contra Bar facere tex. hic. in uer. nupt. qui uidetur voluiſſe quod fiat præiudicium ſcientibus & tolerantibus in iure; quia facit drīam inter illos, qui tractant de lucro, & illos qui de damno, inter quos bene eſt drīa, quo ad errorem iuris l. 1. & l. error facti & l. iuris. ff. de iur. & fac ignor. Et cum iſta lex ſpecialiter non loquatur de errante in facto, uidetur ſecundum ipſum dicendum hanc l eſſe intelligendam ſecundum reg poſitam in d. l. error. Pau. de Caſt. tamē hic, & in l. Clodius. de acq hær. tranſit cum Bar.
c Menoch. Valere Rom conſi 125. ver. præmiſſis.
d Pom. Teſtes rogati Ex quo infertur vnum, quod ſi teſtator dixerit in præſentia horum quinq teſtium non rogatorum uolo relinquere Titio decem, quo ſ ta le uerbum non induceret diſpoſitionē ex quo tunc non ſunt rogati teſtes, non cenſetur de libertate feciſſe codicillos, quod requiritur ad hoc, ut uerbum inducat diſpoſitionem; ſecus eſſet in teſtamento, in quo teſtes rogantur.
e I. A. In codicillis. Adde, ꝙ idem tenuit Bal. conſi. 183. 4 volum.

De legatis. *Rubrica.*

Continua, vt in gl. quia in teſtamentis, & codicillis legata relinquuntur, ideo de his dicit.

LEX PRIMA.

1 *Dictiones, quoad, quandiu, donec, & du, quod faciant cōditionē, & nu. 2.*

QVamuis. Breuiter dicit. Conditio miſta defi-
ciēs ꝑ caſum, nō facit relictū alimtē-
rorum deficere. h d. Op. vī ꝙ legata nō debeant, vt
l. Seio, in prin. de an. leg. So. Dicit gl. diſtingue, cuiꝰ
ꝯtēplatione iſta legata ſunt relicta. Aut contēplatione legata-
riorum, & hēt locum iſta lex ſine dubio. Aut ꝯtēplatione hære
dum. & habet locū lex ꝯtra. Aut dubitat, & hēt locum hæc ēt
lex. qa in dubio legatariorum cōtēplatione vīr relicta. Ita dicit
gl. optimè hucuſq. ꝯ hoc op. qñ ꝯdō miſta deficit ꝑ caſum, le-
gatū non dtur, vt l. legatū. ī de ꝯd. inſer. Gl. ſoluit, duob. mod.
aſſumo ſcdam ſol. ibi loquit in ꝯdōne hic in mō. Vide gl. no.
2 ex iſta gl ꝙ dictio, † quoad, & dictio, q̄diu, & donec, & dū, & ſi
miles, nō faciunt ꝯdōnē ſm iſtā ſol. Iſtud non eſt verum, quia
iſtę dict. faciunt ꝯdōnē, caſus eſt in l. pr Seuerinam, §. fide. com
miſſa. de ꝯdi. & dē. no. in l. 1. in gl. mag. de ſer. Et ſic iſta ſol non
eſt vera. Pro hoc facit tex. in l pe. ff. de execu. tut Dixi plene l l. i.
ff. de ꝯd. & dē. Gl ergo. ſoluit alio mō, ꝙ hic ſit ſpāle fauore ali

mentorum Dy. extra. de reg. iur. c. imputari nō tenet gl. immo
idem dicit eſſe in quolibet alio legato. Et iō diſtinguit ipſe. Aut
cōditio miſta apponit fauore legatorum, aut fauore heredum
aut dubitat. & hoc dictū i omni legato. Pet. verò hic diſtinguit
aīr, aut eſt cōdō ſucceſſiua. aut momentanea. Si ſucceſſiua, lo
quit hæc lex. ſi momentanea loquit l. legatum. Quicquid dicāt
a Pet. & Dy. gl. dicit verū, † nā d. Dy non procedit Nunquam. n.
eſt reperire, q̄d iſta cōdō fauore legatariorū opponatur, ſed ſp
a fauore hæredis, a qa facilius eſt pſtare heredi alimenta in domo
ſua, q̄ pſtare ex domū, ut l. 4. ī fi. de al. & cib. leg. l. 2. in fi. cū l. ſeq.
ff. l u diem addic. Hoc ēt apparet. qa teſtator grauat hidē per
iſta uerba ad reſtituēdos, ſeu recipiēdos legatarios i domo ſua
qa hoc ponit cōdōnē, ut l. ſi qs ſub condōne. ff. ſi qs omiſ. cā te
ſta. vñ parcat mihi Dy. illa diſt aut ꝯdō, q̄ apponitur fauore le-
gatariorū, aut hīdū, nō eſt vera, ſed illa diſtinctio, q̄ gl. facit, aut
legatū eſt fauore legatariorū, aut hīdū, iſta eſt vera, ut uidiſtis i
ꝑcedēti ꝯrio. Preterea q̄d Dy nec Pet. dicāt verum, hoc probo
per caſum l. qui concubinā §. vxori. de leg. 3. vbi ſi illud legatū
ꝑ hęc verba nō eſſet factum in cauſa alimen. non deberet. Ve-
ra eſt ergo ſol. gl. quod ſpeciale eſt fauore alimentorum Dixi ī
l. illis libertis. ff. de cond & dem. Dic vt ibi.

ADDITIO

a I. A. Fauore hæredis. Poſt Ale uide Bal conſi 434. in fi. 2. li. Ang. conſi. 150. Ab. cōſil. 7 2 li Pet. de Anch conſi. 185. & 138.

LEX II.

Quamuis. Venditio hīditatis, hǣdem non liberat, licèt ꝯ emptorem regreſſum habeat. h. d. iſta ex.

LEX III.

Qui poſt. Per ꝯſtōnē pignoris rei legatæ nō extinguit legatum h. d. Op de l. fideicōmiſſa §. ſi rem. ff.
a de leg. 1 Sol. Diſtinctio illius l. procedit in alienatione, a hic lo-
qͣt in pignore Cōtra hoc op. de do. inter vi & vxo. l cū hic ſtatꝰ
§. ſi maritus. & ſ. de do. inter vi. & vxo. l. ſi maritus Sol. aliud in
donōne fctā inter coniuges, q̄ cum ſit ꝯ ius cōe, facilꝰ irritat.

ADDITIO

a In alienatione Adde ſecundū Dy in l. Stichum qui meus erit in prin. de l. 1. quod ſicut inducitur reuocatio legati per alienationem a teſtatore ſpōte factam, ita inducitur reuocatio donationis cauſa mortis, quæ legatis comparatur. l. Marcellus §. 1 ff. de don cauſa mor. quod dictum Bal. in d. l. Stichum. dicit mirum, & illud ſequitur Rom. conſi 22. qui pro hoc dicit caſum in l. Marcellus. §. Titius. de dona cau mor.

LEX IIII.

Seruis. Qn̄ legatū eſt nullū miſta ꝯſideratione legātis, & le-
gatarij, reg. Cato impedit ꝯfirmari illud impedimē
to ceſſante. h. d. Op. de l. q̄dā. §. j. de neceſſ ſeru. hær. inſt. Sol. ut
ibi. Itē op. q̄d per hoc videat ſeruo relicta libertas, ut l. ex his. ſ. d
te. mil. Sol. Fallit in milite, q legato facto ſeruo enunciatiuè, ap
pellauit eū liberū. Itē op. de l ſeruo legato ff d leg. j. Sol. itellige
illud uerū, niſi ſeruꝰ alij legaret, vel manumitteret. Vlteriꝰ op.
de l. nō itelli. §. d. uus a., qñ añs. ff. d iu. fiſ. & de leg. pſt. l. inter ue
nit. Sol Dicit gl. hic, ꝙ hoc iō, qa impedimentum ceſſauit poſt
mortē. ſecus ſi ipedimentū ceſſauit in uita. quod nō placet, ꝑ
reg. Cato. ut l. j. ff de reg. Cato. & l. cętera circa prin. de leg. j. Nā
reg Cat. hēt locū qñ legatum eſt nullum miſta cōſideratione
legantis, & legatarij. Quod intellige, ut dixi in d. l. j. de reg. Cat.

LEX V.

b Non eſt dubium. a Si legatarꝰ rē legatā capitꝰ cū
uitio ꝑdit legatū. h d. Op d l. j. §.
redigunt. ff. quo. le. & ſ. quorū leg l. 1 Sol. Quidam intelligunt
hic in hīde ſubtrahēte, qui perdit Fal. & Treb. q̄d dic, vt dixi ī
l. ſcimus. §. ille ſ. de iu. deli Alij intelligūt in legatario ſubtrahē
te. & tunc obſtāt ꝯtra. Sed Intelligunt, qñ accepit rem uacātē,
& ſic ſine uitio, hic quādo accepit rem iā ab hęrede poſſeſſā.

ADDITIONES.

a Paris Non eſt dubium Secus tamen eſt hærede inſtituto ſub conditione ſi ꝓpria authoritate apprehendat, vt dicit Bal. in l inter omnes. ff. qui ſatiſ. cog & loquitur Ial. ibi, & Ange. item non uidetur procedere ubi detractio falcidiæ prohibita eſſet, ut per Cor conſi. 6. in ult. dub. ubi habes ad Bar in l. 1 ff. quorum leg in l. Titia. §. Lucius. ff. de lega 2 alias limitationes uide per Iaſo hic aduerte tamē, quod non loquitur quo ad pœnam huius l. ſed quo ad interdictum quorū leg. & in caſu ſuo erat facta apprehenſio ante aditam hær vel apprehenſam poſſeſſionem, ut in caſu conſilij apparet. & idem eſt in fideicommiſſo uniuerſali. tex. ī l. Paula 1. ubi Bar Ale. & alij, ff. ad Treb. de quo uide Soc. conſi. 33 unde in materia c. 1. in fi. ubi etiam an habeat locum in præiudicium eccleſiæ ſi prælatus apprehenderet propria authoritate legatum.
b I. A. Legatum capit Sed quid de fideicommiſſario generali, an poſſit propria authoritate ſibi ſoluere. Io And. quod ſic, in §. compendioſe, in ver. ſed pone, q̄ſ finita. & uide Old conſi. 197.

LEX VI.

Si legata. Subſtitutio facta in legato, extinguitur per agnitionem primi hoc dicit.

LEX VII.

Si Fortidianum. Coniuncti re ſibi partes faciūt ꝑ ꝯcurſum, hoc primo. & error ſē-
tentiæ non nocet, ſi conſtet de errore. h. d. Op. Inſti. de adē. le. §.
transferri. Sol. Quādo res uni legata, legatur alteri, aut teſtōr
habuit animū adimendi a primo, & loquit l. contraria, aut nō
habuit,

habuiſſe & tunc faciunt partes per concurſum Ita loquii hic. Aut dubitatur, & tunc Dy. dicit: aut ſm legatum ſit cõmemoratio ne primi, & vr̃ adimere, ut l. ſicut de adi. lega aut non, & tũc ſe cus, vt hic, cum ſi Et iſta diſt. vr̃ approbari ſm cũ, in l. nõ ad ea. de cõd. & dẽ. Ego tñ tenui iſtud in repet. l re coniũcti. ff. de le. t. & dixi in l. ſicut. de adi. & tranſ. lega Item op. & vr̃, ꝙ cuilibet debeatur in ſolidum, ut l. ſi pluribus, ff. de le. j. Sol. Illud eſt verum, quando teſtator hoc expreſſit, ut ibi dixi in tex.

LEX VIII.

1 *Conditio impoſſibilis, in contractibus vitiat diſpoſitionem, in ultimis voluntatibus uitiatur.*

a **Ab adminiſtratione.** a Cõditio impoſſibilis de iure legatum non uitiat. h. d. Vidiſtis ſimile in l. reprehendẽda de inſt. & ſubſt. Opp. d. l.
1 ſi militẽ. ſ. de cõd. ob. cau. Sol. gl opp. † plura uerba, illa verba, ibi loquĩ in cõtractibus, in quib. cõdõ impoſſibilis vitiat diſpoſitionẽ, & ſic facit locum cõdictioni ob cauſam, quaſi cauſa ceſſante: hic uero in ult. volunt. in quibus cõditio impoſſibilis uitiatur, & non uitiat, ut ff. de cond inſt. l. j.

ADDITIO.

a LA Ab adminiſtratione. Adde in ſi. l. ubi etiam cum vellet, Doct notare, quod nõ nocet nolle ei, qui non poſſet uelle Fa quo fac. But. infert ad q. quod ſtante ſtatuto, quod ſi quis declinauerit iuriſdictionem poteſtatis, ſit extra protectionem cõis, & ſi clericus declinet nõ erit extra protectionem cõmunis, quia ſi noluiſſet non potuiſſet, vt c. ſi diligenti. de for comp. d. Alex. dicit, ꝙ Ia. But. in authen. ſtatuimus. plenius tangit iſtam q. ibi dicent, quod clericus debet comparere, & dicere. dñe ego libenter conſentirem litigare coram uobis, ſed quia Decretalis prohibet, non poſſum. all. in argumẽtum tex. & l. cum filius. §. non uit. de le. a Sed Bar. contradicit ibi, cum quo tranſit Pau. de Caſt & vult quod eo ipſo quod ſit all. clericum, dicatur declinare. vnde dicit ipſe, cautela eſt quod cõpareat in habitu, & tonſura quia tunc non excipit, licet habitus tunc eundem demonſtret eſſe clericum, c ſi iudex laicus. de ſen exc. Vel eſt alia cautela, quod epiſcopus eũ repetat a iudice ſeculari. Nam hoc non eſt declinare, quia non eſt in poteſtate clerici facere, quod epiſcopus eum repetat, vel non repetat ſed eſt in arbitrio ſuperioris d. c. ſi iudex. Et idem dicit d. Ale uel Bal. hic, & in l litium. ff. de his, qui ſunt ſui, uel alie. iur. Sed contra hanc cautelam conſuluit Ang. eius conſi. 47 incip ſtatuto ciuitatis Flo. vbi dicit quod ex quo vtitur beneficio literarum epi, vr declinare, & ſi nolebat declinare, debebat contradicere literis epiſcopi. & ex illo conſi poteſt colligi deciſ. huius q. ſtatutum. n. eſt Flo quod dec in ſtatib. iuriſd. cõis Flor per ſe, uel per alium, nõ reddatur ius. Captus fuit quidã presbyter pro exceſſu, epiſ ſentiens miſit literas inhibitorias Poteſtati quatenus d. presbyterũ relaxaret Poteſtas relaxauit, deinde dictus presbyter fecit quendam debitorem carcerari, ille debitor dicebat presbyterum non audiendum, quia declinauerat iuriſdict cõis Flo ipſe excipiebat, ꝙ epiſcopus ipſum repetiit Conſuluit Ang presbyterum non audiendum, & illum debitorem relaxandum. uoluit ergo Ange quod ſiue ſit clericus, ſiue laicus, ligetur ſtatuto, & ſic concordare uidetur cũ Iac. But. in auth ſtatuimus. cum quo concordat Saly & idem uidetur velle Ale. hic, licet Ang hic non alleg. & an legatarius perdat legatum cum tutelam filii nõ aſſumit, uide Ang. conſi 146.

LEX IX.

Si in fraudem. Cautio in hẽdiratẽ euicta legata reddi pſtatur, ſi cõtrouerſia mouetur. Sed cautio reddi, ꝙ ultra l. Falc accipitur, interponitur, et ſi cõtrouerſia ñ mouet, h. d. Iſta l. loqt de duplici cautione, vt uides, ꝙ no.

LEX X.

1 *Legatum rei alienæ valet.*
2 *Legatum rei alienæ factum coniunctæ perſonæ, debetur.*
3 *Legatum rei alienæ factum de fundo, intelligitur, de toto, etiam ſi ſit cõmunis.*
4 *Practica huius legis.*
5 *Hæres quando teneatur legatarijs de euictione.*
6 *Coniuncta perſona quæ dicatur, ſtatur iudicis arbitrio.*

a **Cum rem alienam.** a Legatum rei alienę valet, ſi fiat a ſciente, vel coniuncta
1 pſona. h. d. No. † valet legatũ rei alienæ No. ꝙ ipſa res legata petẽ põt ꝗꝗ aliena, & ſic vr̃ iſte tex. ꝙ iſta res poſſit pẽti. Scdo no.
2 legatum rei † alienæ factũ cõiunctæ perſonæ, debetur. Ad j. op. ꝙ ſine diſtinctione ualeat legatum rei alienæ, ut l. vnum ex familia. §. ſi rẽ, ff. de le. j. Sol. ibi legauit rem alienam, l. hæredis inſtituti. hic legauit rẽ alienã ſimplr, ſ. cuiuſdam extranei. Itẽ op. de l. ſerui. electione § fi. de leg. j. Sol. ibi teſtator legauit rẽ cõẽ, vñ in dubio vr̃ relinquere partem ſuam, quam habebat. hic rẽ
3 alic. ſimpliciter prædicta † vera in dubio. Sec° ſi dixiſſet totũ fundũ, qa ſi eſſet cõis cum alio. totus debetur, vt l. Iul. in prin ff. de
b leg. 3. Vlterius op. de l ſi domus. b. §. fi. ff. de leg. j. Sol. ibi teſtator habebat ius in re, vnde illud vr̃ legare. Idẽ ſi nõ hẽbat, ſed habere credebat, ut j. eo. l vxor. & ibi vidiſtis. Vlterius opp. dr̃ hic, ꝙ
4 res peti põt. † Cõtra, immo ur̃ ꝙ heres teneatur redimere, & dare, & ſic libellus debet cõcludere peto quod hæres cõdẽnetur, vt redimat. & det, ut l. non dubiũ, §. fi. de leg. 3. Gl. vr̃ hic tenere, ꝙ petatur hoc modo, ꝙ cogatur redimere, uel pręſtare, quod ſi non põt, pręſtet ęſtimationem, quod ſatis põt ſuſtineri. Sed qñ ipſe legatarius redimiſſet, & ſic rẽ hñet, qd ſit ĩ petitione, variat gl. Inſt. de l. §. ſi res. dicit vnum. in l. plane, §. ꝙ ſi rem. de leg j. dicit aliud. dic, ut ibi dixi. Opp. ff ad Trebel l quidam. §. ſi quis filium. de uidetenim. in l. Pau. tñdit Sol. Ibi ſpãle fauore libertatis. Item opp. de l. cum pater §. euic. ff. de leg. 2. gl. dicit ſpeciale eſt, ne creſcat inuidia inter fratres. Doc. Vl tamñ. & Citramõ. dñt quod ibi ſit ſpeciale inter cohęredes, ſi curo ſi ſunt fres, uel nõ
maximè qñ teſtõr legauit rẽ ꝗ poſſidebat, vt ibi patet. Itẽ opp.
5 † & vr̃ ꝙ hæres teneat de euictione indiſtinctè, vt l. domus. §. j. de leg. j. Sol. ibi loquĩ. qñ teſtator legauit rem in gñe ſimpliciter, nam tunc tenetur hæres eã faccere accipientis: aliàs, non vt l. ſi a ſubſtituto, § hẽs de lega j. hic qñ legauit rẽ in ſpẽ An aũt teneat tunc de euictione, diſtingue, vt plene dixi poſt gl. in d. l. ſi domus, §. 1 ff. de le. 1. Itẽ opp. de l. ſi is q. de euic. ſol. Ibi loqĩ qñ teſtõr legauit rem alienam. quam non poſſidebat: ibi legauit rem. quam poſſidebat An aũt de euictione teneatur, dic,
6 vt l. ſi domus §. 1. † Quæro, quæ dicatur coniũcta c pſona Vltra
c mon. dicunt ſm formam l. octaui ff. vnde cog. & ſm ea, quæ habuiſtis no. In l. vlt. ſup. vnde leg. Gl. dicit aliter, & meli⁹ iudicio
d meo, quod in hoc ſtat arbitrio iudicis. d Quod magis placet, qa tex. non requirit ſolum, quod ſit coniuncta pſona, ſed quod ſit talis, cui teſtator reliquiſſet, ſi ſciuiſſet, vt hic videtis.

ADDITIONES.

a Barb Cum rem alienam. Adde Lud. Rom conſi. 132.
Pom. Cum rem alienam Limita, vt per Ro. ſing. 155 item late, vt per eundem in rep auth. ſimiliter, in x. ſpeciali piæ cauſæ, & vlt volunt. ſup. ad l Fal & pro declaratione huius l vide Pau. de Caſt in l ſi ſubſtituto §. 1 de leg 1. Pan. cõſ. 41. in 3 dub. vol. 1 Rom conſi 236. & Bolog in addit ad tertium conſ. Ana. arguitur tertio, in ſecundo prin dubio, & 4 in 3. dub. primi dubij prin & Ro. ſing 733. & qualiter, probetur quod teſtator ſciuerat eſſe alienam, uide Ale conſi. 19 vol. 2.
Pan. Cum rem alienam. Limita iſtam reg quod hæres teneatur ſaltem ad æſtimationem, qñ legatur ſimpliciter res aliena. vt non procedat qñ quis legaret rem, quã põt ſperare futurã ex caſu mortis alterius, inde Ro. ſing 774 inci. lex. an aũt iſta lex procedat in legante rẽ feudalẽ, quã legare non põt, vide Pract Pap. in forma libel. quo agitur ad renocationem feudi, in ver. nec ſuperſtitib. & adhuc vide ꝗ hẽs ad l. vxor. ad Bar. inf. eo. Itẽ ꝙ valeat legatum, rei alienæ factũ eccle ſiue a ſciente ſiue ignorante fiat, vide Ro. conſi 235 quid aũt ſi fiat legatũ rei alienæ vide Bar. in trac. dicto inter ius ci & can. Barb late in c. filius. de teſt Itẽ ꝙ illud quod hic dr̃ de coniuncta perſona habeat locũ in eccleſia dicit Bal. in addit. ad conſi 3. Io de Anan. & ibi ꝙ in dubio teſtator præſumitur ſcire, ꝙ hẽat in patrimonio ſuo Item limita iſtam regu non procedere, qñ quis legaret rẽ alienã quã ipſe legans bona fide poſſidebat, quia cõpleta poſtea præſcriptione per hæredem debetur legatario indiſtincte, nec illo caſu ſeruatur diſt. huius l. vide Ang. Pau. & Iaſ poſt eos in l. 3. §. fi. prope fi de eo per quem fac. erit.
b Iani. L. ſi domus Vide Gu. conſi. 29. per cuius verba limitatur iſta lex inquantum loquitur de legato facto coniunctæ perſonæ, quod et ſi credebat teſtator rem eſſe ſuam ꝙ debeatur vt non procedat quando ex aliqua certa cauſa putabat eſſe ſua, quæ ca erat errones, quod ẽt voluit Bar. in l. ſi domus §. 1. ci. ſi. ff. de le. 1.
c Menoch. Coniuncta Pari. conſi. 49 nu. 11. 13. li 2.
d Pom In hoc ſtatur arbitrio iudicis. Adde multos caſus, in quibus ſtatur arbitrio iudicis, per Bal conſi. 22. vol. 2.

LEX XI.

Filia. Si pr̃ primò legauit, & poſtea dotauit, legatũ extinguitur. h. d. Opp. & vr̃ ꝙ legatum duplicẽt, vt l. quinquaginta. ff. de prob. rñdeo ad iſtud, breuiter hęc eſt veritas. Quando teſtator legauit primo ſpeciem filię, poſtea dedit in dotẽ, ſine dubio extinguit legatum. Ita poteſt loqui hic. Si vero legauit quantitatem, ſi quidem expreſſit cauſam, quia dixit, p dote tunc dotãdo eam extinguit legatum, vt l. Lucius §. impuberẽ. de lega. 2. Si autẽ relinquit quantitatem ſimpliciter, tunc dotãdo eam poſtea, ſimplex legatum non extinguit, vt d. l. quinquaginta. Opp. de l. cum pater. ff. de iure do ſol. Hæc lex loquĩ, quãdo primo pater legat, poſtea dotat eam. Contrarium loquitur, quando primo dotat, & poſtea legat. Illo caſu quid iuris ſit, dic plenè, vt l. huiuſmodi. §. cum pater. ff. de leg j.

LEX XII.

Cum reſponſo. Hæres, q hæreditatem repudiat, integrum prælegatũ conſequitẽ. h. d. Materiam huius l. vide in l. qui filiab. §. fi. & in l. filio. ff. de le. j.

LEX XIII.

a **Proprias.** a Quod meum eſt, non põt amplius fieri meũ. hoc dicit. Intellige purè, vel vbi teſtator non haberet aliquod ius in re.

ADDITIO.

a Pari. Proprias Vide Ro. conſi. 308 in prin.

LEX XIIII.

Monumenta. Res religioſæ non poſſunt, relinqui ſed ius quod habet quis in eis. h. d.

LEX XV.

Si vniuerſæ. *Mal da vbi non ha.* h. d. la campana de San Pedro. hodie antequam factum eſſet inuẽtarium deberẽtur ſola legata, vt vidiſtis in auth. ſed cum teſta. infra ad leg. Falcid.

LEX XVI.

Datum. Sicut poteſt legari, ita poteſt adimi. h d. An autẽ legatũ extinguat per ademptionem ipſo iure, vel ope exceptio gl. dicit hic bene, & ideo dic, vt in ea.

LEX XVII.

a **Ex legato.** a Ex legato noĩs nõ tranſeunt directę. ſed vtiles actiones competunt. h d. No. ꝙ dicit, vtilibus

ADDITIO.

a Pariſ. Ex legato. Ad quid autem hæres tali legatario teneatur, vide Roma. conſi. 229. & quod teneatur tradere inſtrumenta crediti, uide ad Bart. in l. inſtrumenta j de fideicom l. ſi nomen. ff. de hæred. vel act. vend. Ruy. conſi. vlt. nume. 29. lib. 2. Menoch.

bus ſuo nole, qa directæ intẽtãt noĩe alieno. Dixi tibi ĩ l. q ſtipẽ
dia, s. de pc. & ſic ex libello pôr colligi, vtrũ intentent directę,
a an vtiles. Vlt. no. hic in gl. caſus, in quib. tranſeunt vtiles ſine
b ceſſione, s quã gl. vide & ſigna. b Videbitis in l. j. ff. de act. & obl.

ADDITIONES.

a Pariſ. Sine ceſſione No. tamen, quod ſi legaretur ſolummodo vſusfructus nominum, quod tunc non tranſiret vtilis actio ſine ceſſione. Et iſte text. procedit ſuſſimo, quando legantur nomina debitorum pleno iure Ita Anchar conſi. 3^v. inci. dubium principale eſt. uide aliquid per Anch conſi. 3 & ibi quærit. an legatarius, de quo hic, uel uniuerſalis, i cui debentur legata, ſiue omnia nomina debitorum, ut ille, cui legatus eſt vſusfructus omnium bonorum, poſſit agere contra debitores ſibi legatos, abſque ulla ceſſione hæredis.

b I A. Et ſigna Adde Bal. conſi. 352.

LEX XVIII.

a **Non tantum.** a Breuitas tpis, quo mrimoniũ durat, nõ impedit maritum capere ab vxore,

ADDITIO.

a Poma. Non tantum. Vide bon. tex. & ibi Pau. de Caſt in l cum fuerit. ff de condi, & demonſtratio.

LEX XIX.

1 *Legans fundum emphyteuticũ, legare videtur ius, quod habet, non quòd hæres teneatur illum redimere, ſi emphyteuſis finiebatur.*

a **Vxor.** a qui legat res, in qbus h; tius, q morte finit, vr voluiſſe illud ius legaſſe, vt vltra hęres nõ teneat. h. d.
1 Per hãc l. di. i poſt mortalitatẽ, † qdã relegt alicui fundũ, b quẽ
b habebat in emphyteuſim, & illa emphyteuſis finiebat morte
teſtoris: dicebat legatarius hrdi, redime fundũ, & da m. hi, qa
c teſtõr legauit mihi rẽ alienam. Certè non bñ c dicebat. Caſus ẽ
hic, & in l. q in rerum. § ff. de legat. 1. & l Sticho. ff. de vſuf. leg.

ADDITIONES.

a Poma. Vxor. Vide l. quod in rerum. §. 3 ff. de leg 1. ubi Ale. Aret & Moder & uide Alex. qui limitat iſtud in conſi incip. uiſo them in Spec. vol 1. Are conſ. 151 vbi ponit rationem huius tex. & conſ leq.

b Pariſ. Alicui fundum. Vide Alex conſi. 80 & latius in materia eundem, conſ. 110. 3. vol uide etiam aliquid in alimentis ad Bar. ĩ eo Ruy. conſi. 48. nu. 6 lib. 1. cõſ. 114. nu. 16. lib. 1 conſi. 28 nu. 5. lib 3. Menoch.

c I. A. Non bene Adde quod idem tenuit Bar. Bal. & Pau. de Caſt. in l. quod in verſi. alleg & Gul. de Cun in l ſi domina de vſuſr & Bal in l habitatio co. titu Bal & Ang in l. dotalem. ff de teſta. mil. Bal in c. 1 § donare an ue. qualiter olim feudũ. & Inn in c. paſtoralis. de dona licet in l. quod in rerum, tenuerit contrarium, & ibi Raph. Cum uide ibi per nouiſſimos.

LEX XX.

In legatis. Non eſt curandum quibus verbis exprimantur legata, hoc dic t.

LEX XXI.

a **In annalibus.** a Appellatio hrdũ in dubio intelligit de omnibus hrdibus in perpetuum. h. d.
De iſta materia facio alibi lõgam filateriam: vtrum appellatione hrdũ, intelligat de filiis tm, vel de primis hæredibus, vel de omnibus hæredibus. Dixi in l. Gallus. §. euã. ff. de lib & poſthu.

ADDITIO.

a Poma In annalibus. De iſta materia uide Barto conſi 42 & ſeq & Fel. per totum, in 1. vol Alex. conſi 33 vol. 2 & conſi 185. eo volu. vbi loquitur in emphyteuſi eccleſiaſtica conceſſa pro ſe, & hæredibus, & conſi. 16 volu. 3 vbi loquitur in eo qui ſubſtituit hæredes tertii & 43 vol. 3. ubi loquitur in eo, cui aliquid conceditur, vel relinquitur ſibi & hæredibus ſuis ex ſe deſcendentibus Ruy. conſi. 29 n. 5 lib 2. Menoch.

LEX XXII.

1 *Omne totum diuiſione legali diuiditur in 12. partes.*

Cum quæſtio. Qñ vni relinqt totũ, alteri ps, illud, q ſcdo relinquit, vr a primo ademptum. h. d. Ad euidẽtiam huius gl. dẽtis ſcire q † oẽ totũ diuiſio
1 ne legali diuidit in 12. vncias, q hẽnt noĩa diſtincta, vt in § hrditas. Inſt. de hęr. inſt. ipſum aũt totum vocat, as, ſeu pondus, vt ibi patet. Itẽ ſcias, q qñ tranſit ad dupondiũ, q diuidit hrditas ĩ plures vncias, qa diuidit in 24 qñq; tranſit ad tripondium, & ſic de ſingulis. Hoc pmiſſo dẽs ſcire q iſta gl. imiſcet tria ɔ̃ria, ſed ſol. non rectè veniunt ad oĩa tria nã opp. de l. Marcellus & l. q quadringẽta. ad Treb. So. vna illarũ ɔcordat cũ iſta, & alia diſcordat. gl. j. vr ſoluẽre, q ibi primo relinqt minus, ſcdo pl⁹. hic ecõuerſo, q̃ ſolo nõ eſt vera, qa ibi primo reliqt totã hrditatẽ, ſcdo reliquit ɋ̃titatẽ. Dicẽdũ eſt ergo, q hic primo reliqt totũ, ſcdo partẽ p quotas, ſeu p nomina quotitatis. ibi verò prĩo totũ, ſcdo partẽ p noĩa ɋ̃titatis, & dñæ rõ eſt, qa ſi primo relinquo totũ, ſcdo dimidiam, vel tertiam, in hoc cadit error. ſcio. n. ɋ̃tum adimit a primo. ſed qñ relinquo primo hrditatẽ, ſcdo relinquo cẽtũ, vel ducenta, in hoc pôr eſſe error, qñ forte credebã hrditatẽ eſſe maiorẽ, nõ relicturus tm, ſi ſciuiſſem minorẽ, ar. l. in fraudẽ ff. q & a qb. Op. 2. de l. ſi ita. §. qdã. de hæ inſt. & de libe. & poſth. l. ſi ita, in prin. Ex iſta gl. nõ colłr recta ſol. ad illas ll. Vera ſol. eſt, q hic euenit caſus a teſtõre expreſſus, iõ decidit, ſm q ipſe expſſerit, vt hic dicit Impator. In illis vero legi. euenit caſus a teſtõre nõ cogitatus, nã ipſe puidet i caſum, qñ naſcat maſculus tm. Itẽ qñ naſceret fœmina tm. Euenit q nat⁹ eſt vterq;, iõ recurrerẽ ad aliã interpratione voluntatis. Item op. de l. interdũ. § ſed & ſi exceſſerit. ff. de hę. inſt. ad illud ɔ̃riũ vadit ſolutio gloſſæ. Aut ɔſtat quod teſtõr noluit tranſire ad dupondium, ſed voluit, quod illud, quod ſcdo reliqbatur, adimeret a primo, & non eſt dubiũ, arg. l. qui non militabat. §. ſi de hęr. inſtit. vt puta, ſi dixerit, relinquo Titio fundũ, & de eo relinquo Seio dimidiam, vel inſtituo. Titiũ in 12. vncias, de qb. relinquo Seio ſex, in his eũ inſtituo. Qñq; ɔſtat, quod voluit tranſire ad dupõdium: vt puta, Titium ĩſtituo in 12. vncias, Sempronium inſtituo in aliis ſex, Nam ex eo, q dicit, in aliis. ɔſtat quod voluit adimere a primo, tũc fit diuiſio hrditatis in 18. vncias, de qb⁹ hẽbit primus 12 alius 6. vt d. l. interdũ. ff. de hær. inſt Qñque dubitat, vtrũ uoluerit tranſire ad dupondium, vel non, tũc diſtinguo. Aut primo legauit totũ, ſcdo legauit partem, & tunc vr a primo ademptum, q dat ſecundo, hic eſt caſus. Si verò cõtulit primo partẽ, ſecundo ɔtulit totum, tunc pſumetur, quod voluit tranſire ad dupondiũ, arg. l. interdum. & l. qui quadringẽta. & l. Marcellus ff. ad Treb. & Inſt. de hr. inſt §. videam⁹. Rõ diuerſitatis eſt, quia qñ primo relinquit totum, ſecundo pars, poteſt pars adimi de toto: ſed qñ primo relinquit pars, ſecundo relinquit totũ, non pôr totum adimi de parte: nam pſumendum ẽ q voluerit tranſire ad dupondiũ, & illud eſt verius. Contra illud op cum tota hrditas diuidatur in 12. uncias, non pôt facere teſtõr q 12. ſint 18. vel 24. hoc n. ñ ſtat i facto ſuo, ergo, & c. vt l. verũ ff. de reg. iur. Gl. ſoluit optimè, licet Dy. multũ inuoluat in ĩtellectu huius gl. dico q teſtõr pôt facere maiorem numerũ vnciarum, non in pôt facere maiorẽ quantitatem hæreditatis ɋ̃ ſit. q d. qñ teſtõr facit plures vncias, erunt vnciæ minores in ɋ̃titate, lz plures in numero Exemplum pone, in hæreditate ſunt 24. ſolidi, ſi eam diuidis in 12. uncias. quęlibet vncia erunt duo ſolidi. Si hrditatẽ diuidis in 24. ɋ̃libet vncia erit vnus ſolidus. vñ numerus vnciarũ erit maior, ſed vnclę minores. Ita dt gl. tua optimè. Quęro, nos diximus, qñ vni relinquit totum & alteri pars, ſed qd ſi vni relinquit partẽ, & alteri partẽ, vr vni totũ, & alteri totũ? Rñdeo, vt colłr ex tex. in d. l. interdum, d hr. Inſt. & s. eo. l. ſi Fortidianum. in prin. de le. 3. l. ſi plures. Mõ expediũ habemus primũ. Vlt. ɋ̃rit gl. quid ſi primo relinquit totũ, ſecũdo relinquit dimidium, tertio ſextantem, an iſta pars, quæ relinquit tertio, uideat adempta primo. an ſecũdo, an vtrique. Et hoc pbabilius eſt, dicit gl. quæ non alleg. aliquid. argum. pro hoc s. de impu. & aliis ſubſti l. j. & hãc gl. aſſumpſit. Accur. quaſi de verbo ad verbum, de ſum Azo. s. de hær. inſt.

1 *Fratrib. oib. ſi relinquat cappa, & priori biblia, an prior hẽbit & cappã.*

§ Sed & aliam. Plures noĩationes de codẽ vniformiter factæ, nõ faciũt eũ vocari ad pluralitatẽ portionũ. h. d. Op. de l. 4. ff. de ſtip. ſer. vbi pluries nominatus, plus capit. Quidã dñt, q illa corrigit per iſtã, & ñ placet, quia euitãda eſt legũ correctio, vt l. j. de inof. do. Alii diſtinguunt, aut eſt expreſſum proprium nomẽ alicuius, aut appellatiuum, quod gl. nõ placet, qa ibi fuit expreſſum propriũ nomen. Alii dñt, illa in ɔ̃ctib. hæc in vlt. volunta. hoc nõ placet. argu. j. ti. 1. l cũ quidã, in ſi. Alii dñt, q ibi voluit ſeruus expreſsè. Certè iſtud eſt diuinare. Tu tene ergo ſcdã ſol. quę hic ponit, ſi rectè intelligatur: nã hic fuit pluries noĩatus vniformiter, vt patet ex tex. ibi fuit pluries nominatus difformiter, primo ſub nomine appellatiuo, ſecundo ſub noĩe proprio, vt puta pmittis dñs meis, & Titio, & hoc fortè voluit dicere ſecunda ſo. hic poſita Et hanc ſol. tenent Doct. nſi moderni, la de Are. & ẽt d. Old. & facit ad q. de eo q reliqt † oib. fratrib. cappã, & Priori biblia, vtrũ Prior debeat habere cappam ex vigore primæ nominationis. De hoc dic, vt d. l. 4. & l. Titia §. qui Marco. ff. de ann. le. & hẽs hęc p Cyn. vlterius op. de pec. leg. l. dñs. §. dña Sol. ibi eſt manifeſta teſtatoris uoluntas, hic dubia.

LEX XXIII.

Cum quidam. A ſubſtituto ĩpuberis vel exhrdati, nõ pôt legatũ, vel fideic. relinq. h. d. Opp q a filio exhrdato, cui relinquit, vel legatũ eſt relictũ, pt legati, vt l. cohrdi. §. cũ filiæ. de vul. & pup. ſi pr legari ab iſto, ergo ab eius hærede, l. ſi fuerit. §. j. ff. de le. 1. Sol. ſpeciale eſt hic ĩ ſubſtituto exhrdati, nec poteſt bene reddi ratio ſpecialitatis.

LEX XXIIII.

a **Si legatarius.** a Qñ cã, quare qs eſt indignus, reſpicit fauorẽ certę perſonæ, qd aufertur ab indigno, applicabitur illi pſonæ. h. d. Op. 1. de l. in fraudẽ. s. e. Sol. ibi de fraude non ɔſtabat. pterea poterat penitere vſq; ad ſniã, vt l. alia ĩ. de his qb. ut indi. Vlterius op. de l. ab adminiſtratiõe. s. eo. Sol. ibi fallit in milite, qa tutor no poterat eſſe. Op. de l. Neſennius ff. de exc. tu. Sol. fallit ibi. Ratio, quia alias teſtator erat
b relicturus. Tñ ego reperio b q do. Ia. de Bel. ĩ Auth. de hę. & Fal. §. his oib. tenet, qd hodie ẽt ſi aliàs relicturus erat ille, qui cõtẽnit implere illud, q teſtõr iuſſit, perdit omne ɔmodũ ſibi relictũ in teſtõ, & loquit expſsè de caſu huius l. Op. de l. cum filius §. uẽ iure. ff. de le. 2. Sol. ibi fallit iõ, quia tutor eſſe non poterat.

ADDITIONES.

a Barb. Si legatarius. Vide qd pulchrè dicit Lu. Ro in conſi 232. vbi ſingulariter loquitur, qñ tutor amittat legatum Alleg Iaco. d Bel. & Bar & refert antiquos ibi.

b I A. Ego reperio. Adde quod idem conſulendo tenuit Roma. cõſ. 207. & 235. Quid autem ſi fiat legatum tutori teſtamentario, qui ſit coniunctus, & creditor teſtatoris, uide pulchre per Bal. conſi. 258. 4. lib.

LEX

LEX XXV.

a Illud quod. a Proprietas pōt relinq ad tp̄s, vt poſt tp̄s redeat ad hr̄dē. h.d. Op. legatū non pt̄ finiri tpe, vel ob ſortū fere. §. placet. de ac. & ob ff. de le. j. nemo pt̄. Dicit gl. q. ſ ibi relinqbat quātitas annua, hic certa res. vel dic, q̄ hic poſt tp̄s finit ope exceptio. non ipſo iure, & ſic ꝯcordat cū ꝯrio. Tu dic q̄ iſta eſt ueritas, q̄ in legato ſubeſt ꝯ ob. l. o pſonalis, & iſta tpe non finit ipſo iure, ſed ope excep. vt in ꝯrio. Item transfert dñium in legatarium cui relinquit ſpecies, & iſtud pt̄ iure finiri, ut ſicut ipſo iure tranſit in legatarium. ita ipſo iure poſt tp̄s tranſeat in hr̄dem. Nam iura realia nō ita inherent oſſib nr̄is, ſicut pſonalia. ff. de pac. l. qs ergo caſus, & ff. p ſo. l. 2.

ADDITIO.

a Paul. Illud quod. Vide aliquid per Com. conſi. 14. ante fi. vide quod dicit Bar. in l. Titia §. ſi de legat. 2. quid ſi hæres perit e perit tormentum eo tempore Adde Caſtr. in l. Titia. columne 1. Adde l. 2. ff. de usu. in l. ſi a me ad l. falc. Soc conſi. 105. lib. 1. Dec. conſi. 197 nu 3. Menoch.

De verborum, & rerum ſignific. Rubr.

LEX PRIMA.

a PRædiis. a Legato fūdi īſtructi nō cedūt ea, q̄ ibi ſūt ad tp̄s, ſed q̄ ſūt cā ꝑpetui vſus. h.d. Op. de l. l. §. ſi defunctus. ff. de reb. c. So. ibi erat ꝑſumptio tacite uoluntatis, cui nō ſtat in pīudiciū pupilli. hic vero ſtat ī præiudiciū legatarii, vel hr̄dis. Vlterius op. d. l. ſi ita. § domo. d fun. inſtr. qdā diſtinguūt, q̄ aut fructus colligunt ex illo fundo, aut aliū dc. iſtud nihil eſt dictū. Tu vero dic, vt gl. dicit in ſcda ſol.

ADDITIO.

a Prædiis. Limita legem iſtam, niſi in legato eſſet ſignum vniuerſale ſecundum Bar. in l generali. § uaori. ff. de uſufr. leg.

LEX II.

1 *Legatum factum de fundo inſtructo, de fundo & inſtrumēto, & de fundo cum inſtrumento an quo differant inter ſe.*

2 *Fundo vendito quando dicantur uendita inſtrumenta fundi.*

3 *Fundo locato ueniunt inſtrumenta.*

Fundo. Legato fundi iſtructi, cedūt inſtr̄a fundi, & Iſtr̄a pr̄iſtami. h.d. g. hic format vnā q̄ q̄ in veritate nō
a bn̄ declarat. Quærit. n. vtrū a inter iſta tria legata ſit dr̄ia, lego
1 fundū inſtructū, & lego fundu, & inſtr̄a, & lego fundū cū inſtr̄o. & gl. hic nihil boni dicit, melius declarat in l. ſi cui fundū. de fun. inſt. & ibi pleniſſimè dixi. Hic bn̄ dico. & aſſumo prio duo indubitabilia. inter hæc duo legata, fundū, & iſtr̄m. & fundū cū inſtr̄o, ē duplex dr̄ia. Primo in plenitudine acceſſionis, qa qn̄ lego fundum, & inſtr̄m, cedit legato inſtr̄m fundi, & inſtr̄m pr̄iſa. Sed qn̄ lego fundū cū inſtr̄o cedit inſtr̄m fundi tm̄ non pr̄iſa Iſtud pbat in l. q̄ ſitū. §. ſed ſi fundus & §. ſeq. d fun. inſtr. Scd̄o eſt dr̄ia in mō durationis: nā qn̄ lego fundū cū inſtr̄o, alienato fundo, extinguit legatū iſtr̄i, ut l. ſi cui fundū. ff. de fun. inſtr. Rō, qa dictio, &, ꝯiungit principalr & d ctio. cū. ꝯiūgit acceſſoriē, ut l. j. & a & 3. ff. de pec. leg. Videam⁹ de tertio mō legādi, lego fundū inſtructū, vel ſicut inſtructus eſt, cui ęquiparat. Tex. in d l. ſi cui fundū. vr̄, qd̄ ęqparet illi legato, fundū, & inſtr̄m. In ꝯriū vr̄ tex. Inſt. de leg. § ſi qs ancillas. Gl. in d. legib. variāt in ſol. dictorū ꝯriorū Finalr Azo dī. & hæc ē veritas, q. ſ q̄tū ad plenitudinē acceſſionis ęqparet illi legato fundū & inſtr̄m, qa cedit inſtr̄m fundi, & pr̄iſa. ſed in mō durationis, q̄tū ad inſtr̄m pr̄iſa æqparat illa legato, l. lego fundū, & inſtr̄m, ut d. l. ſi cui fundū. ff. de fun. inſtr. Rō qa inſtr̄m pr̄iſta. nō eſt ꝑpriè acceſſio fundi. Quātū uerō ad inſtr̄m fundi æqparat illi legato fundū cū inſtr̄o, qa inſtr̄m fundi ꝑpriè accedit fundo, ut d. §. ſi qs ancillas. Dixi plenè in d l. ſi cui fundū. Quæro,
b qn̄ fundus b ſimplr vēdit, † vtrū cedāt inſtr̄a fundi. gl hic vr̄ di-
2 cere, q. ſ ſic. Vide gl. eir. med. Tn̄ poſſes intelligere iſtam gl. q. d fundi inſtr̄m ſeqt alienationē fundi: hoc eſt, alienato fundo, ſicut extinguit legatū fundi, ita extinguit legatū inſtr̄i. Et hic eſt bonus intellus, ut pbat in l. q̄ gl. alle. Itē pōt intelligi ſupficialr, ut iacet, ut alienato fundo uideant inſtr̄a alienata, & tunc eēt falsū, ut l. fundi, in prin. ff. de act. emp. & de fun. inſtr. l. 2. §. dotes. Tn̄ in ciuitate iſta ē iſta ꝯſuetudo in vinea: qa vēdita uinea cedūt ea q̄ ſunt inſtr̄a uineę, q̄ d iure cōi n̄ ē. Itē hoc eſt verū ī uēdōne ꝑprietatis, ſed ſi uēdit vſusfructus fundi, cedūt iſtr̄a vt
3 l. ſed & ſi qd. §. ꝑprietatis & ibi no. ff. d vſuf. † Itē ſec⁹, qn̄ fund⁹ locat, qa fūdo locato cedūt iſtr̄a fūdi, ut ff. loc. l. ſi addes. §. illd.

ADDITIONES.

a Ale Quærit. n. utrū No. dñia iter, &c, & cū, adde Bar in l. Titię ... §. 3. ff. l. 3.
b Ale Quæro qn̄ fundus, &c An alienato fundo trāſeāt inſtr̄a, q d ſūt ſi publicatur domus an ueniat ſuppellectilia, q̄ ibi ſunt ad usū domus, uide Bal. in l cum ancillis. de incest. nup. &. adde q̄ hēs in l. ſi qn̄ & ibi Bart. de bo. va. lib. 10. vbi quid ſi uendo, uel lego rē cū integro ſtatu, quid importet. & Bal. ponit hic. & adde iſtis Bar. in l. 2. de fun. inſt. & quid ſi uendo fundum cum iuribus ſuis, an uideatur uendita ea, quæ ſunt de natura rei uenditæ, an ea quæ per accidens ibi ſunt. ita uoluit Ian. in c. ea ... de ſurrogatr. alle. l. ſi mercedem, de contrahen. emp. & l. fundi. in princ. ... quæ uerba alle. Bal in rub. ff. de act. emp. reputat elegātia uerba Bal. in l. a procuratore. C. man. & ſi vendo caſtrum cum ſuis pertinentiis. unde in l. 2. ff. de uerbo. ſignifica. Adde an legato campo, intelligatur legata domus quæ eſt in campo, ita conſil. 213. uolum. & uendito caſtro, uel uilla cum pertinentiis, quid ueniat intelligatur, unde pulchre per eundem conſi. 346.

1 vol. inc. villa vel caſtrum, vide & illā uēdōne facta per Regem Calabriæ, de terra Isaac Lucidi, cū oib. angariis, paſſagiis, perangariis, paſſagiis, bancho in ... pticationo & q. uiſq in ib. an ueniat ... pēcelariæ, p Ro. cōſ. 230.

LEX IIII.

1 *Verbū cautio, platū a lege ciuili, intelligi de nuda ꝓſtare, cū fideiuſſore*

a Sancimus. a Verbū cautionis, platū à teſtōre, vl a lege intelligr de nuda. niſi alr ſit expſſū h.d. Gl. 1. huius l. itelligit eā duob modis ī ver. ꝓlatis a lege, aut a teſtōre. vide gl. Op. de l. ſi mādato Titii. §. ſi ff. mā So. Ibi ē verbū, idonea.
b hic vero dr̄ d cautiōe ſimplr. Op. ff. d col. b bo. l. j. §. cauerit. ſ. de
1 pe. l. j. So. Aut † verbū cautionis, proferē a lege ciuili, & itelligr ī
c dubio de nuda. c vt hic. Aut ꝓfert à iure ꝓtorio, & intelligr cū fideiuſſore. vt in ꝯrio, vel l. prætoriæ ſa vlt. ff. de præto. ſtipulatio.

ADDITIONES.

a Ale Sancimus. Vide aliquid per Bar. in l. 5. ff. de uer obli.
Paul. Sancimus. Quid autem iuris quando fit mentio de cautione ſufficienti, uide Ale conſ. 144. ubi dicit, quod intelligitur cum fideiuſſoribus, niſi proferat in tali materia, in qua non eſſet neceſſaria cautio cum fideiuſſoribus, ut ibi per eū. quæ autem hypotheca non dicatur idonea cautio, uid. Pa. de Caſt. conſ. 387 qs autem propriè dicatur ſecurus, & quomodo intelligatur promiſſio de aſſecurando, unde Franc conſi. 160. quis autem dicatur idoneus fideiuſſor, unde Ro. conſ. 61. Item quid importet promiſſio faciendi aliquem ſecurum, unde Iaſ. poſt Bal. & Ale. in l. 3. in princ. ff. qui ſatiſ. cog. ubi & quid importet verbū ſatiſfacere. Item an in caſib. in qb. tenetur quis præſtare fideiuſſorem ſi ipſe ſit multum idoneus facultatibus, releuetur ab iſta neceſſitate præſtandi fideiuſſorem. Alex. ſunt ſibi ꝯtrus in cōſiliis ſuis, unde Iaſ. in l. 3. ff. qui ſat. cog. & in l. diuortio §. interdū ff. ſol. mat. cōcludentē q. tunc releuatur, & reſpondet ad fundamenta cōtrū, q. tenent, cōtrariū dicentē, q. eſt cauendū illo caſu de hypotheca bonorū, & ibi et ſuper gl. in verbo, datis fideiuſſoribus. poſt alios, poor, an qui tenet ſatiſdare liberet dando pignus. Itē in materia ponit multa Iaſ. hic, & unde multa etiam per Fely. in c. ad noſtram de iureiu. quomō verbum, cautio, intelligatur de nuda promiſſione & de modo facere ſecurum, de quo ē unde late Barb. quomō intelligatur, in rub. extra, de ſua. & ibi ē q. cautio oō dēt oē nuda uoluntar. obligatori. bono.
b Ale Opp. ff. de sol. Adde Bar. in l diuortio, §. interdum ff. ſolut. mat. ibi ſequendo Pe. videtur tenere, quod uerbum cautio, prolatum a l. ciuili, non intelligatur de nuda promiſſione, ... in omnibus ff. de iud. & in l ſi creditori ff. de priuile. cred. Cuius contrarium tenent hic gl Bar Ang hic, idem Sed tū dic ſecundum Imo in d. § interdum. quod opin. de qua hic eſt verior fallit ſecundum eum, niſi lex ultra procedat l. ſi conſtante. § quoties, ſecundum unam lect. ... Secūdo fallit, ſi dicatur cauſa cognita cauendum d. l. in omnibus, & ſi hoc ... debitū ue vt ibi ſecundum unum intellec qui tamen ponitur facit pro eo. Tertio fallit, ſi ꝓferatur cum adiuncto, ut ſufficienter, vel idonee l. ſi debitori, cum ibi no. de iud. & l. ſi mandato Titii §. fina ff mand. Et aduerte ſecundum eum, quod licet proferatur de nuda quando profertur a l. ciuili, tamen tenebitur cum pœna ꝑpetuitate, quia eſt ſibi facile, vt no. gl. ſing. reputata, ſecundum Ang. in l. 2. § ſi dubitetur de iud. & no. Bar. in l. fina de præto. ſtip. & Imo in l. ſi prius. de ope no. nun. circa ſi tenebuntur etiam ſub hypotheca, uel obligatione bonorum promittere, cum ſimiliter ſit facile per ea quæ habentur in l ſilio ff ut le no. ca. Et ex hoc patet, quod ubi ſit mentio de cautione idonea nō ſufficit tantum hypotheca, niſi dentur fideiuſſores uel pignora actualiter, licet gl. teneat contrarium in l. ſi mādato Titii. § fina. & male. & unde Bar. in l. prorſus ff de ſtip. ſer. ad fin. Quid autē, ſi dicatur, rectè caueatur. Dic quod non intelligitur de nuda l. a §. iubet ff de col. bon. ibi Bar. & communiter intelligitur, quod ſit ſpeciale in cautione prætoria. Et dum dixi ſupra in uerbo, idonee. uide tex. no. in l. ergo §. adiectur. de fidei com. liber. ut l. 1. §. pe. qui ... Sed ad ſe, quod pro ops Petri d. ꝯ interdum, uidelicet quod uerbum, cautio, prolatum a l. ciuili, intelligatur de oō nuda, uidetur text in l hærede § cautum. de uerbo ſignifica. licet contra ibi teneat gl. Quid autem ſi dicatur, caueatur mediocriter. Tex. in l. ſilio prealleg. uidetur dicere q. ſufficit cautio cum hypotheca bonorū. quod non credo qa immo requiritur pignus, uel fideiuſſor, ſicut in cautione ſufficienti, uel competenti dictum eſt, cum mediocriter, nihil aliud ſit dicere, niſi ſufficienter & competenter. Et hoc uidetur tenere Bar. in d. l prætoriæ. vbi dicit quod cautio cum hypotheca de nuda, ergo non mediocris, nec tex. in d. l. ſilio recte intuentis hoc probat. Quid aūt ſi dicatur caueat, vel ſatiſdet, dic, quod intelligitur caueat, ſi non e ... perſona ſuſpecta. ſatiſdet, ſi eſt perſona ſuſpecta. Hic tex. eſt no. iuncta gl. in ver. cum ... ff de pet. hær. & in l pen. Adde gl. iuncto tex. in l. 2. § ſi dubitetur de iud. quod no. Quibus oib. adde gl. magiſtrā in c. ſi. de pig. Quid in cautione ſtatutaria, uide Bar. in l. ſtipulationū. in ſi ff. de ver. ob. Et adde ad ꝑdicta, quod no pulchre Bar. & quod ibi no. in l aliēnas. § ne potentiores ff. de offi. præ. & in l ... ff. qui ſat cog. qui ait ſi promitto te facere tutum, & ſecurum, uide Bar. & quod ... no. ff de præt. ſtip l fina. Adde ad ea, quæ in hanc l. tangit Bar & Docto. quod dixi ſupra in princ. a ſide no Bart. in l. ſi prius. in 3 quæſt. de oper. no. nunc. & ibi vult, quod ſupradixi, per d. l. ſilio. videlicet, quod obligatus ad cauendū uide dēt obligare bona ſua. Sed Imo. ibi dicit, quod ſi illa l. ſilio, bene ponderetur, uidetur facere in oppoſitum, quia vr̄ aliquid ſpalitatis ſeducere in patre, uel domino Et vr̄ innuere triplicem ſpeciē cautionis, nudā, ſufficientem, & mediocrem, & vt illā appellare mediocrem Adde, quod ſufficiens cautio appellatur ea pignoraticia, quam iuratoria, & fideiuſſoria, ſecundum Innoc. in c. ea ex tranſmiſſa de reſtit. ſpol. Quid autem ſi ſtatutum fecit mentionem de cautione idonea, dic, quod intelligatur arbitrio iud ſecundum Bal. in l uniuerſa. de prec. Impe. offe. Quid in cautione competēti Dic cum fideiuſſore l. ſi debitori. & ibi Bal. de iud. & Bald. in l. pen. de excep. rei iud. Et de iſta materia uide plene per Docto. in l. 1. ff. qui ſatiſ. cog. & ibi dixi & per Bal. in l. 1. ſup. de proc. Quid ſi promittit ad ſenſum ſapientis, uel cum ſolemni cautela, Bal. in l executorem. de exec. rei iud. & quod no. dicit de ver. idonee, adde tex. iuncta gl. in ver. idonea, in l quantas ff. de pig. act. Adde Old. conſi. 69. inc. nomine cautionis regulariter ſola promiſſio intelligitur. ubi dicit quod dum Papa ſemel eſſet in conſiſtorio & ... oppoſitum de l. quicūque de omni agro de ſer. quod cum dicitur idonea cautione, ſufficit hypotheca, vt ibi dicit Papam reſpondiſſe, quod illa lex non faciebat, quia ibi eſt ſpeciale. & ibi dicit obligatus fundis idonee cautum, non tamē dicit, quod idonea cautio ſit obligare fundos. Facit l quicunque. de ſun. patri. uide ad appoſitiſſa, & quid de ſufficienti cautione, & quid de competenti, & an ſtante ſtatuto, q̄ inter affines fiat compromiſſum, accepta ſecuritate, debeat intelligi cum fideiuſſore, vel pignore, unde Bal. conſi. 168. lib. 5.
c Pom. In dubio de nuda. Limita illud vt per Alex. in fi. in l. ſtipulationem. la 1. ff. de ver. obli. & unde Felin. c. ad noſtram de iureiu.

LEX

LEX IIII.

1 *Diſiunctiua, quando ponitur pro coniuncta.*
2 *Dictio, ſeu, videtur ampliatiua.*
3 *Lex, proinde. §. ſi cum l. ſeq. quod corrigatur per iſtam.*

1 Cum quidam. † Diſiũctiua poſita inter pſonas honoratas, reſoluit in coniunctiuam
ſed poſita inter res ſtat in ꝓpria ſignificatione tã in ꝯctib. q̃ in
a vlt. vol. h. d. tota iſta lex diuidit in partes quatuor. Primo ponit q. & opi. antiq. Secundo determinat q. Tertio ponit dictũ,
qñ diſiunctiua ponit inter res. Quarto hanc l. extẽdit. Sc. ia ibi
melius. Tertia ibi ſin aũt. Quarta ibi, ꝙ aũt in ꝯctibus O. p. de
l. ſi ex toto, §. j. de lega. i. Solu. Ibi alternatiua cadit inter pſonas
grauatas, hic inter pſonas honoratas. Contra primã partem huius ſol. op. de tex. huius l. ubi nõ cadit inter pſonas grauatas, ſed
inter tutores, & tñ reſoluit in coniunctam Sol. Spãle eſt fauore
pupillorũ in officio tutelæ. Contra ſecundam partem ſol. opp.
de l. cũ pr̃ §. pen. ff. de leg. 2. vbi ẽt inter pſonas honoratas diſiũ
ctiua ſtat propriẽ So. loquitur inter pſonas int quas ordinata affectio cadit. Itẽ op. ad hanc partem de l. ſi Titio, aut Seio ff. de
le. 1. Sol. ibi teſtõr dixit plus Dixit. n. vtri hęres vellet, &c. Vlterius op. ad 2 partẽ legis, qñ ponit, inter res, ꝙ reſoluitur in cõiũ
ctam, vt l. Quintus, in fi. de au. & arg. leg. gl. dicit, ꝙ ibi eſt ſpãle.
Alii dñt, ꝙ ibi eſt alternatiua legis, non hoĩs. Iſtud tenẽt doc.
hic, ego ibi aĩr dixi. Opp. ad idẽ de l. ſi qs ita. in fi. de au. & ar. le.
a Sol. ibi ſpãle in dictione, † ſeu, q̃ vr̃ ampliatiua, vt ibi dicit tex. &
tracto huius alternatiuę materiã pleniſſimè vltra quã Cy. tractauerat hic, in l. ſi is, q. ducẽta. §. vtrũ. de reb. du. Venio ad vlt.
3 par. legis, dr̃ hic, idẽ in ꝯctib. † Cõtra. ff. de ſtip. ſer. l. pinde. §. ſi.
cũ l. ſeq. gl. hic vr̃ velle, ꝙ hic dt idẽ in ꝯctib. l. ꝙ ſ. dictũ eſt de
alternatiua poſita inter res, nõ de alternatiua poſita inter pſonas. Alii, vt Pet. dñt, ꝙ iſta corrigit illas, & hoc conſueui tenere
Op. ad hoc de l. fundus, ff. de ꝯhen. emp. Sol. ibi nõ erãt ambo
ꝯhẽtes pñtes ſed vnus tm̃ Op. de l. cũ q. ita § q. ſibi ff. de ver. ob.
So. ibi cũ vno tm̃ ꝯhebat. Pręde cã sũt vera, qñ ꝯhebat cũ vtroq;

ADDITIO

a Pom. Quam in ultimus voluntatibus. Limita, vt per Ro. in ſingula 400.

LEX V.

1 *Baſtardi dicuntur de domo nobilium.*
2 *Mulier popularis nupta in domo nobilis dicit̃ nobilis, ẽt ea effecta vidua,*
3 *Popularis ſi accipit in vxorem nobilem, non efficitur nobilis.*
4 *Statutum, quod minor nõ poſſit cõtrahere ſine conſenſu duorũ propinquorum, affines, idest conſanguinei vxoris dicuntur propinqui.*
Gener, nurus, & alij affines, non dicuntur propinqui.
5 *Familiæ appellatio quando referatur ad rem, & quando ad perſonas.*

a Suggeſtioni. Relictũ familiæ, debet gradatim pſonis, q̃ applone familiæ ꝯtinẽt, licet qñq;
nomẽ familiæ porrigat ad res h. d. Op. de l. oĩa § ſi de le. 1. Sol.
ibi erãt certæ pſonę ſpãliter numeratæ, hic ſecus. Op. ff. de leg.
a. l. peto § ſic. & l. cũ pr̃. § pe. co. tit. Sol. iſta dẽt intelligi ſm illas,
b vt iſti ꝓpinqui vocentur b gradatim. Iſta lex facit ad q̃onem, c
c Statuta ſunt p Tuſciam, ꝙ illi q ſunt de domo nobiliũ, puniã
d tur maiori pęna. Mõ q̃rit vtrũ d baſtardi † e ſint de domo nobi
1 lium. & vt intelligat qd. applo domus ponitur qñq; ꝓ familia,
e vt ff. ad Syl. l. j. in prin. dicit tex. ibi, cũ alr nulla domus põt eſſe
tuta, &c. Exponit Ia. de Rauen. nulla dom°. i. nulla familia. Pro
hoc vidiſtis ĩ ne. li. po. l. j. ibi potẽtiorum domorũ opibus, & c.
ſed applone familiæ continent oẽs propinqui. vt hic, ergo baſtardi ꝯtinentur applone familię, q. ſunt propinqui. In ꝯriũ vr̃
q. applone familiæ, ꝯtinent oẽs, q. ſunt de eadẽ agnatione, vt
l. pronunciatio §. familiæ. de ver. ſig. ſed baſtardi non hñt agnationẽ, vt Inſt. de ſucce. cog. §. vulgo. Ergo apparet, ꝙ nõ ſint de
familia, ſiue de domo. Et iſtud vr̃ verius ſm ꝓpriã ſignificationẽ illius dictionis familiæ, non ob. hac l. q. hic large accipit ex
pſumpta volũtate defuncti & lõ ſi cõis modus loquẽdi eſſet, ꝙ
applone domus ꝯtinerent ẽt baſtardi, ſicut mihi vr̃, ꝙ ſit in ciuitate iſta, & aliis ciuitatibus Tuſcię, tũc ſine dubio baſtardi ꝯ
tinerent. ar. ad hoc l. cũ de lanionis, §. aſinã, de fun. inſt. & l. librorũ. § ꝙ tñ. Caſſius. de le. 1. Alibi tñ, vt in ciuitate Piſarũ, uidi
verba ſtatuti aliter ꝯpoſita: dicebant. n. ꝙ ſi qs eſſet de nobili patrimonio, &c. Iſto quoq; caſu ñ dubitarẽ baſtardũ ꝯtineri verbis ſtatuti. Nam applo famil. intelr, ꝓ agnatione, quod eſt nomẽ iuris ciuilis, q̃ agnatio nõ cadit in baſtardũ, vt dixi. Sed cũ
dico de nobili pr̃imonio, hic ſignificat natura. q. d. ex patre nobili. Nã pr̃is, & matris noĩa ſunt ſignificatiua naturæ, vt dicitur, in l. tutelas. ff. de cap. dimi. ſed ſm naturã ita baſtardus eſt filius, & eius pr̃ eſt pr̃ ſicut ltimus, cũ iure nãli oẽs ſunt ltimi. vt
2 in Auth. qb. mod. nat. effic. legi. §. liceat. ver. bella vero. † Quæro
popularis mulier nupta ĩ domo nobilis, vtrũ dicat̃ nobilis. Videt indubitater ꝙ ſic, vt l. fœminæ. ff. de ſena. Sed qd ſi effecta ẽ
vidua; Hic vr̃ caſus. ꝙ idẽ Nã de iure cõi, mortuo viro, adhuc
dr̃. de familia viri, ibi, ſi mr̃imoniũ morte, &c. Pro hoc vr̃ text.
3 in l. filii, † §. vidua ad Munici. Tertio dubitat̃, an popularis, accipiens in vxorẽ nobilem, uideat̃ nobilis ſiue de domo nobilium, hic uĩ tex. q. ſic, q. ſi gener accepit fi'iã alicuius, dr̃ de familia illius. Ita vr̃ hic. Sed ut dixi, non eſt uerũ de ꝓpria ſignificatione, ut d. l. pronuncia. § familiæ de uer. ſig. Nõ ob. hæc lex,
4 q. hoc ẽ ex pſumpta mente defuncti. † Item facit iſta lex ad ſtatuta, q̃ dñt ꝙ minor non poſſit ꝯhere ſine licentia duorũ pro-
f pinquorũ, vtrũ dicant propinqui affines, f hoc eſt conſanguinei uxoris. Hic eſt tex. ꝙ non, ibi, non ſolũ propinquos, ſed his
deficientib. &c. Apparet ergo, q. gener, & nurus, & affines, ñ
5 dñr propinqui, ut uidiſtis. §. unde uir, & vxor. l. j. † Vlt. eſt uidendũ q. io cognoſcat, utrũ appello familiæ rferat ad pſonas, an referat ad res. Rñdeo, ꝙ qñ ꝓfertur a teſtõre aut diſpõ ſit familię
aut de familia, ſi ſit familiæ refertur ad pſonas. ut hic in j. par. ſi
de familia refert res, ut hic in ſecunda parte ut l. nam quod. §.
ſi. cum l. ſeq. ad Treb. ita etiam colli in d. l. pronũciatio de ver.
ſig. Prædictorum ratio eſt, quia de familia prout referatur ad
perſonas, non põt teſtõr diſponere. nam cum liberæ perſonæ
ſint, nõ põt relinqui alteri; ſed ſi applo familiæ proferri a lege,
quę poteſt non ſolum diſponere familiæ, ſed etiam de familia
tunc eſſet neceſſe, quod recurramus ad antecedentia & ſequẽtia, & ſic intelligemus qualiter lex intellexerit, ut l. ſeruum plurium. § fi. ff. de le. j. & dẽmus accipere itellectum qui ꝯſſet ſine vitio, ut l. ambiguo. ff. de reb. dub. & de reg. iur. in l. quoties.

ADDITIONES.

a Barb. Suggeſtioni. vide Barto. in l. pronũciatio ff. eo. & in l. tutelas. ff. de ca. dimi. Conſulo contra Bar. in illis de Tholom Suggeſtioni. Quid ſi dicat aliquis relinquo liberis alicuius Ang. in conſi 1[illegible]. cum duob. ſeq. videtur idem dicere.
b Pom. Vocentur. Interpretatione ergo legali ſemper interpretatur, ut teſtator ſenſiſſe intelligatur de eo, qui eſt ſibi maiori affectione coniunctus. Ad quod uide Roma. conſi 407. & multa quæ poſui ad Bar. in l. ſi cognatis. in ver. quero quo ordine. ff. de reb. dub.
c Pariſ. Facit ad q. vide de hoc & aliis ad Bar. in l. pronunciatio. §. familia. ff. de ver bor. ſignifi.
d Ale. Modo quæritur verum An baſtardi contineantur appellatione familiæ, vel domus. Et unde doc. in l. generaliter § fi. de inſt. & ſubſt. Bart. in l. tutelas. de cap. dimi. Bar. in l. pronunciatio de verbo. ſignifi. Et an ad eos transeat nobilitas, unde Bar. in l. j. C. de dig. lib. 12. aliquid per Flo. in l. qui teſtamentum. in fi. de prob. & idem Ange. in conſil. 31. Sed an vxor veniat appellatione familiæ, eſt bo. tex. ꝙ ſic in l. quicunque, & ibi Barto. C. de re mil. lib. 12. & in rub. in Authen. de reſt. fidei. Et an baſtardi poſſint portare inſignia, & arma domus, vide Bar. in l. filium de his qui ſunt ſui vide Bald. in l. liberali. de ſuis, & leg. Adde quod baſtardus eſt infamis Aro. in l. ſi. de infa. Bal. in l. ſi. de infa. Bal. in l. bonæ fidei. C. de ui. & vide Bal. in prealle. l. generaliter. Et ad materiam vide Spe. in tit. de loca. §. nunc aute. & Bald. in authen. ſi quas ruinas de ſacroſ. eccl. Et an baſtardus contineatur appellatione filii, ad hoc ut puniatur pœna l. quiſquis ad l. iul. maieſt. & ibi plenè uide Bal. & uide Bar. in l. 1. ff. de ver. ſig. & Bal. in d. l. generaliter & uide gl. in c. j. de bap. in cle. Adde an baſtardus ſit de familia, & an poſſit portare arma dom° Ang. in conſi 30 & 91. per [illegible] ex de Anch. conſi. 390. Item adde ad materiam legitimationis baſtardorum, quod dicit Pau. de Caſt. in l. pactũ. C. de col. ꝓ quo facit Ang. in § ſi ab uno, ã. de leg. hære. Et ad materiã vide omnino Bal. in preal l. l. generaliter & Mod. in l. j. de in ius uoc. Et verum ſi ſtatuto caueatur quod capiens filium rebellem conſequatur certum præmium, verum capiens ſpurium conſequatur, vide Bar. in l. item in poteſtate, ff. de his, qui ſunt ſui uel alie. iur. in pri. Menoch. Soc. iun. conſi. 86. nu. 10. lib. 1.
e Pom. Verum baſtardi. Quid autẽ ſi ſint legitimati, uide Ale. conſ. 1. & uol. 4. & per eundem in l. ex facto, §. ſi quis rogatus. ff. ad Treb. Ang. conſi. 46.
f Ale. Propinqui affines. Qui dicantur propinqui, uide ẽt in l. 3. C. vnde vir. & vxor. qui dicantur coniuncti, uide in l. cum eorum, §. affinitatis & ibi Bar. ff. de poſt. liberis, quod uxor eſt coniuncta perſona, l. ſi & ibi Bar. ff. de fur. dat. in l. cum alienam. ff. de leg. vir autem ſol. mat. dicantur adhuc affines, uide [illegible] in comm. §. j. de quod ibi no. de poſt. & gl. no. in l. ſed hoc ita, ff. de re iudic. & quod vxor dicatur coniuncta tenet Bal. in l. ſi. j. de indi. vidui. uide in uer. progenie qui dicantur affines. Adde an ſtante ſtatuto, quod inter affines fiat compromiſſum ſi ſolu. mat. mulier litiget cum affinibus uiri teneatur ad compromiſſum Paul. de Caſt. conſi. 60 ubi de ſtatuto Veronæ.

a *Si quis omiſſa [a] cauſa teſtamen.* *Rub.*

ADDITIO.

a Pariſ. Si omiſſa. Circa materiam huius ti. vide omnino Fran. conſi. 340.

Continua, ut in gl. & in quib. caſibus hẽat locum edictũ, ſi qs omiſſa cã teſtĩ, dicit in gl. non eſt uerũ, quia edictum, ſi quis omiſ. cã teſt. non eſt inductum, niſi ſolum qñ quis omittit ex teſtõ, & adit ab inteſtato. Illud autem, ꝙ eſt introductũ, qñ uadit ad ſubſtitutum, vel uadit ad legitimũ, nõ eſt pedictũ, ſi qs omiſ. cau. teſ. ſed eſt per ꝯſtõnes Principũ, ut apparet ea legib. hic alle. & hoc eſt utile ſcire pp formationem libelli, &c.

LEX PRIMA.

1 *Repudiens in caſu huius l. qui accepit pecuniam, quod non teneatur in ſubſidium.*

Si in fraudem. Si inſtitutus dimittit hẽditatẽ, vt vadat ad ſubſtitutũ, legata debẽtur à ſubſtituto. Et ſi pecuniã ob hoc inſtitut° accepit ẽt ipſe tenet. h. d. Opp. qñ aliqs dat ſubſtitutũ vulgariter, vr̃ inſtituto permittere, ꝙ repudiet, ut l. Centu. ff. de hęr. inſti. no in l. Papi. §. 4. ff. de inoſ. teſta. Si ergo pmittit̃ repudiare ex uoluntate defuncti, nõ incidit in hoc edictũ, ut l. qui aũt. in prin. ff. e. Sol. ꝯcedo, ꝙ teſtator uidet̃ hoc permittere, ꝙ
fiat

fiat bona fide, ñ aũt qđ fiat in fraudẽ legatorũ, ar. l. i. §. deniq; ff.
de aqua plu ar. Op. a. & vř, qđ ĩdiſtinctè relicta ab ĩſtituto, dẽan
tur ſubſtituto, ẽt ſi nulla ſit fraus, vt l. l. 3. de le. j. Dicit gl. & bñ in
tellige, ꝙ hic teſtõr noluit, ꝙ eſſet repetita à ſubſtituto, & dicit
bene intelligo teſtatorẽ noluiſſe hoc, qñ ab initio nominatim
reliquit, vt l. plures. de leg. 3. & l. j. § id, ꝙ ex ſubſtitutione. ad l.
1 Falc. Quærit gl. in primo caſu huius l. † qñ inſtitutus repudiauit
nec accepit pecuniam, vtrũ ẽt ipſe in ſubſidium teneatur? Fina
liter gl. determinat, ꝙ nõ, & hoc communiter tenent doc. do.
Iac. But. ſic ſimpliciter reuando ɔ̃riũ tenuit. Nam cum ipſe re
pudiãs participauerit fraudem, debet in ſubſidium teneri, vt l.
a ſi. in prin. de eo per quẽ fac. erit.ª Sed hoc nõ placet, qa hic loqĩ
de dolo commiſſo in acquirendo, ſed dolus cõmiſſus in non
acquirendo, nõ facit in ſubſidiũ quẽ teneri, vt l. g aũt. in prin.
ff. q̃ in frau. cre. teneas ergo gl. tuã. Venio ad ſcdã partẽ, & op.
de l. ſi à ſubſtituto. ff. co. Sol. Dic plenè, vt hic ĩ gl. Vlr. hic diſtin
guit, & Cy. hic refert diſtinctionẽ magnam, quam Dy. ponit.
ſi. co. n. iõ vide Cyn. hic, vel Dyn. ibi. tamen iſta diſtinctio eget
ſuppletione in multis, & in alio anno incępi, & non perfeci.

ADDITIO.

a Ale. De eo p quẽ fac. erit. Adde, qđ ſi ille tex bene põderetur, nõ facit ad hoc pro poſitum. Nam ille contra quem agitur in ſubſidium, nõ fuerat in dolo, ſed agebatur in ſubſidium contra illum, ad quem lucrum peruenit ex dolo alienus.

LEX VII.

Eum qui. Si omittit ex teſtõ, vt adeat ab inteſt. legata &
libertates debentur: ſed ſi ex teſtõ, non põt
a adiri ex defectu teſtĩ, vel hæredis inſtituti,ª tunc ſecus. h. d.

ADDITIO.

a Pariſ. Inſtituti. Et ideo ſi aliquis inſtituatur, qui ſiit capax ex teſtamento, poterit ab inteſt. ſuccedere per illum tex. dicit Com. conſi. 84. qui loquitur de forcuſi

LEX VIII.

Si Proculiana Etiam ſi legata debeantur ex hoc edi
cto. eſt locus Falcidiæ. h. d.

De indicta vidui. & lege Iul. Miſcel. tol. *Rubr.*

LEX PRIMA.

Legatum. Indictio viduitatis in pſona tertii ñ
re ꝓbaĩ. h. d. Hẽs hoc in l. mulieri, &
Titio, ff. de ꝯdit & demon. Op. de l. au.a. §. Titio. ff.
de ꝯd. & dem. l. heres ff e. Sol. in prima legatũ erat p
uentum ad mulierem. in ſecunda erat legatum relictũ cuidã
coniunctæ perſonæ mulieris, in cuius ſauorem præſumebaĩ
deſiſtere mulierem a matrimonio. ideo conditio ſpernitur.

LEX II.

1 *Lex Iulia Miſcella, quid indicebat.*
2 *Conditio inducens uiduitatem, ſpernitur.*
3 *Mulier præſumitur habere animum precreandorum liberorum.*
4 *Via maleficijs non debet aperiri.*
5 *Cautio Mutiana ſolum in caſu huius l. eſt ſublata.*

Ambiguitates. Cõdõ q̃ viduitatẽ inducit, ſpernĩ.
Et lex Iulia Miſcella, & cautio, & iu
ramẽtũ, qđ pœã inducit, eſt ſublatũ h. d. Dẽtis ſcire, ꝙ iure an
tiquo fforũ, & Codicis, oĩs ꝯdõ, q̃ inducit viduitatẽ, ſpernĩ, &
1 legatũ capiĩ tanq̃ puriũ. Poſt illud ius fforũ ſupuenit † Iuli⁹ Mi
ſcellus, qui fecit legẽ circa hoc, p q̃ ſtatuit, ꝙ mulier, cui ſic re
linquiĩ, qñ accepit legatũ intra annũ dẽt iurare de nõ nubẽdo
2 vt hic tangiĩ per gl. & plenius per Azo. in ſum. † No. ꝙ ſperniĩ
a ꝯdõ, q̃ viduitatẽ inducit.ª † No. q l in dubio p̃ſumiĩ mulierẽ hẽ
3 re aĩum ꝓcreandorũ liberorum † No. ꝙ nõ dẽt aperiri via ma
4 litiis. Pro decĩone legis, q̃rĩ, qd indicebat lex Iul. Miſcella. dic
vt dixi, ſ. ad euidentiã & tangit hic p gl. & clarius p Azo. ĩ sũ.
huius ti. Quæro, qd ĩdicebat cautio Mutiana. Quia ñĩ, ille tra
ctatus de cautione Mutiana eſt ſatis longus, hẽtis in l. Mutianę.
5 de cond. & dem. & gl. hic tangit, dic vt in ea, † quæ benè dicit.
Quæro, vtrum cautio Mutiana in omnib. ſit ſublata per hanc
l. Gl. h. d. & benè, ꝙ non, niſi in caſu huius legis.

ADDITIO.

a Panſ. Viduitatem in ducit. Limita iſtam reg. non procedere qñ in caſu quo nuberet, eſſet relictum legatum alii perſonæ magis priuilegiatæ. tex. eſt ſing. in l. Titio vſufruc. § ſerui. ff. de cond. & dem. ubi Bar. poſt Gul. de Cu. infert idem eſſe quando eſſet relictum legatum alicui Eccleſiæ, vel piæ cãæ, ꝙ bene probatur in allo tex. arguendo a libertate ad piam cãm, ut per Bar. & alios in l. ſi vnus. ſup. de teſta. de hoc ẽt uide Fran. conſi. 67 & ibi ẽt dicit ꝙ conditio temporalis põt apponi. uide Ial. hoc ti. in l. j. quid autem ſi ſiat legatum alicui cum hoc ꝙ intret religionem, an conditio reiiciatur, unde Bar. conſi. 177 contra quem tenet Pau. de Ca. in auth. niſi rogati. in vlt. ver. ſi. ad Treb. Sequitur Dec. in repe. ca. in præſentia uer. quando ſuperius dicta, extra, de proba vbi alia alle. & ſequitur Pau. de Caſt. uide Iaſ. in authen. cui relictum. in ſibo ti. uide ad Bar. in l. Titio centum. § Titio centum. ff. de cond. & demon.

AVTHEN.

1 *Correctio legum non inducitur ex identitate rationis, niſi quatenus in lege ſit expreßum.*

Cum relictum. ª Iſta auth. corrigit leges antiquas ĩ
aliqb. Op. ꝯdõ, q̃ viduitatẽ ĩducit,
ſperniĩ, vt l. 3. huius ti. & ff. de ꝯd. & demon. l. cum ita. & l. hoc
mõ. Sol. dicen. ꝙ iſta auth. corrigit iſtas leges, in nuptiis ſecun
dis, non primis nup. hoc eſt in virgine, vel in ea, quæ nunquã
habuit virum. Illa lex immutata reperiĩ, ideo eſt ſtãdum eſt ẽm
opi. lo. quam Azo in ſum huius ti. aſſerit ſimit eſſe veram, li
cet Guar. dixit ɔ̃rium, & hoc tenẽt doc. etiam poſt mortalitatẽ
ita conſului. Vide glo. tuam in fi. Et, ꝙ iſta opi. lo. ſit verior, p
1 batur, quia legum † correctio non inducitur per identitatẽ rõ
nis, niſi quatenus in l. ſit expreſſum, vt l. p̃cipimus. in fi. de ap.
Dixi in auth. quas act. ſ. de ſac. ec. ſed in auth. noſtra ſolum ex
primiĩ de ſecun. nup. ergo, & c. vt dicam ĩ. l. proxi.

ADDITIO.

a Barb. cui relictũ. Vide Bar. in conſi. 138. quomodo alle. hanc auth. inci. lator præſentis ſchedulæ.

b Alex. Cui relictum. Quid autẽ ſi relinquitur mulieri ſub conditione, ſi monaſterium ingrediatur, an dicatur inducere uiduitatem, & ſpernatur. Bar. quod ſic, in conſi. incip. domina Miniata & Bal. hic ad iſtam auth. in ſecun. nup. an relictum indicens viduitatem teneat. Vide Bart. in l. 1. ver. ſed pone prior de ſecun. nupt. & no. hic quãdo quis non põt cauere ſtatur iuratoriæ cautioni. Vide gl. & Bar. & Doctor. in l. vſusfruct. ſupra, de vſufruc. ibi dixi, & quod dixi ſupra titu. 2. l. ſancimus & adde, quod ſi quis non poteſt dare fideiuſſorem, excuſatur a tutela l. ſi quis inter § Imperator de excuſat. tuto. & l. fin. in fi. ff. de ſuſpec. tut. ſecundum Bal. in l. 1 an ſi ſupra, quod cum eo. & per conſequens tunc non ſufficit iuratoria cautio. Ad idem uide quod no. Bal. in l. fin. ſup. quod cum eo. & habes poſt Bar. in l. frater. ſup. de excu. tut.

I. A. Adde quod hic dicitur in 1. parte apoſtillę, quod illud per Pau. de Caſt. reprobatur in l. Titio centum. in princ. quia illa non incidit ſpiritualem uiduitatem, licet auferat carnalem, quia uita contemplatiua altior eſt quam temporalis, nec reputatur contra remp. quia animæ ſunt præferendæ corporib. l. ſancimus. de ſacroſan. eccl. & d. Ale. in apoſtil. in d. l. Titio. dicit Bononiæ fuiſſe iudicatum contra Bar. in caſu d. conſi. incip. domina Miniata.

LEX III.

1 *Lex ſi corrigitur in vno de correlatiuis, intelligitur eſſe correcta in alio.*
2 *Statutũ puniens vẽdẽtẽ frumentum extra plateam, comprehẽdit emẽtẽ.*

a **Legem Iuliam.** ª Cõdõ, q̃ viduitatẽ inducit, ſicut ĩ
fęminis ſperniĩ, ita in maſculis: ſe
cus ſi relictum in tẽpus viduitatis ꝯferatur, non vt in ea pma
1 neat. h. d. No ex hoc prin. † ꝙ ſi l. corrigitur in vno de correla
b tiuis, intelligiĩ ᵇ eſſe correcta in alio, l. cet nõ exprimaĩ. ɔ̃ hoc
videtur ĩ. de app. l. p̃cipimus, in fi. & quod dixi auth. ꝓxi. in fi.
So. Lex nõ corrigit, niſi in exp̃ſſis, vt in ɔ̃rio. Fallit in correlati
uis, vt hic. Nã maritus, & vxor ſunt correlatiua. Sicut ergo lex
c corrigiĩ in vxore, ita in marito. Vnde in ſimili,ᶜ emptor & uẽ
ditor ſunt correlatiua. pone, ꝙ emptor liberat vẽditorẽ, certè
d ſtatim intelligiĩ liberatus ipſe emptor a vẽditore, & cɔ̃.ᵈ Hic ẽ
2 caſus in l. cũ emptor, ff. de reſcin. ven. & l. fi. ff. de acce. † Per hoc
e ſemel dixi in q. de facto:ᵉ dicebat ſtatutũ Piſarũ, ꝙ nulli licèt
uẽdere frumẽtũ, niſi in platea, ſub certa pęna. de emptore ni
f hil dicebaĩ q̃ro vtrũ puniaĩ emptor.ᶠ Ego dico in correlatiuis,
ꝙ ſtatuiĩ in vno, vř ſtatutũ in alio, vt hic, & l. aliis legib. ſ. all. Pro
hoc facit ĩ. de cupreſ. l. j. lib. 11. vbi vř caſus. Prædicta vera, niſi di
uerſa ſit rõ empt. & vẽd. ar. ſ. de reſcin. vẽd. l. fi. & ꝙ ibi videbitis

ADDITIONES.

a Alex. Legem Iul. No. ꝙ in correlatiuis, uno correcto, corrigitur & reliquum, vide tamen de hoc Pet. de Ancha. in c. canonum ſtatuta. uerſi ulterius quæro, utrum iſta correctio. & ibi refert Bal. hic, quem ſequitur. Vide tamen no. per glo. Bar. & Bal. in authen. qui ſemel. inf. quomodo, & quando iudex. Et an correlatiuis, quid ſit prius, an actiuum, uel paſſiuum, unde Bal. in rub. ſup. de reb. cre. & ad materiã correlatiuorũ, uide vnum, quod dicit Bar. in l. 2. ff. quod me. cauſa. ubi dicã poſt eum, & uide Bar. in l. liberorum §. notantur ff. de his q. no. infa. & adde vnũ, ꝙ dicit Bar. in l. multum intereſt de uerb. obli. Adde, ꝙ in correlatiuis diſpoſitum in vno, diſpoſitum intelligitur in alio Bal. conſi. 14. 1. lib.

b Poma. Intelligitur. Etiam circa illud no. de correlatiuis, uide copioſius q̃ aliàs Fely. in procem. Decr. & ꝙ diſpoſitũ in vno correlatiuorũ, non ſit diſpoſitum in alio, facit id, ꝙ no. Doc. in l. 2. § ſi & ibi Iaſ. in 5. no. in 3. lect. ff. ſol. mat. reſponde vt ibi per eum, qui ſatis aſſignat rationem diuerſitatis.

c Menoch. In ſimili. Boer. q. 48. nu. 12 in fi. nu. 13.

d Poma. 3. Hic uide Anch. in c. canonum ſtatuta de conſt. & Pan. ibi addita in c. 1. de loc. & Capram, conſi. & Fel. in capit. ſi. de in. Iaſ. in l. 2. in 3. no. ff. de in ius vocã. Bar. in c. cæterum. de iud. Ro. conſi. 266. Bal. conſi. 6. in 5. par. in l. fi. & quod ibi addidi, de ac. Are. cõſi. 57. Pan. in c. ex multa. in ver. vl. quæro, de voto Are. cõſi. 52. Ana. in c. 3. de iud. & Iaſ. in l. qui ſe patris ſup. q. admit. & in l. ſi emãcipati. de coll. Fel. in c. debitores de iu. Are. in l. ſi filiũ. § parti. de uulg. Iaſ. in rub. ff. de acq. poſ. Bal. nouel. in trac. de do. in 6. parte in 2 prin.

e Et p hoc ſemel dixi in q. de facto. Item no. qđ iſtam, & adde Bar. in l. ſi. de accu. & l. 1. de cupreſ. li. 11. & no. in l. ſi cum veneris ff. de pac.

Alex. In contrariũ facit, quod no. Bar. in l. iuentus. §. 3. de re indi. uide quod ibi dixi & adde no. per Bal. ut rub. inf. de re: iu adde tex. ibi Bar. in l. ſi ab eo inf. de leg. hære. & facit, an ſi ſtatutum excludat ſororem a ſucceſſione fratrum, an idẽ ẽnt econtra. Bal. quod non, in l. lege. in fi. inf. de leg. hære. & uide de materia Bald. in rub. ſupra, de reb. cred.

f Paris. Puniatur emptor. Pan. in ca. 1. extra loca. tenuit expreſſe contrarium, quod in pœnalibus non fiat extenſio de correlatiuis ad aliud. uide Iaſ. hic, qui firmat cõtrarium ſuiam, late tangit hanc materiam correlatiuorum per tres principales concluſiones, uide eum, & uide late de materia Fel. in proce. Greg. & quod etiã in pœnalibus habeat locum hæc regu. uide, & declara, vt per Iaſo. in l. 1. C. de in ius uocã. Iiẽ ad re. & quatuor limitationes, uide Fel. in c. ſi. extra, de iudi. Quæro utrum puniatur emptor. no. queſt. iſtam. & adde Bar. in l. fin. ff. de acc. & ẽt in de quæ dixi ſuperiori apoſt. & dicit Do. in c. 1. de temp. ord. ꝙ eo ipſo, quod lex facit exemptum monaſterium a uendendo, facit exemptũ emptore ab emẽdo. Item gl. in c. 1. de confeſ. in 6. quod pęna impoſita actori uidetur etiam impoſita reo, & econtra. quid ſi ſtatutum compelleret aliquem emere, an compelli uendere. Dicit Bal. quod ſic, in l. 1. inf. de commu. ſeruo. man.

1 *Si relinquuntur vxori cētum, quandiu in domo teſtato is mãſerit, & ad ſecunda vota non tranſierit an videatur indicta viduitas.*
2 *Mulier, quæ nupſit, dicitur caſtè, & honeſtè viuere.*

a **§. Sed quia apud.** a Summaui cũ ꝑcedẽtib. Circa
1 legem noſtrã † q̃rit gl. q̃d de eo, ꝙ quotidie relinquit mulieri videlicet q̃diu in domo mea remanſerit, & ad ſcd̃a uota nõ tranſierit an ꝑ hanc ꝯdõnẽ uideat̃ indici uiduitas? Gl. ñ rñdet. Vide gl. fi. I fi. Et aduerte, dñi Doct. ꝙ ꝑ hæc uerba nõ inducit̃ uiduitas, immo dictũ legatum pro p̃nti tp̃e eſt purũ, pro ſequenti ꝯdõnale, ut donec erit uidua capiat ſine ſatiſdatione, cum deſierit eſſe uidua deſinet capare, ut ff de an leg l. filię Facit de ꝯd. & dẽ. l. pater Seuerinam. §. fi. Ad unũ tñ aduertas, ne decipiaris. Gl. hic formando q. ponit uerba ꝯdõnis ſic. Quãdiu in domo mea caſtè, & honeſtè uixerit. Cer
2 tè illa, † quæ accepit uirum, dicit̃ uiuere caſtè, & honeſtè, b vt l.
b mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Tre. Vnde conſilium eſt ꝙ addat̃ in uerbis teſtamenti, illud, & quod ad ſecunda uota nõ tranſierit: aliàs per hæc uerba mulier nõ impediretur tranſire ad ſecunda uota, & capere relictum, &c.

ADDITIONES.

a Ale. Sed quia apud. Hanc l. pro ſingulari alleg. I. ud. in auth. ſimiliter. inf. ad l. Fal. ꝙ q̃n vna lex corrigit aliam, debet fieri ſpecialis mentio de l. quam corrigit. Ibi non reſpondet, adde quod contrarium vi velle gl. in l. cum tale de cod. & dem. & illa eſt verior. & uide Iac. de Bel. in §. quia vero. in fi. Auth de nup. & Bar. hic in prin. in l. cum filius. § qui Mutianam. de leg. 2. ibi ad vnum tamen aduerte no. quod mulier tranſiens ad ſecunda vota dr̃ caſte viuere, & honeſte. auth. hĩt locum in ſecundo nub. mu. uide tamen Bal contra, & Imo. in l. cũ filius § qui Mutianam. de leg 2 & Bal. in l. Deo nobis de epiſc & cle. & ibi, an dicatur uidua uiuere, quæ ingreditur monaſterium & quid habeat facere hic mulier uide Bal. in d l. decreto 2. de infam & hic adde Bal. in l 1 ſ de rap. vir & generaliter ponit quomodo ſit iuratur pudicitia, per Bal. hic, & ad materiam adde dictum Bal. in l. voluntas. C. de fideic. & vide repertorium in uerbo, caſtiſſima. Adde quod uec legatum amittit mulier ſecundo nubens, ſi teſtator dixerit, donec in hoſpitio meo vixerit, & uirũ ſm ducat in hoſpitio primi ut conſuluit Old. conſ. 2 13.
* Menoch. Ruy. conſ. 190. nu. 2. lib. 2.
b Pom. Dicitur uiuere caſtè, & honeſtè. Iſtud conſi. Bal. hic reprehendit Pau de Ca. in l. cum qui probabilem C. de epiſc. & cler quia mariti non præſumitur cogitare de tali caſtitate, cum dicat lex quod eius anima triſtetur per ſecundas nuptias, ſed intelleat de caſtitate uiduali. uide etiam Fel. ex iſto conſi. Barto. hic in prin. declaratur ſuper gl. 1. ibi, & Imo. & in Greg in prin. Vide pulchrè Bal. in l. Deo nobis, de epiſc. & cler. Et quota lex ſit caſtitas, uide Nic. de Lyra Mat. 13. in gl. in ver. & dabatur. Barb. conſ. 6. vol. 1.

De his quæ pœn. no. in teſt. vel codic. relinq. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Pœna adiecta legato, ſi excedit lbitũ modũ vſurarũ, reducit̃ ad legitimũ.*
2 *Legatum ſub conditione impoſſibili, & turpi, quando valeat.*
3 *Tẽporis anguſtia ſubducit̃ ď cõtractib. bonæfidei, & de vltimis volũtatib.*
4 *Præceptum legibus interdictum, vel improbatum, quod dicatur.*

a **SVperuacuam.** a Q̃d pęnæ noĩe relinq̃t̃ valet, niſi turpis, vel ĩpoſſibi-
b lis diſpoſitio ꝑcedat. b h. d. Opp. ff. de ꝯdi. & dẽ. l. mulcta. in prin. & ff. eo. l. j. ſol. dicit gl. hæc corrigit illas Iſta ſol. ñ eſt bona, qa ẽt ď iure antiq. poterat relinq noĩe pœnæ & valebat, vt l. j. §. itẽ ſi ita. ff ad l. Fal. & l. j. ff. de pe. leg. & l. ſi pęnã. q̃n dies le. ced. & l. 1. §. fi. de ann. le. Propter hoc dẽns diſtinguere tria iura. Nã primũ fuit ius ff orũ ꝑ ꝙ valebat relictũ nomine pęnæ, vt d. ll. niſi ꝑcederet diſpõ turpis, vel ff. eo. vel q̃n nihil poterat grauato imputari, vt l mulcta ff de ꝯdit. & dẽ. Scd̃m ius fuit, ꝑ ꝙ fuit ſtatutũ indiſtinctè, ꝙ nõ valeret relictũ noĩe pęnæ. Fuit ternum ius ſ. huius l. ꝑ ꝙ illud ius mediũ tollit̃, ꝙ ad primũ redit, & eſt hodie idẽ, ꝙ de iure antiq. ſtrũ. Circa iſtam
1 partẽ † q̃ro, dr̃ hic ꝙ valet relictũ nomine pęnæ. Quid ſi pęna excedat ltimũ modũ vſurarũ, an reducet̃ ad ltimũ modũ, ſicut dicimus in ꝯctib. vt l Iu. & idẽ Pap. ff. de ac. emp. & ſ. de vſu. l.
c cũ allegas? c Rñdeo ſic. d. l. 2. §. fi. de an. leg. Venio ad ſcd̃am par
2 tẽ, dr̃ ꝙ vitiat̃ relictũ, q̃n ꝑcedit iuſſus turpis, vel impoſſis † Cõtra Inſt. de hær inſt §. impoſſibilis. ff. de ꝯd. & dem. l. obtinuit ſ. de inſt. & ſub l. reprehendenda. Dicunt quidam, ꝙ hæc intellr̃ ſm illas, vt valeat reiecta ꝯdõne. Certè iſtud eſt ꝯ iſtũ tex. q ď ſine vllo dãno, & c. nã ſi relictũ ꝑſtat̃, heres erit in dãno, vñ glo. ſol. diſtinguendo, aut ꝯdõ impoſſis apponit̃ ĩ pſona grauati, & non valet relictum, vt hic aut ĩ pſona honorati, & valet relictũ vt in ꝯrio. Iſtã opin. tenet gl. ff. de ꝯdi. & demõ. ſup rubr. & l. obtinuit, eo. ti. Iſtud nõ placet qa eſt ꝯ d. l. obtinuit. q̃ ſimpl̃r dicit
d turpes ꝯdões eẽ remouẽdas. Quę eſt ergo vera ſol. d dñs Vltrã & bene, li ſit dictũ gl. alibi, ꝙ hic nõ fuit appoſita ꝯdõ impoſſis. immo ꝯdõ neceſſaria, Cũ. n. ꝑcedit diſpõ turpis, vel impoſſibilis, vt puta, iubeo, ꝙ patrẽ tuũ occidas. Iſtud eſt turpe, & ĩpoſſe de iure. Seq̃t̃, & ſi nõ occidas, des Titio cẽtũ. Iſta ꝯdõ & ſi nõ occidas, eſt neceſſaria, qa ꝯria eſt impoſſibilis. vt l. in illa. circa fi. ff de ver. obl. Et iſtã ſol. tãgit gl. in l. j. ff. ď ꝯd. inſti. vbi pleniſſime tractaui iſtã materiam impoſſibilitatis. Sed ꝯ hoc op. ſi præceſſit ꝯdõ neceſſaria, ergo ſtatim debet, & purè, vt d. l. in
3 illa. in fi. ff. de ver. ob. & l. ſi pupillus. † §. q ſub ꝯdõne. ff. de nou. Snl. ibi loquit̃, q̃n non ꝑcedit diſpõ turpis. hic vero q̃n ꝑcedit diſpõ turpis. Facit ad hoc ff de ver. ob. l. ſi homo mortuus cõiũcta l. in illa. ĩ prin. eo ti. Opp gl de l. ſi mihi, & tibi. § ſi ys de le j. vbi ẽt ꝑceptũ impl̃e valet. Dicit gl ibi non erat impoſe, quia teſtõr poterat ſuperuiuere, & eo viuẽte ſerui poterant peruenire Ro
3 mã. Iſta non eſt bona ſol. quia eſt contra reg. Caio ideo dic. † ꝙ ſicut anguſtiæ tp̃is ſubducunt̃ de contractib. bonæfidei vt l. inſulam § j. ff. loca. ita ſubducunt̃ de vlt. voluntatib. quæ hñt inſtar bonæfidei, vt vidiſtis in l. minorum. ſ. in quib. cau. in inte.
4 reſt non eſt neceſſ. Quęro circa iſtam partem, † quod eſt pręceptum ll. interdictum, vel improbatum? Glo. dicit, q̃n teſtator relinquit legatum nõ capaci. vel ꝑcepit ſe ſepeliri cum veſtib. Vide gl. Iſtud vltimum probat̃ in l. ſeruo alieno §. fi. ff. de leg. j.

ADDITIONES.

a Superuacuam. Adde Bar. & Doct. in l. 2. de cond & dem in l teſtamento la 3. eo. ti. & in l. hæredibus vide omnino Bar in l. paterfamilias ff. de cond inſtit.
b Paril. Diſpoſitio præcedat. Vide pro limitatione, quod dicit Pau. conſi. 133. quod ſi prohibitus ſit filius ſub pœna priuationis hæreditatis licet non valeat prohibitio quantum ad legatum, ſi tamen alienaret priuaretur hæreditate, ut per eũ de quo habes ad Bar. in l. quoniam in prioribus. C. de inoſ. teſt. Item an ignoranti currat tempus poſitum in priuatione hæreditatis a rector & non currat. niſi, ab adita hæreditate, & an requiratur interpellatio. Vide Bart. in authen. hoc amplius. inf. de fideic. & de interpellatione uide in repe. in ver. interpellatio. & in uerſi. conditio.
c l. cum alle. Et adde materiam d. l cum alle. & l Iul. de act. empt.
d Quæ eſt ergo vera ſol. Adde quod iſta pœna adiecta conditioni. prædictæ nocere non debet l. ſi homo mortuus, de verb. ob. quando impoſſibile, uel turpe erat in 1. diſpoſitione, ꝙ occideus patrem, &c. & adde Bar. in d. l. ſi homo. & Decio in c. ſi de cond appo.

De fideicommiſsis. Rubr.

LEX PRIMA.

a **SI probaueris.** a Iſta eſt ſingularis lex, & ſatis no. fortè non eſt alibi. Breuiter dicit
b Præſtatio triennalis b facit, ut alimenta etiam in futurum debeantur ex inutili voluntate. h. d.

ADDITIONES.

a Paris. Si probaueris. Circa hanc l. quod debitum annuum põt de præſenti deduci in iudicium, uide Ale. conſi. 95. Item quod iſta lex loquens in alimentis habeat locum in dote debita ex vlt. uo. uide Bar. q. 6 per eum diſputata inci. mulier habens amplum patrimonium. uide in materia quæ dicit Iaſ. in l certis annis. C. de pac & hic ẽt latè, aduerte tñ quod ſi quis peteret ſolum pro vno anno, & obtineret, quia reus nil in iudicio opponeret, ſi poſtea reuerſus, eum conueniat ex aliis annis. poterit opponere contra inſtrumentum nõ ob. ſententia lata primo anno. uide Ang. 105 in his ad h. & in Auth. de ſatiſ. cau & fi. Are. in l. iſta ſtipulatio. de uer ob. vbi dubitat, an idem ſit in ſtipulatione annua.
b I. A. Triennalis. Item operatur illa triennalis præſtatio aliam præſumptionem, quã habes in caſu ſingulari l quicunque. inf. de apo. pu. li. x. Et ad gl & ad tex. ultum adde Bar. in l. ſi ut. in prin. ff de iur. om. iud. Adde, ꝙ iſta eſt ſingularis lex, de cuius materia uide Bar. in l. prox. & ſignat Bal. in l. uniuerſus. C. de uſo. Et ſic iſtud triennium operatur in caſu fauorabili, ad inducendum liberationem, ut ibi ſũcta gl. Et limite hanc l. pluribus mod. ut per Ang in repe. l. ſi certis annis. ſ pact. & ibi dixi Et hanc l. extendit Bar. & ibi uide. ꝙ dr̃ in l putat. Bar. in l. ſi certis annis. & in l. cum de in rem uerſo ff. de vſu. procedere ẽt in legato dotis & in legato ad refectionẽ uiæ, & in aliis ſimilib fauorabilib vt ibi per eum, & idẽ tenet Bal. in l ſi certis annis, & cũ Bar. tranſeunt Ang. & Ful. in d. l. ſi certis. Et idẽ tenet Bar. in quadam diſputatione incipiente, mulier. Ant. de But. in repe. c. peruenit. de cenſ. & Io. de Imo. in l. ſi vero. ff. ſol. matr. & Fulg. in d l. cum de in rem uerſo. & Math. de Mat in ſuo tract. extenſionum. Et ſubdit Ange. in repe. l. ſi certis, ꝙ idem erit in legato facto pro redemptione captiuorum, vel piis locis, cum hæc tanquam pia diſpoſitio ſit fauorabilis, allegat l ſi quis pro redemptione ſuper, da do. l. ſi quia ad declinandam. ſ. de epiſc. & cler. Pietatis enim cauſa mouit hic legislatorem ad iſta ſtatuendum, ex quo dicit Ange ſe nouiſſime inferre, quod hæc l. non habeat locum in legato alimentorum, relicto diuiti, quia tunc ceſſat ratio pietatis, ut no. gl. in l. illud. in uerſ. aliam cauſam, ſ. de ſacroſan. eccle & declarat Bar optime in repe l. j. in 2. q ſecunda partia princ. eod. tit. Non ob. l. cum his. §. mul. ff. de tranſa. ubi non poteſt tranſigi inconſulto prætore ſuper legato alimentorum relicto pauperi, uel etiam diuiti, quia tñ dicit Ange ꝙ illud eſt ex extenſione iuriſc. in caſu illo, quod non reperitur in caſu iſto Hanc tñ limitationem reprehendit Alex de Imol. in d. l. ſi certis annis. Hanc tñ Flo. in d. l. cũ de in rem uerſ. ſimpliciter ponit limitationem, & alias duas, quas ſ. re. ſ abii, & eas approbat, licet nullam de Ang. faciat mentionem. Secundo limitat Ang. hanc l. non habere locum, q̃n teſtm̃ eſſet inutile, eo quia teſtator non erat habilis ad teſtandum, quia tunc lex reſiſtit teſtandi potentiæ, & ſic ex eo teſt non oritur naturalis, nec ciuilis ob. l. non dubium. ſ. de legi. & l. cum lex & ibi no per Bar. ff. de fideiuſ. Quam limitationem intellige veram quando teſtõr erat inhabilis ex defectu iuris gentium ſecus ſi a iure ciui tñ, quia tunc bene oritur naturalis, cũ naturalis ſit inuenta de iure naturali ſeu gentium l cum amplius. in fin. de regu. iur. Et hoc uerificatur ex no. per Bar in repe l 1. in 2 q prin. quam expoſit. per §. q. ſ. de ſacroſan. eccle. ubi concludit quo. l relicta ad pias cau. debentur, licet teſtator eſſet inhabilis ex defectu ſurgente a iure ciui. tñ, & ibi ponit, qui ſunt iſti defectus. Tertio limitat Ang. in prædicto loco hanc legem non habere locum, vbi teſtm̃ eſſet inutile, ꝑꝑ imperfectionem uoluntatis, eo quia uoluntas iperfecta non eſt uoluntas. l ſi is cui. & ibi no ff de teſt. & ideo debet intelligi hæc lex imperfecta, rõne ſolennitatis deficientis, quo caſu oritur naturalis obligatio, ut no. gl. l. ſi poſt diuiſionem. cum fi. ſ. de iur. & fa. igno. Dic ꝙ illud pendet ab illo, an teſtm̃ imperfectum ratione uoluntatis ualet ad pias cauſas, uel inter liberos, de quo &c. Item aduerte an illud, quod dixi in princ. quod licet cõiter extẽdat̃ hæc lex ad legatum dotis, & refectionis uiæ, tamen ſm Sal. in d. l. ſi certis annis. ſ. de pac illud non vr̃ uerũ, quia ex quæ ſunt ꝯ ius cõe, non dẽnt extendi. ſingulare. & l. qđ vero. ff de leg. & præterea cum non ſit ratio in dote, quæ in legatũ alimentorum dẽ pium. l ex. eſt optimus. in l. Mela. poſt prin. ibi, præterea ff. de ali. & ciba. le. no Bal. l alio eo. ti. Item ſuper eo non põt tranſigi prætore inconſulto. l. cum his § in his ff. de tranſ qđ nõ reperit in dote. Et per mul-

tas alias rationes, de quib. ibi per eum. Tamen tene opi. Bar. quæ eſt communis. Primo, quia dici pōt q cū dotis, ſit cā pia l. cū his. § ſi mulier ff. de cōdi. ind. & no. Bar. per illum tex. in l. ſi ego, in prin. ff. de iu. do. & Bal. in rep. l. 1. de ſacr. eccl. & in l. ſicut. de act. & ob. in l. mandatum ſup. mandati, & æquiparat cā alimentorum, vt colligitur ex oo. per gl. in l. obæs. ſup. de pdijs mi. io. & no. Bar. in l. ſi. de his quib. vt indig. eum ſi. & probant iura allegata per Barto. in l. ſi certis annis. Et reſponſionē ad alia, quæ dicit & obijcit Sal. vide per me ſcripta in d. l. ſi certis annis. in ver. præterea ego video in libertatib. No. q libertates ſunt ita fauorabiles, ſicut alimenta, vt probat tex. in c. cauſam matrimonij de off. deleg. Ad de latius videndum per Alex. in d. l. ſi certis annis & quæ ibi poſui.

LEX II.

1 *Legatū annuū ſolutum in pſenti, quādo obliget ad ſoluendū in futurum.*
2 *Agi de præſenti, quando poſſit pro tempore futuro, & quomodo.*

Et ſi inutiliter. Ex inutili voluntate legatū à ſciente ſolutum nō pt repeti. h. d. iſtam l. lege cū præcedēti, quia inuicē ſibi ɔdicūt. & l. 1. eſt notabiliſſima, & perpetuò tenēda menti. Op. de hac l. ad primā. nam ſibi pīudicat, ſi pſtitit per triēnium, vt ibi: ſed hic pīndicat, ſi præſtitit ſtatim. Huius timore hæc l. 2. legit hic in 2. gl. duob. mod. Primo, quod in l. 1. ille, qui ſoluit, fuit ſciens. Hæc nō eſt vera, vt j. vide bitis. Alij dīt quod in l. 1. & 2. fuit ſolutū a ſciēte, q ſuo ſtatim pīudicat in eo q ſoluitur: in eo verò q eſt ſoluēdū, nō pīudicat, niſi fauore alimētorū, qn pceſſit pſtatio p triēniū, vt l. 1. & iſta eſt vera opi. q tenēt oēs Doct. ſm hoc l. intelli, qn ſolo eſt facta à ſciente. Idem intel igit glo. l. 2. in ſol. vltim. ɔtij. ī alius va

1 riat, vt ſtatim dicam. † Veniamus ergo ad glo. l. & op à diuiſione. Nā aut hæc volūtas fuit ſolēnis, & tūc ſine dubio ſtatim pt peti, nec curatur de pſtatione triēnali. Aut iſta volūtas fuit inutilis, & tūc aut ſolo fuit facta a ſciēte, & ſtatim pīudicat, nō expectata ſolone triennij, vt j. l. proxi. Aut ignorauit, & tūc ēt ſi infinitis vicib. ſoluiſſet, in futurū nō pīudicaret, vt l. ob. lonū ſerē. § placet. de act. & obl. & ſic vī q iſta lex nullo caſu locū habeat. Sol. dt gl. q hic nō agnouit ſcienter, ſed eſt ſpāle, vt ſoluēdo tāto tempore videat agnouiſſe, & ſic intelligit iſta gl. in eo, q ſoluit ignorāter. q eſt ɔ illud q tenet hæc ea. gl. ī fi. & j. l. px. Preterea ego video i libertatib. q ſunt ita fauorabiles, ſicut alimēta, q pſtatio per errorē nō præiudicat, vt l. cū teſtm. ſ. de iu. & fac. ign. ergo nec in alimētis. Vñ alij ſoluūt, q hic fuit voluntas ſolēnis, & quod hic dī de pſtatione triennij, ſubaudi, maximè. Iſtud nō eſt verū, qa ſm hoc lex non eſſet facta in caſu dubij. Dic ergo, q iſta eſt veritas, quod hæc ſolutio fuit facta a ſciēte, q pīudicat ſtatim in eo, q ſoluitur, ſed in eo q ē ſoluēdum in futurum nō pīudicat, niſi pcedat pſtatio triennij, & eſt ſpāle fauore vlt. volun. & alimentorum, vt ſtatim dicā. Item op. ſ. de vſur. l. creditor. Sol. ibi loquit in ɔctib. vbi pſtatio triennalis nō pīudicat, hic fallit fauore vlt. volunt. & alimētorū. Item opp. ff.

a ad l. Fal. 1 l. quod de bonis. § 2. Gl. dt q ibi nō ſoluit trib. ann. Tu dic, quod hæc eſt ſpeciale in alimētis, ibi loquitur in alio relicto, quā alimentorum. Item op. ſ. de pa. l. ſi certis annis. Sol. dt gl. q ibi ɔſtabat pactū nudū interceſſiſſe, & ſic diſpōnē eē inualidā. hic aūt erat dubiū vtrū voluntas fuerit ſolēnis. vel nō. vnde in dubio pſumit ſolēnis. Vide ergo iſtā gl. q intelligit hāc legē qn erat dubiū, vtrū volūtas fuerit ſolēnis aut nō, & ſic gl. ī ſeipſam variat iſtā legē trib. mod. Vna, q intelligat in neſciēte, alia q intelligat in dubitante, alia q intelligat in ſciente. Iſta ſol. nō placet, quia neſciens, & dubitans pari paſſu ambulant, vt l. ſi. ſ. de cond. ind. l. manifeſtiſſimi. § ſin autē. ſ. de ſu. Solue ergo, q hic eſt ſpeciale fauore alimentorū, & vlt. volūt. & lex ɔria loqt in ɔctib. non in vltimis volunt. & hæc eſt vera. Itē opp. & vī q maius tps requiratur. l. x anno. vel. cū de in rem verſo. ff. de vſur. Sol. Hic ɔſtabat, voluntatem eſſe inutilem, tñ pp pſtationē triēnij validatur, vt in futurum pſtetur. ibi erat dubiū, an titulus pceſſit ad cuius probationē inducebat pſtatio longi tpis. Ad l. 1. op. vltimo mō, dī hic. q agit, vt in futurū pſtēt. Contra, iudi-

b cium nō pt eē in futurū, vt l. non quēadmodū ff. de iud. & de vſur. l. 1. § 1. Solu. hic p futuro agit ex iure de pñti, ibi ex iure de futuro, Vide gl. iſtud dictū nō vī procedere in oblonib. q ea ɔctu procedunt: nam ſtipulatio annua vna eſt pro toto tēpore, & ſtatim naſcit actio, & oblo vt l. ſi Stichū. § ſtiplo. de verb. ob. & l. ſenatus. § fi. d. don. cau. mor. Vñ meritò pt dici, q ibi agit ex iure de pñti. ſed in oblonib. annuis, vel mēſtruis ex teſtō, quot ſūt tpa, tot ſūt oblones, vt d. l. ſenatus. § fi. & l. cū ī annos de annu. leg. Vñ nō pt dici, q pro futuro tpe agat ea iure de pñti, cū de pñti nullū ſit ius de tpe futuro. Suſtinēdo gl. poſſum dicere, qd in hac l. non agit ex teſtō ſed agitur ca. nē. ge. hoc eſt ca vltima voluntate inutili, cū pſtōnē triennij oriſ qdā oblo, & agatur ɔdōne ex hac l. Vnde magis vī ex ɔctu, q ex teſtō. Vel alr & puto melius, q illud, quod gl. dicit hic, q agitur ex iure de pſenti, hoc eſt, occaſione iuris de præſenti, agit ēt p futuro tpe, iō nō cogit ſingulis annis, vel ſingulis mēſib. agere de iure ſuo arg. l. malè agitur. j. de præſcr. 30. an. & hoc placet. Rō, qa iſta pſtatio triennij, licèt inducat, vt magis ſit cautū, nō tñ inducit, vt plus debeat, q primitus debebat, ar. l. Titius rogat⁹. ff. ad Tre. Sed primitus naliter debebant alimenta pro primo tpe purè, pro ſecūdo tpe ſub condōne ex hac vtili voluntate, tūc pp præſtationē debitur ciuiliter eod. mō. Fateor tñ, vt arbitror, q hic ſit agendum condōne ex iſta lege, arg. l. ſi peculiū. § 1. de ſtatu-

a li. Qualiter † autem pro futuro tempore poſſit agi, dixi tibi in l. 1. de ſen. quæ ſine certa quan. De hoc ibi dixi hoc anno, & ibi tex. & gl. tangit. Dixi etiam aliàs de dam. infec. l. ſi finita. § fi. cū l. ſe. Tamē ſingulariter no. iſtum tex. in oblonib. annuis, & mēſtruis, quia poteſt quis petere, vt aduerſarius condemnetur ad præſtandum de præſenti, & vt pſtet in futurum. Expedita l. 1. fit per l. 2. gl. facit vnam quæſtionem, vtrum ei qui ſoluit vnum, p iudicetur in aliis. Gl. determinat q non, & dic, vt in ea habes.

ADDITIONES.

a Alex. Opp. ff. ad l. Fal. Bal. in l. ſi certis annis, videtur dicere quod expediatur officio iudicis, dic vt ibi.

b Alex. In futurum. An quis poſſit agere pro futuro ex iure præſenti, ad hoc vide Bar. in l. ubi autem. § pe. ſe ver. eo. & quod no. Barto. per illum tex. in l. libertos quos in fi. § 1. de ali. leg. & probat tex. & ibi no. Bar. in l. malè. de præſc. 30. ann. & quæ no. Bar. in l. pecuniæ. ff. de alim. leg. per Imo. in l. ſi ſtipulatus. § cum ſtipulamus. de ver. ob. per Cy. & alios in l. 1. ad h. ſup. eo. & Bar. & Bal. hac, & in l. 1. ſ. de ſen. quæ ſine certa quanti. & Ang. in repe. l. 1. ſup. de iu. do. Bar. expreſſe tenet, q agatur condictione ex hac l. vide quæ ibi dicam.

LEX III.

1 *Fideicommiſſum uniuerſale tranſmittitur ad hæredē ante reſtitutionē.*
2 *Fideicomiſſum uniuerſale tranſmittitur fideicommiſſario defuncto ante aditam hæreditatem, ſicut tranſmittuntur legata particularia.*

1 Cum ſecundum. † Fideicōmiſſum vle trāſmittit ad hrdes ante reſtōnē, & ſi debitor creditori ſuccedit, extinguunt actiones. h. d. Vide ergo qd dixi tibi in ſummario, qd fideicōmiſſum &c. Sic videbitis j. e. l. ſi in perſona & l. apud iul. § vtrū ad Tre. & l. cogi. § idē Metianus. eo. ii. licèt gl. tua dicat ɔriū, & male in l. à teſtatore. de cōd. & dem. & l. cū filio. de leg. 1. & ibi reprobatur per Dyn. Quæro, an iſta puella poterat cogere iſtos hæredes adire hrditatē per fideic. ſeruo hrdis, aut ſeruo teſtōris. Et ſi ſeruo teſtatoris, aut ab oībus relinquit libertas, & hæreditas, aut ab aio libertas, & ab alio hæreditas. Adde ibi, & ſibi reſtituere, &c. hic iunge finem iſtius gl. ibi, ſecus tñ ſi ab vno, &c. Quærit gl. ſcdo, quid ſi teſtōr vnū inſtituit ex dodrāte, alium ea quadrante, ipſi tñ ſunt hæredes puellæ æqualiter. Cenè iſto caſu dicit gl. iſte, q fuit inſtitut⁹ in maiori parte, cogit reſtituere tertiam partem ſuæ partis, vt ī gl. Iſtud qd gl. dī, pōt pcedere ſi ponimus iſtā puellā fuiſſe ſeruam hæredē p æquali portione, & iō cum ad eos æqualr pertineat ius patronatus, æqualiter ſuccedūt. Sed ſi ponimus ipſam fuiſſe ſeruā teſtatoris, tunc ad hrdes ptinuit illa ſerua p hæreditaria portione, hoc eſt ad vnum pro nouem partib. ad ſm pro trib. & eaſdē partes vī hēre in iure patronatus, vnde non ſuccedit æqualiter, ſed reſpū portionū dñicarū, & iuriſpatronatus, ar. in iti. p ſoc. § illud. Et ita dicebat Ja. Bu. & ſic reprobat hanc

2 gl. Quæro, licet fideicōmiſſum † vle tranſmittat ad hæredes ante reſtōnem, vtrum tranſmittat fideicommiſſario defuncto an aditā hrditatē, ſicut trāſmittunt legata particularia? Gl. vī tenere qd non, in l. qdam ff. ad Tre. Ego tñ conſueui tenere ɔrium, quod plenè examinabo in l. cum filio. ff. de leg. 1. vbi vide &c.

LEX IIII.

1 *Alienationis phibitio extra familiam non comprehendit alienationem factam in familia.*
2 *Prohibita venditione, dicitur prohibita donatio.*

a Voluntas. Prohibitio † alienōnis extra familiā non impedit alienōnē, q fit in familia. h. d. No. quod
2 dixi in ſummario No. ſcdo illud, † phibita vendōne, videt pro
b hibita dō. qd apparet hic & iō donatio nō eſt phibita, qa fit ſorori: ſecus ſi fieret eā familiā, vt hic vides ī tea, & gl. videt dicere expreſſè j. de vſuc. p emp. l. 2. Quærit gl. vtrum iſta ſoror, cui hæc

ADDITIONES.

a Alex. Voluntas. Circa hanc l. vide omnino Bar. in l. pater. § 1. de leg. 3. ᵀRuyn. conſi. 114. nu. 9. lib. 2. conſi. 133. nu. 8. lib. 3. Menoch.
Pani Voluntas; Quod ſit interpretanda defuncti voluntas ea bono & æquo, & q vbi verba ſunt clara, ſtandū ſit verbis, vide Soc. in l. in his. ff. de cond. & dem.

b Alexan. Videtur prohibita donatio. Adde meliorem tex. in l. ſtatuliberi a carens. de ſtatuli. licet aliter videatur obſtare in l. pē. § quindecim. de leg. 1. ibi, vendere, donare. & quod dicit, intelligas verum, qn inhibetur contractus reſpectu pretij redimendi ex re, quia tunc prohibitio ɔctus venditionis non impedit donationem. eſt tex. no. in l. fi. inſ. de præd. cur. li. 10. & ad prædicta adde tex. no. in c. 1. § donare qualiter feu. olim po. alie. iuncto prin. illius cap. & vide quæ no. in l. ſi ſup. de ſu. & ph. & Bal. hic.
I A. Adde pulchram limitationem, ſecundum Pau. de Ca. hic, ad id q dī, quod phibitus alienare, non dr phibitus alienare rē quam emit a coh̃ide, quia hoc dicis eſſe verum cum prohibitio facta eſt perſonaliter. ſ. vt nullus alienet partem ſuā. ſed ſi prohibitio eſſet, ne alienet fundus extra familiam, & ſic ad rem, tunc licet vnus emat ab alio, illam partem quam emit, vendere tñ nō pt. & ita alias de facto conſultus dicit reſpondiſſe. Adde ēt, q per illam l. dicit Bal. quē ſequitur Pau. de Caſt. q ſi ſint plures feudatarij eiuſdem rei, q vnus pt partem ſuam alteri vendere, & donare ſine conſenſu dñi, qn feudum eſt antiquū, & inuicem ſuccedunt in eo, vt eſt caſus in c. 1. de alie. fe. pa. in ver. ſi fe. ſecus in feudo nouo pluribus cōceſſo, iō quo vnus alteri ſuccedit. Item facit ſm Bal. qd epſ q prohibetur vendere bona menſæ ſuæ, poſſit tñ donare cap. cathedralis eccleſiæ, qa faciunt vnum corpus. de quo eſt gl. in c. le ſi v. ia, de reb. ec. non ali. Et quo ad primum Pau. de Ca. vide Bal. conſi. 380. 2 lib. quo verò ad fin de feudatariis, vide eundem Bal. conſi. 16. lib. 3. & quod volunt vide Bal. conſi. 16. 5 lib. ᵀRuy. conſi. 123. nu. 12. lib. 2. conſi. 161. no. 1. 2. eo. Menoch.

hęc portio eſt donata poterit illã cũ familiã vẽdere, & vt tene-
re, q̃ ſic, ar. l. pr̃. §. qn decim. ff. de leg. 3. ſed fortè illa lex nõ facit,
na ibi fuit facta ꝓhibitio ſimpl̃r, ſed hic qlibet fuit ꝓhibitus ne
a vẽderet partẽ ſuã, dic vt ibi. Vlt. gl. a format vnũ arg. ꝯ & nõ ſol
uit, de l. cum hi. §. ſed ſi plurib ſed ibi rõ prohibitionis habet lo
cum etiam in alienatione, quæ fit inter eos, hic ſecus &c.

ADDITIO.

a Alex. Vlt gl. Quod ſi teſtator mandat hæredi, quod res non exeat manus ſuas, qd importet vide Bar. in l manu de iuſt. & iu. Tene menti, quia facit ſibi honorem. Circa hoc adde Bal. in l. peto §. fratre. de lega 2. & Imo. in l. filius. §. diui. in 3 col. de leg. 1.

LEX V.

Si frater. Pupillaris directa, aduenientẽ pubertate expirat. ſecus in fideicõmiſſaria ſimpl̃r facta, vel cum 1pis diſtõne h. d. Vide q̃dã gl. q̃ eſt hic, q̃ tollit quoddã magnũ dubiũ, vide glo. pe Et vt intelligas melius, op. qñ pupillaris ſubſtõ valet iure fideicommiſſi, illud fideicommiſſum expirat ad ueniente pubertate, vt l. ſi fundũ ꝑ fideic. aliàs ſi Titio. §. fi. cũ l.
a ſeq ff. de le. 1. & ibi per Dy. & ad Tre. l. Scæuola. a & ibi per Dy. Sol huius timore dicit gl. quod hic fuit ꝯfirmata pupillaris ſubſtitutio per hæc verba, quandocunque deceſſerit. ſecus ſi teſtator ſimpliciter dixiſſet, dictam ſubſtitutionem volo valere iure fideicommiſſi ar. l. contrariæ.

ADDITIO.

a A : z. L. Scæuola. Adde no. per Bar. in d. l. Scæuola. & hic, adde quæ no. Bar. in l. ſtipulatio iſta §. in ſtipulationib. de uer. ob. & in l. ſi quis a filio. §. 1 de leg. 1.

LEX VI.

Prædia. Si res obligata legeſ à ſcientẽ, vel ꝯiũctæ perſonæ, hr̃s eã luere cogit, vel p̃ciũ ſoluere ſi à creditore alienet h. d. Op. de l. ſi res obl̃ata ff. de le. 1. Sol. q hic deficit, per illã ſuppleẽ. ſeq̃ l. ẽt in alio caſu hr̃s cogaẽ luere, vt qñ legatario luente apud aliũ nihil remaneret. Vlt. aduerte ad vnum, q dico, qđ nec reperio aliũ dicere, & credo dicere veritatẽ. Ego intelligo iſtã l. & ſĩles, q̃ loquunt de re obligata, qñ res ẽ obligata ꝓ debito alterius, q̃ teſtõris, vel hr̃dis eius. Nã ſi res eẽt obl̃ata ꝓ debito teſtõris, vel hr̃dis ei⁹, abſq; diſtõne aliqua hr̃s luere cogitur. Na ad legatarium creditor peruenire non p̃t per hypothecariã actionem, niſi prius debitore principali exiſtente in mora, vt l. debitores. j. de pig. vnde non eum cẽrenẽ à legatario, niſi ex culpa eius ẽheredis, hoc videtur gl. velle non cauillãdo eã, in l. qui ſolidum §. ſi ſẽ de leg 2. dixi tibi in l. ſi res, de lega. 1. no. ibi, quia habeo iſtam limitationem pro notabili.

LEX VII.

a Voluntatis. a Scipsã ſũmat. gl. op. à diuiſione. dic, vt in ea & pleni⁹ ꝑ Dy. ĩ c. iſpicim⁹. de re. iu. li. 6.

ADDITIO.

a Alex. Voluntatis. Adde Bar. in l. ſtipulatio iſta. §. in ſtipulationib. de ver. ob. & in l. ſi quis a filio § 1 de leg. 1.

LEX VIII.

Qui fideicommiſſariam. Seruo proprio poteſt relinqui legatum, ſi ei relinquitur libertas h. d.

LEX IX.

a Ab eo. a Quem non honoro, non onero. h. d. iſta lex.

ADDITIO.

a Alex. Ab eo. Hæc lex procedit non tantum in eo, qui directo ꝑcepit a teſtatore fructuũ commodum, ſed et ſi per obliquum. l. cum filio vbi plene no. per Bar. & Doc. de leg. 1. Item an habeat locum in executore vltimæ voluntatis, qui nihil percepit a teſtatore. l. ſi quis in prin. de leg. 3. Dic vt habes ex no. per Bar. in l. Firmio. cum remiſſionib. ibi. ff. qñ dies lega. cedat. Et no. q honoratus commodo non pecuniario, non poteſt grauari l. Titius. ſecundum vnam lec. & ibi Doc. ſup. de ope lib. & l. 2. de leg. 1 & Bar. in l. ſi mulier. §. fi. de leg. 3. & no. Bar. ad hãc l. unde Bar. in l. alio in prin. de ali. & cib. leg.
Panſ. Ab eo. Vide Ale. conſi. 387. & an ꝑ hoc, qđ teſtõr aliquẽ grauat, uideaẽ ei relinquere illud, in quo eũ grauat, vide Ale. conſi. 411. & conſi. 414. an aũt iſta reg. procedat, ſi iſte non honoratus eſſet pñs, & non cõtradiceret vide Bar. conſi. 203. Item limita multipliciter reg. huius l. vt per Alex. in l. cum filio. de leg. 1. & vt le Soc. Item niſi eſſet relictum ab honorato commodum, quia debetur in totum ab honorato, vide Iaſ. in l. ſi duob. §. hæres in 1. no. de leg. 1.

LEX X.

Verbum. Si in rõne deficiat verbũ, ſubintell̃r verbũ, ꝑ qđ diſpõ valeat. h. d. Hoc aũt verbum, nolo, ideo nõ intelligitur in hac l. quia per hoc diſpoſitio vitiaretur.

LEX XI.

1 *Quando præceptum de non alienando dicatur nudum.*

a Quoties. a Alienõ à teſtõre ꝓhibita, p̃t fieri ꝯſenſu oĩum quorũ fauorẽ reſpicit ꝓhibitio. h. d. hęc notabilis lex. Opp. de le. 1. l. filiusf. §. diui Sol. ibi p̃ceptum fuit nudũ
1 hic non. ſed ꝯtinet cãm tacitam, vel expreſſam. Ita dicit gl. † Illu
b ius eã videndum eſt, quando dicaẽ p̃ceptum b nudũ? Rñdeo qñ ꝓhibitio alienationis fit fauore ꝓhibitorum, tunc p̃ceptum dr̃ nudũ: niſi expſsè dicat, qđ alienatione facta deueniat in talẽ. vt l. Titio. in prin. de ꝯd. & dem. & l. pr̃ in prin. de leg. 3. & d. l. filiusf. §. diui eo ti. Si verò ꝓhibitio fit fauore aliorũ, q̃ ꝑſonæ ꝓhibitæ, vt cũ volo domũ nõ alienari extra ꝯſortes, tunc non vr̃ p̃ceptum nudum, ſed illæ perſonæ, quorum fauore fit prohibitio, poterunt reuocare alienationem factam. Ita debet intelligi hæc gl. dum dicit tacitam, vel expreſſam, ar. l. ſeruo legato. §. j. ff. de leg. 1. & l. fideicommiſſa. § interdum. ff. de leg. 3.

ADDITIONES.

a Quoties uide Bar. in l. 1. ſup. de pact.
b Meno. p̃ceptũ Rui. conſi. 128 nu. 11. lib. 1 cõſ. 76 nu 6. lib. 2. cõſ. 110. nu 7 & cõſi. 111. nu. 1. & cõſ ſeq nu. 7. & cõſ. 117. nu. 5 eo. & Rola. a Valle, cõſ. 5. num. 8 9

LEX XII.

1 *Fideicõmiſſum relictũ ad diẽ ĩcertũ, qđ ante diẽ reſtitui p̃t. & nu. 3. & 5.*
2 *Executores rogati poſt mortem hæredis diſtribuere bona inter pauperes, quod non poterunt hærede viuente pauperes eligere.*
4 *Hæres reſtituens ante diem, quando poſſit a creditoribus conueniri, ſicut donans, vel vendens.*
6 *Reſtõ fideicõmiſſi facta exiſtenti in p̃tãte, quæritur ei in cuius poteſtate ẽ.*

a Poſt mortem. a Iſta eſt pulchra l. fideicõmiſſum relictũ ad diẽ ĩcertã, p̃t añ diẽ reſtitui. h.
1 d. † Op. d. l. cũ pr̃ §. hr̃ditatẽ. de le. 2. Gl. ſoluit duo. mo. tñ. j. ſol. ada
b ptaẽ ad prin. §. ſecũdi, ad fi. Dic ergo, b nõ cogiẽ reſtituere ante diem, vt in §. hr̃ditatẽ, ſed p̃t ſi vult, vt hic. Itẽ hoc eſt verũ, quãdo eſt rogatus reſtituere certæ pſonę: ſecus ſi incertæ, vt puta illi pſonæ, q̃ eliget, vt d. l. cũ pr̃. § a filia. Rõ huius eſt, qa fortè tp̃e mortis eligeret aliũ, q̃ mõ. iõ intereſt aliorum, vt non reſtituat vel fortè tp̃e mortis alij, q mõ ſuperſũt, nõ ſupererũt. Per hoc
2 dixi hoc † anno pluries de facto. Teſtõr inſtituit hr̃dẽ, & voluit
c bona ſua, c poſt mortẽ hr̃dis diſtribui inter pauperes eligẽdos ꝑ ſuos commiſſarios. verũ iſti fideicõmiſſarij, & executores p̃nt pauperes añ mortẽ hr̃dis eligere? Certè non, caſus eſt in d. l. cũ pr̃. § à filia ff. de le. 2. vbi ẽ tex. & gl. qđ ꝑpetuo tene mẽn. Ad idẽ
3 op. ff. ad Tre. l. ſed & ſi añ. vbi añ diẽ nõ p̃t reſtitui. Soluit gl. † Iſ-
d ſtitut⁹ purè erat rogat⁹ reſtituere ſub ꝯdõne d caſuali, hic ſub ꝯdõne, quæ erat omnino extitura. Eſſet verũ, ſi poneremus hr̃dẽ rogatũ reſtituere, cũ moreretẽ fideicõmiſſarius. Sed ſi ponimus hr̃dẽ rogatũ reſtituere poſt mortẽ ſuam hr̃di, vt tex. ſonat, cũ iſta ꝯdõ non eſſet oĩno extitura, qa p̃t fideicõmiſſarius decedere añ hr̃dẽ, iõ ſic nunq̃ veniret dies fideicõmiſſi, vt l. cũ hr̃s. ff. qñ di. le. ce. Et hoc tenet gl. vlti. j. hic poſita. Solue ergo, & hęc veritas eſt Ad hoc, vt facta reſtõne trãſeãt actiones ꝑ Treb. ita qđ hr̃s non poſſit cõueniri, oportet quod fiat reſtõ, ſm qđ teſtõr voluit. Sed ſi reſtituit añ diẽ, vel ꝯdõnis euẽtũ. nõ reſtituit, vt teſtõr voluit, iõ actiones ꝑ Treb. non trãſeunt, vt hic eſt caſus, & Il. ſed & ſi ante. ff. ad Treb. Sed bñ p̃t fieri reſtõ, vt habeat
4 vim cuiuſdam dõnis, & hic eſt caſus in l. nr̃a. Vnde † fateor, q hic hr̃s, qui reſtituit ante tp̃s, poterit ꝯueniri à creditorib. ſicut alius vendens, vel donans hr̃ditatẽ teſtõre nõ diſponẽte, vt l. 2.
5 §. de her. vend & l. hereditatem. ff. de don. & iſtud verũ. † Sed ꝯ p̃dicta iterum op. extra gl. vr̃, q ſi certę pſonæ dẽat fieri reſtõ, nullo mõ poſſit fieri ante diẽ, vt filiusf. §. diuus Seuer⁹. ff. de leg. 1. So. illud, qđ hic dr̃ hẽt locũ, qñ quis eſt rogatus reſtituere vni certę pſonæ tñ, tunc oĩs reſtõ interim facta, valet iure dõnis, vt dixi, & adueniẽte ꝯdõne ꝯfirmaẽ per Treb. & tranſeũt actiones. Sed qñ reſtõ dẽt fieri plurib. licet pſonis certis, reſtituẽs ñ liberaẽ, qa poterat eſſe, q tp̃e exiſtẽtis ꝯditionis ex illis pluribus nõ ſupererit, niſi vnus, cui debet fieri reſtõ in ſolidum, nec re-
5 periẽ facta, niſi ꝑ parte, in d. §. diuus Item hoc, † quod dr̃ hic, habet locũ qñ reſtõ fit vni certæ perſonæ ſui iuris Nam ſi fieret ꝑſonæ, quæ eſſet in p̃tãte alterius, vt puta ſeruo filio monacho, ſtatim quæritur ei, in cuius poteſtate eſt, & impoſſibile eſt, q tẽpore exiſtentis conditionis reperiretur ſui iuris, vnde deberet hodie fieri ſibi reſtitutio. Cum igitur ipſe non habeat, nec poteſt eũ firmari per Treb. ideo reſtituens non eſt liberatus. Hoc etiam probatur in d. §. diuus Seuerus. Tene menti, rogo te.

ADDITIONES.

a Ale. Poſt mortem. In materia huius l. adde no. caſum in l. vxorem § Seia. de le. 3.
b Ale. Dic ergo. Adde hic plene no. ꝑ Imo. poſt Bar. in l. ſtipulatio iſta. 1. inter cæteras de ver. ob. Et idem quod tenet hic Bart. tenet ipſemet in l. cũ pr̃ §. a filia. de le. 2. hic alle. ꝑ Bar. q eſt dictum valde notabile. Aduerte tñ, q contrarium põt dic duob. mod. Nã licet ante mortẽ reſtituaẽ, non tñ fit cõtra volũtatẽ teſtõris, vt hic in tex. ibi, defuncti iudicio. p̃terea illud ip̃s erat appoſitũ i fauorẽ hr̃dis, cui optime renunciari pot. Cogita. dicit tñ q iſte tex nõ ob quia loquitur, qñ fuit rogatus certæ perſonæ reſtituere, ſecus ſi incertæ. Et vide hic per Bald. maxime ꝑ Ang. & Imo. in l. filiusf. §. diui. de leg. 1. Bal. & Ang. hic tenet cõtra Bar. ibi, vt habeat vim cuiuſdam dõnis. Vide Bal. in addi. Spe. de inſtr. edi. ver. merus executor. Adde quod Pau. de Ca. hic dicit, hanc q. Barto. accidiſſe Paduæ, tñ nihil decidit. Tu vide Bal. conſi. 406. & conſi. 25. 2. lib. & melius per Pet. de Anch. conſi. 203. qui aperte tenet contra Bar. quia hoc fit fauore animæ teſtatoris, non pauperũ, & quanto citius fit, tanto melius Ro. dicit, q ipſe tenet contra Bar. eius conſi. 352. tñ ſtat cum Bar. Abb. conſi. 11. 2. lib. ſentit idem quod Pet. de Anch. & dicit eſſe caſum in l. cum proponas. ff. de pa.
c Menoch. Bona ſua Crau. conſi. 85. nu. 5. Ruy. conſi. 24. nu. 2. lib. 2.
d Sub conditione. Adde uidendum Bal. conſi. 45. 1. lib.

LEX XIII.

Quoties. Relicta legata a gradu ſecundo, non debentur ſi illis gradibus locus non eſt. h. d.

LEX XIIII.

1 *Caſus, in quibus ſi hæreditas non adeatur ex teſtõ, legata non valeant.*
2 *In teſtamentis, quando ſunt relicta ad pias cauſas, an requiratur aditio hr̃ditatis, vt legata debeantur.*
3 *Hæreditate non adita ex delicto hæredis, an legata debeantur.*

Hæres

4 *Hæres hæredis quando cogatur adire, ſi hæres potuit adire, & nõ adiuit.*
5 *Si eſt inſtitutus hrs, q nõ ẽ capax, & rogatus reſtituere, an cogat adire.*
6 *Si capax inſtitutus non cogitur adire, & reſtituere, an ille apud quem remanet hæreditas, remaneat cum onere iſtius fideicommiſſi.*
7 *Verba directa quæ dicantur, & quæ obliqua.*
8 *Verbum, ſimpliciter, quomodo accipiatur.*

a Eam. quam. aHæc lex reputatur ſm Doct. difficilior legum Codicis. Sed nõ eſt verum, vt vobis. j. de patebit. Lex iſta hẽt duas lect. & diuidit ĩ partes tres. Primo rñdet quærenti. Scdo rñdet tacitę obiectioni. Tertio ſuam rõnẽ adaptat ad q propoſitã, & hoc ſm vnam lect. Secũda ibi, tunc non. Tertia ibi, quod teſcripſimus. Dñi, hæc lex hẽt duplicem lect. vna eſt lec. antiquorum, quæ ponitur in 1. gl. q̃ ponit caſum Secũda eſt lect. Azo. quę ponitur ĩ gl. 3. quæ eſt ſup ver. ſimplr. Vtraq; lect. eſt vera in le. Gl. ſimul pſequit vtrãq;. Ego proſequar primo lect. antiquorũ, ſecundo lect. Azo. quę eſt verior. Quantum ad tea legis noſtræ præmitte ad euidentiã, ꝙ eſt argu ad vtranq; lect. ꝙ qñ teſtator erat in coniunctione pſonę vt puta, quia filium putat, vel fratrem, illũ qui nõ eſt, ſiue eſſet in coniunctione naturali ſiue ciuili non valet inſtõ, vt habuiſtis in l. ſi pr. & l nec apud. s. de hær. inſt. Hoc pmiſſo ſm lec. antiquorũ, hr hoc intẽdit. Legata, & fideicõmiſſa ab ĩteſ. repetita, debentur ab inſtituto ſi adiuit, aliàs à venientib. ab inteſt. h d. ſm lect Pla caſũ in terminis ponit glo j. Secundũ iſtã lec. non haberis notare aliud, niſi ſm, ꝙ dixi in ſummario. Op. de l. veritas & l. in teſtõ. j. eod Sol. Iſtud contingit, qa fideicommiſſum eſt repetitum ab inteſt. ſecus ſi non eſſet repetitũ, vt in ꝯtio Et ꝙ hoc ſit verum probatur ex tex. iſto. ibi, tunc n. locũ hẽt Dñi, iſta lec eſt veriſſima in ſe, vt l. ex teſtõ. j. c. & l. fi. j. de eod. l. 1. ff. e. cũ multis ſi. Vnde per hanc l. nõ hẽmus aliquid noui, ſm iſtã lec. nec fuiſſet conſulendus Princeps. cum de hoc multi caſus eſſent iam de iure Digeſtorũ, quã de iure Cod. Pręterea iſta lec. nõ cogruit huic lrę Dicit. n tex. cũ tñ ſimplr ante 12. ętatis annũ, &c. No ꝙ dicit, fideic. relictum eſt ſimplr, ſed ſm lect. antiquorũ eſſet relictum ſimplr, hoc eſt in duplici caſu ab inſtituto, ſi adeat hdi tas à veniẽtib. ab inteſt. ſi nõ adeatur. & ſic diceretur duplr, vt l. 1. ff de vul. & pu & ſic non cõgruũt huic lect. & tex. huius l in 2. par non probat, ꝙ fideic. fuerit repetitũ ab int. ſed alium intelſm habet, vt j. dicã. Pone ergo caſum ſm lectu. Azo veram, ſm q̃ hr hoc intendit. Qñ hęreditas nõ pt adiri ex teſtõ pp errorẽ defuncti in coniunctione perſonæ, legata, & fideicommiſſa ſimplr relicta debentur à venientib. ab inte. h. d. ſm lec. Azo no. nec eſt alibi, & eſt ſingularis, & ẽ veriſſima. vt j. dicã in ꝯtiis No ꝙ dixi in ſummario. Ad illã lec op. de l ſi veritas & l. ex teſtõ. j. eo Sol. hic loquitur qñ hæreditas nõ pt adiri ex teſtõ, pp errorẽ defuncti in coniunctione pſonę. Secus ſi in alio caſu nõ fuerit adita hereditas, vt in ꝯtio, ſm lect. Azo. q̃ ponitur in 1. gl ſuper verbo, ſimplr. quã vide Sed quæro de rõne huius lec. Doc. dñt Rõ eſt, quia ſi defunctus voluit legata deben ab inſtituto, quẽ plus diligebat, multò magis debentr à veniẽtib ab inteſ. quos minus diligebat, arg. ad hoc. ff de ꝯd. & de. l. Publius § fi. Iſtud non placet, qa ſm hoc vbicunq; nõ adiret ex teſtõ, deberent legata a venientibus ab inteſt. eadẽ rõne, ꝙ eſt ꝯ l. a. s. ſi quis om i. cau. teſt cũ infinitis ſi Rõ igitur vera, ſm q̃ puto, eſt hęc. Nam ab eo. ad quẽ hrditas vadit caſu, non debentur legata, neque fideicõmiſſa, vt l. ſi fuerit. §. fi ff. de leg. 3. Credo ꝙ ſit lex quinta in ti ſed debẽtur legata ab eo, ad quẽ vadit hęreditas ex diſpone defuncti, vt ibi dicit. Mõ qñ teſtõr errat in coniunctione perſonæ, quia putat filiũ eũ, q nõ eſt. hrditas aufertur ab eo, & trãſit ad venientes ab inteſtato, ex pſumpta volũtate defuncti, qa lex pſumit, ꝙ teſtator voluit potius habere venientes ab inteſtato, quam ille inſtitutus, vt s. de hęr. iſt. l. ſi pr. & l. nec apud meritò ab eis debentur legata & fideicommiſſa Sed qñ teſtm aliàs deficit, quia hrs non vult adire, vel nõ pt. hrditas vadit ad venientes ab inteſtato, ex quodã caſu: meritò ab eis non debent legata nec fideicõmiſſa, & ita loqt regula gñalis, q̃ dicit, ſi ex teſtõ non adeat relicta nõ dẽt. Et hoc e are dicit tex. huius l. dũ dicit ibi, tũc n. & c. In quo tex patet vtrũque mẽbrũ, & p hoc patet ꝙ iſte tex. non facit pro lect. antiquorũ Et ꝙ hęc lec. ſit vera, probatur p tex in ſimili. ff de hær. iſt l.
2 ſi Op. de l. fi. s. de eod & ff de leg 2. l. eod. §. fi Sol. dicit gl †ꝙ illa regula, ſi ex teſtõ nõ adeat hrditas legata non valere, fallit ĩ 13. caſib quos glo. ponit per ordinẽ, & nos videamus eos. Primus caſus eſt iſtius legis, ſm lect. Azo. rõnẽ modo vidiſtis Secũdus, qñ legata fuerũt repetita à venientib. ab inteſtato, vt ĩ ꝯtriis mõ ſignatis, & hac l ſm lect. antiquorũ. Tertius caſus eſt, qñ omittitur ea teſtõ in fraudẽ, vt l. ſi qs om ſ. cau. teſt. per totum. & ſi. eo. tit. per totum. Quartus. eſt, cã præteritionis, vel exhæredationis, vt in auth ex cauſa de liberis pręter. & ibi videbitis. Quintᵘ eſt in legatis, quæ debentur exceptuatis pſonis, petita bon poſ-
b ſeſ. contra tab per tit. de leg. præſtan Sextus ᵇ per caſum in l. eum pater. § filius ff de leg. 2. Sed poſſumus dicere, quod hic caſus eſt idẽ cum ſecũdo caſu. s. poſito. Nam propter iuſſm, videtur rogati venientes ab inteſtato. Septimus, quãdo teſtator cãcellauit tantum inſtitutionẽ, vt l. proa ff. de his quæ in teſta delen quod intellige qñ cãcellauit hæredes reputãdo indignos vt habuiſtis no. in l. noſtram. s. de teſt & l. hæreditas. s. de his qbus vt indig Octauus. in caſu legis vltimę. ff de herc. inſtit. hẽt & illa lex eãdem rõnem, quã iſta, ſi bene inſpiciat. Nonus caſus eſt, fauor libertatis, vt l. Pantonius. ff de fideic. liber. & Inſt. de eo cui bo. libert cau adiję. §. 1. & per totã illam conſtitutionem Decimus, fauore pietatis, vt ff de fideicom. li. l. in teſtamẽto. Et eadẽ rõne poſſumus addere ad gl. cautam l. 1. s. e. vt ibi vidiſtis Vn-
c decimus, ᶜ quando hęreditas aufertur ab indigno, & applicatr fiſco. Sed certè poſſumus dicere, quod hæc hæreditas adit, vel ab ipſo indigno, cui aufert, vel a fiſco qui ſuccedit in locũ eiᵘ. Duodecimus eſt. ff. ſi qs al. teſt prohib. l. 1. §. ſed ſi legatũ. & iſte
d vr quaſi idẽ cum precedenti. Tertiusdecimus caſus ᵈ eſt in hac l ſed certè iſtũ caſum. s numerauimus pro primo. Addit Odof. tres alios caſus. Primus. s. de epiſ. & cle. auth. ſi captiui. Secũdᵘ. s. de epiſ aud authen. liberi furioſi. Tertius de hęre. auth l. idem
e de Neſtorianis. Ego addo aliũ caſũ ᵉ no. & menti tenẽdũ, qñ teſtator vetuit detrahere Fal. & pp hoc hæredes omiſerũt adire hrditatẽ, hrditas vadit ad pſonas enumeratas j. e auth hoc amplius. & de hære. & Fal. §. ſi verò expſſim Adde alium caſum l. ſi.
3 s. eo. †Poſſumus ſm quoſdã addere tertium. ſ. in legatis ad pias
f cauſas. ᶠ† Ita tenet Spec in ti. de teſt. s. j. vers pone ꝙ nullus. & probo. Qñ vetuit teſtator detrahi Fal. legata dẽnt, hrditate ẽt non adita, vt mõ dixi Sed ĩ legatis ad pias cãs ineſt tacita illa cña, ne detrahat Falcidia, vt in auth. ſimiliter, & ibi no. j. ad leg. Falc. er-
g go, &c. † Pro hoc ẽt pt induci gˢ de ſacroſ. eccl. l. 1. vbi dr, liber ſit ſtilus, & licitus, q. d. Iudiciũ ad pias cauſas ſit liberũ ab aliis iuris ſolẽnitatibus. & ſic non requiritur hæreditatis aditio. Tutius tñ putarẽ, ꝙ ſicut libertatum ſeruãdarum cauſa fit bonorũ aditio p ti. Inſt. de eo, cui bo. libe. cau. & p l. vltimã. j. de manu. te. & ff de fideic. li. l. Ita hic cauſa cõſeruãdorũ legatorũ ad pias cauſas fiat bonorũ aditio, qñ nemo reperit q velit adire, quod eſt notandum. Opp. ꝙ error in qualitate perſonæ, inſtõnem non vitiet, vt l cum proponas. s. de hr. inſt. So Hic errat in coniunctione perſonæ, ibi errabat in aliqua qualitate videlicet verũ ſit ſeruus, vel non: inter quos errores magna eſt differentia. l iuſto. in prin. ff. de vſucap Op ad Treb l. cogi. § hi q in ſolidũ. Iſtud venit examinandũ j. in qõnibus, ideo omitto hic.
3 Venio. † ad qõ. & primo quęro, hic loquit qñ hrditas nõ potuit adiri pp errorem in coniunctione perſonę qd ſi nõ potuit adiri pp aliũ caſum, vt puta pp delictũ hrdis. Gl. hic dicit, quod idem in gl. q̃ eſt ſuper ver hrditas. vide gl. illud ꝙ gl. dt qñ nõ pt adiri delicto hæredis, intelligas tali delicto, quo hrditas auferẽ tanq̃ ab indigno, vt innuũt hic alleg. in glo. Secus ſi pp delictũ auferatur hæreditas, tanquam a nõ capace, vt l. ſi in metallum ff de his q p nõ ſcrip. hab. & de iu fiſ. l in metallum. Quęro ſcdo, quare hic non valuit adoptio iſtius filię. Glo. hic ſup ver adoptata, ponit triplicẽ caſũ, vel pp defectũ ipſius filiæ adoptatę, quia erat libertas alicuius, vel pp defectũ iudicis coram quo, vel pp defectũ iſtius adoptantis, qa erat fœmina. Vi-
4 de gl. ſup ver adoptata † Quæro tertio. qñ hrs inſtitutus h potuit
h adire, ſi ipſe nõ adiuit, an hrs eius poſſit cogi ad adeũdũ. Gl determinat qd poſſit cogi, ſi ad eũ trãſmiſſum fuit ius dliberãdi, p l cũ antiquoribus. s. de iu. delib. aliàs ſecus. Nec ob. ff. ad Tre. nã q. §. j. qa ibi fuit excluſus repudiatione Vñ adhuc ẽ pſona, q̃ poteſt

ADDITIONES.

a Pariſ. Eam. quam Circa materiam huius l vide omnino Barb. in repe. c. Raynal. ex tra. de teſta vbi ponit 31 limi
b Alc. Sextus. Adde Bar in l ſi quis in princ. teſt de leg. 3 in fi. ebi per illum tex in §. filius multa pulchra dicit Et pro intellectu illius § vide quę dixit Part in l 8. inſ. com de le. Et ad id qd hic dicit Bar. adde eum in l. ſi quis p eo ff. de fideiuſ. in ver. ſeptem & no. Iaſ. in l. oẽs populi in 3 q i prin in ver ſed ad ſtatim vbi omnino vide, & per illum tex. dicit Bal. in l veteris cauſis ff de vulg & pup. ꝙ diſpoſitio iuramenti, quæ non valet iure directo, valet iure obliquo, licet alias regulariter ſecus l. Centurio & l. verbis ciuilibus ff de vulg & pup idem Bal. in d. l ſi iure. inſ. de te. man. & Bal. hic de illo tex. vide etiam Barto. in l. 1. § ſi quis ita de verbo. oblig & per Mod.
c Vndecimus Adde videndum Old. conſi 3~. in eo themate.
d Alex. Tertiuſdecimus caſus Et vltra hos 13 Bar hic addit alium caſum, ſ. ſi teſtator hoc expreſſe prouidit in teſtõ. De quo per Bal. in l. 1. ſi quis omi. cau teſt. & ſic perinde, ac ſi eſſent repetita ab inteſtato, quo caſu debentur, vt ſup in ſecundo caſu, in tñ quod requiratur aditio no. ff de hær. inſt in l. qui filio. §. ſeruus.
e Alex. Ego addo alium caſum. Item dicit Bar. in auth ſed cum teſtator, in princ. & ibi dixi, ad l. Fal. & Bal in l. nemo poteſt de leg 1. & in l. 1 C. de ſacroſ. ec. c. in 4. q. 5. quæſtio prin ibi adde alium. Vide de hoc Bar. in l. 1. ſup. e.
f Pariſ. Ad pias cauſas. Vide Ro conſi. 436 in prin. & conſi 493.
g Alex. Poteſt induci. Adde quod idem tenet Bar. l 1. ſup de ſacroſ. ecc. in lec ordinaria, ſed in eius repetitione tenet contra in 4. q. 5 prin. ſed tenendum eſt, quod tenet Bar hic, quia côtter non impugnatur. Dixi late poſt Bar in d. l. 1 in repe. & Bal hic, & no. æquiparari cauſam libertatis, & legatorum ad piam cãm. Contra tamen indiſtincte videtur tex in l. 1. in prin ſup. ſi quis omiſ. cau teſt.
I A Adde quæ poſui in d. l. 1 de ſacroſ. ecc. poſt Alc.
h Alc. Inſtitutus. Vide in l non iuſſam ſuſ ad Trebe. vbi videtur caſus contra iſtam diſtinctionem, & ibi Bar. non tamen eſt contra, quia ibi deceſſit hæres. & poſt iuſſum tranſmiſit ius deliberandi. ſecus ſi deceſſiſſet ante iuſſum, quia tunc non tranſmiſit ius deliberandi.

pt cogi: ſecus in eo qui excludiſ morte. Tu vero latius dic, aut
loqmur in caſib. in qb. hrdiтas non adita tranſmittiſ, q ponunt
in l. venire ff. de acq her. & tunc non eſt dubiū, quin poſſit co-
gi hrs, ſicut poterat defunctus, vt l. hrdē. ff. de re iu. & ad Tre. l.
l. poſtulāte, in prin. Aut loqmur in alis caſib. & tunc aut defun
ctus fuit iuſſus adire, nō tñ adiuit, & hrs eius poterit cogi. l. non
iuſta. j. ad Tre. Aut non fuit iuſſus, nec adiuit, & tūc aut tranſi-
uit ius deliberandi ad hrdem. & pt cogi adire, vt in glo. eodem
modo puto, ſi ad hrdē tranſiret ius petēdi reſtōnem in integrū
ad adeūdam hrditatem, dēret cogi illā inuentare, vt ſic adeat, ar.
ad hoc in l. Pātonius. de acq hær. & l. 1. ſ. de in inte. reſt. p iūcta
l. cū plures. §. meſſem ff loc. & l. 2. §. idem Labeo. ff. ne quid in
loco publico. vbi qs cogitur agere p alium. Si verò ius delibe-
randi, vel petendi reſtōnem in int. nō tranſiret, tunc non cogi
tur adire, immo fideic. extinguitur, vt l. ille à quo. §. ſi de reſto.
ff. ad Tre. niſi i caſib. i qb. valent legata, & fideicōmiſſa, ēt ſi
5 nō adeat hrditas, vt ſ. dixi. †Quæro quarto, a qd ſi inſtitutus, &
a de reſtituēdo rogatus nō eſt capax, & ſic nō pt adire? Gl. hic fa-
b cit tres rōnes p, & tres ꝯ, & finalr determinat, qd nō cogiſ adire,
& rñdet ad ꝯria. Alij diſtinguunt inter fideic. vle, & ſingulare,
& hæc diſtinctio non eſt bona, qa idem in vtroq;, qa relictum
à nō capace nō valet, vt no in l. eod in prin. ff. de lega. 2. & vide
bitis j. de cad. tol. l. 1. §. in primo. Diſtingue ergo iſtam māм ſic.
Aut ille, a quo fideic. relinquitur eſt capax, ſed ab eo auſertur
tanq̄ ab indigno, & tunc cogitur adire, & reſtituere, vt l. Marc.
§. fi. ff. ad Tre. Aut nō eſt capax, & tunc aut p parte, & tunc, qa
cogiſ idem adire, & reſtituere, vt l. cogi. §. hi qui ſolidum. ff. ad
Tre. Aut non eſt capax in totum, & tunc fideicommiſſum dr
pro nō ſcripto, nec cogiſ adire, nec reſtituere, vt l. ſi in metallū.
ff. de his q p nō ſcrip. hñr, ad l. Cor. de fal. l. filiꝰ. §. fi. Sed hic inſur-
6 git dubiū, licet †ipſe non cogaſ adire, & reſtituere: an ille, apud
quē remanet hrditas remaneat cū onere illius fideicommiſſi.
Dic ſi, Aut ipſe nō eſt capax pp delictū ſuum cōmiſſum circa
iſtud teſtm̄, & remanet cū onere ſuo, vt l. fi. ff. de his, q pro non
ſcrip hab. & d. l. filius. §. fi. ad l. Cor. de falſis, & ff. ſi quis ab. teſt. p
hi. l. 1. §. ſed ſi legatū. Si vero nō eſt capax pp errorem defuncti,
idē vt hac lege. Si verò non eſt capax pp delictum ſuum com-
miſſum circa aliud, tunc non cogiſ adire, nō reſtituere, & à ne
mine debeſ, vt l. ſi in metallum. de his qui pro non ſcrip. de iu.
fiſ. l. in metallū. Quod tñ intellige de hæreditatib. ſecundum. qd
dicā j. de cad. tol. l. vnica §. his ita. & dixi. de ꝯd. & dem. l. q̄ ꝯdō.
Itē illud, q† dixi in caſu huius l. qñ hrditas nō pt adiri pp errorē
defuncti circa ꝯdōnē pſonæ, q legata, & fideicōmiſſa dēnī, in-
telligē de legatis. & fideicōmiſſis ſimplr relictis, vt dicit tex. in
prin. legis q d. nō nominatim à perſona inſtitut. Nā ſi nomina
tim eēt relictū, non deberet, arg. de le. 3. l. 1. §. fi. & de le. 1. l. Cel
ſus. §. fi. ad l. Fal. l. 1. §. id q ex ſubſtōne, & ff. de leg. 3. l. ſi plures.
7 †Quæro vlterius, p decīone huius l. q̄ dicant verba directa, & q̄
dicantur verba obliqua. Gl. vr̄ declarare hic ſatis bene. verba di-
recta dr, qñ diriguntur ad certam pſonā inſtituti, ſeu ſubſtitu-
ti, vt ipſe de manu ſua capiat. Verba obliqua ſeu precaria dñt, q̄
diriguntur ad aliū, vt ſic ille, cui relinquitur, capiat de manu al-
terius. Hoc vr̄ velle glo hic ſup verbo, directis. Vide tex. & glo.
8 Plenè de hoc dixi in l. Cēturio. ff de vulg. & pup. † Vltimo poſ-
ſet hic dici de ſignificatione huius verbi, ſimpliciter. dixi in l.
manifeſtiſſimi. in prin. ſ. de fur. ibi, ſimplicior ſentētia placuit.

ADDITIONES.

a Pariſ. Quæro quarto. Vide unum caſum per l. Ant. conſi. 23. quod ſi quis legata-
rius ſit capax legati, omne onus inuentarii eſt ſibi ſoluendum per hæredem, vt
per eum ibi.

b Alex. Quid ſi inſtitutus. An hæres non capax poſſit cogi adire hæreditatem, & fi
deicommiſſario reſtituere, vide Bal. in l. ab eo ſup eo & vide in l. in tempus ff.
de hæredit. inſt. per Ang. Imo. & Doc. in l. hi qui ſolidum. hic alleg.

LEX XV.

a Quamuis. aQui vult antecedens, vult ꝯñs, ſine quo ꝯñs
nullus eſt effectus. h. d. No. q dixi in ſumma-
rio. Facit ff. de ſerui. ruſt. præd. l. ne ſic. §. qui habet. & §. fi. Quæ-
ro, an pater rogatus de emancipando, poſſit cogi emancipare?
Dic vt in gl. & melius in l. cogi. § ſi pater. ff. ad Treb.

ADDITIO

a Pariſ. Quamuis. In quantum ſolet ponderari gl. in iſta l. quod vbi unica ratio po-
teſt aſſignari hab. tur p expreſſa, unde q̄ habes ad Bar. in l. Lucius. §. pluribus ff.
ad Treb. quem exclamat Ro. ſing. 1.

LEX XVI.

1 *Intentio alicuius ſi eſt ipſo iure fundata, poteſt tamen illam clarius pro-
bare per teſtes, uel inſtrumenta.*

a Cum virum. aIn fideicommiſſo verbis generalibus
relicto veniunt prælegata h. d. Oppo. ff.
de leg. 2. vnum ex familia. §. fi. & l. ie. Sol. ibi loquit in donatio-
nibus hic loquit in legatis Diſtingue ergo, vt in gl. & pleniſſi-
1 mè dic, vt in l. Marcel. § quidā. ff. ad Treb † Vlt. no. ex hac lege
b vnū, quod licet intentio alicuius ſit ipſo iure fundata, ſi tamē
vult clarius pbare per teſtes, vel inſtrumenta, debet admitti ad
hoc faciendum Caſus eſt hic, nam perceptiones veniunt in fi-
deicommiſſum, tamen ipſe admittitur ad probandum.

ADDITIONES.

a Pariſ. Cum virum. Limita, vt per Bar. in d. l. Lucius. §. pluribus. ff. ad Tre. quem ex-
clamat Ro. ſing. 771.

b Menoch. Fundata. Chaſſa. conſi. 19. nu. 33. 34.

LEX XVII.

Si creditoris. Ex legato liberationis paratur exceptio
reo, ante liberationem factam. h. d.

LXE XVIII.

Cum neceſſitatem. Teſtōr pōt remittere onus
reddendæ rōnis. h. d. Quid
importat relictum de rationib. non reddendis, eſt lōga qō. Di-
xi, & feci vnam lectionem in l. Aurelio. §. Caius. de lib. leg.

LEX XIX.

Clari, & aperti. Poſterior voluntas valet. hoc dicit.

LEX XX.

Etiam. Quod relinquitur ab adminiſtratore, videtur reli
ctum ab eo cuius bona adminiſtrantur. h. d.

LEX XXI.

1 *Fideicommiſſum vniuerſale ante reſtitutionem, quod tranſmittatur ad
heredem, etiam non attinentem defuncto.*

Si in perſona. Fideicommiſſum trāſmittiſ ad hrdem,
ēt non attinentem defuncto ante reſtō
nem, & ſi creditor debitori ſuccedit a poſſeſſore hrditatis hæ-
reditatem debet vendicare, nō debitum petere. h. d. No. illud,
1 †quod dixi ubi in l. 3. ſ. eo. quod fideicommiſſum vle ante re-
ſtōnē tranſmittiſ ad hrdem, ēt non attinentē defuncto. vt col-
ligiſ hic in eo, qd dicit, iſtū filium natum poſt mortē teſtōris.

LEX XXII.

a Et in epiſtola. aFideicommiſſum relinq pōt, quoli-
bet voluntatis indicio legitimis teſti-
bus approbato h. d. Hæreditas autem nō poteſt relinqui nutu,
vt ſ. de teſta. l. iubemus.

ADDITIO.

a L. A. Epiſtola. Adde quod Pau. de Caſt. dicit hic, quod inſtitutio inter liberos, &
in piam cauſam poteſt nutu fieri, per id quod no. glo. in l. ſi fraudem §. 1. de te-
ſtamen. mil. vbi etiam miles in hoc non eſt priuilegiatus, & quodammodo a pa
re procedunt.

LEX XXIII.

Si veritas. Ex voluntate nō ſolēni hrs nō cogiſ, niſi ſol-
uēdo, vel pmittēdo poſtea ſe aſtrinxerit. h. d.
Fallit in caſu l. vltimę. j. e. & dic, vt ibi. Fallit etiā in caſu l. j. ſ. eo.

LEX XXIIII.

1 *Inſtrumenta rei legatæ, quod remanere debeant penes hæredem.*
2 *Inſtrumētū quietationis, & liberationis debet remanere penes debitorē.*

Inſtrumenta. Hæres nō dēt legatario pſtare inſtru-
mēta rei legatæ, ſed dēt cauere de exhi
bendo, cum opus fuerit h. d. No. hunc caſum bene. Cōtra hāc
1 l. opp. & vr̄, † q inſtrā debent eſſe apud eum, ad quem ptinent
vt l. ſi qs ex argentariis. §. pertinere. ff. de eden. ſed iſta inſtrā per
tinent ad legatum, ergo debent eſſe apud eum. Huius ſimile re
dicit Placent. q hic iſta pdia erant legata pro parte, non in to-
tum, ideo debent eſſe apud hęredem pro ſua parte. Vide gl. Idē
vr̄ tenere Spe. de inſtru. edi. § nunc vero, ver. ſed quæriſ an hæ-
res. Doctor. tenent ꝯrium per l. Titius hæres. de act. emp. Nam
intereſt hęredis, quod inſtrumenta ſint apud eum. Nā ſi eſt de
caſibus, in qbus hęres de euictione tenetur, non eſt dubium,
b quod ad eum pertinent propter periculum euictionis. b Si autē
non eſt de illis caſibus, ſaltem intereſt hæredis, vt inſtrumenta
ſint apud eum, vt ex illis poſſit pbare, quod defunctus illū fun
dum credidit eſſe ſuum, & ſic de euictione non tenei, vt l. cū
alienam rem ſupra de leg. Op. de lib. cau. l. ſicut datam. Quidā
dicunt ſpeciale. vel verius, ibi loquiſ in inſtrumento manumiſ
c ſionis, vide iſtam gl. No argumen ex hac glo. c quod p inſtru-
2 mentum quietationis, & † liberationis, videntur eſſe in totū li
beri debitores, vnde notarius non deberet id reſtituere credi-
tori. Et dico, quod eſt argu. ad illud.

ADDITIONES.

a Alex. Inſtrumenta. Nam intereſt hæredis, apud quem debeat eſſe inſtrumentum.
Adde Bal. in l. ſi prædiorum. inf. ad l. Falc.

b Pariſ. Periculum euictionis. Iſta deciſio non procedit in legato nominis debito
ris, quia originalia inſtrumenta ſunt tradenda, ſecundum Bal. hic, quem ſequi-
tur ſingulariter Pau. & Com. hic. ſed declara, vt per Iaſ. & Alexan. in l. ſeruum. §.
eum qui chirographum de leg. 1. vt habes ad Bar. in l. ſi nomen. ff. de hæred. vel
actio. vendi.

c Ex hac glo. Adde Bar. in l. prætor. §. 1. ff. de eden. niſi tamen de intereſſe creditoris
appareret, vt quia ſub pœna erat obligatus liberare. & vide Bar. & Bal. in l. ſi plu-
res. ſup. de fide inſtrumentorum & Bar. in l. controuerſia. T. de tranſa. Adde ſecū
dum Pau. de Caſt. quod hæc gl. facit quod ſi teſtator legauerit liberationem de
bitori ſuo, quod inſtrumentum debiti ſit tradendum debitori, allegat leg. diſſo
lutæ ſup. de cond. ex lege.

LEX XXV.

Hæredum. Poteſt quis legare rem hęredis, vt propriā.
h. d. in ſumma.

LEX XXVI.

Ex repudiatione. Repudiatione pdiſ legatū, & re
pudiatio pris no noct. filio hic.

LEX

LEX XXVII.

1 *Ex ſola penitentia teſtatoris, legatum reuocatur, & quo probetur pnia.*
2 *Si legatarius aliquid commiſit, quod ſi teſtator ſciuiſſet non legaſſet, quando repellatur exceptione.*

a
1 Fideicõmiſſum. aEx ſola † teſtõris pnia reuocatur legatum. h.d. Quęro qualr dẽt probari iſta pnia. Rñd. Aut tu vis probare pniam expreſsè, vt ſic vltima voluntas tollat p aliã volũtatẽ, & eſt neceſſe, q ꝓbetur p ſolennem numerum teſtium, vt l.hẽdes palam. §.1. ff. de teſt. Si ergo velles probare aliquos actus, ex quib. pſumat, vt puta, quia interuenit inimicitia, ſufficeret ꝓbari p teſtes duos
b arg l.1.§ ſi & l.ſeq. ff de adi. leg. Quęrit gl. & eſt notabilis q. bqd
2 ſi legatarius commiſit aliquid, q ſi teſtator ſciuiſſet † ſibi non legaſſet, iñ ignorauit, vt quia vxorẽ eius adulterauit, an legatarius repellatur exceptione? Hæc gl. vẽ q ſic. Vide glo. Si nos ponimus legatarium hoc commiſiſſe viuo teſtatore, tũc hæc gl. ꝓcedit ſine ſcrupulo. Sed ſi ponimus eũ hoc cõmiſiſſe poſt mortem teſtatoris. tũc hẽt magis dubium, quia nõ poteſt dici quod teſtator reuocauit tacitè, cum eã nõ fuerit cõmiſſa eo viuo, & iõ tunc puto dicendum q legatum nõ extinguitur, ſed a legatario aufert, tanq̃ ab indigno, vt habuiſtis no. in l. ſoror. ff. de his q. vt indig. Et quod ex delicto cõmiſſo poſt mortẽ teſtator. ſ quis efficiatur indignus, habetis in l. 1. ſ. de ſecun. nup. & ſ. de his quibus, vt indign. l. 1.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Aduerte q Pau. de Caſt. allegat in l hęredes palam §. ſi qs poſt ff. de teſt Bart. ibi velle, quod inimicitiæ debent probari p quinque teſtes. Ↄtrarius allegatur per ipſum Pau. hic in l. fideicõm ſũ. vbi vult quod poſſunt etiam probari per duos teſtes. Pro ↄcordia pſe Pau. dicit loqui Bart. in d. §. ſi quis poſt. quãdo agit de reuocando legatũ expreſsè propter ipſas inimicitias, & ſic circa vltimas voluntates, iuxta no. in l. cũ proponitur. ff de leg. 2. Secus in diſpoſitionibus inter viuos, vbi regulariter ſufficiũt duo l. vbi numerus. ff. de teſt. cum ſim.

ADDITIONES.

a Alex. Fideicommiſſum. Qualiter probetur voluntas mutata, vide hoc pleuè per Bar. in l hẽdes palam. § ſi qs poſt ff de teſt & ibi per Pau. de Caſt q. dicit q illa opi. quam ponit hic, eſt verior, quam illa, quæ ponitur in d. §. ſi quis poſt.
b Ale. Notabilis q. Adde Bar. in l. 1 ff de his quib. vt indig. Quid aũt ſi non adulterauit, ſed eam duxit in vxorem. Bal q non, in auth ex teſtõ, de ſecun. nup. Adde Pa. de Ca. quod iſta gl. facit, q ſicut mulier debet perdere dotem propter adulterium, ita propter ſtuprum, & ita conſuluit Ang. conſ. 110.

LEX XXIX.

a Ex teſtamento. Ex inutili teſtõ nõ dẽnt legata, eniſi ſint repetita ab inte h d. vide glo.

ADDITIO.

a Menoch. Legata Dec. conſ. 342. nu. 1. 2.

LEX XXX.

a Cum acutiſsimi. Deſcendẽtes rogati reſtituere poſt mortem, intelligit ſi deceſſerint ſine liberis. h d Rñ. Papiniani habemus in l. cum auus. de cõd. & dem. & dixi multa circa illud reſponſum.

ADDITIO

a Barb. Cum acutiſſimi. Adde Barto in conſ. 83 incſ. facti contingẽtia. & in conſ. 1. 6. incip. preponitur quod Io. Feſtatij.
Alex. Cum acutiſſimi. Hunc tex. ſingulariter limita per l. qui filium. §. Sabinus. ff. ad Treb. vbi vide. Adde q Pau. de Ca. dicit Bal. tenere in hac l. q ſtante ſtatuto, q maſculo extante, fœmina non ſuccedat, q maſculus legitimatus fœminam excludet. & eo modo filius legitimatus excludet ſubſtitutum. Cuius cõtrarium ipſe dicit eſſe verius in vtraq̃ qõne, quia verba teſtõris, vel ſtatuti loquentis de filio maſculo, debent intelligi in potenti ſignificatu, de illo qui eſt legitimus & naturalis ex origine, non ex accidenti, vt l. ſi. ſup. de his q. veniã æta. impe. Quid aũt ſi pater inſtituit filium, & poſt mortem ei ſubſtituit nepotem, moritur que filius relicto illo nepote, & eius filijs, & ſic nepotib. an nepos ſolus habebit omnia bona. dicit Pau. de Caſt. q ſi tpe teſti habebat alios nepotes, vel non habebat, tñ habebat vxorem fertilem, & aptam generare liberos, & tunc ſolus habebit omnia bona. Aut non habebat, nec verìſimiliter habere ſperabat, tunc ſi alij naſcantur, vr ceſſare voluntas teſtatoris, & noluiſſe quod ille ſolus habeat, ideo deficit fideicõmiſſum, ar l. 1 de pactis. § ſi. de pac. & pro primo dicto Pau. quando teſtator fit grauatus habere filios, habeat locum diſpoſitio huius l. vide Rom conſ. 319 & ad hanc legem vide Pau. de Ca. conſ. 351. Pet. de Anchar. conſ. 41. Et an diſpoſitio huius l. habeat locum cum vxor eſt inſtituta, & grauata reſtituere poſt mortem, vide Bal. conſ. 315 lib.
Pari. Cum acutiſſimi. Hanc l. repetit latiſſime Parb. Item pro limitatione huius l. vide pulchrum conſ. Rap. Cu. conſ. 2. in 1. dub. vbi concludit tranſuerſales ex linea maſculina excludere deſcendentes ex linea fœminina qñ teſtator ſubſtituit filio, & dixit, q filij deberent ſuccedere in hẽditate ex linea maſculina, q non ſolum intelligitur de linea maſculina deſcendentium, ſed ex tranſuerſali deſcentium ex linea fœminina. unde ibi no. per eum. Item pro limitatione huius l. vide Alc. conſ. 38. Item quod non procedat in tranſuerſalib. vide Ale. cõſ. 318. Itẽ quod procedat in legato particulari, vide d. Fran. conſ. 156. Item quæ ſit rõ huius l. vide d. Frã. cõſ. vlt. Itẽ, quod non procedat vbi teſtator ſciret inſtitutum filios hẽre, & illis ſimpliciter ſubſtituere. vide Ro. cõſ. 170. vide etiam Co. in l. generali §. cũ aũt ſup. de inſt. & ſ. qñ teſtõr hẽs filias, & faceret talẽ ſubſtõnẽ filio inſtituto, nõ verificaret coditio ſi inſtitutus hẽret filiã fœminam. vide Pau. conſil. 359. Item quod iſta tacita conditio intelligatur ex ea done cã mortis. Itẽ an iſta diſpõ procederet, quando filij poſtea ſuperſtiti remanerent diuites. vide Fel. incip. eccleſia S. Mariæ extra de conſtit. Item an iſta condõ ſubintelligatur, quado grauatus relinqueret filios, qui ex diſpoſitione ſtatuti excluderentur ab honorato, vide Soc. in l hẽdes mei §. cũ ita ad Treb. an aũt hẽt locum hæc ſubſtõ in ſubſtõne pupillari. quid aũt ſi pr filio inſtituto ſubſtituat ei poſt morte nepotis, ex eo tunc nato demum naſcant alii, an deficiat ſubſtõ, vide hic no. Pau. de Caſ. q. l. ſi eſſet ſubſtitutus pure, an intelligat ſi deceſſit ſine liberis. et d. Ang. plulum qq̃ nõ. 91. 46. & ita opi. ſequitur Iaſ. in l. gñaliter. § cũ aũt ſ. de inſt. poſt Barb. in repe. h⁹ l. Cõtrariũ voluit Bald. & Ang. hic, & etiam opi. tenet Soc. in l. cum auus de cond. & dem. Com. hic. Fel. in cap. præſentia in prin. de probe. ubi id breuiter tangit.

LEX XXXI.

1 *Legata, & fideicommiſſa relicta a præterito non conſeruantur per auth. ex cauſa.*
2 *Si filius non eſt inſtitutus, licèt ſit facta mentio de eo in teſtamento, tamẽ dicitur præteritus.*

1 Quidam. A prçterito non poſſunt legata, vel fide commiſſa relinq. h. d. Quæro, vtrum † ſit correcta per auth. ex cã. Rñd. non, nã legata remanent firma. ſ. relicta ab inſtituto, ſed relicta à præterito, nollo mõ valent, vt hic, & l. 2.
2 ff de leg. 2. Vlt no. † q licèt teſtator faciat mentionem de filio, tamen dicitur præteritus ex eo quod non eſt inſtitutus, vel exhæredatus. Dixi tibi ſup. de libe. præte. l. 2.

LEX XXXII.

1 *Ex voluntate minus ſolenni, quando debeãtur legata, & fideicommiſſa.*
2 *Quando practicabitur hæc lex.*
3 *Hẽs tenet ad legata ciuiliter, & naturaliter, qñ teſtõr de ſua fide cõfidit.*
4 *Teſtamentum nuncupatiuum probatur per inſtrumentum.*
5 *Si teſtator dixit, lego ea omnia, quæ continentur in ſchedula, quam reliqui apud Guardianum minorum, an legata debeantur.*

a Quæſtionem. eIſta eſt ſin. lex nec hẽt, niſi vnã ↄtor. Inſt. d fidcic. hę. § ſi. diuidit i ptes tres. Primo ponit dictũ. Scdo rñſionẽ. Tertio rñ. tacitæ obiectioni. Scda ibi, cũ ipſe. Tertia ibi, cũ. n. Iſte tex. hẽt duas lec. & q̃libet ẽ bona. Et no. ſm primã bĩ dr, Qui prio negauit relictũ, nõ pt poſtea ↄfiteri relictũ eẽ, & ſe tueri ex minus vtili volũtate. h. d. primo. Scdum aliã lec. bĩ dr. Qñ teſtõr noluit ſolẽniter teſtari, ſed ĩ fide hẽdis ponere, hẽs dẽt iurare nõ eẽ relictũ, vel ſoluere h. d.
3 †No. q ex volũtate min⁹ ſolẽni dẽnt legata, vel fideicommiſſa. Op. ſ. e. l. ſi veritas & l. ex teſtõ So. Muliæ dant ſol. inter alias ponunt duæ, quarum q̃libet pt eſſe vera. Prima eſt Io. q hoc ſit in odiũ hẽdis primo negantis. Et iſtã tenet gl. hic & ſ. e. l. ſi veritas. & Inſt. e. §. ſi q vẽ probari ibi p tex. Pro hoc ẽt facit tex. iſtius l. in ſi ibi, cũ & in leges, &c. q d. hoc ſtatu ĩ in pęnam hẽdis negãtis, ſicut olim in eũ pęnã ſtatuit, eũ voluntate teſtoris non implet.
a !Sed practicabiſtius legis erit hęc, q primo hẽs interrogabi
b tur, ſi teſtator reliqt fideicõmiſſum, vel legatũ, & ſi qdẽ ipſe negauerit, tunc iterũ defert ſibi ſacrũ: & ſi qdem ipſe iurauerit, nõ eſſe relictũ, vel ſe non audiſſe relictum eſſe, erit ſecurus. & liber. Si verò noluerit iurare, tunc fideicõmiſſarius ſtabit libellũ. & aget ↄdõne ex l. iſta, ĩ quo libello narrabit ſic, Dico, q talis hẽs interrogatus negauit, & q delato ſibi ſacio ꝓſtare recuſauit, quare pẽo eũ ↄdẽnari, &c. Et iſta eſt vna lec. no. & ſolẽnis. Alij ñ exigũt illud, q hẽs ab initio negauerit, ſed dñt, q hęc lex loqt qñ teſtõr noluit ſolẽniter teſtari, ſed voluit ponere in fide hẽdis. Et iſtud vẽ probari per tex. Inſt. eo. § fin & hanc lec. licèt gl. hic nõ firmet eã, approbat Frã. Accur. Ma. Sil. & alij Moderni Do. Scdm hãc ergo erit practica iſti⁹ l. hæc, q ab initio nulla negatione pcedente, fideicõmiſſarius deferat hæredi iuramentũ, ſi teſtator in fide ſua poſuit, q daret ſibi tm̃, nolens ſolenniter teſtari. Si qdẽ hẽs iurauerit, erit ſecurus; ſed ſi recuſauerit, tunc aget ↄ eũ ↄdõne ex lege iſta, & condictione ex d. §. ſi. Inſt.
3 †No multũ iſtam lect. quod qñ teſtator noluit ſolenniter teſtari, ſed confidit de fide hẽdis, hæres tenetur ad præſtationem illius legati ciuilr, & naturalr, vt vides. inter iſtas duas lec. ẽ differẽtia, q in prima hẽs cogit in pęnam ſuam, & ſic in imputenda ratione legis Falc. alij legatarij hoc non imputant. ſ. l. cum pater. §. 1. ff.

ADDITIONES.

a Barb. Qõnem. Et ſm iſtam lec. determinantur oẽs ll. mundi diſponentes, q nemo pt ſacere, q leges in ſuo teſtõ non ſeruentur, q vbi voluntas non eſt ſolẽnis, ea ex nihil debet, et ſi ſit relictũ ad pias cas, cum tãtum tunc requiratur prima duo teſtium, vt ſ. eo. l. ſi veritas. & l. ex teſtõ. l. nemo pt de leg. 1. & l. 2. ff d. teſt. l. cod. §. ſi de leg. .. q oia pdicta vendicant ſibi locum, niſi teſtator noluerit diſponere ſolenniter ſed ſuam intentionem putam ponere in voluntate hẽdis, quia tunc hẽs obligatur hac voluntate nõ ſolenni q eſt no. dignũ. Et allego hanc l. p ſingulari, q de iure canon dr decedere inteſtatus, q. vltimam ſuam voluntatem cõmittit in alterius diſpõnẽ expreſſam. Non credo eſſe alibi, nec Doct. aduertunt ſm iſtã lec. & iõ male dicunt ad caſũ iſtũ, qñ locus eſt de iure cano. vt hic.
Alex. Qõnem. No iſtam lect ſi. & vide no. p Bart. in l. nemo, in prin. de leg. 1. quidas aliam intellm ad l. iſtam, & tu p ſmo & adde Bar. in l. poſt legatum, in pri. ff. de his qui. vt indig. in veritatem opponi de hoc ibi ſecunda ibi, cum ipſe, & p intellectu iſtarum lecturarum ſumas ↄcluſionem. Aut hæres a principio confitetur relictum, ſed vult ſe tueri ex inutili voluntate & poteſt, & tenetur fideicõmiſſarius ſeu legatarius probare ſolennitatem volũtatis. Aut a principio negat eſſe relictum, demũ delato ſibi iuro iurat, q confitetur ſibi relictũ eſſe, ſed vult ſe tueri ex inutili uoluntate, & non poteſt in odiũ negantis. Hæc hõrea glo. hic in uer. ſubire in vlt. ſol. & Inſt. e. §. ſi qñ teſtator uoluit ſolenniter teſtari, ſed ponatur in fide hẽdis, tunc nullo caſu pt hẽs ſe tueri ex inutili voluntate cum teſtator noluerit ſolenniter teſtari. Ad hanc lect. gl. vide Pau de Caſt. hic. *Pro intellectu huius legis adde Afflict. neap. Deciſ. 25. nu. 6. & per Durantem in trac. de arte teſtandi, ſub chat. 28. Menoch.
b Alex. Sed practica. Nã practicã huius legis no. ad quã vide q no. Bar. aliàs Bal. in l ex hac ſtipulatione. & ibi q tbi di, ff. de do. Et ad hoc vide q no. Bal in l. actor. in prin. ĩ. de prob. Et hanc materiam huius legis diffuſe examinat Io. de Bel. luc.

§. 1 ff. ad l. Fal. Et in ſecunda non eſt i pœnã, & iõ dẽt in cõputa-
tione falcidiæ aũs legatar is imputari Aliȩ ſo. ſũt truffæ. Venio
ad ſecundã partem, ∧ op quod nemo poſſit eſſe teſtis in cã ꝓ
pria, nec iudex, vt ff. de teſt l. oĩb. & neqs in ſua cã l. ſ So hic ĩn
propriè dr̃ iudex, & teſtis. Venio ad tertiam partẽ, & primo aſ-
ſumo finem nr̃æ legis, & op. q̃ qs non priuet tota hæreditate,
vt l. ſi qs in ſuo. ff. de inoſ. teſt. So. Multȩ ſolõnes dant̃ in hac gl.
Illa eſt vera, qđ ibi loquitur in caſu ſpãli, in quo habet lneſi pœna
certa ibi ſtatuta, h c loquit̃ r̃r. Quæro, quæ ſunt iſtæ ll. antiquæ,
quæ priuant illũ, qui non im, let volũtatẽ defuncti, omni lu-
cro? Certè neſcio iſtas ll. de antiquo, niſi de lucro ob hoc reli-
cto: Si. n. aliquid relĩquũ alicui, vt gerat tutelã, vel aliud ſiſe fa-
ciat, ſi iſtud nõ faciat, perdit lucrum, vt vidiſtiſ de leg l pe. Pro
bat in l. Neſennius. ff de excu tu ci l. ſeq. & de le. 1. l. ẽi ſi partis.
cſt ſi. Hodie verò hoc eſt aliter declaratũ per auth. hoc amplꝰ,
4 quã ſtatim videbitis. Quærit gl. de vna q̃õne ſubtili, † vtrum te-
a ſtamentũ nuncupatiuũ a poſſit probari per inſtrumentũ. Et
opi. ſunt inter Io. & Azo. Pro opi. Io. eſt à ꝯſuetudine approbata
quod nuncupatiuũ teſtamentum probetur per inſtrumẽtum.
Dy. dicit, ꝙ cũ de iure opi. Io. eſt vera, quod ſatis poteſt ſubſti
neri, arg l. ſi auth. ibi poſitæ. C. ſi certũ pet. Facit ad hoc qđ ha-
5 buiſtis in l. 1. C. de teſt. † Vlt hęc lex ſcđm ſecundam lec. quam C.
b polut, facit in arg b ad quȩſtionem illam de eo, qui iuſſit pręſta
ri omnia illa, quæ continent̃ in ſchedula, quam reliquit apud
guardianũ fratrum minorum cum. n. noluerit ſolenniter teſta
ri, vr̃ velle quod illi debeãtur. Illamq diſputauit do. Io. de Bel-
ui. ego ret gl in l. ſi ita ſcripſero. ff de cond & demonſ. & tangi
tur in l. hæredes palàm, de teſt. mil.

ADDITIONES.

a Ale. Teſtamentum nũcupatiuum. Vide no. in l. hæredes palam. ff. de teſt. per Bald. poſt Bar in l. 1. 9 q ſup. de teſt. vbi leniẽt tenent.

b Alex Facit in arg. Et u. d. Bar in auth quod ſin. ſup. de teſt. & Bar. in l ſi ita ſcripſero. de cond. & dem & ibi uide ſnm

AVTHEN.

1 *Voluntas ſi eſt certa, non curatur de ordine.*

2 *Tempus, quod habet hæres ad implendam voluntatem defuncti, quando incipiat currere.*

3 *Hæres monitus a iudice implere voluntatem defuncti, qua pœna puniatur, & quæ monitio requiratur.*

4 *Exhæredatus q non admittatur ad hæreditatem defuncti cum alijs, quãdo hæres priuatur hæreditate ob non impletam defuncti voluntatem.*

5 *Hæreditas in caſu hꝰ auth. quod remaneat apud hæredẽ, quando hæredes in pias perſonas dẽbẽt ob non impletã voluntatem defuncti illã nolũt.*

6 *Hæres non implens voluntatem teſtatoris, quod incidit in pœnam huius conſtitutionis, quando ſpecialis executor eſt datus.*

7 *Quis probat voluntatem defuncti non impletam.*

8 *Agens conditione ex hac lege, debet primo præſtare cautionem de implenda voluntate defuncti.*

9 *Hæredes diuidentes inter ſe ſi renunciant omni iuri, quod habẽt, vel habere poſſint in parte alterius; utrum ſi unus ex hæredibus eſt negligens alter cui deferetur, repellatur.*

a **Hoc amplius.** aIſta eſt no. auth. valde, & iõ bñ no. eã.
Op. di hic, qđ ſubſtitutus admittit. Cõ
tra. C. de impub & alis ſubſt. l poſt aditã. Sol. hic nõ admittitur
ſubſtitutus ex vi ſubſtõnis, ſed admittit ex vi illius ꝯſtõnis ꝓdõ
b ne ex hac l. Se lo op. b quod de ordine nõ curat, vt l. nec. n ff. de
1 ſo. Sol. † Qñ voluntas diſponentis eſt certa, nõ curamus de ordi-
ne. Secus, qñ eſt dubia, ita loquit̃ hic. Primo q̃ro, qđ eſt hoc di-
ctũ, iudicium defuncti non repræſentatum. Dic vt in gl. Quæ-
2 ro † ſcđo, qñ incipiat currere tp̃s poſitũ in hac ꝯſtõne. Gl. dr, &
ẽt tex à die monitionis factæ p iudicẽ, vt hic, & in corpore vñ
3 ſumit & iſtud vr̃ verũ. Cõtra hoc op. & vr̃, † ꝙ monitꝰ a iudice
negligens, puniat pœna dupli, nõ in amiſſione totius hr̃ditatis,
vt Inſt de ac. § itẽ miſta. de obli. q ex quaſi ꝯtractu na. §. ſi. Itẽ vr̃, ꝙ
nõ ſufficit vna monitio, ſed reqrant duæ, vt i Auth. de eccl ti.
§. ſi qs aũt. & i auth licẽt, poſita ſup l. nulli. C. de epi. & cle So. Ad
uerte, rogo te. Aut loqmur in relictis ad non pias cãs, & loquit̃
hęc auth. Aut in relictis ad pias cãs, & nũc aduerte: Aut qs vult
niti negatione ſola, in qua hr̃s ſtetit vſq; ad ſententiã, tunc hæ
res punict̃ ſolum pœna dupli, vt Inſt. de ac. §. itẽ miſta. de ob.
quȩ ex quaſi ꝯtractu naſcũ. §. ſi Aut qs vult vti ꝯ hęredẽ ex negli-
gentia tñ, non ex negatione: tũc aut negligentia cõmittit mi-
nori tp̃e q̃ ſit annus, & reqrit trina monitio, vt in d auth. licẽt,
& in corpore vñ ſumit. Aut fuit negligens p annũ, & tunc ſuf
ficit vna monitio Caſus eſt iſtiꝰ auth. poſſet ẽt ꝯ hr̃dẽ exerceri
remediũ, vt interdicat ſibi adminiſtratio bonorũ hr̃ditatis, vt
in c. ſi hr̃des ex, de teſt Quæro dr̃ hic, qđ nõ pdit bonorũ ſubſi-
diũ? qđ in eo, q omiſit inuentariũ? Gl tua dt idem. dicemus in
4 aut. ſed cũ teſtõr. C. ad l. Fal gl. Quærit hic, † de exhr̃dato, vtrũ ad
mittat, inter venientes ab inteſtato? Dic ꝙ nõ, vt in gl. Itẽ an ad
mittat̃, vt extraneus? Gl. vr̃ ꝙ ſic. Doct. cõiter tenent, qđ nõ nec ẽt
vt extraneus poſſit admini ſtõne ꝯriciatis, qa teſtõr voluit ipſũ
hr̃ditate eſſe priuatũ. Hæc ergo hæreditatem, & priuari hæredi-
5 tate, iſta ſunt ꝯria. Expedita gl. circa iſtam auth. q̃ro † qđ ſi per-
ſonæ iſtæ, ad quas deferetur hæreditas, nolunt eã, an remaneat
hęc hęreditas apud hęredes? Gl. vr̃ dicere, quod ſic, quia hoc ꝯ
ſtitutum eſt in pœna hęredis: Vnde non pt̃ hoc allegare in ſui
fauorẽ. Ita no. in corpore vnde ſumitur hęc Auth & de le. 1. ſi
ſeruus plurĩũ. §. 1. & ita tenet Odof. & ſtr̃ de hęr. inſti. l. ſi qs ſoli-
c dũ. Extra gl. c quæro, † qđ ſi teſtõr dedit ſpãlẽ executorẽ ad ea,
6 quæ in teſtõ reliquit, vtrũ hæres non implens incidat in pœnã
huius conſtitutionis? Dico quod non, tex. eſt expreſſus ĩ l. mul
ta. in prin. de cond. & dem Et ꝓ hoc facit, qa teſtator dãdo ſpã
lẽ executorẽ, vr̃ voluiſſe quod de hoc hr̃s ſe nõ intromittat, vt
in Auth de eccel. ti §. ſi quis autẽ. prædicta vera, niſi hęres fuerit
monitus a iudice, poſtquã primus executor deſijt eẽ executor
renunciatione, vel morte, vel alio mõ: tũc. n. pinde eſt, ac ſi da
7 tus non fuiſſet, ar ꝓ hoc ĩ. tit. 1. l. fi. § ſed & ſi qs. † Quęro, quis
hẽt ꝓbare iudiciũ non eſſe impletũ, vt nũ ille, q agit ꝯ hr̃dem ne
d gligẽtẽ ꝯdõne ex l. iſta, d an vero ipſius intẽuo ſit ipſo iure ſun
data

ADDITIONES.

a Paib Hoc amplius. Et pro iſta auth. vide Bar conſi. 137 inc. ſtatuto communis, & in conſi 166. inc. teſtõr poſt inſtõem dixit, Si pdicta non obſeruet ut priuetur hr̃s hr̃ditate Mõ hæres tenuit bona hæreditatis & anteq̃ obſeruaret, eſt mortuus, an ſit priuatus hr̃ditate? Decidit quod ſic, & va lit ad cohæredes, vel ſubſtitutos, vide ibi, & vide eundem Bar in conſi. teſtõr fecit certa legata. 155. vbi pulchre loquitur, & vide eundem in conſi. 2. inc. ſtatuto cõis Guaſdi. pro iſta auth & an excuſetur hæres propter executores datos in teſtamẽto, vide ibi Ale. Hoc amplius In materia huius auth. qualiter puniat hæres, qui non adimpleuit voluntatem defuncti, vide quod no. 1 19. Siluester &c. ſi hæredes, de teſt & de voto. c licet. Item limita auth. iſtam, niſi ꝓceptũ teſtõris pecuniarium nõ eſſet nullũ, reſpiciens cõmodũ alterius l. non oportet, & ibi gl. ſup. de his q. vt indig. Vide in Bar cum gl. tranſiuit ibi Bar nih reſpiceret forte intereſſe aix teſtõris c. licet, de voto, & vo redẽp & ant. licet. C de epiſ. & cler. Et de materia huius aut. vide p Bar. in conſi ſtatuto cõis Gualdi & ibi colligit, an reqrat monitio, vel iuſſus & quæ ſit diſta inter 1ª & 2ª vide Ang. in corpore, & Pau. de Ca. in conſi. 3. Adde Bar conſi inc ſtatuto caſtri &c, & Bal. conſi. 436 3. vol. Et ibi, an requiratur monitio, & an ſi hæres veniat petitũ ſuis hæreditate, hæreditas dẽat applicari inſtituto in re certa, cum hoc ꝙ plus petere poſſint. an vero ad illos, in quorum fauore eſt appoſita pœna & vide etiam per Abb ad hanc auth. conſi. 40. 2. lib & per Rom conſi 409. Angel. conſi 148 per Abb. conſ. 58. vbi dicit ꝙ annus datus ad exequendum non currit, niſi negligentibus & ad hanc aut vide quod pulchre cõſuluit Ang conſi. 149. Pariſ * Hoc amplius l imita reg. hic poſita, ꝙ hæres non implens voluntatem defuncti priuatur hæreditate, vt ſolum procedat, quando eſt preſſus facere aliquid quod concernit commodũ pecuniarium alicuius, alias ſecus. l eſt ſing in l. non oportet ſup. de his qui. vt indig. quam tamen limita, vt ſõt per Pau & Mod. hic ex verbis quorum habes ẽt aliam limitatione, uide Mod. hic, qui limitam, & quando hæreditas eſt lucroſa, ſecus ſi damnoſa Item de materia & an applicetur talis hæreditas, vide do Fran. conſi. 67. ubi etiam ponit, quando ille, qui venit contra voluntatem defuncti, non ſolum priuetur parte ſua ſibi relicta, ſed etiam fideicommiſſo relicto in parte alterius, qui ſimiliter contrauenit voluntati defuncti, & ibi etiam in ſi. dicit. ꝙ non requiritur monitio epi p ſuas conſtõnes ſynodales monere executores, vt exequant vltimas voluntates, & de pdictis, & an & qñ interpellatio, vide Bar conſi. 28. Item an popillus & ignorans excuſentur ab hac pœna priuationis, & qñ teſtator expreſſe priuauit in teſtamento vide Pau de Ca conſi 20 ubi ẽt ponit, an & quando lapſus termini expreſſi in teſtamẽto conſtituat grauatũ in mora & de effectu huius monitionis, & an & quando ſuper ea requiratur pronunciatio & multa alia de materia vide Pau. de Ca. conſi. 4. & conſi. 59 ad hoc, vbi dicit ꝙ annus non currit. niſi negligentib. Iõ ſi aliqs ex aliqua iuſta cauſa impeditus, non exequatur, non incurrit has pœnas Item quod ignoranti non currat tẽpus, & quid ſi quis ſit iuſſus aliquid facere intra certum terminum a die mortis, ſuo mediate aditæ hr̃ditatis, vide Ro. conſi 20. in 1. dub. Item circa illud, ꝙ dictum eſt ſup an ſufficiat monitio gñalis epi ad incurrendã pœna huius auth. vide late Bar in c nos quidem extra. de teſt. vbi ẽt alia de materia, & aliqua alia, & de monitione vide eundẽ in c ina nobis. ꝓ eſi e. tit. ſic ꝙ q̃libet poſſit petere, vt legata pia exe utioni mandent, vide Barb in c ſi hr̃s, de teſt & poſtea, an & qñ iudex eccleſiaſticus poſſit ſe intromittere de legatis nõ pijs, & multa alia in materia, & p eundẽ in c. cũ nobis, e tit. & ad illud de monitione gñali, an ſufficiat, vide qđ dicit Co conſi 12 in 2. dub vi hẽ ad Bar in l. alio. de alimen. & cib. leg. circa ſi apo. Itẽ circa materiã huius auth. quõ requirit monitio, & qđ ſi ipſi ſaciat ꝯ iuſſum, a teſtõre, & multa alia, vide per Barb. late cõſi. 32. in 2 vol. Itẽ qđ tp̃s poſſit prorogari ex cã. & q̃dam alia vide p Ab. conſi. 49 de quo int. Itẽ vide de materia oĩno Barb conſi. 137. alias 127 de qua vide Rom conſi. inc. ſtatuto cõis gene. vbi inter cętera ponit ſi ſtatutum dicat & lapſus anni habeatur pro interpell. quo ad incurrendas pœnas huius auth. nec ob monitionem adeat, nihilominus hæres non incurrit pœnam, ſi anno elapſo, pater primum, vt p eum, & ibi ẽt, qđ ſi ſint deputati executores, an hr̃s examinetur. & quod dẽt ſeruari negatiua ſi non impleta volũtate defuncti per allegationem, & q̃dam alia, ut p eũ & pœna huius auth. ẽt locum hẽt in legatario ſi facta monitione non ourat voluntatem, vide Ale in l ſed legatarius, ad ſi. C. de leg Adde Bar. in l. poſt legatum. § 1. de his qui vt indig. & circa illud conſi. Barto 137. vide omnino Ro. conſi. 28. Item quod vbi tempus eſt præfixum a teſtatore cum p natiore, non requiratur alia monitio, nec etiam reſtituatur in integrum minor, vel eccleſia, vide Barb conſi 32. vol. 2.

b Ale. Scđo op ad intellectũ horũ, vide hic Bal late ꝓſequẽtẽ, & vide Mod. Inſt. de ac. § ex maleficijs. circa ſi & vtrũ ſufficiat vna monitio, vide gl. i corpore, de hę. & fal. § ſi quis aũt non implẽs. q̃ incipit. ſemel, &c. q̃ alleg. Bal. in l. q cerne in ſi. q in prin. q ac. nõ poſ. & qđ ꝓ negligentia, de qua hic, in auth. hac no pdat̃ ſtima. & ita eſt no gl. hic, & Doc. in l hr̃des extra, de teſt & gl i ver. expedit. Adde qđ de hoc eſt gl. no in l ca ſola. ff. de re iu. q̃ alle Bal in l. ea ſup. e. ne adde, qđ ẽt hr̃s negligens non deſinit eẽ hr̃s, ſi hoc eſſet ſibi damnoſũ l. hic hæreditatem. Ita no voluit Pe de Anch in c. antellexamus. de iud. Facit l. ſi quis in ſolidum ff de hær inſt. & ibi hoc expreſſe Bal & Iaſo

c Ale Extra gl. Adde qđ dictũ Bar. Bal dr̃ eſſe verũ, qñ hr̃s nihil facere poterat ſine executore, vt qa ꝓceptũ erat certũ declarãdi p executorẽ puta qđ diſtribueret inter pauperes arbitrio executoris ſecus ſi erat incertũ poterat hr̃s ea q. & executorẽ puenie. l. ſi libertus ſub cõdõe. § 1 de bo lib punĩret pœna huius auth. ẽtiam ipſum Bal quem Pau. de Caſt ſequitur. Gozad. conſi 34 nu 9. Menoch

d Ale. Ex lege iſta Adde Bar. in l hoc iure in ſi. ff. de ver. ob. & vide late Bar. in l in aliis. de ver ob.

data,& ille,ꝗ quē agiṫ, dēt ꝓbare ſe ī pleuiſſe:& bī ille,qui agit
a dēt ꝓbare iſtā negatiuā,vt no Inn.ī ſiſi ex,de acc.c.ſup his,&
p Cy.ī l.2.ꝰ.de iu.emph Probabiṫ aut iſta negatiua p exploratores,q iterrogabūt hos,qb erat relictū , vel iudea minet aliquos
ad explorādū,an eis ſit ſolutū,vel nō.ꝙ explorabit ab eis,q veriſiſr ſcire dēnt,vt l hoc iure de ver.ob.& ibi hūc paſſum de ꝓ
8 bōne iſtius negatiuæ plenè eaaminaui.Itē momēiore,†cū agētis ꝓdōne ea hac auth ꝙ ille,q agit, dēt primo ꝓſtare cautionē
de implēdis his,q̄ reſtōr iuſſi,aliās ñ poſſet obtinere,vt hic,& ī
9 corpore,vñ ſum ſ,vbi clarius eſt. Vlt.†q̄ro,hēdes diuiſerūt hēditatē,& renūciauit alter alteri oī iuri,ꝙ hēt,vł hīc poſſit ī parte alterius,vtrū ſi vnꝰ ex hēdib.eſt negligens, poſtea ſ̄m formā
iſtius auth alter,cui deferi,an repellat ea vigore pacti, vel renūciationis Dico,ꝙ nō,ga iſta renūciatio nō referi ad illud,ꝙ qs
b poſtea amittit culpa ſua[b]& negligentia,vt l.damni.§.1. ff.d dā.
inf.& in l.q Romæ.§.duo fratres.ff de ver,ob & ibi plenè dixi ī
iſta materia,& iſta omnia habui ſemel de facto ſuper iſta auth.

ADDITIONES

a Pariſ.Iſtam negatiuam.Contrarium tenet Bal conſi.93 in 3.vol.ſed ad Barto.tenet Pat de C.uſ conſi 10 ad fi & Doct.hic.
b Menoch Culpa ſui.Rol.a Valle.conſi 93.nu.19.

Communia de legatis,& fideicommiſsis,& de in rem miſsione tollenda. Rub.

Continuatio ponitur in gl.quia dictum eſt ꝰ.de leg & fideicōmiſ.ſingulariter:veni hodie legatarij,& fideicōmiſſarij fiunt
æqualiter æquati,ideo ponitur hic tit.

LEX PRIMA.

1 *Pro legatis,& fideicōmiſſis cōpetunt tres actiones , ſi natura rei legata hoc patitur.*
2 *Legatarius particularis quādo detrahat Falcidiā,qđ nō eſt ex pſona ſua.*
3 *hic,cui aliquid commodi affertur,quādo poſſit onere fideicōmiſſi grauari,*
4 *Rei hæreditatis quando ſunt obligata pro legatis.*

a Vm hi-[a]Reiectis legandi varietatib.ꝓ legato ꝯpe
b tūt tres actiones,[b]ſ.pſonalis in rē , & hypothecaria in reb.tm̄ , q̄ a teſtatore ad grauatū perueniunt.h.d.Diuiditur in par.v Primo ponit proœmiū. Scdo poſuit ſtatutū.Tertio ponit rōnē ſui ſtatuti . Quarto ſuū extendit
ſtatutum ad certas pſonas,a quib.relinquitr. Quinto reſtringīt
circa res,in quib hypotheca cōceditur.Scda ibi, omnib vero.
Tertia ibi,cū enim.Quarta ibi,& hoc diſponimus. Quinta ibi
in omnib.autem.Ad euidentiā debetis ſcire,primo ꝙ antiquitus erat quædam dñia in modo legandi:aut.n.relinquebaṫ p ſinendi modū,aut per alios modos,vt hic dī in ſcda gl Itē dētis
ſcire.ꝙ antiquitus pro legato nō ꝯpetebat rei vēd. Pro legato
enim primo fiebat miſſio in rem,hoc eſt, in rei poſſeſ. Hoc ꝓmiſſo ſatis patet caſus i prin.1.pars nō hēt ꝯ̄na.Veniamꝰ ad 1m
op.& vī ꝙ oīa legata nō sūt exæquata. Nā legata ad pias cauſās
differunt ab alijs,vt Inſt.de act.§.uē miſta.& de obli.q̄ exquaſi
ꝯ §.fi.Sol Hic ponit genera ſingulorū,non ſingula generū, q.
d.oīa genera legatorū,ſiue per vēdicationē,ſiue p ſinēdi modum,ſiue alijs generalib legatorū exæquata ſunt,nō aūt æquiparat oīa legata ſingula;nam q̄dā differunt inter ſe,vt ꝰ.vidiſtis.Itē op.qa p fideicommiſſis nō ꝯpetit vēdicatio , ſine facta
reſtōne,vt l.facta.in prin.ff.ad Treb.ſed p legatis ꝯpetit incōtinenti adita hēditate,vt l.ſi tibi hō.§.cum ſeruus.ff de le.1. malè
ergo dī So dī gl.ꝙ hic æqparāt legata,& fideicōmiſſa particularia,ñ legata particularia,& fideicōmiſſa vlia.Ita dī gl. Tñ dic
breuius duob mo.vno nō exæquata ſunt legata fideicōmiſſis
particularib.& pecuniarijs.& ceſſabūt oīa ꝯ̄ria, ſ̄m Dy.Nā iō
dico particularib.vt excludā fideiꝯmiſſū vle.Itē iō dico, pecuniarijs , vt excludā legata libertatis, vt videbitis no.ī l.pe. Alio
mō dicas,exæquata sūt legata fideic.i qb.circuitus erat inutilis
ī qb.vero circuitus erat vtilis,adhuc dñia durat. Erat āt vtilis in
fideiꝯmiſſo vli,qa his ꝑt retinere quartā merito recta via non
trāſit ī fideicōmiſſar ū.Idē in libertatib.pp ius pīonatus.q.l eſt
remāſurū penes manumittētē Op de l.cū rē aliená.ꝰ.d leg So.
ꝙ hic dī,ꝯpetit actio in rē,intellige cū res legata erat teſtōris,ſe
c cꝰ ſi erat al ena.vt plene ī.l.pa.in fi.Op.de l.1.§ ſi debitori. c ff.
vt in poſſeſſio.leg. So.Spāle eſt in legato liberōnis,i quo ñ hēt
locū actio ī rē,nec hypothecaria.Rōē,qa iure quodāmō fit executio.Nā legatario incōtinēti ꝯpetit excepō,vt ꝰ tit 1 l.ſi creditori.vel dicas breuiꝰ[d]vt tollas multa ꝯ̄tia.†Pro legatis,& fideiꝯ
d a miſſis ꝯpetūt tres actiones,ſi nā rei legatæ hoc patiaṫ , ſecꝰ ſi nā
rei legatæ repugnet.Ita dētis ītelligeṙ illā māiam.& pp hoc dico,
ꝙq̄n ē legatū q̄ntatis, vel gn̄is nō ꝑt ꝯpetere rei vēd catio,qa ñ
ē res certa q̄ vēdicet Idē,qn̄ legat res alienata,vel legat certū factū,vt l.fideic.§ fi.ff.de leg 1.& eo mō qn̄ legat liberatio Nā rei
legatæ repugnat,ꝙ ꝯpetat rei vēdicatio,qa nō hēt amplius , ꝙ
q̄rat ꝓ ſua cautela Itē op.ꝓ eadē re ñ ꝑt ꝯpetere.pſonalis , & in
e rē,ꝰvt Inſt.de act.§.ſic itaq;.Sol gl Inſt.eo.§.nīa aūt, dī ꝙ ſi eligīt pſonalis;non hēt locū actio in rē ſi eligitur in rem,non hēt
locum pſonalis,& ſic pro eadem re vtraq; nō competit ſimul.

Alij,vt d.Albe.de Salinis,qui fuit quidā Doc.Vltram qui fecit
qualdā ſuas diſtōnes,dicebat ꝙ non cōpetit pro eadem re perſonalis,& in rē,qn̄ qs hēt dñiū de iure cōi, ſed qn̄ quis hēt dñiū
ſeu vendicationē ex ſpāli priuilegio,ſicut eſt in legatis in qbus
dñiū tranſit recta uia ſine poſſ. tunc rei vendicatio actionem
perſonalē de iure cōi non tollit,vt l.in bello §. ſi qs ſeruum. de
capt.& poſtli.reuer.Facit ī.de cond quæ ſub mō l. quoties Op.
f res ſua nemini ꝑt eſſe oblata,[f]vt l.neq; pig.ff de reg. iu Sed hic
conceditur actio in rem,& hypothecaria, q̄ præſupponit ꝙ res ꝓpria ſibi ipſi ſit obligata Solu glo optimè,ꝙ actio in rē cōpetit
pro re legata.actio hypothecar a cōpetit pro alijs reb. teſtoris,
q̄ ad grauatum peruenīunt,& ſic non ꝓ eadem re.Procedo vlterius dī hic ꝙ non ꝑt onere fideicōmiſſi grauari ille,ad quē aliquid lucri non affert.Contra,qa legatarius cogiṫ aliqd reſtituere.ſ.legata ē nulla deducta Fal.vt l.ſi ea Fal.§.nunq̄.ff. ad le.Falc.
Et ſic apparet ꝙ apud eū non remanet aliqđ lucrum.Huius timore gl recitat opi.Mar.& aliorū Doc. vtrum legatarius particularis detrahat Falci hoc non intendo eaaminare hic,qa eſſet
multū lōgū.Dic vt in d l.lex Falcidia § nunq̄.& l.1.§.añp. ff.ad
2 Treb.† veritas ē dī,ꝙ legatarius pticularis nunq̄ ex pſona ſua
deducit.Nec ob.ille tex.nā ē neceſſe, ꝙ aliqs hēat lucrū ab initio.nec eſt neceē,qđ apud eū remaneat,vt poſſit grauari.Cōtra
3 hoc op.de l.plane la 2.§.fi ff.de leg.1.Sol.Ille,cui†aliqd relinq̄ē
pōt onere fideicōmiſſi grauari: eſt verum ſi ei relinquat commodū pecuniariū,aliás ſecus.Vñ ei,ad quē ius pſonatus peruenit ex diſpōne defuncti,non ꝑt onus imponi , quia non peruenit commodū pecuniariū.Itē in alio caſu.l.1.§.ſi rem.ff.de leg.
1.vbi legatū affert cōmodū,nō tñ tale,ꝙ ea hoc poſſit grauari.
Item illud q̄ hic dī,ꝙ eſt neceſſe,ꝙ hēat aliqđ lucrum ille,qui
ꝑt grauari,intelligat ſ qđ hēt ex diſpōne defuncti, vel in modū
diſpōnis,vt l.ab eo.ꝰ.tit.1.& hic,vel modū cōdōnis , vt l.qdam.
§.fi.ff de leg.1.Fallit in caſu l.cum qdam.ꝰ. de leg. in ſubſtituto
ea hēdati.Secus ſi ad aliquem peruenit commodum defuncti
caſu fortuito vt l.4.§.1.ff de leg.1.Dic in l eam quam. ꝰ. tit.1.
Opp.ad fi.noſtræ legis, & videtur ꝙ hypothecaria competat in
ſolidum diuerſis ꝯ̄ quemlibet hæredum, vt ī. ſi vnus ex plurib.
g het.l.2.Sol.ſpecialis caſus [g]eſt hic.Simile in l. fi. ī. de debi.ciui.
4 lib.11.Oppo vlt.† & videtur ꝙ res hēdis[h] ſint obligatę , vt in
h poſſ.leg.l.certa eſt forma.Solu.glo. fatetur contrarium , quod
poſt ſex menſes bona heredis ſint obligata. Vide gl. Tu dic qđ
hinc ad mille annos bona hæredis non erunt obligata obligatione tacita pro legatis,quæ inducitur per legem iſtam.ſed bene fateor quod poſt ſex menſes poteſt in reb. hæredis fieri immiſſio,& ſic obligatæ erunt pignore prætorio.

ADDITIONES

a Alex Cum hi. Adde quod poteſt peti legatum ſub cōdōne relictum ex cauſa, ſ̄m Spe.de actio & peti.§.ſequitur.ver.illud no.dignum cum ſeq vbi ponit cauſam de iſtis actionibus & formam libellorum in ti.de teſta.§.1 in prin & aliquid per Bal hic,& poteſt ex intentū implorari iudicis officium,vt hic per Bal. & p Bar, in l.1.ff.de leg.3.ibi,tu dic breuiter.Vide Bar.in l.iuradiiſ.omib ſupra de pactis.
b Pariſ.Tres actiones.Circa iſtam materiam vide Alex conſi.4.in 2 vol.Itē no.qđ hypotheca ſpecialis data per teſtatorem non derogat hypothecæ generali datæ per hanc l ſecundum Rom ſing 710.incip legatarius.
c Alex.Si debitori Adde,ꝙ Cyn.hic contra gl.tenet,ſed d Io in l.1.de lega.1. tenet gl.& vide gl in l prox ois,in ver.in rem actionen,& eam no.
d Ale.Breuius.Adde Bar.in l.1 de leg.1.
e Alex Et in rem.Actio ex teſtamento an concurrat cum rei vendicatione.Bar.in l. nemo rem ſuam ff de uer.ob & Imo.tenet contrarium in l 1.ff de leg.1 in Spec. in ti.de actio & pet.§.ſequi ver.illud verò nota dignum,& cōſe Et no.quod iſta actio in rem,dicetur vtilis,vt eſt glo in l.ſi verbo,etiam in rem, ſupra de ſacroſ. eccle.Et adde per Bar in l 3 ff de dona & Bal.in l.ea lege.in 1.q.
f Ale.obligata Adde Bar in l fi.ſupra de ſacroſan eccle ſed contrarium videtur tenere in l.1 in fi de leg 1 & uide Bal in d.l fi
g Pariſ.Specialis caſus Vide Alex.in l.3.§ Iuſ;de ver ob in l 3.C. de neg geſt regulariter autem contra,uide Bar.in l apocha,in prin ff de iure fiſ.alleg tex.in l.creditores.ff.de diſtra pign.
h Pari.Res hæredis Vide etiam Comen conſi.58.& idem ē in bonis hēdum tutoris,vt ibi per eum ad Bar.in l properandū.§ fin ſupra de iud etiam ſi defunctus bona hæredum obligaſſet,vt habes ad Bar.in l.oblig generali ff de pign o

LEX II.

1 *Verbum,mando,non et præceptiuum: verbum,iubeo,ſic.*
2 *Verba directa,& obliqua ſumuntur in iure tribus modis.*
3 *Differentia fideicommiſſariæ,& directæ libertatis , quod hodie ēt durat.*
4 *Actio in rem competit,quando legatur res hæredis uel legatarij.*
5 *Ad legatum relictum in codicillis competit utilis ex teſtamento.*
6 *Legatum vniuerſale,uel quando legantur omnia bona , uel maior pars bonorum,an æquiparetur fideicommiſſo uniuerſali rem ſiue.*

1 Omne verbum.Verborū reiecta varietate exæquata sūt legata,& fideicōmiſſa,adeo
a ſunt effecta ſynonima.h d.† No.ꝙ verbū,[a]mando,[b]nō eſt vec
b bum ꝓceptiuum.& ſic hēs quod eſt longa dñia inter iubeo , &
mando,vt hic patet,& gl.ponit in l.ſæpe,de of.pſi.vbi dī,ꝙ mādatum

ADDITIONES

a Ale.Quod verbum.Vide Ba .in l ter.ff de leg 1.
b Pariſ Verbum,mando Vide Ale in l.more.ff.de iuriſ om iu Iaſ hic,gl.& Barto.in l.ſæpe.ff.de offi.præſi.glo.in c cum aliquibus. in ver. concedimus facultatem. de reſc.in 6.& uide omnino quæ addidi ad Bar.in d.l ſæpe ff de offi.præſi.

da tum eſt gratuitũ: ſecus in verbo, iubeo Op. qđ adhuc remanet dña inter verba directa & obliqua, vt ſ. ti.j.l.cã q̃ & l.cohæ-
2 d.. §.cũ filię de vul.& pu.So dēs tenere † q verba directa, & obliqua ſumunĩ in iure nřo trib.mod. Primo,dĩr verba directa illa q̃ ſunt pceptiua: nõ directa, verba pcatiua, vt hac l i prin. Et iſta dña eſt hodie ſublata hic. Qñq; dĩr verba directa ea, q̃ ponunt I nominatiuo caſu: obliqua q̃ i al js caſib. vt vidiſtis i l.qm indignũ. ſ. de teſ. Tertio mõ dĩr verba directa, qñ ſonãt, vt qs capiat de manu ſua: obliqua, vt qs capiat d manu alterius. Et iſta dña i relictis vlib. adhuc hodie durat, vt d,l.cã q̃.& l cohǣdi §. cũ filiæ & pleniſſimè dicit i l.Cẽtu no.de vul & pu.& tetigi ſ. de ipu, j l. pcib In legatis vero particularib. eſt reiecta iſta dña, vt hic Quo ad id tñ poſſumus dicere, qđ adhuc hodie durat. ſ. quo ad modum nãciſcendi poſſeſſionẽ, vt l. Titia eum teſtõ. §. 1. ff. de leg. 2. ſm tertiã lec. ibi poſitam. Op. qđ adhuc ſit dña verum legata relinquanĩ per tuũm, vel non, l. enim pr̃. §. filius. de le. 2. Sol.
a qcqd glo dicat, ibi loquitur de iuřo defuncti, a quod adhuc hodie dñã importat. Facit quod vidiſtis. ff. de pb. auth. quod obtinet hic loquũ, qñ teſtõr iuſſit hřdẽ iurare, de cuius hřdis iuřo dic vt plenè in l. q̃ ſub ꝯdõne, de ꝯdi. inſt. Vlterius opp. & vř, q ẽt iſta dña ſit hodie ſublata de iure antiquo, vt l. 1. ff. de le. 1. Variæ ſo danĩ ibi, tene illam, quod ibi loquitur ſm mediã iuris prudentiã, hic fit mentio de iure antiquo ante tpa ſtorum. Opp. de
b l. cũ verò. b§. apparet. ff. de fideic. lib. Gl. quæ eſt hic, in ſo. iſtius ꝯrũ vř variare. Nã primo vř dicere, q ſ in libertatib. ſit ſublata
3 illa † dña libertatis directæ, & fideicõmiſſariæ, poſtea dr ꝯrũ, Veritas ẽ, q nõ eſt ſublata. Nec ob. iſta lex, qa exæquata ſuot legata fideicõmiſſis, in qb. circuitus erat inutilis vt dicit ſ. l. pai.
4 Quæro primo, † qd ſi teſtõr legauit rẽ hřdis, vel legatarii, an ꝯpetat actio in rẽ. Glo. hic tenet qđ ſic. Vide iſtã gl. q̃ eſt ſingularis, Cõtrariam gl. hẽmus in multis locis. ff. de ſer l. Papinianus. de le. 1. l. ſi hřdis ſeruus. ad l. Falc. l. hřditatũ. §. fi. & illę ꝯtrę ſunt verę, & iſtę reprobanĩ ab omnib. Facit l ſi qs ingt. §. 1. ff. de leg. 1. &
5 l. ſi ubi homo. §. cum fundus, de leg. 1 † Quæro, qñ legatum eſt relictum in codicillis, quę actio competat. Quidam dicebant off. iu. Gl. determinat & bene, q competat vtilis ea teſtamento.
6 Vltimo eſſet videndum in hac materia vtrum † legatum vle, vt qñ legantur omnia bona, vel maior pars bonorum, æquiparetur fideicommiſſo vniuerſali. De hoc dic, vt l. ſtatuliberum. §. fi. cum l. ſeq. ff. de leg 2. & l. ſi ul. er. §. fi. ff ad Treb.

ADDITIONES.

a Alex Iuramento defuncti No hic intellectum l cum pater. § filius matrem. de le. 2. Sed Bar. in d. § filius matrem. tenet quod habet locum tam in iuramento hæredis, quam teſtatoris. & ſic eſt ſibi contrarius, & illum tex. alleg Bal in l. 1 ſup. communi quod iuramentum habet vim caſus expreſſi.

b Alex Op. de l. cum verò Adde Bal in l legatorũ in prin. de leg. 2. in ver. q̃ro primo ſi teſtõr No. hãc gl. q̃ reprobat per Bart cuius opi. veriorẽ credo & ꝯ iſta glo. eſt ẽt alia gl. in l. per diuerſas. in verbo, ſeu res. ſ. ma. & illud ẽt ſeq. Bar. & Bal in l. hřdis ſ. de fidei. p Bal in l. 1. ſ. o & ſunt gl. aliæ quas hic alleg Bar in ꝯtrium. ff. de ſer l. Pap no &c Et in quantum dicit gl. hic, qđ legatur a legatario eadẽ res ſibi legata ſcđo legatario, an primo legatario immediatẽ competit ſibi rei vendicatio, uide per Bal. in l. 1. ſup. e uer. q̃ro ſi à legatario. & ſeq. But. hic, q ẽt reprobat l. reprobatã p Bal Adde qđ Bal. conſi 187. 4. lt. in fi. dicit q̃dam gl q̃ eſt in l. 2 C. commu. de lega. dicit quod teſtator legando rem hæredis transfert dñium, quaſi hæres adeundo hæreditatem, uideatur in hoc conſentire, & ratificare. Et pro hoc arg optimum ff. quib. mod. pig vel hypo ſo. l. ſicut. § venditionis.

LEX IIII.

1 *Incertitudo, ſeu varietas inter plures, quando ſorte dirimatur.*

a **Si duobus.** a Incertitudo, ſeu varietas inter plures, q̃ in cõmodũ ipſorũ agentiũ reſpicit, ſorte diri-
b mitur b d. Videtis hic, q ſ iſta ꝯtẽtio ſorte dirimũr. b Cõtra. j. de do. l. ſancim⁹. §. ſinaũt i hmõi. Sol. Fateor q hic loqĩ, qñ oẽs habebãt æquale i⁹. Sec⁹ ſi vni cẽt relicta ps maior, ſeu portio q̃ alteri. Op. & vř, q aĩr dirimiĩ, vt l. hmõi. §. fi. ff. d le. 1. & i ſt. d ſatiſ.
2 tut. §. ſinaũr. So. † qñq; actores plures diſcordãt inuicẽ in ꝯiudiciũ rei. & tunc nõ dirimiĩ ſorte, ſed p ptorẽ coguntĩ ꝯcordare ad petitionẽ rei Qñq; ꝯcordãt i ꝯ iudiciũ eorũ ꝯpriũ, & tũc hẽt locũ mã nřa. Nã ſi qdẽ pt apparere ex iuris diſpõne, quaĩr hęc ꝯtẽtio dirimaĩ, vt qa vni plus relinqi q̃ alteri: tũc illo mõ dẽbit dirimi, vt l. ſancimus. §. ſinaũr in hmõi. j. de do. Et ſi non apparet, & tunc aut neuter actorum petit qđ dirimaĩ ſorte, & nõ dirimeĩ, ſed inuicem ſe impediũt, vt ff quib mod. vſuſ ami. l. a, §. fi. Sinautem alter eorum petit: tunc ſorte dirimatur, vt hic.

ADDITIONES.

a Pariſ Si duob. Circa iſtud an & qñ poſſit decidi ſorte, uide latẽ Fel. in c. capitulũ, extra, de prob. Ang. & alii ibi in l. a diuo Pio §. ſed & illud. in prin. ff. de re iudic. Item in materia ſortis, & an poſſit appellari à diuiſione facta per ſortes, vel peti reſtitutio in integrum, uide Philip. de Pert in rub. extra, de appel col 1.

b Alex. Sorte dirimi. Quod remedium vertatur inter ſimul diſcordes, adde qđ ubi eſſet timor ne venirent ad arma, vř q iudex poſſit compellere ad concordiam. Aduertas tñ, quod tunc aliquid dirimitur ſorte, cum incertum eſt de iure, ſecus ſi ſit incertum de facto. Iſta eſt glo. elegans in l. 1 in uer prohibebit. j. uti poſ. qđ eſt ualde no & no. Imo. in l hmõi in fi. de leg. 1. & in trib. ff. de iud Dic tñ vt per Auth. 18. q 1 circa princ. & prædicta etiam ponit Bar in l. ſi duob. ff uti poſſ & Bar in l iubemus de ſacroſ eccl. an electio Papæ poſſit committi ſortib. Bald. hic, q nõ. Et de ſorte adde hic Bal in l meminimus. j. quando & quibus 4. pars debe & de materia uide Bar. in l. duobus. de leg. 1.

1 *In legatis receditur à perſona: ſecus in contractibus.*
2 *Electio, quãdo eſt cõmiſſa in tertiũ, ſi tertius non elegit, quando trãsferatur ad arbitrium boni viri.*
3 *Eligendi ius competens alieni, quando perdatur anno.*

§. Sed & ſi quis. Hic ẽ bon⁹ & ſing caſus. Si relinqĩ res eligẽda p ſeruũ, illo nõ eligẽte,
a vel negligẽter p annũ, trãſferĩ electio in legatariũ, a dummodo
1 eligat rẽ mediocrẽ No. † q i legatis recedit à perſona, ſecus in ꝯtrib. vt ſ. dẽ ꝯh. emp. l. ſi qs plenè dixi in l. ſi quis arbitratu. de
2 verb. ob. † Opp. & vř, q electio transfertur in arbitriũ boni viri, non in ipſum legatariũ, vt l. .. ff. de leg. 2 So. hic loqĩ, qñ relinqĩ electio rei certæ conſiſtẽtis in ſpẽ. In ꝯrio loquiĩ, qñ relinquitur q̃titas æſtimanda p alium, vñ decło q̃titatis non ꝯſiſtẽtis
a in ſpẽ, remanet in arbitrio boni viri Item op. & vř q ille, † q habet ius eligẽdi, nõ perdit illud per curſum anni, vt l. cũ qdã. ff. de leg. 2. So. Qñq; committitur electio alicui perſonæ, ſeu aliquibus perſonis, qb. legatur, & tunc non perditur illud p curſum anni, ſed pditur, cum ille talis fuerit ſup hoc per li. ꝯte. interpellat⁹, vt l. ꝯria. Et iõ dicit plures, qñ relinquitur aliquid pauperib eligendis per talem, tunc illud ius eligendi non pditur an-
b no. b Si vero pſona legatarii eſt certa, ſed alicui committiĩ electio rei, tunc illud ius eligendi perditur anno. Tene menti.

ADDITIONES.

a Ale. In legatarium. No. tñ qđ ſi poſſunt eligere, & vnus negligit, vel latitat, alius poterit eligere l. ſi legatario, & ibi Bar. ff. de fideic lib. & no. hũc ⁊ non hic locum in pſonarũ electione, ſed rerũ tñ. Bal. no. in l. ſi ſup. de cõtrah emp. vt velle, quod duret donec partes ab eo velint recedere, per auth. ſi tñ. inf de temp. app.

b Alex. Perditur anno Adde Bar. in l execu. inf. de execu. rei iud. & Bal in l. captatorias. ſup. de teſt. mil.

a **§. Sed quia.** a Legata, & fideicõmiſſa pura, vel i diẽ certã relicta nõ pñt alienari, vel obligari. h. d. Op. de l. Titius. ff. ad Treb. de pet. hær. l. ſed & ſi lege. §. qđ ãt. Gl. dĩt, illę sũt veteres leges, q̃ pmittebãt alienõnẽ, q̃ p hãc legẽ sũt correctæ: Inquãtũ innuit gl. dictas leges corrigi, maledicit, qa ibi loqĩ, qñ qs erat rogat⁹ reſtituere qcqd ſupereſt ex hřditate, quo caſu erat olim phibita alienõ. Hoc vero hodie ẽ liſtatũ, vt ĩ auth. ꝯ cũ rogatus. j. ad Treb. ſed lex loqĩ qñ qs erat rogat⁹ reſtituere qcqd puenit. Expone ergo tex. illius l. ſm veterẽ diſpõnẽ, & c. q. d. qa ẽt veteres diſpõnes alienõnẽ prohibeant. Opp. ff ad Treb. l. Mar. §. res q̃ Sol. danĩ plures. Illa eſt vera, qđ pt alienare d reb. q̃ ſubiacẽt reſtõni vſq; ad Treb. Op. de l. ſi hřs inſtitutus. §. ſi hřs, ad Treb. Sol. fateor qđ in reb alienatis nõ eſt neceſſaria reſtõ, vt videbitis. j. pa. § tñ alienõ ñ tenuit, vt hac l. Op ad Treb. l. qdã. §. ſi qs filiũ. So. iſta eſt vera, hęc l loqtur, qñ ſeruus ſubiacet reſtõni nominatim, & alienaĩ, les ꝯtia loquiĩ qñ ſubiacet reſtõni ſub vniuerſitate, non noiatim, & alienat per vlt. volũt. non inter viuos. Vnde fauore vlt. volun. valet alienõ, vt ibi, ar. l. ab eo. j. de ſer. pig. dato manu. Et hunc artic. examinaui plenè vt ibi no. & de manu. ſeruum qui, ſecundum Iac. de Arc.

ADDITIO.

a Alex. Sed quia Adde ad materiam huius §. Bar. in l. quidam § fi. ff. ad Treb.

1 *Ius eligendi competens alieni, quando perdatur anno. & nu. 2.*
Statutum, quod ſi quis alienauerit rem, & gabellam non ſoluerit, eam pdat, quando habeat locum.
2 *Res ſubiecta reſtitutioni poteſt alienari ab hærede ignorante.*
3 *Conditio in legatis, quando trahatur retro conditione adueniente.*
4 *Fideicommiſſarius vniuerſalis quo caſu habeat rei vendicationem, etiã reſtitutione non facta.*

a **§. Sinautem.** a Res q̃ ſubiacẽt reſtõni, ſub ꝯdõe, vł die i certa, pñt alienari & obligari interim, ſed aduenĩẽte ꝯdõe fingĩ ĩ ſcm retro nullũ h. d vſq; ad. §. emptor. Op. d l ſeruo legato §. 1. ff. d le. j gl. dĩt, fateor, qđ interĩ valet alienõ, ſed fingiĩ nulla ꝯdõne aduenĩẽte ꝯ hoc op vř, q ſi valet vt i auth, res, q̃. & ĩ eorpe vñ ſumiĩ Ita tenet gl. hic, & l. pleruq;. ff. d re. iu circa fi. & l ſeruo leg. §. j. ff. d leg. j. ꝯ. ſ. qđ iura antiqua ñ ſint correcta, hoc tenet gl. in l. cũ pr̃. §. libertis. ff. de leg. 2. & in corpe vñ ſumiĩ hęc Auth. de reſti. & ea, q̃ pa. §. quamobrẽ. & iſtam

ADDITIO.

a Pariſ. Sinaũt Circa materiã huius §. q res ſubiacens fideicõmiſſo non poſſit alienari, qđ ſi teſtator i ſtituat fidei. & alium, an ius cenſeatur intellexiſſe in aliis bonis non aũt in ſubiacentib quaſi ſubiacentia voluit eſſe fideicommiſſaria, an in parte quaſi ſibi debita, vide Io de Ana. q nõ cõſi 30. inc viſo teſtõ, per totũ. An autem ſubſtitutus pupillaris poſſit reuocare alienata p pupillum, & tutorem, ſi caſus ſubſtitu. poſtea euenit ſi iuſtã, aut alienõ, ſi cum cã ant fine, vide Iaſ. in l. ſi arrogator ff. de adop. vide eundem in l inter omnes. ff qui ſatiſ cog vbi dicit ſecus eſſe in vulgari, & fideicommiſſaria ſubſti. vide eundem in l ſi a ſubſtituto. in prin de leg 1 Item q in iſtis non ſit neceſſaria aliqua reſtõ realis, vel verbalis, vide Io de Ana conſi 13. an autem ſi fideicommiſſa. eſſet præſens alienationi, & non cõtradiceret, ſibi præiudicaret, vide Iaſ. in l. eum proponas C. de pac. Itẽ limita reg huius § non procedere in cond. poteſta ſecundum Imo. in l q hřdi § ſi pars de cond & de. vbi vide Soc. in l. fi. & in l. Marcel §. res q̃. ad Treb. & ibi ẽt q ſubiaceat reſt. per reſtõnem pupillarẽ. & multa alia in materia alienationis reã phibitæ alienari, vel expſſe, vel quia ſubiaceant reſtõni. Item quid ſi res ſit prohibita, an ille cuius fauore eſt prohibita alienari poſſit propria authoritate apprehendere, vide Iaſ in §. diui, de leg. 1 & ibi ad Bar. quid autẽ ſi ille, qui alienauit, eſſet ſoluendo, an poſſit agi contra bo poſſ. vide Ang. in Auth. de reſt. Item dum dicitur, q non præſcribitur res taliter alienata, limita, vt per Iaſ. in auth. en. res quæ. inf e. in prin. vbi etiam alias limitationes. vide Comen. in materia huius §. conſi. 76. vbi loquitur etiam de hypotheca. an autem agatur rei vend. vel poſſeſſione hæred. uide Ang. conſi 262.

iſtā vltimā approbāt oēs Doc. Dy. Pet & oēs alii. Iſtud ē vtile ad
a q. dī † ſtatutū, a φ ſi qs alienauit rē, & non ſoluerit gabellam p-
1 dat eam, qd ſi eſt alienata res, quę ſubiacet reſtitutioni. Si dice-
remus, quod interim ñ valet alienatio, nō eſt locus pęnę ſtatu-
ti, vt l.ea quidē.ſ. ſi manci.ita fue.alie. Si verò dicimus inter ni
ualere, eſt locus pęnæ, quia interim fuit facta alienatio. Itē op. d
l.fi.§ fi.ff.de le. 2 Solu. Ille caſus ē ſingularis, & multum notan-
2 dus, qa † res, q̄ ſubiacet reſtōni, nō pt alienari, verū eſt ab hr̄de
b ſciente, ſed ſi ab hr̄de ignorāte, ſecus, vt ibi. Itē op. ex gl.b dr̄, φ
3 fingit retro nulla venditio. Cōtra, in † legatis aduenientē ɔdōe
fictio nō trahit retro, vt l.j.§.1.ff ad Syl.Sol. verū eſt, φ retro nō
trahit, q̄tū ad dn̄iū, & ad ɔmodū rei legatæ, vt ibi, ſed q̄tū ad re-
ſcindendā vendōnem ſic, vt hic. Opp dr̄, φ ille cui dēt reſtitui
4 pt rē alienatam vēdicare. Cōtra † fideicōmiſſari⁹ vt̄is ñ hēt vē
c dicationē c niſi ſcā ſit reſtō, vt l.ſcā.ff.ad Treb.Sol. Fateor ɔtriū
rīr, ſed in reb.alienatis non eſt reſtō neceſſaria, & ſic ē hic caſ⁹
ſpecialis, vt gl dicit, & benè. Videbitis no. j.ad Treb.l pen.§.fi.

ADDITIONES.

a Alex. Dicit ſtatutū. De contractu nullo non ſoluitur gabella, idem tenet Bar in l. non dubium.ſ.de leg.in prin.& in l.2.in fi ſ.de eunu.vbi eſt tex.& per Bal. hic in 1.pe & Bar.in § ſi teſtator, alle.hic & Ang.in l.Marcellus §.res quæ ad Treb. Menoch. Tiraq de retract.conſang §.39.gl.1.nu.12.

b Alex. Item opp.extra gl No.φ fictio nō trahitur retro.& licet gl.hic dicat, φ trahitur retro et quod ad fructus, cōiter reprobat, qa illi fructus ſpectāt ad hæredem, vt hic plene dn̄t Doct & gl fin in l.emptor, de rei vēd.in l.in fundo.eo. ti. poſt Bar.& uide hic in l pe & Bal.& Im in l.inſulam, ff.ſol ma. Vnum tene menti, quod illa bona ſubiecta reſtitutioni, in aliquē euentū pōſ capi per creditorē ex primo decreto, & ēt ex ſecundo. Et ita poſſit dari fraus, & cautela ad omnia iſta iura tex.eſt no.in l.peto.§ pdiū ff.de leg.2.& ibi hoc Bar.& Bal.& Im. Itē hanc regulā, quod ſubiecta reſtōni ſub euētu cōdōnis nō pōt interim alienari, hoc eſt verum, ſi talis cōdō erat caſualis ſecus ſi poteſtatiua, q̄ tūc imputatur non implenti, & interim alienatio valet. Iſta eſt no limitatio, quam forte non reperies alibi in l qui hæredi §·ſi pars cū gl.uerbo uſucapta.de cond.& de & ibi hoc mul gū no. Im.& in d.§ i prædium. Item tex.iſtū limita, vt poſt Imo.in l aum pē §.liberis.de leg 1. Adde ſecundum Pau de Caſt aliam utilitatem, q̄ reſultat ex iſto. § dum inuat alienationem quæ eſt nunc. Nā non ſolū cōdōne pendente ceſſat viucapio, uel pſcriptio, quia adhuc fideicōmiſſarius agere nō pōt, & non valenti de iure nulla currit pſcriptio. l.1 in fi.de anna exce.ſed poſtquā cōdo extiterit, non poterit emptor incipere viucapere, uel præſcribere longo tempore, quia in tali præſcriptione requiritur ti.l.nullo ſ. de rei vend. & hic fingitur nunquā interueniſſe tit Et ita dēt intelligi tex.ſecundum ipſum poteris incipere præſcriptio longiſſimi tpis, Dicit ēt aduertendum ad unum, in quo ipſe cōſuluit φ licet verū ſit, φ illa res nō poſſet pſcribi, qn̄ eſt facta p pſonā phibitā alienare, & p ipsū grauatū de reſtituendo Q̄d tñ alius extraneus, qui non cōtinet ſub p hibitione, qui forte tenebat vt ſuā, pōt alienare, & alienatio tenebit, & ſic ex cā tribueretur titulus ad præſcribendum cōtra illum qui agere poſſet, & ſic poſt euentum conditionis, uel quando fideicommiſſum eſſet purum, vel in diem certum. Alleg Bal.in l 2.ſ.de viucap pro empt.& dicit fuiſſe dictum Pet.& Cyn. in l.fi.in 6 opp ſ. in quib.cauſis in integ.reſti.non eſt neceſſ.

a * Menoch. Vendicationem. Socin iun.conſi.59.nu.2 conſi.129 nu.16.lib. 1. & cōſi.90.in fi.li. 3.Cra conſi 19.nu.19.

AVTHEN.

1 *Dos, & donatio pp nuptias, dē congrua ſecundum qualitatē pſonarū.*
2 *Res q̄ ſubiacent reſtōni, pñt alienari, vel obligari, tam pro dote quā aliquis dat q̄ ēt pro dote, q̄ exigitur in caſu reſtitutionis, uide tamē nu. 4.*
3 *An iſtud hēat locū quādo quis cōſtituit dotē pro ſeipſo, uel pro perſona, pro qua hoc facere tenetur, an ēt quādo conſtituitur pro alijs, & nu. 4.*
4 *Mater tenetur alere filios, quādo pater eſſet inops, & ipſa eſſet diues.*
5 *Pater poteſt dotare filiam in teſtamento, in rebus prohibitis alienari.*
6 *Filia ſi eſt maritata, ſed non dotata, an pater teneatur eam dotare.*
7 *Pater poteſt alienare de rebus, quę ſubiacent reſtitutioni, pro filia, quam vult ponere in monaſterio.*
8 *Filia ſi tempore mortis patris dotē a viro recuperauit, an veniat in reſtitutionem fideicommiſſi.*
9 *Sumptus alimētorum an poſſint fieri de rebus, quæ ſubiacēt reſtitutioni.*
10 *Quid in redemptione filii capti a latronibus.*
11 *Quid p redēptione uitæ, vel mēbri filij, q propter delictū eſt cōdēnatus.*

a Res quæ ſubiacent. a Iſta auth. venit ad l.C.de ter
minādo eam in caſu. Nam
eum ſimplr̄ prohibet alienatio, & obligatio, hoc caſu pmittit.
1 Circa iſtā auth. † Quærit primo, q̄ dicat dos, & donatio pp nu-
ptias Cōgrua rn̄ſio eſt ſm qualitatē perſonarū, vt dixit hic tex,
2 & me lus in l.q̄ro.ff.de iu.do. † Quæro, an hæc l.loqnat in dote,
q̄ aliquis dat, an ī dote. q̄ aliqs recipit, q̄ poſtea exigitur cum e-
rit caſus reſtōnis Gl.dicit & bn̄. intellige hoc vtroq; caſu tam I
3 dote ɔſtituenda, q̄ in dote reſtituenda. † Quęro, vtrū iſta l. hēat
locum, qñ qs ɔſtituit dotē p ſeipſo, aut ēt qñ ɔſtituit pro alijs.
Rñ. Qñq; qs ɔſtituit dotē, vel recipit pro perſona, p qua hoc fa
cere tenet, vt pr̄ p filia. Tenet.n.eam dotare, vt l.fi.ſ.de do.pro-
miſ.& de rit.nup l.q liberos. Itē pr̄ p filio tenet dotē recipere,
poſſet ad hoc cogi, vt notat p Dy. ī l. ſi cū dotē.§, tranſgrediamur
ff.ſol.ma & iſto caſu l; alienare, & obligar res, q̄ ſubiacēt reſtō
ni, vt hic, & i l.mulier.§.cū pponeret.ff.ad Tre.& l.à filia. ī pri.
Qñq; cōſtituit dotē p pſonis p qb.nō tenet, vt mr̄ pro filia. Nō
.n.eſt offm̄ maternū dotare filias vt dixi ſ. & iſto caſu non l3
alienare res, q̄ ſubiacent reſtōni. Ita tenet gl.in l.à filia. in prin.
ad Treb.& Pet.tenet hic, puto tñ, qd ſi pr̄ oīs eſſet, nec hrēt vñ
b dotaret filiā, φ tūc eſſet offm̄ mr̄nū b dotare filiam, ſicut dici-
4 mus in alimētis, † quod mater tenetur alere filios, quādo pater
eſſet inops, & ipſa eſſet diues, vt l.ſi quis à liberis, quaſi per to-
rā l.ff de lib agn, & habuiſtis tractatū in l.alimēta.ſ.de neg geſt.
& iſto caſu crederē, φ mr̄ poſſet alienare res, quæ ſubiacēt re-
ſtōni. Et eodem mō dico in fratre in caſu quo frater cogeretur
de iure dotare ſororē, eo caſu poſſet res, quę ſubiacent reſtōni,
alienare. Qn̄ autem frater cogat, habuiſtis iactum in l nō om-
ni.ſ.de admi.tut.& in l.cum plures.§.pe.ſ.de admi.tut. Illud tñ,
φ hic dr̄, φ pñt alienari res, q̄ ſubiacent reſtōni, in iſtis caſib.
c nō hēt locū, niſi in liberis, q ſunt grauati c a parentibus, non.n.
5 pmittit alijs, vt vidiſtis in hoc tex & in corpore vnde ſumit
d Quęro ſilr̄ ex gl.d qd ſi pr̄ nō dotauit filiā, † qñ viueret, ſed do
tauit eā in teſtō, an poſſit hoc facere de reb. q̄ ſubiacent reſtitu
tioni? Iſtū paſſum nō tangunt ſcriptores hic De facto tenui, φ
ſic. Nam in eo, quod ipſe habet neceſſe p cōſtōne dotis dare,
nunq̄ vr̄ fuiſſe in fideicōmiſſo, vt l.mulier.§.cū pponeret, ff.ad
Treb. vñ vr̄, φ ſi ipſe non dotaſſet, poſſet deduci p filias, vñ ſe
dotent, ſicut deducit lītīma debita lege naturę, vt in tex. authē.
huius. Præterea ſatis dici pōt alienatio aſſignatio, q̄ fit in teſtō,
6 vt ſ.de ſec.nup l.ſi qs prioris §.certū eſſe, & ibi vr̄ caſus. † Quæ
e ro, qd ſi pr̄ e hēt filiā maritatā, nō tñ dotatā: an poſſit eā dotare.
Vr̄, φ ſic, qa pr̄ eſt obligatus dotare filiā, ſm gl. q̄ eſt in l.obliga-
mur.§.lege.ff.de act.& obl Cōtrariū eſt veritas. Nā pr̄ nō eſt ob
ligatus dotare filiā, ſed ad illud faciēdū cōpellit iudicis officio,
vt d.l.q liberos.ff.de ritu.nup Et ſicut nō pt cogi alimētare filiū
ſi hēt vñ ſe alat, ita nō cogit dotare filiā nuptā, q̄ iā nupta eſt, vt
l.ſi qs a liberis.§.2.de li.agno De hoc tāgit p Gul.in l.cū is.ff. de
7 ɔdi.inde. Quæro, † an p filia, f quā pr̄ vult ponere in monaſte-
f rio, poſſet alienare de reb. q̄ ſubiacēt reſtōni? Certè puto, φ ſic,
qa introitus monaſterii ē fauorabilior dote, vt apparet ī Auth.
de ſā.epi.§.ſed & hoc pñn, & ad Tre.auth.niſi, &c Redeo ad gl.
8 qd † ſi tēpore mortis prīs, filia q̄ dederat dotē a uiro recupauit,
an veniat in reſtōnē fideicōmiſſi. Gl.dicit, rñdeo nō ſm Hug. nil
allegat. Probat. ff ad leg. Fal l.pr̄ filiū, in prin.& ad Tre.l.mulier
§.cū pponeret & l a filia ff eo.in prin.& ita tenēt Mar. Sil. Iac.
Cy.& quaſi oēs. Verū tñ dicit Iac. de Bel. in corpore unde ſu-
mit iſta auth. φ ſi dos illa eſſet recupata p patrē uiuentē, φ ve-
niret in reſtōnē, φ nō placet donec filia viuit, qa pr̄ cogit ei re
9 ſeruare, vt in auth.ſed q̄uis, ſ.de rei uxo ac. † Quærit gl. vtrum
g ſumptus g alimentorū poſſint fieri de reb q̄ ſubiacēt reſtōni,
ſi aliū de nō hēt. Gl.dicit, φ nē hoc caſu; ſecus ſi eſſet rogatus
reſtituere qcqd ſupererat, in auth. ɔcū rogatur infra ad Treb.
Doc.communiter dicunt contrarium, φ p alimentis poſſit fie
ri alienatio ſicut p dote Et hoc mihi placet. Nā ſicut offm̄ eſt
paternū dotare, ita eſt offm̄ paternū alere Pro hoc vidiſtis glo.
h quæ quaſi hoc determinat, h in l.ob æs de pręd.mi quæ eſt notā
10 da ad hoc. Et idē puto, † qñ filius caperet a latronibus φ poſ-
ſent pro eo redimendo i alienari bona quæ ſubiacent reſtōni.
11 † Sed qd ſi p p delictū k ipſe ſit ɔdēnatus, an p redimendo ſibi
K vitam, vel membrum, pñt alienari res, q̄ ſubiacēt reſtōni. Iſtud
eſt dubiū, quia ſua culpa incidit in hoc delictū, iō cogitabitis.

ADDITIONES.

a Barb. Res q̄ ſubiacēt. No.φ hæc authen hēt locū in dote reſtituenda, ſed quid ſi vir cōſumpſit tñ de bonis, φ ſufficiat ad legitimā, & Treb an uxor poterit recuperare dotem in iſtis bonis ſubiectis reſtitutioni D.Paul.dicit hic, φ ſic, & ita vidit conſuli, & iudicari, quia illa conſumptio viri nō dēt pīudicare vxori Itē qa iſta auth etiam emanauit in fauorem mulierum, & uide Lud. Ro in conſi. 129 & in conſi 164.ubi conſuluit, ſi alimenta, & dos æquiparantur in caſu iſto. Res quæ ſubiacent. Vide Ale.in l.qui Romæ.§.cohæredes de uerb.obliga. An autem hæres rem ſubiectam reſtitutioni, poſſit ſibi eligere in quartam, Dic, φ nō, quia debet eligi arbit in iudici. ſecundum Bal in l.ſi ſciemus.ad Treb.& in l.ſi pē de inſti.& ſubſti & in l.nō amplius.de lega.1 & in l filium quē habentē. ſ. fam. erc.dixi in l. Marcellus §.res quæ ad treb. No tñ, φ iſta auth non procedit in re phibita alienari p cōtractum, quia talis res non potent dari in dotem, ſm glo. & Bal in l nulla in fi.ſ de iure do, Facit, φ dixi ſ in alia apo. & de materia huius apoſtillæ uide p Ang in l.ſi ſ.de do pmi.adde ē quod ſing.dixit Bal. in c. 1. §.donare qualiter feu.olim.alie.pote.vbi dicit, φ iſta authē nō hēt locū ī re feudali vel in alia quę de ſui natura non poſſit alienari ut emphyteuſis, &c. Et adde Bal in c 1 in prin.de ph.feu.alie. p fed.& q̄uis feudum non poſſit dari, vel p mitti in dotē p mulierē p alia, ut d.§ donare p ſe tñ pōt, vt in c.a Sepronto.de inueſt quam Titius.de re.alien fecit, & in c 1 an maritus ſuccedat uxor, & ibi Bal. ī rædictus adde ēt ter.in c. 1.de eo qu. ſibi, & hæred.ſuis, & uide in c nuper. de dona.inter vir & vx. Sed ɔ d.Bal in d §.donare. tenet ipſe Bal & Sal. in l. 1.ul la.ſ de iure dot & uide Pau.de Caſt.in conſi. 65 incip uiſa facti narratione. & Ang in l.ſi.C.de do pmiſ gl.& Bal in d l.nulla φ res phibita alienari p contractū nō pōs dari in dotem, & idem ut re expreſſe phibita alienari ſecundū Pau. de Ca coſ 43 inc qui ſ p ſcriptū Et ad hanc auth uide vnā limitationē p Bart. in l.ſi locus.ff de rel.& ſum fune. Adde, φ ēt Ro conſuluit, φ res reſti ſubiecta, ſicut ſit alienari p dote, ita & p alimentis, eius conſi.167 que plene uide ad hac apoſtilla col.45 & cū Bar vult, φ filia nupta non poſſit petere dotem in bonis reſtitu. ſubiectis. Adde, φ Bal.& Ang tenent cōtrariū, & ēt Pau.de Ca.qui dicit ſe cōtra Bar.cōſuluiſſe, ēt ſi dotata eſſet nō cōgrue ſpe dōnis, ſi tñ ſtatutū diceret φ ſtaret cōtēta dote pīna, ſi nō eſſet ɔgrue dotata, ſufficeret ſm Bar. q ēt dicit φ mulier grauata reſtituere, ſi cōgrue, & ſm qualitatē pſonæ nō pōs nubere, poterit bona dare in dotē. Et φ maritus de oſt.lucrabitur partē, uel totū ex forma ſtatuti ſicut ſi non eſſet reſtitutioni ſubiecta, quia ceſſat prohibitio hoc caſu. φ pbat, q a ſi maritus non lucraretur, pertineret dos ad hēdes mulieris, nō autē rediret ad fideic.ut eſt caſus ſecundum Pau.de Ca fin.in l mulier §. cum proponeretur.ff.ad Treb Adde ēt. φ idē conſuluit Bal conſi.71. 2.vol ſed ibi dicit, φ noo ēxtāt liberis, vel lucro ſtatuti, quod dos redit in fideic.quia ceſſante cauſa, &c. & idem voluit conſi. 234.1.vol. & 204.eo.vol dicit etiam Pau. de Caſt. φ ſi grauatus recipiat dotem vxoris, & conſumat tantū quantū eſt detrahendum

vigore

uigore fi.lcic.quod non nocet mulieri,quia pro reſtit dotis ſint alia bona hypothecata.Et ita dicit fuiſſe conſultum per multos Doct.& inueni ipſum ita cõſuluiſſe eius conſi.2.& 119.ſi Ro cõſ 132.aliter ſenſiſſe vr.& q res prohibita alienari poſſit p alimẽtis alienari,voluit idẽ Bal cõſ.225.4.ſ.li.Pauſ ſtra q̃ ſubiacẽt. Vide Com cõſ.199.longe de filia grauata,qa ſi legitima nõ ſufficit p dote congrua,põt dari de bonis ſubiacẽtib.reſti.& hac authẽ repetit laſ.unde Com cõſ. 12.inc Titius inſtituit,circa fi.& nulla interim currit pſcriptio, vt iſto tex.& ibi per eum.Extende tñ pꝛohibitionem huius authenticæ nedũ in exhibitione expreſſa,ſed ẽt in tacita ita Pau.de Ca.cõſ 13 alle.notata in l.cũ pr̃ §.liberis in gl al-le.postea l.ſeruo legato in prin de le.1.& circa illud,quod dr̃ hic de dote, uide Alex.conſi 56 & an pcedat in repetiti ne dotis habita poſt prohibitionem, vide Alex.conſi.257.lo.de Ana cõſ.21 in 2.dub.limita deciſionẽ hic poſitam niſi res eſſet priuata,vide p Alex.cõſ.131.ad fi.Itẽ vide caſum ſing in materia huius auth.per Rom.ſing.125.inc.ego habui caſum mirabilem vbi ponit, quid ſi maritus dedit fideiuſſorem p dote reſtituenda ſcm formam alicuius ſtatuti, an iſta datio fideiuſſoris in caſu dotis reſtitue lz faciat ceſſare beneficiũ huius auth. Itẽ q debeat ſolui dos potius de bonis fideiuſſoris,q̃ de bonis ſubiectis fideicommiſſo,unde Pau cõſ de quo ĩ.Item quando talis alienatio fieret ignorante fideicom valeret,& ſolum precium ueniret in reſtõne unde Alex conſi.3.in 3.vol.& cõſ.157.ad fi.vide omnino Pau.de Ca.conſi.10 & omnino conſi.17.Item limita hanc materiam in prohibitione facta in vltimis voluntate ſecus ſi inter viuos,vide Alex.conſi 246.Item,q ſi tpe datæ dotis maritus fuiſſet ſoluẽdo,& dediſſet fideiuſſores,& no multa alia.uide per Pau.de Caſt.conſi. 139.& an iſta authẽ loquens de prohibitione tacita habeat locum in expreſſa,vide Pau.conſi.13.Itẽ quid ſi grauatus habuit tñ legitimam, vel in proprio matrimonio fuerit ſufficiens ad reſtitutionem dotis ſine cautione,an procedat iſta diſpoſitio. Vide Ro. conſi 131 vbi ẽt ponit quid ſi tot fructus percepit,& potuerunt ſufficere ad reſtitutionem dotis.Item an iſta prouiſione facta fauore dotis intelligatur etiam facta fauore alimentorum,vt Rom.conſi.147 Item dum dicitur in iſta materia, q alienatio interim valet donec eueniat cõditio,limita nõ procedere,qñ alienatio eſſet expreſſe phibita ſm Bal in c.1.de phi.feud alie.per Loth an autem pro redemptione perſonæ poſſit quis vendicare bona ſubiecta reſti.fideic uide Bar. in l quemadmodum C. de agri & cenſi.li 11 uide Bar.in iſta authen.ad fi & quæ habes ibi Item q prius ſit danda dos de legitima,& Treb. poteſt detrahi, quæ ſi non ſufficiant poterũt capi bona ſubiecta fideicõ.& quid ſi fructus cœpiſſet & conſumpſiſſet,vide Alex.in l.mulier.§ cum pponeretur.ad Treb poſt Ang. & Imo ibi, & Pa. hic Item quid ſi ſimul concurrant fideic ſubſti & prohibitio alienationis,an facta alienatione ſtatim poſſit reuocari Et qd ſi prius moriatur qui ſoit inſtitutus,an hæredes ſui poſſint reuocare,vide Pau de Caſt. conſi. 11. Item,quid ſi tempore conſtitutionis dotis grauatus haberet tantum in legitima & Treb.& quid ſi conſumpſiſſet poſtea,vel ante,uide Pau de Caſt.conſi.13.& ſeq.vbi ponit etiam an pro reſtitutione dotis vxoris talia bona ſint obligata,uide eiuſdem eiuſdem conſi.130.Item nepos cui auus reliqt dotẽ, an poſſit detrahi legitimas ex perſona patris de bonis quæ pater eius obligatus reſtituere. vide Pau.conſi 356 in prin quid autem ſi pater prohibuit ſua bona alienari p filios vſque ad 30. annos, & ſi contrafecerit q dimidia ul omnium bonorum perueniat ad fiſcum,quem ibi dicto caſu ſubſtituit, quid iuris, ſi filij intra dictum tẽpus volunatem teſtatoris alienauerint vſque ad legitimã, aliq pꝛ̃ẽ pprijã, aliq precium pdeceſſorũ unde Pau cõſ 114.& an caſu huius auth.an valeat alienatio ſcienter facta per hæredem.uide Ber.in tract.de gabel.in 3 par.8.par in prin.& ibi ẽt ſingulariter,q cauſa renunciationis poteſt alienari res ſubiecta reſtõni.

b Alex Officium maternũ.Mater tenetur dotare filiam,ſi pr̃ ſit inops, & adde latius C.y.& ibi aliquid per Bar in l.mater.ſ̃ de iure dot.& Bald.hic ſequitur,ſed Ang.contra in l.a filia.in prin.ff.ad Treb.& in l.fi.ſ̃ de do.promiſ.

c Panſ Grauati.Vide de hoc Franc.conſi.37.

d Alex Extra glo.adde Bar.in l.a filia.in prin.ff ad Treb.& in l. quæſitum.ff.de primi.cred & Dec conſi 519.nu.5.Menoch.

e Barb Quæro,quid ſi pater Idem dicit Bal.in l obligamur.§.1 ff.de ac.& ob contrarium tenet ibi Ang uide quæ notaui ad Bar.Et quid ſi pater ſponte illam dotauit de bonis ſubiectis reſtitutioni, poſtquam eſt maritata, an poſſit Videtur q ſic ex quo ſponte fecit Et pondera, quia Bar. loquitur in eo caſu quo filia eſt maritata,non loquitur eo caſu,quo pater illam maritauit.

f Alex.Quæro an pro filia Facit quod no.Bar.in l fin.ſ̃.de do promiſ.& idem Bal. hic,intellige quando monaſterium non haberet reditus ſufficientes ad alimenta,alias ſecus & eſſet ſimonica.c non ſatis.cum glo.de ſimo.per Doct.in l. Titio centum.§.1.de cond.& demon.

g Panſ.Vitium ſumptus Vide Roma.conſi.267.de quo habes ſupra in apoſtilla magna vide per Alex & Mod hic.

h Alex.Determinat Cui adde no per Ang.in l Marcel.§.res quæ ad Treb.& q no. gl.in auth contrario ver.gl.vlt.quæri,&c & ſuper tex in ver.capitio
In auth.res quæ Quæro,vtrum quando pupillo eſt facta ſubſti pupillaris,an res ſubiectæ reſtoni,eo caſu poſſint alienari per pupillum Ang in l.Marc.§ res quæ tenet q ſic,qñ ſubſtitũ pupillaris ſit teſtañ pupilli l.2.ff de vul.& pu Sed qñ teſtõr facit teſtañ filio pupillo,non vr̃ adimere ſibi alienã ptatem ipſo filio viuẽte,ergo &c.Sed in hoc Bal melius loquit.in l.nec ea.§ eorum.de ado.ſ. q ſubſtitutus pupillo nõ poterit reuocare alienata per impuberem ſi alienata fuerint iuſta cã. l.1.§ ſed non nullos.ibi,uel ſubſtitus.ff.de iur.& fac diſti & Lud.in l Marcel §. qda.ad Treb & iſta opinio magis mihi placet p dictum tex.l c.Ad iſtam q poſt põderari tex.in l.2.§.ſed quia noſtra in ver ſubſtiõni.Et de hoc et vr̃ tex in l.ſi a ſubſtituto in prin.de leg 1.& l.qui filium.in fi vbi pupillus educ deb.

i Panſ.Redimendo Vide Alex.late in l quãuis ff ſol.ma in cõſ.24.in fi & in l.Marcel.§.res quæ ad Treb Bar in l.quemadmodum C.de agri.& cenſi.lib.11.

k Alex.Sed qd ſi pp delictum.Hãc q.reliquit Bar.indeciſam. Sed vide dñm Bal, decidentem, q non in auth.contra cum rogatus.ad Tre.Et adde,quod in filio videtur,quod poſſit ſe redimere captiuum ex ſuo delicto,quia uerisimiliter pater conceſſiſſet,arg.l ult.quidem,ff quod me.cau Facit l Lucius de lib.& poſth vbi id ſeruandum eſt,quod teſtator uerisimiliter diſpoſuiſſet.Et adde Ang.& Imo. in l Marcel §.res quæ ubi tractatur de præiudicio tertij, non debet ex ſuo delicto redimere ſe.Facit ſe c.86.diſt.non ſatis,ſed in contrarium facit gl.12.q.2.ſacro.cum iuribus allegatis in ea.ubi res eccleſiæ poſſunt alienari pro redemptione captiuorum ex delicto Et adde quæ ſcripſi ad Bar.in l.Stichus de pec. leg ut l.quamuis.ſol.mat ibi all.tex pro hac opi.& ibi ſcripſi Adde,q Bal.conſi.176. a uel etiam dicit,q filius ob maleficium, uel ob debita ſua culpa contracta nõ poteſt res ſubiectas reſtitutioni alienare,niſi uſque ad legitimam. Idẽ vult Pau.de Caſt hic.Si aute pater dixit in teſtamento,quod poſſet propter ſuas neceſſitates alienare.& ſemel alienauerit prodigaliter, quod ſi iuſta neceſſitas ſuperueniat,non impeditur denuo uendere,ubi uide,incipit,quod imponet.

a §. Emptor. a Emptor rei,quæ ſubiacet reſtitutioni ſciẽter re euicta habet actionem ad pretiũ, nõ ad duplũ.etiã ſi fuerit ſtipulatus h.d. No. quod dixi in ſumma rio.Op.ĩ.de euic. l ſi fundũ ſciens.& communia vtriuſq; iud. l.ſi fratres.vbi ſi ſciẽs ſtipulatur habet actionẽ de euictione,hic ſecus.Item ibi ſi ſciens ſtipulatur. habet actionem prout ſtipulatus eſt,hic dicitur ꝯtrium.Sol Speciale eſt hic.Iſta eſt bona ſo. & vera.Alij dicunt,quod hic quis ſciebat rem ſubiacere reſtitutioni,non autem ſciebat alienam. ibi loquitur qñ quis ſciebat alienam. Et iſtam ſol.tenent quidam, & gl.videtur tenere hic, ſed non eſt vera,quia ſ̃.fit mentio de eo,quod ſubiacebat reſtitutioni purè, vt in §.ſed quia noſtra quo caſu nõ conſtat rem eſſe alienam.Dic ego quod hic eſt ſpeciale,&c.

ADDITIO

a Ale.Emptor Adde no,per Bar.in l.qui Romæ l.fi.in 51 & 12.q.de verb.obl. Pariſ. Emptor. Vide omnino circa iſtum §.Cõ.conſi.31.vbi ponit an iſte §.procedat in re ſubiacente reſtõni de ptio,& dicit eſſe cõem ſniam ꝯ Bar.in fi.Itẽ ponit an iſte locũ habeat,ſi ille cui dẽat fieri reſtõ ſuccedat q emit, an talis hæres quaſi emens ſemel poſſit repetere pretium,& quædam alia in materia,uide Com.latẽ conſi.20.vol.3.vbi etiam an firmetur iuramento pactum in termini. huius §.

De falſa cauſa adiecta legato,vel fideic. Rub.

Quia in legatis quandoq; modus;quandoq; demõſtratio,quãdoq; cauſa adijcitur,ideo ſic in ſequenti ti ponitur. Quid aũt ſit,gl.tangit de his in rub.de cond. & dem. & ego de quolibet iſtorum feci vnam repetitionem,vide ibi per me.

LEX PRIMA.

1 *Confeſſio facta in teſtamento parte abſente an probet ſolutionem.*
2 *Qualiter excipiet debitor contra quem agitur.*
3 *An iſta confeſſio præiudicet intra triginta dies.*
4 *Falſa cauſa quando vitiet legatum.*

a VErba. a Verba enũciatiua pricipal̃r pp ſe emiſſa diſpõnẽ inducunt,niſi pbetur teſtõrẽ erraſſe.h.d hæc lex.& lex,ſi dotẽ.ĩ.c.Op.vr̃,quod verba enũciatiua diſpõnẽ inducãt in teſtõ pagani,vt l. ex his.ſ̃.de teſt.mi l.Huius timore gl.1.huius legis dicit,q hic fuerũt verba diſpoſitiua,ſ & iõ exigi nolo. Vide gl.1. Certẽ ſm hoc nullũ eſt dubiũ.Tu dicas,q hic fuerũt verba enũciatiua,qa teſtõr dixit ſibi ſolutũ eſſe,Quo caſu nõ ob.lex ꝯria, qa ibi verba enunciatiua fuerunt emiſſa pp aliud, hic princi-
1 paliter pp ſe Op.2.& vr̃,† q ꝯfeſſio facta in teſtõ,nõ probet ſo
b lutionem,b quia fuit facta abſente parte,ergo &c.vt l.certũ.§.ſi quis abſente.ff.de ꝯfeſſis & de interro.act.l.ſi gl.hic vr̃ fateri ꝯriũ.Dicas,q huius alternatiuæ ſecũda pars eſt vera.ſ.q iſta verba inducunt fideicommiſſum, nõ q probẽt ſolutũ. Hoc dicit ſcda gl.huius legis,quã vide per l.ſi dõnib.ĩ.de do.& l Lucius. §.qſquis de le.2.q mihi placet,licet qdã al̃r dicãt,vt dicã i l.ge-
2 neraliter.ſ̃.de non nu.pec.† Vnum tñ nolo omittere.Arbitror, q debitor ꝯ quẽ agit.poſſit ſic alternatiuè excipere:dico quod dicta pecunia fuit ſoluta ſm q teſtõr dixit in teſtõ:vel ſi ſoluta nõ eſſet,vr̃ mihi relicta liberatio,arg. iſtarũ duarũ legũ,q teneo mẽti.Facit ad hoc ff de exce.l.nemo. & qd ibi no.ſecus eſſet in
3 agẽte,vt l.Aurelius.§.fi.de lib.leg. † Vlterius op.& intro gl.magnã,& vr̃,q ꝯfeſſio nõ pꝛiudicet ĩtra 30.dies,vt l.in ꝯctib.§.ſup. ſ̃.de nõ nu.pec Sol Illud hẽt locũ in ꝯctib.nõ in vltimis volun-
c tatib.c ltẽ op de l.Titia.§. Caius ff.de le.1. Gl.variat in ſol huius contrarij. Illa eſt vera,q ibi res nõ erãt penes vxorẽ,licet eſſent in eius ptãte,vñ ibi verba enũciatiua nõ inducũt diſpõnẽ vltra illud,qd nã verborũ platorũ ſignificat,vt ibi dixi.Materiam de iſtis verbis enũciatiuis tractaui i l ex hac ſcriptura ff.de do. Vlt. op.ad fi.huius legis Iſtud ꝯtiũ nõ tãgit per nr̃os Doc.maiores.
4 nec modernos,d quo miror.Dr̃ hic,q † falſa cã ñ vitiat legatũ, niſi teſtõr errauerit.Cõtra,nõ debemus inſpicere,ſi errauerit, vel nõ,ſed ſi al̃s eſſet legaturus,vel nõ,vt l.cũ tale.§.falsũ.de ꝯd. & dem.Br̃ dicas ſic.Quędã eſt cã,q̃ inhęret legato,qa ex ea illã q venit in diſpõne,ſequit de neceſſitate,vt ſi dico mihi ſolutũ eẽ,de neceſſitate ſequit,ſi hoc eſt verũ,ergo nõ petat, tũc ex ſolo errore vitiat diſpõ.Caſus eſt hic.Quędã eſt cã,q̃ non inhærct legato,vt qñ ex neceſſitate diſpõ nõ ſequit ex cã. V.g qa mihi ſeruiuiſti,iõ lego tibi cẽtũ.Vel qa mihi tale qd feciſti,iõ lego tibi centũ,non ſequit de neceſſitate,quia licet hoc feceris,de-
d bebã tibi aliquid dare,d & iõ tunc ſi cã eſt falſa,nõ curatur de errore teſtõris,ſed an alias legaturus fuiſſet,vel non vt in ꝯtio.

ADDITIONES

a Alex.Verba De materia huius legis vide l.verba.ſ̃.de teſtam.

b Ale.Solutionem. Ad hoc vide, quod no.Bar.in l.ex hac ſcriptura.in prin.ff.de do. vt no.gl.hic,quæ eſt ſing & diu poſt Bar.in l.ſi cautione.ſ̃.de non nu po.& ſequitur Bal.hic.

c Panſ.Voluntatibus De hoc vide Alex,in conſi.41.

d Barb.Dare.Adde Bar in l.demonſtratio.§.1.de cond.& dem.

LEX II.

Etiam ſi. Falſa demõſtratio,q̃ nõ perimit ſubſtãtiã rei legatæ,legatũ nõ vitiat.h.d Opp. de l.ſi ſic.§.1.ff. de le.1.de li.leg.l.legati.gl.iua diſtinguit hic.Aut teſtõr locutus eſt in prima pſona,vt lego decẽ q̃ debeo,& pcedit iſta lex.Aut locutus eſt in ſcda,vel tertia pſona,vt lego tibi q dẽs: aut lego tibi quod Titius dẽt;& tũc legatũ vitiatur, ita loquunt ꝯria, & glo.

gl dicit verũ, tñ hoc nõ inducit prima, ſeda, vel tertia pſona, ſi inducit illud q.ſ dixi ſũmatim Si ergo relinquo tibi decẽ q́ debeo ſiue notarius ſcribat in prima, vel ſeda vel tertia pſona, nõ curo, tũc talis demõſtrõ nõ viciat. Rõ, qa legaui centũ, & ſic ipſa q̃titas. Verũ ergo ſit debita, vel non debita ipſa q̃titas, hoc ſubā nõ alterat. Sed qñ teſtõr legat tibi, q̄ ei debes, quocunq; mõ notarius ſcribat, nõ enim, tũc falſa demõſtrõ legatũ viciat, qa tũc nõ legat q̃titatẽ, ſed liberõnẽ: liberõ aũt nõ pt reperiri, ſi debitũ nõ eſt: ergo falſa demõſtrõ viciat ſubſtãtiã rei legatæ, merito legatũ nõ valet, Itẽ qñ teſtõr legat cẽtũ, q̄ Seius ſibi d[illegible], nõ legat q̃titatẽ, ſed legat actionẽ Si ergo actio ñ reperit, nõ valet legatũ, qa relinqt illud, q̄ ñ ẽ in rerũ na. Qñ aũt nõ exprimeret certa q̃titas, tũc nõ eſſet dubiũ, q̄ talis demõſtrõ falſa viciaret legatũ. Et de hoc dixi plenè in d.l.ſi ſic. §.. de leg.1. & l.legaui.de li le.

LEX III.

1 *Qñ dos eſt legata, an ille qui tenetur reſtituere, poſſit expenſas deducere.*

a **Si non deſignata** q̃ia ſa demõſtrõ, q̃titate nõ expſſa, viciat diſpõnẽ: ſecº q̃titate expreſſa h.d. Op. & vi, q̄ legatũ non valet, qñ debitor legat creditori ff. de leg.1.l.ſi creditori meo Sol. Hic valet pp repetitionẽ, qa cũ dẽci reſtitui annua, bima, trima die olim, hodie poſt annũ pp legatũ anno debitẽ incõtinẽti Itẽ op. de l.1 §.ſed & ſi dotẽ. de dot præ. Sol. vt in gl. Op ff. de leg. pre. l. iurilis. §.ſi qd vxori.

1 Sol. vt i gl. † Quærit gl vtrũ, qñ dos eſt legata, ille q eã reſtituere tenet poſſit facere deductioẽ impenſarũ. Gl. hic diſtinguit, qs protulit verba, an maritus, an extraneus, vt l. Mçu o. §. a me ff. de leg.2. Bñ nõ eſt bona diſtinctio qa idem eſt in marito, & extraneo. Sed eſt diſtinguendũ, an quis legauerit, quicquid ad eũ puenit, & tunc intelligit ſine deductione impẽſarũ, vt d. §. à me.

ADDITIO.

a Alex. Si non deſignata. Bene no. glo. ſi dum ſoluit l. vtilis, quia ex ea dixit hic Ang. ſub du no forte quod cum legata debentur aliquo iure ſpeciali, non intelligitur de legato facto ſub falſa demonſtratione, vt lus dicit [illegible] ex quo dubitatione tamen dicebat, quod auth. ex ca. non confirmat legata facta ſub falſa demonſtratione, quod an ſit verũ, vide Flor. hic, & Moder. & Cy tenet ia, quod dixi ſupra per iſtam glo Bal. aliter ſoluit contrarium, Iac. But hic etiam ſequitur gloſ. vide Barto. [illegible] qui de leg. præſtan.

Si non. Limita, vt per Alex. conſi. 65.

LEX IIII.

Si dotem. Hanc legem ubi legi ſupra eod. tit. l. 1. Dic vt ibi dixi.

LEX V.

Refert. Iſta lex dicit idẽ quod l. ſi nõ deſignata ſed in modico differt, & bñ dicit. Falſa demonſtratio q̃titate non expreſſa viciat legatum: ſecus ſi quantitas exprimatur expreſſè, vel per relationem ad aliud inſtrumentum.

De his, quæ ſub modo lega. vel fideicommiſſ. relinquuntur. *Rubr.*

LEX PRIMA.

1 *Modus, & conditio ſecundum quid æquiparantur.*
2 *Conditio qualiter differat à modo.*

a **IN legatis.** a Modus, & ɔdõ, æqparant̃ ſm quid, h.d. Op. & vr̃ q̄ modus, & ɔdõ non æqparent, vt l ſi tibi. ff de leg. 1. & l. ſi fundũ p fideicõ
1 miſſum. §. j. ff de le. 1. Dic t gl. † modus & ɔdõ æquiparãtur ſm quid, qa ſicut in ɔdõne ea deficiente legatũ qs nõ capit, ita in mõ eo deficiẽte qs legato priuat. † Quæro qd differt
2 pit. ita in mõ eo deficiẽte qs legato priuat. † Quæro qd differt
b ɔdõ à mõ. Dicit gl. ɔdõ fit p ſi eã per, qa modus fit p vt. vide gl. Iſtud q̄ gl. dicit, vt plurimũ eſt verũ, ſed nõ ſemp, vt plenè dixi ĩ repetitione l j de ɔd. & dem. & ibi de ɔdõne tñ. de mõ dico plenè in l. qb. diebus §. ſi. e. tit De eã. dico plenè in l. demonſtratio. §. 1. eo. tit. de demõſtratione dico plenè ea. l. in prin. quod nõ.

ADDITIONES.

a Alex. In legatis Ex his, q̃ hic dr̃, collige aliud eſſe condõnẽ, aliud eſſe modum & ſic aliud eſt eſſe tale, a liud haberi pro tali. l. ſtoaũ. la 1. §. 1. de adult. & ibi vide Bar no. Hic adde quod condõ, & modus æquiparantur in contractibus innominatis. l. periculi de nau. ſcenio ſecundum Bal in l petens. ĩ. de pact Et vide de materia iſta inter modum, & conditionem. Bal. in l. cum nemo. j. de acq poſſ.
b Ale. Differt. Vide Bar in l qui abſenti. §. ſi de don. alias de ſen.

LEX II.

a **Ex his.** a Hæc eſt bona, & no. lex, & bñ dicit: Illud q̄ in vim modi relinquit̃ põt peti, & vltra q̃ honoretur, non põt grauari h d Op q̄ ẽt ſm veteres leges naſcebat̃ actio, vt l. fideicommiſſum in prin. de leg. 1. & l. Imperator in prin. de leg. 2. Sol. Qñq; ſimplr̃ relinquit̃ legatũ, ſeu fideicõmiſſum, & certum eſt, q̄ in omni tpe naſcebatur actio. Qñq; relinquebat̃ i vim ɔdõnis, vt lego fundũ, ſi decẽ dederis Titio: tũc nec olim, nec hodie naſcebat̃ actio, vt l. ſi qs ſub ɔdõe, ſi pmiſ. ea. tit. Qñq; relinquit in vim modi: & tũc olim nõ naſcebatur actio niſi in libertate. hodie ſic p hãc l. qd plenè dic, vt clarius dixi in d. l qb. dieb. §. ſi. de cõd. & dem. Op. ad hãc l. de ver. vt ẽt. j. eadem. ibi innuit̃ quod relictum in vim cõditionis poſſit peti. ſed expone, ſiue pro, &, vt dicit gl in ſua 2. diſt. & tũc non obſtat.

ADDITIO.

a Alex. Ex his vide no. per Imo in l. huiuſmodi. in prin. de leg. 1.

De conditionibus, tam legatis, quam fideicomiſſis, & libertatibus. *Rub.*

LEX PRIMA.

CVm teſtatorem. Nõ vr̃ ſine liberis deceſſiſſe, q vnicũ nepotẽ reliqt ex filia. h.d Quæro. quid ſi aliquis decedit cũ filio, quẽ nõ inſtituit hẽdem, an videat̃ cum li-
a beris a deceſſiſſe. Gl hic in 1. gl. dicit q̄ ſic, quãm vide per l. filiuſ. §. cum quis ff de leg. 1. dic vt ibi.

ADDITIO.

a Alex. Liberis. Adde, q̄ ſi aliquis dicit, ſi deceſſerit ſine liberis maſculis, an nepos ex filia cõtinebitur. Videtur q̄ ſic, qa de liberis. vt hic Item maſculus, vt in vſib. feu. in tit de his qui ſibi. & hæredi. ſuis maſc. & fœmi. Contrarium voluit Specu. in tit de emph. § nunc. vero aliqua ver 166. pp illud verbum maſc. Pau. de Caſt. dicit, q̄ in conceſſione feudi, & emphyteuſis tenenda eſt ſententia Spe. in terminis aũt huius l. tenenda ſit prima ſua, q̄ cõprehendat̃ nepos ex fœmina. Quid aũt ſi fiat cõceſſio feudi, vel emphyteuſis p ſe, & ſuis deſcendẽtib. vſq; in tertiã gñationem, & ille decedat cũ nepote, vel nepte ex filia, an dicat̃ ex ſua generatione. Pau de Ca. dicit ſe conſuluiſſe, q̄ ſic, q̄ ita tenet Spec. in tit. de emph §. nunc vero aliqua ver 155. ſeu 159. & per tex. in verbo ſuſceperat, per quæ dicit Bal ſi teſtator diceret, ſi deceſſerit ſine liberis ex ſuo corpore deſcẽdentib. q̄ nõ comprehendetur nepos ex filia quia auus de ipſum ſuſcepit ex filia, ſicut inſtitit faciat domũ, nihilominus eſt faber Latius hic uide p[illegible] Paul[illegible] iones eorũ, qui cõtrariũ cõſuluerũt Quid aũt, ſi teſtator inſtituit filiũ hẽdẽ vſem, & fœmina in re certa, filio aũt ſubſtituerit locũ pium ſi deceſſerit ſine liberis, filius deceſſit cũ nepote ex filia, an pius locus admittetur, an vero filia ppria teſtõris Pau. de Ca. dicit, q̄ collegiũ Florentinũ, & aduocati Rom. curiæ cõſuluerunt p pio loco, & Rom cur Bono vero & Petruſini cõſuluerunt pro alia parte, tñ facta fuit tranſactio. Et in ſecunda parte vr̃ reſidere ipſe Pau. quia dicit, qđ poſtea fuit requiſitus & noluit conſulere. Pro qua parte facit quod cõſuluit Bal. ſuper quodam teſt[illegible], in quo teſtator inſtituerat ſibi hẽdem fratrem, & filias portas [illegible] tuerat in certa quantitate, eaſq; ſubſtituerat fratri, ſi decederet ſine liberis maſculis. ille deceſſit relicto nepote ex filia filiæ Similiter teſtatores deceſſerunt relictis nepotib ex earũ filiis, vel ex filiab q̃rebatur. an nepos ex filia fratris teſtatoris excluderet nepotes ex filiab proprijs teſtatoris Conſuluit Bal. qđ nõ excluderet, qa vulius pulcris teſtõr filios ex fœmina fratris [illegible] filius, & filiab. pprijs, ut ipſe cõſuluit cõſ. 358. 1. lib. Et hoc ẽt melius facit pro ima Specu. primo relata Sed Pau cõtra, & facit ẽt, q̄ ad ſ. dicta conſuluit Ro conſi 163 q ſi teſtator inſtituit filium, & ſi decederet ſine filiis ex proprio corpore natis, & eius filiis, ſubſtituit hoſpitale, ſi decedat filius cum nepote ex filia, quod hoſpitale non admittetur, & qñ appellatione liberorum veniant nepotes ex fœmina. Vide Bal conſ. 116. in ſi prim vo[illegible] & quod appellatione liberorum ex corpore natorum veniant filij ex fœmina, voluit Bar conſi 40. 4. lib.

LEX II.

Cum patrem. Argũ a ɔ̃rio ſenſu nõ põt ſumi. quã do reſultat prauus intellectus h.d.

LEX III.

Si ea. Si cõditio miſta deficit facto eius, cui relinquit̃, non debetur legatum. h.d.

LEX IIII.

Legatum. Si ɔdõ miſta deficit p caſum. non debet̃ relictũ h.d Opp de l. j §. de inſti. & ſubſti. Sol. ibi conditio deficit facto alterius, hic caſu, & dic pleo e vt ibi.

LEX V.

1 *Filia nupta eſt in ptãte patris, & mariti, quo ad illa, quæ ſunt neceſſaria marito.*

a **Si vxor.** a Quo ad acquiſitionẽ legati inſpicit̃ tẽpus, quo
1 dies legati cedit. h.d. † No. q̄ licet aliqua ſit vxor alterius, tñ dicitur in poteſtate mariti quo ad illa, quæ ſunt neceſſaria viro, vt gl. dicit, & Inſt. ad Treb §. . in ſi. p in. q̄ no. Op. de l. filius. de verb ob. Sol Aliud in contractib. aliud in vltimis voluntatibus. Rationem ponit gl. quam vide. & no. Sed aliter dicam in d. l. ſi filios. de verb obl.

ADDITIO.

a Alex. Si vxor No. qđ filia nupta, remanet in poteſtate patris, & uide gl. in l. ſicut patronus. de oper liber quæ dicit, quod vxor mortuo uiro debet alimentari in domo viri, & ſic operam debet, quod no. Vide Bal in c 1. an mari. ſuc. vaſſ. an bene inue . ibi dicit, quod licet de iure Longobardorum vxor ſit in poteſtate uiri, tamen ſecus eſt de iure Ro niſi ad debitum carnis, vt hic no. & notatur Inſti ad Tert in prin. & ĩ de ſer. fug. l ſi. & vide Bar. in l. 1. §. ſi per illum tex. ff de inia & Bal. in l. ſi ita vtea. de nup & vide Bar & Imo. in l. ret iud. § ſi cum l. leq. ff ſolu. matrim. & tex. no. in l. pen. ff. de his qui. vt indig. vbi videtur eſſe etiam in poteſtate ſoceri quo ad reuerentiam.

LEX VI.

1 *Conditio quæ ſit diuidua, & quæ indiuidua.*
2 *Conditio indiuidua relata ad plures, quando diuidi poſſit.*
3 *Conditio indiuidua adiecta pluribus, quando debeat per omnes impleri.*
4 *Implementum vnius quando proſit non implenti.*

a **Si plures.** a Pluralitas geminat ſingularitates & ĩplemẽ-tũ ɔdõnis, pdeſt implenti, & non alij h.d. Ad
1 euidẽtiã ſcias, q̄ q̄dã eſt † ɔdõ diuidua, q̃ ɔſiſtit in dãdo q̃titatẽ, & de iſta non loqt̃ iſta lex. Eſt q̄dã alia ɔdo indiuidua, & de iſta

ADDITIO.

a Alex. Si plures. Circa iſtam materiam uide omnino Bar. conſi. 188.

iſta loqꝛ hic. Tñ ꝯdõ iſta indiuidua pt aſſumi duplici mõ. Pri-
mo ꝯdõ indiuidua, q̃ pt eſſe vna, & cõis oib. Exẽplũ, ſi feceritis
domũ, lego cẽtũ. Quædã ꝯdõ eſt idiuidua, q̃ eſt ppr. ẽ in pſona
cuiuslibet. qa nõ pt fieri p pte: ſed eſt pprie in pſona cuiuſq; qa
alius eſt aſcẽſus tuus, alius aſcẽſus meus. & de iſtis duab. pt in-
telligi hæc l. Et Cy. hic recitat repetitionẽ Pe. q̃ eſt multũ ſubti-
lis, vtilis, & pulchra. Op. de l. ſi qs legata. §. fi. de ꝯd. & dẽ. So hic
2 loqꝛ in ꝯdõne indiuidua, ibi ĩ ea, q̃ eſt † indiuidua, in qua dic.
Aut ab initio apponit in pſonis plurĩ, & põt diuidi, vt ĩ l. ꝯtra.
Aut opp in pſona vnius, licet ex poſtfacto deueniat ad plura,
& nõ pt diuidi, vt l. cui fundus. § fi. ff. de ꝯd. & de. Fallit, qñ legatã
ſcindiẽ, qa tũc ſcindit ꝯdõ, vt l. Plautius. de ꝯd & d. Fallit, qñ ex
poſtfacto cæpit eſſe ĩpſe ĩpleri totã, vt l. pe circa princ. ff. de ꝯd.
3 & dẽ. † Circa ꝯdõnẽ indiuiduã adiectã plurib. q̃ro primo, an
dẽat p oẽs impleri. Bř dic, aut ꝯſtat de mente teſtõris, qd ſenſe-
rit, & ſtamus certo. In dubio pſona vnius nõ hẽt impedire aliũ
4 implentẽ, vt l. ſi ita fuerit. de manu. teſt † Quæro ſcđo, vtrum ſi
vnus ad impleat. pſit alteri nõ implẽti. Dic aut ꝯſtat de mẽte te
ſtõris, & ſtamus certo: aut nõ, & in dubio vř velle, q pſit tãtũ
implenti. vt hic, & d. l. ſi ita fuerit. de manu teſta. Vide gl. 1. in fi.
dic, ibi diuidua, & ſeparatim cẽſeẽ in perſona cuiuslibet, ipſa
tñ de ſe eſt indiuidua, & de hoc tamen poteſt intelligi iſta lex.

LEX VII.

1 *Conditio de dando: ſi deficiat per caſum, quando habeatur pro impleta.*
2 *Conditio de dando pecuniam, vel aliam rem, dicitur miſta.*
3 *Si creditor eſt in mora recipiendi, quando poſſit iterum petere.*

a Cũ quidã. a Condõ in dãdo libertate adiecta, ſi caſu, vel
facto eius cui dẽat dari, deficiat, p impleta
hr: ſecus ſi facto ſerui: ſeruus tñ ad dãdum remanet obligatus,
1 qñ caſu deficit. h. d. † In primo dicto habetis, q ſi illa ꝯdõ deficit
p caſum. hr p impleta ꝯ ſ. e. l. legatũ. Gl. hic vř dicere, q ſpãle ẽ
hic ĩ libertate, & vide gl. ſup verbo hr̃dẽ, & uide ẽt gl. q̃ incipit
aliud eſt in ꝯtcib q̃ vř dẽ dicere, & hæc eſt ſpãlitas in hoc, qa
ꝯditio miſta rẽr deficiens p caſum, facit diſpõnẽ deficere, vt l. ĩ
teſtamẽto de ꝯd. & de. & l. legatũ ſ. e. Doc. Vltramõ. dñt, q hoc
non eſt verum, nec eſt ꝯdõ miſta, ſed pãtiua tñ: nã cũ ꝯſiſtat
in dãdo, lex hẽt p certo, q ille, cui dẽt dari recipiet, vnde debet
dici poteſtatiua, & tñ ſi deficit p caſum, debet haberi p impleta,
vt l. quæ ſub ꝯdõne. §. quoties. ff. de ꝯd. inſt. & habuiſtis no. in l.
j. ſ. de inſt. & ſubſt. ſub ꝯd. fac. Sed glo. dicit melius, quam dixe-
2 rint ipſi, † qa ꝯdõ in dando pecuniam, vel aliã rem, dř miſta.
Caſus eſt in l. cum ita dat. de ꝯdi. & dem. Secus in ꝯdõne de dã
do libertatem, vt d. §. quoties. Op. pſcđo, dř hic in vltima parte
leg. q ſeruus remanet obligatus hr̃di. Cõtra ſ. an ſeruus ex ſuo
facto. l. j. Sol. cauſa libertatis põt ſeruus obligari dño, vt l. promiſ
ſæ. ſ. an ſeruus ex ſuo facto Sed ꝯ hoc inſtaẽ: illud q eſt in ꝯdõ
ne, nõ eſt in oblone, vt l. ſi qs ſub ꝯdõne. ff. ſi qs omiſ. cã teſt. ha
buiſtis no. ſ. ti. 1. l. fi. Sol. ſpãlis caſus eſt hic, vt illud, q eſt in con
dõne. ſit in oblone. Rõ, qa cum ſeruus ꝯſequiẽ libertatẽ fauo-
re ſpãli ꝯ rõas iuris cõis, in hoc grauatur, vt teneaẽ condõnẽ im
plere ꝯ rõas iuris cõis. Itẽ op. ad hoc, caſus fortuitus liberat debi
torẽ ſpeciei, vt l. ꝯtctus. ff. de re. iur & l. ſi vt certo. §. non video-
dum. ff. cõmo. hic in fi. dř ꝯtrium. Sol. ſiřr caſus ſpãlis eſt hac ea-
dẽ rõne qua ſ. Vlterius op. dř hic. q qñ ſtetit p hr̃dẽ ipſe nõ po-
b terit de cetero petere Cõtrariũ. ff. de nat lib. l. ſi peculium, in b
prin Sol. illa. l. nihil ad ppoſitum, qa ibi loquitur, qñ datũ erat
3 alteri, nõ hr̃di impedienti. Item opp. ad hoc, & † iſtud eſt magis
no. ſi creditor eſt in mora recipiẽdi, vna vice, nihilominus põt
iterũ petere, vt l. q decẽ. in prin. ff. de ſol. & l. ſi debitor. Sol. dñt
qdã, aliud in ꝯtct. vt ibi, aliud in vltimis voluñtatib. vt hic, & hoc
tenebat loã. Alii dñt q imo ibi. & hic, & qa hr̃s, q ſemel recuſa-
uit, iterũ poterit petere, niſi res ſit amiſſa, & in hoc vř reſidere
gl. tua Iſtud cõuer reprobaẽ p noſtros Do. & bene. Nã dẽs ſcire
q qñ aliqd eſt in oblone, tũc ſi creditor eſt in mora recipiẽdi,
nõ extinguit oblo pp hoc, & iõ volẽs iterũ petere, pt, niſi ſit res
amiſſa, vt in ꝯtto, ſiue ponamus debitũ ex ꝯtctu, ſiue ea vltima
volũtate, nõ euro. Qñq; aliqd nõ eſt in oblone, ſed in ꝯdõne,
tũc offerẽdo ei, cui dari dẽt, ſtatim eſt impleta ꝯdõ. Vnde oũg
ille, cui dẽbat dari, poterit de cætero petere, hic ẽ caſus hic. Rõ
qa deficit actio, & oblo. Sed an p vim exceptionis poſſit illud
ꝯſeq, eſt aduertẽdũ: nã ut dixi, ꝯdõ hř p impleta, ſi ſtat p eũ, q
c nõ vult recipe. Aut ergo p impleta c habita ꝯdõne diſpõ trahit
ſecũ executionẽ, quo ad ius, & quo ad ſcm̃, ita q nõ expectaẽ
aliqua executio alia hominis, vt in libertate. & tũc ẽt p exceptio
nẽ nõ pt ſibi ꝯſulere hic eſt caſus hic. Sed ſi diſpoſitio egeret ali
cuius hominis executione, puta teſtõr legauit mihi librũ, ſi da
rẽ decẽ, licet hr̃de nolente recipere, & ꝯdõne habita p impleta
fiat executio pius, qa trãſit in me dñiũ libri: tñ adhuc eſt neceſ
ſaria executio hominis, ſ. q mihi tradat: & tũc fortè ope excę-
ptionis põt hr̃s ꝯſeq illud, q ſemel repudiauit, & hoc caſu pt di
cere verũ illa gl. arg. d. l. q decẽ, de ſol. Iſtud qd ego dixi, videtur
d contra iſtum tex. diam hic, quod relinquitur in vim conditio
nis, eſt in obligatione, vt dixi. Reſpon. in obligatione ex vno ca
ſu tantũ, ſ. quãdo ſeruus fuit impeditus caſu fortuito, aliàs nõ.

ADDITIONES.

a Ale Cum quidam. Circa no. hic per Bar. adde Bar. in l. in teſtamento la 1. de cõd. & dem. & Bal. hic, & in l. 1. ſ. de inſt. & ſubſt. ſub cond. fact.
b Ale. Si peculium. Ad intellectum huius legis vide Bar. in l. cui fundum. ff. de cond. & dem. & qđ no. in l. pe § fi. e. ti. & per Cy. in l. ſi plures. & Bal. poſt Bar. in l. acceptam, in 5 & 6. q. de uſu. & hic adde Bal. in l. 1. ad fi. de inſt. & ſubſt.
c Pariſ. Pro impleta. Caſus eſt in l. ſi hæres cui ad l. Fal. ſecundum Rom. exclamantem ſing. 803 inci. eſt magna quæſtio.
d Ale Illum tex. In contrarium l. ſi hæres cui circa fi. ti. & ibi per Imo. ff. ad l. Fal.

a *De vſu. & fruct. a leg. vel fideic.* Rub.

ADDITIO.

a Pariſ. de vſu & fru. Vide in hac materia Fran. in conſ. 166.

LEX PRIMA.

Legatorum. In legatis, & fideicõmiſſis teneẽ
hæres de vſuris & fruct. b. à tpe
moræ, ſi iuſtam cauſam non habuit litigandi. h. d.
e. ti. Op. de le. a. l. ſi quis ſeruo. & l. Titia Seio. §. vſu-
ras. Sol. intellige hic à tempore lius conteſt. non qñ
mora præceſſerat, quia tunc tenetur à tempore moræ, vt in gl.

LEX II.

Aduerſus. Teneatis menti hãc l. & modũ faciendi iſtas
æſtimationes, & iſtas calculationes, qa qñq;
eligũtur arbitri ad hoc faciẽdũ à partib. vt l. hac edictali. §. his
illud. de ſec. nup. & ibi dixi vobis. Qñq; eligũtur à iudice, vt vi-
debitis hic, ẽt tũc dẽt dari terminus partio. Facit ff. ſi cui plus, q̃
p leg. Fal. l. j. § cũ dř. Ad iſtũ modũ æſtimandi facit de iure do.
impe. l. ſi. circa fi. De dando iſto arbitro ad calculationẽ, facit l.
Labeo. §. 1. de ſtatuli. Facit etiam ſ. de fide inſtr. l. cõparationes.

LEX III.

a In legatis. a Op. de l. grege. de leg. j. & de le. 2. l. peculium.
So. ibi loquiẽ in legato vſi, ĩ quo fructus, q au
gent gregẽ, ſeu aliud vſe legatũ. cedunt legato à tpe teſtamen-
ti, hic loquiẽ in legatis particularib. Op. ſcđo, q fructus ptiocãt
ad legatarium à tpe mortis, ſeu aditæ hr̃ditatis, vt l. Herennius.
ff. de vſur. gl. dicit q iſta l. debet intelligi, qñ legauit teſtõr rẽ alie
nam, ſecus ſi rẽ propriã. Tunc. n. eũ ſtatim tranſeat dñium in le
gatariũ, ſtatim hr̃s tenebiẽ de fructib. Vide glo. Iſtud nõ vř verũ
p hunc tex. q dicit, ſiue in rem, ſiue in pſonã agaẽ. Si. n. eſſet le-
gata res aliena, nõ poſſet agi in rem, vt dixi in l. j. & 2. ſ. cõia. de
leg. ergo loquiẽ, qñ legauit rem propriam. Dñt ergo Vltra. q ad
fructus perceptos tenetur hr̃s a tpe aditæ hæreditatis, vt d. l. He-
rennius. de percipiendis verò à tẽpore moræ. Ita loquitur hic.

ADDITIO

a Ale In legatis. De intellectu huius tex. vide Bar. in l. ſeruo legato ff. de leg. 1. & ibi per Inn. contra Bar. per iſtum tex. & gl. in l. Herennius. ff. de vſu.
Ale Iuxta hic no. per Bar. adde quæ no. in l. ſi quis bonorum. de leg. 1 per Bar. latè in l. in fideic. ad Treb. & vide Bal. in l. ſi. §. ſed quia ſ. cõia de le. & Bar. in l. grege. ff. de leg. 1. & Ang. in d. l. ſi quis bonorum, tenet op. Cy. hic, quod adita hære ſita teſtfructus rei teſtatoris debeantur, niſi hæres legata ignorans fructus conſumpſerit. Alle. hic no. per Cy & an iſta materia procedat in fructib. ſeminatis a teſtatore, vide Bal. & Imo. in fi. l. ſi quis bonorum.

Ad Senatuſconſul. Treb. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Qua actione repetat ſolutum creditoribus ille, qui hæreditatem reſtituit.*

a Si ex Senatuſc. a Qui hæreditatẽ reſtituit re-
petit quod creditoribus ſoluit,
1 h. d. Quærit gl. † qua actione poſſit re petere, & gl. vř di-
cere actione negotiorũ geſtorũ, vide gl. Doct. hoc
non vñt ſequi, niſi qñ hæres ſoluiſſet poſt reſtitutionẽ. Nam ſi
ante factã reſtitutionem, tunc non geſſit negotiũ fideicõmiſ-
ſarii, ſed ſuum proprium, ideo deberet repetere per actionem
in factum, vt l. prætor. in prin. ff. de bon. auth. iud. poſſid.

ADDITIO.

a Si ex Senatuſcon. Vide Bal. in l. ſed & ſi poſſeſſ. ff. de iureiur.

LEX II.

1 *Hæres an poſſit cogi ad ſoluẽda legata, ſi portio fideicõmiſſario nõ ſufficit.*
2 *Hæres an teneatur reſtituere, quãdo æs alienũ abſorbet totã hæreditatẽ.*

Ad eum. Onera hr̃ditatis inter hr̃dẽ, & fideicõmiſſariũ
diuiduntur p rata. h. d. Op & vř, q hr̃s nõ dẽt ſuſ
ſtinere onera legatorũ, imo quartã ſuã dẽt hr̃e ſine aliquo one
re, vt ſ. e. l. i. § pe. Sol intellige q hic reſtituit rẽ, vt puta dimidiã
hr̃ditatis. Vñ apud hr̃dẽ remãſit vltra quartã, & hæc põt eſſe ſa
tis bona, & de neceſſitate oportet ſic intelligi, vt dicã j. Si verò
dicas, q quartã tñ retinuerit hr̃s, tunc dicas q apud hr̃dẽ rema
nerẽt onera debitorũ, p rata portionis, nõ legatorũ, tñ tex. nõ
1 pt intelligi ſic, qa expſsè dicit p oneribus legatorũ. Quæro vtrũ †
hr̃s poſſit cogi ad ſoluẽdũ legata, ſi portio fideicõmiſſaria ñ ſuf
ficit. Gl. hic vř dicere q ſic, q intellige, dũ tñ apud hr̃dẽ rema-
2 neat quarta ĩtegra ſine onere. † Itẽ q̃rit gl. qd ſi tñ eſt æs alienũ,
a qđ totã hr̃ditatẽ a abſorbet. Gl. dt, q tunc nihilominus vãlet fi-
deicom.

ADDITIO.

a Alex. Hæreditatẽ. An qñ æs alienum abſtulit patrimoniũ, extinguatur fideic. Bo-
ge. in l. Marcel. in prin. ff. eo. dicit q per iſtã gl. eſt caſus in l. ſi hæres ab eo ff. eo.

deicom. vniuerſale licèt heres poſſit ꝯueniri inſolidū. Hoc aduertite, vos debetis ſcire, quod legatā & fideicōmiſſa particularia, ſi æs alienū abſorbet totam hæreditatem, extinguuntur, vt §. de le. l. ſi vniuerſale. Fideicommiſſum verò vniuerſale, an extinguatur. gl. videtur hic dicere, quod non. Tex. tñ videtur cōtrarium dicere in l. ſucceſſores. ꝟ ti. 1. Poſſumus dicere, quod ſi quidem hæredis intereſt illam hæreditatem, quantumcunque non ſoluendo reſtituere, vt puta, quia ipſemet hęres erat creditor, vel ſoluerat creditoribus, tunc non cogatur ad reſtitutionem, vt d. l. ſucceſſores, alias ſecus. Ita intelligitur iſta glo.

LEX III.

Si per fideicommiſſum. Fideicom. Reipu. relictum à venientibus ab inteſtato, minuitur per Treb. h. d.

LEX IIII.

a **Non iuſtam.** a Iſta eſt bona lex, & habeo ego iſtam l. ꝓ ſingulari, & neſcio huic legi dare cōcordantiam. & h. d. Hærede rogato decedente, ante aditam hęreditatem poſt iuſſum, fideicōmiſſum pōt peti tanq̄ ab eo adita fuiſſet hereditas h. d. Op. quod iſte fideicommiſſarius nō poterit cogere aditam adire, quia ſua nō intererat Nam eodē mō poterat petere à ſubſtituto quemadmodum ab ea, vt hic in fi. dr̄. Rñ. imo intererat ſua, quia fortè ſubſtitutus erat grauatus debitis. Itē ſubſtitutus poterat legitimè retinere ex perſona ſua quartā, ꝙ non poſſet inſtitutus, vt hic in fi. dr̄. Op. ille, qui hēt ſubſtitutū vulgarē, pōt repudiare ex præſumpta voluntate teſtātis, vt l. q aūt ſi. ſi quis omiſ. cā te. Sol. hic repudiauit in fraudē, vt vidiſtis in l. 1. §. ſi quis omiſ. cā te. Itē op. dr̄ hic, ꝙ relicta ab inſtituto vñr tacitè repetita à ſubſtituto. ꝯ. ff de le. 2. l. Celſus. §. pe. Sol. Ibi hæreditas fuit pro non ſcripta, quod dic, vt dicā ꝟ. de cad. tol. §. his ita. Itē op. ff de leg. 3. l. 1. §. ſi. Sol. Ibi hr̄ditas venit ad

b alios ab inteſtato, non ex diſpōne defuncti. Item opp. & videtē quod hic ſubſtitutus pōt adhuc retinere quartā ex ſua perſona ꝗa ipſe non fuit coactus. Gl. ſoluit, quod actio facta de inſtituto, nocet huic ſubſtituto. Cōtra hoc op. qñ inſtitutus decedit, ante adita hr̄ditatē, fideicōmiſſum nō pōt deberi ab eo. vt l. ille à quo. §. ſi de teſtō ff. eo. Si igitur nō dēt ab eo, ergo eius pſona nō nocet ſubſtituto. Rñ. ꝙ illud, quod dr̄, ꝙ hr̄de decedente, añ aditam hęreditatem fideicommiſſum extinguitur, eſt verū, añ hęreditatem, & ante iuſſum de adeundo: ſecus ſi poſt iuſſum, licèt ante aditam hęreditatem, vt hic, & dixi in l. eam quam ꝟ. de fideicommiſſ. in illa q. quando hęres hæredis poſſit cogi.

ADDITIONES.

a Ale. Non iuſtam. An ſemper præfeatur fideicommiſſarius ſubſtituto, vide Bar. & Doct. in l. 2. de vulg. & pup. ſubſt. in [illegible] q. prin. & in verbo, [illegible].

b Panſ. Ex diſpoſitione defuncti. An ille, qui tempore mortis nō eſt proximior, ſed poſt mortem [illegible], [illegible] ex voluntate defuncti, vide quæ ſcripſi ad Bar. in l. ſi quis [illegible] nullum. ff de iure cod.

LEX V.

Et ſi ne. Etiam ab inteſt. pōt relinqui fideicōmiſſum, & locus eſt deductioni quartę. h. l. Quęrit glo. qua actione cogatur quis reſtituere. Breuiter iſta eſt veritas. Per officium iudicis cogitur quis adire, per actionem ex teſtō reſtituere. Ita gl. h. c, & ff. eo. l. ſi legatus. in prin. & l. poſtulante.

LEX VI

a **Iubemus.** a Iſta eſt no. l. valde, & ſingularis; volo eā legere per particulas. Bř dicit. Qñ filii cogantr̄ pro hr̄ditate reſtituenda fratrib. vel eorū filiis, fructus non ꝯputantur in quartā Treb. ſed eā debēt hr̄e de defuncti ſubſtātia. h. d.

ADDITIO.

a Alex. Iubemus. An, dum in hac l. di fratrem non reſtituere fructus, nec in quartā computare, aduerte per caſum in l. in fideicō § cum Pollicitas de vit. iuncta l. quod his, de leg. 1. & quod no. Bar & Imo. in l. cum filio circa fin. & ibi Luc. de Are. de leg. 1 hanc limita no ſecundum gl. in c. Ray. ſuper verbo con [illegible] & teſt. An autem illi fructus computentur in legitimam, vide [illegible] l. Papinia § vnde ff. de inoff. teſt. quid ſi in caſu in ſelecto cauſa conditionis impl[illegible], vide Bart. in l. filiam. ꝟ. fam. ercis. lect. 20. & ibi Bal. & an idem ſit in parentib. primi gradus. dic, quod non. vt l. filiusf. ff. ad le. Fal. & ibi Doc. Et hæc lex procedit etiam ſi filiusf. fuit in mora reſtituendi ſecundum gl. no. & ibi Imo. in l. in fideicōmiſſa [illegible] prin. ff. eo. vide ibi, in c. Ray. in gl. in ver. a tempore lit. conteſt. de teſt. & ad iſtam l. vide Imo. in l. ſcriptis ff. eo. Bal. in l. habita, Bar. in l. in fideicommiſſariam, & in l. poſtul. iure Sticho §. ff. eo.

Adde dum hic dr̄, ꝙ qñ filii ſunt rogati reſtituere hæreditatem, filii non computant fructus. Panſ. de Caſ. d. c. [illegible] in puto, & multo fortius, quando extraneus. nam ſi aduerſus propr[illegible] liberos habent hoc priuilegium, multo magis debent habere aduerſus extraneos, & dicit mirari, quod Doc. hoc non tangāt, ſed hoc ſuum dictum non vř procedere. per ea, quæ conſuluit Abb. conſi. [illegible] lib. [illegible] quod licet filius rogatus filiis non præſt[illegible] ſatiſdationem: tamen ſi rogatus reſtituere patrono debeat ſatiſdare, cum contrarium videbatur dicendum ex maiori tate rationis, quia extraneus erit magis ingratus, & ibi refert, quod hoc motiuum fecit vacillare Cy. hic. & quod reſpondet, quod lex non debet extendi ultra perſonas nominatas, pro qua opi. ipſe Abb. alleg. duas gl. vnam in l. 1. ff ut leg. nomine. in ver bo, ſemper. al[illegible] in l. ſi[illegible] cod [illegible] Scias autem quod illud ꝙ dicitur quod filius rogatus d[illegible] reſtituendo ſub conditione detrahit duas quartas, illud eſt verum niſi filio de legitima ſit prouiſum per patrem, ita dicit Bal. intelligenda eſſe iura de hoc lo[illegible] eius conſi. [illegible] lib. [illegible]

Panſ. Iubemus. De intellectu huius l. & an hodie ſit correcta, vide omnino Comen. conſi. [illegible] vbi plura dicit, ꝙ iſta lex non habeat locum in legitima, & ꝙ ēt ſit correcta, vide pulchre Comen. conſi. [illegible] incip. ad primum quæſitum. Itē quod

fructus percepti per filium ante aditam hæreditatem computentur in Tre. vide Pau. hic in l. in fideicōmiſſaria ad Treb. vbi ēt aliā limitationē ponit. Itē dum dr̄ hic, qđ fructus nō ꝯputentur in Treb. in liberis primi gradus, limita nō procedere qñ filius eſſet in mora reſtituendi ſm Sal. Pau. & Bal. & Ale. in l. in fideicōmiſſaria ad Treb. gl. ordi. in c. Ray in ver. conteſtata de teſt. ad ſi quid aūt ēt in fructib. ꝑceptis ꝑ hr̄des filij grauati ante moram, & lit. conteſt. ſine tamen negligentia fideicommiſſarij, quo caſu regulariter computantur in Tre vt no. in d. l. fideicommiſſariam videretur, quod non computentur, quia hæres detrahit Treb. ex pſona filii, ideo eo iure vti debet in cōtrariū facit, qđ no. Hoſt. Abb. & Ant. de But. in d. c. Ray. ſuper gl. præall. dum dicit, qđ ibi fructus non fuerunt percepti ꝑ filium ſed per hæredes ſuos, & ſic voluerunt, qđ ēt ſi verum eſſet, qđ filius non computaret fructus ꝑceptos poſt moram, hæres tamē cōputabit, & ſic non procedit ar. d. fructib. perceptis ꝑ filium, ad ꝑceptos ꝑ hæredes, & illud ſequit ēt Ale. in d. l. in fideicōmiſſariam ēt per hoc bene facit, quod dicit Sal. hic, dum dicit, qđ iō filius computat fructus perceptos poſt moram, quia illo caſu non loquitur iſta lex, quæ non poteſt extendi, vt ſæpe in fi. dr̄, quia ſolum non loquitur iſta lex in fructibus perceptis ab hæredib. ſed aduerte, quia regulariter non computantur in Treb. fructus percepti ante moram, etiam circumſcripta negligētia fideic. vt per Cy. & Saly. hic, & Alexā. in d. l. in fideic. ideo ceſſat difficultas, & hoc ſatis probatur in d. c. Raynutius, iuncta gl. præalle. & quæ ſuper ea notantur.

§. In ſupradictis. Inter fratres, & inter patrē, & filiū, ceſſat ſatiſdatio de fideiꝯmiſſo pſtando adueniente conditione, niſi teſtator iuſſerit, vel parens ad ſecunda vota migrauerit. h. d.

§. Si autem. Is non videtur ſine liberis deceſſiſſe, q vnicum filium, vel nepotem reliquit.

1 *Obligatio ciuilis, ꝙ hodie cadat inter patrem, & filium.*

a *In liberis primi gradus, fructus non computantur in quartam.*

a b **§. Illud.** a Quæ ſupra dicta ſunt vltra caſus in hac lege expſſos non extendentr̄. h. d. Opp. & vř, ꝙ fructus computantr̄ in quartam, vt l. Papinia. §. ſi cōditioni. ver. vnde ſi quis. ff. de inoff. teſt. Plures ſo. dant. dicit gl. ꝙ ibi teſtator certū tēpus appoſuit, hic ſecus. ꝙ iſtam cōiter gl. nři ibi tenēt, & vbique: tñ in veritate lex ꝯria loqt̄ī debito iure naturę. nō in quarta Tre. Dicā hoc in l. ſcimus. §. repletionē. de inoffi. teſt. Op. 2. & l. fideic. ff. e. So. quatr̄ fructus ꝯputantr̄ in quartā. hic gl. diſtīguit aliqualiter plenius tñ in ꝯrio & dic, vt ibi. Itē opp. & vř, ꝙ qñ pr̄ cogit̄ reſtituere filio, ñ ſit locus detractioni quartæ, vt l. cū filio. de leg. 1. Sol. Hic loquitur qñ pr̄ inſtituitur, & de reſtituendo filio rogatur. ibi loquī, qñ inſtituit ipſe filius, & pater cui quærit̄ rogat de reſtituendo ſibi. Venio ad ſecundam partem, d. cetur hic, ꝙ in caſu cauet pater filio. Contra inter patrē, & filium nō cadit obligatio, vt l. ſi ſtipu. de inuti. ſtipu. §. itē inutilis. Sol. Dicit

1 gl. quod hic eſt ſpeciale. Tu † dic, quod hic loquit̄ in aduētitijs in qui

ADDITIONES.

a Panſ. Illud. An diſpoſitio huius §. procedat ſi ſolū, qñ vnus filius eſt grauatus alteri filio reſtituere. an ēt ſi ſit grauatus extraneo, vide Ro. coſ. 233. Ale. in §. cū auus de quo ꝟ. & in l. in fideicōmiſſariam ad Treb. Itē quod nō procedat vbi filius detrahit duas quartas, vide [illegible] conſi. 93. ad fi. in l. ſcimus in prin. C. de inoffi. teſta. in 3 mm, vide Alex. in l. quod de bonis. § cum auus ff ad l. Falc. an vero illi fructus cōputentur in dotem ſuccedentem loco legitimæ, vide Paul. conſi. 14 Itē quod dr̄ in liberis primi gradus nō procedat in parenti. primi gradus. vide Bar. in repe. l. cū acutiſſimi. de fideicō. ſed poſtea cōtradicit. Itē de materia huius l. an hodie teſtātor poſſit prohibere Treb. in filiis primi gradus, vide omnino Alex. in l. Marcel. in prin. & quæ ibi ſcribunt nouiſſimi, ff ad Treb. vide Picum late in l. quartam. ad leg. Fal. vide Alex. cōſ. 9. vol. 5. an locum hēat iſta l. ſolum, qñ filius detrahit vnam quartam, an vero ſi duas, & ēt an ſit correcta. Vide Alexā. in l. ꝙ de bonis. § cum fideicom. ad leg. Falc. & ēt quod nō poſſit prohiberi in filiis primi gradus, tenet Ant. de Montefer. in l. nemo pōt de leg. 1. & inc. Ray de teſt. pro opi. cōtraria vide Ro. ſing. 194. inc. eſt [illegible] vbi alle. Bal. & reprobat dictum illius hic. pro opi. Bal. hic vide Dec. conſi. [illegible] in 4 dub. & pro ea vide Iaſ. in d. l. Marcel. & pro qua ēt ipſe cōſuluit in ea d. Philip. de [illegible] & opin. Bal. ſequit̄ Alc. in conſi. 9 vol. 3. prope fi. Sed idem Alex. conſi. 77. volu. 1. dubitat, & [illegible] cōcludit no. aliud, quod iure nouo grauaminis ſunt ſimpliciter prolata poſt mortem filii grauari hr̄dis ſui, iō tunc valet prohibitio Treb. ſi aliq[illegible] ex liberis ei ſuccedat cū reperatio facta liberis vlterioris gradus, vt ibi no. per eum, ſed in cōtrariū facit, ꝙ no. Bar. & alij in l. ſi fundum per fideic. § fin. de lega. 1 & in l. ex trib. C. de inoffi. teſt. vbi concludit, quod poſt pubertate hr̄dis filii non pōt grauari in legitima, ſicut nō poſſit filius, ergo idē dr̄ in Tre. vbi in caſibus nō poſſet grauari, vt hic no. & ſoluitur rō Alex. in d. cōſ. 42. verū eſt, ꝙ hæreditas filii in genere pōt grauari, ſed nō in plus, q̄ poſſet ipſe filius ēt de principali [illegible] An poſſit prohiberi in liberis primi gradus, vide q̄ nōs ad Bar. in auth. ſi cum teſt. tot. 2. ad leg. Fal. Aduerte tñ, ꝙ fundum tenentium, quod nō poſſe prohiberi, ſtat in hoc, q. l. noua gñaliter loquens non trahitur ad caſus, qui lege antiqua erant ſpaliter priuilegiati in illa materia, vt per Bar. in d. c. Ray & alios Mod. ſed illud fundm̄ in illo ca. Ray. tollitur per limitationē, quam ponit Alexā. ad illam reg. conſi. 469 ad fi. & Licet illum ff qui ſatiſ. cog. poſt Imo. & ſequitur ēt [illegible], dum limitat non procedere, qñ apparet de mente l. non velle corrigere iura antiqua, vt per eum, & ſimiliter ex alia limitatione ibi poſita, dum dicit non habere locum vbi in l. noua derogaretur legib. antiquis gñaliter, vel ſpaliter diſponentibus ꝙ dicēſe in materia illa per tex. cū gl. in §. [illegible] Auth. de her. & fal. dum dicit ibi, qđ ea quæ dicta ſunt ibi procedunt in vltima voluntate, & gl. intelligit ēt ſi fiat inter filios iuxta. §. ex imperfecta, & ſimiliter de iur[illegible], quod habet locum in omni perſona, & alia gloſ. ibi intelligit ēt ſimiliter in aliis in quibus de iure antiquo erat aliquid ſpeciale, vt potes ponere particulariter ibi in gloſ. c. Item iſta l. nō ponat aliquid ſpeciale in prohibitione Tre. filiis, in quib. hoc regulare erat ibi in omni hæred. ſed ſolum ponit ſpecialitatem in computatione fructuū in Treb. de qua non quæritur in iſta difficultate, ideo dictum fundamentum vř facere ad caſum iſtum, & ceſſante fundamento videtur ſolidior opin. contraria propter generalitatem legis nouæ, ideo cogita bene

b Adde. ut videtur. Illud opp. Bar. in l. in quartam. ff ad leg. Fal.

a in qb inter patrē, & filiū hodie cadit obligatio ciuilis. a Hic eſt
caſus h. c, & l. pactum ſ. de pac. conuen. Dixi in l. ſi quis pro eo.
§. t. ff. de fideiuſ. no. in l. frater a fratre, de qdi inde Et no. tu iu-
uenis, q inter patrē, & filium cadit obligatio ciuilis, p hūc text.
itē oppo ad fi. noſtræ l. & vr, q etiam nepotes non computēt ſi
bi fructus i quartā legitimæ, vt l. q de bonis. §. q auus. ff ad leg.
b Falc. Sol. vt in gl No. ergo hūc finē, b quod ſolū in liberis † pri-
2 mi gradus eſt, q fructus nō computant in quartam, in aliis ſe-
cus, quod perpetuo tene mēti, quia faciet tibi magnū honorē.

ADDITIONES

a Alex Ciuilis No. inter patrem, & filium poſſe cadere obligationem ciuilem in ad
uentitiis, licet Bar in l. cum filio. de le. i in verbo dicat contra, allegando l fra-
ter à fratre, & ideo Imo. ibi dicit, quod ibi dubitat vtrum opin. Barto. hic extra
iſtam cauſam ſit vera, quod aliter non decl. t, ſed opin. Bart non videtur obſta
re. d. l. frater, quia loquitur de iure ſtrictum illa lex, quo iure etiam aduentitia quæ
rebantur patri. Sal aliter no in l. frater à fratre.

b Alex. Floren. Vide Bar in l. filius fa. ad l. Fal. & Far. in l. q de bonis.

AVTHEN.

1 *Monaſterium habetur loco filij.*

a **Niſi rogati.** a Iſta authē. venit ad determinationē legis
Codicis, & dicit iſta auth. quod monaſte-
b riū hr̄ loco filii. b Tu iuuenis no. † q monaſteriū hr̄ loco filii. idē
1 in corpore vnde ſumitur, extra de proba. c in præſentia. Quæ-
c ro, quæ eſt rō huius auth Gl. vr̄ dicere quod monaſterium c hr̄
loco filii. Videte dn̄i, nulla l. eſt in mundo, vel decretalis, quæ
hoc dicat. Nā decretalis, in præſentia dicit & hr̄ loco heredis,
non quod loco filii habeatur. Ratio ei ſm Ric. Mal. & iſta eſt
vera, pp̄ odiō nuptiarū, vel liberorū, voluit lex, quod non eſſet im
pedimentū vitæ ɔtēplatiuæ, vt eius timore quis non omitteret
ingredi religionem, & ideo iſta cōdit o reſpuitur in ingrediē-
te monaſteriū, niſi eſſet rogatus reſtituere alteri monaſterio,
& iſta eſt vera ratio, q̄ tex. ponit in corpore, de ſan. epi. §. ſed &
d hoc plenū. Quæro, quid d ſi dixerit, ſi deceſſerit ſine liberis ex
ſe natis. Iſtā quæſtionē tangit Dy in l. ſi ita quis. §. 1. de leg. 2. &
ibi dixi. Quærit glo. quid ſi capellam ſecularem intrat, vel quid
ſi inſtituit monaſterium. & non intrat? dic vt in gl. & bene.

ADDITIONES.

a Ale Niſi rogati. Adde Bar in l ſi ita. § is cui. de le. 2. & Bar hic, & Bal. in l Deo no
bis. circa prin. de epiſ & cle. Et quando habeatur loco hæredis, vide Bal in auth.
ingreſſi C. de ſacroſ eccl. & ad Bart hic vide Ang. in diſpu ſua, incip. nobilis qui
dam generis. in 4 dubio, & de eo, q habetur loco filii ex ſuo corpore deſcenden
tis, vt tenet Hoſt. & Io. And. in c Ray de teſta & Bald. in d. l Deo nobis, & vide
in l. Lucius, la 2. & ibi vide Imo ff de hær. inſt. vide poſt Bart. aliud in l liberorū.
de verb. ſig Vide Bald in l. filium ff de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. & Ange. in l.
cum acutiſſimi. ſ. de fi deicom. & vide Ang in conſi 77 incip in Dei nomine ta-
men hæc q. ſubtilis eſt, vide Bal. in auth. ſi qua mulier C. de epiſ & cle. & in l 2.
C. de iure aure. ann. & in l. Deo nobis, de epi' & cle in auth. hodie. C. de repu. &
in c. in præſentia & Mod. in rep. l. cum acutiſſimi. C. de fideic. & ad hanc auth. vi
de Bal. in conſil. anca in hac q. contrariæ ſunt opin. limita, vt per Bal & Imo. in l.
hoc modo. ff. de cond. & demon & per eum in l. ſi ita quis. § is cui. de leg. 2. ple-
ne per Ant in diſpu incip. nobi is.

b Parif. Loco filii Vide omnino quæ habes ad Bart in auth. ſi qua mulier. C. de ſa-
croſ. eccle. & ibi in l. 2. ff. de his, quæ penæ nomine.

c Ale. Monaſterium. An monaſterium habeatur loco filii, hic vide plenè Item hr̄ lo
co hæredis, quod intel lige ſecundum aliquos hic, ſi ſuccedit in vniuerſum, ſecus
ſi ſuccedit ſpecialiter in res particulares, per tex. in l. ſi peculium ſeruo. ff. de pec.
leg. quod no. gl. in l. ſi peculium. § 1 ff. eod. tit. Et hoc qualiter intelligatur, vide
Bar. in auth ſi qua mulier. ſ. de ſacroſ eccl. Et an monaſterium excludat ſubſtitu
tum, ſi dictum ſit, ſi ſine liberis legitimis, & naturalibus deceſſerit, vide Adde.
An mona terium habeatur loco hæredum, Bar. conſi. 1 incip. Parmenſis quidā,
per Bart. plene c nſi 6. lib ..

d Barb. Quæro quid Et vide Bart. in conſi. inci. Parmenſis filium inſtituit, vbi tenet
quod monaſterium ſuccedit in locum liberorum, ſi teſtator dixerit, ſine liberis
ex ſe natis, ubi omnino uide.

AVTHEN.

a **Contra rogatus.** a Aliàs contra cū rogatus. Hēs in
l. codicis, qn̄ rogatus reſtituit do-
drantē, & retinuit quartam hic econtra, quia pōt retinere do-
drantē, & reſtituere quartā. idō dicit, contra rogatus. Opp. pri-
mō de l. iubemus. Sol. dicunt quidā illam corrigi per iſtam. Bre
uiter in nullo corrigit, nec in eo, q dicit de reſtitutione quar-
tæ, ſed ibi ſuit rogatus reſtituere hereditatē ſimpliciter: hic ve-
rò illud, q ſuperetar Item nec in eo, q ibi dr̄ de cautione, nam
hic dēt intelligi, qn̄ erat rogatus reſtituere tam alteri, q̄ deſcen-
deoti, vel fratri. Op. ff ad Tre. l. Titius rogatus. & l. ſed & ſi. §. q
aūt. de pet. her. Sol oēs illæ leges debent terminari per iſtam au
then quod nō pōt hodie diminuere, niſi ſm modū hic traditū,
& c Op. & vr̄. q iſte q petit cautionem, ſit ſolicitus de heredita
te viuētis. Contra l. interdum. de vul. & pup. Sol. dico quod hic
eſt ſolicitus de hereditate mortui, hoc eſt illius. qui fideicōmiſ
ſum reliquit, iſta eſt vera Quæro quid ſi hēs hēt īm, quod pōt
aliunde dare dotem, & donationem pp nuptias, vtrum poterit
diminuere quartam. Dic vt in gl. & in auth. res quæ. ſ. cōia. de
leg. vnde qn̄ nil 1 diminuitur, ſtatur iuri antiquo. Vlt. no. iſtū
ſi de eo quod expenditur in redemptionem captiuorum, vel
in alimentis. Dixi vobis ſ. commu de leg. auth. res quæ.

ADDITIO.

a Pariſ. Contra rogatus. Vide quod dicit Imo. circa illam auth nam q etiam ſi he-
de taliter grauatus aliena et in fraudem fid. ſc. non valeret vſq. ad do-hantem,
In contrarium ponit etiā Bar. in l. in q. cent. pro. Ale. late in d. l. Titius quid au-

tem ſi alienatio fieret in teſtamento, non inter viuos Bar. hic tenet, quod tale re
lictum venit in fideicom. vide in contrarium Comen. hic ad fi pro opi. Bald. vi-
de Alex in l. a filio. ad fi. ff. ad Treb & aliquid per eum in l. ſi Titius cod. titu ad fi.
vbi videtur tenere Bal. vide etiam, quæ dicit Ale. conſi. 30. vol 1. vbi dicit quod
tres partes poteſt alienare etiam dilapidando, & quod ubi haberet facultatem
alienandi à teſtatore, etiam in totum, non haberet locum iſta referuatio quartæ,
vt per eum.

LEX VII.

1 *Reſtō fideicommiſſi, quando fieri poſſit ſoli tutori, & ſimplici procuratori*
a *Procurator in rē ſuam non pōt conſtitui ad recipiendum fideicōmiſſum.*

Sancimus. Tutori infantis, vel abſentis, & curatori ſu
rioſi recte fit hę hereditatis reſtitutio. Et ipſi al
teri reſtituūt ſine cautione, hoc dicit. Op. de l. ſi mulier. §. ex aſ-
1 ſe. de iure do † Sol Soli tutori pōt fieri reſtō in caſib. hic poſi-
tis, etiam cuilibet ſimplici procuratori, vt l. reſtituta. in prin. ff. e.
Non autem procuratori in rem ſuā, vt d. §. ex aſſe. vide iſtā glo.
a quia illc §. ex aſſe non eſt alibi. Not. † qđ pcurator in rem ſuam
non pōt ɔſtitui ad recipiendam reſtitutionem fideicom. quod
no. ita tenet gl hic, & ita dic. t gl. in l. reſtituta. circa prin ff eod.
Item l. quamuis & l. ſeq. & l. qui ita. §. 1. ff. eo. & in multis aliis lo
cis tene menti. Op. ff. e. l. ſeruo inuito §. ſi pupillo Sol. Fateor, q
etiam infanti cum authoritate tutoris poteſt reſtitui hereditas.
Op. de l. reſtituta. §. ſi pupillus. ff eo. Sol. ibi erat præſens, hic erat
abſens. Vlterius npp dicitur hic quod tutor, & curator ſolus,
poteſt reſtituere alteri contra. ff. eo l. 1. §. fuit quæſitum. Sol. tu-
tor poteſt reſtituere, non autem ſibi ipſi. vt legibus contrariis.
1 *Iudex in contumacem diffinitiuè pronūciat, quando petitur aliquid, quod*
non poteſt eſſe conſultum per miſſionem ex primo, vel ſecundo decreto.
a *Practica huius legis.*
3 *Decedere ſine herede dicitur, qui ſtatim cum moritur, nō habet heredē.*
4 *Quæ differentia ſit inter heredem, & primum fideicommiſſarium.*
5 *Ratio differentiæ inter primum fideicommiſſarium, & heredem.*
6 *Caſus, in quibus actiones tranſeunt ſine reſtitutione.*
7 *Fideicommiſſarius in caſibus, in quibus actiones tranſeunt ſine reſtitu-*
tione habet remedium l ſi. C. de edi. di. Adria tol.

§. Cum autem. Per Treb. tranſeunt actiones in fi-
deicommiſ. ſine reſtitutione in tri-
a bus caſibus a hic expreſſis. h. d Primus caſus eſt in eo, qui ſe cō
tumaciter abſentauit. Contra. li. non conteſta. non poteſt ſe tri
diffinitiua. l. fina. §. illud. ſ. de temp. app. Dicunt quidam, quod
hic eſt caſus ſpecialis, in quo peruenitur ad diffinitiuam ſenten
tiam, & hoc ſentit gloſ. quæ eſt ſuper verbo illo, per contuma-
ciam. ſecundum iſtum modū legendi, habes hic caſum, quod
1 illa opi. quā dixi ſ. ſi minor ſe ab hære. abſti. auth. ſi omnes. † qđ
quando petitur aliquid, ad quod non poteſt eſſe cōſultum per
miſſionem ex primo, vel ſecundo decreto, vt puta liberationē,
vel ceſſionem actionis, vel caſſationem inſtrumenti, & ſimilia,
tunc iudex in contumacem debet diffinitiuè pronūciare, hic
videtur caſus ſecundum iſtam lect quod an ſit verum, dixi ple
nius in l. ſi finita. §. Iulia. de dam. infec. & eſt unus modus practi
b candi b hanc l. in iſto caſu. Vel aliter ſecundum gloſ. & melius
dico, quod non aufertur diffinitiua in caſu huius l. ſed iudex
a † facit redigi in actus, qualiter, & pro quo, & ad cuius petitionē
ille eſt vocatus. & ſm hoc abſque aliqua pronunciatione tran
ſibunt vtiles actiones authoritate huius l. & iſte eſt ſecundus
intellectus, vide gl. Iſta practica eſt melior Tn̄ vt nō decipiaris,
oportet te inſpicere tex. in quo dr̄, q dolo malo ſe contumaci-
ter celauerit: vnde ſis cautus, quod ipſe citetur perſonaliter, vt
q appareat in actis, qūo citatio ad eius notitiam peruenit, ita q
iudex poſſit pronunciare, ipſum latitare, uel dolo malo ſe oc-
cultare. Non tamē ſufficeret, ſi iudex pronūciaret ſimpliciter
contumacem, ſed debet eſſe verus contumax. Venio ad ſecun
dum caſum. Vlterius ſecundus caſus eſt, quando quis reſtituē
c do rogatus deceſſit ſine herede, c videtur, quod non poſſit eſſe
quin ſaltem fiſcus ſuccedat, vt l. 1. ſ. vnde vir & vxor, & ſ. de
bon. vacan. l j. lib 10. & l. j. ff. de iure fiſ Sol. Dicit gl hic, q hic,
fiſcus nolebat hæreditatem, & ſecundum hoc eſſet neceſſe q
cōnſtaret, quod omnes propinqui, & ēt fiſcus iſtam hęredita-
tem

ADDITIONES.

a Ale. Caſibus. Adde his trib. alium caſum, videlicet in fideicom. ad pias cauſas, eſt
tex mirabilis ſecundum Bar. in l. ſi. in ver. vendicari. ſupra, de ſacroſ eccl & ponit
Bal. hic cum concor.
Pariſ Tribus caſibus Vide Soc in l 1. §. ſed quoties. ad Treb in prin. Item de iſtis
caſibus vide in l. 1 in §. ſed quoties ad Treb. vbi ponit mod.

b Ale. Practicandi No. iſtam practicam, & no. Bar. in l. ſi finita. § Iulia. de dam info.
& no iſtam glo pro ſing. 2. lect. quia facit ad quæſtionem poſitam in l ſtip. §.
hic autem ff de ope. no. nun per Mod. Inſt. de actio §. ſi quis. & vide Bal. in auth.
ſed hodie. de actio. & oblig

c Ale. Hærede No. hic quando quis dicatur decedere ſine hærede. & adde, quod ille
non di decedere ſine hærede, vel ſuccedere cui fiſcus ſuccedit, vt l. habere lice-
re. de cui. abi eſt tex. aureus, quem perpetuò no. licēt Ang. in l. ergo. ff. de fideic. li
ber. contrariam parte n ſecutus ſit, & male, & vide tex. cum gl ſing in l. ex facto.
§. ſi. ff. ad Treb. & dicit Bal quod vniuerſitas, & communitas, non poteſt habere
hæredem ſecundum eum in l generaliter in prin. de reb. cred Et de iſta practica,
quando conſtat bona defuncti uacare, vide no. Bald. in l. ſi bona, ſupra de bon.
auth. iud.

tem repndiant, & iſta eſt practica mu'tū certa, ſed eſt dura Vñ
3 alij dñt, & b.d. glo † qđ ille dr̄ decedere ſine hęrede, qui ſtatim,
a cum morit. anō hēt hr̄dem. Vide iſtam gl. no. ſuper verbo, nul-
lo hr̄de, quod puto verum. Puto tñ, quod ad hoc, debeat aliqua
b diſcuſſio fieri, vt fiat ſaltem aliqua proclamatio[b] ſi eſt aliqs qui
velit eſſe hęres talis, ar. ī. de remiſ. pi. l. ſi eo tpe. tunc nemine ꝯ-
c parente c tranſeunt actiones ipſo iure authoritate l Venio ad ter
tiū caſum, tertius caſus eſt, qñ primus fideicōmiſſarius eſt ro-
gatus de reſtituendo. Op. quod tunc ſit neceſſaria reſtitutio, vt
l. 1. §. de illo. ff. eo. Gl. hic, & ibi ponit multas ſol. Quidam dicūt,
ꝙ hic loquitur, qñ primus fideicōmiſſarius fuit in mora, ibi ſe-
cus. Iſtam reprehendit gl. quia ſm hoc non eſſet dr̄ia inter pri
mū comiſſariū, & hęredē, ꝙ vult hæc lex. Petrus ſuſtinet iſtā,
4 & dicit, ꝙ † dr̄ia eſt inter hr̄dem, & fideicōmiſſariū primū, qa
in hærede non ſufficit ſimplex mora, ſed dēt latitare dolo. in
primo verò fideicōmiſſario ſufficit ſiplex mora. Alij dñt, hęc
lex corrigit illam, & iſta placet magis Modo habeas ꝯria parti-
5 cularia huius l. Sed dices tu, † quæ eſt rō differentię inter hęre-
dē, & primū fideicōmiſſariū? Gl. dicit, Primus Fideicōmiſſari⁹
ſolum habet vt les, quas transfert per reſtōnem. ſed hæres hēt
directas, iō in fideicōmiſſario primo, nō eſt neceſſarius ille cir
cuitus. Iſtud nihil ad propoſitum. quia & hæres vtiles trāſfert.
Alij dicunt ideo eſt, quia hæres pōt reſtituere quartā, non pri-
mus fideicōmiſſarius Sed certè hoc, quod de primo fideicom
miſſario dr̄, ſimpliciter non eſt verum, quia taltē in caſib. reti-
net, qui no. in l. j. §. inde Neratius ff. eo. Tu dicas, ꝙ rō pōt eſſe,
ꝙ ēt reſtō poſtq̄ eſt facta ſemel. & ſic actiones cęperunt tranſi-
re de vno in alium, magis de facili traſeunt, vt l pr̄e. §. quinde
c. m. de leg. 1. & qa reſtō facta primo per hæredem, prodeſt ſe-
d cundo, d vt videatur hęres reſtituiſſe ſibi primo pro ſe, & pro
ſecundo, cū caſus ſecundus fideicōmiſſi aduenerit, ar. l. 1. §. de
6 illo. ff. eo. & l. cogi. §. Menanus ff. eo. Quæro, † vtrum ſint alij ca
ſus, in quibus tranſeūt actiones ſine reſtone. Gl. ponit aliquos,
primo qñ rogatus de reſtituendo alienat: tunc. n. in reb. aliena-
tis non eſt neceſſaria reſtitutio, vt habuiſtis in l. fin. §. ſin autem
ſub conditione. ī. cōia de leg. Item eſt alius caſus. ff. eo. l. 1. §. ſed
& quoties. Item eſt alius caſus ſm quoſdam. ff. eo. l. ita tamen.
§ ſi pater. Sed certè ibi ſit reſtitutio ſi benè inſpiciatur. Vltimo
7 no. † ꝙ io omnibus iſtis caſibus, in quibus actiones tranſeunt
e ſine reſtitutione e indubitanter puto, quod fideicommiſſarius
haber remedium l. fin. ſupra de ędi. di. Adria. tollen. vt ibi dixi.
Tene menti iſta, quia ſunt bona.

ADDITIONES.

a Pariſ. Cum moritur. Vide Io. de Ana. conſi. 10. in prin.
b Menoch. Proclamatio. Neuiz conſi. 31. nu. 15.
c Pariſ. Nemine comparente. Vide Are. conſi. 47.
d Menoch. Secundo Goza. conſi. 93. nu. 1.
e Menoch. ſine reſtitutione. Goza conſi. 3. nu. 8.

LEX VIII.

a Quidam. a Legata, & fideicommiſſa relicta ſimpliciter in dubio, à fideicōmiſſario iuri præſtanda. Op. ff. eo. l. cogi §. deinde quæritur. Sol. ibi iuſſit reſtitui deductis legatis. Item op. de l Marcellus, in prin. ff. eo. Sol. ibi reliquit legata ab hęrede nominatim, hic ſimplr̄. Dic, vt ibi. Opp. 3. de le. 2. ī. eo. Sol. ibi fuit rogatus reſtituere partem, hic totum.

ADDITIO.

a Barb. Quidam Et vide Lud. Rom. conſi. 272.

Ad legem Falcidiam. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Quod per legem Falcidiam deſalcatur, eſt naturaliter debitum.*

Scire debes. Si Falcidia non detrahitur, donatio non vr̄: imo iuſſus impletur. Hic eſt caſus, & ponitur per gl. noſtram, & eam allegaui in l. cum quis. ī. de in. & fac. ign. Ex hac l.
a colligitur a ſm vltimam rōnem dubitationis poſitam in gl. † ꝙ
1 illud, quod per Falcidiam defalcatur, eſt naturaliter debitum. ſi enim nullo iure deberetur ſolutio, eſſet donatio: ſed ſi naturaliter debeatur ſolutio, non eſt donatio, vt lege, hoc iure. §. pc. ff. de don. & l. donari de reg. iur. & l. cuius per errorem. ff. eo. ti.

ADDITIO.

a Ale. Colligitur. Vide quod no. in l. eum qui. ī. de iur. & fac. igno.

LEX II.

Falcidiæ. Falcidia reſecat omnia legata pro rata. h. d. Gl. quærit in hac l. vtrum Falcidia poſſit detrahi de vna re. & diſputat hic, & Cyn. etiam, & etiā dico in l. iu quat tam. ff eo. tit. & fortè dicemus in l. filium quem habentem, ſupra fam. ercis.

LEX III.

Etiam. Etiam quando hæreditas aufertur ab indigno, locus eſt Falcidię. h. d.

LEX IIII.

Et in legatis. Contra Principem eſt locus Falcidiæ. hoc dicit.

LEX V.

1 *Falcidia an detrahatur de mortis cauſa capione.*

Si mortis. De mortis cā donatione detrahir̄ Falcidia. h. d. Hoc eſt clarum, quod de mortis cauſa do-
1 natione detrahit Falcidia. a Sed quid † de mortis cauſa capione, vtrum detrahitur Falcidia? Gl. dicit melius, quā alibi in l. q pretio. ff de dona cau mor. & ibi ego plenè dixi, etiā dixi multum plene in l. j §. item ſi ita, ad leg. Fal & ibi recitaui etiā opin. Moder. ꝯ glo. & Dy. finaliter hoc teneas tu iuuenis, quod de mortis cauſa capione proficiſcente ab hærede, de voluntate defuncti detrahitur Falcidia, vt ī. eo. l. pen. Secus ſi abſque voluntate defuncti procedit, vt d. l. qui pretio. de donatio. cau. mor. Tu vide in d. l. j. §. item ſi ita.

ADDITIO.

a Alex Falcidia. A o de mortis cauſa capione detrahatur Falcidia, vide omnino in l. pen. infra eo.

LEX VI.

In imponenda. In rōne legis Falcidiæ ęs alienum deducit̄, ēt quod hr̄di debetur. h. d.

LEX VII.

a In teſtamento. a In teſtamento militis ceſſat Falcidia, non aūt ceſſat deductio ęris alieni. h. d. Opp ff ad Treb l. j. §. hoc autem. vbi in teſtō militis hēt locū Trebellianica. Sol gl. & bene, quoad remedium deducēdi quartam nō hēt locum in teſtamento militis, vt hic, cum ſi. ſed quoad alia remedia ſic, vt ibi Quæ aūt ſunt remedia Trebellianicæ? gl melius hic dixit, quam alibi. & vide glo. quā tene menti. & no. dixi tibi in l. non iſtam. ī titu. 1. Quæro vtrum ſint
b alij caſus, b in quibus Falcidia ceſſat, quam in teſtamento militis. gl. hic enumerat. Vide & no. Sequitur authen. ſed cum teſtator, quam legam in fi.

ADDITIONES.

a Alex. In teſtamento Hæc lex eſt hodie correcta.
Pariſ. In teſtamento. Auth. ſimiliter poſitam ſuper iſta l. repetit late. Ro.
b Alex. Alij caſus Et inquantum hic dicit gl. de legato dotis detrahi Falcidiam, eſt contra gl. in l talis ſtabe tur do. Pro illa facis, quia legatum dotis æquiparatur legato ad pias cauſas. ſed de leg. ad pias cauſas, &c authen. ſimiliter. ī eo. tex eſt bonus in l. s cui ff. de condi. & demon alias de condi. indeb. Hoc tamen verum eſt quādo dos conſtituitur pauperi perſonæ, & imo in omnibus non æquiparatur. De quo vide in l cum dotem alleg in gl. & per Bal. in l. 3. ī. de fal. cau. & vide in l. cum dotem. & in l. vſufru. ff. eo.

LEX VIII.

Irritum. Grauatus de reſtituendo, impedir̄ teſtari, licèt fideic. vt ęs alienum veniat deducendum. h. d.

LEX IX.

Error. Indebitum p Falcidiam ſolutum per facti errorē, repetit. ſec⁹ ſi ſciēter, vel ab errāte in iure ſolutum.

LEX X.

1 *Filius pure de reſtituendo grauatus detrahit vnam quartam. Si autē ſub conditione detrahit duas.*

a Quamquam. a Frater grauatus de reſtituēdo, quod poteſt detrahere per Treb. ad ſuos hæ-
1 redes tranſmittit. h. d. † Quæro, vtrū ſint detrahendæ duæ quartę, hoc eſt, legitima debita iure naturę, & Trebellianica? Glo. diſputat hic, & ff. de inoffi. teſta l. Papinia. §. meminiſſe. in fi in Authē. de hæred. & Falc. §. ſi qs autē nō implens. Hodie hēmus caſum in decre. cap. Raynutius, & in cap. Raynaldus. eū de te-
b ſtib. & hoc eſt verum. & conſuetudo obſeruat, b quod poſſent duæ detrahi, & c. illa loquunt̄, qñ quis eſt rogatus de reſtituēdo ſub ꝯditione, ſi deceſſerit ſine liberis, vel alia: nam tunc legitimam hēt ab initio: Trebellianicam detrahit, cum reſtōni eſt
c locus. Sed qñ rogaret̄ de reſtituēdo purè, tūc eſt ſtādū iuri cōi. c hoc eſt, iuri nr̄o, ſm ꝙ in veritate nō detrahitur niſi vna quarta,

ADDITIONES.

a Alex. Quamquam Et ad illum tex qui probat, quod ius defalcandi tranſit ad hæredes, vide & adde ſimile in l. 1. ī. quo lega.
And. Barb. Quamquam. Vide Ludo. Roma in conſi. 272. & conſi. 309 vbi loquitur de duabus quartis detrahendis.° Bello. conſi. 19 12. Menoch.
b Pariſ. Et cōſuetudo obſeruat. Vide Alex conſi. 185 ad fi. lib. 2. conſ. 160. Ro. cōſ. 206.
c Alex. Cōi. Adde Bar. in l 1. §. interdū. ff ſi cui plus, q̄ l. Fal Sed quia in aſcendentib. q. 2 c. Raynu loquitur in deſcendenti. Bal dubitat in l ſi a milite § pater ff. de teſt. mil. & hic adde in l. iubemus in prin per illum tex. ī eit. 1 & latius per Old. in conſi. 158 inci. factum tale & Ang. in conſi 118. & Old conſi 115 & hic vide Barto. in l Papi §. meminiſſe de inoffi. teſt. & Bal. in l filiæ in fi. ī. fam. erc. ibi vult, quod filius poſſit detrahere vnam quartā, & alteram, quatenus in ea plus eſſet Idem vbi eſſet rogatus ſub conditione, non detrahit duas quartas, & quæ debet ſi eſt grauatus ſub conditione, ſi teſtm̄ nō valet, vel non valebit, iure teſti, valeat iure codicillorū. Et vide Bal in d. l. Pap. §. meminiſſe, vt extēdere ad, quod dr̄ in treb ad omnem quartam quę accipitur iure inſtitutionis, & ſic ad le. Falc. Adde, quomodo filius detrahat duas quartas, Bal cōſi. 110 1 vol Old. conſ. 205. Pet. de Anch. conſi 15 in eo vol quod dn. Alex. indeciſum reliquit, an aſcendentes poſſint detrahere duas quart dicas tn, quod Roman. conſuluit aſcendentes, duas quartas detrahere poſſe, cuius conſi. 239.

ta, vt l. j. §. pen. ſi cui plus. q̃ p l. Fal. Prætere, in legitima computat quicquid peruenit ad aliquem de bonis defuncti, vt l. quoniam nouella. ſ. de inoffi. teſta. Ergo ſi detrahet primo Trebellianica, illud quod habet iure Trebellianicę, computa̅r in legitima vt ibi Iſtud aũt, quod purè rogat, ſępe accidit pp clauſulã appoſitã in teſtamẽto. ſi nõ valet iure teſti valeat iure codicillorum. tunc enim ſi ex aliqua cauſa teſtamentum eſt nullum, vldent rogati venientes ab inteſta. de reſtituendo pure. Iõ filius, ſeu filia non detrahit, niſi legitimam.

LEX XI.

Si vt allegas. Si teſtator pro Falcidia ſpecies relinq̃t, ſunt ſpecies æſtimãdæ: & quod ad Fal. deficit, eſt hęredi ſupplendum. h. d.

LEX XII.

a In donationibus. a In donationib. q̃ morte confirmanẽ, locus eſt Falcidiæ. h. d.

ADDITIO

a And. Barb. In dõnib. Pro hac l. vide Lu. Ro in conſi. 7 ; an detrahat Falcidia & cõſi. 17. an de donatione cauſa mor. poſſit detrahi Fal. incipit, totũ fundamentum.

LEX XIII.

Si ea. Glo. tua prima hic ponit caſum, & nihil aliud facit. Relictum ꝓ libertate, vſque ad ſerui pretium non defalcatur, ſed in reſiduo Et qui relictum agnouit ſeruum ſuum cogitur manumittere. h. d.

LEX XIIII.

Licet. Per ſucceſſionem extinguitur actio ꝓ hæreditaria portione: tamen in ratione l. Falc. vt ęs alienum deducitur. h. d. iſta. l. leuiſſima.

LEX XV.

Si prædiorum. De Inſtrumentis prædiorum, Fal. nõ detrahitẽ, vel aliter. De cartis relictis Falc. non detrahitur. h. d.

LEX XVI.

Succeſſores. Quod relinquitur vltra vires patrimonij non valet. h. d.

LEX XVII.

A cohæredibus. De legatis relictis in certo cohære di trahitur Falcidia. h. d.

LEX XVIII.

Si quis quadringentorũ forte. De mortis cã capione, quę proficiſcitur ab hærede teſtatore diſponente, detrahitẽ Falcidia h. d. hæc ſingularis lex. Circa legem noſtram venirent quęrenda duo, vel tria. Primũ, vtrũ iſte hr̃s poſſet adire hæreditatem, tanq̃ iſtam conditionem pro ſolido impleat. Text. hic vr̃ dicere, quod ſic, ibi, ſancimus hæredem ſi adierit. Pet. dicit cõtrarium. nam ꝯditiones debent ante omnia impleri in forma ſpecifica ſm̃ iuſſum teſtatoris, vt l. q hęredi. in prin. de cõd. & dem & l. mulier. §. j. de condi. inſt. Nec ob. iſte tex. q a glo. exponit, adierit. i. adire voluerit. Cõtrariũ huius tenet gl. i l. huiuſmodi, in prin de le. j. vbi vr̃ dicere, ꝙ poſt aditam hęditatẽ, ſiue poſt aditionẽ, iſta conditio adimpleatur, ſed hoc non placet, p tex. hic, ibi, prius eo dato, vel retento, &c. Dic ergo, ꝙ hoc videtur de mente gl. hic, quod ſi quidem illud, ꝙ debet dari cã cõditiõis implendæ, non excedit dodrantem, ante omnia debet dari vt ibi prius eo dato, &c Si vero excedit dodrantẽ, tunc illud in quo excedit nõ dꝫt dari, ſed p hędẽ retineri, vt in tex. ibi, vel retento. &c. Nec eſt verum quod dicit Pet. quia imo debet primo totã ꝯditionẽ implere, & poſtea reſiduum repetere, ꝙ eſt ꝯ iſtum tex. ibi, retento. Præterea, ſicut legata reſecanẽ p Falcidiam ipſo iure, ita Iſtud relictũ in vim ꝯditionis in eo, ꝙ excedit Falcidiam reſecatẽ ipſo iure, &c. Secundo eſt quærendũ, an de mortis cauſa capione detrahatẽ Falcidia. tetigi in l. ſi mortis. ſ. eo & plene. in l. j. §. item ſi ita. ff. eo ti. Tertio eſſet quærendũ, an illud, quod datẽ hæredi cauſa ꝯditionis implendæ, computetur in Falc. Glo. tangit hic pleniſſime, & ff. eo. l. in quartam.

LEX XIX.

a Cum certum. a Parta ſũt ꝓmittere, & dare. h. d. No. vbi eſt eadem ratio, ibi eſt idem ius.

ADDITIO

a Alex. Cum centum. Vide Bal hic per iſtũ tex. infert ad no. ꝙ qñ promittit marit' reſtituere integrã dotem, an poſſit retinere partẽ, quæ ſibi deferẽ ex forma ſtatuti, qualiter hæc l. intelligatur, vide Bar. in l. quod nomine ff. de cond. indeb & ad ſupradictam q. Bal. vide gl. & ibi Ang in d. Auth de hær & falc §. ſi vero expreſſim, & quæ dixi in l ſi patronus. ff. de dona. Bar. in l Centurio
Parıſ. Cum certum. Vide ad hanc reg Fely in c uenıens. extra de teſtam.

AVTHEN.

1 *Teſtator poteſt Falcidiam prohibere.*
2 *Portionem debitam patrono, teſtator prohibere non poteſt.*
3 *Trebellianicam prohibere poteſt teſtator.*
4 *Per legem antiquam poſſumus extendere legem nouam.*
5 *Teſtator quando præſumatur ſcire vires ſui patrimonij vel ignorare.*
6 *Clauſula apponenda in teſtamento, quando teſtator prohibet Falcidiam.*
7 *Solutum indebitè per Falcidiam, quando repetatur.*
8 *Falcidia non detrahitur inuētario non cõfecto, & integra legata præſtãẽ.*
9 *In conſuetudine inuentarij citantur etiam creditores.*
10 *Si hæres in confectione inuentarij non adhibuit teſtes loco creditorum abſentium an Inuentarium ſit nullum quo ad abſentes, & præſentes.*
11 *Legitima non perditur per non confectionem inuentarij.*
12 *Trebellianica non perditur per non confectionem inuentarij.*
13 *Eccleſia hæres inſtituta non conficiens inuentarium, an incidat in pœnas ſtatutas contra non facientem inuentarium.*
14 *Inuentarium factum ab hærede, an proſit fideicommiſſario.*

a Sed cum teſtator. a Primo ponit. qñ Falcidia ceſſat pp defuncti prohibitionẽ. Secundo ponit pęnam propter hęredis ceſſationem. Tertio dicit Fal. ceſſare propter ſolidi legati præſtationem. Quarto addit ſolennitatem teſtium ad inuentarij cõfectionem. Quinto limitat tp̃s ſtatutum in ſtantiæ. Secũda ibi, & ſi hęres. Tertia ibi, item ſi hæres quidã. Quarta ibi, hac quoq;. Quinta ibi, nolla. n. Expe
1 diamus primã partem. & videtur, † ꝙ teſtator non poſſit ꝓhibere Fal. vt ſ. e. l. quod de bonis. §. 1. 2. & ſi So. aliud olim, aliud hodie. & ſic illa iura corriguntur. iſtud eſt certum, ſed vnum ſecit me iam dubitare. ſ. ratio l. ꝙ de bonis. §. 1. quæ dicit, ꝙ ideo teſtator non poteſt prohibere, quia eſt ꝯ publicam utilitatem. ſi illa ratio eſſet vera, vr̃ quod adhuc hodie non poſſit prohibe-
b re. Domini pro certo iſta noſtra iura moralia b variantur ex tẽpore ſecundum morum varietatem. l. quod de bonis fuit facta tempore quo erant pagani, nec vita in alio ſęculo ſperabatur: ſed aliud cogitabãt, nec aſpiciebãt merita animæ. Et ideo cogitauerunt, quod ſi hęres non lucraretur ex aditione hęreditatis, omitteret hæreditatem, & ſic teſtamẽtum remaneret nullum, quod eſſet ꝯ publicam vtilitatem, vt l. vel negare. ff. quemad. teſta. ape. Poſtea tp̃e huius auth. Romanum Imperium erat Chriſtianum, & Imperator Iuſtinianus fuit Chriſtianus, & ſic ipſe conſiderabat aliud ſeculum, & ſalutem, & merita animę: vnde
c cogitauit c quod licèt hæres non lucraretur aliquid cõmodi pecuniarii, tñ ex eo ſolo, quod facit iſtum pium actum, ꝙ adimplet voluntatẽ defuncti, habet meritum apud Deum, & pp lucrum iſtius meriti cogitauit, ꝙ non omitteret aditionem hr̃ditatis.
d Præterea Imperator ſtatuit d ꝙ in iſto caſu qñ teſtator prohibuit detrahi Falcidiam, ſi hęres repudiat hęreditatem, nihilominus teſtamentum remanet validum, & vadit ad perſonas enumeratas in auth. hoc amplius. ſ. de fideicõ. vt expreſsè dicit tex. in Auth. de hęredi. & fal. §. ſi verò expreſſim. & ideo hodie hęc prohibitio non eſt contra publicam vtilitatem, quia non tendit ad interitum teſtamẽti, quod tene mẽn, & iſte fuit vnus de caſibus quem addidi vobis ad gl. in l. eam, quã. ſ. de fideic ꝙ valent legata, & debentur ex teſtamento. ex quo non aditur hęreditas. Op. ſ. de Inoff. teſt. l. quoniam in priorib. & l. ſcimus. Sol. ibi loquiẽ in falc. debita iure naturæ, quæ non põt prohibe
e ri: e hic in Falcidia debita iure inſtitutionis. Et hoc etiam verũ
2 apparet, quia ẽt † portionem debitam patrono nõ poſſet teſtator ꝓhibere, vt in Auth. de hęre. & Falcidia. §. pe. Op. de lege ſi vt allegas. ſ. e. Inſt. de fideic. hęr. §. ſed quia. dicit gl. hic, ibi loqui
f tur in Treballianica. hic in falcidia. q. d. teſtator f non poteſt prohibere Trebellianicam. idem no. in d. lege ſi vt allegas, ſupra eodem. Cõtrarium tenet gl. in auth. eadem, vnde ſumitẽ, & Inſt. de fideicom. hęredi. §. ſed quia. do Iac. de Belui. in auth. eadem. tenet iſtas gl. quia non eſt noſtrum legem extendere. Præterea nõ inducetur legis correctio, niſi in eo quod eſt in l. corrigente

ADDITIONES.

a Pariſ. Sed cum teſtator. Adde circa iſtam prohibitionem Falcidiæ, quod requiritur, quod expreſsè prohibeatur, vt per Ang. in §. ſi vero expreſſim in Authen. de hær. & Fal. adeo quod non intelligeretur prohibita, ſi teſtator iuberet ſolui legata omni exceptione remota, vide Comen. conſi. 193 incip. magiſter Ioan. ad ſi. Item circa iſtam materiam detractionis Falcidiæ, vide Franc. conſi. 12 vbi ponit an in teſtamento mihus debeatur, & quid de relicto facto filiis, & quid de legato facto matri paupereulæ, & quid qñ eſt dictum, relinquo omnia bona, nunquid autem de donatione ca mor. & de aliis donationib quæ firmantur morte, detrahi debeat, vide Ro conſi. 75. quid aũt ſi teſtõr inſtituit aliquem in vſufructu, & grauet poſt mortẽ reſtituere hæreditatem, an poterit detrahere Treb. vide Ro. conſi. 106. Item no. ꝙ ſi extraneus ſit inſtitutus, vt ſit cuſtos nomine filii, filius ipſe di inſtitutus, & ideo non detrahitur Treb ſm̃ Bal. in c. 1. in tit. in agna. vel. fil. rep hære poſſ quid autem ſi teſtõr inſtituens plures inuicem ſubſtituit vlt. loco, & deficientibus de domo ſua ſubſtituat piam cãm, an eueniente caſu primæ ſubſt. poſſit detrahi Treb. vide Alex conſ. 377. ad h. Item quod ille, qui negat fideic. vel legatum, vel negat aliquam rem ſubiectam eſſe fideicommiſſo, vel alter quærit ſubtrahere fideicom. priuetur iure detrahendi Falc. vel Treb. vide no. Bar. in l. reſcripta. in prin. ff. de his quib. vt indig.
b Ale. Iura moralia. Adde Bar poſt gl. in l. pactum inter hęredem. ff. de pac. & Barto. in l. nemo poteſt. de leg. 1.
c Ale. Vnde cogitauit. Illud fuit nouũ ſing. dictũ Iac. de Bel in Auth. de hær. & fal. §. hinc nobis. q̃rit ibi Bal. nunquid illo caſu ſicut legatũ tenet, teneat ẽt fideic. vniuerſale & dicit, qꝫ nõ, cũ ſit in poteſtate fideicõmiſſarij cogere hæredem adire. &c.
d Ale. Statuit. Et vide quod dixi in l. eam quam in vei. ego addo alium caſum, &c. Et addit Bal. in l. filium.
e Ale. Prohiberi. Adde Bar. & Doct. in l. nemo põt de leg. 1. vbi tenẽt contrariũ per Bar. in d. l. Marcellus. hic alleg. Sed qd ſi altera quarta, q̃ debet aliqui rõne conſuetudinis, vel ſtatuti, an poſſit prohiberi per teſtõrem? Bal. in l. ſi in ver. de materia quarum ſ. ſam etc. alle. c. Raynutius de teſt. & ibi per Bal. de qua et gl. hic.
f Pariſ. Teſtator Vide Bar. conſil. 6.

a gēte expreſſim, l. precipimus in fi. ℈ de app. Ego dixi ſemper ℈-
4 riū, q † & Treb. poſſet phiberi. Et ſi dicas, † nō eſt nřm legē extē
dere ↄcedo: ſed antiqua bň pōt extēdere legē nouā, vt habui-
ſtis ī l. ſi qs ſeruo. de fur. Clarius no. in l ſed & poſteriores, ff de
leg Sed legē hēmus, q̄ dicit, qđ in qbuſcunq; teſtamētis ceſſat
Falcidia, in illis ceſſat Trebell. vt in teſtamēto militis, & ſi q ſūt
alij, vt in l. Marcell⁹. circa prin ver. qđ aūt. ff ad Treb. ergo, & c,
Quęro, dr hic, ſed cū teſtōr hoc capiſit, &c. non ignarus &c.
5 Quid i dubio, † utrū p̄ſumař ſcire teſtōr vires ſui p̄rimonij, an
b ignorare? Gl. dicit, qđ p̄ſumiř ſcire, vt ſ. de reſcin. ven. l. qſqs, li-
cet ſit arg ℈ Inſt. q manu. nō poſſ §. in fraudē. unde primam gl.
circa hoc dicas. Aut loqmur in actib. morientium, & generali
c ter teſtōr. p̄ſumiř ignorare vires ſui patrimonij, vt in Auth.
ea. § ſi vero ver. hoc aūt. Inſti. qui manu non poſ. §. in fraudē.
& arg ſ. qui teſt. face. poſ. l. hac ↄſultiſſima. § at cum humana.
Aut in actibus viuentium, & tūc aut iſte habet bona, q̄ ad eū
de nouo peruenerunt, & præſumiř ignorare uires vt ſ. de her.
ven. l. q nondum. Aut peruenerūt ab antiquo, & tūc aut erant
bona immobilia, & præſumiř ſcire, vt l. qſquis. ſ. de reſcin. vēd.
Aut erāt mobilia, & tunc ſi quidem erant præſentia, p̄ſumiř
ſcire, ſed abſentia præſumiř ignorare, vel. in fraudē. ff. qui, & a
quib. Prædicta, q̄ dixi, quod in actib. morientium præſumitur
ignorare, intelligo, niſi ex aliqua qualitate aliud præſumatur:
vt puta ſi detrahi uetuit Falcidiā, ex hoc p̄ſumitur ſciens, vt hac
6 auth. cū gl. ſua. † rñ ↄſuliſſe eſt, quod in teſtamento iſta verba po-
nantur, q̄ñ teſtator uetuit detrahi. Falcid. ſciens vires ſui p̄rimo-
nij, & non ignorans. Itē in ciuitatib. iſtis, in quib. fit cataſtrū, de-
bet qs aſſignare omnia bona ſua mobilia, & immobilia, & de
his ſoluunt collectę Ego in his p̄ſumerem ſcientiam. non. n.
eſſet tolerabilis ignorantia facti in ſuo proprio, qđ ita ſæpe re-
uideret. Venio ad ſecūda particulā, quæ nō habet ↄ̄ria. ideo trā
ſeo ad tertiā Op. ſ. de fideic. l. 2. vbi non præiudicat, niſi in ſolu
tū. Sol. Ibi legata erant ſimilia ex alia cā quā p Falcidiā. Op. de
7 l. error. ℈. e Sol. diſtingue, † quādo legatū eſt indebitū per Falc.
d ſi qdē hřs ſoluit ignorāter, ignorātia facti in nullo p̄iudicat, d
quia ēt ſo utū repetit, vt d. l. error. Si vero ſoluit ſciens indebitū
ignorantia iuris, nocet in eo qđ ſoluit, & non in aliis, vt d. l. er-
ror. Si uero ſoluit ſciēs ius, & factū, p̄iudicat in eo & in aliis, vt
hic Sed ſi eēt indebitū p aliā cāni quā per Falcidiā, ſolutio fa-
cta in vno nō p̄iudicat in aliis, ut l. fi. ſ. ne uxor p mari & habui
ſtis no. ſ. de teſt l. non dubiū. Op. de l. qđ de bonis, § non iderc-
co, ff eo Sol. Illa corrigiř per iſtā. Opp. de l. ſi ex plurib eo ti. Sol.
ibi nullū legatū fuit integre ſolutū in ſecunda particula legis:
e in prima parte per iſtā corrigitur. Venio ad quartā e partem in
qua no multum quod dicit illā ſolēnitatē iſtorū teſtium q ad-
8 hibent loco abſentiū. † Itē no qđ in uētario non ↄfecto, non pt
detrahi Falcidia, ſed p̄ſtanř ſolida legata ēt ſi excedāt ſubſtātiā,
Op de l. ucceſſores. ℈. c. ti. & de leg. ſi vniuerſę. & ff ad Treb. l. 1.
§. pe. Sol. Iura antiqua i hoc corriguni. Huius ratio eſt, quia qñ
hřs non facit inuētariū, præſumitur quod res hęreditarias ſub
traxerit, & ſic hęreditas eſſet lo. uēdo, vt probat ea tex. in auth.
eo. vñ ſumiř. Quæro, circa iſtam partem de plurib. primo hic
9 dř, † qđ dēcēt citari legatarii, quid de creditorib gl. dicit idem,
f & bñ, ſdic vt in gl. † Sed quæro, ecce qđ hřs nō adhibuit teſtes
10 loco abſentiū, de qbus dr hic: inuentariū eſt nullū, an ſit nullū
quo ad oēs ēt p̄ñtes, an tm̄ quoad illos abſentes, in quorū loco
debuerunt adhiberi teſtes? & lex. hic vř ſonare qđ ſit nullū in
totū. Contra uř in l. de vnoquoque. in prin. ff. de iu. & l. Fulci-
nius, §. quod ſi aduerſus, ff. qb. ex cau. in poſſ ea. & in l. nō idcir
co de iudic. & ſic forte dēt intelligi iſte tex. ſalua meliori delibe
11 ratione. † Quæro, utrū p nō ↄfectionē g inuentarii perdatur de
g b rū iure naturę. Dicit gl. q nō in ver. naturale, qđ puto verum
per tex. in corpore. eo. §. pe. ubi dř, qđ debita p̄iono nō pdunt.
Diceres tu, q̄ releuat hoc, cū ipſe dēat p̄ſtare ſolida legata cuā
de ſuo p̄prio, vt hic dř. Rñ, dñt Doc. hic, Ric. Mal & ēt Cy. q le
gitima diminuet legata, & iſta legata ſic diminuta p lumā pre-
ſtabunt ſolida, ēt ſi excedūt vires p̄imonii. Ita intelligunt iſtā
12 auth. † Quæro. an p nō ↄfect. onē inuētarii pdat Treb. h Iſta qō
h nō mouet a nřis gl ſed a Mod. Doc. ſic Do. Cy. vř hic tenere qđ
perdat. Do. Iac. de Bel. vř tenere ↄ̄riū principaliter per illam rō-
nē, non eſt nřm legē extendere. Ego alias de facto dixi plures,
quod Treb. nō perdatur pp non ↄfectionem inuentarii. Rō,
quia non dēt induci correctio legū, niſi in caſu legis corrigen
tis, ut ℈ de app l. præcipimus. in fi. ſed hoc nō reperitur expreſ-
ſum. ergo. &c. dices tu, imo uideř expreſſum in d. l. Marcellus,
§ q ſ aūt. in eo quod dicit, in omni teſtō, in quo ceſſat Falcidia
ceſſat Treb. ut in teſtō militis & ſi q ſunt alii. Rñ. illa lex loquiř
quando Falcidia ceſſat rōne ipſius teſtamenti, ſed in caſu nřo
non ceſſat propter teſtm̄, ſed propter delictū hæredis poſtea ↄ-
miſſum in nō ↄficiendo inuētarium, & nos nō hēmus regu
lā dicentem. in qb caſib hřs perdat Falcidiā pp delictū, pdat
Trebellianicā. ergo nō eſt nřam legē extendere, & ita obſerua
13 tur cōiter. † Quæro circa iſtam partem, qd ſi eccleſia, vel aliqđ
i hoſpitale inſtituitur hæres, an patiatur pœnas ſtatutas ℈ non
faciētem inuentarium? Tex vř qđ ſic, & in auth. ea. §. fi. vbi dř
iſtas pœnas hře locū, ſiue ſit inſtitutus Imperator, ſiue perſona
aliqua poſita in clericatu, ſiue pupillus, licet pupillus poſſit pe-
tere reſtitutionem. In contrarium facit de iure fiſ. l. 1. §. an bo-
na & l. non poſſunt, vbi fiſcus nō poteſt teneri nec creditorib.
nec legatariis ultra uires patrimonii. Neſcio quid dicam, dubi
14 to modo. Cogitabis. † Quęro circa iſtam partem, vtrum inuē-
tarium factum ab hęrede proſit fideicommiſſario, & utrum
fideicommiſſarius teneatur facere inuentarium, & utrum in-
uentarium factum a pupillo, proſit ſubſtituto ſuo, dic vt plene
dixi in l. in ratione, §. quod vulgo. ff. eo. Opp. & videtur, quod
inſtātia litis debeat eſſe trienniū, vt l properandū, ff. de iudic.
Sol. Spālis caſus eſt hic. qđ no. & tene menti iſta, qa vtilia ſunt.

CONTRARIETAS.

Aduerte, quod Doc. quęrunt in plurib locis in iure, an igno-
rantia in rebus ſuis præſumatur, & Bar. tam in l. 2. quā in l. qſ-
quis. C. de reſcin. vend. tenuit quod ſic. Contrarium tamen te-
nere allegatur in hac auth ſed cum teſtator. ver. quęro, dicitur
hic. volens hanc regulam ſolum procedere in ultimis volunta
tib. non in actib. inter viuos. Et hoc ſenſerūt nouiſſimi in §. itē
ſi quis in fraudem Inſt. de act.

CONCORDIA.

Pro concordia. Tu dic indiſtincte, Bar non ſibi contradicit, ſi
videatur concordia ſua in ſua diſtinctione in hac auth. quam
ſubijcit poſt ſpecialitatem prędictam, quia ſunt bona nobis de
proximo obuenientia, & pręſumitur ignorantia, vel maxime,
ſi ſunt mobilia, & ita loquatur in d. l quiſquis. & in d. l. 2. Si au-
tem ſunt bona noſtra de antiquo. & maxime immobilia, &
tunc præſumatur ſcientia.

ADDITIONES.

a Pariſ. Ego. dixi. Ad apoſtil. ibi poſitam, vide etiam Com. conſi. 25. inci Fran. inſti-
tuit in l. Marcellus vbi etiam Bar. ad Treb in prin vide Bar. conſi. 6. & Ro. ſingu.
79 tamen eſt dubium, vbi dicit quod iſta dubitatio ceſſat in filio, qui habet duas
quartas, poſito, q in aliis ſit dubium. Retento tamē quod poſſit prohiberi, ſtat
ſolenne dubium utrum in dicendo, grauo te re ſtituere totam hæreditatem, vi-
deatur prohibere Treb. vide Alc conſi 5 in 1 dub. Ro. conſi. 76 vbi ēt ponit qđ
ſi dixit, pleno iure. & uide omino eundem. cōſi. 79. & ibi dř ſm cōem opi. q poſ-
ſit teſtōr prohibere Treb vt non procedat in filio, de quo uide Alc. exclamantē
conſi. 67 Quid aūt ſi teſtator dixit, reſtituas integra hæreditatem, an videatur
prohibere Treb Vide Ang in addi. ad Bar in l. 3 in f. quomodo, & quādo 4. pars
debe. lib. 10. Alc in l. Centurio. de vulg & pup. & latius Are. quid autem ſi iuſſit
ſolui legata, omni exceptione remota uide Com. conſi 130. de quo habes ſup.
in alia apoſtil parum. Itē per quæ verba dicatur prohibita Fal uel Treb vide ſin-
gulariter Pau conſi. 150. & hac, vbi ēt ponit an poſſit phiberi in dona. cau mor.
Itē per quæ verba videantur prohibita, & quid de verbo, totam, vide Pau. con-
ſi 164. Itē de eo qđ dictū eſt, qñ teſtōr dixit tota hřditatē, vel ſimilia verba, an
videatur prohibita, uide Are. in l Centurio. de vul. & pup & faciunt quæ habes
in repe in uerbo, dictio, circa dictionem integre, vel integraliter quæ vide omo.
b Iaſ. Verum præſumatur Vide omnino contra hoc Aret in conſi. 47.
² Gomes. § item ſi quis in fraudem nu. 24. 25. inſti. de actio. Ruy. conſi. 57. nu. 2.
3 lib 2. Are conſi 47. nu 2 Menoch,
c Alc Teſtator. An generaliter teſtator præſumatur ignorare vires patrimonij, ſui,
uide per Bar in l 2. in 2. q. ſup. de reſcin. ven & per Iac. de Bel in d. l. quiſquis.
d Alc. Ignorāter. Sed quid in legato annuo, quod ſolutum eſt per vnum aut duos
annos, & non plures, an ſibi præiudicet in aliis præſtatio. unius anni eadē rō-
dis, vide ſingulariter Bal. diſtinguentem in l. non dubium. C. de teſt.
e Alc. Venio ad quartam Sed an hoc ſit uerum, uide omnino Bar. in l. in ratione §.
quod vulgo ff. eo & ſingulariter Bal in l. filium. ſup famil ercif.
f Alc. Et bene. Et idem tenuit Bal in l. ſi omnes C. ſi vt ſe ab hære abſti & Imol. in
c quoniam frequenter. in ſi prin ut lit. non conteſt & Bal. hic, & in l. ſi ſup. de iu
re delib & per Ang. in l. 1. §. hæc ſtipulatio. ff ſi cui pluſquam per l. Falc. p Lud.
in l 1 § pe. de uer obl. per Bar in conſi incip maritus teſ. it.
g And Barb. Quæro, vtrum per non confectionē. Adde Bal in l. 1. in fi §. pe. ff de iu
re delib. & in l. filium. C famil ercit Angel in auth hoc amplius C. de fideic. Sal.
contra in l. ſi §. de iure delib. & vide Io de Imo in l. 1. ff ſi cui plus.
Alc. Confectionem. Adde Bal in l ex ſi amatre ſup. de rei ven. & in l. 1. de bo. auth.
iud poſ & in l. 1 in fi. ubi p glo ſup de iure delibe. & Iac Bin in d auth hoc am
plius & ibi etiam ponit quod refert, & plene per Paul. de Caſt. in conſil. 110. &
Spec. & Ioan And in ti. de inſtru. edi § ſi uerſi. quid de ſuo.
Pariſ. Confectionem. Sequitur Io. de Ana conſi. 42. in fi⁰ Dec. conſi 236. nu 5.
nb. laſſime. Soc. in conſi. 132. nu. 1 lib 1. Dec. conſi. 480. num. 15. 16. conſi. 495.
nu 24 Cur in conſi. 54 nu. 7. 8. 9 & Alcia. conſi. 303. nu 1. Menoch.
h Alc. Perdatur Tre Cōis opi. qium eſt, quod per non confectionem inuētarii Tre.
non perdatur contrarium conſuluit Bar. in conſi quod inci. Nic Mat. & hoc idē
tenet Lud. in auth ſimiliter. inf eo. alle tex. in Auth. de hære. & Falc. §. ſi uero nō
fecerit. ibi, & fideicōmiſſa quod perpetuo no. & ita uidi de facto ſeruari. & pau
ci hñt illud conſiliū qđ optime facit. ſed reperio eundem Bar. conſuluiſſe in alio
conſi incip. Quæſitum eſt an hæres, qui omiſit inuentarium, quod non pdatur
Treb. dixi poſt Imo. in l 1. §. hæc ſtipulatio. ſi cui plus quam p l. Falc. Adde an p
non confectione inuentarii perdat Treb. qđ Bal pulchre examinat conſil. 27 2.
lib. & dicit q de iuris rigore perdatur. non de æquitate canonica, de qua uide p
eundem conſ 189. 3. lib. Old conſi. 134. Pau. de Caſt. conſi. 100 & Ro. cōſi. 370.
i Alex. Quid ſi eccleſia. Vide Bar in l. 1. ſup. de ſacroſan. eccl. & l ſi. inf. de iure deli-
be. vbi hoc formatur, licet hic dubitauerit, & vide Mod in c 1 de ſol. & in rub de
acq hær. & uide Imo in l. 2. §. hæc ſtipulatio ff. ſi cui plus quam per l. Fal. & Bar.
etiam in Auth. de hær. & Fal. tenent primam partem in fi. Adde Abb. conſ. 54.
1. lib & 78 2. lib. tenuit ſpeciale in eccleſia, q non incurrat pœnas ſtatutas con
tra non conficientes inuentarium, quia eſſet indirecte alienare bona eccleſiæ.
Clericos autem dixit ſubiacere pœnis illis, quia illæ pœnæ habent locum de iu
re canonico, ut dixit ipſe per c. Raynal. de teſtam

AVTHEN.

1 *Relictum pro anima, dicitur ad pias cauſas.*
2 *In legatis ad pias cāſ ceſſat Falcidia, & eſt onus hæredis, et legatariorū.*
3 *De fideicommiſſo uniuerſali non detrahitur Trebellianica.*
4 *Legata ad pias cauſas, ob quæ diminuuntur. & nu. 5.*

a **Similiter.** [x]Op ff co l j.§ ad municipiū. Dicunt quidā, quod ibi fuit relictū pro anima, non autē fuit
relictū ad pias cauſas: quia pia cauſa eſt, qñ relinquitur ad fa-
bricam eccleſiæ, vel ad pontem, uel ad aliquid aliud ſimile Bř,
1 †quicquid relinquitur pro aīa, vř ad pias cauſas, vt no. in l. ſi qa
Titio, ff. de le. 2. Vn vera ſol. eſt, ꝙ hęc lex corrigit iura antiqua,
2 †Quęro, in iſtis legatis ad pias cauſas ceſſat falci. an hoc primcat
ad onus hředū, vel ad onus aliorū. Vide gl. in l. ex aſſe. ff. eo. & in
l. ſi in teſtamento. Tu dic, ꝙ onerat hęredes, & legatarios, quia
iſta legata debent ante omnia detrahi, vt ęs alienū, l. ſed ſi non
ſeruus. & l. ęris alieni ff eo. & ſic ex hoc hæres habebit minorē
quartam, & alij legatarij habebunt minus de legato. Quæro,
b vtrum[b] de fideicommiſſo vniuerſali relicto †ad pias cauſas de-
c trahatur Treb. Iſtam q. format Spe. in tit de inſtr. edi. §. cōpen-
3 dioſe, ver. ſed cū deductio. & eā format gl. de teſt. c. ſi pater, li. 6.
Quicquid gl. dicat, ego pluries cōſului, ꝙ ceſſat Trebell. per re-
gulā poſitam in d. l. Marcellus. verſ quod aūt. ad Treb, vbi hoc
no. & ego ibi examinaui. Quęro, legata minuuntur qnq; pro-
pter defectum patrimonii, vt ſi teſtator legauit plus quā habe-
bat, ſiō minuūtur qnq; per Falcidiam, vt l. in quartā, §. . ff eo.
4 †Quæro an legata ad pias cauſas recipiant diminutionē pp de-
fectū patrimonii, ſicut alia legata? & vř ꝙ non, quia detrahū, ut
æs alienū, vt ſ. dixi. Cōtrariū puto, ſicut dicimus in teſtamēto
militis, in quo licèt ceſſet Fal. tñ diminuitur †pp patrimonii de-
fectum: quæ dim nutio fit æqualiter in teſtamento militis, etiā
nō militaris, vt dicit tex. expreſſe in l. ſi poſt miſſionē, ff. c. Nec
ob. ꝙ dř, detrahiř, vt æs al enū. Intelligo quoad qd, ſ quo ad cō-
5 putationē falcidiæ, non quo ad alia Quod †apparet ex eo, quia
talia relicta ad pias cauſas minuunř propter debitum iure na-
turæ, vt debetis no. in l. ſi quis ad declinandam ſ. de epiſ. & cler.

A D D I T I O.

a Ale. Similiter No. ad hanc auth. ſimiliter, ꝙ ſi relinquitur vni centum ad pias cās pro anima, non tamen detrahitur Falcidia, ſi tamē relinquitur ei equus, de illo detrahitur tantum quod ſufficeret ad vtrunque, l. ſi ſeruus. cum eq. & ibi no. Ang. & Imo ff eo. & in l ſi poſt miſſionem eo tit. Et hanc auth. ſimiliter limita ut, ſi locus pius eſſet inſtitutus, quia a legatis piis detrahitur Falcidia, ſecundū An. ſingul. in §. ſed hoc præſenti in ſi. in Auth. de ſacro eccle. Item limita ſingulariter, vt per Ang. in l. decem de fideicom lib. Et ad illud quod dixi ſecundum Ang. in §. ſed hoc præſenti. Adde Abb. in c. in præſentia. de proba. adde an ſi teſtator legit ad pias cauſas, & alias perſonas plus quam habeat in patrimonio debeat ſolum fieri detractio de alijs, non de factis ad pias cauſas, vide Old. conſ. 111. vbi dicit ꝙ de omnibus.

Parif. Similiter. Circa has duas auth. quas Bar. ſolēniter legit. Adde primo circa auth. ſed ita ea, quod procedit etiam in Treb. ſecundum Bal. hic. Item procedit in prohibitione expreſſa, ſecus in tacita quæ fit per grauamen de reſtituēdo, ſecundum Rom. conſ. 304 quem reprobat Alex. hic in apoſt. ad Bal. vide etiam de materia d. Fran. conſ. 18 Item ſecundū Rom. vbi ſup. nō procedit in filiis. de quo vt le. Alexand. l. Marcellus. in prin. ad Treb. & ibi per nouiſſimos. Nūquid autem iſta verba reſpiciant legitimam, & quid in Treb. vide Io. Franc. conſ. 19. ꝙ iſta auth. vid. tur ſingulariter limitanda, ut nō procedat quando ille, qui vel ſet detrahere, eſſet de familia. Ita probatur in ſimili ex his quæ ſcripſit Iaſon. in præſ. ſen. Circa vero auth. ſimiliter, an de relicto ad pias cauſas Treb. detrahatur, vide Roma. conſ. 139 Pau. de Caſt. conſ. de eo materia. Ale. conſ. 13. ad fi. in 3 col. Fran. conſ. 27. non ſoreius dicit. Item vide procedere in eo, quod immediate relinquitur pauperibus. Item an & quando relictum non immediate, ſed immediate peruenturum eſt in piam cauſam, impediat detractionem Trebel. vide Roma. conſ. . circa fi. Item quid etiam ſi relinquatur alicui hoſpitali nō pio loco, quo l tamen non detrahitur Treb. nec falc. vide Pau. conſ. 199 Item an delegato facto a filio patri, uel extra tanquam ſit pium poſſit detrahi Falcid. uel Treb. vide Are. conſ. 14. vide Cremen. ſingu. 9. Item an pia cauſa aduerſus piam cauſam detrahat Treb. uel Falcid. vide Bar. in §. ſed hoc præſenti in Auth. de ſanct. epiſc. Item quod quando in priuilegiū alicuius perſonæ impeditur detractio quartæ, tale priuilegium non perdit, ſi illa perſona ſit grauata alteri reſtituere, ut de Roma. ſing. 511. Nunquid autem de legato male ablatorum incertorum poſſit detrahi Treb. vide Bertach. in tracta. de Gabel. in 3 parte 8. partis prin. circa fi; Item an eccleſia adiuerſus aliam eccleſiam gaudeat priuilegio iſto, vide late Bart. quod ſic in conſ. 15 volu. 3.[a] Adde de materia, quando ſcilicet non ſit immediate teſtamēto eccleſiæ ſed extraneo, an debeat detrahi. Bar. Soc. inter co. d. Maria conſ. 77. col. 6. ampa & conſ. 78. col. 3. 2. & conſ. 80. colum. 6. Menoch.

b And. Baru. Quæro utrum. Vide Io. Ro. in conſ. 103. ſi ceſſat Treb. vide omnino.

c Ale. De fideicom uniuerſali. Vide omnino Ang. in d. l. Marcel. verſi quod autem.

a *De caducis tollendis.*[a] *Rub.*

A D D I T I O.

a Parif De cadu. tollen. Circa iſtam materiam, quid ſit nō ſcriptum, quid caducū; & quid quaſi caducum, & de ratione in omnibus, vide Cap. can. ſua 71 Gl. continuat. quia legata, & fideicommiſſa multis modis efficiebātur caduca, & inutilia, ſeu perdita, Imperator tollit multos caſus, in quibus fiebant caduca, & ideo ponit de cad tollen.

L E X   V N I C A.

ET nomen. Primo ponit ſuum proœmium. Secundo illud exequitur. Secūda ibi, & cū lex Papia. In iſto ſuo proœmio Imperator primo ponit cauſam, quare fuerunt introducta illa caduca. Secundo ponit unā rationem iniquitatis eius, quia d. l. erat odioſa. Tertio ponit aliam rōnem iniquitatis, quia erant contra voluntatem defuncti. Secunda ibi, & quemadmodū. Tertia ibi, ſed & ipſū. In iſto principio non habetis alia.

1 *Dies legati quibus caſibus cedat.*
2 *Quando dies legati cedat quo ad obligationem.*
3 *Dies legati quando cedat quo ad tranſlationem dominij.*

§. Et cum lex. Hęreditas poteſt adiri a morte teſtatoris. dies legati, & fideic. pure, vel in diē
certū relicti, a die mortis cedit quo ad trāſmiſſionē, ſublata ini
quitate legis Papiæ. h. d. Primo ponit iniquitatē l. Papię Scđo il
lā corrigit. Secūda ibi, primū ſi hoc corrigēs. opp. j. eo. ti. §. ſi autē
ſub cōdōne. Sol. hic loqř in legatis pure, vel ī diē, certū, ibi in le-
gatis relictis ſub cōdōne. Op. j. e. ti § in nouiſſimo So ſallit i ca-
ſib. ibi poſitis Op. de l. hřs meus, ff de cōd & de. Sol. licet ibi dies
incerta ſit, tñ qa eſt oīno extitura in uita legatarii, hř pro pura.
Op. de l. ſi dies §. ſi ff qñ di. leg ced So. ibi erat cōdō tacita q̄ nō
hēt ſuſpēdere legatū. Venio ad gl. ſup verbo, cedere, q̄ eſt diffi
cilis, & ſeipſā male explicat Op. & vř ꝙ dies legati nō cedat, niſi
ſi ab adita hřditate, vt l. ſi tibi hō §. cū ſeruus, ff de leg. j. & l. & e-
leganter. §. itē ſi ſeruū, ff. de dolo. Gl q̄ eſt hic d. cit qd iſtud, qđ
hic dř, ꝙ dies cedit a tpe mortis, eſt verū quo ad trāſmiſſionē,
nō quo ad inducēdā obłonē, vel trāſferēdū dniū, vide gl. ſi dicit
hoc. Op. de l. eū q calēdis ff de uer. ob. Sol dicit gl aliud l cō-
ctib. aliud in ultimis uoluntat b Sed certe hoc nō eſt verū ſim
pliciter, qa quo ad obligationē idē eſt in cōctib q in ulti. uolūt.
vt ſtatim dicā. Tria ſūt ergo hic examinăda. Primo, † qñ cedat
1 dies lega. quo ad trāſmiſſionē, & in hoc nō eſt dubiū, ſi quidē
legatū eſt purū, vel in diē certū, cedit a tpe mortis, vt hic Fallit
in caſib. q ponunř j. e. §. in nouiſſimo Si vero legatum eſt cōdō
nale, ut ſub die incerta, cedit ab euētu cōdōnis, vel diei incertę,
vt j. §. ſi autē ſub cōditione Fallit qñ dies eſt īcerta omnino extitura,
viuente legatario, vt in l. hæres meus, j. reſponſo. ff. de cōd.
& dem. Item fallit in cōdōne, q̄ tacite ineſt, vt l. ſi dies, §. ſi. quā.
di. leg ced. & l. cōdōnes extrinſecus, ff de cōd. & de. & l. 2 ff. de le.
j. Scđo eſt videndū, † qñ cedat dies legati quo ad obłonē. Rñ.
2 ante aditam hæreditatem non pt cedere quo ad obłonem, qa
non eſt perſona, quæ obligetur. Itē obligatio illa oritur ex quodā
quaſi cōctu, q cōhitur aditione vt Inſt. de obli. q̄ ex quaſi cōctu §.
hřs. & l. ex maleficiis hřs, de act. & obli. & l. apud Iulia. in fi. q b.
ex cau. I poſ ea. vñ ante celebratū iſtū quaſi cōctū, nō pt dici o-
bligatio, poſt aditā vero hřditatē ſi quidē legatum eſt purū ſta-
tim cōhit obligatio, quia hæres obligatur. Si uero legatum eſt in
diē certū, & tūc idē regulariter, quia ſtatim naſcitur actio, licèt
obſtet exceptio. l. j. in fi. ff qñ dies vſusfruc. leg. ce Fallit in vſu-
fruct. vt ibi dř, & ſic quo ad obligationem eſt idē in cōctib. q
in legatis. Vñ gl. hic i hoc nō bñ dicit, Si vero legatū eſt ſub cō-
ditione, uel die incerta, tūc cedit quo ad obligationē aduenien-
te cōditione, ut l. cedere diem. de ver ſig et ſi cōdit o ſit tacita, vt
3 no. in l. itē qa, ff de pac Tertia eſt† videndū, qñ cedat dies legatī
quo ad tranſlationem dominii. Reſpond. ſi quidem legatū eſt
purū, cedit ab adita hæreditate uere, a tēpore mortis ficte, vt l.
ſi tibi homo, §. cū ſeruus. de lega. 1 & l. a Titio. in fi ff de fur. &
ibi no Si vero eſt relictū in diem, tūc non transfertur dniū, ni-
ſi die adueniente; vt l Sempronius Attalus. de vſufruc. leg. & l.
ſi ſerui. vſufr. quemadmodum cau. Si vero eſt relictum ſub cō-
ditione, non eſt dubium ꝙ nō cedit niſi conditione aduenien-
te, vt l. fi. §. ſi autem ſub conditione. ſ. comm. de leg.

A D D I T I O.

a Ale. Si autem Sed iure ſtorum ante l. Pap. quo tempore cedat dies leg. vide Bar. poſt gl. in l. eum qui. de cond. & dem.

a **Et cum triplici.** [a] Legata aut ſunt ꝓ nō ſcripta, aut quaſi caduca, aut vere caduca. h. d.

A D D I T I O.

a Parif Et cum triplici Circa declarationem iſtorum omnium, quid ſit pro non ſcriptum, quid caducum, & quid quaſi caducum, vide Cap. cau. 71. de quo ſcripſi in rub.

1 *Legatum pro non ſcriptum, quando accreſcat coniuncto.*

a **§. In primo.** [a] Hic incipit exponere primū, & bř dicit. Pro nō ſcripta vadūt ad ſubſtitutū vel cō-
iūctū, vel remanēt apud eū, a quo relinquūtur ſine aliquo onere.
h. d. Op. de l. ſi qs cū, ff de cōd. & dem. Sol. ibi legatum primū va
lebat ſed onus ei iniūctū erat inutile. Op. ff. de leg. 2. l. codicil. in
prin Sol. eo mō. Op. de l. ſi duob. §. ſi. ff. de leg j. Plures ſunt ſo Il
la eſt vera, qa ibi pſona eius cui relinquiř, licet in rerū na nō eſ
ſet, tñ ſperabatur eſſe hic nō erat. nec eſſe ſperabatur. Op. ff de
1 le. j. plane. §. ſi cōiunctim gl q̄ eſt hic, dicit† ꝙ rła eſt, ꝙ pro non
ſcriptū accreſcit coniuncto. Fallit in qbuſdā caſib in qb nō ac-
creſcit cōiūcto. gl. ponit hic tres caſus, quos vide. Dyn. in d. l pla-
ne, §. ſi cōiūctim, ponit vnā ſuā diſtinctionē per unū modū Di-
ſtinguit n aut legatū eſt inutile rōne pſonæ legātis, aut legata-
rii, aut mixta cōſideratione vtriuſq; & c q̄ d. ſtictio īfert varieta-
tē caſuū, non rōnē eorū, & iō ſic ex ea nihil vtilitatis poteſtis p
pēdere. Tu ergo dicas ſic. Qñ legatū eſt oīno pro nō ſcriptum,
coniūcto accreſcit, ita loquitur hic: ſed qñ legatum eſt aliquo
reſpectu

A D D I T I O.

a Alex. In primo. Hunc § notanter limita per tex. in l. ſi. & ibi no. Bar. ff. de his quæ pro non ſcrip. haben.

reſpectu validũ tũc nõ accreſcit ꝯiũcto : ita loquũtur oĩa ꝯria.
Primo qñ teſtõr legat Titio, & ſeruo ſuo : nam legatum ſerui
licet mero iure nõ teneat, tenet tamen de quadam æquitate, qa
nõ dẽt eſſe hęres ita impius quin det. Ita loquitur l. pe. §. de ne-
ceſſa. ſer. hęr. inſt. Itẽ ſecundus caſus quando teſtator legat mi-
hi, & Titio ſeruum meum, legatum rei meę, non eſt inualidũ,
quia ſaltem ego habeo ius retentionis in parte mea. Tertius ca-
ſus eſt qñ legat mihi, & non capaci, non eſt oĩno inualidum.
qa debes intelligere in tali incapace, a quo auferatur tãquã ab
indigno, & non applicetur fiſco. alias dictum glo. non proce-
dit. Plene dixi in d. l. plane, §. ſi coniunctim. Op. inf. eo §. his ita.
& ff. de leg. i. l. ciuitatib. §. Lucius Sol. vt dicam in d. §. &c.

a **§. Pro ſecundo vero.** aQuaſi caduca vadunt ad ſubſtitutum, vel coniun-
b ctũ, vel remanent apud eũ, a quo ſunt relicta cũ onere ſuo. b
h. d. Op. ff. de adi. leg. l. filio. §. matri. Dñs qdã, ꝙ illa corrigit A-
lii dñi qđ ibi mr̃ fuit electa, ut nuda miniſtra, qđ eſſet ꝯ illum
tex. licet gl. ſic videat̃ tenere vbique. Dicit Pet. qđ ibi iõ, qa de-
ficit ibi legatũ ex volũtate teſtõris. hæc lex loquitur qñ deficit
caſu. Itẽ op. & vr̃ qđ ſubſtitutus nõ admittat̃, vt ff. de cap. l. qđ
ſi filius. Sol. Ibi loquit̃ in pupillari ſubſtõne, q̃ non pt hr̃e locũ
in filio decedente in vita pr̃is, nam cum pupillaris ſubſtõ ſit te
ſtm̃ filii, oportet, qđ filius ſit talis ꝯditionis, qđ poſſit teſtari, ni-
c ſi impediret pp ætatẽ: ſed ſi decedit in ptãte, e eſt ibi aliud im-
pedimentũ, merito non põt hr̃e locum in decedẽte in vita pa-
tris; hic loquit̃ in ſubſtõne vulgari. Opp. & ur̃, qđ nõ ſit de no-
uo inuentũ, qa erat de iure antiquo, ut l. ſi Titio, & Mæuio, §. Iu
d lia, ff. de leg. 1. Bt, qcqd gl. dicat. dic, qđ hic fuit inuẽtũ de iure
antiquo digeſtorũ, poſtea erat correctum per l. Pap. hodie ve-
ro per hanc ꝯõnem reditur ad ius antiquum digeſtorũ. Op. de
hær. inſt. l. ſub ꝯd. Dicit gl. ibi loquitur in ꝯdõne caſuali, q̃ non
d. onus. Tu dic clarius, ibi loquit̃ in ꝯditione, cuius exiſtentia
nõ hẽbat alteri inferre commodũ, hic uero erat talis ꝯdõ, quę
alteri commodũ inferebat, merito intelliĩr repetita. Oppo. de l.
Celſus, §. pe. & fi. de leg. 2. Sol. vt dicam. ĩ. e. §. his ita. Vlt. quęrit
gl. quid ſi legatũ tenet, ſed non tenet onus ſibi annexum? Dic
plene ut l. codicil. in prin. de leg. 2. ubi gl. ibi ego plene dixi.

ADDITIONES.

a Alex. Pro ſecundo vero. Limita iſtum tex. in eo, quod dicit, quod ſubſtitutus præfertur coniuncto per caſum l. quamuis. ſup. de impub. & l. qui tam teſtamento, de uulg. & pup. uide Bart. in l. 3. in prin. in verſ. quæro item quæro ff. de uul. & pup. Bart. eo l. cum ſo, & de iure accreſcendi, unde Lud. Roma. conſil. 79. incip. quod reliqua hæt. dictu.

b Pariſ. Cum onere ſuo. Vide late. Soc. in l. quæ conditio. ff. de condi. & demon.

c Ale. Decedit in poteſtate. Adde Bar. in l. ſi duob. i. 2. prin. de leg. 1. & gl. & Doct. in l. fi. in uer. dabitur ff. ſi pars hære. pet.

d Alex. Dicit. Dic. Bar. tenet contra in l. ſi ſub conditione, & in l. quæ conditio. ff. de cond. & demon. vide hic Cy. & ſup. eo. l. vbi autem.

1 *Legata in quibus caſibus tranſmittantur hæreditate non adita.*
2 *Quare in caſibus hic expreſſis nõ cedat dies legati, niſi ab adita hæreditate.*
3 *Quid in ſeruitutibus realibus.*

a **§. In nouiſsimo.** aLegatum pure, vel in diẽ certum cedit a tpe mortis quo ad tranſmiſ-
b ſionẽ, except. ca. caſib. hic expreſſis. hrẽditas vero nõ adita b non
1 tranſmittit̃ h. d. † Op. ff. ad Silla. l. ſi quis in grauete. §. elegan-
ter. Sol. Fallit in caſu illo in quo hrẽditate nõ adita tranſmittit̃,
2 & in aliis, q no. in l. vẽtre, ff. de acqu. hęr. Quęro † q̃ eſt rõ, ꝙ in
caſib. hic expſſis nõ cedit dies, niſi ab adita hrẽditate. Rõ eſt qa
qñ legatario nõ expedit, ꝙ cedat dies a tempore mortis, non
cedit. Hoc aũt ꝯtingit ĩ iſtis trib. caſib. oĩa libertas nõ pt trãſmit-
ti ad hęredẽ, & iõ nõ pt dici, ꝙ cedat dies quo ad trãſmiſſionẽ.
Itẽ qñ relinquit̃ aliqd ſeruo, nõ expedit ſibi, ꝙ cedat dies legati
a tpe mortis: quia cũ reperiret ipſum ſeruũ, acqreret dño ſuo,
& ſic ipſi hrẽditati, q̃ interim eſt loco dñi uteruo expectat hrẽdi
tatis aditio. qa tũc erit liber, vel alteri᷑. Idẽ ĩ vſufructu, qa vſus
fructus nõ tranſmittit̃, merito non dr̃, ꝙ cedat dies eius quo ad
3 trãſmiſſionẽ. Ex quo apparet ſol. cuiuſdã q. quã facit gl. † Quid
in ſeruitutib. realib. Gl. vr̃ dicere, ꝙ cedit dies ſicut in vſufru-
ctu. quod eſt falſum, quia ceſſat illa rõ quę eſt in vſufructu. Fa
cit ad hoc, ff. de ſer. lega. l. ſi fundum. Vide circa hoc qđ no. in
l. 1. & 2. ff. quan. dies lega. ced. vbi gl. dicit idem, quod hic.

ADDITIONES.

a Ale. In nouiſſimo. De iſta dictione nouiſſimo, vide Bar. in rub. ff. de no. ope. nunc. Barb. In nouiſſimo. Adde Bar. in conſi. 159. inci. proponitur, & domina Cuciarella, & vide Lud. Ro. in conſi. 21. de legato nõ agnito tranſmiſſo, vtrum legatũ deueniat a ſubſtituto ſi relinquitur ab hrẽde, & vide eundẽ Lud. Ro. conſ. 13 2. Pariſ. In nouiſſimo. An q aũt iſta regula, ꝙ hrẽditas non adita non tranſmittatur, habeat locum in monacho, ita, ꝙ ſi nõ adeat eccleſia preueniat, vide Ang. conſi. 92. incip. In Dei noie, ſuper 1. puncto in 4. dub. & de hac tranſmiſſione hæreditatis uide Alex. conſi. 45. 4. nunquid aũt fideicom. ꝙ habetur ex clauſula codicillari rupto teſtõ tranſmittatur non aditũ, vide Bar. conſi. 12. & in conſi. ſeq. cir. fi. ubi ponit, quid de fideicom. Item plures caſus in quibus tranſmittatur hæreditas non adita, vide per Bar. & alios in l. ventre, ff. de acq. hær. Ite quid ſi iſtuuñ diceret, ꝙ quãdo eſt hæreditas delata tranſmittatur non adita, quæ intelligantur, & an opus ſit, ꝙ ipſa ſciat ſibi delatam, & qñ delata dicatur, ſi forte erat relicta ſub conditione, quæ in terũ natura ſub codõne erat purificata, ſed inſtitutus ignorabat, vide Ant. de But. conſi. 79. concludit, ꝙ ſufficiat eſſe delatam licet hæres ignoraret, & multa alia vt per eum. Item de materia, & plurib. rationib. an hæreditas non adita tranſmittatur, vide Iaſ. in l. emancipata vbi per diſcurſum multa alia pulchre de materia tranſmiſſionis hær. vel bon. poſſ. &c. qui admi.

b Non adita. Et q̃ ſit ratio vide Bal. in l. ſi antia ff. de iure delib. & Sal. in l. apud hoſtes ſup. de ſuis & legi. quod limita vt per Bart. no. in l. 1. in fi. ff. de vulg. & pup.

a **§. Sin autem a aliquid.** Legata relicta ſub ꝯdi-tione, vel ĩ diẽ incertũ
caduntur a die aduenientis ꝯdõnis, vel diei incertę, & ſi efficiãtur
caduca, vadũt ad ſubſtitutũ, vel ſubſtitutos, vel cõiũctos, vel re
manent apud eos a quib. relictũ eſt, ſi ſunt hæredes grauati, p
hęreditaria portione: ſi ſunt alij pro virili cũ onere ſuo h. d. Op.
de. l. hęres meus in prin. ff. de cõdi. & demon. & l. ſi cũ hęres. ff.
quãdo dies leg. ced. Solu. Breuiter, ꝙ hic dr̃ de ꝯdi. itelligo niſi
ſit talis cõditio, quæ inſit tacite, vt l. e. 3. de leg. 1. & l. conditiones
extrinſecus. de cõdi. & demon. vel niſi ſit oĩno extitura in ui-
ta legatarij, vt in legibus cõtrar is. Opp. ff. de acqui. hæred. l. qui
patri Solutio ille eſt mirabilis caſus, & ſingulariſſimus ibi. Rõ,
qa ius ſubſtõnis erat vnũ cũ iure accreſcendi, vt ibi plene dr̃.

ADDITIO.

a Pariſ. Sin autẽ. Circa iſtã materiã quod legata ſub conditione non trãſmittãtur, ſi ante purificatam conditionem moriatur legatarius, limita ſignãter procedere qñ eſſet conditio momentanea, ſecus ſi eſſet ſucceſſiua, puta ſi habitauerit cũ tali vſquequo matrimonium contraxerit, vel mortuus fuerit, quod ſi legatarius cœperit habitare, licet poſtea moriatur ante tempus limitatum in conditione, habeat legatum integrum, uide Io. de Ana. conſi. 8. inci viſo puncto, & eundem no. in conſi. 75. Itẽ ꝙ ubi conſtat de voluntate teſtatoris expreſſa, uel tacita cõditione tranſmittatur, & econtra, niſi de volũtate conſtat, uide Soc. in l. 3. de lega. 1. & ibi ẽt, ꝙ legatum de ſe non efficitur conditionale, vbi apparet de mente. Et de eo qđ dictum eſt qñ conſtat de mente conditionaliter tranſmittitur, uide Soc. in l. hæredes mei. §. cum ita ad Treb. Alex. ſin autem aliquid Qñ legatum ſub conditione tranſmittatur, uide Bal. in l. 3. ſup. de act. ab hære. & cõtra hæred. Ad intellectum iſtius tex. uide Bar. in l. quandiu. la. 1. ff. de acq. hære.
Barb. Sin autem. Vide Barb. in conſi. 159. incip. proponitur, domina Cuciarella. & in conſi. 170. incip. Richar. condidit teſta. Adde Caſtr. conſi. 2 . . 2. li. 2. Crau. conſi. 15. nu. 3. Dec. conſi. 129. Pari. conſi. 64. lib. 3. & Caſtr. l. 1. C. ſi a non comp. iud. Menoch.

a **§. Ne autem.** Quod dictũ eſt quod legata tranſeunt vel remanent cum onere ſuo, intelligi-
tur de onere, qđ conſiſtit in dando, vel faciẽdo id, quod poteſt
per aliũ explicare; ſecus ſi conſtat in facto, quod certæ perſonę
b cohæret. b

ADDITIONES.

a Alex. Ne aũt. Vide eum in l. ſi deceſſerit, qui ſatiſ. cog. qñ aliquid uideatur commiſſum conſcientiæ alicuius, ꝑ ſumitur ex qualitate facti, uel perſonæ, vt eſt tex. licet in alijs terris quã hic qui tex. uĩ melior de iure in ca. ſi. vbi hæc declaratur p gl. & Doc. de offi. dele. Plus dicit hic Imo. quod ſi Papa in literis delegatorijs dixit, & in hoc tuã conſcientiã oneramus, quod ut electa induſtria perſonæ tex. eſt, ubi no. do. Card. in cle. 1. de iureiu. Facit l. probatorias inf. de diuer. offi. lib. 12. & l. p hãc. inf. de ero milit. li. 12. Sed uide gl. in l. eos. in prĩo. inf. de app. quæ intelligit tex. iſtũ, q dicit prima ſñia habet locũ, ſi ſit fuerit lata per delegatũ uide tex. l. uel ſingulis ff. de teſt. in uer. proprio chirographo cum glo. quæ vĩ dicere cõtrariũ licẽ ſi requirĩ, ꝙ aliqs interſit, & requiri potẽtia in aliquo actu nun põt uices ſuas alteri cõmittere, vt dicit Bal. in c. quamuis. de off. deleg. & ibi aliquid p mederi. & Bald. in l. 1. in fi. ſup. qui admi. adde quando teſtator commiſit, ꝙ ſietur conſcientiæ alicuius quid importet, Rom. conſi. 359. per Ange. conſi. 93.

b Pariſ. Perſonæ cohæret. Vide in materia legatorum, quod teſtator appoſuit aliquod onus alicui, quod cenſeatur onus cohærere perſonæ, nec trãſit ad ſucceſſorum, uide Ant. de But. in conſi. 46. inci. abſque diffuſione allegationum.

1 *Legatum pro non ſcriptum, non tranſit cum onere.*
2 *Ius accreſcendi habet locum etiam ſi ille cui accreſcit, ſit defunctus,*
3 *Portio unius ex hæredibus deficient, quare accreſcat cohæredibus inuitis, & quod aliud ſit in legatis, & nu. 7.*
4 *Coniuncti uerbis dicuntur illi qui in una & eadem oratione ponuntur,*
5 *Diſiuncti uerbis dicuntur illi, qui ponuntur in diuerſis orationibus.*
6 *Quando copula cadit inter duas orationes, non inducit coniunctionem uerbalem.*

§. His ita. Iſta eſt bona mr̃. Portio unius ex cohrẽdibus deficiẽs, cohrẽdib. inuitis accreſcit pro hæredi
taria portione, ſi oẽs ſũt ꝯiũcti, vel diſiũcti, ꝯiũctis primo, poſt-
ea diſiunctis, accreſcit cũ onere ſuo. h. d. No. iſtũ tex. ibi. hoc ita
tã varie, &c. q dicant̃ ꝯiũcti verbis, & q diſiuncti. de quo facio
magnũ feſtũ in l. re ꝯiuncti. de leg. 1. Dr̃ hic, qđ portio hrẽditatis
quocunq; modo deficiens, vadit ad cohrẽdes cũ onere. Contra
1 † p non ſcripta non tranſeunt cũ onere, vt ſ. e. §. in primo. Sol.
a D. cir gl. aliud ĩ legatis, vt ibi, aliud ĩ hrẽditate, vt hic. Rõ, qa lega
tũ p nõ ſcriptũ ab initio eſt nullũ cũ nõ ſit pſona, in qua fun-
det, neq; vere, neq; ficte. Sed hrẽditas licẽt pſonã repſẽtatã, vt l.
nouatio, ff. de noua. & l. hrẽs quãque. de acqui. hęre. & l. ſi ex re. §.
fi. de ſtipul. ſer. & l. oĩs hæreditas. & l. omnia fere. de reg. iu. Sed
contra hoc oppo. ff. de leg. 2. l. Celſus. §. pe. & fi. glo. videt̃ dicere
quod hic corrigit. Tu dic, quod ibi hæreditas fuit p nõ ſcripta
tamẽ legata erãt relicta ab hærede, cuius portio deficit in totũ,
merito, quia tũc eſt eadẽ rõ, quę i legato accreſcit ſine onere,
& iſtũ paſſum gl. examinat, & ibi plene dixi ĩ l. quæ cõditio. in
prin.

ADDITIO.

a Ale. Contra pro non ſcripta. Et eſt dĩa inter §. iſtum, & §. 1. ſup. eo. quia hæreditas iacẽs repræſentat perſonã defuncti, & ſic ſi hæres inſtitutus eſt mortuus, hæreditas manet iacens, quia tenetur ad oĩa onera, ad quæ tenebatur defunctus, cum ipſum repræſentet. unde ad quencunq; tranſit cũ onere. Legatum vero defunctũ in aliquo non repræſentat. Et ita unit hic ſentire Bal. & melius in l. re coniuncti. de leg. 3. ubi dicit hanc rationem eſſe, nec tactam ab aliquo alibi.

a prin. ff. de ꝯd. & dem. Op. de l. j. §. fi. de leg. 1. Sol. ibi vadit hæredi
tas ad aliū veniētē ab inteſtato pter ſpē defuncti: hic vero vadit
3 ad cohrdes ſuccedētes ex diſpōne defuncti. Scdo hēs hic, † qđ
ius accreſcēdi hēt locū, ēt ſi ille cui accreſcit, ſit defunctus. Si-
mile de ꝯd. & dē. l. hæc ſcriptura. §. fin. & ff. de ſuis & legi. l. ſi ex
plurib. Inſt. ad Orſi. §. fi. Cōtra iſtud op. ff. de vulg. & pup. l. ſed
ſi plures, in prin. & ſ. ea. l. §. i nouiſſimo. vbi dr, qđ hrditas non
adita nō trāſmittit, ſiue ſit inſtō, ſiue ſubſtō. Sol. aliud ī iure ac-
creſcēdi, vt hic, & ſimilib. aliud in iure inſtōnis, vel ſubſtōnis.
Rō, qa ius accreſcēdi in oīb. pter quā ī vſufructu, dr ineſſe por
tioni, nō pſonæ, vt l. Titio. §. j. de vſuſr. & l. an eādē, §. j. & ibi no,
de excep. rei iu. merito trāſit iſtud ius ad quēcūq; trāſit port o
hrd tatis, vt l. ſi totā. ff. de aeq. her. Ius vero iſtōnis, & ſubſtōnis,
3 ineſt pſonæ, vñ merito añ aditionē nō tranſmitiſ. † Tertio hēs
b hic, qđ accreſcit inuitis. b Cōtra. ī ꝓxi. §. Sol. Aliud ī legatis aliud
in hæreditatibus. Rō patet, nō pt quis decedere pro parte teſta-
tus, & pro parte inteſtatus, vt l. ius noſtrum. ff. de reg. iur. qđ nō
accidit in legatis ēt nemine uolente legatū, cū ſiot hrdes apud
quos remanet. Et iſtū paſſū vtrū hrditas accreſcat inuitis, dic vt
dixi. ſ. de iure delib. l. quidā cuiogio. in illa q. qñ vna portio de-
ferat a teſtatore, alia ex legis diſpōne. Ad vltimum dictum op.
& hr hic, q l primo vocant coniuncti, q̄ d ſiuncti. Contra ff. de
her. inſt. l. hæc quod Sabinus. §. 1. Iſtud eſt difficile ꝯtrium. Bt iſta
eſt vera ſo. quod ibi omnes ſunt diſiuncti, & nullus eſt ibi con
4 iunctus. † Vltimo rogo te, quod teneas menti iſtas duas regu-
las, quæ ponuntur hic in ver. hoc ita tam varie, quod illi dicun
tur ꝯiuncti verbis, qui in vna & eadem oratione ponuntur. Illi
5 † dñr diſiuncti verbis, c qui ponuntur in diuerſis oratōnib. qa
c alibi non habes ita clare. Ex hoc dico ego quod quando copu-
la cadit inter duas orationes, non inducit cōiunctionē verba-
lem, tex. eſt io l. ſicut in annos. §. 1. ff. quibus modis vſusfr. amit.

ADDITIONES.

a Ale. De lega. 3. Vide Bar. in l. ſi duobus. §. 1, de leg. & illa l. Celſus, hic alle. facit magnam limitationem ad ea quæ dñr in d. l. ſi quis a filio. in prin. de le. 1. vbi relicta a ſubſtituto cenſentur relicta a ſubſtituto. Illud eſt verum niſi nominatim ab hære ſe fuerint legata, vt puta a te Titio lego; quo caſu ita videtur relicta ſolum ſi ille ſit hæres, d. l. Celſus. unde Bar. in l. non ſolum ad Treb. adde Bar. in ter minis in l. Titia. l. a 1. de lega. & in 4. j. & ibi per gl. Inſtit. ad l. Fal.

b Ale. Accreſcit inuitis. Additum §. unde Bart. in l. j. ſup. quando nō pet. par. & vide Cy. melius loquentem, & Bal. in prox. § in prin.

c Ale. Diſiuncti uerbis. Vide hic per Bal. in § proxi. per Bar.

1 *Coniuncti re dicuntur illi, quibus ex expreſſa diſpoſitione teſtatoris tota res aſſignatur.*

2 *Legatarij quando ſunt coniuncti uerbis, & diſiuncti re, tunc portio unius deficiens remanet apud alios ſine onere per ius accreſcendi.*

3 *Quando plures ſunt coniuncti uerbis tantum, tunc eſt locus iuri accreſcendi cum onere.*

4 *Quādo plures ſunt re coniuncti tñ, eſt locus iuri nō decreſcendi ſine onere*

5 *Si ſunt coniuncti re, & uerbis, an accreſcat ſeu non decreſcat cum onere, vel ſine onere.*

a **§. Vbi autem.** a In legatis portio deficiens accreſcit
ꝯiūctis cum onere ſuo. Sed ſi legatarii
ſunt diſiūcti verbis, & ꝯiuncti re, & oēs acceptāt, ſibi partes fa-
ciūt per ꝯcurſum, niſi teſtōr aliud expreſſe diſpoſuit. Et ſi vni9
portio deficit. apud alios remanet per ius nō decreſcendi, ſine
1 onere. h. d. Ex iſto §. no. ſingulariter iſtud, quod † illi dñr re ꝯiun
cti, qb expſſa diſpōne teſtōris tota res aſſignatur cuilibet. Vide
tex. quia ſermo teſtōris, &c. Simile hētis io l. idē Neratius. de vſu
ſufr. & accre. Op. ad iſtud prin. & vr quod nō accreſcit cū one-
re, vt ſ. eo §. 1. Sol. Ibi in pro nō ſcriptis, hic caducis vel quaſi.
2 † Op. ī. e. ver. ſin autē ad deficiētis, quem modo legi. Sol. ibi log
tur in ꝯiūctis verbis. & diſiūctis re, qui cum veniant per ius nō
decreſcēdi, remanet apud eos ſine onere. Op. dr hic, volentib,
ꝯ. ſ. prox. §. Sol. Aliud in hrdib. aliud i legatariis. Venio ad §. ſin
b aut b ad deficiētis. & op. ſ. eo. §. pro ſecundo & §. in nouiſſimo.
Sol. vt inō dixi, hic veniūt p ius non decreſcendi, ibi per ius ac
3 creſcendi. Circa hanc l. formo q. nos hēmus, † qñ plures ſunt ꝯ-
4 iūcti verbis tm̄, tūc eſt locus iuri accreſcendi cū onere. Itē † qñ
plures ſunt re ꝯiuncti tm̄, tunc eſt locus iuri nō decreſcendi ſi
5 ne onere. Quæro, † qd ſi ſunt coniuncti re, & verbis, vtrum ac
creſcat, ſeu nō decreſcat cum onere, vel ſine onere. gl. hic di-
cit cū onere. Vide eam ſuper verbo, no ſentiat, in fi. Pet. de Bel
lap. dicit cōtrarium. Cum o. ſint coniuncti re & verbis, ex eo,
ꝙ ſunt coniūcti re, veniūt per ius non decreſcendi: apparet, ꝙ
debet remanere ſine onere, dicit ipſe. Gl. tenet ꝯtrariū, & ego,
vt uidetur mihi, teneo gl. noſtram in l. re coniuncti, de leg. 3.

ADDITIONES.

a Barb. Vbi autem. Vide Bar. in conſi. 181. inci. pro examinanda ueritate per §. ubi autem ſi habet locum ius accreſcendi in fideicom.

b Parif. §. ſin autē. Circa iſtum §. dū dr in eo, & alle. ꝙ ſi teſtator idē voluiſſet in vno, quād in alio, vtiq; ea pſtiſſet, vide Ale. conſi. 155. vol. 2. & conſi. 102. uol. 3. ad fi.

§. Quæ autem. Quæ dicta ſunt de hæreditatib. quæ auferuntur ab indignis, intacta permanent h. d.

§. Cum autem. Hæreditas nō adita nō trāſmittiſ, ſed vadit ad cohrdes, vel ad veniē-
tes ab inteſtato, vel ad fiſcum.

1 *In donatione cauſa mortis habet locum ius accreſcendi.*

2 *Quæ proſunt omnibus, debent præferri vtilitatibus priuatorum.*

a **§. Hæc autem omnia.** a Hac lege ſtatuta locum
hñt in teſtamentis, codi-
1 cillis, & dōnibus cauſa mortis. h. d. No. ex iſto tex. † ꝙ in dona-
tione cauſa mortis habet locū ius accreſcendi, quia formaui q̄
ſtionē de hoc, quando repetii l. re coniuncti. de le. 3. & eam di
2 miſi indeciſā, ſed hic hēs tex. Vltimo no. † q̄ pſunt oīb. dēnt p̄-
ferri vtilitatib. priuatorū, vt in auth. res q̄. ſ. commu. de leg. &c.

ADDITIO

a Ale. Hæc autem omnia. Et uide Bar. in l. ſi mihi, & Titio. de uerb. obli. & Bar. in l. j. in fi. quando non pet. par. & Bar. in l. cum hi. in prin. ff. de tranſac.

De his, qui ante apertas tabulas. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Filius, uel alius in poteſtate decedens hæreditatem ſui parentis non aditam, & ignorans, tranſmittit ad quoſcunque.*

2 *Deſcendentes qui non ſunt in poteſtate, hæreditatem aſcendentium non agnitam tranſmittunt ad deſcendentes, non ad extraneos.*

3 *Hæreditas non adita, an etiam tranſmittatur ad aſcendentes.*

4 *Fideicōmiſſum conditionale relictum ab aſcendētibus non tranſmittitur ad deſcendentes, fideicommiſſario defuncto conditione pendente.*

5 *An iſta lex habeat locum ſiue iſti deſcendentes fuerint nati in uita illius, de cuius hæreditate agitur, ſiue poſtea.*

a **PEr hanc.** a Hrditas aſcendentium non adita trāſ-
mittiſ ad deſcēdētes, niſi repudiata ſit.
Idē in legato nō agnito. h. d. Diuidiſ I tres partes. Pri-
mo ponit vnū ſtatutū, ꝙ continet ius ſpeciale. Secūo
do ponit aliud, qđ ꝯtinet ius cōe. Tertio ponit rōnē. Scda ibi,
qđ. ſ. Tertia ibi, ſi qdē. Hæc eſt ſingularis ꝯſtitutio, & noua. Op.
ſ. de iure deli. l. 3. Dñt qdā, ꝙ hic loqſ de filio, qa erat in ptāte, &
ibi de emācipato, hoc eſt falſum p iſtū tex. q loqtur ī matre, &
auia. dicas ergo, ꝙ hoc ē ſpāle in deſcēdētib. vt hrditas aſcēden
tiū non adita trāſmittatur ad deſcendentes. Contra hoc oppo-
nitur, quia deſcendentes tranſmittuot hrditatē ad quoſcūque,
vt l. hrditate. §. filius. de caſtr. pecu. dixi plene ſ. de iure delib. l. ſi
1 īfano. Sol. † Filius, vel alius in ptāte decedēs hæreditatē paren-
tis non aditā, & ignorās tranſmittit ad quoſcunq;, vt dixi in l.
ſi infanti, & hoc operat exiſtētia ſui hrdis, vt videbitis. ī. ti. 3. l.
2 apud hoſtes. † Deſcēdentes vero, q nō ſunt in ptāte, hæreditatē
aſcēdentiū nō agnitā trāſmittunt ad deſcēdētes, nō ad extraneos.
hic eſt caſus ſingularis illi vero, q nō ſūt de deſcēdētib. hrdita-
tē nō aditam nō trāſmittūt regulr, vt in d. §. in nouiſſimo. ſ. ti.
j. Itē q ſunt de deſcendentib. & nō in ptāte, ſi nō hñt deſcēdē-
tes ex ſe, hrditatē non aditā non trāſmittūt, ſm regulā in d. §. in
3 nouiſſimo. Ita debetis iſtā māam intelligere. † Contra prædicta
b opponitur, b & vr, qđ ēt ad aſcendētes hrditas non adita tranſ-
mittaſ. ī. ti. 3. l. apud hoſtes Gl. q̄ eſt hic, hoc fatet, & male, quia
ꝯ caſum l. 2. §. ſi qs liberis. ff. ad Tertul. Non obſt. l. apud hoſtes,
c ī. ti. 1. qa ibi loqtur de ſuis, q trāſmittunt ad oēs. Quærit gl. c qd
ſi iſti deſcēdētes non ſunt inſtituti hrdes ab illis, quib. fuit dela
ta hæreditas non agnita. Dicit gl. nō admittūtur, ar. ad hoc de
cōiun. cū emāci. li. l. j. §. 2. Itē q̄rit, qd ſi hrditas nō fuit delata ex
teſtō, ſed ab inteſtato. Gl. dicit idē, qa eadem eſt rō. hoc tenent
4 oēs. Quærit † circa hāc legē, d vtrū fideicōmiſſum ꝯditionale re
d lictū ab aſcendentib. trāſmittatur ad deſcēdentes fideicōmiſſa
e rio defuncto ꝯdōne pēdēte. Certe gl. tua determinat, ꝙ oō, &
5 bñ. dic vt in gl. Quæro, † vtrū iſta lex hēat locū f ſiue iſti deſcen-
f dētes fuerint nati in uita illius, de cuius hæreditate agitur, ſiue
poſtea.

ADDITIONES.

a Parif. Per hanc. Beneficium huius l. hēt locum etiam ſi tractet de hrditate nō adita p deſcendentem tranſmittenda in nepotes, vide Ro. conſi. 443. ad fi. quid aūt ſi ſtatutum diceret ꝙ exiſtentib. maſculis fœmina non ſuccedat, an filius iſto caſu tranſmitteret totam hrditatem non aditam ad filiam ſuam fœminam, an uero tranſmitteret quæ ſibi de iure communi ſpectant. vbi vero non eſſet tale ſtatutum quaſi in ea ſola ſit hrs, nō in portione fœminæ, quæ ei aufert in maſculū vide omnino, & late Iaſ. in l. ſi arrogator. ff. de adopt. qđ autē ſi ex beneficio huius tranſmittatur bon. poſ. agnita, vide Iaſ. late in l. emancip. C. qui admit.
Barb. Per hanc. Vide Barto. in conſi. 153. incip. proponitur, domina Ciciarella, Per hanc. Vide Bar. in l. ſi auia. per totā. l. ſup. de iure delib. ſed utrum iſta lex habeat locum in tranſmiſſione bon. poſ. de iure prætorio, gl. & Bart. in l. emancipata. ſup. q admit. dñt, ꝙ ſic, ſed Bal. ibi dicit, ꝙ fallit in bon. poſ. cōtratab. & ibi poſt Bal. dixi quod in iure dicēdi teſtim nullum. de quo p Imo. in l. filio prætēto.

b Parif. Contra prædicta opponitur. Vide in l. 2. inſ. ad Orfic.
Alex. Contra prædicta opp. Vide hic Cōpo. & Nic. Mat. quem refert Bal. in l. cū antiquioribus de iure delibe.

c Alex. Quærit gl. Vide Bar. in l. 2. ff. de leg. 3.

d Parif. Circa hanc legem. Sequitur do. Iaſ. in l. cum filiuſfam. ff. de leg. 1.

e Ale. Fideicommiſſum cōdōnale. Vide gl. & Doc. in l. ſi cui. ff. de act. & ob. Adde ꝙ gl. ſequutus eſt Bal. conſi. 409. 2. vol. & eo. conſi. 430.

f Ale. Hēat locum. Vide tex. no. in l. Titius. ff. de ſuis & legi. & tex. in l. Paulus. §. pe. & ibi gl. ff. de bon. li. & hoc ſeqtur Bal. in d. l. ſi q filium. vide, qđ no. Bart. in l. ſi. in ver. q̄ro quod ſi fil. 2. ad Treb. & Bal. in l. q te ptis. ad fi. & qđ no. Bar. in l. uentre ptor, ff. de ſuis & legi. & Bal. in l. ſi in pſona ſup. de bdeic. Bar. in d. l. ſi qs a filio. ff. de inoff. teſta. & ibi Auge. & Cyn. in l. ſi inſ. ad Orfi. & ibi vide gloſ. & Bar. aliut in l. ſi quis filiū. ſup. de inoff. teſta. & per Bar. in l. ſi qui. in prin. ff. de lega. 1. Iaſ. conſi. 103. in fi. lib. 4. Rub. conſi. 30. lib. 3. Menoch.

poſtea, Dy tenet ꝙ ſic. & Cy. hic ponit eã, & facit de ea magnũ feſtũ, qa dicit ꝙ ipſe habuit eam de facto. Et alle. dictũ Dyn. in l Gallus. in magna diſt & ponit ipſe hic, & in l. q ſe pũs. ſ. vñ li, & l. ſi quis filium ſ. de inoff teſt. & gl. ordinaria hoc videtur vel le, referendo illam gl. ad illum tex. ſ. de fideic. l. ſi in perſona.

Quando dies legati uel fideicommiſsi cedit. Rub.

LEX PRIMA.

SI competenti. Dies annui legati, & quoad ex actionẽ cedit in principio cuiuslibet anni. h. d. Op. de l. qui anno, ff. de ver. obl. Sol. ibi debebatur annuo. vñ erat annua pſtatio. hic debebat ſingulis annis. Op. de l. lecta. ff. ſi cer. pet. Solu. ibi dies fuit adiecta cauſa differendæ ſolutionis, hic verò eã multiplicãdæ oblonis. Pleniſſimè dixi in l. q hoc anno. ff. de ver. obl.

LEX II.

Agrum. Subſtitutio facta ꝙ deueniat in ſuperuiuentes, nõ hẽt locũ in pſona vltimi ſuperuiuentis. h. d.

LEX III.

Si Pontionilla Dies legati relicti in tempore certæ ætatis, cedit adueniente ætate.

LEX IIII.

a Cum vxori. Dies legati relicti in tempore liberorum, cedit ſtatim cum filius naſcitur. a h. d.

ADDITIO.

a Ale. Naſcitur. Et ſi legatarius moritur vxore prægnante, valet legatum nato poſthumo, ff. eo. l. ſi cui.
Naſcitur. Adde ꝙ Pau de Ca. quærit, quid ſi grauo hæredẽ de reſtituendo, ſi liberos non habebit, an habeat locum ſubſtitutio. Videtur ꝙ non per iſtum tex. quia verum eſt dicere ipſum liberos habuiſſe. contrarium dicit ipſe, quia illud eſt in caſu huius l. cum habuerit liberos, quia ſtatim purificata eſt cõditio, aliud eſt grauare ſub conditione negatiua. ſi non habuerit, quia debet intelligi tempore mortis ſuæ, ſicut ſi dixiſſet, ſi deceſſeris ſine liberis, quo caſu non ſufficeret habuiſſe, ſi tempore mortis liberos non habebat. l ex facto, §. pen. ff. ad Trebel. Si teſtator dixerit, ſi filios non procreauerit, vel ei non naſcantur & nati ſint, & mortui viuente ipſo grauato, & ſubſtituto, euaneſcit ſubſtitutio. Et ita conſuluit Bal. conſ. 223. 2. vol. ubi ex eius verbis colligi po eſt confirmatio huius dicti Paul. de Caſt.

LEX V.

Ex his verbis. Cũ tpſ certę ętatis adiicit pręſtationi legati, legatũ ↄdĩonale nõ facit, & legatarius decedẽs trãſmittit, expectabit tñ dies. h. d. Op. de le. j. l. ſi cui a leget. in prin. Sol. ibi dies fuit oppoſita legato hic pſtationi, a vt d. l. ſi cui. de leg. 1. & ibi plenè dixi, & Cyn. ponit hic vnã diſtinctionem Iac. de Are. quam ponit hic. & de manumiſſ teſta. l. ſi ita. & illa diſtictio deficit ĩ multis, ſed ſupple, vt dixi ĩ d. l. ſi cui.

ADDITIO.

a Pariſ. Hic præſtationi Sequitur Comp. conſ. 127. vide omnino eundem conſ. 164. in 3. dub. ubi ponit, ꝙ qñ aliquid adijcitur executioni, ſuſpenditur executio ſecus ſi verba expreſſe non ſuſpendat executionem, ſed inducant neceſſitatem ſolum aliquid faciendi, vide ibi exemplum per eum, vide per Bar. in l. 1. uerſ. tertia eſt differẽtia. ff. de cõd. & dem. qd iuris qñ condõ adiicit diſpõni, & q d qñ executioni, & qñ per diſtinctionẽ, & quid in vltimis voluntatib & qd in cõtractibus, vide notata p Bar. de Ca. in l. qu. h. dieb. §. qu. a Titio ff. de cõd. & dem. vbi uero loquitur, & aſſignat rationem differentiæ inter contractus, & ultimas uoluntates, unde & omnino Bar. in d. §. quidam Titio qui etiam aliter loquitur.

LEX VI.

Si fideicommiſſum. Legatũ à legatario ignorante ab inteſtato relictũ, tranſmittitur. h. d.

Vt in poſſeſsionem legatorum, &c. Rub.

LEX PRIMA.

QVoniam. Cum petitur ſatiſdatio, debet adhiberi ſummaria cognitio.

LEX II.

a Ipſis. a Cautionem de legato præſtando poteſt teſtator remittere h. d. Quærit gl. vtrum teſtator poſſit remittere hypothecam, & dicit ꝙ ſic, ar. huius l. & bene, dic vt in gl.

ADDITIO.

a Barb. Ipſis. Vide Bar. in conſ. 169. inc. literas magn. veſtræ quomodo alle iſtam l.

LEX III.

a Si poſtquam. a Quando concurrit pignus prætoriũ, & conuentionale, qui prior eſt in tempore, potior eſt in iure h. d.

ADDITIO.

a Ale. Si poſtquã. No hic caſum ꝙ pignus prætoriũ per dominũ alienari põt. Ad idem eſt tex. quem ibi no. Doc. in vltimam lec. in l. ſi quis miſſum § fi. ff. de dã. inſe.

LEX IIII.

a Cum Archimedoram. a Ante euentũ diei incertæ, non poteſt fideicommiſſum peti, ſed cautio de eo præſtando, h. d.

ADDITIO.

a Ale. Cum Archimedoram. Vide in materia l. inter omnes. & ibi Doc. ff. qui ſatiſd. cog. Sed utrum hodie heres cogatur cauere fideicommiſſario de fideicommiſſo præſtando iure nouiſſimo auth. in legã & Doct. omnes in l. cum tale. §. 1. ff. de cond. & dem., adde & in c. ll ige ſi ↄ Pau. de Caſt. ꝙ Archimedora non erat filia teſtatoris, alias cum habuiſſet reſtituere fratribus, non potuiſſet compelli ad præſtandam cautionem, vt ſup. ad Treb. l. ubi eius.

LEX V.

a Qui legati. a Miſſio in poſſeſſionem cauſa legatorum, ſolum pignus conſtituit, & actionem ex teſtamento imped. ñ. h. d.

ADDITIO.

a Ale. Qui legati. Adde, quod Pa. de Caſt. dicit, quod per hanc legem patet quod ſi ſtatutũ dicat qd hñs inſtrum poſſit petere executionem realiter & perſonaliter ad ſui uoluntatem, quod ſi creditor fecerit ſe mitti in poſ. bo. debitoris, & debitor non ſoluit, qd põt facere perſonaliter ipſum detineri & econuerſo quia per electionem vnius viæ nõ præiudicauit ſibi in alia, alle. l. 1. § quid ergo. de ven. inſpi. & quod no. Bar. in l. cõſentaneo. inf. quõ & qñ iud. Arch. in reg. de eo qui. mit. in poſ cã rei ſer. lib 6 & in l. inter. §. creditor cum ibi no. de fideiuſ. Aliqui tamen tenẽt contrariũ per l. reſcriptum. §. ſi. de diſ. pig. & l. quã põ i inf. eo ti. & l. ſi ſe uiſores magiſtratuũ. §. p Aurelio. ff. de fid. iuſ. ſu dic. qd primã par. tenet Ro. c. 132.

LEX VI.

a Sentẽtia lata contra poſſeſſorẽ in rei uendicatione, mandatur executioni contra alium poſſeſſorem quando primus dolo deſiit poſſidere.

Certa eſt forma. Legati cauſa poteſt fieri miſſio ĩ res hęreditarias, quas hęres poſſidet, vel dolo deſiit poſſidere, & in res proprias poſt ſex mẽſes. h. d. Nouũ eſt, qd dr̃, & no. legẽ. Dñt Doc. p iſtã l. & ſimiles, licèt a ñ allegẽt iſtã, ꝙ ſi ẽ † lata ſnia ĩ rei vẽd. ↄ poſſeſſorẽ, fit executio ↄ aliũ poſſeſſorẽ qñ primus poſſeſſor dolo deſiit poſſidere, vt hic, & l. ſi cui, §. q i poſſeſſionẽ legatorũ, & l. ſi legatorũ, ff. e. Ita refert Cy. in l. j. ſ. de ali. iu. mu. ca fac. in 7. q. p l. 1. ff. ſi mul. vẽtris nomi. in poſ. miſſa fuer. & cadẽ poſ. do ma. ad aliũ trãſmi. eſſe di. Dico ibi plenè ĩ §. neceſſario. & ĩ repet. l. creditores. j. de pig.

LEX VII.

a Scire debetis. a Cautio legatorum poteſt remitti per teſtatorem, nõ cautio fructuaria. h. d.

ADDITIO.

a Ale. Scire debetis. De hac materia vide Bar. in l. pactum inter hæredem. ff. de pac. & in l. nemo poteſt de leg. 1. cir. prin. & per Bar. in l. 1, ſup. de vſufructu.
Pariſ. Scire debetis. Vide Ale. conſ. 435. Pau. conſ. 193. in princ. vbi etiam ponit de remiſſione inuentarij.

LEX VIII.

Contra eos. Adminiſtratores Reip. poterunt conueniri, ſi ſatiſdationem de legato præſtando non exegerunt. h. d.

De ſuis, & legitimis &c. Rub.

Dictum eſt ſ. de ſucceſſionib. ex teſtõ, ſequiẽ videre de ſucceſſionib. ab inteſtato verũ qa primus gradus eſt liberorũ, iõ ponit de ſuis & legitimis. verum quia in nepotib. ex filia ſeruanẽ quędam ſpecialia, meritò annectitur, & ex filia nepotibus, &c.

LEX PRIMA.

SI fratri. Succedenti de iure ciuili non eſt limitatũ tempus centum dierum.

LEX. II.

Nepotes. Nepotes ſuccedunt auo in ſtirpes, non in capita. h. d.

LEX III.

Vt inteſtato. Nepos ex filio defuncto ſuccedit ęqualiter auo cum ſuperſtite filio. h. d.

LEX IIII.

Inteſtato. Filius etiã poſthumus, præfertur ſorori, h. d.

LEX V.

Si te parens. Filius adoptiuus ſuccedit cum filiis naturalibus, & legitimis, h. d. & hoc videbitis in l. cum adoptiuis. j. de adop.

LEX VI.

a Ex libera. a Conceptus ex patre ſeruo eſt ſpurius, & ei non ſuccedit. h. d. i ?a lex.

ADDITIO.

a Ale. Ex libera. Ad hanc l. vide no. Inſti. de ſer. cog. in prin. adde ꝙ Pau. de Caſt. refert hic Cy. conſuluiſſe per l. Pau. de ſtat. ho. ꝙ licèt ſuper matrimonio a principio inualido ſ. pter rationem conſanguinitatis Papa diſpenſet, quod filij prius cõcepti, licet poſtea nati, non efficiuntur legitimi. a l. cum hac deciſione tranſit ipſe, de cuius deciſionis veritate, & in fortioribus terminis vide Petr. de Anch. cõſ. 410. incip. viſo & diligenter inſpecto.

LEX VII.

Filium. Libertus poteſt habere filiũ in poteſtate, & eum poteſt habere ſuum hęredem. h. d.

LEX VIII.

a Apud hoſtes. a Hęc ẽ bona lex. In primo anno, quo legi Codicem, tractaui materiam ſtatutaris.

ADDITIO.

a Ale. Apud hoſtes. Iſtã l. limitat Bal. in l. qui ſe patris ſup. vnde lib. quod an ſit verum, ibi vide Ale. & Salic. & vnde etiam Bald. in l. qui ſe patris. & unde etiam de materia ſup. in l. ſi. de acquir. hęred.

tatis, quam tractaui poſtea plenius in l. ſi filius q pri, de vulg. &
a pup. Exiſtentia ſui hrdis operat transſmiſſionem a hæreditatis nõ agnitæ, ẽt in filio ignorãte. h. d. De hoc dic ut dixi in l. ſi iſanti. ſ. de iure delib. Ratio huius eſt, vt dicit hic tex. quia eſt ſua.

ADDITIO.

a Pariſ. Operatur transſmiſſionem. Iſtam reg. q vigore ſuitatis transſmittatur hæreditas addita ad quoſcunq., limita niſi filius hẽet filium, qui non vellet ſibi ſuccedere, ſed auum ſuo, & alius extraneus ſuccederet filio, quia in hæreditate aui non adita per filium, præfertur nepos. vide Iaſ. in l. qui ſe patris. C. vnde libe. & latius de materia. ubi vide eundem in l. ſi infanti. ſup. de iu delibe. etiã ponit, an vigore ſuitatis etiam transſmittatur ius dicendi nullum teſtamentum.

LEX IX.

a **Si defunctus.** aNepotes ex filia ſuccedunt cum diminutione certę partis, ſiue ab inteſtato, ſiue contra teſtamentum ueniant. h. d. Eſt hodie hæc lex correcta, vt habuiſtis ſ. de colla. auth. quæ tertiæ portiones.

ADDITIO.

a Ale. Si defunctus. Ad intellm huius tex. adde in Auth. de trien. & ſemiſ. §. neq; illo. Et ex illo tex. poſſet probari q exhæredatio poſſit fieri ab inteſtato, contra l. filium §. ſed cum exhæredatio ff. de contratab. licẽt gl. hic intelligat aliter.

LEX X.

Vbi auiarum. In ſucceſſione fœminarum, emancipatio non attenditur. h. d.

LEX XI.

Si matre. Deſcendẽtes excludunt aſcẽdẽtes h. d. Ibi In tex. ipſo iure ſuccedunt. nõ intelligatis ipſo iure, quod nõ ſit opus ad·tione, quia hoc non eſt verũ in hẽditate materna, avidebitis j. ti. 2. l. 2. & ff. ad Tertul. l. 2 §. ſi qs ex lib.
a Sed intelligatis ipſo iure, ſi volunt: ſicut dicimus in ꝯpenſatione, quę fit ipſo iure, ſ. ſi opponatur ab homine, vt no. in l. ſi cõſtat, ſ. de compen. & l. ſi quid a fideiuſſore. ff. de compen.

ADDITIO.

a Menoch. materna Tiraq. tract. le mort ſayſit le vif, parte. 7. declara. 2. nu. 7. 8.

LEX XII.

Quoties. Deſcendẽtes, licèt nõ hẽant vñ liberi, ceteros agnatos in toto excludunt. h. d. Ad euidentiã ſcias, q cum tractatur de ſucceſſione fœminarũ, non habet locum bon poſ. ꝯ tab. nec bo poſ vnde liberi, vt l. illud § ad teſt. ff. de ꝯtab. & ff. ſi ta. teſt. nu. exta. l. 1. § rectè, & §. liberos. hic habemus vnam auth. cui ſtamus potius quàm toti iſti titulo.

AVTHEN.

1 *Filiusfa. hodie in aduentitijs habet hæredem.*
2 *Edictum de coniungendis cum emancipato liberis, an ſit correctum.*
3 *Cognati uſque ad decimum gradum admittuntur.*
4 *Dominus an ſuccedat cognato ſerui.*

a
1 **In ſucceſſione.** aNo qđ hodie † filiusf. hẽt hrdẽ. Certè hoc erat ẽt de iure Codicis, vt videbitis j. de bo. q lib l. 3. in prin. qđ eſt verũ in aduẽtitiis. In pfectitiis ñ reperiř hodie immutatũ, vt no. i auth. vñ hęc ſumiř: tñ an hoc ſit verũ ſimplr, & ſic an filiafa. poſſit hře hrdẽ in dote pfectitia, plenè dixi in l. poſt dotẽ, ff. ſol. mat. Quęro, qđ eſt hoc dictũ, ſola nali cã inſpecta? Quidã dñt? qđ remouet adoptiuos. Alii dñt, & iſtud eſt verũ, qđ remouet diſtictionẽ emãcipatio
2 nis, & pñię ptãtis. Iuxta hoc † q̃riř, an edictũ de ꝯiun. cũ emãci. libe. ſit hodie ſublatũ? gl. q̃ eſt hic, dicit qđ ſic. Doc. Vltramon. dñt ꝯtrũ. Vř mihi, qđ ego tenuerim vobis, gl. ff. de ꝯiũgẽd. cũ e-
3 mãci. lib. cir. prin. in gl mag. Quæro, † vſq; ad quẽ gradũ admit
b tat cognatio. bRñdet gl & bñ, vſq; ad decimũ, cũ exæquati ſint
c cognati agnatis. Quęriř glo. cvtrũ † dñs ſuccedat cognato ſerui
4 ſui. Dic vt in gl. & bene, q nõ, quia nullo iure reperitur cautũ.

ADDITIONES.

a Pariſ. In ſucceſſione Vide Com. conſ. 123 inci qualiter circa med. & conſi. 88 cir. fi & ideo etiam in eo requiritur aditio, ſicut in extraneo, vt ibi per eum.
b Menoch. cognatio. Non procedit in ſucceſſio. Illuſtriũ Comitum & Baronũ, Dec. conſi. 85. nu. & Marſil ſing. 322.
c Alexan. Quærit gl. vide in ſimili Bar. in l. j ff. de le. j & gloſſ. & Bartol in l. ſi ſup. vnde cogna.

Ad ſenatuſconſultum Tertullia. Rub.

Vidiſtis qualiter ſuccedãt deſcendentes aſcẽdẽtib. reſtat videre qualiter ſuccedant aſcendentes deſcendentibus: verũ quia hoc fuit introductum per Tertullianũ, ideo de hoc ponit, &c.

LEX PRIMA.

Licet. Mater ſuccedit filio, etiam infanti. h. d.

LEX II.

In ſucceſſione. In ſucceſſione liberorum pater pręfertur matri. h. d. Iſta lex eſt hodie correcta per auth. defuncto, poſitam j. eo. l. fi.

LEX III.

a **Matres.** aIn ſucceſſione filii puberis non obſt. matri exceptio nõ petiti tutoris h. d. hęc bona lex. No. ergo hic caſus, in quib. mř nõ petens tutorẽ excuſař, quos caſus
b ponit gl. quã vide. bDñt. hoc qđ dicit gl. q mř excuſat, bſi pupillus hẽt aliũ tutorẽ, puta legitimũ, procedit ſm tpa huius l. in l. 2. ff. de his qui pe. tu. ſm q tpa mater non poterat eſſe tutrix: &
c ideo ſuccedebat tutela legitima. Sed cum mater hodie cſi vult, pferatur oĩbus tutorib. legitimis & datiuis, vt in auth. matri & auię, non poteſt dici, q excuſetur propter legitimum, quia nõ eſt legitimis locus, niſi ipſa prius declaret ſe nolle: tex. eſt, qui hoc dicit, in l. 2. § ſi mater. ff eo. tene menti bene, rogo te.

ADDITIONES.

a Alexã. Matres. Vide Io. An. in addi. Spe. in tit. de tut. verſi. an matri & Imo. in c. ex parte. de appel. Bal. hic, & in l. precib. ver. qđ ſi mater. ſup. de impub. & aliis ſubſti. & ibi vide plures q. in hac mã p Bal. & vide Bal. in l. ſancimus. de admi. tut. Pariſ. Matres. Iſta materia de matre non petente tutorem non habet locum, ſi intra annum moritur pupillus. Item eſt articulandum & probandum hoc, quod non petierit, uide Com conſi. 115. poſt prin. incip. domina Catherina. quid aũt ſi mater eſſet minor, tamen efficeretur maior ante annum & non petierit, uide Iaſ. in l. in minorib. ad ſi. C. de his quib. vt indig.
b Alex. Mater excuſatur. Et quid in matre tutrice transſeunte ad ſecunda uota, an etiam per hoc excuſetur, vide Bal. in auth. ꝗ idem. ſup. de ſec. nup. & uide in d. l. 2. § quid ſi pater. ff ad Ter. & ad gl. hic bene facit tex. in l. cum mater. & ibi Bal. ſup qui pe. tut. & hic adde Bar. in l. 2. ff. qui pet tuto.
c Alex. Mater hodie Vide omnino Lud. in rub ſup. unde lib. vbi pulchrè probat q etiam vbi tractatur de ſucceſſione fœminarum, competit bo poſ. unde lib. Ad de Pet. de Anch. conſi. 4. Bal. conſi 367. lib 2. & an ſi mater fuit negligens, priuetur aua, uide etiam. Pet de Anch. conſi. 202.

LEX IIII.

Si qua mulier. Hęc lex modicum valet. Si mulier intra tempora luctus ad ſecũda vota trãſiuerit, eſt infamis, & ſi teſtituat, filiis non ſuccedit, quo vſque alius ſuperuenit. h. d. Iſtæ pęnæ hodie ſunt correctę per ius canonicum, vt dixi vobis in l. 2. ſ. de ſecun. nup.

LEX V.

a
b **Mater.** aMater, q ad ſcđa vota non tranſiuit, corũ q p filii mortẽ q̃ ſiuit, ſiue acquiſierit, ſi fuerint bpřna, vſũ
c fructũ; ſi aduentitia retinet plenũ ius. h. d. Op. in Auth. de non eligen. ſecũ. nup. §. cũ igit. Sol. illa auth. corrigit iſtã l. ſed poſtea illa auth corrigitur per Auth. de nup. §. hinc nobis vbi redit ad diſtinctionẽ huius l. Ita dicit gl. qđ intellige verũ i his, q mři obuenerũt ab inteſtõ: in his verò, q obuenerũt ex teſtõ, ñ redit ad diſtinctionẽ huius l. imo iſta lex remanet correcta, vt in auth. ex teſtõ. ſ. de ſecun nup. quam auth. tenere debes in iſta materia.

ADDITIONES.

a Barb. Mater. Vide pro intellectu huius l mater, Bar. dicit hic q eſt correcta per d. auth. ex teſtõ. & illud dicit eſſe verius hic Bald. Sed hic Ang. dicit eam non eſſe correctam & alle. § hinc nos. in Auth de nup & idem uoluit in d. auth. ex teſtõ. ſed pendet nunc de facto. Pater inſtituit duos filios ſibi hæredes, & natum ex alio filio defuncto. & ſubſtituit ſibi matrem. deceſſit iſte filius relicta ipſa matre, quæ poſt ſecũdo contraxit relictis ipſis patruis mñ d. §. hinc nos. dicit q proprietas remanet penes fratres ipſius filii defuncti, ſtat dubitatio, quid in iſtis patruis, & vtrum ſit idem dicendum. Et videtur quod ſic, quia concurrunt duo, ita odium matris transſeuntis ad ſecunda vota, ipſa lucratur bona venientia ex ſubſtantia patris. concurrit aliud, quia iſta bona relicta ſunt ab auo paterno illorũ patruorum, & iſta mater contra uoluntatem ipſius aui lucratur dicta bona & licet d. § hinc nos. loquatur in fratribus, fuit facti frequẽtia. idem erit ſi ſunt patrui, arg. l. pactum. §. 1. ff. de pac. & maxime ſi iſte auus cogitauit dictam mulierem non transſituram ad ſecunda uota, & ſingul. dixit Bald. hic, & iſta pars eſt æquior, ne bona tranſeant in extraneos.
Ale. Mater. Sed an iſta lex habeat locum in patre, uide gl. Bar. & Doc. in l. fin. ſup. de ſecund. nup. Adde an habeat locum in patre, quæ poſui in d. l. fœminæ.
b Pari. Si fuerint. Vide Io. Dama. conſi. 73. in 3. dub. ubi dicit illud procedere quãdo extarent tutores, uel fratres defuncti, in tract. de ſuc. ab inteſt. uerſicu. item omnia prædicta, & uide eundem conſi 73. in 4. dub.
c Menoch. ſi aduentitia Ruy. conſi 113. in ſi lib 2.

LEX VI.

a **Omnem.** aMater, quæ aſſumpta filii tutela ad ſecunda vota tranſierit, anteq̃ alium tutorem dari fecerit, & rationem reddiderit, omni filii ſucceſſione exclu-
b ditur. b h. d. Quęrit gl utrum iſta lex habeat locum, ſi mater eſt tutrix in teſtamento. Tenet opi. Ioan quod ſic, ut in glo.

ADDITIONES.

a Pariſ. Omnẽ. Circa materia huius l. uide Cõm. cõſ 93. vbi uult, q quando mater tranſiuit ad ſecunda uota, & petit tutorem dari filio, iudex debet dare illũ quẽ mater petit, & ſic locus eſt dationi, etiam ſi adeſſent legitimi, qui etiã non ſunt de neceſſitate citandi, & talis poteſt dari ſine inquiſitione, & ibi etiam quod ſi mater non redderet rationes, prius quam tranſeat ad ſecunda vota, iuxta formã huius l. per hoc vitiaẽ datio tutoris, uide in auth ſacra. quãdo mul offi tut. fung. põt p Bar & alios qñ ſit locus datiuo, & an dẽat de neceſſitate, dari eũ qui petit. itẽ iſta lex pcedit et de iure canonico, ſm Pan in c. Eccleſia S. Mariæ extra. de cõſti. limita no. per Pan. cõl. 3. 4. qñ uero habuiſſet penes ſe aliqua reſtituenda, an aũt quemadmodũ ſi mulier tutrix ſecũdo nubat nõ petita tutore, priuetur ſucceſſione, vt hic, & patiatur alias pœnas, de quib. in § ſi autẽ tutelam. in Authẽ. de nup. & in auth. eadẽ. ſup de ſecũ. nup. idẽ ſit ſi ſtuprũ cõmittaẽ, uẽ qđ ſic, qđ communiter ſtuprũ incurrat, l. oẽs. C. de reuo. do. Abb. no in c. uxoratus. extra, de conuer. coniug no. Ang & Mod. in l. cum quædam puella. ff de tut. om. iudi. in prin. Fel. in c. paſtoralis. de iudi. & pro hoc uidet decisio Bar. poſt glo. in auth. ſacra in prin. C. qñ mulier tut. offi. fun pt. ubi ſicut ſecundo nubens perdit tutelã, ita ẽt ſi ſtuprũ committit, uide Ange. Aretin §. actionum. Inſti. de act. & idẽ Abb. in c. vxoratus & alii in d. auth. ſacra & idem Bal. in conſil. 392. in 3. parte. In contrariũ eſt gl. in d. §. ſi in Auth. de nup tamen aduerte qđ quantũ ad hoc, ut deſinat eſſe tutrix, uẽ, procedere decisio Iac. But. & ſeq quod ſit eadẽ rõ. ſ. quia illa eſt ſuſpecta qñ cõmittit ſtuprũ in tutela filij, ſicut ſi ſecũdo nuberet, ut declarant Bar. & alij in auth. matri & auiæ. C quando mul tute. Sed quatum ad alias pœnas, præſertim, ut priuet ſucceſſione filii, uẽ militare fundã gl in d §. fin. ſed qa nulla l. cauetur, ideo non põt priuari a iudice, §. cum igitur. in Auth. de non eligendo ſecun. nub. pro quo uide Alex. & Iaſ. in l. ſi fideicom. C. de fidei. contra

Pau.

Pau. de Caſt. nec militat eadem rō, quę in ſcdo iubente, q̃ talis potuerit prouidentiam facere filio de tutrice vt dicit tex. in d. §. ſi aũs tutelã. q̃ ſtuprũ cõmittẽs nõ debuit allegare turpitudinẽ ſuã, & potuit pudori ſuo parcere, l. quæritur. ff. mandati non detegendo ſtuprum, q̃ detegere oportuiſſet ſi voluiſſet, & pp illud prouidere debet tutor filio. Fin. q̃ mater excludatur pp ſtuprũ ea ſi non fuiſſet tutrix, vt decidit l. a. Bu. quẽ ſeq. vt Bar. in l. 3. arg. a 9. cano. § cum igit in fi. in auth. de nõ elig. ſcdo nub. ſed iſtud nõ puto uerũ, q a in cõtrariũ eſt lex vbi no. Ang. in § 1. in Auth. quib. mo nat. effic. legi ubi ẽt ſi eſſet meretrix ſuccedit quocunque iure proximitatis. licet Pra. Papi in for. libel. qñ petitur hæreditas ab inteſtato, ſequatur ſimpliciter dictũ Iac. de Bellap. de quo. ſup. ſed in cõſil ſtringit rõ Bar. all. ubi ſup. contra opi. Iac. de Bellap. Sed opi. primam tenet Lu. ſ. Bolo. in additione Mathe. in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. in 2. arte in prin. qui tamen nõ loquitur in matre tutrice, ſed generaliter excludatur, prout excluderetur, ſi ſecun. nup. contraxiſſet. eandem opi. tenet Barb. conſi. 52. uol. 3. in 1. dub.

b Alex. Excluditur Et alias pœnas ſubdit mater in iſto caſu, quæ ponuntur in auth. eiſdem. de ſecun. nup. & vide Bal. in materia huius. l.

LEX VII.

1 *Per mortem filij non extinguitur uſuſfruc. patri.*

Si quis. Iſta lex eſt hodie correcta, niſi ĩ vno caſu tñ: & iõ neſcio qd dicat: habet tres partes. Primo qñ decedens reliquit matrẽ, & fratrẽ. Secũdo qñ deceſſit ſuperſtite matre, & ſororib. Tertio loqtur, qñ deceſſit ſuperſtite patre & matre, & erat emãcipatus. Quarto loquit̃, qñ deceſſit ſuperſtite patre, & matre, & erat in ptãte. Secũda ibi, ita tñ. Tertia ibi, ſin autẽ defuncta. Quarta ibi, ſin verò defuncta. & hoc tibi ſufficiat
1 pro ſummario. No. hic, qd † per mortẽ filij nõ extinguitur vſuſfructus cõpetens patri, quod hodie non eſt correctũ, licet oĩa quæ hac l. dicuntur, ſint correcta. Habetis hic tres authenticas.

AVTHEN.

Et cum. Iſta auth. corrigit legem Codicis, quæ dicebat quod cũ ſororibus defuncti mater habeat maiorem portionem.

AVTHEN.

In teſtamento. Iſta auth. nõ venit ad legem Codicis corrigẽdo, ſed magis addẽdo. Et aduerte, & forma caſũ ſic, vt adapies ad tex. Video qd pater ſuccedit filio ab ĩteſtõ, ſed vtrũ poſſit pr̃ uenire ꝯ teſtm̃ filij. Ad hoc
a rñdet Imperator ibi, ĩ teſtõ quoq;, &c. Op. aut tu dicis a filium fuiſſe teſtatũ de aduẽtitio, & nõ valet, vt s. q teſt fac. poſ. l. penant. de caſtrẽſi. vel quaſi, & tũc tale teſtm̃ nõ ſubiacet retractationi, vt l. ſi. s̃. de inoſ. teſt. Sol. ꝓut loquitur hic de filio emãcipato, põt ſtare: ſed ꝓut loquitur hic de filio ĩ ptãte, dicas quod
b leges antiq̃ ſunt hodie correctę. b Ita tenet glo. hic, & quia ſunt gl. contrariæ, dicam tibi plenè in auth. ex cauſa. de lib. præter.

ADDITIO.

a Ale. Tu dicis. Vide Bar. in rub. ff. ſi quis à pa. fue. manu.

b Paul. ſunt hodie correctæ Vide in auth. ſucceſſione. ſup. de ſuis & leg.

AVTHEN.

1 *Auus in ſucceſſione excludit fratrem defuncti.*

a **Defuncto.** a Hæc auth. magis practicat̃, q̃ alia. Gl. quæritur. dĩ hic, vocantur cũ aſcendẽtibus in
1 gradu proximis. † Vtrũ frater defuncti excludat auum defuncti? Quidam dicũt q̃ ſic, per hunc tex. qui dicit, in gradu proximis. Alij dicunt contra, quia proximus eſt ille, quẽ nemo præcedit. hæc eſt opi. Ioan. quæ communiter tenetur.

ADDITIO.

a Ale. Defuncto Adde ad intelligẽdã hanc auth. ſm Pa. de Caſ. de pr̃e naturali & legitimo, vt cõcurrat in ſucceſſione filij cũ mr̃e, ſed ſi pr̃ eſt adoptiuus. præfertur matri, vt l. a. §. obijcitur. ff. eo. Itẽ intellige in ſucceſſione hæreditaria, ſed in feudali, uel emphyteutica non ſuccedunt parentes, ſed deſcendentes, vt in c. 1. de gra. ſuc. in feu. *Pariſ. defuncto No. q̃ in caſib. quib. fratres ſuccedũt vna cum parentib. uel filijs, nunq̃ partium attingentium eis acquiritur vſuſfruc. parentib. in quorum ſunt ptãte, uide Ang. Arc. in trac. de teſt. in gl. in uerbo, volens inteſtatus decedere. & idem eſt ubi relinquitur ſimul patri, & filio uide eundem in d. tract. in uerbo, item relinquitur Seio filio Caij x. li bon, unde quæ habes in auth. recipiuntur. inf. de bo. quæ lib. ad Bart. Itẽ circa illud quod uult Iac. But. hic, quod mater non præfertur auiæ paternæ, uide in contrarium Io. Dama conſi. 74. & latè Barb. conſ. 59. uolu. 4. ubi etiam de auo paterno, & ibi etiam ponit de interpretatione cuiuſdam ſtatuti.* Bello conſi. 24. nu. 1. Menoch.

Ad ſenatuſc. Orſicianum. *Rub.*

LEX PRIMA.

SI inteſtati. Filij excludunt patrem, & fratres. h. d.

LEX II.

Non pro. Hęreditas aſcẽdẽtis, in cuius ptãte qs nõ eſt, nõ adita nõ trãſmittit̃, & ad deſcendentes. h. d. Et iſta lex loqt̃ magis clarè quã poſſit: niſi q̃ gl. deſtruit eam. Opp. & vr̃ q̃ hr̃ditas nõ adita penitus trãſmittat̃, vt l. j. s̃. de his q ante aper. tab. Sol. Fateor, q̃ trãſmittat̃ ad poſteros: ſed hic nõ e-
a rat poſteritas, vñ meritò nõ põt trãſmitti. Iſta eſt prima ſol. a q̃ ponit̃ in gl. & eſt veritas. Alij dñt, q̃ hęc corrigit illam, quę eſt prior. Alij dicũt, q̃ ibi loquitur de hęreditate obueniente ex teſtamẽto, hic ab inteſtõ. Iſta eſt falſa. vt ibi dixi vobis. Alii dicũt, q̃ hic filij defuncti repudiauerũt. Iſtã tenet hic gl. in fi. Nã prima ſol ei nõ placet. q a ita fit tranſmiſſio ſm gl. ad aſcendẽtes, ſicut ad deſcẽdẽtes, ſicut hic erat pater, quia erat de deſcendẽtib. ergo, & c. vt l. apud hoſtes. s̃. de ſuis & le. iſta gl. nõ placet mihi, q a eſt ꝯ iſtũ tex. q vult, q̃ pp hæreditatẽ non aditã excludãtur illi, & dę repudiatione nulla fit mẽtio. Nõ ob. l. apud hoſtes, quia ibi loquitur in filia ſua. quę tranſmittit hęreditatẽ nõ aditam. hic verò loquitur in filijs, quib. defertur hæreditas matris, quã cõſtat nõ habere ſuos hæredes. Op. de l. cum antiquiorib. s̃. de iure delib. Sol. fateor, q̃ hic trãſmitteret ius delibe. ſi ſciuiſſet. Op. J. de bo. quæ lib. l. cũ nõ ſolum. §. j. Sol. vt ibi dicam, & c.

ADDITIO.

a Ale. Prima ſol. Vide Bar. in l. ſi matre ſup. de ſuis & leg.

LEX III.

Quoties. Filij excludunt patrem, & matrem. hoc dicit breuiter.

LEX IIII.

Matri. Matri ſuccedit filius per Orſicianum, hoc dicit.

LEX V.

1 *Spurij qualiter ſuccedant matri.*

a **Si qua illuſtris.** a Illuſtri mulieri nõ ſuccedit fili' ſpurius extãtib. legitimis: ſecus ſi ex coi-
1 tu cõcubinario filiũ habuerit. h. d. Quæro, † vtrũ filij ſpurij ſuccedant matri? Ad hoc reſpõdet gl. tua no. quam tenę mẽti, q a ſemper remittitur ad eam. Quidã ſunt ſpurij, qui habent patrẽ incertũ, vt natus vulgò ex coitu meretricario, q coitus non eſt dãnatus: iſti ſuccedunt ęqualiter cum legitimis, vt Inſt. de ſuc. cog. §. vulgo. fallit in matrę illuſtri, vt hic. facit Inſt. eo. §. nouiſ-
b ſimè. Si vęrò eſt ſpurius natus ex coitu reprobato, b vt adulterino, vel ĩceſtuoſo, tũc iſti tales nõ ſuccedũt neq; patri, neq; matri, vt in Auth. quib. modis nat. effi. ſui. §. ſi. Nati vero ex ꝯcubinatu, ſuccedunt matri cum legitimis vt hic: patri vero non ſuccedunt niſi ſm formã poſitam in auth. licet. s̃. de natu. lib.

ADDITIONES.

a Barb. Si qua illuſtris Nec ex teſtõ, nec ab inteſtõ, no probatur in c. ſi de clan. deſpon. & c. cũ hẽt de eo q. dr̃. in v. o. quã po. & ibi Zaba. hoc decentẽ. & p Bar. Pariſ. Si qua illuſtris Iſtã l reperis latè do. Io Bap. Caccial & ibi latiſſime tangit materiã ſpuriorũ, & naturalium, & eorum ſucceſſionem & qui dñr ſpurij, & q naturales, & alia in materia naturalium, uide oĩno ibi per eũ, & perquire in tabula directa repe. ubi habes per ordinem materiam poſitã per eum in iſta l. vbi ẽt late ponit quomodo puniantur cõitas inter oẽs perſonas. Itẽ quid de natis ex damnato coitu & inceſtuoſis, vtrum ſuccedãt, uide Io. de Dama. conſi. 91.

b Pariſ. Ex coitu reprobato Vide Pau. de Caſt. conſi. 127. Vide Soc. in l. Gallus §. qd ſi tu. de lib. & poſth. vbi ponit pulchram q. de qua uide latiſſime eundem conſil. 148. vide no. Ale. conſi. 173. uol. 5. ubi etiam dicit, quod nati ex eo, qui tenebat duas concubinas, uel ex concubina alterius, non dicatur ex damnato coitu, cuius contrarium hic vult Caccial. ſup. Matheſi. in tract. de ſucceſ. ab inteſt. & idem videtur ſequi Ang. Are. in §. nouiſſime. ad fi. Inſti. de Atul. adde d. Nic. de Vbal. in tract. de ſucceſ. ab inteſt.

LEX VI.

Quidam. Nati ex ancilla morã paſſa in libertate ſunt ĩgenui, & tã mr̃i q̃ filiis ſuccedũt. h. d. Gl. q̃rit hic vnã q. vtrũ nepotes ꝯcepti poſt mortẽ auię poſſint ſuccedere auię? & deteriat q̃ nõ, q̃ ĩtelligo verum ex perſona ſua: ex ꝑſona pr̃is vel mr̃is ſic, vt p ti. de his, q ante aper. tab. Dic, vt ibi.

a *De legitimis hæredibus.* *Rub.*

ADDITIO.

a Pariſ. De legitimis hæredib. Statutum faciens mentionem de legitimis hæredib. quomodo intelligatur uide Alex. conſi. 198. incip. uiſo proceſſu.

LEX PRIMA.

IN ſucceſſione. Fr̃es & ſorores ad ſucceſſionem pariter admittuntur.

LEX II.

Si eius. In hęreditate quærenda tempus aditionis inſpicitur. h. d.

LEX III.

Conſanguinitatis. Frater, & ſoror excludunt fratris filios prius mortui tam de iure ciuili, quàm de iure prætorio h. d. Iſta lex eſt hodie correcta per auth. ceſſante. quæ ſequitur.

AVTHEN.

1 *Filii diuerſorum fratrum qualiter ſuccedant.*

a **Ceſſãte.** a Quærit̃ hic, vtrũ † filij diuerſorũ frm ſuccedãt
1 in ſtirpes, vel in capita. Azo dicebat, qd in capita.

ADDITIO.

a Ale. Ceſſante. Et no. in hac auth. ſublatam eſſe dĩam agnationis & cognationis, q̃ eſt uerum in modo ſuccedendi ab inteſt. non quo ad modũ rumpẽdi teſtm̃, l. fratres & ibi Bal. poſt Odof. ſup. de inoſ. teſt. & illud qđ dĩ hic, q̃ filia ſuccedat ex perſona patris, dicas quantum ad gradum, quo ad alia, non. Ita dicit Bar. in l. 3 §. ſi tibi. de colla. do. Adde quod idem quod Accurſius, conſuluit Bald. conſ. 72. 2. volum & conſ. 398. & alii quod de bonis feudalib. & quomodo filia cedat, & quomodo patrueles 3. uol. *Soc. in conſ. 104. num. 19. lib. 2. late Tiraq. de retract. conſang. §. 1 1. gl. 12. Neuiz. conſi. 54. nu. 7. Menoch.

Barb. Ceſſante. Vide Bar. in conſ. 81. ubi factum proponitur ſub tali forma. uide eundem in conſi. 86. vbi de filio fratris non eſt dubium, dicit per illam auth. ſed de nepote videtur ſecus ideo dicit, amita ſuccedit. uide ibi. Ludo. Ro. conſil. 194. de auunculo, quomodo ſuccedat cum nepotib. defunctæ perſonæ.

a ta. D. Accur q. l. ſtirpes. & fuit vna de opi. ſuis, in qua pſuluit a Credo D. Accur. dicere veritatē, probat in auth. co. unde hæc ſumit, uer. illud, qui præcedit §. ſi vero. vbi dr̄, quod ēt qñ ſunt toli ſine patruis, ſuccedunt in locū patris eorum. Ego iſtū punctū examinaui multū clarè, & latè in l. poſt conſanguineos. §. j.
b ff. eo. & ſuper hoc habui conſulere, b ideo ſcripſi multum late.

ADDITIONES.

a Pariſ. Quod in ſtirpes. Vide Alex. conſ. 544 & Alex. in apoſt. dum dicit, quod eſt ſublata dña agnationis, & cognationis limita vt ſcripſi ad Bar. in Auth. de hære. quæ ab inteſt. in prin. Ite q licet ſit ſublata talis dria, tamen ſtatutum loques de agnatione, non hēt locum in emancipato, vel nato ex eo. unde Are. in conſ. 14. ver. filios ſororis, licet iura cognationis. vide Iaſ. in repe. l. omnes populi. ad fi. ff. de iu. & iu. Item non habet locum in ſimiliter coniunctis, puta co agnatione, vel adoptione, ſecundum Are. in tract. teſtamenti. in ver. valens inteſtatus decedere. Item habet locum in ſucceſſione ab inteſt. ſecus ex teſtamēto, vide Bar. in Auth. de hæt. quæ ab inteſt. in 4. no in prin.
b Pariſ. Habui conſulere. Vide ad ſ. iam auth. Ale. conſ. 5. in fi. vol. 71. Dec. conſ. 1. & conſ. 79. in ver. ſecundo principaliter Bar. in l. cum ita § in fideic. ff. de lega. 2.

AVTHEN.

1 *Quis præferatur in ſucceſſione Regni, an filius primogenitus, an ſecundo genitus. & ſic patruus.*

a Poſt fratres. a Ex iſta auth. hēs, qđ filii ſuccedūt in locū patris ſui tm̄, qñ tractat̄ de ſucceſſione patrui vel aui, vt in auth. ī ſucceſſione. §. de ſu. & le. ſi tractat̄
b de ſucceſſione aliorū ſecus, vt ī auth. poſt fratres. † Ex hoc pōt
1 dici ad qō quæ fuit inter Regē Vngariç, & Regem Robertū.
c Rex Vngariç fuit filius Caroli Martelli, q erat primogenitus: Rex Robertus fuit ſequēs poſt eū, quærebat̄ utrum Regnū deberetur filio primogenito, vel Regi Roberto, qui nūc uidebatur
d primogenitus legit. mè. Et certè cū Regnum Apuliæ d ſit feudū eccl'æ Romanç, nō hr̄ iure ſucceſſionis, ſed ex cōceſſione dominica, ut in ti. de ſuc. feu. c. 1. Ideo cū nō tractet de ſuc.
e aui vel patrui eſſe nepos nō aſſumit locū patris ſui, vt hac auth. meritò debitum fuit Regi Roberto. Iſtam rationem ego feci, quā non faciunt alii Doc. per iſtum modum, nec tangunt eam.

ADDITIONES.

a Ale. Poſt fratres. Vide qđ dixi poſt Bal. in auth. ceſſante. ſup. eo. & ibi per Cyn. & Bal. in l. 2. ſup. eo. & vide Bar. in ti. l. 1. § ſed ſi quis, de ſuis & legit. Et ſemper tene menti, quod in iſtis Regib. & dignitatib. ſemper ſeruanda eſt conſuetudo, text. eſt ... in c. ſi d ... alleg. Bald. in c. 1. de feu. mar. in hac qōne ita concludit ... c. de nat. ſuc. feu. in quæſtione quæ incipit, quære gl. nūquid nepos. & in c. 1. § præterea. de prohi. feu. alie. per Fed. & in c. j. de ſuc. feu. & in ca. j. de eo qui, ſibi & hæred. ſuis & Arch. 4. q. 1. cap. fin. & Io. no & ... Dominicus in c. grandi de ſuppl. negl. præla. & ... Caſt. in cōſ. quod incipit, in Chriſti nomine, vbi dictum minorē debere præferri dictis maſculis. Et uide in auth. ceſſante ſup. eo. in l. 1. ... ſup. de ſuis & legit. & per Pau. de Caſt. in l. ſi poſt. ff. de ... quæ ... & adde Cyn. & Bald. in l. Imperialis. ſup. de nup. & ibi Cyn. tenet pro nepote, & Bal. in l. 4. ſup. de ſuis & legit.
b Pariſ. Succeſſione aliorum. Ecōtra uide Com. conſ. 106 inci. mulier inſtituit per ... quod noceret ad aliquod fideic. per teſtatorem iſto modo. Quod mortuo filio ſine liberis hr̄ ſe inſtituto, filiæ fœminæ ſuccedant, uel earum filij. Quod ſi mortuo filio ſuperſit vna filia præmortua, quod ſola filia admittitur, excluſis filijs alterius, nec in tali fideic. habet locum reg. quod ſi filius ſuccedat in locum patris, uel matris, de qua uide ... § cum ... de hæt. quæ ab inteſt. de ſer. Inſtit. ubi etiam potui an ... ſuccedat, ſi non ſunt filij ex filio, uel nepotes, uel inferiores ex eo, & an ſuccedat in locum ipſius filij. Item circa iſtam materiam quod ſi filia ſit excluſa, an nepotes ex ea admittatur cum patruo, vide Ale. cōſ. 75. Item de materia qñ veniunt filij fratrum vide Ale. conſ. 88. uide etiam de materia Ale. conſ. 5. ad fi. vol. 3. & conſ. 133. & quod in ſucceſſione fienda ex diſpoſitione hominis non ueniant, vide Ale. conſ. 357. uide et de materia Ale. cōſ. 393. etiam quod filij qui ſuccedunt in locum patris, dicuntur ſuccedere ex propria perſona, uide Ale. conſ. 493. uide d. Fran. conſ. 163. ubi declarat. Item quod tunc filius ſolum ſuccedat in locum patris, qñ ſuccedat fratribus defunctis, alias non, uide Io. de Dana. conſ. 54. ad fi. Ro. conſ. 196. ... conſ. 341. nunquid autē pronepotes admittantur cum patruis, vide Pa. conſ. 342. Ang. in § reliquum, in Auth. de hæt. quæ ab inteſt. quod non. Item quod non attēdatur vtrum quis ſit utrinque coniunctus, uel ex uno latere tantum, niſi qñ tractatur de ſucceſſione fratris, vel patrui, uide Pa. conſ. 392. & Alex. conſ. 166. vol. 5. Item quomodo procedat reg. quod filius ſuccedat in locum patris. & an idem ſit in materia feudali, vide Ber. in ver. nepos. Iaſ. in l. 2. C. de ſuc. ubi uide omnino.
c Pariſ. ... dici. Circa iſtū articulū adde, qđ opi. Bar. hic qđ admittat patruus, tenet ad hoc And. de Iſer. in c. j. de eo qui ſibi & hær. Io. de Imo. Do. de S. Gem. in ca. grandi de ſuppl. negl. præla. in 6. Raph. Cu. in l. cū ita § ſi de le. 2. contrariū tenet Io. And. in addi. Spe. in ti. de feu. ſuper rub. per rōnes quæ ante fuerant Oldr. conſ. 94. ualde eleganter. uide Per. de Anc. conſ. 78. inci. dicta facti narratio. & in c. licet. extra, de voto. Pau. de Ca. conſ. 161. inci. in pñti ca. & ita hic refert ſe conſuluiſſe Pau. conſ. 86. inci. in pñti q. ubi uide latiſſimè Bal. in l. cum antiquioribus C. de iu. delib. vbi poſt multa concludit, ſoluat Apollo uide ēt Alex. in l. is pōt. de acq. hær. & ibi Aret. Bald. Cy. in l. ſi uiua matre. C. de bo. ma. vide Ale. conſ. 133. vbi et loquitur in alia materia ſucceſſionis, q ius primogenituræ non tráſmittitur, vide Ale. de hoc art. conſ. 493. & latiſſime Fran. conſ. 163. Itē circa iſtā materia primogenituræ, vide multa q addidi in Ber. in ver. primogenitus. ubi ēt hēs de iſto art. de quo uide hic Ale. in quadā ſua diſput. in c. Sigiſmun. in 3. dub. & circa iſtam materiam ſuccedendi in Regno, vide et aliquid per Berth. in verſi. Regnum & quod addi. ... & de q. Bar. hic uide Iaſ. in l. maximum uitium in 2. no. C. de liber. præte. ubi multa refert ad partes, & non decidit. Soc. Sen. conſ. 252. col. 4. in fi. lib. 2. Rola à Valle, conſ. 8. nu. 52. 53. Alcia. lib. 8. parerg. ca. 15. Soc. in conſ. 36. nu. 45. lib. 1. declarat Corne. in conſ. 131. nu. 10. lib. 2. Menoch.
d Alex. Apuliæ. Regnum Apuliæ eſt feudū Ro. eccleſiæ. uide Bar. in l. is pōt. de acq. hær. in illo arti. quod ius ſuccedendi liberorum dr̄ ſeparatū à iure filiationis. & per Bal. in l. cū antiquioribus ſup. de iu. delib. Sed in quibuſdam loc. oñ hr̄. & Bal. in l. liberti libertæque. ſup. de ope. liber. & vr inclinare in partē nepotis. hēt ēt pro iſta parte refert Pa. de Caſt. ſe conſuluiſſe. & adde Cy. in Rich. Malſib. in l. ſi ſtiua matre. & ibi Bal. C. de bo. mat. & adde qđ no. Bald. in l. ſi qui in pñte. C. de in ius voc. & qđ no. Bar. in l. 2. § uidendū ff. ad Tert. & Ca. in l. ant. quæ ſit lon. cōſue.

& d. l. maximum vitium. et ibi latè per d. Pau. et Bar. in l. liberorum. ff. de verb. ſig. Adde Bal. in c. 1. per illum tex. de fil. nat. ex li. ven. ad mor. contra Bald. in l. 3. ſupra de ſuis & legi. & Bal. ut l. ex hac mte, in 6. q. ff. de uul. & in Bald. in l. 2. infra quando non pete. par. Pet. Anc. in c. licet. de voto & in conſilijs, conſ. 169. Bal. in l. tutela. ff. de legi. tut. Old. conſ. 114. Adde Bal. in conſ. 144. 1. vol. ubi ſimiliter tractat, an ſuccedat filius primogeo. vel ſecundo genitus, in Marchionatu, Ducatu, & in alijs dignitatibus & Pet. de Anch. in conſil. 2. incip. in Chriſti nomine dicta facti narratio. illud quod allegat d. Alexan. in meo eſt 341. Vide etiam Oldr. conſ. 94. & no ſecundum Iac. de Bellaper. in corpore vnū: ſummitur iſta authen. quam Pau. de Caſtro hic refert, & ſequitur, dicit illum tex. & hūc, q pluralitas vinculorum, de qua loquitur in auth. ceſſante, non attenditur vltra fratres, & filios fratrum, quia tex. in vl. ... non cōſiderat niſi propinquitatem gradus, & illa pluralitas facit quēeſſe in propinquiori gradu. Et ideo ſi quis decederet ſine aſcendentibus, & deſcendentibus, & ſine fratribus, & filijs fratrum, ſuperſtite vno patruo vtrinque coniuncto, & altero patruo, uno latere coniuncto tantum, vtrinque coniunctus non excludit alterum non vtrinque coniunctū ſed concurrunt, quod Pa. dicit perpetuo menti tenendum. Idem voluit Bart. in l. poſt conſanguineos. §. hæreditas ff. de ſuis, & legitimis.
e Pariſ. Aui, vel Patrui. Vide Io. de Dana. conſ. 89. in cōtrarium, uide Bar. in l. 1. ff. de ſuis & legit.

LEX IIII.

Si autem. Paria ſunt, non eſſe, vel non eſſe legitimè. hoc dicit iſta lex.

LEX V.

Ad inteſtati. Agnati pręferunt̄ cognatis. h. d. Eſt correcta hęc l. quia ſublata eſt dña agnationis, & cognationis, vt habuiſtis in auth. ceſſante, s. eo.

LEX VI.

a Defunctis. a Hic eſt caſus, iudicio meo, cui non pōt reſponderi pro opi. gl. quæ eſt in l. qui ſe de patris vnde lib. ... ſuis repudiantibus ſequens in gradu non poteſt ſuccedere de iure ciuili. h. d.

ADDITIO.

a Barb. Defunctis. Et vide Bar. in conſ. 127. inci. in quæſtione vertente inter Seium. de ciui. ...
Pariſ. Defunctis. Varios intellectus ad iſtum teſt. ponit Goza. in repe. l. qui ſe patris. C. vnde libe.

LEX VII.

Patruo. Iſta lex idem dicit. Patruus, vel agnatus præfert̄ materteræ cognatæ. h. d. correcta hęc eſt lex.

LEX VIII.

Si his, de quorum. Decedentib. apud hoſtes ſuccedìtur per legem Cor. h. d.

LEX IX.

In ſucceſsione. Soror, vel agnata pręfertur amitę maternę. h. d. & eſt correcta iſta lex.

LEX X.

1 *An tutor ſtatim ſit petendus, uel ſufficiat quod intra annum.*

Sciant. Iſta eſt bona lex, & menti tenenda. Qui tutorē pupillo intra annū nō petit, excludit̄ ab eius ſucceſſione iure inteſtati, vel ſubſtōnis pupillaris, h. d. Et aduerte, q̄a tota die occurrit de facto. Oppo. q. l. non detur ad tutorem petendū tēpus, ſed pfeſtim dēt peti, vt l. 2. §. confeſtim. ff. ad Tert. So. Dñt quidā qđ illa l. loquitur in matre, hic in alijs. Hoc non placet q̄a tex. hic dicit, Tutorē. n. ſm legē nō petierit īntra an. vnde in mūdo petēdi a iure antiquo nō recedet. Vnde Rich. Malſi.
1 dicebat, † quod eſt petēdus pfeſtim, hoc eſt quatenus cōmodè pt, dū tamen non tráſcēdat annum, vt d. §. cōfeſtim. In dubio aūt dicebam intelligi eos negligētes intra quinquaginta dies, ſicut dicimus in tēpore pponādæ excuſationis, vt l. ſcire oportet §. 1. ff. de excuſa. tut. Op. dr̄ hic, iure ſubſtitutionis. Cōtra. ff. qui pe. tu. l. fi. §. ſi verò maritus. Dicit gl. ibi loquitur in fidei. ſingulari, hic in ſubſtituto vniuerſali. Tu dic quod hic loquitur ī ſubſtitutione directa, per quam pupillo ſuccedìtur, meritò ea priuatur. Ibi loquitur in ſubſtitutione fideicom. per quam ſuccedìtur defuncto, & tanquam de bonis defuncti capitur. contra quam fidcicom. non delinquit. & ideo ea non priuatur.

ADDITIONES.

a Alex. Sciant. Iſtam legem mirabiliter limita per Spec. in ti. de tut. §. nondum. in verſi. quid ſi mater ſuſcepit tutelam. Vbi dicit quod ſi mater aſſumpta tutela ſua filij tráſit ad ſecun. nup. & ſic priuata eſt tutela, & ſucceſſione, & dato. Item cū effecta uidua uelit illam tutelam reaſſumere, quod poteſt hoc facere, ſi res eſt integra, quaſi pupillo non ſit prouiſum de tutore, alias aūt ſecus, per tex. in l. fin. de rep. hæt. Item dico, ſi ſtetit per annum quod non petiit tutorem. Et dixi in auth. matri, & auiæ, & Bal. in auth. ſacrm, quādo mul. tut. offi. fun. pt. Itē ſingulariter limita, niſi alleget ſe non petiiſſe tutorem, eo quia filius habet multa debita. & noluit petere tutorem, ut filius remaneret indefenſus, & ſic non poſſet condemnari, & contra eum non agi, ſeu aliquid fieri tanquam indefenſum, quod excuſatur mater, nec perdit ſucceſſionem filij, ut eſt caſus multum ſingularis in l. 2. §. tractan. ff. ad ... et quod no perpetuò.
Adde, quod ſi nubit intra annum, tamen antequam carnaliter copuletur, petat tutorē, an priuet ſucceſſione filij, uide Bal. conſ. 266. li. 4. Ad materiam uide Bald. conſ. 38. 70. & 283. 2. uol. An autem pœna non petiti tutoris tranſeat de gradu in gradum, uide per Bal. conſ. 90. 2. uol. per Pau. de Caſt. hic. per Bar. in q. ... habens filium adultum, per Per. de Anch. conſ. 361. & Ang. conſ. 37. & per Pet. de Anch. conſ. 104. ubi de limitatione ult. hic poſita per Ale.
Pariſ. Sciant. Pro intelligentia omnino uide ſing. deciſ. Bart. in l. interdū, ff. de iud. & in l. 2. §. cōfeſtim, ff. ad Tert. ubi ulus dicit requiri nouē dies. uide aliam deciſ. per Alex. in l. ſi deceſſerit, in fi. ff. qui ſatiſ. cog. uide aliā in l. ſciendū, §. poſſeſſor. el 2. ff. qui ſatiſ. cog. per eundē. uide Ro. ſing. 106. uide ēt Ro. ſing. 224. incip. tu habes. ubi ponit quid ſi mater tpe mortis tutoris ſit minor, deinde efficiatur maior.

maior, an excuſetur per l.2.§.ſi aduer.delic. Item vide de materia huius l. pleniſſime Bar.in l.1.ff qui pet.tu.Bal.in l.precib.C.de imp uide Ang.cõſ.37 vbi limitat iſtam l.procedere in illis, qui ad ſucceſſionẽ pupilli inteſtati vocantur, nõ propter imbecillitatem perpetuam, vt quia mulieres, excuſantur in aliis autem dicit impoſſibile eſſe hanc l.loqui, quod bene no vide tamen in hoc contrariũ eundem Ang.conſ.106.incip.in Dei nomine. Iſta quæſtio habet duo pũcta ad ſi.vbi alle.Bart hoc expreſſe dicentem in ḹ.nepotib.C qui petãt tutores. vide Ro.conſi.107.vide etiam Ang.conſi 112.in c auia pro nepte. Vbi etiam ponit quid in ſubſtõne.de quo etiam vide Ro.conſi.208 quid autem ſi mater ſit pmpta, quia alias aſſumpſerit tutelã. dic quod mater non excluditur, ſecundũ Ange.conſi.159 inc.an legatarius circa ſi.vide Frac.Pap in forma libelli, in quo agitur ad reddendum rationem tutelæ, in ver ſic in ſuo vlt vbi dicit pœna huius l.procedere etiam de iure canonico. Item extende iſtam diſpoſitionem ẽt procedere, ſi mater eſſet expreſſe ſubſtituta filio in teſtamento paterno tex eſt expreſſus in §. ſin autem tutelam. in Auth de nup. Quid autem ſit in auia paterna, vel materna, vide Bar.conſi.17. nunquid autem procedat in matre non petẽte curatorem ventri, & vtrum procedat, qñ ſunt legitimi tutores, vide Bar cõſi.81 circa ſi in conſi.19.quid autem ſi mater non petat, et auia, & alii teneanẽ petere, ad quos non pertinet prima cã ſucceſſionis, vide Bar conſi 26.nunquid autem mater non petens incurrat infamiam, vel aliam pœnam, uide Ro.cõſilio 185 & quid ſi filius moriatur intra annum, uide Ioã de Dama conſi 45.& vide Ro.conſi 207.& latius in conſi 221. vbi ponit de ſubſtituto quid autẽ ſi mulier tpe mortis ſit minor, & effecta maior nõ petat, an priuetur ſucceſſione, vide Ro cõſi.239.de quo etiam habes ſ. in prin.apo.quid autem ſi pupillus moriat intra annum, ſed tamen ſuperſit tantum tempus, quod potuiſſet mr petere tutorem. uide Pa de Ca.conſi.65.vbi etiã ponit ſi ſit mater, uel auia, an annus currat in ambabus petendi tutorem & nunquid mr & alii habeant integrum annum, an uero teneantur petere intra 50 dies, ſi nõ ſunt impediti, ubi late Pa. conſi.375.& latius conſi.379. An autem onus probandi incumbat dicẽti matrem, vel aliam fuiſſe negligentes, vel ipſi probare, uide Ioa.de Dama. de quo ſcripſi ad Bar.in auth matri, & auiæ C.quando mul.tut.off. Item quod ẽt auia priuetur, ſicut mater, ſi nõ petiit, etiam ſi mater erat viua, uide Io.de Dama.cõſi.101.Item quod non priuentur ſubſti.fideic. cum per hoc non ſuccedant filio uide Io.de Dama conſi 101.Bar.in d.q vlt in prin.iol.Item quod etiam ſi priuetur pater, quando mater erat in eius poteſtate, & fuit negligens, uide Bar.in l. quid ergo.§.1 ff de infa.

b Ale.Rich.Malum.Idẽ tenet Bar.in d.§.confeſſim.Sed Bar. eſt cõtrarius in l.a q pe ni.vlu facit differentia inter matrem & alios.uide Imo.in c.ex parte de app.

LEX XI.

Si ab eo. Si ius agnationis reſeruaẽ emanc pato, vẽ reſeruatũ emancipatis, & cœteris agnatis.h. d Facit hæc lex ad illud, quod dixi ſ. in l.vlt. de indicta viduitate. ꝙ diſpoſitio facta in vno de correlatiuis, videtur facta in alio.

LEX XII.

1 *Lex qusnde fieri debeat de raro contingentibus.*
2 *Ioan.Bapt.natus fuit miraculoſe ſecundum naturam.*

Si maior. Natus ex quinquagenaria eſt legitimus, & ſuccedit.h d.Op.de his, q̃ raro ꝯtingunt, non dẽt
1 fieri lex, vt l.nã ad ea.ff de legi.Gl.nõ ſoluit. Breuiter † dicunt Doc.Quædam ꝯtingũt raro, naturaliter tamẽ, & de his debet fieri lex, vt hic. Quædam ꝯtingũt raro, & miraculoſe ſupernaturaliter, vt quod mortuus reſuſcitaẽ, & de his nõ dẽt fieri lex. Contra ſecundũ hoc ſequeretur, quod Beatus Io. Baptiſta nõ
2 fuit natus miraculoſe. Theologi dicunt ꝯtrium. Breuiter, † Io. Baptiſta ſecundũ naturam miraculoſe natus eſt, vt dicit Euãg. Luc.j.c. Erat n.Heliſabet ſterilis, & proceſſerat in dieb ſuis, vñ in ea erat duplex impedimentũ, quia erat ſterilis, & proceſſit in diebus ſuis hæc autem proceſſit in dieb ſuis, non tamẽ erat ſterilis, & ideo naturaliter poteſt contingere.

LEX XIII.

1 *Statuta in muliere contrahente ſecundas nupt. habent locum in viro cõtrahente ſecundas nupt.*
2 *Vterini præferuntur in reb. maternis. Conſanguinei in paternis. In aliũde quæſitis, æqualiter ſuccedunt.*

a De emancipatis. a Hæc lex eſt correcta, niſi ĩ vno, quod eſt hic ſingulare, nec ẽ correcta. Emancipatis contracta fiducia, ſuccedũt fratres in ꝓprietate, & pater in vſufructu, fratres vterini in bonis q̃ſitis à mr̃e ꝓferunt fratrib. conſanguineis.h.d. Prima pars huius l.corrigiẽ per auth.defuncto.Scda remanet incorrecta. No.iſtum tex ibi ſiue priorẽ thorum ſeruauit, ſiue ad ſecundas nuptias migra-
1 uit, Facit quod pęnę quæ notantor † in caſib. qui ponunt in l. fęminæ.de ſec.nup. non habeãt locum in patre ſecundas nup. ꝯhente.tamen ꝯtrium eſt verum, vt ibi dixi.& allegaui tibi hũc
b tex.ibi. No. ex iſto tex. b † quod in reb.maternis præferuntur
2 vterini, in reb.paternis præferuntur cõſanguinei, in reb. aliũde quæſitis ſuccedunt æqualiter. Hoc non eſt hodie correctũ. Ita habuiſtis no.ſ.c.auth.poſt fratres.ĩ. ti.j. auth.itaque. ibi plene per gl.& plenius in corpore de conſang & vte. fra. §. q̃ſtio igitur.ver.ſi.& etiam §.ſi.

ADDITIONES.

a Ale De emancipatis.No.ſingulariter & vide in auth itaq;.& per hanc legẽ, limita.§ reliquum in auth de hæ ab inteſt.Nec mirum, quia iura noua debent limitari, & diſtingui per iura vetera, ut l.non eſt nouum.& l.ſeq.de leg.& auth.offeratur.de litis conteſt.

b Ale.Iſto tex.Adde no.per Bar.in l.a.§.legitima.ff de ſuis & legitimis.

LEX XIIII.

a Lege xii.tabula. a Fęminæ iure agnationis ſuccedũt ſicut maſculi ſublato iure, qđ
b ꝯtrium inducebat.Itẽ filii ſororis b cõſanguineæ, vel vterinæ, ius legitimum agnationis, huius l. authoritate nanciſcuntur.

ADDITIONES.

a Alc.Lege 12 tab.Et facit ad q̃onem, de qua dixi in l.1.poſt Bar.ff ad Tertul Adde quod Bal.hic dicit Si ſtatutum loquitur de agnatis in materia ſucceſſionis non debemus ipſum extendere ad filium ſororis germanæ, vel vterinæ, licet p iſtam l.iſti æquparentur agnatis, quia propterea no dĩr agnati, licet dicamus, quod ſtatutum debeat intelligi ſecundum ius cõe, vt no.ſ. de iure deliber.§ in cõputatione. illud debet intelligi de iure communi ordinarie diſponente, non autem extraordinarie, vt hic, quia iſta l.extra ordinem ſtatuit quod perſonæ, quæ non ſunt agnatę, ſed cognatæ, habeant iura agnationis.

b Paris.Filii ſororis Si ſuccedant tanquam agnati ex diſpoſitione huius l. tñ dicitur impropric agnatus, ideo non comprehenderetur in ſtatuto, quod agnati vſque ad quartum gradũ præferantur cognatis Ita pract.Papan for.lib. quo agitur petitione hære.ab inteſt.vbi alle.duss authori.

LEX XV.

1 *Filius emancipatus ſuccedit ad ſimilitudinem ſuorum.*
2 *Nepos ex filio emancipato neceſſario inſtitui non debet.*
3 *Succeſſorum edictum quod habeat locum in agnatos.*

Meminimns. Lex ꝓcedẽs hic ꝯfirmat: & filii emancipati tã q̃ ſui ſuccedũt inuicẽ, & pr̃, & frater, & ſorores vterini, iura agnationis lĩtima nanciſcunẽ: & inter agnatos eſt locus ſucceſſorio edicto, ꝙ locũ hẽt ẽt in tute
1 lis.h d.iſta lex. No.ex hac l.ꝙ † filius emãcipat⁹ ſuccedit ad ſili-
2 tudinẽ ſuorũ đ iure ciuili. Ex quo no.ꝙ ñ ẽ neceſſe, ꝙ † nepos ex filio emãcipato inſtituaẽ, qa fili⁹ tã q̃ ſuus ꝓcedit. dixi plene
3 ĩ l.Gallus.§.& qd ſi tñ ff.de lib.& poſth Vlt.no.ꝙ † inter agnatos ẽ loc⁹ ſucceſſorio edicto, vt hẽs Inſt.đ leg.agna ſuc.§. placebat.

Communia de ſucceſſionibus. Rub.

LEX PRIMA.

SCire. Ad ſucceſionẽ frĩs emãcipati, alius emancipatus & in ptãte retẽt⁹, pariter admittunẽ. h.d.iſta lex.

LEX II.

Si pater. Qui eſt hęres hęredis, poteſt hæreditatẽ primi defuncti vendicare.h d.iſta lex.

LEX III.

Vitrico. Vitricus, & priuignus ſibi inuicẽ non ſuccedũt hoc dicit.

LEX IIII.

Seruus. Seruus non poteſt habere ſucceſſorẽ. Fallit in caſibus hic poſitis in gl.hoc dicit.

LEX V.

Amitæ. Priuignus non põt ſuccedere nouercę p ſe, ſed p mediã pſonam filii qui priuigni ſit frater.h. d.

LEX VI.

a Auunculo. a Hæc eſt bona lex, nec eſt correcta. Auunculus pręfertur conſobrino.hoc dicit.

ADDITIO.

a Menoch. Auunculo. Boer q.302.

LEX VII.

Affinitatis. Inter affines nulla eſt ſucceſſio. h. d. Fallit in viro, & in vxore, ſed ipſi nõ ſunt affines ſed principium affinitatis, vt ſupra, vnde vir & vxor.l.j.

LEX VIII.

Antequam. Quãdiu eſt ſpes ſucceſſionis ex teſtõ, nõ habet locum ſucceſſio ab inte.h.d.

LEX IX.

Nutritoribus. Gl.q̃ iã ſingularis, q̃ eſt ĩ l. qui in tutela. ff. de reg.iur.dicit ꝙ oĩb.deficiẽtib.vltimo ſuccedit ille, qui fuit tutor pupilli. Illa gl.non probat, immo credo ꝙ ſit ꝯ hanc legem, & rõnem: qa iſte q nutriuit pupillũ, rõne huius nutrimenti nõ pt vẽdicare ſucceſſionẽ: multo minus ille, q adminiſtrauit tantum patrimonium eius.

LEX X.

Sancimus. In bonis mr̃nis frater ſuccedit fratri, pr̃e excluſo, vſuf.ei integre reſeruato h.d. Et ẽ correcta iſta lex p aut.đfuncto.ſ.ad Tert.qa pr̃ ſuccedit vnã cũ fratrib Hẽmus hic duas aut.vna ĩcipit, oẽs pegrini, & fuit fcã per Romanos licet ipſi teneãt ꝯtrium, & maxime anno Iubilei: & fuit conſtitutio Fed.

AVTHEN.

1 *Peregrini non poſſunt capi pro repræſaliis.*

a Omnes peregrini. a Per hoc ꝙ dt, pegrini, & aduenæ libẽ hoſpitẽt.vbi voluerint, dr̃ † ꝙ pegrini, qui vadũt in peregrinatione, nõ pñt capi
1 p repreſaliis, quia vult Impator, ꝙ libẽ hoſpitenẽ, vbi velint, q. d nullus põt eis inferre moleſtias: & iõ in ſignum peregrinationis portant ſcarſellã, & burdonem.

ADDITIO.

a Aut.Oẽs peregrini. Idem tenet Ang.in l.1. §. legatis. vbi & dicit glo. ff.de iudic. Omnes peregrini. No.ibi liberam hanc facultatem, ſecundum Ang.quem refert Pau.de Ca.ꝙ peregrini poſſint teſtari cum duobus teſtibus, ſicut milites propter liberam facultatem eis datam quod intelligit Pau.de Ca.ſi ibi moriatur. Si autem alibi, dicit ipſe ceſſare cauſam priuilegii.

AVTHEN.

1 *Duæ rationes vincunt vnam.*
2 *Parentes ex linea paterna, præferuntur in bonis paternis. In maternis parentes ex linea materna.*
3 *Filii ex diuerſis matrimoniis, ſuccedũt ĩ lucro habito ex illo matrimonio.*

Itaque

a Itaque. a No. q† duæ rõnes vincũt vnã. & tota die allega
1 tur in Auth. de ꝯſangui. & vte. fratr. vñ hæc ſummẽ
Gl. q̃ eſt hic, diſtinguit, & addit ad iſtã diſt. l. de emãc. pat. s. ſ. ti.
b j. b Vbi do. Dy. facit vnã ſuã diſt. in materia de ſuc. ab inteſt. q̃
d Cy. refert hic de verbo ad verbũ: & illa diſtinctio in aliquib.
deficit ſpecialiter in vno. ſ. qñ veniũt ad ſucceſſionẽ fratres vte
rini, & fratres cõſanguinei, in bonis maternis pręferunt vteri-
2 ni: in bonis paternis pferunt conſanguinei. ita † qñ veniunt ad
c ſucceſſionẽ parẽtes, parentes ex parte matris pferunt ei bonis
q̃ſitis ex materna linea. Parentes ex parte patris, præferunt in
d bonis q̃ſitis ex latere patris, d vt ſ. titu. j. l. 3. qui caſus ſingularis
3 eſt † Itẽ deficit diſtinctio Dy. in alio, qñ parentes tranſeunt ad
ſeda vota. & habent filios ex diuerſis matrimoniis, quia tunc
filij pręferunt in lucris habitis ex alio matrimonio, vt vidiſtis.
ſ. de ſec. nup. l. cum aliis deficit etiam in quibuſdam aliis, & cre
didi eam ſupplere, ſed non potui ſcribere.

ADDITIONES.

a Panſ. Itaque. Adde reg. huius auth. quod duo vincula magis ligant q̃ vnum, adde c. 1. de treu & pac c. & ſi Chriſtus de iureiur tex ſing. in c. 2. de præb. in 6. vbi cõſuetudo concurrens cum iure cõi, non diſſoluit illud vinculum, nec ius ex cõſuetudine proditum, per quem tex. confundit gl. Io. And. in c. 1. de cõſti. in 6. in ver. facti. poſt med & illum tex. ꝯ illam gl. ponit Gem. in d. c. 2. de præb. in 6. tenentes cõtra prædictam gl. cum faciunt mentionem de illo tex. occ ẽt Doct. in d. c. 1 de conſt. in 6. faciunt ẽt c. conceſſis, de teſt. c. veniſſent de iuſt. c. venerabilẽ. de elec. vbi concurrens conſuetudo cum iure communi, fortificat ius commune uide etiam ꝑ reg quæ dicit Iaſ. in l. cohæredi. §. qui diſcretas, in 2. no. de vul. & pup & in l. filiusf. § diui de leg 1. Item quomodo & quando in ſucceſſione ꝯſideretur pluralitas vinculorum, uide Ale conſi. 166. vol. 5.

b Alex Supra tit. 1 Hnc ſequitur Franc. de Cune in l. quæſitum quæ eſt l. 3. & male, in tract. de ſuc. ab inteſt. addens quod idem eſt in bonis quæſitis a matre, quib. præfertur vterinus, vt eſt caſus ſing. in l. de emancipa. ſ. tit. 1. hic alleg & ibi per Bar. Quid in duob. patruis, quorum vnus eſt vtrinque coniunctus, alter nõ, qs præfertur? Vide in l. poſt conſanguineos § legitima ff. de ſuis & legit.

c Panſ. Matris præferuntur. Vide omnino Cum. late reprobantem iſtam opi Bar. in cõſi. 122 per totum. Vide Bar. in l. 3. ſ. de bon quæ lib. Bar conſi. 17.

d Alex. Latere patris. Et ſequitur Bar. in conſi. in cauſa nauis. Adde Bart. in l. poſt dotem. in fi. ff ſol. mat & ſcrpſi poſt Bar in d. l. 3. Adde Ro conſi 40 dicit Pau. de Ca. ſe cõſuluiſſe, quod ſtante ſtatuto quod frater ex latere patris præfertur vterino, & frater defunctus habeat bona quæſita a iure cõi. cõia inter ipſum & vterinum, q in his bonis frater ex latere patris tantum non excludet vterinum, q a reſultat magna iniquitas, & ſufficit quod ſtatutum præferat fratrem conſanguinei, vt ipſe ſolus ſuccedat in bonis aliunde quæſitis, abſque eo quod extendat vires ad bona materna, latius hic vide per ipſum.

De bonis maternis, & materni generis. Rub.

Continua, vt in gl. d nobis modis. dictum eſt ſ. de iure, quod habemus in bonis mortuorum, &c. vt habes in glo.

LEX PRIMA.

1 *Pater poteſt conſtituere procuratorẽ in bonis filij, etiã ante li. cõteſtatã.*
2 *Quando pater agit, vel conuenitur nomine filii, in cuius perſona formabitur libellus.*
3 *Pater litigãs tanquã adminiſtrator filii, facit expẽſas litis de fructibus.*
4 *e Maritus exigens dotẽ, vel debitores dotales, ſi expendit, tales expenſæ minuunt dotem.*

a Res quæ. a No. eſt lex iſta. In reb. maternis filio
ꝯpetit ꝓprietas: patri vſusfructus, cũ
plena adminiſtratione, excepta alienatione. h. d. Di
uidr. Primo ponit, q ius hẽat pater, & q filius in
bonis maternis. Sedo ponit, cui competat adminiſtratio. Tetio in
terdicit alienationem. Secũda ibi, parẽtes aũt. Tertia ibi, ita vt.
Op. q. q. d q̃rit fili' q̃rit pr̃i, vt ff. de acq. hę. l. placet. & ſi a pa. qs ſu.
ma. l. j. in princ. inſt per quas perſo. nob. acq. in prin. Sol. illud ẽ
ius antiquũ, iſtud eſt nouum, ſm quod in bonis maternis patri
nõ queritur proprietas: fuerunt tñ qdam q dixerunt hoc etiã
fuiſſe de iure antiquo p l. filius in prin. ff. de inoſ. teſt. quorum
opi reprobat gl. in l. 1s. q hr̃des. §. fi. ff de acq hę. dixi vobis, & ibi
Cy. refert in l. j. q admit. ad bo. poſ. licet nõ alleget iſtã gl in l. is, q
1 hr̃s. Op. 2. ſ. de ꝓcu. l. neq;, dicit gl fateor, quod pr̃ † nõ p̃t con-
ſtituere ꝓcuratorẽ in bonis filij, niſi poſt lit. ꝯte. ſicut tutor. Vi-
de gl. 2. quã no. Iſta gl. repbat per oẽs Doc imo pr̃ p̃t conſtitue
re ꝓcuratorẽ añ li. ꝯteſt. ſicut dicimus in ep̃o, vt no. in l. j. ĩ pri.
b ff de proc. hẽt. n. plus iuris b pr̃, q̃ tutor, qa hẽt vſumfructũ. Ego
reperi, q d. And. de Piſis ſemel cõſuluit iſtam q̃ſtiõ, & determi
c nauit ꝯ iſtã gl. & bñ iudicio meo, c trib. rõnib. quas ſumebat ex
iſto tex. Primo ex eo q dicit p ſe, vł p ꝓcuratorẽ poſſe petere,
nã iſtud petere, ſeu poſcere fit in ipſa ꝯteſtõne, vt l. amplius. ff.
rẽ rat. ha. Si ergo non poſſet dare ꝓcuratorẽ, niſi poſt lit. ꝯte. nõ
poſſet poſcere p ꝓcuratorẽ, q eſt ꝯ iſtũ tex. Scdo in iſto tex. q
dicit & oĩa agere. tanq̃ ſolidũ pfectũq; dñium hr̃et, &c. Nã nõ
eſt dubiũ, q ſi pfectũ hr̃et dñiũ, q poſſet ꝯſtituere añ li. ꝯte. Ter
tio, hoc ꝓbat ex eo, q dicit, pſonam gerat lītimam, vñ authorita
te huius l. eſt lītimus adminiſtrator, ẽt añ lit. ꝯteſt. & iſtud puto
verũ. Op. & vr̃, q nõ poſſit exercere actionẽ, q nõ p̃t alienare.
vt l. ait p̃tor. §. eſt. n. ff. de iure delib Gl. nõ ſoluit, ſed r̃a q̃ poſita
ẽ ĩ l. ꝯria loqr̃ ĩ eo q agit noĩe ſuo, ſed ĩ eo q agit noĩe alieno, ñ
ꝓcedit, & ita loqr̃ h. c. Vlterius op. hic Imperator docet mentirĩ
ꝯ l. 2. in fi. ff. de ind vid. Sol Fallit hic: ita vł velle gl. tua, nã ſi pr̃
vult vendere rẽ filij dẽt mẽtiri, & dicere ipſam eſſe ſuam. Iſte ĩ-
tellẽs non placet noſtris Doct. imò aliud vult dicere tex. hic q. d.
pr̃ ſi ipſe vendit eam tanq̃ propriam tenebitur de euict. cũ de-
beat in cã euictionis docere rẽ fuiſſe propriã Opp. ff. de euict. l.
illud. So. qs non cogit̃ dare fideiuſſorẽ de euict. fallit, hic quaſi
im mineat euictio ſl mine ꝯctus, vt l. ſi poſt. ſ. de euictio. Ita dt
gl. Doct. reprobant iſtam gl. Nam cum filius eſt in poteſtate, nõ
p̃t agere, vt l. j. in fi. de ann. excep. ergo nõ p̃t imminere euictio.
Aliud ergo vult dicere iſte tex. ſ. q pr̃ in cã euictionis tenebit̃
docere rem eſſe propriã. Item ab ipſo initio p̃t emptor conue-
nire cũ eo, quod ſibi det fideiuſſorem de euict. Circa legem no
d ſtram d q̃ritur, qñ pater agit vel conuenitur noĩe filij, in cuius
a pſona formabit̃ libellus? † Gl. arguit pro, & ꝯ, allegat optimam
l. vt habes in ea, quam vide. Bñ iſta eſt veritas, ſiquidẽ filius eſt
infans, in perſonam patris debet concipi libellus, adminiſtrato
rio tamẽ nomine filij, vt hic dr̃ in tex. Si eſt maior infante, & ab
ſens, idem: ſi vero eſt præſens, poteſt fieri quomodocũq; vult,
vel vt formetur libellus in perſonam filij cum auth. pr̃is: vel in
perſonã patris adminiſtratorio nomine filij, vt d. l. j. §. ſufficit. ff.
admin. tut. & auth. cã. de epiſ. & cler. Cõis practica obſeruat, qñ
agitur ꝯ filiumſ. & ꝯ patrem, & ſimiles. q ponat vtraq; pſona,
ego ꝯ talem filium, & ꝯ patrem eius adminiſtratorẽ legitimũ.
3 Quæro, qs iurabit de calũnia? dic vt in gl Vltimo no. † & teneas
e mẽti iſtũ tex. quod pater debet facere expenſas e litis de fructib.
Ibi, & ſumptus ex fructibus impigre facere, &c. Simile habetis
4 ſ. tit. j. l. cũ non ſolum. §. vbi aut in vnũ voluntas. † Et hoc facit
ad quæſtionem, vtrum maritus qui exigit debitorib. dotalib. te
neatur facere expenſas de ſuo proprio, ſeu de fructibus dotis,
vt illæ expenſæ minuant dotẽ, & hic videtur caſus, quod de fru
ctibus dotis. Iſtam q. tangit gloſ. in l. 1. §. 1. ff. de impen. in re. do.
fac.

ADDITIONES.

a Alex. Res quę. Ad materiam huius l. vide quæ no. in l. fi. §. 1. de verb. obl. vbi apparet, in quib. pr̃ vt legitimus adminiſtrator poſſit. Et adde quod tñ dr̃, pr̃ lītimus adminiſtrator filij in aduentiijs, quod poterit in illis filio præiudicare. voluit gl. no. & ibi Doc in l. de re. ff. de tranſ. & alibi etiam dixit gl. multum no in l. ſi legati. ff. de pig quod in talib. ex contractu patris acquiritur vtilis filio, qđ no. mater autem non eſt legitima adminiſtratrix bonorum. text. eſt no. in l. filiæ. ff. de ſol. adde, an pater poſſit filio præiudicare in bonis, in quib. ipſe habet vſumfructum. Bal conſi. 380. 3. vol.

b Ale. Plus iuris. Pater habet plus iuris in bonis filij, quam tutor in bonis pupilli, iõ ante lit. conteſt p̃t procur. cõſtituere. Et idem tenet Bal. hic. tm hoc dictum limitat, quoties pr̃ agit conſenſu filij maioris infante conſentientis, ita dicit de procu c accedens & ſic ſaluabitur iſta gl. Poteſt etiam dici ſecundum Bal. qđ iſta gl eſt vera, qñ pater agit nomine filij, non communi, vt puta, quia pater poſſidet naturaliter, filius ciuiliter, & cadit a cauſa & pater recuperat, & hoc quia in iudicio non venit ventilandum nomine patris. Et vide Bald. in l. 1. & 2. cum l. ſeq ff. de procur. ſecundum Spec. in tit de procur § 1. ver ſi quando, & ẽt Iac. de Are. tangitur hic etiam per Cy. & Gul alle. Pau in l. omnes. de epiſc. & cler Spe. in loco prealle. vł diſſenſiſſe, q ſuper vſufruc. loquatur opi. Bar. hic, ſuper proprietate loquatur opi. gl. & Ray de For vt refert Bal in l. fi. §. vbi autẽ. inf. ti. 1 tenet dictum Inn ſecundum Bal. hic, & ibi Ang. hic tenet cõtra Inn. ſecundũ Imo. in l. fi. ff de verb obl. tenet pro Inn & pro eo dicit eſſe caſum in d. § vbi autẽ. Pro opin. Bar. & ſequacium facit id, quod dicimus in prælato. hoc vł æquiparari, vt no Bar. in l. neque ſup. de procu. & quod ibi dixi Et poſſet dici ad dictum § vbi autem. vt ibi no. per gl. & Doc. Item quod poſſit conſtituere procuratorẽ ante litis conteſtationem. Fateor tñ q poſtea requireretur in agendo conſenſus filij. § vbi autem. & aliquid per Mod in §. actionum. Inſtit de act. Et iſtam glo. dicit, eſſe falſam Bal. in l. 1. de tut. & cur bo. dan. & an requiratur conſenſus filij, Bald. hic tenet quod non. Sed an pater tanq̃ legitimus adminiſtrator bonorum filij minoris poſſit interponere authoritatem, vt diuidat bona cõmunia, vide Bald. in l. generaliter ſup. de ſecũ. nup. Sed an in alienatione rerum filij, quã facit pater, requiratur decretũ iudicis, vide l. 3. & ibi Bar. ſup. de præd mino. Sed an filius cum conſenſu patris vendere poſſit, vide no in l. fi. § filij autẽ. inf. ti. j. Immo vł, quod ſolus pater vendere poſſit, in ver. ſi pater. in §. vbi autem. & vide Ange. in conſi 178. Item pater poteſt alienare pro vtilitate filij. Gl. eſt no. & ibi Bal. in l. quicunque. inf. ti 1. & an bona aduentitia filij, & filiæ, poſſit filius viuo patre vẽdicare, vide Bal. in l. fi. inf tit. 1. Et an ſi pr̃ alienauit res filij poſſit filius viuo pr̃e vendicare, vide Bar in l. fi. §. in computatione. ſup. de iure delib. Et quod dixi, an requiratur decretum iudicis, vide quæ ſcripſi in l. fi § vbi autem inf e. Bal. i alle. ſup. conſi 380. 3. vol laudat quod decretum iudicis interueniat, no etiam Pa. de Ca. ex hac l. dum dicit nullam præſcriptionem, iuncta gl. quod ſi ſtatutum dicat, nulla poſſit opponi præſcriptio, quod debet intelligi de præſcriptione minoris temporis, q̃ 30. annorum. alleg. tex. in vſi. feu in titu. de l. Cor. § præterea. & de prohib. feu. alie. per Fed. poſt principium. Et adde quod Ioan. And in addi Spec vbi ſupra refert Odoſ. Iacob. de Are. Pet. Cyn. Dyn. & Guil. de Suza. quos ipſe ſequitur, quod etiam ſuper proprietate pater. ante lit. conteſtat. poteſt procurat. conſtituere.

c Panſ. Iudicio meo. Debet tamen interuenire conſenſus filij, alias non valeret ſecundum Rom. conſi. 261.

d Ale. Circa legem noſtram. Fallit, niſi pater eſſet diſſipator. De quo uide Bart. in l. 2 §. quod ſi in patris ff ſol matr. & in l. fi. inf. de ſen & l. Imperator. ff. ad Treb. & quod ibi dixi & in l. generaliter. in fi prin & ibi Bal. ſup. de ſecun. nup Adde qualiter ſit formandus libellus, cum pater agit, uel conuenitur nomine filii. Spec. in tit de libel. concep. §. iam tunc. circa prin.

e Alex. Expenſas. Adde tex. in l fi §. vbi autem in vnum. inf tit. 1. Quid in alijs expenſis, vide Bal omnino in auth. excipitur inf. tit 1. in ver. ſi vide ad hunc tex. in veritate, quæ habes per Bar. in l. Imperator. ff. ad Treb. ibi habetur an per illã uenditionem perdat pater vſumfructum alienatarum rerum maternarum. Aliqui ponunt in l. ſi conſtante. in 9 q prin. ſolu. matr. & in l. fi. §. ne autem. inf. de bonis, quæ liber.

fac. Spec. ponit eam in tit. de don. īter vir. & vxor. poſt diuor. re-
ſti. § fi. ver. illud ēt Finaliter vr̄ mihi, quod teneat, quod ſit idē i
marito quod in patre. Ego determinaui ɔ̄trium in d. l. 1. Primo,
qa expenſę neceſſariæ minuunt dotem, vt l. qđ dr̄. ff. de impen.
Præterea expenſæ, q̄ fiūt in exigēdo nomina, faciunt videri tā-
to minus eſſe in nomine, vt s̄. man. l per diuerſas. ibi no. ī vlt. gl.
mag. Nec obſt. quod dicitur de patre, nā maritus habet fructus
dotis pp onera matrimonij: pater habet fructus iſtorū bonorū
ea cauſa lucratiua, non propter onera filiorum.

AVTHEN.

1 *Præſcriptione an acquiratur dominium.*

a Niſi tricennale. [a]Quęritur in auth. iſta an p† p̄ſcri-
5 ptionē aliquis efficiat dñs? [b] Gl. hic
b diſtinguit. Aut loquimur de p̄ſcriptione triuni annorū, & ef-
ficitur qs dñs: Aut de p̄ſcriptione 10. vel 40. anno. & efficit qs
c dñs, ſi hēat bonā fidē, ca[c]s nō: Aut de p̄ſcriptione longi tpis, &
tunc acqritur dñiū vtile. Idem tenet Dy in c. 2. de reg. iur. li 6.
vbi optimè declarat iſtā gl. Pe. vr̄ dicere, qđ p qualēcunq;, ſeu p
quālibet p̄ſcriptionem acqratur dñium directū. & eſt vna de
nouitatib. iuris, ɔ̄ cōem opi. pp plures rōnes, quā hic refert Cy.
quas non curo referre, quia de facili rñdetur. Pro opin. noſtra
vr̄ caſus in l. 1. §. fi. de aqua plu. arcen. Dy. inducit illam ad hoc.

ADDITIONES.

a Pariſ. Niſi tricennale. No. tamen, quod ex præſcriptio. non acquiratur poſſeſſio. vide omnino in materia Ale. in l. ſi finita §. Iulianus. ff. de dam. infec. latiſſime. De quo ſcripſi ad Bal. in l. pen. inſ. de præſcrip. 30. ann. vol. 4.

b Alex. Efficiatur dominus. Vide Bar. expreſſe in l. fi. s̄. qb. ex cau. ma. & Bal. & alios poſt gl. 10. l. traditionib. s̄. de pac. Im. in c. fi. de præſcrip. & per Bal. hic, & plene in d. l. traditionibus per Io. And. in regula, poſſeſſor, in mer. per gl. & Doct. 10. l. vſucapio. de vſucap. Et idem hic dr̄, quod per præſcr. lon. temporis acquiritur vtile dominium. tamen limita, niſi quis præſcriberet ex forma ſtatuti, quoniam ut ſtatutum aliquid operetur acquiritur directum dominium ſm Bar. ſingulariter in l. 2. de viu. Item limita, niſi præſcriberet iudicis authoritate, ſecundum Bal. in l. poſſeſſio §. fi. de bo. auth. iud. poſ. Et ita intelligatur l. ſi finita §. Iulianus & quod no. Bar. in l. prætor ff. de dam. infe. Item limita, ſecundum aliquos, niſi præſcriberetur contra ſcientē, quoniam ſcientia & patientia, inducūt conſenſū, & conſenſus di[r]ectum dominium quod tamen non confirmo. Item limita, niſi qs præſcripſiſſet tanto tempore, cuius in contrarium memori[a] non exiſteret. Tex. eſt ſin. in l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de acqua quotid. & æſti. vbi longinquitas temporis habet uim conſtituti & conſtitutum habet uim conſenſus, & conſenſus inducit directum dominium Facit 10. fi. cap. ſuper quibuſdam. s̄ præterea. de ver. ſig. & uide Bal. & Doct. in l. traditionibus. s̄. de pact. & Lud. & Bal. in l. ſi poſſeſſionem. de bo. auth. iud. poſſ.

6 Menoch. Bonam fidem Didac. poſſ. par. 3 in prin. nu. 1 3.

LEX II.

Quicquid. Quæ s̄. dicta ſunt proxime ī bonis materni locū hñt in bonis materni generis h. d. Hic dr̄, defuncto eo. Quærit hic, de quo loquitur, an de patre, an de filio. Pla. dicebat de filio, & ſic morte filij dicebat extingui vſū-fructum patris. Glo. determinat ɔ̄trium, & quod hic dr̄, mortuo eo. ſ. patre. Nam morte filij nō extinguitur. allegat gl. s̄. ad Ter. l. fi. in Auth. de hær. ab inteſt. circa priu. & tit. 1. l. fi. adde j. tit. 1. l. 3. & 4. quod no.

LEX III.

Si viua. In bonis maternis filiis emancipatis delatis, pr̄ ſuccedit in vſufructu p virili, ſi ſunt in ptāte in totū. Idem in nepotib. h. d. tota lex iſta no. & ſingularis. Tene menti.

LEX IIII.

Omnem. Per tranſitum ad ſcđa vota non pdit pr̄ vſumfructum in bonis filij q̄ſitum. h. d. No. tex. qđ
a ille, q nō tranſit ad ſecūda vota, dr̄ ſtare in priori mr̄imonio. [a]
de hoc etiam no. gl. in l j. 1. § exactio. s̄. de rei vxo. actio. & c.

ADDITIO.

a Alex. In priori matrimonio. Qui ad ſecunda vota tranſit, dicitur ſtare in primo matr. & idem poſt Bar. in l. diuortio. poſt prin. ff. ſol. mat. in l. vnica in §. exactio. ſup. de rei vxor. actio. imo inuitantur conſanguinei viri defuncti, ſi vidua committit ſtuprum, ſicut ſi committeret adulterium. l. ſi mulier. & ibi Bar. inf. de adulteriis. limita, ut hic per Bar. niſi mulier luxurioſe uiuat, quia tunc nō gaudet priuilegio primi matrimonii. Tex. eſt, quem ibi ponderat Bal. ad hoc, in l. his ſolis in[f]. de reuoc. don.

Vide Alex. in l. cum quædam puella. ff. de iuriſd. omn. iudic. Adde quod Pau. de Caſt. conſuluit, quod uidua committens ſtuprum perdit dotem, quemadmodū ſi eſſet in matrimonio, eius conſi. 1 10.

De bonis, quæ liberis, &c. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Aduentitium eſt, quod lucratur filiusfam. ex dote, vel donatione propter nuptias, ex forma ſtatuti; & ſic non venit fratribus conferendum.*

CVm venerandæ. Sicut bona materna, ita lucra nuptialia filijs, quo ad proprietatē: patri quo ad vſumfructū, q̄rūtur. h. d. Op. j. l. prox. So. ibi loquit in lucris nup. quę a patre proceſſeruut, vt ſtatim dicā. Vlt. per iſtam legē ego
1 dico quod † portio, quā lucratur filiusfa. ex dote, vel donōne pp nuptias, ex forma ſtatuti ciuitatis, illud eſt aduētitium & p ɔ̄ns nō venit fratrib. ɔ̄ferendū, vt s̄. ti. j. l. 2. in fi. & de coll. l. fi. nō
obſt. eo q̄ dicit Dy. in l. ſi eum dotē §. trāſgrediamur. ff ſol. ma. & ibi dixi nō obſtante eo q̄ dicit Cyn. in l. j. s̄. fami. ercis. & dixi vobis in l. dotē. ff. de caſt. pecu. vbi tex. & gl. tangunt. Quæro, fi-
a lioſa data eſt dos, [a] quęritur vtrum conſtante matrimonio patri quęrat vſusfructus. dixi vobis in l. ɔ̄ nurū. §. j. ff. re. amo. vbi gl. tangit. Et de hac q. nihil reperies in hoc titulo.

ADDITIO

a Alex. Data eſt dos. Per iſtam legem dos, quam filius lucratur, à ſtatuto dicitur aduentitia. Idem no. Bal. in auth. ex teſtamento. ſupra, de colla.

LEX II.

a Conſtitutionis. [a] Lucra nuptialia ea bonis patris p fecta, pleno iure quis cogit filiis reſeruare, vt in auth. ſed quamuis. ſupra, de rei vxo. actio.

ADDITIO.

a Alex. Conſtitutionis. Et adde l. fi. ſupra, communia vtri. iudi. quantum ad ver. nullus, poſitum hic.

LEX III.

5 *Quod ſecundum iura C. filiusfa. habeat hæredem.*

a Quod ſcitis. [a] Hęc lex hēt duas partes, & ſcđa pars eſt multum ſingularis, nec ſcio alibi, & bē dicit, filio decedēte ſuccedūt liberi, nec pt pater bona eius occupare iure peculii. h. d. Tene mēti hanc l. † quia ſm iura Codi-
1 cis filiusf. hēt hr̄dem, vt vidiſtis in l. fi. ad Tert. & s̄. ti. j. l. 2. & c.

ADDITIO.

a Alex. Quod ſcitis. Verum ſecundum iſta iura filiusfami. habeat hæredem. de quo p Bar. in l. poſt dotem in 3. q. ſo. ma. & Bar. in l. pater qui. ff. de caſt. pec.

Pari. Quod ſcitis. Quomodo iſtud procedat de iure C. & quid addatur de iure Authen. vide Com. vt ſcripſi in auth. in ſuc. C. de ſuis & legiti.

5 *In ſucceſſione morientis, pater præfertur auo.*

2 *Pactum de lucrando dotē viro prædecedente, ſicut nō valet, ita eodē mō nec pactum de lucrando donationē ante nuptias prædecedēte muliere.*

a §. Sinautem. [a] Bē dicit ſm vnā lec. quā glo. vr̄ ponere. Nepote decedente, ī bonis quęſitis à matre, vel linea materna auus maternus p̄ferī paterno. h. d. Iſte eſt ſingularis caſus, de quo nec gl. facit ibi mentionē. No. iſtū caſū qa neſcio cū alibi, nec ſcio in tex. nec ī gl. nec per aliquos Doc. dixi tibi s̄. ti. 2. auth. itaq;. Alii legūt iſtū § alio modo, & ſm eos
1 hoc intēdit, † In ſucceſſione moriētes, pr̄ p̄ferī auo. h. d. Idē habetis in auth. defuncto. s̄. ad Tert. ſm iſtā lec. ſic forma caſū. Q† vir filiusfa. dedit vxori donatiōnē pp nupt. pacto appoſito, q̄ ſiue p̄decederet ipſa, ſiue p̄decederet vir, lucraret partem ipſius donationis: deceſſit ipſa, & ſic lucrata eſt: q̄rit quis p̄ferat in ſucceſſione. Et dr̄ q̄ pr̄ alr̄ nō poſſet hic poni, tenēdo iſtam
a lec. Sed ɔ̄ op. † p pactū de lucrando dotē, viro p̄decedente nō valet, vt ff. de pac. dota. l. j & 2. ergo nec pactū de lucranda donatione ante nup. p̄decedēte muliere, cum inter eos dēat eſſe æqualitas, vt s̄. de pac. cōuen. auth. ęqualitas. Huius timore tene primā lect. quæ videī rationabilis fundata in ratione l. de emā-c paris, in fi. s̄. de leg. hæ. Si velles tenere ſecundam, dicas quod in hoc eſt inęqualitas per hanc l. non tamen bene probatur.

ADDITIO.

a Alex. Sinautem Et vide quod ſing. per iſtum tex. dicit Barto. in l. poſt dotem in fi. ff ſolu. matr. vide per Bal. 10. auth. defuncto. ad Tert. & Cy. hic declarauit. Adde melius per Ro. conſi. 40. & vide Bal. con. 1 1 2.

Pariſ. Sinautem. Iſtum intelle. reprobat Com. vt ſcripſi in auth. itaque, s̄. tit. 1. vide ad intellectum huius §. Rom. conſ. 40. uide d. Per. Philip. Cor. qui tenet contra Bar. Ale. in l. poſt dotem prope. fi. ff. ſol. matr non firmat ſed ipſe in conſi. 150. vol. 2. dicit iſtum eſſe magis communem intelle. & in d. l. poſt dotem, per tot[um]. circa veritatem iſtius opi. contra Bar. uide Com. conſi. 166. pro opin. Barto. vide Anch. conſi. 349. vide Can. in tra. l. dotis, in 3. par. q. vbi decidit, ſed refert uerba Alex. in d. l. poſt dotem ad fi. eo. tit. declarat tamen & reſtringit opin. Bar. ut per Pau. in auth. poſt fratres. la 1. s̄. de leg. hæ. vt non procedat, niſi in caſibus a iure expreſſis. Pariſ. conſi. 20. nu. 3. aliut Boer. q. 191 cir. fi. Neuiz. conſi. 8. nu. 35. reprehendit Bar. hic. Menoch.

LEX IIII.

a Quæcunque. [a] In bonis, quæ patri nō quęrunī. moriens tranſmittiī primo ad filios, ſecundo ad fratres, tertio ad parentes h. d.

ADDITIO.

a Ale. Quæcunque. Gl. in hac l. male intellexit iſtum tex. & eam reprehendit Bar. in l. poſt dotem ff ſol. mat. in 3. q.

Pariſ. Quæcunque. Intellige vt per Iaſ. in l. 1. §. quod ſi patris. ff. ſol. ma. q. intellectus eſt Cor. in auth. quod locum. C. de colla. vt refert Lanc. Dec. conſi. 101.

LEX V.

Nō ſine ratione. Applōne vxoris continet ſponſa ex interpretatione extenſiua. h. d.

LEX VI.

1 *Profectitium quid ſit, & qualiter intelligatur ex ſubſtantia patris proficiſci, & num. 2. & 6.*

2 *Aduentitium eſt quod quis quærit laboribus, & induſtria: & quid ſit aduentitium num. 6.*

3 *Filius, ſi ex pecunia patris fecit vſuras, vel aliam mercantiam, an hoc dicatur profectitium.*

4 *Filius ſi iuit in Frāciā p mercātia cū pecunia p̄ris, & eius occaſione captauit beneuolētiā Regis, qui aliqua ſibi donauit, hoc nō erit profectitiū.*

5 *Filius an præſumatur diues ex bonis patris. vel aliunde.*

6 *Peculium caſtrenſe quid ſit.*

Cum

a b **Cum oportet.** a In aduentitiis quæri filio proprietas: patri vſuſfructus b exceptis caſtrenſibus. h. d. vſq; ad §. non autē. Op ff de acq. hære. l. placet. & ff ſi à patre quis fuer. ma. ll. i Sol aliud de iure antiq; aliud de iure iſto nouo, in quo paulatim inceptum eſt a bonis maternis: finaliter deuētū eſt ad oīa aduentitia, ne patri quærant vt hic videbitis Venio ad q. & intro gl. mag. c hic poſitā, quę eſt valde no.
c 1 dr̄ hic, quod in profectitiis nihil mutatur. † Et profectitia dicuntur, q̄ ex ſubſtantia patris proficiſcunt̄, vide, tex. ibi, non ex ſubſtan
d tia eius, in cuius ptāte, &c. Quæro ergo, quār d intelligat̄ ex ſubſtātia proficiſci? Gl. dicit, quod hic accipit̄ dictio, ex large, vt cōprehendat omne, quod occaſione patris aduenit, vt l. adiuo. ff. de acq. hær. de vulg & pup. l ſed ſi plures. §. in arrogato. Et ſic hæc dictio, ex ponit large. Alibi accipitur ex ſubſtantia ſtricte, vt l. ſancimus §. repletionē. ſ. de inoff. teſt. De ſignificatione propria iſtius dictionis, ex. tetigi vobis ī l. nō dubiū. ſ. de leg. Iuxta illud
e formo q. e pone quod pater dedit filio fundum, vt inde ſe aleret, ipſe ex fructib. fundi lucratus eſt, an iſtud dicet̄ profectitiū? Glo. dicit quod ſic, q; dr̄ ex re patris, & c. ff. ad Tre. l. baliſta. de vſur. l. ī fideicōmiſſi. §. nonnunq; vide gl. ibi. Item ſi pater. Ego intelligo iſtam gl. in fundo, qui datur colono. Nam ſi filius ipſe ſuis manibus coleret, pars quam ipſe lucraretur ex fructib. vt ex opera ſua,
a effet aduentitium: † quia illud quod quis quærit ex laboribus, eſt
f aduentitium f vt hic dicit̄ in tex. Præterea, iſtam legem intelligo de illo, quod filius acqrit de fructiq. ſimpliciter. Si n. de fructib. illis quandā negotiationē fecit. & ex hoc lucratus eſt, tūc eſſet lucratus ex ſua induſtria, nec diceretur profectitiū, vt l. i. I prin.
3 ff ad l Falc. ita hic intelligo. Quæro. † ſi pater dedit filio pecuniā, & ipſe filius deinde fecit vſuras. an hoc dicatur profectitiū gl. hic videtur dicere quod ſic, quam vide ibi, ſed quid ſi. Iſtud quod gl. de vſuris dicit. procederet ſecundum iura iſta, ſm quæ iu-
g ra vſura eſt permiſſa. ſed ſm iura hodierna, g ſm q̄ vſura eſt prohi
h bita, nihil acquirit̄ patri, quia de his quę acquirunt̄ ex delicto h per filiū. nihil acquirit patri, vt l. quod ſeruus. ff de acqu. poſ. ff. pro ſoc. l. quod autē ex furto. niſi poneres filium feciſſe vſuras iuſſu patris, tunc. n. eum vterq; teneat̄ ad reſtitutionem, quęritur patri ſemper. tunc dico deducto eo, quod ipſi filio debetur pro operis, & idem dico in alia mercantia, quam filius feciſſet de pecunia patris Nam lucrum, quod attribuitur pecuniæ, eſſet profectitium,
4 vt diſtis ī l. illā. ſ. de collat. vbi feci notare. † Quæro quid ſi filius
i faciens mercātiam, i iuit in Fran. pro mercantia cum pecunia patris, & eius occaſione captauit beneuolētiā Regis, q ſibi donauit q̄dam, an hoc erit profectitiū? Spe. io ti. de iudi. in materia de iudi. vniuerſalib. §. ſequitur. ver. quid ſi iſti. vbi tractat materiam, videt̄ tenere quod ſit profectitiū. Credo quod dicat ipſe.
5 cōtra l ſocium q in eod. §. ſi ff. pro ſoc. † Quæro quid iuris. k
k in dubio reperit̄ filius diues, neſcitur vnde habuit, vtrum p̄ſumat ex bonis patris vel aliunde. gl. dicit quod ex qualitate perſonarum p̄ſumitur. Aut filius erat induſtrioſus, vel artifex, vel non vide gl. licet ſecus ſit in vxore. Contra determinationē gl. videt̄ ſ. arb. tu. l. ſi defunctus. Br̄ dicas ſic, vt ſoleo dicere aliter. Qñq; ſi p̄ſumeremus aliquē lucratū eſſe aliquid ex bonis alterius, induceret p̄ſumptionem delicti, tunc illud non debemus præſumere. hic eſt caſus. n l. ſi defunctus. ſ. arb. tut. Nam ſi illud, quod hēt tutor præſumeretur ex bonis pupilli, videtur quod dolo ſubtraxerit pupillo Qñq; ſi præſumat̄ quod quis ſit lucratus ex bonis alterius effugit præſumptio delicti, tūc iſtud debemus præ-
l ſumere Exēplū ī vxore, l ſ. de dona. inter vi. & vxo. l. ēt. & ff. e. l. Quintus Matius. Qñq; p̄ſumit̄ quod ſi quis ſit lucratus ex bonis alterius. nō inducitur præſumptio delicti, neq; effugitur, vt in filio ſi filius hēt de bonis patris. non mirum eſt. nec ē mirandū ēt ſi aliunde hēt, tūc recurrimus ad coniecturas, quæ ponunt̄ hic, & in auth. licentiæ ſ. de epi & cle. vbi dr̄ de plato, vt in hac l.
6 in prin. Quærit gl. † qd dicatur peculium profectitiū, qd aduentitium? de hoc ſ. dictū eſt. Sed quod eſt caſt. pecu. vel quaſi. dic vt in gl. quā vide & no. maxime de eo quod dicit de quaſi caſt. pe. de quo videbitis in l ſi. ſupra de inof. teſt.

ADDITIONES.

a I.A. Cum oportet. Circa iſtam l quod pater poteſt in iſtis aduentitiis propria auth. apprehendere & poſſidere, & ſi nepos, vel filius reſiſteret, poteſt pater propria authoritate ipſum coercere., & ſi non poſſet, poteſt adire iudicē qui ipſum coercebit, vide Com. conſi. 88. in verſi. ad tertium. & circa iſtam materiam de lucro mercatorum, aduocatorum, notariorum, & ſimilium perſonarum quæ dicūtur aduentitia, vel caſtrenſia, vel quaſi, vide q̄ ſcripſi in l ſi. ſ. de inof. teſt. Peru. in c. licet. §. i. de ſep in 6. Item quod vſuſfru. acq patri & antequam apprehendat vide Ant. conſi. 7. circa ſi.

b Alex. Patri vſuſfructus. Quid ſi pater eſt Abb. vel epiſcopus, an filius acquirat per l. vſumfru. vide Bal. qd̄ ſic in l. ſi. §. i. in prin. inf eo.

c Alex. Gl. mag. Quod dicatur profectitium, adde Bal. in l. filię. ſ. de colla. & Bar. in d. §. in arrogato.

d Barba. Quæro ergo qualiter. Pondera bene d. Bar. hic, qui dicit quod §. repletionē in ver. ex ſubſtantia patris, intelligitur proprie, vnde non veniunt ea, quæ filius acquirit occaſione patris. Et fuit alle. in cauſa illorum de Rangonibus, & conſului ego pro illis Et ad illud d. Bar dicit quod idem Bar tenet contra in l. in quartam ad l Fal & in conſi Gisber & adduxit An. in d l in quartam, vbi dicit ſe pluries conſuluiſſe & ponderauit tex. in d. §. repletionem. in verſi. aduentitia. coniuncto verſi. autem. quod eſt aduerſarium, vnde excludit profectitia per id quod quod uoluit Bar. in l hoc amplius. de dam. infec. alleg iſtam gl. & no. de dictione, &c. vide quæ no in d §. repletionem, & uide do. Abb. in conſi. 130. pro dicto Bartol.

e Alex Formo q. Vide Bal. in l. certum. ſ. fa ercil.

f Menoch. Aduentitium Crau. conſ. 191. nu. 8.

g Ale Hodierna Vide Bar. in l. quod ſeruus de acquir. poſſ & Cy & Bal. hic. & vide Bal in l i. ff de his qui ſunt ſui, uel alie iur. uide Io. And. in add. Spe. in tit. de ac. §. i. ſuper ver. aduentitium. & Bal hic. & Pau. de Caſt. in l. 2. §. i. ff. quod quiſque iur. adde Ang conſi. 207 in i & vide Bal. vbi ſ. qui tenet quod dominium, pecuniæ vſuraria transfeat in patrem, quia ſoluens vſuras a ſe abdicat dñium, & ſi ho quæri non poteſt, ergo patri quæritur Io. And vbi inf. & Ang. concordat cū opi. Bar. & Io. And. clarius in add ad Spec in tit. de iud. §. ſequitur. ver. quid ſi alter filiorum, vbi refert Cy. ita tenere in l. per ſeruum. de acq. rer. do. quia cum tale lucrum ſit reſtituendum, non quæritur patri.

h Parif Ex delicto. Vide de hoc & quibuſdam aliis Ange. conſi. 33. ante med. vide Are. in l. quod ſeruus. de acq. poſ. & ibi etiam quid de acquiſitis in lud.

i Alex Faciens mercantiam Adde omnino quod no. Bar. in l. ſi tibi decem §. ſi pactus. ff de pac & in auth. vnde ſi parens ſ. de inoff. teſta & uide Bal. in l certum. in fi. ſ. fam. ercis & in tract duorum fratrum. Barto. in l ſed ſi plures. in arro. de vulg. & pup. in ver quæro quid in duobus, uide per Spec. in tit. de act. §. i. ver. q̄d ſi de peculio quaſi. & adde Bal in l. 2. C. pa po. & late Bal. in auth ex teſtamento. ſ. de colla. & ibi etiam cur incumbit probare, & Bal. in l. iubemus §. i. ſ. ad Treb. & ibi etiam dicit quod confeſſio patris in hoc nihil operatur.

k Alc. Quæro quid iuris. Adde vt pulchre per Abb conſi 35. incip. in Dei nomine, circa 1. dub. in 2. lib.
Parif Iuris In hac q. de filio uide omnino Alex. conſi 24. in princ & in cōſi. 385. & 510 & quod præſumatur ex bonis patris, uide Anto conſi. 9 in 2 dub. & ibi circa argumenta ſecundi dub. & de iſtis quod præſumatur acquiſiuiſſe de terris alicuius, uide per Barb in cap. ad noſtram, de emptio. & uenditio & de elec. cundem in c cum in officiis. de te. i. & ubi infra *Crau conſi 191 nume. 8 Stracha de merca. par. 2 num 20. Alcia. in l. ſingula. num. 8. ſi cert. peta. & ibi ſcripſi in q 8. Menoch.

l Parif. In vxore De vxore uide multa quæ habes ad Bar in l. Quintus. ff. de don. inter virum & vxo quid autem in officio Reipu & præl uide Bar. in l facultas. ad fi. C. de iure fiſ. lib 10. Barba. late in c. i de pecu. cler & in c. i in 2. no extra de teſt. ubi etiam de vxore, filiola. & aliis ſimilib. & de clerico uide Io de Dama. conſi. 17. Bar. in d. c. i. de te. & conſi. 39. vbi etiam de aliis ſimilib.

AVTHEN.

1 *Conditio ut patri non acquiratur vſuſfructus, nō pōt adyci in legitima.*
2 *In relicto facto monacho, an poſſit adiici cōdo ut nō q̄ratur monaſterio.*

a **Excipitur.** a Vos vidiſtis quod pater hēt vſumfr. in oībus bonis quæſitis, exceptis duobus caſibus
3 qui ponuntur ī tex & aliis poſitis ī auth. excipitur. Quærit gl. b
1 in Auth. vt lic. ma. & auiæ. in prin vnde hæc ſumitur, † an iſta cōditio poſſit adiici in legitima: & videtur dicere quod ſic. Veritas eſt in cōtrariū, vt probatur ex tex. vnde ſumitur, & etiam ex ratione poſita io tex. cū. n. mater, vel auus maternus habebat filio iſtam legitimam relinquere de neceſſitate, nō pt ſibi iſtam
c conditionem adiicere, vt no. patet in tex. † Quæro, qd ſi relin-
2 quatur monacho ſub conditione hac, vt non q̄ratur monaſte
d rio. Iſtud vr̄, quod contineat impoſſibile, & repugnantiā. Nam monachus nō poteſt habere aliquid, ſed totum eſt monaſterii, vt in auth. ingreſſi. ſ. de ſacroſ eccl. vn̄ ſi dr̄, quod ſit monachus, & non quærat monaſterio, eſt quædam cōdictio. & quædā in ſeipſo perp ex. tas, quæ habet vitiare legatum, & cōtractum, vt l. ſi Titius de cond. inſt. & l vbi repugnantia ff. de reg. iur. Puto autē iſta verba ſic debere intelligi, relinquo monacho ſub condōne ne quæratur monaſterio. hoc eſt, quod monaſteriū patiatur illud habere eo modo quo poteſt conniuentibus oculis, vt l. 4. in pri. ff de manu. & ſic nihil quærat̄ monaſterio ſ tacit. Facit ad hoc ff ad Treb l. Lucius. §. tres hēdes. & quod ibi no. Sed quid ſi ex-
c preſſè dicit, quod nihil iuris quæratur monaſterio. Reſpōdeo eodem modo, nihil iuris laſſerentis vtilitatem ſibi, vt patiatur monachum illud ius exequi.

ADDITIONES.

a Ale. Excipitur. Vide tex. cum gl. in l. ſi vſuſfru. § ſi ita. ff de vſuſfru. leg.
Parif. Excipitur. Non habet etiam vſumfruct. quando ſuccedit pater cum ſi in. de leg. i vbi vult quod requiratur expreſſa prohibitio teſtatoris, ſed eum reprehendit ibi Soc quem uide Item ubi quantum gl in auth item hæreditas. leg concludit, quod quando pater ſuccedit cum filio, non habet pater uſumfructum in patre ſuo. adde quod eam reprobant late Sal. & Pau. de Ca hic, Bar conſi. 18. uide etiam gl. in § igitur. in ver. vſufru. ſ. illi per quas per o. & ibi Are. in tract. de teſtib. in glo in ver Item reliquit Seio filio Cau lib. 12. ad quod uide etiam quæ ſcripſi ad Bar in auth defuncto ſ. ad Tertullia uide Anto. Roſel in arbore conſang. quid autem in clerico, ſi acquirat aduentitia, an vſuſfruc acquiratur patri, uide omnino Barba. in c ſua nos. de teſt. ubi loquitur etiam in clerico primæ tonſuræ, concludit quod non acquiratur vſuſfructus patri, & multa refert ut per eum.

b Alex. Quærit gl Et ideo ſi filius paciſcitur ne à patre petatur, patri nihil acquiritur. Tex. eſt ſecundum unum intellectum gl. i in l. filiuſfam. de do alias de dam infec. Boer. q. 93 Menoch.

c Alexan. Conditionem adiicere. Vtrum poſſit imponi legitimæ grauamen hic, uidelicet quod patri non acquiratur vſuſfru Bal tenet contra, in l. filiū ſ. fami. ercis. in fi. & adde Bar. io tract. de duob fratrib. in ver. 2. quæro. & Ang in corpore, & ſequitur opi. Bal. etiam in l. filius matrem. ad fi. ſi bene ponderetur, uidetur uelle contra Bar.

d Alexand. Quæro quid. Vide Bar in conſi. 1 in e inci quidam donauit aliquam rem monacho. Et uide pro hoc dicto do. Abb. in c. a. de ſtatu mona. ſequitur Ange. hic, Bal in c. clerici, de iud.

e Alex. Expreſſe dicit. Adde quod ubi filio creditur actio contra patrem, pater non acquirit vſumfru. ſecundum Bal in l. iubemus § i ſ. ad Treb. Adde de q. monachi extra de ſta u mona. ubi limitat hic dicta. & ibi quid ſi Abb noluit conſentire, an efficiatur caducum legatum, & tenet quod ſic.

AVTHEN.

AVTHEN.

• **Item hæreditas.** a Hic ponitur alia exceptio.hoc ſorte melius ſtaret in fi. pcedentis leg

ADDITIO.

a Barb. Item hæreditas. Et ſentit Barb. q licet pater ingrediatur religionem, tamen pp hoc non pōt petere bona, tanquā pater ſit mortuus, & ſicut uelle qđ non pōt petere legitima,& ide tenuit in auth ſi qua mulier. ad fi. C. de ſacroſ.eccle. Contrarium tenet, ibi Bal. vide quæ dixi in c. cum ſcimus de reg unde Bar. in l. 1. § idem te eriipſeruot de lib. agn vbi alle. Spe. uide omnino. & uide Bal in auth. ſed nouo iure. de adulte. ubi dat eandem doct. nulla facta mentione de Barto. & uide quæ dixi in c. in præſentia de prob.

Alex. Item hæreditas Quod de portione, in qua ſuccedit frater fratri cum aſcēdente, non acquiritur vſuſfructus patri,& adde gl. & ibi Flor. in auth. defuncto. per illum tex.

Parif. Item hæreditas. Circa iſtā auth. uide pulchrum caſum per Are. conſi 73.

AVTHEN.

1 *Pater ingrediens monaſteriū, an retineat vſūfructū in bonis filij, & nu 2.*

2 *Patria poteſtas, quando perimitur abſque facto patris, tunc non extinguitur vſuſfruct. in bonis filij.*

3 *Decem caſus, in quibus non quæritur patri vſuſfructus.*

a **Idem eſt.** a Circa hanc l. primo † quæritur, b an pr̄ ingre-
1 diēs monaſterium retineat vſumfructum in
b bonis filij. Gl dicit. Aut pr̄ ingreditur monaſterium, non vt efficiat monachus. Sed ibi forte ponitur in pęnam pp adulterium cōm ſſum vt in auth. ſed nouo iure. C. de adul. tunc retinet vſūfru. in oīb. reb. præterquam in his, quę quæruntur filio. qñ matrimonium diſſoluitur, vt in hac auth. Si vero ingrediat monaſte
c rium c vt monachus efficiatur, tunc vr̄ quod extinguat vſuſfructus, qa hr̄ p mortuo, vt C. de epi. & cler. l. Deo nobis. ī fi. ſed nō quo ad cōmodū. Dicit gl. nō determinat, quod vſuſfructus non finitur. Certe in vſufructu debito ſimplr̄ pcedit iſta gl. qa pt̄ eſſe vſufructuarius ſeruus, eo modo monachus, vt l. vſuſfructus. de ſtip. ſer. & l. fi C. de vſufr. Sed in vſufructu debito rōne pt̄iæ poteſta. eſt dubiū: nam p ingreſſum monaſterij liberat filius a patria poteſta vt no. in l. ſi ex cauſa. §. nunc videndū. ff de min. Rō patet: nam cum ipſe efficiatur alterius poteſtatis, nō pt̄ aliū
2 hr̄e ī ptāte, vt ff. de adul l. ſic eueniet. Inſt. de pa pot. § fi. † Sed qñ pr̄ia poteſtas perimit abſque facto patris, tūc eſt certum qđ vſuſfructus nō extinguitur, vt habuiſtis plene no. C. tit. j. l. 2. Quādo vero vſuſfructus extinguitur facto patris, tūc ipſe dēt habere medietatē vſuſfructus. & medietatem perdit, vt j. e §. cū au-
d tē Sed quādo pater monachatur, perditur patria poteſtas d facto
3 ſuo, ergo vr̄ qđ pdatur dimidia vſuſfructus. † Vlt mo q̄rit glo. quot ſunt caſus, in quibus patri non quærit vſuſfructus. Et glo.
e enumerat decem, & vide, & no. totam iſtam gl. e & ſigna eam.

ADDITIONES.

a Parif. Idem eſt. An autem morte filiæ finiatur vſuſfru. & quid ſi pater tranſeat ad ſecunda vota, uide Fran. conſi. 72 in prin.

b Alex. Primo quæritur. Item ad hanc q adde quod Cy. in l cum filio. de leg. 1. dum ibi tenet opi. & maxime Ange qđ ſi filius inſtituitur hæres ab extraneo, eſt liſe homine, & tamen emolumentum hæreditatis acquiritur patri. l placet. cum fi. de a q hæ. dicit Cy illud facit ad q de vſufructuario ingreſſo monaſterium, vt vſuſfructus non extinguatur, licet monachus nihil poſſit habere propriū. C. ad monaſterium de ſta. reg. authe. ingreſſi C. de ſacroſ. eccl. quia non eſt alibi, quod monachus retineat uſumfructum, cum commodum tranſeat ad monaſterium. Ita tenet Al hic, de quo per Doct in auth. ingreſſi & in c. in præſentia. de prob. per plus dicunt Doct. in d. l. cum filio & Bar. in d. auth. ingreſſi in fi. & Spec. de ſta. mona in ver. quinto quæritur & uer 47.

c Parif. Ingrediatur monaſterium Vide Alc. conſi. 181. Boer. q. 197. nu 5. ubi num. 8 9. quid in monacho. Menoch.

d Parif. Patria poteſtas. Vide Alex conſi 283. in prin.

e Ale. Illam gl. Et circa pe. caſum hic no in gl. uide quod no. Imo. in l. poſſeſſiones. §. uſ ff de acq. poſ. & adde gl. in Auth. ut lic. mat & auia. Adde aliū caſum ſecūdū Bal ſi pr̄ ſuit bānitus de ciuitate vt rebellis, & filio obueniat hr̄ditas durāte rebellione, q. l pr̄ reſtitutus non recuperabit uſumfructum, quia illum non perdidit, cū t pe rebellionis non haberet, & per reſtitōnem non recuperet q non perdidit, poſt reſtitutionē tamen habebit uſumfructum, de quo eius conſi 339. lib 4.

1 *Filius poteſt corrigere patrem in iure.*

2 *Adminiſtratio an poſſit interdici patri diſſipanti bona filij.*

3 *Pater, qui eſt talis conditionis, quod ei adminiſtratio bonorum filij interdicitur in vita, ei non poterit pupillariter ſubſtituere.*

§. Non autem. Adminiſtratio paterna ē libera ab hypotheca, ab onere reddēdæ rōnis, ab oī ɔdict one: & alienō eſt ei tantummodo interdicta. & de eo
a qđ q̄rit de fructib. pt tāq̄ de ppto diſponere. h. d. Op. j. e. l. fi. a §. ſin aūt æs alienū. So ibi loquit de mala adminiſtratione doloſa: hic de mala adminiſtratione culpabili: vel aliter, vt dicā ibi. j. e. l. itē op. j. e. l §. fi. So. filius ñ hēt hypotheca p mala adminiſtrōne culpabili, vt hic, ſed ſi pr̄ res filij nō redderet, ſecus, vt ī ɔrio.
1 Op. & vr̄ † qđ filius poſſit corrigere patrē, vt ff de ɔd ob cau. l. 3. §. ſi qs quaſi. So. filius corrigit patrē ī iure, vt ibi, nō tn admini-
b ſtratione, vt hic. Cōtra hoc op j. de ſen. paſ. b l. fi. & iſtud eſt bonū ɔtrū, & vide glo. ſuper ver. patria poteſtas, i fi. vbi gl. dicit, fal
2 lit ibi. † Tu dic, vbicūq; pater diſſipat bona filij, c ſi qdē filio ad
c ipſa bona poſſet dari regreſſus, qa vendit res immobiles q̄ nō ɔſumunt, tūc filius non poteſt reprehendere patrē. Ita loquitur hic. Si vero diſſiparet res mobiles, q̄ nō poſſunt apparere, & pr̄ ſoluēdo non eſſet, & eſſet homo malæ vitæ, tunc poteſt ei adminiſtratio īterdici, vt d l. fi. j. de ſen. paſ. facit ff. ad Treb. l. impe-
d rator. Et p hoc dico d in materis ſubſtitutionis pupillaris, q pa-
3 ter † q eſt talis ɔdōnis, quod ei adminiſtratio bonorū filij interdr̄ in vita, q ei non poterit pupillariter ſubſtituere eadē rōne: vt ſicut nō pt̄ de reb. diſponere i vita, ita nec in morte. Quęrit gl. verū interitu rei extinguatur vſuſfructus patris. Dic vt in gl.

ADDITIONES.

a Alex. Opp. inf. eo l. fi. Pater non tenetur reddere adminiſtrationem, vide Bal. in l. fi ſupe illite C. de dona. & Bal. in l. vſuſfructu & quod dixi in l. Imperator ff. ad Tre. in l. filiæ C. fam. erc. & ibi ēt quid in mr̄e, & de vtroque vide gl. & tex & Rae. in l. ſi quis priore. §. illo de ſecun. nup. & Bal. in l Gallus § inſtituens. & in l licet ff. ad l. Fal. Et an teneatur pr̄ facere inuētariū, vide Cy hic tenentem quod non & Bal idem tenet hic. Et quid ſi pater eſt tutor filij, an teneatur reddere rationem, vide Bal inf ea l. § fi. & ibi etiam quid in matre.

b Opp inf. de ſen. paſ. Adde Barto in l ſi conſtante. in 9. q. 2. q prin ſol. mat. vide tū Bal. hic adde Bal. conſi. 75 lib. 5.

c Menoch. Bona filij Are. conſi 71. in 4 & 6. dubio.

d Ale. Hoc dico. Vide Bal in auth. excipitur. C. eo.

a **§. Siautem.** a Si pr̄ patit filium tenere, & vſumfruc. percipere de reb qb. ipſi patri q̄rit vſuſ-
b fructus, ei vr̄ fructus donare. b h. d. Tex. h. e nō aperit, an teneat remiſſio, vel iſta diutina donatio, ſed dicit q morte confirmet nec glo. declarat. Quid dicemus Breuiter puto quod teneat remiſſio iſta diutina, hoc eſt quatenus patris voluntas viuētis durat, ar l. ex annuo. ff de do inter vi. & vxo & ideo poſtea dr̄, morte confirmari, quando non poteſt poſtea reuocari.

ADDITIONES.

a Parif. Siaūt Qđ iſtud non pcedat in pfectitiis, & reb. patris, vide Pan conſi 12.

b Alex Donare. No caſum, in quo valet donatio inter patrē & filiū, abſq; cōfirmatione mortis, qui eſt ſing ſm Bal. hic, & vide Barto in l ſi. ff de cond indeb & q no Bar. in l 1 in prin. ff. de do & in l. 1 § 1 C. de inoffi do. poſt gl. ibi, & vt text. in c 1. de ali, ſeu paterni rebe inducendo. & per Bal in auth. e. teſtō de coll. ver. nouū & c uide Bal. in § prox Adde quid dicendum ſi pater filio donauerit, in qua pater habebat vſumfru conſenſit, an videatur remittere vſumfr. & an illū poſſit remittere in præiudicium creditorum, & an valeat donatio talis facta ſocero ipſius patris, vide Pet. de Anch. conſi 106 Boer q. 196. Menoch

1 *Donatio facta filio in præmium emancipationis, eſt ſimplex donatio.*

a **§. Cum autem.** a Si pr̄ emancipauit filiū, in pmiū emācipationis ſibi retinet dimidiā
1 vſuſfr. niſi aliud ſit expreſſum h. d. No. † q pater, qui emācipauit filiū, dēt à filio præmiari. Et idem verba. q̄ apponunt quotidie in emancip. qa pater donat filio in pmiū emancip. ponunt impprie, qa illa eſt ſimplex donō, vt dixi in l. vt lib. i fi. C. de col.

ADDITIO.

a Barb. Cum autem. No quod Gul. de Cug. limitat hunc §. ſi coactus propter delictum emancipauit, non habet dimidiam, arg l. ſi lenones. ſup de epiſc aud.

Alex Cum autem. Contra hoc vide tex in l. cui ſi. C. de inoff. teſt. alias de offic. præto. & Adde Ang & Imo in l. verum. ff de uerb obl.

Parif. Cum autem Illud procedit ſi pater emancipat filium ſponte, ſecus ſi cogatur, quia male, & contra pietatem tractat filium, uide Corn conſi. 85. inci. caſus tuus eſt. Tiraq. late in l. ſi vnquam, in uer. Donatione, nu. 146 Menoch.

§. Sed cum. Pro rebus filij, in quib pater eſt legitimus adminiſtrator, hēt filius hypothecam a tē-
a pore adminiſtrationis inchoatę a h d. Op. C. eo. §. non autem. Sol Dic vt ibi. Vel dic, quod hic loquit in mala adminiſtratione doloſa, ibi in culpabili, &c.

ADDITIO.

a Menoch. Inchoatæ. Ruy conſi 77 nu 5. lib. 5.

LEX VII.

Cum multa. In rebus, quas Imperator, vel Auguſta donat filioſa. patri vſuſfructus nō q̄rit. h. d. iſta lex.

LEX VIII.

1 *Filius in aduentitij adit hæreditatem patre ignorante, etiam inuito.*

2 *Filio hæreditatē repudiante, cui datus fuit ſubſtitutus, patre ſupexiſtēte, pater ad hæreditatem admittitur, excluſo ſubſtituto.*

3 *Si filius moritur antequam adeat, pater non poteſt adire.*

Cum non ſolum. Si hr̄ditatē, vel alias res, q̄ filio deferunt, filius adire nō vult,
a pr̄ pleno iure acquirit a & eɔ, ſi pr̄ recuſet, filius ſibi pleno iuř
1 acqrit. h. d. Op. † & vr̄ q filius nō poſſit adire ſine iuſſu patris, vt l. ſi qs. §. iuſſum. ff. de acq hære. Sol. in aduētitiis iura antiq. ſunt hodie correcta. Nā filius pōt adire patre ɔdicēte, vt hic, & ēt patre ignorāte vt habuiſtis no ī l. j. C. q adm ad bo. poſ. Op. dr̄ hic, idē in ɔctib. Cōtra, qa in ɔctib. pater obligaī p filiū inuit°, vt l. ſi qs ſeruū. §. ēt. ff de pec So. obligat inuitus de peculio, vt ibi, non inſolidū, vt hic, nec vt legitimus adminiſtrator. Ita dēs hoc intelligere, itē op. qa ſolū ī ſex caſib. filioſa. ɔpetūt actiões vt l. filiusfa & l an factū. ff. de act. & obl. So. iſtud eſt hodie addi-
b tū ab iſto nouo iure. Quęro, pone b q filio inſtituto datus eſt
2 ſubſtitutus vulgaris, filius recuſat hr̄ditatē, qs pferaī, an pr̄ authoritate huius l. an ſubſtitutus Gl. dicit præferendum eſſe patrem, qa cenſet vna pſona cū filio, vide gl. ſup verbo, recuſante filio. Ego tracto iſtam mām materia ſubſtōnis vulgaris, in l. j ff. de vul. & pup teneo idē q gl. dicit hic. Nā effectus ſubſtōnis vulgaris eſt, q ſi inſtitutus hr̄s nō erit, vel aliū miniſterio ſuo hr̄dē nō fecerit, admittat ſubſtitutus, vt l. ſi prfa. ff. de hær. inſt. ſed hic filius licet non ſit hr̄s, tū ex pſona ſua facit patrē hr̄dem ergo ſubſtitutus repellit. Præterea de hoc videī caſus ī §. ſimiliq;

modo

mō.ſ.ea l.vbi dr̄, ꝑinde eſt ac ſi ipſe p̄r eſſet ab initio inſtitutus.

3 Quæro ſecundo, † ſi filius morit̄ anteq̄ adeat, vtrū p̄r poſſit adire. Quidā ꝙ ſic, ſicut hic dr̄ de filio recuſante, licet Ric. Mal. te-

c nebat ꝯtrū. c qa qn̄ filius morit̄, tunc nō ſubeſt ꝑſona, quam poſſit rep̄ntare p̄r, ſicut dicimus in ſili. aliud eſt hrdē repudiare hr̄ditatē, quo caſu pōt cōpelli ꝑ fideic. vt l. nā ꝙ §.i. ff. ad Trc. Aliud ē mori hrdē añ adi hę. vt l. ille a quo. §. ſi dcieſtō. e ti. ego idē dico eſſe. Pro hoc eſt caſus in l. ſi infanti. ſ. de iu. delib. ubi ꝑ filiū morientē añ aditā hrd. non q̄rit̄ patri hr̄ditas, niſi fuerit

4 filius infans, vt ſ. ad Orfi. l. 2. † Quæro, an illud, ꝙ hic dr̄, habeat locū, ſi filio deferat̄ hr̄ditas ab int. gl. dicit ꝙ ſic, & bñ. Itē an illud ꝙ hic dr̄ in filio, hēat locū in tertio. gl. dicit ꝙ nō, vt l. cū ꝓponas. ſ. de hær. inſt. Itē an hęc lex hēat locū in q̄rela. Dic ut in gl.

ADDITIONES.

a Alc. Acquirere. No. quod iſta lex habet locum in contractibus, ſecundum glo. no. hic, quod facit, quod ſi per ſtipulat. quæſita eſt actio filio pro cōſequenda donatione, & ipſe filius nolit eam acceptare, acquiritur patri actio, quod eſt notan. licet videatur ꝙ talis actio ex ſtipulatu debeat reuerti ad ſtipulantem, retinetur ſi io, per l. abſentur, & quia ſtipulatio perſonam extraneam non comprehendit, l. ſi ita ſtipulatus §. Chryſogonus de verb. obl. & l. ſi pro te ſup. de donat. ꝓmiſ. Quinimo iſta lex eſt correctoria, ideo forte non debet extendi de vlt. uolun. ad contractus & unde gl. hic in verbo. contractu ex tex. inf. eod. ad fi. Adde Bart. in l. cū proponas. ſup. de hær. inſt. & ibi Flo. ſequitur opi. Barto. & ibi vide Bal. & ꝓ iſta opi. bene facit tex. inf. ea l. § ſimili quoque modo in ver. quaſi ab initio inſtitutus & ibi ponderat Bar. Sed an pater poſſit repudiare hæreditatem ſine filio, de latam filio contēplatione patris, unde gl. quod nō, in l. ſi qui hæres. §. neq; ſi ſuus. ff. de acq. hære ſed Bal. ibi dubitat Et adde quod iſta lex in prin. non habet locū ad pias cauſas ſecundum Bal. in l. 3 in ver. ſuper vno. C. de ſacroſ. ec.

Pari. Acquirere. An autem iſtud habeat locū in hr̄ditate profectitia cū loquatur ſolum hic tex. in aduentitia, uide Com. conſi. 73 & ad reg. de ꝗbus. uide aliq̄d ꝑ Com. conſi. 86. ante fi. & iſta lex procedit ēt in filia maritata, quia ſi mortuo marito relicto filio, moritur poſtea filius, & eius hr̄ditas deferatur mři, quia ſi mortuo marito relicto filio, moriatur poſtea filius, & eius hr̄ditas deferat mři, q̄ habet p̄rem, ſi requiſiat hr̄ditatē filii, p̄r pōt tamen adire beneficio huius l. vide Com. conſi. 115. licet filia maritata videatur eſſe in poteſtate mariti, ſed illud ē quo ad debitū carnis & opera. Item mq̄rū hic dr̄, q̄d p̄re volente ſe intromittere pōt filius adire, & ei decerni curator adde q̄d dēt iſtud conſtare euidenter, qa in dubio præſumit̄ q̄d p̄r vellet adminiſtrare, vide An. conſi. 18. poſt princ. An aūt p̄r poſſit adire filio in extremis exiſtente, qn̄ filius non expreſſiſſet volūtatē ſuam an velet ipſam hæreditatem adire, uide Bar. in rub. q̄ admit. An aūt hodie ex quo p̄r pōt inuito filio adire, & econtra filius inuito p̄re, poterit cum iuſſu adire, ponit ibidem Bar. & ponit gl. Rai & Mod in l. 3. ſup. q̄ admi vbi vide, & uidebis Iaſ. qui tenet opi. Ang. contra omnes alios. Itē an illud q̄d dr̄ hic p̄rem poſſe adire inuito filio, locum hēat in Abbate, uel Prælato inuito monacho inſtituto, vide late Iaſ. in l. cum proponas. C. de hær. inſti. concludit quod ſic. Item an illud q̄d hic dicitur in hæreditate, habeat locum in cōtractib. ſi cōtractus fiet noie, filii, qui nō vellet eum acceptare, vide Aret. in l. qui aliena in prin. ff. de acq. hæred.

b Alex. Quæro pone. Adde quod Ang. vt refert Pau. de Caſt. in l. 2. de hære. inſti. in hac q. tenet cōtra Bar. dicens quod hic tex. loquitur quando inſtitutus adeūdo facit aliū hr̄dem, tūc eſt verum, quod excludit ſubſtitutū Sed in q. iſta repudiat & non facit p̄rem hæredem ꝑ ſuā repudiationē, ſed aperit viā, cū pater veniat ex diſpōne l. ſubſtitutus, non ex diſpōne teſtantis, dēt fieri quod prouiſio hoīs tollat ꝓuiſione l. & ēt potētior in his, q̄ hō pōt, vt l. ſi. ſup. de pac. cōu. & ubi ſubſtitutus p̄teritur coniuncto q. uenit ꝑ ius accreſcē. ex diſpōne l. io l. 3. §. ſi duo. in ſi. de bo. poſſ. ſm tab. Et credit d. Pau. ꝙ iſta opi. ſit de iure verior, vt no. licet cōis opi. ſit in cōtrariō, a qua non eſt recedendū. dicit in cōſulendo & per Imo. in l. ſi p̄r. de hær. inſt. & hic plene ꝑ Iac. de Bel. in diſpu. ſua, qui ēt tenet contra opin. Bar. per Bar. in l. 3. ſ. de hære. inſt. Et certe verior vr̄ opin. Iac. de Bel. & An. per p̄dicta, & per alle. per Iac. de Bel. hic, licet vtraque opi. vr̄ ſubſtentabilis, qa filius ita dr̄ de facto ſuo facere p̄rem hæredem iuris diſpoſitione, ſicut qn̄ hæres inſtitutus decedit, & tranſmittitur ius deliberan. quo caſu ſm communē op. excluderur ſubſtitutus, vt in d. l. 2. Ruy. conſi. 95. nu. 5 lib. 2. Menoch.

c Alex. Tenebat cōtra: ū. Credo tñ p̄rem poſſe adire beneficio iuris deliberandi per filium in eum tranſmiſſo Nam per iſtud ius deliberandi excluditur ſubſtitutus vulgaris, vt tenet Bar. in l. cum proponas ſ. de hære. inſti. Et adde quod no Bal. in l. 1 qui admi. io ſ opp. & alle. in l. ſi infanti. & Bal. ſin l. 1. de vulg. & ꝓp. in q. prīnc. & Bal. in l. 2. ſ. ad Orfi. & Imo. in l. ſi qui hæres. §. neq; ſilius. de acqui. hær. & hic late per Iac. de Bel. in ſua diſput. per Cy. in d. l. 2. ſ. ad Orfi. Adde vi ꝑ Old. conſi. 33. incip. quidam accepit vxorem.

1 *Pater cogit̄ filio litiganti conſentire, & iudiciū ſine eius volūtate ē nullū.*
2 *Conſenſus patris, an requiratur in omni iudicio.*
3 *Patri nolenti conſentire quomodo imponatur neceſſitas.*
4 *Si pater noluit conſentire, & iudex ꝓcedit in cauſa, quādo valeat iudiciū*
5 *Filius ſi agit ut procurator, conſenſus patris non requiritur.*
6 *Filius iutor agit ſine, patris conſenſu.*
7 *Præceptum io confeſſium factū filiofa. ſine conſenſu patris, an valeat.*
8 *Actia in factū oriē ex ſnīa interlocutoria cōtinente aliq̄d dari, uel fieri.*
9 *Filius an poſſit eſſe coram arbitro ſine patris conſenſu.*
Fil. inſfam. poteſt compromittere ſine patris conſenſu.
10 *Conſenſus patris requiritur ab initio.*
11 *Si pater ab initio non conſenſit, ſed poſtea, an iudicium conualidetur.*
12 *Filius in caſu caſtrenſis pec. uel quaſi, agit ſine patris conſenſu.*
13 *Filius in publicis criminibus poteſt eſſe in iudicio ſine patris conſenſu.*
14 *Filius agens contra patrem, agit ſine eius conſenſu.*
15 *Pater poteſt conſentire filio per epiſtolam, uel per nuncium.*

a §. Neceſsitate. [a] Hic eſt no. §. & ēt ſingularis ſm lect. quam reputo veram, breuiter h. d. In reb. in qb. p̄ri non q̄ritur vſuſfructus, qa nō vult, cogitur p̄r filio in iudicio ꝯſentire. Hoc dicit ſm lect. quā intendo tenere. Vel aliter ſm lec. cōem. Filius nō p̄t eſſe in iudicio, ſine ꝯſenſu

1 p̄ris. h. d. † No. ꝙ p̄r tenet̄ filio ꝯſentire in iudicio No ꝙ iudiciū ſine patris volūtate eſt nullū. Ad primū opp. qn̄ qs cōpellē litigare, non valet iudicium, vt l. 2. in prin. ff. de iud. So. Pater hic

b nō cogit̄ litigare, ſed cogit̄ litiganti ꝯſentire. Ad ſm opp. [b] & vr̄ quod filius poſſit agere ſine conſenſu p̄ri, vt ſ. de colla. auth. q̄d locum. So. ibi eſt caſus ſpecialis. Opp. ff. de min. l. denique. §. ſed

c vtrū. vbi ſit executio in filiūf. ſine cōſenſu patris. Gl. dt, aliud eſt actione in factum, q̄ dat̄ pro executione, aliud in actione principa-

ADDITIONES.

a Alex. Neceſſitate. In materia huius §. dicas iſtū § nō hēre locum, quando filius habito conſenſu p̄ris in iudicio, fuerit demū condemnatus, & actio in factum intentatur cōtra eū pro exequēda ſnīa, quo caſu nullus erit neceſſarius conſenſus in hoc iudicio. Secundo gl. eſt de hoc multū uo in l. 1. §. ſed vtrum. in glo. olim, alias in gl. non fraternale. ff. de min. & ibi dixi. Item limita, niſi de iure extra ordinario ageretur, ſecundum gl. in l. 1. & ibi ſtat ſup. qui admit. Facit l. ſi filius. ſi cer. pet. Item limita in oībus caſibus, in quibus minor pōt eſſe in iudicio ſine cōſenſu patris, ſm Spe. in tit. de actore. §. 1. ver. ſed nunquid in caſibus, de quibus in c. ſi. de iud. in 6. vide gl. ibi in verbo, regulariter. Et de materia huius §. vide Iaco. de Bel. in diſputa in ſummario ibi, conſentire. & non ſufficit in hoc caſu præſentia cum taciturnitate, ſm Io. An. in c. ſi. de iud. in 6. Adde quod Bal. quem ſequitur Pau. de Ca. dicit quod pro opi. gl. & Alex. & antiquorum eſt caſus in d. c. ſin. de iud. Nam ibi datur regula, quod filiusfa. non poteſt eſſe in iudicio ſine conſenſu p̄ris. & illa regula gñalis nō p̄t intelligi, niſi in caſib. in qb. ipſe filius agit, & agere pōt, quia ſibi competit exercitium actionis. Et ſic quando p̄r non hēt vſumfru. qualitercunque non hēat, ſiue quia nolit, ſiue qa non poſſit, quia ſi hēret exercitiū actionis, cōpeteret patri, non ſibi, ut inf. e. §. vbi ante. & poſtea ab illa regula excipit caſum. ſ. in cauſis beneficialib. de quib. p̄r non hēt ſe intromittere, qa non hēt vſumfru. Et rō eſt, qa talia cenſentur potius caſtrenſia, vel quaſi, & in illis dr̄ militare Deo, nec requiritur conſenſio p̄ris: in alijs non beneficialib. q̄ non reputanē caſtrenſia, & in quib. filius non militat, poſito quod p̄r non hēat vſumfr. nec ſit legitimus adminiſtrator, ſaltem dēt interuenire ad interrogandam eius perſonam, per illud c. ſi. & dicit Pau. de Caſt. ſe vere putare quod hæc fuerit mens Imperatoris, de quo vide per eum eius conſi. 55.

Pari. Neceſſitate. Vide ēt pro limitatio huius §. & Ang. Are. Inſt. de tut. in prin. in gl. 1 & in § in perſona. Inſt. de act. Item circa materiā iſtam adde primo an iſta exceptio, ꝗ non poteſt eſſe in iudicio ſine conſenſu patris, pōt opponi ante li. conteſt. an vero pōt ſp opponi, vide Alex. in l. ſed ſi de ſua cir ſi. ff. de acq. hæ. no. tamen quod licet filius non poſſit eſſe in iudicio ſine conſenſu patris, poſſet tamen impetrare reſcriptum, & obtinere iudicē delegatū ſine cōſenſu p̄ris, dummō poſtea in agēdo p̄ſtetur conſenſus, ponit ad hoc tex. quē ibi no. Abb. ad illud ꝓpoſitō. ſimile in c. cum q̄ extra, de iud. & de iſta materia maxime in executiuis requirē cōſenſus p̄is, & de plurib. alijs, maxime ſi filiusfam. ſit minor, vide Ale. cōſ. 108. in prin. & an ſeparatus a patre poſſit eſſe in iudicio ſine p̄te, vide Bal. in l. 2 § ꝙ obſeruari. C. de iur. cal. in l. 1. ad Maced. Item no quod in caſib. in qb. minor p̄t ſtare in iudicio ſine conſenſu, & authoritate tutoris, vel cura. in illis pōt filiusf. ſine patre. gl. ſing. in c. ſi. in ver. regulariter. de iud. in 6. Nunq̄d aūt cōſenſus p̄ris præſtitus filio in aliquo inſtro, operetur vt filius poſſit p̄ri obligare, vide Bal. pulchre in l. 1. C. q̄d cum eo. Itē an requiratur conſenſus p̄ris in his, in q̄bus p̄ti nō q̄ritur vſuſfructus, vide Fran. cōſ. 72. Item q̄d ēt in ſummarijs requiratur, tenet Bal. in l. nec quicq̄. §. de plano. circa ſi. ff. de offi. proconſ. & leg. Item an ipſe filius poſſit dicere iudicium nullum tanq̄ agitatum ſine patre, vide Pau. conſi. 54. Item ſi filiusfa. in inſtro dicit ſe patremſa an per hoc reddatur obligatio efficax ſine conſenſu p̄ris, vide Pau. conſi. 174 Item adde q̄d ſi fuerit agitatū iudicium cum filiof. ſine conſenſu patris, eſt ipſo iure nullum, nec fideiuſſores, q̄ ſe obligant, aliquo modo tenentur ad expenſas, vide Ant. conſi. 18 poſt prin. & ibi loquitur ēt ſi per errorem fuiſſet decretus curator illi filiof. qa oīa ſunt nullius momenti. Item quod filiusf. poſſit implorare officium iud. ſine licētia p̄ris, & qualiter iſtud intelligatur, vide Iaſ. in l. nec quicquam. §. ubi decretum. ff. de off. ꝓcon. & leg. in l. 2. C. q. admit. Item an ſufficiat in ſi. iudicij allegare quem filiumfa. vt iudicium reddatur nullum, licet aliter non probetur q̄d ſit filiusf. quaſi eius p̄r præſumatur adhuc viuere, vide Capol. cau. 44. Are. late in l. ſed ſi ſiu. de acq. hær. Item an vbi, ꝓceditur ſummarie. & ſine figura iudicij requiratur. Bal. in §. de plano. de quo. ſup. tenet q̄d ſic, ſed cōtrariū ſentit ipſe in l. 3. §. ſed vtrum de mino vide no. in d. l. ſæpe in §. fina. in 1 q. prin. ad ſi. Item q̄d de dote aduentitia filiusf. poſſit eſſe in iudicio ſine conſenſu patris, & idem in his, in quib. non q̄rit̄ vſuſfr. patri, vide Iaſ. in l. 2. § q̄d ſi in patris, ff. ſol. mat. Item quod in peculio ꝓfectitio poſſit filiusf. eſſe in iudicio ſine conſenſu p̄ris, vide Barb. in c. quod quibuſdam. de fide inſtru. Item q̄d in materia dotis filiusfa. poſſit eſſe in iudicio ſine cōſenſu patris vide Barb. in cōſ. 46. Soc. tract. fal. reg. 151. Mari. Soc. ſe. conſi. 34 col. pe. in fi. lib. 1. in curia mercatorum non procedit Barb. conſi. 36. col. 1. 2. lib. 3. Iuramentum a filiofa. præſtitum ſine patris conſenſu an valeat. Marſ. ſin. 40 & filius ſine agat ſiue conueniat ſp cum authoritate p̄ris dr̄. Neuiz. conſi. 18. nu. 1. 2. & nu. 11. quid in cauſis executiuis & ſummarijs, & in curia mercatorū.

b Alex. ad ſm op. Vide Bar. in l. 1 ſup. qui admit. Doc. in l. qui in aliena. de acq. hære.

c Alex. Gl. dicit aliud. Vide Inſt. de act. §. actionem aūt de pecu. alias eſt § actiones autem de pec. per Bar. in l. nec quicquā. vide Bal. in auth. q̄d locum de coll. 1 & in materia huius §. ſcias quod vbicunque filius conſtituitur curator alicuius adulti, & huic conſtitutioni pater prædicti curatoris conſenſit, & tunc ſine conſenſu p̄ris poterit dictus filius agere Iſta eſt gl. multum ſing. in l. Lucius Titius. ff. de adm. tut. in gl. 1 ſm Bal. in hac l. ſi. quod tene menti perpetuo. Item limita hunc § procedere in peculiarib. quando eſt conceſſa ipſi filio adminiſtratio per patrem. Ita no. dixit Ang. in l. filiusfa. ff. de dam. infec. facit in arg. c. qui generaliter de procura in 6. Item alias dixi, quod iſte §. limitatur non procedere in filiofa. 30 ann. qui in iudicio fuiſſet, & ſententiam conſecutus eſſet in fauorem eius, qin non redderetur proceſſus, vel ſententia nulla propter defectum conſenſus patris, quia in hoc ſunt priuilegiati minores, vt conſenſus, vel authoritas, quę alias eis erat neceſſaria, non requiratur in his, quæ ſunt fauorabilia eis, vt no. ſ. ꝑ Sal. Ful. in l. non eſt mirum. ſ. de procu. gl. in l. 1. qui legi. perſo. Et hac limitationem in ſpecie ab aliquo ſcriptam non inuenio, & eſt de mente Spec. in tit. de actore §. 1. verſic. ſed nunquid in caſibus, in quibus, &c. iuncta deciſio. Cy. præalleg.

Adde dictum do. Alexan. dicit quod hanc limita. ab alio ſcriptam non inuenit, quod idem voluit Pet. de Anch. conſi. 72. pro quo facit, quod conſuluit Roma. conſi. 314 quod ſtante ſtatuto, quod minor non poſſit contrahere, niſi ſeruata certa ſolennitate, quod ſi tamen contrahit in eius utilitatem, contractus ualet, & tenet.

cipali. Rō, qa cū pr̄ primo cōſentit, & poſtea vr̄ ꝯſentire in exe
cutione, certe nec ibi, nec in aliqua l. Digeſtorū reperiī quod
pater teneat filio ꝯſentire, vnde poterimus ſoluere, vt ſoluam
inferiora ꝯ̄ria. Op. ff. de nox. l. ſi noxa. & ſeq & Inſt. de noa. §. fi.
a Sol. Gloſſatores nr̄i cōiter dn̄t, † quod in oī iudicio reqrīt pr̄is
ꝯſenſus, & ſic illa iura corrigunī p iſta Et eſt rō, quam gl. ponit
a hic cir. prin qa filiusf. non vr̄ integer hō, a & iō reqrlī patris cō
ſenſus ad eū integrandū. Quidā alius gloſſator antiquus, q vo-
catus ē dn̄s Otto, intelligit iſtā l. a fr, & eius lect. ponit ī gl mag.
in fi. & dicit qđ hæc lex nō dicit, qđ in oī iudicio reqrat pr̄is ꝯ
ſenſus: ſed dicit hic, qđ in reb. in qb. pr̄i nō q̄rīt vſusfructus, qa
nō vult pōt aduerſarius dicere filio agēti, vel defendenti: volo
qđ pr̄ tuus ꝯſentiat iudicio in ſignū repudiationis, ne poſſit po
ſtea venire, & dicere iudiciū nullū, qa ſibi cōpetat vſusfructus
& exercitiū, cū de repudiatione in iudicio nō ꝯſtet. & dicit Im
perator, qđ cogeī pater in hoc filio ꝯſentire, in ſignū huius re-
pudiationis. Hic eſt verus caſus huius l. & ꝓbaī primo ex conti
nuatione tex. vt potes videre aptε, & ſm̄ hoc iura antiqua re-
manēt incorrecta. Probo, de iure antiquo poterat agere filius
ſine conſenſu pr̄is, vt d. l. ſi noaali & Inſt. de noa. §. fi. de iud. l.
oēm & l. tā ex ꝯ̄ctibus. & ſic de iure antiquo erat integer hō fi-
liusfa. ſed p iura Codicis pſona filiī non eſt diminuta, nec ius
eius, imo aucta: qa ſibi q̄rīī ꝓprietas q̄ olim q̄rebat. Vn̄ nō eſt
dicēdū qđ hodie nō ſit integer hō, cū olim eēt. Per hāc rōnē te
nebat ſa Bu opi. Otto. q̄ tenebat Ia. de Are. do. Ric. Malū & do.
Cy eā vīr tenere, & ego puto eē verā. Probo primo p §. ſeq. vbi
qn̄ filius eſt minor, & patri non quærit vſusfructus, datur ei
curator, qui pt̄ actionē exercere. Vide tex. in §. finaſit ſcđa ſed
eſſet verū qđ filiusf. non eſſet integer hō, reqreretur conſenſus
curatoris. qui ſuppleret defectū ætatis. Item ꝯſenſus pr̄is, vt re-
integraret pſona filij diminuta p patriā pt̄ātem requireretur.
Sed hoc eſt falſum, qa ꝯſenſus ſocius cur atoris ſufficit. Rō, qa
dū̄s datus eſt curator hr̄ditati illius filij, ꝯſtat de patris repudia-
tione ideo non eſt neceſſarius eius cōſenſus in ſignū repudia-
tionis Pro hoc ē tex in Auth. vt lic. matr. & auiæ, in prin. vbi in
reb in quib. pr̄i non quærīt vſusfructus, quia nō pōt, filius ma-
ior hēt omnimodā adminiſtrationem, ergo non requiritur pa
tris ꝯſenſus in omni iudicio, ſed, ſolum in iſto, vbi patri non q̄
rit, quia non vult, requiritur conſenſus in ſignum repudiatio-
nis Pro hoc eſt tex. in d. Auth. vt lice matr. & auiæ. ꝓ hoc ēt eſt
caſus eī, de iod. c. j. lib. 6. vbi in caſib. in quib non quærīr patri
vſusfructus, qa non poteſt, nō requirit patris ꝯſenſus, & ſic pu
to op. Otto. eſſe verā, & veriſſimam. Dic ergo, aut loquimur de
iure antiquo, aut hodierno. Primo caſu, aut loqmur in caſib. ī
qb. actiones p filium quæruntur patri pleno iure, tunc non po
teſt filius agere ſine conſenſu patris, q non habet actionē, vt l.
ſi pupilli §. videamus de nego. geſt. Poſſet, vt agere tanquam ꝯ-
iuncta pſona patris, vt l. ſed & hę. in prin. ff. de procu. Aut loq-
mur in caſib. in qb. actiones remanent apud filiū, ſed exercitiū
pr̄i cōpetit: tūc aut pr̄ eſt pn̄s, & non pōt ſine conſenſu patris.
Aut eſt abn̄s, & tūc ſecus, vt l. ſi longius. ff. de iud. & l. ſi vnus. §.
filio. ff. de min. Aut loqmur in caſib. in qb. actiones remanent
apud filiū pleno iure, & tunc patris conſenſus non reqritur, vt
l. miles. § j. ff de caſt. pec. & hoc in agēdo, ſed defendere pt̄ filiꝰ
ſine ꝯſenſu patris indiſtincte, vt l. 1. §. ſed vtrū. de min. & l. om-
nē. & l. tam ex ꝯ̄ctib. de iud. & d. l. ſi noaali. & l. ſeq ff. de noa. Si
verò loqī de iure hodierno, tunc aut loqmur de profectitijs, &
iura antiqua non ſunt immutata, vt l. cū oportet. in princ. ſ. eo.
Aut loquimur in aduentitijs, & tunc aut patri quęrīt vſusfr. &
filius nullo modo poteſt agere, nec defendere, quia ſibi nō cō-
petit adminiſtratio, ſed pr̄i. vt ſ. tit. 1. l. j. & ī. c. vbi aūt. & §. filij.
Aut pr̄i non q̄rīt vſusfructus, & tunc aut quia non vult, & req
ritur pr̄is conſenſus in ſignū repudiationis, vt hic. Sed ſi repu-
diatione alias non conſtaret in iudicio, vt quia eſſet datus tutor
vel curator, pp pr̄is repudiationē non reqritur patris cōſenſus,
vt ī. §. prox. Si vero patri non quærīt vſusfr. qa nn̄ pōt ſibi q̄ri,
tunc patris conſenſus non requirit, vt ī. §. proxi. & in Auth. vt
lic. ma & auiæ. ī prin. & eī de iud, cap. fi lib. 6 hoc ēt apparet in
b caſtrenſib vel quaſi, in qb. pr̄iꝰ nō pōt q̄ri vſusfr. nec eius ꝯſen
ſus reqrīt, vt l. j. §. j. ff de caſt. pec. & ſ. de epiſ. & cle. l. ſacroſ. Idē
in alijs iudicijs, q̄ agitant ſuper reb in quib nullus cadit vſusfr.
vt d. l. ſi noaali. ff. de noa. & in alijs caſibus in qb. ipſe filius con
ueniret. Ita debes intelligere hāc materiam. His opi. expeditis,
3 veniamus ad gl. noſtras. † Primo quæro, qualiter imponeī iſta
neceſſitas pr̄i. Dicit gl. pignorib. captis, & mulcta īdicta, & alijs
remedijs ꝓ̄torijs, vt l. j. §. qd ergo de ven. inſp. in ꝯ̄riū facit In-
ſti. de acq. per arro. §. fi. Sol. ibi pr̄ non cogitur defendere, ſed be-
4 ne cogiī filio conſentire ita loquiī hic. † Quæro ſecundo, qd ſi
pr̄ interpellatus non ꝯſenſit, & iudex ꝓcedit in cā, an valeat iu-
diciū? Vr̄ qđ ſic, quaſi ſufficiat interpellō ſuper hoc, vt l. j. § cae
git vt in poſſ. lega. In ꝯ̄riū vr̄, qđ non ſufficiat, quia dēt cogi cū
effectu ꝯſentire, vt d. l. j. §. fi. ff. quod quiſq; iur. Glo. nō determi
nat. dicunt quidā, quod debet cogi eum effectu ꝯſentire. Nam
interpellatio bene ſufficit ad ꝯſtituendum quem in mora, ꝙ
ad inducēdum cōſenſum, mihi videtur ꝙ debeamus ſic dice-
re. Aut filius agit, aut conuenitur. Primo caſu requirit cōſen-
ſus verus, nec ſufficit patrem ſup hoc interpellari. Nā cū ipſe
pater ſit legitimus adminiſtrator, vel ſaltem de hoc dubiteī, ni
ſi filius legitimet ſuā pſonā, non debet audiri, cū ante oīa dēa-
mus inqrere de pſona, vt l. ſi q̄ramus. ff. de teſta. Sed ſi pr̄ eſſet
vlius pſona, tūc nō putarem interpellōnē ſufficere, vt l. ſi cum
dotē §. eo āt tpe. ff ſol. ma. Idē ſi ipſe eſſet abſens tāta abſentia,
ꝙ hri nō poſſit, ar. l. ſi longius. ff. de iud. Sed ſi filius ꝯuenīr, tūc
puto interpellōnē factā patri ſufficere, ſiue dicamus, patris cō-
ſenſum reqri ad pficiendum pſonā filij ſm̄ opi. gl. arg d. §. eo.
autē tpe, ſiue dicamus eius ꝯſenſum reqri in ſignū repudiatio
nis. nam nō veniēdo vr̄ repudiare, vt l. ſi eo tpe. ī. de remit. pig.
5 † Quæro tertio quid ſi filiusf. agit vt ꝓcurator, an requiraī pa-
tris ꝯſenſus. Gl. videī dicere ꝙ ſic, & ſm̄ hoc eſſet correcta l. fi-
c liusf. l. ipſe quoq;. ff. de ꝓc. Sed omnes Doct. tenēt ꝯ̄ iſtā gl. &
6 eſt hodie caſus eī de ꝓc c. q gn̄ali. §. 1. li. 6. † Quæro, an filiusfa.
tutor poſſit agere ſine ꝯſenſu patris Gl. determinat ꝙ ſic, & be
7 ne. † Quæro, qđ ſi ꝓ̄ceptum eſt factū filiofa. tanq̄ in ꝯfeſſum
d ſine ꝯſenſu patris, an valeat. Gl. diſtinguit. Aut fuit præceptum
non ꝯfeſſum ante lit. ꝯte & valet: aut poſt lit. conte. & non va-
let. qa dī ſnīa. Tu vero ſic dicas. Aut quis vult agere ꝯ̄ filiumfa.
ex confeſſione ſola. & tūc pt̄, qa illa confeſſio magis eſt ꝯ̄ctus,
q̄ ꝓiudicium, ſm̄ Azo. qa eēt minor, q nō poteſt eſſe in iudicio
obligaī ꝯfitendo, vt l. certum. §. minorē. ff. de confeſ. & filiusfa.
ꝯ̄hendo hēt legitimam perſonam, q̄tum eſt in ſui pęiudicium,
vt l. fi. §. j. ff. de verb. obl. & l. oēm. & l. tā ex ꝯ̄ctib ff. de iud. Si aliꝰ
aūt vult agere ex ꝓ̄cepto ſibi a filio facto: tūc ſi quidem tenemus
opi. gl. ꝙ ipſe filius non ſit integra pſona, certe nō poſſet agi ꝯ̄
eum, qa non hēt legitimam pſonam. Si tenemus opin. q̄ tenui,
ꝙ conſenſus reqraī in ſignum repudiationis debemus diſtin-
8 guere cauſam ſuper qua proceſſit cōſenſus, vt ſ. dixī † No. ta-
e men ex iſta gl. quod ea ſnīa interlocutoria, e quę cōtinet aliqd
dari, vel fieri, orīī actio in factum, vt plene dixi in l. a diuo Pio.
9 circa prin. ff de re iu. & vide iſtam gl † Quæro, an corā arbitro
f poſſit eſſe filius ſine patris cōſenſu f Gl. dicit ꝙ ſic p l. 3. §. ſed ſi
filius. ff. de pec. Tu dicas, Aut q̄ris an filius ipſe poſſit ꝯpromit-
tere, & certe pt̄, qa ꝯpromiſſum eſt ꝯ̄ctus. Ita intelligat gl. Aut
q̄ris an acta p eū valeant, ita ꝙ ſortiantī effectum, ac ſi eſſent fa-
cta corā iudice, vt l. cum ante. ſ. de arb & tūc tenēdo op. gl. ꝙ
filius nō eſt integer hō, nō valent acta p eū, ſicut nec corā iudi
ce, vt l. j ff. de arb. ſed ſi teneamus opi. q̄ tenui, eſt diſtinguēdū
10 ſp qua cā fiat cōpromiſſum, vt ſ. dixi. † Quęro quo tpe reqraī
g conſenſus patris. g Cene vr̄ ꝙ ab initio, vt l. momētaneæ ſ. qui
11 leg. pſo. † Quæro, qd ſi ab initio h pater nō conſenſit, ſed con-
ſenſit poſtea, an iudicium valideī. Gl. dicit hic ꝙ nō, vt habes
in ea. Bī ſi tenemus opi. gl. ꝙ rō huius §. eſt, quod filiusfa. non
ſit integer homo gl. dicit verū. Nam ſi negociū peccat ī alio ı q̄
in cōſenſu, i ſequētē ratihabitionem non ꝯfirmit retro, vt l.
obſeruare. in fi ff de offi. proconſul & leg. & no. j Dy. in c. rati-
habitionē. eī, de reg iu. lib. 6. j Cy. in l. fi. ſ. ad Maced. Si tenea-
mus opi quam tenui, dico quod quotieſcunque & q̄ñcūque
12 de pr̄is repudiatione cōſtat, ſatis eſt. † Quęro, qd ſi filiusfa agit
in cā caſtrēſis peculij, vel quaſi, an poſſit ſine patris conſenſu.
k Gl. dicit ꝙ nō. & ſic sūt correcta iura antiqua. Cōtrariū tenuiꝪ
vobis,

ADDITIONES.

a Menoch Integer homo Vant. tract. null. in tito de null. ex diff. in hab. ſeu mand. comp nu. 41. 42. Rube conſi 1 9. nu. 1. 2. Ri l §. fuit quæſitum. nu 3 ad treb.

b Parif. In qb. patri Contrarium hoc tenet Bart in tract. diffe. interius ca. & e. in.

c Alex. Tenent contra. Filiusfa. poteſt agere vt procurator alterius ſine conſenſu patris. In contrarium facit tex. in l. quantum. & ibi p Bal & Docto. de hoc ff de in ius voc. & iō eſt deciſio in c. qui generaliter in 1. reſpō de procur. in 6 quod non requiratur conſenſus patris, & quod no gl. in l lis nulla ff. de iudic in fini. ibi dum dicit, niſi hoc faciat alieno, & c. adde quod hodie eſt probatum in c. qui generaliter. §. 1. de proc. lib 6. Tiraq. de legib. ꝯnu. gl 3 nu 163. & gl 3. nu. 18. Di da. de con ī. Menoch.

d Barb. Quæro, quid ſi Et quid ſi ſententia eſt lata contra filium, an poſſit exequi contra patrem, vide l. nd. Ro. conſi. 150.

e Alex. Sententia interlocu. Et per Bar. in l. 3 §. 2 idem ſcribit ff de procur.

f Menoch Conſenſu Neuiz. conſi. 18. nu 15.

g Alex Conſenſus patris Vide gl Bar. & Doc & Bart & Bal. in l. ſi quis mihi. § iuſſum. de acq. hæ & vide Bal. in l 1. in 3. oppo ſ. qui admi. ubi dicit, ꝙ non requiritur in præparatorijs iudiciorum ꝯſenſus patris, ſed in lit. conte & cum glo. hic ꝯcordat Bal. in l. ſi cū dote. §. ſi pr̄ ff. ſol. ma. & ibi requirit cōſēſus alicui agēti, vide ꝙ reqraī in li. cōte. l. ſi cū dotē. § eo āt tpe. ff ſo. ma. & ibi Doc maxime. Pa de Ca quę omino uide Qn̄ aūt dēat apponi, uide Bar i l. l 3. C. d ꝓc. & ibi dixi.

h Parif. Ab initio. Vide Ale. in l. ſi cū dotē §. eo aūt tpe ff. ſo. ma. facit dec Inn. i c. cū cōſuetudine. extra, de cōſue Ang in l fundum. ff. de ſer. ruſt pd. & Bal. hic ſequitur Fran Arc. conſi. 13. uide Pa Ibte conſi. 54 ubi ēt ponit an ſufficiat conſenſus poſt litis cont. Item an ratihabitio pr̄is validet iudiciū, uide Ant. cōſi 18. Item q̄ eū dicēdū ē de ſnīa gn̄ali, uide ēt Are i l. ſi qs mihi bona. § iuſſū de acq. hær.

i Menoch In alio Afflic Dec. 180. Didac. lib. 1 vnica reſol cap. 8 in fi Ruy. conſ. 61. nu. 2 lib. 4 conſi 112. nu 2 3. lib. 5. Neuiz. conſi. 17. nu. 5. 6 7. 2 5.

k Contrarium tenui. Vide hic p Ia de Bel. in diſpu. per Bar in l inter liberos. § 1. de adult. p Dy. & Im. in l ſi e a quo § ſi filius ff. ad Treb. Iac de Are. Bar. & Bal. Ang. & Sal. hic tenent ꝯ̄ gl. & ēt Ia Bu Sed Cy. hic tenēt gl. adde Spe. in tit de ac. §. 1. ver. item cum agit & ibi Io. And qui refert alios ita tenere, per d l. miles.

Neuiz. conſi. 18. nu 4 cū mod. nu 5. 7 in fi Menoch Are conſi. 78. in 7. dub.

vobis.& ita tenent cõmuniter Doct. vt l. miles.§.i.de caſtr.pec.
13 eſt caſus hodie in d. c. ſi de iud.† Quero, an in actionibus publicorũ criminũ filius poſſit eſſe ſine pſenſu patris in iudicio. Gl. vr dicere φ non, & ſic ſunt correcta iura antiqua. Cõtrariũ tenent omnes Doct. in l. poſt.§.1 ff.de his quib. vt indig. Maxime. n. cũ hec ſint cauſa. in qua pater nec hẽt. nec habere põt vſum
14 fructum. ſecundum ea quę dixi ſupra.† Quæro, qd ſi filius agit contra patrem, an requirat patris conſenſus. Gl dicit quod nõ dic vt in ea Summus expediũ de tota gl quęro, ſi requirit patris
a conſenſus, an requirat in quolibet actu, an ſufficiat ab initio conſentire ei. vt agat, vel defendat. Puto ſufficere ſi ab initio pſentiat. Idem videt hic velle gl. in ſolutione contrarii l. denique.
15 §. vtrũ. de mino.§. Quæro, quando pater conſentit filio, an poſ
b ſit conſentire per epiſtolam, vel per nuncium. Videt φ non, ſicut dicimus in tutore, vt l. obligari § tutor. ff de auth. tut. Cõtrariũ puto verum, ar. l. honores. circa fi ff. de decurio. Nec ob. φ dicit de tutore, quia aliud eſt authoritas, aliud cõſenſus. Nã
c conſenſus põt adhiberi p epiſtolam: ſecus in authoritate, c vt dixi in l. ſi qs mihi bona.§. iuſſum de acq. hęr. quod no. per gl. & Inno. plene in c dudum. de reb eccle. non alie. lib. 6. Multa alia eſſent quęrenda circa materiam iſtius §. quę ponit Spec. late in tit. de acto. § j. ver. itẽ excipit φ filius. & ſeq. Tamen ex his, quę ſ. dixi, apparet ſolutio omnium, & apparet, in quibus bene dixi, & in quibus male. Licèt tenuerim vobis in boc §. opi. Otto. quæ ſine dubio verior eſt, & de iure: tamen conſulo φ in iſtis opi. nõ ponatis vos, ſed adhibeatis patris conſenſum, quando poteſtis, quia tutius eſt &c.

ADDITIONES.

a Alex. Ab initio. Et pro hoc facit, quod no. Bal. in l. 1 ſ. de ſacroſ. eccle. in repe. vbi dicit ſufficere generalem licentiam datam filio per patrẽ, quod teſtetur ad plures cauſas. ad hoc qđ no Bal. in l. 1 § quod obſeruari hic de iuram. calum. & Bal. in §. prox. Sed an ille conſenſus præſtitus in cauſa princ. trahatur ad cauſam appellationis vide Cy. & Bal. & Sal. in l. inuitus. ſ. de procu. Adde an pater qui in iudicio ſatiſdedit, videatur pro filio conſenſiſſe Io. And. in add. ad Spec. in tit. de act. §. 1. ver. ſed quid ſi præſente patre ſit conte.

b Parſ. per epiſtolam. Vide Alex. in l. ſi cum dotem. §. ſi patri, ff. ſol. mat. & in l. ſi qs mihi bona § iuſſum in prin. ff. de acq. hær.

c Parſ. Secus in authoritate. Quod ſit dña inter authoritatem, & conſenſum in patre, quando preſtat filio maiori, vel minori, vide Alex conſ. 6o.

---

1 *Filiofam. minori datur curator ratione hæreditatis, non perſona.*
2 *Libellus, in quo quis dicit ſibi eſſe ius agendi eundi ad talem fundum per talem fundum, quod procedat.*

a **§. Si autem.** a Si filius minor diſcordat a patre, idem iuris eſt, φ ſ. tñ cum filius ſibi quærit, p
1 curatorem ſibi datum adminiſtrabit. h. d. † No. qđ qñ filiusf. eſt minor nõ datur curator perſonę, ſed hæreditati, ſeu bonis, vt hic vides glo. ſuper verbo, hæreditati. vide qõnẽ de facto, q̃ habui, ponamus quod dicat inſtrũ curæ filiiſa curia dedit curatorem tali filio ad adminiſtrandũ bona talis hereditatis ſibi obuenientis, an valeat talis datio. Vr quod non. vt h c puto 9triũ, nã hic tex. vr excludere qđ non detur curator pſonę, vt p hoc excludat patria ptãs, ſed ex forma illius inſtri curatoris hoc cõprehendit, ergo &c. Pręterea vide in ſili, lex dt, qđ ſeruitutes ſunt iura pdiorũ, & dr alib. ſnia p 10 dat, vel q aliena §. fi. ff.
a de ne. geſt. Sed pone † φ dominus dicit in libello, vel iudex in ſnia, ſibi ius eſſe eũdi, agendi, ad talẽ fundum, p talẽ fundũ, vr φ no pcedat libellus. nã nõ eſt ius ſibi, ſed pdio. Tñ lex dicit 9
b vt l 4. in prin. ſi ſer. ven. ergo, &c. Idẽ in propoſito dicamus. b

ADDITIONES.

a Alex. Si autem. De materia huius §. vide plene Spec. in tit. de acto. § 1. ver. ſed & filius ver. in premiſſis & ver ſed nunquid.

b Parſ. Dicamus. Idem ſequitur & refert Ang. Are. Inſt. de cur. in prin. in gl. 1.

---

a **§. Similique modo.** a Etiam in caſtrenſib. φ filius recuſat, patri q̃ri. Hoc dicit: hic nouus caſus. No φ dicit in ſummario. Ex quo dicunt doc. econuerſo ſi filius eſt inſtitutus ea cã profectitia, cõtemplatione patris, in patre recuſante quærit filio. No. ſm iſtum tex. quaſi ipſe pater ab initio, &c. ad id, quod dixi ſ. ea. l. § primo, &c.

ADDITIO.

a Alex. Similique modo. Vide Imo. in l ſi quis mihi § iuſſum. de acq hær. Cy. & Bal. ſ. ea l. in prin. & Cy. hic, & Lu. Ro. in l. ſi quis hære § fi. eo. tit.

---

1 *An quando pater agit, debeat ſatiſdare iudicatum ſolui.*

a **§. Vbi autem.** a Vbi filius volũtate pr̃is adit, ſibi proprietas q̃rit, pr̃i vſusfructus cũ plena
b adminiſtratione, b excepta alienatione, & niſi in caſib. neceſſariis hac l. expreſſis. h. d. Opp. & vr, φ filius poſſit agere ſine pſenſu patris, vt in auth. φ locum. ſ. de coll. Solu. Spãlis caſus eſt ibi.
1 † Quęro qñ pr̃ agit, vtrum debeat ſatiſdare iudi. ſolui, & tẽ ra. ha. Gl. diſtinguit. Aut hoc facit ut legitimus adminiſtrator, & nõ tenet cauere, ut l. fi. §. defenſionẽ de adm. tu. Aut boc facit ut ex̃neus, & cogit ſatiſdare, ut l. ſi filius. q ſatiſ. cog. ubi gl. h. d. Idẽ uř tenere Dy. in c. ratũ. de reg. iur. lib. 6. Contra hoc facit ff. ſol. mat. l. 2. § voluntate. Ideo d. Iac. Butr. diſtinguebat tres caſus. Aut agit pater vt legitimus adminiſtrator. Aut hoc facit vt extraneus, & dic vt in iſta gl. aut agit noĩe proprio, non vt legitimus adminiſtrator, ſed requiritur conſenſus filii, propter communionem actionis, & tunc cogitur cauere de rato, vt d. §. voluntate. Sed cõtra hoc op. de iſto tex. qui dicit, adhibeatur etiam filiorum conſenſus, ergo ar. patet quod debet cauere de rato pro eo, aliàs non eſt tutum aduerſæ parti, ſicut d. l. voluntate. Solu. quod hic dicitur adhibeatur filiorum conſenſus, d. Iac. de Bellap. dicit ſcilicet tacitus, quod ſatis placet. Nam eo ipſo quod filius ab initio conſentit patri adeunti, videtur conſentire ei quod ſemper actionem moueat, & defendat tanquã ſi perfecte eſſet dominus, vt l 1. ſ. e. tit. 1. Præterea non animad-
c uerto, quomodo iſta cautio de rato poſſet committi. c Nam aut filius non habet ratum, & pater tenetur ipſe tanquam filio repud ante, & ſic iudicium eſt validum vt in ſua perſona. Aut filius veniens habet ratum, & tunc non poteſt committi. Alia, quæ ſunt in hoc §. ſunt clara.

ADDITIONES.

a Alexand. Vbi autem. Sed de vno quæro, an in his, & aliis caſibus, in quibus pater alienat bona filii, qui eſt minor, in tali alienatione requiratur decretum iudicis & Azo in ſum. huius tit. tenet quod non & Doct. in l. de rebus ff de tranſact. vbi etiam dicit, quod pater poteſt etiam ſuper rebus compromittere, ſuper rebus aduenticiis filiorum, ſi loquamur in compromiſſo neceſſario ex forma ſtatuti, ſecus dicit in tutore, l. ſi plures & ibi dixi. & illud dictũ Azo refert Bald. in l. præſes ſup. de tranſactio. & per iſtũ tex. decideretur facti q quod ſi quis eſt obligatus ad quinquaginta annua, habens duo milia in bonis, inſtituit vxorem in viuſfructu omnium bonorum, & Titium hæredem vniuerſalem, non debet ante omnia deduci de hæreditate quantum valet actio ad quinquaginta, ſed ſalua debet remanere tota proprietas duorum milium, & de fructibus ſoluendum eſt ante omnia debitum annuũ, & de reliquis vxor percipiet viuſfructum, & ita etiam ſequitur Matth. in 7. no. & vide no. Bar. in l. cum alimenta. ff. de alim. leg.

b Parſ. Adminiſtratione. Quid autem ſi pater facit aliquas impenſas in talibus rebus, an filius recreatur, an vero cenſeatur pater donare, vide Bar. in tract. de duobus fratribus.

c Alexan. Committi. An pater agens pro filio caueat de rato. Et aduerte, quod in hoc vltimo caſu, in quo Bar. videtur dicere, quod ſi agit nomine proprio, tenetur cauere, niſi hoc indicat communio actionis, ut in dote. Adde, quod hoc non videtur poſſe procedere in terminis iſtius l. & ſimilium, quia impoſſibile eſt, quod agat nomine proprio. Nam ille ſolus poteſt actionem nomine proprio mouere, qui poteſt alienare, & non alius. l. aut prætor. § eſt enim. ff de iure deliber. ſed pater non poteſt alienare, l. ſup. de bon. mat. igitur, &c. Sed hoc videtur ſenſiſſe Bar. in d. l. 1 alt. 2. & ideo hoc ſimili modo poſſit intelligi, quando pater eſſet reus, quia quilibet poteſt defendere etiam inuitum. l. 1 ff de ſolu. ſed in agendo non video. Et ita videtur intelligi quod no Bar. in d l. ſi filius, qui ſatiſd. cog. vel niſi intelligas res in caſu d §. voluntate. propter communionem actionis, quod nec videtur velle Bar. & plene per iſtum tex. dicit hic no. Angel. quod in aduenticiis nihil poteſt facere pater ſine conſenſu filii, quod intelligit, niſi forte eſſet infans per ea, quæ dixi ſup. tit. 1. l. 1. & te. 1. hic. & adde Bart. in l. 2. in 1 ergo, &c.

Et aduerte, ne hæc apoſtilla te decipiat, quia non eſt regula illa, quod qui non poteſt alienare, non poſſit agere, ſed loquitur in ſuo caſu, ſcilicet cum hæres deliberat, an adeat hæreditatem, non poteſt alienare rem hæreditariam, nec eam in iudicium deducere. Dicendum eſt ergo generaliter, quod quicunque habet de conſuetudine, vel ab ipſo, vel alio iudice ordinario adminiſtrationem, is poteſt agere, & conuenire ſine conſenſu alterius, ut ff. quod cuiuſque uniuerſ. nomi. l. ſi. & 7. qõ. 1 quia ſunt ſr, ut mens detur aud. eis ſcripti, hæc ſunt uerba Specu. in titu. de acto. §. fin. uer. quid de clericis, ubi ſpecifice de patre mentionem facit, & dicit quod poteſt actionem mouere per ſe. data opinione Alexan. pro uera, ſequeretur quod ſacerdotes capellarum, qui non poſſent alienare, nõ poſſent agere ſine conſenſu epiſcopi, cuius contrarium eſt uerum, vt per Specu. ubi ſupra.

---

a **§. Filii autem.** a Filii non poſſunt de aduentitiis abſque patris voluntate diſponere in cõ-
b tractu, b nec in vltima volun. h d. Gl. mouet hic aliquas q̃ſtiones ſatis faciles. Vltimo gl. ſignat contrarium, & non ſoluit. Vide gl. ſuper verbo, dominium. in fi. gl. Sed hic loquitur, quando alienatio erat prohibita propter alium. ibi, propter ſeipſum, vt patet in d. l. ſi pignus. Quæro, licet filius non poſſit alie-
c nare, an poſſit ſuam perſonam obligare c obligatione perſonali. Tex. & gloſ. videntur quod ſic, in l hæredi. §. filia. & ſeq ff. de pact. dic vt ibi.

ADDITIONES.

a Alex. Filii autem. Vide Bar. in l. 3. ſi ſol. ma. An filii poſſit ſolui ſine patre in caſibus, in quibus patri non acquiritur vſusfructus, & adde Bald. in l qui aliena §. uno ff de neg. geſt. & in l 1 io prin. ſi ſer. uc id. Adde quo l Dy. conſi 11 refert Io. An. in add. ad Spec. in tit. de ceſ § 1. uer. ſed nunquid minor. dicit, φ ſi filius actionem quæſitam ex ſuo contractu ſine conſenſu patris cedat, patre poſtea ratificante, quod ualet ceſſio, licet in prin. non ualeret, quia cedere eſt alienare, & alienare non poteſt, ut hoc § & ratificare a principio, & ex poſt facto, ſunt paria, cum confirmet etiam a iure prohibita, ar. l ſi ſup. ad Mac. & l. Iulianus. §. pe. ff. eo. & quia pater facta per filiũ confirmat non ſolum expreſſe, ſed etiam tacite, ut ff de acq hær l qui aliena. ſecundo & tertio reſpon.

b Parſ. Diſponere in contractu. Circa illam materiam in quantum glo. hic format q. an talis alienatio firmetur iuramento, aduerte, quia Bal. Ang. Soc. & Pa. de Caſt. in l. & hæredi. § ſi filiusfam. ff. de pac. & ibi uide Cur. & alios Moder. facientes, quæ dixit Pau. conſi. 306. & ita uidetur uera ſententia, licet aliqui ſenſerint contrarium uide in d §. filiusfam. & procederet etiam iſta pars, & ſi ſtaret ſtatutum, quod filiusfamil. ſeparatus a patre poſſet ex quolibet contractu ſe obligare tanquam paterfa. quia deberet intelligi de cõtractu ualido, ſecundũ Bal. in l. 1 §. de quæ. & ita plus conſuluit Curtius, & quod etiam ſi ſiacuſſores

dat

dari in tali alienatione non teneantur Item quod iſta alienatio non reconualeſcit mortuo patre, ſecundum Bal hic, Pau de Caſt conſi 135 alias 117 Item cũ filiusf.poſſit talia aduentitia donare cauſa mortis ſine conſenſu ſuperioris, unde Pau cõſ.127 Itẽ an lat: ſẽtia cõtra filiũ poſſit fieri exequutio in bonis aduẽtitijs.Rom.conſi.154.quid aũt ſi pr cõtentus ſit filiũ donanti cauſa mortis rẽ pleno iure,in qua ſe hã eat ulumfruc ui videatur renunciare, & illa extinguatur a. ſi tam fuiſſet alicui creditori delegata, & in ea autoritate iudicis pro utenda vſufructu,quouſque eſſet ſibi ſatisfactum,uide mirabiliter Ant.de But conſi.8. per totum Item,ꝙ quãdo filius diſponere in utilitatem ſuam & patris, valere. unde Bal in l.quæcũque.ſup.& per gl.ibi,Iaſ.in l.iuſiurandũ, quod ex conuẽtione ꝙ pupillus in fi.de iureiur & de eo quod dictũ eſt ſup. de patre conſentiẽte, an uideatur renunciare vſufructui,unde Ancha conſi.116.in 1. dubio. adde tamen quod ſi filiusf.debita contraheret,poſſet fieri execu io in talibus bonis aduentitiis,etiam in proprietate uſusfructus, cũ ſit data adminiſtratio taliũ bonorum filio per patrem,uel in proprietate tantum ſi non conceſſit adminiſtrationem,ut per Alex poſt Bar in l.ſi finita.§.de uecti de dam.infe.

b Alex.Obligare. An filius poſſit ſuam perſonam obligare obligatione perſonali, & ſenſit Bar in l.ſi § 2.de nox.obl.

Adde in tex in l ſi.§.ſi.ſup communia de leg.& Alex.in conſi.18.in 7 vol.

§. Vbi autem. Hæreditatem infanti debitam poteſt pater pro infante adire, vel repudiare, reſt in integ fil.o reſeruata, & ſemel reſtitutus,iterum non reſtituetur h.d.

a §.In ſeruis. aIn his,quæ momento permanſura ſunt penes filium,patri non quæritur uſusfr. h.d.

ADDITIO.

a Parif In ſeruis Vide io ſimili quæ habes ad Bart.in l qui ſic ff.de ſol.vide Iaſ. in l. quoniã contra,circa fi ſup de teſta & quæ ipſe ponit in l.non tantum C. de leg. prope fi,unde etiam ibi alia in contrarium, & ibi in fi.quod dicatur momentu. Item an & quando ius momentaneum habeatur in conſid.ratione, unde Bal in c.1.extra de cauſa poſ & proprie.

De hæreditatibus decurion.nauiculariorum,&c. Rub.

LEX PRIMA.

a SI quis nauicula. aHæreditas eorum, qui in hac rub.nominãtur, ſi ſucceſſores ab inteſtato non habent, quærirur illis qui ſunt de eorum collegio.h.d.totus iſte tũ. Hoc,ꝙ dicit de decurionibus,not. ꝙ qñ decedit aliqs de ꝯſiliariis ſine hrẽde ab int.non ſuccedit fiſcus,ſed ordo ꝯſiliariorum de illo ꝯſilio.

ADDITIO.

a Alex.Si quis nauicula Si decedit aliquis de cõſiliariis ſine hærede.Et facit ad no in l ..ĩ vode vir,& v of.& per Mat.in trac.ſucceſſionis ab inteſta i vlt ar prin. Item adde quod dicit Bal in l.repetita.in fi ĩ de conſt pec.quod ſi decedit mercator de uniuerſitate ſine hærede, alii ſuccedunt ſibi in bonis,quæ habet ibi, nõ in aliis,& alleg tex in ar. optimum,in l diuus.ff de in.fi.Et quid de nobilib.qui habent homines ſuos decedentes ab inte an eis ſuccedant.Bal.hic on ꝙ ſic.

BARTOLVS AD VII. LIBRVM CODICIS.

De vindicta libertate. Rubr.

LEX PRIMA.

1 *Decretum interpoſitum ex falſa cauſa,fauore libertatis non reſcinditur,*

EOrum qui. Vno modo legitur in decretis interpoſitis ex cauſa falſa in iure, vera tñ in facto. alio modo legĩt econtra,& ſecundum utranque lect. breuiter
a hoe vr̃ dicere.Decretum † ex falſa cauſa inter-
1 poſitum fauore libertatis,anon reſcinditur. h.d.ſecundum vtranque lecturam.

ADDITIO.

a Alex Libertatis.In qua rub,nihil dicit,ideo ſequitur alia,uidelicet.

De teſtamentaria manumiſ. Rub.

LEX II.

1 *Ad confirmationem codicillorum,an requiratur quod ſit adita hæreditas.*

2 *Vtrum appellatione reliquorum contineatur liber rationum.*

1 EX teſtamento. Quęro†vtrũ ad ꝯfirmatio
a nẽ codicillorũ rẽqrat̃, qđ ſit hrẽditas adita.aTex.eſt i l.ſi.i pri.ĩ.eo.& eſt tex.in
2 l.4.ff de fidei.li.† Quęro utrũ appellatione reliquo
b rũ,bꝯtineatur liber rationum.Tex.eſt in l.4.ff.de fideic.lib.

ADDITIONES.

a Alex.Adita Verum ad confirmationem codi.requiratur aditio hæreditatis, uide Bar.in l.ſi qui in teſta.de fidei

b Alex.Reliquorum Vide Bar.in l.ſi cui in liber.de condi.indeb.

De fideicom.libertatib. Rub.

LEX VI.

DEberi. Hæc eſt bona lex,quid ſi diſcordant in pretio? Certe iudicis officium debet interueni re in cõcordia.Caſus eſt in l.alieno,§. fi.de fideicom.lib.& de communi ſer.manu.l.1.circa prin.

LEX VIII.

1 *Quid importet uerbum.placuit.*

Cum proponas. Op & ridetur, ꝙ iſtud relictũ libertatis ſit captatorium,vt l.non nunq̃ de ꝯd & dem.Sol.hic cõfertur in uoluntatem hrẽdis, ibi in uoluntatẽ extranei..Item op.& vr̃ ꝙ in uoluntatem hæredis non poſſit conferri,vt l.ſenatus,§.legatũ de le.1.Sol ibi fuit collatũ in liberã voluntatẽ hrẽdis,ſi voluerit.hic nõ in liberã volũ-
1 tatẽ,†licet fuit dictũ,ſi placuerit, nam intelligitur arbitrio boni uiri.caſus in l.Thais.§.ſorore.de fid eic.lib.qui eſt no.ad hoc. Facit pro ſtatutis.continuit dari libertas certis hominib.faciendi quicquid placuer.t.ibi eſt tex.no De aliis uerbis, putauerit, æſtimauerit,& ſimil habetis in l.ſi ſic.ff.de leg.1.

LEX XVIII.

1 *Executor an habeat actionem, cum hæres præuenit ſoluendo legata ad pias cauſas.*

1 Cum quidam. †Quæro,quid ſi hæres ꝑuenit a ſol-
a uendo legata ad pias cauſas,an exe-
b cutor habeat actionem. Tex.eſt no.bin l ſi libertus ſub ꝯditione.§.1.de bo.lib.& ibi Dy.tangit.

ADDITIONES.

a Alex Præuenit.Vtrum hæres poſſit præuenire executorem,uide quod no.Bar.in l. ſi ſeruus.ſup.eo & etia poteſt præuenire epiſcopum, ſecundum Bal in l.nulli.de epiſ & cle per Spe.in ti de inſtr.edi § nunc uero uer.denuo. Adde ꝙ Bal.cõſuluit,quod hæres poteſt præuenire executorem,eius conſi 118.2.uol.

b Ale.No Dicit gl quod ex l.correctoria poteſt ar ſumi, plene per Bar. & ibi dixi. ff ad Syll.l.ſi quis.

De Latina libertate tollenda. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Ex lege correcta poteſt argumentum ſumi,ſi ſit in corpore iuris incluſa, alias non.*

1 CVm dedititii. No.gl.ſup uerbo, imaginem.quæ dicit,† ꝙ ex lege correcta poteſt ar.ſumi,ſi ſit in corpore iuris incluſa, nõ alias, vt gl.in l.1.in prin de coniun,cum eman.li.eius.& in c.authoritate de conceſ.præ lib.6.

De communi ſeruo manumiſ. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Regula,ut quis non cogatur inuitus uendere,in quibus caſibus,fallit.*

2 *Regula,ut quis non cogatur inuitus emere,in quibus caſibus fallit.*

1 IN communes. No.bñ regulã l.nec emere,†ĩ.de iu.delib. ꝙ qs nõ cogat̃ emere,nec vẽdere.Iſta reg.fallit hic fauore libertatis Simili rõne fallit ĩ l.2.ĩ fi.de pat.q fil.diſt.Itẽ fauore ul.volũ.vt l ſi equo,ſm vnũ caſũ. ff. de leg j. Fallit ẽt in odiũ dñi atrocitãtis ſeruũ,vt Inſt.de his,q ſunt ſui,vel alie.iur.§. fin. Itẽ fallit in odiũ mentientis,vt ff.de act.emp.l.Iul.§.ſi Titius.Itẽ fallit ẽt in l quãuis ff.de pig.act.ſed improprie.nam fallit, quia creditor ibi nõ cogit̃ rendere,ſed oſtẽdere pignus debitori, ſi
2 vult illud vẽdere.† Alia vero regula, vt quis nõ cogat̃ inuitus emere,fallit in caſib.ſpecialib Primo in l. Iul.§.idẽ Celſus,ff de act emp & l.cõi diu §.fi.ff.cõmuni diui.& in l. cum in fundo, § ſi fundus de iu.do Et in iſtis caſib eſt ratio fallendi, ne quis inuitus in cõione uiuat.ꝯ l.ſi nõ ſortem. §. ſi centũ. ff.cõd.inde.& l.fundus ille.cũ gl.ſua,ff de ꝯhen.emp.fallit ẽt fauore vlt. volun.in d.l ſi equo.ſm aliũ intel.Inſt.de leg §.non ſolũ. Fallit fauore eccleſie,in Auth.de alie.emp.§.ſi vero ſecundum prædictũ.Itẽ fallit fauore fiſci,ut l cotem ferro.§.1.ff.de pu.ꝙ no.

De ſeruis Reip.manumit. Rub.

LEX PRIMA.

1 *In creatione ſyndici uniuerſitatis, quod debeat interuenire authoritas ſuperioris.*

1 SI ita. Lego hãc l.& l.2.de decur.in l.nulli.ff qđ cuiuſq; vniuer.nom.No.†ꝙ ĩ creatione ſyndici vniuerſitatis,debet interuenire authoritas ſuperioris.Aliter dicit de hoc in l.actor,ff. rem ra.hab.

De vſucap.pro emp.vel pro tranſacto. Rub.

LEX II.

1 *Res,quæ non poſſunt ex diſpoſitione legis alienari,uel ex diſpoſitione defuncti,non poſſunt uſucapi.*

2 *Vendicotione prohibita per teſtatorem,uidetur prohibita donatio.*

a SIcontra. aNo.ex hac l.†quod res,q̃ non pñt ex di
1 ſpoſitione l.alienari,vel ex diſpoſitione defuncti,non poſſunt vſucapi. No. etiam primã glo.
2 huius l. quam allegaui, ꝙ prohibita † venditione per teſtatorem,videtur prohibita donatio Ita tenet gl hic. Ita uidetur tenere tex.in l.uoluntas.de fideicom.vt ibi dicit.

ADDITIO.

a Ale Si ꝯ Vide ꝙ hẽs in l volũtas ſup.de fideic.vide q̃ dixi i l.ubi lex.ff.de vſuc.& ibi Bar & hic,no.in l.filiusf.§ diui.de leg.1.& unde hic, an appellatione venditionis,veniat oĩs cõtractus,adde Bal.in c.1.de contro iter do.& em.vbi vide.& adde qđ hẽ in l.uniuerſos,uſ.ue rei domeſ temp.& in l.ſtatulib a cæteris de rebus alien.non alie & in l.1 C.ſi aduer tran.& in l.alienationis.de uerb.ſignifica.

& q. 12 no. Bar. in l. filiusf. §. diui. de leg. 1. & ibi Imo conſuluit Bald. in conſ. incipi. in Chriſti noie, quidam habuit uxore. do. Io. q ſi ſtatutũ vetat mu. rerem vel minorem alienare, uel mõ aliquo vẽdere, ſeu obligare, nõ hẽt locũ in reſtõne, seu libertate. C. de præd. cur. l. 2. quo caſu ſtabimus iuri cõi. Nec plus dic. t Bald. Tu adde ad hæc, quæ dixi poſt Bar. in l. ſi unus. ff. de pac. ſi. an ꝓhibita alienatione, ſit prohibita pignoratio, unde in l. quorum ff. de pig. Abb. Sicu. in c. 1. de his quæ fiunt a prælatis ſine conſenſu cap. dicit no. q uerbum non comprehendit in ſe donatione neq; ꝑmutatione. ꝑ Bar. in l. ſi C. de ꝓd. cur. la. 2. cõtra l. ſtatutib. & l. voluntas. de fidei c. concludit, q ubi ſit cõmemoratio ꝑtij, verificatur tñ in vẽditione vulgariter, & ſtricte ſumpta, ut l. ſi. de ꝓd. cur. Sed ubi ſit mẽtio ꝑtij, tũc capitur largo mõ, niſi in materia odioſa. Sed ꝑ cõem vſum loquendi, qui regulariter attenditur, & cõtra propriã uocabuli ſignificationem, l. liberorum. §. q tamẽ Caſſius & l. Labeo de ſup. leg. c. ex literis, de ſpon. capitur uerbũ vẽdo, ꝑ ſpẽ diſtincta ab alijs cõtractib. ut capit ibi, & in d. c. Ecuſiis adde Bal. hic, & q poſt eũ ſenpſi ad hoc qđ no. Bal. in l. 1. ſup. de re per mu. Ad. de circa princ. apoſt. dũ alleg. Bal. qđ pro illa parte facit. quod conſuluit Ro. conſi. 180. & 393. quod ſtatuto q mulier non poſſit alienare ſine conſenſu duorum propinquorum, eđ nihilominus poterit quietare maritum de fructib. bonorum paraphernaliũ. Et adde quod Bal. conſi. 345. quod l. 2. huius tit. quod præceptum factum ſilius minoribus ne diuidant, non eſt nudum, ideo non ualet diuiſio ſi contra fiat.

LEX IIII.

Venditioni. Hic no. 1. quod probo, nõ reprobo. Secũdo no. q uſucapio abſorbet dñium. h. d.

LEX V.

Si patrem. No. ex iſto ſioc. q res vi poſſeſſa, non pt uſucapi, donec in poteſtatẽ domini reuertatur. h. d. Hoc tamen qđ dicit, domini, intelligo. i. eius qui eſt expulſus, vt probatur. ff. de preçar. l. certe. § pen.

LEX VI.

Cum ſit. Iſtam legẽ Intelligo, q res eſt furtiua ſecundũ ius creditoris, & illo reſpectu non poteſt vſucapi. Sed ſi extraneus ſurripuiſſet, eſſet ſurtiua et reſpectu domini. Ita probatur. ff. pro ſoc. l. fi. & de vſuc. l. ſequitur. §. ſi rem.

LEX VII.

Ex cauſa. Intellige ſm veram opi. de eo, q datur ex cauſa tranſactionis. nõ de eo q ex cauſa trãſactionis retinet, tũc in eo nõ trãſferi dñiũ, nec vſucapiẽdi ꝯdõ, vt l. ſi ꝓ fundo. ſ. de tranſa. qđ tamẽ intellige, vt perfecte dixi. ſ. eo l. j.

De vſucapione pro donato. Rub.

LEX III.

Irritam. De iſta materia uide plene in l. Celſus, ff. de uſucapionibus.

De vſucapione pro dote. Rub.

LEX VNICA.

1 *Maritus eſt dominus rei dotalis.*

2 *Maritus poſſidet rem dotalem.*

1 **RES.** Ex hac lege apparet, † quod maritus eſt dñs rei dotalis, qa ſi in eũ non ita cõſferi dñium, nec vſucapiẽdi ꝯdõ ſm rſam poſitã i l. clauib. ff. de ꝯh. emp. l. Pompo. §. ſi iuſſu. cũ ſua gl. de acq. poſ. Item apparet, quod ma-

2 ritus poſſidet rẽ dotalem. Si enim no poſſideret, non vſucaperet. Probatur in l. Pomp. §. ſi in dote. de acq. poſſ.

De vſucapione pro hærede. Rub.

LEX II.

a **NIhil.** a In ſuis hæredibus ceſſat vſucapio ꝓ hrđe h. d. tex. & gl. Rõnẽ ponit gl. & no. gl. ibi, itẽ hoc dicũt qdã &c. In hoc verũ exiſtẽtia ſui hrđis operi aliqd qñ habuit cohrđẽ. Dy. tãgit i l. apud Iul. §. idẽ Iul. ff. ad Treb. i l. 2. ſ. de iu. delibe. plenius in l. ſi filius, q pri. de

b vul. & pup. Quærit gl. an mala fides defuncti tranſeat ad hrđẽ. b Dy. de hoc plene in c. poſſeſſor. de reg. iur. lib. 6. Ego tetigi vobis, & gl. tangit in l. Pomponius, §. cum quis. de acquir. poſſ.

ADDITIONES.

a Alex. Nihil. Iſte tex. eſt ſing. ſecundum Bal. & adde ſimilem in l. 2. § fi. Parſ. Nihil. Vide Alex. in l. ſi filius qui patri ff. de vul. & pup. & in l. qui ſe patris. C. unde lib. Iaſ. in l. 1. in prin. ſup. qui admit.

b Alex. Ad hæredem. Vtrum mala fides authoris noceat ſucceſſori, uide Bart. in l. cum hæres. & quæ ibi dixi ff. de diuer. & temp. præſcri.

Communia de vſucapionib. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Colonus, an poſſideat.*

a **QVi ex conducto.** Gl. intrat materiam hic, † vtrũ colonus poſſideat. Et conſtat, q non, ſed nunquid amittatur poſſeſſio, ſi colonus deijciatur, videbitis in l. fi. j. de acq. poſſ.

LEX II.

Iam pridem. Res fiſcales non poſſunt uſucapi. hoc dicit.

§. Si mala. Mala fides authoris, nõ nocet ſucceſſori vniuerſali. hoc dicit.

De vſucapione transformanda. Rub.

LEX VNICA.

1 *Ad præſcriptionẽ quãdo requiratur titulus, & bona fides, & poſſeſſio cõtinuata, & quod idem ſit in uſucapione.*

2 *Mala fides ſuperueniens non interrumpit præſcriptionẽ: ſecus de iu. can.*

a **CVm noſtri.** Reiectis aliorũ tẽporũ curriculis, vel circuitis, res mobilis vſucapiebat triẽnio a poſſidẽte, titulo, & bona fide, a nec ſuperueniẽs mala fides eã interrũpit, & ſublata eſt differẽ-

1 tia rerũ Italicarũ. & ꝓuincialiũ. h. d. Tene mẽti, Qđ † ad ꝑſcri-

b ptionẽ requirit titulus, & bona fides, & poſſeſſio ꝯtinuata, idẽ in

2 vſucapione. Item no. q † mala fides b ſuperueniens nõ interrũ-

c pit præſcriptioẽ. Secus de iure canonico c vt c. 2. de reg. iur.

ADDITIONES.

a Alex. Et bona fide. Et de illa bona fide, quomodo intelligatur, vide Bart. in l. unde bi 2. § ſed numini ff. de cond. ind. Vide Bar. in l. ſi de eo §. 1 ff. de acq. poſſ.

b Alex. Mala fides. Et ſic videtur q gl. in l. Item ſi res de alie. iud. mu. cau. fa. per quã ſolet limitari auth. malæ fidei, non procedat iure canonico, ut in glo. unde Iuſti. de act. in §. ſed iſtæ.

c Parſ. De iu. cano. Aduerte tamen, quod licet de iure cano. mala fides ſuperueniẽs interrumpat præſcriptionem, ſecus eſt ſi ſuperueniat dubietas. uide Alex. in. & Are. in l. 3. §. genera ff. de acq. poſſ.

De acq. & retinenda poſſ. Rub.

LEX PRIMA.

a **PEr liberam.** a Per liberã perſonam quæritur poſſeſſio ignoranti, vſucapiendi ꝯditio demum ſcienti b d. Gl. tria tractat quandã materiam, & eſſent duæ materiæ. Primo, qualiter debet hoc Intelligi, an utroque gerente in animo, an altero tantum. Quod quæratur domino habuit illis tex. in l. ſin. ſup. ſi quis alteri vel ſibi, & probatur in l. qui mihi donatum. ff. de dona. Secundo gl. intrat hic materiam, quomodo poſſeſſio quædam habet multum facti, & parum iuris: quædam multum iuris, parum facti, &c. plene examino in l. ſi is qui pro emptore, ff. de vſu.

ADDITIO.

a Ale. Per liberam. No. iſtũ tex. q vi requirere factũ eius cui ꝑ præſcriptionẽ acquiritur. De quo in cacedens in gl. de ꝓb. q no. Io. An. in tit. de teſte. §. nunc videndũ, verſ. ad hoc oppoſiti & q̃ ſtrõ, q vſucapiẽdi ꝯdõ hæc nõ acquirit ignoranti. vide Raph. & Old. in l. 1. § per procuratore. ff. eo. & ꝑ lino. in l. poſſeſſio. 3 fi. ff. eo.

LEX II.

1 *Poſſidens ſciente venditore præſumitur quod ei fuerit poſſeſſio tradita.*

2 *Si præcedit titulus, poſtea ſequatur poſſeſſio, in dubio præſumitur poſſidere ex titulo præcedenti.*

3 *Teſtis interrogatus de poſſeſſione, recte aſſignat rationem ſui dicti per hæc verba, dico Titium poſſidere quia uidi eum locare, fructus recolligere, & alia, ut dominus facere.*

4 *Traditio poſſeſſionis, an poſſit probari per inſtrumentum.*

a **Minus.** a Hęc eſt bona lex. In his, ad q̃ qs tenet, patiẽtia bñ ꝓ ꝯſẽſu. h. d. Op. de l. q vas. §. vetare. ff. de fur. vbi in dubio qs ꝑſumit ꝯdicere. Sol. hoc eſt verũ, niſi i his, q̃ qs tenet

1 facere hic eſt caſus hic. No. ergo, q † q poſſidet ſciẽte vẽditore,

b ſumitur qđ ei fuerit poſſeſſio tradita, b vt hic. Et iſtud, q tex: ꝑt, diu, denotat facti accidẽtiã nõ iuris miniſteriũ, ſm gl. & bñ, nõ dic tñ i noſtro vẽdõnis ponũt illa verba, q̃ rẽ ꝯſtituit ſe ſuo noie

c poſſidere. Itẽ, qa dedit ei licẽtiã apphẽdedi, &c. Itẽ dẽs ſcire, c q

2 † ſi ꝓcedit titulus, & poſtea ſequat poſſeſſio, i dubio ꝑſumit poſſidere ex ti. ꝓce. vt no. in l. q̃dam. ff. de rei vẽd. No. illa verba, q̃

3 dicit tex. oĩaq; vt dõm geriſſe Et ex hoc hẽs, q † teſtis interrogatus de poſſeſſione, recte aſſignat rõoẽ ſui dicti, ꝑ hec verba,

d Dico Titiũ poſſidere, qa vidi eũ locare, d fructus recolligere, & alia, vt dñs facere ſolet, arg. huius l. facit. ff. de ſol. l. Titia. Plus dicit glo. nſa hic, qa ẽt ſi nõ ſit dñs, in dubio iſti actus ꝑſumuntur

e fieri tanq̃ a dño. e † Quęrit hic, vtrum poſſeſſio tradita poſſet

4 ꝓbari ꝑ inſtrm. Hic tex. facit q ſic, dũ dicit licet. n. inſtrũ, & c. Tu dic, q tradõ poſſeſſionis ciuilis bñ põt probari per inſtrm, dum dicit, conſtituit ſe ſuo nomine poſſidere: ſed traditio poſſeſſionis naturalis, ſeu corporalis ita demum poteſt probari per inſtrumentum, ſi inſtrumentũ eſſet confectũ in cõſpectu fundi, Ita poſſet intelligi l. ꝓdia. ff. eo. & ibi dixi poſt la. de Are. & Doct. hic tãguot. Ex illis ergo verbis inſtri, quæ dicunt, vendidit,

ADDITIONES.

a Alex. Minus. Et de hac l. minus. vide quæ hñi in l. 3. in prin. ff. de acq. poſſ.

b Alex. Tradita Quo ad probandum traditionem poſſeſſionis, ſufficit probari me poſſidere ſciẽte vẽditore. Adde Bal. in l. ſiducias ſup. de rei ven. ubi tñẽ poſt Iac. de Are. Secus ſi ab eo nõ habuiſſet tit. qđ no. Bal. in l. ſolẽnib. de rei ven. ꝑ Bar. in l. Celſus. de vſu. & uide Bal. hic, & q, ibi dixi. Vide bar. i l. pe. de exec. rei iud.

c Alex. Scire. Per Bar. in l. cum ſolus & l. Celſus. de uſu. Ita intellige ſi poſſidens ꝓ parte ſua adimpleuit contractum, alias ſecus Ita no. dixit Bald. in l. ſuper longi. de præſcr. long. temp. * Grãma. deciſ. 103. nu. 7 Menoch.

d Alex. Eum locare. No. ꝑ teſte, & hanc regulam intellige, vt per Bart. in l. qui uniuerſas. §. qui colonum. de acq. poſſ. & qđ no. uoluit Bar. in l. ad ꝓbõnem ſup. locati & ad ꝓbandũ dñium dixi ſaltem remiſſiue in l. rẽ quæ nobis, poſt Bar. ff. de acq. poſſ. & uide no. Inſti. de ac. § ſic itaq. & dixit Bal. in l. iudicia. ſup. de rei vend. q non tñ perceptionem fructuũ ꝓbatur poſſeſſio ſed ẽt ꝓbãdo q ego an per locũ poſſet. agendo aliquid, l. poſtulat. io. § hoc quoque. de verb. obli. Item dicit Bal. per glo. ibi, quod ſi ꝓbo quod feci ſeminare, arare, & colere, quod probata eſt poſſeſ. in l. ſi qs ſup. ſi. reg. licet non proc. etur de recollectione fructuũ. Dixit tñ Bal. in l. poſt iniam ſup. de ſen, quod per in. in poſſeſſionẽ, nõ probatur poſſeſſio, ſed per recollectionem fructuum. Adde qualiter probetur poſſeſſio, Bal. conſi. 73. & conſi. 377. in qualiter antiqua poſſeſſio probetur. col. 442. Et qualiter receptio penſionis probet poſſeſſionem, conſi. 270. omnia 3 uolu.

e Parſ. An domino. Vide Alex. conſi. 136.

a didit, nō ꝓbatꝰ poſſeſſio tradita, niſi in ꝯſpectu fundi tūc eſſēt ꝓlata illa uerba. Vide d. la. de Are. in d. l. ꝓdia qđ eſt notādū, ꝗ per illa verba, tradidit, vendidit, vr̄ ꝯcedere authoritatem, ſeu licentiam accipiendi poſſeſſionē ſua authoritate, vt d. l. prȩdia.

ADDITIO.

a Alex. Poſſeſſin. Et adde quȩ habes in l. creditorē inf de pign. & in l ſi ex ſtip, ff. eo.

LEX III.

a **Donatarum.** a Infanti q̄rit poſſeſſio rei ſibi traditȩ. h. d. Op. de l. j. § adipiſcimur, ī fi. ff e. Multȩ ſo. dantur, finaliter Dy. dicit, Quædam ſunt res, in qb. infantis cadit affectio, ut ī aliquo iocali, & tūc ei quȩrit poſſeſſio, vt hic. Quȩdā ſunt, in qb. non cadit eius affectio: & tūc ſtatꝰ ꝯrio.

ADDITIO.

a Alex. Donatarū. Per hoc d. l. u. l. j. i prin. de ver. obl. qđ ī iocalib. infans pt ſtipulari. ſi ſcit. pt, ex quo circa ea hēt affectionē uide Bar. in l. quamuis. §. infans ff eo. tit.

LEX IIII.

Licet. Poſſeſſio nudo aīo nō q̄rit, ſed nudo aīo retinet, & q ad poſſeſſionē nō accedit metu pſonæ, poſſeſſionē nō pdit, h. d. Circa legē nr̄am eſſet videndū, quid ſit poſſ. & quotuplex, & qualiter acquirat, & qualiter perdatur, & qd ſit poſſeſſionis effectus: Iſta oīa examinant, ff. eo. l. j. in prin. ī illis gl ma. Qui uolunt repetere trahunt hic, & ibi ego dixi plenȩ.

LEX V.

1 *An emens à colono, qui rem tradat, præſcribat.*

a **Cum nemo.** a Nemo pt ſibi cām poſſ. mutare, nulla cauſa ſuperueniēte luīma. h. d. Hȩc lex legit in gl. nr̄a duob. modis, vel trib. Primo qđ colonꝰ meus rē meā alteri uendidit, ꝗ non placet, quia per hoc dn̄s priuaretur poſſeſſione, ut l. peregre. §. quib. eo. ti. Scđo mō legit, ꝗ ſibi primo voluit poſſidere, poſtea alteri uēdidit, & tradidit. Iſta lec. laborat eo. morbo cū ꝓcedenti. Alij dn̄t, ꝗ hic colonus emit ab eo, quē ſciebat nō dn̄m terrȩ: licet hēat titulū, nō tn̄ hēt poſ. ñ n pt mutare cām poſſeſ. ſuȩ. Hic eſt uerus caſus no. ī hac l. Circa iſtā l. primo eſt q̄rēdū, quot modis muteť cā poſſ. Dic, ut in

3 gl. Scđo † quæritur, quid ſi aliquis emit a colono, & colonus ſibi tradidit, verū iſte talis emptor poterit præſcribere? Et determinat gl. tua ꝗ ſic p l. nō ſolū. §. ꝗ vulgo. ff. de vſuca. Difficultas huius q̄ōnis pēdet ea hoc, quia ab vno hēt titulū, vt a colono, ab alio hēt poſſeſſionē, vt a dn̄o, & tex. ī l. eum. q. §. pe. ff. de pub. vr̄ regrere, ꝗ qs habeat titulū, & poſſeſſionē ab eo. Gl. tāgit. ff. de vſucap. l. cū ſolus, & ibi perfectiſſime ea aminaui.

ADDITIO.

a L. A. Cum nemo. Adde quod de iure canon. mutans ſibi cauſam poſſeſſionis, priuatur iure ſuo, unde Bar. in tract. differenciarum inter ius ciui. & cano.

LEX VI.

Si nulla. Qui occupat poſſeſſionem ſine cauſa, tenetur eam reſtituere. h. d.

LEX VII.

Improba. Poſſeſſio uitioſa nō prodeſt ad uſucapionē h. d.

LEX VIII.

Per procuratorem. Hanc legem habuiſtis. ſ. eo. l. 1. Dic, ut ibi.

LEX IX.

Nec ex vera. Iuſtus titulus, & Improba poſſeſſio ad vſucapionem non ſufficiunt, ut l. ſi ex ſtipulatione, ff eo.

LEX X.

Nemo. Poſſeſſio non prodeſt ad uſucapionem. h. d.

LEX XI.

a **Vitia.** a Vitia realia trāſeūt ad quēlibet ſucceſſorē. h. d. Hoc eſt uerū in uitiis realib. & quaſi realib. uitia uero pſonalia, vt eſt mala fides, trāſeunt cū vniuerſali ſucceſſore, nō ad ſingularē. Videbitis. ī. ut. j. l. j de iure tamen canonico uideť aliud, ut no. per Dy. in c. poſſeſſor. de reg. iur. lib. 6.

ADDITIO.

a Alex. Vitia De hoc vide quod habes poſt Bar. in l. cū hæc res. de diu. & temp. præſcri. per Canoniſtas omnes in c. vigilāti. in c. ſi de præſc. vbi uide, & adde Imo, in l. ſi qua. §. tunc alias. & § ſeq ff. de uſucapioni.

LEX XII.

a **Ex libris.** a Iſta eſt una de ꝯſtitutionib. quas Roſ. ꝯmendat Op. de l. 1. §. ꝗ ſi ſeruus, ff. eo. & l. pegre. §. qb. eo. ti. Sol quatuor ſunt caſus. Primus, quādo ſeruus, uel colonus deijcitur. Secūdus, quādo ſeruus, uel colonus uendidit, & tradidit. Et iſtis caſib. dominus poſſeſſione priuať, ut legib. cōtrariis. Quādoque ſeruus, vel colonus derelinquit poſſeſſionē, vel perdit, & iſtis caſibus non priuatur dominus poſſeſſione. Ita loquitur hic, &c.

ADDITIO.

a Alex. Ex libris. Ad hanc legem uide omnino Guil de Cun. In l licet. ſup eo.
Pariſ. Ex libris An autem, & quomodo præſcriptio contingens ex fratri coloni, noceat domino, vide Ro. conſi 477 ad fi.

De longi temporis præſcriptione. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Vitium litigioſi purgatur tranſactione facta ſuper re, ſeu ſuper cauſa: ſecus ſi ſuper inſtantia.*

Cum poſt. Perēpta inſtātia, remanet uitium litigioſi ꝗ ad ſingularem ſucceſſorē nō trāſit, qui adminiculo authoris nō vtiť. h. d. Opp.
a vitia trāſeūt ad ſucceſſores, vt ſ. ti. i. l. vitia. Sol Ibi de vitiis realib. vt no. i d. l. vitia. Op. ī. de pact. l. poſtq̄ lite. So. & eſt no Si quidē inſtātia perit triennio, vel cōſenſu partiū, quæ renunciauerunt tantū inſtantiæ, durat vitium litigioſi, vt hic: ſecus ſi renūciauerūt liti. Hic eſt caſus ī d l. poſtq̄ liti. qa tūc res deſinit eſſe litigioſa. Ita tenet iſta gl. quā vide, & ſigna. No. er-
1 go, † qđ per tranſactionē ſuper re, ſeu ſuper cā, purgatur vitiū litigioſi: ſecus ſi tātū fiat ſuper inſtātia. Facit ad hoc, qđ habuiſtis no. ſ. de iu. in l. properandū. §. ſi quidem. & quod habuiſtis no. ī. de fructib. & lit. expē. l. 2 Opponiť de Auth. vt ſpon. largi. §. rurſus. vbi videť quod vitiū pſonale nocet ſingulari ſucceſſori. Sol. Fateor, quod in hoc eſt illud immutatū, per dictū §. ideo vide auth.

ADDITIO.

a Alex Tranſeunt. No limitationem ad id quod dr̄, ꝗ vitium litigioſi durat perempta inſtantia, & eſt ſententia gl. hic Et adde quod licet duret vitiū litigioſi quo ad quædam perempta inſtantia, tamen res poteſt alienari, vt hic, & no Bar. in l. fi. inf. de liti. & ibi vide mel us p Ang in § j. in fi. adde Bart. in l. mora. ſupra de tranſ.* Dec. l. 3. nu 5 9 ſup. de eden. Menoch.

AVTHEN.

a **Malæfidei.** a Hic eſt caſus, in quo ad præſcriptionē lōgi temporis requiritur ſciētia eius, ꝯ quē prȩſcribitur, ꝗ eſt ꝯ regulā ſupra eo. l. ſi. Cætera dic, vt ibi ī gl.

ADDITIO.

a Alex. Malæfidei. Ad intellectū huius auth. vide Bal in l. ancillæ, ſup. cōia de ſuc. & cano. in c. ſi diligenti. de præſcr. & Bar. in l. Pompo in prin de acq poſ. vbi vide. Adde huic auth. quinq; limitationes, quas hic dat Pa. de Ca. & quæ pulchre voluit Old. conſi 19. Et ad præſcriptio lingeret conſcientiam, uide Bal. conſi. 259. cū duob. ſeq. 3 uol.
Barb. Malæfidei. Et pro iſta auth. vide Bar. cōſi. 185. inci. quidam nomine. Titius vendidit, vtrum quis poſſit vti tempore ſui authoris in præſcrib.
Pariſ. Malæfidei Vide Aret. in § iſtæ. Inſt. de act. ponentē decem ſeu duodecim limitationes, & Are. conſi. 54. ubi uult quod iſta diſpoſitio non habet locū in debitore qui hypothecauit alteri rem ſuam, & poſtea alteri eam uendidit ſcienter, & doloſe, uide per eum. & circa iſtam materiam uide Bar. poſt Ale in l. Pompo §. cum quis. ff de acq poſ. ubi ponit octo limitationes ad hāc auth. vbi ponit an procedat de iure can. uide Alex in l. rem quæ nobis. de acqui poſ. Item quod iſta auth. non habeat locum in reb mobilib. uide Ale conſi. 277. circa fi. in materia Fel in c. ſi diligenti. de præſcr. Item an aliqua in materia huius authen. uide p Are. in l. ancillæ C. de fur.

LEX IX.

1 *An exceptio præſcriptionis impediat litis ingreſſum.*

Emptor Hȩc eſt bona lex. Exceptio pſcriptionis pt opponi in Initio, ſed poſt lit. ꝯt. probari. h. d. Hic
1 videť caſus, † ꝗ exceptio præſcriptionis a non impedit lit. ꝯte.
a in ꝯtrarium dn̄t Doct. qa præſcriptio eſt inuenta, ut ſit litiū ſinis. ff. pro ſuo. l. ſi. ergo impedit lit. cōt. ut ſ. de tranſ. l. fratris. & ibi tetigi. & ff. de uer. ſig. l. trāſact finita. & per Gul. in l. elegāter. §. ſi qs poſt. ff. de ꝯd. ind. Non ob. hæc lex, quia non opponebať ad impediendum proceſſum ſed ad iuſtitiam cauſæ. Poſtulabat enim ſe abſolui a petitione, non ab inſtantia. h. d. tex.

ADDITIO.

a Alex. Exceptio præſcriptionis. An exceptio præſcriptionis impediat litis ingreſſum, & vide quæ dixi poſt Bar in l. ſi. pro ſuo. & uide Bar. in l. nō ſolum. §. morte. de operis noui nūciatio & hic adde Bar. in l. ſi. ſupra alleg.* Afflict. deciſ. 52. dicit diſcuſſionem huius exceptionis eſſe tractanda in meritis cauſæ idem Bar. jo l. nam & poſtea Menoch.

LEX X.

Nec bona. Menienio qđ facis articulos ſuper probanda pȩſcriptione, ꝗ concludaor tempus pſcriptionis ante litis ꝯteſt. ut hic dicit tex. & dixi plenȩ de hoc de uſucap. l. Celſus. & per Doc. hic.

LEX XI.

a **Super.** a Iſtud quod dicit gl. noſtra, uerum eſt. Bona fides probatur eo ipſo, ꝗ nō probatur cōtrariū, ſed poſſeſſio debet probari. qualiter autem probabitur poſſeſſio continuata. Doc. dicunt, hoc probatur ex præſumptionibus, nā ſi poſſederā iam ſunt xx. anni, & poſſideo hodie, præſumor medio tēpore poſſediſſe, quia poſſeſſio ſolo animo retinetur. Dixi plene in d. l Celſus. de uſuca. & ibi per Doct.

ADDITIO.

a Pariſ. Super. An autem in præſcriptione incorporalium præſumatur bon. poſ. vide practicam Pap in forma libel in act. confeſ col. pen.

LEX XII.

a **Cum in longi.** a Præſentes dicuntur qui ſunt de eadē prouincia: & dēt inſpici ubi partes habent domiciliū, nō ubi res eſt ſita. Itē ad pſcriptionē, ſciē
b tia eius, contra quē præſcribitur, b nō requiritur, hoc dicit hȩc
c lex, quȩ eſt multū notabilis, & ſingularis. No. gl. c ſuper uerbo, id eſt in una prouincia. in prouinciis uero, quȩ ro adhuc reguntur hodie per præſidē, habet locum hæc lex. In locis vero in quibus ciuitas habet ſua regimina, habet locū, quod dicit hic no. glo. quā uide, & ſigna. Ibi, eodē obſeruando, quantum ad tēpus, non quantum ab ſubſtantiam, ut ſupra de ſeru. l. 2.

a Alex. Cum in long. gl. Vide Alex in l. cum filius. § in hac. de verb oblig.
b Pariſ. Contra quem præſcribitur. Verum eſt quãtum ad hoc, vt mero iure currat præſcriptio, ſed ignoranti dat̃ reſtitutio in integ. ſuper quo uide omnino, quæ habes ad Bar. in l. 1. § ſi quid aũt p p inũdationẽ. ff. de itin. actuque priua. vbi vide. Item illa legem repetit Bald in qua plura tangit de materia præſcriptionum. Item q̃ illud quod dr. q̃ cõtra ignorantẽ curtat pręſcriptio. vide Foly in c. vigilanti extra de præſcr. & multa, quæ addo, ad Bar in l. 1. § ſi qs aũt p p inũdationem. de itin. act pri. & adde circa illud, q̃ dicit gl. in iſta l. ſi qd̃ ciuitates Lõbardiæ hñt iura ad inſtar pͦuinciæ, vt tenet ẽt Cy. & Sal. hic. adde Bal. per gl. ibi in §. 1 in tit. hic finitur lex Conrad. Bald in c. 1. § ad hæc, de pace iura. firm. io auth & omnino. C. ne vxor pro mar. Item inquãtũ iſta l ſi. tãgit de præſcriptione vſuſfructus, pone tãc in l. 3. § ex cõtrario, de acq poſſ vbi vide Alex. qui dicit, qd̃ requiritur in præſcriptione vſusfr. licet ſecus ſit in alijs ſeruitutib. prædialib. Itẽ in quantũ vr, q̃ x. an inter præſentes, & xx. inter abſentes. adde quod l. fundat ſe in præſcrip. x ann. dẽt, pͦbare poſſeſſionem, cum illa qualitate inter præſentes, alias ſuccũbit. Vide Alex. omnino conſi. 92 in 1 vol. ad ſi. & omnino in col. 1 1 8 cõtra, cũ tenẽt Bar. & Ang in l emptor. ſup. eo uide omnino in repe. in ver præſcr.
a Alex. No glo Et ad gl. quæ eſt hic, vide no. verba Bar. in l. infamem. in finalib. verbis. ff. de pub. iu. & Bar. in l. 2. §. ſi. circa ſi. ff de metropo. lib. x. & Io. de Imo. in l. ſi hæres. § vicis. de le. 1. & ibi ſcripſi. & dum dicit hic, de præſcriptione, q̃ currit cõtra ignorãtẽ, fallit in pſcr. anna. quæ non currit cõtra pͦbabiliter ignorantẽ. l. cũ lex. de ædil. edic. & quia vbicunque lex notat culpã, annus nõ currit, niſi a die ſcientiæ, vt no. in nouella, in c ſeruorum. de ſer. pr. dixit Bal. in c. ſi de phi. feu. l. alie. & vide Bar. in l 1 § ſi quis propter de iti. actuque pri. Adde no. in l. ſi. ſi quis teſt. lib eſſe iuſſus ſue & plene Bal. in l. 1. C qui admi. Et hoc limita notabiliter per tex. & ibi Bar. in l. 1. § ſi quis propter de itin actuque priu. Adde an præſcriptio currat ignoranti, Bal. conſi. 455. 1. vol. conſi 13. 3. vol.

In quibus cauſis ceſſat longi temporis præſcriptio. Rub.

LEX II.

a IN ſeruorum. [a]Vide glo. ſup verbo, cũ. Hanc glo. intellige, ſi legitur cauſaliter. tunc innuit, q̃ in reb. mobilib. non poteſt habere locum præſcr. longi temp. quia habet locum vſucapio. Si legitur temporaliter, cum, pro quando, tunc dicit quod vſucapio non habet locum, ſed habet locum præſcriptio, & tunc ſecundum iſtam regulam non negatur quin res mobilis poſſit præſcribi lon. tempo. tamen non eſt neceſſe poſt vſucapionem, vt hic, vt diſtis s. de ſer. fug. l. 1.

ADDITIO.

a In ſeruorum. Circa l. Huius ti. uide Are. in l. ſi de eo. § ſeruum. de acq. poſſ.

LEX III.

Vnus. Hanc legem intellige, quando poſſidebat totum fundum tamen non habebat titulum niſi immediate. nam ſi titulum, & bonam fidem haberet in totum, præſcriberet totum, & per conſequens repelleretur communi diuidundo, non præſcriptione, ſed exceptione dominij.

LEX IIII.

a Hæreditatem. [a]Quæ ſit ratio, quare petitio hæreditatis non datur contra iit. poſſidentẽ, dixi, s. de pet. hær. l. hereditatis gl. hic ponit illam rationem.

ADDITIO.

a Alex. Hæreditatem. Ad hanc legem adde Ang. in l. ſi & vide glo. ff. de leg. ubi tenet, quod petitio hæreditatis quo ad rem mobilem tollatur triennio, quo ad rẽ immobilem tollatur longo tempore.

Quibus non obijcitur longi temporis præſcriptio. Rub.

LEX PRIMA.

TEmpus. Iſte totus titulus ponit quaſdam perſonas, quæ iuuantur præſcriptione x. vel xx. ann propter abſentiam, vel aliam cauſam, vt ſunt minores, milites, medici, qui ſtant in prælio ad curandas plagas, & ſimiles, & hæc ſufficiant modo.

Si aduerſus creditorem. Rub.

LEX PRIMA.

a DIuturnum. [a]Contra hypothecam præſcribit longo temp. a quolibet poſſidente, excepto a creditore eius hær. h. d. cum l. ſeq. Quærit gl. quæ eſt ratio, quod vſucapio triennij non impedit hypothecam. l. iuſto. § non mutat, ff. de vſuca. de pignorib. l. vſucapio. Rationem dic, vt in gl. quæ eſt notabilis.

ADDITIO.

a Pariſ. Diuturnum. Vide Bal conſi 118 vol 3. ſeq. Bar in l. cum notiſſimi. in ſi. prin. inf. de præſcr 30. an. vbi videtur velle cõtrariũ. vide ibi Itẽ adde p excẽſione Comẽ. conſ 14 inci. Leonardus, circa med. vbi uult, quod iſta pſcriptio cõtra hypothecam habeat locum ſi ſtatutum dicat, quod poſſit creditor petere ſibi hypothecatam a quocunque poſſeſſore, perinde ac ſi alienata non eſſet, & ſine aliqua excuſatione principali, & ſic tale ſtatutum ad hoc tribuit actionem perſonalẽ, vbi vide per eũ uſque ad ſi. & põderauit Crem. de quo inf. cõtrariũ, & uide ſing. can. ad finiendum, quod non currat iſta decennalis pſcriptio cõtra creditorem, quã ponit Crem. ſing 71. Itẽ quod hodie attẽta diſpoſitione iuris nouiſſimi, ſecũdũ quã nõ põt agi cõtra tertios poſſeſſores, niſi prius excuſſo principali, authen hoc ſi debitor de pig. vide Alex. conſil. 98 in 1. uolu. circa illud vide Mod. Bon. in repe. l ſi is qui pro emptore.

De quadriennij præſcriptione. Rub.

LEX PRIMA.

NOtum eſt. In quib. reb. ſiſco denunciatur, habet locum præſcriptio quatuor anno. h. d.

LEX II.

a Omnes. [a]Qui emit a fiſco aliquam rem tanquam fiſci, non poteſt pro ea re conueniri, ſed conueniendus eſt fiſcus intra quadriennium, non poſtea.

ADDITIO.

a Pariſ. Omnes Idem ſi qs emat a Vicario generali principis. Vide Com. cõſi. 154. ad ſi in c. ad primum reſponſum, quod ſic.

LEX III.

Bene a zenone. Quod s. proxime ſtatutum eſt in iis qui emerunt a fiſco, habet etiam locũ in iis, qui emunt, vel alio iit receperunt ab Augu-
a ſta, vel principe, vel eorum procuratoribus. [a] h. d. Arguitur, qd̃ reſcripta principis non ualeant ante coronatione. Vide de hoc per Cy. & Spec. tit. de reſcrip. præſenta. § rationem autem cauſæ. verſi. item quod obtentum. Sed hoc non eſt noſtrum diſputare, ſed quod Imperator uelit dici.

ADDITIO.

a Pariſ. Vel Principe, vel eorum procuratorib. Circa iſtam l. vide Fel ponentem 5. limi. in c. eccleſiarum extra de reſcr. Iaſ. in auth. quas actiones. C. de ſacroſ. eccle. Barb. conſi. 27. vol. 4. Item an iſta l. habeat locum in re eccleſiæ, vide Cano in c. 3. extra de reb. eccl. non alie. vide Rom. ſingu. 640. inci. lex, bene a Zenone. vide Bar in tract diff inter ius ciu & can Barba. in d. conſi. 28 Item an iſta l. habeat locũ in Vicariis Papæ, uide Ro cõl 310. faciũt q̃ habes in Bertach in uer locum tenens. ſeu in uer. Vicarius Item quod in dubio princeps præſumitur rẽ putare ſuam eſſe, uide Ro conſ. 310 ad ſi. Item quod iſta lex nõ hẽat locum in reb. dotenet Bal. in conſ. 313 & 359. in 3 vol. incip quemadmodum. Imperator, ad qd̃ vide nouiſſimos, in l. 1. in 2. no. ff ſol. mat. Item adde pro reſtitutione, quod requiritur, quod princeps aliqd tradat domino in cõpilatione rei ſuæ, vide Ang. cõſi 189. inci. viſis oĩb ſtatutis vbi ita reſtringit iſtam l. alleg. aliquas defenſiones, vt per eũ, quas tñ nõ vr pͦbare eius deciſio Imo. bene uide & conſidera. vide et p limita. Ro. cõſ. 298. vbi dicit, qd̃ nõ pcedit in Principe uel donante duob. faciunt q̃ habes per Mod. in l. quoties. ſup de rei ven. vt voluit Bald in c. 1. de pace Cõſt in uer detrimentũ, & in c. 1. § ad hæc. de pace iur. fir. Item quod requiritur quod princeps poſſideat tpe alienationis, ſcdm Cy in l omnes io add huius tit. Bal. in l. 1. C. de hæreditate uel actione vendita in l. 2. C. de cõium. rerum alienatione. & ibi ẽt Ang poſt Petrũ, niſi princeps alienaret ẽt de plenitudine poteſtatis ſm Bal. in d l 2 C. de communium rerum alienatione, circa med. Adde quod iſta diſpoſitio huius l. procedit ẽt in ciuitate obtinente vim Principis, ſecũdum Ro. conſi 310. in pnn. & in ſi & ſing. 753. inci. anno præterito dedi tibi in l. bene a Zenone. Item aduerte, quod iſta diſpoſitio non vr procedere, qñ princeps donaſſet alicui primo ꝑ ꝑ benemerita, ſecundum Pau de Ca. conſ 55 inci. caſus eſt iſte. Fed de Senis in conſi. 7. quod tamẽ nõ vr procedere, ubi eſſet clauſula conceſſa ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, ẽt plena facti narratione, & hoc per notata p Alex. cõſi. 451. inci in cã quæ vertitur. Item aduerte quod requiritur traditio ad hoc ut pcedat iſta diſpoſitio, ſecundum Bald in c. 1. § de noua for. fidel. de quo tamẽ uide no. Bar in l. Cęſar ff de publican. Item uide aliquid de materia per Bar. in c. 2. de reb eccle. non alien. ubi põnit an habeat locum de iure can in reb. donatis eccleſiæ, & an procedat de ſuprema poteſtate principis. Item quando habeat locum in Duce Mediolani donante eccleſiæ, & an procedat in ſuprema poteſtate Principis, uide Ro. ſing. 31 inc bene a Zenone. Item in iſta materia aduerte ad gl. in l. 1 C ſi aduer. fiſc. quæ ſolet allegari, ut non procedat iſta lex in reb. minorum, ſed illa gl. hoc non dicit, licet in alia cõſtituat differentiam inter res minorum, & maiorum, uide ibi Bal. & Mo. & melius Cy. Itẽ an procedat ſi donatur res eccleſiaſtica, uel contra ſi donatur eccleſiæ, uide Iaſ. in auth. quas actiones. C. de ſacroſ eccl. Item an procedat in reb eccleſiæ, & qñ io inferiorib. ab Imperatore, & quædam alia circa iſtam l. vide per Barba. cõl. 28. uol 4. Item quod non procederet illa lex quãdo princeps ex aliqua iuſta cã moueretur ad dandum, uel alienandum, ſecundum Cy. in addi. in hac l. & in l. omnes præſiden. ad quod aduerte, quia in principe vr ſemper pręſumi iuſta cã &c. Itẽ quod procedit in Duce Mediolani, uide Bal. conſi 350. in 3. par. poſt prin videt ſemper præſumi iuſta cã, &c Item quod nõ procedat in principe ſciente rẽ eſſe alienam, uide Ab. in c. 2. ad ſi. extra de reb. eccl. non alie. & an in præiudiciũ dotis pcedat hęc lex, tangit Bal in d. conſi. 350. uide Iaſ. in l. 3. no. ff. ſolu. matr. in d. conſi. dicit ẽt Bal. quod habet locum in procuratore Cæſaris alienantis.

Ne rei dominicæ, vel templorum, vendicatio temporis exceptione ſubmoueatur. Rub.

LEX II.

VNiuerſitas. Ego dico, quod hic eſt caſus expreſſus cõtra gl. in l. ſi. de iu. emph. quæ dicit, q̃ prædium emphyteuticum licet non poſſit uendi, poſſit donari. Quæ gl poſito q̃ alias eſſet vera, tamen in re emphyteutica eccleſiæ communiter non eſt vera, tamen in re emphyteutica eccleſiæ communiter non eſt vera, quia nullo titulo poteſt alienari, vt hic uidebitis, & hic nullus tangit.

a *De præſcr. xxx. vel xxxx. an.* [a] Rub.

ADDITIO.

a Pariſ. De præſcr 30. uel 40 an. Plura in materia præſcriptionum habes per Bal. de Vbal. qui repe. l ſi filia ſup. de præſcr lon temp. & ibi habes ad Bart. habes etiam multa per Alex. in quadam ſua diſp. inci. Sigiſmundus, in 1 & 2 dub. latiſſime in qui an merum imperium poſſit præſcribi, & an ciuitates Italiæ poterant præſcribere merũ imper. circa materiam præſcr maxime circa iura interpoſita, de quibus maxime in vſuf. vide quæ ſcripſi in l. ſi. C. de præſcr. lon. temp. ad Bart. circa ſi. apoſtillæ magnæ.

LEX

LEX PRIMA.

1 *Q ve requirantur, vt ualeat uenditio propter tributa.*

a Cum aſſeueras. a Res vẽdita pp tributa nõ ſoluta, oon obſeruatis omnib. ſolennitatib. vendicatur, niſi 30. ann. præſcr. interue-
1 nerit. h. d. Quæro, † quot ſunt neceſſaria, ut ualeat uẽ
ditio propter tributa nõ ſoluta. Dicit gloſ. quinque, quã uide,
& ſigna. Solum ergo hic vr̃, ꝙ tractetur vẽditio, quia ſacta eſt
b vili pretio. Cõtra, quia b ſi res fuit ſubhaſtata, c vt hic vr̃ pręſup-
c poni ꝙ oon pro vili pretio, quia fuit vendita pro eo qđ reperiri põt; ſed oõ ſequitur ſubhaſtata eſt, ergo iuſto pretio vẽdita,
vt vidiſtis caſũ in re mobili, in l. ſi quos s̃. de reſcin. ven. Itẽ oppo. ille q̃ emit a fiſco, eſt ſecurus, vt s̃ ti. 2. l. 2. & l. bene. Solu. Il-
lud eſt verũ io fiſco vendente, vt propriã, hic vendidit vt alie
nam. Item op. de l. 3. s̃. quod metus cauſa, vbi oportet ꝙ ille, qui
vendicat, reſtituat pretiũ. Sol. Ibi pretiũ fuit conuerſum in eius
vtilitatẽ, hic oon, & eodem modo ſolue contrarium. s̃. ſi ven.
pig l. 1. & l. emptor. ff. de rei ven. & l. vtere. s̃. de prædi. mi.

ADDITIONES.

a Alex. Cum aſſeueras Et quomodo uendicantur, uide eum in l. a diuo Pio. § in ſubditione, de re iud.

b Barb. Contra quia. Et no quod ſequitur, res fuit ſubhaſtata, ergo iuſto pretio uẽdita contra tenuit Ang. in l. ſciendum. ff. de uerb oblig licet non alleget Bar.

c Alex Res fuit ſubhaſtata. Hoc idem uoluit Imo. io l. pretia rerũ, ff ad l. Falcid. Lu. in l. ſi quis cum aliter. ff. de uer. obl. licet Ang. hic in l pretia. & in l. ſciendum de uerb. ob. aliter dixerit. Et uide ad iſtam materiam Bal. in conſil. quod incipit, quæritur quod aliter debet æſtimari.

LEX II.

1 *Feudatarius, uel emphyteuta, licet proprio nomine poſſideant, tamen cõtemplatione alterius.*

2 *Poſſidens precario, quando poſſideat.*

3 *Colonus, ſi per xxx. an. non ſoluit penſionem, non præſcribit.*

4 *Colonus licet non præſcribat rem, præſcribit tamen actionem perſonalẽ.*

5 *Debitum annuum una præſcriptione peti poteſt, pro præſenti, & pro futuro.*

a Male agitur. a Qui pro alio poſſidet, oullo tẽpore præ
ſcribit, h. d. Circa l. nr̃am quærit, dr̃ hic
pſcatio poſſidentib. de quib. intelligit? dicit gl ego intelligo lar
ge de omni eo, qui poſſidet nomine alieno, vt puta de colono,
1 emphyteuta, & feudatario, & ſimilib. Dices † tu, hoc no eſt verũ i emphyteuta. & feudatario, qui poſſidẽt nomine ꝓprio na-
turaliter tantũ. Solu. Fateor quod licet nomine proprio poſſi-
deant, contemplatione tamen alterius poſſident, quia ſemper
aliũ in dominum recognoſcunt. Quæro quid in eo, qui preca
2 rio ꝓprie accepto poſſidet? Glo. diſtinguit, † aut recipit precario, vt detineat, uel naturaliter tantũ poſſideat, & idem, aut vt
poſſideat naturaliter, & ciuiliter, & tunc præſcribit. Docto nr̃i
dicunt contra iſtam gl. Nam licet precario poſſidens, utroque
iure poſſideat, tñ ſemper dñm recognoſcit, vt oõ pręſcribat, ſi
cut dicimus ĩ emphyteuticario colono. Pręterea talis recogni
tio interrũperet pſcriptionẽ iã cęptã, vt j̃. eo. l. cũ notiſſimi. §.
pen multo magis inchoari eam impedit ab initio, & tũc dico,
3 † qđ ſi colonus per 30. an. nullã penſionem ſolueret, nõ pręſcri
beret, licet Mar. antiquus gl. dixerit ꝯrium. Hoc tenet hic gl. pe,
qđ eſt uerũ niſi colonus interuerterit poſſeſſionem, nõ admit
tẽdo dñm uenientẽ, & incępit ſibi poſſidere, tunc. n. qa nõ re
cognoſcit dominũ, iſta præſcriptio incipit currere, & hoc ſen
b tit gl. ult. huius legis. Quæro, b licet colonus non pręſcribat rẽ,
4 † an præſcribat actionẽ perſonalem, ne ab eo poſſit peti pẽſio,
ſeu merces. Certe gl. dicit, ꝙ ſic 30. ann. a die qua peti potuit, ꝙ
puto uerũ, vt j̃. l. pro. ai. Vlrimo no. iſtum tex. quia oon eſt con
ueniens, vt quis cogatur ſuper iure ſuo ſingulis annis publice
proteſtari, & ſic facit. ꝙ io debito annuo, vna petitione poteſt
5 peti, vt pro præſenti, † & futuro tempore condemnetur, ut ui-
diſtis. s̃. de fideic l. j. vbi feci te notare.

ADDITIONES.

a Alex. Male agitur. Et an emphyteuta, feudatarius, & ſimiles poſſideant, uide glo. & Bar. io l. 3. §. ex contrario, de acq. poſſ. & an præſcribant, uide Bar. in l. competit. inf. eo. adde an emphyteuta poſſideat Bal. conſi 142. 2. lib.

b Alex Quæro Licet colonus præſcribat ſolutionem mercedis, adde quod no Bar. in l competit. inf eod.

1 *Officium iudicis tollitur ſpatio 30. anno. ſicut actio. & num. 3.*

2 *Præſcriptio quotuplex ſit.*

3 *Poſſidens bona fide, reſpectu domini, ſed mala fide, quia credit rem obligatam, an dicatur bonæ fidei, uel malæ fidei.*

4 *Hæc præſcriptio currit cõtra adultũ, & contra abſentem, licet reſtituat.*

5 *Præſcriptio 30. ann. an requirat poſſeſſionem reſpectu præſcribentis.*

a Sicut. a Oẽs actiones, quæ minori tpe non tolluntur, 30.
ano. tolluntur: quę præſcriptio tempore pupillaris
ętatis ceſſat, & dormit. h. d. hæc l. Vide gl. ſuper uerbo proſecu-
1 tione. Ex qua no. † quod officium iudicis tollitur ſpatio 30. an.
b ſicut actio. b Opp & ur̃ quod per miſſionem executoris, d actio
c nõ perpetuet, ut ff. de eo p quẽ fac. erit. l. j. in prin. ex quib. cau.
d maio. l. ait prætor. in fi. & l. ſequẽ. Sol. gl. dicit hic, aliud de iure
antiquo, aliud de iure hodierno. Alii ſoluũt alio mõ, nec ibi gl.
ſoluit bene iſtud contrariũ. Iac. de Arc. ſoluit optime, & ẽt d.
2 Iac. Bu. † Quædã præſcriptio eſt odioſa, q̃ currit ſolum ex oegligẽtia oon petentis nullo attento fauore præſcribentis, nã pſcribit, ſiue ſit bonæ fidei, ſiue ſit malæ fidei, & iſta interrũpit p
ſolã executoris miſſionem, ut hic, & l. cũ notiſſimi in princ. j.
e. Rõ, quia cum ſola negligentia currat, ceſſante negligẽtia debet ceſſare præſcriptio: iſta añt negligẽtia ceſſat per ſolam executoris miſſionẽ, ergo &c. Quædam eſt pſcriptio mere fauorabilis, vt præſcriptio triennii, quę currit fauore poſſidentis pp titulũ, & bonam fidem, & iſta nõ interrumpitur per euationẽ,
nec per litis conteſtatio. niſi in effectu, ut l. ſi poſt acceptum. de
rei uendicat. Ratio, quia litis conteſtatio non tollit fauorẽ rei.
Ita loquitur l. ſi poſt acceptum, ff. de rei uend. Quædam eſt pręſcriptio miſta, quia currit tam fauore poſſidentis, quam odio
negligentis, vt præſcriptio. 10. ann. vel 20. ann. & io iſta eligitur
quædam media uia, ut non interrumpatur per ſolam executoris miſſionem, ſed per lit. conteſtatio. Ita loquuntur iura allegata in contrarium hic per gl. & l. moræ. ſupra de rei uend. & ff.
e pro emp. l. 2. §. fi. Quæro, quæ ſunt actiones e io rem, & quæ in
perſonam, & quæ ſunt uniuerſales, & quæ ſpeciales, dic ut in
3 gl. Quæro, an iudicis officiũ præſcribatur? † Certe ſic, f vt hic
f patet in tex dum dicit, perſecutione. Dic, ut in d. l. licet. infra
de exce. Quæro, aliquis poſſidet bona fide reſpectu dominii,
quia putat ſe dominum, ſed mala fide reſpectu creditoris, quia
putat rem obligatã, an iſte dicatur bonæ fidei, aut malæ fidei.
gl. dubitat hic. Tex. eſt ff. qui pot. in pigno. habe. l. qui balneũ. §.
fina. Dixi vobis in l. ſi quis fundum. in fin. ff. de acqui. poſſ. ubi
4 etiam tangitur. Quæro, dicitur hic, † quod hæc præſcriptio currit contra adultum, & contra abſentem, an reſtituantur? Glo.
tenet, quod ſic, & bene, per tt, ſupra ſi aduerſus uſucapio. Quærit gl. qui ſunt iſti caſus in quibus hæc præſcriptio locum non
5 habet. Dic, ut io glo. Quæro an † ad iſtam præſcriptionem 30.
ann. requiratur poſſeſſio ex parte pręſcribentis. Gl. dicit quòd
ſic. Et ſi tu dicis, quomodo ergo debitor pręſcribit contra actionem perſonalem, cum nihil poſſideat? dicit gl. immo quaſi poſſidet. Hoc dicit gloſſ. hic ſuper verbo, uel ius. p Tu dic,
ad præſcribendum rem, uel aliquod ius requiritur poſſeſſio,
uel quaſi, quia ſine poſſeſſione præſcriptio, non procedit, ut l.
ſine

ADDITIONES.

a Ale. Sicut Et licet regulariter actio perſonalis duret ſpatio 30. annu. l. 2. ſup. de cõſti. pe. tamen fallit in actione perſonali ſcripta in rem. Iſta eſt gl. & ibi Bart. in l. 1. ſup. quod met. cauſ. Quid in prodigo, an ei currat præſcriptio vide Io. An. in add. Spe. ſuper rub vbi dicit, quod non.

b Alex Sicut actio. Quod intelligo officio iudicis, quod competit pro aliquo prætertio, ſecus ſi pro aliquo futuro ita limitat Bar. in l. prætor §. hoc interdictum. ff. de ope. no. nunc.

c Alex. Opp. uidetur. Vide per glo & Imo. in c. 1. de libel. obl. & dixi in l. cum notiſſimi. in prin. infra eo. Et ad hanc l. ſicut, vide quod habes per Moder. in rub. de in ius vocan.

d Paris Miſſionem executoris Vide poſt Bar. in l. ex edicto. ff de eo p quẽ fac. erit. ubi etiam habes an interruptio contra principalem operetur etiam contra fideiuſſorem Quod autem hodie quælibet præſcriptio interrumpatur p ſolam interpellationem uide ad Bart. in l. 2. § ſi rem alie. ff. pro empt. vbi etiam quid ſi citatio eſſet nulla.

e Paris Quæ ſunt actiones. Actiones añt perſonales in rẽ ſcriptæ tolluntur eo tpe, quo actiones mere reales. vide Comm. conſi 54 & quæ ſcripſi in l. omnes.

f Alex Certe ſic. Hic ergo habes, quod officium iudicis præſcribitur 30 ann. hoc fallit in officio iudicis quod datur ad reſtituendum fructus, quoniã ſpatio triũ annorum illi præſcribitur officio. Hæc eſt gl ſingularis in l. ſequitur. §. fructus. ff. de vſuca. & adde, ꝙ quotieſcunque verba dirigũtur ad iudicẽ, ſemper oritur officium iudicis. Glo eſt multũ ſing in l ſi. ſoror. ſup. de colla. in l ſi res obligata. in fi. de leg. 1 Querela tñ quæ intentatur, vt no gl & Bar. in l poſthumus. §. ſi qs ex his ff. de inoff teſt. in 6. Item iuri inquirendi, licet fiat per officiũ iudic nõ præſcribitur eo modo quo realiter præſcribitur officio iud. vt no dixit Bar in l. querela. inf. de fal. & no gl. ita limitat hãc regulam, ꝙ officio iud præſcribatur 30. ann. Singulariter limita, vt per Bar. io l. prætor §. ſi de ope. no nun. videlicet ꝙ ſibi non præſcribitur, qñ nõ habet cauſam de iure proto. ſed ex iure ꝙ ſemper inſtat, vt eſt uidere in nunciatione noui oper. fienda per emptorem, & ſimiles, ꝙ tenementi, Adde ẽt caſum, in quo anno præſcribitur, vt ſi uolo petere caſtrũ emendari, quia in eo fui læſus. Ita dixit no. Bar. io l. forma. ff de cenſi per l. q. ſe grauato inf. de cenſi. li. 11 Item vr̃ quod finiatur aono a die tamẽ ſcientię, & taciturnitatis, io caſu qñ cõſanguineus uult reuocare feudum alienatũ a conſanguineo, per tex. no. in c. Titius ſi de feu fue. contr. lit idem per hoc vr̃ dicẽdũ in vicino uolẽte reuocare rem alienatam in uicinum remotiorem, ex forma iuris, vel ſtatuti. Et idem eſt io emphyteuſi, vel re eccleſiaſtica incidente in cõmiſſum, ꝙ ea finita per generationem extinctam poſſint, vt deſcẽdentes petere eã ſibi confirmari, intra annum tantum. Et ita intelligitur, ꝙ dixit Bar. in l. 1. §. ſumitur. ff. de aqua quotidiana, & æſtiua. & in l. ſi. ff de priui. cred. & uidetur velle Bar in d. l. prætor. § ſi de ope no. nun Adde quod quãdo officium iud præſcribatur ſpatio x. dierũ, qñ ſuccedit in loco appellationis, ut in caſu l. arbitrio. ſecundum voam lect. ff. qui ſatiſ. cog. & ibi uoluerunt aliqui, licet ſecũdum opio. iſtã ibi relatam in prin. p gl Bal. vr̃, quod nõ præſcribatur ſpatio x. dierum, prout in appellationib imo vi diuerſificare, de quo ibi per Doc. ad quod bene facit, quod no dicit Angel. & ibi per Doct. in l. 1 §. ſi quis furor. ff. quando appel. ſit. & dicit Bar. in l. ꝙ iuſſu. ff. de re iu. & intra quantũ tp̃s poſſit interlocutoria reuocari, & hanc gl. alle. pro ſing. Bal in l. etiã inf. de exce. rei iu Quãto tempore præſcribatur ius dicendi ſniam nullam, uide Bal. hic, & Iaſon in l. data opera.

Adde inquantum do. Alex. hic in apoſtilla dicit, ꝙ in caſu in quo cõſanguineus vult reuocare feudũ a cõſanguineo alienatũ, ꝙ taciturnitas vnius anni ei pſcribit qđ hic ã al non vr̃ ſimpliciter fateri, ſed eſſe conſiderãdum, an agnati ueniãt ex ſucceſſione, vel non. Ita dicit ipſe eius conſi 116 in fin. 1. vol. & quod officiũ iudicis præſcribatur ſpatio 30. an. tenuit Bal. conſi. 315. 2. uol.

procedit, vt l. ſine poſſeſ. ff. de vſuca. no in c. ſine poſſ. de re iur. lib. 6. ſed ad præſcribendã liberationẽ ab aliquo iure, vel ab aliqua actione, nõ requirit aliqua poſſeſſio, vel quaſi, ſed ſufficit ſolũmodo negligentia nõ peten. vt l. ſequit. §. ſi viã, ff. de vſuc.

LEX IIII.

1 *Exceptio præſcrip. 30. vel 40. annorum, impedit lit. conteſt. & nu. 2.*
3 *Obligatio hodie tollitur tempore.*

a
1 Omnes. a†Omnes actiones, q̃ 30. an. ſpatio, vel minori, nõ tollunt, 40 an. ſpatio tollunt. h. d. Hic vr̃ ex-
2 preſſus caſus, †ꝙ exceptio p̄ſcriptionis 30. vel 40. an. impedit li. cõ. ibi, nullũ ius priuatũ, vel publicũ, & c. quod extinctũ eſt moueat. & ſic impedit moueri in iudicio litẽ, & ſup eo agi, & ſic innuit tex. ſ. eo. l. proxi. in fine ibi, nulli mouẽdi. litẽ p hãc legẽ
3 dñt Vltra. †q̃d hodie obligatio tollit tpe, licet olim ſecus, vt l. obligationũ fere. §. placet, ff. de act. & obl. & hoc colligit ex iſta lege ibi, ſit liber, & ex p̄ſentis ſaluberrimæ legis pleniſſima munitione ſecurus. Pro hoc ſ. l. pat. circa prin. ibi, viuendi vlterius non habent facultatem. quod dic, vt plene dixi in l. fi. ff. rem ra. habe. Cætera dic, ut in gl. &c.

ADDITIONES.

a Alex. Omnes Adde tamen, quod actio, quæ oritur ex varijs figuris cauſarũ, tollatur lõgo tempore. Idem in actionib. realib. & in rem ſcriptis. Idem in actione perſonali iuncta reali. l. 2. & ibi hoc Bal. quod met. cau.
Parif. Omnes Circa hoc, q̃d actio perſonalis in reſcripto tollatur intra 10. vel 20. an. ſicut mere realis, & rationem uide per Com. cõſ. 54. inc. Leonardus Mergarius. officio autem iudicis præſcribitur 30 ann. vel tempore uitæ. Iaſ. in l. prætor. §. ſi quando. de ope. no. nunc.

LEX V.

Præſcriptionem. Curiales non præſcribunt libertatem quadraginta anno. h. d.

LEX VI.

1 *An emphyteuta præſcribat tam liberationem penſionis, quam ius emphyteuticum.*

a Competit. a Præſtatio tributi, q̃ fit I recognitione vniuerſalis dñi, tpe nõ tollit. h. d. Eſt arg. ꝙ cõ
b præſtationẽ decimarũ nõ poſſit præſcribi. b Quærit gl. an idem
1 ſit in emphyteuta †Dicit gl. quod ſic, ut j. eo. l. cũ notiſſimi. in fi. Iſta qõ põt intelligi duob. mo. Vno mõ, an emphyteuta non ſoluẽdo penſionẽ, liberationem præſcribat, & tunc ſi gl. diceret quod nõ, male diceret, quia omnis actio, & ois petitio tollitur tanto tempore, vt ſ. eo. l. ſicut. Nec ob. hæc lex, quia loquit de præſcriptione, quæ fit in recognitionẽ vniuerſalis dñi. Itẽ poſſet intelligi hæc qõ, an idẽ ſit in emphyteuta ſoluẽte pẽſionẽ, vt nõ præſcribat dñium. Hoc mõ gl. diceret verum. Itẽ poſſet intelligi an idẽ ſit in emphyteuta, ſ. an ſoluendo canonẽ p 30. ann. vel 40. præſcribat ius emphyteuticũ, licet ab initio iura emphyteutica nõ fuerũt ei cõceſſa, & tunc diceret uerũ, ſicut hac l. permitit præſcribere ius emphyteuticum, ſalua canonis præſtatione. Hoc no. ſ. de iure emphy. l. 2. in fi. magnæ glo.

ADDITIONES.

a Par. Competit Quomodo iſta l. intelligatur, uide Alex. conſ. 30. vol. 3. Peruſ. in c. ad audientiam. de præſcr. vbi etiam per Fel.
b Alex. Non poſſet præſcribi. Sicut non præſcribitur in tribus. vide caſum in capitulo cum nõ liceat. de præſc. & 16. q. 3. cleric. per gl. & Inno. §. res fiſci Inſt. de uſuca. & gl. in l. pe de fundis limitro. lib. 11. Et an emphyteuta præſcribat, vide in d. l. male, & ꝙ ibi dixi poſt eũ ſup eo & Bal. in l. cum notiſſimi. §. ſi. tnt. eo. & uide Bal. in l. neque ſup. de vſuf. & in l. 3. §. ex contrario. ff. de acq. poſſ.
Adde poſt apoſtillã, an emphyteuta ſoluendo canonem p re, q̃ nõ erat emphyteutica, ſibi p̄iudicet, vide Bal. conſ. 20. 1 no. & ibi ẽt an talis emphyteuſis præſcripta ſit realis ſicut pactũ, & quam naturam habeat, & an poſſidẽs bona emphyteutica ut i ſpatio quinquaginta anno p̄ſcribat, uide eũdẽ Bal. cõſ. 340. 2 uol.

LEX VII.

1 *Quando præſcriptio interrumpatur per citationem, an actio perpetuetur in xl. annis, & num. 2.*
3 *Creditor poſſidet pignus, præterquam quo ad præſcriptionem.*
4 *An iuri offerendi poſſit præſcribi.*

a
1 Cum notiſſimi. a Hæc reputat̃ bona l. †Actioni hypothecariæ ab extraneo poſſeſſore 30. an. præſcribitur, niſi fuerit interrupta a debitore, vel eius hr̃de 40. an. a ſecundo verò creditore, viuo debitore ſimiliter 40. an. Idẽ eo mortuo, ſi eius adminiculo vtat̃, alias 30. ann. Idẽ de iure offerẽdi. h. d. vſq; ad §. illud. Dr̃ hic, in fi. ꝙ præſcriptio p ſolã cõuẽtionẽ interrumpitur. Contra, imo etiam per executoris miſſionẽ, vt ſ. eo. l. ſicut ſol. gl. Hoc uerbũ, ſolam, excludit lit. cõteſt. nõ executoris miſſionem, & dicit bene, & c. Quærit gl.
b qñ præſcriptio b †interrumpitur per citationem, utrum actio p
2 petuetur in 40. an. an debeat inchoari de nouo prima præſcriptio? gl. hic dicit diligenter aduertendum, quia per ſolam lit. cõt. actio ppetuatur in lõgũ tempus, ut j. eo. l. fi. non per citationẽ. quod eſt notãdũ, licet gl. de hoc dubitauerit. ſ. eo. l. ſicut in gl.
c quæ eſt ſup uerbo, p executorem. c & iſtud quod glo. dicit, eſt verũ ex parte actoris, ſed ex parte rei eo caſu quo exceptio eſt tẽporalis, exceptio perpetuatur per ſolam conuentionẽ, ut l. ſi intra ſ. de nõ nu. pec. & hãc gl. tenuit dñs Rich. Mal. in quadam qõne quã diſputauit. Et facit ad qõnem, q̃ fuit in ciuitate iſta antequã venirent huc; ſtatuto hic cauetur, q̃d qui non petiit
d debitũ per decẽnium d non audiatur ulterius. Modo quidam petiit debitum p ſolam citationẽ, & exinde ſunt elapſi decem anni, an ſufficiat? Certe nõ ſufficit creditori, quia illa citatio interrũpit præſcriptionẽ primã, non autem perpetuat, & uide gl. ſuper verbo, ſolã cõuentionem, quam no. & tene mẽti. Quærit gl. quomodo põt durare actio hypothecaria, cum pſonalis
3 extinguatur 30. ann. Dic ut in l. intelligere. de lui. pig. †Quæro,
e vtrũ e creditor poſſideat pignus. gloſ. hic diſputat. Veritas eſt, ꝙ poſſidet præterquã quo ad præſcriptionem, vt l. ſerui nomine.
4 ff. de vſu. Quæro †vtrũ f iuri offerẽdi poſſit p̄ſcribi. Text. eſt hic
f quod ſic. gl. uidetur hic tenere cõtrium. & gl. in l. ſi rem. §. ois. de pign. act. Doct. nr̃i cõiter dicunt, ꝙ eſt quoddam ius offerendi, quod competit per modũ iuris, puta ſecundus creditor habet
g ius offerendi, g & cõfirmandi ſibi pignus, hoc tollitur ſpatio 30. vel 40. ann. vt hic. Quoddam eſt ius offerendi, quod competit per modũ cuiuſdam facultatis. v. g. debitor põt qñcũq; uult offerre debitũ creditori, & pignus reluere. Iſta facultas nunq̃ põt p̄ſcribi, ſicut nec illa facultas eũdi p viã publicã, q̃a licet p mille an. nõ iueris, ſp poteris ire, vt ff. de via publica. l. viã publicã, §. illud

ADDITIONES.

a Alex. Cum notiſſimi. Pro intellectu huius l. facit unum dictum in cle. 2. vt li pen. ubi dicitur, quod per citationem inducitur litis pendentia. Sed ibi quærunt Doctores nunquid etiam citatio inducat pendentiam, licet nuncius citans nõ fecerit relationem iudici. Et concludunt quod non. Et hoc dicebat eſſe ſingulariſſimũ dictum Pet. de Anc. per quod arguebat illud, ꝙ hic dr̃, interrumpi præſcriptionem per nunciũ, eſt verum, ſi de citatione fit relatio iudici, & redigatur in ſcriptis. Et iſtud dictum dicebat ſe audiuiſſe a domino Bal. qui allegat Guil. hoc tenuiſſe. & dicit Bal. in quodã repertorio ſuper Inno. ꝙ præſcriptiones, quę ſũt mere odioſæ interrumpũtur per ſolam citationẽ. l. ſicut. ſup. eo. niſi citatio ſecum non potuerit trahere ſuum effectum, vt quia circũducatur ꝓpter cõtumaciam actoris, tunc enim eſt perfecta citatio, quia nõ conſtat ex ſuis partib. ſed eſt in cauſa caduci ſ̃le Guil. in d. l. ſicut & facit, q̃d no in l. pater. ſup. ne de ſta tu defun. & in auth. offeratur. ſu. de lit. conte. & idẽ Bal. in l. ſi de eo per quem factum erit & in l. poſt edictum de iud. Sed an ꝓpter exceptionem obiectam perpetuetur actio, vide Bar. in l. omnes. de reg. iur. Et de hac q. de qua hic, vide Arg. in l. ſicut in prin. ſup. eo. & vide quæ hic poſt Bal. circa interruptionẽ, quæ fit p litis conteſt. Item caſum adde, in quo qualibet interruptio, etiam extraiudicialiter perpetuat actionem, puta ſi tempus ſit appoſitum cauſa limitandæ obligationis, & ex hoc conuenit pro tanto ita dicit Paul. de Caſt. in l. eum qui ita. de verb. obli. per tex. in l. ſi mandato. §. ille. ff. mand.
Adde huic apoſtillæ Bar. conſ. 167. 1. vol. incip. In Chriſti nomine proponitur. vbi videtur velle q̃d ſola citatio non ſufficiat ad interrumpendũ p̄ſcriptionẽ, licet appareat de relatione, niſi ſtatutũ diceret, quod relationi nũcii ſtetur, tũc licet nõ appareat de cõmiſſione iudicis, q̃a præſumitur pro officiali, dicit citationem interrumpere præſcriptionem, licet etiam eſſet generalis, & indiſcreta. Et an ex legato debiti interrumpatur præſcriptio, vide Bal. conſi. 125. 3. uol.
b Alex. Quærit gloſſ. quando præſcriptio. Vide Bart. & Mod. in l. edicto. ff. de eo per quem factum erit.
c Menoch. Executorem. Ruy. conſi. 112. nu. 5 lib. 4.
d Alex. Statuto cauetur per decenniũ &c. An ſi per ſolã citationem perpetuetur, an illud ſtatutũ valeat? vide Bar. in l. ſequitur. § ſi uiã. ff. de vſuc. & de hac qõne p Bal. in q. ſtatuto cauetur, quod fœnerator, in fi. & c. & per Bart. in l. is qui tempus. circa fi. ff. qui ex cauſ. mi. & facit l. 10 qui pro emp. cum ibi no. per Bar. ff. de vſucapio & idem tenet ꝙ hic Bar. in l. fi. in prin. de eo per quem factum erit & Ang. & Imo in l. ſi ſeruum § ſequitur. de uerb. ob. & Sal. in l. ſi in fi. eo.
Adde an ſtante prædicto ſtatuto, ſi contra aliquem de reſtituendo grauatũ eccleſiæ ſit præſcriptum vigore talis ſtatuti, an eccleſiæ ſit præiudiciũ, vide Pet. de Anch. conſi. 259.
e Alex. Quæro etiam. Vtrum creditor poſſideat pignus. Adde per gloſ. & Doc. in l. ſciendum. § creditor ff. qui ſatiſd. cog. Et videtur quod ſi loquamur reſpectu ipſius pignoris, creditor poſſidet ciuiliter, & naturaliter, ꝙ patet, quia ei cõpetit. Seruiana, ſeu hypothecaria, quæ poſſeſſionem auocat, in l. cum venditor. de euic. ſecus ſi reſpectu domini l. ſi uendidero. § cum autem. de fur. & l. ſi mulier. §. in poſ. ꝙ met. cau. ſed repræſentat imaginem debitoris, vt hic, & hic vide Bal. pro hoc uide l. 1 & 2. ſup. ſi aduerſus creditorem.
f Alex. Quæro, utrum iuri offerendi An iuri offerendi, uel facultati præſcribi poſſit? ꝙ facit, an iuri adeundi, & c. cum ſit quædam facultas ſecundum quoſdam, vt Sal. & Bal. in l. pignori. ff. de uſu. Et adde quod qñ in pignorib. eſt appoſitũ pactum l. commiſſoriæ, tunc odio creditoris iuri offerendi nõ præſcribitur ita ſingulariter no. ter. & Bal. in c. 1. de feu. dato in uicem l. commiſſoriæ, licet aliqui, ut ipſe refert, exponant illum tex. aliter, qui dicunt, ꝙ præſcribitur iuri offerendi 30. annis ſi creditor eſt in poſſ. Sed ſi debitor eſt in poſſeſſione, & cõuenitur hypothecaria, iuri offerendi nunquam præſcribitur. l. pure §. fin. ff. de doli exce. Alij dñt aliter, vt ibi ẽt per Bal. dicit ẽt Inno. in c. nõ in eſt de conſue. & quod alia, quę ſunt in mera uoluntate, non ſunt præſcriptibilia. Dic ut ibi per eum. Faciunt ad hæc, quæ no. gl. in l. fi. de anna. exce. ubi arbitrio non præſcribitur, ſecundum Bal. in l. petens ſup. de pac. ubi ẽt dicit, ꝙ ſtipulationi nõ liquidæ nunquam præſcribitur. Ad qõnem Bart. hic uide per Mod. in §. actionum. Inſtit. de actio.
Adde huic apoſtillæ Bal. conſ. 13. 1. uol.
Parif. Offerendi. Vide Ang. conſi. 55. inci. Gul. uide quoddam conſilium Franc. poſt conſi. Ang. inci. diligenter. & conſi. ſeq. Bar. inci. in Chriſti Saluatoris noſtri nomine, vide Bertan. ver præſcriptio. uide Bal. in c. 1. de feu. da. in vi l. commiſſo & in c. ſi en tit. & in c. 1. § porro. qualiter olim feu. al. uide pro limitatione regulæ, q̃d facultati nunquam præſcribitur, Ang. in d. conſi. de quo habes ad Bart. in l. licet. C. de iure delib. Item an facultati ſeu iuri declarandi aliquid præſcribatur, uide Iaſ. in l. petẽs C. de pa. Are in l. 2. & 3. de acq. hær. Fel. omnino in c. cum acceſſiſſent de conſti. vide quod iuri offerendi non præſcribatur, de quo p Bart. hic, & in l. pignori ff. de vſuca. ubi aſſignat pulchram rationem, uide etia Are. in §. actionum. Inſtit. de act. uide Pet. Alua. in repet. §. ſi pac. & in l. reſcriptum de pac. Item an iuri offerendi, uel implendi conditionem poteſtatiuam præſcribatur, vide Aret. in l. quadiu. vlt. de acq. hær. & dum. ſup. dt de iure offerendi in pacto de retrouẽdendo, de quo loquitur Ang. cõſ. 55. etiã uide quæ habes ad Bar. in l. 1. ff. de uſucap.
g Parif. Habet iur. Vide de hoc ad Bart. in l. 2. ſup. ſi aduerſ. cre.

§.Illud autem. In oblĩonib.ĩ diem, uel ſub ꝯdõne, ĩcipit currere tp̃s adueniẽte die, vl̃
a ꝯdõne, &c per poſſeſſionẽ rei obligatæ, ꝑ ſedam cautionẽ, vel debi tagnitionẽ, fit ĩterruptio p̃ſcriptionis h.d. Gl. hic quęrit, quot ſũt modi, & de effectu ĩterruptionis. de qua fecit ibi vnã repetitionẽ ĩ l. naturaliter ff. de vſuc. & ibi vide no. & hãc glo.

ADDITIO.

a Pariſ. Vel conditione Vide Are. in l quandiu vſ. de acq har.

1 *In obligationibus annuis, vel menſtruis, a quo tẽpore incipiat præſcriptio currere,*

a §.In his etiam. a In oblĩonib annuis. vel mẽſtruis, ñ initium obligationis, ſed initiũ tp̃is,
3 in quo obligatio ceſſat, inſpicit, h d. Quæro, † & reuoco in dubiũ, in obligationib. iſtis annuis, vel mẽſtruis, a quo tp̃e ĩcipiat
b currere p̃ſcriptio. b In hoc ſũt, tres, vel quattuor opin. vna eſt ꝙ a die ceſſationis incipiat currere ꝑ illo anno, in quo eſt ceſſatũ. In ſecũdo ꝑ ſcdo. In tertio, ꝑ tertio, & ſic de ſingulis, & ſic quot ſunt p̃ſtationes, tot ſũt tp̃a quia ab initio, quo cępit ceſſare, incipit currere ꝑ toto tẽpore, & ſic ꝑ ſequẽtib. annis Alia eſt. quod omniũ annorũ currat a tempore quo ceſſatum. Tertia quod diſtinguatur, & iſta eſt opi, Io. & glo. etiã, ꝙ iſta opi. ſecũda ſit vera in ſtipĩone cũ ſtipulatio annua ſit vna pro toto tẽpore, in legatis vero ſit vera p̃cedens opi. quia quot ſunt anni, tot legata. Doct. Vltrã. reprehendunt hanc opi Nam licet ſtipulatio annua ſit vna tñ cõſtat ꝙ ꝑ ſequentib annis eſt in diem, ergo ante diẽ non currit præſcriptio pro annis ſequentib. vt ſ̃.
c ea l § illud. Ego volẽs ſuſtinere opi. glo. noſtrę dico, ꝙ licet pro annis ſequentib. obligatio ſit in diẽ, tamẽ quia pro eo quod eſt de præſenti, põt agi ẽt de futuro, vt l. j. ſ̃. de fideic. & dixi ſ̃. eo. l. male agitur, in fi. ꝙ currit pręſcriptio ꝑ toto tp̃e ſicut pro toto tp̃e põt agere. Nec ob. §. illud, q̃a ibi loqr̃ de obligatione in diẽ, ꝙ nõ poterit ſtat in agi. In legatis vero dico idẽ, ꝙ gl. q̃a cũ ante diẽ non ſit nata actio, nõ põt tolli. Sed ſi poneres ante diẽ natã actionem, ſed executionem eſſe dilatam, vt ſ̃. quando. di. le. ce. l. ex his, & ff. quando dies le ce. l. ſi cũ præfinitione tũc dico idem in legatis, ꝙ in ſtipulationib. & ita poteſt intelligi hic,

ADDITIONES.

a Alexand. In his etiam. Vide quod no. Bart. in l. ſicut in annos quib. mod. uſuſfruc. amit. latius i l. de pupillo. § ſi pluribus poſt glo. ibi, de ope no. nu. & quod no. Bal in c. ſi inter pares. §. 1 de le. Cor unde per Specu. tit. de loca. § nũc aliqua. ver. 141. Ang in l. ſi Stichum. §. ſtipulatio de uer. ob. ubi limitat illa procedere, niſi in promiſſione annua eſt adiectum diſtributiuum, quia tũc ſunt plures Et ita legatis ſim [illegible] notab per Bar. in l. 1 ad fi. [illegible] nõ q̃ro. inf. de ſeru. q̃ ſine cer. q̃ [illegible]
b Menoch præſcriptio Crau. de antiq. temp. 4. par nu. 35. & 9. Boer q. 136
a Pariſ. Ego uolens. Vide Alexã. late in l de pupillo §. de plurib de oper no. nũc. & alios, q. l. Bar. Vide Fel. in c. audita de præſc. poſt Abb. ibi unde Bar. late conſ. 9 uol 3. in 1. dub. ubi loquitur in ſtatuto inducente præſcriptionem per x annos uel xx & in 2 dub. ponit, an per ſolutionem factam aliqu. annis præcedẽtibus ſit perpetua actio illa, ut talis præſcriptio locum habere non poſſit.

a §. Nulla ſcilicet danda. a Emphyteuta, vt ebſlonus, nullo tempore præſcribit. h d. Idem dicit l. male agitur. ſ̃. eo.

ADDITIO

a Alex. Nulla ſcilicet danda Adde l. neque. & ibi Bal ſupra de vſuf. & Bar. in l comperit ſupra eodem

LEX VIII.

1 *Ius vendicandi quæritur longi temporis præſcriptione.*
2 *Violentus inuaſor non poteſt referre quæſtionem dominij.*

a Si quis. a † Per præſcriptionem longi tp̃is quæritur Ius vẽdicandi, idem per pręſcriptionem longiſſimi temporis bona fide factã, ſed malæ fidei poſſeſſor ſolã exceptionẽ
2 acqrit. † It ẽ uiolentus inuaſor nõ põt referre q̃onem dñii. h d. viq; ad §. ſed & ſi quis No. iſtũ ver. ſed hęc ꝯ. ſuper uerbo. illega neſcio alibi, & ſingularis eſt. Tene menti hanc legẽ, quia tota iſta lex eſt ſingularis, & notabilis diſtingue, vt tex. dicit.

ADDITIO.

a Barb Si quis Hoc procedit in uiolento, non clandeſtino Caſus eſt ſing in l. fin. de eo §. fi. de acq poſſ.
Pariſ. Si quis. An requiratur decretum, uel inſle dãnum, uide latiſſime Fel. in rub. extra de præſc. uide et quæ ad Bar. in l ſi ſup de præſc. long. temp. & in auth. nĩſi triennale, de bonis ma. Item ꝙ dominium acquiratur uide Bal in l traditionib. Cod: pact in l 4 § 4 de uer ob. & ibi etiam an habeat locum contra hæredem,
b Bald de præſcrip 2. part. 3. partis. prin q. 6. Menoch.

a §. Sed ſi quis. a In reali, ille ꝯ quẽ eſt facta miſſio ex primo decreto, eam recuperat intra annum, poſt annum non auditur, niſi de proprietate, h. d.

ADDITIO.

a Bar. Sed ſi quis hoc uerum, niſi primo [illegible], ſecundum gl mirabilem coniunctam cum l [illegible] de oper no. nunc ubi alia ſingularis limitatio datur ad hunc §. quod non audiatur intra annum ad reuocationem cautionis, ſic miſſionis ex primo decreto, quæ eſt modici præiudicij.
Alex. Sed ſi quis Circa intellectu huius ſing. ver vide quæ no Bar in l. ſciendum. in prin. ff ſol ma. & Inno. in c. ad aures de præſ. & Bal in l. ſi quis ad ſe. [illegible] inf. ad l. Fal. de ur. vide quod dixi in l ſi. in prin. ff. de eo, per quem factum, & Bald. in l. 2. in uer. 2. quæro de ſeru. & aqua & in l vn caus C. de proba & quæ dixi in l. omnimodo § nihil commune de acq poſſ.

LEX IX.

Sæpe. Per litis conteſtationem actio xl. annis perpetuatur. hoc dicit.

De annali exceptione. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Si præſcriptio fuerit interrupta per inundationem, ceſſante inundatione bonæfidei poſſeſſor præſcribens non reſtituitur in integrum. & num. 2.*
3 *Actio communi diuidundo, & fam. erc. naſcitur ex quaſi contractu.*
4 *An actionibus communi diuidundo, & fam. erc. præſcribatur.*
5 *Quando naſcatur actio pro ſocio, pignoratitia.*

a Super annali. a † Exceptione annali ſublata, oẽs pſonales actiones 30. ann. ſpatio tolluntẽ, niſi ſuper his lis fuerit ꝯte. hypothecaria vero 40. an. & illi, qui nõ p̃t agere, b nõ currit
c pręſcri. c h. d. Dr̃ hic, ꝙ oẽs actiones perſonales tollũtur 30. ann. excepta hypothecaria. cõtra ſ̃. t. j. l. omnes Sol. Fateor ꝙ ſunt aliqui caſus, in quib. præſcriptio 40 an. habeat locũ. vt in l. cõtra
d ria, & q̃ no in duab. leg. b. ſeq ad illam. Circa hanc l. d format
a gl. multas quęſtiones. † Quęro, q̃d ſi bonæ fidei poſſeſſor p̃ſcribẽs perdidit poſſeſſionẽ per inũdationem, & ſic fuerit interrupta præſcriptio, an in integrũ reſtituatur inũdatione ceſſante. Gl. determinat ꝙ nõ & bene, quia nõ debet quis reſtitui ad lucrũ faciẽdum cum aliena iactura, vt l. ſciẽdum. ff. ex quib. cauſis ma. de furtis. l ſi is qui. Vnde finis iſtius gl. q̃ dicit, ſed argui-
3 tur cõtra &c. Iſtud eſt verũ. † Quæro, unde naſcatur actio cõ-
e muni diuidũdo & fam. erc Mar. dicebat ꝙ ex volũtate. Gl. q̃d
4 ex quaſi ꝯtractu iſta eſt vera. Quæro, † vtrũ illis actionib. præſcri-
f batur. f Mar. dicit, quod demũ ei præſcribitur qui nõ poſſidet. Gl. videtur dicere contra. & ſic, ſi ego ſteti in cõmunione tecũ 30. an. nõ poteero agere cõtra te, vt diuidamus, ſedm glo Doc. Mod. ſunt in ꝯtra opi Nã donec ſtamus in cõione, & ſi ſimul poſſidemus, vnus aliũ recognoſcit ĩ ſociũ, & ſic ceſſat præſcriptio, vt ſ̃. tit. ꝑ a. l. cũ notiſſimi. §. ſed & ſi q̃s Præterea actio cõmuni diuid. & fam. erc. cõpetit ẽt rõne doli vel culpę, ſed non eſt dubiũ, ꝙ ea die qua tu nõ vis diuidere, ꝯmittis dolum: ergo eadẽ die naſcet iſta actio, & ei nõ eſſet p̃ſcriptũ: & iſtud Doc. cõiter tenẽt Quæro q̃ñ naſcat actio ꝑ ſocio. Gl. pon. t hic. Dic,
5 vt l. corruptionẽ. ſ̃. de vſufruc. & ſ̃. ꝑ ſoc. l. tãdiu Quæro † quid de pignoratitia actione: Dic vt l ſi rẽ § omnis. ff. de pignorati-
6 tia actione. Quæro † q̃d de actione depoſiti dic vt in l. ſi ſtipulatus ſum mihi. §. 1 ff. de ſol. & ibi plene per me.

ADDITIONES.

a Alex. Super annali. Qualiter intelligatur hæc reg. non valenti agere, non currit præſcriptio, uide notab. Bar in l. Senatus de off. præſi. & Bal. in l in reb. de iu. do.
b Pariſ. Poteſt agere. Vide quæ habes poſt Bart. & Alex. in l. ſenatuſcon. ff de offi. præſid. & Bar. vbi habes, quid ſi quis ſit impeditus facto ſuo.
c Alex. Non currit præſcriptio Intellige ſi eſt impedimẽtũ iuris, ſecus ſi facti, quia tunc currit præſcriptio. Ita dicit Bal. in l. 1. in 22. opp. ſup. qui admi. alle. iura, quæ unde per eum in 23. & 24. opp. Et primam limitationem ſequitur Bart in l. 1. §. ſi quis autem ff de iti. actuque priua.
d Alex. Circa hanc l Et an quis reſtituatur propter impedimentum facti, uide Bal. & Ang in l. ſi. ut, & quod ibi dixi ſup. eo. & Bal. in l. in reb. ſup. de iure dotium.
e Alex Naſcatur actio cõi diuid. Vide quod no in l. ſi non fortem §. ſi certum ff. de condi ind. Et adde ſimilem glo in l ſi. ſup. cõi diui. & Bal. in l ſi. ſup. finiũ regũ. tenet idẽ quod Bar. hic, & uide per Mod in § quædam In ſ. de Act. & Io. An in addi. Spe in tit. de iud in 4 par in v. ſequitur, in add. quę incipit, in § ad hęc, &c.
f Pari. Actionib. præſcribatur. Adde tamen quod in caſu, in quo præſcribitur xxx. annis illud fallit in feu iis. Vide Ro. ſing. 628 inci in actione cõmuni diui. Cra. conſ. 60. nu. 1. Balb. de præſcr. 4. par. 1 partis princ q. 13 Menoch.

LEX II.

a Vt perfectius. a Si poſſeſſor præſcribens eſt abſens, vel furioſus, vel infans, uel ĩ poteſtate poſitus, põt ei fieri interruptio præſcriptionis, per denunciationẽ factam præſidi, vel epiſ. h. d. Aduerte, q̃a hæc tota lex loquitur in reali. Oppo vſucapio triẽnii, & præſcriptio longi temporis, non interrũptur, niſi per litis conteſt. vt l. ſi poſt acceptũ. ff. de rei ven. Sol. Corrigitur in quatuor caſibus hic expreſſis, ĩ aliis remanent iura antiqua incorrecta. Quæritur, an ꝑ hanc l. tollat beneficium reſtitutionis, quod in iſtis quatuor caſibus cõpetit. Dic, vt in glo. quæ dicit quod non. Idem no. in l. Iulianus ex quibus cauſis maio.

ADDITIO.

a Alex. Vt perfectius. Vide ad legem iſtam, quæ habentur per Doct & Bart. in l de pupillo. §. ſi quis ipſi ff de ope. no. nu. & in l. non ſolum. § morte, eo tit & hic limita per gl. ſing & ibi Bar. in l. cũ hæred. ff. ad Treb. & Bal. & Ang hic in prin.

LEX III.

1 *Libellus procedit, ſi exprimatur quantitas, licet non cauſa.*
2 *Item procedit, licet non exprimatur nec quantitas, ne cauſa, ſi tamen dicam ſimpliciter aduerſarium mihi obnoxium,*
3 *Libellum generaliter producens in perſonali uidetur omne ius ſuum in iudicio deduxiſſe.*
4 *Petitio generalis ſufficit ad interrumpẽdum præſcriptionem in omnibus, quæ ſub illa generalitate comprahenduntur.*
5 *Faciens aliquem citari generaliter, hoc modo, ut ueniat ei reſponſurus de iure, non interrumpit præſcriptionem.*

1 **Si ex multis.** Hec eſt ſing. lex † Citatio facta, ſeu libellus ſup vna ſumma, vel ſup obligatione nõ expreſſa cã, vel ſumma, ſufficit ad interrũpendã oẽm pſcri
a pꝉionẽ, quæ ſub illius petitionis generalitate apꝉe cõprehẽdi. h.
a d. notabilis & ſing. lex. No ꝙ ꝓcedit † libellus ſi exprimat quãtitas licet nõ exprimatur cã. Secũdo no ꝓcedere libellũ, licet nõ
b exprimat quãtitas[b] neque cauſa, ſi tñ ſimplr dicam aduerſa-
3 riũ mihi obnoxium. Tertio no. † qui in perſonali libellũ generaliter ꝓducit, vr oẽ ius ſuũ in iudicio deduxiſſe. Hodie multũ clare eſt declaratũ per tex. c. abbate ſane de re iudi. lib. 6. Vlt.
4 no. † quod generalis petitio ſufficit ad interrũpendam præſcriptionẽ in omnibus q̃ ſub illa generalitate cõprehẽduntur. Op.
c q̃ talis libellus incertus[c] non debet admitti, quia per eũ nõ redditur certus aduerſarius, an velit cedere, vel cõtẽdere. Sol. Fateor quod non debet ꝓcedere, donec declarat, tñ quãtũ ad in
d terrũpẽdã pſcriptionẽ ſufficit, vt hac l. Quęrit gl.[d] qd ſi q̃titates eſſent diuerſę, vt puta ex vna cã x. ex alia xx. & ex alia xxx.
5 & c. ſiue dic, vt ĩ gl. Quarto, † pone aliqs fecit aliquẽ citari generaliter, vt veniret ei reſpõſurus de iure, vtrũ ſufficiat ad interrũpendã præſcriptionẽ. Puto, quod non, qa neceſſe eſt qd dicat quãtitatẽ ſibi debitam, vel eum dicat ſibi obligatum. Vnde do hoc ſaltẽ debet eſſe certus reus, vtrũ agat pſonali vel in rem, vel utrũ agatur de quantitate, uel de ſpecie, vt ex hac l. colligit.

ADDITIONES.

a Alex. Generalitate. Adde tamen, ꝙ non procedit libellus generalis productus coram aliquo, cui attributa eſt iuriſdictio in certo, & determinato caſu, quia nõ procedit libellus coram eo productus, niſi in eo fiat ſpecificata mentio de illa qualitate iuriſdictionis. Et ita cõſuluit Ang. in conſ. ... & tenet Io. And. in c. cũ ſit generale de fo. comp. & dixit Bal. in l. edita ꝙ libellus gñalis cõcludit iudici, dummodo petitiones ſint ſpecificæ. Et adde in materia quæ dixi ff. de rei uend. l. 1. §. armamenta. & et executio inſtrũ generaliter petita, ualet, ut hic, ſm Bal. in l. age cũ Geminiano ſup. de tranſ. & quod de libe. ſum defectiuũ nõ ꝓcedere vbi opponatur, intellige lite non cõte. ſecundum Bal. in l. 1. de cõrci. & vide no. per Ia. de Belui. diſp. quã ponit in l. ſi inf. de requi. reis & hac l. no. in l. edita circa prin. ſup. de eden. & habet in c. 2. de lib. obl. Vide Bal. in l. per hac. C. de temp. appel. circa quidam vbi & poſt eum, de fideicom. lib. Sed quid ſi libellus eſt incertus, ꝑ relatione ad aliud, ut puta petit, qd ſibi debetur ex teſtamẽto, an debeat admitti. Pau. de Ca. ꝙ non, ſi eſt oppoſitum. Ita dicit ipſe in l. ſ. §. ſi iudex. ff. de re iud. Sed quid ſi dico peto omnes res meas, quas poſſides, uide Bar. in l. res appellatione. ff. de uer. ſig. & Pa. de Ca. in d. §. ſi iudex ubi dicit illud quod libellus incertus nõ valet ſi opponatur, eſt uerum in re principaliter petita, ſecus in acceſſorijs, ut puta, peto domum cũ mancipijs, uel fundum cum ſuis ſtib. Alleg. Bar. in l. ... §. armamenta, de rei uend. & ibi per eum, & uide Cyn. & Bal. C. de ſecun. nop. l. 1. ſeu auth. ibi poſita, & ibi quærunt, nunquid procedit libellus. peto. caſtrum cũ ſuis pertinentijs. Itẽ ualet iſte libellus, dico te eſſe meũ conſanguineum, licet nõ ex primum gradum conſanguinitatis. Eſt tex. in c. ... de teſta. dicit tamẽ Spec. in tit. de li. concep. §. ſi uer. caueat, quod ſi quis opponit non eſſe procedendum in cauſa, quia libellus eſt obſcurus, ꝙ tunc iudex debet libellum reiicere. Probatur in c. fina. de libe. obl. Sed ibi uoluit Ant. de But. ſecus ſi petitur declarari, quia tunc põt ſuper tali libello ꝓcedi, & eſt declarandus, & ita intelligit ipſe. At utrum libellus incertus procedat, qñ incertitudo pendet a tertio ꝑ alterũ vide in l. vbi aũt non apparet §. an illud de uer. obl. Ad primũ dictũ vide Alc. in l. 1. ff. de eden. An iudex officio ſuo poſſit petere ſibi declarari, vide poſt Bar. in l. 4. § hoc autem. ff. de dam. inſe. Et hanc limita nõ habere locum in criminalibus nã & ſi non opponatur, non ualet, Libellorum inpetra ... ver. quod ſi libelli, & ibi Bar. ff. de accuſ. & Alex. in l. 1. ff. de eden. Itẽ ualet reſcriptum incertum, in nomine rei, vt voluit Io. An. in addi. Spec. in tit. de cita. § 1. ver. quid ſi ego. In citatorio debet poſt exprimi, uide Mod. in c. cõiũ ... de offi. del. & illum tex. qui loquitur in actione generali, quod non procedat a l. excep. uide Bar. in l. 1. §. Labeo ff. de ſu.

Adde de libello generali Bal. conſ. 5 4. 4. uol. De incerta ratione rei, & quantitatis, & quando a iudice ſit inceran ..., vide et Bal. conſ. 1 1 1. 1. uol.

b Exprimatur quantitas. Extẽde illam reg. qd ꝓcedit libellus incertus parte nõ opponente, vt ꝓcedat et ſi libellus nõ excludatur de iure cõi, uel municipali, ſed ſolũ aliquo iure ſpeciali. Ita Pau. in c. e. parte el 1. extra de fo. compe. Itẽ duos caſus, in quib. non ꝓcedit libellus generalis, ẽt parte non opponente, vide per Alex. conſ. 5 2 1. an aũt in executiuis, & in qb. ꝓceditur ſine figura iudicij, procedat libellus incertus ſeu petitio ſiue præceptũ. Vide omnino quę habes addita, Bertacn. ver. clauſula reſcriptorum, & in ver. ſine figura iudicij vbi multa habes. Itẽ multos caſus in quib. procedit libellus generalis, & de reg. huius l. uide Iaſ. in l. 1. in pr. n. ff. de eden. Item ꝙ poſſit iudex ẽt parte non petente cogere actorem declarare libellum ſuum, & ſimiliter reum declarare exceptiones, vide Iaſ. in l. age. in 4. no. C. de trãſact. Item ꝙ ſi opponatur partem non poſſe ſequi ſententiam ſuam, licet declaretur, ſecus ſi petatur declarari, vide Soc. in l. edita & Iaſ. ibi in 4. no. vide ad reg. etiam pro limitatione Dec. in c. dilecti de iud. vide late Fel. in c. 2. de libel. obl. ubi ẽt quid de criminalib.

c Alex. Incertus. An libellus incertus procedat vide Bar. in l. edita ſup. de eden. & ibi Bal. in 1. q̃ne cumulationis, uide Bar. & ibi gl. in prin. de oper. no. nun.

d Bar. Quærit glo. An aũt libellus ſit nullus, licet generalis, vide glo. no. ibi, debebit, in l. ſi rem. ff. de rei ven. & ibi hoc tenet Iaco. But. videlicet qd ſit nullus, & ibi vide Ang. & reſpon. hanc legi, qa hic loquit de libello capitatorio, ad interrũpenda præſcr. ſed cõtra, eſt verũ qd tenet Spec. in tit. de iuriſd. om. iud. §. de ſer in uer. quid ſi libellus eſt, de elec. & in c. 1. de ord. cog. Inno. in c. 1. de libel. obla.

Quomodo & quando iudex ſententiam proferre debeat. Rub.

Hæc rub. continuatur per glo. vel aliter. Quædã ſunt ſolẽnitates, quę præcedunt ſententiã, quędam requirũtur in ipſo actu ſententię, quædã ſequuntur poſt ſententiã. De primo loquitur iſte tit. De 2. ĩ. tit. prox. De 3. de exec. rei iud.

LEX PRIMA.

1 *Negatio præpoſita ſigno uniuerſali facit æquipollere contradictorio ſuo, num. 2.*
2 *Iudex, an & quando cogatur pronunciare contra abſentem, & num. 3. & 6.*
4 *Subſcriptio Principis probat quando redacta eſt in corpore iuris, alias ſecus.*
5 *Iudex male iudicans facit litem ſuam.*
7 *Verbum ſolere, in quot uicib. uerificetur, & an indicat neceſſitatem. & num. 8.*

a **NOn ſemper.**[a] † Quicquid iudicis poteſtati cõmittitur, neceſſitati nõ ſubiicit. h. d. vel aliter. Verbũ, ſolere, in his, quæ habẽt rationẽ difformem, non inducit neceſſitatem. h. d. Diuide, qa primo ponit ſolutionem quęſtionis tacite intellectæ. Secundo ponit vñ oriebatur dubium cõtñs. Tertio ei reſpõ. vel illud ſoluit. Scda ibi, ꝑ ſubſcriptionẽ. Tertia ibi, id n. No. quod dixi in ſummario. cõcor. l. qcquid, ff. de iud. Secundo no. quod verbũ,
b ſolere, non importat neceſſitatem. Tertio no. quod dicit,[b] nõ
1 ſemper cõiuncto cũ gl. † ꝙ negatio præpoſita ſigno uniuerſali, facit ęquipollere contradictorio ſuo. Simile habes in l. legitimos, §. an ergo, ff. de leg. & l. in bello, §. 1. de cap. & poſtli. reuer.
2 Venio ad cõtria, & op. † qd iudex cogatur pronũciare cõ abſentẽ, vt ſ. de iud. l. properandum. §. ſin autem ex geſtis. Sol. Dicit gl. hæc lex põt intelligi in reo abſente, & tũc illud ꝙ dr̃, nõ ſp, ponitur cauſaliter, vel temporaliter. q. d. aliquo caſu cogetur, puta, ſi cõ reum abſentem liquet de cauſa, ſecus, ſi nõ liquet, vt hic, & l. cõtria. Poteſt ẽt intelligi in actore abſente, & tunc, non ſemper, ponitur caſualiter, vel tẽporaliter. Caſualiter eo modo quo ĩ. compellitur. n. quando de cauſa liquet contra abſentẽ: ſecus ſi non liquet. Tẽporaliter, quia compellitur ſolum iuxta finẽ triennij, & non ante, vt l. properandum. §. 1. ſ. de iud. & ibi no. Op. de l. abſentẽ, ff. de pę. Sol. glo. hic loquitur in ciuilib. ibi in criminalib. in quib. diſtinguit, an pęna ſit maior relegatione, vt ĩ. vt ibi & l. ſeruũ quoq;. § publicæ, ff. de proc. Op. tertio,
3 & vr̃ ꝙ † ſubſcriptio principis nõ ꝓbet, vt ſ. de le. 2. l. 1. Sol. Hic loquit quãdo redacta eſt ſubſcriptio in corpore iuris, quia tũc ꝓbat alias ſecus. Extra gl. recitabat D. Ia. Bu. gl. in l. ſæpe. de off.
c pſi. ſed eã omitto. Venio ad quędam alia:[c] dicitur hic † ꝙ iudex
4 quãdoque cõpellitur iudicare. Quæro per quem compellitur iudicare. Reſp. quædam eſt cõpulſio propriæ uerecũdiæ, eſt. n. ſibi uerecundia ſi non facit, ꝙ dẽt, de hoc loquitur l. Quintus, ff. de man. & l. pecuniæ ff. de ali. & ciba. leg. Quædã eſt cõpulſio vera, quæ afficit perſonã, & ſic dico, ꝙ cõpellitur per ſuperiorẽ, impoſita pęna, ſi neglexerit. De hoc habetis rub. ſpecialẽ, vt
d diffe. iudices. §. 1. in princ. Quædã eſt alia cõpulſio cauſatiua,[d] qñ
5 n. iudex non iudicat, tenetur parti ad intereſſe. † Non dico qd faciat litem ſuam, qa illud hẽt locum in iudice male iudicãte, non negligente. Itẽ loquitur Inſti. de obl. quę ex quaſi delictis naſcunt. i. prin. & l. ex maleficiis, § ſi iudex. de actionib. & obl. & de uariis, & extraor. cog. l. ult. & de iud. l. ſi filius. Sed cõtra negligentẽ pro dita ſunt remedia caſib. ſpecialib. ut videbitis vnũ in l. mancipia. de ſer. fug. aliud. in l. ſi quãdo. ſ. de teſt. & l. properãdũ. §. ſin autem utraque. ſupra de iud. de magiſtratib. conue. & per totũ titulũ de damno infecto l. quarta. §. in eum.
7 Quæro † ſecundo, dr̃ hic, ſolere, quot vicib. inducat iſtud ſolere?

ADDITIONES.

a Alex. Non ſemper. Vide cum Bar. in l. quod iuſſit de re. iud. vnum dicit ſing. Bal. in l. Gallus. in prin. de lib. & poſth. ꝙ vbi l. vel ſtatutũ ꝓcedit dando formã uel regula, importat neceſſitatẽ per illũ tex. vnde facit ad ſtatuta diſponẽtia, qd poteſtas poſſit inquirere de maleficiis, quod tenetur hic facere, alias punitur, qd non vr̃ verũ, vt l. ob quicquid ff. de iud. & ibi expreſſe Ang. videtur tenere cõtrarium, Non ob. iſte tex. quia ibi non inducitur per illum tex. ſed per alias leges. Pariſ. Nõ ſemper, Iſta lex unum dicit ſingulariter, ſed cõtrariũ dicit Bar. in cõſ. 7. incip. viſo cõpromiſſo, & refert Bal. ibi dicere contrariũ, & ipſe tenet, & uide ibi in ſubſcriptione. Fulg. vbi vult unum ſingulare pro limitatione in l. non quicquid & in hac l. quod quãdo aliquid cõmittitur poteſtati iudicis, uel arbitri, quæ alias tenebatur facere, illa uerba inducũt, vt intelligatur remiſſa neceſſitas, alias talia verba nihil operarentur, vide ibi per eũ, vide ẽt eundem C. om. in conſ. 68. incip. in præſenti q. ante ſi vbi ſing. uult allegando etiam Bal. in d. l. Gallus. quod q. iudex ex poteſtate ſibi attributa a lege, uel a Principe non arctatur, tamen negari non põt ipſum errare, ſi mentẽ ſtatuti diligenter non obſeruaret. Suppoſita enim poteſtate ſequitur neceſſitas dicendi, &c. vt ibi per eum no. & vide eundem conſ. 168. incip. venerabilis vir. in 2. dub. ubi alleg. ẽt Bal. in d. l. Gallus, quia quando lex uel ſtatutum aliquid inducit pro forma, inducitur eſſe neceſſitas, ſi utatur, ver. poſt tamen poſtea arguit in contrarium in illo caſu, uide per eum. Item quod uerbum poſt, relatum ad iudicem, importat neceſſitatem. & uide Iaſ. in l. ad egregias, ff. de iureiu. per eundem l. Gallus in princ. de lib. & poſthu. ubi etiam quid in alia materia.

b Alex. Quod dicit. Adde Bal. in l. ſi neceſſarias, §. ſi annua. de pign. act.

c Alex. Quædã alia. Vide Bar. in l. 1. in prin. ff. de iuriſ. om. iud. Poſſet etiam compelli iudex propter ſinem inſtantiæ ferre ſententiam ſecundum Bar. in extraua. ad reprimen. in uerbo, procedatur, alleg. hic no. Facit quod habetur in l. Seius, & Augerius, ad legem Fal. & quod ibi dixi, & ad qd ſup. dixi adde Bal. in l. quid ergo, § pena grauior, ff. de infamib. & uide Bal. hic, & in auth. ei qui de tẽp. ap.

d Alex. Compulſio cauſatiua. Vide Bal. in l. manci. ſ. de ſer. fug. & in l. fina. ff. de var. & extraor. cog. & ibi dixi in l. quod iuſſu. ſup. de re iud. uide Io. And. in add. Spec. in tit. de diſpu. & alle. §. ſi. & uide Bal. in c. 1. §. iudices. de pace iura. firmã. & hic, & in l. mancipia. C. de ſer. fug. & uide Bar. in l. ſi. ſup. de magiſt. conue. & Bar. ff. de fal. l. Pau. & Bal. in l. iubemus, inp. de teſt. & in l. qui accuſare. de eden. & Inno. in c. ſuper eo. quod met. cau.

re, nunquã ſui bñ clarus de iſto verbo De ver. ꝯſnetũ ẽ, vel vſitatũ eſt, determinat in l. de qb. ff. de legib. & ĩ. q̃ ſit longa conſuetudo. Sed iſtud, ſolitũ ẽ, vel ſoluere, a ẽ nomẽ vƚe, ꝙ verificatur
a ex vna actu tñ. Tex. eſt in l Mela.b §. j. de al. & cib. leg. ꝙ tene
b menti. Quæro, & reuoco in dubiũ, † vtrũ verbũ ſoluere, ꝓlatũ
c a lege inducat neceſſitatẽ,c vel nõ. Rñ. qñq; verbũ, ſolet, ſi induceret neceſſitatẽ a lege incideremus in ꝯrietatẽ. & tunc exponitur, ſolet, id eſt pt vt l. poſt edictũ. ff. de iu. Si uerò in ꝯrietatẽ non incideremus: & tunc aut illud, cui adijcitur, hẽt rõnem vniformẽ in quolibet ſui caſu, & inducit neceſſitatem, vt no. ff. de ali. & cib. leg l. j. & ne quid in loco pub. l. a. § merito. Si verò habet diſformem, tunc exponitur, ſolet. i. poteſt. Hic eſt caſus hic, nam in quolibet caſu abſentię non eſt eadem ratio, vt ex prædictis apparet.

ADDITIONES.

a Alex Solere Et dicit Cy. in l. a. ĩ. de reb cred quod ſi quis bis, uel ter blaſphemauit, non dicitur conſuetudinarie blaſphemare. Facit quod habetur in l. capitalium §. famoſos. ff. de pœnis.
b Alex. Pom. Mela. Vide ibi per Ale. in apoſtil quod etiam addidi ibi.
c Barb. Neceſſitatem. Adde ea, quæ no. Barto in l. creditores infra, de pig. in repet. Vide Bald in capitu 1. de milite val. qui contu. eſt. ubi dicit non habere locum in feudis.

LEX II.

1 *Monitio facta a iudice habet vim peremptorij, licet non exprimatur, & num. 2.*
3 *Sententia non valet, niſi peremptorium, uel peremptorio æquipollens præcedat. & nu. 2. & 4.*
4 *Quando ſunt tres citationes, quæ habent vim peremptorij, non eſt neceſſe quod in ultima dicatur, & peremptorie.*
5 *Monitus a iudice ſi non uenit, eſt uere contumax, nec auditur appellãs.*
6 *Dilationes, quæ dicantur peremptoriæ.*
7 *Una citatio tantum non habet uim peremptorij, niſi dicatur, & peremptorie, uel æquipollens.*
8 *Peremptorium debet dari ad petitionem partis.*

1 Ceſſante. † Valet ſnĩa, licèt peremptoriũ non ꝓcedat, ſi tñ præcedat alia monitio tantundẽ importãs. h. d. hæc lex ſm cõem lec. In gl noſtra legit iſta lex quatuor modis. Primo ſm vltimã lect. q̃ eſt veriſſima, nec ſcio eam alibi. & ꝙ dicit, admoniti. ſ. a iudice, ſecundũ vltimã le. magis no.
2 † No. monitio a facta a iudice hẽt vim pemptorij, licet non ex
a primat. Facit optime extra de of. deleg. ca. conſuluit. Venio ad
3 apparatũ. Op. † ſnĩa non valet niſi præcedat peremptorium, vt ff. de iud. l. ad peremptoriũ cum l. ſeq hic dr ꝯrium, quare male Huius timore ſunt hic in gl. quatuor lec. Vna quod nõ ꝓceſſit peremptoriũ, per edictum poſitum in albo, ſed fuit ei citatio peremptoria miſſa per nunciũ. Iſta eſt bona ſolutio. Secun-
4 da ꝙ nõ fuit ꝑ edictum peremptorium, ſed fuerunt factæ tres monitiones, q̃ habẽt vim peremptorij, & iſta eſt bona. Ex qua habes, ꝙ qñ ſunt tres citationes, non eſt neceſſe, ꝙ in vltima dicat̃, & peremptorie. Tertia, ꝙ non fuit ꝓpoſitum peremptorium, hoc eſt tres citationes, vna poſt aliã, ſed vna pro omnib. & iſta etiã eſt bona, vt ff. de iu l. nõ unquã. Quarta, & vltima eſt illa, quã poſui, ꝙ nõ præceſſit peremptorium per modum pe-
5 rẽptorij, vel citationis. † ſed monitus fuit a iudice, ꝙ habet vim peremptorij. vt dicit gl ꝙ plus eſt, ſi nõ venit eſt uere ꝯtumax nec audit̃ appellãs, vt ff ex quib. cau. in poſſeſſ. ea. l. Fulcinius. § ſi. vide gl. Duo no. ex iſta l. vnũ, quod in monitione, quę fit a iudice, nõ eſt neceſſe, ꝙ in actis deſcribatur, & peremptorie. Op.
6 ꝙ & peremptoriũ non requiratur, ut l. ſi. ff. de feri. Sol. † Quędã ſunt dilationes, quæ dantur ad probandũ, & ibi oĩs dilatio eſt
b peremptoria,b vt l ꝯria, etiã ſi non dicatur. Quædam eſt dilatio, quæ dat̃ ad allegandum, & iſta non eſt peremptoria niſi dicatur, vt ſ̃. de iud. auth. iubemus. Quædam eſt dilatio expectatoria ad veniẽdum; & hic aduerte, & ſi quidẽ iſta dilatio datur a iudice, ſp intelligit̃ peremptoria, etiam, ſi non dicat̃, vt hic ſm vlt. lec. Si uerò dat̃ per nũcium, per epiſtolam, uel ꝑ edictum, tunc ſi quidẽ ſunt tres monitiones, habent vim peremptorij,
7 & ſi non dicat̃, vt ſ̃. e. l. tres. & hoc ſecundum vnam lect. † Si verò ꝓcedit vna citatio tñ, non hẽt vim, pemptorij, niſi dicat̃, &
c peremptorie, vel ęqpollens,c vt hic in iſta gl. & ff. de iu. l. ad peremptoriũ, cum l. ſeq. Aequipollens aũt dico eſt, vt dicat iudex cito te hac vna citatione ꝓ omnibus, vt l. nõ unquã ff de iud. & hoc ſm vnã lectn vel ſi iudex dicit in citatione. Aliàs procedã ꝯ te ad ſnĩam, vel ſimilia verba, ex quib. pars certificat̃ quod iudex non expectabit eum, vt probatur ex tex. in l. ad peremptorium, cũ l. ſeq. S. ergo cautus, ꝙ in citationib. apponatur perẽ
8 ptorie, † quãdo excedit. Itẽ aduerte, & non obliuiſcaris, quod
d illud peremptoriũ detur ad petitionem partis: aliàs nõ valet,d vt probat tex. in d. l. ad peremptorium: & ideo memento te, quod ſcribatur, talis iudex ad petitionem tal. s.

ADDITIONES.

a Alex. Monitio. De monitione iudicis, quæ hẽt uim peremptorij, quod no. uide etiam quod notatur in c. ſi poſt præſtitum de confeſſir. & de iſto etiam eſt glo. communiter approbata in c. conſuluit, de offic. deleg. licet non alleget iſtũ tex. ... idem dicit hic Bal. eſſe, ſi nuncius citat partes præſente iudice apud acta, mandato ipſius iudicis, ipſa parte citata præſente, ꝙ habet uim perẽptorij ...

dum id ꝙ no in d. c. conſuluit, in l. ſi procurator. ff de ner obl. & quod ibi no & adde quod ibi no. Bal in c. 1. de mili. vaſ qui conto eſt ſuper ver. terminat. & ... cit Inn. in c. tua nos de coh. cle. & mul quod monitio iudicis, qua monet, quod ſatiſfaciat, non habetur pro citatione. Dic. ut ibi per eum late & no. quod non ſolum iudex poterit citare, ſed etiam notarius ſecundum Bal. & Ang in l. vt perfectius. de anna. excepe. Bar. in l ſi ficta. §. Iulianus. ff. de dam infec. Adde quod citatio peremptoria requiritur in trib. caſib vel quatuor ſecundum Pau. de Ca. cum peruenitur ad diffinitiuam l peremptorium ff de iud. Item cum ad interlocutoriam ab obſeruatione iudicij, vt l. properandum. §. & ſi quidem. ĩ de iu. Item cum ad omiſſionem ex primo, vel ſecũdo decreto, vt l præſentis ĩ de his q ad eccle confug In alijs autem actib. non requiritur peremptorium. imo unica citatio ſufficit, vt in dilatione data ad probandum, & alios actus. Ita Imo. in ca ad petitionem de accu. Item adde ſecundum Pau. ꝙ Bal. dicit in proceſſu, qui fit coram principe, non eſt neceſſaria citatio, ꝙ Saly. reprobat. Adde quod melius loquutus eſt ipſe Bal conſ. 256 1. vol de virtute peremptorij, & quomodo differat ab edicto, vide Old. conſi. 3.
b Alexand Peremptoria. Vtrum omnis dilatio ſit peremptoria Adde Bartol & ibi eſt tex. in l. 1. ſupra de dilatio & quod dixi poſt Lu. in l. ſi finita. §. Iulianus, in addi.
c Alexand. Vel æquipollens. Sed quid ſi dicat, alias procedemus quantum de iure poterimus, an habeat vim peremptorij uide Bald. in rubr infra, comminat. vel epiſtolas. Et in ſimili adde Bald. in l. non ignorat in ſi. ſupra, de fruct & lit. expen.
d Alex. Non valet. No. Bar. in l. Iulianus in prin. ſui. & ſequitur Pet de Anch. in c. 1. de ſo. comp. & uide Bar in auth qui ſemel. inf eo. in prin.

LEX III.

1 *Qui non appellat intra decem dies, uidetur conſentire ſententiæ.*
2 *Sententia lata contra eum, qui eſt citatus ad domum, valet, licet ad eius notitiam non peruenerit.*
3 *Abſens, contra quem fuit pronũciatum, quando reſtituatur ad appellãdũ & quando ad totam cauſam.*
4 *An ex ſententia condemnatoria oriatur obligatio naturalis.*
5 *Qui appellat, ſi. te conſentit.*

Ab eo. Hæc lex eſt aliquantulũ difficilis Nõ pt infirmari ſnĩa ab eo, q congruo tpe non conqueritur. h. d.
1 † No. ꝙ qui non appellat ĩ. decem dies, vr̃ ꝯſentire ſententiæ.
2 † No etiam, ꝙ ſnĩa lata ꝯ eũ. qui eſt citatus ad domũ valet, licet ad eius notitiam nõ peruenerit, vt colligitur ex hac l. & dicam
a in ſolutio. ꝯriorũ In hac l habetis dictionem, querelam a Querela põt intelligi trib. modis. Vno modo p modum nullitatis, vt dicendo ſententiam nullam. & iſto mõ non põt intelligi hic, quia ſnĩa nulla taciturnitate nõ confirmat̃. vt ff. de appe. l. ſi expreſſim. Itẽ põt intelligi de querela, quę proponit p modũ reſtitõn s in integ. Itẽ de querela, quę ꝓponit p modum appellationis & iſtos duos intellẽs in ſequnt duę iſtę gl Primus non ꝓcedit ſine difficultate: ſcds eſt clarus. Oppo. ſnĩa ꝯ nõ citatũ nõ valet vt ĩ. eo l. ea, q̃. & ff. de re iu. l. de vnoquoq; Sol. intellige ꝙ hic fuit citatus. ſ. ad domum, & nõ fuit inuẽtus. Ita intellr hic tex. Scdo opp ꝯ abſentẽ ante li. conte. non poteſt pronunciari diffinitiue vt l. ſi §. illud, ĩ. de tẽ. app. Solu. intellige, quod hic ſe abſentauit poſt li. cõt. Ita intelligit prima gl bene, & iſtæ opp. factę vnamquamq; lect. reſpiciunt: ſed illæ, quę ſient, reſpiciunt illã lec. ꝓut loquitur de querela, quę proponitur p modum reſtitutionis in integrum. Io op. abſens nullo modo reſtituit, vt ſi qis ap
3 pel. ſit. l. j. §. ſi. † Sol. ibi loquitur in abſente, qui fuit defenſus p ꝓcuratorẽ, tunc ſi procurator non appellauerit. nullo modo reſtituitur. hic loquit in abſente ex cauſa probabili. qui nullo modo fuit defenſus. Et intellige, qui nõ reliquit procuratorẽ, vel reliquit & nõ defendit. vnde de iure communi nõ poteſt appellare, niſi defendat. Poſſet intelligi in abſente ex cauſa probabili, & neceſſaria, qui ad totã cauſam reſtituit̃ Illa lect. non vr̃ bona, quia abſenti ad petendũ reſtitutionẽ currit ipſa finita abſentia, non a tẽpore ſententiæ, vt l. ſi. ſ̃. de temp. in integ. reſt. Sed hic loquitur de tẽpore, quod currit a tempore ſcientiæ, vt ibi, cognouiſtis, &c. & ſic de tẽpore, ꝙ currit a tempore ſciẽtiæ ergo non eſt tẽpus reſtitutionis in integrum, quia illud currit a tẽpore abſentię Sed ſubſtinendo iſtam lectu. debemus dicere, cum primum cognouiſtis, ſ. & in reuerſione fuiſtis. Melior ergo eſt alia lect. vt hic loquatur de querela, quæ proponit p modum appellationis. Et ſecundum hoc opp. abſens ex cauſa volũtaria. & probabili, non põt appellare, niſi reſtituatur, vt l. fina. ff. de in integ. reſt. ergo ſibi non currit tempus ad appellandum a die notitię. Solu. intelligitur hic de abſente ex cauſa voluntaria qui põt appellare ſuo iure ſtatim cum ſcit, vel intellige de abſente ex cauſa probabili, qui nõ potuit relinquere procuratorem alias ſi potuiſſet relinquere, & nõ reliquiſſet, haberet neceſſe petere reſtitutionẽ. vt plene nota in d. l. fina. de in integrũ reſtitutio. Extra gloſſ. p Docto, inducitur in argumen. utrum
4 ex ſentẽtia condemnatoria oriatur obligatio † naturalis.b Et dicunt quidam quod ſic, p iſtum textu. quia qui non appellat à ſententia,

ADDITIONES.

a Alex Querelam. Quot modis dicatur querela, uide quæ habes in l. ſi arbitro. ff. q ſatiſd cog. vbi habes quęſtionem de ſtatuto dicente, quod querelæ bannitorum non audiantur.
b Ale. Obligatio naturalis. An ex ſnĩa oriatur naturalis obligatio, adde Bar. & gl in l. 3. ff de iureiu. & Barto. in l. 1. ff. de cond. ind & in l cum quis ĩ. de in. & fac. ign. Sed contrarium ipſe tenet in l Iulianus. § verum debitorem. & ibi dixi. ff. de cõd. inde & cum op. Bar. tenet Bal. hic.

a ſnia, ꝯſentit, a vt hic. & l. cũ antea, ſ. de arb. ſed ex ꝯſenſu oritur nālis. vt l. j. ff. de pac. ergo, &c. Sol. dicebat d. Ia. Bu. ꝙ qñ qs appellare põt, & nõ appellat. vr̃ ꝯſentire, & iõ orit oblõ nālis vt hic. Sed ſi appellat ſemel, & bis, & ſuccũbit, nõ põt plus appellare, tũc nõ orit nālis, qa tacet inuitus. Ita dicebat in l. Iulianus de ꝯ: di. inde. Dñs Cy. in l. cũ qs ſ. de iu. & fac. ign. ibi alle. hanc l. Ego credo, ꝙ ex ſentẽtia nunq̃ oriat̃ obligatio naturalis vera. Probo, ſnia non tollit naturalẽ oblõnem, vt l. Iulianus, de ꝯd. inde. ergo eam nõ inducit, qa facilius tollitur q̃ inducat̃, vt l. ſi vnus
3 §. pactus ne peteret, ff. de pac. † Ad illud, ꝙ dr̃, q non appellat, vr̃ conſentire, rñ. & dico, ꝙ q nun appellat, vr̃ conſentire ficte. nõ tñ ꝯſentit vere: ꝙ apparet ex eo, quia non ſponte facit. Non. n. ꝯmodo qs appellare poteſt, & appellationem proſequi iuſtam. Iſta eſt. n. cauſa, qua quis nõ appellauerit pp̃ vexationem iudiciorũ: ſeu quia quis vexationem iudiciorum timet. Hic eſt tex. in l. tũc ſi res, in fi. de ali. & ci. mut. ca. fa. Vnde præſumẽdũ eſt, ꝙ
b non appellauerit propter vexationem b iudiciorum. Facit ad hoc ſ. de his quibus, vt indig. l. minoribus.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Aduerte, ꝙ Bar. in hac l. ab eo. de contrarietate notat̃. Sed pro ſaluando eum, & in quo videat̃ contrariari, vide concordiam poſitam ad l. eum quis. C. de iu. & fac. igno.

ADDITIONES.

a Pariſ. Conſent. r. Vide Are. in l. 1 C. de poſtul.
b Menoch. pp̃ vexationem. Bello Inſt. de ob lig nu. 40.

LEX IIII.

2 *Sententia lata die feriata, eſt nulla, & nume. 2.*
3 *Sentẽtia nulla extinguit iuriſdiõnẽ iudicis delegati, & an idẽ ĩ ordinario.*
4 *Cauſa nullitatis deuoluit totã cauſam ad iudicem ſuperiorem ut poſſit ſententiam reformare ſicut cauſa appellationis.*
5 *Iudex, cui cauſa committitur de nouo, an debeat iudicare ex eiſdẽ actis.*
6 *An dẽat pronunciari prima ſententia nulla, vel ſaltẽ de eius nullitate cognoſci, antequam ſententietur ſuper cauſa principali.*

a
1 Si vt proponis. a Hęc eſt no. l. breuiter dicit, † Snia, nulla iudicis delegati b iuriſdictionẽ
b extinguit, & cauſa poterit delegari alteri. h. d. † No. ꝙ ſententia
2 lata die feriata, eſt nulla No. ſcdo ꝙ ſnia nulla extinguit iuriſdi
c ctionem iudicis delegati Ad primum opp. c de l. j. ff. de fer Intellige, ꝙ hic fuit dies feriata ob honorem Dei, vel ob neceſſitatem hominum, eũ pars non fuiſſet p̃ſens, ibi vtraq; pars cõſenſit. Opponit, ꝙ ipſe primus iudex debeat iudicare, qa ſnia fuit nulla: & iõ debet haberi perinde ac ſi lata non eſſet vt l. quoties
d ff. q satiſ. cog Sol. Fateor, ꝙ ſententia d eſt nulla quantũ ad partem, ſed quãtum ad extinguendum iuriſdictionẽ iudicis, eſt aliqua. Cõtra hoc op. ꝙ ipſe idẽ iudex dẽt cognoſcere, & iterũ
3 ſententiare, vt ĩ. e. l. ſi p̃ſes. & ĩ. ti 2. l. 1. in fi. † Sol gl. Snia nulla ex
e tinguit e iuriſdictionẽ iudicis delegati, vt hic, non ordinarii, vt in ꝯtris legibus. Ad primũ, ꝙ dixi de iudice delegato, op. de l. qd
f tñ, circa prin. ff. de arb. Rñdeo. hic iudex erat pfecte functus f officio ſuo, qa iudicauerat ſup toto, ꝙ erat ei pmiſſum: vnde eius iuriſdictio extinguit, in ꝯtriis erat functus nõ pfecte officio ſuo quia nõ iudicauerat ſup toto, ideirco põt iudicare. Ad aliud, ꝙ gl. dicit de iudice ordinario, opponit, & vr̃ ꝙ dẽat adiri iudex
g maior, nõ ipſe iudex ordinarius, g vt l. abſentẽ. ĩ. de accuſatio. gl. in l. 4. ĩ. de accu. dicit ꝙ põt adiri ipſe idẽ iudex, vt ſupior. Iac. de Are. hic. & in l. iudex. ff. de iud. & Cyn. hic refer. dicit: Aut ſnia eſt nulla ꝑpter iniquitatem iudicis, & debet adiri ſuperior vt dicta l. abſentem. Aut eſt nulla aliàs, & tunc ipſe idem iudex debet adiri, vt legibus allegatis Domin. Ia. But dicebat indiſtincte verum, ꝙ iudex ſuperior poteſt adiri, vt l. Cornelia Pia. ff. de iure patron. & l. quędam mulier. famil. ercif. Sed tunc opponit (dicebat ipſe) noue regula eſt, ꝙ vbi acceptũ eſt ſemel iudi. tũ, ibi finẽ accipere dẽt, vt l. vbi acceptũ. de iudi. Quomodo ergo cum l. s fuerit cepta corã vno iudice ordinario, faciet trãſitum ad maiorẽ iudicẽ? Ideo dicebat ipſe, ſi volo ire ad ſupiorem, vt pronunciet ſententia nulla. tũc poſſem. Ita loquitur, ꝙ ſ. dixi. Sed ſi vellem ꝙ pronunciet ſententia nulla & iterum iudicet, debeo facere coram eodem iudice, vt d. l. ſi præſes, cũ ſi. Quę verba qñq; mihi placuerũt, modo cum diligenter inſpexerim, nõ vr̃ mihi forte verũ, & puto, ꝙ indiſtincte poſſit adiri ſuperior, vt ꝑnũciet ſnĩam nullam, & iterum iudicet Hoc ꝓbat tex. in d. l. abſentẽ ĩ. de accu. q̃ dicit, ꝙ ſnĩam reformabit.
h Hoc ꝓbat tex. in l. 1. § 1. ff. q̃ ſent. ſine app. re. Ex quo hẽs, h ꝙ † ſi-
4 cut cã appellationis deuoluit totã cãm ad iudicẽ ſupiorẽ, ita ꝙ poterit primã ſnĩam reformare & ex cã noua, vt l. j. in prin ff. d app. & ff. ꝙ cũ eo l. fi. ff. de tẽp. app. l p hanc, ita & cauſa nullitatis deuoluet totã cãm ad iudicẽ ſuperiorem, vt poſſit ſnĩam reformare. ꝙ ſentit Inn. in c. eum ꝯtingat. extra de offi. deleg. ꝙ
5 no. & tenementi, qa nunq̃ audiuiſti a me tale verbum. † Quęro vtrũ iudex, cui de nouo cã cõmittit, debeat iudicare ex ei-
i ſdem actis. i Gl. dicit hic, ꝙ ſic, vt l. ſi expreſſim. de app. Contra-
k riũ no. in l. eum quęrebatur, de re iud. k Veritas eſt iſta. Qñq; defectus, ex quo ſnĩa eſt nulla, reſpicit vniformiter acta ſicut
l ſniam, v. g ſi litigatum eſt cum minore non hñte curatorem l certe tunc oĩa acta debent reintegrari. Ita poteſt intelligi d. l. cũ q̃rebatur, cum ſua gl. Qñq; cã nullitatis reſpicit ſolũ ſniam, vt hic, qa die feriata fuit ſnĩa lata, tunc iudicabit ex eiſdẽ actis, vt hac gl. ꝙ no. in l. ſi exp̃ſſim. Qñq; eſt talis defectus, qui reſpicit ſniam & p̃teacta, v. g Deceſſit reus poſt li. ꝯt. & ꝓceſſũ eſt ꝯ mortuũ vſq; ad ſniam, certe ſnĩa eſt nulla, & oĩa acta a die, qua mortuꝰ eſt, vt l. pe. & fi. ff. quę len. ſine app. re. Et iõ acta, q̃ ſunt nulla debent reſcribi, ſeu recenſeri. ita põt intelligi d. l. cũ q̃rebat̃. q̃ritur aliàs, utrum acta facta ĩ vno iudicio, ꝓbent in alio?
6 diximus in l. ſi apud. ſ. de eden. † Quæro, vtrũ anteq̃ ſententie-
m tur ſuper cã principali, m ſecundo debeat ꝓnũciari prima ſnĩa nulla, vel ſaltẽ de nullitate cognoſci, vr̃ ꝙ non, vt ſ. eo. l. 2. & ĩ. ti. 1. l. fi. In ꝯtriũ vr̃ d. l. eum q̃rebat̃. de re iud. ſic aduerte. Qñq; nullitas ſentẽtiæ apparet manifeſte, nullo probato extrĩſecus. Exemplũ, quia lata die dñico, vt hic, uel quia lata p̃nte ꝓcuratore, & condemnatus eſt dñs, vt ĩ. tit. 2. l. j. quia in ſnĩa non apparet quota, vel quantitas, & tũc iudex poterit de nouo iudicare, ſine alia cognitione, quia notũ eſt ſibi ex dicta ſnĩa. vt dictis legibus. Qñq; nullitas ſnĩę non apparet ex ipſa, niſi probetur extrinſecus, vt ſi eſſet lata contra minorem, vel mortuum, qđ nõ apparet ex ſententia lata, vel ſi contra infirmum, aut laborantẽ morbo ſontico, vt l. quæſitũ, de re iu. tũc dẽt præcedere cognitio de nullitate, antequã ſententietur. Iterum probo primo per tex. in d. l. eum quęrebant̃. de iud. Secundo probo per rationẽ. Iudici debet liquere de cauſa, antequã proferat ſententiam, vt ĩ. tit. j. l. 2. Si quis hoc excipiat, nõ liquet ſibi, ergo iſta cognitio de neceſſitate debet ꝓcedere. Pro hoc etiam facit ĩ. eo. l. ſi pręſes, & quod ibi videbitis. Dixi, ꝙ debet pręcedere cognitio, ſed an debeat pręcedere ſententia ſuper nullitate. Rñdeo, modus procedendi poteſt eſſe duplex. Primo, quod petat ſententiam prin-

ADDITIONES.

a Alex. Si vt proponis. Vide quæ dicit Bar. in l properandum. ĩ. de iudiciis, per iſtã tex. poſt Cy. & Old.
b Pariſ. Iudicis delegati. Iſtud procedit etiam in delegato Principis, licet Ange. teneret contrarium. Vide Alex. in rub. ff. de off. eius, cui mãdata eſt iu. & quæ ſcripſi in l. ſi expreſſum. de appel. ad Bar.
c Pariſ. Ad primum oppo. Adde ad hoc, quod iudex delegatus non poſſit amplius iudicare, nec ſuam ſnĩam dicere nullam, ſed nec quidem alius ordinarius admitti poteſt ſuper illa cauſa, quando Princeps delegauit, ſed habere debet recurſũ ad Principem, vt alii deleget, ſecundum Bal. hic in ver. quæro. Papa, uide q̃ ſcripſi in Bert. in ver. delegatus a Principe, ad no. ubi uide quæ ſcripſi de appo. vbi habes limitationem ad hoc, & alia in iſta materia.
Ad Primum oppo. Idem Barto. arguit ex illo tex. in l. quod iuſſit. ff. de re iudica. Lucibi
d Ale. Qđ ſnĩa. Vide Bart. in l. ſi exp̃ſſim. ff. de ap. Adde Bar. l. 2. n. 3. iud. ſolui. Menoc.
e Alexan. Extinguit. Hoc limita eſſe uerum, niſi delegatus ſit ad uniuerſitatem cauſarum ſecundum Ang. in l. iudex poſtquam. ff. de re iud. & d. Ant. & Imo in cap. qualiter. extra de accuſ. & idem Bal. hic, licet Imo. uideatur tenere contrarium in d. l. ſi iudex, & ibi uiſe ad hanc materiam.
f Alex. Functus. Ex hac rñſione collige, quod ſnĩa lata à delegato q̃ tumcunq; nulla finiat officium iudicis delegati, niſi tulerit eam contra formam mandati delegatorii, tunc non dr̃ functus officio ſuo. Ita uoluit Oldr. & Ia. de Are. ſecundum Ang. in l. iudex. ff. de re iu. & ibi hoc etiam tenuit Imo. & idem tenet Sal. hoc idẽ voluit Iac. Ray. Cy. & Sal. in l. ſi accuſatorib. ĩ. de accuſ. & Cy. & Iac. But. & Ange. hic, & Bal. in l. arbiter. ff. de arb. & Imo in l. ſi expreſſim. ff. de app. Pau. de Ca. in l. cum quærebatur. ff. de re iud. licet Io. Cal. in c. qualiter extra, de accu. & Pe. de Anch. in cle. 1. extra, de re iud. & Imo. in c. in literis. de offi. deleg. contrarium tenent, & minus bene. Adde, an per ſententiam nullam delegatus ſit functus officio ſuo Bal. conſi. 305. lib. 6.
g Alex. Ordinarius. Sed in eo caſu, quo ordinarius male iudicauit, puta abſoluẽdo poterit iterum iudicare condemnando. Tex. eſt no. quod ſic ſecundum Bald. ubi in l. fi. inf. de ſen. quæ ſine cer. quan. & de materia iſta per Docto. in c. 1. de re iud. & ibi per d. Abb. per Bal. in addi. Spec. in tit. de ſenten. prola. plene per Imo in c. in literis. de offi. delega. Sed utrum ſi delegatus nulliter iudicat, interim poſſit ſibi committi Gl. & ibi Bal. in l. 1. tit. 1. tenet quod non. Vide no. Ang. & Im. in d. l. ſi expreſſim. de app.
Barb. Ex quo habes. Adde Bar. in l. ſi expreſſim. ff. de app. & conſi. 26.
h Ale. Ex quo hẽs. In cã nullitatis, ẽt tota cã deuoluitur ad ſuperiorem, ſecus in cã appellationis, & dicit hic Bar. ꝙ nullus alius dixit vnum verbum in d. l. ſi exp̃ſſim circa fi. & in l. 2. circa fi. inf. qñ prouo. non eſt nẽceſ. & uide no. d. Ant. in c. cũ lecti. de app. & ibi, ſequitur hic d. Ab. in c. cum Io. etermica. in fi. de fide inſt. & limita per Pet. de Anch. & Imo. in c. cum dilecti. de emp. & uend. in princ. Hoc dictum ẽt reaſſumit Imo. in l. iudex poſtquam. de re iud. & hanc limitationem q̃ ponit Imo. in d. c. cum dilecti ſenſit ẽt Bald. in l. 1. in 14. q. ſup. de reſcin. uend. vide Mode. in d. cap. iudex poſtq̃. Vant. tra. nullitat. cor. quo nul. prop. poſ. num. 9. Cran. conſi. 57. nu. 7 Menoch.
i Ale. Iudicare ex eiſdem actis. Vide Bal. in d. l. edita. in 6 & 7 q. qui ſequitur hæc dicta Pet. de Anch. in cle. 1 de re iu. & adde Spe. in tit. de ſen. §. iuxta. uer. ſed ſi cauſa, & uide Bal. in l. 1. inf. de ſen. ex peri. recita. quid ſi peremptæ erat inſtantia. Et uide, quæ no. in l. ſi expreſſim. ff. de app.
k Ale. De re iud. Pet. Bar. & Spec. & Io. And. in tit. de ſen. § iuxta. ver. ſed ſi cã. Doc. poſt gl. in c. ad probandum. extra, de iud. d. Ant. & Imo. in c. in literis de offi. delega. quod ibi omnino uide ad limitationem dictorum hic per Bar. & uide in l. iudex poſtquam ff. de re iud.
l Menoch. Curatorem. Afflict. deciſ. 362. nu. 7. Dec. conſi. 413. nu. 8. Soc. ſe. conſilio 83. nu. 14. lib. 4.
m Alex. Cauſa principali. Vide Bar. in l. cum quærebatur ff. de re iu. & Iac. Bu. in l. ſi accuſatorib. inf. de accu. & Sal. in l. ſi præſes. inf. eo. & Bal. in l. 1. de ſent. ex peri. rec. & Bal. in l. ſi aduerſus. ſup. ſi aduerſus rem iudicatam.

principaliter pronnunciari nullam eſſe, tũc ſuper hoc debet primo ꝓnunciare eſſe, vel non vt l. de qua re. ff. de iudic. Si verò hoc non peto principaliter, ſed peto principaliter ſententiã ferri de nouo, quia prima fuit nulla, tunc cognoſcitur incidẽter, & ſuper hoc incidenti non eſt neceſſe, ꝙ pronuncietur nulla, vt l. j. de ordine cognitio. De materia nullitatis dicam plenè in l. j. infra quando prouoca. non eſt neceſſe.

LEX V.

1 *An in citatione debeat inſeri locus.*

a Si vt proponis. ᵃMutatio loci excuſat quem a cõtumacia, ex qua redditur ſñia nulla h. d. Dr̃ hic, per obreptionẽ, quæro cui fit obreptio. Duæ ſunt opiniones. Vna, ꝙ obreptio fit iudici: ſecundum iſtã poſui caſum, & iſta ẽ vera. Alia, ꝙ obreptio fuerit facta parti, qa actor iuit ad reum, & dixit, &c. & pp mẽdaciũ pars inde iuit ad locum, vnde ſñia eſt nulla. Alleg. gl. l. arbiter. in fi. de arb. Et iſta ſecũda lec. non placet, quia mendaciũ dictum a parte parti non facit proceſſum nullũ, licèt pariat exceptionem, vt l. 1. §. ſi reus ff. de eo per quẽ factum erit. Sed mendacium dictum a parte iudici facit nullũ ꝓceſſum contumacis. Hic eſt caſus, qđ no. in l. ſi prætor. §. Marcellus. ff. de iu. Non ob. l. arbiter. in fi. de arb. qa ibi loquit in arbitro, quod roñ a partis voluntate dependet: ſecus in
1 iudicio, ar. ꝓ hoc in l. j. §. ſi ff. de pro. ſtip. & ibi dixi. † Quęro, an
b in citatione dẽat inſeri locus. ᵇRñ. quidã eſt iudex ordinarius, q hẽt locũ maiorũ deputatũ ad reddendũ ius, tunc non dẽt inſeri locus, ſed de illo intelľr, vt l. pe. de iuſt. & iu. Quidã ſunt iudices, q non habent locũ maiorũ, quales ſunt iudices delegati: tunc ſi quidẽ ab initio deputatus eſt locus in citatione, nõ dẽt inſeri locus, quia de illo intelligatᷣ. Caſus eſt hic, & iõ practica eſt, vt qñ tibi delegatᷣ qõ, vel aſſumeris arbiter, primo debes aſſumere locum, & deputare locũ determinatum, & tũc omnes citationes intelliguntᷣ relatæ ad illum locum. Ita intelligit tex. hic. Si vero locus nõ eſſet deputatus, & tunc aut loqueris de loco vlĩ ciuitatis, & ille nõ dẽt inſeri, quia ibi intelligitur, vbi cõpromiſſum eſt factum, vel in quẽ facta eſt delegatio, vt l. ſi cũ dies. §. ſi arbiter. ff. de arb. locus uero particularis ciuitatis dẽt inſeri, arg. l. ita ſtipulatus. in prin. ff de uerb. oblig.

ADDITIONES.

a Alexan. Si vt proponis. Vide ad materiam huius legis, & intellectum Raph. in l. in dex poſtquam, de re iud. & ibi do Ang.

b Alex. Inſeri locus. Et adde quod no. Bar. in l. 1. inf. de ſen. ex peri. reci. & hic ad. gl. per iuncto tex. & no. extra, de reſcr. Bal. & Ang in l. ut perfectius. ſup. de ann. exce. Sed quid de iudicib. qui non habent determinatum locum, ſed ubi inueniunt malefactorem ſuſpẽdunt. Dicit Inno quod ſi per principem eſt eis determinatus locus, non poſſunt eum mutare, ſubde, niſi de partium uoluntate. Vide Ian in c. cum contingat. de fo. comp. & vide gl. no. de hæret. lo 6. in c. cum p hoc. Et quid de arbitris iuris qui ſuccedunt in iuriſdĩne iudicis ordinarii, vtrũ debeant ſedere pro tribunali in audientia illius iudicis, dic, quod non, ſed poſſunt ſibi eligere locum ſicut alii arbitri. Adde gl no. inf. de ſent. in l. conſentaneum, & aliam gl. no. in materia in l. 2. inf. de ſen. quæ ſine cer. quanti. & uide etiam tex. in l. ſi quis duas. de excu. tu. Bal. in c. 1. §. præterea de prohi. feu. alie. per Fe. ibi latius per eundem. & habetur in l. pen. de iuſt & iu. Bal. hic, & glo. in l. cum ſententia. inf. de ſen. Et ibi quid de conſenſu partium. Adde an arbiter poſſit prorogare compromiſſum in alio loco ubi factum eſt, Bal. conſi. 218. lib. 1.

LEX VI.

a Si præſes. ᵃBr̃ dicit, Sententia nulla nõ impedit ordinarium iterum ſuper eodẽ cognoſcere. h. d. Ad euidentiam præmitte tu iuuenis, ꝙ quando aliquis eſt tutor, vel curator, vel conſtituitur actor, l. decre. ff. de admin. tut. & l. ſolet. ff. de tute. & Inſt. de cur. §. fi. & hẽs tit. ſpãlẽ ſ. in quib. cauſis tu. hab. No. ex hac l. primo ꝙ dixi tibi in ſummario. No ſecũdo tex. qui dicit repetitus notionem ſuam exhibe. cum enim ꝯſtet de nullitate ſententiæ, ex ipſa ſñia, quia in ea non apparet minores non hĩc curatores, apparet ꝙ iudex debet cognoſcere de nullitate, vt dixi in l. ſi vt proponis. ſ. eo. Et hoc modo poteſt intelligi hæc lex, poteſt etiam intelligi ꝙ cognoſcatur de principali. No ꝙ ſententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, per q̃
b pronunciatur appellationem eſſe deſertam, non poteſt ferri ᵇꝯ
c minores indefenſos, ᶜvt no. in l. eum & mores, ſup. ſi aduer. rẽ iud. illud eſt verum in interlocutoria, per quam peruenitur ad primum, vel ad ſecundum decretum, ſecus in alia interlocutoria vt hac l. quæ hoc probat duob. mod. Nam ſñia abſolutoria ab obſeruatione iudicij eſt interlocutoria, ſecundum vnũ modum intelligendi, vt glo. tangit in l. Titia de accuſ. & ibi pleniſſimè dixi. Item hoc probat tex. ex generalitate, qa dicit, qcquid
d cœpe, &c. & ſic ex gñalitate patet. Op. ꝙ iſte idem iudex, ᵈnon poſſit cognoſcere, vt ſ. eo. l. ſi vt proponis Sol. Ibi in delegato, hic in ordinario, vt ibi plene dixi. Quęro, quomodo contingit hoc, ꝙ iſti adulti non habeant curatorem. Dicit glo. plurib. modis, vel quia nunquam minori fuerunt dati, vel quia mortui. Dices tu Si nunquam fuerunt dati, quando fuit datus coadiutor, vel actor? Reſpond. Coadiutor ſeu actor fuerunt dati tutoribus, & tutela finita eſt. Hoc modo oportet intelligi, ſi dicas, ꝙ curatores nunquam fuerunt dati. Quęro, vtrum actor poſſit proſequi poſt cauſam appellationis, ſi vult. Gl. dicit quod nõ per l. ſi actori, j. de appel. & ibi dicam.

ADDITIONES.

a Alex. Si præſes. No. ꝙ per iſtum tex. & per l. 2. vt intra certum tempus. dicit Bart in l. properandum §. illo ꝙ licet inſtantia ſit perempta, tamen officiũ iudicis durat, vt poſſit partem, per quam hoc contingit, in expenſis condemnare, & no. & idem tenet in d. l. 2. & Bal in h. d. ſingulare uerbum in materia appellationis, de quo vide quod ſcripſi poſt. Bar. in l. 1. j. quando prouoca. non eſt neceſſe, & hãc legem limita, & declara, vt per Bal in l. noſtram. de teſt.

b Pani Poteſt ferri. De hoc vide Barb in conſi 31. vol. 3. in 1 dub.° Boer. q. 63. num. 4. Menoch

c Alex. Minores indefenſos. An ſententia lata contra minores indefenſos valeat, uide Bar. in l. contra pupillum ff. de re iud. & ibi Doctor. ſi iudex pronunciat appellationem eſſe deſertam, an ſit interlocutio, vide d. Lud. in rub. de re iudic poſt Bal hic, & Bald. in l. 2. ſupra, de epiſc. aud. & ibi, an ab ea poſſit appellari. Et no. hic quod ſententia lata contra minores indefenſos non valet Fallit in cauſa, p quam pronunciatur quem mittendum in poſſeſſionem. Item valet ſententia diffinitiua in cauſa appellationis cõtra minores indefenſos. no. in l. alienam. ſupra, de procu. Adde an ſententia lata contra minores indefenſos ſit nulla. Ange. conſi 255.

d Alex. Idem iudex. Adde quod in caſu huius l. etiam delegatus poſſit cognoſcere ſuper cauſa principali, quia ſententia lata ab obſeruatione iudicij, vel ratione peremptę inſtantiæ, non expirat iuriſdictio etiam delegati quominus poſſit ſuper negotio principali cognoſcere Ita voluit S. c. in tit de offi. iu. §. deſeruit. ver. quid ſi proponens, & Ang. & Imo. Pau. de Caſt in l. inde. ff de re iud. & Bal. in l. 1. inf. ſi a non competen iud. Io. An. in c. examinata de iud & per d. Ant. & Inno. in c. conſuluit. in prin. de offi. delega. & Pau. de Leaza. in cle. 1. de re iud. & do. de Rota. in conclu. 66.

LEX VII.

1 *Sententia lata pro abſente non legitime citato, non valet, & nu. 2.*
3 *Contumacia ficta eius qui ad domum citatus non venit, ſufficit, vt ſententia lata contra abſentem valeat.*
4 *Sententia lata contra abſentẽ infirmum legitime citatum, quẽ iudex ſciebat febricitare, eſt ipſo iure nulla.*

1 Ea, quæ. † Sententia lata cõtra abſentem non ſolemniter citatum, eſt nulla. h. d. Circa hanc l. quęruntur
2 tria. Primo † quid ſi eſt lata pro abſente. Gl. dicit idẽ notabili-
a ter, ꝙ nõ valet, vt l. furioſo. ᵃ ff de re ind. & vide gl. no. ibi. Idem no. in l. quęſitum, ff de re iud Cõtra hoc vr̃ ff. de iud. l. poſt edictum, circa princi. ſ, de iudi. l. properandum §. ſi autẽ. Rñdeo, ꝓ abſente non legitime citato non valet, vt in iſta gl. & probatᷣ in l. furioſo. Sed pro abſente legitime tamen citato, bene valet, qa rei abſentia repletᷣ p Dei pręſentiam, vt ſ. de iud. l. properandum, §. ſi autem. Itẽ contra hoc facit, quia quod quis citetᷣ eſt in eius fauorẽ: ergo nõ dẽt retorqueri in eius lęſionem, vt l. nõ eo minus. de ꝓcuratorib. & l. quod fauore de leg. Reſpõ. iſtud nõ eſt inuentum principaliter in fauorem abſentis, ſed ad rigorem iuris cõſeruandum, qui rigor eſt, vt per actus ciuiles alteri p alterum nõ quæratur, niſi ſit pręſens. Cum igitur nũ fuerit pro eo, id ſibi nõ quęritur. Facit ad hoc l. quęſitum. ff. de re iud.
3 dicam. j. tit. 2. l. j. & tene menti iſtam gl. † Quæro ſecundo, quæ cõtumacia requiritur ad hoc, vt valeat ſententia, an vera cõtumacia, quando inuentus fuit, & nõ venit, an ficta quando nõ fuit inuentus. Hic quæ dicatur vera ꝯtumacia, & quæ ficta, examinat gl. latius in l. fi. de in integ. reſti. & l. ex cõſenſu. §. fi. de appel. Doct. ponunt in l. ꝓperãdum. §. ſi autem reus. ſupra de iudi. & ibi dico. † Quęro tertio, quid ſi abſens erat infirmus, fuit
4 tñ legitime citatus. Gl dicit quod tunc ſentẽtia eſt ipſo iure nulla. Illud intellige verum, quando iudex ſciebat abſentẽ febricitare: ſed ſi ignoraret, valet tunc ſententia, vt no. in l. quæſitum,
b de iudic. idem in qualibet abſentia ᵇ neceſſaria, vt dicam vobis in l. penult. infra eodem.

ADDITIONES.

a Alex Furioſo. Vide ibi dicta, & circa prin huius legis adde, quod ſi ſtatutus eſſet terminus, in quo debet ferri ſententia nõ requiritur citatio, vt dicit Bal. in auth. ei qui. de tem. ap. & in c. 1. § ſancimus. quo tẽp mi. ſequitur Paul de Caſt. in l. admonẽdi. de iureiur. Bene facit quod dicit Bal. in l. admonẽdi. vbi dicit quod terminus præfixus dicitur peremptorius. An ſententia lata pro abſente, vel febricitante valeat, uide Bar. in l. & poſt. ff de re iud. Bal. etiam tenet quod etiam ſi non eſt legitime citatus non valet. Quando autem quis eſt præſens, non requiritur peremptorium, ſecundum Bal in l. 2. in fi. ſ. eod. adde auth. ſi omnes. & ibi per Bal ſ. ſi vt ſe ab hæred. abſti. Ang. autem in l. 1. ſ. de lon. temp. præſcri. tenet ꝙ ſententia interlocutoria lata in fauorem abſentis, etiam non citati, teneat, quod no. alleg. Inn. in c. audi. de procu. Et quod valeat ſententia lata pro abſente non citato, tenet Bal. in l. ſi accuſatoribus. de accuſ. vide Bal. & Ang in l. properandũ. §. ſi autem reus. fallit in ſummariis iudicijs, ſecundum Bald. in extrauag. ad reprimen. in uer. figura. in fi. Adde do. Ant. in c. cauſam de iud. gl. in d. § ſi autem. in ver. contradictori, & in §. ſi autem alterutra in ver. vter. tenent contrarium eius quod hic no. gl. inquantum opi. procedere poſſit in criminalib. quia etiam in accuſatore abſente poſſit pro eo non citato ferri ſententia. l. quamuis indubitati infra, de adul. Ita no. Ang. in d. §. ſi autẽ reus & Bal. in l. ſi accuſatorib. de accuſa. Item limita communem opin. per Ang. & Imo in l. de vno. in prin. ff de re iud uide Cy. & Iac. But. in d. § ſi autem reus in 3. q. & ibi Saly. & glo. hic vlt. no Fed. de Se. in conſi. 80. & Old in l. 4 §. hoc autem iudicium. de damno infec. ff Adde quæ requirantur ad hoc, vt ſententia ferri poſſit contra abſentem, tanquam contra contumacem, Ang conſi. 8. & qualiter ſententia lata contra abſentem poſſit retractari, per eundem conſi. 173.

b Alexa. Abſentia neceſſaria. Vide Bal. in l. 2. in fi. 2. q. inf. de cuſto. reo. & Bart. in extrauag. ad reprimen. in verbo, negligerit, &c.

LEX VIII.

1 *Abſenti citato debent ſtatui tēpora ad veniendum decem dierum, p quo libet termino, & nu 4.*
2 *Citationes poſſunt fieri per literas. ibi. & nu. 9.*
3 *In perēptorio fit comminatio, & ſi citatus perēptorie non veniat procedetur contra eam ad vlteriora ſecundum partis petitiones.*
4 *Iudex ſucceſſor poteſt expedire, quod non eſt expeditum p primum iudicem. ibi. & nu. 11.*
5 *Lite conteſtata non poteſt ferri ſentētia diffinitiua, niſi in caſu l. fi. §. illud. infra, de temp. app.*
6 *Citationes, & perēptorium eo modo quo hic dicitur, etiam lite nō cōteſtata procedere debent, quando peruenitur ad interlocutoriam, hoc eſt ad primum vel ſecundum decretum, & nu. 5.*
7 *Vel ad interlocutoriam, quæ quaſi exhaurit vires totius negotij.*
8 *In interlocutorijs non ponderoſis: vel vbi fit citatio ad aliquē actum, puta ad uidendum iurare teſtes, non debet præcedere peremptorium.*
10 *Citandus amplius non eſt, qui ſemel citatus dixit, nolo venire.*
12 *Delegatus non poteſt realiter citare capiendo perſonam.*
13 *Iudex exceptis duobus caſibus hic poſitis, quando vult pōt quē facere capi perſonaliter, ſed non poteſt cogi a parte, niſi prius reus in contumacia conſtituatur ſolenniter.*
14 *Actore præſente, quomodo procedatur contra reum abſentem.*
15 *Reo reuerſo qualiter ſuccurratur.*
16 *Citatus ad unum actum, non poteſt p ſuam contumaciam in alijs grauari.*
17 *Actor ſi elegit mitti, & miſſus eſt in poſſeſſionē bonorū rei contumaciter abſentis, ſibi non præiudicat quin poſſit facere reum perſonaliter capi.*
18 *Abſentia contumaciam inducens, quę requirat.*

Conſentaneum. Iſta lex eſt difficilis iuuenibus in tex. & in gl. & materia eſt quotidiana, & vtilis. Breuiter hoc intendit ſm vnam lec. Reus conuentus reali, abſens poſt litem conteſ. dēt in contumaciā ſolenniter conſtitui, & tunc ꝯ eum poterit alterum de tribus remediis exerceri, vel pſonę captio, vel poſſeſſionis tranſlatio, vel ſētētiæ diffinitiuę prolatio. h. d. Diuiditur in tres partes. Primo qñ & qualr debet in contumacia conſtitui. Secundo per quem. Tertio, quid ſit iudicis officium contra abſentem Secunda ibi, vel ſucceſſor, Tertia ibi, a quo ter citatus Item debetis ſcire, q iſta l. intelligr p quoſdam in ꝯuentio actione reali ꝯtumace poſt litē ꝯteſ & iſtā teneo. Quidā intelligūt in ꝯuētio reali pſonali. Quidā intelligūt in abſētie añ litē ꝯteſ. vel poſt. Quidā alii intelligūt in reo abſente, ſiue in actore. Iſtas lec. tāgā, primam proſequar, & aduerte caſum in terminis. Egi ꝯ aliquē reali, li. ꝯteſ. ille ſe abſentauit, iudex poſt eius abſentiam ſemper tenuit me in verbis. quæro a vobis domine Imperator, qualiter iudex debet procedere. Reſpon. Imperator, cōſentaneum iuris fuit. hoc eſt ꝯueniens iuri, vt ei abſenti ſtatuant̄ tempora ad veniēdum, & reſpondendum ſolenniter, quod fit expreſſe, eo citato tribus literis, vel vno peremptorio pro omnibus, in quo ponatur q veniat, & ſciat, quod ſi in eadem contumacia pſeuerauerit, iudex procedet contra eum ſecūdum allegata, & petitiones pſentis: hoc dicit prima pars. inſtat q̄rens, ille maledictus iudex vel mortuus eſt, vel receſſit, vt puto, poterit ne hoc facere ſucceſſor ſuus? Reſpondet Imperator quod vel ipſe, vel ſucceſſor ſuus hoc facere curauit, ſi hoc nō eſt factū. Seqr̄ ver. a quo ter citat. Inſtat quęrens, ſi erit reus iſte in ꝯtumacia, qualiter prouidebitur mihi ꝯ eum. Reſpondet Imperator; iudex officium ſuum contra talem contumacem exercebit, quod eſt, vt faciat alterū de tribus, vel quod mittat familiam, & faciat eum perſonaliter venire, vel quod rei petitę poſſeſſionem, quam reus hēbat, trāſferat in authem, & efficiatur de poſſeſſore petitor, vel iudex examinet omnia acta, & pferat diffinitiuam ſententiam. h. d.
1 † No. quod debent abſenti ſtatui tēpora ad veniendum x. dierum pro quolibet termino, vt hic tex. cū gl. & de iud. l. nōnunquam. † No. quod quis citatur per literas † No. quod in peremptorio fit comminatio, vt ſi non veniat procedetur cōtra eū ad vlteriora, ſecundum partis petitionem. No. quod non eſt expeditum p primum iudicem, poteſt expediri p eius ſucceſſorē.
4 † No. Vltimo tria remedia contra contumacem. Veniamus ad gl. Oppo. & videtur, quod dilatio ſit xxx. dierū, vt in authen. qui ſemel. ī. eo. Glo. dicit quod iura antiqua in hoc corrigūtur, quod an ſit verum. dicam tibi Opp. ſecūdo in fi. dicit quod poteſt perueniri ad diffinitiuam ſententiam. Contra, † lite non cōteſtata nō poteſt ferri diffinitiua ſententia, vt l. fina. §. illud, de temporib. appellat. ſed hic non dicitur, quod fuerit conteſtata, ergo, &c. Sol. dicit gl. hic intelligitur poſt li. conteſt. Alii dicunt quod hic ante li. conteſta. loquitur quæſtio. & quod in fi. dicit, loquitur de ſententia interlocutoria, propter quam peruenitur ad primum, vel ad ſecundum decretum. Gl. tenet primum, fatetur tamen q ante litem conte. debet fieri citatio eodem modo quo hic dicit̄ fieri poſt li. conteſt. & vide gl. examinabimus incontinenti, & eſt ſecunda glo. quæ notabilis. Pro examinanda iſta gl. habemus videre duo. Primo, an hæc lex poſſet intelligi in abſente ante litis ꝯteſtationē. Reſpon. nō. Nam ante li. cōteſt. in reali fit miſſio, tamen reus abſens auditur ꝯ annū de poſſeſſione, vt l. ſi quis emptionis § pen. ſupra de pſcri. 10. an. Sed hic dicit, quod trāſfertur poſſeſſio, & fit de poſſeſſore petitor, & ſic nūquam auditur, niſi de proprietate ex quo apparet, qd ante li. conteſt non loquitur. Secundo eſt videre, an ante li. ꝯt. debeāt præcedere citationes, & peremptorium eo modo, quo hic dicit. Gl hic tenet quod ſic. Do. Iac. But. dicebat quod hoc nō reperitur lege cautum: omnes enim leges, quæ loquunt̄ de perēptorio, loquuntur quando quis uult peruenire ad diffinitiuam ſentētiam, non quando ad interlocutoriam primi, uel ſecundi decreti, vt patet ex omnib. legib. huius tit. & in l. ad pemptorium. ff. de iud. & l contumacia, de re iud. Mihi videt̄ quod
b glo. dicat veritatē. b Pro hoc habemus tex. in l. præſenti §. ſed ſi hoc faceret. de his, qui ad eccle. ꝯfu. Hoc tenet in l. ſi finita. §. Iulianus. de dam. infec. in gl. magna hoc etiam obſeruat ꝯſuetu-
6 do, & omnes tenent. Aduerte tamen, & notabis, quod † hāc gl. intelligo quando fit citatio, vt perueniatur ad diffinitiuam vel ad interlocutoriam, hoc eſt ad primū, vel ad ſm decretum. Sed
c quando quis citaretur c ad aliquam interlocutoriam ſuper ali-
7 quo incidenti, vel emergenti, eſt aduertendum, † quod ſi quidem illa interlocutoria quaſi exhaurit vires totius negotij, vt quia erat pferenda ſententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, vel alia ſimili, puto quod debeat præcedere peremptoriū,
8 arg. ſupra eo. l. ſi præſes. & l. Titia. ff. de acc. † In his autem inter-
d locutorijs d nō ita ponderoſis, vel quando quis citaretur ad aliquem actum vt ad uidendum iurare teſtes, vel publicationem teſtium, tunc non debet præcedere peremptorium. Sufficit. n. quod fuit requiſitus, ut ſ. de teſt. l. ſi quando, argu. ad hoc infra titulo primo in auth. niſi breuiores. ff. de accuſ. l. leuia. & ita cōmunis practica obſeruat, quod tene menti perpetuo. Oppo. ad
9 aliud † quod dicitur, quod citatio fit literis. contra in Authen. de li. §. omnem. & ſupra de iudi. l. ſancimus. in fi. Reſpondeo, quædam eſt citatio verbalis, quæ fit per nuncium, vel per epiſtolam, vel per ſeipſum iudicem admonentem, & iſta poteſt
e fieri a quolibet iudice ordinario vel delegato, e ut hic. Quędam eſt citatio verbalis, quæ fit per edictum propoſitum in albo, & iſta non poteſt fieri per delegatum, quia album non habet. Ita loquuntur contraria. Citatio verò realis non poteſt fieri, niſi per ordinarium, vt in Authen. de exhibe. re. §. ſi uerò quidam. Tangam infra & hoc modo loquitur hic, & hoc mo-
10 do habetis aliam glo. ſuper uer. literis. Vlterius oppo. † dicitur, hic, debebat ter citari. cōtra, quia ſufficit ſemel, ut l. Fulcinius, § fi.

ADDITIONES.

a Alex. Comminatio. Adde in l. peremptorium ff de iud. & no. gl. & Doct in c. cauſam quæ extra de reſcr. vide tamen Barto. in l. ſi finita. §. Iulia de dam. infec. in verbo quęro vtrum poſtquam eſt contumax peremptorie. & Barto. infra ead. l. vbi tenet contrarium eius quod ipſe ponit in §. Iulian. & idem in qualibet citatione non peremptoria, quæ fit quando proceditur ad ſententiam contra abſentem, ſecundum gl. & Barto in l. ſi apparitor C de appari. lib. 12. ſed Bal. hic videtur tenere contrarium Cogita, & plures formas peremptorii uide per glo. in c. conſtitutus, de ſenten. excom. in 6. verbo, vna pro omnibus. Soc. ſe. conſil. 10 nu. 8. lib. 4. Menoch.

b Alex. Dicat veritatem. Vides ergo quod in iſtis requiritur peremptorium, ſ. in diffinitiua miſſione in poſſeſſionem, etiam ex primo decreto, & ſententia ab obſeruatione iudicii, ſed ad alia merita cauſę qualibet citatio dr̄ peremptoria, vt hic per Bar. hic tenet Aegid. & poſt eum, Io. And in c. conſuluit. de offic deleg. & l ſeq Io. And. in c. ad petitionem. de accu & Barto. in § Iul & in extrauag. ad reprimen. in verſ. ſuper dicto crimine, & Ang. in l. 1 §. ſtipulatio. ff ſi cui plus quam per legem Falc. Sed Spec. in tit de dila. §. videndum, poſt princip in uer. termini, dicit quod non meminit ſe legiſſe quod citatio ad merita dicatur perēptoria ad alios actus, paris, vel vilioris præiudicii, illis qui ſupra primo ſunt expreſſi, ut puta in ſententia de citatis bono l. 1. ff. de requir. reis. uel in ſententia, qua pronunciat iudex ſe iudicem incompetentem, uel libellum eſſe ineptum eadem ratione, & uide Specul in titu. de citatione. §. viſo. uer. dicunt. prout uidetur referre Barto. in d. § Iulianus. in princ. Sed quod in ſentētia annotationis bonorum requiratur peremptorium, tenet Innocen. in c. ad petitionem. de accuſat quod ſatis hic uidetur ſequi Barto. & refert d Ioan. in d. §. Iulia. ibi omnino vide eum, quando duo iudices requirunt tertium, an requiratur tertia requiſitio. Bal in l ſi ff. de fer. in clem. 1. de excep. quod ſequitur Inno. in c. conſuluit. de offic. delega. & Bald in l tres denunciationes, ſupra eod. & Bald in l properandum. §. ſi quidem limita per Barto in auth. qui ſemel. Sed in quantum Barto. hic eam tenet etiam in qualibet interlocutoria grauis præiudicii, dom. Ioan. And. in d. §. uidetur tenere contrarium. Tu vide Bald. in l. eos inf. de app ubi tenet idē in ſententia ſuper deſertione, & uidetur u. ſic Bartol. hic dum dicit, aliæ ſimiles, per l. præſes. Et de abſolutoria ab obſeruatione iudicij, quod requiratur peremptorium, tenet Bald per illum tex in l. properandum, §. & ſi quidem. Et iſtis adde Bald. no in l tres, infra eo. Et prædictis adde Bald infra commu. ue. l. epiſtolas in rub. & quæ dicta ſunt in l. ſi opus de ope. no. nunc. & per Bald. in addi. Spec in tit de ſenten. In cauſis autem ſummariis non requiritur peremptorium ad audiendum ſententiam. Ita dicit Abb. in c cum ſtium. de teſtibus de quo vide tex. & glo in cle. ſæpe. de uerbo. ſing in uer. peremptorie, quod no. in ca. conſuluit de offic deleg.

c Alex. Quis citaretur. Adde Bar. in l. ſi finita, § Iulianus, & quod ibi dixi, de dam. infec.

d Alex. Interlocutoriis. No. an in interlocutoria requiratur peremptorium. & uide Innocen in c. ad petitionem. de accu. & uide quod dixi poſt Bart. in l. ſi opus de ope no. nunc.

e Alex. Vel delegato. An delegatus poſſit citare. Adde Bart. in l. plerique. poſt glo ff. ibi cum ſeq. ff. de in ius uoc & in c. ad reprimendum in uer. per edictum, & uide in auth. qui ſemel.

§ ſi.ff.q ex cau.in poſ.ea. Sol.Ibi dicit expreſſe,nolo venire,vn-
a de amplius non dēt citari a hic nihil dixit.Et vide gl.ſuper ver.ꝯ
11 tumacia. Op.ad ſecundā partem, † dr̄ hic, vel qđ ſucceſſor eius
facere curabit. Contra,imo ſucceſſor debet nouū edictum pro
ponere,& ēt nouā citationem facere,vt ff.de ra iu l.edictū. So.
iſta dēt intelligi ſecundū illam, qa ſi primus pfecit oīa edicta,
ſucceſſor dabit nouā citationē, aīs ipſe pficiet prias citationes
vide gl.Seqr̄ tertia pars.dr̄ hic,qđ cogetr̄ perſonalr̄ venire. Con
12 tra in Auth.de exhi reis.§.ſi verò ēr qdā.Sol.† Ibi loqtur in de-
legato, q non pt realr̄ citare, capiendo pſonam,hic loqtur in
ordinario.Cōtra hoc op.de l j.& auth.ibi poſita,ſ̄.de off.diuer.
13 iud.ff.de in ius voc.l.pleriq;.de re.iu.l.nemo de domo Sol.† Di
cit gl.rlr ordinarius pt capere perſonā qn̄ vult. Fallit rōne pſo-
b nę,vt ſi eſt mulier,b quæ non pōt capi pſonalr̄,vt d.l.2.de offic.
c diu.iud.& auth.ibi poſita.Itē rōne loci,vt ſi eſt in domo,c vt in
aliis legib.ſ̄.alleg.in ꝯtrium. Idē no.in d.l. plerique. & ſic innuit
iſta gl.ꝙ iudex pōt ſp quē facere capi perſonaliter.niſi in duob.
caſib.hic poſitis.Iſtud vr̄ ꝯ iſtū tex.in quo dr̄, ꝙ dēt prius in cō
d tumacia ꝯſtitui,& tunc pōt perſonaliter capi.d Sol. Hic loquit̄,
ſi de vrbanitate velit,ꝙ tene menti ppetuo.Iſta eſt ueritas, ꝙ ſp
qn̄ iudex vult,pōt quem facere capi perſonaliter, ſed non pōt
cogi a parte,niſi prius reus in coutumacia ꝯſtituat̄ ſolenniter.
Hic eſt caſus in hac l.& iō ſi pars petit a iudice familiā,& iudex
denegat,pp hoc nō pōt iudex tpe, ſyndicatus ꝯueniri de hoc.
quia licèt poſſet,tamen non cogebat̄,ſed poſtq̄ pars eſt contu-
max,vt hic dr̄,tunc ſi iudex denegaret familiā,tunc poſſet cō-
queri pars tpe ſyndicatus, qa cogit tūc,quod no. Aliàs aūt qn̄
poſſet quē facere capi perſonaliter,dixi ff ad l.Iul.pec.l. ſacrile-
gij,& ibi plene dixi,& ēt qn̄ qs poſſit facere det.neri. Vlterius
op.dr̄ hic ꝙ ſm remediū eſt transferre poſſeſſionem, cui reus
incumbit,in actorē.Contra,ſi eſt abſens,& nō inuenitur, qūo
poſſeſſioni incūbit. Hui⁹ timore gl exponit duob.mod.Primo
incūbit aīo,qa retinet aīo,uel incūbit p familiā ſuā, & vide gl.
Poſſemus ēt dicere ꝙ incūbebat poſſeſſioni corpore ſuo,& qđ
hic dr̄ quod eſt abſens,& ꝯtumax,intellige a iudice:tn̄ in poſſ.
repericbat. Venio ad gl.magnam,& opp.dr̄ hic,quod hic loq-
tur reo abſente.actore pſente.Tex.vr̄ ꝯ.in eo quod dic t, audi-
tis defenſionibus tuis,ex eo ꝙ dicit defenſionibus,īnuit quod
reus erat pn̄s.Sol.tenēdo lec. q̄ teneo, expone defenſionibus.i.
intētionib.Ponunt.n.iſta qn̄q; vnū pro alio,vt l.j.ſ̄.de iu. & fa.
ign.Alij timore h⁹ ꝯtrij dn̄t, ꝙ hæc l. noſtra ponit tres caſus, vt
loquat̄ qn̄ agitur reali,prout dicit poſſeſſionem transferri. Itē
loquit̄ qn̄ agitur pſonali in eo ꝙ dicit auditis defenſionib. Itē
prima duo remed ahn̄t locū an̄ li.conteſt. Tertium poſt litem
ꝯteſt.Itē prima duo remedia loquunt̄ reo abſente. Tertium in
actore abſente, & ideo ponitur hic bene hæc auth qui ſemel.q̄
loquit̄ in reo abſente. Dn̄i,licèt iſtę lec.poſſint eſſe veræ in ſe ta
men ad iſtā l.non adaptantur. Nam hic continuat vnum reſpō
ſum Principis factū vni ſup vna qōne,& iō oīa iſta remedia de
bēt adaptari ad vnā & eandē cām. De alio interrogabitur prin
ceps,& iō poſui caſum in ꝯuentio reali actore abſente poſt lit,
ꝯteſtatio. Procedo vlterius in gl. dr̄ hic ꝙ fit de poſſeſſore peti-
tor. Contra, imo vr̄ qđ audiat̄ de poſſeſſione intra annū,vt l.ſi
quis.§.pe.de pſcr. 30.an. Huius timore gl ponit vnā ſuam diſtō
nē,& diſtinguit tres caſus. Aut reus abeſt poſt li.ꝯt.aut ante li.ꝯ
te.vel quaſi, aut nō eſt lis ꝯte.vel quaſi,vt patet in gl. q̄ ſigna.&
no Circa primū membrū hēmus aduertere duo,qn̄ eſt abſens
e poſt li.ꝯt.e Primo,qualiter ſuccurat̄ pn̄ti ꝯ abſentē. Scđo,qualr̄
14 ſuccurrat̄ abſenti reo, ꝯ pn̄tem. Venio,& aſſumo † ꝙ reus con
uentus reali eſt abſens:ꝯ eū ſunt prodita tria remedia alternati
ue,quę ponunt̄ in hac lege. Abſenti aūt reuerſo ſi qdem actor
elegerit primū modū,quia fecit eum capi perſonaliter, rema-
nent integra oīa ſua iura,quia eſt purgata ꝯtumacia, tn̄ expen-
ſas reficere dēt, vt l.ſancimus.de iud.ſi actor eligit ſm modū.ſ.
de tranſlatione poſſeſſionis,reus non audiet̄,niſi de proprieta-
te,vt hic & l.2.vbi in rē actio.& gl.dicit,hoc eſt uerum, niſi ſit
interpoſitū ſm decretum, per qđ ſtatuatur reo abſenti certum
tps,intra ꝙ de ꝓprietate doceat.quia tunc elapſo tpe nullo mō
audit̄, vt l.a quo fundus.de dam.infe.Si uerò actor eligit tertiū
f modū,ſ.ꝙ ꝓnuncietur,& ꝓnunciatum eſt ꝯabſentē,tunc eo
reuerſo p appſonē ſuccurritur,vel p reſtōnem in integ. ſm gl.
quæ hic eſt,& in l.ſi. ff.de in integ.reſt ſi uerò reus erat conuē-
tus pſonalr̄,tunc ēt actor hēat tria remedia. Primo, ꝙ capitur
perſonaliter per hanc l. & erit per omnia idem quod in reali, ſi
actor iuſtum modum elegit.Item hēt ſm remedium.ſ.ꝙ mitta
tur in poſſeſſionem bonorum ex primo decreto,vt ſ̄. de iud.l.
ꝓperandū,§.ſinautem.& illud nō eſt illud remedium, de quo
ponitur hic,quia fit de poſſeſſore, petitor. In caſu vero, quem
pono,non efficit poſſeſſor immiſſus, & reus reuerſus ſp audi-
tur refectis expenſis, & recuperat poſſeſſionem, vt in auth. et
qui.de bon auth.iud.poſſ. Item habet tertium remedium,ꝙ ꝓ-
feratur diffinitiua ſn̄ia liquet de cauſa,vt d.l.properandum,&
15 hic in ſi.† Reo aūt reuerſo qualr̄ ſuccurratur eſt aduertendū.
Si qdem reuerſus vult petere, ꝙ ſibi ſuccurrat̄ ꝯ ipſam ſn̄iam,
non pōt, niſi per appſonem,uel reſtōnem,ut no.in d.l.ſi.de in
integ.reſt.Si uero vult petere ꝙ ſibi ſuccurratur ꝯ miſſionē fa
ctam ex vigore ſn̄ię hic eſt aduertendū:ſi qdē ſn̄ia lata eſt ꝯdē
natoria integ̃ tate,& pro q̃titate fuit facta miſſio in poſſeſſionē,
& tunc ſp audit̄ ad recuperandū poſſeſſionē ante interpoſitū
ſm decretum,vt d.auth.ei q ita dicebat do. Iac. Put. Ad ꝙ ad-
uerte.Eſt tn̄ dr̄ia,qa qn̄ miſſus eſt an̄ ſn̄iam,veniens paratus de
fendere recuperat poſſeſſionē lō.n. erat facta miſſio, qa non
defendebat,vt d.auth ei q.Sed qn̄ miſſio fit poſt ſn̄iam, nō re-
cuperat poſſeſſionem,niſi ſoluat lō.n facta eſt miſſio,qa nō ſo
g luit. Hec eſt tex.no.nec eſt alibi,vt l.ſi pecunię.g in ſi.ff. vt I poſ.
leg ꝙ perpetuo tene menti. Si vero lata eſſet ſn̄ia condemnato
ria ſup aliqua ſpē,ſi miſſio eſſet facta in alio,q̃ in ipſa ſpē,idem
quod ſ̄.ſi vero miſſio eſſet facta in ipſa ſpē,tunc ipſe nō poſſet
recuperare poſſeſſionem,vel ꝓprietatem, niſi faceret reſcindi
ſn̄iam p appſonem, vel reſtōnem,ſm formam l.ſi.de in inte.re
ſti.Secundus vero caſus eſt hic,qn̄ reus eſt abſens lite quaſi cō-
teſtata in cauſa.Dicā de hoc plene in l.2.ſ̄.vbi in rem actio. Ter
tius caſus eſt,quando fuit abſens ante litē conteſtatam, vel qua
ſi,& iſta ē ꝓpria materia primi, vel ſecūdi decreti, q̄ Cy ponit
in l.cum proponas de bo auth iud.poſſ.& ego latiſſime tracta-
ui in l.ſi finita.§. Iulianus. de dam.inſe. Venio ad quædam ex-
h tra gl.Opp.h no hmō extra gl.& quæro duas qō.Opp.† ſic, Ci-
16 tatus ad vnum actum,non pōt grauari i in aliis p ſuam contu
i maciā,vt l.aut qui aliter.in prin.& §.1.& §.ſeq.quod vi aut clā.
Facit ſ̄.eo.l.ſi vt proponis.In 2. Sed hic in perēptorio fuit dictū
vt veniat,& ſi non venit, iudex audiet allegationē pn̄tis Vnde
vr̄ quod ꝯ abſentem non pt.procedi ad aliquid,niſi vt audian
tur allegationes partis,ſed j.dr̄ quod ad inſtantiam iſtius iudi-
ciatr̄ ꝓcedit̄ in iſta tria remedia hic poſita, ergo &c. Sol Dico
ꝙ hic dr̄ allegationes,intellige petitiones,ſeu poſitiones. & alle
gationes oēs,q hoc vocabulo comprehēdunt, & hinc de iure
cōi.Sed cōis ꝯſuetudo iudiciorum ſe hēt,ꝙ hoc vocabulū alle
k gationū,k intelligat̄ tn̄ de allegationib.iuris,iō hodie perēpto
l rium dēt aliter ꝓponi,l vt dicat,ſi non veniat, ꝓcedet̄ ꝯ eum ad
ſn̄iam,iuſtitia intercedente,vel ꝓcedet̄ ad vlteriora,iuſtitia me
diante,

ADDITIONES.

a Alex Citari Adde quod idem voluit Par.in l.ſi.ff. de in integrum reſtitutio.& Spe
cu in tit.de leg.§.1 Inno & Hoſt.in c.ad petitionem de accu.& Bar.in l.ſi finita
§ Iulianus de dam.infec.& Dom Anto.in c ſi.de eo. qui mittitur in poſſeſſio.
cau.rei ſeruandæ,& Spec in titu de citatione.§.viſo.in ver item poteſt citari. &
in verſi.ſit ergo peremptorium Sed Pet.& Cy.in auth.qui ſemel inſ.e. & Ioan.
And in addi.Spec.in tit.de procu.in §.1.tenuit contrarium, & Ang.in l. ad pe-
remptorium ff.de iud.& d.Ant.in c conſuluit de offi.deleg & Imo.in d §. Iulia-
nus.& adde Bal.Ang.& alios ſeq Part opi.in l tres inſ.eod & etiam Imo.in l.ex
conſenſu.§.cum qui de appel.

b Ale.Mulier non poteſt capi Lonita, vt per Bar.& ibi dixi in auth.matri, & auiæ.
ſupra,quando mu.tu offi fungi poteſt

c Alex In domo.Sed imo.uidetur tenere contrarium in d.l a diuo Pio.§ in uendi-
tione de re iud.& idem no Inſt.de actio & etiam hic Bal.tenet cōtra ipſum per
iſtum tex.quod ēt videtur ſequi Iud.in l 4 § prætor.de dam.inf.licet vt ipſe re-
fert ibi,d.Ioan de Rampo.tenuerit opi.Bal.allegando d § prætor.a contra ſen-
ſu Sed opin.Bal forte eſt verior,quam etiam tenuit Iac Bu.vt ipſe refert hic. Ad
de Pal.in l.1.ff de iuris,& fa ign.& facit ad no.per Bar.in l.a diuo Pio in §.in ven
ditione.de re iud dixit Bal in l. plerique.ff.de in ius vocan. quod ante capturam
debet citari perſonaliter in ciuili ſicut videmus, quando requiritur immiſſio in
poſſeſſionem quod eſt minus in criminali requiritur ſecundum eum arbitrio iu
dicis,in Authen.vt nulli iudices.§ ſi quis vero comprehenſorum Facit no.Inn.
in ca.verum eſt.de ſen.exc.& uide Bal hic in 1 q.& adde Bal in l.ſi quis curialis.
ſ̄.de epiſ & cler.in prin & in l.quod cuiuſcunque ad finem ſ̄. de condi ob turpem
cauſam,& ipſe Bar idem tenet,eum l.ea.ſ̄ eo.& dicit Pau.de Caſt in d l pleriq;
in ſi.quod iudex non debet per capturam cogere ad comparendum perſonali-
ter,niſi ex cauſa,per l.ſi cum ibi no de procu.Adde qualiter iudex poſſit facere
capere debitorem,& quando creditor propria authoritate capere poſſit debito
rem,Bal.conſi.12.lib 1 & quæ requirantur ad hoc,vt quis dicatur legitime carce
ratus,per eundem lib.1.conſi.11 & conſi 49 eod.lib.

d Paril.Capi perſonaliter Contra iſtud conſuluit Comen late conſ. 157. incip. in
cauſa Benedicti.

e Ale Poſt litem conteſt.Et ſic no.ex iſto tex.quod poteſt perueniri ad primum de
cretum lite conteſt. Et hoc firmat gl in l.properandum §.ſinautem reus.ſ̄.de iu.
in verbo,abſente & Bar.in l ſi finita § Iulianus.ff de dam.infec.in ver quæro,di
xi quod rēr.et vide concordantias per me reductas in §.ſinautem reus.

f Alex Tertium modum.Ex his no quod in actionib.realib.habet locum ſecundum
decretum Ad quod uide Bal in l.: ff ſi ex noxa cau.agat et in authent. et qui. de
bon.auth iud poſſ.et uide Ang in l.a quo.ff de dam.infec.licet in contrarium ui
deatur gl.in l 3 § genera.ff.de acq poſſ.

g Alex.Si pecuniæ Et ibi uide Bar.et idem tenet Bar in l properandum § ſinautem
reus ſ̄ de iu.et l ſi finita §.Iulianus.de dam infec vbi uide Quam ſententiam li-
mita,vt per Ang et Mod.in l ſi finita.§.idem videamus ff de dam infec.

h Arh.Opp vno.Et no hic,quod contumacia in vno articulo non nocet in alio.Idē
tenet Bar in l.ſi prius.in 1.oppo.ſecundæ partis.de oper.no.nun.De quo glo.no.
in c.1.de dolo & contu in 6.Et facit quod no gl.in d c.j eo tit Io.An in c eccle-
ſia.el 2 de elect.Quod limita ſecundum Ang.niſi citatio ſit generalis. l. qui an-
te de uer.oblig.ibi uide.

i Alex.Grauari.Ad hoc bene facit,quod dixi poſt Bar in l.de vnoquoque de re iu.
Tu vide no Pa.in l.ſtatuliberos §.ſanus de ſtatulib. & quæ dixi in l aut qui ali-
ter & quod no.Bar.in l.ſi prius in prin ſecundæ partis de ope.no.nun.

k Alex.Allegationem Quid contineatur in uer allegationibus, tene menti ad hoc
quod no d.Ant.in c paſtoralis.de cauſa poſſ & proprieta. Ang in authen. iube-
mus.ſupra,de iud.

l Alex Aliter proponi.Vide Bar.ſ̄.in ea l.& Barto.in d.§ Iulianus. Sed hic loquitur
Bar.quando erat trina citatio in vno uerbo, & peremptoria.

diante, & ex Quero, hic ponunť tria remedia, in cuius erit ele-
a ctione eligere. Reſpõdeo, in electione pſentis actoris, ᵃ vt l. ꝙ
in hrdē. §. eligere. de trib. & l. 2. §. ſi qs. de eo ꝙ cer. lo. Hoc ēt ap-
paret ex l. ad peremptorium. ff. de iud. quæ dicit, vt primo quis
17 petat, ergo dēt pcedere partis petitio. Quæro ſecundo, † ſi ali-
quis vnam ex iſtis vijs elegit, vtrum per hoc præiudiceť ſibi qn
b poſſit redire ᵇ ad alias. V. g. Fuit in actionē tranſlata poſſeſſio:
nunc vult facere reū capi pſonaliter, poterit ne? Tex. vr̄ velle, ꝙ
c ſic, cī l. j. §. qd ergo. de vēt. inſpi. Facit l. nemo carcerē. j. de exact.
trib. lib. 10. & ꝙ no. dixit Archi. ex. de eo, qui mit. in poſſ. cā rei
d ſeruan. c. j. lib. 6. Quæro ᵈ tertio, dr̄ hic, a quo tpe citatus, ſi ꝯtu-
18 maciter pñtiā ſui facere neglexerit † Quæro quid requiritur ad
f hoc vt dicatur qs contumaciter ᵉ abeſſe. Rñde, requirunť pri-
mo tres citationes, vel vna pro omnib. vt hic. Scđo reqritur, vt
pars, ſ. actor pñtet ſe in termino. Nam ſi actor ſe non pñtaret, &
reus ſe non pñtaret, non eſſet ꝯtumax, vt l. 2. in fi. ſi quis in ius
voc. & l. arbiter calendis ſ. de arb. & de iud. l. properandū. §. j. ibi
f parte inſtante, & eius abñtiam incuſante, ᶠ &c. Et iō eſt practi-
ca, Talis ꝯ talem, q ſe in termino pñtauit, & eius ꝯtumaciam
accuſauit. Item requiritur aliud, quod illicentiatus nō recedat
g & iō ponitur in practica, & licentiatus receſſit, ᵍ & hoc ideo, ſi
enim me pñtarem, & non ſtatem p totam horam, quam habet
reus ad veniendum, & tunc non vr̄ veniſſe, qui non ſtetit, vn-
de dēt ſtare tota hora, vt innuit l. & poſt edictū. ff. de iudic. nec
h ſufficit venire, & recedere ſtatim, vt tex. innuit in l. q̄ſitū. ff. ʰ de
re iud. & Inn. plene dicit in c. calumniam, de pę. extra. Quod
no. & tene menti toto tempore vitæ tuæ.

ADDITIONES.

a Alex. Præſentis actori. Et iſtū adde Bal. in l. 2. in prin. ff. ſi quis ius dicen. non obtē-
pe. & ibi vide per Bar. & omnes Doct. in fi.
b Pariſ. Poſſit redire. Idem tenet hic Bal. in l. qui legati, p illum tex. C. vt in poſ. leg.
& in authē. quæ ſupplicatio, C. de pci. imper. offer. melius in l. q. reſtituere. C. de
rei ven. ubi limita, niſi pignora eſſent data in ſolutum, uide Alex. in l. ſi finita. §.
Iulianus. ff. de dam. infe. in l. 1. § 1. circa fi. ff. ſi quis ius dicen. nō obtēp. & conſ.
169 vide Ang. & Ale. in apoſtil. in l. nemo carcerem. C. de exact. Iaſ. in l. 1. in pri.
ff. ſi quis ius dic. vbi allegat alias concordantias ad doct. Bar. hic, & vide Iaſ. in l.
j. in prin. ff. ſi qs ius dic. & uide eundē limitantem in ea. l. 1. in 4. no. Item uide eū-
dem in l. nulli. in 3. fal. ſ. de iud. vbi ēt ponit, an poſſit coram diuerſis iudicibus
in exequutiuis agi, unde ēt in 2. reperto in vet. executio. * Dec. conſ. 122. & 197.
& cōtrarium vr̄ dicere Doc. in l. ſi nu. 31. de edic. D. Adri. tol. Dec. conſ. 562. nu.
9. Dixi ad l. ſi nulli. § vlt. ff. quod met. cau. eſt, nu. 50. 89.
Menoch. Dec. conſ. 11. nu. 2. ver. 5. facit Roma. ſing. 486. Dec. conſ. 561. num. 8. in
fi. & n. 9. Iaſ. 1. cōſ. 9. & conſ. 28. li. 1. Ben. Stracha de decoctorib. 3. parte. nu. 47.
Mar. ſing. 395. Maranta, diſput. 6. nu. 2. & declarat c. dec. 53. nu. 2.
c Alex. Velle quod ſic No. bene, & adde quod dixi in l. hæres §. pe. ff. de fideiuſ. &
no. Bal. in l. ignorante ſ. de teſt. mil. dixit tamen Bal. in l. ſi cred. 10r. ff. ſi cer. pet.
quod habēs pignus non poteſt impetrare capturam, ſed forte non procedit in
peremptorio iure Item forte hæc intelligenda, quando procedimus cōtra cōtu-
macem, vt uoluit Bal. in l. ſancimus. ff. de iud. & idem dicit Bal. in l. 1. poſt gl. de p
hi. loq. quod contra contumacem quis non poteſt in miſſione in poſſeſſionem,
& ſequeſtrationem, & vtrobique uide Bal. in auth. quæ ſupplicatio. ſ. de pcib.
imper. offer. uide Bal. in l. qui legati. C. vt in poſſ. leg. Ang. in l. nemo carcerem.
de exa. trib. lib. 10. adde quod creditor, licet elegerit vnam viam, tamen poſſit
debitorem facere detineri. Ro. conſ. 134.
d Barb. Quæro tertio. Adde Io. de Lig. in c. 1. de dolo, & contu. & Ioan. And. ibi, vbi
alleg. Bar. hic.
e Ale. Contumaciter. Quid requiratur ad hoc, vt quis dicatur contumax, adde Bar.
& ibi dixi in l. qui an Calend. ff. de ver. obl. & in d. l. ſi finita. § Iulia. vbi opeme.
f Pariſ. Abſentiam incuſante. Circa hoc an neceſſarium ſit quod accuſetur contu-
macia non comparentis, uide Iaſ. in l. properandum. §. 1. in 5. no. C. de iud.
g Pariſ. Licentiatus receſſit. Vide Dec. in 5. no. extra, de iud.
h Alex. Quæſitum. ff. de re iud. & ad hoc uide ibi dicta. Adde pro hoc dicto Barto.
quod uoluit Pet. de Ancha. conſ. 97. quod ſtante ſtatuto, quod reo non compa-
rente intra terminum, habeatur pro contumace, & exbannito quo ad miſſionē
in poſſ. & capturam, quod ſi actor non accuſauerit contumaciam, quod non ha-
bebitur pro contumace.

AVTHEN.

1 *Contra contumacem debet procedi ad petitionem præſentis. & nu. 2.*
3 *Quandocunq; pōt pueniri ad diffinitiuā contra abſentē, tūc pōt iudex ſup-
plere de facto, & perquirere ueritatē inducendo teſtes. & alias pbōnes*
4 *Contumax in primis dilationibus, licet ueniat intra terminū ultimæ dila-
tionis, tenetur tamen expenſas reficere.*
5 *An quis poſſit emendare, & mutare libellum ante litē conteſt. & nu. 6.*
6 *Agere nemo cogitur ante porrectionem libelli, ſed poſt porrectionem cogi-
tur, niſi renunciet.*
7 *Citatio per edicta fieri non poteſt, niſi ab ordinario, & delegato principis*
8 *A iudici abſenti poſt litem conteſtatam, & liquidato negotio, dēt ſtatui tē-
pus decē dierum pro ſingula dilatione, & dari unum antequam perue-
niatur ad diffinitiuam, & nu. 9. & 13.*
10 *An lite non conteſt. poſſit pueniri ad diffinitiuam contra actorē abſentē.*
11 *Lis capta, & lis conteſtata, eſt idem.*
12 *Actor, qui iudicem delegatum impetrauit, quid debeat facere.*
13 *Practica contra actorem contumacem.*
14 *Dilationes triginta dierum, de quibus in hac auth. non poſſunt de iure ab-
breuiari, ſed de conſuetudine.*
15 *Abſens pōt citari p nuncium, uel literas perſonaliter, uel ad eius domum*
16 *Differentia inter manifeſtum, & notorium.*
17 *Actore abſente hac auth. tria iura immutat.*
18 *Reo abſente, non eſt aliquid immutatum.*
19 *Reus præſens non poteſt cogi litem conteſtari, ſed peruenitur ad miſſionē
in poſſeſſionem ex primo decreto, & quando poſſit pro mora iudicis
puniri.*
20 *Actor in caſibus huius auth. cadit ab inſtantia, & omni actione, non ipſo
iure, per ſententiam nu. 21.*
22 *Quod tunc non requiratur nouus libellus, ſed ex officio iudicis deſeruien-
te primo actioni propoſito, hoc fiet.*

a Qui ſemel. ᵃ Dictū eſt in l. Codicis de reo ꝯtumace, eſt
videndum de actore ꝯtumace, qualiter reo
b ſuccurraťᵇ ꝯ eū, iō poſita eſt hic hęc authen. & diuide eam ſic.
1 † Primo ponit, qd dēat facere actor. Scđo, quaľr ꝯſtituať actor
in ꝯtumacia. Tertio, p quē iudicē. Quarto, quo caſu. Quīto, qd
ſit offm̄ iudicis, actore ꝯſtituto in ꝯtumacia. Scđa ibi, q ſi cām
Tertia ibi, q̄ citatio. Quarta ibi, qd & locū. Quinta ibi, qd ſi vo
catus. Iſta qnta particula ſubdiuidiť in tres partes. Primo, qd ſit
offm̄ iudicis actore nullomō veniēte. Scđo, qd ſit offm̄ iudicis
actore veniēte. Tertio, qd ſit offm̄ iudicis actore veniēte ad miſ
ſo, & poſtea deſiſtēte. Secūda ibi, ſed nec Tertia ibi, his quoq;.
2 Et iſta diuiſio ſufficit p ſummario. † No. ꝙ qñcunque pcedit ꝯ
c ꝯtumacē, ᶜ dēt fieri ad petitionē pñtis, vt hic ibi, reo poſtulante.
Similem l. pperandū. §. j. ſ. de iud. & l. ad peremptoriū ff. co. tit.
3 † Scđo no. qñcunq; pōt pueniri ad diffinitiuā ꝯ aliquē abſentē
tunc iudex pt ſupplere de facto, & pquirere veritatē inducen-
do teſtes, & als pbōnes. Tex. ē hic ibi, & pquiſita veritate, &c.
Pro hoc facit ꝙ videbitis. j. de app. l. ampliorē. §. j. ſm verum in
4 telľm, & ibi dicā. No. tertio, † ꝙ contumax reuerſus nō audiť,
d niſi refectis expēſis, ᵈ vt hic, & l. ſancimus. ſ. de iudi. Et aduerte
ad vnū q̄ ē hic no. ꝙ licēt oēs dilationes nō ſint elapſæ, ſed for-
te venit intra terminū vltimę dilationis, tñ teneť expenſas refi-
e cere, ᵉ q̄a fuit ꝯtumax in alijs primis dilationib. Tex. eſt hic ro-
tūdus. Nā venit intra term. nū, q eſt vltima dilatio. Tenetur. n.
reficere expēſas factas añ, als nō audiať, vt hic patet in tex. Op.
ad primū, & ur̄ ꝙ quis poſſit mutare libellū vſq; ad litis ꝯtet. vt
l. edita. ſ. de edē. hic dr̄ ꝯriū, quare male. Gl. dicit, p iſtam auth.
derogaľ in hoc illi legi: cumulatio tñ permittitur hodie ſicut
olim. Et vide gl. ſup verbo, ad finem. Odof. dicit ꝯrium. Pro hu-
5 ius deciſione ſcias, † qđ ſi aliqs vult emēdare libellū, addēdo, vel
f detrahēdo aliq̄ qualitatē, ex qua non mutať actio, hoc eſt licitū
oī iure, vt l. in delictis. §. ſi detracta. ff. de noxa. & l. edita. prout di
cit emendare, Qñq; vult qs actionem mutare, hoc eſt renūcia-
re primæ actioni ppoſitæ, & pponere aliā, & iſtud ei pt omni
iure, vt d. l. edita prout dicit mutare. & ſ. de pact. l. poſtquā liti.
6 Quandoq; qs vult differre, q nec proſequi, nec renunciare, &
g iſtud non poteſt per iſtam auth. vnde in l. edita nihil immutaľ
ſm eū, & bene, & tenet Oldr. hic, & do. Iac. de Are. & Iac. But.
& omnes. Opp. ſecundo ſ. vt nemo inuit. l. j. Solu. Non cogitur
quis

ADDITIONES.

a Alex. Qui ſemel. Hæc auth. allegatur, ꝙ iudex pōt iudicare ex uerisimilib. plene p
Pet. de Anch. in conſ. 310 quod incipit, in cauſa, quæ uertitur. Et de materia hu-
jus auth. uide plene in c. prout. de do. & contu. & aliqua per Inn. in ca. 1. circa fi.
ut li. non conteſt. Et ad hanc auth. uide Bar. in l. ſi prius in 2. op. tertiæ partis. de
ope no. nunc. Dicam ſtatim. Hanc auth. limita inquantum neceſſitatem impo-
nit, quod fiat proſecutio per actorem ſuper libello porrecto, quia procedit, q
actor eſt contumax, ut patet in d. l. ſi prius, & ibi hoc uoluit Bar. in 6. oppo ter-
tiæ partis, & clarius Imo. Item limita auth. per id quod habetur in c. paſtoralis
de cau. poſſ. & prop. & ibi per Io. Andr. & Inn. quia fallit in caſu illius c. quando
quis vult per authoritatem iudicis ſuſpendere petitorium primo inchoatum, &
vult tranſire ad poſſeſſorium, quod limita ſecundum Imo. in d. l. ſi prius, & uide
Bar. in l. 2. ff. de præto. ſtipu. & uide Imo. & Spec. in tit. de petitorio. §. 1. uer. pōt
etiam agi petitorio, & Bal. in l. 2. ſup. de fal. cau. & Bar. & Imo. in l. ſi quis ſtipula-
tus. in prin. de uerb. ob. & omnino ad intellectum huius auth. ꝙ quando datur
reo terminus ad deliberandum, qualiter debet comparere, uide omnino Bar. in
l. 1. in prin. ff. de eden.
b Pariſ. Reo ſuccurratur. Vide quæ ſcripſi in l. non ignotat inf. de fruct. & li. expen.
Item aliquas limitationes ad iſtam auth. uide per Ale. in l. ſi prius. ff. de ope. no.
nun. & in l. edita. C. de eden. Fely. in c. 2. de lib. obla. Item, an diſpoſitio huius au-
then. procedat de iure cano. uide Roma. conſ. 410. incip. authē. qui ſemel, & in
quantum dicitur in iſta authen. Limita, & declara, ut per Are. conſ. 110. ſic ad
declarationem huius auth. inquantum vult, quod uno porrecto libello debeat
in eo perſeuerari, non autem in alijs dari uide Paul. conſil. 17. Item, an excom-
municatus poſſit practicare diſpoſitionem huius authen. uide Fel. in c. cum an-
ter priorem extra de excep. Item non procedit illa reg. quando reus eſſet con-
uentus. vide Alex. in l. quamuis. ff. de eden. uide, & limita reg. huius auth. per Fel.
in c. 2. de lib. obla.
c Ale. Contumacem. Adde Bar. & Bal. in d. l. properandum. §. 1. & hic adde Bar. no.
in l. 1. inf. de ſen. ex peri. re. & in d. l. ſi finita. §. Iul. & tex. & ibi Bar. in auth. et qui,
cum auth. item ſi appellationem, de temp. app. & Bal. in l. ſi. in fi. ſup. eo.
d Alex. expenſis. Adde Bar. in l. contumacia. ff. de re iud. & quod ibi dixi.
e Alex. expenſas reficere. Adde quod idem Bar. in l. ſancimus ſup. de iu. & in l. cōtu-
macia ff. de re iu. & in l. 2. §. ſi uidetur. ff. ſi quis ius dicen. non obtemp. & in l. qui
ante calendas. ff. de uerb. obl. & Spe. in tit. de citat. uerſ. uer. quod ſi tres & Ang.
in l. 1. C. de annali. exceptione. & do. Ant. poſt Imo. in c. ſi litib. de dolo, & con-
tu. & uide Imo. in l. ſi finita. § ſi plures. ff. de dam. infec. & in l. qui ante calēdas.
ff. de uer. obl. Adde limitandum per Bar. & per Ang. in l. debitores. C. de pigno.
quem etiam ſequitur Imo. in c. 2. extra de accu. in fi.
f Ale. Emendare libellum. Vide de emendatione libelli, in d. l. edita latius.
g Ale. Differre. Spec. in tit. de peti. & poſ. § 1. uer. poteſt etiam agi petitorio. & Bald.
in l. 2. ſup. de fal. cau. dicunt quod iſta auth. procedit in contumace in non proſe-
quendo, & uide, quæ dixi ſupra.

quis agere aſt porrectionē libelli, ied poſt libellum porrectum
cogit, niſi renūciet, vt hic. & hoc dic t gl. Venio ad ſecūdā par
7 ticulam. hic di, ꝙ vocet trib. edictis. †Cōtra, vr ꝙ p edicta non
a poſſit citari, vt l. ſancimus. C. de iu. Sol. Ordinatius pt citare per
edicta, hoc pt ēt delegatus Principis, vt in hac aut. alius aūt de-
legatus hoc non pt, vt lege ɔr a. Et hoc ſentit gl. & bñ, ꝗ eſt ſup
verbo, delegatus. Fateor tñ, quod hodie proponere iſta edicta,
nō eſt ſic in vſu: ſed magis eſt in vſu citatio quæ fit per literas,
vel per nuncium, vt audiuiſtis in l. conſentaneum. & hoc ſen-
tit hic gl. ſuper uer. trib. Op. in ea gl. vbi eſt ſemel ſcriptum, ibi
nō pt iterū ſcribi: ſicut vbi ſedeo, tu non potes ſedere, vt l. ſi vt
certo. §. ſi duob. vehiculum ff. commodati. Qñ ergo in eodē
dealbato deſcribitur, vt innuit hęc auth. Rñdet gl. quod prima
ſcriptura deſtruatur, vel dealbatorium erat ita magnum, ꝙ po
terant deſcribi tria edicta citatoria. Hodie autem qñ iſta edicta
proponuntur, affigitur aliqua ſcriptura in aliqua columna, vel
b in muro. & vide gl. Op. dicitur hic, quod per interualla 30. die
rum. Contra, immo 20 dierum, vt l. conſentaneum. C. eo. & C. de
iudi. l. properandum. §. 1. dicit gl. quod illæ leges in hoc corrigū
tur per iſtam auth. qđ hodie ſtatuunt maiores dilationes. Alii,
vt Odofr. dicunt, q̄ illæ leges loquuntur in reo cōtumace, hæc
in actore, quod gl. non placet, quia non debet eſſe melior con-
ditio actoris quam rei, vt l. non debet. ff. de re. iu. vide gl. d. Iac.
Bu. tenet opin. Odof. per rōnes ſuas. Primo, quod non mutat.
&c. vt l. præcipimus. in fi. C. de app. Secundo ex identitate ratio
nis nunquam inducitur legū correctio, vt no. in authen. quas
actiones C. de ſacroſ. eccl. probatur in l. ſi vero §. de viro ff. ſolu.
matr. Præterea non eſt eadem ratio in reo, quę eſt in actore. Nā
ɔ actorem peruenitur ad diffinitiuam ſniam lite non conteſta
ta, merito ſibi dantur maiores dilationes. Sed contra reum nō
proceditur ad diffinitiuam, niſi lite conteſtata, ideo dantur mi
nores dilationes. Et iſtud mihi placet, licèt multi tenuerint opi.
Io. Sed contra hoc uidetur d. l. properandum. §. & ſi quidem.
vbi etiam authore abſente, ſtatuitur tēpus 20 dierum. Sol. Acto-
re abſente poſt li. cont. & liquidato negotio, habent locum di-
8 lationes poſitę in l. properādum. †Sed actore abſente, negotio
non liquidato, ad hoc, vt liquidetur reo abſente, debent dari di
lationes, quæ in auth. ponunt, vt hic vides. Procedo vlterius,
9 †dicitur quod hoc locum habet, & ſi lis cępta nō ſit. Contra,
lite non ɔteſtata non peruenitur ad diffinitiuam, vt l. fi. § illud.
de temp. app. ſed hic dicitur contrarium. Huius rōne dicebāt
qdā vt Bulg. quod hic dr̄ quod locum habeat. ſ. talis citādi mo-
dus, licèt ad diffinitiuam non poſſit pueniri niſi lis eſſet conte
ſtata. Omnes alij noſtri gl. & Mod. Doct. dicunt ɔtriū, quia hoc
c in odium actoris, ēt lite non conte. peruenitur ad diffinitiuā ſe
10 cus in reo ɔtumace. Ita loquitur lex ɔtria. Et † notes hic vnum
ꝙ idem eſt dicere, lis cępta eſt, ꝙ lis eſt conteſt. & ideo in qui-
buſdam partibus dr̄, quod lis eſt cępta per negationem, &c. vt
fit Piſis. & probatur per iſtam auth. Procedo vlterius, & venio
ad quintam partē. dr̄ hic, aliud anni ſpatium indulgetur, & ſic
innuit ꝙ aliū annum habet, ꝙ eſt ɔ iſtam auth. quia primo nō
habuit, niſi tres menſes. Gl. dicit, quod hic non implicat, vt ali-
bi, vt in l. non ſolū. § quæritur. ff. de procu. Item opp. & vr̄ ꝙ nō
dēat dari annus, ſed 10 dies, vt in auth. quod fieri C. de dilatio-
11 nib. Sol. plures dant in gl. Vna ibi, in odium eius, † qui impetra
uit reſcriptum ad iudicem extraordinariū. Hęc non eſt bona,
quia hoc licite fuit impetratum ad iudicē extraordinariū. Alia
ē uera, ibi volebat abſolui ab obſeruatione iudicij, hic diffini-
tiue. & hæc uera. Item op. dicitur hic, quod auditis, & refectis ex
penſis. ɔtra imo debet ſatiſdare, vt in auth. ei qui iurat. C. de bo-
nis autho. iud. poſſid. Sol. Hæc lex ſuppletur per illam, quia de-
bet reficere expenſas, & ſatiſdare, ut ibi dicitur.

12 Expeditis. Contrarijs venio ad qōnes. Primo q̄ro, † qd
dēt facere actor, q ipetrauit iudicē delega
d tū? Reſpondeo, debet reſcriptum pręſentare d iudici, vt hic, &
hanc præſentationē facere dēt intra annum, vt extra de reſcri.
c. plerunq;. tunc iudex dēt citare reum, & ēt in citatione debet
ei mittere copiā reſcripti, vt hic patet in prin. ibi, & per eum ad
uerſario cognitis. Et p hoc dicit Inn. ꝙ ſi reus poſtea veniēs pe-
teret copiā reſcripti; non debet hr̄e, quia iam habuit in citatio-
ne, vt extra de dila. c. 2. vbi p Inn. & c. Vlterius venio ad ſecun-
13 dā partem, † q̄ro quæ eſt practica actore contumace. Et hic ad-
uerte, reus veniens qñq; eſt ɔtētus ſolum ꝙ caſſetur citatio fa-
cta de eo, ſ. peremptoriū factū de eo, hoc obtinebit indubitan
ter ſine alia citatione, ſeu ſine aliqua cognitione. eo ipſo quod
actor nō reperit in die termini. Hic eſt tex. in l. & poſt edictū. §.
1. de iud. Sed p iſtā caſſationē nō plene ɔſultum eſt reo, quia
actor ueniēs refectis expenſis poſſet facere iterum citari eum
e ſuper eodem libello, vt l. ſancimus. C. de iud. & idem qñq; reus
petit plus. ſ. ꝙ abſoluetē ab inſtantia, & iſtud non poteſt fieri, ni-
ſi actor iterum citetur intra talem terminum, aliàs reus nō ab-
ſolueretur ab inſtantia iudicij. Ita dicit Inn. in c. ɔſuluit ex. de
offi. deleg. quod eſt uerū, quia abſolutoria. ab obſeruatione iu-
dicij non debet ferri, niſi pcedētib. citationib. arg. l. ſi pręſens.
C. eo. Hoc tñ intelligo ſe. undū communem vſum curiarum.
f Sed ſi actor ꝑmiſiſſet ſe xcreere litem ſm formā illius auth. of-
ferimus. C. de litis ɔte. tunc non eſſet opus noua citatione, qa ſuf
ficeret expectare cū actorē p x. dies, quib. elapſis reus abſoluere
tur ab inſtātia iudicij, vt d. auth. ꝙ fieri. C. de dilat. Sed qa p hoc
non eſt plene conſultum reo, quia pōt actor de nouo dare li-
bellum, & incipere nouam inſtantiam, iō reus qñq; petit plus
ſ. ꝙ pronūcietur diffinitiue: tūc habemus practicare iſtā auth.
Illo caſu debent præcedere tres dilationes, & poſtea dēt dari
annus & ſecūdum formam huius auth. elapſo anno nō debet
plus citari actor, ſed iudex dēt veritatem perquirere. vt hic dr̄.
Illud aūt quo faciet? Dic ꝙ faciet requirendo ami. & notos rei
abſentis, quod hodie practicat per proclama gñale, vel ꝙ qui-
cunque vult aliquid dicere, vel allegare pro tali, &c. vt l. hæc aūt
§. 1 ff ex quib. cauſis in poſſeſſionē eat. Facit l. ſi eo tpe. C. de re-
miſſione pign. Et iudex poterit liquidare negociū, ꝙ inueniat
actorē hr̄e iuſtitiam, vel nō hr̄e, pnūciat diffinitiue, ſm formā,
ſm ꝙ inueniet, aliàs abſoluet obſeruatione iudicij, ſm formā l.
14 pperandū. §. & ſi qdē. hæc hñt in gl magna. † Quæro, an iſtæ di
lationes poſſint abbreuiari? Iac. de Are. de hoc poſuit vnā ſuā
diſtōnē. C. de dila. l. 3. & ibi eā refert Cy. ꝗ poſuit idē Ia. in l. a ff.
de re iu. & ibi plene dixi. Quantū ad propoſitum dico, ꝙ gl. di-
cit verum. ꝙ minui non pōt de iure, qa tex in corpore dicit, ſi
minus 30. dierum. ꝙ intellige cā cognita, vt l. 2. ff de re iud. Ad
g cāæ aūt cognitionē puto ſufficere illud, ꝙ in gl. ſ. ꝙ ɔſuetudo
hoc obſeruet, ꝙ minuat iſtas dilationes. Dēt n. obſeruari con-
ſuetudo, put, eſt in foro, vt ff. de teſt. l. 3. in fi. Vlterius opp dr̄ hic
15 ꝙ dēt citari p edictum, non p pconē: † an poſſit citari per nun
cium vel p literas? Puto ꝙ ſic, qa ceſſat rō, quę ponitur in hac
auth. Nuncius eñ, & lr̄ę deſtinantur ad pſonam propriam, vel
eius domū. Sed pco hoc clamādo dicit in platea, uel in aliis pu-
blicis locis, & ita de facili non venit ad eius notitiā. Et iſtud cō
ſuetudo obſeruat, vt gl. vr̄ innuere. Ex hoc no vnū, ꝙ pt hic col
16 ligi † drīa inter manifeſtū, & notoriū, ꝗ tangit per gl. in l. ci-
h ues. C. de app. Nam in notoriū proprie tranſit illud, ꝙ hēt eām
manentē, vt edictū ppoſitū ſtet ibi, vt oēs tranſeuntes poſſint
illud legere, vt hic, & l. ſed & ſi pupillus, §. pſcribere. ff de in ſti-
to. Manifeſtū pōt dici, ꝙ hēt cām tranſeuntem, licet fiat coram
multitudine gentium, vt puta pconium. Et ita colligebat d. Ia.
Bu. ex hac auth. Ego autem dicam in l. ciues. vbi gl. tāgit de hoc.
17 † Quęro iſta authē. quid immutat de iure antiquo? Rñdeo acto
re abſente reperimus tria iura. Primum ius fforū, ſm quod per
abſentiam actoris non ɔhebat eremodicium, nec poterat pue
niri ad diffinitiuam ſniam, ēt eo abſente poſt lite ɔteſt. vt l. poſt
edictum ff. de iud. Hoc fuit immutatum p l. properandum. p
quam eo abſente poſt li. conte. ɔhiī eremodicium, & pōt pue-
niri ad diffinitiuā ſniam, ſi negotiū eo tpe fuerit liqdatum, vt l.
pperandum, §. & ſi qdem. ſed p illam l. nihil dſponebat actore
abſente an lite ɔte lite eo abſente poſt litem ɔteſtatam, ſi nego-
tium non erat liquidatum, illa lex non permittebat liquidari
actore abſente, iō ſuperuenit illud ius tertium iſtius authē. Se-
cundum

ADDITIONES.

a Alex. Edicta. Qui poſſint citari per edicta, uide gl. & Bar. in l. plerique cum ſeq. ff. de in ius voc. & an realiter citari poſſit, uide Bar. in l. 2. ff. de aur. om. ſu. & Bar. in d. l. plerique. Adde ꝙ habes in l. contumacia. ff. de re iud.

b Alex. Dicitur hic. Verum auth. corrigat, vt reo dentur dilationes 20. dierum. uide Bar. in l. conſentaneum. & quod no. Bar. in l. inter accuſatorem. de publ. iudi. & gl. in l. ad peremptorium. & uide Sal. in l. properandum, § ſin autem reus. in prin. & ibi Cy. in 1. quæſt.

c Alex. Diffinitiuam. Lite non conteſtata peruenitur ad diffinitiuam contra actorem, non contra reum. Adde gl. in l. qui abſente. ibi Doc. C. de proc. dixi poſt Barto. in rub. ff. de in ius voc. & aſſignat Bar. in l. naturaliter. § nihil commune, multas rationes, de acq. poſſ. & uide Bar. C. de li. conteſt.

d Alex. Reſcriptum præſentare. Et hæc præſentatio reſcripti habet vim productionis libelli, ſecundum Inn. in c. a dubium & text. hic, & C. de dila. ionib. l. 2. & adde in quantum Bar. dicit in copia reſcripti, quia Inn. in cap. quoniam contra. de proba. dixit, quod delegatio poteſt probari per ſigillum delegantis. Et de eo, ꝙ dixit Barto. adde omnino ipſum in l. 2. C. ſi quis in ius uoc. non ierit. Adde quod Pau. de Caſt. dicit audiuiſſe ſemel dominum P. fratrem Domi. Bal. allegare illum tex. quod ex quo iudex in citatorio appoſuit copiam reſcripti, non eſt amplius clauſus terminus parti ad dicendum contra.

e Alexand. Libello. Quid ſi reus fuit contumax in tota cauſa, an poſtea in ſententia debeat citari. Dic, quod ſic, ſecundum Innocen. in ca. cum olim. in fi. de teſt. no. gl. in cap. 1. de dolo & contu. lib. 6 & uidetur glo. etiam in authent. iubemus. in verbo, expectetur ſup. de iud. Et uide pulchre Innocē. in c. ad petitionem. de accu. Si quis autem a principio cauſæ ſit citatus ad totum proceſſum, & poſtea feratur interlocutoria, quæ alias requirit citationem, iſto caſu non debet citari, ſecundum Innocen. in c. conſuluit. de offi. dele. Et prædictis adde gl. no. in l. fi. de in integ. reſt. & quod no. Bar. in l. 3. ff de appel. rec. & per dictum Inno. in c. conſuluit. & hoc ſequitur Bar. hic, & in l. ſtatulibe. §. Stichus. de ſtatulib. & per Bar. in extrauag. ad reprimen. in verbo, dicto crimine. & hic adde Bar. in l. non ignorat. de fruct. & li. expen. & in l. certa rōne & p Bal. inf. quādo prouo. nō eſt neceſ.

f Ale. Promiſiſſet. No ſingularem tex. in quo fertur ſententia abſolutoria abſque citatione, & ſequitur do. Ant. in c. cauſam quæ, de dolo & contu.

g Alex. Conſuetudo. De conſuetudine dilationes expectatoriæ diminuuntur, adde Bal. & Ang. in l. vt perfectius. de anna. excep. & hic latius.

h Ale. Colligi differentia. Pro declaratione huius ar. uide hic Bald. omnino in verbo, adde, dicit Bar. &c differentiam inter notorium, & manifeſtum, quam etiam ponit in l. ſi vero. § 1 ff. qui ſatiſ. cog.

cundum, ꝙ actore abſente ante li. cont ſiue poſt, negotio non liquidato, minuit liquidato eo abiente, & ꝓbat eremodiciũ, vt perueniatur ad diffinitiuam ſniam, vt hic hētur. Procedo vlte-
18 rius, & quæro, † nunquid reo abſente ante li. cont. per iſtā auth. ſit aliqd immutatũ? Mar. dicebat ꝙ ſic. Omnes noſtri Doct. &
a alii Doct. Mod tenent ꝯtrium, ꝙ in reo nihil eſt immutatũ, a ſicut apparet p l. cōſentaneum. que per iſtam auth. in nullo corrigitur, ſed additur, quia illa loquebat̃ in reo abſente, hic in a-
19 ctore abſente. † Quæro, quid ſi reus eſt pñs, & non vult cōteſta-
b ri litē, an poterit compelli? Glo. dicit ꝙ non, ſed perueniī admiſſionem ex j decreto. Vide iſtam gl. mag. poſt medium ibi, & idē dico, ſi reus eſt pñs. &c. Quod no. valde bene, quia iam feci verecũdiam aduocatis multis iuuenib. Et iō ſi iudex ꝑcepit partib. ꝙ conteſtentur litem, anteꝗ̃ recedant, ſi reus recedat poterit ꝯ eũ interponere primum decretum ſine alia citatione, qa eo ipſo apparet quod non defendit, velut in gl. & tex. no. in l. quoties §. ꝑtor. de noxa & l. nemo. ff. de reg. iu. Tenemen ii perpetuo. Dices tu, quare ſunt neceſſaria tot remedia. Non ne ſufficit remedium illius tit. ſi quis ius dicen. non obtemp. quia Iudex poteſt mulctare reum? Reſpōdeo, fateor quod iudex pōt hoc facere, vt gl. hic ſubdit, tamen illud remedium non tangit negotium, de quo agit̃. Si n. mille fforenos ſolueret ille ꝑ mulcta, tamen actor non haberet ſuum, ideo ſunt prodita iſta alia remedia, vt actor ad ſuum ꝑueniat. Venio ad vltimā partē, dicit̃ hic in fi. poſt edictorum trium, & anni vnius obſeruationē &c. Quæro vtrũ ꝓponātur noua edicta, & nouæ dilationes. In gl ſunt opin. Odoff. tenet illam, quod proponant̃ noua edicta, & nouæ dilationes, & ſic iſto caſu habebit duos annos, & ſex
20 meſes. Vltimo quęro, dicit̃ hic ab inſtantia cadet actor: an hoc fiat ipſo iure, vel p ſententiam? Docto tenent quod per ſententiam, quia dicit, cadat in futuro, non in ꝑterito, vel præſenti. Facit quod no. in l iubemus, 2. §. ſane l. œconomus. de ſacroſ. ec.
21 vbi tangā Dixi plene. ff. de iu. fiſ. l. Imperator. † Quęro, vtrũ ad hoc vt pronunciet ipſum perdere actionem, requirat̃ nouus libellus, & noua inſtantia. Puto, ꝙ non, ſed ex officio iudicis deſeruiente primæ actioni propoſitæ hoc fiet, arg l. ædiles, §. idē ſciēdum de ędi. edic. ꝙ no l in l. fi. de rei vend. & quod no. de triē. & ſemiſ. § illud quoq;. vnde ſumitur authen. itē poſſeſſor. ꝗ. qui pot. in pigno. habe. & ibi dicam.

ADDITIONES.

a Alex. Immutatum. Per auth. nihil inducitur in reo, nec corrigitur l. conſentaneum. Vide quæ dixi poſt Sal. in l. properandum, §. 1. ad fi. ꝗ. de iud.

b Alex. Poterit compelli. An quis poſſit compelli litem conteſtari. & adde quod dixi poſt Bar. in l. 1. ꝗ. de li. conte Bar. in d. § Iulianus & no. Cy. in l. 1. & ibi Bart. ꝗ. de li. conteſt. tenet ergo iſta ſingularis gl. quæ non eſt alibi, ꝙ non poteſt quis compelli præciſe ad conteſtandum litem, ſed rōne contumaciæ poſſit aliquis mulctari Et per hoc videtur ꝙ errant iudices, qui mandant partib. ꝙ non diſcedat de palatio ante, ꝗ̃ lis conteſtetur. Et hoc etiam vr fuiſſe de mente Bar. ſed ꝯ hoc facit quia in ſtatuum redditur in iuditium Reſpon vt per Im in d. §. Iulianus, & in c. fi. in fi. de li. conte Et uide Bal. hic, ad fi. d. Io. And. in c. exceptio. de reg. iu. in mercuria & Bal. in c. ſi vaſſallos ſi de feu. defun. fue contro. dicit vaſſallũ præciſe compelli ad conteſtationem litis Et uide aliquid per Mod. poſt Bal. in cap. præterea. de offi. deleg.
Adde quod Pau. de Caſt. in conſ. 1. incip. in Chriſti nomine, Amen. In caſ. quæ vertitur in curia domini Poteſtatis, uidelicet quod quis poſſit præciſe compelli, adde tex. in l. 5. §. quid ergo de uen. inſp.
Adde quod conſ. Pau. de Ca in limitatione noua eſt a 14. & d. Ale. ſe alieno velle ex indan, dum addit tex. in l. 1. de uen inſpic. qua in d. conſi. Pau. de Caſt dicit Bar. dixiſſe contra caſum illius. § quid ergo Op. tamen ſtat tenet Io. And. in addi. Spe tit. de li. conteſt. § 1 uer. no. in add. inc. an iudex præciſe.

LEX IX.

1 *Poſt tres denunciationes, quæ habent uim peremptorij, an debeat etiam ſequi peremptorium.*
2 *Si reus in vna denũciatione dixit, nolo venire, nō citabit̃ vlterius ad ſniā*
3 *Quod de hoc credatur relationi nuncii.*

a Tres. a † Tres denũciationes hñt vim perēptorii, b h. d. Op.
1 & vr̃ ꝙ poſt tres denunciationes dēt ſequi peremptorium, vt lege, ad peremptorium, cum l. ſeq. ff. de iu. Gl. ibi dicit
b ꝙ iudex poteſt hoc facere, nō tñ habet hoc neceſſe. Sed iſtud communiter obſeruat̃. & iſtud teneatis. Alii dicunt, quod hic loquitur quando citatus fuit Inuentus Si autem nō eſſet inuētus, tunc dēt vltimum peremptorium proponi, vel contraria,
2 quod diuinare eſt. † Quæro, qd ſi reus inuentus dixit, nolo ve-
c re c Rñ. nō citabit vlterius, vt l. Fulcinius. §. ſi. qui. ex cau. in poſ.
3 ea. Ita tenet hic gl. & ꝗ. l. proxima. & l. ſi de in integ. reſt. † Et pu-
d to, ꝙ de hoc credatur relationi nuncii. d Cōtra hoc tamen facit ꝗ. de iud. l. iudices. & auth. iubemus. Gl. non ſoluit, ſed dicit quod ibi citatus non dixit ſe nolle venire, &c.

ADDITIONES.

a Pariſ. Tres. Dum dicitur hic, quod poteſt fieri vna pro omnib. uide Fel. in c. conſuluit. de offi. delega.

b Ale. Peremptoriu. Ad materiam huius l. uidelicet quæ habeant uim peremptorii, vide Bar. & Doct. & quo ibi dixi in l. ſi tutela. § Iulianus. de dam. infe Quib. adde ꝙ no. Iti ſingulariter in c. ad peremnem. de accu. ꝙ vbicunque aliquis fuit citatus pſonaliter ſiue rñdit, non uenit, ſiue nihil rñdit, illa dr̃ citatio peremptoria, ꝙ dictũ vr̃ ſequi dñi de Rota, & Fran. de Rampo hic, qui dicit ſo ita conſuluiſſe. Sed illud dictũ coiter ſolet reprobari in eo, ꝗ nihil rñdit ꝑ illũ text. & eius l. contumacia, §. 1. de re iu. l. & c. conſuluit de offic. de leg. & patet ex no. per Bar. in d. § Iulianus. & per Io And. in addi. Spe. in ti. de contu. §. 1 ſuper ue. fi. & no. In eo vero, qui dicit nuncio ſe nolle venire, communiter tenetur dici. Inno. qd ille amplius non eſt citādus pro illo actu, quod non hēt vim peremptorii, & cũ Inn. tenet gl. 11. q. 3. de illicita. & l. ex plenitu. §. ſi ff. de opp. & l. fi. de reſt. in inte. & gl. poſt hoc reperio d. Io in d. § Iulianus. dicentem, quod pro dicto Innan. facit in arg. l. contumius. §. cum ita ſi de ver. ob. videlicet quod inuentus perſonaliter, non debeat amplius citari. Et hoc ibi refert tenuiſſe recolendæ memoriæ Fran. de Ramp. ſed dicit quod cōmuniter tenetur contra & bene, ſecundũ eum, quando citatus nihil dixit, vel dixit ſe venturum, vt patet per gl. & Doc. in l. ſi. Et ratio, ſecundum eum, quia in dubio non debemus præſumere in deteriorem partem, ſed in benigniorem. Cum ergo poſſit eſſe, quod ille nō venit, quia etiam ſciebat ſe vlterius debere citari, & ſic vlterius habere aliam citationem, non debet dici quod dicatur fecisse eo animo, quia nullo modo velit comparere, imo quia potius ſciebat ius ſuum ſaluum vſque durare, arg l. ſicut. §. non autem & l. ſi debitor §. 1. qui pot. in pign. habe & per conſequens cum alia coniectura poſſit capi, non debet capi coniectura contumaciæ, arg. l. ſi cum aurum. & ibi no. ff. de ſol. Et ita circa hoc tranſit d. Io. & uide ad ꝗ. dicta Modet. in l. ex cōſenſu, §. fi. de appellatio. Adde etiam differentiam eē inter citationem hominis. & legis Primo, quia nunquam citatio hominis arctat citatum ad diffinitionem audiendam, niſi ſpecialiter de ea ſententia in citatione fiat mētio, in c. cōſuluit. de offi. dele de iuſ. l. ad peremptorium. & ibi Barto eſt tex. in cle. ſæpe, in uerbo, ad aliſ fi. de uer ſig & ibi no. & adeo citatio ad audiendum iudicis uoluntatem, &c. cum uerbo peremptorio, non ualet ad hoc vt ferri poſſit diffinitiua, & hoc etiam tenēt do. de Rota in concluſione 33. Sed citatio legis peremptoriæ non ſufficiat ad omnia acta vſque ad diffinitiuā incluſiue. Probatur in c ſæpe. de appel. & ibi per d. Ant. in c. 1. de electio in 6. iuncto eo quod ibi no. per Ioan Andr. in nouella in uerbo, procedat. & in c. cordi. de appella. in 6. iuncto eo quod ibi habetur per Inn. in ſi. apparatus.
Itē ſecũdo differt citatio hominis & legis, quia prima, uel ſecunda citatio iudicis cum hac comminatione, quod ſi non comparuerit, procederet quantum de iure poterit, non habet vim peremptoriæ citationis ita quod ſufficiat ad miſſionem in poſſeſſionem ex primo decreto, in d. § Iulianus. & Specu. in §. uiſo uer. quæritur, an clauſula de citatione. Sed citatio iuris cū tali cōminatione habet uim peremptorij, licet in citatione non dicatur, & peremptorie, uel æquipollens, ut probatur in d. c. ordi. iuncto eo, quod no. per Innoc. in c. 1. de elect. in 6. Sed hoc non uidetur, quia ortius agitur cum l. quam cum homine, l. Celſus de arbi. Sed hoc dico, quia citatio l. fit ſolum in certis caſibus ſpecialibus. ex magna deliberatione. quod no. facit quod dicit Ange. & Docto. in l. ex conſenſu §. cū qui. ff. de ap. Et an quodlibet tempus ſtatutum a iure habeat uim peremptorij, unde in d. c. ſæpe. & in c. accedens, ut lis non conteſtat ubi dicitur, quod ſic & Barto no. in authent. iubemus ꝗ. de iudic. Facit quod dicit in l. magnam de contrahen. & committen. ſtipulatio Et hoc no. gloſ. in cle. 1. de dolo, & contuma. & unum dicit Ioan. Andr. in nouella, in d. c. de cætero. de re iudic. quod citatio generalis nominatorum, non comminatorum &c Sequitur Pal. in c. 1. de mil. uaſ. ſal quod no. Item ad prædicta uide d. Anton. in ca. qm frequenter. in § quia uero ut lite non cōteſt. & dum allegat ꝗ. in clemen. ſæpe in uer. ad id. Adde quod idem uoluit l. udeuic in ſuis no. 326. Allegat pro hoc l. aut qui aliter. §. ſi qui, quod ui aut clam. & dictam deciſionem Rotæ præallegatum 335. & facit tex. in ca. cum olim. de teſtib. in uerbo, ad audiendam ſententiam et in c. 3. de dolo, et contum. lib. 6. et dom. Anton. in ca. ſæpe. de appellatio. et dom. Dominicus in c. cum contuma. de hære. in 6.
Adde quod citatus, qui dicit ſe nolle uenire, non eſt amplius citandus. Old. cōſi. 66 incip. hic de duobus

c Alex. Dixit nolo uenire. Vide quod ſcripſi circa hunc arti. ꝗ. eo et in l. conſentaneum.

d Ale. Credatur relationi nuncii. No quod credatur relationi nuncii, probatur in l. 1. § cura carnis ſup. de offi. præſe urb.
Adde, an credatur relationi nuncii. Ro conſi. 497. et Pau. de Caſt. conſi 374.

LEX X.

1 *Sententia lata contra eum, quem iudex ſciebat abeſſe cauſa neceſſaria, eſt ipſo iure nulla, & nu. 2.*

a Cum non. a † Sententia lata ꝯ abſentem ex cauſa probabili, & neceſſaria, non dēt nocere. h. d. Opponitur, & videtur quod ſibi noceat ipſo iure, ſed reſtituatur, vt l. fi. ff. de in integ. reſtitutio. Solu. Gl. fatetur contrarium.
12 † Tu dic. ſi iudex ignoraoit abſentiam neceſſariam. verum dicit gl. Sed ſi iudex ſciebat abſentiam ſoam, ſnīa eſſet ipſo iure nulla, ſicut dicimus de ſententia lata contra infirmum, vt no. gl. ſupra eo. l. ea quæ. & l. quæſitum. ff. de re iud. Et ideo eſt con-
b ſilium, b vt vadat ad iudicem aliquis, & ei notificet iſtam cauſam abſentiæ, quam iudex debet audire & ſententiam retardare, ut l. pen. §. ad crimen. ff. de public. iudic. & ille eſt excuſatus. De quo facit mentionem gl. in l. ſeruum quoque. §. publice. ff. de procu. &c.

ADDITIONES.

a Alex. Cum non. Vide quæ dixi in l qui data opera. ff. ex quib. cau. maio. Nam dico id, quod hic dicitur, & ibi in l. uniuerſis. Cod. de legat. lib. 11, ſecundum unā lec. uidelicet quod abſens cauſa Reipublicæ ex affectata cauſa, non gaudet priuilegio concesso ambaſciatoribus & aliis abſentibus, tamen ſcias, quod ille, qui abeſt cauſa Reipublicæ in officiis per uiam valoris, præſumitur affectaſſe cauſam abſentię. Tex. eſt ſingularis in l ſpadonem, §. fin. ff. de excuſa. tuto. Id. in terminis Bar. in l ſi. de in integ reſtitu. & Bal. hic in fi. & do. Anto. in c querelam, extra de procu.

b Ale. Conſilium. Vide Barto. in l. quæſitum. ff. de re iud. & in extrauag. ad reprimendum. in uer. neglexerit & uide ſimo in l inter accuſatores in fi. de public. iudic. & uide Barto. & Ang. in l. 2. ff. ſi quis cautio. & uide dom. Anto in c querelam, de procu.

LEX XI.

1 *Poteſt venire contra ſententiam, qui de pronunciato legitimo tempore non conqueſtus eſt.*

Cum præſentibus. Hæc lex dicit idē, ꝙ l. ab eo.
1 ꝗ. eod. † Non poteſt venire ꝯ ſniam, qui de pronunciato legitimo tempore non conqueritur. h. d. Examinaui hanc legem, & dixi ꝗ. eo. l. ab eo. ergo, &c.

De

De ſent. ex breuic. reci. *Rub.*

Continua, vt in gloſſa.

LEX PRIMA.

1 *Non ſufficit ſententiam edi in ſcriptis, ſed debet recitari in ſcriptis.*
2 *Sententia nulla, non impedit quin ſententietur.*
3 *Snia lata a iudice non ſedente, & in qua non dicitur ſedente, non ualet.*
4 *Iudex timens partes, & qui non habet locum maiorum deputatum. & ab initio certum locum non determinauit, nec ei determinatur, poteſt ſedendo pro tribunali ſuper curru, uel equo pronunciare.*
5 *Iudex ſi propter aliquam infirmitatem ſedere non poteſt, ſedeat prout poteſt, & pronunciet.*

a ARbitri. aSententia debet ſcribi, & in ſcriptis b re-
b citari, & p iudicē proferri niſi ſit de ma-
ioribus, q poterit proferre per aliū. Si aliter fiat, ſen
1 tentia eſt ipſo iure nulla h. d. totus titul No. q † nō
ſufficit ſententiā edi in ſcriptis, ſed dēt recitari in ſcriptis. Not.
c 2 ſecundo, q † ſententia nulla non impedit quin ſententietur.
d Vide plene i l. ſi vt ppoſuis, & l preſes. ī. t. t. Modo aduerte hic,
pro declaratione tex. hic dicitur. arbitri, q̄ro de quo iud ee lo-
quat. Glo. dat tres reſpōſiones. Vna, qđ dicit arbitri, i. iudicis or-
dinarij. Simi e in l. qu ſquis. ſ. de poſtu. Et ſecūdū hāc vides ca
ſum, qđ quādo ſentētia iudicis ordinarii eſt nulla, pōt adiri ſu
perior, vt iterū pronūcietur, & vide gl. dixi ī l ſi vt proponis. ſ.
tit. i. & ibi plene. Secūdo pōt intelligi de iudice delegato, tunc
poteſt intelligi de arbitro cōpromiſſario: & ſecundū hoc fru-
ſtra dicit, omiſſa prouocationis mora, qa etiā ſi teneret ſenten
tia, nō poſſet appellari ab arbitro, vt ſ. de arbit. l. 1. Oppo. de l. qs
quis. in fi. ſ. de poſtu. & ī Auth. vt ab illuſt. & qui ſup eos ſunt,
3 §. r. † vbi requirit, qd iudex debet ſedere, alias non ualet. Solu.
Dicit gl. qđ hæc l. ſuppleē per illas, quia iudex dēt ſedere. Alij
dicūt, q iudex debet ſedere in cognoſcēdo, nō in pronunciā-
do Et in hāc opi. videtur inclinare Pet. cōmuniter tenetur cō-
trariū, ſ. quod debeat ſedere in pronūciando. Nam cognoſcē-
do, & ſedēdo homo fit prudēs. &c. Itē, qa hoc pertinet ad iudi
cis honorē, vt l. quiſqs. ſ. de poſtu, & ſ. vbi Sena. vel. cla. l ſi & iō
ſis cautus, quādo proferē ſentētia quod facias ſcribi, iudice p
tribunali ſedēte Si. n. nō dr, ſedente, non ualet. vt l. a procedē-
4 te. ſ. de dila. & hac gl qđ tene menti. Quero, quid ſi † iudex ti-
d mens partes aſcendit currū, vel equū. d & ibi ſedens pro tribu
nali pronūciat, an valeat; Glo dicit, q ſic, ſup verbo, recitauit.
& illud dictū intelligo verū in iudice, qui nō habet locū maio
rū deputatū, quē debet tenere alias illū debet ſeruare, ut l. pe.
de iuſt. ſ. i a. Itē intelligo, in iudice, qui ab initio certū locum
nō determinauit ad hoc, nec ei determinaē, nā alias deberet il
5 lū ſeruare, vt l ſi vt pponis, la. 2. ſ. tit. i. Quero, qd † ſi iudex pro-
pter aliquā infirmitatē nō poteſt ſedere. Reſpon. ſedeat prout
poteſt. Ita no Ioan. And. in c. ſi. de re iudi. lib. 6.

ADDITIONES

a Parif Arbitri. No tamē, quod oportet notariū in præſentia iudicis tanquā miniſtrū ſuū legere ſententiam, & dicere lecta fuit per iudicē argum. l ſi procu. præſentis, de verbor. obligatio. & ita obſeruat cōſuetudo ſecundū Bal. & adde qđ illud etiā procedit in ſentētia principis glo. in Auth ne in modico. & in c. iuſſio. nō fieri in uerſi declarationem Itē aduerte, quod ſuper incidēti por ſt ferri ſententia per alium, puta notarium, vide Alex. & Mod in l hac conſultiſſima, ſupra qui teſtā fac. poſ Io de Dam. conſ. 43 Item in eo quod dixi ſupra de principe, ui det in cōtrariū glo. & ibi Pan. in c. cū nos. extra, de his, quæ fiunt à præla. ſine cōſenſu cape Itē quod iſta regula, nō procedat de iure Canonico in cauſa matrimonij, vide Bar. in tracta. differen inter ius ciui. & Cano Itē quod ſolēnitas de cōſenſu partiū poteſt remitti, dicit Bal. in l. quoties C de priui. ſcho. lib. 12. vide etiā in materia Angel. conſ. 183. ubi ponit de eo qui dixit, pronuncio prout in cōſilio cōtinetur, an valet, ſequitur Iaſon l nec qu cquā. §. ubi decretū. ſ. de offi. pro conſ. & ibi in pcedenti ponit late de ſententia interlocutoria, an debeat pferri in ſcriptis de quo uide Bart in l. 2. infra eo tit. ubi ponit etiam aliquā in materia diffinitionis, quod debeat pferri in ſcriptis, niſi aliter cōueniat partes, quod aūt ſentētia, & Laudum arbitratoris proferri poſſit ſine ſcriptis: ſit tamē ſententia arbitri, vide Ial in l. morte in 1. no. C. de tranſact. an de iuris ſententia poſſit legi per aliū, dummodo iudex dicat, ita pronuncio, vide in c. ſup quæſtione, in prin. de offic dele an autē ſentētia poſſit proferri in ſermone vulgari, an vero in Latino, vide Io. de Imo. in l. 1. §. ſi ad ſi. ff. de verb obli Itē quod ſi notarius legat ſententiā, & iudex ſolum dicat, ita pronuncio, an valeat, vide Barbat. conſ. 8 in 2 dub.

b Alex In ſe ſpeci. Fallat hęc lex in ſentētia lata ſuper re matrimoniali, in qua nō requiritur ſcriptura, ſed ſufficiunt teſtes, ſecundū Inno. in c. Albert de teſti. Idē in ſententia ſuper incidenti, vel emergēti ſec. ūdū Bal. in l ſi defendere de auth, tut. Et de primo vide Abb in c. ſollicitus. Sed an conſenſu partiū poſſit fieri ſententia ſine ſcriptura, Bar qđ ſic poſt glo. in l quot. de priuat ſcho. lib. 11, & adde authen. generaliter. in fi. de epiſco & cleri & qđ Bald & uide aliquo caſus per Abb. in c q̄. de libel. oblat in quibus nō debet ſentētia in ſcriptis recitari & intelligit dū dicit quod ſententia debet in ſcriptis recitari, non tamen requiritur, qđ illa ſcriptura ſit publica. Et dicit Io. And. vt refert & ſequitur Abb. ibi. uide c. Albericus de teſtā. Et ſi ſit ſententia Principis, debet in ſcriptis recitari. tex. eſt & ibi glo in authen ne in medio litis, coll 8

c Alexand. No ſecundo, Quid in ſententia lata ſuper notorio uide Io. And. in c. ex parte de uerbo. ſigni & d. Ant. in c. pen. de cohabi. cle. & mulie. & Bal. etiam in l. presbyteri. de epiſ. & cler.

d Ale an. Vel equū. An iudex poſſit ſuper equo ſedere p tribunali, & ſimilibus. Et his adde omnino, quę dixi poſt Barto in l. de pupillo. §. ſi qa ipſi p̄toni. io 18 q. de ope. no nūc. Sed qđ ſi nō ſedet ſup tribunali, ſed itinerat, vide Spec. in tit. de ſen ad fi Et no in c. ſi de re iud. lib 6 Adde Spe in tit. de ſent. pla. § iuxta, ver. hęc ſunt in arg q dicit Ianuę fuiſſe ſententiatū ſup equo. Et determinare videē q ſedere debeat iudex, & ſic Io And. ibi, i. addit ſed illas ſup equo dē baiulare.

LEX II.

1 *Non debet quis eſſe ſubitus in reſpondendo pronunciando, uel dicendo. An iudex poſſit ſententiam emendare, aut interpretari? ibidem & nu. 4.*
2 *Maiores iudices poſſunt per alios ſententias recitare.*
3 *Sententia, in qua libelli tenor non inſeritur, non uitiatur.*
5 *Interlocutoria etiam ſine ſcriptis ualet.*
6 *Si interlocutoria requirit cauſa cognitionem, debet fieri iudice pro tribunali ſedente.*

a Hac lege. aSummaui eam tibi in pcedēti l. Et primo po-
nit qualiter ſnia debeat proferri. Secundo ea
lata, phibet ea corrigi Tertio, a pdicto dicto excipit maiores iu
1 dices Secūda ibi, ſed nec. Tertia ibi exceptis. No. q † quis nō de
bet eſſe ſubitus in reſpōdēdo, pronūciando, vel dicēdo No ſe
cūdo, q ſententiā latā, ſiue datā, non liceat corrigere. Tertio
2 no † quod maiores iudices poſſunt per alios ſententias recitare.

Opponitur. Ad primum, & vr quod debeat dari ſen
tentia ſubito, vt l. 1. ff. de dam. inſe. Sol. Di
cit gl. ibi eſt ſpeciale. Tu dic, q nec ſentētia dat ſubito, ſed ac-
celeratur cognitio. Circa iſtā primā partem q̄ro, quid eſt dictū
hoc, ex libello partib legerent. Gl. dicit propter duo. Primo, qa
hæc tabellio ſcribit in libello ſuo. Secundo, quia libellus datus
in cā, ponitur in ſententia. Dicūt. n. iudices. talis cognitor, &c.
3 viſo infraſcripto libello, cuius tenor talis eſt, &c. † iſtud q libel
lus inſeratur in ſnia, licet obſeruēt cōiter, tn̄ ſi omittatur, vt pu
to, nō vitiat ſententia. Nam hic non loquitur de libello dato a
partib. ſed de libello ipſius ſententiæ. Item dēs ſcire, quod pp
iſtud, quod ſentētia debet ferri ſuper eo, qđ petitū eſt in libel-
lo, vt l. vt fundus. pmu diui & l. Pomp. ſcribit, in negociis, in fi.
ff. de neg geſt. dicimus, qđ in cauſis ſūmariis, vbi nō eſt neceſ-
ſaria libelli oblatio, q̄libet petitio dēt procedere, vt hodie habe-
mus expreſſum in c. ſępe pringit. de uerborum ſignificatio. in
Clemen Sciatis ēt, quod ſi nō apparet ex actis quod iudex pri-
mo ſniam ſibi ſcripſerit, & eā emendauerit, ſi tn̄ apparet qđ in
ſcriptis eſt lata, ſufficit; hoc. n. approbat cōſuetudo. Et iſta verba,
quæ hic ſunt, quod iudex debeat ſibi ante formare, eſt magis
cōſilium datum iudici, q̄ ſit præceptum. Quod verò ſequitur, q
ipſe debeat legere, iſtud eſt præceptū, & ita obſeruatur. Venio
b ad ſcdam partem. bdr hic, qđ non poteſt corrigere. Contra, ff.
de re iud. l. actorum. Solu. Verū eſt, quod poteſt corrigere quo
ad latinitatē, & verba, non quo ad ſubſtantiam, ita loquit hic.
Op. de l. ab executore, ff. de appel. Solue, vt in gl. Item opp. de l.
illicitas. §. fi. ff. de off præſi Dicit gl. fallit in mulcta: tu dic, q ſen
tentia ibi nō mutat. ſed mulcta remiuitā Preſide authoritate
legis, ſicut quilibet homo poſſet remittere quantitatem, in qua
qs ſibi eſſet obligat⁹, & hoc fortè voluit ſentire gl. Op. de l. Pau.
ff. de re iud. Solue, ut in gl. Itē opp. de l diuus, ff de in integ. reſt.
Sol. Dicit gl fallit ibi. Veritas eſt, quod ibi non fallit, non enim
corrigit iudex ex officio ſuo, ſed petita reſtitutio. in īteg. Et iō
c pro declaratione iſtorum debes ſcire. Aut iudex uult ſuā ſen-
4 tētiā emendare, aut interpretari. Si † emendare, aut circa uerba
tm̄, & poteſt, vt l. actorum. ff. de re iud. aut circa ſubſtantiam,
vt puta addendo, uel detrahēdo: & tūc aut circa acceſſoria, &
pōt eodē die addere. ut l. Paul. ff. de re iudica. Aut circa alia, &
d tūc regula eſt, d quod non pōt, ut hic, niſi per uiam reſtitutio ī
integ. vt ff. de in integ. reſt. l. diuus & per totum illum tit. & ſ. ſi
aduer. rem iud. per totū. Item per uiā ſupplicationis, vt in auth.
q̄ ſupplicatio, ſ. de precib. Imperato offer. & ſupra tit. 2. l. 1. item
per viam propoſitæ exceptionis, in caſibus in quib. exceptio-
nes poſſunt opponi poſt ſententiam, vt no plenè in l. j ſ. de iu.
& fac. igno Si verò quæris an poſſit interpretari, diſtingue, aut
eſt iudex, q hēt merū imperium, & poteſt: alias non, vt l. ab exe
cutore, ff. de app. Venio ad tertiā partē, dicitur hic, exceptis tā
viris, &c. Quæro, à quo fiet hæc exceptio Dicunt quidā à pro-
ximo quaſi dicat, iſti maiores iudices poſſunt iſtā ſuam ſenten
tiā corrigere. Hoc non eſt verum, non enim permittitur, niſi
Principi,

ADDITIONES.

a Alex Hac lege. Adde quod dicit no. in l. his qui ff. de teſta. qđ ſi in actorū Camera reperiatur ſententia, nec ſunt ibi verba iſta, ſ. lecta, & publicata, quod non ualet. Ad idem quod ipſe no hic in l. 1.

b Parif Secundam partem Vide Alex. conſi. 9 in princ. uol. 1.

c Alex. Pro declaratione. Quādo iudex poſſit emendare, vel interpretari ſententiā ia latam, vide in l. dicere de arb uide etiam ad hoc Bald. in Lenior de iur. & fac. ignor. in l. quia arbiter. ff de arbit. & in l. 1 infra ſenten reſc nō poſ & uide tex. in c qualiter el 2. de accuſ. & ibi gl. inde Ang. & Imo in l. iudex. de re iud.

d Alex. Regula eſt. Limita ſingulariter hoc eſſe verū, niſi pro quo lata eſt ſententia confiteatur ſententia eſſe iniquā, quia tunc ipſemet iudex poteſt ipſam retractare, ut uoluit Inn. in c. quia plerique. de immu eccl. & Bal. in auth. ad hæc, de vſur. Itē limita, niſi poſt ſententia, quæ in rē iudicata tranſiuit, admiſſæ eſſent pbationes in cōtrarium, parte nō opponēte, quia tūc idē iudex poterit ſentētiā retractare Ita voluit Inn. in c. cū dilecti de reſcr. in c cū Bert de re iud. & in c. fraternitas de frig & malefi. Itē limita, niſi in ſententia excōmunicationis, vt in c. ſacro. extra, de ſenten excom. Adde quādo iudex poſſit ſententiam corrigere, Spe. & Ioan. And. in addi. in tit. de ſenten. § qualiter uer hoc quoque.

Principi, vt l. j. § de qua. de poſtu. & l. j. in fi. ff. de queſtio Dicẽdũ eſt ergo, qđ hic intelligit ꝙ fiat exceptio a primo dicto. qđ non legant per ſe, ſed per ſuos miniſtros, hic loquitur, de ſnia
5 diffinitiua. Quæro, † quid in ſnia interlocutoria, a debet ne re-
6 citari in ſcriptis? Rñ puto quod non, nam ſolum in diffinitiua eſt poſitus iſte ordo: in aliis ergo remanet regula, qđ tm̃ valet, ſi fiat ſine ſcriptis, quãtum in ſcriptis, ut ſ. de pac. l. pactum. An autem iudex debeat ſedere pro tribunali, quando interlocutoria
6 ria fertur, eſt diſtinguendum. Aut † illa interlocutoria requirit cauſę cognitionem, & debet fieri a iudice ſedente pro tribunali, alias nõ, vt l. a procedente, ſ. de dila. & ff. quis ord. in bo. poſſ. ter. l. 2. § dies, & no. per Dy. in l. quod iuſſit, ff. de re iud.

ADDITIO

a Pariſ. Sententia interlocutoria. Circa illud an in ſententia interlocutoria requiratur ſcriptura recitatio. uide Iaſ. in l. nec quicquã. § vbi decretum. de off. procon. vbi ponit quid de ſnia condemnationis expenſarum, an requiratur, ut referatur in ſcriptis, vt dicit Alex. hic in poſtil. quod tamen limita quando ſit condemnatio expenſarum iudicis officio: ſecus ſi principaliter peterentur iure actionis ut ibi per eum, quam vide. Et de interlocutoria, quod non ſit neceſſario ferenda in ſcriptis, vide Io. de Anna in conſ. 93. Alex. interlocutoria. Vide Bar. in l. nec quicquam § vbi decretum, & ibi dñs. ff. de offi. procon. uide Bal. in l. terminato inf. de fruct. & lit. expen. & uide Bal. & Angel. in l. patris, & filij. ff. de vulgar. & pupil. & in le gl. ſingul. in c. fin. in ver. manes. de elec. lib. 6. & uide Bal. ſupra l. proxima & uide Bartol. in l. 3 ff. de app. recip. & uide plenè Bald. in l. 1. ſupra eod. & vide Imo. in d. l. patris, & filij. vbi dicit, quod ſi condemnatoria expenſarum non requirit ſcripturam in ea non requiritur iudicem ſedere pro tribunali, & ponit Bart. hic etiam in fi. in taxatione expenſarum. idem ſecundum Bal. in l. 3. de fruc. & lit. expen.

Vide aliquid per d. Alex. in l. iuſtè, ff. de acq. poſſ. & uide in l. fi. C. de priuil. ſcho. lib. 12. & uide quæ habes in l. Pan. ff. de re iud.

1 *Sententia debet ferri, & recitari in ſcriptis.*
Sententia nulla habet nomen, neque effectum ſententiæ.
2 *Interlocutoria, q̃ nõ requirit cauſæ cognitionem, poteſt ferri p alium iudicẽ.*
3 *An laici illiterati poſſint eſſe iudices.*
4 *Si in ſententia non dicatur in ſcriptis, an præſumatur in ſcriptis lata.*
5 *Sententia in qua non apparet aliquod uerbum, ex quo colligatur fuerit lecta, eſt nulla.*
6 *Promulgare, eſt ſententialiter legere, ex ſcripti recitatione.*

1 **Statutis.** Summaui in præcedenti. Primo recitat legẽ pcedentẽ. Secundo illi addit. No. ꝙ † ſententia debet
a ferri, & in ſcriptis recitari. a Secundo no ꝙ quando ſentẽtia eſt nulla, non hẽt nomen, neq; effectum ſententiæ. Et ideo dicũt aduocati ꝯ talem ſententiam, ſi ſententia dici poteſt, quod tñ negaĩ, vel ꝯ tale inſtrũm ſi inſtrumẽtũ dici poteſt. Circa hãc le
2 gẽ q̃rit gl. † vtrum ſentẽtia interlocutoria poſſit ferri per aliũ. b
b Gl. dicit, ꝙ ſic, vt l. diẽ. in prin. ff. de arb. & l. ſed & ſi interpellaĩ, § 1. eo. t. 1. qđ intellige, qñ ſententia non requirit cauſæ cognitionẽ, alias ſecus, vt no. in l. nec quicquã, §. vbi decretum de of.
3 procon. & leg. & l. oĩa quæcunque, ff. de reg. in. Scđo quærit gl.
c † vtrũ laici illiterati poſſint eſſe iudices. Videtur ꝙ nõ, cũ. n. ipſi habeant ferre ſnĩam ex ſcripti recitatione, ſi neſciunt literas, nõ poterunt legere, nec iudicare gl. determinat ꝯtrum, vt videmus tota die, quod Poteſtates terrarũ ſunt milites illiterati. & hoc verũ eſt in his, qui videntur eſſe de maioribus iudicibus q recitant p alios, vt l. prox. in fi. Præterea, Ciuitas eligendo talem illiteratum, vĩ velle, quod per alium legat, vt l. quidã ꝯſulebat.
d ff. de re iud. Et pp prædicta, dicebam d ſemel in ciuitate iſta, in ſnĩa erat ſcriptum, data lata ſententia per dictum iudicem iuſtitiæ. & lecta p me notariũ, de mãdato dicti iudicis, & c. an valeat? Dico qđ ſic. Nam iudex iuſtitiæ huius Ciuitatis, iudex eſt appellationis, & a Ptãte appellaĩ ad eum. ergo ipſe eſt ſuperior Ptãte, ſed poteſtas hr̃ de maioribus iudicibus, vt hic in gl. ergo
4 & c. Sed quęro, † quid in ſententia dicatur in ſcriptis, an pręſumatur in ſcriptis lata. Spe. ponit iſtam quæſtionem in ti. de ſen. §. iuxta, verſ. nõ valet, vbi diſtinguit, an prolata eſt ſententia in
5 prima pſona, an in tertia & die, vt ibi. † Quęro, quid ſi non dr̃
e lecta, e ſed dr̃ ſolum, data fuit dicta ſententia per dictum iudicẽ. Rñ puto, quod niſi appareat aliquod uerbum, ex quo colligitur, quod ſnia fuit lecta, erit nulla, vt ſupra eod. l. 1. & alias vidi quandam ſententiã, vbi non erat appoſitũ nomen, lecta, ſed e-
6 rat ibi dictum ſententialiter promulgata. † Promulgare enim eſt ſententialiter legere ex ſcripti recitatione, vt in l. ſciendum. de uerborum obligatio. & ibi pleniſſimè ſcripſi.

ADDITIONES.

a Ale. Scriptis recitari. Idem tenet in l. 1. ff. de iud.
b Ale. Per aliũ. Et uide hic an poſſit committi alteri, vt legat ſententiam, uide Bal. ſupra eod. l. 1. ad fi. & in interlocutoria, vide Bar. & Bal. hic.
c Ale. Illiterati. Verũ illiterati poſſint eſſe iudices, & Poteſtates, adde quia eſt text. & ibi Bar. in l. ex parte, infra de Decu. li. 10. & an per notariũ poſſint pronunciare, uide Bar. in l. 1. §. 3. de poſtul. & per Cyn. in l. certi iuris, ſupra de iud. & ibi gl. Authen. de iud. §. 1. & aliquid per Ange. & Mod. in l. quidã cõſulebant. ff. de re iud. adde Spe. in tit. de iud. dele. §. excipitur uer. item quid eſt illiteratus
d Ale. Dicebam. Vide Iac. But. & dictũ eius refert Bal. in l. hac conſultiſſima & ibi vide per me.
e Ale. Non dicatur lecta. Quid ſi nõ dicitur lecta, ſed ſolum data fuit uel ſentẽtialiter promulgata. Idẽ dicit Bar. in d. l. ſciendum, in fi. de uerb. oblig. uide etiam Bal. in l. 1. ſ. eo. & Bal. in l. is qui ff. de iniu. per Spe. in d. § iuxta uer. non ualet, glo. in c. fi. in prin. in verbo iniuſtam, de reg. iu. 6. & uide Bal. in l. fideicom. § 1. de lega. 3. & Doc. in c. fi. de re iud. & Ange. in repe. l. ſciendũ. in fi. de verb. oblig.

1 *Cauſæ dicuntur breuiores arbitrio iudicis.*
2 *Proceſſus in caſu huius auth. poteſt fieri ſine ſcriptis, & nu. 4.*
3 *Et in qualibet graui cauſa excepto libello, & ſententia proceditur ſine ſcriptis licet poſtea in ſcriptis redigatur.*
4 *Proceſſus, quando fit ſine ſcriptis, creditur ſimplici informationi iudicis.*

1 **Niſi breuiores.** † Primo quæro, quę ſunt iſtæ cauſæ
a breuiores. a Gloſ. ponit multas opin. Illa eſt uera, quod inſpecta qualitate perſonarũ, & hoc ꝯmittaĩ arbitrio iudicis, arg. ad hoc in l. ſed & ſi ſuſceperit, §. 2. ff. de iud.
b Quæro, dr̃ hic, b & maximè uilium, quid eſt hoc dictũ. Quidã exponunt uiliũ, ſ. perſonarũ. Alii uilium, ſ. rerum. Alii, uiliũ, ſ. cauſarũ. Tene quam uis. Quæro utrum ſint aliæ cauſæ in qbus debeat procedi, & cognoſci ſine ſcripto gl. dicit ꝙ ſic, ut in Authen. ut iud. ſine quoquo ſuffr. §. neceſſitatẽ. colla. 2. Tu adde caſum in l. leuia ff. de accuſ. & qđ ibi not. Quæro, hic dr̃, ꝙ ſententia debet ferri ſine ſcriptis quod de proceſſu? tex. uĩ dicere
2 idẽ quod † ſine proceſſu ſcripto cognoſcatur, ut in d. §. neceſſitatẽ. & in Authen. ut cle. apud propr. Epiſc. §. 1. Quod poteſt intelligi duobus modis. Vno modo ſine ſcripto, hoc eſt, qđ non det libellus in ſcriptis, ſm quod alias requiritur, ut in authẽ. offeratur. de lit. cont. tñ bene redigatur in ſcriptis per notarium.
3 Sed hic intellectus, nõ placet, † quia exceptio libello, & ſnĩa, in qualibet graui cã proceditur ſine ſcriptis, licet poſtea in ſcriptis redigatur, ut c. quoniã cõtra. extra, de prob. & l. ſcire oportet. §. oportet. ff. de excuſ. tut. Et iõ intelligo ſine ſcriptis, qđ in-
4 de nulla fiat ſcriptura. † Credĩ ergo ſimplici ĩformationi iudi-
c cis, etiã inſpectis cauſis breuioribus. Nec eſt mirũ, c quia alias credĩ ſoli relationi nuncii, ſecundũ ea. quæ no. in l. quidã, infra, de accuſ. & l. magis puto §. nõ tãtũ. de reb. eo. multo magis credĩ ipſi iudici, in iſtis leuioribus; & hęc no. p compromiſ-
d ſis, d quę fiũt, in quibus daĩ poteſtas redigẽdi, ſeu cognoſcẽdi in ſcriptis, vel ſine ſcriptis, qa per hoc vĩr partes uelle, qđ eius
e ſimplici ĩformationi, e & relationi credaĩ, ꝙ tene mẽti ppetuo.

ADDITIONES.

a Alex. Breuiores. Secundũ Bal. in l. ſupra de peda. iud. Intellige de cauſis à centũ aureis infra. Vide Bar. in l. diuus ff. de bo. dam. Et ſama in aliis cauſis hẽt uim plenę probationis, ut per Bar. habes poſt eum, in l. de minore. § tormẽta. ff. de quæſtio. & ad hanc auth. adde no. dictũ Mathæſ. in ſuis not. primo, & ſecundo, & Bal. in l. Impenſi. ff. de arbit. l. omn. iud. poſt Bar. in l. iubemus §. ſane, in fine. ſupra, de ſacroſanct. eccleſ.
b Ale. Dicti hic. Adde qđ no. gl. mag. in §. ſancimus. in Auth. de exhib. re. & not. gl. in c. fin. de reg. iu. in 6. adde quod no. Bart. in l. mediterraneæ. infra de anno. & trib. lib. 10. & quod no. glo. & Doc. in c. appellationibus. extra de appel.
c Alex. Nec eſt mirũ. Et adde quod hoc dictum refert Bald. in conſ. inc. Citatio. cũ ſit facti tum. Et per hoc uide quæ dixit Bal. in l. iubemus C. de ſacroſ. eccl. ad de quod de partiũ conſenſu ſentẽtia poteſt ferri, ſine ſcriptis. vt voluit Io. And. poſt Spe. in tit. de ſen. § iuxta uer. non ualet etiã, quod alle. Gui. de Suz. ita tenere per l. iudicẽ. ff. commu. diuid. & l. fi. infra de temp. appel.

Menoch. Crau. conſ. 265. nu. 4. Soc. ſen. conſ. 46. nu. 63. lib. 4. & Didac. lib. 1. uaria. reſolu. cap. 1. nu. 9. 10. 6. ex Iaſ. conſ. 13. nu. 1. lib. 1. Ruin. conſ. 68. nu. 3. lib. 1.

d Alexand. Pro compromiſſis. Et illud dictũ Bar. alle. pro no. Lud. in ſuo not. 62. No. mirabile dictũ, quod quando datur poteſtas arbitratori procedendi in ſcriptis, & ſine, ſtatur eius ſimplici relationi de geſtis corã eo, & ſic poterit eſſe in ſtis. Et de hoc dicto facit magnũ feſtum Dom. Anton. in c. cum ad ſedem. de reſtitutio. ſpoliato. & c. Quintauall. s, qđ tene mẽti. Sed an iſta poteſtas dari poſſit arbitris Vide Bar. in authen. offeratur in fi. ſup. de lit. conte. Sed aduerte, quia cõtra illud no. dictum Bar. tenuit hic Lud. in ſciẽdum. de uerb. obl. & dixit Bal. in l. ſi ſupra de contrahen. emp. quod arbitrator oĩ tenetur pronũciare in ſcriptis. Contra illud tñ Bart. tenet Angel. hic, quia propter hæc daretur modus, quod quis nunquã obtineret in cauſa reductionis. Alexand. Item quia vbi acta requirunt ſcripturam, non poſſunt probari per teſtes, niſi probetur acta facta, & deperdita, in c. cum olim. de priuil. in c. Albe teſti. & contra Barto. inter do. Ant. in c. Quintauallis de uſucap. Lud. in l. ſciendum de uerb. obl. & Ange. ibi in repet. ſequitur dictum Bar. hic, uide per me in d. l. ſciendum, & uide etc. de Anchar. in c. cũ a nobis. de teſta. ubi dicit d. Ant. & Abb. in c. ex literis. de prob. & Imo. in c. 1. de iud.

Menoch. Rui. conſ. 13. nu. 5. lib. 2. Tiraq. de penis leg. cauſa ſi nu. 114.
Adde an acta præſumantur interceſſiſſe. Paul. de Caſtro conſ. 53. & an per teſtes probari poſſit. conſ. 2.

e Pariſ. Simplici informationi. Adde circa iſtam defenſionem Bart. quod credatur arbitratori, ſequitur Com. in conſ. 7. inci. Viſo compromiſſo. & ideo ſi dicat in laude ꝙ partes ſæpe, & ſæpius audierit ex decaſione negotii, ſibi creditur. Et ibi poſtea dicit aliud notabile, quod ẽt poſito, quod nõ credatur arbitratori, ſi opus eſt quod opponatur hoc per pactũ reductionis, alias ſuccũbit, & ibi hẽt quod credatur per d. Flo. de S. Gem. in ſubſcriptione ſua. Quod tamen credatur arbitratori intellige quantum ad ea, quæ exiguntur, & quantum ad modum pcedendi ad ſolennitatem, ſecus quantum ad continentiam meriti, & ſubſtantiã cauſæ, quia non creditur ſibi, nec præſumitur, niſi appareat, puta ſi dicat, viſis teſtib. & habita informatione de tali re, & c. Vide Com. cõſ. 50. inci. Stãte ſtatuto ciuitatis Vicẽtiæ. Ant. de Bu. conſ. 24. & de hoc an & quando credatur arbitratori, vide in l. ne in arbitris. ſup. de arb. vbi etiam ſcripſi de ueritate iſtius ſingularis deciſ. Bar. hic, an credatur ſimplici dicto arbitratoris, & c. vide no. Fel. in c. qm̃ contra falſam extra, de prob. poſt ibi, qui dicit, quod cõiter non tenetur iſtud dictum, & ponit vnã ſaluationẽ ad ipſum, vt ibi p eũ, quẽ vide oĩno, & ibi ẽt in prin. ponit quod in cauſis breuiorib. de quib. hic non requiritur ſolẽnitas, & q dñr cauſæ breuiores, & leues, ut per eum ibi, quem uide poſtea ſuper gl. Secũdo dicit, ꝙ in iſtis cauſis requiritur ſaltem qualis qualis fides actorũ, & quod relinquitur arbitrio iudicis, quæ dicãtur cauſæ breuiores. Vide quæ dicit Barb. in c. fi. de dona. Fel. in c. de lib. obla. & vide Anton. conſ. 321. qui ſequitur ſimpliciter dictum Bar. hic, ideo vale ibi circa medium, & vide ad Barto. in § arbitratorũ. Item iſtud quod dicitur hic quod iudici, intellige ĩ actis ordinariis, ſecus in probatoriis, vide Franc. conſ. 114. vide Felin. in c. 1. de lib. obl. ubi quod in iſtis iudex, notarius poteſt eſſe rogatus de actis coram ſe.

Men. Otral. trac. de arb. q. 27. i. ſi vlt. partis. Soc. ſe. cõſ. 46. nu. 4. li. 4. & n. 47 declarat

De

De ſententijs, & interlocutionibus omnium iudicum. Rub.

Continua, vt in gloſſa.

L E X PRIMA.

1 *Sententia, in qua procurator non condemnatur, ſed dominus, qui non interfuit in iudicio, eſt nulla. & nu. 9.*
2 *Sententia nulla debet iterato cognoſci, & an ex iiſdem actis, & nu. 3.*
4 *Procurator ſi fuit ſemper in iudicio, uerba ſententiæ debent referri ad eũ, ſi tenor ſententiæ patitur. Et quid ſi non ſemper fuit in iudicio.*
5 *Si dominus litem conteſtatus ſit per ſe, poſtea iudicium agitat per procuratorem, an ipſe debeat condemnari, uel procurator.*
6 *Litigiũ ſi agitatum ſi per procuratorem, & dominus eſt præſens tempore ſententiæ, in quem debeant proferri uerba ſententiæ.*
7 *Si dominus præſens ſententiæ tempore, uult uti iure inſtantiæ vtili ſibi competenti ipſo iure, poterit in eum ferri ſententia, & nu. 10.*
8 *Quid ſi dominus tempore ſententiæ mittit nouum procuratorem.*
9 *Si lis eſt agitata per procuratorem, & tempore ſententiæ non fuit citatus procurator, ſed dominus, qui fuit contumax, ſententia non ualet.*
11 *Si lis agitata eſt per procuratorem actoris, debet reus condemnari ipſi procuratori ad dandum, & ſoluendum domino, & non procuratori.*
12 *Quid in defenſore rei, an ipſe condemnetur.*
13 *Iudicium ſi agitatum eſt per tutorem pupilli, uel ſyndicum eccleſiæ, debent uerba ſententiæ referri ad ipſum pupillum, & eccleſiam.*

a 1 NOn videtur. aHæc eſt bona lex & ſingularis valde & bñ, h. d. †Sententia, in qua non cõdẽnatur procurator, ſed dñs. qui in iudicio nõ
2 interfuit, eſt ipſo iure nulla. No. primo, q† ſi ſentẽtia eſt nulla, dẽt iterato cognoſci. Secundo no. q debet cõdemnari procurator, q litigauit, nõ dñs. Ad primũ op. dr̃ hic, q re integra dẽt
3 cognoſci. Contra imo†ea iiſdem actis, ut ſupra ti. 2. l. ſi ut proponis. la 1. Sol. Fateor, & intellige, vt ibi dixi ad 2. op. ĩ. de iuris. l. ſi. Sol. ibi tenor ſniæ nõ patit, vt verba referantur ad pcuratorẽ, & ideo referunt ad dñm, licet abſentem, ut no. in l. nihil, ſ. de proc. & bñ Ex prædictis ſumas aliquos caſus indubitabi-
4 les. †Si tenor ſniæ b non patitur, verba non referuntur ad pcu
b ratorem: ſi tenor ſententiæ patitur, & procurator fuit ſemp in iudicio, verba ſniæ debent referri ad eum, ut hic: alias ſententia eſt nulla. Si aũt nõ ſemp fuit in iudicio verba ſniæ debẽt referri ad dñm. & hoc ẽt nõ eſt dubiũ Sed ſi in iudicio partĩ fuit
c dñs, & partim pcurator, tñc eſt dubiũ. Pro cuius declarõne c quæ-
5 ro, †qd ſi dñs cõteſtatus eſt litem per ſe, poſtea iudicium agit p procuratorem, utrum ipſe, vel procurator debeat condẽnari; Et vr̃, q dñs, l. furti, § ſi qs alieno, ff. de his q no. infa & hac la cõtrio ſenſu. Bulgar. & Io. cõ, qa ſiue dñs fuit cõteſtatus litem, ſiue nõ, dẽt condemnari procurator, qui eſt pñs tempore ſniæ. Et allegat. ff. de neg geſt. l. liberto §. ſi. l. licet. §. ſi plures, ff. d pc. & l. nihil. ſ. e. Et iſtę allegationes ſunt hic in gl. allegaĩ ẽt, ff de pc. l. ſi qs cum procuratorio in princ. ti. & in qualibet earum. Non ob. l. furti, §. ſi qs alieno, qa ibi ſubaudi maximè Non ob hæc lea, qa hic notat facti accidentia, q dñs nunquã fuit in iudicio. Vel expone, nõ fuit in iudicio, ſ. aliqñ. Subdit gl. quod de cõſuetudine vterq; cõdemnetur, ut opi. omnium ſeruetur Sed de iure cõt tenendo opi. Io. & But. q eſt uera, ſicut Deus eſt in cęlis, & oĩ q do rõnẽ. Regula gñalis eſt, q quecunque gerimus, niſi in nr̃a perſona initium ſumant, ẽt inutilẽ actum efficiunt, vt l. quæcũq;. ff. de ac. & obl. & iõ in cõtrãb ſi pcurator eſt pñs, & tu pmittis domino, nõ pcuratori pñti, cõtractus eſt nullus, vt no. in l. ſtipſo iſta,
§. ſi qs in inſulã. ff de uerb. obl. & de ſtip. ſer l. 1. Tex. eſt in l. cũ q.
d §. Iulianus. ſ. de cõſti. pec. ita in ppoſito deũ iſte quaſi cõtractus, q celebratur p ſniam, vt l. 3. §. idẽ ſcribit. ff. de procu. & ibi no. Io ſi agatur per ipſum procuratorẽ, requirit, qd in eius pſona initiũ ſumat, alias actus eſt inutilis, & iſta eſt ueritas Mõ intelligitis hãc legẽ, & pp hoc dico in quolibet actu, qui celebrat in ipſo iudicio idẽ dicendũ eſt. Nam ſi fiat litis conteſta. in qua lit, conte. ẽt quaſi cõtr, vt no. in l. 2. §. ſi. de præt. ſtip. verba litis conteſt. dẽnt referri ad perſonas ipſorũ cõteſtãtiũ litẽ, & ſic in quolibet alio actu, & hoc eſt fundm̃ iſtius materię. Mõ quęro, qd
6 ecõuerſo, † pone qd litigiũ eſt agitatũ p pcuratorẽ, tñ dñs eſt
e pſens tpe ſniæ, in quẽ debẽt pferri verba ſnię? Vr̃ qd in dñm, vt hic vr̃ tenere gl. rñ. ad hãc legẽ in ſecũda reſſione. e In cõtrium facit l. pcuratorib. ſ. de pcur. ff. de pcu. l. mutari. vbi dicit gl. q dñs ſuperueniẽs oĩa ex integro dẽt agere, ut in eũ trãſferatur iudiciũ. ad idẽ ff de proc. l. in cauſæ. §. ſi ex parte, vbi dicit gloſ. qd procurator debet cedere dño ius inſtãtiæ, vt ipſe poſſit litigare. Br̃ p huius declaratione debetis ſcire, qd ad hoc, vt ſnia valeat, requirit qd verba ſentẽtiæ referantur ad eum, qui tunc eſt præſens, ut ſ. dixi. Itẽ requiritur, quod ille, in quẽ fertur ſententia, hẽat ius inſtantiæ. alias reperiret ſnia lata ſine inſtãtia, q eſſet ipſo iure nulla, vt l. platã. ĩ. co. Hoc pmiſſo ſcias, qd dñs ſupueniẽs, qñq; vult hr̃e ius directũ inſtãtię, noĩe ſuo, tunc opor
f tet, qd oĩa de nouo fiãt, ſm gl. q ẽ ĩ d. l. mutari. qd fit vnico actu dicendo ſic, do libellũ ſ prout dedit procurator, litem cõteſtor vt fecit ipſe, & ſimilia, & ſic vnico actu oĩa repetunt. Qñq; dñs directũ ius inſtãtiæ, uult hře ea pſona pcuratoris. & tñc oportet, qd fiat ceſſio ſm qd no. in d l. cauſę, ff. de procu §. ſi ex par-
7 te. †Qñq. dñs vult vti iure inſtãtię vtili ſibi cõpetenti ipſo iure: nã ſcias, quod oĩum quæ in iudicio agitãtur, quęritur dño vtilis ſine ceſſione, vt l. in cauſę, in ſi. de pcu. & in l. in omnib. de præto. ſtip. Facit optime ad pdicta qd not. in l. 3. §. ſi ex conuẽtione. in vlt gl. ff. de re iu. tũc ſi dñs vult vigore vtilis inſtantiæ, poterit in eũ ferri ſnia. & valebit. & ſic verba ſniæ ĩ eius pſona debẽt proferri, p rõnes prędictas Non ob. l. procuratorib. ſ. de proc. qa fateor, qd inuito pcuratore nõ põt dñs aſſumere iudiciũ, ſed eo volẽte, & tacẽte ſic, l. q oĩa. in prin. & ibi no. ff. de pcu Itẽ nõ obſt. mutatio. q fit de directo iure ĩſtãtię ad vtilẽ, vt
g l. q q §. In l. de aqua plu arc. & qd ibi no. gp Dy. Iuxta pdicta h quæ-
h ro, retẽto eo themate. Procurator pſecutus eſt litẽ, dñs† tpe ſen
8 tẽtiæ mittit nouũ pcuratorẽ: quid iuris? Certe idẽ in ipſo pcuratore nouo, qd dixi in ipſo dño per eaſdẽ rões, qa ille erit ĩ iudicio pcuratorio noĩe dñi p illo iure vtili inſtãtię q competit
9 dño. Itẽ q̃ro retẽto eodẽ themate. † Lis eſt agitata p pcuratorẽ
i tpe ſniæ: fuit citatus dñs ad audiendã ſniam, nõ procurator, & dñs fuit cõtumax, an valeat ſnia? Vr̃ q ſic, qa cõtumax pro pñti hr̃, vt l. properãdũ. §. ſin aũt reus. ſ. de iud. Sed in pñtẽ valeret, vt dixi, ergo &c. Contrariũ in cõſulendo determinat dñs Lãb. de Ramp. antiquus aduocatus Bon. & egregius Doc. p l. pcuratorib. ſ. de proc. Hoc oſtendendo per rationẽ. Qñ qs mittit pcuratorẽ ab initio; vr̃ dicere, q ipſe non vult litigare, per ſe, ut l. j. circa ſi. ff. de proc. Dñs igitur, q ab initio miſit procuratorẽ, vr̃ dixiſſe, qd nõ vult litigare p ſe, ergo non dẽt citari ipſe, ſed pcurator: imino pcurator, q erat dñs litis, nõ fuit citatus, apparet ergo qd talis citatio nõ fecit dñum cõtumacẽ, merito ſnia
10 in eũ lata eſt ipſo iure nulla. †Quod igit dixi, q ſentẽtia põt ferri in dominũ præſentem, ex vigore vtilis inſtãtię, eſt verũ, ſi ipſe vult vti illo iure vtilis inſtãtię, non enim poteſt cõpelli, vt eſt dictũ. Et ideo in quæſtione pręcedenti oportet intelligi, qd dñs erat ibi pñs ad ſententiã audiendam, alias eſſet neceſſe, qd ea aliis actis colligatur, qd ipſe vtebatur illa inſtantia, alias ſimplex
K pſentia nõ ſufficeret. per ea, q ſunt dicta ſ k Venio ad illud, l qd
l dictũ eſt ſ. in gl. vt omnium ſeruetur opi. vterque cõdemnet: vtrũ hoc ſit bñ dictũ. d. Ray. dicit, q nõ, imo ex hoc oĩno deſtituit opi. qa p hoc tollit reo bñficiũ. l. furti. §. ſi qs alieno. ff. de his q no. infa. vbi dr̃, qd qui condẽnatur per pcuratorẽ, nõ eſt infamis. Hic igit infamaret dñs, q q litigauerit per pcuratorẽ
m Et in hoc reſidet d. Cy. p eis induco m cõparando ſniam ad cõtractũ. Si aliqs ſtipularet Titio abſenti, & ſibi ualeret ſtipulatio p parte, & p parte, nõ, vt l. ſi mihi & Titio. de ver. obl. ergo qñ pcurator cõdẽnat, & dñs, valet p parte pñte, & p parte abñte ñ; Conſue-

ADDITIONES.

a Ale Nõ videt De materia uide Ale. in l. 1. ff. de re iu. & in l. 1 ff de verbo obliga. Barb Nõ videtur. Vide Bar conſ. 147. inci. Procurator in iudicio litigauit vbi diſputat in caſu huius l. 1. & unde quod late loquitur.
Pani Nõ videt. Circa materiam huius l. ad. le primo, quod iſta reg. non procedit de iure Canonico, quia non conſiderat illam ſubtilem differentiã, an condemnetur dominus, vel pcurator ſecũdũ meram veritatem, & effectum ipſum, tex. eſt in c. querelã. de elect vbi late Pan, vide Ang. conſ. 9. inci. In Dei nomine, procurator litigauit. Secundo adde, quod iſta lex nõ procedit etiã in foro ciuili, quando pceditur ſine figura iudicii, ſecundũ Io de Imo. in d. c ſæpe de uer. ſig quod exclamat Ro, ſing 13 inci. qd lex 1 C. de len. vide quę dicit Ale. in l, ſi futinſo. ff. de re iu. Quid autẽ in iudicio vniuerſali, vel in tutore, vide Pan. conſ. 3. o An autẽ in ſentẽtia abſolutoria debeat proferri particularis perſona, vide Ro. concludentem, quod ſic, ſing. 154, inci Tex. in l. 1.
b Menoch. Sententiæ Afflict deciſ. 64. n. 2.
c Alex. Declaratione Sed ſi in iudicio partim fuit dominus, & partim fuit procurator, tũc eſt dubiũ. Vide Bal, & Sal. in l ſi pcurator. Adde quod Io And in addi. ad Spec. in ti. de ſententia, § qualiter. uer. porro dicit, tutius eſſe ſententiã cõcipi in perſonam utriuſque.
d Alexan. In propoſito Itẽ fallit hic in ſummarius. & no Bartol in extrauaganti ad reprimendũ. in verbo, figura iudicii. ad ſi. Sed utrum iſta lex procedat de iure Canonico dic quod nõ, ut legitur, & no. in capitu querela de elect & quod dicit gloſſ. in c. cũ cauſam. de dol & contum. & Bar. in l ſtipulatio iſta. 3 pri. ff. de uerborum obligationibus
e Alex. Agitatum Si iudiciũ eſt agitatum per procuratorẽ, & dominus eſt præſens tempore ſententiæ, uide Bar. in l. ſi iuriſſo ff. de re iu.
f Menoch. Dicendo ſic. Afflict deciſ. 362. nu. 7. ſcripſi in conſ reddito pro D. Hieremia Tridentino
g Ale. Ibi no uide omnino Bar. in l. ſi procuratori præſentis, ff. de uerb ob.
h Alexand. Iuxta prædicta. Vide Bar. in l. liberto. ff. de neg. geſt. & in l furti, § ſi quis alieno. ff. de his qui notan. infa. & in l. qui proprio & in l ſi quis cum procuratore, ff de procura.
i Ale. Themate. Quid ſi agitatũ fuit iudicium cum procuratore, poſtea citatur dominus ad ſententiã audiendam, an valeat talis ſententia. Hanc q tetigit idẽ Bar. ff. de re iu. l furti. & hãc l. limita, vt per Bal. in l. nil ſup de proc. uide qd no. Bar, in l. mutari. in ſi. ff. de proc & qd dixi in l. meminerint, infra, vnde ui adde Bar. in l. ſtipulatio iſta, §. ſi ſtipuler. de verb. obl. & vide gl. & Bar. in d. l. nil. & no. Bar. in l. mutari, ff. de procu. Adde Pet de Anch. conſi. 190.
K Ale. Dicta ſupra. Vnde p intellectu huius l vide Bar. in l. ſi furti ff. de re iu. & Bal. hic omnino.
l Ale. Venio ad illud Hãc legẽ limita nõ procedere in criminalib. Caſus eſt not. in l. ſi. infra de iniur. Sed de illius intellectu vide Bar. in prin. huius l. & quid in criminalib. & in delictis, uide Bal hic.
m Ale. Induco. Et illud quod tenet gl. hic, tenet etiam gl. in c. querelã. in gl. 3. de ele. ſecundum quod uterque debeat condemnari.

Cōſuetudo obſeruat opi.gl.& ego eā ſuſtineo de iure,& dico q † verba iſta debēt intelligi qñ procurator eſt præſens, condemno procuratorē,& dominū,hoc eſt,pcuratorem, & dominū in perſona procuratoris.Pro hoc intellectu facit l.aduerſus,& l.ſi duo.ff de arbi.& p hoc ceſſant obiectiones factę ꝯtra tiū.
11 † Quęro. qd ſit eꝫ in procuratore actoris. Procurator actoris eſt in iudicio,reus ꝯdemnať, in cuius pſonā debent referri verba ꝯdemnationis? Rñ. in pſonam procuratoris,quia reus dēt ꝯdēnari ipſi procuratori,ut l.licet.§.ſi plures,ff de procu.& l.accipientis,de auth.tut.& hoc per rōnem prædictam,q̄ cūq; getimus,&c. Aduerte,ꝙ hoc ꝙ dico,eſt uerum in verbis ꝯdemnatoriis:verba autem executoria debent referri ad dñm, nō ad pcuratorem.v.g condemno Titiū tali procuratori actoris ad dandū,& ſoluendum centum petita ipſi dnmino, nō procuratori,
a niſi hēret ad hoc ſpeciale mādatū,ut l.hoc iure. a ff. de ſolu.& l.ſed & ſi tantum.ff.de pac.Et idē dico in coniuncta pſona,q̄ agit pro coniuncta qa verba ꝯdemnatoria referunť ad ipſum:verba executoria condemnationis dēnt referri ad dñm qm ipſa ꝯiuncta pſona non pōt ſolutionem recipere,ut l.3.§.1. iudi.ſolu.& l.vero procuratori de ſol.& l.1. ſol.mat. Ex hoc hēs qualiter tu procurator actoris formes libellum:qa debes petere condemnari reū tibi procuratorio nomine.ad dandum,& ſoluēdū dño nō tibi,niſi de hoc habeas ſpeciale mandatū.
12 † Quæro,qd in defenſore rei
b B̄r,quidam eſt defenſor,q venit ad allegandum cās abſentię,& ille non ꝯdemnať,vt l.liberto.in fi.ff. de neg geſt.Quidā defenſor venit ad plenā defenſionē, & tūc aut venit ad defendendū animo nouādi, & tūc ſine dubio ille condemnať,vt l.delegare.de noua.& de neg geſt.l. ſoluendo.ď ſol.l.ſolutionē.Q̄ſq; uero venit non animo nouandi,& tūc ſiquidem dño pñte,& patiente,vť hēre mandatum,vt l. qui patiť. ff.man.& iō eſt idem ꝙ ſ̄.dixi in l.pcuratore.Si dñs eſt ignorās, ita quod non hēt mandatum tacitum,uel expreſſum,tunc condemnať ipſe defenſor,& in eum fiet executio. vt l.Plautius ff.ď procu & condemnať ipſe defenſor nomine Titii,Ita no.Innoc.in c.cām.qui fil.ſint legi.
13 † Quæro qd in tutore,& curatore,& ſima B̄r expedio.Nos dicimus ꝙ uerba ꝓctus celebrati,debent referri ad pupillū.l.eū §.ſi actori
c c de ꝯſti.pec.Ex hoc concludo,ꝙ ſi verba ſnię referanť ad ipſum pupillum , licèt iudicium agueť per ipſum tutorem,quod ualet eadem rōne.Er per hoc idē dico etiam in ſyndico eccleſiæ,
d d ꝙ ſi verba ſnīæ referanť ad ipsā eccleſiam,licet litigium agiteť per procuratorem,quod valeat, & hoc de iure ciuili:nec in hoc eſt diſcordia inter ius Canonicū.& ciuile,p rōnem pdictam, quod plenè examinaui in l. ſtipulatio iſta, §. ſi quis inſulam,ff de verborum obligationibus.

ADDITIONES.

a Ale. L.hoc iure Adde ꝙ vnus caſus eſt ſpecialis, in quo procurator pōt agere iudicati,vt eſt tex & ibi Bar in l.actor,ff de procu & Ludo.in l.4. in prin. ff. de re iu.l.ut iudhaeres clare per Mod.

b Ale. In defenſore rei Quādo quis venit vt defenſor ſine mādato.quis debeat cōdemnari,vide Bar in l.hoer,in fi.ff de neg geſt.Ad ſe an valeat ſententia lata cōtra ſyndicum,qui litem conteſtatus non eſt Pau.de Caſt,conſi.318.

c Ale Si actori Adde quod d §.ſi actori non uidetur benè probare hanc opin. qa ille tex.loquitur in ſtipulatiōn pro pupillo,uel adulto.Sed in hoc eſt,ſecundum Bal.hic tex.in l.ſi filio,§.1 de cur.qui tex.eſt ſingu ſecundum, Bal.hic.

d Ale. Syndico eccleſiæ Vtrum uerba ſententiæ referantur in perſonā tutoris, & ſyndici eccleſiæ.& uide in d l ſtipulatio,§.pen & ibi Ang.cōtra Docto.tenens cōtra Bar.& vide q̄ dixi poſt Imo in l.ex contractu,ff de re iud.& d.§ penult.

LEX II.

1 *Si iudex eſt excommunicatus,uel infamis, & reputabatur contrarium , eius ſententia ualet.*

2 *In defectibus non publicè notis ex quibus detegitur aliquē nō eſſe iudicē, ſaſſi it eū eſſe in quaſi poſſeſſione illius iuriſdictionis,ut ſententia ualeat.*

3 *Exceptio contra iudicem,qualiter debeat formari.*

Si arbiter. Iſta lex hēt duas lectu. Secundum primā h.d. Cōis error excuſat.ſm ſecundam h. d. Caſua ſuperueniēs in pſonā iudicis inſam nō extinguit.h.d. Opp & vř ꝙ ex hac electione effectus ſit liber,vt l.Barbarius,ff.de off. Prætor.Sol ibi pp publicam vtilitatem qa multa geſſit, & multa fecit.hic ſolū unā ſententiam dedit. Iuxta hanc legem q̄ro
1 †quid in iudice excōmunicato,an eius ſententia valeat?Reſp. debemus diſtinguere,ut ea hac l.colligiť. Aut publicè reputa-
a bat a nō excōicatus. Aut erat excōicatus publice. Primo caſu valet ſnīa.Secundo caſu non,ut extra, de re iu. c.ad probādū. Et idē poſſemus quærere in iudice infami, an eius ſentētia valeat.Et diſtingue,aut erat publice infamis,aut habebatur ab oībus hominib.bonæ famę.Primo caſu non ualet, ſecūdo ſic,p hanc l.& qđ no per gl ff.de teſt.l.cum lege.in fi.extra,de reſcr.
2 c.ſciſcitatus.Idē † in aliis defectib.ex quib.detegitur aliquē nō eſſe iudicē, ſufficit quē eſſe ī quaſi poſſeſſione iuriſdictionis, & illū defectū non eſſe publice notum,ut hac l.cum l.ſupra al-
b le.Et ex his apprehende,
3 b † qualiter debeat formari exceptio ꝯtra iudicem.Non n. ſufficit dicere, dico te non eſſe iudicem meum,ſed debeo adiicere,& te non eſſe in poſſeſſione iurdictionis , vel te ab omnibus reputari non iudicem, ut hac lege probatur,& de teſt.l.1.& quod ibi notatur.

ADDITIONES.

a Ale. Reputabatur. An valeat ſentētia iudicis infamis,& excōmunicati,adde quod Bar.in l.qādā cōſuiebant.de re iud.a lege do iſtam l audetur tortius dicere,ꝙ valet ſententia,& ꝙ iſtud de infamia,intellig ſ de delegato, non ut ordinario, vt p Doc.in ca.cū ſuper,de off deleg Vide gl.14.q.1.ſum & in q.8. uidentur dicere,ꝙ iſtæ ſnīæ latæ ab excommunicato ualeant , do ec deregatur infamia, poſt non.Vide tex.in c.ad probandū.de re iu in uer publice.Et cum opi.Bar.hic videntur tranſire Io And.& d.Ant.& Abb.in c.fraternita de teſt.

b Ale Apprehende Adde Bar in l.1.ſ̄ de teſti.& dic,ꝙ exceptio hic poſita non eſſet cogniua,niſi deponeret cauſa,quare eſt infamis,ut extra de teſtib. c. pſentiū. in 6.& quod no. Bar.in l.3.ff.de teſtib.& in l ad teſtiū,§ quod dictū.ff de teſta.

LEX III.

1 *Quando ſententia ſit ipſo iure nulla.*

1 a Præſes. †Snīa.q̄ nō cōtinet abſolutionem vel condēnationē,vel ęquipollens,eſt ipſo iure nulla.h. d. Op. de l in ſumma, ff.de re iu.& de arb.l. qd tñ.§.j Sol. ibi ꝯtinebať æquipollens ad ꝯdemnationem,vel abſolutionē. Opp.de l.eos ſ̄.de ap.ibi,eodē mō ꝯtineť ęqpollēs.Nā cū iudex ꝯfirmat primā ſnīam,ſi primus ꝯdēnauit,vť dānare: ſi prim⁹ abſoluit, vť
b abſoluere.Et p hoc uidi ī ciuitate iſta b q̄dā ſnīam hui⁹ tenoris , talē reū abſoluimus, victū victori in expēſis ſed ibi nō fuit adiectū ꝯdēnamus.Certe iſta ſnīa eſt nulla, quantū ad ꝯdēnatio-
c nē expenſarū,per hanc legem.In ꝯrium facit c ſ̄.de fideicom.l. verbū,volo.Sed aliud in ultimis volūtatib.q̄ fiunt a teſtōribus, mortis cogitatione turbatis,vt l hac ꝯſultiſſima.q teſt.fac poſſ. Sed ſnīa dēt fieri deliberare,& ſcribi,& emēdari,ut ſ̄.ti.j.l.2.cō nō ſubaudiť ibi verbū cōdemnamus, niſi pręceſſiſſet ſnīa ꝯdēnator.a hoc modo,reū condemnamus,& victum victori in expēſis,tūc ꝯdēnatio valeret.Nec eſt neceſſe, qđ verbū ſubiteł ligať,ſed oīa iſta veniūt ad determinationē iſtius verbi,ꝯdēnam⁹,ꝙ p̄ceſſit,ar p hoc ff.de pub.l.j.cit.prī.& l.j.ad le.Iul.de vi.

ADDITIONES.

a Ale. Cōtinet Imo hic nō obſt.dicimus,ꝙ valet ſentētia lata ſimpliciter ſuper facto,ſeu ſimpliciter facti declaratoria aliter non cōtinens cōdēno uel abſoluto, & hoc in criminalib criminaliter intētatis,l.j ad Turp. Idē etiam in criminalibus ciuiliter intentatis,l.prima ff. ad Turp.Idem etiam in criminalibus ciuiliter intentatis,l.uno,& ibi Bart ff.ſolu matrimo Idem eſſet in actione perſonali ex cōtractu,l quid tamē §.1.ff.de arb & l ſi prætor.in prin ff.de iud.Idem in reali, l & ex diuerſo,§. .de rei ven.l. om § ſed & is qui,ff.de procu.q̄ no. ad intellectū huius l.Quando autem ſententia ſuſtentetur, ſi non eſt uerbum condēno, vel abſoluo,vide Bal hic,& dixi in l.ſumma,ff de re iud.Adde ſecūdū Io And. in addi ad Spe in ti.de ſen. §. qualiter act. quid ſi iudex. ꝙ valeat ſnīa,ſi iudex dicat pronuncio ſecundum conſ.ſapientis,uide Ang.conſi 229

b Ale. Ciuitate iſta. Vide Imo.no.in l.iudex poſtquā.de re iud & vide Bal in l.error ſupra de iur & fac ign.

c Ale. In contrariū facit Adde quod idè tenent Bal & Ang.in l.1.in fi ff.de hær inſti.Bar.ibi tenet contrariū,& vide Lud in l.1 ff.de re iudi.& Bal.hic,& p Mod. in §.curare,Inſt.de act.& per Imo in l iudex.de re iud.

LEX IIII.

1 *Sententia ſi fertur contra ordinem iudiciorum,eſt nulla.*

2 *Ordo unius cauſæ ſi ad aliam cauſam peruertatur,non reddit ſententiam nullam,& quid in ordine unius cauſa ad ſeipſam,& num.3.*

4 *Subſtantialis ordo iudicij ſi omittitur,uolat id,quod agitur.*

5 *Quæ ſint de ordine ſubſtantiali iudicij.*

6 *Citatio non eſt de ſolennitate ſubſtantiali.*

7 *Cauſæ cognitio ſit partibus præſentibus,uel abſentibus, per contumaciā.*

8 *Sententia lata ſine cauſæ cognitione,an ſit ipſo iure nulla,& num. 10.*

9 *Snīa ſi eſt lata parte præſente,uel contumaciter abſente,præſumitur lata cauſa cognita,niſi ex temporis breuitate aliud præſumatur.*

11 *Sententia ſi eſt lata cum cauſa cognitione terminari debet.*

a 1 Prolatā. a † Snīa lata ꝯ ordinē iudiciorū eſt nulla. h. d. Et pone exēplum, ſi fuit omiſſa litis ꝯteſtatio , uel omiſſus

ADDITIO.

a Ale. Prolatā. De hoc etiā dicit Bar in auth hoc ſi debitor.infra de pign.Fallit niſi iſte ordo eſſet datus a Principe.Ita ſingulariter dicit hic Bal. qa tūc oīno ſeruari debet.Et an ſentētia non uiſis actis ſit nulla,uide Bal in l.4.C.de eden. & uide quæ diſi in l.1.de feriis.

Paul. Prolata Circa iſtam materiam adde primo,quod nō eſſet bona cōſequētia iſtud nō eſt expreſſum in l.prolatam,ergo nō eſt de ſubſtantia iudicii , uide Romanū conſ.176.ubi etiam ponit an cōcluſio ſit de ſubſtātia. An autem publicatio teſtiū ſit de ſubſtantialibus uide Bart in tracta. de iudi. D. Nellum in tracta.Vide quę habes in reper.in uerbo ſententia. Quid autē ſi iudex proferat ſententiā parte teſtium publicata,& parte nō,vide Bal.in c.1 de cōtrouer.inueſti.Itē de materia,an publicatio teſtium ſit de ſubſtātia iudicii,uide late Fel. in capitu cū I & A.extra,de re iudi.& vide etiam Bal de publ.in c.j ſi de inueſt.inter do.& vaſ lis orta.Itē in quibus caſibus requiratur litis coteſtatio,& in quib, nō,vide late Bar.in tract.de gabel in 9.parte.Itē adde ꝙ peremptorium non eſt de ſubſtantia quādo partes ſunt præſentes,ſecūdū Bal in l.1.infra quomodo & quādo ordine nō ſeruato,eſt ius a.tertius auferre,vt dicit Bal.in c.j §.iniuria de pace iura.ſir.An autē iſta requiſita requirantur in ſentētia arbitri,vide Ang.cōſi.215.incia.teſtator q̄da Itē no qđ iſta q̄ requiruntur de ſolēnitate iudicii,nō requiruntur qñ cā vertit corā iudice ſeu officiali ignorāte leges,ſeu ius.Vide Bal in auth.niſi breuiores.ſup.de ſent ex breuic recit.& circa iſta materia qñ agitur cōtra prælatū,tutorem,vel curatorem,tanquam dilapidatorem bonorū eccleſiæ, pupilli,vel adulti,an poſſit procedi ad receptionē teſtium lite nō conteſt & etiā ad diffinitiuā ſententiam,vide Roma.ſing 411.Item in notoriis obſeruādus eſt ordo iudiciarius,& quādo,vide Aegi.de quo habes in Bert in ver notoriū.Item quod ſicut omiſſio ordinis iudiciarii uitiat in ordinariis,vide Fel in c.ecc. S. Ma in 5.no.de conſti.

omiſſus libellus,& ſic ſnīa eſt nulla. Mō aduertatis,op.ꝫ.de ap.
a l.1 Hurasrimoi c debetis ſcire,q † qdā eſt ordo vnius cauſę ad
aliā cām,& iſte ſi pueratī,nō reddit ſnīam nullā,vt l.ꝯria. Ad
hoc ſ.cōi diu.l.2.& l.ſi mācipium.§.1.ff.de euic.Et ideo ex hoc
hēs,ꝙ ſi prius eſſet ꝯuētus fideiuſſor,ꝙ debitor principalis,vel
prius poſſeſſor.ꝙ debitor principalis, nec de hoc eēt oppoſita
exceptio,teneret ſnīa,qua puertit ordo vnius cauſę ad aliā.nō
3 vnius cauſæ ad ſeipsā. † Quidā alius ordo eſt vnius cāæ ad ſeip
a ſā,& hic multiplex Nā qdā eſt ordo ſnīæ,& iſte ſi peruertit, a
reddit ſnīam nullā,vt ſ.ti.1.l.2.Idē ſi peruertatur ſubſtāna ſen
tentiæ,qa nō cōtinet abſolutionem,vel ꝯdēnationē, vt ſ.l. ꝑ.
b xi Et de iſtis nō pōt poni exēplū in hac l.Et iō gl in prin ſui re
ꝑhēdit op quorūdā,& benè.Quidā eſt ordo inſtāūę ad ſnīam,
ſeu formā iudicii,tunc loquitur lex nr̄a,& iō ponunt exēplū.
ꝙ omiſſa ſuit litis cont. qui ordo puerſus,ſnīam reddit ipſo iu
re nullā.Quæro.p huius declōne,qs eſt ordo iudiciorū.gl.tua
ponit hic multa,ꝙ vide,& vtrū bene dicat,ſtatim dicā.Ibi,ſolē
nitas omiſſa in ipſa ſnīa,non in iudicio. Pro gl.huius declara-
4 tione debetis ſcire,† ꝙ ordo ſubſtāntialis,ſi omittit,vitiat id,q ſ
c agit,ſecūs in ordine,q nō eſt de ſubſtātia, vt l.j.circa ſi de vē.
5 inſpi.C.de teſt.l.præpoſteri Modo videndū eſt,† an oīa,ꝙ po-
d ſtunt in gl.ſint de ordine ſubſtātiali.d Spe.in ſecūda parte ſui li
bri,in prin. Hoſt.ī ſum.de re iud.vīr dicere, ꝙ nō ſint oīa illa
ſubſtāntalia: ſed de ſubſtātia eſt l.belli oblō, litis ꝯteſt.& iurm
de calūnia,citatio,& poſtea ꝙ ſnīa ferat in ſcriptis cōgruo lo-
co,ſeruatis ſolēnitatib poſitis ſ. ti.1. Sed teſtium examinatio,
e & publicatio nō ſunt de ordine ſubſtātiali,licet hic gl aliter di
f cat. Quid dicemus? Dico ꝙ illud dr̄ eſſe de ſubſtātia illius rei,
quo ceſſante,res eſſe nō pōt,vt l.pacta,ff.de ꝯh.emp.vbi dr̄,ꝙ
res,& ꝑtiū ſūt de ſubſtātia emptionis. Nā emptio ſine his eſſe
nō pōt,& euictio eſt de natural.b.emptionis,alia aūt dr̄r acci
g dētalia Modo ad ꝑpoſitū,ſi remoueremus examinationē te-
ſtiū,vel publicationē,ſnīa eſt,& eſſe pōt. Nā nō eſt de neceſſi
tate,ꝙ pbet̄ p teſtes,qa multa pōt pbari p ꝯfeſſionē, & inſtra,
ꝙ ſufficiunt ad ſnīam. Et iō ſi teſtib.non ſcriptis,vel non publi
catis eſt ſnīa lata,tūc dr̄ lata ꝯ ius litigatorū,non ꝯ ſubſtantialē
ordinē iudiciorū.Idē tenebat d.Ja. Bu. & idē dico in iuro ca-
lūniæ,cum ipſum poſſit omitti, vt l. 2.§.ſed qa veretur. de iu.
cal.& extra,de iur.cal.c.1 li.6 merito nō eſt de ordine ſubſtāt.a
li,qcqd gl & dicti Doc.dicāt.Et iō puto,ꝙ ſi prius iuret de ca-
lūnia,poſtea ꝯteſtet̄ lis,nō erit ſnīa nulla cū.n. nullo modo eſ-
6 ſet iuratū teneret ſnīa,vt dictis iurib. Quæro, † vtrū citatio ſit
h de ſolēnitate ſubſtātial? Prædicti Doct.dn̄t,ꝙ ſic,dixi ſ. & cre
do ꝙ hēant bonū intellēm. Vos aūt dicatis aīr,de ſubſtātiali ſo
lēnitate iudiciorū eſt cāę cognitio. Nā ſnīa lata ſine cāę cogni
7 tione,eſt nulla,vt ꝫ.e.l.ex ſtipſone. & ꝯmi.vel epi.l.ſi. † Cauſæ
i aūt cognitio dr̄ fieri,q̄n ſit partib.pn̄tib.vel partib.contumaci
k bus,& abſentib.vt ff.de m n.l.ī cāę.§.cognita Et iō ſi partes ip
eſſēt ipſoꝫ pn̄tes,nō requireret citatio. Et illud qđ dicti Doc.dn̄t,
ꝙ citatio eſt de neceſſitate.eſt verū,ad hoc,vt parte abſēte ꝯſti
tuat ipſa in ꝯtumacia,vt l.ꝯſentaneum.& auth q ſemel.§.quo.
& qn̄ iud. Quæro iuxta ꝑdicta,reperit̄ libellus, lite ꝯteſt. iurm
8 de calūnia,citatio ad ſnīam,& ſnīa lata.Op.ꝙ † ſnīa eſt nulla ip
ſo iure,qa nō ꝑceſſit cauſę cognitio.an ſit iuſta oppoſitio vr̄ ꝙ
ſic ex ꝑdictis qa cauſę cognitio nō apparet,quia non apparet
datus terminus ad ꝑbādū, & nulla data dilatione ad iuriū ꝑ-
9 ductionē,& nō cognitū de cauſa. † Cōtrariū puto,l ſufficit.n.
l ſnīam eſſe latā pn̄te parte,vel ꝯtumaciter abſente,vt dicat ſcīn
cā cognita,alias cāæ cognitio ꝑſumeret̄ ex hoc , vt d l.ī cāę.§.
10 cā cognita. † Prędicta vera,niſi ex breuitate tꝑis aliud ꝑſumat̄.
m Quid.n.ſi ſtatim poſt li. con intra modicos dies m iudex dedit
d ſinitiuā ſnīam? Certe ex hac breuitate tꝑis ꝑt ꝑſumi,ꝙ iudex
n nō fuit inſtructus,n & tūc puto iſtā ſnīam nullā,tanq̄ latā ſubi
o to,o & ſine cāæ cognitione,vt ſ.ti.1.l.& † terminari deberet cū
11 cauſæ cognitione,vt ꝫ.c.l ex ſtipſone.& d.l.ſi.cōmi. vel epiſt.
p de hoc plene extra,de reſt in integ e.cū ex literis, circa med.

ADDITIONES.

a Ale Et iſte ſi peruertitur. De peruerſione hac uide etiam quæ on.ſcripſi poſt Bar. in auth ſi quis.ſu 3 de teſti,no Bar in l ſi quæramus,ff.de teſtam.

b Alex.Et ideo gl. Vide Bar in l.properandum in prin C.de iud Adde tamē, quod in cauſa liberali,& monachali nō eſt neceſſaria lit.cont.Tex eſt,& ibi Bal in l. 1 iuſta,ſupra de lit.cauſa.

c Alex.Subſtantialis. Ordo ſubſtantialis,ſi omittit,vitiat proceſſum,alias hoc nō eſt uerum in ordine in certus ordo datus ſit, debet ad unguem ſeruari,licet non ſit ſubſtantialis,ſecundum Imo in c ex te iore in gl 1 circa prin.de app. & eſt gl. no in Cle 1.de iur pat & eſt tex.in l.certe infra quando prouo & ibi per Doct. p Bal.in l.ꝑſcriptionē,C ſi cōtra ius uel ut.pub Dixi in l.vniuerſa,& Bald.hic. Adde an ordo vitiet ꝑceſſū.Bal. conſ.1 18. Et adde ꝙ uoluit Spec. in tit. de peti. poſſ §.1.uer.quid ſi primo ubi tenet , quod licet lata ſit prima ſententia ſuper proprietate,quod non per hoc eſt,quin valeat. Et hoc clarius ſequitur Abb.in c.cum dilectus extra,de cauſa poſſ.& propric.

d Panſ De ordine ſubſtantiali An publicatio teſtiū omiſſa reddat proceſſum nullū, uide Fel late in c cum I.& A.extra de re iud. Alex in l diuus,ff de re iud qđ nō, etiam ſi ſit petita publicatio teſtium,uide Bar.conſi.83.in 4.uol.

e Menoch.Et publicatio. De publicatione,decu.l 2.nu.60.C de eden.

f Ale De ſubſtantia.Vide no per Bal de aiudi lib.

g Alex Remoueremus.No.omiſſio publicationis proceſſus,& teſtium nō vitiat ꝑ-ceſſum. Quod limita ſecundū gl in c ſi,de hæret.in 6.in verbo iudiciali, niſi fue rit petita,quod videtur tenere Inn.in c.cū I.& A.extra,de eod quod no.& adde qđ Bal.in c 1 ſi de 1 re inter do & vaſal lit orta.concludendo dicit.ꝙ publicatio teſtiū omiſſa,non reddit iudicium nullum,ſecundum gl ſed tamen ſentit cōtra hoc.Na ſine aliis teſtib.ſententia lata eſt aliqua, & maxime abſolutoria. & l. cū putatem ſam ere.& l.eo tempore.de pretu & l.ſi non ſortem.§.hīd.& qđ ibi gl de cond indeb.& vide Bal.in l præall. loco cōcludentē,ꝙ vna pars pōt coge re aliā ad cōcluſiōnē in cauſa,& multa allegat,& inter cætera all Inn in c.paſto ralis.de cau.poſ & alia iura , ꝙ ibi vide p eū late,& maxime,q a eſt de ordine iudiciario,in c qm̄ cōtra de prob & late vide p do, Ant.i c.paſtoralis Et de dicta publicatione adde ea,q d in l 9 § ſi de peat. ſtipn. de iis ad ꝑdicta gl & Bar. in l.ſolā,ſupra de teſti & vide Bar in extrauag.ad reprimen.in verbo,figura iudicii.& ibi etia de cōclūſione in cauſa,& per Docto.in d.c.cum I.& A & per Inn. in l diuus ff de re iud & an publicatio teſtiū ſit de ſubſtātia.& vide gl.in l. ſolā ſ d. teſti.& ibi Bar.& Bal.in l geſta infra de re iud.& qđ no. 'art. in auth. at q. ſemel ſ.de prou.uer.circa tertium.Et de illis publicationib. vide quod no. Inn. in c.Albanie.de teſti & vide q dixi poſt Bar in l.1 ff.de in ius voc.& uo Inn. in ca 1.de iud.& Abb in c.cum dilect de fid.inſtr.

Adde ꝙ omiſſa publicationis teſtiū, non vitiat ſententiā, maxime ſi aperte nō fuerit petitū.obſtitit 1 e de Anch.conſi.3a inci Omiſſio publicationis

Menoch.l ate habetur in inſta q dixit , nō proceditur quādo pars obtulit probationes,& iudex negat recipere. Aſſlic.Deci 2 8.nu.4.Dec conſi.19

h Panſ Vtrū citatio. Adde aliud ſubſtātiale. videlicet dilationem ad liberandū uel cedere,vel cōtendere,quæ ſi non datur petenti iudiciū erit nullum,gl.no in c. arrior Felicis.in 7.q & in Clem.ſæpe.in uer.neceſſario melius in uerſ. litis cōteſt. de uer.o.ſignifica.

i Panl.Cauſę aūt cognitio. Adde Bar.in l cū iudex.Com.conſ.50.incip ſtāte ſtatuto ciuitatis Florētiæ.in 3.dub.ubi dicit idē eſſe in arbitro,& arbitratore, quamuis habeant pleniſſimā poteſtatem. In dubio tamē præſumitur interueniſſe cauſæ cognitio in arbitratore,ſecundū eum vt ſentit gl.ſecūs tū eſt in iudice per rōnem quā ibi aſſignat:quicquid dicat,nō diſcedas a Bar.& ꝙ probationes nō ſūt de ſubſtātia,licet ſine eis reddatur ſnīa iniqua,uide Com conſi 101.in 5.dub. & quod idē ſit in arbitratore,vt ꝑ breuitatem tꝑis reddatur laudum nullū, tenet Lanf.in tract.de arb uer.21.Itē in quinto.an ſnīa ſit nulla,qn̄ nō ꝑceſſit cauſæ cognitio,vide latiſſime Fel.ī c.ecc S.M.extra,de conſt.ubi latiſſime ponit de materia eius,qđ ſit ſine cauſę cognitione.Itē quod qn̄ fertur ſnīa ſine cauſę cognitione,uel nō admiſſis ꝑbationib.ſit nulla uel ſalte retractanda,vide Ant.cōſi.27 prope ſi Itē de ſententia lata nō uiſis actis,uide Iaſ.poſt alios in l.ſi is apud quē C de in ius uoc.& in l.iudices C de iud.vbi etiam loquitur qn̄ tā pro breui tempore,&c.& vide in c ſi pro debilitate.de offi del.vbi idem dicit in cōſilio pręſtito ab antiquo ꝑcipitatę contra limitationes,ut ibi Vide per eum & adde qđ ſi iudex in litis aſſeſſaretur ſe ſummarie cognouiſſe , etiam iuraretor ſententia,cū requiratur plena cognitio,vt per Bart in extrau.ad reprimen.in uer ſummario.ad fi.& quod non ſit in laudo,uide Barb conſi.3 1

k Ale.Dr̄ fieri An pſens debeat citari,adde quę dixi in l.1.ff de in ius uoc & dixit Bal.in c.ū.de mili uaſal.qui contu.eſt,qđ ſi præſens ſit & inſtructus,& alias comparuit,nō eſt citandus,alias poteſt declarare mandatū,quod ſit ſi i ex prouiſione Allega.Io.An.in c 1.de iud & ad Bar.hic a 1de eū in l.cū uideret.infra e. & Bal. in l.cū franc, in ſi.de his quib ut indig.Et adde in rub ſupra de in ius uo Adde quod præſentes ad ſententiā ſint citandi.laudauit Io Ant in add. Spe. in ti. de ſententia § ut autem uer & oo.

l Ale Cōtrariū puto.In ſi.ver & ſequ & ſic de ſubſtantia iudicii nō ſunt probationes,ut eſt tex.in l poſth §.ſi quis ex his.ff de inof.teſt & in l.cū putarē.fam erc. ꝙ iura ad hoc alle.Bal.in l.ſi & minoris,ſup.ſi.aduer rē iud.& in l 2 C de eden. no Do in c eccle.S.Mariæ,de conſt & ꝑ poſita in gl.in contrariu. & vide Abb. in c.afferte.de ꝑſump & Bal in l.iudices,ſupra de iud An citatio ſit de ſolēnitate iudicii,& in cuius fauore ſit inducta citatio, vide Bar.in l.ea quę.C. quomodo,& quando iud.° Menoch Crau.conſi 265.lib.1.

m Mon Modicos dies.Neuiz.lib.5 Sylnup.in præhēſa Amplia etiā ſi ſit ꝑſentia Papæ & Imperatoris.Dec.cōſ 544.nu.18.in M Dec.cōſ.479 nu.6.7 adde Ferrarū cautela vltima nu.9.O.Aicia tracta peꝑſump.reg.3 ꝑſump.9.nu.13.Dec.cōſ. 296 in fi.Grama.Deciſ.15.nu.14 Cur.ſen.conſ.47.col.pe cir med.Idē in auth.tutoris.Soc in.conſ.48 nu.15 lib.3 Crauet.cōſ.153.nu. 1. Idē limitat quando eo tēpore potuit eſſe inſtructus.Crau conſi.16 nume.1.& in reſponſo pro Repub. Sanl nu.31.Dec conſi.463,nu 19.in ſi.conſ 410.nu.7 in ſi.

n Ale.Inſtructus.No ex breuitate temporis , ꝑſumitur nō interueniſſe cauſæ cognit. Illud dictū ſequitur Ant.& Mod.in c.2.de re iu.& in c.poſt electionē.de cōceſ. præben.& in c.veſtra poſt mediū de cohab cle.& mu. & in c eccleſ S.M. de cōſti p Pet de Anc.in c 7.de re iud in 6. & vide aliqua pulchra dicta i ſimili in c. ſi ꝑ debilitate.de of del.per Mod.in l.cū qui.ff.de tut.om iud.vide omnino Bal. in conſ.tuæ Dominationib.Magnificis,& Illuſtrib circa fi.

Adde Bal conſ 404.1.uol inc.Lōgū themā. vbi dicit,qđ ſentētia lata breui tēpore in cōſilium,etiā nul is dilationib præcedentib tenet Pet.de Anchar. cōſ. 256.& de ſententia lata breui ſpatio,uide Pau.de Caſt.conſi.198.

o Panl.Latā ſubito.Vide Ale.multa ad hoc alleg conſ.361.Item vide Iaſ.in l ꝑperandū,§...in 9.not.vbi limitat nō procedere in actis ꝑbationis , & iudicaria.

p Ale.De hoc plene.Pro hoc etia facit ꝙ no. al 1.1 l captatorias,ſ.de teſtam.ale ꝙ ſi executor teſtatoris, vel legi , ſuſtinatet exequatur, retrahet l leo dicit Ioan. And in c.ſi ꝑ debilitate.de off.deleg. qđ ſi conſultor repente conſultat,cōſiliū eſt nullū ipſo iure.Limita tamē,niſi prædicta fierent in conteſtum, quoniā tūc nullæ ſunt partes iudicis,vt no in l ꝑnde.ad l.Aquil 2.q.1.c.nos in quepia His adde qđ gl in c.ecc.leſ.S M.in glo. ſi de conſt.dicit, ꝙ ſententia lata non præcedēte probatione,eſt nulla,quā ibi tenet d.Ant Et ſi feratur per iudicē non uiſis actis, p c.cū Ber.de re iu.vel ſi expreſſe ſit denegata defenſio Facit 2. q. 1.primates. Idē dicat,ſi renūciatur exceptio peremptoria,non ſi ſubſiſtēte ꝑſumptione cōtra opponentē,uel ſi ſubſiſtat,inferatur probatio incūbens per no.in c.poſt electionē & ꝑ ſim de conceſ preb Sed alias videtur tenere cōtra dictū gl. ꝙ extra ꝑdictos caſus ſententia ſine probatione teneat,& imputet ſibi pars,quæ non appellauit, & qa etiā probatio non videtur de ſubſtantialibus iudicii pro hoc facit,qđ actore nō probante ferri debet diffinitiua,l qui accuſare Iop de eden.& quod no.in c cauſa.& in c prout. de dolo & contu.& in c.ut nolliſ ut ecc. beneſi. Sed d Io And in d.c eccl.S.Mariæ tenet quod etiā in prædictis caſib in quibus tenet d. Ant.eſſe ſnīam nullā,niſi ꝑcedente probatione,quod ſit falſum,per no.per Bar hic.Et reſpondit ad primum caſum,in quo alle.c.cū Ber.quia ibi nō dr̄ ſententia nulla,ſed inepta.Item ad ſecundum caſum,in d. c primates. ibi dr̄, ſententia nulla. Et pro hoc etiam, quia iudex poteſt interdum denegare ſuſtitiam,ſeu audientiam,l ſed & ſi prætorem § ſed & ſi cum decreto,ff.ex qui.cau.ma.Et ideo nō vr̄,ꝙ ex illo reddat ſnīa nulla , ſed potius eſt imputandum parti, quia nō appellauit. Vide Ang.in l.iudices.de iud. & per hoc ia patet reſponſum ad ultimum caſum,qn̄ expreſſe apparet,qđ uiſis actis pronunciaſſet,quia tūc poteſt dici,qđ ab inexperto, & nō ꝑcedente deliberatione debita , prout debuit. iuxta l.primā & ſolam ſupra de ſent.ex breuic.recit. unde ſatis tunc dicitur ap-

parere eſt latam ſine cauſæ cognitione, & tūc eſſet nulla Et poſſumus exponere ſic verbū tractandum. i. tertium nunciandum. d. capitu cum Bar ſicut quan loque ſit, ut patet eo his, quæ habētur in capitu. audiēs de elec. in l. 1 in ueri ſinfir mate, ff de ferijs ſecu ndū do. Io. 10 d cap. eccle. S. Mariæ Et adde no per Bar. & hic vide d Ant. in c. ueſtra de coha. cle. & mul. & in d. c. poſt electione de cōceſ. præben & Inn. in c. ad audiētiam, de ap. & Doc in c. 1 de re iu & Bal in l. cū mi nores, ſupra ſi aduerſus rē iud. & in l. pen ſupra de temp. in integ. reſt. & in l. a ſu pra de iud. & in l. properandū. § & ſi q dem. in lec. & in ſua addi. ſupra d iud. & in l. cū nō omnis, ſupra de dila & in l. a. de eden & Bal. hic adde glo. in l. ſed ſi per prætorē. § quoties, ff quis ex cau. ma & no. C y. ang illius tex & ibi Bal. in proe. Digeſt §. in ſecū do vero anno in fi. & eſt tex. in c. cū ex literis de in integ. reſt. Fa. ii 30 q. ult. iu licantē, & 5 o diſ. pōderet. & vide no in capi. u. fi. de elec. in 6 Et cū Bart. tranſit hic Anto. de Bu in c. iuramentū. ubi uide de iureiu. Idem tenet Pe. de Anchar. in c. cū æterni de re iud in 6 & per d. Anto & Inn. ubi uide in d. c. eccle. San. Mariæ, & in c. cū ex literis & ſequit An. de Bu. in c. ueſtra. poſt mediū. vide ſimo cap. poſt electionem, & Ang. in l. iudices, ff de iud ubi dicit, qđ ſententia eſt iniqua Pro hoc facit tex. in l. ſi liuēta, §. norandum ff. de dam in fe Et iſta facit ad id qđ ſingulariter dicit Cy. & Sal in l. 1 ſupra ſi aduer. rem iu di. De quo per Mo. Inſt de act. § tripli. Itē ad hoc bene facit, quod no. Inn. in c. s. in h ac no Ang in l a. §. ſed ſi dubitet p illū tex ff. de iud. & Bar. in l ex ſtip. in fra e. & n c hac l. qi quæda eſt ſententia diffinitiua, quædam interlocutoria, & q da p̄ perpetua, & quælibet iſtarum req̄rit iuris ordinem, quæ fuerint latæ omiſſo ordine, di. vt no gl. a. q in princip. quod itē nullus & de materia huius l. dicit Ho in ſumma, de ſen. & re iud §. qualiter p̄ferri debeat vel vel pores di ſtinguere, qđ ordo iudicialis ſubſtantialis eſt, quod partes citētur, q libellus offeratur. p lis cōteſtetur, iurēt de calūnia, q ſententia ſit abſolutoria, uel condēnatoria, lata cōgruo loco & tempore, & competēti iudice ſedēte, in ſcriptis. & gratis, vt i nō expreſſe cōtra iura pronunciet alias ſententia eſt nulla. Ordo vero iudicialis, & iudicialis vi conſidere in his q̄ aguntur inter iuramentū ca lūniæ. & ſententiam ſ q ſiunt poſitiones, & etiam reſpōſiones, item teſtium, & inſtrumentorum pro ductiones, publicationes, renūciationes, cōcluſiones, & allegationes. Et ſi quis iudex nō ſeruauerit hęc mero iure, videtur ſententia tenere potius cōtra litigantis ius, quā contra ius commune Nam ſi nihil eſt probatū, vel tamplone iu iex, et quū lis eſt coteſta & iuratum de calūnia, condemnare pōt, ſed appellandū eſt, niſi quando pronun. non eſt neceſ l. a in fin. Na & non appellare facit ius inter partes Et ſubdit Hoſt q̄ maxiū, ſiue anomalū. pōt dici id qđ dici, q in ſ ſententia partium procedi tur, quæ no Et de dicto Hoſt facit mentione Bar. hic. An dato dilationis ſit de ſolennitate, uide Bal. quod nō, in l. petendæ, C. de temp. in integ reſt

LEX V.

1 *Quæſtio priuatorū ſi depēdeat a cauſa fiſcali, pcurator Cęſaris eſt index.*

a **Cum eorum.** a Valet ſnīa lata ſub mō, niſi p appellationē reſcindatur. h. d. Opp. ſnīa non dēt ferri ſub con dōne. vt l. j. §. biduū, ff qn̄ ap ſit. glo ſoluit. Hic fuit data ſub mō. vel cā: ibi ſub ꝯdōne Quæro utrum iſte iudex bn̄ ꝑnūciauerit? gl. dicit, q ſic, qa ſic debuit facere. Vide ſuper ver. præſtarent. ſi eſt verū dictū gl. hæc ſnīa non poſſet reſcindi per appellationē, vt hic tex. vr̄ innuere, & ſm hoc iſta lex nullū h̄et dubiū. Pro huius ſol debes ſcire, q hæc lex pōt h̄re duplicē
2 lec. Prima. † q qō fuit inter duos priuatos. Nam procurator Cęſaris primo ꝯdemnauit fideiuſſorem fiſco in prima inſtantia. Scdo. q cum ipſe fideiuſſor peteret, q pignora debitoris ſibi traderent ab ipſo creditore, ipſe procurator hoc pronunciauerit. Et ſi tu opponis, quō ꝑcurator fiſci erit iudex inter duos priuatos, imò dēt eſſe præſes prouinciæ, l. a. §. ſi aduer. vend. fil. Rn̄deo, ſi quæſtio priuatorū depēderet a cauſa fiſcali, procurator Cęſaris eſt iudex, vt l. eū vēdente. §. vbi cau. fi. ſm hoc hęc lex nō hēret dubitationem. Secūdo mō pōt intelligi, q qō erat inter fiſcū, & priuatū hoc mō: Petebat fiſcus a fideiuſſore q̄titatē, fideiuſſor dicebat, ſū paratus ſoluere, ſi pignora mihi tradant, iudex ꝑnūciat ſibi pignora tradēda, & fiſco indemnitatem p̄ſtet. Iſta ſententia eſt lata ꝯ ius litigatoris; nā procurator è conuerſo debuit pronunciare, ſ. condemnare fideiuſſorem fiſco, & iubere, q ſibi tradant pignora; vnde poſſet ſententia per appellationē reſcindi, quæ non reſcinditur, ſi non fuit appellatū. Sed ad iſtud op qōn ſententia lata inter fiſcum, & fide. uſſorē, p̄iudicat illi debitori, cuius erant pignora? Rn̄. iſta pignora a fiſco poſſidebantur, vel ille debitor erat p̄ſeus, ar. l. ſæpè, de re iu.

ADDITIO

a Ale Cū eorum Ex hac l. dicit Ant. q ſi fideiuſſor capitur ꝑ debito, poterit ꝑ eum de iudice facere capi reum principalem, licet alias non eſſet ſuus iudex, quod Bal limitat hic eſſe uerū in fideiuſſore iudicii: ſecus aūt i fideiuſſore cōtractus, qui ſone minus bene loqui propter legem, cū uendente. ſup. ubi cau. fiſca. niſi ſaluando eum, dicas ibi eſſe ſpeciale i eo, qui fideiuſſit ibi apud fiſcum.

LEX VI.

1 *Sententia qua non eſt lata in loco maiorum nec præſentibus officialibus eſt ipſo iure nulla.*
2 *Officiales, an debeant eſſe præſentes, quando profertur ſententia.*
Quod ſeruanda ſit in hoc loci conſuetudo, num. 4.
3 *Acta cauſa debent ſcribi per officiales,*
Officialis, qui incipit ſcribere cauſam ab initio, dēt ſcribere vſq; ad finē.

a
5 **Cum ſententiam.** a † Sententia, quæ non eſt lata in loco maiorum, nec præſentib. officialib. eſt ipſo iure nulla. h. d Not. q non valet ſnīa, quæ
b eſt lata in alio loco b quā in loco maiorum, quod dic, vt dixi in
2 l. ſi vt ꝑponis la 1. §. ti j. Quæro, † an officiales debeāt eſſe p̄ſētes, qn̄ profert ſnīa? gl. q̄ eſt hic, dicit q nō. Dicebat d. Ia de Bu. forte, q officiales de iure debeant eſſe præſentes, nō dico oēs, ſed
3 q notarii, qui ſcribunt in cauſis † Nam acta debēt ſcribi per officiales, vt colligit in l. p̄cipimus. j. de app Sed officialis. q incipit ſcribere cām ab initio, dēt ſcribere vſq; ad fi. ut ꝓbatur ex

l. j. & 2. §. de ſportu. Ergo apparet, q officialis dēt eſſe pręſens, ſ.
4 q ſcribat in cauſa Certè licet hoc ſit verum de iure, † tn̄ in hoc puto ſeruandā cōſuetudinem loci, qnia in quibuſdā locis eſt notarius, q ſcribit, quē iudex eligit, & ille erit præſens: alibi obſeruatur aliter, vnde puto obſeruandum conſuetudinem loci. Et tene menti.

ADDITIONES.

a Alex. Cum ſentētiam. Vide in hac parte C. de proxi. ſacr. ſcr. Facit l diuus. §. item ſenatus. de fal. Dixit tamen Bal in l ſi lōgius. per illā tex. q ſi notarius diu abfuturus eſſet, & periculū eſſet in mora, pōt alius ſubrogari. Et no. Bal. in l. qdā, in §. nihil de eden. & ad Bar. hic, adde Bal. i l. a ſupra quomodo, & quādo iu & in l gesta. & adde quod no. Inn. i c. quoniā, de prob. tenet quod valeat acta, licet no ſint ſcripta a notario, ſi cōprobaur de conſenſu partis, uel proteſtatione. vel alio modo & qđ dicit de officio, dicit Gul. de Suza. in l. 2. ſup. de eden. quod priuata perſona poteſt facere acta, &c.
b Ale Alio loco Hoc limita eſſe uerū, ſecundum Bald hic no ſi de conſenſu partiū talis iudex ferat ſententiā in alio loco, quia tunc uigore prorogationis talis ſententia valebit, dum tamen locus ſit honeſtus, quæ tamē ꝓrogatio non habet locum niſi in actibus iudicii, in cæteris uerò ſecùs. ut hic per Bal no.

LEX VII.

1 *Non omnis uox iudicis eſt ſententia.*
2 *Sententia lata non prȩcedente cauſa cognitione eſt nulla.*

Ex ſtipulatione. Verba iudicis ꝑlata cauſæ cognitione non præcedente, non habēt
5 vim ſnię. h. d. No. † quod non omnis vox iudicis eſt ſententia.
a No. ſc. io, quod † ſententia lata non pręcedēte cauſæ cognitione, eſt nulla. Circa iſtud op. ſnīa lata partib. p̄ſentib. vr̄ lata cauſa cognita, vt l. in cauſæ §. cauſa cognita, ff. de min. & dixi §. e. l. prox. ſed hic fuit huiuſmodi, ergo &c. Sol. iō ſuꝑ hoc hic nō p̄ſumit cauſæ cognitio, qa hic nō p̄ceſſit petitio. Nō. n. petebat a Præſide p libellū, vt faceret eos pacifer. Itē forte ex breuitate tp̄is colligit hic, qđ nō p̄ceſſit cāæ cognitio, ut dixi j. e. l. ꝑlatā.

LEX VIII.

1 *Emptor ſicut debet denunciare uenditori litem eſſe motam, ita ille, qui recipit rem in ſolutum.*
2 *Re in ſolutum data, & euicta, an agatur utili ex empto, an uerò durat actio prima ad debitum.*

Libera. Snīa, per qnā res euincit̄, nō reſcinditur niſi appellatione, ſed ei qui perdit ꝯ ſuum authorē ſuc
1 currit̄. h. d. No. quod ſicut † emptor debet denunciare vēditori
a litē eſſe motā, ita ille, qui recipit rē in ſolutū a qđ tene mem., qa
2 alibi non h̄es ita expreſſe Not. ſecundò quod † re data in ſolutū & euicta, durat actio prima ad debitum. Cōtra hoc op. immo vr̄ agēdum vtili ex empto, qa in ſolutū datio ſimilis eſt emptioni, vt l. eleganter. in prin. de pig. act. & l. 3. ff. pro empt. Sol. duob. mo. Primo hic fuit actū, vt a priori obligatione non recedat, niſi res perfectè fuerit creditoris. & vide iſtam ſol. Not. iſta ſol. eſt vera in ſe, licet diuinationem contineat, quam no pluries dedi conſilium p iſtam gl & no. ſimilē gl in l. ſi quis alium, ff de
b ſo. Dixit creditor, b qn̄ rem accepit in ſolutum, ego nolo perdere ius meū, ſi res euinceretur Ideo dixi appone illud pactū, qđ alio modo non vis recedere a actione tua. niſi res ſit tua irreuocabiliter; qđ not. Dat gl aliam ſol Iſta vera eſt, & veriſſima. quod hic fuit data in ſolutum ſpēs pro ſpecie. ideo emptio eſſe non pōt. In ꝯ io fuit data in ſolutum res pro pecunia, & vide hanc ſol. Sed contra hoc oppo. extra gl. quod etiam vbi datur res pro pecunia, durat actio prima, ut l. ſi rem ff. de ſolu Solue vt ibi. plene tractaui iſtam materiam in l. ſi quis aliam, ff de ſol.

ADDITIONES.

a Ale In ſolutum No quod accipiēs rē, in ſolutum, debet ita denūciare litem fore motam ſicut emptor, quod alibi habes. Vide Bar. in l. litis æſtimatio. ſupra pro emptore.
b Ale. Creditor. Vide Bar in l. ſi quis aliam, ff. de ſol. &c.

LEX IX.

1 *Sententia lata in cauſa momentaneæ poſſeſſionis, eſt diffinitiua.*
2 *Interlocutoria, per quam cauſa principalis non deciditur, poteſt reuocari, ſecus ſi tota cauſa per eam deciditur.*

Poſt ſententiam. Gl. ponit caſum in terminis, & bī. h. d. Snīa diffinitiua, non pōt retractari: ſecus in interlocutoria. h. d. Primo ponit dictū. Secūdo reſpōdet duabus obiectionibus. Secunda ibi, nā Oppoſitiones quæ ſunt in tex. ſoluunt, vt vidiſtis, ideo nō inſiſto, Quæ
1 ro, verū † ſnīa lata ī cauſa momētaneæ a poſſeſſionis ſit lata diffi
a nitiue, an interlocutorie? Rn̄deo. diffinitiua eſt, vt tāgit hic gl. & in l. j ſi de mo poſ. fu. app. Quęro, quare dr̄ hic plerūq; Dicit gl. hoc dicit pp iudiciū momentaneæ poſſeſſionis, quod non placet, quia tunc eſt diffinitiua, vt §. dixi. vel al ter vr̄ dicere gl. Quædā eſt ſnīa interlocutoria quæ nullam cauſam decidit, vt ſi datur alicui dilatio, ſi teſtes publicātur, & ſimilia. Quædam ſunt interlocutorię, ꝑ quas aliqua cauſa decidit, vt puta aliqua emergens. Exemplū, Actor producit vnum teſtē, reus dicit nō admittēdū. vel reus petit dilationē: dicit actor cā non eſſe dādā, tūc interlocutoria, q̄ ſuper hoc ſertur decidit illā cām, hoc eſt illā incidētē, ſeu emergētē qōnē. Ita vr̄ velle gl. vbi hic poſita. Videte, nō cōcedo, q fuerit de mente lēg, ſed credo q fuerit.

ADDITIO.

a Ale. Momentaneæ. Per Mod. in rub ff. de re iud.

a rit, a& iſta eſt veritas ſicut Deus eſt.† Sñia ĩterlocutoria, p quã
2 cã principalis nõ decidit, illa pt reuocari; ſed ĩterlocutoria p q̃
cã ipſa tota decidit nõ põt reuocari, ſicut nec ipſa diffinitiua.
h c eſt tex. Hoc ẽt pbaĩ in l. dicere. ff. de arb. & plenè dixi in l.
q ĩ iuſſit. de re iu. & iõ ſnĩa iudicis, p q̃ abſoluit aliquẽ ab obſer
uatione iudicii, vel pnũciat nõ eſſe procedẽdũ, vel ſe non eſ-
ſe iudicẽ, iſtam non pt reuocare, quia perimit cãm principa-
lem, cuius eſt lis. Sed ſi perimeret q̃dam cãm incidentem, ſeu
emergentem, optimè poſſet reuocari, quia adhuc durat iudi-
cis officiũ in illa cauſa, vt d. l. dicere. & de præto. ſtipul. l. 1. in fi.

ADDITIO.

a Alex. Quod ſi fuerit. Quæ interlocutoria poſſit reuocari, adde Bal. in l. dicere. ff. de arb. & vide Bal. in l. ſi pſes. ſup. quo. & quado iud. & adde dictũ Bar. in l. 3. ſup. de pto. ſtip. & uide Bar. in l. terminato. in uer. quoties, in gl. 3. de fruc. & lit. expẽ.

LEX X.

a Nulli. aNot. quod qui non habet merum, vel mixtum imperium, non poteſt aliquem relegare.

ADDITIO.

a Ale. Nulli. Vide Ale. in l. 3. ff. de iuriſd. omn. iud.

LEX XI.

1 *Sententia quando ſit ipſo iure nulla.*
2 *Sententia poteſt ferri ſub cõditione intrinſeca, qua tangit ipſum negotiũ.*
3 *Sententia, per quam iudex condemnat reum actori ſi probauerit intẽtionem ſuam, an ualeat, & nu. 5.*
4 *Sententia lata ſub conditione extrinſeca, qua continet in ſe certum, ualet, niſi reſcindatur per appellationem.*
5 *Ad ſententiam ſufficit partem fuiſſe præſentem, ut dicatur factum cauſa cognita.*
6 *Si iudex dixerit ſi uiceris, ſententiam pro te dabo, ualet ſententia, ſed eſt interlocutoria.*

a Cũ iudex. a†Sñia, q̃ nõ ptinet abſolonẽ, vĩ ẽqpollẽs, ẽ
1 ipſo iure nulla. h. d. Op. ſ. de re. cre. l. gñalr. §.
b j. Sol. dr gl. iſta l. corrigit p illã legẽ. Vel afr, ſi iurm eſt pſtitũbſta
tim poſt diffinitiuã ſnĩam ualet, vt l. ꝯtra. Secus ſi ex interuallo
ſit pſtitum. vt hic. Dñi. mẽs iſtius legis fuit dicere, ꝙ ſnĩa ſit nul
la, qa nõ ptinet abſolonem uel ꝯdẽnationẽ, non iõ, qa iurm
c pcedat ſnĩam, vel ſequaĩ. Iſtud m quãtũ ad hoc de iurõ, dẽs ſci
re. Aut pcedit ſnĩa interlocutoria, p quã iudex mãdat iurari, &
poſtea ſequiĩ iurm. vt valeat, vt l. gñalr. ſup. de iureiu. Aut præ-
cedit diffinitiua ſnĩa, & ni c aut iudex nihil declarat, qd agat ſe
cuto iurõ, & ſnĩa non ualet, ut hic. Aut declat hoc, & tunc aut
iurm ſeqĩ ſtaĩ poſt. & ualet, ut d. l. gñaliter. §. j. ex interuallo nõ
ualet, ut hic, ſm gl. hic poſitã, & bene. Item op. ſñia non dẽt fer
d ri ſub ꝯdõne, d vt l. 1. §. biduum. qñ appel. ſit. Sol. † Sñia non dẽt
2 ferri ſub ꝯdõne extrinſeca, ſed ſub ꝯdõne intrinſeca, q̃ tangit
ipſum negotiũ, benẽ põt ferri, ut hic, & uide gl. not. quam mẽ-
ti tenebris & no. bene ꝯ hoc op. de l. a diuo Pio. §. in uẽditione,
de re iu. ubi pfert ſnĩa ſub ꝯditione, ut primo capiant mobilia,
& ſi mobilia nõ appareãt, deueniatur ad immobilia, ergo, & c.
glo. ponit hic multas ſol. inter alias ponit unã, ꝙ iſta eſt ꝯdõ de
pñti, q̃ nõ ſuſpẽdit, ut l. cũ ad pñs, ff. ſi cert. petat. Induco arg. ad
e qõnẽ. Iudex dicit ſic, ꝯdemno reũ, ſi actor probauerit intentio
nẽ ſuã, ſi non pbauerit, abſoluo reum. ualet ne iſta ſñia? Certẽ
valet, qa ꝯdõ eſt de pñti, ut l. a diuo Pio. Item tãgit negotiũ de
f quo agiĩ, ut in hac gl. Sc do q̃ro † pronũciat iudex, ꝯdẽno reũ
3 actori, ſi probauerit intẽtionem ſuã, ualet ne iſta ſñia? vĩ ꝙ ſic,
qa tãgit negotiũ, de quo agiĩ, ut hic. In ꝯtriũ vĩ. ꝙ iſta ꝯdõ non
venit verificãda ſtatim poſt ſñiam, qd requiriĩ, in hac lege, ſm
4 gl. D. ces q ĩ hoc nõ eſt uerũ: † nam ſententia lata ſub cõditio-
g ne, ualet, niſi reſcindaĩ per appellatiõnẽ. Reſp. uerum eſt, g qñ
ſnĩa ꝯtinet in ſe certũ, & eſt ꝯdõ extrinſeca, vt ſi nauis ex Aſia
venerit. Sed ſi ꝯtineret quandã conditionẽ intrinſecã, non va
leret, niſi ĩpleaĩ ſtatim poſt ſñiam, ut ſ. dixi, & gl. hic tenet. Itẽ
5 ex hac lege patet, quod † ad ſnĩam, ſufficit partẽ fuiſſe pñtem,
ut dicaĩ factũ cã cognita, ut apparet, & hoc quia primo iudex
6 fert ſnĩam g iurm, poſtea liquidaĩ, an ſit debitũ. Vlt. q̃ro, qd † ſi
iudex dixerit p uerba futuri tpis, ſi viceris, ſnĩam pro te dabo,
vel aduerſarium tibi condemnabo, an ualeat? gl. hic nr innue-
re ꝙ ſic, quam uide in eo, ꝙ dicit abſoluam. Videris iſta ſentẽ-
tia eſt interlocutoria, non diffinitiua, quia uerba prolata de fu
turo diſpoſitionem non inducunt, ut l. Titia cum teſtamento.
in prin. de lega. 2. & l. ſi quis ſtipulatus fuerit Stichum aut Pam
philum, utrum ipſe uolet, ff. de uerb. obl.

ADDITIONES.

a Paris. Cum iu dex. An aũt & qñ ſnĩa lata ſub condõne valeat, vide Fel. in c. cum ad conſultationem. in prin. extra de re iu. & quæ hẽs ad Bar. in l. 1. §. biduum ff. quã do app. ſit. ſe. dis aũt eſt in laudo arbitratoris, qa pferri põt ſub cõdõne, tex. eſt in c. Quintauallis & ibi Ab. in 4 no. extra de iureiu. de quo etiam uide Card. cõſ. 29. Ite, quod põt iudex in ſua ſnĩa reſeruare ius condẽnato, caſu quo appareat. de iure ſuo in futurum, per aliquod inſtrumentũ, uide Dec. conſ. 42. in vlt. dub.
b Menoch. Præſtitum. Soc. iun. conſi. 12. nu. 7 lib. 2. Plotus l. ſi quando num. 750.
c Ale. Seotentiam. Illud eſt an iuramentum poſſit præſtari poſt ſnĩam, uide Bar. in l. generaliter. in prin. & in l. admonendi. ad fin. ff. de iureiuran. & ibi plene per Lud.
d Ale. Sub conditione. Vide eundem in l. ait prætor. §. 1. ff. de re iud.
e Paris. Actor probauerit. Vide Ale. conſi. 440. uide Fel. in c. quod ad conſultationẽ extra, de re iud. uide no. An. cõſ. 50 ubi etiã præſupponit, quod poſſit iudex app. pronunciare ſententiam nullam, & ſi ſit aliqua, iniuſtam.

Menoch. Dec. conſi. 517. nu. 1.
f Ale. Secundo. Cum uer. ſeq. contrarium uidelicet hęc ſentẽtia, ſ. cõdemno ſi actor pbauerit tenet, & vo'unt Spe. in ti. de exec. ſen. §. iuxta, ver. ſed ẽt. & in §. ſpecies. uer. quod ſi iudex, & ibi Io. An. in addi. & hic alle. tex. in c. cũ uenifſet. de inſt. & volunt ... in l. iudex. ff. de re iud. Bald. in l. non dubium. C. de leg. Et quod ualeat ſnĩa, ſub cõdõne intrinſeca, uide not. exemplum per Inn. in c. G. ppetuus, de ſi. inſti. & reaſſumpſit Bal. in l. 2. ſup. ut li. pen. & utrũ valeat iſta ſnĩa, cõdemno ad centũ, quæ ſi nõ ſolueris intra iſtũ mãdo, qd patiaris talẽ pęnã. Bal. tenet qd ſic, in l. 1. ſup. de inſa. Dixi in l. 5 in fi. ff. ſi quis ius dic. nõ obtem. Adde q̃ no. Imo. in l. iudex. ff. de re iud. Et eſt dicto Bar. hic, quod nõ ualeat ſñia ſub cõditione ſi pbauerit, & c traſit ... de Ca. in l. cõtinuus. in prio. de ver. obl. & Imo. in l. q. Romæ, §. Augerius, de ver. obl. licẽt Ang. ibi contra. & Imo. & adde ad materiã, q̃ habes poſt Bar. in l. terminato, in prin. ff. de fruc. & lit. ex pen. & adde Bar. hic, quod habes per Mol... in l. ait prætor. §. ſi iudex. ff. de re iud.
f Adde in quantũ ... le. dicit, ꝙ Ioan. And. alle. tex. in c. cũ veniſſent, dic uerũ, ſed Io. And. ibi dicit, qd nõ facit, qa loqtur de interlocutoria, & tali, q̃ nõ cõtinet dari vel fieri. & de appellat. vide p ipſum cõſ. 73 10 ſi. 4. lib. qd nõ ualeat ſnĩa, ſi reus fuerit abſolutus ſaluo, qd ſi actor pbauerit, tũc ſit cõdẽnatus, tenuit Bal. eius cõſ. 375. 3. lib. & Io. An. in loco Bal. dicit, ꝙ tutius eſt differre ſententiã. Et an ualeat ſnĩa lata ſub cõdõne, vide Pau. de Caſt. conſ. 15. & Abb. conſ. 71. lib. 1. Sed qd ſi iudex abſoluit reũ, ſi iuret ſe nõ debere uide Io. And. in add. ad Spe. d. §. iuxta. uer. ſed ecce iudex. & in quantũ Ale tãgit, an ualeat ſnĩa niſi tale q d feceris, incurras in talẽ pęnã. Adde Spec. in tit. de ſent. ꝓla. §. 1. uerſ. ſed nũq d iudex.
g Ale. Reſpon uerum eſt. Adde quod idem tenuit Bar. in l. 1. §. biduum quãdo app. ſit. & Sal. hic. & Cy. in l. nõ dubium ſup. de legib. Ang. in l. a diuo Pio § in vendi. ff. de re iud. contrarium tenuerunt hic Bal. & Per. & Bar. in l. non dubium. ſup. de legibus & Bal. in addi. Spe. in tit. de ſen. prola.

LEX XII.

1 *Sententia inter uulgares debet ferri in uulgari, tamen ſeruandus eſt mos iudiciorum.*

Iudices. Nõ eget ſummario. Debes intelligere gl. Latinã
a ĩter Latinos, a Græcam inter Græcos, ita, ꝙ ĩtelli
1 gatur. Sed quæro, † an inter Græcos debeat ferri ſentẽtia in vul
gari? videĩ, qd ſic quia debet proferri verbis intelligibilibus, vt
hic in gl. Facit ad hoc d. l. decreta. de re iudic. Puto tamen in p-
dictis ſeruandum morem iudiciorum. ar. ff. de teſti. l. 3. circa fi.

ADDITIO.

a Ale. Latinos. Sed an ſententia inter vulgares debeat proferri vlgariter adde Doct. in l. ... § ſi. de uer. obl. & Bal. in l. decreta. ff. de re iud.

LEX XIII.

1 *Non exemplis eſt iudicandum, ſed legibus.*
2 *Non debemus ſequi conſilium Imperatorum, ſi uidetur nobis, quod non ſit bene latum.*
3 *Sententia diffinitiua, an faciat ius.*

1 Nemo iudex. †Non exẽplis. a ſed legib. eſt iudican-
a dũ. h. d. Diuiditur in duas partes. Pri-
mo loquitur de exẽplis Imperatorum. Secundo de exẽplis alio
2 rũ iudicum. Secunda ibi, nec cognitionales. No. ꝙ † nõ dẽmus
ſequi ꝯſiliũ Imperatorũ, ſi vĩ nobis, ꝙ nõ ſit bene latũ, & hoc
eſt ꝯ eos q iudicãt ſm dicta nrarũ gl. Vñ nõ eſt mirum, ſi rece-
daĩ a dictu gl. ſi veritas eſt in ꝯtriũ, aut rõ, vel lex. Op. de l. 2 ſup.
de legib. & ſ. tit. 2. l. j. vbi reſcriptis Imperatorum eſt credendũ.
Sol. ibi erant inſerta in corpore iuris hic non opp. 2. & vĩ, ꝙ hic
tex. habet ſuperfluum. Nã primo dicit ſententias eminentiſſi-
morum Præfectorũ. In ſecundo in fi. repetit illud idẽ. ſed ĩ iſto
Codice non dẽt eſſe ſuperfluum, vt in prima cõſtitutione ſup.
§ qbus. Sol. Primo loquitur in ſententiis Principis latis ad ꝯſul
tationẽ Præfectorũ prætorio. Secundo loquitur in ſententiis
ipſorũ Præfectorũ. Itẽ opp. & vĩ, ꝙ ſit iudicãdũ ca ẽplis, vt ff. de
poſtu. l. j. §. caſũ. ver. nũ q d ergo & magiſtrat⁹. gl. nõ ſoluit. Dic,
q ĩ ibi nõ inducunĩ exẽpla, vt exẽplis iudiceĩ, ſed vt ex eis ueri
a tas ꝯprobeĩ. Op. ad fi. b huius l. & vĩ, qd † ſnĩa diffinitiua faciat ius
3 vt ſ. de legi. l. ſi. Sol. ibi eſt ſnĩa diffinitiua Principis, hic in fi. eſt
alterius iudicis, & princ. huius l. loquitur de reſponſo, ſeu con
ſultatione Principis, non de diffinitiua ſentẽtia. Op. de l. mini-
c mè c & l. ſi de interpretatione, ff. de leg. Sol. ibi iudicatur ex ꝯ-
ſuetudine inducta per exempla, non ex exemplis ipſis.

ADDITIONES

a Ale. Non exemplis. Intellige, niſi ſint exẽpla Principis approbata. Tex. eſt not. quẽ ibi no. Abb. in c. afferte, de pſum. & adde gl. 30. diſt. c. h. & unde Abb. in d. c. afferte. qui dicit, quod exemplis ueteris teſtamenti recte iudicamus, maximè ſi ſint diuina. alleg. c. qualiter, & quando. el. 2. de accu. & 2. q. 1. Dominus Omnipotens. Adde quod non. Bal. in l. 1. inf. quando prouo. non eſt neceſſ. & no. Mod. in l. ſi expreſſim ff. de appella.
b Alex. Opp. ad fin. Not. quod iudicare oportet ſecundum ſententiam diffinitiuã Principis, ſecus in alio actu Principis. uide Bal. & Doct. in l. 1. ſup. de leg. Bart. & Inno. in l. apud Iul. §. utrum ff. ad Treb. plene in c. de cauſis de re iud.
Menoch. Declarat ... in Corſetũ in ſing. in verbo. cõſultatio incip. Qõ iuris lator.
c Ale. Opp. de l. minime. Vide Bal. in l. 1. in uer. extra quæro, inf. quando prouo. nõ eſt neceſſ. & gl. & Bal. in rub. quæ ſit long. conſue.

LEX XIIII.

1 *Iudex non poteſt pronunciare de eo, quod non eſt petitum.*

Cum Pomponius. In cauſa recõuẽtionis non
hẽt locũ exceptio iudicis in
cõpetẽtis h. d. Primo ponit dictũ Papiniani. Scdõ illud extẽdit.
Tertio rõnẽ annectit. Scdã ibi, huiuſmodi ſnĩam. Tertia ibi,
1 cuius. n. in agẽdo. No. qd dixi in sũmario. No. ſcdõ rõm poſitã
a in fin. ibi, cuius enim in agendo. Opp. † vĩ, ꝙ iudex nõ poſſit, a
pro-

ADDITIO.

a Ale. Non poſſit. Vide in l. eſt receptum. & ibi Ang. de iuriſd. omn. iud.

pnunciare de eo, qđ nō eſt petitū, vt l. ędiles. §. itē ſciendū. ff. de ędil. edi. Solu. Fateor ꝯtrium, & intellige hic, qđ reus petebat. Quęro in quo augei dictū Papinia. rńdet gl. Pap. pmittebat reconuentionē ex eadē cā tm̄, vt tutelę, vel neg. geſt. ſed Iuſtinianus hic permittit recōuētionē ex alia cā prętereа rōnē annectit. Examinemus, primo dicit gl. ꝙ Papi. ſolū in eo negotio pmittebat recōuētionē, ſed ꝯ. ff. de iuriſ. om. iu. l. idē cū eo. §. qđ ſi mutuę, de iud. l. 2. §. ſed & ſi agāt. & l. ſi nō cogit, vbi ēt ī alia cā pmittebat recōuentio de iure antiquo. Sed poſſumus dicere, ꝙ ibi fuerūt alii Iuriſc. à quib. fuit inuētū, vt in alio negotio fiat recōuētio, nō à Papi. verius eſt qđ etiā & Papin. permittebat recōuentionē in alio negotio, arg. dictarum legum. Sed in quo addit Iuſtinia. & extendit dictū Papi. Reſpon. gl. in eo, qđ dicit, nulla opponēda excep. In ꝯtriū facit hic tex. in fi. q dicit, ī eodē negotio, & ſic vr̄, ꝙ ī eodē negotio pmiſit Iuſtian. ſed ſolū rationem addit, qđ non placet, qa vt dixi p iura antiqua erat recōuētio pmiſſa in alijs caſib. Nec ob. text. qui dicit hic in eodē negotio, qa idē negotiū dr̄, ex quo ſunt eędē partes, & idē iudex, ſm qđ gl. tua not. hic dicit. qd ergo Iuſtinianus addidit Papiniano? Rn̄. iure antiquo permittebatur reconuentio corā iudice reconuēti in totū, vel in partem. declaro. Cōuenio te corā iudice, qui hēt cognitionē cētum vſq; ad cētum libras, non vltra. Tu corā eodē potes me recōuenire ad ducē. l. qa ſaltē, in centū erat meus iudex, vt d. l. ſi idem. §. quod mutuę, & ſic erat iudex recōuent. in partē, non in totum. Verbi gratia, ego qui ſum legatus cōuenio te Romę, tu potes me ibi recōuenire. iō quia es meus iudex, licet ego haberē exceptionem propter priuilegiu legationis. Sed quando erat iudex penitus nō ſuus, hoc nō reperit permiſſum de iure antiquo, vt poſſit recōueniri in alio negotio. Iſtud addit hic Iuſtin. vt corā iudice penitus non ſuo, poſſit recōueniri, dū dicit, nulla apponēda exceptione. Ita debetis intelligere hāc materiā. Opp. & videtur, quod iſtud ſtatutum non fuerit neceſſarium, quia pōt reus obiicere compēſationē, vt Inſt. de actio. §. in bonęfidei. & ſupra de compenſat. l. fin. Solu. hoc eſt verum, quando hincinde debebatur quantitas, ſed etiam tunc eſt vtile habere plura remedia per viā actionis, iſta eſt reconuentio & per viā exceptionis, & iſta eſt ꝯpenſatio. Vlt eſſet videndū quomodo auth. & conſequenter. hēat ſe ad hanc legem, quod dicam ſuper ea. licet gl. ult. hoc tangat.

AVTHEN.

1 *Conuentio & reconuentio quando fiunt ſuper eodem negotio & ſuper eadem re, debent fieri coram eodem iudice.*
2 *Quid ſi fiunt ſuper diuerſis.*
3 *Actor contra reum reconuenientem non poteſt opponere exceptionem declinatoriam iudicij.*
Et quid ſi actor ex natura cauſa ad alium iudicem de neceſſitate iuiſſet.
4 *Quæ ſit natura conuentionis, & reconuentionis. & nu. 12.*
5 *Reus non poteſt reconuenire actorem de cauſa præiudiciali, de qua aliàs, ideo iudex cognoſcere non poſſet, etiam utraque parte volente: ſecus ſi partibus volentibus, aliàs poſſet, nu. 6.*
7 *Actor an poſſit reconuenire de cauſa criminali.*
8 *Actor reconuentus non pōt reū per modū reconuentionis reconuenire.*
9 *Actor in cauſa recōuentionis priuilegio cauſa poteſt recuſare iudicem, uō priuilegio quod eximat perſonam actoris ab illa iuriſdictione.*
10 *Accuſant criminaliter, ꝙ interim nō poſſit recōueniri. & ſupra nu. 7.*
11 *Prædicta in cauſa cōuentionis, & reconuentionis habent locum tam in iudice ordinario, quàm delegato.*
12 *Iudex ordinarius, licet recuſari nō poſſit, petitur tamē, ꝙ alius ei aſſociet.*
13 *In cauſis ſummarijs locus eſt reconuentioni, licet eadem ſententia terminari non poſſit.*
14 *Quando agitur officio iudicis, habet locum reconuentio.*
15 *Quid in cauſa appellationis.*
16 *Reus ſi conuenit actorem coram alio iudice contra formam huius auth. & ſit delegatus, proceſſus eſt ipſo iure nullus.*
17 *Si coram iudice ordinario proceſſus eſt aliquis, niſi opponatur.*
18 *Vtroque tamen caſu ſiue proceſſus eſt nullus, ſiue quando opponitur exceptio, reus condemnatur in expenſis.*
19 *Clericus agens contra laicum coram iudice laico poteſt reconueniri.*
20 *Coram arbitris non eſt locus reconuentioni.*
21 *Et an idem ſit in delegato, de conſenſu utriuſque partis.*

a **Et conſequenter.** [a] Iſta authen. ſumitur ex Authē. de executorib & de his qui cōueniūtur, & reconueniunt. § fi. colla. 7. & diuiditur in tres partes. Nā primo ſicut p legem Codicis auferī actori exceptio declinatoria iudicis, ſi recōueniat, ita p hāc auth. ꝯferī actori priuilegiū, ne poſſit corā alio iudice interim ꝯueniri a reo. Scdo pmittit reo ab initio recuſare iudicē. Tertio dicit, qd iuris, qñ nō vult recuſare, nec recōuenire corā eo, & iſtud ibi ꝑ declarōne ter. Scda ibi. q ſi diſplicear. Tertia ibi, alioqn. Caſū in terminis pone p te, notabilia ſūt clara. Pro declarōne hui9 materię eſt uidēdū, quō hēat ſe iſta auth. ad iura antiqua. & Doc. nr̄i
1 minus perfecte tradiderunt. Sciendū eſt igitur, † qñ conuētio, &
b recōuentio fiunt ſuper eodē negotio[b] vel ſuper eadem re, & tunc omni iure eſt idē, quia corā eodem debet fieri, nec debet cauſę cōnexa diuidi, vt ff. ea qbus cau. ad eund. iud. ea. l. 1. ſ. de iud. l. nulli.
2 † Quādoque cōuentio, & recōuentio fit ſup diuerſis rebus, vel cauſis. & tunc aut actor conuenit reū corā iudice ipſius actoris in certa quantitate, & tunc idem omni iure, quia reus poterit recōuenire actorē coram eo iudice de illa q̄titate, vel maiori, non autē pōt coram alio l. ſi idem cum eodē § qđ ſi mutuę. ff. de iur. om. iu. Qñque actor ꝯuenit reū coram iudice ipſius actoris, aliàs rei: quē tñ reus pōt aliquo priuilegio declinare, tūc idē eſt omni iure, qa apud eundē poteſt fieri recōuentio, vt l. 1. §. ſed & ſi agant. & l. qui nō cogitur. ff. de iud.

Quan-

ADDITIONES.

a Ale. Conſequenter. Iſtam authen. extendit Gul. habere locum, ſi ſolū reſcriptum impetratum eſt, vt quis poſſit conueniri coram iudice aliquo, puta delega. Nam tunc etiam antequam conueniatur impetrās poterit reconueniri. Ita dicit ipſe in l. 3. in princip. per illū tex. ff. quod quiſque iur. unde omnino ibi per me & qđ ſi conuentio nō tēgit aliqua cauſa, an quis poſſit reconueniri. Gloſ. quod nō, in c. 1. de reſcrip. in 6. ad materiam huius authen. unde aliquas remiſſiones, quas habes in l. ſi idem cum eodē §. quod ſi mutuę ff. de iuriſdic. omn. iudi. Aliqua in materia cōuentionis, & reconuentionis vide per Bald. in c. 1. de con. inter feu. apud pares termi. & vide Bal. in c. 1. § præterea ut de prohi. feu. alie. per Frede. vbi quæſiuit, an coram paribus habeat locum reconuentio ſuper re non feudali. vbi vide omnino. Et ad intellectum huius authen. vide cap. diſpēdia. de reſcrip. li. 6. & no. in c. ſi eo. tit. in antiquis, & in cap. 2. de mutu. pet. Et ad intellectum huius materię vide not. per Bald. in l. edita io verſ. 11. quæritur, an poſſit cumulari, &c. quando reus poſſit ſuper exceptione reconuenire actorem, & certa cū petitione porrigere. Et not. quod reconuentio eſt ſpecies exceptionis, & recompenſatio eſt ſpecies conuentionis, vt not. Bald. in l. ſi conſtat. de compen. & vide cum in l. eius, eod. tit. vide tamen in l. in rebus. 6. ſi & ibi Barto. ff. commo. & in quo differat exceptio compenſationis à rei conuentione. Dicit Bal. in l. ſi Papinian. in fine ſupra eod. quod compēſatio deducitur per modum exceptionis, recōuentio per modum actionis. Et quod compenſatio ſit ſpecies reconuentionis, eſt gloſſ. in l. neque. ſupra de compen. not. Bald. in l. 1. ſupra de arbi. & Bald. hic, & in l. cum Papin. verſ. quarto oungqod exceptio. ſupra eod. Et an coram iudice, cuius iuriſdictio prorogata eſt, habeat locum reconuentio. uide gloſſ. & Bart. in l. eſt receptum. ff. de iuriſdict. omn. iud. alleg. Bal. in l. pam & poſtea. §. ſin autem ff. de iureiu. & quod compenſatio ſit ſpecies recōuentionis, ponit Bal. in l. ſi cum dies, §. ſed ſi ſoror. de arb. & dicūt Doct. in c. 2. de mu. peti. quod ſi impetrauit iudicē cum hac quantitate, quod cognoſcat ſummarie & de plano, quod ego poſſum reconueniri eo modo. Vide gl. in Clem. ſępe. de verb. ſig. §. alem ſi aliquis impetrauerit iudicem appellatione remota, quia eo modo poteſt recōueniri, vt eſt tex. in c. 2. de mu. pet.

Quid ſi pęnitet, quem conueniſſe aliquem coram iudice, & deſiſtat à lite an locū hēat hęc auth. vide Cy. hic, in pen. q. & Io. And. in addi. Spe. in tit. de recōuen. §. fi. in fi. cum concord. quas habes per Ale. in l. 4. in fi. prin. ff. quod quiſque iur. & ibi uide. Sed dubitatio eſt ſi per uiam reconuentionis aliquis recōueniri poſſit, qui alias non poſſit, an poſſit ab omnibus cōueniri, an a conuēto, vide glo. in l. 1. §. ſed ſi agāt ff. de iud. tenet quod ab omnibus per l. qui non cogitur. eod. tit. & per ſuam rationem, hāc opin. ſequitur Inno. in c. ſi. de for. comp. alia fuit opin. Gul. in d. §. ſi agāt quam ſequūtur Cyn. Iac. But. & Dy. quod ſolum fiat recōuentio a conuento, per tex. in § reuerendiſſi. allegat. in gl. prædicta. Pro eis benē facit l. Fulcinius. § quod ſi aduerſus, ff. ex quib. cau. in poſſ. ea. Sed Ang. in d. §. ſed ſi agāt tenet primam op. gl. & Inno. per l. non diſtinguemus, §. ſi quis. & ibi expreſſe gl. de arbi. ſi talis reconuentio fuerit coram arbitro ut not. ibi gloſ. Non ob. ſecundum eum d. § reueren. quia reſpondeo, ut dicit gloſ. in d. § ſed ſi agant. Item nō ob. d. §. quod ſi aduerſus, quia ibi tractatur de conſeruando iure communi, ſed in caſu noſtro loquimur in priuilegio conceſſo cōtra ius commune, & in caſu d. §. ſed ſi agāt. dico per abuſum talis priuilegium perditur in totum. & ad hac ſol. uide Cartan. l. fi. ff. de cōſt. Prin. & adde quod Iacob. de Are. in d. §. ſed ſi agant. dicebat, quod pro opin. Iac. But. faciebat, quia pęna nō debet excedere delictum, l. ſancimus. ff. de his quib. ut indig. & facit l. loci corpus. §. competit. ff. ſi ſer. vend. Sed pro opi. gl. & Inno. facit l. 2. § illud ff. qđ quiſque iur. neq. plus dicit. Adde ꝙ cōtrarium opi. gl. & Inn. Ang. & ſic pro opi. Iac. Bu. & ſequacium, videtur ꝙ certe conſiderāduſ ſit tex. iuncta gl. in ver. experitur & ibi not. in l. quis §. hęc pęna. ff. qđ quiſq; iur. De quo. no. gl. in d. §. illud eo tit. & hic uide bene, video rationem: contra. & hæc opi. Iac. Butr. eſt ęquior, & forte uerior. Et ad materiam quæri. Aliquis impetrauit iudicem ſuper recōuentione, poſt impetrationi renunciauit, utrum renunciatio talis ſufficiat ad faciendum ceſſare reconuentione cora eodē iudice. & tex. in l. 3. in prin. ubi ſufficit impetraſſe, licet non utatur. ff. quod quiſque iur. uſ facere quod non poſſit recōueniri. Ad qđ probandū iūcto d. tex. facit l. ſi quis poſthumus § 1. & qđ ibi p Bar. ff. de lib. & poſthu. & Raph. in d. l. 3. tenet cōtrarium, ꝙ nō poſſit recōueniri, & dicit nō eſſe dicendum à uerbis loquentib. de recōuentione, ibi aūt eſt conuentio, nō aūt recōuentio. igitur, &c. Et dicit, ꝙ nō ob. ille text. qa loquitur in reſcripto iniquitatis, & iniuſtitiæ, & ſic in caſu ſpeciali, ratione cuius habet locū recōuētio. Queſtio aūt nr̄a loquitur in reſcripto iuſtitię, quę ergo opin. ſit uerior, ibi uide Doct. & Flo. in d. l. 2. & latius & melius in l. arbitrum. ſamil. ercif. uidet approbare ꝯ opi. ut ueriorē; maxime, qñ talis impetratio fuerit cōtra iuris formā facta, tūc ſi fuerit appoſita illa clauſula, quę ſolet apponi, ſ. nō obſtāte, &c. Sed ubi ſit impetratio ſm formam iuris, tūc ſit uera opi. Ray. ſm Ang. in d. l. 3. & ipſum uide, & uide gl. in d. c. 3. Io. hic, & D. Inn. in d. c. ex cōqueſtione. de reſt. ſpo. & uide Bal. in l. 3. §. 1. quæ not. d. Ant. in c. 1. de reſcriptis in 6. in nouel. Item ad materiā no. ſecūdum Cy. in auth. habita. ꝙ ſi cōuenio ſcholarem coram Rectore ex neceſſitate, ego nō poſſum ibi reconueniri. Quod ſequitur D. Io. in cap. 1. ad ſi. de mut. pet. Quid autem quando artifex conuenitur ſub ſuo maſſario per aliū qui non eſt de ſua ſorte. Et dixit d. Io. in c. 1. ſeruis eſſe, imo arguit etiam cōtra dictum Cyn. de quo etiā uide Bal. in d. auth. habita. in uer. quarto. ubi hoc limitat, niſi reconuentio fieret ex eodem negotio, ita quod uentilatio ſit cōnexa per l. 1. de quibus reb. ad eundem iudicem eatur. quo caſu dicit etiam quod clericus poterit corā laico reconueniri. Et alī ibi Bal. quia talis actor ſponte non eligit iudicē ſecularem, ſed nō trahitur ex neceſſitate, quę non eſt generalis. Et uide quod no. Bal. in l. quod Papin. in fi. ſupra eo. utrum petitio in cauſa reconu. habeat uim exceptionis in principali, uide no. Bal. in l. uiro in fi. ff. ſol. mat. & ibi Pau. de Caſt.

Pariſ. Et conſequenter. Circa iſtam materiam inquantum dicitur in ea, quod coram iudice delegato habeat locum reconuentio, an ille, qui impetrauit poſſit renunciare, uide Ale. late in l. 3. circa fi. ff. quod quiſque iur.

b Menoch. Eodem negotio. Barb. conſ. 3 col. pen. lib. 4.

Quãdoq; actor ↄuenit reum coram iudice penitus nõ ſuo,ſed
ipſius actoris,tunc de iure antiquo non ꝑmittebat̃ reconuen-
tio,ſed ꝑ legem Codicis,per l.cum Pap.ſ.e.ꝑmittebatur reo re-
conuenire uolenti,nõ aũt imponebat̃ ei neceſſitas, nec ꝓhibe
bat̃ ire ad alium iudicem. Hodie per iura Authẽticorum impo
nit̃ ipſi reo neceſſitas, vt corã eodẽ iudice recõueniat , ſi velit
agere lite pẽdẽte, vt hic vides. Scd̃o q̃ro, q̃ eſt rõ iſtarũ ↄſtõnũ,
3 Rñ.una eſt rõ ꝓ reo ↄ̃ actorẽ, q̃ ponitur in l.cũ Papinianus.† vt
actor ↄ̃ reũ recõuenientẽ,non poſſit opponere exceptionẽ de-
clinatoriã iudicij, q̃a ipſe actor eũ in agendo eligit,ergo nõ dẽt
dedignari hẽre eũ iudicẽ ↄ̃ ſe, vt manifeſte dĩt tex. l.cũ Pap. Eſt
a ergo hoc ↄ̃ actorẽ,a q̃a ipſe iudicẽ eligit. Vbi ergo ipſe actor nõ
elegiſſet,ſed de neceſſitate ad aliũ iudicẽ iuiſſet , tunc ceſſaret
iſta opinio. Idẽ ſi de volũtate vtriuſq; ptis,vt ĩ. dicã q̃ rõnẽ no.
bñ,& põdera. Solũ.n.actori tollit exceptionẽ,q̃ nõ ſit cõpetẽs
iudex agẽtis,& vult,q̃d ipſi' actoris pſona ipſum iudicẽ nõ de
dignet̃. Sed ſi natura cãæ ſup qua reconuenit̃, dedignaret̃ talẽ
hẽre iudicẽ, hęc exceptio ꝑ tex.non tolleret̃,ut ĩ.dicã. Scd̃a rõ
eſt ↄ̃ reũ reconuenientem pro actore reconuento, videlicet ne
reus poſſit trahere actorẽ ad alia iudicia , & ſic eũ ꝑturbare , ne
corã primo iudice agat.& litẽ ꝓſequat̃. Hanc rõnẽ ponit text.
in l.ſi idem.§ quod ſi mutuæ.ff de iu.omn.iu.& in corpore vñ
ſumit̃ hęc auth. Iſtę ſunt rõnes finales hui' materię recõuẽtio-
4 nis,& ↄuẽtionis. Tertio eſt videdũ,† q̃ ſit natura ↄuentioois &
recõuentionis. Ad hoc reſp natura eius eſt,vt q̃ prior appellat,
prior agat. Et ſic prius reſpondebit̃ libello actoris,quam libello
rei,in cã reconuentionis,& eodem modo lis prius conteſtabi-
tur. Et idẽ in quolibet actu ſimili comprobatur,hoc eſt eodem
tẽpore facto vno,ſtatim deuenitur ad alium litẽ dictæ cãæ eadẽ
b ſnĩa terminabuntur.b hoc eſt, primo vna ſententia , & ſtatim
alia, vt ff.q̃ ſen.ſine app.reſc.l.1.§.fin.ſ.de cõp.l.neque.ſ.rerum
amo.l.j.no.ff.de iud.l.qui prior.no.etiã in hac auth.tex. eſt cx̃,
de mu.pe.c.j.de or.cog.c.cũ dilectus. Huius rõ eſt, fauor rei,ne
prius ↄdemnetur actori,quam actor ſibi, vt l.neq;.ſ.de cõp. &
l.1.ſ.rer.amo. Huic ergo fauori poſſet ipſe reus renunciare ex-
preſſè,vel ẽt tacite,q̃d apparet,q̃a ſi iſte ordo non fuerit obſer-
uatus,nõ eſt ſnĩa nulla,ſed uenit annullãda per applõnẽ ut d.l.
j.in fi.q̃ ſent.ſine app re. Nõ tñ poſſet reus facere q̃n priuilegiũ
q̃d hẽt actor, vt qui prior appellat,prior agat , illud ꝑderet in cã
reconuentionis per l.qui prior.ff.de iud. Poteſt enim reus præ-
iudicare priuilegio ſuo ñ priuilegio ptis aduerſę, ut ĩ.videbitis.

His præmiſſis ꝓ fundamento,& iubaiotius materiæ venia-
5 mus ad q̃ões, q̃ tãgunt̃ hic ꝑ gl.& Doct. Primo† q̃ro, c
c utrũ re' poſſit recõuenire actorẽ de cã ꝑiudiciali, de qua aliàs
idẽ iudex cognoſcere nõ poſſet, vt l.2.ĩ fi.ſ.de pe iud. Gl. dicit,
q̃ ſic vt̃ ſ. de iud l.quoties. uide glo.ſup ver.eũdẽ. Inn.Hoſt.&
Let & alij Mod.cx̃,de mut.pet.c.1.tenẽt ↄ̃riũ. Itẽ Spe.ĩ ti. de cõ
uẽ.& recõuẽ dñi,q̃d recõuentio nunq̃ põt fieri in cã, de qua
aliàs index cognoſcere nõ pt̃. Et ſic ↄuẽtus corã iudice laico d
cã pecuniaria,nõ poſſet recõuenire actorẽ i cã ſpirituali. Alle-
gat cx̃, q̃ ſi.ſint legi.c.lator.de ord.cog.c.tuã.cũ ſi. Ad l. quoties.
ſ.ñ.Spe.q̃d iudex icidẽter cognoſcit,ñ aũt de hoc ꝓnũciat. Pro
gl.nr̃a vt̃ caſus ff.de iur.om iu l.ſi idẽ.§ ſi mutuæ. vbi pt̃ recon
ueniri actor in maiori sũma, q̃ aliàs ſit iudicis iuriſdõ. Itẽ vt̃ ꝓ
hoc tex.i cor.vñ hæc ſumit̃, q̃a ibi lex eũ ↄpetẽtẽ facit iudicẽ in
vtraq; cã. Quid dicemus Rñdeo: Q̃n̄q; reus reconuenit actorẽ
ſup eodẽ de quo index nõ poterat aliàs cognoſcere , niſi ꝑtib.
volẽtib.ꝓrogãte iuriſdõnẽ,tũc recõuentio pt̃ fieri,ut d.§. q̃d ſi
mutuæ.& l.2.§.ſed ſi agat.de iu. Rõ, q̃a ꝑ electionẽ actor ſibi ꝑ-
iudicat,dẽt igit̃ pati eũ eẽ iudicẽ ↄ̃ ſe,vt dicit tex.in l.C. Sed hoc
6 caſu pati pt̃,ergo &c. † Si vero recõuenit̃ actor ſup re , uel cã,
de qua nõ poſſet cognoſcere ẽt vtraq; parte volẽte,tũc non eſt
locus recõuẽtioni. Et ita loq̃t̃ opinio Canoniſtarũ, q̃ ẽ vera. Nã
tũc ceſſat rõ ↄuẽtionis,& recõuẽtionis. Vult.n.lex,q̃d actor pa
tiat̃ ipſum eſſe iudicẽ ↄ̃ ſe. Sed hic licèt actor patiat̃,nõ patit̃ nã
cãæ,& ſic ceſſat rõ poſita in l.cũ Papinianus.& ſ.dixi.& ꝑ hoc
in q̃õne ꝓpoſita de cã ꝑiudiciali,ſtatim nõ poterit fieri recon
uẽtio corã iudice pedaneo, q̃a priuilegiũ cãæ ẽ, vt cognoſcat̃ à
maiorib.iudicib.nõ priuilegiũ pſonæ,tex.vt̃ in l. nõ diſtingue-
mus.§.de liberali,ff.de arbi. Nõ ob.tex.in corpore vñ ſumit̃ iſta
aut.ubi facit eũdẽ iudicẽ utriuſq; cãæ,q̃d itelligo,ſ. remouẽdo
exceptionẽ,q̃d nõ ſit iudex actoris. Secus ſi nã cãæ non patiat̃
ſm q̃d dĩ l.cũ Papinia.nõ,n.ẽ uериſile,q̃d ex illo uerbo Priceps
uoluiſſet,q̃d ꝑꝑ nãm recõuẽtionis iudices cognoſcerẽt de cau
ſis maximis:hæc.n.eẽt res magni ꝑiudicij. Poſſẽt.n.ptes inuicẽ
cõponere,& hẽre ſup cã ſtatus, uel monachatus , uel mr̃onij,
unũ iudicẽ minimũ, q̃ ſniaret ſm eorũ uolũtatẽ , q̃d eẽt abſur-
dũ, ut d.§.de liberali. Præterea nã ↄuẽtionis & recõuẽtionis ẽ,
ut ſimul tractent̃,& eodẽ tpe ſiniant̃. Si intelligetes de actione
ꝑiudiciali,ꝑ q̃ impediret̃ exercitiũ aliarũ actionũ interĩ , ut in
q̃õne ſeruitutis,& libertatis,ut l.ordinaria,ff.de li.cau. nõ poſſet
hẽre locũ recõuẽtio,quaſi ſimul tractari nõ pñt. Iſtius auth. rõ
7 melius ĩ.declarabit̃. Secundo q̃ro,† utrũ poſſit actor reconue-
d ri de cã criminali? Dicit gl.d q̃ ſic,eadẽ rõne,qua ſ.dixi de ꝑiu-
diciali. uide gl.ſup ver.eũdẽ. Pro declaratione iſtius q. eſt ui-
dendũ. q̃a aut actor accuſauit criminaliter,& tunc an reus poſ
ſit ipſum reaccuſare, eſt mã l.is q̃ reus.de pub iud.& ĩ q̃ accu.
non poſ.l.neganda ad vnũ tñ aduerte,quia tota illa materia lo-
quit̃, q̃n q̃s accuſatorẽ reaccuſaret coram iudice ſuo. Sed ſi per
modum reconuẽtionis vel & accuſatorẽ ſuum accuſare corã
iudice non ſuo,hoc non poſſet. Rõ,quia actor illum iudicem
non elegit nec ſpõte iuit ad eum,imo quadã neceſſitate, ſ. ꝑꝑ
maleficium,vel iniuriam ſibi factam, vt l.2.§.ſed ſi agant,ff. de
iudi. Vnde nõ eſt ↄueniens vt malignitas aduerſarii mei, ꝓpter
quam cogor eum accuſare, faciat vt ego poſſim reaccuſari co
rã iudice nõ ↄpetenti,vt d.§.ſed ſi agant. Quæ rõ ceſſat in eo, q̃
agit ↄ̃ aliquẽ ex aliquo ↄ̃ctu celebrato ab ipſo agẽte, vel ipſius
facto·ſic eo caſu quo accuſat , ceſſat rõ l. cum Papinia q̃a ipſe
accuſator iudicẽ nõ eligit ſpontè. Si uerò agat actione ciuili de
ſcendẽte ex aliquo maleficio , vel facto ↄuenti abſque ſnĩa vel
ↄſenſu acceſſoris,tunc idẽ eadẽ rõne,vt d.§. ſed ſi agant. Quæ
dicta ſunt tã in ciuili,quã in criminali,intelligo, q̃n actor ↄue-
niret reũ corã iudice ordinario. Si.n. ↄ̃ eũ iudicẽ delegatũ im-
petraret,tũc crederet̃ q̃ poſſet fieri recõuẽtio,ꝑ hãc auth.& in
cor.unde ſumit̃,& q̃a ſubeſt rõ, q̃a ipſe eũ eligit,& ceſſat rõ im
pedimẽti,de qua loq̃t̃ §.ſed ſi agant. Si uerò agit actor, & actio-
ne ciuili deſcendẽte ex ſuo facto,uel ↄ̃ctu,tũc ſi reus eũ vult re
cõuenire ciuiliter,ſiue actio deſcẽdat ex crimine ſiue nõ , põt
indiſtincte ꝑ iſtas leges. Sed ſi ꝑ modũ reconuẽtionis velit eũ
criminaliter accuſare , tunc ſi iudex ille , corã quo fit ↄuẽtio,
aliter de illa cã criãli cognoſcere nõ poſſet, nõ fiet recõuẽtio
q̃a hoc eſt priuilegiũ cãæ,nõ pſonæ. Et hoc nõ poſſet fieri etiã
vtraq; parte volẽte,vt l nõ diſtinguemus,§.Iulianus. ff. de arb.
Sed ſi iudex poſſit cognoſcere d'illa cã criminali,tũc vt̃, q̃ poſ
ſet fieri recõuẽtio,ſicut poſſet fieri prorogatio, ꝑ l.j.ſ. vbi de cri.
agi opor. Hoc ẽt vt̃ tenere Inn. tñ in hoc eſt aduertẽdũ. Nã cã
criãliter hẽt iſtud priuilegiũ, vt ea pẽdẽte ſupſedeat̃ in qualibet
ciuili,vt l.ñ ſ.de or.cog. Mõ ſi q̃dẽ ille, q̃ reaccuſat ꝑ modũ reↄ-
uẽtionis,vult vti hoc priuilegio q̃ interim ſup ciuili primo ꝓ-
poſita ſupſedeat,nõ poſſet ↄuenire. q̃a hoc nõ patit̃ nã ↄuen-
tionis,& recõuẽtionis, q̃ eſt vt ſimul ꝓcedat,& ſimul termine
tur. Et q̃a hoc ꝑiudicaret actor,cuius ẽ priuilegiũ, vt q̃ prior ap
pellauit, primo agat. Hoc tñ caſu nõ puto reũ ↄuẽtũ impediri,
q̃n actorẽ accuſet corã alio iudice ↄpetẽte,nec impediret ꝑ ex
ceptionẽ, q̃ itroducit̃ ꝑ aut.hãc. Nã hæc auth aufert reo ſuos iu
dices,nõ q̃a dat ſibi aliũ,ſ.hũc i cã recõuẽtionis. Eo ergo caſu ,
quo ñ pt̃ reↄuenire,vt̃ ñ pt̃ ſine priuilegio,& ꝑiudicio ſui iuris
vel ſuæ cauſę:tunc nõ aufert iſta auth.iudices ſuos , vt hic ma-
nifeſte colligit̃ ex tex.& in corpore, q̃ vult q̃ reus tũc dẽat ſup
ſedere,

ADDITIONBS.

a Ale.Contra actorem. No an reus habeat neceſſe reconuenire actorem corã eodẽ iudice. Et onde Bal.in l.cum Pap.ſ.eo & limita per Bar.infra eo & quod ibidem dixi,tenet tamen proceſſus in ordinario,ſi non opponatur.

b Alexand Terminabuntur. Adde quod dicit Bald.in l.vnio. ſo ma quod quando cã conuentionis,& reconuentionis ſũt vniuntur in caſu d.l.vnio.ſecundum intellectũ Iac de Are & Batabi,tunc reconuentio habet vim exceptionis.& eſt neceſſe ſi-mul pronunciari ſuper vtraq, ſecus ſi non uniuntur,ſed ſunt ſeparata, ita quod ex vna non inducatur exceptio in alia,nam tunc ſm eum,nõ eſt neceſſe , q̃ una ſententia determinetur. De quo per Im in l.1.in fi.quæ ſen.ſine app.reſcin. Et adde quod licet debitum ſuum ſit liquidum , non tamen proceditur incontinenti ad exactionem,ſi reconuenio te,ſed debet expectari ſinis utriuſq; cãæ ꝑ Imam,q̃ eſt uerum,ſi de facili,& cito reconuentio põt liquidari,aliàs ſecus,ſm Bald.no. in l.neque ſupra de compen.& tenet Inno.in c.1.de ord.cog.in gl.ulciſſim. Ad q̃ etiam uide quod no.Bar in l ſi.inf qui ad l.proclamant. Et adde quod no.Bar in l.naturaliter,§.nihil cõmune in vlt q.de acq.poſſ.& 1 al in l cũ Pap. ſupra eod.

c Pani.Primo quæro. Circa iſtã materiam reconuentionis no.inſ.quod reconuẽtio nõ hẽt locũ in cã, q̃ deſiderat celeritatẽ, vt per Ro.ſing.815 inc Recõuentio. Itẽ q̃ reconuentio nõ hẽat locũ corã arbitris iuris,uide Spe ti.de recõuẽtio § effectus,uer.ſed nunquid corã iſtis. Ro.ſing 7 inc.reconuentio. Item ſi per ſtatutũ ſint deputati aliqui iudices qui habeant cognoſcere de cauſis pauperũ agẽtium,an ſi pauperes agant in ipſos iudices poſſint reconueniri , uide Bal. in c. 2.de cõtro.feu.& ibi etiam quod nullus iniuriatus agens de iniuria , uel de furto,vel de alio maleficio poteſt reconueniri coram alio non ſuo iudice. Nunquid autem coram paribus curiæ habeat locum recõuentio in materia feu. uide Bald.in c.1.§ ſi.de prohib feu alie.per Fred.& ibi etiam ponit iudex, quod eſt recõuentio quædam præiudicialis,& oſtentatiua,quædam ſecundaria,& ſimplex,ut ibi ꝑ eum. Item quod recõuẽtio habeat locũ coram iudice prorogato,uel cui maior, uel æqualis ſe ſubmiſit,& q̃ nõ corã arbitro, & de rõne diuerſitatis,& pro limitatione eius q̃ dicitur de arbitris,uide Iaſ.in l.eſt receptum.in glo.ſi de iur.om. iud. Itẽ ſi Princeps dediſſet iudicem alicui motu proprio: an tunc poſſit fieri recõuẽtio coram eo,uide Iaſ.per illum tex.ponderantem quod non,in l. ſi quis ini quũ,ꝑpe. ſi ff.q̃ quiſque iur. Itẽ quod cã reconuentionis eadem inſtar ſit termi nari debeat,qua cã conuentionis,& iiſdem priuilegiis,& prærogatiuis gaudeat uide Io.de Dama.conſi.93.& ibi etiam per Bolog in addi quod ſi clericus conueniat laicum coram iudice ſeculari,poteſt coram eodem ipſe clericus recõueniri,uide Are in c.ſi clerici.extra de iudi.& ibi late Decium. Itẽ quando quis petit imponi ꝑpetuum ſilentium alicui ſuper aliqua re, quod ꝓcedatur ſolũ ſuper reconuentione,uide Are.in c.in præſentia de proba & ibi etiam Fel. Item uide in materia reconuẽtionis late Maria.Soc.in l.1.de mut.pet ubi coram quo,& inter quos,& de quib.cauſis locum habeat,& multa alia. Item an procedat reconuentio coram arbitro, uel arbitratore,& quomodo,uide Bar conſ.3 uol.4.

d Alex. Dicit gl. Et hic ꝑ Bal.in l.1.in prin.q̃ accu ꝑ Bar.& Im.in l.is qui reus, ff.de publ.iud.

ſedere, nec agat corã alio, qñ ei liceat agere corã eodẽ alliàs ſecùs, vt probat. ff eum qui ap. in prouin. debe. deſen. l. pen. & ĩ.
a dicã. Quærit gl.a qd † ſi actor reconuentus velit reum p modũ
8 reconuentionis reconuenire? Gl. dicit q nõ põt, vt in ea habes
9 Idẽ tenent oẽs Legiſtæ & Canoniſtæ. Quæro. vtrũ † liceat actori in cã reconuẽtionis recuſare iudicẽ, corã quo reconuenitur? Quidã dicunt q ſic. Et ita intelligunt auth. Glo. noſtri, ſed omnes Doct. dicũt ɔtriũ, qa poſtquam actor ſemel elegit eum, nõ põt eũ recuſare, vt l. cũ Pap. & in auth offerat̃ ſ. de lit. ɔteſt. Quã itellige, q actor nõ pt eũ recuſare priuilegio aliquo, q eximat pſonã actoris ab illa iuriſdõne, ſed priuilegio cãæ bñ pt re
b cuſare recõuẽtionẽ. V. g. Ille q agit de ſpoliatione. b & petit reſtitutionẽ, ſi recõueniat, pt opponere, q nõ põt recõueniri donec reſtituat̃, vt l. ſi qs ad ſe fundũ. ĩ. ad l. Iuliã. de vi. & ex. de or. cog. c. cũ dilectus. & c. ſup ſpoliatione. Idẽ in cã depoſiti, l. 1. ſ.
10 depoſiti. Idẽ in cã criminali, † qa accuſans criminaliter non pt interi recõueniri, vt l. fi. ſ. de ordi. cogn. In iſtis priuilegiis cãæ excludit reconuentio. Procedo vlterius ſm ordinem gl. Quæ-
11 ro † vtrũ iſta auth. hẽat locũ in iudice c ordinario, & delegato.
c & dicunt qdã q ſolũ loqt̃ in delegato, quia hic loquit de recuſatione, & ordinarius recuſari nõ põt Sed oẽs gl. & Doct. di
12 cũt q hẽt locũ tã in iudice ordinario, q̃ in delegato & † licèt iudex ordinarius recuſari nõ poſſit, petitur tñ, q alius ei aſſociet, vt in auth ſi verò ɔtigerit. ſ. de iud. Quærit glo qũo iſtæ cãæ tractabunt̃ ſimul, & eadem ſnĩa terminabunt̃. Dic vt dixi ſ. circa prin. & ĩ. declarabo clarius Sed iuxta hoc q̃ro, qñ dẽt fieri iſta
d recõuentio In hoc ſunt opi. d in gl. Quidã Doc. dicũt q ab initio incontinenti, vt innuit text. in iſta auth. & in corpore vnde ſumit. Alii dicunt. q põt reconueniri qñcunq;, vſq; ad ſnĩam, vt dicimus in denũciatione, q̃ fit vẽditori. Et iſtud vltimum tenet Ber. de mu. peti. c. 1. & dicit q eſt caſus ex. de pſcrip. in c. diſpendia. li. 6. Idẽ vr̃ tenere Inn. Hoſt. aũt videt tenere ɔtriũ. Dicerem ſic Rõ recõuẽtionis, q̃ facit p reo ɔ̃ actorẽ, eſt, qa actor q illũ elegit iudicẽ i agẽdo, hẽat illũ in defendo, dicit tex. Sed iſta
e rõ hẽt locũ e qñcũq; pendẽte iudicio; ergo qñcũq; pẽdẽte iudicio poſſũ ipſum recõuenire. Sed huic obſtat nã ɔuentionis, & recõuẽtionis, q̃ eſt vt ſ. dixi, vt ſimul tractet̃, & eadẽ ſnĩa termi net. Qũo ergo poſſunt ſimul tractari, & terminari, cũ lis prĩa iã ſit ppe finẽ, & iſta incipit. Rñdeo, vt ſ. dixi, l. q iſtud, quod ſimul tractet̃ eſt in fauorẽ rei recõuenĩetis. Aut igit̃ vult reus re-
f cõuenire eũ ſuo priuil. vt ſimul tractent̃ f & ſimul terminentur & hoc nõ pt niſi ab initio, vt hac auth. & in corpore vñ ſumit. Sed ſi eũ vult recõuenire, & nõ vti priuilegio, tũc poterit, nec eſt q repugnet. Diceret tñ forte tũc magis cã ɔuentionis, q̃ recõuẽtionis. Et iõ Inn. in c. diſpẽdia. dicit, q qñcũq; pendẽte iudicio primo, agit ɔ̃ actorẽ p modũ ɔuentionis, vel recõuentionis, & tũc dicat ɔuẽtio ſimplex, qñ omittit nã recõuẽtionis, q̃ eſt vt ſil terminent̃. Sed p tãto ego appello iſtã recõuẽtionẽ, qa
13 alias nõ eſſet cõpetẽs iudex, niſi pp recõuẽtionẽ. Iuxta hoc q-
g ro. † nũquid in cauſis ſummariis g ſit locus recõuẽtioni? Tex, vr̃ q ſic, in l. ſed & hæ. ſ. nõ ſolũ. ff. de pc. vbi dr̃, q ẽt in cã dãni infecti, hẽt locũ recõuẽtio. Et ɔſtat; q cã dãni infecti ſit ſũmaria, vt l. 1. ff de dã. inſe. In ɔ̃. & idẽ tenet Pet. & alle. l. j. ſ. vbi caup. ſtat. Præterea eſt rõ, qa cã recõuẽtionis dẽt ſimul tractari & terminari Sed ſi vna eſſet ordinaria, alia ſummaria, hoc fieri non poſſet Ego dico, q in ſummariis hẽt locũ recõuentio. Quid. n. ſi reconueniat̃ alia ſummaria? Certè non eſt dubiũ, ſicut dicemus de ɔuẽtõ ſup ſpoliatione, q pt reconueniri ſup alia ſpoliatione. vt dixi in l. q ſe ad fundũ. ĩ. ad leg. Iul. de ui. Præterea, tũc nõ eſt impedimẽtũ nãæ recõuentionis, qa vtraq; pt ſimul tractari, & terminari. Sed ſi cã recõuẽtionis eſſet ordinaria, & prima ſummaria, tũc idẽ dico q hẽat locum reconuentio, ſi reus vult illud priuilegiũ remittere, nec curat q eadẽ ſententia terminet̃, vt ſ. pxi. dixi. probat in d. legib. q̃ dñt, q in cã dãni infe-
14 cti locus eſt recõuẽtioni. Quæro nũqd † qñ agitur officio iudicis, ſit locus reconuentioni? Tex. eſt quod ſic, in l. 1. in fi. ff. de
15 var. & extor cogn. Quæro nũquid † in cã appellationis h ſit loc°
h reconuentioni? Spe. tractat iſtã q. & Cy ponit eã i l. p hanc. ĩ, de temp. ap. Breuiter omiſſis verbis eorum, ueritas eſt iſta, quod qñ ille, qui appellauit, appellat de neceſſitate pp iniuriam, quã arbitrat̃ ſibi factam à iudice, & ſi ipſe ſua ſponte iudicem non elegit, non põt coram iudice appellationis recõueniri, ſed dẽt in prouincia ſua apud ſuum ordinarium iudicem conueniri, vt ff eũ q ap in puin. deb. defen. d. l. 1. & l. 2. ſ. ei quoq;. ff. de iu. Ex quo patet, q iſta auth. ſolũ impedit reũ agere corã alio iudi
16 ce, qñ ſibi iudicẽ in cã reconuẽt. alia ceſſat iſta excep. † Quæro
i qd ſi reus ɔuenit actorẽ corã alio iudice i ɔ̃ formã huius auth.
17 Rñ. ſi qdẽ corã iudice delegato, pceſſus eſt ipſo iure nullus. † Si corã iudice ord. pceſſus ẽ aliqs, niſi op. vt d. c. diſpẽdia. de reic.
18 † vtrobique tñ ſiue pceſſus eſt nullus, ſiue qñ opponitur exceptio, reus vocans actorẽ corã iudice ɔdẽnatur in expenſis, vt d. c. diſpẽdia, qa temer̃ vocauit, & c. l. eũ quẽ temer̃ ff. de iu. Quæ
19 ro utrũ † cleric° agens ɔ̃ laicũ corã iudice laico poſſit recõue
k niri? Gl. in c. at ſi clerici. extra, de iud. tenet quod ſic, Quidam Doc. iuris ciuilis, ut Pet. & Iac. But tenent quod non, quia hoc non poteſt fieri per modum prorogationis, in c. ſi diligenti. ex. de fo. compe. & ſup. de epiſ. & cle. auth. ſtatuimus. Bñ puto ɔtrarium, l. quod poſſit reconueniri. Nec ob quod non poteſt fieri progatio, qa fateor. l. ab hoĩe. ſed à lege hoc fit, ut oẽ priuilegiũ. p qd pſona ſubducit̃, iuriſdõnẽ tollat i eã recõuentionis, vt l. cũ Pap. & in corpore vñ ſumit hęc auth. Nec obſt. ſi dicas, ille eſt fauor totius cleri, qa fateor, eodẽ mõ priuilegiũ, ne legati ɔueniant̃, eſt fauore publicę vtilitatis, & tñ ceſſat in cauſa re
20 cõuẽtionis, ut d. ſ. ſed ſi agant. Quęro, † utrũ coram arbitris ſit locus

ADDITIONES.

a Ale. Quærit glo. No. quod actor conuentus non poteſt reconueniri. Sed quid ſi actor impetrauit iudicem delegatum ſuper fundo, reus reconuenit ipſum ſuper domo, quo caſu vult etiam actor coram eodem iudice recõuenire ſuper vinea, an audiatur Et tex. videtur, q non ita tenet Gul. in l. 1. quod quiſque iu. & Spec. in ti. de repli. ſ. fi. uer. nunquid poſſim, & quod no. Imo. in auth. habita. Et hoc modo videtur mihi, quod ſit intelligendus tex. in d. l. fi. & no. gl. hic, & expreſſe Spe. in ti. de reconuen. ſ. nunc dicamus & uer. fi.

b Ale. Spoliatione. In interdicto ſpoliatorio & in cauſa depoſiti, non habet locũ reconuentio, contrarium uidetur no. Bar. in l. naturaliter, ſ. nihil commune, in pe. q. ff. de acq. poſ. Iuncto eo, quod dicit tex. in l. 1. ultra medium. infra quo. bo. & in l. 2. ſ. fi. ſupra ubi in rem acti. Adde q primam opi. tenet Spe. in ti. de reconuen. ſ. nunc uideamus, in prin.

c Alex. Habeat locum in iudice. An iſta auth habeat locum in ordinario, & in delegato, licet Bal in l. cum Pap. aliqui habẽt in l. nemo ſupra. co. in uer. quæro vtrũ per ius antiquum, uidetur uelle, quod ſolum habeat locum in delegato. Adde tamen, quod ſi talis delegatus fuiſſet datus de non conſenſu, non habet locũ iſta auth ſecundum Bar hic, ad fi.

d Ale. Sunt opi. Et cum opin. Hoſt. contra Bar. & Inn. tenet gl. Io. And in Cle. ſæpe. de uerb. ſign. in uer. exordio. ſecundum Io. And in addi. Spe. in ti. de recõuen uer. quando fit reconuentio, non habet locum priuilegium prorogationis iuriſdictionis, contra Bar hic, Sed d. An. & Imo. in c. 1. de mu. pe. tenent opi. Bar. hic, licet Io. Cal. teneat opi. Io. An. & uide Bal. hic.

e Ale. Habet locum. Sed quid ſi reus confitetur delictum, an poſſit recõuenire actorem, uide Bal. in l. fi. C qui. ad lib procla. non lic.

f Menoch. Vt ſimul tractentur. Ibi limitat niſi ſit conſimilis cognitionis ut etiam infra ſentit Bar.

g Ale. Summariis. Sed quod non ſit locus reconuentioni, tenet Bal in l. 1. ff. ubi cau. ſtat ubi idem dicit, quando una cauſa eſſet præparatoria alterius, quod no. Adde gl. in Cle. ſæpe de uer ſig. & plene p d. Ant. & Inn in c. 1. de mu. pet. & Bal. in l. naturaliter. ſ. nihil commune, in pe. q. de acq. poſ. & ibi per Imo. & quod no. Bal in l. & ſiue ſupra ad Treb.

h Ale. Appellationis Sed quid ſi appelletur in cauſa cõuentionis primæ, an poſſit iudex procedere in cauſa reconuentionis. Dic ſecundum Inn. q ſic, in c. cum nobis. de elec. & vtrum in cauſa appellationis habeat locum reconuentio. Cyn. vr̃ tenere, q nõ, in d. l. per hanc in 6. q. Idem Inn in c. 1. de mu. pet. Pro hoc tex. in l. ad cognitionẽ, ff ex quib. cau. in poſ. ea. Sed Spe. in ti. de conuen. & reconuen. ſ. nunc dicimus. uer. ſed nunquid coram iudice reſtringit hoc dictum in appellatio. ab interlocutoria, ſecus in appellatione a diffinitiua. Sed tamen non reſpondet ad tex. in l. 2. ſ. legatis, uer. ei quoque, ff. de iud. qui probat indiſtincte opi. 1. ſed Ang. in d. ſ. legatis, dat aliam limitationem ad hoc, & ueram. Non debet, ſecundum eum, limitari, niſi appellatio exerceatur in domicilio appellationis, qa tunc ceſſat ratio ſ. legatis, q no. uide Bal. in d. l. per hanc, & uide glo in l. ſed ſi reſtituatur, ff de iud. & Bal. in l. & ſiue. ſupra ad Treb.

l Menoch. Alio iudice, Afflict. Deciſ. 354.

k Ale. Clericus agens Et hæc eſt cõis, quod clericus poſſit reconueniri, & tenet ſe gl. in c. 1. de mu pe. Sed aliqui, quos ſequitur d. Ant. in d. c. tenent cõtrariũ, & cũ communem ibi tranſit d. Ioan. facit etiam quod ſing. no Imo. in l. ſi cum hoiem. de fideiuſ. ubi inſtantia tranſit in clericum etiam coram ſæculari. uno tamẽ caſu poſſet clericus conueniri indiſtinctè quoties reconuen fieret ex eod. negotio, & uerſatio eſſet cõnexa, ſm Bal. in auth. habita, in uer. quæritur Alii ibi inducit arg. contra opi. Bar. ſic. Reconuentio procedit uirtute cõuentionis, fundatur. n. ſuper electio facta a iudice, ut patet in c. cuius in agendo ſed prorogatio non põt fieri de ſpecie ad ſpeciem penitus diuerſam, ſicut eſt iuriſdictio clerici, & laici, ut patet ... diſt. & l. 2. ſ. 1 ff de iu ergo talis recõuen. fieri non põt. Confirmatur iſta rõ ab ipſis; & quod non poteſt fieri expreſſe, non põt fieri tacitè, ut l. nõ intelligit̃ ſ. 1. ff de iu. fiſ. Sed aliquis clericus non põt expreſsè prorogare iuriſdictionẽ in laicũ, ergo nec tacitè. Sed huic rõni reſpond. In. Cal. & alii, q iſta ratio concludit, quia ſequeretur ex iſta rõne ulti. q ſicut clericus non poteſt expreſſe cõſentire in iudicem eccleſiaſticum non ſuum, ut c. ſignifi. de fo. cõpe ita nõ poſſit reconueniri coram iudice non eccleſiaſtico Hoc autem eſt cõtra c. 1. & 2. & ibi no de mu pe. Sed ab hac impugnatione defendit Ant. d. ſuã opi. dicẽs q illa progatio fit ſecundũ naturã iuris, & tunc aliquid pmittitur fieri tacitè, & in conſequentiam, qđ non permittitur fieri expreſſe, ut patet in d. c dilecti de fo. comp. Vnde dicit Bal no in l nulli C. de iud q in cõuentione cognoſcat iudex in incidẽti ad cãm principalem, & contra naturam ipſius, nec principaliter, & expreſsè, nec tacite, ſed in conſequentiã poteſt iuriſdictio in alterũ progari, ut patet in cauã de ord. cog & in c. lator qui fi. ſint le. Hoc autem eſt cõtra materiã iuriſ. dõnis eccleſiaſticæ, q clericus ſubſit ſæculari iudici, uel q iudex ſæcularis hẽat talẽ iuriſdõnẽ, maxime p rõnẽ, q̃ reddit 96. diſt i c. deniq; ergo nec tacite in cõſequẽtiã põt ulla iuriſdõ progari. Tu aũt ɔtra iſtã rõnẽ, q̃ eſt difficilis, dicas q aſſumptũ eſt falſũ, qa licet ſubiectũ, in quo eſt iuriſd. V. g clericus nil pſus ptineat ad iuriſdõnẽ ſeu iudicẽ tpalẽ, cũ tñ ipſe dicat̃ eẽ tpalis. & ſecũdũ naturã ſuã, ſi ẽ bonũ ſimile q̃ cã ſpirituali, in qua habilitas rõne pſonæ nõ faceret actũ ppne cõtra naturã faciẽtis, ſicut inhabilitas materiæ, ut patet in l. is q duos, in fi & q ibi no. Bar. ff. de li. le. & licet clericus nõ ſit de iuriſdõne iudicis ſæcularis, tñ pp hoc rõne ſubiecti nõ dẽt dici, q progatio, q̃ fit in iudice ſæcularẽ, ſit cõtra naturã iuriſdõnis, ſed cõtra priuilegiũ pſonæ, q̃ nullo mõ ptineat ad laicũ. Sed p Bar adducas nouã rõnẽ. Nã actor, & reus ſũt pſonæ connexæ, un qđ ſtatuit in uno, maxime ubi rõ ẽ expſſa in l. extẽdit ad alterũ, l. fi. C de fru. & li. exp. & tex. in Auth de exec. ſ. 1. cogit reũ inuitũ agere corã eodẽ iudice, ne pp diuerſitatẽ tribunalis lites implicent̃, & nõ poſſint finiri & hoc circũſcripto oĩ cõſenſu actoris, in pſona ipſius hẽt locũ rõ pdicta, & cogit in iure reſpõdere. Cum ergo lex gñaliter dicat, q agẽs tenet̃ reſpõdere recõuenĩẽti, ergo &c. Adde qđ iudi ſi clericus accuſat laicũ corã iudice laico, & accuſatus ipſũ clericũ corã epiſcopo, dicens, qđ falſo fuit accuſatus ɔ clericũ, an epiſcopus poterit inhibere iudici ſæculari ne ulteri pcedat. Vide Fred. de Sen cõſ. 113. Et qđ clericus poterit reconueniri corã laico, vr̃ tenere Spe ti. de cõuen. & reconuen. ſ. 1. uer. ſed quid ſi laicus.

a locus a reconuentioni. Tex.eſt, q̄d nõ,e͞r de arb.c.cũ dilectus
q̄d eſt verũ.quia tũc ceſſat rõ.l.cum Papi.Nõ.n. actor illũ arbi
21 trũ elegit magis,q̄ reus: imò verque ſimul. Et tũ ſputo, φ ſi ali-
b quis eẽt delegatus de ꝯſenſu vtriuſq; partis b coram illo delega
to nõ eẽt locus recõuẽtioni eadẽ rõne,qua de arbitrio.ſ. dixi.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Pro ꝯcordia. Aduerte, φ in reconuentione dẽt procedi ſm
formã ꝯuẽtionis,& vna ſnia terminari qñ agit̃ petitorio,& re-
cõuenit̃ poſſeſſorio: vel ꝯ.ꝑ eadẽ re, intellige i illis caſib⁹ vbi ĩ
poſſeſſorijs,requirit̃ lit.ꝯt.ita hr̃ ꝑ Bar.ĩ l.naturalr. §. nihil cõe.
ff de acq.poſſ Cõtrariũ th̃ alleg in auth.& ꝯñr.iũcto eo, quod
voluit ipſe Bar.in l.1.ĩ quo.bo.& in l.ſi.ſ. vbi ĩ rẽ act.vbi voluit,
quod oĩa iudicia poſſeſſoria ſint ſummaria,& in extrau ad re-
primẽdũ,in verbo,ſũmariè tu dic, Bar. nõ negat in dictis iuri.
In hac auth ſi bñ videat,tenet affirmatiuã,uet ſeiẽdũ eſt igit,
& tret.iuxta hoc quæro.Et ſic nõ meretur argui de ꝯtrarietate.

ADDITIONES.

a Menoch.Locus ſi vb.conſi.1.col.2.& pe lib.4.Soc in conſi.66.nu.5.lib.1.
b Menoch. cuiuſque partis Pulchre Zaſius lib.1.ſing reſponſorum,c.37.

LEX VIII.

2 *Ante litem conteſtatam poteſt in aliquib.caſib.appellari: & qui ſint iſti caſus nu.2.*
3 *Recuſatio iudicis pt fieri,quãdq; poſt litẽ cõteſtatã,ſi noua cã ſuperuenit.*
4 *Nemo niſi Princeps,poteſt committere cauſam remota appellatione a diffinitiua,ſed bene ab interlocutoria.*
5 *Appellatio & recuſatio iudicis,quando ſimul ponũtur, hinc appellatio ne remota ante litem conteſtatam,etiam recuſatio remoueri uideri.*
6 *Si ĩ literis delegõis remouet̃ ſolũ appellõ,nõ itelligit̃ remota recuſatio.*

a Cum ſolitũ. Iſta eſt ſingularis lex, nec ſcio eſſe eam
alibi. & hr̃. h. d. Qñ a duo vocabula ue-
niũt ad determinatiõẽ eiuſdẽ uerbi,dẽnt intelligi, vt vnifor-
miter operent̃. Primo Imperator repetit illud,ſup quo dubita
tur.Secũdo quorũdã ponit opi.Tertio dat ꝯſiliũ.Secũda ibi,q-
dã putabãt Tertia ibi,caueãt.No q̄d dixi in ſummario.Idẽ hẽs
in l.teſtõ.ſ.de teſta mil & de impu.& ali.ſub.l hr̃ditatẽ. & l.q̄-
uis,de vul & pup.l tã hoc iure. Dr̃ hic.caueat itaq;. Quæro qua
diſtictione dẽnt vti iudices? Gl dicit,φ debẽt uerbũ applonis
accomodare poſt ſnĩam,& verbũ refutationis, ſeu recuſatio-
nis añ lit.ꝯt. Vide gl.ſup ver. ſine certa. Vult ergo gl. ad hoc vt
iſta cſa aliqd operet̃,q̄d apponat̃ eo tpe,quo inducat aliqd ꝯ ĩ⁹
cõc: ſed de iure cõi poſt ſnĩam pt appellari,ergo poſt ſnĩam re
moueat̃ applo.añ li ꝯt.pt recuſare.ergo añ lit.ꝯte remoueat̃ re
cuſatio.iſta opi.nõ.eſt vera, q̄a nullus iudex ṗter Principẽ põt
2 applonẽ poſt ſnĩam remouere,vt l.1.§.ſi.ff.a q.app.nõ li.† Do,
Rich Malũ intelligit totũ eꝯ vt iudices remoueat applonẽ añ
ſnĩam, & recuſationẽ poſt li.cõi. Et eſt hæc diſtinctio,q̄ tenere
debẽt iudices,ſm eũ hic,& hoc placet.Sed ꝯ hoc op. expreſſio
eius,q̄d tacitè ineſt,nihil operat̃, vt ĩ.de fideiuſ.l nõ rectè.& ff.
de leg.1.l.3.ſed iſtud ẽ ẽt tacitè de iure cõi,ergo &c. Solu.dicit
Rich.ſator ꝯriũ q̄d nihil operat̃,ſed fit cã dubitationis tollẽdę,
ut l.q mutuã.ff mã & l q̄ dubitationis ff de reg.iu.Hoc nõ pla-
3 ce,q̄a vanũ eſſet ꝯſiliũ Pricipis hic.† & iõ dico,q̄d añ ſnĩam &
ẽt añ lit ꝯt.qñq; pt appellari: ut puta ſi iudex ꝓnũciauerit ſe cẽ,
iudicẽ,ut no.in auth.habita.ſ. ne fil.ꝓ pa.& in caſu.l.arbitro.ff.
a q ſat.cog & de mino l.itra utile.Itẽ † recuſatio pt fieri qñq;poſt
li.ꝯt.ſi nuua cã ſupuenit,ut l.nõ diſtinguemus.§ cũ q̄dã. ff. de
arb.Vñ cũ iudex remouet applonẽ añ ſnĩam, & iſta remotio
opꝯtat illis caſib.in q̄b.poterat appellari: & cũ remouet recuſa
tionẽ poſt lit ꝯt.operabit ſm φ dicemus de ordinario, vt ſ.de
4 iud auth.ſi verò ꝯtigerit. Et ſm hoc ſic op.† nemo pt ꝯmittere
cãm applone remota,niſi Princeps, vt l.1.§.ſi.à q̄b. appella.nõ
licẽt Rñ.uerũ ẽ remota applone à diffinitiua,ſed bñ pt remoue
ri applo ab interlocutoria. Et hic ẽ caſus no hic,& hoc ſẽtit gl.
5 tua in ſi.multũ no.q̄ uide.Scdo q̃ro,† qñ iſta verba ſimul po-
nunt̃,qualr̃ itelligant̃, ꝓut ĩ prin l.ꝓſupponit In hoc ſunt opin.
Quidã dñt,q̄d añ lit.ꝯt nõ poterit recuſari. Et q̄d hic dr̃ in text.
q̄d minimè uetitũ ẽ.ſ à lege,& hoc tenuit Io. Alij dñt ꝯ, & dñt
q̄d dictis uerbis nõ obſtãtib. poterit recuſari,ꝑ hũc text.dũ dr̃,
φ minime uetitũ,&c.ego teneo opi.Io.ꝑ rõnẽ, q̄ dixi in ſũma
rio,l.qñ duo vocabula uenkũt ad terminationẽ unius uerbi,de
bent intelligi,ut uniformiter operent̃. Sicut ergo applo eſt re-
6 mota añ li.ꝯt.vt dixi,ita eodem mõ recuſatio Quæro,q̄d † ſi in
b literis b delegationis remoueat̃ ſolum applo,an ex hoc uideat̃
remota recuſatio? Gl hic tenet φ ſic,allegat ex̃, de appel. c. ſup
eo.In ꝯriũ facit ĩ. ne lic.in una ca cau.l.j.in ſi.Gl.ſol.Ibi loquit̃
quando remouetur à iure,hic qñ ab homine. Contrarium hu
ius determ nat gl.in d.l.1.§.ſi.ff.à q̄b.appel.nõ licet. Et iſtã opi.
ſequuntur cõiter Doc.q̄a quãdo ſunt duo iura ſeparata, remo
to uno nõ ſequit̃ remotio alteri⁹,ut l.ſi dom⁹.ff.de ſer. urb. ꝓd.

ADDITIONES.

a Pariſ.Quando.Vide Ieſ.in l.contra maiores.poſt princ.ff de inof teſt.
b Pariſ.Quid ſi in literis.No φ uiamo remota appellatione non intelligitur remota nullitas,q̄a ſunt diuerſa.Vide Com conſ.1 5.& an remota appellatione & contra li dicatur ſublata nullitas,uide Com.conſ.60.incip,In Chriſti nomine, ubi etiam ponit an intellig.tur remota reductio laudi Et quod etiam ſi remouetur appellatio nihilominus ꝓ.la ſupplicatio,poſſit dici de nullitate,uide Pra.Pap.

in forma execut ſententiæ diffi. Item quod remota app.non cẽſeatur remota appellatio ratione euidentiſſimæ iniquitatis,& quod non videatur remota nullitas vide Abb co. ſi.5 in 2 parte Item quod remota appella non cenſetur remota querela uel ſupplicatio,uide Bart.in c.1.de off.deleg Ial.in auth.quæ ſupplicatio de prec.ib.Imp offe.Item remota appellatione,uel querela, non cenſetur remota nullitas,& quædam alia uide per Are.conſi 75 & in c.dilecto in 6 q.de ap. Item an ſtatutũ remouens appe.in aliqua cauſa,cenſeatur ſolũ in diffinitiua nõ ab interlocutoria,vel grauamine,uide Pau quod ſic,in cap paſtoralis in prine in 6 q̃ſtio de appel Itẽ an remota appellatione dicatur remota querela apud eundem iudicem uide Al.in l.ſi.ſupra de edicto diui Adr.tol poſt Pa.de Ca. ibi

De ſententijs,quæ ſine certa quan.prolatæ ſunt. Rubrica

LEX PRIMA.

1 *Jus mere de futuro non poteſt deduci ad iudicium.*
2 *Si ius eſt de ꝓſenti habẽs dependentiam de futuro,uenit in iudicio,quãdo actori nihil poteſt imputari.*
3 *Quid ſi ius eſt de præſenti propter intereſſe,quod ſperatur de futuro.*
4 *Quid ſi aliquod ius de præſenti ſperatur recedere in futura.*

CVm iudicem. Valet ſnĩa de futuro,ſi depẽ-
deat,a iure,φ ẽ d pñti.h.d.ſm
vlt.lec.hic poſitam in gl.quæ eſt vera Opp. & videi φ
a curſus futuri tpis a nõ ſpectat ad iudicẽ,vt ff.de vſur.l.
1 §1 Huius timore ſunt in gl.qnq; lec.quatuor primę tẽdũt ad
hoc, vt oñdant iudicẽ ꝓnunciaſſe de vſuris ṗteritis. Vltima ad
hoc tẽdit, vt ſi iudex ꝓnũciauerit de futuris. Primæ quatuor
lec.nõ hẽnt dubitationẽ,iõ nõ proſequor eas.uide gl. Ad q̄ntã
lect q̄ poſui vobis,obſtat fortiter l.1.§ 1 ff de vſuris.Reſpõ. Qñ-
que nihil eſt,φ poſſit imputari creditori: vt puta repeto ſortem
& facio q̄rũ poſſum in ea exigẽda, tũc tractatus futuri tpis. in
quo currũt vſurę inuito actore.ſpectat ad iudicẽ,vt hic. Qñq;
eſt aliqd φ põt imputari creditori,vt puta. nõ curat ſortẽ hic,
ſed vult φ debitor ꝯdẽnet̃ ſibi de futuro ad vſuras. & hoc non
ſpectat ad iudicẽ vt l.ꝯria Opp.de l. nõ quẽadmodũ.ff de iud.
Sol.Ea q̄ ſunt mere de futuro.nõ ſpectãt ad iudicẽ,vt l.ꝯria.ſed
ea q̄ ſunt de futuro,& hẽnt depẽdentiã a iure de pñti ſic, & ita
loqt hic.Nã ſors petebat de pñti,& ab iſto debito ſortis hñt de-
pendentiam vſurę,& hoc ſpectat ad iudicem. & ita loquit̃ hæc
l.Contra hoc opp.de l.in l.Aq.ſi delatũ.ff.ad l.Aq huius timore
1 dẽs ſcire hr̃.† φ qñq; eſt ius mere de futuro, & hoc nõ pt de-
2 duci in iudiciũ vt d l.nõ quẽadmodũ. Qñq; eſt † ius de ṗſenti,
φ hẽt dependentiã de futuro,& tũc diſtingue,vt dixi. Aut põt
actori aliqd imputari.& nõ uenit in iudicio,vt l.1.§.1 ff de vſur
Aut nihil põt ei imputari,& venit in iudicio,vt hic & l.1. de fi-
3 deic.& l.male agit de ṗſcrip.30 ann.† Qñq; eſt ius de ṗſenti,&
propter intereſſe,φ ſperat de futuro, & tũc aut illud intereſſe
ſperat propter culpã.& loqt̃ l in l.Aquil.ſi deletum ff ad l. Aq.
Aut,ꝑ dolum & loquitur l.locum.§. ꝯdẽnatio. de tab. exhib.
4 Qñq; † eſt aliq ĩ ius de pñti φ ſperat̃ recedere in futuro: & iſto
caſu loqt l ſi ſeruus.in prin.de ꝯd.fur Iſtã materiã tetigi ĩ d.l.lo
cũ.§.ꝯdẽnatio.plenius in l.ſi finita. §.ſi. cũ l.ſeq. ff. de dã. infec.

ADDITIO.

a Alc.Futuri temporis.Quãdo tractatus futuri temporis ſpectet ad iudicem,uide per Bal.& Doc.in l.ex autem,§ qui ſortem.ff.de verb.obl.quid in fructib.futuris,uide Bal.in l.2.ſi ſe.nup ma.

LEX II.

1 *Quando proponitur actio uniuerſalis, vel generalis,tũc ꝓcedit petitio incerta,& ſententia incerta.ſed in executione certificatur.& nu.2.*
3 *In obligatione alternatiua ſi electio eſt creditoris,dẽt dari libellus certus, & ſententia certa ſequi.*
4 *In ſimplici obligatione,quando procedat petitio incerta, & ſentẽtia certa,& quãdo etiam ſententia incerta.*
5 *Sententia incerta habebit executionem paratam,facta liquidatione.*
6 *Et quomodo ſiet liquidatio,etiam in inſtrumẽtis non liquidis,quæ merent̃ executionem,& ſupra nu.5.*

1 Quamquam a pecuniæ. † Vbi petit̃ incertũ,
valet ſententia incer
b ta.h d.Vides ergo,φ ſnĩa ĩcerta valet.Cõtrariũ uides in l.ꝓxi.
& l.ſi So gl Qñq; petitur incertum,tunc valet ſententia incer-
ta,vt hic. Sed ſi petitur certũ, & tunc dẽt ferri ſnĩa certa per ſe
c vel ꝑ relationẽ ad acta,vt l.ſeq.ꝯ iſtud op. Inſt. de ac.§. curare.
2 Huius timore gl.itrat hãc materiã veterẽ.c Qñq; † ꝓponit̃ actio
vtilis,vt petitio hr̃ditatis.Qñq; actio generalis,vt petitio tutelæ,
vel neg.geſt.& in illis procedit petitio certa.& ſnĩa incerta ſed
in executione certificat̃.Ita tenet hic gl mag. & plenius in l j.
in gl mag.ff de eden.& plene ꝑ Inn.in c.cõquerẽte. in gl. pen.
de off ord Qñq; proponit̃ actio ſingularis, & iſta propriè eſt ma
teria nr̃a. & tũc aut oblo erat alternatiua,aut ſimplex. S. ẽ alter
natiua ꝓcedit libellus,& petitio alternatiua,& ĩ certa,vt d.§.cu
rar̃,& d verb.obl.l.cũ q certarũ,ĩ ſi.Q̄d itellige, qñ erat electio
debitoris.

ADDITIONES

a Pariſ.Quamquam.Vide quæ habes ad Bar.in l.1.in ſi ff. de lega.1. & in l. proinde ff.ad legem Aquil.
b Alc.Sententia incerta.Quando ualeat ſententia,& libellus incertus,uide etiã Inn. in c.ſi.in ſi gl.in ver omnis.de exc.ſ.pꝛæla uide Inn in c.3.de lib.obla.
c Alc.Veterem Idem tene in l.ais prætor.§.1.ff de re iud.

3 debitoris.† Si.n.eſſet electio,eũ creditoris.ſit in eius p̃tãte, dẽt
dare libellum certũ,& ſnĩa ſequit̃ certa,vt l.vbi §.q illud,aut il
4 lud,de verb.obliga.† Qñq; oblo eſt ſimplex.Et li caduerte:ali-
qñ in libello nõ pot declarari certa quãtitas,ſed põt declarari ĩ
a ſententia,vt cũ petit intereſſe,ꝗ intereſſe ſtat ĩ ęſtimatione iu-
dicis.vt j.tit.e.l.1.tũc ꝓcedit libellus incertus,ſm verã opin. &
tũc ſnĩa erit certa,ſm verã opi no.p gl.in l.certi ↄdõ.in prin.ff.
ſi cert.pet.dicã.j.tit.1.l.1.Qñq; nõ põt declarari,nec in petitio-
ne,nec in ſnĩa,& tũc ꝓcedit libellus incertus,& ſnĩa ĩcerta.H.c
b eſt caſus in l.noſtra.Nã dẽs hic intelligere ᵇ ꝙ aliquis promiſe-
rat indẽnitatẽ,& iã fiſcus incurrerat aliqđ damnum, & maius
dãnũ poterat incurrere in futuro:vnde cũ nõ poſſit certificari
id,ꝙ dependet ex futuro iudex ꝓnũciabit de indemnitate ſup
5 futuro tpe,& hic ꝓ p̃terito ↄdẽnabit,vt ſ.l.proxi.Sed q̃ro,† qs
eſt effectus iſtius ſnĩę incertę?Reſpon ꝙ hẽbit paratã executio-
c nẽ ᶜ facta liqdatione,q̃ fiet hoc mõ:qa actor petet ſnĩam execu
tioni mãdari,in qua talis eſt ↄdẽnatus ad indẽnitatem præſtan
dam.Ad probandũ,ꝙ ſit damnificatus,faciet in continenti ar-
ticulos,nec eſt neceſſaria libelli oblatio,nec lit.ↄte.& ſic proce
deť ſummariẽ ſm formã.l à diuo Pio.§.ſi ſup reb.de re iud.Si-
cut dicimus in ſimili,in ſnĩa lata in iudicio vñi, in qua eſt ↄdẽ
natus ad reſtituendũ hr̃ditatẽ ſimplr: qd aũt ſit in hr̃ditate, in
6 executione declarabiť.Et no.clarẽ gl in d.l.1.de eden.† Et iſta ẽ
d practica hodie ᵈ in partib.iſtis ꝙ inſtr̃a, q̃ ſunt guarentigiona-
ta,vel ↄfeſſionata merenť executionẽ,ſicut ſnĩa diffinitiua. Si
ergo eſt aliqđ inſtr̃m nõ liquidũ,peto executionẽ ſummariẽ,&
facio articulos ad probandũ id,ſecũdũ ea,quæ dicta ſunt ſupra

CONTRIETAS, ET CONCORDIA.

Pro ſaluatione Bar.in hac l.1.& in quo videat inuolutus vitio contradictionis,vide concordiam,quam poſui in l.1.ff. de edẽ,

ADDITIONES.

a Ale.Intereſſe Iudex debet in ſententiis taxare intereſſe,adde Lcum proprio.& ibi Bal.ſup.ſi quis alte.vel ſibi,vbi idem dicit in fructibus.
b Ale.Intelligere.In his,& in vniuerſalib.unde etiam no Bal.in l.filium uer. vlterius quæritur.ſup fam.erciſ.per gl.& Doct.in c.1.de re iud.& Inn.in c.ſi.& Bal in l.1. de re iud.l.& Inno.in c.ſi de exceſ.præla.Et adde quod valeat cõdemnatio expenſarum etiã incerta,ſine reſeruatio taxationis,ſecundum Bar.in l.terminatio uer. uenio ad quartum ꝛ ut.de fru.& lit.expen.& ibi per Ias.qui tenet hoc eſſe verum in omnibus acceſſoriis,& idem dicit in arbitratore.
c Menoch.Executionem.Soc.iun.cõſi.136.nu 3 lib.1.Soc.ſen.conſi 96 nu.6 7.lib.4
d Ale.Practica hodie.Vide Bar.in l.1.ff de eden.

LEX III.

1 *Snĩa quæ nõ cõtinet certũ p ſe, vel p relationẽ ad aliud eſt ipſo iure nulla*
2 *Sentẽtia quę fertur per relationem ad aliqua acta, valet ſi in illis cõtine-
tur certa quantitas, non diſtinguendo quæ ſint illa acta.*
3 *Sententia ſimpliciter prolata, vt condẽno te ad id, quod dẽs, valet, ſi cer
tę quantitatis reperiatur in actis probatoriis.*

a Hæc ſententia. ᵃ Sententia, † q̃ non continet certũ
1 per ſe, vel per relationẽ ad aliud, eſt
b ipſo iure nulla h.d. No iſtum ᵇ fin.huius legis pro declaratione
gloſſarum hic poſitarum. Quæro in qbus actis debeat contine-
ri certa quantitas,vt ſnĩa valeat.dicit gl.in atteſtationib.vel con
feſſionibus.In ↄ̃rium videť,quod ſufficiat contineri in libello,
vt l.quid tamẽ.de arb.& de re iud.l.ait prætor.§.1.Sol.Breuiter,
2 q̃ que ſnĩa fertur per relationem ad aliqua acta,tunc valet ſen
tentia ſi in illis actis ad quæ ſententia refertur,continetur,cer-
ta quantitas,non habita diſtinctione,quæ ſint illa acta,vt l.ↄ̃ria
3 † Qñq; ſententia profert ſimplr.ſ.condẽno te ad id, ꝙ dẽs: tuc
eſt neceſſe,ꝙ certa quantitas reperiatur in actis probatoriis, vt
in dictis teſtium, ↄfeſſionibus,vel inſtr̃is.nec ſufficeret cõtine-
ri in actis aſſertoriis,vt in libello,& poſitionib.ita loqt hic glo.

ADDITIONES.

a Pariſ.Hæc ſententia Quod ſententia incerta non valeat niſi certificetur per relationem ad aliud,unde Corn conſi 7.no.dicit,quod ubi ſententia eſt incerta ſup eo,de quo principaliter non diſputatur,non vitiatur Vide per eũ, & ſubtiliter loquitur,& ibi etiam ponit.quod recipit declarationem partis,etiam quo ad ipſos expreſſe ſe non refert, & vide Corn.conſi.23,in princi Idem unde etiam ꝙ ſententia incerta quæ non declaratur per relationem ad acta non ualet,licet ſecus ſit ſi declaretur ex certificatione,niſi in certis caſibus quos ad Bar.habes in l.Paul.l.a.ff.de re iud & quando incertitudo uitiet ſententiam, uide Fely. in c. cum uenerabilis.extra,de excep.
b Ale.Noſtum Idem quod hic dr,quod ſnĩa lata per uerba obſcura,dẽat declarari per uerba probatoria,ẽt ſi ad alia non fiat relatio,expreſſe debet intelligi, qñ ſententia eſſet nulla pp obſcuritatem,niſi declaretur per ipſa acta probatoria, Sed non inia poteſt in ſe tuſtere,uerba eius tunc dẽnt ſtricte intelligi,per acta probatoria eſt tex.in l.1.inf.ſi plur una ſen & l.Paul.l.a. ff. de re iud ꝙ tene menti, & ui te Bar.in l ait prætor.§.1.de re iud & ꝙ no. Bar in l.1.inf.ſi plur.vna ſen.Et an incertitudo tpis uitiet, vt puta ſi iudex dicit,relego te ad tps,& non dicit q̃-tum tempus.Tex.eſt ꝙ non,in l ſi ſine præfinito tempore.ff.de pæ.ubi unde quo modo intelligatur ad tps.Et aduerte, quia ille tex loquitur in criminalib. Adde ꝙ Bal in cõſi 35.dixit in l.ſi ſine præfinito.eſſe locum in iure,& facere, ꝙ ſi iudex ſimpliciter banniat aliquem,quod intelligatur bannitus vſque ad decenniũ.

LEX IIII.

1 *In dote non valet ſententia incerta, & nu 4.*
2 *Põt ferri alia ſentẽtia etiam antequam pronuncietur de nullitate prima.*
3 *Qui non appellat, confirmat ſententiam.*

a Hæc ſententia. ᵃ Sententia nulla rõne incertitudi-
nis,nõ impedit altã ferri ſnĩam.h. d.
1 Not.† ꝙ ẽt in dote nõ valet ſnĩa incerta. Secundo ꝙ † põt fer-
2 ri alia ſententia,ᵃ et antequam pronunciet̃ de nullitate primę,
vt hic,in fi Et de hoc dixi in l.ſi vt ꝓponis.ſ.qũo,& qñ iu. Ter
3 tio no.ꝙ † qui non appellat,ↄfirmat ſententiam. vidiſtis in l.ab
eo.ſ.qũo,& qñ iud No ꝙ dixi in ſummario,quia alibi non re-
b peries,iõ tene menti.Op.ↄ̃ hoc,iudiciũ de dote ᵇ eſt iudicium
vniuerſale, ſicut in petitione hr̃ditatis, & ſimilib.ita ꝓbat in l.
quod dr̃.in princ ff de impen.ergo procedit libellus incertus,
& ſnĩa incerta, ſicut in petit.hære. & ita determinaui vobis ſol.
matr.ſuper rubr.Hic vr̃ caſus in ↄ̃rium Solu.Hic fuit ſententia
oĩno incerta.Nã pronũc auit iudex quod bona fide accepiſti,
ſolue.Si.n pronunciaſſet hoc modo,condẽno te ad reſtitutio-
nẽ dotis,quia cõſtat eam te habuiſſe,l.cẽt non decleretur quã
titas,vel qualis eſſet dos, valeret ſnĩa ſicut in petitione hæredi-
tatis.Et quod hoc ſit verum,vr̃ velle hic tex. in eo, quod dicit,
quod petitio incerta ꝓcedit ſup dote. Et ita intelligo hãc legẽ.

ADDITIONES.

a Ale.Hæc ſententia.No.ex iſto tex.ſm Bal.qđ iudex põt in ſua diffinitiua eſſe ſibi contrarius,ſi prima ſententia per eum lata erat nulla,ꝙ eſt notan ſecũdũ eũ.
b Ale.Iudiciom de dote Procedit libellus generalis in dote,unde Bar etiam in l.1. de edendo.poſt gl.unde ſupra eod 3 & Bal.hic tenet contra Bart.quãdo res particularis eſt data in dotem.

De ſententijs, quæ pro eo, quod intereſt, proferuntur, Rubrica.

Continua Rubricam ad p̃cedentem hoc modo ſ. dictum eſt de ſententiis,q̃ ſine certa quantitate proferuntur: verum quia ſuper intereſſe proferunť qñq; ſententiæ incertæ,ideo ſubijcit rubrica de ſententijs q̃ pro eo,quod intereſt.Iſta continuatio non eſt vera,quia ſuper intereſſe dẽt proferri ſentẽtia certa, vt Inſtit.de actio.§.curare.& dicemus j.in proceſſu materię.Dẽt ergo aliter ↄtinuari,& ſic,dictũ eſt ſ.de ſententijs in genere,& in ſpecie de ſententijs,q̃ ſine certa quantitate, verũ quia in ferendis ſententijs ſup intereſſe, ↄſueuerũt oriri plura dubia, iõ poſuit hic in rubrica de ſentẽtiis,q̃ pro eo ꝙ intereſt, ꝓferunť.

LEX VNICA.

1 *Intereſſe in quibus caſibus habeat locum.*
2 *Intereſſe ſingulare in caſibus,qui habent certam quantitatem,vel naturam non poteſt excludere duplum communis,vel intereſſe conuenti,vbi non reperitur commune, & nu.6.7.& 20.*
3 *Qui ſint iſti caſus certi, & qui incerti.*
4 *Contractus illi dicuntur certi,qui habent certam quantitatem,vel naturam reſpectu ſui,vel adiuncti.*
5 *Incerti dicuntur, qui non habent certam quantitatem,vel naturam reſpectu ſui,vel adiuncti.*
8 *Intereſſe quid ſit,uide plures opi. & diuiſiones.*
9 *Intereſſe ſtrictẽ ſumptum prout in materia huius legis, & ſecundũ Bar. eſt æſtimatio alicuius vtilitatis non habita propter alicuius factum iniuſtum,vel ceſſionem iniuſtam.*
10 *Intereſſe eſt triplex.ſ.ſingulare commune, & conuentum, & nu 11.*
12 *Intereſſe ſingulare quando ſit affectionis tantum, & quãdo ſit affectionis continentis vtilitatem,*
13 *Intereſſe intrinſecum debet dici illud, quod eſt ipſa res, ſeu eius æſtimatio: & illud, quod eſt immediatẽ ex ipſa re,*
14 *Ea uero, quę ueniunt occaſione rei, non ex ipſa re, debent dici quid extrinſecum,*
15 *Intereſſe intrinſecum, hoc eſt ipſius rei æſtimatio, ſemper uenit ĩ iudicio.*
16 *Quid ſi intereſſe eſt ex ipſa re ut fructus, & partus.*
17 *Intereſſe extrinſecum quando agitur propter non factum, ſi ſequitur rem penes quemcunque vadat, habetur ratio eius in iudicio.*
18 *Quid ſi non ſequitur rem penes quemcunque vadat.*
19 *Intereſſe extrinſecum, quando agitur propter malefactum ſcienter, uenit in iudicio, & quid ſi ignoranter.*
20 *Pœna legalis non poteſt excedere quadruplum, & quid in pœna cõditionali, & nu.21.*
22 *In intereſſe habetur ratio lucri, quod contingit circa ipſam rem, ut frumentum modo valet &c.*
23 *Idem in lucro, quod venit extra rem, quando percipitur ſine alterius iniuria, & ſequitur rem penes quemcunque vadat,*
24 *Si uero non ſequitur rem penes quemcunque vadat, & in eo lucro natura rei plus operatur, quam hominis induſtria eius ratio habetur.*
25 *Et ſi in eo lucro, vt plurimum operatur induſtria, & ille cui debebatur non conſueuit mercari, non habetur ratio iſtius lucri.*
26 *Illud quod dicitur, quod intereſſe non poteſt excedere duplum, habet etiã locum in maleficiis.*
27 *Intereſſe vſque ad quam quantitatem poſſit aſcendere.*
28 *Qualiter intereſſe in iudicium deducatur.*
29 *Intereſſe conuentum probatur per inſtrumenta, uel per teſtes.*
30 *Intereſſe commune probatur, per teſtes qui dicunt, quod res communiter tantũ ualet, & quod cõiter cuiuſque intereſt tantum dictã rem haberei.*
31 *Articulus precij, & intereſſe cõis temporis præteriti, non debet referri ad unum diem, uel duos, ſed ad quãplures in loco publico, & conſueto*
32 *Intereſſe ſingulare, qualiter probetur*
33 *Quomodo formetur articulus ſuper intereſſe ſingulari.*

Cum

a C Vm pro eo.ᵃDomini,hęc lex eſt vna de diſ
ficilioribus ioti⁹ Codicis,& ha
b bet materiamᵇprofundiſſimā.& longiſſimā. Diui
ditur in partes quinq;. Primo ponit proœmiū ſuū.
Secundo ponit ſtatutū ſuum. Tertio illud probat per reductio
nē ad abſurdum Quarto illud ꝓbat à ſimili. Quinto ponit duo
alia dicta gn̄alia ad alia præcedentia. Secunda ibi,ſancimus ita-
que. Tert a ibi,nedū.Quarta ibi. cū ſcimus. Quinta ibi , & hoc
1 nō ſolū. Breuiter hoc intēdit.† Prolixitates antiquæ circa intee
eſſe ceſſant ꝑ hanc legē,in caſibus certis venit intereſſe ſingu-
lare vſq; ad duplū intereſſe communis. In caſibus verò incer-
tis venit in totū,quod intereſt,& habet̄ ratio lucri, & dāni.h.d.
tota lex. Venio ad caſū in terminis,& aduertāt iuuenes,qa hęc
lex in princ vr̄ facilis, ſed poſtea videtur difficilis, & expedire
non poſſem hoc mane,expediam hoc ſero totam legem,iō in
cipio per particulas.Et primo oppo quod infinitas toleretur de
dol.except.l plures.§.fi. Sol Ibi loquit̄,ſeu tractat̄ de obligatio-
ne tollēda,quo caſu tolerat̄ infinitas,hic verò de obl̄one indu
cenda.Iſtud Brocardum recitat hic Cy & Dy.in l.qui bona. §.
fi.ff.de adm inſe.& ibi ego pleni⁹ examinaui,iō hic nō inſiſto.
2 Venio ad ſecundā partem & ex ea habes notare,quod † in caſi
bus qui habent certā quantitatem. vel naturā intereſſe nō po
teſt excedere duplū.In caſibus vero incertis,præſtatur totū in-
3 tereſſe. Venio ad ꝯria Anteq̄ faciā aliqua,videamus † q ſunt ca
ſus certi,& q incerti Glo dicit Dicunt cert. ſecundū quod po-
nunt in l. certum.ff.ſi cert peta vt puta ſi eſt in obligatione cer
ta quantitas,vel certa ſpecies,qñ certa quātitas dicitur habere
certā quantitatē:quando certa ſpecies , dicitur habere certam
naturam.Iſtud non vr̄ verum gloſ noſtræ. Nam appellat one
certæ quantitatis,ꝯtinetur certa ſpecies,ut l.quiſquis ff de le.3.
& l.cum ſtipulat̄,de uerb obl.ideo glo intelligit aliter, ut illi ca
ſus dicantur continere certam quantitatem , in quibus uenit
certa quantitas,vel certa ſpecies: Vbi uero promittit aliquid in
genere,vt hō,vel equus,tunc dicatur habere certam naturam.
Et hoc eſt,q̄d textus dicit,certam quantitatem,vel naturam, vt
hic.Et uide gl no in uer.certam quantitatem,vel naturā.Incer
ti vero caſus ſunt,dicit gl.qñ in obligatione uenit factum uel
non factū,quæ ſunt incerta,vt ff de uer obl.l.vbi autē.§.quidā
quod,& ita dicit in gl.in verbo.in alijs autem caſibus . Ita etiā
dicit Inn.in tit de ſent.excommunic.in c.ſacro.vbi tractat. ma
teriā intereſſe Dy id̄ tenet qđ iſta gl.In c.mora.de reg.iur. lib.
6.Quidam,vt d Franc.Accur cum ſemel fuiſſet aduocatus ꝓ
Rege Angliæ,in ſtudio Tholoſano repetit iſtā legē, & recita-
uit,& tenuit opi.patris ſui,ꝓut iacet D la de Rauēna,& q erat
ibi magnus Doctor in forma diſcipuli,ſurrexit ꝯ eū,& op.ſic.
Iſtud dictū gl videtur ꝯ tex.huius l.Nam tex.dicit, ꝙ ꝯtus em
ptionis,& venditionis.hᵉt certam quantitatem.vel naturā.Sed
in actione empti venit factū,vt l.ex empto.in prin de act.emp.
& l ſi ſtipulatus.de vſur ergo falſum eſt dicere q̄d obl̄atio facti
dicat incerta,ꝯ hanc l Et iſtud retulit Pet de Bellaperti.dum in
anno Iubilei veniret Romā ad indulgentiā.tanquam peregri-
nus.& Bono repetijt iſtam l Do.Cy etiam refert hic:vnde Iac.
de Rauen in expoſitione iſtorū verborum recedit ab opi.gl.&
dicit,ꝙ illi dicunt caſus certi,qui habēt intereſſe commune,vt
ſcribere mihi librū,facere mihi domum.& ſimilia.Et illi dicū-
tur caſus incerti,qui non habent intereſſe cōmune,uel cōmu
nē æſtimationē,vt ire ꝑ me Romā. Nam tm̄ ſṫ mea intereſſe,
ita quod non alterius,ſed liber iſte,apud quemcūque eſſet, ua-
leret tm̄.Petr.de Bellapert.nō ſtat in eius opinione,qa dicit,qđ
loquit̄ ſine lege.Præterea ego reprobo,ꝙ ipſe nō dicit uerum
aliter,nā poſſibile eſt.q̄d in cōtractu locationis, & conductio-
nis,ex parte ꝯducentis non reperiat̄ æſtimatio communis.v.g.
ꝯduco operas tuas , ut vadas pro me Romā pro centum , licet
ex parte eius,qui locat operas,ſit certum,quod dēt habere cen
tū,ſi iſtud intereſſe habet certam quātitatem ex parte cōducē
tis non eſt certum,quia forte alterius nihil intereſt unde non
reperitur æſtimatio cōis , & ſic ille contractus eſſet incertus ſe
cundum eum,quod eſt ꝯ iſtum tex quare Pet. de Bellapertica
exponit iſta uerba,vt dicamus ſic.Illi ꝯtus dicunt̄ habere quā
titatē certā,vel naturam,in quibus hinc inde oriť obligatio, &
ſi cōtrahentes obligantur propter mutuam relationem, vt in
emptione,uenditione,& in alijs ꝯtractibus.Contractus incerti
dicunt̄ , in qbus contrahentes obligantur abſque mutua rela-
tione,ut ꝓmitto tibi per ſtipulationem ire Romē,licèt iſte pro
priè non dicatur ꝯtractus,ut l.Labeo.§.ꝯtus.de uerb ſig.& iō
Imperator nō repetit in ꝯtibus,ſed dicit,in alijs aūt caſib. & c.
qa ille propriè nō eſt ꝯtus Sed iſta opinio Pet non videtur re
ra quia.n.ſi ex utraq; parte promittatur mutue,vt puta.ꝓmitto
pro te ire Romā,& tu promittis pro me ire Peruſium:hic obli
gantur ꝯhentes ꝑꝑ mutuā relationem.tamen certū eſt , quod
iſte ꝯtus ex utraq; parte cōtinet incertum.Ia.de Are.reprehē-
dit gl.noſtrā per aliam rationem in prin. vbi dicit , quod certa
quantitas vel incerta ꝯtinetur,quando promittitur homo in ge
nere:quomodo pōt hæc eſſe uera,cum hic tractetur de ſingu
lari intereſſe,q̄d non pōt excedere duplum intereſſe commu-
nis & in hoīem debitū i gn̄e,intereſſe ſingulare nō ṗt cadere qa
nō eſt res,ad q̄ hēam affectionē.Nā dicit. Ia.de Are. in co ꝙ di-
cit gl.in ꝯtibus incertis, ſ locum ea Cum ergo dicitur certam
quātitatē,uel naturā dicit ipſe intel igo ut dicamus certā quā-
titatem i.facto hominis,vt domus,fundus,& ſimilia,vt l. quod
in rerum.§ 2.ff de legat 1.Certam nām,vt qñ debetur ſpecies.
quæ habet certitudinem à nā,vt homo,& equus, & ſimilia , q̄
hūi certā ſpeciem Certè ab iſta obiectione pōt defendi gl. nr̄a
Nā qñ debet homo in genere,vr̄ dēri homo mediocris,vt ff.de
leg.1.l.legato generaliter.Nā nō eſt aliquod imaginatum, in ꝙ
cadat affectio Pręterea,intereſſe ſingulare nō eſt affectionis tā
tū,ſed vtilitatis tantū,vt ꝭ.dicā. Vnde in hominem debitū in ge
nere non ſolutū , pōt cadere intereſſe ſingulare hoc eſt aliqua
vtilitas ſingularis ꝑficiens vt videbitis.ꝭ Alia fuit opinio do. Ni
col.de Mat.q dicit ſic. Illi dicuntur caſus certi,qñ ab initio non
venit in obligatione intereſſe , ſed ex poſt facto venit in obliga-
tione,vt̄ ꝯdēnatione ꝑꝑ morā,vel ꝑꝑ aliud,vt apparet i omnib.
ꝯtibus,vt hic. Vbi vero intereſſe ab initio dētur.Exemplum in
delictis,dediſti mihi dānū.teneris ſtatim mihi ad intereſſe. Vel
intuliſti mihi iniuriā,vel vim,& ſimilia,& tunc illi caſus dn̄t ꝯ
tinere incertū,& ſunt incerti,dicebat ipſe Iſta ſua opi.nō eſt ve
ra:nā duplū nō pōt dici,ubi nō reperitur ſimplum,ut l.in teſtō
ff.de ꝯd.& demonſtrat qdā.§.ſi ibi ff.de leg.1.ſed ubi dētur fa-
ctum,nō eſt illud ſimplex certum,ergo duplum nō ṗt eſſe cer
tū.Do.Ia.But tenebat opi. Pet.d. Cy.tenet opi glo. nr̄ę.Ad rōnē
Ia.de Rauē.rñdet ſic.In ꝯtu emptionis,& vēditionis venit fa-
ctū.dicit ipſe,verū eſt,ſed nō merū factū:eſt.n.tale factū,ꝙ uno
momento expeditur,ſ.tradere Gl.in l.nr̄a loqt de factis.& q̄ ha
bent cām ſucceſſiuā,vt ire ꝑ me Romā.& ſiſia.Iſta ſolo poſito
ꝙ ꝯcludat in ꝯtu emptionis,& uendōnis.tñ in ꝯtu locationis
& ꝯductionis nō ꝯcludit.Nā in eo q locaſſet operas ſuas,ille dēt
factū,ꝙ hᵉt cām ſucceſſiuā.Itē ille,q locauit fundū, dēt factū,
ſ.patientiā,id eſt pati ſ vti frui,vt l.ex ꝯducto ff.loc. & ſic habet
cam ſucceſſiuā Quid dicemus? Dico ꝙ in ꝯtu emptionis , &
vēdōnis defendēdo gl.nr̄am aliter q̄ Cy.& ſic Dicit Ia d Are.
in ꝯtu emptionis,& uedōnis uenit factū.Dico ꝙ non eſt uerū
ſimpl̄r. Nā uenditor tenet̄ ad tradendū,& ad faciendū emptio-
rē dn̄m, & ſic eſt datio,ſi ipſe eſt dominus Si eſt nō dn̄s,dēt trāſ
ferre vſucapiendi ꝯdōnē,vt l.in ꝯuētionalib.in fi.ff.de ver.obl.
ibi cām bonorū,& c. Et hoc ēt vr̄ tenere gl.mag.in l certi ꝯdc.ī
prin ff ſi cer.pet.idē dicit,ꝙ in uēdōne , & emptione nō eſt fa-
ctū merū: tñ iſta defenſio nō ſufficit ad euadēdū de ꝯtu loca-
c tionis,& ꝯductionis,ubi uenit merū factū.Et iō dico ſic c Gl.nr̄a
4 dicit uerū,ꝯiūcta tñ opi Pet hoc mō.† Illi ꝯtus dn̄r certi,q hn̄t
certā q̄titatē uel nām reſpū ſui uel adiuncti: & alii dn̄r incerti,
q nō hn̄t certā q̄titatē,uel naturā reſpū ſui. uel reſpū ad iuncti.
Declaro iſtud. Reſpū ſui ꝯtinet certā q̄titatē, uel naturā , ut in
exēplo gl.qñ ꝓmittitur certa q̄titas,uel certa ſpēs in gn̄e,vel in ſpe
cie reſpectu adiūcti,vt in ꝯtib reſpectiuis,vel correlatiuis V.g.
in locatione & ꝯductione.in emptione,& uendōne:licet.n fa
ctū, ꝙ uenit in ꝯtu,ſit incertū,tñ preciū, ſeu merces eſt certa.
& iō tñ uident̄ illud factū ꝯhētes æſtimare.unde rōne adiūcti
5 dn̄r ꝯtinere certū:† Incerti dn̄r,q nō hn̄t certā q̄titatē,uel nām
reſpū ſui , uel adiuncti,vt qñ ꝓmittit ſimpl̄r factū , ut ire ꝑ me
Romā. Vel ēt ſi ꝓmittat ſimpl̄r ex vtraq; parte , vt ꝓmittis pro
me ire Romā,ego ꝓmitto ꝑ te ire Peruſiū, qa nullū eſt adiun-
ctū cuius reſpectu certificent,& iō iſti ꝯtus dicuntur incerti.
Mō hēs expeditū iſtū textū. Vlterius q̄ro ꝓ declarōne textus.di
6 citur hic,dupli quātitatē minimè excedere,& c.† Quęro , ꝙ eſt
iſtud ſimplum,cuius non poteſt excedere duplum? Glo. 1. hic
dicit,ꝙ hic dēt intelligi duplum.i.intereſſe communis,& uide
gl primam hic,ſed alibi in gloſſa ſuper uer.dupl .glo. ponit opi
nio.Quidam,vt Plac. dicunt.quod non poteſt excedere duplū
pretii conuenti.Alii dicunt,non poteſt excedere duplū precij
communis,vt dictū eſt.Finaliter glo determinat quod non po-
teſt excedere nec vnum,nec aliud,neque duplū precii cōuēti,
neque communis.Et uide glo vt intelligas quid iſta glo.dicat.
dicas quod loquitur in diuerſis caſibus,Nam ubi reperitur in
tereſſe commune,non poteſt excedere duplum huius commu
nis intereſſe:de intereſſe uero conuento non curatur eo caſu,
quia illud poteſt excedere Sed ubi nō reperiretur intereſſe ꝯ-
mune,ſed conuentum,tunc non poſſet excedere duplū intee-
eſſe

ADDITIONES

a Pariſ.Cum pro eo.Circa materiam intereſſe mercatoris,quod iuſte petatur & ſtatutum poſſit illud æſtimare,unde Comen.conſ 139.incipi.Laicus, circa fin. Itē no quod intereſſe lucri ceſſantis debet iudex æſtimare ex ſuo officio,ſecundum Barto.in l.1 C.de coſte illic.lib.11 ad quod uide Iaſ in l.3.§ fin de eo, quod cer to loco.vbi ēt dicit,qđ tale intereſſe probat̄ per coniecturas, & uerisimilitudines.
b Alex Materiam.Et de materia huius l uide Inn in c.ſacro.de ſentent excommun. & hoc latam alle. Bar in uer exemplum,dediſti mihi damnum ibi,ad rationem Iac de Are.tunc concludit,an in contractu emptionis , & uenditionis ueniat factum,per Bar.in l ſtipulationes non diuidum de uerb obl & in l.1.de act. empt. & in l.certi condictio.in prin.ſi cer.pet & vide no.per Bal.hic.
c Alex Dico ſic Opponit Bar.in præmiſſis ad iſtum tex.Quid tamen de hoc ſentiat Bald.uide per ipſum.

eſſe ꝯuenti. Fr ita debet intelligi iſta gl aliàs diceret male, vt in
ꝯtrariis dicam. His expeditis veniamus de aliqua ꝯria pro decla
ratione l. poſtea intrabimus materiā Opponit, dicit hic, quod
in caſibus, q habent certam quantitatem, venit intereſſe. Cōtra
imò nunquam ſuccedit obligatio ad intereſſe, ſed ip ipſa quā
titas, vel ſpecies debita dēt peti, vt l. ſi ſeruum. §. ſi de verbo. obli.
& l. vbi autem. §. fin eo. ti. Iſtud tangitur in gl. ſuper ver. contra
ctibus. circa finem. Dicit gloſſa, quod debet intelligi, qn in obli
gatione eſt rem tradi, ſecus in ꝯtractibus rem dari, quo caſu non
ſuccedit obligatio ad intereſſe, ſed in ꝯtractibus, ſ. innominatis,
ſic. Reaſſumam, infra; tñ quantum ad propoſitum dico etiam,
vbi eſt rem dari, in obligationē venit intereſſe, nō iure actionis
vel obligationis, ſed officio iudicis, vt l. vinum. ff. ſi certum pe-
tatur, & l. in hac. de tritica. Tangam infra in illa quæſtione, quali-
ter intereſſe in iudicium deducatur. Scdo opponitur, & hic ad
uerte, & iſtæ oppoſi. quas formabo, tanguntur in gl. ſuper ver. du
pli. poſt princ. Opponitur igitur de l. rō §. ſi p uenditorem. de
actio. empt. vbi qs tenetur quanti plurimi res fuerit. Duæ ſolo-
nes dantur in gl Prima, q ibi ſubaudiatur, dū tñ excedat duplū
Alii dicunt, q ibi loqtur de intereſſe communi, quod totū eſt
ſimplum. & ideo pōt excedere pretium rei in multum, & iſta ē
7 vera. Ex qua ſolutione illud hēs, quod dixi tibi in 3. q. † quod in
tereſſe ſingulare non pōt excedere duplum intereſſe conuenti
ſ. qn non reperitur cōmune intereſſe, ſed cōuentum tñ. nam
ipſum cōmune, intereſſe pōt excedere intereſſe conuentum.
a Oppo. tertio a de l. Iulianus. in priu. ff. de actio. emp. Dicunt qui
dam, q ibi loqr de intereſſe ext rem, quia pōt excedere duplum
hic loquit de intereſſe circa rem. Iſtud non placet gl. noſtræ. nā
ſi intereſſe circa rem, non pōt excedere, multo minus extra rē
b quia tardius venit, & in minori quantitate. & iō gl. ſoluit b eodē
modo quo pcedens ꝯtrium, quia ibi loqr de communi intereſ-
ſe, licèt extra rem, q totum eſt ſimplū, & iō pretium pōt exce-
dere in multā quantitatem; & uide gl. ſuper uer. dupli, ibi. Item
in eo, &c. Dices tu, quō in caſu. l. Iulianus. loquit de cōmuni in
tereſſe, imò in ſingulari: pone exēplū, Emi à te tignū vitioſū, po
ſui in domo, domus pp vitium tigni cecidit. Certè agā ꝯ te ad to
tum intereſſe meū domus deſtructæ, q excedit pretium tigni
venditi in multā quātitatem. Illud eſt intereſſe ſingulare, qa alius
q nō emiſſet tignum, non fuiſſet paſſus, vel ſi emiſſet, non habe
bat domū iſtā, vel fuiſſet vſus ad alium vſum. & ſic vr q ibi loq
tur de intereſſe ſingulari. Rñdeo. glo. videt hic intelligere inte-
reſſe ſingulare illud, q venit pp aliquā qualitatē inhærentem
pſonę, tanq̄ ad aliam tranſire non poſſet. Verbi gratia, habui li-
brū in quo habui memoriā meā, & poſui additiones de manu
mea, & audiui in illo libro: ppter hoc liber iſte mihi carior ſin-
gulari æſtimatione, q̄ non poſſet tranſire ad alium. non. n. mea
memoria pōt eſſe alterius, & ſtudiū meū factum in hoc libro ñ
pōt eſſe alterius, vt l. 1. §. ne autem. ſ. de caduc. toll & de duobus
re. s. l. nemo eſt q neſciat Sed illud, q pōt ad alium tranſire, dr
intereſſe cōe. vt in exēplo propoſito. Si enim domus, in qua illū
tignum appoſui, non erat mea, illud idē dānū poſſet eſſe alte-
rius, & ille alius, q habuiſſet, fuiſſet paſſus idem dānū, iō qa eſt
tranſibile, dicit cōe intereſſe, & nō ſingulare. Vlterius opponi
c tur ad illud, q dixi, q uenit intereſſe ext rē. c Cōtra de lege, ſi ite-
rilis. §. cū p venditorē. ff. de actio. empt. Solo, aut intereſſe petit
pp maleficiū, & venit intereſſe extra rē, vt dictū eſt ſ. qn tradidi
ſti mihi tignū vitioſum. Aut pp nō factū, & tunc non venit in-
tereſſe extra rē, vt dictū eſt ſ. qn tradidiſti mihi tignum vitioſū.
Aut pp non factū, & tunc non venit intereſſe extra rem, vt d. §.
cū p vēditorē. Itē opponit, dixi ſ. q non dēt excedere duplū. ſ.
Intereſſe cōis, pōt tñ excedere duplum, ſ. intereſſe ꝯuenti, ꝯ in l,
cum fundus vti optimus. ff de euictio. Solu Dicebat Placent. q
ibi intereſſe cōe erat minus quā intereſſe ꝯuentū: vel meli9 ſm
gl. ibi nō agit actione ex empto ad intereſſe, ſed agit de euictio
ne ex ſtipulatione duplæ. quæ refertur ad duplum ptii conuenti, vt
d ibi. Itē opponit de lege, Titius. d § fi. cū l. ſeq. de actio. empt. vbi
dr q intereſſe nō pōt excedere duplū ptii ꝯuenti. Sol. Dnt qdā
q illa lex corrigit p legē ſeq. q̄ incipit, idēq; & Iulianus. q pla-
cet mihi, qn traditio facta eſt a ſciente. Sed qn facta ab ignorāte
non corrigitur, vt d. l. idēq; & Iulianus. § in omnib. Dicendum
eſt ergo, q illa lex eo caſu ꝯtinet vnū caſum ſingularē, & mira-
bilē, vt i dicam in diſtinctione. Sumus expediti de prima parte
circa ꝯria, mō venio ad qōnes, & intro iſtā materiā, q̄ expedio
p quinque qō. vt i patebit. Primo q̄ro, qd ſit intereſſe. Scdo quali
ter intereſſe diuidatur. Tertio, vſq; ad quam quantitatē poſſit
intereſſe aſcēdere. Quarto, qualiter intereſſe in iudiciū deduca
8 tur. Quinto, & vlti. qualiter intereſſe probet. Ad primū † qd ſit
intereſſe. Gl. dicit, q intereſſe ſingulare rei pretiū eſt, ſm quo-
ſdā. Nō eſt bona diffinitio, qa nō ꝯprehendit niſi intereſſe ſin-
gulare. Vnde gl. dicit Intereſſe, dānū eſt emergens, & lucrū ceſ
ſans, ex eo. q aliqd fieri ceſſat, & vide Inno in d. c. ſacro. de ſen.
exc. vt ſ. dixi. Sed iſtā et diffinitionē ponit gl. in verb. poſe. la de
Rau. inſurgit ꝯ iſtā diffinitionē ſic. Tū dicis, q intereſſe eſt dā-
nū, ergo q petit intereſſe, petit dānū. ego dabo dānū q̄tū voles.
Præterea dū gl. dicit, ex eo, q fieri ceſſat, malè dicit, qa venit in-
tereſſe qnq; ex eo, q fit, q fieri nō dēt. Vñ Iac. de Ra. ipſe diffi-
nit aliter, & ſic dicēdū ē, qd intereſſe ſm Ia. de Rau. ē æſtimatio
dāni emergētis, & lucri ceſſantis. ex eo, q nō fit. q l fieri dēt, vl
fit, qd fieri nō dēt; vel nō dat, qd dari dēt; vel dat, qd dari nō de
bet Iſta ē diffinitio ſua. Doc. nri cōiter dnt, qd diffinitio ē bona.
& la de Rau bñ dicit, tñ et gl. bene ſentit, & reprehēſio Iacobi
eſt uerbalis magis, q̄ effectualis Quod. n. gl. dicit, intereſſe ē dā-
nū emergens, ita locuta eſt ſm cōem vſum, & modū loquēdi.
Dnt. n. hoīes, emēda, vel reſtitue dānum meum, & intelligit de
æſtimatione dāni. Itē ex eo quod glo. dicit, quod fieri ceſſatur,
ꝯprehēdit et illū q facit, q facere non dēt; qa faciendo, qd non
dēt, ceſſat facere qd dēt. Et ita tenet Cy. opi. gl nr æ declaratā p
la de Rau. Et ita la. Bu. tenet. Mihi vr, qd null9 tetigit qd ſit iter
eſſe. Pro h9 ergo declaratione dēs ſcire, qd ipſi dnt, intereſſe eſt
æſtimatio, &c. Cōtra, ego repio q ldā intereſſe ineſtimabile, vt
ff. ſol. matr. l. 1, & ibi no. p gl. & l. nō eſt ſingulis. de reg. iur. & li-
bertas. Vñ iſta diffinitio non ꝯgruit cuilibet parti ſui diffiniti.
Pręterea, ipſi dnt quod intereſſe ē æſtimatio damni emergētis,
& lucri ceſſantis. ego reperio totum econuerſo, quod damnū
ceſſans, & lucrum emergens, dr intereſſe. Exemplū, hoſtis, vel
alius mihi dat damnum in fundo meo, & intereſt mea dānum
nō fuiſſe datū, eſt intereſſe, vt Inſti de h s q ſunt ſui vel alie. iur.
§. fi. l. 2. ff. e. ti. & legatum tibi relictū dr intereſſe, qa intereſt tua
hēre, vt l. creditori. ff. de leg. 1. & l. ſi fideiuſ & ff. de lega. 2. ſi cui
fundus. Pro huius declaratione ſcias, q eſt quoddā intereſſe in
genere gñaliſſimo, q diuidit in ſuas ſpecies, vel in gñe ſubalter
no. In gñe gñaliſſimo intereſſe eſt iuſta al cuius vtilitas: & hoc
probāt oēs leges ſ. all. ꝯ doctri. glo. & iſtud intereſſe ſubdiuidit,
nā quoddā eſt itereſſe inęſtimabile, quoddā ęſtimabile. Inæſti
mabile intereſſe eſt alicuius iuſta vtilitas inæſtimabilis, vt ff de
his q deie. vel effude. l. 1. §. ſed cū liber. ſol. mat l. 1. de reg. iu. l. nō
ſingulis. in fi. & l. libertas Intereſſe et ęſtimabile ſubdiuidit. Nā
quoddā eſt nō petibile, & quoddā eſt æſtimabile petibile. Inter
eſſe oō petibile ęſtimabile diffinimr ſic Eſt iuſta alicuius vtili-
tas æſtimabilis non petibilis, habita, vel nō habita, ſine alicuius
facto iniuſto, vel ceſſatione iuſta Quare dixi, alicui9 vtilitas iu-
ſta? qa ſi hēs iniuſta, nō dr pprie ꝯtinere alicuius intereſſe, vt l.
itaq; fullo. ff. de fur. Quare dixi ęſtimabilis. Ad differentiā Iter-
eſſe inęſtimabilis, de quo dixi ſ. Nō petibilis, dixi ad differētiā
petibilis, de quo. i. dicā. Habita, dixi vt ꝯprehēdā oēs illos caſus,
in quibus aliqs hēt aliqd ęſtimabile, qd ſua intereſt. Vel nō ha-
bita, dixi p l. Proculus. ff. de dā. infe. vbi obſcurant lumina do-
mus, vel auferr aqua putei mei, & ſic dānificor, & pdo, qd mea
intereſſet hēre, tñ hoc petere nō poſſū, qa ꝯuenit mihi abſq; ali
cuius facto, vel ceſſatione iniuſta, iō nō eſt intereſſe petibile, &
de iſtis nō loquit materia iſta. Eſt quoddā aliud itereſſe ęſtima-
bile, & iſtud pōt accipi duob. mod. Vno mō largè, & tūc eſt iu
ſta aliculus vtilitas petibilis ęſtimabilis, nō habita pp alicuius fa
ctum iniuſtum, uel ceſſationē iniuſtā. iſta diffinitio oīa ꝯprehē
dit, vt euidenter patet. Hic tñ aduerte, qa aliqñ ſumit intereſſe
large, vt ſi peto qnq; rē mihi debitā, peto intereſſe meū. Nā di-
cit l. qd ſtipulationes ſunt facti, vt qſq; ſtipulet. qd ſua intereſt, vt l.
ſtip. iſta, §. alteri. de ver. obl. § & iſt. de inutil ſtip. §. alteri. de uer.
ob. vlt Vñ ſi ſtipulor librū, ſtipulor, q mea itereſt, vt ē ille liber:
ille ergo liber ē itereſſe meū, & hoc mō hic nō ſumit. Scdo mō
9 ſumit illud itereſſe ſtrictè, & pprie nra mā, & illud i ſic diffinit,
† Intereē ē æſtimatio alicui9 vtilitatis nō habitæ pp alicui9 factū
iuſtū, uł ceſſationē iiuſtā. Iō dico æſtimatio, vt differat à pcedē
ti itereē, qd reſpicit ipſā rē debitā, ſeu factū debitū. Nā de itereē
put in q̄titate deducit, loqr iſta tota mā. Iſtud eſt vtile ſcire ad
diffinitionē. Iō dixi æſtimatio vtilitatis nō habitæ, ut ꝯprehēdā
dānū emergēs, & lucrū ceſsās. His ergo uiſis, venio ad ſcdam
10 q. & q̄ro quotuplex e ſit itereſſe. Gl. tua dici, q triplex ē, ſ ſingu
e lare, cōe, & ꝯuētū. Et appellat ſingulare itereſſe, ſingulare ptiū
rei. Cōe intereſſe, cōe pretiū rei; ꝯuentū intereſſe, pretium cō-
uentū circa rē ex partium ꝯuētione. & hoc tenet gl. 1. & gl. alia
ſup uerbo dupli. Idē tenet gl ff. de act. emp. l 1. circa prin. & ſun
dat ſe p illū tex. do. Iac de Rau. tenet ꝯtriū, qd non ſit niſi vnicū
intereſſe, & iſtud et tenebat d. Ia de Butr. & do. Dy. diſputauit
iſtā q. ſolēniter, & poſuit cū multis ſolēoib. rōnib. illā diſputa-
tionem

ADDITIONES.

a Ale: Opp tertio. Vide Bal. in uer 4. oppo.
b Ale: Glo ſol. Intereſſe ſingulare non poteſt excedere duplum conuenti intereſſe, idem nec intere conuentum intereſſe conuenti & infra proxi. in uer. item opp. dixi etiam latius infra ea. l. in 3. q prin. & per Bal hic in uer. quarto verum iſta ratio, &c. cum uer ſeq intereſſe non tantum intra rem, ſed extra rem non poteſt excedere duplum. Bal. hic in uer. opp. & uide Bal hic in uer. quanto.
c Ale. Extra rem. An veniat in cōſideratione intereſſe extra rem, uide latius per iſtū infra ea. l. Et an iſto caſu quando res male traditur, intereſſe poſſit excedere triplum, uide Bal in 6. op.
d Ale. Lege Titius. Vide infra, & aliter vr illū tex intelligere Bald hic, in uer. 6. opp.
e Ale. Quarto quotuplex: Quotuplex eſt intereſſe, concludit ſequendo opi. Dy triplex, ſ. ſingulare, commune, & cōuentum. Quomodo autem diſtinguatur intereſſe ſingulare ab intereſſe communi, uide Bal. ſupra ea. l. Et quotuplex ſit intereſſe, uide hoc in prin. per Bal. l. traditio. in 4. q ſup. de act. emp. & ibi de quo intereſſe intelligatur, ſi in libello peto intereſſe.

tionē in c. nota, de re. iur. li. 6. Quod ſit vnicū intereſſe tm̄, ꝓba
tur primo ex hac l. Excedēs, & exceſsū non ſunt idem, ſed īter
eſſe, nō pōt excedere duplū æſtimōnis cōis: ergo æſtimō cōis ſi
ē intereſſe, vt hic Inducit eo. mō. de ac emp. l. 1. Dy. tenet ꝯ gl ī
vno qđ dr̄ per gl q l ꝑtium rei cōe, eſt cōe intereſſe, & pretium
ꝯuentū, eſt ꝯuētū intereſſe, ſingulare intereſſe eſt, quod ſinglr
a intereſt Sed falſum dicit Dy. Nā preciū rei a nō ē intereſſe, hoc
probat in l. hac verba, quanti eam rem ff. de ver ſig. & l. a §. eū
ſierādū. de tut. & ra. diſt. & ff. de fur l. ī furti actione. Sed Dy. di
cit q. l triplex ē intereſſe: nā īntereſſe ęſtimatū ſinglr, ē ſingulare
īntereſſe, vt l. libert⁹ q circa fi. de bo. li. Intereſſe ęſtimatū cōiter,
eſt cōe intereſſe, vt l. 1. de ac. emp. Intereſſe æſtimatum ꝯuentio
ne partium vt qn̄ partes conueniunt in certa quātitate ꝓ inter-
eſſe, eſt ꝯuētū intereſſe, vt l fi. de pt ſtip. & l. ꝓcurator ad exhi. §.
fi. rē ra. ha Ita dicit Dy la. Bu. ut dixi, tenebat opi. Vltram quod
vnicū ſit intereſſe. Nā intereſſe ſp refertur ad perſonā actoris.
vt de ac. emp l. 1. ubi emptoris rē hr̄e intereſt, nō uenditoris, &
ſic de ſigulari itereſſe loqt̄ de reg. iu l. quacn⁹. ibi, cuiuſq;. & c.
No. ibi. cuiuſq;. nā in pſona cuiuſq; eſt ſingulare intereſſe, & il
lud qđ dixit Dy quod qn̄ ꝓmittitur certa q̄titas pro intereſſe eſt
intereſſe conuentum, non eſt verum: probo reducēdo in pra-
cticā, promiſiſti pro intereſſe centum, ſi petam illa centum, qa
mea iterē. ſuccūbā, qa illud litm̄ ꝓmiſſionis nō ꝓbat, qđ mea
interſit, ſed qđ p intereſſe ꝓmiſſū eſt, vt l. ſtip'o iſta, §. alteri. de
ver. ob. Inſti de ioo. ſtip § 1. vbi dr̄, ꝙ qn̄ ꝓmittitur certa quātitas,
nō inſpicitur, an interſit. Vn̄ quātitas ꝓmiſſa pro intereſſe, nō
eſt intereſſe, ſed promiſſa ꝓ intereſſe. Ego dico qđ d. Dyn. dicit
veritatē, & purā, ſi bn̄ intellexiſtis diſtōnē, q̄ ſ. dixi. Quoddā eſt
īntereſſe largo mō ſumptū, q ꝯprehēdit illud, qđ debet: & hoc
mō nō loqt nr̄a mr̄a, nec dictū Dy. Aliud eſt intereſſe, hoc eſt
æſtimatio eius qđ intereſt & hoc mō hic ſumit intereſſe, ꝓ ęſti
matione eius, qđ intereſt, gn̄alr ſumendo. Nunc ad ꝓpoſitū il-
11 lud † qđ intereſt, pt æſtimari ſinglr, & ē ſingulare itereſſe, & pt
æſtimari cōiter, & ē cōe intereſſe. Et de hoc ē caſus l. 1. ff. de ac.
emp. rectè intelligendo dicit tex. ſi res uēdita non tradat, ad id,
ꝙ intereſt, agi pt. Sed dicet aliqs, ergo petet ipſa res, qa ipſa res
ē illud qđ intereſt ſinglr. Rñdet ibi Iuriſc. hoc eſt q̄t emptoris
rē hr̄e intereſt ſinglr, quod excedit qnq; precium quāti res ua-
let, uel quanto res empta eſt. Nūc ad rōnes do. la. de Rau. Dicit
ipſe, intereſſe ſp refertur ad perſonā actoris. Concedo, ſed pſo-
na pt conſiderari cōiter, tanq̄ qlibet, & pōt ꝯſiderari ſinglr pp
aliq̄ ſingularem qualitatem inhærentem ſibi, tunc ſi cōſideret
cōiter, erit intereſſe cōe: uel ſinglr ſi ſinglr. Ad illud qđ dr̄ de
pecunia in §. alteri. vbi pecunia ꝓmiſſa p intereſſe nō ē inter-
eſſe, dico qđ pecunia ꝓmiſſa ꝓ intereſſe nō ē intereſſe gn̄aliter
ſumptū, qa eſt aliqd diſtās ab eo, qđ erat ꝓmiſſum, ſed eſt æſti-
matio illius intereſſe. ꝓut hic ſumit in ma nr̄a. Iō ſi illam q̄tita-
tē tanq̄ intereſſe peterē ego vincerē: vidimus ſ. qđ trip ex ē ite
12 reſſe, i. ſingolare, cōe, & ꝯuētū. Iuxta hoc q̄ro, utrū † iterēe ſin-
lare ſit affectionis, vel vtilitatis. Et vr̄, ꝙ affectionis tm̄, vt l. libet
tus. in fi. de bo. li. In ꝯtrū, vr̄ qđ ſit utilitatis, ſeu affectionis ꝯti-
nētis utilitatē, ut l. videam⁹. § 1. đ ī lit. iu. Et iō circa hęc dicas,
ſi q̄ris de itereſſe actionis, & nō vtilitatis. Aut q̄ris, utrū ex eo
ꝯdēnat o augeat. & d c ꝙ nō, ut l. ſi ſeruū, ff ad l. Aqu. & l ꝑtia
rerū ad l. Falc. Aut q̄ris, verū actio det, q̄ aliàs nō daret, & tūc ī
ꝯctib, bonæ fidei dat, ot l. cū ſeruus, ff. mā. In ꝯctib. verò ſtricti
iuris, r'ā ē, qđ nō dat, vt l. fideiuſſores, ff. de pact. & ibi no. ī qua
dā gl Fallit. ſi minor ætas īterueniat, vt l. ſi in emp ff de mi. Si q̄
ris de itereſſe affectionis, qđ ꝯtinet vtilitatē, & oī c actio dat, &
cōdēnatio auget, vt l videamus. ff. de in lit iur. & hac l. p totā l.
Dēt ergo hæc l. intelligi de intereſſe ſingulari, qđ ꝯtinet vtilita-
tē pecuniariā. Itē q̄ro iuxta p̄dicta, utrū intereſſe diuidat in in-
trinſecum, & extrinſecū, ſeu intra rem. & ex̄ rē. & certū eſt qđ
ſic, ut l. ſi ſterilis. §. cū per uēditorem de ac. emp & gl io multis
partib. hoc dicit, & maxime hic in gl. ſup uer. dupli. Circa hoc
13 ē vidēdū, † qd ſit itereſſe intra rē, & ex̄ rē b Vltrā. dnī illud dr̄ eē
b ītra rē. qđ ſeqt̄ rē. penes quēcūq; vadat. Et iō ſi ſeruus ē hr̄s in-
ſtitut⁹, tota hr̄ditas vr̄ intereſſe itrinſecū, ut l. uēditor. ff. đ euic.
& l. inde Neratius. in prin ad l. Aql. Sed ſi nō ſeqt̄ rē penes quē
cūq; vadat, vt ī ſigno uitioſo cuius vitio domus emptoris pit, &
tunc dicet intereſſe extrinſecū, ut l. Iul. in prin. de ac. emp. Idē ī
lucro, qđ aliquis facit tanquam mercator, vt d. l. ſi ſterilis. §. cū
p vēditorem ff. de act. em. Sed dnī, illud intereſſe de ſeruo hæ-
rede inſtituto, per gl. vocat extra rem, ſeu extrinſecum, vt ff. de
euict. vēditor, & hic l gl. ſup uer. dupli. Dico qđ gl. nr̄æ melius
loquunt. Cuius gr̄a dētis ſcire, ſicut dicimus in dictione, ex, q̄
dēnotat cām proximā: dictio vero, pp, & dictio, ob, cauſam re-
motā, ut l. non dubiū. ſ de le. & l. 1. §. ſi ſeruus extero ſe emi mā
daue. & l. Leo tpe. circa fi. ff. de pec ita in ꝓpoſito intrinſecū inter
eē dēt dici illud. qđ ē ipſa res, ſeu ei⁹ æſtimō, ꝓut accipit ī hoc
tit. Itē illud, ꝙ ē imediate ex ipſa re, vt fructus & partus, & filia.
14 Ea vero † q̄ veniūt occaſione rei, nō ex ipſa rēdēnt dici extrinſe
cū, ad ſimilitudinē eius qđ dicit in dictione, ob, & de dictione
pp. & iō uerū dicit gl. qđ hr̄ditas, ex qua ſeruus ē hr̄s inſtitutus

eſt intereſſe extrinſecum. qa nō ex ea re, ſed occaſione rei con
tingit. Nec eſt uerum, quod dnī Vltramontani, quod iō dicatur
extrinſecū, qa ſeqt rem penes quemcūq; vadat Nam ſeruitutes
ſequuntur rem, penes quemcunq; vadant, tn̄ nō dnr in bonis,
vt l. 1. ff. de vſufructu legato l rem in bonis. de acq. rerū do. Hoc
ꝑmiſſo, vidēdum eſt vtrū dēat haberi rō in iudicio huius inter
c eſſe extrinſeci c Gl. quam mō legi tibi, dicit duo uerba tantum.
Aut agit propter non factum, aut propter malè factum, vt uidi
ſtis. Doctores hoc minus ꝑfectè examinant, & eſt meo iudicio
15 paſſus valde difficilis. Iō dic. † quod quoddā eſt d intereſſe intrī
d ſecū, hoc eſt ipſius rei æſtimatio, & iſta ſp uenit, vt l. rō §. ſi per
venditorem de ac. emp. & l. vnū. ſi cer pet & in l. hac. de tri. Qđ
16 dā eſt † intereſſe ex ipſa re, vt fructus & partus, & de hoc dic,
vt l. ſtipulatus. & l. videamus p totā leg. ff. de vſu. & l. ſi filius, §.
17 1. de ver. ob. ubi dicit. & l ſi fundū certo die. e. tit. † Qddā ēt eſt in
e tereſſe extrinſecum, & in hoc dic, aut agitur propter nō factū,
aut propter malè factū. Primo caſu aut eſt tale intereſſe, quod
ſeqt rē penes quemcunq; vadat, & eius habet rō, vt in l. pen. ſ.
de his quib. vt indig. & facit d. l. uenditor ff de euic. & l. inde. Ne
18 ratius, ff. ad leg. Aql. Aut † non ſeqt rem, penes quemcunque
vadat, & tunc aut petit talis res, in quā non pōt cadere affectio,
ſeu intereſſe intrinſecum, vt eſt in pecunia, in q̄ non cadit affe
ctio, & tunc venit intereſſe extrinſecum, vt l. nummis. de in lit.
iuran. & l ſeda. §. ſi de eo ꝙ certo loco. l. ſi pęnā. de verborū ob-
ligatio l. liber homo. §. fi. e. ti. Aut petitur res, in q̄ pōt cadere in
tereſſe intrinſecum, & tunc non habetur rō intereſſe extrinſe-
ci, vt d. l ſi ſterilis. §. dū p uenditorem, de actio. emp. quod tamē
intellige ſecūdum diſtinctionē, quā infra ponam in vltima par-
19 te, an in intereſſe habeat rō lucri, uel non. † Si uero agitur pro-
pter malè factum, & tunc aut fuit maleſactū ſcienter, aut igno
rāter. Si ſcienter, uenit intereſſe extrinſecū. vt l. Iul. circa prin.
& l. idemque. §. in omnib. de actio emp Si uero ignorāter, & tūc
aut agitur ꝯ aliquem quia res eſt euicta, & iſto caſu venit inte-
reſſe extrinſecum, non tamen in totum, ſed vſque ad duplum
precii ꝯuenti, vt l. Titius in fi. & l. ſeq. de actio empt. & eſt ſingu
laris caſus: Aut agitur propter aliud damnum ex ipſa re emer-
gēs, & tunc aut loquimur in ꝯctibus ex quorum nā conſueuit
transferri dominium, vel vſucapiendi ꝯditio, & tunc non venit
intereſſe ꝯ ignorantem, ſed agitur quanto minoris. vt l Iul. in
prin. de actio. emp. & ibi gl. dicit Fallit in vaſe vitioſo vēdito, ſed
in l tenet § ſed ſi vas cod. tit. dicit ꝙ dēat ſeruari eadē diſtinctio
Et illā tenebat dom. Iaco. Butrigarius. Si vero loquitur in ꝯctib.
f ex quorū natura non transfertur dominium. & tunc aut ille cō
tractus celebratur gratia vtriuſque, vt locatio, & tunc ſi tradat
res inanimata, diſtinguitur Aut eſt res cuius conditionem quis
non poterat probabiliter ignorare, vt conditionē vaſis, & tene-
tur etiam ignorans ad intereſſe extrinſecum Aut probabiliter 2
poterat ignorare, & tunc ſecùs, vt l. ſed addes. §. 1. ff locat Aut
locat res animata, vt puta ſeruus, & nō tenetur ad intereſſe ex-
trinſecū, niſi fuerit ſciens, vt l cum in plures §. ſeruum ff locati
Rō eſt in promptu, qa rei animatæ vitiū probabiliter pōt igno-
rari magis, quā alterius rei Si uero ꝯctus celebrat gratia alterius
tantum, i. gratia recipientis, vt in commodato, tūc ſi tradat rem
inanimatā, non tenet niſi fuerit ſciens, ut l. in reb. § itē q ſciens.
ff. commodati. Si vero tradat res animata ignorans tenet eate-
nus, vt damnum emendet, vel ſeruum pro noxa dimittat, vt l.
pen. ff commodati Si uero ꝯhit gratia dātis tantum, vt in depo-
ſito, & in mandato, & tunc in depoſito dico tenere dātem, ſiue
g fuerit ſciēs, ſiue ignorās, ad iſtud itereſſe extrīſecū, g vt l. ſi ſeru⁹
§. quod

ADDITIONES

a Ale. Preciū rei. Bal. hic ſaluādo gl. dicit quod largo modo dicitur intereſſe, per eun
dem in l. 1. ſupra de his qui a non do. item an expenſæ dicantur preciū, uide Bar.
& ibi ſcripſi. in l. quidam §. quibus, de condi. & dem in §. quidam ita. & Bal. in l.
terminato infra de fruc. & li expen.

b Ale. Extra rem. No. quomodo cognoſcatur intereſſe intra rē ſeu intrinſecū, ab ex-
trinſeco, & Bal hic in ver. 4 op. & ibi ponit qđ differat intereſſe intrinſecū a qua
litate intrinſeca, ponit etiam ibi in uer. quæro igitur, quid dicat intereſſe extrin-
ſecum, quod no. & uide.

c Ale. Extrinſeci Vtrum debeat haberi ratio in iudicio intereſſe extrinſeci, adde ꝙ
no. ea l. & per Bal. hic.

d Ale Quoddam eſt Ex ijs quæ hic Bar. dicit, colligunt quidam Moderni duo ualde
no. ꝙ l. liber homo, § fi. hic alleg. nō habet locum in ſpecie debita, ſed ſolum in
quantitate Secundo pro l. 2. §. ſi de eo. & quod totus ille titulus non habet locū,
quādo certa ſpecies eſſet certo loco reddenda, ſed ſolum quando quantitas, & ſic
intereſſe ratione loci, non habet locū in intereſſe extrinſeco in ſpecie, ſed ſolum
in quantitate, quod no.

Menoch. Bar. . oc. inter conſi. Maria. Sen. conſ. 196. colum. 3 uerſi 2. ſecundum co-
rolarium

e Ale. Non factum. Adde l. nummis de in lit iur. & hic adde Barto in l ſi pęna. de
ver. ob. & no. etiam Bal. in l. cum alleg. ſ. de vſur. uide Bal. hic in uerb quæro qua
re gl. & Bar in l. Iulianus, de ac emp

f Ale. Transfertur dominium Vide plene Bar. in l reb §. item qui. ff. commo.

g Panſ. Intereſſe extrinſecū Et quod nō habeatur ratio talis intereſſe extrinſeci niſi
in pecunia, non in frumento, uino, & ſimilib. uide Iaſ. in l. nummis. de in lit. iur.
per hæc deciditur quæſtio de eo qui erat debitor alicuius in corbes centū frum
enti certo die: & quia non ſoluit creditori item cecidit de iure emphy. qa nō po
tuit eos ſoluere domino, ut tenebatur, non poteſt tale intereſſe peti.

talem rē.in qua ſit eadem rō q̄ in facto ſuccedit ibi oblo ad in-
tereſſe,ſicut in obloue faciendi. Exemplum,vt ſi ſtipulatus ſū
alij dari,non intereſt mea forte,in totum,fortè qa nō ſū debi-
tor illius,niſi in modica quantitate,ideo ſuccedit obligatio ad
intereſſe,vt l.liber hō.in fi. Itē ſi ſtipulatus ſum pecuniam mu
tuari,& nō mutuer. Nā licet mutuare, ſit dare,quia mutuum
eſt,quod de meo fit tuū,vt l.2.§.appellata,ff.ſi cer.pet.nō tñ in-
tereſt mea ſimpliciter,& in totū,ideo ſuccedit obligatio ad in
tereſſe,vt l.ſi pœnā.de verb.obl. Et circa iſta dic plene,vt dixi ī
l. ſtiplones nō diuidunt,de verb.obl. Veniamus ad ꝯtia ſcdæ
partis.Iuxta prędicta eſt vidēdū,qñ ſuccedit oblo ad intereſſe,
an ſuccedat ſtatim poſt morā, an expectetur interitus rei. Dic
vt in d. l.ſt.plones nō diuidūtur,& in 5.& 6.q Item eſſet viuē-
dū vtrū ſuccedat obligatio ad intereſſe, ita quod prima tollat,
vel duret vtraque.Et ſi duret, vtrum alternatiue, vel copulati-
ue,vel quomodo? Dic,vt I d l.ſtiplones nō diuiduntur.de ver.
obl.in 7.q Itē eſſet vidēdū , vtrū qs ꝑciſe poſſit ꝯpelli ad factū;
Iſtā qōnē tangit hic gl.ſuper ver.in aliis,& male loquit.Dic,vt
in d l.ſt plones non diuidunt,in 8 q Itē eſſet vidēdū,qualiter
ſup intereſſe formet libellus.Iſtā q ponit gl.ff.de act.emp.l.3.in
prin.& ibi ponit gl.triplicē formā libelli,& hoc ponit ēt in l.1.§.
itē ſi in facto.de ver ob. Ego plęniſſime examinaui in l.ſtiplo-
nes nō diuidunt,i 9.q Mō reſtat videre de 5.& vlt. q.ſ.qualiter
a ītereſſe probet.aCirca ꝙ bř dic.† Quoddā eſt ītereſſe ꝯuētum,
29 & iſtud ꝓbat p inſtřa,vel p teſtes,vt l.fi.de ꝑt ſtip. † Quoddā ē
30 ītereſſe cōe,& iſtud ꝓbat p teſtes,q dicūt,qđ res cōuer tm̄ va-
let,& qđ cōiter cuiuſq; ītereſt tm̄,dictā rē hře,vt l.2.ꝰ de reſc.
vē.& q ibi no.Aduerte tñ ad duo,quia poſito, qđ nō faceres
niſi articulū de cōi valore rei,p hoc nō ꝓbares ītereſſe directo,
ſed ꝓbares rei valorē,ſeu ꝑtiū,nā ꝑtiū rei nō ē ītereſſe, vt dixi.
Tñ ex hoc ſeqi ꝓbō ītereſſe,qa ſi res cōiter tm̄ valet, ergo cu-
31 iuſq; tāti ītereſt eā hře. Itē aduerte ad vnū,& vř ꝙ † ſi vis ꝓbare
b ꝑtiū,vel intereſſe tpis ꝑteriti,b nō dēs te referre ad vnū diē,vel
duos dies,ſed ad q̄plures. Et iō ſi faceres articulū, ꝙ frumētū
valuit iſto anno die primo Ianuarii tm̄, nō eſt ꝓbata intentio.
Nō.n dēt ꝓbari ex monēto,ſed dēs ponere in articulo, & an-
c te,& poſt,& p plures,dies,vel ante diē tm̄.c Iſta probant in l.ꝑ-
tia rerū.§ nōnunq̄.alias,§ nōnullā,ff.ad l.Fal. & ibi pleniſſime
Itē aduerte,q ī articulo ponas ēt de loco publico,vbi talia cō-
ſueuerūt vēdi,vt plene dixi in d.l. ꝑtia rerū.ī prin.& ī fi. Eſt ēt
ſm intereſſe ſingulare.Et h.c eſt aduertēdū,qđ qdā ſunt caſus,
in qb iurať in litē,vt in actionib.arbitrariis, & in bonæfidei ꝯ
32 doloſum,& tūc † ꝓbať p iurm̄ in litē,vt l.in actionib.de ī lt.iur.
d ꝯ nō doloſū,dic ut dicā ī.ī aliis.Qūq; sūt actionesd neq; arbitra
riæ.neq; bonæfidei.& tūc qñq; venit ad petitionē intereſſe pp
ꝯtēptū iudicis authoritatē,& idē,qa probať intere p iurm̄ in li
tē,vt ff.neqs eū,q in ius voc.l pe §.j & l q reſtituere in fi.de rei
ven.Qūq; vero ꝯuenit ad ītereſſe ex aliqua alia iuſta cā,& tūc
ꝯ doloſum ꝓbať p iurm̄,vt l.ſup.§ ī hoc iterd.cto.ff.qd vi, aut
clā,& l.ſi qñ,ī.vñ vi.Si vero agit ꝯ non doloſū,tūc oportet,qđ
e ītereſſe vere ꝓbeť,vt hac l.Sed qualře ꝓbať,gl q̄ ē hic , hoc nos
docet,in gl.ſup ver.ſubtilitatē,& vide gl.iſtā. Gl vult ꝙ dictū te
ſtis referat ad hoies,q eſſēt eiuſdē ꝯdōnis,cui⁹ eſt ille. q petit ī-
tereſſe,& ſic sūt ꝯteſtes, & optime dicit gl. Et habem⁹ ꝓ ea rō-
nē no.i l.ꝯtinuus.§.cū ita de verb.obl.Sed ſi qlibet teſtis īterro
gatus.qđo ſcis:rñ qa tm̄ mea ītereſſet,ſi eſſē illius ꝯdōnis,tunc
qlibet teſtis eſſet ſingularis in dicto ſuo,& qlibet deponeret de
ſeipſo.Dēt ergo deponere ī gñe de quolibet hoīe, q eſſet illius
ꝯdōnis,cuius ipſe eſt.Iac.tñ de Are. vř dicere,qđ ſi qlibet teſtis
f deponeret de ſeipſo,ꝓbatus eſſet articulus.Nā pp idētitatē fac-
tis vř deponere de eodē,ar.l.nemo ē,q neſciat.de duob.re. Sed
certe hoc non placet mihi,qa illa lex,q̄ dt qđ idētitas artis facit
videri idē factū.nō hēt locū , niſi qñ inter ꝯhentes ſic eſt inter
eos actū,alias eiuſdē hois factū,quātūcūq; ſile,nō vř idē,vt l.ſi
g nō ſortē.§.libert⁹.ff de ꝯd.id. Iō aduerte ī iſta mā ad duo † qñ
33 formas articulū de ītereſſe ſingulari,tūc referas te ad vtilitatē,
nō ad affectionē tm̄.hoc mō qđ cōſiderata qualitate tui acto-
ris,tibi vtile eſt hře dictū librū pluſquā hře centū.Nō.n.ꝓcede
h ret articulus,q diceret,qđ nollet carere dicto lib.p centū,qa il
lud cōcludit in affectione,nō ī vtilitate.Et iſtud ītereſſe, ſingu
lare ad hoc,vt deducať ī ꝯdēnationē dēt ꝯtinere vtilitatē, vt ſ.
dixi.Itē aduerte,qñ tu facis arti.ſup intereſſe ſingulari,qđ tu fa
cias artic.de intereſſe cōi,vt ſic liqueat iudici,qđ ītereſſe ſingu
lare,qđ petis,nō excedat duplū intereſſe cōis,vt hac l. Vltimo
i debes ſcire,i qđ etiā ſi de intereſſe nil eſſet probatū directo,ſed
tñ ex aliqu.b.coniecturis, ex officio ſuo iudex perpenderet il-
lud intereſſe,poſſet in iſto intereſſe facere condēnationē: hoc
tenet Cy & hoc probatur h c in tex.in verſ.in aliis aūt caſibus,
Hoc probatur ī.de fruc.& lit expen.l.nō ignoret.in fi. expreſ-
ſiſſime in l.ſuper.§ in hoc interdicto.ff.quod vi,aut.clam.

ADDITIONES.

a Alex. Probetur.Vide Bal.hic,uer.quæro quomodo probetur intereſſe,& adde in hac materia,quod aliud eſt intereſſe, quod iuram cōtra nō doloſum probatur per iuramentum,ut no. Bar.in l.in pœn.in 5 q ff quemad.teſta.aper.uide, quod ibi ſcripſi,& per Bar.hic.

b Ale.Temporis præteriti. Ad probandum ualorem frumenti in præteritum , adde Bar in l 2 ſup.de reſcin.ven.

c Ale.Los Vel ante diem tantum.Hæc verba in omnib. exemplarib quæ vidi tam ſcriptis,quam impreſſis habentur,quę tamen meo iudicio ex Bar.in legib.quæ hic adducuntur,abradi debent.

d Alex.Actiones. Qualiter autem probetur lucrum ceſſans,vide Bal. hic in verſic. ſexto,quæritur qualiter autem probetur,&c.

e Ale.Sed qualiter.No de intereſſe ſingulari probando per teſtes,adde Bart.in l. nemo,in fi de duob.re.& vide quod no poſt Bar in l in hac ff de dam infec & dicat hic Bal quod reddere debet teſtis cauſam ſui dicti etiam non interrogatus. Facit quod no Bar.in d.§.cum ita.

f Ale Identitate Adde Bar. in l.2 ſup.de reſcin. ven,& ſequitur hic etiā Bal in ver. quæro qualiter probetur ſingulare intereſſe.Vide tamen eundem Bald. in 6. q. in verſic.pone.

g Ale Ad duo Et tenet Bar.hic, quod licet intereſſe ſit probatum per vnū teſtem, non potent deferri iuramentum in ſupplementum probationis.

h Ales Procederet.Contrarium videtur ſentire Bar.in l.nemo eſt,qui neſciat. ff. de duobus reis

i Ale Scire No.ꝙ licet non probetur directo, tamen iudex ex officio poteſt cōdē-nare,quod bene no.& ſic no quod vbi difficilis eſt ꝓbatio,ſufficit p coniecturas Et ita alle Bal.in auth quas actio.C.de ſacroſ.eccl.& Imo.& dicit Bal.in l ſi quis in hoc genus.de epiſ.& cle.quod tortura facta in camera, probatur p iudicia & coiecturas.Imo.alibi videtur dicere Bal qđ ubi eſt magna difficultas probationis,ſtatur iuro,maxime ſi eſt parui præiudicii,ſecundū eum in l. qui accuſare.de eden Item ad dictū Bar benefacit l.ſi id,quod ex Pamphilia.§.fi.de leg.2. & ibi Bar.& idem Bald in l traditio ſup de ac.emp.vbi uide,& etiam probatur intereſſe per coniecturas,vt no.Bal.in l.ſuper.per Bal.hic in ver.6.qualiter.vide tū ꝙ dicit Bald hic in fi.in vltimis verbis,& dixit Bald.in l.fi.ad fi.de fru.& lit. expen.quod intereſſe etiā fructuum,probatur per coniecturas prædictas. Adde per Fred.in conſi 119 adde no per Bar per illū tex in l.non ignoret, de fruc. & lit expen & tex & Bar.in l ſi traditio.ſup.de ac.emp. & Bal. ibi aliter loquitur. Adde quod per vnū teſtem de viſu,& plures de auditu,probatur metus ſeu impreſſio ſecundum Bal conſi.49.lib 4.

Si a non comp.iudice iudicatum eſſe dicatur. Rub.

1 *Sententia a non competenti iudice lata,eſt nulla.*
2 *Sentētia lata a iudice,nō ſuper eo,quod eſt ſibi cōmiſſum , ſed ſuper alio, quod pertinet ad cauſam incidenter,ualet.*
3 *Si uero res eſt prorſus extranea,tunc iudex non poteſt recognoſcere, niſi per modum reconuentionis,vel prorogatæ iuriſdictionis.*

a IVdex.aCōtinua Rubri qa quādoque ſnīa eſt nul
la ꝓpter defectū iudicis incompetētis,iō de
1 hoc ponit. Dñi tot⁹ iſte titulus iſtud intēdit.† Sētētia à
nō ſuo iudice lata,eſt ipſo iure nulla.h.d.Opp.de l ædi
les.§.itē ſciendū. de ædil.edi & ſ de ord.iu.l.j.de iud.l. quoties.
a Huiusſtimore gl.dt hic † qñ iudex iudicat ſup alio,q̄ ſup eo,qđ
eſt ſibi cōmiſſum eſt aduertēdū. quia quādoque illud pertinet
ad cauſam cōmiſſam incidenter, vel per modū antecedentis,
vel per modū ꝯñtis,& tūc iudex de iſtis poteſt pronunciare,vt
l ꝯtia.& hoc eſt,qđ vult hic tex.dicere,ibi,quā qđ ad eā rē per-
3 tinet.ſufficit.n vt pertineat ad rē ſibi commiſſam.† Si vero eſt
res prorſus extranea,tūc iudex non poteſt cognoſcere, niſi in
duob.caſib per modū reconuentionis,vt l cum Papi. & auth.
& conſequenter.ſi.3.Item per modum prorogatæ iuriſdictio-
nis,ut l.2.§.ſed ſi iudex,ſ.de iud.& l.de qua re.§.2.

ADDITIO.

a Ale Index.Limita totū iſtum titulum,niſi eſſet captus ſuſpectus de fuga. Ita ego dixi,vbi uide in l.iuriſdictio.de iuriſ.om.iud. Adde ſecundū Pau de Caſ.quod ſi delegatur cauſa appel cenſetur delegata cauſa nullitatis ſententiæ,vt dicit not. Arch.in c,1.de cap.monach.lib.6.ſuper uerbo partium.nō ſic econuerſo,Et ꝑdicta habent locum in ſentētia diffinitiua.Sed ſi appellatur ab interlocutoria, & committatur alicui cauſa appel.non cenſetur commiſſum negocium principale,niſi dicatur expreſſe,& ita dicit ſe uidiſſe ſeruari in Romana curia.

LEX II.

1 *Delegatus ſuper proprietate,non pōt cognoſcere ſuper poſſ. niſi aliter de proprietate pronunciare non poſſet.*

Si militaris. Sub ꝑcedēti ſummario cōtinetur, & reuo
1 co in dub.ſi. † An iudex delegatus ſup ꝓ
prietate poſſet cognoſcere ſuper poſſeſſione. Inter Gl. noſtros
fuit cōtentio.Finaliter gl.determinat,& bene,dic ut in glo.no.

LEX III.

1 *Litigantes coram nō ſuo iudice credētes ipſum eſſe ſuum iudicem,efficitur ut prorogatio iuriſdictionis impediatur.*
2 *Confeſſio facta coram ſuo iudice,an ualeat .*
3 *Excōicatus ab aliquo iudice,ſi appellauit,an deſinat eſſe excōicatus.*

a Et in priuatorum. aSub eodē ſummario cōtine-
nit. Op.litigādo corā nō ſuo
iudice,vř prorogari iuriſdictio,ut l.2. cir. prin ff. de iud. ergo
1 ualet ſnia Sol.intellige , † quod hic litigabant credētes ipſum
eſſe ſuū iudicē,& ſic error impedit prorogationē,vt d.l.2.Quę
2 ro quid † in confeſſione facta coram b non ſuo iudice an ua-
b leat. De hoc habemus tex.ī c at ſi clerici. extra,de iud. & dicit,
3 quod nō,glo.l.inducit hanc l.in argu.ad q. † quod ille, qui eſt
excom-

ADDITIONES.

a Barb.Et in priuatorum Inn.in c.per inquiſitionē de ele limitat quod tenetur illi ſtare,niſi probet errorem.Io.An.limitat,ſi iuriſdictio illius iudicis erat talis, quę non poterat probari,alias ſecus,ut ei de contu §.ſequitur , uer. 5. credo de iſta confeſſione.

b Alc.Confeſſione facta.Probatur in l.diuus,de cuſt reo.

excōicatus ab aliquo iudice, & appellauit, deſinit eſſe excōica
tus, q͞a p̄ applōnē deſinit eē ſu⁹ iudex, ſnīa ergo eū nō adſtri-
a gu, vt l. j. i ſi. ad Turp. Nec ob. qđ dicit gl. aqđ quā dicūt, qđ ſnīa
excōicationis trahit ſecū executionē, & io non p̄t appellari, &
extinguit effectus ſnīæ, ſ. quo ad ſtatū, vt l. g. ultimo. ff. de pœ. &
de iniuſ. teſt. & ſi qs filio exhēdato, §. irritū. de teſt. l. j. iſta gl. dicit
b ꝯ casū c. paſtoralis, b ex. de appel. Nō ob. qđ dicit gl. de ſnīa ulti-
mi ſupplicii, q̄ trahit ſecū executionē, ſicut ſnīa excōicationis,
q͞a nā eorū eſt diuerſa, q͞a ſnīa excōicationis nō eſt ꝑpetua ſed
ꝯdōnalis, ſeu medicinalis, donec qs purget ꝯtumaciā, vel emē
det offenſā, vt in c. cū medicinalis, de ſen. exc. li. 6. Sed ſnīa vlti
mi ſupplicii eſt ꝑpetua & mortalis, ideo facili⁹ ꝑmittit applō.

ADDITIONES.

a Alex. Dicit glo. Vide Bar. in l. cum ſtipulatus ſim a Proculo de uerbo. obli. latius per Bar. in l. qui ult. de pœ. & adde c. ſi cum. de ſen. excom. in 6.
b Alex. Paſtoralis. Et ibi per Inn. & Io. And. in c. præterea. eo ti.

De pœna iudicis, qui male iudicauit. Rub.

Cōtinua, vt ī gl. Sicut Rub. h̄et duas partes, ita in tex. ponunē
duæ leges. De ſc̄da parte rub. loq̄t l. 1. & l. 2. loqt de prima parte
Rub. ſed auth. nouo iure. loquit de vtraq;, iō legimus eā in fi.

LEX PRIMA.

1 *Pœna corrumpentis iudicem, vel aduerſarium non principalem eſt, quod perdat actionem.*
2 *Aduerſario principali poteſt dari pecunia, ut patiatur contra ſe ferri ſententiam, ſi litiget per calumniam.*
3 *Reus corrumpens iudicem, vel procuratorem actoris, amittit cauſam, ſicut econtra in actore.*
4 *Quando eam amittat ipſo iure, & per ſententiam, & nu. 6.*
5 *Sententia lata a iudice pecunia corrupto, non ualet, ſi uero precibus, ualet.*
7 *Aduocatus, uel procurator ſi fuerit corruptus, qualiter ſuccurratur ei cuius eſt aduocatus, uel procurator.*
8 *Quæ erit practica quā aduerſarius nō principalis, uel iudex fuit corrupt⁹.*
9 *Si corrūpēs deceſſit ante latā ſententiam, non tranſit hæc pœna in hæredes.*

a C Onſtitit. aHæc eſt lex ſubtilis, & vtilis. & b̄r h. d.
1 †Qui corrūpit, iudicē, bvel aduerſariū
b nō principalē, ꝑdit actionē. No. qđ q corrūpit iudicē,
c vel aduerſariū nō principalē, amittit cām. Op. ꝙ idē
ſit cā publica, & fiſcalis. cergo hoc eſt ſup̄fluū ꝯ §. q̄ō. in ſecūda
ꝯſt. hui⁹ lib. Hui⁹ timore exponit gl. publica, ciuitatis alicuius.
Iſta expō vī ꝯ l. cū q vectigal. de ver. ſig. vbi publica dr̄ ꝓprie ci
uitatis Romanæ. dic qđ hic publica, ponit impp̄ne. Vel dīt q-
dā, publica ciuitatis Ro. q̄ differt à fiſcali, poſtq̄ fuit trāſlata ptās
ī Principē. aliud eſt Reſp. Ro. ſ. illi⁹ Ciuitatis, aliud eſt res fiſca
lis. ſ. totius Impij. Vel hic ponit publica. i. criminalis, tene quā
d vis. Vlteri⁹ op. & vī, †ꝙ licet dare aduerſario meo pecuniā, vt
2 l. ſi atris, ſ. de trāſa. Duę ſūt ſol. ī gl. Vna, ꝙ ibi loquit de aduer-
ſario pricipali, hic vero nō, ſed de ꝓcu. vel aduoc. quē nō licet
corrūpere, ibi dabat aduerſario prici. & iſta eſt veriſſima. Alia
ponit ī fi. vt diſtinguam⁹. Aut dat aduerſario, vt a lite recedat,
& deſiſtat & licet, vt ī ꝯrio Aut vt patiat ſe vīci, & nō licet, vt
hic, & vide gl. Eſt ne vera iſta ſol. Azo ī ti. de collu. detegē. tenet
q̄ r̄r licet corrūpere aduerſariū pricipalē: fallit ī cā libertatis,
vt ī illo ti. & ti. ad l. Viſcell. Itē fallit ī cāu popularib. vt l. cū q. § ī
popularib⁹, de iureiu. Itē fallit ī cāis ſpūalib. vt ex. ī ti. de collu.
dete. Ī alijs aūt caſib. licet aduerſariū corrūpere, vt patiat ꝯ ſe
ferri ſnīam, imo dēt iudex ferre ſnīā ſm qđ partes vulūt. Text.
eſt ī l. ſi ꝯuenerit, ff. de re iud. & ꝓdicta vera ī ciuilib. ī crimina
lib. ſ. tāgā. Redeo ad ordinē, gl. op. qđ aduerſario pricipali nō li
cet dare, vt l. l. ſūma, ff. de ꝯd. ind. Sol. illud, ꝙ dixi. ē verū ſm gl.
niſi aduerſari⁹ litiget p̄ calūniā, q͞a tūc ſibi licet dare, & vide gl.
iſta ſol. & ꝯtrū nihil ad hāc legē. Nā ſi qdē q̄rit verū aduerſario
liceat dare, ita qđ dās icidat ī pœnā iſtius legis, vel nō, iſta lex ni
hil ad factū; q͞a ſi aduerſarius litiget p̄ calūniā, ego poſsū dare,
nec hēo p̄ ꝯuicto. Sed ſi q̄rat quo ad effectū repetitionis, vtrū
poſſit datū repeti, vel nō, loquit l. ſi ſūma, & ideo nihil ad ꝓpoſi
tū. Op. de l. trāſigere. ſ. de trāſa. Sol. gl. ibi loquit in cauſis crimi
nalib. ī qb. an dās hēatur p̄ ꝯuicto dic vt dicem⁹, q͞a nūc nō eſt
3 nr̄a mā. Et mō hēt ix expeditā primā gl. †Venio ad aliā gl. diffi-
cilē, & q̄ro, hęc lex loquit ī actore corrūpēte, iudicē, vel ꝓcura
e torē rei, qđ ī reo corrūpēte iudicē, vel ꝓcuratorē actoris? Gl. di
cit idē, q͞a eadē eſt rō, licet qđ ā ꝯ. Et vide gl. ꝯtrā gl. hētis in l. &
elegāter. §. pe. ff. de dol. do. la. Bu. me audiēte, qñ legebat iſtā le-
gē, tenebat illā gl. dū legebat illā legē, tenebat illā gl. Ego dico,
qđ iſta gl. eſt vera, & illa eſt falſa. Rō eſt tex. in l. eius q delato-
rē, ff. de iure fiſci. Et ſi dicis, ibi loquitr ī cā fiſcali, fateor, q͞a idē
eſt ī fiſcali, qđ ī priuata, vt hic ī tex. & l. Senatus. eo. ti. Itē p̄ hoc
tex ī l. 2. in fi. ff. de ꝯd. ob turp. cau. vbi ſimplr dr̄, qcūq; dederit
pecuniā iudici amittat litē, nec diſtinguit, an ſit actor, vel re⁹.
4 Sc̄do q̄ro † dr̄ hic, amittat actionē q̄ro an ꝑdat ipſo iure, vel p̄
ſnīam? Et gl. qñ pecunia ē data iudici, amittit actionē ipſo iure,
l. venales ſ. qñ ꝓuo. nō eſt neceſ. qñ ē data aduerſario, dubitat,
vt ſ. dicam. illa gl. dicit ꝯ caſum l. d. l. eius, q delatorē, ff. de iu-
re fiſci, & ſ. de iura cal. auth. principales. in fi. Itē dicit ꝯ rōnē,
quādo lex loquit per verba futuri tēporis, amittat actionē, ꝑ
dat cauſam, priuet iure ſuo, & ſimilia, ſemper intelligit p̄ ſen-
tentiā. Dixi vobis in auth. q ſemel. in fi. quomodo & quādo iu
dex. Tāgit gl. in l. iubemus. §. œconomus. de ſacroſ. eccl. & dixi
in l. Imperator. de iu. fiſ. hic tex. loquit in verbo futuri tēporis.
ſ. amittat actionē, ergo &c. Non ob. l. venales, quā gl. alleg. ibi,
ibi. n. q̄ritur de virib. ſnīæ, an valeat, vel nō, hic vero q̄rit de
viribus totius cāæ, & illa tota diſtinctio, q̄ hic ponit in gl. non
facit aliquid ad quæſtionem propoſitam. Quæro ergo, glo. hic
5 tangit, † an ſi ſnīa eſt lata per corruptelam, an valeat, vel non.
Glo. reſpon. multū bene. Aut iudex eſt corruptus pecunia, &
non valet, vt d. l. venales aut precib. & valet, vt l. ſeruo in tito, §.
cū p̄tor, ad Treb. Si vero eſt corruptus procurator, vel aduoca
tus, tūc an ſnīa valeat. gl. hic ſe nō firmat. Sed in l. j. de aduo. di
uer. iud. diſtinguit idē, qđ in iudice: aut corruptus pecunia, aut
6 precib. vt ibi dicemus. Quæro † quando datur pecunia procu-
f ratori, an qs amittat actionē ipſo iure, fvel per ſententiam. Re-
ſpon. idē, quod qñ datur iudici, vt hic in tex. & d. l. eius qui de
7 latorem. de iur. fiſc. Quæro † qualiter gſuccurritur ei, cuius ad-
g uocatus, vel procurator eſt corruptus gl. hic diſtinguit, & bñ,
aut eſt corruptus ꝓcurator rei, ita qđ paſſus eſt ſe vinci, & tūc
hēt doli exceptionē, ſi conueniatur iudicati, & habet regreſſū
contra procuratorē. Si vero eſt procurator actoris, qui eſt cor-
ruptus, & paſſus eſt aduerſariū abſolui, tunc actor poteſt age-
re actione prima. Et ſi excipiet de ſnīa, replicabit de corruptio
ne. Hēt etiam exceptionē de dolo propter expenſas. vt l. & elegan
ter §. pen. ff. de dol. & ibi poſui plenius, & proprie iſtā mām,
q̄ hic, & vlterius dixi, qđ actionē amittat per ſententiam. Quę-
8 ro, † q̄ erit practica huius legis? Rñ. pōt eſſe duplex. Vno modo
per modū exceptionis, quia ſi actor agit actione iudicati, vel
petit executionē ſnīæ, reus poterit excipere de corruptela, &
tūc ſecuta hac ſnīa. qđ actor eſt corruptor, tūc ſtatim ſequit pœ
na a lege impoſita, qđ amittit actionē, vt l. 1. §. j. ad Turp. hic eſt
tex. in d. l. eius qui delatorem. Iudex tñ ſuper crimine pronun-
ciat, vt ibi. Secūdus modus eſt per modum actionis, & hic eſt
duplex. Vno modo, ꝙ ego principaliter petam pronunciari,
qđ ipſe actionē amittat, eo ꝙ corrupit aduocatū, uel iudicem.
Secūdo modo in actore, in cuius perniciem iudex, vel aduocat⁹
erat corruptus. Nā ſi agat prima actione ſua, & ad probandū,
quod reus debeat haberi pro ꝯuicto faciat probationem de cor-
9 ruptela. Ita debētis intelligere hanc materiā. Quæro, qđ † ſi corrū-
rūpēs deceſſit ante latam ſnīam, vtrum hæc pœna tranſibit ad
hęredes? Tex. eſt no. qđ nō, I d. l. eius q delatorē. ff. de iure fiſci.

ADDITIONES.

a Barb. Cōſtitit. Adde Bal. poſt Bar. in l. 1. C. de ſuſt. Cod. confir. quod valet ſnīa lata cōtra verū intellectū legis, vel ſtatuti, & per eius obſcuritatē, vel varietatē, & qñ ſunt opi. hinc inde, vide Bal. in l. mācipia, C. de ſer. fug. & in l. ꝓxi. C. de impub. vbi dicit, qđ nō audet recedere ab aut. Doc. quia illos ſequitur poſt ſegetem colligēdo ſpicas. Et an opi. Doct. excuſet iudicē, vide Bal. in c. 1. §. iudices de pace iur. fir. Et qđ mēs cōſultoris nō debeat attēdi, vide Fred. conſ. 2. in fi. Quod plus ſit ſeruāda opi. Doc. antiquorū q̄ Mod. vide c. de quib. 20. diſt. ita Ant. & vide quod ibi dicit do. Abb. poſt do. Ant. in c. tua, de viur. & in c. 1. de conſt.
b Alex. Iudicē. Sed verum iſta lex, puniens corrumpentem habeat locum in corrupto pretio, no. ſecūdum Bal. in l. proxi. & quid ſi corrumpat notarium actorum, dic idem ſecundum Bal. in l. ſi. inf. eo.
c Alex. Et fiſcalis. No. quod differt reſpub. a fiſco, vide Bal. in l. fi. & Iac. Bu. & Sal. in l. properādū. de iud. & vide Bar. in rub. inf. de iur. fiſ. lib. 10. in prin. & ibi ſcripſi poſt eum, ſup. quis pro ſua iuriſ. l. 1. & Bal. hic in l. fi. & quod no. Cy. in l. 1.
d Alex. Vlterius opp. An in ciuilib. liceat corrūpere aduerſarium, vt patiatur cōtra ſe ferri ſententiam. Adde Bar. in l. 1. §. ſed & conſt. ff. de cal.
e Alex. Reo corrūpente. De pœna rei hic corrumpentis iudicem vel procuratorem aduerſarii, uide Bar. in l. generaliter, & in l. 2. §. ſed & conſtitutio. ff. de calum. & plene per Imo. in l. diuus, ff. de re iud.
f Alex. Ipſo iure. Vtrum corrumpens iudicem, vel procuratorem perdat cauſam ipſo iure, vel per ſententiam, adde Bar. in l. eius qui delatorem, in prin. & in l. 2. §. ſed & conſtitutio ff. de calum. Imo. plenius in l. diuus, de re iud.
g Alex. Quæro, qualiter. Adde no. in l. 1. ſup. de aduo. diuer. iudic.

LEX II.

1 *Quantum ad pœnam iudicis, non fit diſtinctio, an ſit corruptus pecunia, uel precibus.*
2 *Si iudex male iudicat propter dolum tenetur in totum.*
3 *Si propter imperitiā, tenebitur quantum religioni iudicantis uidebitur.*
4 *Si iudicauit expreſſē cōtra eam¯ā legis difficilis, & obſcura, punietur min⁹.*
5 *Si facilis, & aperta, punietur plus ibi.*
6 *Si errauit in eo, in quo ſunt opi. ſortes, quod quandoque ſeruatur una, & quandoque alia, tunc iudex excuſetur.*

a De eo qui pretio. aHęc lex loq̄t de 1. par. rub. Op.
de l. ſeruo inuito §. cū p̄tor ff. ad
Treb. & qđ ibi dixi ſ. l. ꝓx. q͞a dr̄ ia ē, verū p̄tio, vel p̄cib. aliqs cor
rūpat, ſed hic dr̄, qđ idē eſt, quare male Sol. bī quātū ad hoc, vt
1 ſnīa valeat, bñ diſtiguit verū ſit corrupt⁹ pecunia, vel p̄cib. † q̄tū
vero ad pœnā iudicis, nō hr̄ diſtictio, verū ſit corrupt⁹ p̄tio, vel p̄-
cibus.

ADDITIO.

a Alex. De eo qui pretio. Et adde, quod error ex cauſa probabili, facit ꝙ iudex nō teneatur in aliquo parti læſæ, gl. eſt no. 10. q. 3. c. temerarium.

cibus. Sed quantũ ad penam partis ad diſtinguatur vtrũ ſit cor
ruptus pretio, uel precib. & dico, ꝙ ſic, nã q currumpit iud. eſt
precibus, non repetit, quod actionem amittat, imo ꝯ l. furti, §.
pactus, ff. de his, qui no. infa. Itẽ op. & vr, ꝙ iudex aliter puniat,
vt ff. ad l. Iul. repetũ. p totum. Huius timore dicit glo. ꝙ ꝯ iudicẽ
corruptum darent plura remedia, quæ ponũtur hic, & l. j. ff de
a cal. Op. & vr, a quod iudex, q malè iudicauit, tenetur in quantũ
religioni iudicantis uidebit, non in tota æſtimatione litis, vt Inſt.
de obl. q̃ ex quaſi deli. in prin. & l. ex maleficiis, § ſi iudex. d act,
2 & obl. fi. ff. de var. & extraor. cog. Sol. † Qñq; iudex iudicat, pp
3 dolũ, tũc tenet in totũ, vt hac l. & l. ſi filiuſfa. ff. de iud. † Qñq; iu
dex iudicat malè pp imperitiam, tunc tenebitur quantum reli-
b gioni iudicant. xᵇ videbit vt in ꝯrio. Iſta autem imperitia poteſt
4 eſſe duob. mo. Vno modo † ſi iudica expreſſè ꝯ caſum legis, &
in hoc caſu diſtingue: aut errauit in l. difficili, & obſcura. & mi
tius punietur, aut in facili, & aperta, & punietur plus, vt no. Inſti.
5 de obl. quæ ex quaſi deli, in princip. † Qñ errauit in eo, in quo
fuerunt opi. qa elegit malã opinionẽ, & tunc qñq; inter omnes
c opiniones eſt vna, q̃ ab omnibus communiter approbat, c & cõ
muniter obſeruatur, & tunc ſi eleg. t aliam opi. non bonam, pu
nietur eo modo quod dictum eſt ſ. quia minime ſunt immutã
da, & c. vt l minime, ff de leg. & l. ſi de interpretatione, ff eo. ti. ſi
vero ſunt opi. ita fortes, quod qñq; obſeruatur vna, & qñq; ſer-
uatur alia, vt in opinione, q̃ eſt materia compẽdioſæ facta p vec
borũ cõmune, tunc iudicẽ putarem excuſandum, quia errauit
errore pbabili immo pp opi. lex dicitur incerta, vt habuiſtis no.
in j. ꝯſti. C ſ. qb. Et pro hoc tunc facit, quod no. in l. j. j. de iur. &
fac. igno. Vltimo quærit gl. an iſtud, ꝙ datum eſt iudici poſſit re
peti, dicam ſtatim ſuper iſta auth. quæ ſequitur.

ADDITIONES

a Ale. Opp. Et videtur. No. quod ſi iudex interponat decretũ actui ipſo iure nullo
nõ facit litẽ ſuam, ſecundum Bald. in l. 1. de tu. & ra. diſt. vide tamen, quod no.
Bal. in l. exigendi, de procu.

b Ale. Religioni iudicantis. Hoc eſt verũ, niſi illius ſententiæ facta eſſet executio,
quo caſu tenebitur etiã in toto intereſſe, & tota æſtimatione, ꝑ id, quod no. Bal.
in l. obſeruare § pficiſci in 2 t. q & qd dixi in l. 1 ff de appe. poſtint, & Bal. in l.
pen. ſ. de pact. quando iudex teneatur ſi eius ſnia eſt nulla, & vide Ioſ. & ibi ita
no & vide Bal. & Bar. ſi iudex exceptione admittat debite, vel indebite pronun
ciat ſe iudicẽ competentẽ, an teneatur ad intereſſe totius cauſæ. Prædictis ad-
de, qd dicit Bar. in conſ. inci. In q̃ſtione præſenti conſiderandũ, & per interlo-
cutoriã ipſo iure nullã dicitur pars grauari, ſalt è de facto, & per appellationẽ
ab ea cauſa, deuoluit ad ſuperiorẽ, alle. Inno. & Io. And. in c. dilecto, de appel. &
dixi ſ. quando ſnia eſt nulla uide Bal. in l. ſi proponas, quomodo, & quando iu
dex. Et adde hic, q ubi ſunt opi. non eſt recedendũ ab opi. glo. ſaltem, in conſu-
lẽdo, & in iudicado, & ob hoc dicit Bal. l. 1. de uulga. & pup. & ibi Imo. ſepius
de cõſuluiſſe pro gl. no. Iac. Bu. in l. 1. inf. q pro ſua iuriſdictio. & Bal. hic in l ſi. &
qd no. c. y in l. q C. de act. & obl. in 1. oppo. in ſi. & Ang. in l. 2. ff de acc. & Bar. i
conſ. inci Andreolus, & Io. And. in c. 1 extra, de coſt. & In. in c. ne innitaris, co. ti.
Et dicit Bal. in l. 2. in prin. ſ. de ſenten. quæ ſine cer. quant. quod in dubiis ordi-
naria opinio eſt tenẽda. Et de materia uide p d. Abb. in c. 1. de re iu. Et adde Bal.
in c. 1. de re iu. Et adde Bal. in c. 1. iudices, de pace iuramen. & firman. Multa po
nit in hac materia, uide, & adde, quod in dubiis cõmunis opi. eſt ſequenda, niſi
notorie male dicat, uel rõnabiliter conuinci poſſit, qd iudex bonus acutiſſimi
ingenii æſtimabit, ſecũdũ Io. And. in c. 1 de conſt. per c. Capellanus, de fer. & ini
ad hoc Abb. Mod. alle. l. 1. C. de vete. iu. enu. & qd no. Inn. in c. eũ ſpecialis, de ap
pel. quã partem tenere debet iudex quã do ſunt opi. hinc inde, quod dicit Bar. in
l. qd Nerua, ff. depoſi. & adde Bar. in l. cũ prolatis, ff. de re iud. & latius per Bar.
in q̃ſtione ſua iudex per imperitiã. Adde ad hoc, quod no. dixit Bart. quod ſen-
tẽtia lata inter opiniones dubias, valet, ſed per appellationẽ reſcinditur. ſi con-
trariã cõſcientiam iudex appellationis habeat, ita dicit no. Bar. in l. 4. § hoc au-
tẽ iudicium, in vlt. verſ. ff. de dam. infe. Bene facit l. ſi. & ibi gl. Bar. & Bal. ff quod
mẽ cõ, & adde, ꝙ dicit in l. cũ prolatis, poſt Inn. in c. ne innitaris, de conſt. & no.
Mod. & i l. expreſſim, de appel. Adde q̃ no. Mod. D. Abb. i c. 1. de re iud. dicit Io.
And. in c. capellanus, de feriis, p tex. tamẽ tenet ibi gloſ. quod ille, qui facit con
tra legis pceptũ, in cuius intellectu ſunt opi. nõ peccat, immo excuſatur ab om-
ni culpa, qd no. & hic adde Bal. in l. mãcipia, ſ. de ſer. fug. Et id qd dixi ſup. qd
ſentẽtia lata inter opi. dubias tenet. Dic, ꝙ etiã tenet, etiam ſi poſt cõſtitutio-
nẽ fuerit declaratũ talem opin. malam eſſe. Ita dicit Bal. in l. fin. ff. de ſuit. & in.
Et dũ dixi commun. opi. ſequẽdam, allego primo illud Canonis Iudicũ popu
li nunquã contẽpſens vnus, l. 1. ff. de officio q̃ſto. in ver. ſi crebrior apud ueteres
opi. eſt, & l. athletas, § 1. ff de his, qui no. infa. c. in charitatis, 26. diſt. c. quidam.
de pœn. & remiſ. & In. in c. ne innitaris, de conſt. gl. i c. 1, de poſtu. præla. in 6. Bal.
in l. obſeruare, § proficiſci, ff de offi. pcon. & in d. l. athletas, & Ang. in l. cũ pro-
latis, ff. de re iud. Et in dubio eſt tenenda opini. per quã omne euitatur peccatũ,
c. ex. eum, de verb. ſig. c. iuuenis, de ſpon. c. vnico, de ſeruit. Et dũ ſup. dictũ eſt, qd
tenẽda eſt opi. gl. adde, ꝙ dic accu. dixit Bar. in l. 1. ff de cõcuſ. & ibi dixi po . eũ,
& vide de cõmuni opi. conſ. 366. & etiam de limitatione cõmunis opi. quando
nõ ſit tenẽda, vide in cõſ. Collegii Pap. Et adde, qd licet dicat Bar. in l. ambiguo,
ff. de rebus dubiis, qd quãdo vna lex habet plures lec. non licet ſumere arg. ab
ea, niſi ab alia l. vel opi. firmetur, tñ dicit Bart. in 1. conſti. C. &c. in ver. item op.
dicitur hic, cæteras, quod iudex ſententiãdo ſecũdũ communem opi. nõ dici
tur continere expreſſum iuris errorem, vide per eum.

c Parſ. Cõmuniter approbatur. Qualiter iſtud procedat, vide omnino multa, quæ
habes, addita in Bertac. in ver. communis.
Menoch. Adde limitationem per Ferra. Cante. 11. manifeſtum ſit.

AVTHEN.

1 *In delictis nõ eſt locus pœnitẽtia niſi ſint occulta, ut facilius manifeſtent.*
2 *Periurium non poteſt argui, niſi iuramentum fuerit neceſſarium.*
3 *Qui dedit pecuniam iudici ut iudicaret pro ſe, uel ut eum ſecundum iuſti-*
tiam expediret, non poteſt eam de iure nouo repetere.
4 *Quid ſi quis promiſit ſeruare iudicem indemnem tempore ſyndicatus, et*
non dedit, nec promiſit pecuniam.

a Nouo iure. a Diuidit in duas par. principales. In prima
loquit qñ aliquis arguit iudicem de corru
ptela, & probat. Secunda quando arguit, & non probat. Secũda
ibi, ſed ſi datum. Prima ſubdiuiditur in duas partes, qa primo
dat modũ arguendi. Scđo ponit corruptum. Secunda ibi, ſed q
accepit. Secunda pars ſubdiuiditur in tres partes. Primo ponit
qualiter puniatur ille q non probauit. Secundo qualiter punia-
tur ille, q ſacramentum purgat onis ſubire noluit. Tertio pmit
tit partes poſt ſacramentum de nouo conueniri. Partes uidebi-
tis in litera. Scđa ibi, Sed ſi ꝑ ſona. Tertia ibi, ſed ſi qs litigantiũ.
1 Primo opp. quod † in delictis non ſit locus pœnitẽtiæ, vt de fur.
l. q eam. ſ. Sol. Fallit in caſu huius Auth. ut iſta delicta ita occul
ta manifeſtentur fac. lius. Itẽ opp. dicitur hic, confiſcatis bonis.
ꝯ de bo. dã. auth. bona damnatorum, & in auth. vnde ſumitur,
vnde dicit gl. fal. i. hic. Tu dic, ꝙ ibi loquitur in his, qui poſt ſe
tentiam moriuntur, hic in aliis qui ſuperuiuunt poſt ſniam,
vt ſ. dicã, & dixi in l. j. ſ. de bo. damna. Itẽ op. dicitur hic, quod il
le, q probare non potuit puniri. ꝯ. ff. ad Tur. l. j. § j Sol. vt in gl. Vl
a timo gl. op. & uidet, † quod periurium nõ poſſit argui, ut l. j. ſ.
de reb. cred. Sol. hic fallit in iſto iuramento neceſſario. Simile
3 in l. admonendi, ff. de iureiur. Vltimo quæro, † utrũ pecunia da
b ta iudici poſſit repeti? b Hoc examinat gl. in l. j. in fi. ff. de ꝯd. ob
turp. cau. Tu dic tria uerba ſi loqueris de iure antiquo, aut quis
dedit pecuniã iudici, ut iudicaret p ſe, & non põt repetere, qa
ẽt ex parte ſua verſat turpitudo, vt d. l. 1. Si pecuniam dedit iudi
ci, vt eum ſm iuſtitiam expediret, tũc turpitudo verſat ex parte
iudicis, ſed ex parte dantis nõ, merito repeti poteſt, vt l. pe. ff. de
cond. ob tur. cau. Sed ſi quæris de nouo iure tũc nullo caſu hẽt
iudici dare, vt in Auth. vt litigantes iurent, circa prin. tũc nõ li-
c ceret repetere, c qa ẽt ex parte ſua verſat turpitudo. Hic dicit de
4 dit vel promiſit, † q̃ro, qd ſi non dedi, vel promiſi pecuniã, ſed
d promiſi eum ſeruare indẽnẽ d pe ſyndicatus. Cogita tu. de Di
geſto nouo, qa hoc anno dixi, & fortè in l. ſi quis vxori, §. ſi fu-
gitiuum, de furtis, dixi in l. ſi a reo. § illud, ꝙ vulgo, ff. de fideiuſ.

ADDITIONES

a Ale. Nouo iure. Vide Bar. in l. tranſ. C. de tranſac. & per illum tex. dicit Bar. in l. 3. §.
fi. de cond. ob turp. cauſam, & in l. non omnes, § fi. ff de re. iur. & quod põt fieri
ſtatutum, uidelicet quod pœna remittatur confeſſis.

b Ale. Poſſit repeti. Et quid in teſtamento, uide Bar. no. in l. j in prin. ff de fal. adde
gl. in l. 2. ſupra eodem.

c Parſ. Non liceret repetere. In cõtrariũ uide Iaſ. in l. 1. ff de cõd. ob turp. cau. ubi ẽt
ponit de eo, quod dicit Bar. in fi. de promiſſione conteſt. iudeum iudicem.

d Ale. Seruare indẽnẽ. Tene menti ſingulariter dictum, quod iudex poteſt petere ſi-
bi cauere de indemnitate propter ſyndicatum, uide Bald. in l. j ſup. de cond. ob
turp. cau. & ibi habes poſt Bar. remiſſiue, ff de cond. ob turpem cau. in l. 1.

Sententiam reſcindi non poſſe. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Nemo põt proprio motu ſnſam ſuam reuocare niſi ſit interlocutoria.*

a Neque ſuam. a Sentẽtia, per quam reſcindit
propria ſententia vel pdeceſſo
ris, eſt ipſo iure nulla, h. d. Opp. ſ. ſi aduer. rem iud.
p totũ. de prec. Imp. offer. authẽ. q̃ ſupplicatio. Dic
1 ꝙ † quandoq; qs vult reuocare ſniam proprio motu & tũc nõ
põt. Et na loqt hic, niſi ſit ſententia interlocutoria, vt l. poſt ſen-
tentiam, ſ. de ſent. & ff. de re iud. l. quod iuſſit. Sed ſi vult omnia
reuocare, remediis proditis a iure, põt. Sunt autem illa remedia
in integ. reſt. ſupplicatio, & appellatio, & nullitatis, & exceptio-
nis obiectio. Et uide gl. quæ hic ponit notabiliter.

ADDITIO.

a Ale. Neque ſuam. Iſtũ titulum limita ſecundum Inn. in c. ſacro, de ſent. excommu
ni. & dixi poſt Bar. in l. quod iuſſit, ff de re iu. & limita, quod ſententia, quæ eſt
lata ex priuilegiatis probationibus, nunquã trãſit in rem iu. Ita dicit Ang. hic, al
le. l. in c. tua nos, de cohabi. cle. & mulie. Idem ſi lata ex præſumptione, l. ſi qs
adulterii, inſ. de adul. Rom. ponderat eſſe caſum in l. admonendi, ff. de iureiu. &
ibi uide Idem ſi ſit talis quæ ſi ſeruaretur ueniretur in periculum animæ gl. eſt
ſing. in c. inter monaſterium, de re iu. & Rom. ubi ſupra.

LEX II.

1 *Exceptio peremptoria ſi non admittitur, ſnia nõ reſcinditur, niſi reſtitu-*
tionis vel appellationis remedio, & num. 3.
2 *Exceptio peremptoria poteſt opponi vſque ad ſententiam.*
4 *Si oppoſui exceptionẽ, & in ea ſuccubui, an illud idẽ poſſim poſt in iudicio*
deducere per modum actionis.

1 Peremptorias. † Exceptio perẽptoria ſi non admitti
a tur, ſnia nõ reſcindit, a niſi reſtitutio
2 nis, uel appellationis remedio. h. d. iſta lex. No. ꝙ † exceptio pe-
3 rẽptoria põt opponi vſq; ad ſentẽtiã. No. ꝙ † ſi om. itat. pp hoc
ſententia nõ eſt nulla, niſi reſcindatur per appel. uel reſtitutio-
nem. No. quod dixi in ſummario. Oppo. de l. fi. de exce. de l. Põ
ponius, §. rati, ff. de procuratorib. Solutio. Aliud in exceptione
dilatoria, vt ibi, aliud i perẽptoria, vt hic, ꝙ dic, vt plene dixi ĩ l.
exce-

ADDITIO.

a Ale. Reſcinditur, an ſententia poſſit reſcindi, uide in l. quod iuſſit, ff. de iu. in prin.
& in l. eleganter, §. ſi poſt, de cond. indeb.

a exceptionē, ſ. de proba Scđo op. a & vr̄, ꝙ poſt didicita teſtifica
ta non poſſit opponi exceptio, in auth. at q ſemel, ſ. de teſt. Glo.
fatet, & hoc eſt verū, in exceptione, q̄ ꝓbaẽ in inſtr̄o, ſed ſi dē-
ret ꝓbari p teſtes, non admittẽ poſt didicita teſtificata, uide gl.
Hæc gl. nō dicit verū, qa exceptio ſiue dēat probari per teſtes,
ſiue p inſtr̄a ꝑt opponi poſt didicita teſtificata. Nec ob, auth. at q
ſemel, qa verū eſt, ꝙ poſt didicita teſtificata non admittunt te-
ſtes ſup uidē articulis ſed in aliis ſic, qa nō eſt ibi timore ſubor
4 nationis, vt dicam ibi, & l. p hanc, J. de tēp. app. Quæro, qd † ſi
b oppoſui exceptionem. b & in ea ſuccubui, an dlud idē poſſim
poſt in iudicio deducere p modū actionis gl. & Cy. tangūt hic,
ego dixi plenius in l. qui Romę, §. duo fratres, ff. de verb obli.

ADDITIONES.

a Ale. Secundo op. An exceptio peremptoria poſſit opponi poſt ſentētiā vide Bar. & ibi dixi in l. ſi duo, § ſi quis iurauerit, de iureiu. vide Spec. in ti. de exceptio. & repli. § dicto ver. poſt ſententiam. cum ſeq. & ad hæc poteſt opponi de l. ſi quis ramus, ff. de teſtib. & vide no. quādo dēat opponi exceptio peremptoria, vbi vide, & no. verbum per Bar. in l. præſcriptio. de excep. Adde Pet. de Anch. conſ. 6. vbi de exceptione inuentam, & Pau. de Caſt. conſ. 163.
b Ale. Opponi exceptionem. Vide Bar. in ſimili, per illum tex. in l. properandum, in prin. ſup. de iud. & adde Bar. in l. officium. de rei vend.

LEX II.

a Impetrata. a No. ꝙ p reſcripta nō poſſunt reſcindi ſniē
ſtā latę. Simile hētis ī l. cās, ſ. de trāſ. Et p hoc
dico, ꝑ eſt notādū, q † qn̄ fiūt a ſtatuta in Ciuitate. & poſtea ad
ditur in fine, ꝙ habet locū in ꝓteritis, ꝑſentibus, & futuris, illud
nō extēditur ad ea, q̄ per ſniam ſunt determinata, per hanc l.
& per ſimiles. Plene dixi in l. omnes populi, ff. de iuſti. & iure.

ADDITIO.

a Pari. Impetrata. An autem ſnia lata ſnia, quæ tranſiuit in rem iudicatam, petatur remiſſo, & Princeps concedat, ſine tamen clauſula non obſtante, valeat remiſſio, quod in ſupplicatione ſit ſignificatum principi eam tranſiuiſſe in rem iudicatā, uide omnino quæ ſcripſi ad Bar. in l. idem Vlpianus, § fi. ff. de excuſ. tuto.

De fructibus, & litium expenſis. Rub.

LEX PRIMA.

Continua, vt in glo.

1 *Colonus, qui pro fundo ei locato promiſit reddere medietatem fructuū, non deducit expenſas.*

HOc fructuum. No. ꝙ fructus ītelligunī de-
ductis expēſis. Quid dicam.
1 † Aliqs locauit fundū colono, a & ille ꝓmiſit reddere
a mediatē fructuū, an colonus ante oīa deducat expenſas; Hic
videtur caſus, quod ſic. In cōtrarium eſt veritas. Nā hoc videẽ
actū, vt illam medietatē fructuum habeat pro opere, & labore
ſuo, vt l. cū duob. §. ſi in coeunda, ff. pro ſoc. & tangitur hic per
Iaco. de Are. & in l. fructus, ff. de rei. vend.

ADDITIO.

a Ale. Colo. De colono adde Bar. & Bal. in l. fructus, ff. ſo. ma. & Spe. idē ſequitur in ti. de loc. § poſtquā ver. quid ſi tibi locaui, alla Bar. in d. l. fructus, in fi. & adde. Bal. in l. ſi a ſe ſit da, in repor. antiquis, & in l. ſi a domino, §. fi. de peti. hære. & Cy. in l. 1. ſup. pro loc. in fi. & quod ibi Bal. in 3. q. & Inn. in c. tua nos, de deci.

LEX III.

1 *Poſſeſſor poſt litem conteſtatam tenetur ad fructus.*
2 *Hæres uniuerſalis ſuccedit in malam fidem defuncti.*
3 *Lite conteſtata ſi perempta eſt prima inſtantia, & initietur de nouo iudicium poſſeſſor hr̄ tanquam in mala fide etiam in nouo iudicio, & nu. 4.*
5 *Per litis conteſtationem, an quis efficiatur malæ fidei quo ad omnia.*

1 Litigator. Hęc eſt no. l. & hr̄ h. d. † Poſt l. tē ꝯte. poſſeſ-
ſor tenet de fructib. ꝑceptis, & ꝑcipiēdis. Idē
in hærede eiu. Not. ex hac l. quod dixi tibi in ſummario. Scđo
a no. † ꝙ hr̄ vlis ſuccedit in malā fidē defuncti hēs l. cū hr̄s, de di
uer. & tēp. ꝓſcr. & no. ſ. de ꝓſcr. lō. tēp. l. j. Op. de l. fructus, ff. de
rei vē. Sol. ibi loqī in eo, q ip fuit malæ fidei, hic in eo, q ab ini-
tio fuit bonæ fidei, vn̄ poſt ꝯteſtatonē efficiẽ malæ fidei. Scđo
opponiẽ, dr̄ hic teneẽ de fructibus, quos ipſe ꝑcipere potuiſſet.
Cōtra imo de fructib. quos ꝑcipere potuiſſet actor, vt l. ſi nauis
a de rei vē huiꝰ timore gl. exponit h e, ꝑcipere potuiſſet, ſ. actor, a
vt ꝯcordet cū ꝯtrio, puta hēs in ſ̄a, potuiſſet, ꝓcedit hęc gl. Sed ſi
hēs in tex. potuiſſet, de neceſſitate intelligit de reo, nec gl. poſ-
ſet ꝓcedere, quid dicemus Br̄ poſſumus dicere, ꝙ qn̄q; aliquis
eſt malæ fidei poſſeſſor verè, & tunc loqr l. ſi nauis. Qnq; ē poſ
ſeſſor malæ fidei fictè p lit. ꝯte. tunc loquiẽ hæc lex, quod ſatis
placet. Facit ad ꝓdicta l. domum. ſ. de rei ven. Mihi vr̄, ꝙ dēat
inſpici, ꝙ potuiſſet percipere reus, ſed ibi dicā. Item opp. de l. in
fidei c. in prin. de vſur. Solu. dicit glo. fateor intra quadrimeſtre
tp̄s nō teneẽ de fructib. & ſic ꝯcordat cum ꝯtrio, uide gl. Hoc, ꝙ
dicit de quadrimeſtri tp̄e, nō hēt locū in actione reali, de qua
loqẽ iſta lex, tunc. n. hēt tp̄s officio iud. vt Inſt. de offi. iud. ī prin.
no. J. ti. 2. l. fi. Et iō illud ꝙ gl. dicit excepto tp̄e quadrimeſtri, in-
telligas excepto eo tp̄e, quod ei dat officio iudicis poſt ſenten-
tiam. Ita debetis hoc intelligere. Op. quod p ꝯteſtationē. nō offi
cit malæ fidei, vt l. ſi poſt acceptum ff. de rei ven. Sol quantum
ad fructus reſtituendo officiẽ malę fidei, vt hic, quantū ad vſu-
b ras, & alia, nō efficiẽ b malæ fidei ſine diſtinctione, q̄ dicā vo-
bis in ꝯtinēt, vna q ōne ꝓmiſſa. Quæro igit prius, & hic aduerte
3 multum, † ſi lit conte. perempta eſt inſtantia prima poſt demum
de nouo iudicatur ſup eadē re. vtrū hēat tanq̄ malæ fidei poſ-
ſeſſor in nouo iudicio Gl. dicit, quod non. & uide gl. ualde no.
& ſi n. & eſt prima. Br̄ ꝓ iſta gl. facit. ff. iud. ſol. l. cum lite mortua.
In ꝯtrū facit l. ſi fitcis, in q ff. de iur. fiſ. ſm vnā lec. ſm aliam non
facit. Itē ꝯ iſtam gl. fac. t, ꝙ alibi determinatur, quod perēpta in
c ſtātia adhuc durat c vitiū litigioſi d inductum p conſtitutionē.
d Idem no. in gl. in l. properandum, de iud. §. ſi quidem, in gl. ſup
ver. iudici. Idem tenet. Inno. ex de teſt. c. cām quę, & iſtam par-
4 tē ego puto veram. † Pro huius declaratione debetis ſcire, ꝙ ꝯ-
e teſtationis quidam ſunt e effectus iam cōſummati, & perfecti.
Quidā ſunt ꝯſummandi in futurum Effectus ꝑfecti qdā ſunt, q
reſpiciunt ipſam cām, qdā reſpiciunt inſtantiā. Cām reſpiciūt,
f puta quod efficiatur malæ fidei, f & ſic teneẽ de fructib. quod
res ſit litigioſa, ꝙ ꝓſcriptio ſit interrupta, & tunc & perempta
inſtantia durat effectus iam ꝯſummatus p iura ſ. all. & ſ. de ꝓſc.
30. ann. l. cum notiſſimi p totam legē, maxime in §. ſed & ſi qs
& in l. ſi eo u Nam in alia cā, vel inter alias pſonas illa ꝯſtō ſuū
effectū nō ꝓduceret, vt d. l. cū acutiſſimi, §. ſed & ſi qs, & eſt ca-
ſus in d. l. ſi ſcis in q de iu. fiſ. & ſm verā lect. quam ibi tenui, ꝙ
ꝓbaẽ rōne. qa ſicut ſnīa diſſinitiua non hēt effectum ſi agaẽ ex
alia cā, vel īter alias pſonas, & ita ꝯſtō facta ex una cā uel ex vna
pſona, vt l. cū ꝙli. ff. de exce. rei iu. Quidā ſunt effectus, q̄ reſpi-
ciūt inſtantiā, vt non petantur cautiones poſt ꝯt. ꝙ non ꝯceda
tur dilatio cū ſim. l. Pōponius, § ratū. ff. de ꝓc. & de ꝓb. l. exce-
ptio & illi effectus, p ꝯſ̄am ꝯſummati, iā extinguunt perēpta
inſtantia, vt l. hos accuſare. §. hoc beneficio, ff. de acc. Nec obſ.
ſ. de ꝓcu. l. ita demum, qa ibi nō fuit perēpta inſtantia, ſed fuit
iudicatū, & appellatū vt ibi patet. Quidā ſunt effectus ꝯſuman-
di in futurū, quod ex vigore cōteſtationis perueniaẽ ad diſfini
tiuā. Iſti effectus perimuntur perempta inſtantia, vt l. cū lite. ff.
5 iu. ſol. Quæro, † vtrū g p ꝯſtōnem quis efficiatur malę fidei quo
g ad omnia Diſtingue. aut ꝙs quo ad fructus, aut quo ad pericu
lum interitus, aut quo ad vſucapionē, vel præſcriptionē. Primo
caſu aut quo ad fructus faciendos ſuos, & nō vr̄ malæ fidei, qa
eo. lem nō facit ſuos poſt lit. cont. ſicut prius, vt l. qui ſcit, §. 1. &
fi. de vſu. & de ac. rer. do. l. quæſtuum. Aut quo ad hoc, an teneaẽ
ad reſtitutionū fructuū: & eo modo tenetur poſt lit. conteſt. ac
ſi fuiſſet ab initio malæ fidei, vt hic, cū ſi. habita ī ꝑcipiēdis illa
diſtinctione, an potuerit ꝑcipere reus vel actor, vt ſ. dixi. Secū-
do caſu de periculo interitus, dic aut habuit iuſtā cām litigā-
di, vel nō, dic vt l. illud, de peti. hær. & de rei ven. l. itē ſi verbera
tū, §. fi. cū l. ſeq. vbi no. Tertio caſu, ſ. de vſucapione, & præſcri-
ptione, dic, ꝙ præſcriptionē lōgi, tēporis interrūpit, vt l. more.
ſ. de rei ven. vſucapionē vero triennij interrūpit quo ad effe-
ctū, non ipſo iure, vt l. ſi poſt acceptum, de rei vendi.

ADDITIONES.

a Ale. Scilicet actor In hac materia vide Bar. pleniſſime in repet. l. & ex diuerſo, de rei ven. & Bar. in l. apud Iul. § fructus, de le. 1. cum concor.
b Ale. Non efficitur. Omnia tamen iſta limita, & intellige, ut not. dixit Bart. in l. cū mota, inf. de tranſa.
c Pari. Inſtantia adhuc durat Vide Are. in l. 2. ff. de duob. reis. Iaſ. in l. 2. C. de eden. declara, vt per Ale. in d. l. 3. & per Bar. in l. ſi inf. de litig.
d Ale. Vitium litigioſi. Intellige tamen, ut no. per gl. & Bar. in l. 1. ſup. de præſcr. longi tempor.
e Ale. Quidam ſunt Vide Bart. in l. 2. & ibi no. ſup. de eden & limita hæc dicta, ut per Bar. in l. cum mota, ſup. de tranſac.
f Pari. Efficiatur malæ fidei. Sequitur. Are. conſ. 103.
g Ale Quæro utrum Et uide bonam gl. in l. qui ſcit, §. fi. ff. de uſu. per Bar. in l. & ex diuerſo, ff. de rei uen. ubi plene quo ad fructus.

LEX IIII.

1 *Reſeruatio expenſarum ſit in ſententia, ſi iudex condemnet in expenſis li ect non taxet quantitatem.*
2 *Vel ſi pronunciat poſſe peti expenſas in futurum, & nu. 3.*
4 *Iudex ſi de aliquo caſu non cognouit, pōt de illo non ꝓnunciare, et nu. 3.*
5 *Poſt ſniam interlocutoriā, q totā litē dirimit, nō durat petitio expenſarū.*
6 *Iudex ſi dicat, cōdemnamus in expenſis, reſeruata nobis taxatione, poterit eius ſucceſſor taxare.*
7 *Si talis declaratio reſeruatur iudici vt priuata perſona, non poterit eius ſucceſſor taxare, & ſupra nu. 6.*
8 *Delegatus, qui poteſt exequi ſententiam, poteſt in ſententia ſibi reſeruare taxationem expenſarum.*
9 *Et mortuo delegato, poterit delegans taxare.*

2
1 Terminato. a † Poſt diffinitiuā ſniam nō eſt de expēſis
tractādū, niſi iudex hoc in ſnia reſeruaue
rit.

ADDITIONES.

a Ale. Terminato Vide Bar. in l. nam poſtea. in § ſi damnetur ff. de iureiu. & Bart. in l. properandū. § ſin autē, ſup. de iud. & limita no. per Ang. & Imo. in l. Paulus. la 2. ff. de re iud. Vide Bar. ad illū tex. in l. 1. § fi. ff. ſi quis ius dicen. non obtem. Et de quib. expēſis iſta lex intelligatur vide Bar. in l. 1. §. fi. prope fi. de alie. iud. mut. cau. fac. poſt gl. vide in l. 1. ſup. ſi quis ius dicen. non obtem. & vide gl. & Bar. in l. properandum, § fi. de iud. Barb.
And. Barb. Terminato Et vide Doc. in c. 1 de plus pet. vbi dixi ad limitationē huius l. ſi ſtatutū dixit quod victus condemnetur victori in expenſis, quod poterit peti condēnatio expenſarum poſt latam ſniam ſuper principali condemnatione ſtatuti, vide Bar. in l. 3. §. ſi rem, de leg. 3. Ang. in auth. de exhi. reis, in prin. & vide plene do. Abb. in c. 1. de ſequeſtr. pro ſo, ꝙ hic dicit Bar.

rit, h d. Primo ponit dictũ. Scđo exceptionẽ. Tertio rõnẽ, partes patẽt in lr̃a. No. q l dixi in ſũmatio, op. ĩ. qñ ꝑuo non eſt neceſſ. l. ſi dicit gl. dico, qđ nõ pt peti p actionẽ, vt hic, ſed officio iudicis ſic, vt in ꝯrio. Iſta eſt falſa per l. 4. ſ. depoſiti. qa offm̃ iudicis nõ durat poſt ſniam. Vel dic, q ibi negociũ non erat finitũ, qa erat appellatũ, & eſt hęc vera Opp. de l. Paulus, ff. de re iu. Sol. hæc intelligit ſm illã, qa põt ꝓnunciare eo die de ſumptib. vt ibi; nõ poſt, vt hic. Opp. de l. q ĩ in diẽ, §. ſi rõnẽ, ff de ꝯp. Rñ. pt oriri poſt ſniam noua lis q̃ nõ attinet primæ, vt ĩ ꝯrio, hic ve
a ro ꝓhibẽt oriri ea nã primæ litis. Venio ad q̃ões, ᵃ q̃ro qualr ſit iſta reſeruatio gl. ponit duos modos. Primus modus eſt, q ꝯ-
2 dẽnet in expẽſis, licet nõ taxet q̃titatẽ. Scđo, † qđ ꝓnũciet poſſe peti expẽſas in futurũ Primus, qđ ꝯdẽnet in expẽſis, licet q̃titatẽ nõ taxet eſt indubitabilis. Nã cũ expẽſæ certæ in iudicio non sũt petitæ, pt ferri ſnĩa incerta in expẽſis, vt ſ. de ſen q̃ ſine cer. quant. l. 1. & licet iudex nõ reſeruauerit ſibi taxationẽ. poſtea
b pt taxare, vt ibi dixi, cõis tñ practica eſt, ᵇ qđ reſeruet ſibi taxa-
3 tionẽ. Scđs modꝰ eſt, † qñ nõ ꝯdẽnat, ſed reſeruat petitionẽ expẽſarũ Iſte eſt dubitabilis, ꝑ gl. iſta facit l. Modeſtinus. quã alle.
c Facit ẽt l. id ẽ Labeo, §. 1. fa er. & q l ibi no in gl. parua. ᶜ In ꝯrñ facit, qa iudicis officiũ poſt ſniam extinguit. vt l 4. ſ. dep. ergo. nõ pt ſibi reſeruare petitionẽ cũ nulla ſupſit actio. Præterea iu-
d dex ñ pt ſnĩa re ꝑ parte, ᵈ & ꝑ parte nõ, vt ĩ l. ſi hoc iudicio fa. ere. Sed hic ꝑ parte ſniæ ſup ſũptib. nõ diffinit negotiũ, ergo & c Iſtã op. tenet d. Cy. & Inn. in c. finẽ litib ex. de dol. & ꝯtu. Dẽt ergo ſm eũ in expẽſis ꝯdemnare, & ſeruare ſibi taxationẽ. Sed ſi
e reſeruet ſibi petitionẽ. vel ꝯdemnationẽ, hoc non ualet ſm eũ, Ego puto, qđ gl. dicat veritatẽ. Primo p tex. huius l. vbi eſt caſus ibi. niſi iudex Præterea hoc eſſe verũ apparebit in rñdendo ad ꝯria. Mõ nõ ob. qđ dr̃, iudicis offm̃ nõ durat lata ſnĩa, qa illud, q l erat in officio poſt iudicis ꝓnũciationẽ incipit poſſe peti in re actionis. Tex. eſt l. ſi finita, §. elegãter. de dã inſe & hic eſt ca-
4 ſus in hac l. Nõ ob. qđ † iudex ꝑ parte ꝓnũciat, & ꝑ parte nõ, qa illud eſt uerũ, qñ iudex cognouit de oĩb. dẽt ꝓnũciare de oĩb. ſed ſi de aliquo caſu nõ cognouit, põt de illo nõ ꝓnũciare, vt l. licet, ſ. de iu. ita hic plene ñ cognouit de expẽſis. Fateor tñ, qđ
5 prima practica eſt cõior, & ſeruetis eã. Quæro cũ gl. utrũ † poſt
e ſniam interlocutoriam duret petitio expẽſarum Rñde ſi poſt ſperatur diffinitiua, & ſic durat offm̃ iudicis ſup illa re, vel cã, ſp poterit de expenſis ꝓnunciare, & non eſt dubiũ. Sed ſi eſſet talis interlocutoria q̃ dirimeret totã litẽ, eſſet idem, q ĩ diffinitiua, vt l. poſt ſniam ſ. de ſent & interlo de hoc vide p Inn. in c.
6 ſæpẽ, ex, de app Quæro † qđ ᶠ ſi iudex d. cat, ꝯdemnamus in ex-
f pẽſis reſeruata nobis taxatione, an poterit taxare ſucceſſor eiꝰ;
g Dico, q ſic, arg ff. de iud. l. ꝓponebat. Sed ꝯ hoc facit, ff. de rei vẽ. l. idẽ Põp ſcribit. § ſi ſ umẽtũ. ĩ fi. vbi dicit, q decl̃o uoluntaria nõ trãſit ad hrẽdẽ, vt l. inter ſtipulãtẽ. §. ſi Stichum. & qđ ibi
h no de ver. obl. So hęc decl̃o reſeruatur iudici non ut priuatæ perſonę, ideo reſeruatur, ʰ ſ. quia idem iudex, & eadẽ dignitas,
7 vt l. proponebat. † Ibi uero non ut iudici. ſed ut priuatæ pſonæ. Nec diſtingue, utrũ reſeruauerit expreſſo ꝓprio noĩe, vel non expreſſo, uel utrũ præcedat proprium nomen, vel ſequatur, qa l. ſi cõis ſeruus. de ſtipul. ſer. loquit qñ diſpoſitio pcedit ſup aliqua re, ſup qua põt hẽri reſpectus ad pſonam, & ad offm̃. Sed ſi nõ pt hẽri reſpectus niſi ad offm̃ tm̃. tũc illa diſtinctio nõ hẽt
8 locũ, vt l. cũ poſt. § j de ad m. tu. Quæro, † iudex delegatus reſer
9 uauit ſibi taxationẽ; utrũ poſſit reſeruare. Item † an eo mortuo poſſit taxare delegãs. Ad primũ dico, qđ quidam eſt delegatus q pt exeq ſniam, & ille pt ſibi reſeruare taxationem, cũ hoc veniat in executione, vt dixi ſ. ĩ l. 2. de ſent q̃ ſine cer quãtita. Sed ſi ei non ꝯpetit executio, non ualet reſeruatio, & ſic illa verba dẽnt ĩtelligi reſeruata ſibi taxatione, hoc eſt iuriſdõni ſuæ. Sua enim iuriſdõ eſt vna, & eadẽ cũ iuriſdõne delegãtis, vt l. 1. §. q mãdatã ſi de off. eius, cui mã eſt iuriſ. & delegãs poterit taxare po
i ſtea: Sed ſi delegatꝰ taxaret, illa taxatio nihil ualeret, cũ taxatio expẽſarum ꝯpetat ei, ad quẽ competit executio de iure cõm. Qñ aũt delegatꝰ poſſit exeq, & qñ nõ, no. in l. a diuo Pio. ĩ prin,
10 in gl mag de re iu † Circa illud, an eo mortuo delegãs poſſit taxare. Iſtã q̃õnẽ diſputauit d. Ia. de But. tñ ex pdictis credo, quod hẽat modicũ dubiũ. Nã eadẽ eſt iuriſdõ delegãtis, & delegati, vt ſ. dixi, & no. ĩ l. ubi ceptũ, ff. de iu Fach ſ. de iu auth ad hæc. pterea, vt dixi, poſito qđ nulla eẽt facta reſeruatio ad eũ ꝯpetit,

CONTRARIETAS ET CONCORDIA.

Pro ꝯcordia. Aduerte ius declarandi ſniam obſcurã nõ trãſit ad ſucceſſorẽ in officio, Bar. & Ale. in l. inter ſtipulantẽ, §. ſi Stichũ ff. de verb. ob allegat Ang ĩ l. ex facto, ff. de vul. & pup. Ber. in ſuo repertorio alle. Bar tenere ꝯriũ in hac l. terminato. & I l. ab executione, ff. de appel. alle. Bal. ĩ l. fi. ff. deleg. Ang. ĩ d. §. ſi Stichũ, vbi Io. de Imol. & Raph. & d. Ale. ꝯcordant opi. & And. & Imo. in d. l. ab executore. vt prima opi. procedat ĩ interpretatione ſnĩæ latæ ex mera uoluntate iudicis, ut ſi ꝯdemnat in amputatione manus: qa nõ pt declarare ſucceſſor, de qua manu ſenſit iudex, quo caſu debet intelligi de manu minus utili. Alia autem opin. procedat quando declaratio eſt facienda in actu.

ADDITIONES.

a Ale. Venio ad q̃ſtiones Adde, q licet expẽſæ, quæ debẽtur ratione victorię, nõ poſſint peti niſi lite finita, vt hic, qa debẽtur iudicis officio: ſecus tamen in his quæ debẽtur rõne contumaciæ, quia illæ petuntur actione in factum. Ita tenent Doct ꝑ ea q̃ habentur ibi in d. l 1. ff. ſi quis ius dicen. Facit quod uo. in l 3 §. ſi rem de leg. 3. ubi idem in expenſis conuentionalib. & ſtatutariis.

b Ale. Practica eſt Et de reſeruatione taxationis expẽſarũ, uide Bar. in l ab executore, in prin de appe & per d. Anto. ĩ c 2 de ſeq. poſ. & fruc. & vide Bal. hic in princip & ibi, quod in primo modo, expreſſe tenet Innocen. in ca. fi. de do. & cõtu. & Bal. in addi. Specu in ti. de ſent. & Ang in l ſi homo, ff. de re iud & quæ dixi poſt Imo in l. Paulus, la prima, ff de re iud

c Alex. In gl. parua. Quæ voluit tenere ſi iudex in ſentẽtia dicat, proñũcio ſic, ſaluo eo, q infra dicã. Itẽ dicit Spec & Io. An. in ti de ſen §. ſpecies uerſ. qđ ſi iudex ſuppit, quod tenet ſententia, cõdemno te in centũ, niſi infra decẽ dies ꝓbaueris te ſoluiſſe, licet iutius ſit expectare, per c ſuborta de re iu p hoc, qđ no. dixit Bar in l. qđ tamẽ, §. idẽ ſi arbiter, quæ dixi poſt Bar in l. ille, a quo, § ſi de reſtamẽto, ad Treb. & in l. aut prætor §. ſi iudex, ff de re iu. Et ad prędictã q Spe & Io An. optime facit, qđ no. gl & ibi Bar. in l. obligationũ ſere §. conſt. ff de act. io. & obl. Idã ad no per Bar. in l. iudex. poſtquã prope fi. de re iud & quæ no. in §. ultimare. Inſt. de act. in fi & qđ in reſeruatione petitæ, vide qđ no in authen. interdicimus per Bal ad fi ſupra de epiſ. & cle. & hic per eũ, quid in reſeruatione fructuũ. Adde an valeat ſentẽtia lata ſub conditione Pau. de Ca. conſi. 15. Bal. conſi 275. li 3. Abb conſi 83. lib 1.

d Ale. Sentẽtiata pro parte Ego puto, qđ gl. contra tenet ipſemet Bar in l. Paulus, la. 1 ff de re iud. & Bal. in au h. generaliter, & hic in prin in fruct. limitat tñ. niſi non liqueret. adde Imo. in capit. fin de do & contu. Et uide Bal. in l. 3. ſ. de ſen. quæ ſine cer quant. & hic adde, an iudex poſſit addere, uel mutare ſententiam reſpectu expenſarum Rom conſi. 361. & Pe. de Anch. 182 Et an iudex poſſit ſibi aliquam reſeruationem facere, uide Paul. de Caſt conſilio 190 & an poſſit ſibi reſeruare declarationem, ſeu interpretationem ſuæ ſententiæ, uide eum in conſilio 317

e Alex. Duret petitio Adde Bar in l. ſancimus. ſ. de iud Et no quod licet iudex in interlocutoria non condenet, tamen ſemper poteſt ante diffinitiuam ſentẽtiã, vide qđ dicit Bar in l. a'ia. i . ſi in prin. ff de pig act. & ad hoc, quod no. Abb in c. ex parte in fi extra, de reſcr. & Bal. in l. 1 in fi ff ſi qs ius di nõ ob bene facit, qđ no. uoluit Cy. in l. properandũ, circa fi. ſupra de iud. & cũ Bar hic poſt Inn. concor. Spe. de exce. §. viſo. uer aliud quoque. per Arc. 3 q. 1 centũ. & latius p Doct. in l. eũ quẽ temere, de iud Et cum Inno. tranſit Bal in l. properandum. §. ſin autẽ alterutra. ſupra de iud. & ibi vide no an in expenſis interlocutoriæ, habeatur ratio, nunquid habeat iuſtã cauſam, uel non, & de expenſis interlocutoriæ, & de condemnatione, uide Bar. & Bal in l. ſancimus, ſupra de iud

f Barb Quæro quid. Illud dictum eſt contra Hoſt. & Io And. in ca. nouit. de of. lega & Abb. ibi allegauit hoc contra eos.

g Menoch. Succeſſor. Dec. conſi. 404. Colum. penult in princip. Ruy. conſilio 74. numero 5 lib. 1.

h Alex Ideo reſeruatur. Vide Bart. in d. l ab executore. & Ang. Imo. in l inter ſtipulantem § 1 de uerb. ob.

j Alex Taxatio expenſarũ. An autem arbitri poſſint reſeruare ſibi taxationem expenſarum uide gl. ſing in l. quia arbiter, ff de arb.

LEX IIII.

1 *Contra actorem non proſequentem, differentem, aut perdẽtem fertur ſententia calumniæ, damnorum & expenſarum.*
2 *Non probans calumniari uidetur.*
3 *In his uero, quę non probãtur iudici, uel in expenſis factis in hoſpitio, uel aduocatis, ſeu notarijs, iudex ex officio ſuo condemnat, conſiderata quãtitate poſtulatarum, & temporis prolixitate.*
4 *In cauſa criminali victus uictori condemnatur in expenſis.*
5 *Succumbens in interlocutoria condemnatur victori in expenſis.*
6 *Actor contumax, quando condemnatur in expenſis, an debeat citari ad audiendum ſententiam expenſarum.*

a Non ignoret. ᵃ Bẽ dicit, † ꝯ actorẽ non proſequentẽ
1 vel differentem, vel perdẽtem, profertur ſententia calumniæ damnorum, & expenſarũ. h. d. Not q habuiſti in ſummario, quædam alia notabilia colligã ꝓſequẽdo Op. ſ. de dila auth qđ fieri, Sol. Iſta dẽt intelligi ſm illã. Op.
b & vrb. p † ille, q nõ probat, eo ipſo uideatur calumniari, vt l. j. §.
2 j. ad Turp. Sol. Hoc dẽt intelligi prout ibi no Pro declaratione tex. q̃ro, quid vult dicere hic conſiderata quantitate, poſtulatorũ, vel in medio tpis interuallo Rñdeo: nam quædam ſunt expẽſæ quædã ſunt dãna, quę probantur iudici, & in illis ſine
3 dubio iudex ꝯdemnat. † Quædã ſunt, q̃ nõ probãtur iudici, vt
c de qualibet minima expẽſa, quã faciebat in hoſpitio ille, q litigabat, nõ poterat docere. Itẽ de qualibet pecunia, quã dat aduocatis, vel notariis, tñ iudex ex offõ ſuo ꝯſiderata quãtitate poſtulatorũ, poterit ꝯſiderare quãtitatem quãtum potuit expẽdere in.

ADDITIONES.

a Ale. Non ignoret. Vide quod per illũ tex. dicit ſingulariter Cy. in l. 1. ſupra poſt pe. ut quæ deſunt aduo.

Parif Non ignoret. Contra actorẽ nõ proſequentem debita inſtãtia prouidet & ſtatutũ, habes in 18. ſtatuto, obi etiam diſponitur, quod condenatur in dãnis, intereſſe, & expẽſis reo fatigato, & quod de iure cõmuni producere aliquod inſtrumentum, uel aliquas exceptiones teneatur in expenſis uide Iaſ. in l. properãdũ, §. ſin aũt alterutra. ver. ſecundo quæro, C. de iud. loquentem de productione inſtri, de qua loquitur etiam Bal. in c. excep. in princ. de excep de non opponere exceptionem loquit tex. in d. c excep & ibi Abb. & alii uide quæ dicit Fel. in prin de clerico differente opponere excep. clericatus.

b Alex. Et uidetur. Et uide Bar. in l. edita ſupra de eden & uide Bar in l. properandum, §. & ſi quidem, ſupra de iud.

c Ale. Probantur iudici. Adde, quæ no. Bar poſt gl. in l. 1. §. ſi circa fi. ff. ſi quis, ius dicen. & clarius in l. 1. de alie. iu. mu. cauſ. fact. & in l. eũ quẽ temere, ff. de iud & ad hoc, qđ no. Bar. in l. 1. in fi ſ. de ſen. quæ pro eo, qđ intereſt in l. cum ſeruus, de verb. obl. cũ concord. & de materia expenſarum vide gl. 2. q j. in prin. & adde Bar. in l ab executore in ult uer principali ff. de appel.

a re in aduocatis. Itē ꝯſiderata ꝓlixitate, ætatis poterit conſiderare quantū potuerit expēdere. in expenſis. & tunc tm̄ ꝯſiderabit, Et vide tex. q dicit, & tene mēti, q̃a notabilis caſus eſt multū. &
4 ꝑpetuo no. Cū dn̄s Ia. Bu. diſputauit unā q. † vtrū in cā criali
b victus victori ꝯdēnatur in expenſis, determinauit, quod non. Inter alia inducebat hāc l. ꝓ caſu, vbi in criminali ꝯdēnatur qs de calūnia, nō aūt ꝯdēnat̄ qs ad expēſas, & uide tex. q dicit Ego iſtā ſuā determinationē nō teneo, vt plenè dixi ad Turp. l. j. §. 1. Et eſt caſus in ꝯtriū s. l. px ſm unā lec. Nō ob. hæc lex, q̃a licet dicat ꝯdēnari de calūnia nō tñ denegat ꝯdēnationē expēſarū.
5 Quæro † qñ aliqs in interlocutoria ſuccūbit, vtrū dēat ꝯdēnari
c ī expēſis? Vi. q̃d nō, q̃a victus victori ꝯdēnat̄ ī expēſis, vt l. ꝓpe
d rādū, § ſi qd. de iud. q̄ loquit̄ de ultima victoria, q̄ fit poſt diffinitiuā ſñiam. Cōtrariū dico, cas⁹ ē hic, qd ſi aliqs eſt rūs, & opponat unā exceptionē, ꝓ q̃ lis differat̄ ſi ī illa exceptione ſuccū
6 bit, ꝯdēnat̄ ī expēſis. Cas⁹ eſt hic Vlt. q̃ro † qñ actor ꝯtumax ꝯ-
e dēnat̄ ī expēſis, vtrū dēat citari ad audiendā ſñiam expēſarū? Ego tetigi de hoc in ſũi in auth. q ſemel, qūo, & qñ iudex Doc. bř tenēt ſic. Aut prima citatio, in qua qs ꝯſtituit̄ ī ꝯtumacia, emanauit ſimpľr, vt veniat ad defendēdū, & tūc dēt iterū citari, q̃a illa prima citatio nō habuit ſuū effectū, niſi ad illud, ad qd fuit citatus, vt l. aut q aliter, ff. quod vi aut clam. Sed ſi in citatione fuit dictum, alias procedetur ad ulteriora, tunc non eſt neceſſe, ꝙ citetur, poſtquam eſt admonitus. Tex. eſt in l. ꝯſentaneum ſecundū illum modū legendi, quem ibi dixi s. quomodo, & quando iudex De hoc per Inn. in c. finem litibus. de do. & contu. & hoc etiam Spec. tenet in tractatu de expenſis.

ADDITIONES.

a Alex prolixitate. Per Fred. conſ. 118. inci. Nulli dubium per Bar. in l. j. §. fi. cu. fi. ff. ſi quis ius dicen. non obtempe.

b Ale. Criminali. Vide Aug in l. ſi vacantia, in vlt q de bo. va. Et ſcias, ꝙ cōdēnatus in cōtumacia in cauſa criminali, nō tenetur parti ad intereſſe ex tali ſententia, Lo. in c. hos populos poſt medium. ſup. de ſumma Trin.

a Pariſ. Quæro qñ. Vide omo Fel. in c. ad audientiā verſ. cogitabam extra, de reſcri. vbi per lex notabilia dicta cōprobat illam deciſionem, quod vbi aliquis in aliquo articulo ſuccūbit, det ſtatim in expenſis condēnari. non expectata ſententia diffinitiua, ēt minor ſi nō allegauerit, vt per Bar. hic. vide Bal. in l. ſancimus, in 4. opp. ſup. de iudic. & vide ēt qđ dicit ibi in 7. q. vide Fel. in c. 2. de libe. obl.

d Ale. Interlocutoria. Vtrū qui ſuccumbit in interlocutoria, debeat condemnari in expenſis vide Bar. & Bal. in l. ſciēdū, ff. de re iu. & quæ dixi ſup. eod. l. terminato & in l. qui in alterius, ff. de re iud. p. d. Ant. in c. fi. de do. & cōtu. & Sal. in l. ꝓperādū, §. ſin autem alterutra. An quādo actor contumax condemnatus in expenſis, debeat citari ad audiēdū ſententiam expēſarum, vide quod dixi in l. ſancimus, ſup. de iu. & ibi p Cy. in 12. &c. Quid aūt de alia mulcta, vide Bar. no. in l. j. cir. fi. ff. ſi quis in ius voc. nō ie. & in l. in ſi prin. ff. ſi qs ius dicen. nō obtem. & pulchre per Bar. in l. 4. § ſi ad diē. ff. de re mil. & facit quod no. Io. And. in c. quoniam, §. porro. ſuper prin. mag. gl. vt lite nō conte. in pœna aūt excommunicationis, dicit, ꝙ poteſt ferri cōtra contumacē, et antiqua contumacia ſine non citatione. Tex. & ibi per Doc. in c. j. de iud. & dixi poſt Bar. in d. § ſi ad diem per Inn. in c. ſi calumnia de pę. per Io. And. in c. finē litib. & de dol. & contu. Bal. ſup. l. proxi. & tex. in c. cōſtitutus & in c. querelā. de proc. & vide ad hoc quę habes poſt Bar. in l. ſtatu lib. § Stichus annua ff. de ſtatu lib.

e Barb. Vtrū debeat. Vide Cy. & Bal. in l. ſancimus. ſup. de iud. vbi tenet, ꝙ nō, vide do. Anto. in c. j. de iud. vbi tenet, ꝙ ſic. vide, qđ no. in c. querela. &c. conſtitutus. de proc. vide do. Abb. in d. c. 1. de iud. vbi allegauit Bar. hic. Ioan. de Imol. reducit ad concordiam, vide ibi omnino.

LEX V.

1 *Reſtituto minore in integrum reſtituitur aduerſarius.*
2 *Reſtitutio nihil aliud eſt quam in priſtinum ſtatum repoſitio.*
3 *Priuilegiū reſpiciēs litis ordinationē conceſſum uni, trāſit ad aduerſariū.*
4 *Quid ſi reſpiciat litis deciſionem.*
5 *Hæres, qui ex priuilegio non poteſt intra tempora confectionis inuentarij conueniri a creditoribus, an poſſit alios conuenire.*
6 *In criminalibus victus victori condemnatur in expenſis.*
7 *Aduocatus qui vicit in cauſa propria, an poſſit petere ſalarium, quod habuiſſet in ſimili cauſa.*

a Cum quidam. a Secundū primā lec. bř h. d. Priuilegium ꝯceſſum ſuper litis expenſis, porrigit̄ ad aduerſariū, ꝓ æqualitatē ſeruandā in iudiciis. h. d. ſm ſecūdā lec. hoc intendit. Victus victori ꝯdēnat̄ in expenſis quas fecit, non in his, q̄ ex priuilegio remittūtur. h. d. hęc ſing. l. nec hēt ꝯtriū, ſm primā lec. concordat j. de prox. ſa. ſcri. l. in ſacris. li. 12. Circa hoc op. q̃a ex hoc ſequitur, qđ labor iudiciorū nō remunerabit̄, qđ eſt iniquū. gl. dicit, fateor, ꝙ eſt iniquū, qđ nō remuneraret̄ labor iudiciorum, tñ maior iniquitas eſt facere ꝯtriū, & iō de duob. malis eligit̄ minus malū, vt l. quoties. de re. iu. nē ob. Inſt. de iure nat. gen. & ciu. §. qđ principi. vbi priuilegiū nō egredit̄ perſonā. Tres ſol. dant̄ in gl. & quęlibet eſt mala. Prima, qđ hic priuilegiū fuit ꝯceſſum ad partis poſtulationē, in ꝯtrio ſecùs Iſta eſt ꝯ hanc legem, quę loquitur de priuilegio ꝯceſſo ꝓ legē qđ conſtat non eſſe ad poſtulationem partis. Scđa eſt, q. non egreditur perſonā, vt in ꝯtriis, niſi ad aduerſariū, vt hic. Iſta ſolu. eſt falſa, per l. 3. § hæc pœna, ff. qđ quiſq; iur. vbi trāſit ad q̃libet pſonā, nedū ad aduerſariū. Tertia ſolu. eſt ꝙ priuilegiū nō trāſit ad aliū, verū eſt, in ꝑiudiciū eius, cui ꝯcedit, ſed ī ꝑiudiciū alterius vt puta iudicis, vel notarij, q. b. dēbāt ſolui iſtę ſportulę, ſic, vt hic Iſta ſol. eſt ꝯ l. petēdæ, ī fi. de tēp. in inte. reſt. vbi trāſit ad aduerſariū meū in ꝑiudiciū eius, cui concedit̄, & ſic nulla ē bona. Quid dicem⁹? Sol. ergo, ꝙ ꝯtra loquūtur in priuilegiis, q̄ reſpiciunt litis deciſionē, hic verò litis ordinationē, vel eius executionē. d. Cy. reprobat iſtā ſol. p. l. ſi iudex circumuento, ff. de min. s. de rep. q̄ fiūt in iudi. in inte. reſt.
b l. j. & 1. & ſi aduer. tranſa. l. j. & 1. vbi priuilegiū datū b minori circa
1 litis deciſionē. dat̄ aduerſario, q̃a † reſtituto minore, reſtituitur aduerſarius. Sed puto hāc ſolonē eſſe verā. Ad hoc rñdeo, ꝙ ibi loqt̄, qñ verba priuilegij hoc ſonant, & hoc volunt, vt trā-
a ſeat ad aduerſarium Cū. n. ꝯceda tibi reſtōnē in integū, † reſtō
2 nihil aliud eſt quā in priſtinū ſtatū repoſitio, vt l. ꝙ ſi minor, §.
c reſtō de mino. merito c tranſit ad aduerſariū. q̃a verba hoc vo-
3 lunt. Reaſſumo ergo bř. Si q̃ris † an priuilegiū vni cōceſſum, tranſeat ad aliū, dicas ſic. Aut priuilegiū reſpicit litis ordinationē, ſeu executionē, & trāſit ad aduerſariū, vt hic, & l. petēdæ. de
4 tēp. in inte. reſt. † Aut reſpicit litis deciſionē, & tūc aut verba reſcripti hoc ſonant, ꝙ ad aliū tranſeat, & tūc ad aliū tranſibit, vt in l. 1. & l. 2. s. ſi aduer. tranſa. & l. j. s. de re. q̄ fiūt in iud. in integ. reſt. & l. ꝙ ſi minor. §. reſtō. ff. de mino. & hanc l. in fi. ꝓut loqt̄, qñ eſt expreſſum. Si vero verba hoc nō ſonant, tunc aut priuilegiū fuit cōceſſum abſq; poſtulatione, & ad aliū nō trāſibit, vt l. 3. in prin. ff. ꝙ qſq; iur. Aut ad poſtulatione eius, & tunc aut in
d q̃ris, vtrū tranſeat ad aliū in eadē cā, d & nō tranſibit niſi ad aduerſariū, ut d. l. 3. § j. ff. ꝙ qſq; iur. Aut in alia cā, & ēt tranſibit ad aliū d. l. 3. §. hæc pœna Si uero nō ꝯtinet ius iniquū, tūc nō trāſibit. ad aliū, nec egredit̄ pſonā, vt d. §. ꝙ principi, vt l. 3. §. hæc pœ-
5 na, ꝙ qſq; iur. Et hoc facit ad q. † Conceſſum eſt priuilegiū hæ-
e di, vt intra tpa inuentarij ꝯfectionis e non conueniatur a creditorib. an ipſe poſſit alios conuenire hæc lex eſt in arg. ꝙ non. Diximus ī l. ſcimus, §. illo. de iu. deli. Tñ vt iſta ꝯtra ceſſent, gl. legit iſtam legē ſcđo mō, ſm q̄ poſui caſum, qui eſt multum notabilis, & uide gl. Iſta lex eſt notabilis. Primo ſm hanc lect. eſt caſus
6 ꝯ Iac. Butr. quod † in criminalibus victus victori condēnet̄ in expenſis, quas fecit quia tex loqt̄ de criminali, & ciuili, de quo
7 tetigi. s. l. pro a. &c. Item fac t ad aliā qōnē. † Aduocatus f habuit
f cām propriam, & vicit, reus eſt ꝯdemnatus in expenſis, vtrum debeat computare in expenſis ſalarium ſuū proprium quod habuiſſet in ſimili cā? Iſte tex. facit, quod non Dic, vt dixi in l. ſi ſtipulatus eſſem. ff. de fideiu. Item facit ad qō. quod ſi habui aduo-
g catū, g vel notarium gratis, ꝙ iſtas expenſas non poſſum recuperare ab aduerſario meo. De his dic, vt ponit Spe. ī ti. de expēſ.

ADDITIONES

a Alex. Cū quidam. Et iſte tex. ibi, quoniam non eſt ibi ſeruan. ſi &c æqualitas ſeruāda, Facit ad not. q. de qua dixi poſt Bar. in l. Pomp. ſcribit, ſi de meis, in prin. ff. de arb. adde l. die Sabbati, & qđ ibi, Bar. & Doct. ſup. de Iudæis, & extra c. 2. de mutui pet. & facit ad no. p Bal. in l. ea quidē, de accu. in uer. itē quæro. dicit ſtatutū. Itē ſecundū unam lect. facit ad quæſtionem, de qua per Bal. & Cy. in l. neque, & ſeq. ſup. de hære. inſti. de materia huius l. uide Bar. & Bal. in l. properandum, §. 1. ſupra, de iud.

Pariſ. Cū quidā. Regulā huius l. ꝙ æqualitas ſit ſeruāda in iudiciis, limita ut ꝓcedat quo ad pſonā actoris, & rei ſecus in teſtib. & gl. & Io. An. in Cle. 1. in uer. cōtrariū, de teſt. de quo uide Fel. in c. noſtra, extra, de teſt. Itē amplia, ut nō ſolū ꝓcedat in iudicib. ſed etiam in arbitratoribus, uide Ia. de Caſt. conſ. 126.

b Ale. Priuilegiū datum. Vtrum priuilegiū conceſſum uni ex litigatorib. trāſeat ad aliū, & quid ſi ille cui eſt cōceſſum a l. nollet eo uti, dic ide, ut per Bal. in c. a §. in quib. de cōſu. rec. feu. & uide Dy. in regula, in iudicijs nō eſt, de reg. iu. in 6. &c.

c Alex. Merito. Vide Bar. in l. die ſabbati, ſup. de Iudæ. & ut l. ſi § donec, ſup. de iure deli, & uide Bal. in c. ſacramentū, §. in quibus, de conſue. recti feudi, uide Dy. in regula, quod ob grat. am de reg. iur. lib. 6.

d Ale. Eade cauſa. Contrarium no. Doc. in c. 2. de mu. pet. de quo per gl. etiam ibi. certe ibi non loquit in deciſoriis.

e Alę. Inuentarij cōfectionis. Vide Bar. in l. ſi. §. donec, ſupra de iure deli. & tex. & ibi Bar. in l. die Sabbati, ſupra, de Iudæis.

f Ale. Aduocatus Vtrū aduocatus in cauſa propria recuperet ſalarium ſuæ aduocationis, Spe. per Bal. in addi. in ti. de ſent. prola.

g Alex. Aduocatum. Vide Guil. in l. ſi vero non remunerandi, in fi. ff. manda.

Menn. Tiraq. de retract. conſang. §. 12. gl. 4. nu. 6.

De re iudicata. Rub.

1 *Sententia proprie dicitur res iudicans.*
2 *Illud ꝙ eſt determinatū in ſententia, & ille effectus, dicitur res iudicata.*

Dictū eſt s. de ſententiis, ſequitur videre, qñ dicatur res iudicata, & de eius authoritate. Ita dicit gl. ꝓ declaratione huius rubr.
a habemus uidere in quib. ſentētia differat a à re iud. Cano. dicūt ꝙ res iudi. dř poſtq̄ tranſiuit tp̄s datum ad appellādum, ante dř ſententia. Gl. tangit. ff. eo. l. j. & l. litigatorib. j. de appella. Veritas
1 eſt iſta, † ſentētia dř res iudicans propriè, † illud autē, quod eſt
2 determinatum in ſententia, & effectus ille, dicitur res iudicata. iō ponit̄ hic rub. de re iudi. q̃a dictū eſt s. de ſentētia, & modis ſententiandi, hic de effectu ipſius ſententię, qui continet̄ in ca.

ADDITIO.

a Differat, Quomodo differat ſententia a re iudicata, uide Bar in l. 1. ff. eo.

LEX PRIMA.

Rebus. Cōtra ſñiam pt opponi exceptio, ꝙ petiē intus hēs. h. d. No. ꝙ dixi ſummario. Quærit gl. qđ ſi ante ſoluiſſes. & poſt ſolonē res peruenit ad dñm. Gl. rñd. & bñ dicit, hic eſt caſus in l. in commodato. §. fi. ff. cōmo. Hēs de hoc p Dy. in c. poſſeſſor. in q. 4. de reg. iur. li. 6 gl. tua tāgit ſatis bene ī l. ſi fullo, ff. de ꝯd. ſine cauſa.

LEX

LEX II.

1 *Si in uno capit.ſnĩa eſt expreſſus error, ualet ſententia in alijs capitulis.*
2 *Si uero ſententia cõtinet unum capitulum tantum, tunc in totũ eſt nulla.*

a Res iudicatæ. aOpp.de l.j §.j.ff.q̃ ſent. ſine appel. re.
So. Ibi loquitur qñ fuit error in ſnĩa,
1 lite non.Sed tunc q̃ro,qñ†eſt expreſſus error,an valeat ſenten
tia in eo,in quo non eſt erratum? Et gl.vr̄.hic dicere,qđ ſic,ar.
j.de do.l.ſancimus.Pro hac gl. facit, quia ſnĩa poteſt valare in
vno cap.& in alio nõ valere,vt l.Carmelia Pia,de iure pat.& l.
q̃dã mulier.fam erc.Cõtrariũ huius gl.habemus l.l.fi.ff.de iur.
om iud.Pro illa gl.facit ſ̃.qñ prouo.non eſt neceſ.l.certa.Quid
dicemus? Veritas eſt iſta.Qñq; ſnĩa ꝯtinet plura capitula,& tũc
põt in uno cap.valere,& in alio nõ ualere,vt l.quædã mulier,
2 & l.Carmelia Pia,& hoc modo põt intelligi hęc gl.†Aut cõti-
net vnum capitulũ tm̃,& tunc in totum eſt nulla,quia nõ põt
valere pro parte,vt d.l.certa,j.qñ prouo.non eſt neceſſ.& l.in
hoc iudicio,fam.erc.Ita intelligitur gl.l.fi.ff.de iur om.iud.Nõ
ob l.ſancimus,quã gl.hic alleg.nam loquitur in his,q̃ diuidua
ſunt,ſed ſententia,licet contineat quantitatem diuiduam,ipſa
tamen in ſe dicitur indiuidua,vt l.in hoc iudicio,fam.ercis.

ADDITIO.

a Ale.Res iudicatę.An poſſit ſententia pro parte ualere,& pro non valere,ſi in qua eſt erratum,adde Bar.in l.1.ſup.ſi aduer rem iud.& in l.ſi tutor uel curator,& Bal.in l.1 ſup.de erro.cal.vbi uide Ale.Adde Spe.& Io.An.in add.in ti.de ſen.§.iuxta,vet item eſt nulla,ratione quantitatis Fred.de Senis conſ.128.

LEX III.

a Si pecuniam. a Etiam ſi ſententia continet pęnam, ſtandum eſt ei,niſi appelletur.h.d.

ADDITIO.

a Alex.Si pecuniam.Hanc l.cum gl.intellige,quod per iſtos actus uidetur appellationi renunciatum,eſt uerum,ſi iudex a quo,iſtos caſus acceptauit,alias ſecus,glo eſt perpetuo menti tenenda,& ibi d.Anto.in c.gratum,de offi.deleg.quod no nec obliuiſcatis,rogo.

LEX IIII.

a Sub ſpecie. aOp.de l.Imperatores,ff.e.Dicit gl.fallit
Republica,& in eccleſia,& in pupillo,vt
b gl.hãs.Opp.de l.admonẽdi,bde iureiu.So.Fallit ibi,qñ ſnĩa ẽ
lata ꝑtextu iuri delati,ſeu qđ dẽt fieri in defectũ probationũ.
Facit ad hoc,qđ habuiſtis in auth.nouo iure,in fi ſ̃.de pę.iud.
g ma.iu.& tene mẽti hãc ſol licet gl.ponat aliã,q̃ nõ eſt vera.

ADDITIONES.

a Pariſ.Sub ſpecie,No.tamen,quod licet ſententia non poſſit retractari per inſtrumenta nouiter reperta,poteſt tamen peti reſtitutio ex clauſula generali aduerſus eam,vide Alex in conſ.82.& conſ.436.& conſ.69.num.4 uol.3.
b Ale.Admouendi Intellige,niſi per confeſſionẽ partis,quia tunc pro ſtatur cõtra ſententiam.Ita uidetur tenere & ſentire Inn.in c.quia pleriſque,de immu.eccl.

LEX V.

a Ad ſolutionem. aQui petit dilationem ad ſoluendum,vr̄ approbare ſentẽtiã.h.d.

ADDITIO.

a Alex Ad ſolutionẽ.Limita iſtam l.per Imo.in l.4.§ ſi quis condemnatus,ff.de re iu quæ tamen limitatio eſt contra gl hic,& contra do.Ang.& magis communiter omnes in c quod ad cõſultationẽ.per illum tex.de re iu.de quo vide no per Doc.in c.ſignificauerũt,de teſt & in c.ſolicitudinẽ.& quod ibi Inn.de app.& do.Ant.in c.quærenti,de offi.de le & Do.de Rota,deciſ.171.& circa iſtam legẽ adde,quod quis videtur renunciare appellationi per talem petitionem dilationis ad ſoluendũ,ſed an iſtud ſit verum,quod uideatur per talem actũ renunciare appellationi,etiã interponendæ,& nondum interpoſitæ,tenet hic,quòd ſic,ſecundũ Inn.in c ſolicitudinem,de app.& in c.quod ad conſultationem,de re iu.& in c.ſignificauerunt,de teſti.& ibi Io.And tenet,quod ſolũ habeat locũ in appellatione interpoſita Sed contrarium tenuit do.Pe.in l.cum ex ea.ff.de app.Itẽ intellige hanc l.ſi hæc dilatio petita fuiſſet ex certa ſcientia,ſecus ſi per errorẽ,vt l.ſed ſi quis,cum ibi no.ff.ſi quis cau.&t idem in ſimilib.caſib.ſecundũ Bal.& Sal.hic,& adde quę dixi poſt Bar.in l.ſi quis ſeparatim,in fi ff.de app.Itẽ limita hanc l.quando terminus ad ſoluẽdum fuiſſet petitus poſt appellationẽ interpoſitam,ſecus ſi intra x.dies appellandi,quia tũc poterit bene appellari,ſecundũ Inn.in d.c.quod ad conſultationem Quod dictum no.eſt ſecũdũ do.Ant.in c.gratum,ad fi.de offi.dele.& no.Imo in l.4.§.ſi quis condemnatus,ff de re iud.&t an per obligationẽ cautionis de ſtando iuri,videatur appellationi renunciatũ,dic quod non,in c cum veniſſent,de eo qui mit.in poſ.cauſa rei ſeruan.& vide aliquos caſus cumulatos per d.Ant in d c.gratum,per quos quis videtur appellationi renũciare,& per In.10 in d.§.ſi quis cõdemnatus.Et pro hoc gl.hic facit,q̃a vbicunq; facio aliquod,ꝙ eſt incompatibile cum actu ſequẽti,vel præcedenti videor renunciare illi actui,qui ſe non compatitur cum primo,c.de mulcta,deprẽhẽdis Bene facit quod no.Bar in l.naturaliter,§.nihil cõmune.ff.de acq.poſ Sed hic iſte terminus ſo.non ſe compatitur cum appellatione,vel iure appellãdi,ergo videor illi renunciare,& vide Hoſt.in c ſignificauerũt de teſt.qui dicit quod ſi pẽdente appellatione intra tempus x dierum,iudex dat mihi terminum,& ego accepto,quod videor renonciare facultati appellãdi,& ſic concordas,de quo remittit Alb.ad not per Io.And.in c.ſi de re iudi in 6.& adde Do de Rota,deciſ.47.Adde,& limita ſecũdum Inno.vt refert Pa.de Caſt.hic,nõ habere etiam locum in eo,qui obtemperat ſententiæ excõmunicationis latæ poſt appellationem,quia nõ cẽſetur appellationi renunciaſſe,ſed cẽſetur feciſſe ex ſcrupulo conſcientiæ,& ad cautelam magis quam aio renũciandi.Vide quod hẽ per Io.And in c ſignificauerunt.de teſtib.de illo,qui intra terminum appellãdi a grauamine,recipit aliquem terminum a iudice ad aliquid aliud faciẽdum,an videatur acquieuiſſe.Vide etiam ꝙ no in c.gratũ,de offi.del.per Mod.An ſoluẽs uideatur ſentẽtiam approbare,vide Ang.cõl.314.
Pariſ.Ad ſolutionem Pro declaratione & limitatione huius l.vide Ale in l.4.§.condemnatus,ff.de re iud.& nunquid etiam in hoc renunciaretur nullitati,uide Ale in d.l.4.§.condemnatus,uer.3.limi.ff.de re iud.Item de materia huius l.uide late Fel in c.quod ad conſultationem extra,de re iud.Scr.in c.ſolicitudinem,in uer.ſed pro declaratio.de appel.

LEX VI.

1 *Acta publicata faciunt fidem etiam mortuo iudice.*
2 *Acta,quæ fiunt in occulto,& ſecreto,non faciunt fidem,niſi facta publicatione per pronunciationem iudicis,& num.3.*
4 *Dicta teſtium non publicata coram iudice qui eos examinauit,poterũt publicari ab eius ſucceſſore,non ab alio.*
5 *Acta ſcripta a notario coram iudice,licet non ſint publicata per notariũ,faciunt fidem coram eodem iudice.*
6 *Coram alio iudice non faciunt fidẽ niſi habeant ſubſcriptionem,uel teſtimonium alicuius officialis poſiti ad acta publica cuſtodienda.*
7 *Publicatio actorum debet fieri parte præſente,uel legitimè citata.*
8 *In actis ſcriptis per notarium in curia non requiritur præſentia teſtium.*

1 Geſta.†Acta publicata faciunt fidẽ,etiã mortuo iudice.
h.d.Pro declaratione huius l.quæro quomodo iſta
acta publicent̃,ſeu in publica documenta redigãtur,quod idẽ
eſt In gl.duę ſunt opi ꝯtrię.Eſt & tertia,quę eas reducit ad diſtĩ-
ctionẽ.Hic aduerte,quia eſt effectus vnius opin.ꝙ acta dicant̃
publica eo ipſo,ꝙ ſunt ſcripta a tabellione coram iudice;& ui-
de gl.in prin.Alii dicunt,ꝙ ita demũ dñr publica,ſi iudex man
dat ipſa eſſe publica,uel mãdat notario,vt publicet,& uide gl.j.
Tertia opi eſt,ꝙ eo ipſo,ꝙ ſcripta ſunt a notario,non facta illa
noua publicatione ꝑ ſententiam in iudicio,faciunt fidẽ coram
eodẽ iudice,vel eius ſucceſſore,vt in j opi.poſita in gl.nõ corã
alio,vt in ſcda opi.& ſic reducunt̃ ad concordiam.Pro huius
a declaratione dẽs ſcire,†ꝙ quędam ſunt acta,aquæ fiunt corã
a iudice publicè,& palàm,& iſta non requirunt nouam publica
tionẽ,ſufficit.n.quod ſint ſcripta ꝑ notarium ad hoc deputatũ.
Ita loqtur prima opi.hic poſita.Probatur in c.quoniã ꝯ falſam,
3 ex̃ de prob.& j.de do.l.in donationibus.†Quædam ſunt acta,
q̃ fiunt in occulto,& in ſecreto,vt examinationes teſtium,quę
in ſecreto in recipiuntur a iudice,& a notario ſcribunt̃,& iſta
non faciunt fidem niſi facta publicatione ꝑ ꝓnunciationem iu
dicis.Ita loqt̃ hic,ſm ſecundam lec.facit.ſ̃.de prob.auth qui
ſemel,& quod no.ꝑ Inn.extra,de teſt.c.Albericus,& in c.ꝯſti-
tutus,& ita obſeruat conſuetudo.Modo habes vnum modũ le
b gendi.bputo tñ,quod†ſi dicta teſtium non ſunt publicata co-
4 ram iudice,qui examinauit eos,poterunt publicari ab eius ſuc-
ceſſore,non autẽ ab alio,vt ſ̃.in 3 op.gl.& cx̃,de reſt.in c.conſti
tutus.Et hoc prout tu intelligis hic publicationẽ,de illa iudicis
pronunciatione,de qua ſ̃.dixi,poſſet etiam intelligi publicatio
ne,hoc eſt de ſubſcriptione notarii,qñ ſuum ſignum apponit,
c ſcribit ſe publicaſſe,ſi illo mõ intelligimus,cprocedit 3.lect.hic
5 poſita in gl.Nã†facta coram iudicẽ,licẽt non ſint publicata ꝑ
6 notarium,facit fidem coram eo,coram quo facta ſunt,†corã
alio non facerent fidem,niſi haberent ſubſcriptionem,vel teſti
monium alicuius,officialis,qui poſitus eſt ad acta publica cu-
ſtudienda,vt ſ̃.de fide inſtr.auth.ad hæc,& omnia iſta ꝓcedũt,
prout loquit̃ de actis factis in iudicio.Poſſet etiam intelligi hæc
lea,prout loquitur,de actis factis iudicium publicandis in iu-
dicio,vt vr̄ ſentire gl.dũ alle.l.publicati,ſ̃.de teſt.tunc qualiter
fiat illa publicatio nõ dico hic ſed dicã in d.l.publicati,& dicã
in l.2.ff quemad.teſt.aper.Inn.extra,de teſt.in d.c.Albericus.
Quęro de duob Primo,qñ fit publicatio,vtrũ reqrat̃ partis prę
d ſentia dgl.hic vr̄ dicere,†parte præſente,vel legitime citata,vt l.
7 ſi qñ.ſ̃.de teſti.& l.nã ita diuus,ff.de adop.Itẽ quærit glo.†vtrũ
8 in actis ſcriptis per notariũ in curia,requiratur pñtia teſtiũ?Di
e cit gl.& bene,quod non,evt l.in donationib.j.de donationib.

ADDITIONES.

a Alex Sunt acta.Vide Bar in l.2 ſup.de eden & no.Bal.in l.bonæ fidei,uer.dubitat de exemplo,de reb cred & adde gl.& Bar in l.ſolam,de teſtib.& Bar & quæ ibi dixi,ſup de ſenten.l.prolatam.
b Alex.Legendi.Sed Bar uidetur tenere,quod a quocunque iudice poſſint publicari,ut ipſe no in l.2 ff.iud.ſol.& illud eſt tenendum ſecundum Imo.in c.cauſam,de teſt ne probandi facultas anguſtetur,l.quoniam,ſup.de hære.
c Ale Intelligimus.Adde tamen,quod in caſu fidem faciunt atteſtationes,etiam ſine publicatione.De quo uide Bar in auth.ſi quis ab aliquo,de teſtib.
d Alex Patris præſentia.In publicatione teſtium requiritur præſentia partis,uide gl.in l.ſolam,ſup.de teſtib & Bal in l.ſi quando,hic alleg & Bal.hic.
e Ale Quod non.Sed gl.in l.ſolam,ſup de teſti uult ꝙ in publicatione teſtium coram iudice requiratur præſentia aliquorum teſtium.Sequitur Bald in d l iuriſiur.in fi ſup.de teſt.& Bald.hic,& uide Abb in c.coram,de teſt.

a *De executione rei iudicatæ.a* Rub.

ADDITIO.

a Pariſ.De executione rei iudicatæ.De duplici modo quomodo peti poteſt executio ſententiæ,uide Bar.in l.pe.de auth.tut.vide Alex.in apoſtil.

LEX PRIMA.

Continuatio patet de ſe,vt in gl.

1 *Ab executione non eſt inchoandum.*
2 *Exceptio nullitatis poteſt opponi poſt ſententiam.*
3 *Præceptum iudicis cum clauſula,ſi ſenſeris te grauatum compareas,&c.eſt nullum,& quod habeat uim cuiuſdam citationis.*
4 *Libellus,in quo petitur cogi,& compelli,nõ procedit niſi etiam petatur ad prædicta condemnari.*

NImis. Exceptio nullitatis pōt opponi in executione.
1 h. d vel aliter, † non eſt inchoandū ab execu-
2 ne. h. d. No. ꝙ † exceptio nullitatis pōt opponi poſt
a ſententiā Simile in l. ſi cū nulla. ff. d re iud. & ibi dixi. No. ſcdo. b
b ꝙ nō eſt inchoandum ab executione. Simile in d. l. ſi cum nul-
la, ff. de re iud. & ī. eō. vel epiſtolas, p totum. Sed facit ꝯ literas,
q̄ fiunt ſæpe in iſtis Curiis Romanæ eccleſiæ, in terris Marchię
& Ducatus, in qb. prius ꝑcipitur ſoluere antequā inīa dctur, tn̄ ad
3 dūt vnum verbum. c † ſi ſenſeris te grauatum, c compareas co-
c rā nobis. Vnde illę literę hn̄t vim cuiuſdā citationis, & ꝑceptū,
ꝙ ꝯtinet eſt nullū. Et iſtā formam citandi tangit gl. in l. de pupil
lo, §. meminiſſe, ff. de no ope. nun. & ibi dixi. Item no. ꝯ eos qui
4 formant † libellum, d & concludunt aliquem cogi, & compel
d li ad ſoluēdū, nā iſte libellus non procedit. Antequā. n. cogat̄ dēt
ꝯdēnari. & io libellus dēt concludere, peto cum ꝯdemnari ad
dandum, & ſoluendū, & cogi, & compelli. Nam ſi peteres tan-
tum cogi, & compelli, & non peteres ꝯdemnari, iſtud non pro
cederet. Puto ēt, ꝙ ſi qs in libello vteretur iſtis verbis, peto eum
cogi. & compelli, & ad prędicta condemnari, credo, quod libel
lus inbſtineret non obſtante prępoſteratione, ar. ff. de hær. inſt.
l. talem & l. nec enim, de ſolu.

CONTRARIETAS ET CONCORDIA.

Aduerte, ꝙ Dom. Iaſ. in §. omniū. Inſt. de act. arguit Bar. de ꝯ-
trarietate in hac l. 1 de exec. rei iu. Sed pro ſaluādo Bar. & ī quo
uideatur ſibi contrariari, uide concordiam, quam poſui ad l.
& ex diuerſo. §. 1. ff. de rei ven.

ADDITIONES.

a Ale. Exceptio nullitatis. Vide eā in l. 4. § cōdemnatum de re iu. an except. nullita-
tis impediat executionē ſententiæ. Itē no. ꝙ ſi peto plures res, & vnus confite-
tur aliquas, & negat aliquas, qd̄ de cōfeſſis ſtatim debet fieri executio Bal. in l.
ſi. C. qui. ad liber. procla non licet.

b Pani. No. ſecundo. Circa iſtā reg. ꝙ ab executione, ſeu pręcepto executiuo, nō ſit
regulariter inchoandū, quatuor limitationes vide ad eam p Iaſ. late in l. nec qe
quā. § vbi decretū, in l. 2. ff. de off. procon. Alex. late in l. de pupillo, § meminiſ-
ſe, de ope no. nun. vide Pan. in c. 2. extra, de lit. conte. Itē no. ꝙ ubi proceditur
ſine figura iudicii ꝑcedente cōditione ſuper petitione qualiquali porrecta, pōt
iudex omiſſa lite incipere ab executione, vide ſin. Bal. in extrau. ad reprimen-
dū in ver. ſine figura. ad ſi. ſequitur Natta in d. c. ſæpe. in 2. q. de ver. ſi referēs ita
tenere alios relatos per eū l. el. in c. fine. ad fi. ff. de off. del. Itē pro declaratione,
& limitatione ad reg. vide Ale. cōſ. 41. in 4. vol. vbi vult regulā etiā procedere ſi
hens cōmiſſiones diceret, illico cōſequatur ius ſuum per l. ſi quis, uiti Bart. de-
poſi. ſed aduerte quia Bar. in d. l. ſi quis, q eſt ſing. uult contrariū in ſecundo di-
cto, in primo dicto videt dicere, vt dicit Ale. Itē aduerte. ꝙ ipſe Ale. dicit cōtra
limitationē quā dixi ſupra alleg. Bar in verbo, ſine figurā. & vult lex idē eſſe in
cauſis ſummariis, ſi in petitione incipiat ab executione, quia petat actor cogi,
& cōpelli. Itē an ſi quis actor petat ſimpliciter cogi aduerſarium, poſſit ſuſtine-
ri petitio, vide Fel. in c. examinata. extra, de iud. tenentē qd̄ ſic, poſt Ant. de Bu.
& Bal. per eū relatos, & eſt etiā deciſio Pan. in ca. olim. per illum text. extra, de
cenſ. vide Ale. in l. ſi nulla, ff. de re iudica. i rub. C. qui adm. & eſt cōmunis iſta o-
pi. cōtra Bar. hic ſecundū Doc. in c. 2. de off. dele. Idē, quod ubi proceditur ſine
figura iudicii, vbi eſt clauſula iuſ. & iuſtitiam miniſtrari, nō noceat incipere ab
executione, vide Are. in l. 2. § ſi prius ad ſi. de vul. & pu. ēt qū eſt clauſula ī ui-
de Ale. poſt Imo. in l. ſi cū nulla, ff. de re iud. vbi ēt alia. Itē quod ēt ſi cōuentum
ſit inter partes, ut procedatur executiue, non poſſit, uide Ale. in l. alia, §. elegan-
ter. ff. ſo. ma. vbi reſpōdit ad ea, quæ no. in l. 3. infra de pig. & ad idē uide Cur. in
tract. ſeq. 21. Mod. Bon. in l. nemo poteſt, de le. 1. uide quæ dicit Fel. in c. quoniā,
locus eſſe in arbitrio, & arbitratore.

c Ale. Grauatū No. de clauſula, ſi ſenſeris te grauatū &c per Mod. late. Inſt. de act.
in §. curare in ſi. Adde quod Bal. no. per illū tex. in d. l. defendere, ff. de auth. tut. te-
net, quod poſſit an appellatione, & pręcepto de ſoluendo ſimpliciter facto, &
hoc in exequendo ſententiam latam.

d Ale. Formāt libellū. Vide Bal. in ſimili, in l. ſi pacto, ſup. de pac. & ibi no. uide Inſt.
de act. § 1. ſed do. Ant. in c. examinata dicit, qd̄ talis libellus ſuſtinet, quia taci-
te intelligitur cōdēnari, ex quo alias non pōt peti cogi, l. cogi, de peti. hær. ꝙ ēt
ibi videt ſequi Im. Adde Bar. in l. ſi cū nulla, de re iud. & ibi dixi. Bald. in l. con-
ueticula, C. de epi. & cle. & Bal. in prima conſt. Cod. §. quib. & in l. edita, & hic,
& in auth. dos data. in ſi de do. ante nup. Et de clauſula, peto cogi, uide in addi.
Specu. in tit. de ſent. vide Bal. in prima conſt. Cod. in ver. vlterius no. alter. Me-
noch. Soc. ie. conſ. 37 nu. 17. lib. 4.

LEX II.

1 *Sententia habet paratam executionem, niſi ſit nouata.*
2 *Stipulatio nouans ſententiam, non habet paratam executionem,*
3 *Sententia pro executione competit officium iudicis.*

1 Si cauſam. † Sentētia hēt paratam executionē, niſi ſit
2 nouata. h. d. No. ꝙ † ſtipl̄o nouans ſententiā,
a nō hēt paratam executionem. a No. ꝙ ſententia habet paratam
3 executionem. Quęro, † qd eſt illud, ꝙ habet paratam executio
nē verum ſit actio iudicati, quæ deſcēdit ex ſentētia, an ſit offi-
ciū iudicis, ꝙ competit pro executione Gl. in l. minor 25. ann.
cui fideicōmiſſum ff. de min. videt̄ tenere, ꝙ ſic. Idē in l. q de in
officioſo, ff. de inoff. teſta. in ꝯtrā uidetur l. 1. in prin. ff. de eden.
ibi, qua quis actione agere vult, eam prius edere dēt. & de peti.
hær. l. item veniunt. § idem recte. ubi gl. tangit vnde deberet da
b ri libellus, ſi intentaretur actio iudicati. Sed qñ imploratur b of
ficium iudicis, tunc eſt neceſſarius libellus, nec ordo iudicia-
rius, vt l. qui reſtituere. de rei vē ita loquitur hic, & ita dicit Spe,
in titu. de exec. rei iud.

ADDITIONES.

a Ale. Executionē Sententia habet executionem paratam, quomodo intelligitur,
& in materia adde tex. no. & ibi B. 1 ſecundum unam lec. & in l. tale pactum. §.
qui prouocanit, ff. de pac. & quod ibi no. Bar. in l. a ff. iud. ſol.

b Ale. Quando imploratur. Adde quod no. Bal. in l. 1. quando fiſcus uel priua.

LEX III.

Ordo rei. Si nō reperiatur emptor pignoris, dabitur cre-
ditori in ſolutū. h. d. An autē iſta datio debeat
in ſolutum fieri pro toto debito, an ſm rei valorem? gl. hic tan
git, & plenius in l. a diuo Pio, §. ſi pignora, ff. de re iud.

LEX IIII.

a Stipendia. Simile habes in l. ꝯmodis, ff. de re iud. Quæ-
ro, an idē ſit in præbendis clericorū. a gl. di-
cit ꝙ ſic, nō allegat aliqd. Dic. de hoc, vt ex, de fideiu. l. c. 2. & 3.

ADDITIO.

a Alex. Præbendis clericorū Præbendæ clericorum non poſſunt adiudicari in ſo-
lutū vide l. commodis ff. de re iud. Sed contra hanc l. eſt caſus in l. per hanc. C.
de eroga. mil. anno li. 12. ſed intellige illam ſecundum illam.

LEX V.

Etiam nomen. De nomine debitoris dic, vt l. a di-
uo Pio, §. ſic quoque, de re iud. c. &
ſupra quando fiſc. uel priua. l. 1. 2. & 3.

LEX VI.

Si vt proponis. Pronunciatio executoris non infir-
mat ſnīam, h. d. Op. ſ. ſi ꝯ ius, vel vti-
litatē publicam, l. & ſi non cognitio. vbi dicit tex. ſi non cogni-
tio, ſed executio mandat̄, oportet inquirere de veritate precū,
&c. Et ſic vſ. ꝙ de omni negocio cognoſcet. Bī de intellectu il-
lius literæ, & ſi non cognitio, tāgit, gl. in d. l. a diuo Pio. in prin.
gl. mag. de re iud. Et vide de hoc, extra, de of. & po. iud. deleg. c.
ſignifi. & melius in c. paſtoralis, §. quia vero ubi hēs, an iudex
datus ad exequendum poſſit de virib. ſententiæ pronunciare.

LEX VII.

1 *Quando non poteſt fieri executio in re, fit in æſtimatione, & nu 2.*

1 Si longis. Mortua ſpecie debita, fit executio in ęſtimatio
ne. h. d. † Not. ꝙ quando non poteſt fieri execu
tio in re, fit executio in ęſtimatione, &c.

LEX VIII.

1 *Si executores ultimarum uoluntatum ceſſant in executione per annum tunc executio ex conſtitutione epiſcopi deuoluitur ad epiſcopum.*
2 *Si teſtator relinquit centum dandū illis pauperibus, quos elegerit Titius, quem fecerit executorem ſuum, & Titius ceſſauit per annum, poterit poſt annum eos eligere.*

1 Executorem. Ego allegaui iſtā l. ſemel in vna q. val-
de difficili. Dicit ꝯſtitutio epī, ꝙ ſi † exe
cutores vltimarū volūtatū ceſſant in executione p annū, exe-
2 cutio deuoluit̄ ad epm̄. † Contigit, ꝙ teſtātor relinquit centū dā-
da pauperib. quos elegerit Titius, quem fecerit ſuū executorē,
Titius ceſſauit per annum, quęrit, an poſt annū poſſit eligere
a pauperes? a Vī ꝙ non, per conſtitutionem. Ego dicebā, ꝙ aliud
eſt officium exequendi, aliud eſt officium eligendi pauperes.
Officium exequēdi bene aufert̄ et poſt annū, electio vero nō,
qa nō eſt de executione, qa alius eſt iudicās, alius eſt exequēs,
vt hic, dicit tex. clare. Quæro, an ſit de iure cōi c. interdictum
poſt annū. Vī caſus ī. communia de leg. l. fi. § ſed & ſi quis Cō
trarium tamen determinat tex in l. cum quidam, de le. 2. vbi fa
cultas eligēdi perſonas non perimitur, donec quis non ſit ꝯſti
tutus in mora, per conteſtationem, & de hac q. eſt ibi textus.

ADDITIO.

a Ale. Eligere pauperes. Adde Bal. in l. captatorias. ſup. de teſt. mili.
b Menoch. Boer. q. 39 nu. 13.

LEX IX.

1 *Tempore lapſo, iudicatis dato, capiuntur pignora.*
2 *Quando agitur ad pecuniā, aut ad ſpeciē actione merè perſonali, & actione reali & perſonali in rē ſcripta, & actione quod metus cauſa, & mixta, qd tēpus condemnato ad ſoluendum præſtatur, & nu. 3. 4. 5. 6. 7. 8.*
9 *Venditio pignoris intra quantum tempus fiat.*

1 Eos quos. † Poſt lapſum tpis, quod datur iudicatis, de-
bent capi pignora, & diſtrahi. h. d Op. & ui-
a det, ꝙ ꝯfeſſus debeat condemnari a vt ī. de confeſſ. l. 1. Solu. Di-
cit gl. qd̄ dēt condemnari, referas ad cōiunctam perſonam. Di
cā. n. d. l. 1. Circa iſtā l. q̄runt̄ duo, q̄ expediunt̄ in gl. Quæro pri
2 mo. † qñ tpīs hēat ꝯdēnatus ad ſoluendū. Secundo quanto tpe
b dēat differri vēditio pignoris. gl. quæ eſt hic, mirabiliter loqui
tur. Circa primū dic, aut agit̄ ad pecuniā, aut ad ſpeciē. Ad pe-
cuniam hēt quadrimeſtre tpīs, vt ī. ut j. l. 2. niſi per iudicē cā co
g gnita abbreuietur. † nō. n. fit, niſi cā cognita, vt l. 2 ff. de eiu. &
3 l. 4. §. ſi qs ꝯdēnatus. † Si uero agit̄ ad ſpeciē tūc, aut agit̄ actio-
ne reali, aut perſonali, ſi reali. hēt tēpus arbitrio iudicis, vt Inſt.
c de offici. iudi. c in princip. Si pſonali, habet quadrimeſtre tem-
pus, ut l. in fideicommiſſi. in principio. ff. de uſuris. & quod
metus

ADDITIONES.

a Menoch. Condemnari Boer. q. 45. nu. 1. 2.

b Ale. Differri venditio. Quantū tempus habeat condemnatus ad ſoluendum, adde
quod habetur inf. in a l. 2. & quod ibi dixi, & per Bal. hic, qui ponit etiā ꝙ in cri
minalib. & obligato ad faciendū. Spe. in ti. de dila. § 1. in uer. executore, gl. & In
no. in c. q̄renti. de of. del. Cy. in l. 1. ſup. de dila. in uer. 6 quid ſi quis fideiuſſit in
cauſa criminali pro Titio, & condēnatus ſoluit incontinenti, quia in criminali
bus non habet locū quadrimeſtre. poſtea agit contra Titium, & obtinuit, an Ti
tius habeat quadrimeſtre, uide Bal. in addi. Spe. in ti. de ſen.

c Ale. De of. iud. Sed ꝯtrariū tenuit gl. ī l. 3. ī. de fruc. & li. exp. de quo ibi vide Bar.

metus cau.l.ſi cum eace.§.qđ ſi homo.Hoc dicit prin.gl. iſiđo
fine ibi,hoc in ſimplici pſonali,& c.Contrariū huius videt no
a tari in d.§.quod ſi hō.Vndequidam Doct.ad.cebāt. quod vbi-
conque agit ad ſpeciē,pōt fieri eaecutio incontinēti Sed hoc
5 eſt ꝯ l.in fideicōmiſſi.l prin.de vſu.Et iō qñ† agit ad ſpeciē dic
aut agit actione reali,& tenc q.l dictum eſt ſ. p gl. Aut agitur
mere pſonali,& hēt quadrimeſtre tpis,vt d.l.in fideicommiſſi.
6 †Aut agit pſonali ſcripta in rē,vt actione ad exhibendū, q̄ eſt
b pſonalis in rē ſcripta,b vt l.de eo in fi.melius in l.1.§.eſt aūt per
ſonalis.ff ad eahibēdum.tūc idē qđ in reali:vt Inſt.de offi.iud.
7 §.1.Et idē dico i actione,ꝙ met cā.nī & ipſa eſt in rē ſcripta,vt
l.metū,§.fi.ff quod metus cau. tūc hēt tempus officio iudicis,
ſicut in reali,vt d.l.ſi cum eaceptione.§ quod ſi homo & quod
c ibi no.in gl.c melius quam hic.†Si uero agit actione mixta, vt
8 in petitione hæreditatis,tunc ,put in ea uenit vēdicatio rerum
ſapit naturam realium,prout in ea veniunt perſonales præſta-
tiones,ſapit naturam perſonalium,vt l.hæreditatis.ſ.de pet,hę.
9 Quæro†intra quantum tps pignoris fit vēdō.d Gl. dicit quod
ſtatim poſt quadrimeſtre tps.Et uide glo.qñ pignus prætorium
vēditur ex diffinitiua poſt lapſum quatuor menſium, dēnt ex
pectari duo alii mēſes ut l.debitorib ff de re iud.q̄ dicit,qđ dan
tur duo m ēſes poſt lapū primi termini, licet gl dicat eā corri-
gi.ī.ti.1.l.1.ſed non eſt uerum vt ibi dicā. Qñ uero vēdō fit ex
interlocutor a,dicam in l.cum proponas.de bo auth. iud.poſ.

CONTRARIETAS.

Aducrte,incontinenti dēt fieri executio, ſicut in actione rea-
li,in actione perſonali in rē ſcripta, vt eſt act.o,quod me. cau.
Ita Bar.al.in hac l.ſi Contrarius tamē ſibi innuitur in l.ſi cum
exceptione uer.quod ſi homo.ff quod met cau.

CONCORDIA.

Pro cōcordia To dic,ꝙ Bar in d.uer.quod ſi homo, loquitur
in actione perſonali:prima autem opin. loquitur de perſonali
in rem ſcripta & hanc ſol uoluit de directo ipſe Bar.in hac l.ſi.
ideo recte ponderari debent uerba ipſius Bar.

ADDITIONES.

a Ale.Qoidam Doct Et no ꝙ ſi tempore executionis reus condemnatus in aliquo alterius id,quod uenit in prima ſententia,pro illa habet nouam dilationem, quæ datur iudicatis Vide Bar.in l.ſi cum exceptione. §.quatenus,ff quod metus cauſa quod no.

b Alex Scripta.Contrarium tenet Bar in l.ſi cum exce §.quod ſi homo uide Bal.in l.defenſionis facultas,infra de iure fiſci.

c Alexan in gl.Et ad limitationem hic dictorum,uide quod habes in l.debitoribus de re iud.

d Alex.Ven.litio Vide Bal.in l.ordo,ſupra eod.& ibi dixi & hac adde Bal. in addi, Spe.in tit.de ſenten.

De vſuris rei iudicatæ. Rubrica.

Gl.tua continuat & iō continua,vt habes in ea, dictū eſt ſ. de
excep.rei iud Sequitur videre de pęna imponēda moroſo, qui
non ſoluit. Pęna enim ſibi imponitur,quia tenetur, ad vſuras
rei iudicatę,ideo ponitur hic iſte titulus.

LEX PRIMA.

a *Sententia non parens,pœnam,incurrit centeſimam.*

Si,quis bona. Breuiter dicit,qui† non paret ſē
tentiæ intra tempus, tenetur ad
vſuras centeſimas.h.d.iſta lex breuiſſima.

LEX II.

1 *Tempus quod currat condēnato ad ſoluendum,eſt ſcilicet quadrimeſtre.*

1 Eos qui. a†Condēnatus ad ſoluēdū, hēt quatuor mēſes
a à die ſnię primę,ſi nō fuerit appellatū, uel à die
ꝯfirmationis,ſi fuerit appellatum h.d.Opp. de l.debitorib.ff de
iud.Sol.illa corrigit per iſtā dicit gl.Non placet,ut dixi ſ. ti.j.i l.
ſi Nam quoddam eſt tps,quod dat ad ſoluendū condemnato
& de illo loquit hic.Quoddam eſt datū ad vendendū pignora
capta poſt primā dilationē,& de illo loqtur lex ꝯria Opp.ff.de
b app.l.negociū.de vſur,l.tutor Dicit gl.ibi loqi,qñ fruſtratorie b
c appellauit.Tu dic c ꝙ ibi loquit de vſuris primę actionis,quæ
vſurę currit pēdente iudicio primo,nec extinguuntur p ſenten
d tiā,à qua eſt appellatū fruſtratoriè, d ꝙ currunt vſuræ centeſi-
mę lapſis quatuor mēſib à die primæ ſnię:& intellige fruſtra-
torie,qñ euidenter calumnioſè appellatur per dictam regulam.

ADDITIONES.

a Alex.Eos qui.No iſtum tex dum dicit,quod datur quadrimeſtre, limitat Bal in l. quoniam nonnulli.infra de app.quē ſequitur Ro in l.1.§.q præſens.de uer.obl. & ibi uide per me.Iſta iura dicentia,ꝙ datur quadrimeſtre, fallunt in agentibus actione in rem gl eſt fin.in l.fideicommiſſi.in gl 2 in fi.ff.de vſu & late dixi in l. debitorib.poſt Bat ff de re iud.& ad idem quod dixi,uide no. Inn, in c. quærenti.de offic.deleg ubi omnino uide Ad materiam huius quadrimeſtris temporis ponunt etiam plene multa gl & Bar.& Doct in l ſi.ſupra in proxi.

b Ale.Fruſtratorie Per hoc Bal.multum no in l.1.ſupra ti.1 dicit,quod ſi in ſnīā appoitur terminus,& interim appelletur,quod non currit terminus appellati,licet deſiſtat,niſi appareat fruſtratoriç appellatum,& in mora uide eum notabiliter.

c Ale.Tu dic.Vide Bal hic,qui dicit,ꝙ talis uſura poteſt peti etiam hodie de iure diuino Adde Bar.& Io de Imo in l.ſi inſula.§ uſuras.ſol.mat.

d Paul Si fuerit appellatum fruſtratorie,Vide Ale cōſ 96 in 4 uol & cōſ 92 e.uo. 4 & conſ.4 8.ubi ēt habes de op Item no.quod illud quadrimeſtre non datur niſi præſtita ſatiſdatione.uide Fran.cōſ 136.& de materia quadrimeſtris, & an, & qñ cōpetat,uide Fel in l.quod ad conſultationē,extra,de re iud.vbi ponit ne iudex poſſit arctare,vel prorogare, & uide quatuor limitationes ad pdicta arg. de quadrimeſtri,per Iaſ in l.ſi arrogator.ff.de adop.& ibi etiam in præcedēti ponit,quod ſi iudex illud quadrimeſtre ſtatuerit,an diceret terminus & dilatio legalis,an vero iudicialis,& effectus eſt magnus,ut ibi p eum. Item ſex tali uide per Fel in c.quærenti.extra,de offi.deleg An autem hoc quadrimeſtre habeat locū,qñ agitur ad aliquam ſpeciem,vide Ant.in l continuus,§.illud,de verb. obl.

LEX III.

1 *Dilatio data reo,prodeſt fideiuſſori.*
2 *Illud,a quo remouetur genus,& quælibet eius ſpecies.*
3 *Sententia nouat primam actionem,& interrumpit curſum uſurarum.*
4 *Nouatio tribus modis ſumitur,& qui ſint.*
5 *Exceptio competens principali,porrigitur ad fideiuſſorem contra principalem niſi perſonæ cohæreat,& num. 6.*
6 *Sñia lata contra principalem mandatur executioni contra fideiuſſorem.*
7 *Fideiuſſor iudicatum ſolui,qui exactus eſt pro domino, habet executionem paratam contra dominum.*

Sancimus. Bona l eſt,& bī h. d. Quadrimeſtri tpe ela-
pſo currūt vſuræ tñ ſortis tñ, & nō vſu-
1 rarū.†Et dilatio,q̄ dat reo pdeſt fideiuſſori.Diuidit in duas par
tes principales.In prima dicit vſuras currere ſuper ſorte tñ.In
ſcđa dilationē porrigi ad fideiuſſorē.Scđa ibi,& cū antiquitas.
Itē prima ſubdiuidit,q a primo ponit dictū Scđo pbat p rōnē
a remotione gñris Tertio p rōnē a remotione abſurdi Quarto
p rōnē a maiori.Quinto p rōnē a nouatione. Partes videbis i
lex.Scđa ibi,cū.n Tertia ibi ſi n fine.Quarta ibi,ſi.n.ea iudica
ti.Quinta ibi,ſi.n.nouat.No.ex prima particula,qđ currūt vſu
2 ræ ſortis tñ,nō vſurarū.Scđo no †illud,a quo remouetur ge-
3 nus,& q̄libet eius ſpēs.Tertio no ea quinta particula.l qđ † ſnīa
nouat primā actionē,& iterrūpit curſū vſurarū Venio ad pri-
a mō dictū Op.de l.cū quidā.a§.in tacito,ff de vſu Sol. vt in glo.
Vlterius op dr hic,qđ p ſnīam nouat prima actio.Cōtra, ff.de
pig.l grege.§.ēt.veritas eſt,quā ponit Dy.in l.alia,ff de noua &
4 gl.& Cy tāgūt ſ.de iud.l.1.†ꝙ nouatio ſumit trib mo.Vno mō
b primæ actionis b in ſcđam trāsfuſio.& de iſta loquit, ff.de nou.
l.1.Scđo mō accipit nouatio,hoc eſt,nouę qualitatis additio,et
iſta fit p lit.ꝯt.vt l aliā.ff de noua fit.n actio prima perpetua, &
tranſitoria in hæredes, ſed nō erit noua Tertio modo accipit
nouatio,hoc eſt nouæ formæ adiectio, & iſta fit per ſnīam,nā
adiicit noua actio p ſnīam.Itē impedit primas vſuras per cen-
teſimas,nō tñ qđ prima actio tollat.Ita loquit hic.Venio ad ſe-
5 cūdā partē,ex qua no.duo.Primo,qđ †exceptio ꝯpetēs princi-
6 pali,porrigit ad fideiuſſorē.Secundo no.†quod ſententia lata
ꝯ principalem, mandatur exacutioni ꝯ fideiuſſorem Ad pri-
mū op.ff de eace.l.eaceptione.Sol.q l hic dr, fallit in executio-
ni.cohærentib.pſonæ.vt l.ꝯria Ad ſm op & vī,qđ ꝯ fideiuſſo-
c rem non poſſit fieri executio.c ꝯ quem nulla præceſſit inſtātia,
nec ſnīa,vt j.gb res iud.nō no.p totū ti.& ſ.ti.1.de pig.l.grege.
§.ſi cū defenſore So Odoffr intelligit iſta in fideiuſſore de iudi
cato ſoluendo,licet gl.loquatur ſimplr Leges ꝯriæ loquunt in
fideiuſſore ꝯctus,licet gl.pen loquatur hic ſimplr.Iſta materia,
vtrū executio fiat ꝯ fideiuſſorē,eſt valdè lōga, q̄ pleniſſimè tra
ctaui i l.j.& i rub ff iud.ſolui.Tñ q̄ſi ad ppoſitū Doc.dñt. Aut
loquitur in fideiuſſore iudicatū ſolui, & loquit hic.Ergo iſte tex.
loquat de exacutione,q̄ fiebat in fideiuſſorē, patet ex eo ꝙ di-
d cit ſtatim,vt ibi dixi.d Item inducebam hanc l.ad aliud.ſ.†ꝙ fi-
7 deiuſſor iudicatum ſolui,qui exactus eſt pro domino, habeat
executionem paratam ꝯ dominum, nec habet neceſſe contra
eum dare libellum in actione mandati, nec procedere ordina
tè, vt hoc tex. ibi, ſtatim pecunias,&c. Plene uide in l.1.iudic.
ſol.Gul.tangit hoc in l.2 § fin.cum l.ſequ. ff. qui ſatiſd.cogan.

ADDITIONES.

a Alex.Opp.de l cum quidam An per ſententiam fiat nouatio, uide in l.1.de iud.

b Menoch.Primæ actionis.Gom § item ſi quis poſtulante, nu 6 de actio.

c Alex. Fieri executio An ſententia executioni mandetur contra fideiuſſorem ſine nouo proceſſu,& oia iſta intellige,niſi feratur contra principalē contumacē ex ſicta confeſſione,quia tunc fideiuſſori,pe no per Bar.in l.ſi cum filius. de uerb. oblig.

d Alex.Item inducebam.Vide gl in l fideiuſſor ff de re iud.

Si plures vna ſententia condemnati ſunt. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Libellus,in quo conueniuntur plures ſimul,& quilibet in ſolidum, procedit ſi adiicitur,quod una ſolutio ſufficiat.*
2 *Illud,quod dicitur,ꝙ debet pronunciare ſuper toto,intelligitur ſuper toto quod petitur,licet in ſententia omittatur aliqua qualitas.*

Si non ſinguli. Plures ſimpliciter condemna
ti intelligunt in partes æqua-
les,niſi aliud ſit expreſſū h.d.totus iſte tit No qđ dixi
in ſūmario Op.aut tu dic s ꝙ libellus hic peccſſit, q a
petebatur centū ſimpliciter ab omnibus, & tunc nō eſt uerū,
quia ſententia dēt cōformari libello,vt in l.vt fundus,commu
1 ni di & iō nullū dubium habet lex,quia ſic petebatur.† Aut tu
dicis,ꝙ dabatur libellus inſolidum contra plures,& v detur ꝙ
libellus

a libellus non procedat,ᵃ & p conſequens nec ſententia,vt ſ.de fideiuſ.tu l.1.vbi dr̄ expreſsè ꝙ nō procedit libellus quo ꝯueniun tur fideiuſſores,& tutores pupilli in ſolidū.Sed poſito ꝙ ꝓcedat libellus,adhuc vr̄ ꝙ nō valeat ſnīa.qa ꝓ pte tm̄ iudicauit, & ꝓ pte nō:nā petebat à quolibet in ſolidū,ꝯdēnauit quēlibet ꝓ parte,ergo ſnīa eſt nulla.vt no ſ.ſi aduer.rē iud.l.1.Dic ꝙ pt intelligi duob.modis hæc l.Vno mō,ꝙ petebā ſimplr cēiū,& dubiū facit ī l.qa vbi oblo ꝯpetebat in ſolidū, & ita & petitio & ſnīa videbant in ſolidū dr̄e intelligi,ꝙ hac l.remouet.Sedo ᵇ pt intelligi ꝙ ꝯueniebā plures ſimul,& quēlibet in ſolidū,hoc adiecto,ꝙ vna ſolo ſufficiat:iſte libellus ꝓcedit,vt j.de duo reis.auth. hoc ita.& in l.excemione §.in ſol dū.ff de verb.ob.Hēs in gl.q̄ dicit in l.ſi mādato Titii.§.Paulus rn̄dit.ff.mā.& tūc dubiū facit hic,
c qa videbaī,ꝙ verba ſnīæ ᶜ dērēt intelligi ſm verba petitionis,ꝙ hic remouet.Nā verba ſnīę dēnt intelligi ſm ſe,& ſm ꝙ ipſa important,non p relationē ad libellum,niſi ad libellū expſſe ſe referant,vt vidiſtis in l.fi.ſ.de ſen.quę ſine cer.q̄t.Non ob.l.1.de fideiuſ.tut.qa fateor ꝙ nō pōt ꝯueniri in ſolidū, ſi exigātur. Ita ſentit ibi gl paruula Sed ſi adiicit in petitione,ꝙ vnius ſolo ſufficiat,bn̄ ꝓcedit,vt dictū eſt ſ.Nō ob.ꝙ ꝓ parte,ꝓnunciaī, ꝓ par-
d te nō:qa immo ꝓnunciauit ſup toto ᵈ in eo,ꝙ eſt petitū, licèt
2 illā qualitatē,an in ſolidū,vel ꝓ parte,omiſſerit,ꝙ no.† qa illud, ꝙ dr̄,ꝙ dēt ꝓnūciari ſup toto, intelligatur ſup toto ꝙ petiit,nec vitiat ſnīa. ſi omitteret ꝓnūciatio ſup aliqua qualitate, ꝙ tene
e menti His pmiſſis,ᵉ venio ad gl. Op.& vr̄ ꝙ ſnīa ꝯdēnatoria ꝓſit ꝯdemnato,ꝯ l.eurdēter.ff.de exc.rei iu Dicit gl.hic vr̄ condē natus in parte,& in parte abſolutus.Iſta eſt ſalſa,vt not.in l.1.ſ. ſi aduer.rē iud. Vel dic,ꝙ nō prodeſt ei, quia adhuc prima actio durat in ſolidū, iō ſententia nō tenet,niſi pro parte,ſi eſt vera.

ADDITIONES.

a Ale.Non procedat.Hic adde quæ habes in l Paulus,la 2.ff.de re iud.
b Alex Secundo.Per Bar latius l.3 §.1.ff de duobus reis.
c Alex.Verba ſententiæ.Vide Bar.in l.2.ſupra de erro.cal.& Bar in l Paulus,la 2.ff.de re iud verba ſententiæ debent intelligi ſecundū ſequentia. uide tamen Bal. in l.fi.ſ.communi di.
Parif.Verba ſententia.Vide quæ habes in Ber. in uer.ſententia interpreta & adde ꝙ ſi iudex cōdēnet aliquē,ſententia intelligitur ſine die uel cōditione, licet inſtrumentum vigore cuius profertur ſententia contineat diē,vel conditionē, uide Ang.in l.1.ſ ſi ad lo & ibi etiam uide Sal.aliter deſtinguentē,uide ad doctrinam Bar.hic eundem in l.Paul.la 2.ff.de re iu.& uide Alex in l.miles.§ decem.co.tit de re iud.iſta tamen reg.non procedit in ſententia adiudicatoria iuris realis, quia intelligitur pro rata dominii competentis,l.4.§.ſi aliter.ff.ſi.regun.ubi Ald.& Flo.& Bar.in l.ſi ſeparati §.quoties,ff de acq pn.to de ſuo & alios in prin.
d Alex.Sup toto Facit,quod no.Bal.in l.pe.de ſen quæ ſi.cer.quant.& expreſſe Bal. in l.a.de re iu.
e Alex His præmiſſis.De intelligentia huius l.uide Doct.in l.repetita & ꝙ ibi Bar. de fide iuſt.& uide Ale in l.4 ſupra de iud.

LEX II.

Quoties. Opp.ſi unus ex plurib app.l.j.Sol.Vnius appellatio prodeſt aliis,vt ibi no.tn̄ non noc & vni,niſi alter non ſit ſoluendo.

Quibus res iudicata non nocet. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Res iudicata contra vnum,alijs non præiudicat.*
2 *Frater admittitur ad defenſionem rei fratris,ſine mandato.*
3 *Sententia lata contra fratrē præiudicat eidem fratri,ſi non vult hr̄e ratum.*
4 *Quod tamen frater,qui litigauit,teneaī ex cautione de rato,ſi eā īterpoſuit*

a Sineque.ᵃ Br̄ h d.totus iſte tit.† Res iudicata ꝯ
1 vnū nō nocet aliis,ſiue ſit coniuncta pſona ſiue non;ſiue in cauſa ciuili,ſiue in crimina
2 nali;ſiue ſit in eadē cā,ſiue in ſimili.† Op.ꝙ frater ᵇ
b eſt pſona.q̄ admittit ſine mandato,ut l.ſed & hę.ff.de procur,
3 Sol.† Ex hoc nō ſequitur, ꝙ ſententia lata contra eū pīudicet,
4 ſi non vult hoc ratum habere.Fateor tamen, ꝙ† ipſe frater, qui
c litigauit,teneatur ex cautione ᶜ de rato,ſi eam interpoſuit.

ADDITIONES

a Alex Si neque.Vide Bar.in l.neque,ff de crimi expil.hær.
b Ale Op.quod frater Idē tenet Bar in l.ſæpè.ff de re iud.& uide l.a.in fi.ſup.de edi.
c Menoch.Ex cautione.Parl conſi 117 nu.5 lib 1

a Res inter alios.ᵃ Opp de l.Papinia §.ſi de inof teſta. Gl.q̄ eſt hic,dicit,q l eſt regula,q̄ fallit in caſibus,quos gl.ponit hic,quos uide.do.Cy.oēs caſus ſpecia es inducit p modū cuiuſdā diſtinctionis valdè lōge, q̄ omitto pro modo,licèt iſta diſtinctio egeret multis ſuppletionibus.

ADDITIO.

a Alex.Res inter alios.Per Inn.in c.quamuis,de re iud.

Comminationes,vel epiſtolas,programmata. *Rubr.*

Iſta rub ponit ſummarium totius tituli,continua vt in gl.

LEX VNICA.

Vdex. Nn.ꝙ mandatū de mittendo aliquē ī poſſeſſionē,non pcedente cāæ cognitione, non valet ᵃ vt hic,quod no. Dicemus in l. meminerint.j.unde vi.quod tene menti. Hic non ſunt alia.
a

ADDITIO.

a Alex.Non valet.Idem de mandato de diſcutiendo de poſſeſſione ſecundum Bald. qui dicit hanc eſſe ſingularem.

a *Si ex falſis ᵃ teſtimonijs,& inſtrumentis iudicatum ſit.* *Rubrica.*

ADDITIO.

a Parif.Si ex falſis.No.ꝙ licet teſtes ꝓducti in cauſa probarentur falſi, non tamē retractaretur ſententia,niſi cōſtaret ꝙ iudex motus fuiſſet per illos. Qualiter iſtud procedat uide Fely.in c.inter cætera,extra, de re iu. vide latius de materia quō poſt ſententiam poſſit opponi exceptio falſitatis,& quid debeat probari, uide Fely in c.licet cauſam.extra,de prob.item an ſufficiat probare teſte fuiſſe corruptū.uide Fel.in c.ſicut.extra,de teſt.Item quod pendente cognitione,talis falſitatis obſeruari debeat ſententia,uide Fel.in c.accepiamus.extra,de fi.inſt.

LEX PRIMA.

Itabulas,ᵃ Hic totus tit.breuiter hoc intēdit. Snīa prætextu falſorū inſtrumētorū lata,reſcindiī trib.ſen ꝯcurrētib. ſeu ꝯuenietib. Si falſo ſunt ꝓducta,& de falſo nō ſit cognitū:& pp illa falſa iudicatū,qd ꝓdeſt ad tria.l ad ſniam reſcindēdam,ad executionē impediēdā,& ad ſolutū repetēdū.h.d.totus tit. Po
b ſtea examinabimus de lege,ad l.Op ᵇ de fide inſtr.l vlti. Sol.Ibi fuit de falſo cognitū in primo iudicio hic nō. Si ergo i primo iudicio eſt cognitū de falſo,nō nocet in alio:qd intellige, ſi ad eundē finem quæraī de falſo in eo.iudicio,iuxta ea,quæ notātur p Cy.in l.perēptorias.ſ.ſent.reſcin.non poſ. Habemus in l.qui Romæ.§.duo fratres ff.de verb.obli.Itē op.Inſt. qui manu.non poſſ §.ſemel.Sol.ibi eaponitur cā falſa,id eſt eſt, nō uera.

ADDITIONES.

a Alex.Si tabulas.Adde Bar.in l.diuus,ff.de re iud.
b Ale.Op.Idem dicit in l.diuus,ff.de re iud adde Bal.in d l.ulti & per hoc in l.a.cū ibi no.inf.de falſis. Menoch.Soc.ſe.conſi 60 nu.1 lib.4.

LEX III.

1 *Sententia lata prætextu falſorum inſtrumentorum. & ſic reſcindenda, non firmatur per appellationem.*
2 *Probata falſa,ſententia reſcinditur per reſtitutionem in integrum, et quādo id fallat.*

1 Et qui. Dr̄ hic,q non prouocauerunt.Quæro quid† ſi appellaſſēt, an ſnīa firmaretur? Videtur quod ſic.ff.rem rat.hab.l cū minor,§.falſus. Contrariū eſt verum, per l.ſi expreſſim ff.de app.Non ob.§.falſus,qa ibi ſententia ſolū deſiciebat pp defectum cōſenſus,hic uero propter falſitatē inſtru-
2 mentorum Quęro† probato falſo,qualiter ſentētia reſcindaī? gl.hic dicit,p reſtitutionem in integr.vt l.diuus de re iud. Fallit
a in caſu ſ.ſi ex fal.all l.1.Hoc,ꝙ gl.dicit,ᵃ eſt verū,quando ſententia pp falſa inſtrumenta,eſt lata ꝯ pſentē,Sed ſi eēt lata ꝯ abſentē,eſſet ipſo iure nulla,vt l.ſi Prętor,§.Marcellᵘˢ,ff de iud. & ibi no.Iſtam materiam plenè examinaui in d.l.diuus, ff de re iu.

ADDITIO.

a Barb.Hoc ꝙ gl dicit.Adde Bar.in l nā poſtea,§.ſi minor, ff. de iureiu. & hic adde Bal.infra eo.in l.fi.& d.§.Marcel.& in l.1.infra de aduo.diuer iudi. Adde quid iuris ſi teſtis corruptus dixerit uerum.Inn.in c.ſicut,de teſt.c.cum dile.de do dicens ꝙ ſnīa non tenet,& in c.cum canſam,de prob tenet contra.Adde gl.in l.1 §.1 ff de fal.cui coniunge in l.damus,infra de fal ponit quid iuris in d caſu.

LEX XII.

1 *Non ſufficit probare teſtes dixiſſe falſum, & illis atteſtationibus iudicē motum,ut ſententia reſcindatur,ſi quis in poſitionib. uel in libello dicit teſtes falſum dixiſſe,pecunia corruptos,*
2 *Quando committens falſitatem in iudicio,perdat cauſam.*

1 Falſam. Circa iſtā l.eſt examinandum vnum,de quo eſt opi.† vtrū ſufficiat probare teſtes dixiſſe falſum, & illis atteſtationib.iudicē motum,ad hoc,ut reſcindaī ſenten
a tia Hic vr̄ ꝙ ſic.In ꝯtrium ᵃ videtur, ꝙ dēant ꝓbari duo, ſ. ꝙ dixit falſum,& qđ corruptᵘˢ pecunia,vt l.diuus,ff.de re iu. alias nō reſcinderetur ſententia,& hoc tenuit Pla.Gl vr̄ tenere ꝯtrium, ꝙ non requirit ꝙ iudex ſit corruptus pecunia, quia idem eſt iur.ſ.in teſt. & in inſtrumēt.ſ:ſed in inſtrumentis non adhibetur illa diſtinctio,an ſit corruptus,vel nō,ergo &c. Veritas eſt iſta, qn̄ aliqs ſe aſtrinxit in poſitionib.ſuis,vel in libello, qa dicit teſtes falsū dixiſſe corruptos pecunia Certè ſi ad hoc ſe aſtringit, dēt vtrūque probare.Secus ſi ad hoc ſe non aſtrīngit.Iſtud probatur ex,de prob c.licèt.Et ibi uide de hoc per Ber. & Inn.Ego
b plenius in d.l.diuus.Op.ꝙ quiᵇ† falſitatem cōmittit in iudicio,
2 perdit cām,vt ſupra.de pę.iud qui malè iud l.j & ff.de iure fiſ.l.fraudem.§.neq; inſtrumēta Sed hic dr̄, ꝙ cā reſtauraī in priſtinū ſtatū,ergo malè. Br̄,qn̄q; qs ꝯmittit falſitatē circa acta iudiciaria falſificādo,& fraudādo,& tūc pdit cām,ut d. l. ī fraudē. Qn̄q; ꝯmittit falſitatē corrūpēdo aduerſariū,uel iudicē, & tūc pdit cām,ut ſ.de pę.iud q malè iud.Qn̄q; ꝯmittit fraudē circa teſtes,vel inſtrā,& tunc nō pdit cauſam . Ita loqtur iſte titulus.

ADDITIONES

a Ale.In contrarium.An ut ſententia reſcindatur ſufficit probare, teſtes falſum dixiſſe,an requiratur etiam ꝙ probetur,eos fuiſſe corruptos, per Bal. in l. 6. inf. Adde Spe.& Io.An.in tit de ſen.§.qualiter ſter uero np & an tunc ſententia retractetur,uide in ver.ſeq.Et ſi poſt terminum teſtes non poſſunt reprobari, an iudex poſſit inquirere,uide Bal conſi.99.
b Ale.Opp quod qui Et ſcripſi poſt Imo in d.l. 1.de re iud.

LEX IIII.

1 *Exceptiones oppoſitæ poſt ſniam cōtra actionē primā, & alia q̄ poſſent incontinen.*

incontinenti probari impediunt executionem ſententia.
Practica formandi exceptionem contra executionem ſententię.

a Iudicati. Vides hic ꝙ iſta exceptio impedit executionē.
1 Cōtra, ſ. de ordi cogu. l. fi. Sol. Breuiter † quędā
b exceptiones, b opponunt̄ poſt ſn̄iam, nō ꝯ ſn̄iam, ſed ꝯ actionē
primā, & iſtę impediūt executionē, vt l. . ſ. de iur. & fac. ign. &
ibi dicā iſtud. Quædam exceptiones opponuntur poſt ſn̄iam ꝯ
ipſam ſn̄iam, nō ꝯ actionem primā, & hic aduerte. Aut de illa
exceptione liquet nullo alio ꝓbato extrinſecus, vt qa fuit ꝓla-
ta nulla ꝓcedente inſtantia, vel fuit condēnatus dn̄s, vbi dēret
ꝯdemnari procurator, & ſi ſia: tūc ēt impedit̄ executio, vt l. 1. ſ.
de exec rei iu. & l. ſi cū nulla. ff de re iudi. Si uerò requirit̄ alia ꝓ
batio extrinſecus, tunc aut iſta ꝓbō requirit altiorē indaginē,
& tūc nō impedit executionē. vt l. fi ſ. de ord. cog. & ī. de fal. l.
2. & cū, de in inte. reſt. c. auditis. Si uerò illa exceptio poſſet pro
bari incōtinenti tūc impedit̄ executio, & hic eſt caſus in l. no-
ſtra. nā hic loquit̄, qn̄ iam in alio iudicio inſtrumenta erāt pro
bata falſa, ita ꝙ de falſitate ꝓbatio erat ꝓ aperta, & manifeſta, &
vide tex qui dicit. Quod iſta diſtinctio ſit vera, probatur ꝑ tō-
nem Nā uos ſcitis, quod ī executione ſententiæ adhibetur co
gnō ſummaria, vt. l. à diuo Pio §. ſi ſup reb. ff. de re iu. Sed ī ſum
matiis cognition. admittunt̄ exceptiones quę poſſunt probari
incontinenti, nō illæ, q̄ requirunt indaginem, vt l. 1. §. ibidē. ad
exhi. & ad Tre. l. ille à quo. §. ſi de teſtamento, & l. à quo, in prin.
c vt in poſſeſſio. leg. Ex hoc habes practicam c qn̄ formas exce-
ptionē contra executionem ſentētię quia habes dicere, quod
paratus ſum incōtinenti probare, quod ſi non poſſet ꝓbari in
continenti, iudex poſſet eam reſpuere, quod no. & tene mēti.

ADDITIONES

a Ale. Exceptio. An iſta exceptio falſi impediat executionē, uide etiam Bal. in l. 2, qui ibi no. ſ. de fal. & Bal. in au. ſi Spe. de exec. ſen. Menoch. lat. conſi. 25. col. 1. lib. 1. & ibi col. quærit an ipſo iure, uel mediante reſtitut. comperat.
b Ale. Exceptiones Quæ exceptiones poſſunt oppo in executione ſententiæ, uide eum in l. 4. §. condemnatum, de re iud & uide eum in l. diuus, eo tit in fi.
c Ale. Practicam. No hanc practicam contra executionem ſententiæ.

De confeſsis. *Rubr.*

Coninua, vt in gl. Dictum eſt ſ. de uere ꝯdēnatis, ſequit̄ videre de quaſi condemnatis, qui dicuntur confeſſi. Quærit glo. qūo differt h c titulus à titulo de interro. act Dic t gl. quod hic titulus hēt locum poſt lit. conteſt. ille titu. de interro. act. ante litem conteſtatā. Et vide gl. de hoc no. de interro. actio ſuper rub. de proc l. nō ſolum. in prio. Veritas eſt, quod hic tit habet locum ante lit. ꝯtc. & poſt. quia etiam nullo præcedente libello, vel litis ꝯteſt. fiunt confeſſiones, vt ī. videbitis, & differt ab illo; quia ibi de interroga. act. q̄ fiunt in iudicio ad litis ordinationē, hic de his, quæ fiunt ad litis deciſionem, dixi. ff. eod. ſuper rubrica.

LEX VNICA.

1 *Confeſſus in iudicio, pro condēnato habetur, & contra eum fit executio.*
2 *A confeſſione ſua facta in iudicio non poteſt quis recedere.*
3 *Confeſſio facta in iudicio, habet executionem paratam, & nu. 7. 8. & 9.*
4 *Quando dicatur confeſſio in iure.*
5 *Quæ pertinent ad iuriſdictionem uoluntariam iudicis, poſſunt in quolibet loco expediri.*
6 *Quid in his, quæ pertinent ad iuriſdictionem contentioſam.*
7 *Confeſſiones quę pertinent ad litis deciſionem debent fieri in loco maiorum niſi qualitas perſonæ repugnet.*
10 *Poſitioni iuris non tenetur quis reſpondere, & in cauſa capitali confeſſio ſpontanea præiudicat.*
11 *In criminalibus, quando quis habetur pro iudicato, per confeſſionem debet ſequi ſententia diffinitiua.*
12 *Idem in cauſa ciuili, quando confeſſio emanauit poſt litem conteſtatam.*
13 *Confeſſio facta in iudicio, in quibus ęquiparetur ſententia, & nu. 8.*
Confeſſio adulti tenet, ſed reſtituitur.
14 *Confeſſio tutoris, quando præiudicet pupillo.*
15 *Confeſſio facta in iudicio debet poni in actis.*
16 *Quando confeſſio ualeat ſine interrogatione.*
17 *Ad tales reſponſiones compellitur aduerſarius officio iudicis.*
18 *Confeſſio facta coram iudice, an mandetur executioni per alium.*
19 *Si fiat coram iudice incompetenti, executionem non meretur.*
20 *Si fiat coram arbitro, ita præiudicat, ſicut coram iudice.*

a CONfeſſos. a Hæc eſt no. lex, & hēt notabilē gl. &
1 bī hoc intēdit. † Cōfeſſus ī iure hī ꝓ
ꝯdēnato, & ꝯ cū pōt fieri executio. h. d. Iſte tex habet
duas ꝑtes, vt patet in sūma. No qđ ꝯfeſſus ī iure, hī ꝓ ꝯdēnato
2 Simile, ī l. 1. ff e No † qđ a ꝯfeſſione ſua qs nō pt̄ recedere, ꝙ di
3 cā in l. error. de iur. & fac. ign. & dixi ff. e. l. 2. Tertio nota, & † ꝯ
feſſio hēt executionē paratā Ita dicit tex. & l. poſt rē. ff. de re iu.
& l. debitorib. c. ti. qđ no. & tene mētī. Et pp hoc in ciuitate iſta
b inſtrumēta ꝯfeſſionata b mādant̄ executioni, ſicut ſententiæ
c diffinitiuæ, c qa ꝑ ſtatutū ſi ſit ꝯfeſſio facta coram notario, vr̄ fa
cta coram iudice, in Tuſcia uocant̄ in ſtr̄a guarentigionata qđ
no. Ven o ad gl quæ eſt magna. Vides quod gl. ponit regulā &
multas limitationes ad eā, Ego pro declaratione gl. formabo ꝓ
qualibet limitatione unam oppoſitionem. Opp. quod cōfeſſio

non præiudicet, vt l. ſi ex cautione, & l. ex cōtractibus. ſ. de nō
nu. pec. vbi dicitur, quod intra biennium pōt obiicere exceptio
nem non nume. pecu. licèt fuerit confeſſus. Huius ratione dicit
gl. ꝙ hic dēt intelligi ꝯfeſſus. l. in iudicio. Nam ibi loquit̄ de cō-
feſſione extra iudicium quę non, prodeſt ad obligandum ſed
ad deliberandum, dicit glo Sed de hac confeſſione extra iudi-
cium, nil dicā hic, ſed mā eius eſt in l gn̄aliter, de nō nu pec. &
ibi dicā. Tetigi in l non ſolū. §. ſi liberationis verba. de li. leg. iux
4 ta hoc eſt uidēdū, † qn̄ dicatur fieri ꝯfeſſio in iure d Gl. hic di-
d cit, in iure vbicunq; ſit iudex, vt ff de interrog act l. voluit. §. qđ
au. In ꝯriū vr̄ ꝙ iudex dēat ſeruare locū maiorū, vt l. eum ſuiam
5 ſ. de ſen. & l pe. §. ſi ff de iuſti. & iur. Propter quod dic, † q̄dam
ſunt, q̄ ꝑtinent ad iuriſdōnē voluntariā, & iſta poſſunt expedi-
ri in quolibet loco, vt l. 2. ff de offic. procon. & leg. & ſic ſeruat̄
6 in emācipationibus, & ſimilibus caſib. † Quædā ꝑtinet ad iuri-
ſdōnē cōtentioſam. & tunc ſi qdē dēnt expediri ſummariè, &
de plano, poſſunt expediri in quolibet loco, vt l. nec quicquam. §
de plano. ff de offi procō. & l. x. § dies, qs ordo in bo. pol. ier. &
e ibi gl. Quædā uero requirunt plenariā cāæ cognitionē: tūc ſi
quidē, quod agit̄ pertinet ad litis ordinationem, pōt expediri in
quolibet loco, vt d. l. voluit. § quod ita de interr. actio. Si ꝑtinet
ad litis deciſionem, dēt ſeruari locus maiorum, vt d. l. cū ſenteo
tia. ſ. de ſent. eū ſi ſeruata diſtinctionē, q̄ dixi in l. ſi vt ꝓponis. la
7 2. qūo, & qn̄ iudex & l. 1. de ſent. ex breuie reci. † Iſtę ergo con
feſſiones, q ꝑtinent ad litis deciſionē dēnt fieri in loco maiorū
Fallit ex cā, qa pp qualitatē ꝑſonæ pt̄ mitti ad eā, vt rn̄deat. ff de
iureiur. l. ad egregias, mō hēt is primū. Op. l. de ætate. § j. de inter
ro. act. ſ. de proba. l. exēplo. Dicit gl. intellige hoc, qn̄ ꝯfeſſus eſt ꝯ
ſe: ſecùs ſi ꝓ ſe, vt in ꝯriis. Hoc ꝙ ꝯfeſſio facta pro ſe nō proſit,
fallit in caſibus, qn̄q; pp delictū aduerſarii, vt l. ſi qn̄. ī. vide vi.
Itē, qn̄ d[illegible] iuīm in litē, in caſib, q ponunt̄ in l. in actionib. ſ. đ
in lit. iura. Itē vbi deferit̄ iuīm in defectū ꝓbationis, vt l. admonē
di ff de iureio & . in bonæ fidei. ſ. de iurei Circa ꝓdicta eſt vidē
dū, qd ſi ꝯfeſſio contineat aliquid ꝯ ſe. & aliquid pro ſe, vtrū in
in eis quæ ſunt ꝯ ſe ſtetur & in aliis non. Iſtum paſſum exami-
naoi in l. Aurelius §. idē q̄ſiit. ff de libe. lega. gl. tāgit in l. ſi qdē.
ī. de exce. & ibi dicemus Opp tertio de l. certū. ff eo. Soluit glo.
8 † ꝙ hoc debet intelligi, quādo certum cōfeſſus eſt, aliàs ſi incer
tum, cogit ad certificandum, vt in contrario. Ego intelligo, ꝙ ī
omnibus caſibus, in quib. valeat ſententia incerta, vt l. 2. de ſent.
quę ſine certa quantita. in illis valet ꝯfeſſio incerta, quia ęqpa-
rant ꝯfeſſio, & ſn̄ia, vt hic videtis: & eo nō merer executionē
ꝯfeſſio incerta, ſicut ſententia incerta, & in executione declara
bitur. Quid. n. ſi eſſes confeſſus te eſſe hęredem Titii, & me poſ
ſidere hæreditatem. quare non valet iſta confeſſio, uel me geſ-
ſiſſe negotia tua ꝑ decem annos, & ſimi. Vlterius op. de l. cōfeſ-
9 ſionibus, & l. ſi is. ff de interro actio. Soluit gl. † quod hic dēt in
telligi, quod ſit confeſſus id, quod ius, uel nā non reſpuit: aliàs
nō valeret, vt in ꝯrio. Ex qua gl. no. quod poſitionibus iuris nō
teneī qs rn̄dere, qa in eo rn̄ſio nihil releuat Si n ego rēſpōderē
ꝯ ius, nil valeret: ſm ius non releuat ponentem. Notatur de hoc
in l. 2. ff eo & ibi dix., & eſt tex in l. ornamentorum. ff. de au. &
arg. leg. Opp. ff ad legem Aquiliam l. inde Neratius. §. ſi cū l ſeq.
& l qui Stichum ff eod. Huius timore limitat̄ iſta regula, ꝙ hoc
dēt intelligi de eo, qui confitetur factum cuius nomine cū alio
poſſet eſſe actio. Nam ſi ego eſſem confeſſus, me occidiſſe ho-
minē viuentē, nō valeret, qa huius noīe nō pt̄ eſſe actio cū alio.
Sed ſi eſsē ꝯfeſſus me occidiſſe Titiū, quē occidit Seius, ego tene
rer,

ADDITIONES

a Ale. Confeſſos De differentia inter hūc ti. & tit. de interro act. vide Bar. in rub. ff. eo. Et an cōfeſſio vnius noceat aliis, vide Bar in l 2. ſup. de eden. & Doc Que differentia ſit inter cōfeſſum, & cōuictū, vide Doc & maxime Abb. in c. at ſi clerici. de iud & ſtatutū & faciens mentionē de confeſſo intelligitur de ſponte cōfeſſo. Ita dicit Bald. in l 2. inf. quo ap vbi dicit, qđ eſſet verum in materia actorū Et ſtatutū faciēs mētionē de cōfeſſo, ſimiliter intelligit de vero nō de ficto. Ita no. d. Anton. & alii, in c. at ſi clerici de iud & bene facit tex in l. quoniā, & quod ibi Bal. ff. de his, qui no. infa. vbi dicit, qđ bannitus, qui ex forma ſtatuti habetur pro cōfeſſo, non efficitur infamis. Et vide, quod ſingulariter tradit Gul in Spe. de confeſ. § nunc videndū. cum concor quas habes ꝑ Alc. in l. 2. §. pe de eden ubi dixit, quod quāuis confeſſio facta in uno iudicio, faciat probationē in alio, nunquam tamen hoc eſt uerum, ſi ſit facta per procuratorem. Recipit tamen dictū ſtatutum interpretationem paſſiuam, ut habetur poſt Bar. l. 1 inf quo ap. Quando uerò ſtatutum dicit, habeas aliquem pro confeſſo, debes habere de confeſſione iudiciali, & ſolenni, ſecundum Bal in l quoniam, in prin. commenti. ff. de his, qui no. infa quod dixi tenendū, & ſcias, quod ille, qui cōfitetur, uidetur promittere date. Bar in l ex facto, de hær inſti. unde poſt Bar in l. pub §. fi. ff depo.
Bart. Cōfeſſos. Et de cōfeſſione erronea uide Bar. in cōſi. 1 a 2. inc. in cā Io. Proch.
b Ale. Inſtrumenta confeſſionata Quæ eſt ratio, quod hodie inſtrumentum confeſſionatum habeat executionem paratam de iure communi, uide Bal in l. 1. ſup. de execu. rei iud per Pa. de Elea in c. nimemo c. ex parte, de confeſ. & ibi etiam aliquid per d Ant. Adde Pau de Ca. conſi 73.
c Parl. Sntæ diffinitiuæ Vide Bar. in l. cū nutus, in ſi prin. ff. de bo. auth iud poſſ.
d Ale. Cōfeſſio in iure. Et quid ſi fiat corā notario, uide gl. in l. Hibernus. ſup. de lib. cau & qd no. Bar. in l poſſeſſio §. & ſi poſ. ff de acq. poſſ. Sed quid ſi eſt facta coram arbitro Petr & Cyn. hic concludunt, quod non dicatur facta in iudicio Sed. tu uide Bar. inf. ea l. in ſi. qui uidetur tenere contrarium per Pa. de Eleaza. in c ex parte, de confeſ.
e Ale. Plenariam. Tu melius per Bar. in l. 4. §. hoc autem in 3. & 5. op. de dam. inf.

rer, q̃a huius nomine cum alio poſſet eſſe actio Op. ff. de q̃ſtio-
nib. l. 1. § diuus. & § ſi q̃s vltrò. Huius timore dicit gl. q̃ ibi dēt
intelligi ꝯfeſſus in cā pecuniaria, nā in cā capitali confeſſio ſim
plex non præiudicat, niſi perſeueret. Ita vult gl. hic. Videte do-
mini, quod hic dicit gl. q̃ in criminali non ſtatur cōfeſſioni ſta
tim, eſſet verum ſi ꝯfeſſio eſſet extorta metu tormentorum, vt
10 in contrario. Nam ſi † ꝯfeſſio eſſet ſpontanea, ſtatim ei ſtaret,
vt j. de pœnis. l. cum reus, & tangit per gl. ubi dixi. ff. de cuſtodia
reorum l. j. & ibi uide. Verū nō licet ꝯfeſſioni eius ſtetur, nō ta
men pro iudicato hēbit, niſi reqrat ſnīa, vt ſtatim uidebitis j.
a dū loquar in crīalib. Opp. dicit hic, pro iudicato hēbit. a & ſic
innuit, q̃ nō dēt ferri alia ſnīa. ꝯ. ff. eo l. certū. § fi. & l. Iulia. Gl. q̃
11 eſt hic, dicit optimè: q̃ menti tenebitis † Qñq; q̃s ꝯfitet in crimi
nalibus, & tunc ſine dubio dēt ferq ſnīa diffinitiuā, alias nō ha-
12 bet ꝑ iudicato, vel ꝯdēnato, vt l. ſi ꝯfeſſus. ff de cuſt. reo. † Aut ī
cā ciuili, & tūc, aut ꝯfeſſio emanauit ante litis ꝯteſtationem, q̃a
nullo dato libello, & tunc habet pro condemnato. Et ita loquit
hic. Aut poſt lit. cont. tunc debet ſequi ſententia, vt l. contraria,
ita dicit gl. ita hic, & bene. Cōtra hoc uidet l. ſi debitor, de iud.
Sol. illud ꝓceptum, quod ibi fit non eſt ſentētia diffinitiua, ſed
magis ad executionē pertinet, quam ad condemnationē. Opp.
& videtur, quod cōfeſſus non habeatur pro condemnato, vt ff.
eod. l. certū. §. ſed an. Sol. intellige, qñ ꝯfeſſus erat maior, ſecùs ſi
13 minor, vt j. Et hoc intellige in minore, ſ. in pupillo. † Nam ꝯfeſ-
ſio adulti tenet, ſed reſtitueret, vt d. l. certum. § minorem. Et eſt
hic vnus de caſibus, in quo differt ſnīa à ꝯfeſſione, q̃a ſnīa lata ꝯ
minorē indefenſum, eſt ipſo iure nulla, ſecùs in ꝯfeſſione ma-
ioris. Rōnem aſſignat Dy. q̃a ſnīa fert in inuitum, ꝯfeſſio in uo
lētem. Circa hoc tñ quidā ſunt in ꝯria opi. vt Mar. Sil. Cy. refert
hic op. Dy. & in l. clarum, de auth. ꝓſt. & dixi in d. §. ſed an. Opp.
iterū de ipſo §. ſed an. Sol. Ibi loqt in ꝯfeſſione tutoris, hic in cō
14 feſſione principalis. Iſtud hēt magnum dubium, † quando cō-
feſſio tutoris, & curatoris ꝓiudicet domino. Bt Doc. uidentur
incidere in hanc ſnīam. Si quidē ꝯfeſſio iſta emanauit per mo-
dum voluntariæ iuriſdōnis, q̃a iuit corā iudice tutor, curator,
vel procurator, & ſponte ꝯfeſſus eſt, tunc non præiudicat dño,
vt in §. ſed an. Aut ꝑ modum cōtentioſæ iuriſdōnis quia, habe-
bat neceſſe reſpondere poſitionibus, vel interrogationibus. tūc
talis confeſſio ꝓiudicat dño, vt l. non ſolum, in prin. ff de procu.
Ita dēt intelligi l. j. dixi latius in d. §. ſed an. gl. dicit late. Op. de l. j.
§. diuus. & §. ſi q̃ vltro. de qō Sol. intellige, q̃ hic fuit ꝯfeſſus ſpō
te, ſecùs ſi coacte, vt in ꝯrio. liē op. de l. error. de iur. & fac. igno.
& l. nō fatet. ff eo. Sol. Dicit gl. hic qñ ꝯfeſſus fuit ſcienter, ſecùs
ſi ꝑ errorem vt in ꝯrio dicit gl. Ad hoc op. q̃a error facti nō ꝑt
reuocari poſt ſnīam, vt d. l. error, ſi confeſſus hr̃ pro iudicato in
continenti: ergo vr̃ quod talis confeſſio reuocari nō poſſit. Sol.
vt dicā in d. l. error. Opp. de l. certū. §. ſi quis abſente, ff. e. Sol. in-
tellige hic de ꝯfeſſione facta in iudicio parte pñte, alias nō vale-
15 ret lō his memor facere poni ſuper ꝯfeſſionem in actis. Idē hēs
in l. ſi de interr. act. Op. s̄ de lib. cau. l. interrogatā. & l. parentes.
Sol. intellige ibi, qñ ꝯfeſſio fit circa id, circa quod quis nō pōt
ſibi ꝓiudicare. Op. de l. a. ff. de his, q̃ in frau. cred. Dicit gl. quod
rīa eſt vera, niſi fiat in fraudem. Certe iſta limitatio nō eſt neceſſa
ria, q̃a ēt tunc valet, ſed reuocatur per Paulianam, vel Caluiſia
nam actionem. Vlt. glo. ponit quoſdam verſus, q̃ oīa ꝓdicta cō-
16 prehendunt. Quærit gl. vtrum † ꝯfeſſio valeat ſine interrogatio
17 ne. Dic. vt in ea. Caſus eſt in l. ſi ſine, de interro. act. † Quærit gl. b
b quo iure poſſit ꝯpelli rñdere. Gl. dicit offic. iudicis, & bene. Et de
hoc dicemus in l. 2. §. q̃ obſeruari, de iur. cal. & uide eam, & ll.
quas gl. alle. Circa hoc, q̃ dicit hic, quod confeſſio meretur exe
18 cutionem, † quæro vtrum ꝯfeſſio facta coram iudice mandet
executioni per alium? Bt idem, quod in ſententia dico, vt l. à di
19 uo Pio. §. j. ff de re iud. & ibi de hoc. Quæro, † vtrum cōfeſſio c
c facta coram iudice incompetenti, mereat executionē. Reſpon
deo quod non, ſicut nec ſnīa, vt s̄. ſi à non compe. iu. per totū,
20 & extra de iud. c. at ſi clerici. Quæro, † an confeſſio facta coram
arbitro præiudicet, ſicut facta coram iudice, Pe. de Bellapert. te-
net q̃ nō quia ſententia arbitri non habet vim ſententiæ, vt l. 1.
s̄. de arbit. ergo nec ꝯfeſſio, ꝯriū hodie puto, cū enim hodie eſt
data vis ſentētiæ arbitri, quando eſt emologata, hīc omnib. actis
factis coram eo credit, vt l. cū antea s̄. de arbi. ergo & ꝯfeſſioni.

ADDITIONES.

a Alex. Habebitur. An cōfeſſus hēatur pro condemnato, per Bar. in l. 1. ff eo. Idē tenet Inn. in c. q̃reom de offi. del. & gl. quod in criminalib. licet quis cōfiteatur, nō mā-datur executioni, niſi feratur ſentētia. Alex. l. ſi cōfeſſus, hic alleg. & 2. q. 1. c. nos in quemquam. & c. ſicut. Secus in ciuili, vbi videtur velle ibi idem dicere, currit etiā confeſſio a die confeſſionis. ff. de confeſ. certū. Et dicit Inn. in c. qualiter, el 2. de accuſa. qd̄ ſi aliqs confitetur crimen in iudicio ſine alio proceſſu, fertur ſentē-tia diffinitiua quantūcunque pœna grauior imponi poſſit, Alleg. ſup. ad l. Aqui. l. ꝓinde, de cenſib. c. 2. & 2. q. 1. c. 1. & 2. & vide gl. c. nos in quēquam. Ad materiam huius adde Bar. ſup. proxi. & an cōfeſſus poſſit appellare, vide poſt Bar. in l. 2. in fra quo. app. non reci. Adde an confeſſus habeatur pro condēnato, & q̃d ſi metu tormentorum, Pet. de Anc. conſi. 13.

b Alex. Quærit gl. vide Bar. in l. diuus, de cuſt. reo. Vide Pau. de Fleax. in c. ex parte extra, eod.

c Alex. Vtrū confeſſio. Vtrum confeſſio facta coram iudice mandetur executioni ꝑ alium. Idē tenet Inn. in c. per inquiſitionem, de elec. & Io. An. in tit. de confeſ. §. ſequitur. verſi. ſ. non valet in addi. Idem tenet d. Fred. de Scalis diſputando, & concludit, quod vbicunque iuriſdictio iudicis incompetentis non poteſt prorogari per confitentem, ibi confeſſio facta eſt nulla. ſed vbi iuriſdictio ſua pt ꝓrogari, confeſſio facta tenet. Quod dictum ſequitur Ang. in l. 1. ff. de confeſ. Dicit tamen Inn. in d. c. quod confeſſio clerici facta coram iudice ſeculari non valet, vt poſſit condemnari, tamen eo clericus tractus coram iudice incompetenti, poterit compelli ad confitendum, quod prius fuit confeſſus. Hoc etiam ſequitur Ang. in d. l. 1. & ibi ponit quod ſi talis confitens mortuus eſt. Alle. Inn. in c. ſi. de ſucc. ab inte. Et iſtis adde ſingularē gl. in l. quid ergo, §. ex compromiſſo, de infa. quā ad hoc alle. Ang. & Imo in l. infamem ff. de pub. iud. & dicit Lap. ad literam in c. decet, de immu. eccle. quod valet confeſſio facta in loco prohibito, alle. quod ſcribit Arch. 30. q. vlt. iudicantem, & Bur. de procu. c. audiris. quod eſt uerū, ſi fit coram iudice non prohibito. ſm nn. per Inn. in d. c. per inquiſitionem. alias ſecus, d. c. at ſi clerici de iud. Et ſecundum hoc tenet, quod valet cōfeſſio a ſubdito facta coram ſuo iudice, licet extra territorium, quamuis proceſſus alias nō valet. d. c. decet. & adde Bart. & quæ ibi dixi. ff. de cuſt. reorum. Et de confeſſione facta in ciuili, an præiudicet in criminali, uide Bar. in l. 2. ff. vi bon. rap. Adde Bal. in cō ſi. Aliquis confitetur coram iudice, dic quod confeſſio facta coram incompetenti iudice, ualeat, non quo ad cōdemnationem. ſed vt cogatur perſeuerare. Alleg. nouum dictum Inn. in c. cum ſuper de confeſſis. & in c. per inquiſitionē, de ele. Pro quo alleg. Bal. l. capite quinto, & ibi gl. de adult. licet dicat in contrarium d. c. at ſi clerici. tamen tenet dictum Inno.

Adde an cōfeſſio facta in iudicio nullo, abſente parte valeat. Bal. conſi. 149. 3. lib. Et an confeſſio facta ſuper inepta inquiſitione valeat, vide pulchre Ang. conſi. 267. Vnum tamen ſcias quod vbi ex confeſſione alicuius mortui ante condēnationē, agi non poteſt contra eius hæredem, quod hoc non habet locū in famoſo latrone, quia licet moriatur ante condemnationem, poteſt agi cōtra eius hæredes. Voluit Io. An. in addi. ad Spe. in tit. de accuſa. in 1. par. §. 1. ver. qd̄ ſi latro.

Bal. Verum confeſſio. Vide d. Aut. & ibi dixi poſt alios, in c. præſentium, de teſt.

---

a *Res inter alios acta.* a *Rubr.*

ADDITIO.

a Pariſ. Res inter alios acta. Limita iſtam reg. non procedere in ſententia declaratoria, ius, ſ. alicui competere, vide Ru. conſi. 147. ad ſi. Itē, quod ſententia inter alios lata probet inter omnes, q̃ ſic fuit lata, uide Pan. conſi. 38. in prin. Itē q̃ ſentētia lata inter alios ſufficiat in poſſeſſorio ad colonum expellendum, uide Fel. in c. quamuis, & Iaſ. limitantem reg. plurib. modis, in l. 1. C. de eden. Item, q̃ teſtes recepti inter alios ſi ſunt mortui ſemiplenam probationem faciunt inter alios. Vide Iaſ. in l. admonendi de iureiu. in lec. & in rep. vide aliqua in materia ꝑ Soc. in l. Modeſtinus, ff de exec. rei iud. uide Dec. cōſ. 44. in 6. dub. ad ſi. Item quomodo ſententia præiudicet tertio, quando ipſe fuit citatus, uide Ale. in l. ſæpe. ff. de re iu. quando alteri præiudicet.

LEX PRIMA.

INter alios. a Nō eget ſummario q̃a ſub ſummat totū tit. illū tex. habuiſtis s̄. quib. res iud. nō nocet, Differt tamen hic titulus ab illo, quia ille loquit de ſententia tantum hic de omnibus actis.

ADDITIO.

a Alex. Inter alios. Vide limitationem per Inn. in c. quamuis, de re iu. & in l. ſæpe. ꝑ Doct. ff. eo. tit. ubi ſatis dixi. Gl. in l. 2. j. de eden. dubitauit, an acta in uno iudicio valeant in alio, & contra eaſdem perſonas, & contra diuerſas. Et concludit quo ad qualequale præiudicium faciunt fidem in alio, non ad plenam probationē. Et quod qualequale præiudicium fiat, eſt caſus in l. ſi duo patroni in prin. ff. de iureiu. maxime ſi ꝑſona in hoc ſcdō iudicio ueniens, fuit in primo. Idē ſi ſit rō connexitatis perſonarum, ut in l. res hæreditarias ff. de cum expil. hæred. Pone ergo regulam in actis, & dic quod res inter alios acta, alijs non prodeſt, neq; nocet, ut l. 1. ſup. quib. res iud. non nocet, in illo tit. quem tamen intelligo in actis, poſt quæ nulla eſt ſecuta ſententia, quæ regulat ſua diſpoſitiua, ſiue actionē, & ſi ex actis non oriatur actio, ut eſt gl. in l. & ſi poſſeſſ. §. pe. ff de iurei. per quā in confeſſione, & iuro, ut de confeſſione eſt tex. in l. proinde §. 1. ff. ad le. Aqu. & de iuro, in toto tit. de iurei. Vnde non bene ſuit locutus Inn. in d. c. cauſam q̃, de teſt. dum voluit quod quando nocet ſnīa, noceant acta, quia intelligo in actis, de quib. ē non æquiparando acta ipſi ſnīæ, ſed referendo ſingula ſingulis, quā limita non habere locum in l. ſæpe, de re iu. ubi prior creditor patiens debitorē experiri, perdit iura ſua ex actis factis per poſteriorem. Secundo limita, niſi ſnīa facta ut l. ingenuum. ff de ſtatu hominum quatuor interuenientib. Primo, q̃ ſit legitimus defenſor, & hoc ab initio. l. cum ſuſta ff. de collu. deteg. Secundo in proceſſu, quod cauſam defendat. l. qui repudiatis, in fine. ff. de inoff. teſt. Tertio in ſententijs, quæ ferantur uerbis affirmatiuis. l. diui fratres. ff. de lib. cau. Quarto poſt ſnīam, quod nō appareat colluſio. Quinto limita in caſib. in quibus q̃s debet cauſam ab eo, pro quo ſnīa lata fuit, quia ſnīa, talis prodeſt. l. hæredes. §. idē ſcribit ff fam. erc. & uide in l. ſuperatus. ff de pig. Sexto limita, ſi tractemus, quod ſnīa noceat illi, qui ex tranuerſo in iudicio comparuit pro intereſſe ſuo ut l. a diuo Pio §. ſi ſup. rebus, ff de re iu. in l. ſi ſuſpecta. ff. de inoff. teſta. Septimo fallit in caſu gl. in l. 2. §. hæc pœna. ff quod quiſque iur. vbi qui impetrauit ius iniquum contra vnum, patitur retorquationē ab omnibus. Octauo limita in materia feudali, in qua ex facto vaſalli, dūmodo fraude non committat, præiudicatur dño ſcienti uel ignoranti, ut in c. 1. §. vaſallus, ult. ſi de feu. fu. cōtro. inter do. & agn. Sed & hoc ſallit in caſu l. a. ſup. de pac. Nono fallit in caſu, quē ponit Cyn. in l. deſiderium. ſup. depoſ. vbi uiſum inter Titiū, & Stichum probat, etiam contra Mar. Fallit decimo in proceſſu facto contra reum principalem, nam ex illo aperitur uia cōtra fideiuſſorē, ut §. 1. & in § ſed neq;, in Auth. de fideiuſ. l. ſancimus. §. pe. ſup. ad Treb. in gl. Debitum autem principale debet probare contra fideiuſſorem. Alter non potuiſſet fideiuſſor condemnari, niſi fuiſſet fideiuſſor iudicio. l. ſi. inf. ſi aduer. rem iu. uel niſi ꝑ patre condemnato in filio, in quem patrem ſit exe cō in peculio, ut l. ſi cōdemnatus. ff de nox. act. l. ſi filio. ſn l. inaſ. late per Dy. & Bar. in l. cū filius, de uer. ob. Vndecimo fallit in caſib. in quib. acta ſunt facta cū procuratore, & procurator ex aliqua iuſta cauſa remotus eſt a iudicio, nam iſta acta fidem faciunt contra dominum. l. in cauſæ. § ſi ex parte, de proc. Quod ſingulariter limito, niſi remotus eſſet procurator ab inſtantia ratione ſuſpicionis, quia tūc oporteret omnia de nouo actitari. l. quæ omnia, de proc. Duodecimo fallit. ubi inquiſitus confitetur furtum, nā ex hac cōfeſſione tenetur ēt ei, cuius intereſt dicit Inn. in c. cum oporteat de act. Bal. in l. 1. C. de eden. & uide Ang. ff. de iuriſ. om. iud. in l. imperiū. Terciodecimo fallit in caſu quo reſultat cōfeſſio uera cōtra defunctū, nam iſta nocet hæredi, per caſum ſingularē. ff. de iniuſ. l. eius, qui delatorem, & per Bar. & per eum in l. manifeſte ſup. de iurei. & ſingulariter limita hēre locum in confeſſione reſultāte in vita confitentis. Si autē reſultaret ficta confeſſio contra eum, qui ſeipſum interfecit & ficta cōfeſſio nō noceret hæredibus l. a. & ibi per Ban. qui teſta. fac. poſſ. & uide Bal. in l. 1. infra ut ex delic. defunc. Item fallit in caſibus, in quibus prima cauſa, & acta inde facta habent ſe ad ſecundam cauſam, & ſecunda acta, & quando abſolutoria la-

ta

ea in prima, parit exceptionem rei iudicatæ in alia, ſi iudicia ſunt eiuſdem natu-
ræ, ſcilicet quia ciuilia omnia, præiudicabitur l. fundi, & l. fundum. ff. de exce ſu-
cus, ubi cauſæ ſunt diuerſi generis, puta vna ciuilis, & alia criminalis, fallit in ca
ſibus, quos ponit Bar. in d. l. a de eden.

De relationibus. Rubrica.

LEX PRIMA.

1 *Relatio facit iudicis officium conquieſcere.*
2 *Iudex poſt confeſſionem conſilio ſapientis ex forma ſtatuti parte petente factam, ſi ante habitum conſilium pronunciet, ſententia tenet, licet poſſit per appellationem reſcindi.*
3 *Sapiens, cui committitur cā conſulenda, non pōt recipere nouas ꝓbationes*
4 *Cauſa, quando committitur conſilio ſapientis, debet formari punctus de conſenſu partium, & hoc debet apud acta apparere.*
5 *Sententia continentis li: is cōteſtationem, & alia acta, ſi lata eſt partibus præſentibus, & non reclamantibus, probat acta ſic præceſſiſſe.*
6 *Iudex, quando facit aliquid parte præſente cui diſplicet, debet contradicere, & facere poni in actis, parte præſente, & contradicente.*
7 *A relatione iudicis non appellatur, ſed eſt contradictio quædam.*

a SI quis. a Iſte ti. eſt ſatis bonus. & hēt quādā bon.
gl ꝯtinua vt habes in ea. Diuidit. Primo
b ponit quale ſit officium iudi. b facta relatione. Sc Io
quale ſit officium iudi. in ipſa relatione facienda
1 Scda ibi, ſed nec ad nos. Breuiter hoc intendit. † Facta relatione debet offi. iu. conquieſcere. aliàs appellabitur. Item relatio dēt fieri plene, & examinatione eius facta cū partibus. h. d. no.
c hunc caſum Secundo no. gl poſitam c ſuper verbo, infām. § Di
2 cit ſtatutum, quod iudex debet committere cauſam cōſilio ſapientis, parte petente. Quid ſi poſt cōmiſſionem factā ante habitū conſilium vult iudex pronūciare? Reſpon. ſentētia tenet licet poſſit per appellationē reſcindi. Caſus ē hic, ſm intellectū
3 huius l. qđ perpetuo tenet menti. No. ex hac l. quod † ſapiēs, cui cauſa committitur conſulenda, non poteſt recipere nouas probationes: Nam ei debet mitti cā plene inſtructa, quæ alia ciſtatione non egeat. Hic eſt caſus, & in l. cum à nobis. de dila No.
4 † qñ cōmittitur cauſa conſilio ſapientis, & formatur punctus d
d debet hoc fieri de conſenſu partiū, & hoc debet apparere apud acta. Sed ſi partes diſcordant in puncto, videbis ĵ. l proxi. Vlte-
5 rius no. ad id, quod ego dixi pluries. quod † quando in ſentētia ꝯtinetur lit. conte. receptis confeſſionibus partiū, facta publicatione teſtiū, & iurato de calumnia; & ſimilia, ſi quidē ſnīa ē
e lata partibus pſentibus, & non reclamantibus dico quod ſnīa iſta ꝓbat acta ſic ꝓceſſiſſe. Hic eſt tex niſi pars ꝯdicat, qa ſi diſplicet ſibi dēt ꝯdicere aliàs, cōſentire vr̄, vt hic, & de hoc vide Cy. in auth, ſi qs in al quo. s̄. de eden. & qđ relat o fiat ita ſūmariè narrando videbis ĵ eo l. fi De hoc per Inn ci, de offi. dele. c. cū in iure, & per eundem in c qm̄ ꝯ falſam de ꝓbat. & no in
f c. cū Io ſex, de fi. inſtr & per Cy de non nu. pe l. ſi ex cautione, & l. cū aliquis, de iur. deli. & prædiis ff de le. 1. & c. cum olim, ex de cenſi. Dixi de hoc de re iud. l. acta, in prin. tangitur per Cyn. in auth ſi quis in aliquo, c de edē. & melius in l. emācipatione,
g de fi. inſt. Dixi ēt de hoc ff de re iu l. acta in prin. Vlt. no. g quod
6 † qñ iudex facit aliqd. parte præſente h cui diſplicet, debet ꝯdi-
h cere. Iō facias poni in actis pte pñte, & ꝯdicēte, alias innuli hic quod videat conſentire, quod perpetuo tene menti. Attamen in ſentētiis cauſarū diffinitiuis, & īterlocutoriis, vbi appellatio
i ni locus eſt, non vr̄ ꝯſentire i niſi taceat per x dies, vel aliū actū exprimat, vt l. Labeo. s̄. qūo, & qñ iu. & s̄. de re iu. l. ad ſolutionem Venio ad apparatum. Op quod relatio non poſſit fieri, ut s̄. de peda. iud. l placet. Dicit gl quod ibi loquiť in iudice delegato, hic ī ordinario. iu dic, quod ibi erat certū de iure, hic nō. Et circa iſtā materiam. an relatio permittat fieri, diſtingue, vt hic
7 in gl. i. clara. † Quæro, vtrū à relatione † poſſit appellari? Gl. hic vr̄ dicere, quod ſic, & iſtę fruſtratoriæ dicunt appellationes. Alij dicunt ꝯ, quod non eſt appellatio, ſed ꝯdictio quędam Et iſtā tenent do. Ia. de Are. & alij no. in l. 1. §. q̄ ſitum. ff. de appella.

ADDITIONES.

a Alex Si quis Quo caſu licet contradicat, & licet non appellet, non ſufficit not. Inn in c. quod ad conſultationem, in verbo, incipit. de re iud.
b Ale. Officium iud Vide quod ſcripſi in l apertiſſimi, ſup. de re iud.
a Ale Poſitam. Adde Bar. in l 1. ff nil nou. & uide quæ no. in l. quia poterat, ad Trebe & in l. ad principem. ff de app. Et aduerte inquantum hic dicitur, quod iudex ferens ſententiam poſtquam cauſa eſt commiſſa conſilio ſapientis, ualet, per id, quod no Bar in l. 1. §. ſi plures, ff. de exerc l. 1 in materia huius l. uide tex. no. & Bar in l ex illo. inf. de app & Bar. in l. 1 de app ubi qd in iudice, an poſſit recipere nouas ꝓbationes, Adde, quod dictum Bar. hic dicentis, ꝙ ſententia lata pēdente commiſſione cōſilii valet, limitatur niſi ſtatutum diceret, quod iudex deberet ſequi conſilium ſm Bal. conſi. 164. 3 uol qui alleg. Bar. ita uoluiſſe in l. ſi conuenerit. ff de re iud. & tamen non facit, ſed elapſo termino mittit iudici & iudex pronūciat, an ualeat ſententia, intellige ēt dictū Bar. vt hic per Pa de Ca.
d Ale Punctus. Quando partes diſſentiunt in puncto, quid faciendum eſt, uide in l. iuſiurandum & ad pecunias. §. ſi de qualitate. ff de iureiu. vt in l. in ti. editione. §. fi. de bo. auth iud poſ & Bar. in l 1. ſup. de uen. inſpi.
e Panſ. Partib. præſentib. Vide Fran. conſ. 68 quod limita ut per eum, ubi uide late Bar. conſi. 96. uide Spe in ti. de ſent ad ſi uide Cano in c. in præſentia, extra, de renuncia. quid autem de ſententia lata a probatiſſimis uiris, uide Ro. cōſi. 334. ad fi. Item quot requirantur ad hoc, vt acta, præſumantur, uide Pau. de Caſt. con ſi. .. Item, quod ubi ſentētia eſt lata inter præſentes, quod præſumatur iudex habuiſſe iuriſd. uide Pan conſi. 31. quando dicatur factum antiquum quantum ad impugnandū ſententiam de nullitate, vel reſpectu ordinis, & quando antiquitas non releuat vbi defectus expreſſe probatur, ad qđ uide quæ habes ad Bar. in l. de vnoquoque ff. de re iu & pro ꝓdicta ſingulari limitatione, ꝙ in ſententia de antiquo ꝓſumantur omnia acta ſolenniter, niſi probetur defectus, vide Pan. conſ. 50 Fran de Are. conſ. 62. ad fi Bar in l. is qui inf. de app. uide C. ꝑ. cau. 184. uide etiam quomodo in, & quando præſumatur citatio, & quid in ſententia ab antiquo, & quid poſt lapſa ipſa tempora data ad app quæ habes ad Bar. in l furioſo. & in l de vnoquoque. ff. de re iudi. & quæ dicatur ſententia de antiquo, uide Iaſ in l. cum aliquis C de iur. delib ubi generaliter ponit quando aliquid dicatur de antiquo. Ang Are in l. fi. quando appel. fit. Item ꝙ poſt biennū præſumatur pro ea, uide Cal. in c 1 de mil vaſal. qui cont. eſt Itē quod ſi ſentētia eſt lata pſentib. partib pro ea ꝓſumatur, vt dicit hic Bar. vide Ant. conſ. 31. Item circa illud, quod dictum eſt de ſententia de antiquo uide Ant. conſi 18. in 1. parte Item quomodo credatur iudici dicēti iuſſis actis, & quid ſi partes eſſent præſentes, & plura alia, uide p Fely in c. quoniam contra falſam, uerſic quinta concluſio.
f Ale No. in c cum Io Et uide Bar. in l. fi ff quando appel ſit.
g Ale Vlt no. Quid operetur practica, parte præſente non contradicente limita, ut per Bar in l. Pomponius §. 1. ff. de procu. a ſide l. neam arbitris, & ibi in fi Bal. de arbi poſt Bar. & vide Bar. in l. ſi ſeparatim. ff. de app. & quod ibi dixi. Adde, quādo præſumat̄ pro proceſſu, & ſententia, Io. And. in addi ad Spe. in ti. de ſen. §. fi. uerſi in ſumma. & ſententia lata præſentibus partib & non cōtradicentibus præſumitur lata a iudice habente iuriſdictionē, ſm Ang conſ. 198. Et an relatores debeant iurare, & an eorum relationi ſit ſtandū, vide Bal conſi. 428 3. lib.
h Panſ. Parte præſente Vide multa per Iaſ in repe. l admonendi. de iureiu.
i Menoch. Conſentire Rip. in c. cum M. nu. 132. in fi. de conſt.
K Ale A relatione. Vide quæ dicit Bar. in l. 1 §. 1 appel. in fi. inf eo.

LEX II.

1 *Terminus ad allegandum aſſignatur parti, quę ſuper puncto formato uult contradicere.*

a Super delictis. a † qñ pars ꝯdicit puncto formato, iu-
1 dex debet ei dare terminum ad allegandū quicquid vult contra illum punctum, & ſi iudex pronunciauerit non obſtantibus allegationibus partis, & habēdū eſſe conſilium ſuper hoc puncto, perinde eſt ac ſi pars conſentiret. Vel ergo pars debet conſentire, uel iudex ſuper hoc pronunciare, & vide tex. qui dicit, ꝙ no. pro practicis.

ADDITIO.

a Ale Super delictis Vide Bar. in auth ſi quis in aliquo, ſup de eden. Et quando & quibus caſibus poſſit referre cauſam ad ſuperiorem, ſecundum naturam huius t. uide no per Petrum & Bal in l. ex legato. ſup. de legatis, & quod notat glo. & ibi Bal in l. iudices, ſupra de iudiciis.

LEX III.

1 *Relatio iudicis debet continere breuiter totam ſeriem actorum.*

a Si quando. a Adde ibi, ratio, i. rationabilis metus, quia in iure dubitat Ibi, aut neceſſitas, qa ſi ibi erat cōm ſſa cauſæ cognitio ſine ſnīa, glo. tua intelligit iſtam l. qđ dēt mitti copia actorum & etiam originalia. Tu intellige,
1 quod † relatio debet cōtinere breuiter tota ſeriem actorum, poſtea mittantur acta. facit ad hoc l. vlti. s̄. de precib. Impe. offe.

ADDITIO.

a Ale. Si quando Vide quæ no Bar in l. acta, ff de re iud.

De Appella. & conſulta. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Ordo ſi peruertitur unius cauſæ ad aliam, ualet ſententia, etſi per appellationem poſſit reſcindi.*

1 PRius. Breuiter h. d. † Qñ peruerſit ordo a vnius cauſæ
a ad aliā, ſnīa tenet, licet poſſit ꝑ appellationē reſcindi. Opp quia immo vr̄, quod ſentētia ſit ipſo iure nulla, vt l. ꝓlatā. s̄. de ſenten. Sol. hic peruertitur ordo vnius cauſæ ad aliā, ibi vnius cauſę ad ſe ipſam: qđ dic, vt ibi, & huius l. caſum pon. t gl. quatuor modis. Tene tertiam lec.

ADDITIO.

a Ale. Peruertitur ordo. Quando peruertitur, an turbetur iudicium, vide quod no. ſup. communi diuid & quod no. Bar in l. edita. ſup. de eden in q. an ſi non opponatur de cumulatione prohibita, &c & licet hac lege dicatur, quod peruerſio ordinis poſſeſſorii ad petitoriū, non reddit proceſſum nullum, ſed miniſtrum, illud eſt verum niſi talis ordo ſit transfuſus in formam mendacii hominis, nam tunc vitiat proceſſum ex cum dilecti. ad fi. iuncta glo in verbo, iuris ordo Et ſic vult. d. Ant & ſequuntur Doc. ibi poteſt eum, & tenet hic Bal. per iſtam l. Et hoc no alleg. Bar in l ſi. ff. de cer. pet.

LEX II.

1 *Appellari poteſt a ſententia lata ſecundum Principis conſilium.*

1 Nouum. † A ſnīa lata ſm ꝯſiliū Principis, p̄t appellari, h. d. Hoc qualiter intelligat̄, glo. examinat hic Ego examino plenius ī l. j. §. q̄ ſitū, ff. de ap. Bī dicas, aut pars nō ꝯſentit relationi, & p̄t appellari vt s̄. c tit. l. 1. Aut ꝯſentit relationi, & tūc uult appellare, quaſi malè Imperator conſuluerit, & nō p̄t, ut l 1. qs, & a quo. Aut qa dicit ſe hēre aliqd de nouo, qđ intendit probare, & poteſt, ut l. cos, s̄. eod. & l. per hanc, ĵ. tit. 1.

LEX III.

1 *Appellatione interpoſita, iudicis officium conquieſcit.*

a Appellatione. a † Applone interpoſita, iudicis offm̄
1 ꝯqeſcit h. d. Op. l. Impator, § fi. ff. c So. Qđ hic dicit, fallit in caſib. q ponunt ī gl. quā vide, qa clara eſt.

ADDITIO.

a Ale. Appellatione. Vide quod hic Bal dicit per iſtum tex quod nil poteſt nouari, donec declaretur, an appellatio ſit admittenda, ſicut appellatione pendente. Ad de l. conſtitutiones, & ibi Doctores ff. eo.

LEX

LEX IIII.

1 *Cum quis nominatur ad Officium publicum authoritate, & utilitate, nominatio valet, & poteſt appellari.*

1 **Si ad ſcribatum.** Op ff q̄n appel. ſit, l. i. §. ſolẽt. Sol. bř. † Q ̄ıq; qs noīat ad officia publica, authoritate & vtilitate, & tũc ſi noīatio eſt facta ſm ordinẽ, dẽt appellari, vt hic, aľs noīatio eſſet ipſo iure nulla, vt ĩ. e. l. noīationes, & ff. e. l. ſi ꝯſtat Sed ſi noīaĩ ad offim publicũ authoritate tm̃, ſed vtilitate priuatũ, vt tutela, & tũc dẽt ſe prius excuſare, & a ſnĩa reprobatoria excuſationis dẽt appellare, vt l. ꝯtra.

LEX V.

1 *Appellatio, ſi nõ fuit ꝑducta in termino abſq; culpa, appellãti ſuccurrit.*
2 *Caſus emergens in perſona nuncij, excuſat dominum mittentem.*
3 *Iudex a quo a quo appellatur, debet ſtatuere terminum appellanti, intra quẽ cõpareat corã iudice appellationis. uel intra quem iter arripiat.*
4 *Quod non poſſit ei ſtatuere terminum ad proſequendam appellationem.*
5 *Termin⁹ datus a iudice ſup eo, qđ ſpectat ad iuriſdõnẽ alterius, nõ valet.*
6 *Minor ſi non eſt proſecutus appellationem, coram quo debeat petere reſtitutionem in integrum.*

1 **Præſes.** Bř h. d. hæc notab. lex † Si appellatio nõ fuit ꝑducta in termino abſque culpa appellãtis, appellanti ſuc-
2 curritur. Ex l. iſta hẽtis primo notare ſm gl † quod caſus emer-
a gens in pſona nuncij, excuſat dñm mittẽtẽ. Sic hẽtis ĩ l. cũ ma tribus. ſ. q pet. tut. & eoe mẽti. Sed ꝯ hoc op. de l. ſi ꝑcuratorẽ, §. ſi tutores, ff man. Sol. ibi in pſona nuncij nõ contigit caſus, imò ex culpa ſua hoc accidit, vř. n. dñs ipſe negligere q̄n negligit nuncius, hic verò fuit caſus fortuitus. Et aduerte ad unum verbum, qđ ad hoc quod iſte caſus non noceat, oportet ꝙ probetur, quod iſti nuncio ſucceſſit taliter, qđ ꝯparuiſſet in termino niſi fuiſſet pp caſũ, aliàs caſus nõ excuſaret eũ. Hẽtis no. ff. de re iu l. pen. Quæro ſcđo, de quo tpe loqĩ hic in iſta lege. Qui dã dñt qđ loqĩ de tpe 30. dierũ, qđ daĩ ad petẽdũ apoſtolos vt ĩ. eo. l. iudicib. Alii dñt, qđ hic loqĩ de tpe, qđ daĩ parti ad ꝯparẽ-
3 dũ corã iudice applõnis, & ita eſt vera. Dẽs n. ſcire, qđ † iudex
b a quo appellaĩ, dẽt ſtatuere terminũ b appellãti, ĩtra quẽ ꝯpareat corã iudice appellationis, vt l. ꝯria, uel ĩtra quẽ iter arripiat. eĩ.
4 eo c. pſonas, & c. ſeq & c. oblati, † nõ aũt poſſet ſtatuere ad ꝓſequẽda appellationẽ, vt ꝓbaĩ in d. c. pſonas. & c. ſeq qđ ꝓbat ꝑ rõnẽ quã ſtaĩ dicã. Pone ergo, qđ q̄n ꝓponiĩ aliqua exceptio corã iudice ſeculari, q̃ dẽt remitti ad epm̃, iudex, corã quo op-
c ponit, ſtatuit terminũ parti c ad ꝯparẽdũ corã epo, & ad habendũ ꝓbatã illã exceptionẽ intra 10 dies, valet ne talis ꝯſtõ termi-
d ni. Certè inquãtũ d ſtatuit terminũ ad ꝯparẽdũ corã eo ualet, ut hic, & dictis iuribus. Inquãtũ ſtatuit terminũ ad exhibẽdũ ꝓbatã illã exceptionẽ nõ valet, qa ſtatuit id, qđ ꝑtinet ad alteri⁹ iuriſdõnẽ. Et ſicut diſpõ de re, q̃ ꝯfert ꝓ tpe quo res nõ erat ĩ bo
5 nis diſponẽtis, nõ valet, vt l. Stichus ſeru⁹ me⁹, de man. teſt. † ita terminus datus ſup eo, qđ ſpectat ad iuriſdõnẽ alterius nõ valet. Cũ igiĩ ꝓbõ dẽat fieri corã epo ad eũ ſpectat dare terminũ ad ꝓbãdũ, & limitare tps, ĩtra ꝙ fiat ꝓbõ, ſicut eſt dcm̃ ſ. de termino ad ꝓſequẽdã appellationẽ: qđ tenebuis menti. Vlt. Iac. de
6 Arc. inducit iſtã legẽ ad qõnẽ † Minor eſt læſus in eo, ĩ quo eſt
e ꝓſecutus appellationẽ, corã quo dẽt petere ĩ integrũ reſtõnẽ, an corã iudice ad quẽ, an corã iudice a quo. Rñ. ſi qdẽ minor appellauit, & nõ eſt ꝓſecutus, iſta læſio ꝯtingit corã iudice ad quẽ, corã quo dẽt ꝓſequutio fieri, iõ ipſa reſtituit. Caſus eſt in hac lege. Sed ſi minor nõ appellaſſet, & vellet reſtitui ad appellãdum, tũc iſta læſio ꝯtigit corã iudice à quo: qa corã eo dẽret appellari, iõ corã ipſo reſtõnẽ ĩ inte. petet. Ego puto, qđ ẽt corã ſuperiore poſſit peti reſtitutio hoc caſu, vt ſ. ſi ſæpius in integ. reſt. poſtu. l. 1. vbi ille tex. vř hoc directo probare. Teneatis menti.

ADDITIONES.

a Alex. Nõ cũ. Adde caſum in c. ſignificãte, de pig. ita alle. Bart. in l cum filius, §. in hac. ff. de ver. obl. & in l. 1 § procurator, & § tutores, ff. de manumiſ.

b Ale. Terminũ. Illud eſt verũ, qđ põt ſtatuere terminũ, ſi iudex appellationis deferi. Si aũt reſert nõ põt ꝓficere, & ſi proficit, nulliter agit. Dictum eſt ſingulare Inn. in c. ſi. de accuſ & ita ſeruat curia. Spe. in tit. de app. in 2 par in forma q̃ incipit reuerẽdo, ver. ſãctiſſ no, tenet cõtrariũ, nec tñ allegat In. & tenet Dñic. de app in 6. c 1 Sed quid ſi iudex a quo, defert appel. & ſtatuit terminum ad ſe præſentandum coram iudice ad quẽ, & iudex ad quẽ ſtatuat alium, intra quem faceret ſibi fidem, qualiter ſe præſentabit corã iudice ad quem, quid ſi intra ſm terminum non fiat fides de præſentatione, an videatur appellatio deſerta? Bald. hic tangit, & dicit, quod non poterit in tali caſu iudex a quo, ſtatim poſt terminum ſententiam executioni mandare, non obſtante pendentia appellationis, adeo quod illa executio non reuocatur per tit. nil no. appel. pẽd. Dictum fuit Fred. de Sen. conſi. 27. refert d. ... in c ex inſinuatione. Puto tamen ꝙ ſi ipſe iudex a quo diſtulerit lapſo termino exequi, pars tñ non obſtante lapſu termini poterit fidẽ facere de introductione appellationis, & poterit impedire executionem, per no per Bal. in l. ſi quis inſtituatur, de hær. inſt. Et circa id quod hic dicit Bar de iudice ſtatuente terminum appellatori, vt compareat coram iudice ad quem, & etiam ſom ſubdit de iudice ſpeculari, & Bar in l 2 ff. de reg. iur Ad de Ang in l. 2. §. ſed ſi dubitetur. ff. de iud. & per hoc no habes cautelam, ſi appellatur a ſententia tua, quod ita de facili poteris facere, quod appellatio remaneat deſerta. Alia eſt, quod apoſtolos petitos nõ tradat incontinenti, licet videas te tra iterum die penultima termini iuridici, hora puta 10 tunc ſi appellans dicta hora non comparet pro apoſtolis accipiendis, quod appellatio eſt deſerta, vt Cle quamuis. de app & Bal. in l. ut ſictis inſt. eo. Item quod præfigat appellanti terminũ intra quẽ habeat ſe pñtare iudici ad quẽ apoſtolos dilatorios vel refutatorios obtinuit, quod ſi non fecerit, appellatio eſt deſerta tex. eſt hic not. iuncta

gl. Si tamen iudex a quo, ſtatuiſſet appellanti ſimpliciter terminum, puta mẽſem integrum ad inchoandum, tamen non ſufficit intra terminum arripere iter, ſed oportet quod ſe præſentet iudici ad quem appellauit c. cum ſit Romana & ibi no. extra e. per d. Ant. in c ex inſinuatione, extra, eo quod ſit officio iud. ad quẽ appellat, & uide in Spe. de ſen. §. nunc tractemus, uer. ſi iudice authore, cũ verſi. ſeq & in tit. de ap § de offi. uer 1 & uer debes ſententiam, & adde Barto hic, & Bal. in l. appellat ſup. eo. & in l 2. de re iu Et a l prædicta uide plene d. Abb. in c. perſonas, extra eo Adde, ut plene per ipſum Alex. in d. c. perſonas, & Oi. conſi. a. Menoch. Adde Ferrat. caut 53. ſi coram

c Pari. Paris. Vide omnino circa hoc Feli in c. cum ſit Romana. extra, de appel.

d Ale. Inquantum. Idem tenet Bart. in l. 2. ff. de re iud & ibi uide Imol. & Ange poſt Pao de Ca in l Titia ſol. mat.

e Menoch. Eſt latius. Brun conſi 57 nu. 32. Ruy. conſi. 321 nu. 19. lib. 5.

LEX VI.

1 *Iudex ad quem appellatur debet de cauſa cognoſcere, & iudicare, non autem eam ad iudicem a quo, remittere.*
2 *Modus ſententiandi in cauſa appellationis.*
3 *Sententia lata in quibus caſibus primus iudex etiam cognoſcat.*
4 *Si appelletur ab interlocutoria non poteſt Princeps remittere cauſam ad iudicem a quo, niſi dicat, non obſtante tali lege.*
5 *Si appellans ab interlocutoria, in illa ſuccubuerit, tũc cognitio cauſæ principalis remittitur ad iudicem a quo.*
6 *Iudex a quo ſi ſucceſſit in locum iudicis ad quem fuit appellatum, ipſe nõ debet cognoſcere, ſed eam cognoſcendam delegare.*
7 *Iudex appellationis, licet non habeat neceſſe addere in ſententia, & ideo condemno, vel abſoluo, tamen poteſt addere.*
8 *Si appellatio eſt deſerta, debet pronunciare appellationem fuiſſe deſertã, & ſic abſoluere ab obſeruatione iudicij.*
9 *Si actor in cauſa appellationis probauit illud, quod non potuit probare in prima cauſa, poteſt iudex pronunciare primam ſententiam iniuſtam reſpectu iuris partis, licet nulla fuerit iniquitas iudicis.*
10 *Si prima ſnĩa cõfirmaĩ expreſſe, agitur ex ſecũda cõfirmatione, & nu. 11.*
12 *Iudex appellationis mandabit executioni ſententiam appellationis.*

1 **Eos qui.** Hæc lex hẽt quinq;, vel ſex partes, & ꝑ particulas legã. Prima pars bř h. d. † Iudex ad quẽ appellaĩ, dẽt de cã cognoſcere, & iudicare, nõ aũt cãm ad primũ iu-
2 dicẽ remittere. Not. ꝙ dixi in ſuo mario. † Itẽ no. a modũ ſniandi ĩ cã applõnis. Op. ſ. de iud. aut. ad hęc. Sol. ibi iudex delegat⁹ a
remittit ad delegantẽ, non aũt iudex ad quẽ remittit ad iudicẽ à quo. Itẽ op. & vř qđ ipſe iudex q iudicauit, dẽt de cã appellationis cognoſcere, vt l. pfecti, ff. de min Sol. ibi loquit in cã reſtõnis in integ hic in cã appellationis. Rñ, qa in cã appellationis pars ꝯqueriĩ de iniquitate ſniæ, vt l. 1. in prin. ff eo. in cã reſtõ. in integ de ſua facilitate cõqueriĩ. Opp. de l. ſi præſes ſ. q̄n & q̄n iudex. Sol. ibi loquitur de nullitate, hic vero de iniquita-
3 te ſniæ per appellationẽ. Et ſic videtis, qđ habet tres † caſus, quia q̄nq; qs de iniquitate ſnĩæ ꝯqueritur ꝑ appellationem, & tũc prim⁹ iudex nõ cognoſcet, vt hic. Q̄nq; ꝯquerit de nullitate ſnĩę, tunc dic, vt l. ſi pſes, & l. ſi vt ꝓponis. ſ. q̄n, & q̄n iud Q̄nque ꝯqueriĩ de ſua facilitate, & tũc ipſe idẽ iudex cognoſcit, vt l. pfe-
4 cti. de mino. Quæro, hic loqĩ, q̄n appellatur à diffinitiua, † qd ſi ab interlocutoria appellaĩ, vtrũ poſſit remitti cã ad iudicem à
b quo? Gl. q̃ eſt hic, dicit ꝙ poſſit fieri ꝑ Papã, b vel Principẽ, tũ quia hoc facit de certa ſciẽtia, tũ quia hæc l non loquitur, niſi de appellatione a diffinitiua, & uide glo. Alij dicunt, quod ẽt ſi Papa, uel Imperator faceret, nõ valeret, niſi diceret, nõ obſtãte tali lege, arg. eĩ, de reſc. c. dilectu. filius. el a. quod placet ſatis ꝑ ea, q̃ dixi uobis ſ. ſi ꝯ ius, vel utili. publ. l ſi. Et ſm hoc concluditur manifeſte, qđ de iure noſtro etiã in illis caſib. in qb. põt ap-
c pellari ab interlocutoria, iudex inferior c à Principe nõ põt illã cãm remittere ad iudicẽ primum. Qđ intellige verũ, ſ quod cognitio illius cãę appellationis non põt remitti ad iudicẽ à quo.
5 Sed † ſi pars appellãs ab interlocutoria ſuccubuit in illa, tũc cognitio cãę pricipalis remittitur ad illũ iudicẽ à quo fuit appellatũ, vt ex, c. c. ut debitus. & eo. tit. c. cum appellatio. & c. non ſo
d lũ. lib. 6. Et colligiĩ ſi bene aduertatur d de iure noſtro, ex l. intra
6 vtile. ff. de mino. Secũdo q̄ro, qd † ſi iudex à quo fuit appellatũ, ſucceſſit in locum iudicis ad quem fuit appellatum? Certe ipſe nõ debet cognoſcere, ſed eam cognoſcẽdam delegare, vt l. prę
e tor. ff de iuriſdict. omn. iud. ſ. de offic. aſſeſ. l ſi. Ita dicit glo. & be
7 ne. Quæro, & intro glo magnã, e † vtrũ iudex ad quẽ appellatur tem-

ADDITIONES.

a Pa iſ. Item nota. Vide Fel. in c. cum Ioannes heremita. extra, de fide inſtru.

b Ale. Per Papam. Vtrum Papa poſſit cãm appellationis ab interlocutoria latam cõmittere iudici à quo & uide hic q̃ dixi poſt Bal. & tenet Bal & hoc idem in diffinitiua. In interlocutoria uero poſſet alius quam & Princeps idem committere. Menoch. Andreas Gail lib. 1 pract obſer. cap. 131.

c Ale. Iudex inferior. Adde Bar. in l. 3. 10 ſ. de appel reci.

d Ale. Aduertatur Vide Bal. adde Bar in l. 1. § pe. ff. eo. in uer, quæro quid ſi cõpromiſit & per Bal hic.

e Barb. Quæro & int o gloſſ & uide Bart. in d. l. 1. §. libelli ff. eo. & in l. cum apud. ff iud. Io. Iu. ubi tenet contrarium quod dicit, an iudex debeat addere uerbũ, abſoluo, uel condemno. uide Hoſt. & Io. An. & ibi plene dixi in c. Ray. de teſt.

Intro gl adde quod no. Bal per illum tex. in l. cũ apud, iud ſolit. Et ad illud facit, quia ſemper ſententia ſuper cauſa appellationis neceſſario refertur ad primam ſententiam, & no. Bar in l. 1 ſup. de erro. cal. & adde, quod dicit Bar ſup in auth. ſi quis Epiſcopus. de epiſ aud. & ad confirmationem ſententiæ non debet ſiſti iudicari. locum niſi ueritas probetur.

tpe quo ferẽ ſnĩa, dẽt addere in ſnĩa,& iõ ꝯdẽno vel abſoluo. Quidã dñt,q.l ſic,& ar.l.q liberis §.teſtõ.de bo.poſ.ſm ta. ff de pac.l tale pactũ.§.q ꝓuocauit. Alij dñt, qd nihil debet addi l'a tenet gl hic ꝑ l.chyrographus.§.1. de admi. tu Alij dñt,q aut iudex ꝓnunciauit ꝯfirmando ſuiam prioram,& tũc nõ eſt neceſſe,quod aliquid addat. Aut pronunciauit cõtra primã ſententiã,& tunc ſi quidem prima ſententia fuit ꝯdemnatoria,& ipſe ꝓnunciauit eam eſſe iniuſtam, ſatis eſt. Si uero fuit abſolutoria,& ea pronunciauit eſſe iniuſtam,debet addere & iõ ꝯdemno reum; aliàs iſta ſententia nõ ꝯtineret abſolutionem, vel cõdemnationẽ,& non ualeret, vt ſ. de ſen.l.præſes. Iſtã opi.ponit
a gl.i l.Offidius.ff.de leg.2.Quid dicemus? Cõiter tenẽt Doc.q ẽt ſi nihil addat,ſnĩa valet,qa ſufficit,qd in ea ſit verbum ꝯdẽno,uel abſoluo,vel ęqpollẽs,vt d.l.pſes.ſ.de ſen.& l.3 ff.de re iudi.& in ſumma eo tit. Vñ qñ ſnĩam abſolutoriam pronunciat iniuſtam,idẽ eſt ac ſi pronunciaret reum ꝯdemnandum eſſe,& eum ꝯdemnaret. Declarat.n.ipſum debitorem eſſe,vt l.ſi ꝑtor.in prin.ff de iudi.& l qto in prin.ff de ædil.edic.& ſ.ex qb.cau.inf irrog l.ſi te expilaſſe.& l.in rõne.§ cũ qdã.ad l.Fal Iſtas leges allegãt Doc.ꝑ hoc facit optimè ſ.de iureiu. l. gñalr. §.index & l q Romæ.§.pe.de uer.ob.& d.l Offidius ff.de leg.2. Pro hoc vr̃ caſus hic,ibi,eũ ſup oĩ eã,&c Ex eo.n.quod dicit oĩ,apparet quod quæcunque ſententia proceſſerit, ſufficit iudicem appellationis pronunciare primã ſententiã iuſtam,vel iniuſtã. Quæro.an iudex appellationis poſſit addere in ſnĩa, & iõ condẽno vel abſoluo. Rñdeo ſic. Tex.eſt expreſſus in l.cũ apud Sẽpronium.ff.iu.ſol.& hoc ẽt eſt,quod glo.tua dicit cõſultius tñ fe
8 cerit,&c Quæro quid † ſi tempora appellationis effluxerint,ita
b q appellatio eſt deſerta, an iudex appellationis habeat ꝓnun-
c ciare.Gl dicit qd non,immo eſt perinde,ac ſi nõ fuerit appellatum. Videte,gl.dicit uerũ,quod ab eo nõ eſt ꝓnũciandũ diffinitiuè,ſ.abſoluo,vel ꝯdemno,ſed debet pronũciare appellationẽ fuiſſe deſertã,& ſic abſoluere ab obſeruatione iudicij. Tex.
9 habuiſtis.ſ.qño,& qñ iudex.l ſi ꝑles.Quæro qd † ſi actor in pri-
d ma cã non probauit,& ſic ꝯ eũ bñ fuit iudicatũ In cã appellationis ꝓbauit,qualiter ſnĩam ferret iudex. Non.n.pot dicere primam ſententiã iniuſtã,immo fuit iuſta Rñdeo, immo ꝑt pronũciare primã ſnĩam iniuſtam reſpectu iuris partis licèt nulla
10 fuerit iniquitas iudicis. Quæro quid † ſi iudex appellationis ꝯfir-
e mat primã ſnĩam,ex,qua oritur actio,an ex confirmante,vel ex ꝯfirmata? Dñt quidam quod ex prima, quia iudex ſecũdus non iudicat,ſed primã ꝯfirmat arg ff. de uer.ſig.l.lege obueni
11 re.vñ no.diſtinctionem,an † prima ſententia ꝯfirmet expreſſe,& tunc agat ex ſcda: uel tacite per lapſum tẽporis, & tunc agat ex prima. Ita dicit gl.tua.& all.leges ſuas,& iſta gl.dicit optime. Nã qñ confirmatur per lapſum temporis,vr̃ non appellatũ, vt l.fi.10 ſi.de temp.app Sed qñ confirmatur per ſententiã,tũc de
f bet agi ex cõfirmante, non ex ꝯfirmato.ſ quod probo Qñq; illud,qd confirmat,non ꝑt confirmari vt ipſum agitur ex cõfirmãte,nõ ex ꝯfirmato.ff.ad Tre.l.ſi quis priore. In ſiit. qb.mod.teſt.infir.§.ſed & ſi quis priore.ubi primũ teſtamẽtũ nõ poteſt ꝯfirmari per ſm,quia quis nõ poteſt decedere cum duobus teſtamentis ita in propoſito,& eodẽ modo ferri nõ pñt duę ſententiæ diffinitiuæ,ut qñ prouo.non eſt neceſ.l.1.merito agetur ex ſecunda ꝯfirmante,non ex confirmata. Diſtinctionem pleniorẽ vtrum agatur ex ꝯfirmato, vel confirmante, dicemus.ff. de pac.l.legitima.& in l.tale pactũ.§.qui prouocauit. Quęro qs
g mandabit ſnĩam appellationis executioni, an iudex appellonis
12 a ꝯfirmãs,an iudex primus. Rñ † iudex appellationis,ut gl.l.ꝑcipimus.uer.i hiſ aũt oĩb.& ue.officiis.& ibi dicã uobis plenius.ſ.e.

ADDITIONES

a Pariſ.Tenẽt Doc.Fel in c.cum Io.de fi.inſtrum.Alex.in l.in ſententia.ff.de re iu. circa fin Fel.in c.cum cauſa.de re iud.

b Alex.Concurrunt Sed quid ſi poſt biennium,& ſic decurſis fatalib a die appellationis introductæ,apparet ſnĩa lata contra primam nunquid prima mandabitur executioni Hoſt quod non in c relata,extra,eo ſed Innoc tenet ibi, qd ſic.& ſequitur Bal.in c.ſtatuimus.quo tempore mil.& gl.in l.3 C. vt lit. pen. ꝗ per deſertionem appellationis ipſo iure tranſit ſnĩa in rem iudicatam; & ad id qd dicit Bal.in ea l.§.ſi quod deſerta appellatione condemnatio executionem ſpectat ad iudicem ad quem.& adde quod iudex qui pronunciauit appellationem eſſe deſertam,non habet pronunciare ſuper prima ſententia, videlicet bene iudicatum,ſecũdum Bal in l ante in fi.ſupra quo app.Et hic adde Bal.in l.furti in prin. Ad ſe an ſit neceſſe appellare ſuper deſertione appellationis,antequam mandetur executioni.Bal.conſi.50.li.5.Menoch.Gnzad.conſ.85.nu.26.

c Pariſ.Eſt deſerta Vide Alex conſi.104 uol.5.in prin.

d Alex.Non probauit. Vide Bal.in l.1.in prin.inf.eo & late per Mod.in l.1.ff.de re iudi.& ibi Iud & l.in ſumma eo & Bal.hic,& eſt gl.hic.

e Alex.Confirmat An agatur ex ſnĩa confirmante, an ex confirmata, & generaliter an agatur ex confirmante.uel confirmato,uide plene Bal.in l ex placito.ſup.de re.permu.Et ad hoc no adde Bar.& Doc.in l.1.de uul.Adde quod Bar.dicit in l.1.in § fi.in prin ad Turp.

f Pariſ Non ex confirmato. Vide Alex.in l.ſi quis errore.ff.ad Trebel.

g Alex.Quis mandabit Vide Bar.in l.a diuo Pio & ibi Doc.de re iu.& Cy.hic Adde Spec.& Ioan.Andr.in additio.in titu.de execu.ſenten.§.nunc dicendum.uer.ſed pone,quod iudex.

a §.Si quid autem. In cã appellationis nõ ꝓbatũ ꝓbabo,non allegatũ allegabo.a h.d.

Secundo hic videtur,ꝙ poſt dicta teſtificata poſſunt fieri ꝓbationes cõtra auth qui ſemel.ſupra.de proba Sol.dicũt ęqdam hãc legem ĩ hoc corrigi Alij dicũt aliter,quod plene exami nabo in l per hãc ĩ.tit.proxi. Scias tamen vnum, quod hæc lex nõ habet locum.qñãdo appellat ab interlocutoria, quia tũc debet probari ex eiſdem actis, vt in c.appellanti.de appel in Cle.

ADDITIO.

a Alex.Allegabo Intelligas in his quæ fiũt poſt litem cõteſtatã,ſicut in his quę ante, vide Bar.in l.ita d mum ſup.de procu.Et intellige iſtam legem, quando habuit iuſtam cauſam ignorantiæ:ſecus ſi fuit in culpa,& non opꝑoluit. Alex. d. Bur. in c.ad audientiam.de reſc alle.Io.And.

§.Si quis autem. Qui teſtes facit ad iudicẽ euocari eis debet expenſas facere.h.d De hoc videbitis in l.ſi quando.ſ.de teſtib.

1 *Fideiuſſor in criminalibus dẽt dari ꝑ reum,alias detinetur in carceribus.*

2 *Iudex non debet dare originalia acta ſed eorum exempla.*

3 *Actis exẽplatis authoritate iudicis,corã quo facta ſunt, debet dari fides.*

1 §. Super his † In cauſis capitalib. q idoneos fideiuſſores nõ dat. pẽdẽte appellatione detinet in
a carcere a h.d. No.qd in cauſis capitalib.quia nõ ꝑt hẽri idoneus fideiuſſor,quis detinet in carcere. Et intellige hoc,detinet ĩ carcere ad petitionẽ iudicis,ad quẽ eſt appellatum. Quod apparet qa cauſa appellationis ĩ iſtis cauſis capitalib nõ poteſt agitari ꝑ alium.ut ff.an ꝑ aliũ cau.apell.re.l.1. Item apparet ex eo, quod iudex appellationis dẽt mandare ſententiam executioni, vt dicã
b in prin.iſtius legis Itẽ no ex hac l.cum gl.b ſua, quę eſt ſup ver
2 bo,& exẽpla.† ꝙ originalia acta non dẽt dare iudex,ſed dẽt da
3 re exẽpla. Ex quo no.ꝙ † actis exẽplatis dẽt dari fides, dum tñ ſint exemplata authoritate iudicis,coram quo facta ſunt. & eis fidẽ ſua authoritate imponat. Facit ſ.de fide inſt. auth ad hæc. Itẽ no ex hac l.cum gl.quę eſt ſuper uerbo ſcrinia, quod pro-
c ductio actorum,& inſtrumentorum põt fieri coram notariis banchi. Facit quod habuiſtis.ſ.de precibus Impe.offe.auth.quę ſupplicatio.infra tit.2.auth.ſi appellatione.

ADDITIONES.

a Pariſ.In carcere.Et ſi non eſſet,debet poni pendente appellatione,uide Ioan.de Dama.conſi.2.in prin dicens non admitti fideiuſſores ẽt ſi tractaretur ſolum de pœna perpetui carceris,in aliis autem corporib.non eſt dubium.vt hic.& u de Caſtellanus Bolog.in 6 addi.& ibi etiam ponit remiſſiue,qua lo appellatur ab interlocutoria ſuper captura carceris, & qñ debeat detineri per iudicem ad quẽ vel a quo,qui etiam ibi dicit,quod ſi extaret conſuetudo,quod poſſit interuenire fideiuſſor & ubi eſſet imponenda pęna mortis,& de' ere relaxari & ibi ẽt quod ille qui ſemel aufugit de carcere, nunquam venit relaxandus datis etiam fideiuſſoribus,licet a iis uenſſet eis datis.

b Alex.Cum gl.Et adde ad hoc gl in c cum cauſam.in gl.infra de proba & no Arg in auth ſi quis in aliquo, ubi dicit quod archiuia publica fidem faciunt ad hæc quia acta ex archiuiis publicis notorium inducunt,ſecundũ Inn.in c.ex inſinuatione.de app & Bal in l 2 ſupra quomodo, & quando iudex. & quod no.ꝑ ipſe in l.geſta ſupra de re iu.

c Alex.Fieri coram notariis.Bar in d.l ſi finita.§ Iul & in auth quæ ſuplicatio. ſed Bal in d.l.3.ſupra de eden.& in auth quæ ſupplicatio,vr̃ tenere cõtra per Lanfr. inf.de iu.ſi l.1o & quod no.in c.quoniam.de prob.ubi Hoſt.dicit ſcripturam factã a notario,non habere uires,niſi ſit producta coram iudice Item quia ꝓbatio eſt facienda iudici nõ notario l.iubemus.de liber.cã cũ ſi adde gl.in l hac cõſultiſſima.§ pe.ſep.de te.Arg in d.§ ſulta.tenet cõtra Bar.ſed Imola dicit, ꝙ relatio termini ſeruatur de conſuetudine,quod fit notario & in hoc ſit uera opi. Bar.& tenet Bal.in l.præcipimus.inf.de appel ubi Bar Sed ꝓductio inſtrumentorũ fit coram iudice.Forte tamen ſecundum eum ꝑt ſaluari dictum Bar.ſi ꝓductio eſſet facta ab aduerſario,aduerſa parte præſente,& cõſentiente, alias forte non ſufficeret productio coram notario ſico Facit quod l no.in Spe de inſtru.edi.§.1 uſtas circa principium & ſimiliter forte ſufficeret producere acta primæ cãæ coram notario iudicis appellationis,ex quo alias ſunt actitata inter partes, qa nõ facerent fidem,niſi vocata fuiſſet pars in exhibitione actorum iuxta l.1. & a ſupra de rela Et ſic poſſet intelligi iſte tex.de quo uide latius ibi ꝑ eum, poſt Ang Et adde Bar in l., circa fi.act.de iure fiſ.li.10.Facit ad hoc,quod no Bar in l.mutuum.de cond & de.& adde quod dicit Bal.in l.antea §.ſin autem per illum tex.ſupra de arb quod ſufficit conditionem notificari iudici.uel parti,quod no. & adde Bal.in l.3.in prin.ff.de iureiu.& cũ opi.hac tenet Bald in l præcipimus.infra eo & ibi ẽt Bar.in §.2 Sed contra Bar.hic vr̃ tenere Bal in l.ſi ea.1.not.inf.q q acc per tex.q vr̃ hoc ꝓbare bene in l.Sẽpronia.ff de fur.& idẽ tex.& quod ibi Bart.& Bal in l.ſi quis ſe.infra de acc uide per Bal.in l.hac cõſultiſſima §.ſi quis aũt,de teſta.in fi.Bal.tamen hic in fi.tranſit cũ Bar concor quod ꝓductio teſtiũ,& probationum,quæ nec poteſt fieri,niſi cauſa cognita,& parte citata. l.iudices C.de fi.inſtr.l.ſi quando.C.de teſt.non poſſunt produci notario per alle praſia parte,ſed relatio nuncij,& alia,quę non requirunt cauſæ cognitionem, fit per allegata in contrarium. Vide per me in l.1 ſupra de eden.in ver.venio ad tertium ff.de inſa.

1 *Appellans fruſtratorie punitur extra ordinem.*

1 §.Ne autem temere. † Qui fruſtratorie appellauit ex ordinẽ punietur.h.d Quæro,quam pœnam ſuſtinebit. Dic vt in glo Bart.

1 *Terminus bidui in cauſa propria,tridui,in aliena aſſignatur.*

2 *Poſt autem non appellatur,niſi inſcriptis,& quid in interlocutoria.*

3 *Appellatio illo die,& iudice ſedẽte ꝓ tribunali fit interponi viua voce.*

1 §.Si autem in iudicio. Breuiter hoc dicit, † ad appellãdũ in propria cã datꝰ biduũ, in aliena triduũ dat. No.quod tempus appellãdi in propria cauſa eſt biduum,in alia triduum: licet hodie corrigat
2 vt ſtatim dicã. Itẽ no quod † appellatio dẽt interponi in ſcri-
ptis,quod apparet ex iſto tex.q dicit appellatorios libellos. Op.
3 contra hoc ff.eod.l.1.§.fi.& l.fi.& l.ſeq. So. † ibi permittit quod appel.

a appellet viua uoce a illo die, iudice ſedente ꝓ tribunali poſt aũt non licet appellare, niſi in ſcriptis. Ab interlocutoria autẽ ſp debet appellari in ſcriptis, vt in c. i. extra. eo tit. lib. 6.

ADDITIO.

a Menoch. Viua voce. Cran conſi 103 nu. 1.

AVTHEN.

1 *Abſens condemnatus, qui non eſt uerè contumax, pôt appellare, & tẽpus appellandi currit à tempore ſcientiæ.*

a Hodie. a Hæc auth. corrigit. Op ff quã. appel. ſit. l. 1. §. dies. Dicit gl. ꝙ ibi dr̃ a tempore ſnĩæ, ſubaudi, & a tẽ-
1 pore ſcientiæ. Vnde † abſens ꝯdemnatus, qui non eſt verè ꝯtumax poteſt appellare, & tempus appellãdi currit à tẽpore ſcientiæ, vt hic, & dixi in l. ab eo. ſ. quomodo, & quando iudex.

ADDITIO.

a Ale. Hodie. An iudex poſſit illud tempus ſ. decem dierum datorum ad appellandum abbreuiare, ui. ſe cum in l. 2. ff. de re iu. & ibi Doc. an poſſit reuocare, & intra quantum tempus, uide eum, & Doct. in l. quæſitum. ff. eod. Intellige legẽ hodie, quando appello ab actu momentaneo, ſecus ſi ab actu ſucceſſiuo, unde Bar. in l. inficiando. ff. de fur. Et an illud tempus poſſit conſenſu partium prorogari Bar. hic quod non, & in auth. ei qui. inf. de tẽp. app. & Pa. de Leaz. & alii in Cle. quam diu. extra. eo & ſequitur Ro. & Pau. de Ca. in l. 2. ff. de re iud. vide poſt Bar. in authen. ei qui infra tit. 1.

Paris Hodie. De materia decendii dati ad app. uide late Fel. in c. quod ad conſultationem extra, de re iu. inde aliquid de materia in auth. ei q appellat. inf. de tẽp. app. ad Bar. in prin. Item quod tempus app. currat de momento ad momentum, & idem de tempore compromiſſi, vide Bal. in l. fi. §. s. ad ſi. C. com. de le. quomodo autem fiat illa computatio de momento ad momentum, uide omnino Io. de Dama. conſ. 93. Item quod licet de voluntate curat de momento ad momentum tamen ſecus eſt in anno dato ad proſequendum, iura dicunt in annum a die interpoſitæ appellationis, quæ dictio, à, excludit illã diem, ſecus in decendio ſtato ad appellationem. quia iura dicunt, quod currit a recitatione ſententiæ, vt eſt tex. in corpore. unde Inn. c. quod ad conſultationem de re iudi. Pro qua diuerſitate uide omnino no. Abb. in c. ſuper eo. el. 5. de appell. & ſequitur ibi Petru. cõtra iſtam diuerſitatem vr̃ in terminis nr̃s tex. in l. 1. §. biduũ ff. quando appellan. ſit vbi dicit eſſe appellandum intra biduum a die ſententiæ, & tamen intelligitur de momento ad momentum, ſecundum gl. in §. dies. & ibi Ang. Are. ponit verũ eſſe, quod Ang. de Peru. in d. §. biduum. & in d. §. dies. tenuit, quod de iure ſtricto non currat tempus appellationis de momento ad momentum, per illum tex. ſecus in decendio dato de iure nouo, quia iura aliter loquuntur, vt ſup. dixi. Sed Ang. Are. in d. §. biduum, & in d. § dies, illum reprehendit poſt Rap. Cu. ſed opi. Ang. Are. vr̃ verior. & Ale. in d. l. 1. ſup. ſi quis cautio. reprobat Bar. in d. §. dies. & in veritate illius dicti pendet ueritas prædictæ opinione, alias non eſſet data ratio diuerſitatis inter tempus interponendæ appellationis, & tempus proſequẽdi, & generaliter male deceret gl. d. l. ſicut de app. quæ tamen approbatur, ut dixi, & per iſta infero, quod in terminis decreti de ordine cauſæ ciuilis, ſecundum quod debet appellari intra quatuor dies, non currit tempus de momẽto ad momentum, ex quo dicitur in ipſo decreto, a die latæ ſententiæ.

1 *Apoſtoli etiam parti non petenti per iudicem dari debent.*
2 *Si pars nõ petit apoſtolos intra tẽpus debitũ, appellatio habetur ꝓ deſerta.*

1 §. Apoſtolos. † Iudex dẽt dare apoſtolos, ẽt nõ petẽ-
a ti, a & cautio de iato. de exercenda appellatione non interponit. h. d. Hoc eſt verũ ꝙ apoſtoli dẽnt da-
2 ri a iudice etiam parte nõ petente: tñ † ſi pars nõ peteret intra tempus debitum, appellatio haberetur pro deſerta, ff. de lib. dimiſ. l. 1. & ĩ. eo. l. iudicib. & iam videbitis.

ADDITIO.

a Alex. Non petenti. Sed vr̃, quod hodie apoſtoli debeant peti, in Cle. quamuis, de app. dicit Io. An. in nouel. in c. 1. de app. in 6. ſecundum Hoſt. quod iudex admittens appellationem debet dare apoſtolos etiam non petenti, ut hic; non admittens non debet dare, niſi petantur. Et an per dationem apoſtolorum ſimpliciter videatur iudex appellationi deferre, unde Bal. in in l. 3. infra, eo.

LEX VII.

1 *Appellare dẽnt electi ad munera publica authoritate vel utilitate, & ſuam appellationem iuſtam oſtendere, alias videntur conſentire.*
2 *Qui non appellat, uidetur conſentire.*
3 *Qui appellat, debet probare ſe iuſtè appellare.*
4 *Quis probabit de iuſtitia primæ cauſæ.*
5 *Appellatione interpoſita omnia manẽt in eo ſtatu, in quo erant ante latã ſententiam.*

a Hi qui ad ciuilia. a Bř hoc dicit, † Electi ad mune-
1 ra publica authoritate vel vtilitate, dẽnt appellare, & ſuã applonẽ iuſtã oñdere alias vr̃r conſen-
b tire. No ꝙ ab illis electionib. b ad officia dẽt appellari, uidiſtis ſ.
a eo l. ſi ad ſcribatũ. Scdo no. ꝙ † q nõ appellat, vr̃ ꝯſentire. Si ſe
3 quo, & qñ iudex. l. ab eo. ſ. de poſtulando. l. 1. Tertio no. † ꝙ ille q appellat, dẽt ꝓbare ſe iuſtè appellaſſe, vt hic in fi. Opp. ĩ. eo. l. noiationes. Sol. vt in gl. q ibi nominatio peccauit in forma, hic nõ. Op. ſcdo in Auth. de defen. ciui. §. interim. So. vt in gl. Item op. de l. 1. §. ſi qs tutor, ff. qñ ap. ſit So Hic loqr in munere publico auto. & vtilit. & ibi loqr in eo, q. l eſt publicũ authoritate tñ,
c vt tutela & cura. Reuoco ĩ dubiũ, qs dẽat ꝓbare, iit cã appellationis. Hic inter Gl. nr̃os fuit diſſenſio. Tu vero bř dicas ſic. Qñq; q̃rit qs dẽat ꝓbare ſe iuſte appellaſſe, hoc eſt applonẽ ritè interpoſitã eſſe ꝯgruo loco, & tpe, & apſos petitos eẽ, & ſilia & tũc
d ſine dubio d ille q appellat, dẽat ꝓbare, vt l. litigã. & l. ſi qis. ĩ. c. ĩ
4 l. eos. in pri. & §. pen. † Qñq; q̃rit qs dẽt ꝓbare de iuſtitia cãe, & tũc aut altera ps tñt ꝓſeqĩ applonẽ alia exñte ꝯtumace, & ille dẽt ꝓbare iuſtinã ꝓ ſe, q ꝓſeqĩ ap. §. illud quoq;, & l. ampliorẽ. ĩ. c. iii. Qñq; vtraq; ps ꝓſeqĩ. Et hic aſuerte, q̃dã ẽ ꝓbõ q̃ fit p mo-
c dũ abnegationis. V. g. dico latã ſnĩã me ñ citato ſ ſi ꝑcedẽte cãæ cognitione. Hoc volo ꝓbare p inſpectionẽ actorũ, q in eis nõ ꝯtinet citatio, neq; terminus ad ꝓbãdũ, & ſi. ar. l. fi. ſ. de re iu. Et iſto mõ ei q appellat, incũbit ꝓbõ. iudex. n. hẽt inſpicere acta. Et ſic no. ꝙ licet pſumat pro rectitudine proceſſus, nõ apparẽtib. actis in ſcriptis, ſi tñ appareãt acta, & reperiat ibi aliquid ſolẽne
f defeciſſe, tunc ex actis probatur defectus ſolẽnitatis ꝯ illã præſumptionẽ, q̃ erat ꝓ actis in ſcriptis. de hoc hr̃ ex. in c. j. de lit. ꝯte. & ꝓ his, q̃ no. Io An. in c. cũ ad ſedẽ. de reſti. ſpo. & in c. quoniã ꝯ. de prob. ĩ. eo. l. ne cauſas. & ſ. de eden. l. is apud quem. Si
g vero quæritur g de ꝓbatione, quæ fit directo per teſtes, & inſtra, tũc ille hẽt probare in cã appellationis, qui habebat probare in
5 prima, vt hac l. & ſ. eo. l. eos. §. 1. & ĩ. tit. 1. l. per hanc. † Nã interpoſita appellatione omnia manent in eo ſtatu, in quo erant ante latam ſententiam, vt ſ. eo. l. appellatione.

ADDITIONES.

a Ale Hi qui ad ciuilia. Et ad hanc legem uide quæ dixi poſt Bar. in l. Imperatores. ff. de public. & per Inn. in c. 1. de his, quæ fi. a maio. parte Capi.
Barb. Hi qui ad ciuilia Vide Old. in conſ. 18 ubi decidit per iſtã legẽ, quod ſi epiſcopus reprobat aliquem ne admittatur ad beneficium, non dicitur ſententia diffinitiua, ſed eſt certum reprobatorium. Allegauit hanc legem, & limita. in conſtitutis in gl. de appella.
b Ale. Electionib. Vide Bar. in l. ab eo & in l. ff. de inceiu.
c Ale. Debet probare. Cui incumbat onus probandi in cã appellationis, uide Bar. in l. fi. ff. ſi cu. uel cit. app. & gl. & Bar. in l. 5. ſi aduer. cred. & Inn. in c. bonæ el. 2. in gl. 1. in uerbo, lumitur. de electio. Et ſcias, quod ſemper appellans vr̃ ſuſtinere quaſi actoris uices in c. ſignificauerunt. & ibi no. de exce. c. conſtitutus uerſi. ſuper. de ele. & no. in l. de pupillo § ſi procurator. ff. de ope. no. nun. Vide gl. in c. cum ſpeciali. §. 1. de appel. & quid in appellante ab interlocutoria, & hic adde Bal. in l. per hanc. ad ſi. de temp. ap. Adde tamẽ quod ſi in arbitrarius appellatur, incumbit onus probandi appellanti, ut colligitur ex no. per Inn. in c. ad petitionẽ. & ibi Do. de acc. ad quem ſe remittit Bar. in l. 5. de re iud. & no. d. Ab. in c. qd ad conſultationem. de re iu. Adde quid ſi appellatum ſit, nec ex actis apparet, quod iudex appellationi detulerit, quid ſit præſumendum, ſi notarius atteſtet uide Pet. de Anch. conſi. 185.
d Pariſ. Sine dubio. Vide Caſo in c. in pñtia de renunc. Spe. in tit. de ſen. ad ſi.
a Menoch Non citato. Ruy. conſi. 69. nu. 9 cit. mod. lib. 1. & conſi. 49. nu. 8 li. 4. cõſ. 61. nu. 19. lib. 5 conſi. 66 nu. 3. & conſ. 69 nu. 1 7. eo.
f Pariſ. Probatur defectus. Vide quæ habes ad Bar. in l. de vnoquoque ff. de re iudic. quod licet in ſentẽtia de antiquo pſumatur citatio, ſi tamẽ ex inſpectione actorũ apparet cõtrarium tollitur illa præſumptio, & ſeruatur deciſio Pa. de Ca. conſ. 33. & uide Fran. conſi. 61. ad ſi. & quæ habes ad Bar. in l. 1. ſup. de rela. uide Fel. in c. quoniam contra uerſ. limita uno modo.
g Ale Quærit. Adde Bal. in l. prox. & Io. An. in c. qm̃ contra. de prob. ſuper gl. fin.

LEX VIII.

a Si contra. a Bř hoc dt. Si appellatio debito mõ nõ eſt proſecuta, pendẽte applone ſnĩa exeqũni mãdat. Not. quod niſi quis oſtendat proſecutam appellationẽ debito tempore, ſententia à primo iudice poteſt mandari executioni.

ADDITIO.

a Ale. Si contra. Adde quod Ang. conſuluit eius conſ. 130.

LEX IX.

Dominus. Bř. h. Dñs pt ꝓſeq applonẽ a ꝓcuratore ĩter poſitã. An ipſe ꝓcurator poſſit cãm applonis ꝓſeq, videbitis plene in l. in uitus. ſ. de ꝓcur. vbi eſt materia.

LEX X.

1 *Appellationem interpoſitam ab actore curatoris, curator exequitur, uel minor factus legitimæ ætatis.*
2 *Actor datus ad litem non poteſt proſequi cauſam appellationis in eadẽ lite interpoſitam. & quid ſi uelit proſequi. nu. 5.*
3 *Actor conſtituitur a tutore ſeu curatore, iudice authorizante.*
4 *Vel a iudice curatore poſtulante.*

a Si actor. a Bř. h. d. hæc bona lex. † Appellationem interpoſitam ab actore curatoris, curator ꝓſequit, vel ma-
1 nor factus legitimæ ætatis. No. quod actor datur a curatore. Se-
2 cũdo no. † ꝙ actor datus ad litem, non pt proſequi cãm appellationis interpoſitam in eadem lite: & eodem mõ in procuratore. Qđ dic, vt dicemus plene de procu. l. inuitus. Opp. ad primã, & vr̃ qđ actor det a iudice, nõ a curatore, vt Inſti. de cura. §. fi. & ff. de his q no. infa. l. furti. §. mãdati. Gl. fatet ꝯriũ, & qđ hic dr̃ à curatore. i. à iudice, poſtulãte curatore, & vide gl. qđ no. ꝑpetuo propter formam, qua ꝯſtituitur actor. Tñ quicquid glo. di-
3 cat, ueritas eſt, qđ duplex eſt forma cõſtituẽdi actorẽ. † Vna, qđ ꝯſtituatur à tutore, ſeu curatore, iudice authorizante, ita loqt̃ hic, & ff. de tut. l. ſolent. & l. neq;. ſ. de ꝓcu. Alia forma eſt, quod
4 † ꝯſtituatur à iudice curatore poſtulante; & ita loquit̃ Inſtit. de cura. in fi. cũ ſi. Effectum aũt iſtarũ formarũ, & materiã de iſto actore, dic plenè ĩ l. actor. ff. rẽ ra. ha. & hẽmus rubricã ſpãlẽ ſ. de tut. & cu. ad lit. dã. l. 1. ꝙ no. ĩ gl. nr̃a. Has formas tetigi. ſ. de ꝓ-
b cu. l. neq;. † Quæro vtrũ actor b poſſit cãm applonis ꝓſeq ſi velit.

ADDITIONES.

a Ale. Si actor. Et adde cautelã quã dat Ant. de But. in c. dilecti. el. 2. de reſcr. ubi dicit, quod ſi lapſus eſt terminus decẽ dierum a die latæ interlocutoriæ, quod tu debes petere eam reuocare, ſi iudex non reuocat, appellare ab hoc grauamine, quæ cautela uidetur eſſe contra mentem Bar. in l. 1. C. ſen. reſcin. non poſ.
b Ale. Actor. Et de actore adde tex. no. in l. item eorum §. ſi ita. ff. quod cuiuſq; uniuer. Adde an actor poſſit ad unam litem dari ab uniuerſitate & a tutore, uel curatore, plene Io. And. in ti. de actore. §. illicito uer. actor ergo. An autem pro minore admittatur coniuncta perſona ad agendum, uide Io. poſt Spec. in tit. de coniuncta perſona. §. 1. uer. item is pro quo agit.

lit. Gl. dr q̃ ĩ põt, nõ ut actor, ſed ut qlibet extraneus, & uide gl.
vlt. Iſta gl. dicit veritatẽ. ſed ad eius intellectum aduerte. aut hic
m nor ſuſtinebat partes rei, & procedit ſine dubio, quia qlibet
eſt idoneus defenſor ſine mãdato cũ ſatiſdatione, ut ff. de pe.
l. minor. Sed ſi ſuſtinebat iſte minor partes actoris, oportet q̃
intelligamus qd iſte actor erat cõiuncta perſona quæ poterat
admitti ſine mãdato, alias non procederet. Et ſecũdum hoc ha
bes hic ſolutionẽ illius queſtionis, de qua dubitari conſueuit,
an pro minore admittatur coniuncta perſona ad agẽdum vi-
detur enim quod nõ, cũ ipſe minor non ſit legitima pſona, er
go nec ille qui agit nomine eius, cũ non ſit legitimus admini-
ſtrator. Gl. tamẽ videtur tenere ꝯ hoc, in l. tutor qui poſt, circa
princ. de admi. tut. & ibi gloſſella. Ia. de Aret. & Cy. tangũt in l.
exigendis. ſ. de procura. & ibi dicam.

LEX XI.

1 *Manifeſta quæ ſunt, non indigent probatione.*
2 *Differentia inter manifeſtum, & notarium.*

1 Ciues. †Quę manifeſta ſunt, ꝓbatione nõ indigẽt a h. d.
a Opponit̃ d. l. nominationes. ĩ. e. Sol. Ibi nõ tenuit
electio. Op. de l. veteranus. ĩ. qũ ꝓuo. nõ eſt neceſſ. Sol. Ibi ſpãle.
Op. de l. ea qdẽ. ĩ. de accu. ad uenaris Dicit gl. quod eſt differẽ-
a tia inter manifeſtũ, & notoriũ. †Nã ea, q̃ ſunt notoria, ꝓbõne
nõ ĩdigẽt, vt l. ꝯria. Et q̃ sũt manifeſta, indigẽt ꝓbõne, vt hic. &
vide gl. quã tene mẽti & no. Ad ꝓdicta facit qd not. ĩ l. ſi uero,
b ꝓ ꝯdẽnato. §. q ꝓ rei ff q ſatiſd. cog. tñ ego b ꝓ declarõne q̃ro,
q̃ dña ſit inter notoriũ, & manifeſtũ. De hoc ĩ Spe. de noto. cri-
mi. §. i. ver. iã de manifeſto Alii Canoniſtę ponũt extra, de co-
hab. cler. & mul. c. ueſtra. Do. Cy. aliqd tãgit ĩ d. l. ea qdẽ. de acc.
c d. Ia. But. dicebat bñ, c& hoc ſufficit vobis, qd dña ĩter notoriũ
& manifeſtũ, colligit̃ ex his, q̃ dñr ĩ auth. q ſemel. C. quõ & qñ
iud. Nã ea, q̃ nunq̃ habuerunt actũ ꝑmanẽcarẽ, nõ pñt trãſire ĩ
notoriũ, vt puta, vox ꝑconis Ea vero, q̃ habuerũt actũ perma-
nentẽ, vt edicta in albo propoſita, tranſeũt in notoriũ, & quod
in platea ſit forus, & ſimilia. Sed quod ſit pręconizatum, non
tranſit in notoriũ. In modo autem probãdi differunt hæc. nã
in notorio nõ eſt neceſſe, quod probetur notorium eſſe. In ma
nifeſto debeo ꝓbare ipſum factum, qd dico manifeſtũ, vt hic.

ADDITIONES.

a Ale Indigẽt. Notoria probatione non indigent, debent tamẽ allegari, vt not. gl.
io Cle. appellanti. de app. & dixi poſt Bar. in l. i. inf. ut q̃ defunct aduo & uolunt
no. Bar. in l. i. ff. de excep. & Imo & Ant. in c. 2. õt lit. nõ cõte. & quid ſit mani-
feſtũ, & notoriũ. ad. de Bar. in l. hides palam in prin. ff. de teſt. & d. §. qui pro rei.
& uide auth. qui ſemel. C. quõ, & qñ iud. Adde tamẽ, ſi exceptio eſt notoria iu-
dici, cum nõ eſt neceſſe, ut opponatur, ſed æquitate ſuadente iudex pot abſoluere
ex ſuo officio l. ſi ff. de in. no. gl. in l. ubi pactũ ſup. de tranſa. & ſup. de iud. l. pro
peradum. §. fin. a õt. Si tamẽ iudex nõ uult, nõ arctatur. Alias ſi nõ eſſet notoriũ
ut iudici, dẽt opponi, ut l. 2. in prin. ſi q̃s cautio ubi eſt tex. Facit l. i. ſup. ut quæ
deſunt aduoc. ſm Ang. in d. l. 3. ff. de exce. dicit Bal. in l. 3. quõ, & qñ iu. tex quod
notoriũ nõ requirit oppoſitionẽ, ſed allegationem. Nõ tamen in notoriis ipſe
iudex ſupplere, ut no. Bald. in l. ea quidem de accu. & in l. i. in ſi ſ. qui & aduer.
quos. Adde tamẽ qd in notoriis requiri citatio partis, 2. q. i. Deus omnipot. ha
bes poſt Bar. in l. i. §. nunciatio. in apoſt. quæ incipit, quæ gloſ. uult &c. de oper.
no. nun. & poſt Bal. in l. emptorem ff. de act. empt. Adde ut per Old. conſ. 18.
b Barb. Tamen ego Vide d. Ant. in contra. iu. c. in noſtra de coha. cle. & mulie.
c Ale. Breuiter. Adde l. ab executione. §. nunciatores. ff. ad Turp. & ibi habes poſt
eum. & Bar. io l. de minore, §. tormenta ff. de queſtionib.

LEX XII.

1 *Fideiuſſor in ciuilibus ſi nõ detur per reum, non dẽt in carcere detineri.*
a Minime. aCõdẽnatus † in ciuili, nõ dẽt carcere detine-
1 ri, ſecus in criminali. ſi fideiuſſores nõ hẽat. h.
d. Pro euidẽtia debes ſcire, qd in cauſis ciuilibus ſeu pecunia-
ri s, cõdẽnatus non põt detineri in carceribus pro debito, ĩ. q
bo. ced. po. l. i. No. tex facit etiã iſtud principiũ ꝯ Rectores terra
rũ, qui faciũt appellãtibus iniuriã ex eo, quia appellant. Videbi
tis in l. & in maioribus. ĩ. eo. & quod ibi not. nota hanc legem.

ADDITIO.

a Pariſ. Minime. Vide ad Bar. in l. eos. §. ſuper his. ſup. eo tit.

LEX XIII.

1 *Appellatione pẽdẽte nihil eſt innouãdum, etiam ex Principis reſcripto.*
2 *Poſtquam cauſa eſt commiſſa conſilio ſapientis, iudex non debet admitte re nouas probationes.*

1 Ex illo tempore. †Lite pendente per appellationẽ
vel ꝯſultationẽ, non dẽt aliquid
innouari, ẽt ex reſcripto Principis. h. d. Hẽs hic nnuũ caſum. Se
cundũ lec. gl. iſta lex poſtet ĩtelligi ẽt alio mõ, & magis notabili
ter, & breuiter dicit ſm iſtũ. Lite pendente p appellationẽ, uel
conſultationẽ, non dẽt iudex admittere inſtrã, uel alia q̃ corã
eo ꝓducent̃, ſed iudici appl̃onis, vel ꝯſultori acta prima remi-
2 tet. Et ſm hoc habes notare, qd † poſtquam cauſa eſt commiſſa
a conſilio ſapientis, a iudex non debet admittere nouas probatio
nes, quod tenebit menti ꝑpetuo. Sed quero, quid ſi admiſerit,
& proceſſerit, ualebis nec? Vidiſtis ſ. ti. i. dic ut ibi.

ADDITIO.

a Ale Conſilio ſapientis. Quando cã eſt commiſſa conſ. ſapientis, iudex nõ admit
tit nouas probõnes, unde per Mo. d. & poſt Bar. in l. ad principẽ. ff. eo. & Bart. in
l. in offerẽdis. inf. eo. idẽ in grauamine, ſm Bart. in l. per hanc. in prin. infr. ti. i.
Pariſ. Sapientis. Vide Bar. in l. i. §. quæſitum. ſup. de appel.

LEX XIIII.

1 *Sententia lata, ſtatim poteſt uiua uoce appellari.*
2 *Res indicata dicitur intra decem dies, intra quos poteſt appellari in his, in quibus ſit executio ipſo iure, ſine facto hominis, & nu. 4. 6.*
3 *Donec iudex ſedeat pro tribunali, poteſt appellari uiua uoce.*
5 *Differentia inter ſententiam, & rem iudicatam.*

1 Litigatorib. †Statim lata ſnĩa poteſt viua uoce a appel-
a lari. h. d. No. iſtũ tex. & ſic innuit, qd † res
2 iudicata dicit̃ intra x. dies, intra quos põt appellari. h. d. Op. di-
3 cit hic illico. Cõtra, imo vr̃ ꝙ † poſſit appellari viua voce, donec
iudex ſed & ꝓ tribunali, licet ad alius cãncos diuertit, vt ff. de
in integ. reſt. l. diuus. Sol. ſm opi. Hug. q̃ cõmuniter tenet̃, iſta
l. ſuppletur per contrar. ſi, vt hic, dr̃, q̃ illico. ſ. iud. ce ſedente ꝓ
4 tribunali, & hoc tenet gl. ĩ l. 2. ff. e. Quero, an † dr̃ res iudicata in
tra illos x. dies, qui dãtur ad appellandum. Hic videt̃ tex. qd ſic.
Idẽ videtur velle gl. ff. de re iud. l. i. Canoniſtę videntur dicere
cõtrariũ extra, de re iud. c. quod ac conſultationem. dñt enim
ſentẽtiã trãſire in rẽ iudicatã, quãdo appellari nõ põt. Pro hoc
videtu. tex. in l. ſi fundus. §. ſi plures. ff. de pig. Ego dixi vobis ſ.
5 de re iud. ſuper rub. † ꝙ dña eſt inter ſententiã, & rẽ iudicatã:
nam ſnĩa dr̃ ille actus ſententiandi, res iudicata dicit̃ eſſe effe-
ctus ſnĩę, vt in toto ti. de re iud. Si ergo q̃ratur, an ſententia ha
beat effectũ intra decem dies, qui dantur ad appellandũ. Rñd.
6 †Quedã eſt executio, q̃ fit a iure ſine facto hoĩs, vt ꝙ cõdem-
natus furti ſit infamis, & ſimilia, & tunc habet effectum incõ-
tinẽti, vt l. furti. in prin. ff. de his, qui no. infa. ff. de pę. l. qd ad ſta-
tũ. & l. q vir. & ff. de iniuſt. teſta. l. ſi quis filio exhęredato. §. irri-
tũ. Quædã ſunt, quæ requirunt executionem hominis, & quo
a ad illa non dr̃ res iudicatã, quia interim executioni mandari
non poteſt, vt ff. nil no. appel. pendẽ. l. i. & ibi nota.

ADDITIO.

a Ale. Viua uoce. Vide Bar. in l. i. tutus. ſop. de ꝓcu. Sed quid ſi quis appellauit uiua
uoce, poſt appellauit in ſcriptis quæ appellatio teneat. uide Bar. in l. cum ꝓcu.
§. ſi dñs. ff. de ope. no. nun. qui tenet ꝙ prima teneat. De quo uide ibi p eum, &
q̃ dixi. Secũda fuit Ang. ibi cõtraria, qd ſecũda teneat, & nõ prima dummodo
utraque fuerit facta intra tẽpus appellãdi. Monetur; quia re integra licitũ fuerit
recedere a prima, & per ſecũdam intelligitur receſſum a prima, alle. l. ſi quis li-
bellos. ſup. eo. hæc dr̃ uera, qñ una ſola ſnĩa emanauit, ſed iudex primo tulit inter
locutoriam a qua ego appello, & ſic ꝑ eam fuit exemptus a iuriſdõne ſua, ſed
demum fert ſnĩam diffinitiuã, non propterea intelligo renunciaſſe appellatio-
ni ab interlocutoria. ille not. per Io. And. poſt Inn. in c. dilecto. ad fin. De hac, &
& ꝓ hac. opi. Ang. et poſſet allegari ſm Imo ibi, qd no. Bar. in d. §. ſi dominus. in
uer. ſed an perſonam appellantẽ. ſit adde quod hanc opi. tenet do. Ant. in c. dile-
cto. de app. Alia fuit opi. Abb. antiqui, cum quo tranſit Io. in. And. in c. bonæ de
app. q̃ tenuit. Io. de Ro. in ſuis antiquis deciſionib. deciſ. 463. quod utraq. ap-
pellatio teneit, & eſſet in poteſtate partis qua proſequi uellet. Et hæc opi. ſecũ
dum [illegible] in foro Canonico: ſo. tẽ ſeruatur in practica ꝓpter opi. Doctano. &
deciſio Ro. in foro aũt ciuili nõ libẽter diſcedũt aſſeſſores a Bart. tñ de iure ẽt
fortiuſ erior eſt opi. Bar. per rõnem ſuã, & uide not. in c. bonæ a i. q. 2. c. Lotha-
rius, & ꝑ do. Io. in d. §. ſi dominus, & in l. ipſi poſt Bar. & uide gl. io Cle. ſi an-
te de app. & hæc uera quãdoq. appellationes interponuntur ea interuallo, ſe-
cus ſi eodem tẽpore, quia tũc appellatio non eſſet niſi una, per not. per gl. & ibi
dixi, in l. ſi conuenerit ff. de pign. act. Et ita uidetur tranſire Imo. Adde tamen
quod erat opi. Io. And. & ſequaciũ uidetur tranſire Bal. in c. i. quo temp. mil. &
in l. appellationes. inf. eo. Et uide omnino. Lud. in d. §. ſi dominus. & in d. l. ſi q̃s
libellos. & uide q̃ dicit poſt Bar. in d. §. ſi dominus. maxime ad fin. adde Pau. de
Ca. conſi. 25. qui tenet opi. Bar. io d. l. cum procurator. & uide Bal. conſi. 108.

LEX XV.

Ne cauſas. Breuiter dicit. Quæ retractationi nõ ſubia-
cent, diligenter ſunt agenda: & iudex q cõ-
ſultori omnia acta non miſerit, infamatur. h. d.

LEX XVI.

Eos etiam. Breuiter hoc dicit. A legato Principis põt
appellari.

LEX XVII.

Si apud. Breuiter hoc dicit. A Prętore appellatur ad Prę
fectum.

LEX XVIII.

1 *Appellatione deſerta ꝓp neglectam petitionem apoſtolorum, aut eos nõ præſentatos, ſiue ꝓp omiſſam perſecutionem, mandatur ſnĩa executioni.*
2 *Qui non petit, apoſtolos tempore debito, uel eos non præſentat iudici ad quem, videtur appellationem deſerere.*
Item ſi non uenias ad proſequendam appellationem.
3 *Quæ dicantur refutatoriæ preces.*

2 Quoniam. a Breuiter hoc dr̃. † Si appellatio eſt deſerta
1 ꝑp apoſtolos nõ petitos, uel non præſenta-
tos, vel ꝓpter ꝑſecutionẽ omiſſam, ſentẽtia executioni manda
a tur. h. d. No ꝙ † qui non petit apoſtolos debito tẽpore, uel eos
nõ præſentat iudici ad quem, vr̃ appellationem deſerere; idẽ ſi
nõ uenit ad ꝓſequendã appellationem tempore debito, &c. Vi
diſtis ſ. eo l. præſes. Dicitur hic, refutatoriæ preces, &c. Quęro
3 † q̃ dicuntur refutatorię preces. Quidam dicunt, quod intelligi
tur de ipſis apoſtolis. Alii dicunt, quod intelligitur de libello, q
datur ſuper proſecutione appellationis. Alii intelligunt de ipſa
appellatione. Tene quam uis, quia non curo.

ADDITIO.

a Alex. Quoniam. Ad intellectum huius l. vide Bar. in l. i. ff. de lib. dimiſ. & Bar. in l.
eos. §. ſuper. eod. tit.

L E X XIX.

1 *Appellatur a quolibet iudice, excepto præfecto prætorio.*
2 *Licet epiſcopus eſſet priuilegiatus, ut a ſententia ſua non appelletur, tamen poteſt appellari a ſententia ſui uicarij.*
3 *Idem in Poteſtate, & Capitaneo, ſi ex forma ſtatuti ab eius ſententia non poſſit appellari.*
4 *Pœna fruſtratoriè appellantis.*

1 A Proconſulib. †A quolibet Iudice excepto Præfecto prætor o, pōt appellari: & ſi ap-
a pellatio nō recipit̄, appellãs pōt ꝓſequi, ac ſi recepta fuiſſet, ſi
b ſuccubuit puniat̄, ſi obtinuerit, iudex mulctabitur h. d. iſta no.
2 lex. No. ꝙ † licèt Ep̄s eſſet priuilegiatus, ꝙ a ſua ſn̄ia non appel-
c let̄, tñ pōt appellari a ſn̄ia ſui vicarii. ᵈEt vide text. ibi, & his qui
d vice Præfectorũ, &c Et vide gl. † Idē dico ĩ Ptāte & Capitaneo,
3 ſi diceret̄ in ſtatuto ꝙ a ſn̄ia eius non poſſit appellari, tñ a ſn̄ia eius uicarii poterit appellari. Op. ff. a quib. app. nō licèt l. j. Sol. Licet regl̄a ſit, ꝙ a quolibet iudice poſſit appellari, tñ fallit̄ caſib. q ponunt̄ in hac gl. quam uide, & no Opp. & vī ꝙ ille qui fruſtratoriè appellauit, puniat̄ alia pœna, vt s. eo. l. eos § ne temere.
4 So. Qñq; † qs appellauit fruſtratoriè, & appellatio nō recipitur, & tũc hẽt locũ pœna huius l. Qñq; quis fruſtratorie appellat, & appellatio recipitur, & hẽt locum l. eos. §. ne temere. Quandoque quis appellat ab exec. ſententiæ, & tunc habet locum pœna, quæ ponitur in l. ab executione. infra quo ap. non reci.

ADDITIONES.

a Ale. Poteſt proſequi. Not. appellationem eſſe deferendam. Limita in caſibus not. per gl. in Auth. de iud. in § noſtros & intellige, ut per Inno. in cap. paſtoralis de offi. de eg. & uide inf. quo. app. l. 1. uide omnino in d. l. ſciendum. de app. rec.
b Menoch. Mulctabitur. Soc. ſe. conſ. 195 col. 2. lib. 2. & conſ. 39. num. 13 lib. 4 Pariſ conſ. 118 nu. 17 lib. 1 Bertach in tracta. de epiſcop. lib. 4 par. 7 nu. 13. Rip. in cap. 1. nu. 12. de reſcrip. Gramma. Deciſ. 35. nu. 3 Franciſ. in cap. dilecti il 3. col. 7. uerſi. le eo quarto, de appell.
c Pariſ. Licet ep̄s. Adde ſimi. quod licet in actis auctoritas e p̄is non ſufficeret, authoritas uicarii illo abſente ſufficeret Angel in l. adoptio non iure facta. ff. de adop. ſi. & licet epiſcopus extra Diœceſim poſſit inſtituere Poteſtatem e patronus non ideo poſſit uicarius Bald. in l. 1. ff. de offi. procon.
d Ale. Sui uicarii. Si uero non poſſit appellari a ſn̄ia Ptãtis, pōt tñ appellari a ſententia ſui uicarii. Adde quod not. Bar. in l. 1. ff. qui, & a quibus, & ibi dixi.

L E X XX.

Et in maiorib. A ſententia lata in qualibet ſũma, & in quacunq; cauſa, pōt appellari. h. d.

L E X XXI.

1 *Iudex ſi appellationem non admittit, punitur in ſindicatu.*
2 *Appellatio quando interponitur a diffinitiua, iudex debet ei deferre.*
3 *Officiales ꝙ dẽãt reſiſtere Rectori, qñ malefacit ſit & ſubditus prælato.*

1 Quoniam. †Si iudex app̄lonẽ a diffinitiua nō recipit,
a ipſe puniat̄ pe ſui ſyndicatus, & eius offi-
2 cialis. h. d. Not. ꝙ † qñ appellatio interponit̄ a diffinitiua, ᵇiudex
b dẽt ei deferre, & iā practicaui. Not. ꝙ † officiales dẽnt reſiſtere
3 Rectori, qñ male facit, ſicut & ſubditus prælato. glo. ſignat q̄dã
c ar. ꝯtra. & uide eam ibi l. ſi qs id quod. §. doli. ff. de iur. om. iud. So. nō punit illo edicto q̄a reqrit dolũ, ſed alias mulctabit, arg. vi bo. rap. l. 2 §. hac actione, de pœnis l. abſentem. in fi. Sed hoc ꝯſtõ nō reqrit dolũ. Sed ꝯ in auth. de ſanc. epiſc. § 1 Sol. bñ dẽt eligi doctus, ita q̄d nō debeat doceri, vt ibi, ſed ſi eligit indoctus, vel alias male doctus, poteſt ſibi reſiſti, vt hic. Sequitur in gl. ut in l. quanquam. Sol. no. per glo. in l. non uidetur. §. qui iuſſu. de reg. iu. & per Dy. in c. quod quis. extra. de reg. iur. lib. 6.

ADDITIONES.

a Ale. Ipſe punitur. No. quod tantum punitur principalis Rector, quantum omnes alii, quos locum habet, & hoc uerum niſi officiales reſiſtant Prætori. De hoc per Bal. in l. pen. ſupra de procur. & per ea quæ habentur in c. 1. de his quæ fiunt a ma. par. Cap. & uide Bal. late in tract. ꝯſtiã in 6. q. & quæ dixi in l. 1 ſi quis. quor. appel. no. reci. in fi. & Bar. in auth. ſed omnino. ſupra, ne uxor pro marito.
b Pariſ. A diffinitiua. Adde quod idem eſt ſi ab interlocutoria. uide Rom. conſ. 501. circa prin.
c Pariſ. Officiales. Vide Ale. in conſ. 1. in 3. uol. Iaſ. in l. 1 ad fi. ff. de offi. aſſeſſ. ubi dicit onus eſſe, ut aſſeſſores proteſtentur quod ipſi non cõſentiunt, nec ſatis eſſe in actis non apparere, quod ipſi conſenſerint.

L E X XXIIII.

a Iudicib. Iudices debent appellationem recipere, & apoſtolos tradere, alias mulctabuntur. ᵃh. d.

ADDITIO.

a Ale. Mulctabuntur. Et dicit Io. And. in cap. 1. de app. in 6. in nou. quod iſta mulcta fuerit arbitraria, cum nō ſit determinata a iure. & uide ſup. eo. l. quoniam iudices. & hoc in l. a procõſulib. ſup. eo. & per Arch. 2. q. 6. Decium ſup. gl. ſi. tex. & ibi Bar. in l. iniuria. ff. ad l. Iul. de ui publ.

L E X XXV.

1 *Appellari pōt ab iniquitate iudicis, ex eo quod nimis magnã mulctã impoſuit.*

1 Et in mulctis. Opp. de l. ſi qua pœna. ff. de uer. ſig. Su. †Aut qs uult appellare ab iniqtate iudicis, quia nimis magnam mulctam impoſuit, & poteſt, vt l. iſta. Aut ab iniquitate ſententiæ, & non poteſt, vt l. contraria.

L E X XXVI.

a
b Cum poſt. Breuitas cãæ, & itineris lõgingtas, facit ut iudex app̄lonis cãm i p̄ria litigantiũ ᵇdelegare cogat. h. d. Nu hãc legẽ, q̄a notabilis ualde, nec minus utilis.

ADDITIONES

a Pariſ. Cum poſt. Vide etiam Bartol. dicentem, quod licet iſtud dicatur eſſe nouum dictum Pet. de Anch. tamen eſt etiam dictum aliorum.
b Ale. In patria litigantium. Et per hanc l. dicit Pet. de Anch. in c. nõnulli, de reſcr. quod licet ordinarius poſſit reddere ius in qualibet parte ſuæ Diœceſis, c. cum epiſcopus, de offic. ord. lib. 6. tamen ſi de cauſa nimis parua uellet cognoſcere in loco nimis remoto a litigatoribus, poſſunt petere partes, ut cauſa committatur in loco magis propinquo eis, ad hoc, ut laboribus, & expenſis parcatur. Et per hanc not. tex. & 3. q. 6 ad hæc, & per d. c. nonnulli. Et iſtud dicit eſſe nouum dictum, & æquum. & idem ipſe uoluit in c. canonũ ſtatuta, & in c. ſinem litib. dedo. & cõtu. & Bar. in l. Mediterraneæ, inf. de anno & tri. lib. 10. & i l. 2. de re iud. & audiui, quod Pet. de Anch. indiſtincte dicit iudicẽ debere committere cauſam, ſiue ſit magna, ſiue parua, & fuit originale dictum In. in c. ſane, de fo. compe. & ibi reprehẽditur. Adde etiam Pet. de Anch. in c. cũ te conſulente, de offic. deleg. & Io. c. 1. de offi. iudi. & in c. cum cauſam, de teſti.

L E X XXVII.

Nominationes. Breuiter. h. d. Ab electione inualida non eſt neceſſe appellare. h. d.

L E X XXVIII.

1 *Appellãs nō pōt pœnitere inquantum illa appellatio facit pro aduerſario.*
2 *Appellatio interpoſita facit pro appellato in eo, quod poteſt ea uti, ut reſcindatur ſententia, ſi in aliquo eum læſit.*
3 *Et pro appellato etiam facit, ꝙ eo inuito appellans ab interlocutoria non poſſit reuerti ad iudicem primum.*

Si quis libellos. Qui appellat, pōt pœnitere. h. d. Duob. mod. intelligit gl. hãc legem. Primo, qñ uult pœnitere ſe totaliter appellaſſe. Secũdo, qñ uult pœnite-
a re aſe a tali iudice appellaſſe, & uult ad aliũ reuerti, q̄libet lect. eſt bona. Ad hanc lec. opp. extra, eo. c. i. li. 6. Sol. Appellãs poteſt
1 pœnitere inquãtũ appellatio facit pro ſe, ita loquitur hic † Sed inquantũ iſta appellatio facit ꝓ aduerſario, iſta pœnitentia nõ admittitur. Hic eſt caſus in ꝯrio, & ĩ. qñ prouo. non eſt neceſſ.
2 l. fi. † Appellatio autẽ facit pro aduerſa parte in duob. ᵇprimo,
b q̄a ille ꝯ quẽ app̄lo eſt interpoſita, poteſt ea appellatione uti, ut reſcindat ſn̄ia, ſi in aliquo eũ læſit, vt ĩ. eo. l. amplioré, in princ. & d. l. fi. ĩ. qñ prouo. non eſt neceſſ. Item prodeſt in alio, quando appellat̄ ab interlocutoria, requiritur quod totũ ad iudicẽ
3 deuoluat̄, ad quẽ eſt appellatum, & † ſic renunciando appellationi appellãs non poſſet reuerti ad iudicem primũ inuito aduerſario, ut d. c. 1 eo. tit. lib. 6. Vlt. Gul. de Cun. inducit ad q̄ſt. ſi emphyteuta uẽdit rem inſcio domino, & eam reemit, utrũ incidat in l. fi. C. de iure emphyt. Videte quendam tex. in l. ſequitur. §. idem Labeo de uſucap. & dic ut ibi dixi.

ADDITIONES.

a Ale. Pœnitere. Vide Bar. in l. inuitus, de procu. ſup. in uerſi. ad hanc lect. ibi, ſed inquantum iſta appellatio. Sic ergo, quando appellantis intereſt, non admittit renũciatio appellationis. Idem in alio caſu, quando appellationem nõ detulit, ſi cõſenſit appellare. Ita ut limitare hanc l. Inno. in c. ex parte. extra, de reſcr. & ibi uide modum, per quem quis uidetur renũciare appellationi, & ibi no. gl. 1. & dixi in l. ſi ſeparatim, ff. eo, quod dixi, & quando etiam poſſit renunciari appellationi, uide in l. ſi §. ſin aũt, inf. ti. 1. & in auth. ei qui, eo. ti. & not. Bal. in l. edita, in uer. npp ſexto, ſup. de eden. & no. quod pōt renunciari iudicio appellationis, extra autẽ non, niſi per pactum, ſm Bal. no. in l. j. ſup. de pa. & ultra adde Bal. in l. poſtquã, ſup. de pac. qui allegat iſtud dictum Inn. in c. ex parte, el. j. de reſcr. & ibi etiã uide Bal. an quis poſſit renunciare proteſtationi ſuæ inuito aduerſario, & ibi de multis ſimilib. & no. q̄d appellationi in cauſa criminali quis non poteſt renũciare, l. non tantum, & ibi Doc. ff. eo. No. Bal. in l. fi. ff. de neg. geſt. ſed Bar. uidetur tenere cõtrarium in l. qui ultimo, in ti. ff. de pœnis, & quod in cauſis omnibus poſſit renũciare inuito appellato, cum ea appellatione ius ſit q̄ſitum, tenet Pet. de Anch. in Clem. 1. de cau. poſſ. & propri. & Iaſ. vide Bal. in l. per hanc, in fi. inf. tit. 1. & Ang. in l. 1. ff. a quib. app. nõ li. An autem poſſit renunciare appellationẽ in præiudiciũ aliorũ, qui iuri poſſunt adhærere, vide Bar. in l. 1. ad fi. inf. ſi unus ex plurib. & de materia p D. An. in c. interpoſita, §. ille denique, de appel. & circa ult. uerſ. hic adde tex. in l. 1 §. ſi rẽ, & ibi Bar. ff. de pe. & quod ibi Bal. in l. ſi iuſſu, in 6. q. de verbo. obl. Adde an recuſans iudicem, poſt appellationem uideatur renunciare appellationi. Old. conſi. 301.
b Pariſ. In duobus. Vide Pan. in c. ex parte. extra, de reſcrip.

L E X XXIX.

1 *Cauſa capitales debent diligentius examinari, quam aliæ.*

Addictos. Dãnatos ad mortẽ nemo pōt vi eximere ſed permittitur appellare ad iudicem cõpetentẽ h. d. Iſtam l. habes de verbo ad verbum in l. addictos. ſ. de epi. aud. & p hãc l & per l. non tñ, ff. eo tenẽt quidã, quod pōt mãdari executioni inter x. dies ſn̄ia capitalis, q̄d apparet q̄a iſti ad iuſtitiã ducebãtur intra tẽpora appellandi. Gl. tenet ꝯtrium in l. qui vlt. ff. de pœ. Item in ciuilib. hoc tenet expreſſè in l. 1. in prin. nil no. app. pen. Sed in ciuilib. nõ pōt mãdari executioni intra x. dies, multo magis in criminalibus, vbi cauſæ diligẽtius ſũt examinãdæ, vt hic, & hoc tenet Spe. ĩ ti. de exec. ſen. Nõ ob. iſtæ leges, q̄a vel eſt dicendũ, quod iudex faciebat male, faciendo executionẽ ita repẽte. Vel eſt dicendũ, quod hic renũciauerat appellationi, q̄ renunciatio nõ nocet quo ad extraneos, vt d. l. nõ tantum. De quo dic, vt dixi in d. l. qui ultimo, ff. de pœ.
1 Itẽ no. quod † cauſæ capitales dẽnt diligẽtius examinari q̄ aliæ.

L E X XXX.

1 *Appellari poteſt ab iniqua ſententia.*
Item propter iniuriam facti.

1 Si quis. Bĩ. h. d. ſm lec. quã ĩtẽdo tenere. † Ab iniqua ſn̄ia pōt appellari. Itẽ ꝓp iniuriã facti pōt appellari, & in totũ iudicis iudicio recuſari. h. d. ſm lec. Pla. q̄ eſt magis notabilis. Inquãtũ hæc lex dĩt, q̄d ab iniurioſa ſn̄ia pōt appellari, ſñ ſiñe dubitationẽ. Inquãtũ dĩt, q̄d ab iniuria facti pōt appellari. Op.

iniuria

ĩiuria illata, vel tortura habita, nõ põt applõne tolli, ut l.verũ.
ff.de re iud.& l.in bello.§.factę.de ca & poſtli reuer. Fruſtra er
go interponitur appellatio, q̃ interpoſita nõ releuat. Huius ti-
more dicebat Io lec. Pla. non eſſe verã,& iõ legebat iſtam l.alio
mõ, vt primo dicat, qđ licitũ eſt appellari à ſnĩa,& ſubdit qđ ap
pellabat ab iniuria ſibi illata,& facta in executione, vt ĩ. quo.
app.nõ reci.l.ab executione. Certè opi. Io eſt uera in ſe, tñ non
ↄgruit bñ literæ, iõ Pla. defendit opi. ſuã ſic. Fateor qđ uerbera,
& ↄtumeliæ nõ põt tolli per appellationem, nec imponitur ap
pellatio, vt verbera tollanĩ, ſed ꝑ iſtã iniuriã tota iuriſdõ deuol
uit ad iudicẽ applõnis. Et iſta eius lectura eſt vera, ꝓbat ꝑ l.j.ſ̃.
ſi qua præd.po. Et iſtã tenet Gul. de Cu.in l.arbitro ff. qui ſatiſ.
cog. Tene ergo menti hanc lectu & uide gl.tuam notabilem.

LEX XXXI.

1 *Si iudex denegat dare copiam actorum, poteſt lite pẽdẽte adiri ſuperior.*
2 *Si quis petit reſcindi ſñiam, uel inſtrumentum, & aduerſarius non uult exhibere, iudex debet pronunciare quod ſi aliquo tempore poſtea appareat ſententia, uel inſtrumentum, ꝙ non poſſit eo uti.*

Si appellationem. Si appellatio nõ recipiĩ, vel apo
ſtoli nõ dantur ad interponẽdã
querimoniã, de hoc ſm diuerſitatem iudicum, diuerſa tẽpora
ſtatuunĩ.h.d. Opp.ĩ.ti.j auth.ei qui app. Sol. hic non loquimur de
tpe exercendæ app. ſed de tempore exponendæ querimoniæ,
quia apſi non dantur, & exempla nõ exhibenĩ, & ſic accuſare
iudicẽ ut puniatur, ſm ea, quæ ponunĩ io l.quoniam iudices.
& l.iudicib.ĩ.eo põt fieri demum intra tempora limitata. Quæ
ro, dĩ hic, ad ↄueniẽdum aduerſariũ. quis eſt aduerſarius? Di-
1 cit gl. † ꝙ iudex qui denegat dare copiam actorum, quo caſu li
te pẽdẽte põt adiri ſuperior, vt ſ̃.vt lit.pend.l.2. Inn de fid. inſt.
2 c.G perpetuus, ponit iſtã practicã. † Si aliquis petit reſcindi ſen
tentiam, vel aliquod inſtrm̃, quod aduerſarius habeat, & aduer
ſarius non uult exhibere ſibi ſtatuto termino a iudice, qđ iu-
dex poteſt pronunciare, ꝙ ſi quo tempore illud inſtrumentũ,
vel alio appareat ſentẽtia, nõ poſſit illo uti, & uide ibi Inn. &
de hoc uide ſupra de eden.l.is apud eum.

LEX XXXII.

1 *Appellatur ad delegantem, a delegati ſententia.*
2 *Sententia vicarij lata, appellatur ad eum ad quem appellaretur, ſi ipſe princ palis ordinarius iudicaſſet.*

1 **Præcipimus.** Hęc eſt lex ſatis faſtidioſa, quia nõ eſt ĩ
viu. Bĩ.h.d. † Si app.ad Principẽ a ſnĩa
ſpectabiliũ; cognoſcit præfectus, & quæſtor: & ſi a ſnĩa clariſſi-
morũ, ꝑfectus tm̃, & a delegato appellaĩ ad delegãtẽ. Et ſi prin-
ceps delegauerit ñ illuſtri, & a tali delegato appelleĩ cognoſcit
præfectus. & q̃ſtor. Si uerò ab illuſtri ſententia appellet, per ↄ-
ſultationẽ Principis determinabiĩ in quo ſnĩæ tp̃s inſpiciĩ. Et
idẽ ſi illuſtris nõ illuſtri adiungaĩ.h.d. Diuiditur in partes, & ꝑ
partes legã. Primo loqĩ qñ appellatur a ſnĩa ſpectabilium, vſq;
ibi, ꝙ ſi a Duce, q̃ primo legã. Ex hoc hẽs notare primo, ꝙ dixi
2 ĩ ſũmario. Scđo no. † qđ licet a ſnĩa delegati appelleĩ ad delegã
a tẽ, vt ĩ. videbitis, tñ a ſnĩa Vicarii[a] nõ appellaĩ ad eũ cuius eſt vi
carius, ſed ad eũ, ad quẽ appellareĩ ſi ipſe principalis ordinari[us]
iudicaſſet, hic eſt tex hic, & gl. pnnit ꝓut dicit, uicariis eorũ, &
hoc mõ poſſet intelligi illa lex difficilis. ff. qs & a quo ap.l.j.§.1.
Decretiſtæ hñt hodie caſũ eũ, de app.c. Ro.li.6.& de ↄſu.c.nõ
putamus.li.6.quod tene menti perpetuò, quia eſt notandum.

ADDITIO.

a Ale. Vicarii. A ſententia Vicarii non appellatur ad Vicariũ ipſum conſtituentem. facit c.cũ ſit Ro de appel & in l a procõſulib. & ibi Bal ſupra eo. Adde Cyn. & qđ ibi. Bal. in l.ſi. & in auth ſi qs.de epiſ aud. Et adde, ꝙ ſi alicui ſingulariter cõpetit ea cõſuetudine iuriſdictio in vno loco, ille dicit iudex magis principalis, quã ſuperior ſecundum Bal ita referentẽ Arch.in c.1.§.ad hæc.de pac iur.fir. in uerſ.quo, quomodo iuriſdictio ſit in territorio, & infra eo ubi omnino uide & no. multũ Ioan. Mo in c. ſi epiſcopus de off. ord. & uide omnino quæ dicit in l. iudicium ſoluetur ff. de iud.

1 *Auditores Principis, & ſummi Pontificis dicuntur habere iuriſdictionẽ ordinariam.*
2 *Idem de aſſeſſore Poteſtatis & Capitanei, ſecundum ſtatuta terrarum, licèt de iure communi aliud eſſet.*

a **§.Quod ſi a Duce.** Hic loquiĩ qñ appellaĩ a ſen-
tentia[a] Clariſſimorũ iudicũ,
quales sũt præſides ꝓuinciarũ, & Duces. No. quod hic dicit de
1 iure ordinario. Ex quo no. qđ † illi auditores[b] Principis & ſum-
b mi Pontificis, dñr hẽre iuriſdictionem ordinariam. † Idem de
c aſſeſſore Prãtis, & Capitanei. ſm ſtatuta terrarum, licèt de iure
2 ↄmuni in aſſeſſorib. aliud eſſet, vt habes in tit. de aſſeſ. C. & ff.

ADDITIONES.

a Menoch A ſententia, Vanij tract nullitatũ in ti.coram quo null prop. poſſ.nu.16.
b Ale Auditores. Aſſeſſores, & auditores debẽt habere iuriſdictionẽ ordinariã, qđ no. Adde Bal in l.1 in fi ff de off. aſſeſ. & uide Bal. hic, quid autẽ in uice gerente. vide tex.no. & ibi Bar.in l.a. ſup de off. eius qui uic. alter. Et dic, qđ uicarius põt ſua ſnĩam exequi dum habeat ordinariam, ut no. de offi uic.c. licet in 6. & Doc.in c.ſi quis de foro compe. & eſt ordinarius ſecundũ gl. in ſo ju.c. Ro. in verbo generaliter. extra eo.in 6. facit ad no per Canoniſtas in c pen. de cẽſi. uica. & dicit Bal. in auth ſed omnino. ne uxor pro marit. quod Vicarius poteſt omnes cauſas mera imperii expedire, excepta cauſa ſanguinis.
c Parif. Sũmi Põtificis. Vide Fel in rub. de offi. dele. Bal. in l.ſi ſup. n. Si Sepa. vel Cla.

1 *Productio iurium poteſt fieri coram notariis, qui ſcribunt in cauſa.*
2 *Ipſi autem notarij debent dare copiam partibus.*

1 **§.In his autem.** Hic diſponiĩ q debeãt ſcribere in i-
ſtis cauſis † No ex iſto.§.ꝙ ꝓductio
iurium poteſt fieri coram notariis, qui ſcribunt in cauſa, vt di
2 xi ſ̃.c.l.eos.& auth. quæ ſupplicatio. de prec. Imper. off. † No. qđ
ipſi notarii debent dare copiam partibus.

1 *Iudicibus duobus ſententiantibus in una cauſa, maior exequi debet.*
a *Quis mandat executioni ſententiam a qua appellatur.*

1 **§.Officiis.** † No ex iſto ver. duo notabilia, qđ qñ de ea-
dẽ cã cognoſcunt duo iudices, qđ manda-
a re debeat ſnĩam executioni, qui eorũ eſt maior. Scđo no.[a] qđ
b iudex ad quem appellatur, ſententiam mandat executioni, ꝓnõ
iudex primus. Hic eſt tex. hic. Cy. tangit hoc in l.eos.ſ̃.eo.gl. &
a Gul. tãgũt in l.tale pactum.§.qui ꝓuocauit.ff.de pac Bĩ, † qñq;
ſnĩa prima confirmatur, quia appellatio eſt deſerta propter cur
ſum tp̃is, & tunc iudex primus mandat ſententiam executio-
ni, vt ſ̃.eo.l ↄ maiorem.& l.qñ nõnulli.& ĩ.ti.1.l.ſi §.pe. Qñq;
ſnĩa ↄfirmatur per ſententiam iudicis, & tũc iudex appellatio-
nis exequiĩ. Hic eſt caſus hic, & in auth. ſi qs litigãtiũ.ſ. de epiſ.
aud. & de iud.l.ſi hoc tenẽt oẽs Doct. Qñq; ſnĩa confirmaĩ per
ↄſenſum partiũ, & iudex appellationis exequiĩ, vt d.l.tale pa-
ctũ.§.qui ꝓcurauit. ſm Gul. de Cu. Gl. & Ia. Bu. dicebant ſe nõ
videre rõnem, quare iudex primus non debeat exequi ſnĩam,
qñ ↄſenſu partiũ ab appellatione recediĩ, ſicut qñ per curſũ ſa
talĩũ applõ ↄfirmaĩ, arg.ſ̃.e.l.ſi qs libellos. Nõ ob.§.q prouoca-
cauit, qa intelĩr ibi qñ fuit appellatũ a delegato ad delegantem,
quo caſu ẽt ſi appellatũ nõ eſſet delegat[us] ſnĩam executioni mã
daret, vt de re iu.l.a di. Pio. & ibi no. & hæc ſatis placet. Ad vnũ
tñ aduerte, qa qñq; iudex applõnis licèt ſit maior ĩ iuriſdictio
ne, tñ qñq; eſt minor in potẽtia, ſicut uides hic in ciuitate iſta.
iudex iuſtitiæ eſt minor in Ciuitate, quã ſit Prãs & Capitane[us],
& tñ ſnĩa mãdabiĩ executioni per officiales primi iudicis ad re
quiſitionẽ iudicis appellationis, vt ſ̃. de epiſ. aud.l.epiſcopale.

ADDITIONES

a Barb. Secũdo no. Vide Doc in locis hic alle. Sed qđ de cauſa criminali? Dicũt quidã in auth. ſi quis litigantium. quod iudex a quo, quia reũ debet retinere in eius cuſtodia ꝑ l.eos.§.ſup hic de app. ſed in cõtrariũ eſt caſus in l.addictos. in fi. ſupra eo. qui probat expreſſe, quod iudex ad quem.
b Ale. Mandat executioni Quis mãdat ſententia executioni, an iudex principalis cauſæ, an appellationis, uide eũ in l.a diuo Pio.de re iu. ad le Bar.in d.§.q ꝓuocauit. & ibi plene Bal.in repe maxime ꝑ Can.in c paſtoralis, de off. dele. & Bal. in auth ſi quis litigantiũ in fi. & facit quod no in d.l.a diuo Pio.in §.ſententiã. & ibi Doc. & adde Bal in l.1 ĩ de viſu.rei iudi. & in l. cõtra. ſupra de viſu. rei iudi. & in l cõtra ſupra eo. Quid ĩ cauſa criminali, vide Bal. in l.addictos.ĩ e. uide auth. ſi quis litigantiũ. Et de materia per gl. Inn. in c.paſtoralis. ff. de offi. dele. §. præterea. per Bal. late, in d.§. qui ꝓuocauit. & ibi etiam quid in criminali. Et dñr no. de Roe in ſuis deci. 107. qđ iudex datus in appellatione, elapſis fatalib. põt primã ſententiam confirmare licèt dicant hoc tenere Inno.in c.3 de cõceſſ. præb. ut innuit. quod eſt no. ſi eſt uerum, uide Bal ſupra ea.l.

§.Hæc ſi. Hic loquitur quando a delegato appellatur.

§.Huic ſaluberrimè. Hic loquitur, quando Imperator cauſam delegauit non illuſtri.

1 *Si Doctori occaſione ſalarij conſilij debet dari aureus pro centenario, nõ Doctori verò florenus Rhenenſis, & ſi cauſa commiſſa ſit non Doctori, qui conſuluit factus Doctor, an debeat habere aureum uel florenum. uide infra.*

§.Sanè ſi illuſtrium. Supradictũ eſt de ſpectabi-
lib. & clariſſimis, hic loquiĩ
a ſnĩa illuſtriũ appellaĩ No. hũc tex. valdè ibi, licèt ante &c. Fuit
1 diſputata ſemel q̃dã q̃õ Bononię. † Caueĩ ſtatuto,[a] quod ſalariũ
a ↄſultorum, ſi ſit Doctor,[b] qđ hẽat 12. denarios pro libra, ſi non
b ſit Doctor, hẽat octo denarios ꝑ libra. Contingit qđ cã fuit ↄ-
miſſa ñ Doctori, q ↄſuluit factus Doctor. Quæro, quale ſalariũ
dẽat hrẽ. Et vĩ qđ dẽat inſpici tp̃s conſilii, ut hic. Bĩ aduerte ad
me. Dic adiectiuũ, quod regiĩ a uerbo, ſignãt ſm tp̃s uerbi, vt l.
in delictis.§.ſi de trac ff. de noxa. de teſt. mil.l. Titius. In propo-
ſito dico diligẽter ĩſpiciẽda uerba ſtatuti. Aut n. dñr, ſi Doctor
conſuluerit, ſit eius ſalarium tm̃, tunc quia iſtud ſubſtantiuũ
Doctor. regiĩ ab illo verbo ↄſuluerit, ſufficit, quod ipſe ↄſilii ſit
Doctor, hic eſt caſus hic. Si verò ſtatutũ dicit, ſi cã ↄſulẽda cõ-
mittaĩ Doctori, ſit eius ſalariũ tm̃; tũc qa dictio Doctori regiĩ
ab illo uerbo, ↄmittatur, tunc dẽt eſſe Doctor ipſe commiſſio-
nis, qa ſignificat ſm tp̃s uerbi, vt ſ̃. in legib. alleg. Si uerò uerba
eſſent ambigua, tũc interpretaĩ ꝓ eis in benigniorem partem,
vt habeat tãquã Doctor, argu. huius l. & l.3.§ Scio. ff. de minor.

ADDITIONES.

a Pariſ. Cauetur ſtatuto. Vide Fel in c.quoniam Abb. de off. deleg. Bal in l. ſi ſupra ubi Sena uel Clar.
b Ale. Doctor. Notabilis quæſtio facti de cauſa cõmiſſa nõ Doctori, qui cõſuluit factus Doctor, & adde no. hic, quod tẽpus debeat inſpici, uide Bal. in l generaliter. de epiſcop. & cle, de cauſa committenda Canonico, qui poſt commiſſionẽ renunciat Canonicatui, an poſſit procedere licèt uide qđ not. Bal. hic, & Bal in l humanitatis ſupra de impub.

1 *Si tibi eſt obligatus clericus & laicus tali cauſa, quæ dēt corā iudice laico examinari, tūc occaſione clerici laicus coram epiſcopo conuenietur.*

§. Eodem obſeruando. Not. hunc. § ex quo no. φ q coniunctus eſt maiori in indiuiduis, gaudet priuilegio maiorū. Facit ad hoc.
a ff quemadmodū ſeru. ami. l. ſi cōes. Et ꝑ hoc dico, a qđ † ſi tibi
1 eſſet obligatus clericus, & laicus tali cā, q̄ debet corā iudice lai
b co examinari, occaſione clerici laicus coram ep̄o conuenitetur.

ADDITIONES

a Ale. Hoc dico. Adde Bal. in l. Gallus. §. ille caſus de liber & poſth. cōtrariū tenuit Bar. in l. ſolent, ff. de aliis leg. Sed illud hic eſt verū, quia magis dignū trahit ad ſe minus dignū, ut hic, & in c. quod in dubiis. de cōſe. eccl. uel alta. Quid ſi quādo conuenitur collegiū licitū in quo ſunt clerici & laici, uide Bar. in l. ſi ff. de colleg. illic. Sed qđ ſi duo ſunt clerici, unus clericus, alter laicus, & diſcordāt, an epiſcopus, vel clericus eligit tertiū. Dicit Guido de Suza. qđ aliter ipſorū ſufficit. alias de exe tur in l. Iuriſperitos. Ita dicit ipſe in l. prouidēdū. ſupra de poſt. Ita dicit ipſe Card. ca. Ioānes, de teſt. qđ ſi clericus & laicus ſunt cōſtituti executores teſti. iudex eorū erit iudex eccleſiaſticus. Itē uide Bar. in l. 1. §. ſi quis appellatione, ff. de appe. & ad materiā quid operetur mixtura, uide tex. l. ſi impubes, §. ſi pupillus, & in l. de bonis circa princi. ff. ad Carb. Facit l. qđ ius eo ti. facit tex. in c. per tuas, de arbi. Facit gl. in l. quæ dotis, in ver. expenſas ſol. mat. quā ſimo ſeparat ſing. ibi. facit caſus no. & ibi gl. in l. ſi C. de mun. & hon. nō contiuu. li. 12. Facit qđ dicit Bar. in l. ſi emācipatis ſup. de coll. de duob. nepotib. quorū. unus, &c. Facit qđ dixit Bal. in c. 1 quib. mo. feu. amit. facit qđ dixit idē Ang. in l. Imperat. ff. de ſta. ho. Facit qđ dixit idē Ang. in l. ſi quis ex argentariis, ff. de edē. & Lu. lo. Rom. conſ. 1 90. ubi dicit quod teſti reprobato, & uili adhibetur plena fides propter adiunctionē alterius boni, & fide digni. Facit qđ dixit Lud. Rom. in l. arbitro. ff. qui ſatiſ. cog. Facit qđ dicit In. in c. 1. de reſcr. & in c. fi. Et uide qđ uoluit d. Abb. in q. ſua inci. Ganduiph. & do. Mat. de Mathe. in no. 137. do. Pe. de Anch. in rep. c. ca q̄. de reg. iur. in 6. & in 1. parte q. prin. facit qđ ibidē dixit Pe. de Anch. ubi dicit de uniuerſitate ſcholariū, ubi ſint permixti cler. alleg. Bal. in l. 1. ſup. de colle. illic. & Bal. in auth. habita C. ne fil. pro pat. facit qđ dixit Bal. in l. ꝑcipimus. in hoc tit. Facit quod dixit domin. Card. in d. ca. cū Io. de teſta. Facit qđ dixit Bart. in l. ſi is qui duos. de lib. leg. & Bal. in l. 1. infra pro ſoc. & uide in rub. de ſucceſ. edi. per Mod. qui ponunt multos caſus, & facit quod dicit Bar. in l. cum Senatus, ff. de reb. dub.
b Menoch. Clericus, & laicus adde Ferrar. cau. 10. ſi contingat. maius dignum trahit ad ſe minus, uide Ferrat. cau. 24 nu. 1.
Adde quod ſi ſtatuti, teſtis ullius ſuppleatur per alium, Bal. conſi 137. 1 lib.

1 *Quod non mutatur, quare ſtare prohibetur.*
2 *Ex identitate rationis nunquam inducitur correctio legis.*

1 **§. Quicquid.** Nota. † q l nō mutatur, quare ſtare ꝓhibetur, vt hic, & l. ſancimus. de teſt. Ad-
a uerte, qa hic dicit tex quod nō mutatur ſpecialiter, & ſic requirit quod ſpecialiter & ſpecificè mutetur. antequā dicatur, hoc
2 eſſe correctum. Secūdo † hoc uidetur caſus expreſſus eius quod dixi in auth. quas actiones C. de ſacroſ. ecc. vbi dixi quod ex idētitate rationis nunquam inducitur correctio l. vt dixi in l. ſi vero. § de viro. ſolu. matr. quod perpetuò tene menti.

ADDITIO.

a Menoch. Mutatur Crau. conſi. 301. nu. 4.

LEX XXXIII.

Eo caſu. Hic dicitur, quando adpellatur a ſententia lata ſuper ſtatu curialium, magiſter militum debet eſſe iudex. Et hoc ſit tibi pro ſummario.

LEX XXXIIII.

1 *Appellatio non datur ſuper conſultatione Principis.*
2 *Quando iudex committit cauſam conſulendam, eſt in arbitrio ſuo ponere in puncto opinionem ſuam, vel non.*
3 *Conſultor quando examinat acta cauſæ commiſſæ, non eſt neceſſaria præſentia partis aduerſæ.*

1 **Iubemus.** Qñ † princeps ſup aliqua cā ꝯſulnit, ab ei⁹ ꝯſiliarlis partib. præſentib. vel abſentib. cauſa examinatur, nec ab eorū cōſultationib. appellatur. h. d. No. duo ex
2 hac l. Primo, † qđ eſt in arbitrio iudicis quando cauſam conſulendam ꝯmittit, ponere in puncto opi. ſuam, vel non. Secūdo
3 no. quod † qñ ꝯſultor examinat acta cauſæ commiſſæ, non eſt neceſſaria præſentia partis aduerſæ. Siue ergo pars fuerit citata, ſiue non, nihil ad propoſitum, ſiue ſit præſens ſiue non.

LEX XXXV.

1 *Iudex unius uſque ad quam ſummam poſſit cognoſcere.*
2 *Cum quæritur quanta ſit quantitas, inſpicitur tenor ſententiæ, non autem eius effectus, nec illud quod poteſt exigi.*
3 *Quando duo iudices ordinarii diſcordant, debent eligere tertium, & qđ ſi proferant ſententias diſſonantes.*
4 *Quando cauſa examinatur in conſiſtorio Principis, dantur nouæ dilationes, niſi examinentur per modum conſultationis.*

a **In offerendis.** a Bñ dicit, † In cauſis q̄ sūt vſq; ad decē
1 libras auri, ſolū vnus iudex cognoſcit.
b In cauſis q̄ ſunt vſq; ad 20. lib. principiū non mutat. In cauſis quæ ſunt vltra 10. li. totum auditoriū Principis expectat, & ad appllonē introducēdā eſt biennium conſtitutum, & nouæ ꝓ-
a bationes recipiunt. h. d. Not. hic φ q̄a ſit q̄titas inſpicit ſm te-
c norē ſententię, a qua appellatur hoc facit, imò determinat ad ſtatuta huius ciuitatis & aliarū. Dicit ſtatutū, qđ qui hēt inſtrm a decē lib. s. dēat inſinuare. modo aliqs habet inſtrm centū lib. non inſinuat, opponit ſibi quod nō valet. Rñdet ipſe, licèt inſtrm ſit de cētū lib. forte in patrimonio debitoris non ſunt decē, & ſic in effectū nō eſt cētū lib. vt l. nam his, ff. de dolo. Cer-
d te ꝑ hanc legē rñdetur, quod debemus tenorem inſtrū d in ſpi-
e cere, nō aūt effectū exactionis. e Hoc ēt facit ad ſtatutū, qđ dr, qđ ſoluatur decimū, ſeu ſoluant capita ſolidorū ex denariorū pro lib. qđ in æſtimatione inſpicit tenor inſtrī, ſeu tenor libelli, nō inſpecto effectu. Hoc eſt uerū, qñ illud qđ petit, eſt certū: ſed qñ æſtimatio eſſet incerta dicam ſtatim ī e. l. fi. in fi. Secūdo
3 no. qđ † qñ duo iudices ordinarii diſcordant, debent eligere tertiū, vt hic. Sed ſi proferrent ſnias diſſonantes, quid iuris ſit licēt
4 in l. inter pares. ff. de re iud. Vlt. no. qđ † qñ cauſa examinatur ī ꝯſiſtorio Principis, dantur nouæ dilationes, ut hic in fi. qđ eſt verū ſi examinat per modum appellationis: ſecùs ſi per modū conſultationis, vt de dilatio. l. cum a nobis. Ita debet intelligi quod glo. no. ī. eod. l. ne cauſas. Opp. & videtur quod alia tempora ſtatuantur, vt ī. tit. 1. l. 2. & 3. Solu. Hic loquitur de tempore appellationis introducendę ſeu initimandæ, ibi loquitur de temporibus ſtatutis ad alia, vt ibi dicemus.

ADDITIONES.

a Ale. In offerendis Vide per me in l. cum quædam puella, ff. de iuriſ. om. iud.
b Ale. In cauſis Adde Bar. in l. q. tabulas circa prin. ff. de fur. in verſ. oppo. qđ nō ualet. ibi, non autē effectum exactionis. Hoc etiam facit ad ſtatutū, & ſic nota, qđ ſi debemus ortū pro libra cōſulenti, inſpicit quod petitur, non quod exigi poſt per inopiā, quod tene menti. & facit text. in Auth. de litig. § ad excludendam & no. Bal. iſtū tex. in l. pen. § fi. ff. de iu. om. iud. licet litigas ſit pauperior petitore, vt hic, quod eſt no. Tu videas per te Iac. de Belui. hic.
c Parif. Tenorē ſententiæ Sed quid ſi ſētētia contineat aliquid factum, & nō quātitatē, qđ debeat attēdi, uide in l. ampliorē, § fi. & quod ſcripſi poſt Ale. inf. e.
d Paul. Tenorem inſtrumenti. Vide Math. notabili 141.
e Parif. Effectū exactionis Adde circa iſta ſtatuta, & multa ſimilia, Iaſ. in §. tripli. in 100. Inſt. de act. vbi de multis aliis ponit, & refert idē do. Ial. in §. actionū in gl. in ver. cōmuni diuid. & tex. in l. ampliorē. inf. eo. & quæ ubicunque dicit Bar. ad reprobandum, quod debeamus metiri ius ex perſona & petitione actoris.

LEX XXXVI.

1 *Si Rex iudicat, ut Dux, uel Comes, appellatur ad ſuperiorem ſibi in Ducatu, uel Comitatu.*
2 *Epiſcopus, uel clericus hēns iuriſdictionem a Principe, ſi iudicat uigore illius iuriſdictionis, an ab eo appelletur ad principem an uero ad Papam.*

a **Si quando.** a Si appellat a Duce, ſiue ſit Illuſtris, ſiue ſpectabilis, ſolū magiſter offīorū cognoſcit, &
b in hoc corrigit l. ꝑcipimus. h. d. No. hanc legem, tex. qua no. qđ
1 † ſi Rex iudicat, vt Dux, vel Comes, appellat ad ſuperiorē ſibi ī Ducatu, vel Comitatu, non īſpecta Regia dignitate, & vē hic
2 tex illius qōnis: Si aliqs epiſcopus, vel alius clericus hēat feudū, vel iuriſdictionē a Principe, & iudicat vigore iuriſdictionis, qđ ab eo appellat ad Principē, non ad Papā. Hic eſt caſus. Et hoc etiā tenēt Canoniſtæ in c. 1 de feu. Gl. dicit aliter in c. fi. extra, de deli. puer. & vide in c. Rom. extra de appel. li. 6. in ver. dēt, & hic eſt caſus. Et ex hoc video qđ quādo cōmittunt uni plures ꝓuinciæ, in eo qđ iudicat vt Rector unius prouinciæ, appellat ad ſuperiorē illius prouinciæ, & eodem modo in alia prouincia. Quod intellige uerū, qñ unus gerit duorū officiū: ſecus ſi vnū officiū vniretur alteri, vel cōfunderetur in altero, qa tūc illud qđ extinguit, non debet inſpici. Et ita habes tex. in Auth. vt iud. ſine quo ſuf. §. illud. & C. de metro. Bery. l. 1. & ibi nor. & extra, ne ſede vac. c. 1. & iſta ſunt notabilia ad multa, & tene menti, quia quotidie hæc fiunt.

ADDITIONES

a Ale Si quādo Quid ſi Rex, vel Dux, vel Comes iudicat, an appellabit ab eius ſententia tanquā lata a Rege, uel a Duce, aut Comite, & idē quod tenet hic Bar. tenet. in l. 1. § 2. in fi. ff. eod.
b Ale. Not. hanc legē, quod ab eo appellatur ad Principem, & idem Bar. in l. 1. § 2. ad fi. ff. de appel. in ult. q. in fi. & uide Bar. in l. ſi cū uenerit § nulla. ff. de pig. act.

LEX XXXVII.

1 *Appellationem poteſt exercere tam appellans, quam appellatus.*
2 *Iudex poteſt pro parte abſente ſupplere de facto.*

a
1 **Ampliorem.** a † Appellationē poteſt exercere tā appellans, quam appellatus. h. d. No. quod dixi

ADDITIO.

a Ale. Ampliorē. Hic eſt caſus in prin. huius legis multum ſingularis, qđ ſi aliquis eſt cōdēnatus in quinque, & in aliis quinque abſolutus, ſi iſte talis appellat, qđ iudex appellationis pōt in aliis quinque cōdēnare, in quibus fuit abſolutus in ipſius appellātis ꝑiudiciū, qđ tene menti perpetuo, & hoc dicit Bal. hic in prin. ad qđ bene facit quod no. Io. in c. inter monaſteriū, de re iudi. & refert Bal. in l. f. quando prouo. nō eſt neceſſ. & ibi Bar. in l. fi. & clarius ibi Bal. ad fi. qui ad hoc alleg. iſtū tex. Adde quod Io. An. in addi. ad Spec. in ti. de app. § 1 quibus uer. qđ ſi uictus, dicit Guid. de Suza. hic quærere, an beneficiū huius l. competat appellato, dum appellatorem pœnitcat & ab appellatione recedit. eo cauſa breuitatis te remitto.
Parif. Amplior. Quid autē ſi lapſum eſt tēpus appel. proſeq. an app. poſſit proſequi. uide No. Abb. in c. ex parte de præl. Itē limita ſing. vt p Alb. hic, niſi appellans accepiſſet ſententiā quantum facit pro ſe, & inquantum eſt contra ſe, appellare licet, prout ſolet cōmuniter fieri. uide per eum. Itē de materia huius l. uide late Fel. in c. ſignificauerūt. extra, de excep. ubi ponit etiā de prædicta limitatione, uide Bar. in cōſ. 110. uide etiā omnino Phil. in c. ſi duobus. extra, de appel. Barb. in c. Raynal. de teſta.

2 dixi in ſũmario. No. ẽt, ꝙ † ꝑ parte abſente iudex poteſt ſupplere de facto. ibi, adimplere, &c. Et vide gl. quam no. & tene mẽti. Ego d co, q̃d in cauſa appellationis non eſt ſpeciale, imo eſt regula, vbicũq; ꝯ abſentem poteſt perueniri ad diffinitiuã ſententiam, iudex pro eo poteſt ſupplere de facto. Hic eſt tex. & ſ. qũo, & quando iud. auth. qui ſemel ibi, perquiſita veritate.

§. In refutatoriis. Gaudent breuitate Moderni h. d. Habui ſ. ſ. ſ. de pc. Impe. off. l. fin.

1 *Ratione dubii non impeditur iudex ultra ordinariam iuriſdictionem cognoſcere & pronunciare.*
2 *Aeſtimatio facta in principio litis pro ſoluenda decima, non facit fidem in proceſſu.*

1 **§. Sed cum ſcimus.** Bř dicit. † Si tp̃e ſniæ ſumma reperiatur maior qua prima facie v. debatur, non impeditur iudex ſuper toto pronunciare.
a h. d. notabiliſſimus. §. quem benè no. Tota die vides, q̃ ſi Ciuitatib. ſũt iudices, q poſſunt de cauſis cognoſcere vſq; ad certas ſummas, q l ſi illa eã prima facie non videat̃ excedere iuriſdictionẽ iudicis, ſi poſtea reperiatur maior, poteſt ſuper toto ꝓnunciare, & ſic vř qd ille iudex poſſit tunc cognoſcere de illa ſumma licèt tp̃e ſniæ in ꝓceſſu, & poſt. appareat maior ſũma, & nõ poſſet cognoſcere, ꝙ nihilo minus põt cognoſcere. Ca-
a ſum hẽs hic no † Secũdo no caſum ex hac lege, ꝙ licet in prin. litis ſint æſtimatores ad æſtimandũ quantitatẽ litis ꝑꝑ ſoluendã decimam, quod illa æſtimatio nõ facit fidem in proceſſu, ſed dẽt examinari veritas. Caſus eſt hic, quod perpetuo tene mẽti.

ADDITIO.

a Ale. Tota die vides. Hãc quæſtionẽ decidit Bar. in l. ſi id, in prin. ff. de iuriſd. omn. iud. & vide tu Bar. in l. in offerẽdis in ſ. q̃ſt. inf. e. quid ecõtra, uide quæ dixi poſt Bar. in l. 1. ff. de iuriſ. om. iud. Quid aũt ſi quæſtio eſt ſuper intereſſe aliquo qđ a principio eſt inæſtimabile, quis cognoſcet, & no. Bar. hic, & dicit Bar. in l. 4. §. prætor, in fi. de dam. infec. & ibi Lud. in fi.

De temporibus appella. *Rub.*

LEX PRIMA.

SI quis. Bř. h. d. tempus exercendæ appellationis interpoſitum a nominatione ad munera eſt duorum menſium a tempore ſnię. Opp. ſ. tit. 1. auth. hodie. Dicũt quidam quod hic eſt ſpeciale, quod nõ vř verum, vt l. j. § quod in ſententiis ff q̃n app. ſit. Dicas ergo ꝙ hic loquitur de tempore appellationis exercẽdæ. ibi de tp̃e applõnis interponendæ. Sed ꝯ hoc opp quia ad exercendã applõnẽ ſtatuit̃ maius tp̃s, vt ĩ eo. l. ſi. § illud Sol. ſpeciale eſt ĩ hoc caſu, vt ita modicum tp̃s ſtatuatur ad appellationem exercendã.

LEX II.

1 *Fatalia qua currant appellanti in appellatione proſequenda.*
2 *Quando parti datur dilatio octo dierum ad aliquid faciendum, tunc ſi in vltima die illud facit, non eſt neceſſaria citatio aduerſarij.*
3 *Priuilegiũ quando impetratur a Principe in his, quæ cauſæ cognitionem non requirunt, uel partem modicè lędunt, non debet pars citari.*
4 *Si dies termini cadit in diem feriatam, quando debeamus inſpicere præcedentem diem non feriatam.*
5 *Quando unus ſolus litigat, iudex poteſt ſupplere de facto pro parte.*
6 *Si iudex ſtatuit terminum unius menſis, de quot diebus intelligatur.*

1 **Tempora.** Bř h d † Si appellat̃ ab ordinario, ad applõnis ꝓſecutionẽ ĩchoãdã primũ fatale eſt ſex mẽſiũ, & dint̃ alia tria vnius mẽſis pro quolibet, & a Principe põt intra tres menſes reparatio poſtulari, nec partis citatio requiritur. Si appellat̃ a delegato, eadem ſunt fatalia reparatione accepta; ſed ſi appellatur a delegato Illuſtris, vel Spectabilis, primũ fatale eſt duorũ mẽſiũ, cætera nõ mutant̃. Et ſi vltima dies cadit in feriatã, ꝓcedẽs inſpicit̃, & fatalib. elapſis pro non appellãte hř. h. d. hæc l. ad q̃ aduerte. Pro cuius declaratione & euidẽ-
a tia ſcias, ꝙ quoddã eſt tp̃s applõnis interponẽdæ, de quo loqt̃. l. eos. in fi. & auth. hodie. ſ. tit. 1. Quoddã eſt tp̃s applõnis introducendæ ſeu producendę. de illo loquitur l. in offerendis ſ. tit. 1. Quoddã eſt tp̃s inchoandi proceſſum ſuper appellatione, & de illo loquit̃ hęc lex, & l. cũ anterioribus. ĩ. e. vſque ad §. in his licèt gl. aliter intelligat. Quoddã eſt tp̃s applõnis exercendę, & finiendæ de hoc loquitur in d. l. cum anteriorib. §. illud Alia tẽ-
a pora declarabo ſup auth. Primo no. qđ † q̃n dat̃ dilatio parti octo dierũ ad aliquid faciendũ, ſi illud vult facere ultima die termini, nõ dẽt facere citari aduerſariũ, q̃a ultima dies termini eſt nota aduerſario. Sed ſi vellet facere intra terminum, non poſſet, niſi faceret partem citari, q̃a qua die ꝯparcat intra terminũ, dẽt eſſe notũ parti. vt probat̃ hac l. & dixi vobis de ver. ob. l. q-
b ante. b licet hæc lex q̃tũ ad appellationem recipiat mutationẽ,
3 vt ĩ. e. l. cum anteriorib. §. j. Scđo no. ꝙ † q̃n à Principe imperra-
c tur priuilegium, non eſt neceſſe quod citetur pars. c ꝙ eſt verũ In his, q̃ partẽ nõ lædũt, vel lædũt modice, ſeu cauſæ cognitionẽ nõ requirunt, vt l. 2. §. merito. & §. ſi quis a Principe. ff. ne qd in lo. pub. de prec. Imper. offer. l. quoties. & ita loquit̃ hic. In his vero, q̃ cauſæ cognitionẽ requirunt, uel partem lædũt multũ, dẽt citari pars, vt l. a. de nata. reſtit. & de adop. l. nã ita diuus.

4 Not. ex §. illud, ꝙ † quãdo dies termini cadit ĩ diẽ feriatã, d debe-
d mus inſpicere præcedentẽ diẽ nõ feriatã. De hoc tãgit̃ ꝑ Spe. ĩ tit. de cita. §. j. ver. itẽ excipitur qđ citatio. & de dila. §. 1. ver. ſed pone iudex. Nec tamen iudicio meo illũ paſſum vſquequaq; ꝑfectè declarat. Poſſemus tamẽ bř ſic dicere. Q̃nq; ſtatuitur alicui terminus, in quo aliquid faciat. Q̃nq; ſtatuitur terminus intra quẽ aliquid faciat. Si ſtatuitur terminus ĩ quo, ſi illa dies cadat in feriatã diẽ, poteſt pars ſe pręſentare, nõ vt procedat, ſed vt ſequẽti die nõ feriata procedat, vt in c. veniens. extra, de accu. Sed ſi vellet, poteſt cõparere. ſi quidẽ compareret ad impediendũ proceſſum faciendũ ꝯ eũ rõne cõtumaciæ, tunc põt, ſed ad impediendũ officiũ iã cõſummatum ꝑꝑ contumaciã nõ poteſt, vt in c. cũ dilect. extra, de dolo & contu. & d. c. veniẽs. Si vero ſtatuitur terminus intra quẽ veniat, tũc ſi cadit in diẽ feriatã ferijs ſolẽnib. inſpicit̃ ꝓcedẽs dies nõ feriata, vt hic. Sed ſi cadit in ferias repẽtinas, ſibi ſubuenitur, vt l. ſed & ſi Prętorẽ. §. ſi ferię. q̃b. ex cau. maio. Diceres tu, hæc lex nõ loquitur de termino, intra quẽ, imm̃o de termino, in quo, quoniã vltima dies termini eſt fatalis, vt l. cum anterioribus. § j. ĩ. eo. Reſpõdeo. cõcedo qđ vltima dies termini eſt fatalis, quãtũ ad hoc vt poſſit procedere parte nõ citata ſed ſi vult facere citari partẽ, tunc poteſt intra tp̃s fatale. Ita loquitur hic, ita põt loqui ĩ. l.
5 prox. Vlt. no. ꝙ † quãdo vn⁹ ſolus litigat, iudex põt ſupplere de facto pro parte. Vidiſtis ſ. ti. l. ampliorẽ. in princi. Vltimo põt
6 induci hęc lex ad q. † iudex ſtatuit terminũ vni⁹ mẽſis, de quot dieb. intelligit̃; Hæc lex facit, qđ intelligit de 30. diebus. do. Ioã. And. mouet iſtam quæſtionẽ in c. quam ſit. extra, de elect. lib. 6. Et d cit quod intelligitur de tot diebus, quot dies habet ille mẽſis, in quo terminus datur, vt quot dies deficiũt ex illo mẽſe, tot ſupplcãtur ex alio mẽſe, vt dixi de verb. ſig. l. cũ biſſextus. Al. a ponentur in l. ſi. huius tj. vbi melius cadent.

ADDITIONES

a Ale. Euidentia. Vide Bar. in auth. ei qui, & in auth. ſed his. inf. eo.
b Ale. L. qui ante. Et in l. item illa. de conſl. pec. Bal. in l. ſi. qui admi. & Lud. ibi.
c Ale. Citetur pars. An quãdo impetratur a Põcipe requirat citatio partis facit no. i. l. ſi. ſup. de leg. Et iſta ut tenere expreſſe Bal. in l. ſi. ſup. de fur. & hic expreſſe in l. ſi quis res ſu. & uide Pa. de Ca. in cõſ. 1. & Bar. in l. Gallus, § quid ſi tantũ, & Iu. in c. ex parte noſtra & in c. cũ olim, de uer. ſig. & uide in l. ſi q̃s cõſortiũ, de fabri. lib. 10. Et intellige niſi ſit de plenitudine poteſtatis Principis, tollit̃ citatio, ſecundũ Hoſt. & alios in c. noſtra, de proc. & uide ſi per uiã gratiæ Doc. i c. inter, & dicit Olde. in cõſ. 232. circa fi. quod q̃n per reſcriptũ cõfirmat̃ quod de iure non tenuit, ſed q̃n iuri cõmuni cõgruit, non dẽt citari. Ita dicit in præfato cõſ. in prin. alle. pro parte nepoti ver. ſinẽ ſniæ. Primo allegat quod q̃n priuilegiũ impetrat̃ a Principe, eſt neceſſe qđ pars citetur. Vide per Can. in c. cũ olim, de re iud. & in c. ueſtra, de procu. & in c. inter quatuor, de maio. & obe. & per Bar. in l. adop. de adop. & per Bal. in l. ſi. C. de fruc. & li. expen. & d. l. ſi qui. res iud. non noc. per Imo. in c. cum dilecta. de confir. uti uel inuti.
d Ale. Feriata. Quãdo dies termini cadit in diẽ feriatã, uide Bar. & Doc. in l. j. § nũciatio, de ope. noui nun. & ibi late de hoc ꝑ Doc. & Imo. ibi dixi. Adde Bal. in l. a. ſup. de dila. & in l. eos. §. fin. antẽ. de app. ibi etiã quid ſi dies termini fuit impeditus. Et uide Bal. hic, qđ ſi ultima dies inſtãtiæ eſt feriata. Et iſta procedunt in dilatione iudic. al. Quid autẽ in legali, uel ſtatutaria, uide Bar. in l. ſi pater, inf. quãdo prouo. & cũ Bar. hic tranſit Imo. in c. cupientes, § qđ ſi per viginti, de elc. in 6. per Bal. in l. a. ff. ſi q̃s in ius uoc. adde Io. An. in addi. ad Spe. in ti. de fer. §. j. ubi dicit, qđ ſi iuriſdictio delegati finitur in die feriata, quod illa die poterit ſententiare, ſi non ſuit in culpa, & uide Fred. conſ. 75. Officij Adde de hoc ut ꝑ Pet. de Ancha. conſi. 98.

LEX III.

1 *Poſt curſum omnium fatalium non datur reparatio etiam ex iuſta cauſa impedimenti.*
2 *Statutum ſi dicit, quod Poteſtas debet aliquid facere in principio ſui officij, qualiter intelligatur principium.*

Nemo arbitretur. Iſta lex hẽt duas partes ſm verũ itellectũ. Primo ꝓhibet ꝓrogari tp̃s initiãdi proceſſum ſup applõne vltra tp̃s ſtatutũ ſ. l. proxi. Secũdo dicit tp̃s applõnis introducẽdæ ſeu ꝓducendæ nõ debere ſpectari vſq; ad finem. Et ſic primo loquit̃ de tp̃e initiãdi ꝓceſſum. Secũdo loquit̃ de tp̃e applõnis ꝓducendæ ſeu
1 intimãdæ Scđa ibi, ita vt. Not. ex iſto principio, qđ † poſt curſũ omniũ fataliũ non datur reparatio, ẽt ex iuſta cã impedimẽ-
a ti, vnde ẽt ꝑ reſt. in integ. a nõ ſubuenit̃, qđ patet ex eo ꝙ text. dicit, neq; ſub ꝓtextu quodam aliero. Cõtra quod vř ꝙ no. in auth. ei q appellat. Sed dic vt ibi dicam Op. ad vlt. reſponſum, & vř qđ ſufficiat venire in vltima die termini, vt ĩ, eod. l. fi. §. & cũ antea. Dicit gl. qd iſte ver. cõtinet conſ. nõ pręceptũ. Et dicit verũ gl. ſi hæc lex intell geret in tp̃e cõſtituto ad initiãdũ proceſſum ſup appellatione. Sed veritas eſt, qđ loquitur de tẽpore conſtituto ad appellationem intimandam ſeu ꝓducẽdam, & ideo debet produci ante medium illius termini cõſtitutũ, vt ſ. ti. j. l. in offerẽdis, & ĩ. eo. l. fi. §. in his Et ita tenebat Iac. But. &
2 Ia. de Are. Vlt. facit hoc tex. ad q. † Dicit ſtatutũ, ꝙ Poteſtas dẽt aliqd facere in principio ſui officij, q̃rit̃ qualiter intelligatur principiũ; Hęc lex præſtat arg. quod intelligitur in principio, hoc eſt, ante mediũ ſui officij, vt totũ illud ante medium, dicatur in principio, arg. pro hoc in gl. no. ff. ſi quis ius dic. non ob temp. l. 1. in gl. magna Dic plenè in l. 3. ff. de fur.

ADDITIO.

a Meno. In integrum ſur. iun conſi. 15 nu 4. uer. confirmat.

LEX V.

Cum anterioribus. Lex prima ſ. eod. per hanc l. corrigitur, & ſecundum diuerſitatem locorum, tempora prima fatalis mutantur. Hoc dicit iſtud principium in ſummario.

§. Et cum antea. Lex 2. eod corrigitur hic, & ultimus dies termini ſolum non intelligitur eſſe fatalis, ſed quatuor dies ante vltimum, & quinq; dies poſt intelliguntur eſſe fatales. h. d.

§. In his. Sup. tota hac l. habuiſtis de tpe pceſſo ad inſtiandū proceſſum ſup appłone: hic loquit de tpe pceſſo ad appłonē producēdā ſeu intimādā iudici, & corrigit ī aliquo l. in offerēdis ſ. tit. i. Et hæc ſufficiant nbi p ſummario.

1 *In cauſa appellationis interponitur exordium etiam una parte abſente, quod fit per citationem.*

2 *In cauſa appellationis proceditur lite non conteſt. ſi pars eſt abſent.*

3 *Tempus proſequendæ appellationis hodie currit a tempore interpoſitæ appellationis.*

§. Illud. Quādoq; ſtatuit terminus ad appellatione producendā, vt vidiſtis ſ. proxi. § Quādoq; appellatione pducta ſtatuit terminus ad pceſſum inituādū, vt hac l. in prin. & §. i Q'que pceſſu initiato ſtatuit terminus ad exercenda appellatione,[a] & cōplendū proceſſum ſuper appellatione, & de hoc loqnit hic § Quod ſufficit tibi pro ſummario. No. ex

1 hoc §. q † in cā appellationis interponit exordiū etiā vna parte abſente, q fit per citationem partis. Vide gl q eſt hic ſuper verbo, exordiū. Vt ergo, quod citatio ſit in tñi in cauſa appel-

2 lationis. D. xt. de in ius voc ſup ſub No. ſecundo, qd † in cā

a appellationis procedit lite nō conteſt.[a] quod eſt verū parte abſente vt hic, ſed parte pſente in cā appellationis debet lis conteſtari, qa hoc ca ū nō loquit hic. Et vr mihi, qd ſit tex. in c. interpoſita, in fi. ex, de appellatio, & eſt tex. in l. i. ne li. in vna ca-

3 deq; cau. ter. prouo. & ibi p Dne. Vlt. no q † p hāc l. vr, qd † tē-

b pus proſequendæ[b] appellationis currat a tpe inchoati proceſſus ſuper appellatione, non a tpe interpoſitæ appellationis, licèt de hoc ſunt duæ opi. in gl. ſm iſta tempora, tñ hodie nō eſt dubium, quod currit a tempore interpoſitæ appellationis, vt in auth. ei qui appellat ſ. e. qp llatim legam, & in c. ſicut, de appel. in Cle. & q l ibi in gl plenè no. per Io. And. Vltimo dicit hic gl. qd aliud eſt in cauſa excuſationis tutoris, quā in cauſa appellationis. Nā in cauſa appellationis ſtat. m elapſo termino eſt perinde, ac ſi puocatū non eſſet, in cauſa excuſationis ſecus, vbi ſequitur iuſſus iudicis, vt l. ſi is, g. de excu. tut. & ita dicit gl. contrarium eſt veritas, vt ff de admi. tuto l quidam decedens. §. fi. & l. ſeq & ſ. de peric. tut. l. ſi tutor petitus.

ADDITIONES.

a Alex. Conteſtata. Vtrum in cauſa appellationis requiratur litis côteſt & adde qđ in vr te tere quod nō, in c. Ray. de teſt in gl in ver. conteſt & adde Bal. in l. 3. ff. de appel Qui l in appellatione ab interlocutoria. Sed qđ ſi vna pars ſit pſens, & a ia ſimiliter ſit pſens, licet ſit côtumax in nō parendo iuſſui iudicis iubentis litē conteſtari. Dic quod ſimiliter non requiratur lite conteſt. quia tunc haberi debet pro côtumace, vt in c cū olim, extra, de teſt & ibi no do. Ant. & uide in c. per tuas. de appel. & cū dat hic côcor lauit Bal. in l ab eo, ſ. quomodo, & quādo iud & Ber in c. per venerabilē. qui filij ſint legi. Dicit tamē Bal in l 1 ne lic. tert. prouoc qđ ſi partes de côcordia proceſſerit lite nō conteſt. valet pceſſus, vt hic ad te bal in l ſi ita, de materia, in prin ſ. de procu. & late in auth hoc ſacramentū, ſup de iura. calum vbi vide, & Bal. in auth qui ſemel, in prin. C quomodo, & quando iudex, cui adde, in cauſa appellationis procedatur lit. nō conteſta Old conſi 10.

b Ale. Proſequendæ. Et an per ſolā libelli oblationē abſque citatione dicatur quis proſequi appellationem, uide in conſi Bar. in conſi 154. alias, 147. Meno Crau conſi. 273 colum 1.

a
b **§. Sin autem.** Partes.[a] Hic eſt no. caſus. Pōt p pactum futuræ appellationi renūciari.[b] h d. No. qp dixi in ſūmario Facit l. i. §. i ff. a qui. app. non lic & hoc eſt verū, qa poſſunt tempora mutari, & prorogari, ante iſta tempora non poſſent, vt ſup. de iudi. l. properādum. §. & ſi quidam, &c.

ADDITIONES.

a Bar Sin autem partes Adde quod pulchre dicit Bal. in l. tale pactum, §. qui prouocauit. de pact

b Ale. Renūciari. De materia vide aliquid p Bal. & Doc. in ſimili in l. 1. ſup. de pac. & adde q l no do. Anto in c ab excōmunicato, de reſcrip. ſecundū aliquos vbi vult, qđ poſtquā appellatio eſt præſentata ſuperiori, nō poſſunt partes illi renūciare, qđ Imo. non credit Vnde ſi ambæ partes côſentiant argum. huius tex. & hoc ſaltē in cauſa profana, ſecundū eum, forte dictū. An poſſet tolerari in cauſa beneficiali, in qua non poſſent in præiudicium ſuperioris, arg. eius quod habetur in c cū nobis, de elec. in c. bonæ, de poſtula præla. in Cle. quauis, de ele. & in l. ſi quis libellos, de appel.

Pariſ. Renūciari. Secus in reductione ad arbitriū boni viri, & q ſit rō differētiæ, vide Ant conſ 23 vide etiam Io de Dana, conſ 50. vbi ēt ponit de reductione.

AVTHEN.

1 *Tempus appellationis exercendæ, & etiam inchoandi proceſſum, hodie eſt annus, & ex cauſa biennium.*

2 *Appellatione deſerta per curſum temporis, prima ſententia remanet, & ex ea oritur actio.*

3 *Quando biennium, & ſic ſecundus terminus eſt datus ex iuſta cauſa ad appellationem exercendam, & in eo contingat impedimentum, datur aliud tempus, impetrata reſtitutione, prout ibi.*

4 *Appellatus ſi faciat citari aduerſarium, poteſt proſequi cauſam, etiam ante finem biennij, & num 7.*

5 *Contra contumacem nunquam proceditur, altera parte non inſtante.*

6 *Poſt primum annum nō confirmatur ſententia, niſi biennium ſit elapſum.*

a **Ei qui appellat.**[a] Iſta auth. rectè legit ſup hac l. vlt. loqt n. de tpe exercēdæ appłonis, & diuidit in tres par. Primo, qñ cparet appellāſ tñ vel vtraq. pars. Scdo, qñ cparet appellatus tñ. Tertio, qñ neuter. Scda ibi,

1 appellatore ceſſante Tertia ibi, neutro. No. qđ hodie † tps appłonis exercēdæ, & ēt inchoādi pceſſum, eſt annus, & ex cā bien-

2 niū. Scdo no. qđ † appłone deſerta p curſum tpis prima ſnīa remanet firma, & ex ea orit actio, vt dixi ī l. eos. ſ. ti. i. & hēs hoc ī prima parte, & p partes expediamus. Op. & vr qp alia tpa dent, vt ſ. eo l. 2. & l. fi. in princ. & §. i. Sol. Veritas eſt iſta, quod tpa, q olim dabātur ad appellationem producendam, de qua loquit l. in offerendis. ſ. ti. i. & l. cum anterioib. §. in his. & etiam tpa q dabantur ad proceſſum initiādum ſuper appellatione, de quo loquitur l. 2. & l. fi. in prin & §. i. & a. in hoc ti. Iſta tempora ſūt correcta p hāc auth. dat hodie annus. & ex cā biēniū ad appellationē producendā, & ad inchoandū proceſſum ſuper ea, & ēt ad finiendū, vt hac auth. Sed in hoc hodie non eſt qſtio, qđ tps appellationis exercendæ de quo loquitur hæc authen. incipit currere a tpe appellationis interpoſitæ, licet de hoc olim eſſet dubium, vt ſ. eodem l. fina. §. illud, & ibi not. in glo Quæro,

3 circa iſtā partem, † quid ſi intra biennium impediatur ex iuſta cauſa

ADDITIO.

a Pariſ. Ei q appellat. No. limitationē ad illud, qđ dr in hac auth. qp tēpus 10. dierū datū ad ap. 10. currit tali a tēpore ſcientiæ fallit in litigāte per procuratorem, qui fuit vetus contumax, quia currit tēpus 10. dierū a die ſnīæ lat. do Ant. & ceteri in c 1. extra. ut lite nō conte. & late de materia decēdit trac Fel. de quo habes ad Bar. in auth. hodie ſup de app. Et qui appellat. Iſta auth. canonizata eſt 2. q 6. Quarto, an elapſo iſto biēnio appellationis poſſit proſequi iſta appellatione. Vr q d no, quia in iudiciis tres eſſe debēt actor, & reus, l. ſi cum ſi ſupra de fruc & lit expen. Dic tñ, qp aut appellatus nō fuit appellationem proſequutus, & tūc et appellatus dicto tpe decurſo appellationē pſequi nō poterit etiam ſi appellans côſentiat. Hic eſt caſus in Cle. ſi appellationē, de app. Aut appellans eſt proſequutus appellationē cora iudice, ad quē, licet ad finem nō duxerit, & tunc per eptam iſtaria poterit appellatus inuito appellāte proſequi appellationem Ita habes tex. meū tenendū, ſecundum intellectū gl. in c. ex parte, de reſcr. quem ſequitur ibi Io. And & do. Ant in c. ſępe, de app D. de Ro & Fred in multis locis mouentes, & uide Bar. inf. proxi de hoc p gl in l. ſi appellationem, de appel. & ut tex in c. ex parte, de reſcr. & dicit Imo no in c. ex parte No. quod impetrās ſuper cauſa appellationis, dicitur eam proſequi & ſic facit pro eo, quod ſi quis præſentat proceſſum iudici appellationis, dicatur cepiſſe proſequi quod no. eſt propter ſtatuta quæ exigunt cœptam proſequutionem, & facit c. dilectus, el 2. de reſcr. ſecundum eum, & dixi ſup poſt 1 ar in rub de in ius uoc. & facit tex. & quod ibi Bar. ſup. ea. l. § illud & ad intellectū huius auth Quæro, uideo quod per deſertionē appellationis, uel cauſæ, prima ſententia mādatur executioni, & uidetur differens renūciare lit. conteſt & illam tr, ut no. in l. properandum, § ſi an uer. urgore, ſup. de iud. & no. Bar in l. poſtquā in liti, in prin. inf. de pac ſed utrū perdat poſſeſſionem talis differens, uel renuncians, gl eſt multū no. & ſn. quod non, in l ſciendū, §. ſi fundus, ſup qui ſat cog. ſm Bal. & Ang. ibi, licet Bar. ibi cōtra eū uideatur improbare. Sed dubitatur utrū tepus ſtatutū ad proſequendū in ca diffinitiuo per hanc auth habeat locū in hac interlocutoria, dic quod ſic, tex eſt mea tenedus, ſm multos in c. cū ſit Roma. de app. & alā qui allegant Cle. ſicut, de app. Illud dicit d. Ant. in c. ex rōne, extra cod. in prin. & ad materia, huius Auth. & ad materiā quā no Mod in l ſi expreſſim, in gl. de præter & circa iſtā auth. dicit Imo. in c ex rōne, & poſt eū Io. And quod ſi quis appellat, nō ſolū habet neceſſe intra annū cām appellationis proſequi, imo habet neceſſ intra annū ipſam finire, niſi impediatur aliquo iuſto impedimento, q tripliciter uenire pōt. Primo ex parte iudicis, qui non pōt, uel non uult in cā procedere. Bal in auth ſi appel inf eo. Secūdo ex parte aduerſarij, qui opponit multas exceptiones, uel petit, & obtinet multas dilationes, uel quia ratione u. nō pōt uenire, ad cam, nec ro grani cā tenet mittere procuratore, c. querela, de procu. Tertio ex parte ipſius appellationis impedit ppter ipſius inopia, uel impotentia, uel propter ipſius infirmitatē, & aliū caſum fortuitum. Et ideo, qđ poſtquā appellationē cœpit proſequi, ſi p unū die tñ fuerit impeditus quo minus intra annum ſuper ca appellationis poſſit ferri ſnīa, totus annus ipſo iure ſine beneficio reſtitutionis indulgetur. Ad hoc ultimum quod no. Bar. in l. ſi ita ſtipulatus, la 2. in l ſi. de uerb. ob & per Bal luc, & ad hanc auth. facit Cle. ſicut, de ap Et quanto tēpore debeat eſſe impeditus de primo anno. ut habeas ſm, uide Bar. in auth. ſi c, inf eo & per Doct. late in c. ex rōne. extra, eo. Et ibi quid ſi in aliquo fuit negligens in primo anno Et an tps appellationis poſſit prorogari, uide, quæ ſcripſi poſt Bar. in l properandum, ſup. de iud. Quib adde quod Bal. de pace Conſt in uerb. conſenſu, dicit no. quod poteſt prorogari tps appellationis. Ad quod facit C. de temp. app. l. ult ſm Oldof. ēt ſi in cauſa appellationis uertitur priuilegiū, uel ſpirituale ſtatutū Principis, in d. tit. de pace Conſt. quod eſt no. ſm Bal ibi. Et communiter dr quod tale tempus poteſt ſuſpendi per côpromiſſum, vel aliter de côſenſu partiū, ut hic, & in auth ſi tñ. inf. eo & qđ ibi ſcripſi, & uide in c oblatæ, de appel & clarius Io. An in addi. Spe. ti de app. §. nūc bř Bal in auth hodie ſup. de app. & hic, & p Cle. app. tenet, quod tps interponendi non poſſit per partes prorogari, ſed per ſtatutū, uel côſuetudine, gl ſing. ſm eū in l. 2. ſup ſi côtra ius uel. uti publ tps ſūt pſequēdi bene pōt per partes prorogari, ſm eū, in d. l. ſi. inf. eo. uide Bar in l. 3. ff. de iud. C. ſi côtra ius, uel uti pub. p côſuetudinē, & ſtatutū poteſt tps appellandi prorogari, quod raro inuenies alibi, ſecundū ipſum ibi ēt dicit, quod pōt modificari illud tps, adde Io. And. in Spe de iud. deleg. §. teſtat. uerſ ſed nunquid Et de hoc qñ p conſenſum commune poſſit tps appellationis prorogari, ēt ſtatutarium, uide d. An. in c. ex ratione, de app. & Bal hic, in auth. et qui Bar. in l. cum anterioib §. fin. iu. eo. & ibi ēt Bal. & tex. Cle ſicut appłonē. de app. Adde dum ſup dř, quod ſi per unam diem fuerit impeditus, quod totus annus reſtituitur Ang conſil. 304 ubi dicit, quod etiam ſi per horam fuerit impeditus, quia forte iudex ſedere debebat laturus ſententiam propter tale impedimentum inevitabile, eſt neceſſe intrare ſecundum annum. Et de hac materia uide pulchre Old. conſil 60 & 17. & au. de Caſt conſi. 21. & conſi. 55. & quod uoluit Roma conſi. 215.

a cũ gl. dicit quod dabitᷣ ſibi aliud tp̃s, impetrata reſtõne. ex cl'a
generali poſita in l. 2. ff. ex quib. cau. maio. & vide gl. Cõtra iſtã
determinationẽ vr̃ l. nemo, ſ. eo. vbi poſt curſum fatalium, ex
nulla cauſa põt concedi aliud tempus. Puto gl. benè dicere. Vi-
debitis ſtatim tex. in auth. ſi applõne. Rñ. ad l. nemo. Qñq; ſecũ
dus terminus datᷣ alicui ad purgãdũ moram adhibitam in pri-
mo, abſque alia cauſa, ſolũ ex miſeratione legis, & tunc impedi
mentũ ↄtingens in illo ſecundo termino non eſt cauſa reſtitu
tionis. Hic eſt caſus in l. nemo, hic eſt tex. no. in l. ſancimus cir.
fi. ĩ. de fideiuſſ. vbi caſus contingens intra tempus, quo põt mo
ra purgari, nõ ꝓdeſt debitori. Qñq; ſcd̃s terminus datᷣ ex iuſta
cauſa, tunc impedimentũ in ſecũda contingens, eſt cauſa reſti
tutionis. Ita loquitᷣ iſta gl. & auth. ſi appellatione. ĩ. eo. & hoc fa-
cit ad quæſt. ſæpè occurentẽ in hac ciuitate. Dicit ſtatutũ quod
qui hẽt inſtrumentũ teſtamenti, vel codicillorũ, debeat illud I-
ſinuare intra primos ſex mẽſes anni, incipiẽdo in Calendis Ia-
nuarii, qđ ſi factum non fuerit, poſſit peti caſſatio: ſaluo quod
ſi nõ fuerit petita quolibet anno, intra dictos ſex menſes, poſſit
peti inſinuatio. Modo ↄtingit qđ in ſecundo ſemeſtri fuit im-
peditus aliquis inſinuare pp defectum iudicis, verũ illud tẽpus
debeat ſibi reſtitui. Vr̃ quod non, vnde ſecundus terminus datᷣ
ſibi abſq; aliqua cã: ergo, & c. vt ſ. dictũ eſt. In ↄ̃riũ facit, q̃a ali-
qua vr̃ eẽ negligẽtia eius, q caſſari non petit, & de hoc cogita-
4 bitis ſtudioſè. Venio ad ſcd̃am partẽ. Ex qua nota, † qđ appella-
tore ceſſante põt appellatus venire, ſolum vltimo mẽſe biẽnii,
b & ꝓſequi cãm ſuã. Cõtra hoc opp.ᵇ & vr̃ qđ poſſit venire ĩcõ-
tinẽti, vt ſ. quom. & qñ iudex auth. q ſemel. & ſ. e. l. fi. §. illud. Hu
ius timore qdã dicũt, φ ↄ̃ria ſunt vera, & iſtud quod hic dr̃ de
menſe nõ ponitur taxatiuè, quaſi inferiori tempore nõ liceat
ↄparere. Nõ obſt. auth. q ſemel, q̃a aliud eſt tp̃s in cã principali,
aliud in cã applõnis. Et ita pertranſiuit Ion. in c. ex rõne. cir fi.
eđ eo. tit. Mihi vr̃, ſalua meliori deliberatione, φ debeamus ſic
dicere; Aut appellatus vult venire ad proſequẽdam appellatio-
nẽ, nõ requiſito reo, niſi fortè in curia, ad quam eſt appellatũ;
& tũc nõ põt, niſi circa finem biennii, cum mẽſis ſupereſt. Ita
loquitur hic. Aut vult venire ad proſequẽdam appellationẽ, &
vult reũ moneri pſonaliter, vel ad domũ ſuã, vt veniat ad pro-
cedẽdũ in cã, & optimè põt, vt ſ. eod. l. fi. §. illud. Venio ad fi. ex
quo nota, quod neutra parte ↄparente, rata remanet ſnĩa. Ex
5 quo hẽs, quod † ↄ̃ aliquẽ ↄtumacem nunq̃ ꝓcedi ↄ̃ altera parte
nõ inſtãte, vt l. ꝓperandũ. §. & ſi qdẽ. ſ. de iudi. l. ad perẽptoriũ,
6 ff. eod. & ſ. qũo, & qñ iudex. auth. qui ſemel. Scd̃o no. qđ † poſt
c primũ annũ elapſum nõ confirmaturᶜ ſententia, niſi biennũ
ſit elapſum. ibi, poſt ſm̃ fatalẽ, & c. Vltimo ſcias qđ iſtud quod
7 dixi, † quod appellans poteſt venire ſolum ad proſequendã ap-
pellatio. citato aduerſario, Inn. intelligit niſi ei denunciauerit,
vel ei ſtatuerit tempus ſecundum formam. c. ſæpè, extra. eo. tit.

ADDITIONES.

a Pariſ. Ex iuſta cauſa. Circa materiam huius impedimenti probãdã, & quale impe
dimentũ requiritur ad excuſandum, uide Ale conſ. 419 vide Pau cõſ. 31. & cõ-
ſi. 28 circa fi. Itẽ an in probatione iſtius impedimẽti deferatur iuramentũ in ſup
plementũ, vide Ro quod nõ, ſing. 2 10 inci. tu ſcis, quod datur annus. Vide etiã
circa materiã impedimẽti quę habes ad Bar. in l. Senatuſconſ. de off. preſi. ubi ẽt
habes an requiratur proteſtatio. Itẽ alia in materia ap. quomodo dicatᷣ deſerta,
& ex quib. cauſis ſuccurratᷣ, uide q̃ habes in Ber. in ver. appellatio deſerta & ibi
etiã q̃s poſſit de cã deſertionis cognoſcere, & qũo, & qñ, & ibi in prin. hẽs re-
miſſionẽ ad. Fel de hoc vlt. Itẽ de impedimẽto ex facto iudicis quomodo ſuc-
curratur, vide ad Bar. in auth. Itẽ infra. eo. Item quale impedimẽtum requiratᷣ, &
an poſſit deferri iuramẽtũ ad ipſum probãdum & de proteſtatione, quę fieri de
bet, vide Io. de Dama. conſ. 2. cũ addi. Bal. & Io. de Dama ibi declarat quomodo
procedat dictũ Spe. qui dicebat, quod ſufficiebat iurm ad probãdũ impedimẽ-
tũ in cauſa appel. Itẽ vide omnino Ale. conſ. 144 in 2 uol. Peru. late in c. ex ra-
tione. extra de app ponit de impedimẽto ex facto iudicis, & p diſcurſũ de om
nibus aliis impedimẽtis, late ponit, an probari poſſit impedimetũ per iurm, &
de pdictis omnib. vide etiã Card. Ale. ibidem etiam uide Ale. de proteſtatione
facienda in tali impedimẽto, & qđ pluries fieri debeat, in cõſ. 29 in 1. par. & ha
bes ad Bar. i l. Titia, §. vſuras, de le. 2. Peru. i d. c. ex rõne, vbi tenet φ opus eſt plu
ries proteſtari, & qđ ex neceſſitate requiritᷣ proteſtatio, & an ſit neceſſe φ adea
tur ſuperior, vt cogat iudicẽ, vide Peru. ver ſed vlterius aduerte. & põdera i hoc
ult. Ale conſ. 72 in 2. vol. Itẽ quomodo in impedito currat tempus in cã app.
vide Fel. in c. venerabilis de iud. & ibi etiã an requiratᷣ proteſtõ in impedimen-
to. Itẽ qñ reſtitutio datur ſolũ ad tñ tẽpus, quantũ fuit impedimentũ an ceſſan
te impedimẽto debeat peti reſtitutio in totũ tẽpus, uide Are. in §. rurſus. Inſti,
de act. Itẽ quod in cauſa app. licet ex impedimẽto iudicis non currat dies impe
dimenti vel abſentiæ, maxime ſi ſunt utiles, quod tamen requiratur proteſtatio
partis, in illis dieb. facta iudici uide Ale conſi 114 uol. 5 an autẽ in impedimẽ-
to ex factis iudicia currat tẽpus in cauſa app. vide Ale quod nõ, in primo fatal.
ſecus in ſecundo conſi 71. uol 1. Menoch. Soc ſe conſi 111. col 1. 2 lib. 3.

b Pariſ. Contra hoc opp. An ſufficiat appel incipere in termino, & proſequi poſt
terminum, uide ſignanter Panormita in capitu ex parte. poſt medium, extra de
reſcrip.

c Ale. Non confirmatur. Per lapſum primi anni non confirmatur prima ſententia.
Adde Bar. in l. 1 in fi ff. nil i. o. & Bal in l. eos. in prin. ſup. ti. 1 quoſdam Canoni
ſtas. in c. ex ratione extra eo.

AVTHEN.

1 *Compromiſſo pendente, tempus inſtantia appellationis non labitur, ſed ſubducitur de medio. & num. 3.*

2 *Biennium datum ad appellationem exercendam, incipit currere a die appellationis interpoſita.*

3 *Tempus appellationis proſequenda poteſt prorogari per compromiſſum.*

a
1 Si tamen, ᵃ Br̃. h. d. † Non currit tempus ei, qui ſemp liti-
gat ẽt coram arbitro h. d. No qđ hic dicit cau-
ſæ appellationis motæ, vel non motæ. Ex quo apparet manife-
2 ſtè † qđ biennium incipit currere a die appellationis interpoſi-
3 tæ, nõ a die inchoati proceſſus, dixi ſ. prox. auth. No. ſcd̃o, † qđ
tp̃s quo quis coram arbitro litigat ſubducitᷣ de medio. Et ſic vr̃
b quod per pactum ↄ̃hentium poſſit prorogari tempusᵇ appella-
tionis. φ eſt ↄ̃ illud, quod no. in l. properandum. §. & ſi quidẽ.
ſ. de iu. & dixi in l. vlt. §. fi. ſup. e. Sol. Illud eſt verum, φ non po-
c teſt prorogari nuda cõuentione, ſed per compromiſſum ſic. ᶜ
Et ratio eſt, quia ſemper litigant, vt gl. hic dicit. Vl. no. illum ex-
ceſſum in loquendo ibi, & ſi decies millies, & c.

ADDITIONES.

a Ale. Si tamen. Vide quæ ſcripſi in l. ſi §. ſed & ſi quis. ſup. communia de leg.
Pariſ. Si tamẽ. Quid ſi pẽdẽte lite in cauſa principali, vel app ille pro quo lata
erat ſnĩa faciat ſimpliciter cõpromiſſum, an dicatur eo ipſo renũciare ſnĩæ la-
tæ, adeo qđ nõ poſſit amplius ad eam redire, ita qđ expſſe ſit renunciatũ liti &
ſnĩæ. vr̃ dicendũ qđ nõ, niſi expreſſe eſſet renunciatũ, vt dicunt Ale. & Pau. de
Ca. in l. cognita, C. de tranſ. Bal. in l. ſi diuerſa & ibi Iaſ. circa fi. C. eo. tit. de eo q
cõpromiſit poſt rẽ iudicatã Imo videretᷣ qđ poſſet redire ad primã litẽ, & eo
ipſo qđ rediret, ſolueretur cõpromiſſum, iuxta l. ſi quis rem. ff. de arb. In contra
riũ tñ vide Bal. in l. eos. §. apoſt circa fi. ſ. de app. & Ale. hic in apoſt. intelligẽdo
tamẽ arbitratore, vt ibi ſcripſi ad Bar. & rõ diuerſitatis eſt clara, quia ſi fit com-
promiſſum in arbitratorẽ, eſt quædã trãſactio, quæ nihil aliud eſt ꝓprie, quam
trãſitus a lite, l. 1 de tranſac. Iõ ſicut ſi fuiſſet facta trãſactio obſtaret exceptio
redeũti ad litẽ, & ad actionẽ, ita ergo eodẽ modo & facto cõpromiſſo in arbi-
tratore In arbitro autẽ ſecus eſt, vt potes conſiderare ad not. in d. l. ſi cauſa co-
gnita. Aduerte tamẽ qđ talis renũciatio ẽt ſi expreſſe eſſet facta, non operatur
aliquid niſi in arbitratore arbitrante quaſi differetur condõ ſub qua fuit facta,
& nihil præiudicat, ſecundum Bal. in l. ſi diuerſa C. de tranſa. uide Alexand. ſu-
per hoc conſ. 22. in prin. & conſi. 430 ad fi. Fel. in c. cũ olim. ad fi extra, de pſcr.
Item de materia huius auth. quod per compromiſſum inſtantia cauſæ app. in-
tellige ſi ſit compromiſſum actualiter factum. ſecus ſi ſolum partes obtuliſſent
ſe paratas facere, non tamen actualiter fecerunt, uide Ale conſ. 419 & conſ. 72.
uol. 1 & uide omnino latius de materia iſtius auth. Peru. in capitu ex ratione.
extra, de appel. ubi Fel. uide etiam Math no. 22.

b Ale. Prorogari tẽpus. Qñ per pactũ cõtrahentiũ poſſit protogari inſtãtia cãæ ap
pellationis, adde q̃ dixi in d. l. properandũ, & q̃ no. Doc. in c. venerabilis de iud.
& do. Io. in l. Seia. ad l. Falc. dicit, quod de iure Cano. nõ ſolũ per compromiſ-
ſum vt hic, ſed per pactũ poſſit prorogari. in Cle. quamdiu. de app. & qđ dictũ
eſt ſupra proxi. auth. vbi ſcripſi & no. Bal. in d. l. properãdũ. & ibi Bar. Quid aũt
ſi lata ſnĩa & appellatione interpoſita, victus cõpromiſit de cauſa principali,
non de cauſa appellationis, an currat tẽpus. Vide not. Bal. qđ nõ in l. eos. § Apo-
ſtolos. in fi. de appel. Quid aũt ſi pẽdẽte cõpromiſſo appellationis, vult ſolue-
re penã cõpromiſſi, & reuerti ad appellationẽ, uel ſimiliter lato lando. Dic qđ
poteſt, ſecundũ gl. in Cle. quamdiu. & Bal. in d. §. apoſtolos, & hoc intelligitur
in arbitro ſecus in arbitratore, Et quãdo partes poſſint prorogare tẽpus appel
lationis, vide Cy. in auth. ei qui, ad fi. ſupra eo. & Bal in l. Centurio, ad fi. ſup. de
uulg. & pup. & in auth. hodie, cum ſimi. ſupra de appel. ſcripſi poſt Mod. in d. l.
1. de teſt. tu Menoch. Barb. conſi. 67. col. 1, lib 3.

c Pariſ. Cõpromiſſum ſic. Vide omnino de ueritate iſtius, Ale. in l. properandũ in
prin. C. de iud Mate. no. 23. de quo ſupra in prin. de inſtãtia aũt cauſæ principa-
lis, an poſſit prorogari, & quid ſi lata ſnĩa de cõſenſu partiũ tẽpus non curre-
ret, vide ad Bar. in l. properandũ. in prin. C. de iu. Item ſicut poteſt inſtantia cau
ſa ap. ſuſpẽdi, ita poteſt prorogari, uide Fel quod ſic, in c. ex ratione. extra, de
app. poſt prin. ibi etiã quod oportet quod prorogãs uel ſuſpendẽs habeat ſpe-
ciale mandatũ Itẽ quod inſtantia cauſæ prin. etiam prorogari uel ſuſpendi poſ-
ſit per compromiſſum tenet Barb. in c. de cauſis. de off. dele.

AVTHEN.

1 *Fatalia non currunt ad appellandum, ſi ſtat per iudicem. & num. 3.*

2 *Ille, cui cõceditur biẽniũ ad appellationẽ exercẽdã, dẽt eſſe impeditus tãto tpe, quo ſi litem appellationis fuiſſet proſecutus, non potuiſſet finire.*

3 *Tempus appellationis proſequenda currit, licẽt ſtet per iudicem, ſed datur reſtitutio, prout ibi.*

4 *Si tertius impedimit, currit tempus, ſed agitur contra eum de dolo, ſi eſt ſoluendo, alias datur reſtitutio.*

a
1 Item ſi appellatione. ᵃ Iſta authẽ. vr̃ manifeſte ↄ̃
auth. ei q app. ſ. eo. † vbi dr̃
qđ datᷣ annus, & ex cã biẽniũ. hic verò dr̃ φ cõparere ſufficiat
vltima die dilationis, & ſic abſq; alia cã vr̃ φ hẽat biẽniũ. Vi-
dete, iſta auth. põt ĩtelligi duob. mod. Vno mõ, φ intelligatᷣ in
nouiſſima induciarũ die: & intra dilationẽ nouiſſime datã p
auth. ei q app. vel dicã in nouiſſima induciarũ die, i. in nouiſſi-
mo mẽſe illius biẽnii ĩ appellato, vt ĩ auth. ei q app. q̃ ponit in
a appellatore primi anni. Et ſm̃ hoc apparet ſoluta iſta qõ. † Dr̃
ĩ auth. ei q app. φ datᷣ annus, & ex cã biennũ, quãto tpe debet
b eſſe impeditusᵇ ĩ primo anno, ad hoc vt hẽat biennũ; Rñ. &
dñt Doc. φ dẽt eſſe ĩpedit' tãto tpe, φ ſi licẽ appelõnis ſuiſſet
ꝓſecutus illo tpe non potuiſſet finire. ſecus ſi in oĩ tpe, arg. l. ſi
cũ exceptione, §. φ ſi hõ, ff. φ me. cã, & patet p caſũ l. q ↄnicat'.
ff. de re mi. & pſumit lex φ iſta cã potuerit itra mẽſẽ expediri,
& finiri, vñ ſufficit φ p mẽſẽ fuerit in prima cauſa impeditus,
arg.

ADDITIONES.

a Ale. Si appellatione Vide Bar. in l. 2. ff. de libe. dimiſ. Et adde φ tẽpus fatale non
currit impedito propter inimicitias capitales, ſaluo niſi potuerit per iudicem
impetrare tolli impedimentũ, quod quandoque fieri poteſt, iuxta no. in l. de-
nunciamo ſup. de his qui ad eccl. confu. Et ita tenet Bal. & poſt eũ Imo. ar. illius
tex. in l. quib. diebus in prin. ff. de cond. & dem.

b Ale. Eſſe impeditus. Quãto tẽpore debeat eſſe impeditus de primo anno, ut hẽat
ſm vide qđ dixi infra in auth. ei qui. in apoſt. vide ibi Bal. & Ang. & Doct. in l.
ſi ita ſtipulatus eſſem ais te. de uer. obl. Vide gl. in c. ſi cautio. de fide inſtru
Pariſ. Impeditus. Vide Ang. conſi. 186. inci. In præſuppoſita quæſtione.

arg. auth ei q app. Et ſi dicis, qño poteſt fieri, nõne fortè īduceerent̄ nouæ ꝓbationes ab vtraq; parte, vel teſtes reprobabūtur.
Dicit Inn. ꝙ iſtæ cauſæ nõ attendunt̄. vt d. c. ex rõne, C. co. tit.
3 qđ tene mēti. Op & vĩ ꝙ † licèt ſtet per iudicē, atñ tp̄s currit, ſed
a datur reſtitutio, vt l. ſed & ſi per p̄torem. §. ait p̄tor, qui. ex cau.
b ma. Sol. Fateor ꝙ ſibi currat etiā tp̄s, ᵇſed reſtituitur. Sed aduer-
c te, ᶜqđ hæc reſtitutio dabitur nullo dato libello, ſed incidenter
dicit iudex, qa tal.s fuit impeditus facto nõo, ideo cũ p̄ſentē,
& petētē ad tale tempus reſtituimus. Probatur extra, de of. iud.
d c. vlt. Opp. ad hoc de l. properandũ. ᵈ§. fi. š. de iud. Sol. Ibi loquit̄
de tempore primę inſtantiæ aduerſus curſum cuius quis non
reſtituitur. Ratio quia ibi licèt pereat inſtantia, nõ perit ius partis, ſed in tēpore appellationis perit inſtantia, & ius partis, oteri
4 tò reſtituitur. Vl. quęrit gl. † quid ſi fuit impeditus per tertium.
Dic vt in gl. & hic per Azo. in ſumma.

ADDITIONES.

a Ale. Stet per iudicē. Secundũ gl. in Auth. de appel. § an hæc, & in l. 1 & ibi per Docto. ff. quãdo app. ſit, ut teneat qđ nõ ſit opus reſtitutione, imo ipſo iure tēpora non currũt cõtra gl. hic, quã uī ſequit Bar. & male. Et adde ꝙ hī p gl. & Doct. in l. arbitro § cuius dolo. ff. de dolo. & quod oiū in l. fi. in princ. ſup. de temp. in integ. reſt. & Bar. in l. 1. §. dies quando app. ſit. Quid in tēpore inſtantiæ principalis dicit Bal. in d. l. properandū. §. ſin autem, C. de iud. & nic. Adde Card. in c. ex ratione, de appel. & contra Bar. tenet hic Bal. in d. auth. qui ſemel. in fin. de prob. q ſi ſtat per iudice, quod teſtes nõ recipiantur, tunc debet ſuppleri dilatio. Et de hac materia plene per Dom. Anto. in c. ex ratione. de appel. & p imo, in l. fi. ff. de re iud. & per Do. Anto. in c. 1. de re iud.

b Paris. Currat etiam tempus. Vide Ale. conſ. 439. Pau. de Ca. conſ. 21. Anto. de But. conſ. 64 circa fi. uide ſupra eo. auth. ei qui

c Ale. Sed aduerte. Limita ut per Bar. in l. ita demum. ſupra de procur. ubi dixi.

d Ale. Properandum. Vide gl. & Bar. in d. l. properandum, §. ſiue autem utraque & unde uu apoſtol.

AVTHEN.

1 *Tempus non currit in cauſis, quæ apud Principem cognoſcuntur.*
2 *Tempus appellationis interponendę hodie eſt decem dierum.*
3 *Tempus petendorum & concedendorum apoſtolorum eſt triginta dierũ.*
4 *Tempus proponendæ querelæ de iudice, qui appellationem non recipit, et apoſtolos non dat.*
5 *Tempus comparendi coram iudice ad quem, & ad præſentandum apoſtolos, & acta primæ cauſæ.*
6 *Tempus inchoandi proceſſum ſuper appellatione.*
7 *Tempus appellationis exercendæ & finiendæ.*

1 Sed lis quæ. No. † ꝙ in cauſis. q̄ debēt examinari, ēt in ꝯſiſtorio Pricipis nõ currit tp̄s: qđ eſt verũ, ſi fuerit notũ Principi, vt hic in glo. tua dr̄. Vlt. videamus de
a tpib. ᵃiſtis, q̄ dant̄ in cā appłonis. Circa qđ eſt ſciendũ, qđ multa
2 ſunt tpa. † Quoddā eſt tp̄s appłonis faciendæ, ſeu interponēdę, & illud erat olim biduũ, vel triduũ. hodie decendium, vt š. ti. 1.
3 l. eos. & auth. hod. c. Itē erat † tp̄s petendorum & cõcedendorũ apoſtolorũ, & illud erat 30 dierũ, & illud hodie nõ eſt immuta
4 tũ. š. ti. 1. l. eos. circa fi. & ff. de lib. dimiſ. l. 1. Item erat aliud † tēpus proponēdæ querelæ de iudice. q appłonem non recipit, & apo
5 ſtolos nõ dat, vt š. in. j. l. ſi appłonē. Itē eſt † aliud tp̄s, quod datur ad ꝯparendũ corā iudice ad quē appellatur, & a d p̄ntādũ apoſtolos, & acta primæ cauſę. Et iſtud tp̄s erat olī duob. mo. Qñq; ſtatuebat tp̄s arbitrio iudicis. š. tit. 1. l. Præſes prouinciæ. & ibi no. & in iſtis tpib. nihil eſt hodie immutatum. Qñq; ſtatuebat tp̄s a lege ad inducēdũ appellationē, vt l. in offerēdis. š. ti. 1. & š. e. l. fi.
6 §. in his. Itē eſt † tp̄s inchoandi proceſſum ſuper appłone, vt vi-
7 diſtis in l. 2. & fi. š. e. Itē eſt † tp̄s appłonis, exercēdæ, & finiēdę, de quo vidiſtis l. i. fi. §. illud. Iſta tpa hodie ſunt mutata, & ad iſta dat annus hodie, & ex cauſa biennium, vt in auth. ei qui. Qñq; dant maiora tempora ex cauſa, vt in auth. ſi tamen. & in auth. item ſi appellatione. Sed in cauſa, quæ debet examinari in conſiſtorio Principis, tempus non currit, vt hac auth.

ADDITIO.

a Ale. De Temporib. No. hic de temporibus omnibus appellationis. uide Bart. in l. 1. ff. de lib. dimiſ. Bar. in l. 2. eo. tit. & auth. ei qui ſupra eo. in prin.

LEX IIII.

1 *Quæ non fuerunt probata in prima inſtantia, poſſunt probari in ſecunda appellatione.*
2 *Appellatione pēdēte nil dēt innouari per iudicem, a quo eſt appellatum.*
3 *In cauſa appellationis ab interlocutoria iudicatur ex primis actis.*
4 *Capitulum nouum dicitur, quod actionem, uel exceptionem propoſitam non reſpicit nec coadiuuat.*
5 *In cauſa appellationis non poſſunt teſtes produci ſuper eiſdem articulis, ſuper quibus iam fuerunt recepti.*
6 *Sed ſup nouis articulis reſpicientib. actionē primā, produci poſſūt. et n. 6. Et ibi cur poſt aperturā teſtium non admittatur probatio, & ſup. num. 5.*

a Per hanc. ᵃIſta eſt notab. l. valdè. Et diuidit̄ i tres partes. Primo permittit nõ propoſitũ ꝓponi. Secundo non ꝓbatũ probari. Tertio rõnem aſſignat. Seda ibi, ſed &
1 ſi qua. Tertia ibi, quo exceratus. Ibĩ dicit. † In cā appłonis licèt vtrique parti non ꝓpoſitũ ꝓponere, & nõ probatum ꝓbare, ſi actionē antiquā reſpiciat, aliàs ſecus. h. d. Opp. & vĩ quod poſt appellationē nihil innouetē, vt š. ti. 1. l. appellatione. ff. nil no. ap-
a penden. l. 1. gl. dicit. fallit hic. Tu dic. † quod nil debet innouari appellatione pēden. ſ per iudicē, a quo eſt appellatũ, ſed p iudicē ad quem appellatũ eſt nil prohibet. Secundo op. extra, eo. c.
3 appellāti. in Cle. Solu. Ibi loquitur, quando † quis appellat ab interlocutoria, in quo caſu debet iudicari ex primis actis: hic qñ appellatur a diffinitiua. Ratio, quia quãdo appellat ab interlocutoria, non appellat tm̄ ab iniquitate ſñiæ quantũ a grauamine ſibi illato per iudicē. Et ideo dicit Decretalis, ꝙ in cauſa appellationis ab interlocutoria, dēt inſeri iuſta cauſa grauaminis, & c. de ap. c. j. li. 6. Sed iudex nõ potuit grauare partē, niſi ex primis actis, inerito nouæ probationes non admittuntur, ideo dicerē qđ p ſtatuta terrarũ in quib. qñq; ꝯſtituunt̄ aliqui officia-
b les, q vocantur ex grauatores, ᵇꝙ tales officiales nõ poſſunt nouas probationes recipere: quia non ſunt poſiti niſi ad tollēdũ grauamē, reſpectu iudicis loquor, vt habuiſtis š. tit. 1. l. eos. Op. tertio extra, de teſt. c. fraternitatis. vbi dr̄ totum ꝯriũ huius l. qđ ſuper nouo capitulo poſſunt admitti nouæ ꝓbationes, nõ ſup antiquo. Dñt quidā, vt h. tāgitur in j. gl. mag. i n fi. quod aliud
c eſt de iure Can. ᶜaliud de iure ciu. Vel dic, quod ibi appellat nouum capitulum nouam aſſertionem, quæ tñ reſpiciat actionē propoſitam, & ſic ꝯcordat cum iſta. Hoc ſatis placet, vt j. dicā. Venio ad quæſtiones, & q̄ro primo, hic dicit, quod non ad nouum c. & c. Pro declaratione, l. quęro quod dicatur nouum ca
d pitulũ, ᵈ& quod antiquum. In hoc ſunt multæ opi. Nam quidā
4 † nouũ capitulum & antiquum recipiũt ex tempore, quidā ex re, quidā ex cā. Ex tpe, qa nouũ capitulum dr̄ ius nouiter acq̄ſi
e tũ: antiquũ ius, qđ competit tpe primæ cauſæ. Et addunt iſti, qđ illud ius nouiter acquiſitũ, in cā prima poterat ꝓponi, in ſcda nõ, qđ gl. nõ placet, & vide gl. Iſta opi. non placet gl. & merito. Nā ſi ius acquirit̄ de nouo, ex cā de p̄terito, & tūc põt deduci ī primo iudicio, & eadē rõne in cā appłonis, vt hr̄ in l. ædiles. §. itē ſciēdũ. ff. de æd. l. edi. & l. ſi rē. in fi. ff. de pig. act. & l. ſi mādanero. la piccola. ff. mād. Si verò orit̄ ex cā noua, tunc nõ põt deduci in iudicio primo, nec in iudicio appellationis, vt l. nõ p̄t. š. de iudi. & iõ iſta lect. quę non permittit illud nouũ capitulũ ꝓduci in cā appłonis, ſed in cā prima, nõ benè facit. Põt tñ hæc lec. aliter intelligi, vt illud qđ dicit, ſed ante põt, & c. nõ intelligat̄ ante, hoc eſt in primo iudicio, ſed intelligatur ante, ſ. ius q̄ſitũ. q d. ius ante q̄ſitum poteſt in cauſa appłonis ꝓduci, ius poſtea q̄ſitũ non, Et iſto modo poteſt ſuſtineri iſta lec. vt infra, dicam. Ali

ADDITIONES.

a Ale. Per hanc. Iſta l. non habet locum in appellatione ab interlocutoria, ſecundũ Bal. in addi. Spe. facit Cle. ſi de app. & Cle. 1 de re iud. in ver. ſtatus. Bar. uidet ſentire contrariũ in l. eius qui ff. de app. recip. Et ad intellectũ vide Lud. in l. admonēdi. & qđ dixi, ff. de iureiu. & adde qđ no. Bal. in l. generaliter. § 1 de reb. cred. & no. bene qđ dicit Bal. in l. iuuſtus, š. de procu. quod licet ius cõmune, uel ſtatutũ dicat, quod in cauſa nullitatis, vel appel. nõ poſſint recipi nouæ probationes, iſtud intelligit niſi de nouo emergāt. ipſe dicit ſe cõſuluiſſe, quod recitat valde no. & no. quod iſta l. habet locũ tā in cauſa nullitatis, ſicut app. ut no. Bal. in l. 1. inf. quan. pro. in ver. iuxta prædicta quæro. Itē adde quod in cauſa appellat. deduci acceſſoria poſſunt, quæ nõ fuerũt deducta, ſecundũ gl. in d. §. de illo. in Auth. de his qui ingrediunt̄ ad appellationē. in ver. occur. & vide te... amplior. in ver. in refutatoriis. de app. Et ad intellectũ huius vide In. in d. c. cõtinel. 2. de app. & vide ad hanc legē Bal. in l. ita demũ C. de procu. limita ſingulariter iſta l. per gl. in c. audientiā de reſcrip. habere locum tantum in probationib. quas nõ potuit primo producere: ſecus ſi in primo potuiſſet producere, & ibi ſumme no. illam gl. Ant. de But. bene facit gl. fi. in ca. paſtoralis de excep. & uide Ang. de Are. in l. admonendi. de iureiur.

Pariſ. Limita reg. huius l. vt procedat ſolũ in petitione corā primo iudice, ſecus ſi uis petēs, uide Fel. in c. ſignificāte. extra, de appe. Itē limita ſolum ꝓcedere in his, in quibus pars nõ fuit negliges in prima inſtantia, ſed forte nõ produxit ratione ignorātię, uel iuſti impedimēti. Ita Ant. in c. ad audientiam el. 2 extra de reſcrip. & imo nõ procederet in his quæ pars malitioſe diſtuliſſet, ſecundũ Pano. in capitu. 1. extra de excep. Ioan. And. & Hoſtien. in capit. cũ inter. extra, de excep. ſuper quibus dictis vide Fel. omnino cõcludentē contrariũ in c. ad audientia. el. 2. in uer. omiſſum. extra, de reſcrip. & in c. inter monaſteriũ. extra, de re iud. verſ. nõ deductis. Itē limita, ut nõ procedat in his, quæ opponuntur ante litē cõteſt. l. ita demũ. & ibi no. C. de procur. facit quod dicit Bal. per illũ tex. in l. is qui ſe obtulit. in fi. ff. de rei vend. uide Ale. conſ. 34 ui 4. & uol. & quod etiā iſta reg. procedat in tortura omiſſa in cauſa principali, & poſſit etiā peti in cauſa appel. uide Io. de Dama conſ. 1. ad fi. cũ addi. Bal. in fi. Itē nõ habet locũ in appellatione ab executione, vel alia interlocutoria. vide Io. de Dama cõſ. 26 uide tex. in d. c. appellant. de appell. Item in materia prædicta rei uide late Fel. in c. cum Io. de fi. inſtr. ubi ampliat & limitat multipliciter. Itē an iſta exceptio procedat in exceptione relationis, uide & limita, ut per Iaſ. in l. ita demũ C. de procu. Itē an exceptio malitioſe omiſſa in cauſa principali poſſit opponi in cauſa app. uide Soc. in l. is qui. ff. de excep. Itē qđ ubi exceptio malitioſe nõ fuit oppoſita in cauſa principali, nõ poſſit opponi in cauſa app. uide Barb. conſ. 35. uol. 3. Itē qđ in cauſa principali, nõ poſſint opponi niſi cauſæ tēdentes ad impugnandū ſententiā, nõ aliæ, licet potuiſſent opponi ante ſententiam: puta exceptio compenſationis, uide Fel. in c. ſuborta. de re iud. alleg. Bal. hic & idem tenet Sal. hic.

b Ale. Exgrauatores. Exgrauatores non poſſunt recipere nouas probationes. Facit quod habetur in d. l. illos. ſup. ti. 1.

c Ale. De iure Canonico. Vide omnino Ang. conſ. 147 incip. In q uertente. & de ueritate uide omnino quæ habes ad Bar. in auth. qui ſemel. C. de proba.

d Ale. Nouũ capitulum. Quod dicatur nouũ capitulũ, & quod antiquũ, per Spe. de teſte. § ſatis utiliter uer. illud autem no. Doc. in c. fraternitatis. de teſti. & Bar. in auth. qui ſemel. de proba. in uer. quæro utrũ teſtes ſuper eo quod non dixerunt, & dicatur nouũ capitulũ, dummodo addatur aliqua qualitas primo cap. tenet. & tot Doct. in c. cum olim cauſam. uls. de præſcr.

e Menoch. Quod competit. hoer q 42. ou. 13 in fi.

Alij intelligũt nouũ capitulũ, & antiquũ ex re, vt puta, in primo iudicio petebã bouẽ, in cã appłonis volo petere equũ. Vel ex parte rei primo excipiebat de boue, nũc excipit de equo, & iſtud dicat̃ nouũ capitulũ quaſi de re noua. Sed ſi ſup eadẽ re volo ius meũ fundare, ea nouis probationib. poſſum. Et iſtã lectu. tenet hic gl. q̃ lee. an ſit vera dicã ĩ. Alij dñt nouũ capitulũ ex cã, vt in cã appłonis poſſum ꝑducere nouas ꝓbõnes, q̃ tẽdũt ad ꝓbãdũ illã cãm, q̃ in primo, iudicio fuit deducta. Secus ſi cã variaret̃, qa tunc diceret̃ nouũ capitulũ, vt ſi primo dicebã furtum nũc dico violentiam. Hoc nõ placet gl. eũ. n. reſpiciat eadẽ rem, vr̃ ptinere ad capitulũ antiquũ. Ita dicit gl. & tenet opi. ſecundã. Hoc nõ vr̃ verũ: nã ſm verã opi. q̃ tñt de iure oẽs, de iure nouo. & ẽt de iure antiquo, poſt li. ꝯte. nõ licet actionẽ mutare, vt l. edita actio. ĩ. de edẽ & auth. q ſemel. §. qũo, & qñ iud. Sed ſm iſtam opi. induceret̃ mutatio actionis, ergo &c. Sed ſuſtinẽdo gl poſſem⁹ dicere, ſicut in primo iudicio admitteret̃ cumu-
a latio. ut no. in d. l. edita actio. ita eadẽ rõne in cã appłonis. Ad, ꝙ rñdeo, ꝙ qñ fit cumulatio diuerſarũ actionũ, oportet ꝙ fiat, ꝑ nouũ libellũ, & ſic erit noua inſtantia, vt no. in l non eſt nouũ, de ae em Et ſic licèt fortè iſte nouus libell⁹ poſſit dari corã iudice appłonis, tñ hoc non pertinet ad ꝯfirmãdã, vel infirmãdã ſnĩam primam, ſed ad nouã ſnĩam ꝯſequẽdã. vñ iſta opi. nõ
b vr̃ vſquequaq: vera. Alij, vt Iac. de Are. ᵇdñt, ꝙ illud vr̃ nouum capitulum, qñ ſnĩa lata ſup primo ſup eo, ꝙ de nouo⁹ ꝓponit̃, nõ parit exceptionẽ rei iudicatæ Sed ſi pareret exceptionẽ rei iudicatæ, dr̃ ex nouo capitulo pendere, l. & an eadẽ. §. actiones, ff de exec. rei iud. Et eſt rõ, ut ipſe, qđ qñ ſnĩa prima parit exceptionẽ rei iudicatæ in eo, qđ ſcđo proponit̃, lex ſubuenit appellanti, qa ſibi parat ꝑiudiciũ, qđ nõ eſt neceſſe, qñ rei iudicatę exceptio non paratur. Ita dicit Ia. licèt iſtud dictũ ſit ſatis rõnabile, tñ nõ ẽ verũ, q̃a ego reperio, ꝙ in iudicio cãæ principalis noua cã põt allegari, in qua ſnĩa lata nõ parat ꝑiudiciũ. Hoc ꝓbo ꝑ l. ſi rẽ. §. fi. ff de pig. act. ꝯiuncta l. ſi mr̃. §. eo. de excep. rei iudi. Quid ergo dicemus? Br̃ ex parte actoris oĩs articul⁹, & oĩs actio, vel intentio, q̃ caſum, vel actionẽ propoſitã reſpicit, vel coad-
c iuuat, dr̃ pendere ea antiquis capitulis, & illis ꝯiunctis, admittent̃ illæ nouæ ꝓbõnes. Si verò actionẽ ꝓpoſitã nõ reſpicit, nec coadiuuat, tũc dr̃ nouũ capitulũ. Idẽ dico ex parte rei, oĩs exceptio q̃ actionẽ propoſitã reſpicit, dr̃ pendere ex veterib. ſi actionẽ nõ reſpicit, dicã nouũ capitulũ Et ſm modũ iſtũ pñt intelligi oẽs opi q̃ ſunt hic. Probat iſta opi. in l. vlt. ff. qđ cũ eo. & l. Aemilius. ff. de min. vbi ſnĩa prima in cã appellationis põt ꝯfirmari ea nouis allegationib. & nouis probationib. Secũdo eſt vidẽdũ, hic dr̃ qđ in cã appellationis pñt fieri nouæ ꝓbõnes. Quæ-
5 ro, ↑vtrũ iſtę nouę ꝓbõnes ᵈpñt fieri ꝑ teſtes. Et vr̃ qđ ſic, vt hic,
d & l res §. 1. ĩ. ti. 1. In ꝯriũ vr̃ ĩ auth de teſti. §. qñ verò, vbi dr̃, qđ poſt ᵈidicita teſtificata ñ pñt de nouo ꝑduci teſtes. Quidã dñt, quod iſtæ leges corriguntr per illã auth. & ſic non poſſet fieri ꝓbatio per teſtes. Alij dicũt quod illa auth. loquit̃ in cã principali, ſed in cauſa appellationis poſſunt de nouo teſtes recipi, etiã
e ſuper eiſdẽ capitulis. Et iſtud tenet ibi gl. ᵉ & iſtud Vltram. etiã tenent. Iſtud cõiter tenẽt Doc. noſtri. Nec ob. §. qñ verò; Nam debetis ſcire, ꝙ duplex eſt rõ, quare poſt aperturã teſtiũ nõ admittat̃ probatio. Primo timore ſubornationis. Scđo ꝓp idẽtitatẽ inſtãtię. Nã in alia inſtãtia poſſunt recipi, vt l. vlti. ĩ. de teſtib. Sed cã appellationis eſt alia inſtãtia a prima, vt l ita demũ, & ibi no. ĩ. de procura. ergo. &c. Videatis dñi, tex. iuris Canonici dicit directò ꝯriũ in c. fraternitatis. extra, de teſtib. & iõ ſtarẽ illi Decretali, vt dicamus ſic: Aut teſtes producunt̃ ſup iiſdẽ capitulis ſuper quib. iã fuerũt recepti, & nõ pñt recipi, qa ſubeſt ti-
3 mor ſubornationis, ſicut in cã prima. Aut ↑qs vult recipere ſuper nouis articulis reſpicientib. actionẽ primã, & tũc põt. Ita loquitur hic. & l. eos. §. 1. ĩ. u. 1. & in l. in offerendis. in fi. Nõ ob. qđ dicit, & ea alia inſtantia, qa fateor qđ in alia inſtãtia pñt recipi volente parte. Ita loquit̃ l. vlt. ĩ. de teſtib. non aũt ea inuita, & ſic loquitur qõ nr̃a Vel aliter, ibi loquit̃ qñ teſtes fuerũt examinati coram arbitro, hic qñ fuerũt examinati corã iudice. Quo caſu illa lex nõ hẽt locũ, tet: gl in l. geſta ĩ. de re. iu. Nõ ob. qđ põt dici, qđ ad aliũ finẽ producunt̃ in prima cã, ad aliũ in ſecunda. Nam in prima producunt̃, vt quis ꝯdẽnet̃, vł vt qs abſoluat̃. In ſecunda producunt̃, vt ſnĩa confirmet̃, vel infirmet̃, ergo, &c. vt in c. veniẽs. extra, de teſt. Nã rñdeo, quod iſtud ꝯfirmare, vel infirmare, eſt ęquipollens illi condemnare, vel abſoluere, vt dicit. ĩ. iu. 1. l. eos ergo ad eũdem finẽ producent̃. Poſſemus hic q̃rere, an in cã appellationis ſit locus reconuentioni. Dicam in auth. & conſequenter, de ſen. & interlo.

ADDITIONES.

a Ale. Cumulatio An in cauſa appellationis poſſit fieri cumulatio, vide Bald. in l. ſi qs libellos, ſup. ti. 1. in eo qđ dicit l. edita ſup. de edẽdo habere locũ in cã appellationis, & limita ꝑ eũ, ut ibi. & uide Im c. 3. de libel. obla. Adde ꝑ Ro. cõſ. 38.
b Ale. Iac. de Are. Et no. hic per no q Bar. in l. Iulianus, in fi. ibi, ſed quid ſi condenatus, de conditionib. & demonſt. quam indeciſam relinquit.
c Pariſ. Ex antiquis capitulis. Quomodo aliquid dicatur depẽdere ex alio, uide Are per illum tex. in l. ſi quis hæres. in prin in 2. uol ff. de acqui hær.
d Ale Nouæ probationes. Verũ in cã appellationis poſſunt ꝑduci noui teſtes, & ſi repetantur, poſſunt iterum iurare Tex. eſt no. quod ſic, in c. fraternitatis in fin. extra de teſt. & quod no. gloſſ in l. fina. ſupra de teſtamen. Facit l qui bora. §. ſi quis ſtipulaturus, cum ibi no ff. de dam infec. & uide quæ dixi in 1. repetio. ff de qõ ſed Bal. in auth. hoc ſacramentum ſupra de iura. cal. tenet, quod non requiratur nouum iuramentum nec noua citatio. contra tenet in l. fi. ſupra de teſt. & hic prima gl & quando fiunt nouæ probationes . quæ ſit forma ſententiæ in cã appellationis, vide per Spec. in tit de ſenten. diffiniti. & intelocutoria, §. nunc tranſeamus. uer. quia talis. & uide ꝙ no. Bal in l. 8. ĩ. de eden. & Bal. in l. eos, in princ. ſupra ti. c. Abba in c. fraternitatis de teſt. quod ſi teſtis producitur ſuper talibus actis, quæ poterant ſub primis comprehendi, tunc non vitiat, alias ſecus Bal in l. hæredes palam, §. ſed ſi ooi ɔm. in fi colligit ibi ar ad teſtes, quando repetunt̃, vt declarent, non debent iurare.
e Ale. Tenet ibi gl Hoc limitat aliqui retulit poſt Bar. in auth qui ſemel, ſup de ꝓbationib ſecundum Iac. de Belu & Bal. in c. 1. quid ſit inueſtitura. & uide Barto in auth qui ſemel, io prin &c.

a *Quando prouoc. non eſt neceſſe.* a *Rub.*

ADDITIO.

a Pariſ. Quando prouocare non eſt neceſſe. Adde circa iſtam rub. quod licet qñ ſententia eſt nulla, non ſit neceſſe, appellare, vt ꝑ totum iſtum titu poteſt tamẽ appellari a ſententia nulla, & talis appellatio eſt nullius valitatis vt plus operetur ſi ille contra quem eſt lata, uelit ſe tueri quando conuenitur ex ſententia, dicendo eam nullam, uide Com conſi. 44. inci. Ab arbitrali ſententia.

Continua, vt in gloſſ.

LEX PRIMA.

1 *Sententia contra ſententiam lata, quod ſit nulla, nec ab ea valeat appellari, quomodo intelligatur.*
2 *Si ex diuerſis inſtantijs ſequantur diuerſa ſententiæ, valet vltima.*
3 *Sententia lata contra iuſiurandum valet.*
4 *Si feratur ſecunda ſententia etiam concordans cum prima, a qua nõ fuit appellatum, non valet.*
5 *Si pars, quę ſcit ſententiam eſſe latam pro ſe, petit iterum iudicari & iudicatur contra ſe, non valet ſecunda ſententia.*
6 *Si egi contra Titium, & ſuccubui, poſtea agit procurator meus, & obtinuit, quę ſententia valeat.*
7 *Appellans a ſententia nulla, ex defectu conſenſus eam confirmat.*
8 *An procedat talis libellus, dico ſententiã nullam, & ſi qua eſt, appello.*
9 *An iudex appellationis pronunciando male appellatum, confirmet ſententiam nullam.*
10 *Non poteſt iterum quæri de nullitate, cum ſemel eſt ſuper ea iudicatum, & quæſitum.*
11 *Si in cauſa appellationis non fuit dictũ, neque quæſitum de nullitate, poterit de nullitate poſtea dici.*
12 *De nullitate ſententiæ põt quæri duobus modis, ſcilicet per exceptionem, & principalem petitionem.*
13 *Succumbens in exceptione nullitatis, non prohibet̃ poſtea ordinarie agere*
14 *Quando principaliter petitur ſententia pnũciari, nulla, agit̃ officio iudicis*
15 *De nullitate debet agi coram eodem iudice, qui iudicauit, & quando coram ſuperiore.*
16 *Si datur libellus ſuper nullitate, nec probat ille qui agit, poteſt iudex nullitatis confirmare ſententiam.*
17 *Et nouas probationes, & allegationes audire.*
18 *Et omnia intentata prætextu illius ſententiæ reuocare.*
19 *Succumbens in vna cauſa nullitatis. non poteſt poſtea aliam proſequi, qñ ſententia fuit dicta ſimpliciter nulla.*
20 *Victor non poteſt principaliter agendo petere ſententiam confirmari.*
21 *Sententiam latam poteſt iudex confirmare, quando in prima ſententia nõ eſſet expreſſus error.*

a 1 Latam ſententiam. a Breuiter. h. d. † Snĩa contra ſententiam lata, eſt ipſo iur̃ nulla,

ADDITIO.

a Ale. Latam ſnĩam. Vide do. Abb. in c. inter monaſteriũ, de re iud. ubi tenet op. Bar. licet do. And. cõtra. Vide quæ dixi pridie in conſulendo in quadam cauſa Senis. Pariſ. Latam ſnĩam. Circa materia huius l. uide Alexand. conſ. 33. incip Viſo themate ad fi. & an iſta reg. procedat ſiue in eadẽ inſtantia, ſiue in diuerſa, uide Fran. cõſ. 91. Fel in c. inter monaſteriũ. & de plurib ſeq vſq; ad fi. extra, de re iud. & aduerte, ꝙ ſunt ibi tres colũnæ ſcriptę ꝑ errorẽ Item de illa materia quomodo & qñ ſnĩa cõtra ſnĩam ſit nulla, uide Ant. cõſ 17 incip. In Dei nomine amen, uiſis præſentib. an aũt ſnĩa cõtra notoriũ ſit ipſo iure nulla, uide omnio Fel. in c qñ contra falſam. de ꝓba. & in c inter cæteras. uer ſexta declaratio. de re iudi. Perus. in rep. c. dilecto de ap. uide io eius tabula in q 3. quid autẽ ſi eſſet notorie nulla, uide oino Fel in c. inter cæteras ubi tñ refert Perus. in dicto c. dile. in 45. q. tenere cõtrariũ eius, ꝙ dicat eſſe Im. bene aduertendũ. & uide Pa. de Leaz. in 5. q. inci. In Chriſti nomine. an ſnĩa reddat nulla qñ notorie conſtat de eius iniquitate & iniuſtitia, uide Cur conſ 59 Barb. cõſ. 1. in 2. uol. Fel. in ca. qñ cõtra falſam. uer. fallit ſecũdo. extra, de prob. & qñ eſt notorie iniqua an ſit nulla. & ꝙ ſecus ſit qñ eſt manifeſte iniuſta, uide Barb. in c ſi quãdo. de oſ. dele. quid aũt in ſnĩa lata ex cã falſa, an ſit nulla, uide late Ale. in l. Romæ, §. duo fratres, de uer. obl. l ſi is què. de acq. hær. in c. inter cæteras, uer 2. cõclu extra, de re iu. Barb. cõſ. 38. uol. 4. qui loquitur in laudo. Itẽ ꝙ reg huius l. procedat ẽt ſi de conſenſu partium feratur ſecunda ſententia, uide Iaſ in l. ſi diuerſa. C. de tranſ Ite uide in materia, quod ſentẽtia contra ſnĩam non valeat, & quia ſecus ſi contra iuramentum, uel tranſactionem Iaſ. in l. ſiaui poſtea, §. ſi damnetur, de iureiur & ibi ad fi limitat reg non procedere, quando ſunt lapſi 30. anni a tempore primæ ſententię ante ſecundam, & ꝙ ſententia lata per tales teſtes probatũ fuit ſi non ꝓbauit, an ſit nulla uide Aret. l. ſi is ad quem An autem ſententia lata contra tenorem inſtrumenti, ſuper quo fundatur, ſit nulla, in cap. inter cæ. extra, de re. iu. Item de materia, an ſententia cõtra ſententiam ſit nulla in diuerſa ſubſtantia, etiam late Barb. conſi. 5. vol. 4.

a nulla, & appellare, non eſt neceſſe Primo q̃ro ex̃plũ huius l.
Gl. ponit in rei vendi. q̃a primo fuit iudicatũ rẽ nõ eſſe meam
ſc̃do rẽ meã eſſe. & vide gloſ. Doc. Mod. reprobauit iſtam gloſ.
Nam ſnĩæ tenent. ſi põt coadiuuari aliqua ſubdiuiſione. vt in
§. q̃b. ſ̃. in 1. q̃ſtõne. Sed iſtæ ſnĩæ põt coadiuuari hoc mõ, q̃a res
tp̃e primę ſnĩę non erat mea, tp̃e ſecundæ ſnĩę erat mea, & ſic
nõ eſſent ꝯ̃riæ ſnĩę. Iſta opin. non placet. Nã ſm̃, q̃ intelligo, hęc
lex dẽt intelligi, q̃n ex ead. inſtantia ſequunt duæ ſnĩę ꝯ̃riæ, tũc
non valet ſnĩa vlt. & ita loquit hic, & ideo in rei vendica opti-
2 mè p̃cedit ex̃plũ gl. propoſitum. † Sed ſi ex diuerſis inſtantiis
ſequerent diuerſæ ſnĩæ, optimè valeret vltima, vt d. l. duob. de
excep. rei iud. & habuiſtis no. ſ̃. ſi p̃tes vna ſnĩa l. 1. Vlterius q̃ro
q̃ eſt rõ q̃ ſc̃da ſnĩa non valet. Dñt q̃dã q̃. 1. ſnĩa facit ius, ergo
ſc̃da ſnĩa vr̃ lata ꝯ̃ ius. Iſta eſt falſa, ſm̃ gl. q̃a non eſt exp̃ſſus er-
ror in ſnĩa. Præterea cũ gl. ſnĩa lata ꝯ̃ ius non redactũ in corpo
re iuris, nõ ẽ ipſo iure nulla, vt l. cũ p̃latis, ff. de re iu. ſed illa pri-
ma ſnĩa nõ erat redacta in corpus iuris, ergo, &c. Dñt ergo alii,
q̃ iſta eſt rõ vt ſit litiũ finis, & in hoc reſident Gl. noſtri. Certè
nõ placet, q̃a ead. rõne ſnĩa lata ꝯ̃ iuſiurãdũ non valeret, q̃ eſt falſũ,
vt ĩ. dicã. Et ead. rõne. ſnĩa lata ꝯ̃ tranſactionem non valeret, q̃
ẽt eſt falſum, vt l. eleganter. §. ſi q̃s poſt, ff. de condi. indeb. cum
iuſiurandũ, & tranſactio ſint introducta, vt ſit litiũ finis, ſicut
ſnĩa, vt l. 1. ff. de iurei. & ſ̃. de tranſ. l. fratres. Quæ eſt ergo rõ? Di-
co ſic. Lata ſnĩa iudex functus eſt officio ſuo, vt de re iud. l. iu-
dex. & ſ̃. de ſen. l. poſt ſnĩam. Itẽ lata prima ſnĩa, perẽpta eſt p̃rĩa
inſtãtia, vt l. Græcè. §. poſt litẽ. ff. de fidei. & l. cũ apud, ff. iud. ſo,
& ſ̃. de p̃e. l. inuitus. Vñ ſi ferẽ noua ſnĩa, apparet, q̃ ferẽ ſine ĩ-
ſtãtia nõ p̃cedente libello, non p̃cedente ꝯteſtõne, neq; aliquo
actu, ergo &c. vt ſ̃. de ſen. l. prolatã. Sed ſi renouarẽ noua inſtã
tia, valeret ſnĩa, vt dcm̃ eſt ſ̃. His p̃miſſis op. ff. q̃ ſent. q̃ ſine app.
reſc. l. j. in prin. Sol. Ibi erat dubiũ, an eſſet iudicatũ, hic ñ. Sc̃do
3 op. de l. nã poſtea. §. dãnci. ff de iureiu. Gl. dicit † aliud in iureiu.
aliud in ſnĩa. Sed q̃ eſt rõ, Dic, q̃ rõ eſt, q̃ iuſiurandũ ordinatur
ad ſnĩam, neq; perimit inſtantiã. Põt. n. iudex ꝯdẽnare ad illud
q̃ eſt iuratũ, & ſic adhuc inſtantia durat. Merito ſi iudicat ꝯ iu-
ſiurãdũ, valebit ſnĩa, ſed ſnĩa nõ ordinat ad ſnĩam, ſed inſtãtiã
perimit, & illi inſtãtiæ finẽ imponit. Ita dẽt intelligi hic. Quærit
4 gl. † q̃d ſi ſc̃da ſnĩa ꝯcordat cũ p̃ria Gl. b vr̃ hic tenere q̃ valeat
b ſc̃da, & uide gl. Doc tenẽt ꝯ̃rium, q̃ teneo p̃ rõnẽ quã dixi ſ̃.
q̃a remanet ſecũda ſnĩa lata ſine inſtantia. Prętęrea ſicut trãſa-
tio facta poſt ſnĩam non valet, vt l. elegãter. §. ſi poſt rẽ. ff. de ꝯd.
ind. ead. rõne ſnĩa. Facit ad idẽ l. ſi q̃s añ. ff. de acq. poſ. Facit, q̃ di
cimus, q̃ q̃s nõ põt decedere cũ duob. teſtĩs, ea rõne, cad. lis, &
idẽ dubiũ non põt hr̃e duas ſnĩas, q̃ imponerent finẽ. Illa tñ eſt
tutiſſima rõ, q̃a inſtãtia eſt perẽpta. Et p̃ illã rõnẽ mihi, nõ pla-
cet diſtinctio Gul. an prima ſnĩa ſit ꝯdẽnatoria vel abſolutoria:
5 q̃a eſt ea. rõ. † Quæro, q̃d ſi pars. q̃ ſcit ſnĩã eſſe latam p̃ ſe, petit
iterũ iudicari, & iudicat ꝯ̃ ſe, an ualeat gl. in c. inter monaſteriũ
extra, de re iud. vr̃ temere, q̃ valeat, & imputet ſibi, q̃ hoc petit.
Cõtrariũ puto, nã nõ põt cõſenſu partiũ iuris ſolennitas tolli,
quod uon detur libellus, non ꝯteſtet lis, nel ſiſĩa, vt vidiſtis in
auth. offerat. de lit. ꝯte. Sed vt dixi, iſta ſnĩa reperit data, inſtan-
c na non p̃cedente, ergo &c. Quæro ecce c ego egi † ꝯ̃ Titium. &
6 ſuccubui, poſtea agit procurator meus & obtinuit, quæ ſenten
tia valet. Reſpondeo, ex p̃dictis apparet, ſiquidem procurator
agit intentando, vel inchoando nouã inſtantiã, valet ſecunda
ſententia, & ẽt prima, ſed ſi egit ſuper prima inſtantia, erit ſc̃da
ſententia ipſo iure nulla, q̃a inſtantia perempta eſt, vt dixi ſup.

7 Venio: Ad aliã materiã, q̃ tractat hic: ad explicãdũ gl. ſunt formãdę tres q̃ões. Prima † vtrũ ille, q̃ appellat a
ſnĩa nulla, eã ꝯfirmet. Sc̃do vtrũ p̃cedat talis libellus: Dico ſnĩã
nullã, & ſi qua eſt appello. Tertia an iudex p̃nuncians male ap
pellatum, uideatur confirmare primã ſnĩam nullã. Et hæc oĩa
d trac. hic gl. quam uide Circa primã d partẽ eſt clara r̃ſio Aut.
n. ſnĩa eſt nulla ex defectu ꝯſenſus, & p̃ appſonẽ ꝯfirmaĩ, vt l. 3.
§. j. ff. rẽ ra. ha. Aut eſt nulla p̃p aliũ defectũ, & p̃p aliã appelſo-
e nẽ non ꝯfirmatur, vt l. ſi expſſim. ff. de app. Circa ſecũdã e † an
8 valeat talis appſo, dico ſnĩam nullã, & ſi qua eſt, appello. regio
Inn. variantẽ. Nã in c. dilecto. ex̃, de ap. dubitat; in c. ꝯſtitutus de
in inte. reſt. hoc aſſerit pro ꝯſtãti, q̃ p̃cedit iſte libellus, & q̃ ſup
vtroq; iã ſup nullitate, q̃ ſup iniq̃tate admittent p̃bõnes ſiĩ, &
ſemel Nec ob. ſi dicis, imo dẽt eligere, vt l quod in h̃rde. §. elige
re. ff. de tribu. & ſ̃. de fur. l. j. Rõ, q̃a illud eſt verũ, q̃n actor ẽ cer
tus. Sed ibi actor eſt incertus, neſcit. n. qualiter ſuper nullitate
p̃babit. Iſta ſua opi. vr̃ mihi ꝯ̃ caſũ de inoſ. teſt. l. ꝯ̃ maiores. vbi
f donec pendet iudiciũ nullitatis, non p̃t agi quęrela f inoffícioſi
& hoc rõne ꝯ̃rietatis. Quid ergo dicemus B̃r dico ſic. Aut quis
dicit ſnĩam in vno capitulo iuſtã, & in alio iniquam, & p̃t, vt l.
Carmelia. d iu. pat. & fa. erc. l. q̃dã mulier. Aut ſup eodẽ capi. dt
nullã, & ſi qua eſt, appellat, & dico, q̃ ẽt tũc talis libellus proce-
dit. Caſus eſt in d. ca. ꝯſtitutus ex̃. de in inte. reſt. & probat in d. l.
maiores intelligẽdo, vt ĩ. dicam. An autem ſimul, & ſemel poſ
g ſit vtranq; cãm p̃ſeq, g & dare p̃bões ſup vtraq;. Dicendũ eſt
q̃ ſiqdẽ cã nullitatis, & cã appellonis veniũt ex diuerſis fontib.
V. g. dico ſnĩam nullã ex defectu ſolẽnitatis, uel ex defectu iudi
cis, vel litigantis. Et cã dico iniquam reſpectu tenoris ſnĩę, tunc
in proſecutione, nõ poſſum mihi ꝯ̃rius eſſe Quid. n. repugnat,
reũ fore minorẽ, & ego probo de iure meo Et ita põt intelligi
opi. Inn quã cõis ꝯſuetudo obſeruat. Sed ſi cã appellationis, &
nullitatis procedũt ex iiſdem fontib. ita q̃d h̃rem neceſſe mihi
ꝯ̃riari in proceſſu, tunc dẽt procedi ſup nullitate primo, & in
appellatione tp̃s nõ curret, vt dicam, in l. ꝯ̃ maiores. de inof. teſt.
Nã ibi p̃ſequendo q̃relã non poſſum mitti in poſſeſſionẽ h̃di
tatis aditæ, & ſic teſtm̃ eſſet validũ; vñ eſſem in hĩ ꝯ̃rius. Cõſue
h tudo hoc obſeruat, & iſtud teneatis. Circa tertiam, h † an iudex
9 appellationis pronunciando malè appellatũ ꝯfirmet ſnĩam nul
lam. gl. diſtinguit, aut iudex inſeruit cãm quare p̃nũciauit ma-
lè appellatũ, q̃a ſnĩa nulla, & nõ ꝯfirmat eã. Sec⁹ ſi ſimpliciter,
vt hic h̃ẽtis. Cõtrariã gl. h̃emus in l. ſi expreſſim. ff. de app. Dy. di
cit, q̃nq; ſic. Aut ille, qui appellauit ſciebat ſnĩam nullã & ꝯfir-
mabit. vt hic. Secus ſi ignorabat, vt h̃ẽtis in gl. ꝯ̃ria. Et hãc ſ̃git
opi. Spe. de ſen. §. iuxta. Sed hęc opi. nõ eſt vera. Nã ꝯſenſus par
tis ñ põt validare ſnĩam, vt valeat ſnĩa p̃ h̃ tñ poſſet facere, q̃ va-
leret vt pactum, vt l. 2. ſ̃. com. vtri. iu. Simile dicemus in teſtĩs vt
l. non dubiũ. ſ̃. de teſt licèt gl. vr̃ aliud notare in l. 1. ſ̃. q̃ pro ſua
iuriſd. ſed malè, vt ibi dicã. Facit quod no. in l. ſi diuerſa. ſup. de
trãſ. Vel aliter dicit Dy. Aut in appellatione fuit deductum de
nullitate, & vr̃ confirmare. Ita loquitur hic gl. aliàs ſecus, vt in
gl. ꝯ̃ria Et ſm̃ hoc male dixit iſta gl. in eo, q̃ dicit maximè ſi ap
latur, &c. Iſta opi. nõ vr̃ vera, q̃a in cã appellationis venit cã nul
litatis etiam ſi non dicatur, vt d. l. quædam mulier, fam. erciſc. l.
Carmelia Pia de iu. pa. Vñ alij ſe referunt ad proceſſum. Aut q̃s
eſt proſecutus cãm nullitatis, aut non. B̃r vr̃ mihi dicendũ, q̃n
ſnĩa prima eſt nulla ipſo iure, expreſſo errore ĩ ſnĩa, tunc iudex
appellationis nõ põt ꝯfirmare, q̃a eſſet idẽ error in ſc̃da ſnĩa, q̃
erat in prima, vt l. 1. ff. q̃ ſentẽ. ſine app. reſ. & dixi vobis de erro-
re calculi l. 1. Si verò erat nulla ex alia cã, tunc ſi q̃dẽ iudex di-
cat ſimpliciter appellationẽ nõ tenere, vel p̃nũciauit malè ap-
pellatũ eſſe, nec adijciat bñ, ſeu rtè, ſeu iuſtè iudicatũ, tunc pri
ma ſnĩa nullo mõ vr̃ ꝯfirmari, q̃a eius verba hoc nõ ſonant, &
verba ſnĩę dẽnt ſtrictè intelligi, p̃ut iacẽt, vt l. 1. ſ̃. ſi plu. vna ſen.
& de lib. cã. l. diui. & l. ſi a te. de exc. rei iud. & ſic iſta gl. dicit ma
lè ſimpliciter. Sed ſi adijceret iudex in ſnĩa p̃nũcio bñ iudica-
tũ, & malè appellatũ, tũc bñ vr̃ confirmare ſnĩam, vt l. eos. ſ̃. de
app. Sed an ille, qui appellauit, prohibeaĩ poſtea dicere de nullĩ
10 tate? Rñ. † ſi q̃dẽ dicit, dico ſnĩam nullã, & ſi qua eſt appello, p̃-
nt ibi dr̃ in gl. vel cauſam nullitatis expreſsè p̃ſecutus eſt, tunc
iterum de nullitate quæri non poterit, cũ ſemel ſit iudicatũ, &
11 q̃ſitũ, vt l. 2. ſ̃. ſi ex fal. inſtr. de fid. inſtr. l. ſi. † Sed ſi de hoc non
fuiſſet dictũ, neque poſitũ, poterit de nullitate poſtea dici. ar. l.
eum qui. ſ̃. de inoſ. teſt Et h̃ẽs de hoc hodie caſum. in c. 1. de re
i iud. in Cle. Nec ob. i ſi dicas, in appellatione venit nullitas, & ſi
non exprimatur, q̃a dico, q̃ venit incidenter, & ea q̃ incidẽter
veniunt in vno iudicio, ſi plene nõ examinanĩ, nõ nocent in
alio. vt l. a diuo Pio. §. ſi ſup reb. ff. de re iu. & l. ſed ſi añ. ff. de exc.
& no. in l. pe. ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iu. Et iſta ſufficiãt cir-
ca nullitates quę veniunt in appellationib. Vidẽdum eſt q̃n de
nullitate agatur principaliter, & eſt videndũ qualiter practicẽt
12 hæc lea, q̃uo, & qua forma dicebat iſtã ſnĩam nullam. Rñ. † de
nullita-

ADDITIONES.

a Ale. Nulla. Et ſi ſit lata ex conſenſu partium ſecunda ſententia, ſecundum gloſ. & ibi Bar. in l. ſi diuerſa ſupra de tranſa. & ibi vide per Bal. & quid in arbitro, & arbitratore, & quod no. Bart in l. acta ff. de re iud. Item illam l. intellige ſecundum Bal. no. hic, quando in prima ſententia teneret, q̃ no. Item prædicta fallunt in interlocutoria, quę licèt aliàs non poſſit corrigi, tamen conſenſu partium, vt not. Bal in d. l. ſi poſt ſententiam. ſup. de ſen. & ibi quid in arbitrio, & quod cõſenſus partium in hoc non operetur, tenet in l. ſi ad ſi. ſup. ſentẽ. reſcin. nõ poſ. & multos alios, in quib. valeę ſnĩa contra ſententiam, ponit d. Ant. in c. inter monaſterium. de re iud. & per I. ud in d. l. admonendi. Et an poſſint ferri duæ ſententiæ ex ea. inſtantia, vel ex diuerſis, uide, quod dixi poſt Bar. in d. l. duob. & quod ſcripſi poſt Sal. in l. ſi cauſa ſup. de tranſa. Adde Pau. de Caſt. conſi. 17.

b Pari. Cum prima gl. Vide Are. in l. eum qui duob. ff. de acq. her.

c Alex. Quæro ecce. Si ille pro quo eſt lata ſententia, petit pro ſe iterum iudicari, & contra ipſum feratur ſententia, an ualeat, benè facit tex. in l. ampliorem. in prin. & quod ibi dixi poſt Bar. ſup. tit. 1 & uide quod no. Bar. in l. poſt ſententiam, de ſenten. adde, vt per Fred. conſi. 341.

d Alex. Circa primam. Vtrum ille, qui appellat a ſententia nulla illam confirmet, vide in l. ſi expreſſim, de omnibus illis. & Bal. in l. ſi diuerſa. de tranſa. & hic.

e Alex. Circa ſecundam. An valeat libellus, ſi dico ſententiam nullam, & ſi qua eſt, appello, per Bal. in l. 1. ſup. de fur. & vide Bar. in l. cum & minores. ſup. ſi aduerſus rem iud. adde Old. conſi. 12.

f Ale. Agi querela Adde Bar. in l. pen. in fi. ſupra ſi aduer. rem iud. & quod poſſit iudex appellationis reformare ſnĩam, uide in l. cũ apud & quod ibi dixi. iud. ſol.

g Ale. Proſequi. Vtrum cauſa appellationis & nullitatis poſſunt ſimul. & ſemel proſequi, uide ſupra proxime & Bar. in l. ſi expreſſim. Adde Bal. conſi. 370. 1. lib.

h Alex. Circa tertiam An hoc expreſsè facere poterit, uide tex. in fi. l. hic adde Io. And. poſt Spec. in addi. in §. vt autem. verſi. ubi autem. ubi dicit Iac. de Are. dixiſſe iudicem appellationis debere ſic pronunciare. Dico ſententiam nullam, & appellationem ex abundanti interpoſitam, & etiam dicit do. noſter Cy. in l. con. ſupra de app. Menoch. Vant. ubi inf. nu. 116.

i Ale. Nec obſtat. Adde Cle. 1. de iu. & uide Mod. in l. ſi expreſſim cũ Bar. hic ſequi. Pet. de Anch. in d. Cle. & Bal. in l. 1. anſta ne ſecũdo tertio prouo. Menoch. Vant. tractã. nullit. an ſi quis poſſit dicere de nulli. nu. 33. 34.

nullitate ſententiæ pôt q̃ri duob mod. Vno mô p modũ exceptionis oppoſitæ ꝯ executionẽ, & iſte modus videbaẽ intẽtatus hic, q l apparet ex rñſione Principis, dũ dicit, ei⁹ reprobationẽ. ſi prõptã hẽt &c. Nã vt dixi vobis in l. fi. §. ſi ex fal. Inſtru. exceptio nullitatis nõ ĩpedit executionẽ, qñ qs eſt paratus ꝓbare incõtinẽti. Ideo dixit hic Imperator, ſi prõptã, & c. q. d. iſta exceptio

13 executionem non impediret. † Sed in iſta exceptione ſi re⁹ ſuccumberet, non prohiberetẽ poſtea ordinariè agere de nullitate, & eodẽ mõ dico, ſi actor ſuccũberet, nõ prohibetur poſtea agere extraordinariè, & petere ſnĩam ꝯfirmari, vt l. a diuo Pio. §. ſi ſup reb. ff. de re iud. Secundo mõ de nullitate cognoſcitẽ dato libello principaľr ſuper hoc. Et illos duos mõs. ſ. excep. & principalẽ petitionẽ, ponit gl. ff. q̃ ſen. ſine app. reſci. l. 1. circa princ. &

14 ſm hoc poſſet intelligi hæc lex Quęro ergo, quo iure agit, † qñ principaliter petitẽ ſnĩa ꝓnunciari nullaẽ Inn. vr̃ dicere q. l. offõ iudicis, extra de offi iud. c. vlt. vr̃ probare, ff. de ſer l. 2. §. 1. & ĩ.

15 eo l. ſi pr̃ tuus, & hac l. ſm iſtã lec Quęro ſecundo, corã † quo iudice debeat agi de nullitate. Dic q. l. corã ipſo, q iudicauit, vľ coram ſuperiore, ſm ea q̃ dixi ſ. quõ, & qñ iud. l. ſi vt ꝓponis Quę

16 ro qd † ſi dat libellus a ſup nullitate, nec ꝓbat ille q agit, vtrũ iu-
a dex poſſit ꝯfirmare ſnĩã, vel dẽat ſimpľr ꝯuentũ abſoluere ab illa petitione. Inn. in c. cũ ꝯtingat. ex̃ de offi dele, in gl ma. dicit, qđ ñ pôt ꝯfirmare ſnĩam Ego dico, qđ pôt ꝯfirmare ſnĩam, & ẽt

17 ex noua cã, & † pôt nouas ꝓbationes, & nouas allegationes audire, ſicut in cã appel Hic eſt tex. ſi rectè inſpiciatur, ut l. 1. §. 1.
b quæ ſen ſine app. reſcin. Iſẽ puto, b ꝙ ſicut iud ex appel. oĩa intẽtata pendẽte app ex ſuo offic. reducit in priſtinum ſtatum, vt l.

18 chyrographis. § j. ff. de adm. tut. & ff. nil. nou. ap. pẽ. pioiũ. † Ita
c iudex nullitatis c pôt oĩa intẽtata ꝑtextu illius ſnĩæ reuocare, vt l. abſentẽ. ĩ. de acc. Facit ad hoc ex̃, de proc c ex ĩſinuatione, & qđ bi no. p Inn Quęro vtrũ, † ſi ꝓſecut⁹ eſt vnã cãm nullitatis,

19 d & ſuccubuit, vtrum poſſit poſtea ꝓſeq aliã. d Quidã dĩt quod ſic, vt d. c. ex inſinuatione. Mihi vr̃ dicendũ, ꝙ cã nullitatis ẽ finis cauſę motę ſup actione reali. Nã ſicut dñiũ alterius rei non pôt eſſe meũ ex plurib. cauſis, diuerſis tpib, ꝯcurrẽtib. l. 1. §. ex plurib. ff. de acq poſſ Ita ſnĩa nõ pt eẽ nulla ex plurib. cauſis cõcurrentib. diuerſis tpotib. q a ꝙ ẽ nullũ, ex poſt facto poſtea validari nõ pôt, vt ff. de iniu. rup. & irri. teſt. l. nã & ſi, ver. poſt defectũ: & iõ ſi qdẽ ſnĩa ſuit dicta ſimpľr nulla, nec fuit expreſſa cã, licẽt vnã tm cãm eſt ꝓſecut⁹, ꝑiudicaẽ ſibi ĩ oĩb. Sec⁹ ſi cãm vnã tm exp̃ſſit in libello, vt dicimus ĩ reali, vt l. ſi nr̃. §. 1. & l. & an eadẽ. § act. de exce. rei iudi. Quęro vtrũ ſicut ꝯdẽnatus pôt

20 dicere ſnĩam nullã principaľr agẽdo, ita † victor poſſet principaliter agendo petere ſententiã ꝯfirmari Doc. Decretorum dĩt ꝙ ſic, & hñt de hoc rubricã de ꝯfirma. vtil. vel inutil q̃ ſtatim ſequit poſt ti. de ap. & dĩt ꝙ ſicut victus appellat, ita victor poteſt petere ſnĩam confirmari. Satis hoc puto equũ, vt victor petat ſnĩam ꝯfirmari, & victo ꝯ victorẽ ꝑpetuũ ſilẽt. ũ ĩponi Pro hoc vr̃ expreſſum, vt lite pẽdẽ. l. fi. aliàs ſequęreẽ iniquũ. Nã ſi in exceptione q̃ petebaẽ executio reus obtinuerit, actor nullũ hẽret remedũ. & ſic ſummaria cognitio ſibi ꝑiudicaret, ꝯ l. a di-
e uo Pio. §. ſi ſup reb. e ff. de re iud Sed nc̃ eſt vidẽdũ, vtrũ ſnĩam
5 nullã iudex poſſet ꝯfirmare. Rñ. vt ſ. dixi, ſi † quidã in prima ſententia nõ eſſet exp̃ſſus error, iudex poſſet ꝯfirmare cã, & hẽret vim ex ſcđa ſnĩa, nõ ex prima. De hoc p Decretiſtas in c. j. ex̃, đ ꝯfir vti. vel inuti. De ſnĩis aũt vẽditionũ, & aliis ex̃iudicialib. qualr petatur caſſatio dic, vt l. ſi ſub ꝯdõne, de in diẽ addictio.

ADDITIONES.

a Ale. Datur libellus. Et iuxta hic no per Bar ad le, quod ſi coram iudice appellationis petitum eſt primam ſententiam infirmari, ſi eam repetit confirmandam, poterit confirmare, etiam hoc non petito, & econtra ſi petitum ſuit eam confirmari, & reperitur infirmanda, poteſt infirmare, ut no. Inn. in cap. cum contingat. de offi dele. & eſt caſus in cap. oblatæ, de app & quod no. Bar in l. cũ aliud, in prin. iud. ſol cum Cy. & Bert in l. ſi expreſſim. in fi. de app Fallit in caſu, quem ſcripſi poſt Bar, in f. eo in l ſi & uide ibi.

Me. Vãt. trac nullitat. quot. & quib null prop. poſ. nu. 130. 131. Dec. cõſ 449. n 17

b Ale, Itẽ puto Vtrum nullitate pedẽte aliquid poſſit innouari, ad quod no. Bal. in l appellatione, in fi. ſup. de app & Bar in l. 3. §. ſi ſeruum. ff. de acq. poſ. Adde tamẽ quod nullitate pendente, & ẽt reſtitutione in integrum, præſumitur pro ſententia licẽt ſecus pendente appellatione, ſecũdũ Spe. de prob. §. 2. uer. negatiuã, cũ ſeq Sequitur Imo. Ant. d. Bur in c. quoniã cõtra, & adde no. per Ang. & Imo in l. 3. § condemnatum, de re iud adde qualiter intelligatur nil nouari &c. Fred. de Sen. cõſ 331. Et an actus app pendẽre, illa deſerta confirmatur, per Old. cõſ 315. Et an nõ qui eſt ꝓſecutus app. poſſit redire ad nullitatem, uide Ange. cõſ. 266.

c Pariſ. Nullitatis. Vide Alex conſ. 2. nol 3. ad fi.

d Menoc. Proſequi aliam Vant. ubi ſup nu. 105.

e Ale. Si ſuper rebus Et uide quæ ibi habes ad hoc dictum ibi, ſed tunc eſt uidendũ vide cum io l. 1. ff de re iud.

LEX II.

a **Si cum inter.** Br̃ h d. Snĩa lata ꝯ ius cõſtõnis, eſt ipſo iure nulla: a ſec⁹ ſi ꝯ ius litigatoris. Op. de re iu l. cum prolatis Dicũt quidam quod hic text. debet intelligi ſi iudex putabat ſe cõtra ius iudicare, aliàs ſecus. Vel dic, vt dicit gl. quod ibi non fuit expreſſus error. Iſta eſt bona ſol. ad l. præſes. ff de re iudic. Ad l. cum prolatis, ſunt alię duę ſol. ualdè not hic ſententia lata fuit manifeſtè contra ius, ibi licet contra ius ſuit lata, non tamen manifeſtè, quia ibi erant opin. Ita videtur ibi intelligere gloſ. & hic tex. videtur innuere. Vel aliter, hic contra ius inſertum in corpore iuris, ibi contra ius in corpore iuris non redactum. Tene quam vis. Opp. de l Seię egreſſæ, ff. đ tuto. & cura da. ab his. Dicit gl. fallit ibi: vnde ibi loqi ĩ decreto ipſius Prætoris. hic in ſnĩa. Circa illud decretum dixi plenè in l. is cui bonis, de verb. ob. & ibi Doct. tangunt.

ADDITIO

a Ale Iure nulla Limita hoc habere locum in iudice delegato, quia ſi fert ſententiã contra ius partis, non valet ipſo iure. Dictum eſt Hoſt. in c ſi de præben. Itẽ limita ſecundum Bar. in l. item proferre. § ſtati de arbi de quo in ſe poſt Barto in l ſi ſocietatem. § arbitrum. ff pro ſocio Item limita ſi pars in libello concluderet, ſi bi iuſtitiam miniſtrari, & ſententia ſit lata pro eo libellante, qui non habet ius, qa non videtur valere tanquã non conformis libello, quod an ſit uerum, uide p Bal. in l. fi. circa fi. ff. de iudi. & in ut ſe quod hẽs per Mod. in c 1 de offi delega. Item fallit ſi eſt lata contra notorium, quia tũc eſt nulla ipſo iure. Ita dicit Abb. in c. ſuper. de offi deleg & uide ibi p Mod. & Bal. in l. cites. ſ. de appel. in prin. & uide quod dixi in l. cum prolatis. poſt Bar. hic allegata & no. Bar. in l 1. ſup. de error. calcul. quib. adde quod ſententia lata expreſſo iuris errore, non tenet, ut hic, & hoc verum ſi ille error poteſt oculis legi Secus ſi ex mente apparet error expreſſus: Ita ſing. dicit Ion. in c 1. de offi. deleg Secundo fallit, ſi fuit lata contra extrauagantem, ſecundum Bar in d l cum prolatis, & Io. Mon. in reg. ignorat ia. Item eſt verum, ſi ſit expreſſio iuris ſpecialiter ſcripti, aliàs ſecus per id quod no. volunt Ion in c. cum ſpecialis in prin. de appel. & quod no in d. l cum prolatis. Itẽ fallit ſi eſt expreſſio iuris non facientis ad cauſam. Ita volunt Doct in c per tuas. de ſent. excom. Sed gl uidetur tenere contrarium in c. ſacro. eo tit in gloſ. 3. Item fallit, ſi ſententia ſit lata ex pluribus cauſis, & in vna tantum ſit expreſſus error iuris, ſecundum do. Ant. in c. per tuas qui filii ſint legitimi, ad quod gl no. & ibi no. in l. ſi quis ad exhiben ff. de excep. rei iudi & prædicta ratio no per Docto. in c. ab excommunicato, de reſcri. Item propter magnam varietatem, & obſcuritatem valet ſententia contra legem ſecundum Bar. in proœ de nouo Codic. cõpo, in princ. uide quę no Bal in l. error ſup. de iur & fact. ignor ibi etiam voluit, ꝙ ſi ſit expreſſus error conſilii ſapientis imperiti, non valet ſententia, etiam ex conſenſu partium, & dum allegant Ion. in c cum ſpecialis Adde Imo. in d. l. cum prolatis, & quod poſt eum ſcripſi, & quod dixi ſup. de iure dubio, uide do Anto in c 1. de conſtitutio. Et ad prædicta omnia uide do. Anto in c. ab excõmunicato, de reſcrip. & in d. c 1. de re iud. & ibi per Abb. de omnibus aliis Item fallit ſi ſit expreſſio erroris iuris conſuetudinarii, vt per Cy & Bal. hic. Et ad prædicta uide p Abb. in c. inter cæteras, de re iud. & uide per Mod. in l. ſi expreſſim de app. & Im. in l cum prolatis. & Bar. ibi, & uide gl in l 3 de appel in gl. mag in fi. quæ declarat nota. quando dicatur error expreſſus quia ſufficit quod ſit error iuris, inſpecta regula iuris, licet non inſpectis caſibus ſpecialibus Et dum dixit ſententiam latã inter opiniones dubias tenere, dicas, quod eſt uerum, niſi per conſtitutionem fuerit poſtea declaratum, talem opinionem eſſe malam. Et cuius opinionis debeat eſſe iudex, uide ſupra de pœna iudicis l. de eodem.

LEX III.

Si vt proponis. Cauſa pręiudicialis impedit electionem ad munera. h d.

LEX IIII.

Cum magiſtratus. Non valet ſententia plurium delegatorum, ni ſi omnes ſententient h. d De hac materia vide plenè in l. Pomponius ſcribit ſi vni. ff. de re iu. & c.

LEX V.

1 *Mulctam ſi iudex imponit vltrà quam poſſit, eſt nulla.*

a **Certa ratione.** a † Impoſitio mulctæ vltrà quã iudex
1 poſſit, eſt ipſo iure nulla, b h d Quæro
b an annulletẽ tota ſententia, an vero in parte, in qua modum exceſſit. Dic vt dixi in l. rei iudi. ſ. de re iudi.

ADDITIONES.

a Barb. Certa ratione. Et ſic videtur hic caſus pro gl. in Cle 1. de iure pat ubi dicit, ſi eſt datus modus procedendi, licet per ſtatutum non annulletur, ſi aliter fiat, tamen proceſſus eſt ipſo iure nullus, ſi modus egrediatur. Et adde quod ſententia lata p ꝓbationẽ à iure improbatam, eſt ipſo iure nulla, vt in c. 2. de purga. vulga. per Io. An. in c quoniam contra, de probationibus, quod facit pro ſtatutis improbantibus cæteras probationes.

b Ale Nulla. Vide Bar in l fi. de iuriſd. om. iud Et quod non valeat in ea parte firmat Bal. in l. ſi ius, ſi aduer rem iud & uide eum in contrarium, l. 2. ſup. de ſpoi.

LEX VI.

Cum non ex co. Iſtam legem habuiſtis in l. ſi vt ꝓponis, quomodo, & qñ, iu Breuiter hoc dicit. Sententia quæ non fuit lata in termino peremptorio, eſt ipſo iure nulla.

LEX VII.

1 *Sententiæ venales nulla ſunt.*

a **Vęnales.** a † Sentẽtię latæ pretio, ſunt ipſo iure nullę: ſe-
1 cùs ſi eſſent latæ gratia, hoc dicit.

ADDITIO

a Ale. Vęnales. Et ibi idem per illum tex. no. Bar. in l ſed ſi per Prętorem. § ait prætor ff. ex quib cau. ma & quod ſententiæ latæ dolo iudicis ſine pretio, non ſint nullæ ipſo iure, uidetur tex. in l. 2. ff. quod quiſque iur Sed ibi ponderat Ant, vt refert Ale. hac legem, inde gl & Bart. in l. 1. ſup. de pœ. iudi. qui male iudi. & in l. 2. cod. tit vbi vide.

LEX VIII.

1 *Per officium iudicis, quod eſt ipſo iure nullum, tollitur quantum de facto proceſſit.*

1 **Si pater.** Breuiter dicit: † Defectus ætatis facit nominationẽ ad munera ipſo iure nullam, & vide gl & tex. ꝙ p officium iudicis, quod eſt ipſo iure nullum, tollitur quãtum de facto proceſsit, quod no.

LEX IX.

Veteranis. Breuiter d. h. Veteranus ſi eligitẽ ad munera, nõ tenet electio, nec ẽ appellare neceſſe h d.

LEX

LEX X.

1 *A taxatione expenſarum non poteſt appellari, & nu. 2.*
3 *Victo non appellante, poteſt victor appellare pro ſumptibus.*
4 *Iudex, qui omiſit condemnationem expenſarum petitam, tenetur parti.*

1 a **Omnem.** Br. h. d. † Si victus appellonẽ proſequi, victor non pōt appellare p pdẽnationẽ expẽſarũ a omiſſam, ſed iudex pro eo iudicare dẽbat, idem ſi non pſequit.
2 Not. q̃ dixi in ſummario Scdo no. qd hic vr̃ caſus, † qd à taxatione expenſarũ nõ poſſit appellari, ibi, uel minus quam oportuerit, iuſſa eſt. Canoniſtæ tãgunt iſtã q neſcio qd dñt, hic vr̃ ca
3 ſus. Circa prin. q̃ro. † qd ſi victus nõ appellauit, an uictor poſſit appellare pro ſumptib. Quidã dñt q. nõ, & dñt qd hic eſt caſus in hac l. 2. reſpon. & ſic hãc l. intelligunt, q. in primo caſu victus appellauit. In ſcdo nõ, & ponit hæc lex i gl. paruula ſup verbo, introducendę. Iſta lect. videt fuiſſe Hug. & tangit in gl. pcedẽti, p noſtros Doct. non tenetur, imo videt quod tunc hic victor poſſit appellare quia nullũ aliud remedium ſibi remaneret, quo ſibi ſuccurrat in ſumptib. vt l. terminato. de fruc. & lit. expẽ. Pro hoc videt caſus. s. de vſu. l. in l. bonæ fidei. Scdo q̃ro;
4 † an iudex qui pdemnationem expenſarum omiſit, teneatur parti, Gl. hic tenet q. ſic in gl. parua, ſup ver. confiteatur. Hoc intellige verũ, ſi fuit petita pdemnatio expenſarum, aliàs ſecùs. vt l. 2. §. hoc autẽ iudiciũ. ff. de dam. in fec. & ibi de hoc dixi, & ibi p Dyn. Tertio q̃ro, in quo differat primum reſponſum à ſecũdo reſponſo. Reſpõdeo, tres ſunt lect. Prima, qa in primo caſu victus appellauit, & proſequit, in ſecundo caſu appellauit, & nõ proſequit, & hãc uobis poſui. Scdo q in primo caſu appellauit in ſcdo non, iſtam vobis reprobaui. Tertia lectu eſt noſtrorum Docto. ſatis notabilis, videlicet, qd in primo caſu victor volebat appellare, quia omiſit iudex cõdemnationem expenſarum. In ſcdo volebat appellare, quia omiſit pdemnare reum in vna ex reb. petitis, vel in vno articulo, cum petitio plures articulos cõtineret. Et reſpondetur q non poteſt, imo iudex ſuper toto cognoſcet, & ita intelligunt hic Doctores.

ADDITIO.

a Ale. Expenſarum. An à taxatione expenſarum poſſit appellari, vide tex. in l. ab exequutione, in prin. C. de app. De materia huius l. vide Spec. in titu. de app. § in qbus autem caſibus, in ver. licet victus, cũ duob. ver. ſeq. Et an ſi quis appellauit à ſorte tantum, videatur appellaſſe ab expenſis, uide per Mod. in l. cũ in -na, de app. Sed ad hanc l. quero, pone iudex cõdemnauit reum in ſorte, & in expenſis abſoluit, & reus acquieuit ſententiæ, ſed actor appellauit a ſententia expenſarum, nũquid in cauſa appellationis reus poterit conqueri de iniquitate ſententiæ ſortis Guid. de Suz. hic tenet quod non, quia principale non recipit fomẽtũ ab acceſſorio l. uida. de cõtrah. & commit. ſtip quod limita, argu. eorum quæ hic dicuntur in l. ſi expreſſim. Et idem ſi actor appellauit ab vno capitulo, nam nõ poteſt reus appellans proſequi in articulo appellationis. Ad hoc c. cond. & c. cum ſit Romana de appel. in 6. ideo ute que appellet c. Raynu. de teſt. Pet. de Anch. in c. 1. de cauſ. poſſ. & propriet. ubi etiam uideatur tex. & uide Cy. & Bar. in l. ſi quis libellos. ſupra de app. & in l. ampliorem, co. ti. contra prædicta tenet do. Ao. in c. cũ Iu. de fide. inſtru. adde quod no. Io. in add. Spe. ubi ſupra, dicit opinio. Gui. de Suz. probari in c vno. de conſe. eccle. vel altar. lib. 6.

Quorum appel. non recip. *Rub.*

Continua, vt in gloſſ.

LEX PRIMA.

1 *Verus contumax non appellat.*
2 *Verus contumax dicit in caſu huius legis, qui pſonaliter citatus nõ venit.*
3 *Iudex ſi cã non cognita, & partibus non citatis, & ſic incontinẽti reſpuat appellationem, non poteſt appellari.*

1 **Eius qui.** † Verus contumax nõ appellat. h. d. Op. de l. ab eo s. qũo, & qñ iu. & l. & poſt. §. fi.
2 de iu. So. hic loqr̃ in vero ptumace, ibi in ficto † Et videt verus ptumax ſm gl. q pſonaliter citatus nõ venit de hoc no. in l. ex conſenſu. in fi. ff. de app. & l. fi. ff. de in inte. reſti. plene p Cy. in l. pperandũ. §. ſin añt. s. de iu. Op. de l. creditor. §. iuſſus ff. de ap. Sol. ibi fuit ptumax in nõ reſtituendo, hic in ñ veniẽdo q̃ ſola ptumacia puniẽ, vt appellare non poſſit. Et per h. d. gl. quod ptumax in non iurando de calumnia, poteſt appellare. Idẽ vidiſtis no. in l. 1. §. ſin autẽ reus. s. de iur. cal. & in d.
a l. creditor. §. iuſſus. Op. d. cũ hic. ſummatim a negocio pſcrutato: imo vr̃ quod dẽat plene cognoſci, vt s. de iud. l. iudices, & l. pperandũ. § 1. eo tit. Glo. ſol. trib. mo. primo, quod ſummatim iõ dicit, quia vna pars eſt abñs. Vnde reſpectu abſentis dicit ſummatim, reſpectu pñtis cognoſcit plene. Secũdum iſtum modũ loquendi, intellige gl. q̃ eſt in l. Fulcinius. §. 1. qb. ex cauſ. in po. ea. vbi dicit, q ad venditionẽ pcedit negocio ſummatim cognito. Intellige ſummatim reſpectu abſentis qa reſpectu eius ſp dr̃ ſummatim ſed reſpectu pñtis ſemper cognoſcit plenè, vt videbitis l. fi. j. de bo. aut. iu. pol. Scdo modo ſol. quod hic erat cã, in qua ſufficiebat ſummaria cognitio, & uide glo. Et ex hoc hẽs, qd in actionib. in qb. ſufficit ſũmaria cognitio, verus p
b tumax non appellat. b Tertio modo ſolui quod debeat cognoſci plenarie, vt in contrarijs. Nec ob. hic tex. qa illud aduerbiũ, ſummatim, reſpicit ſequentia, q. d. an appellatio recipi dẽat, vel nõ, dẽt cognoſc. ſummatim, ſed ſuper negocio principali ſummatim non cognoſcet. Iſta lec. nñ placet gl. quia an appellatio ſit recipienda plene dẽt examinari. Et uide gl. Ex hoc no. rogo

3 te, q † iudex non debet reſpuere c appellationẽ, niſi cã cogni
c ta, & ſic debet fieri partib. citatis & puocatis, vt l. in cauſæ. §. cauſa cognita ff. de min. Et pter hoc ſi iudex reſpuat appellationem incontinenti ab iſta rejectione poſſet appellari.

ADDITIONES.

a Ale. Summatim. No quot modis dicatur cognoſci ſummariè. & ad intellectũ iſtorum, & iſtius legis hic uide per Mod. in l. ex contentu §. cum qui circa princi. de appel. & adde, & vide quod no. Bar. in extrauag. ad reprim. in ver. ſummariè
b Ale. Non appellat. Et dicit Bal. in l. de ſtatu. inf. all. quod in dubio iudex debet deferre appellationi, adẽ in iudicio debet iudex admittere articulos circa probationẽ ſm Hoſt. in c. per tuas. extra, de teſtib. vide Bal. in l. properandũ. § ſin aũs reus.
c Ale. Reſpuere. Iudex non poteſt reſpuere appellationem, niſi parte citata, & cauſa aperta, alias poteſt appellari quod no. benè, facit quod no. Bal. i l. de ſtatu. ff. ne de ſta. de. & vide ſup. & omnino Bal. in l. ſciendum, ff. de app. rec. vbi contrariũ, uide quod no. dicit Bal. in l. addictos ſup. de epiſ. aud. & Inn. in c. a. ſi quando, de offi. deleg. ubi ponit caſum, quod licet reſiſtere iudici De quo per Bal. in l. 1. ſup. vnde vi per gl. in c. ſine culpa, de re iud. in 6. etiam in l. facultas, & in l. prohibitum inſ. de iu. fiſc. li. 10. & l. quoniam C. de appel. poſt gl. in l. vt vim ff. de iuſti. & iur. Menoch. Cran. conſi. 103. nu. 5.

LEX II.

1 *Conuictus & ſponte confeſſus, non appellat.*
2 *Maleficium poteſt probari per inſtrumenta.*
3 *Confeſſio facta metu tormentorum nõ nocet, niſi in ea perſeueretur.*

a 1 **Obſeruare.** a Breuiter h. d. † Ad hoc, vt quis non poſſit appellare requiritur q ſit cõuictus, & ſpõtè pfeſſus ſi quod eorũ defecerit appellatio admittetur. h. d. No.
2 quod videtur eſſe caſus, q † maleficium poteſt probari per inſtrumenta. Iſtam q. diſp. Ia. de Are. quã Cy. ponit in l. ſciant. s. de pba. Dixi vobis hoc anno in l. Senatus in prin. ad Tur. Op. de l. pſtitutiones ff. de ap. & j. de rap. vir. l. 1. Sol. Fallit in caſib. in qb. pdemnatus nullo mõ appellat, qui ponuntur in illis ll. Itẽ opp. de l. non tantum ff. de ap. & s. de epiſ. aud. l. addictos. Sol. Ibi nõ fuit pfeſſus vel fuit pfeſſus poſt ſententiã, vel ibi non fuit con-
3 uictus. Item op. de l. 1. § diuus. ff. de q̃ñ. Sol. † Cõfeſſio facta metu tormentorum nõ nocet, niſi in ea pſeueretur. Ita dẽtis hoc intelligere. Quæro vtrum hęc lex habeat locum in alijs caſib. quã in his, qui enumerantur hic. Quidam dicunt quod nõ, qa
b cũ iſta lex ſit odioſa b & ſic reſtringẽda, gl. h. c vr̃ tenere pñũ, & l. creditor. §. iuſſus, de app. & l. nõ tñ eo. tit. Et iſtã partẽ credo
c verã p l. abſtinẽdũ. j. eo. ti. & ibi videbitis. Sed q̃ro, c qd pdeſt appellare pfeſſo. Rñ. qd poterit reuocare pfeſſionẽ i cã. ap. ſi nõ reuocauit i pria, vt l. 3. de erro. adu. & no. i l. creditor. §. iuſſ. d. appſo.

ADDITIONES.

a Ale. Obſeruare. In hac l. obſeruare Dicit pulchrum Bal. in materia, an verus contumax appellet, de qua in l. ex conſenſu. ff. de app. ubi uide ſed inter Can. dicitur q confeſſus tantum poteſt appellare, io c. cum ſpeciale §. porro de app. ca. cum ſit Ro. eo. tit. lib. 6 Secus ſi eſt conuictus ante ſententiam, & confeſſus poſt, qa tũc non denegatur appellatio. gl. eſt no. in l. nõ tantũ ff de ap. Et iſta eſt canonizata 2. q. 5 c. ſunt quorundam. & uide in l. qui ſniam. inf de poe. per Spe. de materia in d. tit. de confeſſis §. poſtremo uer. ſed nunquid, & in tit. de app. §. 2. uer. & an cõfeſſus ſponte poſſit appellare Dicit Bal. quod eſt ſactum, uide per eum l. 1. ſup. de li. cunte. & in l. ſi debitori, de iudi. & in l. aut prætor, § permittitur. ff de mino. Bal. in reper. l. un. dicit q appellatur a proceſſu facto in confeſſum, & quod põt probari error in cã app. in ver. appellatur a multis, & uide no. per Bar. in l. nõ tantum, de app. & late per Ang. in repe. l. ſi § iuſſus de app. & uide Bal. in l. 1. ſupra, ne ex. deli. defun. Item iſtam l. limita per gl. no. & ibi dixi. in l. non tantum. ff. de app. & late per Ang. in repet. l. ſi §. iuſſus, de app. Et vide per Bal. no. in rubr. ſup. ne ex deli. defun. Item, iſtam l. limita per gl. no. in l. non tantũ. ff de app. & ibi dixi. Et quando confeſſus appellet, & qũo uide § iſtum, de app. ut dixi. & Bald. hic in l. 1. ſup. de confeſ. Sed an ualeat ſtatutum, quod cõtumax ex ſola cõtumacia nõ conſtãdo aliter de crimine, poſſit cõdẽnari ad mortẽ? dicit Spe. quod ſic, in ti. de fideiuſ. Item dicit Io. And. in nouel. in c. ueritatis. in fi. de do. & contum. & ſequitur Bal. in c. 1. §. iniuria. uer. ſeu furtũ, de pac. iura. fir. & uide Bal. in ca. 1. ad ſi qui ſuc. tene. Et dixi in l. abſentem. de poe. & uide Bal. in l. 1. C. qũ, & quando iudex. p Lud. in l. lex Cor. ad Sil. & Bal. io auth. ſed nouo iure. ſup. de ſer. fug. Facit l. ſi ſeruus ſup. de his qui ad ecc. confu. Item tenet Spe. & Io. And. in §. ſeq. & all. gl. in l. locorum inf. de omni agro deſer. & et firmat, quod ualeat dom. Nel. de S. Gemi. in ſuo opere bannitorum, & quod no. Bal. in l. 1. de aſſer. tol. & in l. omnes popul. & per Bal. in rub. commo. in fi. Et habet locum iſta lex, etiam ſi aliqs ex forma ſtatuti habeatur pro confeſſo. Ita dicit Bal. in l. omnes popul. ff. de iuſti. & iur. Quid ſi ſtatuto cauetur, quod contumax in reſpondendo poſitionib. habeatur pro confeſſo, & conuicto, an tunc poterit appellare. Vide ſmo in l. ſi inſulam, in uer. quid autem ſi ſtatuto cauetur inf. de verb. ob.
b Menoch. Odioſa Dec. conſi. 49 & conſi. 360 nu. 1
c Ale. Sed quæro. Dicit Bal. no. in l. ſi ſup. de proba quod in criminali ſi quis ſit ex vehementibus indicijs tortus & confitetur, non appellat. Secus ſi ex aliquibus indicijs non grauibus fuit tortus, & confeſſus, fuit, quod no. benè pro damnatione ex præſumptione iur. 1 & de iure puni poteſt appellari. Ita dicit no. per illum tex. in l. ſi qui adulteri inf. de adult.

LEX III.

a **Nulli officialium.** a Officialis alicuius iudicis a ſententia pcũ data de delicto commiſſo in officio p eũdẽ iudicẽ, ab illo judice non ap. ſecus ſi in alia cã fuit victus. h. d. Hic ſuit qõ, eſt pe verũ io diſtinctè, quod officialis

ADDITIO.

a Ale. Nulli officialium. Et adde quod iſtam l. all. gl. in l. ne diu. C. de poe. Et an officialis committens furtum in officio poſſit conueniri officiu durante, uide Bald. l. 3. § eo modo. ff. nau. caup. Bene facit l. datur. ff. ad l. Iul. repet. Et uide quod no. in Authen. ut iudi. ſine quoquo ſuffra. § neceſſitatem ibi oo quid in eo, qui non committit in officio, nec officii contemplatione, dicit hic Gul. quod non poteſt de eo ſindicari. Sequitur Bal. per illum tex. C. ubi de ratiocinijs agi opor. quod habetur in l. fi. ff. nau. caup.

officialis condemnatus a ſyndico nō appellat, quidā dnt q. ſic,
per hunc tex. Ego reperio iſtā l. limitatam. Primo qd hic loqt
qñ eſt condemnatus criminaliter de delicto cōmiſſo in officio,
& ita ſentit hic gl. Secundo in eo, quod hic dr, q ꝓprij iudicis.
q iſta lex nō hēt locū, niſi qñ nuncius, vel notarius, vel aſſeſſor
a ꝯdēnat ab illo iudice, cuius erat officialis, nō. n. p̄ſumit aqd iu-
dex ferat ꝯ eū iniquā ſniam, niſi clarè repeteriſſet dlictū. Iſta fuit
opi. Pl. ie. quā Azo. ponit hic in ſumma ſua, & gl. iuris Can. intel
ligūt ita hāc l. a. q. 6. c. ci q. §. nulli quoq; vbi eſt canonizata iſta l.

ADDITIO.

a Ale. Præſumitur Refert, & ſequitur Pet. de Anch. in c. Romana §. contrahentes. de foro competen. in 6. Reperio quod Spe. tenet contrarium in tit. de compet. iudi. ad §. ſequitur. verſi. nota alleg.

LEX IIII.

a **Abſtinendum.** a Debitor publicus victus nō appel-
lat. h. d. Quæro quid velit dicere, dū
dicit hic, publici, aut priuati. ſ. p̄rimonij Imperatoris. qdā alij di
cunt priuati, ſeu cuiuslibet. Sed tunc iſta lex videret ꝯ regulā in l.
maiorib. ſ. de app. Sed intellige hic confeſſos, id eſt conuictos,
& ſic non poterit appellare, vt dixi in l. obſeruare. ſ. eo.

ADDITIO.

a Alex. Abſtinendum. Vide do. Abb. in conſi. 31.

LEX V.

1 *Appellari non poteſt ab executione, niſi excedatur modus.*
2 *Ab interlocutoria, quæ fertur poſt diffinitiuam ſententiam, appellatur.*
3 *Si appellat a captura pſona, debet captus pendēte appellatione detineri.*
4 *Qualiter excedatur modus in exequendo.*
5 *Exceptio quando poſt opponi poteſt ſententiam, poſt etiam opponi poſt quadrimeſtre tempus.*
6 *Appellari poteſt ab eo, qui malè interpretatus fuit ſuam ſententiam.*

1 **Ab executione.** †Ab executione nō poteſt appella
ri niſi excedatur modus in exequē
do, & tunc res mobiles, & fructus rei mobilis ſequeſtrant, & ꝑ-
peram appellans punitur, h. d. Opp. ſ. de ap. l. in maiorib. Sol. Di-
cit gl. ab executione facti non poteſt appellari. Ita eſt caſus hic,
Sed ſi iudex pnūciaret ſententiam exequēdā, vel nō. de hoc poſ-
ſet appellari. Ita loquitur lex cōtraria, & vide gl. idē no. in l. ab
2 executore, ff. de app. Ex quo not. q †ab interlocutoria, quæ fert
a poſt diffinitiuam ſniam a appellatur, Opp. ſ. de prohi. ſeque. l. 1.
Sol. hoc eſt ſpeciale. Item opp. ſ. de appellatione Sol. vt in gl. quā
3 no. benè. Ex quo, †quod ſi aliquis capitur ꝓ debitum, & ab ip-
b ſa captura appellatur, nō dēt ſtatim relaxari, b ſed pēdēte appell.
dēt detineri, ſicut dicimus hic de alia re mobili q̄ dēt poni in ſe
c queſtrum. Opp. contra prædicta c de l. Imperator ff. de ap. Solu.
ibi timebat de dilapidatione fructuum, aliàs ſecus. Opp. ad fin.
& vr ꝙ alia pœna puniat. vt ſ. de app. l. eos. § ne temere. & l. iudi
4 cib. eo tit. Rñde, vt ibi dixi in l. iudicib. †Quæro, qualiter exceda
tur modus in exequēdo. Gl. dicit quod poteſt eſſe reſpectu rei,
in qua fit executio: reſpū quātitatis, pro qua fit reſpū tpis, in qū
fit. reſpū cāæ, quia erat exceptio, quæ poterat opponi in execu-
5 tione. patet ex gl. & no. ea hac gl. vnū. †q in caſib. ī quib. dixi poſ
d ſe exceptionē d opponi poſt ſniam. vt ſ. de iur. & fac. igno. l. 1. po
teſt opponi etiam poſt quadrimeſtre tempus. Ita tenet gl. & mi-
6 rabiliter ſuper ver. excedat circa me. Quæro, an ab eo, qui malè
interpretatus fuit ſuam ſententiam, poſt appellari. Dic vt in gl.
& caſus eſt in l. ab executore. ff. eo. Dicitur hic, ſi appellat ab ar-
ticu. Quæro quid appellatur hic articulus. Plures ſunt opi. inter
alias eſt, vna, & illā tene menti, quod articulum appellant inter
locutoriam. Vnde appellans ab interlocutoria, perperam ſuccū
bens punietur pœna huius l. &c.

ADDITIONES.

a Menoch. Sententiam. Rola a Valle conſi. 33. nu. 1. 2.
b Alex. Relaxari. Si appellatur a captura, captus non relaxatur, ſed penes quem iudi cem debet retineri caſu carceratus, unde in l. 1 & quod ibi dixi, ff. de cuſt. reo
c Ale. Opp. contra prædicta. Pœna appellantis fruſtra per Bal. alias Bar. in l. a pro cō ſulibus. ſupra de app.
d Alex. Exceptionem. Exceptio, quę poteſt opponi poteſt ſententiam, poteſt etiam opponi poſt quadrimeſtre, non poſt executionem factam, in l. 1 ff. de iur. & fac. igno. a contrario ſenſu. & Bal. hic, unde gl.

LEX VI.

Quiſquis. Ne teſtm̄ aperiatur, vel ſcriptus hæres in poſ-
ſeſſionē mittatur, appellari non poteſt. h. d.

LEX VII.

1 *A quibus ſententijs interlocutorijs poſſit appellari, & nu. 2.*

a **Ante.** a †Ab interlocutoria appellari non poteſt h. d. Op. ff.
1 de ap. reci. l. j. qui ſatiſ. cog. l. arbitrio. ſup. de ap. l. ſi qs
ꝓuocatione. ff. de mi. l. intra vtile. ꝓp quas leges dicūt qdā, quod
regula eſt, q ī pōt appellari ab interlocutoria. Fallit hoc in iſtis
iudicib. q hic nominant. gl. nr̄a tenet ꝓriū, & ad dictas leges rn̄-
b det. Tu aūt vt omnia ꝯplectaris, b dicas ſic. † Aut interlocutoria
2 ꝓferi poſt diffinitiuā ſniam, & pōt appellari, vt habuiſtis no. ſ.
eo. in l. ab executione. Aut ꝓfert ante, & tūc aut nulla alia diffi-
nitiua ſperat & pōt appellari, vt l. aut ꝑtor. §. ꝑmittit. ff. de mino.
Aut ſperat alia diffinitiua, & tūc aut grauamē illatū ab ilocuto-
ria non pōt reparari per appellationem à diffinitiua, & pōt ap-
pellari, vt l. a. ff. de ap. recip. & q ſatiſd. cogan. l. arbitrio. Aut pōt
reparari, & tūc aut eſt talis interlocutoria q̄ ꝑimit totum nego-
tium, & poterit appellari, vt l. intra vtile ff. de mi. Aut totū nego
c tium c nō ꝑimit, & appellari nō poterit, vt hic, & l. a. de epi aud.

CONTRARIETAS.

Aduerte. Snīa interlocutoria, q̄ decidit quaſi totam cauſam, de
bet eius pati appellationem, licet tale grauamen poſſit repara
ri p appellationem a diffinitiua & ita Bar. in hac l. ante. Contra
rium alleg. velle in l. 2. ff. de appel. re. & in l. intra vtile. ff. de mi.

CONCORDIA

Pro ꝯcordia Solue vt p ipſummet Bar. in d. l. intra, quod ibi eſt
ſpāle pp illā interlocu q̄ dat ſup ætate, & facit ius quo ad om-
nes, & in alijs cauſis. Vel ſolue ſm no. diſtin. de qua hac l. ante.

ADDITIONES.

a Ale. Ante. Illum tex. alleg. Bal. in l. 2. quando ſi. vel prius. quod a ſententia lata ſup executione nō pōt appellari. Bar. vr̄ tenere cōtrarium in l. a diuo Pio ff. de re iud.
b Ale. Complectaris His verbis ipſe vtitur in l. quod iuſſit, ff. de re iud.
c Alex. Totum negotium Contrarium tenet Bar. in l. 1. circa princip. ff. de app. & in d. l. intra utile.

LEX VIII.

Et publicarum. Publicus debitor manifeſte cōui-
ctus, non appellat. hoc dicit.

Si pendente appel. mors interuenerit. Rub.

Continua, vt in gloſſ.

LEX PRIMA.

1 *Inſtantia ad hæredem tranſit.*

1 **ETiam poſt.** Breuiter h. d. †Inſtantia cāæ
appellatio ad hǣdē trāſit. Opp.
ſ. l. proat. & l. c. Sol. ibi fuit appellatū in cauſa crimi-
nali, hic in ciui. De iſta materia, qualiter inſtantia
tranſeat ad hæredem, vel alium ſucceſſorem, dixi vobis plen-
ſi in l. ſi cum hominem, ff. de fideiuſſor.

LEX II.

Eius qui. Secūdū lect. magis notabilē br̄ h. d. Ab anno
tatione pōt appellari, & appłone pēdēte, mor
te rei pęna extinguit. h. d. Op. ſ. l. proa. Solu. qn̄q; ab ipſa annota
tione appellat, & tunc habet locū iſta lex: qn̄q; appellatur a ſen
tentia lata ſuper crimine principali, & ita habet locū. ſ. l. ꝓxim.
Quæro qualiter fiebat iſta annotatio. Dic vt habes in gl.

LEX III.

Si is qui. Ademptio expſſa bonorū morte appellantis nō
permit, ſecus in tacita. h. d. Circa hanc l. formo
a vnā qō. qd ſi in crimine a in quo venit tacita bonorū adēptio,
iudex expſſerit adēptionē bonorum. Doct. Vltrami. ſāguor iſtā
qō & dnt q tunc expreſſio nihil operat, vt l. 1. ff. de leg. 2. Eandē
qōnē poſtea diſputauit Do. Bartholucius de Pratis, non recor-
dor, qd determinauerit. tñ ꝯ iſtam determinationē vr̄ caſus in
hac l. in fi. ibi, ſola capitis, &c Non ponit ergo hic in fi. qñ reus
erat dānatus de crimine capitali, & bona no adēpta. quo caſu
nō erat dubiū tacite ſequi adēptionē bonorū, vt l. 3. in fi. ſ. d bo.
dā. & de bo. ꝓſcrip. l. 1. Ad idē. ff. eo. l. 1. vbi dr̄ de dānato i metal
liū, ſeu deportato. Br̄ dicerē ſic. Qn̄q; adēptio bonorū exprimit
p eū modū, p quē ineſt, vt puta acceſſorie ꝯdēno eū ad mortē,
cū adēptione bonorū, & tūc expſſio nihil operat, vt ff. de le. 1.
l. 3. & ſ. de fideiuſ. l. non rectè Qn̄q; exprimitur p alium modū, vt
puta pricipaliter, videlicet ꝯdēnamus eū ad mortē & bona adi
mimus: tunc expreſſio operatur. Hic eſt caſus hic, & l. 1. ff. e.

ADDITIO.

a Menoch. In crimine. Dec. Auth. ingreſſi c. n. 23 C. de ſacroſ eccle.

LEX IIII.

Si pater. Br̄ h d. Cā appellonis ſup munerib. perſonalib.
morte finit. Si verò fieret qō Abbatiæ, vel Epiſco
patus, finitur morte. Epiſcopi, vel Abbatis. tene menti.

LEX V.

a **Quamuis.** a Mortua ancilla, durat cā pp peculiū. h. d. Si
mile habes in l. vtiq; de rei vend. Dic vt ibi.

ADDITIO

a Ale. Quamuis. Per iſtū tex. dicit, ſed in conſi. 11. quod in vſurarium pōt inquiri ad reſtitutionem vſurarum poſt mortem. adde in vſuris, an poſſit procedi per inquiſitionem, Bal. conſi. 66

a **Si vnus.** a Singularis lex eſt, & hēt duas partes, & h. d. pr̄a
particula quę eſt clariſſima. Vltra id tempus, q
dat appellāti, hęres eius hēt quatuor menſes. Secunda legitur
duob. mod. Vno mō ſm gl. Alio modo ſm Doc. magis no. ſm
gl. br̄. h. d. Dicti quatuor menſes elapſo tpe, q hǣdib. datur ad de
liberandum, non currunt. ſecundum aliquos vel aliter, & bre-
uiter. Hr̄s vltra tpˢ datum ad deliberandum p l. cum antiquiori
bus hēt quatuor menſes & h. d. ſecundum Doct. Prima lect. ui-
detur eſſe magis amica literæ. tamen tene menti ſecundam.

ADDITIO.

a Alc. Si vnus Iſtud dictum non uidetur uerum per l. ſi. § ſed quia quidam. ſupra de iure delibe. de quo per Ang. & Imo. in l. ventre. de acq. hæ. licet Bal. idē teneat hic, & vide Bar. in d. l. cum antiquioribus.

De his, qui propter met. iudi. non appellaue. Rub.

LEX PRIMA.

Si contra. Præſumptio iuſti timoris ceſſat in curia Principis. h. d. Simile in l. nō ē verisile. ff. ꝙ met. cau.

LEX II.

a **His qui.** Qui omittit appellatione ā abſq; iuſto timore, acqeſcit ſnīę q verò iuſte timuit, ꝓteſtatione de hoc tēpoꝛe legitime facta, ac ſi appellaſſet, audit. h. d. No. ergo de virtute huius ꝓteſtationis, qa facit hīri perinde ac ſi appellaſſet. Simile hētis in l. de pupillo. §. ſi qs ipſi de no. ope. nun. & qualiter iuſtus metus probetur, ibi plene dixi, quando repeti illum §.

ADDITIO

a Alex. Appellationem. Vtrum in caſu huius l. debeat fieri appellatio coram iudice ad quē, licet de iudice a quo timeat. Mihi videtur quod ſic, per tex in l. 1. §. ſi qs ipſius, ff quando app. ſit. per tex in c. fi. de app.

Si vnus ex pluribus appellaue. Rub.

LEX PRIMA.

1 *A ſententia lata cōtra plures ſi vnus tantū appellauerit, & victoriam obtinuerit, proderit alÿs. Item colligitur ex l. ſeq.*
2 *Quando fiat articulus, quod inſtrumentū, ſup quo fuit facta condemnatio de quo fit mentio in ſententia, & inſtrumentum quod hodie producitur, ſit vnum & idem.*
3 *Si fines ſeu poſſeſſiones finiū varient, fiat articulus quod poſſeſſio, quæ hodie eſt poſita intra tales fines, & poſſeſſio quæ erat olim poſita inter tales fines, eſt vna & eadem.*
4 *Idem in perſonis defenſionis.*

a
1 **Si iudici.** a † Cāç cōitas & defenſionis paritas facit, vt ſnīa in eā app. data pro vno, alii ꝓſit. h.
2 d tene mētē iſtā l. ad practicā, quam habui aliàs. † Produ
b cit vnum inſtrumentum, b ſuper quo iam fuit facta condēnatio ego poſſum ibi facere articulū, ꝙ inſtrumētū illud, de quo fit mentio in ſnīa, & inſtrm quod hodie producitur, eſt vnū &
3 idē Et vide tex. ſīlem, † qñ vitiant fines, ſeu poſſeſſiones finiū
c ex curſu tēpis certe fiet talis articulus, ꝙ poſſeſſio, ꝗ hodie ē poſita intra tales fines, & poſſeſſio ꝗ erat olim poſita intra tales fines, eſt vna & eadē: quid repugnet certe neſcio Et ſō ad hoc, vt
d ꝯcludas, d facias poſitiones duas tales, quales dixi tibi, † & idem
4 fit de pſona. Quandoque concludit, quod aliquis eſt homicida, & tu vis eum defendere, qa ille occiſus erat exbannitus & ē variatio in nōie inter bannū & inqoiſitionem ꝯ homicidam facta; facias poſitionē. ꝙ ille, ꝙ vocat in inqſitione, & ille q vocat i bāno, erat vna & eadē pſona, ꝙ no. qa quotidie practicat.

ADDITIONES.

a Ale. Si iudici Et de materia huius l. vide Bar. in priu in l. a ſententia, ff. de app. & ratio huius l. eſſe pōt, quia cum appellatio reducat rem in eum ſtatum in quo erat lit. conte. ſaltem requiritur, quod eſt quid indiuiduum, & imo vnius appellatio prodeſt alÿs, per ea quæ dixit Bar. in l. 2. C. de conſor eiuſdem lit. Et ad.. e no. in c. ſi vna ſententia de appel. & ad materiam huius l. plene per Bal. in l. ſi quis ſeparatim, §. fin. ff de appel.
b Ale. Vnum inſtrumētū Adde Bar in l. demonſtratio, in fi. priu. de condi. & demō.
c Menoch. Curſu Dec. conſi. 107 nu. 2. Aegi. Boſſ. de principe & eius priuilegiis nume. 170.
d Alexand. Vt concludas. Benè facit quod no. Bartol. in l. inter ſtipulantem §. j. in fi. de verbo obliga.

LEX II.

Si in vna. Vides ergo, ꝙ licèt appellatio facta vni, non ꝓſit alteri, tamē reſtitutio facta vni, non prodeſt alteri, quia datur fauore minoris.

Si de moment. poſſeſſ. fuerit appellatum. Rub.

LEX VNICA.

1 *Appellari non poteſt ſententia lata ſuper poſſeſſione, cauſa proprietatis integra remanente.*
2 *Poſſeſſio dicitur momentanea, qa momenta eſt permanſura penes heredē.*
3 *Quod iſta lex habeat locum etiam in poſſeſſorio recuperandæ, & adipiſcendę poſſeſſionis.*
4 *Sententia lata ſuper poſſeſſorio, an ſit interlocutoria vel diffinitiua.*
5 *Sicut prohibita eſt appellatio in poſſeſſoria, an eodem modo ſit prohibita in integrum reſtitutio.*

a
1 **Cum de poſſeſ.** a † A ſnīa lata ſup poſſeſſione nō ꝑt appellari, cā ꝓprietatis integra remanēte. h. d. Quęrit gl. qd vult dicere de poſſeſſione, & eius momēto. De quo dic vt
b ī gl. Quęrit ſcdo, b quare, † dr̄ momētanea De quo dic, vt in gl.
2 & illa eſt vera, qa momēto eſt pmāſura penes poſſidētē. His p̄miſſis op. ſ. de ap. l. j. So. ibi appellat rōne ordinis omiſſi, hic vero appellat rōne ſnīæ latę ſup poſſeſſione. Op. de l. & maioꝛib. ſ. de ap. So. ſpāle ē hic. Op. tertio de l. ſi qs i tātā. ſ. vñ vi. So. vbi poſſeſſoriū hēt ī ſe cām ꝓprietatis, meritò ꝑt appellari. Quero prio vtrū hęc lex hēat locū ī oī poſſeſſorio an tm̄ retinēdæ. Quidam
3 dicebāt ꝙ nō hēat locum, niſi ī poſſeſſorio retinēdę. † Veritas ē ꝙ hēt locū ī poſſeſſorio recuperādæ, & adipiſcendæ, poſſeſſionis, vt ſ. quorū ap. nō reci. l. qlqs. & hac l. fi. ibi, poſſeſſionis reformatione. & c. Ex quo tex. apparet c ſiu expoſitionē glo. ꝙ hæc l.
c hēt locū, ēt cū de adipiſcēda, vel recuperāda poſſeſſione agitur.
4 Quæro vtrū ſnīa lata ſup poſſeſſorio, ſit diffinitiua, † vel īterlocutoria. Quidā dicebāt eā interlocutoriā, qd ē falſū. Nā cum in alia lis dēat cōteſtari & ꝓcedi ordine iudiciario ex ea ſeqr ſnīa diffinitiua, vt l. incerti. ī. de inter. & Inſti. de interd. §. retinēdæ.
d Et hoc tenet gl. tua hic, & ī l. ꝙ iuſſit. de re iu. q̄rit gl. d † an ſicut
5 prohibita eſt appellatio in poſſeſſorio, eo. mō ſit prohibita in integ. reſt. Gl. arguit pro & contra multum clare. Dic vt in ea.

ADDITIONES.

a Alex. Cum de poſſeſ. Ad iſtum tit. vide no. in l. 1 ſup de bo. poſ. ſecundum tab. in prin. Sed de iure Can. videtur ꝙ in caſu huius l. poſſit appellari c. ex conqueſtione de reſt. ſpo. & in c. ſignificauerunt, de teſti. & Bal. hic. Et ad intellectum huius ti. vide omnino Bar. in l. fi. §. j. per illum tex. ff. de col. & no. ita Mod. in l. fi. §. iuſſus ff. de app. vbi omnino vide qualiter, quō, & quando hæc lex procedat, circa fi. Vtrum autem in hypothecaria poſſit appellari, quę auocat ſolam poſſeſſionē, dicas quod ſic Ita ſingulariter voluit Bar in l. 1. ff. de ſol. & in l. 1 inſ eo. tit. Et de hac l. latiſſimè per Bar in l. 2. ff. de ap. re. Adde an a poſſeſſorio momentaneo poſſit appellari Bal. cōſi 326. 2. lib. conſi. 83. 1 lib per Ab. conſi. 55. 2 lib. Et an appellatio poſſit interponi a mero poſſeſſorio, & mixto & ꝙ dicatur merū, & mixtū, per Bal. conſi. 280. lib. 3. & conſi. 126 eo. lib. & conſi. 324. cum ſeq.
Barb. Cum de poſſeſſ. Ad intellectum huius l. vide Bar. in l. 2. de app. recip. Et an hēt locū de iure Cano. vide Cle. 1. de ſeq. poſ. & fru & in c. 2. de reſtre. gl. & alios in c. cum ad ſedem. de reſti ſpo. & in c. ſignificauerunt de teſt. 1. q. 6. c. ſunt quorū. Inn in c. pe. de ope nou. nunc. Spe in tit. de appel. § 6. cum ſeq. ubi per Ioan. And. limita hanc l non habere locum in hypothecaria, ſecundum Bar. in l. 1. de Salui. interd licèt ſolam poſſeſſionē auocet, l ſi cum venditor ff. de euict. Et conſului pridie in ciuitate Lucana ſuper iſta l. 1 videlicet lata fuerat ſententia in caſu l. fi. ff. de rei vendi. & quidem iniuſte, quia ille, qui primo negauit, antequam aduerſarius grauaretur onere probādi, reuocauit ſuā primā negationē, & cōfeſſus eſt ſe poſſidere, fuit dubium, vtrum potuit appellare, conſului quod ſic, primo per elegantem doc. Bar. in l. 2. C. de epiſ. aud. & ꝙ hic dicit Bald. quando euidenter eſt iniuſta, quod no. hic Sol. uide ibi in dicto conſi.
b Alex. Quærit ſecundo Vtrum autem in interdicto ad exhibendum poſſit appellari, Bar in diſcurſu in l. fi. §. iuſſus. ff. de ap. quod non. & inter hæc dicta, ſi quis condemnatus ſit de poſſeſſione, ſecus ſi ad intereſſe pp poſſeſſionem. Ita dicit ibi.
c Alex. Apparet. De hoc latius per Bal. in l. poſt ſententiam. ubi Bar. ſup. de ſen. & vide Lud. in rub. de re iudi. & Bal. hic.
d Alex. Quærit gl. Et conſuluit pro ea Bar in conſi. Bar. de Tuder dicit tamen Bald. in l. in cauſæ. ff. de min. quod ſi contra inſtrumentum non poterit opponi aliqua exceptio, non poterit poſtulari reſtitutio, quod ſi ſtatutum dicat, quod minor 17 an poſſit contrahere, an poſſit petere reſtitutionē. Vide hic, & Bal. in auth. ſi captiui de epi. & cle. & quod no Bal in l. exigendi ſup. de proc. & Bal. in l. fi. ſup. qui leg. pſonā. Et circa id quod in fi quærit Bar uide hic Gund. de Suza. Adde an minor habilitatus per ſtatutum poſſit petere reſti. in integ. uide Bar conſi. 1.

Ne liceat in vna eademque cau. tertio prouoc. Rubrica.

Rob. ponit ſummarium tex. Sed vt latius comprehendas legem eius, dic quod hoc intendit.

LEX VNICA.

1 *Qui ſuccumbit in duplici appellatione, non poteſt tertio appellare, neq ſupplicare, & qualiter iſtud intelligatur uide nu. 5.*
Recuſatio iudicis in numero appellationum non computatur.
2 *Supplicatio eſt prohibita in illis caſibus, in quib. prohibita eſt appellatio.*
3 *In cauſa appellationis quādo vtraque pars eſt præſens, debet lis cōteſtari.*
4 *Victor poteſt iudicē delegatum impetrare ante diē appellāti ꝑfixū a lege.*

a
1 **Si quis.** a † Qui in duab. appellationib. ſuccumbit, nō poterit tertio prouocare, vel ſupplicare, & recuſatio iudicis in numero appellationū non computat h. d. Hētis notare
b duo. b Primo, qd † in illis caſib in quib. prohibita eſt appellatio,
2 ꝓhibita eſt ſupplicatio. Sęcūdo no. qd † in cā app. qñ vtraq; pars
3 eſt præſens, debet lis conteſt. vt innuit hic tex. ibi, ante litē ꝯte. Et ita intelligūt Doc. hic. & allegaui tibi extra, de appel. c. interpoſita. & ibi p gl. Op. de l. in offerēdis ſ. de app. & in Auth. de appel. §. illud Sol. Ibi ſunt caſus ſpeciales, in quib. non licèt niſi ſemel tantum appellare: qñq; ēt nullo modo licèt, vt vidiſtis. ſup. quo. app. non recip. per totū. Op. ſcdo, qd in cā appellationis nō requiratur conteſtatio, vt l. fi. §. illud. de temp. app Sol. Illud verū eſt, qñ vna pars eſt abſens: ſecus ſi vtraq; pars eſt præſens, vt
4 hic. Vlterius opp. & † vr̄ qd hic iudex nō poſſit recuſari. Aut n. impetrauit eum victus, & recuſari non pōt. Aut īpetrauit eū victor, & valet impetratio. Iſta diſtinctio probat de lit. cōte. auth. offeratur. & extra, de app. c. ſæpè. Rñ gl. qd hic victor īpetrauit. Nec ob. c. ſæpè. quia ibi iuit ad impetrandū añ tp̄s ſtatutū ab ho
5 mine, hic añ tp̄s ſtatutum a lege. Vltimo quæro, qualiter intelli-
c gatur, quod nō liceat tertio ꝓuocare. Rñ. c nō licet tertio prouocare, ſ. ei, qui in eā app. ſuccubuit, ſed poſſet eſſe, quod ſup diuerſis cauſis ab eiſdem partib. interponerentur quatuor appellationes. V. g. actor in prima obtinuit reus appellauit, & obtinuit in eā appel. Secundo appellauit, actor, & iterum obtinuit. Tertio appellauit reus. & iterum obtinuit. Quarto appellauit actor, & iterū obtinuit, & tūc re9 amplius appellare nō poſſet, qa licēt primam ſententiā, & duas app. ꝯ ſe, ideo non licèt amō ꝓuocare.

ADDITIONES.

a Ale. Si quis. Ad materiam huius tit. uide Bar in l. a ſententia. in prin. in uerſi quarto quid ſi primus eſt de app. De materia huius l. no in c. dile. 2. de ap. 2 q. 6 omnes.
b Ale. Notare duo Adde ꝙ licèt in una cauſa tertio ꝓuocare, tamē poſt duas ſententias minor poteſt petere in inte. reſti. Ita Bar. in l minor antē magiſtratus, §. 1. in prin ff. de mino. Menoch. Adde Corſet. in ſing. in uerſi. ... ubi ſumus.
c Ale. Intelligatur Qualiter intelligitur non licere tertio prouocare, uide eā in l qd iuſſi. ff. de re iudi. & uide quæ dixi in l. 4 §. condemnatum. de re iudi.

a *Qui bonis cedere*[a] *poſſunt.* *Rub.*

ADDITIO.

a Ale.Cedere. Ad materiam huius ti.adde de authoritate Bal.quod hẽs recitatum in l.ſi id quod,in anti.de illo,qui non poteſt ſoluere pp inopiã,de iuriſd omn.iud.

LEX PRIMA.

Continua,vt in gloſſ.

1 *Ceſſio bonorum non liberat,ſed tantum præſeruat debitorem a creditore, & a carceribus.*
2 *Cedens bonis non pôt poſtea de poſt q̃ſitis conueniri,niſi inquãtũ facere pt,*
4 *Ceſſio bonorum poteſt fieri ante ſententiam.*
4 *Ad carceratioñe pſonæ non poteſt perueniri,niſi excuſſit prius oĩb.bonis.*
5 *Pro debito quis ſeruus alterius effici non poteſt.*

a QVi bonis.[a] † Ceſſio bonorũ nõ liberat debito
1 rẽ,ſed facit ne poſſit detrudi i car-
b cerẽ.h.d.Dr̃ hic,ꝙ debitor nõ liberat̃ p ceſſionem.
Cõtra,Inſti.de act.[b] §.fi.Sol nõ liberat̃ ipſo iure,vt
hic,ſed ope exceptionis,vt ibi, vide gl. Alibi gl.tenet , ꝙ liberet̃
c ipſo iure a ciuili,remanẽte nãli,vt l.vbicũq;.ff.de fideiuſſ.Hæc ẽ
2 vera,[c] q̃cq̃d dicat ibi Dy.,pbat̃ p tex.ĩ ti.l.1.Op.† ꝙ in alio pro-
ſit ceſſio bonorum.ſ.ne conueniatur poſtea de poſt quæſitis,
niſi inquantũ facere pôt,vt ĩ.eo.l.1.& l.qui bonis ff. eo. Sol. fa-
teor ꝯtriũ,& ꝙ hic deficit,ſupplet̃ p illas ll.Op.tertio & vr̃ quod
3 † ceſſio poſſet fieri ante ſniãm,vt l.pe.ff eo.So.fateor ꝯtrium, &
4 hic ita dẽt intelligi iſte tex.† Vlterius opp.& vr̃ qđ † ad carcera-
d tionẽ pſonæ nõ poſſit pueniri,[d] niſi excuſſis oĩb.reb.& iurib.&
debitorib.vt l.a diuo Pio §.in vẽditione ff de re iud Sol. Fateor
ꝯtriũ,& qñ dr̃ hic,ꝙ põt carcerari,intelligo excuſſis prius oĩb. bo
nis.Et ita tenet gl.expſſe,ff.de ſuſp.tut.l.3.§.tutores,q.Op.d l.ob
5 æs.ĩ.de act & obl.Sol.gl.& bene,fateor , qđ † pro debito qs ſer
uus alterius effici non pôt ſed ille , qui ponitur in carcere non
efficit̃ ſeruus,quia ſoluẽdo liberatur,& etiam cedendo bonis,
vt hic vides,licet p ſtatuta Tuſciæ accidat cõtrarium. Vlterius
e q̃ro,an ille qui cedit bonis debeat indicare[e] bona ſua. Cogita.

ADDITIONES.

a Bariſ.Qui bonis. An poſſit cedere bonis uide Abb.in c.referente,no 5.extra de do li.puero.
b Alex.Inſti.de act.Adde Bar.in l.qui bonis,ff eod.& Bal.hic in princ.
c Alex.Vera.Vide tamen ſing.Bal.in rub.
d Alex.Peruenir.Quando facienda eſt incarceratio,uide Bal.hic,& in l.2.ad fi.ĩ.de usu.& fac.ign.Quid tamẽ ſi facta ſint,tenet,vt per Bar.in d § in ven & uide, Bal.ĩ in Lordo.de excep rei iud.vbi tenet idẽ quod Bar.hic.Contrariũ tenet do. Io.in d § in venditione.Adde quod no Bar.& Doct in l alia.§.1 ſol mat
e Ale.Indicare.Quæro an cedens,bonis dẽat indicare bona ſua.p Bart.in l pen.ff. e.

LEX II.

Si quantitatem. Qui põt ſoluere creditoribus , põt bonorum ceſſionẽ reuocare.h.d.

LEX III.

1 *Si tutus ſum exceptione contra creditorẽ,poſſum implorare officium iudicis,vt ſibi imponatur ſilentium.*

1 Si pater. Propter debitũ ꝯtctũ in ciuili officio,admittitur
a ceſſio,quæ in bonis filii cedentis non p̃iudicat.
2 h.d.† Ego ſum tutus exceptione ꝯtc,[b] volo impetrare a iudice,
b quod creditori imponat ſilẽtium ſuper illo debito,in quo ſum
tutus exceptione,vt l.Aure.§.centũ.de lib.leg.& l.ſi contendat
de fideiuſ.& eſt text.hic,qđ poſſum implorare officium iudicis
ne fiat mihi moleſtia,vel inquietatio, & ſic imponit ſibi ſilẽtiũ
quod no.bene.

ADDITIONES

a Barb.Si pater.Vide Io.de Imo in d.l.ſi contendat,vbi vr̃ tenere contra,non tamẽ facit mentionem de iſto tex ego dixi de hoc late in c fin autem,de reiic.vbi hoc tenent dn.Ant.& alii Mod.uide Lud Roma.in conſi 341 vbi alle.iſtam.
b Me.io.Contrate.Ruy.conſi 139.nu 1.2.lib.5.

LEX IIII.

Legis Iuliæ. Facta ceſſione bonorum,nõ poſſunt cre ditores bona ppria authoritate tenere, iu re domini,ſecus ſi data fuerunt in ſolutum,hoc dicit.

LEX V.

Propter. Propter onera ciuilia bonorum ceſſio nõ dimit tiur.h.d.in ſumma.

LEX VII.

1 *Filiusfam.poteſt cedere bonis.*
2 *An filiofamilias condẽnato poſſit fieri executio durante patria poteſtate.*

1 Cum & filii. † Filiusfa.ſiue hẽat caſtrẽſe peculiũ,ſiue non,põt cedere bonis.h.d.Nos habem[a]
2 duas gl.q̃ dicunt,† ꝙ filiof ꝯdẽnato,non põt fieri executio du
rante patria ptãte, ſed poſtea differt̃.Ita no.in l.3.§. ſed vtrũ. de
min.& l.quod ſi minor.§.ſeruus.eo.ti.Ille gl.ſunt ꝯ iſtũ tex. q̃a
ſiue filiusf hẽat,ſiue nõ,põt fieri executio,quia põt cedere bo-
nis,ſeu poni in carcerẽ,vt hic eſt caſus.Scdo hẽmus gl.q̃ vr̃ vel
leqđ in peculio pfectitio non poſſit fieri executio. Ita no Inſti.
de noxa.§.fi.& l.ſi finito,la 1.ff ſol.ma.Sol.Veritas eſt iſta Aut
filius eſt ꝯdẽnatus,& defenſus,ita quod in iudicio quaſi ꝯtxit,
a & tunc põt fieri executio in peculio.[a] Ita loquit̃ glo.in l.ſi filio.
Probatur in l.3.§.idẽ ſcribit,de pec.Aut fuit cõdemnatus vt ꝯ-
tumax,& tũc ſecus. Ita loq̃t̃ hæc gl. & aliæ.ſ.allega.De hoc dixi
plenius q̃ ĩ omnib.iſtis leg.[b] in l.ſi dubitet.§.filius.de fideiuſſo.

ADDITIO.

a Ale Executio io peculio. An ſententia lata contra fil i um , exequatur in peculio profectitio,vide in l.ſi finita,in t.ſi de vectt per Bar.ff. de dam.infe ſed Bal.in in diſtincte uidetur tenere iſtam gl.

LEX VIII.

1 *Electio eſt creditorum, vel dare dilationẽ debitori,vel admittere ceſſionẽ, & ſtat maiori parti,iſpecto cumulo debiti,vel nu.pſonarũ,& ſi vtrinq; eſt paritas,benignior ſententia eligitur.*
2 *An debitor poſſit cedere bonis,ſi creditores volunt ſibi dare inducias quinquennales.*

1 Cum ſolito.[a] † An dẽt dilatio , vel admittatur ceſſio ſtat maiori parti creditorũ inſpecto cu-
mulo debiti,vel numero pſonarũ,qđ ſi vtrinſq; eſt paritas,ſnia
2 benignior admitti.h.d.Quæro † vtrũ debitor,[b] poſſit cedere bo
b nis ſi vult,non obſtante ꝙ creditores volunt ꝯcedere dilationẽ
quinquennalẽ.Hic tex.vr̃,ꝙ non,dũ dicit in princ.ꝙ electio da
tur creditoribus Azo hic vr̃ tenere in ſumma,ꝙ iſta electio dẽt
creditorib.ab ipſo debitore ſi vult,nõ aľr,& idẽ ẽt tenebat Frã.
Accur.ſ.eo.l.legis,in princ.Nã legis beneficio ſtatutũ eſt,quod
admitteret̃ ceſſio bonorum, & ſic beneficium eſt ampliandũ.

ADDITIONES.

a Alex.Cum ſolito.Vide Bar.in l.4 §.Cato in vlt.q.de verb obli.& ibi gl.& Bar.
b Alexã.Verum debitor Idẽ tenet Sal hic,ſed Bal.aliter dicit, & adde gl. hic Et ad illam l.vide Ang & Im.in l alia,§ eleganter,ſol.mat. Adde Ro.pulchre cõſ. 439. & 101,quid ſi per negligentiam deducta eſt electio ad debitorem.

De bonis author.iud.poſſid. *Rub.*

Continua,vt in gloſſ.

LEX PRIMA.

1 *Qui debnt habere legata a defuncto hærede,præferuntur illis, quibus ipſe hæres legauit.*

1 IN bonis. Hic eſt no.caſus Br̃ hoc dicit.† Qui dẽnt habere legata a defuncto hr̃de p̃ferunt̃ legatariis ab eodẽ.h.d.Opp.ad l.Falc.aut hẽ. ſed cũ teſtator , vbi hæres tenet̃ ad vniuerſa legata. Sol.Illud hodie eſt verũ,ſi inuentarium fecit,vt ibi.

LEX II.

Et iuriſdictionis. Creditores defuncti etiam impe trant ſeperationẽ bonorum, ſi fidem hęredis non ſunt ſequuti,hoc dicit.

LEX III.

1 *Qui ceſſit bonis,an poſſit vlterius conueniri.*
2 *Qui cedit bonis tutus eſt exceptione.*
3 *Exceptio ceſſionis bonorum impedit litis conteſtationem.*

Ex contractu. † Qui cedit bonis.ex ante geſto nõ põt ꝯueniri niſi de eo,ꝙ poſtea ſu pluera-
2 tus eſt,deducto ne egeat.h.d.Ex hac l.no.duo. Primo, ꝙ † q ce-
dit bonis.tutus eſt exceptione, vt vidiſtis ſ.titu.j.l. j. & ſic male
dicit gl.in l.vbicũq..ff de fideiuſſ q̃ dicit,ꝙ tollitur ciuilis, & re
3 manet nãlis.Scdo no ꝙ hic tex.vr̃ innuere,† ꝙ exceptio ceſſio
a nis bonorũ impediat a litis ꝯteſt.ꝙ apparet ex eo,quod dicit ꝯ iu
ris rõnẽ ꝯuenies , & ex eo , quod dicit , an tunc demũ iterato
poſſis deſiderare ꝯuentionem,q d.ante non põt ꝯuenire,& ſic
actũ ꝯuẽtionis ĩpedit,de quo dixi in l.4.ff.eo.alio anno qñ legi.

ADDITIO.

a Ale.Impediat.Et pro hoc eſt caſus vnicus,ſecundũ Ang in l.itẽ ſi vnus,in prin de arbi.de quo uide quæ ſcripſi poſt Bar in l.vir bonus,ff.iud ſol.& Ang.hic,& no. latius Bar.in l.pen per illum tex.qui bonis ced.poſ.

LEX IIII.

Inciuile. Non dẽt cogi vnus ex creditoribus bona ſuſcipere,& aliis ſatisfacere.

LEX V.

1 *Mortuus non habente hæredẽ creditores in poſſeſſionem bonorũ mittũtur.*
2 *Quommodo dicantur bona defuncti vacare.*
3 *Quando peruenitur ad ſecundum decretum in bonis defuncti non habentis hæredem,datur curator bonis.*

1 Si bona. † Si mortuus nõ hẽt hr̃dẽ , creditores in poſſeſ-
ſionẽ mittunt h.d. Hic deficit, ſi bona defuncti
2 vacare ꝯſtiterit , † quõ ꝯſtabit bona defuncti vacare? Rñ. dẽnt
requiri hi,q ſucceſſuri erãt,vt l j.de ſucce edi.de cura. bou. dan.
l.1.& l.ſi diu qb ex cau.ĩ poſ.ea Et dẽnt requiri nominatim hi,
qbus pxima cã ſucceſſionis contingit,vt l.1.§.pen.ff.de ven.in
ſpi. & dẽt eis ſtatui terminus ad adeundam,vel repudiandã hę
reditatem,non minus centũ dierum, vt l.1.& l.ſeq.ff.de iure de
li.& tũc ſi nullus cõparet,videt̃ cõſtare quod bona vacent. Ita
videt̃ dicere gl.no.ad Treb.l.ſancimus.§ 1.Sed an fiſcus debeat
a requiri[a] hæc lex ſi bene aduertat̃,vr̃ velle qđ non,dicit. n. & hæc
a fiſco

ADDITIO.

a Ale.Debeat requiri.No.ex iſtis.dari primum decretum contra hæreditatem iacentem,ſecundum vero decretum non datur niſi dato curatore bonis, adde Bart.in l.ſi quis inſtituatur,in l ſi.de hær. inſti.& in l.ſi diu,quib ex cau in poſſ.eatur.

a fiſco non agnoſcant. Et ſic non apparet, quod fiſcus teneatur probare quod ɔſtet, ſed ſufficit quod nō agnoſcat. Iſta ꝓcedūt
3 quantum ad primū decretum. † Ad ſm aūt decretū in bonis d functi qualr poterit perueniri cū lateat. Rūdeo, dabitur curator bonis, q vendet pro ſatisfaciēdis creditorib. vt de cura. bon. dā. l. j. & l. ij. de priu. cred. & l. ab hoſtib. in prin. qb. ex cau. maio.

LEX VI.

1 *Creditores hypothecarij, an præferantur chyrographarijs.*
2 *Petitio iſta, peto mihi dari in ſolutum, non procedit.*

LEX VII.

1 **Pro debito.** † Creditores hypothecarii præferunt chyrographariis, nec poſſunt bona vēdicare, ſed poſſeſſionem, & venditioē debent impetrare. h. d. No hāc
2 l notab. q † iſta petitio, peto mihi bona dari in ſolutum, non ꝓcedit. Item no. quod dixi in ſuo ſummario.

LEX VII.

Si vxor tua. Pro ea parte, qua creditor ſuccedit debitori, extinguitur actio, pro reſiduo poſſunt hęredes conueniri, hoc dicit.

LEX VIII.

In poſſeſſionem. Miſſus in poſſeſſionē ex primo decreto, nūquam pręſcribit. h. d.

LEX IX.

1 *Contra debitorem latitantem qualiter procedatur.*
2 *Qualiter perueniatur ad primum decretum.*
3 *Quod debeas præcedere peremptorium antequam ad primum decretum perueniatur.*
4 *Antequam interponatur ſufficit probatio debiti per iuramentum.*
5 *Sed ad ſecundum decretum requiritur probatio per teſtes, vel inſtrumēta.*
6 *Antequam perueniatur ad ſecundum decretum debet tranſire tempus arbitrio iudicis.*
7 *Ad interponendum decretum ille eſt iudex competens, qui habet merum vel mixtum imperium.*
8 *Hodie fit miſſio per menſuram debiti declarati.*

1 **Cum proponas.** † Contra debitorē latitātem ꝓcedit ad miſſionē in poſ. poſtea ad
2 vēditionē h. d. Primo q̄ro, † qualr ꝑuenit ad primū decretū. a
a Dicit gl. hic, q dēt libellus ɔ̄ debitorē, & uide gl. a. Iſtud, q dr. dēt libellus, practicat duob. mod. vno mō, q dēt libellus ſuper actione principali, & reus citet, vt veniat rñſurus, & eo exiſtēte ɔtumace, dat poſſeſſio, ex primo decreto. Scđo mō practicat, q reus citet q veniat rñſurus de iure tali, & eo exiſtēte ɔtumace, tūc dēt libellus in quo narret, q cū reus ſæpius fuerit citatus & extitit ɔtumax, petat interponi primū decretū. Et iſtā practicā ponit Spe. Tu ſerua fori ɔſuetudinē. Scđo q̄ro, quot citationes
3 dēnt ꝓcedere anteq̄ ꝑueniat ad primū decretū. Rñ. † dēt citari perēptorie, vt l. ad perēptoriū. ff. de iu. Ita tenet gloſ. in l. ſi finita §. Iul. de dā. infec. Tertio q̄ro, dr hic, cū debitorē tuū eſſe ɔſtat,
b & qualr dēat ɔſtare iudici b de debito anteq̄ interponat primū decretū. Gl. h. d. ſummatim habita cognitione. Vr, q qdā intelli
4 gunt † per iurm calumniæ, & oo. gl. in Aut. de exhib. & intro. reis. §. ſuſcepto. Veritas eſt, q quantum ad primū decretū credo, q ſufficiat ꝓbō debiti p iurm, cū faciat modicū præiudiciū.
5 Ita loqt. d. gl. ar. l. theſaurus. ff. ad exhi. † Quantum vero ad ſm decretū requirit ꝓbō p teſtes, vel inſtra, vt videbitis. ɔ̄ l. proxi. iō pōt dici tunc ſummatim, qa fit parte abſente, & ita loquitur gl. in l. Fulcinius. §. i. ff. eo. Quæro, dr hic, tpe aūt trāſacto ꝑuenitur
6 ad ſm decretū. Quęro q̄tū tps † dēt trāſire. anteq̄ ꝑueniat c ad
c ſm decretū. Gl. ponit opi. finaliter dicit, q arbitrio iudicis obſeruat, & iſtud obſeruatur cōiter qñ tempora non ſunt per ſtatuta
7 ta limitata. Quæro, † qs eſt iudex cōpetens ad interponēdū decretū. Rñd. ille, q habet merum uel mixtum imperium, vt l. iubere cauere, de iur. om. iu. de dam. infec. l. 4. §. duas. Quęro, in q̄
8 bona fit miſſio. Gl. dicit, in omnia bona, hodie ſm † mēſurā debiti declarati, vt in auth. quam ſtatim videbitis,

ADDITIONES.

a Alex. Ad primum decretum. Qualiter perueniatur ad primum decretum contra debitorem, uide in l. ſi finita. §. Iulianus, de dam. inf.
b Ale. Conſtare iudici. Per Bar. in d. l. Fulcinius, §. 1. per Bar. in l. 2. vbi in rem actio. ſup. per d. Ant. in c. quoniam, §. quod ſi ſemper, & § ſin autem, vt lit. nō conteſt. idem Bal. in l. 3. ſup. de proca. Adde Bal. in c. contingit de do. & contuma.
c Ale. Perueniatur. Intra quantum tempus deueniatur ad ſecundum decretum, uide Bar. poſt tex. & gl. ſin. in verb. mox, & in l. a diuo Pio, §. in vendicatione, de re iu. & Bal. in l. ordo, de execu. rei iu. l. ver. quæro nunquid, & Bal. hic, poſt Lac. But. tenet idem, quod Bar. hic, adde Bal. in l. ſi finita, §. Iulia. de dam. inf.

AVTHEN.

1 *Iudex ordinarius ſolus habet poteſtatem citandi re ipſa, hoc eſt facere capi perſonaliter.*
2 *Miſſione facta non recuperat reus poſſeſſionem, niſi refectis expenſis.*
3 *Miſſio hodie fit ſecundum menſuram debiti declarati, examinato prius ſummatim negotio.*

a **Et qui iurat.** a Iſta authē. eſt poſita hic, vt determinet, & corrigat in aliquo leges antiquas. Not.
1 hic † q iudex ordinari⁹ ſol⁹ hēt ptātē citādi re ipſa, hoc ē facere
2 capi pſonalr. Scđo no. q l. † qs nō recuperat poſſeſſionē, b niſi
b refectis expēſis, & pſtita ſatiſdōne. Tertio no. qđ ſm iſtā auth. † fit miſſio ſm mēſurā debiti declarati, dr hic, examinato negocio, qualr examinat. Gl. dicit, ſummatim, qđ itellige, vt dixi ſ. l. pxi. Quæro verū fiat miſſio ꝓ quantitate debiti declarati, & nō vltra. Gl. hic dicit, & bene, qđ ēt ꝓ maiori quātitate fit miſſio habita ɔſideratione expenſarū factarū, & faciendarū, iō tex. dicit, declarati debiti. Quęro itra quātū tps iſte veniēs dēt audiri. Rr, qcqd dicat gl. dico ſemper audietur antequam ſit interpoſitū ſecundum decretum, vt l. ſi finita. §. non autem. de dam. infect.

ADDITIONES.

a Ale. Et q iurat. Ad limitationē huius auth. vide Bar. in l. 1. ff. ex quib. cau. in poſ. eat.
b Alex. Recuperat poſſeſſionē. Vide Bar. in l. ꝓperādū, §. ſin aūt reus, ſup. de iud. & in quæ bona dēat fieri miſſio, an in re petita, vel q̄uo, vide, qđ no. Bal. poſt gl. in l. 3. i ſi ſ. de pc. qđ legit in c. qm frequēter, vt li. nō ɔte. & gl. no. in l. Fulcinius. §. itē videamus, qb. ex cau. in poſ. ea. Et limita vt p. Ale in l. de die, § tutor, q ſatiſd. cog. Et qđ i minore reuocāre tenuta, vide Bar. in l. ſi finita, § ſi cū l. ſeq. de da. ife.

LEX X.

1 *Si ſunt plures creditores, an vno miſſo in poſſeſſionem, cæteri miſſi intelligantur. & nu. 2.*

1 **Cū apud.** Hæc eſt notabilis lex. † Si vnus ex creditorib. mittat i poſ. ex primo decr. eius miſſio ꝓdeſt oib. alijs creditorib. pñtib. intra biennīū venientib. & debitum oſtēdentib. & expēſas ꝓ rata reficiētib. h. d. No q poſſeſſio data vni, ꝓdeſt cęteris, ita, qđ alij nouo decreto op⁹ nō hēnt, ſed pñt
2 vti primo, oſtēſo debito, & expēſis refectis, qđ eſt notādū. † Op. de l. j. & a. ɔ̄. q pot. i pi. hab. Gl. hic tāgit, & eſt mā multū difficilis, & Gl. & Doc. diſtinguūt inter pignus ꝑtoriū, & ɔuētionale. In pignore ɔuētionali procedit regula, q prior eſt tpe, potior ē iure. In pignore ꝑtorio diſtinguit, aut ſūt eiuſdē tituli, aut diuerſorū titulorū. Et no. in l. ſi finita. § ſi plures, de dā. infe. & l. cum vnus. ff. eo. & ff. q po. i pi. ha. l. ſi & iure. p Dy. i c. q potior, de re. iu. li. 6. Ego ɔſueui alr dicere. Nā in creditorib. hoc, q vno immiſſo, ſtatim alij vīr immiſſi, vt l. q aūt, §. ſcicēdū. ff. de his q in frau. cre. Cū igit oēs eodē tpe vīr imiſſi, nō ē mirū, ſi nō hēt lo cū regula, q prior ē tpe, qa nullus ē prior altero. Sed ſi eēt dare prioritatē, & poſterioritatē, q prior eſſet tpe potior eēt iure, vt l. ſi & iure, ff. q po. in pig hab. Pleniſſimè dixi in l. cū vn⁹. de bo. autho iud poſſ. Fortè dicam vobis in tit. q pot. in pig hab. Quæro, an hæc lex hēat locū hodie, qñ fit miſſ. o ꝓ mēſura debiti declarati. Gl. hic i quadā ſol. vr tenere q nō, ſup verb. ɔmodiatis. Cōtrariū vr p gl. ff. c. l. cum vnus. & illa verior, qd. n. ſi bona nō eſſēt tot, quot ſufficerēt primo creditori? Dic vt ibi plene dicet.

1 *Miſſus i poſſeſſionē ex primo decreto, ſi ad rei ꝑuenerit uēdonē. primo ſibi ſatisfit, ex reliquo facta diſpōne alijs ſatisfit creditorib. debitū oſtēd.*
2 *De pecunia redacta ex venditione facta ex ſecundo decreto, debet creditoribus ſatisfieri abſque alio proceſſu, facta fide de debito,*
3 *Ad ſecundum decretum requiritur probatio per teſtes, vel inſtrumenta.*

a **§. Sin aūt.** a Br. h. d. † Si miſſus ex primo decreto ad vēdi-
1 tionē ꝑuenerit, dēt primo ſibi ſatisfieri & reſiduū deponere, vt creditorib. poſtea venientib. & debitū oſten-
2 dentib. ſatisfiat. Not. † de pecunia redacta ex vēditione facta ex ſecūdo decreto dēt creditorib. ſatisfieri abſq; alio ꝓceſſu facta fide de debito, & in hoc prodeſt ſibi primū, & ſm decretū in
3 terpoſitū ad petitionē aliorū creditorū. Scđo no. † ad ſm decretū reqrit plena ꝓbō p teſtes, vl iſtra, vt ꝓbat hoc tex. dū dicit debiti cautionē oſtendat, vt ſ. l. ꝓxi. dum dicit, certū faciat, &c.

ADDITIO.

a Ale. Sin aūt. Ex iſto § no. quod corporalis tenuta poteſt cedi, quod no. & eſt hic in ſi. d. l. in ver. ceſſionis.

§. Vt autem. Vt ceſſet fraus, dēt de dpoſito, & vēditione fieri ſcriptura cū ſo ēnitate hac l. expſſa h. d. l. loc autem, q dicitur de iſto modo hodie non ſeruatur.

De priuilegio fiſci. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Mulier præfertur fiſco in rebus proprijs.*
2 *Petens reuocari tenutam de aliquibus bonis per alium poſſeſſis, quæ aſſeris eſſe ſua, debet illud probare.*

1 **BOna.** † Mulier i reb. ꝓprijs ē potior fiſco a credito-
a re, niſi ex cā principali h. d. Op. de l. ſatis. ɔ̄. in
2 qb. cau. pi. tac. ɔ̄. So. aliud i reb. dotalib. oul. eris, aliud i ꝓprijs. Vltimo no. de gl. qđ † ille, q re petit reuocari tenutam de aliqb. bonis, q̄ aſſerit eſſe ſua, dēt illud probare, & vide glo. fi. quam perpetuo tene menti. Iſtud eſt verum, quando iſtæ res poſſidebant ab eo, in cuius bona facta eſt miſſio. Secus ſi poſſiderent ab eo, qui petit reuocari illud. Ita oo. in l. ob maritū, ne vxor ꝓ marito, & l. a di. Pio. §. ſi ſup. ff. d re iud. & ibi dixi.

ADDITIO.

a Alex. Potior fiſco. Verum mulier ſit potior fiſco, dic, quod non. ſi loquimur in dote conſtante matrimonio, cum non ſit domina, nec poſſeſſionem habeat, nec poteſt impedire publicationē bonorum etiā quantum ad dotē, l. ſi maritus, in prin. ff. ſolu. mat. & tamē cum hodie ſit domina dotis ipſa mulier, per l. in reb. ſup. de iu. dot. ipſa poterit impedire publicationem bonorum. Alle. tit. in l. fi. de bon. vacā. li. 10. & qđ dr in l. ob maritorū, ſup. ne vxor pro ma. & l. ſi quis poſthac, ſup. de bo. proſcrip. & quod no. & legitur hic. Ita vt Ang. & do. lo. in d. l. ſi marito, & q no. Bar. in l. 1. ff. ſol. mat. in vno ca. eſt potior mulier, ſi reperiretur inſtrm fiſci, & mulieris, pñuite prius factū inſtrm mulieris, ſm Bal. in d. l. dotis. ſup. de iu. do.

LEX

LEX II.

Quamuis. Mulier in dote, & fiſcus, parib. paſſib ambu-lãt, vt q prior eſt tempore, potior ſit iure.

LEX III.

Si cum pecuniam. Fiſcus præfertur omnib. cre-ditoribus hypothecã nõ ha-bentibus h.d. Nota, quod dixi in ſummario.

LEX IIII.

Si debitor. Obligatio, & priuilegium fiſci non extendi-tur ad bona debitoris ante uendita.h.d. No. quod dixi in ſummario, quod intelligitur uerum, niſi eſſent ante uendita in fraudem, ut ĩ.de iure fiſ.l.1.lib.10.

LEX V.

Pecunia. Fiſcus põt reuocare pecuniã alii creditori ſolutã ſine vſuris. Pe.dicit quaſi pecunia vni credito-ri ſoluta reuocet, hẽs plenè in l.pupillus, ff.de his q̃ in frau.cre. & l.ſi non expedierit.§.1.de bon.auth.iud.poſſ.l.fi.de iure fiſ.

LEX VI.

Cum patrem. Fiſcus alienata reuocat p ſuũ debito-rem, cauſa dotis conſtituendæ. h.d.

LEX VII.

Si in te. Priuilegium fiſci põt transferri per ceſſionẽ. h d. Sed quęro, quæ eſt ratio, quod priuilegium pupil-li non transferatur per ceſſionem, vt l ex pluribus, de adm. tut, a & priuilegium a fiſci, ſic dicam. ĩ.l.proxima.

ADDITIO.

a Men.Priuilegium.Tiraq de retract conſang § 16.gl.3.nu.18.

De priuilegijs dotis. Rub.

Cõtinua Rub. vt in gl. Quærit gl. circa Rub. ſicut dos hẽt priui-legia multa, quædã inter perſonales actiones, q̃dã inter hypo-thecarias, de quo priuilegio loquaĩ hic, gl dicit, q loquiĩ de pri-uilegio, qđ habet inter pſonales actiones, de alio vero, quod ha-bet inter hypothecarias, loquiĩ ĩ.qui po.in pig.ha.l.aſſiduis.

LEX VNICA.

1 *Priuilegium, quod datur ratione perſona, tranſit ad ſuos hæredes deſcen-dentes non extraneos, & nu. 2.*
3 *In realibus actionibus hypothecarijs pfert ille creditor, qui eſt prior tpe,*
4 *Tacita hypothecaria præfertur dos.*
Quid de priuilegijs perſonalibus, & q æſtimentur ex cauſa, non ex tpe.
5 *Priuilegium dotis an competat ipſi actioni de dote, an mulieri.*
6 *An poſſit transferri per ceſſionem dotis, & nu 8.* (*non tranſit.*
7 *Priuilegium pupilli in actione tutela ad hæredes proprios ipſius pupilli*

1 **Scire debes.** †Priuilegiũ, q daĩ rõne pſonæ ad hęredes non traſit, ad hoc al-legaĩ. Op. ĩ.q po in pig.hab.l.aſſiduis.§.excep & l.ẽt,
2 in prin.ſol.ma. Sol gl. nõ trãſit ad hr̃des extraneos, vt hic, ſecus ſi ad ſuos, vt ĩ ꝯrio. & ĩtelligunĩ ſui, hoc eſt deſcẽdẽ-res ex ſe, qñ mulier ſuũ hr̃dẽ nõ põt hic, tõ ga uõ hẽt in pñte filiũ. Mõ gl. intrat hic mãm valdè magnã, ĩ qua oõ ĩ ſiſto plene
3 ga tenerẽ uos nimis. Quæro primo, qđ † in realib. actionibus, hoc eſt hypothecariis, qs creditor pferaĩ; Gl. dĩ hic, ibi eſt regu-
4 la, q prior eſt tpe, potior eſt iure, † tñ fallit io tacita hypotheca-ria, cui pferẽ dos, vt d.l. aſſiduis.q pot.in pig.hab. Quæro ſecun-do, qđ de priuilegijs pſonalibus; Gl. dicit, q priuilegia perſona-lia æſtimaui ex cã, nõ ex tpe. De hoc hic p gl & ff.de priu. cre-di.l.priuilegia.& ibi p gl.& p Dy.de re.iur.c.q potior.li.6. Quę-
a ro igiĩ, a vtrũ priuilegiũ dotis competat ipſi actioni de dote, an
5 mulieri. Et q cõpetat ipſi actioni, ſeu ipſi doti, facit iſta rub. q̃ dicit, de priu.dotis, nõ dicit, de priu.mulieris. Idẽ vr̃ de rei vxo. act.l.1.§.& vt plenius.ibi, ita & i hmõi actione damus. Pro hoc facit.ff.ſol.mat.l.1.in prin. vbi dicit, dotis cã pcipua eſt, nõ dicit aliqd de muliere. In ꝯrium vr̃ tex.ẽr huius Libi, quo mulieres vtũtur. ff de priu.cre.l.dabimus. Inſti.de act.§. fuerat. Iſtæ leges vñt velle, q iſtud priuilegiũ ꝯpetat ipſi mulieri, nõ actioni. Bñ, vt ꝯſueui dicere latius ff ſol.mat.l.1.hic dico bñ. Dos hẽt multa priuilegia, inter cætera hẽt duo priuilegia, q̃ danĩ ipſi mulieri. Vnũ eſt priuilegiũ pſonale, vt pferatur in perſonalib. Ita loqui-tur hic. & l.dabimus, de priu. cred. Aliud priuilegiũ eſt, q pfe-raĩ in hypothecarijs habẽtibus, tacitã, & iſtud ſimiliter daĩ ipſi mulieri, vt l.aſſiduis, q po.ĩ pig.hab & ĩ d.§.fuerat. Et iſta priui-legia eũ denĩ pſonæ, ad hęredes non trãſeunt. Et ita loquiĩ hic. Hẽt alia priuilegia, q habeat hypothecã, nõ dico priuilegiatã, ſed dico hypothecã ſimpliciter, & iſtud daĩ ipſi actioni, ut l.j. §.& vt plenius.de rei uxo. act. Et iſtud priuilegiũ trãſit ad quẽ-cunq; actio trãſit. Itẽ hẽt priuilegia alia, q̃ oõ curo examinare
6 hic. Quæro † vtrum priuilegium dotis poſſit trãsferri b per ceſ-
b ſionem dotis. Videtur q non, quia quæ non ſunt tranſmiſſi-bilia ad hæredes, nõ ſũt ceſſibilia, vt l.ex p uiib.de admin.tuto. Sed priuilegiũ dotis nõ tranſit ad hæredes, vt hic. ergo nec ad ceſſionariũ. In ꝯrũ facit quia mulier, & fiſcus parib paſſib. am-bulant, vt ſ.ti.j.l.ij. ſed priuilegiũ fiſci transfertur per ceſſionẽ, vt ſ.ti.j.l.fi.ergo, &c. Breuiter qcquid Cy. ibi dicat, antequã ve-
7 niã ad ſolu.q̃ſtionis, oportet vos ſcire, primo † vtrũ priuilegiũ pupilli in actione tute' ę trãſeat ad hęredes, gl in l.debemus.§.1. de priu.cred.& in d.l.ex plurib ff de admi.tut.tenet, q trãſit ad hæredes ſuos, nõ ad extraneos, ſicut priuilegiũ dotis, qđ repre-hẽdit Iac.de Are.per l.nõ ſolũ §.ſi puellæ.de ritu nup. Pręterea
c probo alia rõne. Priuilegiũ dotis trãſit ad hæredes c ſuos.ſ. eiuſ-dẽ matrimonii, ſm verã opi vt l.aſſiduis.§.excep. q po. in pig. hab.& ibi dicã. Si ergo eſſent hæredes ſui, ſ.creditoris tm̃, & nõ debitoris, ad eos non tranſiret priuilegiũ: merito ergo priuile-gium pupilli in actione tutelæ ad hęredes pprios ipſius pupilli oõ debet tranſire. Hoc pmiſſo, pro ſol. quæſtionis primo dico
8 ſic, q † quædã ſunt priuilegia, q̃ non trãſeuut ad ſuos hæredes, neq; ad extraneos, & illa nõ poſſũt cedi, vt d. l. ex plurib. Quę-dã ſunt priuilegia, quæ trãſeũt ad hæredẽ ſuũ, & nõ ad extra-neũ, & tũc ſiquidẽ ceſſio fiat ex volũtate, tunc tale priuilegiũ non tranſit, ar de hoc in l.peto. §. pdiũ. ff.de le.2. Et q dicimus in operis libertorũ, q̃ non poſſunt cedi ex voluntate, ſed ex ne-ceſſitate, vt l.patron' g operas, & l.ſi libertus artẽ, de ope.liber. no.in l. ſi nõ ſortẽ.§.libertus.ff.de ꝯdi. inde. eſſet q̃rendũ ou n-qđ cẽ, vtrũ oĩa, quæ ſunt tranſmiſſibilia ad hęredem, ſint ceſ-ſibilia. Dic vt dixi ĩ l.ſi ita ſtipulatus fuero. in prin.de verb.obl.

ADDITIONES.

a Ale. Quæro igitur. Adde quod habet priuilegiũ dotis, ne pro debito viri vel vxo-ris poſſit in eã fieri executio, vt no.Bar.in l.a diuo Pio,§.exequãtur, de re iu. & Bald in l ob maritorum.
b Ale. Transferri. Vtrũ priuilegiũ dotis trãsferatur per ceſſionẽ, vide Bal. & Imo. i l.poſt dotẽ, circa fi. ff.ſo.mat.q aliter ſentit q̃ hic, & vide late Bar.i l.j.ſol. ma.
a Ale. Ad hæredes. Priuilegiũ dotis trãſit ad hæredes filios eiuſdẽ matrimonij, vide Bar.Bal.Ang & oẽs in l.ẽt.in prin.ff.ſol mat & Doct.in l. ſi cũ procuratore. de re.iu. & ĩt tenet ibi Bar ĩ ea l.in prin & Bal.in rub.& Bar & Bal in d.l.aſſiduis.

De reuocan. his quæ in fraud. cred. Rub.

Cõtinua vt in gl. & colligitur continuatio clarius ĩ.eo.l.ignoti, & ibi uidebitis.

LEX VNICA.

1 *Ad actiones reuocatorias peruenitur demum bonis principalis excuſ-ſis, & numero 2.*

1 **Si hæres.** Bi dicit ſm eõem modũ legẽdi. † Ad eũ, in quẽ res ĩ fraudẽ ſunt alienatę, puenit
2 demũ, bonis principal.s excuſſis.h.d. Not. q ad actio-nes reuocatorias puenii demũ, bonis principalis ex-cuſſis. Cõtra hoc op. & vr̃ q diſcuſſio nõ ſit neceſſaria, niſi cũ agiĩ hypothecaria ꝯ ex̃neos poſſeſſores, vt ĩ.de pig auth hoc ſi debitor. Gl. dĩ q hic ſit diſcuſſio ex volũtate, nõ ex neceſſitate, qñ fra' ſit ex pꝑoſito, ſed ſi re ipſa, tũc ea neceſſitate ſit diſcuſ-ſio. Nõ alle. aliqd, & vide gl. Doc. vltrã reprehẽdunt iſtã gl. & di-cũt q de iure antiquo qñ agebaĩ reuocatoria, ſemper præcede-
a re debebat a diſcuſſio, vt hic, & ĩ.e.l.ignoti & l ait prætor.§.1.ff. eo. Pro declaratione hui' dico, q hęc lex dẽt ĩtelligi duob.mo. Primo, q hic creditores hęreditarii fuerint ſecuti fidẽ hære-du, vel nolunt impetrare bonorũ ſeparationẽ, ſed volũt agere reuocatoria, & tũc procedit tex. iſte plane, & eſt vera opin. Vl-trã. Secũdo nõ põt intelligi, q vbi creditores hr̃ditarii uolunt facere reuocationẽ per edictũ de ſeparationib. nõ ſecuta, alias ſecuta forma illius ti. de his q̃ in frau.cre. & tũc nõ eſt neceſſa-ria diſcuſſio, vt l.1.l priuc.& § 1.ff. de ſeparati. & l. ſi creditores. eo.ti. In caſu tñ nõ eſſet diſcuſſio neceſſaria, vt l.pen. ff. de ſepa-ra. & iſto modo intelligendo poſſet procedere gloſſ. noſtra.

ADDITIO.

a Ale. Diſcuſſio. In reuocatoria requirebatur excuſſio olim, & hodie, uide Bal in l. 2.ſup.ſi in fraud patroni.

LEX II.

Si ſucceſsione Breuiter dicit. Ea, q̃ ſunt data io do-tẽ, ſi nõ ſunt obligata, neq; in frau-dẽ data a creditoribus, non reuocantur, h.d. Not. hãc l. quã in-tellige, vt optime declarat tex. in l.fi.§. 1.ff.eo,

LEX III.

a **Si paterna.** Filius nõ hæres, pro debitis patris cõueniri non poteſt.h.d. iſta lex, quod no.

LEX IIII.

a **Filios,** a Hæres nõ auditur allegãdo turpitudinẽ defuncti. h d Op. quod etiã ipſemet, qui alienauit, poſſit re-uocare, ga fictitia. & imaginaria vẽditio, nõ eſt vẽditio, vt l.em-ptor, de aqua plu.arc.& de re.iur.l imaginaria, & pl' valere qđ agiĩ, p totũ.ti. Sol qñq; qs dĩ alienationẽ nõ eſſe veram, ſed fi-ctitiã, & imaginariã, & iſtud põ optime alleg. vt l.ꝯtra, qñq; qs ꝯfitetur alienationẽ eſſe verã, ſed factã in fraudẽ alteri', & tũc
b ipſe, q fecit, vel hęres eius, hoc allegare non põt. b vt eſt tex. hic.

ADDITIONES.

a Ale Filios Et ad iſtam l vide Bar in l.1.ſup.ſi in fraud.patroni.
b Ale. Allegare non poteſt. Et quando poſſit allegare turpitudinem eius, cuius eſt hæres, adde Bar.in l.iuſiurandũ,§ procurator, ff.de iureiur.ubi etiam poſui quo-ad hanc l. Adde quæ ibi poſui poſt Bart.
Menoch. Adde Pariſ.conſi. 86.nu 70.lib.3, Iaſ.l.ius iuran.§.procurator nume.19 in ſi de iure iuran.

LEX V.

1 *Quãdo agitur actione reuocatoria contra mulierem in bonis in dotem da*
tis in fraudem creditorum, non requiritur ſcientia fraudis, & nu. 2.

1 **Ignoti.** †Bonis prĩcipalis excuſſis reuocanẽ ipſa a poſſeſ-
ſorib. ti. oneroſo, ſi fraudẽ participauerint: Si n. ti. lu-
cratiuo, fraudis participatio nõ requirit. h. d. & hæc lex eſt ſum-
2 mariũ totius ti. Quęrit gl. hic † vtrũ ad reuocãdũ data in dotẽ,
ſciẽtia reqrat. Et rñdet gl. q̃ non, qa eſt ti. oneroſus, vt l. ex pro
miſſione. de ac & obl. Certe hic dẽs itelligere, q eſt titulus one
roſus viro: vir. n. hẽt dotẽ ꝑ onerib. mr̃monii ſupportãdis, vt l.
l. pro onerib. ſ. de iure dot. ſed mulieri dr̃ titulus lucratiuus, vt l.
fi. ſ. de iu. do. Tex. probat optime in l. fi. §. j. ff. eo. hic nõ ſũt alia.

LEX VI.

Si actu. Iſta lex legiẽ duob. mod. Secundũ primã lect. &
verã br̃ hoc intẽdit. Cõtra debitorẽ, q in fraudẽ
creditoris eſt liberatus, daẽ reuocatoria inquantũ facere põt,
q̃ cũ actione prima euſdẽ ſit naturę. h. d. ſm verũ intellectum.
Op. & vr̃ q iſtę liberatus debeat cõueniri in ſolidum, quia ad
eũ in totũ peruenit liberatio, vt l. quęrebatur, ff ad l. Falc. Sol. in
tellige hoc, q hic debitor tenebatur ab ipſo initio ea actione,
quæ erat huius naturæ. Et eodem mõdic de eo, quod hic dr̃, in
tra annum, quia actio prima erat annalis: aliàs de eo, quod ad
eum ꝑuenit, cõueniretẽ perpetuo, alio modo legit, ad hoc non
nocet fraudatori, ſed agitur ꝯ ipſum debitorẽ liberatum. Sed
iſta lect. nõ placet mihi: nã ipſe, qui in fraudem alios liberauit,
nõ habet beneficiũ ceſſionis bonorum, immo pęnas carceris
patiẽ, vt l. vlt. §. fi. ff eo. ſecundũ verũ intellectũ, & not. per Cy.
Inſtitu. de actio. §. item ſi quis in fraudem.

BARTOLVS AD VIII.
LIBRVM CODICIS.

De interdictis. *Rubrica.*

Continua, vt in glo.

LEX PRIMA.

1 *Interdicta ne rami arborum noceant, extenduntur ad earum radices ex i-*
dentitate rationis.
2 *Ne radices arboris officiant, poteſt agi utili actione deſcendente ex edi-*
cto de arboribus cædendis.
3 *Quando quis poſſit deſtruere illud, quod requieſcit, uel protendit in ſuo.*

a **CVm proponas.** †Interdicta ne rami arborũ
a noceant, p idẽtitatẽ rõnis
extendũtur, ne earũ radices officiant. h. d. iſta notabi-
lis lex. Op. glo. & vr̃ q iſta arbor dẽat euelli ꝯtinue.
l. fi. ff. fi. reg. Sol. Intellige q hęc arbor erat plãtata ſm l. & nũ ꝯ
illã l. Tũc op. quod legitime factũ eſt, pęnam non meretur, ut
l. Gracchus. j. de adul. Solu. Fateor, qd ipſa plãtatio, quę fuit fa-
cta legitime, nõ puniẽ, ſed ſi radices excreſcãt, & noceãt funda
mẽtis, illud eſt, quod iudicis officium ad æquitatẽ redigit per
a hãc l. Quæro, † qua actione hoc fiat. Hic ſũt plures opi. in gl. illa
b eſt vera, qd põt agi vtili actione deſcendẽte ex edicto de arbo
rib. cæden. extenſo ad radices pp identitatẽ rõnis p hanc l. Ex-
c tra gl. op. & vr̃, q nõ ſit neceſſe, q agaẽ illo interdicto, † imnio
3 qs ſua authoritate põt deſtruere illud quod requieſcit in ſuo,
vt l. ſi vitẽ §. ſi ad ianuã, ff quod vi, aut clam. & l. quemadmo-
dũ. §. ſi protectũ. ad leg. Aquil. Br̃, qñq; qs aliquid immittit in
ſuo a ſe poſſeſſo, tñ ꝯ ius mihi debitũ, tũc habeo neceſſe recur
rere ad interdictũ, quod vi, aut clam, aut de ope. no. nũc. Qñq;
quis ædificat in ſuo, & protendit in meo a me poſſeſſo, ſi qdẽ
in meo nõ requieſcit, recurrendũ eſt ad interdicta. Ita loqui-
tur tit. de arb. cæd. & d. §. ſi protectũ. Si vero in meo requieſcit, ſi
quidẽ hoc euenit naturaliter, vt in radicibus, recurrẽdũ eſt ad
d illud vtile interdictũ. Ita loquiẽ hic. Si vero euenit ope re ma-
nu facto, tũc nõ habet qs neceſſe recurrere ad iudicẽ, ſed po-
teſt ſua authoritate deſtruere, vt d. §. ſi protectũ, & l. ſi vitẽ. §. ia
nuam, & no. in d. l. de pupillo, §. meminiſſe. ff. de ope. no nunc.

ADDITIONES.

a Ale. Rami arborum. In hac materia uide quæ dixi in l. 1. ff de arbo. cæd. poſt Bar.
b Meno. Actione. Alex. l. curatoris, nu. 5. ſup. de neg. geſt.
c Ale. Extra gl. Vide Bart. in l. 1. §. nunciatio, de operis noui nunc.
d Ale. Euenit. Adde Bar. in d. l. 1. §. nunciatio, & in l. 1. in princ. & quod ibi dixi, ff.
de arb. cæd. & Cy. & Bal. hic.

LEX II.

Præſes. Iudex ꝯ eũ q. nõ eſt de ſuo foro, cognitionẽ non
hẽt. h. d. De hoc dic, vt dixi, ſi a nõ cõpe. iudic. l. j.

LEX III.

1 *Si petitorium cum poſſeſſorio intentatur, prius poſſeſsionis cauſa termi-*
natur, vt petitorij quæſtio ordinetur.
2 *Rõ cõtrarietatis facit vt iudicia petitorij, & poſſeſſorij ſimul nõ admit-*
tantur.
3 *Ratio ordinis facit, vt poſſeſſorium præferatur.*
4 *Quot ſunt actiones, quæ competunt pro retinenda poſſeſsione.*
5 *Regula interdictorum remiſsiue.*

1 **Incerti.** †Si petitoriũ, & poſſeſſoriũ ſimul intẽtetur, dẽt
cã poſſeſſionis prius terminari, vt petitorii qõ or
dinetẽ. h. d. Primo ponit dictũ, Secũdo eius declarationẽ. Tertio
rõnem. Quarto rñdet ad tacitã obiectionẽ. Secũda ibi, compe
tẽtib. Tertia ibi, vt ex hoc. Quarta ibi, interdicta aũt. Op. de l. cũ
fundũ. §. fi. ff. de vi, & vi ar. vbi ſimul, & ſemel agitaẽ qõ poſſeſ-
ſionis, & ꝓprietatis. Huius timore ſunt tres opi. in hac mã. Vna
eſt Io. Azo. & Hug. Alia eſt Mar. & gl. Tertia eſt Pet. de Bellap.
Primi dicũt fatẽdo, qd nullũ poſſeſſoriũ ꝯcurrat cũ petitorio.
Nõ ob. lex ꝯria, qa ibi fuit renunciatũ petitorio. Sed hoc eſt ꝯ
lex illã, qui dicit, pendente. Alii dicunt, ſuſtinentes eandẽ opi.
q pẽdente petitorio põt intentari poſſeſſoriũ, ſed non eꝯ. iſta
nõ hẽt rõnem. Prima iſtarũ opi. vr̃ ꝯ l. nãliter, §. nihil cõe. ff. de
acq. poſ. Ipſi rñdent ad illã legẽ multis mod. de qb. ponunẽ hic
duo. Primo, q ibi inceperat agere petitorio, ignorans ſe poſſi-
dere. Iſta eſt diuinatio, vel dicũt, q ibi fuerat victus ſuper poſ-
ſeſſorio, & iſta eſt diuinatio. Vnde Mar. quẽ ſequitur gl. & iſta
eſt veritas, dt, q poſſeſſoriũ retinendæ, nõ currit cũ petitorio,
ita loqtur hic. Rõ, quia eſſet ſibi ꝯrius, qui. n. vendicat rẽ, dicit
aduerſariũ poſſidere, q vero agit interdicto retinẽdæ, aſſerit ſe
poſſidere: & ſic eſſet ſibi ꝯrius. Idcirco nũ põt ſimul intẽtare
vtrũq;, vt hic, & l. ordinarii. ſ. de rei vẽd & i l. ſi de vi ff. de iud.
Et ſi occurreret, q iſta duo iudicia ꝓponerẽtur diuerſis reſpe-
ctib. ita q nõ eſſet ꝯrietas, valde bñ cõcurrerẽt. v. g. Ago ꝯ te rei
vẽdicatione, & dico te tenere, vel poſſidere nãliter tm̃, demũ
ago interdicto uti poſſi. quia cũ poſſideã ciuiliter certe bene
poſſum, qa nõ eſt ꝯrietas, vt d. §. nihil cõe. Ita tenet gl. in l. clam
poſſidere §. q ad nũdinas. e. ti. & hoc vr̃ approbatũ hodie extra,
de cau. poſ. & ꝓpr. c. paſtoralis. Sed ꝯ hoc op. ſm iſtos, petitoriũ,
& poſſeſſoriũ, nõ ꝯcurrũt rõne ꝯrietatis. ſed text. hic dt, q hoc
a eſt rõne ordinis, hoc ẽt dt i d. l. ordinarii. Sol. † Rõ ꝯrietatis fa
3 cit, vt iſta duo iudicia ſimul nõ admittãtur, vt dictũ eſt. † Ratio
ordinis facit, vt poſſeſſoriũ ꝓferatur. Ita loquitur hic, & iſta eſt
vera. Tertia fuit opi. Pe. q oẽ poſſeſſoriũ cõcurrat cũ petitorio,
nec aliqua lex dicit ꝯrium, & ſi quam reperies, nõ erit lex, ut
refert Cy. qñ ciu. ac. crim. ꝓiu. Nã nõ dt, q hoc ſit ex neceſſita-
te, ſed ex volũtate. Si n. vellet i ſe aſſumere onus ꝓbãdi, poſſet
agere petitorio, & poſſeſſorio. Sed hic ideo agiẽ poſſeſſorio, qa
nõ vult in ſe ſuſcipere onus ꝓbãdi in petitorio. Si. n. vellet, nul
la lege reperit ꝯriũ. Sed certe ego reperio, q nõ poſſint ꝯcur-
rere i caſib. obſtãtib. oĩb. regulis impedietibus cumulationem.
Primo ego reperio, q petitoriũ & poſſeſſoriũ electione tollũ-
tur, vt l. fi. ſ. de codi. Itẽ reperio q petitoriũ & poſſeſſoriũ qñq;
ſũt ꝯria, vt dixi ſ. ſm gl. & actiones ꝯriæ nõ poſſunt ſimul ꝓpo
ni. Itẽ reperio, q abſolutoria nata in vno, qñq; parit excep tio-
nẽ rei iud. in alio, vt l. 2. §. qdã. ff. eo. & p Dy. in regula, q ad agẽ
dũ, de reg. iu. lib. 6. vnde cõcurſus non admittitur, & ideo tene
opi. gl. Op. de l. 1. §. interdictũ autem. ff vti poſſi. Rñd. poſſidentẽ
4 nõ daẽ aliqua actio: verũ eſt, niſi illud iterdictũ. Quæro, † quot
ſunt actiones, q̃ cõpetũt pro retinẽda poſſeſſione. Dic vt in gl.
Quęro, in quibus caſibus hẽat locũ hęc lex, iſtud examinatur
i duab. gl. primis poſitis i hac lege. examinabo plene in d. l. nãli
ter. §. nihil cõe, p tres cõbinationes, quas ibi facio, & dic vt ibi.
Quęrit gl. qd ſi ago petitorio tm̃; an poſſim cogi, q agã poſſeſ-
ſorio; Dic vt in gl. vtrũ abſolutoria lata in petitorio, pariat ex-
ceptionem rei iudicatæ in poſſeſſorio; Glo. hic dicit multum
bene. Quæro, an hoc ſit ſemper verũ. Dy. examinat in d. c. qui
ad agendũ, licet in multis deficiat. Sed dic, vt plene dixi in d. §.
5 nihil cõe. Vltimo ponit gl. regulas interdictorum, vide eas.

LEX IIII.

Si quis. Ab initio dẽt actor ſuas actiones proponere. h. d.
hæc lex allegatur, q quis debet in libello actionẽ
exprimere. De hoc dicã in l. edita actio, ſ. de eden. & per gl. ff.
de eden. l. 1. circa princ.

Quorum bonorum. *Rub.*

Dictũ eſt ſ. de interdi. in genere, ſequiẽ videre in ſpecie: iõ
primo ponit de interdi. quo. bon. qd eſt vniuerſale, & adipiſcẽ-
dæ poſſeſſionis. Quæro, quare dicatur quorũ bonorum; Gl. ad
hoc reſpõdet, & bene. Quęrit gl. in quo differat hoc interdi-
ctũ a petitione hęreditatis, & in quo cõueniant; Dicã ſtatim in
l. j. quia gl. plene hic non tradit.

LEX PRIMA.

1 *Interdictum quorum bonorum, datur pro adipiſcenda poſſeſsione.*
2 *Probatio filiationis probatur præſumptiuè ſm formã l. filiũ, de qua ibi.*
3 *Si filius eſt in quaſi poſſeſsione filiationis, non hẽt neceſſe probare ſe filiũ.*
4 *Bonorum poſſeſsio. poteſt dari nomine petente parte non citata, & cauſa*
ſummariè cognita.
5 *In bono. poſſ. contratab. non ſunt plenæ probationes.*
6 *Neq; in interdicto quorũ bon. ſed in petitione hæreditatis, ſic & nu. 10.*
7 *Interdictum quorum bonorum, in quo differat a petitione hæreditatis, &*
n. 8. vſque ad finem huius legis

9 In

9 *In hoc interdicto petit quis ſe conſtitui poſſeſſorem,*
11 *Quod datur ad corporalia tantum,*
12 *Et datur pro rebus quas defunctus poſſidebat.*
13 *A ſententia lata in iſto interdicto non appellatur,*
14 *Interdictum quorum bonorum eſt generale,*
15 *Quod datur contra eum, qui titulo non poſſidet.*

1 HAereditatem. †Qui habet bo. poſ. nō poſſidet ideo pro adipiſcenda poſ
ſeſſione dēt, iſtud interdictum proponere, & de ſuo
iure docere. h. d. Opp. hic innuitur, q̄ hoc interdictum datˀ ad
hr̄ditatē. Sed ɔ̄, hr̄ditas eſt ius incorporale, & hoc interdictum
nō datˀ ad incorporalia, ut l. 2. ff. e. Exponit gl. hereditatē, i. poſ-
ſeſſionē rerū hr̄ditariū. Opp. ſecundo. & vr̄, q̄ filius p̄teritus rū
pat teſtm̄ ipſo iure, vt l. Gallus & l. fi. ff. de lib. & poſthu. Sol. Ibi
loquitˀ in filio ſuo p̄terito, hic in emācipato. Opp. vr̄ h. c. q̄ quis
a dēt probare ſe filium, Contra, probō filiationis eſt impoſſibi-
lis, vt l. Lucius ff. de ɔd. & dem. Sol. Dico, qđ eſt impoſſibile p-
2 bari verè, ſed † pbatˀ p̄ſumptiuè, ſm̄ formā l. filiū. ff. de his, q ſui
ſui vel alie. iur. Audiui dñ d. Iac. dicentē, q̄ erat caſus, in quo fi-
b liatio poſſet verè pbari, vt puta, vir & vxor fuerūt incarcerati
& recluſi per annū, & duo ſteterūt ad cuſtodiā, nam illi pote-
rūt teſtificari de veritate, q̄ filius ibi natus, eſt filius illiˀ viri, qa
alius nō intrauit, nec ingredi potuit, quin ipſi uidiſſent. qđ ſa-
3 tis placet. Itē opp. & vr̄, q̄ † qs filius p̄ſumatˀ, & non habet ne-
ceſſe ſe pbare filiū, ſed aduerſarius dēt probare ɔ̄rium, vt l. nō
nudis. & l. nō epiſtolis. & q̄ ibi no. ſ. de pb. Sol. Hic filius ñ erat
in quaſi poſſeſſione filiationis, aliàs p̄ſumeretˀ filius, vt in ɔ̄riis.
Et iō cauti aduocati faciūt duos art. In vnō dicunt ipſum eſſe
filiū, ī alio, q̄ eſt ī poſſeſſione filiationis, q̄ ſic hēbatur, ſic repu
tabatˀ, ſic tractabatˀ; & ſic eſt vnum de proprietate. Aliud eſt de
c quaſi poſſ. vt l. 1. §. 2. ff. de qō. Opp. acta facta in vno iudicio, fa-
ciunt fidē in alio inter eaſdem perſonas. vt no. in l. ſi apud quē.
ſ. de eden. Sed iſte in primo iudicio, qñ petit bo. poſſ. ɔ̄tab. pba
uit ſe filiū, ergo in hoc ſecūdo non habet probare neceſſe. Sol.
Quidam dicunt, q̄ in hoc ſecundo iudicio, probat ſe tunc p-
baſſe. glo. dicit, q̄ imo hēt neceſſe probare plenè; nec obſtat, q̄
probauit in primo, qa illa pbō nō fuit facta in figura iudicii, li-
te cū alio ɔte ſed cauſa non plenè cognita, vt l. ſeruus, de bon.
poſſ. de leg. præſtan. l. filium. §. ſi quis. vide gl. Iſta gl. videtur cō
tra l. 3. ſi cauſa cognita. ff. de bo. poſ. vbi dr̄, qđ bo. poſ. datˀ cauſa
cognita ergo parte citata, ut l. in cāæ. §. cā cognita. ff. de min. So.
Quidā hoc fatentur, & iſtud vr̄ tenere Roſ. in ti. de bo. poſſ. &
4 in ti. de bo. poſ. ɔ̄tab. Eius opi. ego nō teneo, p d. l. ſeruˀ. ff. de bo.
poſ. vbi dr̄, q̄ † bo. poſ. pōt dari nemine petēte, ergo multo ma-
gis parte nō citata. Nō ob. qđ dr̄, datˀ cauſa cognita, quia intelli-
go cauſæ cognitionē fieri ad informationem iudicis, ut plene
dixi in d. §. cauſa cognita, vbi plene examinaui. Sed cū hodie ñ
ſit neceſſe, qđ bo. poſ. petatˀ, ſed agnoſcatur, vt l. fin. ſ. q admi. ad
bo. poſ. d. Iac. Bu. dicebat, q̄ triplex eſt actus. Primus n. eſt agni-
tio: bo. p. poſ. ɔ̄ta ſm̄ formā d. l. fi. & p hāc teſtm̄ non rūpitur, ſed
d ɔſequitur quis ius rumpēdi. Scđs actus eſt ius, d quod petat per
ɔ̄ta. teſtm̄ rumpi, dato libello lite conte. ſicut in querela, vt l. fi-
5 lio. §. j. ff. de inoff. teſt. & ſ. de coll. l. vt liberis. † tñ in hoc iudicio
e non fieri plenæ probōnes, ideo quia fieri ſperantur in inter-
dicto quorum bonorum, vel in petitione hereditatis, ita loquitˀ
hęc lex. Tertius actus eſt interdictum, ſeu iudicium quorū bo
norū, vel petitio hæreditatis, & de hoc loquitur hic. Dico, hoc
6 nō placet, † qa in interdicto quorum bonorum, plenę pbōnes
nō requirūtˀ imo fit cognō ſummaria, vt hic no. in glo. 2 & ī
dicā. Dico, ergo qđ per ſolam agnitionem factam coram iudi-
ce, rūpitur teſtamentum ſi agnoſcens habeat ius rumpendi; q̄
examinabitur poſtea in interdicto quorum bonorum ſumma
riè, & in pet. hæred. plenariè. & ita loquitur hic. Hēs de hoc tex.
expreſſum. ſ. de cur. fur. l. fi. §. 1. Op. ſententia lata ſuper filiatio-
ne facit ius, vt l. 1. §. fi. de lib. agn. & ff. de ſta. hom. l. ingenuū cū
ergo in primo iudicio fuerit pnūciatū ſup filiatione. ergo. &c.
Sol. Dicit gl. qđ in primo iudicio nō fuerit pronunciatum ſu-
per filiatione. Vel dic melius, qđ illæ leges loquūtˀ qñ eſt pnū-
ciatū lite argutata a ɔ̄dictore iuſto, aľs nō facit, vt l. cū nō iuſta. ff.
de coll. de leg. ſed hic in primo iudicio ɔ̄dictor ñ fuit, ergo, &c.
7 Quæro † in quo differat f hoc interdictū a petitione hr̄ditatis.
f gl. hoc tāgit ſup rub. ſed nō plenè. Tu dic plenius, qđ differant
in origine. Nā petitio hr̄ditatis, eſt ciuilis inducta a Senatu, vt l.
vlt. ſ. de pet. hæred. & l. itē ueniūt §. p̄ter hęc. ff. e. ti. Iſtud interdi
ctū eſt de iure p̄torio, vt l. 1. ff. e. Et ex hoc ſeqˀ alia dr̄ia, qa hr̄di
tatis petitio directa, datˀ hr̄di de iu. ciu. Vtilis datˀ hr̄di de iure p̄-
torio. In īterdicto ecōuerſo, qa directū datˀ hr̄di de iure p̄torio,
vtile datˀ hr̄di de iu. ciu. Itē differūt in nā Nā petitio hr̄ditatis eſt
bonę fidei, vt Inſt. de actio. §. actionum. & ſ. de petitio. hr̄di. l. fi.
8 Iſtud īterdictū eſt ſtricti iuris. Ita differūt ī mō ppōnēdi. Nā ī
petitio. hr̄d. qs petit ſe pnūciari hr̄dē, vt l. licet. ff. de peti. hęredi.
9 † In hoc iudicio, ſeu īterdicto, qs ſe petit poſſeſſorē ɔſtitui, vel
10 poſſeſſionē ſibi tradi, vt hic, & l. j. ff. e. † Itē differūt ī mō pbādi,
g nā in hoc īterdicto fit ſūmariā cognō. g Ita tenet gl. hic, ī princ.
q̄ vide. Et iſtud eſt maioris vtilitatis, q̄ ſit ī hoc Interdicto. Nā in
h pet. hr̄di. reqˀrūtˀ pbōnes h vere, & liqdę. ī iſto īterdicto ſuffice
rēt pbōnes nō ita claręe, qa ſemiplenę, vel p̄ſumptiuæ ɔcludę-
rēt. Et ē rō, qa cū iuſta cā ſit modici p̄iudicii, qa venit retractā-
da ī petitorio, merito admittit ſūmaria cognō, & ſemiplena p-
bō, ar. l. 1. §. ibi. ff. ad exhib. Facit ad hoc, q̄ videbis ī. ti. 2. l. mo-
i mētaneę. Sed ɔ̄ hoc vr̄ q̄ hic dr̄ in gl. mag. ibi, in dic, qđ plene
& nūc pbat, & ſic vr̄ velle, q̄ reqratˀ plena probō. In hac ergo
eadē l. vr̄ gl. ſibi ɔ̄dicere, nā ī ſcđa gl. dt ſummatim, hic dicit ple
ne. Intellige illud, qđ hic dr̄ plene, qđ reqratˀ plena pbō oīno,
ſicut ī petitione hęreditatis, ſed iō h. d. vt oſtēdat probōnes fa-
ctas, cū agnouit bo. poſ. nō ſufficere p cuius declaratione po-
tes dicere tria verba, ſ. q̄dā eſt pbō legis debilis, nec plena, vt illa
q̄ fit parte abſente, nec citata, nec in figura iudicii, & illa fiebat
cū petebat bonorū poſſe. olim corā iudice, licet hodie ſufficiat
agnitio tm̄. Quædā eſt alia pbō ſūmaria, & fit parte citata, & li-
te ɔte. & iſta fit ī hoc īterdicto, q̄ pōt dici plena reſpectu illius, q̄
fit parte citata, & pbōnib. ad liqdū exqſitis, & iſtud ſit in petitio
ne hęreditatis. Itē differūt in effectu, qa petitio hr̄ditatis datˀ ad
11 corporalia, & ad incorporalia, † interdictū vero ad corporalia
tm̄, ut l. 1. ff. e. Itē differūt ſm̄ quoſdā, qa petitio hæreditatis datˀ
p oīb. reb quas defunctus ēt nō poſſidebat, ſed detinebat, ut l.
12 & nō tm̄. in prin. ff. de pet. hr̄d. † Sed hoc interdictum nō datˀ ni
ſi p reb quas defunctus poſſidebat, vt ī. l. pxi. q̄ nō placet, per
tex. in l. 1. in prin. ff. e. in eo, q̄ dicit de bonis q̄ important ēt res,
quas qs nō poſſidebat, vt l. 2. §. hac actione ff. vi bon. rap. & no. ī
l. rē ī bonis. de acqui. re. do. Itē differunt, qa a ſnīa lata in petitio
13 ne hr̄ditatis, appellatˀ, † in iſto īterdicto nō appellatˀ, qa eſt quo-
dāmodo qō momētaneę poſſeſſionis. Quęro, in quo ɔcordāt:
14 Rñ. in duob. Primo, qa † vtrūq; eſt gñale. Itē quia † vtrūque datˀ
15 ɔ̄ eū, q titulo nō poſſidet, ſi tamē nihil eſt uſucaptum vel p̄ſcri
ptū, quæ uerba qualiter intelligantur, dic ut no. in l. 2. §. 1. ff. eo.

ADDITIONES.

a Menoch. Probare ſe Alcia. conſ. 389. nu. 4 ubi & quid in naturali legitimato.
b Menoch. Incarcerati. Palæotus Cardin. tract. de Nothis & ſpuriis. c. 21. cir. fi.
c Ale. Acta facta. An ante agnitionē bonorū poſſeſſionis requiratur citatio partis, & an per ſolā agnitionē bonorū cōtratab. teſtm̄ rumpatur? Bal. in rub. qui admi. 4. q. & Bar. in d. § ſi cauſa cognita & in l. illud. in prin. ff. de contratab.
d Meno. Eſt ius. Pariſ. conſ. 10. lib. 2. Ruy. conſ. 160. n. 10 li. 3. Alcia. conſ. 389. nu. 4.
e Ale. Fieri ſperātur. Adde Bal. in l. fi. ſup. unde legitimi. & ubi nō reperitur ſpeciale interdictū adipiſcendæ, datur remedium, de quo per Cy. in l. ſi nulla. ſupra de acqui. poſſ. ubi omnino uide.
f Ale. Differat. Aduerte, & iſtud interdictū adipiſcendæ, nō datur hęredi qui ſemel poſſidet res hęreditarias, & dixit tex. Inſt. de interdict. §. adipiſcēdæ, & no. gl. in c. 2. de cōfeſſis. in 6. q̄ debet intelligi quādo poſſidet poſt aditā hæreditatem, ſecus ſi ante. tūc n. ipſe nō poſſidet vt hęres, ſed ut alius, q a nō debet ſibi hoc nocere, argum. in l. delictū. de nox. 1 & in l. 1. C. de edi. diui Adri. tol. Et ad hoc uide Inſtit. de act. §. actionem. circa fi. & hoc eſt dictum Math. no. 74.
g Ale. Sūmaria cognitio. No. q̄ in iudiciis poſſeſſoriis, & ubi agitur de leui p̄iudicio in cauſis ſummariis, & ſufficit ſemiplena probatio per famam, uel p vnū teſt. Adde, Bar. in l. 2. § ſi. ſupra ubi in rē actio & in l. de minore. §. tormēta. de qōni. in qōne de effectu famæ, licet ipſemet in l. admonēdi. & in extrauag. ad reprimē. in verb. ſūmarie, videatˀ aliter dicere. Vide, q̄ hr̄ in c. p̄terea de ſponſ. in c. ſuper eo, de eo, q cognō conſang. vxor ſuæ & utrum in iudiciis poſſeſſoriis pcedatur ordinarie, vide Bal. in l. 1. in prin. infra de ſer. in ver. ibi morte ſolito. & uide Bar. in extrauag. ad reprimen. i verbo, ſummarie. Et qđ no. Io. in c. 1. de lit. cōteſt. & Bar. in §. nihil cōe. Et hic adde Bar. in l. 2. ff. e. & dixit Bal. in l. p̄ſcriptione. ſup. ſi cōtra ius vel uti. pub. q̄ licet regulariter reqratˀ probō plena, tamē ubi cōcurrit fauor probantis, & modicū p̄iudiciū, ſufficit ſemi. l. 3 §. duæ ad Carbo. Itē hic no. q̄ iſtud īterdictū ē utile, vt no. Bar. ī l. fi. ſ. de edicto diui. Adria. toll. dū ponit differētias inter remediū illius legis, & hoc īterdictū. Men. Matheſ. not. 2.
h Meno. Probationes. Gozad. conſ. 12. nu. 3 conſ. 59. nu. 25 conſ. 99 nu. 2.
i Ale. Sed cōtra. Vide q̄ hr̄ in l. 2. C. ubi in rē actio quia alle. Bar. cōtrarius in hoc.

LEX II.

Si ex edicto. Qui hēt bonorū poſ dēt intētare hoc interd ctū, vt cōſtituatˀ poſſeſſor. h. d. Per
hanc legē dñi qdā, q̄ interdictum illud nō hēt locū, niſi p reb.
quas poſſidebat defunctus ſed aliter eſt veritas. ut dixi ſ. l. pr.

LEX III.

1 *Exceptio dominij requirens altiorem indaginem, non obſtat agenti interdicto adipiſcendæ poſſeſſionis, ſed ei per iudicem reſeruatur,*
2 *In poſſeſſorijs habet locum iſta regula: dolo facis qui petis quod reſtiturus es, ſi aliquis eſt paratus incontinenti probare,*

1 Conſtat. Hæc eſt no. lex. † Exceptio dñii q̄ reqrit altio-
rē īdaginē, nō obſtat agēti īterdicto adipiſcē-
a dę poſ. ſed ei dēt p iudicē reſeruari. h. d. Op. de rła, a dolo facis.
ff. de doli exce. & de reg. iu. ī 6. c. dolo. dñr quidā, q̄ illa regula
nō hēt locū ī poſ. ita no. gl. in l. j. ī. ti. j. & ibi dicam. hic gl. dicit
2 melius, † q̄ ī poſſeſſoriis hēt locū illa exceptio dolo. facis, ſi ali
qs eſt paratus incōtinēti pbare, ſecus ſi illa exceptio requirit al
tiorē indaginē, qa tunc reſeruatur. Ita loquitˀ hic, & hoc pbat
tex. hic manifeſte, ibi, oīb. fruſtrationib. & c. q. d. reiectis oīb q̄
dilōnem inducerēt, & fruſtratoriā. Iō no. bñ hāc legē. Pro hoc
facit, no. ff. de iud. l. ſi de vi. & ſ. de edic. diui. Adr. tol. l. fi. Facit
l. ſi is, a quo. in prin, vt in poſ. lega. & dicam. in l. 1. ī. ti. proxi.

ADDITIO.

a Ale. Op. de regula. Vbi hic gl. dicit melius. No. q̄ ī interdicto adipiſcēdæ poſſeſſionis, admittit exceptio dominii, ſi incōtinenti uult probare, & idē Bal. hic & uide in d. l. ſi idem. hic allegat. in gl. & Imo. in d. l. ſi focer § Lucius. ff. ſolu. mat.

Quorum legatorum. *Rub.*

Dictũ eſt ſ. de interdicto adipiſcẽdæ poſſeſſionis, ꝙ eſt gñale, ſequit de alio interdicto adipiſcẽdæ poſſeſſionis, qđ eſt ſingulare, & denominatur a principio interdicti. ſ. quorũ legatorũ.

LEX VNICA.

1 *Interdictum quorum legatorum datus hæredi contra legatarium poſſidentem pro recuperanda poſſeſſione, & ut ſibi Falcidiam retineat.*
2 *Hæredis aſſenſus ante aditam hæreditatem non impedit interdictum quorum legatorum.*
3 *Legatarius ſi accipiat ſua authoritate poſſeſſionem rei legatæ vacantem, non amittit ius ſuum.*
4 *Regula dolo facis, &c. non hẽt locũ in interdicto recuperãdæ poſſeſſionis.*
5 *Quid in interdicto adipiſcendæ poſſeſſionis, & in interdicto retinendæ.*

1 Aeredi. †Hr̃s ꝯ legatariũ poſſidẽtẽ hẽt hoc interdictũ, vt ſibi poſ reſtituat, ut poſſit Falci. retinere. h. d. Op. & vr̃, ꝙ hoc interdictũ ꝯpetat ẽt ſuccedẽti, ab inteſtato. vt ff qñ dies le. ced. l. fi. & l. i. § ad eos ad l. Falc. Sol fateor, & ꝙ hic deficit, ſupplet ꝑ illã. Op. hic innuit, ꝙ hæredis ꝯſenſus impedit hoc iterdictũ. Cõtra, ff. e. l. 1. §. ꝙ ait
2 So † Fateor, ꝙ hr̃dis ꝯſenſus, poſt aditã hr̃ditatẽ impedit ſecùs ſi ante, vt in ꝯtrio. Opp. de l. 1 §. ſi qs ex morte. ff. eo. Sol aliud in donatione cã mortis quã in legatis, & fideico. Rõ ibi patet. Op. &
3 vr̃, ꝙ † legatarius accipiendo poſſeſſionẽ ſua authoritate, amiſit ius ſuũ, vt ſ. de leg. l. non dubiũ. Sol Si legatarius accepit poſſeſſionem ſua authoritate, poſt eam apprehenſam per hæredem, pdit ius ſuũ, vt in ꝯtrio Secùs ſi acceperit eam vacantẽ. Ita loqt hic. Op. nõ eſt dubium, quin lex Fal. reſecat legata in totum, vt l. j. i prin ff ad leg Falc Malè ergo facit hæres, qui vult reuocare totã poſſeſſionẽ, vt retineat partẽ: reuocat n. ꝙ reſtituturus eſt, &
4 ſic obſtat † exceptio, a dolo facis. gl. dicit, ꝙ illa regula non hẽt
a locum in poſſeſſoriis. Idem tenet gl. in l. ſi quis conductionis. ſ. loca. & ff de vi, & vi arma. l. 1. §. qui autem a me. Dic ꝙ in interdicto recuperandæ poſſeſſionis non hẽt locum regula, dolo facis, quia ſpoliatus ante omnia debet reſtitui, vt l. ſi qs ad ſe fundũ. ī ad le Iul. de vi. no. in l. 1. in princ. ff de vi, & vi arma
5 † In interdicto verò adipiſcẽdæ poſſeſſionis, eſt diſtinguendũ: aut ille qui opponit, eſt paratus ꝓbare in continenti, aut nõ. Habuiſtis. ſ. px. & ibi dixi. In interdicto verò retinẽdæ, dic vt l. ſi fundo §. fi. de acq poſſ. & plenius in l. naturaliter. §. nihil cõmune. eo. tit. & ibi per me.

ADDITIO.

a Alex. Exceptio An in poſſeſſoriis habeat locũ exceptio, dolo facis, adde poſt gl. in l. 1 in prin. ff. eo.

Vnde vi. *Rub.*

Dictum eſt ſ. de interdicto adipiſcendæ poſſeſſionis, ſequitur videre de interdicto recuperandæ.

LEX PRIMA.

1 *Interdicti unde vi natura, cã, & effectus per omnes numeros declaratur.*
2 *Vnicuique licet ſe defendere, non ſolum perſonam, ſed etiam res.*
3 *Iniuſtè poſſidens, qđ eũ q vim incontinenti infert, non poteſt vi repellere.*
4 *Si precario poſſidens denegat rem reſtituere, põt ſtatim per vim repelli.*
5 *Si quis clam occupauit poſſeſſionem vacantem non licet ſibi vim inferre.*
6 *Si verò non vacantem occupauit, poteſt dominus reuerſus vim inferre.*
7 *In quo conſiſtat moderamen inculpatæ tutelæ, & num. 9.*
8 *Si ab aliqua perſonali iniuria aliter euadere non poſſum, niſi ſolum a morte per fugam, poſſum tam. reſiſtendo alium occidere.*
10 *Quando dicatur percuſſio facta ad defenſionem, & quando ad vindictã.*
11 *Si quis me expulit, & ego eum expuli ex interuallo, tunc dolus cum dolo non compenſatur.*
12 *Propter plura maleficia commiſſa in una rixa, poteſt fieri una inquiſitio de omnib. & una denunciatio, quaſi unum factum reputetur.*
13 *Recuperãs poſſ. ſuã incontinenti per vim ab eo, qui vim intulit, nõ punit.*

a Ecte. a † Pro defendẽdis reb. licet vim vi repellere
1 cũ moderamine inculpatæ tutelæ h. d. No. ꝙ
2 licet vĩ vi repellere. No. † licet vnicuiq; ſe defendere, b
b non ſolũ pſonam, ſed etiam res nt. ff. ad l. Aquil. l. ſcientiã. § q cum aĩr. Op. ꝙ ẽt poſſidẽti non rectè, licet vim vi repellere, vt l. i. § qui aũt me. ff eo. tit. gl. hic ponit multas ſolõnes, quarũ q̃dã ſunt veræ, & ꝑ earũ decĩone dic, Aut qs poſſidet iuſtè quo ad omnes & ſine dubio licet vim, vi repellere, quo ad defenſio
3 nem, vt hic, & ff. eo. l. 1. §. vim † Aut poſſidet iniuſtè quo ad eũ, qui vim infert, & tunc aut infertur incontinenti, & nõ licet reſiſtere, vt l. 3. §. cum igiĩ. ff. eo. Aut ex interuallo, & licet reſiſtere, vt l. 1. §. qaũt a me. ff eo Aut vis inferĩ ab alio, a quo iniuſtè nõ poſſidet, & tũc indiſtinctè licet reſiſtere, vt l. i. ī fi. ff. vti poſſid. & l. ſe. ī. e. ti. Ex hoc hẽs expeditã primam gl. excepto uno verbo, ꝙ tibi recitabo per quæſtiones. Op. de l. ſcientiam. §. qui cũ aliter. ad l. Aquil Sol Licet ui, vi repellere ad defenſionẽ, vt hic, non ad vindictam, vt in ꝯtrio. His præmiſſis venio ad quæſtio-
4 nes, & q̃ro, † vtrũ ille, qui poſſidet, vi, clàm, vel precario poſſit
c vim vi repellere. c gl. q̃ hic eſt, vr̃ dicere, ꝙ non. Et vide gl. 1. alibi tenet iſtud expreſſe, quod qui poſſidet, vi, clàm, vel precario, poſſit vim vi repellere, vt l. i § interdictum autẽ ff. vti poſſ. Inſt. de interdi. §. retinendæ. quas glo Dy. reprehendit, quia nulla lege reperitur cautũ. Et ita hic pertranſit Cyn. mihi vr̃, ꝙ in eo, q
d poſſidet precario, d non eſt dubium. nam eo, ipſo, ꝙ mihi denegat reſtituere, vr̃ me ſpoliare, & iõ poſſum eum ſtatim repellere, vt l. cũ fundum. ff. eo. & l. i. §. ſiue autem. ff. eo & quod ibi no. & l. clã poſſidere. §. q ad nundinas. & l. ſeq. de acq poſſ. hoc
5 ẽt dicti Doct. ſentiunt: ſed † in eo, qui poſſidet clàm, eſt aduertẽdũ; Quãdoque quis occupauit poſſeſſionem clàm vacantem, tũc nõ licet ſibi vim inferre, & ſic poſſet reſiſtere, vt l ſequẽ. §.
6 itẽ ſi occupaueris ff. de vſuca. Quandoq; quis occupauit poſſeſſionẽ non vacantẽ clam, tunc qñq; ꝑ occupationem priuat dñm nã i tm̃. tũc dñs reuerſus, ſi non admittat, põt inferre vĩ, nec licet ſibi reſiſtere. Rõ, qa q eũ nõ admittit, vr̃ tunc ſibi facere uĩ in ciuili, vt d. §. q ad nũdinas. & l. ſeq ita ĩtelligo gl in §. interdictũ. & in §. retinẽdæ. Qñque ꝑ occupationẽ clãdeſtinã qs
e occupat poſſeſſionẽ naturalẽ, & ciuilẽ, qđ ꝯtigit i fure, eq accepit rẽ mobilẽ, & tũc licet inferre ſibi violentiã, & põt ab eo res auferri. nec licet ſibi reſiſtere. Hic eſt caſus in l. 3. ff. de fur. & l. itaque. ff ad l. Aquil. Venio ad gl magnã, vr̃ hic qđ licet uim ui
7 repellere cũ moderamine inculpatæ tutelæ. † Quæro i quo ꝯſiſtat illud moderamen. Gl hic dĩt, circa tria. Primo circa modũ Scdo circa tẽpus. Tertio circa cãm Primo mõ, ſi inferĩ vis cũ armis, debet reſiſtere cũ armis. Subdit tñ gl. in fi. multũ notabi
f liter, qđ ſi inferẽs erat ita fortis f quod plus poterat cũ pugno, q̃ ego cũ enſe. tũc licet me ẽt cũ enſe tueri, vt l. 1 § vim ff. e & l. vim de inſt. & iu. Ego circa hoc bĩ do regulã, quã ponit tex. ī l. ſciẽtiã. §. q cũ aĩr. ff. ad leg. Aql. vt dicat tũc fieri cũ moderamine qñ aĩr ſe tueri nõ poterat Et ĩtelligo aĩr ſe tueri. ſ. ab iniuria. Hoc ꝓbo ſic, Pro defenſione rei. mihi licet hoĩem occidere, ſi aliter mihi res ſalua eſſe nõ pt, vt l. itaq;. ff. ad l. Aqui. & ad leg. Corn. de ſic. l. furẽ. Sed oĩs iniuria corpalis maior ẽ quauis reali, vt l. in ſeruorũ. in fi de pæ. Si igiĩ ab iniuria corporali, me ali
g ter defendere nõ poſſum niſi occidã g licet occidere. Et eodẽ mõ ſi me aliter defendere nõ poſſum, niſi ꝑcutiã, licet ꝑcutere
8 re Et ex hoc determino qõnem, quã hic formãt. † Si ego potui euadere fugiẽdo, & nolui, ſed volui reſiſtere, an liceat? Et uidetur, ꝙ nõ; qa poterã me tueri aliter, ſ. fugiẽdo. Doctores hic diſtinguũt. Aut eſt pſona cui fuga eſt verecũdia, aut nõ. Mihi uidet indiſtinctè dicendũ, quem non debere fugere, nam aliquem fugatũ eſſe, eſt iniuria, vt l item apud. §. j. de iniur. ergo ꝓ propulſanda iſta iniuria licet reſiſtere. Et ex his habes quomodo deponere debent teſtes, quando uolunt probare ali
h quẽ feciſſe ad ſui defenſionem. h Non enim habent neceſſario

ADDITIONES.

a Ale. Recte Quod in foro conſcientiæ. vide gl. in l. vt uim. de iuſt. & iu. In. in c. ſi uero el 1 de ſen. excom. an liceat clericus gl 23 q 1. in fi & quod no in c. cũ voluntate de ſen. excommu.

b Ale Se defendere. No quãdo poſſidẽti pro poſſeſſione licitũ ſit vim vi repellere & vide gl. inf ꝓx. legẽ & Bal hic in prin. adde qđ ſi ſola pars poſſeſſionis ... ſit occupata, iuſta ratione reſidui, ſemper poſſum totũ recuperare, ut no. Bal. ... data opera infra qui accuſ. & tot etiã ſi naturalis tantum eſt inuaſa, & quod ꝓxime ſequitur.

c Ale. Repellere. Verũ qui poſſidet clam, uel precario poſſit uim ui repellere, ꝑ Bar. in l. 1. §. interdũ, hic allegata & de poſſidere, uide Bar. ſupra ea. l. in princ. Et an liceat clãdeſtinũ poſſeſſore ex interuallo repellere, uide Bal & Bar. in l. ſi qs ad ſe fundũ ad leg. Iul. de vi Sed quid ſi detinet non clam, ſed ab alio, an poſſit expelli a poſſeſſione, vide Bal in l. 2. §. ſi neceſſarius. ſi non noie. & uide ... poſt gl & Doc. in c. ſignificaſti ... quintiemo, in gl ſi. de ho. el grande. per Mod.

d Ale Precario Vide Bal in diſputatione ſua, q incipit, Accuſatus de ... & Bal. in l. ſi qs ad ſe fundũ in ver op. 14. inf ad l. Iul. de ui. & uide Ang in l ... no ... 10 § ſi poſt edictũ, ff. de ... & An in l. clam §. qui ad nũdinas. de acq poſſ.

e Ale. Cõtingit in fure. Quæ res furtiua põt a fure auferri, ad. le l. ſi qs in ... ff. de fur. & ibi uide p gl. & Bar. & gl in l. ſi qs intentione. ... gl mag. ... cod. ad leg gl. quando liceat ſine iud. ſe uindic. & dictum gl ibi ſequitur Bar in l. ſi, quis in tantam, & etiam Bar.

f Ale Ita fortis. Adde Bal in l. ſi furẽ, ff. de ſica. & in l. ut uim. ubi ponit cautelam, quod dicat, quod clamauit.

g Ale. Niſi occida. Contrarium tenet Bar in l. ut uim, ff de iuſt. & iu. Sed cum opin. Bar. tenet Gem. & ... de Anch in Cle. 1 de ho. cũ periculum ſit in fugiendo ꝓpter caſurã & timorẽ & uide gl. in c. ſuſcepimus. de ho. & Bal hic ... & Bal. in l. 1. ſup de ... per Do. ... el 1 de ſe. ... & Bal. ... Ray Adde pulchrũ conſ. Bal ubi ponit, quãdo quis teneatur fugere, & quãdo quid dicatur ſine incõtinenti, conſ. ... lib. & per eundẽ conſ 43 ... in quib. conſiliis ... debitis claritatem iſtarum ... in hac materia.

h Ale. Defenſionẽ. Quid ſi accuſatus de homicidio dicat, quod ad ſui defenſionem occidit, & ita ꝓbat per teſtes, an uideat ſufficienter excuſatus: Dic, ꝙ nõ, ſed requirit, qđ dicat ad neceſſa. ... ſui defenſionem, alias no probat. Dictũ eſt ſingulare Bal in l. 1 ſupra de confeſ. Hoc alleg. ... & uide, ꝙ in hac materia pulchre, & notabiliter cõſuluit Bal in conſ. q incipit, Maſſiolus. Habeo conſiliũ Bar. qđ incipit. Quidam Maſſiolus, in l. ſi qui iſta quæſtionem ponit. Vide etiã plene, quod ſequit Bal in l ſola. de teſt. uidelicet quod ſi teſtis dicat, ꝙ ad ſui defenſione probat, ſi non fuit interrog. ... cauſa ſcientiæ. Et de hoc ... in c. 1. §. ſi quis ... de pa. ... & uide omnino Bal. in l. ſola de teſt. & in l. ſi quãdo ... & Pe. de Anch. in Cle ... de hom per Bal. & ... in d. l. ſcientiã & l quemadmodum, §. ſi ... ad l. Aquil. & ... Bal. ... l. ſcientiã, §. qui cum aliter. eo. tit.

riò dicere, ꝙ ille ſi potuit aliter euadere mortē, niſi occidēdo, ſed ſufficit, ꝙ dicāt, ꝙ ab aliqua pſonali iniuria aliter euadere,
9 nō poterat Scđo † ꝯſiſtit illud moderamen circa tps, ſ. ꝙ fiat in ꝯtinēti, vt l. 3. §. cū igit, ff. eo. Circa hoc eſt ſciendū, ꝙ qñq; fit i-
a iuria circa res, & tunc incontinenti.adr ēt intra tres dies, vt d. §. cū igitur, & ibi no. Si verò iniuria inferatur perſonæ, tunc dēt fieri incōtinenti in ipſo actu ſeu crimine flagrāti, vt l. ſi ex plagis § tabernai i°, ad l. Aquil. & ff ſi qua pau. ſe. di. l. j. §. cū Arietes. Circa hoc iſurgūt dubia Primo, an qs dēat expectare, ꝙ primo
b pcutiat, ᵇ q̄ ſ vr̄, vt d. §. taber. gl tua determinat ꝯriū, qa ſufficit error armorū, vt l. 1. §. qui armati. ff. eo. Iſtud eſt verum, dum iñ pcedāt ſigna & actus manifeſti, ꝙ ille intendebat oſtendere, &
c iſte aliter ſe defendere non poterat. Scdm dubium eſt, quid ſi poſtquām ;uis eſt percuſſus, & incontinēti percuſſit percuſſo
d rē ſuū ᵈ De hoc dicam ſtatim in ſeq qō. Tertium moderame. ᵈ dicit gl ꝯſiſtit circa cām, hoc eſt ꝙ fiat ad defenſionē, non ad vindictam, vt d l ſcientiā. §. qui cum aliter. Vidēdum eſt ergo,
10 † qñ videat fieri defenſio, & qñ vīdicta. Io antiqua gl. dicebat, ꝙ qñ fit incōtinēti, ſemp dr̄ fieri ad defenſionē, vt d. l. ſi ex plagis §. taber. & ibi gl. vr̄ inclinare in iſtā ſniam. gl. hic vr̄ dicere, ꝯriū. ſ. ꝙ ex qualitate pſonarū & factorū debet præſumi, an ad vindictā, vel ad defenſionē, vt gl dicit clarè. Et ſm gl. ex hoc dico, ꝙ ſi aliqs te pcuſſerit, & tu poſt receptā pcuſſionē iſequeris eū, hoc vr̄ fieri p vindictā. Secùs ſi inſtaret, & te vellet vlterius pcutere, ita ex factorū qualitate præſumit, & nō pōt dari certa
e doctrina. ᵉ Reſtat qō. q̄ hic formatur in fi. gl. Quæro quid † ſi me
11 expuliſti, & ego te expuli ex interuallo, an dolus cū dolo ꝯpenſetur? gl. tua dicit, ꝙ non, ſecus qñ fit incontinēti, vide eam. Ex
12 iſta gl no. iſtud verbum, ꝙ † qñ illico violentia infertur, quaſi vnū factū reputatur, & ex hoc apparet, ꝙ ſi plura maleficia ꝯmittant inter aliquos in vna rixa, qđ ꝯ ambos poteſt fieri vna inquiſitio, & vna denūciatio de omnib. delictis, quaſi vnum factum reputet. licèt de omnib. puniātur, vt ff. de iniur. l. prætor. §. ſi mihi plures, & l. libellorū. §. qđ ſi libelli. ff de accuſ. & quod ibi no ad Turpil l. j. §. ſi plura Itē ex hac gl. aduerte, quia cū ſecunda violentia fit ex interuallo, ſcđa dr̄ confirmare primam violētiā. quod, dic, vt dicemus in d. l. ſi quis ad ſe fundū, ꝭ. ad l.
13 Iul de vi. † Qñ verò fit incōtinēti, non dr̄ dolus eum dolo compenſari, qa ille q reſiſtit, & poſſeſ ſuam incontinenti recuperauit, facit lege pminēte, & ſic non ꝯmittit dolum & ſolus primus venit puniendus. Facit quod uidebitū ꝭ. de excep. l. licèt.

CONTRARIETAS.

Aduerte, ꝙ pſona vilis iſultata ab aliquo hñs facultatē fugiēdi & nō aufugiat & ſe defendēdo occidat iſultatorē, nō puniē ſm Bart. hic i hac l. j. Sed alle. ꝯ dicere in l vt vim. ff. de iuſt. & iu.

CONCORDIA.

Pro ꝯcordia. Tu dic, licèt videat ſibi ꝯtrariū nō eſt, eo qa in d. l. vt vim. ſe refert ad no p eū in hac l. i. Vel l. vt vi. diſtinguit i eo, q timet verecūdiam, vt ille nō puniatur ita intelligitur hic. Si aūt nō timet pcedat, qđ dicit in d. l. vt vim. Præterea in d. l. vt vim. nō loquit de perſona vili. Pan. ita ſenſit in c olim, de reſtit. ſpol. Sed opi. illā quod indiſtinctè non teneatur fugere, tenet d. Iaſ. in d. l. vt vim. quā probat multis authoritatibus, & benè.

ADDITIONES

a Ale. Incōtinenti Quādo dicatur incōtinenti, per Bal. circa prin. qui idem uſ tenere. Cyn. & Bald in l. cum antiquitas ſup. de teſt. dicit, quod antequam ad actus extraneos diuertatur, per Doc. in c. olim el 1. de reſti. ſpol.

b Ale. Percutiatur An quis dēat expectare ut percutiatur, per Doc. in c. olim, el 1 de reſt. ſpo. ubi de hac materia. Et idem no in l. 3. §. qui armati, hic all. & eſt tex. in l 3. ꝭ qñ lice. ſine iud. ſe uind & in l multas, de lib. cau. & quæ ibi ſcribuntur, & Bal. hic Meno. Marſi. conſi. 2 1 nu. 37.

c Ale. Secundum dubium. Quando dicatur fieri ad defenſam, & quando ad uindictam, uide Bal. in l. 3. per illum tex. inf. de ſicar.

d Alex. Tertium moderamen. Vide Bar. in d. § tabernarius. gl in c. ſignificaſti. de homi & Sal. in l. 1. inf. de ſicar.

e Pariſ Doctrina Adde, ꝙ dicit Bal. in c. 1. in prin. de pa tenen. ꝙ offenſor nō pſumit defenſor niſi probet, tex eſt ibi, ſubdit tā, ꝙ qui excedit modū in defendendo ſe, punitur de exceſſu, & ſic minus. Alle. Io. An. in nouella, c. ſignificaſti, de de pœ. & remiſ. Et ſic uidet inferri ex hoc dicto, ꝙ ſi defendo me, & hēo aliam facultatem uulnerandi offendentem me, tamē ultra uulnus, ꝙ ibi inſtuli, ſi eum etiam occidi, nō debeo puniri de occiſo ſed mitius Et hoc clare determinat Io. And. in addi. ad Spe in rub de homi & ibi refert Vbertum de Bobio hanc qō. diſputaſſe, & tenuiſſe, ꝙ nō teneatur per l. Grac iaſ de adul. & c. olim, el 1 de reſt. ſpol. & pro opi. Io And. ad prædicta uidetur tex. ex preſſus in l ſi adulteriū cum inceſtu. §. Imperator, de adul que tene menti Adde Lud. in l cum mulier, ff ſo. matr & in ſingu ſuo 4. & ſic puniunt arbitrio iudicantis, & idē videtur dixiſſe Bal. in c. 1 §. ſi qs vero, de pace iura. fir. in l ſi inſaude tamē omnino Bart in l. 1, quæ ſit longa conſue. inf & ad Bar. in l 3 §. ſi. de alt. leg Et ad pdicta facit ꝙ no. Bar. in l. diuus maxime circa ſi de ſica. & hanc q formati etia Bal. in repe. huius l. in 9 q alle. d l. ſi adulteriū Et adde hic ꝙ dixi ſtatim in fi. huius l. poſt Bar ſecundū. et de Anch. & ꝙ quis puniatur de exceſſu pœna mortis, eſt tex. & ibi Bal. in l. 1. inf de emen ſer & uide Bar. i l. ut uim, & gl. in c. ſignificaſti. el 2 de homi. & Sal in l. 2. inf de ſica. Inn in c. ſi uero, el 1. de ſent excomm & Bal. & Flo. in d. l. ſcientiam Pet. de Anch. in cle. 1 de hom poſt gl. als, & dicit, ꝙ probata aggreſſura & inſultu, ſi inſultatus incontinenti percutit, ſemper non præſumit ad defenſionem. Ita no. in c. ſignificaſti. de homi. & in d. §. tabernarius, & Cy hic. ſecundum eum dicit, ꝙ inſpicienda eſt conditio perſonarum, & inſultantis & inſultati, ut modo ad defenſionem, modo ad ultionem præſumere debeamus. Et hoc tenet Bal. hic, ſecundum eum, & glo in d. C. in 1. idem ſenſit als, p circunſtātias. Vbi autem de circunſtantiis non apparet, probato inſultu cum armis, maxime ſecuta percuſſione poſt inſultum, quicquid incontinenti durante rixa inſul tatus egit percutiendo aggreſſorē, pſumitur ad defenſionem, & ſic credit intellexiſſe g oſſatorem, & ꝙ no 1 1. q 1 in ſumma Quid iuris ſi quis moderamē excedat nō ex propoſito? dicit, ꝙ non tenetur Secus ergo ſi ex ꝓpoſito, & tunc credo, ꝙ nō tenetur niſi de exceſſu, ut eſt caſus no in c. olim, de reſt. ſpol. Pet. de Ancha Fl de hoc ult exceſſu, adde ꝙ dixi poſt Bar. ſup. in hac l. Item adde Bar. hic, Imo in c. olim. in gl. inuoluit, de reſti ſpol & in iſta materia uide Bar in conſi. Vanutius. Bal in l. 1. ſup quando liceat ſine iudi. ſe uind. Et ad primū dictū uide Bal. in l. 1 ꝭ de ſica. & ibi tex in l. quacunq; § 1. ad l. Aquil & c ſi perfodiēs, & ibi gl. in uer legis. ſæcul. de homi. & gl 1 2. q 1 in ſum. & Bar & Bal in l ſi ex plagis, §. 1. ad l. Aqui & d l. quacunq;, & Bal in l. multis. de li cau. & i l. ut uim, de iuſt. & iu Adde ad hoc quod no dixit Bar. in l. ut uim, in ſi uerſ. An ſi potes fugere, & non fugiſti utrum tenearis. Et diſtinguit aliud in ꝑ itano, quod non tenetur, ſi non fugit, quia timet uerecundiam, aliud in Florentino qui eſt uilis, & non timet uerecundiam, quia ipſe tenetur Et hanc opi. refert tenuiſſe Cy. hic. Adde ut per Bar. conſi. proxime alle.

Vi pulſos. Hoc interdictum eſt annale, & non datur ꝯ hæredes, niſi quatenus ad eos peruenit. h. d. Op. de § l. in fi. ff eo. Sol De eo, quod peruenit, datur ppetuo: de eo, quod non peruenit, datur intra annum. Opp. de l. licèt. ꝭ. de exec. Sol. Ibi excipiēndo, hic agendo Op. ſ. ne ex delict. defun. l. j. Sol. ibi lis erat conteſt cum defuncto, hic non.

LEX III.

Authoritatem. Per reſcriptū Principis violēta poſſeſſio non ꝯfirmatur h. d. Extra glo.
a op. illud, quod modicè lædit ᵃ aduerſarium, rectè pōt impetrari, vt l. quoties, de preci. Imp offe Sed h c preſcriptum ſolū, auferebatur interdictum, quod eſt momētaneę poſſeſ. & ſic modicū lædū, vt ſ. ſi de mo. poſ. fue ap. l. j. ergo pōt cōcedi. Sol. Illud eſt in odium violenti. Et tene menti iſtam legem, quia ſi aliqs occupat aliquā terrā, vel poſſeſſionem per vim, & facit ſibi po-
b ſtea a ſuo ſuperiore ꝯcedi, non prodeſt ᵇ ſibi, quin ſpoliatus ſit reſtituendus, & fortè conceſſio non valet, ꝙ vidi iam, vt C. de fundo pat. l. 2. vel de fund. rei. priua. non recordor vbi.

ADDITIONES.

a Men. Modice lædit. Crau. de antiq temp 4 parti 4. par prin. num 89 Soc. iun. cōſ. 76. num. 22 lib. 1.

b Ale Nō pdeſt No ꝙ tenēs aliquā terrā per uim, licet eā poſtea impetret a ſuperiore, nō tenet, quod no contra magnum Gul. & idem Bal hic, facit in l. 1 an de fund. limi lib. 11 & l. 2. inf. de fun. pa. Vide tñ Sal & Flo. in l. uniuer ſup de pet. Impe. offe & Bal in l. 1 in prin inf. de Carb. edic. & Inno. in rub de u rb. obl.

LEX IIII.

1 *Interdictum unde ui, competit contra expellentem alium de poſſeſſione tam ciuiliter quam criminaliter.*

2 *Si res intereat eo modo penes inuaſorem, quo eſſet interitura penes poſſeſſorem, tenetur inuaſor de interitu.*

1 Si de poſſeſsione. † Expellēs aliū de poſſeſ. pōt accuſari criminaliter, & ꝯueniri ciuiliter hoc interdicto, & tenet de fructib. pceptis, & percipiē-
a dis. h. d gl. hic q̄rit, ᵃ quid † ſi res intereat eo modo penes inuaſo-
2 rem quo eſſet interitura penes poſſeſſorem. quid releuet? gl. reſpōdet, ꝙ tenet de interitu, vt ff eo l pe. & l. ſi vi a me, & ſ. quod met. cau. l. i. & ff. eod l. j. §. rectiſſimè Sed ꝯ hoc facit. ff. qđ met. cau l. ſi cum exceptione. §. quod ſi homo Solu. ibi ideo, quia tenebatur ad triplum ideo releuabitur, vt non teneatur de interitu. Item ꝯ hoc opp. de l. 1. § qui autem ff. eo vbi dicitur, quod prædo nō tenetur, niſi ad id quod haberet poſſeſſor, ſed ſubaudi ibi, & ad aliquid plus, vt gl mirabiliter dicit.

ADDITIO.

a Ale. Gl. hic quærit Quid ueniat in hoc interdictō, adde, quod etiā iſta cauſa poſſeſſionis eſt priuil. giata, etiā in hac reſtitutione damnorum. Tex eſt ſingularis ſecundum Io And in l ſi quis ad ſe, inf. ad l. Iul de ui, & ibi Bar. in prin.

LEX V.

Inuaſor. Hic eſt aduertēdū: hucuſq; tractauit Imperator mām interdicti vñ vi. In hac l. & ſeq ponunt alij q̄ ꝗſtiones ꝯ violentos, nec pertinent ad interdictum vñ vi, ſed hent mām ſeparatā, & ſunt ꝗſtiones multū notabiles, vtiles, & ſingulares iō aduerte bñ, qđ hęc lex leg tur duob. mo. & ſm verā lec. br̄. h. d. Qui inuadit rem poſſeſſam ab alio, pdictarū ll. pęna puniē, q inuadit poſſ. vacātē ad reſtōnem ex hac ꝯſtit. tenet. h. d gl mag. q̄ eſt hic, fuit additio, & libri antiqui non dēnt eam habere. Op. a diuiſione, quod iure veteri hæc lex nō procedat, qa ꝯ inuaſorem nulla pęna erat ſtatuta per interdictū, & ſi qua erat, nō erat lḡtima, ſed de iure prętorio. Item finia non procedit qa patitur pęnam, qui occupat poſſeſ. vacantem, vt ꝭ. eo. l. fi. Huius timore hæc lex legit trib. mo principaliter. Primo quod tota loquatur, de iure antiquo, & ſm hoc in fi aget de poſſe. ret ven. Alii dicūt, quod tota loquatur de iure nouo, principiū ſm l ſi qs in tātā. finia verò, ſm legem, cum quærebatur. ꝭ. eo. & ꝙ ibi dr̄ de pęna. eſt iō, qa actor hoc petebat, ſed hic actor nullam pęnā petebat. Tertia lec. eſt, & iſtā tene, qa eſt magis notabilis, qđ pricipiū loquit ſm iura antiqua, finis aūt eſt ꝗſtō noua. Nā ꝯdōne ex lege iſta inuaſor poſſ. vacātis cogitur ad reſtōnē. Dices tu, ad qđ eſt bona hæc ꝗſtō? vr̄ ꝙ ad nihil. Nā iſta ꝗſtō ꝯpetit dño, qñ ppeius incuriā, vel errorem loca vacabant. Vñ hēt probare ſe dñm neceſſario, & poſſeſ. vacantem ab eod. Iſtud. n. ſufficeret in rei vendicatione, qa probando ſe dñm obtineret. Rñdeo, in hoc poſſeſſorio pceditur magis ſummariè, nec re-

grunt ꝓbõnes ita liqdę, ſicut i rei vẽd. vt dixi ſ. ti. a. l. i. & ĩ eo. l. ꝑx & l. momẽtaneę. itẽ vr̃, ꝙ hęc ꝯſtõ ſit inutilis ꝑ l. vlt. ĩ. eod. Rñdeo, illa loquit, q ĩ qs doloſe occupauit poſſ. vacãtẽ, hic qñ non doloſe, & iſte eſt verus, & ſanus intellectus iſtius ꝯſtõnis.

L E X VI.

1 *Qui authoritate ſuperioris temere impetrata, poſſeſſionẽ inuadit, debet omni ſuo iure priuari, & nu. 2.*
3 *Si iudex non iuſtè iudicauit, & iuris ordine non ſeruato, qui illam poſſeſſionem ingreditur, punitur hac conſtitutione.*
4 *Quod iudex legitimè facit, uidetur facere pars.*
5 *Citatio quantum ad primum decretum poteſt incipere a procuratore.*
6 *Executio quando fit in eadem re, de qua eſt iudicatum, non requiritur citatio partis.*
7 *Si quis ingrediatur poſſeſſionẽ ſua authoritate ex iuſta permiſſione iudicis, non incidit in conſtitutionem huius legis.*
8 *Si per executionẽ iniuſtam ei traderetur, quomodo ſuccurratur expulſo.*
9 *Forma libelli contra eum, qui authoritate ſuperioris temere impetrata, poſſeſſionem impetrauit.*
10 *Delictum tutoris, vel curatoris, ab initio delinquentis nocet pupillo.*
11 *Quæ ſit forma libelli quãdo tutor, vel curator deliquit prout in hac lege.*
12 *In poſſeſſorijs recuperanda non habet locum exceptio dominij.*
13 *Conditio ex hac lege, utrum ſit perſonalis, an in rem ſcripta.*

1 a MEMINERINT. †Si authoritate reſcripti iniuſti, vel iniuſtæ ſnię, qs poſſ. ingrediĩ, ſuo iure priuař, & delictũ adminiſtratoris ñ nocet minori, ſed ipſe punit: ſpoliat' iniuſte authoritate iudicis ante oĩa ẽ reſtituẽdus h. d. Diuidit ĩ duas par. Primo qñ qs ſuo iure inuaſit. Scđo qñ adminiſtrauit noĩe alteri' Sc ſa ibi, ſin aũt. Ex i par. no. † ꝙ q authoritate ſuperioris temere impetrata, poſ. inuadit, dẽt oĩ ſuo iure priuari. Alia notabilia colligunt in ꝓſecutione mãę, licet gl. nõ bñ tetigerit. Sed d. Roſ. cõmẽtauit & gloſſauit oẽs ꝯſtõnes ꝯ violentos, vt hẽtis ꝑ eũ, & bñ Opp ad iſtud principiũ, dr̃ ꝯuenienos d ños locorũ eſſe &c. Si erat dñs, ad quid poterat ipſe ꝯuenire? Vr̃, ꝙ ad nihil, qa ipſe poſſet a quolibet alio vẽdicare, vel in rẽ, de rei ven. ergo multo magis detinere. Hui' timore exponit gl. dños ſꝑutatiuos. Vel dic, dños, i. poſſeſſores, ꝓſumunt. n dñi ex eo qđ poſſidẽt ſm Pla. Vel dic, poterat cõueniri hypothecaria vel Publiciana, l realib. vel ꝑſonalib. actionib. non curo. His ꝑmiſſis q̃ro, qđ ꝯtinebat iſtud reſcriptũ, vel ſnĩa, de quo hic fit mẽtio. Tres opi ſũt ĩ gl. Prima, ꝙ ꝯtinebaĩ aliqd ꝑtinẽs ad litis ordi Scđa qđ ꝯtinebat aliqd ꝑtinẽs ad litis decil. Tertia, qđ ꝯtinebaĩ aliqd ꝑtinẽs ad litis executi onẽ. Ad primũ dico. qđ reſcriptũ ꝯtinebat litis delegationẽ iudici, vt qa cõmittebar alicui iudici, vt de eo cognoſceret, vel citabaĩ pars, vt ad iudiciũ veniret. Vide gl. ſuꝑ verbo vulgato. Hoc non placet, qa cũ tale reſcriptũ ſeu ſnĩa de occupatione poſſeſſionis nihil dicat, iſta iniuria ñ oriebaĩ ex eis, ſed ex malitia occupãtis. & ſic iſto caſu hęc lex nõ vr̃ loq. ſed hẽt locũ ꝯſtõ ſequẽs. Scđo dr̃, ꝙ cõtinebat aliqd ꝑtinẽs ad litis decil. vt puta dicebaĩ ĩ reſcripto illi eſſe poſſ. reſtituendã, vel illũ hẽe iuſtã cãm, vide gl. Iſtã ſecũdã l. vr̃ velle tenere gl. i hic poſita ĩ poſitione caſus. Hoc idẽ tenet in l. miles. §. iudicati ff. de re iudi. Sed licet iſta lec. poſſit eſſe vera b ſe, bñ tñ puto qđ ñ ſit neceſſaria: nã licet qs hẽt ius, ſi ingredit authoritate ſua, puniĩ ꝑ edictum D. Marci, vt l. extat, qđ met. cau. Vñ iſta ꝯſtõ nõ fuiſſet neceſſaria. Eſt ergo terti' mod' legẽdi, c qđ hic ꝯtinebaĩ ĩ ſnĩa, qđ liceret ĩgredi poſ. ſua authoritate. qđ hoc facere nõ dẽt parte ñ citata, alias ꝯſtõne hac tenet. Hęc eſt vera lec. q̃ co ſr ex eo, qđ ĩ ſeqĩ ĩ gl. qđ ſi iudex vel Imperator, &c. Sed ꝯ hãc lec op. Iuſte poſſidet, q authore ꝑtore poſſidet, vt l. iuſte. de acq poſ Rñ illud verũ, qñ iudex iuſte interpoſuit authoritatẽ ſuã parte citata negotio legitime diſcuſſo, & ita dẽt in 3 telligi opi. Hug hic poſita †Si aũt iuſte nõ iudicauit, & iuris ordine ñ ſeruato, q illã poſ ĩgrediĩ, puniĩ hac ꝯſtõne. Ita no. in l. ꝑx. ĩ gl. mag. ĩ q̃onib. q̃ fiũt ſuꝑ tpe, & iſta ẽ vera. q̃ oẽs tenẽt ſicut ad hoc ſ. cõmi. vel epiſt. l ſi. & antepe. Op. pars põt ꝯcedere 4 licentiã ĩgrediẽdi ſua autho. vt ĩ. de pig l. 3. †Sed qđ facit iudex d vr̃ facere pars d. l. ſi ob cãm ſ. de eui. & l. i. ſi ĩ cãm iud. & pac l. eleg in prĩ ergo &c. Sol. qđ facit iudex, vr̃ facere pars, verũ eſt, ſi facit legitime, ſed hic ñ fecit legitime, qa fecit parte ñ citata, ergo &c. vt §. cõmi. vel epi l. ſi. & antepe. Quęro, dr̃ dic, dños locorũ eẽ ꝯueniẽdos, & ſi ñ reperiunĩ, ꝓcuratorẽ, & actorẽ e ꝯueniẽdos aĩs q̃rẽdos: Verũ hoc ſit verũ ĩ diſtĩcte, videlicet, ꝙ primo dñs dẽat citari, & ĩ ſubſidiũ ꝓcurator. An vero citatio f poſſit a ꝓcuratore ĩcipere. tex. vr̃ dicere, ꝙ ſic, vt l. i. cir. prĩ. ff. de li. agn. In ꝯriũ vr̃ ſ. de ꝓc. l. cũ q res. & ibi tãgiĩ ꝑ Doc. tutior eſt practica, ꝙ citatio ĩcipiat a dño, vt hic vides gl. hoc no. ĩ c. cãm g q, eẽ, de dolo, & ꝯtu. tñ puto, qđ ſufficiat † ſi citatio ĩcipiat a p 5 curatore q̃tũ ad primũ decretũ, q̃tũ vero ad ſm decretũ, qđ aſſeri ꝑ iudiciũ, ñ ſufficeret. Caſus ẽ l. l. hoc ampli'. §. ſi & l. ſeq. ff. 6 de dã. iſe Quęro, dr̃ hic, actores &c. de quo actore loqi. Quidã ĩtelligũt hic ĩ ꝑſona, q̃ ꝯſtituebat actorẽ, vt ĩ vniuerſitate, vel tutore, vel curatore, q actorẽ reliquat. Alij ĩtel igũt in actore, vel Caſtaldione: teneq̃uis, ñ curo, qa vtraq; ẽ bona. Procedo vlterius dr̃ hic, ad ĩſinuãdas ſnĩas, q̃ro, qđ ẽ hoc dicere? gl. hic dicit ĩ poſitione caſ', ꝙ iſti ꝓcuratores & actores regrunĩ ĩ hoc vt nõtificẽt dño. Roſ. dat huic legi aliã lec. mirabilẽ, & notabilẽ: dicit, ꝙ qñ ſnĩa inſinuat. hoc ẽ, corã iudice ꝓducit, & petit mãdari executioni, dẽt citari pars, dñs vel ꝓcurator ei', alias ſi fieret executio parte nõ citata ĩcideret ĩ hãc ꝯſtõnẽ. Ita dicit ipſe, qđ eſt notãdũ. Cy. ĩ l ab executione. ſ. quo. appel. oõ rec dic. idẽ, qđ in executione dẽt pars reqri. Inn. ꝯ, de app. c. ex rõne. vbi dẽt ꝙ in executione nõ eſt citãda pars. Ego pono multũ latè in l. a diuo Pio. §. ĩ vẽditione ff. de re iu. Et veritas eſt iſta, qa ſi executio fit in alio, quã ĩ eo de quo eſt iudicatũ, qa qs ẽ ꝯdẽnatus in pecunia, & ꝓ pecunia capiunĩ res aliæ, vel ꝓ vna re, q̃ fortè nõ repit, capiat alia, tũc cognitio dẽt ibi adhiberi ſm formã l a di6 uo Pio. §. i vẽdõne. ff. de re iu. merito pars citãbit, ſed † ſi fiet executio ĩ illa eadẽ re, de qua ſnĩa lata ẽ tũc ñ reqriĩ, qđ citet pars. 7 ita ĩtelligo dic Inn. qa nõ põt lędi. †Hoc ꝑmiſſo, iqñ qs ĩgrediĩ i poſſ. ſua authoritate ex ꝑmiſſione iudicis exequẽtis, ſi qdẽ hoc faciebat licitè, qa pars nõ dẽbat reqri, nõ incidit in hãc ꝯſtõnẽ, 8 vt l. iuſtè. de acq poſ †Sed ſi iudex faciebat ĩiuſtè; tũc icidit in hãc ꝯſtõnẽ, ſm lec. Roſ. notabilẽ, & hoc eſt verũ, ſi authoritate ſua ĩgrediĩ, ſed ſi ꝑ executorẽ ſibi traderetĩ, ñ hẽret locũ hęc ꝯſtõ, ſed dẽret huic expulſo ſuccurri ꝑ applõnẽ ſm formã l. ab 9 executione. ſ quo. app. nõ reci. Vlt. q̃ro, †qualr formabiĩ libell' ĩ hoc princ. Rñdeo, tu dẽs narrare qñ ille authoritate reſcripti, vel ſnĩæ ĩpetratæ temere, ĩtrauit poſſ. tuã, te nõ citato, vel reqſito, vel ꝓcuratore tuo: quare petis eũ priuari oĩ iure, qđ hẽbat ĩ illa re, ſeu ꝓ illa re, nõ. n. ẽ priuat' ipſo iure, ſed dẽt priua10 ri ꝑ ſnĩam. Venio ad ſcđam partẽ hui' l. Op. ꝙ delictũ tutoris, k vl curatoris noceat minori, vt l. Polla. ſ. de his q. vt idi. Sol. hic ab ipo initio deliqt, vñ noĩe pupilli nõ pt dici eẽ factũ, qa delictũ ñ uenit ĩ adminiſtrõne, vt l. ſi ꝓcurator. ff. d ꝯd ide. ibi ãt ab initio agebat liĩme, & ſic noĩe pupilli factũ dr̃. qđ pleni' dic, vt ibi dicã Op. dr̃ hic, ſin ãt habito plerũq; colludio &c. Innuit ergo, ꝙ tutor, vel curator colludẽdo, cũ altera parte poſſeſſionẽ ĩuaſit, & ſic alia pars dolũ participauit, ergo de dolo ñ põt ꝯqueri, nec hẽre ꝯdõnẽ ex hac l. vt ſ. de tranſa. l. cũ donõnis. Hui' timore dit Roſ. ꝙ hic fuit habitũ colludiũ ĩter ſeipſũ ñ cũ aduerſario. Puto ꝙ ipſe bene ſentiat. Nã hic tex. dicit, ſin aũt habito plerũq; colludio, &c. No. ꝙ di plerunq; q d. q̃ q; fit colludiũ l nõ interueniẽte parte. Ex hoc ego d co, l ꝙ ad eſſe iſtius ꝯſtitutionis non requirur, ꝙ probetur, ꝙ tutor, vel curator cum aduerſa

ADDITIONES.

a Barb. Meminerint. Vide Bar in conſ. inci. Miſſus in poſſeſſionẽ, & uide do. Pe in conſ. 118 uidelicet. quod poſſeſſor non poteſt ſua poſſeſſione priuari per iudicem, etiam ſi ſit citatus per generale proclama, per l ſi C. commi uel epiſ & ingrediens authoritate iudicis incidit in pœna huius cõſtitutionis, debuit. n. poſſeſſor requiri, & citari, arg. l. primæ, de ventre inſpi. Ad le. Inn. pro iſta l. in c. cum nomini de conceſ præb & pro materia huius legis uide Bar. in conſ. inc. in quæſtione uertente coram Capitaneo.
Alc. Meminerint. Ad intellectũ huius l. uide Imo. in l. a diuo. § in uẽd de re iud.
b Alc. Vera iu le. Licet princeps ſcriberet talem eſſe mittendũ in poſſeſſionem, tñ nõ dẽt ꝓpria authoritate ingredi. fortius hic Bal in prin & adde l 3 ſi per uim, uel alio modo, & q̃ ibi notatur, uide Bar in l. a diuo Pio, §. in uẽd. ff. de re iu.
c Alc. Sua authoritate. Si iudex dicat in ſententia, quod liceat actori ingredi poſſeſſionẽ propria authoritate abſque alia citatione poſſit facere actor, ſic per Bar. poſt gl. in d. l prim & Bar. poſt gl. in d. l. in ſi in uer ſed pone, &c.
d Meno. Pars. Bar. Soc inter conſilia Mariæ ſen. conſi. 158. col 5 cir mod.
e Men Conueniendos. Tiraq. de retrac. conuenc. § 9. gl. 3 nu. 8.
f Alc Procuratore. Et quod citatio poſſit incipere, a procuratore, vide text & q̃ ibi Bal. in l. cũ de. ſup. de epi. & cle & quod no. Bar. co. 11. in auth. itẽ nulla cõmunitas Pa. de Elea. in Cle. cam. de ele. per illũ tex. dicit primo citandũ dominũ ſi reperitur in prouincia alias citetur procurator, ſi dimiſſit, quẽ dimittere tenetur maxime poſt citationem, de his qui mat. accu. poſ. c. 1. de proc. c. 1. l. et. de Anchar. ibi ſequitur opi. Bar ſing.
g Alc Quod ſufficiat. Adde quod idem voluerũt Bal Ang. & Sal. in l. cũ qui, ſ. de proc. & Bar. in l ſoler. ad ſi de alimen leg. in l quãuis, ff de dam. infe. & Bal in l. itẽ ait, in prin. ff. ex quib cau ma. & l et de Anch in d. c. cauſam, de ele. & dominus Ant. in c cauſã de dolo, & contu. licet Io de Elea. in d. c. cauſam, dicat hoc eſſe verũ, ſi dominus fuit abſens, alias ſecus, & idẽ ſequitur ibi do. Car. & Fulg. in d. l. cũ qui, & Hoſt. in d. c. cauſam, de dolo, & contu & Bal. in l. 1. ver ſed quo modo. ſup. de ſen & vide omnino per me, in d l cũ qui, & vide Ang. in auth. de hære. & fal §. hic nobis, & Imo. in d. l. ſi finita, §. Iul. ff. de dam. infect.
Meno Crau conſi 151. nu. 11. circa princ.
h Barb. Quæro, dr̃ Adde Bar. in l ſoler, ff. de ali. & ci. le & vide tex. & Bal. in l. 1. ſ. de nat. & fac. ign. & Nic de Neap. in l. defendẽre, ff. de auth. tu. & q̃ plene notaui ad Bal. in l. ſi ca. ſup. de exce. rei iu. & Bar in l. a diuo Pio. §. in venditore de re iud.
i Alc. Hoc præmiſſo Adde quæ no. Bar in l. 1. ſi per vim, vel alio modo, & quæ no. Doc. in l. iuſte de acq poſ & vide. ſup etiam in 3. lec. ſed contra hanc l. 1. in hoc facit c. ad petitionẽ. de accu. ſed Sal. hic ſaluãdo gl aliter loquutur, & vide Mod. Inſt. de act. in §. quadrupli.
K Alc. Secundam partẽ. Vltra iſta, vide ea q̃ no. Bar in l. 1. §. ſi proc. circa ſi ff ſi quis ius dicen. nõ obtemp Adde quod dicat Spe. in ti. de conto § ſi in fin. quod licet minor non compareat purgando contumacia ſui adminiſtratoris tunc nõ poterit ex illa cõtumacia ei iudici, vel pro debito capi. Ad quod l. neq; impuberes, & quod ibi Doc. maxime per Ang. ff de in ius voc. Itẽ expenſæ, q̃ imponũtur rõne cõtumacię, uere ceſſabũt tũc in ꝑſona minoris, niſi eſſet doli capax, qđ poſſit mulctari, ſed ueniret, reſtituẽdus, ut no. i Spe & no in d. l neq; licet ex cõtumacia ipſius tutoris, & amicorũ, & cognatorũ, de quib. fit mentio in l. hoc aũt. §. 1 & qđ no in l apud Iul. ex quib. cau in poſ. ea. & in l. ſi minor, ff. de no auth. iu. poſ. poſſet peruenire ad miſſionẽ in poſſeſſionẽ ex primo decreto in bonis minoris, ad qđ uide, quod notãt Mod. Inſt. de ac. § ſi. & Ang. in l. nemo carcerem. Adde Bal conſi 54. 2. uol. Abb. conſi. 19. & 48. 1 lib.
l Alc. Ego dico. Cõtra iſtũ tenere Bal. in l. 1. §. ſi proc. ff. ſi quis ius dicen. non obtẽ.

uerſario colluſerit. Sed hoc timens Imperator, hãc ↄſtitutionẽ facit. Et hoc ẽt ſentit gl. hic, q̃ dicit idẽ ſi bona fide, ſm Pyleũ.
11 Quæro, † qualiter formabit libellus ĩ 2. par. huius, l. Rñdeo. vna eſt accuſatio criminalis ↄ̃ tutorẽ, vel curatorẽ hoc facientẽ & iſta põt ↄpetere ſpoliato, q ex hoc dr̃ læſus. Alia eſt actio ciuilis ſ. ↄdõ ex l. iſta, q̃ dat ↄ̃ ipſũ pupillũ, ad quẽ puenit poſſeſſio, vt poſſeſ. reſtituat. Circa hoc q̃ro verũ ↄ̃ agẽtẽ ↄdõne ex hac l. ad poſſ. poſſit opponi exceptio dñi. Reſpõdeo q̃ nõ poſſit, p regu-
12 lã generalẽ, q † in poſſeſſoriis recuperãdæ, nõ hẽt locũ exceptio dñi, qa ſpoliatus ante oĩa eſt reſtituẽdus, vt l. ſi qs ad ſe fundũ. ĩ. ad l. Iul. de vi. & l. j. circa prin. & ibi no. ff. eo. Scđo p tex. huius l. vbi dr̃, illico qdẽ poſſeſſio ei, a quo eſt ablata, reddat. Ex eo q̃ dicit, illico, apparet, q̃ qõ dñii, vel exceptio dolo facis, non hẽt locũ. Etiã hoc ſentit gl. q̃ eſt ſup verbo, reddat. In eo q̃ dicit, ſal uo iure pupilli in vẽdicãdo, ergo illud ius dẽt reſeruari. Quæ-
13 ro, † vtrũ ↄdictio ex hac l. ſit pſonalis, vel in rẽ ſcripta. Rñdeo, inquãtũ ↄdõ ex hac lege dat ad pœnã, hoc eſt, q̃ qs ſuo iure priuet, vel tutor puniat, ẽ pſonalis ſine dubio. Inquãtũ dat ad recuperãdũ poſſeſſionẽ, vr̃ q̃ ſit ſcripta ĩ rẽ. Qđ apparet, qa dat ↄ̃ pupillũ, ad quẽ puenit poſſeſſio facto tutoris, licẽt nõ dicat hoc facere tutorio noĩe. Pro hoc facit regula, q̃ eſt, q̃ iterdicta oĩa sũt ĩ rẽ ſcripta, vt l. 1. § pe. ff de interd. hoc aũt relinquit ſub dubio.

CONTRARIETAS.

Aduerte, qñ violẽtiã facit tutor aĩo colludendi, vẽdicat ſibi locũ iſta lex meminerit, ſm Bar. hic. Cõtrarius tñ ſibi allegatur in l. j. §. ſi quis procurator. ff. ſi quis ius dicen. non obtemp.

CONCORDIA.

Pro ↄcordia dicas ſm ipſũ Bar. ſi bñ uideat, ↄcorditer dicit vbiq; nnũ, & idem. ſed plus & clarius loquit in l. meminerit. Nã verũ dicit in d. §. ſi qs pcurator. Sed qñ tutor colludit cũ aduerſario, ↄ̃iudicat pupillo, qa ẽt aduerſarius eſt in dolo, & ex dolo ſuo nõ dẽt ↄmodũ reportare. Et dicit ipſe Bar. hic, in l. meminerit dũ op. & ſoluit ſm Roff. qa colluſio fuit facta iter ſeipſũ, nõ cũ aduerſario. Sic ergo clarè ſolue. Aut colluſio fuit facta cũ aduerſario, & p p̃dicta ñ fiet p̃iudiciũ, nec hẽt locũ diſpõ hu' l. & ita pcedãt dicta in §. ſi pcurator. Aut dicta colluſio fuit fcã cũ ipſo tutore ſolũ, & pcedant dicta in hac lege Meminerint.

LEX VII.

1 *Inuaſio rei alienæ quomodo punienda ſit.*
2 *Audacia in bonam partem poſita laudatur, & permittitur, in malã partem damnatur.*
3 *Qualiter maſculinum concipiat fœmininum, & nu. 4.*
5 *Hermaphroditus ſiue caleſcat in maſculino ſiue in fœminino ſexu punitur conſtitutione huius legis.*
6 *Idem in milite, ruſtico, & fœmina, & ſi inuadat poſſeſſionem rei alienæ an poſſit ignorantiam prætendere.*
7 *Adultus & pupillus an teneantur conſtitutione huius legis.*
8 *Et quid de minore.*
9 *An patronus inuadens teneatur liberto hac conſtitutione.*
10 *Filius & libertus, qui inuadunt, tenentur patri, & patrono conſtitutione huius legis.*
11 *An dominus teneatur de facto ſerui, uel pater de facto filij.*
12 *Alienatio rei, q̃ eſt prohibita fauore perſonæ alienantis, tunc non eſt prohibita propter delictum.*
13 *Furioſus & mente captus non tenentur hac conſtitutione.*
14 *Neque etiam prodigus.*
15 *Si Abbas, p̃latus, tutor, uel monachus inuaſit, nõ teneĩ Eccleſia, nec collegium, neque pupillus, niſi factum fuerit communi conſilio.*
16 *Si credẽs me poſſidere inuaſi poſſeſſionẽ alterius, nõ teneor hac conſtõne.*
17 *Magiſtratus inuaſor non tenetur, niſi fecerit tanquam priuatus.*
18 *Conſtitutio huius legis habet etiam locum in rebus immobilibus.*
19 *An hẽat locũ i iurib. ĩcorporalib. ĩ vſufructuario, emphyteuta, & ſimilib.*
20 *Si inuado rẽ, quam alij commodaui, vel apud alium depoſui, non teneor, niſi interuerſa erat poſſeſſio.*
21 *Si furi fugienti rẽ meã abſtulerim, nõ teneor, niſi iam ad locum deſtinatũ peruenerit.*
21 *Si occupaui equum tuum quem poſſidebas, teneor conſtitutione huius l.*
23 *Si vnus habet poſſeſſionẽ, alter detentionẽ, & alius proprietatem dabitur condictio ex iſta lege poſſidenti tantum.*
24 *Si inuaſi rẽ vt habeã pro pignore, vel in ſolutũ, habet locum iſta lex, niſi lege, vel pacto permittente inuaſi.*
25 *Debitor auferens rem creditori eam poſſidenti, tenetur hac lege.*
26 *Quo tẽpore habeat locũ cõſtitutio huius legis, & an etiam poſt ſententiã.*
27 *Poſſeſſor clandeſtinus tenetur hac conſtitutione.*
28 *Inuaſor. qui incidit in pœnam huius l. perdit dominium rei per ſententiã.*
29 *Quod acquiratur ſpoliato.*
30 *Forma libelli contra inuaſorẽ poſſeſſionis rei ſuæ apud alium conſtitutæ.*
31 *Inuaſor rei alienæ eam reſtituit, & in æſtimatione proprietatis eius ter condemnatur.*
32 *Si eſt expulſus fructuarius tãtũ, vel pprietarius tantũ, quid æſtimabitur.*
33 *Si inuado rẽ communem mihi & alteri ſocio poſſidenti, quomodo teneat.*
34 *Si deijcio, cũ qui poſſides vſumfructum meum, perdo ius vſusfruc, & deiecto applicatur.*

1 Si quis[a] in tantam. Hęc eſt lex multũ famoſa. † Qui
2 poſſeſſionẽ rei ſuę apud aliũ ↄ-
b ſtitutæ inuaſerit, eã reſtituet,[b] & dñio priuabit. Si vero rẽ alienã inuaſit, eã reſtituit, & ĩ æſtimatione ↄdẽnat. h. d. Gl. diuidit hãc legẽ in qnq; par. Tu vero diuidas in duas partes princi. Prima loqtur, qñ quis inuaſit poſſ. rei ſuę. Secũda qñ inuaſit poſſ. rei alienæ. Scđa ibi, ſi vero alienarũ. Item prima ſubdiuidit. Primo loqtur de pſona inuadẽte. Scđo de re inuaſa. Tertio de tpe inuaſionis Quarto de pœna inuadẽtis, ſm gl. & bñ. Partes patẽt per gl. Notab. ſunt ſatis clara Op. hic dãnatur audacia. Contra, imo vr̃ q̃ audacia pmittat & laudet, vt l. Gal. §. vidẽdũ. de li. &
a poſth. Sol. † Qñq; audacia ponit ĩ bonã partẽ, vt qñ fit ſuper bono ita loqt ibi. Qñq; ponit ĩ malã partẽ, vt qñ fit ſup delicto: ita loqĩ hic Op. dr̃ hic, furoris audaciã, & ſic ĩnuit, q̃ furor punit. Cõtra. l. diuus. ff de of. pſi. & l. infans. ad l. Cor. de ſica. Sol. expone hic furoris. i. temeritatis. Nõ. n. erat ita furioſus qđ ĩtellectu careret, ſed furioſus. i. ſuperbus, & furibũdus in malo. Op. dr̃
c hic apud fiſcũ,[c] vel apud homines, ↄ̃ illud dr̃ apud me, q̃ a me tenet, vt l. penes. ff. de ver. ſig. Sed rẽ immobilẽ nõ dr̃ qs poſſe tenere pprie, qa nõ põt teneri manib. ergo vr̃ q̃ iſta lex nõ hẽt locũ ĩ reb. immobilib. q̃ ẽ ↄ̃ caſũ Inſti. vt bon. rap. §. pen. vbi hẽmus iſtã legẽ magis clarã q̃ hic. Solu q̃ h. c dr̃ apud, ĩtellige vel penes, & ſic rẽ mobilem, vel immobilẽ ↄprehẽdit. Ponit ergo hic apud, large, & impprie. Op. dr̃ hic, q̃ qs priuaĩ dñio. Cõtra. ff. vti poſſi. l. ſi duo. §. fi. qđ met. cau. l. ſi mulier §. q poſ. Sol. Qñq; qs ↄmittit violẽtiã expulſiuã, ſeu ablatiuã, & tũc hẽt locũ pœna hu' l. Qñq; qs ↄmittit violẽtiã expulſiuã, & tũc hẽt locũ pœna q̃ ẽ ex edicto, q̃ met. cã, vt l. ſi mulier. § q poſ. ff qđ met. cau. Qñque qs ↄmittit violẽtiã turbatiuã, tũc hẽt locũ l. ſi duo. i fi. ff. vti poſſ. qa cũ illud ſit minus delictũ, ñ punit niſi circa poſ. Sunt' expediti de oĩb. gl. paruis & de pri. gl. mag. ĩ fi. 1 par. Gl. dat hic.
d & ibi plures ſol. Veritas ẽ iſta, ille q auſert rẽ,[d] priuaĩ oĩ iure, q̃ hẽt ĩ re. Ita loqĩ hic, ñ ãt pdit actionẽ furti, q̃ dabitur ad duplũ, vel quadruplum. Illa. n. non dat ad rem, neq; p re, ſed ad pœnã. Ita loqtur lex ↄ̃ria, Modo habetis expedita omnia ↄ̃ria in l. nr̃a.

Veniamus. Ad q. & gl. iſta diuidit ſeipſã, & iõ nõ ẽ neceſſe, q̃ diuidaĩ alio mõ, ſm q̃ fuit diuiſus tex. iſta gl. q̃rit primo de pſonis, ſecũdo de reb. ideo primo q̃ro de pſonis. Dr̃ hic, ſi qs. Quęro, qd de fœmina, an teneaĩ hac cõſtõne. Gl. dicit q̃ ſic, de uerb. ſig. l. j. an maſculinum genus cõcipiat fœmininũ Dy. & Iac. de Are ponunt in l. j. ff. de uerb. ſig. d. Cy. in l quicumq; ſ. de fer. ſug. & iõ non curo hic multum
3 inſiſtere. Sed dicã ſolum quãtum ad p̃ſens expedit: qđ † ſi qdẽ tractamus de fauore, maſculinũ ↄcipiat fœmininũ, vt l. ſi qs ita. ff. de teſt. tut. Si tractam' de odio, aut pſert ab hoĩe, & non ↄcipit fœmininũ, vt l. j. §. quare. de uen. in poſ. mitt. Si profert a l. & tũc, aut odiũ eſt rõnabile, & comprehendit fœmininum. Ita loquit hic, & l. ſi quis id qđ. de iur. om. iud. facit de neg. geſt. l. 3. Si uero

ADDITIONES.

a Pariſ. Si quis. Limita vt per Fel. in c. nihil. extra, de præſcri. Men. Forma libelli in hac materia Sig. io. conſi 75.

b Alc. Ea reſtituet. Cõcordat c. placuit. 16. q. 6 ſed Io. in c. olim, de reſt. ſpo. limitat ſingu videlicet quãdo qs nõ põt habere rẽ ſuam furto ſubtractam, uel vi, quia tũc põt illã uel æquiualentẽ propria authoritate accipere. Pro quo eſt gl. ſing. in c. ſuis ges. 3 diſt Facit q̃ no. Io. An. in c. olim de dolo & contu. gl. in l. nullus, ſup. de iud. niſi ex illo forte oriret ſcandalũ, ſm Io. in d. c. olim, ex quo infert q̃ iſta lex loques de furto, nõ habebit locũ in tali furto Facit in ſimili q̃ cõſuluit Raynerius cuidam ſcholari, qui luſeras librũ in domo alterius, ut aliũ alliceret ad ludendũ, & librũ ſubtrahere fecit, & accuſatus fuit de furto dicit illũ non teneri de furto, per tex. ſing. in l. j § j ver. furtũ factũ dom. ff. de aleato ſed hæc lex non habet locum, de iure Can ſm Bal. in proę. feu. & Doc. in c. 1. de dolo & contu. maxime Iac. But. ad qđ bene facit c. ſuam, de pę & no. Bar in d. §. Cato de uerb. ob. & ibi p Alc. cũ concor. in 4 limi. Itẽ fallit, qñ per metũ cõpuli debitorem meũ cõdemnatũ p iudicẽ ſoluere, nec incido in pœnã l. extat quo caſu tex. ſing. & ibi dicit Alb. ff q̃ met. cã. in l. fi. § ſi licet gl ibi dicat q̃ tenetur pœna edicti D. Marci, tñ illã reprobat Old cũ fecerit iudice permittente Et ad materiam huius l. vide no. per Io. in c. cũ dilectus, de ord. cog & hac legẽ limita, niſi ex præſumptione aliqua licẽtia quis ingreſſus fuerit poſſeſſionem tanq̃ ſuam, ſm Bald. in auth. licẽtia, & hic p gl. in auth habita. Et an hẽat locũ in reb. eccleſ p gl & Do. in c. 1. de dolo. & cont. & formã libelli vide in Spe. de reſt. ſpol § 1. ver quãtũ eſt &c. & ĩ. p Bar in hac l. ad tex ibi, ante euentũ iudicis. ſubdit Io. maxime ſi poſt ſniam, vt hic, & dicit gl. ſuper uer euentũ, & vide Bar. inf. in 3. par. unde dr̃, q̃ ſi venditor occupauit libere per ſniam adiudicatã priuat iure ſuo, & idẽ in omni ſnia. in incorporalib. vero vbi nil corporale attingiĩ, vt electio, & iuriſdictio & ſimilia ſtatim lata ſnia actor põt ingredi poſſ ſm Io. in 10 c. cũ nnſtris de conceſ. pb q̃ aſſumpſit Bal. i l. traditionib. ſup. de pac. & i l. 1. in fi. cõia utriuſq; ud. & ĩ l. quoties, ſup. de rei uen. Sed an hæc lex habeat locũ ↄtra expulſorẽ eius q incõtinenti fuit expulſus, vide in l. poſſeſſionẽ, ff de ui, & ui ar & in l ſi quis ad ſe fundũ. inſ ad l. Iul. de ui Itẽ hãc l. limita ĩ caſu l. ſi cõlibuerit, ſup ſi reg. & ibi no. & gl hic ma. Itẽ limita ubi quis impetraſſet cõtra debentẽ, ſecus ſi cõtra nõ debentẽ, quia punitur in quadruplũ, & cadit a iure ſuo, authẽ. & omnino. & ibi gl. & Bal ſup. ne uxor p mari ubi in fi dr̃ q̃ a pœna priuationis excuſat error, p gl in auth. habita, adde, q̃ hæc lex habet locũ in occupãte ſeruũ ſuũ qui ſe pro libero gerebat ſm Guid. de Suza hic, quẽ ſequitur & refert Io. And. in addi ad Spe. in ti. de reſt. ſpo. § 1. uer. qui tamen. Et an habeat locũ in muliere, colono, depoſitario, & ſequeſtro, inde per Io. And. io d addi.

c Alc. Apud fiſcũ. De dictione, apud, & penes, adde etiam gl. & Bar. de dictione penes, & in l. 1. in prin. de lib. exhi.

d Alc. Aufert rem. Qui aufert rem, priuatur omni iure, quod habet in re, uide Bar. in l. ſi quis, C. ad l. Iul. de ui.

vero tractam⁹ de odio irrōnabili, vt φ qs ex facto alteri⁹ puniaī, tūc ſecus, vt ī. ad l. Iul. ma. l. qſquis, §. ad filias. Et iſta sūt vera, qñ pferunt ī mā idifferētē, q̄ ɔgruit maſculino, & fœminino Nā ſi ɔgruit maſculino tm̄, ñ eſt dubiū, qđ nō ɔuneī mulier, vt oſtō tutele, pcuratoris, iudicandi, & ſimilib. vt l. fœmine, de reg. iur. Predicta vera, niſi aliud de mēte pferēris appareat. Iſta sūt mul
4 tū notabilia Sed dubitaī † qualiter maſculinū ɔcipiat fœmininū, vtrū ex hoc ſit ea ppria ſignifiōne, vel ex iterpratione extēſiua gl. in l. j. de ver. ſig. dī φ eſt ex iterpretatione extēſiua Ita ēt Dy. ibidē, & Cy. ī l. qcūq;. Idē dicebat do. Iac. But. hic. Ego aūt dico ſic Nos hēmus q̄dā noīa mere maſculina, exēplū, vt laborator, fructuari⁹, tūc maſculinū platū eo caſu ñ ɔcipit fœmininū ex extēſione, vt l. pnūciatio, ī prin. de ver. ſig. ī eo, qđ dī, porrigit, q. d. extēdit p uos. Qñq; hēm⁹ quoddā cōe, vt hō, tūc ſine dubio ɔprehēdit maſculinū, & fœmininū ex propria ſignificōne, vt l. hōis, de ver. ſig Hēm⁹ q̄dā q̄ſiunt ſigna, vt qſqs, qcūq;, & ſilia, iſta ſigna de ſe nihil iuportāt, n. ſi rōne adiūcti. Aut ergo iſtud ſignū pferē cū adiūcto maſculino. aut cū adiuncto noīe cōi, aut ſimplr. Si cū adiūcto maſculino, eſt idē qđ dixi de maſculino, vt porrigaī ad fœmininū ea iterpratione Si cū adiūcto noīe cōi, ea ppria ſignificōne ɔplectit maſculinū, & fœmininū. Iſtud pbat ī l. qſqs, de ver. ſig Qñq; ſimplr, vt fuit ī caſu legis nrē, ſi qs ī tātā. & tūc ī dubio recipit determinationē a noīe cōi, vt cū dico, ſi qs ſ hō, & ſic de ppria ſignificōne, vt l. j. d ver. ſig. ī eo, φ dicit ɔplectit, qđ ſignificat, qđ nā vocabuli hoc cōprehēdat, ñ ex extēſione Ita dī tex. clare ī l. ſi qs id φ. de iu. om.
5 iu Quęro, qd † de hermaphrodito? Dico amō nō ē qō, qa ſiue calcicat i ſexu maſculino ſiue in ſexu fœmini. ɔprehēd i hac l.
6 Quęro, qd † de milite,ª & ruſtico; Dicit gl. qđ hac lege tenent,
a nec poſſūt ptēdere ignorātiā, qa īuadere ē ɔ ius nāle, vt l. venia, §. d ī ius voc. Ita dī gl. & Rof. & d. Ia. ſequēdo eā dñt, φ īuadere poſſeſſionē rei alienę, ē ɔ ius nāle, & pcedit gl. nřa. ſed inuadere poſ rei ſuę, & credere ſibi hoc licere, ñ ē ius, qđ apparet, qa ñ puniebar ante legē iſtā, vt Inſt. vi bo. rap. § pe. & ſic milites, & ruſtici, qa pñt ius ignorare, pbatis pſumptionib. ex qb. iſta iuris ignorātia pſumereī, excuſantur, vel excuſari dērēt ab
7 hac pſtōne, & idē ī muliere. † Quęro, qd d pupillo b & adulto;
b Gl dī, ſi qdē ē pxim⁹ īfantię, ñ teneī, qa talis ętas, qđ videt ignorat, vt l. 1. ī prin. d ſal. mo. poſtea vero teneī, vt l. ipuberē, de fur. nec reſtituiī, vt l. ſi ea cā. §. nūc videā. d mino Ita dicit gl. Rof. hic, & ēt Iac. d Are. & ēt Iac. But. Itelligūt iſtā gl. dicere verū in delicto, qđ ɔmittiē ɔmittēdo, ſeu faciēdo Si vero delictū ɔmittit omittēdo, ſeu negligēdo, tūc minor 18. annis excuſaī, vt in
8 auth. de capti. §. de epi. & cler. qđ ē notādū. † Itē qđ gl dī, φ † minor ñ reſtituiī, itellige qñ īuaſit dolo; ſed qñ īuaſit credēs ſibi
9 licere, tūc hēret reſt. ī itc. vt l. 1. ſi aduer. delic. Quęro † an patronus īuadēs teneaī liberto hac ɔſtōne. Dicit gl. φ ñ, qa iuſamat ſaltē de facto. Tu dic, aut agiī ɔ eū quaſi dolo occupauerit, & verū dī gl aut quaſi occupauerit culpa, credēs ſibi licere: tūc eū nulla inſamia ɔtineaī de iure, nec de facto, dabiī ɔ patrē &
10 pronū. † Quęro, qd ecōuerſo an pri, & prono dei ɔ ñ iū, & libertū. Gl. φ ſic, & bene. ff. d ſur. l. ſi qs vxori. §. ſed ſi filius. Quæ
11 ro † an dñs teneaī d facto ſerui, vel pr̄ de facto filij; Gl. dicit, φ
c dñs teneī tm̄ noxaliter pr̄ d peculio, ī eo qđ ad eū puenit. In eo, qđ hic dr̄. φ pr̄ hic teneī de peculio, an ſit verū ēt de peculio aduētitio? Ia. de Are. dt hic, φ ſi fili⁹ īuaſerit rē ſuā aduētitij peculij, priuaī ppcietate. Nec ob. l. cū nō ſolū. §. filijs. ī. de bo. q̄ lib. vbi vr̄, φ fili⁹ nō pōt alienare, qa hic ñ alienat filius, ſed lex, arg ad hoc ī l. 1. ī ſi cū l ſeq ff de re eo Ego ſui tātę audacię, φ
12 ɔſului ɔriū ī q. d facto. Dēs n. ſcire, φ † qñq; alienatio phibeī fauore pſonę alienātis, & tūc alienatio, q̄ fit delīquēdo, ñ ē phibita. Rō, qa pp ſuū delictū pdit fauorē, ſeu priuilegiū ſuum, & ita loqī q. ī ī. dixi de minore delīquēte, q hac ɔſtōne puniī, qa ei⁹ fauore alienatio ē phibita, ñ fauore alterius. Qñq; alienatio phibita eſt ī fauorē alteri⁹, tūc ēt delīquēdo qs nō alienat. Hoc pbat ī muliere, q̄ nō pōt alienare dotē, cū ēt hoc ſpectat ad fauorē tertij, tūc ēt delinquēdo, dos nō publicat, niſi in aliquib. caſib vt l. qnq;, ff. de bo. dam. hic ēt caſus eſt in l. ſi ſinua. §. ſi do vectigalib. de dam īfe. & ibi dixi pleniſſime, & ī l. Statius. §. ſi. do
13 iure ſiſ. Quęro, qd † d furioſo, & d mēte capto Dic vt ī gl. † Quę
14 ro, qd de pdigo. hęc eſt notabilis q. quā neſcio alibi gl. hic di-
d cit, φ vr̄ nō teneri, vide gl. Eā reprobāt oēs Doct. cōiter. Primo reprobāt eā do. Fran. Accur Iac. But. Iac. de Are. & Cy. & oēs. Nā prodigus æquiparaī pupillo, & adulto, vt l. ſi curatorē habēs. ī. de in inte. reſti expreſſius in l. certi ɔdō §. idē q̄ri. ff. ſi cer. pet. ſicut ergo pupillus, & adultus delinquēdo alienāt, ita ipſe pdigus Cū n. ſit iterdicta alienatio ſibi fauore ei⁹, & ergo &c,
15 d hoc dixi ī l. is cui bonis, de ver obl. Quęro qd † Abbate, eprçla
e to, tutore, monacho, & ſimi. gl. dt nō teneri eccleſiā, vel Collegiū, niſi tactū fuerit cōicato ɔſilio, vt habetis in ea. In eo qđ dicit de monacho, dic idem, qđ dixi ī. de ſeruo. In eo qđ dicit de Abbate, & tutore, faciēte ſine ɔſilio Capituli, vel pupilli, dicit verum. In eo, quod dicit quod tactum eſt cōmunicato cōſilio oium, intramus ī aliā q̄ōnem. vtrū Vniuerſitas poſſit delinquere, & ſi delinquat, qualiter puniaī Doc hic aliqd ponūt. Et pleniſſime ī l. aut facta §. ſi de pç † Quęro qd ſi credēs me poſſide
16
f re inuaſi poſ. alterius. gl. dicit φ nō teneor, qa neminē ſua poſ. priuare volui, vt habes in ea Sciendū eſt ergo circa hoc, quod ad hoc, vt hæc cōſtitutio locū habeat, requiritur quod quis inuadat poſſeſſionē, & habeat animū inuadēdi poſ. alterius, verū aut credat ſibi licere, ſiue ſciat ſibi nō licere, teneī. dic, vt Inſti. eo §. pe. Quæro, quid ſi reuertentē te ad tuā poſ. nō admiſi. Itē, quid ſi poſtquā fui ingreſſus, tu ſuſpicatus fuiſti te poſſe repel-
17 li? dic vt in gl. Quęro, quid de magiſtratu, g qui ingreditur poſ.
g alterius. gl. dicit φ nō teneī, niſi fecerit vltra officiū, tanquam priuatus: tñ ſi alius hoc facit authoritate magiſtratus, habuiſti ſ. l. pxi. & ī. dicam Sum⁹ expediti de prima par. gl venio ad ſe-
18 cundā minus difficilē ſuper reb. Quæro, † an hēat locū in reb.
19 immobilib. tex. dicit φ ſic, Inſt. vi bo. rap. §. pe. † Quęro an hēat locū in iurib. incorporalib. Hic aduerte, quędā ſunt iura incorporalia, pp q̄ nō poſſideī res, in qua hr̄ illud ius, ſed dr̄ haberi quaſi poſſeſſio illius iuris, tūc cū iſtæ vere nō poſſideātur, non pōt hr̄e locū directo ɔdō ca hac ɔſtōne, vt l. quoties. ff. de ſerui. Quędā ſunt iura, pp quę poſſideī ipſa res. ī qua hr̄ iſtud ius, Exēplū ī vſufructu, nā vſufructuarius nāliter poſſidet: emphy-
h teuta, ſupficiarius, & ſimiles, h poſſident fundū in quo habent iſta iura, tūc ſi poſſeſſio inuadaī, nō eſt dubiū, qđ habeat locū hæc ɔſtitutio directa, ſeu pęna eius, & vide gl. q̄ hoc valde notabiliter dicit. Quęro. qñ iſti, qui habēt iſta iura in re, inuadūt poſſeſſionē, vtrū puniaī tanq̄ dñi inuadētes, an tanq̄ nō dñi?
20 dic vt in gl. Quærit gl. qd † ſi inuado rē, quā alij cōmodaui, vel
21 apud aliū depoſui? dic vt in gl. Quid † ſi furi furātī rē meā, abſtulerim, an tenear? dic, vt in gl Quærit gl ponę, qđ extraneus
i abſtulit i alicui rē, quā ſibi cōmodauerā, vel apud eū depoſue-
22 rā? dic vt in gl. Quærit gl qd † ſi equū tuū, quē dimiſiſti in paſcuis, ego occupaui? Bī, aut poſſidebas, & teneor hac ɔſtōne, aut poſſeſſio illi⁹ eq erat vacās, & hēt locū ɔdō, ea l. vlt. eo. Quæ
23 rit gl quid † ſi vnus hēt poſ. alter detentionē, alter proprietatē, cui dabitur ɔdictio ea l. ſta; Certe poſſidenti tm̄, vt hic dr̄. Quę
24 ro, qd † ſi inuaſor nō hēt ius in re, ſed erat ſibi debita res, an ei dabiī ɔdō, glo. dt φ ſic, licèt habeat locum edictum D. Marci.
k Prædicta vera, k niſi inuaſerit lege vel pacto permittente, & vide
25 de gl. Querit gl. † quid ſi debitor rem auferat creditori: Certe tenetur hac ɔſtōne, ſi creditor poſſidebat rem. Sumus expediti de ſcđa parte, veniamus ad tertiā partem de tpe. Quæro, dr̄ hic
l ante aduentū iudicialis arbitrij Quæro, † qñ habet locū hæc ɔ-
26 ſtitutio. Br̄ pp multa tene menti hoc. Iſta lex habet locū, ſiue aliqs inuaſit anteq̄ eſſet lis mota, ſiue poſt eam motam lite pēdente, ſiue ēt ea finita, dum tñ iniuſtè inuadat. Circa quod gl dicit tria verba notabilia multū. Qñq; nulla præcedit ſnīa quod liceat inuadere. & habet locū iſta lex ſine dubio. Qñq; pręcedit ſnīa, φ inuadere liceat, tūc ſi qdem ſnīa fuit iuſtè lata, & recte, nulla ɔſtō puniēs locū hēt. Si vero nulla pceſſit ſnīa recte lata, tunc habet locū ɔſtō l. meminerint. ī. e. & iſta eſt veriſſima op.
27 quā dixi ſuper l. meminerint. Quæro, † an hęc lex locum hēat in poſſeſſore clandeſtino Gl dicit. φ ſic, & dic, vt in ea. Sumus
28 expediti de 3. par glo venio ad quartam. † Dr̄ hic, dñium rei amittat. Quæro, an ipſo iure vel per ſententiā. Br̄ dr̄ per ſnīam, quod

ADDITIONES.

a Barb. Quæro quid de milite. Bar putat nō habere locū hanc l forte poteſt dici verē, niſi ruſticus eſſet ſagax, vt aut ruſtici Bon. l. athletæ, §. de ruſticis. ff de excuſa. Idē in milite, ſi eſt Doctor, vel ſi fuit ſcholaris in iure, iuxta no p Bar. i l. 1. ī. de iu. & fac. ign. & forte indiſtincte pōt dici, quod tenetur, quia debuit cōſulere peritiores, iuxta no per Bal in l. iuris ignorantia, ī. qui admit.
Ale. De milite. An error iuris excuſet militē, & ruſticū ab hac pœna, vide per gl. & adde gl. in l. regula, in prin. ff. de iu. & fac. igno. & p hoc videtur dici poſſe in fœmina, cuius contrariū tamē dictū eſt ſup. Et ad iſta vide Bal. in l. accuſatus de vi turbatiua, & quæ ſcripſi poſt Luc. in l. iuſte. ff de acq. poſſeſ.
b Barb. Quæro, qd de pupillo. Vide qđ notat in l. excipiūtur ff ad Syl. & Bal. hic, tamē gl. in c. 1. de do'o, & cōtu. tenet indiſtincte quod hæc lex nō habeat locū in minore. do. Io. ibi tranſit cū opi Bar inter Legiſtas, & gl. ibi, & etiam dic, quod non habet locum in eccleſiaſticis.
Ale De pupillo An pupillus, & adultus excuſent a delicto iſto', & adde qđ no. Bar. in l. is cui bonis, de ver, obl. Sed qđ minores reſtituatur aduerſus hac pœnā, & ēt eccleſia, ſecū. gl in c. j de do. & cōt. q̄ icipit, argū, & qđ no Bal in l. accuſatus vi turbatiua, i 4. q cū ſeq & Rom in l. iuſte. de acq poſ & ibi poſt eū ſcripſi.
c Menoch. De facto Ale. conſ. 13 a nu. 3 circa med & nu. 3. 4. vbi Bar hic declarat.
d Ale De prodigo. An prodigus obligeī ex delicto, tāgit Bar. in l. ſi curatorem habens, ſup. de in inte reſti.
e Ale. Abbate In eo qđ dicit de Abbate, & niſi ratū habuerit, vt not gl in c. cū dilecti. de ord. cog in 3. gl. tāgit in l. iubemus, ſup. de ſacroſ. eccl In vlt gl. & ibi Bar.
f Ale. Credēs. Ad hoc vide gl & q̄ dicta ſunt in prin. ſup. poſt Bar. & gl. in l. ſequitur §. ſi fundū, ff. de vſuc. Et qđ dixi ſup in prin. huius legis, & an hæc l. hēat locū ſi tu me expuliſti, & ego te incōtinenti expuli, an tu, & ego incidamus in hāc pœnam, vide gl. in l. ſi quis ad ſe fundum, & ibi Bar ſuſ. ad l. Iul. de ui.
g Ale. De magiſtratu. Circa iſtā partem quæro, vtrum habeat locum in reb. eccleſiaſticis, uel minorum, & uide quæ ſup. dixi in prin. huius legis.
h Ale. Supficiarius, & ſimiles. Quid ī in feudo, uide Bal in l. pe. ſup. ſi a nō comp. iu.
i Ale. Extraneus abſtulit. Vide Bar in l. 3 § Neruā, ff. de acq. poſ. & ibi Doc.
k Ale. Prædicta uera. Vide in l. cum creditor, ff de fur.
l Ale. Aduentum. Et uuū ſcias. quod l. ſi quis aufert mihi rē meā, & alteri dat, ſi abſq; partis citatione reuocari, ſm In. in c. quelā de ele dicit Spec. cōtra, ut ī. de primo decreto, §. reſtat. uer qd, ad qđ uide q̄ dixi poſt Bar. l. de quoquoque, de re iud.

ꝙ apparet, qa dicit, amittat, non dicit amiſit, vel amiſerit. & ſic nõ vtit verbo pñtis, uel ꝑterit tẽporis. Ita loqĩ hic. Qđ dic vt dixi in l. iubemus. §. ſane. vel Oeconomus. ſ. đ ſacroſ. eccl. Et no. gl. & doct. no. ã, q̃ ponit, & ibi dixi pleniſſime ĩ l. iuſ ꝑatur. đ iu. fiſ.
29 Ex gl. q̃ro † cui acqrat. Gl. hic ĩnuit, ꝙ ſpoliato. Idẽ tñ Rog. & oẽs Pro quo facit l. fi. ff. de lit. & qđ no. ĩ d. l. iubemus § ſane. facit ẽt
30 ad hoc ſ. de leg. l. pen. Ex hoc hẽs † qualr dẽas formare libellũ a ĩ
a hac prima pte huius legis. Nã dẽs petere vt ꝯdẽnet, & ꝙ tibi poſſeſſionẽ reſtituat, & ꝙ dño ſuo priuet. & tibi adiudicet. Quęro
31 dr̃ hic, ꝙ † inuaſor rei alienę ꝯdẽnat, vt reſtituat poſſeſſionẽ, & in æſtimatione. Quæro, qd ęſtimabit, vtrũ poſſeſſio, an ꝓprie-
32 tas? Gl. dicit, ꝙ ꝓprietas. Quæro, † qd ſi eſt expulſus fructuarius tm̃, vel ꝓprietarius tm̃, qd æſtimabit. Gl. diſtinguit. Aut ego expuli vnũ, credẽs totũ ius hr̃e, & teneor ĩ totũ, qa expellẽdo vnũ videor expellere vtrũq;. Aut habui ſolũ aĩum expellẽdi vnũ tm̃ & tm̃ illũ videor expellere, & illi tm̃ teneor. Et ſic ex gl. hẽs ꝙ expulſo vſufructuario tm̃, ñ uideat expelli ꝓprietarius, & ecõuerſo. Cõtrariã gl. hẽt s. ff. vſuſr. quẽad. ca. l. 1. i fi. & de vi, & vi ar. l. 3. §. vti frui. & illæ gl. ſunt ueræ. Nõ ob. l. 1. §. ꝙ ſi ſeruus. ff. de acq. poſ. & aliç, q̃ hic allegant ĩ gl. qa ibi loqĩ. qñ expellit colonus: tũc. n. certũ eſt, ꝙ vr̃ expulſus dñs, qa colonus poſſidebat ꝓ dño & eius ꝯtẽplatione, vt l. peregre. § qđ. de ac. poſ. ſed vſufructuarius hẽt ſuã, nãlẽ ꝯtẽplatione ſui, nõ ꝯtẽplatione dñi: & dñs hẽt ciuilẽ ſui ꝯtẽplatione tm̃: iõ vno expulſo ñ vr̃ alter expelli: dr̃o ãr expulſo ñ ẽ dubiũ, ꝙ nõ vr̃ expelli colonus, vel vſufructuari⁹, vt d. §. qđ. Ex his ꝯcludit, ꝙ ſi expellat dñs nñ, vr̃ vſufructua-
33 rius tãtũ, ipſi ſoli ꝯpetit ꝯdõ ex hac lege, nõ alteri. Quęro, † qđ ſi
b inuadã rẽ cõem[b] mihi, & alteri? dic vt in gl. Quærit gl. qđ † ſi
34 aliqs poſſidet vſũfr. meũ, & ego eũ deiiciã, đõ ne ꝑderet⁹ vſus fructus: & cui applicabit, an dño ꝓprietatis, an expulſo. Dicit,
c ꝙ dño ꝓprietatis applicabit vſusfructus, expulſo æſtimatio dabit. Tu dic, ꝙ dño ꝓprietatis nihil applicabit, qa aduerſus eũ ñ eſt delictũ ꝯmiſſum. Et ſi dicis qualr hic priuat iure ſuo, cũ nõ poſſit trãſferri in aliũ, niſi in dominũ ꝓprietatis. Rñdeo. fiet ſecũdum formam l. vſusfructus. ff. ſol. mat. Cætera dic, vt in glo.

ADDITIONES.

a Ale. Libellum. De libello in interdicto vnde vi, qualiter libellus formetur ex ſententia, uide quod no. Bal. in l. pe. de ſen. quæ ſine cer. quan. & in § quadrupli. Inſt. de interdi. & per Spe. tit. de reſt. ſpo. §. 1. & Bal. hic in pr. n.

b Ale. Rem cõem. Adde per Doc. in l. ſi quis poſt hac, inf. de bo. proſcri. & per Lud. in l. ſi finita. § de vectigalib. de da. inſe. Ad hoc vide no. ꝑ Bal. in l. antiquitas. ſup. de vſuf. dixi poſt Bar. in l. Statius Florus. § Cornelio ff. de iure fiſ. per Bal. hic, & Bal. in l. 1. ſupra, de oper. lib. per Ang. & Imo. in l. 2. de dam. infec.

c Menoch. Expulſo. Cur. in conſi. 4. nu. 19. ver. præmiſſ. conclu. Ruy conſi. 23. nu. 11. 12. lib. 1. Ale. §. ſi de vectigalib. nu. 11.

LEX IX.

1 *Contra violentos proceditur ſummatim, & non obſtante aliqua exceptione, & ſine libello.*

2 *Dictio, mox, quomodo intelligatur.*

Monentaneæ. Tu debes ſcire, ꝙ ꝑcedentes ꝯſtõnes & ſequẽtes excepta hac lege, & ſeq. tractant de modis agendi ꝯ violentos. & de modo puniendi eos hæc l. tractat de modo procedendi, ex verò ſequens de mõ probandi. Hæc cõſtitutio legitur in prin. duob. mo. Primo mõ, ꝙ loquatur, qñ ꝯ poſſeſſorẽ tãtum commiſſa eſt violentia ſcđo
1 ꝙ loquatur, in quolibet interdicto. ſm primum. h. d. † Violẽtia ꝯmiſſa ꝯ poſſeſſorem. nõ ſemper punitur accuſatione l. Iul. de vi pub. vel priua. ſed qñ ciuilr agiĩ p interdictum, in quo ꝓcedit ſummariè, & ſine inſcriptione, & ſpoliatus añ oĩa eſt reſtituẽdus. h. d. Oppo. & vr̃, ꝙ cã poſſeſſionis nõ ſit momentanea, qa auſert dñium, vt ſ. l. ꝓxi. Sol. qñq; agiĩ ꝯdõne ex l. ꝑcedẽti, & non eſt iudicium momentaneæ poſſeſſionis, imo proprietatis. Sed hic loquiĩ, qñ agiĩ ĩterdicto vñ vi. Sed nũc op. ex gl. ſi magnum eſt commodum poſſidendi, vt Inſt. de interdi. §. retinẽdæ ergo & c. Rñ ꝙ dr̃ momẽtaneæ. intelligas aptitudine, qa poſſeſſio eſt apta modico tpe apud poſſidẽtem eſſe, ſi moueret qõ de ꝓprietate ab eo, q hr̃et ius, licet actu qñq; molto tpe duret. Opp. ad id, ꝙ dicit tex. nõ ſp pertinet ad vim publicam, vel priuatam. Nam oĩs vis, aut fuit cũ armis, aut ſine armis, & ſic aut eſt publica, aut eſt priua. ergo ſẽp ꝑtinet ad vĩ publicã vel priua. Gl. hui⁹ timore dr̃, ꝙ nõ ſp ꝑtinet ad vĩ publicã, qa qñq; ad priuatam. Item ñ ſp ꝑtinet ad priuatam, qa qñq; ad publicã. Iſtud dicit gl. j. ibi in fi. Vel alr̃ expone illud ꝙ dr̃, momẽtaneæ poſſeſſionis, ſ. vñ vi, & ꝙ ſeqĩ, nõ ſemp ad vim publicam, vel priuatã, ꝑtinet, expone, i. nõ ſẽp expediĩ p accuſationem criminalem, vt l. Iul. de vi pub. vel priu. ſed qñq; expediĩ ciuilr, qñq; expediĩ crĩnalr p interdictũ. & tũc exponit mox, i. ſine inſcriptione, & iſta lect. tãgiĩ i ſeq. q. & hoc vr̃ ſentire Roſ. & hoc tenebat exp̃ſsè do. Iac. Bu. ꝙ placet. Scđo modo legiĩ, & ſm iſtã lect. bñ dicit: Cã momẽtaneę poſſeſſionis ñ ſp hẽt originẽ à vi, vt ſp debeat. agitari mox, id eſt ſine inſcriptione. h. d. & ibi interdictũ in gñe, accipe pro interdicto adipiſcẽdæ, vel recuperãdæ poſſeſſionis. Ibi, vel priuatur quia qñq; habet locũ, ubi nulla ꝯmiſſa eſt uis vt ĩ interdicto adipiſcẽdę, vel retinendæ poſſeſſionis. Modo ſm vtrãq; lec. q̃ro, qd eſt hoc dictũ, mox audiri. Certè ꝓut intelligi

2 tur primo mõ in interdicto recuperãdæ poſ. † intelligiĩ mox hoc eſt, nõ obſtante aliqua exceptione, quia ſpoliatus ante omnia eſt reſtituendus. Item proceditur ſummatim. Prout intelligiĩ ſcđo mõ in interdicto adipiſcendę, vel retinẽdæ poſſeſſionis, intellr moa, ideſt, ſummatim, quia nõ admittit aliqua exceptio, quæ reqrit altiorem indaginẽ, vt dixi vobis plene ſ. quo bon. l. 1. & uide gl. ad idẽ facit ſuper. eo. l. meminerint. in eo ꝙ dicit, illico. Quæro, quid eſt hoc dictum, ſine inſcriptione. Certe poteſt intelligi ſine inſcriptione i. quo ad pęnam talionis, ſed nõ habet neceſſe inſcribere.

LEX X.

1 *Iuramentum in litem defectu probationis, & in odium delinquentis defertur actori.*

2 *Practica in modo iurandi de æſtimatione rei contra violentos.*

3 *Statutũ ſi diſponit ꝙ vicinia teneat ad res furatas ſcholari, declarãdas ſacramento ſcholaris probabit furtum p familiares, & ſocios, & nu. 5.*

4 *Statutũ ſi diſponit quod villa, in qua fuit aliquis derobatus, teneat emẽdare, probata derobatione ſtat de æſtimatione rerũ iuramento derobati.*

a Si quando. a Supra in l. proxi. habuiſti de mõ, & ordine procedẽdi: hic hẽs de mõ & ordine ꝓbandi
1 & hr̃ h. d. † Difficultas probationis, & odium delinquẽtis, facit vt admittat ꝓbõ p iuñm actoris h. d. Simile hẽs ex, qđ met. cau. c. fi. Opp. iuñm in litem non habet locum, niſi in actionib. arbitrariis & bonæ fidei, vt l. in actionib. de in lit. iur. ergo hic non hẽt locum. Sol. ibi loquiĩ de iuramento in litem, ꝙ eſt affectionis: hic loquiĩ de iuramento veritatis. Ita ſentit gl. ibi, & bene, quod apparet ex iſto tex. cum dicit æſtimationẽ rerum, quas ꝑ
2 didit, & c. Ex hoc habes colligere † practicam in mõ iurandi. Non. n. dẽt quis iurare, ꝙ pro tanto noluit perdidiſſe illas res, ſed dẽt iurare tantum in veritate eſſe æſtimationem rerũ, & ſic iudex dẽt deferre, & c. Opp. & vr̃ ꝙ hic poſt latam ſententiam ſuꝑ violentia agiĩ ad ęſtimationem damni, vt innuit principium ꝯ l. 4. ſ. depoſi. Sol. duob. mod. vel dicas, quod hic totum veniebat in vno iudicio, quia petebatur per interdictum vnde vi, reſtitutio poſſeſſionis rerum ꝑditarum, ſecundum formam l. 1. in prin. ff. vnde vi. & tunc ꝙ hic dicit, inde & c. denotat quẽdã ordinem inter principale, & acceſſoriũ q. d. principaliter agebat de vi, ſecundario de reb. & hoc nõ ꝯcordabit cum ꝯrio Secundo poteſt intelligi, quia primo fuit actum condictione ex hac l. ſi quis in tantam. vel interdicto vnde vi. & de reb. aliis immobil. b. perditis nihil fuit dictum: certe ſi poſtea agebat nouo iudicio vi bo. rap. vel ꝯdictione furtiua, vel ꝯdictione certi, vel ſine cã, fiet probatio, ſm ꝙ hic dr̃. Nec ob. l. 4. ſ. depoſi. quia ibi nõ ꝯpetebat actio, ſed debebat peti iudicis officio mercenario. Opp. ſcđo, ꝙ hæc l. non poſſit procedere. Aut. n. quis petebat res & nõ poteſt fieri cõdẽnatio in æſtimatione, vt l. fi. ſ. de fidei. lib. & l. vt fundus. cõr. diui. Aut quis petebat ęſtimationẽ, & tũc petebat id ad ꝙ actio non ꝯpetebat, vt l. ſi ſeruũ. §. fi. de uer. ob. vnde dẽbat ſequi abſolutio. Do. Roſ. ꝓ ſoluẽdo iſtud ꝯtriũ inuoluit ſe multũ. Ego bñ dico, ꝙ hæc lex ꝓcedit quolibet mõ. Nã ſi peto rẽ. põt fieri ꝯdẽnatio in æſtimatione, ſi res nõ reperit, vt l. Iul. ff. de ꝯſti. no. in l. fi. ff. q̃ ſen. ſine app. reſcin. Itẽ dico, ꝙ põt peti ęſtimatio, ſi res illę ablatę ſunt perẽptę, vl nõ apparẽt. Nec ob. l. ſi ſeruũ, §. fi. de ver. ob. qa ibi erat ĩ oblone rẽ dari, hic erat in obligatione rẽ reſtitui, in qua re perẽpta põt peti æſtimatio, vt l. in re furtiua. ff. de ꝯd. fur. Põt ẽt ꝯdici res, vt l. 1. ſ. ꝙ met. cau. & ibi dlcõ. Iſtũ paſſum examinaui plene in l. ſtipl̃ones nõ diuiduntur. ff. de verb. ob. puto ẽt ꝙ poſſit dari libellus alternatiue hoc mõ: peto ipſum ꝯdẽnari ad rẽ, vel ſi res nõ apparet, ad ei⁹ ęſtimationẽ. arg. eius, ꝙ no. de act. emp. l. 1. in prin. gl. magnæ, & l. 2. §. itẽ ſi in fact. de verb. obl. & dixi in d. l. ſtipl̃ones nõ diuiduntur. Itẽ op. actor dẽt probare intẽtionẽ ſuã, nec ei deferi iuñm, niſi qñ ſemiplene ꝓbauit, vt l. bonę fidei. ſ. de iureiu. & ff. de iureiur. l. admonendi. Sol. dicit gl. hic, & bene, ſpãle eſt in odiũ delinquẽtis pp difficultatẽ probationis. Ex hoc, quod dicit ſpeciale in odium delinquẽtis. apparet manifeſtè, ꝙ prius debet de delicto conſtare, ita firmat Ber. in c. dilecti. in gl. fi. extra, de ſo. cõp. vbi uide, ſ. ꝙ vis fuerit facta, tũc de æſtimatione deferi iuñm. Ita loqĩ hic, ꝙ apparet ex principio dum dicit, ſi vis fuerit parcta-
3 cta. Ex hoc apparet arg. † Statutũ Bonon. dicit, quod ſi factum fuerit ſcholari furtum, ꝙ uicinia teneatur ad res ſibi ablatas, declarãdas ſacrõ ſcholaris. Certè oportet prius ꝯſtare furtũ factũ eſſe, deinde deueniatur ad ſacramentũ ſcholaris. Hic eſt tex. ꝓ hoc ff. ꝙ met. cau. l. cũ exceptione. § in hac. ex, quod met. caũ. c. fi. Sed qualiter probabit furtum factum, dicam ſtatim in ſeq. q.
4 Quæro, † dicit ſtatutum. b in Ciuitate iſta, quod ſi aliquis fuerit
b derobatus in Comitatu, villa, vel caſtro quod uilla, uel caſtrũ in quo fit delictum, teneatur emendare, De modo probandi, ſtatutum nihil diſponit, vñ derobatus uenit ad curiam, & probat ſe derobatum p teſtes, an de quantitate, & æſtimatione rerũ, ſtet iuro eius? Gl. in d. l. in actionib. de in lit. iur. l. in bonę fidei ſ. de iureiur. vr̃ velle ꝙ ſic, eo quod dicit, ꝙ õr huius l. eſt ꝓpter difficultatẽ probationum, quæ difficultas habet locum ẽt

in caſu

In caſu propoſito Gl. hic vř ꝯrium dicere in eo, quod dicit, ꝙ ratio eſt, difficultas probationis, & odium delinquentis, & vide gl. ſup verbo, manifeſtei. Sed hic villa, vel Comune, non conuenitur ea ſuo delicto, vel dolo, ſed ea quaſi delicto, vt l. maleſi. §. is quoque. de ac. & ob. Ergo ꝯ eam non defertur iuramētum. Pro hoc videř tex in l. 1. ff. quando ex ſacto tut. idem ibi tenet Dy. idem Iac Bu. & Cy. & omnes Doc. Qualiter ergo tūc ꝓbabiř quantitas & æſtimatio rerum ablatarum Certe Doc. dīt & omnes cōcordant, ꝙ probabiř eo modo quo poterit, per familiam, & ſocios ſuos, quia alř non admitterent, arg. ſ. de repu. l. conſenſu. & l. de ſubmerſis. & l. quoties. de nauf. li. xi. Item probatur p aſs ꝯiecturas, quia viſus eſt deponere in hoſpitio, in valiſia, ſeu fardello tot res: aſſumere tantā pecuniā, & ſilia, & iſtę ꝓbationes iudicis arbitrio relinquunt, ar. l. 3. §. idem diuus. ff. de teſt. & habitis iſtis ꝑſumptionib. in defectum probationum, poterit deferri iuramētum, p l. in bonæ fidei. & per l. admonendi.
5 ff. de iureiu. nō ex uigore huius l. † Eodē modo dic de eo, quod
c ſ. diai de furto, qualiter probař furtum ɩ ſcholaris? Certè per familiares, & ſocios, q de nocte ſenſierunt furem, & qui viderūt res tales in domo, & poſtea non reperierūt & inuenerunt murum fractum, vel oſtium ruptū, & alia ſimilia.

ADDITIONES.

a Ale. Si quando. Hanc l. limita ut no. per Lud in d. l admonendi de iureiur. Et verū iſta l. locum habeat in damno dato pro furto, ſatis facit hæc l. quod ſic Ad hoc etiam l. damni. la a ff. de dam inf. & ibi per Lud. & Bal. tenuit in l. nauta §. fi. per illum tex, nau cau. In contrariū tenet Bar. in l. ſi res ſup. de ord. cog. & Inn in c ſi. adde quæ ſuper hac l. ſtatim ſcripſi Item hæc l. non habet locum ubi criminaliter agitur, vt notanter uoluit Bar in l. fi. ff. de in lit. iur. vide tamen quod ſcripſi. Item habet locum quando ageretur contra denudantem, ſecus ſi contra tertium vt no Bar. vř velle per illum tex. in l. 1. qū ex facto tutoris, & ſatis ſenſit Bar. hic ſaltem in tōne ſui dicti, in vk. q. quæ incipit, quæro dicit ſtatutū. & quod no Doc. in l. t ſup. de ſen. quæ pro eo, quod intereſt. Item habet locum quando damnum eſt datum dolo, ſecus ſi culpa eſt lata, per id, quod no gl. per Bar. hic in d. uer. qro ſtatotum, & d. l. ſuper Et per hoc no: ꝙ ſi damnum eſſet datū in omittendo, non ſtatur iuſo dānū paſſi. adde ad hoc, ꝙ hř in l. argen §. cū ãi ff. de edē hæc l. nō haberet locū pei no. per Bar hic in ver. & quia maius delictū eſt in committendo, quā in omittendo, ſm no. in in l. ſi mora. ſol mat Facit quod legitur, & no. in l. di uus. ad Syll. Et licet hic dicatur, ꝙ ſteř iuſo dānū paſſi, dubiū eſt, an poſſit uim ꝓbari cōtrariū per reū. de quo p Ang. in l. qui bona. §. qui damni. ff. de dam inf. & ad prædicta uide no. per Lud in l dānū, quæ eſt l. 3. de dam. inf. Item procedit hęc l. ſecundum aliquos quando iurans eſſet perſona honeſta, ar. l. nō omnes. §. a barbaris. de re mil. Ludo. in l. damni. Item adde quod creditur perſonæ dignæ abſq; iuramento, vt eſſo, in caſu huius l. abſque iuramento, ſecundum Inno. in c. nuper de ſen. exc. c. t. 1 1. q. t. & ibi gl Huic ſubdo qōnem no dn̄s territorii promiſit quibuſdam mercatorib. in ſuo territorio deprædatis, ſoluere omnem quantitatē, ꝗ probabitur deberi ab ipſis robatorib. ſub pęna dupli. probař quod robaria fuit facta de certis reb ſed eorum æſtimatio non probatur aliter quam per iuramentū, & tamen ſecuta eſt cōdēnatio ꝯ dn̄m in pœnā in certū 1 quā condemnationem dn̄s non ſoluit, quæritur an dn̄s teneatur. Et Bar. in l. 1. §. conuenticula. de pac. iur. ſi argūt pro & contra finaliter decidit quod non, quia de pœna nihil fuit cogitatum, nec iudicatum. ff de condi. in d. l. ſi §. ſi. & per alia multa, de quib. ibi vide per eum notabiliter Bar. in l. ſolet. ad ſi de ali. & cib leg & vř ꝙ hæc l non ꝓcederet, ſi aliquis lucrum perdiderit, quia uaria ſunt, l. Proculus, de dam. inf Pro hoc, ꝙ no. Bar. & Doc. in l. non amplius §. 1. de leg. 1. Item hanc l. intellige ſecundum Doc habita conſideratione ad qualitatem, & conditionem perſonæ ſpoliatę iurantis; vt ſi robatus ſit ruſticus, non eſt credendum, quod habuerit libros in domo. Item ad intellectum & limitationem huius l uide no, Bal in l. eos. ad ſi. ff. nau cau. ſta Item limita, niſi iudex uideret ipſum uelle deierare, quo caſu non iurabit, ſecundum Bal. in l 1. ſi aduer li. Item habet locum hęc l. in furto ꝑſumpto vt patet ex notatis per Ang in l. ſi quis adde quod licet iſta l propriè loquatur in violentia expulſiua, & ablatiua, tamen Doc. extēdūt ad turbatiuam, & alium caſum ſecundum doctri. Im. Dixit Bal. alibi, quod habet locum in furto in l. hac edictali. § iniuriam. ver. furtum. de pa. iur. fir. facit etiā, quod ipſe no in d §. conuenticula. & gl 3. q. 4. in fi. vř extendere iſtam l. ad omnes uiolentias de quo uide ibi, & uide quod ſup. dixi. & adde Inn. & Io. An in d c ſi quod me. cā, & gl. ſi. in c. di lecti de for. comp & quod no. Bal. in l. accuſare. ꝯ. de eden & in l. 1. ſup quod met. cau. Et poſſet in hac l. quæri, quid ſi lex uel ſtatutum diſponunt debet credi de damno dato vſque ad certam ſummam iuramento creditoris, verum iudex poſſit ſequi non iuramentum. ſi inueſtigando apparet id, quod iuratum eſt non eſſe verum. Et Ia. de Are per illum tex in l. qui bona § quidam dicit, ꝙ hoc iudex ꝑt Et vř velle Cy. & Doc hic. Si autē ſtatutū diceret credendum eſſe relationi ſaltuaru, iudex nihil aliud inueſtigabit, ſecundum Ang in d. §. quidam Fatetur tamen, quod damnum patiens ex tali inueſtigatione ſaltuarii poterit reuocare contractum. ſi eius relationem fallam docuerit. alle. no. per Ia. Bu. in l. 1. inf ſi aduer. li. Et pro d. Ia. Bu. & re. facit quod no. Ia. Bu in l. 1 ſup de re iudica. vbi dicit, ꝙ ſi ſtatutum dicat, ſtetur dicto officialis, eſt uerum, niſi probetur contrariū, Facit quod no. Io. An poſt Inn. in c. quia ꝓpter §. illud. de elec. ubi dicit. ꝙ licet impedimentum perſiurantis probari poſſit probō tamē in contrarium admittit, & quod iudex poſtea debet perquirere, an ſit verū. Item pro hoc facit quod no. Bar. in l ſi cui. § uſ. lem de acc. & quod ibi poſt Bar. ubi allegat c. 1. in ver, affecta. de temp. ordi. li. 6. Item pro eo facit, quod no. Bal. in l contra negantem, ad l. Aquil. & Bal in d. l. 1. ſi aduer lib & quod no. Bal in l. ſi tutor, ſup. de peri tut. licet Bal. in locis pal. videatur tenere contrariū. ar. l. 3 ſup. de reb. cre. & ar l ſi. de in lit. iu. De qua materia per Ang. in l. quæ reſtituere de rei uen. latiſſime reliqua per Imo. in d. §. qui dam. & ibi videtur firmare, quod regulariter impeditur duob. caſib. ſ. in caſu quem ponit Ang quod pars ſemper poſſit probare contrariū. Fallit tamen aliquo caſu de quo ibi per eū. Tń vř limitandū, niſi ſtatutū hēret uerum ꝓ plenaria ꝓbōne, quo caſu ꝓbō in cōtrariū nō admittitur, ſm gl no in cle. 1. de ꝓba. Itē ſimiliter, niſi ſtatutū uelit oīmō fidē uno ablubeat, ſecundū glo. no. in Cle 3. de for. cōp. Aliās aūt procedat id. ꝙ tenet d Io Pro quo optime facit l. magis puto § ne paſſi. de reb. eccl nō alie. ubi ſp ēt iudex inquiret de veritate. Si aūt dicat ſtatutū, quod ſtetur cōſciētię alicuius, an admittatur ꝓbō. in contrariū, vř caſus quod ſic, in cā nimię ꝓiudicialis, in Cle 1 de iure pat Secus ſi non ſit nimia præiudicialis. eſt in glo c. ſtatutum. §. aſſeſſorē. de reſc. in 6. quas gl vř intellige re Bal in l. 1. ſup. de iureiu. & in l. nemo ſup. de fur. Item iſta faciūt ad illud quod dixi poſt Bart in l ſi is a quo. ff. vt in poſ leg Et circa illud quod dixi ſupra de conſcientia, unde no. Ioſti. de ac. § ſed iſtæ. Adde quod Bal. l. in c. 1. in pri ſi de inueſt. his omnino dicit, ſi as in tex. in ver. credatur. tamen poteſt reprobari, vt per Bar. in l. 1. ff. de re iu. & ideo facit ſecundum eum ad ſtatutum quod credatur iuramento alicuius Poterit tamen quæri de periurio, niſi ſtatutum ſiue pedem, & non lis vltra inquiri Alleg no per Mod. in d. l. 1. ſi aduer li. & vide l ſemel, & quod ibi per Doc. infr. de re iud. l. 12 & gl. no. ibi hř in l. ſi de in lit. iu. Sed adde Saly. in l. ea quidem. inf. de accu. Bal. in l. an prætor. in princ. ff. de iureiuran & quod no Bar. in l. contra negantem. ad ſi. ad l. Aquil. vbi per aſpectum iudicis poteſt probari cōtrarium. Et iſtis adde no. per Bal in l. t. ſup. de reb. cre. & dicit Bal. in rub. de prob. quod ſecundum rei euidentiam poteſt probari in contrarium, & prædictis adde Bal. in l. t ſup. de peric. tu. & Ang in l. qui uas, in princ ff. de fur. & Bal. in l. 1. §. deniq. ff de teſt. mil. adde Abb. in c. propoſuiti, per illum tex. de probat. iuncta gl. & dicit ſimpliciter, quod omnis diſpoſitio, qua cauetur ſtare iuramento alterius, intelligitur, niſi probetur contrarium, & no. quod Papa non poteſt facere, quod ſtetur dicto partis contra aduerſarium. 3. q. 8. c. iudicas Et ſi ſtatutum dicit, quod in cauſis damnorum datorum ſtetur iuramento. & ſi aliquid incidit in cauſa, determinetur per iuramentum. Bal. in l. t ſup de reb. cre & debet intelligi, quod ſtetur iuramento, vbi non poteſt aliter probari, & ſic in ſubſidium gl. in c. ſtatutum. de reſcr lib. 6. §. t.

b Ale dicit ſtatutum. Vide quod no. Bal. in l. t. ſup. de. reb. cre. Et pro hoc vide glo. in l ſp §. hoc interdicto. quod vi, aut clā. & quod no. Doc. in l t. de ſent quæ pro eo quod intereſt. & no. Bal in d. §. hoc interdictum ſequitur Bal. hic, & Io. And. in d. c. 1 de rapt Item hanc l. limita quo ad probationem damni, ſecus quo ad fundandam iuriſdictionem iudicis, ſecundum Bal. in l. præſcriptione. ſi contra ius, vel vti. pub. in l t. ſup. de reb. cre. Io. And. in c. 1. de fo. comp. in 6. Menoch. Dec. conſ. 410. nu 13. verſ. 4 principaliter conſ. 391 nu. 6. Alcia. conſ 2. nu. t

c Alex. Probetur furtum. Adde Bar. in l. ſi quis ex argentarijs §. pen. ff. de edend. & Spe. in tit. de fur ad ſi Menoch Marſil conſ 8. nu. 5.

LEX XI.

1 *Pęna cōtra negligētes, & cōtumaces in nō reſtituēdo rē poſſeſſā nomine alieno, quæ ſit.*
2 *Qualiter formari debeat petitio in caſu huius legis.*
3 *Actor debet probare ſe rem locaſſe, vel precario conceſſiſſe in iudicio vnde vi, & reum contumacem fuiſſe in reſtituendo.*
4 *An reus poſſit opponere exceptionem dominij.*
5 *Contra hæredes conductoris ſcientes rem cōductam daē cōdictio ex iſta l.*

1 Non ab re. Bř hoc dicit, † Qui poſſeſſionē alieno nomine tenēt, ſi in ea reſtituēda vſq; ad ſententiam fuerunt negligentes, & contumaces, ad reſtitutionem ei᷒ & ad æſtimationem condōne ea hac l. cōdemnabuntur. h. d. Similem cōſtitutionem haberis in l. conductores. ſup locati. Circa hāc l. q̄ro, dř hic ſi aliquam cauſam hn̄t, quare nō reſtituāt, Quæro, quę poſſit eſſe cauſa iuſta nō reſtituendi. Dn̄t qdam, fortè quia conductor erat dn̄s. & iſtam opinionem probāt per hunc tex. q d: e. t, poſſeſſionem rerum ſuarum, &c. Gl. dicit cōtra, per l. ſi quis conductionis. ſup loca, vbi cōductor nō poteſt referre queſtionem dn̄ij. Certè gl. dicit verum ſi ageret condictione ea illa l. Sed ſi ageret actione locati, tunc non dicit uerū vt l. qui rem ſ. loca. & l. q rem. ff. depoſ. Dat ergo aſs cauſas, ſi tēpus conductionis nō erat finitum, vel fecerat expenſas vtiles, & neceſſarias, vt l. colonus, & l. eum fundum. ff. de vi, & vi ar. l. pe. ff. loc. Quęro in quātum tempus debet qs eſſe in cōtumacia, vt teneatur cōdōne ea iſta l. Dn̄t qdam vſq; ad lit. ꝯteſt. Alij dn̄t vſque ad ſnīam: Hæc vera, probat ea fi. c. l. ibi, ad diffinitiuam ſnīam. Sed tūc q̄ro quālr practicař iſta l. Nā an̄ ſnīam nō poteſt agi ad pęnam huius l. qa nō eſt commiſſa, poſt ſnīam agiř fruſtra, qa ſemel eſt iudicatum. Quidam dn̄t, ꝙ agitur ex l. ſi qs ꝯdictio. ſ. loca. vel agitur actione locati, ſi ille ſuit cōtumax. vſq; ad ſnīam, tūc iudex officio ſuo cōdemnabit in ęſtimatione. Secundum Io. hoc probař ex duab. gl. quas uide, vna ſuper ver. ordine, alia ſup ver. recuperānib. Iſta lec. nō placet, quia ex hac lege oriř cōdō, vt l. 1. ff. de cond. ex leg. & ſic per ſe principalis eſt actio, & nō venit in officio iu. mercenario, vt l non poī. ff. de iud. Vñ alii dn̄t, ꝙ fiat duplex proceſſus. In vno petař reſtō rerum, in alio petař ęſtimatio. hæc op. tangitur. ſ. loc. l. cōductores. Sicut dicimus in actionib. arbitrariis, vt l. cum exceptione § in hac. ff. ꝙ me. cā. Iſta ſnīa, licet poſſit eſſe uera in ſe, tn̄ nō placet mihi, vt illud quod poſſit fieri p vnū iudicium, deducatur in duo iudicia, vt l. dn̄s i reſtō ff. de cōd. inde. Pręterea hęc l. vř uelle ꝯtriū dū dicit, examinatione uera. & uide gl. ſup uerbo ordine. in fi. & no. hāc practicā, &c. ibi. eā vna cū ipſa re. & ſic vř, ꝙ iudiciū ſiť expedit. † Quæ ergo erit practica
2 a Gloſ. ponit hic, & ſ. loc. l. ꝯductores. Dicit glo ꝓponeř cōdōnaliter hoc mō: peto talem mihi ꝯdēnari ad reſtōnē rei, & ſi fuerit ꝯtumax vſq; ad ſnīam peto eū ꝯdēnari ad ęſtimationē ipſius rei, cū ipſa re. Et uide gl. ſup ver. ordine. in fi. Et no. hāc practicā ualde ſing Silem practicā ponit gl. in l. t. in prin. de act, emp. & l. 2. §. itē ſi i facto. de ver, obl. & eo mō. dicit Guil. de Cu. ꝙ poſſit dictari libellus in arbitrariis actionib. & ferř vna tn̄ ſnīa. vt ipſe no. i l. cū exceptione §. hæc aūt act. ff. ꝙ me. cā. Hoc ꝓdeſt ad multa, & maximè, Dicit ſtatutū in Ciuita noſtra, ꝙ q ꝓuocauerit ad diuiſionē, & alius negauerit, cadat à iuř ſuo. Certè hoc dēt ꝯdōnalř i libello ꝓpo-
3 ni, & ſic venit ī vna ſnīa. Viſo qualř dēat forma n petitio, † videam᷒ qd dēat ꝓponi ī illo iudicio. Rñ. ꝙ q ſ dēat ꝓbař ſe locaſſe vł ꝯceſſiſſe ꝑcario, & reū ꝯtumacē fuiſſe i rſtituēdo vſq; ad ſnīā nec hēt necē ꝓbař ſe eē dn̄m, qa eo ipſo, ꝙ locauit ꝑſumiř dn̄s. ſient

ADDITIO.

a Ale. Erit pract No. ſing practicam, libellum procedere conditionaliter bene facit quod no. Bar. in l ſi collatæ. § quoties ff ſol. mat in ſi & quod ibi dixi. Adde Bal. in l. quod tēpore. ꝯ de teſt mil. & no ad materiā condēnationis, & no. Bar in l. q de inofficioſo. de inof. teſt. & p Bal. adde Bar. in l. ſi cū, § hæc actio. ꝯ ꝙ met. cau.

ſicut ille qui poſſidet, ꝓſumit̃ dñs, vt ĩ. de agr. & cẽ. l. liti. & l. qđ ã
in ſuo, in fi. & qđ ibi no. ff. de ꝯd. inſt. & in l. 2. & 3. de ꝓba Quæ
4 ro, † an re⁹ poſſit opponere a exceptionẽ dñij. Ego dixi vobis ſ̃.
a Aut intentatur ꝯdõ l. ſi qs ꝯdõnis aut intentatur actio locati, vt
5 ſ̃. dixi. Quæro † vtrũ ꝯdõ ex iſta l. det ꝯ̃ conductoris hr̃des. Text.
hẽt ꝙ ſic, in d. l. ſi qs ꝯductionis. ſ̃. loca. Tñ ad vnũ aduerte, qa
b illud eſt verum, ſi hr̃s ſciuerit rẽ b ꝯdnctã: ſi n. ignorauerit, nõ
tenetur condictione ex hac l. quoniam iuſtã hẽt cãm ignorantiæ, vt l. qui alienus. ff. de re. iur. ſi hẽt iuſtam cãm, ergo &c. Vltimo q̃ro, in quo differat hæc conſtitutio ab aliis. dic, vt in gloſ.

ADDITIONES.

a Ale. Poſſit opp. No. quod eo ꝙ quis locat, præſumitur dominus. Benè facit vltrã all. in l. Tria ff. de ſo. & quod no. in l. ad probationem, ſup. loca.

b Menoch. Scient. rem. Cur. ſen. conſi. 71. col. 3. cir. med.

LEX XI.

1 *Occupans rei alienæ poſſeſſionem vacantem, ad reſtitutionem compellitẽ condictione ex hac lege. Et quid ſi eam poſtea perdidit, vide nu. 14.*
2 *Quod ſuum non eſt, debet quis præſumere eſſe alienum.*
3 *Poſſeſſione ciuili animo retenta, ſi naturalis perdatur, an pro naturali occupata habeat locum condictio ex hac l.*
4 *Contra occupantem poſſeſſionem rei alienæ vacantem, non habet locum interdictum, vnde vi.*
5 *Nec interdictum quod vi, aut clam.*
6 *Neque condictio l. ſi quis in tantam.*
7 *Actio vi bonorum raptorum non habet locum contra occupantem poſſeſſionem rei alienæ vacantem: & quare.*
8 *Res immobilis vacans occupata, quæ tamen antea fuit per dominum poſſeſſa efficitur vitioſa.*
9 *Inuaſor rei alienæ vacantis credens iuſtis rationibus rem eſſe ſuam, non tenetur hac conſtitutione.*
10 *Inuaſor ſi occupat poſſeſſionem rei hæreditariæ ante aditam hæreditatem non tenetur condictione ex hac l.*
11 *In cõdõne ex iſta l. opponi poteſt exceptio dominii, & dẽt icõtinẽti ꝓbari.*
12 *Si ab eo, qui uacantem intrauit, cœpit uacare poſſeſſio, & alius ingreditur reſtituitur ei, a quo ſecundo uacauit.*
13 *Si tũc primus & ſcdus poſſeſſor ſimul uenirẽt, ꝓferẽ qui docet de dominio.*
15 *Cõdõ ex hac l. ad hoc ut hẽat locũ, requirit̃ dolus uerus, uel præſumptus.*
16 *Mala fides inuaſoris talis rei alienæ uacantis, quæ præſumitur, per hanc l. non poteſt opponi, niſi a ueteri domino, uel ueteri poſſeſſore.*
17 *Nec poteſt allegari niſi intra 30 annos.*
18 *Si ingreſſus poſſeſſionem talis rei alienæ uacantem alteri uendat, quanto tempore præſcribatur.*

a
1 Cum quærebatur. a Hæc eſt not. l. hoc br̃ dicit. † Qui occupat poſſeſſionẽ rei alienæ vacantem, ad eã reſtituendã ꝯdõne ex hac l. tenet̃, q̃ 30. ann finitur. h. d. Primo ponit qõnẽ, & rõnẽ dubitationis Secũdo ponit determinationẽ. Tertio rñdet ad rõnẽ, q̃ poſſet fieri ꝯ̃ Quarto ſuã determinationẽ ꝓbat p ſile. Quinto ponit vnã limitationẽ. Scda ibi, nos. Tertia ibi, ridiculũ. Quarta ibi, cũ talis. Quinta ibi, h s videlicet. No. primo, ꝙ dr̃ in ſummario. No ſecũ
2 do † ꝙ ſuũ nõ eſt, dẽt qs ꝓſumere eſſe alienũ, alia verò ſunt clara. Ad hãc l. op. & vr̃, ꝙ ſit ſupflua, p l. inuaſor ſ̃. e. So. Dñt qdã, ꝙ iſta tota loqt̃ de iure antiquo, vt ſ̃ dixi. Tu dic qđ l. inuaſor. ĩ fi. eſt ꝯſtõ noua ꝯ̃ eũ, q occupauit poſſeſſionẽ vacãtẽ, & differt ab iſta in duob. Primo, qa ibi nulla imponebat̃ pęna, hic ſic, vti ibi dicã. Itẽ ibi loqt̃ de inuaſore ſine dolo. hic de eo, q inuadit doloſè, vt ibi dicã. Venio ad primũ, recito gl. magnã per tres. q.
b Et primo q̃ro, q̃ dicatur poſſeſſio vacua. b Secũdo q̃ro, quãr ꝑdatur poſſeſſio alicuius ignorãter. Tertio q̃ro vtrũ ſit aliqua differẽtia inter poſſeſ. vacuã & euacuatã. q̃ oĩa dic, vt in gl. Antequã
q intrẽ alias gl. q̃ro, qđ † ſi poſſeſſio ciuilis retineat̃ aĩo, naturalis ꝑdat̃, vtrũ pro naturali occupata hẽat locũ ꝯ̃dõ ex hac l. Vr̃ ꝙ ñ. Nã gl hic intelligit vacuã, q̃ neq; corpore, neq; aĩo retinet̃. Sed iſta retinet̃ ſaltẽ aĩo, ergo &c. So. Si nos teneremus opi. Azo. ꝙ vna tm̃ ſit poſſeſſio, tũc ꝯdõ ex hac l. nõ hẽret locũ, ꝙ illa retinet̃ aĩo. Si tenemus opi. Ioã. & verã, ꝙ poſſeſſiones ſunt plures, tunc hẽret locũ ꝯdõ ex l. iſta, q licèt ciuilis retinebat̃ aĩo, naturalis nullo mõ retinebat̃: & iõ ꝓ naturali occupata ꝯpeteret iſta ꝯſtõ. Et iſta ſunt multũ vtilia, qa ſi nõ crederes te poſſe probare habuiſſe poſſeſſionẽ tpe expulſionis, vł ingreſſus illius, intẽtabis ꝯdõnẽ ex hac l. in qua ſufficeret te ꝓbare añ poſſediſſe, licèt
4 tũc nõ poſſideas Quæro, & nũc ſtro gl ſcđam, † quare ñ hẽt locũ iterdictũ vñ vi, ĩ caſu huius l. Gl. dı, ꝙ illud reqrit violẽtiã fieri
5 ri ꝑſonæ, vt l. 1. § iterdictũ. ff. eo Quæro, † quare nõ ꝯpetit interdictũ, qđ vi, aut clã. Dicit gl. qa nihil fuit factũ, vel ædificatũ in
6 ſolo, ſed inuaſit. † Quæro, † quare ñ hẽt locũ ꝯdõ legis, ſi qs in tã
7 tã. Certè, qa reqrit vim fieri ꝑſonæ. Quæro, † quare nõ hẽt locũ actio vi bo. rap D. cit gl. eadẽ rõne, qa vim reqrit fieri, ꝑſonę, & qa nõ eſt res mobilis. & vide gl. 1. Innuit ergo gl. iſta hãc l. non hẽre locũ ſi inuadat̃ poſſeſſio rei mobilis. Roſ. tenet ꝯ̃, qa rei mobilis poſſeſſio pt̃ eẽ vacãs ſicut imobilis, vt l. ſi rẽ mobilẽ. ff. acq. poſ. Itẽ qa lex dicit gñalr poſſeſ rerũ, vel alienas res, & appellatio rei ꝯtinet ẽt mobiles, vt l. 1. ſi cer. peta. & l. rei appellatione. de ver. ſig. Hoc ẽt tenebat Ia. But. & hoc etiã placet, per tex. in fin. q

8 adducit ſimilitudinem furti Quæro, vtrũ † ſi aliquis occupauit
c poſſeſſionẽ vacãtẽ, res efficiat vitioſa, ita quod dicatur furtiua vel vi poſſeſſa. Gl. dicit, ꝙ non, & uide gl. Super uerbo ꝯdonẽ. Huius ꝯ̃rium dicit gl. in d. § ꝙ aũt. Inſt. de vſuc l. ſequitur §. itẽ ſi occupaueris. ff. de vſuc. Doc. cõiter ſequunt̃ iſtam gl. Mihi vr̃ ſic dicendum. vos videbitis ꝙ hęc l. æquiparat prouiſionẽ hui⁹ l. ad actionem furti; q̃ro mõ, vtrũ res vacans occupata, efficiat̃ furtiua? Leges volunt iſtud, quia ſi qdem a dño nunquam fuit poſſeſſa, vt qa erat hęreditaria, nõ committatur furtum, vt l. hæreditarię. ff. de fur. Si vero a dño iã fuerit poſſeſſa. ĩn tempore occupationis non poſſidebat, habet locum act o furti, vt l. falſus. §. ſi iactũ. ff. de fur. & l. qua rõne §. fin. ff. de acq rer. do. Ita in propoſito dico, ſi res immobilis ſuit occupata, q̃ tamen antea fuit poſſeſſa per dñm, efficiet̃ uitioſa uitio quaſi violentię, per l. iſtã ſecus ſi a dño nunquam fuerit poſſeſſa. Ita intelligo l. iſtã. Quæro, dr̃ hic, gñali iuriſdictione eã teneri. &c. quæ eſt iſta gñalis iuriſdõ. Dñt qdã, ꝙ tenetur pęna poſita in l. ſi quis in tantam. ſ̃. e. Ita intelligit Roſ. & ita format hic libellum. Alii dñt, ꝙ hẽt locũ pęna poſita in l. inuaſor. ſ̃. eod. Certè ibi nulla eſt pœna ꝯ̃ poſſeſſionis vacantis inuaſorem. Alii dñt, ꝙ hic loquitur de pęna, q̃ erat ſtatuta p interdictum vnde vi. de qua loquit̃ ſ̃. l. 3. vt teneat de fructib. & oĩ cã. Et iſtã tenebat d. Iac. Bu. per hũc tex. in duobus Primo ĩ eo, ꝙ dicit, gñali iuriſdõne eã teneri, qa ꝓ reſtituẽda poſſeſſione, q d. ad aliam pęnã, q̃ imponebat̃ ꝓ amiſſione iuris ſui, vel de æſtimatione, p l. ſi quis in tantã. ad illã non teneat. Itẽ in eo, quod dicit, ueterib legib q d nõ loquitur de pęna quę
9 iponit̃ p nouas ꝯſtõnes, ſed p veteres leges. Quæro, † qđ ſi iſte
d inuaſor credebat ı poſſeſſionẽ eẽ ſuã. Gl. dicit, ꝙ tũc nõ teneat̃ hac ꝯſtõne, qa requirit dolũ. Pro cuius euidẽtia dẽs ſcire quatuor caſus Q q; aliqs ſcit poſſeſſionẽ vacãtem eſſe alienam, & ſcit cuius eſt, & tunc hẽt locũ hæc ꝯſtõ ſine dubio Qñq; ſcit poſſeſſionẽ eſſe alienã, & ignorat cuius ſit, & idẽ, qa hẽt locum hæc ꝯſtõ. Qñq; credit rẽ eſſe ſuã, & tunc ſi qdẽ mouet̃ iniuſtis rõnibus, lex iſta ꝓſumit dolũ, vt apparet ibi dum dicit, ridiculũ etenim eſt dicere. & ſic tenebit hac ꝯſtõne in qua ſufficit dol⁹ ꝓſumptus. Sin autem credebat eſſe ſuã iuſtis rõnib. tñ non erat ſua, non hẽt locũ hęc ꝯſtõ. ſed tenebit conſtõne l. inuaſor in
10 fi. ſ̃. eo. ſ ſolũ ad reſtonẽ poſſeſſionis. Quęro † vtrũ iſta l. hẽat lo
e cum in poſſeſſione hęreditaria occupata. Gl. dicit, ꝙ nõ, quaſi illa in nullius bonis ſit, vt de re. diu. l. 1. §. ſ. Et hæc cõſtõ reqrit ꝙ ſit res aliena, vt patet in prin dum dicit, vacuã poſſeſſionẽ abſẽtium. & ibi alienas res, &c. Contra no. Inſti. de vſu §. quod aũt cõiter tenet̃. Ita vr̃ mihi dicendũ, ꝙ ſi qdẽ poſſeſſio rei hr̃ditarię fuit occupata puſt aditã hr̃ditatẽ, & ſic dñiũ iã erat quaſi q̃ſitum hæredi, vt l. cũ heredes. ff. de acq. poſſ. habet cõdictionẽ ex l. iſta, qa occupat̃ poſſeſſio vacãs rei alienę. Sed ſi occuparet̃ añ
f aditã hr̃ditatẽ, nõ hẽret locũ hęc lex. Dices tu ſ nõne poſtea aditione ſecuta, fingitur retro fuiſſe dñs, vt l. hr̃s quoq; ff. de acquir hære. & l. ſi ex te. in fi. de ſtip. ſe. Ergo ſp videt occupata res aliena. Rñdeo, ꝙ fingit eſſe dñs retro, hoc eſt, p fictionẽ, & ſic ĩ hac l. nõ ſufficit, l. 4. §. hæc verba. ff. de neg. geſt Quæro, qđ ſi res erat
g ſua ꝓpria, ſed uacans g ab alio vtrum hẽt locũ hęc conſtõ. Gl. dicit, ꝙ non habeat locũ, quia res nõ eſt aliena. Quod eſt verum, ſi eſt paratus probare de dñio incontinenti, aliàs ſecùs. Vide gl. ſup ver. p ignorantiam. Innuit iſta gl. ꝙ qñ quis intentat ꝯdõnẽ ex lege iſta. dẽt ꝓbare rẽ eẽ ſuã, quod innuit ĩ tex. dũ dicit, alienas res, uel poſ. &c. Et in prin. dũ dicit, poſſ abſentiũ. qđ eſt verũ cũ iſta ꝓbatio ſit ꝓſumptiuè, eo ipſo ꝙ ꝓbat ſe ante poſſediſſe, vt hic ĩnuit tex. dũ dicit, alienas res, vel poſ. &c. Et in prin. dum
h dicit poſ. abſentiũ, &c. Itẽ hr̃s ex iſta gl. h quod † ꝯ̃ ꝯdõnẽ ex le
11 ge iſta pt̃ opponi exceptio dñii i ſi eſt paratus ꝓbare incõtinẽti.
i Cõtra hoc videt̃. Nã iſta ꝯdõ eſt recuperandæ poſſeſſionis, & eſt introducta ad ſimilitudinem interdicti unde ui. ſed in illo interdicto, nõ põt opponi exceptio dñii, vt ſ̃. eo. l. momẽtaneę. & ſ̃. iii.

ADDITIONES.

a Alex. Cum quærebatur Ad hanc l. uide no. Guid. de Suz. in l. ſicut. de acq. poſ. & plene per do. Ant. in c. ſæpe de reſti. ſpol.

b Alex. Poſſeſſio vacua. Qualiter probetur poſſeſſionẽ vacãtẽ eſſe, uide Ang. in l. ſi vacan. de bon. vacan. adde ſecundum Io. And. in add. ad Spec. in tit. de reſt. ſpo. ver. octauum, ꝙ poſſeſſio vacans vł poſſeſſio hæreditatis vacantis, vacua autẽ, quæ animo detinetur.

c Ale. Ita quod dicatur. Verius uidetur quod no. Bar. in d. § item ſi occupaueris ꝓ id quod dicimus in clandeſtina poſſeſſione, quæ non eſt uitioſa, licet ab alio naturaliter fuerit poſſeſſa. l. furtom. §. fundi. ff. de vſuc. cum l. ſeq.

d Ale. Credebat. adde gl. Bar. & Doc. in l. ſi quis in tantam, ſupra, eo.

e Ale. Iſta l. In quo differat iſta l. à l. inuaſor. ſupra, eo. adde ... in l. improba. ſupra, de acq. poſ. & in prin. huius l.

f Ale. Dices tu. Vide remedium quod ponit Cyn. in l. ſi nulla. ff. de acq. poſ.

g Menoch. Sed vacans. Ruy. conſi. 47. nu. lib. 4.

h Barb. Ex iſta gl. Adde Bar. in l. 1. ſup. quor. le. Sed cõtra ꝓdicta, illud dictum Bar. eſt valde ſingulare, & uide ſimile, & pulchrius dictum Inn. in c. 2. de in inte. reſt. & d. Abb. in c. diligenti. de ꝓſc. & ibi tranſit cum illo dicto. Ego aũt ſcio illud dictũ procedere in mala fide ꝓſumpta, & hoc probat iſte tex. Et vr̃ ſentire hoc Bar. Ita conſulo nunc apud Rhegium. uide quæ ſenſi in l. Celſus. ff. de uſu. adde Bar. & ibi Iu. Ro. Tu pondera c. de peric. ſi hic colligi poſſit. Vide quę ibi dixi, & uide d. Ant. in c. conſultationibus de iure patr. ubi refert illud dictũ Inn. & ſequitur.

i Menoch. Exceptio dominii. Bero. c. 1. nu. 31. de reſti. ſpol.

§.ti.j l.i.ergo nec hic. Sol. Fateor ꝙ eſt introducta ad ſimilitudinē
interdicti unde vi, ꝯ eū, qui occupauit res alienas. ꝰ ñ hic prio
dēt ꝯſtare, ꝙ ſit aliena, merito ꝑt reus ꝓbare eſſe ſuā, vt ex hoc
ꝯcludat no eſſe alienā. vel poſſumus dicere ſuſtinēdo iſtā gl. ꝙ
non hēt ſimilitudinē cū interdicto vñ vi, ꝓ oia. Nā illa hr ad in-
ſtar adipiſcendæ poſſeſſionis, q̄ ipſe ſua culpa ꝑdiderat, nō per
12 ingreſſum huius rei. Querit gl †qd ſi ab eo, q prio vacuā ſeu va
cātē poſſeſſionē ingreſſus eſt. poſtea de nouo vacare cæpit, &
alius ingreditr, vtrū ꝑ iſtū nouum ingrediētē dicat reſtitui poſſeſ-
ſio prio, an ſcdo. Gl. dt ꝙ ſcdo. ꝑ l. cū ā te ff. eo. & l. 1. §. q a me. ꝙ
13 certè eſt verū, † niſi ſil & ſemel veniret primus, & ſcds ꝯ hunc
poſſeſſorē tertiū: & tūc ille ꝑferē q doceret de dñio, ar. l. bona fi
14 des ff. depoſ. Quærit gl. qd † ſi ille q occupauit vacātē poſſeſſio
nē, eā poſtea ꝑdidit, an teneaē ꝯdo: ex hac lege Certè credo. ꝙ
ſic, ſiue ipſe hēat actionē ꝯ aliū, ſiue ñ, arg. l. 1. §. rectiſſimè. ff. e.
15 Quærit gl. vtrū ad hoc, ꝙ hēat locū condictio ex hac l. requiraē
dolus. gl. dicit, ꝙ ſic, vt patet ex hac l. dum dicit, omnes āt ſcire
&c. Ex eo quod exemplificat de furto ꝙ intelligo verum de do
lo vero, vel pręſumpto. vt ſ. dixi. Sed q̄tum ad conſtōnem l. in-
uaſor. ſ. e. dolus nō requirit. Sed ꝯ ꝑdictā op. vno modo, & hic
aduerte. Dixi ꝙ hęc lex ꝑſumit dolū in ingrediēte poſſeſſionē
vacantē, nonne hoc ē ꝯ l. pe. de eui. ubi bona fides ꝑſumit, niſi
ꝓbeē mala, vt l. ſi fundū ff de rei ven. Dico, ꝙ in quolibet poſſeſ
16 ſore ſine titulo præſumiē mala fides. Ita loquitur hic, † quæ prę
a ſumptio malæ fidei ᵃ non ꝑt opponi niſi à veteri dño, vel à vete
ri poſſeſſore ꝑ hanc l. Vnde alius non poſſet hoc dicere, qu poſ
17 fides mala fide ꝑſumpta, vt ꝑ hāc l. colſr. Itē iſta allegatio ᵇ ma-
b læ fidei ꝑſumpta per hanc l nō ꝑt allegari intra 10 ann. vt hac l.
in fi. Illud n. ꝙ hæc lex præſumit ab initio ingredientem poſſeſ-
c ſionem vacātē eſſe malæ fidei tolliē per curſum 30. an. ᶜ ex tūc.
n. ꝑſumereē retro bonę fidei ipſum poſſeſſorem fuiſſe, & ceſſat
hęc l. & oīs eius ꝑſumptio. Ita intelligo l. iſtā. Vlt. gl. iſta q̄rit, qd
18 † ſi talis ingreſſus poſſeſſionē uēdiderat alteri, q̄to tpe ꝑſcribit.
Gl. dicit 10. vel 20. an. qa poſſidet nt. hodie uero aliter ſm auth.
malæ fidei. ſ. de ꝑſcr. 30 ann in iſta l. non ſunt pro nunc alia.

ADDITIONES

a Ale Præſumptio malæ fidei. Ino in l Celſus. de vſuc. in c. fi. de præſcrip. Sal. hic ſim
pliciter in hoc dicto, & in ſeq. dicit idem quod Bar.

b Alex. Allegatio. Vide Lud. in l. Celſus. ff. de vſuc. pro iſto dicto Bar. hic eſt dictum
Inn in c. 1. de in inte reſt. ubi dicit ꝙ ſi quis dicat ius eligendi ſpectare ad ſe, ſuc
cūbit, quia cōtra eū eſt ius cōe, & ſic ꝑſumitur in mala fide, niſi per diuturnitatē
tpis ꝓbaret illud ius ſibi cōpetere, quia tūc diuturnitas tēporis purgat illā malā
fidē. de quo dcō facit ſeſtum d. Ant. in c. cōſultationib. & ibi Abb. de iure pa. &c.
ſi diligenti: de ꝑſc. unde ēt quæ dicit Ant. in c. pe. de dona. ubi in ſimili quærit, an
cōtrahentes cū eo, qui pōt reſtitui, hēant n ꝑſcribēdi. uide ibi ꝑ Im. & alios Mod.
Menoc. rec. conſ. 27. nu. 9. Crau. de antiq. tēpo. 4. parti. 4. part. nu. 16. & 17. Crau.
conſ. 116. nu. 6. & conſ. 146. nu. 2. Soc. iu. conſ. 115. nu. 30. lib. 2. Dec. conſ. 375.
in fi. lat conſ. 57. col. fi. cir. med. lib. 1. & conſ. 72. col. 2. in fi. lib. 1. & conſ. 209.
col. 2. cir. med. lib. 2. Ruy. conſ. 1. nu. 25. lib. 1. & nu. 29. declarat. & num. 22. conſ.
136. nu. 10. & conſ. 204. nu. 14. cir. med. co. conſ. 34. nu. 10. lib. 2. conſ. 27. nu. 27.
lib. 3. conſ. 13. nu. 4. lib. 4. conſ. 41. nu. 17. & conſ. 118. nu. 4. & conſ. 130. nu. 17.
18. lib. 4. Rola a valle conſ. 3. nu. 93. 94. late. Didacus. c. poſſeſſor. 2. part. §. 8. nu.
3. de reg. iur. in 6.

c Ale. 30 ann. No. ꝙ ꝓpter curſū 30. ann. quis ꝑſumatur retro bonæ fidei, uide Bar.
in l. ſuper lōgi de pſc. lōg. tēp. Iuno in c. fi. de ꝑſcri. impugnat Bar. hic, & Imo in l.
Celſus. de uſuc. idem dicit, ꝙ Sal. Dices ſecus, ſi conſtet de mala fide, & ita dicit
velle Bar. hic. Bal. vr tenere cōtra. Adde Raph. in l ſequēi. §. ſi vnū. in fi. ff. de vſuc.

Si per vim vel alio modo. *Rubr.*

Rub. iſta ſm gl. incipit tractare q̄dā circa interdictū retinēdæ
poſſeſſionis, & hoc innuit gl. rub. dū dicit, turbata ſit poſſeſſio. ꝙ
ꝑtinet ad interdictum retinendæ poſ. ſed l. 1. vr̄ reſpicere inter-
dictū recuperendæ poſſeſſionis prima facie, niſi aliter exponas
vt ibi videbis. Potes ergo dicere ſic, ꝙ totꝰ titulus loquaē de uio
lētia turbatiua, & ita expona l. 1. & 2. Potes ēt exponere, quod
prima lex loquat de violentia expulſiua, ſecūda de uiolētia tur
batiua, & tunc exponas rub. ſi ꝑ vim vel alio mō, ſ. ablata ſit poſ
ſeſſio, vel alio mō abſentis turbata ſit poſſeſſio, & ſic l. 1. loqē de
prima parte rubricæ, lex 2 loquitur de ſecunda parte rubricę.

LEX PRIMA.

1 *Abſens ſpoliatus ante omnia debet reſtitui.*
2 *In cā momētaneę poſſeſſionis admittiē quis ſine mādato ēt ſeruus, & n. 3.*
3 *Agenti interdicto recuperandæ poſſ. non conſtat exceptio dominij. ſed re-
ſeruatur.*
4 *Creditor abſens, qui cadit à poſſeſſione, habet beneficium huius l.*
5 *Seruus in caſibus iſtius legis iurat de calumnia.*
6 *De defendendo non debet cauere.*
7 *Sed de rato ſic.*
8 *Quid de pupillo.*
9 *Si illi, qui in caſibus iſtius legis agunt ſine mādato, amiſerūt, non præiudi-
cant domino, fideiuſſores tamen dare tenentur.*
10 *Quod tales pſonę non poſſint intentare conditionem, ex l ſi quis in tantā.*
11 *Agenti interdicto retinendę poſſeſſionis non obijcitur exceptio dominij.*
12 *Libellus in caſibus iſtius legis debet formari nomine abſentium.*

1 IVdices. †Abſens ſpoliatus ante omnia eſt reſti
tuēdꝰ & hāc cām omnis admittiē, ēt ſi
nō hēt mādatū. & ſi fuerit ſeruus, & abſens. reuerſꝰ
audieē curſu tpis nō obſtāte, & cā ꝓprietatis ordine

agitabiē h. d. ibi abſēt ſi. ſ. agētiū ꝓ abſentibus. Et ita exponebat
Frā. Acc. In tex ibi, reformato ſtatu Idē, poſſeſſione reſtituta in
2 priſtinū ſtatum In tex ibi, litigium de ꝓprietate. Not quod †in
3 cā momentaneæ poſſeſſionis admittiē qs ſine mādato. No. † ꝙ
admittiē ſeruus. Nñ ca iſto ſi. qd agēti interdicto recuperandæ
a poſſeſſionis nō obſ ᵃ exceptio dñij. Ita vides hic in fi Sed dēt po-
ſtea reſeruari. & ſic ſpoliatus añ oīa eſt reſt tuēdus Op. de l. pu-
pilli. §. videamus. de ne. ge. So. Spāle eſt in cā momentaneę poſ-
ſeſſionis. Op. & vr̄ ꝙ ſeruus in iudicio eſſe nō poſſit. vt l. ſeruꝰ.
C. de iu So. Spāle eſt hic. Glo. q̄rit hic, de his, q ſunt expulſi de
poſſeſſione. q̄ro qd de alijs, q nō ſunt expulſi, vtrū pro abſēte ad
b mittani. Gl. dicit ꝙ ſic. & bñ, qa hic in pri n. l. ᵇ loquiē gñalr. ar l.
4 regula. §. & licēt: ff. de iu. & fac. ign. Quęro, †vtrū creditor q ca-
dit a poſſeſſione, hēat beneficiū huius l Rñdeo quod ſic hēt ēt
5 beneficiū. l. vlt de pro. pig. Quęro, †an iſtis caſib. ſeruus iuret de
calūnia. Rñ. ſic, quia cum admittitur ad agendū, ergo &c. Sed
6 q̄ro, †an dēat cauere de defendēdo Gl. dicit, ꝙ nō, ꝑ hāc l. in fi.
7 ibi, ſeruato. &c. Quęro, †an dēat cauere de rato. Gl. ita dicit, &
ſic, vt in ꝯiūcta ꝑſona dicimus, vt l ſed & hę. de proc & hoc oēs
8 tenent. Quęro †qd de pupillo Gl. dicit, ꝙ idē, & benè ꝑ l. momē
9 taneę. ſ. qui leg. pſo. Quęro †ſi iſti amiſerūt, vtrū ꝑiudicēt dño.
Gl. & benè, dicit ꝙ non in hoc caſu, tamen fideiuſſores tenen-
10 tur. Quęro, †vtrū iſtę pſonę ᶜ poſſint intentare ꝯdictionē ex l. ſi
c quis in tantam. ſup. tit. 1. Rñ. non, quia illa hēt cām proprietatis.
Pręd̄icta omnia procedūt, ꝓut hic intelligit de iudicio recupe-
randę poſſeſſionis, pōt etiam intelligi de iudicio retinēdę poſ.
& vr̄ velle gl. ſuper rub & tūc tex. in prin. l. q dicit, cuiuslibet rei
poſſeſſione priuati ſunt, intelligas rei poſſeſſione, id eſt, ꝯmō
poſſidendi, quia ꝑp turbationem nō pōt colligere fructus. Vel
aliter dicas, qd ſunt priuati poſſeſſione. ſ. naturali tm̄, & rema-
net ciuilis, q̄ turbaē ꝑ detentionē naturalr, vt dicā ſtatim ī. Et
d ſic exponas totā iſtam legem Et ſm hāc lect. habes hic caſū, dqd
11 † agenti interdicto retinendę poſſeſſionis nō obijciē exceptio
dñij, ꝯ, id quod no. Dy. in c. ad agendū. de re. iu. lib. 6. dixi in l. ſi
e de eo. in fi. de acq poſ. l. naturaliter. § nihil. eo. titu. Quęro vtrū ᵉ
ex iſta l. introducatur noua l. condictio. Rñ. quod non, ſed per
hanc l. legitimantur perſonæ agentiū. vt poſſint abſentiū nomi
12 ne experiri actionib. abſentib. cōpetentib. &. ſic apparet, ꝙ † de-
bebit formari libellus nomine abſentium, & hoc ſentit hic gl.
ſuper ver. perſonas, & innuit totus tex. ſi benè aduertatur.

ADDITIONES.

a Alex. Non obſt. Vide Bar. in l. 1. in fi. ſup. quod met. cau.
b Ale In prin. l. vide eum in l. a diuo §. ſi ſuper. de re iud.
c Alex Iſtæ perſonæ vide glo. & Doct omnes in l. ſi ſup. qui leg. perſo.
d Alex Hic caſum. Ao agenti interdicto uti poſſidetis, obſtet exceptio dominii, ad-
de eum, & ibi Doc. in l. ſi de eo §. ſi. ff de acq. poſ & in l. naturaliter. §. nihil. e tit.
e Ale. Quæro vtrum. Vide Bar. in l. 2. 10 q. de op. no nun.

LEX II.

a Nec Imperiale. ᵃNec ex reſcripto Principis, nec ex
iudicis ſnīa, debet qs alterius, poſſeſ-
ſionē parte nō citata turbare. h. d. Quæro, quid cōtinebat iſtud
reſcriptum Principis, vel ſnīa iudicis Glo. rñdet trib. modis, &
benè: tene quam vis. Vel ꝯtinebat aliqd ꝯpetēs ad litis ordina-
tionē, vel ad litis deciſionē, vel ad litis executionē, non curo, vt
b dixi vobis. ſ. ti. 1. l. meminerint. Quęro, ī quo differt hæc lex ᵇ ab
illa l. meminerint. Breuiter hęc eſt veritas, licèt Doc. nō ponāt,
per illam prouidetur; ſpoliato indebitè iudicis authoritate, vt
poſſeſſio ſibi reſtituatur: ꝑ hāc legē prouideē ei, qui non eſt ſpo
liatus poſſeſſione, ſed turbatus in poſſeſſione ſua authoritate re
ſcripti, vel iudicis, indebitè tñ, vt hoc ei non obſit in iudicio re-
tinendę poſſeſſionis, quod tene menti. Hic non ſunt alia.

ADDITIONES.

a Alex Nec Imperiale Sed ad hanc l. uide quod no. Imo. in l. cum diui. de priui. poſt
prin. in glo. portauerunt. ubi alleg. hanc l & Bar. in l. ſi. de edi. diui Adri. tollen. in
uer extra glo.
b Ale. Differt hæc lex. Vide qd̄ legitur, & no. in l. 1. in prin. ſi mulier uentris nomine.

Vti poſsidetis. *Rub.*

Circa hanc rub. quęro, in quo differat interdictum vti poſſi
detis, ab interdicto vtrobi. gl. 1. huius l hoc tangit dicens, quod
illud cōpetit pro reb. mobilib. hoc pro reb. immobilib. & anne-
ctit rōnē, quia mobilia propriè nō poſſidētur: qd tene mēti ꝑp
ſtatuta tertarum, quę loquuntur de inuaſorib. tamen conſue-
ui tenere contrariū in l. 1. in prin. de acq poſ. Vbi Dy. tangit.

LEX VNICA.

VTi poſsidetis. Hęc lex ſolebat ſcholarib. eſ-
ſe multum terribilis. & ſecū-
dum lec. gl. hæc l. diuiditur in duas partes. Prima po
nit de natura interdicti vti poſſidetis. Secūda ponit
de offi. iudi. in cā proprietatis. Secūda ibi, ac ſatiſdationis. & ſm
hanc breuiter dicit. Si plures iuſtè poſſident, per hoc interdictū
prohibentur inuicem vim inferre. & in cā ꝓprietatis, q nō ſatiſ-
dat, poſſeſſione rei priuaē. h. d. ſm gl. Vel dic. ſm lec. la. de Are. ꝙ
primo loquiē de natura interdicti, vti poſsidetis. Secūdo loquiē,
de offi. iud in interdicto vti poſsidetis. Scđa ibi, ac ſatiſdationis.
ſm quā lec. Bē hoc ītēdit. Si pſes iuſtè poſſidēt, ꝑ hoc iterdictū ꝓ-
hibentur

hibētur inuicē vim inferre, & de hoc coguntur ſatiſdare. alias
poſſeſſione priuanī, donec de ꝓprietate cognoſcaī. h. d. Venio
ad caſum in teris ſm gl. forma caſum in vno interrogante Im-
peratorē hoc mō. Ego ſum ꝓprietarius, & poſſideo ciuilr fun-
dū: alius eſt fructuarius, & poſſidet naturalr, ipſe turbat me in
ciuili mea, q̄ro quo remedio mihi ſuccurraī, ſed ꝯſulaī ꝯ eū?
Rñdet Imperator. Rector ꝓuinciæ ꝓhibet vim fieri quo min⁹
poſſideatis fundū. ſicuti. n. poſſidetis alter ab altero, non vi, nō
clā, nō ꝑcario. q. d. tu poſſides nālr, ille ciuilr. h. d. ſm verā lect.

1 *Officium iudicis, quod erit, ſi aga rei vendicatione contra eum, qui me turbabat, & ipſe non vult ſatiſdare de re iudicata ſoluendo.*
2 *In reb. incorporalib. hēt loca interdictū vti poſſidetis vtile, non directum.*
3 *In interdicto vti poſſidetis requiritur, quod quis poſſideat tpe litis cōſtatę.*
4 *Interdictum vti poſſidetis, quomodo mihi competat cōtra eū, qui poſſidet.*
5 *Et quomodo contra eum, qui clam poſſidet.*
6 *Et quomodo contra eum, qui precario poſſidet.*
Si tu ingreſſus es clam poſſeſſionem Tuā abſentis, & ego eam poſtea ingredior clam, non acquiro naturalem.
7 *In interdicto vti poſſidetis, qualiter debeat formari libellus.*
8 *Et qualiter formabitur ſententia.*
9 *Si aliquis habet in fundo vſumfructū & alius vſum, an vterq; poſſideat.*
10 *Feudatarius, qui facit alium feudatarium, non poſſidet.*
11 *Qualiter retineatur naturalis poſſeſſio*
12 *Si ego poſſideo naturaliter, & ciuiliter, & tertius ingreditur, qs poſſideat.*

1 §. Ac ſatiſdationis. Pone hic caſum ſm glo. † Ego
ago ꝯ eum, q me turbabat rei
vendi. ipſe non vult ſatiſdare de iudicato ſoluēdo, qd erit offic.
iud. ꝯ eum? Rñdet Imperator: iubebit Rector prouinciæ ſatiſ-
dare de iudicato ſoluendo, vel ſi nō vult ſatiſdare, trāsferet poſ-
ſeſſionem in actore, vel fiet de poſſeſſore petitor, vt ſic de ꝓprie
tate cognoſcaī h. d. ſm Iac. de Are. In 1. parte non mutatur ca-
ſus. In ſecunda ſic, in qua pone hoc mō ſm eum. Domine Im-
perator, vos dicitis quod Rector prouinciæ vim fieri prohibe-
bit, p interdictū vti poſſidetis, ſi e aduerſarius meus eſt ita male
dictus homo, quod ēt poſt ſententiam me turbauit, qd erit of-
fic. iud. in hoc interdicto, vt nō me turbet de cętero? Rñdet Im
perator, Rector faciet de hoc ꝑſtari ſatiſdationē, ſ de nō turbā-
do in futuro, & ſi nolit ſatiſdare, auferē ſibi poſſeſſio. & ideo
transferē ad te, & ſic fiet de poſſeſſore petitor. & hoc mō cogno
ſcetur de proprietate h. d. ſm Ia de Are. & melius, q̄ gl. & magis
no. licèt hęc lect. ſit magis bona in illo vltimo ver. & licèt in ſe
ſit vera, tñ hodie corrigiē, vt gl. dicit, & ibi dicā. Teneas ergo le
ctu. Ia. de Are quam ipſe probat ar. harum legū. & Legi ff. ſi ſer.
vend. Ego do tibi caſum ff. de ri. actuq; pri ua. l. 1. § in hoc inter
dicto, de aqua quot. & ęſti. l. pe. Expedito tex. venio ad apparatū
noſtrū, quē bñ expediam, & bh. Op. tu poſuiſti caſum in vno in
a terrogante ꝯ, loquitur Imperatorī pl̄i, a vti poſſidetis, ſic & lex.
Ergo vr̄, ꝙ fuerint plures interrogātes. Huius timore hęc l. legiē
trib. mod. Vno mō, ꝙ vnus interrogabat, tñ quia in interroga-
tione fiebat mentio de duob iō Imperator dirigit ſermonē ad
duos. Exēplū in proprietario, & fructuario, vt ſ. dixi. Alij dñt eo
dē mō, ſi variāt exēplū, & ponūt in duob poſſidētib ꝓ parte, tñ
eodē gñe poſſidēdi. & ēt iſta lec. poſſet eſſe vera, & bona Tertij
dñt, ꝙ hic loqī in pl̄i vni tñ, & loqī ei & facit cā honoris. Hoc
nō placet, iō quod Imperator ſummo Pōtifici loquiē in ſingu
lari, vt in epiſtola, īter claras, & ī epl̄a. victor. de ſum. Tri. & fid.
Cath Pręterea, vos videtis, ꝙ mos Romanorū adhuc eſt hodie
loq ēt Cardinalib. in ſingulari. ſ. tu. Alij volētes hoc, ꝙ vni tñ
ſcribatur dñt, ꝙ hęc verba, vti poſſid. ponunē materialiter q. d. Re
ctor ꝓuinciæ vim fieri ꝓhibebit, vti poſſidetis, i. p interdictū vti
poſſidetis. Sed hęc nō eſt vera p illud qd ī. dr̄ in tex. nec ꝑcario
poſſidetis, qd verbū nō poniē materialr. Teneas ergo primā, vł
ſcdam. & expōnes, q̄ fuerūt in gl. optimè adaptanē ad illā. Expe
dita 1. gl. venio ad ſcdam gl. dr̄ hic in tex. fundū. imo vr̄ ꝙ ñ hēat
locū, niſi p ędib. vt ff. eo. l. j. in prin Sol. qd ibi dixit in ędib. dixit
cā exempli, Op. de l. 1. §. 1. So. Spāle eſt ibi in cloaca, ꝙ p illa nō
ꝯpetat hoc interdictū, qa ꝓpoſitū eſt īterdictū ſpāle de cloacis.
2 Venio ad recitādā iſtā materiā p qōnes. Quæro, † an hoc inter-
b dictū hēat locū pro reb. incorporalib. Old. dicit, ꝙ ſic, vtile nō
directū, vt l. ſicuti, §. Ariſto. ſ. ſi ſer. ven. Rō, qa nō poſſidenē ꝓ-
priè, vt l. ſeruus. §. incorporales, ff. de acq. rer. do. Ita dicit gl. hic
& bñ, ꝙ tñ latius examināui in l. 1. in prin. ff. e. vbi examinaui, p
quib. reb. ꝯpetebat hoc interdictū, vide hāc gl. Quæro, dr̄ hic vti
c poſſidetis. &c. Quęro quo tpe requiraē qd qs poſſideat in hoc in
3 terdicto? Gl. dicit, ꝙ † tpe lit. ꝯt. vt Inſt. de interd. §. hodie. & vide
gl. Modo venio ad gl. mag. dr̄ hic, cū ab altero, nec vi, nec clam,
nec ꝑcario poſſidetis, q̄ro exēpla iſtorū. Do. Azo multū labora-
uit in ponēdo iſta exempla hic, & gl. h. c ponit. & D Inn. dt, ne-
ſcio videre quare Azo tantum laborauit, qa ſi poſſidet a me, q
clā poſſeſſionē meā ingrediē, ꝑcario poſſidet a me, q a me ꝑca-
rio rogauit. Parcat mihi D. Inn. ipſe nō inſpexit intellectū Azo.
qa D. Azo habuit de neceſſitate laborare, nam interdictum, vti
poſſidetis, dat poſſidenti, vt l. 1. §. hoc interdictū. ff. e. Sed ſi aliqs
d poſſideat à me clā vi, vel ꝑcario, ſm exēpla Inn. ego nō poſſi
deo, igit ego agendo non poſſum vincere ī hoc interdicto, qa
non poſſideo. iō Azo iuit q̄rendo exempla, vt alius poſſideat a
me vi, clam, vel ꝑcario, & ego poſſideam, vt poſſim in hoc īter-
dicto obtinere, iō ſunt factæ iſtæ gl. Sed ad vnū aduerte, ꝙ illæ
gl. quę hic ponunē non reſpiciunt tex. directè, ſed reſpiciūt ma
teriam Nā text. loquiē de iuſtitia actoris, ꝙ actor ipſe poſſideat
nō vi, nō clā, nō ꝑcario ab aduerſario. Et reſpiciēdo tex. optione
ꝓcedūt exēpla Inn qa ad hoc vt poſſeſſor obtineat agēdo hoc
īterdicto, eſt neceſſe, ꝙ ipſe nō poſſideat à me vi, clā, vel ꝑcario
ab aduerſario. Si n. ipſe poſſideat a me vi, clā, uel ꝑcario, & ego
moleſtarē eū, & turbarem in illa poſſeſſione, ipſe ꝯ me nō poſ-
ſet vincere in hoc interdicto, ꝙ eſt mirabile. Licet. n. qs me vi,
clā, vel ꝑcario expulit de fundo, ego nō poſſum eū expellere ex
īteruallo. poſſum tñ inquietare, & turbare eū in poſſeſſione, & ip
ſe nō poterit ꝯ me vincere īterdicto vti poſſidetis. qa a me poſ-
ſidet vi, clā, vel ꝑcario, & vide gl. ſup ver. ꝑcario q̄ vr̄ hoc uelle,
& hoc ēt vr̄ velle gl in l. 1. ī fi. cū l. ſeq ff e & ibi dixi ſm D. Azo.
& illæ gl. reſpiciūt iuſtitiam, vel iniuſtitiā ex parte rei, qa ponit
ꝓ ꝯſtāt, ꝙ actor poſſideat iuſtè, reus iniuſtè ab aduerſario. Quę
4 ro quō iſtud poſſit ꝓcederē, tractāt iſtæ tres gl. Quęro ergo quō
poſſit hoc eſſe ꝙ aduerſarius poſſideat à me ui, clā, vel ꝑcario,
& ꝙ ꝯpetat mihi interdictū: nā ſi ipſe poſſidet, ego nō poſſideo
e Huius timore dicit Azo. e Dico ꝙ aduerſarius me⁹ ñ poſſidet,
ſed turbat me ī poſſeſſione mea vi, qa in hoc interdicto nō req
riē, ꝙ qs ſe aſſerat poſſidere, ſufficit ꝙ me turbet, vt l. ſi duo. §. ſi
uicinus ff. eo Scdo uero ponit exemplum de ui, ꝙ eſt multum
ſubtile in eo, q ingrediē tanq̄ fructuarius. proteſtans, ꝙ animū
hēat poſſidendi nāliter. de quo dic ut in glo Et aduerte ad me,
hoc eſt mirabile in caſu iſto, qd īterdictum uti poſſidetis, licet
f ſit interdictū retinendæ poſſeſſionis, tñ hēt uim interdicti recu-
perandæ poſſeſſionis. Nū enim potes a turbatione deſiſtere,
niſi mihi reſtituas nālem, quam abſtuliſti, quia per retētionem
illius nālis turbas me in mea ciuili. ut l. clam poſſidere. §. q ad nū
dinas. ff. de acq. poſſ. & l. naturaliter. §. nihil cōe. co tu. Gl ponit
hic tibi unum aliud exēplum, & uide, iſtud exemplum non uē
bonū, qa ex quo nō ſuſpicor me poſſe repelli, nō amiſi poſſeſ-
ſionē, & ſic nō hēmus, qd q̄ris, qd aduerſarius poſſideat a me
ui. Alii dicūt, qd duo pñt in ſolidū poſſidere, & ſm hoc exēplū
eſt clarū. Certe iſtud exēplū nō eſt bonū, qa duo ī ſolidū ñ pñt
ī uicē poſſidere eodē gñe poſſidēdi, ut l. . § ex ꝯtio. de acq. poſ.
5 iō nō inſiſto Venio † ad aliā gl. q̄ ponit exēplū de clā. quō pōt
qs clā poſſidere a me. Certe exēplū eſt clarū. Si iui ad nudinas,
& tu ingrediens poſſeſſionē meā clā, me abſente, tu acqris nā-
lem, vt l. clā poſſidere. § q ad nundinas de acq poſ. Alii dicunt,
ꝙ turbat me clā, licet nō poſſideat, & iſtud exēplū in ſe ꝓcedit,
ſed primū exēplū eſt verū Sed ꝯ hoc op Si clā igrediens poſſeſ-
ſionē, voco te ad iudicē, tu uenis: certe tu deſinis poſſidere, qa
nō es in fundo nec in eius ꝯſpectu, ergo. &c. Huius timore dr̄
qdā, ꝙ interdictū dēt reddi in fundo Tu dic ꝙ ille, q hēt nālē
tñ, vadens ad iudicium eam retinet, vt l. 1. §. vñ ui de vi, & ui ar
& no. in l. 1. in gl mag. de acq poſ. Quæro circa hoc, ſi tu ingreſſ⁹
es clā poſſeſſionē meā abſētis, & ego eā poſtea ingredior clā, an
nālē acqro Gl. dicit, ꝙ non, & bñ: qa retineē nālis aīo tantum.
Sed q̄ro an occaſione illius nālis ꝯpetat interdictū vñ vi Gl di-
cit, ꝙ nō & bñ, qa ab initio non eſt nata, nec poſtea naſciē. Ve
6 nio ad gl. ſup ver. ꝑcario. † quō pōt eſſe ꝙ qs poſſideat pręcario a
me, & ꝯpetat hoc interdictū Gl. ſup hoc ponit exēplū clare: qa
ꝯceſſit ꝑcario alicui, vt poſſideret nālr tm. ſi. n. ꝯceſſiſſē vtrāq;
tūc nō ꝯpeteret mihi hoc īterdictū. Reſtat mō qualr ſnīa ī hoc
interdicto dēat formari: verū qa ſnīa depēdet a libello, iō prius
vidēdū eſt † qualr ſit formādus libellus. qa hoc venit in exami-
tione ſcdæ partis: iō venio ad ſcdam partē, ad q̄ ſm lec gl op. q
g poſſidet imobilia, nō cogiē ſatiſdare g vt l. ſciēdū ff q ſa co. ſed
hic poſſidet imobilia, ergo &c. Gl. dicit, ꝙ hic loqī d ſatiſdatiōe
iudicatū ſolui lex ꝯria loqī de ſatiſdōne de iudicio ſiſti. Certe
dñi iſta lec. nō eſt uera in ſe. Nā ſi ille poſſidet imobilia, nō ſati
ſdat ubi poſſidet alia, q̄ ea. p qb. ꝯuenit, vt l. de dic. § q̄dā. ff qui
ſat. cog. licet gl. videaē alr tenere, in d. l. ſciēdū. ī pri. Præterea h
erat

ADDITIONES.

a Alex. In plurali Imperator ſcribit ſummo Ponti. in ſingulari, ad quod ſolennis gl. quam uide in l. 1. in princ. de ſuperficie.
b Alex. Habeat locum. Et adde Bal. hic, & adde quod habetur per gl & Bar in l. 1 in prin ff. eod.
c Alex. Requiratur. Adde Bar. in l. 1. §. fi. ff. e ꝙ ſi ꝓbet ſe ante poſſediſſe u de Bal. hic
d Alex. Poſſideat Et no mirabile, quia licet nō poſſum expulſorem meum ex inter-uallo expellere, tamen impune poſſum eum turbare, & bene no. & no. Bar. in d. l. 3. §. fi ff. eo. & quod ibi dixi. & Bal. ſequitur etiam hic.
e Alex. Dicit Azo. Adde gl. & Bar in l. ſi duo. in prin. ff eo.
f Alex. Vim interdicti. Adde Bar. in l. 1. § interdictū, ff eo & Bal adde Bart. in l clam poſſidere. § qui ad nundinas, in fi. ff. de acq poſſ.
g Satiſdare Qui poſſidet immobilia, & qualiter intelligatur quando poſſidens imobilia non teneatur ſatiſdare, adde Bar. in l ſciendum in prin. Bal. hic, in fi dicit nō decido eo caſu, quia glo. in d. § quidam, oo. videtur hoc tenere. ſed imo glo in l. Iul in fi. eo ut expreſſe contrarium tenet.

erat dubiũ, an poſſideret, vnde ẽt de ſatiſdatione ď iudicio ſiſti.
poſſet intelligi hic, ſed ꝓut intell'r de ſatiſdatione iudicatũ ſol
ui Opp. Inſti. de ſatiſdat io. § ſed hodie, dicit gl. fateor ꝙ hodie
corrigit finis, qa hodie nemo ſuo no͞ie ꝯuentus cogitur ſatiſda
re iudicatũ ſolui. licet hoc ſit verum in ſe tñ lec. Iac. de Are. ma
gis placet, qa magis vtilis, & ſm illam hæc lex remanet incorre
7 cta. Ex qua lec. hẽt † qualiter dẽat formari libellus [a] in hoc iter-
a dicto Nã tu dẽs petere, ꝙ te nõ moleſtet, & ꝙ à turbatione, &
a moleſtatione deſiſtat, & ꝙ caueat de nõ moleſtãdo in futurũ
& quod pſtet intereſſe moleſtationis pteritæ. Prima duo ꝓbant
hac lege, & in legib allegatis, ad ꝓbandũ hanc lec. Iaco. de Are.
vltimũ de intereſſe probat in l. ſi duo. §. fi. ff. eo Hoc pmiſſo ve
8 niamus ad ſniam, † quał'r formabit ſnia [b] in hoc interd cto. Gl.
b q̃ incipit, ſed qualiter formabit ſniam iudex, multũ ſe inuoluit
Hic aduerte, qñq; ꝯſtat actorẽ tantum poſſidere iuſtè, & reum
nullo mõ, vel iniuſtè ab aduerſario, tunc ipſe dẽt obtinere, &
reus dẽt ꝯdẽnari ad oĩa, q̃ ſ. dixi dẽre ꝯtineri in libello. Qñq; ꝯ
ſtat actorẽ poſſidere iniuſtè ab aduerſario, tũc reus abſoluetur
ſimpl'r, non. n. põt vincere actor in hoc iudicio. neq; reus põt
vincere. vt actor in aliquo ꝯdẽnet, qa nõ poſſidet, vt ſ. dixi &
tangit in gl. pcedẽ. Qñq; ꝯſtat reũ tm̃ poſſidere, & tũc ſi qdem
iniuſtè ab aduerſario, actor ſuccũbit, qa nõ poſſidet reus, tñ in
c nullo ꝯdẽnabit, qa iniuſtè nõ poſſidet [c] ab actore. Si uerò reus
poſſidet iuſte, uel iniuſtè, nõ ab aduerſario, tunc ipſe abſoluet,
& actor ꝯdẽnabit ſibi ad illa tria, q̃ dixi dẽre ꝯtineri in petitio-
ne, & ẽt ſi nõ ſit petitũ ꝑ reũ. Rõ, qa iſtud iudicatũ eſt duplex,
& qlibet eſt actor, & reus, vt d. l. ſi defunctus. in fi. ff. de ꝓc. & l.
ſed cũ ambo. ff. de iud. Et hoc vř velle gl. tua pcedẽs, ĩ vlt. q. q̃ for
mat ibi, & vide eã. Nõ ob. ď iureiur. l. ſed & ſi poſſeſſori ĩ pri. qa
illud ẽ iudiciũ ſimplex, iſtud duplex. Ita tenebat Frã. Accur. &
bñ, l; qdã Vltrã. dicãt ꝯ. Qñq; ꝯſtat vtrũq; poſſidere, tũc ſi qdẽ
poſſidẽt iuſtè, vt puta vn[9] ẽ ꝓprietarius, alius fructuari[9], vř vſu
arius, vel empyteuta, vel feudatarius, & tũc iudex ꝓnunciabit
vtrũq; eſſe potiorẽ in poſſeſſione ſua, & ꝙ de hoc caueat, & in
tereſſe moleſtationis pteritę pſtet, vt hac l. in princ. & l. ſi duo, ĩ
prin. ff. eo. Idẽ ſi vnus poſſidet, iuſtè alter iniuſtè, nõ ab aduer-
ſario. Si vero vnus poſſidet iuſtè, alter iniuſtè ab aduerſario, il-
le q iniuſtè poſſidet ꝯdemnabit ad ea, q̃ dixi ſ. in libello debe-
re ꝯtineri. Et prædicta vera, quando conſtat vtrumq; poſſidere
diuerſo genere poſſidendi, vt vnus ciuiliter, & alter nãliter, vt
dixi. Si verò vterq; probauit ſe poſſidere eodẽ genere poſſiden
di, eſt aduertẽdum, aut vnus ꝓbat de antiquiori poſſeſſione q̃
alius, & ille vincit, qa poſſeſſio alterius pſumit uitioſa, tex. in c.
licet ex, de ꝓb. Si verò vterq; ꝓbat de eodẽ tpe, tũc ſi qdem vna
pars hẽat idoneiores teſtes, illa vincit, vt l. ob carmẽ. §. fi. ff. de te-
ſtib. Sed ſi ꝓbões eſſent hincinde æquales, tunc dicit Iac. de
Are. ſi qdẽ vnus ꝓbat de ti. alius nõ, ille pfert, q de titulo ꝓbat,
d arg in ſ. 1. [d] & l. vlt. de edi. diui Adr tol. & d. c. licet. ex, de ꝓb. &
iſto caſu ſolo tepio ꝙ allegatio dñii ꝓdeſt in interdicto vti poſ
ſidetis alias ſecus, ut uidiſtis ſ. tit. 1. l. 1. Si uero neuter proba de
tit. vel vterq; ꝓbat de hoc ſunt opi. hic in gl. Quidã dñt, ꝙ iudex
dẽt ꝓnũciare, vti poſſidetis, ita poſſideatis. Quã opi. gl. reꝓbat,
qa licet ſnia eſt incerta. De hoc tãgit gl. in l. ait ptor §. 1. ď re iud.
Alii dñt, ꝙ iudex dẽt abſtinere à iudicãdo, ſed dẽt ſeqſtrarĩ poſ
ſeſſionẽ, ne partes veniãt ad arma, & rixas Ego ꝯſueui dicere,
ꝙ primo iudex dẽt ꝓnũciare vtrũq; eſſe poſſeſſorẽ ꝓ parte dimi
dia. ꝓ idiuiſo. Nã cũ vterq; pariter, ſiue æqualiter poſſideat, fa-
ciẽt ibi partes ꝑ ꝯcurſum, vt l. ſi finita. §. cũ aũt. de dã. inſe ſicut
ẽt dicimus in ꝯiũctis, vt l. re ꝯiũcti. de leg. 1. Reſtat hic, vt exami
9 nem[9] vltimã ptẽ gl. hic poſitã. Quæro ptĩo, † al. qs hẽt ĩ fundo
vſumfructũ, alius hẽt vſũ, q̃ro vtrũ vterq; poſſideat? Vř ꝙ non
qa cũ fructuarius hẽat nãlẽ, ergo vſuarius eã hẽre nõ pt, vt l. 3.
§. ex ꝯrio. de acq poſ. In ꝯriũ vř. ꝙ vſuarius hẽt hoc ĩterdictũ, ut
l. fi. ff. e. ergo vſufructuarius poſſidet. Gl. fatet, ꝙ vterq; poſſidet,
ſed nõ in ſolidũ, ſed qlibet ꝓ parte, & uide gl. Iſtud ꝙ gl. dt, nõ ĩ
ſolidũ, ſed ꝓ parte, nõ placet mihi. Nã ps incerta rõne loci, &
rõne quotæ, n pt poſſideri, vt l. 3. §. incertã. de acq. poſ. & l. loc[9],
co. ti. & l. emp. de vſuca. ꝓ emp ſed ps vſuarii eſt icerta rõne lo-
ci, qa oĩs ps ꝓ indiuiſo eſt incerta rõne loci, vt l. Męui[9]. §. duob.
ff. de le. 2. Ita rõne quotæ ps vſuarii eſt incerta vt l. vſus ps. ď vſu
& habi. Nã ꝓ vſu meo pl[9] volui vno tpe q̃ alio, iõ dico, ꝙ vterq;
poſſidet in ſolidũ nãľr, diuerſo tñ iure. vnde illud, ꝙ gl. hic ſub
e dit, vel nõ eodẽ iure &c. iſtud eſt verũ. Quęrit gl. [e] qd † ſi feuda
10 tarius facit aliũ feudatar ſ. vtrũ iſte feudatari[9] prim[9] poſſideat,
Gl. dicit ꝙ nõ. ſed poſſidet dñs, & tertius feudatarius tm̃ nãľr,
11 & vide gl. Quærit gl. † qualiter retineat nãlis poſſeſſio. Gl. dicit,
donec quis eſt in fundo, vel in conſpectu. Plenius dic, vt ff. de
acquiren. poſſeſſ. l. 1. in gl. mag. & d. c vt ibi Vltimo quærit glo.
12 Quid † ſi ego poſſideo nãliter, & tu ciuiliter, tertius ingreditr,
quis poſſideat? Dicit gloſſ quod tertius poſſidet, quando vſu-
fructuarius deponit animum poſſidendi. Ego vero, qui cõſue
ui tenere, quod triplex eſt poſſeſſio, dico quod iſte tertius poſ-
ſidet, etiam antequam iſte vſufructuarius deponat animũ poſ-
ſidendi, vt dixi in d. l. prima, de acquiren. poſſeſſio. & l. clam
poſſidere, § qui ad nundinas. eodem titulo. &c.

ADDITIONES.

a Alex. Formari libellus. Libellum vti poſſidetis, uide in Spe de cau. poſ § permitto verſ. & icias & Bal. in l. 1. §. interdictum. ff. eod. Menoch. Dec conſi. 302. col. 2. & conſi 69 in fi.

b Alex. Formabitur ſententia. Qualiter formetur ſententi. vti poſſi Adde Bar. in l. ſi duo. ff. e. & aliquas formas huius ſententiæ uide p Bal. in l. 1. ſup. de ſen. quæ ſine cer quantit. ſed in hoc interdicto vti poſſid an interponatur primum decretum. uide c. y hoc circa fi. & no Bar. in l. ſi prius. in vlt q. de ope. no. nũ. & Bal. in auth. ei, qui. de bo auth iu. poſſi

c Alex. Quia iniuſte non poſſidet. In hoc eſt glo ſing ſecundum Bal in l. cum Papi. ſupra de leg. & facit ad ea, quæ dixit Bar in l. 2. § ſi publico. ff. de adul & in l. ſi à te §. 1. ff de excep rei iud. hi. per Bal.

d Alex. Arg in l. 1. Sic no. quod in caſu huius interdicti admittunt articuli, & probationes de dominio, pro quo omnino vide Bar in l. ſi d. eo §. ſi de acqui. poſ. Et de articulis in hoc interdicto uide Ion de retium. in c. ſi uer ꝙ no. Bart in l. ordinarii. de rei ven. & ibi dicit l alid, quod Bart hic, ui dicet, quod in hoc interdicto admittitur probatio proprietatis, & Bal. hic in fine.

e Alex. Quærit gl. Adde glo & in l. 3. § ex contrario. de acq. poſſ iſtam gl. no. Bald in auth. ſi rogati. in 4. col ad Treb.

De tabulis exhibendis. *Rubrica.*

Dictum eſt ſ. de interdictis adipiſcendæ, & recuperandę, & retinendę poſſeſſionis. Sunt quædam alia interdicta exhibitoria, ideo de his ponit. ita potes continuare iſtam rubr.

LEX VNICA.

1 *Legatarius poteſt petere hoc interdicto ſibi exhiberi illam particulam teſtamenti, quæ pro ſe facit,*

2 *Viuo pupillo non poſſunt peti tabulæ teſtamenti pupilli,*

SI in poteſtate. Poſt mortem pupilli tabulæ pupillares poſtulantur exhiberi hoc interdicto. h. d. Op. & vř, ꝙ legatariis detur
1 hoc interdictũ, vt l. 3. §. ſolẽt. ff. e. Sol. † Cõcedo iſtud
qd dicit gl. vñ hic ſubaudi, maximè. Tu dic, aut qs vult petere,
a ꝙ exhibeant totæ tabulæ, [a] & totum teſtm̃, & hęc nõ põt facere
niſi hrs, ita loquitur hic. Sed ſi vult petere ſibi exhiberi illã parti
culam, quæ pro ſe facit, tunc poteſt quilibet legatarius, vt ff. de
edẽ. l. argentarius. §. 1. Opp. & uidetur, ꝙ debeat agi ex edicto.
quẽad. teſt. ape. ff. quemad. teſt. aper. l. j. in prin. Huius timore gl.
intrat in illã materiã, quæ ſit differentia inter hoc interdictum,
& illud edictum & actionem ad exhibendũ, & vide glo. tuam,
2 quæ eſt clara Quęrit gl. † vtrum viuo pupillo poſſint peti tabu-
læ teſtamenti pupilli. Tex. hic innuit, quod non, & eſt verũ, ar.
l. 2. §. interdum. ff. de vul. & pup Quæro ego peto mihi exhiberi
tabulas pupillares, opponitur mihi, ꝙ ille qui fecit illas ſubſtitu
tiones, non habebat filios in poteſtate, an iſta exceptio exhibi-
tionem tabularum impediat? Hic innuit tex. quod ſic, hoc an
ſit verum, & qualiter procedat, dixi. ff. eo. l. j.

ADDITIO.

a Totæ tabulę Quando legatarius petit ſibi exhiberi protocollũ teſtamẽti, per Bar. in l. argentarius, ff. de eden.

De liberis exhibendis. *Rubrica.*

Iſtud eſt interdictum exhibitorium, &c.

LEX PRIMA.

1 *Ciuitas, quæ vult repere aliqua ſua caſtra quæ tenentur ab alia Ciuitate, contra quem dirigat libellum,*

SI vt proponis. Si inter patrem, & filium eſt ꝯtentio de poteſtate pp res, hoc interdicto expedit. h d. Op. & vř ꝙ offi. iud. debet expediri iſta cauſa, vt ff eo. l. 4. §. hoc autem Huius timore glo. ponit hic vnam diſtinctionem, quam tamen latius ponit in l. 1. §. per hanc. ff. de rei vend. Finaliter tota virtus eius cõſiſtit in hoc, quod interdictum dicitur quaſi inter duos redditum de re tertia Si igitur eſt contentio inter patrem, & filium, de ſeipſo filio, non habet locum interdictum, quia non eſt de re tertia. Sed ſi eſt contẽtio propter aliud, vt puta propter hereditatem, & nũc requiritur interdictum. Hic eſt caſus hic, vt l. pe. ff. e. Idẽ ſi filius poſſideatur ab alio inuitus, poteſt eſſe cõtentio inter me, & illum de filio meo, & tunc recurremus ad interdictum, quia eſt inter duos contentio de tertia re. Secus ſi ſponte ſua retineretur Et hoc eſt, quod vult dicere tota iſta glo. quam vide. Vlt. no. iſtam glo. & leges, quas allegat, ad vnã quæ-
a ſtionẽ. Ciuitas iſta detinet aliqua caſtra [a] ciuitatis Caſtellę, ciui-
1 tas Caſtellę vult repetere, ꝯ † quem diriget libellum? diriget ne
libellum ꝯ illa caſtra, vel ꝯ Commune Peruſij? Materia iſta eſt
a g. quod debemus hic diſtinguere, aut illa caſtra detinent ab
aliquo voluntariè, aut non, aut a nemine, prout hic diſtinguit.

ADDITIO.

a Alex. Aliqua Caſtra. Si commune Peruſij tenet caſtra Ciuitatis Caſtellæ, & Ciuitas Caſtellæ uult repetere, an debeat agere contra caſtra, uel Commune Peruſij, adde Bar. in l. deinde ait prętor, §. hoc autem. ff. eo. & in l. 1. ff. de rei uen.

LEX II.

a **Si ad inſtar.** Br̃ dicit ſecũdum iſtam gl. Ad ſimilitudinẽ huius interdicti põt agi a de vxore exhibẽda. h.d Gl. vt hic vides, intelligit hãc l. de illo interdicto de vxore exhibenda, vt dicitur in l. 1. §. fi. & l. ſeq. c. ti. ſed hic, vt videtis in tex. nulla fit mentio de vxore. vnde forte non erat vxor, ſed concubina. Qualiter ergo tũc ponemus caſum in ſcholari habente concubinam, quæ fuit, &c. & tunc hæc l. faciet mentionem de ſecunda parte rub. de prima lec. eſt magis clara.

ADDITIO.

a Alex. Poteſt agi. Et uide Bar. in l. 1. ff. eo.

De precario, & Saluiano interdicto. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Quomodo differat Saluianum interdictum ab hypothecaria actione.*

SI te non. Br̃ dicit. Pro pignore vendito ꝯ emptorem non competit interdictũ Saluianum directum, ſed ad hypothecariam actionem eſt recurrendum. h.d. Op. ff. c. l. 1. vbi contra emptorem datur hoc interdictum. Sol. Fateor de hoc interdicto vtili, vt ibi nõ directo, vt h. c. Sed inſtatur, cum omnia interdicta ſint ſcripta in rem, vt l. 1. §. pe de interd. vñ quod iſtud interdictũ debeat dari ꝯ quemlibet poſſeſſorem. Gl. hic vr̃ fateri, ꝙ ſit in rẽ, & ad contraria non reſpondet. Vnde ſuſtinendo gl. debemus dicere, ꝙ hypothecaria eſt quida acceſſorium ad actionem perſonalem. & ſicut perſonalis actio nõ ſequitur fundum, ita hoc interdictum non ſequitur fundum. Vel aliter, & melius dico, ꝙ iſtud interdictum non eſt ſcriptum in rẽ, íõ directũ non datur ꝯ tertium poſſeſſorem. Quæro an hoc interdictum compe-
a tat a pro aliis reb ꝙ̃ pro reb coloni, & ſic an detur locatori fundi vrbani, vel creditori. Certè de hoc eſt contentio. Certè credo, ꝙ ſic. Caſus eſt hic in eo ꝙ dicit, debitor tuus, & ſic ſimpliciter, &
a in fi dũ dicit, quæ ad exemplũ eius inſtituitur &c. Quæro † qd differt hoc interdictum Saluianũ ab actione hypothecaria Glo. mirabilr̃ loquitur, & dicit, ꝙ differt in natura, item in mõ probãdi. Natura differt, qa iſtud interdictum eſt poſſeſſorium, ſed hypothecaria eſt petitorium iudicium. Et vide gl. in fi. licèt hypothecaria nuda poſſeſſionem auocet, tñ dicit petitorium iudicium. Ratio, quia ſicut rei vendicatio auocat poſſeſſionẽ ratione domini, ita hypothecaria, auocat poſſeſſionem rõne hypothecæ. de qua debet conſtare, & ſic eſt petitorium iudicium.
b Vnde a ſententia lata b ſuper hypothecaria, appellatur, ſed hoc interdictum eſt poſſeſſorium, cum in eo non habeat dicere rẽ eſſe obligatam, ſed poſſeſſam ab eo, qui obligauerat. Ex ex hoc inſurgit alia qõ, quid habeat is probare in hypothecaria? Gl. dicit, ꝙ debet probare obligantem tempore obligationis eſſe dominum. Glo. dicit aliter in l. cum res. inf. ſi ali. res pig. dat. ſit. & ibi dicam. & l. rem alienam ff. de pig. actio.

ADDITIONES

a Ale. Competat. De materia hic tacta uide in l. 1. ff. eo ubi plenè per Bar.
b Alex. A ſententia lata Vide Bar. in l. 1. ff. eo.

LEX II.

Habitantis. Contra heredes eius qui rogauit competit interdictum de precario. hoc dicit.

De pignoribus. Rub.

Rubr. Iſta poteſt cõtinuari duob. modis. Vidiſtis ſ. de Saluiano interdicto, vbi mentio fit de pignore, ideo meritò ſubnectitur hic rub. de pig. Vel ſic, dictum eſt ſ. de obligationib. principalib. & ẽt dicitur inſ. in plurib partib. ſed qa principalib. obligationib. accedũt pignora, idcirco ſubnectitur rub. de pig &c.

LEX PRIMA.

1 *Pignus licèt minus ualeat quàm ſit pecunia debita, non tamen præiudicatur creditori.*

DEbitor. Licèt debitor cedat pignori, nõ tamẽ liberatur. h.d. No. ꝙ licèt debitor velit cedere pignori, quod nõ ideo liberatur, vt hic. Ad idem ſup. de ac. & ob. l. ad nectius. Et ex hoc, habetis
1 aliud inferre, † ꝙ licèt pignus minus valeret. quã eſſet pecunia debita, non tamen præiudicatur creditori. vt l. creditori. ff. ſi cert. pet. & ibi no. licet Venetu ſeruent contrariũ, vt dicit gl. Hic non ſunt alia.

LEX II.

1 a **Quamuis.** Habẽs ſpecialem hypothecam a ac etiam generalem, non recurrit ad generalem in præiudicium ſecũdi creditoris, ſi ſpecialis ſibi ſufficiat ad debitũ. h d. No. quod dixi in ſummar. o. Opp. dicitur hic, qd̃ iſte creditor primus ñ põt pſequi q̃cũq; pignora velit. Cõtra, ff. de diſtr. pi. l. creditoris arbitrio, Sol. Dñt qdã, ꝙ illa l. loqr̃ de rigore, hæc de æqtate. Vel verius, ibi erat vnº creditor tñ, hic pl̃es. Sed ꝯ iſtã ſol. Iſtar̃ de l. gñalr̃ i prin. ff. q pot. i pig hab. vbi idiſtiõctè primº pfert̃ ſcdo. Sol. Ibi iã primº creditor, q̃ ſcdus, hẽbat ſpãlẽ hypothecam, tñ hic primus creditor habebat ſpecialẽ hypothecã, & generalem. & iõ ſi pot ſatisfieri ex ſpeciali, nõ recurrit ad generalẽ in præiudicium ſecundi creditoris. Sed ꝯ prędicta inſtatur & videt, ꝙ indiſtinctè ſecundus nõ ſolũ ſit potior, ſed ſolus in tali hypotheca. Vnde op. de pdicta l. q generaliter. in fi. p eõius ſol. br̃ ſic dicas, ꝙ qñq; eſt vnus ſolus creditor hñs plura bona hypothecata, & tunc pſeq põt q̃cuiq; velit. Ita intelligit̃ palle. l. creditorib. ff. de diſt. pig Si vero ſunt plures creditores, tũc aut primus habet tñ gñalem hypothecã, & ſecũdus & gñalẽ tñ, & primus pfert̃ Ita intelĺr palĺ. l. q gñalr̃, in prin. Aut primos habet ſpãlẽ, ac ẽt gñalẽ, & ſcd̃s alterã tñ, & tũc aut hẽt eas pure, aut ſub ꝯdõne. Si pure, tũc licet de rigore iuris poſſit pſeq q̃cũque hypothecã velit, tñ de æqtate nõ. & ita intelligit̃ l. noſtra. Si vero hẽt ſpãlẽ hypothecã pure & gñalẽ ſub ꝯdõne, vc;, ſi nõ poſſit ſibi ſatisfieri ex ſpãli, tũc ſufficiente ſibi ſpãli hypotheca, ſecundus creditor nõ ſolũ eſt potior, ſed ẽt eſt ſolus in illa hypotheca Et ita dẽt intelligi palĺegata l. q gñal. ter. in fi. ſm Ia. Bu. Mõ p declaratione legis noſtræ, & gl. q̃ro. qd ſi primus creditor, vel alia extranea perſona, poſſidet iſta pignora, nunquid habeat locum iſta lex Breuiter habetis dicere quod ſic. Nam eadẽ eſt rõ & p ꝯñs dẽt eſſe eadem iuris diſpoſitio arg l. illud. ad legẽ Aquiliam, & l. milites agrum. de re mili cum ſuis ſimilibus.

ADDITIO.

a Menoch Hypothecam. Pariſ. conſi. 50. nu. 26. 27. lib. 1.

LEX II.

1 *Pactum, p quod datur licentia creditori de ingrediendo poſſeſſionem rei ſibi obligata, ualet & nu. 2.*
3 *Creditor faciens ſecundum pactum, non dicitur inferre vim, & nu. 4.*
4 *Quod poteſt fieri ſine iudice, vrbanius fit cum iudice, quamuis ſi fiat ſine iudice non punitur.*
5 *Si debitor, qui dedit licentiã creditori ingrediendi poſſeſſionẽ ſua authoritate, reſiſtat creditori volenti ingredi, an creditor dicatur vim inferre.*
6 *Si debitor poſt talem licentiam alienauit, an creditor poterit ingredi poſſidente emptore.*

1 **Creditores.** Iſta eſt optima lex & hẽt optimam gl. q̃ vide & ſigna. † Creditor ſm formam pacti, ſua authoritate, & ſine iudice, põt ingredi poſſeſſionẽ rei ſibi
2 obligatæ, vrbanius tñ fit cũ iudice. h.d. No. ꝙ † pactũ, p quod datur licentia creditori de ingrediendo poſſeſſionẽ rei ſibi obli-
3 gatæ, tenet & valet. Scdo habetis notare, ꝙ † creditor faciẽs ſm
4 pactum, nõ dr̃ inferre vim. Tertio habetis notare, † quod licet qd poſſit fieri ſine iudice, vrbanius tñ fit cũ iudice, quis ſi fiat ſine iudice nõ punit̃, vt hic colligit̃, & in l. 1. §. non pperuç. ff. de ſepul viol. Mõ opp. dr̃ hic, ꝙ creditor ingred ẽs poſſeſſionẽ rei ſibi obligatæ nõ infert vim. Contra in l in poſſeſſionẽ. ff. ad l Iul. de vi publ. vel priua. vbi tex. expreſſe dicit ꝯ Sol. h c p pactu data fuit creditori licentia ingrediendi poſſeſſionem, & iõ nõ dicit̃ vim cõmitere quia fit ſm pactum. in l. ꝯtra nullũ pactũ fuit oppoſitum. Sed ꝯ iſtam ſol. inſtat de l. cũ creditor. ff. de fur. vbi indiſtinctè creditor ingrediens poſſeſſionẽ nõ dr̃ committere
a vim. Sol. dicas ſm Dy. a qd̃ qñq; creditor ingredit̃ poſſeſſionem rei ſibi obligatę, cã ſui iuris conſeruandi: vt puta, quia pactum pceſſerat, & tunc nõ dr̃ inferre vim, vt hic. Qñq; ingredit̃ poſſeſſionẽ cã iniuriandi aliũ, & tũc hẽt locũ l. in poſſeſſionem, ff. ad l. Iul. de vi pub. vel pri. Qñq; dubitat̃, & in caſu dubio pſumit̃ creditorẽ magis ingredi gr̃a ſui iuris cõſeruandi, q̃ cã inferendi aliũ iniuriã, & iſto caſu loqr̃ l cũ creditor. ff. de fur. ſm Cy. ar l. merito. & ibi no. ff. pro ſoc. Mõ pro declaratione legis nr̃ę,
5 q̃rit gl. † debitor dedit licentiam creditori ingrediẽdi poſſeſſionẽ ſua authoritate. creditor vult ingredi, debitor reſiſtit, nũqd creditor dr̃ vim inferre. Primo vr̃, ꝙ nõ dicat̃ uim inferre, neq; debitor poſſit reſiſtere, cũ ſemel pactũ ſibi placuerit. argu. l. in diẽ. ff. de aqua plu. arc. & l. ſicut. ſ. de act. & ob. cũ ſi. In ꝯria opi. fuit Mart. & p eo facit l. non eſt ſingulis. ff. de re iu. Ad idẽ l. ęqſ ſimũ in prin. de vſuf. Gl. approbat primam partẽ. Sed ꝯ determi-
b nationem b gl. poſſet inſtari de l. colonus & l. cum fundum. ff. de vi, & ui ar quare ſm d. Iac. dicas ſic. Nã quandoq; debitor facit pactũ creditori, vt ẽt eo inuito creditor ingredi poſſeſſionẽ poſſit, & iſtud pactum nõ valet, vt l. conuenire. ff. de pac. do. l. ſi vnus. §. illud. ff de pac. Quandoq; debitor facit pactum creditori ſimpliciter, vt poſſit ingredi poſſeſſionẽ authoritate ſua, & tunc p iſtud pactum uidetur agi, vt creditor etiam non rogato, nec requiſito debitore, ingrediat quo caſu ſi creditor ingrediat̃ poſſeſſionem, iuſta cauſa adeptus eſt, quia ſm formam pacti, & non dr̃ inferre vim. & ſi vellet creditorẽ expellere, non poſſet, quia rectè poſſidet, vt l 1. ſupra vnde vi. & iſto caſu eſt vera opinio hic poſita. Qñq; creditor vult ingredi poſſeſſionem contra omnimodum voluntatẽ debitoris reſiſtentis, & tunc nõ pt,

imo

ADDITIONES.

a Ale. Secundum Dy. An ſi creditor ingreditur poſſeſſionem rei ſibi obligatæ, preſumatur in dubio hoc facere cauſa ſui iuris conſeruandi. Adde Bal. in d. l. in poſſeſſionem. & Bal. in d. l. cum creditor. & cum gloſſ. allegata in materia Bald. intra eod. l. 1.
b Ale. Determinationem. Non valet pactum debitoris dantis licentiam creditor ingrediendi eo inuito. Adde Bar. in l. alia §. eleganter. ſol. mat.

imo dr̄ inferre vim. Sicut aūs dicimus in colono. nā colon⁹ mu-
tādo vo ſtatē priuat dn̄m poſſeſſione, licet dn̄s poſſideat. vt in
ꝑalle. l. colonus. & l. ſi fundū. ff. de vi, & vi ar. ſm Iac. But. Itē q̄rit
6 gl. 1. circa med. Ecce † debitor in inſtr̄o dedit licētiā creditori
īgrediēdi poſſeſſionē authoritate ꝓpria, poſtea eā alienauit, nū
q̄d creditor poterit īgredi poſſidēte emptore? Gl. noſtra hic de
terminat, q̄ ſic, p l. Titius. de ſer. expor. Cōtra determinationē
gl. poſſet īſtari, q̄a iſtud pactū, q̄n dat licētia creditori īgrediēdi,
nō tribuit aliq̄d ius reale, neq; pſonale, ſed q̄dā licentiā ꝯcedit.
Im. plus. q̄a poſito q̄ aliq̄d ius pſonale tribueret, m actio pſona
a lis, ſiue ius pſonale, n̄ ītēdit ꝯ ſingularē ſucceſſorē, a vt l. 1. §. ſi
hēs. ff. ad Trebe. & l. ſi fideicōmiſſum. §. tractatū. ff. de iud. Quid
dicemus? Dicas ſm Ia. Bu. & ſunt optima verba, q̄a q̄nq; debitor
facit pactū creditori ſolū dādo ſibi licētiā īgrediēdi, & tūc ſicut
reſiſtēdo creditori volēti ingredi, dr̄ mutare volūtatē, vt dixi ī
ꝑcedēti q̄ōne, ita & alienādo. Quo caſu eſt dicēdū idē in debito-
re, q̄ in colono, q̄a colonus mutādo volūtatē priuat dn̄m poſ-
ſeſſione. vt ꝑalle. l. colonus. & l. cū fundū, & ſic creditor rōne
poſſeſſionis nō poterit ingredi, nec ēt rōne pacti, q̄a nō afficit
ſingularē ſucceſſorē, vt ꝑdixi. Q̄nq; debitor nō ſolū facit ꝑdctm
pactū, ſed ꝯſtituit ſe poſſidere noīe creditoris, p q̄d ipſe creditor
vr̄ poſſidere, vt l. q̄dā mulier. ff. de acq. poſ. Et in iſto caſu dices,
vt in ꝑcedēti mēbro ſm Iac. But. Q̄nq; debitor ipetrat poſſeſſio
nē ꝑcario ab ipſo creditore, & creditor ſibi ꝯcedit, & tunc aut
nulla poſſeſſio eſt tranſlata in debitorē ꝑcario rogātē, q̄ fieri p̄t
vt l. certe. §. 2. ff. de ꝑca. Et in iſto caſu ēt dicas vt in ꝑce. Q̄nq; in
debitorē ꝑcario rogātē ſolū n̄alis poſſeſſio ē trāſlata, q̄ p̄ſumit
in dubio, vt l. & hēt. §. cū q. & ibi no. ff. de ꝑca. Et iſto caſu ſi de-
b bitor alienet, b in emptorē trāſit ſolū n̄alis poſſ. q̄ debitor hēbat
& ſic creditor rōne ciuili poterit ingredi illā poſſeſſionē, niſi
ſit repulſus, vel ſuſpicet ſe poſſe repelli, arg. l. clā poſſidere. §. qui
ad nūdinas. ff. de ac. poſ. Q̄nq; in debitorē precario rogātē om-
nis poſ. eſt trāſlata, q̄ fieri pōt, vt l. in reb. §. 1. de preca. & not. in
ꝑalle. l. & habet. § eum qui. eo. ti. & iſto caſu creditor nō poterit
ingredi poſ. rei ſibi obligatæ, & ab emptore poſſeſſę. Primo rō-
ne poſ. nō, q̄a nullā habet vt prędixi. Scd̄o rōne pacti non, quia
pactū iſtud non afficit ſinglēm ſucceſſorem, vt prę all. l. ſi fidei-
commiſſum. §. tractatum. ff. de iud. & in l. eum C. de ac. & ob.

ADDITIONES

a Ale. Succeſſorē. Aut eſt corruptus, aut male dicit. Nam iſto caſu naturalis, & ciui-
lis eſt apud creditorem, licet debitor interueniat, & priuet creditorem naturali,
tamen pp naturalem remanentē penes eū, dēt poſſe ingredi, vel ēt dicit Bart. vt
inf. pxi dū alleg. l. clā poſſidere & ita tenet Bar. inf. in 3 q. prin. Cogita quia for-
te eſt verius quod hic dr̄, quia ſi per talem alienationē priuatur ciuili, & natura-
li, vt no. in l. peregre §. quib. de acq. poſſ. ergo non mirum ſi amiſit poſſeſſionem
q̄ non poſſit propria authoritate ingredi, niſi taceret incōtinenti, per ea quæ no.
in d. l. cum fundum. & de vi, & vi ar.

b Ale. Debitor alienet. Adde q̄d idem tenet Bart. in repe. huius l. in fin. 5 q. prin. in
ver. ſed pone, quod debitor, quē ſequitur hic Sal. in contrariū tamē tenet Bart. in
l. intendum 5. ſi. ff. de acq. poſ. & in l. Celſus. in ver. ſed pone quod debitor. ff. de
vſucap. quem ibi ſequitur Imo. & communiter omnes. quod verius eſt.

LEX III.

1 *Creditor ingrediēs, vel occupās rē debitoris ſua authori. dicit̄ cōmittere vī.*
2 *Dictio dēt, quandoque exponitur pro poteſt, & recipit limitationem de vrbanitate, & nu. 3.*
4 *Quod fit contra vrbanitatem, vel ciuilitatem, quæ non ſunt præcepta, ſed conſilia, non punitur.*
5 *Tutor vel pupillus cū eius authoritate ſi dat licentiam creditori ingrediē di eius authoritatu, quando valeat.*
6 *Quid in alijs pſonis, & in caſibus, in quib. tranſitio poſſeſſionis eſſet prohibita ratione perſonæ, vel rei.*
7 *In rebus eccleſiæ poteſt creditor uigore talis conuentionis ingredi, ſi ualida conuentio præceſſit.*
8 *Vel niſi res eſſent ſacratæ.*
9 *Talis licētia ingrediēdi ꝓpria authoritate pōt concipi in vltima volūtate,*
10 *Etiā in alijs contractibus, quā in pignore, talis conuentio, et licētia ualet.*
11 *Conſtituens ſe creditoris nomine poſſidere, vt eius conductor, transfert in eum & naturalem, & ciuilem poſſeſſionem.*
12 *Si uero conſtituat. ſe eius precario nomine poſſidere, transfert in eū ciuilē poſſeſſionē tātū, retenta naturali, & tūc dēt undici, q̄d licet ingredi, &c.*
13 *Pactum quod liceat creditori non ſolum ingredi poſſeſſionem, ſed ēt ī ſolutum accipere ſua authoritate, uerum ualet.*
14 *Tale ius ineundi, & retinēdi poſſeſſionē propria autoritate, non cōpetit ante debitum liquidatum, ſeu in uictoriam deductum.*
15 *Liquidatio debiti fit parte citata ſolenniter libello dato, & lite cōteſtata.*
16 *Remediū, q̄d creditor ex pacto poſſit īgredi poſſeſſionē, negocio nō liq̄dato*
17 *An tunc poſſit creditor ingredi ante morā ſuper obligatione principali.*
18 *Per talem conuentionem licet debitor reſiſtat ſolo verbo, pōt creditor ingredi. niſi debitor offerat debitum, & nu. 19.*
20 *Per talem conuentionem ingrediendi propria authoritate, pōt creditor ingredi clam, ſeu debitore ignorante.*
21 *An tale ius poſſit exerceri contra uniuerſalem ſucceſſorem.*
22 *An contra ſingularem ſucceſſorem & an ſine iudice dicat̄ debitū liq̄dū contra eum, ſicut erat contra principalem, & nu. 24.*
23 *Quando iſtud ius exequendi imploratur a iudice contra ſingularem ſucceſſorem an debeat fieri unus proceſſus.*
25 *An poſſit adhiberi remedium, quod indiſtinctè cōtra ſucceſſorē habentem cauſam a debitore, poſſit exerceri talis conuentio.*
26 *Quando ex vrbanitate aditur iudex in caſu conuentionis, de qua in hac l. an debeat pars citari, libellus dari, & ordinatè procedi.*
27 *Si in inſtrumento fuit tantū latu licētia de ingrediēdo. tūc neceſſarius erit libellus ad acquiſitionem poſſeſſionis.*
28 *Quando creditor implorat officium manus militaris contra debitorē, qui armata manu reſiſtit, debet præcedere ſummaria cognitio.*
29 *Cū iudicis officiū imploratur, ut declaretur iuſtū preciū rei, expeditur res ſummatim cauſa cognita. & quomodo eligantur æſtimatores, & nu. 13.*

Creditores. Hęc l. hēt materiā quotidianā & malè ea-
plicatam, & ideo placuit mihi aliqualr̄ eā at-
tingere. Et primo ponam lec. gl. cōem; & eā explicabo. Poſtea
ponam lec. meam nouam. Tertio ponam aliās. Vltimo ponam
materiam p q̄ōnes. Hęc lex diuidit in duas partes. Primo ponit
q̄d pōt facere creditor, qui pactus eſt de ingrediēdo ſm iuris ri-
gorem. Secundo ponit, quid debeat facere de vrbanitate. Scd̄a
ibi, aūt; & bř hoc intendit. Creditor ſi ex pacto poſſeſſionē in-
a greditur a ſine iudice, non tn̄ vim cōmittit, ſed vrbanius facit, ſi
1 cū iudice. h. d. cū gl. Ad euidentiam pręmitte, q̄ † creditor īgre-
diens, vel occupans rē debitoris ſua authoritate, dr̄ committe-
re vim, & incidit in edictū d. Marci, in l. extat. ff. q̄d met. cā. Hoc
ꝑmiſſo pone caſum p te, & collige notabilia, ſ. q̄ ex pacto licēt
ingredi poſ. & hic, & l. pe. de pi. actio. l. q. raſario. §. illo ext. Scd̄o
a no. q̄ † dictio, dēt, exponit ꝓ pōt, vt l. obſeruare. de offi. Procō.
circa fi. & in concor. ibi poſitis. Tertio no q̄ dictio, dēt. recipit
limitationē de vrbanitate. Op. & vr̄, q̄ hęc l. ſibi inuicē ꝯdicat.
nā in prin. dicit, q̄ licitè p̄t ſine iudice, & hoc ꝓbant ꝯcor. poſi-
tæ in gl. ſed in fi. dr̄; q̄ hoc dēt facere cū vrbanitate, vel iudicis
authoritate, & ſic innuit, q̄d nō licēt facere ſine iudice. Sol. gloſ.
3 duob. modis. Primo, † vt exponat dict.o, dēt, id eſt pōt. Secūdo
vt determinet dictio, dēt, ex vrbanitate. Sed ꝯ hoc opp. q̄d ſolu.
iſta nō ꝓcedat: nā hoc verbū, dēt, importat neceſſitatē, vt l. Pre-
tor, in prin. ff. de edē. & l. q̄d quiſq; iur. ff. de ver. ſig. l. debitor. Ad
b huius declarationē diſtingue, aut hoc verbū, dēt, b ponit affir-
matiuè, aut negatiuè, vt non dēt. Primo caſu, aut diſpoſitio re-
ſpicit fauorē eius, ad quē referi hoc verbū debet, & tunc expo-
nitur. ſ. p̄t, vt ff. de offi. Procon. l. obſeruare. §. ñ. de interro act. l.
q. interrogat. Aut non reſpicit fauorē ipſius, & tūc ſi importat
neceſſitatem, reſultat prauus intellectus, ſeu alicuius legis ꝯdi-
ctio, & tūc ponit̄ dēt, pro pōt: vel determinat cū hac dictione,
ex vrbanitate, vt l. ſi quis ſeruum. § ſi inter. ff. de leg. 1. & de iud.
l. & poſt edictū, circa prin. Aut non reſultat prauus intellectus,
ſeu ꝯdictio l. & tūc ſtat propriè, & neceſſitatē importat, vt d. l. p-
tor. de eden. & in concor. ibi allegatis. Secundo caſu, q̄n ponit
negatiuè, & tūc importat neceſſitatē, vt l. non debet. ff. de dol.
de reg. iu. l. non debet. Fallit, vbi ſic intelligendo reſultat iuris ꝯ-
trietas quia tunc determinatur, non dēt, i. ex vrbanitate, vel ho-
neſtate, vt ff. de offi. procō. l. ſolet. §. ſicut. Tertio ꝯ hoc opponit,
c quod iſta expoſitio non tollit ꝯtrium. Nam dictio, poteſt, c impor-
tat neceſſitatem, ſicut dictio, dēt, & ponit pōt, pro dēt, vt ſ. ſine
cenſu, vel reli. auth. ſed & periculum. Sol. Regula eſt, quod di-
ctio, poteſt, non importat neceſſitatē, vt l. ſępè, de offic. preſi. &
de iu. l. non quicquid. Fallit in quibuſdā caſib. notatis in d. l. ob-
ſeruare. §. ſi. Cum ergo aſſumitur hęc dictio, dēt, ꝓ pōt, intelligi-
tur ſm ſuam propriam naturā, & regula eſt, vt neceſſitatē non
importet, vt voluit hic ſentire gl. De ſignificatione tamē huius
verbi poteſt, non dico, quia eſſet nimis longum, nec eſt de no-
ſtra materia. Dicā vobis hoc anno in d. l. ſępè. Oppo. quarto ad
aliam exceptionem, prout exponitur hic, debet, ex vrbanitate.
4 Cōtra, nā † q̄d fit ꝯ vrbanitatem, vel ciuilitatem, venit puniēn-
dum, vt ff. de lega. l. 1. & a. Sed hic non punitur, ſi fiat in ciuili-
ter, & ſine iudice, ergo &c. So. Sicut in ſacra pagina quędam
ſunt ꝑcepta, in quib. ꝯfaciēs peccat mortaliter, vt in nō dilectio
ne proximi, & ſi. Quędam ſunt conſilia, vt illud, vende omnia,
quę habes, & da pauperib. in illis ꝯfaciens non tenet̄. Ita in iure
ciuili, ſi quis facit contra ciuilitatem, & vrbanitatem, quæ non
ſunt præcepta, ſed conſilia, non punitur, vt hic, quia illud de in
grediendo cum iudice, eſt conſilium, non præceptum. Sic ff. de
ſol. l. ſi ſtipulatus ſum. §. 1. & de re. cor. l. ſi pupillorum. §. ſi pupil
lus.

ADDITIONES.

a Ale. ingreditur. Et tene menti perpetuo, quod per licentiam de ingrediendo poſ-
ſeſſionem in bonis uidetur hypothecata ſecundum Bal. hic ſingulariter in h. No.
hic practicam quando habens auctoritatem ingrediendi, quomodo ingredi poſ-
ſit cum authoritate iudicis.
Menoch. Nouiz. conſ. 81. nu. 17. 18 & alia. Mod. Pariſ. in conſuetu Pariſien titu. 1.
§. 1. gl. 4. num 13. & 15 ubi egregie. & nu. 43. quid ſi licentia eſt iniuſta & in mate
ria Afflic. deciſ. 316 Crau. conſi 4. nu 12.

b Alex. Verbum, debet. No. hic de verbo, debet, an importet neceſſitatem, no. in l.
ſolet, hic alle in gl. in verbo, debeat, in Clem. 1 de ſtatu mona. & legitur, & no. in
c. 1. de deſpon impub. 15. q. 2. conſidimus. in gl. quid autem in verbo ſolet, vide
Bal. in l. 1. ſup. quomodo, & quando iu. l. 2. nec ſemper verbum, debet importat
neceſſitatem, ſed aliquando honeſtatem, ut probatur in l. intellegimus de iudi.

c Alex. Dictio poteſt. An verbum, poteſt, importet neceſſitatem, adde quod no. in l.
a. ff. de inutili teſtam.

lus.ff de rei vẽd,l.ſi q.Si vero qs facit ꝯ ciuilitatẽ, ſeu vrbanitatẽ,q̃ ſũt pcepta,tũc puniẽ,vt d.l.1.& a de legi.Tñ qñq; punitur ordinarie,ſi pęna ordinaria ẽ ſtatuta,qñq; extraordinarie ar.l ar ſi qs §.idẽ Labeo ff de reli.& l.ſi ĩ ſi.ff.quod me.cã licet ibi gl. ſimpliciter alleg. Nõ eſt ergo verum dictũ gl.quę indefinite dicit,qd inciuiliter factũ nõ punitur,& hoc ſuſtinent lec.gl. Dices ergo,qd hic ponit,debet,i.põt, & hoc ꝑ euitandam ꝯrietatẽ legũ.Sed ego oñdo,ꝙ hæc lex põt legi ꝓprie,ꝓut iacet,& ſic dicta expoſitio nõ eſt neceſſaria,& nõ dẽt fieri. Lego ergo eã alio mõ,& ſic vos ſcitis,qd ẽ dĩa ĩter eũ,q poſſidet, ſiue eſt in poſſeſſione,& eũ qui intrat poſ.vt l.1.§.ſi ff.de acq.poſ.& ex quib.ca.io poſſ.ea l.cũ legati,& l.2.in prin.pro hẽde.Itẽ aliud ꝯſeqr qui intrat poſ.& aliud qui poſſidet,ſiue poſſeſſionẽ acqrit,vt l.ſi cui,in prin.§.q legatorũ.ff.vt ĩ poſ.leg. Hoc p̃miſſo pone caſum ſic:Conuentũ eſt inter creditorem,& debitorẽ,vt liceat creditori ingredi poſſeſſionẽ authoritate ſua,nõ ſoluta pecunia creditor ingreſſus eſt,quęro nũquid incidat in edictũ d. Marc.& ingrediẽs poſſeſſionẽ ꝯmittat uim.Rñ quod nõ facit vim.Scdo q̃rit an ex vigore talis pacti poſſit poſſidere,& poſſeſſionẽ ſibi acqrere.Rñ.qd hoc nõ dẽt,nec p̃t fieri ſine iudicis authoritate,& hæc eſt uera, ſi ponas p̃ceſſiſſe ſimplex pctũ de ingrediẽdo,& plana eſt lec.& rõ ei⁹ eſt,qa hoc nõ venit in pactũ,qa fuit ſolũ actũ de ingrediendo poſſeſſionem.Probat hęc caſus poſitio exp̃ſſe,per l.ſi qs añ.ff de acq.poſſ.& hoc nouum tenemẽtũ Lec.ih gl.in ſe põt eſſe vera, ſi ponamus ꝯuentionẽ p̃ceſſiſſe d̃ utroq;.ſ.de ĩgrediẽdo,& poſſeſſionẽ acq.hoc faciũt notarij hodie,q dũt in inſtrõ,quã poſ.ingrediẽdi,& accipiẽdi,& retinendi ſua authoritate,&c.quod bene aduertas,rogo te,

Nunc, Venio ad mãm legis nřæ,quã examinabo p qnq; q̃ões principales. Primo q̃ro de pſonis debitorũ hoc ꝓmittẽtiũ.Scdo de forma,ſeu mõ ꝯſtituẽdi tale ius ingrediẽdi Tertio de tpe,qñ ĩcipiat ꝯpetere effectualr tale ius quarto,q̃ro.ꝯ quas pſonas ꝯpetat Quinto de offõ iudicis.qñ ad hoc

5 adit,de quo tangir in ſi gl.nřæ Primo ergo q̃ro,†qd ſi tutor vł

a pupillus eius authoritate dat hanc licentiã a creditori,vř qd nõ valeat.qa pupill⁹ poſ.aĩo ꝑdere nõ p̃t,ut l.pupillus de acq rerũ do & l.poſſeſſio de acq.po.Hoc vř magis exp̃ſſũ in l.magis puto,§.1.de reb.e. Eꝯ uř,qd ualeat,qa p̃t trãſferre poſſeſſionẽ,vt l.2.§.ſi a pup.ff.p emp.Rñ aut creditor uult uti pacto,ad executionẽ iuris realis.ſ.ipſi⁹ pignoris,& tunc ſi pignoris ꝯſtõ ualuit,valet iſtud pactũ vt ff de reb.eorũ,l.ſi pupillorũ.§.1.Aut nõ ualuit,& tũc ñ ualet pctũ,vt ĩ.ti.1.l.curator.& l.cũ principalis.ff.de reg.iu.Aut creditor uult uti pacto ad executionẽ iuris pſonalis.& tũc aut ſit pctũ cũ creditore qd liceat ĩgredi tm̃,& ualet,qa ꝯdõ pſonæ pupilli nõ eſt ĩpedimẽto, vt l.apud Iul.io pri.& §.ſe.ex qb⁹ cau.ĩ poſ.eat.Aut ſit pctũ,ꝙ liceat,ĩgredi,et poſſeſſionẽ adipiſci,& retineri,& tũc q̃tũ ad res,q̃ ſeruari nõ pñt,ualet,qa res,q̃ ſeruari ñ pñt,p tutorẽ alienari ualẽt,ut l lex.q̃ tutores,ſ.de admi tut.ſed q̃tũ ad alias,res,nõ valet ſine iudicis decreto.qa ſua uolũtate ñ p̃t poſſeſſionẽ ĩ aliũ trãſferre, vt d.l.pupill⁹.& l.magis puto §.i.de reb e.Nec ob.l.2.§.ſi a pupillo,qa ibi dẽt ĩtelligi,ꝙ poſ.erat penes emptorẽ,uel loqt ĩ re mobili,cui⁹

6 alienatio ſm illa tpa ñ erat ꝓhibita †Qd mõ dico ĩ pupillo,idẽ

b dico ĩ oib.pſonis & ĩ oĩ caſu, ĩ quo trãſlatio poſſeſſionis eẽt ꝓ-

7 hibita,uel rõne pſonę,uel rõne rei.Quæro,qd ĩ reb eccłię,an

c creditor poterit ĩgredi vigore talis ꝯuẽtionis.Inn.no qd oon,ex,de ſo ꝯp,c.verũ.& ibi p eũ,no.qd nõ liceti ĩgredi ſine authoritate iudicis eccleſiaſtici Nã cũ ſemel dñiũ rei trãſlatũ ſit ĩ eccleſiã,ſãctũ ſãctorũ ẽ dño.& ĩ eã ꝯmittiř ſacrilegiũ,ar.l2.q.a c.

d nulli liceat & c.1.Sed Hoſt.dicit ꝯ hoc p c.cũ dilecti de dolo, in quo reſidet Io.And.ĩ d c.uerũ.& hoc credo,ſi ualida ꝯuẽtio p̃ceſſit,vt ſ.de epi.& cle.l.ſi qs curialis.& facit, qa executio iuridica excuſat a ſacrilegio,vt l.q̃q̃.I pri.de aqua plu.arc.Ad qd facit,qd no.p Dy ĩ d.l.ſi pupillorũ.§.1.de reb e.vbi dř, creditor p̃t vẽdere res eccleſię,nõ ſeruatis ſolennitatib. q̃ alias requiruntur.

8 Prædicta uera,†niſi res eſſent ꝯſecratę,vel ſi ſia,vt in cap.ſemel

e Deo dedicatũ.de reg.iu.li.6.Scdo prĩcipaliter q̃ro circa modũ

9 ꝯſtituẽdi,†an talis poteſtas conſtituendi concipi poſſit in ultima uoluntate.Bř dico qd ſi in ꝯctu,ergo in teſtõ,ut l.ſeruũ filii,§.cũ q.ff.de le.1.& maxime cũ ex ultima uolũtate trãſferř dñiũ recta uia,ut l.a Titio ff.de fur.& hęc opi.ꝓbat.ff de pig.act l.nõ eſt mirũ,& de ali.& cib.le.l. Luci⁹.& eſt caſ⁹ exp̃ſſus.ff.de le.2.l.

10 Tina cũ teſtõ §.1.ſm tertiã lec.Iuxta p̃dicta quæro, † an in aliis ꝯctib⁹.q̃ in pignore,ualeat talis ꝯuẽtio?Bř dico,ꝙ ſic,ut l.Titi⁹ ff de ſer.expor.& ſ.ſi ſeruus extero.l.1.& 2.& ſi manc.ſu.ita alle l.1.Et ſic illud pactũ eſt utile tam in pignore, ut hic, quã in aliis ꝯctib.alias occupans poſ.ſua authoritate,eſſet p̃do,ut ff.de acq.poſ.l.ſi ex ſtipulatione & ſ.de acqu.poſ.l.nec eſt uera Item

11 i q̃ro,†qd ſi in inſtrõ pignoris apponatur.quod ꝯſtituit ſe cre-

f ditoris uel emptoris noĩe poſſidere,uelut eius ꝯductor,ſeu p̃cario noĩe ipſius,& adiiciat hãc legẽ,qd liceat ingredi & adipiſci poſ.ſua authoritate,aut alia pacta,an ualeãt,& qd operanř?

g Rñd.primo caſu,qñ ꝯſtituit ſe alieno noĩe poſſidere,q velut ꝯductor,traſtulit in alium oẽm poſ.q̃ erat apud ꝯſtituentẽ,ut l.qd meo.& l rẽ q̃ pignori.ff de ac poſ & l ſi pign⁹.de pi.ac.& l.q̃dã mulier.ff de rei ven.& iſto caſu illa adiectio,ꝙ liceat mihi ĩgredi,& adipiſci poſ modicũ operať,cũ iã poſ.habeã, ſed poſſet operari talis adiectio,ſi ꝯtingeret,qd talis ꝯſtituẽs interueniret poſ.creditori,qa tũc forte illud pactũ remanet qd liceat ĩgredi,

12 & adipiſci ſua authoritate,vt ĩ.l 4.q prin.dicã.Scdo caſu, † qñ ꝯſtituit ſe p̃cario noĩe poſſidere.& tũc ẽt valet talis ꝯuẽtio.l.qd meo ff.d̃ acq poſ.& operať hoc,ꝙ ciuilis poſ.videať trãſferri in creditorẽ ꝯhentẽ,nãlis aũt remanet penes illũ,q ꝯſtituit ſe p̃cario noĩe poſſidere.& hoc ĩ dubio,vbi aliud nõ ẽ actũ,vt l.habeat.§.1 de p̃ca & ibi no.& hoc tenebat Ia.But.ĩ terminis nřis,& tũc illa adiectio,qd liceat ĩgredi,operať ſuũ effectũ p illã nãlẽ.

13 Vlteri⁹ iuxta p̃dicta q̃ro,†vtrũ illa ꝯuẽtio poſſit ultra exten-

h di,vt ñ ſolũ liceat creditori ĩgredi,& adipiſci, & retinere poſ-

i ſeſſionẽ,ſed ẽt ſibi in ſolutũ accipere.ı Bt iſtã mã expedit ĩ.de pac.pig.l.1.p gl & Doct.iõ ſic diſtigue,qa aut tale pactũ apponiť ĩter debitorẽ,& eũ q fact⁹ eſt creditor,& p debitore fidẽ ſuã adſtrĩxit,aut cũ alio creditore.Primo caſu valet,vt ff de ꝯh em.l.ſi.ĩ pri,Scdo caſu,aut adiť vt hẽat ĩ ſolutũ p debito;aut ꝙ hẽat emptũ p iuſto p̃tio,Primo caſu,aut pactũ ab initio apponiť.& ñ valet,ſm Pe.vt l.1.ĩ.d̃ pac.pig.&l.q̃uis.ĩ pri.ff.d̃ ſo.Aut ex poſt facto,& ex iteruallo,& valet,vt l.Titius.ff.de pig.ac.& ĩ.e.l.cũ dñã.Sicut.n.p̃t dare ĩ ſolutũ pure,ita ſub ꝯdõne,qa ceſſat rõ q̃ eſſet tpe ꝯct⁹,vt no.p Cy.ĩ d l.1.Si vero ſit pactũ,qd hẽbat ĩ ſolutũ,aut qd ſit empta iuſto p̃tio,valet,vt l.ſi fund⁹.§.ſi.ff.e.no.l d.l.1.de pac.pig.Quod aũt ſit iuſtũ p̃tiũ, intelľr arbitrio boni uiri,

k hoc eſt iudicis,ut l.cõtinuus.§.cũ ita ff.de ver ob.& exp̃ſſe in caſu iſto ĩ.de iure do.impe.l.ſi.ĩ ſi.qd eſt mirabile; alias rei pretiũ,qd ꝯmittiř in arbitriũ tertij.nõ valet,vt l.ſi merces.in pri.ff.loc.hic vero valet fauore creditoris,qd ẽ notãdũ,& hoc explico ĩ.l 4.q. Iuxta p̃dicta opponũt qdã creditores pp p̃miſſa tale pactũ.Tu obligas mihi bona tua:& vt eligãt vnã rẽ,faciũt ęſtimari p iudicẽ:qd ẽ valde vtile,& ẽ pulchra cautela Et aduerte,qa ñ ꝯſert ĩ p̃tãte ipſi⁹ p̃ciũ,ſed res,vt no.in l.ĩ vẽdẽtis ſ. de ꝯh.em.& l.i pſonã.§.gnalř ff.d̃ re iu. Tertio pricipalř q̃ro de tpe.ſ.

l qñ ĩcipit effectualř ꝯpetere tale ius ĩtrãdi;& retinẽdi ꝓpria au-

14 thoritate,qa iſta lex loqř,†qñ debitũ ẽ liqdũ tpe ꝯct⁹ ex pariũ ꝯuẽtione ipone,qd nõ fuit liqdũ ex pariũ ꝯuẽtione, ut ecce,ꝓmiſiſti mihi nõ venire ꝯ aliq̃ ꝓmiſſionẽ ſub pęna mille,p q-bus obligaſti mihi oĩa bona tua,& adiecta clã iſti⁹ legis.nũc ego reꝑio te veniſſe ꝯ,an potero ĩgredi poſ.an dẽo petere quod pri⁹ hoc liqdeť a iudice;Et vř qd ñ reqrať iudicis liqdatio,vt l.1.& 1.ſ.d̃ ter,expor?Eꝯ,ꝙ ſic.vt l.1.ſ.ſi man.ita fuc.alie.Rñdeo ſic;Qñq; liqdať d̃bitũ,tpe ꝯctus,vt loqť lex.nřa. Qñq; debitũ tpe ꝯct⁹ ñ liqdať,ſed ĩ notoriũ deduciť p ip̃m exercitiũ, ita qd

m ĩtẽtio actoris fundata,niſi p aduerſariũ ꝓbeť aliud, ut qñ capio in ipſo loco,quo ꝓhibitũ eſt morari, & tũc nõ reqriť liqdatio iudicis,vt ĩ l.1.ſi mãc.ita fuc.alie.Ita ĩtelligo iſtud, ꝙ non erat notoriũ ancillã proſtitutã, alias poſſit abducere ſine iudicis authoritate,vt ff.d ꝯh.emp.l ſi qs ſub hac. Si.n.ñ p̃ceſſit aliqua liquidatio iudicis,vel patris, ñ video qualř poſſit ſuſtineri iſta lex Facit ĩ.d exec.rei iud.l.1 ff de re iud.l.ſi cũ nulla.Hoc ẽt videmus in cõpenſatione,ſi quis ſua authoritate compẽſat,qd ſibi debetur cũ eo quod ipſe dẽt,tamen hoc non hẽt locũ, niſi in debito liquido,vt l.ſi ſ. de cõpen.& ſic hřditatis aditio nõ p̃t fieri,ſi dubiteť de virib.teſtĩ.ff de acqu. hęr.l ſed & ſi de tua,

15 & l.cũ falſum eo.ti.†Sed qualř liquidabiť hoc?Reſpõdeo,parte

n te citãta ſolẽniter,libello dato,& li.cõte.vt ff.de min.l. io cãe.

16 l.iudices.ſ.de iu & auth.offeratur.ſ.de lit.cont. Sed an † poſſit adhiberi remediũ,quod poſſit ingredi poſſeſ. negotio non liquidato;Reſpõdeo ſic,ut dicatur expreſſe in cõuentione,& liceat ingredi poſ.& eã retinere ante declarationẽ,ſeu liqdatio-

oem

ADDITIONES.

a Menoch Licentiam Ruy.conſi.145.nu.6.lib 6.
b Ale In pup Im in d §.ſi a pupillo.tenet ſecus,gl.ibi in ſcđa ſolutione,& melius.
c Menoch.Ingredi Aret.conſi.11.nu 3.
d Ale Hoſt.dicit.Hoc no.in c uerum.tenuit cõtrarium, & communiter ſequuntur ibi Doc facit l.ſi quis curialis,& q ibi no Bal.C.de epiſ & cle.& Bal.in l. nemi nem ſup.de ſacroſan.ecc.cum Bart.tranſit do Ant & Imo in c uerum
a Ale.Secundo principaliter.Adde Bal.in l.legis,qui bonis cedere poſſunt.
f Ale.In inſtrumento.Vide Bar.in l.interdum.ff de acq poſſ.& uide Bald.in l. quiſquis.& uide Doc & Bar.ibi
g Menoch.Poſſidere.Adde Ferratium caute.48.ſi q5,& Tira.le mort ſaiſit le uif ia prima decl.3.partis.nu 6.& tacite quando dicitur hæc licentia conceſſa, Boer. q 77.nu.3.& Tiraq.de iure conſtu parte 1 nu.37.40.
h Menoch.Extendi.Pariſ.conſi.5,nu 27.lib 4.
i Ale.In ſolutum accipere.Et uide Bar in l.Titius.inf.all. de pig. act. & latius in l. quamuis.de ſol & quid in dote,uide Bal.in l.2.ſi in cau.iu pig.
k Ale.Iudicis.Et inde Bart.in l.fin inf.de pac. pig.& inf.in ſi.huius l & in l.quãuis.alias,Calipodas,de ſolut.de practica inf uide & no.qd licet pretium poſſit cõmitti in arbitrum,tamen fallit in caſu l.ſi fundus §.ſi ff.eo.alle.hic & adde Bal. poſt in l in emenetis.de contrahen emp.& Bal.in l.ſi fundus.§.ſi.
l Ale.Competere tale ius.hic an requiratur liqdatio.vide Bar in l.1.ff.ſi ſer ui.& in l 2.in uer q̃ro utrũ dñs.de iure emph.& adde Bal.in l.p diuerſas.ſ.mand in x.q.
m Menoch.Eſt fundata Gozad conſ.95.nu 3.
n Menoch.Liquidabitur.Barb.conſ 28.col.4.cir ſi.lib.1.

nē pro dicta q̄titate, ſeu pro alia, quā apparebit ipſum debitorē
debere ea cā p̄dicta, & ſm hoc poterit ante liqdationē īgredi.
Sed an talis igreſſus hēat effectū, q apparebit ex ſnīa iudicis po
ſtea ſeqtē. nat. pro hoc ī de pac. pig. l. 2. Et pro hoc facit, q oīa
pacta, q̄ in pignore apponunt, valēt, niſi reperiātur phibita, vt
17 ī. de iur. do. impe. l. fi. §. 1. hō qro, † qñ debitū eſt liqdatum, an
a poſſit qs ingredi, nō p̄cedēte mora ſup oblōne principali. Vr,
q nō, ſed reqrit, q mora p̄cedat, alias hypotheca, vel mora nō
hēret effectū, vt l. debitores. ī. e. & ibi no. In ɔ̄rium no. ff. e. l. q̄ ſi-
tū. in prin. Rñ. Aut ſubeſt cā, q forte dubitat debitorē receſſu
rū, & p̄t ingredi añ morā, vt d. l. q̄ſitū. Aut nō ſubeſt cā, & nō
p̄t niſi p̄cedēte mora, vt d. l. debitores. ī. e. & ff. q. mo. pig. vel hy.
ſol. l. ſoluit. §. 1. & no. in d. l. q̄ſitū, & iō vt hoc impedimētū tol-
lat, dēt apponi in ɔ̄ctu ex nūc, i. ipſo die celebrati ɔ̄ctus dedit
licētiā. Quarto principl' q̄ro, ɔ̄ quas pſonas q̄rit iſtud ius, & pri-
18 mo uideamus, † vtrū poſſit exerceri ɔ̄ ipſum debitorē reſiſten
b tē. Azo qđ non, lo. ɔ̄ per multas ll. hic all. q̄ bñ faciūt. la. But. te-
net o. Azo. nā q nō p̄t ingredi poſſeſ. quā colonus poſſidet, vt
l. colonus & l. cū fundū. ff. de vi & ui ar. Sed hoc eſt in colono,
qui nullo mō poſſidet: ergo multo magis debitore, q poſſidet
oīmodo. Preterea aut dices, quod pactū dedit ius perſonale, &
nō eſt uerum. quia nō naſcitur actio ex pacto. Aut dices quod
reale, & male, q nō ɔ̄ſtituit ius in re, ſed ius intrādi in rē pp li
centiā, & volūtatem debitoris, qua volūtate ceſſante, ceſſat licē
tia, arg. l. licet dū. §. fi. de acq. poſ. & ſic nō ob. l. in ɔ̄mo. §. ſicut. ff.
pm. & l. ſicut. ſ. de act. & ob. q illud eſt verū, qñ aduerſario eſt
ius q̄ſitū: ſed hic nullū erat ius q̄ſitū, nec reale, nec pſonale, vt
dictū eſt. Nō obſtāt leges allegatæ per glo. quia in eis erat ius q̄-
ſitū in re, vel dubitabatur de uolūtate debitoris. Iſta ſunt verba
ſua q̄ mihi nō placēt: nā tale pactū icōtinēti appoſitū veſtit co-
hærentia ɔ̄ctus, vt ſ. de pac. l. legem, & l. in bonę fidei. Ponamus
n. te ſtipulatū eſſe, vt fit hodie cōiter in oīb. inſtrīs emptionis,
& per hoc ero obligatus ad patientiā, vel patiendū te re uti, vel
rē ingredi. Si igit ɔ̄uenio, teneor ad intereſſe, vel ad pœnam, vt
l. quoties. §. fi. & l. pe. de ſeru. l. corruptionē. ſ. de vſuf. & quod i-
bi no. & ſic patet qđ eſt ɔ̄cta oblō pſonalis. Præterea licet tale
pactū non conſtituat ius in re, tñ eſt executiuū iuris realis, & in
pacto executiuo qs obligatus non p̄t ɔ̄uenire, ſicut nec in ipſa
oblone, vt l. aliud. ff. de ſol. Præterea nō p̄t dici, q i legib. allega-
tis in gl. duret volūtas debitoris, vt l. de acceſſio. in fi. ff. de diuer
ſis, & tpalib. præſ. cū illud ius vendendi ſit quoddam ius execu
tiuū, & ſic nō obſt. l. colonus & l. cum ſundū, q cum ante co-
lonus iteruertit poſ. dñs nō p̄t ea interuallo poſtea ſua auth au
ferre; licet n. hēat ius ad recuperādum poſſeſsionem, nō tñ hēt
ius executiuū illius iuris, nec authoritate legis, nec cōuentione
p̄ambula, & iō oportet qđ agat. Sed in caſu nro, creditor habet
ius petendi, & hēt ius executiuū iuris. Tene ergo, quod talis li-
cētia nō tollat p reuocationē, p dictā l. al. ud. ff. de ſol. & p alle-
c gata in gl. Nō tñ credo q debitore reſiſtēte de facto, poſſit cre
ditor violēter ingredi, & armata manu, hoc. n. eſſet cā maioris
tumultus, & iræ. Nā manu priuati hoc nō pōt induci, ut l. nō
eſt ſingulis. ff. de reg. iu. & l. ɔ̄uenire. ff. de pac. do. & l. ſi unus. §.
pacta, q̄ turpē. ff. de pac. Iſtud n. operat ſolū iſta ɔ̄uētio, vt debi
tore ɔ̄dicēte ſolo uerbo poſſit ingredi creditor ſua authoritate,
& hoc eſt qđ uult dicere hęc lex, quod licet alias ſola prohibi-
tio faciat uideri uim fieri, vt l. 1. §. quid ſit. ff. qđ vi, aut clā. tñ per
hāc ɔ̄uētionē excuſat, ut uim facere nō uideat, ut hic dicit tex.
Ad hoc p̄bādū induco in teſtē d. Odoſ. in alia mā, ut ibi latius.
Vos ſcitis, q eſt qō, utrum iudex poſſit ɔ̄mittere parti, vt ingre-
diat poſſeſsionē ſua auth. & gl. vr̄ tenere q ſic, vt ſ. vñ vi. l. me-
minerint. q tenet Iac. de Are. p multas ll. & ibi no. per Cyn. Alli
bi tenet gl. ɔ̄rium in l. iuſte. de acq. poſſ. quod tenet Dy. p l. non
eſt ſingulis. de re iu. & idē tenēt Iac. de Rau. & Pet. p l. miſsi opi
natores. ī. de exac. trib. li. 2. & no. p Cy. in l. fi. ſ. p uī, vel alio mō,
D. Odo. dicit ſic. Aut iudex uult ɔ̄mittere parti, ut ingrediatur
per uim. ēt ſi reperiret reſiſtētē, & non poteſt, vt d. l. nō eſt ſin-
gulis, & d. l. miſsi opinatores. ī. de exac. trib. li. 2. Aut qđ igrediat
ſine ui, & p̄t, vt no. in d. l. meminerint. cū ſim. allegatis per Iac.
de Are. Ita ergo in p̄poſito, cū licētia iudicis, & partis æquipa-
rent, vt ſ. de pig. ac. l. pe. & eſt gl. no. In ſt. de li. §. in multis. Et p̄di
d dicta uera, qñ in inſtrō fuit pactū de ingrediēdo ſua authorita
19 te. † Sed ſi fuerit additū plus, ſ. quod debitor conſtituit ſe credi
toris noīe poſſidere, vel precario poſſidere, tūc quia apud cre-
ditorē eſt utraq; poſſ. vel ſaltem ciuilis, vt dictū eſt, ſi debitor re
ſiſteret, faceret uim, & ſpoliaret eū, & iō poſſet ipſe incontinē
ti per uim īgredi. Erit ergo magis defenſio, q̄ occupatio, ut no.
in ſimili in l. cū fundū. ff. de ui, & ui ar. Facit. ff. e. ti. l. poſſeſsionē
Itē, q̄ dixi de prohibitione ſimplici ſolo uerbo, intelligo, niſi ex
iuſta cauſa ipſe prohibeat, vt puta, q debitū offert, uel alia iu-
ſta cauſa, vt infra, debi uecti pi. imp. nō poſ. l. 2. ſ. vnde vi. l. non
ab re. ff. de vi, & vi ar. l. colonus. Diſtingue ergo ſic: Aut debitor
reſiſtit ex iuſta cā, aut ſine iuſta cā, & tūc aut reſiſtit ſolo verbo
& nil operat talis ɔ̄tradictio. Aut reſiſtit facto, & tunc aut conſti-
tuit ſe creditoris nomine poſſidere, tunc poteſt creditor p vim
ingredi. Aut ſolū dedit licentiā ingrediendi, & tūc debitore re
20 ſiſtēte non p̄t ingredi, vt ex p̄dictis patet. † Sed an a vitio clāde-
ſtinitatis excuſet talis ɔ̄uētio, vt ſic poſſit īgredi debitore igno-
rāte, an reqrat eius ſcientia. Videt, q ſcientia reqrit, ut ff. ſi ſer.
ven. l. ſi a te. Econtra vr̄, q non, ut hac l. cū ſi. Hoc tāgit Spe. ī ti.
de emp. & vē. §. 3. ſup illo ver. quā accipiēdi &c. Mihi aūt vr̄, q
ſi excuſet a vitio violentiæ, qđ maius eſt, qđ apparet, q afficit
rē, vt no. in l. vitia. ſ. de acq. poſ. multo magis excuſet a vitio clā
deſtinitatis. Pro hoc tex. ff. de fur. l. cū creditor. cū gl. nā ibi loqt
qñ qs auſert, qđ patet ex rī. in quo eſt poſita, vt no. ī ſimili ff. de
cond. indeb. l. ſi. in prin. Facit de in diē addi. l. Imperator. ī ſi. Nō
ob. l. ſi te. q illa verba, ɔ̄cedo tibi in ædes meas immittere, eſt
ſolū cōceſſio iuris illius ſeruitutis. Nō aūt conceſſit licentiā ac
cipiēdi poſ. vel dū ibi dicit, ſerēti, ſubaudi maxime. Si alio mō
itelligeretes, conuētio iſtius legis nihil operaret, vt ſ. de acq. poſ.
21 l. 2. † Quid in ſucceſſore vniuerſali, vtrū ɔ̄tra eū poſſit exerceri
e ius iſtius cōuētionis: Reſp aut eſt hæres eiuſdē cōditionis, cu-
ius eſt defunctus, & tunc idē, vt l. heredem, & l. q ipſis. de re iu.
Aut eſt alterius ɔ̄dōnis, quia forte iſte eſt pupillus, vel eccleſia,
& tūc eſt dubiū per ea, quę dixi ſ. in 1. q. principali. tñ rōnē ſo
lutionis huius collige p ea. q̄ not Dy. ſ. de ſacroſ. eccl. auth quas
22 actiones in 5. q. † Itē dubitatur qđ de ſucceſſore ſingulari, cui
debitor alienauit, vel ad eū poſſeſſio aliqua peruenit, an ɔ̄ eum
f poſſit exerceri talis ɔ̄uētio. gl dicit, quod ſic, p l. Titius de ſeru.
exp. Itē per rationem, qđ ius pignoris eſt in rem, vt ī. eo. l. pigno
ris. Itē iſtud pactum eſt executiuū illius talis iuris, ergo &c hoc
tenēt Pet. & Cy. & Spe. in ti. de pign. §. 1. ver. itē quid ſi debitor.
Alii ſunt in ɔ̄ria opin. ut Mar. antiquus gl. per l. cū. de act. & ob.
& idē Roſr. in ti. de edi. diu. Adr. tol. quia tale pactum non affi
cit rē, ſed perſonam, vt l. 4. ff. de contrahen. emp. & ſ. de eod. ob
tur. can. l. ea lege, & idē tenet Iac. Bu. Ad l. Titius, reſpon. qđ ibi
loquit in caſu ſpeciali. Ia. de Bel. diſputauit iſtā q. & determinat
idem, quod tale pactū eſt perſonale, & non afficit rem, ut dictis
legi. & l. domū de ſer. & ff. de alie. mu. iu. cau. facta. l. 1. §. opus. &
g com. p̄d. l. venditor. in prin. & q. l. ibi gnot. in uer. ſucceditū. &
ad Treb. l. 1. §. ſi hęres. Ad l. Titi9, reſpōd. qđ ibi erat tale pactū,
q operat in reſolutione ɔ̄ctus, & tranſlatione domini manus
iniectionē. vt l. ſi qs ſub hoc pacto, de cōtrah. emp. & ſ. de ſer.
expor. l. 1. & 2. not. in l. traditionib. ſ. de pact. & ideo, qui habet
continuū ius in re, afficit rē, & tranſit ad ſingularē ſucceſſo-
rē; ſecus in hoc pacto, q nō habet ius: hæc reſpon. nō placet.
Nā ſi ille, qui non hēt ius in re, ſed eſt habiturus manu arma-
ta, pōt legis conuētionē exercere cōtra tertium poſſeſſorem,
multo magis creditor, q añ hēt ius in re. Itē ſicut tale pactū
eſt executiuū iuris pignoris. Ita in l. Titius, illud pactum manus
iniectionis eſt executiuū pręcedentis obligationis de ſeruo ex-
portādo, vel nō proſtituēdo. Quid ergo dicemus in iſta q. mi-
hi vr̄ cōſiderandum, quod ex iſto pacto de ingrediendo oritř
primo quædam actio perſonalis, quia debitor tenet ad patien-
tiam, vt ſ. dixi, & iſta non tranſit contra ſingularē ſucceſſorē,
& ita loquuntur oēs leges ſ. allegatæ. Item ex iſto pacto oritur
quoddā ius quod eſt executiuum præcedentis obligationis, &
facit ipſam obligationem hēre paratam executionem, ſecun-
dum uoluntatē creditoris ut hic in fi. Sicut ex ſententia oritur
actio iudicati, uel in factū, item officiū iudicis, quod habet pa-
ratam executionē, ut l. minor 25. an. cū fideicommiſſum. ff. de
mi. & ſ. de exe. rei iu. l. 2. ita poteſtas ingrediendi. quæ competit
creditori ex conuentione, æquiparatur illi poteſtati, & licētiæ
3 ſibi datæ p iudicē, vt ſ. de pig. ac. l. pe. & ſo. ma. l. dot. s & ī. ſi ī cā
h iud. l. 3. Videam9 ergo † an iſtud i9 ex equēdi ſeu executiuū, q i-
ploratur

ADDITIONES.

a Menoch. Quis ingredi Ruy. conſ 151. nu 4 lib 4 conſ 119 nu 1. lib 5.

b Alex. Exerceri. Vide Bar in l 1. ſup eo. in lect no. in hac repetitione & Barto. in l. alia. § eleganter, ſolu mat. & in l. 2 verſ. quęro utrum. de iur emph. plene per Sal. in l. poſſeſſionem inf. ad leg Iul de ui Menoch. Tiraq. de iure conſtitu. in prima par nu. 37 Ruy. conſ. 17. nu 3 lib. 4. Mod. ſaeu in conſuet. Pariſ. tit. 1. §. 1 gl. 4 nu. 13 & Tiraq le mort ſaiſit le uif in 1 declarat. 1. par nu 5.

c Ale Non tamen credo. Adde Bar in l. alia. § eleganter. ſolut. matr. in l iuſte de acquit poſſeſ.

d Ale. Et prędicta uera. Si debitor dedit licentiam de ingrediendo, & conſtituit ſe creditoris nomine poſſidere, pōt ingredi ēt debitore reſiſtente, & per uim, quia magis eſt defenſio, quā occupatio Vide Bart. ſup e l 1. & dū Bar hic dicat, vel ſaltē ciuilis, dicit, qđ vr̄ tenere cōtrariū ipſe, i l 2 in verſ qro utrū dñs. de iure emp. Pro cōcordia uide Im in c. ſi. de loc. & adde, q̄ hēs in l ſi ex ſtipu ff de acq poſſ. Menoch Soc. ſe conſ 78. hoc plene. ex col. pen. in fi. li. 3 Plotus l ſi quando. nu. 186. in fi. ſup. unde ui.

e Barb Quid in ſucceſſore Vide plene per d Pet. in conſi. 137. & in c. Quia V. de iud. & in c. cum dilecta de dōn & alleg. Bar. ſibi contrarium in l Celſus. de uſuc.

f A. c Poſſit exerceri. Adde q Bald. in c. 1. § ſi quis uero, de pac. iura. fir. dicit, q ſi mortuus eſt ille, cui data eſt licentia per pactum ingrediendi propria authorita te, quod tranſit ad hæredem, quia iſtud pactum non eſt priuilegium, ſed ius cōn. no. ff de pig. ac. l. pariano Itē tranſit in ſingularem ſucceſſorē, ut puta, quia fit ceſ ſium, na cedēs pōt Ita dicit Bar in l. 1. in § uſufructuarius. ff de op nn nun.

g Menoch. Ibi. Idem ſi lata ſit ſententia ut liceat ingredi, ratione huius pacti, ex ſta tuto nullus poſſit d. ſniam in executione impedire, cōtra tñ impedit adhuc pōt a ſingulari ſucceſſore. Sign. cōſ 4. & an ſit neceſſaria executio, Calca. cōſ. 18. n. 5

h Menoch. Exequendi Soc ſe. conſi. 72. in fi lib. 4.

plorat a iudice, tranſeat ad ſingularē ſucceſſorē, vt ꝯ eū poſſit
īpetrari executio, an dēat fieri ꝯ eū nou⁹ pceſſus: & poſt hoc vi
deam⁹ de iſto iure exequēdi, qđ venit ex ꝯuētione. Circa hoc
aūt reperio, qđ Cy dicit qđ aliqñ alienatio eſt fcā cū dolo, tūc ꝯ
ſingularē ſucceſſorē ꝑt fieri executio, vt ſ. vt ī poſ leg. l. certa. et
ff vt ī poſ. le. l. ſi legatorū, & l. is cui. § q ī poſ. & no. p eū ſ. d alie.
iu. mu. cā fac. l. i. in 9. q iſtud nō placet mihi ſimpl'r. q a l. i. § ne-
ceſſario. ff. ſi vēt. nom. mu. Præterea pri⁹ dēt agi reuocatoria, vt
b Inſt. de act. § itē ſi qs ī fraudē. Circa hoc igit do talē doctrinā. b
Aut q̄rit d iure executio pſonalis, aut realis. Primo caſu, aut lo
quintur ī ꝯctib. & nō trāſit executio ꝯ ſingularē ſucceſſorē nō
reuocata alienatione, vt d. § itē ſi qs, Inſt. de ac. Aut ī vltimis vo
lūtatib. & tūc aut alienatio fuit facta dolo, & trāſit ꝯ ſingularē
ſucceſſorē vt d. l. certa, & l. ſi legatorū. Aut ſine dolo, & nō trāſ
ſit ꝯ eū, vt l. fi. ff. vt in poſ. le. Scdo caſu, qñ q̄rit de executione iu
ris realis, tūc ille tertius poſſeſſor non hēt cauſam ab eo, ꝯ quē
princip'r oriī ius exequēdi & tūc ꝯ eū trāſit, ut l. ſæpe. ī fi. ff. de
re iu. & ſ. qb res iu. nō noc. l. 1. & 2. Aut hēt cāam ab eo, & tūc aut
tale ius exequēdi erat in eē pductū anteq̄ trāſiret ad iſtū tertiū
poſſeſſorē, vel q a iā erat lata ſnīa: aut erat ī actu pducēdi, q a pē
debat litigiū: aut nō erat ī eſſe, nec erat ī actu pducēdi, q a lis in
cœpta nō erat. primo caſu trāſit ius exequēdi, vt l. ſi tu par⁹. § i. ff.
de pi. & de exce rei iu. l. ſi pi. § fi. & l. iudicatę. § fi. Scdo caſu, aut
p talē actū res fuit fcā inalienabilis, ut q a erat qō d a dñio, & ſic
erat res litigioſa, & tūc ꝯ talē ſucceſſorē trāſit ius exequēdi, vt ī.
de liti. l. 2. & ſic nō erat neceſſe ut ītēts rēt ꝯdō ex illa l. p re red-
dēda, licet hoc poſſet fieri ſi qs uellet. & ita ītelligo gl. ibi poſitā.
Aut erat ī actu pducēdi, & tūc ñ obſtāte tali litigio poterat alie
nari, q a erat qō hypothecaria, & tūc nō trāſit ius exequēdi, ſed
erat op⁹ ꝯ ſucceſſorē nouo pceſſu, ut Auth. de liti. § ad hæc, po
ſita ī. e auth hoc ita, ſm ſolonē Rof poſitā ī auth. hoc ita ſi de-
bitor. Tertio caſu ius exequēdi pcedens ex ſnīa nō trāſit ꝯ talē
ſucceſſorē, vt l. ſi mr. § fi. & l. iud. § fi. de excep. rei iud. Prędicta
vera, niſi ī vltima volūtate, ī qua diſtigue: Aut cū dolo, aut ſine
dolo, vt ſ. dixi. Hoc verū, niſi p ſuā ſciam, vel patiētiā ꝑiudicat ſi
bi terti⁹ poſſeſſor, vt l. ſæpe. § 1. de reg. iu. & qđ no. ī. e l. ꝑles. Hoc
ꝑmiſſo, venio ad q. ꝑpoſitā, & dico qđ ſi dictū pactū fuit appoſi
tū ad executionē oblōnis pſonalis, nō ꝑt exerceri ꝯ ſingularē
ſucceſſorē, niſi alienatione fcā in fraudē reſciſſa, vt Inſt. de act.
§ itē ſi qs ī fraudem, & tō cū tale pactū, de quo logt l. Titius. de
ſer. expor. & de ꝯh. emp. l. ſi qs ſub hac. hāc alienationem ipſo iu
re reſcinderet, tale pactū, ſeu legis ꝯuētio pōt exerceri ꝯ quem
libet ſucceſſorē, nec eſt neceſſe, qđ reſcindat a iudice, cū reſci
dat a l. ut ff de ꝯd. iſt. l. q̄ ſub ꝯdōne. § fi. Ad hoc facit, qđ dixi. ſ.
p Iac. de Bel. Vel poſſumus ſic dicere, qđ ibi ſūt caſus ſpāles ſm
c Iac. Bu. Si uero tale pactū apponit ad executionem iuris realis,
vt ī executione pignoris, tūc aut ille terti⁹ poſſeſſor nō hēt cām
a debitore, & ꝯ eū nō trāſit tale ius exequendi, ut d. l. ſæpe in fi.
& gl. q̄ dicit, vel alio mō poſſeſſio eſt apud aliū, nō bñ dt. Si ve-
ro hēt cām a debitore, tūc ſi debitū ī iſto nō fuit liq̄datū & ſic
res trāſit ad aliū, ꝯ eū nō ꝑt exerceri lex ꝯuētionis, vt dictū eſt.
Sed ſi debitū tpe ꝯctus fuit liq̄datū, & ſic ius exequēdi fuit ī eē
pductū, tūc trāſit in ſingularē ſucceſſorē, vt d. l. ſi ſuperatus. § i.
24 cū ſi. & iſta gl. in hoc bñ dicit. † Aduerte tñ, q a ꝯ ipſū debitorē
d ꝑt exerceri illius legis ꝯuētio ſine iudice, q a oīa ſūt liq̄data, ſed
ꝯ iſtū tertiū poſſeſſorē nō eſt ita liq̄dū, q a ꝑt eſſe dubiū, an ha-
beat cām ab eo, uel nō. Hoc ergo debebit corā iudice liq̄dari,
& ſūmarie, ſicut dicem⁹ ī l. a diuo Pio. § ſi ſup reb. de re iu. quo
liq̄dato poterit igredi ſua authoritate. Puto ēt q ſufficeret hoc
eſſe manifeſtū, q a debitore hēat cām, vt l. emptor. in prin. ff de
ac. emp. Sed ꝯ pdicta poſſet qs īſtare. Locator hēt īmiſſa, & illa-
ta tacite obligata, & ea ꝑt ſua authoritate includere, ut ff. de dā.
īfe. l. utiq; & ff ī qb. cau. pig ta. ꝯha. l. licet. Ecce ergo, qđ ius exe-
cutiuū erat in eſſe productū tñ ſi illæ res perueniunt ad tertiū
hētē cām a debitore, nō poſſū iure executiuo uti, ſed debeo
agere hypothecaria, uel īterdicto Saluiano, vt ff. de Sal. īter. l. 1.
& ſ. de Sal. īterd. l. 1. & ibi no Sol. illud ius exequēdi ſua autho. ē
l mitatū certo loco, vt includant, donec ſunt in domo, & ideo
ſi extrahunt, de domo, ceſſat dictū ius. Si uero eſſent in domo tā-
q̄ alienatæ, & traditę, adhuc poſſet exerceri dictū ius ī cludēdi,
25 p ea, q̄ dicta ſunt † Sed an poſſit adhiberi remediū, qđ ind ſtin
ctē ꝯ ſucceſſorē hētē cām a debitore poſſet exerceri talis legis
ꝯuētio, uel fieri executio, ex ſnīa lata ꝯ debitorē; poſito qđ idē
ius executiuū nō fuerit ī eſſe pductū tpe alienationis? Credo, q
ſic, in ꝯctu pignoris, hoc mō, ſ. q adiiciat in alienatione, q de-
bitor ꝑmittat dictā rem nō uendere, tūc uenditio facta nō va-
let, ut l. ſi creditor. § fi. d diſt. pig & ꝯ ſucceſſorem trāſit ius exe
cutiuū, ſicut dixi ī re litigioſa facta ī alienabili, q a ſi alienatione
reſciſſa p iudicē, ꝑt fieri executio ꝯ ſingularē ſucceſſorē, ut d.
§ itē ſi qs in fraudem: ergo & hic in alienatione reſciſſa p l. arg.
ff. de ꝯd. inſt. l. q̄ ſub ꝯdōne. § fi. Sed pone, qđ debitor nō ſolum
e dedit licentiā ingrediendi, ſed ꝯſtituit ſe creditoris noīe poſſi-
dere ſimpl'r, vel pcario, an ex hoc tribuat creditori pl⁹ iuris ꝯ ſi-
gularē ſucceſſorē; Rñ. ſic & multū bñ. Aut. n. ex hoc creditor ſi

bi acq ſiuit poſſ. ciuilē, & nālē. q a ſimpl'r debitor ꝯſtituit ſe credi-
f toris noīe poſſidere, ita q ſola detētio ſ remanet penes debito
rem. & tūc ſi debitor tradidit alteri, priuat creditorē poſſ. & pōt
eā recuperare. l. ex liberis. de acq. pol. & ideo creditor ꝑt ingre-
di ſua authoritate, ēt ſi p vim inueniret reſiſtentiā, q a magis eſ-
ſet defenſio. q̄ occupatio, vt l. cū fundū. & q ibi no ff de vi, &
vi. ar & ſ. dictū ē ī 4. q. prin. Si vero apud creditorē ē ſola ciui-
lis, qđ ē ī dubio. qñ ꝯſtituit ſe ꝑcario noīe poſſidere, vt ſ. dixi ī
g 2. q. princ. tūc debitor tradēdo alteri, vel ſi deiiciat, g nō priuat
creditorē poſſeſſione ciuili, q a p ſe ſtat, nec cohęret nāli, vt ff.
de vi, & vi ar. ī l. ſi de fundo, & ibi no. d ac. poſſ peregre, & ibi
no. & ideo occaſione ſuę ciuilis poſſeſſionis poſſet ēt ingredi per
vim, ſi reperiret reſiſtētiā, vt dictū ē. & illud tenebat Iac. Bu. qđ
h ē notādū. Quinto pricipaliter ē vidēdū d officio iudicis h qñ ad
6 hoc adit, de quo tāgit ī fi. nīæ legis. Et primo † eū iudex adit ex
vrbanitate an dēat pars citari, libellus dari, & ordinarie pcedi,
vel nō; Gl. in l. meminerint. ſ. vnde vi, vr tenere, q ēt ſine cita-
tione iudex poſſit ꝯcedere licētiam, vt ibi patet in t. gl. circa fi.
Alia gl. vr tenere ꝯtriū. ſ. qđ requirat libellus, & pcedatur ordina
rie, vt ſ. de iur emp. l. 2. in pri. gl. mag. Alii, vt Ia de Bel. q diſputa
uit iſtā quæſtionē, ſic diſtinguūt. Aut iudex mittit creditorem
in poſſeſſionē reo nō citato, & miſſus ī ſuo iure dēt tueri, arg.
qđ met. cau. l. fi. & ne uis fiat ei, l. ſi qs miſſus in princ. & ſic po
teſt pcedere gl. l. meminerint. & de re iud. l. a diuo Pio. § ſi ſup
rebus. Aut iudex facit partē citari, qđ eſt prudētius, & rationa-
bile, vt l. nam diuus. ff. de adopt. & ſ. ſi minor ſe ab hæredi. abſt.
auth. ſi oēs, ſi p vim, uel alio modo. l. 2. & tūc ſi confiteatur, nō
offert libellus. ff. ad l. Aquil. l. proinde ſ a x de iud. l. ſi debitori. &
nn. in l. 1. C. de lit. ꝯte Si vero debitor ꝯdicit, allegando ſolutio-
nē, vel aliud obiiciēdo, quo probato repellit agentē, credo illic
libellum neceſſarium, ut in auth offeratur, de lit. cōt. & per a-
lia iura ad hoc allegata. Iſta ſunt verba ſua. De omnibus rōni-
bus eius faciā mentionē ī. ſingulariter reſpondendo. Mihi au-
tē vr, q in ꝑpoſito data licentia per iudicē parte nō citata, ni-
hil opeī, nec dari debuerit, vt l. nā ita diuus, ff de iud l. de uno-
i quoq;, cū ſi. Sicut nec iudex debet mādare ſententiā executio
ni, niſi parte citata ad opponendū, quare non debet fieri execu
tio. Multæ enim exceptiones poſſunt opponi poſt ſententiam,
vt l. 1. de tu. & ſac. ign. & hoc nota. p Cy quo appella nō recip.
l. ab executore. De hoc eſt caſus in l. meminerint. ī. vnde vi. ibi,
ad inſinuandū ſententias, &c. ſm lec. Odofr. vt patet in libello
ſuo in l. illa, ſi tñ iudex contra fecerit, nihil operaī, ſed perinde
eſt, ac ſi debitor ſua authoritate intrauerit, & ideo p iudicē po-
ſtea parte citata erit ꝯfirmādus ī poſſeſſione, vt l. 1. miſsū ff ad
Carbonia. & ſ. de Carbonia. edi. l. 1. ſm lectu. Rofr. & ſic ēt hic
k dt Iac. Buictus Sed ſi ſua authoritate k nō potuiſſet ingredi, &
ingreſſus fuiſſet authoritate iudicis, & ſic in pęnā a iure poſitā
incidiſſet, vt l. meminerint, reprobat gl. ſ. t ibi d xi, & no. in l. ſi
quis in tantā, ſup. vnde ui. ſuper ſecundo mēbro. dicit uerum
Iacobus ſine dubio Sup tertio autem mēbro credo quod non
dicit

ADDITIONES

a Alex. Singularem ſucceſſorem An poſſit fieri executio contra tertium poſſeſſorē, an vero contra non alienantem.
Adde Bal. in l. ſi qs miſſum, in 3 iudex, de dam. infec. & ibi dixi, & late p D. Ant. in c. quia de iud.
b Ale. Doctrinam idem tenet Bal. in l. a diuo Pio, § ſi ſuper, de re iud.
c Ale. Si vero tale. Pro quo bene facit, quod ſing no. Bal. in l per diuerſas, ſ man. in 2. q & adde Bar per illum tex in l. is cui, § in poſſeſſione, ff. vt in poſ. le gl. & do. Ant in c quia de iud
d Barb. Aduerte tamen Ego cōſului Parmę, q Bar hic nō dicit, q inſtrm nō liquidū contra principalem poſſit liquidari contra particularem ſucceſſorem pēdente executione, vide in illo conſ & de iſta practica. Ia. But. ut cōſtitutio precarii operet effectū in d l. fi C. de acq pol unde val in l 1. C. de reuo. his, q in frau. cre. & in d. l fi Iac. Bu. in auth. hoc ſi debitor, C. de pig. & in l. fi & in l. ſimulo, & in l. exitus ff de acq poſ. & in l 2. § hæc actio. ff in bo. rap. & ſimiliter hic, ego in illo conſ. reprobaui illam in creditore, uide ibi, quia eſt ſubtile.
Men. Rolan. a ualle, conſ 20 num. 12 13 14. Iaſ. conſ 138. in fi lib 1. Aret cōſ. 21. nu. 4. 5 Gozad conſ 18 nu. 5. Soc. ſen. conſ. 32 col. 3. uer. 5. cōcl. 5. lib. 3. Barb. cōſ. 28. col. 5 lib. 1. Tiraq. de qua inf.
e Meno Licentiā. Tiraq de iure conſtit. in 1 par. nu 43. 45 46. P'otra l ſi quādo, nu 286 in fi. ſ. unde ui, Ruy conſ 127. nu. 1 li. 5. ubi plura, in diſcurſu, Neuiz conſ. 82. nu 15 26 Ferrar cau. 45 num. 3.
f Ale. Sola detētio. Vide Bal. hic in lect. no. in repe 3 q an hoc pactum poſſit exerceri contra ſingularem ſucceſſorē ubi ur tenere in prima parte, & uide ſup. e. a l.
g Ale Det eai Adde q idē tenet Ia. Bu & Bar in lec l. unus l. ſup & in Sal licet Bar. in l. interdū, i ſi de acq. poſ & in l. Celſus, uer. ſed pone quod debitor, ff de uſuc. teneat contrarium, quem ibi ſequitur Imo & communiter omnes, & eſt uerius.
Meno Gozad. 42. numero 14.
h Men. Officio iud. Soc. ſen cōſ 53 col. 3. uer. 5. 6. cōcl. li 3 Ruy. conſ. 152 nu. 6. li 4. Bal conſ. 334. li. 3. Ruy conſ. 17 nu 3. li. 4 Imo in c ult. nu. 61 extra, de locato.
i Ale Iudex debet. No. q idem ur tenere Bal. in l. 2. in 2. q ſup de ſer. In contrarium facit, qđ dicit, Imo in c. quia propter, in gl. illud autē, de ele. ubi dicit, quod ſi ſacio citare aliquē, quem non oportebat citari, non eſt expectandus, cogita, qđ tamen differt, ſed cū Bar. hic ur tenere Bal in l 1. ſup de exc. rei iu. per Doc. in §. actionū, Inſt. de ac. & adde Bal. in l. 1. de iu. e emph ubi dicit quod requiritur partis citatio ſi aditur iudex, licet propria auth. fieri poſſit per l. meminerint, p quo uide Bal in l. nec quicquam, § ubi decretū, de officio procon. adde Bar. in l. 1. §. ſatiſdation, quorum legatorum, Bar in l 3 § fi de contratab.
k Me Sua authoritate. So ſen cōſ. fi. 191. col pe 2 prin. li. 2 uide Bal. cōſ. 234. li. 3. Dec. l. ult. nu. & ibi Zach nu. 12 8. ſup. de edicto di. Adr tol. Ruy. conſ. 127. nu. 12. li. 4.

a dēt verū nec dēt dari libellus,ᵃſed dēt ꝓcedi ſummarie, ſicut cū ſit executio rei iudicatę, vt l. a diuo Pio.§.ſi ſup reb.& l. in nor 25.annis,e ul fideicōmiſſum.ff.de minorib.Et ꝙ hoc ſit verū, ꝓbo,q̄a illud ius exequēdi ex ꝯuentione,& iudicis authoritate ꝑparatū.ſ.de pig.ac.l.pe.& ſ.ſol.matri.l.dotis.Preterea, in oī iure,ꝙ oriī ex ſnīa arbitri ꝓcedit̄ ſummarie,& ſic ex ſnīa iudicis vt d.l.a diuo Pio.in pri. ergo & hic,cū orit̄ ex ꝯuētione, ut ff.de iureiu.l.1.& l.iuſiurādū,qđ ex ꝯuētione.Preterea licet ex iureiurādo oriat̄ ius exequēdi,ut fiat ſūmarie,ſicut ex ſnīa, ut l.a ff.de iureiu.& l.ſed & ſi poſſeſſori,§.ſi cū hēditate.co.ti.ergo idē hic i iſto iure exequēdi,qđ orit̄ ex ꝯuētione.Pro hoc facit ff.de pac.l.tale pactū.§.q ꝓuocauit.& hoc uī de mēte Roſ.i d.ti.d edic.di.Ad toll.uer.itē q̄rit, an illud.& uer.ſeq idē tenet Spe.de iu.emph.§.nūc aliqua uer.40.Predicta itelligo uera, ſi de tali ꝯuētione de igrediēdo appareat p publicū Iſtrm,ex cuius Iſpectione iudici deducit̄ ad notitiā.Sed ſi de tali ꝯuētione appareat p teſtes,tūc dēt dari libellus,& lis ꝯteſtari: quoniā aliter nō pnt recipi teſtes,vt ex̄ vt li.nō ꝯt.e.qm̄ frequenter.& ſ.de teſtib.auth.ſi qs ab aliquo cū ſua gl.Ad hoc etiā facit qđ no.in gl. ſ.de edi.di.Adr.tol.l.fi.& in l.2.ſ.de iu.emp.Sed fateor,qđ po

b ſi vult dare libellū,& ꝓcedere ordinarie,ᵇvt ibi uo nō tn̄ cogitur,ut diai.Et ſic intelligit Spe.in d.ver.49 Ad rōnes hac rn̄.Primū dū dicit,q l.a colono,vel inquilino ieruerſa poſſeſſione,nō licet dn̄o cū ſine libello eiicere,ut ff.de ui,& ui ar.l.colonus.&

c l.cum fundo.Rō eſt ut diai in 4 q prin. Scđo,quia impediētē me uti poſſeſſione mea poſſum authoritate mea ipſum prohi-

d bere,ᵈvt ff.ad l.Aquil.l.quemadmodum.§.1.& l.fi.§.ſi ad ianuā. quod ui,aut clā & tn̄ ſi authoritate iudicis petit,debet offerri libellus,ut ſ.uti poſ.l.i.ſed ibi ius illud non pōt fieri manifeſtum ex initii inſpectione, nec tale ius eſt liquidatum ex partiū conuentione.Tertio,quia per hypothecariam nuda poſſeſſio auocatur,ut l.cum uenditor.in princ.ff.de eui.e.& tn̄ ibi offertur libellus ut in auth.offeratur de lit.conte.ergo & hic,ſed illud qn̄ hypotheca tn̄ fuit ꝯſtituta ſuper petione pignoris, & iō oportet,quod ꝓcedatur ordinarie,ut l.a.ſ.đ execu.rei iu.hic loquit̄ quādo ius executiuum fuit in pacto ꝯſtitutū.Quarto,quod co-

e lonumᵉ& inquilinum non ſoluentem licet propria authoritate expellere,vt ſ.lo.l.ædem.& l.emptorem.ff.de dam.infe.l.vtiq. Sed quando fit per iudicem,offertur libellus,vt ſ.de loca.l.conductore,& ſ.vnde ui.l.non ab re.Sed illud uerum quādo uult procedere cōdictione ex legibus illis ꝑallegatis.ſed ſi uellet implorare ſimplicem expulſionem poſſet per officium iudicis ſūmarie,ut ſ.diai in emphy. Quinto p l.de pup.illo.§.q opus.ff.de nou.op.nun.l.1.§.neceſſe.ff ſi mul.uent.no.in po mi.ſed ex illis nō poteſt liq̄re iudici ex inſtrumenti inſpectione, nec eſt liquidatū ex partium cōuentione Sexto,quia vbi apparet legitimus cōtradictor,dēt offerri libellus,vt l.fi ſ.de ed.diu Adr.tol. Sed hic debitor, vel aliꝰ hn̄s cauſam ab eo nō pōt eſſe legitimus ꝯdictor,licet ipſe,vel alius author ius exequēdi ꝯceſſerit, ideo proceditur ſummarie Septimo,q̄a qn̄ officiū iudicis petitur, offertur libellus,vt ff quis ordo in bon.poſ.ſer.ue.l.2.§.dies.Facit,qđ no.Inſt.de ac.in rub.vel in prin.Sed illud eſt verū i officio iudicis,q alias imploratur in executione, vt d.l.a Diuo Pio.§.ſi ſup reb.Octauo,quia iudex iudicando,non ſeruat formam ꝯuentionis,vt l.qualem,ff.de arb.Sol.p ea,quæ no.in l.cōuenerit.ff. de re iud.Nono,q̄a ſi ſtipulor per fundum tuū ire, agere licere,vel hēre licere,vel quod liceat,ſi ꝓhibeas, dēt dari libellus, vt l.ſtipulatio iſta §.1.& §.ſi qs ita,de uer.ob.& C.de vſur.l.corruptionē.Sed ad hoc reſpōdeo,vt diai ſ.in 4.q.principali verſi, ſed an a vitio.Vel ſi intelligas, qđ ibi volebat agere ad intereſſe prohibitionis eſt reſpōſio, quod quātitas non erat liquidata in

27 inſtrumēto,nec ex partiū conuentione.†Quid ſi de ingrediēdo tantū fuit data licētia in inſtrumento? & ſic pp acquiſitionē poſſeſſionis ad iudicē uenit de neceſſitate,ut hac lege, ſm lecturā meam,utrum tūc neceſſarius erit libellus?Certe cū illud ius executiuū acq̄ſitionis poſſeſſionis non ſit ortū ex partiū cōuentione ad hoc,ut ortiatur,debet præcedere libellus, & litis ꝯt.vt i auth.offerat.& ſ.de ſent.l.ꝓlatā.Sicut videmus ꝙ ille q hēt naturalē poſſeſſionē,dēt agere ꝯ eū,q hēt ciuilē rei vendicationē multo magis hic, q̄a p ingreſſum hēt ſolū detētionē, vt l.2.§.1.ff.ad exh.& de vſufru.l.cuiuſcūq;.§.1.& no.de rei vēdi.ſup rub.d acq.poſ.l.Pōponius,§.ſi is qui precario.& ſ.vbi in

28 in rē actio.l.1.Dubitari poſſet†cū creditor ſinuenit debitorem

f armata manu reſiſtētem,an creditor implorādo officium manus militaris dēat offerre libellū?Qđ vī,q̄a tale ius ingrediendi violēter,nō fuit ortū ex iudiciū ex pacto,vt dictū ē,ergo vī, ꝙ dēat ꝓcedere ſic ſnīa,vt dictū ē: credo tn̄ ꝙ dēat ꝓcedere ſūmaria cognitio,q̄a ius executiuū eſt ortū ex iudiciū: auxilium manꝰ militaris eſt coadiuuatiuū illius iuris executiui,nec eſt p ſe ius, vt ff.ne vis fiat ei.l.ſi qs miſſum.de rei vend.l.q reſtituere. Iuxta

g ꝑmiſſa q̄ro,†an cū iudicis officium imploratur,ut declaret iu

29 ſtū ꝑtium rei,dēt offerri libellus, & ordinarie procedi? de quo diai ſ.in 2 q pr.ne.uerſ.vlterius.de quo loquit̄ l.vlt.§.1.ꝟ.de iu. do.imp.Breuiter dico,ꝙ libellꝰ nō ē neceſſarius,ſed res expedi-

tur cauſa ſummatim cognita, quia nō petitur ꝯ partem aliqđ, ſed ſolū res æſtimari petitur,ergo non offertur libellus,ſicut qn̄ petitur dari tutor, ut l.diuus.q pe.tu.& no.in Spe.de offi iu.§.officium.ver.porro Præterea,ꝙ hæc res æſtimetur, eſt quoddā ius executiuum,perſonalis obligationis, p quod qs ꝯſequit̄ quod ſibi debetur,vt ſup.de execu.rei iud.l.ordo.& l. fi.ſi in cau.iud. pig.in l.2.ſed in iſto iure executiuo nō offert̄ libellus,vt ſ. diai, ergo, &c. Erit igit̄ ordo,qđ pars citet̄,ſi uelit aliqđ opponere, quare nō debuit fieri iſta executio.& ſi habita cognitione ſum

h maria nil iuſtū ꝯdictionisʰoſtēdat,tūc iudex faciat partes eligere duos bonos æſtimatores,ut ſ.de ſec.nup.l.hac edictali.§.is illud; vel ipſe iudex eligat,vt in Auth de nō alie. §.qđ aūt.vn̄ ſumit auth.ſi quas ruinas,ſ. de ſacroſ. ecc. & eos faciat iurare de æſtimatione tm̄ legaliter faciēda,ut dictis legibus patet,& ſ.de ſid.inſt.l.ꝯparationes, licet q̄dā gl. uideant̄ velle,ꝙ tales pſonę nō dēant iurare:& no.ſ.de teſti.l.iuſiurādū.& ff.de uen.inſp.l. 1 cir.prin.ſup uer.uel duæ,& male,ꝓ dictas leges. Et tūc iudex, ſm eorū æſtimationem faciet declarationē. Sed ſi ex ꝯuētione poſſeſſionē rei ingrediat,& iudicis ſnīa,dicet̄ ne pignꝰ ꝑtoriū, vel ꝯuētionale?Roſ in d.ti.de edic.di Adr.tol dicit ꝙ eſt ꝯuentionale,ar.ff de nou.l.ſi ita fuero ſtipulatus.§ ſi cū iudex nō det pignus,ſed datū ꝯfirmet,ſeu exequat.In ꝯtrū facit ꝙ dr̄, tutorē ꝯfirmatū eſſe datuū,ut ff de teſt.iute.l.iure nr̄o.in fi.& no.per Dy.ſup rub.de ꝯfir.tu.p Cy.de ꝯfir.tu.l.a.tn̄ puto Roſ.bn̄ dicere;& illud,ꝙ de tutore dr̄,eſt,q̄a tutoris datio fuit inualida.Ad quod facit ff.ſi cer.pet.l.certi ꝯdō.§.qm̄ & hoc eſt utile pp ea,q̄ notantur per Dyn.in c.qui prior de reg.iur. lib 6. Deo gratias. Amen Repetita per me Bar.de ſaxo ferrato minimum inter legum Doct.in fęliciſſima Ciuitate Peruſii,Anno Dn̄i 134‥die Mercurii ultimo Menſis Martii. Laus Deo Saluatori noſtro.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Pro ꝯcordia Aduerte ꝙ ingredi pt̄ ꝓpr.a authoritate poſſeſſionē dn̄i rei emphyteuticę ꝑſuppoſita ipſa caducitate emphyteuſis ipſo emphyteuta ꝯdicēte.Ita d.l.a l.i l.3 expediēdo gl.i uer.repellere.C.de iure emphy.all Bar.tenere,i l.certa forma. C. ut in poſ.leg.Cōtra,alle.Bar.tenere in d.l.2.& ꝯ principiū diſtinctionis,vbi tenet negatiuā,& ibi alle.Bar.ſibi ꝯtrari in hac rep l cre ditores.in 4.q.prin.in uer.& ꝑdicta uera,& c.qn̄ in inſtr̄o iuenitur adeſt ꝯſtitutū,uel ꝑcariū,poſitū in pacto de igrediēdo bona debitoris ꝓpria authoritate, q̄a ſaltē ciuilis poſſeſſio ē penes creditorē,iō ſeꝯtinēti poſſet ꝓpria authoritate,q̄a dr̄ potiu defenſio q̄ occupatio,tāq̄ ſpoliatus ab illa ciuili ſaltē poſſeſſione, q̄ hēt.poſſet illi continenti iam,ui repellere,ut cōtingit in ſimili in l.cum fundum.ff.de ui,& ui arm.ubi ample p Doc. & ſic in duobus vr̄ ꝯria. Sed q̄a aptas accomudat ipſe ſolutiones in d. l. 1 iō dicendū ut ibi per eū,qui ualde ſubtiliter, & copioſe loquitur poſt Imo.in c. potuit de loc. Alia etiam poſſet colligi ſolutio,ut in apoſtil.do Ale.ad Bar.in d.l.a.

ALIA CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Pro ꝯcordia. Aduerte,qdā debitor obligauit Sēꝑronio oīa bona ſua,& ꝯſtituit ſe eiꝰ noīe ꝑcario poſſidere.& ſic ꝯtinuit,tibi ā retinuiſſe corꝑalē poſſeſſionē tm̄ i dubio.ſed ꝯtigit, qđ poſtea debitor idē alteri vēdidit,& tradidit vnā de ſuis reb.an ex hoc ſit priuatꝰ Sēpronꝰ ſua ciuili poſſeſſione.Bar.vr̄ ſētire,qđ ſic,i l.Celſus.ver.ſed pone,qđ debitor.ff.đ vſuca.Cōtrarꝰ tn̄ allegat̄ hic ver.ſed pone,qđ debitor. Tu dic,Bar.i d.l.Celſus,non loqt̄ de vera tradōne i ſingularē ſucceſſorē, ſed qn̄ debitor ſeu vēditor conſtituit ſe eius noīe poſſidere,& caſus eſſent valde diuerſi,q̄a ſi nullo mō poſſidet, ꝯſtituēs nullā trāſfert,p ea q̄ habentur

ADDITIONES.

a Ale.Dari libellus Vbi procedit ſummarie,non datur libellus. Adde quod no. Bal. in auth.niſi trat.& legit,& no in Clem.ſæpe.Bar in extrau. ad reprim. in uerbo. ſummarie,& qđ reſcriptū eſt §.tripli Inſt.de act.& Bart.in l.ne quicquam,§ de plano,de off procon & omnino uide quod no Spec.in tit de ver ob § ſeſtat.uerſ. ſed dr̄ tamē dicit ſic in c.nouit.de iud.quod licet interdum ordo ſolennis.nō requiratur nō tamē uitiat, ſi ſeruetur, ut no. Bar hic.infra prox in uer. idem tenet Spe.in ſi uero p ſtatutis uolt tib.qđ initim heat executione parata fine libello, q̄a intelligit,ſi ꝓ ſtatut.ualiſa in ſcriptis, ſi probentur p teſtes Ita ſequitur a. de Ca i l.teſtiū,alla l nullū ſup.de teſt.& uide ꝙ no Bar i l ſi.an uer.ulterius procedo.de edic diui Adr l at.i l.generali,ad ſi de ſacroſ ecc. & qđ ibi dixi poſt Bar. in l pe.infra de pę.per Bar.no.in l.ſi infra de fideiuſ.lo l.1.ſupra ut in poſſ.leg.

b Ale.Procedere ordinarie Et ſic no.quod ubi procedendū eſt ſummarie,licet procedatur ordinarie,tenet proceſſus no Bal.in l quod fauore,ſup de leg. .

c Ale.Ratio eſt ut diai.Vide in l.ædem.C.loc.

d Prohibere.No ꝙ impedientē me uti poſſeſſione mea,poſſum ꝓpria authoritate ꝓhibere Adde latius p Bar.in l.1.§.nūciatio.de oper.no.nun.quod limitat,niſi eſſet diuinū,quod fieret reſiſtētia,ſm Bar.ſupra ea.l per regulam.non eſt ſinguli de reg iur.& per eum in l iuſte poſſidet de acq poſ.& lata ſupra,ea.l.an lec.

e Meno.Quod colonum Ale.in conſi 131.nu.1.2.lib 4.

f Menoch.Cum creditor Ale conſi.2 in fi.

g Ale.Iuxta ꝑmiſſa.Quęro practicā,qn̄ qs facit rē æſtimari uide Bar in l. ne quicq̄. § ubi decretū,ff de off.ꝓcon.& Bar.in auth.offeratur.& Bal.in l.1 § fi. de uar. & extraor cog.& qđ ibi dixi.Ite ubi agitur officio iudicis pro exhibitione reuerētiæ nō requirit̄ libellus,tex eſt,& ibi Bal.in l.ne quicq̄.§.de plano.de of.procō. Bar.in l.ab hoſtib.§.ſed qđ ſimpliciter,qui.ex cau.ma. & quod no. Bal.i auth.contra q.i uer.q̄ro,quo iure.de t.ō nu.pec. ubi et i fi.ſup i pri huius l i 3.q p totum.

h Menoch. Contradictionis.ſuy.conſ.145.nu 6.lib.4.

bentur in l. quod meo ff. de acq. poſ. Si aũt omnẽ poſſ. haberet venditor, tunc vtramq; transferret, & fieret præiudiciũ Sẽpronio. Sed ſi tm̃ nãlem habet venditor, & Sempronius ciuilem, vt in caſu propoſito, ecce vbiq; ꝯcorditer tenet Bar. quod Sẽpronio non generetur præiudicium, quia ſine animo ſuo nõ p̃t priuari ſua poſſeſſione, iõ de facto intrare poſſet ꝓpria authoritate, intellige tamen ſecundum diſtinctiones, de quibus hic.

L E X IIII.

Cum te pecuniam. Neceſſitas rei familiaris, nõ eſt iuſta cauſa reſcindendi pignoris contractum. h. d.

L E X V.

1 *Colluſio debitoris uel præſcriptio quæ contra eum currit, non nocet creditori ius ſuum proſequenti.*

2 *Sententia contra debitorem lata non præiudicat creditori, ſi appareat de colluſione debitoris.*

3 *Præſcriptio currens contra debitorem, nocet creditori.*

1 2 Præſes. † Colluſio debitoris, vel p̃ſcriptio, q̃ ꝯ eũ currit, ñ nocet creditori ius ſuum proſequenti. h. d. † Not. ꝙ ſnĩa ꝯ debitorẽ lata non præiudicat creditori, ſi appareat de
3 colluſione debitoris. hoc primo Scd̃o no. ꝙ † p̃ſcriptio currens ꝯ debitorẽ, nõ nocet creditori, vt hic Modo opp. dr̃ hic, ꝙ ſnĩa lata ꝯ debitorẽ non nocet creditori. Contra imo ur̃, ꝙ dẽat nocere creditori. Vnde opp. de l. ſi ſuperatus § fi. e. tit. So. ibi debitor primo fuit uictus poſtea obligauit rẽ creditori, unde creditor nõ p̃ot hr̃e plus iuris q̃ ipſe debitor, & ita ĩtelligat ꝯtriũ. Sed ꝯ p̃dicta inſtat de præalle. l. ſi ſuperatus, in princ. Sol. Ibi lis erat agitata ꝑ ipſum debitorẽ ignorãte creditore, q̃d ideo nõ præiudicat creditori, hic aũt erat agitata ſciente creditore, quo caſu rẽr ſibi p̃iudicat, niſi in iſtis duob. caſib. hic, & l. ſæpe. §. ſed ſi cũ ſub. ff. de re iu. Signetis gl. eir. fin. quæ colligit iſta membra.

L E X VI.

In ſumma. Expẽſas neceſſarias ad bonum publicũ factas a creditore, p̃t creditor a debitore repetere. h. d. No. ꝙ dixi in ſummario. Quæro quo ad declarationẽ legis nr̃æ, quid de colono, qui fecit iſtas expenſas, nunquid poterit repetere. Tex. videtur dicere ꝙ ſic, arg. l. ædiles, ff. de uia publi. Sed quid de vſufructuario, dicatis ut l. hactenus. & ꝙ ibi no. ff. de vſuf. & quod no. per Dy. in l. quæro. ff. de vſuf.

L E X VII.

1 *Per alienationem legalẽ nõ tollitur ius pignoris, ſed per præſcriptionẽ ſic.*

Vſucapio. Hęc lex legĩr duob. mod. in gl. Primo modo legĩr, licet ſit ſcd̃s modus in gl. uidelicet, ꝙ aliqs vſucapiẽs rẽ alienã, obligauit eã mihi ante ꝑfectam vſucapionẽ, poſtea facta eſt vſucapio, & ſm iſtum modũ pones hũc
a caſum a Titius poſſidebat aliquã rem mobilẽ Sempronii bona fide: vſucapiebat, poſtea eã pignorauit, ꝙ ꝑfecta eſt uſucapio, quid erit de iure pignoris Certe cõfirmatur, quia uſucapio nõ applaudit huic lr̃ę, quare gl. in prin. ponit caſum, in quatuor ꝑ-
1 ſonis, ut hẽtis in gl. ſm iſtum intellectũ not. † ꝙ per alienationẽ
b legalem non tollitur b ius pignoris, vt l. alienationis uerbo ff. de ver. ſig. Modo ꝯ iſtum tex. opp. dr̃ hic, vſucapio non tollit ius pignoris. Contra de l. 1. & 2. ĩ. ſi aduer. cred. Sol. ibi loquitur in p̃ſcriptione, hic in vſucapione. Ratio diuerſitatis eſt, quia in p̃ſcriptione oñdĩr maior negligentia eius, ꝯ quem præſcribit q̃ in uſucapione, quia maius tp̃s requiritur in ea, q̃ in vſucapione, vt hic, & ibi no. Itẽ op. de l. & nondũ. §. quod dr̃. ff. e. vbi creditor dẽt probare rẽ fuiſſe in bonis debitoris, quod nõ poterit ꝓbare hic, qa res eſt vſucapta. quare male Solu. dic, ꝙ creditor dẽt probare rem fuiſſe in bonis debitoris tp̃e ꝯtus, vt ibi: non aũt requirĩr, ꝙ probet rem eſſe in bonis debitoris tempore quo agit, & ita dẽt intelligi hæc lex. Vlterius inſtatur, & vr̃, ꝙ hic ſumus in circulo & ſaltabello, ꝙ oñdo. Creditori ꝑ uſucapionẽ nõ p̃iudicar̃, vt hic, & creditor poterit ꝑ hypothecariã auocare rẽ ab vſucaptore, & ꝑ ꝯñs debitor occaſione pignoris debitũ ſoluẽdo, poterit eãdẽ rẽ auocare a creditore, & ꝑ ꝯñs vſucaptor dñs effectus, rei uẽdicatione eãdẽ rẽ auocabit a debitore, & iterũ debitor ab eo. vſucaptore, & ſic ſumus in circulo, ꝙ eſt ꝯ l. dñs teſtõ. ff. de ꝯd. inde §. ſi. & qui po. in pig. hab. l. Claudius. Quid dicemus Gl. dat hic duo vel tria remedia. Dicit gl. & remediũ erit iſtud ad euitãdũ iſtũ circulum, quod debitor faciat ſibi cedi a creditore ius, q̃d hẽt ĩ re, aduerſus vſucaptorẽ. Iſtud remediũ nõ vr̃ bonũ qa aut tu dicis, ꝙ cedatur actio perſonalis, & hoc eſt falſum, quia eidem ꝯ eundem, non p̃ot cedi. Aut tu dicis, ꝙ cedatur hypothecaria, & hoc eſt falſum, qa iſta hypothecaria eſt extincta ꝑſonali actione ꝑ ſolonem, De quo uide ꝑ Dy. c in l. fideiuſſorib. ff de fideiuſ. quare gl. dat aliud remediũ, videlicet, ꝙ creditor cedat debitori ius retentionis, ꝙ hẽt ex ſnĩa lata inter vſucaptorẽ, & ipſum creditorẽ, ꝙ eſt falſum, qa poſtq̃ vſucaptor reſtituit vigore ſnĩæ creditori illã rẽ, nullũ ius remanet contra eũ ex ſnĩa. quare gl. dat aliud remediũ, videlicet quod debitor dimittat creditori, & det eidem in ſolutũ iſtã rem pignoratã. Iſtud etiam vr̃ falſum, quia uſucaptor hanc eandẽ rẽ ab eo. creditore adhuc poterit auocare rei uendicatione, niſi dicas ſecundũ D. Ia. ꝙ det ſibi in ſolutum, & remaneat ſibi ius ſaluũ pignoris, quo uſucaptor non poterit rem illã auocare, niſi debitum ſoluat, ſecundum D. Iac. Vel dic, ꝙ & circulus iſte tollitur per ſolutionẽ factã eidem creditori ab ipſo debitore, per quã ſolutionẽ tollitur omnis obl̃io, vt Inſt. qb. mod. tol. ob. in prin. & per ꝯñs actio tã perſonalis q̃ hypothecaria: & ſic creditor amodo per hypothecariã non poterit auocare, & ita debet intelligi ſm D. Iac. Itẽ quæritur, nũquid lex iſta habeat locũ, etiam ſi res mobilis ſit vſucapta per ſpatiũ decennij. Plac. dicebat ꝙ nõ, qa res mobiles triennio uſucapiuntur, non decennio. Breuiter tu dicas cõtrariũ, & teneas op. gl. no. in l. 1. ĩ. ſi aduer. cre. & hic.

A D D I T I O N E S.

a Ale. Pones hunc caſum. Vide gl. & Bar. in l. 1. ſup. de ſer. fug. & in alijs partibus huius gloſſ.

b Ale. Non tollitur Vide Bal. & Ang. circa hoc in l. 1. C. ſi aduer. cred.

c Ale. Vide per Dy. & ibi Bar. ſed Bar. hic tenet hanc op. gl. quam Bal. reprobat.

L E X VIII.

Quamuis. Licet debitor ſit condemnatus, ſi non ſoluit non tollitur ius pignoris. h. d.

L E X IX.

Si dominium. Fructus computantur in ſortẽ, & extenuant debitũ. h. d. No. quod dixi in ſummario.

L E X X.

1 *Creditor ſi uult uendere pignus, debet debitori denunciare.*

a Debitores. a Creditor p̃ot proſequi ius pignoris, licet debitori non ſit denunciatũ vt ſoluat. h. d. No. ꝙ dixi in ſummario. Op. de l. ſi cõuenerit. & quod ibi no. ff de pig. act. & l. fi. de iure do. impe. Sol. Quãdoq; creditor vult tãtũ ius pignoris ꝓſequi, & tũc denũciatio non eſt neceſſaria,
1 vt hic. † Qñq; creditor vult pignus uẽdere, & tunc denũciatio eſt neceſſaria ſm formã d. l. fi. de iure do. impet. & not. ĩ p̃alleg. l. cõuenerit. Quandoque creditor vult ꝯſtituere debitorem in mora, & tũc denũciatio eſt neceſſaria, niſi dies eſſet appoſita, uel magnã. ĩ. de contrah. & commit. ſtipul. & l. ſi ex legati cauſa. ff. de uerb. obli.

A D D I T I O.

a Ale. Debitores Intelligitur tamen ſecundum l. 3. inf. de nou. & declarat Bar. in l. minor inf. quæ res pig. obl. poſſ.

L E X XII.

1 *Pignus debet reddi hæredi, licet in inſtrumento non fiat mentio hæredis, & num. 2.*

1 Si vxor. † Licet de pignore Inſtrm̃ nõ ſit cõfectum, nihilominus creditor hẽt plenũ ius h. d. Iſta litera, licet in inſtr̃o eius, & cetera, p̃ot ĩtelligi duob. modis, vno mõ ꝑut
2 dixi in ſummario Alio mõ, ꝙ † licet in inſtrumẽto nõ fiat mẽtio hæredis, tamen hæredi pignus eſt reddendũ, ut dicit gl. & iſte magis eſt notab. ut l. ſi pactũ. ff. de prob.

L E X XIII.

Cum dominam. Debitor creditori p̃ot cedere omne ius, quod habet in pignore, niſi obſtet ratio ætatis. h. d.

L E X XIIII.

Diſtractis. In electione creditoris eſt agere, actione perſonali contra debitorem, vel hypothecaria cõtra poſſeſſorẽ pignoris h. d. No. ꝙ dixi in ſummario. Op. de l. Moſchis ff. de iure fiſci. vr̃, q̃d primo dẽt agi, vel conueniri perſonali actione obligatus. Sol. Ibi loquĩr in tacita hypotheca. hic in expreſſa. Sed ꝯ iſtã ſolut. inſtatur de § ſed neq;. in Auth. fideiuſſor. coll. 1. q̃ habetis ĩ. e. in Auth. hoc ſi debitor Solu Domini, iſta iura corriguntur ꝑ illũ § ſed neque. Sed ꝯ iſtã ſol. inſtat de §. ad hoc, in Auth. de liti. vbi vr̃, q̃d indiſtincte poſſum agere, ꝯ quẽcunque ego velim. So. Dic, ꝙ illa Auth. loquĩr ĩ caſu ſpeciali, & hãc ſol. ſequĩr gl. in fi. ĩ, eo. auth. hoc ſi debitor. & hæc eſt uera ſecundum noſtros Doct.

L E X XV.

1 *a Alienatio facta per debitorem præiudicat creditori utenti iure pignoris.*

2 *Factum debitoris non nocet creditori in iure pignoris.*

Debitorem. a † Alienatio facta ꝑ debitorem non præiudicat creditori vtẽti iure pignoris hoc
2 dicit. No. † ꝙ factũ debitoris nõ nocet creditori in iure pignoris, vt hic. Sed op. in auth. hoc ſi debitor. ĩ. e. vbi fit deterior ꝯditio creditoris ꝑ alienationem. Sol. circa ius pignoris nullum fit p̃iudicium creditori, vt hic, ſed circa ordinem cõueniẽdi ſic, & ita loquitur lex contraria.

A D D I T I O.

a Ale. Debitorem. Intelligitur ſecundum l. 3. inf. de noua. & declarat. Bar. in l. neceſſario ff. quæ res pigno. obli. poſſ.

L E X XVI.

Et ſi frater. Mutuans alienã pecuniam ſuo nomine, quęrit ſibi ius pigno. & nõ domino pecuniæ. hoc dicit.

LEX XVII.

1 *Res empta ex pecunia pupilli eſt ei obligata.*

2 **Quamuis.** Res empta ex pecunia mutuata, nõ eſt obligata, niſi de hoc ſpãliter, vel generaliter ꝯuenerit. h. d. No. ꝙ dixi in ſũmario Opp. dr̃ quod res empta ex pecunia mutuata, nõ eſt obligata. Cõtra de l. idemq́ꝫ, in princ. ff. qui pot. in pign hab. So. eſt dare rĩam, & inſtantiã a rĩa: hęc eſt
3 rĩa, quod res empta ex pecunia nõ eſt obligata Fallit† ſi emat ex pecunia pupilli, vt in ꝯrio, ſicut & alias uidetis in emptione, quæ fit ex pecunia pupilli, & aliarum perſonarum, de quibus hẽtis in l. ſi ut proponis. s̃. de rei uen. de quo dic, ut ibi no. p Cy.

ADDITIO

a Ale. Ex pecunia. Res empta ex pecunia mea non eſt mihi obligata Faciũt ad hoc no per Bar. in l. ſi cũ dotem. §. ſi. ff ſo. ma tñ ſi bona fuerunt generaliter hypothecata, ꝓſertur illa in iſta re. l. ſi & ut auth ibi poſita. inf qui po. in pig. ha habent tamẽ priuilegiũ, ſcilicet perſonales actiones, vt no gl. & Bar in d l hoc adde tamen, ꝙ gl. in auth. quoquo iure, alias, ſed nouo iure, per illũ tex. de ac & ob. tenet quo l ſi res empta ex pecunia mea, quæ ſuit mutuata ad quod no. de quo p Bar in l. interdum ff. qui po. in pig. ha.

LEX XVIII.

1 *Pignoratitia actio eſt perſonalis, & quid de hypothecaria.*

a **Pignoris.** Op. qđ nõ ſit realis, ſed vr̃ pſonalis, qa oriĩ ex ꝯtu. ut Inſt. qb mo re. ꝯ obl. § ſi. ꝙ non eſt de
1 ha re a is uti § oĩum. Inſt de act Sol. † Aut loquimur de pignoratitia actione, & illa eſt perſonalis vt in ꝯrio Aut loquimur de hypothecaria, & illa eſt realis, vt hic. Sed ꝯ iſtam ſol. inſtatur, & vr̃ qđ ẽt hypothecaria ſit perſonalis, quia oritur ex pacto, ut l. ſi ubi decem. § de pignore. ff. de pac quare malè Sol. dicas, ꝙ hypothecariæ actionis duæ ſunt cauſæ. Vna mediata. vt puta, pactũ, vel ꝓſeſſio, & de hac loquitur pręalle § de pignore. Alia eſt cauſa immediata. q̃ crarĩ hypothecaria actione, vt puta, ius quod conſtituitur in pignore ex pacto, & ſm hoc ẽt hypothecaria eſt realis, quia oritur ex iure, quod qs habet in rem ſicut alię reales, ut in d. §. omnium & quod ibi no. per gl & Dy.

ADDITIO.

a Ale. Op quod non ſit realis. An hypothecaria, & pignoratitia ſint in rem, uel in perſonam, & quomodo, uide no. Bar. in §. tertia in proœ Digeſtorum & quod hypothecaria nihil habeat ſpecialiter, eſt tex in l. ſi ſup. ſi. unus ex pluribus. quẽ ibi ad hoc ponderat Bal contra gl in d. §. de pignore.

LEX XIX.

1 *Si creditor amiſit pignus, an debitor debeat probare culpam, uel ipſe caſum fortuitum.*

Sicut vim. Creditor tenetur de dolo, & lata culpa, & leui, nõ de caſu fortuito h. d. No. q l dixi in ſummario. Quæro, de qua culpa dẽat intelligi l. nr̃a. Br̃ dicatis qđ dẽ ĩtelligi de lata culpa, & leui. ñ đ leuiſſima, cũ ſit ꝯtus, q gr̃a vtriuſq; ꝯhir, vt Inſt. q. mo. re ꝯ ob §. ſi. De quo dic ut ibi,
2 vbi ẽ bona gl. hẽ q̃rit, ecce, † amiſit creditor pign⁹, dẽt ne ipſe ꝓbare amiſiſſe p caſũ fortuitũ, an debitor dẽt ꝓbare dolũ, vel culpã; vide gl. hic remittit ad ea, q̃ no. ĩ l. ſi creditor. đ pig ac. Vñ circa hãc q gl nõ ę uariãt. Gl. i l. ſi qs ex argẽtariis. §. ſi. ff. đ ed. dt, qđ debitor primo dẽt ꝓbare dolũ, vel culpã creditoris ĩterceſſiſſe. & ſi creditor vult poſtea ꝓbare caſũ fortuitũ, admittit, & excuſat. Et ĩtelligũt iſtũ tex. qđ ſit caſus ſpãlis in argẽtario. Et ita ẽt no. gl. i l. ſi qs fundũ. § Imperator. ff loc. circa prin ti. Gu. de Cu. ĩ d. l ſi qs ex argẽtariis. § ſi. reprobat iſtã gl. p rõnẽ illã, qa ſi ꝓbaret dol⁹ vł culpa creditoris ad qđ ꝓdeſſet creditorẽ poſtea ꝓbare caſũ fortuitũ, Certe ad nihil Quare dicas, vt no. & melius, Inſti. qb. mod. re contrah. oblig § ſi. ubi eſt bona gl. & in l. ſi creditor. s̃. de pig act. & iſtã gl. & cõmuniter ap ꝓbãt Doc.

LEX XX.

1 *Agere inuitus non debet quis cogi.*
2 *Oblatio, cõſignatio, & depoſitio tantũ operantur, quantum ipſa ſolutio.*

Creditor. Oblatio, ꝯſignatio, & depoſitio debiti, ſufficiũt ad hoc, vt poſſit agi pignoratitia h. d. No.
1 † q l qs ñ dẽt cogi inuit⁹ agere, vt hic. Scdo no qđ tm̃ operat ob
2 latio, cõſignatio, & depoſitio, quãtum ipſa ſolutio, vt hic, &c.

LEX XXI.

Res obligatas. Extraneus ſoluẽs debitũ pro alio, nõ q̃rit ſibi ius pignoris, ſed ſolũ repetere pt h. đ No qđ licet aliqs ſoluat p alio debitũ, ñ q̃rit ſibi ius pignoris, vt hic. Sed op. ꝙ dr̃ hic ꝙ pp ſolonem nõ q̃rit ſibi ius ĩ pignore. Cõtra de § ꝯ aũt creditor. Inſt qb alie. lic. vel nõ. vbi dr̃, q l acqrit dñiũ, hic añ dr̃ ꝯriũ, quare male. Sol. aut aliquis ſoluit creditori debitũ, pignus emendo ab eo, & tũc acqritur ſibi dñium Ita ĩtellr̃ lex ꝯria. qđ ĩtellige ſi pignus uẽdat ſm formã legis, vt hẽtis ĩ l ſi. de iur. dot. Impe. & no. ĩ l. ſi ꝯuenerit. ff. đ pig. act. Op. & vr̃, ꝙ iſte ſoluẽt nõ hẽat actionẽ ad repetendũ quod ſoluit, unde opponiĩ de l. 1. in prin ff. quib. mo. pig. uel hypot. ſol. Sol. Aut iſte ſoluẽs poſſidet pignus, & tũc non habet actionẽ, ſed ipſum pignus retinere poteſt pro eo, quod ſoluit. Et ita intelligatur lex ꝯria. Aut ipſum nõ poſſidet, & tunc datur ſibi actio: ita intelligitur hic Sed q̃ro iuxta hoc, quæ actio ſibi dat ad repetẽdum Breuiter dicatis, q † aut debitor principaliter ſibi hoc mãdauit, ut ſolueret, & tũc habebit actionẽ mandati, ad repetẽdũ: alias hẽbit actionẽ neg. geſt. ĩ l. 1. ff. man. Inſt. e. ti. §. 1.

LEX XXII.

Secundus creditor. Secũdus creditor offerens debitũ primo creditori, cõfirmat ſibi pignus pro eo, quod ſoluitur, & etiam in uſuris nõ pro uſurarum uſuris. Not. quod dixi.

LEX XXIII.

1 *Pignus ſi contrahitur non ſolum conſenſu, ſed etiam traditione, ſi remittitur, non tollitur ipſo iure, ſed per exceptionem.*

Maior. Sicut pignus nuda cõuentione ꝯhiĩ, ita nuda cõuẽtione remittit. h. d No. q l pignus remittiĩ, ſeu tollitur nuda conuẽtione, vt hic. Cõtra legẽ noſtram inſtaĩ, dr̃ hic, qđ p remiſſionẽ, ius pignoris tollitur ipſo iure. Cõtra immo vr̃ ꝙ p executionẽ, vnde op. de l. ſi tibi decẽ §. de pig. ff. de pac. ubi dr̃, qđ tollitur per exceptionẽ. Sol. Aut pignus ꝯhit nõ ſolũ ꝯſenſu, ſed ẽt traditione, & tũc p remiſſionẽ nõ tolliĩ ipſo iure, ſed p exceptionẽ, vt in ꝯrio Aut ꝯhit ſolo conſenſu, & tũc ꝯſenſu ꝯrio diſſoluiĩ ipſo iure. Sed ꝯ iſtã ſolutionẽ inſtatur de l. debitũ. s̃. de remiſ pig. Sol. Ibi remiſſio fuit inutilis. Sed ꝯ iſtã ſol. inſtatur de l. 1. §. 1. qb mo. pig uel hypo. ſo. Quãtum ad
1 pñs dicatis duo verba. † q̃nq; pignus ꝯhitur nõ ſolũ ꝯſenſu, ſed ẽt traditione, & tũc ſi remittitur tolliĩ p exceptionẽ, ut d. §. de pignore. ſcđo rñſo. Q̃nq; ꝯhiĩ ſolo cõſenſu, & tũc fni dñni ſac. Bu aut fuit expreſſa remiſſio pignoris, & p remiſſionẽ tolliĩ ipſo iure, vt hic, aut nõ fuit expreſſa pignoris remiſſio, ſed tacita, vt qa remittiĩ debitũ, & tũc aut iſta remiſſio eſt utilis, aut inutilis. Si eſt vtilis, de hoc dic, vt no. ĩ d §. de pig. Si verò eſt inutilis, aut eſt eadẽ cauſa uitiãdi tã remiſſionẽ debiti, q̃ remiſſionẽ pig. & tunc utraque uitiatur, & ita loquitur l. debitũ. de remiſ. pig Aut nõ eſt ead. cauſa vitiãdi, & tunc habet locum l. 1. §. 1. qb mo pig. uel hyp. ſol. Et dic plene de hac materia, ut d. l. ſi tibi decem, §. de pig per gl. & Doc.

LEX XXIIII.

1 *Debitore poſſidente in electione eſt creditoris, uel perſonali agere, uel hypothecaria.*
2 *Hypothecaria non poteſt inteutari contra poſſeſſores bonorum ante quã ſit actum perſonali.*
3 *Et ſi debitor eſt abſens, fertur quadam interlocutoria contra eum, tãquã contra contumacem, & fiet excuſſio bonorum ipſius.*
4 *Contra fideiuſſorem poſſidentem poteſt creditor agere quacunque actione uelit, tam reali, quam perſonali.*
5 *Qualiter intelligatur actum cũ reo, ut poſtea agatur contra poſſeſſores.*
6 *Qualiter fiat excuſſio bonorum rei principalis.*
7 *An ſit neceſſe, quod iudex pronunciet excuſſionem legitimè fore factam.*
8 *Si fuit actum hypotheca. contra poſſ. bon non conuento primo reo principali, nec facta excuſſione, ualebit proceſſus, & ſententia.*

a **Perſecutione.** a † In electione creditoris eſt agere p ſo
1 nali, vel hypothecaria: qđ eſt uerũ de bitore poſſidẽte: poſſidẽte aũt extraneo oportet, qđ primo agaĩ ꝯ reũ, & fideiuſſores. h d cũ Auth hic poſita No. qđ hypotheca-
b ria b pt inteñtari ꝯ extraneũ poſſeſſorẽ, niſi primo agat ꝯ reũ, & fideiuſſores, & fiat excuſſio bonorum, vt hic, quo facto pt agi ꝯ
c poſſeſſores bonorũ debitoris, vltimo ꝯ poſſeſſores c bonorũ fide
2 iuſſorũ, vt hic videbitis. Op. dr̃ hic, ꝙ † hypothecaria nõ põt inteñtari ꝯ poſſeſſores bonorũ, anteq̃ ſit actũ perſonali Cõtra, de §. hoc aũt, in Auth. de lit. col 8 & de auth. hnc ita, s̃. eo. ti. So dixerũt qdã, qđ hæc corrigiĩ p illã, qa illa eſt ulti. Iſta ſolu. eſt falſa, qa qđ nõ immutaĩ quare ſtare ꝓhibet, ut l ſancimus. s̃. de teſta. Quare dixerũt alij, qđ in lege ꝯtia poſſeſſor hẽt cauſam à debitore; & iõ ſicut ipſe debitor poterat ꝯueniri quaeũq; actione, ita & poſſeſſor cãm ab eo hñs. Iſta. ſolo ẽ falſa p l. apud Celſũ. § de authoris. & §. ſi quis aũt ex cã legati. ff de doli. exceptio. Quare dixerũt alii, qđ iſta ĩtelligiĩ ſm illã, & illa ſm iſtã. Iſta ſol. eſt dicere ꝯ rex illius l. Quare dixerũt alii, qđ aut loquimur đ tacita hypotheca, aut de expſſa. Primo caſu hẽt locum auth. nr̃a, hic poſita Scđo caſu hẽt, locũ lex ꝯria. & ſic ẽt erat olim đ iure antiquo, ĩ l. Moſchis. ff de iure fiſ. Iſta ſo. reprobaĩ p gl. & merito, p l. cũ poſſeſſ. ĩ ſi. ff. de cenſi. verũ ẽ, ꝙ gl. alibi approbat iſtã ſolũ. & approbat eã ĩ §. ſed neq;. ĩ Auth de fideiuſſ. vnde ſumiĩ
d iſta. Quid dicem⁹: d Tencas ſo. lo. poſitã hic, in ſi gl, magnę: & approbat eã Azo ĩ ſumma. eo. ti. & d. la. hic, & cõiter oẽs Doct. nr̃i, Et ſo. hæc eſt, qđ lex ꝯria loqĩ in caſu ſpãli, videlicet qñ ſit re cepta ꝯ debitorẽ, ipſe debitor alienauit, quo caſu licet non cõtrahatur

ADDITIONES.

a Ale. Perſecutione. Hic vide no. in auth mam, & auæ & auth e hoc ſi debitor, & quæ tractantur per Mod. Inſt de act. § item ſi quis in fraudem.
b Ale. Hypothecaria. Ad iſtud contrarium uide Bar ſup eo. l. diſtractis.
c Menoch Poſſeſſores Rola a Valle cunſ. 79. num. 1. 2.
d Ale Quid dicemus Si pẽdẽte hypothecaria cõtra debitorẽ fiat alienatio, nõ requiriĩ excuſſio. adde Bal. hic in prin. & in d l 1 uer Quæro quid ſi debitor. ſup. quæ in frau cred & quod no. Bald de litig. auth. litigioſa in fin & no. ad intellectum huius auth. ſiue tertius poſſeſſor hẽat titulum inualidum, & ab extraneo, & nõ habente ius alienandi, ſiue non, ut eſt gl & ibi Bal. in l. rei. de diſt. pig & ꝙ not. hic gl in prin. & adde quod eſt dare caſum ſingularem, ut quo in rei uendicatione requiritur excuſſio, ut in caſu auth. contra & ibi Bal. in prin. ſupra ad Treb.

trahāt vinū litig'oſi q̄tū ad oīa, tñ ɔhitur q̄tū ad hoc, vt poſſeſ-
ſor cām hñs a debitore poſſit ɔueniri, ēt anteq̄ ſit debitor, & i-
ſta eſt vera ſo. & rectus ſint intelſs illius legis. Mō ꝓ decſone le
gis nr̃æ, q̄rit gl. q̄ incipit, q̄d ſi debitor ſit abſens, quā ſigna. Dr̄
3 hic, ꝙ oportet primo ꝙ agāt ɔ reū principalem. Quęro, † debi-
a tor eſt abſens, nunquid poterɑ agereaɔ poſſeſſorē bonorum,
gl' determinat hic indiſtinctè, ꝙ ſic, ſicut & alias diximus in fi
deiuſſore, vt in Auth de fideiuſ. §. 1. colla. 1. Tu uero ſm la. Bu.
limita iſtā gl ſic, videlicet, ꝙ ēt ſit neceſſe agi ɔ principalē debi
torē abſentē, nō adeo, vt diffinitiua ferāt ɔ eū, q̃a ferri nō poſ-
b ſit, q̃a li. nō ɔt. ſed b ꝑ agetɔ eū, b& feretur quædam interlocu-
toria ɔ eū, tanq̄ ɔ cōtumacem, & fiet diſcuſſio bonorū ipſius
ar. l. pñti. §. 1. & 2. s. de his q̄ ad eccl. ɔfu. Vlterius q̄ro, dr̄ hic, ꝙ
ɔ debitorē poſſidentē pōt creditor agere quacunque actione
4 velit. Quæro † q̄d de fideiuſſore, c nunquid ɔ fideiuſſorē poſſi-
c dentem poterit creditor agere quacunque actione uelit? Qui-
dā dixerūt, ꝙ nō, & no. glo. in corpe auth. uñ hæc ſumit gl. hic,
& melius ſm nr̃os Doc. tenet ɔrium, ꝙ idem ſit in fideiuſſore
poſſidente, q̄ ī in reo principali. Et hanc approbat d. Iac. hic &
recte, vñ ordo ɔueniendi ſm gl & nr̃os Doct. eſt, ꝙ agatur pri
mo ɔ reū principalē reali, vel ꝑſonali actione, & poſtea ɔ fide-
iuſſorē poſſidentem reali, vel perſonali, & poſtea agetur ɔ poſ
ſeſſores bonorū rei principalis. Vlt. peruenit ad poſſeſſores bo-
norū fideiuſſoris, & iſte ordo recte colr̄ ex d. §. ſed neque. Itē
ex gl. q̄ro dr̄ h. c, ꝙ non dēt agi. ɔ poſſeſſores, donec ꝑſonali a-
5 ctū ſit cū reo: q̄ro † qualiter intelligat actū: Bñ eſt dicēdum, ꝙ
dēt īntelligi cū effectu, adeo, ꝙ reus ſit ɔdēnatus, ar. l. ignoti. s. de
his q̄ in frau. cred. & in l. 1. C. de decu. li. x. & ar. in l. i. in fin. ff. ꝙ
q̄ſque iur. q̄d intellige, ſi reus ſit pñs, adeo ꝙ diffinitiua poſsit
ferri ɔ eum, alias dic, vt dixi s. in q̄ō. quid ſi debitor ſit abſens.
Quęro, dr̄ hic. q̄d dēt fieri excuſſio bonorū rei principalis, quę
6 ro † qualiter fiat. dBñ, iſtud qualr̄ fit, colli ex l. pñti. § j. & §. ſicubi
d de his q̄ ad eccleſias ɔfug. īter alios modos ſm Iac. de Are. eſt,
q̄ ſit diſcuſſio bonorū ꝑ nunciū publicū, cui referenti iudex
credat, vt l magis ꝑuio §. ne tñ. ff. de reb. co. & ar. l. ea quidē. de
accuſ. Cautela tñ eſt ſm eū, q̄d mittātur duo nūcij, quia in ore
duorū ſtat oē verbū, arg. in Auth. de teſtib. in princ. Sunt & alij
7 modi, de q̄b dic, vt no. per eū in trac. ſuo. Itē quæro, † nūquid
e ſit neceſſe, quod iudex pronūciet eexcuſſionem lītime torę fa-
ctā; Ia. de Are tenet, ꝙ ſic, ar. l. tutores. ff de cōfir. tu. ibi, idoneis
pronūciatis, &c. Ia. Bu. hic tenet, q̄d nō debeat pronūciari, ne-
que poſſet, q̃a cū ſit actū ɔ reum principalē, q̄uo ex iſto ꝓceſ-
ſu feretur ſnĩa in pręiudiciū poſſeſſoris bonorum, quia nihil
habent inuicem cōe; Vnde concludit ipſe, ꝙ pronūciatio nō
debeat fieri, ar. in l. ſancimus. §. 1. & ibi bona gl. s. ad Treb. mul
tū tñ facit ɔ hāc opi. l. nō tantum. §. ſenatus ff. de fid. ic. li. Quæ-
8 ro pone, † actū fuitfhypothecaria contra poſſeſſores bonorum
f non ɔuenio primo reo principali, neque excuſſione facta, nū-
quid ualebit proceſſus, & ſnĩa? Videtur, quod non, quia per-
uertitur ordo ɔ l. prolatam s. de ſen. & interloc. om. iud. In ɔ-
rium uidetur l. 1. s. de ap & hæc ultima uera, ſecundum Iac. de
Arc. Non ob. ɔrium, quia aut peruertitur ordo unius cauſę ad
ſeipſam, & dico quod talis peruerſio ordinis annullat ſnĩam
vt d. l. prolatam: Aut peruertitur ordo unius cauſæ ad alteram,
& tunc talis peruerſio non uit at proceſſum, vel ſententiam ip
ſo iure. Et ita debet intelligi pręalle. l. prima. de app. Alia dic, vt
dixi in d. §. ſed neque.

ADDITIONES.

a Ale. Potero agere. Si debitor eſt abſens an requiratur excuſſio, ut agat actor con-
tra tertios poſſeſſores Sed Ia. de Are. in trac excuſſionum, in fi. indiſtincte tenet
gl. de quo tractam. Bar. hic facit mentionem in q qualiter fiat excuſſio facta de
commiſſione & iſtam gl ſimpliciter ſequitur hic Barto. Adde, quid ſi pendente
iudicio reus principalis cœpit abeſſe Bal. conſi. 363. li. 3.
b Ale. Agetur contra eum Sed quid ſi ſunt duo rei obligati in ſolidum, & actū eſt
contra unum, & eſt facta excuſſio realis, & perſonalis, an agi poſſit contra ter-
tium poſſeſſorem rerum, nō excuſſo alio obligato in ſolidum, facit ad hoc l. 2.
inf. de cōuenien. fiſ. deb li. x. & ibi hāc q̄ōnē format Bar. & plus nō dicit, nec de
cidit. Vide Inſtit. de act §. item ſi quis in fraudem. & Bar in auth ſed hodie. in
prin. de act & obl.
c Ale. De fideiuſſore. Vide no. per Bart. in l mulier. ff. qui pot in pig. hab. & in l. Mo
ſchis, ff. de iur. fiſ. & dicit Bar. in d. l. mulier, quod ſi ſunt duo rei, contra unū po
teſt agi hypothecaria, antequam contra alium ſit actum perſonali.
d Ale Quæro qualr̄ fiat Qualiter fiat excuſſio, in auth, ſed hodie. de ac. & obl. per
Bar & Bal in l. a diuo § in vend. de re iud. & ſubdit Bal in d. auth. quod et ꝑ for
ma ſit excuſſio, vel ſi vadit talis iudicando in perſonali, quando fiat excuſſio, vi
de Bar. in l. duo. in pe. q. de duob. reis Bal plene in l. 2. quando fiſcus, vel priu.
e Ale Pronunciet. Nunquid in excuſſione ſit ſententia neceſſaria, adde Bar & quæ
ibi ſcripſi in l ſtipulatio. §. habet, de no. ope. nunc. & late. Inſtit. de acti. §. ſi quis
in fraudem Adde. Rom. conſi. 211.
f Ale. Actum fuit. Adde Bal. in auth. cōtra ſup. ad Treb. in fi. per Bar. in d. l. prolatā.
in prin. not glo & ibi Bar. l. 2. ſupra communi diuid. & l. ſi uerò mancipium. §.
1. de euict & conſulunt Ange per prædicta, & in terminis ſequitur Bart. in l. cō-
uenticulam de epiſ & cle. Sed idem Bal. in l. 1. ſupra communi diui. poſt Bart.
ibi, dicit tamen quod eſt neceſſe actori poſt lit. conte. excuſſionem facere, uel
docere de inopia principalis, ſed quod ſemper in qualibet exceptione excuſſio
nis, & ordinis, ſit neceſſe quod opponatur ante lit conte. tenet Bald. in l. excep-
tionem, de prob. Q̄d excuſſio facta pēdēte iudicio retro. trahitur, tenet Bal in l.
teſta ſupra de teſt. quod intellige ſecūdum no per eum in d l commum diu. &
vide Bar. in l. excep. ff. de excep. Paul de Caſt. in l. ſi ff. ſi cer. pet. tract, quod exe-
cutioni ſententiæ poſſit opponi.

LEX V.

Seruo. Extincto pignore, non extinguitur obligatio per-
ſonalis h. d.

LEX VI.

1 *Cum agitur contra extraneum furem, illud quod conſequitur creditor ul
tra debitum ſuum, reddit debitori.*

Si tibi. Creditor poteſt agere actione furti, ɔ furem rōne
rei pignoratæ. h. d. Not. q̄d dixi in ſummario, ꝙ eſt
verū, ꝙ pōt agere actione furti, ſiue ɔ furem extraneum, ſiue
1 ɔ ipſum debitorem ſubtrahentem. Sed eſt differentia, quia † eſt
agitur contra extraneum furem, illud, quod conſequitur ul-
tra debitum ſuum, reddit debitori, alias ſi ageret contra ipſum
debitorem, nihil ſibi reſtitueret, vt l. creditor. ff. de fur.

LEX VII.

1 *Lex non trahit ſe ad cauſas finitas.*

a Super hypothe. aCreditor, cui obligata sūt omnia
bona a debitore, hēt ēt obligatā mi
litiam ex pecunia ſua emptam uere, vel ꝓſumptiue. h. d. Quod
eſt uerū. ſi ad hoc pecunia ſit mutuata, h. d. cū auth. hic poſita.
Et diuidit̄ iſta lex in tres partes. Nā primo dicit de militia empta
filiis uel cognatis. In ſc̄da dicit de militia empta ex̄ncis. In tertia
parte q̄dā determinationē ponit ſeu līitationē ꝓcedētiū. Sc̄da
ibi, ꝙ ita obtinere ſancimus. Tertia ibi cir. fi. ꝙ. ſ. in futuris. No.
b quod dixi in ſummario Sc̄do no. b dr̄iam inter primū caſum, &
ſm q̃a ut dixi, ſi emitur militia filiis, vel extraneis, nō eſt neceſ-
ſe creditori, ꝙ probet ex pecunia ſua militiam fuiſſe emptam.
1 In ſc̄do caſu non præſumitur. Tertio no. † ꝙ lex non trahit ſe
ad cauſas finitas, vt l pe. s. de traſ. & s. de ſacroſ. eccl l. pe.

ADDITIONES.

a Ale. Super hypothecis Et hanc legem declarat Bal in l in rebus, ſupra de iu. dot.
Et ad hanc legem cū auth. ibi poſita adde, quod legitur, & notantur per glo. &
Bar in l quid ergo, de priui cred. & in l. licet. C. qui pot. in pig. habeantur.
b Ale. Secūdo no. Adde, quod no. in l. Macedonianī, alias, ſio autē. ſup. ad Mace. &
Bar. in l ſi uentri. § ſi tu ſi de priu cred.

In quibus cauſis pignus tacite contrahatur. Rub.

LEX PRIMA.

Vniuerſa. Bona debentis ſoluere tributa, uel contrahē-
tis cum fiſco, tacitè a ſunt obligata fiſco. h. d.
cum l. ſequen.

ADDITIO.

a Ale. Tacite. Tamē nō idem operatur ac ſi eſſet ſpecialiter alleg. ut eſt text. in l. 1.
C. de ſer pig. dat. ma. licet in pupillo ſit ſecus, quia res empta ex pecunia pupil-
li eſt ei tacite ſpecialiter obligata Tex eſt & ibi no in l. ſi tutor, ſupra de ſer pig.
de. manu ad hanc legem de tacita hypotheca fiſci, vide no. in l. reſcriptum in
prin ff de pac. & Bar. in l. aufertur §. fiſcus. ff. de iu fiſci ubi & ego poſt eū. Item
adde caſum, in quo etiā contrahitur tacita hypotheca, uidelicet ſi res eſt empta
ex pecunia uſuraria, ut no Bal. in l tutor. ſupra de ſer. pig da manu.
Menoch Rola. a Valle conſi 31. nu. 1.

LEX II.

a Quamuis. aFructus rei obligatæ tacitè sūt obligati, ſed
res ex ꝓrio fructuū empta nō eſt obligata. h.
d. Et no. q̄d dixi in ſummario. Contra ſecundā partē ſummarii
opponitur d. l. ſi rem. ff. de peti. hęr. g'. non ſoluit Dic, quod ſpe
ciale eſt in vniuerſali iudicio, vt petitione hæreditatis. & ita no.
in l. ɔria. Sed contra iſtam ſolutionem inſtatur d. l. mater. s. de
rei uend. Sol. Secundum Iaco. hic. & ibi, eſt ſpeciale: vt habeat
recurſus ad pretium re perempta, uel pręſcripta. De quo dic
plenè, ut ibi ſolet notari per Doct.

ADDITIO.

a Ale Quamuis Et circa gl 2. hic, quæ voluit allegare l. ſi ciues ff. ad mun. per quam
legem dr̄, quod nulla ciuitas præter Romanam, habet hypothecariam regulari
ter in bonis ciuium ꝓ datis præſtādis, & tributis l 2. C de iur. Reip. l. 11. & ideo
expedit, quod ciuitas prouideat ut tranſeat res cum onere ſoluendi collectas
cōi, & pōt facere, ar. l. Antiochenſiū, ff. de prio. cre. §. fin. ad mu. l. ad munerum. §.
ꝓterea de mun. & hoc Inno. in c poſtulaſti de foro com. adde ad l. reſcriptum.
de pac & ꝙ ibi dixi, & Bald. in fi. de ſacroſ. eccl. & ibi etiam quid in eccleſia, &
Bald in hac l. 2. & intellige hanc legem de fructib. naturalib. no glo in l. aſſiduis.
qui potio in pig. hab. in uer. quære, an habeat locum illa tacita.

LEX IIII.

a Satis notum. aBona dotalia ſunt tacitè obligata ꝓ ad
miniſtratione primipilarii, excuſſis tñ
prius facultatibus primipili. h. d. No. ꝙ licèt regulariter bona do
talia non poſſint obligari propter debitum mariti, fallit tamen
in caſu iſto, ut habetis s. ne uxor pro mari. per totum. &c.

ADDITIO.

a Ale. Satis notum. No. caſum, in quo tenetur uxor marito. uide Bartol. in l. 1. ff.
ſolut. matr.

LEX V.

1 *Pignora obligatur tacitè locatori, ſi inuecta ſunt, alias ſecus, & num. 2.*
3 *Creditor nō pōt retinere rē debitoris ſi non eſt obligata prætextu debiti.*
4 *Niſi peruenit ad eum de uoluntate debitoris eo animo, ut aliquod ius con
ſtitueretur in re.*
5 *Scriptor pro mercede ſua & pro expenſis, quas fecit in ſcriptura ſua, po-
teſt retinere quinternos.*

1 Si non inducta. Iſta eſt bona lex † Licet inuecta, & il
la ſint tacite obligata locatori, p pē-
ſione, tñ ſi non oſtdat eſſe inuecta & illata, locator nō pt ea re-
a tinere ptextu pēſionis. h d. No. q † pignora obligantur tacite lo
2 catori, ſi inuecta ſunt alias non. Sedo no. a q † creditor nō pt re-
3 tinere rē debitoris ſibi nō obligatā, ptextu debiti. Mō opp. iſte
tex. vr̄ velle ɔcludere, qđ ea q̄ ſnt illata ī fundū, tacite ſūt obliga
ta locatori, p pēſiōe. ɔ dic. l. debitor. ff. de pig. vbi debitor indu
xit ī fundū mācipia, & tñ nō ſunt obligata So. aut illud, qđ idu-
xit in fundū, vel ī domū, induxit ibi ppetuo pmanſurū, & tunc
tacite obligat̄ locatori. Et ita pt intelligi hic a ɔrio ſenſu, vt l. 2.
ff. c. ti. Aut non induci ibi ppetuo manſurum, & tunc nō eſt ta
cite obligatū locatori. Itē inſtatur de l. certi. §. lo. vbi ita demum
ſunt obligata locatori, ſi ſciebat ea eſſe inducta. Sol. Hæc lex de
terminat̄, ſm illā, qa ita demū ea q̄ inducunt in prędio ruſtico,
ſunt obligata locatori, ſi locator ſciat, alias nō Secus ī pdio vrb.
& ibi no Inſt de ac. § itē Seruiana. Et q̄ ſit rō diuerſitatis, dic, vt
in vtraque canī not. Item op. dr̄ hic, q creditor nō pōt retinere
rē debitoris ptextu debiti. Contra de l ſi non ſortem. §. ſi centū
ff. de ɔd. ind. Sol. Aut res debitoris peruenit ad creditorem de
volūtate ipſius debitoris, aut non. Primo caſu, poteſt eā retine-
b re p debito ſuo. Et ita intelligit̄ lex. ɔria Secundo caſu non, &
ita intelligit̄ hæc lex. Sed ɔ iſtā ſol. inſtatur de l prætextu. q̄ eſt l.
fi. §. ɔm. vbi puenit res ad creditorē de volūtate debitoris, & tñ
nō pt eā retinere. Sol. Aut res puenit ad creditorem hoc aīo, vt
ɔſtituat ei ius in re, & tūc creditor pt eām retinere. Et ita intelli
guur, ea, q̄ dixi in §. ſi cētum, & qđ ibi no Aut nō peruenit hoc
aīo, vt aliq̄ ius ei ɔſtitueret in re, & tūc nō pt eam retinere &
ita intelligit pall. l. fi. §. ɔm. Sed ɔ iſtam ſol. inſtatur de l. in reb. §.
pñi. ff. ɔmo. Br. p horū ſol. dicas duo uerba: nam qñq; res debi
toris puenit ad creditorē ſine uoluntate ipſius, & tūc creditor
4 nō pōt eam retinere p debito. & ita intelligitur hic. † Qñq; per
uenit ad creditorē de voluntate ipſius debitoris, & tūc aut hoc
aīo, vt creditori aliqđ ius ɔſtitueretur in ea re, & tunc creditor
pt eam retinere pro debito, & ita loquit pal l. nō ſortem §. ſi cē
tū. de cōd. ind. Aut peruenit eo aīo, vt creditori non ɔſtitueret
aliqđ ius in re: & tūc aut uult rem iſtā retinere p p expēſas, quas
fecit in ea. & dico, q pōt. Ita dēt intelligi. l in reb. § pñt. ff. ɔmo.
Aut vult eā retinere, p p aliud debitum, & dico, q non pōt. Ita
dēt intelligi præal. l. fin. §. commo. ſm Iac. de Arc. Vel dic, vt ibi
5 plene no per Cy. Et valent pdicta ad q. de ſcriptore, † q ſcriptori
pro mercede ſua, & pro expenſis, quas fecit in ſcriptura ſua,
poſſit retinere quinternos, ut not. in d. l. ſi non ſortem. §. ſi cen-
tum. ff. de cond. ind. & in d. l. rebus § poſſunt. ff. commo.

ADDITIONES

a Ale. Secundo no. Quando inuecta, & illata ſint tacite hypothecata, vide plene Bal in. certi iuris. ſup loca.
b Ale. Retinere. An & qñ poſſum vnā rē retinere pro aliquo mihi debito, & quid de ſcriptore, uide caſum in quo habet locū retentio & per glo & Bal in l. 2. infr. ſi antiq. cred. Et vide de hac materia plene p Ia. de Bel. in l. 1. inf et o o cayro pec.

LEX VII.

1 *Tutela quæ defertur matri, eſt legitima.*

a Si mater. aSi mr̄ pupilli ad ſe ſ a uota trāſiens nō petierit
eidem tutorē, & qđ ex adminiſtratione dēt, ſi
ſoluerit, bona mariti p hoc tacite ſunt obligata h d. Iſta lex. eſt
notab. quam no. Et no. 1. quod dixi in ſummario Sedo not. q
1 tutela, q̄ defertur matri eſt legitima. De quo plene per gl. Doc.
in auth. matri, & auiæ. §. qñ mulie tute offi. fun. poſ Item not.
caſum ſpecialem, in quo propter debitum uxoris obligantur
bona mariti. ſic e conuerſo. Videbitis gl. §. eo. l ſatis contra reg.
generalem, ſupra ne uxor pro marito.

ADDITIO.

a Barb. Si mater Idē voluit Spec. in tit. de tu. §. nunc dicendum. uerſ. ſi tranſit ubi idem tenet. Idem tenent hic Bal. Sal & Raph & ita nunc conſulo

LEX VIII.

Sancimus Iura loquentia de reb. inuectis, & illatis, ta-
cite obligatis locatori, ſunt cōia in omni lo
co. Quid ſit territoriū, hētis i l. pupill9. §. territoriū. ff. de ver. ſig.

Si aliena res pignori data ſit. Rub.

LEX PRIMA.

a PRocurator. aRes nō pōt obligari per procura
torem non hñtem ſpāle mandatū
vel gñale cū libera, niſi forte dñs eam ɔſuetus erat o-
bligare, vel niſi pecuniam rem dñi ſit uerſa h. d. cum
omnibus gloſſis. Op. dr̄ hic, q procurator non pōt conſtituere
ius in p gir Contra de l. procurator cui generaliter libera. ff. de
procu So. Aut procurator hēt ſpeciale mandatum aut genera
le cū libera, & tūc ɔſtituit ius in re, ut in ɔrio. ſecus ſi non hēt
ſpeciale mandatum, uel gñale cum libera, & ita loquitur hic.
Sed contra iſtam ſolutionem inſtatur de l. uniuerſorum. ff. de
pig. act. Solu. ibi paterſa. erat conſuetus eam pignorare, & ideo
ſi tales res per procuratorem pignorentur, bene conſtituuntur
ius in re. Ita tollitur contrarium.

ADDITIO.

a Ale. Procurator An procurator generalis poſſit rem pignorare, uide inf eo.

LEX II.

a Si probaueris. aRes aliena non pōt alij obligari ſine
conſenſu dñi, niſi de fraude domini
appareat. h d Quærit gl. quis debet probare iſtā machinationē
ſeu fraudē. Breuiter, dēt probare, ille qui allegat, vt in l. in ex-
ceptionibus, & l quoties §. qui dolo, ff. de proba.

ADDITIONES

a Ale Si probaueris Aduerte iſtum tex. dum requirit fraudem quia Bar. in l. quæ do tis. lo. mat ſubaudit maxime, quod no. quia aliter non bene intelligeres iſta materiam. ſed quid ſi obligaui rem alienam, & tradidi, an poſſit ille cui fuit illa res tradita, præſcribere iuſt hypothecæ, Bald. quod non, in l. ſi quando C. ad Velleia

LEX III.

Curator. Adminiſtrator alicuius, rē domini pignorās,
nō cōſtituit ius in re, niſi appareat pecuniam
eſſe verſam in utilitatē domini, hoc primo Item filius non po
teſt obligare rē patris eo uiuente. h. d. cum l. ſeq Super l. quęrit
gl. quid in emancipato? gl. dicit idem, & bene. Ratio dubitatio
nis erat, quia filius uiuente patre eſt dominus, & poſt mortem
patris cōtinuat̄ dominiū, nec deeſt ſibi uiuente patre niſi ſola
adminiſtratio, vt l. in ſuis. ff. de li. & poſth. ideo uidebatur quod
poſſet etiā viuente patre, rem patris pignorare, hoc tamen re-
mouetur hac lege.

LEX V.

1 *Quando in hypothecaria habeat neceſſe creditor probare rem fuiſſe in bonis debitoris tempore obligationis, uel eum tunc poſſediſſe bona fide, & probare titulum debitoris, & nu. 2. & nu. 5.*
3 *An res aliena poſſit obligari efficaciter,*
4 *Et quid ſi dominus rei ſuccedat eidem debitori.*

Cum res. Iſta ē optima lex, & tractat optimā materiā, &
1 bī hoc dt. † Si res, q̄ nō fuit in bonis debitoris
tpe oblonis, īcipiat poſtea eſſe in bonis debitoris, ɔfirmat pi-
a gnus. a vtilr No. q ſi debitori rē alienam obliganti ſuperueniat
ius in re, qđ prodeſt creditori qtū ad vtilitatē hypothecariā, vt
2 hic. † Ex quo hēns īferre aliud, qđ ad hoc, vt directa hypotheca
ria cōpetat regrit rem fuiſſe in bonis debitoris tēpore obliga-
3 tionis, vt l. qui tondū. § quod dr̄. ff de pignorib. Op quod † res
b aliena b poſſit obligari efficaciter, vnde op. de l. 3. §. cū ex cā. ff q
pot. in pig. hab. Sol. In l. ɔria debitor obligans habebat ius ad rē,
ideo poterat eā obligare, & ita intelligitur ɔrium. Item op. ɔ. ſi
pig. pig da. ſit. l. 1. & quaſi per totū. Item op. de l. grege §. 2 ff. de
pign Solu in l. cōtraria debitor obligās habebat ius in re, & rō
poterat obligare. Sed ɔ prędictā ſol. inſtatur, & videt̄, quod ī di
ſtincte ēt ubi debitor nō habet ius ad rē, neque in re, tamē poſ-
ſit obligare rē alienā. Vñ opp. de l. ſi fundus. §. aliena. ff de pign.
Sol. ibi res aliena fuit obligata per debitorē hoc mō. cū ſua eēt:
quo caſu ualet oblō te poſtea ſua effecta Sed ɔ iſtā ſol. Iſtat̄, &
vr̄, q l ēt vbi debitor obligat rē alienā ēt ſine pdicto mō, tñ ua-
let oblō. vñ op. de l. 1. in prin. ff. de pign. Solu dicatis duo verba:
Qñque debitor obligat rē alienā, in qua hēt ius, & tūc eā pt effi
caciter obligare, vt ɔ ſi pignus pig. da ſit. per totū. & in l. grege.
§. 2. de pig Qñq; debitor oblat rē, ad quā petēdam ſibi cōpetit
actio, & illo caſu ualet ēt talis oblō, vt l. 3. §. 1. q pot. ī pig. ha. Qñ-
que debitor oblat rē in qua nō hēt ius, nec actionē ad eā petē-
dā, & tūc aut obligat eā hac ɔdōne, cū in ſua fuerit, & oblō va
let, vt l. ſi fundus. §. aliena, ff. de pi. Aut obligat eā ſimplr, tunc
aut creditor ſcit eā eſſe alienā, & tūc creditori non dat actio ad
eā rē, ſed conceditur ei retentio, ut l. 1. in prin. ff. de pig. & ibi
vt ibi no. Aut creditor ignorabat rem eſſe alienam, & tūc dicas
ſm D Ia. But. quod aut eſt effectus dñs ipſe debitor, qui rē alie
nam pignorauit, & tunc confirmatur pignus utiliter ipſi cre-
ditori, & dat̄ ei utilis hypothecaria, vt hic: nā inuenii debitor,
& dñs rei obligatæ, qui de pignore conuenit, eſſe eadem perſo
4 na. † Si vero ipſe debitor non efficiat̄ dominus, ſed dñs rei ſuc-
cedat eidē debitori: tunc habet locū l. rem alienam. in ſecūdo
caſu, ff. de pig act. & dic, vt ibi no. Modo per iſta uerba habetis
intellectū huius legis, & l. rem alienam, quę eſt ſatis difficilis.
Item op. dicitur hic, quod ſi debitori ſuperueniat ius in re, qđ
datur utilis hypothecaria creditori. Op. & videtur, quod iſtud
5 non procedat. qa † creditor habet neceſſe probare rē fuiſſe in
bonis debitoris tpe obligationis, ut l. & q̄ nondū. §. quod dici-
tur ff. de pign. In caſu noſtro hoc nō poterit probare, quia tpe
obligationis res erat aliena, vt dicit text. quare male. Quid dicemus?

ADDITIONES.

a Ale. Cōfirmatur pignus Sed ſi dominium rei pignoratæ ſuperuenit debitori, cōfirmat pignus, plene per Bar in l. 1. ff de pig & uide in ea lege.
b Ale. Res aliena. Quando res aliena obligari poſſit, vide Bal. not in l. mater. de rei ven. & uide not. in l. 3. de pig act. & quæ ibi dixi poſt Bart in l. 1. § 1 de pig qđ autem ſi debitor in re obligata non habeat niſi poſſeſſionē, an veniat in obligatione, adde, quod ſi talis res ſine iuſto poſtea deueniat ad aliū creditorem ad quem habeam regreſſum uide Cy & Sal hic. & quæ not. Bar. in l. rem alā ff de pig ac. Adde melius de q. hic tac. per Ale. Io. An. in add. ad Spe. in tit. de ſol. §. 1. ver. ſed pone.

mus? Dicit gl. ꝙ debitor poſſidebat rē iſtā tpe oblĩonis bona fide, ꝙ ſufficit, vt l. bonorũ. §. in bonis ff. de ver. ſig. & ſi creditor probat, hoc ſatis ē, & ita ↄcludit gl. hic circa mediũ gl. magnæ, quã no. & ſigna benè. Pro decĩone huius q̃ro, & reuoco in dubiũ, qd hēt neceſſe ꝓbare creditor a ĩ hypothecaria actione. Gl.
a hic ↄcludit, ꝙ ſufficiat creditori, ſi ꝓbet ipſum debitorē poſſediſſe rē tpe oblĩonis bona fide, & cũ iuſto tit. Iſtã gl. hētis in l. rē alienã. ff. de pig. actio Aliam gl hētis, q̃ vr dicere ꝙ creditor debeat ꝓbare debitorē fuiſſe dñm rei obligatæ tpe oblĩonis. Iſtam hētis in §. itē Seruiana. Inſ de act. Siĺe no gl. ſ. de Salu. interd l. j. Siĺe no. in § interdictũ. Inſt de ĩterd Idē vr notaſſe gl in §. illud. in Auth. de triē. & ſemiſ. Quid dicemus? Dy. in pall. §. itē Seruiana, reprobat iſtas vltimas gl. q̃ dicunt debere dñium, & reprobat eas p l. bonorum. §. in bonis. ff. de verb. ſig. D. Cy. approbat prædictas gl. & intelligit eas in caſu, qñ creditor agit hypothecaria directa, & dicit non eſſe bonũ cõſiliũ, ꝙ agat d. recto, q̃a habebit neceſſe dñium probare. Probat iſtum intellectum p l. q ſilios, j. ti prox. circa fi. ibi, de bonis, &c. q̃ verbũ, ſuis, denotat, dñiũ, vt l ſolum §. meũ ff. de rei ven. Præterea, res dr̃ eſſe in bonis nr̃is, pro qua actionē hēmus, vt l. rem in bonis. de acq re. do. Sed ſi debitor non fuiſſet dñs, p ↄñs actionē nõ habuiſſet. Et ex hoc concludit ipſe, ꝙ in hypothecaria directò creditor dēt ꝓbare dñiũ debitoris. Certè, ſi quis vellet defendere opi. Dy. credo ꝙ poſſet, p l ſeruos. ff. de le. j. Quare poteſtis dicere, ꝙ aut creditor agit ↄ principalē debitorem, hēt hypothecaria actione, aut ↄ extranei, hi ↄ principalē debitorã locũ gl. nr̃a. q̃ eſt hic. ꝙ ſufficiat creditori probare, ꝙ debitor poſſederit bona fide, cũ debitor ſibi non poſſet referre qõnem alicuius iuris Aut creditor agit ↄ extraneũ poſſeſſorē hypothecaria, & tũc ↄcederē ꝙ Do.
b Cy hic bene dicat, videlicet ꝙ aut iſte extraneus poſſeſſor b hēt cauſam ab ipſo debitore, & lucratiuã, & tunc ſit idē in ipſo, ꝙ in principali debitore, & hēt locũ ēt gl quę eſt hic. Secus ſi habet et onèroſam, ar l. apud Celſum. §. authori ff. de do. exc. Aut extraneus poſſeſſor non habet cauſam ab ipſo debitore, & tũc habet locum gl. quę eſt in d. l rem alienam ff de pig. ac. q̃a oportebit, ꝙ creditor probet debitorē tpe obligationis poſſediſſe bona fide, & etiam oportebit probare titulum debitoris, vt ibi no. & hic, quod no per Dy. in d. §. item Seruiana, & quodammodo fuerunt verba glo. in l. ante omnia. ff de proba.

ADDITIONES.

a Ale Probare creditor. Quid habeat probare creditor in hypothe uide Cy. Bald. & Bar. in l. de rebus, ſup. de dona. ante nup.
b Alex Extraneus poſſeſſor. Quid verum intellige notabiliter, vt in l. de rebus, ſupra de do. ante nup & c. ſ. quilibet poſſeſſor uellet ſe tueri, quod no. Sed aduerte, q̃a Bar. in l rem alie ff. de pig. act tenet contrarium eius, quod hic dicit lex, quod habens titulum lucratiuum a debitore, ſit opus probare de . ominio debitoris.

LEX VI.

1 *In obligatione non cedunt niſi ea, quæ ſunt in bonis debitoris.*

Quæ prædium. Obligans rem alienam non præiudicat domino, & ↄtraria pignoratitia tenetur. h. d. No. quod dixi in ſummario. Concordat l. ſi quis
1 in pignore. §. 1. ff. de pign. actio. Modo opp. dr̃ hic: † In obligatione nõ cedunt niſi ea, quæ ſunt in bonis debitoris. ↄ, ſeruitus ruſticorum prediorum, dicit lex ꝙ non eſt in bonis, neq; extra bona, vt l . . ff. de vſufru. lega. & tñ cedit in obligatione, vt l. ſed an viæ ff. de pigno. Rationem ſpecialitatis dic, vt ibi.

LEX VII.

1 *Tutor ſi rem pupilli obliget, & pecuniam in vtilitatem pupilli non conuertat non ualet obligatio.*
2 *Pupillus factus maior poteſt approbare contractum per tutorem factum, qui de iure non ualebat.*

1 Si in rem. † Tutor, procurator, vel alius adminiſtrator obligando rem dominorum, eis non præiudicant, niſi poſtea cõſenſus dominorum accedat, vel niſi de ſciētia eorum probetur, hoc dicit cum l. ſeq. No. ex iſtis legib. quod ſi tutor rem pupilli obliget. & pecuniam in vtilitatē pupilli non
2 conuertat, ꝙ obligatio non valet vt hic. Item no quod † pupillus factus maior, poteſt approbare contractum per tutorem factum, qui de iure non valebat, vt hic.

Quæ res pignori obligari poßunt, vel non, & qualiter pignus contrahatur. Rub.

Rubrica noſtra poteſt continuari hoc ordine, Dictum eſt ſ. de pig ſed quia quędam res reperiuntur, quæ obligari, ſeu pignorari non poſſunt, ideo ſubnectitur hæc rub. quæ res pigno. obli. poſſunt, vel non, & qualiter.

LEX PRIMA.

1 *Generale quo ad genus non tantum operatur, quantũ ſpeciale quo ad ſpeciem in his, quis his ſpecialiter non eſſet conceſſurus, uel obligaturus, & num. 2.*
3 *Suſcipiens in ſe omne periculum, uidetur ſuſcipere periculum contingens ex dolo, uel culpa, non caſum fortuitum.*
4 *In generali obligatione non ueniunt ſuppellectilia neceſſaria.*

1 ALumnos. † In generali obligatione nõ veniũt ea q̃, quis nõ eſſet ſpecialiter obligaturus h d No ꝙ dixi in ſummario Mõ op. & videt, † ꝙ tãtum debeat operari generale quo ad genus, quantũ ſpeciale quo ad ſpeciē. Vnde op. de l. ſi duo, de admi tuto. & l. ſi chorus. ff. de leg. 3. & l. oēs. de pſcr. 3o. an. hic autē dr̃ ↄ, quare malè. Sol. ſm Dy. & dic, ꝙ dicta regula nõ ꝓcedit in his, q̃ quis ſpecialiter non eſſet ↄceſſurus, vel obligaturus, quia in caſu iſto non operatĩ tantum ſpeciale quo ad ſpeciem, quantũ generale quo ad genus, nec econuerſo, vt l. obligatione. in prin. ff. de pig. Et dic vt no p Dy. in c. generali. eũ, de reg. iur. lib
3 6. Iſta lex inducitē p gl. in arg. ad q̃ſtio. de caſibus fortuitis, † ꝙ ſi aliqs ſuſcipiat in ſe omne periculum, ꝙ ipſe vr̃ in ſe ſuſcipere periculũ contingēs ex dolo, vel culpa præcedente, nõ autē vr̃ in ſe ſuſcepere periculum caſus fortuiti, arg. huius l. & in d l. obligatione, ff de pignoribus, & no. p gl. & Doct. in l. ſi quis. §. q̃ſitum. ff. ſi quis cautio De quo dic, vt no p gl. & Doct. ibidē. Item in-
4 ducit in ar. ad quæſt. † ꝙ licet aliquis obliget omnia bona ſua,
a nõ uidetĩ obligare ſupellectilia omnino neceſſaria, a & ea, q̃ nullo mõ eſſet ſpecialr̃ obligaturus, vt puta panni, lecti, & alia ſupellectilia, ſine q̃b. viuere non poſſumus immo ſi creditor ad iſta ageret, male ageret, ſm Iaco But. quia non poſſet, & ex hoc fiunt ſtatuta, ꝙ talia non poſſunt pignorari.

ADDITIO.

a Alex. Omnino neceſſaria. In generali obligatione non veniunt panni, lecti, & ſupellectilia. Vide Bal in l. certi, ſup. lor. & vide quod no Bal. hic.

LEX II.

1 *Si Epiſcopus debet habere bona omnium clericorum decedentium in certis parochys, & reperiatur q̃d clericus habens inſtrumentum, in quo eſt obligatus Titius, tamen extra ciuitatem, non pertinebit ad epiſcopum illud inſtrumentum.*

Cum conſtet. Obligato inſtrumēto, videntĩ obligata ea, de quibus in inſtrumento fit
a mentio a h d No. quod dixi in ſummario. Iſta lex inducitĩ in ar.
1 ad q̃ſtio. † Conſuetudo eſt in ciuitate, quod Epiſcopus debeat habere bona omnium clericorum in ciuitate decedētium, in certis parochijs Ep̃o deputatis: modo quidam clericus inſtrumentũ hēbat in quo Titius erat eidē obligatus, & tñ Titius erat obligatus alibi, extra ciuitatem, nunquid illud nomen Titii, erit Epiſcopi. Inducitur hæc lex quod ſic. cum reperiatĩ inſtrumentum eſſe in ciuitate. Tu vero ſecundum Pet. tene cõtrarium, p l. Caius. ff de leg. 2. vbi eſt caſus.

ADDITIO.

a Alex. Fit mentio Vide de hoc per Cy in l certi, ſup. loc. in 5 quæſt. & expreſſe Pet. in l. ſeruum filii, §. cum qui, de leg . & diſtinguit, an habere debeat tanquam hæreditatem & ſic ius vniuerſale, an generaliter bona, &c. quo caſu procedit l. Caius, &c de quo vide Cy hic.

LEX III.

1 *Cum vniuerſitate res religioſa cadit in obligatione.*

Si monumento. Res religioſa non cadit in obligatione. h. d. Not. ꝙ dixi ĩ ſummario. Iuxta hoc opp d. l. monumentorum. ſ. de reli. & ſump. fun Sol. Aut tu q̃ris, nunquid iſtud monumētum, aut ipſa res religioſa poſſit obligari, & dicas ꝙ nõ, vt hic. Aut tu q̃ris, nũquid poſſit obligari ius inferēdi mortuum in ſepulchrũ, & iſtud bene põt obligari, vt l. ↄtria. Sed ↄ iſtã ſolu. inſtat de l. in modicis. ff. de ↄhē
1 empt. † Cum vniuerſitate res religioſa cadit in obligatione. Secus in venditione, vt in ↄtrio. Sed ſpecialiter, & p ſe non poteſt obligari, vt hic. Et facit ad prædicta l. j. ff. de fun. do. cum ſimi.

LEX IIII.

1 *Nomen debitoris quando, & quomodo ſolui ſeu obligari poteſt.*
2 *Debitor debitoris mei põt conueniri a me, dummodo primo non ſoluiſſet debitori meo, ante certiorationem ſibi a me factam.*
3 *Nomina debitorum veniunt in obligatione tam generali, quam ſpeciali, & an in tacita obligatione.*
4 *Actio directa quæ cõpetit debitori creditoris contra debitorem ſuum, eſt vtilis penes ipſum creditorem creditoris, & nu. 6.*
5 *Creditor creditoris mei ſi tenetĩ ad ſpeciē, & ego eam exigam, debeo tenere loco pignoris, ſed ſi debet quantitatem, eam cõmpenſabo.*
7 *Creditor creditoris mei ſi ſciat nomē ſuũ mihi eſſe obligatum, licet ipſum non certiorari, non tamen licite poteſt creditori ſuo ſoluere.*
8 *Quando ago contra nomen debitoris mei debitoris, non eſt neceſſaria excuſſio debitoris mei.*
9 *Qualiter formabitur libellus contra nomen debitoris mei debitoris.*
10 *Creditor ſi agit contra nomen debitoris, & creditor creditoris ēt agit cõtra illud nomen, præfertur creditor creditoris.*

2 Nomen quoque. a Iſta bona lex. † Nomē debito-
1 ris ante denunciationem factã ſibi a creditore ſui creditoris, põt ſoluere ſuo creditori: poſt denũciationem autem factam nõ poteſt ſoluere, ſed exigi poteſt
2 vtili actione. h. d. Not. ꝙ † dbitor debitoris mei poteſt ↄueniri a me,

ADDITIO.

a Ale. Nomen quoque. Ad hanc legem uide l. Caius, de leg 2.

me, dũm non primo non ſolniſſet debitori meo, vt hic, & hoc, eſt verũ ante certiorationẽ ſibi a me factã. Si aũt certioraſſem, creditori
3 ſuo ſoluere nõ põt, vt hic hẽtis no. Scdo no. ꝙ † noĩa debitorũ veniũt in obligatione tã gñali, q̃ ſpãli. An aũt veniãt in tacita obligatione, uide ꝙ no. ſ. de hære. act. l. hrẽdẽ. Tertio hẽtis nota-
4 re, † ꝙ actio directa, q̃ ꝯpetit debitori creditoris ꝯ debitorẽ ſuũ
a eſt vtilis penes ipſum creditorẽ creditoris, vt hic. Mõ hẽtis a no. ꝯ legem noſtrã opponere, dr̃ hic. ꝙ debitor creditoris mei ante
b creditorẽ a me ſibi factã, põt debitori meo ſoluere. Cõtra, h̃ modo vr̃ ꝙ nõ poſſit ſoluere, q̃uĩcũq; ſibi nõ denũciauerim. Vn-
c de op. c de l. 3. ĩ. de noua Solu hæc lex ſupplet p illã, qa ſiue per creditorẽ creditoris mei ſit facta denunciatio, ſiue lis ſit ꝯteſtata, ſiue pars debiti ſoluta, debitor nõ pt̃ ſoluere ſuo creditori, &
5 ita intelligit ꝯriũ, Itẽ op † & vr̃ ꝙ creditor creditoris nõ poſſit iſtud nomẽ exigere, ſed dẽt ipſum tenere loco pignoris. Vnde õpp. de l grege. §. cũ pignori ff. de pigno & l. ſi ꝯuenerit, ff. de pign. act. Sol. Aut iſtud nomen dẽt ſpeciem, aut q̃titatẽ. Primo caſu creditor tenebit pignora, ſcdo caſu cõpẽſabit cũ debitore ſuo. Vlterius opp liberõ eſt ſpecies alienationis, vt Inſt. q alie. licet vel nõ. §. nũc admonẽdi. Sed alienãdo debitor nõ p̃iudicare creditori: vt l. debitores ſ. de pig. ergo nec liberãdo, hic aũt dr̃ ꝯ riũ, quare male. Sol. Dr̃ia eſt inter pignora corporalia, & incorporalia, vt nomina debitorũ, qa in primo caſu p debitorẽ alienãtẽ nõ p̃iudicat̃ creditori, cũ res corporales, appareãt: ſecus in incorporalibus, q̃ nõ appareãt. Mõ p declarationis legis noſtræ
6 quæro. † quę ſunt iſtę vtiles actiones. Gl. noſtra hic, & in l. grege. §. cũ pignori. ff. de pigno dicit, ꝙ eſt vtilis hypothecaria. Iſta opinio eſt falſa, qa hypothecaria poſſeſſionẽ auocat, vt l. ſi cum venditor in prin. ff. de euict. & in nominib. nõ eſt poſſeſſio, qa ſunt incorporalia, ſeqr̃ ꝙ hypothecaria nõ hẽt locum. Quare teneas aliã opi. gl. videlicet quod iſtę vtiles actiones ſunt, quæ erãt directæ penes debitorẽ, qui obligauit nomẽ. Item quæro,
d dr̃ hic certior a te factus. &c. Quęrit gl. d. hic, † quid ſi iſtę ſciebat
7 nomen ſuũ obligatũ eſſe mihi, tñ ego ipſum nõ certioraui, nũquid licite poſſit ſoluere creditori ſuo. Gl. nr̃a hic tenet ꝙ ſic, qa oportet ꝙ denunciatio ſibi omnino fiat a creditore creditoris, alle. gl. l. debitores. ſ. d pign. Certe dñi, illa l. nihil ad rhumbũ qa loqr̃ de volũtate, ſeu vrbanitate, vt vidiſtis ibidem. Quare dicatis. & melius, ꝙ denunciatio nõ ſit neceſſaria ſcięri. ar. l. j. in fi ff. de ac. emp. & ibi no. & melius in l. fi. ff. de tranſ. & ſolet nota
8 ri in l. emptor, ĩ. de euic. Itẽ quæro: ecce, † debitor meus obliga
e uit mihi nomen debitoris, ego ago ꝯ iſtud nomen: opponit mihi ꝙ nõ fuit facta excuſſio, q̃rit qd iuris? Dixerũt quidam, ꝙ ẽt in oĩbus reqrit̃ excuſſio principalis debitoris, qa lex generaliter loquit̃, vt in auth. hoc ita. ſ. de pig. & ĩcorpore vnde ſumit̃. Et ad idem l. non prius ſ. q̃n fiſ. vel priua. & hæc opinio vr̃ tutior. Iac. de Are & d. Iac. But. hic tenẽt, ꝙ in nominib non ſit neceſſaria excuſſio, qa ius nominis dr̃ reſidere penes principalẽ debitorẽ, quo caſu q̃n debitor principalis hẽt res hypothecatas, ñ eſt neceſſaria excuſſio, vt videb itis in auth. hoc ita, & maxime dicit ipſe, nõ ẽ neceſſaria excuſſio, ſi agat actione utili, q̃ penes debitorẽ erat directa, qa excuſſio ſm eũ, hẽt locũ ſolũ in hypothecaria. Et hãc vltimã partẽ credo veram. Sed iſtud vltimũ; ꝙ ipſe dicit, ꝙ excuſſio ſolũ hẽat locũ in hypothecaria, credo, ꝙ nõ ſit veru, qa hẽt locũ in alijs actionib. puta reuocatoriis, vt l. j.
9 & ij. & ibi no. ſ. de his, q̃ in frau cre. Quæro, † qualr̃ formabit̃ libellus ꝯ nomen. Hẽtis gl. in l. hrẽdem. ſ. de hęr. ac. Item q̃ro ecce debitor meus obligauit mihi nomẽ debitoris, agit ipſe ꝯ illud
f nomẽ, & ẽt ego ago, qs p̃ferei. f Br̃ dicas, † ꝙ ego creditor, q ago
10 vtili qa q̃uĩcunq; hñs vtilem hẽat cauſam a habente directam præfert habens vtilem, vt l. j. §. qui ſuperficiẽ ff. de ſuperfic. Prętere a uidetur caſus in l. ſi conuenerit, in princ. ſ. de pign. act.

ADDITIONES.

a Alex. Modo habetis. Vide Bal. in l. ſi cum emptor, ff. de pac. plene Bal. in l. 1. C. de actio. & obli. in ver. 5. quęritur cum ver. ſeq.
b Ale. Contra. Vide Bar. in l. 3. ſup. quod met. cau.
c Barb. Vnde op. Vide pro eo, quod hic dicitur, Bar in conſi. 243. inci. Tres caſus
d Ale. Quęrit gl. l. 1 caſu l. Titiæ, ſuſ de noua. in ſufficiat ſola ſcientia debitoris Adde plene Bar in l facta, § hæres, ff ad Treb & Bal. in d l. 3. nota.
e Alex Nomen debitoris. Vide Inſt. de actio in §. item Seruiana, habens nomen debitoris obligatum, an debeat facere excuſſionem & uide Bal. in l. hæredem, ſupra de hære act. & ibi dicit, quod requiratur excuſſio niſi directæ actiones eſſent ceſſæ. & idem voluit l. 2 quando fiſ. vel priua. & Bal hic, contra opi. Bar. & p Iaco. de Belu per Bar. in l. ſi conuenerit, ff. de pigno. actio Adde Spec de procu. §. ſequitur, verſi. quid ſi mihi. & in titu de obli. & ſol. §. nunc aliqua, verſi. ſed quid ecce. Rom in conſi 416.
f Ale. Quis præferetur. An habens vtilem præferatur habenti directam & inde Bar. in l 3. inſ. de dona.

LEX V.

Spem eorum. Pręmium, quod datur athletę, non poterit obligari. hoc dicit. Not. quod dixi in ſummario.

LEX VI.

1 *Res quæ non ſunt in bonis noſtris non poßunt obligari.*
2 *Pignorans liberum hominem, debet puniri.*
3 *Pater an filium obligare poßit propter famem, quod ſic.*

a Qui filios. a † Res, q̃ nõ ſunt in bonis nr̃is, non poſſunt
1 obligari. h. d. No. q̃d dixi in ſummario. Op. p. de l. Senatus, §. ſi ff. de le. 1. Sol. Caſus ſpãlis eſt ibi, dic, vt ibi not. Dy. Item op. dr̃ hic, ꝙ nõ poteſt obligari niſi illud, qđ eſt in bonis noſtris. Contra de l. ſed an vtæ, ff. de pig. Sol. dic vt dixi in l. q̃
a præd ũ. ſ. tit. j. Item opp. & videtur † ꝙ pignorãs liberũ hominẽ debeat puniri. Vnde op. de §. quia vero & huiuſmodi, ĩ Auth. vt nulli iud. Sol. Iſta inuitat p illã, qa nõ põt obligari, vt hic, ſed
3 ſi obliget punit̃, vt ibi. Quærit gl. † nũquid poſſit qs filium obligare, p p famem: Et tenet ꝙ ſic. Itẽ dicit in l. a. ſ. de pa. qui fi. diſt.

ADDITIO.

a Alex. Qui filios. Vide quod no. in c. reſcripto de iureiur.

LEX VII.

1 *Deputati ad colendos agros oppignari non poſſunt.*
2 *Ex conuentione inſtrumenta fundi non poſſunt pignorari.*
3 *Et an iſta lex habeat locum in omnibus fundis.*

1 Executores. † Deputati ad agriculturã non poſſunt capi pignori h. d. cum l ſeq. contrafacientes puniunt̃. h. d., in auth. agricultores, hic poſita, Et differt prima a ſecunda, qa prima loquitur de pignore capto ex p̃cepto iudicis, & ſecũda loquit̃ de pignore ꝯuẽtionali. Quærit gl in l. executo-
2 res, † nũquid ꝯuẽtionalr̃ poſſunt inſtrã fundi capi? Glo. nr̃a, & bñ, determinat ꝙ non, p l pignorũ, q̃ ſeqt̃. Ad idẽ Auth. vt nullũ credẽtẽ agricolæ. §. 1. Quæro, iſta lex loquit̃ de p̃dijs tributarijs. Et dicit tex quo tributorum illatio retardet, quid de alijs
2 p̃dijs? Vr̃ † ꝙ non habeat locum iſta l. p rõnẽ quã aſſignat tex. Vos habetis dicere ꝯ, ꝙ lex iſta habeat locum in alijs p̃dijs, qa ĩ eſt alia ratio, videlicet ne ſterilitas fructuum, & c. ar. l. 1. §. de eo opere. ff. de aqua plu. arc. & iſta ratio vrget in alijs p̃dijs.

ADDITIO

a Men. Credentem. Rip trac. peſtis, ti. de præſerua. remed. contra peſt. nu 221.

LEX IX.

1 *Voluntas contrahentium debet magis inſpici quam verba.*
2 *Diſpoſitio generalis trahit̃ nõ ſolũ ad præſentia, ſed etiam futura, & n. 3.*
4 *Si debitor in obligatione omnium bonorum ſuorum, in ea conſtituit ſe creditoris nomine poſſidere, an veniant futura.*

a Si quis. a Appl̃one rerũ, vel bonorũ in obl̃one deductorũ ꝯtinent̃ p̃ſentia & futura h. d. iſta no. lex No q̃d di
1 xi ĩ ſummario. † Scdo no ꝙ † volũtas ꝯhẽtiũ dẽt magis ĩſpici, q̃
a verba, vt hic. Tertio no. † ꝙ diſpõ gñalis trahit̃ ñ ſolũ ad p̃ntia,
b ſed ẽt ad futura, vt hic videtis. Op. di hic, ꝙ ĩ obl̃one nõ ſolum veniunt p̃ntia ſed ẽt futura. Cõtra, de l. ſi ita. ff. de au. & ar. le. So. Dicũ gl. ibi loqr̃ in legato, vel donatione, p quã dñium trãſfert̃, & ſic eſt magnũ p̃iudiciũ, & iõ illa diſpõ nõ trahit ad futura.
3 † Hic loqr̃ ĩ obl̃one pignoris, qđ ẽ magnũ p̃iudiciũ, iõ ꝯphẽdit futura, & ita ĩtelligit̃ ꝯriũ. Scd ꝯ iſtã ſol. inſtat̃ de l. ſi ſeruus, ff de ſerui. vrba p̃d. & de l. 1. in prin. ff. pro ſoc. Quare dicatis duo verba ſm Pet. ꝙ q̃dã ſunt vña, & ĩ iſtis nõ ſolũ ĩpſcit̃ tp̃s, ſed ẽt oẽ futurũ incremẽtũ ꝯſideratur, & de iſtis loqr̃ l. peculiũ. ff. de leg. 2.
c & l. grege. ff. de le. j. Quædã ſunt ſingularia, & in iſtis ſolũ inſpicit̃ tp̃s p̃ns, niſi poſtea forte aliud accedat p alluuionẽ, vt l. itẽ ſi
d fundi. §. j. de vſur. Quędã ſunt gñalia, & ĩ iſtis q̃nq; a principio d põt inſpici quãtũ p̃iudiciũ ſit futurũ, & tũc nõ ſolũ ꝯprehẽdũtur p̃ntia, ſed ẽt futura, & de hoc loqr̃ p̃al. l. ſeruitus, de ſer. vrba. p̃d. Q̃nq; a principio ñ põt ĩſpici quãtũ p̃iudiciũ ſit futurũ, tũc aut loqmur in obl̃one pignoris, & tũc veniũt p̃ntia & futura, vt hic, aut loqmur in trãſlatione dñii, & tũc non veniũt futura. *Ita* dẽt intelligi p̃al. l. ſi ita. de au. & ar. le. niſi nã ꝯtctus aliud ĩducc-
4 ret, vt ĩ ſocietate. Et de hoc loqr̃ l. 3. in prin. ff. pro ſoc. Itẽ † q̃ro, e
c debitor obligauit oĩa bona ſua, & dt ſic, ſub obl̃one oĩum bonorum ſuorum, quæ cõſtituit ſe creditoris noĩe poſſidere, nũ-
f quid veniunt futura? f Dixerũt q̃dã ꝙ ſic, p iſtã legẽ. Quidã dixerunt

ADDITIONES.

a Ale. Si quis. Vide quod per hanc legem pulchrè concludit Bar. in l. ſi ſtipulatus fuero illud, de verb obli.
b Alex. Diſpoſitio generalis. Sed an tacita hypotheca comprehendat futura, uide in l. 3 & ibi per Bal. ſup. de priui. fiſ. & gl. hic in fi. Et quando diſpoſitio trahatur ad præſentia, & futura, uide no. Bal. poſt Bar. in l. fi. ſup. de pac. Quid ſi cedo bonis, an itelligat de futuris? Bal quod nõ, in l. pe ſup q. bo ced. poſ. Quid ſi cedo actionẽ vide in l. heredẽ, ff. man. Et de materia uide in l. damni, §. is qui, ff de dã. infec.
c Ale. Singularia. Et ſic no. differentiam eſſe inter generale, & vniuerſale. Adde not. in c. ex litteris, de iure pa. Bald in l a iudice, ſup. de iud. & melius in l. ſcire debemus, in prin. poſt glo. & Bar. & Do. ff. de ver. obl.
d Ale. Quandoque a principio. Facit ad no q. Dy & Bar. in l. ſi mihi, & tibi, § fin. de leg 1 & hic adde Bar in l 1 in prin ff. de pig.
b Barb. Item quæro Et ex his poteſt inferri, ſi mulier dat omnia bona ſua in dotem, quod non veniant bona quæſita, ſed ſtat in dubio, ſi ſtatutum dicit prout eſt l. e nonia, quod omnino confectis dotalib. inſtrumentis, ipſo iure intelligantur immobilia mulieris in dotem data, an iſto caſu veniant bona quæſita, do. Flo. diſputat iſtud dubium, & incipit diſputatio, Mulier induata & concludit, quod nec iſto caſu veniat.
f Ale. Nunquid veniunt futura Vide Bal. & Ang. in l. ſtipulatio hoc modo, ff. de ver obl. & Bal in l 1. § 1 cum l. ſeq. ff. pro ſoc in recollectis antiquis, & ibi uide tex. & gl. in verbo interuenire, & uide Lud in l. a § incertũ, ff de acq. poſ. & uide Ang. in conſi. 283 inc. In Dei noĩe, & ſuæ matris, & prædictis inſtrumẽtis, &c. & uide Bal in l. quod meo, in prin ff. eo. & vide Imo & Roma. in l ſtipu. hoc modo, ff. de verb obl. & vide Ang. in l. 1. in prin ſup. de pig. & vide omnino Bal. in rub. de contrah. emp. in 2 1 q & vide Alex in l. 3 § incertum, ff. de acq. poſſeſ.

runt ꝙ non : quia cũ non poſſideâtur futura tpe obligationis, poteſt ſe conſtituere poſſidere ea, quæ non habebat. Do. Iac. vĩ hic inclinare in iſtam ſententiam, videlicet ꝙ per iſtum modũ comprehendãtur futura, cum non ſit magnum præiudicium in iure pignoris, vt hic no. io gl. Tñ ꝯ iſtam opi facit ꝙ not. in l. quamuis. §. 1. de acq. poſ. & ibi gl quam videbitis per vos.

Qui potiores in pigno. habean. Rub.

Rub. noſtra continuatur ad præcedentia hoc ordine. Dictũ eſt ſ. de pignori. Verum, quia quandoq; ad idem pignus plures creditores cõcurrunt, & dubitatur quis ſit potior, ideirco ſubnectitur hæc rubr. qui potiores in pignore habeantur.

LEX PRIMA.

1 *Creditor ſecundus ſoluendo priori debitum, confirmat ſibi pignus, & n. 3.*
2 *Tantum valet conſignatio, & depoſitio, quantum ipſa ſolutio.*
4 *Et econtra poteſt primus debitor offerre ſecundo.*
5 *Nec primus creditor ad hoc compelli poteſt.*

1 Qui pignus. † Secundus creditor ſoluẽs priori, vel conſignans, & deponens id, ꝙ ei debet, in locum prioris ſuccedit, & ꝯfirmat ſibi pi-
2 gnus h. d. ˀ o † ꝙ tñ valet cõſignatio, & depoſitio,
3 quantum ipſa ſol. Secũdo no. † ꝙ ſecundus creditor ſoluendo priori debitum ꝯfirmat ſibi pignus. Mõ pro declaratiõne legis no-
4 ſtræ quæro, dr̃ hic, ꝙ ſecundus creditor poteſt offerre primo, † ſed quid ecõuerſo nunquid primus poteſt offerre ſecundo. Bñ hẽtis dicere ꝙ ſic. Vr̃ tex. in l. Paulus. §. q in pignoris. ff. quib. mod. pig. vel hyp. ſol. Sed iuxta hoc quæro. † nũquid primus poſſit ad hoc ꝯpelli. Bñ tex. dicit, quod nõ in ſ. eo. l. prior quidẽ creditor.

LEX II.

1 *Qualiter intelligatur qui prior eſt tempore, potior eſt iure. & nu. 2.*
3 *Quæ ſit differentia inter pignus prætorium, & conuentionale.*

Si decreto. Cum plures creditores ꝯcurrunt circa idẽ pignus prætorium, & ſunt diuerſorũ titulorum, qui prior eſt tpe. potior eſt iure. h. d. Habetis notare, ꝙ dixi in ſummario. Modo op. dr̃ hic, ꝙ in pignore prætorio, q prior eſt tpe, potior eſt iure. Cõtra, imo vr̃ ꝙ creditores debeãt ꝯcurrere, vt l. ſi. ſup. de bon. autho. iu. poſſi. l. is cui. §. ſi plures, & §. qui prior, ff. vt in poſ. leg. Sol. Aut creditores ſunt eiuſdem tituli, &
1 tunc concurrunt, & ita intelligatur ꝯtrarium. † Aut ſunt diuerſorum titulorum, & tunc qui prior eſt tpe. potior eſt iure ita in-
a telligatur hic. Sed cõtra a. iſtã ſol. inſtañ, & vr̃ q † indiſtinctè, q prior eſt tẽpore, potior eſt iure, vt l. ſi fundum & l. diuerſis. ĩ. eo. So. Dic ꝙ io l. ꝯtra loquitur de pignore conuentionali. Sed ꝯ iſtam ſolutionem inſtatur de l. licet. & auth. ibi poſita ĩ. eo. Pro quorum ſolutione dicas ad pñs duo verba. Nam qñq; plures creditores prætendunt ius in pignore conuentionali, & hic eſt notare regulam, & inſtantiam a regula. Regula eſt, ꝙ † q prior eſt tẽpore, potior eſt iure. Fallit in l. licet, & in auth. ibi poſita ĩ. eo. & in caſibus ibi no. in l. diuerſis in ſ. eo. Quandoque plures creditores prætendunt ius in pignore. Prętorio, & tũc aut ſunt eiuſdem tituli, & tunc concurrunt, vt l. ſi. ſ. de bo. auth. iud. poſ. l. is cui. §. ſi plures. & §. qui prior. ff. vt in poſ. leg. Si verò ſunt diuerſorũ tit. tunc qui prior eſt tempore potior eſt iure, vt hic. Quãdoque quidam creditores prætendunt ius in pignore conuentionali quidam in Prętorio, & tunc habet locum l. ſi poſtquã. ſ. vt in poſſeſſio. leg. Et de materia huius l. dic, vt plene no. p Dy.
3 in c. qui prior, extra de reg. iur. lib. 6. Quærit gl. noſtra, † quę ſit differentia inter pignus Prętorium, & Iudiciale. dic vt not. hic per glo. quam ſigna, & in rubr. de Pręt. pig. vide per me etiam differentiam in l. diuo Pio § ſi ſuper rebus. ff. de re iud.

ADDITIO.

a Ale. Sed contra Vide Bal. in l. cum vnus ff. de bon. auth. iudi poſſi.

LEX III.

1 *Reipublicæ appellatio, etiam refertur ad aliã Ciuitatem, q̃ ad Romanã.*

a Cum Rempublicam. Habens ius pignoris in re, præfertur agenti perſonali actione. h. d. No. ꝙ dixi in ſummario. Secundo no. † ꝙ ap-
1 latio Reipub. etiam refertur ad aliam ciuitatem, quam ad Romanam, vt hic. Sed contra illud vltimum opp. de l. eum qui vectigal. de uerbo. ſign. Sol. ſecundum glo. dic, ꝙ Reſpublica proprie ſumendo, intelligitur de Republica Romanorum. Improprie autem quandoq; ſumitur pro qualibet alia ciuitate, vt hic. Vel dic, quod hoc contingit ratione adiuncti, quia ad verbum Reipublicæ adiũgitur hic Heliopolitanorum. ſecus ſi indiſtinctè profertur, vt d. l. eum qui vectigal. & ibi plene no. per Dyn.

ADDITIO.

a Ale. Præfertur. Idem tenet in l. a diuo Pio, ff. de re iudi.

LEX IIII.

Si fundum. Qui prior eſt tpe potior eſt iure. h. d. cũ l. diuerſis. ĩ. e. Cõtra l. diuerſis, op. de l. licet. & auth. item poſſeſſor. ſ. eo tit. Sol. Caſus eſt ſpãlis in l. ꝯtria Item op. de l. interdũ ff. e. ti. Sol. Ibi ẽt eſt caſus ſpãlis Itẽ op. de l. ſcripturas. ĩ. eo. Sol. ſm gl. ibi, & eſt caſus ſpãlis. Vnde habetis notare regulam & inſtantiam a regola. Regula eſt, hoc fallit io caſib. legis contrariæ. & iõ ſigna gl. hic poſitã, quæ enumerat caſus.

LEX V.

Prior. Prior creditor non hẽt neceſſe offerre ſecundo, ſed ſecundus offerens primo, cõfirmat ſibi pignus. h. d.

LEX VI.

Si generaliter. Habens cauſam a primo creditore, nõ poteſt inquietare h. d. iſta lex.

LEX VII.

1 *An ille, ex cuius pecunia res emitur, habeat priuilegium inter perſonales actiones.*
2 *Si debitor primo obligauit mihi omnia bona ſua, deinde eadem obligauit Sempronio, & poſtea acquiſiuit bona, quis præferatur.*

a Licet. a Iſta eſt optima lex, & in ſumma h. d. Licèt rñr qui prior eſt tpe, potior eſt iure, tñ ſi ex pecunia creditoris ſecundi ſit res empta, & eidẽ ſpãlr obligata, ſecũdus eſt potior. No. ꝙ dixi in ſummario. Op. dr̃ hic, ꝙ res ꝯparata ex pecunia creditoris, eſt ei obligata. Cõtra de l. q̃uis ſ. i qb. cau. pig. tac. ꝯh. So. Aut ex pacto res empta obligat̃, & tũc hẽt locũ lex nr̃a. Aut nõ ſit aliquod pactum & tũc habet locum lex ꝯtra. Sed ꝯ iſtam ſol. inſtat, & op. de l. interdum. ff. eo. ti. Sol. ibi eſt caſus ſpãlis, vt ibi no. & in l. diuerſis. ĩ. eo. Quæro ꝓ declõne legis, noſtræ
1 † nunquid ille, ex cuius pecunia b res emit, hẽat priuilegium
b inter actiones pſonales; Quidã dixerunt ꝙ nõ, p l. procuratoris. §. plane. ff. de trib. Io. hic ſuit ĩ ꝯ opi tñ nihil alleg. dicẽs, ꝙ dẽt hre priuilegiũ inter pſonales actiones. Hanc opi tenet Iac. But. p l. ꝙ
a qs. ff. de priui. cre. q̃ro. † ecce mutuaui Sẽpronio cẽtum, & obligauit mihi o'a bona ſua, poſtea Sẽpronius debitor acq̃ſiuit plura bona, q̃ro ĩ iſtis bonis poſtea acq̃ſitis qs ſit potior? Primo vr̃ ꝙ potior ſit ille, q prior eſt tpe, vt l. ſi fundũ, ſ. e. & l. diuerſis ĩ. e. In ꝯtrarium vr̃ l. ſi is q ff. de iure fiſ. Quid dicemus; Gl. in l. idẽq; §. ſi ff. eo dicit, ꝙ iſti creditores dẽnt ꝯcurrere, & eſt ſpeciale in ſiſco ꝙ pferat, vt d. l. ſi is q. Ia. de Are. pl. illam tenet ꝯñ & dicit, ꝙ caſus eſt hic, & verũ dicit viſu meo, qa vos videtis ꝙ hic tractat de bonis poſtea acq̃ſitis, & dicit, ꝙ ſecundus eſt potior, ſi res fuit empta ex pecunia ſua & eidẽ ſpecialiter obligata. quaſi velit dicere, ꝙ, ſi ſpãliter non fuiſſet obligata, iſta res poſtea acq̃ſita, ꝙ no eſſet potior ſecundus, imo primus eſſet potior, & ſic nõ ꝯcurrũt, vt dicit gl. imo q prior eſt tpe, potior eſt iure. Facit optimè l. ſi. in prin. ff. eo. po. ꝯt la ꝯ gl intelligendo text. vt iacet. Præterea ꝯuẽtio eſt illa, q̃ acquiritur in pignore, nõ acq̃ſitio ipſius rei, vt l. ꝑ. ff. de pign. act. vnde dẽt inſpici ꝯuentio, tanq̃ principalior, nec dẽt inſpici acquiſitio rei, & ſic concludit ſm eum, quod prior etiam in poſtea quæſitis debeat pręferri ſecũdo, & credo ꝙ ſit ipſa veritas. Text. eſt hic, &c.

ADDITIONES

a Ale. a Licet. Hanc legem vide multipliciter limitatam per gl. in Auth. vt cre. a. inſtando. Adde in quantum Bar. format q de debitore, qui ſe ſucceſſiue duob. obligauit, & poſtea bona acquiſiuit, quis præferatur. Spe. in ti. de obl. & ſol. § 1 verſ. ſed q d & to. And. ibi cum limi. tai per me poſita, l. ꝙ prior creditor præfertur ſecundo in rebus poſtea acquiſitis, niſi ſecun. ſuus ſit priuilegiatus, & primus non. Ita limitat bal. dictum Iac. de Are. eius conſi 389 1 lib.

Paul. Licet. Vide Lancel. Dec. in l. creditor, la 1. ff. ſi cer. pet.

b Ale. Cuius pecunia. Si res emitur ex pecunia mea, habeo priuilegium inter perſonales creditores. Bartamen in d. l. ꝙ quis, non bene firmat ius ſuũ fidũ voluit hoc forte in priuilegio nauis emptæ eſſe, & nõ aliarum rerum, & in alio caſu, ꝙ hoc ſit verum limitatur ibi per gl. & Bar. ſi ſpecialiter ad hoc ſit mutuata. Item ſi mutuata eſt gratis, alias ſecus. Et adde l. qui naue. eo ti. & l. ſi & in auth. ibi poſita ſ. de pig. Sed Lud. de vrbe in l. ſi cum dote. § ſi ſolu. mat. tenet etiam quod ſi datur pecunia vt res ematur, dominus pecuniæ non habet priuilegium, per l. procuratoris, §. plane, de tributa. & vide quæ dixi poſt Bar. in l. quamuis, la 3. ſup. de pig. Cogita p. t. auth. quo iure, inſ. c. vir gl. tenet, ꝙ talis mutuans, vt res ematur, habet tacitam hypothecam

AVTHEN.

1 *Prior creditor negans rẽ eius eſſe a quo cãm habuit, & volens incontinẽti probare de proprietate eius, non dẽt audiri ante tranſlationem poſſeſſionis in alium factam, & nu. 4.*
2 *Allegans contraria, non debet audiri.*
3 *Mendax punitur in tranſlatione poſſeſſionis.*
5 *Sed in alia inſtantia tranſlatione poſſeſſionis facta in alium creditorem, poteſt dicere ſe eſſe potiorem.*
6 *Et tranſlatio poſſeſſionis fit per officium iudicis in ſecundum creditorem.*

a Item poſſeſſor. a Iſta authẽ. ponit aliũ caſum ſpecialẽ, io quo prior tpe non eſt potior iu-
1 re. Bñ h. d. † Poſſeſſor prior creditor negans rem eſſe eius, a quo cauſam hẽt & poſtea allegãs rem eſſe potiorem tempore, ꝯ tm creditorẽ non auditur, immo poſſeſſione priuatur. Not. quod
2 dixi in ſummario. Secundo no. ꝙ † allegans ꝯtria non dẽt audi-
3 ri, vt hic, & l. i. ſ. de ſur. cũ ſi. Tertio no. ꝙ † mendax punit ĩ tranſlatione poſſeſſionis, vt hic in tex. Ad idẽ l. f. ff. de rei vend. Mõ
4 pro declaratione noſtrę auth. q̃ri glo. † vtrum iſte primus creditor volens incontinenti probare de proprietate eius, debeat audiri?

ADDITIO.

a Alex. Item poſſeſſor. De huius intellectu vide Bar. in l. ſi aliena, in prin. ſolu. mat. Facit bonus tex. in c. ſi vaſallus, ſi de feu. fue. contro. quod no. & vide ad no. qd p Cy. & Ray. & Imo. in l. Titiæ, ſi non nupſerit, de condi. & demon.

audiri? Primo vr̃ ꝙ ſic: qa dolo vr̃ facere ſecũdus creditor petẽ
do rẽ q̃ hẽret neceſſe reſtituere priori creditori, vt l. doli ff. de
doli. exce. In ꝯtriũ determinat gl. nr̃a & bene, ſm noſtros Doct.
qa in iſto poſſeſſorio nõ hẽt locũ regula, dolo facis Rõ eſt, qa
hic nulla eſſet pęna mendacij, ſi nõ trãsferet poſſeſſio in ſm cre
a ditorẽ. Nã tũc nõ hẽt locũ regula a dolo facis, licet in aliis poſ
ſeſſoriis adipiſcẽdę poſſeſſionis hẽat locũ, vt plene ſolet notari
p Dy. in c. q ad agendũ ex̃, de reg. iu lib 6. & p do meũ plenius
in l. incerti. ſ. de interdic. & l. nã & § nihil cõe, de acq. poſ. Quæ-
5 rit gl. † ecce creditor primus negauit rẽ fuiſſe debitoris, a quo
b cãm hẽt, poſtea vult dicere ſe eſſe potiorẽ in alia inſtãtia b iu-
dicii, facta trãſlatione poſſeſſionis in ſm creditorẽ, nũqd põt?
Vr̃ ꝙ non, qs eſt ſibi ꝯtrius, & p ꝯñs repellẽdus, vt d. l. j. ſ. de fur.
c In ꝯtriũ determinat gl. nr̃a hic, q̃ ſigna, dicẽs, ꝙ in alia inſtãtia c
hoc põt facere primus creditor, ar. l. Papinianus. § ſed nec im-
puberis ff. de inof. teſt. vbi ꝯtrietas circa diuerſa tolerat. Et vide
gl. fi. ibi, ſed nũqd & c. q̃ no. Et ſic ꝯcludit iſta gl. ꝙ ẽt in agitatis
intra eaſdẽ pſonas, nõ p̃iudicat in alio iudicio. Cuius ꝯtriũ ſolet
notari in l. is apud quẽ. ſ. de eden. & ibi plene p Doc. Et ſimilem
gl. hẽtis. & clariorem in §. illud, in Auth. de triente, & ſemiſ. in
6 prici. gl. magnæ. Quęro, † quo iure fiat trãſlatio poſſeſſionis? d
d Dic, ꝙ fiat per officium iudicis. vt no. in d. §. illud, in gl. magna.

ADDITIONES.

a Alex. Regula. In caſu huius l. non habet locum clauſula, dolo facis petere, quod in tus habes. Adde Bar. in l. fi. ff. de rei vend.

b Alex. Alia inſtantia No. glo. ꝙ ſi ſim confeſſus in vno iudicio vnum, poſſum, contrariũ dicere in alio iudicio ad alium effectum. Ita alleg. iſtam Ang. in corpore i l. 2. §. hoc edicto, in fi. ff. vi bono rap. vide tamen quæ no. Bal. in auth. nouo iure, inf. de pęna iud. & quæ no. in l. diuus, de cuſto. reo. cum ma. Et pro eo ꝙ dixi eſt apertum dictum Inn. ubi fortius dicit in c. mulieres, de iureiu. Quod dictum refert Bal. in auth. ꝯ qua propriam de non nu. pec. Doc. in l. creditoribus. in prin. ſup. de ſer. pig. da. manu. p̃dicta adde tex. gl. & Bal. in l. pe. de inge. manu. Et pro iſta gl. alle. tex. in l. Aurelius §. fi. de lib. leg. & uide Bal. in l. is apud quẽ, & ꝙ ibi dixi, & Bar. in d. §. ſed nec impuberis, & uide per me in l. magiſtratib. ff. de iu. om. iud.

c Meno. Quod in alia inſtantia Cras. de antiq. temp. 4. par. 5 par. 5. ou. 52.

d Ale. Tranſlatio poſſeſſionis. Adde in ſimili. Bar. in l. 1. in fi. ſup. de plus petitio.

LEX IX.

Eos qui. Habens ius reale, pfertur habenti priuilegium
perſonale. h. d. gl. hic enumerat certas pſonas,
q̃ habent priuilegia perſonalia, & quę ſint iſtę perſonę, quis p̃-
a feratur in priuilegiis perſonalibus dic, vt plene no. per glo. a &
Dy. in l. priuilegia, ff. de priuile. cred.

ADDITIO

a Ale. Per gl. In quantum gl. mentionem facit de ſpoo vide gl. & Bar. in d. l. 1. de priu. cred. & quod no. gl. & Bar. in d. l. priuilegia, ff. de priuile. cred.

LEX X.

1 *Secundus creditor non offerens, vel non ſoluẽs priori creditori debitũ ſuũ, eidem in aliquo non pręiudicat.*

2 *Creditor non põt excludere vxorem debitoris ſoluto matrimonio a iure pignoris, niſi offerat ſibi dotem.*

3 *Conſtante autẽ matrimonio, nec offerre dotem, nec vxorẽ excludere põt.*

1 Cum tibi. † Secundus creditor non offerẽs, vel nõ ſol
uẽs priori creditori debitum ſuũ, eidem in
a aliquo nõ p̃iudicat. h. d. No. ꝙ dixi in ſumario Scdo no. a ꝙ † cre
2 ditor nõ põt excludere b vxorem debitori a iure pignoris, niſi
b offerat ſibi dotem, vt hic, ſed hoc eſt verũ ſolu. mat. h. c apparet
3 in tex. Sed q̃ro, † nunqd creditores mariti cõſtãte matrimonio
poſſint occupare bona mariti, pro iure crediti, volẽtes offerre
dotẽ vxori. Certe non: quia adhuc actio de dote cõpetit, neque
eſt caſus in quo dos poſſet ſolui conſtante matrimonio, ſed ſo-
lu. mat. bona mariti creditores poſsũt occupare, offerẽtes dotẽ
vxori, vt hic, ſecundum Iac. de Are. quod perpetuo tene mẽti.

ADDITIONES.

a Ale. Scdo no. Adde Bar. in l. ſi cõſtante, in 7 prin. qõnis, vbi fortius dicit poſt Cy. hic, licet illud communiter reprobetur, tamen vt hic reprobat. & vide Bal. in l. vbi adhuc, ſup. de iu. do. & Ang. & Imo. in l. 1. ff. ſol. ma. & uide gl. l. ſi conſtante, & quod ibi dixi. Adde quod Bal. conſ. 272. 1 lib. ſequitur hic Iac. de Are.

b Men. Excludere. Late Soc. ſen. conſ. 111 lib. 1. & Afflic. dec. 199 Abba. conſi. 80.

LEX XI.

1 *Scriptura, ex qua ſit cõparatio, dẽt habere ſubſcriptionem trium teſtium.*

2 *Subſcriptio trium teſtium, non eſt neceſſaria in ſcriptura, ad quam ſit cõparatio, ſed præſentia eorum ſic, quando debitor ſcripſit.*

3 *Soli comparationi omnino non creditur, & teſtibus de ſcriptura deponentibus omnino non creditur.*

4 *Scriptura continens ſubſcriptionem partium, & a debitore confeſſata, pbat contra ipſum debitorem, non contra alias perſonas, niſi habeat ſubſcriptionem trium teſtium.*

5 *An priuata ſcriptura probet.*

a Scripturas. a Br̃ dicit ſm Ia. Bu. Si debitor debitũ neget
b & ſcripturã fateat, b pręiudicat ſibi, & ſcri
ptura probat ꝯtra eũ, non autem pręiudicat aliis, vt puta creditori
bus hypothecã p̃cedẽtib. niſi ſorte hẽret ſubſcriptionẽ triũ teſtiũ
h. d. Et ad euidẽtiã no. ꝙ qñq; debitor ꝯfitet ſcripturã, & dbitũ,
& iſte caſus nõ ẽ dubi⁹ Qñq; dbitor fatet dbitũ, ſed nõ ſcripturã
& de hoc nõ eſt curãdũ, niſi in caſu ſorte, in quo ſcriptura eẽt
de ſolẽnitate, vt l. ꝯtrac. ff. de pignorib. Qñq; debitor fatetur ſcri-
pturã, ſed non debitũ, & tunc habet locũ lex noſtra. Qñq; de-
bitor negat tã ſcripturã, q̃ debitũ. & iſto caſu hẽt locũ authen ſi
1 qs vult caute. hic poſita. Itẽ debetis ſcire ad euidẽtiã, † ꝙ eſt q̃-
dam ſcriptura, ex qua ſit ꝯparatio & iſta dẽt hre ſubſcriptionẽ
2 trium teſtiũ. Et eſt † alia ſcriptura, ad q̃ probandam ſit compara
tio, & in iſta non eſt omnino de neceſſitate ſubſcriptio triũ te-
ſtium. ſed ſufficit, ꝙ teſtes ſuperuiuant, & deponãt ſe fuiſſe pñ
tes, qñ debitor ſcripſit ſcripturã illam. Item debetis ſcire ad eui
dentiam, ꝙ teſtibus de ſcriptura deponentibus nõ omnino cre
c ditur, c quia faciliter pñt errare Itẽ † comparationi ſoli omnino
3 non creditur, d quia qñq; mutat o calami, atramenti, & c. indu-
d cunt diuerſitatem ſcripturæ, vt in Auth. de inſtru. cau. & fid. §.
1. Et de his habetis bonã glo. in §. ſi quis igitur, de inſtru. cau. &
fid. vñ ſumit hæc auth. & vide gl. ibi, quæ incipit. ſi ago depoſi-
ti. Itẽ debetis ſcire ad euidentiã, ꝙ teſtes, qui ſe ſubſcribũt i iſtis
ſcripturis, nõ deponũt de veritate rei, vtrũ fuerit verũ qđ in ſcri
ptura, deductũ, eſt, an nõ quia ſufficerent duo teſtes in hoc caſu,
vt l. vbi numerus. ff. de teſt. no. in d. §. ſi qs igit. ſed deponunt ſe
e cognoſcere e ſubſcriptiones ſuas, vel fuiſſe pñtes, qñ debitor ſcri
pſit, vt no. in d. § ſi qs. No. primo. ꝙ dixi in ſummario. Secundo
4 no. magis diſtincte, † ꝙ ſi debitor propria manu ſubſcribat, licet
teſtes nõ ſint ſubſcripti, tñ ſi talis ſcriptura hẽat ſubſcriptionẽ
partium, & a debitore ſit ꝯfeſſata, ꝯ ipſum debitorẽ probat, nõ
tamẽ probat ꝯ aliàs perſones, niſi hẽat ſubſcriptionẽ triũ teſtiũ,
vt hic habetis in fi. Et rõ huius vlt. poſſet eſſe. quia ſi talis ſcriptu
ra probaret ꝯ extraneos, de facili debitor poſſet prępon ere po-
ſteriorem creditorẽ priori, quod eſſe abſurdũ. Opp. mõ, dr̃ hic
ꝙ talis ſcriptura hẽt ſuum robur, ꝯ de l. inſtrã, ſ. de proba. Quid
dicemus? Dixerunt quidã, inter quos fuit Pla. ꝙ iſta lex non po
terat intelligi, & erat fatua, qa ꝯ omnia iura de mũdo Iſta ſol. ẽ
falſa, qa cum Imperator hẽat oĩa iura in pectore ſuo, non eſt ve
riſimile ꝙ ſtatuat ꝯ ius. Quare alij, vt Io. intellexerũt iſtã l quã-
do creditores plures vigore talia ſcripturæ priuatę, petũt ſe mit-
ti in poſſeſſionẽ bonorũ debitoris: quo caſu audiunt ꝯ ipſum
debitorem, ſed ꝯ alios bona debitoris poſſidentes nõ audiunt.
Ita intellexit Io. iſte ĩtellectus nullo modo applaudit literę, qua-
f re dicas ſm gl. ꝙ iſta talia ſcriptura a debitore confecta habens
ſubſcriptionem partium, vel alterius earũ, vt puta debitoris, &
ſit ꝯfeſſata a debitore, vel aliter pbata, vt per teſtes, ꝙ ſit ſcriptu
ra debitoris, certè talis ſcriptura probat ꝯ ipſum debitorẽ, quia
nõ põt venire ꝯ ꝯfeſſionẽ ſuã. Et ita dẽt intelligi hęc lex, & ſic
ſoluit ꝯtriũ de l. inſtrã. ſ. de pb. Sed ꝯ ſol. inſtat de p̃allegato. §. ſi
qs igit. in fi. in auth. de inſtr. cau. & fid. Pro cuius ſolone bñ ſic
dicas, & fuerũt iſta verba Ia. de Bel. in p̃ell. l. inſtrã. & idẽ quodã
mõ videbat ſentire d. meus in l. admonẽdi. ff. de iureiu. Vñ cum
5 q̃rit, † nũqd priuata ſcriptura pbet. Rñd. aut priuata ſcrip. ẽ ſine
cã. aut cũ cã: ſi eſt ſine cã, nõ hẽt locũ, vt l. cũ de ĩdebito. §. fi. ff. de
pb. & ꝙ ibi no. p gl. in l. gñaliter. ſ. de nõ nu. pec. & dic vt ibi g
Cy. ſm Ia. de Are. & i l. 2. §. circa ff. de doli excep. Si vero priuata
g ſcripturage cũ cã, tũc dicas, ꝙ aut eſt ꝯfeſſata p debitorẽ, & p te
ſtes probata, quod debitor ſcripſit, & tũc talis ſcriptura probat.
Itẽ debet intelligi hæc lex, vt no. hic, & in d. §. ſi quis igitur, de
inſt.

ADDITIONES.

a Barb. Scripturas. Vide do. Lud. Ro. in conſi 299.

b Ale. Et ſcripturam fateatur. Et dum hic tex requirit ſubſcriptionem virorum, quid ſi eſſent fœminæ? vr̃ dicendum, quod ſit idem, per id quod no. Bal. in l. hoc vniuerſas. de teſt. dum dicit illum tex. qui loquitur in teſtib. uideri extendi ad fœminas, ſecus in ſtatutis, ꝙ pendet ex hoc, an maſculinum concipiat fœmininũ, de hoc in l. 1. ff. de ver. ſig. no tex. hic ꝙ ſcriptura facta a tabellione ſi non continet ſolennia, vt tabellio non eſt rogatus in forma tabellionis, dr̃ ſcriptura priuata. Ita no. Bal. in l. ſi ſup. ſi cer. pet. per iſtum tex & idem Bal. in rub. de fide inſt. Et ibi ẽt, an in dubio præſumatur rogatus, ut tabellio, & hic in ver. item debetis ſcire ſcripturã, ex qua fit comparatio, debere habere ſubſcriptionẽ teſtiũ, ſed ſcriptura, ad quã probandam fit comparõ, nõ requirit ſubſcriptionẽ teſtium, ſed oportet teſtes in ea deſcriptos ſuperuiuere, & deponere ꝙ fuerunt pñtes. Et ad hoc vltimum adde Bal. in auth. ſed nouo, ſi cer. pet. & quod ibi dixi, & Bar. in ea. l. in fi. ubi alle. gl. in §. ſi quis igitur, in auth. de fid. inſt. Sed vide auth. hic poſitã, & ibi Bal. q. forte vr̃ tenere cõtrariũ Sed dicit ꝙ põt per alios ꝯ̃o ſcriptos, licet ſubſcripti ſint mortui, & loqt in ſcriptura, & uide in l. cõparõnes, & Bar. in auth. at ſi contractus, in prin. eo tit. & Bal. i l. cõparõnes, probat in auth. hic poſita. Et qđ ſi in caſu huius l. ſcriptura nõ hẽt ſubſcriptionẽ a teſtib. approbatã, an hẽat locũ hæc lex, & de intellectu eius vide Pa. de Caſ. in conſ. 390. Ad materiã huius l. vide Bal. conſ. 224. & plene conſi. 168 pe. Ro. conſi. 40 & 373 An autẽ ſi ſit ſtatutum, ꝙ publicũ inſtrũ p̃ualeat chyrographo ſubſcripto vno teſte, uide Bal. conſil. 55. 1. lib.

c Alex. Creditur. Teſtibus omnino de ſcriptura deponentibus non creditur. Adde Bal. in auth. & ſi contractus, ſup. de fide inſtr. Bal. in auth. ſi uero, ſup. ſi cer. pet. Men. Soc. iun. conſi. 57. nu 19. 20. lib 2

d Ale. Non creditur. Adde Bal. in auth. & ſi contractus, de fide inſtr & ibi tex.

e Ale. Se cognoſcere. Ad euidentiam teſtes, qui ſe ſubſcribunt in his ſcripturis, deponunt ſe recognoſcere ſubſcriptionem, vel fuiſſe præſentes, quando debitor ſe ſubſcripſit, alias ſi ſuper facto teſtes ſoli ſufficerent, & adde Bar. in auth. & ſi contractus, de fide inſtr. idem dicit gl. hic poſita, & quod no. Bar. in auth. ſed nouo iure, ſi cer. pe. quod dixi poſt Bar. in l. nuda ratio.

f Ale. Quare dicas. Diſtinctio, an & quando ſcriptura priuata probet, ſi eſt ſine cauſa, uel cum cauſa, & quod requiratur cauſa, tenet gl. & Bal. in d. l. noſtra, & Bar. in l. nuda ratio. Bal. per illum tex. in ver. in cauſis.

g Ale. Priuata. Cõtrarium tenet Ab. in c. 2. de fi. inſtr. licet d. Ang. concordet cum Barto.

in ſtrcau & ibi eſt bona gl. q̄ icipit, ſi ago depoſiti, & dic, vt ibi. Si verò talis ſcriptura eſt negata, tūc aut hēt ſubſcriptionē triū teſtiū; q ſuguiuāt, & deponāt ſup ſubſcriptionib ſuis, vel deponāt, & q̄ debitor dictam ſcripturā ſcripſit, & fuerūt pñtes: tūc talis ſcriptura probat, coadiuuante comparatione lr̄ã, vt no. l. d.
a § ſi qs igr. Si verò nō habet ſubſcriptionē triū teſtiū, hēt tn̄ ſubſcriptionē partiū, ſcḿ formam huius l. tūc ſi confiteatur, probat. Ita debet intelligi lex noſtra. Si verò non habet ſubſcriptionem trium teſtiū, neque partium, tunc ſemiplenam probationē
b inducit.[b] ita debet intelligi gl. quæ eſt in l. admonendi. ff. de iureiu. & gl. quam habetis in l. in bonæ fidei. §. de iureiurando.

ADDITIONES

a Ale. Non habet. Contrarium tenet Bar. in l. nuda ratio, dixi ibi latius per Bart. in authen. & ſi contractus.
b Ale. Inducit. Contrarium tenet Bar. in d. l. admonendi, ff. de iureiur. vbi dicit, quod talis ſcriptura non facit ſemiplenam probationem.

AVTHEN.

a Si quis vult.[a] Iſtam authen. recitaui tibi ſupra, in l. ſcripturas.

ADDITIO

a Si quis vult. Pro cuius intellectu vide Bar. in l. cum prolatis. ff. de re iu. in fi.

LEX II.

1 *Mulier pro dote habet tacitam hypothecam, & priuilegiatam, vt præferatur alijs & nu. 1.*
2 *An priuilegium huius legis debeat dari filijs eiuſdem matrimonij, an etiā alterius. & nu. 12.*
4 *Altare vnum non debemus diſcooperire, & aliud cooperire.*
5 *Mulier habet tacitam hypothecam à tempore dotis datæ, vel promiſſæ.*
6 *An mulier præferatur omnibus creditoribus, & omnibus hypothecis.*
7 *Et habet iſtud priuilegium in bonis ſoceri ſi ipſe recipit dotem, vel in inſtrumento confeſſus eſt ſe eam recepiſſe, & nu. 11.*
8 *An habeat locum tacita hypotheca in reb. quæſitis per hæredem.*
9 *Bona hæredis non veniunt in generali obligatione defuncti.*
10 *Priuilegium huius legis habet etiam locum in matrimonio putatiuo, & competit etiam ſponſæ.*

a Aſsiduis.[a] † Mulier hēt priuilegiū. & tā in pſonali actio-
a ne, q̄ i reali, vt pponat creditorib prioribus tpe, tacitā hypothecā hñtib. & hoc eſt verū, niſi alia dos pcedat. Itē hoc eſt verū in dote, nō in dōne pp nuptias. h. d. Et diuidit i v. partes principales: nā i prima parte ponit quaſdā rōnes tā ꝯpulſiuas q̄ finales. q̄ dederunt occaſionē l. cōdēdę. In ſcda parte ponit ſtatutū ſuū, & quaſdā rōnes annectit. In tertia parte ponit q̄dā exceptionē à ſuo ſtatuto. In quarta ponit aliud dictū, & eius deciſionē, limitādo pdicta. In quinta. & vlt ponit q̄dā limitationē tpis. Scda ibi, ad hæc oia. Tertia ibi, exceptis. Quarta ibi, hæc āt circa fi. Quinta ibi, q̄ legē. No. tex. ibi, & ꝯoēs, & c. & ēt ibi, priuilegio tpis vallatū, & c. q̄ facit ꝯ opi. gl. q̄ dt q̄ pferi hñtib. tacitā n̄ expreſſam, p la. de Are. qui dicit, q l pferi oib hñtib. ēt expſſā. & p eo facit iſte text. No. ibi, anterioris mrīmonij filijs. & c Pro
b qōne,[b] † vtrū iſtud priuilegiū dēt dari filiis eiuſdē matrimonij,
2 vel alterius. Facit iſte tex q̄d dēat dari filijs eiuſdē matrimonij. Pro hoc facit gl. in l. ſciendum. de re iu. Sed alia gl. dicit, q̄d hēat locum etiā in filijs alterius matrimonij, vt dicit gl. in l. eiā. ff. ſolu. matri. Videbitis in l. noſtra rationem, quare ſubuen ē in doti
c bus.[c] No. † q̄ mulier habet hypothecā tacitā, hoc erat ante, p l.
3 1. §. vt plenius ſ. de rei vxor. act. ſed iſtā tacitā hēt priuilegiatam vt præferatur alijs. & hoc habeat per legem iſtā. Tertio no. ex §.
4 exceptis † quod nō debemus vnū altare diſcooperire, & aliud cooperire. Nam videtis, quod ſi ſint duæ dotes, nō fauet magis vni q̄ alteri, ſed, qui prior eſt tpe, & c. Hoc præmiſſo op. hęc lex innuit, quod mulier poſſidebat dotē: ꝯ, imo vir, vt l. 1. ſ. p dote. & l. Pōponius. §. in dotē. ff. de acq. poſ. impropriè dicit̄ mulier
d poſſidere. Venio ad qō.[d] q̄ro à quo tpe mulier habeat tacitā hypothecā. Glo. dicit, quod à tempore dotis datæ. Vltrā. dicunt, quod à tempore contracti matrimonij arg. d. l. cū oportet, in fi.
5 ſ. de bon. quæ lib. Videte veritas eſt illa, † quod à tempore dotis datæ, ſit bandi vel pm ſſæ, ꝯhitur iſta tacita hypotheca. Iſtud pbarur. ff. e. l. 1. vnde ſi tēpore matrimonij dos fuerit pmiſſa, tūc contrahitur iſta hypotheca, ſecus ſi tunc non fuit pmiſſa, ſed poſtea promittat. Quæro, & modo intro gl. magnā hic poſitā,
6 † vtrū mulier præferatur omnib. creditorib. & hypothecis. Triplex eſt opin. Vna q̄ pferatur omnib. hñtib. expreſſā vel tacitā. Alia eſt, q̄ pferat omnib. hñtib. tacitam hypothecam, ſecus in eo qui habet pignus cōſtitutū ex traditione. Tertij dicūt, q̄ mulier pferi oīb. hñtib. tacitam, ſecus in hēntib. expſſam. Et iſtam opi. tertiam approbat gl. noſtra, & communis cōſuetudo eā tenet vnde iudicare ꝯ cōſuetudinē, & quod ſemper habuit certā interpretationē, eſt malum, vt l. minimè, ff. de legib. Dicunt tamen Vltram. quod 1. opin. de iure eſt verior, vt Inſt. de act. §. fue
7 rat & probatur p rationes poſitas in hac l. † Quęrit gl. an huiuſmodi priuilegium habeat locū in bonis ſoceri, ſi ipſe ſocer receperit dotem. Et dicit quod ſic, vt l. cum dotem. §. trāſgredia-
8 mur. ff. ſolu. matri. Quæro, an habeat locū tacita hypotheca in rebus quæſitis per hæredem, etiam ex rebus defūti. Glo. tua de-
9 terminat q̄ non, & bene, quā not. Et not. quod † bona hæredis nō veniūt in gnali oblōne defuncti. Illud tñ, q̄ gl. dicit d bonis q̄ſitis ex re viri, itellige de fructib. induſtrialib. ſecus de fructib.
10 natural. vt l. 1. ſ. in qb cau. pig. tac. ꝯ. Quæro † an iſtud idē priuile-
e giū ꝯpetat p matrimonio putatiuo.[e] an ꝯpetat ēt ſpōſæ gl. tē, q̄ ſit idē, vt l. 3. & 4. ff. de priui. cred. Quęro circa legē noſtrā, & eſt 10. q dr hic in tex. ſi tū re ipſa fuerint pñi matri datæ; q̄ro. ſi
11 in inſtr̄o dotis ꝯtineī ꝯfeſſio, nō numeratō, an p tali dote ꝯfeſſa
f ta hēat locū tacita hypotheca cū priuilegiis iſtius l.[f] Hic tex. g cū ſua gl. vr̄ velle, q̄ nō, vide gl. ſup verb. datæ, facit p hac l. q̄ dixi vobis in l. p diuerſas. & l. ab Anaſtaſio. ſ. man. cōiter obſeruat̄ ꝯ vt intelligamus idē eſſe in dote ꝯfeſſata, ſi tn̄ ſit renūciatū excep-
h tioni nō nu. pe.[h] vel ſit elapſum tps. Pro hoc optime facit; q̄
i habuiſtis notatū ſ. de do. cau. nō nu. l. 1. q̄ n. hic dr̄,[i] q̄ nō hēat l. eſt in dote ꝯfeſſata, dēt intelligi ex virtute exceptionis nō nu. do. is q̄ pt opponere qlibet ꝯuētus, cuius intereſt, vt l. pe. ſ. d nō nu. pe. Et ita intelligit gl. tua hāc l. & aliā, q̄ ſi ſi mō loqi, ſ. de bo. dā. l. ſi qs poſt hac. circa prin. Nō ergo hēt mulier neceſſe pbar̄ numeratonē niſi qñ ꝯ eā pōt excipi de n̄ nu. pe. Quæro, di hic
a exceptis † vtrū iſtud priuilegiū trāſeat ad filios mulieris cuiuſcūq; mrimonij. De hoc gl. variāt. nā i l. ēt. ff. ſo. mri. vr̄ dicer̄, q̄ trāſeat ad filios cuiuſcūq; mrimonij. Pro hoc vr̄ tex. ī aut. ſi qd ſup hāc l. in ꝯriūt; gl. in l. ſciēdū. ff. de re iu. Pro qua vr̄ tex ī iſto §. exceptis. ibi filii anterioris mrimonii, & iſtā partē tenēt ꝯmuniter Docto. Non ob. auth ſi quid. qa expone de ſobole, q̄ ex eodem matrimonio deſcendat, vide auth. quo iure, & c.

CONTRARIETAS ET CONCORDIA.

Pro ſaluando Barto. in hac l. ſi qui. pot. in pig. ha. In quo videt̄ inuolui uitio contrarietatis, vide concordiam ad l. 2. §. fin. ff. de priuil. cred.

ADDITIONES

a Alex. Aſſiduis. De materia huius, l. uide Ang. de Aretio § fuerat, Inſti. de act. An iſta lex hēat locum, vt mulier præferatur in hypothecaria in augmento dotis, uide Pau. de Caſt. in conſ. 392.
b Ale. Pro quæſtione. Vide Bar. in l. maritum in fi. ſo. matr. & Bal. infra eo. in fi.
c Ale. Subuenitur in dotib. Ratione priuilegij dotis, per Bal. in rub. de priui. dot.
d Ale. Quæro a quo tempore. De hoc latiſſime per d. Io. in c. ex literis de pig. Menoch. Buer. q. 311.
e Ale. Matrimonio putatiuo. An iſtud priuilegiū habeat locum in matrimonio putatiuo, vel ēt ſponſo: De primo adde gl. & Bal. in l. 1 in fi. ſupra, de cond. ob cam. & Bal. hic, & gl. & Bar. in l. ſi cum dotem. § ſi. ff. ſolu. matri. & uide Bar. in l. 2. ff. de priui. cred.
f Ale. In inſtrumento. Vide ad hoc, quæ habentur per Docto. in c. ex literis. de pig. vide Bal. in l. cum aliquis ſupra de iure doti. uide Ang. Inſt. de act. § fuerat.
g Ale. Hic tex. An hæc gl. ſit vera, uide Ang. & Imo. in l. ... ff. ſol. mat. & in l. divertiſs, ſ. & in l. ſi ſupra de ſpon. & ad, quod no. Bar. in l. Titia. de verb. ob. & d. Car. in c. ex literis, de pig. Et aduerte, q̄ licet hic teneat priuilegiū in dote, vt præferatur mulier anterioribus creditorib. & habeat locū in dote cōfeſſata, quando tunc elapſa tēpora opponendi exceptionem dotis nō numeratæ. Aduerte tamen, in practica q̄ licet elapſa ſint tēpora cōtra maritum continentē dotē, ſi modo creditores, q̄ habuerunt iuſta ignorantiā directæ dotis confeſſatæ poterunt petere reſtitutionē ex clauſula generali, & ſic opponere exceptionē non numeratæ dotis, l. pe. cō iūcta gl. in l. cōtrahib. de non nu. pe. & gl. in ver. permittimus. iuncta l. ſicut. de pſcrip. 30. an. & quod ibi Bar. & ſimiliter in quantum vult hic Bart. quod ſi maritus cōfeſſus eſt ſe recepiſſe dotē, & renunciauit exceptioni, non numeratę dotis, ſuppoſita validitate renunciationis, vt qa ſit firmata iuramēto, q̄ hēat mulier priuilegiū iſtius l. Sed certe vr, q̄ iſta renūciatio mariti non hēat pnidicare creditori, quo minus intra tempora legitima poſſit opponi excep. non nu. dotis, d. l. pen. iuncta l. ſi vnus, §. ante omnia. cū concor. ff. de pact. q̄ in ſimili bō conſidera quia dicta Bar. non tranſeunt ſine ſcrupulo magno. Et ad iſtam gl. adde Bal. in l. generaliter. de nō nu. pe. in ver. nunc venio ad q. & facit in ſimili gl. & ibi Bal. in l. neq; ſ. de cōpē. l. 1 qñ dos cōfeſſata hēat priuilegia dotis veræ, uide Bal. in ſub. de priui. do. & uide ēt quid ſi ſit renūciatum exceptioni nō nu. dotis. an teneat de quo Bar. & p Bal. hic, & ēt p Bal. in l. pecuniæ, ſ. de lo. & Imo. in l. ſi ita ſtipulatus, §. Chryſogonus, de verb. ob. Pau. de Caſt. in l. ſi marito. in prin. ff. ſo. mat. ſimpliciter trāſit cū Bar. hic. Et de veritate ... uide ēt Bal. in l. pe. ſ. de iur. deli.. An illud, q̄ dicit in dote data, hēat locū in pmiſſa, uide pme in l. ſed hoc, ff. de reg. iur. Adde q̄ Bal. voluit idē, q̄ Bar. hic, q̄d qñ eſt renunciatū exceptioni non nu. dotis, q̄d dos cōfeſſata hēat idē priuilegiū, q̄d numerata, qa dicit q̄ cōſuetudo ſic ſe hēt, eius conſ. 33. 1 lib. ubi ēt voluit, quod ſi ſit primus creditor habens expreſſam hypothecam bonorū, & mulier tacitā, quod in quæſitis poſt vtramque obligationem præferatur mulier. Et ad hanc apoſtillam uide ſ et de Anchara, conſ. 308.
h Menoch. Non nu. pe. Gozad. conſ. 28. Ruy. conſ. 147. nu. 5 lib. & Rol. a valle, cōſ. 31. nu. 4. lib. 1. & Craue. conſ. 40 nu. 6.
i Ale. Hic dicit. Ex hoc dicto Bar. ſequitur, q̄ mulier non hēt neceſſe pbare numerationē dotis, pro qua opi. Bar. vi. gl. no in l. 1. C. de do. cau. in verbo, tacit, i princ.

De his, qui in priorum credit. locum ſuccedunt. *Rub.*

LEX PRIMA.

a NOn omnimodo.[a] Extraneus, ex cuius pecunia debitor liberat̄, i locū prioris creditoris ſuccedit, ſi hoc pctō tradidit: & vere ei⁹ pecunia ad creditorē peruenit, vł ſi ipſe recta via creditori p debitorē ſoluit. h. d. cū l. ſeq. Gl. hic tractat iſtā materiā, qualr̄ qs ſuccedat i locū prioris, & ponit vnā ſuādiſtinctionē, q̄ ponit d verbo ad uerbū i l. Ariſto. q̄ res pig. ob. poſ. Quærit

ADDITIO

a Alex. Non omnimodo. Vide in omnibus latiſſime Bar. poſt gl. in l. Ariſt. ff. quæ res pign. obli. poſ.

Quærit gl. vnam q̃ eſt de apicib. iuris, hoc eſt de ſubtilitatibus iuris, modici tñ effectus. Quęro vtrum hypotheca, quæ cõpetit huic, q ſuccedit ĩ locũ primi ſit eadẽ cũ prima, vel alia, vide gl.

Si antiquior creditor pignus vendiderit. Rub.

LEX PRIMA.

SI vendidiſſet. Venditio facta p primũ creditorẽ, non poteſt p ſequẽtes retractari: ſecus ſi ipſi creditori primo pignora ſunt vendita, vel in ſolutum data. hoc dicit.

Si communis res pignori data ſit. Rub.

LEX VNICA.

FRater. Obligatio vnius ex conſortibus, aliis nõ præiudicat. hoc dicit.

De prætorio pignore. Rub.

a SI prætorium. a Vide gl. q̃ incipit, ſed qualiter. Dic vt dixi tibi. ff. de re iud. l. a diuo Pio §. ſic quoque.

ADDITIO.

a Ale. Prætorium. Adde Bar. in l. fi. in prin. de dona. An poſſit prætorium pignus & conuentionale in vna eadẽque cauſa concurrere Cy. & Franc. Tigr. in l. cum debitores. de in lic. quod ſic, & ibi ego dixi, et inde effectum reſultantem ex hoc.

LEX II.

Veteris. Qui habet prætorium pignus, hẽt ius vendendi, & retinendi. hoc dicit.

Si in cauſa iudi. pignus captum ſit. Rub.

LEX PRIMA.

REs ob cauſam. Nota, quod facit iudex, videntur facere partes.

Si pignus pignori datum ſit. Rub.

LEX PRIMA.

a ETiam. Pignus põt dari pignori, & q hẽt pignoris vſumfructum, a non põt alienare proprietatem: ſecus in eo, qui habet pignoris proprietatem.

ADDITIO.

a Ale. Vſumfructũ. Q̃ñ dominus poſſit obligare formalẽ vſufructũ, hic latè notatur & eſt ſubtilis q̃ő, & notabilis. Vide Bar. in l. ſi is q. §. fi. ff. de pign. Et adde ad intellectũ huius tituli, q pignus p pignore dari nõ põt vltra tertia, rõne infinitatis cuitadæ, ſm Spe. in tit. de pig. §. 1. ver. ſi cum index. Et ſequitur Lud. in l. q bona. § fi. de da. inf. q no. quia limitat totum hunc ti. Et alle Spe. l. fideicommiſſa, §. ſi q decem de le. 2 & c. cum in multis de reſcrip. licet Ang. in l. 1 huius tit. contrariũ teneat. Et q d ſi nomina debitoris pignori dare velit, an poſſit, Gl. no. & ibi Bal. q ſic, in l. ſi ſolutũ. cũ l. ſeq. ff. de act. & obl. Et iſta gl. eſt in d. l. ſi creditore ipuc.

LEX II.

Si creditor. Hanc l. inter alias allego, q hypothecaria põt cedi ſine perſonali, quia vt vides pign. poteſt dari pignori. h. d.

De remiſſione pignorum. Rub.

LEX PRIMA.

SI te manumiſſum. Pręſentia creditoris tẽpore manumiſſionis inducit remiſſionem pignoris. h. d.

LEX II.

a Si probaueris. a Pręſentia cum conſenſu tempore vẽditionis, inducit remiſſionem pignoris: ſecus ſi ignorauerit. h. d. cum l. ſeq.

ADDITIO.

a Ale. Si probaueris. Ad gl. hic uide Bar. & omnino quæ ibi dixi in l. ſi ob decem §. de pign. ff. de pign. act.

LEX VI.

1 *An citatio generalis ſufficiat per edicta vel proclamata.*

a Si eo tempore. a Hęc eſt bona l. Si p̃cedat monõ iudicis, p̃ñtia cum taciturnitate inducit

1 pignoris remiſſionẽ. h. d. Quæro, & reuoco in dubiũ, † vtrũ ci-

b tatio b gñalis ſufficiat p edicta vel p clamata, vt dicat: qcunq; putat ſua intereſſe, veniat ad defendendum talẽ rem. Rñ. ſi quidẽ eſt aliquis cuius interſit, prius dẽt ille citari nominatim, vt l. 1. §. pe. de uent. inſpi. Sed q̃ñ fit aliq̃s actus, q principaliter ꝯ aliquẽ

c non dirigitur. Exẽplũ, ſi facio c inuentariũ. Vel exẽplũ in l. nña q̃ñ vẽdit pignus, vendit. n. principaliter ꝯ debitorẽ, ꝯñr ꝯ alios creditores: tunc põt citari per proclama, vt hic. Facit ad hoc. ff. ſi cui plus quam per l. falc. l. 1. §. cum dicitur. Facit, quod no. per Inno. extra, de maio. & obed. c. fi. & de procura. c. in noſtra.

ADDITIONES.

a Alex. Si eo tpe. No. hic de citatione gñali. Adde caſum, & quod ibi no. in l. ergo. ex q̃b. cau. maio. l. locẽ, de uer. obl. facultas, ſ de iu. fiſ. li. x. l. ar. in extrauag. ad reprimẽ. ſup ver. edictũ Inn. in c. p venerabilem. qui filii ſint legi. & q no. in auth. ad hanc tapia ſi et ſo ab hær. abſt. to. de l. in ſ l. q. ante. Calendas, de ver. ob. & d. l. decẽ. Adde Bar. in l. ſi quis inſtitutus hæres, §. item ſi aditione, ff. de hær. inſti. vbi dicit, quando creditores agunt contra bona hæreditaria, dẽt citari ille q tenet primũ locũ defuncti. Adde Bal. in l. nam ita diuus. ff. de adop. & ibi dicit, q illi ſunt citandi, q põt cõtradicere, vel cõſentire, alias non. Adde Bal. in l. ſi deſerta ſup. ſi pg pub. & q ſoi no. in c. licet epiſcopus. de pb. in 6. l. 1 de iſta citatione gñali, vide Bar. in l. 1. ſup. de iure do. impe. d. Aut. in c. 3. de iud. vide, q no. Car. in cap. cũ de viu. vide . ng. in l. nam ita diuus, ff. de adop.

b Alex. Vt una citatio. No. de mo citandi generaliter vide Bal. in l. ſi curatori, ſup. de iure deli. & Bar. & Bal. in auth. ſi omnes, ſup. ſi vt ſe ab hæred. abſti. & Bar. in l. hæc autẽ, §. 1. ex quib. cau. in pol. ea. Meno. Gomez § quã, nu. 10 in fi. de acto. Ruy cõſi. 1 nu. 3 lib. 1. Foet q 477. nu. 5. & 181. nu. 7 cū mod. dicit commune eſſe contra Bar. hic, vbi latiſſime in materia ſubhaſtationis qui citari debeant.

c Ale. Exemplum ſi facio. Per Bal. in auth. ſed cum teſtator. ad leg. fal. 1 al. in l. ſi in prin. de iur. deli. & facit, q no. Inn. adde Bal. in l. ab eo infra q̃uo, & q̃ñ ind. Bar. in extrauag. ad repri. in ver. pereũda, in fi. & al. Ang. & Imo. in l. certe, de verb. obl. & adde Bal. in l. naturales, ſupra de prob. vbi dicit quod citatio p per proclama generale facit plena fide, etiam contra eos, qui non ſunt citati, ſi illi nõ erãt certi. Vide c. cum in tua qui ma. accu. poſ. Et voluit Bal. ad literam in l. ſi. C. de ob. diui. Adi. tol. ubi quarit quęrit, an aliquis ſit citandus: ubi cõcludit, q quãdo aliquis præiudicat, & præiudicat nominatim quod tunc eſt nominatim citandus, & declarat præiudicari nominatim, quãdo aliquis poſſidet, per d. l. ſi deſerta. ſi p pet. pup. penſ. Iſte tex. hic in ſi vt contra auth. & qui iura. de bo. auth. iud. poſ. Tamen vide Bar. in ſi in finalib. verbis ſup. de cita. d. Aur. & illis adde no. Bar. in d. l. certe, de verb. obl. Et q d operet iſta citatio generalis, vide no. Bald. in l. 1. ſi ex nouo. cau. aga. & dicit ſolenniter d. et. de Ancha. & Doc. in c. ſi in fide de. in 6. q verũ eſt quod ſufficit citatio generalis, & vbi aduerſarius non eſt certus alias ſecũdũ eos, ſi de facili potuiſſet certiorari, & Imo dicit ſe cõſuluiſſe, q tertia data nõ ſpeci aliter citatis detẽtore, nõ valet, q a de facili nõ potuit ſcin. Alle. auth. ſi oia ſup. vt ſe ab. hær. vide bonum tex. in materia, in c. fi. de elect. li. 6. Adde videndũ Bal. conſ. 35.., vol. conſ. 335. Rom. conſ. 410.

LEX VII.

Creditricem. Qui reddit inſtrumentũ debiti, remiſit pigus hoc dicit.

LEX VIII.

Si hypothecas. Præſens, & tacens, quãdo fiſcus vendit, videtur remittere pignus.

LEX IX.

1 *Si res pignorata alienetur, aut pignoretur, & perueniat in dominium debitoris, an pignus reintegretur & nu. 2.*

a Solita. a Hæc eſt ſingularis lex, & qui neſciret hãc l. ſemp

1 rñderet ꝯ hũc caſum † Si res, in qua ſemel remiſſũ eſt pignus de nouo ĩ dñiũ debitoris peruenerit, pignus nõ reintegratur gñalis oblĩonis vigore. h d. Opp. d. l. ſicut. §. ſupuacuũ, ff. qb. mo. pi. vel hyp. ſo. Gl. dat multas ſol. Iſta eſt vera, q ibi erat

b dubium an res exiuerit b de bonis debitoris, an nõ, hic erat certũ, q bona debitoris exiuerat. & ideo vt tibi liqueat plene

2 materia huius tit. diſtingue † aũt pignus alienaſ, aut impignorat. Si alienaĩ, tũc aut p modum manumiſſionis, & tũc p̃ſentia cũ taciturnitate ĩducit pignoris remiſſionẽ, vt s̃. eod. l. 1. aut per aliũ modũ, & tũc aut alienaĩ a fiſco, aut a priuato. Primo caſu ſola p̃ſentia cũ taciturnitate inducit remiſſionem, vt s̃. e. l. ſi hypothecas. Aut ab alio, & tũc aut p̃ceſſit monitio facta a iudice, q creditores adeſſent, & idem, vt s̃. e. l. ſi eo tẽpore. Aut talis monitio nõ præceſſit, & tũc aut facta eſt creditore ignorante, & ſic dubio ius pignoris non tolliĩ vt ſup. eod. l. 2. & s̃. de pign. l. debitorem. Aut eo ſciente, & tacẽte, & idem, q a ſcit ius ſuũ ibi que durare, vt l. ſicut. §. nõ videt, ff qui mo. pi. vel hyp. ſol. Aut expſſe conſenſit, & tũc aut res nõ exiuit bona debitoris, & ſic durat pignus, vt l. voluntate, in princ. quibus mo. pig. vel hyp. ſol. Aut exiuit, & poſtea reuerſa eſt, & tũc aut reuerſa eſt ex eadẽ cã, ex qua exiuit, & idem, vt d. l. voluntate. in principio, & §. fi. Aut verò ex alia cã, & tunc pignus non reintegratur, vt hac l. fuit

ADDITIONES.

a Ale. Solita. No ſing. caſum in materia donationis omnium bon. & q valeat dicta donatio ſaltem in p̃ſentibus nõ autem in futuris, eſt tex. in l. ſancimus, poſt prici. infra de do. vbi licet donari nõ poſſit vltra legitimum modum ſine inſinuatione valet tamen donatio vſque ad legitimam quantitatem. Ita in caſu pp̃oſito. Iſte vtile per inutile vitiatur. Et ad iſtam partem vide Ange. tenentem in ſui cõſ. iux per illum tex. in conſil. 104. licet communiter opi. Bar. omnium ſit in contrariũ. Et ratio huius tex. fuit, quia creditor conſentit alienationi. ſibi ergo imputetur. Quod ſingulariter, & perpetuo tene menti. Item per Ang. facit l. poculum, § 1. ff. de pec. leg.

Ad. h. quod etiam Ange. cõſuluit quod nec valet in pręſentibus, eius conſi. 159. illud quod alle. Do. Alex. eſt 106.

b Alexan. Res exiuerit. Sed poſtea hic diſtinguendo declarat totum iſtum titu. quãdo creditor videat remiſiſſe ius pignoris, ſi debitor vendit vel pignorauit, rem obligatã creditori, & adde Bar. in d. l. ſicut, § nõ videt. & ibi latius, & Bar. in l. ſi fine, ſupra ad Velle. Et de tacente ponit Bar. in l. non fuerat de conſil. Ite intelligas ratione conuentionis quod remittat ius ſuum p̃ſens, & tacens, l. ſi ſeruus communis, de do. inter vir. & vxor. Et in propoſito firmat Lud. in l. q doris, poſt Bar. ff ſo ma. & dicit, q ibi fauore religionis auth. ſi ſeruus, de epiſ. & cler. canonizata 4. diſ. ſeruus. Item ta'lis ſecundum eum, ſi nõ tacens cõtradicit receptioni aduerſus eũ factæ, ad cauſandum ſui iuris exceptionẽ, Gl. eſt reputata ſing. in l. ſi fideiuſſor ĩ prin. & ibi Doct. qui ſatiſ. cog. ſimilis in l. ſi 3 itẽ ſi, ff. nau. cau. ſtab. Facit l. cum plures, §. locator, ff. loc. p Imo. de hoc vltimo in l. cũ ſolũ, §. morte, ff de ape. no. nun. Et dicta limitatio per d. l. ſeruus communis, forte nõ eſt vera q a ibi res donabaĩ, ſi taceo, videor p̃iudicare mihi in dominio, q a de natura donationis eſt, quod transferatur dominium. ſed in caſu noſtro ſi das, & taceo, nõ obſtante ratione p̃dicta, nõ videor remittere ius pignoris q a hoc non agebatur, nec erat de natura huius contractus. Adde videndum Bal. conſi. 274. vol. 1. incip. In Chriſti nomine, punctus ſuper quo quæritur.

l. fuit. n ab initio ſolutum, ff. eo l. 2. & l. cum te. Si verò dubitatur an bona debitoris exuerit, vel non, tunc ex eo, quod debitor ſemper poſſideat, preſumitur non exuiſſe, & per conſequens pignus durare, vt l. ſicut, §. ſuper vacuum, quib. mod. pig. vel hyp. ſol. Secundo caſu, quando pignus alteri pignoratur, aut creditor alius tacuit, & ſibi non prçiudicat, vt d. l. ſicut, §. non vr, qb. mod. pig. vel hyp. ſol. Aut expreſsè conſenſit, & tunc aut eſt certum quo animo conſenſerit: ſi animo remittendi, vel non remittendi ius ſuum, & ſtamus certo, vt l. cred. tor. §. ſi tecum, ff. qui po. in p g. hab. Aut de animo non conſtat & tunc aut non erat mulier, & videtur remittere ius pignoris, quoad illum ſecundum creditorem tantum, arg. l. iubemus ff. ad Velleia. Aut erat maſculus, & tunc ſibi præiudicat quoad omnes, vt l. Paulus. quib. mod. pig. vel hyp. ſol. Modo habetis expeditum iſtum paſſum, quem non expediui tibi in l. quę dotis. ff ſol. mat.

Etiam ob chyrographariam pecuniam. *Rub.*

LEX VNICA.

a Pignus. a Per nouationē pignus extinguitur, niſi fuerit repetitum. Item pignus poteſt retineri etiam ob chyrographariam pecuniam contra principalem debitorem: ſecus contra alium creditorē debitū offerentē h. d. hæc no. & ſing. lex Opp. & vr, b quod
b ea quę inſunt primæ obligationi, intelligantur repetita in ſequenti, quę fit animo nouandi, vt l. aliam ff de noua. Sol. Opp. q ob chyrographariam pecuniam pignus non poſſit retineri, vt l. p retentionem, ff. de vſu. Sol. diſtingue, aut pignus fuit obligatum pro certa quantitate expreſsè, hoc acto vt pro alia non retineatur. & non poterit retineri, vt ibi ſecundum vnam ſol. hic poſitam. Aut hoc non fuit actum ſed obligatio, fuit facta ſimpliciter, & tunc aut pecunia, propter quam quis vult retinere, eſt debita naturaliter tantum, & non poteſt retineri, vt d. l. per retentionem, aut eſt debita etiam ciuiliter, & tunc aut eſt vſura, & non poteſt retineri odio vſurarum vt l. contraria. Aut eſt ſors, & tunc ſecus, vt hic Facit ff. de pigno act. l. ſolutum, §. ſi in ſortem. Cętera dic, vt in gl.

ADDITIONES.

a Ale Pignus. Hæc l. non habet locum in debito vſurario Adde gl. & Bald. in d. l. per retentionem, nec etiam habet locum in debito naturali, l. pignus, ſup. de pig.

b Barb Opp. & videtur Item fallit odio pręmie. Ita ſingulariter dixit Bald. per illum tex. in pignoribus, C. de vſu. quæ bendępo.

De diſtractione pign. *Rub.*

LEX II.

1 *An quando executor vendit fundum debeat notificari hæredi.*

Creditor. No eſt iſta lex, & menti tenenda Anteq pignus vendatur debet moneri debitor, cui tenebit creditor, in eo, q fraudē commiſerit. h. d. Allegabam tibi hanc l. in repe. l. alio. ff. de alio. &
1 inter alia q̃ſiui, †vtrum qñ executor vendidit fundum, debeat notificari hęredi. Et videtur hic tex. quod ſic Dic, vt ibi dixi.

LEX V.

a Si reſiduum. a Implorari poteſt arbiter ad calculandā rationem inter debitorem, & creditorē. h. d. vide gl. quæ incipit, ſi autem, &c. de qua feci determinationem in l. accepta, ſup. de vſuris.

ADDITIO.

a Barb. Si reſiduum. Vide Bar. in conſ. 135 incip. Literas magnæ veſtræ

LEX VI.

1 *Executor, an pro modico legato poſſit vendere magnam poſſeſſionem.*

1 a Quandiu. Vide gl. fi. huius l. ibi, ſed ſi plura, &c. † Quæro, vtrum executor pro modico legato poſſit vendere magnam poſſeſſionem. Dic, vt in gl. & in l. pe. ff. qñ decre. opus non eſt, & dicit, q poteſt ponere manum ad quam rem velit tamen gloſ. hic videtur aliter dicere, quod dic, vt d. l. alio, de alim. & ciba. lega.

ADDITIO.

a Alex. Pro modico legato An pro modico debito poſſit vendi res magni valoris, vide tamen in l. a diuo Pio. §. in venditione, ff. de re iudi. & facit ad hoc, quod no. Bar. in l. 3. ſup. de neg. geſt. & in l. Iulianus § offerri, de act. emp. & Bar. in l. creditori alle. in gl. Adde ſecundum Bal. quod ob æs alienum res pupilli magni pretii vendi non poteſt pro modico debito, ſi alia res erat, quæ poſſet vendi ad concurrentem quantitatem, vel quaſi, aut non poterat aliter ſatisfieri, nec erat alia res, & illa pro parte vendi non poterat, & tunc totum valet, arg. l. ſi ſponſus ipſe, §. generaliter, ff. de dona. inter virum, & vxo. l. fina. C. de bon. autho. iud. poſſi. aliter vendi non valet etiam ſi decretum iudicis interueniat. Ita voluit ipſe Bal. conſi. 40. 3 volum.

Debitorem venditionem pignorum impedire non poſſe. *Rub.*

LEX PRIMA.

a Si ſunt. a Prohibitio debitoris in teſtamento, vel inter viuos, non impedit pignoris alienationem. Idem ſi non totum debitum offeratur. h. d. hæc lex.

ADDITIO.

a Alex. Si ſunt. Vide Bal. in l. 1. ſup. ſi aduer. rem pigno.

De vendito pignore agatur. *Rub.*

LEX PRIMA.

a Præſes prouinciæ. Hæc eſt ſubtilis lex. a Si creditor in diſtrahēdo pignore dolū cōmittit, debitori ꝯ ipſum actio cōpetit, & in ſubſidium ꝯ emptore dolo. participātem. h. d. Opp. & vr, q venditio non valuerit, vt ī l. pa. Huius timore gl. diſtinguit tres caſus Aut creditor nō habebat ius vendendi, aut h. habebat. Et ſi habebat, aut non fuit in dolo. aut fuit in dolo ipſe tñ, aut ipſe & emptor. Et dic, vt in gl. Circa hanc l. q̃ro, qua actione pōt agere iſte debitor cuius res eſt vēdita ꝯ ipſum creditorē. Gl. q̃ eſt hic, dicit pignoratitia actione. Vide gl. ſup. verbo. iubebit. Iſta gl. procedit clarè, qñ creditor vēdidit pignus, q ſibi fuit traditum: nam obligatio iſta ex qua orit pignoratitia ꝯ creditorem, ꝯhitur re, vt Inſt. qb. re ꝯhi. oblig. Sed ſi creditor vendidit hypothecam ſibi traditam q facere poteſt, vt ff. ti. t. l. hypothecis, tunc non pōt hērc locum pignoratitia, q̃ non eſt ꝯcta de neceſſitate, ergo agēdum erit actione de dolo. Quæro, qua actione agit iſte debitor ꝯ emptorē dolum participātē. Gl. ponit opi. Quidā dicunt, interdicto fraudatorio, quod gl. reprehendit, quæ hodie hēt locum Pauliana, ex tit. de his quę in frau. crc. Puto, q hēat locū fraudatoriū interdictū. Nā edictū de his quę in fraudem creditorum habet locum, qñ quis vēdit rē ſuam in fraudem alterius, non ſuam propriam, & ō habet locū interdictum fraudatorium, de quo licet titu. expreſſum nō habeamus, tñ facit tex mentionem de illo in l. pupilli, in prin. de ſol. & l. ſi poſtulauit, in prin. ff. ad Treb. licet improprie ibi ponatur, & iō bene facit Io. q in arbore ſua fecit ſpecialē ti. de interdic. fraudatorio Dixi de hoc in d. l. pupilli. Sed q̃ro, quid ꝯcludā hoc interdicto. Dico, q hic ante omnia dēt præcedere diſcuſſio in bonis creditoris alienantis, vt h. ea in prin. Sicut dicimus, qñ ag ī illo edicto, de his, q̃ in fraud. cred. vt l. 2. & l. ignoti, de his q̃ in fraud. cred. qua diſcuſſione facta petam, vt perinde cogatur mihi ad illam rem reſtituendam, ac ſi venditio per creditorem facta nō eſſet, vt dicitur in ſimili. Inſt. de act. §. itē ſi quis in fraudem, & probatur in fi. huius legis

ADDITIO.

a Ale Subtilis lex. Vide, quæ no. Bar. in l. 3. inf. de iure fiſc.

De luitione pignoris. *Rub.*

LEX II.

a Intelligere. a Licet tollatur actio pſonalis, tñ durat hypothecaria h. d. Quomodo hoc poſſit eſſe, q ſublato principali remaneat acceſſorium, Cyn. hic tractat, & facit vnam longam filateriam, & hęc eſt no. lex.

ADDITIO

a Ale. Intelligere. Adde gl. no. in l. ſi paternam, & ibi Bal. in fi. ff. ad Velle.

Si vnus ex pluribus hæredibus creditoris, vel debitoris. *Rub.*

LEX II.

1 *Concluſio libelli in actione hypothecaria qualiter formatur.*

a Actio quidem. a In hac l. in fi. q̃ro † quale
1 debeat fieri concluſio in hypothecaria. Hic videt tex quod debeat alternatiue ꝯcludi, vel vt debitum ſoluat, vel vt poſſeſſionē pothecariæ eſt, vt nudam poſſeſſionem auocet, vt l. ſi cū vēditor §. 1. de euic. Illud autem, q poſſeſſor debitum ſoluendo pōt retinere rem, non eſt ex nā hypothecariæ, ſed ex quadam ptāte poſſeſſori ꝯceſſa, vt l. mulier. ff. q potiores in pig. habean. & qb. mod. pig. vel hyp. ſol. l. Paulus, ideo cōſultius eſt, q ꝯcludat iſto modo, peto eum mihi condēnari ad tradēdum mihi poſſeſſionem dictę rei retinendam in eām pignoris pro pdicta quātitate, donec mihi integre ſatisfiat. Si tamen formaretur libellus p vt hac lege in fi. dicitur, non reprobarem eum.

ADDITIO

a Ale Actio quidem. Vide quod no. Bar. in l. hæredem, ſup. de hær. act. & Bar in l. Moſchu, ff. de iure fiſci.

Si pignoris conuentionem numeratio pecuniæ, ſequuta non ſit. *Rub.*

LEX PRIMA.

Si pecuniam, Iſtam legē habuiſtis de verbo ad verbū ff. de non nu. pecu. & ibi multa dixi.

De

De iure dominij impetrando. Rub.

LEX PRIMA.

a b Dominii. a No. iſtã l. ɔ͂ eos, qui faciunt concedi licentiam a b iudicib. nunciis citãdi omnes ſuos debitores, ꝙ non valet, niſi debitorum nomina exprimantur. h. d. loco ſummarii.

ADDITIONES.

Barb. Dominii. Vide do. Anto. in c. 1. de iud. & ibi Ioan. de Imo. & ibi dixi, & vide Bar. in l. 1. ſup. de exhib. reis.

b Alex. Licentiam. No. de generali licentia data nuncio citandi Adde quod no. Bar. in l. qui autem. §. fi. de conſtit. pecu. & Bar. in l. 2. in addi. & ibi late dixi.

LEX II.

a Si creditor. Per vnũ actum ɔ͂triom receditur a priuilegio. a h. d. De mã huius l. habetur plene per Doct. io l. volũtariæ, ſ. de exeu. tut. & in c. cũ acceſſiſſet, de ɔſti.

ADDITIO.

a Alex. Receditur a priuilegio. Probatur in l. 1. io fi. ff. de conſtit. pecu.

LEX III.

a Vetuſtiſſimam. a Antiqua obſeruatione ſublata debitor moneat̃ vt certo tempore ſoluat: quo elapſo a Principe dñium imperratur, poſtquam impetrationem debitor intra bienniũ audiet, & res legitime æſtimabitur, vt ſi quis vltra habet reſtituat, & quod acceperit, ɔſequat̃. h. d. No. ꝙ anteq̃ pignus vẽdat̃, à creditore, debet præcedere de-
b nunciatio, b poſt denunciationem dẽt labi biennium anteq̃ vẽdatur. Item oõt. qualiter ius dñii impetratur, & cum quanta ſolennitate: ſed hoc non ſeruatur ſm ſtatuta Italiæ. Vltimo no. de æſtimatione facienda per iudicem dixi, in l. 2. ſ. de reſcin. vend.

ADDITIONES

a Alex. Vetuſtiſſimam. Limitat Ang in l. debitorib. ff. de reg iur. hanc l. quæ loquitur in fœneratore, & vnus fœnerator non poteſt vendere, niſi elapſo biennio, ſecus in alio creditore, quia ſi interuenerit tacita monitio, poteſt vendi, alle. l. ſi conuenerit, ff de pigno actio.

b Alc. Denunciatio Qualiter hæc lex procedat vide Ang. & Imo. in l ſi finita, § poſtea autem, ff. de dam infe. poſt Bar. in §. Iulia. l. & Ang & Imo. in d. l. debitorib.

De pactis pignorum. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Pactum legis commiſſoriæ in pignoribus eſt, quod fit per verba directa. Simile eſt illi, quod fit per verba obliqua.*

Vi pactus. Ad euidentiam iſtiũs l. debitis ſcire, ꝙ ſicut in ɔ͂ctu emptionis & vẽditionis dr̃ pactũ l. commiſſoriæ qñ fit ꝑ verba directa, vt puta res ſit inẽpta. Ea vero pacta q̃ fiunt ꝑ verba obliqua. vt inflexa, vt res reuertat̃, reſtituat̃, &c. Iſta nõ dñr pacta l. cõmiſſoriæ. ſed pacta ſimilia illi pacto l. cõmiſſoriæ, vidiſtis in l. j. & l. cõmiſſoriæ, ſ. de pac. inter emp. & ven. & no in l. j. ff de do. Ita eo-
1 mõ † i pignore illud dr̃ pactũ l. cõmiſſoriæ, ꝙ eſt factũ ꝑ verba
a directa a vt puta, ſi debitor ad diẽ nõ ſoluerit, pignus ſit creditoris, ſed ſi fieret ꝑ verba obliqua, vt puta. ꝙ pignus det̃ ĩ ſolutũ creditori. aut dbitor ꝓmiſit ſe dar̃ ĩ ſolutũ, tũc ñ ẽ pactũ. l. ɔmiſſoriæ, ſed ſiſe, d quo logr̃ iſta l. j. q̃ bʒ dr. Pactũ ſiſe pacto l. commiſſoriæ ĩ pignorib. nih ĩoperat̃ h. d. Mãm huius l. dicã. ĩ. e. l. ſi.

ADDITIO.

a Men. Directa. Tiraq. de retract. conuentio. in fi nu 118. 119.

LEX II.

1 *Pactum quod ſi pignus non luatur, cedat in ſolutum appoſitum incõtinẽti non valet. ſecus ſi ex interuallo, vt in l. quoniam. in fi. infra eo.*

Si fundi. Ceſſante eã pignoris pignus dẽt reddi. h. d. vel al̃i, pactũ l. cõmiſſoriæ, vel aliud ſibi ſiſe ea pa-
a cto poſt ſacto a in pignorib. nõ reꝓbat̃. Quærit gl. qd ſi actum fuerit, vt re empta euicta, retineat̃ pignus ab emptore, eodemq; creditore loco primi fundi an valeat? Gl. dicit, ꝙ ſic, & ſic pt intelligi hic, & hoc ẽt ſcdõ mõ ſummaui. Sed ɔ͂ hoc opp. nonne hoc eſt pactum l. commiſſoriæ, vel ei ſimile. vt pignus retineat̃; Rñ. illud pactũ hic. fuit appoſitum ex interuallo, iõ non repro-
b bat̃, b vt l. Titius, ff de pig act. & ſ, de pig. l. eum dñam. Dixi vobis in l. q̃uis. ff. de ſolu. Rõ huius eſt, q̃ tpe quo ɔ͂hitur debitum debitor faceret qcq̃d creditor vellet i mundo, vt haberet pecu-
1 niam, iõ lex voluit, † ꝙ nõ valeret tale pactum vt pignus hr̃et in ſolutum pro debito, ſed qñ ex poſt facto debitor facit creditori tale pactum, tunc ceſſat rõ, ideo valet. Et et. am iſta ratio ꝓbatur. ĩ. l prox. Ita debetis intelligere hanc materiam.

ADDITIONES

a Alex. Poſt facto. Et poſt factum pactum l. commiſſoriæ, ex poſt facto valet. Et vide Bal. in l. 1. de feu. da. in vicem legis commiſſoriæ, & Ba. inf. l. proxi.

b Alex. Reprobatur. Sed nunquid conſuetudo cõtra hac l. valeat Bal. ꝙ nõ, in l. 2. q̃ ſit long. conſue. & Bal. in c. 1. de feu. dato in uicem legis commiſſoriæ, dicit, ꝙ ſi oppignoro tibi hanc rem, & ſi non luo intra menſem, non poſſit amplius lui. An iſtud ſit pactum l. cõmiſſoriæ dicit, ꝙ ſic, dic vt ibi, & pone plures q. in hac materia, & Bal. in l. ſi. ſ. de cõtrah. emp. & uide, quæ dicit, l. 1. ff. de l. commiſ. & addit Bal. in l. q̃uis, de ſol Sed pone, fœnerator mutuauit mihi re vera centũ pro qb. ego faciam chartam venditionis cuiuſdam domus hoc pacto, ꝙ ego promitto reemere hanc domum poſt quinquennium, & non ante. Adde Bal. no. in l. 2. ſ. de pac. inter emp. & ven. & Cy. in l. 1. ſup. de proh. & Bal. in l. emptione, in princ. & ibi Bar. ſup. plus vale. quod agitur. Et vide in ſimili no. Bar. in rub. de vſu. & Cal. in q. nec vſurarius emit. Vide Bald. in l. 3. ſup. plus valere, ꝙ agitur. Et adde, quæ dixi poſt Bal. in l. 1. de iure emphy. Sed, quid ſi rem valentem centum vendo pro 50. pacto appoſito, ꝙ ſi non ſolueres vſque ad talem diem, ſoluas centum vel iuſtum pretium, dic, ꝙ iſta non eſt vſura, ſed augmentatio pretii, arg. l. ſi pecuniæ fœnebris, §. fi. de vſu. Ita tenet no. Bal. in c. 1. qualiter do. ꝓ opter ea priuetur, q̃ tene menti ſecundum eum, & vide eum ibi, qui ponit etiam alias q. in materia, & contra iſtos fœneratores, qui etiam tempore contractus mutui, faciunt fieri procuratorem ad confitendum, & tranſigendum, & vide Bald. in auth. hoc ius, ff. de ſacroſan. eccl. & l. ſi per impreſſionem, per illum tex. C. quod met. cau. & q̃ dixi in l. cum plures, de ſacroſan. eccle. & qua actione reſcindatur contractus factus in fraudem vſurarum, vide Bal. in l. ſi ſup. de pig. act. & ibi etiam, an fructus in hoc contractu l. cenſuario, ſ. venditione extenuant ſortem. Et quod no. gl. in c. ad noſtram, de emp. & vend. & dicit Bal. in l. fruſtra, C. ad Velle. quod ex perorditatione præcedenti præſumitur contractus vſurarius, uide ibi, & quid de his, qui mutuant pecuniam debitorib. cum hoc, quod cogãt eos, vt emant fundũ, vel nomen debitoris in ſolutum? vide Bal. in l. etiam al. 10 ver. modo quæro etiã, & de eo qui promiſit ſoluere decem. ſi quinque ſoluit intra menſem, an elapſo menſe poſſit cogi ad decem, vel ad quinque tantum quaſi præſumatur fraus, & de fraude vſurarum, qui facit confiteri debitorem coram epiſcopo inſtrumentum eſſe de uero capitali, vide Bal. in l. 1. ſup. de colla. detegen. Quid ſi promiſit reddere intra menſem mutuum, alias voluit, quod licitum eſſet accipere pecuniã mutuo a tertio, quam ſoluere promiſſiſti, vide Bal. in l. etiam, ſup. de exce. rei iu. Et an donatio vſurarum perceptarum, quæ fit fœneratori, præſumatur colorata. vide Bal. in l. ab Anaſtaſio, & Bal. & Ang. & Imo. in l. ſi marito, § ſol. mat. Et de viuario, qui confeſſus eſt ſe habuiſſe centum de vſuris, & de aliis facit quietationem, an illa pro quib. ex facta quietatio, poſſunt repeti per debitorẽ, & de multis fraudib. fœneratorum, uide per Io. And. in c. ex litteris, de iureiu. & in c. noſtram, de emp. & vend. Quid ſi pro mille emi a Titio reditum aliquẽ annuatim, an ſit vſura? Vide Bal. in l. 1. C. de his quę pœnæ nomi. Fred. etiam conſi. vlti. ſ. 303. Adde quæ poſui in proœmio Cod. an priuile. io inducto per hanc l. poſſit renunciari, & Doc. in capitul. ſi diligenti, de foro competen. & ſit maxime d. Mar. Soci. ibi in glo. 1 ver. circa tertium.

LEX IIII.

1 *Cautela fœneratorum contra diſpoſitionem huius l. uide ibi quadam.*

Quoniam. Pactum l. commiſſoriæ in pignorib. reprobatur. h. d. Op. de l. ſi quis in conſcribendo. ſ. de pac. Sol. ſpeciale eſt, in iſto pacto l. commiſſoriæ, ꝓp deceptionem quam continet, vt patet ex prin. huius l. dicã ſ. l proxi.
a Opp. de l. ſi fundus, a §. fi. ff. de pig. Sol. Aut apponitur pactum, ꝙ debito non ſoluto ad tempus pignus ſit tuum pro debito. Iſtud eſt pactum l. commiſſoriæ, quod reprobatur hic. Aut apponit̃ pactum, ꝙ debito non ſoluto pignus ſit tibi emptum iuſto pretio, & iſtud nõ eſt pactum l. commiſſoriæ, & in eo ceſſat omnis captio, & deceptio, & valet vt l. ſi fundus §. fi. & debet æſtimari
1 per iudicem, vt vidiſtis ſ. ti. e. l. fin. Quidam † cauti fœneratores
b Bono. b ex conſi ſuorum antiq. Doc. & aduocatorum, faciebãt fieri inſtrumentum iſto modo. Si pecuniam ad tempus non ſolues, ſit fundus mihi emptus iuſto pretio, declarando arbitrio talis, & talis, quos & nunc eligimus in arbitratores, ac bonos viros, & tene menti, quia eſt pulchrum conſilium. Item, illud, q̃ dixi, quod pactum legis commiſſoriæ non valet ab initio, ſecus ex poſtfacto, vt dicã ſ. pro a. quod perpetuo tene menti. Item reprobaui vnum conſilium per ea, quę ſupra dicta ſunt.

ADDITIONES.

a Alex Opponitur de l. ſi fundus. Ad glo. ſi hic Bar. & Imo. Pau. de Caſt. in l. qui Romæ, in prin. de verb. obl. Et an ualeat hoc pactum, ꝙ liceat creditori a ſe ipſo accipere in ſolutum, uide plene Bar. in l. 3 in repe. in 2. q. prin. C. de pig.

b Alex. Fœneratores. Bon. per Bal. in l. 3. in vlt. q. de pig. & Bal. in l. ut uendere, adde Bar. in d. l. ſi fundus.

Men. Rubeus. conſi. 134. nu 3. aliter Mod. Pariſ tract. uſura. nu. 361.

De exceptione ſeu præſcriptione. Rub.

LEX V.

a Licèt vnde vi. Quę annalia ſunt ad agẽdum perpetua ſunt ad excipiendũ. h. d. Glo. ponit hic caſum multis mod. Tu pone caſum ſm vltioram lect. Quęro exempla huius l: Glo. ponit primum exemplum, quod dic, vt in ea, quam vide. Gl. vt videtis reprobat iſtã poſitionem, q̃ cum tibi nullum det̃ interdictũ, ergo mihi nulla dat̃ exceptio. Ab hac obiectione poſſumus tueri hãc lec. ꝙ licet nõ hẽat interdictũ poſſeſſoriũ, hẽt tñ rei vendicationẽ: ſed tñ illa lec. nõ placet, ꝓp aliud Nã ꝑ l. ſi quis in tãtã, ſ. vnde vi, quis non perdit dñium ipſo iure, ſed demũ lata ſnĩa: ergo añ latam ſnĩam, q̃s nõ hẽret exceptionẽ ex vigore huius l. ſicut dicimus in ſimili in teſtitutione in ite. vt l. necnõ. §. exẽplo, ex quib. cauſis maio. & l. exceptiones. in fi. de exc. Præterea fortè pœna l. ſi quis in tantam, nõ hẽt locũ, qñ recuperata fuit poſſeſſio icõtinẽti, q̃ nunq̃ fuit amiſſa, q̃ ſaltẽ ciuilis fuit retenta in aio, vt tangit per glo. in l. ſi q̃s poſſeſſionẽ. ff. vnde vi. Tangam vobis in l. ſi q̃s ad ſe fundum. ĩ. ad l. Iul. de vi. legit glo. aliis duob. mod quę duę lec. ſunt itiem, diuerſificant tñ in hoc, q̃ ſm vnam lec. ſunt tres perſonæ, ſm aliã duę ꝑſonæ. Et vide hic, an ſit verum ꝙ ſecunda violentia primã abſorbet, tã in duabus, quã trib. ꝑſonis, dicã in l. ſi quis ad ſe fundum. Ponit ergo gl. caſum quarto modo, quã vide. Iſta vltima ſatis pôt ſuſtineri.

ADDITIO.

a Alex. Perpetua ſunt. Per Bar. in l. 3. ff eo. & per Bal. & Ang io l. ſi quis, de præſcrip. Io. And & Bal. in auth. ei, qui, de temp. app. in ver. 1. quęro, nunquid ſententia ſit huic legi ſimilis eſt dicta in vna lect. & uide quid replicatione.

LEX

LEX VI

1 *Replicatio limitatur ſecundum naturam actionis.*

Si pactum. Iſta lex legitur in glo plurib.mod. Vno mõ
ꝙ loquaẽ, qñ exceptio oritur ex pacto. Alio
modo loquiẽ qñ ex pacto oritur replicatio : prout loquitur de
a exceptione, vere nõ eſt dubiũ, quod eſt perpetua, vt l.pure.ĩ ſi,
ff.de do excep. ſ.l.pai Si vero non eſſet vere exceptio, ſed deo
exceptio, q̃a actio, exẽplum in exceptione cõpenſationis, tunc
exceptio duraret exceptio, quatenus duraret actio. vt l.q̃cunq;,
de compen. Prout hanc l.intelligimus in replicatione, dicẽdũ
eſt.l.debere intelligi, qñ actio eſt ppetua, tũc. n.replicatio eſt p-
1 petua. †Nã replicatio limitatur ſecũdum naturam actionis, vt
l.quæſitum.§.fi.de pac.no.in l.exceptio. ff de exceptio.

ADDITIO.

a Ale Eſt ppetua Quid in duplicatione, in d l.1 per Bal in l.2.ff eo vbi p gl.& Bar.

LEX IX.

1 *Quod quis accipiendo non uideatur fateri intentionem aduerſarii.*

2 *Quis debet probare promiſſionem factam pure, & quando poſſit confeſſio pro parte acceptari.*

Si quidem. Hæc eſt pulchra lex, & ponit pulchrã practicam & ponit tria dicta. Primo, qñ reus p
conſtanti de intentione actoris diffidit. Scdo, qñ pro conſtanti
de ea confidit, ſed ſe exceptione munitum aſſerit. Tertio, qñ de
intẽtione actoris dubitat, & hoc ſufficit tibi pro ſũmario. Scda
ibi, ſi vero. Tertia ibi, nã ſi. Et habet iſta lex duas gl. & vnã gl ma
gnã, q̃ eſt additio. Opp.dĩ hic, qñ quis dubitat de mente vel in-
tẽtione actoris, innuit quod poteſt rñdere. Dubito. Cõtra, imo
quis cogitur rñdere per certu.n l.certum, in princ.de confeſſ.
Sol. Quidam intelligunt hic qñ fit interrogatio de facto alieno.
1 †Quęro, nũquid excipiendo uideaẽ quis confiteri intentionẽ
a aduerſarii gl mouet hic, & uĩ tenere quod niſi p̃cedat negatio,
per oppoſitionẽ exceptionis uideatur confeſſata intẽtio. Idem
Dy.in c.exceptionẽ obiiciens. de reg.iur.lib.6.gl.tenet ꝯrium ĩ
l.nõ vtiq;.de exce.& l nemo, de reg.iur.& illas tenent Canoni-
ſtæ, & ego illas etiam teneo de iure nr̃o, vt plene dixi tibi in l.nõ
2 vtiq; †Quæro, quid ſi ꝯfiteor me promiſiſſe tibi ſub ꝯditione,
an mihi incumbat onus probandi ꝯditionis adiectionẽ, an ve-
b ro tu debeas probare promiſſionem factam pure. gl hic diſpu
tat, finaliter diſtinguit bene, & recte intelligendo. Aut ego ꝯfi-
teor promiſſionem ſub ꝯditione ſimul & ſemel, & tũc actor
non põt de iſta mea confeſſione partẽ approbare, & partem re
probare, vt puta dicendo accipio hoc, q̃ promiſiſti, hoc nego
ſub ꝯditione. Si vero ego dicerem. confiteor, ꝙ promiſi cẽtum
pure tñ feciſti mihi poſtea pactum de non petendo in conditio
nu euentum, quia tunc iſti ſunt duo articuli, poteſt unum ap-
probare, & alium reprobare, vt l.Publia. §.fi ff.depoſi.

ADDITIONES.

a Alex Confiteri. An excipiens videatur fateri, adde quod dicit Bal in l age.ſup de tranſact. per illum tex quod opponendo exceptionem tranſactionis quis nõ videtur cõfiteri debitum Et uide per no.gl.& Bar in l ſi filium, ff. de lib. cau dicũt Iac.But.& Bal.in l cum Papiolanus, ſup de ſent quod opponẽs compẽſationẽ vĩ debitũ fateri. Probatur practica in gl.dum dicit, ꝙ debet præcedere negatio per tex.in c.ex tenore, de teſtib. Et an illud quod hic dicitur, habeat locum in replicatione, Bar in l.ſi expreſſim, circa prin. ff de appel. adde an opponens compenſationem videatur fateri debitum. Rom.conſi.87.

Meno. Boer. Lattiſſime, q.243.nu.4 1 6.7.

b Ale. Debeas probare. An confeſſio poſſit pro parte acceptari, vide Bar in l. Aurelius, § pen.de lib leg. vide Inſt.de ac.§.item ſi qs poſtulãte, & vide Cy. pulchre poſt gl.in. 1.ſup.de do ante nup & in l 2. ſup de confeſ & Bal hic in addi.Spe. in ti.de cõfeſ in ver.confiteor hominem. Ab.in c.2. de confeſ in 6.& Bal. in l, 2.§.ego, de ædil. edi.& in l mulier, ſolu mat. vbi limitat iſta nõ procedere in criminali. Adde in ad dicta, Bar hic cõcord. quas ponit Alex.de Imo. in conſi.152. 5 volu.& ibi, quod dicitur hic de uno capitulo, quod nõ poteſt pro parte acceptari, intelligit procedere etiam in plurib.capitulis connexis, ſecus ſi ſunt plures capitula ſeparata, d.l.publica, ff.depoſi.

LEX XII.

Si quis aduocatus. Exceptio dilatoria debet opponi ante litem conteſtatam.h.d.
Hoc eſt verum, niſi exceptio dilatoria ſuperueniat poſt litem
ꝯteſt.vt l.2.ſ.de conſor.eiuſdem litis

LEX XIII.

a **Præſcriptiones.** a Hæc lex ſeipſam ſummat. Q̃uo itelligis tu in principio? Quidam itelli-
gunt in principio, hoc eſt, ante lit.ꝯt. Tu intelligas in principio,
i.antequã ſit factus aliquis actus, per quem videatur in iudicẽ
ꝯſentire, vt extra, de re iud.c.inter monaſterium. licet quidam
intelligant in princ.hoc eſt, ante lit.ꝯt. Sed tu intellige, vt ſ. ple-
ne dixi in l.quidam conſulebant, de re iud.& iõ ſis cautus : qa
ſi tu opponeres primo exceptionẽ ꝯ libellum, vel procurato-
rem, non poſſes poſtea opponere exceptionem iudicis incõpe
tentis, quia uideris cum dicere iudicem competẽtem ad agno-
ſcendum. & pronunciandum ſuper dictis exceptionib. & ideo
exceptio de incompetenti iudice debet præmitti.

ADDITIO.

a Ale.Præſcriptiones. Vide quæ dixi de materia huius l.in l.exceptio, de excep poſt Bar ſup. No. hãc cautelã, qñ debet opponi incõpetẽtis iudicis exceptio, facit iſta lex ad id, qđ no. Bal.in l qđ placuit ſup. de excus vetera qđ ſi lex vel ſtatutũ dicit aliquẽ nõ poſſe compelli, debet intelligi tunc demum, cum venit ſuis defenſio nib alias põt cõpelli, vbi hoc eſt ante litem. Bar.in l.ſi conuenerit, de iur.om.iu.

De litigioſis. *Rubrica.*

LEX PRIMA.

a
b **Lite.** a Per litis conteſt. res litigioſa, & actio non poteſt in aliũ transferri. b h.d. Super hac l.eſt auth.
litigioſa, quę in aliquo corrigit legem iſtam, quan
do agitur actione reali, in qua efficitur res litigioſa
per ſolam conuentionem. In perſonali autem nihil immutat,
quia adhuc hodie requiritur litis conte. Pro huius ergo decla-
ratione, quia gloſ. noſtræ non bene declarant, dic: Aut agitur
actione reali, aut perſonali, aut mixta Si reali, aut in ea principa
liter contenditur de dominio, vel quaſi, & efficitur res litigio-
ſa per ſimplicem conuentionem, vt hac auth Idem puto de ip-
ſa actione reali eadẽ rõne Aut nõ ꝯtẽditur de dñio, ſed de alio
iure principaliter, vt in ꝯfeſſoria, negatoria.& hypothecaria, &
tũc res nõ efficiẽ litigioſa, vt in Auth.e.§ ad hæc. Efficitur tñ li-
tigioſa ipſa actio per litis ꝯte. Si vero agitur actione perſonali,
c tũc res nunquã efficitur litigioſa vt no.in l.q̃q̃.§.1.de aqua plu.
arc. ſed fit litigioſa ipſa actio per lit.ꝯte. vt hac l.a. Si vero agitur
d actione mixta, tũc aut eſt actio vniuerſalis, aut ſing. Si actio v-
niuerſalis, & tũc olim, & hodie efficitur litigioſa res, & actio p
ſolã ꝯtrouerſiam, vt l.diuus. ff.de pet.hær.& l.alienationis. fam.
erc. l. Si vero eſt actio particulariũ, tunc efficitur litigioſa res, &
actio demũ per litis ꝯt.l.1.ſ.commu.diuid.& ibi uidiſtis. Quid
autem habeat operari uitium litigioſi, uidebitis ſ.eo. l.fi.

ADDITIONES.

a Barb Lite Quando dicatur res litigioſa, vide Bart in l ſi.ff eod vbi aliter loquitur quam hic, & in l quamquam, § ſul.hic alle.& ibi uide.D.Io de Imo. in c. cũ M. de conſt. Ang hic tenet, quod ſola actio, de qua cõtenditur, fit litigioſa, nõ autem res de qua contenditur Et ita debet intelligi lex ſequens. Et alle. Flo Iun.in d.c.cum M.& uide etiam glo.& quod ibi no.in c.1.de confir.vti vel inuti.maxime, quando mouetur quęſtio ſuper poſſeſſione, quia res non fit litigioſa, ſed ipſa poſſeſſio ſic, vt ibi plene no & in c.circa, el 2 vt lit.pen uide Bal.in l.1.& 2 ſupra commu diuid.

b Ale.Transferri. Et dum iſtis ll.cauetur rem litigioſam alienari non poſſe, hoc limita, niſi res eſſent tẽpore periture, l.alienationes, ff.fam.erciſ. quod eſt no. Idem dicas in reliquis rebus ſequeſtratis, quas poterit vendere ſequeſter, & pretium ſuccedit loco taliũ rerum, & bonorum, eſt tex in l ſi.de requi reis, & Bar.in l.intereſſe, de acq poſ Bal ſing.in l.ſi oleum, ff.de dolo, qui alle.l ſi ff de req.reis, & in l.litibus, inf.de agri.& cẽſi l.11.& per aliquos in l.Marcel §.res quæ ff ad Trebel ita facit ad hoc l.diuus, de pet hær utrum poſſint obligari, dicas, quod non, vt no.gl.Cy & Bal.in l 1.ſup commun diuid.& ibi per Bald an de ipſis poſſit fieri compromiſſum, & diuiſio de conſenſu partium, & uide, quod no.Bar.in l. 2.in ſi ff.eod ubi ponit an poſſit obligari. Pro huius ergo declaratione ibi mixta, uide etiam Bal.in Auth.de litigio.§.1.& ibi etiam quid de confeſſoria, & negatoria, & de uſufructu, & ibi Bar.

c Men Litigioſa. Didac.prac q.cap 15 nu 6.

d Ale. Actione mixta Vide quæ dixi poſt Bar.in l.1 ff.eo & no.Bar.& Doc in l.1.ſupra communi diui & ibi per Bar.ubi plene ponit. Item an eodem libello, & ex eadem inſtantia poſſit agi cõtra illum, in quem eſt facta alienatio, de quo inf e. l.ſi Et quod in perſonali nõ contrahitur vitium litigioſi Ang.& Bal hic in auth. litigioſa, ſecũ dum Inno in c.eccleſia vt lite pen Idem dicit Bal.in l non ſolum, in ſect.antiq de in integ.reſtitutio. quod ſi ego ſum accuſatus ex tali crimine ex quo veniant bona publicanda, & aliena pendente accuſatione, tamen non incidant illæ res in uitium litigioſi, licet fiſcus debeat illa reuocare, ſecundũ ea, quæ habentur in l.poſt contractum, ff.de.do. Item ſi inter duos eſt cõtentio de deponenda, & unus moriatur nihilominus dicitur res litigioſa. Bal.in l lite, ſup. de liberali ſi unus moriatur. Bal.dicit nihilominus

LEX III.

Quicunque. Si legatur res, uel actio litigioſa. debetur litis æſtimatio, litigio apud hæredem re-
manente. h.d Hoc eſt hodie immutatum, per auth.nunc ſi hæ-
res: quam uide.

LEX IIII.

1 *Sententia lata contra reum principalem, mandatur executioni contra eũ qui rem litigioſam emit.*

Cenſemus. Cõtractus habitus ſup re litigioſa eſt nullus, & qui ad eũ ſciẽter acceſſerit legitime
punietur, exceptis quibuſdã caſib hac l.expꝛ̃ſſis.h.d. Op & vĩ, ꝙ
a res litigioſa poſſit alienari, vt l.1.ſ.de p̃ſcr.lõg.temp Sol. Debe-
b tis ſcire, qđ pęna litigioſi b de iure antiquo, nõ erat alia pęna, niſi
quod poſſidens habebat exceptionem, & ex illo ꝯtu habito ſu
per re litigioſa non poterat conueniri. vt l.2.ff.de litigio. erat ẽt
illa pœna, quod res litigioſa non poterat præſcribi, vt d.l.1. ſup.
c de præſcriptio. longi tempo. Hodie uero c eſt additum, vt con-
tractus habitus ſuper re litigioſa ſit ipſo iure nullus, vt hic. Qđ
eſt uerũ lite pendente, ut hic expreſſe dicit text. ſed ſi lis nõ pẽ-
deret, quia perempta eſſet inſtantia, licet duret uitium litigioſi,
tamẽ uẽditio non impeditur, & contractus non annullat, ut
d.l.1.ſ.de præſcr.lõgi tẽporis Item eſt additum hodie de pęna,
quæ

ADDITIONES

a Ale. Res litigioſa poſſit alienari. Limita nõ habere locum in alienatione, quæ fit in fiſcum, tex eſt in l.ſi conſtante, §.fi.ſol.mat & ibi per Imo.

b Ale Pæna litigioſi. Quæ pæna erit contra alienantem rem litigioſam. Adde Bar. in l.1.in princ.de iure fiſci. Facit quod not. in l. Pomponius. §. cum quis, ff.de acq poſ.& § ſeq.

c Ale. Vero. Vide Ang.in Auth.de liti circa, ſi prin.quo ad ipſum litigantem, vt vt rerus præſcribi nõ poſſit, d l 1 de præſcr.longi tempo.& melius declarat Ang in l.1.§.2 ff.de liti oam per tale uitium litigioſi, perpetuatur actio in 30.anno.l ſi. de præſcrip 30.anno.

quæ imponit̄ ei, q ad ꝯctum litigioſum accedit, vel acceſſit, vt hic dr̄. Scđo op. ad ſi. l. noſtrę, & uī, quod res litigioſa non poſſit legari, vt ſ. l. proxi. Solu. lex pręcedēs per iſtum fuiſ corrigit̄, vt hic fuiſ corrigitur per auth. nunc ſi hæres. Quęro, dr̄ hic, qđ ille, qui emit cogitur redhibere rē: quæro, qua actione. glo. dicit
a ꝯdictione ex l. iſta. Ego aūt dico a ꝙ l. iſtam eſſe introductū, † qđ
1 ſnīa lata ꝯ ipſum principalē reum, poteſt mandari executioni ꝯ
b eū, q rem litigioſam b emit. Et hoc uult dicere tex. iſte, ſi recte inſpiciatur, quod clarius ꝓbo in repetitione l. creditores. ſ. de pig. Vlterius dr̄ hic, qđ emptor, qñ fuerit ignorās, redd t rem, & recuperat pretiū cū tertia parte, an uenditor, q fuerit ſciēs, puniat̄ in plures. Quidam, qđ non, quia hoc hac l. nō exprimitur, ergo &c. & hoc puto uerum. Quęro qua actione aget emptor ꝯ uenditorē, & uēditor ꝯ emptorē. Dicit ī gl. & dicit uerū, qđ ꝯdōne ex hac l. vel actione in factū. Hac gl. intellige eo caſu, qñ vterq; nō participat dolū: nā tunc unus nō poſſet agere ꝯ aliū, vt l. viro atq; uxore. ff. ſol. mat. Et facit ſic ad q. de duob ꝯhēub quorū neuter ſoluit, de quo dixi in l. cū mulier. ff. ſolu. mat. Quæro ad
c illud c ſimplum quod fiſco dēt applicari, quis aget? Dicit gl. q. libet admittetur ad agēdum, uide gl. & eſt no. & ea, quæ no. de popu act. ſuper rub. & ibi dixi ubi. & de priuat. delict. l. fi.

ADDITIONES.

a Ego autem dico Adde iſtam limi. ad doctri. traditam, in l. ſæpe, de re iud. & vide per Bar in l. creditores, in 4. q. princ. in verſ. iudicamus. Nam ius exequendi, & ad ide Sal in l. 1. ſup. commu diui & Bar in l. 1. ff eo & Ang in Auth de litig in pri. De hoc & de materia huius tit. vide bo. gl in c. eccleſia ſanctæ Mariæ, el 1. de conſt. & pend & cie 1 vt lite pend.

b Man Rem litigioſam Lauſſime Didac. prac quæſt. c. 15. num. 6 7.

c And. Barb. Quæro, ad illud. Vide d. Io. in c. eccleſia ſanctæ Mariæ, el 1. de conſti & ibi uide, in quo Imo diſcrepat cum Bar.

De contrahen. & committen. ſtipu. Rub.

LEX PRIMA.

a **Licet.** Etiam ſi ſit ſcriptura priuata, faciens mētionē de promiſſione, in dubio intelligitur a per ſtipulationem h. d. Qualiter probabitur, ꝙ inter præſentes gl. dicit, ꝙ in dubio prꝗſumit̄. Vide gl. & tene mētē in fi. Materiam huius l. plene examino in l. ſciendum, de ver. ob. ſ. de vſu. l. 1. & quod ibi no & ibi dixi.

ADDITIO.

a Ale Intelligitur Per hanc l. dicit Bal. in l. ſi ex preſio, ſup. ſi cer. pe. qđ quando conſtat pactum nudum, non inuat obligationem, alias vigore inſtrumenti publici, ſemper præſumitur ſtipulatio. Vide Bar. in l. Titia § fi. de verb. obli.

LEX II.

Si filię. Qui ſtipulatur filio ſuo, quęrit ſibi. h. d.

LEX III.

Si cum pecuniam tuam. Alteri ſtipulari nemo pōt, & qui pecuniam alterius exigit negotiorum geſtorū actione tenet̄. h. d.

LEX IIII.

Secundum. Qui ſtipulatur dare cui uelit, ſibi ſtipulari uidetur. h. d.

LEX V.

Nuda. Hęc lex eſt difficilis. Qñ ſtipłō pęnalis incipit a ꝓcedēti ꝯuētione nuda, tunc ꝯmittitur, cum ſuper prima lis fuerit ꝯte h. d. ſm vnā lect. vel cū fuerit ꝯteſtata ſuper ſta actione pęnali. h. d. ſm aliā lect. Op. ſtipłō pęnalis nō poteſt ꝯmitti niſi ꝓcedat mora, vt l. ſi penſi. ff. qñ dies leg. ced. & l. ita ſtipulatus. ff. eo. ſed hic nō pōt ꝓcedere mora, qa eius quod ī promiſſione nuda venit, nō eſt petitio, ergo nec mora. a vt ff. eo. l.
a ſi pupillus. Sol. dñt quidā, ꝙ eſt verū, ꝙ nō pōt qs eſſe in mora, in nāli obłone, qrū ad illud, qđ in obłone deuenit, ſed qrū ad alia ſic, vt quo ad ſtipłonē pęnalē vt hic. Iſtud eſt ꝯ caſum l. lecta. §. ſed cū ſortis ff ſi cer. pet. Propter, ꝙ gl. tua hic dt, & bñ, ꝙ hæc ſtipłō pęnalis nō ꝯmittit̄ ex mora, ſed ex ꝯdōnis euentu. Per litis n ꝯteſtationē vr̄ exiſtere ꝯdō pęnalis ſtipłonis. Contra hoc op. ſine actione nemo experit̄ vt l. ſi pupilli. §. videamus. ff. de neg. ge. Sed de eo, ꝙ venit ī pactione nuda, nulla eſt actio, ergo &c. nō pōt ergo lis ꝯteſta. Sol. dt gl. qđ hic ſuit lis ꝯteſtata de facto ſup eo, qđ deuenit ī ꝯuētione nuda. Alij dñt, & iſta eſt opi. Vltrā. qñ regrat̄ ꝯteſtō; ſed dñt. qñ ꝓcedit veſtita ſtipłō, ꝯmittit̄ per īterpellationē: qa oīs ꝓmiſſio ſimplr̄ fcā hēt in ſe iſtā ꝯdōnē. ſ. qđ der cū petiero, vt l. ſi decē cū petiero. ff. d ver. obl. ergo p ſiplicē petitionē et̄ iudiciū ꝯmittit̄ ſtipłō pęnalis. Nec ob. tex. q facit hic mētionē de litis ꝯt. qa hoc facit, vt oñdat pęnā eſſe cōmiſſam impurgabiliter. Dy. in c. nō eſt ī mora. de reg. iu. in 6. vr̄ tenere vtrāq; op. Ego teneo op. Vltrā. vt pleniſſime examinabo in l. ita ſtipłatus. ff. de ver. obl. Quæro, vtrū pęnalis ſtipłō uouet ꝓcedētē? Dic vt ibi dixi. vlt. no. ꝙ pęnalis ſtipłō nō veſtit ꝓcedē
b tē ꝯuentionē b nudā. Rō, quia cum pęnalis ſtipłō ſit acceſſoria ad primā, non eſt æquū, quod acceſſorium ueſtiat principale,

ADDITIONES.

a Ale. Mora Hoc idem tenet in l. ſi pacto, quo pœnam, & in l. ſtipulatio iſta, §. vlt. per illum tex. de uerbo. obl.

b Ale. Veſtit præcedentem conuentionem. An pœnalis ſtipulatio ueſtiat præcedentem nuda conuentionem, uide Bar in l. lecta. ff. ſi cer pet. & uide Bar. in l. ſi pacto, quo pœnam. ſup. de pac.

LEX XI.

Scrupuloſam. Siue poſt mortem ſuam, ſiue cū morietur, ſiue prius quam morietur, qs fuerit ſtipulatus, valet ſtipulatio h. d.

LEX XII.

a **Magnam.** a Dies interpellat pro hoīe, & ubi eſt dies, & pęna non admittitur moræ purgatio h. d. ſecundum lec. quā ego teneo. Hanc materiam plene dic, vt l. ſi inſulam. ff. de verb. obl. & gl. in l. & ſi poſt tres. ff. ſi quis cau.

ADDITIO.

a Ale. Magnam Vide Bar. in l. ſi ex legati cauſa. de verb. ob. per Bar. in d. l. ſi pacto, quo pœnam, ſu. de pac. uide quæ dixi in l. Mutianæ. poſt Bar ff. de cōd. & dem. & hic intellige, ut per Bar. in l. iſta ſtipulatus, in ver. 2. prin & uer 3. uidendum Et ad hanc l. vide Pau. de Ca conſ. 96. & Roro. in rub. de arbi. Et dū dicitur in hac l. qđ dies interpellat pro homine, adde quod hoc eſt uerum in die tacita, ut eſt gl menti tenenda, & Imo in l. ſi mora, ſol. mat. & in c. potuit, de loc. in l. 2. ſup. de iure emphy. quam tene menti ſecundum illam gl. quæ etiam probat illam eſſe in tempore adiecto miſerationis gratia, vt eſt tempus, an ad teſtationem dotis. Ita ergo per lapſum illius conſtituitur in mora. vt voluit illa. notab gl. ſicut per lapſum cuiuſlibet temporis. Item regula huius l. fallit in die parua. l. in qua ſit impoſſibile expediri. Ita dicit Bar per illum tex. in l. ſi mihi, & tibi. § 1. de le. 1. Qđ no eſſe intelligendum ſecundum no. in l. continuus, § illud, de verbo. obl. Item quo hic dicitur de die, hoc etiam locum habet in hora, ſecundum Bal. in l. 1. C. ne hic tertio prouo. Item non habet locum iſta lex, in die incerta, ut promitto quando eris legitimæ ætatis, ſecundum Bald. in l. ſi pacto quo pœnam, ſup. de pac licet uideatur loqui aliter Bal. in d. l. ſi pacto, quo pœnam. Et qđ dixi de die incerta, uide Bar. in l. ita ſtipulatus, de verbo. oblig. & ꝙ dixi de die tacita, adde quæſtionem ſimilem in l. ſi duo, §. fi. de cōſti pec. in 3. q. & no. Bal. in rub. ſup. de conſt. pec. & Bar in d. l. ita ſtipulatus. Sed de hac materia ſingulariter per Cy. & Bal. in l. ſi ſup. de iure dot. & de die tacita eſt tex. in l. quoties, in die, iūcta l. ſeq. & ibi Bar & Imo de verb obl.

Pauli Magnam. Vide Iaſ. & Soc. in l. ſi mihi, & tibi. § 1 in 2. no. ff de lega. 1. & in l. vinum ff. ſi cer. pet.

LEX XII.

a **Veteris.** a Promiſſio dādi, vel faciēdi ſimplr̄ acepta, porrigit̄ ad ꝓmiſſoris hēdes, idem ſi ꝯferat poſt mortē ꝓmiſſoris. h. d. cū l. ſeq. Op de l. cēteſint. s. §. 1 ff. e. Solu. qđā ſunt facta, q cohærent mere perſonæ, & illa nō tranſeunt ad hęredes, vt ibi, & l. 1. § ne aūt. de cad. tol. Quędam ſunt facta q mere pſonæ nō cohærēt, ſed pñt p aliū expediri, & iſtorū obligatio trāſit ad hæres. Ita loquit̄ hic. Contra hoc op. Nunq̄ factum unius ur̄ factū alterius, vt l. ſi non ſortē. §. libertus. ff. de cond. inde. Sol. factū vnius, nō ur̄ factū alterius uere uel ficte. Hæc aūt fictio hēt locū primo, qñ hoc agit̄ expſſe, vt l. nemo ē q neſciat, de duob. reis. & ibi, no. Scđo, qñ ꝯferr̄ factū alterius in tp̄s mortis, qa tūc vr̄ actū tacite, qđ hrs faciat ut l. ſi. huius ti. Tertio qñ ille, q facere ꝓmiſit, aliquo mō lītimo impeditur, vt morte vel alio caſu, ut hac lege. & l. de pollicitationibus. ff. de pollic. Prędicta vera, niſi ēēt electa induſtria certæ pſonę, vt l. inter artifices. ff. de ſolutio.

ADDITIO.

a Ale. Vete is. Vide Bar. in l. ſi ſic, la grande, de verb. obl.

LEX XIIII.

a **Optimam.** a Verba enūciatiua in ꝯctib. prolata, probationē inter ipſos ꝯhentes inducunt, donec ꝯtriū doceatur. h. d. No. illud, ꝙ dicit ī ſummario, quod talia uerba enūciatiua fidē faciunt inter cōtrahentes, quod facit ad fines plebanatus. Dicit, gl quā uidiſtis ſ. de iure deli. in l. cum aliquis. ff. de lega. 2. l. ꝓdns §. Titio Secūdo no. ex hac l. quod dies,
b & locus debent in ſeriui inſtrumento.

ADDITIONES.

a Ale. Optimā Limita ut probatur in auth. ſi quis in aliquo, ad fin. ff de eden. item limita, niſi principaliter tractaretur de enunciatione, vt probatur in c. illud, & ibi Ant. de Bu de præſum. & Bal. in l. ad probationem. De hoc eſt gl hic in verſ. ſeruus. Et uide ad hanc l. Bal in l. cum aliquis, de iure deli. ubi limitat, hic dicta. Item dum hic dr, ꝙ poteſt ꝓbari abſentia, dicas, quod teſtes debent deponere, hoc modo quod uiderūt illum in tali loco commorari, ita, qđ p interuallū tp̄is, quo eū uiderūt nō potuiſſet ire ad locū, de quo fit mentio in ſuto, ita dicit Io. And ut ibi refert. Abb in c. ex tenore. de teſt & dicit Bal. ibi, qđ hoc poſſet probari poſt dilucita teſtificata, ſm doctrinā Doct. ibi etiam dicit elici practicam ex illo c. in prin. uide Bal. in l. ſciendū, de uer obl. & in auth. ſi quis in aliquo, ſ. de eden. & ad hāc l. uide no. per Inn. in c. cum in iure, de offi. dele. & in c. quoniā cōtra de prob & gl ſuper uer & perſonas, uide Bal in auth. ſi quis in aliquo, & ibi dicta poſt eum, & uide ad hoc dict. Bar. in l. gerit, de acq. hær.

And. Barb. Et uide pro intellectu huius l. Inn & alios in c. cū in iure, de offi. dele.

Optimam. Vide Lanc. Dec. in authen. ſi quis in aliquo, in ſi. C. de eden & ibi Iaſ. uer. ultra Bar.

b Ale. In inſtrumento. An dies & locus debeat inſeri in inſtrumento, adde Bar in l. lecta, in ſi. ſi cer pet. & l. de pupillo, §. qui nunciat de ope. no. nun.

De inutilibus ſtipulationibus. Rub.

LEX PRIMA.

Ex ſtiplatione. Pupillus nō poteſt obligari ſine autho. tuto. h. d. vtrum pupillus obligetur naturaliter, vel non, gl. tangit hic. Dic plene, vt l. j. ff de no uatio.

LEX

LEX II.

a **Libera.** a Stipulatio pœnalis non ualet in matrimoniis. h.d.

ADDITIO.

a Ale.Libera.Stipulatio dolo inita ualet,ope tamen exceptionis ſi reſcindatur,limita niſi fauore dotis,quia tūc dolus dans cauſam ſtipulationi, ea uitiat ipſo iure, in l.ſi cum mulier,& ibi Imo ff ſol mat Item limita, niſi dolus daret cauſam diſtractus appoſito ſuper contractu ſtricti iuris, quia licet illo diſtractus ſit ſtricti iuris,tamen ſumit naturam bonæ fidei,ut probatur in l ſub prætextu,& ibi nar. ſupra de tranſa Item limita,niſi eſſet appoſita in ,ex contractu bonæ fidei glo.eſt in l.ſi quis cum aliter,& ibi uide,de uerb.obl.

LEX III.

Vt inter. Inter abſētes nō pōt ꝯhi ſtipl'o,nec aliter ſtipulari.Itē qn̄ petitur intereſſe, admittitur petitio incerta,certificanda per ſententiam.h d. Signa lex.in fi.ibi,ob incertę actionis,&c.De quo videbitis ī l.certi ꝯdict.o. ff.ſi cer.pe.

De duobus reis ſtipulandi. Rub.

LEX PRIMA.

CReditor. Hic habes auth. quæ ponit qualiter ꝯſtituantur duo rei.Hanc l.& auth. cōmentaui,& eſt vtiliſſima repetitio.

AVTHEN.

1 *Jn modo conſtituendi duos reos,quod nil ſit immutatum.*
2 *Duo rei debendi qualiter conſtituantur.*
3 *Duo rei credendi,qualiter conſtituantur.*
4 *Jn obligatione,quæ re contrahitur ad diuidua,vt eſt in mutuo,an conſtituantur duo rei*
5 *Lex quomodo fingat ſuper impoſſibili..*
6 *Jn depoſito,& commodato,an poſſint conſtitui duo rei.*
7 *Jn obligatione continente aliquid indiuiduum obligatione, & ſolutione, an,& quando conſtituantur duo rei.*
8 *Duo rei in obligatione facti,qualiter cōſtituūtur: & quo duo rei credēdi.*
9 *Qui obligāī accesſorie,& an et qn̄ teneāt ī ſolidū,& ſint duo rei debēdi.*
10 *Plures gerentes aliquod officium,vel aliquam adminiſtrationem, qualiter obligentur,& ſint duo rei debendi.*
11 *Si ex pluribus mercatoribus vnus contrahat, an quilibet teneatur in ſolidum,& ſint duo rei.*
12 *Inſtitor,& exercitor poſſunt conueniri ex eorum contractibus.Item proponēs,& quilibet eorū in ſolidū,an dicantur duo rei in ſolidum, ꝙ non, ſed vnus tenetur principaliter,alter acceſſorie.*
13 *Plures domini, qui ex facto vnius ſerui tenentur in ſolidum de peculio, an teneantur vt duo rei.*
14 *Quæ diuerſitas impediat conſtitutionem duorum reorum.*
15 *Si plures cū pluribus fecerūt pacē ſub pœna,& vnus fuit offenſus,an omnes de illa parte poterūt in ſolidū agere contra omnes, de alia parte in ſolidum,ubi,ꝙ non ſunt duo rei credendi in ſolidum,nec debendi.*
16 *Quando plures tenentur ex delicto in ſolidum non ſunt conrei.*
17 *Si plures tenentur ex quaſi maleficio,non ſunt proprie duo rei.*
18 *Pater,& filius,an ſint duo rei credendi, quādo filius acquiſiuit obligationem,& actionem ex cauſa peculij profectitij.*
19 *Plures rei debendi ſunt qui eidem debent vere,vel ficte ex eadem cauſa principaliter ex voluntate eorum.*
20 *Plures rei credendi ſunt quando pluribus in ſolidum deberetur idem vere,vel ficte ex vna eademque cauſa principaliter ex voluntate.*
21 *Plures rei debendi poſſunt ſimul conueniri.*
22 *Vno,& eodem libello quando plures poſſint conueniri, & etiam agere.*
23 *Creditor quādo poſſit vnum ex plurib.in ſolidū obligatis conuenire. Qui ſint illi,qui habent beneficium diuiſionis,& nu.28.*
24 *In pluribus reis credendi,hodie nihil eſt immutatum,& nu.26.*
25 *An hodie aliquid ſit innouatum, quando plures rei in ſolidum conueniūtur vno,vel diuerſis libellis.*
27 *Vnus ex duobus reis credendi poteſt agere procuratorio nomine alterius.*
28 *Cui incumbat onus probandi alterum ex conreis eſſe ſoluendo,altero per actionem conuento.*
29 *Si ad vnum ex conreis peruenit tota quātitas,an alius poſſit petere,quod ille prius excutiatur.*
30 *Vt beneficium diuiſionis competat qualiter intelligantur præſentes, vel abſentes conrei,& quomodo probetur præſentia,vel abſentia.*
31 *Altero ex cōreis vtrū detur' tēpus reducendi abſentem, ſicut fideiuſſori.*
32 *Quando vnus ex reis eſt præſens,& ſoluendo, ſed non poteſt conueniri quid agendum ſit circa beneficium diuiſionis.*
33 *Beneficio diuiſionis poteſt renunciari.*
34 *Agens contra vnum ex conreis debendi, licet non poſſit cogi cauere de rato pro altero conreo credendi, cauet tamen de defendēdo debitorem, ſi ab altero conreo conueniatur.*
35 *Solutio facta alteri ex correis credendi,an tollat alteri actionem.*
36 *Vno ex conreis debendi totum ſoluente,alius liberatur in totum.*
37 *Solutione partis facta ab altero,an videatur facta diuiſio.*
38 *Vnus ex coreis credendi, recipiendo partem ab vno ex conreis debendi,præiudicat alteri conreo*
39 *Acceptilatio fcā ab vno ex reis credēdi, an pręiudicet alteri,et pſit alteri ex reis debēdi,qd ſic. Liberō facta ab vno cōreorū credēdi nocet alteri.*
40 *Acceptilatio ſi eſt facta vni cum pacto, quod ſibi tantum proſit,tūc non prodeſt alteri.*
41 *Petitio facta ab vno reorum credendi,quando proſit alijs.*
42 *Si poſt litem conteſtatam factā ab vno reorū credēdi, inſtantia caſu perijt,an remanebit inſtantia communis vtrique reorum credendi.*
43 *Sententia lata pro vno ex reis debendi,an proſit alijs.*
44 *Sententia condemnatoria lata contra vnum ex reis debendi nocet alteri.*
45 *Sn̄ia lata pro vno ex cōreis credēdi,aut cōtra vnū, nocet & pdeſt alijs.*
46 *Iuramentum factum per vnum ex cōreis,quādo proſit, vel noceat alijs.*
47 *Iuramentum delatum,per vnum ex reis debendi,quando noceat conreo.*
48 *Iuramentum delatum ab vno ex reis credendi,an noceat alteri.*
49 *Pactum factum vni ex correis debendi,quando proſit alijs.*
50 *Ratio diuerſitatis inter pactum,& acceptilationem.*
51 *Factum ab vno ex conreis,quod noceat alteri,quantum ad interrumpendam præſcriptionem quo ad alium.*
52 *Pactum factum ab vno ex reis credendi quando proſit vel noceat alteri.*
53 *Nouatio vnius ex reis debendi,quādo proſit alijs,& qd in reis credendi.*
54 *Si vnus ex duobus reis credendi ex contractu iuris gentiū liberat reū per ſtipulationem,& acceptilationem ſubſequētē,an alteri reo præiudicet.*
55 *Nouatio facta per delegationem per vnum ex reis credendi, vel debēdi, quando alijs proſit,vel noceat.*
56 *Ceſſio facta ab vno ex reis credēdi,uel debēdi, qn̄ pſit,uel noceat alteri.*
57 *Confeſſio facta per unum,tam ex reis debendi,quam credendi, quando noceat alijs,uel quando proſit.*
58 *Ex ſucceſſione alterius conreorum,quando obligatio extinguatur.*
59 *Mora unius ex conreis,quando noceat,uel proſit,nu.61.62.*
60 *Si creditor fuit in mora recipiēdi ab uno ex reis debēdi, qui obtulit pecuniam petitam,quæ poſtea perempta eſt,an alteri proſit.*
63 *Creditor ſi fuit in mora,uno ex reis offerente, & creditor interpellanit alium reum qui non obtulit,an per hoc uideatur purgata mora.*
64 *Culpa unius conreorum.*
65 *Reſciſſio facta in perſonam unius conreorum, quando alteri noceat.*
66 *Exceptio competens uni ex conreis debendi,quādo porrigatur ad alterū.*
67 *Duo rei debendi,an uideantur inuicem fideiubere,& num.69.*
68 *Ex fideiuſſione duplex contrahitur obligatio.*
70 *Qua actione ille conreus qui ſoluit,repetat.*
71 *Si unus ex pluribus tutoribus,curatoribus,depoſitarijs,cōmodatarijs uel adminiſtratoribus ciuitatis ſoluit,qualiter ab alio repetat.*
72 *Quid in plurib.depoſitarijs,& cōmodatarijs,qui ī obligatione ſecūdaria, quā rōne de contrahitur,tenentur,eſt idem,quod in pluribus tutoribus.*
73 *Si unus ex duobus reis debēdi ſuo iuramēto liberat aliū, ab eo nō repetit.*
74 *Cōreus q fuit liberatus acceptilatione,qn̄ poſſit ab illo, q eſt liberatus repetere.*
75 *Cōreus damnificatus culpa alterius,poteſt ab eo repetere.*
76 *Conreus credendi,quando ab altero conreo,qui ſolutionem recepit repetere poteſt,& qua actione.*
77 *Quando unus ex reis credendi,aliquem liberans facto ſuo, an alter ab eo repetere poſſit.*
78 *Actio,quæ cedi debet uni ex conreis,quando,quo iure, & in quantū cedi debeat remiſſiue.*

Hoc ita. Hæc auth. diuidit in duas par. Prima loqt̄ qualr plures rei dēndi dēant ꝯueniri Scda qualr vni ꝯ reorū ꝯ aliū ſubueniat. Bī hoc itēdit. Creditor pt̄ debitū ab vno ex ꝯreis exigere,& exacto ꝯ aliū ſuccurrit.h.d. Pone caſū in terminis ad auth q̄ tractat,ſiſr de mō ꝯſtituēdi duos reos,& ēt de mō exigēdi.Et diuidit hæc auth.ī duas par.prin. Primo loqt̄,qn̄ eſt actū,vt teneat̄ ī ſolidū,vel ſubeſt inopia,vel abſētia. Scdo loquit,qn̄ nō eſt actū,nec ſubeſt inopia,vel abſentia. Scda ibi,ſin aūt.Et iſtas partes potes ſubdiuidere ī alias particulas,vt patet p ſe,& auth nō eget ſūmario,qa ſūmata eſt,& ſūma ei⁹ ē duarū colūnarū,q̄ ſūt i corpe.Auth.e.col.7.vn̄ hæc ſumit.Ex his ergo primo no.qualr duo rei ꝯſtituant̄ De hoc ſolū ī auth.dr̄.Scdo qualr eligant̄,& de hoc tāgit ī l.j.j.rn̄.& ī auth.eo.Tertio,qualr exacto ꝯ ꝯrcū ſuccurrat̄,de hoc l j.3.rn̄.Op.primo ad l.vī ꝙ inter ꝯreos dēat diuidi actio, vt ff.de adm.tu.l.ſi plures.d tu & ra. diſtr.l.j.§.nūc tractem⁹.Sol.illud ī duob.reis,q īciderūt ī oblōnē ex neceſſitate,vt tutor,vel curator:hic,qn̄ ex volūtate.Scdo op.ꝙ idē ſit qn̄ ex volūtate,vt l.fi.ſ.de ꝯſt.pec.& ff.de fideiu.l.inter reos.& d.l.i.§.nūc tractem⁹.So.ibi ī duob. reis nō principlr obl'atis.Tertio,ꝯ pdictā ſol.op.ꝙ ēt fideiuſſores n̄ hn̄t bn̄ficiū diuiſionis,vt l.fi.ff.de pup.tal ſor.Sol Fallit ī plurib.fideiuſſorib. datis ab vno tut.& cur.& rō ibi patet.Iſta tn̄ ꝯtra,licet hāc legē reſpiciāt,tn̄ ponūt i gl.vlt.hui⁹ auth.Quarto op.& vī,ꝙ duo rei hēant ex ꝯſtitutione bn̄ficiū diuiſionis,vt ī hac auth.& in corpe vn̄ ſumit.So Fateor,ꝙ ī hoc iura antiqua corrigant̄ p auth iſtā, ad ipſā ergo auth.accedam⁹.Quinto op.dr̄ in auth. ꝙ regrit̄,ꝙ ſpālit agat̄,ꝙ vnuſqſq; teneat̄ ī ſolidū.Cōtra,qa ēt p alia verba pn̄t ꝯſtitui duo rei,vt Inſt.e.§.i. Sol. dn̄t qdā,ꝙ iura antiqua p iſtā auth. nō ſolū ſūt correcta ī mō exigēdi,vt ſ.dixi,ſed ēt in mō ꝯſtituēdi.qa oli ſufficiebat,ꝙ diceret,ꝙ eēnt duo rei,vt.ff. e.l.reos,§.cū ī tabulis.vel alia verba æqpollētia,vt Inſt.e.§.i.Sed hodie eſt neceſſariū,qd expſſe dicat̄,ꝙ teneāt ī ſolidū,vt hic.Et
1 hoc vn̄t tenuiſſe Dy & Ia.de Are.Alii dn̄t ꝯ.ꝙ ī mō ꝯſtituēdi nil īmutat̄.Et ꝙ hic dr̄,ſi agat̄ expſſe ītelligūt p hęc verba,aut ęqpollētia,& ſic ceſſāt ꝯria.Et hoc ſatis patet Inſt.e.§.j.tn̄.j.§.cū ī tabulis.& tenet gl.huius auth.in corpe vn̄ ſumit.in prin. & ī d.

'Bart.ſuper ſecunda Cod.

§.cũ in tabulis & hoc tenẽt hic Ia.de Are.Cy.Iacob.de Belu.Ia.
Bu.Ray.de For.& oẽs,qb.aſſentior,& ĩ quo mutatio fiat ꝑ iura
noua ĩ.in quolibet paſſu dicã.Sexto op.& vr̃,qđ altero abſente
dat terminꝰ pñu ad eũ pñtãdũ,vt ĩ auth.pñte.ĩ.e.nt.Sol.ibi ĩ fide
iuſſore principali, hic ĩ duob.principalib.ar.ĩ.ti.i.l.ſãcimꝰ,ↄiũ.
cta l.& ſi poſt tres.ff.ſi qs cau.His ergo uiſis,veniamus ad mãm
iſtã.Quęro i.qualiter ↄſtituanĩ duo rei dẽndi.Scdo,qualiter exi
ganĩ,& qualiter exigãt.Tertio,an factũ vniꝰ ꝓſit uel noceat al-
teri.Quarto,qualiter vni ↄ̃ alterũ ↄreorũ ſuccurraĩ, & hic exa-
minabiĩ qualiter,& an fideiubere videanĩ ĩuicẽ vel nõ.Primo
2 igiĩ principl'r q̃rit†qualiter ↄſtituãĩ duo rei dẽndi,& credẽdi,
& iſta qõ hẽt multas acceſſorias Et primo videamꝰ qñ ĩ oblone
eſt aliqđ indiuiduũ,& ſcias,ꝙ oblo ↄ̃hiĩ verbis, ↄſenſu,vel te-
ſtõ,q̃ qtũ ad hoc æqpollẽt,vt ff.e.l.i.ĩ pri. Primo đ reis dẽndi,q̃
principl'r obligãĩ.In iſtis ſic diſtingue,aut eſt actũ expſſe,vt te-
neanĩ ĩſolidũ,& sũt duo rei,vt hic. Aut ñ eſt actũ expſſe, & nũc
aut oblauerũt ſe,aut teſtõr obligauit eos alternatiue,& sũt duo
rei,vt ſ.de ↄſt.pec.auth.ſi qñ.ff.de leg.j.l.ſi ex toto.§.i.& no.ff.e.
l.antep.Aut copulatiue,& tũc aut sũt duo actꝰ ꝓminẽdi,& duę
rerũ ꝓmiſſiones,& tu ꝓmittis mihi Codicẽ,& Titiꝰ ꝓmittit mi
hi ffum,& tũc aut appoſuit verbũ,eũdẽ,& sũt duo. Aut nõ ap
poſuit,& nõ sũt duo rei , ſed sũt duæ oblones diuerſarũ sũma-
rũ Secus ſi appoſuit,vt inſt.e.ĩn prin.& §.duo,& de ſtip.ſer.l.ſi
ex re.§.ſi ipſi.& l.ſi ſeruus cõis ſic ſtiplatus ſit.& ĩ gl i.huiꝰ auth.
Aut fuit vnꝰ actꝰ ꝓmittẽdi,& duæ rerũ expſſiones,vt ego decẽ
& Titiꝰ decẽ ꝓmittimꝰ tibi,& erũt duo rei dẽndi,ar.ff.de verb.
ob.l.ſtiplo iſta.§.eũ,qa ꝑ unicũ actũ ꝓmittẽdi,vñr ĩtelligere,de
iiſdẽ decẽ.Aut eſt vnꝰ actus ꝓmittẽdi,& vna rei expſſio, & nũc
aut eſt appoſitũ ꝑ nomẽ diſtributiuũ , qlibet, ꝙ de sui nã cuili-
bet attribuit rẽ ĩſolidũ,vel aliud ſile,tũc ẽt erũt duo rei dẽndi,
vt l.ſi pluribꝰ.ĩ prin.& ibi no.ff.de le.j.Aut tale diſtributiuũ adie
ctũ nõ eſt,ſed ſimpl'r dictũ tu,& Titiꝰ ꝓmittis mihi cẽtũ,& tũc
ſi qdẽ eſt actũ,ꝙ teneãĩ ĩſolidũ duo,vel ꝙ ſint duo rei,tũc erũt
duo rei,alias qlibet tenẽĩ ĩ parte,vt hic,& d.l.reos.§.cũ ĩ tabulis.
Sed an de his ſit aliqd ĩnouatũ ꝑ iura Auth.gl.ĩ l.2.ff.e.dicit, ꝙ
ſic,& tãgiĩ in d.§.cũ tabulis,& ibi nõ firmat aliud,& Azo ĩ sũ-
ma huiꝰ ti.& ff.man.l.ſi mãdato Titii.§ Paulꝰ,el 2.& l.crediuor.
§ duob.e.ti.& hoc vr̃ tenere Ia.de Are.ĩ d.l.2.ff.e.ſ.ꝙ hodie ẽ ne
ceſſe,ꝙ exprimaĩ ĩſolidũ,ꝑ hãc legẽ,nec ſufficit ꝙ ſint duo rei,
niſi exprimaĩ ĩſolidũ,ꝑ hãc auth.Sed gl.ĩ corpe,e.ti.ſup ver.ſu
ſtinere,tenet ꝙ ĩ mõ ↄſtituẽdi nihil ſit ĩnouatũ, vt Inſt.de fide-
iuſ.§.ſi plures.tãgiĩ ĩ gl.ĩ d.§.cũ ĩ tabulis Et hoc tenẽt Dy.& Cy.
& Ia.de Bel.& oẽs Mo.ꝙ placet.Siue ergo expſſẽ, ſiue tacitè a-
gaĩ,ſatis eſt,vt patet ex diſtĩctione p̃cedẽti.Qđ tenet glo.i.huius
auth.Ad idẽ facit,qñ ↄ̃hiĩ oblo alternatiue licet ĩſolidũ nõ ex-
primaĩ,tñ ſufficit vt d.auth. ſi qñ.p̃all. Præterea,idẽ ẽ dicere,ꝙ
ſint duo rei,& exprimere ĩſolidũ,vt §.cũ ĩ tabulis,& l.eãdẽ.e.ti.
3 & ĩ hoc nihil ẽ ĩnouatũ ꝑ iura auth.Scdo q̃ro†đ duob.reis cre
dẽdi qual'r ↄſtituanĩ.Et circa p̃dicta dic: Aut ẽ actũ,ꝙ ſint duo
rei credẽdi,& nõ eſt dubiũ.Aut nõ eſt actũ,& tũc aut diſpõ eſt
collata ĩ eorũ pſonã alternatiue,aut copulatiue.Primo caſu,aut
vni eorũ tñ p̃t acqri oblo,& alter hr̃,vt adiectꝰ,& nõ erũt duo
rei credẽdi.ff.de ↄſt.pe.l.ſed & ſi filio.§.j.& l.i. §.ſi fructuariꝰ, ĩ.
de ſtip.ſeruo.Aut vtriq; p̃t acqri, & tũc aut electio fuit collata ĩ
pſonã,& volũtatẽ debitoris, & valet,& erũt duo rei credẽdi,vt
de l.2.l.ſi Titio,aut Seio.Aut ñ fuit collata in ptãtẽ debitorũ,&
tũc đ iure antiquo uitiabiĩ ſtiplo,vt d.l.ſi fructuariꝰ.de ſtip.ſer
uo.Sed hodie valet,& alternatiua reſoluiĩ ĩ ↄiũctiuã,vt l.cũ qdã
ſ.đ ver.ſig.q̃ loqĩ tã ĩ ↄ̃ctib.iter viuos, q̃ ĩ vltimis volũ. cũ ſi vñ
erit dicẽdũ idẽ,ꝙ ſtatĩ dicã de copulatiua.Prædicta vera,qñ di-
ſpõ ↄferĩ ĩ pſonã vtriuſq; ęqual'r:alias ſi tñ vnꝰ ſtipuleĩ ſibi,vł
alteri,ſp ille aliꝰ hr̃eĩ,vt adiectꝰ,vt l.cũ qb.§.ſibi de ver.ob.Facit
ĩ caſu l.Caiꝰ.ff.ſol.ma.ꝙ dic,vt ibi.Scdo caſu,qñ diſpõ ↄferĩ co
pulatiue,tũc diſtĩgue ꝑ oĩa,vt ſ.dixi circa duos reos debẽdi, li-
cet hic ſit aliqua dĩia ĩter duos reos dẽndi,ꝑ eaſdẽ ll.& ĩ hoc eſt
4 ĩnouatũ ꝑ iura auth.Tertio q̃ro,†qđ ĩ oblone,q̃ re ↄ̃hiĩ ad diui
dua,vt tñ dẽ reddaĩ ĩ gñe,vt ĩ mutuo an poſſint ↄſtitui duo rei
dẽndi.Et vr̃,ꝙ ſic,vt ſ.ſi cer.pe.l.ſi ñ ſinguli,vt ĩ.e.l.pp.ↄ̃riũ te-
nẽt Dy.Mar.Sil.& Ray.dicẽtes,ꝙ añ poſſẽt cadere ſydera de cę
lo,q̃ oblo,q̃ re ↄ̃hiĩ,trahaĩ ad vltra q̃ ad reũ ꝑuenerit,vt l.ſi tibi.
ĩ prin.ff.de pac.Et rñdẽt ad leges ↄ̃rias,ꝙ ibi ſuerũt ↄſtituti duo
rei verbis,& nõ re.Cõiter oẽs tenẽt ↄ̃riũ ꝑ l.eãdẽ rẽ.ĩ prin.ff.de
duob.reis,& ꝑ l.ſi nõ ſinguli,& ꝑ l.pp mutuã. Ad ↄ̃riũ rñdeo,
qđ ſi vni numeraĩ aliorũ volũtate,olb numeratũ vr̃,iuris fictio
ne,vt no.ꝑ gl.ĩ d.l.ſi nõ ſinguli.p̃allegata.Sed ↄ̃ hoc ĩſtaĩ,id,ꝙ ẽ
ĩpoſſibile ꝑ nãm,nõ p̃t fieri poſſibile ꝑ legẽ.vt l.ſi pr̃.iu ſi.ff.de
adop.l.q ad certũ.ff.loca.Sed ĩpoſſibile eſt ſm nãm,eãdẽ pecu-
niã ꝑuenire ad plures ĩ ſolidũ,ergo nõ p̃t fingi.Huiꝰ timore dt.
Pet.ꝙ nõ fingiĩ ad plures ꝑueniſſe ĩſolidũ,ſed ad ſingulos ꝑue
nit ĩ veritate,& nõ naſcunĩ plures oblones,ſed vna,q̃ tenet plu
res hoĩes.ſicut vnꝰ ſunis ligat plures boues. Et hoc tenet Cy.ĩ l.
ſi nõ ſinguli,& l.pp mutuã.Hoc nõ placet,qa licet ĩ plurib.reis
ſit oblo reſpũ eiuſdẽ effectus,& ſufficit vna exactio , vt ff.e.l. t.
in ſi.tñ ĩ veritate ſin plures oblones,& qlibet tenẽĩ,ꝓpria oblo
ne,vt ff.e.l.eãdẽ rẽ.§.ſi.& l.ſi reus.C.de fideiuſ.& l.gñaliter.Te-
ne ſol.gl. qđ fingiĩ pecuniã ad qnẽlibet ꝑueniſſe ĩ ſolido. Nec
5 obſt.ꝙ dr̃,†Lex nõ fingit ſup impoſſi.qđ verũ eſt ſup eo,qđ eſt
impoſſe ĩ gñe,vt qđ filiꝰ ſit antiqor pr̃e.Sed ſi ĩ gñe eſt poſſibile,
licet ſit impoſſe ĩ his terminis,qb loqmur,tũc lex fingit Exẽplũ
ĩpoſſe eſt, ꝙ ille,q eſt filiꝰ Titii,ſit filius meꝰ, tñ qa ĩ gñe ẽ poſſe,
ꝙ hẽat vnũ filiũ talẽ,& eius ætatis põt fingi ꝑ ius,ꝙ talis ſit filꝰ
meꝰ,vt d.l.ſi pr̃,cũ ſeq.de adop.Sicut ẽt impoſſe eſt,ꝙ ille,q fuit
apud hoſtes,ſp fuerit ĩ ciuitate,& tñ lex põt fingere,& fingit ſic
in aliis pluralib.ita hic poſſe eſt in gñe ſuo, ꝙ talis pecunia ꝑue-
niret ad te,& ad me,iõ põt ĩduci ꝑ fictionẽ Licet.n.ĩ caſu ĩ quo
ſumꝰ.ſ.donec pecunia eſt apud vnũ impoſſe eſt,ꝙ ſit apud aliũ,
tñ poſſe eſt ĩ gñe,& ita ego dixi, ĩl ſi is q ꝓ emptore ff.de vſuc.
Vel al'r impoſſe eſt , ꝙ eadẽ pecuniã ꝑueniat ad plures ĩſolidũ,
& remaneat ĩ effectu,ſed bñ põt ꝑuenire ad plures,& ꝙ rema-
neat apud vnũ ĩ effectu,ita ꝑ iſtã fictionẽ fingiĩ,& ĩducit,vt oẽs
teneãĩ ĩſolidũ,tñ nõ ĩ effectu,qa vna exactio ſufficit. Cõcludo
ergo,ꝙ duo rei dẽndi p̃nt ĩ ſimul ↄſtitui,ſi hoc agaĩ ſine aliqua
ſtiplone,ſicut dictũ eſt ĩ aliis oblonib.Dico idẽ ĩ duob. reis cre
dẽdi ꝑ d.l.ſi nõ ſinguli,ſ.ſi cer.pet.& l.eũ te.Quarto q̃ro, qđ in
6 oblone,q̃ re ↄ̃hiĩ,vt eadẽ ſpẽs reddaĩ vt†in depoſito,ↄmodato,
& ſilib.Rñ.dẽs ſcire,ꝙ ex hoc ↄ̃ctu naſcunĩ duę oblones.Vna
primitiua ad rei reſtitutionẽ,alia ſecũdaria doli,vel culpę ↄmiſ
ſæ in re.Aut ergo q̃ris de illa prima oblone ad rẽ reſtituẽdã,&
tũc ita demũ ↄſtituunĩ duo rei dẽndi,ſi hoc actũ eſt,vt ſ.loca.l.
ſi diuiſa,alias qlibet tenẽĩ ꝓ parte,arg.ff.ↄmo l.1.§ his.& depoſ.
l.ſi duo.licet,qñq; qlibet ꝓ parte teneaĩ,& ſic eſt diuidua oblo,
quo ad oblonẽ tñ,vnus ſoluẽdo partẽ nõ liberaĩ,& ſic indiui-
dua quo ad ſolonẽ,vt d.l.ſi duo ff.depoſi. Et de hoc plenę dixi ĩ
l.eadem.§.Cato.de verb.ob.licet ↄ̃ hoc dicat gl. ſed neſcit quid
dicat.ff.depo.l.j.§.ſi apud duos Si vero q̃ris de oblone, q̃ rõne
doli,vel culpæ ↄ̃hiĩ,tũc aut ẽ actũ,qđ ſint duo rei,& ſunt. Aut
nõ eſt actũ,tũc aut vnus tñ ↄ̃hit,& ↄmittit dolũ,vel culpã,& il
le ſolũ tenẽĩ ĩ ſolidũ.Aut oẽs,& tũc tenenĩ tãq̃ rei,vt d.l.ſi duo.
depoſi,& hoc de reis debẽdi.Rei vero credẽdi ĩ tali oblone nõ
7 ↄſtituunĩ,niſi hoc agaĩ,vt l.ſi duo.ff.depoſi Quinto q̃ro, † qđ
ſi ĩ oblone venit aliqd qđ ſit indiuiduũ quo ad obligationẽ, &
ſolutionẽ,vt via,iter,actus,& qd ſimile.Rñ.gl q̃ eſt ĩ l.reos.§.cũ
tabulis.ff.eo.ꝙ olim ĩ his ↄſtituebanĩ duo rei ẽt ſi nõ exprime-
rei,hodie ꝑ auth.eſt aliter tã ĩ indiuiduis,q̃ ĩ diuiduis.Doc.Mo
derni reꝓbãt illã gl.qa ꝑ ius Auth.nihil ẽ ĩnouatũ ĩ mõ ↄſtituẽ-
di,ſed ĩ mõ exigẽdi,qa ĩtroduciĩ bñficiũ diuiſionis,vt dictũ eſt
ſ.Vñ ſicut gñaliter olim ĩ ĩdiuiduis plures tenebanĩ ĩ ſolidũ,&
ſi ñ ſit dictũ,ita & hodie,& ĩ hoc oẽs ↄcordãt. Sed an ſint duo
rei,ẽ opi.Iaco.de Bel.Auth,eo.ti.& tenet,ꝙ ſint duo rei,putã ſ
forte,ꝙ ſemp qñ plures tenerẽĩ ĩ ſolidũ,dicãĩ ↄrei.Pet.& Cyn.
ↄ̃ hãc auth.dicũt,ꝙ ñ sũt duo ↄrei,licet ĩ ſolidũ teneanĩ,& hoc
puto verũ.Primo ꝑ caſũ l.rẽ hæreditariã.ff de euict.Secundo ꝑ
gl.ff.de verb.ob.l.j.§.ſi tñ hoĩem. Tertio ꝑ rõnẽ.In duob. reis
credẽdi,ſi vnꝰ egit lit.ↄte.alius ñ põt agere.ff.eo.l.ex duob. Sed
in his,q hẽnt actionẽ in ſolidũ ex nã indiuidui vno agẽte alius
põt agere,vt ff de verbo.obli.l.2.§.ex his.ergo nõ ſunt duo rei.
Plus dico,ꝙ ẽt ſi expreſſe eſſet dictũ,ꝙ in ſolidũ tenerenĩ, nõ
eſſent,duo rei,qa eſſet exprimere ea,q̃ tacite ĩsũt.Sed dẽt ſic ex
primi,ꝙ aĩo ↄſtituẽdi duos reos ſit ꝓmiſſũ,p̃dicta ꝓbanĩ.ĩ.de
fideiuſ.l.recte,& hoc ꝓbaĩ ꝑ multa iura, q̃ ĩ ↄreis loquunĩ, qñ
factũ vniꝰ alteri nocet,vel nõ,vt ĩ.e.l.j.ĩ ſi.& aliis,de qb.ĩ.dicã,
tũc locũ habebit.Prçterea poſito,ꝙ eẽt dictũ,ꝙ eſſẽt duo rei,&
tũc nõ hẽret locũ bñficiũ diuiſionis,qa ĩ iſtis ĩdiuiduis diuiſio
corrũpit ſtiplonẽ.ff.de uerb.ob,l.ſtiplones.ñ diuidũĩ. Vñ duo
rei oĩno nõ ↄſtituunĩ.Et idẽ dico in duob.reis credẽdi, vt d. l.
8 2.§.ex his.& facit de ſer.ru.p̃d.l.via ↄſtitui.ĩ ſi.Sexto q̃ro,† qua
liter ↄſtituẽĩ duo rei ĩ oblone facti. Dico qñq; ĩ oblone hr̃ reſ-
pectus ad opus factũ,ita ꝙ eſt explicabile ꝑ aliũ,vt l.ↄtinuus.§.
ſi ab eo.ff de verb.ob. & illo caſu ſine dubio poterũt conſtitui
duo rei debẽdi,vt hic,caſus eſt in l.nemo eſt q neſciat.ff.eo.ſm
Ia.de Are.Qñq; hr̃ reſpectus ad ipſũ fieri,& pſonæ,ĩduſtriã,&
tũc aut ꝓmittẽtes ſunt eiuſdẽ peritiæ,& p̃nt ↄſtitui duo rei,qa
idẽ factũ vr̃ vtriuſq;.d l.nemo ẽ q neſciat.ſm lec gl. Aut sũt di
uerſæ peritię,& tũc nõ p̃nt ↄſtitui duo rei debẽdi , qa factum
vniꝰ,vr̃ diuerſũ ẽẽ,a facto alteriꝰ,ſm mẽtẽ,& fictionẽ:& diuer
ſitas rei,q̃ ĩpedit diuidere,ĩpedit ↄſtonẽ duorũ reorũ,vt ff.eo.l.
ſi id qđ.ĩ ſi.ñ vno ſoluẽte,de æqtate liberaĩ alter ope exceptio-
nis, vt d.l.ſi id qđ.ĩ ſi. Põt ergo fieri ↄſtẽ duorũ reorũ ĩ oblone
facti,cũ hoc agaĩ,ñ aliter,vt ſ. dictũ ẽ ĩ aliis. Circa vero ↄreos
credẽdi,aut ĩ oblone venit tale pactũ, ꝙ ↄcernit pſonã ſtipu-
lãtis,vt ꝓmitto tibi ſeruire ĩ camera,vel ĩ mẽſa,vel curare te ab
ĩfirmitate,& ſimilia,& ĩ iſtis,qa ĩ pſona diuerſorũ diuerſa ſunt
ſcã,nõ poſſũt ↄſtitui duo rei credẽdi,vel debẽdi ff.eo.l.ſi id ꝙ.
ĩ prin.coniũcta l.ſeruus §. ſi cũ l.ſeq.de ope.lib. Aut ñ ↄcernit
pſonã ſtipulãtis,& tũc,aut vtriuſq; rei credẽdi ęqual'r ĩtereſt,
& ĩ ſolidũ,vt ꝓmitto tibi,& Seio ſcribere librũ,& poſſũt ↄſtitui
duo rei credendi,vt l nemo eſt q neſciat.ff eo.Aut nõ intereſt
ęqual'r vtriuſq;,& ĩ ſolidũ,vt ꝓmitto tibi facere domũ in fun

do vnius ꝯreorū, & tūc nō pñt ꝯſtitui duo rei ſtipulādi īſolidū, qa ī pſona vni⁹, cui⁹ nō eſt ſundus ñ valet ſtipl̄o, vt l. īſula. ff. ḋ ver. ob. & de hoc loqͥt d. l. ſi id qḋ ſm a lec. Ex his p; ītell̄s l. nemo. ff. e. qa ex his, q̄ ibi ſūt ſcripta. nō eſt bñ decl̄ata. Septimo q̄-
9 ro, † qḋ ḋ his, q obligāt acceſſorie. Iſta q̄ō hēt duo pūcta. Primo vtrū teneāt īſolidū, ēt ſi nō exprimat. Scḋo caſu poſito, ꝙ īſolidū teneant, vtrū, ſint duo ꝯrei, ſiue duo rei dēndi. Circa primū dico, ꝙ qñq; obligant acceſſorie plures, ꝓ aliquo alienā obl̄onē principaliter ſuſcipiētes, & illo mō nō tenēt inſolidū niſi ſit actū, vt s̄ ad Vell. l. ſi pr̄nā. & ibi no. & idē. ff. de fideiu. l. ſi Tit⁹. Qñq; obligant, ꝓ vno ꝯſtituēdo pl̄es, & tūc idē, qa qlibet tenet ꝓ parte niſi ſit dcm̄, ꝙ qlibet teneat īſolidū, vel obl̄auerit ſe alternatiue, vt s̄. de ꝯſt. pec. auth. ſi qñ. Qñq; aliq obligāt ꝓ aliquo fideiubēdo, tūc qlibet tenet īſolidū, ēt ſi nō ſit dcm̄ Inſt. de fideiu. §. ſi pl̄es & ī. ti. i. l. nō recte. Qñq; pl̄es obligāt ꝓ alio. ſi mandato. & nūc diuerſe ſūt gl. Prima eſt ff. mādati. l. ſi mādato Titii, §. Paulus rñdet. c[um] ſ. q vr̄ velle, qḋ hodie reqrat, qḋ expſſe agat. Expſſius dicit l. creditor. §. duob. e ti. ꝯrīu. ſ. qḋ ī mādatariis non ſit aliud, īnouatū hodie, tenet. gl. ff. ꝙ iuſſu. l. ſi. & id puto veri⁹, ꝓ id, ꝙ no. in d. §. ſi pl̄es Inſt. de fideiuſ. & d. l. non recte. ī. ti. i & hic tenēt Doc qa ꝑ auth nil eſt innouatū in mō ꝯſtituēdi, ut s̄. dcm̄ eſt. Venio ad ſm, & q̄ro, q̄ eſt rō diuerſitatis īter p̄dcōs caſ⁹. Credo, qḋ primo caſu qñ pricipl̄r obl̄onē alteri⁹ ſuſcipiūt, ſi hoc agat, ꝙ teneant īſolidū, tūc ſūt duo rei, vt d. l. ſi pr̄nā. & hoc ibi no. Q. ſ ur̄ expſſū. ff. ad Velleia l. vir uxori, §. ſi. cū l. ſe. In h. s verò, q ſe ꝯſtituūt, ꝓ alio ſoluturos, nō obligāt īſolidū niſi agat, vel alternatiue ꝓmināt, & tūc an dicant duo rei, dic vt ſtati dicā ī duob. fideiuſſorib. & mādatorib. qa eadē eſt rō ut l. ſin. s̄. de ꝯſt. pec. In duob vero fideiuſſorib. & mādatorib. licet teneant ī ſolidū, tūc ſi nō ſit dcm̄, licet dicāt fideiuſſores. ff. de fideiuſ. l. ſi Titi⁹. nō tñ ſūt duo rei dēndi, ut patet ex diuerſitate noīum, & titulorū Nā ſi idē eſſēt quare feciſſet p ſe titulū de duob. reis ꝯ ti. de fideiu. & mā. Scḋo p; ex ti. ꝑx s̄. ꝯiūcta l ut fideiu. ff. ḋ fideiu. Præterea, licet fcm̄ vni⁹ fideiuſſoris noceat, vt l pe. ff. e. nō tñ fcm̄ vni⁹ fideiuſſoris, nocet alteri, ſed ſolū ſibi ſuiſq; ſucceſſorib⁹, vt l. ſi ſeruū. §. nūc uideam⁹. & ibi no. de ver. ob. Ad hoc ergo vt iura duorū ꝯreorū hēant locū īter ſe, neceſſe ē, ꝙ hoc expſſe agat, ꝙ tāq̄ duo rei īter cedāt vt expſſe hr̄ ī d l. vir uxori. §. ſi. & l. ſeq. Pl⁹ dico, ꝙ ſi expſſe agat, ꝙ ī ſolidū teneāt hoc cā[m] nō ſufficeret ad ꝯſtōnē duorū reorū, qa eēt expſſio eorū, q̄ tacite īſūt vt ī. ti. i l. non recte Eſt ergo neceſſe, ꝙ tāq̄ duo rei ꝓmittāt, & hoc de pl̄ib. reis dēndi, pl̄es vero rei credēdi acceſſone ñ cadūt.
10 Octauo q̄ro, † qḋ ī pl̄ib. gerētib. aliqḋ offm̄, vel aliq̄ adminiſtrōnē, dixi ī rep. l. i. §. pl̄es. de exer. nūc q̄ro qualr̄ obligēt. Circa qḋ dico, ꝙ aliqñ pl̄es gerūt aliqḋ negotiū ſpōte nullo p̄cedēte mādato, & tūc dico, ꝙ ñ tenēt īſolidū, ſed ꝓut qſq; geſſent, vt l. cū alicui. ī ſi. ff. ḋ neg. ge. & ꝙ no. ī gl. Qñq; p̄ceſſit aliql mādatū a l. uel ab hoīe, & tūc aut adminiſtrō vl̄ offm̄, ꝙ geſſerūt, ē publ. cū authoritate, & vtilitate, aut ē priuatū vtilitate, & publicū authoritate; aut priuatū authoritate, & publicū vtilitate, aut ē priuatū authoritate. & vtilitate ſil̄. Primo caſu qlibet tenet īſolidū vt l. Impator. ff. ad mu. ī l. magr̄atib. ff. ḋ mag. ꝯuē. & ſūt duo rei dēndi, ſed ñ ꝑ oīa, ut l. ſi pupill⁹. §. j ff de ad. tu Et hoc dico ſiue ſit adminiſtrator ordinari⁹, ſiue delegat⁹, ar. l. ex fcō ḋ neg. ge. s̄. de mag. ꝯuē. l. ſi. & ꝙ ibi no ī ul gl. licet īterdū ſit aliqua dña īter illā mām. q̄ tractat ī d. §. ſi pl̄es. Scḋo caſu ē publicū authoritate mun⁹, ſed utilitate priuatū: tūc idē, qa qlibet tenet īſolidū. & ſūt duo rei dēndi, ſed nō ꝑ oīa, vt d. l. ſi pupill⁹, ḋ adm. tu. & l. i. §. nūc tractem⁹. ff. ḋ tut. & ra. diſt. & de admi. tu. l. 2. cū ſil̄ b. Et qḋ dico ḋ tutore, idē ī coratore, & ī actorib. ab eiſdē ordinādis, ut l. furto. ī ſi. ḋ neg ge. Tertio caſu, qñ adminiſtrō ē priuata authoritate. & utilitate, & tūc aut ſūt exercitores, aut inſtōres, qa oīs adminiſtrō dr̄ eis mādata īſolidū, credo eos teneri ī ſolidū, & eē duos reos licet ñ ꝑ oīa, vt d. l. j. §. ſi pl̄es. ḋ exer. cū ſua gl. q̄ eos ꝯparat tutorib ut l ſi pupill⁹. ḋ adm tu. Aut. loqmur ī pl̄ib ꝓcuratorib & tūc aut fuerūt facti īſolidū & erūt duo rei, ſicut tutores, vt l. creditor. §. duob. ff. mā & q ſ ibi no. ī pri. gl. ibi ē ver⁹ ītell̄s il li⁹. §. qa offm̄ erat eis ꝯmiſſū īſolidū, ſed erat dubiū, qualiter obl̄o q̄ ꝯhit occaſione doli, vel culpę, ꝯmittit, & dic īſolidū. Nā ſi ītelligerem⁹, ꝙ eēt actū, ꝙ īſolidū tenerēt, nullū eēt dubiū illi⁹. §. nec ē ī hoc aliqḋ īnouatū, ꝑ iura Auth. licet gl aliter dicat, & male, qa ī mō ꝯſtituēdi nil īnouat, vt pluries dcm̄ ē, qa in rl̄a ē, ꝙ q īſolidū pñt adminiſtrare, īſolidū teneāt, vt l. ſi pl̄es ḋ cur. bo. dā. Si vero adminiſtrō ñ ſuit ꝯmiſſa īſolidū, & tūc un⁹ ñ p̄t agere ſine alio, qlibet tenet ḋ ſuo tm̄ facto, nec erūt duo rei, arg. l. cū alicui in ſi. de neg. ge. l. ſi tñ pl̄es. ff. de exer. ī prin c. & hoc ḋ reis dēndi. Plures uero reos credendi nō aduerto poſſe ꝯhi, qa
11 qlibet ageret ꝓ ſuoītereſſe. Nono q̄ro † plures mercatores gerūt vnā mercātiā, uel unā negotiatonē, an ex ꝯctu uni⁹ qlibet teneat īſolidū, & qlibet poſſit agere, & an ſit duo rei. Pe. & Io. dñt, ꝙ ſic & Cy. ſeqt eos s̄. ſi cer. pe. l. cū te. ad ſimilitudinē tutorū et magr̄atuū. Certe, male dt. & ꝯ caſū l. ſi tñ plures. ī pri. ff. de exer. Tu dic, ꝙ aliqñ a plurib agit eadē negotiatio, q̄ decernit ex publico, & tūc fateor, ꝙ ſūt duo rei actiue, & paſſiue, vt l. ſi un⁹, in prin. ff de pact, & l ſi duo ff. de arb. & l idē ī duob. ff. de pac. vbi loqͥt de pl̄ib. argētariis, quib. offm̄ decernebat ex publico. ff. de edē. l. ſi qs ex argētariis, vt no. l qdā. § nūmularios. ff e. ti. Facit, ꝙ dr̄ ḋ magi. ꝯue. l. magr̄atus ff. ḋ loc. pub. fru. l. i. vbi vterq; ſociorū i ſolidū hēt actionē. Si vero talis negotiatio fuerit ꝓpria uolūtate aſſūpta nō ex publico, & tūc aut pl̄es gerūt iſtā negotiationē, & mercātiā ꝑ ſuū īſtitorē, vel exercitorē, q in vulgari appellant factores, & qlibet eorū tenet ī ſolidū īſtōria, ſeu exercitoria, vt ff ḋ exer. l. j. ī ſi. cū l. ſe, & ḋ īſtōria, l. hēbat. §. ſi. & l. ſeq. & ſatis arbitror eos eſſe duos reos debēdi, qa ad idē, & eādē oblonē vtriuſq; teneri ꝯſtat, & eē obl̄atos, vt l. j. §. pe de exer. & ſic talis actio ē natiua, ñ datiua. lic̄ ſiiꝗ lata ꝓ vno, ꝓdeſt alteri, vt d. §. pe. Itē puto, ꝙ l. ſi. ī. e. hēat locū ī eis, ꝑ illā rōnē, ne ī plus, & c. vt l 2. ḋ exer. Dico ergo, ꝙ ſūt duo rei debēdi: duo vero rei credēdi iſtō mō oīno ñ ꝯſtituunt, qa ex ꝯctu exercitoris, vl̄ īſtitoris, ñ q̄rit̄ actio niſi ceſſa, aut niſi ī ſubſidiū. l. j. § ſi & l. ſeq ff. ḋ iſt. & l. ſi cū. §. i. ḋ exer. Si vero, talē negotiationē, vel mercātiā gerūt ꝑ ſeipſos, tunc aut ambo ſil̄, & qlibet tenet ꝓportione, q̄ hēt ī negotiatione, vt l ſi tñ plures. ī pri. de exer. Aut exercēt ſeparatī, puta ſi duo ſint ſocii, vnus exercet Perusii, alter exercet Florētię, & tūc qlibet tenet ī ſolidū. Vñr. n. īuicē ī ſocietate p̄poſiti, ar. l. ci⁹, q ī ꝓuincia. ff ſi cer. pe. & C. ḋ fab. l. iure ꝓuiſū. li. xj. l. ſtatiō. §. ſi. ff. ḋ acq. re. do ꝓ hoc facit illa rōne, ī pl⁹, & c. qḋ tenet Ia. de Are. ī d. l. ſi. tñ pl̄es. ī pri. ff. de exer, licet gl. ī l. 1. ī ſi. e. ti. va-
12 riet. Decimo q̄ro, † inſtōr, & exercitor pñt ꝯueniri ex eorū ꝯctib. Itē p̄ponēs, & qlibet eorū ī ſolidū. an dicant duo rei ī ſolidū. Vr̄, ꝙ ſic, vt l. i. §. pe. ḋ exer. Cōtrariū puto veri⁹, ꝙ vnus teneat pricipl̄r, alter acceſſorie, & ideo magis ipſos ꝯparamus fideiuſſori pricipali, vt ī pr̄e & filio, l. cū fili⁹. ī pri. ḋ ver. obli. Cōſtat āt fideiuſſorē & pricipalē ñ eē duos reos, vt no. ī ver. atius ḋ ſol.
13 l. cū qs, ꝓ eo & qḋ no. ꝑ Doc. ī. e. l. ſi. Vndecimo, q̄ro, † pl̄es dñi ex fcō vni⁹ ſerui ī ſolidū teneant ḋ peculio. vt ff. de pec. l. & ancillarū. §. ſi qs cū ſeruo cū ſi, an tenebunt vt duo rei; Br̄ dicere, ꝙ qñ qlibet tenet ī ſolidū, aut tenēt rōne, peculii, qḋ eſt penes ſeruū tm̄, vel ī loco cōi, aut reſpū peculii, qḋ ē penes ſe tm̄, ff. de pec. l. ſi noxali. §. ſi. cū 3. ll. ſeq. Primo caſu dicerē eo, eſſe duos reos, qa ad idē, & eodē reſpectu teneni, & eadē obl̄one, ſicut duo rei, ſicut dixi. s̄. ī pl̄ib. p̄ponētib. ī ſtitorē Scḋo caſu dico, ñ eē duos reos, qa ī ſingulis ꝑſonis ꝓpriū ē ꝑ ſe peculiū, ergo & c. vt l. ſi id ꝙ. ff co. Itē qa actio ḋ peculio hēt naturā actionis realis, vt l. q̄ſitū. ī pri. ff ḋ pec. no. Cy. s̄. ꝙ cū co. l. dñm, & ſic qlibet vr̄
14 ꝑ ſe teneri ī ſolidū ad rē diuerſā Duodecimo q̄ro, grā hui⁹, † q̄ diuerſitas īpediat ꝯſtōnē duorū reorū. Circa ꝙ dico, ꝙ qñq; ē diuerſitas ī obl̄one ꝯcta tpe, qa vn⁹ obligat vno tpe, ali⁹ alio, & tūc aut ē diuerſitas modici tpis. & ñ īpedit ꝯſtōnē duorū reorū vt l. duos. §. ſi. ff. e Aut īteruenit īteruallū, & tūc aut fuerūt duo ſimul īterrogati, vel īterrogauerūt. & vnus ſtatim, alter ex īteruallo rñ. vel alteri ex īteruallo rñſum ē, & vitiat ꝯſtō duorū reorū debēdi, & credēdi. l. ſi ex duobus. ī pri. ff. e. Aut ſeparatī qlibet fuit īterrogatus, & qlibet īterrogauit, & ſic ſeparatim rñſum eſt ex īteruallo, reſpū p̄cedētis obl̄onis, ſeu incontinēti, reſpū factæ interrogationis: & tūc aut in ſequēti obl̄one fuit habita mētio primæ, vel expſſe, hoc acto, ꝙ eſſent duo rei, & nō impedit ꝯſtō duorū reorū, vt l. 2. ī prin. ff. e. Facit l. Modeſtinus, ff de ſol. Aut in ſecūda oblōne nō fuit facta mētio primæ, tunc nō erunt duo rei, vt Inſt. e. §. 1. Qñq; eſt diuerſitas in obl̄onis forma. vt puta ego emi, & ex cā emptionis p̄tiū ꝓmiſi, ali⁹ ꝓmiſit p̄tiū ꝑ ſtipl̄onē, cū ipſe nō emerget & tūc vitiat ꝯſtō duorū reorū, qa oēs leges, q̄ loquunt de duobus reis, dñt ꝙ ꝯſtituūt, ex ſtipl̄one, vel ex alio ꝯctu, vt l. 1. & 2. & l. eādē ī pri ff eo. ꝓbat. ff de in rē ver. l. ſi ꝓ patre. in §. ſi. vbi pr̄, q obligat ꝑ iuſſum, & filius q obligat ex mutuo, nō ſunt duo rei. Et hæc ꝯcluſio patet in principali, & fideiuſſore, q nō ſūt duo rei. vt dictū eſt, qa ex diuerſis obl̄ationib. tenētur Præterea ex diuerſitate formæ obligationis inducit diuerſitas cāæ, vt patet in exēplo p̄miſſo, ſed diuerſitas cauſæ impedit ꝯſtitutionē duorū reorū, vt ſtat in d. ī cā, ergo & c. Nō obſt l reos, in prin ff co. vbi dr̄ diuerſis actionib. qḋ expone, vt ibi ḋ cā Qñq; eſt diuerſitas in obl̄onis ſubſtātia, qa licet in eadē forma ꝓmittāt, vnus tñ obligat ciuil̄r, & nāliter, & alter naturaliter tñ, tūc nō impedit ꝯſtō duorū reorū, vt l. ſi ex duob. § ſi ff. e. Qñq; eſt diuerſitas in oblōnis cā, qa licet eadē q̄titas ſit ꝓmiſſa, tñ cā obl̄onis aliter reſpicit unū q̄ aliū, & iſto caſu irritat ꝯſtō duorū reorū. l. q ſeruū ff. de iterto. ac. & ibi gl. mag. & ff. e. l. ſi id qḋ ꝓut ibi loqͥt de dote Qñq; eſt diuerſitas in re, q̄ in obl̄atione deducit; & tūc vitiatur conſtō, l. ſi id qḋ. ff. eo Qñq; ex diuerſitas in qualitate, & eſt hic aduertēdū, qa aut talis qualitas ſuperuenit poſt ꝯſtitutionē duorum reorū inde factā, & nō vitiat vt l. eādē. §. ſed ſi qs. 2. rñ. ff. e. Aut iſta diuerſitas fuit in prin. & tūc aut impoſſibile eſt talē diuerſitatē reduci ad paritatē, & vitiatur ꝯſtō duorū reorū, vt d. § ſed & ſi qs. 1. rñſ. Aut p̄t reduci ad paritatē, vt ſi eſt diuerſitas tēporis, vel ꝯſtōnis, vel loci, nā ī quolibet p̄dictorū poſſibile eſt uenire ipſ quo qlibet teneat æqualiter, & non vitiat conſtitutio duorū reorū, ut l. ex duob. la. 1. & l. eādem § ſi ff. e. & Inſt. eo. §.

ſi. Et ſi dicas, q̃ ē rō quare diuerſitates impediũt ɔſtõnē duorũ
reorũ; Rñ. licet ĩ veritate oblõnes duorũ reorũ ſint plẽs, vt d. l.
eādē. §. fi. ff. e. & l. reos & l. ſi reꝰ. eo. ti. l. gnalr. de ſideiuſ. Inſt. e. §.
j. tñ leges volũt, ꝙ hẽant tm̃ effectũ vniꝰ, vñ de iure ciuili ñ ad
mittũt, qa eſſet tãta diuerſitas, ꝙ ius nõ poſſet fingere, qđ loco
voiꝰ hẽreoĩ, tũc ĩpediret ɔſtõ, vt ff. e. l. nemo. Sed põt dici, ſicut
diuerſitas qualitatis ĩ die, vel ĩ ɔdõne vitiat ſtipulationē, vt ff. de
verb. ob. l. 1. §. ſi qs ſimplr. quare ñ vitiat ɔſtõnē duorũ reorum;
Rñ. ꝙ ibi loqr ĩ ſtiplõne, q̃ ſm veritatē, & ſm fictionē eſt vna.
Vñ diuerſitas qualitatis nõ recipit, ar. l. rũ cui ædes, ff. de vſuc.
Hic sũt plẽs oblõnes veræ, licet vna ĩ effectu, & iõ põt diuerſas
qualitates recipere, vt l. rerũ mixtura. ff. đ vſuc. Tertio decimo
15 q̃ro, plẽs † fecerũt pacē cũ plib. & ꝓmiſerũt qlibet ĩ ſolidũ ſe in-
uicē nõ offendere, ſub pœna cẽtũ librarũ; vnus fuit ab vno of-
fenſus, an oẽs đ illa parte põt agere ĩ ſolidũ tãq̃ ɔrei & credẽdi,
an oẽs ex parte offendẽtis põt ɔueniri ĩ ſolidũ vt rei debẽdi; Vi
di quoſdã, q reputãt ſe multa ſcire tenẽtes, qđ ſic. l. ꝙ oẽs de par
te offenſi põt agere, & oẽs de parte offendẽtis ɔueniri. Sed hoc
eſt falsũ. Nã ꝓut ĩ oblõne venit nõ offendere, cohẽt pſonę cui-
libet ſtipulãtis & promittentis. Alia enim eſt offenſio in pſona
vnius, al a pſona alterius: & ſic nõ ſunt duo rei actiue, & paſſi-
ue, qa eſt diuerſitas ĩ re, vt l. ſi id quod ff. eod. Si vero iſtã obli-
gationē reſpicimus, ꝓut põt ɔtineri pœna, & tunc idē, qa ſimul
tat diuerſitas cãæ: nã ei, q ē offenſus, debet dcã pœna ſuo noĩe,
& ſuę offenſionis cã, alius vero nõ debet noĩe offenſionis alie-
nę, ſeu alieno noĩe, & ſic vitiat ɔſtõ duorũ ɔreorũ, vt d. l. ſi id,
q đ ff. e. Si vero iſtã oblõnē reſpicimus, ꝓut ɔtinet pœnã, nõ eſt
ɔreus alius, ſed alij ſi sũt plẽs, niſi oblõ pœnalis ea vna offenſa
eſſet cuilibet, & a quolibet fcã ĩ ſolidũ, vñ põt eẽ ɔrei inter ſe,
qa ñ reſultat diuerſitas cãę, nã qlibet dẽt, & cuilibet dẽt offen
ſa aliena. Dico ergo ꝙ ſi pœnalis ſtiplo fuerit ſimplr adiecta, ꝙ
ĩtelligat ſm materiã p̃cedẽtis oblõnis vt qlibet videat ꝓmiſiſſe
ꝑ ſua offenſa tm̃, & cuilibet, vt ꝓmiſſum ꝓ offenſa fcã ĩ ſua ꝑ-
ſona tm̃, ar. đ vſu l. ſtiplatus & ff. de le. 1. l. ſi legati cer. & đ dã. in
fe. l. dãni ĩfecti. & đ ver. ob. l. ĩter ſtipulãtē. ĩ pri. ĩ gl. Si vero in ſti-
plone fuerit expſsũ, ꝙ vna offenſa ſit, ꝓm ſta pœna cuilibet ĩ ſo
lidũ actiue, & paſſiue. tũc dico, ꝙ ñ sũt duo ɔrei, p ea quæ dicta
sũt, & đ rigore vno ſoluẽte, aliꝰ remanet oblatus, & ſi vni ſolue
rei, alteri remaneret actio, ſed de ęqtate obſtat exceptio, vt d. l. ſi
16 id qđ, ĩ fi. ff. e. Quartodecimo q̃ro, † ſi plẽs sũt, q ex delicto tenẽ-
tur ĩ ſolidũ cuilibet an ſint ɔrei. Rñ. ñ, qa oõ tenẽt ĩ ſolidũ. Qđ
apparet, qa vnꝰ ſoluẽs nõ liberat aliũ, vt l. ſi id qđ. §. fi. đ iur. om.
iud. & l. itē Mela. §. ſi plẽs. ff. ad l. Aql. ſ. đ ɔd. fur l. j. & iõ ñ põt di-
ci, vna obligatio in effectu, ꝙ reqrit nã ɔreorũ. itē ſnĩa lata pro
vno, ñ ꝓdeſt alteri rlr, vt d. l. de oũ ciaſſe. § fi. ff. de adul. Quinto-
17 decimo † q̃ro, qđ ſi plẽs tenẽt ex quaſi maleficio, an ſint ɔrei;
Iſtud ē dubiũ & vr. ꝙ ſi, ſed qlibet tenet ꝓ parte, vt l. fi. §. ſi plẽs.
& ibi no. ff. nau. cau. ſta. & no. p gl Inſ. đ ob. q̃ ex quaſi mal. §. fi.
In ɔ̃riũ vr ꝙ ſic, ff. đ his q deie. vel effude. l. j. ĩ fi. & l. ſe. & no. ff.
đ act. & ob l. ea maleficiis. ĩ §. his & §. is quoq;. ĩ vl. gl. Quid dice
mꝰ; Dic, ꝙ ñ sũt ꝓprie. & oĩo duo rei, ſed quodãmõ: ſicut plẽs
tutores sũt ẽt quaſi duo rei ſed ñ p oĩa, vt dixi ſ. ĩ 8. q. Qđ appa-
ret, qa ſicut illi tenẽt ĩ ſolidũ ex quadã neceſſitate legali, ſic iſti
ex quaſi maleficio vt d. l. i. §. fi. ff. đ his, q deie. vel effu. Itē ſicut ĩ
illis ē bñficiũ ordinis, vt primo ɔueniat iã gerẽs q̃ nõ gerẽs, ita
& ĩ iſtis q tenẽt ex quaſi maleficio, vt priꝰ ɔueniat faciẽs, quã
alij, vt l. ſi vero §. ĩterdũ, de his, q deie. vel effud. & no. ff. e. ti. l. 2.
Itē ſicut ĩter illos vnꝰ ſoluẽs hẽt ɔ̃ alios bñficiũ vnlis actionis, ita
ĩter iſtos, vt ff. de his q deie. vel effu. l. ſi vero. §. cũ ãt ff. nau. cau.
ſtab. l. fi §. ſi plẽs. & ibi no. & qđ no Inſt. đ ob. q̃ ex quaſi male. §.
fi. Itē ſicut iter illos hẽt locũ bñficiũ diuiſionis, ita iter iſtos. qa
tm̃ teneãt ꝓ parte oppoſito bñficio diuiſiõis, ſed ipſo iure tenẽt
ĩ ſolidũ, vt d. l. i §. fi. licet nñi, Doc. ñ dicãt hoc nec declarẽt. Itē ap
paret, ꝙ vniꝰ ſolutio liberat aliũ, vt d. l. i. §. fi. cũ l. ſeq. Sextodeci-
18 mo q̃ro, † filiꝰ acqſiuit oblãtionē, & actionē ea cã peculij ꝓfe-
ctitij, & ſic ẽt hodie acqrit pr̃i, licet apud filiũ remaneat nãlis, an
pr̃, & filiꝰ erũt duo rei credẽdi? Et hic vr ꝙ ſic, q̃q̃ apud vnũ ſit
ciuilis tñ apud aliũ eſt nãlis: vr tñ idē, & ea eadē cã, & iõ nõ ĩpe
dir ɔſtõ duorũ reorũ. l. ſi ex duob. §. fi. ff. e. Et hoc tenet glo. ff de
ɔd. ĩd. l. frã a fre, ĩ gl mag. Hoc ẽt vr velle tex. ff de pac l. ſi vnus ĩ
prin ɔ̃riũ puto, ꝙ nõ ſint ɔrei. Primo, qa hic ē diuerſitas ĩ cã, nã
filio dẽtur ex ſuo ɔ̃ctu. & debet pr̃i ex diſpõne legali. Pręterea
ſi eẽnt duo ɔrei, debitor poſſet filio ſoluere ẽt pr̃e ꝓhibẽte, ar. ff.
de ſol. l vero ꝓcuratori. §. j. & in l. aliud, ſed filio nõ poſſet ſolui
pr̃e uetãte. l. qđ ſeruus. ff. depoſiti. & ff. de ſo. l. ſi qs ſeruo. & c. Pre
terea apparet: ꝙ pcm̃ filii, uel iuſiurãdũ delatũ ab eo pr̃i, ñ no-
cet, vt ff de pac. l. ɔ̃ iuris. §. fi. & ff. de iureiu. l. q̃to magis, cũ ſi. ꝙ ſe
cus ē ĩ duob. reis. vt j. dicã. Nõ ob. ergo gl. ĩ l. frã a fre: qa ibi eſt di
ctio, quaſi, q̃ eſt nota improprietatis. Idē dicit in l. ſi unos, ubi fi-
lios, & pr̃ ęqparant duob. reis credẽdi, qa utriq; põt ſolui añ ꝓhi
bitionē pr̃is, nõ tñ sũt duo rei, ſed magis æqparo, eos cedẽti, &
ceſſionario. ut l. 1. j. de do. XVII. & vlt circa p̃miſſa ɔcludẽdo,
dicas duas rlas. Prima eſt, ꝙ ſint plẽs rei dẽndi. Quæro q ſunt il
19 li: sũt. n. † qñ plẽs ĩ ſolidũ dẽt idē uere, uel ficte ex una & eadē
cã pr̃ipalr, & ex volũtate eorũ. Expone hãc rlãm plẽs ĩ ſolidũ.
Dixi ĩ ſolidũ, qa ſecꝰ ſi ꝓ parte, vt l. eos §. cũ ĩ tabulis. e. ti. Et hoc
vult dicere hęc Auth. vt ſ. dixi. idē, qa ſecꝰ ſi diuerſũ, vt dixi. ſ. ĩ
xij. q. Dixi ex eadē cã pp id, ꝙ ſ. dixi. q. xij. vere, vel ficte dixi,
ppea, q̃ dixi ſ. e. q. 6 pricipalr dixi; qa ſecꝰ ĩ acceſſoriis, vt ſ. dixi
17. q. Ex volũtate iũ dixi. qa ſi sũt ex neceſſitate, ñ sũt ꝓprie duo
rei, vt dixi ſ. ĩ 8. q. vel plẽs ea quaſi maleficio, vt ſ. 10 a v. q. vel ex
20 nã rei ĩdiuidua, vt ſ. 10 q. 1. Sedã rlã ẽ, † plẽs rei credẽdi sũt, qñ
plib. ĩ ſolidũ dent idē vere, vel ficte, ex vna eadẽq; cã pricipalr
ex volũtate. Pricipalr dixi, qa ſecꝰ ſi voi pricipalr, alii ex ɔ̃tia, vt
ſ. dixi in 6. q & ſ. in proxi. q. Cætera vero ſunt expoſita ſupra.
21 De ſecũdo. vero, qualr exigãt, & agãt, ē vidẽdũ. Et pri
mo q̃ro, † ao plẽs rei debẽdi põt ſiſr ɔue-
niri. Ad qđ dicas, ꝙ qñq; vult qs plẽs reos ɔuenire & quẽlibet
ꝓ parte virili, & tũc ſine dubio põt, vt l. 1. §. i. cũ ſi. ibi no. ff. e. õ
aũt dubiũ, an diuerſis libellis poſſit hoc fieri, an vero vno & eo
dē libello. puto ꝙ tã diuerſis libellis, q̃ vno, & vr colligi, ff. đ ap.
l ſi. q ſeparatĩ. ĩ pri. § 1. & hac auth. hoc ita. & idē dico de duob.
reis credẽdi. qa qlibet põt agere ꝓ parte, vt ꝓbat ex §. fi. d. l. 3. & ẽt
ꝓbat p ęqparõnē, q̃ facit l 2. ff e q̃ ſic põt ĩtelligi. & dic, vt ꝓbat
ex fi. d. l. 2. Et puto, ꝙ eodē libello ſiue diuerſis. ar. eorũ, q̃ dicta
sũt ĩ reis debẽdi, & facit optime. j. đ accu. l. ſi accuſatorib. & qđ
ibi no. Qñq; qs vult ɔuenire plẽs reos debẽdi & quẽlibet ĩ ſoli-
dũ. Et hic eſt aduertẽdũ, ſi qdē volo eos ɔuenire, ſimul, & eo
libello, ꝓteſtãdo, ꝙ vna ſolo ſufficiat. poſſum, vt hac auth. hoc
ita & in corpe vnde ſumit, & ꝓbat ſ. ſi plores vna ſen ſue. ɔde.
l. j. vbi innuit, ꝙ potuit eos iudex ɔdẽnare ĩ vna ſnĩa in ſolidũ,
ergo ſic erat petitũ, qa ſnĩa dẽt eẽ ɔformis libello facit ff. de re
iu. l. Paulus. ff mãda. l. ſi mãdato Titii. §. Paulus rñ. Et hoc ẽt te-
net ibi gl. & idē dt Dy. de le. 2. l ſi plurib ff comm. & in d l. a. §. 1.
p la. de Are. ꝑ hoc facit ff. de ver. ob. l in executione § ĩ ſolidũ.
Si vero vult eos ɔuenire io ſolidũ, non facta proteſtatione, qđ
vna ſolo ſufficiat vel ſimib. verbis appoſitis, q̃ hñt vim p̃dictę ꝓ-
teſtationis, tũc talis libellus nõ dẽt admitti, vt ſ. de fideiuſ. rut. l.
1. & no. ibi p gl. ſup verbo agi. q̃ exponit, ita ꝙ exigat q. d. ſecus
ſi diceret, ꝙ una ſolo ſufficiat. Et eodē mõ credo ẽt duos reos
credẽdi poſſe agere ea rõne. Facit p̃dicta l. ſi accuſatorib. j. đ ac
22 cuſa. † Sed ɔ̃ p̃dicta op. de ecq plu. ar. l. ſ. ĩter. §. Caſſius, ibi dr, ꝙ
plẽs nõ põt uno, & eodē libello ɔueniri, nec agere, ſed dẽnt ſe-
paratĩ. Rñ. qa licet pmittat agi ſeparatĩ, nõ tñ ꝓhibet agi ſil, ſi ɔ-
ſẽtiãt, imo poterũt, ar. ad hoc. ff. de no. op. nun l. ſtiplo. in § fi. ꝓ
bar ff. fam. erc. l bides. §. ſi inter. Itē facit, ꝙ no. p Cy. ſ. ſi cer. pe.
l. eo qđ, licet in eo, qđ ibi dicit diuerſis actionib. forte nõ bene
dicit ar. ff. de act. emp. l. oõ eſt nouũ, cũ ſua gl. Qñq; qs uult ɔue
nire plures inſolidũ ſeparatim, & in diuerſis libellis, tunc ſi quã
dē ſimul, & eodē tpe ɔ̃ plẽs porrigit libellum, ſeu libellos, puto
debere dici idē, ꝙ quando ĩ vno libello, arg. d. l. ſ. iter. §. Caſſius
Fateor tñ, ꝙ ad petitionē partis aduerſę poſſit agẽs ɔpelli eos ɔ-
uenire in vno libello, & eos diuerſis inſtãtiis nõ moleſtare arg.
l. nõ ē. ff. de act. emp. & de leg 1. l hmõi. §. ſi Si vero primo datus
eſt vnus libellus, ſecundo offertur alius, tunc ſi quidē loquitur
in plurib. reis credẽdi poſt litis cont. ab vno, alius nõ audit, ut
l. ex duobꝰ ff. eo. & ibi dicemus. Si vero ĩ reis debẽdi, in hoc ego
reperio opi. Nã gl. in Auth eo circa ſi dicit, ꝙ uno conuento.
nõ poteſt alius conueniri pendente iudicio. Idem dicit Azo. ĩ
ſumma huius tit. Dy. vero in l. 2. ff. e. dicit, ꝙ gl. dicit uerũ pẽdẽ-
te cã principali p l quoties. ĩ §. ſi creditor. ff de pecu. ſecꝰ pẽden
te cã appellationis, vt l. creditor. ĩ prĩc. ff. mãd. Iacob. de Are. vr
tenere ɔ̃ gl. p d. l creditor. ſ. alle. Ego puto eũ bene dicere cum
inter cauſam principalē, & cãm appellationis non poſſit reddi
rõ diuerſitatis. Nõ ob. l. quoties. §. ſi creditor. in prin. qa ibi nõ
loqr ĩ duob reis ſm ea, q̃ dixi in aj. qõ. ſed in his, quorũ electio
vnius, & ſine exactione liberat alius mero iure. iõ interim aliũ
nõ põt ɔuenire, vt l. ſi ex duob. in prĩ. de pecu. ſed ĩ æqtate vno
reperto nõ ſoluẽdo, põt alius ɔueniri, vt l ſi ex duobus præalle.
q̃ æquitas non hẽt locum niſi lata ſnĩa, & facta executione ɔ̃ v-
nũ, cum peculium ſp poſſit creſcere, ut l. q̃ſiuĩ. ĩ prin. ff. de pac.
ſed nos loquitur in duob. reis, in qbus unius electio, nõ liberat
aliũ mero iure, vt no. ff. e. l. 2. & l. 4. iõ uno ɔuẽto, alius põt cõue
23 niri, vt d. l. creditor, in prinč ſ. man. † Scdo q̃ro, quid ſi unũ tñ
ea duob. in ſolidũ uult ɔuenire, ita ꝙ nõ aliũ. Bñ dico. Quidam
ſunt ꝓprie duo rei, vt plures tutores, & plures negotiãtes, & alij
ſiles de qb. ſ. ĩ 8. q. dixi, & illi, đ iure antiquo hñt bñficiũ diuiſio
nis vt legib. vulgarib. & de his nõ loquor. Itē plẽs oblãti acceſſo
rie, illi habẽt beneficiũ diuiſionis ea epſa diu. Adria. in §. ſi plu
res. Inſti. de fideiuſ. cũ ſi. & de his etiam nõ loquor. Quidã ſunt
quodãmodo duo rei, vt quãdo plib. vna res cõmodat vel de-
ponit, & loquit de oblõne ſecũdaria, qua ɔ̃hitur rõne doli, vel
culpæ, vt dixi ſ. in proxi. q. principali, in q. 4. & iſti nõ hñt bene
ficiũ diuiſionis, ſm Iac. de Bel. qnia l. nõ cauetur ɔ̃riũ: puto, ꝙ
ẽt de iure antiquo hẽbant beneficium diuiſionis, ſicut plures
tutores, vt in l. 1. §. ſi apud duos. ff. depo. & de his nõ loquimur.
Sũt alii, qui ſunt duo rei vere, & proprie, & de his loquimur
& conſtat, quod de iure ffnorum, & Codicis, creditor poterat
con-

ↄuenire vnū in ſolidū, ꝑ iura ſſorū. vt in hac l ij. ff eo. l. 1. §. i. ſ. lo
ca l. ſi diuiſa. cū ſi. Sed an hoc ſit hodie immutatū ꝑ ius Auth.
& ꝑ hanc auth. eſt vidēdū. Dico ergo, aut plures rei debēdi ſūt
ↄſtituti ea ↄ̃ctu celebrato cum uno, & plures dñi ex ↄ̃ctu vnius
Inſtitoris, vel exercitoris, vt dixi ſ. in q. 11. & tūc nihil eſt īmuta
tū, & remanet firma rō l. ſi tū plures, ff. de exerc. Nā hęc auth ī
corpe uñ ſumit̃, loqt̃ ꝓprie de duob. reis ↄſtitutis ea ↄ̃ctu cele
brato cū plurib. Aut plures rei ſunt ↄſtituti ea ↄ̃ctu cū plurib.
celebrato, vt rr̃ fit, & tūc aut in oblone erat aliqd̃ īdiuiduū, &
ꝑ ius auth. nihil eſt innouatū, qa eorū diuiſio rūperet ſtipłonē,
vt l. ſtiplones nō diuidunt. de verb. obl. & hęc aut loqt̃ in his, q̃
ſunt diuidua, licet gl. ff. e. l. reos. §. cū in tabulis, d cat ↄ̃. & male,
vt diai ſ. i 5. q. Aut ī oblone venit aliqd̃ diuiduū, & ꝑ iura auth.
eſt imutatū, vt hodie, ſi unus in ſolidū ↄuenit̃, ꝙ hēat bñficiū
diuiſionis, niſi alius ſit abſens, vel inops. vt in hac auth. ꝙ eſt ve
rū, qñ ꝑ ↄſtōnē duorū reorū alternatiuè, vel ex altera parte fi
deiuſſio interuenit, alias puto ꝙ de iure antiquo nihil ſit dero
gatū, vt ĩ. dicā, vñ ꝑ iſtā auth. ſolū in modo exigēdi eſt mutatū,
24 nō in modo ↄſtituēdi. Tertio q̃ro, †qd in plurib. reis credendi.
Rñd. ꝑ ius auth in eis nil reperii innouatū. Et hoc tenet glo in
25 auth. eo cit. ſi. Quarto q̃ro. †an in his caſibus vbi plures rei ↄue
niunt̃ in ſolidū ſimul vno uel diuerſis libellis ſit aliqd innoua
tū? Dico ꝙ ſic. Nā olim nō reperiebat̃ ꝓhibitū, licet ꝓceſſus eſ
ſet ſimul inchoatus, ↄ̃ vnū ꝓcedere, & ↄ aliū ſupſedere, imò ꝑ
miſſū, vt l. nō idcirco. ff de iu. Hodie vero dico ꝙ ad partis pe
titionē cōiter negotiū dēt examinari, & cōiter terminari, vt hac
auth. & in corpe vñ ſumit. Et puto, ꝙ ſi aliter ſert̃ ſnīa, ꝙ ꝑ ap
płonē reſcindet, at. ff. q̃ ſent. ſine app. reſcin l. 1. in fi. & ſic eſt im
mutatū ī mō ꝓcedēdi. Scdo, olim poterāt plures rei ꝑ ſnīam in
ſolidū ↄdēnari, & ꝑ ↄñs poterat fieri executio ↄ̃ quēlibet in ſo
lidū, hodie vero puto, ꝙ ſi eſſent ſic in ſolidū ↄdēnati, in tpe e
xecutionis fieret excuſſio facultatū utriuſq;, & ſi uterq; eēt ſol
uēdo fieret executio ꝓ parte, vel ſi alter ꝓ ſua parte nō eēt ſol
uēdo fieret ↄ̃ aliū. & hoc uult dicere tex. ī corpe ibi, vbi ſubſtā
tiæ eorū qualitas examinabit̃, qd̃ eſt ꝑ ſnīam, ut ibi patet ex or
dine lrę. Dices ergo, Bñficiū diuiſionis pōt opponi poſt ſnīam
ↄ̃ l. ſi fideiuſ in fi. ĩ. ti. 1. & ibi no. ꝑ Dy. ff. de fideiu. l. ſi dubitet̃, &
ꝑ Cy. in d. l. fideiuſſor. & in l. exceptionē. in ult. q. ſ. de ꝓb. Dico,
q. ī caſu iſto, vbi plures ↄueniūt ſimul hoc acto, q. una ſolo iuſſi
erat. eſt uerū qd̃ ego diai, nec eſt neceſſe, ꝙ tūc talis excep oppo
nat, qa tūc de diuiſione faciēda, ꝓut quilibet ſoluēdo eſt, vr̃ agi
tā ab actore, quam a reo, cum lex ſic diſponit, ſed qñ fit ↄuētio
in ſolidū ſimplr̃, imputet ſibi qui exceptionem nō opponit. In
hoc ergo eſt aduertēdū, ꝙ ſi actor uult aliquē ex duob. reis ſe
paratim ↄuenire, eſt locus beneficio diuiſionis pēdēte ꝓceſſu,
vt in Auth e. § j. ſed ſi uult ↄuenire eos cōiter, licet in ſolidum,
tūc nō eſt locus beneficio diuiſionis pēdente proceſſu, ſed eo
finito tpe executionis, & ita loqt̃ in Auth e. in §. pe. Quinto q̃
26 ro, †qd in plurib. reis credēdi. certe in his nihil reperit innoua
tū, nec in mō ↄſtituendi, nec in modo exigēdi. Ita no. in Auth.
eo §. ſi. in ul. gl. in eo, ꝙ dicit. l. ex duob. ff e nō eſt correcta. Sed
27 † q̃ro, an unus ex reis credendi poſſit facere ꝓcuratorē alium?
gl. dicit, ꝙ nō, in l. licet §. porro. ff. de ꝓc. Cōtrariū puto, ſ. ꝙ unꝰ
poſſit agere ꝓcuratorio noīe alterius, vt ff. d ſol. ſi duo rei & gl.
28 ↄ̃ria alle. nō fundat ſe bona lege, ſi bñ aduertat̃. Sexto q̃ro. †dixi
bñficiū diuiſionis hr̃e locū inter conreos ſi ambo ſint ſoluen
do, cui īcūbat onꝰ ꝓbādi, an actori, illū ſoluēdo nō eſſe, vel reo
opponēti illū eē ſoluēdo. Et nō inſiſto ī allegationib. Dico. n. ꝙ
q̃dā eſt bñficiū diuiſionis de iure antiquo ex epla D. Adr. ꝙ
ↄpetit fideiuſſori, vt Inſt. de fideiu ī §. ſi plures. & ſ. de ↄſti. pe. l.
fi. & ĩ. ti. 1, l. 1. & l fideiuſſ. cū ſi. & iſtorū exēplo bñficiū diuiſio
nis hñt tutores. & curatores, & ſiſcs, vt dt tex. ī l. j. §. nūc tracte
mꝰ. ī pri. ff. de tu. & ra. diſtr. Et ī iſto bñficio diuiſionis eſt aduer
tēdū, qa ſi qdē ſoluēdo ſūt oēs, & hoc ↄſtare ꝑt, ↄpetit bñficiū
diuiſionis. Sed ſi ↄſtat, ꝙ ñ ſūt ſoluēdo ceſſat tale bñficiū, vt di
ctis leg. b. S. l. ſi dubitet̃ & tūc ille, q petit diuiſionē, audiē ſi uelit
liū ↄuenire ſuo piculo. Et de hoc dic. ut hēs ī d. l. ſi dubitet̃. ff. de
fideiuſ. & ſic ille, q petit diuiſionē, dēt oñdere aliū eſſe ſoluēdo,
vel grauat̃ illa ſatiſdōne. Eſt aliud bñficiū. ꝙ venit ex hac ↄſtō
ne noua, de duob. reis, ut hic ur̃, ꝙ ī cā dubii reus nē pōt ↄueni
ri, niſi ꝓ parte, ut in Auth e, §. 1. & ibi glo. ſup uerbo, interim. &
ſic ur̃ hodie, ꝙ ſit onus creditoris, ꝙ nō poſſit agere ↄ̃ unū ī ſo
lidū, niſi facta diſcuſſione, aliꝰ reperiat̃ nō ſoluēdo. Rō hęc eſt,
qa uñr iu eē fideiubere. Qd̃ ītellige, vt ĩ. dicā. in 4. q princ. & iō
unus nō dēt ↄueniri pro parte alterius, niſi alio diſcuſſo, ut in
Auth. de fideiuſ. §. i. ĩ ti. i. auth. pñte. qd̃ aūt ad exēplū illius bñfi
cii ↄceſſi fideiuſſorib. hoc ſit ↄceſſū duob. reis, apparet ī Auth.
e. in princ. Qualr̃ aūt dicant̃ inuicē fideiubere. ĩ. dicā. Sept mo
29 q̃ro, †pone ꝙ ad unū ex ↄreis peruenit tota quātitas, verū alius
poſſit petere, ꝙ ille prius excutiat̃. Rñ. ſi qdē hoc fuerit actū ab
initio cū creditore, ut ad unū tm̄ perueniret pecunia, & alius
eſſet fideiuſſor. nō tñ obligauit ſe principalr̃ ut correus. & tūc
ſine dubio poſſet hoc petere ꝑ tex. ī Auth. de fideiuſ. §. i. ĩ. tit. i.
Auth. pſente. Si uero hoc nō fuit actū cū creditore, ſed tm̄ īter
eos, tūc vr̃ prima facie, ꝙ factū eorū nō ꝑiudicet creditori, vt ī
Auth eo. §. ſi vero minus idonei. ibi, nullū ſuſtinebit dānū, fi
nalr̃ tñ dico, ꝙ ſi alter ↄreus oñdit hoc. ſ. totā pecuniā ad aliū
ↄueniſſe, ſeu negotia ad aliū totalr̃ ptinere, & iō petit aliū pri
mū diſcuti ipſiꝰ periculo, ꝙ actor cogit̃ hoc facere, vt l. q̃ro. in
pri. ff cōmo. vbi ē caſus, ꝓut ē ī lr̃a, ↄueniri. Pro hoc facit ꝙ dr̃
tutor, q gerit priꝰ ↄueniri, q̃ nō gerēs, qa ad eū negotiū princi
palr̃ ſpectat. Sed ↄ̃ ꝓdicta facit, qa qñ vnꝰ tenet̃ alio excuſſo, nō
ſūt duo ↄrei, vt l. decē. de verb. obl. Sed id veniē ē, ſi ipſa oblo ī il
lā ↄdōnē differt̃: hic vero oblo eſt pura, ſed executio eſt dilata.
Itē facit ↄ̃ ĩ. de cura bon dan l. 2. ī fi. Sed dico, ꝙ illa l. dēt itelli
gi ſm iſtā determinationē, niſi aliꝰ, ad quē pricipalr̃ ſpectat ꝑe
tat eū ↄueniri ſuo periculo arg d. l. vnde q̃rit̃ ff. cōmo. Octauo
30 q̃ro, dixi ꝙ †ad hoc, vt bñficiū diuiſionis locū hēat reqrit, q oēs
ſint pñtes. qualr̃ dēat ītelligi, & qualr̃ dēat ↄſtare d pñtia, & ab
ſētia. Aduertatis, vt ego iā dixi ſ. iſtud bñficiū diuiſionis ē ītro
ductū ad exēplū illiꝰ bñficii, qd̃ dat̃ ꝑ Auth. de fideiuſ. Sed gl. ī
Auth. d fideiuſ. §. j. ītelligit, pñtes. ſ. ſi ſint ī eodē territorio, ita ꝙ
facile poſſint citari. Et aduerte, ꝙ gl ibi ītelligit, ī eodē territo
rio. ſ. eiuſdē ciuitatis: ſecꝰ ſi eēt eiuſdē ꝓuinciæ. vt ſub eodē ꝓ
ſide diuerſarū ciuitatū, vt ibi patet. Et ꝙ tenēt Doc. ēt tex. ibi vr̃
exprimere, dū dt acerbū eſt creditori mittere alibi, &c. Sed eo
caſu, quo ſūt eiuſdē territorii, puto. ꝙ ad hoc, vt ↄ̃ vnū tm̄ ꝓce
di poſſit, dēat ꝓcedere ſolēnis excuſſio de ꝑſona, ſicut dictū ē
de reb. ſ. vt citet̃, & ſi nō uenerit, mittat̃ familia ad capiendū, &
ↄducēdū eū, & ſi retulit eū ipſū nō poſſe hr̃e, tūc ꝓcedat̃ ↄ̃ vnū
tm̄. Ita vr̃ colligi ex Auth. e. § pe. & hæc diſcuſſio circa ꝑſonā ꝓ
31 bat̃ le. a. l. eū qdā. § ſi. cū l. ſeq. Nono q̃ro, †vtrū vni ↄreo ſit dā
dū tps ad reducendū abſentē, ſicut fideiuſſori. Gl. tenet hic, ꝙ
nō, vt ſ. ti. j. Auth. pñte, & Auth. eo. § ſi minus idonei. Decimo
32 q̃ro, †qd ſi aliqs ex ↄreis eſt ſoluēdo, & pñs. ſed nō pōt ↄueniri.
Rñ. qñq; nō pōt ↄueniri pp defectū ꝑhibitionis ī ꝑſona ipſius,
vt qa minor, nō hñs tutorē, vel curatorē, & opus eſſet ire alio
loco, vel dēt dari cū īqſitione. & ſic cū magno labore, hēbit̃ ꝓ
abſente, arg. eius ꝙ no. ī Auth. de fideiuſ. ī §. 1. in gl. q̃ incipit, qd
ſi pignꝰ & qa ſicut imminet periculū ex territorii ꝓ petēdo d
bito, ita ꝓ petēdo tutore, vt C. q pe. tu l. cū a matrib. Qñq; non
pōt ↄueniri pp defectū iuris, ꝙ eſt penes actorē, vt qa alter ↄ
reus tenet̃ nālr̃ tm̄, vel ē reſtitutus, vel impetrauit reſcriptū
Pricipis, ꝙ nō poſſet ↄueniri, vel ſilia, & ſic nō eſt ius agendi,
nec ēt ſperat̃, tūc ſi qdē aliꝰ ↄreus hoc ab initio ſciuit, vel ſcire
debuit, ceſſat bñficiū diuiſionis, ꝑ l. ſi Titius. ī prin. ff. d fideiuſ.
Sic itellīgas l. ſi ex duob. ī fi. ff. e. Si vero nō ſciuit, vel ſcire de
buit tūc vi Cy. tenere hic, ꝙ hēat bñficiū diuiſionis, ꝑ d. l. ſi Ti
tius. Rñ. Cōtrariū credo, qa illud bñficiū factū eſt ad exēplū
bñficii. ꝙ dat̃ de fideiuſ. qa ꝓ parte. ꝓ qua vr̃ ꝓ alio fideiubere,
primo dēt aliter ↄueniri, vt dictū ē. ſed fideiuſſori illud bñficiū
ordinis nō ↄpeteret, ſiue ponas principalē tm̄ teneri nālr̃, vt
ff. de fideiuſ. l. Marcellus, vbi hoc expſſe ꝑ Dy. ſiue pricipalis ſit
reſtitutus ī integrū, vt l. 1. & 2. ſ. de fideiu min & ff de ꝓc. l. mi
nor. ſiue q ī impetrauerit reſcriptū. vt ff. ꝙ q ſq; iu. l. 3. § ſi is ꝓ quo
Nō ob. l. ſi Titius, qa aliud ī beneficio diuiſionis, qd cōpetit fi
deiuſſori, vt ibi no qa pōt hr̃e regreſſum ↄ̃ principalē: & iō eſt
minus periculū, in caſu noſtro ſecus. arg eius ꝙ no. in d. l. 2. ſ.
de fideiu mi. Sed ſi poneres ī caſu l. ſi Titiꝰ. principalē ſolū nāli
ter teneri, tūc inueſtiga rōnē. Et ꝓdicta ſunt vera, niſi facto cre
ditoris hoc acciderit, tūc. n. ſecus eſſet, qa actor ↄreo ꝑiudica
re nō poſſet, vt ff. de admi. tu l. ſi pupillus. & de ſol l. Stichū. §. pe.
Qñq; nō pōt ↄueniri de pñti, ſed ſpes eſt ꝙ poſſit conueniri
de futuro, vt quia alter ex ↄreis promiſit in diē, vel ſub ↄdōne,
alter pure iſto caſu ēt de iure antiquo, ille q promiſit pure, po
teſt ſtatim in ſolidū conueniri, vt Inſt. e. § fi, & ff. eo l. ex duob.
la j. Qd vr̃ tenere gl. ff de fideiu. l. ſi plures. ī prin. Sed gl. ī auth.
iſta format qōnē, & nō ſoluit Dy. in d. l. ex duob. ī prin. dicit, ꝙ
hodie nō pōt conueniri in ſolidū pp beneficiū diuiſionis, ar. l.
ſi plures. in prin. ff. de fideiuſ. quod Cy. vr̃ ſequi, & forte ↄ̃trium
eſt veritas; nā, vt ego dixi, tūc beneficium huius auth. habet lo
cū, cum vñr inuicem fideiubere. Sed ille qui promiſit pure, nō
pōt uideri fideiubere pro eo. qui promiſit in diem, uel ſub ↄdō
33 ne, vt l. Græce. § illud. ff de fideiuſ. Vndecimo q̃ro †an huic be
neficio poſſit renūciari. Gl. & Doc. dñt, ꝙ ſic, quia licitū eſt vni
cuiq; renūciare iuri ſuo, per regulā generalē, cuilibet licitū ē,
&c. Ita no. Inſt eo. §. fin & in Auth. eod §. 1. Et aduerte tamen,
quia notarii dicūt in inſtrumētis, ꝙ renunciauit beneficio no
tarū ↄſtitutionū de fideiuſſorib. & de pluribus reis debendi.
Et bene dicunt. Nō. n. eſt ſolum beneficium diuiſionis, ſed ēt
illud. ſ. vt fiat ſummarie cauſæ examinatio, vt dictū eſt ſ. Illud
aūt, quod apponitur de fideiuſſoribus, fit ad cautelam per illā
34 opinionem, an videantur fideiubere; Duodecimo quæro †an
vitus ex ↄreis conuētus poſſit petere ab agēte cauere cōreum
credēdi, rē ratā hab. Gl. tenet quod non, ff. ſoluto matrimo. l. a.
in fi. gl. magnæ, quod tractant Doct. in hac auth. aduerte tamē
ſolicite, ꝙ licet cautio de rato nō poſſit peti teneī tamē caue
re de defendēdo debitorē, ſi ↄuenitur ab alio ↄreo credēdi, ut

l.fideicommiſſa.§.plerumq; in fi.de leg.3. quod eſt notādum.
Tertio. pricipal'r ē q̄rēdū, an factū vnius ꝯrei ꝓſit, vel nu
ceat alteri ꝯreo debēdi, vel credēdi. Et hic aduer-
tēdū ē c.rca multa. Primo, circa ſolōnē. Scd̃o, d̄ acceptilatione.
Tertio, d̄ petitione. Quarto, d̄ ſn̄ia. Quinto, de iur̄o. Sexto, d̄ pa
cto. Septimo, de nouatione. Octauo, de ceſſione. Nono, d̄ ꝯfeſ-
ſione. Decimo, de ſucceſſione ī ſolidū. Vndecimo, de mora.
Duodecimo, de culpa. Tertiodecimo, d̄ reſciſſione. De quoli-
bet iſtorū ē vidēdū, tā ex parte reorū debēdi, q̄ credēdi. In pri
35 mis ergo q̄ro, †an ſolō facta vni ex ꝯreis credēdi, tollat alteri a-
ctionē. Et dic, ſi ſolō eſt facta vni ī īcegre, tol it actio alteri, vt l.3.
& 2.ī fi.ff.eo d̄ pac.l.ſi vnus, in prin. de noua l.ſi rē.§.duo cum
ſint & hoc ſi ſolō ē facta ſibi, vel ei' legitimo ꝓcuratori. Si ve
ro negotiorū geſtori, dic, vt l.ſi q̄s offerēti, ī fi.ff. de ſol. Si uero
pars tm̄ fuerit ſoluta, tūc poſſet dubitari: nā ſicut litis ꝯteſtatio
ꝑiudicat alteri ꝯreo ī totū, vt ĵ. dicā ita ēt vr̄ p partis ꝑceptionē,
ar.l.2.d̄ nou. Tñ ī ꝯrīū ē veritas, qa ſi aſ parcat p parte vni ſolu-
tū, alia pars p̄t alteri ſolui, vt l.q̄ hoīem.§.j.ff.d̄ ſol. & liber. Ergo
apparet, q̄d alteri nō erat perēpta actio, arg ff. de verbo.ob.l.ſi
duo rei. Et illud argm̄, qd partis ꝑceptio æq̄pareī litis ꝯt. ñ ē ve
rū ī mā nr̄a, vt ꝓbat l l.cū decē.ī pri.ff.d̄ ſol.ꝯiūcta l.ſi q̄s ſtipu-
36 tus fuerit decē ī melle.eo ti. Sed videamus †de reis debendi, &
hoc certū eſt q̄ ſolō facta ab vno de tota quātitate, liberat aliū
37 ꝯreū, vt d.l.i.& 3.eo ti. Sed an ſolōne partis †facta ab alio videaī
facta diuiſio, ita q̄ qlibet a dn̄o dēat ꝯueniri viriliter iure exce
ptionis pacti. Dic, aut erāt duo rei tales, q̄ nō hēbāt bn̄ficiū diui
ſionis, & tūc recipiendo ſolōnē partis ab vno, vr̄ diuidere, ita
q̄d p alios iure exceptionis pacti dēt viriliter ꝯueniri, vt l. ſi cre
ditores.ſ. d̄ pa. Fallit fauore legati, vt de l.j.l.ſi ex toto §.1.ī fi. Aut
sūt tales pſonę, q̄ hēnt bn̄ficiū diuiſionis, & tūc aut vnus expri
mit, q̄ ſoluit p parte ſua ſpāl'r, & tūc ipſe ſol' liberaī ꝑ eo, q̄ ſol
uit ipſo iure. ꝓ reſiduo, ope exceptionis, vt ff. de ſol. l. i his.§.j.l.
quoties vn', & ibi de hoc p. Iac. de Aret. i ſol l. ex iudicatū ff. iu
di. ſol. ſed cęteri remanēt ī ſolidū obligati. Aut ſolu t ſimpl'r, ñ
exprimēdo ꝓ parte ſua, & ſic recipiēdo partis ſolōnē de rigo-
re iuris nō videor diuidere, & ſic ī reſiduū poſſū q̄lib̄et ī ſo-
lidū ꝯuenire ſed de æqualitate, ille ſoluēs ꝯuētus pōt oppone
re exceptionē bn̄ficii diuiſionis, vt ſic illa ſolō prima facta ſibi
ꝓficiat, vt l.iter eos.§.i ff. de fideiuſ. licet n ibi loquaī in fideiuſ-
ſore, tñ idē ius, & eadē regula eſt hodie in duobus reis haben-
tib. bn̄ficiū diuiſionis Rō eſt, nā vbi nō hēnt bn̄ficiū diuiſio
nis, creditor nō tenebiī recipere partē vt l.plane.ff famil. erei-
ſcun. & l tutor.§. Lucius ff de vſur. Vnde ſi recepit partē, vr̄ ex
liberalitate facere, ſic īducit pacti exceptio, ſed in eo, q̄ recipit
ab vno eorū, q̄ hēnt bn̄ficiū diuiſionis hoc dici nō poteſt, qa
hoc facit ex neceſſitate, cū ī neceſſitate nemo liberalis exiſtat,
&c. vt ī l fideic.§.ſi rē.ff d̄ le.1. de adim.le.l.rē legatā. Et hoc te-
nebat Old. Q̄ l aūt ex neceſſitate teneaī recipere, hēs tex. & gl.
l.his.§.1.ff d̄ ſol. & l.ex iudicatū.ff.iud. Sol. Sed poſſes dicere, q̄s
ē effectus huius, cū ēt primo caſu de ęq̄tate ſibi ꝓficiat? Rñd.
q̄ñ ipſo iure p partē receptā fit diuiſio, tūc ſi alii efficiunī po-
ſtea ñ ſoluēdo, ñ ꝑiudicat primo ſoluēti, vt l.iter eos §. cū iter,
d̄ fideiuſ. Sed q̄ñ p receptionē partis fit diuiſio nō ipſo iure, ſed
de æq̄tate, tūc illa ęq̄tas ita demū hēt locū, ſi ī illo tpe, quo ꝯue-
niūt, cęteri ſint ſoluēdo, vt d.l.iter.§.1 ff.d fideiuſ. ꝑiudicat ergo
ſoluēti, ſi poſt ſolōnē alii efficiant ñ ſoluēdo. Iuxta ꝑdicta q̄ro,
38 verū ē, q̄ †vn' creditor recipiēdo partē ab vno ex ꝯreis dēndi,
ꝑiudicat ſibiipſi ſed an alteri ꝯreo credendi ꝑiudicet? Dico q̄
ex tali partis receptione īducit̄ pacti exceptio, vnde ſicut idē ē
ī eodē caſu, quo pactū vnius ꝑiudicat alteri ꝯreo credēdi, ita in
39 eo caſu ꝑiudicat talis partis receptio. Secūdo q̄ro, †vtrū accepti
latio facta ab vno ꝯreorū credēdi alteri ꝑiudicet, & fcā vni ex
reis debēdi alteri ꝓſit? q̄dā gl. vr̄ diſtiguere. an ſint ſocii, vel nō,
p l.& p iuſiurādū.§ ſi d̄ accep. & de noua.l ſi rē.§.ſi duo ī gl. ſu
per verbo, fere. & ff.eo l 2. Alia gl. vr̄ īdiſtincte dicere, q̄ vnius
acceptilatio alteri noceat, vt ff de pac.l.ſi vnus. circa fi gl. mag.
& de ſol.l.q̄ hoīem § fi & ibi gl & hęc eſt ipſa veritas. Nā q̄ ac-
ceptilatio facta vni ꝯreorū debēdi, ꝓſit alteri ēt ſi nō ſit ſocius,
hoc exprimit de lib leg l 4 §.nūc de effectu. Facit de accep. l. ſi
ex plurib. vbi ēt vr̄ expꝛeſſum. Itē dico, q̄ liberō facta ab vno ꝯ-
reorū credēdi, noceat alteri ēt nō ſocio eadē rōne, q̄ eſt in reis
debēdi, cū ī hoc æq̄parenī, vt l.1 ff.eo. qa l.& p iuſiurādū.§.fi. de
accep gn̄al'r loq̄ī, & qa l.ſi rē.§.ſi duo, de noua. eq̄parat ꝑſōam
vni' rei credēdi, circa litis ꝯt. & acceptilationē, ſed p litis ꝯteſt.
vnius, ꝑiudicaī alteri, ēt ñ ſocio, vt expꝛeſſe hēs l. fideic § plerūq;.
ff. de le 3. Et iō dico ego, q̄ quātū ad hoc idē eſt acceptilatio, &
ſolō, p d l.ſi ex plurib. de accept. Et ꝑdicta sūt vera, q̄ñ nouatio
īterponiī ſup obl'one iuris ciuilis. Si vero iuris gēnū, dicā ī 7.q.
Si vero acceptilatio facta eſt vni pro parte ſua tm̄, certe pro il-
la parte nō ꝓdeſt, neq; nocet, vt ſ. dictū ē de ſolone. & vr̄ caſus
40 ī l ſi ex duob iur ſol. Itē q̄ro, †ſi acceptilatio ē facta vni ī ſolidū,
hoc pacto, q̄ l tm̄ ſibi, & ñ alii ꝓſit, an hoc pactū ad aliū īpediat
porrigi effectū ſuū. Gl tenet, q̄ ſic, ī l.& p iuſiurādū.§. legato
rū.ff.d̄ accep. Ad q̄ facit ff.d̄ lib le.l.ſi q̄s reū, ī prin. & ibi dixi,

Praeterea idē videm' ī ſolōne, nā ſi vnus hoc pacto ſoluit, q̄ ꝓ
parte ſua tm̄ ſoluit, alter nō liberaī, vt l.Modeſtin' ff. de ſol. &
hoc tenet Dy. Circa hoc tñ eſſet pleni', clari', & vtil' vidēdū,
41 qa paſſus ſubtilis ē, ſi bene īſpiciat. Tertio q̄ro, †d̄ petitione, vt
ſi qd petaī ab vno reorū credēdi, vtrū hoc aliis ꝓſit. Et ſi q̄dem
fuit petitio ſimpl'r facta, ita q̄ ad litis ꝯteſtōnē nō ē ꝑuētū, facta
ab vno, pōt aliis ꝓdeſſe quo ad īterruptionē ꝑſcriptionis, vt ĵ.
e.l.fi. Si vero ē ꝓceſſū ad litis ꝯteſtōnē. & tūc ſi q̄dē eſt facta ꝯ-
teſtō ſup toto debito, lex vr̄ uelle, q̄ ille q̄ ꝯteſtaī litē, totū d̄bitū
ſibi ꝑoccupet, ita q̄ alii ſolui ñ pōt, vt l ex duob la 2.ff eo. Sed
ad ītell'm illi' legis ibi ī gl. dubitaī, nec p Doct. declarat, nā ſm
Azo. ibi loq̄ī q̄ñ erāt ſocii: ſecus ſi ñ eſſēt ſocii, q̄ opinio eſt mi
rabilis reſpū aliarū gl. q̄ plus ꝑiudicet illi, q̄ ñ eſt ſocius. q̄ illi, q̄
ē ſoci', q̄d vr̄ ꝯ oēs alias gl. alleg & ſ. retigi, & ĵ dicā. Alii dn̄t, q̄
ibi vn' ſol' egit, & ſuccubuit, & licet iſtud ſit verū ī ſe, tñ q̄tū ad
illā legē diuinare eſt. Dico ergo ſimpl'r rn̄dēdū, q̄ p ſolā ꝯte-
ſtōnē factā ab vno ꝯreorū credēdi, ille ſibi totū debitū ꝑoccu
pauit, ſiue ſint ſocii, ſiue nō, vt ff. de le.3.l. fideicōmiſſa.ī §.ple-
rūq; ī fi. vbi expꝛeſſum eſt. Si vero alter ex reis credēdi, partē tm̄
petierit, litē ꝯteſtādo ꝓ ſua parte tm̄ ſibi ꝑoccupat, vt ff eo l.3.ī
fi. & q̄d ſ. dictū ē ī acceptilationib. & ſolōnib. Ex parte vero reo
rū debēdi, ſi ab vno petaī, vtrū ꝓſit creditori quo ad ꝯſtituen-
dū alios ī mora, ĵ. dicā. Sed an aliis reis debēdi ꝓſit, vt de toto de-
bito petitōne facta ab vno, alter reus debēdi ſit liberat', tex. ī l.
2.ff.eo. vr̄ dicere, q̄d ſic, & ff de eui.l.ſi p īprudētiā, ī §.ſi. ſed tex.
ĵ ti.j.l.fi dr̄ ꝯrīū. Gl. dat plures ſolōnes. Vna eſt, aut q̄s petit ī iu
dicio, aut ex. Iſta ſo. no. ī d.l.2.ff.eo q̄ ſolō ē ꝯ.l.fi.ĵ.ti.j. Alii dn̄t,
ī l.2.ff eo petiit aīo nouādi, q̄d ñ placet. qa cū petit ab vno ex ꝯ-
reis debēdi, agit ꝯ eū ex ſua ꝓpria obl'one, ſed nouatio, q̄ fit li
te ꝯteſtata, fit cū vn' litē īchoarā ꝯ aliū, alteri' noīe īnceperit,
ut ff.d̄ noua l. delegare. Alia ſolō ē, & illa ꝯtinet veritatē, q̄d pe
titione facta ab vno, & exactiōe. alter liberat, vt d.l.2. ſec' ī peti
tione tm̄ fcā, vt ĵ.ti.l.j.l.fi Paeit.ff d̄ his, q̄ dcie. vel effu.l.ꝑceptio-
ne. & depoſi l.1.§.ſi apud duos. Si vero ab vno ex reis dēndi pars
tm̄ petit, an p partis petitionē videaī eē fcā diuiſio; Gl. ī l.credi
tores.ff.d̄ pact. vr̄ dicere q̄ ſic, vt l. ſi p īprudētiā, §.fi. Veritas ē,
q̄ aut vnū ꝯuenio ꝓ parte, & ñ videor diuidere, vt l. ſi ex toto.
§.i.& ĵ.tit.i.l.reos. Aut oēs ꝓ parte ꝯuenio, & videor diuidere,
ut ĵ tit.1 l.liberū, intelligo aūt de petitione, q̄ fit lite ꝯt. vt patet
ī d.l.liberū. Sed q̄d ſi vn' reorū credēdi egit, & re' fuit ꝯtumax,
pp q̄d miſſus eſt ī poſ ex primo decreto, an videat ex hoc ſibi
debitū ꝑoccupaſſe, cū hic nō īteruenit litis ꝯt Cogiteris. Itē q̄d
42 † ſi poſt litis ꝯte. ab vno īſtātia cāæ periit triēnio, an remanebit
actio cōis vtriq; reorū credēdi; q̄d vr̄, qa perēpta īſtātia perit li
tis ꝯſ. & ei' oīs effectus, vt l cū lite mota ff iud. ſol. Facit optime
gl. ī l.2. de fruc. & lit. expen. ī gl. Cōtrariū credo, nā notū eſt, q̄ ī-
ſtātia perēpta perimit litis ꝯt. & oīs eius effectus nō ꝑfect', ſed
ꝑficiēdus in futurū. ſ. ſecuta ſn̄ia: effectus aūt iā conſumatus, &
ꝑfectus, vt īterruptio ꝑſcriptionis, vel vitiū rei litigioſæ, iſta du
rāt, vt no. ſ. de iud.l ꝓperandū. In §.& ſi quidē, in gl. q̄ incipit,
vt nō teneaī. Nec ob. gl ſ. de fruc. & lit expen. qa illa nō dicit
verū, ſed hic effectus acq̄ſitus p lit. ꝯteſta eſt iam ꝑfectu, ergo
&c. Sed an p litis ꝯt. factam coram arbitro, vnus ex reis creden
di in ſolidū ſibi totum debitum pręoccupet; Dic quod non, vt
l.ſi duo.ff. de ar. Nā ibi ſn̄ia lata ꝯ vnum, nō impedit aliū agere,
q̄ ſocius nō eſt, ſed ſi per lit. conte. ſibi ꝑoccuparet, alter oīo
repelli. Et hoc ꝓcedebat de iure antiquo, hodie ſecus ī arbitro
43 ſine pęna electo ut l cū antea.§ pe. ſ. de arb. Quarto q̄ro, †quid
de ſn̄ia, & an prima ſn̄ia lata ꝓ vno ex reis debēdi aliis ꝓficiat;
Tu dic, aut ſn̄ia lata eſt ſup facto quaſi nō debitū: uel quaſi nō
fuerit ꝯctū, aut ſuper iure, quaſi perſona unius nō potent obli
gari: aut dubitaī. Primo caſu īdiſtīcte ſn̄ia lata, ꝓ vno, alteri ꝓ-
deſt, ſiue ſint ſocii, ſiue nō. Et hoc arg. legū dicētium q̄ ſn̄ia la
ta ꝓ fideiuſſore. ꝓdeſt reo principali, licet fideiuſſoris non in-
terſit, ut l. duob §.a fideiuſſ. ff. de iurei. & de fidei. l. amiſſi. § fin.
Scd̃o caſu aut quaſi ꝑſona ipſo iure nō teneat, & nō ꝓdeſt al-
teri, qa nō sūt duo rei arg. l. ex duob. in prin. ff. eo. Aut quaſi te
neat, tñ ē tut' aliqua exceptione, vel teneaī ſaltē nāliter, vel nō
ꝓbauit creditor, & tūc aut sūt ſocii, & abſolutoria lata ꝓ uno ꝓ
deſt. Alii nō sūt ſocii, & tūc nō ꝓdeſt, ut ff. rē ra hab. l.1. Facit ff.
d̄ arb. l. ſi duo. Et ſic dēt intelligi, q̄d no. Iac. de Are. ī l. a. ff e. vbi
iſta tetigit. Aut dubitaī, & tūc ī dubio uī lata abſolutoria, qa a-
ctor nō ꝓbauit, & recte īſpiciēdo coll'r exēplū in l. Iulia. in pri.
ff. de ꝯd. inde. & l procurator ad exhi. ff. rem rat. hab. de exce.
rei iud. l. & an eandem. in §.1. licet aliud in iureiurando, vt dicā
44 ĵ. in proxima q̄ō. †Scd̃o eſt videndū, †utrū ſn̄ia ꝯdemnatoria la
ta ꝯ unū ex cōreis debendi, alteri ꝑiudicet: Et dico indiſtincte
q̄d non, ut coll'r in l. fi. ĵ. tit. 1. ubi ſn̄ia lata ꝯ unum, non mādaī
executioni ꝯ aliū, ſed ꝯ eū remanet integra actio, & ſic opus ē
nouo ꝓceſſu, & ſic abſolutoria aliq̄ñ ꝓdeſt, ꝯdēnatoria nunq̄
nocet. Sil'r hēs ſ. ſi ſer. uēd. l. loci corp'. §. ſi fund'. & l. ſi de cō.e.
45 ti. Tertio eſt, uidendum †de reis credēdi, & indiſtincte dico, q̄
lata ſn̄ia ꝓ uno, ſiue ꝯ unū, indiſtincte nocet aliis, cum per litis
ꝯteſtatioē præoccupauerit debitum ille agēs, ſiue ſit ſocius,
ſiue

ſiue non, vt l. fideicōmiſſa. § plerūq; ff de leg. 2. l. ex duob. ff. e.
ergo &c. Dices tu, iſtud eſt ꝯ caſum l. ſi duo ff. de arb. vbi ſnīa la
ta ꝯ vnū de reis credēdi, nocet alij ita demū, ſi ſocius eſt, ſed ibi
dico in ſnīa arbitri illud eſt, ex qua nulla orit actio, vt C. de arb.
l. 1. & illa ꝑteſtō fcā corā arbitro ñ hēt illū effectū, de quo dixi
ſ. ꝑx. q. ſeq ſolū ius, ſ. ꝙ orit ex ꝯpromiſſo. de quo dicā. ĩ in 6 q.
46 Quinto ex ordine q̄ro, † de iureiurādo. & hic vr̃ quodāmō idē
dīm qđ in ſnīa, nā primo vidēdū eſt de iurō delato vni ex cōreis
debēdi, q iurauit ſe ñ teneri, an alteri ꝓſit. Et dic, aut fuit iuratū
ſup facto, quaſi nō ſit dbitū, & ĩdiſtincte alteri ꝓdeſt, ſiue ſint
ſocij, ſiue ñ ar. d. l. ex duob. & ibi no. ĩ §. a fideiuſſore. ff. d iureiu
ran. Aut ſup iure, quaſi pſona iurantis ñ teneat, & tūc mīm al-
teri ꝓdeſt, ſi ſint ſocij, alias ſecus, vt d. l. duob. §. ex duob. Aut du
bitat, vtrū ſit delatū ſup iure, vel ſup facto, & tūc in dubio vr̃ de
latū mere ſup fcō, & nō ſup iure. vt l. ſi. de iureiu. & hoc tȝ gl. in
l. duob. §. 1. de iurei. & ff quā. 1 e. act. nō da. l. 1 §. ſi fideiuſſor. Et ſi
dicas quare ſecus ĩ ſnīa vbi nō vr̃ iudicatū ſup fcō, vt ſ. ꝑx q. di
ctū eſt. Rñ qa ſnīa ñ hēt vim ſoſonis. ꝙ ſecus eſt ĩ ſnīa. Et hoc
47 vr̃ de intētione gl. ſ. all. Scđo vidēdū. † qđ ſi vnus ex ꝯreis debē
di acto. ĩ ſtulit iuſiurādū, an ꝯreo noceat. Dico ꝙ nō, vt dixi ſ. ĩ
ſnīa, vt l. 2. § pe. ff de iureiu. l. nā poſtea. cū l. ſeq. c. t. illud eſt ve-
rū. q̄tū ad actionē q̄ orit ex iureiu. ſed q̄tū ad pſcriptionē inter
rūpēdā, alij ꝯreo nocebit. vt ĩ e. l. ſi. ꝯuēta l. nā poſtea. § ſi is q
48 tpali ff de iureiur. Tertio, eſt vidēdū † de iureiu. delato ab vno
ex ꝯreis credēdi, vtrū alteri noceat: Et dico, ꝙ nocet alteri indi
ſtincte, ſiue ſint ſocij, ſiue nō: nā cū iuſiurā hēat vĩ litis ꝯteſtatio-
nis, vt d. §. ſi is, q tpali. & p litis ꝯteſtationē alteri ꝓiudicat, vt di-
ctū eſt in l. fideicōmiſſa § plerūque de lega. 2. ergo, &c. ſic loqt̃
l. duob. in prin. ff de iureiu & gl hoc ſentit in l. ſi vnus, in prin.
ff de pac & ſic gl in d. l. duob. q̄ diſtingit, ſiue ſint ſocij, ſiue ñ
49 loq̄t̃ male. † Sexto, principalr̃ q̄ro de pacto, an pactū factū vni ex
ꝯreis debēdi, ꝓſit alijs ꝯreis. Et cōis Doc. opi eſt, ꝙ pactū vnius
ꝓſit alteri, ſi ſocij ſunt, alſ ſecus. Ita not. ĩ d. l. idē in duob. ff de
pac. vbi tex. vr̃ ĩ l. eādē. l § 1. ff e. & ff. de arb. l. ſi duo. de li. leg. l. 4.
§. nūc de effectu. Sed certe tex in d. l. eādē. §. 1. vr̃ reqrere duo. ſ.
ꝙ ſint ſocij, & cōis culpa īteruenias. Idē gl. 1. ĩ d. §. nūc de effectu
vr̃ ſentire, idē qñ ñ ſunt ſocij. Vñ ꝓ declarādo iſto paſſu, primo
oportet uidere qualr̃ intelligant iura, q̄ dñt, ſi ſunt ſocij, vel nō,
de qua ſocietate hic intelligat. De hoc ſunt multæ gl. Vna eſt. ff.
ad Velle. l. vir vxori. §. fi. in gl. mag. q̄ dīt, ꝙ licet cōiter ꝯhitāt, & in
cōes vſus accipiāt, nō tñ dñr ſocij. Alia gl. ibi ſequēs dīt, ꝙ ita de
mū ſunt ſocij, ſi hoc actū eſt, alias ſecus. Alia gl. ē ĩ l. ſi duo. ſi qs
cau. q̄ dicit ſiue ſint ſocij omniū bonorū, ſiue eiuſdē oblīonis.
Certe in q̄tū d. gl. dñt de ſociis omniū bonorū, bene loqūtur: ſed
in q̄tū dñt de ſocietate eiuſdē litis, vel eiuſdē oblīonis, ñ bene
dñt, ſed dēs intelligere hoc acto, ꝙ omne ꝯmodū, & icōmodū
ꝓueniēs ex illa lite, vel oblīone ſit cōe, & tūc uere ſunt ſocij, vt
ff. ꝓ ſoc. l. ſi vnus ex ſocijs in prin. Ita tȝ Ia. de Are. ĩ l. eādē. §. 1. ff.
e. & l. ſi duo re. Hoc pmiſſo dico, ꝙ pactū fcm̃ vni ex reis ꝓdeſt
alteri, ſi & in q̄tū ꝯtinet intereſſe eius cui pactū fcm̃ eſt, ſm rlā
poſitā. ff de pac l. bēdi & hoc ſiue ſint ſocij, ſiue nō. Declaro pri
mo in ñ ſocijs, ſi fcm̃ eſt vni pactū de nō petēdo, ſi alter ꝯuētus
eſſet, & exactus hēret regreſſū ꝯ eū, cui pactū eſt fcm̃ in totū, qa
forte tota pecunia ad eū ꝑuenit, vel ĩ prē, ſi ps tm̃ pecuniæ ꝑue-
nit ad eū, eatenus ſibi pactū ꝓderit, qa eatenus ĩtereſt ei⁹, cui pa
ctū eſt. Et hoc tenet gl ĩ d. l. 4. §. nūc de effectu. de lib lega. Sed ſi
ſint ſocij, tūc idē, qa ſi alter ꝯuētus nō eſſet habiturus regreſſū
ꝯ illū cui pactū eſt, vt puta, ſi ex ꝓpria culpa ꝯuenit, tūc pactū fa
ctū vni, ñ ꝓdeſt alteri, ſecus ſi eēt habiturus regreſſū ꝓ actionē
ꝓ ſocio, vt qa ea cōi culpa ꝯuenit. Et hoc ē, ꝙ dr̃ ĩ d. l. eādē. §. 1. ff.
e. ſi ſocij ſunt, & cōis culpa ĩterceſſerit. q. d. ſecus ſi ex ꝓpria cul
pa ꝯueniat. Ad vnū tñ aduerte, ꝙ eo caſu, quo ſocius ꝯ ſociū ē
habiturus regreſſū, tūc pactū factū vni ꝓdeſt ĩ ſolidū alteri ĩ ſo-
ſone, & ĩ hoc differt a nō ſocijs. Ad eūmis ĩtelſm pone exēplū.
Sunt duo rei ſocij in 20 facio uni pactū, certe nō potero aliū
ꝯuenire in decē, qa ſi ille ipſa x. ſolueret, qnq; repeteret a ſocio
cui fcm̃ eſt pactū: eodē mō ſi vnū tm̃ denariū repeterē, illi⁹ ptē
repeteret ab eo, cui ē factū pactū. cū oē ꝯmodū & iꝯmodū dēat
eē cōe, vt ſ. dictū ē. & qa ñ pt alter ꝯueniri, qn igeret eui factū ē
pactū, tō pactū ſibi ꝓdeſt ĩ ſolidū. Et hoc vult dicerē, ſi bñ aduer
tat. ff. de arb. l. ſi duo, ĩ pri. ꝓut legit ĩ duo. reis dbēdi. facit. ff ſi qs
cau. l. ſi duo ĩ pri. & ꝙ ibi no. Sđ ꝯ pdicta opponit d. l. ſi ex duob.
ĩ pri. ff. de neg. geſt. q̄ ꝯ dīt in duob. Primo, ꝙ denūciatio vnius ex
ſocijs nō ꝓdeſt alteri, hic ſec⁹ ĩ pcō. Sed certe licet ibi ſint ſocij
tñ ñ erāt cōrei, qa qlibet ꝓ pte ſua tenebat, tō vni⁹ denūciatio
ĩpedit ꝓ pte tm̃ actionē ꝯrei, ſed hic loqt̃. cū eſſent ĩ ſolidū obli
gati, vt rei, & ſocij, tūc pactū factū uni ſimplr̃, ſolidā oblīonē re
ſpicit, cū in ſolidū teneat: tō alij ꝓdeſt, cū paciſcētis intereſt, vt
dictū ē. Si ſi poneres pactū eē factū vni ꝓ pte ſua tm̃, tūc fateor
ꝙ alij nō ꝓficeret, qa eſſet eadē rō q̄ ē in l. ſi ex duob. Scđo op.
ad illud quod dixi, ꝙ ēt ſi aliqs ꝓ partē dimidia ꝯuenit, hēt re-
greſſum ꝯ aliū, cui pactū factū ē, qa hoc uidet ꝯ d. l. ſi ex duob.
& ꝙ ibi no. in vult gl. Sed certe gl. in illa l. dicit, quod illa l. non
poteſt hīc locum in ſocijs omnium bonorum, & tō inq̄uātū
hic loqt̃ in ſocijs oīm bonorū illa lex. nō ob. ſed ĩn q̄uātū loqt̃
in ſocijs eiuſdē oblīonis, illa lex ꝯdicit. Sed illa gl. nō bene lqt̃, q a
ille tex. dt. ꝙ ille, q ꝓhibuit, nō debuit. dānū pati ex pſona alte-
rius, ñ autē dicit, ꝙ ex pſona alterius lucret. Sed ſi alius cōmu-
nicaret ſibi lucrū veniens ex geſtione, & illud ꝙ ſolum geſtori
nō recuperet, iam hic lucraret. Sed poſito, ꝙ illa gl. verū dicat,
Reſpondeo, ꝙ legis ꝓhibitio hēt vim ſoſonis ꝓ parte ꝓhibētis
tātū, hic vero pcm̃ vim ſolutionis nō hēt. vt no. in l. ſi vnus. in.
§. ſed ſi generali. ff. de pac. Ratio, qa cū nihil ꝓ ſua parte videat
ſoluiſſe ille, cui fcm̃ eſt pactū, alter ꝯuentus ab altero repeteret.
Habemus ergo ex pdictis, ꝙ qñq; ſunt ſocij, & nō ꝯrei, & ita
loqt̃ l. ſi ex duobus. Quandoq; ſunt cōrei, & ita loquit gl. l. 4 §.
nunc de effectu. ff. de lib. eg. vt ſ. dixi. Quandoque ſunt duo ſo-
cij. & conrei, & tūc aut pactum factum eſt vni pro parte ſua tā
tum. & alius poteſt ꝓ parte ſua conueniri, arg. l. ſi ex duob. Aut
50 ſimplr̃, & tūc dic, vt ſ. dixi. Sed q̄ro, † quæ eſt ratio diuerſitatis
inter pactum, & acceptilōnem. Rñſ patet, qa acceptilatio hēt vĩ
ſoſonis. Itē q̄ eſt rō quare diſtinguat alr̃ in ſnīa & iurō, & alr̃ ĩ
pacto. Dico ꝙ rō eſt. qa ſnīa, & iurm̃ declarāt debitū nō ſubeſ-
ſe: ſecus in pacto ſiē iuſm hēr vim exceptionis, vt dixi. Vidim⁹
51 an pactū fcm̃ vni reo dēndi, ꝓſit alteri. † Sed q̄ro, an fcm̃ ab vno
noceat alteri. Dico qđ q̄tum ad interium pendam pſcriptionē
alteri nocet, vt ĩ eo l. ſi. quo ad alia nō reperio, ꝙ debeat noce-
re, ergo, &c. vt l. ſi vnus. §. ante oīa. ff de pac. Supereſt vt videa-
52 mus † de reis credēdi, an pactū vnius ꝓſit, vel noceat alteri. Et
hic eſt aduertēdū, qa q̄dā ſunt pacta, q̄ totalr̃ oblīonē ꝑimunt
priſtinā, vt acceptilatio, & de hoc dictū eſt. Quædā ſunt pcā, q̄
totalr̃ priſtinā oblīonē nō tollunt vt pactū de nō petēdo. Item
pactū de ꝯſti. pec. Quædā ſunt pcā q̄ licet oblīonē totalr̃ ꝑimāt,
tñ reliquiæ remanēt vt nouatio, nam noua oblīo loco priuæ
ꝯſtituit, & illa duo gn̄a pactorū q̄tū ad ꝓpoſitū vr̃ eſſe eiuſdē
naturæ, & vr̃ ꝙ vni⁹ pactū alteri ñ noceat, vt ff de pac. l. ſi vnus.
in princ. In ꝯr̃ ſi vr̃, ꝙ noceat, vt ff. de ꝯſti pec. l. idem eſt. & de
nou. l. ſi rē. §. ſi duo. Glo. in d. l. ſi vnus ponit aliquas ſoſones. q̄
ꝯtinent meram diuinationē, ſed in §. ſi duo ponit alias ſoſones
inter quas ponit hāc, Aut ſunt ſocij. & pactū vnius. & nouatio
nocet alteri. Ita loqt̃ §. ſi duo Aut nō ſūt ſocij, & tūc nō nocet.
Ita loqt̃ l. ſi vn⁹. & hoc tñt Dy. Certe iſta ſoſo ē directe ꝯ caſū le
gis, ſi vn⁹, ĩ prin. vbi expſſe loqt̃ ĩ ſocijs. Sed gl. mīm ridere, ſed
nō pt euadere ſine magna violētia. Vnde Gul. de Cu. dicit totū
ꝯriū. Aut ſunt ſocij, & pactū, & nouatio vni⁹, alteri nō nocet.
Idē ĩ nouatione, vt d. l. ſi vnus. Aut non ſunt ſocij, & pactū, &
nouatio vni⁹, alteri nocet, vt d. §. ſi duo. Rō huius eſt, qñ ſūt ſo-
cij, debitū eſt cōe, vnde vnus nō pōt paciſci ĩ ꝓiudiciū alterius.
Sed qñ nō ſūt ſocij, debitū eſt cuiuſq; propriū, & unuſquiſq;
pōt facere qđ qđ ipſe vult, neq; ĩ aliquo alteri tenet. Pro hoc eſt
tex. ff ad l. Fal. l. ĩ l. Falc. hoc eſſe ſeruādū. tenet ēt hoc. Ia. de Bel.
in Auth de duo. re. in corpo. Et iſtā opi. puto uerā Do. glo. quæ
ita diſtinguit, & allegat, & dt hāc fuiſſe opi. Azo. ff. e. l. ex duob.
licet ipſe alr̃ dicat. Dico ergo alr̃ ſic, & lati⁹. Aut ſūt duo rei cre
dēdi. ex cā oneroſa, q a vēdiderūt, vel mutuauerūt, vel alio ſimi
li mo. ſo. Aut ſūt ꝯrei ex cauſa mere lucratiua, ut puta ex cauſa
legati, uel donationis. Primo caſu pactū unius nō nocet alteri,
quia debitū nō eſt vnicuiuſq; ꝓprium, ſed magis cōe, ſi pecu
nia ab vtroq; cōiter ꝓceſſerit. Caſus ē in d. l. ſi vnus, in pri. ff. de
pac. ꝓut gl. intelligit in ſocietate nō ꝯuentionali. ut not. in d. §.
ſi duo. Fateor tñ ſi pecunia ab uno tm̃ profecta eſſet, ꝙ pactum
vnius alteri noceret, qa uere debitum eſt uniuſcuiuſq; ꝓpriū,
vt ff. ad Mac. l. ſed Iulianus. §. non ſolū. & §. ſeq. Scđo caſu dic.
Aut ſunt ſocij aut nō, ut ſ. dixi. & ſm iſtā diſtinctionem dēt in
telligi ff. ad Velle. l. quāuis. in §. q̄ q̄ & qđ ibi no. in gl. Sed hoc vr̃
ꝯ l. ſi duo. de arb. ſed ſtatim apparebit ſoſo. Eſt & aliud gen⁹ pa-
ctorum, ꝑ q ſ prima oblīo nullo mō ꝑimit, ſed ꝑſone paciſcen
tiū obligātur ad pęnam, ſi qs peteret, uel ſi ſecit ꝯpromiſſum:
nā ſi arbiter uetuit nū petere, ius primū inc ōcuſſum remanet
ſine alicuius exceptionis obſtaculo, ut l. i. ſ. de arb. ſed petens
incidit in pęnā. iſto caſu ſi unus ex reis credēdi promiſit, & ve-
titū eſt petere. altero petēte incidit in pœnā, ſi ſocij ſunt. ut d. l.
ſi duo. alias ſecus. Dicetis nos, q̄ ē rō, ꝙ hic fcm̃ unius q ē ſoci⁹,
magis ꝓiudicet, q̄ ſi nō eſt ſocius, cū ſ. proxime dixerim ꝯrium
ĩ pacto? Rñ. ille, q ꝯpromiſit, nō fuerat ĩ culpa: geſſit. n. negocia
cōia ea diligētia, qua gerebat ſua, vt l. ſocius ff ꝓ ſoc. Vñ ſi alter
ſocius peteret qđ qđ exigeret, dēret ꝯpromittēti & paciſcēti cōi
care, & ſic ſi petit noīe ei⁹, vr̃ petere ad ei⁹ vtilitatē, merito ĩ pę
nā incidit. Et h. d. tea. in d. l. ſi duo. Sed in pacto pt culpa paciſcē
tis imputari, cū debitorem liberauit, ideo alius ſocius pōt pro
parte ſua agere, nec repellit pacti exceptione, quia illud qđ exi
git, non dēret cōicare paciſcēti ſocio ꝓpter eius culpam, & ſic nō
vr̃ agi nomine paciſcentis. Sed ſi deberet cōicare paciſcenti, di-
co ꝙ ob pacti exceptio, ꝑ d. l. ſi duo. ſi qs cau. & l. ſi duo. ĩ prin.
ff. e. & ibi eſt caſus, & iſta ſunt ſubtilia, & de mēte iuris ꝓcedūt.
53 Septimo q̄ro † de nouatione, & primo de reis debendi. & tunc
dic: Aut unus paciſcit cum animo nouandi, & liberandi aliū, tūc
nō eſt dubiū, ꝙ alteri prodeſt, quia hoc poſſet quilibet ex̄neus
vt l. ſi

vt l. ſi Stichū. §. fi. de noua de ſol. ſi debitor tuus. Aut vnus paci-
ſcit animo nouādi obl'onē, qa ipſe tātū tenet. hoc expreſſit, ꝙ
ad aliū, no porrigit: & tūc alias nō liberaſ, qa idē ꝯtingit in ſo-
lutione, vt ff. mand. l. Papini. & ff. de ſol. l. Modeſtinus, & ibi no.
p Dy. lic in acceptilatione idē ꝯtingit, vt dictū eſt. Aut ſimple
animo nouādi paciſcit, & tūc dico ꝙ vterq; liberat, vt ff. ad Vel
leia. l. ſi pro vno. & ſu. codē titu. l. q̄uis. in §. qq̄. In pluribus reis
credendi, refert an ſi vnus ſtipulat animo nouādi, & tūc alteri
noceat, ſupra dictū eſt Sed circa hoc pt dubitari, quare accepti
latio vni prodeſt indiſtincte, & nocet alteri, ſed in nouatione di
ſtinguit, cū nouatio hēat uim ſolutionis, vt d. l. ſi rē. de nouatio
54 Cogita p te † Sed pone, ꝙ duo erant rei credendi ex ꝯctu iuris
gentium, vnus liberauit eum p ſtipulationem, & ſubſequērem
acceptilationē, an alteri reo pręiudicet? Et dico quod ſtipulatio
noua non præiudicat, ſecundum ea quę dicta ſunt. Item acce
ptilatio in eo, quod per nouationem non perimitur, valet iure
pacti, non iure acceptilationis, vt ff. de accepti. l. acceptolatum.
Sed pactum non pꝛiudicat ſimpliciter, vt dictum eſt, &c. Eſt er-
go in quæſtione, an hoc pactum, quod acceptilatione reſultat,
hēat eandem vim quam habet acceptilatio in pręiudicium rei
Et videtur, quod ſic. vt l. & p iuſſitandum. in §. & ſi fideiuſſo
ri. ff. de acceptilatio. Contrarium dico p dict. l. ſi accepto. & de
pact. l. ſi vnus. §. pe. Nec obſtat §. & ſi fideiuſſori quia ibi fideiuſ
ſor tenebaſ verbis, qnia aliter teneri non poteſt: ideo in eius p-
ſonam tenuit acceptilatio. Nam meritò porrigitur ad reum, li-
cet reus non tenetur, ſed hic pro illa parte, quæ remanet noua-
55 ta, in nullius perſona valuit ipſo iure acceptilatio. Sed qd † de
nouatione, q̄ fit per delegationem Reſpondeo, ſiue vnus ex
reis credendi delegauerit, ſiue vnus ex reis credēdi fuerit dele
gatus, dico idem p omnia, quod eſt in vera acceptilatione, &
ſolutione, vt d. l. ſi rem. §. ſi duo. ver. alioquin. de nouatio ſoluit
enim qui delegat, vt ff. ad Velleia. l. quamuis. §. interdū. ff. mād.
l. inter cauſas §. abeſſe. Item p hāc delegationem liberatur quis
a creditore ſuo totaliter, ſicut ille qui ſoluit, & cui accepto fer-
tur, nec poteſt vti exceptione ꝯ eum, cui delegatur, vt d. l. doli
mali exceptio. ff. de nouatio. ſed in nouatione quando promit-
tit eidem, cui primo tenebatur, hoc non contingit. Facit ff. de
noui. al. am. & l. qui id quod. i princip. & §. fi. ff. de donatio. Octa
56 uo q̄ro † de ceſſione. Circa quod dicas. Aut ceſſio fit reo debē
di, contra quem eo conſentiente. & tunc idem, quod in dele-
gatione dictum eſt, vt d. l. ſi rem. §. ſi ibi, vel ſupra ipſa: ſecun-
dum vnum intellectum. Aut eo non conſentiente, & tunc aut
fit ſuo conreo. & ipſe conreus, cui ceditur, ipſa ceſſione eſt li-
beratus. Caſus eſt ſingularis ff. de legatis 2. l. qui duos. & de liber.
legat. l. ſi is q duo. Aut fit ceſſio extraneo, & tunc hęc quæſtio eſt
dupliciter conſideranda Primo ex parte reorum credendi, vt
ſi vnus cedit actionem ſine alio, ceſſionarius eſt loco rei credē
di, & ſic inter eos erit locus iuris pręoccupationis, & ſolutionis
recipiendę, ſicut ponit l. quod ipſis. & l. hæredem. ff. de regul.
iur. & l. minor. in fi. de procura. Sc'do ex parte reorum debendi
vt ſi contra vnum fiat ceſſio, alter non liberaſ, ſicut nec petitio
ne facta ab vno, nec procuratoris conſtitutione, vt infra titulo e.
l. fin. tamen ſi cedens exiret ab eo, contra quem facta no eſt ceſ
ſio, ſe onerat, quia alius iam liberaſ, vt l. qui duos de legatis ſe-
57 cundo. Nono quęro † de confeſſione, an vnius confeſſio pſit
aliis, vel noceat Et circa reos debendi dic, quod vnius cōfeſſio
pōt alteri nocere quo ad interrumpendam præſcriptionem, ut
infra codē l. fi. Prodeſſe autē non poteſt, & ſic nec petitio, nec
ſententia condēnatoria, vt ſupra dictum eſt. Circa reos creden
di dic; Aut vnus ex conreis credendi exigit cōfeſſionē a reo
debendi, vel ipſi reo ꝯfeſſionē facit ad ipſius liberationem. Pri-
mo caſu, ſi qdem in iudicio, alteri nocet, cum enim confeſſio
hēat vim ſnię, vt ſ. de ꝯfeſſ. l. . . appropriat ſibi totum debitum
multo magis, quam p litis conteſtationem. Si uero extra iudi-
cium, tunc alteri cōreo nihil præiudicat, cum talis cōfeſſio ſo-
lā ꝓbationē inducat, ut l. Publi. in fi. ff. depoſi. prodeſt ta. men ad
præſcriptionē interrumpendam, vt infra e. l. fi. Secūdo caſu di-
co, quod talis confeſſio habet uim pacti de non petendo, vt l. ta
le pactū. in princi. ff. de pact. & ff de ſol. l. ſi ex pluribus. in prici.
58 & iō ea. q̄ dixi in pacto, eodē mō hic dico. Decimo quæro † de
ſucceſſione. Et hic eſt aduertendum, an vnus ex reis debendi
ſuccedat alteri reo debēdi, vel unus ex reis credendi alteri reo
credendi, & tunc neutra obligatio extinguit, ſed in vtriuſque
pſona vtraq; obligatio durat, vt l. ſi reus. fi. cod. & de fideiuſſo. l.
generaliter, l. ſi re⁹. & ff de ſolutio. l. ſi duo rei. Aut creditor qui
ſoluēdo erat, ſolus ſuccedit vni ex reis debendi, & ſic eſt caſus
in l. Vranius. ff de fideiuſſo. Ex qua colligit talis diſtinctio. Aut
illi rei debēdi erant ſocii, & ab alio cui nō eſt ſucceſſum, pt ſo-
lū p parte peti vt ibi patet. Aut nō erāt ſocii, & tūc ab alio con-
reo de rigore pōt creditor petere debitū ſolidū, vt ibidē in tex.
patet. Aut quærit de æquitate inſpecto obſtaculo exceptionis,
& tunc aut fuerunt ꝯſtituti duo rei, ex ca cauſa, qua ſunt eis
mutuatum: aut ex cauſa lucratiua, quia ex mera liberalitate p-
miſerūt vt duo rei. Primo caſu dic, aut ad conreum, cui credi-
tur ſucceſſit, puenit pecunia mutuata in totū, uel in partem, &
catenus creditor agens exceptione repellit p has rōnes. Primo,
qa ex parte nō pōt cedere actionē ꝯ ſeipſum, ergo &c. vt l. Sti-
chū. § penultimo. ff de ſolu. nota. p gl. in d. l. Vran de fideiuſſ. Se
cundo, qa ſi exegiſſet, teneret illi exacto p parte illa, vt hac l. i. &
ibi no. & ibi dicā. vnde dolo facit, q petit. &c. Si vero ad illū reū
cui ſucceſſit, nihil puenit, tunc in nulla parte obeſt exceptio,
cū cā dandę exceptionis nō ſubſit. Sc'do caſu, qn̄ ex mera cā lu
cratiua, idē, qa nulla parte exceptione repellitur, cum nulla cā
dandæ exceptionis ſubſit, vt l. in l. Falci. hoc eſſe ſeruādū, ff ad
legē Falcidia. Idē puto ſi vnus ex pluribus reis debendi ſucce-
dat illi creditori, q ſolus erat. Nā in mō petendi ab altero idem
iuris eſt, ꝙ ſupra dixi. Aut vnus reus debēdi, qui ſolus erat, ſuc-
ceſſit vni conreorum credendi, & tunc idem, quod alter ꝯreus
poteſt ab eo partem petere, ſi ſint ſocii, uel ſi non ſunt ſocii, pe
tet partē quæ ab eo p fecta eſt, uel ſi ex mera liberalitate fuerūt
conſtituti duo rei credendi, & alter poteſt totum petere, argū.
eorum quę ſupra dicta ſunt, & ff. ſoluto matrimonio. l. ſi ſocer,
in principio. Itē ſi vnus reorum credendi ſucceſſit vni reo de-
bēdi, q ſocii erant, eadem rōne. Aut vnus ex pluribus reis cre-
dendi ſucceſſit vni ex pluribus reis debendi, vel econtra, & tūc
quid iuris ſit, habes ex prædictis Sed circa hoc poſſet dubitari,
nam ſucceſſio p ſolutione eſt, vt l. Stichum. §. aliquando. ff. de
ſol. & l. ſi debitori creditor. ff. de fideiuſſo. ſed per ſolutionem
vnius, uterque liberatur, vt dictum eſt ergo &c. Solut. patet ex
his, quæ dixi in l. ſi quis p emptore. in vltima quęſtione de vſu.
& tangitur per gloſ. in d. l. ſi ſocer. ſoluto matrimonio, & in d. l.
59 Vranius. de fideiuſſo. Vndecimo q̄ro † de mora, an vnius mo
ra alteri noceat uel proſit. Et primo uideamus de reis debendi,
& circa hoc eſt magna diſceptatio in gl. Nam in l. mora in §. fi.
ff. de vſur. dicit quod non nocet. Sed gloſ infra eodem. l. fi. & ff.
cod. l. penultima, uidetur dicere contra. & in qualibet earū glo.
variant. Vnde dic, aut quæris an mora vnius alteri noceat, quo
ad impediendum curſum præſcriptionis ꝯ creditorem, & no-
cet, ſicut ſi vtrique eſſet facta interpellatio, vt infra eodem, l. fi.
Aut quæris vtrum noceat quo ad hoc, vt quilibet teneatur de
intēritu, vel ad vſuras, & tunc aut ſunt ſocii, & nocet, vt ff. eo-
dem l. penultima, alias non nocet, vt l. mora. §. fi. de vſu. Ita tenet
gloſ in l. in condemnatione. §. vnicuique. de regu. iur. Idem te-
net Dy. in c. mora in fi. de regul. iur. lib 6. Ratio eſt, quia ſicut
pactū vnius alteri prodeſt, ita mora vnius alteri nocet. Sed iux-
60 ta p̄dicta quæro, † quid ſi creditor fuit in mora recipiendi ab
vno ex reis debēdi, q obtulit pecuniam penitam quæ poſtea pe-
rempta eſt, an alteri hoc pſit? Credo quod ſic, indiſtincte, quia
quolibet alio extraneo offerente prodeſſet, vt infra de ca. & poſtli.
reuer. l. cū poſtliminii. & ff de ſolutio. l. q decem §. ſi cum mihi
Stichum. ibi, quēadmodum. Facit quod no. infra, de ſol. l. obſi-
61 gnat. Eſt etiam uidēdum circa reos credēdi † an vnius mora
alteri noceat. Dico quod ſic, indiſtinctę, cum enim quilibet poſ
ſit ſolutionē recipere, vt l. ſi vnus, in princi ff de pact. l. ſi rē. §. ſi
duo. ff. de manum. & mora eius, q potuit ſolutionē recipere, no
cet ei, ad quē res pertinet, poſito ꝙ ille nullum ius haberet in re
ſecus ſi ſit nudus miniſter, vt l. ſi p te. ſ. de vſu. ff. de actio. & ob.
62 l. traiectitiæ. in prin. gl. ergo multo magis in caſu noſtro. † Sed
nūqd mora vnius alteri proſit, id eſt nūquid factū vnius ꝯreo-
rum credēdi ꝯſtituēs debitorem in mora pſit alii, vel nō? Reſp.
quod ſic. Sed ſi mora eſſet facta vni ex cōreis credēdi, vtrū alte
ri proſit cōſtat quod ſic, q̄tum ad interruptionem præſcript.
vt j. cod. l. fi. Item credo ꝙ quo ad ppetuādam actionem ꝯreus
teneat de interitu, qa idem eſſet in quolibet extraneo interpel-
lāte, vt ff. de vſu. l. ſi qs ſolutioni. & quod no. ff de verborū obli
gationibus. l. ſi ſeruum. §. nūc videamus. Item iuxta prædicta q̄
63 ro, pone ꝙ † creditor primo fuit in mora vno ex duobus reis
offerēte. Sc'do creditor interpellauit alium reum, qui nō obtu-
lit, an p hoc videaſ purgata mora creditoris Quo ad primum
dico, quod nō vt l. mora. ſc'do reſpōſo. ff. de verborum obliga-
64 tionibus. Duodecimo q̄ro † de culpa, an culpa vnius alteri no
ceat Circa ꝙ dicas, quod aut duo rei cōſtituunſ in contractu, in
quo obligatio cōmittiſ rōne culpæ ad intereſſe, & tunc vnius
culpa alteri nocet, ſicut vnus ex facto alterius tenetur, vt ſupra
eo. l. ſi diuiſa & l. eūdem §. fi. eodē titul. Aut ꝯſtituūtur duo rei
ad aliquam ſpeciem, ad quā ſtatim committitur obligatio, ſed
rōne culpę perpetuatur, quia de interitu tenetur, & tūc dic idē
quod dixi ſupra in mora, vt l. penultima, ff eodē: & ibi eſt caſus
ſecūdum vnam lecturam. Et prędicta ſunt vera, niſi culpa eſſet
ꝯmiſſa in his, de qbus ſupra ſpecialiter dictum eſt, quia tūc dic
vt ſupra dixi Sed an culpa vnius ex reis credēdi nocet alteri Re
ſpond. in acquirēdo, hoc eſt faciendo committi ſtipulationem
nocet, ſi ſocii ſunt, vt l. ſi duo. §. ſi quis cau. in aliis dic, vt dictū
65 eſt ſupra de pacto, & mora Tertiodecimo quęro † de reſciſſio
ne, vtrū reſciſſio facta in pſona vnius rei alteri noceat, vt puta,
duo rei erāt liberati illa liberatio reſcindiſ i pſona vnius an alii
noceat. Dic, aut liberatio reſcindit in pſona illius, cui facta eſt
principaſ, & alteri nocet, ut ff. ad Velleia l. ſi p uno. & ff. de lib

quæ

quæ in frau. credit. l. ſi in prin. Idem ſi ab initio in ejus perſona
ipſo iure non valuit, vt l. ſi ſponſus. §. 1. de don. inter vir. & vxo.
Et prędicta puto vera, niſi iſte actus, p quem liberatio cõtingit,
dolo creditoris interceſſerit, arg. l. ſi Titius. ff. de fideic. de ſol. l.
qui res. circa princ. Si verò reſciſſio contigerit in perſona eius,
ad quem liberatio porrigitur per quandam ꝯſtiam, tunc alte-
ri non nocet, vt d. l. ſi ſponſus. § 1. & de lib. leg. l. ſi is qui duos. &
quod ibi no. Quartodecimo q̃ro, & vltimo generaliter de qua-
66 libet exceptione, † vtrum exceptio cõpetens vni ex reis debẽdi,
porrigatur ad alium. De exceptionib. loquor, de quib. ſ. non eſt
dictum ſpāliter. Et dic, aut exceptio eſt merè perſonalis, & tunc
ad alium non porrigitur, ſicut nec ad fideiuſſores porrigit, vt
ff. de except. cum ſimilib. Aut ſunt aliç exceptiones, quç ad fi-
deiuſſores porriguntur, & tunc, aut fuit color quæſitus, quia in
veritate fideiuſſor erat, & non erat conreus, & ad eũ non porri
gitur, vt l. ſi mulier §. pen. ff. ad Velleia. Aut non fuit color quæ-
ſitus, & tunc, aut erant ſocij, & vnius exceptio porrigit ad aliũ.
vt l. ſi duo rei. ff. e. Aut non erãt ſocii, tunc ſi quidem obligaue
runt ſe ex cauſa oneroſa. quia mutuo acceperunt, & tunc cate-
nus competit exceptio alteri, quatenus ad eum, cui ſine dubio
exceptio competit, peruenit de pecunia, vt d. l. ſed Iul. §. item ſi
duos. ff. ad Macedonianum. Si verò obligarunt ſe ex mera libe-
ralitate, tunc exceptio vni competens non prodeſt alteri, ſi nõ
ſunt ſocii, vt dicta lege ſi duo. ff. eodem. lege. & ſi ex duobus.
§. primo.

Quarto principaliter Eſt videndũ, qualiter vnꝰ ꝯ alium ſuccurrat, & pri-
67 mo circa † duos reos debendi. Ad quod inueſtigandum eſt, an
videantur inuicem fideiubere. Iſta q̃o tangitur hic, & ff. eod. in
multis locis. & in l. vir vxori. in fi. ff. ad Velleia. & de fideiuſ. l. V-
ranius. Et fuit magna cõtrouerſia o im, & hod. e. Mar. Sil. tenet
quod vñr inuicem fideiubere. Io. ꝯ, quod non vñr, niſi ſint ſo
cii. Azo diſtinguit, vt no. plenè in d. l. vir vxori. & ibi gl. tenet o-
pinio Azo. in auth. eo. in prin. ſed gl. hic tenet op. n. o. Io. Sed ꝯ
omnes oppo. fideiuſſor non obligatur, niſi verbis, vt ĩ. tit. 1. l.
blanditus. ff. de ver. ob. l. 5. §. ſatis acceptio. & manda. l. ſi hæredi
tatem. §. fi. Sed duo rei poſſunt re conſtitui ſine verbis, vt ĩ. eo.
l. propter. ff. eo. l. eandem, ergo nõ vñr fideiubere inuicem. Dy.
tenet opi. Azo. & ad iſtam rationem videt, quod illa ratio con-
cludit in fideiuſſione expreſſo: ſecus in tacito. Pet. & Iac. de A-
re. & Dy. ſequendo eos dicunt, quod duo rei nullo modo vñr
inuicem fideiubere: nam in duob. reis quilibet debet ſe obliga
re in ſolidum, nec attenditur ad quem pecunia peruenit prin-
cipaliter, vt ĩ. eo. l. pp. ſ. ſi cer. pe. l. ſi non ſinguli. ſed ſecundum
eos, qui dicunt eos inuicem fideiubere, hoc nõ eſſet, ergo &c.
Pręterea, non reperitur iure Digeſtorum, nec Codicis, ꝙ duo
rei habbeant beneficium diuiſionis, ergo &c. Itẽ hoc lege nul
la cauetur, ꝙ videãtur fideiubere; ergo, &c. In hoc reſidet Cy.
hic poſt multa verba. Vides ergo, quod ex prędictis omnibus
nullam hẽt claritatẽ. Quid dicemus? Iac. de Bel. diſputauit iſtã
q̃onem, & poſuit eam in Auth. eo & ibi melius attigit veritatẽ,
quàm aliquis, m̃ multum obſcurè loquitur. Tu ergo clarius, &
68 melius dicas, & ad deciſionem huius materiæ ſcire debes, † ꝙ ex
fideiuſſione ꝯhitur duplex obligatio. Vna, qua fideiuſſor obli-
gat̃ creditori, & illa ſemper ꝯhitur verbis, vt ſ. dixi, & talis ſem
per habet beneficium diuiſionis ĩ. tit. 1. auth. pręſente, nec eget
beneficio Auth. de duobus rei & iſte eſt propriè fideiuſſor re-
ſpectu creditoris. Eſt & alia obligatio, quæ cõtrahitur inter reũ
& fideiuſſorem, & iſta cõtrahitur conſenſu, nam reus vr̃ man
dare fideiuſſori, quod ſoluat, vt l. indebitam. ff. de condi. inde.
Et de hoc loquitur titu. mand. & illo modo conſideratur fide-
iuſſor reſpectu ipſius debitoris. Item fideiuſſor poteſt intelligi
ſtrictè, quia alienç obligationi accedit, vt ff. de fideiu. l. 1. & l. fi-
deiuſſor. Poteſt ẽt accipi largè omnis, qui eſt obligatus pro ne-
gotio, quod ad alium ſpectat, non ad ſe, & illo modo ſumit in
69 tit. ad Veſtia. & ſ. ad Velleia. l. Si ergo quæritur, † an duo rei vi-
deantur inuicem fideiubere. Dic aut quæris, vtrum dicant̃ in-
uicem fideiuſſores reſpectu creditoris; & dico, ꝙ ſic in duob.
caſib. tantum, ſ. ſi hoc eſt actum expreſsè, vt ff. eo. l. reos. vel eſt
color quçſitus, vt ff. ad Macedonianum. l. ſed & Iulianus §. 1.
Et iſtis duob. caſib. habent beneficium diuiſionis de fideiuſſo
ribus, nec eſſet neceſſe beneficium de duobus reis. Extra iſtos
duos caſus non videntur fideiubere inuicem reſpectu credi-
toris. Hoc dicit gl. in l. ſed Iulianus. §. 1. Et hoc modo intelligen
do, verum dicunt Vltramon. Aut quæris vtrum videant̃ inui-
cem fideiubere quo ad actionẽ dandam inter reos, & aſſumen
do fideiuſſorẽ largè, tunc aut duo rei ſunt cõſtituti ex mera vo
luntate, & liberalitate, & tunc verum dicit Io. ꝙ vñr inuicem
fideiubere, ſi ſunt ſocij, alias non, vt in l. 10 l. Fal. hoc eſſe ſeruan
dum, ff. ad le. Falcidiam. Aut non ex mera liberalitate, puta qa
pecuniam, quam promiſerunt, receperunt: tunc vera eſt opi.
Azo. quia catenus vñr fideiubere alter pro altero, quatenus in
veritate negotium ad alterum pertinet, vt d. l. vir vxori. ad Vel-
leia. & ibi no. de in rem verſo. l. ſi pro patre. §. fi. ad Mac. l. ſed Iu

lia. §. itẽ ſi duobus. & in iſtis caſibus non habent beneficium de
fideiuſſoribus, ſed habent beneficiũ Auth. de duobus reis. ꝙ
expreſſe inducit̃ in iſto caſu, quãdo talis alternatiua fideiuſſio
inducit̃ vt dixi ſupra, in q̃ſtio. 2. principa. Et pdicta ſunt uera ĩ
duobus reis, q obligantur expreſſe: ſed in his, qui obligant̃ taci-
te, vt plures tutores, illi ſi ſunt ꝓprie fideiuſſores, tñ iur. antiquo
ꝯueniebant̃ exẽplo fideiuſſorũ, vt l. 1. § nũc tractemus de tut. &
ra. diſtrahen. Ex his apparet tibi veritas huius materię. Sed o q̃ro
quia hac l. 1. dicitur in tex. quod ſi vnus ſoluit, ab altero repetit,
70 q̃ro † qua actione repetat, & an hoc verũ ſit indiſtinctè: tñ ge-
qd dicat̃, hæc eſt veritas. Aut duo rei obligant̃ ex mera liberali-
tate, & tunc aut ſunt ſocii, & vnus ſoluẽs repetit ab alio actione
ꝓ ſocio. Aut nõ ſunt ſocii, & nullo mõ repetit, vt d. l. in l. Falc.
hoc eſſe ſeruãdũ. ad l. Falc. Aut nõ obligant̃ ex mera liberalitate
& tũc aut totũ negociũ pertinet ad ſoluẽtẽ, vt puta, qa tota pe-
cunia peruenit ad eũ, uel alio mõ, & ille nihil repetit. Aut nego-
ciũ ptinet ad aliũ, & tunc ab alio repetit catenus, quatenus ad ip
ſum ptinet, & ſic in totũ, vel in partẽ, vt hac l. 1. & ff. de exercito
l. nec quicquã. de inſtito. l. hẽbat. §. fi. & l. ſeq. Sed qua actione a-
get, hic eſt aduertendum. Aut plures obligauerunt ſe ex ꝓpria
ꝯuentione, & ſic vnus ꝑſente alio; & habet locum actio man-
dati, vt l. ſi remunerandi §. ſi paſſus. & l. qui patit̃. ff. manda. & de
verb. obliga. l. Iulia. §. 1. Aut vnus obligat altero abſente, & po-
teſt contingere, vt ſupra dixi in 8. q̃ſtio prin. & ſequen. quæſtio
ne, & tunc aut ſunt ſocii, & repetet alter ab altero actione ꝓ ſo
cio, vt d. l. nec quicquam. de exerc. Aut nõ ſunt ſocii, & tũc aut
non habent beneficium diuiſionis, & ſic qa negocium nõ po-
terat expediri pro parte, & tunc aut debitum fuit contractũ rõ
ne alicuius rei corporalis, ita quod cadit in iudicium cõmuni
diuidundo, & tunc repetit communi diuidundo actione, vt l.
habebat. in §. fi. de inſtit. Aut fuit ꝯtum deb. tum ſimpliciter,
vt qa pecuniam acceptam diuiſerunt, & quilibet conuertit in
ſuos vſus, & tunc hẽt locũ ꝯdictio ex hac l. cum non ſit cautum
quo nomine, actionis agat̃. Si uerò hẽbant beneficium diuiſio-
nis, & ſic negocium poterit expediri pro parte, & tunc hẽt locũ
actio neg. geſt. & eodem modo põt intelligi hæc gloſſ. argum.
ff. de neg. geſt. l. ſi communes. ff. fa. erc. l. hæredes §. ſi vnus, cum
ſimilib. & ſecundum hanc diſtinctionem dẽt intellig. l. ſi in rẽ.
ſupra, ſi certum petat, & ꝙ no. ſupra. loc. l. ſi diuiſa. Tertio quæ-
71 ro, qd † de pluribus tutoribus, curatoribus, & adminiſtratorib.
ciuitatis. ſi vnus ſoluit, qualr repetat ab altero. Dic vt not. plene
in l. 1. §. nunc tractemus. ff. de tut. & rat. diſtrah. ſupra, de tranſa
ctio. l. prima. ff. de neg. geſt. l. ex facto ff. ad muni. l. Imperator §.
72 fi. cũ l. ſeq. Quarto quçro, † quid in pluribus depoſitariis, & ꝯ-
modatariis, q in obligatione ſecundaria, quç ꝯhitur ratione do
li, vel culpç, tenentur, vt duo rei Iaco. de Bel. dicit, ꝙ vnus ſol-
uens non hẽt actionem, niſi ſibi cedat̃, vt l. unde quæritur. ff.
commo. Ratio eſt, quia lege cautum non reperitur. Contrariũ
dico, quia in his eſt, ſicut in pluribus tutoribus, qui in hoc æq-
parant, vt ff. depoſi. l. 1. §. ſi apud duos. ibi, dum dicit, exẽplo tu-
73 torum. Quinto q̃ro, † pone ꝙ vnus ex duobus reis ſuo iuramẽ
to liberat alium, an ab alio poterit repetere tãq̃ ſi ſoluiſſet. Vide
tur, ꝙ ſic, quia iuramentum habet vim ſolutionis. Contrarium
dicit gl. & benè, in l. duobus. §. à fideiuſſore. de iureiuran. & dic
74 vt ibi. Sexto quçro, † an ille cui facta eſt acceptilatio, poſſit ab
alio, quem liberauit repetere, ſicut ſi ſoluiſſet, quod videtur, qa
acceptilatio hẽt vim ſolutionis, vt dictum eſt. Tu diſtingue, aut
fuit ei acceptolatum cauſa remunerationis, aut non, vt l. ideõq;.
75 in fi. cum l. ſequen. ff. man. Septimo quçro, † quid ſi vnius cul-
pa fuit alter ex conreis damnificatus, an ille damnificatus poſ-
ſit repetere? Dico quod ſic. vt l. prima. §. nunc tractemus de tut.
& rat. diſtra. ff. depoſi. l. prima. in fi. §. & ſi apud duos. & dixi ſ. in
76 quçſtio. proxi. Octauo quæro, † quid ſi in pluribus reis creden
di vnus recipit ſolutionem, an alter poſſit repetere ab eo, & qua
actione. Gloſſ. uidetur dicere. quod petere poteſt actione neg.
geſt. vt ff. de cond. indeb. l. frater a fratre. circa prin. gloſſę. ma-
gnæ. Item no. ff. de legat. 2. l. ſi Titio, aut Seio. Alibi dicit gloſſa.
quod ita demum eſt communicandum, ſi ſunt ſocii vt no. ff.
de ſolu. l. qui hominem § ſecundo. & ſic eſt falſa gloſſa in l. ſi Ti
tio, aut Seio. ff. de leg. 2. & unde tex. in l. in l. Fal. hoc eſſe ſeruan-
dum, ff. ad legem Falcidiam. Diſtingue, aut ſunt plures rei cre-
dendi ex cauſa mere lucratiua, & tunc alter alteri, quod exigit,
communicare non tenentur, niſi ſint ſocii, vt d. l. in l. Falcid.
hoc eſſe ſeruandum. & quod no. in dicta l. qui hominem. §. ſe-
cundo. Aut ſunt conſtituti ex cauſa oneroſa: & tunc aut nego-
cium vere ſpectat ad eum, qui ſolutionem recipit in totum, vt
quia tota pecunia ſua fuit mutuata, & tunc alter ab altero nihil
repetet, argumen. l. ſed Iulia. ff. ad Macedonianum. §. non ſolũ.
& §. ſequen. Aut negocium ſpectat ad aliũ, cui non eſt ſolutũ,
in totum, vel in partem, & iſte quãtum ad eũ ſpectat, repetet ab
alio, vt l. ſi iure communi ff. de noxali. & p regulam poſitã. ff.
ſi certum petat̃. l. ſi me, & Titium. Et quia duo rei debendi, &
credendi ęquiparant̃, vt ff. eo. l. ſecũda ſed in reis debendi hoc eſt,
vt in hac l. ſupra proa. dictum eſt. ergo, &c. & hoc ẽt ſtatim pro

babitur

babitur clarius. Sed qua actione. repetet, dubitaī. Dic aut ſunt
ſocii,& repetet actione ꝓ ſocio. Aut nō ſocii,& tūc aut tale de-
bitum eſt ꝯctum aliter, quam de iure communi, & tūc aut fue-
runt conſtituti duo rei credendi ſimul,& vnus altero præſen-
te & locum hēt actio mandati, quia cū patior te ſtipulari ex re
mea, videor mādare, vt ad meā vtilitatē ſtipuleris, vt l. ſi mulier
ff. de iure dot. Facit quod no. ff ſo mat. l. ꝗ dotis.& eo. tit. l. poſt
dotē. ſecundum vnam lecturam. Aut fuerunt conſtituti duo
rei credendi in abſentia, quod poteſt fieri, quādo vnus ſub cō-
memoratione alterius ſtipulatur, etiam ex interuallo, vt ff. e. l. 1.
& dixi ſupra in prima quæſtio principa in duodecima q̄ſtione.
& tunc puto ꝯpetere act. nego. geſt.& ſic intelligit glo. l. frater a
fratre. ff de cōditio. inde. argum ff. de nego. geſt. l. penultima. Fa
cit de verborum obligationib. l. Iulia. §. q fundum.& Inſtitu. de
verborum obligationibus § ſi qs alii.& quod ibi no. Nono quę
77 ro,† quid ſi vnus ex reis credendi, facto ſuo aliquē liberauit, vt
puta, acceptilatione, vel quoquo alio mō, an alter poſſit ab alte
ro repetere? Reſpon. ſic, eo mō, ac ſi ſolutionē recepiſſet, ꝑ hūc
textū.& optime. ff de iure dotium. l. vir ab eo. Glo. hoc expreſſe
dicit in l. ſi vnus. ff de pact. in prin. ſup verbo, nouare. ꝗ dicit v-
num non poſſe nouare, quin ſocio teneaī. Vltimo eſt videndū
78 † de actione, quę dēt cedi vni ex conreis debendi, an,& quādo
& quo iure,& inquantum cedi debeat,& quid ſi cedi non pōt
& multa alia, quæ glo. tangit hic,& ſupra de tranſactio. l. prima.
ibi ꝑ Cyn & ff mand. l. Papinianus. ff. de ſol. l. Modeſtinus & ibi
ꝑ Dy.& infra. titu. primo. l. cum alter,& ibi per Cynum, ꝗ om-
nia omitto, quia longa eſt repetitio per ſe repetita.

LEX IIII.

a Cum quidam. a Interpellatio vnius ex reis promit
tendi prodeſt,& nocet omnib. con
reis. hoc dicit hæc ſingularis lex.

ADDITIO.

a Alexand. Cum quidam. Vide Bar. in l. cum qui. §. fina. ff. de ſolutio & in l duobus
ff. eodem.

De fideiuſſoribus, & mandatoribus, Rub.

LEX PRIMA.

1 *An, & quando bona publicantur, debitor liberetur.*
2 *Exceptio adhærens rei, quod competit etiam fideiuſſori.*

a SI Liſias. a Publicatio bonorū debitoris fideiuſ-
ſorē non liberat. h. d. Opponit, exce-
ptio, quę competit principali, competit fideiuſſori,
vt l. defenſiones. s. de exceptio Hic dicit contrariū,
quare male. So. Dicit gl. illa regula loquit in exceptionibus, quę
competunt integro manente ſtatu, ſed hic ſtatus eius eſt muta
tus, ergo &c. Iſta ſolu. nō placet. Dicēdū eſt ergo vt ſtatim dicā.
1 Quęro,† qn̄ bona publicantur, an debitor liberetur De hoc ha
bemus gl. contrarias. glo. n. hic dicit, quod liberatur ope exce-
ptionis. vide eam, quę eſt prima, in fi: Alibi dicit gl quod libera
tur a ciuili,& remanet n̄alis, vt l. vbicunque. ff. de fideiuſſorib.
Alibi dicunt gl. ꝙ liberaī a ciuili, naturali, vt l. ſi debitor. ff. eo-
dē Dubitat alibi, nec determinat aliquid in l. vltima de duobus
reis. Veritas eſt, quod liberaī ab vtraque obligatione, nō quod
obligatio tollaī, ſed in fiſcum tanquam in ſucceſſorem trāſfe-
ratur, vt dicta l. debitori & ibi no. Solummodo ergo pſona ab
obligatione eximiī obligatione remanente firma Per hoc ceſ-
2 ſante contraria, nam quod dicit, quod † exceptiones quæ cō-
petunt reo, fideiuſſori etiam competunt, verum eſt in exceptio
nibus rei cohærentibus, vt l. exceptiones. ff. de exceptio. Sed iſta
non eſt huiuſmodi, ergo & c.

ADDITIO.

a Ale. Si Liſias. De iſta materia dic per eum in l. ſi vero. in l. de die. qui ſatiſd. cog uet
ſi. quæro an & quando bona, vtrum bonis publicatis liberetur debitor ab obli-
gatione. Quid autem in exbannito, an liberetur fideiuſſor, vide Bar in d. l. ſi vero.
in verſi. not. quod obligatio. hoc tenuit Bar.& ibi tenet in l. ſi marito. in princ. ff.
ſoluto matrimonio.

LEX II.

Creditori. a Fideiuſſori ſoluenti tenetur creditor cedere
actionem perſonalē,& hypothecariam. h. d.

LEX III.

1 *Fideiuſſores idonei habent beneficium diuiſionis ex epiſtola diui Adriani*
2 *Plures fideiuſſores ſimpliciter accepti intelliguntur in ſolidum.*
3 *Expreſſio eorum quæ tacite inſunt, nihil operatur.*

a Non rectè. a Expreſſio corū, quæ tacitè inſūt, nihil ope
ratur hoc dicit Et ad hoc quotidie allegaē.
Quatuor habes hic notanda. Primo, ꝙ eſt in poteſtate credito-
ris eligere fideiuſſorē, vel debitorē hoc tamē recipit correctio-
b nem, vel limitationē per autben. præſente. † Secūdo nota, quod
1 fideiuſſores idonei habent beneficium diuiſionis ex epiſtola di
2 ui Adria. Tertio no. quod plures fideiuſſores ſimpliciter acce-
c pti intelliguntur in ſolidū, e vt Inſtitu. e. § ſi plures Item ſecus in
pluribus principal bus, vt l. reos. §. cum tabulis. ff. de duob. reis.
ſecus in his, qui intercederent, obligationem ſuo ſe principaliter
aſſumendo, vt nota. ſupra. ad Vellcianū. l. ſi paternā. Vltimo no
3 ta, quod † expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt, nihil operaī, vt
plenè habuiſtis in l. 3. ff. de legatis tertio.

ADDITIONES.

a Ale Non rectè. Per auth. præſente. quam auth alle. Bar in l. hoc iure, ff. de verb. obl.
& in l. 3. §. ſi quis. ff. quod quiſque iu.
b Ale. Per auth. præſente De materia huius auth.& limitatione ad eam, vide ꝑ Bar.
in l Marcellus, ad ſi ff eo.& ibi poſt eum.& Bar.& tex.& gl. in l de com. de verb.
obligationib. Et adde ad materiam huius auth. §. nos autem. de fideiuſſ. in gl. no.
de promiſſore ſi dicatis,& obligo me tanquam principalem de quo per Bart. in
conſilijs, ſuis in conſi quod incipit, Si Titius. Et adde ad hanc auth. dictum Bal.
in l. 2. ſupra, de exceptio. rei iudic. De quo no. per me in l. qui vſumfructū, ff de
verborum obligationibus.& vide Bart.& ibi no in l 3. § ſi is pro quo circa ſi. ff.
quod quiſque iur.
c Ale. Intelliguntur in ſolidum. No. per Bar plenè in l. reos, de duobus reis.

LEX IIII.

a Nouatione. a In ſtipulatione nouante nō intelligitur
repetitus fideiuſſor in dubio. hoc dicit.

ADDITIO.

a Alex Nouatione. Plenè in l. alia, ff. de nouat.

LEX V.

Iure noſtro. Iſtam legem habuiſtis in l. nō rectè. & ibi
no. s. eodem.

LEX VI.

Si pater. Subſcriptio, quam quis facit vt teſtis, nō obligat
eum vt fideiuſſorem. h. d.

LEX VII.

Si creditor. Qui non ſeruat fines mandati, non habet
actionem mandati. h. d.

LEX X.

Fideiuſſor. No hanc legem ibi, ante condemnationē.
Ex ordine innuit, ꝙ exceptio diuiſionis ſit
peremptoria,& ſic poſſet opponi quandocunque ante ſenten-
tiam, dic vt l. ſi dubitet. ff de fideiuſ.& ibi per Dy.

LEX XI.

a Cum alter. Fideiuſſori ſoluenti debet cedi actio cōtra
principalem,& contra fideiuſſores.

ADDITIO.

a Ale Cum alter. Et iſtum tex. limita non habere locū in fideiuſſore, qui tacite obli
getur, vt puta in præſentia dixi alicui, do tibi fideiuſſorem,& ille præſens taceat
& conſentiat, quia tacitè obligatur. Ita limitat iſtum tex. Imo in l. 2. §. fi. ff ſolu-
to matrimonio. Ad quod inſuper vide tex in l cum oſtendimus, §. ſi ff de fideiuſ.
tu. Secùs in obligatione mandatoris, l. Lucius, ff eo Item fallit in caſu Ang. quā
do citaretur fideiuſſor in iudicio, l. cū oſtendimus, § fi. ff. de fide iu.& ibi Bar.&
Bal. hic, adde gl. in l. ſi hæreditatem, ff. manda. Pro qua dicit Bal. in l. multum, C.
ſi quis alteri vel ſibi, quod non poteſt fieri pro nuncijs.

LEX XII.

a Blanditus. a Vides ergo quod obligatio fideiuſſoris ſē-
per contrahitur verbis, vt hic,& l. 5. §. ſatisfa-
cere. ff. de verb. obliga & Inſti eo. §. fi. &c.

ADDITIO.

a Ale. Blanditus. Vide Bar. in l. ſi ff. ſi cer. pet.& limita ibi per Lud.& per me in l. 5 §.
ſtipulatio. de verb obl.

LEX XIII.

1 *Stante ſtatuto. quod inuentus cum armis p. niatur in decem, non dicitur,*
quis inuentus, niſi ſit captus.

a Si barſatorem. a Inuētus dicitur, qui pſonaliter capi
tur. No. ergo, quod verbū, inuentus,
vel

ADDITIO.

a Parif. Si Barſatorem Vide Iaſ. poſt Ale. in l. 1. ff. de acq. poſ.

a vel innenire, a noo verificatur in ſolo aſpectu, ſed apprehenſio
nem requiri. De hoc in l. 1. in prin. ff. de acq. poſſ. & l. nunquã.
§. theſaurus. de acq. re. do. Et per hoc dicimus, quod † ſi ſtatuiſt
9 dicit, ſi quis inuentus fuerit cum armis, † &c. ſi non eſt captus,
non dr̄ inuentus, quia non ſufficit ſola viſio ſine captione, &c,

ADDITIO.

a Alex Vel innenire. No. de ver. inuenitur, quod intelligitur cum effectu. quod facit ad q. an ſi debetur præmium capienti an debeatur capienti, ſed tenere non valen ti. & Mod. maxime Ang in l. 1. § hæc autem verba. ff quod quiſque iu. qui dicit quod non obſt. quod debebit habere præmium per id, quod habetur in l. ſi poſt mortē in fi. de contra. & in l. 1. §. ſi ſic. ff. de poſtu. quod no. Ang. in d. §. hæc autē verba Bal. reſpon. hic videtur tenere primam opi. Adde quod Barto no. in l. 1 in prin ff de acq. poſſ. & in l. licet. ſup. de acqui. poſ. & ideo dicit Bal in l. item lapil li in fi. ff. de re. diuiſ. quod ſi ſtatuto cauetur, quod mulier inuenta cum per lis pu niatur, non poſſit puniri, niſi apprehendatur. Vide tamen quod dixi poſt Bart. in l. 1 & uide Ang. in Authen de ſan. epiſc. §. reuerendiſſimos, & Bal. hic, & vide ſup. de de pet. bon ſub l. 1. & ibi vide aliqua de verbo, comprehenſus, & inuētus. Et de verbo, inuentus adde Bar in l. nunquam nuda. ff. de acq. re. do. & hoc qđ Bar. hic dixit, Pau. Caſt in l. ſed & ſi filio ff. de conſtit. pec. ff. de cond. ſiſie cau. Ad quod pondera gl ibi ſuper ver. inuenerit.

LEX XV.

Liberum fuit. Ex diuiſione actionis quam creditor inter fideiuſſores ſpōtè facit, exceptio pacti fideiuſſoribus competit. hoc dicit iſta l. & l. reos, j. declara ui vobis in l. ſi creditores, ſupra, de pac.

LEX XXIII.

Reos. Electio non nocet creditori, quin ad alium poſſit re dire. h. d. hæc lex ſecùs in diuiſione, vt ſ. l. proxima.

LEX XXV.

1 *Ei, qui promiſit exhibere, poſt moram commiſſam datur ſpatium ſex mē ſium ad eam purgandam.*
2 *Promittens alium defendere, non liberatur exhibendo perſonam.*
3 *Caſus eueniens intra tempus conceſſum ad moræ purgationem, debitori non prodeſt.*

a Sancimus. a Iſta lex eſt ſingularis multum. Qui pmittit
alium exhibere ad tēpus, finito tēpore po-
teſt intra ſex menſes moram purgare cum exhibendo, vel cū
idoneè defendendo, quo tempore elapſo non audit. Item ca-
ſus ſuperueniens intra tempus primum, liberat promiſſorē: ſe-
cùs ſi eueniat intra tempus ad moræ purgationem conceſſum,
1 hoc dicit hęc not lex. Not. ex l. iſta, † q poſt moram commiſſam
datur ſpatium ſex menſium ad eam purgandam, quod eſt ſpe-
b ciale b hic in eo, qui promiſit alium exhibere; ſecùs ſi pmiſiſſet
2 ſeipſum, vt l. ſi poſt tres. ff. ſi quis cau. No. q † iſte, q promiſit aliū
defendere, non liberatur exhibēdo perſonam. Tertio no. quod
3 † caſus eueniens intra tempus cōceſſum ad moræ purgationē,
debitori non prodeſt, quod eſt notabiliſſimum.

ADDITIONES.

a Ale. Sancimus Non eſt alibi, & procedit etiam in criminali. no. Spe in ti. de armis, §. fi. verſ. ſed quid ſi fideiuſſor Contrarium dicitur tenere Guil. in l pe in prin ff. de pub. iu Sed ibi Imo. tenet primam opi. & gl. parua hic, & glo in l. 3. ff. de cuſt. reo. & ibi quod poſſit huic legi renunciari, dicit Bal. in l. qui crimen. in 12 q qui accuſare, & hæc lex procedit etiam ſi iuramentum interuenerit. Adde dictis in hac l. quæ conſuluit Pa. de Ca. conſi. 168.
b Ale. Eſt ſpeciale. Vide Bar in l. ſi inſulam, de verb oblig. 6. q. & Bar. in auth. ei qui. de tempo. app in prin. in prin. in pulchra q de qua hic per Bal.

LEX XXVII.

a Si fideiuſſor. a Hæc eſt ſingularis lex. Qui alium in iu-
dicio ſiſti promiſit ſine ſcriptis, ſi lis ne-
gligitur intra curſum quatuor menſium liberatur. h. d. Primo.
b Item in cauſa publica b promiſſio in dubio intelligitur in ſcri-
ptis facta: ſecus in cauſa priuata. h. d. hæc lex. Opp. & videtur,
quòd fideiuſſor de iudicio ſiſti teneatur vſque ad ſententiam,
vt l. Græcè §. & poſt litem. ff. eo. Sol. Dic tria verba, quandoque
quis promittit aliquem exhibere intra certum tempus, & tunc
habet locum ſupra lex pro xi. Quandoque promittit aliquis ali
quem exhibere, vel ſiſtere ſimpliciter, tunc aut promittit illū,
cum quo nulla lis eſſet in caſu, quo eius perſona requirebatur,
ſeu ex alia cauſa, vt hic aut promittit in litem, ſeu litis occaſio-
c ne. Primo caſu, aut fideiuſſit in ſcriptis, & tunc aut in cauſa pu
blica, & idem. Aut in cauſa priuata, & liberatur per curſum
quatuor menſium, vt in hac l. Si verò fideiuſſit in litem, ſeu
litis occaſione tunc ſi quidem actor differt, & negligit litem,
tunc idem quod dixi ſupra, quando promiſſio facta non fuit,
litis occaſione; Si verò non negligit, ſed litem proſequitur, tūc
tenetur exhibere reum vſque ad ſententiam, vt d. l. Græce. §. &
poſt litem. ff. eo. quæ perpetuo tene menti.

ADDITIONES.

a Ale. Si fideiuſſor. Vide Bar. in l. ſi ita ſtipulatus, in 3. oppoſi. de verb. oblig.
b Ale in cauſa publ Adde quod no. Bar in l. 1 in fi. ff. iud ſolui
c Ale. Aut fideiuſſit in ſcriptis. Dicit Bald. in l. 1. §. fi. ff qui ſat. cog. in lect. antiqua, quod ſi quis promiſit non reſpectu litis, ſed reſpectu iudicis, vel partis facere iſtam promiſſionem de repræſentando, perpetuo tenetur Allegat l. ſi quis vxori. §. ſi fugitiuum ff. de fur. vbi hoc non probatur. & Barto. ibi contrarium videtur velle.

a LEX XXVIII.

Generaliter. a Per electionē vnius, non liberatur alius reus, vel fideiuſſor, vel conreus, vel confi deiuſſor; & quod poteſt fieri per pactum, poteſt fieri per legem hoc dicit.

ADDITIO.

a Alex. Generaliter. Et ſi ſit facta miſſio in omnia bona alterius, eſt tex. & ibi Bar. in l. hæredes §. quod ſi. ff. eod. vbi poſt Bar. in prin. concord gl. in l non ſolum, §. morte. ff. de ope no. nun. quæ alleg. iſtum tex.

De nouationib. & delegationib. *Rub.*

LEX PRIMA.

a Delegatio. a Delegatio debitoris non poteſt fieri, niſi cōſentiente debitore: ſecus in no minis venditione, hoc dicit.

ADDITIO.

a Alex. Delegatio. Hanc legem limita vt in l. non ſortem de condi indeb. & uide q dixi in princ. l. 2. ſol. mat & Bal ibi limitat hanc l. niſi creditor fuiſſet certiora tus, ſed Imo. econtra.

LEX III.

1 *Debitor videtur quodammodo ſeruus creditoris.*
2 *Si concurrat ille, qui habet directas, & ille qui habet vtiles, quis præ feratur.*

a Si delegatio, a Hæc eſt ſingularis, & multū not. lex. A-
pud eū, qui mandauit, ſeu ceſſit actiones
remanent directæ, & ideo ei poteſt ſolui, niſi in tribus caſibus
hic expreſſis h. d. No. iſtos tres caſus, in quibus impedit̄ ſolutio,
q̄ debitor vellet & facere cedēti. Materiā hui⁹ legis examinaui
multum pſuo de in l. facta. §. heres. ff ad Treb. No. ibi tex. quaſi
1 a cliēte, &c. quod † debitor videt̄ quodammodo ſeruus credi-
toris. vide gl. & ſimile hēs no. in l. ſi deicommiſ. §. ſi rē. ff. de le. 3.
2 Quærit gl. q̄d ſi concurrat † ille, qui habet directas, & ille q̄ hēt
vtiles, quis præferi? Gl uidetur dicere quod ille, qui habet dire
ctas, quod eſt contra iſtum text. quia prius præfert̄ ille qui hēt
vtiles, niſi denunciet &c. Iō diſtingue. Quandoque actio dire-
cta, & vtilis, tendunt ad eundem effectum. Quandoque actio
vtilis, & directa tendunt ad diuerſos effectus, ſeu ꝯtios. Si tēdūt
ad contrarios effectus, tunc vtilis præfert̄ directæ. Exemplum
in vtili quæ præfert̄ directæ, quæ competit domino contra quē
facta eſt pſcriptio, vt l. ſi quis emptionis. ſ. de præſcriptio. trigin
ta anno. Directo enim ſibi adinuicem aduerſant̄. Quandoque
directa, & vtilis tendunt ad eūdem effectum, vt in caſu noſtro,
directa, q̄ competit cedenti, & vtilis competit ceſſionario ad
vnum, & eundem effectum competunt; tunc aut ille q habet
vtilem, hēt cauſam ab eo qui habet directam, & vtilis præfertur
directæ: hic ē caſus hic. aut nō hēt cāam ab eo, & tūc aut directa
ꝯpetit ei, ad quē negotiū pricipaľr ſpectat, vtilis vero ꝯpetit ei ad
quem

ADDITIO.

a Ale. Si delegatio. Iſtam legem intellige, & quando apud eum, qui ceſſit, aliquid remanet, pena actiones directæ: ſecus quando nihil remanet & quia cedens habe bat vtiles. Ita intellige hunc text. Bartol in l. ex aſſe. ff ad Treb, Qualiter autem hæc denunciatio debeat fieri creditori per ceſſionarium, uide Bartol. in l. 1 in princip in 11. q. de oper. no. nun. & hic uide Bal. in l. 3 ſup quod me cauſa. Iſtam legem limita ſecundum Bald. non habere locum in conceſſione facta ex vltima voluntate, quoniam tunc nullus cedens poteſt agere contra debitorem, per tex. in l. ſi pecuniam. de leg 1. Nam ibi debitor depoſitarius condemnatus fuit de reſtituendo debitum depoſitum extraneo, nam teſtator ceſſit iura ſua Titio con tra depoſitum, & hæres cogitur cedere actionem Titio contra depoſitarium, l. ſi ſeruus § Margaritam. ff. depoſ. tamen ibi nullo caſu hæres cedens agere poterit contra debitorem, imo exceptione repellitur, vt ibi per Ang. No. ſecundum Bal. ibi, qui dicit, quod omnis cedens non poteſt agere, quia debitor fuit grauatus de reſtituendo, ſecus ſi ab ipſo debitore fuit primum legatum, & non fideicommiſ ſum. Ita dicit vo. endo limitare hanc limitationem. Dicit tamē quod dictum Bal. erat menti tenendum. Et hanc legem limita per Bal in l. 1. in ver. 2. quæro, quid ſi procurator ſ quando prouo. & ibi vtrum ſententia lata contra dominum per debitorem obſit ceſſionario. Et hanc legem in eo, videlicet quando denūciatum eſt ne ſoluat, limita procedere in tribus caſibus, ſcilicet in depoſitario, in poſſeſ ſione inquilini, in ſalario ſoluendo, vt in auth. ſed iam. & ibi Bald. ſupra, depoſi ti. Et quid ſi ceſſionarius præuenit, tamen finita eſt inſtantia, an poſſit cedens agere; Bald. quod non, in l. 3 ſupra, manda. & etiam limita hanc legem non pro cedere in eo, qui tranſtulit vtilem actionem in rem, quia niſi interueniat tradi tio, non enumeratur directa, ſecus in perſonali, l. cum obi. & Bald ſupra, de hær. vend. Item limita vt in l prouinciali. § ſi de ope no nun. Fallit etiam hęc, quando negocium re ipſa petinet ad ceſſionarium. l. ſi poſt conſtitutam. & ibi Ang. ff. de conſti. pecu. nam tunc præfertur vtilis actio directæ, vt ibi. Et dum dicitur hic, partis perceptio, & litis conteſtatio æquiparantur, limita per Bartol. in l. qui ho minem §. 1. ff. de ſol cum concordant. Item adde, quod in iſtis tribus fuiſſet im pleta l. pacto ſucceſſorum. ſupra de pac. & ibi no. Bald. & dicit ibi Sal. quod eſt ſing. limitatio ad hanc legem. Quid ſi iuraui ſoluere Titio, & Titius ſucceſſit Seio, an ſi non ſoluo ſim periurus Vide Barto. in l. ſed ſi in hac. ff. de iu iur. noc. in princ. & no quod iſti tres caſus non habent locum in vtili actione in rem, ſe cundum Bald. in l. qui tibi. C. de hæred. actio. vendi.

quem ſpectat p quandam conſequentiam, aut econuerſo. Primo caſu directa præfert vtili, vt l. qua ratione §. literæ, de aegr. rer. do. & ibi no. & l. 1. de lo. pub. fru. Secundo caſu vtilis præfert directæ, vt l. in cauſæ, in fi. de proc. Tertio caſu principali, qñ vtilis, & directa reſpiciunt diuerſos effectus, tunc nulla alteri præfert, ſed quęlibet ſuum effectum proſequitur. Exemplum in directa, quæ competit domino, & vtili, quæ competit emphyteutæ feudatario & ſimilibus Nam dominus præfert in vendicatione ſui dominii directi, & emphyteuta pręfertur in vendicatione ſui dominii vtilis, vt ff. ſi ager vectig. vel emphyteu. pet. per totum, & ff. de ſuperficie. l. 1.

LEX IIII.

1 *Quando procurator eſt factus ad pecuniam recipiēdā, ſi confiteatur ſibi ſolutam eſſe, non ſequitur abſolutio, ſed requiritur vera ſolutio.*

a Non abſtulit. a Qui eſt factus procurator ad recipiēdam pecuniam, alio mō liberare non
a pōt. hoc dicit in l. No quod † quando procurator eſt factus ad pecuniam recipiendam, non ſufficit ſi confiteat̄ ſibi ſolutā eſſe, ſed requirit̄ vera ſolutio vt ſequat̄ abſolutio Aliud enim eſt confiteri ſe recepiſſe: & ideo fac. quod in inſtrumento dicatur habuit, & recepit, vel vere dedit, & numerauit.

ADDITIO.

a Ale Non abſtulit. De iſto tex vide Bar. in l. 3 ſol. mat. Adde Bar. in l. 3. ff. ſi cert. pet. Ang. in l. nam & nocere ff. de pac. & Bal. & Ang. in l. 2. § 1. ff de acq. poſſ. alias. de quadr. præſc. ubi materiam iſtam dic, & dic quæ habes per Imo in l. 4. § ſi ex conuentione ff de re iud. adde ad hanc l. Bal. conſi 303 lib. 1.

LEX VIII.

a Nouationum. a Hodie nouatio in dubio non intelligitur facta, niſi ſpecialiter exprimat̄. hoc dicit. Materiam iſtam dic, vt dixi in l. qui vſumfructū. ff. de verb. obliga. in l. pe. ff. de noua. vbi tractaui de materia iſtius nouationis voluntariæ, ꝗ fit p ſtipulationem æque principalem. Qualiter autem nouet̄ per ſtipulationem pœnalem, dixi in l. ita ſtipulatus. de verb. oblig. & Cyn. hic tractat, & non dicit vnum bonum verbum in iſta materia.

ADDITIO.

a Barb. Nouationum. Circa iſtam nouationem vide Lud. Roma. in conſ 219. & in conſ. 207 & Bar. in conſi 144. in: Titius promiſit mihi illud, quod alias debet dicit, ꝙ non eſt nouatio, ſed eſt fideiuſſio alleg. in l. fi. de noua. ubi ibi Bartol. Paul Nouationum. An iſta lex habeat locum in delegatione, uide Iaſ. in l. ſingularia ff. ſi cert. peta.

De ſolutionibus, & liberationibus. *Rub.*

LEX VIII.

a Vſuras. a Tene menti iſtum textum, quod quis nō poteſt cogi, quod debet in vno loco, ſoluere in alio, niſi ex cauſa. Cauſas autem enumerat gloſſ quam vide.

ADDITIO.

a Ale Vſuras. Hanc Lalle. Bar. in l. 5. §. ſi ff. de verb. obli. & uide quod no. dixi. poſt Bar. in l. 1 ff. de eo quod cer. lo. & Bal hic.
Menoch. Vide Iaſ in l. 1 nu 95. de iure emph ſup.

LEX XVIII.

Inquiſitio. In generali ſermone non continetur perſona loquentis h. d.

LEX XXIIII.

Cum pro pecunia. Non debet quis petere id, cuius contrarium non eſſet poſtulaturus hoc dicit.

De acceptilationibus. *Rub.*

LEX PRIMA.

Iam tibi. Pupillus cum authoritate tutoris, poteſt per acceptilationem liberari, h. d.

LEX II.

Si donationis. Per Aquilianam ſtipulationem, & acceptilationē inſequutam, omnis tollit̄ obligatio, niſi per reſtitutionem reſtauretur. h. d. hęc lex.

De euictionibus. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *An ſumptus, quos facit emptor in lite, a venditore illos recuperet.*

EMptor. Venditor hæreditatis nō tenet̄ de euictione rerum ſingularium, niſi ſpecialiter ſe ad hoc aſtrinxit. hoc dicit hæc notabilis lex & eſt menti tenenda. Circa hanc legē gloſſ. quærit
a vnam quæſtionem, † vtrum ſumptus quos emptor facit in lite
a a venditore recuperet. a Breuiter de emptore hæreditatis, ſi quidem facit expenſas in lite rei ſingularis illos ſumptus non repetit, vt hic, ſed ſi faceret expenſas in litem vniuerſalis hæreditatis vel emptor rei ſingularis faceret expenſas, in lite dictæ rei, tunc eſt dubium. Finaliter gloſſa determinat, quod ſi quidem poteſt agi pro re principali ad intereſſe, puta quia euictio eſt ſequuta, tunc repetit etiam ſumptus. Si autem non poſſet agi quia euictio non eſt ſequuta, tunc non poteſt repetere ſumptus, vt, j. eodem. l. ſi ſtatus, in fi. hoc eſt verum, niſi ſint promiſſæ. vt l. venditores. ff. de verborum obligationibus. Ego ibi examinaui hunc articulū, & teneo contra iſtam gl. videlicet quod ſumptus poſſet repetere. primo per id, quòd no. in l. ſtipulatio iſta habere licere. in gl. magna. vbi dicitur, quòd iſta ſtipulatio ad expenſas committitur, ſed venditor tenetur emptori habere licere, vt l. emptor in fi. ff. de action. emp ergo, &c. Pręterea, venditor tenetur ſtatim mota lite emptorem defendere. ff. eodem. l. ſi plus, vel minus §. mota q Sed ille qui tenetur ad aliquē defendendum, ſi non defendit, tenetur ad intereſſe, vt l. cum quęrebatur. iudic ſolu. ergo, &c. Et ex hoc apparet reſponſum ad omnia, quę gl. hic dicit. Nam fateor, quòd non agitur tanquam re euicta, ſed agitur tanquam defenſione non facta ad intereſſe. Item non poteſt dicere, quod emptor geſſerit negotium ſuum, immo geſſit negotium vēditoris, cum ipſe teneatur defendere non ob. j. eodem l. ſi ſtatus. vt ibi dicam. & plenius dic, vt dixi in l. venditores. de verborum obligatio.

ADDITIO.

a Alex A venditore recuperet. Quando venditor teneatur ad expenſas emptori in cauſa euictionis, addit tamen quod lite pendente emptor non poteſt petere ſumptus a venditore, ſecundum Bal. in l. cum teſtamento. l up de teſta manu. ſed Bar. hic reprobat, ideo fortè non procederet ſententia Bal.

LEX II.

Quoniam. Donator non tenetur de euictione, niſi pmiſerit. h d. Quęrit gl hic, & diſtinguit vtrum donator teneatur de euictione, quam vide, & nota. Similem gl. habes in l. Ariſto. ff de do. & dic vt ibi.

LEX III.

a Qui rem. a Antequàm res euincatur, nō poteſt emptor contra venditorem habere regreſſum. h. d. verum, niſi in caſibus quod dic vt in glo.

ADDITIO.

a Alex. Qui rem. Probatur in l 1. § ſi poſtulauit, de præto ſtipu.

LEX IIII.

Si prædium. Datio in ſolutum ſimilis eſt emptioni, & ſimili modo de euictione agitur. hoc dicit, vt vidiſtis in l. libera. ſupra, de ſentent.

LEX V.

Ex his prædiis. Hæc eſt bona lex, & menti tenenda. Antequàm res tradatur, vel pretium ſoluatur, poteſt emptor petere, vt pignoris obligatio diſſoluat̄. hoc dicit, & eſt bona lex.

LEX VI.

a Non dubitatur. a In cōtractu emptionis debet̄ euictio, etiam ſi non promittat̄. hoc dicit, & bonum caſum habet multum.

ADDITIO.

a Barb. Non dubitatur. In materia euictionis, vide Lud. Roma in conſi. 248.

LEX VII.

Authore. Sufficit quod denuncietur principali, licèt fideiuſſor ignorauit hoc dicit hæc bona l.

LEX VIII.

1 *Venditori neſcienti litem motam eſt denunciandum.*

a Emptor. a † Emptor de euictione non agit ſi non denun
1 ciauit, vel contumax fuit, vel ſi per iniuriā iu-
b dicis condemnatur. hoc dicit. Quærit gl. † nunquid ſi venditor neſciuit, an ei debeat denunciari. Glo. hic videtur dicere, quod non. idem Dyn. in cap. cum qui certus. de regu. iur. lib. 6. Dixi tibi hoc anno contrarium, nam in denunciatione, quæ continet nudam notificationem, procedit illa regula, cum qui certus, &c. vt l. prima. in fi. ff de act empt de petit. hæred l. item veniunt. §. petitam. Sed iſta denunciatio continet aliquid, ſcilicet inuitationem ad aliquid faciendum, ſcilicet quòd veniat ad defendum, ſeu quod liti aſſiſtat, vt l prima. ſupra, de peric. & commod. rei vend. & ibi dixi. & ſupra, eodem. l ſi parentes. & l. em-
c pti. vnde requiritur iſta notificatio, c vt l. denunciaſſe. ff. de adulte. Licet enim ſciam litem eſſe motam, & tamen ego neſcio ſi tu velis, quod veniant ad defendendum, vel ad aſſiſtendum liti, forte tu confidis tantum de te, quod ſufficit.

ADDITIONES.

a Alex Emptor. Adde Bar. in l. qui abſente. de procur & adde quod etiam qui recipit rem in ſolutum, debet denunciare. l libera. vbi gl. & Barto ſupra. de ſent. adde an debeat habere dilationem ad denunciandum. Ioann. Andr. in tracta in addi. in princ. & quod venditori ſcienti litem motam ſit denunciandum, tenet Io. An in addi ad Spec. in tit. de emptio. & vendi. §. fina. vbi alleg. tex. in fin. in l. ſi parentes. tit eodem.
b Alex Quærit glo Vide Mod. in c. ſi. de emp. & vend.
c Ale. Notificatio. Idem tenet Spec de emp. & vend. § ſi. in ſi.

LEX IX.

Si controuerſia. Si fit denūciatio, & res euincitur, de euictione agitur: ſecus ſi ante euincatur hoc dicit.

LEX X.

Si fines agri. Quod per actionem finium regundorũ euincitur, in actione ex empto p euictionem venit: ſecus ſi non euincatur, ſed ex alia cauſa per iudicẽ ad iudicetur. hoc dicit.

LEX XI.

Exceptione. Quem de euictione tenet actio, etiã tanquam fideiuſſorem, eundem agentẽ repellit exceptio hoc dicit. Not. ſecùs in hærede fideiuſſoris, vt videbitis. j. eo. l. fin.

LEX XII.

Siue. Etiam antequam res euincatur poteſt ad intereſſe agi, ſi hoc agatur. hoc dicit.

LEX XIII.

a Si ob cauſam. aSi vẽditio fiat à iudice pars obligatur de euictione, & ideo eum agentem repellit exceptio. h. d. Not. quod iudex facit, pars facere videtur. Simile vidiſtis. ſ. ſi in cau. iud. l. 1.

ADDITIO.

a Ale. Si ob cauſam Adde Bar. ad hanc l. meminerint ſup. vnde vi No quod facit iudex, pars facere videtur. Limita per l. a diuo Pio. §. ſi emptor de re iud. & quod ibi habetur, nam in propoſito ibi, licet pars non poſſit recedere à contractu venditionis, tamen iudex poteſt. Secundo, & magis proprie, ad hanc limitationem, ſecundum Bald. in l. iuliar de iur. fiſ lib. 10. & per Ang. in repe. §. ex non ſcripto. Inſt. de iur. natura. ubi tenet quod tunc factum iudicis reputetur factum partis, quando illud clauditur ſub adminiſtratione iuriſdictionis, aliàs ſecus, quod no. Item ad iſtam adde quod notat Bal. in l. ordo, & quod dixi in ver. modo quæro. de execu. rei iud. & adde quod dixi ſecundum Ang. addẽdo Bal. hic per illum tex. qui etiam limitat in facto iudicis, qui certe proceſſit, & facit ad no. quæſtio. Bal. in l. 1. in ver. & hoc facit ad quæſtionem. ſup. ſi ſeruus extero.

LEX XIIII.

Siue poſſeſsio. Quem de euictione tenet actio, tanquam hæredem principalis, eundem agentem repellit exceptio. hoc dicit. Secus eſt in hærede fideiuſſoris, vt infra eod. l. fi.

LEX XVI.

Super empti. Re euicta agit de euictione ad intereſſe precij, fructuum, vel meliorationũ. hoc dicit.

LEX XVII.

Si cum quæſtio. Re euicta per ſententiam agitur ad intereſſe: ſecùs ſi ſponte reſtitueretur.

LEX XVIII.

Si ſtatus. Si emptor ſuccubuerit, regreſſum de euictione habet: ſecus ſi obtinuerit h. d. Quod hic dicit ad venditorem non poſſe reuerti, quando obtinuerit, non intelligas actione ex empto, quaſi res ſit euicta: ſed actione ex empto, quaſi res non ſit defenſa, ſicut dixi ſ. eo. l. 1.

LEX XIX.

Si obligata Emptoris præſcriptio prodeſt venditori. hoc dicit.

LEX XX.

a Si parentes. Re euicta agitur de euictione, etiam contra venditores hæredes, a nec ex eorum perſona poteſt in integ. reſtitutio impetrari. h. d. No. tex. ibi, nec vobis, vt defendatis, &c. Ad illud, quod dixi in l. emptor. ſ. eo. titu. modum denunciandi dicam vobis. j. l. proxi.

ADDITIO.

a Ale. Hæredes iſtam l. cum duabus ſequen. alle. Bar. in l. cautas. ff. ſi cer. pet. & Bar. in l. ſtipulatio iſta, in prin. de ver. ob.

LEX XXI.

Empti. Etiam ſi poſt longum tẽpus res euincatur, de euictione agitur, ſi fuit legitime denunciatum. h. d.

a Circa l. noſtrã quæro de forma huius denunciationis, quam emptor debet facere venditori. Reſpond. Primo debes facere venditorem certum, quod lis eſt mota ſibi, vt ſupra, eo. l. ſi cũ quæſtio. & ideo puto quod debea ſibi oſtendere libellũ in publica forma, & ei copiam dimittere: aliàs enim ipſe non redditur certus, quod lis mota fuerit, quare enim ipſe hoc tibi credere debet: qua certioratione facta debes ei denunciare, vel proteſtari, quod veniat ad defendendum. Iſta autem verba, potes quibus verbis vis componere, vel ſecũdum formam l. j. ſupra, de peric. & commo rei vendi. vel ſecũdum formam legis præcedentis, vel ſecundum formam l. 1. & j. e. l. cum ſucceſſores.

ADDITIO.

a Ale. Forma. Tene menti hanc formam denunciandi. Idem dicebat Bar. in l. non ſolum. §. morte. de ope. no. nun. Adde quod no. in c. ſi. de emp. & vend. & Cle. cauſam de electio quod no. Bar. ibi dixi poſt Imo in l. 2 in ſi ff. ſol. ma. Et de hac forma vide Bal. in l. ſi cum quarto. ſup. eod. & ibi tenet contra Barto. & ibi Barto. Facit quod no. Bar. in l. 1 in 1 1 q. de ope. no. nunc. & vide Bal. in l. libera. ſup. de ſen. & Bar. in l. qui alienam. ſupra. de proc. & Bal. in l. emptor ſupra, eo vbi tenet contra Bar. ibi. Et hic adde pulchre Ang. & Imo. in l. cum ex cauſa. de verb. obl. Cum Bar. concordat Ang. & Imo. in l. cum executione. §. in ſolidum. de verb. ob.

LEX XXII.

Cum tibi. Ex ſtipulatione de idemnitate poteſt agi, cũ id, p quo res eſt obligata, fuerit ſolutũ. h. d.

LEX XXIII.

Cum ſucceſſores. Re euicta agit de euictione ſi fuit denunciatum, vel ſi nõ potuit reperiri, cui denunciaretur. h. d.

LEX XXIIII.

Si poſt. Quando euictio imminet in limine cõtractus, emptor non cogit ad ſoluendum precium, niſi ſibi a caueat idonee. a hoc dicit hæc no. lex. Opp. ff. eo. l. emptori. vbi venditor non tenet cauere de euictione. Solu. eſt verum, niſi in limine contractus euictio immineat. Quæro, vtrum dẽat pſtari ſatiſdatio pro illa euictione, quæ ex illa cauſa tantum immineat an generaliter? Gl. hoc nõ firmat. Finaliter Docto. vident velle quod generaliter p l. ſi de reſcin. ven. & tene mẽti hãc l. Ex hac enim l. ſunt factæ mille malitiæ, nam ſupponit emptor quendã qui litem moueat, vt poſſit habere fideiuſſorẽ de euictione, quid enim tunc fiet, quando vẽditor fecit hoc fieri malitioſè ab emptore. Certe compellit emptor iurare, quod per calumniam nõ facit ſibi mouere litem, & eodem modo compellitur iurare ille, qui eam mouet, vt ſ. depoſiti. l. 1.

ADDITIO.

a Ale. Idoneæ. Vide in l. a diuo Pio §. ſi poſt. de re iudi. Not. q vbi imminet euictio in limine contractus, debet præſtari fideiuſſor. adde quod no. Bar. in l. habitationẽ §. ſi per iſtum tex. de pericu. & commo rei vend. & quæ dixi per ipſa iura in l. commodare. cum ſeq. ff commo poſt Bar. Si autem venditor ſciuiſſet rem eſſe alienã incontinenti, poteſt ante euictionem conueniri. Tex. eſt ſing. in l. ſi ſeruus quem, in ſi de actio emp. & gl. in l. 3 ſupra, eo. & Bal. poſt Bar. in l. 1 §. ſtipulatio de pr. ſtipu. & ibi etiam ponit omnes caſus, in quibus cauetur de euictione. & vide no. q per Bal. in l. familiæ in 2. ſup. fam. erc. quando euictio venit a patre, an ego teneat ſi imminet euictio in limine contractus, collige ex notatis per Bald. in l. 1. ſup. de bo. mater. & in ſe ibi Bal. qui ponit, an ſi non offeratur fideiuſſor in caſu huius l. emptor teneatur ad vſuras precii non ſoluti. dic, vt per Io. An. in addi. Spec. in tit. de empt. & vendit. §. nũc prima ad. tuto. Et an ſi via ſit obnoxia ſeruitutibus de quibus in hac l. vide Io. An. eod. tit. præallegato §. 1 verſi. primo autem. in additione. Facile ergo erit

Menoch. Soc. ſe. conſi. 108. col. 3 ver. §. 2. defenſio. lib. 1.

LEX XXVI.

Si quis tibi. Re perempta nõ timet vẽditor periculum euictionis. h. d.

LEX XXVII.

a Si fundum. a Qui emit rem alienam ſcienter, nõ habet regreſſum de euictione, etiam ad preciũ, ſecus ſi ignoranter. hoc dicit.

ADDITIO.

a Si fundum. Vide in l. emptor §. fi. de ac emp. & gl. Ang. Bar. & Doct. in l. ſi familiæ. ſupra, fam. erc. & gl. & Bal. in l. non dubitatur ſupra, eo & hic

LEX XXVIII.

Emptori. Emptor poteſt ſe defendere, etiam ex iurib. venditoris. h. d.

LEX XXIX.

Si permutationis. In cõtractu permutationis re euicta denunciatione ſolenniter facta. agitur de euictione. h. d.

LEX XXX.

a Non ex eo. a Bona fides præſumit, niſi probetur contrarium h. d. De hoc dic, vt in l. cum quærebatur. vnde vi.

ADDITIO.

a Ale. Non ex eo. De hoc per gl. & Inn. in c. vigilanti. de præſcr. & hic, quando non habet titulum reprobatum a iure, ſecundum Bar. no. in l. quemadmodum inf. de agri. & cenſi. lib. 11.

LEX XXXVII.

Hæredem. Quẽ dẽ euictione tenet actio, vt fideiuſſoris hæredem, eum agentem non repellit exceptio hoc dicit hæc ſingularis l. Et eſt caſus, quem neſcio alibi. Rationem autem huius l. inueſtiga per te. Tangitur per gloſ. ff. de legat. 1. l. & quidem.

Creditorem euictionem pignoris non debere. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Vendens rem tanquam tutor, vel curator, licet non teneatur de euictione tenetur tamen ſe oſtendere talem legitime.*

Cum iure. Qui vendit rẽ iure creditoris, ad hoc tenet, vt doceat ſe creditorẽ alijs potiorem, aliter de euictione nõ tenet, niſi expreſſe pronu ſerit, vel in dolo fuerit, hoc dicit cum l. ſeq. Opp. ſ. titu. t. l. non dubitatur. Solut. quandoque quis vendit rem, vt ſuam, & tunc de euictione tenet, etiam ſi nil dicat. Quandoq; quis vendit rem non vt ſuã, ſed vt alienam, & creditor iſte non tenet de euictione, ſed tenetur ad hoc, vt doceat ſe creditorem

2 alijs potiorem, quod tene menti. Ex hoc ego dico, † quod qñ aliquis

a aliquis vendit rem tanquam tutor,a vel tanquam procurator, quod licet non teneat de euictione,tenetur tamē ſe docere tutorem legitimum,vel procuratorem legitimum,p hanc legem quod perpetuò tene mentu,quia allegaui multies.

ADDITIO

a Alex Tanquam tutor No quod tutor,vel procurator non tenetur de euictione,& vide iſtum tex.no. Bar in l.ſi § & ſi præſ.tam ſup de iure delib.licet aliqui dicāt ipſum non bene dixiſſe.& adde Bar.in l procurator,qui pro euictione.ff.de procu & in l.1 ff.de prætor ſtipul.
Menoch Ruy.conſi 41.nume.primo lib.4.Boe.quæſtio. 80.nume.3.4.q.174.num. 5.in fin.

De patria poteſtate. *Rub.*

LEX PRIMA.

a **Si filium.** a Libertas a patria poteſtate præſcribit longo tempore,hoc dicit in ſummario.

ADDITIO.

a Alexand.Si filium.Et de intellectu huius l.& glo vide Bar in l.a.ſup ſi aduer. rem iudic.&in l.poſt mortem ff de adop.An Iudæi,& Saraceni habeant filios in poteſtate,vide poſt Bar in l.item in poteſtate ff.de his qui ſunt ſui,vel alie. iur. & qualiter probetur patria poteſtas,vide Bal.in l.3.ff ſol.mat.

LEX IX.

Nec filium. Contra negantem ſe filium eſt impoſita pęna p Senatuſcō.& ſunt ītroductę actiones præiudiciales.& pater cogit alere filium maiorem triennio
a minorem autem triennio cogitur mater lactare.a h.d.

ADDITIO.

a Alc.Mater lactare.No.quod mater cogitur lactare filium vſque ad triennium adde quod legitur in cap ſi ſta. de conuer.infidel.& in l.1.ſup.de iota. Fallit niſi mater eſſet ita nobilis,cui eſſet verecundia,arg.l ne pos Proculo.ff de verb.ſignifica. vel quia eſſet paupercula,vt quia vellet lactare extraneos cauſa lucri l.ſed & ſi hæc dicas cum ibi ſcriptis,ad exhib & quod ibi dicitur. intelligas etiam patre inuito. l.2.in prin cum gl.ia ver iuſta cauſa de lib.exhib.vide per Mod in l.ſi cum dotem § ſi autem in ſæuiſſimo.in tex.ibi,omnem talē mulieri,&c. vbi habes no. quod mater de dote tenetur alere filium,quod no.& Bal.in l alimenta.ſup.de nego.geſt.& gl.hic in ver.nomine.& Bar hic & Bal in l.ſed & ſi §.1 ff.ad exhi.vbi hanc l limitat,quod mater non tenetur propter inopiam,& neceſſitatem laborandi.& Bar, in tract.alime.& in l.ſi quis lib § ſi mater ff.de lib.agn.

De adoptionibus. *Rub.*

LEX PRIMA.

a **Cum in adopti.** a Datus in adoptionem alicui ex aſcendentibus eis ſolis ex teſtamento,& ab inteſtato ſuccedit, vt ſuus: datus vero extraneo ex teſtamento capit quantum ei relinquitur, & non vltra ab inteſta ſuccedit vt ſuus,ſuccedit etiam patri naturali.Item per emancipationem omnia iura adoptionis tollunt, hoc dicit tota iſta lex.

ADDITIO.

a Alex.Cum in adoptionibus & et iſta l & § admonemus.& § at hi.qui.allegantur in gl.dum dicitur filium datum in adoptionem auo materno,non poſſe patri legitimo,& naturali ab inteſtato ſuccedere,ſunt correcti per Auth de hærc.ab inteſta to.§.1 ibi,liberi ſub poteſtatis.fine ſub poteſtate ſunt conſtituti, & addit. §. nulla vero.in d.Auth per quem videtur eſſe concepta iſta lex in caſu econuerſo ad primum ſupra dictum.

De emancipationibus liberorum. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Creatus notarius ab vna ciuitate,vbique poteſt conficere inſtrumenta.*

Si lex. Hic eſt bonus caſus. Qui hēt iuriſdictionē ex lege municipali, pot eam exercere inter volentes,& nō ſubditos,& vires habebit apud omnes h.d. Tenementi hanc legem No. argumen. q
1 † notarius creatus a authoritate cōmuni vnius ciuitatis, poteſt
a facere inſtrumenta in alia ciuitate, quę vires habebunt in omni loco.Facit etiam quod ſi forenſis facit hic teſtamentum ſm formam ſtatut huius ciuitatis,quod valet.Facit etiam ad multa alia,quæ examino plene in repet.l.cunctos populos,de ſumma Trinitate,& fide catholica.

ADDITIO.

a Ale.Notarius creatus.Adde Bar in l nec ei,§.eorum.in fine.ff.de adoptionib.

LEX IIII.

a **Nec auus.** a No.quod beneficia non conceduntur cum alterius iniuria,vt l.2,§.merito.ff ne qd in loco publi. Quæro verum in caſibus illis, in quibus poteſt pater cogi emancipare filium,an iiſdem caſibus econuerſo cogatur filius retinere,vel recipere emancipationem. Glo. hic tenet qđ non.licet in Authen.quibus modis natur.effica.ſui.§.generaliter.In contrarium videtur text. in l.quidam cum filium. ff. de verbo.obliga.& ibi dixi.

ADDITIO.

a Alex.Nec auus.Adde Bal.in l.quamuis.ſup.de fideic.
Pariſ Nec auus.Vide Ia.de Bel.in tract.de queſt.

LEX V.

1 *An infans poſſit legitimari.*

Iubemus. Parentes poſſunt emancipare filios abſentes impetrato reſcripto principis,& eorum accedēte conſenſu,niſi eſſent infantes,quorum conſenſus nō requirit.
a hoc dicit hæc bona lex.Et fui interrogatus a quodā magno ad-
1 uocato de Tuſcia de tali quæſtione. † Bellardus infans fuit legi
b timatus,nūqd valeat talis legitimatio b cum eius conſenſus nō interuenerit? Videtur,quod non,niſi eorum interueniat cōſēſus,vt in Auth.quibus modis nat.effic.ſui.§.illud tamē, ego reſpondi,quod illud debet intelligi ſecundū determinationē huius l.niſi ſit infans,per iſtum tex.quem no.bene, & ſigna.

ADDITIONES.

a Alex Interrogatus.Hanc l.allega. Barto in l.imperium,in primo gradu mixti imperii.ff.de iur.om.iud.in ver fui interrogatus & ad Bar hic,adde Bal.in conſ.ſuo incipien. Præſupponitur,quod dictus Comes Subaudiæ.adde Ang. de Are.Inſt. de adopti.§ ſi & hic adde Barto in l.muti ff.de his qui ſunt ſui, vel alie. iur.per Aug in diſpu ſua.Nobilis quidam generic.& Flo. de ſan.Pet.in quadam diſputa. per Bal in auth.præterea.de natu.lib.& nn.caſum,in quo illegitimus poteſt legitimari ſine conſenſu ſuo.Adde bonum caſum etiam in quo filius inuitus poteſt legitimari.ſ.in caſu, quo filius occideret in arcam ſuam concubinam, quam pater ſuus vellet in vxorem ducere,tex.in Auth.quibus modis natu.effi.leg.§.licet adde And.Sic.conſi.56.2.lib.
Menoch.Adde D,Alcia.in l.s,nume 27.in ſi ff.de verb. obliga. vbi concordantes allegat.

b Menoch.Legitimatio,Latiſſime Dec.conſi.317.nu.5.6.Cur.ſen.conſi.16.viſo punc̄to.Soc in conſi 97.nu.23.lib.2.

De ingratis liberis. *Rubrica.*

LEX VNICA.

Filios. Filij ſi ſunt ingrati, reuocantur in patriā poteſtatē. hoc dicit.

De poſtliminio reuerſis,redemptis ab hoſt. *Rub.*

LEX III.

Cum agnatos. Nota,quod quando dubitatē an aliquis ſit viuus, vel mortuus,non poteſt adiri hæreditas, ſed interim datur curator bonis.Idem dicit l.ſeq.ſcilicet dum dubitatur,an viuat aliquis, vel ſit mortuus, nihil interim poteſt fieri, De quo in l.ab hoſtibus,ex quibus cauſis ma.

LEX IIII.

a **Nec nos.** a Hæreditas eius,de cuius morte dubitatur,nō poteſt adiri,quod not.&c.

ADDITIO.

a Alex Nec nos.Vide Bar.in l.1.ſup.de pac.& vide no.Bald.in l.an qui rem ſup.de ſacroſan eccle.

LEX VI.

Cum & poſtliminii. Gloſ.in l.obligatione.§.de ſol. quærit vtrum obligatio,& depoſitio facta ab alio non à debitore, liberet debitorē. Gloſ.non determinat.Habetis caſum hic,quod ſic, vt l.qui decem.§.1.ff.de ſolu.

LEX VII.

a **Liber captus.** Nota caſum, & videtur mihi,q Guli, de Cun inter alia alleg.hanc legem, q ſi pater ſoluit pecuniam pro redimendo filio capto à latrunculis, videtur quod poſt mortem patris,fratres poſſunt computare in portionem eius.Hæc lex facit,quod no.Gul.tractat ī l.frater à fratre. ff.de condi.inde.Sed ſi pater ſoluiſſet condemnationem pro filio delinquente,tunc puto,quod eſſet aliud, vt plenè dixi in l.Suchus.ff.de pecu.leg.

ADDITIO.

a Ale.Liber captus Eſt ſingu.ſecundum Bal.in l.alimenta.ſup.de neg. geſt. Quid in fratre,vide Bar.in auth.ſi captiui C.de epiſ & cler.& hanc l.no. Bal.in d.l alimēta.Quod ſi mater redimat filium,& proteſtetur,quod non intendit donare, contrarium tenet in auth.ſi captiui.

Quæ ſit longa conſuetudo. *Rub.*

LEX II.

1 *Populus Romanus,an hodie poſſit facere legem generalem adſcriptam, & expreſſam*
2 *Debemus ſequi quod populus Romanus facit ex certa ſcientia,conſuetudinem inducendo.*
3 *Argumentum de pacto ad ſtatutum,vel conſuetudinē,quomodo procedat.*
4 *Conſuetudo quid ſit,& quas vires habeat.*
5 *Differentia inter legem communem,& conſuetudinem.*
6 *Quæ ſit differentia inter conſuetudinem,& legem municipalem.*

Si eſt

7 *Si eſt factum ſtatutum de caſu deciſo per conſuetudinem, quo iure agendū erit pro illa caſu, an conſuetudinis, an ſtatuti.*
8 *Si quis propoſuit conditionem ex conſuetudine, & non probauit conſuetudinem, ſed ſtatutum, uel econtra, an obtineas.*
9 *Differentia inter conſuetudinem, & ſtylum.*
10 *Quæ ſit differentia inter conſuetudinem, & mores,*
11 *Conſuetudo, & præſcriptio quomodo differant.*
12 *Requiſita ad inducendam conſuetudinem. Binus actus dicitur frequens,*
13 *Conſenſus totius populi, vel maioris partis requiritur ad conſuetudinem inducendam,*
14 *Conſenſus totius populi, vel maioris partis, quomodo colligatur.*
15 *Temporis diuturnitas requiritur, vt inducatur conſuetuda.*
16 *Tempus diuturnum ſiue longum quod dicatur.*
17 *Quare tempus diuturnum requiratur ad inducendam conſuetudinem,*
18 *Certa pars populi ciuitatis, poteſt ex ſua parte conſuetudinem inducere,*
19 *In conſuetudine inducenda, an requiratur actus iudiciarius.*
20 *Quod poſſit induci conſuetuda ſine contradictione.*
21 *Conſuetudo, an induci poſſit per errorem.*
22 *Per conſenſum coactum, an inducatur conſuetuda,*
23 *Si iudex iudicauit pluries contra legem, præſente maiore parte populi, & longum tempus ſit elapſum, an conſuetudo ſit inducta inter omnes.*
24 *Conſuetudo an inducatur ex ſententijs, quę non ſunt mandatæ executioni, & longum tempus ſit elapſum a tempore pronunciationis earum.*
25 *Ex ſententia arbitrorum, quando inducatur conſuetudo.*
26 *Sententia lata inter non ſubditas, quando poſſint conſuetudinē inducere*
27 *Per ſententias reſciſſas, quando conſuetudo induci poſſit.*
28 *Conſuetuda inducta, qualiter in iudicia deducatur.*
29 *Conſuetudo quando debeat in libella allegari.*
30 *Conſuetuda probatur per duos teſtes.*
31 *Qualiter debeat probari conſuetudo.*
32 *Teſtes probantes conſuetudinem, quomoda deponere debeant.*
33 *Iudex non debet ſupplere defectum probationis in vim agendi, nec in vim excipiendi.*
34 *Quando pro conſuetudine, quandoque fuit iudicatum, quandoque contra, an ex prioribus ſententijs erit inducta conſuetudo.*
35 *Si ad probandū conſuetudinem producuntur quatuor teſtes, quorum duo deponunt ſic actum, A. & B. præſentibus, alij T. R. præſentibus, quod non probatur conſuetudo.*
36 *Si bis contra legem eſt iudicatum præſente maiori parte populi, tamen reperitur quod aliquis contradicit, an conſuetudo erit inducta, quod ſic,*
37 *Conſuetudo quando liget infantes, & furioſos.*
38 *Clerici, quando ligentur conſuetudine laicorum.*
39 *Stante conſuetudinis diuerſitate actoris, iudicis, & rei, quæ erit ſeruāda,*
40 *Si populus vtitur contra conſuetudinem, an erit interrupta.*
41 *Statutum, vel cōſuetudo ciuitatis, quando vendicet ſibi locum in caſtris ſibi ſubiectis,*
42 *Conſuetuda ciuitatis, an habeat locum in caſtris ciuitati vnitis.*
43 *Si euenit caſus ſimilis pro parte legi ſcriptæ, & pro parte contrariæ conſuetudini, quod ius attendatur.*
44 *Quando vtrumque ſimile procedit pariter per omnia.*
45 *Conſuetuda quando ſit ſeruanda, & quando non.*

CONſuetudinis. In repe. huius l. j. ſcriptum
ordinem ſeruabo, quia primo cōtinuabo māin ad pcedētia, & ſic ſm Azo. in
ſumma Dictū eſt ſ. de iure ſcripto, ſequitur videre de
iure nō ſcripto ar. Inſt. de iu. nat. §. cōſtat. iō ponit hic hāc rub.
arg. de iur. nat. §. ex nō ſcripto. Scdo diuido legē in duas partes,
in quarū prima Imperator cōſuetudinis authoritatē extollit. In
ſcda eā limitat, & reſtringit. Scda ibi, verū, ſ. Tertio ſic ſumma,
ſm Azo. Io & Gl. Cōſuetudo ſpecialis certi loci, in eo loco vincit
legē cōem, & generalis generalr: nō aūt ſpecialis generaliter
in quolibet loco. Venio ad quartum, ſ. ad caſum io terminis,
quē ponas in genere, & in nube, & ī qualibet parte. Lege p teipſum,
qa facilis eſt. Venio ad quintū, ſ. ad notabilia, q̄ duo colligas
p teipſum, vt ſ. patet in diuiſione legis, & ī caſu ſummario.
Venio ad ſextū, ſ. ad materiā huius legis, q̄ eſt ſubtilis, & profunda,
& prolixa: ſed eā, quā cōmodius potero, reducā ad compēdiū.
Et primo expediam apparatum huius legis per decem contraria,
& quādā quęſtionem in eo formatam ĩ. tractabo. Demū
veniā ad materiam prolixiorem huius legis, & eam per quęſtiones
expediā. Vltimo diſtinguendo, io ea cōcludam, & ero breuiter
expeditus, & certe apparatus exponit finē huius legis tribus
modis, teneas quā vis. Primo vero legem ſic exponas. Conſuetudinis
vſuſque lōgæui, i. cōſuetudinis inductæ ab vſu lōgeuo,
tanquā a cauſa mediata, & remota, vt inf. dicam, ſecundum
Pet. Et ſic patet, quod prima gl. huius legis, quę fuit Irne. eſt falſa.
ibi, verū, i. pro ſed. Item in fi. aut legem, expone legem, ſ. communē
generaliter, i. conſuetudo generalis certi loci, ſecūdum
Azo. & gl. Alias duas expoſitiones, quæ ſunt in apparatu, vide
per te ipſum, qa ſunt claræ. Oppo. glo. primo loco de principio
huius legis ad fi. Ad qđ reſpondet primo, ſecūdum Bulg. quod
principiu aſſerat ī genere, finis in ſpē vetet, & ſic deroget prio.
nō abroget. arg. ff. de ver. ſig. l. derogatur, quod nō eſt bene tutū,
cum debeamus correctionem legum particulariter, & generaliter
euitare, vel pcipimus. in fi. ſ. de app. & ī Auth. quib. mona
effi. ſui. §. trib. coll. 7. cū ſim. ſm Io. ſm hāc cōdicimus, vt patet
ff. ad Ter. l. 1. §. q operas, ergo male, quare gl. ſoluit ſcdo mō, videlicet
q principiū legis loquaī de cōſuetudine, q̄ eſt ſm leges
finis vero de illa. q̄ eſt cōtra legē. Quæ ſolutio nō eſt bene tuta,
cū tota iſta lex loquaī vniformiter de eadē conſuetudine, vt patet
ex aduerſatiua, & cōtinuatiua ibi, verum, & e. ar. ff. de leg. 1. l.
apud Iulianū. §. fi. & de teſt. l. hęredes palā, § ſed & ſi notā. & qđ
no. ff. de don. l. 2. circa princ. & l. eleganter. ff. de dolo. Quare gl.
ſoluit tertio modo, ſecundū Ioan. quod principium loquitur
de cōſuetudine generali, quę generaliter vincit leges: vel ſpeciali,
q̄ ſpecialiter. Finis vero de ſpeciali, quę non vincit generalr.
facit quod ſtatim dicā in ſolutione ſequentis contrarii. Secundo
op. gl. ad finem huius legis de l. de quib. in fine, ff. de le. Solu.
multis modis. Primo ſecundū Plac. q d. l. de quib. loqtur ſecūdū
tempora antiqua, ſecundum quę populus. Rom. poterat facere
legē generalem, ergo & conſuetudinem generalem contrariam
legi. & illam contrariam legē tollentem: hęc lex loquitur,
ſecundū tempora moderna, ſecundū quæ populus Romanus
non poteſt legē generalem facere, ergo nec conſuetudinē
contrariā illam vincentem. Ad hoc ſupra de vete. iur. enucl. l.
1. §. cū enim. & de legib⁹. l. fi. Inſt. de iure natura. §. ſed & q ptincip.
& ff. de ori. iur. l. 1. §. nouiſſime, & de cōſt. princip. l. 1. ī princip.
Quod non videtur bene dictū, quia ſecundum hoc d. l. de
quibus eſſet derogatū, ſeu abrogatum per l. ſeq. qđ io caſu dubij
dicere non debemus, vt dixi in ſol. contrarij pcedentis. Prę
terea Gul. de Cun. io d. l. de quibus, illud impugnat, & aīt ſatet
quod in principē tranſlata eſt poteſtas condendi legem expreſſam,
& ſcriptā, non autem conſuetudinariam, quæ in eum nō
potuit transferri, cū procedat ex tacito cōſenſu, argumen. ff. ad
Trebel. l. ſi patroni §. q fideicōmiſſariam, & ſic dicit hodie populū
Roma. poſſe facere conſuetudinem generalem, cum poteſtas
ipſius l. cōſuetudinariæ inducēdę nō ſit tranſlata in principē,
& ſecundū hoc d. l de quibus hodie remanet in ſuo ſtatu,
7 quod placet Mart. Sili. vbi dicit hodie †populum. Roma. legem
poſſe facere generalē, ſcriptam, & expreſſam, de quo hic nō inſiſto,
quoniā plene eſt tractatum in l. fina. ſupra de legibus, &
cōſtitutio. Sed cōtra prædicta inſtatur, nam non debemus ſequi,
quod populus Romanus fecit, ſcilicet vtēdo moribus contra
legē, ſed quod facere debebat, ſcilicet vtendo lege communi,
vt l. pe. ff. de iuſt. & iur. & l. ſed licet. ff. de officio pſi. Sed glo.
ibi, & Inſt. de ſatiſd. §. fi. ſic reſpōdet, & bene; videlicet, q nō debemus
ſequi illud, qđ populus Romanus facit perperam, & erronee,
vt in cōtrarijs, & l. quod nō ratione. ff. de legi. Sed bene
8 †ſequi debemus illud, qđ populus Romanus ex certa ſcientia
fecit conſuetudinē inducēdo, vt d. l. de quibus. Ratio, quia Roma
eſt cōmunis patria. ff. ad mun. l. Roma, & eſt caput Mundi,
ſic alię Ciuitates debent ſequi ipſius conſuetudinē, non autē
ipſa aliarum Ciuitatum, vt d. §. fi. Inſt. de ſatiſd. & l. j. §. 2. & §. ſed
& ſi quę. C. de vete. iur. enuncle. vnde illud vulgare.

Roma caput mundi, tenet orbis fręna rotundi,

Facit, qđ notat Innocen. extra, de conſuetud. capitu. pen. &
de conſtitutio c. cum acceſſiſſent. quare gl. ſecundo modo ſoluit
dictū contrarium, ſecundum Mar. videlicet, quod d. l. de quibus,
loquebatur de l. municipali ſpeciali, lex iſta de cōi, quę eſt
validior, vt in Auth. de non alie. §. quia vero veriſimile. ff. de teſta.
mil. l. eius militis. §. militia. ff. de actio. & obligatio. l. ī honorarijs.
ver. ſed cum reſciſſa. Quę ſol. eſt falſa, quia d. l. de quibus loquitur
expreſſe in l. communi, & generali Quare gl. ſoluit tertio
modo, ſecundum quoſdam, quod dicta l. de quibus, loquitur
in legibus quibus poteſt derogari per pactū. hic in illis, quibus
nō poteſt, de quibus caſibus plene no ſ. de pac. l. pen. ff. eo.
9 l. pactū. Ratio pro eis, †quia conſuetudo ęquiparatur pacto, qa
vtrūque procedit ex conſenſu populi, vt d. l. de quibus, & ff. de
pact. l. j. in princip. Pro illa ęquiparatione facit, qđ not. infra de
decr. Decurio ſuper rub. lib. 10. Sed contrariū no. de re. iur. l. neque
pignus. §. priuatorū, & l. nec ex prętorio, eo. titu. ubi Iac. de
Are. ſic dicit; qđ aut ſtatutum. ſiue conſuetudo, eſt contra ius
naturale, vel gentiū, & tūc dicta parificatio procedit, & ſic intelligitur
gl. dictę rub. Aut eſt contra ius ciuile, & tunc ſecus; immo
plus poſſit ſtatutū vniuerſitatis, quam pactum, vt in alijs gl.
Sed op. in hoc vltimo mēbro de l. Anthiochen. ff. de priui. credi.
Sol. Ibi lex municipalis in ſui forma nō eſt cōtraria iuri alterius,
ſeu cōmuni, alias ſecus, vt ibi dixi Secundo opp. de l. fin. ff.
de col. illi. Sol. Ibi ſtatutū vniuerſitatis eſt expreſſe probatum p
legē, ſeu pactum, hic ſecus, vt ibi dixi, arg. de ſacroſ. eccle. auth.
caſſa. & qđ ibi dixi. Vel dic, q dicta ęqparatio pcedit cęteris paribus.
videlicet, quod idē poſſit ſtatutum, ſiue cōſuetudo vniuerſitatis,
quod eius pactū, & non plus, vt dicit gl. rub. ſed cęteris nō
parib. non procedit, immo plus poteſt ſtatutū, ſiue conſuetudo
vniuerſitatis, quā pactum priuatorum. Ita loquitur alia gl. ff. de
re. iur. l. neque pignus, §. priuatorū, quę ſol. impugnatur per gl.
quæ dicit q plus poteſt conſuetudo, quam pactum, quod patet,
qa pactū nō ligat furioſum, pter defectū ſenſus, vt ff. loc. l.

qui ad certum cum ſimilibus. Conſuetudo autẽ maioris panis
ſic, arg. ff. ad mun. l. quod maior. ſed dic, vt ſupra, diai proamẽ,
& facit qđ j. dicam. Ioan. vero dicit, quod prædicta parificatio,
& dicta regula procedit in electionib. & in bis, quæ ſingulorũ
prodeſſent vtilitatibus videlicet ad hoc, vt vniuerſitas poſſit ↄ-
ueniri requiritur, vt maior pars faciat ↄ̃ctum, vel obligationẽ
aliquam, non autem, vt aliquis obligetur ignorans, vt ↄueniat
ſingulariter. etiam ſubdit, ꝙ hæc ↄſuetudo patrimonio ſingulo
rũ detrahit, & aliquando obligat, quod facere non pôt pars ma
ior. oã ſi millies ↄſentiat pars maior, vt ego alicui teoear, oon
propter hoc tenebor. Sed ↄ̃ hoc opponitur, quod ↄſuetudo vni
uerſalis pôt iuri priuatorum detrahere, & derogare, vt ff. ↄmu-
nia præd. l. vẽditor. § ſi ↄſtat. & no. ff. de his, qui ſunt ſui, vel ali.
iur. l. 2. §. 1. Sol. Illud ↄtingit propter publicam vtilitatem, & qa
ille priuatus ſeruatur indemnis, ſ. quia ſoluitur ſibi pretiũ ſuo-
rum lapidum, ex quo colligitur eius tacitus ↄſenſus, ſm Inno.
eẽ, de ↄſu c. 1. ſm Ioan. ẽt prædictis ob. ff. quod quiſque iu. l. j. &
quod ibi no. Sol. quod ibi inducitur exceptio, vt patet in exem-
plis ibi notatis, & ſic præſupponit̃ exceptio hic, & actio, vt hic,
& in exemplo Ioan. ar. ff. ſi cer. pet. l. eius, q io ꝓuincia. §. quas ve
ro. & de act. & ob. l. Arrianus Nec ob. ꝙ no. in d. §. 1. in gl. ꝙ ſcit,
&c. in quęſtionibus ibi formatis, quia illud eſt ꝑ authoritatem
ſenteouę, ar. ff. de iud. l ſi prætor. in prio. & de p:g l. ſi fundus §.
ſi pluris. & mã. l. ſi fideiuſſ. §. in oĩb. ff. ad Treb. l. ſi ſeruo iouito.
§. cũ prætor. ff. de reg. iur. l. res iudicata Quare gl. ſoluit quano
modo. ſm alios, videlicet, quod ibi lex ſcripta nõ crat roborata
conſuetudine, hic ſic, ar. ſup. quando liceat ab empti. diſce. l. 1.
& 2. q̃ ſolutio nõ placet, quia diuinare eſt. Quare gl. ſoluit alio
modo, ſcilicet, ꝙ ibi bona cooſuetudo, hic mala. Quæ ſolutio
non valet, tũ quia ſecundũ eam hæc lex non baberet dubium,
tum quia talis ↄſuetudo, oon eſt cõſuetudo, vt io Auth. vt nul-
li iud. §. 1. contra l. quod Labeo. ff. ad Carb. tum quia quælibet
conſuetudo rõnabilis præſumitur in dubio ex moribus viuẽ-
tium comprobata, vt ſupra, e. l. 1. & d. l. de quibus, & d. §. ea non
ſcripto. Quare gloſ. ſo uit, alio modo, ſcilicet, quod ibi populus
Romanus ex certa ſcientia vtitur ↄ̃ legem, hic ignorãs, ſed gl.
damnat eam, ne ſit melioris conditionis populus delinquens q̃
non delinqoens, vt l. non ſolom. ff. de noxali cum ſimilib. Qua
re gl. ſoluit ſeptimo modo ſecundum Ioa. & Azo. videlicet qđ
ibi eſt conſuetudo generalis populi Rom. & ſic geoeraliter vin
cit, hic de ſpeciali alicuius loci, quæ licet io eo loco ſpecialiter
vincat legem, vt d. l. veoditor. §. ſi conſtat. & de admio. tuto. l. ſi
ſine bærede. §. Lucius, oõ tamen generaliter vincit, vt hic. Alij
ſolnunt alio mõ, qđ hęc lex loquatur de l. repugnãte, & reſiſtẽ
te conſuetudini, & ratione naturali cootraria conſuetudini, q̃
cooſuetudo legem tollere non pôt, vt infra dicam, quæ ſolnuo
noo placet, quia diuioare eſt. Tertio opp. gl. de l. 3. §. diuus. ff. de
ſepul. vio. Solu. Ibi lex ſequitur conſuetudinem, io l. de quibus
præcedit eam. Sed ↄ̃ iſtam ſol. debet ioſtari de l. fi. ſupra de teſt.
& extra, de cooſu. c. 1. li. 6. Sol. ſecundum Moder. in §. diuus. ap-
paret ex forma dictę legis, latorem eius ſciuiſſe conſuetudinẽ
præcedere, in contrariis non. Ioan. Monac. aliter ſoluit in d. c.
1. videlicet, quod in d. §. diuus, erat lex inuenta ratione publicæ
vtilitatis, & ideo tollit conſuetudinem pręcedentẽ, alias ſecus,
vt in contrariis, vt recitat. Cyn. circa finem huius materiæ. Ber.
aliter ſoluit, extra, de fid. inſtrumen. cap. paſtoralis. Aliter Arch.
& Ioao. And. in d. capitulo primo de qoibus ſolu. nõ curemus,
ſed ipſis Canoniſtis relinquamus. Sed ego ſic ſoluo, quod in d.
§. diuus, conſuetudo præcedens erat contra legem, vnde lex ſe
quens de facili trahit eam ad ſoam naturam, argumen. ff. de li-
ber. & poſth. l. filios a patre. §. filiusfa. de pac. l. ſi vnus. § pactus,
verſic. quod & in ſpecie. In cõtrario, ſcilicet in d. c. erat præter
legem, & ſic fortior, vt in d. §. quia vero veriſimile. in Auth. de
non alie. cum ſimilibus. Nec huic ſolutioni ob. d. l. fi. ſupra, de
teſt. quia vel illud ſpeciale in ruſtico, vel tollit conſuetudinẽ ꝑ-
cedentẽ, vt d. §. diuus, non aũt futuram, vt d. l. fin. & ibi diai, ar.
ſ. de teſta. l. iubemus, ĩ fi. cũ ſimilibus. ff ad l. Fal. l. Titia, & quod
no. ſupra de fideicommiſ. l. cũ virum. Quarto opponit gl. de l.
cos. §. pen. ſupra de vſuris. Et ſoluit, q̃a ibi ↄſuetudo erat expreſ-
ſe reprobata per legem, vt d. l. de quibus, argumen. ſupra de ſa-
croſan. eccle. auth. caſſa de fur. autben. nauigia. & communia
de ſucceſſio. authentica, omnes peregrini. ff. ad legẽ Rhod. de
iactu. l. deprecatio. Quinto oppo. glo. de l. quod non ratione. ff.
de leg. Solu. in l. de quibus. ſuit cõſuetudo inducta ex certa ſciẽ-
tia populi, & ſic eſt regularis, in l. quod non ratione, per errorẽ,
& ſic irregularis eſt, ꝙ infra, in quæſtionibus latius declarabo.
Sexto oppo. gl. quod populus vteodo cõtra legem ex certa ſciẽ-
tia delinquit, & punitur extraordinaria pęna, vt l. ſanctio legu.
ff. de pęn ergo talis conſenſus irrationabilis non debet produce
re rationabilem conſuetudinem, vt in Auth. vt nul. iud. §. 1. ad
quod reſpond. gl. quod hoc procedit ex præſumpta ſcientia, &
conſenſu Imperatoris, & non ex errore Non curo de hoc, quia
ipſe præſumitur ſcire, & ſciuiſſe, vel poteſtatem inducendi cõ-
ſuetudinẽ pupulo cõcedere, vt l. omnium. ſ. de teſta. & ſic con

ſenſiſſe ꝑſumitur cõſuetudinẽ tanto tẽpore patiẽdo, argumen.
ff. de verbo. obligatio. l. alienationis. In prin Ad hoc optime facit
lex ſequẽs ſecũdũ voũ intellectũ, & ff. de exerci. l. 1. §. magiſtrũ.
& ff loc. l. cũ in plures. §. locator. Septimo op. de l. obligationũ ſe
re. §. placet, ff. de act. & obligatio. Solu. ſecundũ Io. Mona. extra,
de conſue. ſup rub. lib. 6. ſcilicet, quod ibi cõſenſu priuatorum,
hic vniuerſitatis, lapſu tẽporis cõfirmatur. Itẽ op. de c. ſuper eo.
extra, de cogna. ſpiri. Sol. Ibi erat cõſuetudo cõtra legẽ, hic præ
ter legẽ. Vel ſol. vt ſ. in ſol. ſecũdi contrarii l. de quibus Deinde
4 veoio ad q̃ſtiones. Primo q̃ro, † quid ſit conſuetudo Et reſpon-
det Azo in ſumma huius ti. & dicit, quod conſuetudo eſt ius
nõ ſcriptũ, diuturnitate populi moribus comprobatũ. Ad hoc
d. l. de quib. §. inueterata, & d. §. ea nõ ſcripto. Iac. de Are. repre-
hẽdit iſtã diffinitionẽ, tũ quia ponit in ſua diffinitione verba ſu
perflua, dũ dicit, quod conſuetudo eſt ius non ſcriptum, dicens
quod illa verba ſunt ſuperflua, quia de eſſe cõſuetudinis eſt eſ-
ſe nõ ſcriptũ, quod infra dicã. Itẽ repreheudit eã de inſufficien-
tia, videlicet minus ſufficienter diaiſſe ſicut alias Scæuola repre
bendit conſiliũ Galli, in l. Gallus §. 1. 2. & 3. de libe. & poſth u. &
ipſam ſic diffinit. Conſuetodo eſt ius moribus, uel uſib. totius
populi, vel maioris partis initiatũ, continuatũ, & conſtitutũ, ha
bẽs legis authoritatẽ. Quæ ſingula Cyn. probat in lec. ſed oon la
borat in eius recitatione, quia fateor ei, quod hæc diffinitio eſt
plenior, & perfectior, quã diffinitio Azo. quoad verba, ſed defi
cit ſolũ in vno, videlicet, quod omitent nõ ſcriptũ, ꝙ Petr. eius
diſcipulus ponit in ea, ad differentiã iuris ſcripti. Sed certe excu
ſo Azo. & bene dico, quod diffinitio ſua eſt ꝑfecta, dum dicit,
ꝙ conſuetudo eſt ius, quod verbum habet includere omnia eſ-
ſentialia conſuetudinis, nec conſuetudo erit dicenda ea, quæ
eſt imperfecta, & ſic nõ erit ius, argumen. ſupra de leg. l. huma-
nũ, & de Iuſt. Cod. enr. fir. in princip. & ad Syllania. l. pen. Nam
nihil dicitur eſſe perfectũ, niſi omnibus ſuis partibus conſtet, vt
l. 1. cũ ſim. de orig. iur. Hoc probatur etiã ea diffinitione iuris,
vt ff. de iuſt. & iu. l. 1. §. ius. cũ ſua gl. Hoc probatur etiam, quia il-
lud cõprobatum ſignificat tempus perfectum, & legitime con-
ſummatũ, vt ff. quod quiſque iur. l. 1. § hæc autem verba, & §. fi.
& ar. ne quis eũ, qui in ius vo. l. pen. §. docere. cũ ſimili. Sed opp.
contra Azo. quia cõſuetudo videtur factũ, & nõ ius, vt extra, de
cõſtit. c. 1. li. 6. & d. l. de quib. Nã quid intereſt, an ſuffragio popu-
lus voluntatẽ ſuã declaret, an reb ipſis, & factis, &c. So ibi con-
ſideratur cõſuetudo prout eſt in fieri, hic prout eſt in facto eſ-
ſe, quæ ſol nõ eſt bona, quia in ↄ̃r is conſuetudo conſideratur,
prout eſt in facto, nõ prout eſt in fieri, vt ibi patet. Quare Cyn.
aliter ſoluit, ꝙ ibi loquitur reſpectiue, ſcilicet reſpectu iuris ſcri
pti, ꝙ patet in dictis iuribus. Et ratio eſt, quia hic verſatur magis
factũ, ſ. mores populi, & frequentia vſus, & diuturnitas tẽporis,
vt ibi patet in d. l. de quibus. Facit, ꝙ infra dicam, & quod no. in
5 d. l. proxi. Secũdo quæro, † quæ ſit differẽtia inter legẽ commu-
nẽ, & cooſuetudinẽ. Cõmunis eſt reſponſio, quod ſit tãta diffe
rentia, quanta ioter ſcriptũ, & nõ ſcriptom, quia ſcriptũ, eſt de
eſſe legis, oõ ſcriptũ de eſſe cõſuetudinis, vt Inſt. de iure nat. §.
ↄſtat. & §. ex nõ ſcripto. & d. l. de quib. & l. imo. co. ti. Petrus hoc
impugnat, quia dicit, quod ſcriptũ nõ eſt de eſſe legis, nec eniꝫ
nõ ſcriptũ de eſſe conſuetudinis. Dicit ergo, quod tãta eſt diffe-
rentia inter ea, quãtũ inter expreſſum, & tacitum, ſic intelligũt
dicta iura. Certe hoc vltimũ dictum Petri reprobo, & primum
approbo, & dico, ꝙ ſcriptũ eſt de eſſe legis, vt no. ff. de leg. l. ſi de
interpretatione. & ſ. de leg. l. 1. & ibi hoc approbaui ↄ̃ Pet. & per
conſequens non ſcriptum eſt de eſſe conſuetudinis, vt patet ſ.
in proa. q. ſm diffinitionẽ Azo. & per conſequens nooeſt vera
6 ẽt ſecunda dr̃ia, quã aſſignat Petr. Tertio quęro, quę † ſit dr̃ia in
ter conſuetudinẽ, & legem municipalem. Certe Pe. rñdet, idẽ
quod in q. proa. præcedente. & ego reſpondeo idẽ per omnia,
quod placet, quia iſta retinet ſemper ſuũ nomen, & appellatur
conſuetudo, illa vero nomẽ ſuũ mutat, & appellatur lex ſpecia-
lis, vt patet Inſt. de iur. nat. §. ius. & §. ea nõ ſcripto & ff. de iuſt. &
iu. l. omnes populi. & quod cuiuſque vnio. oom. l. itẽ eorum. in
prio. de mun. & hono. l. i. & ibi no. ĩ ver. ciuitatis, & de iu. immu
l. ſemper. § legẽ. & de decre. ab or. fa. l. fi. cum ſimilib. Iuxta hoc
7 q̃ro, † pone, quod vniuerſitas facit l. municipalem, ſeu ſtatutũ
de caſu deciſo per conſuetudinẽ, quo iure agendum erit pro il
lo caſu? Seruãt quidã, quod actor poſſit eligere, quo iore agere
velit, vtrũ condõne ex cõſuetudine, an ex lege municipali. Dic
ex lege municipali. arg. ff. de leg. l. nõ eſt nouũ, & de ſe. 1. l. ſi mi-
hi, & tibi, §. fi. q̃ leges nihil faciunt, quia ibi loquitur in voluntati
bus non ſe cõpatientib argumen. l. ſed & poſteriores. ff. de legi-
bus. & quod ibi no. Petr. hoc impugnat dicens, quod ſolũ debet
agi cõdictione ex conſuetudine, quæ primitus illam obligatio-
nẽ ioduxit, cum ſit ſubſidiaria, vt ff. de cõd. ex lege. l. 1. & proba
tur per ſimile. Certũ eſt, quod vbi donatio fit nudo pacto, agen
dũ eſt condõoe ex lege, vt infra de don. l. ſi quis argentum, & l.
fi. cũ ſimilibos coius opi. mihi placet, & ratio eſt, quia conſuetu
do diſponit, ſtatutũ ſequens cõfirmat ipſum diſpoſitum, vt j. l.
proxi. & ideo cũ ipſa conſuetudo fuerit per ſe ualida ab initio
ſuper-

norib. Pet. reſ. bat expſſe p l.filio. §. ſi ignominioſam. ff de ritu
nup. Quare ſo ſecūdo mō, ꝙ hic populus committit in l.autho.
l.ibi ſecus. Quæ ſol. nō placuit Petr. qa nō eſt veriſimile, ꝙ leges
ɔſentiant, ꝙ deſtruant ꝑ ꝓriā ɔſuetudinē. Nō ergo veriſiſe eſt,
ꝙ velint deſtructionē ſui. Accedat ad hoc ff. de bon. eo.l. i ff. ꝙ
met.cau.l.iſti qdem, in fine, de verb.ſig.l.liberorum.in fi.legis.
Sed certe dicta ſol. poſſet defendi ꝑ dictā ſol. quam ſ. dedi, ꝑ l.
ſanct.o legum. ff. de pę. videlicet, ꝙ Princeps videt hoc velle, &
ɔſent. re, q eſt lex aīata in terris, vt in Auth. de ɔſu. §. fi. & in Au-
then. de ince. nup. §. dubitatū & facit, ꝙ no. Arch. ex̄ de pb. e. cū
de beneficio. li. 6. Pet. aliter ſoluit: ꝙ ipſa ɔſuetudo ſumit effectū
nō a l. q̄ impugnat, ſed a ɔſenſu ppl̄i, ſicut lex ipſa: & ideo ꝓ l.
ſeruaī. Gul. in d. l. de qb aliter r̄ndet ad p̄cedēs ɔ̄triū, videlicet
ꝙ ibi fuit error exp̄ſſus in ſniis, iō ſunt nullæ, hic nō, & ſic ſunt
aliq;, vt l. ſ. all qñ ꝓuo nō eſt ne. Vel aliter, & ſic, videlicet, ꝙ il-
lud ar. ɔcludit, vbi eſſet vna ſnīa, hic duæ, q̄ cū lōgīquitate tpis
hoc pn̄t, ꝙ p ſe ſolæ nō pn̄t, ar. ff de ſer. ruſt. p̄d l. ꝑ fundū, & cō-
munia præ. l. fi. ſed certe in iſtis duab. ll. act⁹ fuit ab initio val dus
de ſe reſpectu ɔcedētis, hic ſimpliciter nullus. Hęc ſol. nō eſt be
ne tuta, quare teneas aliā ſol. q̄ dedi primo. ſ. ꝑ Pet. & alios Doc.
Item ɔ̄ p̄dicta inſtaī, qa ɔſuetudo requirit ɔſenſum; vt l. de qb.
ſed iudicium caret ɔſenſu, & redditū in inuitum, vt l. inter ſtipu
lantem. §. 1 ff. de verb ob. Ad ꝙ ego reſpon. ꝙ iſte ɔſenſus ſaltē
eſt coactus, ar. ff. ꝙ me. cau l ſi mulier. §. pe. qa vī voluntarius,
poſtq̄ pars victa nō appellauit, l. i. ſ. de poſtul. & ſ. ſi ſæpius in in-
tegr. reſ. pet l. 1. & de ap. l. hi q ad ciu. lia. Vel aliter, nō eſt ɔſēſus,
volūtarius, reſpectu victi ꝑ ſnīam, ſed reſpectu aliorū, q fuerūt
pn̄tes in iudicio, & tacētes, bñ tunt volūtarius, vt dixi ſ. ar. ff ad
ad muni. l. 2. & de decu. l. ſpurii. § pater. Vel aliter, licet ab initio
fuerit ɔſenſus coactus, tñ ꝑ tac. diuturnitatem, ſequētē, & patiētiā,
& coactū ɔſenſum, trāſtulit in voluntariū, ar. ſ. ꝙ met. cau. l. 2.
& hoc cum diuturnitate tpis vī operari, ar. ſ. de teſt. l. ſancimus
cū ſimilib Deinde, & ɔ̄ p̄dicta op. de l. nemo ſ. de ſent. & inter
loc. om. iu. Sol. vt ibi no. & ſ. eo. in rub & d. l. de qb videlicet, ꝙ
non ſeqmur exempla aliarum ſententiarum aliorū iudicū, vt
ibi, ſed qa ꝑ ipſas colligit ɔſenſus maioris partis populi pſ̄uis, &
tacentis, ex quo inducitur conſuetudo, ſequimur illam cōſue-
tudinē, & ꝓ l. eā ſeruamus, & ſic ſm illā iudicamus ſic ɔ̄ ff de
24 vſur. l. cum de in rem verſo. Vigeſimo iſtata hoc q̄ro † an ɔſue
tudo inducaī ex ſentētiis, q̄ nō ſunt mādatę executioni, ſi a tpe
pronunciationis earum, longum tp̄s ſit elapſum. Bī Gul. tenet,
& bene, ꝙ ſic, qa ceſſatio executionis nō contingit ex defectu iu
ris, ſed partis, q̄ executionē dēt petere, ſm formā l. a D. o Pio.
§. 1. ff. de re iu. Nam per illas ſnīas ſatis eſt conſenſus populi de-
claratus, licet victor eis vſus nō ſit, & ſic tñ producūt effectū,
ar. ff. q l quiſque iur. l. 1. in prin. & qa ſola ſnīa dēt ſpectari, vt ff.
de pę. l. q vltimo & l. qđ ad ſtatum. & ff de inoff. teſt. l. ſi qs filio
exhr̄dato. § irritum q̄ leges nihil faciūt, qa loquunī in ſentētiis,
q̄ trahunt ſecum executionē ipſo iure. & in eis apparet, vt no.
in d. l. q vltimo. Sed tñ eius opi. eſt vera, vt patet ſ. l. 1. & de ædi.
priua. l. an in totum. & ff. eo. l. nam Imperator. & l. cum de ɔſue
tudine, q̄ loquunī ſimpliciter de ſnīa diffinitiua, vt ff. de re iu. l.
quod iuſſit. in fi. & quādo ap ſit l. 1. §. ꝙ in ſnīis, & ſic ſufficit ɔ
demnatio, vel abſolutio, vel æqpollens abſque alia executione,
vt ff. de re iu. l. ait p̄tor. & l. i ſumma C de ſent. & interlocu. om.
iud. l. p̄les, & ꝙ ibi nota & facit ꝙ no ff. ꝙ quiſq; iur. l. 1. §. qui
magiſtratum. & concord Mar. Sil in d. l. de quibus eo ſaluo, ꝙ
ſi victus. contra quem petit executio, contradiceret, & eam, nō
patiī, & ſic non perſeueraret eius ɔſenſus, & ſic res non tranſit
in conſenſum, ſed diſſenſum, & ſic eſſet ɔſuetudo interrupta,
quia non dī factum quod non durat, vt l ſi ꝓ patre. §. verſum.
ff. de in rē verſo, & quod cuiuſq; vniuer. l. item eorū. §. actor. cū
ſi. & nihil eſt actū donec aliud ſupereſt ad agēdū. l. pe. ſ ad Syl.
25 & de emē. Cod. in prin. Vigeſimoprimo q̄ro, † an ex ſnīa arbi-
trorum inducatur ɔſuetudo; Rñdet Gul. ꝙ aut ſunt tales ſen-
tētię q̄ merenī executionē, puta quia cō ꝓmiſſum factum eſt ſi-
ne pęna, & a partib. emologatum tacitę, vel exp̄ſſe, & tūc ſicut
ſententiæ iudicum, vt ſ. de arbi. l. cū antea. Dic tamē, quod re-
quirunt p̄les ſniæ quam iudicum, qa ſnīa iudicis eſt maioris
authoritatis, q̄ ſnīa arbitri, vt ff de his q no. infa. in l. qd ergo §.
ex ɔpmiſſo. & patet ff ſi quis ius di. nō obtē. l. 1. in prin. de iud. l.
2. §. fi & ꝙ no. de arb. l. nō ex omnib. in prin. & ꝓbaī ff. de re iu.
l ait p̄tor. in prin. & de ver. ſig. l. notionem, in prin Numerus au
tem dictarum ſntētiarum dictū effectū ꝓducētiū iudicis arbi-
trio relinquiī, cum nō ſit determinatum a l. vt l. 1. in fi ff. de iu.
delib. Et facit ꝙ ſ. dīat in illa q. quot actus ſunt neceſſarii ad cō
ſuetudinem inducēdam Aut ſunt tales ſnīę, q̄ nō merenī exe-
cutionem, puta, quia ɔpmiſſum factū eſt cum pęna. vt ſ. de ar
bi. l. 1. & auth. decernimus, & in corpore vnde ſumiī, & ff. de ar
bi. l. 2. & tūc nō inducit ɔſuetudo. Rō eſt, qa tales ſniæ nō ligāt
eos, inter quos ferūtur expreſſe Ergo nec alios tacitę, arg. ff. loc.
l. qui ad certum. de bon. aut. iud. poſ. l. cum vnus. §. 1. de ſer. ruſt.
p̄d. l. item. §. qui habet, cū ſim. Facit ꝙ no. in d. l. ait p̄tor. in prin.
26 ff. de re. iu. & ſ. de Iudę. l. Iudæi. Vigeſimo ſcđo q̄ro, † an ſnię la-
tæ inter nō ſubditos, pn̄t ɔſuetudinē inducere? Rñ bī, ɔſuetudi
nē q̄ ſpectat ad ordinationē iudicii ſic, qa illa, q̄ verſanī i, locū
iudicii dēnt attēdi, vt ff. de re. l. 2. § fi. Illa verò, q̄ ſpectāt ad deci-
ſionē litis, nō qa illa nō dēnt ſpectari, ſm locū iudicii, ſed q̄ ver
ſanī in loco ɔ̄ctus, vt ff. de eui. l ſi fundus, & de vſur. l. 1. no. ſ. l.
27 ꝓx. in gl. 1. Vegeſimo tertio q̄ro † an ꝑ ſentētias reſciſſas poſſit
induci ɔſuetudo Rñd. Gul. in d l ingenuū ff. de ſta. ho. vbi ꝑfi-
cit illā mām, ꝙ aut ſunt reſciſſæ ꝑ appl̄onē, & tūc n̄, qa fingunī
a prin. nō fuiſſe latæ, vt l. 1. in fi. ff. ad Tur. & de pe. l. 2. §. fin. Aut
ſunt reſciſſę ꝑ reſtitutionē in int. & tūc aut reſtō ɔcedit ꝑꝑ vitium
ꝓceſſus: puta, qa dicaī, male iudicatū, ar. ff. de re. iu. l diuus & q
ſatiſ. cog l. quoties vitioſè. & de re. iu. l. 4. §. ɔdēnatū. Aut reſtō ɔ-
cedit, non ꝑꝑ vitiū ꝓceſſus, ſed ꝑꝑ fauorē ꝑſonę minoris, vel al
terius, & tūc ſic. Rō, qa tūc licet nō remancāt ſnīę quo ad eū,
remanēt tñ quo ad alios, ar. ſ. ſi vnus ex plu. app. l. 1. & 2. licet. n.
ille faciat reſcindi ſnīam p̄dictā, remanet tñ ɔſenſus populi, ex
quo ɔſenſu inducitur ɔſuetudo, ſicut patet in ſili, ve 3, ꝙ reſciſſa
totaliter ſnīa apud quoſdā, remanet tñ apud alios eius effectus
quo ad cautionē de rato: vt ff. rē ra ha. l. eū minor. in prin. & 10
28 rep l. Stichū. § ꝙ vulgo. ff. de ſol. Vigeſimoquarto q̄ro, † qualr
ɔſuetudo inducta in iudicio ꝓponaī Dicit Pe. ꝙ qñq; ꝑ modū
exceptionis. v. g. ſi ɔſuetudo ſit ꝙ vēditor nō teneat cauere em-
ptori de vitiis, & morb s, ſi hoc emptor ſpetat a venditore, vendi
tor excipit de ɔſuetudine, ar. de pac. l. paſci. Qñq; in vim actio-
nis realis. v. g. ſi vt ɔſuetudo de mō ſuccedendi, ꝙ primogeni-
tus ſit hr̄s, ipſe ꝓponat petitio. hæ. q̄ eſt rē authoritate talis ɔſue-
tudinis, q̄ facit eum dominū & hæredem admitti ad ipſam vni-
uerſitatē. Item rei ven. ad ſingulares res, vt ff. de pe. hæ l. ſed & ſi
§ antep. & de rei ven. l. j. in princ. & l. ſi ager. & de bo poſ. l. j. 2. &
3. de acq po l. cū hr̄des in prin. non autē proponit condōnē ex
ipſa conſuetudine, ſicut patet in ſili. nam ex Corne. facit quē
hr̄dē bonorum alicuius in captiuitates defunct. ex ſua fictione
non tamen proponiī condō ex illa l. ſed ꝑ dictas actiones rea-
les, vt ff. de teſt. l lege. Cor. ff. de vul. & pup. l. lex Cor. cum ſim. &
de capt l. patre inſtituto Quandoque ꝓponiī ꝑ modum actio-
nis ꝑſonalis, puta condictione ex dicta ɔſuetudine. ſ. quando
conſuetudo diſponit de iu. ꝑſo. v. g vt qs compellaī vendere rē
ſnā. ff cōia p̄d. l. vēditor. §. cōſtat. Nam ꝓ ꝑ omē ɔ̄ eū cōdō ex di
cta ɔſuetudine, ar. ff. de ex lege. l. 1. Qñq; p̄t proponi ꝑ officiū
iudicis. V. g. ſi ɔſuetudo ꝑmiſit minores vſq; ad 30. an. petere
reſtōnē in inte. ꝓponi. n. in minori ætate iſtam. cōſuetudinem
ꝑ officium iudicis ar. ff de min. l ꝙ ſi minor. § fin. Gul. de Cu.
in p̄cedēti mēbro damnat. Pe. in eo, & bñ, qa nō dēt proponi
ɔdō ex ɔſuetudine, q̄ ē ſubſidiaria, vt § de ɔd. ex lege, l. 1. ſed ꝓ-
poni dēt actio ex ɔ̄ctu, vt ſic ex illo ɔ̄ctu formam accipiente ex
cōſuetudine agaī, ita ꝙ in libello fiat mentio de illa, ſicut patet
in ſimili, qñ iuraī formaliter in iudicio, vt ff. de iureiu l. ſi duo
ꝑſoni. § Marcellus. & §. ſi quis iurauerit. Quare in p̄dicto mem
bro ſic dicit ipſe, & verius, ꝙ aut ɔſuetudo iſta cadit in nomē, ſi
ue ſpeciē aut formā alicuius ɔ̄ctus, & tūc agēdū eſt actione ex
ɔ̄ctu, recipiēte formā ab illa ɔſuetudine, vt ſ. de illa mētio fiat.
Aut nō cadit in formā alicuius ɔ̄ctus, vt puta ſi ſit ɔſuetudo, ꝙ
q intrauit vineā alicuius, ſoluat dño quinq; & tūc proponi dēt
ɔdictio ex ipſa ɔſuetudine, ar. l. ſi duo patroni. §. Marcellus, &
§. ſi qs iurauerit. de ɔdi. ex le. l. 1. & ſ. de reb. cred. l. actor. Vigeſi
29 mo quinto q̄ro, † an in libello oporteat ɔſuetudinē allegare. Bī,
quicquid dīt Doc. Mnd. ego ſic dico, ꝙ aut ɔſuetudo eſt noto
ria, & tunc non oportet eam allegare, ſicut nec ꝓbare, ar. ff. de
ac. emp. l. emptorē. in prin. & q ſat cog. l. ſi vero. §. 1. & j. de acc. l.
ea quidem. Facit quod no. ſ de ap l. ciues & incolæ. Aut ɔſuetu
do non eſt notoria, & tunc aut eſt ɔ̄ legē, & tunc debet all. Rō
eſt, qa intentio aduerſarii fundata eſt de iure cōi, & iō niſi op-
poneret in libello, aduerſarius nō poſſet eſſe inſtructus, an dēat
cedere, vel ɔtendere, ꝙ fieri debet, vt l. 1. In prin ff. de eden. Ceſ-
ſante igiī rōne, ergo & ipſū dictū. ar. ff. de iu. pa. l adigere. § q̄uis
de re mili. l. miles, in prin. Facit l. edita. cū ſua materia ſ. de edē.
ſp tñ dēt ꝓbari, qñ non eſt notoria, pcū, q eā allegat, vt ſ. e. l. j. &
30 rō ibi no. Vigeſimo ſexto q̄ro, † quot teſtes probent conſuetu-
dinē. Rñ. ſaltē duo ff. de teſti. l. vbi numer⁹. & l. 1. §. 1. & ꝙ ibi no.
31 & ɔcor. gl. in l. de quib ſ. de leg. Vigeſimo ſeptimo q̄ro † quali-
ter dēat iſta ɔſuetudo probari. Et dicit Pet. quod ſemiplene, nō
autem plene: nam iudex recipiet teſtes in abſentia aduerſarii,
& ſe ab ipſis informabit, & ſm illam informationem iudicabit
ſicut qñ allegaī ius ſcriptum ad informationem ſui. non fit alia
ꝓbō ſibi, ſed ipſe ſolus de hoc inſpicit libellum ſuū. Dicit. n. qđ
q̄dam in iudicio principlr̄ proponunt ad ɔcluſionem ꝓbādā,
& illa dēnt plene ꝓbari: quædā non principlr̄, & in eis ſufficit
ꝓbō ſimiplena, ſicut patet in eo, q proponit ɔfeſſoriā ꝓ ſeruitu
te reali. Proponit. n principlr̄ ſeruitutē ſibi dēri, ſecundario ve
rò ſe dñm dñantis fundi, vt ff. cōia pręd. l 1. Et iſtud primum de
bet ꝓbari plene, ſm ſemiplene. ff. ſi ſer. ven. l. ſicuti. §. ſed ſi quęra
tur. & ſi vſuſr. peta. l. vti frui. in princ. & ꝙ ibi no ff. de ꝓba. l. cū
circa, & de exce. l. ſed ſi ante. Aliud exēplū ponit in eo q petit hr̄
ditatē dimidi, fa. erc. iudicio. Nam principalr̄ alle. cōionē, & illā

ſi. Et ſi dicas, q̄ ē rō quare diuerſitates impediſit ↄſtõnē duorū
reorū; R̄n. licet ĩ veritate obl̄ones duorū reorū ſint plēs, vt d. l.
eādē. §. fi. ff. c. & l. reos & l. ſi re⁹. eo. ti. l. gnal̄r. de fideiuſ. Inſt. e. §.
j. tñ leges volūt, ꝙ hēant tm̄ effectū vni⁹, vñ de iure ciuili ñ ad-
mittūr, qa eſſet tāta diuerſitas, ꝙ ius nō poſſet fingere, qđ loco
vni⁹ hēreoꝝ, tūc īpediret̄ ↄſtō, vt ff. e. l. ncmo. Sed pōt dici, ſicut
diuerſitas qualitatis ĩ die, vel ĩ ↄdōne vitiat ſtipulationē, vt ff. de
verb. ob. l. 1 §. ſi qs ſimpl̄r, quare ñ vitiat ↄſtōnē duorū reorum;
R̄n. ꝙ ibi loqt̄ ĩ ſtipl̄one, q̄ ſm veritatē, & ſm fictionē eſt vna.
Vñ diuerſitas qualitatis nō recipit̄, ar. l. eū cui ædes, ff. de vſuc.
Hic ſūt plēs obl̄ones veræ, licet vna ĩ effectu, & iō pōt diuerſas
qualitates recipere, vt l. rerū mixtura. ff. đ vſuc. Tertio decimo
15 q̄ro, plēs † fecerūt pacē cū plīb. & ꝓmiſerūt qlibet ĩ ſolidū ſe in-
uicē nō oſtendere, ſub pęna cētū librarū: vnus fuit ab vno of-
fenſus, an oēs đ illa parte pñt agere ĩ ſolidū tāq̄ ↄrei & credēdi,
an oēs ex parte offendētis pñt ↄueniri ĩ ſolidū vt rei debēdi; Vi
di quoſdā, q reputāt ſe multa ſcire tenētes, qđ ſic. ſ. ꝙ oēs de par
te offenſi pñt agere, & oēs de parte offendētis ↄueniri. Sed hoc
eſt falſū. Nā ꝓut ĩ obl̄one venit nō offendere, cohēt pſonę cui-
libet ſtipulātis & promittentis. Alia enim eſt offenſio in pſona
vnius, al a pſona alterius: & ſic nō ſunt duo rei actiue, & paſſi-
ue, qa eſt diuerſitas ĩ re, vt l. ſi id quod ff. eod. Si vero iſtā obli-
gationē reſpicimus, ꝓut pōt ↄtineri pęna, & tunc idē, qa reſul
tat diuerſitas cāæ: nā ei, q ē offenſus, debet̄ dcā pęna ſuo noīe,
& ſuę offenſionis cā, aliis vero nō debet̄ noīe offenſionis alie-
nę, ſeu alieno noīe, & ſic vitiat ↄſtō duorū ↄreorū, vt d. l. ſi id,
qđ ff. e. Si vero iſtā oblõnē reſpicimus, ꝓut ↄtinet pęnā, nō eſt
ↄreus alius, ſed alii ſi ſūt plēs, niſi oblō pęnalis ex vna offenſa
eſſet cuilibet, & a quolibet ſcā i ſolidū, vñ pñt eſſe ↄrei inter ſe,
qa ñ reſultat diuerſitas cāę, nā qlibet dēt, & cuilibet dēt offen
ſa aliena Dico ergo ꝙ ſi pęnalis ſtipl̄o fuerit ſimpl̄r adiecta, ꝙ
ĩtelligat̄ ſm materiā p̄cedētis obl̄onis vt qlibet videat̄ ꝓmiſiſſe
ꝓ ſua offenſa tm̄, & cuilibet, vr̄ ꝓmiſſum ꝓ offenſa ſcā i ſua p-
ſona tm̄, ar. đ vſu l. ſtipl̄atus & ff. de le. 1. l. ſi legati ſer. & đ dā. in
fe. l. dāni ĩfecti. & đ ver. ob. l. īter ſtipulātē. ĩ pri. ĩ gl Si vero in ſti-
pl̄one fuerit expſſū, ꝙ vna offenſa ſit ꝓm ſſā pęna cuilibet ĩ ſo
lidū actiue, & paſſiue, tūc dico. ꝙ ñ ſūt duo ↄrei, p ea quæ dicta
ſūt, & đ rigore vno ſoluēte, ali⁹ remanet oblīgatus, & ſi vni ſolue
rei, alteri remaneret actio, ſed de ęqtate obſtat exceptio. vt d. l. ſi
16 id qđ, ĩ fi ff. e. Quartodecimo q̄ro, † ſi plēs ſūt, q ex delicto tenē-
tur ĩ ſolidū cuilibet an ſint ↄrei. R̄n. ñ, qa nō tenēt ĩ ſolidū. Qđ
apparet, qa vn⁹ ſoluēs nō liberat aliū, vt l. ſi id qđ. §. fi. đ iur. om.
iud. & l. itē Mela. §. ſi plēs. ff. ad l. Aql. ſ. đ ↄd. fur l. j. & iō ñ pt di-
ci, vna obligatio in effectu, ꝙ reqrit nā ↄreorū. itē ſnīa lata pro
vno, ñ ꝓdeſt alteri rl̄r, vt d. l. de oūciaſſe. §. fi. ff. de adul. Quinto-
17 decimo † q̄ro, qd ſi plēs tenent̄ ex quaſi maleficio, an ſint ↄrei.
Iſtud ē dubiū & vr̄, ꝙ ñ, ſed qliber tenet̄ ꝓ parte, vt l. fi §. ſi plēs.
& ibi no. ff. nau. cau. ſta. & no. p gl Inſ. đ ob. q̄ ex quaſi mal. §. fi.
Io ↄriū vr̄ ꝙ ſic, ff. đ his q deie. vel effude. l j. ĩ fi. & l ſe. & no. ff.
đ act. & ob. l. ex maleficiis. ĩ §. hīs & §. is quoq; ĩ vl. gl. Quid dico
m⁹; Dic, ꝙ ñ ſūt ꝓprie, & oīo duo rei, ſed quodāmō: ſicut plēs
tutores ſūt ēt quaſi duo rei. ſed ñ p oīa, vt dixi ſ. i 8. q. Qđ appa-
ret, qa ſicut illi tenēt ĩ ſolidū ex quadā neceſſitate legali, ſic iſti
ex quaſi maleficio⁹ vt d. l. j. §. fi. ff. đ his, q deie. vel effu. Itē ſicut ĩ
illis ē bñficiū ordinis. vt primo ↄueniat rā gerē. q̄ nō gerēs, ita
& ĩ iſtis q tenēr ex quaſi maleficio, vt pri⁹ ↄueniat faciēs, quā
alii, vt l. ſi vero §. ĩterdū, de his, q deie. vel effud. & no ff. e. u. l. 2.
Itē ſicut ĩter illos vn⁹ ſoluēs hēt ↄ alios bñficiū vtilis actionis, ita
ĩter iſtos, vt ff. de his q deie. vel effu. l. ſi vero. §. cū āi. ff. nau. cau.
ſtab. l. fi §. ſi plēs. & ibi no. & qđ no Inſt. đ ob. q̄ ex quaſi malc. §.
fi. Itē ſicut ĩter illos hēt locū bñficiū diuiſionis, ita īter iſtos. qa
tm̄ teneāt ꝓ parte oppoſito bñficio diuiſiōis. ſed ipſo iure tenēt
ĩ ſolidū, vt d. l. 1 §. fi. licet nīi, Doc. ñ dicāt hoc nec declarēt. Itē ap
paret, ꝙ vni⁹ ſolutio liberat aliū, vt d. l. i §. fi. cū l. ſeq Sextodeci-
18 mo q̄ro, † fili⁹ acqſiuit obl̄ationē, & actionē ea cā peculii ꝓfe-
ctitii. & ſic ēt hodie acqrit̄ pr̄i, licet apud filiū remaneat nālis, an
pr̄, & fili⁹ erūt duo rei credēdi? Et hic vr̄ ꝙ ſic, q̄q̄ apud vnū ſit
ciuilis m̄ apud aliū eſt nālis: vr̄ tñ idē, & ex eadē cā, & iō nō ĩpe
dit ↄſtō duorū reorū. l. ſi ex duob. §. fi ff. e. Et hoc tenet glo. ff de
ↄd. id. l. ſi a frē, ĩ gl mag. Hoc ēt vr̄ uelle tex. ff de pac l. ſi unus ĩ
prin ↄriū puto, q nō ſint ↄrei Primo. qa hic ē diuerſitas ĩ cā, nā
filio dētur ex ſuo ↄctu. & debet̄ pr̄i ex diſpōne legali. Pręterea
ſi eēnt duo ↄrei, debitor poſſet filio ſoluere ēt prē ꝓhibēte, ar. ff.
de ſol l vero ꝓcūratori. §. j. & in l. aliud, ſed filio nō poſſet ſolui
prē uetāte. l. qđ ſeruos. ff. depnūti. & ff. de ſo. l. ſi qs ſeruo, &c. Prę
terea apparet: ꝙ pcm̄ filii, uel iuſiurādū delatū ab eo pr̄i, ñ no-
cet, vt ff de pac. l. ↄ iuris. §. fi. & ff de iurci. l. q̄to magis, cū ſi. ꝙ ſe
cus ē ĩ duob. reis. vt ĩ. dicā. Nō ob. ergo gl. ĩ l. ſi a frē: qa ibi eſt di
ctio, quaſi, q̄ eſt nota improprietatis. Idē dicit in l. ſi unus, ubi fi-
lius, & pr̄ ęqparant̄ duob. reis credēdi, qa utriq; pōt ſolui añ ꝓhi
bitionē pr̄is, nō tñ ſūt duo rei, ſed magis æqparo, eos cedēti, &
ceſſionario. ut l. 1. ĩ. de do. XVII. & vlt circa p̄miſſa ↄcludēdo,
dicas duas rl̄as Prima eſt, ꝙ ſint plēs rei dēndi Quæ ſq ſunt il
19 li? ſūt. n. † q̄ plēs ĩ ſolidū dēnt idē uere, uel ficte ex una & eadē
cā pripal̄r, & ex volūtate eorū. Expone hāc rl̄am plēs ĩ ſolidū.
Dixi ĩ ſolidū, qa ſec⁹ ſi ꝓ parte, vt l. eos §. cū ĩ tabulis. e. ti. Et hoc
vult dicere hęc Auth. vt ſ. dixi. idē, qa ſec⁹ ſi diuerſū, vt dixi. ſ. ĩ
xii. q Dixi ex eadē cā pp id, ꝙ ſ. dixi. q. xij. vere, vel ficte dixi,
pp ea, q̄ dixi ſ. e. q. 6 prĩcipal̄r dixi; qa ſec⁹ ĩ acceſſoriis, vt ſ. dixi
17. q Ex volūtate iō dixi. qa ſi ſūt ex neceſſitate, ñ ſūt ꝓprie duo
rei, vt dixi ſ. ĩ 8. q. vel plēs ex quaſi maleficio, vt ſ. in a v. q. vel ex
20 nā rei ĩdiuidua, vt ſ. in q. 1. Scda rl̄a ē, † plēs rei credēdi ſūt, qñ
plīb. ĩ ſolidū den̄r idē vere, vel ficte, ex vna eadēq; cā priciplr
ex volūtate. Pricipl̄r dixi, qa ſec⁹ ſi vni principl̄r, alii ex ↄſñia, vt
ſ. dixi in 6. q & ſ. in prxi. q. Cætera vero ſunt expoſita ſupra.

21 De ſecūdo vero, qual̄r exigāt, & agāt, ē vidēdū. Et pri
mo q̄ro, † an plēs rei debēdi pñt ſīl ↄueniri. Ad qđ dicas, ꝙ qñq; vult qs plēs reos ↄuenire & quēlibet
ꝓ parte virili, & tūc ſine dubio pōt, vt l. 1. §. i. cū ſi. ibi no. ff. c. ō
aūt dubiū, an diuerſis libellis poſſit hoc fieri, an vero vno & eo
dē libello. puto ꝙ tā diuerſis libellis, q̄ vno, & vr̄ colligi, ff. đ ap.
l. ſi. q ſeparati. ĩ pri. § 1. & hac auth. hoc ita. & idē dico de duob.
reis credēdi. qa qlibet pt agere ꝓ parte, vt ꝓbar̄ ex §. fi. d. l. 3. & ēt
ꝓbat̄ p ęqparōnē, q̄ facit l a ff e q̄ ſic pōt ĩtelligi. & dic, vt ꝓbat̄
ex fi. d. l. 2. Et puto, ꝙ eodē libello ſiue diuerſis. ar. eorū, q̄ dicta
ſūt ĩ reis debēdi, & facit optime. ĩ. đ accu. l. ſi accuſatorib. & qđ
ibi no. Qñq; qs vult ↄuenire plēs reos debēdi & quēlibet ĩ ſoli-
dū. Et hic eſt aduertēdū, ſi qdē volo eos ↄuenire, ſimul, & eo.
libello, ꝓteſtādo, ꝙ vna ſolo ſufficiat. poſitum, vt hac auth. hoc
ita & in corpe vnde ſumit̄, & ꝓbat̄ ſ. ſi plures vna ſen. ſue. ↄde.
l. j. vbi innuit, ꝙ potuit eos iudex ↄdēnare ĩ vna ſnīa in ſolidū,
ergo ſic erat petitū, qa ſnīa dēt eſſe ↄformis, libello. facit ff. de re
iu. l. Paulus. ff mādā. l. ſi mādato Titii §. Paulus rñ. Et hoc ēt te-
net ibi gl. & idē dt Dy. de le. 2. l ſi plurib. ff. comm. & in d l. a. §. 1.
p l 2. de Are. ꝓ hoc facit ff. de ver. ob. l in executione. §. ĩ ſolidū.
Si vero vult eos ↄuenire in ſolidū, non facta proteſtatione, qđ
vna ſolo ſufficiat vel ſilib. verbis appoſitis, q̄ hñt vim p̄dictę ꝓ-
teſtationis, tūc talis libellos nō dēt admitti, vt ſ. de fideiuſ. tut. l.
1. & no. ibi p gl. ſup verbo agi q̄ exponit, ita ꝙ exigat q. d. ſecus
ſi diceret. ꝙ una ſolo ſufficiat Et eodē mō credo ēt duos reos
credēdi poſſe agere ea rōne. Facit p̄dicta l. ſi accuſatorib. ĩ. đ ac
22 cuſa. † Sed ↄ p̄dicta op. de acq plu. ar. l. ſ. īter. §. Caſſius, ubi dr̄, ꝙ
plēs nō pñt uno, & eodē libello ↄueniri, nec agere, ſed dēnt ſe-
parati. R̄n. qa licet ꝑmittat̄ agi ſeparatī, nō tñ ꝓhiber agi ſīl, ſi ↄ-
ſētiāt, imo poterūt, ar. ad hoc. ff. de no. op. nun. l. ſtipl̄o. in § fi. ꝓ
bat̄ ff. fam. erc. l hr̄des. § ſi inter. itē facit, ꝙ no. p Cy. ſ. ſi cer. pe.
l. eo qđ, licet in eo, qđ ibi dicit diuerſis actionib. forte nō bene
dicit ar. ff. de act. emp. l. nō eſt nouū, cū ſua gl. Qñq; qs uult ↄue
nire plures in ſolidū ſeparatim, & in diuerſis libellis, tunc ſi qui
dē ſimul, & eodē tpe ↄ plēs porrigit libellum, ſeu libellos, puto
debere dici idē, ꝙ quando imo libello, arg. d. l. ſ. īter. §. Caſſius
Fateor tñ, ꝙ ad petitionē partis aduerſę poſſit agēs ↄpelli eos ↄ-
uenire in vno libello, & eos diuerſis inſtātiis nō moleſtare arg.
l. nō ē. ff. de act. emp. & de leg 1. l. hmōi. §. fi. Si vero primo datus
eſt vnus libellus, ſecundo offertur alius, tunc ſi quidē loqmur
in plurib. reis credēdi poſt litis con. ab vno, alius nō audit̄, ut
l. ex duob⁹ ff. eo. & ibi dicemus. Si vero ĩ reis debēdi, in hoc ego
reperio opi. Nā gl. in Auth. eo circa fi dicit, ꝙ uno conuento.
nō poteſt alius conueniri pendentę iudicio. Idem dicit Azo. ĩ
ſumma huius ti. Dy. vero in l. 2. ff. e. dicit, ꝙ gl. dicit uerū pēdē-
te cā principali p l quoties. ĩ §. ſi creditor. ff de pecu. ſec⁹ pēden
te cā appellationis, vt l. creditor. ĩ prīc. ff. mād. Iacob. de Are. vr̄
tenere ↄ gl. p d. l creditor. ſ. alle. Ego puto eū bene dicere cum
inter cauſam principalē, & cām appellationis non poſſit reddi
rō diuerſitatis Nō ob. l. quoties. §. ſi creditor. in prin. qa ibi nō
loqt̄ ĩ duob reis ſm ea, q̄ dixi in xj. qō. ſed in his, quorū electio
vnius, & ſine exactione liberat̄ alius mero iure. iō interim aliū
nō pōt ↄuenire, vt l. ſi ex duob, in pri. de pecu. ſed ĩ æqtate vno
reperto nō ſoluēdo, pōt alius ↄueniri, vt l. ſi ex duobus præalle.
q̄ æquitas non hēt locum niſi lata ſnīa, & facta executione ↄ v-
nū, cum peculium ſp poſſit creſcere, ut l. q̄ ſitū. ĩ prin. ff. de pac.
ſed nos loqmur in duob. reis, in qbus unius electio, nō liberat
aliū mero iure, vt no. ff. e. l. 2. & l. 4. iō uno ↄuēto, alius pōt cōue
23 niri, vt d. l. creditor, in princ ſ. man. † Scdo q̄ro, quid ſi uolī tm̄
ex duob. in ſolidū uult ↄuenire, ita ꝙ nō aliū. Br̄ dico. Quidam
ſunt ꝓprie duo rei, vt plures tutores, & plures negotiātes, & alii
ſiles de qb. ſ. i 8. q. dixi, & iſti, đ iure antiquo hñt bñficiū diuiſio
nis vt legib. vulgarib. & de his nō loquor. Itē plēs obl̄ati acceſſo
rie, iſti habēt beneficiū diuiſionis ex epla diu. Adria. in §. ſi plu
res. Inſti. de fideiuſ. cū ſi. & de his etiam nō loquor. Quidā ſunt
quodāmodo duo rei, vt quādo plīb. vna res cōmodat̄ vel de-
ponit, & loquit̄ de obl̄one ſecūdaria, qua ↄhitur rōne doli, vel
culpæ, vt dixi ſ. in proxi. q. principali, in q. 4. & iſti nō hñt bene
ficiū diuiſionis, ſm Iac. de Bel. qui al. nō cauetur ↄriū: puto, ꝙ
ēt de iure antiquo hēbant beneficium diuiſionis, ſicut plures
tutores, vt in l. 1. §. ſi apud duos. ff. depo. & de his nō loquimur.
Sūt alii, qui ſunt duo rei vere, & proprie, & de his loquimur
& conſtat, quod de iure ff orum, & Codicis, creditor poterat
con-

ↄuenire vnū in ſolidū, ꝑ iura ſſorū. vt in hac l j.ff.eo.l.t.§.i.ſ.lo
ca l. ſi diuiſa. cū ſi. Sed an hoc ſit hodie immutatū ꝑ ius Auth.
& ꝑ hanc auth.eſt vidēdū. Dico ergo, aut plures rei debēdi ſūt
ↄſtituti ex ↄ̄ctu celebrato cum uno, & plures dñi ex ↄ̄ctu vnius
inſtitoris, vel exercitoris, vt dixi ſ. in q. 11. & tūc nihil eſt īmuta
tū, & remanet firma rō l. ſi tñ plures, ff.de exerc. Nā hęc auth. ī
corpe uñ ſumit, loqͥ ꝓpriè de duob. reis ↄſtitutis ex ↄ̄ctu cele
brato cū plurib. Aut plures rei ſunt ↄſtituti ex ↄ̄ctu cū plurib.
celebrato, vt rr̄ ſit, & tūc aut in oblōne erat aliq̄d īdiuiduū, &
ꝑ ius auth. nihil eſt innouatū, qa corū diuiſio rūperet ſtip̄lonē,
vt l. ſtip̄lones nō diuidunt. de verb.obl. & hęc aut loqͥ in his, q̄
ſunt diuidua, licet gl. ff.e.l. reos. §. cū in tabulis, d cat ↄ, & male,
vt dixi ſ. i 5. q. Aut ī oblōne venit aliq̄d diuiduū, & ꝑ iura auth.
eſt imutatū, vt hodie, ſi unus in ſolidū ↄuenit, ꝙ hēat bñficiū
diuiſionis, niſi alius ſit abſens, vel inops. vt in hac auth. ꝙ eſt ve
rū, qñ ꝓ ↄſtōnē duorū reorū alternatiuè, vel ex altera parte fi-
deiuſſio interuenit, alias puto ꝙ de iure antiquo nihil ſit dero-
gatū, vt ĩ. dicā, vñ ꝑ iſtā auth. ſolū in modo exigēdi eſt mutatū,
24 nō in modo ↄſtituēdi. Tertio q̄ro, † qd in plurib. reis credendi.
Rñd. ꝑ ius auth. in eis nil reperit innouatū. Et hoc tenet glo in
25 auth. eo tit. ſi. Quarto q̄ro. † an in his caſibus vbi plures rei ↄue-
niunt in ſolidū ſimul vno uel diuerſis libellis ſit aliq̄d innoua-
tū? Dico ꝙ ſic. Nā olim nō reperiebat̄ ꝓhibitū, licet ꝓceſſus eſ-
ſet ſimul inchoatus, ↄ̄ vnū ꝓcedere, & ↄ aliū ſupſedere, imò ꝑ
miſſū, vt l. itē idcirco. ff de iu. Hodie vero dico. ꝙ ad partitio-
nem ↄ̄iter negotiū dēt examinari, & cōiter terminari, vt hac
auth. & in corpe vñ ſumit. Et puto, ꝙ ſi aliter ſert̄ ſnīa, ꝙ ꝑ ap-
ꝑlonē reſcindet. ar. ff. q̄ ſent. ſine app. reſcin. l. 1. in ſi. & ſic eſt im
mutatū ī mō ꝓcedēdi Scdo, olim poterāt plures rei ꝑ ſnīam in
ſolidū ↄdēnari. & ꝑ ↄ̄ns poterat fieri executio ↄ̄ quēlibet in ſo
lidū. hodie vero puto, ꝙ ſi eſſent ſic in ſolidū ↄdēnati, in tpe e-
xecutionis fieret excuſſio facultatū utriuſq;, & ſi uterq; eēt ſol
uēdo fieret executio ꝓ parte, vel ſi alter ꝓ ſua parte nō eſſet ſol
uēdo fieret ↄ̄ aliū. & hoc uult dicere tex ī corpe ibi, vbi ſubſtā-
tiæ corū qualitas examinabit̄, qd̄ eſt ꝑ ſnīam, ut ibi patet ex or-
dine lr̄ę. Dices ergo, Bñficiū diuiſionis pōt opponi poſt ſnīam
ↄ̄ l. ſi fideiuſ in ſi. ĩ. ti. 1. & ibi no. ꝑ Dy. ff. de fideiu. l. ſi dubitet, &
ꝑ Cy. in d. l. fideiuſſor. & in l. exceptionē, in ult. q. ſ. de ꝓb. Dico,
q. ī caſu iſto. vbi plures ↄueniūt ſimul hoc actō, q una ſolo ſuffi
ciat. eſt uerū q̄d ego dixi, nec eſt neceſſe, ꝙ tūc talis excep oppo
nat̄. qa tūc de diuiſione faciēda, ꝓut quilibet ſoluēdo eſt, vr̄ agi
tā ab actore, quam a reo, cum lex ſic diſponit, ſed qñ ſit ↄuētio
in ſolidū ſimplr̄, imputet ſibi qui exceptionem nō opponit. In
hoc ergo eſt aduertēdū, ꝙ ſi actor uult aliquē ex duob. reis ſe-
paratim ↄuenire, eſt locus beneficio diuiſionis pēdēte ꝓceſſu,
vt in Auth. e. § j. ſed ſi uult ↄuenire eos cōiter, licet in ſolidum,
tūc nō eſt locus beneficio diuiſionis pēdente proceſſu, ſed eo
finito tpe executionis, & ita loqͥt in Auth. e. in §. pe. Quinto q̄-
26 ro, † qd in plurib. reis credēdi. certe in his nihil reperit innoua-
tū, nec in mō ↄſtituendi. nec in modo exigēdi. Ita no. in Auth.
eo §. ſi. in ul. gl. in eo, ꝙ dicit. l. ex duob. ff. e. nō eſt correcta. Sed
27 † q̄ro, an unus ex reis credendi poſſit facere ꝓcuratorē alium?
gl. dicit, ꝙ nō, in l. licet §. porro. ff. de ꝓc. Cōtrariū puto, ſ. ꝙ unꝰ
poſſit agere ꝓcuratorio noīe alterius, vt ff. d ſol. ſi duo rei & gl.
28 ↄ̄tra alle. nō fundat ſe bona lege, ſi bñ aduertat. Sexto q̄ro, † dixi
bñficiū diuiſionis hr̄e locū inter conreos ſi ambo ſint ſoluen-
do. cui īcūbat onꝰ ꝓbādi, an actori, illū ſoluēdo nō eſſe, vel reo
opponēti illū eē ſoluēdo. Et nō inſiſto ī allegationib. Dico. n. ꝙ
q̄dā eſt bñficiū diuiſionis de iure antiquo ex epla D. Adr. ꝙ
ↄpetit fideiuſſori, vt Inſt. de fideiu. ī §. ſi plures. & ſ. de ↄſti. pe. l.
ſi. & ĩ. ti. 1. l. 3. & l. fideiuſſ. cū ſi. & iſtorū exēplo bñficiū diuiſio
nis hñt tutores. & curatores, & ſiſcs, vt dī tex. ī l. j. §. nūc tracte-
mꝰ. ī pri. ff. de tu. & ra. diſt. Et ī iſto bñficio diuiſionis eſt aduer
tēdū, qa ſi q̄dē ſoluēdo ſūt oēs, & hoc ↄſtat cr̄, ↄpetit bñficiū
diuiſionis. Sed ſi ↄſtat, ꝙ ñ ſūt ſoluēdo ceſſat tale bñficiū, vt di
ctis legib. Sed ſi dubitet & tūc ille, q petit diuiſionē. audit̄ ſi uelit
hū ↄuenire ſuo piculo Et de hoc dic. ut hēs ī d. l. ſi dubitet. ff. de
fideiuſ. & ſic ille, q petit diuiſionē, dēt oñdere aliū eſſe ſoluēdo,
vel grauat̄ illa tantidū ne. Eſt aliud bñficiū, ꝙ venit ex hac ↄſtō-
ne noua, de duob. reis, ut hic ur̄, ꝙ ī eā dubii reus nō pōt ↄueni
ri, niſi ꝓ parte, ut in Auth. e. § 1. & ibi glo. ſup uerbo, interim. &
ſic ur̄ hodie, ꝙ ſit onus creditoris, ꝙ nō poſſit agere ↄ̄ unū ī ſo
lidū, niſi facta diſcuſſione, aliꝰ reperiat̄ nō ſoluēdo. Rō hęc eſt,
qa uñr ſu eē fideiubere. Qd̄ itellige, vt ĩ. dicā. in 4. q princ. & iō
unus nō dēt ↄueniri pro parte alterius, niſi alio diſcuſſo, ut in
Auth. de fideiuſ. § 1. ĩ. ti. i. auth. pñte. qd̄ aūt ad exēplū illius bñfi-
cii ↄceſſi fideiuſſorib. hoc ſit ↄceſſū duob. reis apparet ī Auth.
e. in princ. Quar̄ aūt dicant̄ inuicē fideiubere. ĩ. dicā. Septimo
29 q̄ro, † pone ꝙ ad unū ex ↄreis peruenit tota quātitas, verū alius
poſſit petere. ꝙ ille prius excutiat̄. Rñ. ſi q̄dē hoc fuerit actū ab
initio cū creditore, ut ad unū tm̄ perueniret pecunia, & alius
eſſet fideiuſſor. nū tñ obligauit ſe principalr̄ ut conreus. & tūc
ſine dubio poſſet hoc petere ꝑ tex. ī Auth. de fideiuſ. §. i. ĩ. tit. i.
Auth. pñte. Si uero hoc nō fuit actū cū creditore, ſed tm̄ iter
eos, tūc vr̄ prima facie, ꝙ factū eorū nō ꝑiudicet creditori, vt ī
Auth. eo. §. ſi vero minus idonei. ibi, nullū ſuſtinebit dānū, fi-
nalr̄ tñ dico, ꝙ ſi alter ↄreus oñdit hoc. ſ. totā pecuniā ad aliū
ↄueniſſe, ſeu negotia ad aliū totalr̄ ptinere, & iō petit aliū pri-
mo diſcuti ipſiꝰ periculo, ꝙ actor cogit̄ hoc facere, vt l. q̄io. in
pri. ff. cōmo. vbi ē caſus, ꝓut ē ī lr̄a, ↄueniri. Pro hoc facit ꝙ dr̄
tutor, q geſſit priꝰ ↄueniri, q̄ nō gerēs, qa ad eū negotiū principa-
palr̄ ſpectat. Sed ↄ̄ ꝑdicta facit, qa qñ vnꝰ tenet̄ alio excuſſo, nō
ſūt duo ↄrei. vt l. decē. de verb. obl. Sed id verū ē, ſi ipſa oblō ī il
lā ↄdōnē differt̄: hic vero oblō eſt pura, ſed executio eſt dilata.
Itē facit ↄ̄ ĩ. de cura bon dan. l. 2 ī ſi. Sed dico, ꝙ illa l. dēt itelli-
gi ſm iſtā determinationē, niſi aliꝰ, ad quē pricipali ſpectat pe
tat eū ↄueniri ſuo periculo arg d. l. vnde q̄rit ff. cōmo. Octauo
30 q̄ro, dixi ꝙ † ad hoc, vt bñficiū diuiſionis locū hēat regrit̄, ꝙ oēs
ſint pñtes. quar̄ dēat ītelligi, & quar̄ dēat ↄſtare d pñtia, & ab
ſētia. Aduertatis, vt ego iā dixi ſ. iſtud bñficiū diuiſionis eē īn-
ductū ad exēplū illiꝰ bñficii, qd̄ dat̄ ꝑ Auth. de fideiuſ. Sed gl. ī
Auth. d fideiuſ. §. j ītelligit, pñtes. ſ. ſi ſint ī codē territorio, ita ꝙ
facile poſſint citari. Et aduerte, ꝙ gl. ibi ītelligit, ī eodē territo-
rio. ſ. eiuſdē ciuitatis: ſecꝰ ſi eēſſēt eiuſdē ꝓuinciæ. vt ubi eodē ꝓ-
ſide diuerſarū ciuitatū, vt ibi patet. Et ꝙ tenēt Doc. ēt tex. ibi vr̄
exprimere, dū dt acerbū eſt creditori mittere alibi, & c. Sed eo
caſu, quo ſūt eiuſdē territorii, puto. ꝙ ad hoc, vt ↄ̄ vnū tm̄ ꝓce
di poſſit, dēat ꝓcedere ſolēnis excuſſio de ꝑſona, ſicut dictū ē
de reb. ſ. vt citet̄, & ſi nō uenerit, mittat familia ad capiendū, &
ↄducēdū eū, & ſi retulit eū ipſū nō poſſe hr̄e, tūc ꝓcedat̄ ↄ̄ vnū
tm̄. Ita vr̄ colligi ex Auth. c. § pe. & hæc diſcuſſio circa ꝑſonā ꝓ
31 bat̄ ꝑ le. a. l. cū q̄dā. § ſi. cū l. ſeq. Nono q̄ro, † vtrū vni ↄreo ſit dā
dū tps ad reducendū abſentē, ſicut fideiuſſori. Gl. tenet hic, ꝙ
nō, vt ĩ. ti. j. Auth. pñte, & Auth. eo. § ſi minus idonei. Decimo
32 q̄ro, † q̄d ſi aliq̄s ex ↄreis eſt ſoluēdo, & pñs. ſed nō pōt ↄueniri.
Rñ. qñq; nō pōt ↄueniri pp defectū ꝓhibitionis ī ꝑſona ipſius,
vt qa minor, nō hēns tutorē, vel curatorē, & opꝰ eſſet ire alio
loco, vel dēt dari cū īgſitione, & ſic cū magno labore, hēbit ꝓ
abſente, arg. eius ꝙ no. ī Auth. de fideiuſ. ī §. 1. in gl. q̄ incipit, qd̄
ſi pignꝰ & qa ſicut imminet periculū ex territoriū ꝓ petēdo d-
bito, ita ꝓ petēdo tutore, vt C. q pe. tu l. cū a matrib. Qñq; non
pōt ↄueniri pp defectū iuris, ꝙ eſt penes actorē, vt qa alter ↄ-
reus tenet̄ nalr̄ tm̄, vel ē reſtitutus, vel impetrauit reſcriptū
Pricipis, ꝙ nō poſſet ↄueniri, vel ſilia, & ſic nō eſt ius agendi,
nec ēt ſperat̄. tūc ſi q̄dē aliꝰ ↄreus hoc ab initio ſciuit, vel ſcire
debuit, ceſſat bñficiū diuiſionis, ꝑ l. ſi Titius. ī prin. ff. d fideiuſ.
Sic itelligat̄ l. ſi ex duob. ī ſi. ff. e. Si vero nec ſciuit, vel ſcire de-
buit tūc vr̄ Cy. tenere hic, ꝙ hēat bñficiū diuiſionis, ꝑ d. l. ſi Ti
tius. 2 Rñ. Cōtrariū credo, qa illud bñficiū factū eſt ad exēplū
bñficii, ꝙ dat̄ de fideiuſ. qa ꝓ parte, ꝓ qua vr̄ ꝓ alio fideiubere,
primo dēt alter ↄueniri, vt dictū ē. ſed fideiuſſori illud bñficiū
ordinis nō ↄpeteret, ſiue primas principalē tm̄ teneri nalr̄, vt
ff. de fideiuſ. l. Marcellus, vbi hoc expſſe ꝑ Dy. ſiue pricipalis ſit
reſtitutus ī integrū, vt l. 1. & 2. ſ. de fideiu. min & ff de ꝓc. l. mi-
nor. ſiue q ī petrauerit reſcriptū. vt ff. ꝙ q ſq; iu. l. 3. § ſi is ꝓ quo
Nō ob. l. ſi Titius, qa aliud ī beneficio diuiſionis, qd̄ cōpetit fi-
deiuſſori, vt ibi no qa pōt hr̄e regreſſum ↄ̄ principalē: & iō eſt
minus periculū, in caſu noſtro ſecus, arg. eius ꝙ no. in d. l. 2. ſ.
de fideiu. mi. Sed ſi poneres ī caſu l. ſi Titꝰ. principalē ſolū nālr̄
ter teneri, tūc inueſtiga rōnē. Et ꝑdicta ſunt vera, niſi facto cre
ditoris hoc accideret, tūc. n. ſecus eſſet, qa actor ↄ̄ reo ꝑiudica-
re nō poſſet, vt ff. de admi. tu l. ſi pupillus. & de ſol l. Stichū. §. pe.
Qñq; nō pōt ↄueniri de pñti, ſed ſpes eſt ꝙ poſſit conueniri
de futuro, vt quia alter ex ↄreis promiſit in diē, vel ſub ↄdōne,
alter pure iſto caſu ēt de iure antiquo, ille q promittit pure, po-
teſt ſtatim in ſolidū conueniri, vt Inſt. e. §. ſi, & ff. eo l. ex duob.
la j. Qd̄ vr̄ tenere gl. ff de fideiu. l. ſi plures. ī prin. Sed gl. ī auth.
iſta format q̄ōnē, & nō ſoluit. Dy. in d. l. ex duob. ī prin dicit, ꝙ
hodie nō pōt conueniri in ſolidū pp beneficiū diuiſionis, ar. l.
ſi plures. in prin. ff. de fideiuſ. quod Cy. vr̄ ſequi, & forte ↄ̄ trium
eſt veritas: nā, vt ego dixi, tūc beneficium huius auth. habet lo-
cū, cum vñr inuicem fideiubere. Sed ille qui promiſit pure, nō
pōt uideri fideiubere pro eo, qui promiſit in diem, uel ſub ↄdō
33 ne, vt l. Græce. § illud. ff de fideiuſ. Vndecimo q̄ro † an huic be
neficio poſſit renūciari. Gl. & Doc. dīt, ꝙ ſic, quia licitū eſt vni
cuiq; renūciare iuri ſuo, per regulā generalē, cuilibet licitū ē,
& c. Ita no. Inſt. eo. §. fin. & in Auth. eod §. 1. Et aduerte tamen,
quia notarii dicūt in inſtrumētis, ꝙ renunciauit beneficio no
uarū ↄſtitutionū de fideiuſſorib. & de pluribus reis debendi.
Et bene dicunt Nō. n. eſt ſolum beneficium diuiſionis, ſed ēt
illud. ſ. vt fiat ſummarie cauſæ examinatio, vt dictū eſt ſ. Illud
aūt, quod apponitur de fideiuſſoribus, ſit ad cautelam per iſtā
34 opinionem, an videantur fideiubere; Duodecimo quæro † an
vnus ex ↄreis conuētus poſſit petere ab agēte cauere cōreum
credēdi, rē ratā hab. Gl. tenet quod non, ff. ſoluto matrimo. l. 2.
in ſi. gl. magnæ, quod tractant Doct. in hac auth. aduerte tamē
ſolicite, ꝙ licet cautio de rato nō poſſit peti teneri tamē caue-
re de defendēdo debitorē, ſi ↄuenitur ab alio ↄreo credēdi, ut

l.ſi deicommiſſa.§.plerumq; in fi. de leg. 3. quod eſt notãdum.
Tertio. pricipalr̃ q̃rēdū, an factū vnius ꝯrei ꝓſit, vel no ceat alteri ꝯreo debēdi, vel credēdi. Et hic aduer tēdū ē circa multa. Primo, circa ſolonē. Sc̃do, d̄ acceptilatione. Tertio, d̄ petitione. Quarto, d̄ ſnĩa. Quinto, de iuio. Sexto, d̄ pa cto. Septimo, de nouatione. Octauo, de ceſſione. Nono, d̄ ꝯfeſ ſione. Decimo, de ſucceſſione ĩ ſolidū. Vndecimo, de mora. Duodecimo, de culpa. Tertio decimo, d̄ reſciſſione. De quoli bet iſtorū ē vidēdū, tã ex parte reorū debēdi, q̃ credēdi. In pri
35 mis ergo q̃ro, †an ſolo facta vni ex ꝯreis credēdi, tollat alteri a ctionē; Et dic, ſi ſolo eſt facta vni ĩtegre, tollit actio alteri, vt l. 2. & 2. ĩ fi. ff. eo d̄ pac. l. ſi vnus, in prin. de noua. l. ſi rē. §. duo cum ſim. & hoc ſi ſolo ē facta ſibi, vel ei⁹ legitimo ꝓcuratorii. Si ve ro negotiorū geſtori, dic, vt l. ſi q̃s offerēti, ĩ fi. ff. de ſol. Si uero pars tñ fuerit ſoluta, tūc poſſet dubitari: nã ſicut litis ꝯteſtatio ꝑiudicat alteri ꝯreo ĩ totū, vt ĩ. dicã ita ēt vr̃ p partis ꝑceptionē, ar. d. l. 2 d̄ nnu. Tñ ĩ ꝯriū ē veritas, q̃a ſi apparcat ꝑ parte vni ſolu tū, alia pars ꝑt alteri ſolui, vt l. q hoiem. §. j ff. d̄ ſol. & liber. Ergo apparet, q̄ alteri nõ erat perēpta actio, arg. ff. de verbo. ob. l. ſi duo rei. Et illud argũ, q̄ partis ꝑceptio æq̃paret litis ꝯt. ſi ē ve rū ĩ mã nr̃a, vt ꝓbat ĩ l. cū decē. i pri. ff. d̄ ſol. ꝯiūcta l. ſi q̃s ſtipu
36 tus fuerit decē ĩ meſſe. eo ti. Sed videamus †de reis debendi, & hoc certū eſt q̄ ſolo facta ab vno de tota quãtitate, liberat aliū
37 ꝯreū, vt d. l. i. & 3. eo ti. Sed an ſolone partis † facta ab alio videat̃ facta diuiſio, ita q̄ quilibet a dño deat ꝯueniri viriliter iure exce ptionis pacti. Dic, aut erãt duo rei tales, q nõ hēbãt bñficiū diui ſionis, & tūc recipiendo ſolonē partis ab vno, vr̃ diuidere, ita q̄ ꝑ alios iure exceptionis pacti dēt viriliter ꝯueniri, vt l. ff. cre ditores. ĩ. d̄ pa. Fallit fauore legati, vt de l. j. l. ſi ex toto §. i. ĩ fi. Aut ſūt tales ꝑſonę, q̄ hēnt bñficiū diuiſionis, & tūc aut vnus expri mit, q̄ ſoluit ꝑ parte ſua ſpãlr, & tūc ipſe ſol⁹ liberat̃ ꝓ eo, q̄ ſol uit ipſo iure, ꝑ reſiduo, ope exceptionis, vt ff. de ſol. l. ĩ his. § j. l. quoties vn⁹, & ibi de hoc p. Iac. de Aret. ĩ ſol. l. ex iudicatū ff. iu di. ſol. ſed cęteri remanēt ĩ ſolidū obligati. Aut ſoluit ſimplr̃, nõ exprimēdo ꝓ parte ſua, & tūc recipiēdo partis ſolonē de rigo re iuris nõ videor diuidere, & ſic ĩ reſiduū poſſū quēlibet ĩ ſo lidū ꝯuenire, ſed de æquitate, ille ſoluēs ꝯuētus põt oppone re exceptionē bñficii diuiſionis, vt ſic illa ſolo prima facta ſibi ꝓficiat, vt l. iter cos. §. j ff. de fideiuſ. licet. n. ibi loquat̃ in fideiuſ ſore, tñ idē ius, & eadē regula eſt hodie in duobus reis haben tib. bñficiū diuiſionis Rõ eſt, nã vbi nõ hñt bñficiū diuiſio nis, creditor nõ tenebit recipere partē vt l. plane. ff. famil. erciſ ſcun. & l. tutor. §. Lucius ff. de vſur. Vnde ſi recepit partē, vr̃ ex liberalitate facere, ſic ĩducit̃ pacti exceptio, ſed in eo, q recepit ab vno eorū, q hēnt bñficiū diuiſionis hoc dici nõ poteſt, q̃a hoc facit ex neceſſitate. cū ĩ neceſſitate nemo liberalis exiſtat, &c. vt ĩ l. fideic. § ſi rē. ff. d̄ le. 2. de adim. le. l. rē legatã. Et hoc te nebat Old. Q. l aūt ex neceſſitate teneat̃ recipere, hēs tex. & gl. l. his. §. i. ff. d̄ ſol. & l. ex iudicatū. ff. iud. Sol. Sed poſſes dicere, q̃s ē effectus bñus, cū ēt primo caſu de ęq̃tate ſibi ꝓficiat? Rñd. q̃n ipſo iure ꝑ partē receptã fit diuiſio, tūc ſi alii efficiunt̃ po ſtea nõ ſoluēdo, nõ ꝑiudicat primo ſoluēti, vt l. iter cos §. cū ĩter, d̄ fideiuſ. Sed q̃n ꝑ receptionē partis fit diuiſio nõ ipſo iure, ſed de æq̃tate, tūc illa ęq̃tas ita demū hēt locū, ſi ĩ illo tpe, quo ꝯue niūt, cęteri ſint ſoluēdo, vt d. l. iter. §. i ff. d̄ fideiuſ. ꝑiudicat ergo
38 ſoluēti, ſi poſt ſolonē alii efficiant̃ nõ ſoluēdo. Iuxta ꝑdicta q̃ro, verū ē, q̄ †vn⁹ creditor recipiēdo partē ab vno ex ꝯreis dēndi, ꝑiudicat ſibiipſi ſed an alteri ꝯreo credendi ꝑiudicet? Dico q̄ ex tali partis receptione ĩducit̃ pacti exceptio, vnde ſicut idē ē ĩ eodē caſu, quo pactū vnius ꝑiudicat alteri ꝯreo credēdi, ita in
39 eo caſu ꝑiudicat talis partis receptio. Secūdo q̃ro, †vtrū accepti latio facta ab vno ꝯreorū credēdi alteri ꝑiudicet, & fcã vni ex reis debēdi alteri ꝓſit? q̄dã gl. vr̃ diſtīguere, an ſint ſocii, vel nõ, ꝑ l. & ꝑ iuſiurãdū. §. ſi d̄ accep. & de noua. l. ſi rē. §. ſi duo ĩ gl. ſu per verbo, fere. & ff. eo l. 2. Alia gl. vr̃ ĩdiſtincte dicere, q̄ vnius acceptilatio alteri noceat, vt ff. de pac. l. ſi vnus. circa fi. gl. mag. & de ſol. l. q hoiem § ſi & ibi gl & hęc eſt ipſa veritas. Nã q̄ ac ceptilatio facta vni ꝯreorū debēdi, ꝓſit alteri ēt ſi nõ ſit ſocius, hoc exprimit de lib. leg. l. 4. §. nūc de effectu. Facit de accep. l. ſi ex plurib. vbi ēt vr̃ expſſum. Itē dico, q̄ liberõ facta ab vno ꝯ reorū credēdi, noceat alteri ēt nõ ſocio eadē rõne, q̄ eſt in reis debēdi, cū ĩ hoc æq̃parent̃, vt l. 1 ff. eo. q̃a l. & ꝑ iuſiurãdū. §. ſi. de accep. gñalr̃ loq̃t, & q̃a l. ĩ rē. §. ſi duo, de noua. eq̃parat ꝑtãtem vni⁹ rei credēdi, circa litis ꝯt. & acceptilationē, ſed ꝑ litis ꝯteſt. vnius, ꝑiudicat̃ alteri, ēt nõ ſocio, vt expſſe hēs l. fideic. §. plerūq;. ff. de le. 1. Et iõ dico ego, q̄ quãtū ad hoc idē eſt acceptilatio, & ſolo. ꝑ d. l. ſi ex plurib. de accept. Et ꝑdicta ſūt vera, q̃n nouatio ĩterponit̃ ſup oblõne iuris ciuilis. Si vero iuris gētiū, dicã ĩ 7. q. Si vero acceptilatio facta eſt vni pro parte ſua tñ, certe pro il la parte nõ ꝓdeſt, neq; nocet, vt ſ. dictū ē de ſolone, & vr̃ caſus
40 ĩ l. ſi ex duob. in ſol. Itē q̃ro, †ſi acceptilatio ē facta vni ĩ ſolidū, hoc pacto, q ſ. tñ ſibi, & nõ alii ꝓſit, an hoc pactū ad aliū ĩpediat porrigi effectū ſuū. Gl. tenet, q̄ ſic, ĩ l. & ꝑ iuſiurãdū. §. legato rū. ff. d̄ accep. Ad q̄ facit ff. d̄ lib. le. l. ſi q̃s reū, ĩ prin. & ibi dixi,

Preterea idē videm⁹ ĩ ſolone, nã ſi vnus hoc pacto ſoluit, q̄ ꝓ parte ſua tñ ſoluit, alter nõ liberat̃, vt l. Modeſtin⁹ ff. de ſol. & hoc tenet Dy. Circa hoc tñ eſſet pleni⁹, clari⁹, & vtil.⁹ vidēdū,
41 q̃a paſſus ſubtilis ē, ſi bene ĩſpiciat. Tertio q̃ro, †d̄ petitione, vt ſi q̃d petat ab vno reorū credēdi, vtrū hoc alii ꝓſit. Et ſi q̃dem fuit petitio ſimplr̃ facta, ita q̄ ad litis ꝯteſtõnē nõ ē ꝑuētū, facta ab vno, põt aliis ꝓdeſſe q̃to ad ĩterruptionē ꝑſcriptionis, vt ĩ. e. l. fi. Si vero ē ꝓceſſū ad litis ꝯteſtõnē, & tūc ſi q̃dē eſt facta ꝯ teſtõ ſup toto debito, lex vr̃ uelle, q̄ ille q ꝯteſtat litē, totū d̄bitū ſibi ꝑoccupet, ita q̄ alii ſolui nõ põt, vt l. ex duob. la 2. ff. eo. Sed ad ĩtelſm illi⁹ legis ibi ĩ gl. dubitat̃, nec ꝑ Doct. declarat̃, nã ſm Azo ibi loq̃t q̃n erãt ſocii: ſecus ſi nõ eſſēt ſocii, q̄ opinio eſt mi rabilis reſpū aliarū gl. q̄ plus ꝑiudicet illi, q nõ eſt ſocius, q̃ illi, q ē ſoci⁹, q̄ vr̃ ꝯ oēs alias gl. alleg. & ſ. tetigi, & ĩ dicã. Alii dñt, q̄ ibi vn⁹ ſol⁹ egit, & ſuccubuit, & licet iſtud ſit verū ĩ ſe, tñ q̃tū ad illã legē diuinare eſt. Dico ergo ſimplr̃ rñdēdū, q̄ ꝑ ſolã ꝯte ſtõnē factã ab vno ꝯreorū credēdi, ille ſibi totū debitū ꝑoccu pauit, ſiue ſint ſocii, ſiue nõ, vt ff. de le. 3. l. fideicõmiſſa. ĩ §. ple rūq; ĩ fi. vbi expſſum eſt. Si vero alter ex reis credēdi, partē tñ petierit, litē ꝯteſtãdo ꝓ ſua parte tñ ſibi ꝓoccupat, vt ff. eo l. 3. ĩ fi. & q̄ ſ. dictū ē ĩ acceptilationib. & ſolonib. Ex parte vero reo rū debēdi, ſi ab vno petat̃, vtrū ꝓſit creditori quo ad ꝯſtituen dū alios ĩ mora, ĩ. dicã. Sed an aliis reis debēdi ꝓſit, vt de toto d̄ bito petitõne facta ab vno, alter reus debēdi ſit liberat⁹, tex. ĩ l. 2. ff. eo. vr̃ dicere, q̄ ſic, & ff. de eui. l. ſi ꝑ ĩprudētiã, ĩ §. fi. ſed tex. ĩ. ti. j l. fi. d̄ ꝯriū. Gl. dat plures ſolones. Vna eſt, aut q̃s petit ĩ iu dicio, aut ex. Iſta ſo. no. ĩ d. l. 2. ff. eo q̄ ſolo ē ꝯ. l. fi. ĩ. ti. j. Alii dñt, ĩ l. 2. ff. eo petitã ĩo nou. idi, q̄ nõ placet, q̃a cū petit ab vno ex ꝯ reis debēdi, agit̃ ꝯ eū ex ſua ꝓpria oblõne, ſed nouatio, q̄ fit li te ꝯteſtata, fit cū vn⁹ litē ĩchoatã ꝯ aliū, alter⁹ noĩe ſuſceperit, ut ff. d̄ noua l. delegare. Alia ſolo ē, & illa ꝯtinet veritatē, q̄ pe titione facta ab vno, & exactio e, alter liberat̃, vt d. l. 2. ſec⁹ ĩ peti tione tñ fcã, vt ĩ. ti. l. j. l. fi. Facit. ff. d̄ his, q deie vel effu. l. ꝑceptio ne. & depoſi l. j. §. ſi apud duos. Si vero ab vno ex reis dēndi pars tñ petit̃, an ꝑ partis petitionē videat̃ eē fcã diuiſio; Gl. ĩ l. credi tores. ff. d̄ pact. vr̃ dicere q̄ ſic, vt l. ſi ꝑ ĩprudētiã, §. fi. Veritas ē, q̄ aut vnū ꝯuenio ꝓ parte, & nõ videor diuidere, vt l. ſi ex toto. §. i. & ĩ. tit. i. l. reos. Aut oēs ꝓ parte ꝯuenio, & uideor diuidere, ut ĩ. tit. 1 l. liberū, intelligo aūt de petitione, q̄ fit lite ꝯt. vt patet ĩ d. l. liberū. Sed q̄d ſi vn⁹ reorū credēdi egit, & re⁹ fuit ꝯtumax, ꝑꝑ q̄d miſſus eſt ĩ poſ ex primo decreto, an videat̃ ex hoc ſibi debitū ꝑoccupaſſe, cū hic nõ ĩteruenit litis ꝯt. Cogiteris. Itē q̃d
42 † ſi poſt litis ꝯte. ab vno ĩſtãtia eā æperiit triēnio. an remanebit actio cõis vtriq; reorū credēdi; q̄d vr̃, q̃a perēpta ĩſtãtia perit li tis ꝯſ. & ei⁹ oĩs effectus, vt l. cū lite mota ff. iud. ſol. Facit optio e gl. ĩ l. 2. de fruc. & li. expen. ĩ gl. Cõtrariū credo, nã notū eſt, q̄ ĩ ſtãtia perēpta perimit̃ litis ꝯt. & oĩs eius effectus nõ ꝑfect⁹, ſed ꝑficiēdus in futurū. ſ. ſecuta ſnĩa: effectus aūt iã conſumatus, & ꝑfectus, vt ĩterruptio ꝑſcriptionis, vel vitiū rei litigioſæ, iſta du rãt, vt no. ſ. de iud. l. ꝓperandū. in §. & ſi quidē, in gl. q̄ incipit, vt nõ teneat̃. Nec ob. gl. ſ. de fruc. & li. expen. q̃a illa nõ dicit verū, ſed hic effectus acq̃ſitus ꝑ lit. ꝯteſta eſt iam ꝑfectu, ergo &c. Sed an ꝑ litis ꝯt. factam coram arbitro, unus ex reis creden di in ſolidū ſibi totum debitum pręoccupet; Dic quod non, vt l. ſi duo. ff. de ar. Nã ibi ſnĩa lata ꝯ vnum, nõ impedit aliū agere, q ſocius nõ eſt, ſed ſi per lit. conte. ſibi ꝑoccuparet, alter oĩno repellit̃. Et hoc ꝓcedebat de iure antiquo, hodie ſecus ĩ arbitro
43 ſine pęna electo ut l. cū antea § pe. ſ. de arb. Quarto q̃ro, †quid de ſnĩa, & an prima ſnĩa lata ꝓ vno ex reis debēdi aliis ꝓficiat; Tu dic, aut ſnĩa lata eſt ſup facto quaſi nõ debuit: uel quaſi nõ fuerit ꝯtētū, aut ſuper iure, quaſi perſona unius nõ poterit obli gari: aut dubitat̃. Primo caſu ĩdiſtīcte ſnĩa lata ꝓ vno, alteri ꝓ deſt, ſiue ſint ſocii, ſiue nõ. Et hīc arg. legū dicētium q̄ ſnĩa la ta ꝓ fideiuſſore ꝓdeſt reo principali, licet fideiuſſoris non in terſit, ut l. duob §. a fideiuſſ. ff. de iurei. & de fidei. l. amiſſi. § fin. Sc̃do caſu aut quaſi ꝑſona ipſo iure nõ teneat̃, & nõ ꝓdeſt al teri, q̃a nõ ſūt duo rei arg. l. ex duob. in prin. ff. eo. Aut quaſi te neat̃, tñ ē tut⁹ aliqua exceptione, vel teneat̃ talr̃ nãlir̃, vel nõ ꝓbauit creditor, & tūc aut ſūt ſocii, & abſolutoria lata ꝓ uno ꝓ deſt. Alii nõ ſūt ſocii, & tūc nõ ꝓdeſt, ut ff. rē ra. hab. l. 1. Facit ff. d̄ arb. l. ſi duo. Et ſic dēt intelligi, q̄ no. Iac. de Are. ĩ l. 2. ff. eo vbi iſta tetigit. Aut dubitat̃, & tūc ĩ dubio uī lata abſolutoria, q̃a a ctor nõ ꝓbauit, & recte ĩſpiciēdo colli̇r exēplū in l. Iulia. in pri. ff. de ꝯd. inde. & l. procurator ad exhi. ff. rem rat. hab. de exce. rei iud. l. & an eandem. in §. 1. licet aliud in iureiurando, vt dicã
44 ĩ. in proxima q̃ō. †Sc̃do eſt videndū, †utrū ſnĩa ꝯdemnatoria la ta ꝯ unū ex cõreis debendi, alteri ꝑiudicet: Et dico indiſtincte q̄d non, ut colli̇r in l. fi. ĩ. tit. 1. ubi ſnĩa lata ꝯ unum, non mãdat̃ executioni ꝯ aliū, ſed ꝯ eū remanet integra actio, & ſic opus ē nouo ꝓceſſu, & ſic abſolutoria aliq̃n ꝓdeſt, ꝯdēnatoria nunq̃ nocet. Sic̃ hēs ſ. ſi ſer. uēd. l. loci corp⁹. §. ſi fund⁹. & l. ſi de cõi. c.
45 u Tertio eſt, uidendum † de reis credēdi, & indiſtincte dico, q̄ lata ſnĩa ꝓ uno, ſiue ꝯ unū, indiſtincte nocet aliis, cum per litis ꝯteſtationē pręoccupauerit debitum ille agēs, ſiue ſit ſocius,

ſiue

ſiue non, vt l. fideicõmiſſa. § plerũq; ff de leg. 2. l. ex duob. ff. e.
ergo &c. Dices tu, iſtud eſt ꝯ caſum l. ſi duo ff. de arb. vbi ſnĩa la
ta ꝯ vnũ de reis credẽdi, nocet alij ita demũ, ſi ſocius eſt, ſed ibi
dico in ſnĩa arbitri illud eſt, ex qua nulla oriť actio, vt C. de arb.
l. 1. & h[illegible] ꝓteſtõ ſcã corã arbitro ñ hẽt illũ effectũ, de quo dixi
§ px. q. ſeq ſolũ ius, ſ. ꝙ oriť ex ꝯpromiſſo, de quo dicã. ĩ in 6 q.
46 Quinto ex ordine q̃ro, † de iureiurãdo. & hic vř quodã mõ idẽ
dicẽdũ qđ in ſnĩa, nã p̃rio videndũ eſt de iuř delato vni ex cõreis
debẽdi, q iurauit ſe ñ teneri, an alteri ꝓſit. Et dic, aut fuit iuratũ
ſup facto, quaſi nõ ſit d̃bitũ, & i diſtincte alteri ꝓdeſt, ſiue ſint
ſocij, ſiue ñ ar. d. l. ex duob. & ibi no. ĩ §. a fideiuſſore. ff. d iureiu
ran. Aut ſup iure, quaſi pſona iurantis ñ teneať, & tũc iuřm al-
teri ꝓdeſt, ſi ſint ſocij, alias ſecus, vt d. l. duob. §. ex duob. Aut du
bitať, vtrũ ſit delatũ ſup iuř, vel ſup facto, & tũc in dubio vř de
latũ mere ſup fcõ, & nõ ſup iure. vt l. ſi. de iureiu. & hoc tz gl. in
l. duob. §. 1. de iurei. & ff. qua. re. act. nõ da. l. 1. §. ſi fideiuſſor. Et ſi
dicas quare ſecus i ſnĩa vbi nõ vř iudicatũ ſup fcõ, vt ſ. px q. di
ctũ eſt R. q̃a iuřum hẽt vim ſoĺonis. ꝙ ſecus eſt ĩ ſnĩa. Et hoc
47 vř de intẽtione gl. ĩ. al. Scđo videndũ. † qđ ſi vnus ex ꝯreis debẽ
di act. ı. i [illegible] iurãdũ, an ꝯreo noceat. Dico ꝙ nõ, vt dixi ſ. ĩ
ſnĩa, vt l. 1. § pe. ff de iureiu. l. nã poſtea. cu l. ſeq c. 1. illud eſt ve-
rũ. q̃tũ ad actionẽ. q̃ oriť ex iureiu ſed q̃tũ ad p̃ſcriptionẽ inter
rũpẽdã, alteri ꝯreo nocebit. vt ĩ e. l. ſi. ꝯuicta l. nã poſtea. § ſi is q
48 tpali ff de iureiur. Tertio, eſt videndũ † de iureiu. d lato ab vno
ex ꝯreis credẽdi, vtrũ alteri noceat: Et dico, ꝙ nocet alteri indi
ſtincte, ſiue ſint ſocij, ſiue nõ: nã cũ iuřm hẽat vĩ ſolutionis p̃ſtatio-
nis, vt d. §. ſi is, q tpali. & p litis ꝯteſtationẽ alteri p̃iudicať, vt di-
ctũ eſt in l. fideicõmiſſa § plerũque de lega. 2. ergo, &c. tũc loqť
l. duob. in prin. ff de iureiu & gl. hoc ſentit in l. ſi vnus, in prin.
ff de pac & ſic gl. in d. l. duob. q̃ diſtinguit, ſiue ſint ſocij, ſiue ñ
49 loqť male. † Sexto, principaľr q̃ro de pacto, an pactũ factũ vni ex
ꝯreis debẽdi, ꝓſit alijs ꝯreis. Et cõis Doc. opi. eſt, ꝙ pactũ vnius
ꝓſit alteri, ſi ſocij ſunt, alr ſecus. Ita not. ĩ d. l. idẽ in duob. ff de
pac. vbi tex. vř ĩ l. eadẽ. ĩ § 1. ff e. & ff. de arb. l. ſi duo. de li. leg. l. 4.
§. nũc de effectu. Sed certe tex in d. l. eadẽ. §. 1. vř requirere duo. ſ.
ꝙ ſint ſocij, & cõis culpa ĩteruenıať. Idẽ gl. 1. ĩ d. §. nũc de effectu
vř ſentire idẽ q̃ñ ñ ſunt ſocij. Vñ ꝓ declarãdo iſto paſſu, primo
oportet uidere qualř intelligant iura. q̃ dñt, ſi ſunt ſocij, vel nõ,
de qua ſocietate hic intelligať. De hoc ſunt multæ gl. Vna eſt. ff.
ad Velle. l. vir vxori. §. ſi. in gl. mag. q̃ dt, ꝙ licet cõiter ꝯbãt, & in
cões vſus accipiãt, nõ tñ dñr ſocij. Alia gl. ibi ſequẽs di, ꝙ ita de
mũ ſunt ſocij, ſi hoc actũ eſt, alias ſecus. Alia gl. ẽ ĩ l. ſi duo. ſi qs
cau. q̃ dicit ſiue ſint ſocij omniũ bonoꝝ, ſiue eiuſdẽ obĺonis.
Certe in q̃tũ d. gl. dñt de ſocijs omniũ bonorũ, bene loquũť: ſed
inq̃tũ dñt de ſocietate eiuſdẽ litis, vel eiuſdẽ obĺonis, ẽt bene
dñt, ſed dẽs intelligere hoc acto, ꝙ omne ꝯmodũ, & icõmodũ
ꝓueniẽs ex illa lite, vel obĺone ſit cõe, & tũc uere ſunt ſocij, vt
ff. ꝓ ſoc. l. ſi vnus ex ſocijs in prin. liat 1 la. de Are. ĩ l. eadẽ. §. 1. ff.
e. & l. ſi duo re. Hoc p̃miſſo dico, ꝙ pactũ fcm̃ vni ex reis ꝓdeſt
alteri, ſi & inq̃tũ ꝑtinet intereſſe eius. cui pactũ fcm̃ eſt, fm rlã
poſitã. ff de pac. l. hẽdi & hoc ſiue ſint ſocij, ſiue nõ. Declaro pri
mo in ñ ſocijs, ſi fcm̃ eſt vni pactũ de nõ petẽdo, ſi alter ꝯuẽtus
eſſet, & exactus hẽret regreſſũ ꝯ eũ, cui pactũ eſt fcm̃ in totũ, q̃a
forte tota pecunia ad eũ ꝑuenit, vř ĩ pte, ſi pstñ pecuniç ꝑue-
nit ad eũ, catenus ſibi pactũ ꝓderit, q̃a catenus ĩtereſt ei⁹, cui pa
ctũ eſt. Et hoc tenet gl. ĩ d. l. 4. §. nũc de effectu. de lib lega. Sed ſi
ſint ſocij, tũc idẽ, q̃a ſi alter ꝯuẽtus nõ eſſet habiturus regreſſũ
ꝯ illũ cui pactũ eſt, vt puta, ſi ex ꝓpria culpa ꝯuenit, tũc pactũ fa
ctũ vni, ñ ꝓdeſt alteri, ſecus ſi eẽt habiturus regreſſũ ꝑ actionẽ
ꝓ ſocio, vt q̃a ex cõi culpa ꝯuenit. Et hoc ẽ, ꝙ dř ĩ d. l. eadẽ. §. 1. ff.
e. ſi ſocij ſunt, & cõis culpa iterceſſerit. q. d. ſecus ſi ex ꝓpria cul
pa ꝯueniať. Ad vnũ tñ aduerte. ꝙ eo caſu, quo ſocius ꝯ ſociũ ẽ
habiturus regreſſũ. tũc pactũ factũ vni ꝓdeſt ĩ ſolidũ alteri ĩ ſo-
ĺone, & ĩ hoc differt a nõ ſocijs. Ad cuius ĩtellẽm pone exẽplũ.
Sunt duo rei ſocij in 20 facio uni pactũ, certe nõ poterit aliũ
ꝯuenire in decẽ, q̃a ſi ille ipſa x. ſolueret, q̃nq; repeteret a ſocio
cui fcm̃ eſt pactũ: eodẽ mõ ſi vnũ tñ denariũ repeterẽ, illi⁹ ptẽ
repeteret ab eo, cui ẽ factũ pactũ. cũ oẽ ꝯmodũ & ĩꝯmodũ dẽat
eẽ cõe, vt ſ. dictũ ẽ. & q̃a ñ pt alter ꝯueniri, q̃n ĩgeret cui factũ ẽ
pactũ, iõ pactũ ſibi ꝓdeſt ĩ ſolidũ. Et hoc vult dicẽr, ſi bñ aduer
tať. ff de arb. l. ſi duo, ĩ pri. ꝑut legit ĩ duo. reis d̃bẽdi. faci. ff ſi qs
cau. l. ſi duo ĩ pri. & ꝙ ibi no. Sđ ꝯ p̃dicta opponiť d. l. ſi ex duob.
ĩ pri. ff. de neg. geſt. q̃ ꝯ dt in duob. P̃rio, ꝙ denõciatio vnius ex
ſocijs nõ ꝓdeſt alteri, hic ſec⁹ ĩ pcõ. Sed certe licet ibi ſint ſocij
tñ ñ erãt cõrei, q̃a qlibet ꝓ pte ſua tenebať, iõ vni⁹ denũciatio
ĩpedit ꝓ pte tm̃ actionẽ ꝯrei, ſed hic loqť. cũ eſſent ĩ ſolidũ obli
gati, vt rei, & ſocij, tũc pactũ factũ uni ſimpľr. ſolidã obĺonẽ re
ſpicit, cũ in ſolidũ teneať: iõ alij ꝓdeſt, cũ paciſcẽtis intereſt, vt
dictũ ẽ. Sed ſi poneres pactũ eẽ factũ vni ꝓ pte ſua tm̃, tũc fateor
ꝙ alij nõ ꝓficeret, q̃a eſſet eadẽ rõ q̃ ẽ in l. ſi ex duob. Scđo op.
ad illud quod dixi, ꝙ ẽt ſi aliqs ꝓ partẽ dimidia ꝯueniť, hẽt re-
greſſum ꝯ aliũ, cui pactũ factũ ẽ, q̃a hoc uideť ꝯ d. l. ſi ex duob.
& ꝙ ibi no. in vult gl. Sed certe gl. in illa l. dicit, quod illa l. non
poteſt hẽre locum in ſocijs omnium bonorum, & iõ inquantũ
liter loqť in ſocijs oĩm bonorũ illa lex. nõ ob. ſed inquãtũ loqť
in ſocijs eiuſdẽ obĺonis, illa lex ꝯdicit. Sed illa gl. nõ bene lqť, q̃a
ille tex. dt ꝙ ille, q ꝓhibuit, nõ debuit. dãnũ pati ex pſona alie-
nius, ñ autẽ dicit, ꝙ ex pſona alterius lucreť. Sed ſi alius cõmu-
nicaret ſibi lucrũ veniens ex geſtione, & illud ꝙ ſoluit geſtori
nõ recuperet, iam hic lucraret. Sed poſito, ꝙ illa gl. verũ dicit,
Reſpondeo, ꝙ leges ꝑ h bito hẽt vim ſoĺonis ꝓ parte ꝓhibẽtis
tãtũ, hic vero pcm̃ vim ſolutionis nõ hẽt. vt no. in l. ſi vnus. in.
§. ſed ſi generali. ff. de pac. Ratio, q̃a cũ nihil ꝓ ſua parte videať
ſoluiſſe ille, cui fcm̃ eſt pactũ, alter ꝯuentus ab altero repeteret.
Habemus ergo ex p̃dictis, ꝙ q̃n que ſunt ſocij, & nõ ꝯrei, & ita
loqť l. ſi ex duobus. Quandoq; ſunt cõrei, & ita loquit gl. 1. ĩ §.
nunc de effectu. ff. de lib. leg. vt ſ. dixi. Quandoque ſunt duo ſo-
cij, & conrei, & tũc aut pactum factum eſt vni pro parte ſua tã
tum, & alius poteſt ꝓ parte ſua conueniri, arg. l. ſi ex duob. Aut
50 ſimpľr, & tũc dic, vt ſ. dixi. Sed q̃ro, † quæ eſt ratio diuerſitatis
inter pactum, & acceptiĺonem. Rñſ patet, q̃a acceptilatio hẽt vĩ
ſoĺonis. Itẽ q̃ eſt rõ quare diſtinguať alr in ſnĩa & iuřo, & alr ĩ
pacto. Dico ꝙ rõ eſt q̃a ſnĩa, & iuřm declarãt debitũ nõ ſubeſ-
ſe: ſecus in pacto. Itẽ iuřm hẽt vim exceptionis, vt dixi. Vidim⁹
51 an pactũ fcm̃ vni reo dẽndi, ꝓſit alteri. † Sed q̃ro, an fcm̃ ab vno
noceať alteri. Dico qđ q̃tum ad interrumpendam p̃ſcriptionẽ
alteri nocet, vt ĩ eo l. ſi. quo ad alia nõ reperio, ꝙ debeat noce-
re, ergo, &c. vt l. ſi vnus. §. ante oĩa. ff de pac. Supereſt vt videa-
52 mus † de reis credẽdi, an pactũ vnius ꝓſit, vel noceat alteri. Et
hic eſt aduertẽdũ, q̃a q̃dã ſunt pacta, q̃ totalr obĺonẽ ꝑimunt
priſtinã, vt acceptilatio, & de hoc dictũ eſt. Quædã ſunt pcã, q̃
totalr priſtinã obĺonẽ nõ tollunt, vt pactũ de nõ petẽdo. Item
pactũ de ꝯſti. pec. Quædã ſunt pcã q̃ licet obĺonẽ totalr ꝑimãt,
tñ reliquiæ remanẽt, vt nouatio, nam noua obĺo loco primæ
ꝯſtituit. & illa duo gña pactorũ q̃tũ ad ꝓpoſitũ vřr eſſe eiuſdẽ
naturæ, & vř ꝙ vni⁹ pactũ alteri ñ noceat, vt ff de pac. l. ſi vnus.
in princ. In ꝯrariũ vř, ꝙ noceat, vt ff. de ꝯſti pec. l. idem eſt. & de
nou. l. ſi rẽ. §. ſi duo. Gl. in d. l. ſi vnus ponit aliquas ſoĺones, q̃
ꝯtinent meram diuinationẽ, ſed in §. ſi duo ponit alias ſolones
inter quas ponit hãc, Aut ſunt ſocij & pactũ vnius, & nouat o
nocet alteri. Ita loqť §. ſi duo. Aut nõ ſũt ſocij, & tũc no nocet.
Ita loqť l. ſi vn⁹. & hoc tñt Dy. Certe iſta ſolõ ẽ directe ꝯ caſũ le
gis, ſi vn⁹, ĩ prin. vbi exp̃ſſe loqĩ ĩ ſocijs. Sed gl. nititur ſudere, ſed
nõ pt euadere ſine magna violẽtia. Vnde Gul. de Cu. dicit totũ
ꝯriũ. Aut ſunt ſocij, & ꝑ pactũ, & nouatio uni⁹, alteri nõ nocet.
Idẽ ĩ nouatione, vt d. l. ſi vnus. Aut non ſunt ſocij, & pactũ, &
nouatio vni⁹, alteri nocet, vt d. §. ſi duo. Rõ huius eſt, q̃ñ ſũt ſo-
cij, debitũ eſt cõe, vnde vnus nõ põt paciſci ĩ p̃iudiciũ alterius.
Sed q̃ñ nõ ſũt ſocij, debitũ eſt cuiuſq; propriũ, & unus quiſq;
põt facere q̃cqđ ipſe vult, neq; ĩ aliquo alteri teneť. Pro hoc eſt
tex. ff ad l. Fal. l. i l. Falc. hoc eſſe ſeruãdũ tenet ẽt hoc. Ia. de Bel.
in Auth de duo. re. in corpo. Et illã opi. puto uerã. Do glo. quæ
ita diſtinguit, & allegat, & dt hãc fuiſſe opi. Azo. ff e. l. ex duob.
licet ipſe alr dicať. Dico ergo alr ſic, & lati⁹. Aut ſũt duo rei cre
dẽdi. ex cã onerosã, q̃a vẽdiderũt, vel mutuauerũt, vel alio ſimi
li mo. lo. Aut ſũt ꝯrei ex cauſa mere lucratiua. ut puta ex cauſa
legati, uel donationis. Primo caſu pactũ unius nõ nocet alteri,
quia debitũ non eſt vnicuiuſq; ꝓprium, ſed magis cõe, ſi pecu
nia ab vtroq; cõiter ꝓceſſerit. Caſus ẽ in d. l. ſi vnus, in pri. ff. de
pac. ꝑut gl. intelligit in ſocietate nõ ꝯuentionali. ut not. in d. §.
ſi duo. Fateor tñ ſi pecunia ab uno tm̃ profecta eſſet, ꝙ pactum
vnius alteri noceret, q̃a uere debitum eſt uniuſcuiuſq; ꝓpriũ,
vt ff. ad Mac. l. ſed Iulianus. §. non ſolũ. & §. ſeq. Scđo caſu dic.
Aut ſunt ſocij aut nõ, ut ſ. dixi. & fm iſtã diſtinctionem dẽt in
telligi ff. ad Velle. l. quãuis. in §. q̃q̃ & qđ ibi no. in gl. Sed hoc vř
ꝯ l. ſi duo. de arb. ſed ſtatim apparebit ſolõ. Eſt & aliud gen⁹ pa-
ctorum, ꝑ qđ prima obĺo nullo mõ ꝑimit, ſed pſonę paciſcen
tiũ obligatur ad pęnam, ſi qs peteret, uel ſi fecit ꝯpromiſſum:
nã ſi arbiter uetuit nõ petere, ius primũ in cõcuſſum remanet
ſine alicuius exceptionis obſtaculo, ut l. i. ſ. de arb. ſed petens
incidit in pęnã. iſto caſu ſi unus ex reis credẽdi promiſit, & ve-
titũ eſt petere. altero petẽte incidit in pœnã, ſi ſocij ſunt. ut d. l.
ſi duo. alias ſecus. Diceτis uos, q̃ ẽ rõ, ꝙ hic fcm̃ unius q ẽ ſoci⁹,
magis p̃iudicet, q̃ ſi nõ eſt ſocius, cũ ſ. proxime dixerim ꝯrium
ĩ pacto? Rñ, ille, q ꝯpromiſit, nõ fuerat ĩ culpa: geſſit. n. negocia
cõia ea diligẽtia, qua gerebat ſua, vt l. ſocius ff. ꝓ ſoc. Vñ ſi alter
ſocius peteret q̃cq̃d exigeret, dẽret ꝯpromittẽti & paciſcẽti cõi
care, & ſic ſi petit noĩe ei⁹, vř petere ad ei⁹ vtilitať, merito ĩ pę
nã incidit. Et h. d. tex. in d. l. ſi duo. Sed in pacto pt culpa paciſcẽ
tis imputari, cũ debitorem liberauit, ideo alius ſocius põt pro
parte ſua agere, nec repellit pacti exceptione, quia illud qđ exi
git, non dẽret cõ care paciſcẽti ſocio ꝓpter eius culpam, & ſic nõ
vř agi nomine paciſcentis. Sed ſi deberet cõicare paciſcenti, di-
co ꝙ ob pacti exceptio, ꝑ d. l. ſi duo. ſi qs cau. & l. ſi duo. ĩ prin.
ff. e. & ibi eſt caſus, & iſta ſunt ſubtilia, & de mẽte iuris ꝓcedũt.
53 Septimo q̃ro † de nouatione, & primo de reis debendi. & tunc
dic: Aut unus paciſcitur animo nouandi, & liberandi aliũ, tũc
nõ eſt dubiũ, ꝙ alteri prodeſt, quia hoc poſſet quilibet extraneus

vt l. ſi Stichũ. §. fi. de noua de ſol. ſi debitor tuus. Aut vnus paci-
ſcit animo nouãdi obligatiõe, q ipſe tãtũ tenet, hoc expreſſo, q
ad aliũ, no porrigit: & tũc alias nõ liberat, q idẽ ꝯtingit in ſo-
lutione, vt ff. mand. l. Papini. & ff. de ſol. l. Modeſtinus. & ibi no.
p Dy. licẽ in acceptilatione idẽ ꝯtingit, vt dictũ eſt. Aut ſimplr
animo nouãdi paciſcit, & tũc dicit q vterq; liberat, vt ff. ad Vel
leia. l. ſi pro vno. & no. eodẽ titu. l. quis. in §. q̃q̃. In pluribus reis
credendi, refert an ſi vnus ſtipulat animo nouãdi, & tũc alteri
noceat, ſupra dictũ eſt Sed circa hoc põt dubitari, quare accepti
latio vni prodeſt indiſtincte, & nocet alteri, ſed in nouatione di
ſtinguit, cũ nouatio hẽat uim ſolutionis, vt d. l. ſi rẽ. de nouatio
54 Cogita p te † Sed pone, q duo erant rei credendi ex pctn iuris
gentium, vnus liberauit eum p ſtipulationem, & ſubſequẽtem
acceptilationẽ, an alteri reo pręiudicet? Et dico quod ſtipulatio
noua non præiudicat, ſecundum ea quę dicta ſunt. Item acce
ptilatio in eo, quod per nouationem non perimitur, valet iure
pacti, non iure acceptilationis, vt ff. de accepti. l. acceptolatum.
Sed pactum non ꝑiudicat ſimpliciter, vt dictum eſt, & c. Eſt er-
go in quæſtione, an hoc pactum, quod acceptilatione reſultat,
hẽat eandem vim quam habet acceptilatio in pręiudicium rei
Et videtur, quod ſic, vt l. & p iuſiurandum. in §. & ſi fideiuſſo
ri. ff. de acceptilatio. Contrarium dico p dict. l. ſi accepto. & de
pact. l. ſi vnus. §. pe. Nec obſtat §. & ſi fideiuſſori quia ibi fideiuſ
ſor tenebat verbis, quia aliter teneri non poteſt: ideo in eius p-
ſonam tenuit acceptilatio. Nam meritò porrigitur ad reum, li-
cet reus non tenetur, ſed hic pro illa parte, quæ remanet noua-
55 ta, in nullius perſona valuit ipſo iure acceptilatio. Sed qd † de
nouatione, q̃ fit per delegationem Reſpondeo, ſiue vnus ex
reis credendi delegauerit, ſiue vnus ex reis credẽdi fuerit dele
gatus, dico idem p omnia, quod eſt in vera acceptilatione, &
ſolutione, vt d. l. ſi rem. §. ſi duo. ver. alioquin. de nouatio ſoluit
enim qui delegat, vt ff ad Velleia. l. quamuis. §. interdũ. ff. mãd.
l. inter cauſas §. abeſſe. Item p hãc delegationem liberatur quis
a creditore ſuo totaliter, ſicut ille qui ſoluit, & cui accepta fer-
tur, nec poteſt vti exceptione ꝯ eum, cui delegatur, vt d. l. doli
mali exceptio. ff. de nouatio. ſed in nouatione quando promit-
tit eidem, cui primo tenebatur, hoc non contingit. Facit ff. de
nou. l. aliam. & l. qui id quod. i princip. & §. fi. ff. de donatio. Octa
56 uo q̃ro † de ceſſione. Circa quod dicas. Aut ceſſio fit reo debẽ
di, contra quem eo conſentiente. & tunc idem, quod in dele-
gatione dictum eſt, vt d. l. ſi rem. §. ſi tibi, vel nuptu ipſa: ſecun-
dum vnum intellectum. Aut eo non conſentiente, & tunc aut
fit ſuo conreo. & ipſe conreus, cui ceditur, ipſa ceſſione eſt li-
beratus. Caſus eſt ſingularis ff. de legatis 2. l. qui duos. & de liber.
legat. l. ſi is q duo. Aut fit ceſſio extraneo, & tunc hęc quæſtio eſt
dupliciter conſideranda Primo ex parte reorum credendi, vt
ſi vnus cedit actionem ſine alio, ceſſionarius eſt loco rei credẽ
di, & ſic inter eos erit locus iuris pręoccupationis, & ſolutionis
recipiendę, ſicut ponit l. quod ipſis. & l. hæredem. ff. de regul.
iur. & l. mutuari. in fi. de procura. Scdo ex parte reorum debendi
vt ſi contra vnum fiat ceſſio, alter non liberat, ſicut nec petitio
ne facta ab vno. nec procuratoris conſtitutione, vt infra titulo 1.
l. fin. tamen ſi cedens exiret ab eo, contra quem facta no eſt ceſ
ſio, ſe inuerat, quia alius iam liberat, vt l. qui duos de legatis ſe-
57 cundo. Nono quęro † de confeſſione, an vnius confeſſio ꝓſit
aliis, vel noceat Et circa reos debendi dic, quod vnius cõfeſſio
põt alteri nocere quo ad interrumpendam præſcriptionem, vt
infra eodẽ l. fi. Prodeſſe autẽ non poteſt, & ſic nec petitio, nec
ſententia condẽnatoria, vt ſupra dictum eſt. Circa reos creden
di dic; Aut vnus ex conreis credendi exigit cõfeſſionẽ a reo
debendi, vel ipſi reo ꝯfeſſionẽ facit ad ipſius liberationem. Pri-
mo caſu, ſi qdem in iudicio, alteri nocet, cum enim confeſſio
hẽat vim ſnię, vt ſ. de ꝯfeſſ. l. .. approprias ſibi totum debitum
multo magis, quam p litis conteſtationem. Si uero extra iudi-
cium, tunc alteri cõreo nihil præiudicat, cum talis cõfeſſio ſo-
lã ꝓbationẽ inducat, vt l. Publ. in fi. ff. depoſi. prodeſt ia. non ad
præſcriptionẽ interrumpendam, vt infra e. l. fi. Secũdo caſu di-
co, quod talis confeſſio habet uim pacti de non petendo, vt l. ta
le pactũ. in princi. ff de pact. & ff de ſol. l. ſi ex pluribus. in prici.
58 & iõ ea, q̃ dixi in pacto, eodẽ mõ hic dico. Decimo quæro † de
ſucceſſione. Et hic eſt aduertendum, an vnus ex reis debendi
ſuccedat alteri reo debẽdi, vel unus ex reis credendi alteri reo
credendi, & tunc neutra obligatio extinguit, ſed in vtriuſque
pſona vtraq; obligatio durat, vt l. ſi reus. ff. eod. & de fideiuſſo. l.
generaliter, l. ſi te[?]. & ff de ſolutio. l. ſi duo rei. Aut creditor qui
ſoluẽdo erat, ſolus ſuccedit vni ex reis debendi, & ſic eſt caſus
in l. Vranius. ff. de fideiuſſo. Ex qua colligit talis diſtinctio. Aut
illi rei debẽdi erant ſocii, & ab alio cui nõ eſt ſucceſſum, pt ſo-
lũ ꝓ parte peti vt ibi patet. Aut nõ erãt ſocii, & tũc ab alio con-
reo de rigore põt creditor petere debitũ ſolidũ, vt ibidẽ in tex.
patet. Aut quærit de æquitate inſpecto obſtaculo exceptionis,
& tunc aut fuerunt ꝯſtituti duo rei, ex cauſa onerosa, qua ſunt ex
mutuatum: aut ex cauſa lucratiua, quia ex mera liberalitate p-
miſerint vt duo rei. Primo caſu dic, aut ad conreum, cui credi-
tor ſucceſſit, ꝑuenit pecunia mutuata in totũ, uel in partem, &
eatenus creditor agens exceptione repellit p has rones. Primo,
q ex parte nõ põt cedere actionẽ ꝯ ſeipſum, ergo & c. vt l. Sti-
chũ. §. penultimo. ff de ſolu. nota. p gl. in d. l. Vran de fideiuſſ. Se
cundo, q ſi exegiſſet, teneret illi exacto ꝓ parte illa, vt hac l. 1. &
ibi no. & ibi dicit. vnde dolo facit, q petit, & c. Si vero ad illũ reũ
cui ſucceſſit, nihil ꝑuenit, tunc in nulla parte obeſt exceptio,
cũ cã dandę exceptionis nõ ſubſit. Scdo caſu, qñ ex mera cã lu
cratiua, idẽ, q a nulla parte exceptione repellitur, cum nulla cã
dandæ exceptionis ſubſit, vt l. in l. Falci. hoc eſſe ſeruãdũ, ff ad
legẽ Falcidiã idẽ puto ſi vnus ex pluribus reis debendi ſucce-
dat illi creditori, q ſolus erat. Nã in mõ petendi ab altero idem
iuris eſt, q ſupra dixi. Aut vnus reus debẽdi, qui ſolus erat, ſuc-
ceſſit vni conreorum credendi, & tunc idem, quod alter ꝯreus
poteſt ab eo partem petere, ſi ſint ſocii, uel ſi non ſunt ſocii, pe
tet partẽ quæ ab eo ꝓfecta eſt, uel ſi ex mera liberalitate fuerũt
conſtituti duo rei credendi, & alter poteſt totum petere, argũ.
eorum quę ſupra dicta ſunt, & ff. ſoluto matrimonio. l. ſi ſocer,
in principio. Itẽ ſi vnus reorum credendi ſucceſſit vni reo de-
bẽdi, q ſocii erant, eadem rõne. Aut vnus ex pluribus reis cre-
dendi ſucceſſit vni ex pluribus reis debendi, vel econtra, & tũc
quid iuris ſit, habes ex prædictis Sed circa hoc poſſet dubitari,
nam ſucceſſio ꝓ ſolutione eſt, vt l. Stichum. §. aliquando. ff. de
ſol. & l. ſi debitori creditor. ff. de fideiuſſo. ſed per ſolutionem
vnius, uterque liberatur, vt dictum eſt, ergo & c. Solut. patet ex
his, quæ dixi in l. ſi quis ꝓ emptore. in vltima quęſtione de vſu.
& tangitur per glo. in d. l. ſi ſocer. ſoluto matrimonio, & in d. l.
59 Vranius. de fideiuſſo. Vndecimo q̃ro † de mora, an vnius mo
ra alteri noceat uel proſit. Et primo uideamus de reis debendi,
& circa hoc eſt magna diſceptatio in gl. Nam in l. mora in §. fi.
ff. de vſur. dicit quod non nocet. Sed glo. infra eodem. l. fi. & ff.
eod. l. penultima, uidetur dicere contra. & in qua libet eatũ glo.
variant. Vnde dic, aut quæris an mora vnius alteri noceat, quo
ad impediendum curſum præſcriptionis ꝯ creditorem, & no-
cet, ſicut ſi vtrique eſſet facta interpellatio, vt infra eodem. l. fi.
Aut quæris vtrum noceat quo ad hoc, vt quilibet teneatur de
interitu, vel ad vſuras, & tunc aut ſunt ſocii, & nocet, vt ff. eo-
dem l. penultima, alias non nocet, vt l. mora. §. fi. de vſu. Ita tenet
glo. in l. in condemnatione. §. vniuſ. que. de regu. iur. Idem te-
net Dy. in c. mora in fi. de regul. iur. lib 6. Ratio eſt, quia ſicut
pactũ vnius alteri prodeſt, ita mora vnius alteri nocet. Sed iux-
60 ta ꝑdicta quæro, † quid ſi creditor fuit in mora recipiendi ab
vno ex reis debẽdi, q obtulit pecuniam petitam quæ poſtea pe-
rempta eſt, an alteri hoc ꝓſit? Credo quod ſic. indiſtincte, quia
quolibet alio extraneo offerente prodeſſet, vt infra de ca. & poſtli.
reuer. l. cũ poſtliminii. & ff de ſolutio. l. q decem §. ſi cum mihi
Stichum. ibi, quẽadmodum. Facit quod no. infra, de ſol. l. ob ſi-
61 gnat. Eſt etiam uidẽdum circa reos credẽdi † an vnius mora
alteri noceat. Dico quod ſic, indiſtinctę, cum enim quilibet poſ
ſit ſolutionẽ recipere, vt l. ſi vnus, in princi. ff de pact. l. ſi rẽ. §. ſi
duo. ff. de manum. & mora eius, q potuit ſolutionẽ recipere, no
cet ei, ad quẽ res pertinet. poſito q ille nullum ius haberet in re
ſecus ſi ſit nudus miniſter, vt l. ſi p te ſ. de vſu. ff. de actio. & ob.
62 l. traiectitiæ. in prin. gl. ergo multo magis in caſu noſtro. † Sed
nũqd mora vnius alteri proſit, id eſt nũquid factũ vnius ꝯreo-
rum credẽdi ꝯſtituẽs debitorem in mora ꝓſit alii, vel nõ? Reſp.
quod ſic. Sed ſi mora eſſet facta vni ex cõreis credẽdi, vtrũ alte
ri proſit cõſtat quod ſic, q̃uum ad interruptionem præſcript.
vt ʒ. eod. l. fi. Item credo q quo ad ꝑpetuãdam actionem ꝯreus
teneat de interitu, q idem eſſet in quolibet extraneo interpel-
lãte, vt ff. de vſu. l. ſi qs ſolutioni. & quod no. ff. de verborũ obli
gationibus. l. ſi ſeruum. §. niſi videamus. Item iuxta prædicta q̃
63 ro, pone q † creditor primo fuit in mora vno ex duobus reis
offerẽte. Scdo creditor interpellauit alium reum, qui nõ obtu-
lit, an p hoc videat purgata mora creditoris Quo ad primum
dico, quod nõ vt l. mora. ſcdo reſpõſo. ff de verborum obliga-
64 tionibus. Duodecimo q̃ro † de culpa, an culpa vnius alteri no
ceat Circa q dicas, quod aut duo rei cõſtituunt in contractu, in
quo obligatio cõmittit rõne culpæ ad intereſſe, & tunc vnius
culpa alteri nocet, ſicut vnus ex facto alterius tenetur, vt ſupra
loc. l. ſi diuiſa. & l. eũdem §. fi. eodẽ titul. Aut ꝯſtituũtur duo rei
ad aliquam ſpeciem, ad quã ſtatim committitur obligatio, ſed
rõne culpę perpetuatur, quia de interitu tenetur, & tũc dic idẽ
quod dixi ſupra in mora, vt l. penultima, ff eodẽ: & ibi eſt caſus
ſecũdum vnam lecturam. Et prędicta ſunt vera, niſi culpa eſſet
ꝯmiſſa in his, de qbus ſupra ſpecialiter dictum eſt, quia tũc dic
vt ſupra dixi Sed an culpa vnius ex reis credẽdi nocet alteri Re
ſpond. in acquirẽdo, hoc eſt faciendo communem ſtipulationem
nocet, ſi ſocii ſunt, vt l. ſi duo. §. ſi quis cau. in aliis dic, vt dictũ
65 eſt ſupra de pacto, & mora Tertiodecimo quęro † de reſciſſio
ne, vtrũ reſciſſio facta in pſona vnius rei alteri noceat, vt puta,
duo rei erãt liberati illa liberatio reſcindit i pſona vnius an alii
noceat. Dic, aut liberatio reſcindit in pſona illius, cui facta eſt
principal, & alteri nocet, ut ff. ad Velleia. l. ſi p uno. & ff. de hi

quæ

quæ in fran. credit. l. ſi in prin. Idem ſi ab initio in eius perſona
ipſo iure non valuit, vt l. ſi ſponſus. §. 1. de don. inter vir. & vxo.
Et prędicta puto vera, niſi iſte actus, p quem liberatio cõtingit,
dolo creditoris interceſſerit, arg. l. ſi Titius. ff de fideic. de ſol. l.
qui res. circa princ. Si verò reſciſſio contigerit in perſona eius,
ad quem liberatio porrigitur per quandam ꝯñiam, tunc alte-
ri non nocet, vt d. l. ſi ſponſus. § 1. & de lib. leg. l. ſi is qui duos. &
quod ibi no. Quartodecimo q̃ro, & vltimo generaliter de qua-
66 libet exceptione, † vtrum exceptio cõpetens vni ex reis debẽdi,
porrigatur ad alium. De exceptionib. loquor, de quib. s̃. non eſt
dictum ſpãliter. Et dic, aut exceptio eſt merè perſonalis, & tunc
ad alium non porrigitur, ſicut nec ad fideiuſſores porrigit, vt
ff. de except. cum ſimilib. Aut ſunt aliæ exceptiones, quæ ad fi-
deiuſſores porriguntur, & tunc, aut fuit color quæſitus, quia in
veritate fideiuſſor erat, & non erat conreus, & ad eũ non porri-
gitur, vt l. ſi mulier §. pen. ff ad Velleia. Aut non fuit color quæ-
ſitus, & tunc, aut erant ſocij, & vnius exceptio porrigit ad al. ũ.
vt l. ſi duo rei. ff. e. Aut non erãt ſocii, tunc ſi quidem obligaue-
runt ſe ex cauſa onerofa. quia mutuo acceperunt, & tunc cate-
nus competit exceptio alteri, quatenus ad eum, cui ſine dubio
exceptio competit, peruenit de pecunia, vt d. l. ſed Iul. §. item ſi
duos. ff ad Macedonianum. Si verò obligarunt ſe ex mera libe-
ralitate, tunc exceptio vni competens non prodeſt alteri, ſi nõ
ſunt ſocii, vt dicta lege ſi duo. ff. eodem. lege. & ſi ex duobus.
§. primo.

Quarto principaliter Eſt videndũ, qualiter vnꝰ
ꝯ alium ſuccurrat, & pri-
67 mo circa † duos reos debendi. Ad quod inueſtigandum eſt, an
videantur inuicem fideiubere. Iſta q̃o tangitur hic, & ff. eod in
multis locis & in l. vir vxori. in fi. ff ad Velleia & de fideiuſ. l. V-
ranius. Et fuit magna cõtrouerſia o im, & hod. e. Mar. Sil. tenet
quod vñr inuicem fideiubere. Io. ꝯ, ſ. quod non vñr, niſi ſint ſo
cii. Azo diſtinguit, vt no. plenè in d. l. vir vxori. & ibi gl tenet o-
pinio Azo. in auth. eo. in prin. ſed gl. hic tenet op n u. Io. Sed ꝯ
omnes oppo. fideiuſſor non obligatur, niſi verbis, vt ĩ tit. i. l.
blanditus. ff de ver. ob. l. 5. §. ſatis acceptio. & mand. a l. ſi hæredi
tatem. §. fi. Sed duo rei poſſunt re conſtitui ſine verbis, vt ĩ. co.
l. propter. ff. eo. l. eandem, ergo nõ vñr fideiubere inuicem. Dy.
tenet opi. Azo. & ad iſtam rationem r̃ñdet. quod illa ratio con-
cludit in fideiuſſore expreſſo: ſecus in tacito. Per. & Iac. de A-
re. & Dy. ſequendo eos dicunt, quod duo rei nullo modo vñr
inuicem fideiubere: nam in duob. reis quilibet debet ſe obliga
re in ſolidum, nec attenditur ad quem pecunia peruenit prin-
cipaliter, vt ĩ. co. l. pp. s̃. ſi cer. pe. l. ſi non ſinguli. ſed ſecundum
eos, qui dicunt eos inuicem fideiubere, hoc nõ eſſet, ergo &c.
Pręterea, non reperitur iure Digeſtorum, nec Codicis, ꝙ duo
rei habbeant beneficium diuiſionis, ergo &c. Itẽ hoc lege nul
la cauetur, ꝙ videãtur fideiubere; ergo, &c. In hoc reſidet Cy.
hic poſt multa verba. Vides ergo, quod ex prędictis omnibus
nullam hẽt claritatẽ. Quid dicemus? Iac. de Bel. diſputauit iſtã
q̃onem, & poſuit eam in Auth. eo & ibi melius attigit veritatẽ,
quàm aliquis, tñ multum obſcurè loquitur. Tu ergo clarius, &
68 melius dicas, & ad deciſionem huius materiæ ſcire debes, † ꝙ ex
fideiuſſione ꝯhitur duplex obligatio. Vna, qua fideiuſſor obli-
gat̃ creditori, & illa ſemper ꝯhitur verbis, vt s̃. dixi, & talis ſem
per habet beneficium diuiſionis ĩ. tit. 1. auth. pręſente, nec eget
beneficio Auth. de duobus rei & iſte eſt propriè fideiuſſor re-
ſpectu creditoris. Eſt & alia obligatio, quæ cõtrahitur inter reũ
& fideiuſſorem, & iſta cõtrahitur conſenſu, nam reus vr̃ man
dare fideiuſſori, quod ſoluat, vt l. indebitam ff de condi inde.
Et de hoc loquitur titu. mand. & illo modo conſideratur fide-
iuſſor reſpectu ipſius debitoris. Item fideiuſſor poteſt intelligi
ſtrictè, quia alienæ obligationi accedit, vt ff de fideiu. l. 1. & l. fi-
deiuſſor. Poteſt ẽt accipi large omnis, qui eſt obligatus pro ne-
gotio, quod ad alium ſpectat, non ad ſe, & illo modo ſumit̃ in
69 tit. ad Vellia. & s̃. ad Velleia l. Si ergo quæritur, † an duo rei vi-
deantur inuicem fideiubere. Dic aut quæris vtrum dicant̃ in-
uicem fideiuſſores reſpectu creditoris; & dico, ꝙ ſic in duob.
caſib. tantum, ſ. ſi hoc eſt actum expreſsè, vt ff. co. l. reos. vel eſt
color quęſitus, vt ff ad Macedonianum. l. ſed & Iulianus §. 1.
Et iſtis duob caſib habent beneficium diuiſionis de fideiuſſo
ribus, nec eſſet neceſſe beneficium de duobus reis. Extra iſtos
duos caſus non videntur fideiubere inuicem reſpectu credi-
toris. Hoc dicit gl. in l. ſed Iulianus. §. 1. Et hoc modo intelligen
do, verum dicunt Vltramon. Aut quæris vtrum videant̃ inui-
cem fideiubere quo ad actionẽ dandam inter reos, & aſſumen
do fideiuſſorẽ largè, tunc aut duo rei ſunt cõſtituti ex mera vo
luntate, & liberalitate, & tunc verum dicit Io. ꝙ vñr inuicem
fideiubere, ſi ſunt ſocij, alias non, vt in l. in l. Fal. hoc eſſe ſeruan
dum, ff. ad le. Falcidiam. Aut non ex mera liberalitate, puta q̃a
pecuniam, quam promiſerunt, receperunt: tunc vera eſt opi.
Azo. quia catenus vñr fideiubere alter pro altero, quatenus in
veritate negotium ad alterum pertinet, vt d. l. vir vxori. ad Vel-
leia. & ibi no. de in rem verſo. l. ſi pro patre, §. fi. ad Mac. l. ſed Iu

lia. §. itẽ ſi duobus. & in iſtis caſibus non habent beneficium de
fideiuſſoribus, ſed habent beneficiũ Auth. de duobus reis. ꝙ
expreſſè inducit in iſto caſu, quãdo talis alternatiua fideiuſſio
inducit̃ vt dixi ſupra, in q̃ſtio. 2. principa. Et p̃dicta ſunt vera ĩ
duobus reis, q obligantur expreſſe: ſed in his, qui obligant̃ taci-
te, vt plures tutores, illi n̄ ſunt ꝓpriè fideiuſſores, tñ iur antiquo
ꝯueniebant̃ exẽplo fideiuſſorũ, vt l. 1. § nũc tractemus de tut. &
ra. diſtrahen. Ex his apparet tibi veritas huius materię. Sedo q̃o
quia hac l. 1. dicitur in tex. quod ſi vnus ſoluit, ab altero repetit,
70 q̃ro † qua actione repetat. & an hoc verũ ſit indiſtinctè: tñ ge-
q̃d dicat, hæc eſt veritas. Aut duo rei obligant̃ ex mera liberali-
tate, & tunc aut ſunt ſocii, & vnus ſoluẽs repetit ab alio actione
ꝓ ſocio. Aut nõ ſunt ſocii, & nullo mõ repetit. vt d. l. in l. Falc.
hoc eſſe ſeruãdũ. ad l. Falc. Aut nõ obligant̃ ex mera liberalitate
& tũc aut totũ negociũ pertinet ad ſoluẽtẽ, vt puta, q̃a tota pe-
cunia peruenit ad eũ, uel alio mõ, & ille nihil repetit. Aut nego-
ciũ ꝑtinet ad aliũ, & tunc ab alio repetit catenus, quatenus ad ip
ſum ꝑtinet, & ſic in totũ, vel in partẽ, vt hac l. 1. & ff. de exercito
l. nec quicquã. de inſtito. l. hẽbat. §. fi. & l. ſeq Sed qua actione a-
get, hic eſt aduertendum. Aut plures obligauerunt ſe ex ꝓpria
ꝯuentione, & ſic vnus p̃ſente alio; & habet locum actio man-
dati, vt l. ſi remunerandi §. ſi paſſus. & l. qui patit̃. ff manda. & de
verb. obliga. l. Iulia. §. 1. Aut vnus obligat altero abſente, & po-
teſt contingere, vt ſupra dixi in 8. q̃ſtio prin. & ſequen quæſtio
ne, & tunc aut ſunt ſocii, & repetet alter ab altero actione ꝓ ſo
cio, vt d. l. nec quicquam. de exerc. Aut nõ ſunt ſocii, & tũc aut
non habent beneficium diuiſionis, & ſic q̃a negocium nõ po-
terat expediri pro parte, & tunc aut debitum fuit contractũ rõ
ne alicuius rei corporalis, ita quod cadit in iudicium cõmuni
diuidundo, & tunc repetit communi diuidundo actione, vt l.
habebat. in §. fi. de inſtit. Aut fuit ꝯtractum debitum ſimpliciter,
vt q̃a pecuniam acceptam diuiſerunt, & quilibet conuertit in
ſuos vſus, & tunc hẽt locũ ꝯdictio ex hac l. cum non ſit cautum
quo nomine, actionis agat̃. Si uerò hẽbant beneficium diuiſio-
nis, & ſic negocium poterit expediri pro parte, & tunc hẽt locũ
actio neg. geſt. & eodem modo põt intelligi hæc gloſſ. argum.
ff de neg geſt. l. ſi communes. ff fa. erc. l. hæredes §. ſi vnus, cum
ſimilib. & ſecundum hanc diſtinctionem dẽt intelligi l. ſi in rẽ.
ſupra, ſi certum petat, & ꝙ no. ſupra. loc. l. ſi diuitia. Tertio quæ-
71 ro, q̃d † de pluribus tutoribus, curatoribus, & adminiſtratorib.
ciuitatis, ſi vnus ſoluit, qualr repetat ab altero. Dic vt not. plene
in l. 1. §. nunc tractemus. ff. de tut. & rat. diſtrah. ſupra, de tranſa
ctio. l. prima. ff. de neg. geſt. l. ex facto ff ad muni. l. Imperator §.
72 fin. cũ l. ſeq. Quarto quęro, † quid in pluribus depoſitariis, & ꝯ-
modatariis, q in obligatione ſecundaria, quę ꝯhitur ratione do
li, vel culpę, tenentur, vt duo rei Iaco. de Bel. dicit, ꝙ vnus ſol-
uens non hẽt actionem, niſi ſibi cedat, vt l. unde quæritur. ff.
commo. Ratio eſt, quia lege cautum non reperitur. Contrariũ
dico, quia in his eſt, ſicut in pluribus tutoribus, qui in hoc æq-
parant, vt ff. depoſi. l. 1. §. ſi apud duos. ibi, dum dicit, exẽplo tu-
73 torum. Quinto q̃ro, † pone ꝙ vnus ex duobus reis ſuo iuramẽ
to liberat alium, an ab alio poterit repetere ſicut ſi ſoluiſſet. Vide
tur, ꝙ ſic, quia iuramentum habet vim ſolutionis. Contrarium
dicit gl. & benè, in l. duobus. §. à fideiuſſore. de iureiuran. & dic
74 vt ibi. Sexto quęro, † an ille cui facta eſt acceptilatio, poſſit ab
alio, quem liberauit repetere, ſicut ſi ſoluiſſet, quod videtur, q̃a
acceptilatio hẽt vim ſolutionis, vt dictum eſt. Tu diſtingue, aut
fuit ei acceptolatum cauſa remunerationis, aut non, vt l. ideõq;.
75 in fi. cum l. ſequen ff man. Septimo quęro, † quid ſi vnius cul-
pa fuit alter ex conreis damnificatus, an ille damnificatus poſ-
ſit repetere? Dico quod ſic. vt l. prima. §. nunc tractemus de tut.
& rat. diſtra. ff depoſi. l. prima. in fi. §. & ſi apud duos. & dixi s̃. in
76 quęſtio. proxi. Octauo quæro, † quid ſi in pluribus reis creden
di vnus recipit ſolutionem, an alter poſſit repetere ab eo, & qua
actione. Gloſſ. uidetur dicere, quod petere poteſt actione neg.
geſt. vt ff. de cond. indeb. l. frater a fratre. circa prin. gloſſę. ma-
gnæ. Item no. ff. de legat. 2. l. ſi Titio, aut Seio. Alibi dicit gloſſa.
quod ita demum eſt communicandum, ſi ſunt ſocii vt no. ff.
de ſolu. l. qui hominem §. ſecundo. & ſic eſt falſa gloſſa. in l. ſi Ti
tio, aut Seio. ff. de leg. 2. & uide tex. in l. in l. Fal. hoc eſſe ſeruan-
dum. ff ad legem Falcidiam. Diſtingue, aut ſunt plures rei cre-
dendi ex cauſa mere lucratiua, & tunc alter alteri, quod exigit,
communicare non tenentur, niſi ſint ſocii, vt d. l. in l. Falcid.
hoc eſſe ſeruandum. & quod no. in dicta l. qui hominem. §. ſe-
cundo. Aut ſunt conſtituti ex cauſa onerofa: & tunc aut nego-
cium vere ſpectat ad eum, qui ſolutionem recipit in totum, vt
quia tota pecunia ſua fuit mutuata, & tunc alter ab altero nihil
repetet, argumen l. ſed Iulia. ff. ad Macedonianum. §. non ſolũ.
& §. ſequen. Aut negocium ſpectat ad aliũ, cui non eſt ſolutũ,
in totum; vel in partem, & iſte quãtum ad eũ ſpectat, repetet ab
alio, vt l. ſi iure communi. ff de noxali. & p regulam poſitã. ff.
ſi certum petat̃. l. ſi me, & Titium. Et quia duo rei debendi, &
credendi ęquiparant̃, vt ff. eo. l. ſeda ſed in reis debendi hoc eſt,
vt in hac l. ſupra prox. dictum eſt. ergo, &c. & hoc ẽt ſtatim pro
babitur

babitur clarius. Sed qua actione repetet, dubitaſ. Dic aut ſunt ſocii, & repetet actione pro ſocio. Aut nõ ſocii, & tũc aut tale debitum eſt pactum aliter, quam de iure communi, & tũc aut fuerunt conſtituti duo rei credendi ſimul, & vnus altero præſente & locum hẽt actio mandati, quia cũ patior te ſtipulari ea re mea, videor mãdare, vt ad meã vtilitatẽ ſtipuleris, vt l. ſi mulier ff. de iure dot. Facit quod no. ff ſo mat. l. q̃ dotis. & eo. tit. l. poſt dotẽ. ſecundum vnam lecturam. Aut fuerunt conſtituti duo rei credendi in abſentia, quod poteſt fieri, quãdo vnus ſub cõmemoratione alterius ſtipulatur, etiam ex interuallo, vt ff. e. l. 1. & dixi ſupra in prima quæſtio. principa in duodecima q̃ſtione. & tunc puto cõpetere act. nego. geſt. & ſic intelligit glo. l. frater a fratre. ff de cõdictio. inde argum ff. de nego geſt. l. penult. ma. Facit de verborum obligationib. l. Iulia. §. q fundum. & Inſtitu. de verborum obligationibus §. ſi q̃s alii. & quod ibi no. No. io quæ

77 ro, † quid ſi vnus ex reis credendi, facto ſuo aliquẽ liberauit, vt puta, acceptilatione, vel quoquo alio mõ, an alter poſſit ab altero repetere? Reſpon. ſic, eo mõ, ac ſi ſolutionẽ recepiſſet, p hũc textũ. & optime. ff de iure dotium. l. vir ab eo. Glo. hoc expreſſe dicit in l. ſi vnus. ff de pact. in prin. ſup verbo, nouare. q̃ dicit vnum non poſſe nouare, quin ſocio teneaſ. Vltimo eſt videndũ

78 † de actione, quæ dẽt cedi vni ex correis debendi, an, & quãdo & quo iure, & in quantũ cedi debeat, & quid ſi cedi non põt & multa alia, quæ glo. tangit hic, & ſupra de tranſactio. l. prima. ibi p Cyn & ff mand. l. Papinianus. ff. de ſol. l. Modeſtinus & ibi p Dy. & infra titu. primo. l. cum alter, & ibi per Cynum, q̃ omnia omitto, quia longa eſt repetitio per ſe repetita.

L E X IIII.

a **Cum quidam.** a Interpellatio volus ex reis promittendi prodeſt, & nocet omnib. correis. hoc dicit hæc ſingularis lex.

A D D I T I O.

a Alexand. Cum quidam. Vide Bar. in l. cum qui. §. fina. ff. de ſolutio & in l duobus ff. eodem.

De fideiuſſoribus, & mandatoribus, *Rub.*

L E X P R I M A.

1 *An, & quando bona publicantur, debitor liberetur.*
2 *Exceptio adhærens rei, quod competit etiam fideiuſſori.*

a **SI Liſias.** a Publicatio bonorũ debitoris fideiuſſorẽ non liberat. h. d. Opponit, exceptio, quæ competit principali, competit fideiuſſori, vt l. defenſiones. ſ. de exceptio Hic dicit contrariũ, quare male. So. Dicit gl. illa regula loquit in exceptionibus, quæ competunt integro manente ſtatu, ſed hic ſtatus eius eſt mutatus, ergo & c. Iſta ſolu. nõ placet. Dicẽdũ eſt ergo vt ſtatim dicã.

1 Quæro, † q̃n bona publicantur, an debitor liberetur De hoc habemus gl. contrarias. glo in hic dicit, quod liberatur ope exceptionis. vide eam, quæ eſt prima, in fi: Alibi dicit gl quod liberatur a ciuili, & remanet nãlis, vt l. vbicunque. ff. de fideiuſſorib. Alibi dicunt gl. q liberaſ a ciuili, naturali, vt l. ſi debitor. ff. eodẽ. Dubitat alibi, nec determinat aliquid in l. vltima de duobus reis. Veritas eſt, quod liberaſ ab vtraque obligatione, nõ quod obligatio tollaſ, ſed in fiſcum tanquam in ſucceſſorem trãſferatur, vt dicta l. debitori. & ibi no. Solummodo ergo pſona ab obligatione eximiſ obligatione remanente firma. Per hoc ceſ-

2 ſante contraria, nam quod dicit, quod † exceptiones quæ cõpetunt reo, fideiuſſori etiam competunt, verum eſt in exceptionibus rei coherentibus, vt l exceptiones. ff. de exceptio. Sed iſta non eſt huiuſmodi, ergo & c.

A D D I T I O.

a Ale. Si Liſias. De iſta materia dic per eum in l. ſi vero. in l. de die. qui ſatiſd. cog uerſi. quæro an & quando bona, vtrum bonis publicatis liberetur debitor ab obligatione. Quid autem in exbannito, an liberetur fideiuſſor, vide Bar in d. l. ſi vero. in verſi. not. quod obligatio. hoc tenuit Bar. & ibi tenet in l. ſi marito. in princ. ff. ſoluto matrimonio.

L E X II.

Creditori. a Fideiuſſori ſoluenti tenetur creditor cedere actionem perſonalẽ, & hypothecariam. h. d.

L E X III.

1 *Fideiuſſores idonei habent beneficium diuiſionis ex epiſtola diui Adriani*
2 *Plures fideiuſſores ſimpliciter accepti intelliguntur in ſolidum.*
3 *Expreſſio eorum quæ tacite inſunt, nihil operatur.*

a **Non rectè.** a Expreſſio eorũ, quæ tacitè inſunt, nihil operatur hoc dicit. Et ad hoc quotidie allegaſ. Quatuor habes hic notanda. Primo, q eſt in poteſtate creditoris eligere fideiuſſorẽ, vel debitorẽ. hoc tamẽ recipit correctio-

b nem, vel limitationẽ per authen. præſente. † Secũdo nota, quod

1 fideiuſſores idonei habent beneficium diuiſionis ex epiſtola di-

a ui Adria. Tertio no. quod plures fideiuſſores ſimpliciter acce-

c pti intelligunt in ſolidũ, c vt Inſtitu. e. §. ſi plures. Item ſecus in pluribus principalibus, vt l. reos. §. cum tabulis. ff. de duob. reis. ſecus in his, qui intercederent, obligationem in ſe principaliter aſſumendo, vt nota ſupra, ad Vellcianũ. l. ſi paternã. Vltimo no

3 ta, quod † expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt, nihil operaſ, vt plenè habuiſtis in l. 3. ff. de legatis tertio.

A D D I T I O N E S.

a Ale Non rectè. Per auth. præſente. quam auth alle. Bar in l. hoc iure, ff. de verb. obl. & in l. 3. § ſi quis. ff. quod quiſque iu.

b Ale. Per auth. præſente De materia huius auth. & limitatione ad eam, vide p Bar. in l Marcellus, ad fi ff eo. & ibi poſt eum. & Bar. & tex. & gl. in l. decem. de verb. obligationib. Et adde ad materiam huius auth §. nos autem. de fideiuſſ in gl no. de promiſſore ſi dicatis, & obligo me tanquam principalem de quo per Bart. in conſiliis, ſuis in conſi quod incipit, Si Titius. Et adde ad hanc auth. dictum Bal. in l. 2. ſupra, de exceptio rei iudic. De quo no. per me in l. qui vſumfructũ, ff de verborum obligationibus. & uide Bart. & ibi no. in l 3. § ſi is pro quo circa fi. ff. quod quiſque iur.

c Ale. Intelliguntur in ſolidum. No. per Bar plenè in l. reos, de duobus reis.

L E X IIII.

a **Nouatione.** a In ſtipulatione nouante nõ intelligitur repetitus fideiuſſor in dubio. hoc dicit.

A D D I T I O.

a Alex Nouatione. Plenè in l. alia, ff. de noua.

L E X V.

Iure noſtro. Iſtam legem habuiſtis in l. nõ rectè. & ibi no. ſ. eodem.

L E X VI.

Si pater. Subſcriptio, quam quis facit vt teſtis, nõ obligat eum vt fideiuſſorem. h. d.

L E X VII.

Si creditor. Qui non ſeruat fines mandati, non habet actionem mandati. h. d.

L E X X.

Fideiuſſor. No hanc legem ibi, ante condemnationẽ. Ex ordine innuit, q exceptio diuiſionis ſit peremptoria, & ſic poſſet opponi quandocunque ante ſententiam, dic vt l. ſi dubitet. ff de fideiuſ. & ibi per Dy.

L E X XI.

a **Cum alter.** Fideiuſſori ſoluenti debet cedi actio cõtra principalem, & contra fideiuſſores.

A D D I T I O.

a Ale Cum alter. Et iſtum tex. limita non habere locũ in fideiuſſore, qui tacite obligetur, vt puta in præſentia dixi alicui, do tibi fideiuſſorem, & ille præſens taceat & conſentiat, quia tacitè obligatur. Ita limitat iſtum tex. Imo in l. 5 §. fi. ff. ſoluto matrimonio. Ad quod inſuper vide tex in l cum oſtendimus, §. fi ff de fideiuſſo. Secùs in obligatione mandatoris, l. Lucius, ff eo Item fallit in caſu Ang. quãdo citatur fideiuſſor in iudicio, l. cũ oſtendimus, § fi. ff. de fide iu. & ibi Bar. & Bal. hic, adde gl. in l. ſi hæreditatem, ff. manda. Pro qua dicit Bal. in l. multum, C. ſi quis alteri vel ſibi, quod non poteſt fieri pro nuncijs.

L E X XII.

a **Blanditus.** a Vides ergo quod obligatio fideiuſſoris ſemper contrahitur verbis, vt hic, & l. 5. §. ſatiſfacere. ff. de verb. obliga. & Inſti eo §. fi. & c.

A D D I T I O.

a Ale. Blanditus. Vide Bar in l ſi ff ſi cer. pet. & limita ibi per Lud. & per me in l. 5 §. ſtipulatio. de verb obl.

L E X XIII.

a *Stante ſtatuto, quod inuentus cum armis puniatur in decem, non dicitur quis inuentus, niſi ſit captus.*

a **Si barſatorem.** a Inuentus dicitur, qui perſonaliter capitur. No. ergo, quod verbũ, inuentus, vel

---

A D D I T I O.

a Pariſ. Si Barſatorem Vide Iaſ. poſt Ale. in l. 1. ff. de acq. poſ.

a vel inuenire,a non verificatur in ſolo aſpectu, ſed apprehenſionem requirit. De hoc in l.1.in prin. ff.de acq.poſſ. & l.nunquã. §.theſaurus.de acq.re.do. Et per hoc dicimus, quod † ſi ſtatutũ
1 dicit, ſi quis inuentus fuerit cum armis, †&c. ſi non eſt captus, non dr inuentus, quia non ſufficit ſola viſio ſine captione, &c.

ADDITIO.

a Alex.Vel inuenire. No.de ver.inuenitur, quod intelligatur cum effectu. quod facit ad q. an ſi debeatur præmium capienti an debeatur capienti, ſed tenere non valenti. & Mod.maxime Ang.in l.1.§.hæc autem verba, ff. quod quiſque iu. qui dicit quod non obſt.quod debebit habere præmium per id, quod habetur in l.ſi poſt mortẽ in ſi.de contra.& in l.1.§.ſi ſic.ff.de poſtu. quod no. Ang. in d.§.hæc autẽ verba. Bal.reſpon.hic videtur tenere primam opi.Adde quod Barto.no. in l.1.in prin ff.de acq.poſſ.& in l.licet.ſup.de acqui.poſ. & ideo dicit Bal in l. item lapilli in ſi.ff.de re diui.quod ſi ſtatuto caueiur, quod mulier inuenta cum pernis puniatur, non poſſit puniri, niſi apprehendatur. Vide tamen quod dixi poſt Bart. in l.1 & inde Ang.in Authen.de ſan.epiſc.§.reuerendiſſimos, & Bal.hic, & vide ſup.de de pet.bon.ſub.l.1 & ibi vide aliqua de verbo, comprehenſus, & inuẽtus. Et de verbo, inuentus adde Bar in l.nunquam nu-la. ff.de acq. re. do. & hoc qd Bar.hic dixit, Pau.Caſt in l.ſed & ſi filio ff. de condit. poſ. ff.de cond.ſi ſic cau. Ad quod pondera gl. ibi ſuper ver.inuenerit.

LEX XV.

Liberum fuit. Ex diuiſione actionis quam creditor inter fideiuſſores ſpõtè facit, exceptio pacti fideiuſſoribus competit.hoc dicit iſta l.& l.reos, j.declaraui vobis in l.ſi creditores, ſupra, de pac.

LEX XXIIJ.

Reos. Electio non nocet creditori, quin ad alium poſſit redire.h d.hæc lex ſecùs in diuiſione, vt ſ.l.proxima.

LEX XXV.

1 *Ei, qui promiſit exhibere, poſt moram commiſſam datur ſpatium ſex menſium ad eam purgandam.*
2 *Promittens alium defendere, non liberatur exhibendo perſonam.*
3 *Caſus eueniens intra tempus conceſſum ad moræ purgationem, debitori non prodeſt.*

a Sancimus. a Iſta lex eſt ſingularis multum. Qui pmittit alium exhibere ad tẽpus, finito tẽpore poteſt intra ſex menſes moram purgare eum exhibendo, vel cũ idoneè defendendo, quo tempore elapſo non audit. Item caſus ſuperueniens intra tempus primum, liberat promiſſorẽ: ſecùs ſi eueniat intra tempus ad moræ purgationem conceſſum,
x hoc dicit hæc not lex. Not.ex l.iſta, † q poſt moram commiſſam datur ſpatium ſex menſium ad eam purgandam, quod eſt ſpe-
b ciale hic in eo, qui promiſit alium exhibere; ſecùs ſi pmiſiſſet
2 ſeipſum, vt l.ſi poſt tres.ff.ſi quis cau. No. q † iſte, q promiſit aliũ defendere, non liberatur exhibẽdo perſonam. Tertio no.quod
3 † caſus eueniens intra tempus cõceſſum ad moræ purgationẽ, debitori non prodeſt, quod eſt notabiliſſimum.

ADDITIONES.

x Ale.Sancimus. Non eſt alibi, & procedit etiam in criminali.no.Spe in ti.de arnis. §.fi. verſ.ſed quid ſi fideiuſſor. Contrarium dicitur tenere Guil.in l.pe. in prin ff. de pub iu. Sed ibi Imo.tenet primam opi.& gl. parua hic, & glo in l.3. ff.de cuſt. reo.& ibi quod poſſit huic legi renunciari, dicit Bal.in l.qui crimen. in 12. q qui accuſare, & hæc lex procedit etiam ſi iuramentum interuenerit. Adde dictis in hac l.quæ conſuluit Pa. de Ca.conſi.168.

b Ale.Eſt ſpeciale. Vide Bar in l.ſi inſulam, de verb oblig 6.q.& Bar.in auth. ei qui. de tempo.app in prin.in prin.in pulchra q. de qua hic per Bal.

LEX XXVII.

a Si fideiuſſor, a Hæc eſt ſingularis lex. Qui alium in iudicio ſiſti promiſit ſine ſcriptis, ſi lis negligitur intra curſum quatuor menſium liberatur.h.d. Primo.
b Item in cauſa publica ſi promiſſio in dubio intelligitur in ſcriptis facta: ſecus in cauſa priuata. h.d. hæc lex. Opp. & videtur, quòd fideiuſſor de iudicio ſiſti teneatur vſque ad ſententiam, vt l.Græcè §.& poſt litem.ff.eo.Sol. Dic tria verba, quandoque quis promittit aliquem exhibere intra certum tempus, & tunc habet locum ſupra lex proxi. Quandoque promittit aliquis aliquem exhibere, vel ſiſtere ſimpliciter, tunc aut promittit illũ, cum quo nulla lis eſſet in caſu, quo eius perſona requirebatur, ſeu ex alia cauſa, vt hic: aut promittit in litem, ſeu litis occaſio-
c ne. Primo caſu, aut fideiuſſit in ſcriptis, & tunc aut in cauſa publica, & idem. Aut in cauſa priuata, & liberatur per curſum quatuor menſium, vt in hac l. Si verò fideiuſſit in litem, ſeu litis occaſione tunc ſi quidem actor differt, & negligit litem, tunc idem quod dixi ſupra, quando promiſſio facta non fuit, litis occaſione: Si vero non negligit, ſed litem proſequitur, tũc tenetur exhibere reum vſque ad ſententiam, vt d.l.Græce.§.& poſt litem ff.eo.quæ perpetuo tene menti.

ADDITIONES.

a Ale.Si fideiuſſor. Vide Bar.in l.ſi ita ſtipulatus, in 3.oppoſi.de verb.oblig.
b Ale.In cauſa publ. Adde quod no.Bar in l.1 in ſi.ff.iud ſolui.
c Ale.Aut fideiuſſit in ſcriptis.Dicit Bald.in l.1.§.ſi. ff qui ſat.cog. in lect. antiqua, quod ſi quis promiſit non reſpectu litis, ſed reſpectu iudicis, vel partis facere illam promiſſionem de repræſentando, perpetuò tenetur. Allegat l.ſi quis vxori. §.ſi fugitiuum ff. de fur.vbi hoc non probatur.& Barto. ibi contrarium videtur velle.

a LEX XXVIII.

Generaliter. a Per electionẽ vnius, non liberatur alius reus, vel fideiuſſor, vel correus, vel confideiuſſor: & quod poteſt fieri per pactum, poteſt fieri per legem hoc dicit.

ADDITIO.

a Alex.Generaliter. Et ſi ſit facta miſſio in omnia bona alterius, eſt tex.& ibi Bar. in l.hæredes §.quod ſi.ff.eod.vbi poſt Bar. in prin.concord gl.in l.non ſolum. §. morte.ff.de ope no.nun.quæ alleg.illum tex.

De nouationib. & delegationib. *Rub.*

LEX PRIMA.

a Delegatio. a Delegatio debitoris non poteſt fieri, niſi cõſentiente debitore: ſecus in nominis venditione, hoc dicit.

ADDITIO.

x Alex.Delegatio. Hanc legem limita vt in l.non ſortem.de condi.indeb. & uide q dixi in princ.l.s.ſol.mat & Bal.ibi limitat hanc l.niſi creditor fuiſſet certioratus, ſed Imo.econtra.

LEX III.

1 *Debitor videtur quodammodo ſeruus creditoris.*
2 *Si concurrat ille, qui habet directas, & ille qui habet vtiles, quis præferatur.*

a Si delegatio, x Hæc eſt ſingularis, & multũ not.lex. Apud eũ, qui mandauit, ſeu ceſſit actiones remanent directæ, & ideo ei poteſt ſolui, niſi in tribus caſibus hic expreſſis h.d. No. iſtos tres caſus, in quibus impeditũ ſolutio, q debitor vellet & facere cedẽti. Materiã hu' legis examinaui multum pfunde in l.facta.§.heres.ff.ad Treb.No.ibi tex. quaſi
1 a cliẽte, & e quod † debitor videt quodammodo ſeruus creditoris. vide gl.& ſimile hẽs no.in l.fideicommiſ.§.ſi rẽ.ff.de le. 3.
2 Quærit gl.qd ſi concurrat † ille, qui habet directas, & ille q hẽt vtiles, quis præferi? Gl.uidetur dicere quod ille, qui habet directas, quod eſt contra iſtum text. qui ex prius præfert ille qui hẽt vtiles, niſi denunciet &c.Iõ diſtingue. Quandoque actio directa, & vtilis, tendunt ad eundem effectum. Quandoque actio vtilis, & directa tendunt ad diuerſos effectus, ſeu ɔ̃rios. Si tẽdũt ad contrarios effectus, tunc vtilis præferẽ directæ. Exemplum in vtili quæ præferẽ directæ, quæ competit domino contra quẽ facta eſt pſcriptio, vt l.ſi quis emptionis.ſ. de præſcriptio. triginta anno. Directo enim ſibi adinuicem aduerſanẽ. Quandoque directa, & vtilis tendunt ad eũdem effectum, vt in caſu noſtro, directa, q competit cedenti, & vtilis competit ceſſionario ad vnum, & eundem effectum competunt; tunc aut ille q habet vtilem, hẽt cauſam ab eo qui habet directam, & vtilis præfertur directæ. hic ẽ caſus hic. aut nõ hẽt cãm ab eo, & tũc aut directa ɔpetit ei, ad quẽ negotiũ pricipaliẽ ſpectat, vtilis vero ɔpetit ei ad quem

ADDITIO.

a Ale.Si delegatio. Iſtam legem intellige, & quando apud eum, qui ceſſit, aliquid remanet, puta actiones directæ: ſecus quando nihil remanet & quia cedens habebat vtiles. Ita intelligit hunc text Bartol in l.ex aſſe. ff. ad Treb. Qualiter autem hæc denunciatio debeat fieri creditori per ceſſionarium, uide Bartol. in l.1 in princip in 11.q.de oper no nun.& hic inde Bal.in l.3 ſup quod me cauſa. Illam legem limita ſecundum Bald. non habere locum in conceſſione facta ex vltima voluntate, quoniam tunc nullus cedens poterit agere contra debitorem, per text in l.ſi pecuniam.de leg 2. Nam ibi debitor depoſitarius condemnatus fuit de reſtituendo debitum depoſitum extraneo, nam teſtator ceſſit iura ſua Titio contra depoſitum, & hæres cogitur cedere actionem Titio contra depoſitarium, l.ſi ſeruus §.Margaritam ff.depoſi tamen in nullo caſu hæres cedens agere poterit contra debitorem, imo exceptione repellitur, vt ibi per Ang. No ſecundum Bal. ibi, qui dicit, quod omnis cedens non poteſt agere, quia debitor fuit grauatus de reſtituendo, ſecus ſi ab ipſo debitore fuit primum legatum, & non fideicommiſſum. Ita dicit volendo limitare hanc limitationem. Dicit tamẽ quod dictum Bal. erat menti tenendum. Et hanc legem limita per Bal in l.1.in ver.2. quæro, quid ſi procurator ſ quando procu.& ibi verum ſententia lata contra dominum per debitorem obſit ceſſionario. Et hanc legem in eo, videlicet quando denũciatum eſt ne ſoluat, limita procedere in tribus caſibus, ſcilicet in depoſitario, in poſſeſſione inquilini, in ſalario ſoluendo, vt in auth. ſed iam.& ibi Bald.ſupra, depoſiti. Et quid ſi ceſſionarius præuenit, tamen finita eſt inſtantia, an poſſit cedens agere, Bald.quod non, in l.3 ſupra, manda. & etiam limita hanc legem non procedere in eo, qui tranſtulit vtilem actionem in rem, quia niſi interueniat traditio, non enumeratur directa, ſecus in perſonali, l.cum tibi.& Bald ſupra, de hær. vend. Item limita vt in l.prouinciali.§.ſi de ope no.nun. Fallit etiam hęc, quando negocium re ipſa petinet ad ceſſionarium.l.ſi poſt conſtitutam. & ibi Ang. ff. de conſti.pecu. nam tunc præfertur vtilis actio directæ, vt ibi. Et dum dicitur hic, partis perceptio, & litis conteſtatio æquiparantur, limita per Bartol.in l.qui hominem §.1.ff.de ſol cum concordant. Item adde, quod in iſtis tribus fuiſſet impleta l.pacto ſucceſſorum.ſupra de pac.& ibi no.Bald.& dicit ibi Sal. quod eſt ſing. limitatio ad hanc legem. Quid ſi iuraui ſoluere Titio, & Titius ſucceſſit Seio, an ſi non ſoluo ſim periurus Vide Barto. in l. ſed ſi in hac. ff. de ioiu. uoc. in princ. & nn quod iſti tres caſus non habent locum in vtili actione in rem, ſecundum Bald.in l.qui tibi. C.de hæredi.actio.vendi.

quem ſpectat p quandam conſequentiam, aut econuerſo. Primo caſu directa præfert vtili, vt l. qua ratione §. literæ, de aegr. rer. do. & ibi no. & l. 1. de lo pub. fru. Secundo caſu vtilis præfert directæ, vt l. in cauſæ, in fi. de proc. Tertio caſu principali, qñ vtilis, & directa reſpiciunt diuerſos effectus, tunc nulla alteri præfert, ſed quælibet ſuum effectum proſequitur. Exemplum in directa, quæ competit domino, & vtili, quæ competit emphyteutæ feudatario & ſimilibus Nam dominus præfert in vendicatione ſui dominii directi, & emphyteuta præfertur in vendicatione ſui dominii vtilis, vt ff. ſi aget vectig. vel emphyteu. pet. per totum, & ff. de ſuperficie. l. 1.

LEX IIII.

1 *Quando procurator eſt factus ad pecuniam recipiẽdã, ſi confiteatur ſibi ſolutam eſſe, non ſequitur abſolutio, ſed requiritur vera ſolutio.*

a **Non abſtulit.** a Qui eſt factus procurator ad recipiẽdam pecuniam, alio mõ liberare non

1 põt. hoc dicit no l. No quod † quando procurator eſt factus ad pecuniam recipiendam, non ſufficit ſi confiteatur ſibi ſolutã eſſe, ſed requirit vera ſolutio vt ſequat abſolutio Aliud enim eſt confiteri ſe recepiſſe: & ideo fac. quod in inſtrumento dicatur habuit, & recipit, vel vere dedit, & numerauit.

ADDITIO.

a Ale Non abſtulit. De iſto tex vide Bar. in l 3 ſol. mat Adde Bar. in l 3. ff. ſi cert. peta. Ang. in l. nam & nocere ff. de pac. & Bal. & Ang. in l. a. § 1. ff de acq. poſſ. alias de quadr. præſc. in materiam iſtam dic, & dic quæ habes per Ino. in l. 4. § ſi ex conuentione. ff de re iud. adde ad hanc l. Bal. conſi 303. lib. 1.

LEX VIII.

a **Nouationum.** a Hodie nouatio in dubio non intelligitur facta, niſi ſpecialiter exprimat. hoc dicit. Materiam iſtam dic, vt dixi in l. qui vſumfructũ. ff. de verb. obliga. in l. pe. ff. de noua. vbi tractaui de materia iſtius nouationis voluntariæ, q̃ fit p ſtipulationem æque principalem. Qualiter autem nouet per ſtipulationem pœnalem, dixi in l. ita ſtipulatus. de verb. oblig. & Cyn. hic tractat, & non dicit vnum bonum verbum in iſta materia.

ADDITIO.

a Barb. Nouationum. Circa iſtam nouationem vide Lud. Roma. in conſi 119. & in conſi 20 & Bar. in conſi 44. Titius promittit mihi illud, quod alias debet dicat, q non eſt nouatio, ſed eſt fideiuſſio allegauit l. ſi. de noua. vide ibi Bartol. Pani Nouationum. An iſta lex habeat locum in delegatione, vide Ias. in l. ſingularia ff. ſi cert. peta.

De ſolutionibus, & liberationibus. **Rub.**

LEX VIII.

a **VSuras.** a Tene menti iſtum textum, quod quis nõ poteſt cogi, quod debet in vno loco, ſoluere in alio, niſi ex cauſa. Cauſas autem enumerat gloſ quam vide.

ADDITIO.

a Ale Vſuras. Hanc l. alle. Bar. in l. 5. §. ſi ff. de verb. obl. & uide quod no. dixi. poſt Bar in l. 1 ff de eo quod cer. lo. & Bal hic.
Menoch. Vide Iaſ in l. 1 nu 95. de iure emph ſup.

LEX XVIII.

Inquiſitio. In generali ſermone non continetur perſona loquentis. h. d.

LEX XXIIII.

Cum pro pecunia. Non debet quis petere id, cuius contrarium non eſſet poſtulaturus hoc dicit.

De acceptilationibus. **Rub.**

LEX PRIMA.

Iam tibi. Pupillus cum authoritate tutoris, poteſt per acceptilationem liberari, h. d.

LEX II.

Si donationis. Per Aquilianam ſtipulationem, & acceptilationẽ inſequutam, omnis tollit obligatio, niſi per reſtitutionem reſtauretur. h. d. hæc lex.

De euictionibus. **Rub.**

LEX PRIMA.

1 *An ſumptus, quos facit emptor in lite, a venditore illos recuperet.*

EMptor. Venditor hæreditatis nõ teneẽ de euictione rerum ſingularium, niſi ſpecialiter ſe ad hoc aſtrinxit. hoc dicit hæc notabilis lex & eſt menti tenenda. Circa hanc legẽ gloſſ. quærit

1 vnam quæſtionem, † vtrum ſumptus quos emptor facit in lite

a a venditore recuperet. a Breuiter de emptore hæreditatis, ſi quidem facit expenſas in lite rei ſingularis illos ſumptus non repetit, vt hic, ſed ſi faceret expenſas in litem vniuerſalis hæreditatis vel emptor rei ſingularis faceret expenſas, in lite dictæ rei, tunc eſt dubium. Finaliter gloſſa determinat, quod ſi quidem poteſt agi pro re principali ad intereſſe, puta quia euictio eſt ſequuta, tunc repetit etiam ſumptus. Si autem non poſſet agi quia euictio non eſt ſequuta, tunc non poteſt repetere ſumptus, vt, j. eodem. l. ſi ſtatus. in fi. hoc eſt verum, niſi ſint promiſſæ, vt l. venditores. ff. de verborum obligationibus. Ego ibi examinaui hunc articulũ, & teneo contra iſtam gl. videlicet quod ſumptus poſſet repetere. primo per id, quòd no. in l ſtipulatio iſta habere licere. in gl. magna. vbi dicitur, quòd iſta ſtipulatio ad expenſas committitur, ſed venditor tenetur emptori habere licere, vt l. emptor in fi. ff. de action. emp ergo, &c. Præterea, venditor tenetur ſtatim mota lite emptorem defendere. ff. eodem. l. ſi plus, vel minus. §. mota q Sed ille qui tenetur ad aliquẽ defendendum, ſi non defendit, tenetur ad intereſſe, vt l. cum quærebatur. iudic ſolu. ergo, &c. Et ex hoc apparet reſponſum ad omnia, quæ gl. hic dicit. Nam fateor, quòd non agitur tanquam re euicta, ſed agitur tanquam defenſione non facta ad intereſſe. Item non poteſt dicere, quod emptor geſſerit negotium ſuum, immo geſſit negotium vẽditoris, cum ipſe teneatur defendere non ob. j. eodem l. ſi ſtatus. vt ibi dicam. & plenius dic, vt dixi in l. venditores. de verborum obligatio.

ADDITIO.

a Alex A venditore recuperet. Quando venditor teneatur ad expenſas emptori in cauſa euictionis, addit tamen quod lite pendente emptor non poteſt petere ſumptus a venditore, ſecundum Bal. in l. cum teſtamento. ſup de teſta manu. ſed Bar. hic reprobat, ideo forte non procederet ſententia Bal.

LEX II.

Quoniam. Donator non tenetur de euictione, niſi pmiſerit h d. Quærit gl. hic, & diſtinguit vtrum donator teneatur de euictione, quam vide, & nota. Similem gl. habes in l. Ariſto. ff de do. & dic vt ibi.

LEX III.

a **Qui rem.** a Antequàm res euincatur, nõ poteſt emptor contra venditorem habere regreſſum. h. d. verum, niſi in caſibus quod dic vt in glo.

ADDITIO.

a Alex Qui rem. Probatur in l 1. § ſi poſtulatus, de prato ſtipu.

LEX IIII.

Si prædium. Datio in ſolutum ſimilis eſt emptioni, & ſimili modo de euictione agitur. hoc dicit, vt vid. ſtus in l. libera. ſupra, de ſentent.

LEX V.

Ex his prædiis. Hæc eſt bona lex, & menti tenenda. Antequàm res tradatur, vel pretium ſoluatur, poteſt emptor petere, vt pignoris obligatio diſſoluatẽ hoc dicit, & eſt bona lex.

LEX VI.

a **Non dubitatur.** a In cõtractu emptionis debeẽ euictio, etiam ſi non promittatẽ. hoc dicit, & bonum caſum habet multum.

ADDITIO.

a Barb. Non dubitatur. In materia euictionis, vide Lud. Roma. in conſi. 248.

LEX VII.

Authore. Sufficit quod denuncietur principali, licèt fideiuſſor ignorauit hoc dicit hæc bona l.

LEX VIII.

1 *Venditori neſcienti litem motam eſt denunciandum.*

a **Emptor.** a † Emptor de euictione non agit ſi non denun-

1 ciauit, vel contumax fuit, vel ſi per iniuriã iu-

b dicis condemnatur. hoc dicit. Quærit gl. † nunquid ſi venditor neſcius, an ei debeat denunciari. Glo. hic videtur dicere, quod non. idem Dyn. in cap. eum qui certus. de regu. iur. lib. 6. Dixi tibi hoc anno contrarium, nam in denunciatione, quæ continet nudam notificationem, procedit illa regula, eum qui certus, &c. vt l. prima. in fi. ff de act empt de perit. hæred. l. item veniunt. §. petitam. Sed iſta denunciatio continet aliquid, ſcilicet inuitationem ad aliquid faciendum, ſcilicet quòd veniat ad defendum, ſeu quod liti aſſiſtat, vt l prima. ſupra, de peric. & commod. rei vend. & ibi dixi. & ſupra, eodem. l ſi parentes. & l. em-

c pti. vnde requiritur iſta notificatio, c vt l. denunciaſſe. ff. de adulte. Licet enim ſciam litem eſſe motam, & tamen ego neſcio ſi tu velis, quod veniam ad defendendum, vel ad aſſiſtendum liti, forte tu confidis tantum de te, quod ſufficit.

ADDITIONES.

a Alex Emptor. Adde Bar. in l. qui abſente. de procur & adde quod etiam qui recipit rem in ſolutum, debet denunciare. l libera. vbi gl. & Barto ſupra de ſent. adde an debeat habere dilationem ad denunciandum. Ioann. Andr. in tracta. in addi. in princ. & quod venditori ſcienti litem motam ſit denunciandum, tenet Io. An in addi ad Spec. in tit. de emptio. & vendi. §. fina. vbi alleg. tex. in fin. in l. ſi parentes. inf eodem.

b Alex Quærit glo. Vide Mod. in c. fi. de emp. & vend.

c Ale. Notificatio. Idem tenet Spec. de emp. & vend. § fi. in fi.

LEX IX.

Si controuerſia. Si fit denũciatio, & res euincitur, de euictione agitur; ſecus ſi ante euincatur hoc dicit.

LEX

LEX X.

SI fines agri. Quod per actionem finium regundorũ euincitur, in actione ex empto p euictionem venit: ſecùs ſi non euincatur, ſed ex alia cauſa per iudicẽ adiudicetur. hoc dicit.

LEX XI.

Exceptione. Quem de euictione tenet actio, etiã tanquam fideiuſſorem, eundem agentẽ repellit exceptio hoc dicit. Not. ſecùs in hærede fideiuſſoris, vt videbitis. ĩ. eo. l. fin.

LEX XII.

Siue. Etiam antequam res euincatur poteſt ad intereſſe agi, ſi hoc agatur. hoc dicit.

LEX XIII.

a Si ob cauſam. aSi vẽditio fiat à iudice pars obligatur de euictione, & ideo eum agentem repellit exceptio. h. d. Not quod iudex facit, pars facere videtur. Simile vidiſtis. ſ. ſi in cau. iud. l. 1.

ADDITIO.

a Ale. Si ob cauſam Adde Bar. ad hanc l. meminerint ſup. vnde vi. No quod facit iudex, pars facere videtur limita per l. à diuo Pio. §. ſi emptor de re iud. & quod ibi habetur, nam in propoſito ibi, licet pars non poſſit recedere à contractu venditionis, tamen iudex poteſt. Secundo, & magis propriè, ad hanc limitationem, ſecundum Bald. in l. inſtar de iur. ſiſ lib. 10. & per Ang. in repe. § ex non ſcripto. Inſt. de iur. natura. ubi tenet quod tunc factum iudicis reputetur factum partis, quando illud clauditur ſub adminiſtratione iuriſdictionis, aliàs ſecus, quod no. Item ad iſtam adde quod notat Bal. in l. ordo, & quod dixi in vlt. modo quæro. de execu. re iud. & adde quod dixi ſecundum Ang. addẽdo Bal. hic per illum tex. qui etiam limitat in facto iudicis, qui certe proceſſit, & facit ad no. quæſtio. Bal. in l. 1 in ver. & hoc facit ad quæſtionem. ſup. ſi ſeruus extero.

LEX XIIII.

Siue poſſeſsio. Quem de euictione tenet actio, tanquam hæredem principalis, eundem agentem repellit exceptio. hoc dicit Secus eſt in hærede fideiuſſoris, vt infra eod. l. fi.

LEX XVI.

Super empti. Re euicta agiꝰ de euictione ad intereſſe precij, fructuum, vel meliorationũ. hoc dicit.

LEX XVII.

Si cum quæſtio. Re euicta per ſententiam agitur ad intereſſe: ſecùs ſi ſponte reſtitueretur.

LEX XVIII.

Si ſtatus. Si emptor ſuccubuerit, regreſſum de euictione habet: ſecus ſi obtinuerit h. d. Quod hic dicit ad venditorem non poſſe reuerti, quando obtinuerit, non intellĩgas actione ex empto, quaſi res ſit euicta: ſed actione ex empto, quaſi res non ſit defenſa, ſicut dixi ſ. eo. l. 1.

LEX XIX.

Si obligata. Emptoris præſcriptio prodeſt venditori. hoc dicit.

LEX XX.

a SI parentes. Re euicta agitur de euictione, etiam contra venditores hęredes, a nec ex eorum pſona poteſt in integ. reſtitutio impetrari. h. d. No. tex. ibi, nec vobis, vt defendatis, &c. Ad illud, quod dixi in l. emptor. ſ. eo. titu. modum denunciandi dicam vobis. ĩ. l. proxi.

ADDITIO.

a Ale Hęredes iſtam l. cum duabus ſequen. alle. Bar. in l. emutas. ff ſi cer. pet. & Bar. in l. ſtipulatio iſta, in prin. de ver. ob.

LEX XXI.

Empti. Etiam ſi poſt longum tẽpus res euincatur, de euictione agitur, ſi fuit legitime denunciatum. h. d.

a Circa l. noſtrã quæro de formaa huius denunciationis, quam emptor debet facere venditori. Reſpond. Primo debes facere venditorem certum, quod lis eſt mota ſibi, vt ſupra, eo. l. ſi cũ quæſtio. & ideo puto quod debes ſibi oſtendere libellũ in publica forma, & ei copiam dimittere: aliàs enim ipſe non redditur certus, quod lis mota fuerit, quare enim ipſe hoc tibi credere debet: qua certioratione facta debes ei denunciare, vel proteſtari, quod veniat ad defendendum. Iſta autem verba, potes quibus verbis vis componere, vel ſecũdum formam l. j. ſupra, de peric. & commo rei vendi. vel ſecũdum formam legis præcedentis, vel ſecundum formam l. 1. & ĩ. e. l. cum ſucceſſores.

ADDITIO.

a Ale Forma. Tene menti hanc formam denunciandi. Idem dicebat Bar in l. non ſolum. § morte de ope. no. nun. Adde quod no. in c. ſi. de emp. & vend. & Cle. cauſam de electio quod no. Bar ibi dixi poſt Imo in l. a ... ff. ſol ma. et de hac forma vide Bal. in l. ſi cum quæſtio. ſup. eod. & ibi tenet contra Barto. & ibi Barto. Facit quod no. Bar. in l. ... q. de ope. no. nunc. & vide Bal. in l. libera. ſup. de ſen. & Bar. in l. qui alienam. ſupra de proc. & Bal. in l. emptor. ſupra, eo vbi tenet contra Bar ibi. Et hic adde pulchre Ang & Imo in l. cum ex cauſa. de verb. obl. Cum bar concordat Ang. & Imo. in l. cum executione. § in ſolidum de verb. ob.

LEX XXII.

Cum tibi. Ex ſtipulatione de indemnitate poteſt agi, cũ id, p quo res eſt obligata, fuerit ſolutu. h. d.

LEX XXIII.

Cum ſucceſſores. Re euicta agiꝰ de euictione ſi fuit denunciatum, vel ſi nõ potuit reperiri, cui denunciaretur. h. d.

LEX XXIIII.

a Si poſt. Quando euictio imminet in limine ꝯtus, emptor non cogiꝰ ad ſoluendum precium, niſi ſibi caueaꝰ idonee. a hoc dicit hæc no. lex. Opp. ff. eo. l. emptori. vbi venditor non teneꝰ cauere de euictione. Solu. eſt verum, niſi ĩ limine contractus euictio immineat. Quæro, vtrum dẽat pſtari ſatiſdatio pro illa euictione, quę ex illa cauſa tantum immineat an generaliter? Gl. hoc nõ firmat. Finaliter Docto. vident velle quod generaliter p l. ſi de reſcin. ven. & tene mẽti hãc l. Ex hac enim l. ſunt factæ mille malitię, nam ſupponit emptor quendã qui litem mouit, vt poſſit habere fideiuſſorẽ de euictione, quid enim tunc fiet, quando vẽditor fecit hoc fieri malitioſè ab emptore. Certe compelliꝰ emptor iurare, quod per calumniam nõ facit ſibi mouere litem, & eodem modo compellitur iurare ille, qui eam mouet, vt ſ. depoſiti. l. 1.

ADDITIO.

a Ale. Idonee. Vide in l. a diuo Pio § ſi poſt. de re iudi. Not. φ vbi iminet euictio in limine contractus, debet præſtari fideiuſſor ad ie quod no. Bar. in l. habitatione § ſi per iſtum tex. de pericu. & commo rei vend. & quę dixi per ipſa iura in l. commodare. cum ſeq. ff commo poſt Bar. Si autem venditor ſciuiſſet rem eſſe alienã incontinenti, poteſt ante euictionem conueniri. Tex eſt ſing in l. ſi ſeruus quem, in ſi de actio. emp. & gl. in l. j ſupra, eo & Bal poſt Bar. in l. 1 §. ſtipulatio de pt. ſtipu. & ibi etiam ponit omnes caſus, in quibus cauetur de euictione. & vide no. φ per Bal. in l. familiæ la 2. ſup. fam erc. quando euictio uenit a patre, an ego tenear ſi imminet euictio in limine contractus, collige ex notatis per Bald. in l. 1. ſup. ... mater & in le ibi Bal. qui ponit, an ſi non offeratur fideiuſſor in caſu huius l. emptor teneatur ad viuras pretij non ſoluti. dic, vt per Io. An. in addi. Spec. in tit. de empto & vendit. § ſtan prima ad ſiuo. Et an ſi via ſit obuia di fraudibus de quibus in hac l. vide Io. An. eod. tit. præallegata § 1. verſi. primo autem in additi. Facit ergo cnt Menoch Soc. ſe. conſi. 108. col. 3 ver 5. 2. defenſio. lib. 1.

LEX XXVI.

Si quis tibi. Re perempta nõ timet vẽditor periculum euictionis. h. d.

LEX XXVII.

a Si fundum. a Qui emit rem alienam ſcienter, nõ habet regreſſum de euictione, etiam ad preciũ, ſecus ſi ignoranter. hoc dicit.

ADDITIO.

a Si fundum. Vide in l. emptor § ſi de ac emp. & gl. Ang. Bar. & Doct. in l ſi familiæ. ſupra, fam erc. & gl & Bal. in l. non dubitatur ſupra, eo & hic

LEX XXVIII.

Emptori. Emptor poteſt ſe defendere, etiam ex iurib. venditoris. h. d.

LEX XXIX.

Si permutationis. In ꝯtu permutationis re euicta denunciatione ſolenniter facta. agitur de euictione. h. d.

LEX XXX.

a Non ex eo. aBona fides pręſumiꝰ, niſi probetur contrarium h. d. De hoc dic, vt in l. cum quærebatur. vnde vi.

ADDITIO.

a Ale Non ex eo. De hoc per gl & Inn in c. vigilanti. de præſcr. & hic, quando non habet titulum reprobatum a iure, ſecundum Bar. no in l. quemadmodum inſ. de agri. & cenſi. lib. 11.

LEX XXXVII.

Hæredem. Quẽ d euictione tenet actio, vt fideiuſſoris hęredem, eum agentem non repellit exceptio hoc dicit hæc ſingularis l. Et eſt caſus, quem neſcio alibi. Rationem autem huius l. inueſtiga per te. Tangitur per gloſ. ff. de legat. 1. l. & quidem.

Creditorem euictionem pignoris non debere. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Vendens rem tanquam tutor, vel curator, licet non teneatur de euictione tenetur tamen ſe oſtendere talem legitime.*

CVm iure. Qui vendit rẽ iure creditoris, ad hoc teneꝰ, vt doceat ſe creditorẽ aliis potiorem, aliter de euictione nõ teneꝰ, niſi expreſſe promiſerit, vel in dolo fuerit, hoc dicit cum l. ſeq. Opp. ſ. titu. 1. l. non dubitatur. Solut. quandoque quis vendit rem, vt ſuam, & tunc de euictione teneꝰ, etiam ſi nil dicat. Quandoq; quis vendit rem non vt ſuã, ſed vt alienam, & creditor tũc non teneꝰ de euictione, ſed tenetur ad hoc, vt doceat ſe creditorem
2 aliis potiorem, quod tene menti. Ex hoc ego dico, † quod qñ

aliquis

a aliqius vendit rem tanquam tutor, a vel tanquam procurator, quod licet non teneat de euictione, tenetur tamē ſe docere tutorem legitimum, vel procuratorem legitimum, propter legem quod perpetuò tene menti, quia allegaui mihi es.

ADDITIO

a Alex. Tanquam tutor. No. quod tutor, vel procurator non tenetur de euictione, & vide iſtum tex. no. Bar. in l. ſi § & ſi præſtatam ſup. de iure delib. licet aliqui dicat ipſum non bene dixiſſe. & adde Bar. in l. procurator, qui pro euictione. ff. de procu. & in l. 1. ff. de prætor. ſtipul.

Menoch. Ruy. conſi. 41. nume. primo lib. 4. Roe. quæſtio. 80. nume. 3. 4. q. 174. num. 5. in fin.

De patria poteſtate. *Rub.*

LEX PRIMA.

a **Si filium.** a Libertas a patria poteſtate præſcribiē longo tempore, hoc dicit in ſummario.

ADDITIO.

a Alexand. Si filium. Et de intellectu huius l. & glo. vide Bar. in l. 2. ſup. ſi aduer. rem iudic. & in l. poſt mortem ff. de adop. An Iudæi, & Saraceni habeant filios in poteſtate, vide poſt Bar. in l. item in poteſtate ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. & qualiter probetur patria poteſtas, vide Bal. in l. 3. ff. ſol. mat.

LEX IX.

Nec filium. Contra negantem ſe filium eſt impoſita pęna p Senatuſcō. & ſunt itroductę actiones præiudiciales. & pater cogiē alere filium maiorem triennio
a minorem autem triennio cogitur mater lactare. a h. d.

ADDITIO.

a Ale. Mater lactare. No. quod mater cogatur lactare filium vſque ad triennium. adde quod legitur in cap. 1. 32. de conuer. infidel. & in l. 1. ſup. de infa. Fal. it niſi mater eſſet ita nobilis, cui eſſet verecundia, arg. l. nepos Proculo. ff. de verb. ſignifica. vel quia eſſet paupercula, vt quia vellet lactare extraneos cauſa lucri l. ſed & ſi hæredes cum ibi ſcripeis, ad exhib. & quod ibi dicitur. intelligas etiam patre inuito. l. 2. in prin. cum gl. in ver. iuſta cauſa de lib. exhib. vide per Mod. in l. ſi cum dotem § ſi autem in ſæuiſſimo. in tex. ibi, omnem talē mulierem, &c. vbi habet no. quod mater de dote tenetur alere filium, q. no. & Bal. in l. alimenta. ſup. de nego. geſt. & gl. hic in ver. nomine. & Bar. hic & Bal. in l. ſed & ſi § 1 ff. ad exhi. vbi hanc l. limitat, quod mater non tenetur propter inopiam, & neceſſitatem laborandi. & Bar. in tract. alime. & in l. ſi quis lib. § ſi mater ff. de lib. agn.

De adoptionibus. *Rub.*

LEX PRIMA.

a **CVm in adopti.** a Datus in adoptionem alicui ex aſcendentibus eis ſolis ex teſtamento, & ab inteſtato ſuccedit, vt ſuus: datus vero extraneo ex teſtamento capit quantum ei relinquitur, & non vltra ab inteſta ſuccedit vt ſuus, ſuccedit etiam patri naturali. Item per emancipationem omnia iura adoptionis tolluntē, hoc dicit tota iſta lex.

ADDITIO.

a Alex. Cum in adoptionibus & iſta l. & § admonemus. & § at hi. qui allegantur in gl. dum dicitur filium datum in adoptionem auo materno, non poſſe patri legitimo, & naturali ab inteſtato ſuccedere, ſunt correcti per Auth. de hære. ab inteſtato. § 1 ibi, ſiue ſint poteſtatis. ſiue ſub poteſtate ſunt conſtituti, & addit. §. nulla vero. in d. Auth. per quam videtur eſſe concepta iſta lex in caſu conuerſo ad primum ſupra dictum.

De emancipationibus liberorum. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Creatus notarius ab vna ciuitate, vbique poteſt conficere inſtrumenta.*

SI lex. Hic eſt bonus caſus. Qui hēt iuriſdictionē ex lege municipali, pōt eam exercere inter volentes, & nō ſubditos, & vires habebit apud omnes. h. d. Tene menti hanc legem Not. argumen. ꝙ
1 † notarius creatus a authoritate cōmuni vnius ciuitatis, poteſt
a facere inſtrumenta in alia ciuitate, quę vires habebunt in omni loco. Facit etiam quod ſi forenſis facit hic teſtamentum ſm formam ſtatut. huius ciuitatis, quod valet. Facit etiam ad multa alia, quæ examino plene in repet. l. cunctos populos, de ſumma Trinitate, & fide catholica.

ADDITIO.

a Ale. Notarius creatus Adde Bar. in l. nec ei, §. eorum in fine. ff. de adoptionib.

LEX IIII.

a **Nec auus.** a No. quod beneficia non conceduntē cum alterius iniuria, vt l. 1. §. merito. ff. ne qd in loco publi. Quæro vtrum in caſibus illis, in quibus poteſt pater cogi emancipare filium, an eiſdem caſibus econuerſo cogatur filius retinere, vel recipere emancipationem. Glo. hic tenet qđ non. Item in Authen. quibus modis natur. effic. ſui. §. generaliter. In contrarium videtur text. in l. quidam cum filium. ff. de verbo. obliga. & ibi dixi.

ADDITIO.

a Alex. Nec auus. Adde Bal. in l. quamuis. ſup. de fideic.
Pariſ. Nec auus. Vide Ia. de Bel. in tract. de quæſt.

LEX V.

1 *An infans poſſit legitimari.*

Iubemus. Parentes poſſunt emancipare filios abſentes impetrato reſcripto principis, & eorum accedēte conſenſu, niſi eſſent infantes, quorum cōſenſus nō requirit.
a hoc dicit hæc bona lex. Et fui interrogatus a quodā magno ad-
1 uocato de Tuſcia de tali quæſtione. † Baſtardus infans fuit legi-
b timatus, nūqd valeat talis legitimatio b cum eius conſenſus nō interuenerit? Videtur, quod non, niſi eorum interueniat cōſenſus, vt in Auth. quibus modis nat. effic. ſui. §. illud tamē, ego reſpondi, quod illud debet intelligi ſecundū determinationē huius l. niſi ſit infans, per iſtum tex. quem no. bene, & ſigna.

ADDITIONES.

a Alex. Interrogatus. Hanc l. allega. Barto. in l. imperium, in primo gradu mixti imperii. ff. de iur. om. iud. in ver. fui interrogatus & ad Bar. hic, adde Bal. in conſ. ſuo incipien. Præſupponitur, quod dictus Comes Sabaudiæ. adde Ang. de Are. Inſt. de adopti. § ſi & hic adde Barto. in l. inuiti ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. per Aug. in diſpu. ſua. Nobilis quidam genere. & Flo. de ſan. Per. in quadam diſputa. per Bal. in auth. præterea. de natu. lib. & no. caſum, in quo illegitimus poteſt legitimari ſine conſenſu ſuo. Adde bonum caſum etiam in quo filius inuitus poteſt legitimari. l. in caſu, quo filius occidet ei arcam ſuam concubinam, quam pater ſuus vellet in vxorem ducere, tex. in Auth. quibus modis natu. effi. leg. § licet adde Aud. Sic. conſi. 56. 2. lib.

Menoch. Adde D. Alcia. in l. 2. nume. 27. in ſi ff. de verb. obliga. vbi concordantes allegat.

b Menoch. Legitimatio. Latiſſime Dec. conſi. 317. nu. 5. 6. Cur. ſen. conſi. 16. viſo puncto. Soc. in conſi. 97. nu. 23. lib. 2.

De ingratis liberis. *Rubrica.*

LEX VNICA.

Filios. Filij ſi ſunt ingrati, reuocantur in patriā poteſtatē. hoc dicit.

De poſtliminio reuerſis, redemptis ab hoſt. *Rub.*

LEX III.

CVm agnatos. Nota, quod quando dubitatē an aliquis ſit viuus, vel mortuus, non poteſt adiri hæreditas, ſed interim datur curator bonis. Idem dicit l. ſeq. ſcilicet dum dubitatur, an viuat aliquis, vel ſit mortuus, nihil interim poteſt fieri, De quo in l. ab hoſtibus, ex quibus cauſis ma.

LEX IIII.

a **Nec nos.** a Hæreditas eius, de cuius morte dubitatur, nō poteſt adiri, quod not. &c.

ADDITIO.

a Alex Nec nos. Vide Bar. in l. 1. ſup. de pac. & vide no. Bald. in l. aut qui rem ſup. de iactoian. cuſle.

LEX VI.

Cum & poſtliminii. Gloſ. in l. obligatione. §. de ſol. quærit vtrum obligatio, & depoſitio facta ab alio non à debitore, liberet debitorē, Gloſ. non determinat. Habetis caſum hic, quod ſic, vt l. qui decem. §. 1. ff. de ſolu.

LEX VII.

a **Liber captus.** Nota caſum, & videtur mihi, ꝙ Guli. de Cun. inter alia alleg. hanc legem, ꝙ ſi pater ſoluit pecuniam pro redimendo filio capto à latrunculis, videtur quod poſt mortem patris, fratres poſſunt computare in portionem eius. Hæc lex facit, quod no. Gul. tractat ī l. frater à fratre. ff. de condi. inde. Sed ſi pater ſoluiſſet condemnationem pro filio delinquente, tunc puto, quod eſſet aliud, vt plenè dixi in l. Stichus. ff. de pecu. leg.

ADDITIO.

a Ale. Liber captus Eſt ſingu. ſecundum Bal. in l. alimenta. ſup. de neg. geſt. Quid in fratre, vide Bar. in auth. ſi captiui C. de epiſ. & cler. & hanc l. no. Bal. in d. l. alimenta. Quod ſi mater redimat filium, & proteſtetur, quod non intendit donare, contrarium tenet in auth. ſi captiui.

Quæ ſit longa conſuetudo. *Rub.*

LEX II.

1 *Populus Romanus, an hodie poſſit facere legem generalem adſcriptam, & expreſſam*
2 *Debemus ſequi quod populus Romanus facit ex certa ſcientia, conſuetudinem inducendo.*
3 *Argumentum de pacto ad ſtatutum, vel conſuetudinē, quomodo procedat.*
4 *Conſuetudo quid ſit, & quas vires habeat,*
5 *Differentia inter legem communem, & conſuetudinem.*
6 *Quæ ſit differentia inter conſuetudinem, & legem municipalem.*

Si eſt

7 *Si eſt factum ſtatutum de caſu deciſo per conſuetudinem, quo iure agendū erit pro illo caſu, an conſuetudinis, an ſtatuti.*
8 *Si quis propoſuit condictionem ex conſuetudine, & non probauit conſuetudinem, ſed ſtatutum, uel econtra, an obtineat.*
9 *Differentia inter conſuetudinem, & ſtylum.*
10 *Quæ ſit differentia inter conſuetudinem, & mores,*
11 *Conſuetudo, & præſcriptio quomodo differant.*
12 *Requiſita ad inducendam conſuetudinem. Binus actus dicitur frequens,*
13 *Conſenſus totius populi, vel maioris partis requiritur ad conſuetudinem inducendam.*
14 *Conſenſus totius populi, vel maioris partis, quomodo colligatur.*
15 *Temporis diuturnitas requiritur, vt inducatur conſuetudo.*
16 *Tempus diuturnum ſiue longum quod dicatur.*
17 *Quare tempus diuturnum requiratur ad inducendam conſuetudinem,*
18 *Certa pars populi ciuitatis, poteſt ex ſua parte conſuetudinem inducere,*
19 *In conſuetudine inducenda, an requiratur actus iudiciarius.*
20 *Quod poſſit induci conſuetudo ſine contradictione.*
21 *Conſuetudo, an induci poſſit per errorem.*
22 *Per conſenſum coactum, an inducatur conſuetudo,*
23 *Si iudex iudicauit pluries contra legem, præſente maiore parte populi, & longum tempus ſit elapſum, an conſuetudo ſit inducta inter omnes.*
24 *Conſuetudo an inducatur ex ſententijs, quę non ſunt mandata executioni, & longum tempus ſit elapſum a tempore pronunciationis earum.*
25 *Ex ſententia arbitrorum, quando inducatur conſuetudo.*
26 *Sententia lata inter non ſubditos, quando poſſint conſuetudinē inducere*
27 *Per ſententias reſciſſas, quando conſuetudo induci poſſit.*
28 *Conſuetudo inducta, qualiter in iudicio deducatur.*
29 *Conſuetudo quando debeat in libello allegari.*
30 *Conſuetudo probatur per duos teſtes.*
31 *Qualiter debeat probari conſuetudo.*
32 *Teſtes probantes conſuetudinem, quomodo deponere debeant.*
33 *Iudex non debet ſupplere defectum probationis in vim agendi, nec in vim excipiendi.*
34 *Quando pro conſuetudine, quandoque fuit iudicatum, quandoque contra, an ex prioribus ſententijs erit inducta conſuetudo.*
35 *Si ad probandū conſuetudinem producuntur quatuor teſtes, quorum duo deponunt ſic actum, A. & B. præſentibus, alij P. R. præſentibus, quod non probatur conſuetudo.*
36 *Si bis contra legem eſt iudicatum præſente maiori parte populi, tamen reperitur quod aliquis contradicit, an conſuetudo erit inducta, quod ſic.*
37 *Conſuetudo quando liget infantes, & furioſos.*
38 *Clerici, quando ligentur conſuetudine laicorum.*
39 *Stante conſuetudinis diuerſitate actoris, iudicis, & rei, quæ erit ſeruāda,*
40 *Si populus vtitur contra conſuetudinem, an erit interrupta.*
41 *Statutum, vel cōſuetudo ciuitatis, quando vendicet ſibi locum in caſtris ſibi ſubiectis.*
42 *Conſuetudo ciuitatis, an habeat locum in caſtris ciuitati vnitis.*
43 *Si euenit caſus ſimilis pro parte legi ſcripta, & pro parte contraria conſuetudini, quod ius attendatur,*
44 *Quando vtramque ſimile procedit pariter per omnia.*
45 *Conſuetudo quando ſit ſeruanda, & quando non.*

CONſuetudinis. In repe. huius l. j. ſcriptum ordinem ſeruabo, quia primo cōtinuabo māam ad pcedētia, & ſic ſm Azo. in ſumma. Dictū eſt ſ. de iure ſcripto, ſeqtur videre de iure nō ſcripto ar Inſt. de iu. nat. §. cōſtat. iō ponit hic hāc rub. arg. de iur. nat. §. ex nō ſcripto. Scđo diuido legē in duas partes, in quarū prima Imperator ꝯſuetudinis authoritatē extollit. In ſcđa eā limitat, & reſtringit. Scđa ibi, verū, ſ. Tertio ſic ſumma, ſm Azo. Io. & Gl. Cōſuetudo ſpecialis certi loci, in eo loco vincit legē cōem, & generalis generaīr: nō aūt ſpecialis generaliter in quolibet loco. Venio ad quartum, ſ. ad caſum in terminis, quē ponas in genere, & in nube, & ī qualibet parte. Lege p teipſum, qa facilis eſt. Venio ad quintū, ſ. ad notabilia, q̄ duo colligas p teipſum, vt ſ. patet in diuiſione legis, & ī caſu ſummario. Venio ad ſextū, ſ. ad materiā huius legis, q̄ eſt ſubtilis, & profunda, & prolixa: ſed eā, quā cōmodius potero, reducā ad compēdiū. Et primo expediam apparatum huius legis per decem contraria, & quādā quęſtionem in eo formatam j. tractabo. Demū veniā ad materiam prolixiorem huius legis, & eam per quęſtiones expediā. Vltimo diſtinguendo, in ea cōcludam, & ero breuiter expeditus, & certe apparatus eā ponit finē huius legis tribus modis, teneas quā vis. Primo vero legem ſic exponas. Conſuetudinis vſuſque lōgæui, i. cōſuetudinis inductæ ab vſu lōgęuo, tanquā a cauſa mediata, & remota, vt inf. dicam, ſecundum Pet. Et ſic patet, quod prima gl. huius legis, quę fuit Irne. eſt falſa. ibi, verū, i. pro ſed. Item in fi. aut legem, expone legem, ſ. communē generaliter, i. conſuetudo generalis certi loci, ſecūdum Azo. & gl. Alias duas expoſitiones, quæ ſunt in apparatu, vide per te ipſum, qa ſunt claræ. Oppo. glo. primo loco de principio huius legis ad fi. Ad qđ reſpondet primo, ſecūdum Bulg. quod princ piu aſſerat ī genere, finis in ſpē vetet, & ſic deroget prin. nō abroget. arg. ff. de ver. ſig. l. derogatur, quod nō eſt bene tutū, cum debeamus correctionem legum particulariter, & generaliter euitare, vt l. pcipimus. in fi. ſ. de app. & ī Auth. quib. mona. eſſi. ſui. §. trib. coll. 7. cū ſim. ſm Io. ſm hāc ꝯdicimus, vt patet ff. ad Ter. l. 1. §. q operas, ergo male, quare gl. ſoluit ſcđo mō, videlicet ꝙ principiū legis loquaī de ꝯſuetudine, q̄ eſt ſm leges finis vero de illa. q̄ eſt cōtra legē. Quæ ſolutio nō eſt bene tuta, cū tota iſta lex loquaī vniformiter de eadē conſuetudine, vt patet ex aduerſatiua, & cōtinuatiua ibi, verum, & c. ar. ff. de leg. 1. l. apud Iulianū. §. fi. & de teſt. l. heredes palā, § ſed & ſi notā. & qđ no. ff. de don. l. 2. circa princ. & l. eleganter. ff. de dolo. Quare gl. ſoluit tertio modo, ſecundū Ioan. quod principium loquitur de ꝯſuetudine generali, quę generaliter vincit leges: vel ſpeciali, q̄ ſpecialiter. Finis vero de ſpeciali, quę non vincit generaīr. facit quod ſtatim dicā in ſolutione ſequentis contrarij. Secundo op. gl. ad finem huius legis de l. de quib. in fine, ff. de le. Solu. multis modis. Primo ſecundū Plac. ꝙ d. l. de quib. loqtur ſecūdū tempora antiqua, ſecundum quę populus. Rom. poterat facere legē generalem, ergo & conſuetudinem generalem contrariam legi, & illam contrariam legē tollentem: hęc lex loquitur, ſecundū tempora moderna, ſecundū quæ populus Romanus non poteſt legē generalem facere, ergo nec conſuetudinē contrariā illam vincentem. Ad hoc ſupra de vete. iur. enucl. l. 1. §. cū enim. & de legib. l. fi. Inſt. de iure natura. §. ſed & ꝙ princip. & ff. de ori. iur. l. 1. §. nouiſſime, & de cōſt. princip. l. 1. ī princip. Quod non videtur bene dictū, quia ſecundum hoc d. l. de quibus eſſet derogatū, ſeu abrogatum per l. ſeq. qđ in caſu dubio dicere non debemus, vt dixi in ſol. contrarij pcedentis. Prēterea Gul. de Cun. in d. l. de quibus, illud impugnat, & aīr ſatetur quod in principē translata eſt poteſtas condendi legem expreſſam, & ſcriptā, non autem conſuetudinariam, quæ in eum nō potuit transferri, cū procedat ex tacito cōſenſu, argumen. ff. ad Trebel. l. ſi patroni §. q fideicōmiſſariam, & ſic dicit hodie populū Roma. poſſe facere conſuetudinem generalem, cum poteſtas ipſius l. cōſuetudinariæ inducēdę nō ſit translata in principē, & ſecundū hoc d. l. de quibus hodie remanet in ſuo ſtatu,
1 quod placet Mart. Sili. vbi dicit hodie †populum. Roma. legem poſſe facere generalē, ſcriptam, & expreſſam, de quo hic nō inſiſto, quoniā plene eſt tractatum in l. fina. ſupra de legibus, & cōſtitutio. Sed cōtra prædicta inſtatur, nam non debemus ſequi, quod populus Romanus fecit, ſcilicet vtēdo moribus contra legē, ſed quod facere debebat, ſcilicet vtendo lege communi, vt l. pe. ff. de iuſt. & iur. & l. ſed licet ff. de officio pſi. Sed glo. ibi, & Inſt. de ſatiſd. §. fi. ſic reſpōdet, & bene; videlicet, ꝙ nō debemus ſequi illud, qđ populus Romanus facit perperam, & erronee, vt in cōtrarijs, & l. quod nō ratione. ff. de legi. Sed bene
2 †ſequi debemus illud, qđ populus Romanus ex certa ſcientia fecit conſuetudinē inducēdo, vt d. l. de quibus. Ratio, quia Roma eſt cōmunis patria ff. ad mun. l. Roma, & eſt caput Mundi, ſic alię Ciuitates debent ſequi ipſius conſuetudinē, non autē ipſa aliarum Ciuitatum, vt d. §. fi. Inſt. de ſatiſd. & l. j. §. 2. & §. ſed & ſi quę. C. de vete. iur. enucle. vnde illud vulgare.

Roma caput mundi, tenet orbis fręno rotundi.

Facit, qđ notat Innocen. extra, de conſuetud. capitu. pen. & de conſtitutio c. cum acceſſiſſent. quare gl. ſecundo modo ſoluit dictū contrarium, ſecundum Mar. videlicet, quod d. l. de quibus, loquebatur de l. municipali ſpeciali, lex iſta de cōi, quę eſt validior, vt in Auth. de non alie. §. quia vero veriſimile. ff. de teſta. mil. l. eius militis. §. milnia. ff. de actio. & obligatio. l. ī honorarijs. ver. ſed cum reſciſſa. Quę ſol. eſt falſa, quia d. l. de quibus loquitur expreſſe in l. communi, & generali Quare gl. ſoluit tertio modo, ſecundum quoſdam, quod dicta l. de quibus, loquitur in legibus quibus poteſt derogari per pactū. hic in illis, quibus nō poteſt, de quibus caſibus plene no. ſ. de pac. l. pen. ff. eo.
3 l. pactū. Ratio pro cis, †quia conſuetudo ęquiparatur pacto, qa vtrūque procedit ex conſenſu populi, vt d. l. de quibus, & ff. de pact. l. j. in princip. Pro illa ęquiparatione facit, qđ not. infra de decr. Decurio ſuper rub. lib. 10. Sed contrariū no. de re. iur. l. neque pignus. §. priuatorū, & l. nec ex prętorio, eo. titu. ubi Iac. de Are. ſic dicit; qđ aut ſtatutum. ſiue conſuetudo, eſt contra ius naturale, vel gentiū, & tūc dicta parificatio procedit, & ſic intelligitur gl. dictę rub. Aut eſt contra ius ciuile, & tunc ſecus: immo plus poſſit ſtatutū vniuerſitatis, quam pactum, vt in alijs gl. Sed op. in hoc vltimo mēbro de l. Anthiochen. ff. de priui. credi. Sol. Ibi lex municipalis in ſui forma nō eſt cōtraria iuri alterius, ſeu cōmuni, alias ſecus, vt ibi dixi Secundo opp. de l. fin. ff. de col. illi. Sol. Ibi ſtatutū vniuerſitatis eſt expreſſe probatum p legē, ſeu pactum, hic ſecus, vt ibi dixi, arg. de ſacroſ. eccle. auth. caſſa. & qđ ibi dixi. Vel dic, ꝙ dicta ęqparatio pcedit cęteris paribus. videlicet, quod idē poſſit ſtatutum, ſiue ꝯſuetudo vniuerſitatis, quod eius pactū, & non plus, vt dicit gl. rub. ſed cęteris nō parib. non procedit, immo plus poteſt ſtatutū, ſiue conſuetudo vniuerſitatis, quā pactum priuatorum. Ita loquitur alia gl. ff. de re. iur. l. neque pignus, §. priuatorū, quę ſol. impugnatur per gl. quæ dicit ꝙ plus poteſt conſuetudo, quam pactum, quod patet, qa pactū nō ligat furioſum, ppter defectū ſenſus, vt ff. loc. l.

norib. Pet. reꝓbat expſſe ꝑ l.fillo. §. ſi ignominioſam. ff de ritu
nup. Quare ſo ſecūdo mō, ꝙ hic populus communiũ in Lautho.
Libi ſecus. Quæ ſol nō placuit Petr. q̃a nō eſt veriſimile, ꝙ leges
ꝯſentiant, ꝙ deſtruant ꝓpriã ꝯſuetudinẽ. Nō ergo veriſiſe eſt,
ꝙ velint deſtructionẽ ſui. Accedat ad hoc ff. de bon. eo. l. i ff. ꝙ
met. cau. l. iſti qdem, in fine, de verb. ſig. l. liberorum. in fi. legis.
Sed certe dicta ſol. poſſet defendi ꝑ dictã ſol. quam ſ. dedi, ꝑ l.
ſancto legum. ff. de pę. videlicet, ꝙ Princeps videt hoc velle, &
ꝯſentire, q eſt lex aĩata in terris, vt in Auth. de ꝯſn. §. fi. & in Au-
then. de ince. nup. §. dubitatũ. & facit, ꝙ no. Arch. ex̃ de ꝓb. c. cũ
de beneficio. li. 6. Pet. aliter ſoluit: ꝙ ipſa ꝯſuetudo ſumit effectũ
nō a l. q̃ impugnat, ſed a ꝯſenſu ppſi, ſicut lex ipſa: & ideo ꝓ l.
ſeruat. Gul. in d. l. de qb aliter rñdet ad ꝓcedẽs ꝯrium. videlicet
ꝙ ibi fuit error expſſus in ſnĩis, iō ſunt nullæ, hic nō, & ſic ſunt
aliq;, vt l. ſ. all qñ ꝓuo. nō eſt ne. Vel aliter, & ſic, videlicet, ꝙ il-
lud ar. ꝯcludit, vbi eſſet vna ſnĩa. hic duæ, q̃ cũ lōgĩquitate tpis
hoc pñt, ꝙ ꝑ ſe ſolæ nō pñt, ar. ff de ſer. ruſt. ꝑd l. ꝑ fundũ, & cō-
munia præ. l. fi. ſed certe in iſtis duab. ll. act⁹ fuit ab initio val dus
de te reſpectu ꝓcedẽtis, hic ſimpliciter nullus. Hęc ſol. nō eſt be
ne tuta, quare teneas aliã ſol. q̃ dedi primo. ſ. ꝑ Pet. & alios Doc.
Item ꝯ ꝑdicta inſtat, q̃a ꝯſuetudo reqrit ꝯſenſum; vt l. de qb.
ſed iudicium caret ꝯſenſu, & reddit in inuitum, vt l. inter ſtipu
lantem. §. i ff. de verb ob. Ad ꝙ ego reſpon. ꝙ iſte ꝯſenſus ſaltẽ
eſt coactus, ar. ff. ꝙ me. cau l ſi mulier. §. pe. q̃a vr̃ voluntarius,
poſtq̃ pars victa nō appellauit, l. j. ſ. de poſtul. & ſ. ſi ſæpius in in-
tegr. reſ. pet. l. i. & de ap. l. hi q ad ciu. lia. Vel aliter, nō eſt ꝯſẽſus,
volũtarius, reſpectu victi ꝑ ſnĩam, ſed reſpectu aliorũ, q fuerũt
pñtes in iudicio, & tacẽtes. bñ fuit volũtarius, vt dixi ſ. ar. ff ad
ad muni. l. 2. & de decu. l. ſpurij. § pater. Vel aliter, licet ab initio
fuerit ꝯſenſus coactus, tñ ꝑ taciturnitatem, ſequẽtẽ, & patiẽtiã,
& coactũ ꝯſenſum, trãſtulit in voluntariũ, ar. ſ. ꝙ met. cau. l. i.
& hoc cum diuturnitate tpis vr̃ operari, ar. ſ. de teſt. l. ſancimus
cũ ſimilib. Deinde, & ꝯ ꝑdicta op. de l. nemo ſ. de ſent. & inter
loc. om. iu. Sol. vt ibi no. & ſ. eo. in rub & d. l. de qb. videlicet, ꝙ
non ſeqmur exempla aliarum ſententiarum aliorũ iudicũ, vt
ibi, ſed q̃a ꝑ ipſas cuil gir ꝯſenſus maioris partis populi pñtis, &
tacentis, ex quo inducitur conſuetudo, ſequimur illam cōſue-
tudinẽ, & ꝓ l. eã ſeruamus, & ſic ſm illã iudicamus ſic ꝯ ff de
24 vſur. l. cum de in rem verſo. Vigeſimo iuxta hoc q̃ro † an ꝯſue
tudo inducaĩ ex ſentẽtijs, q̃ nō ſunt mãdatę executioni, ſi a tpe
pronunciat onis earum, longum tps ſit elapſum. Br̃ Gul. tenet,
& bene, ꝙ ſic, q̃a ceſſatio executionis nō cōtingit ex defectu iu
ris, ſed partis, q̃ executione dẽt petere, ſm formãl. a Diuo Pio.
§. i. ff. de re iu. Nam per illas ſnĩas ſatis eſt conſenſus populi de-
claratus, licet victor eis vſus nō ſit, & ſic iſtũ producũt effectũ,
ar. ff q l quiſque iur. l. 2. in prin. & q̃a ſola ſnĩa dẽt ſpectari, vt ff.
de pę. l. q vltimo & l. qd ad ſtatum. & ff de inluſt. teſt. l. ſi qs filio
exhrẽdato. § irritum q̃ leges nihil faciũt, q̃a loquunĩ in ſentẽtijs,
q̃ trahunt ſecum executionẽ ipſo iure. & in eis apparet, vt no.
in d. l. q vltimo. Sed tñ eius opi. eſt vera, vt patet ſ. l. i. & de ædi.
priua. l. an in totum. & ff eo. l nam Imperator. & l. cum de ꝯſue
tudine, q̃ loquunĩ ſimpliciter de ſnĩa diffinitiua, vt ff. de re iu. l.
quod iuſſit. in fi. & quãdo ap ſit l. i. §. ꝙ in ſnĩis, & ſic ſufficit ꝯ
demnatio, vel abſolutio, vel æqpollens abſque alia executione,
vt ff. de re iu. l. ait ꝓtor, & l. i ſumma. C. de ſent. & interlocu. om.
iud. l. ꝑles, & ꝙ ibi nota & facit ꝙ no ff. ꝙ quiſq; iur. l. i. §. qui
magiſtratum. & concord. Mar. Sil. in d. l. de quibus eo ſaluo, ꝙ
ſi victus. contra quem petit executio, contradiceret, & eam, nō
patiĩ, & ſic non perſeueraret eius ꝯſenſus, & ſic res non tranſit
in conſenſum, ſed diſſenſum, & ſic eſſet ꝯſuetudo interrupta,
quia non dr̃ factum quod non durat, vt l ſi ꝓ patre. §. verſum.
ff. de in rẽ verſo, & quod cuiuſq; vniuer. l. item corũ. §. actor. cũ
ſi. & nihil eſt actũ donec aliud ſupereſt ad agẽdũ. l. pe. ſ. ad Syl.
25 & de emẽ. Cod. in prin. Vigeſimoprimo q̃ro, † an ex ſnĩa arbi-
trorum inducatur ꝯſuetudo; Rñdet Gul. ꝙ aut ſunt tales ſen-
tẽtię q̃ merenĩ executionẽ, puta quia cōꝓmiſſum factum eſt ſi-
ne pęna, & a partib. emologatum tacitę, vel expſſe, & tũc ſicut
ſentẽtiæ iudicum, vt ſ. de arbu. l. cũ antea. Dic tamẽ, quod re-
quirunt plẽs ſnĩæ quam iudicum, q̃a ſnĩa iudicis eſt maioris
authoritatis, q̃ ſnĩa arbitri, vt ff de his q no. infa. in l. qd ergo §.
ex ꝯꝓmiſſo. & patet ff. ſi quis ius di. nō obtẽ. l. i. in prin. de iud. l.
2. §. fi & ꝙ no. de arb. l. nō ex omnib. in prin. & ꝓbat ff de re iu.
l. ait ꝓtor. in prin. & de ver. ſig. l. notionem, in prin. Numerus au
tem dictarum ſntẽtiarum dictũ effectũ ꝓducẽtiũ iudicis arbi-
trio relinquiĩ, cum nō ſit determinatum a l. vt l. i. in fi ff. de iu.
delib. Et facit ꝙ ſ. dixi in illa q. quot actus ſunt neceſſarii ad cō
ſuetudinem inducẽdam. Aut ſunt tales ſnĩę, q̃ nō merent exe-
cutionem, puta, quia ꝯꝓmiſſum factũ eſt cum pęna, vt ſ. de ar
bi. l. i. & auth. decernimus. & in corpore vnde ſumiĩ, & ff. de ar
bi. l. 2. & tũc nō induciĩ ꝯſuetudo. Rō eſt, q̃a tales ſnĩæ nō ligãt
eos, inter quos ferũtur expreſſe. Ergo nec alios tacitę, arg. ff. loc.
l. qui ad certum, de bon. aut. iud. poſ. l. cum vnus. §. i. de ſer. ruſt.
ꝑd. l. item. §. qui habet, cũ ſim. Facit ꝙ no. in d. l. ait ꝓtor. in prin.
26 ff. de re. iu. & ſ. de Iudę. l. Iudæi. Vigeſimo ſcdō q̃ro, † an ſnĩę la-
tæ inter nō ſubditos. pñt ꝯſuetudinẽ inducere? Rñ bř, ꝯſuetudi
nẽ q̃ ſpectat ad ordinationẽ iudicii ſic. q̃a illa, q̃ verſanĩ i, locũ
iudicii dẽnt attẽdi, vt ff. de te. l. 2. §. fi. Illa verò, q̃ ſpectãt ad deci-
ſionẽ litis, nō q̃a illa nō dẽnt ſpectari, ſm locũ iudicii, ſed q̃ ver
ſanĩ in loco ꝯctus, vt ff. de eui. l ſi fundus, & de vſur. l. i. no. ſ. l.
27 ꝓx. in gl. i. Vegeſimo tertio q̃ro † an ꝑ ſentẽtias reſciſſas poſſit
induci ꝯſuetudo Rñd Gul. in d. l ingenuũ ff. de ſta. ho. vbi ꝑfi-
cit illã mãm, ꝙ aut ſunt reſciſſæ ꝑ applõnẽ, & tũc ſi, q̃a finguntĩ
a prin. nō fuiſſe latæ, vt l. i. in fi. ff. ad Tur. & de pe. l. 2. §. fin. Aut
ſunt reſciſſę ꝑ reſtitutiõẽ in int. & tũc aut reſtō ꝯcedit ꝓp vitium
ꝓceſſus: puta, q̃a dicaĩ, male iudicatũ, ar. ff. de re. iu. l diuus & q
ſati cog l. quoties vitioſè. & de re. iu. l. 4. §. ꝯdẽnatũ. Aut reſtō ꝯ-
cedit, non ꝓp vitiũ ꝓceſſus, ſed ꝓp fauorẽ ꝑſonę minoris, vel al
terius, & tũc ſic. Rō, q̃a tũc licet nō remaneãt ſnĩę quo ad eũ,
remanẽt tñ quo ad alios, ar. ſ. ſi vnus ex plu. app. l. i. & 2. licet. n.
ille faciat reſcindi ſnĩam ꝑdictã, remanet tñ ꝯſenſus populi, ex
quo ꝯſenſu inducitĩ ꝯſuetudo, ſicut patet in ſiñ, vel, ꝙ reſciſſa
totaliter ſnĩa apud quoſdã, remanet tñ apud alios eius effectus
quo ad cautionẽ de rato: vt ff. rẽ ra ha. l. cũ minor. in prin. & in
28 rep l. Stichũ. § ꝙ vulgo. ff. de ſol. Vigeſimoquarto q̃ro, † quaĩr
ꝯſuetudo inducta in iudicio ꝓponaĩ Dicit Pe. ꝙ qñq; ꝑ modũ
exceptionis. v. g. ſi ꝯſuetudo ſit ꝙ vẽditor nō teneat cauere em-
ptori de vitiis, & morbis, ſi hoc emptor petat a venditore, vendi
tor excipit de ꝯſuetudine, ar. de pac. l. paſci. Qñq; in vim actio-
nis realis. v. g. ſi vt ꝯſuetudo de mō ſuccedendi, ꝙ primogeni-
tus ſit hr̃s, ipſe ꝓponat petitio. hæ. q̃ eſt rẽ authoritate talis ꝯſue-
tudinis, q̃ facit eum dominũ & hæredem admitti ad ipſam vni-
uerſitatẽ. Item rei ven. ad ſingulares res, vt ff. de pe. hæ l. ſed & ſi
§. antep. & de rei ven. l. j. in princ. & l. ſi ager. & de bo poſ. l. j. a. &
3. de acq po l. cũ hr̃des in prin. non autẽ proponit condōnẽ ex
ipſa conſuetudine, ſicut patet in ſiñ. nam ex Come. facit quẽ
hr̃dẽ bonorum alicuius in captiuitates defuncti ex ſua fictione
non tamen proponiĩ condō ex illa l. ſed ꝑ dictas actiones rea-
les, vt ff. de teſt. l lege. Cor. ff. de vul. & pup. l. lex Cor. cum ſim. &
de capt. l. patre inſtituto Quandoque ꝓponit ꝑ modum actio-
nis ꝑſonalis, puta condictione ex dicta ꝯſuetudine. ſ. quando
conſuetudo diſponit de iu. ꝑſo. v. g vt qs compellaĩ vendere rẽ
ſuã. ff cōia ꝑd. l. vẽditor. §. cōſtat. Nam ꝓp oner ꝯ cũ cōdō ex di
cta ꝯſuetudine, ar. ff. de ex lege l. i. Qñq; ꝑt proponi ꝑ officiũ
iudicis. V. g. ſi ꝯſuetudo, ꝑmittit minores vſq; ad 30. an. petere
reſtōnẽ in inte. ꝓponi. n. in minori ætate iſtam. cōſuetudinem
ꝑ officium iudicis ar. ff de min. l ꝙ ſi minor. § fin. Gul. de Cu.
in ꝓcedẽti mẽbro damnat. Pe in eo, & bñ, q̃a nō dẽt proponi
ꝯdō ex ꝯſuetudine, q̃ ẽ ſubſidiaria, vt §. de ꝯd. ex lege, l. i ſed ꝓ-
poni dẽt actio ex ꝯctu, vt ſic ex illo ꝯctu formam accipiente ex
cōſuetudine agat, ita ꝙ in libello fiat mentio de illa, ſicut patet
in ſimili, qñ iuraĩ formaliter in iudicio, vt ff. de iureiu l. ſi duo
ꝑroni. § Marcellus. & §. ſi quis iurauerit. Quare in ꝑdicto mem
bro ſic dicit ipſe, & verius, ꝙ aut ꝯſuetudo iſta cadit in nomẽ, ſi
ue ſpeciẽ aut formã alicuius ꝯctus, & tũc agẽdũ eſt actione ex
ꝯctu, recipiẽte formã ab illa ꝯſuetudine, vt ſp de illa mẽtio fiat.
Aut nō cadit in formã alicuius ꝯctus, vt puta ſi ſit ꝯſuetudo, ꝙ
q intrauit vineã alicuius, ſoluat dñō quinq; & tũc proponi dẽt
ꝯdictio ex ipſa ꝯſuetudine, ar. l. ſi duo patroni. §. Marcellus, &
§. ſi qs iurauerit. de ꝯdi. ex le. l. i. & ſ. de reb. cred. l. actori. Vigeſi
29 moqnto q̃ro, † an in libello oporteat ꝯſuetudinẽ allegare. Br̃,
quicquid dñt Doc. Mod. ego ſic dico, ꝙ aut ꝯſuetudo eſt noto
ria, & tunc non oportet eam allegare, ſicut nec ꝓbare, ar. ff de
ac. emp. l. emptorẽ. in prin. & q ſat cog l. ſi vero. §. i. & j. de acc. l.
ea quidem. Facit quod no. ſ. de ap l. ciues & incolæ. Aut ꝯſuetu
do non eſt notoria, & tunc aut eſt ꝯ legẽ, & tunc debet all. Rō
eſt, q̃a intentio aduerſarii fundata eſt de iure cōi, & iō niſi op-
poneretĩ in libello, aduerſarius nō poſſet eſſe inſtructus, an dẽat
cedere, vel ꝯtendere, ꝙ fieri debet, vt l. i. in prin ff. de eden. Ceſ-
ſante igiĩ rōne, ergo & ipſũ dictũ. ar. ff. de iu. pa. l adigere. § q̃uis
de re milit. l. miles, in prin. Facit l. edita. cũ tua materia ſ. de edẽ.
ſp tñ dẽt ꝓbari, qñ non eſt notoria, ꝑ eũ, q eã allegat. vt ſ. e. l. j. &
30 rō ibi no. Vigeſimo ſexto q̃ro, † quot teſtes probent conſuetu-
dinẽ. Rñ. ſaltẽ duo ff. de teſti. l. vbi numer⁹. & l. 2. §. i. & ꝙ ibi no.
31 & ꝯcor. gl. in l. de quib ſ. de leg. Vigeſimo ſeptimo q̃ro † quali-
ter dẽat iſta ꝯſuetudo probari. Et dicit Pet. quod ſemiplene, nō
autem plene: nam iudex recipiet teſtes in abſentia aduerſarii,
& ſe ab ipſis informabit, & ſm illam informationem iudicabit
ſicut qñ allegat ius ſcriptum ad informationem ſui, non fit alia
ꝓbō ſibi, ſed ipſe ſolus de hoc inſpicit libellum ſuũ. Dicit. n. qd
q̃dam in iudicio principalr̃ proponunt ad ꝯcluſionem ꝓbãdã,
& illa dẽnt plene ꝓbari: quædã non principalr̃, & in eis ſufficit
ꝓbō ſimiplena, ſicut patet in eo, q proponit ꝯfeſſoriã ꝑ ſeruitu
te reali. Proponit. n principalr̃ ſeruitutẽ ſibi dẽri, ſecundario ve
rò ſe dñm dñantis fundi, vt ff. cōia pręd. l i. Et iſtud primum de
bet ꝓbari plene, ſm ſemiplene. ff. ſi ſer. ven. l. ſicuti. §. ſed ſi quęra
tur. & ſi vſusfr. peta. l. vti frui. in princ. & ꝙ ibi no ff. de ꝓba. l. cũ
circa, & de exce. l. ſed ſi ante. Aliud exẽplũ ponit in eo q petit hr̃
ditatẽ dimidi, fa. erc. iudicio. Nam principalr̃ alle. cōionẽ, & illã

dēt probare plene, ſecundario ſe dñm. illud ſufficit ſemiplene
ꝓbare, puta ꝑ poſſeſſionis ꝓbōnē, vt ff. fam erc l. 1. q̃ ꝓbō n̄ ſuf-
ficit, niſi dñiū io iudicio principl̄r ꝓponat, vt no. ſ. de ꝓb l. 2. &
l. ꝓprietatē. & l. cū res. ſic & in ꝯſuetudine ꝑdicta. Ego ieoco ꝯ-
riū. ſ. ꝙ dēat plene ꝓbari. & ſic ꝓbat l. 2. huius tit. Dicit em̄ ꝙ cō
ſuetudo dēt ꝓbari cā cognita. licIr ergo plene, vt ſ. de iu. l. iudi
ces Nō ob j. rō Pe. qa loqr̄ in iure ſcripto, hic in nō ſcripto. Fa-
cit. ſ. co. l. 1. & ꝙ ibi no. Itē nō ob. ſcda, qa loqr̄ in ſecūdario, ibi
in principali. l. i ꝯſuetudine. ſuꝑ qua ꝯcludēs principl̄r fuodat̄,
vt patet ſ. in l. 1. ſ. fi. nō ob. l. circa. & l. ſed ſi aitie, cū ſim. vt io eis
32 patet. Vigeſimoctauo q̃ro, † qd deponēt teſtes indncli ad ꝯſue-
tudinē ꝓbādā. Certe dicit Azo in ſumma, & gl. in ru. d. l. de qb.
ꝙ triplex eſt modus. Primus videlicet, ꝙ ꝑpetuo ſit obiectū ſine
ꝯ dictione. Scds ē modus, ꝙ teſtes deponāt, ꝙ libelli q̃rimonia-
rū nō fuerūt recepti. Tertius modus eſt, ꝙ teſtes dponāt, ꝙ fue
rit bis obtētū in ꝯdictorio iudicio. Pone exēplū de primo, qn̄ vi
cinus alicuius facit pontē ſ. viā publicā, & alius vicinus ꝓponit
q̃relā de ipſo iudex nō admiſit libellū q̃rimoniæ, ſed reiecit, &
tūc colľr tacitus ꝯſenſus populi, qa iſta repulſiu tm̄ opat̄. q̃ū ſi
expſſe fuerit iudicatū ꝯſuetudinē eſſe ar. ff. de neg ge. l. ſi aūt. §.
fin. & de ꝯpē. l. ꝙ in diē. § 1. Itē ꝙ dicit Azo, ꝙ fuit obtētū in ꝯdi
ctorio iudicio, voluit dicere, ꝙ vnus allegabat ꝯſuetudinē in iu
dicio, alius negabat iudicatū fuiſſe ſ͂m ꝯſuetudinē, vt ff. co. l. cū
de ꝯſuetudine. Iſti vltimi modi reprobantur ꝑ la. Baldui. & me
rito, qa iſta ſnīa inter alios lata, regulariter nō ꝑiudicat alijs, vt
l. ſæpe. ff. de re iud. & ſ. res inter alios acta, ꝑ totum, cum ſi. Item
poteſt, ꝙ in actu etiam bino, non fuit conſenſus etiam deci-
mæ partis populi, nec diuturnitas tēporis intercesſit, quæ om-
nia in ꝯſuetudine inducenda requirunt̄, vt ſępius ſ. dixi. Mart.
de Fano, Mar. Si. & ſequaces eorum, voluerunt Azo. hoc mō
defendere, ꝙ illa ſnīa, ꝑ quam iudex in ꝯdictorio iudicio pro-
nunciat eſſe conſuetudinē, non inducit eam, ſed probat eam
inductā, & declarat. Sīc ff. de ret vē. l. & ea diuerſo. § 1. & j. ſi ſer.
vēd. l. ſicuti. §. ſed ſi q̃rat̄. & dñt. ꝙ hęc ſnīa facit ius inter oēs, ſi
cut in alijs publicis iudicijs, niſi probet̄ de ꝑuaricatione priorū,
vt ff. de iu l. cū q. §. in popularibus, & de ꝑuaricato. l. 3. & de acc.
l. ſicut. §. iſdē. cū ſimil. Itē qn̄ libelli q̃rimoniarū ſunt repulſi, ꝑ
hoc nō inducit̄ ꝯſuetudo, ſed probat inducta. & adeo notoria,
ꝙ libelli q̃rimoniarū ſunt reiecti. Et hoc mō defendunt Azo.
& gl. Sed ꝑdicta defenſio non vr̄ bona, quia poſito, quod dicta
ſnīa ſit declaratoria, & dicta reiectio querimoniarum ſit actus
ꝯſuetudinis, in̄ alijs nō dēt præiudicare, vt dixi, ar. ff. de iureiur.
l. nā poſtea. §. fi. & l. ſed & ſi poſſeſſoria. §. fi. & l. ſeq. & plene ſcri
pſi ſ. qb. res iud. nō noc. l. 2. Præterea, ille modus nō eſt modus
ꝓbādi notoriū ꝯſuetudinis, qa nō ꝓbat notorium actus perma
nentis, nec actus interpellati circa ipſam ꝯſuetudinem intrin-
ſecus. Facit ꝙ dixi j. de accu. l. ea quidem. quare Gul. de Cu. ſic
dicit, in d. l. de quib. & bene, quod aut dicta ſnīa fuit lata cū ꝯdi-
ctore lgīmo, puta cū Syndico vniuerſitatis, & tunc inducit ꝯſue
tudinē, ſeu inductam probat inter omnes, & ſic pōt ſaluari op.
Azo & gl. vt in d. l. cū de ꝯſuetudine. Aut non fuit lata cum ꝯ-
dictore legitimo, & tunc ſecus. Ita loquit̄ opi. la. Pe. & ſequaciū
ar. ff. de colluſ. deteg. l. cū nō iuſto. & ſi quis ingenu eſſe di. l. 1. &
facit, quod plene dixi in d. l. 2. qb. res iud. nō noc. & de lib agno.
l. 1. §. fi. Breuiter ego dico ꝙ teſtes deponūt tria, & dñt. ſ. vſum po
puli, & frequētia vſus, & tpis diuturnitatē vt ꝓbatū eſt ſ. plene.
v. g. Reducamus ad practicam, volo probare quod hæc eſt con-
ſuetudo, ſ͂m opi. Mar. no. ſ. ſol. ma. l. dos a pie, & multis alijs glo.
ꝙ ſi vxor decedat in matrimonio, exiſtētib. liberis, ꝙ maritus lu
cret dotem, & ad eam probandam produco teſtes, iudex inter
rogat teſtes, nunqd viderūt vnq̄ vti, quod maritus fuerit lucra-
tus dotē prædictam. Dñt, quod ſic. Iterum quęret iudex, quid
vidiſtis de hoc? Ipſi dñt, vidim⁹ ſemel iudicatū ꝓ marito pñtib.
tot inter duos. Itē vidimus alia vice ſic iudicatū eſſe inter alios
duos tot pñtib. Item alia vice tot pñtib. q faciunt maiorem ptē
populi, & tunc iudex vltra procedet, & q̃ret, quot anni ſunt, ꝙ
vidiſtis ꝑdicta? Ipſi r̄ndebunt a. an. ecce hēmus ꝯſuetudinē ꝓba
tā, vt patet ex ꝑmiſſis, & iō iudex pronūciabit ꝯſuetudinē eē, ꝙ
vxore i mr̄imonio defuncta exiſtētib. liberis maritus dēat lucra
dotē. Verūtū dñt qdā Doct. qđ ſi teſtes deponūt, ꝙ ſic viderunt
iudicari & interrogati quot pñtib. & qb. dñt ſe neſcire, ꝙ iudex
dēt eſtimare quot pñi fuiſſe pñtes dictis ſnījs, ꝯſiderādo quot i
iudicio, & tpe illīæ ꝯſueuerūt eſſe pñtes cōiter, & frequēter, &
ſi inueniat eos eſſe maiorē ptē populi, hēbit ꝯſuetudinē eē ꝓba-
tā, ar. ſ. l. 1 q̃ dicit, ꝙ frequētia in pricip. 1, frequenter ſolet accide
re, quod tot hoīes reperiunt in loco, in quo illud eſt actum. Itē
cū hoc liquidè probari non pt̄, ſtandū eſt ꝯiecturis, vt l. nō om-
nes. §. a barbaris. ff. de re mil. ꝙ non puto verū, qm̄ vt ſ. dixi, cō-
ſuetudo pōt allegari ꝑ viā exceptionis, & tūc excipiēs, eā clare
& plene dēt probare, vt ſ. dixi, & ff. de prob. l. in exceptionib. &
de exce l. 1. Itē per modū officij iudicis, & tūc ēt illā proponens
plede dēt illā probare, vt ff. de iureiu. l. nā poſtea. §. minor. cū ſi
aut ꝑ modū actionis realis, & tunc idē, vt l. fi. ſ. de rei vend. Aut
ꝑ modū actionis ꝑſonalis, & tunc idē, vt l. qui acc. ſ. de eden. cū

33 ſi † Et ſic iudex non dēt ſupplere defectū ꝓbationis in vi agē-
di, vt no. ſ. vt q̃ deſunt aduo par iu. ſupple. l. 1. & ff. de off ꝑſi l il-
lic. 1as. §. veritas. nec in vim excipiēdi, vt no in l. fi ff. de peti. hęr.
Nec obſt § a Barbaris, qa ibi erat difficilior ꝓbatio, q̃ hic, quæ
ſufficit ꝑſumptio, & ꝯiectura ibi, hic nō. Qđ patet, qa lex regrit
ꝓbōnē, vt ſ. l. 1. & adverſā ꝓbōnē, nō aūt ad ꝯiecturā, & ꝑſum-
ptionē dēt referri, vt ff. de ꝯd. & de. l. Lucius. ſ. de ꝓb. in rub. vbi
ꝓbō & ꝑſumptio, ponunt̄ tāq̄ ſpecies differētes & diſtinctæ ar.
ff. ꝓ emp. l. 2. §. ſeparata. & ꝙ no. ff de le. 1. l. 3. ꝙ puto verū, qn̄ te-
ſtes dñt ſe ignorare numerū pñtiū. ſed ſi de illo deponūt, & dñt
ſe illos nō cognouiſſe, ſi qdē erat ꝓbō facilis pp modicū nume
rū populi, tūc idē rōnib. iā dictis Si verò difficilis, teneo cū Pet.
ꝑ d. §. a Barbaris, pp fragilitatē memoriæ, vt ſ. de vete. iure eou-
clean. l. 2. in prin. ff. de acq. poſ. l. peregre. in prin. & qa ꝓpria no
mina hoīum ꝓbabil̄r ignorant̄, vt l. ſi qs in fundi vocabulo. in
34 prin. ff. de l. 1. Vigeſimonono q̃ro, † qd ſi q̄ꝗ; fuit iudicatū ꝓ
ꝯſuetudine, q̄ꝗ; ꝯ, ao ex ſnījs priorib. ꝯſuetudo erit īducta Qđ
gl. tangit in d. l. cū de ꝯſuetudine. ff. c. Et certe Gul. ī d. l. de qb. ff.
c. ſic reſpōdet, ꝙ aut ppl̄s cū ſciuit eſſe iudicatū ꝯ ꝯſuetudinē ta
cuit, & nō ꝯdixit, ſeu magiſtratus ipſum populū regēs, & tunc
ꝯſuetudo ſit interrupta, ēt ꝑ vnā ſnīam ꝯriā, ar. ff de vſuc. & l.
nālē, & in Auth. qb. mo na effi ſui §. ſi qs ergo col. 7. Dēbat. n.
magiſtratus populi, cū hoc ſciebat, illi ſnīę, q̃ erat ꝯria ꝯſuetudini
ꝯdicere, & iō ſi tacuit, eius taciturnitas ꝑiudicat populo, ſicut ſi
ipſe populus tacuiſſet, vt ff. ad mun, l. municipes. de regu. iu. l.
aliud. §. refert. & de ꝯd. & dem l. municipibus, & l an in totū, ſ.
de ædi. priu. vbi eſt hoc expſſum. Vnde dicti magiſtratus ſcietes
& tacentes, nō ꝯdicentes, dēnt puniri ꝑ ſuperiorē, ar. ff. de adm.
re. ad ci ꝑ l. 1. & ſeq. Aut cū ſciuerint, ꝯdixerunt illi ſententiæ, di-
centes inique pronunciatum, & ſimilia verba, tunc ꝑ illam ſen
tētiam nō erit ꝯſuetudo interrupta, cum appareat ꝯtinuatio pri
mę voluntatis: alioquin propter nouū, & vltimum conſenſum
cenſet̄ interrupta, ar. ff. de leg. 1. l. fideicommiſſa. § ſi rem, ar. d. l.
ſpurij. §. pī. ff. de decu. Nam conſenſus in ſcda ſnīa aufert ꝑſeue
rantiam cōtinuati ꝯſenſus in primā, ar. ff. de ne. ge. l. Neſennius,
de reli. l. at ſi qs. § plerique. & de acq hær. l. pro hęr. de le. 1. l ſi mi
hi, & tibi §. in legatis. de leg. 2 l. ſi quis in prin teſtamenti. Et cū
iſta determinatione dēt intelligi gl. d. l. cum de ꝯſuetudine. Tri-
35 geſimo q̃ro iuxta hoc, qd erit † ſi ad ꝓbādū ꝯſuetudinē ꝑdu-
cant̄ quatuor teſtes quorū duo deponunt, ꝙ ſemel viderūt ſic
actū tot pñtibus, alij duo deponūt alia die ſic actū pñtib. alijs, an
erit ꝯſuetudo probata? Quidā magni Doct. tenēt ꝙ ſic, & indu
cūt ēt ꝓ ſe l. arbiter. ff. de ꝓb. & ff. đ aqua plu ar. l. 2. § idē Labeo
a. t. Alij tn̄ ꝯ, ꝙ iſti teſtes ſunt ſingulares, qa n̄ ꝯcordāt i eodē fa-
cto ꝙ reqrit̄ ad eſſe ꝯſuetudinis. licet ꝯcordēt in aliquo actu par
ticulari, ergo eā nō probant Facit, quod no. ſ. qui oum. tut. l. 1.
Ad hoc ext. de teſtibus. c. tā lr̄is. quod ego teneo Rō, ꝙ ut ſ. dixi
in ꝯſuetudine ꝓbanda reqrit̄ nō ſolū vſus, & actus populi, ſed
eorū frequētia. Iſti ergo teſtes licet ꝓbēt vſum, & actus populi,
& in eo ꝯcordent, nō tn̄ ꝓbāt eius frequētiā: ꝙ patet qa depo-
nūt de pluralitate diuerſorū actuū, nō aūt de frequētia eiuſdē.
Et ꝑ hoc patet r̄nſio ad glo. Io. & ad leges in ꝯriū adductos, qm̄
ipſi teſtes ꝯcordāt in actu, de quo principl̄r agit̄, & de eius eſſen
tia tractat̄, ſ. de diſpoſitione & de memoria tpis, & iō ſi duo cō-
cordāt circa actū vnū, ille actus eſt bñ ꝓbatus, hic nō deponūt
de frequentia eiuſdem, ꝙ in ꝯſuetudine reqrit̄, vt ꝓbaui, ſed đ
pluralitate diuerſorū actuū, put patet, ergo ꝯſuetudinē nō pro
bāt, cū deficiāt in ꝓbōne vnius, eorū q̃ reqrunt in ipſa inducen
da q̃ ſunt tria, vt ſ. oſtēdi. ergo deficit ꝓbō in toto, vt ff. de trā
ſac. l. cū hi. § ſi ꝑtor. de itin. actuq; priu. l. 1. §. hoc aūt cū ſim. Et
hoc mō pōt eo caſū d. gl. Ioā. in d. l. ob carmē pōt ſaluari, vide
licet. ꝙ ſunt quatuor teſtes, & duo ꝓbāt & deponūt, ꝙ viderūt
me poſſidere vno mēſe, & alij duo alio menſe, verū qa Ioā. aſr
ponit exēplū ibi, ſ. qn̄ teſtes erant ſingulares, ſ. ꝙ vnus depoſuit
ſe vidiſſe vno menſe, alius alio mēſe, & ſic de ſingulis, idcirco,
illā gl. dānaui, ꝙ dic, vt ibi ſcripſi. ar. ſ. de teſtib. l. iuriſiurandi. §.
ſimili mō, & ꝙ no. in d. l. 1. q nume. tut. eodē mō pone caſum ī
d. l. ſi arbiter. & §. idē Labeo, videlicet, ꝙ fuerunt quatuor teſtes.
& ſinguli duo deponunt de eo actu, & in eo concordāt, tūc. n.
ſinguli duo ſuū actū probabūt, vt l. vbi numerus. ff. de teſti. Se-
cus ſi ſeparatū, videlicet vnus de vno actu, alius de alio, tūc n. de
ficeret ꝓbatio, vt ꝑdixi. Ad ꝙ facit, ꝙ no. in Spe. de teſt. §. 1. ver.
ſed pone agi. & in ti de inquiſi. §. 1. ver. quid ſi vnus teſtis, & §.
videndū. ver. de pœna & ver ſeq & ī tit. de teſte. §. iā de itertoga-
torus. ver. ſed nūqd ī tit. đ noto. cri §. fama. ver. qd ſi teſtes. Facit,
quod dixi ſ. de emā. li. l. 1. ſuꝑ ꝓbōne vera. ꝯcordat Marti. Sili.
36 in d. l. de quib. Trigeſimoprimo q̃ro? † qd ſi iudex iudicauit bis
ꝯ legē pñte maiori parte populi, reperitur tn̄ qđ aliqs ꝯdixit, an
conſuetudo erit inducta? Iac. de Are. & Pet. tenent quod ſic, qa
ꝯdictio vnius, maiori parti non obſt. vt l. quod maior. ff. ad mu-
nic. & de re. iu l. aliud. §. refert̄. Et facit quod dixi in quæſtione
illa, videlicet an ſine ꝯdictione conſuetudo poſſit induci. Nec
ob. ff. de ſer. ruſ. ꝑd. l. ꝑ fundū. & ꝯm. ꝑd. l. receptū. qa ibi ꝯſēluit
ſinguli, iure priuato, hic vt vniuerſi, iure publico. Facit, ꝙ no.

Dyo. in

ſuperueniendo ſtatutũ, nihil addit circa formam agẽdi, vt l. ex
verbis. & qđ no. ſ. de don. inter uirum & uxorem. Nec ob. ff. de
verb. ſig. l. lege obuenire, qa immo concordat, quia l. 12. tabu. q̃
cõfirmat teſtamentarias ſucceſſiones, nihil addit circa formã.
agẽdi. Qđ patet, quia hęres inſtitutus ageret actione ex teſtõ, nõ
ↄdictione ex illa lege: patet idem in l. Cornel. quę cõfirmat ſuc
ceſſionem defuncti in captiuitate hoſtium ea teſtaurẽto, & ab
inteſt. vt ff. de teſt. l. lege. de vulg. & pu. l. lex Corn. & de c. l. pr̃ in-
ſtituto cũ ſua materia. Nec ob. ff. ad Treb. l. ſi quis priore. & In-
ſti. quib. mod. teſtam. infir. §. poſteriore. & ibi ſunt volũtates in-
compatibiles, & vltima eſt reuocatoria primę de ſui natura, ni-
ſi in milite, vt ff. de teſt. milit. l. quęrebatur. & de inuiuſt. teſta. l. cũ
in ſecundo. & l. 1. & 2. & ꝙ ibi no. hic uerò ſic, vt ſupra patet. Iu
8 xta hoc quęro, † pone quod quidam propoſuit ↄdictionem ex
ↄſuetudine: non probauit conſuetudinem, ſed ſtatutum, vel
cõ. nunquid debet obtinere? Br̃ tenet Gul. quod non, & benè,
quia ius probatum nõ fuit deductum in iudicium, quare, &c.
vt l. ſi ex teſtamento. & l. ſi cum teſtamento argentum. in prin.
& l. an eadem. § actiones. ff. de exception. rei iud. Et ſic ſenten-
tia, & proceſſus non eſſent libello conformes, quod eſſe debet,
vt l. fundus ff. communi diu. Ad hoc inducitur in argumentũ,
ff. de aqua quot. & æſti. l. 1. §. q̃ſitum. & de iti. actuq; priua. l. 3. §.
penultimo, ↄiuncta l. apparet. §. ſi quis. eo. tit. Debet ergo iudex
abſoluere ↄuentum propter petitionem actoris ineptam, reſer
uato ſibi iure proponendi aptã, vt ff. ſi men. fal. mo dix. l. 1. §. 1,
de pact. dot. l. Bebius. in fi. Nec obſtat. ff. de noxa l. in delictis. §. ſi
detracta. quia hic variat modus agendi ſubſtantialis, & intrinſe
cus. ibi nõ, quod plenè ſcripſi ſupra de edend. l. edita. Deinde q̃
9 ro, q̃ † ſit differentia inter ↄſuetudinem, & ſtylum? Reſp. Pet. qđ
de ſtylo non habemus in iure ſcripto. Fateor uerum hoc, expli-
citè, implicitè ſic. Ego dico differentiam eſſe talem, quia cõſue
tudo inducitur per actus iudiciarios, & exempla, vt infra dicã,
& ſtylus ſolũ p actus iudiciarios eorum quę in iudicio verſan-
tur, vt patet. ff. de ſta. lib. l. Labeo. in princ. de var. & extraor. cog.
l. 1. §. in honorarijs. & de rei uend. l. quod ſi poſſeſſor. in fi. & de
10 proba. l. circa. in fi. & quod ibi no. Deinde quęro † quæ ſit diffe-
rentia inter ↄſuetudinem, & mores. Ad quod reſpõdent Doct.
& Ia. de Are. qđ hęc eſt differentia, quia mores ſunt cauſa pro-
ducens cõſuetudinem: conſuetudo uerò eſt cauſatum. Proba-
tur in l. de quibus, §. inueterata. & per dictũ §. ex nõ ſcripto. & ſ.
l. proxima. & ideo damnat gl. 3. hic, quæ fuit Ioan. vt ſup. dixi. ſed
Pet. contra, quia dicit, quod mores non ſunt cauſa conſuetudi
nis productiua, ſed conſenſus populi. vt l. de quib. & l. ſed & ea.
Et dicit quod differentia eſt, quia mores ſonant in factũ, cõſue
tudo in ius, ſed hoc non eſt benè dictum per omnia, quia ↄſue
tudo ſm quod ſonat in factum, nõ eſt ius, vt ſup. dixi, & ſolnũt
communiter noſtri Doct. Iac. de Are. quod ipſi concluſerunt
cauſam mediatam & remotam, ſed Petr. cauſam proximam &
immediatam. quę potius debet attendi, q̃ remota. Sed cum v-
traque ſecundum ſui naturam veniat attendẽda, vt ff. de dulo,
l. cũ quis. & ꝙ ibi nota. de acquirenda poſſeſſio. l. 3. ea pluribus
de excep. rei iu. l. & an eandem. & l. cũ de hoc, de reg. iu. l. nõ ex
11 pluribus. Deinde quæro, † quę ſit differentia inter conſuetudi-
nem & præſcriptionem? Hic Pe. & Cy. dicunt infinita verba, &
ſuperflua: quare br̃ dic. quod eſt differentia, quia conſuetudo
eſt ius diſponens ex conſenſu totius populi, vel maioris partis
vniuerſaliter ↄſtitutum, ut patet in d. l. de quibus. & d. §. ex non
ſcripto. Pręſcriptio vero eſt ius diſpoſitum, quo q̃runtur iura
formata, vt directa, & ſimilia, ex ↄſenſu ſingulari inductũ, vt pa
tet ſ. de pręſcr. lon. tem. cum ſeq. tit. vſque ad titu. quomodo, &
quando iud. & ff. de vſuca. cum tit. ſeq. vſque ad tit. de re iud. &
de verb. ſign. l. alienationis. Et hac ratione conſuetudo p̃iudicat
alijs, quia in ea conſentiunt ſinguli tanquam vniuerſi, vt d. l. de
quibus. & d. §. ex non ſcripto. & ſupra l. proxim. de ędi. priu. l. an
in totũ. arg. ff. ad mun. l. qđ maior, ff. de reg. iur. l. aliud. §. refert.
Aut pręſcriptio inter alios non præiudicat alij, vt l. ſi quis em-
ptionis in prin. de præſcr. 30. an. & ff. de vſuca. l. naturaliter. Rõ,
quia conſentiunt in ea tanquam ſinguli, non tanquam uniuer
ſi. Facit quod not. Dy. extra, de reg. iu. capit. quod omnes tangit,
12 lib. 6. Deinde quæro † quot requirantur ad cõſuetudinem indu
cendam. Reſpondetur communiter per Docto. quod requirit
frequentia actus. item, conſenſus totius populi, uel maioris par
tis. Vnde dicunt, quod requirit frequẽs actus, qui dicitur binus
actus, vt ſupra de epiſco. aud. l. 1. in fi. ſecundũ Azo. Iac. Bu. hoc
impugnat dicens, qđ binus actus non dr̃ frequens, ar. ff. de legi.
l. nam ad ea. & l. nã vt ait in Auth. vt ſine ꝓhi. ma. debi. & cred.
§ quia vero. Iacob. de Are. defendit Azo. non per d. l. 3. de epiſc.
aud. ſed per §. fi. Auth. de deſen. ciu. & l. cum alijs. de cura. fur.
& ff. de teſta. l. 1. §. fi. Bene facit ĩ Auth. quomodo opor. epiſcop.
§. 1. verſi. & dum ex ſequenti. Reſpon. ad dictum, §. quia vero. ĩ
Auth. ut ſine prohi. ma. deb. & cred. &c. quod ibi loquitur in-
ſpecta multitudine mulierum, quaſi infinitarum, quæ deiera-
bant, & ideo binus actus iuramẽti a quibuſdã mulieribus ſer-
uandus, inſpecta tanta multitudine mulierũ aliarum, non dici
tur ibi frequens. Petr. vero, quem ſequitur hic Cyn. dicit, ꝙ a-
ctus frequens propter ſe non eſt neceſſarius ad conſuetudinẽ
inducendã, ſed quia per vſum colligimus tantum conſenſum,
ideo dicitur frequẽs, nõ pro tãto quin ſine frequentia poſſit eſ-
ſe, vt hic, & ĩ l. 1. & 2. & in d. l. de qb. & de ędi. pri. l. an ĩ totũ. Nõ
ob. d. l. 3. de epiſcop. audien. qa ibi cõſuetudo ſumitur pro aſſue
factione, quæ eſt facti, non iuris. Vnde cõcludo, quod frequẽs
actus non requiritur de ſe, ad conſuetudinẽ inducendam, ſed
propter hoc requiritur, quod pleruinque per vnũ actum nõ be
ne colligitur conſenſus populi. Nec obſtat. ff. de legi. l. nã ad ea.
quia ibi loquitur de his, q̃ contingunt contra, ſeu præter natu-
rã, vt ff. ſi pars hæred. peta. l. antiq. & ſupra de leg. hæred. l. ſi ma
ior patet per ea, quę not. eodem titulo l. ex his. Item op. contra
opin. Azo ff. ad l. Aquil. l. itẽ Męla in princip. ubi conſuetudo, &
frequentia actuũ, ponuntur ut ſpecies ſeparatę, & ſic non ſunt
idem, ff. pro empt. l. 1. §. ſeparata de acquiren. poſſ. l. naturaliter,
§. nihil. de lega. 3. l. ſi quid. §. 1. Fateor, quod nõ ſunt idẽ, ſed dif-
ferunt tanquã cauſa & cauſatum, & hęc reſpicit frequẽtem a-
ctũ, & tanquam cauſatum, quod reſpicit conſuetudinem. Et ſa
cit, quod ſupra dixi differentiã aſſignando inter mores, & con
ſuetudinem. Glo. tenet contrarium in l. de quibus. videlicet, qđ
nunquã ſufficit vnus actus ad conſuetudinem inducendã. Ra
tio, quia lex dicit, ꝙ conſuetudinem inducit frequentia actuũ,
vt l. prima, ſupra eodẽ, dict. l. an ĩ totum. & ſupra de vet. iur. enu
cle. l. 1. §. ſed & ſi. q̃ leges probãt, quod nõ inducatur vno actu,
& l. nã ad ea, & l. nam vt ait. ff. de leg. Nec obſtat quod in certis
nõ cadit coniectura, vt l. cõtinuus. §. cum ita ff. de verbor. obli-
gation. & ff. de auro, & argẽto lega. l. pediculis. §. argẽto. Reſpõ.
ꝙ fictio legis tollit contrarium, quia populus non videtur con
ſenſiſſe, niſi frequenter illũ actum exerceat, p iura ſupra allega
ta, quia una p̃ſumptio tollit aliã, ar. ff. de ĩ integr. reſt. l. diuus cũ
ſimilibus. Et pro hoc facit, ꝙ ſumus in verbis legis tractantis de
iuris rigore, a quo non debet recedi, quæ dicunt expreſſe con-
ſuetudinẽ induci a frequentia actuum, a quibus nõ debet rece
di, vt l. 1. §. ſi is qui nauẽ. ff. de exerci. & ff. qui & a qui. l. ꝓpexit,
cũ ſim. Hoſt. vero prout recitat Archi. extra. de conſt. ca. 1. lib.
6. & Mar. Silima. in l. de quibus, tenent, ꝙ non ſit expreſſe deter
minatũ per legẽ, quot actus requirantur ad cõſuetudinẽ indu-
cendã: quod hoc arbitrio iudicis cõmittatur, vt l. 1. in fi. de iur.
delib. & de effrac. l. 1. §. capilatores ꝙ eſt in eis, quod etiã tenet
Gul. de Cun. in l. de quibus: quia poſſibile eſt. quod ex vno actu
colligitur conſenſus populi, puta ſi quis ſuper viam publicam
habeat pontẽ, vt ff. ne quid in loco publico. l. 2. §. tractatum. &
de flu. l. fi. Poteſt etiã eſſe poſſibile, quod non colligatur ex vno
actu, vt puta ſi via erat ſecreta, & pauci incedebant per eã, argu
mento ff. de aqua. plu. ar. l. Sabinus. §. qui manẽ. & qđ ui, aut clã. l.
ſemp. §. annus. de ritu nup. l. palam. in prin. argumen. ff. eodẽ ti-
tu. l. ſed & ea. & argum. ff. d. operis no. nũ. l. ſtipulatio. §. op⁹. Sed
opinio Azo. & gl. & ſequacium in iudicio communiter obſer
13 uatur. Deinde q̃ritur, † quorum conſenſus requiritur ad indu-
cendã cõſuetudinem? Certe conſenſus totius populi, vel maio
ris partis, vt dixi. Quod intelligũt Doct. de populo habẽte habi-
lẽ conſenſum ad legem, vel conſuetudinem inducẽdam. Et ꝓ-
pter hoc excludimus demẽtes, & furioſos, vt ff. eo. l. 2. de officio
pręſid. l. diuus. itẽ minores vigintiquinque annis quia in l. con-
denda nõ habent perfectũ ſuffragium, argumen. ff. de muner.
& hono. l. ad rẽpublicam. de dec. l. ſpurij. §. item mulieres, quia
nec earum cõſenſus requiritur in l. condenda. ff. eo. l. 1. ibi, ui-
rorũ prudentum, &c. ergo nec in cõſuetudine, argum. a pari,
vt d. l. de quib. Fatemur tamen, qđ ſi mulieres frequenter ſunt
vſę inter ſe aliquo actu contra legẽ diuturno tempore: Verbi
gratia, quod primogenitæ ſuccedant in totũ, illa cõſuetudo in
ter eas debet ſeruari, non tã ex conſenſu earum, quam ex ↄſen
ſu totius populi, ſeu maioris partis, qa ſic patiẽdo, videtur taci-
te conſentire, argumen. d. l. de quibus. & l. qđ maior. cũ ſimili-
14 bus, vt in contrario l. de quibus. Deinde q̃ritur † quomodo col
ligitur cõſenſus populi, ſeu maioris partis; Reſpõdeo, quod ex
accidẽtia facti, videlicet quod præſentes erant, quãdo dos fuit
adiudicata vni marito ſecundũ cõſuetudinem ut no. ſupra ſo
luto matrimonio l. dos a patre. Item, quod fuerunt pręſentes,
quãdo fuerũt adiudicata omnia, & alij. nã cum agitur de con-
ſuetudine inducẽda, q̃ reſpicit vtilitatem publicam, præſentes
vidẽtur tacite cõſentire, argumen. ff. ad mu. l. 2. & expreſſe ĩ d.
l. an in totũ. de ædi. priua. Sed his ob. quia alij non poterant illis
ſententiis contradicere, quia non intererat eorũ, ar. ff. de ap. l. a
ſententia. cũ ſi ergo tacendo, non videntur conſentire, argu-
men. ff. de reg. iur. l. eius eſt nolle. & de re iud. l. ſæpe. §. ſed ſcien
tibus & not. de pigno. acti. l. Caius. cũ ſi. Reſpon. ſi de iure con-
tradicere nõ poterãt, de facto tamen debebant, ne conſentien-
tes videãtur. ff. de Decu. l. ſpurij. §. pater. cũ ſimilibus. Gul. vero
aliter ſoluit in l. de quibus, uidelicet, quod contrariũ loquit̃ in
ↄſenſu neceſſario. & ſtatim obligatorio, vt patet in dicta l. ſæpe.
§. ſed ſciẽtibus, ſed hic non agitur de conſenſu ſtatim obligato
rio, ſed ex proceſſu tẽporis, quaſi ex cõſenſu cõplacẽtiæ, & ſic

LEX XXXIIII.

a b **Sancimus.** a Donatio vſq; ad trecentos aureos inſinuatione b nõ eget, vltra debet inſinuari, niſi eſſet donatio Imperialis, vel facta ad pias cauſas, quę vſque ad quingentos aureos ab inſinuatione eſt libera, hoc dicit.

ADDITIONES.

a Parif Sancimus. Vide q. tactam per Iaſ in l. licet inter. ver 4. habes. C de pac.

b Alex. Inſinuatione Sed quid ſi quis donat vltra quantitatem hic a lege taxatam, cum aliquo onere adiecto, quod in effectu tranſit valorem quantitatis vltra iſtã ſummam, vtrũ egeat talis donatio inſinuatione. Et dicit idem Bal. per illum tex quod non, in l. ſ. d. ſi hæc §. cuidam de cond & dem & ibi ſequitur Imo.

§. Ne autem. Hic eſt bonus caſus, & ſeq. vbi propter immenſam donationem cõmunio rei inducitur, licet domino maioris partis pretium offerre, & totũ poſſidere. Aliàs res diuidit, ſi eſt diuidua. Si verò indiuidua, in dominum maioris partis transfert prędicta poteſtas h. d.

1 *Clauſula, quod tot intelligantur donationes, quot res, quid operetur.*

a 1 **§. Si quis.** Hic eſt bonus caſus. In donationib. q̃ diuerſis tẽpib. celebrantur, cuiuſlibet q̃titas per ſe cõtẽplat. h. d. Quęro † circa hanc legẽ de illa cła, q̃ cõſueuit apponi in donationib. tot intelligitur eſſe donationes, quot ſunt res, vtrũ valeat? Certè non quia hoc ſolum d̃t inſpici, vtrũ eodẽ tẽpore ſint factæ, vel non, vt ex hac lege, & gl. manifeſtè colligitur.

ADDITIO.

a Ale. Quantitas No. & per Bar. in l. recte Sabinus. Et de hac materia no Specula de don. & in tit. de inſtru. edi § porrò ver donatio autem, vbi tenet cõtrarium Sed Io. And ibi ſequitur eum, & vide etiam ad prædicta ibi Io. And & adde Spec. de do. §. 1. ſuper ver. quondam vbi ponit aliqua notabilia.

1 *Qui promittit decem annua, intelligitur promittere in vita ſua.*

2 *Et an legibus de inſinuatione loquentibus poſſit renunciari.*

§. Si quis autem. Donatio annua in vita cõtentium collata, pro quolibet anno vr̃ vna p ſe ſeparata: ſecus ſi ad hæredes extẽdatur, h. d. No. iſtum text. a
a 1 ibi, ſin autem ẽt hæredem, &c. q † ille, q promittit decẽ annua, intelligatur in vita ſua, niſi de hrdib. expreſsè ſiat mẽtio. Licet cõtrium videat̃ velle gl. in l. ſi Stichum. § ſtipſo. ff de ver. obli. vbi
2 dixi tibi. Quæro † vtrum iſtis legi. quæ de inſinuatione donationum loquunt̃, poſſit renunciari. Br̃ rñ. non nã legib quę inducunt certam formã, in cõſtituendis actib. hominum, renunciari non poteſt, ff. de pac. l. ius publicum & l. nemo poteſt; ff. de le. 1.

ADDITIO.

a Alex Iſtum tex An promiſſio annuã tranſeat ad hæredem, vide Bar in d. §. ſtipulatio. & ibi Doct. & vide Bar. in l. ſi idem, in prin. de iuriſ. om. iud. verſi quæro vtrum iſtis legibus poſſit renunciari inſinuationi, vide Bar. in l. Modeſtinus. ff. eo & quæ no. in l. ſi quis in conſcribendo ſupra, de pac. & quod ibi Bar

LEX XXXV.

a **Si quis argentum.** a Qui donat argentum, poteſt illud tradere in materia, & ſpecie, & in pecunia ſignata. h d Vide gl ſup ver. ęſtimatio. quã vide & no. de quanta feci tibi quaſi vnã repetõnẽ. i l. Paul⁹. ff. d ſol.

ADDITIO.

a Alex. Si quis argentum. Sed hæc lex non habet locum in pręſumpta donatione, vt oriatur actio, ſecundum Bal in l. ſi pacto quo pœnam. ſupra de pac & Ang in l. iuris gentium § igitur nuda ff. de pact. videtur velle Barto in l. iuris gentium. §. quinimo. & in l hactenus §. 1 de conſt. pec.

a **§. Sed & ſi quis.** a Si donat res, vel vniuerſitas, & interueniat traditio vera, vel ficta, dõ dr̃ eſſe pfecta, ſi interueniat ſtipſo, ad pficiendũ cõpellit̃, ſi ſimplex cõuentio, huius legis authoritate, vt perficiat, cõpellitur. h. d.

ADDITIO.

a Alex. Sed & ſi quis Et licet hic dicat, q donõ ſolo cõſenſu pficiat̃, vt Inſt. e §. aliæ aũt tamẽ bñ ad hoc, ne ab alio poſſit, vel alteri obligari, requiritur traditio vera, ad hoc vt dicat̃ pfecta. Ita dicit no. Bar in l. 1. inſ. de iure fiſc. g l ſi. §. Lucius ff. de dona. qđ eſt menti tenendum ſm ipſum, & vide q no Imo. in l Aquilius. ff. e. Et an habeat locũ in donatione ante nuptias, vide gl. & Bal. in l 1 ſup. de don. an nup. An iſte tex habeat locum ſi factum promittat pacto nudo, vide Bart. & ibi doct in l. iuris gentium. ff. de pac Et an habeat locum in pacto declinando, vide in eadem l. 1. Vide aliquas limitationes per Bar. in l quinimo. & in l. ſi vnus. § pactus, circa medium, & in omnibus ibi dixi, & an habeat locum in donatione cauſa mortis, gl eſt quod ſic, in l. cum pater. §. Mæuio, de leg. 2. adde Imo. in l. qui in poteſtate, in prin ff de teſta vbi ail. gl. in d. §. Mæuio de leg. 2. & tenet Bal in l. cũ virum ſup. de fideic. Et an habeat locum in donatione remuneratoria? Bar incidẽter, in l. iuris gentium. in § quinimo. tenet quod non. Contrarium teneo tibi, vbi vide, & dum hic loquitur de illa ficta traditione, vide quid ſit reſeruatio proprietatis, an dicatur ficta traditio, quæ ſcripſi, in l. 3 in prin. de acq poſ.

LEX XXXVII.

a **Si quis pro redemptione.** a Donatio, quæ fit in redemptionem captiuorum, inſinuatione non eget, & ille qui hoc officium ſuſcepit, ad ipſum explendum compellitur. Item in donationib. quas magiſtri militum conferunt in milites, & in his, quæ donantur in reparatione domus combuſtæ, & quod in caſibus prędictis pecunia ſit expenſa, iuramento probatur, & donationes hodie vſque ad quingentos aureos inſinuatione non indigent. hoc dicit. Not. text. ibi, ſed tantummodo ſacramentum præſtare, pro iſtis executoribus vltimarum voluntatum, qui debent iurare ſe dictam quantitatem in pijs cauſis expendiſſe.

ADDITIO

a Barb. Si quis pro redemptione. Vide Ludo. Rom. conſi. 84. inci. In cauſa nobilis. vbi pulchre loquitur, quando res probatur per iuramentum. Verum autem quia res eſt difficilis ad probandum, debeat hoc allegari, & ideo probatur per iuramentum, vide eundem Lud. Ro. conſi 71. incip Pater venerande.

Alexand. Si quis pro redemptione. In § alii donatio limita, vt dicit Inſti. de act § in bonæ fidei per Bar. in l. nulli. ſupra de epiſcop. & cler. Bar. in l. diuus ff. ſi cui plus, quam per leg Falcid.

De donationib. quæ ſub modo, vel conditione, vel ex certo tempore conficiuntur. Rub.

LEX PRIMA.

a **SI doceas.** Si pactum donationis non ſeruat̃, a põi res actione vtili vẽdicari, & cõdictione ob cauſam agi hoc dicit. Op. quòd imò detur alia actio. ſcilicet p̃ſcriptis verbis, ſupra ti. 1. l. cũ res. Solu Fateor, quòd omnes iſtæ tres actiones cõcurrunt. Sed cõ hoc opponitur: quia nemo condicit rem ſuam, præterquam a fure, vt l. ſi ff vſuſruct quemadmod. can. ſed hic datur vẽdicatio, & condictio, ergo male. Sol Iſta vendicatio, b quę dat̃ hic, dat̃ vtilis, fauore alimentorum, ſecundum gl. hic poſitam. vnde non poteſt dici proprie res mea, merito mihi conceditur condictio vtilis, ergo vendicatio vtilis bene cõcurrit cum condictione, ſecus in directa De hac materia plene dic, vt l. 4. ff de dona.

ADDITIONES.

a Ale. Non ſeruatur. Ex hanc legem no. alle Bal in l ea lege. C. de condi. ob cauſ. & vide. in l qui abſen. §. 1 poſt Bar ff. de acq poſſ Adde de hac lege Io And. in additio. ad Spe in tit. de inſtr edi §. porro. in 2 additio.

b Alex. Iſta vendicatio. Adde quod no. Bar in l ſi mortis, de dona. cauſ. mor.

LEX II.

Si prædiorum. Valet pactum, quo poſt certum tempus res ad donantem reuertatur. h. d.

LEX III.

a **Quoties.** Ea pacto appoſito traditioni rei meę, alteri & extraneo, & eius hæredibus actio põt q̃ri h d. hic bonus caſus. Tene menti. Eſt ergo vnus de caſibus, in qb. alteri p alterum quærit̃ actio. Simile vide inſti. ſ. ad caſibus. l. pe.

ADDITIO.

a Alex Actio poteſt quæri. Et facit ad quæſtionem de qua per Bar. in l. qui Rom §. Statius. de verb. obl. Et ibi vide quę ſcripſi.

LEX IIII.

Perfecta donatio. Poſt perfectam donationem non poteſt ei conditio adijci inuito donatario. h. d.

LEX V.

Si quid. Non refert quid ex æquipollentib. fiat hoc dicit.

De reuocandis donationib. Rub.

LEX PRIMA.

a **ET ſi perfectis.** Donatio facta in libertum, ex leui ingratitudine reuocat̃, a p patronum: ſecus in hæredibus eius. h. d.

ADDITIO.

a Alex. Reuocatur Et ad materiam huius tit. quando reuocetur dona. quid de fructibus. Gl. in l generaliter §. ſi quis ff. de fi. leic. liber.

LEX II.

Si apud. Licet inſtrumenta donationis ſint ſubtracta, ppterea non reuocatur donatio. hoc dicit.

LEX III.

Si poſſeſſionem. Sola pęnitentia donationem nõ reuocat. hoc dicit.

LEX IIII.

Cum profitearis. Ex cauſa turpitudinis donationis, non reuocatur donatio. h. d.

LEX V.

Si donationem. Non debet donatio reſcindi p reſcriptum. hoc dicit.

LEX VI.

Velles necne. Quando mulier donat, præſentia mariti, vel filiorum non requirit. hoc dicit.

LEX VII.

1 *Omnes pęnæ, quæ habent locum in ſecundo nubentibus, habent etiam locum in non honeſte viuentibus.*

a **His ſolis.** a Donatio facta in filios, ex cã ingratitudinis reuocat̃ a matre, q̃ ad ſecundas nuptias non tranſiuit.

ADDITIO.

a Barb. His ſolis No. ſingularem caſum ſecundum dominum meum. in l. donationes §. ſpecies. de donatio. quod donatio non reuocatur propter ingratitudinem, ſi mater non tranſiuerit ad ſecundas nuptias, niſi in caſu auth. hic poſita.

ſtuit.h.d.vel aſr: donatio facta filio vit oſo nõ tenet, h.d. hęc lex. Not. primo, ꝙ ꝯdictio ex hac lege, qua donatio ex cã ingratitudi nis reuocaẽ, non proſequitur fundum, ſed datur ꝯ ipſum dona
1 tariũ liẽ no. † ꝙ oẽs a pœnæ ſtatutæ ꝯ ſcdo nubẽtes, hñt locũ in
a his, q non honeſte viuunt. ꝙ tene mẽti ꝑpetuo, qa ſepe allegat.

ADDITIO

a Barba. Item no. quod omnes. Adde tex. de hoc, & ibi d. Ab. in c. vxoratus de puer. cõiug. & vide gl. in auth. ſciam, ꝯ quando mulier offi tu. & tex. in l. ſi cõſtit & in Authen. de reſt. & ea, quæ parit in xi. menſe. d. Pet. de Anc. in c. ex parte, de appel. Moder. Pariſ. in conſuet. Pariſien. tit. 1 §. 3 gl. 1 nu. 3.

LEX VIII.

a Si vnquam. a Hæc eſt ſingularis & notabilis l. Donatio hẽt tacitam ꝯdõnẽ, ſi donator libros non ſuſceperit, iõ natis libris reuocaẽ. h.d. Itẽ intelligit glo. ſi cuilibet ꝯxneo ſic fuerit donatum. Et dicit gl. ꝙ reddit ipſo iure, vel ꝯdicit poſſeſſio. Et materiã huius legis, & multas alias quæſtiones circa hoc, dixi plene in l. Titia. §. Impetator. ff de leg. 2.

ADDITIO.

a Barb. Si vnquam Vide Ludo. Ro in conſi. 23 pro iſta lege inci. Pro deciſione contrarium. & in conſi. 166. vbi late tenuit, quod non videtur quis renunciare beneficio huius per iuramentum, & pulchre allegauit. Vide quia aliæ. Io. And. in addi. Specu. in titu. de dona. adde ad Bar.
Pariſ. Si vnquam Vide late Iaſ. in l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iur. Dec. conſi. 10 contrarium tenet Socin. conſi. 295. an beneficio huius l. poſſit renunciari, vide Iaſ. in l. pen. in ver. hoc etiam videmus. C. de pac.

LEX IX.

Donationes. Donatio facta in liberos, non reuocatur niſi ex cauſa ingratitudinis. h. d.

a Generaliter. a Donatio reuocatur ex cauſis hac lege inſertis. Sed ſi nõ reuocat donator, eius hæres reuocare non poteſt. hoc dicit.

ADDITIO.

a Pariſ. Generaliter. An valeat pactum, quod non poſſit reuocari donatio prætextu ingratitudinis, vide Iaſ. in l. ſi ver. ex illa doc. Bal. C. de pac.

De donatio. cau. mor. *Rub.*

LEX PRIMA.

SI donatione. Donatio cauſa mortis poteſt per fideicõmiſſum ſubſtitui. h. d. De hoc plene in l. 1. & 2. ff. eo. titu. & ibi p Dyn. & ibi dixi.

LEX II.

Inteſtata. Poteſt mulier cã mortis donãdo facere alium ſtipulari dotem ſalua Falcidia, ſeu legitima, q̃ liberis eius debetur. hoc dicit.

LEX III.

Cum de mortis. Donatio cauſa mortis accedit vltimæ voluntati, & inſinuatione eget, ſi quinq; teſtes legitime interueniant. h. d. p iſtam legẽ puto correctam l. donatio. ꝯ. de dona. quæ videt requirere, quod in donatione cauſa mortis fiat inſinuatio.

BARTOLVS AD IX.

LIBRVM CODICIS.

Qui accuſare non poſſunt. *Rub.*

Gl. ponit, quæ perſonæ non poſſunt accuſare, quam vide, & nota, & ſigna.

LEX PRIMA.

PRius eſt. Qñ duo crimina intentanẽ, quorum vnum eſt præiudiciale ad aliud, ſup
a grauiori procedit. a h.d. Secũdum vnam lec. innuit ꝙ ſnĩa lata in vno iudicio, parat ꝑiudicium in alio. Cõtra ff de pub. iud. l. is qui reus. Sol. huius timore ſunt plures lec. Tu tene hic quintam lect. quæ eſt Azonis, vt hic. Iſta duo iudicia erant inuicem pręiudicialia, & in l. ꝯria ſecus. Iſtã materiam examina plene, vt ibi dixi.

ADDITIO.

a Ale. Procedit. Et no. ad i. lum tex quod illi, qui accuſauerunt, non poſſunt officiũ iudicis implorare, vt procedatur ad inquiſitionem ac ſi ipſi eſſent procuratores inquiſitionis. Ita dicit Bal. in l. 1. C. ſi tutor non geſ. tern. no. quod qui accuſare non poſſunt, nec eſſe poſſunt denunciatores. Ita inquit Bar. in l. diuus, ff. de cuſt. reo. vbi vide materiam denunciationis.

LEX II.

1 *Tutor poteſt ſemper accuſare tutorio nomine.*
2 *Cautela, quando tutor accuſat aliquem, quod dicat in accuſatione, talis tutor, nec adyciat tutorio nomine.*

Si cautiones. Si tutor ad vtilitatem pupilli accuſat ſuo noĩe, dẽt ſe inſcribere, h. d. Per hãc legẽ dñt Gl. nr̃i, & aduocati cõiter, ꝙ tutor vel curator nõ pt alieno nomine accuſare. Hoc intelligo verum, niſi in caſib. in qb. ad ꝓſequẽdum crimẽ admitti ꝓcurator, prout plene no. in l. ſeruũ
1 quoq;. §. publice, ff. de proc. Ego tñ puto, † ꝙ ſemp poſſit tutor
a accuſare tutorio nomine, vt l. Polla. ꝯ. de his qb. vt ind. ſed iſcribere ſe ad pęnã talionis, hoc nõ põt tutorio nomine, & hoc eſt
2 ꝙ iſta lex dicit. † Cautela tamen eſt, ꝙ qñ tutor accuſ. aliquem, dicat in accuſ. talis tutor, nec adiiciat tutorio nomine: nã ſic I. tell. gerei eo mõ quo poteſt, vt l. poſt mortẽ. §. 1. ff. qñ ex fa. tu.

ADDITIO.

a Ale. Poſſit tutor. Dic. vt latius per Bar. in l. 2. ff. de accu.

LEX III.

a Qui crimen. a Accuſatio ſine inſcriptione, nõ admittitur, & accuſator cõtumax ex̃ ordinem, & in expenſis punieẽ. h. d. Hic videtur caſus, ꝙ in criminalib. eiectus victori condemnat in expẽſis. Quod dic, vt dixi vobis l. nõ ignoret. ꝯ. de fruc. & li. exp. Itẽ hic vr̃ caſus, ꝙ in eadem inſtantia poſſit deduci ciuilis petitio, & criminalis, nam hic vides, ꝙ punit extra ordinem, & iſtud eſt criminale. Item punit in expẽſis, & iſtud eſt iudicium ciuile. De hoc dicam vobis in l. ſi quis ad ſe fundum. ꝯ. ad l. Iul. de vi.

ADDITIO

a Ale. Qui crimen. Vide, quæ dixi in l. accuſare. ff. de acc. poſt Bar. & adde caſum no. in quo debet actor ſe inſcribere, & perſonam legitimare ſm do. Ant. in tit. de accuſ. & vide in l. ſi ſupra eo. Et adde quod in multis caſibus poſt mortem quis poteſt accuſari, de quibus Inſt. de hær. quæ ab inteſt. §. per contrarium quæro, an accuſator mortui, debeat ſe inſcribere ad pęnã talionis ſicut accuſator viui, vt in hac gl. habes arg. 11. q. 3 c. ſane. §. ſi forte, quæ apud aliquos eſt canonizata ad §. p contrarium, quæ tenet quod ſic, & alle. Bal. hic.

LEX IIII.

Vxor tua. Mulier põt accuſare, ſi ſuam vel ſuorum iniuriam proſequaẽ, niſi ſit alius, ad quem magis principaliter negotium ꝑtinet. h. d. cum l. ſeq. No. quod dicit in ſummario.

LEX VI.

a Accuſationem. a Qui ſemel deſiſtit non admittit iterum ad accuſandum. h. d.

ADDITIO.

a Ale. Accuſationem. Vide in l. qui deſiſtit & ibi Bar. ff. ad Turpil. an ille, qui deſiſtit a ciuili, poſſit criminaliter accuſari.

LEX VII.

a Si ea. Qui tpe ſtatuto a iudice non accuſat, vel accuſationẽ non proſequiẽ, poſtea non audiẽ. a h. d. hæc bona lex. No. hanc l. quam plene examinaui, & dixi in l. Titia. ff. de accuſ.

ADDITIO.

a Ale. Non auditur. Et adde cum in l. 1. ff. de re iud. & in l. 2. de eden. & in l. edita. c. ti. & in l. de die. qui ſauida. cog

LEX VIII.

Nõ prohibentur. Miles poteſt accuſare, ſi ſuã vel ſuorum ꝓſequatur iniuriã. h. d.

LEX IX.

1 *Qui vult admitti vt ciuis, debet probare ſe ciuem, parte etiam citata.*

Non ignorat. Nõ dẽt qs admitti vt talis, niſi prius probet ſe talem. h. d. Tene menti hãc legẽ,
1 & multum no. ad infinita. Sępe † dñt ſtatuta, qđ ſi ciuis admittatur ad aliquid, & non alius, ante omnia dẽt ſe probare eſſe talẽ, puto quod hæc probatio fiat citata parte.

LEX X.

Si crimen. Etiam qui ſuorum iniuriam proſequitur, ſe debet inſcribere. hoc dicit.

LEX XI.

Data opera. Incendiarii l. Cornelia de ſica. puniunẽ. hoc dicit.

LEX XII.

De crimine. Qui regulariter accuſare nõ pt, ad accuſandum nõ admittiẽ, niſi prius examineẽ an crimen quod accuſat, ad caſus exceptuatos pertineat. h. d.

LEX XIII.

Si magnum. Frater non poteſt accuſare fratrem, vel pater filiũ de crimine grauiori, ſi ſuam iniuriam non proſequitur. h. d. cum l. ſeq.

LEX XVI.

Cum rationibus. Qui habet duos accuſatos, tertiũ accuſare nõ põt, niſi ſuam iniuriam proſequatur. h. d. Idem in l. hos accuſare ff. eo.

LEX XVII.

Iniquum. Nutritus non poteſt ſuum nutritorem accuſare, niſi ſuam iniuriam proſequatur. h. d.

LEX XVIII.

Si ſororem. Frater fratrem, ſeu ſororem poteſt de leui crimine accuſare. h. d.

LEX XVIIII.

Neganda. Hęc eſt ꝓpria materia l. is qui reus, ff. de public. iudi. & breuiter dicit. Accuſatus nõ põt accuſatorem ſuũ reaccuſare de pari crimine, vel minori, prius quam ſit abſolutus, niſi ſuam proſequatur iniuriam: poterit tamen accuſationem proponere, non vt ſuper ea procedatur,

ſed

Dy. ĩ c. ꝙ oẽs tãgit. eẽ, de reg. iur. li. 6 & qđ ſ. dixi in q. illa videli-
cet quãtũ tp̃s reqrat ad ꝯſuetudinẽ ĩducẽdã. Sed Gul. de Cun.
ĩ l. ingenuũ. de ſtatu hom. itũ, ſic diſtinxit, qa aut ꝯſuetudo ĩdu
citur p legẽ, vt in vlib. feudo. & in illis ꝯdictio nihil operat. Aut
ꝯ legẽ, & tũc ſic, arg. in Auth. de defen. ciui. §. ſi ibi, nullo relu-
ctãte, & c ar. p hoc, qa ꝯſuetudo ſecũda, eſt debilior, q̃ prima, vt
ſ. ad Velle. l. antiqua, & qđ ibi no. in Auth. de nõ alie. §. qa verò
veriſimile. & ff. de teſtam. mil. l. ei⁹ militis. §. mil. Sed pcedẽs opi.
mihi placet p leges p̃dictas. Nõ obſ. §. ſi de defeu. ciui quia illud
ſpãle odio criminis ambitus, vt ff. ad l. Iul. de ambit. l. j. & qđ ibi
no. Itẽ nõ obſtat ſecũda rõ, qa hic q̃libet ꝯſuetudo cẽſetur vni
formis pp identitatẽ rõnis, quæ eſt in d. l. ꝙ maior, & l. aliud. § j.
37 q̃ rõnis idẽtitas hic ceſſat. Trigeſimoſecundo q̃ro, † an ꝯſuetu-
a do liget infantes^a & furioſos? Certe glo. tenet h c, ꝙ ſic, quia lex
ſcripta eos ligat, vt l. diuus. ff. de off. p̃ſid. & ad l. Pompeiã de par
ri. l. pe. §. ſi ergo & cõſuetudo nõ ſcripta, pp paritatem cãæ, po
tentiæ, & effectus, vt d. l. de quib. Non ob. l. ad certũ. ff. loc. vt hic
no. videlicet, qu a ibi loquitur in ꝯctib. priuatorum, ex eorum
conſenſu ſolummodo inducẽdis, hic in cõſuetudine publica,
conſenſu maioris partis populi, ad hoc habilis inducta. Facit ꝙ
ſ. dixi in q. illa ſ. quorũ conſenſus requiritur in cõſuetudine in
ducẽda. Licet ergo iſti cõſentire nõ poſſint, tñ pp habiliũ con-
ſenſum ligantur, quorũ cõſenſus ſ. habiliũ hic requiritur, non
autem inhabilium, arg. ff. de mun. & ho. l. ad Rempublicam, &
l. gradatim. §. & ſi lege, & qđ no. ff. đ ope. no. nun. l. j. §. nũciatio.
Gul. vero in d. l. ingenuũ, ſic diſtinguit ĩ minoribus. Aut eſt ta-
lis act⁹, ĩ quo minores admittunt, vt maiores, vt ĩ matrimonio,
& in donõne pp nuptias, vt Inſt. de nup. ĩ prin. & not ſ. de min.
l. prætor §. j. & tũc ſic, v. g. dictat conſuetudo ꝙ vxore defuncta
in matrimonio ſine liberis, maritus lucretur dotẽ, talis conſue
tudo ligab t etiã minores, quia vniuerſitas maiorem, q̃ inducit
eã ſolum debet attẽdi, vt ff. ꝙ cuiuſq; vni. no. l. ſicut. § j. de in ius
voc. l. ſed ſi hac. § q manumiſit, & de rer. diui. l. in. §. vniuerſita
tis, & arg. ff. de le. l. ſeruis legatis. § quib. & qa facit ad hoc lex.
ſcripta. l. Aemili⁹. ff. đ minorib. & ff. ex qb. cauſis ĩ poſ. ea l. apud
Iul. aut. ĩ prin. ergo & eos hoc caſu ligat ꝯſuetudo nõ ſcripta,
pp paritatẽ caę potẽtię, & effectus, vt d. l. de qb. Facit, qđ ſ. proxi
me dixi. Aut eſt talis actus, in quo minores non admittitur vt
maiores. v. g. eſt ꝯſuetudo, quod nullus. põt petere venditionem
rerũ reſcindi occaſione minoris p̃ti dimidia iuſti pretij, & cer
te minor tali ꝯſuetudine nõ ligat pp reſtitutionẽ, vt ff. de min. l.
j. & arg. ad hoc. ff. đ mun. & hon. l. vt gradatim. § & ſi l. Sed mul-
tũ ob. ſibi ff. de adm. tu. & l. ſine hęrede §. Luci⁹. Sed rñ. qđ ibi
fuit ĩducta ꝯſuetudo ſpãliter, & expſſim in pſonis minorũ, hic
nõ, vel ibi nõ ꝯxerat minor, ſed maior, cui ipſe ſucceſſit. arg. d.
l. Aemili⁹ & l. apud Iul. ĩ prin. Mar. Sil. in l. de qb. in prin. tenet p̃-
38 cedentẽ npi Pe. & glt. Trigeſimotertio q̃ro, † an ꝯſuetudo liget
clericos? Pe. qđ nõ, qa clerici, & laici ſunt diuerſi populi, q. a pa
tet qa habẽt diuerſos iudices arg. ff. de offic. aſſ. l. ea. vnde clerici
non habent cõe cum actib. plebeiorũ. ſ. de epiſ. & cle. l. placet. &
de teſta. l. cõſulta. Itẽ, qa clerici sũt maiores, q̃ laici. vt ſ. de ſum.
Tri. l. 2. ergo nõ ligãtur eorũ cõſuetudine, & ſtatutis, niſi ꝯſen-
ſerint. ar. ff. de ori. iur. l. 2. § deinde cũ eſſet, & Inſt. de iure nat. §.
plebiſcitũ. Contrariũ no. ff. de poſt. l. ex ea. Sed In. tenet primũ,
extra, de cõſti. c. q̃ in eccleſiarũ. & c. eccleſia ſanctę Marię, & p
Gul. in d. l. ex ea. Et ꝯ iſtos eſt cõis opin. qđ ſi clericus agit ꝯ lai-
cũ in foro tẽporali, qđ ſeruetur conſuetudo, & ſtatutũ populi,
quod eſt ad litem ordinandam. alias non. Et ſic intelligitur ſm
quoſdã extra, de foro cõpe. c. qđ clericis de iureiur. c. 1, & 2. quę
rio. Hoſt. in ſumma de conſuetudine. Facit quod dixi ſ. de epiſ.
39 au d. l. ẽpãle. p Gul. Trigeſimoquarto quęro, † quid ſi alia cõſue
tudo eſt in foro actoris, alia in foro iudicij, alia in foro rei, quę
debeat ſeruari? Reſpondeo, diſtingue, vt no. Odofr. ſ. l. proxi. vi
delicet, qd aut ſpectat ad litis ordinationẽ, & ſeruatur illa, quæ
eſt in foro iudicij. Aut ad litis deciſionẽ, & tunc illa quę eſt in
foro ꝯctus vel ĩ loco ꝯctus, vt l. i. in pri. ff. de vſur. de euictioni.
l. ſi fundus. Nec ob. ſ. de emã. li. l. 1. qa ibi in actu iudiciali, & ꝯ-
ctus idẽ eſt hic, in diuerſis, vt ibi dixi. Trigeſimoquinto quęro,
40 † qd ſi populus vtitur ꝯ cõſuetudinẽ, an erit interrupta. Certe.
gl. mag. hic diſtinguit in fi. Tu dicas latius ſm Mar. Sil. & alios
Modernos, in l. de quibus, videlicet, q. ſi populus poſt cõſuetu
dinẽ p̃ſcriptã p errorẽ vtitur ꝯ illã, non interrumpit illam, quia
non habet animũ eam tollendi, arg. ff. eo l. ꝙ non rõne, & idẽ
de iuriſd. omn. iudi. l. ſi per errorẽ. & ſ. de iuris. & fac. ignorã. l.
nnn. idcirco. Si vero ex certa ſcientia venit ꝯ legẽ non ſimplici
ter, ſed legẽ cõdẽdo ꝯtrium, tollit eam, vt ff. de ſepul. vio. l. 1. §. §.
diuus. Si verò ſimpliciter ex certa ſcientia vtitur ꝯ eã, non legẽ
condendo, ſi quidẽ ille vſus eſt ſufficiens ad nouam conſuetu-
dinem ꝯtriam inducendã, quod qualiter cõtingit ex præmiſſis
apparet, tunc tollit eã, arg. ff. de reg. iur. l. nihil tam nãle, & de ſo
lutio. l. prout quiſq;. & Inſt. de iure natu. gen. & ciui. §. pe. Si ve-
ro ille non ſit vſus ſufficiens ad ꝯtriam conſuetudinem indu-
cendã, nõ tollit eam legitime præſcriptam, arg. ff. de pa. l. ſi vn⁹.
§. pactus. ver. ſed ſi pactũ. Secus ĩ Principe, vt in Auth. vt omnes
obe. iu. prouinc. §. arripiat col. 6. ſed nõ p̃ſcriptã, nam talis vſu
ꝯ ius populi bene interrumperet, vt hic no. & de reg. iur. l. nemo
41 §. Tpalis. Trigeſimoſexto q̃ro † an ſtatutum vel cõſuetudo Ci
b uitatis vendicet ſibi locũ in caſtris^b ſibi ſubiectis; certe gl. in d. l.
ex ea. ff. de poſtu. tenet, ꝙ ſic. Et vẽ caſus Inſti. de ſatiſd. § ſi. Gul.
aũt in d. l. ingenuũ, ſic diſtinguit, ꝙ aut illud caſtrũ in illo caſu
hẽbat conſuetudinẽ, ſeu legẽ ſpãlem, ꝙ põt, vt dixi ſ. in q. au ẽt
pars Ciuitatis poſſit cõſuetudinẽ facere; tunc nõ, quia dẽt con
ſuetudo ſua ſeruari, vt ſ. dixi. Aut tpe conſuetudinis Ciuitatis
illud caſtrũ de illo caſu nõ hẽbat legẽ, ſed conſuetudinẽ ſpecia-
lẽ, & tũc aut illud caſtrũ erat de diſtrictu, & iuriſdõne illius Ci
uitatis & tũc ſic, ar. ſ. de epi. & cle. l. nulli. §. ꝙ ſi ĩ vico, & de nã-
hb. lib. l. ſi qs. & ff. ad munic. l. q ex vico. Aut illud caſtrũ nõ eſt
de diſtrictu, & iuriſdictione illius Ciuitatis, & tũc nõ, cũ habeat
ſuos fines, ad quos ſuę Ciuitatis cõſuetudo extẽdi nequit. arg.
ff. de ac. rer. do. l. in agris. Ad hoc ſ. de off. pręſe. p̃torio. Africę. l.
in noĩe dñi, in prin. & ĩ. de fun. limi. l. quicũq; lib. 11. & facit. ff.
de. le. 1. l. p̃diis. § pe. in fi. de fun. inſtruc. l. Sei. §. Tyrãnę & l. prę
dia ĩ fi. ar. ff. đ dã. ĩfec. l. ſi finita. §. ex hoc edicto. hoc ĩ caſtris Ci-
uitati ſubiectis tempore dictę ꝯſuetudinis. Trigeſimoſeptimo
42 q̃ro, † qd in caſtris poſtea ſibi vnitis. Tenet Gul. ꝙ ſi dicta vnio
vel trauslatio ſit facta p Principẽ tũc ſic: quia facta pſecte vẽ. &
iõ ſecundũ Ciuitatis ꝯſuetudinẽ dẽt regulari, argum. de excu.
tut. l. idẽ Vlpianus §. ſi de re iudi. l. qdã cõſulebant. & ſ. de nup.
l. Imperialis. Nã, ꝙ iuris eſt in principali, idẽ iuris debet eſſe in
eius adiũcto. ff. de pac. dota. l. inter. § cũ inter. & ſ. de dona. ante
nup. l. ſi circa mediũ. l. ad hoc etiã, ff. de hęr. Inſti. l. liber homo.
§. Titius. & ad Trebellia. l. Papinianus. Ad quod facit optime in
Auth. vt iud. ſine quoquo ſuffr. §. illud. & ff. de iu. l. inſulæ Ita-
liæ, & de excu. tut. l. nõ tantũ § Illyricẽſibus, & facit, ꝙ no. C. de
Metrop. l. j. lib. xj. Aut p aliũ p̃terquam per Principem eſt facta
vnio, & tũc refert quia aut caſtrũ traſiuit in diſtrictum, & iu-
riſdictionẽ Ciuitatis, & tunc idẽ. Aut nnn, & tunc non, per ea
q̃ dixi ſ. prox. & ſ. dixi de iu. do. l. ẽt, & tractaui in d. l. ſi finita. §.
ex hoc edicto. Trigeſimo octauo quæro de quęſtione ardua,
43 † qd ſi emergit caſus non deciſus l. ſcripta, nec cõſuetudine, &
eſt ſimilis legi ſcriptę pro vna parte, & ſimilis conſuetudini p
alia ꝯtria, q̃ro quid iuris v. g. quæro, an emphyteuta hẽat, vel ha
bere dẽat incrementum alluuionis? a ſimili facit lex, ꝙ ſic, quia
vſufructuarius dẽt habere, ff. de vſufru. l. itẽ ſi fundi. §. j. Simile
cõſuetudini facit ꝙ nõ, qa vaſallus nõ debet habere, vt in coll.
iii u. de cõtrouerſia inueſtiturę. §. ſi quis de manſo. Dicit Mar.
Sil. ꝙ ſimile cõſuetudini debet ſpectari, qa magis eſt ſimile, cũ
vtile habeat dominiũ ſicut vaſallus: fructuarius autẽ nõ habet
dominiũ directũ, nec vtile. Gul. ꝯtriũ dicit, ꝙ ſimilis lex debeat
ſpectari, qa ſimile conſuetudinis pcedit p locũ a ſimili. lex pro
cedit per locũ a maiori, ꝙ eſt fortius, vt no. in l. 1. ſ. de neg. geſt.
44 Trigeſimonono quęro, † quid ſi vtrumq; ſimile procedit pari-
ter p omnia. v. g. quęritur an emphyteuta debeat hic ita incre
mentũ alluuionis? ſimile legis facit, ꝙ ſic, qa ſupficiar ius debet
hẽc: ſimile cõſuetudinis facit, quod non, quia vaſallus nõ nẽt
hẽre. Rñ. ſimile legis dẽt ſpectari. Ratio, quia iſta cõſuetudo eſt
ꝯ legem, & ideo ad cauſam ſimilẽ non extenditur, arg. ff. eo. l.
qđ nõ ratione, & quod ſ. dixi. Vltimo qęqd Doc. ĩ hac ma ſcri-
45 bunt, diſtinguendo ſic cõcludo, ꝙ † aut conſuetudo eſt ꝯ legẽ,
aut pręter legẽ. in ſecundo caſu conſtat eam debere ſeruari, p
l. i. ſ. eo. & de ędi. priua. l. an in totum, & in d. l. de quib. in i. rñ.
Primo caſu, aut cõſuetudo eſt ꝯ ius nãle, & non debet ſerua-
ri, vt Inſti. de iu. nat. §. ſed naturalia. & đ legi. agn. tute. §. fi. & ff. đ
capi. dimi. l. eas. Aut ꝯ ius gentium, & idẽ, vt d. § ſed naturalia,
cũ ſimi. niſi ex cã, vt ff. cõt. p̃d. l. vẽditor. §. ſi ꝯſtat. Aut eſt ꝯ ius ci
uile, & tũc aut eſt expſſè reprobata per legem, & nõ valet, vt ſ.
de uſu. l. eos. §. pe. & de ſacroſ. eccl. auth. caſſa de fur. auth. naui-
gia, cõia de ſucceſ. auth. oẽs pegrini & ff. ad l. Rho. de iact. l. de-
precatio, ſm vnã lec. & in Auth. vt nulli iud. §. nulli vero. Aut ñ,
& tunc aut eſt inducta per ꝯſenſum erroneum ꝯ legem. & tũc
nõ valet, vt ſ. dixi in illa q. an per ꝯſenſum erroneum conſuetu
do poſſet induci, aut ex certa ſcientia, & tũc aut pręcedit legẽ,
& tũc quidã diſtinguunt, quod aut apparet ex tenore dictæ le-
gis eius latorem ſenſiſſe, vel ſciuiſſe ꝯſuetudinẽ localem, & tol
lit ipſam, vt ff. de ſepul. vio. l. 1. § diuus. Aut nõ, & tũc non, ſed il
la lex ſuccũbit, vt eẽ de conſti. c. j. lib. 6 & ſ. de teſta l. ſi. Ego autẽ
ſic dico, ut ſ. dixi in opp. 2. quod aut dicta conſuetudo eſt ꝯ le-
gem, & lex ſequens ꝯtria illi ꝯſuetudini tollit eam, vt d. §. diuus.
Aut præter legẽ, & tũc nõ, ſed lex ſuccumbit ibi, vt d. c. j. eẽ, de
conſt. & l. ſi. ſ. de teſt & in Auth. de non alie. §. qa uero ueriſimi
le, cũ ſimi. Aut cõſuetudo eſt generalis, & uincit legem gñali-
ter; vt d. l. de qb. Aut eſt ſpecialis, & localis, & vincit eã ſpeciali-
ter in eo loco, vt hic, in prin. ſecundũ vnam lec. & ff. cõmunia
præd.

ADDITIONES.

a Men. Infantes. Rolan. a Valle, de lucro dotis, q. 44. nu. 5 6.
b Men. In caſtris. Rolan. a Valle, de lucro dotis, q. 85. nu. 3.

ſed vt ſuperſedeatur, donec cauſa prima finiatur. h. d. Materiã huius legis pleniſſime habes in tex. & gl. & ego vlterius dixi in l. is qui reus, ff. de public. iudic.

LEX XX.

1 *Familiaris quando accuſare poſſit dominum domus.*
2 *Monachus quando Abbatem.*

Si quis Perſona domeſtica non poteſt dominum domus accuſare, niſi in crimine læſæ maieſtatis. h. d. hæc
1 notabilis lex. Not. hanc legem, quod familiaris † nõ poteſt accuſare dominum domũ, quod intellige verum, niſi ſuam vel ſuo-
2 rum iniuriam proſequatur. Facit iſte tex. quod monachus non poteſt accuſare Abbatem. In contrarium vr̃ dicere cap. Abba-
a te, a de verborum ſignifica. dic vt ibi.

ADDITIO.

a Alex. Cap. Abbate. Vbi eſt iſte caſus, quod monachus accuſat. & Specu. in titu. de inquiſitio. §. fin.

LEX XXI.

Si liberti. Liberti non poſſunt accuſare patronos, hoc dicit iſta lex.

De accuſationib. & inſcrip. *Rubric.*

LEX PRIMA.

Os, qui. Qui effodit terminos, extra ordinẽ punitur. hoc dicit hęc lex.

LEX II.

1 *Si ſit ſtatutum, quod quicunq; declinauerit forum, poſſit impune offendi, cautela eſt ſi eſt filius familias, quod pater compareat pro ſuo intereſſe.*

Si cuiuſdã. Hæc eſt notab. lex. Pro ſuo intereſſe admittitur quis ad defendẽdum alium in crimine capitali. h. d. Per hãc leg. practicabaĩ in ciuitate iſta. Dicitur hic
1 ſtatutum, † ꝙ quicunque declinauerit forum, poſſit impune offendi, vel occidi. Adhibebaĩ talis cautela, ꝙ ſi accuſabatur fi-
a lius familias, pater ꝓ ſuo intereſſe declinabat forum a ꝓ filio, & ſic nõ incidebat in ſtatutum filius, eodem modo ſi delinquebat monachus, Abbas, pro ſuo intereſſe declinabat forum, poſtea contra iſtas fraudes fuit per ſtatutum prouiſum.

ADDITIO.

a Alex. Declinabat forum. Aliam cautelam adde, vt dixi poſt Bar. in l. ſi quis ſub condi. ff. de condi. inſti. et hic adde Imo. in l. pen. §. ad crimen, ff. de pub. iud. et ibi Bar. et Bal. in l. reos inf. eo. et l. ab adminiſtrat. ſup. de leg. adde Ang. conſi. 37.

LEX III.

Reos. In capitali crimine admittiĩ procurator ad allegandas cãs abſentiæ. h. d. plene in l. ſeruum quoq; §. publicæ. ff. de proc. & ego dixi in repe. l. pen. §. ad crimẽ. ff. de pub. iu.

LEX IIII.

a **Si accuſatoribus.** a Abſolutoria lata accuſatoribus abſentib. nõ ꝑ contumaciam, eſt ipſo iure nulla. h. d. Op. ꝙ plures non admittunĩ ad accuſandũ vnum, ſed vnus tm̃. l. hi tñ. §. fi. & l. ſi plures. ff. e. Br̃ plures ſoluũdanĩ, illa eſt vera, ꝙ hic non fuit oppoſitum de plurib. nã ſi fuiſſet oppoſitum de pluribus, ſuiſſet electus vnus, quod tene mẽti.

ADDITIO.

a Alex. Si accuſatorib. Adde Bar. in l. ſi plures, ff. e. & vide quod per iſtam gl. in hoc do. Bar. no. in l. 1. in fi. C. de fur.
Men. Vide omnino. Duaren. lib. 1. diſp. c. 39.

LEX V.

Non ideo minus. Delinquens propter mandatũ alterius non excuſatur. h. d. Hic veniret examinãda mã de mãdatore, pſuaſore, & iſtigatore. Dixi in l. non ſolum §. ſi mãdato. & §. procul. ff. de iniurijs. Mãm vero d̃ auxilio, & fauor̃, tractaui vobis ĩ l. i actiõe §. ope. ff. d fur.

LEX VI.

a **Abſentem.** a Abſens nõ põt damnari de crimine capitali, & ſi fuit damnatus, ſnĩa eſt nulla, q̃ retractabiĩ per eũdem, vel per ſuperiorem. h. d. De materia nullitatis dixi vobis in l. j. §. quando prouo. non eſt neceſ.

ADDITIO.

a Alex. Abſentem. Vide Bar. in l. 3. ſup. eo. & in l. quidam conſulebant, de re iudi.

LEX VII.

a **Ea quidem.** In notoriis poteſt ꝑ inquiſitionem procedi, a ſed in non notorijs quis nõ punitur, niſi fuerit citatus, vel accuſatꝰ. h. d. Et exponas ita tex. ibi, nũciani, tanquam notoria, vt patet ex ſequenti reſponſo, & ff. ad Turpil. l. ab accuſatione. §. nunciatores, & ſic intelligit glo. ff. de adulte. l. 2. §. ſi publico. & ẽt Dy. In text. ibi, poſſe perpendi, procedendo ꝑ inquiſitionem ex officio ad denunciationem officialis. Item ibi in text. deſpici. q. d. in notoriis non procedi per inquiſitionẽ, ſed per accuſationem, & hoc innuit verbum, accuſatio, ſecundum prædictum modum legendi, & hoc mõ intelligiĩ communiter iſta lex, ſed dominus Nicol. Mat. intelligit, quando officialis denũciat cauſam, poteſt procedi ꝑ inquiſitionem, vt in prima parte huius legis, & probaĩ, infra titu. 2. l. 1. & ĩ. de decurio. lib. 12. l. 1. ff. de cuſt. reo. l. diuus. Vnde ſi officialis illã denunciationẽ ꝓduxerit, notorium probando, tunc ille denunciatus abſoluetĩ, vt hic in 2. parte huius legis, & d. l. ab accuſatione. §. nunciatores. ff. ad Turpillianum. Et, quod tex. dicit hic, accuſatus expone, id eſt denunciatus. Hanc materiã, quando poſſit per inquiſitionem procedi, pleniſſime dixi in l. 2. §. ſi publico. ff. de adulte.

ADDITIO.

a Alex. Procedi. Vbi in notoriis procedatur per inquiſitionẽ, & de modo procedendi in notoriis, vide ꝑ Spe. de noto. §. 1. & plene per Ang. in l. ſi vacantia, poſt med. & in c. ad noſtram, de iureiur. per Ant. & ibi per eũ quæritur, an ſit neceſſarium probari notorium, & quomodo probetur & multa pulchra ibi. Vide quod dixi in l. 2. §. ſi publico. ff. de adul. quod no. Bal. in l. accuſatus, ad Turp. Et quãdo dicatur crimen notorium, vide Inno. in c. fi. de cohab. cler. & mulie. & ibi plene de materia, & Bal. in l. accuſatorem ff. ad Turpil. & Bal. hic. Adde qualiter procedatur ſuper notorio. Old. conſi. 37.

LEX VIII.

Si quis ſe. Accuſatio debet porrigi coram prẹſide, ſi nõ coram officialibus. hoc dicit in ſumma.

LEX IX.

Qui de crimine. Iſta notabilis lex breuiter dicit, accuſatus de eodem crimine nõ po-
a teſt iterum accuſari, a de alio tamen crimine poterit iterum accuſari. Et ſi ex eodem facto deſcendat, nec debet ſuper vno pronunciari, donec ſuper alio fuerit plene cognitum. h. d. Diuidiĩ in duas partes. Primo ponit, vtrum liceat accuſare. Secũdo, qualiter dẽt procedi. Secunda ibi, iudex autem. Iterum prima ſubdiuidiĩ, quia prima loquiĩ quãdo accuſatur de eodem crimine. Secunda, quando de diuerſis habẽtib. originem ex eodem facto. Secunda ibi, ſi tamen. vbi eſt caſus ſingularis. Ad euidentiã ſcias tu iuuenis, ꝙ quandoque ex vno facto oriunĩ plura crimina, exẽplum in eo, qui cognouit ſuã conſanguineã nuptã, iſte n. commiſit adulteriũ, qa in nuptam. Item inceſtum, qa in conſanguineam ſuam. Hoc præmiſſo caſus in terminis eſt clarus. Oppo. ad primam partem dictæ l. ſi qs homicidij. ĩ. e. Sol. Fateor ꝙ regula eſt hic, ꝙ accuſatus, de eodẽ, iterum non accuſar̃: fal-
b lit in caſibus, quos dic, vt in gl. quam vide, & no. Venio ad ſecũdum dictum. b Oppo. & videĩ, qđ qñ plura crimina deſcendunt ex eodem facto nõ poſſit accuſari, niſi de vno, vt l. Senatus, ff. eo. prout ibi exemplũ poniĩ de parricidio, & homidio. Solu. quandoque eſt vnũ factũ, & vnus titulus criminis, & plures agendi formæ, & tunc vna tantum lege põt accuſari, vt d. l. Senatus, ſm̃ aliquas lecturas. V. g. ille qui facit homicidium, poteſt accuſari l. Cornelia de ſica. & ex forma ſtatuti huius legis, vna tãtũ puniĩ pœna, vt d. l. Senatus. Quãdoque eſt vnum factũ & plures tituli criminis, & hñt ſe ſicut genus, & ſpecies, & tũc accuſatus de vno, non põt accuſari de alio, vt d. l. Senatus, ſecũdum, ꝙ ibi loquiĩ de homicidio, vt l. ꝑtor edixit. §. j. de minoris. Si vero hñt ſe ſicut excedentia, & exceſſa, tũc de vtroq; poteſt puniri; non tñ poteſt ſimul accuſari de vtroque ab eodem, ſed ab alio ſic, vt hic, & l. ſi adulterium cum inceſtu. ff. de adul. Sed q̃ eſt rõ huius? Reſpondeo, quando ſunt duo iudicia quorũ abſolutoria lata in vno, poteſt parere exceptionem rei iudicatæ in alio non admittiĩ concurſus, vt l. fundi. & l. fundum ff. de exce. & illa eſt rõ, quare non admittiĩ concurſus ciuilis, & criminalis deſcẽdentium ex eodem: quia abſolutoria lata in vno, põt parere exceptionem rei iudicatę in alio, ſi pronunciet ſup facto. Item tenet Dyn. in c. nullus pluribus. de reg. iur. lib. 6. Ita in ꝓpoſito, quando ex eodem facto deſcendunt, ſi eſſent eædem ꝑſonæ accuſatoris, & accuſati, abſolutoria lata in vno, poſſet parer̃ exceptionẽ rei iudicatę in alio: iõ idem ad accuſandum non admittiĩ, quę ratio ceſſat alio accuſante. Dices tu, ſed quę eſt rõ, ꝙ iudex non põt ſnĩare ſuper vno, niſi pleniſſime diſcuſſo alio vt hic dicit in vltima parte? Reſpondeo, in cauſis capitalib. debet iudex inquirere veritatem, etiam pro parte oſtenſa; ſi ipſa non

ADDITIONES.

a Alex. Accuſari. Et vide, an quis poſſit a pluribus condemnari, Bar. in l. ſepulchri. ff. de ſepul. viola.

a Alexan. Secundum dictum. Quid ſi ex forma ſtatuti ille, qui percuſſit aliquem, debet amittere manum, cum qua percuſſit, & quid ſi cum eadem manu percuſſit duos, vterque vult accuſare quis præferatur, & vide plene per Ia. de Bel. in diſpu. & in l. 1. inf. vt intra certum tempus. vbi illa ratio eſt criminalis, an in criminalibus habeat locum cumulatio. Adde quædam in l. libellorum, & l. ſeq. de accuſa. & Bar. late in d. l. Senatus, ff. eo. in l. ſi quis homicidij, inf. eo. ver. & idem ſi aliquis inſultat, vel ſi quis faciat inſultum, & percuſſionem, punitur tanquã de vno actu ſolo. Et ita cauſam intelligendam dixit do. Io. poſt Bal. in l. diuortio, ff. ſolu. mat. de cuius intellectu ibi vide, & in l. fructus. eo. ti. & Bar. & Bal. in l. nonnunquam plura. eod. ti. in ver. ſecundo poteſt exemplum. Et quod dixi, an præſumitur incontinenti, vide Imo. & Bal. in d. l. diuortio. Et adde ad materiam, q̃ habes in l. & ſi. ff. de adul. & adde dictum Barto. in l. capite quinto, in fi. eod. ti. Adde ꝙ voluit Io. And. in addi. ad Spec. in ti. de inquiſi. §. viſa. alleg. nunc tractamus de eo qui in aliquo loco aliquem cepit, & ligauit, ſi per plura duxit loca ad certum locũ, & eum ſpoliauit, in quo loco ſit formanda inquiſitio, ſtante ſtatuto, quod inquiſitio debeat formari in loco delicti.

non opponat, vt l j. §. fi. de qō. & l. ſi nō defendat. ff. de pęn. vñ poſſibile eſſet, ꝙ ex defenſionib. factis in vno iudicio, apparet iudici, & pariter iniuſtitia, ſi in vno ꝯdēnat, & in alio abſoluit, idō de vtroq; dēt eſſe cognitū antequam iudicet. Et de iſto membro, qñ ex vno facto oriunt plura crimina, dic vt dixi plene in d. l. Senatus. Qñq; ſunt plura facta, & plures tituli criminis, & plures modi agēdi, tūc ſi qdē oīa illa facta tēdūt ad eūdem finē, nō punit niſi tanq̃ de vno, vt l. iſtud. ff. ad leg. Aql. & idō ſi aliqs inſultauit, & pcuſſit, nō punit de inſultu, qm̄ ad hūc finem fecit inſultū, vt pcuteret. Et gl. tua hoc notabiliter, tenet, qnā vide. & ſigna ſup verbo, plurima. Si vero, illa plura facta nō tēdūt ad eūdem finem, ſed ad diuerſa, tunc nō de vno, ſed de quolibet punitur, vt l. nunquā plura. ff. de priua. deli. & ibi pleniſſime dixi. Venio ad finē, dr̄ hic, ꝙ ſup duob. criminib. cognoſcit ſimul. Contra, ff. de cuſto. reo. l. 2. §. fi. Sol. Dicit gl. fateor donec ſup vno rñdet, nō pōt ſuper alio arctari, vt l. ꝯria. Sed cum erit expeditus de rñſione, quam tenet facere ſuper vno, tūc rñdebit ſuper alio. Hoc gl. tua dicit ſup verbo, vtroque Et ſi qs vellet hāc legem repetere eſſent hic tractādæ tres materię. Primo, vtrum ille, qui hēt vnā cām corā vno iudice, poſſit citari, coram alio iudice in alia cā. Quod dic, vt dixi in l. ꝯ pupillum, §. is qui ad maius, ff. de re iud. Scđo vtrum ille, qui eſt recommendatus in carcerib. ex vna cā, poſſit ibi recōmedari ex alia. De quo dic plene, vt in l. 2. §. fi. de cuſto. reo. Tertio, an recommendatus in carcerib. iniuſte, poſſit ibi recōmēdari ex alia iuſta cā, ꝙ dic vt in q illa, q̃ diſputaui, q̃ icipit Lap. Vltimo gl. reaſſumit oīa, & diſtiguit, ꝙ dic, vt l. ea,

LEX X.

Qui explicandi. Iſta eſt bona l. & habet pulchram mālandm. Br̄ dicit, ꝙ alicui certam promittit ſententiā, licet iudicem nō corrumpat, tanquam corrup
a tor, punit. h. d. Audiui dubiū, ꝓpone, ꝙ ille, qui iudicem corrūperet nullo modo puniret, puta in capitali, licet. n. reis redimere ſanguinem ſuū, etiam corrūpendo, vt l. j. in fi. de bo. eo. & l. pe. ff. de pūarica. & habemus in l. tranſigere. §. de tranſact. Qualiter punitur iſte qui promiſit hoc ei facere? vr̄ ꝙ nullo modo, quia tex. hic dicit, ꝙ punitur per inde, ac ſi puniretur pricipalis corruptor: ſed principalis corruptor nullo modo puniret, ergo nec ipſe. cogitabis, quia de facto fuit Tuderti.

ADDITIO.

a Men. Corruptor. Soc. iun. conſi. 38. nu. 7. lib. 3.

LEX XI.

Si quis homicidii. Abſolutus nō poteſt iterum accuſari de eod. crimine, niſi de ꝓuaricatione primi doceat, de alio vero crīe poterit accuſari. h. d.

LEX XIIII.

Singuli. Hic eſt bonus caſus. Non dēt literis, vel relatioīb. perſonarum credi, ſed rei veritas requiri. h. d. no. Facit, ꝙ delictum nō probat per inſtrm̄. Idē habes in l. diuus. ff. de cuſto. reo. Dixi plene in l. Senatus. ff. ad Turp. &c.

LEX XV.

In cauſis. Non debet procedi ſup crimine, niſi certa, & clara præceſſerit accuſatio, alias iudex punit. h. d. Gl. ponit qualiter accuſatio dēat formari. Ego circa hoc feci vnā magnā lectionē in l. libellorum. ff. e. & dic vt ibi. Ex hac gl. colligitur quantum tempus eſt, ꝙ fuerunt factę iſtę gl.

LEX XVII.

a **Accuſationis.** Accuſator debet ſe inſcribere, a & detineri ſicut accuſatus, donec cā examinetur, & qui torquet, non debet interrogari de ſociis. h. d. Iſtud quod accuſator, & accuſatus ſimul detineantur, de con-
b ſuetudine non ſeruatur, b niſi accuſatus accuſaret ſtatim accuſatorē ſuum de falſa, & calumnioſa accuſatione, & ita eſt de facto mō in ciuitate iſta. No. quod quis non debet interrogari de ſociis. Fallit in caſibus, qui hic ponuntur in gl.

ADDITIONES.

a Alexan. Se inſcribere. Vide etiam Bar. in l. edita, ſup. de eden. & in l. tranſigere, de tranſa. in prin. & vide Bal. in l. ſed ſi. ff. de in ius voc.

b Alex. Non ſeruatur An accuſator debeat ſtringi in carceribus, vide Sal. in l. militis, ſupra de accuſa. Bar. in l. pen. §. ad crimen, ff. de pub. iud. vide Bar. in l. qui ſine, ff. de quæſtio.

De exhiben. & tranſmit. reis. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Iudex ſecularis capit clericum delinquentē, & eum retinet, vt remittat ad epiſcopum.*

a **SI miles.** a Si miles commiſit delictū, ad magiſtrū militū remittet. h. d. No. arg. † ꝙ licet iudex ſecularis non poſſit cognoſcere de crimine commiſſo p clericum, poteſt tñ eum capere, & detinere, vt remittat ad Epiſcopum eius.

ADDITIO.

a Alex. Si miles. Pro hoc, quod no. Bar. in l. ſi quis, in fi. de ſerui, no. in c. cum non ab homine de iudic.

LEX II.

Nullus Reus debet carcerari, nō autem ligari niſi cōuincatur, & venientibus ex longinquo, triginta die-
a rum ſpatium ſtatuitur. a h. d.

ADDITIO.

a Alex. Spatium ſtatuitur Et de iſto termino comparendi in criminalib. uide Bal. in auth. offeratur, de li. con. & vide id, quod dixi in l. 1 poſt Bar. ff. de cuſt. reo.

LEX III.

1 *Citatio realis, vel perſonalis nō poteſt fieri, niſi iudex hoc permiſerit.*
2 *Repertus in flagranti crimine poteſt capi etiam ſine licentia iudicis.*

a **Neminem.** Nullus debet citari, niſi mandato iudicis ꝓcedente. a h. d. No. † ꝙ nulla pōt fieri ci-
1 tatio realis, vel pſonalis, niſi iudex hoc ꝑmiſerit, b ꝙ eſt verum.
b Facit §. de epiſ. & cler. l. omnes, ꝙ tenet Inn. niſi eſſet c nuncius
c generalis cōſtitutus ad faciendas citationes. vt ꝓbatur per eum extra. de proba. cap. quoniam cōtra falſam, ꝙ nō videt verum, quia iſta generalis commiſſio nihil relenat, vt l. 2. de iure do. impe. In caſibus tamē nō eſt neceſſe, ꝙ iudex hoc committat,
2 quia hoc committit lex vt † quādo quis in flagranti crimine reperitur, vt l. raptores. ǰ. de epiſc. aud. & ǰ. de rap. virg. l. j. ff. de fur. l. ſi quis in ſeruitute. in fi. & l. interdum. §. qui furem. eo. ut. ǰ. de maleſi. & math. l. fi. ff. de adul. l. capite quīto. & quod ibi no.

ADDITIONES.

a Alex Præcedēte. Non petitur niſi iudice pmittente. Dicebat tamen d. Ant. quē ſequitur ibi do. Iac. in c. 1. de iud. quod ſi apparet citationem deſtinatam, & relationem nuncij, præſumitur licentiam iudicis de citando præceſſiſſe, l. ſciendum, de verb. ob. & vide Bar. in l. 1. §. cura. circa fi. de offi. præfe. vrb. & quod dixi poſt Bar. in l. 1. ff. de in ius voc. & quod dixi poſt Bar. in l. qui nomine, ff. de ſal. vbi Bar. & Bal. in d. l. ſciendum, & ibi plenius per Lud. & ibi per Ang. in repe. Sed illa l. loquitur in ſolennitate intrinſeca, iſta in extrinſeca, ſicut in actionib. dr̄, ꝙ ſententia lata non præſumitur lata in ſcriptis, & no. Bar. in l. ſtatutis, de ſent. ex breuic. reci. & de hac vide per Ange. in repe. l. ſciendum. Et no. ꝙ non ſufficit generalis commiſſio facta nuncio de citando, & idem tenuit d. Ant. in c. 1. de iud. ſed Imo. dicit, quod dubitabat, quia l. hic allegata hoc non probat, quia loquitur in citatione, l. quando creditor petit ſibi aſſignari in ſolutum bona debitoris ſui ꝓ debito, & ſic non bene probat. Vnde vr̄ quod remaneamus in regula, quod tantū valet generale, quo ad genus, quantum ſpeciale quo ad ſpeciem iuxta no. in c. ſi ſacerdos, de offi. ordi. & in l. ſi duo, ff. de admi. tut. Et ita dicit Io. ibi, & no. Inſt. de act. §. quadrupli. & ibi bonus tex. & bene, & latius per Mod. in l. ex conſenſu, §. cum qui, ff. de appel. & vide Bar. in l. 1. ſup. de iure do. in prin. & in l. q. autem §. fi. ff. de conſt. pecu. per Bal. in l. ſi quando, ad fi. ſup. de cōſti. pecu. in 11 & 13. q. ibi concordat Inn. cum Cy. ꝙ Bal. alleg. in c. 1. de iudi. Tex. eſt in l. properādum, § & ſi quidem, ſup. de iudi. in ver. iudicib. aūt res ſuas referentib. vbi patet, quod qñ reus vult citare actorem, vt feratur ſententia in fine inſtantiæ, iudex debet ſuper hoc cognoſcere, & ſibi impartiri licentiam, & ſic patet, quod quando in commiſſione requiritur cauſæ cognitio, requiritur ſpecialis commiſſio in citatione verbali. Si vero non requiritur cauſæ cognitio in commiſſione tantum ſufficit generalis commiſſio. Ita Bal. in d. l. ſi quando, & licet ipſe nihil alleget, poteſt allegari rō, videlicet, ꝙ tm̄ valet gñale quo ad genus, &c. vt ſup. dictū eſt. Pro quo poteſt adduci tex. & Ang. in l. 2. C. de ſpoſ. Dr̄. n. ibi quod nuncius, cui ſit a principio commiſſa citatio in aliqua cauſa, poteſt idem ſemper citare vſq; ad finem cauſæ, & ſic patet, ꝙ vna deputatio gñalis, licet nō fiat particularis commiſſio, ſufficit. Secundo pro hoc poteſt adduci tex. in auth. libellum, de lit. conte. vbi patet, ꝙ executor deputatus in cā, poteſt recipere cautionem ſeu promiſſionē nomine partis, abſque alia ſpeciali commiſſione. Si ergo poteſt hoc tanquam perſona publica, ex generali commiſſione ſibi facta a iudice, quia hoc non requirit vllam cauſæ cognitionem, & eſt de pertinentib. ad executionem cauſæ, cur non eo modo poterit ſimiliter citare virtute generalis commiſſionis, ſicut dicit Bald. obſeruari Florentiæ, & in Hiſpania? Tertio hoc confirmatur, quia ſicut ex generali commiſſione, quæ fit notarijs actorum, notarius poteſt accipere productionem libelli abſq; eo quod ibi ſit iudex, quia illa productio poteſt fieri de plano, & die feriata. l. miles, § ſexaginta, ff. de adul. & probant no. in l. ſi cipimus, in prin. & ibi ponit Bal. de appel. ita vr̄ nuncius virtute generalis commiſſionis poſſit citare. Nec ob. tex. in l. omnes §. nihilo minus, de epiſ. & cle. & l. cum clericis. eo. ti. quia debes ſcire, ꝙ qñ nuncius datur ſimpliciter ab vno iudice, vel pro vna cā, vel pro omnibus, nō vr̄ per hoc ſibi dari mandatum incontinenti de citando, & ideo requiritur, ꝙ poſt particulariter deputetur ad citandum. Ita dr̄ in d. l. 1. de ſpon. Hæc ſolutio ſimpliciter vr̄ approbata pro idonea, quia poſſit committi citatio, & ne detur in officio ſibi commiſſo. Sed cōtra ꝓdicta fortiter facit, quia ſecūdū Goff. in l. cum clericis, §. memorat. C. de epiſ. & cle. iudex prius quam committat citationem, debet videre petitionem actoris, vt iudicet ſuper matrimonio, vtrū calumnioſe competat, nam ſi eſſet in euidenti calumnia, poſſet eum ſtatim repellere, vel ſi c libellus eſſet ineptus, l. qui cum maior, §. ſi quando, ff. de bo. lib. alias de ope. lib. & ibi no. in l. 1. ff. de offi. aſſeſ. Si ergo requiritur ſaltem hæc inſtructio prius, q̃ iudex committat citationem, nō vr̄, ꝙ nuncius poſſit. Sed rñdetur ex his quæ habes poſt Bar. in l. ſi finita. §. Iulianus. ſup. de dam. inſe. in arti. in quo queritur, an eſt neceſſarium, ꝙ accedat libellus. De quo per Franc. de Are. in c. 1. de iud. An pars teneatur credere nuncio dicenti ſe habere commiſſionem, vide in loco ſup. in prin. apoſtil. alle. & per Imo. in l. ex cōſenſu, §. etiam qui. ff. de appel. Adde, an per relationem nuncij præſumatur de commiſſione iudicis, & quid ſi non præceſſit commiſſio, vide Rom. conſi. 497. per Bal. an præſumatur de commiſſione, conſi. 118. volum. 1.

a Alex. Permiſerit. Hoc probatur, quia ad capturam perſonæ ſiue ſimus in iudicio ciuili, ſiue in criminali, non procedi poteſt, niſi præcedat cauſæ cognitio De iure ciuili, colligitur manifeſte ex his, quæ habentur in l. nemo carcerem, de exac. tribu. lib. 10 De iudicio criminali ponit ſingulariter Ioan. And. in c. ſi dominus, de ſenten. excommun. quem ſequitur Bar. in l. quod euitandi, in fi. ſup. de cond. ob turp. cau. Sed iſta cauſæ cognitio non poteſt pertinere ad nuncium, q. eſt merus executor, vt l. ſi vt proponis. de execu. rei iudic. ergo non poterit citare. Ad idem facit optime, quia in cauſa capturę nuncius debet hēre ſpeciale mandatum, vt l. non ſolum, § fi. cum l. ſeq. ff. de procu. & conſuluit Bar. in conſ. inci. Communiter Gualdi. Fran. de Aret. in c. j. de iu. Abb. hic, & adde Bal. in d. l. commu. diui & ſufficit probari, vt poſt Bar. in d. l. qui nomine. de ſal. vt dicas habere cōmiſſionē. Men. Dec. 449. num. 13. & nu. 15 limitat.

c Barb. Niſi eſſet. Adde Bar. in d. l. 1. in prin. ſupra de iure dot. Et vide Io. dē Imo. in c. 1. de iudic. vbi dubitat, an iſtud dictum ſit verum, vide ibi do. Anto. & Bal. in l. ſi quando, ſup. de teſt.

De

De cuſtodia, & exhibitione reorum. Rub.

LEX PRIMA.

IN quocunque. Siue per accuſationem, ſiue per inquiſitionē p-
cedatur, cauſa debet celeriter examinari, & nō dēt
differri, & interim reus in carceribus poſitus nō de
bet iniuriari, nec in locis tenebroſis de die poni, nec alias inui
rias pati. hoc dicit. Facit iſte text. ibi, ad fi. ad primum ſolis or-
tum, &c. de mane vtrum dicatur dies, vel nox. & dixi tibi in l.
aut facta. §. ad tempus. ff. de pœn. vbi dixi vtrum mane, & ſero,
ſit de die, vel de nocte.

LEX II.

a Si quis. aSi quis de crimine conuincitur, debet ad tribu-
nal duci, vt crimen confiteatur, & certum appa-
reant. h. d. Vtrum qui ſemel confeſſus eſt crimen ſponte, debeat
illud iterum confiteri. gl. tangit hic Dixi plene in l. j. ff. eo.

ADDITIO.

a Barb. Si quis. Vide Bart. hic, qui dicit ad hoc, vt confeſſio valeat poſt torturam, eſt
neceſſe, quod ſit intermedius dies unus, & non una, uide tamen hic.
Alex. Si quis. Vide etiam textum ſingula in l. contraria, ad Syl. ubi, ex vinculis,
ſecundum Bartol.

LEX III.

Quoniam vnum. Carcer, vbi ponuntur homi-
nes, debet eſſe ſeparatus a car-
a cere mulierum. a h. d. Super hac l. eſt auth. nouo iure. quam ha-
betis ſupra de off. di. iud. in l. j. quam nunc ſtatim uide, & nota.

ADDITIO.

a Alexan. Carcere mulierum. De muliere carceranda, uide Baldum in l. 1. ff. qui ſa-
tisda. cogant.

LEX IIII.

Ad Commentarienſem. Si carceratus au-
fugit, cuſtos prin
a cipalis, pena, qua ille debebat puniri, punietur, a nec exhibendo
ſuum familiarē liberatur, ſed cuſtode principali ea neceſſitate
abſente, idem ſeruabitur de eo, cui commiſit officium. h. d.

ADDITIO.

a Ale. Punietur. No. gl. quæ eſt hic, quam multum reputat Bal. not. in l. 3. in fi. ſup.
de fide inſtrumento.

LEX V.

De his, quos. Carcerati debent puniri, uel relaxari, &
quid de his ſit, intra triginta dies indici-
bus debet nunciari, pena contrafacientibus imminente. h. d.

De priuatis carceribus inhibendis. Rub.

LEX VNICA.

1 *Detinens hominem liberum per viginti horas, committit priuatū carcerē,*
2 *Diœceſis appellatione continetur ciuitas.*
a IVbemus. Non licet homines a in priuatis tene-
re carcerib. & de hoc poteſt per in-
quiſitionem procedi, & iudex negligens punietur,
& reus huius criminis pena læſæ maieſtatis punietur,
1 h. d. † Quando autem quis dicatur committere priuatum car-
cerē, detinendo hominem liberum, certe ſi detinet eum p 20.
horas, punitur, vt l. capite quinto ff. de adul. quod plene dic, vt
2 ibi dixi. Not. etiam † ex hac l. in princip. q appellatione diœceſis
continetur ciuitas, dicit ex Aegyptiaca diœceſi Continet enim
totam Aegyptum, & ciuitatem Aegypti. In contrarium vide-
tur extra, de reſcrip. cap. Rodulphus.

ADDITIO.

a Alex. Homines. Quid autem ſi detineat mulierem ex cauſa libidinis, an tenea-
tur pœna priuati carceris. Vide Bar. in l. enim, de furt. & uide Bart in l. 2. ff. de
verborum ſignifi.

Si reus, uel accuſator mortuus fuerit. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Plures de eodem crimine poſſunt ſimul accuſari.*
ET ſi Marcellus. Per mortem unius accuſa
ti, non extinguitur accuſa
a tio a quo ad alium de eodem crimine accuſatum. h.
1 d. † Not. ea hac l. 1. quod plures de eodem crimine
poſſunt ſimul accuſari, ſecundum veram opinio. vt l. inter li-
b bertas. §. fi. ff. de adulte. Item mandās & faciens, b poſſunt ſimul
accuſari de eodem crimine, quod d. c, vt l. nihil. ff. de adul. &
h. c tangitur per Cy. quod no. & tene menti.

ADDITIONES.

a Ale. Extinguitur accuſatio In materia huius l & ti. & uide ſing. quæſt. quam po-
ſuit poſt Bar in l. ex iudiciorum, ff. de accuſ.
b Alex Mandans & faciens. Not. mandans & faciens poſſunt ſimul accuſari, l. mi-
noribus, ſup. de his, quibus ut indig. p Bar. in l. hos accuſare. §. lege, & l. nihil. §.
fin. ff. de accuſa.

LEX II.

Si is, quem. Mortuo accuſato, etiam liberatur accuſa-
tor. h. d.

LEX III.

Si vt proponis. Licet mortuus ſit qui de falſo inſtru
mento accuſabatur, poteſt tamen ac
cuſari, qui eo utitur. h. d.

LEX IIII.

Defunctis Defuncto reo extinguitur accuſatio, niſi
ſeipſum occideret. h. d.

LEX V.

Si quis eum, Si pendente appellatione, a ſententia, in
qua tacite uenit bonorū ademptio, reus,
vel accuſator deceſſerit, pena extinguitur, ſed ſi bona adiman-
tur expreſſe, durat cauſa propter quam bona adimuntur, quod
habuiſtis in l. 3. ſi pend. appel. mors interue. &c.

Si quis Imperatori maledixerit. Rub.

LEX VNICA.

1 *Minæ ex perſonis hominum timendæ ſunt.*
SI quis. Qui maledixerit Imperatori, eſt ad ipſum
remittendus, ut ex perſona eius, qui dicit, e-
a ſtimetur, a nec eſt ab alio puniendus. h. d. No. tex. ibi,
1 vt ex † perſonis hominum dicta penſemus. Vnde qua-
liter ſint metuendæ minæ ex perſonis hominum cōſideratur.
Habuiſtis in l. metum. ſup. quod metus cauſa.

ADDITIO.

a Ale. Aeſtimetur. Qualiter iniuriæ ſint conſiderandæ, uide ad illum tex. quod no
ta. Bar. in l. turpia. ff. de leg. 3.

Ad legem Iul. maieſtatis. Rub.

LEX PRIMA.

Etiam ex aliis. Qui contra legem iudicat, in legem
Iuliam maieſta. non incidit. h. d.

LEX II.

Alienam. Qui iuramentum præſtitum non obſeruat,
in hanc l. non incidit, h. d.

LEX III.

1 *Unus teſtis eſt ſufficiens indicium ad torturam.*
2 *Vnum indiciū bonū, eſt ſufficiens ad torturam, & non requiruntur plura.*
a Si quis alicui. Ex hac leg. accuſati torquentur, a nec
a liquo priuilegio excuſantur. Idem in
accuſatore, & conſocijs. h. d. Vide glo. ſuper uerbo, conuictus.
1 Ex hac gl. not. duo. † Primo, quod vnus teſtis facit indiciū ſuf-
ficiens ad torturam. Vidiſtis in l. in bonæ fidei. C. de iureiu. & ff.
eo. tit. in l. admonendi. Secundo not. q licet † communiter om-
nes leges loquantur in plurali, & dicant præcedentibus indi-
cijs, tamen ſufficit vnū bonum indicium, & ſic tenet gl. ita, q
vide & nota. De iſtis indicijs dixi plene in l. fi. ff. de quæſtio.

ADDITIO

a Alex. Accuſati torquentur. Vide Bartolum in l. 1. §. ad quæſtionem, ff. de quæ-
ſtionibus.

LEX IIII.

Nullus. Poteſt quis ſuum priuilegium allegare, ne tor-
queatur, præter quam in crimine læſæ maieſta-
tis, h. d. hęc lex notabiliſſima.

LEX V.

1 *Stante ſtatuto, quod quicunq; præſtiterit auxilium, vel fauorem alicui ex*
Bart. ſuper ſecunda Cod.

bannito, pro proditione ſub pœna, ſi aliquis procurat quod quis bānitus pro proditione rebanniatur, incidit in pœnam.

a **Quiſquis.** aQui proditionem fecerint, vel tractauerint contra Principē, vel eos qui ſibi aſſiſtūt, puniuntur morte, & publicatione bonorū, & eorū filij nō ſunt
b capaces hæreditatū vel legatorū, nec ad teſtimoniū. bhonores, vel officia admittunt, filiæ ex hæreditate paterna nihil capere poſſunt: ex bonis vero maternis legitimā tātū capere poſſunt, vxores eorū dotes recuperāt & idē in ſocijs, & participibus dicti criminis. Sed qui proditionē reuelauerit, venia dignus erit.
c hoc dicit. cEt primo facit ad q̄ſtio. quā habui de facto in hac ci-
1 uitate †Statutū eſt hic, quod quicūq; præſtiterit auxilium, vel fauorē alicui exbannito pro proditione huius Cōmunis, puniatur certa pœna. Modo quidā de hac ciuitate procurabat, q̄ dominus Petr. de Spoleto, qui erat exbannitus, vt proditor huius Cōmunis rebanniretur, quærebatur vtrū incideret in iſtā l. an quā præſtans conſiliū, & fauorē exbannito pro proditione; Quidam canon. ſtę dicebant quod non, per decretales, quę dicunt quod licet non ſit alicui licitum communicare cum aliquo excommunicato, hoc eſt verum, niſi pro eo reconciliando eum audiat, ita in propoſito ille qui procurabat, quod rebanniretur, faciebat, vt recōciliaret eum huic Communi, & ſic non incidebat in legem. Ego dicebam quod hic erat caſus in contrariū ib. denique iubemus etiam. &c. Non obſtat, q̄ dicit de excōmunicatione, quia ſententia excommunicationis eſt medicinalis, nō mortalis, vt in capit. cū medicinalis. extra de ſententia excommunicatio. l.b. 6. Nunquam enim aliquis excōmunicatur, vt perpetuo ſit cōdēnatus, ſed vt ab inobedientia deſiſtat: bannū vero, quod datur hodie ſec undū ſtatuta terrarū, eſt mortale, & elapſo termini banni, non daretur ſibi venia cō 'arendi & veniendi ad mandatā, ideo non eſt rō eadem, quod ſæpiſſime accidit, ſpecialiter hic.

ADDITIONES.

a Ale. Quiſquis. Pondera, ſi ad faci poſſet ad quæſtionem, quam tetigit Bal. in l. 1. in prin. ff. de verb. obl. de prohibito loqui cū banni to. an ſit prohibitū ſibi mittere nuncium, vel literas. Et certe non facit, quia hic loquitur de dante fauorem, vt habetur in l. poſt legatum, §. admittere, & ibi Bartol. ff. de his quibus, vt indig. ſed pondera ad illud dictum Bar. quod petens rebanniri proditorē, videtur præſtare fauorem proditori quod ſtatutum denegat, & licet lex canonica prohibeat loqui cum bānito, intelligitur quo ad commercia, & quo ad ſuffragia, & ſimilia, vt rubore perfuſus veniat ad obedientiam eccleſiæ. Si ergo eccleſia iſta diſponit, vt reducatur ad obedientiam, multo fortius permitti, vt eum eo loquatur, ad finem reducendi eum ex eo, quia punitur erat de inobedientia, & illa excommunicatio inſequitur eum quocumque vadat. Sed in proditore patriæ eſt ſecus, quia licet ſit bannitus, non tamen eſt punitus de proditione, & petēdo, q̄ non remittatur pœna, eſt contra publicū bonum, quia lex vult maleficos puniri, l. ita vulneratus, ff. ad l. Aquiliam.
Quiſquis. Ad hanc legem vide Bar. in l. conſtitutio. ff. de appel. qualiter debeat intelligi hæc lex, vide quæ dicam inf. in ſi. huius tit.
Pariſ. Quiſquis. Ad materiā iſtius l. vide Soc. conſ. 227. vol. 2. & conſ. 22. vol. 3.
b Ale. Teſtimonium. Vide Bar. in l. iuſiurandi, ff. de iniciis
Alex. Vide Bartol. late in l. in ſitm, § ope. ff. de furt. ſed an ferens teſtimonium pro ipſo videatur dare opem, vide Bar. no. in l. poſt legatum, § ſi vero. in ſi. ff. de his quib. Et ad illum tex. vide quod no. Ang. in l. 3. §. 1. ff. quod quiſque iur.
c Ale. Hoc dicit. Limita iſtam l. tantum procedere vbi crimen eſt attentatum ſpecialiter in perſonam Principis, vt Imperatoris, aut Principis, ſed vbi peccatum eſſet in alijs capitulis l. Iul. maieſt. de quibus gl. 1. 2. & 3. ff. eo quod tunc non habet locum pœna, de qua hic, ſed habet locum pœna l. amiſſione. §. qui deficiunt. ff. de capi. dimi. Item limitauit hāc l. Pau. de Leaza in clem. Paſtoralis, de re iud. Io. And. in c. ſtatutum de reſcr. in 6. in nouel. Pro quibus optime facit gl. in l. 1. ver. hoſtis principalis, inf. de bon. lib. alias in l. cogn. ff. ad l. Iul. maie. Tu vide Bar. in extrauag. ad repriri. §. qui ſint rebelles, in ver. rebellado, & quod no. Bar. in l. 3. ſup. de man. vind. & an habeat locum in alia ciuitate quam ea, vide gl. & Bar. in l. 1. ff. eodē. Et adde quod non ſubditus non incidit in crimen læſæ maieſt. ſed Bal. in l. 2. ſup. de ſal. mone. de proditore populi, ita incidit in hoc crimen, ſicut proditor Principis. l. ſi. & ibi Bal. inf. de appel. & vide in c. 1. vt lit. non conteſt. & circa materiam huius l. quæris, an filius condemnatus de crimine læſæ maieſtatis priuetur beneficio eccleſiaſtico iam quæſito & videtur quod ſic, cum talis filius ſit infamis, vt hic, ſed infamia nondum reijcit a dignitate, ſed remouet aliā quæſita, l. infamia. C. de decu. lib. 10. Et ſi dicis, quod iudex ſæcularis non poteſt priuare quem beneficio eccleſiaſt. co, vt not. Doct. in l. 1. de pœ. reſpondeo ſecundum l. cum probatio, & ibi gl. ff. de proba. quæ dicit, delictum ſuum te punit, 1. 6 ego, & ſic non punit iudex ſæcularis eum principaliter, ſed in conſequentiam. Tamē in contrarium eſt glo. ſing. 16. diſt. c. ſatis peruerſum, ſi eſt crimen læſæ maieſtatis temporalis, ſecus ſi diuinæ & ſpiritualis, quia tunc priuatur, vt in c. e. de ſchiſmaticis, & in c. quicumque, de hæret. in 6. quod tenet mira poſt apoſtillam, vide Oldra. conſ. 44. ubi plene de materia & an ſpoliantes nuncios Apoſtolicos dicantur committere crimen læſæ maieſt. vide Roma. conſ. 365. & inquantum Bar. in ſi. dicit, quod bannum hodiernum eſt mortale, vide Paulum de Caſtro conſ. 23. quando dicatur committi crimen læſæ maieſta. vide Baldum, conſ. 133. libr. 1. Petr. de Ancti. conſi. 177. & ibi qualiter teſtes debeant concludere, & an contra Papam, vel Legatum de latere dicatur committi crimen læſæ maieſt.

LEX VI.

Meminiſſe. De crimine læſæ maieſt. poteſt poſt mortem rei inquiri h. d. iſta lex notab.

LEX VII.

Poſt diui Marci. Poſt mortem rei de hoc crimine poteſt q̄ri, vt eius damnetur memoria, & bona ſucceſſoribus auferant, & alienationes factæ a die cōmiſſi criminis reſcindantur. h. d. iſta lex. Et no. quod dixi in ſummario, & tene perpetuo menti.

Ad legem Iul. de adulte. & ſtupro. Rubrica.

Publico. Vxores non poſſunt accuſare viros de thoro violato, ſecus econuerſo. h. d.

LEX III.

a
b **Gracchus.** aMaritus, & eius filius poſſunt adulterū vilē inuentum impune occidere, b ſed ſi non erat vilis, mitius punietur. h. d. Tene mētti iſtā l. No. quod legitime factū eſt, pœnam non meretur. Not. quod licite poſſunt filii in iſtis obedire patri, etiam in atrocioribus executionibus legitime tamen factis.

ADDITIONES

a Pariſ. Gracchus. Vide Iac. de Bel. de quæſt. & Fely. in c. dilecti filii, de excep.
b Alc. Occidere. Pec. at tamen. 33. q. 2. c. admonere, & in c. inter hoc.

LEX XV.

Si quondam. Vide auth. q̄ tractat de remiſſione criminis, & no. eā, de qua tractatur in authenti. qua in prouincia vb. de crimine agi oportet. & ego dixi in l. ſi cui. §. fina. de accuſatio.

LEX XIX.

a **Quamuis.** Accuſatore abſente, poſt crimen liquidatū poteſt ad ſententiam diffinitiuā perueniri. a
b Quęrit gl. bhic licet ad crimen publici iudicii proſequendum non admittitur procurator, quid ſi non fuerit oppoſitū, an valeat proceſſus; Glo. vī dicere quod ſic quam vide, & nota. ſuper verbo, p̄lenitā. Quod dic, vt dixi. ff. de publi. iudic. l. penult. §. ad crimen.

ADDITIONES.

a Alex. Peruenisi. Vide Bar. in l. contra pupillum. ff. de re iud. & vide no. gl. hic ſingulariter. Ad idem dixit ſingulariter Inn. in c. quia propter, de elect. quod ubicumque per ſtatutum quis tenetur comparere perſonaliter, ſi per procuratorem cōparet, quia procurator fuit admiſſus, tenet proceſſus, & etiam probatio, facit ad l. ſi maritus. § præterea cum ibi not. ff. eo.
b Alex. Quærit gl. De hoc vide Bar. & quod ibi dixit gl. in l. pen. §. ad crimen, inf. de publi. iud. & alle. in l. ita demum, ſup. de procur.

LEX XXVI.

a **Quoniam.** aQui non poteſt accuſare de crimine non poteſt excipere de eodem ad aliquem puniendum. h. d. hæc notabilis lex.

ADDITIO.

a Alex. Quoniam. Vide hoc ſingulare dictum, quando maritus accuſat uxorem de adulterio, & poſtea remiſit accuſationē, & mulier non continuat adulterium, an poſſit iterum accuſari de adulterio, vide hic nota. per eum. & ad Barto. hic facit quod no. Bar. in l. amplius non pe. ff. rem ratam habe. & Bar. in l. fin. §. ſi. deco per quem factum erit, & ibi alle. hunc tex.

LEX XXVIII.

a **Ita nobis.** aHic enumerantur, quæ exceptiones poſſint obiici accuſanti de adulterio. Nota quod hęc lex ſtatuit poſſe tantū certas exceptiones obiici, & per hoc excludūtur alię exceptiones iuræ in corpore iuris incluſæ, vt hac gl. & ideo per hoc Doct. inducunt hanc legem in arg. quod licet ſtatuto caueatur, quod contra inſtrumētū nō poſſunt opponi niſi certæ exceptiones, quod p illud ſtatutū nō excludantur alię legitimę, quod nō puto vſquequaque verū. Quod dic vt pleniſſime dixi in l. j. §. j. ff. quod vi, aut clam.

ADDITIO.

a Alex. Ita nobis. Facit iſta lex ad materiam, de qua per Bar. in l. 1. in prin. ff. ſi quis ius dicen. non obtempe.

LEX XXIX.

1 *Adulterium cum meretrice nupta non committitur.*

a **Quæ adulterium.** aDomina a caupone poteſt de adulterio accuſari, ſecus de fa-
1 milia, q̄ hoſpitibus ſeruit. h. d. † Quærit gl. vtrū cū meretrice b
b nupta poſſit cōmitti adulteriū, Glo. dicit q̄ ſic. Quidam. Vltramontani dicunt contrarium, & forte melius.

ADDITIONES.

a Barb. Quæ adulterium. Vide iſtam legem allegat. per glo. in capit. tanta, de ſimonia & ibi Docto. in c. & ſi Chriſtus, de iureiur. & in c. a crapula, de vita hone. cle. ibi omnino, & vide Lud. Rom. conſi. 283. an propter adulterium perdatur dos.
b Ale. Cum meretrice. Quærit gl. utrum cum meretrice ſiue ſit nupta, ſiue non, ſit licitum adulterium. Vide Cy. in l. 1. inf. de rap. virg. in addi. ſed Bar. in l. ſi uxor, in prin. ff. eo. al. 22. in gl. videtur tenere gl. hic, vide Bal. inf. eo. l. ſi mulier

LEX

LEX XXX.

1 *Crimen remanet publicum, licet auferatur facultas accuſandi omnibus, reſtringendo ad certas perſonas tantum,*

a **Quamuis.** aAccuſare de adulterio licet marito, & aliis coniunctis perſonis, non extraneis. hoc dt. Op. & videt quod quilibet de populo admittatur ad accuſandū. Vnde videtur obſtare ff. eod. l. 2. §. ſi & l ſeq. Solut. dicit gl. iſta lex loquit, quādo iſti propinqui non extant. Doctor. Moderni dicūt, quod illa lex corrigitur per iſtā. Et iſta opinio plus placet, per rationē poſitam ī hac l. videlicet, ne liceat extraneis

x fędare connubia. Secundum quam lectur. habes, quod † licet p formā ſtatuti auferatur facultas accuſandi de publico crimine omnibus, & reſtringatur ad certas perſonas tātū, nihilominus remanet crimen publicū. De hoc dixi vobis ī l. prima ff. de public iudic. Vltimo habetis in fine, q̄d pœna adulterii eſt pœna mortis Op. ff. de q̄ſtio. l. ſi quis viduam. Sol. vt ibi no. Et ibi dixi vobis, ſecundū iſta tempora, pęna mortis in muliere eſt aliter conſtituta, ideo vide auth. ſed hodie. vnde de iure cōmuni pęna in maſculo nō eſt immutata, ſed in fęmina ſic, vt ſ. in auth. Habetis hic aliam auth. quę loquitur de quadam pęna, quæ infertur ei, quem maritus habet ſuſpectum de adulterio uxoris ſuæ, quæ incipit, ſi quis ei.

ADDITIO.

a Alexand. Quamuis. Caſus appellationis ab accuſatione adulterii notantur 32. q. 6 in ſumma. & in cap intelleximus in fine. extra, eo. ut in ultimo habetis. Et de iſta pœna adulterii, adde etiam Bal. in Cland. de his quibus vt indi. pœna etiam adulterii, quod mulier perdat dotem, ut hic uidetur, quod in bonis paraphernalibus, dic ſecundum glo ſingu in cap. plerumque de do. inter uir & uxor. & unde in l. ex conſenſu. ſupra de repu. Sed an dicta glo. ſit uera, dixi poſt Imo. in l. cū mulier. ff. ſol ma. Quæ autem ſit pœna ſtupri, vide no. Bal. in l raptores. ſup de epiſcop. & cler. Et quando mulier commutat adulterium cum inceſtu, & puniatur, unde in l. ſi adulterium cum inceſtu in prin ubi glo. in l. inter liberas. ff e. Et de iſtis pœnis vide plene per tac. de Belu in l. raptores.

LEX XXXI.

Cum vir. Iſta non conſueuit legi, quia de ea loqui non eſt honeſtum. Bř dicit. Crimen Sodomię vl-

a tore gladio punitur. ah. d.

ADDITIO.

a Alex. Gladio punitur. Vide in Auth. vt non luxurientur contra naturam. 21. q. ſecunda, hic, quanquam ubi etiam dicitur de crimine, quod committitur cum brutis. quid in Iudeo, uide in cap. archiepiſcopatu. de rap. Quid in muliere agente, ut uriuſde quæſtio in l fœdiſſima. ſupra eodem de rap. a. ias, ff. eodem. de adulteriis.

LEX XXXII.

x *Nomen rei quando dicatur receptum inter reos.*

Adulterii. Habeo iſtam l. multum charam, quia pbat vnam meam opi. de qua eſt caſus hic. Breuiter dī. In q. adulterii exceptiones friuolæ reprobātur, exceptiones legitimæ, q̄ proceſſum reſpiciunt primo examinantur, poſtea de crimine cognoſcitur. h. d. Per iſtā le. ego dico manifeſte

x probari opi. meā, quod † tunc dicitur nomen rei receptum inter reos, quādo facta examinatione ſup omnibus exceptionibus dilatoriis reſpicietibus proceſſum, iudex pronūciauit ſup accuſatione procedendū eſſe, vnde ante lit. conteſt. poteſt dici nomen receptū inter reos, ſcilicet per illam pronūciationem, merito hic poteſt fieri reo abſente, vt vidiſtis ſ. e. l. adulteram, licet gl. aliter dicat. Dixi tibi in l. ſi q reus. de public. iud. & tunc nō allegaui tibi hanc l. ſed heri tantū addidi, & ideo tene mētī,

LEX XXXIIII.

Si hi qui adulterii. Si abſolutus ab adulterio proximitatis prætextu, poſtea cū ea matrimoniū ↄhat, ex hoc iuris & de iure vř naſci pręſumptio, ex qua de primo adulterio, de quo fuit abſolutus, poterit con-

a demnari. ahoc dicit hęc ſingularis lex. quod tene menti. Opp. nemo ex pręſumptionibus eſt ↄdemnandus, vt l. abſentem. ff. de pœn. Sol. Ibi loquitur de pręſumptione hominis, hic de pręſumptione iuris, & de iure. Opp. poſtquam quis eſt abſolutus, non poteſt condemnari, niſi doceatur de præuaricatione, vt l. ſi quis hom cidii. & l. 5. ff. de pręuaricat. Sol. Specialis caſus eſt hic. Simile vidiſtis ſupra de reb. cred. & de iureiur. l. ſi.

ADDITIO.

a Ale. Poterit condemnari. Adde quod Ludo. Roma dicit hic eſſe caſum, quod ſententia ex præſumptione prolata nunquam tranſit in rem iudic. imo continuo retractari poteſt, de quo, & de iſtis ſimil. ſententiis, uide quæ habes hic poſt Cyn. & aduerte quod præſumptio uiolenta, quæ ſecundum ius dicitur habere uim plenæ probationis in cauſa ciuili, non ſufficit ad plenam probationem in cauſa criminali. no. Doct. in c. afferte. & in cap. quia uériſimile. de præſumpt. unde licet de nudo cum nuda, ſolo cum ſola De quo in cap litteris. de præſump. quia habet uim plenæ probationis, in cauſa ciuilis ſeparationis matrimonii, non ſufficeret ſola in criminali, ad condemnandum de ſtupro. Facit l. ſi autem. ſupra de prob & quod no Bar in l ſi. ſupra de tercia Secus quando eſt præſumptio uiolenta approbata a iure, etiam quo ad criminalem cauſam, quia tunc ſola ſufficit l. quæ ibi no. facit authen. ſi quis, cum hic, & ibi no. ſupra eodem. Et de probatione adulterii qualiter fiat, dic quod per præſumptionem. Ita per Bar in dicta l. 2. §. ſi. in fine. ff eodem. Et iterum no. quod dicit Abb. in cap. ubicunque iudex mouet animum ſuum ad ſententiandum ex præſumptione, dēt illū exprimere in ſnia, alias iudex appellationis, & cui de hoc non cōſtat, an iuſte fuerit motus, & non conſtat ex actis, poterit retractare ſniam. all no. per Inn in c. quoniam, ſupra de proba & in c. in præſentia eo. tit. & de præſump. violenta, uide gl in l. ſi. ſupra arbit tut.

LEX XXXV.

1 *Qui iniuriatur ex adulterio, iniuriatur etiam ex ſtupro commiſſo in viduitate.*

Si Mulier. Maritus quondā poteſt accuſare de ſtupro, quod cōmittitur ī vxore, quam repudiauit. hoc dicit hæc bona lex. Opp. cū iſtud crimen publicum, quilibet poteſt accuſare, quid ergo mirū ſi maritus admittitur; Dicit gl. quod maritus quondā præfertur, q̄a magis offendit. Ex

1 hac l. no. † q̄d ille qui offenditur de adulterio conſtante matrimonio, ille offendiť ex ſtupro uiduitate durante. Hoc eſt utile ſcire ad probandū quandoq; inimicitias, nam iniuriantur cōſanguinei viri iam defuncti ex ſtupro, quod committatur in viduam, ſicut ſi duraret matrimonium.

LEX XXXVI.

Libertatem. Sicut libertas ſeruorū intra duos menſes a die diuortii impeditur, ita & intra duos menſes a die matrimonii ſoluti per mortem. h. d.

Si quis eam, cuius tutor fuerit, corruperit. Rub.

LEX VNICA.

Si tutor. Qui ſuam pupillam corrumpit, deportatur, bonis omnibus publicatis. h. d. hæc bona lex.

De mulieribus, quæ ſeruis propriis ſe iunxer. Rub.

LEX VNICA.

Si qua. Quæ ſeruo proprio ſe iungit, morte puniť, & omnes ad denunciandam admittuntur: filii ex tali ↄiunctione nati in ſucceſſibiles habeantur. h. d.

Ad legem Iul. de vi publ. vel priuat. Rub.

LEX II.

a **Tutoris.** aQuando pars quota bonorū deuenit ad aliquem ex diſpoſitione legali, intelligiť cū onere debitorum h. d. Opp. ff. de iure do. l. mulier. ſupra. de hære. vel actio. ven. l 2. Sol. Ibi bona veniunt ad aliquē ex contractu, hic ex diſpoſitione l. Fallit in caſu l 2. ſ. de hær. vend. vbi fauore fiſci etiā quādo bona vadūt ad aliquē ex cōtractu, intelligitur cū oneribus debitorum. De hoc in l. 3. §. cum ex cauſa. ff de iure fiſci. vbi de hoc dixi, & plene dixi de hoc ff. de bon. poſſ l. 1. in princ.

ADDITIO.

a Ale. Tutoris. Vtrum creditores vnius territorii agant contra fiſcum alterius territorii, tanquam contra hæredes debitoris condemnati ad mortem, & publicationem, uide hic per Bald. & per eum. Ang. & Imo. in l ex facto de hær inſt. Adde tu Bald. conſi. 55. lib. 1. & ibi, an fiſcus ſit primo excutiendus antequam extraneus poſſeſſores, & an habeantur loco hæredis.

LEX III.

Si confidis. Si maſculus, vel femina includatur, violentia committitur, & pœna huius l. punitur. hoc dicit.

LEX IIII.

1 *Iniuria facta perſonæ, quando dicatur crimen publicum.*

Si criminis. Hæc eſt bona lex, & facit ad intellectum multorum. Violentia commiſſa circa res, etiā hominib. non coactis, hac l. punitur. Iniuria commiſſa cir-

a ca perſonas ita demū hac l. punitur, ſi coadunatis hominibus fa-

1 cta fuerit. h. d. Not. ergo, aq † iniuria facta pſonę ita demū cadit in cri-

ADDITIO.

a Ale. No. ergo. Vide tamen. in l. 3. ff. ad l. Iul. de ui priua.

in crimē publicū l. Iuliæ de vi, ſi fiat coadunatis hominib alias eſt priuata, vt l. iniuriarū. §. de iniur. Homines autem coadunatos in hac materia intellige etiā, ſi coadunauit vnum, vt l. 2. §. 3. ff. ui bo. rapt. quod tene menti.

LEX VI.

1 *Faciens uno tempore uim, occupationem, & homicidium nō punitur de quolibet, ſed unum eſt delictum aggrauatum.*
2 *Si in violētia interuenilūt verbera, & homicidia, maleficiū in pſona eius, qui fuit au thor violētia, aggrauat tantum, & quomodo tenebūtur aly.*
3 *Coadunatus ad aliquam vim faciendam ſi ibi perdit arma, quando poſſit recuperare a coadunante, & qua actione.*

Quoniam. Hæc eſt bona lex. Si tempore violentiæ ex parte inferentis, vel defendētis homo aliqs moriatur, inferēs vim pęna mortis punitur, & appellare non li
1 cet. h. d hæc no. lex. †No. q̄ ſi aliquis iuit ad occupandum ca-
a ſtrū, vel palatium alterius, & in occupatione aliquem percuſſerit, vel occiderit, non dēt puniri duab. ll. hoc eſt tāquam violētiā inferens, & occupationem faciens, & tanquam faciēs homicidiū, & vulnerās, ſed totum eſt vnum delictum, ſ. violentia, aggrauatū per iſtas qualitates, ſ quod in ea ſunt commiſſa verbe-
b ra, neces, & ſimilia, vt hic tex. vides not. quē millies alle, & id
2 rogo teneas mēti. Secūdo no. q †iſte qualitates. ſ. neces, & verbera, in hac violētia interuenictes, aggrauant maleficium tantū in perſona eius, q fuit principalis, & author huius violētię. Ita vides hic in tex. qui vim facere & c. alii aūt homines coadunati ad hoc, nō tenētur, niſi de violētia ſimplici, vt hic innuit, & tenebūtur etiā de eo quod ipſi perſonaliter fecerunt, vt probat in l. 2. §. ſi qs non ipſe coegerit, ſed inter coactos fuerit. ff. ui bono rap. Op. & videtur, quod nō debet puniri quis vltra quā habuerit propoſitū delinquendi Contra in l. qui iniuriæ, ff. de fur. Sol. de hoc dic plene, vt dixi vobis ī l. diuus ff. ad l. Cornel.
c de ſicar Quęrit gl. c†vtrum ille, q coadunatus fuit ad aliquam
3 violentiā inferēdam, ſi ibi perdit arma, vel res, poſſit recuperare ab eo, q eū coadunauit ex ſtipulatione, vel actione mandati. Sol. Dic, q̄ nō, quia iſte contractus eſt ſuper re turpi, ut l. ſi remunerādi. §. rei turp. ff. man. Hoc intellige verū, quando qs fuit coadunatus ad aliquā vim illicitam: ſecus ſi ad licitam, ut ad aliquē defendendum, & ſimilia, quia tūc eſſet licita. Quod tene menti perpetuo, rogo te.

ADDITIONES.

a Alex. No quod. Et no. ad quid teneatur caporalis, & coadunator ſocietatis, an teneatur pro ſocijs, uide Bart. in l. ſi quis non homine ui bono. rapto. & gloſ. hic. Et quis dicatur caporalis, uide Bal. in l. 1. ſupra de ſeru. fugi. adde Bal. conſ. 130. & 136 lib. 1.

b Menoch. Vt hic. Boer. q. 54 num. 2. 3 4.

c Ale. Quærit glo. Vide Inn in c. ſicut. de iureiur. & quod dixi in l. 1. ff. ad l. Rhodiā de iactu. & Bal. in l. fideiuſſor ſupra mand. Facit quod no. Bald. in l. ſi ſeruus cōmunis §. quod vero de fur. & Spec. de iudi. in §. ſpecial. in fi. & per Io. An. in c. olim. el 3 de reſtit. ſpol. in 3. q.

LEX VII.

1 *Cauſa reſtitutionis quod ſit priuilegiata.*
2 *Spoliatus quod ante omnia reſtituatur, quomodo intelligatur.*
3 *Prima violentia quando abſorbeatur per ſecundam, & ſic dolus cum dolo compenſetur.*
4 *Probationes facta de violentia in cauſa ciuili, an faciant fidem in criminali.*
5 *Eiectus de poſſeſſione, ſi eam recuperat incontinenti, non deſinit vſucapere.*
6 *Expulſus, ſi recuperat incontinenti poſſeſſionem, non incidit in l. ſi quis in tantam.*
7 *Spoliatus omnibus bonis, nō poteſt ab alio accuſari, ante quā reſtituatur.*
8 *Accuſatus ſi eſt quis de violentia criminaliter, & violentia conſtat, officio iudicis poterit fieri reſtitutio poſſeſſionis.*

a Si quis ad ſe fundum. a Iſta eſt ſubtilis lex, & breuiter hoc dicit. Spoliatus debet ciuiliter agere, uel criminaliter accuſare: ſed ſi ſua authoritate per vim recuperauerit, ſecūdo ſpoliatus ante omnia eſt reſtituēdus, & ſpoliās legitime punietur. hoc dicit. Primo ponit, q̄d habeat facere ſpoliatus. Secūdo ponit, quid ei immineat ſi iuris ordinem prætermiſerit. Secūda ibi, quod ſi omiſſa. Oppo. quod liceat expulſo, ſua authoritate recuperare, ut l. prima §. vim vi. de vi, & ui arma. & l. prima. §. cū igitur. & ſupra, vnde vi l. prima. Huius timore lectura huius l. variaē duobus modis. Vno modo, q̄d hic non licet recuperare, ſcilicet ex interuallo, ſed incontinenti ſic, vt in cōtrario. Et iſta eſt cōmunis lectura quam lecturam gl. ſequitur. Alii dicunt, vt Ioann. in fine gloſſ. quod hic loquitur quādo incontinenti ſua authoritate poſſeſſionē recuperauit. Et quod dicitur ī tex. poſſeſſionis iura reparantur, ſcilicet quo ad dāna, quæ paſſus eſt ab alio, qui violētiā inferebat, vide iſtā gloſſam finalem. Ex hac lege habes notare,
1 q̄d †cauſa reſtitutionis eſt priuilegiata, ſiue agaē ad recuperandā poſſeſſionem, ſiue agatur ad damna, quæ quis paſſus eſt in uiolentia, licet poſſeſſionē effectualiter non perdiderit, & eſt priuilegiata in hoc, q̄d ante omnia debet examinari iſta cauſa reſtitutionis. Qualiter autē intelligatur iſtud, ante omnia, infra dicā. Et debet ītelligi lectura iſta, quod hic agebat ad dāna ille, cōtra quē adhibita fuit violentia, qui recuperauit incontinenti contra eū, qui intulit violentiam. Sed contra eum eum legitime fecerit, nō poſſet agi ad dāna, quę aduerſarius paſſus, eſt qa quod legitime factū eſt, pęnam non meretur. l. Gracch. ſupra, de adult. Iſtā caſus poſitionem tene menti, quia puto eam eſſe ueram, nec ſcio eā alibi. Alia lectura quæ communior eſt, quia hic expulit ex īteruallo, & ſic nō faciebat legitime: tūc. n. ſpoliatus ſecūdo ante omnia debet reſtitui Sed tūc ad hoc opp. quia huic expulſo licet agere ciuiliter, uel accuſare criminaliter, put vult, vt hac lege in principio, & quādo ei ac crt. pręiu. l. prima. Solu. dicit gl. fateor, q̄ expulſus hēt electionē accuſare criminaliter, vel agere ciuiliter interdicto, p recuperāda poſſeſſione. Sed hic loquitur, quādo eligit expulſus agere interdicto, quo
2 caſu ante, omnia reſtituitur. Vidēdū eſt ergo, †quid eſt hoc dictum, ante omnia, quod hic dicit tex. gl. dicit, ante omnia reſtituitur, id eſt, antequā quęratur, qs ſit dominus, vel ante omnia id eſt, antequā quæratur de crimine in modū accuſationis, & ſic pertranſit, & etiā Doctor. Mihi videtur quod nos debemus intelligere tex. prout iacet ſimpliciter, ante omnia. Pro huius euidentia debes ſcire, quod quandoque ſpoliatus agit petens reſtitutionem poſſeſſionis, quando agit petens reſtitutionem damnorum. Primo caſu cauſa reſtitutionis ante omnia eſt retractanda, vt hic dicit text. in tātum, ut ſuper nulla alia re a ſuo ſpoliatore poſſit cōueniri, niſi ſup illa ſpoliatione, hic eſt caſus extra, de ordi. cogni. cap ſuper ſpoliatione. & ſic debemus iſtū
b textū intelligere. Si vero agit b petens damna, iſto caſu, iſta cauſa dēt ante omnia retractari, nec poſſet ſuper dominio ipſius, vel alia cauſa recōueniri, vt hic ſecundum lecturā Ioann. nec tamē recōueniri poſſet de alia ſpoliatione, vt in capitulo ſecundo. extra, de ordine cognition Et ho. ſi ſecūda cauſa ſpoliationis, per quā agitur ad recuperandam poſſeſſionem rei, de qua quis eſt ſpoliatus, proponitur in modū reconuentionis; ſed ſi proponeretur in modū exceptionis, tunc impediret primū iudiciū ſuper damno, & ſpoliatus ante omnia deberet reſtitui, & donec reſtituatur, cauſa ſuper dānis nō deberet agi, vt dicto capitulo ſecūdo. Itē priuilegiata eſt cauſa reſtitutionis in hoc, q̄d ille, q eſt ſpoliatus, ſi obiciaē ei de dominio ſpoliantis, iſta exceptio non dēt examinari in iudicio, ſed ante omnia eſt reſtituendus, vt hic, ſecundum quod gl. intelligit, vt vidiſtis in l. momentaneę. ſupra, vnde vi. & ſupra, ſi p uim, vel alio modo. l. prima. Intellige ſi contra hāc exceptionē de dominio replicetur: ſecus ſi petens reſtitutionē pateretur ſuper illa exceptione procedi, vt extra, de reſtitutio. ſpoliatorū, capitu. primo, quod probatur de iure noſtro. Sicut. n. ſe habet exceptio ad actionē, ita ſe habet replicatio ad exceptionē, ut l. ſecunda. ff. de excep. Sed ſi exceptio nō obiiciatur, nō impeditur actio, eadem ratione ſi nō obiiciatur replicatio, nō impeditur exceptio Facit ſupra de adulte. l. quoniam. Alexand. Inſt tut. de replica. per totū. Quandoque ſpoliatus a ſpoliatore cōuenitur, nō curo qua actione, nec ad quid, dū tamen nō conueniatur ſuper alia ſpoliatione, tūc ipſe poterit excipere contra ſpoliatorem ſuum, quod non pōt conueniri, donec ipſe reſtituatur. Et hoc eſt, quod hic tex. dicit ante omnia violētię cauſam, &c. Probatur in dicto capitulo ſecūdo, extra, de ordi. cognitio. Si vero de ſpoliatione agitur criminaliter, tūc alia quæſtio ciuilis non poterit proponi. non propter priuilegiū ſpoliationis, ſed propter priuilegium generale cuiuslibet cauſæ criminalis, quę non patitur ſecum ciuilem concurrere, ne ei fiat pręiudicium. vt ſupra. de ordi. cogni. l. fin. Itē opp. dicitur hic, quod quęri debet quis, & ad quem venit poſſeſſio. Contra, iā pro certo propoſuerat violentiam eſſe cōmiſſam, quare ergo de hoc quæritur. Solut. debet exponi, intulit, id eſt, intuliſſe dicitur, & iſta eſt vera. Vel dicebatur quod ex aliqua cauſa potuit facere, & licite, tunc iſta pōt eſſe bona. Sumus expediti de prima gl. mag. venio ad ſequētē. Op. dolus

†cum

ADDITIONES.

a Alexand. Si quis ad ſe fundum Hanc l. multipliciter no & limita, ut per Innoc. in cap conſtitutus, de filijs præsb. & dixi in l. naturaliter, §. nihil commune. de acqui. poſſeſſ & uide omnino in quæſt 1. in ſum Et ex hac lect. habes not quod cauſa poſſeſſionis etiam eſt priuilegiata quo ad petitionem reſtitutionum damnorum cnuctorum ſpoliati, licet ſpoliatus etiam incontinenti recuperauit, non tenetur ad poſſeſſionem, ſecus ſi recuperauit ex interuallo, & ſecundo ſpoliatus incontinenti a primo ſpoliante, quia cum ſecundus ſpoliatus incontinenti recuperans recuperauit legitime, non tenetur ad damna ultimo lata, & nō eſt alibi, & uide ſupra.

b Alex. Si uero agit. Adde Bar in l naturaliter. §. nihil commune, in 5. combinatione. de acq poſſ. Bar. in l. ordinarium 5. & ul. quæſt. ff. de rei uen.

3 †cũ dolo compẽſatur, vt l. fi. §. ſed ſi ſtipulatio. ff. de eo, per quẽ
fac. erit. & de dolo. l. ſi duo. Sed ſi ego expuli expulſorem meũ,
a videtur quod debeat compenſari violentia, aquam feci ſibi, eſt
violentia, quam fecit mihi. Glo. hic dicit aliud in illo generali:
dolus, cũ dolo, &c. non dicit plus. Sed in l. 1. in fin gloſſæ mag.
ſupra, vnde vi, reſpondet. quod ideo non cõpenſatur dolus cũ
dolo hic, quia videtur eſſe cõmiſſa circa diuerſa. Alia eſt enim
vis facta vno tempore, alia facta alio Sed contra hoc videtur ff.
quod vi, aut clam l. ſi alius §. belliſſime. Gl. hic dicit, aliud in in
terdicto quod vi aut clam. vt ibi: aliud in interdicto vnde vi, vt
hic. Per hoc non placet, nam poſito, ꝙ dolus cum dolo cõpẽ ſe-
tur, ſaltem vnum debitum cum alio debito debet compenſari.
Si ergo per violẽtiam, quam intuliſti mihi, es effectus meus de-
bitor in centum & in illa poſſeſſione, & conſimiliter ego per
illã violentiam, quam tibi ſecundo adhibui, ſum effectus tuus
debitor in centũ. & in illa poſſeſſione, igitur debet vnum debi-
tũ cum alio compenſari. Præterea dicit ipſe, non eſt ratio diuer
ſitatis, quæ debet eſſe inter iſtud interdictum vnde vi, & inter-
dictũ quod vi, aut clam quare ergo hic dicitur, quod ante om-
nia eſt reſtituẽdus: eſt verũ in eo, in quo paſſus eſſet maius dam
nũ, & ſic per compenſationem non eſſet ſublatum. Docto. no-
ſtri Citramontani, tenent glo. noſtram, vt Iacob. de Are. Iacob.
Butriga & alii. Non obſtat, quod dicitur, quod dolus cũ dolo
compenſatur, vel debitũ cum debito compenſatur, quia vt hic
gl. optime ſentit, illud eſt verum, quando ſecundus dolus, uel
ſecundũ debitum, ſeu delictum non abſorbet, & extenuat pri-
mũ. Sed hic ſecunda violentia abſorbet, & conſumit primam,
ideo de prima non poteſt obiici, & ſic non põt dici, ꝙ dolus cũ
dolo compenſetur, vel violentia cũ violentia, quia prima vio-
lentia eſt conſumpta. Nec etiam poteſt dici debitum cũ debi-
to compenſari, quia primũ debitum eſt ſublatum, vt ſupra, vn-
de vi. l. ſi quis in tãtam. & l. extat. ff. quod met. cau. & vide gl. ſic
intelligo glo. ſuper verſi quid. Pro cuius euidentia debes ſcire
quod per l. ſi quis in tantam. & per l. extat, ille qui ſecundo intu
lit violentiam, perdit omne ius, quod habebat in re, vel ad rem,
ſeu pro illa re, ſed ſi habebat aliud ius extra rẽ illã, licet forte il-
lius rei occaſione illud nõ perdit, vt l. qui vas. in principio. ff. de
furtis. Qui enim abſtulit rẽ ſibi ſubtractam, licet perdat ſibi cõ-
dictionem furtiuam, quæ datur ad rem, non perdit actionem
furti, quæ datur ad duplũ, uel quadruplum, quod eſt extra rem
Modo ad propoſitũ, ſecunda violentia abſorbet primam, qua-
tenus propter primã violentiam poterat agi ad recuperandam
rem; ſed quatenus poterit agi ad certa damna, & ſic extra rem,
propter ſecundã violentiam non conſumitur prima, vt d. l. qui
vas. Eadem ratione credo, quod accuſatio criminalis quæ ori-
tur ex prima violentia non conſumitur per ſecundam, quia illa
accuſatio non eſt ius in re, nec ad rem nec pro re. Et ſic gloſſ.
quæ hic videtur velle, quod per ſecundam violentiam tollatur
prima, etiam quo ad actionem criminalem, non videtur quod
dicat verum. Vide gl. licet tamen dixerit, quod prima violentia
non conſumitur quantũ ad damna. & ad aliud intereſſe, tamẽ
in hoc ſe undo iudicio. in quo petitur poſſeſſionis reſtitutio,
de illo primo non poterit quæri, quia cauſa reſtitutionis habet
priuilegium, vt ante omnia. &c. niſi agatur ſuper alia ſpoliatio-
ne poſſeſſionis non conſumpta per ſecundam vim, vt ſ. dixi.
Cauſa ergo, per quam petitur reſtitutio poſſeſſionis, eſt magis
priuilegiata, quam cauſa, ꝑ quam petitur reſtitutio damnorũ,
& intereſſe propter vim, vt patet in d. c. de ord. cognitio. Non
obſt. l. ſi alius. §. belliſſime, quod vi, aut clã. Nam vna vis inquie-
tatiua nõ conſumit aliã. Non enim quis priuatur iure ſuo pro-
b pter vim inquietatiuã: ſecus in vi expulſiua, [b]de qua hic loqui
tur. Sumus expediti de gl. modo reſtant alia quærenda in glo.
4 Primo, quæro † vtrũ probationes factæ de violentiis in ciuili, fi-
dem faciant in criminali. Glo hic dicit, quod non, quam vide,
& ſigna ſuper verſ. deſtinatus. De quo plene dic vt Docto. tan-
gunt in l. 1. quando ci. ac. præiu. crim. Ego pleniſſime in l. 2. §. 1.
ff. vi bono. rapto. Venio ad vltimam gl. vbi quærit aliquas quæ-
7 ſtiones. Quærit gl. † quid ſi eiiciar de poſſeſſione, & recuperẽ
incontinenti, an definam vſucapere? Et gl. dicit, quod nõ, quã
c vide. Verum dicit gl. iſta, quia ille qui recuperauit incontinẽ-
ti, nõ amiſit poſſeſſionem ciuilem, vt l. 3. §. cũ igitur, & ibi not.
de vi, & vi arma. merito non deſinit vſucapere, licet gl. videa-
tur aliud dicere, vt in l. q poſſeſſionem, ff. de vi, & vi arm. & ma
6 le. Quæro, † ſi expulſus recuperauit incontinenti poſſeſſionẽ,
an habeat locũ pena l. ſi quis in tantam, ſupra, vnde vi. Glo. hic
dicit, quod non. Iſta quæſtio poteſt intelligi duob. modis, Pri-
mo, an ego qui incontinenti per vim recuperaui, inciderim in
l. ſi qs in tantam. Et tunc abſq; dubio gl. dicit, quod non, & be
ne, quia legitime feci, ergo &c vt l. Gracc. ſ. de adulter. Item po
teſt intelligi, an ille, q ꝑ vim me expulit, & fuit ipſe incontinen
ti expulſus, incidit l. ſi quis in tantam. Et licet glo. hic dicere vi-
deatur qđ non, contrariũ tamen videtur dicere in d. l. qui poſ-
ſeſſionẽ, de vi, & vi, & arma. ſ. de exceptio. l. licet. Secũdũ vnã
lect. puto, quod nõ incidat in l. ſi quis in tantam, quia cum iſte
deiectus poſſeſſionem non perdiderit, quia ciuilem retinuit,
non poteſt dici expulſus, & inquantum ad actionem ciuilem,
non ſufficit conatus, niſi habuerit effectum vt l. vulgaris, §. qui
furti ff. de furt. Circa legem noſtram extra gl. quæro, vidiſtũ, ꝙ
exceptio ſpoliationis poteſt obiici ipſi ſpoliatori, vt ante reſtitu
tionem de nullo audiatur agens, per hãc l. & per c prædictum.
Quęro, an extraneo poſſet obiici hęc exceptio. Breuiter de iure
ciuili hoc nõ reperio, de iure Canonico bene reperitur, quod
7 † ſpoliatus omnibus bonis non poteſt ab alio criminaliter accu
d ſari, donec reſtituatur, vt extra, de reſtit. ſpoliato. ca. frequens. d
8 li 6 Quęro, quando † aliquis eſt accuſatus de violentia crimina
liter, & de violentia cõſtat, an ex virtute eiuſdem iudicii poſſit
fieri reſtitutio poſſeſſionis? certè non, vigore actionis principa
liter intentate, vt l. interdum ff. de pub iud ſed per officium iu-
dicis ex quadã ęquitate ſic. Ita tenent hic Doct. Quod dic, vt di
xi in l. interdũ §. qui furem. ff. de fur. & l. defuncto. de pub. iud.

ADDITIONES.

a Alex Compenſari violentia. An una uiolentia cum alia compenſetur, & quo ad quid, adde gl. & Bar in l. qui poſſeſſionem, de vi, & ui arm.
b Alex. Vi expulſiua. Et ita hanc l. intellige in vi ablatiua, vel expulſiua, ſicut in compulſiua, ut dicit Bar. per illum tex. ff. de cond. ob tu p cau. uel iſta lex non habet locum, ſi agatur petitorio, no. Bar. in l. 2. in fi. ſup. quod met. cau.
c Alex Verum dicit gl. Et uide gl. Bar in l. qui poſſ. de vi, & ui arm. & Bar. in l. 3. §. ex contrario, de acqui. poſſ.
d Ale. Cap frequens. Adde Bar. in l. ſi te ſup. de iure delib.

LEX VIII.

Seruos. Serui violentiam committentes vltimo ſupplicio puniuntur: ſi ex pręcepto domini fecerſit, in metallum damnantur. Aliæ perſonę viles ſi violentiam committunt, legitimè puniũtur: puniunt & iudex, qui de hoc crimine iudicare neglexerit. h. d.

LEX X.

Omnibus. Habere gẽtem armigeram coadunatã, eſt crimen publicum legis Iuliæ de vi, de quo etiam poteſt per inquiſitionem procedi. h. d. iſta lex.

De raptu uirginum Rubrica.

LEX VNICA.

a Raptores. [a]Hanc legem habuiſtis de verbo ad verbũ, ſ. de epiſco. aud. l. raptores. ideo dic, vt ibi.

ADDITIO.

a Alex. Raptores. Hanc l. maxime in uerſic. vt hic pone intellige ſecundum textum, ualde not. Inſtit. de publ. iud. eadem lex Iul. de adult in § ſin autem, in eiſis, unde Matt in ſuis ſictis, diſt 99 & Bald. hic. Et an iſte tit. habeat locum in rapiẽte meretricem per uim, & cum ea coeunte, unde tex. not. in l. uerum, la 1. de fur. & ibi Bar. Et de hac materia uide Bal in l. raptores, de epiſco. & cler Adde ad materiã huius legis Bart. conſ. 62. lib. 2. in §. oportet quarto dicit lex, uel ſtatutum, quod rapiens mulierem puniatur, modo ut rapuit mulierem, vel ſponſam, uel mulierem de lupanari Dic, quod non, ſecundum Bal. in l. ambigua. ff. de leg quia iſte eſſet intellectus ſtolidus, & lex debet eſſe ſancta, immaculata, & ſic debet eſſe eius interpretatio, cæterum uid. ff famul. eruditam quod no & hanc l. uide, & not. Bal. in l. ſi quis non dicam rapere, de epiſco. & cler & gl. in ſuper uer. ponſam, quæ non eſt alibi, ſecundum Ang. et de quo per Bal. in d. l. raptores, unde quod habes in tra. ...

De emendatione ſeruorum. Rub.

LEX VNICA.

1 *Si uulneratus ſuperuixit poſt uulnus illatum per multos dies, & poſtea mortuus eſt, an præſumatur mortuus ex uulnere.*

a SI virgis. [a]Dominus percutiens ſeruũ, etiam ſi ex percuſſione mortuus fuerit, non puniẽ, niſi occidẽdi animo hoc fecerit h. d. Habetis in gl. ſu-
1 per verbo, depulſa quam not multum † ad quęſtionẽ de eo, qui percuſſit aliquem, qui poſtea per plures menſes poſt
b mortuus eſt ex vulnere, an præſumatur[b] mortuus ex vulnere. Bf diſtingue, an poſt triduũ ſuperuixerit, vel ambulauerit, vel non. Habent Decretaliſtæ ſuper hoc caſum extra de homicid. non recordor in quo cap. & dixi hoc anno in Digeſto nouo.

ADDITIONES.

a Alex. Si uirgis. Et uide Bal. in l. illud, in fi. ff de iniur.
Men. Gramma conſ. 2. nu. 1. 2 conſ 29. nu. 10 & Voto, 23. num. 3.
b Alex. An præſumatur Per Bar. in l. ſi. ff. ad l. Cornel. de ſicar.

De emendatione propinquorum. Rubrica.

LEX VNICA.

1 *Iuuenis quis dicatur, ut corrigi poſſit a maiori.*

IN corrigendis. Parẽtib⁹, & cõſanguineis an-
a tiqorib⁹ licet corrigere ᵃ iuuc-
1 nes, & eos corrig ᵃ do percutere, dũ tamen moderatc,
b nec cũ atrociate faciãt. h d. † Quis dicat̃ iuuenis: q po-
teſt corrigi ᵇ dicunt quidã, minor decem ann. dummodo corrigens ſit antiquior eo, vt l. nõ aliter. §. j ff de leg 2. domi. Richar. Malumb. intelligebat hoc de minore 25. anno. nã ab inde vltra poteſt ſe regere arbitro ſuo, vt ff. de mino. l. j.

ADDITIONES.

a Alex. Corrigere. Et quibus liceat corrigere, uide text. in cap. uoluntate, de ſententia excommunicatio.

b Alexan. Dicatur iuuenis. Quis dicatur iuuenis, & quis ſenior, de utroque in d. l. non aliter, §. 1.

Ad legem Cornel. de ſicar. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Qui dicit dolo non feciſſe homicidium, punitur, niſi dolum probet non fuiſſe.*

FRater veſter. Qui aliquẽ abſque dolo occiderit, pœna homicidii non tenet̃.
1 hoc dicit Not. † quod ille, qui dicit ſe feciſſe homici-
a dium, ſed non dolo, debet probare, ᵃ quod dolo non fecerit, hoc autem probabit ex qualitate ictus, & ex his quæ inter eos procedebant, ut infra eod l. eum qui. Facit infra de iniur. l. ſi non conuincit.

ADDITIO.

a Alex. Debet probare Vide Bar. in l 1. ſ. de dolo, & de materia adde bo. textum in l lex Cornel ff. eod. & no. Bar in l ut vim, ff. de iuſti. & iure. Sed Bald. hic eam reſtringit, videlicet ſi concurrant aliæ qualitates, & præſumptiones, puta etiã genus inſtrumenti, cum quo percuſſit.

LEX II.

a Is qui. ᵃ Licet vnicuique ad ſuã defenſionem occidere aggreſſorẽ, vel cum volentem percutere, & etiam cũ volentem derobare. hoc dicit cum trib. legib. ſequentib.

ADDITIO.

a Alexan. Is qui. Canonizata eſt de pœ. diſt. 1. in prin. & facit ad no. in l qui ea mente Et ad hoc adde Bar so l. damni. §. Sabi. de dam. infect. & Bart. in l. 1 §. diuus, ff. eo. & Bald in l. ſi quis non dicam rapere, ſupra de epiſco. & cler. & Bal in l. ſi fugitiui ſup. de ſer. fug. Ang. in l. 1 §. 1. ff. quod quiſque iuris, ubi limitat, & per Cy. hic, & per Bar. in c. 1 §. iniuria, de pace iuramento firman.

LEX V.

Eum qui. Homicidium caſu commiſſum non punitur.

LEX VI.

1 *Statutum dicens, ſi aliquis occiderit, non uerificatur in eo, qui percutit animo occidendi, ſi non occiderit.*

a Is qui. ᵃ Qui ad actũ occidendi peruenerit, licet non occiderit, pœna l. Corn. de ſicar. punitur, ac ſi occiderit. hoc dicit. Hoc verum eſt, qa illa verba l. Corn. de ſicar. hoc pa-
1 tiuntur, vt l. j ff. eodẽ, licet † ſtatuta Ciuitatis dicant, ſi quis occiderit, &c. nõ verificãtur in eo, qui licet animo occidendi percuſſerit, nũ tamẽ occidit, ideo tunc nõ punitur ex illo ſtatuto. Quod tene menti perpetuo.

ADDITIO.

a Alex. Is qui Vide Bart. in l. 2. ff de extraor crim & l. 1 §. diuus, ff. eo. & vide Arch. 17. q. 2. c. ſi ergo, per Hoſt. in ſum. de pœn §. in quibus Io And in reg. de pœn. in Mercur. per eum in c perpetuo. de ele in 6 in nouel Bald in l. ſi fugitiui, C. de ſer. fug & in l. arborib. § ſul de uſufru & in l data, ſup. qui accu. & in l qui ante operas, ff. de inſa. alias ſupra, & uide do. Anto. in c de eo qui mit in poſſ. cau. rei ſer. & uide Spe. in ti de act uer. quid ſi primo, & uide Bal. in c. 1. in §. iniur. de pace iura. firm. adde huic legi, quod pulchre conſuluit Ang. conſi 14.

De mathematicis, & maleficis, & ſimilibus. Rubrica.

LEX IIII.

1 *Diſſoluens malitias, & incantationes non punitur.*

EOrum. Iſte tex. facit contra dictũ Beati. Tho. qui reprobat iſtas incantationes, ſed poteſt loqui de foro cõſcien. hic loquit̃ de for. ciu vt nõ punia-
1 tur. Quęſitũ fuit a me, vtrum iſte, q diſſoluit iſtas malitias, debeat puniri. Dixi quod non, & eſt caſus hic.

LEX V.

Nemo. Punitur diuinator, & qui diuinatores cõſulũt. hoc dicit.

LEX IX.

a Quicunque. ᵃ Iſta l. faciat ad quæſtio, vtrũ liceat occidere exbannitũ, qui ducitur ad curiam. Dic plene, vt dixi in l. 3. in fi. ff. ad l. Corn. de ſicar.

ADDITIO.

a Alex. Quicunque. Hæc l. eſt ſing. ſecundum Bald. in l. 2. ff. qui ad li. procla. non licet. Adde quod no. Bar. in l. 4. ff. ad l. Iul. de ui priua. Adde Bar. in l. ſi uictum, ff. de re iud. Adde Old. conſi. 120.

De ſepulchro uiolato. Rub.

1 *Si per ſtatutum imponatur pena pecuniaria pro homicidio, an ſit ſublata pena legis Cornelia.*

QVi ſepulchra. No. quod licet per l. nouam imponatur aliqua pœna noua pecuniaria reo, non propter hoc tollitur anti-
a qua ᵃ lex, quę imponit pęnam corporalẽ, & per hoc
1 dico, quod † ſi ſtatutum pro homicidio imponat pœnam pecuniariam, non propterea tollitur pœna l. Corn. de ſica. tamen ſi quis condemnatur vigore ſtatuti, quod imponit pęnam pecuniariam, tollitur condemnatio, quæ reſultabat ex l. Cornelia de ſicariis, quia Senatus uoluit ne quis ob idem crimen duab. legibus fiat reus. l. Senatus. ff. de actio.

ADDITIO.

a Alex. Tollitur antiqua. Quod lex noua imponens pœnam non tollat antiquã pęnam corporalem, bene facit tex in l. ſi § ſin autem aliquis, in uer. cum enim geminis tramites, ſupra, de iure delibe. Et uide Cyn & no. per Bar in l. 2 ff. ui bono. rap. & ibi dixi. Adde ut per Spe. in ti. de pœ. temere litigan. & ibi Io. And. in ulti. addi. & Bar & Spe. in ti. de act. §. 1 circa prin.

AVTHEN.

Sed nec ante. Proximiores, & cognati defuncti non poſſunt cogi, uel uocari ad iudicium ante nouem dies ab obitu numerandos. hoc dicit. Per l. hãc defendi quãdam mulierẽ, quę prohibebatur filio ſuccedere, q ᵃ
a non petijt filio tutorem.

ADDITIO.

a Alexan. Filio tutorem Oppo. pro excuſatione mulieris non petentis tutorem filio, quia non currit tempus, de quo hic, uide glo & l. 2. §. confeſſum, ad Tertul. & ibi Barto ad hoc.

Ad legem Cornel. de falſ. Rubrica.

LEX PRIMA.

SI partus. Accuſatio matris propter ętatem filij nõ differtur. h. d. gl. quęrit vtrũ in ſententia de partu ſuppoſito, lata contra matrem, præiudicat filio. Determinat quod non, & bene. *Dic vt* in gloſſ.

LEX II.

Satis apertè. Si crimen falſi gratia differendæ executionis obiicitur, non impeditur executio.
a h. d. Dixi plenè ᵃ de materia in l. fi. ſup. ſi ex fal. inſtrumen.

ADDITIO.

a Alexan. Dixi plene. Vide eum in l. 4 § condemna. de re iudi. & uide ad hanc materiam cum ibi no. per Cy. id quod no. Bald. in l. ſi quis teſtium, ſupra de teſt. uide tex & ibi Bar. in l ſi. ff. de procur.

LEX III.

Licèt. Nõ videtur ſcripturam approbare, qui eam falſam ignorat. h. d.

LEX V.

Falſi. Habeo iſtam l. pro notab. quando iniuria principaliter matrimonium reſpicit, filius non poteſt accuſare parentem, etiam ſi ſuam proſequatur iniuriam. h. d.

LEX VIII.

1 *Practica interrogandi partem, an uelit uti teſtibus, & eorum atteſtationibus, & de effectu dictæ interrogationis.*

2 *Qui dicit ſe non uſurum aliquo inſtrumento, ex hoc arguitur inſtrumentum falſum.*

3 *Cautela ut aduocatus partis, contra quam teſtis aliquid falſo dixerit, interroget partem.*

Si falſos. Faciens falſum inſtrm̄, non releuatur a pęna, ſi eo profitetur ſe non vſurū, ſecus in eo qui ex ſo
a lo vſu in pęnā incidit h.d. tene menti. Per hanc l. practicāt. Ad
b uocati, quod quando teſtes a patre producti reperiunt dixiſſe
a aliquid falſum, † publicatis atteſtationibus, quod faciunt parte̅ illam interrogare, an velit vti illis teſtibus, & eorum atteſtationib. & ſi dicit pars, ego dico me nolle vti dicto talis teſtis, intelligitur excuſata a pęna falſi: ſecus ſi ipſa pars illū teſtem induxiſſet ad probādum aliquid falſum, quia articulus de ſe ꝯtinebat falſitatem, tūc enim incideret in falſum, ex eo, quod eū ad hoc ſcienter produxerit, & fecit eum dicere falſum teſtimoniū: ſecus ſi ſuper aliquib. incidentib. teſtis falſum dixiſſet: tunc enim pars, q̄ ad hoc eum non producit, poteſt licite renunciare. No.
2 etiam, quod † q̄n aliquis dicit ſe non vſurū aliquo inſtrumēto, illud inſtrumentum habetur, vt falſum, vt habuiſtis ſ. de fi. in-
3 ſtru. l. ſi aduerſarius. Itē eſt ꝯſiliū ex hac l. † quod aduocatus partis, ꝯ quem teſtis aliquid falſo dixerit, facias requiri partem ſi vult vti illis atteſtationib. Si enim ſe dicat vti velle, poterit partem vna cum teſte accuſare de falſo.

ADDITIONES.

a Ale. Ex ſolo vſu. Not. de eo, qui vtitur falſis teſtib. vel inſtrumentis, ſed ſi nō vteris niſi vno inſtrumento, cum proteſtatione facias hoc, dicens quod non intendis eo uti, ſi eſt falſum, ſi ego tibi dixi quod erat falſum, & aſſignaui tibi cauſas falſitatis, poſtea quaſi in fine cauſæ vis deſiſtere, dicit, q̄ non euitas pœnam falſi, ſecundum Gand. in tract. maleſ. in rub. de falſa. & fal. quia qui certioratus eſt, ſtatim non deſiſtens, non caret dolo, l. 3. ff. de lib. & poſthu. Secus ſi inſtrumētum probetur, tamen non falſum, ſecundum l. vna cum alias l. ſubemus ſupra de probat. Et iſtis adde Bar. i. l. ſi aduerſarius ſup. de fi. inſtru. Et omnibus iſtis, de quib. hic per Bar. adde multum no. Bar. alias Bal. in l. fi. ſup. ſi ex fal. inſtr. & in l. diuus, la 2. ff. eo. ſi quis producit teſtes falſos, ſciente aduerſario, & non contradicente non committit falſum, l. de tutela & ibi Ful. ſupra, de in integ. reſt. Quid ſi inſtrumentum eſt falſum, ſed non in eo in quo eſt vis quæſtionis, an vtens eo ſcienter puniatur, vide Io. And. in addi. Spec. in titu. de inſtru. edi. §. poſtremo. alias l. ſeq. in addi. quæ inci. Huic dicto Item tenet, quod ſic. Adde, an ſi ſtet ſtatutum, quod vtens falſo inſtrumento puniatur qui eo vtitur per procu. vide Rom. conſil. 155. & de comburente, cancellante, vel incidente aliquam ſcripturam, unde Bal. conſi. 133. 2. uol. Falſum inſtrumentum, an dicatur, ſi notarius dicit in præſentia talis deponentis, confeſſus eſt Titius, & re vera nullum factum eſt depoſitum, unde Bal. conſi. 213. 3. uol. & qualiter teneatur producens falſos teſtes ſuper verbis ca. uide Bal. conſi. 304 lib. 1.

b Pariſ. Per hanc l. Vide Fel. in c. præſentium, ver. tertia concluſio. extra, de teſt.

LEX II.

1 *Exceptio falſi quanto tempore tollatur.*
2 *Officium iudicis, per quod inquiritur, quanto tempore tollatur.*

a Querela. a Hæc eſt no. & ſing. lex. Accuſationes criminales tēporalibus præſcriptionibus non tollūtur. h.d. Vel ſic. Accuſationes criminales regulariter 20. an. tollunt. h.d. No. text. ibi ſere, quod dicit propter quædam, quæ minori
1 tempore tolluntur. Glo. tua circa hanc l. quærit, † quanto tempore tollatur exceptio falſi. Reſpondeo, quod quę ſunt temporalia ad agendum, perpetua ſunt ad excipiendum, vt l. licet. ſ. de excep. & ff. de doli exce. l. pure in fi. Quæro, cum de falſo poſſit
b procedi ad inquiſitionē, b vt l. nullum. ff. de teſt. & l. pen. ſ. de ꝓ
2 ba. † quanto tempore tollatur officium iud. per quod inquirit. Glo. hic videtur dicere 20. ann. Vide gl. 1. in fi. quod officiū iudi. tollatur 20 an. habuiſtis tex. cum gl. in l. ſicut. ſ. de pſcr. 30. an. vel 40 tamen in caſu propoſito arbitror glo. noſtram non dicere verum. Nam offic. iud. inquirentis ſuccedit loco accuſationis, vt extra, de acc. cap. qualiter, & quando. Sicut ergo accuſatio tollitur 20. an. vt hic. ita eodem modo iudicis officium. Pręterea tex. hic generaliter loquit, querela enim falſi eſt, ſiue de hoc querelam faciat pars, ſiue ipſemet iudex. Etiam vidi iſtam q. de facto, & dixi modo hic. Ego puto, quod ſi a ſtatuto ſtatuat tempus certum ad accuſandum, quod vltra illud tempus non poterit inquiri. licet gl. hic videatur innuere cōtrarium, vt hic vides. quod perpetuo tene menti.

ADDITIONES.

a Ale. Querela. Vide no. in c. licet cauſam, de proba. & in c. cum venerab. de exce. in gl. fi. & ibi per Io. And. & Spe. in tit. de ſent. prola. § quoniam, ver. & no. ſecundum canones, & dum dicitur hic, quod actiones criminales 20. annis tolluntur, hoc videtur procedere quantum ad pęnam imponendam, ſed quo ad declarandum iam impoſitam non tolluntur, c. ſi quis exigentibus, in fi. de præſc. in 6. ſecundum Pet. de Anch. quod bene no. & adde tamen, quod executiones iſtarū ſententiarum, quæ ſunt iuris Rom. eccle. durant centum ann. ſecundum Bald. in l. fin. de ſacroſan. eccle. & ibi nunquam fiat contra, Ang. no. deci. Adde, quod in pœnis ſpiritualibus, nulla currit præſcriptio, ſecundum Bal. in d. l. fi. ſupra qui accu. & Spe. ibi & ſupra & Ang. in l. diuus ff. de re iud. Sed quæro quanto tempore durat accuſatio, quo ad effectum publicationis bonorum. Dic, quod quinquennio tantum. Caſus eſt mirabilis, ſecundum Ang. in l. cognitio ff. ad Sil. quod intellige ſecunda accuſatione finita, non poteſt agere fiſcus contra hæredem damnati actione ciuili, petitione hæreditatis, l. 1. ſup. de his quibus, ut indi. & durat per 30 ann. l. Caius ff. ad Sil. & ad d. l. in cognitione. uide gl. hic, & tene menti. d. Spe. cu. in titu. de ſen. § ceſſat. verſicu. ſi uero el 1. ubi tenet, quod querela falſi non limitatur 20 an. vt dicitur hic, ſed durat perpetuo in caſibus no. & per Ange. in l. diuus ff. de re iudi. & Doc. in c. licet, de probo.

Menoch. Gomes. § pęnales. nu. 5. 10. item ſup. dicta in tit. de actio.

b Alex. Ad inquiſitionem. Verum iam inquirendi præſcribatur 20 ann. ad quod Ange. in l. ſi vacantia in fi. hanc gl. reprobat, per l. ſi muſa. § veteram. de proc. & dicitur, ita audiuiſſe a Bart. facit l. quos prohibet. ff. de poſtu. adde tex. & gl. in l. ſal. ſi ſup. eo & vide quæ dixi in l. ita demum ſup. de procu. & uide Bal. in repe. l. cū mulier. in l. ſi. ſolu. mat. Adde an ſublato iure querelandi, ſit ſublatum inquirendi. Pet. de Anc. in conſi. 190.

LEX XIIII.

Eum qui. Intellige hoc verum eſſe in eo, qui ſubtrahit teſtamentum; in eo vero, qui ſubtrahit aliud inſtrumentum non habet locum pęna falſi, niſi ex actis publicis ſubtraheret, vt l. Pau. in prin. ff. e.

LEX XX.

1 *Cautela, q̄d quando accuſatur de falſo, dicatur, ſcienter, & dolose.*
2 *Falſum accipitur tribus modis.*

Nec exemplum. Hæc bona lex. Falſum non cōmittitur ſine dolo h.d. Vnde per
1 hanc l. † mementote ſemp. quando facitis accuſationem de falſo, vt dicatis, ſcienter, falsè, & dolosè verum tamen eo ipſo q̄ tu accuſas eum de falſo, videris dicere dolosè, quoniam aliter non eſt falſum. Vnde nā verbi prolati, qui eum de falſo petit puniri,
a hoc includit, q̄ dolosè fecerit. a Et ideo pro eius declaratione,
2 debes ſcire, † q̄ falſum accipit trib. mod. b Vno modo large, &
b largiſſime, & hoc mō omne non verum, eſt falſum ſm̄ Dialecticos, vt l. ſi is qui ducenta. §. virum. ff. de reb. dub. Alio mō accipit falſum non ita large, & hoc eſt omnis immutatio veritatis vt in Auth. de inſtr. cau. & fid. §. 1. & hoc etiam modo nō dicitē punibile falſum, nam ſm̄ hoc omne mēdacium eſſet falſum. q̄ non eſt verum, vt l. quid ſit falſum ff. eo. Tertio modo ſumit falſum & illud, quod incidit in aliquod capitulum l. Cor. de fal. q̄ patet. ff. ad l. Cor. de fal. per totum. Hoc probatur. in d. l. quid ſit falſum. Ita dēbetis intelligere hanc legem.

ADDITIONES.

a Alex. Doloſè fecerit. Adde quod not. Bar. & quod dixi in l. 1. 6. non autem ff. ſi quis eſt liber eſſe iuſ. fue. non tamen in dubio præſumitur commiſiſſe falſum faciendo, vt dixi poſt Bar. in l. ſi quis obrepſerit. ff. eo. Item quod no. Bal. in l. cum donationis. ff. de tranſa. & idem dicit Bal. in l. fi. ſup. ad l. Aquil. quod probato dāno, ſatis eſt probata culpa dantis damnum.

b Ale. Tribus modis. Quot modis dicatur falſum, adde tamen quod quaſi falſum non requirit dolum l. diuus. la 1. & ibi Bar. ff. eo. & vide in d. l. quid ſit falſum.

LEX XXI.

1 *Statur dicto notarij ſup ſcriptura, & quod fuerit per ipſum confecta, quādo de hoc dubitatur.*
2 *Tempus commiſſi delicti inſpicitur in modo procedendi.*

a Si quis Decurio. a Dignitas ſuperueniens non excuſat notariū a tortura in q. falſi, vbi expedit. Item p̄ notarium fides ſcripturæ imponit. h.d. No. hūc
1 finem, quem intellige, quod † ſcriptura notarii b probatur per
b ipſum ſolum notarium, quando habet debitam formam. ſ. teſtes, & alia, & ſolū dubitatur, an ſit ſcriptura notarii. Ita intelli-
c git Rich. Mal. & ita etiam videt ſentire iſta gl. Not. etiam, c q̄ li-
2 cet ſuperueniat dignitas, tamen † quantum ad modum ꝓcedendi inſpicitur tempus, quo eſt cōmiſſum maleficium. Dixi in l. 1. ff. de pęn.

ADDITIONES.

a Ale. Si quis Decurio. Vide quod in materia huius l. dixi poſt Bar. in l. impuberi. § 1. de fal. & quod no. Bar. in l. vniuerſas, hic alle. in gl.

b Ale. Scriptura notarii. No. quando notarius poſſit torqueri, ſi dicit ſe amiſiſſe protocollum. vide Bal. in rub. §. de fide inſtr. ver. quæro dixi, &c.

c Ale. No. etiam. Adde, quod Bal. de pace. Conſt. in ver. In nomine Chriſti, dicit, ſi Antiani alicuius Ciuitatis iurauerunt tenere aliquam credentiam, & aliquis eorum reuelat eo durante Communitatis, quod debet ab officio remoueri, & q̄n cunque imponitur hęc pœna remotionis durante officio, poteſt agi de crimine. Nam ſi expectaremus finem officii fieret ambitio vt ſup. ad l. Iul. repe. l. iubemus. Quæ autem dicatur credentia, dixi in l. Lucius, de fideiuſ. Et ad prædicta bene facit tex. no. & ibi Bal. in c. 1. quib. mod. feud. amit.

LEX XXII.

Vbi falſi. In quęſtione falſi, vtrique parti incumbit onus ꝓbandi, & eius pęna eſt pęna mortis, vel deportationis. hoc dicit.

LEX XXIII.

1 *Falſitas commiſſa debet alicui nocere, vt quis in pœnam falſi incidat.*
2 *Falſitas vt puniatur, ſufficit, quod noceat, quo ad ſemiplenam probationē vel aliquale indicium.*
Teſtis deponens non iuratus, vel die feriata, an poſſit de falſo condemnari, remiſſiue.

Damus. Quocunque mō falſum committatur, poteſt de eo ciuiliter, & criminaliter agi. h.d. hęc l. cum ſequen. Not. tex. ibi, rōnes priuatas. Vide gl. ſup. hoc verbo. Ex
1 hac gl. cū tex. no. duo. † Primo ad hoc vt q̄s incidat in pęnā falſi
a regrit q̄d illud falſum, q̄d fecit, alicui noceat, a Scđo no. q̄ ſuffi
2 cit q̄ noceat, † quo ad ſemiplenā ꝓb. vel ad aliquale indiciū, vt hic

ADDITIO.

a Ale. Noceat. Adde, quod licet non noceat, ſuffi. in quod poterat nocere, l. ſi falſo. ſ. eo, & in l. qui voluit ſ. eo. & hic adde tex. & ibi Bar. in l. 1. § in rationib. ff. eo. & vide Bal. in addi. Spe. in tit. de execu. ſent. vide Imo. in l. 1. ff. quemadm. teſta. aper. Adde quod Pa. de Ca. conſi. 101. conſuluit per hanc glo. quod falſificans poſtas libri ſui priuati, non ſit puniendus. Cui adde falſificantem priuatam ſcripturam Bal. conſi. 123 lib. 1.

Pariſ. Alicui noceat. Vide Soc. conſi. 104. & conſi. ſeq. Pa. de Ca. conſi. 152. Ale. cōſi. 79. & conſi. 8 vol. 1. Gand. in tract. maleſic. in rub. fal. Fel. in c. ſecundo, extra de præſcrip.

hic vides Quod facit ad q vtrum teſtis, qui denotauit non iuratus, die feriato, ita quod non valeat eius dictum, tollit ademanari de falſo. De quo plene dic, vt l. ſi quis legatum, in princ. ff. eo. quod tene mente, &c.

a *De his, qui ſibi adſcribunt in teſta.*[a] *Rub.*

ADDITIO.

a Barb. Teſtamento. Et vide conſi. Bar. incipiens, Quidā filiusfam. presbyter, ad ſcripſit ſuo patri legatum, notarius exiſtens vide pro iſto tit.

LEX PRIMA.

a Quanquam. [a] No. ex hoc titu. quod notarius non poteſt conficere inſtrumentum ad ſui vtilitatem, quod tene menti.

ADDITIO

a Ale Quanquam. Adde Bar. in l. ſi filius. § ſequens, & in l. ſi pater, in fi. ff. de fal.

De falſa moneta. *Rub.*

LEX II.

a SI quis. [a] No. tex. iſtius l. in fi. qui dicit, quod ætas pupillorū quicquid vidit ignorat. Item not. ex gl. q ille poteſt cudere monetam, qui habet ex priuilegio Principis. & forte illud priuilegium conceſſum priuatis, non valeret, ſed ſolum conceſſum Communitatibus, ideo illi de Fliſco, qui faciunt cudi florenos, non poſſunt.

ADDITIO.

a Ale. Si, quis. Hæc lex eſt notabilis, ideo ad multa ſignatur, maxime ad id, quod no. Bar. in l. 1. de fabr. li. 12. Sed an alchimiſta puniatur. Vide And. de Iſer. & Bal. in c. 1. quæ ſint regalia, & ibi etiam refert Old. conſuluiſſe, quia ſi expenditur tantum pro tanto, & tale pro tali, ſine aliis falſificationib. non punitur, & uide in c. quanto. de iureiur.

Ad legem Iuliam repetundarum. *Rub.*

LEX VNICA.

a VT vnius. [a] Vides ergo qñ teneantur iudices pro officialibus ſuis, vel pro familia ſua; dixi tibi ſ. de aſſeſſori. in l. ſi poſt depoſitam. Dic vt ibi, & l. cum ſi exhibuiſſent. ff. de pub. quod no.

ADDITIO

a Ale. Vt vnius. Bar. in l. qui iuraſſe. in prin. ff. de iureiur. alle. l. ſi huius ei iuncta l. merito. ff. pro ſocio

Quando ciuilis actio criminali præiudicet. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Actio criminalis quæ dicatur, & quæ ciuilis, & quomodo intententur.*
2 *Actio ciuilis ex delicto, quando dicitur proſequi rem familiarem, quando æſtimationem damni, & quando vindictam.*
3 *Actio ciuilis, & criminalis, quando competunt alicui, quibus caſib. poſſit eligendo ciuilem, præiudicare criminali.*
4 *Actio ciuilis, & criminalis, quando poſſint ſimul & ſemel eodem libello intentari.*
5 *Actione ciuili intētata, quādo poſtea poſſit criminalis intētari, vel ecōtra.*

A Plerique. Diuidit in duas partes. Primo ponit vnum dictum. Secundo illud exēplificat p multa exempla Sed a ibi, ſiedunq;, &
breuiter hoc intendit. Quando ex vno facto oritur
criminalis, & ciuilis actio, q̄ proſequit rē familiarem, pōt actor
intentare vtramque non ſimul, ſed vnā poſt aliam. h. d. Ad euidē-
1 tiam huius l. debes ſcire tu iuuenis, q † actio criminalis dicit
illa, p quam venit applicādum aliquid fiſco. vel vindicta in cor
pus, ita, q parti nihil applicatur. Actio ciuilis dr̄ illa, p quam aliquid
petit applicari parti, vt ff. de ſepul. viol. l. 1. & quod ibi no.
2 Itē dēs ſcire, † q actio ciuilis, q̄ ex delicto deſcendit, qñq; dicit
a proſequi rem familiarem, [a] quod eſt ſm veram opi q̄ agit ad
æſtimationē alicuius damni, vel intereſſe, licet illud duplicetur,
vel quadruplicet, nō curo, exemplum in actione furti, nam in
actione furti duplicat æſtimatio rei, vel intereſſe. Item in actione
l. Aquil. & ſimili Qñq; proſequit vindictam, vt quando ſpetit
ad æſtimationem iniuriæ, vt in actione iniuriarum, vel ſepulchri
violati: licet enim ille, q̄ recepit alapam, nullum paſſus
ſit damnū, tñ agit iniuriarum, ad vindictam iniuriæ ſuæ. Hoc pmiſſo
venio ad caſum In hoc principio opponi. & videt, q vna
actione electa non poſſit rediri ad aliā, vt l. prætor edixit. §. 1. ff.
b de iniu. Sol. Quando ciuilis & criminalis competunt ad vindictā,
tunc vna electa non pōt rediri ad aliam, vt ibi: ſed quando
vna competit ad vindictam, alia pſequit rem familiarē, tūc lex
noſtra procedit. Sed contra hoc opp. ff. de pub. iud. l. interdum.
Sol. hec eſt vera, licet vtraque poſſit intentari, tamen nō ſimul,
ſed poſt vnam intentatam poteſt rediri ad aliam. Tria ergo ha-
3 bes: ſumma colligere ex lege iſta, & iſta materia. Primo, q † eſt
in electione actoris quam eligat prius, ciuilem, an criminalē,
vt hic, qd eſt verum præterquam in l. Corn. de ſica & in actione
iniuriarū. Non enim debet ꝑtor permittere, vt prius pponatur
actio iniuriarū, per quā præiud. caret legi Corn. de ſica. vt l. prætor
edixit. §. 1. ff. de iniu. ſecundum Iac. de Are. licet gl. ibi aliter
intelligat. Item prædicta ſunt vera, qñ duo iudicia mouētur ab
eodem: ſecus ſi vnum, ab vno, aliud, ab alio. Tunc enim nō eſt
locus electioni, ſed præfertur actio criminalis. Et iſta eſt materia
l. fi. ſ. de ord. iu. Item prædicta ſunt vera, quando criminalis &
ciuilis proponit p ſe principaliter, ſecus ſi vna principaliter, alia
incidenter, tunc iſta eſt materia. l. 1. & 2. ff. de orig. iu. ſ. de adul.
l. quoniam, & ad l. Fla. de pla. l. præſes. Secundo habetis notare
4 ex l. iſta, & ex eo quod dixi ſ. in ſolu contrariorū, q † ciuilis, &
criminalis non poſſunt intentari ſimul, & ſemel, in eodē libello,
quod intellige verum, quando vtrunq; petitur per modū
actionis principaliter intentatæ: ſed ſi aliquis accuſatur criminaliter,
& per iudicis officium petitur reſtitutio rei, ex æquitate
poſſet hoc fieri, vt l. interdum §. qui furem. ff. de fur. & l. 1. §.
dicam. ff. fini. reg. Dixi plene in l. defuncto. §. 1. ff. de publ. iudic.
5 Tertio no. † q poſt intentatum vnum ex iſtis iudicijs, pōt aliud
intentari. Quod intellige verum, ſi primum iudicium ſit finitū
abolitione, vel ſententia condemnatoria: ſed ſi eſſet finitum p
ſententiam abſolutoriam, tunc fuit opi. inter Pla. & Gl. noſtras,
Dy. tamen in c. nullus p urib. extra, de reg. iur. lib. 6. & in eodē
omnes Doct. Moderni videntur diſtinguere. Aut abſolutoria
eſt lata ſuper facto, & parit exceptionem rei iudi. in alio. Aut ſuper
iure, & tunc ſecus. Quod dic, vt pleniſſime iſtam materiam
tractatur in l. 2. §. 1. ff. vi bon. rap.

ADDITIONES.

a Ale Rem familiarem Quando actio ciuilis deſcendens ex delicto dicatur pſequi rem familiarem, & quando vindictam, per Bar. in l. 5. ff. de iniu.
b Ale. Quando ciuilis. Quando actio ciuilis concurrat cum criminali. vide per Bar. in l. 2. circa prin. ff. vi bo. rapt. & in l. pe. ff. de calum. & uide caſum in l. 1. ſupra de iudi. per Bal. ubi quid iuris ſi pars pœnæ applicetur fiſco. & pars parti an poſſit cumulari: per Sal. in l. ſi quis ad ſe fundum. ſup. ad l. Iul. de vi.

De iniurijs. *Rubrica.*

LEX V.

Si non conuicii. Hæc eſt bona lex, & Doc. Vltramō. repetierunt hanc l.

LEX VIII.

Dominum. An in actione iniuriarū habeantur ratio damni, & qualiter, eſt materia huius l. nō tamen dico hic, quia tempus non patitur.

LEX IX.

1 *In cauſa criminali procurator admittitur pro perſona Illuſtri.*
2 *Procurator non admittitur, vbi pro delicto imponitur pœna pecuniaria, corporalis, alternatiue.*
3 *Sententia, quando non poteſt cadere in procuratorem, profertur in dominum abſentem.*

Si quando. Hæc eſt notabilis lex. Perſonæ Illuſtres, ſiue agāt, ſiue cōueniātur actione iniuriarū ci-
a uiliter, vel criminaliter, pñt cauſam exercere[a] per procuratorē,
1 ipſi tamen ſe inſcribēt, & in eos fertur ſnīa. h. d. Primo † ex hac
b l. habetis,[b] q ad crimen priuati iudicii proſequendum, non admittitur
procurator regulariter, fallit in Illuſtribus perſonis, vt
hic videtis, & ſic l. pe. §. ad crimen. ff. de publ. iud. quæ dicit non
admitti procuratorem ad crimen publ. iudi. proſequendū, ſuppletur
per iſtam. Secundo no. q licet in cauſis criminalib. pro-
c curator admittatur, quando imponitur[c] pœna relegationis, vel
fuſtium caſtigatio, vt plene no. in l. ſeruum quoq;. §. publice. ff.
2 de procu. tamen † quando imponitur pœna pecuniaria. vel rele-
d gationis, ſeu alia corporalis[d] alternatiue, tunc non admittitur
procurator. Hic eſt caſus hic, coniuncta l. fi. ff. eo. Nam pro iniuria
imponitur pœna relegationis, vel fuſtium caſtigatio, & tamen
non admittitur procurator regulariter, vt hic videtis, quo
tidie occurrit ī ſtatutis: ſic eo ipſo quod poſſibile eſt ex delicto
ſequi pœnam maiorem relegatione, non admittitur procurator,
vel aliquam afflictiuam pœnam in corpore nō poteſt exer-
3 cere procurator, vt hic, coniuncta l. fin. ff. eo. No vlt. quod † qñ
ſententia non poteſt cadere in procuratorem, profertur in dominum,
licet abſentem. quod plene habuiſtis ſupra de procu. l.
nihil. & l. 1. ſupra de ſen.

ADDITIONES.

a Ale. Cauſam exercere. Per gl. & Bar. in d. §. ad crimen.
b Ale. Hac l. habetis Per Bar. in l. 2. de publ. iudi.
c Ale Imponitur. Et uide per hanc l. quæ dixi in l. 1. ad fi. ff. ad Turpil.
d Ale. Alia corporalis Qualiter loquatur Bar. in l. pe. § ad crimen.

De famoſis libellis. *Rubrica.*

LEX VNICA.

Si quis. Hic vide, quod hic puniuntur minus conſocii, & participes quam ipſi principales. De quo hic per Cy. & ego pleniſſime, in l. ſi is qui opem. ff. de furt.

De his qui latro.occultaue. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 a **Eos qui.** No.hanc legẽ,& tenete menti a quotidie cõtingit,& totus iſte tit. practicatur pleniſſime.

ADDITIO.

a Alex.Tenere menti Vide Bar.in l.1.ff.ſi quis ius dicen.

De requirendis reis. *Rub.*

LEX PRIMA.

a **Cum abſente** aHæc eſt no.l & totus iſte tit.& no.ſi ex hac l.habes, qđ ſi exbannitus moritur intra tempus banni, vires banni totaliter euaneſcũt. h. d.

ADDITIO.

a Alex.Cum abſente. Adde l.1.& ibi Bal.ff.eo.

LEX II.

Qui cunque. No.quod de iure cõi bannitus,etiã elapſo termino banni. nõ habetur pro cõfeſſo, licet ſecundum iſta ſtatuta ciuitatum Italię ſeruetur ɔtrarium. Dixi in l.diuus. §. ſic & diuus Pius ff.de cuſto.reo.

LEX III

In pecuniariis. Sola citatio,& libelli oblatio in cauſis pecuniarijs nõ infamat, in crimi-
a nalibus infamat de facto.h.d. hæc tota no.lex a No.ꝙ dixi ĩ ſummario. Verũtamen gl.tua intelligit, quod etiam quãdo accuſatio ciuilis eſt propoſita, q̃ infamat de facto, quod videtur contra mentem huius l.quia ſecundum gl. nulla eſſet differentia inter ciuilem, & criminalem,quod videtur velle iſte tex.

ADDITIO.

a Alex No lex.Facit quod abſens condemnatus,non efficiatur infamis,de quo per Spe.in tit.de ſent.§.j.ver.quod de iſtis. & per Bar.in l.actus fuſtium.ff.de infa.

De quæſtionibus. *Rubrica.*

LEX VIII.

a **Milites.** not.quod milites non ſunt torquẽdi,& indicijs pcedentibus Ego ſemel dicebã, cũ vnꝰ Poteſtas miles, vocatꝰ eſſet ad ſyndicatũ,& ꝑbaret delictũ ɔ cũ p indicia, volebãt ſyndici cum ponere ad torturam dixi,quod non poterant,vt hic,& ĩ.e.l.a diuo Marco.

ADDITIO.

a Alex.Torquendi.Idem in Doctore,vt no.Bar.in l.1 de aduo diuer.iud. & Cy.hic, vide per Cy in l.4.ad l.Iuliam maie. & gl Idem in homine decrepitę ætatis l.3 §. igitur.ad Syl. An autẽ miles pro debito poſſit capi , vide Bal in l.3.in ſi qui bon. ced poſſ. & quid in milite noſtri temporis , vide in tract.de quæſtio per Bar & Pau.de Leaza per Saly.in l.j.ſup de iur & fac.igno & ibi ſcripſi poſt Cyn. Item clericus non poteſt torqueri niſi ſit infamatus,& vide Ant de But. & quaſi omnes in d. c. de depoſito Item impubes leuius torquetur glo. eſt & quod ibi no. Bal.in l ſi quilibet alias in l.eam ſecundis tabulis. ff.de his quibus, vt indig. vide Bar.in l. de minore in princ. ff.de quæſtio. & vnam differentiam inter clericum & militem , vide per Abb. in c.1.de cle.egro. Menoch. Marſ.ſing 516.

LEX XIIII.

Seruos. Argumentum eſt l.iſta , quod familiaris quondã non poſſit teſtificari pro domino, quod dixi in l. 1.§.diuus.ff.eod. tit.

De abolitionibus.

LEX II.

1 *Abolitio non conceditur,niſi cauſa cognita.*
2 *Iudex ſuper accuſatione, licet accuſator ei renũciet,põt veritatẽ inqrere.*
a **Abolitio.** a No.ex hac l.duo. Primo , ꝙ † aboli-
1 tio nõ ɔcedit̃,niſi cauſa cognita.Hoc
2 videbitis plenius ĩ proxi. † Secũdo no.ꝙ licet pars accuſationi renunciet,tamen iudex ꝑ officio ſuo poteſt perquirere veritatem ſup ipſa accuſatione, vt delictum puniat.Et p hoc ego dicebam in qõne , quam ſemel diſputaui, quod licet accuſator nõ producat teſtes,iudex tamen poteſt ex officio ſuo teſtes producere ad inqrendam veritatem. Hoc plene dixi in illa q quæ incipit,Iudex maleficiorum, quam potui intrepe. quam feci d.l. 4. §.hoc autem iudicium. ff.de dam.infec. Dixi in l.ſi non defendatur. ff.de pœn. & l. fi.ff.de quæſt.

ADDITIO.

a Alex.Abolitio. Ad intellectum huius legis , vide Bar.in l tranſigere.ſup.de tranſa. & dixi,in l.1.circa prin.ff de inst. Facit quod dixi in l. libellorum.§. ſi.ff.de accuſa.& Bar in l.ſi maritus. §. negauerit.ff de adulte.Et quotuplex ſit abolitio , no.a. q.1.c. prohibetur.

LEX III.

a **Fallaciter.** aNo hunc tex.ibi , ſin autem teſtibus.qui eſt ſingularis , qui punit melius delicta in qbus ex vtraque parte requiritur probatio , quam alius de mundo.

ADDITIO.

a Alexã. Fallaciter. No.ex iſto tex.ibi,reorum conſenſu,quod in criminalibus iudex nõ debet ſequi reorum conſenſum. Secus in ciuilibus,vt l.ſi negauerit. ff.de adul. alias l.ſi conuenerit.ff.de re iudi Et quotuplex ſit abolitio,no.in l.ſi conuenerit, & ibi per Barto l.ff.de re iud Tex.eſt ſing.quem alle gl.in l.qui accuſare. ſupra de eode. Vide tex & ibi Bar. in l.vbi ſup. de fal & vide hic Iac.de Bel.

Vt criminalis quæſtio intra certum tempus terminetur. *Rub.*

LEX II.

1 *Inſtantia perempta,ſupereſt officium iudicis ad condemnandum partem in expenſis.*
2 *Pœna a iure impoſita,ſi non cadit in certam perſonam,alteratur & imponitur alia.*
3 *Iudex poteſt dare partibus inuitis dilationem.*
a **Nouerint.** a No.ex l.iſta primo,quod † finito tẽ-
1 pore inſtãtiæ , adhuc ſupereſt iudicis officium ad condemnandum partem in expenſis. Vide tex.ibi,quo &c.vidiſtis in l. properandum.§.illo. ſ.
2 de iu.& infra,l.proxi.Secundo no.quod † quãdo pœna,q̃ a iure imponit̃,non cadit in certam perſonam,poteſt alterari,& imponi alia. Tex.eſt expreſſus in l.hos accuſare. §. omnibus. in fi. ff de accuſ. Tertio no.quod quando iudici videbit̃ , ipſe poteſt
3 partes vrgere, vt cauſas in iudicij notionem deducãt,& † ſic poteſt dare partibus inuitis dilationẽ de hoc tetigi ſ.de dila.l. j. Gl. inducit hanc l. ad qõnem , an infamis poſſit iterum infamari, vel excommunicatus iterũ excõmunicari. De hoc vide in vlti. gl.extra,de iud.non recordor in quo c.eſt in c.ita quorundam.

ADDITIO.

a Ale.Nouerint Et qualis ſit & quanta inſtantia criminalis, vide Archi in c.fœlicis, de poe.in 6 & gl.3 de iud.Et quid de iudice inquirente, vide Bal.in l.properandũ. in prin.ſupra de iudi.& Cy hic,& quod no Bar.in l querela ſupra de fal. in ver. 3.on vide Bar.in l.de pupillo. § ſi pluribus de oper.no.nun.

Ad Sanatuſc.Turpil. *Rub.*

LEX III.

a **Quamuis.** a Remiſſio criminis non infringitur fide nõ ſeruata.h.d.hæc no.l De hoc dixi in l.ſi vnus §.pactus.ff.de pac.

ADDITIO.

a Ale.Quamuis. Vide quod qui eſt ſolitus facere falſas accuſationes , vltra pœnam de qua hic,punitur abſciſſione linguæ, Bal.in l data opera ſup qui accu.

LEX V.

Si fœmina. No.hic gl.quis dicat̃ proſequi ſuam, vel ſuorum iniuriam.& eſt glo.i. huius l quam tene menti perpetuo De hoc habes tex.ff.de accuſationib.l.1.

De calumniatoribus. *Rub.*

LEX PRIMA.

Calumnia. Hæc eſt no.l.domini,iſtud eſt verum, quãdo tractat̃ de punienda calumnia per officium iudi. Secus ſi tractetur de ea puniẽda per viã accuſationis principaliter propoſitæ.Ita tenet gl.

De pœnis. *Rub.*

LEX PRIMA.

a **Seruus.** a Hæc eſt bona l.facit ad qõnẽ. Damnata eſt ciuitas,quod muri eius deſtruantur.Certe non ſufficit niſi ppetuo ſtent deſtructi, p l.iſtam. Ita dicũt Doct.dixi plene vobis.ff.eodem. l. fine præfinito. Circa quod vide quod no. extra,de conſti c.ex literis.

ADDITIO

a Ale.Seruus.Adde tex & ibi Bar in l.ſine præfini.ff eod.Ratio huius l eſt per l.in rẽtum. §.vnũ.ff de rer.diu quæ eſt no.vide Bart.in l. ſi qui adulteri.ſup.de adul. adde quæ voluit. Ang.

LEX XXI.

Ne diu. Hæc eſt ſing.l.ponit vnum caſum,in quo contra abſentes peruenitur ad condemnationem in crimine capitali.

LEX XXII.

Sancimus. No.iſtam l quæ facit ad ſtatuta ciuitatis Florentiæ,quæ dicunt,quod ɔſortes de domo teneantur pro crimine commiſſo ab vno de domo.

LEX XXIII.

Omnes. Tempus,quo quis ſtat in carcere,in exilio computatur.hoc dicit ſecundum vnã lectu. Vel aliter,qui tempus compleuit in exilio , ſpoſtea carcerari non dẽt. hoc dicit iſta lex.

De

De bonis proſcri. vel damna. *Rub.*

LEX PRIMA.

a SEruorum. ᵃ Argumentum quod ſi procurator alicuius damnat ad mortẽ debet differri executio donec domino reddat rõnẽ. Facit ff. d lega. 1. l. ſeruo leg. §. pe. & ibi no. p Dy.

ADDITIO.

a Alex. Seruorum Adde Bar. in l. ſi de publ. iudi & in l. ſi ſeruus.

LEX III.

Si filius. Hic eſt no. caſus, quod peculium caſtrenſe non publicat. Quid aũt de aduẽtitio, an ꝓprietas publicetur, dixi plene in l. ſi finita §. ſi de vect. de dam. infec.

LEX VII.

SI quis intra. Hæc lex docet qualiter res in inuentario debeant ſcribi, hoc dicit. quam legem vide, & tene menti.

LEX IX.

a Si quis. ᵃ Hæc eſt bona lex & notabilis, & no. iſtam legem in eo quod dicit, corporaĩr tradidiſſe docuerit. ꝙ intellige, vt dixi in l. aſſiduis. §. q pot. in pign. hab. Not. quod mulieribus, & aliis debentibus recipere, dẽt ſolui ſtatum, non ſeruato ordine iudiciario, dic, vt in l. res. ff. de iure fiſci. Tertio no. ꝙ hæc lex habet locum in rebus donatis poſt commiſſum crimẽ. Glo. tangit in l. res. ſupra, de dona. inter vir. & vxo. Ego pleniſſime in l. poſt contractum. ff. de donatio.

ADDITIO.

a Alex. Si quis. Per hanc legem vide omnino Ang in l. ſi marito in prin. ff. ſol. mat. & ibi adde Pau. de Caſt. & vide gl. hic, & Cy. in prin.

De ſententiam paſsis. & reſti. *Rub.*

LEX PRIMA.

a CVm ſalutatus. Quando ille, qui eſt dãnat* reſtituit, recuperat bona, a & famã, niſi aliud ſit expreſſum ſpecialiter in reſtitutione, ſed ſi ei eſt ꝯceſſa indulgentia, ſolum pœna remittit: nã non recuperat bona. niſi aliud ſit expreſſum in indulgentia. hoc dicit vſque ad fi. niſi ꝙ variant termini. Materiam harum legum tractabo ĩ. eo. l. fin.

ADDITIO.

a Ale. Recuperat bona. Limita niſi bona eſſent in aliũ translata, quia non videtur reſtitutio ad illa Ita dicit Bar limitando iſtam legem in l. Gallus §. & quid ſi tantum. ff. de libe & poſthu quod intelligit Bar in 1 q. eſſe idem, quod in hac l. ſi ſit reſtitutus per Commune. ibi tu ſe poſt Bar & ibi. ſinit Ang. quod nullo modo ẽt recuperat fructus perceptos ex bonis, etiam non alienatis, vt eſt tex. ſingularis ſecundum Ang ibi in auth. adem de Neſtoria C de hær & idem tenuit Bal in c do mino guerram. in tit. hic ſinitur lex. Contra vtrum reſtitutio poſſit expreſſe concedi quo ad bona alienata, vide aliquid per Bal. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum, de libe. & poſthu & Bartol. in l. quicunque C. de fide inſtr. & in ha. ſi. lib. 10. per Bal. de pace Conſtan. ver. pen cum ſeq

LEX XIII.

1 *Patre deportato reſtituto, filius quando reincidat in eius poteſtatem.*
2 *Filio in poteſtate datur tutor propter malos mores patris.*
Patri dilapidanti bona filij quando interdicuĩ adminiſtratio bonorũ filij
3 *Pater mortua vxore, ſi incipit male vti ſubſtantia, & an filius habeat remedium l. vbi adhuc. remiſſiue.*
4 *Reſtitutio tantum reſtituit, inquantum id, aduerſus quod reſtitutio petitur, abſtulit.*
5 *Teſtamentum filij patre reſtituto, non tamen reuerſo non valet.*
Pater improbata vita non poteſt filio impuberi ſubſtituere pupillariter,
6 *Teſtamentum filij, qui mortuus eſt antequam reſtituatur pater, patre reſtituto, an extinguatur. & nu. 8.*
7 *Bannitus reſtitutus, an recuperet bona alienata.*
9 *Teſtamentum filij capti ab hoſtibus, an extinguatur, ſi filius deceſſit antequam pater reuertatur.*
10 *Fictio, quæ retrotrahitur, non requirit duo extrema habilia in his, quæ fingit per quandam conſequentiam.*
11 *Statuto ſtante, quod banniti rebanniantur, iſtud rebannire habetur pro reſtitutione.*
12 *Statutum quando poſſit famam reſtituere.*

In queſtione. Lex noſtra eſt difficilis. Primo ponit vnam quæſtionem. Secundo ponit aliã ex cuius determinatione apparet ſolutio primæ. Tertio ponit aliã. Quarto ponit aliã q̃ſtionem. Quinto, & vltimo ponit vnã concluſionem vniuerſalem ad ꝓcedẽtia. Secunda ibi, remotis. Tertia ibi, ita tamen. Quarta ibi, quibus. Quinta ibi, ideoq; tãtũ. Breuiter hoc intendit. Vltima voluntas filii facta patre exiſtente in deportatione, irritaĩ patre reſtituto, quia in eius reincidit poteſtatẽ. Secus in contractibus inter viuos, & tutelæ datio etiam ſecu, ſi pater habuerit bonos mores, aliàs ſecus, & quod abſtulit deportatio, hoc reſtituit reſtitutio hoc dicit. Prima particula legit tribus modis, pone ſecundum lect. Io. ꝙ loquit de teſtamento facto per filium, patre exiſtente in deportatione. aliàs lectu. examinabo circa ꝯria, ibi, feciſſe. ſubaudi dubitatur, an reſtituatur. Rñdet quod non. quia reincidit in poteſtatem, vt patet in q. ſeq Sequitur, & remotis Vlpiani. Ad euiden. huius ſecundæ partis præmitte, quando teſtator reincidit in alterius poteſtatem, teſtamentum euaneſcit, vt Inſt quib. mod. teſt. infir. §. alio Hoc præmiſſo, forma caſum ſic. Ad determinationẽ precedẽtis queſtionis eſt neceſſe, quod ſciamus, vtrum patre reſtituto filius reincidat in poteſtatem. Ad quod reſpõdet Imperator qđ ſic, remotis opi. Ex hoc apparet ſolutio q̃onis propoſitę, quod teſtm̃ filij irritatur, vide literã Sequitur, ita tñ vt geſta. In hac tertia parte ſic forma caſum. Vidi quod teſtm̃ irritatur, qđ de ꝯctib. inter viuos factis a filio, illo medio tempore? Reſpõdet Imperator, quod illi ꝯctus non irritantur, ſi filius erat maior ętate, quia pro certo, illo medio tempore filius erat ſui iuris. Nec eſt dicendum, quod ſtatus eius eſſet in pendenti, illo medio tempore, ſed ſi filij eſſent minores, tunc poſſunt irritari de iure ex beneficio, quod conceditur minorib. h. d. vide literam. Sequitur, quibus &c. & iſta quarta pars eſt clara. Sequitur, ideoq; tantum. Hic incipit quinta particula, quæ eſt clara Ad primam partẽ op quod ibi, qõ, quę propoſita eſt de teſtõ, non ſoluitur, quod malè contra primam conſtitutionem. C. §. quibus. Huius timore legitur iſtud principium trib. mod. Vno modo, quod hic loquitur de teſtamento facto per filium poſt reuerſionem patris, & iſta lect. tangitur in 3. gl particula, & fuit additio. vnde libri antiqui non debent eã habere, & eſt ſuper ver. remanente. Secundum iſtam lectu. apparet ſolutio manifeſta, quia teſtamẽtum factum ab eo, qui eſt in poteſtate alterius, non valet, vt l. q in poteſtate. ff. de teſta. & l. pe. §. qui teſt. fac. pol. Hęc lex nõ placet. Primo, quia non habet dubium. Secundo, quia totus tex. q ſequitur, vĩ dubitare de his, quę fecit filius illo medio tẽpore, quo pater erat deportatus. Præterea vĩ contra tex hic, qui dicit, feciſſet, quod eſt temporis præteriti pluſquam perfecti, & text. ibi dum dicit, redeunte, quod eſt temporis præſentis, ergo innuit, quod cũ pater reuertebatur, erat factũ teſtm̃, & illa lec. eſt verior. Sed adhuc remanet ꝯrium, quia iſta qõ non vĩ ſolui in tex. In hoc ſunt duæ opin. Vna fuit Irner. & Cyn. qui dixerunt quod reſpondetur ibi, ita tamen, vt geſta, &c. Et ſm hoc qõ ſoluitur, quod patre reſtituto, teſtamẽtum remanet validum. Iſta opi. non eſt vera, quia teſtatore reuertente in patriam poteſtatẽ teſtm̃ extinguiĩ, vt Inſt. quib mod teſt. infir. §. alio. & ſ. dixi. Præterea, nõ poteſt dici, quod in ver. ita tamen, ſoluatur hæc quæſtio. Nam ibi dĩ, geſta per filium: ſed verba geſſerunt, nõ ptinẽt ad ius teſtandi, vt l. verba ꝯxerunt. ff. de ver. ſig. Vnde ſuperuenit op. Io. Teutonici, qui teſtm̃ dixit irritũ, & ſic ad qõnẽ ꝓpoſitã tacite rñdetur per ſolutionẽ ſecũdæ qõnis, dum dicit quod reincidit in poteſtatẽ, vt ſ. dixi, ponendo caſum, & iſta lect. eſt vera. Ad ſecundam particulam opp. quod filius non reincidat in poteſtatem, vt ſ. e. l. inſulam. Sol. Ibi fuit conceſſa indulgẽtia, hic reſtõ. Sed ꝯ hoc op. de vlti. parte huius l. ibi, ideoq; tm̃ ad reſtitutionem indulgentia valeat. Gloſ. exponit ibi, indulgentia. id in eſt, inte. reſtõ. Vel dic, quod vtrumq; expreſſit ibi Imperator, ſ. indulgeo reſtituẽdo te in integ. vel indulgeo & reſtituo. Et 1 pro huius declaratione dicas, † q̃ſque Imperator concedit ſimpliciter indulgentiam, tunc filius in poteſtatẽ nõ reincidit, vt ſupra eo. l. inſulam. Quandoque concedit indulgentiam cum aliquo adiuncto, & tunc eatenus vltra indulgentiã extenditur, quatenus adiunctum importat, vt ſup. eo. l. pater. Quandoque a Imperator reſtituit, a & tunc aut concedit reſtitutionem ſimpliciter, & omnia reſtituta videntur, vt ſup. e. l. 1. Aut reſtituit cum limitatione & eatenus reſtringitur reſtõ, quatenus importat limitatio, vt ſupra eo. l. 3. Quandoque Imperator concedit indulgentiam, & reſtitutionẽ, tunc omnia vĩr reſtituta, vt hac l. niſi aliud ſit expreſſum. Venio ad tertiam partem, dicitur hic, ꝙ filius erat ſui iuris, & ſtatus eius non erat in pendenti. cõtra Inſt. quibus mod ius pa. po. ſol §. ſed & ſi ab hoſtibus. Solutio. Dico quod ſtatus filii non poteſt eſſe in pendenti reſpectu præſentis ſtatus, quia vel eſt ſui iuris, vel in poteſtate. Sed reſpectu eius, quod euenire poteſt, poteſt eſſe in pendenti. Nã poteſt eſſe dubium vtrum pater captus ab hoſtibus reuertatur, vel non. Vtrũ autem aliud poſſit eſſe in pendenti, & qualiter, dic vt l. vſusfructus. ff. de ſtipula. ſeruo. & l fina. comm. prędior. Venio ad quartã particulã, hic diciĩ, quod filio deportati datur tutor, ꝯ in l. mu

tuo

ADDITIO.

a Alex. Quandoque Imperator reſtituit. No differentiam inter indulgentiam, & reſtitutionem. Et adde quod aliud eſt Principem liberare aliquem a pœna, ſeu indulgere ei pœnam, & aliud ipſum reſtituere. quia primo caſu non recuperat bona, ſecundo ſic, vt hic, & de generali abolitione, l pen. & l fi. iuncta l. 1. & 2. ſupra, eo. Et idem tenet do. Io. in l. ſi marito. in prin. ff ſol mat & vide omnino. Bar. to. in l 1 §. ſi quis vlt. ff. de quæſt. & quod ibi dixi. Quid ſi notarius fuit depoſitus ab officio. vide Bal. in l. nihil de manumiſſ. Et no. differentiam inter indulgentiam, & reſtõnem, vide Bal. & Imo in l. liber homo § ſi hæres, Inſtit. de hæred. inſtitu.
• Men. Cur ſen. conſi. 5 e. col. fi. in fi. Maria. Soci. ſen. conſi. 32. col pen. in princ. lib. 1. & Ruy. conſi 86. nu. 6. lib 5. Bolog conſi. 70. col. 1.

tuo.§ ſi ff de tut Solu ibi loqr̃ in filio eius, q erat captus ab hoſti
a ſtibus cui nõ põt dari tutor, qa ſtatus eius eſt in pendẽtia reſpe
ctu eius, ꝙ euenire põt de iure cõmuni, ſ. ſi pater reuertaĩ ab
hoſtibus vel nõ. hic loqr̃ in filio deportati cuius ſtatus nõ dicĩ
eſſe in pendenti, quia pater eius non põt reuerti niſi ex ſpeciali
priuilegio, & ſpeciali iure, ſ. priuilegio Principis, qa in his quæ
fiunt ex priuilegio Principis. vel de iure ſpeciali, nõ dẽt ꝯſide-
rari ꝙ euenire põt, vt l. 4. §. 1. de fideic. lib. Itẽ cũ non poſſit fieri
niſi p vnũ, ſ. Principem, reputaĩ impoſſibile, vt l. idẽ Iulianus.
a §. 1. ff. de le. 1. Op. dr̃ hic, ꝙ † ſi pater nõ hẽt bonos mores, rema
net tutor datus ei. Cõtra, dic, q eſt in poteſtate, nõ põt hr̃e tuto-
rẽ, vt Inſtitu. de tutel. in princ. ſed ille filius reincidit in poteſta-
tẽ, ergo &c. Solu. Hic eſt caſus ſingulariſſimus, in quo filius in
b poteſtate [b] hẽt tutorẽ, nec credo ꝙ ſit alibi & hoc ẽ ꝓpter duo.
Primo, qa tutor fuit ſibi datus tẽpore, quo potuit ſibi tutor dari
Itẽ qa pater non hẽt bonos mores, & diſſipat bona filii. Sed ſi
primũ tantũ interueniſſet, tutelę datio euaneſcit, vt hic dicitur, ſe
c cus ſi ſecundum tantum, quia pater bona filii dilapadaret, & ſi
qdẽ dilapidatio eſt talis q̃ nõ impedit quin filius poſſit recupe-
rare cum erit a patria poteſtate liberatus, puta, quia uendidit
poſſeſſiones ſuas, quas poſtea filius poterit vendicare, tunc pro
pter hoc patri adminiſtratio non interdicir̃, vt l. 1. ſupra de bõ.
ma. Sed ſi dilapidatio eſſet talis, contra quã filio non poſſet eſſe
conſultum, vt ſi in bonis filii eſſet pecunia quam conſumit, vt
pateret domos, & ꝑdia filii deſtrui, vel uendi, vel annullari tũc
auferẽ ei adminiſtratio, & darẽ curator bonis filii, ſi eſſet filius
minor, argumen. huius l. Imperator. ff. ad Treb. & l. ſi cum do-
tem. § eo autem tempore ff. ſolut. matrimonio. Facit ſupra de
bonis. quæ liberis l. fin. § ſin autem patre. Ex hoc tetigi quandã
quęſtionem, quam poſui in repe. l. ſi ꝯſtante in principio. ff. ſo
3 luto matrimonio. cum quęrit, † an mortua vxore ſi pater inci-
pit male vti ſubſtantia ſui filii. habeat remedium. l. vbi adhuc,
& l. ſi ꝯſtante. Dic vt ibi. Per hunc ẽt no. tex. dico in materia pu
pillaris ſubſtitutionis, ꝙ ſi pater nõ hẽt bonos mores, ſed eſt im
probatæ vitę, non põt filio pupillariter ſubſtituere. Si enim ei
denegaĩ pupillaris adminiſtratio in vita, quæ eſt minor, multo
magis denegabit ſibi ne ei faciat teſtamentũ in morte. Dic vt
ibi dixi in l. a. de vul. & pup. Venio ad vltimam partem, ex qua
4 nota ꝙ † ſemp reſtitutio tantum reſtituit, quantum id, aduer-
ſus quod reſtituit o petiĩ, abſtulit. Facit ad hoc. ff de procorato.
l. q proprio §. item quęrir̃, & quod ibi nota Non habetis hic alia
circa contraria. Venio ad quęſtionem, quęro quid ſi filius fe-
cit teſtamentum, poſtquam pater eſt reuerſus Reſpondeo, non
5 valet ab ipſo initio. vt ſ. dixi. Quæro quid † ſi filius fecit, teſtamẽ
tum poſtquam pater eſt reſtitutus antequam tamen reuertaĩ.
Reſpondeo, quod non valet, qa ſtatim ipſo patre reſtituto recu
perat Ciuitatem, & filius reincidit in ſuã poteſtatem. Sicut eni
ſententia deportationis ſecum trahit executionem in adimen-
do, vt l. quidam ff. de poen. ita reſtitutio trahit ſecum executio-
nẽ in reſtituendo, vt ſupra eodẽ l. 3. in fine. Et puto ꝙ ille q ſit
d reſtitutus, ſtatim ẽt antequam ad eius notitiam perueniat, ſit re
ſtitutus, ſicut dicimus in libertate data per teſtatorem. vt l. eius
6 qui in prouincia. § ſi. ff. ſi cer. pe. Quæro quid † ſi filius, q fecit te
ſtamentum, moriaĩ antequam pater reſtituaĩ, demum pater re
ſtituitur, an teſtamentum extinguatur. Gloſ. dicit, quod nõ ex-
tinguit, niſi in aduentitiis quoad vſumfructum, vide gl. 4. in fi
ne. & etiam gl. aliam magnam, q̃ incipit, quid de teſtamento.
Ex eo quod gl. dicit, pꝛęterquam io vſufructu, uidetur velle quod
talis filii teſtamentum in profectitiis nullo mõ valet, quia in eis
eſt eadem rõ, quę in vſufructu aduentitiorum. Contrarium gl.
huius. videt uelle alia gloſſ. in l. Gallus. in §. & quid ſi tantum. in
e fi. gl. mag. ff. de liber. & poſthumus. Pro declaratione [e] huius gl.
& quæſtionis, habemus uidere quod dictũ eſt in hac l. & ſupra.
in pluribus legib. ſ. quod deportatus reſtitutus recuperat bona,
an hoc ſit verum in bonis. q̃ ſunt alienata Iſta q̃ſtio erit multũ
7 vtilis, & quotidiana, † propter exbannitos, qui toto die reſtituũ
tur, ao recuperent bona alienata. Certe caſus videĩ quod non,
qa ille qui emit a fiſco nullo modo poteſt inquietari, vt l. bene
a Zenone, ſupra de quadri. præſcr. Et idẽ videt in Ciuitate alie-
nante. Nã conſtat, quod Ciuitas interim dum ille erat exbanni
tus, legitime poſſidebat bona, & legitime uendidit, & habeatur
interim tanquã hrs, vt l. tutoris. ſupra ad l. Iul. de vi Sed ille, qui
emit ab hęrede, vel ſaltem a bonę fidei poſſeſſore. nõ poteſt in-
quietari, vt l. ſed & ſi l. §. item ſi res diſtraxit. de petit. hęre. ergo
&c. iſtud verum puto, quod bona non poſſit recuperare a poſ-
ſeſſoribus, ſed dẽt recuperare a fiſco, quatenus eſt locupletior
effectus, ſicut dicimus in bonę fidei poſſeſſore hr̃ditatis, vt in d.
§. itẽ ſi res diſtraxit. Bona verò, q̃ in eadem cauſa remanent nõ
alienata. iſta recuperat p reſtitutionẽ, vt hac l. in fine. ſupra eo-
8 dem l. 1. Hoc pmiſſo ad queſtionẽ propoſitam, d. eo, ꝙ † in bo
nis caſtrenſibus, vel quaſi, ſine dubio non irritatur teſtamentũ
filii, qa etiam ſi viueret in poteſtate, poſſet teſtari. In aduentitiis
verò q̃ ipſi filio obuenerunt poſt patris deportationem, ſimili-
ter non irritaĩ teſtamentum, quia per deportationem pater illa
aduentitia non pdidit, ſed non acquiſiuit, & aduerſus non acq̃
ſita reſtitutio non porrigiĩ. Ita poteſt intelligi gloſſ. in d. l. Gal-
lus. §. & qd ſi tantũ, in fi. gloſ. maxima, cum reſtitutio non fin-
gatur retro, vt infra dicam. Si verò ſunt aduentitia quę erant q̃
ſita ante deportationem. vel profectitia, tunc ſi quidem p teſta-
mentum ſunt translata in alium iure hr̃ditario, ꝓ patet reuertus
recuperat, quia illa non videnĩ alienata. ſed videntur remanere
in eadem ca, in qua primo erant, cum hæres ille ſuccedat in lo
cum prim. Si verò erant alienata aliomodo, tunc puto, ꝙ iſte
reuerſus non poſſit recuperare, p ea quæ dicta ſunt ſupra, quia
reſtitutio ad bona alienata non porrigiĩ Ita intelligo hanc ma-
teriã. Iac. de Are. verò dicit indiſtincte, quod iſta lex nullo mo-
do habeat locum in profectitiis, qa in eis nullo modo valeret
contractus, nec vltima voluntas, ſed tota loquiĩ in aduentitiis,
quod patet ex eo quod dicit ĩ. de gubernatione aduentitiorũ,
& de adminiſtratione patris. Alleg. in argum. l. ſi is. §. ſi ff. de iur
dot. quod non placet argumen. eorum quę ſupra dixi de hr̃de
& bonę fidei poſſeſſore hęreditatis. Non obſtat. d. l. ſi is. ſi bene
9 in ſpicias. Quæro qd † de filio capto ab hoſtibus ſi teſtamentũ
fecit, & deceſſit antequam pater reuertaĩ, an teſtamentum pa-
tre reuerſo rumpaĩ. Gloſſ. dicit quod ſic. Nam patre reuerſo fin
giĩ ſemper fuiſſe in poteſtate. Secus in patre reſtituto, quia nõ
fingiĩ retro ſemper filius fuiſſe in poteſtate, ſed reincidit in po-
teſtatem patris reſtitutione conceſſa. Ita tenet glo. in d. l. Gallus.
§. & quid ſi tantum. Pet. contra, nam fictio poſtliminii & aliæ fi
ctiones ſimiles, q̃ retro trahuntur, requirunt duo extrema habi
lia, quorum ſi ꝙ deficit, ceſſat fictio. Exemplum, ſi ſeruus mori
tur hr̃ditate iacente, & poſtea hęreditas adeatur, non põt fingi
ſeruum fuiſſe legatarii a d e mortis, quia non eſt, vt l. huic ſcri-
pturę. ff. ad l. Aquiliam. Facit pro Pet. l. cum qs. §. fin. ff. de verbo
rũ obl. & l. qnones. de noua. Vnde cũ filius hic ſit mortuus, nõ
põt fingi quod retro fuerit in poteſtate. Et multi tenenĩ iſtud
dictũ Pet. & habent ipſum pro notabili multũ. Ego dico, quod
eſt falſum in caſu quęſtionis propoſitæ Primo p tex. in l. pe. ff.
de ſu s & legi Secundo, per ronem, & hoc pono. in l. ſi is qui p
10 emptore. de vſucap. Nam dictum Pet † eſt uerum, in his in qb.
fictio principaliter fingit, patrem reuerſum ſemper fuiſſe in ci
uitate Nã ſi pater eſſet mortuus, iſta fictio non poſſet habere lo
cũ. Sed in his, q̃ fictio fingit p quandam ꝯſequentiam illa regu-
la. q̃ requit duo extrema habilia, non eſt vera. Exẽplum, fictio

post

ADDITIONES

a Ale. Eſt in pendenti. Non inſpicitur illud quod euenire poteſt de iure ſpeciali Vi
de Bar in d. l. 3. in prin.

b Ale. Filius in poteſtate. Et ſimiliter non poteſt habere curatorem l. mater filio, de
condi. & dem quod eſt verum proprie, ſed reſpectu rerum quan loque ſic ſi il-
lis non quæratur patri l. ſi § ſin autem patre ſup. de bon. quæ lib. hoc alleg. & no.
Io. in d. l. mater. verum autem iſtis in caſib. teneatur reddere rationem, uide Bar.
in l. ſi ſuperſtite ſup. de dolo & in l. filiæ fam. etc Quid de filio emancipato, Dic,
vt in caſu l. filius. de inofficioſo teſt. ubi non erat tutor, ſecundum Bal. item limi
ta per Bal in auth. inceſt. ſup. de inceſt. nup. & quod dixi poſt Bal.

c Ale. Dilapidaret Pater dilapidator non eſt legitimus adminiſtrator uide Bar. in l.
3. §. quod ſi in patris. ff. ſolu. matr. & in l. Imperator ff. ad Treb. late per Imo. poſt
Bar. in l. ſi conſtante. in pri. in 4. q prin ſol. mat. & ibi dixi poſt Bar & adde Bar.
in l. cum oportet. §. non autem. ſup. de bo. quæ libe Idem ſi pater non expendit,
vbi opus eſt ſecundum Bal hic ad fi. Quid ſi diſſipet bona propria, uide in Bar.
in l. a. ſup ſi quid in frau patr. Et probat ille tex. quo l luxurioſo & diſſipatori in
terdicitur bonis, ſicut prodigo. Ita dicit Bal. in l ea lege in fi. ſupra de condi ob.
turp. cau. Bene facit l iuuliei in prin ff de cur fur dand.

d Men Ad eius notitiam Soc. l. quidam relegatus 4 no de reb. dub ubi poſui.

e Ale. Pro declaratione. Vtrum bannitus reſtitutus recuperet bona alienata per fiſ-
cum Et adde quod no. in l Gallus. §. & quid ſi tantum & ſequitur adde Io And.
in l ſi marito in prin. ff ſol. mat Et uide Bar. in d §. & quid ſi tantum, & quod ibi
Bal. & Imo. in fi. & Bar. in l. 2 §. ſi quis vltro. ff. de q. & uide quod ibi dicitur, per Ca
no in c. quamuis. de reſcrip. in 6 ubi bonus tex. & gl per Bar. hic per Ia de Bel. in
ſua diſt quam ponit hic poſt l. fallaciter, de abol. per Bal. in l. ſed ſi hac. §. ſed ſi p
pœnam. ff de in ius uoc & l ſata. ſup. de appel Sed quid ſi damnatus in exilium,
ſi ex gratia reuerſus ſit, vtrum poterit conueniri a creditorib. & clarum eſt quod
aliquo deportato, & bonis publicatis, liberatur ab obligatione. l ſi debitori. &
l vbicunque. & ibi no. ff. de fideiu. & no. in l. 1 C. de ſolei. & in l. ſi marito determi-
minauit, quod ſicut nudus exulauit, ita nudus reuertatur, per l. tutelas §. ſi liberta
te. ff. de capi. dimi. Vnde ſequitur quod non eſt conueniendus a creditorib. & eſt
liberatus. & ſic loquitur, quia omnia bona ſunt publicata. Quod verum erit, niſi
reſtituatur ad bona, quia tunc non erit liberatus per l. 1. & 2 ſup. eo. Et hanc no.
& addit, quod Bar in l quemcunque de fide inſtr. & iur. haſt. fiſc. li 10. Et conclu
dit, quod reſtitutio banniti non poteſt trahi ad bona alienata, ſi fiat reſtitutio
ob priuatam utilitatem, ſecus ſi ob publicam l item ſi verberatum, de rei ven.
& l Lucius. de euict. l. 1. §. denique ff. de uſu. & c. quæ in eccleſiarum, de conſt.
Facit gl. quæ incipit & ille in l fallaciter, de abol. Et ita reperi conſultum p Col
legium Flo & incipit Quæſt. talis eſt, an Ciuitas poſſit reſtituere bannitum, &c.
Et bannitus poſſit recuperare bona, in quib. habet ſolam detentionem. Et quid
ſi bannitus ante bannum poſſidebat bona mea, quæ poſt bannum acquiſiui, an
ipſe rebannitus recuperaret uide gl & Bal in l. pe. de. rep. Quid ſi patre caſtel. in
bannito, uel deportato, filius interim acquiſiuit aduentitia & poſtea pater reſti
ſtitutus eſt, an habeat vſumfructum in aduentitiis, Bald. in auth. excipitur. C de
bon. quæ lib. dicit, quod pro hoc uo. per Gul. in uer quæro quid de filio, ſi filius
captus ab hoſtib. fecit teſtamentum, & decedat an patrem reuerſum, an ipſo re-
uertente rumpatur teſtamentum, adde Bar. in d. l. ſi is qui pro emptore, in ver ſe-
cundus caſus, & Bal. idem tenet hic.

Menoch. Pariſ. conſi. 1. nu. 33. 34 lib. 1. Barb. conſi. 43. col 4. in prin li. 2. Iaſ conſi.
21. in fi. lib. 3 declarat Ruy conſi. 33. nu. 2. li. 1. & nu. 5. & latiſſime conſi 21 lib. 5.
& conſi ſeq conſi. 31. nu 7. & conſi 60. nu. 4. eo Soc. q. 38. nu. 7. Calca. conſi. 36.
nu 29 30 & conſi. 31. nu. 12. vbi declarat Alc conſi. 169. nu. 15.

poſtliminij fingit principaliter patrem reuerſum ſemper fuiſſe
in ciuitate, vt l.retro.& l.poſtliminii.ff.de capti. Ad hoc incidē-
ter,& conſequēter venit, quod filius ſemp fingatur fuiſſe ſu⁹,
& ſimilia, vt l. cum duę. ff de cap. Sed in his, q̄ acceſſoriè fingū-
tur,non requirunt habilia, ſed ſufficit quod ſint extrema habi-
lia in principali. Caſus eſt no.in l.1.ff.de cap.& ſic eſt vera opin.
11 gl.noſtræ. Circa hanc legem reſtat quęrere vnum.† Ciuitas ſta-
tuit,quod banniti rebanniantur:an iſtud rebannire, habeat vim
indulgentiæ,an vim reſtitutionis? Cy.tāgit, & dicit, fortè habet
vim reſtitutionis.do. Iac. diſputauit iſtam quęſtionem, & deter-
minauit,quod haberet vim reſtitutionis, pp duas rationes. Pri-
ma, quando vnum eſt pręparatorium alterius, diſpoſitio quæ
a fit ſuper pręparatorio porrigitur ad id, cuius eſt pręparatoriū
vt l.elambus ff de contrahen.emp.l.1.§.de dona.Facit de his, q̄
in teſt.delen.l.cancellauerat. Sed cancellatio banni, ſeu reban-
nito, eſt præparatorium ad reſtitutionem, ergo &c. Ad hoc ēt
facit,quia beneficia ſunt latiſſimè interpretanda, vt l. fi.ff.de cō-
b ſtitu.Princ. Breuiter dico,[b] quod de hoc eſt caſus, quod verba
dubia debeant intelligi,quod ſonent reſtitutionē magis,quam
indulgētiam, vt l.1.§.pe.ff.de qō.vbi iſta verba Principis, potes
itaque decreti gratiam facere, &c. intelliguntur, hoc eſt reſti-
tuas,nec habentur pro indulgentia ſimplici. Idem ergo cum fa-
ctum eſt ſtatutum, vt banniti rebanniantur, quia iſtud reban-
c niri,[c] habetur pro reſtitutione. Iuxta hoc inſurgit dubiū,† cum
12 per reſtitutionem reſtituatur fama, vt hac l.& ſ.eo.l. 1.vtrum
d per ſtatuta Ciuitatis[d] poſſit fama reſtitui? Tex.videtur quod nō,
l.1.§.pe.ff.de poſtul.vbi Imperator, & Senatus reſtituit famam.
Breuiter, ſi infamia eſſet irrogata de iure communi, fateor q̄
ſtatutum non poſſit reſtituere, vt d.§.pe. Sed ſi infamia eſſet ir-
rogata ex forma ſtatuti, vel ex proceſſu habito ſecundum for-
mam ſtatuti,non de iure communi,tunc puto quod per ſtatu-
ta poſſit fama reſtitui. Quam enim poteſtatem habet Princeps
in his,quę fiunt de iure communi,eandem videtur habere po-
pulus in his, q̄ ſunt ex forma ſtatuti, vt l.omnes populi. ff. de iu-
ſti.& iu. & l.nihil tam.ff.de reg.iu.ff.de ſol.l.prout quiſque &c.

CONTRARIETAS.

Aduerte. Reſtitutio etiam abſenti, & ignorāti tribuit ius in-
continenti facta reſtitutione, ſecundum Bar. in ver.quæro qd
ſi filius, &c. Sed d. Ale.in l.qui abſenti.ff.de acq poſ.all.Bar. ſibi
contradicere in l. fi. de conſti. Principum, & non ſoluit.

CONCORDIA.

Pro concordia. Tu dic, quod quando fit reſtitutio ex mera
liberalitate Principis, alia non concurrente procedat ſecunda
opinio.& ſuadet natura illius tit de conſtitut.o. Princ. & ita di-
cit quædam indulgentia. Aut aliquid concurrit,puta quia for-
te Princeps reſtituit,quia videbat pręcedentem ſententiam in-
iuſtam, & voluit ex tunc ſibi quærı ius, & ita procedat prima
opinio, ſupra relata. Et iſta vocatur propriè reſtitutio. Vel etiam
poſſet fieri differentia. An ad inſtantiam partis, & procedat pri-
ma opinio, An vero ex motu proprio, & procedat ſecunda, ar-
gu.no.in c.ſi motu proprio de pręb.lib. 6.

ADDITIONES.

a Menoch. Præparatorium Barb.conſi.3.col.1.lib.1,& col. 3.
b Breuiter dico. Contrarium videt̄ tenere Bal.in l.ſi ademptus ſup.eo. Et adde quod
Bal.in l.pen.ſup de cap.videtur tenere idem quod Bar.hic, per illum tex.
c Ale. Iſtud rebanniri, Vide Bal.in l.non ſolum.§.fi.de proc & Iſarno in l.1.§ ſi quis
vltro.de quæſtio.,& Bal.hic ad finem. Et hac adde Bal.in l.ſi qua pœna. ad fin. de
his,qui ſunt ſui,uel alie iur,
d Ale. Statuta Ciuitatis. Vtrum per ſtatuta ciuitatis poſſit fama reſtitui. adde Bar. in
d.l.1.§ pen.& in l.infamem & quod ibi dixi,ff.de public iudi. & vide quod not.
Bal.in l generalis ſup.eo. Men.Gramma.conſi.34.nu.6.7.8.

ALIA CONTRARIETAS.

Aduerte. Dubitatum fuit per aliquos, an per ſtatutum factū
per illos,qui recognoſcunt ſuperiorem, poſſit infamia irroga-
ri, vel etiam remitti? & Bar allegatur per aliquos,quod non, in
l.infamem.in fi.ff.de publ.iud.ſed contra,quod ſic, allegatur p
Bar.in l.1.§. de qua ff.de poſtu.& in hac l. fi.

ALIA CONCORDIA.

Pro concordia. Tu dic, debet intelligi Bar.in d.l.infamem,
ſecundum diſtin.quam fecit in hac l.fina.& in d. §. de qua re,
ſcilicet,quod non poſſit, quando infamia inducitur per ius cō-
mune,& ſic vbi non poteſt diſponere; ſecus ſi inducatur per
ſtatutum, vbi poteſt diſponere. Ita intelligatur in d.§.de qua re,
& in hac l.fi.& videtur quaſi eodem ore loqui.

F I N I S.

R E G I S T R T M.

A B C D E F G H I K L M N O P Q.

Omnes ſunt Quaterniones, præter P, & Q, qui ſunt Terniones.

De fiſcalibus uſuris. *Rubrica.*

L E X PRIMA.

1 *Vſurę, quod non debeantur ob pœnam.*
2 *Vſura, quod non currant propter pœnam, licet ſit deducta in contractũ, ut ſors, ſi hoc probari poteſt.*
3 *Iudex, quando condemnat, an poſſit adiicere in condemnatione pœnam quanti pluris ſi non ſoluerit infra decem dies.*
4 *Rectores ciuitatum hodie habent vim maiorum iudicum.*
5 *Pœna quanti pluris, quæ adiicitur in pœnam non ſoluentis infra terminum eſt pœna moræ, non delicti.*

Ius ſummæ. Ex mora pęnę non accedunt vſuræ. h. d. Aduertę ad tex. qui
1 dicit, nec enim, &c † Ex quo no. quod ſiue debeantur
a ex lege, ſiue ex pacto, vſuræ non veniunt.ᵃ † Secundo
no. q̃ licèt pœna ſit deducta in ꝯtrãctũ, vt ſors, ſi tamen hoc poteſt
probari, quod fuit hoc nomine pœnæ, vſurę non currũt, vt ibi,
3 probaturus es. † Tertio no. argumentum cõtra id, quod faciunt
Rectores ciuitatum, hodie in ſuis ſententijs condemnatorijs: nã
iubent condemnatis pœnam ſoluere intra decem dies ad pœnã
quanti pluris, vt talis adiectio non valeat, vt colligitur ex hac le-
ge cum gl. ſua ſuper verbo, mulctam. poſſet dici, quod iſta gl. fa-
4 cit in cõtrarium. † Nam Rectores ciuitatũ habent hodie vim ma
iorum iudicum, vt no. in l. fi. ꝯ. de ſenten. ex peri. recit. Et ſic ap
paret, quod poſſint ipſi mulctare, dum tamen mulctando modũ
a non excedant.ᵃ † Vltimo nota, quod illud quantum plus, quod
5 adijcitur in pœna non ſoluentis intra terminum, non eſt pęna
delicti primi, ſed pœna morę in non ſoluendo, vt hic, & ff. de in
litem iuran. l. i. Dia. plene in l. 2. de pub. iud. quod tene menti.

A D D I T I O.

a Alex. Excedant. Vide Bar. in l. 1. in fi. ff. ſi quis dic. non obtemp. quid autem in caſibus criminalibus, vide Bal. in l. cum iudex. ſup. de ſent. & interlo. om. iu. & late per Imo. in l. 2. §. fi. ff. de pub. iu. & Bal. in l. programma. ſup. cõmi. vel epi. Ang. in rep. l. ſi vacantia. ſup. de bon. vac. circa prin. Ale. De comminatione ſub pœna, vide Bal. Ang. & Imo. in l. 2. de publicis iud. & D. Ale. in l. 1. ff. ſi quis ius dic. non obtemp. & per D. Maria in c. qualiter, & quando, in 2. q. principali, in prin. extra, de accuſ. in ea. l. in ver. vlt. no. Adiectio, an ſit pœna delicti, vel contumaciæ, vide Bar. in l. 1. ad fi. ff. de in lit. iur. & Bar. in d. l. om. de compenſat. & per Bal. in l. 2. de requir. reis, & in l. data, aliàs lata, q accuſ. non poſſ. & in l. & in multis de app. & per Bal. in add. Spe. in tit. de ſententia.

L E X II.

Si ſub pignore. Fiſcus, qui ſuccedit in locum priuati, vtitur iure priuati.

L E X III.

Fiſcum. Fiſcus non poteſt ſtipulari vſuras vltra legitimũ modum vſurarum, nec iam ab alio ſtipulatas exigere. hoc dicit.

De ſententijs aduerſus fiſcum latis retract. Rubrica.

L E X VNICA.

1 *Fiſcus, quando dicatur legitime, & recte defenſus.*
2 *Sententia lata contra fiſcum, eius aduocato abſente, quando ſit nulla.*
Fiſcus infra quadriennium per reſtitutionem integrum infrigit ſententiam contra ſe latam, ſi omiſſum fuit producere inſtrumentum pro ſe faciens.
4 *Priuatus ob inſtrumenta de nouo reperta, ſi probat ſe non habuiſſe facultatem producendi illa inſtrumenta in illa cauſa poſt ſententiam infra quadriennium, reſtituitur ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cauſa.*
5 *Sententia lata per pecuniam, eſt ipſo iure nulla.*
6 *Sententia lata per gratiã, vel ambitionem, quod infra quadriennium poſſit retractari tam per fiſcum, quam per priuatum ex clauſula generali.*
7 *Pupillus, & eccleſia retractant ſententiam ob inſtrumenta de nouo reperta, ſicut fiſcus.*
8 *Quando ſententia reſcindatur a iudice ex eiſdem actis.*
9 *Inſtantia prima poteſt retractari per reſtitutionem in integrum.*
10 *Fiſcus, & Reſpub. in caſu huius l. quod non agant contra eius procuratorẽ.*

a Auſas. ᵃ Hęc lex, quia breuis eſt, nõ ſummo
eam: nam ſi ſentẽtia lata eſt cõtra fi-
ſcum, poteſt reuocari intra triennium, ſi non in
teruenerit pręuaricatio, vel fraus. Si uerò hoc in
teruenit, etiam poſt triennium põt reuocari, &
1 hęc eſt bona, & ſubtilis lca. † Opp. ff. de appel. l. il-
lud. vbi fiſcus appellat, ſicut priuatus. Sol. Ibi fuit fiſcus legitime
defenſus, & recte. Legitime, quia interfuerũt legitimæ perſonæ
in iudicio pro fiſco. Recte, q̃ omnia fuerunt pro fiſco producta
in iudicio, quæ produci debebant, & nulla fraus, vel colluſio in-
teruenit, hic verò ſecus. Pro declaratione huius gl. diſtinguit no.
nos autem examinemus quodlibet membrum per quęſtiones.
2 † Quęro primo, quid ſi ſnĩa eſt lata contra fiſcum, abſente aduo
cato fiſci. R̃ndet gl. q̃ tunc ipſo iure ſnĩa eſt nulla, vt l. 3. §. diuus,
ff. de iu. fiſ. vbi de hoc plenior gl. & l. fiſcus, eo. tit. & ꝯ. de aduo. fiſ.
l. fi. & in hoc vtit̃ fiſcus iure ſpeciali, dicit glo. q. d. in priuato non
b requirit̃ pręſentia aduocati.ᵇ quod eſt verũ, vt l. vel amento, ꝯ.
de poſt. & l. 1. de rep. bo. poſ. quod eſt verũ, ſi ideo veniat ꝯ ſnĩam
q̃ aduocatus nõ fuit. Sed ſi petiſſet terminũ pro aduocato habẽ
do & fuiſſet ſibi denegatũ, fuiſſet grauata pars, vt l. ait pt̃or, in fi.
ff. ex quib. cau. tũc ab ipſo grauamine bene potuiſſet appellare.
3 † Quæro, q̃d ſi fiſcus fuiſſet legime defenſus quo ad pſonas, ſed
omiſiſſet inſtr̃m pro ſe faciens producere, vtrũ ſnĩa reſcindatur.
Gl. dicit, quod ſic intra trienniũ iure ſpeciali per reſtõnem in in
tegrũ. & ita loquit̃ prima pars huius legis, & l. Imperatores, ff de
re iu. & hoc eſt de iure ſpeciali; quia ſecus eſt in priuato, vt l. ſub
ſpecie, ꝯ. de re iud. vbi eſt caſus, licèt videat̃ ꝯ l. admonẽdi, ff. de iu
reiu. q̃ dic, vt ibi aduerte, q̃ gl. dicit intra trienniũ. fateor, ſm̃ iſta
tpa, vbi erat hoc ſtatutũ in fauorẽ fiſci, cũ de iure cõi eſſet annus
vtilis. hodie verò puto, quod intra quadriennium poſſit, vt l. fi. ꝯ.
de temp. in inte reſtit. pe. In ea. l. ver. quęro quid. ibi, eſt annus vti
c lis hodie.ᶜ † Item illud. q̃ dicit gl. q̃ priuatus ᵈ nõ poſſet infrin-
4 gere, intellige ea hoc ſolo, quod dicat inſtrumẽta eſſe de nouo re
d perta, ſed ſi allegãdo probaret, quod in prima cauſa non habuit
facultatem producendi dicta inſtrumenta, tunc reſtitueretur ẽt
poſt ſententiam ex clauſula generali, & intra quadriẽniũ. Et ita
tenet Inn. ex̃. de teſt. c. vltra tertiam debet ergo priuatus hoc alle-
gare, quod nõ habuit facultatem producendi in primo iudicio,
e quod in fiſco neceſſe nõ eſt.ᵉ † Quid ſi ſnĩa eſt lata per corruptio
5 nem pecuniæ. Dico breuiter, q̃ tunc ſnĩa eſt nulla ipſo iure, vt
l. venales, ꝯ. q̃n prouo. non eſt nec. l. 1. & 2. de pœ. iu. qui ma. iud.
f Et in hoc eſt idem, quod in priuato, & in fiſco dicit glo. & bene.ᶠ
6 Quid ſi pręuaricatio interuenit † per gratiam, vel ambitionem?
gl. mirabiliter dicit, q̃ tunc poteſt retractari ſententia per reſti. in
integ. intra quadriẽnium, vt hic, & idem in priuato, vt ſeruo in-
g uito, §. cum prętor, ff. ad Treb. & ibi gl. hoc no. q̃ tene mẽti.ᵍ Itẽ
no. quod ſnĩa lata p grãm, pecuniam, vel ambitionem, põt retra
ctari intra quadriennium ex clauſula generali. Et prędicta vera
intellige cũ determinatione eorum, q̃ no. in l. ſi prætor. §. Marcel
7 lus. ff. de iud. Quærit † gl. q̃d in pupillo, & eccleſia. Certe idem, q̃
8 in fiſco, idem no. in d. l. Imperatores. † Quęrit gl. an ex eiſdẽ actis
iudicabit̃, gl. ſe remittit ad no. in l. ſi expreſſim, ff. de app. Tu dic,
aut loquitur in caſib. in qb. ſnĩa eſt ipſo iure nulla, & dic, vt l. ſi vt
pponis, ꝯ. quomodo, & q̃n iu. examinaui, ff. de re iud. l. cũ quære
bar, ibi plene. Aut loquitur in caſib. in qb. ſnĩa reſcinditur p reſt.
9 in integ. & tunc vr̃ iudicandum ex eiſdem actis. † Nam per reſti
tutionem reſtaurabit̃ inſtantia prima, & dic vt l. 1. ꝯ. ſi aduer. lib.
10 Quęrit gl. an prius † Reſpublica, & fiſcus debeant agere ꝯ ſuum
procuratorem? certe non, vt no. in d. l. Imperatores, ff. de re iud.

A D D I T I O N E S.

a Alc. Cauſas. Dicit Bal. in l. 1. in prin. de cond. indeb. quod Bar. male intellexit hanc legem.

b Non requiritur præſentia aduocati. Adde an talis abſentia ſit iuſta cã dilationis petẽdę, Collectarium in c. præterea, nu. 22. & quod ibi poſui in apoſt. ad ipſum, in ver. ad quærendum aduocatum, extra, de dil. dixi poſt Iac. Rebuf. in l. omnes iudices, in prin. ver. ad quęrendum aduocatum, extra, de dil. Andr. de Batu. infra, de dila.

c Ale. Hodie. No. & adde, quod hãc opi. ſequitur Pau. de Ca. ſimpliciter in d. l. Imperatores, ſed Bal. hic, & Iac. But. in l. ſub ſpecie, ff. de re iud. & Im. in d. l. Imperatores, tenet etiam hodie habere locum diſtinctionem huius l. quia legum correctio, &c. l. præcipimus, ſup. de app. vide Bal. in d. l. ſub ſpecie, & in l. 2. de cõd. indeb. vbi dicitur Bar. nõ intellexiſſe hanc l. dic, vt ibi per eum.

d Men. Quod priuatus. Capic. deci. 92. nu. 1. 2. Curt. ſen. in l. admonendi, num. 19. de iureiur. & Curt. iun. nu. 14.

e Nõ eſt. No. practicam pro priuato petente reſtitutionẽ aduerſus ſnĩam propter inſtrumẽta de nouo reperta, vide Bal. & Sal. in l. ſub prætextu, ꝯ. de traſ. & Dy. in l. cõſentaneũ, ꝯ. quõ, & q̃n iudex, & Rapha. Cum. & Im. in l. Imperatores, ff. de re iud. & idẽ voluit ibi Ang. & Gul. de Cun. i d. l. de his. ff. de trãſ. Adde Spec. no. in tit. de execu. ſnĩe. §. n. ver. illud tñ. quod litigator dubitans ferri ſnĩam cõtra ſe, allegat ſe nõ poſſe producere inſtr̃a de iuribus ſuis, quia perdita, poſtea reperta inſtr̃is poterit venire contra ſententiam.

f Ale. Et bene. Vide Bar. in l. 1. de cond. ob turp. cau. & in l. diuus. ff. de re iud.

g Ale. Tene mẽti. Ego hoc in fiſco intelligo verum ſimpliciter, in priuato autẽ ſi tempore latæ ſnĩæ ſibi notum eſt hoc, debet ſtatim appellare, vt l. 1. in prin. ff. de app. ſi nõ appellauerit, eſt in lata culpa, & ſic nõ ſubuenitur ſibi ex clauſula generali, quæ eſt, ſi qua mihi iuſta cauſa eſſe videbitur, & c. non. n. eſt iuſta cã cum poſſit appellare, & neglexerit, vt dixi in d. l. 1. §. cum p̃tor. Bar. Pro hoc facit gl. in l. 1. §. 1. q̃ quiſq; iur. 5. ſed Bal. in l. 2. ꝯ. de cõdic. indeb. vr̃ tenere cõtra, q̃ immo detur reſtõ ex clauſula gñali ex alio capite æquitatis, videlicet ne fiant illicitæ extorſiones, l. illicitas, de offic. pſid. ita ẽt tenuit Cy. & Gul. in l. pe. ff. de reſt. & m. Alex. Idem ſeq̃t Pa. de Ca. in l. Imperatores. de re iu. licèt Im. tñ aduertenter ibi videatur ſequi iſtam gl. indiſtincte ẽt in priuato. vbi autem loquitur in cauſis, in quib. ſententiæ reſcinduntur per reſtitutionem, tunc ex eiſdem actis videtur iudicandum, & hoc loquitur Im. in l. diuus de re iu. per d. Ant. de But. in c. literis. de offi. de le. & ibi per. Imo. c. fi.

De bonis vacantibus, & de eorum incor. Rubr.

LEX PRIMA.

1 *Ciuitates non ſuccedunt in bonis vacantibus.*
2 *Priuilegiũ conceſſum ciuitati, q̃d ſuccedat in bonis vacãtib. quãdo valeat.*
3 *Fraus etiam legem condendo ad poſtulationem alicuius committi dicitur, ſicut in priuilegijs.*

Fiſcus.

4 *Fiſcus in bonis vacantibus ſuccedens, non requirit poſſeſſionẽ ſine aditione.*
5 *Aliud, quod non requiratur in relictis ad pias cauſas.*
6 *Fiſcus quanto tempore excludatur a petitione bonorum vacantium, remiſſiue.*
7 *Ciuitates non recognoſcentes ſuperiorem habent fiſcum, & poſſunt capere bona vacantia, & etiam ex delicto, & ſic habent ius confiſcandi.*
8 *Priuilegium præſumitur in dubio conceſſum ad partis poſtulationem.*

Scire debet. Etiã ex priuilegio ciuitates
nõ ſuccedũt in bona vacã-
tibus, & ſi occupauerunt, ab eis auferuntur. &
1 eſt bona lex.a † No. ꝙ ciuitates non ſuccedũt in
a bonis vacantibus. Idem no. in l. item veniunt. §.
b ait ſenatus.b ff. de pet. hæ. l. 1. ff. de iu. fiſ. de bon.
c pol. l. 2. §. a municipibus. & J. ti. j. l. ex var. a.c † Secũdo no. ꝙ priui-
2 legiũ ciuitatis ꝯ hoc non valet. Op. ff. de iu. fiſ. l. 1. §. diuus. Sol. qđ
hic dicit ſine hærede legitimo, ſubaudi, & honorario, & q̃ pſoue
fiſcum excludãt, no. hic in gl. Op. ꝙ priuilegiũ valeat, vt J. tit. 2. l. 1.
Sol. intellige hic, qñ priuilegium eſt datũ ad petitionem partis pe
tentis, ſecus ſi motu proprio Principis, vt dicit gloſ. quam not. in
3 eo, quod dicit de lege, vide glo. in ver. ex permiſſu. † nam ita in-
telligitur cõmitti fraus, qñ lex condiť ad poſtulationẽ alicuius, ſi
4 cut in priuilegio probatur, vt l. 1. ff. de except. do. † Quæritur, dr̃
hic, quod fiſcus vendicat, vtrum requirat aditio? Gl. hic, & J. e. l.
5 vacãtia, tenet, quod nõ, ſi bona ſint ſoluẽdo, † quod nota ꝓ hę-
reditatibus relictis ad pias cauſas, quę ſi ſint ſoluẽdo, nõ requiri
tur aditio, quod vr̃ tenere Spec. in tit. de inſtru. edi. §. compẽdio-
ſe. Sed gl. in l. 1. §. an bona ff. de iu. fiſ. vr̃ tenere ꝯrium. Et idẽ dic,
ſ quod aditio ſit neceſſaria, non tamen præiudicat fiſco, niſi qñ
d bona ſunt ſoluendo, & iſtud ibi tenui.d Et ſic non vr̃ verum, ꝙ
Spec. dicit de hæreditate ad pias cauſas relicta ad ſimilitudinem
fiſci quod etiam apparet, qa ẽt fauor libertatis non eſt tantus, vt
valeat ſine aditione, & non eſt dubium, quod libertas eſt pia cã.
Sed introductum eſt remedium, vt adiiciantur bona cauſa ſer-
uandarum libertatũ, vt l. 2. de fideicõ. lib. & ff. de manu. teſt. l. fin.
Inſt. de eo, cui lib. cau. bo. adil. per totum, & ſic illud remedium
arbitror habere locũ pro relictis ad pias cauſas, quod eſt nota. e
e † Quęro, quãto tempore excludatur fiſcus a petitione rerum va-
6 cantium. dic vt in gl. plenius in l. omnibus. ff. de diuerſ. & temp.
7 pręſcr. & per Cy. in l. 1. §. de quadri. pręſcr. † Quęro, vtrum ꝓ de-
f lictis ciuitas poſſit accipere f bona? dicit, quod nõ eadẽ rõne, ſe-
cus puto in ciuitatibus, quę de iure, vel de facto hodie non reco-
gnoſcunt ſuperiorem. & ſic populus eſt liber, vt no. in l. hoſtes.
ff. de poſtlimin. reuerſ. quod ipſamet ciuitas ſit fiſcus, & ſic poſ-
ſit capere bona vacãtia, & etiam ex delicto, ſicut fiſcus, ita no. in
l. 1. ff. de iure fiſci. Idem ſi ciuitas haberet ex priuilegio, non ad
poſtulationem conceſſo, hoc expreſſo, vel ſi ſimpliciter con-
ceſſa eſſent omnia regalia, vt in feudis, 10. collatio. quæ ſint regal
g c. 1. g † Sed quęro, vtrum priuilegium conceſſum, in dubio pręſ-
8 ſumatur ad partis poſtulationem conceſſum, vel ſine, dicam. J.
h tit. 2. l. 1. De lege h ſcripta puto, quod in dubio non intelligať ad
partis poſtulationẽ ſcripta, niſi probareť, & ſic valeret, vt lex ſcri
pta, vt hẽmus J. de appari. pfect. pto. l. fi. ibi, huic ſanctioni. lib. 12.

ADDITIONES.

a Ang. Bona lex. No. tex. ibi, audiẽdas, ad ſtatuta diſponentia, quod quis nõ debet audiri, nã impeditur litis cõteſt. J. de lega. l. leges, la prima. vt ecce, ſtatutum cauetur, quod bannito non reddatur ius, ſeu ſiat ius, an talis exceptio ſit impeditiua proceſſus? Tex. eſt clarus, quod ſic, in l. ſi ſeruus, in fine, ſupra, de his, qui ad eccleſ. confu. & de hie, qui po. no. princip. in fine, l. parum, ante finẽ. ibi, nec repetẽdę actionis, & vt neque priuati l. 2. §. fi. & ſic tenet Mar. Sili Iacob. Butriga. & Cy. & Vltramont. de omnibus aliis exceptionibus, quæ negatiue, & priuatiue inſpiciunt principium rei, vel proceſſum, & ideo ait prætor, eius rei, de qua iuratum nõ erit, actionem dabo, ff. de iureiuran. l. ait prætor, eius rei, in princip. Et de omnibus aliis, quæ ſic reſpiciunt proceſſum in parte, vel in totum, vt eadem l. §. 1. & ita conſuluit Dom. Richar. de Sal. Idem ſi ſtatutum diceret, nullus attentet talem inquietare, nam ſimiliter ex his verbis paratur exceptio, habens impedire litem cõteſtari, vt infra titu. t. l. ſcda. Alex. An bona vacantia ſint hæreditas, vide Bar. in l. fideiuſſor. in fi. de fidei. & Bar. per illum tex. tenentem, quod nõ, in l. ergo, §. fi. & ibi aliquid dixi poſt eum, ff. de fideicom. lib.

b §. ait ſenatus. Vide ibi om. dom. Ale. de Im. in l. ciuitas, ſi certum petat. & Pa. de Ca. in l. 1. huius ſtudii. ff. de iuſtitia, & iure. & Bal. in cep. 1. in verſic. item no. bona confiſcari, de pace tenẽda. & Ioan. Andr. in additio. hæc ſubſcriptio & But. in cap. per venerabilem, qui fil. ſint legit. & omnino Alex. de Imo. in conſi. 924. par.

c Ale. Varia. Ciuitates nõ ſuccedunt in bonis vacantibus, uide Bar. in legibus hic per eum allegatis, & in l. infamem, de publ. vide Bald. in l. 1. de hære. dec. & limitat iſtud procedere, niſi eſſet ciuitas, quæ haberet regalia fiſci ex conſuetudine, vel priuilegio, ſm eum videas, quod ponit, quid in iſtis nobilibus qui habent homines ſuos, an eis ſuccedãt legitima ſucceſſione deficiente. & concludit per illum tex. quod ſic, & idem dicit in collegio, quod ſuccedit illi de collegio ſua ſobole legitima deficiente, quod etiam voluit Bar. in l. ſi qa filio, §. eius qui. de inuſto teſta. vbi dixit per illum tex. quod præfertur fiſco in ſucceſſione, & idem dicit in eccleſia, quæ ſuccedit ſuo clerico excluſo fiſco, quando non extat eius legitima ſucceſ. l. ſi quis presbyter, J. de Epiſc. & cler. & voluit Bal. in l. 1. vbi ponit rationem diuerſitatis inter collegium, & eccleſiam, & ciuitatem. Adde in materia Bar. & ibi reaſſumpſi in l. acta, §. ad ampliandum, ff. de re iud.

d Alex. Tenui. Adde Bar. in d. §. an bona, qui diſtinguit hæreditatem ſibi obuenientem iure hæreditario, vel iure bonorũ obueniẽtiũ ex delicto. dic vt ibi per Ang. in l. 1. ſupra ad l. Iul. de vi. & de differentia inter hæreditatem iacẽtẽ. & bona vacãtia, vide Bar. in l. fideiuſſor obligari, §. fi. de fideiu. & ad Bar. dic, ꝙ in bonis, vel hęreditate fiſco acquirẽda, nõ requiritur aditio, adde gl. in l. recuſare, §. meminiſſe, in ver. fiſco, in fi. ad Trebel. & gl. in ver. tradere, et ibi Doct. in l. eam quam, ſupra, de fideic. in l. ſi ſequẽs, in prin. ad Syll. & probat tex. in l. cũ fiſco, in verbo, vacãtia. iuxta l. 1. §. diuus, de iure fiſci. per Bar. in l. 1. in 4. q. principali. ver. itẽ quæro, quid ſi hæres, ff. de vul. & pup. Sed an tranſeat in fiſcũ hæreditatis, ſ. cũ ſuo onere, puta legatorũ, vide Bar. quem ſequitur ibi Imo. in d. l. ſi ſequens, quod ſic, per d. l. cum fiſco, potiſſime quãdo culpa hæredis applicatur fiſco, vt quia nõ vindicauit mortem defuncti, d. §. meminiſſe. Sed ſi aliquo caſu eueniebant bona fiſco, tanquam vacantia, dicit Pet. de Bellapert. & Imo. in l. quidam reſt. §. quoties, de leg. 2. quod nõ applicatur fiſco cũ onere, per d. l. eam quã, circa 14. ſol. Pro cuius opi. allego tex. in l. 1. §. fi. de cad. tol. & ibi gl. continuando illum tex. ad præcedentia. Et hoc vr̃ mihi verum, quia non videtur, quod hæreditate non adita, debeat cõſiderari hæredis culpa, quia non debet hæredis culpa nocere legatariis, arg. ſancimus, de pœnis. Ang. Non ob. hæc glo. quia non loquitur in eo caſu, ſed cã intelligo cum dominium debeat fiſco applicari ex cauſa delicti, ita quod in fiſcum, & delinquentẽ ex maleficio obligatio eſt contracta, vt l. ex maleficiis, ff. de act. & obl. Et ſic ratione obligationis dominium quæritur fiſco ipſo iure, in l. cum duobus, §. idem reſpõdit ſocius, qui ceſſantis, cũ gl. dedit. ff. pro ſoc. & de pub. l. commiſſa. poſſeſſio autem nullo modo quæritur fiſco, niſi apprehendatur, ut in dictis legibus. Item videtur tex. in d. l. commiſſa.

e Alex. Eſt nota. Adde Bar. in l. proxime, ff. de his, quæ in teſta. delen. per quẽ tex. dicit Bal. in l. 1. §. pe. de cõmuni ſeruo manumiſſo. & no. Bar. in l. ſi vnus, ſupra, de teſta. & in l. Titio vſumfr. §. 1. de condit. & demonſtr. & in l. ſi pure, de teſta. manu. & in l. 1. ſupra, de fideicom. lib. & no. dictũ Bart. hic, quod in piam cauſam tranſit hæreditas ſine aditione, de quo dixi poſt Bar. in l. 1. §. ſed quoties, ff. ad Trebellia.

f Menoch. Accipere. Dec. conſi. 357. nu. 1.

g Alex. Cap. 1. Verum ciuitates habeant ius cõfiſcandi. * Vide tu quæ ad hoc p Bal. habenť in l. 1. ſupra, de her. inſt. in ver. 4. quæritur. & in l. hæreditas, in fi. ſupra, de his, quib. vt indig. & in mer. ver. 2. & p Inn. in c. paſtoralis, de foro comp. * vide quod no. Bal. in l. 2. ſupra, cõmunia, de vſuc. & quod no. Bar. in rub. ſupra, de iu. fiſ. & in l. item. §. ait ſenatus, de pet. hære. Quid autem in Epiſcopis. Adde tu quæ per Fel. habentur in c. irrefragabili, §. 1. in prin. de offi. or. * an habeant ius confiſcandi, Bal. notat ꝙ nõ, in auth. bona damnatorum. ſupra, de bo. dam. Et etiam an habeant Epiſcopi bona obligata ſicut fiſcus? Bal. dicit, ꝙ non, ſup. in rub. de priuil. fiſci. & ibi etiam quod municipia non habeant fiſcum. & an populus habeat fiſcum, vide Bal. in l. 1. de iu. fiſ. quid in Regib. vide Bal. in l. 3. ſupra, ad Treb. quid in nobilibus, an ſuccedant hominibus decedentibus ſine legitimo ſucceſſore, Bal. in l. 1. ſupra, de hær. decu. decidit, quod ſic, & ibi aſſignat rationem, quare magis collegium ſuccedat ab inteſtato viri de collegio, vt hic. No. Adde Bal. in l. 1. ſupra de hære. decurio. & ſcripſi ſupra in prin. huius l. poſt Bar.

h Ale. Lege. Intellige in volumine corporis ſcrip. alias dic, vt infra de pet. bo. ſublat. in l. 2. & ibi no. Ang. Vide hoc limitatũ per Alex. in l. 3. in pr. n. quod quiſq; iu. Alex. Priuilegium cõceſſum, an in dubio intelligatur cõceſſum ad partis poſtulationem. de hoc aliquid tangitur per Bar. in l. 3. in prin. ff. quod quiſque iur. & ibi late per Scribentes, & Iac. Butr. & Bal. in l. quod fauore. ſupra, de leg. d. Are. Inſt. de act. §. tripli. in ver. in ea. ibi, de ſinctib. & lit. expẽ. & hoc no. gl. & Bar. clarius, in auth. quas actiones. ſupra, de ſacroſan. eccle.

LEX II.

1 *Beneficia Principis ſunt latiſſime interpretanda, & nu. 4.*
2 *Verbum vnum, quod accipiatur pro una oratione.*
3 *Statutum, quod pro quolibet verbo iniurioſo, imponatur tantum pęna, intelligitur pro una oratione.*
5 *Verba, integro ſtatu, appoſita in contractu, vel vltima voluntate, quid importent.*
6 *Caſtrũ ſi cõcediť, quod intelligitur cõceſſum cũ ſua curia, & iuriſdictione.*

a Si quando. a Si res cõcediť in integro ſtatu p Principẽ,
intelligitur cum pertinentiis, & cum oi iure
ſuo, & cũ inſtris, & omnibus fructib. & mancipiis, q̃ in ea ſunt.
1 h d. Vel breuius. † Beneficia Principis ſunt latiſſime interpretan
a da, & iſta lex dedit mihi laborẽ, de hoc ẽt i l. fi. ff. de ꝯſti. Pri. † No.
h dicit gl. ꝙ hic accipiť verbũ vnũ, ꝓ vna orone. b † qđ ẽ in le ꝓ ſta-
3 tutis, q̃ dñt, ꝙ ꝓ quolibet verbo iniurioſo, imponať tanta pęna:
qđ intelligr, i ꝓ qualibet orone. dixi in l. itẽ apud Labeonẽ, §. con-
c uiciũ, ff. de iniur. c Opp. J. tit. 2. l. ſi Sol. intellige hãc donationem
4 nõ eſſe factã ad poſtulationem. † Op. J. de agr. & manci. do. l. fin.
vbi beneficium Principis non interpretatur latiſſime. gl. nõ ſol-
uit. Inn. extra, de dona. c. cũ dilectus. dicit, quod beneficiũ Princi
pis largiſſime eſt interpretandũ ꝯ ipſum Principẽ. Sed cum alius
lęderet, intelligeretur ſtricte, & ita poteſt intelligi lex contraria,
d arg. l. 2. §. merito, & § ſi quis a Principe, ff. ne quid in loco publi-
5 co. d † Quęro, quid ſi iſta uerba apponerentur in contractu. uel
in ultima voluntate, quid importarent. Reſpondeo, puto idem
ac ſi

ADDITIONES.

a Alex. Si quã. Et facit iſta l. ad arg. An publicata domo intelligant publicata ſupellectilia, & ea q̃ ſunt ad vſum domus. de quo p Bar. in l. cũ ancillis, de acquiſ. hær. Arch. in c. ſi. 12. diſt. q allegat iſtã l. quod q dat domũ, vel alia rẽ, vr̃ dare ea, quæ ipſi annexa ſunt. bene facit l. Iulianus. §. ædib. cũ l. ſeq. de act. emp.

b Verbum vnum pro vna oratione. Iac. Rebuf. hic, nu. 3. ver. no. pro aduocatis. inducit hoc ad dictũ no. ſ. vt aduocatus, qui impetrauit a iudice, vt poſſit dicere vnum ſolum verbum, poſſit infinita dicere, idem no. Bal. licet eum non alleget in l. antiquitas, ver. vlt. no. & p. 4. quod ibi poſui in apoſtil. ad ipſum in ver. facit pro allegantibus in palatio. ſupra, de vſur. & dixi in apoſtil. ad Dy. in reg. in beneficiis. in ver. ſubiectos.

c Ale. De iniur. Adde Bal. in l. ſi familia. ff. de iuriſd. om. iud. & in l. illud. in fi. ad l. Aquil. & vide, quod ſcripſi poſt Bar. in d. §. cum vnum. adde etiam Aret. in ſua practica, in verbo, contumelioſa. & per Bar. in l. turpia. de leg. 1.

Ang. Loco publico. Et circa ipſa vide Spe. in tit. de rel. do. §. 1. ver. qđ ſi petat.

ADNOTATIONES NOVAE PETRI MANGRELLAE

AD HVNC OCTAVVM TOMVM.

De iure ſiſci. Rubrica.

L. Prohibitum.

IN *princ.*) Adde Affl in conſt.regni, pacis cultum, nu.78. Item iudex denegans iuſtitiam amittit iuriſdictionem. Item non licet debellare Regem per Prin. iuſtitiam factam, ſed adire Summum Pontificem: nam iniuſtitia facit vacillare corda ſubditorum. Par. de ſind in verbo, an ſi Rex. ſol. 40. & ꝙ acclamanti ſuccurrite, ſuccurrite, debet accurri, & ſuccurri, facit conſt.reg. rapinas, & vide, quæ addidi ad hunc in l. vt vim ff. de iuſt.& iu. Item licet de facto reſiſti habet locum, quando ſumus in caſu irretractabili, vel in aliquo caſu quando eſſet interpoſita appellatio, & eſſet etiam caſus irretractabilis, Par. de ſind. in verbo appellatio. nu. 2. fo. 45. Item ſiquis eſt indebite captus, ſiue ſit in manibus familiæ. ſiue in vinculis, poteſt ſe eximere, & frangere carceres. Item quando licita ſit, & quando illicita reſiſtentia iudici, vel eius familiæ, de facto, Par. de ſind. in verbo, reſiſtentia, vbi ad plenum, ſol. 251. vbi habes econtra, quãdo liceat officiali in capiendo ſi facta ſit ſibi reſiſtentia, ſi aliquid mali, vel offenſæ, intulit reſiſtenti, ꝙ non teneatur officialis, Par. in d. loco in fine, & in verbo, excedunt, ſol. 255. Item officiales, vel eius ſatellites, ſi in capiendo vulnerant aliquem, quem poterant capere abſque vulnere puniuntur, Grammat deciſ 41. vbi ad plenũ, quando officiales poſſunt offendere delinquentem in captura. Item nuntius curiæ debet oſtendere mandatum decapiendo, aliàs iuſtè poteſt reſiſti, Boer. deciſ. 170. vbi quãdo impunè poſſit occidere reſiſtentem. Item quando liceat aufugere, Boer deciſ. 215. vbi propter iudicis crudelitatem, famem, & nonnullas alias cauſas poteſt aufugi. *Mangrel.*

De conueniendis ſiſci debitoribus. Rubr.

L. Iuſer.

IN *ver. conuenire. ſi ſuccedat.*) Si reperitur breue, vbi notatur talẽ rem eſſe feudalem, nõ probat ꝙ ſit feudalis, Par. de reintegr. feu. in verbo, & quid, ſol. 17.

De ſi. inſtru. & iure haſtæ ſiſcalis. Rub.

L. Quod in libellum.

IN *princ.*) Nota, ꝙ ſi ſit licitatio, & primus offert, & ſecundus plus offert quàm primus, ſi ſecundus non poteſt ſoluere, vtique non liberatur primus, & ei poteſt adiudicari licitatio, Boer. deciſ. 248. & poſui in l. licitatio. ff. de publica. Item in ſubhaſtatione omnes certi creditores debent intimari, & alij per proclama, quorum intereſſet, Boer. deciſ. 287. vbi ſi vendatur res ſiſco non vocato venditio non reſcinditur.

De ven. rerum ſiſca. cum priua. commu. &c. Rubrica.

L. Unica.

VErteretur *vtilitas.*) Vide Afflict. in conſtitu. regni, ſi quis in poſterum, num. 56.

De his qui ex pub. ratio. mutu. pecu. acce. Rubrica.

L. Sciant.

ALiquid *facere.*) Afflict. in conſtitutio. ſuperinciſionibus, numero 27.

De annonis, & tributis. Rubr.

L. Iudices.

IN *princ.*) Nota ꝙ iudici delinquenti nõ debetur ſalarium. Itẽ ſi eſt condemnatus in officio non debet amplius ad aliud officium redire, & perdit totum ſalarium, Par. de ſind. in verbo cõdemnatus, nu. 95. vide Bar. & quæ poſui in l. de off. aſſeſſor.

De exactoribus tributorum. Rubr.

L. Nemo carcerem.

IN *hunc ordinem.*) Vide Affl. in conſt. reg officialis.

De apochis publicis, & deſcriptionibus. Rubrica.

IN *Rubr.*) Quot modis dicitur, & ſit ſcriptura; nam duo ſunt genera actorum. dicitur, quę ſit penes acta curię quæ habet executionem paratam, & dicitur inſtrumentum, quod ſit ad rogationem partis a publica perſona, de hoc ad plenum, Lucas de Penna in l. rara, infra de omni agro deſer.

No. ex iſto) Quando imponitur collecta, vide affli. in conſtitu. regni, dubitationem, & pragm. regis ſud.

L. Quicunque.

In prin.) Nota, ꝙ propter conſuetudinem Neapolis quę incipit, ſi ruſticus, fol. 103. per vnicam proteſtationem penſionis factæ per ruſticum domini fundi, non poteſt opponere quęſtiones de dominico, & illa vnica quæſtio facit præſumere ſemper ſoluiſſe, contra iſtũ tex.

De immunitate nemini concedenda. Rub.

L. Alexandrinis.

ADmitti *poterit.*) Vide Affl in conſt. regni, in pacis cultum, & Lucam de Penna in l. 1. C. vt nullus ex viam.

De incolis, & ubi quis domicilium habere uidetur, & de his qui ſtudiorum cauſa in aliena ciuitate degunt. Rubrica.

L. Ciues quidem.

IN *prin.*) Vide quę poſui in l. de iure. ff. ad municip. vide Grammat. 87.

De profeſſoribus, & medicis. Rub.

L. Medicos.

A *Muneribus.*) Vide Guid. Papam in deciſio. 18. & Afflic. in cõſtit.

De mulieribus, & in quo loco, &c. Rub.

L. Eam qua.

IN *prin.*) Nota, quod fatenſes tenentur ſoluere collectam pro rebus poſitis alibi, Boer. deciſ. 260. & poſui in l. reſcripto. §. ſciendum. ff. ad municip. pro rebus alibi ſitis non tenentur ſoluere collectam, quę imponeretur pro reputatione, & commodo proprio ciuitatis, ſed pro ſoluendis iuribus fiſcalibus tenetur ſoluere pro reparatione illius ciuitatis, vbi bona reperiantur, etiam quod ibi non habitet tenetur ſoluere collectam, Gui. Papa in deciſ. 5. & ad reparationem illius ciuitatis tenetur pro bonis ibi ſitis, licet ibi non habitet, Guido Papa in deciſ. 7 Item non tenetur nobilis pro mercantia ad ſui ſubſtentationem factam, ſoluere collectam, Luc. de Pen. l. fina C. de fundo limot. vbi habes, quando baro, & nobilis tenetur ſoluere collectam.

De naufragijs. Rubrica.

L. Si quis.

EX *argentarijs.*) Et quod non requiratur partis citatio in cauſa naufragij. Hipp. ſing. 24. vbi ponit alium caſum.

De fabricenſibus. Rubrica.

L. Si quis conſortium.

NOn *ſoluiſti.*) Afflic. in deciſio. 22.

De canone frumentario vrbis Romæ. Rubrica.

L. Nautici.

QVo *dantur.*) Afflic. in conſtitu. regni, ſi quis in poſterum, numero 31.

De frumento Alexandrino. *Rubr.*

L. In æſtimatione.

P*Ro ſtatutis.*) Tiraquel.de nob.c.37.num.120.

Quo quiſque ordine conueniatur. *Rubr.*

L. Quotiens.

R*Ealis, & perſonalis.*) Vide Alex.conſ.73.vol.6.in princ.& Negu in primo memb.8.partis,nu.31.& 34.

De venatione ferarum. *Rubrica.*

I*N Rub.*) Nota quòd quis non poteſt venari in fundo alieno, niſi pro capiendis lupis, & vrſis. Item eſt pragmat.reg. quòd quis nō poteſt venari in reſtucchijs alienis, pro conſeruanda venatione regni, & quando licita ſit venatio, Grammat.deciſ.67.

De Agricolis, & cenſitis. *Rubr.*

L. Domini prædiorum.

I*N prin.*) Nota ex iſto text.ſecundum Lucam de Penna, hic in verbo accipiant.& Affl in conſt.regni.pacis cultum, n.16.quod dominus non poteſt accipere angarias a vaſſallo, ſine permiſſione regis.

L. Omnes.

Præſtiterit ei opem.) Latè Tiraq.de pœnis, cauſa 13.nume.14.vſque ad 19.

L. Cum ſcimus.

Verba enunciatiua.) Affl. in deciſ.164.

De dignitatibus. *Rubrica.*

L. Si vt proponitis.

I*N prin.*) Nota. quod Doctores ſunt exempti ab onere hoſpitandi, Par.de ſind.in verbo Doctores.ſol.117.vbi Doctor non poteſt carcerari pro debito, nec etiam poteſt capi, & duci per familiam ad Poteſtatem. Item etiam tenetur in quantum facere poteſt, & de aliis priuilegiis, quibus gaudent Doctores, vide in d. verbo Doctor, & in ſequenti, an Doctor. Item Aduocati officium eſt nobile, tamen non debent ſedere cum iudicibus. Item officium notariatus eſt vile, & officium enqui Principis eſt dignius, Boer. in deciſ.222. Item priuilegium dignitatis durat, donec durat dignitas. Hippo.in ſing.107.vbi dicta regula fallit pluribus modis, vt ibi. Item baſtardus non eſt de nobili, Gui.de Ben.in c.Raynutius, vbi ad plenum, nu.40.de teſtam.

Statuta faciunt.) Tiraq.de nobilitate, c.17.nu.60.& nu.96.ſol.138.

Qualiter debent.) Adde Afflic.in procem conſt.nu.15.& Tiraq. de nobilitate, c.10.num.6.

De præpoſitis agentium in rebus. *Rubr.*

L. Prima.

S*Eruire multum*) Nota, quod qui non habet eaſdem qualitates & conditiones, quas habet principalis, non poteſt in eius locum ſubrogari, Bal.in l.parabolani.C.de epiſc.& cle.per glo.in verbo vſurpantes, in l.1.C.de mancip.& col. lib.11.glo.& Ang.in l.ſtipulationes commodiſſime. ff.de ver.obli.idem l.continuus.§.ſi ab eo, eod.tit.vbi etiam Iaſon, & in §.fuerat Inſt.de actio. Abb.in c.1.de ſum.Trin.& Fel.& Rip.in c.cum M.Ferrarienſis, de cōſt. Barb.in c.fi.§.is autem, ver.& pondera de offi.deleg. Hip.in rub. ff.de probat. Aret.in l.nemo. ff.de duobus reis, & Gomeſ.in §.fuerat.Inſt.de acti.Corſet.in ſing. in verbo, ſubſtitutus, Alex.in l.ſtipulationes commodiſſime. ff.de ver.obl.& in apoſtil.ad Bar. in l.1.§.primo, in §.fina. in prima apoſtilla. ff.ſi quis teſtamento liber eſſe iuſſus fuerit. Petrus in tract.de Doctor. ī 4.parte, quæſt. 1.Caccialup.in trac.de debitore fugitiuo, in 3.quæſt.principali, & in l.diem functo, 43.quæſt.ff.de off.aſſeſſo.

De priuilegijs ſcholarium. *Rubr.*

L. Quoties.

L*Mulieres. & dixi.*) Vide Tiraquel.de legib. connubialibus glo.1.nu.34.& 37.

De re militari. *Rubr.*

L. Semel.

I*Udice hoc inquirente.*) Vide Afflic. in conſtitu. terminum vitæ num.43.

L. Cum ſæpe.

In princ.) De expenſis erogandis in omni cauſa, vide quæ poſui ad hunc in l.1.ſupra de fruct. & litium expenſis.

De numerarijs, & actuarijs. *Rub.*

L. Actuarios.

P*Er hanc.*) Vide Affl.in deciſio.251.

De executoribus, & exactoribus. *Rubr.*

L. Sine.

I*N princ.*) Vide Parid.de ſind.in ver. ſi alius quis.fol.258.

L. Contra.

Defenſionis facultas.) Qua pœna puniatur ſi vſurpauerit, vide Afflict.in conſtitutio.regni, demum, & vide in conſtitutio. pacis cultum, nu.78.

De primipilo. *Rubr.*

L. Cum ex ſola.

I*N princ.*) Amplia habere locum, vt non ſolum filius non exiſtens hæres teneatur pro patre in cauſa primipilari, ſed etiam mulier teneatur pro marito primipilo, vide quæ poſui ad hunc, col. 1.ſupra ne vxor pro marito. & quis dicatur primipilus, dicitur theſaurarius generalis, ita dicit Afflict in conſtitutio. regni, patres pro filiis.

F I N I S.

B A R T O L I
A SAXOFERRATO
IN TRES POSTERIORES LIBROS CODICIS
Commentaria;

Nunc recèns, præter omnes alias ad hanc diem in lucem editas, aureis Adnotationibus Petri Mangrellæ Cauenſis, cauſarum patroni acerrimi, ac Elenchis Rubricarum, Legum, & Paragraphorum illuſtrata.

Rubricarum Elenchus.

A

Adminiſtratione Reipublicæ. folio 35
Agentibus in rebus. 51
Agricolis, & cenſitis. 37
Alexandriæ primatibus. 35
Annonis ciuilibus. 34
Annonis, & tributis. 11
Apochis publicis, & deſcriptionibus. 13
Apparitoribus magiſtrorum militum, & priuilegijs eorum. 57
Apparitoribus præfecti vrbis. eod.
Apparitoribus præfectorum prætorio & priuilegijs eorum. eo.
Apparitoribus proconſulis & legati. eo.
Aquæductu. 37
Argenti pretio, quòd theſauris infertur. 28
Athletis. 24
Auri publici perſecutoribus. 28
Auro coronario. eod.

B

Bonis vacantibus, & de incorporatione. 8

C

Canone frumentario vrbis Romæ. 34
Canone largitionalium titulorum. 14
Capiendis, & diſtrahendis pignoribus tributorum. 13
Capitatione ciuium cenſibus eximenda. 41
Caſtrenſianis, & miniſterianis. 53
Caſtrenſi peculio militum, & præfecti annonæ. fol. 54
Caſtrenſi peculio omnium Palatin. &c. 53
Claſſicis. 33
Cohortalibus principibus corniculariјs, ac primipilarijs. 57
Collatione donatorum, & relatorum, &c. 15
Collatione æris. eod.
Collatione fundorum fiſcalium, &c. 45
Collegiatis, & chartopratis, & numularijs. 33
Colonis Illyricanis. 41
Colonis Palæſtinis. eo.
Colonis Thracenſibus. eo.
Comitibus conſiſtorianis. 50
Comitibus & archiatris ſacri palatij. eo.
Comitibus, & tribunis ſcholarum. eo.
Comitibus qui prouincias regunt. eo.
Comitibus rei militaris. eo.
Commeatu. 55
Conditis in publicis horreis. 15
Conductoribus & procuratoribus, &c. 45
Conſulibus & non ſpargendis, &c. 49
Conueniendis fiſci debitoribus. 5
Cupreſſis ex luco. 45
Curioſis, & ſtationarijs. 52
Curſu publico, &c. 56

D

Debitoribus ciuitatum. 36
Decanis, conſtitutio Græca. 53
Decretis decurionum ſuper immunitate quibuſdam concedenda. 12
Decurionibus, & eorum filijs. 15
Delatoribus. 9
Deſertoribus, & occultatoribus. 56
Dignitatibus. 45
Diſcuſſoribus. 15
Diuerſis officijs, & apparitoribus. 58
Diuerſis prædijs vrbanis, & ruſticis. 44
Domeſticis, & protectoribus. 50

E

Erogatione militaris annonæ. 54
Excoctione, & translatione. 55
Exactoribus tributorum. 12
Executoribus, & exactoribus. 58
Excuſatoribus artificum. 26
Excuſationibus munerum. 22
Expenſis publicis. 36

F

Fabricenſibus. 32
Fide inſtrumentorum, & iure haſtæ fiſcalis. 6
Filijsfamilias, & quemadmodum pater pro, &c. 24
Fiſcalibus vſuris. 8
Frumento Alexandrino. 35
Frumento vrbis Conſtantinopolitanæ. 34
Fugitiuis colonis patrimonialibus, &c. 44
Fundis limitrophis, & terris, &c. 42
Fundis patrimonialibus. 43

G

Grege dominico. 45

H

His, qui ex officio, quod adminiſtrauerunt, conueniuntur. 36
His, qui ex publica collatione. 28
His, qui ex publicis rationibus mutuam pecuniã acceperunt. 7
His, qui in exilium dati, &c. 24
His, qui non impletis ſtipendijs. 24
His, qui numero liberorum. 23
His, qui ſe deferunt. 10
His, qui ſponte munera pub. ſubſc. 22
Honoratorum vehiculis. 33

I

Immunitate nemine concedenda. 12
Imponenda lucratiua deſcriptione. 20
Incolis, & vbi quis dom. habe. vid. 21
Indictionibus. 12
Infamibus. 24
In quibus cauſis coloni cenſ. &c. 41
Irenarchis. 28
Iure fiſci. 2
Iure Reipublicæ. 35

L

Legationibus. 26
Libertinis. 24
Littorum, & itinerum cuſtodia. 56
Locatione prædiorum ciuilium. 44
Lucris aduocatorum, & concuſſione, offic. 58

M

Magiſtris ſacrorum ſcriniorum. 49
Mancipijs, & colonis patrimo. ſaltuen. 44
Mendicantibus validis. 34
Metallarijs, & metallis. 30
Metatis, & epidemeticis. 55
Metropoli Beryto. 33
Militari veſte. 55
Mulieribus, & in quo loco, &c. 24
Muneribus, & honoribus. 21
Muneribus patrimoniorum. 22
Municipibus, & originarijs. 21
Murilegulis. 31

N

Naufragijs. 29
Nauibus non excuſandis. 29
Nauicularijs ſeu naucleris. 28
Nautis Tyberinis. 34
Ne fiſcus rem, quam vendidit, euincat. 7
Ne operæ à collatorib. exigantur. 14
Ne quid oneribus publicis impo. 29
Ne quis liber inuitus. 36
Nulli licere in frænis, & equeſtrib. 31
Numerarijs, & actuarijs, & chartularijs, &c. fol. 56

O

Omni agro deſerto. 41

P

Palatinis ſacrarum largitionum 52
Paſcuis publicis. 43
Pœnis fiſcalib. creditores præferri. 7
Periculo eorum, qui pro magiſtra. interue. 36
Periculo nominatorum. 36
Periculo ſucceſſorum parentis. 24
Petitio. bonorum ſblatis. 10
Ponderatoribus, & auri illatione. 26
Potioribus ad munera non vo. 35
Præbendo ſalario. 20
Prædijs decurionum. 19
Prædijs, & omnibus rebus. 29
Prædijs tamiacis, & de his qui, &c. 44
Præfectis prætorio, ſiue vrbis. 49
Prepoſitis agentium. 52
Præpoſitis laborum. 50
Præpoſitis ſacri cubiculi, & de omnibus, &c. 49
Priuilegijs domus Auguſtæ, &c. 45
Priuilegijs eorum, qui in ſacro pala. mili. 54
Priuilegijs ſcholarium. eod.
Primicerio, & Secundicerio, & notarijs. 49

LEGVM ELENCHVS.

VBI PRIOR NVMERVS LEGVM. POSTERIOR PAGINAM REFERT.

A

A Muneribus 13.16
Ab officÿs 6.52
A Palatinis 1.53
Ab his 3.28
Ab ſit 4.45
Actores 4.13
Actuarÿ 5.54
Actuarios 3.56
Ad collationem 1.28
Ad inferiorum 1.13
Ad reparationem 7.37
Ad ſimilitudinem 11.53
Ad ſplendidioris 7.18
Ad ſubeunda 46.18
Aes quidem 1.11
Aeris 1.15
Aeternam 8.31
Agentes 1.52.1.52.2.& 4.52
Agros 3.43
Alexandrinis 56.18
Au reſpublica 2.35
Animalia 18.57
Annonas 8.34.13.55
Ante omnia 4.53
Antiquitus 1.49
Apparitores 5.13
Apud eos 2.36
Aquarum 1.37
Archiatri 9.24
Archiatros 1.50
Artifices 1.26
Athletis 2.24
Auratas 1.12
Auri 1.28
Auri ſtatuta 2.34

B

Bsphÿ, & Genetÿ 2.31
Boethos 4.17

C

Coſus 4.23
Cauſas 1.8
Cautiones 2.16
Centum 2.34
Certa forma 4.4
Certe 15.51
Circenſium 20.16
Clariſſimus 15.49
Claſſem 1.33
Cynaticorum 3.54
Cognouimus 8.34
Coloni 2.41
Colonos 15.39.18.19.1.41
Comparationi 1.23
Comperimus 2.28.13.51.19.5.7
Conditio 1.14
Conductores 1.45
Congruit 4.44
Contra 14.5.5.58
Cornicularÿ 3.57
Corporatos 1.15
Cubicularios 3.49
Cuiuſcunque 3.44
Cum 1.36
Cum ad fęliciſſimam 2.23
Cum ad munus 1.36
Cum ad qualibet 2.15
Cum adoptiuum 4.16
Cum affirmetis, 1.23
Cum allegas 4.54
Cum allegatis 5.54
Cum antea 10.39
Cum appellaſſe 2.24
Cum auriculari 2.23
Cum decurionatus 3.16
Cum diuus 1.41
Cum ex ſola 1.58
Cum facultates 4.23
Cum filios 2.23
Cum introiſſent 2.56
Cum nauarcorum 4.28
Cum neque 4.21
Cum nulla 1.43
Cum ob pronecta 2.24
Cum per alias 1.41
Cum procuratores 4.31
Cum ſatis 22.40
Cum ſcimus 21.40
Cum ſape 17.55
Cum ſupra 12.54
Cum te 8.21.1.23
Cum vos 2.26
Cunctis 3.31
Cunctis 1.34
Cunctos 3.35
Cura 4.53
Curiales 3.16.25.17.47.18
Curiales omnium 21.8
Curiales qui honorariam 47.8
Curiales vltra terminos 25.8
Curialibus 66.8
Curioſi 1.52

D

De cubiculis 2.53
De ſubmerſis 5.30
Decem 11.55
Decernimus 10.37
Decurio 41.17
Decuriones 1.50
Decurionibus 3.50
Defenſionis facultas 7.4
Defunctorum 4.53
Deſcriptionis 1.20
Deuotum 5.55
Diffinimus 13.39
Diligencer 9.37
Diſpoſitionem 1.15
Diu minime 7.27.
Diuus memoria 65.8
Diues quidem 7.21
Diui patris 1.44
Diuinam 11.37
Diurnos 2.35
Doctitÿ 63.8
Dimeſtici 2.50
Domini prędiorum 5.38
Domnm 3.29
Ducennarÿ 1.12
Duos 13.27
Duplex 2.6
Dnumuirum 53.18

E

Edicimus 7.31
Eius ſumma 1.8
Eos 22.16.1.50.12.36.3.17
Eos indulſerunt 22.8
Eos qui 4.23.6.32.6.44.2.50
Eam legem 15.21
Eam quę 1.24
Emphyteuticarios 1.44
Equos 1.56
Erat 3.54
Eſt verum 3.21
Et ſi duobus 2.36
Et ſi inſtrumenta 3.6
Etiam 7.8
Etiam hi qui 1.8
Euectiones 3.57
Euectionum 6.57
Euidenter 16.23
Ex agentibus 4.52
Ex aula 3.53
Ex eo 4.51
Et omnibus 31.17
Ex varia 4.10
Exactores 8.27
Excellentia 9.54
Exceptio 5.45
Exceptis 2.8
Exceptores 5.56
Exemplo 5.56
Expertes 36.17

F

Fabricenſes 32.17
Fabricenſium 4.55.4.99
Fideiuſſores 1.36
Filios 5.16.3.21
Fiſco 2.5
Fiſcum 3.8
Fanoris 1.36
Forma 1.7
Fortiſſimi 6.54
Fortiſſimus 3.55
Fruſtra 7.54
Fundi 4.43.2.44
Fundum 1.35
Fundos 10.43

G

Generali 3.18.3.26
Generali lege 3.18
Grammaticos 2.23.11.24.1.50
Grauiſſima 10.57
Grauiſſimum 1.7

H

Harede 4.42
Hac diffinitione 12.42
Hac lege 8.37.4.51.2.5. 10.55
Hac parte 10.50
Hac prouidentiſſima 3.13
Hac ſaluberrima 2.52
Hac ſanctione 10.58
Hac noſtra 2.49
Hi penes 4.37
Hi qui 4.5.3.29.3.53
Hi quibus 6.43
His noſtra 1.14
His tantum 16.57
His quidem 5.53.5.99
His ſcholaribus 14.54
Humilioribus 14.27

I

Id ab vna 11.12
Ignominia 1.24
Ii, qui 1.36
Illud 10.8
Immunitates 9.39
In aſtimatione 1.35
In albo 9.16
In excoctione 2.55
In filÿs 35.17
In fiſcalibus 6.13
In fraudem 6.11
In his 2.19.6.58
In officio 1.53
In omnibus 7.57
In prouincÿs 4.56
In qualibet 2.55
In ſacris 2.50.9.50.12.51
In ſcriniÿs 3.50
In ſucceſſione 43.18
Indictiones 2.11
Infames 1.24
Infamia 8.16
Inſignis 2.43
Inſtar 2.3
Inter 5.7
Inter alias 13.53
Interualla 3.21
Irenarchę 1.28
Is cuius 1.10.
Iubemus 1.10.1.28.2.19.14.44.18.49.5.99.4.50.14.53.10.& 16.54.& 55
Iubemus duobus 5.131
Iubemus omnes 4.49
Iudices 10.2.6.29.12.48
Iudicibus 9.57
Ius 8.48.6.54
ius emphyteutici 11.43
iure prouiſum 5.32
iuſtas 4.6
iuxta 2.27

L

Lege 4.50.13.54
Lenonos 6.36
Libertates 2.44
Licet 7.16
Litibus 19.39
Locu 3.44
Locorum 11.42
Lotas 10.31

M

Magiſtros 7.23
Manifeſti 3.23
Matriculam 3.51
Maximarum 13.22
Medicos 6.25
Mediterranea 8.11
Meminimus 2.10.2.44
Metallarÿ 7.31
Milites 3.51.15.54
Militares 16.54.4.55
Militaris 4.10
Militaribus 41.17
Miſſi 7.13
Modios 9.27
Monente 2.9
Monetarios 1.31
Mulier 16.39
Mulieros 9.21.13.49
Multi 1.29
Multis 8.52
Muneris 1.8
Muneribus 1.16
Murilegali 11.31

N

Nautici 1.34
Ne ad diuerſa 4.50
Ne caſu 1.25
Ne cui 2.55
Ne diutius 20.40.6.56
Ne per diuerſas 1.58
Ne quis 38.17.16.48
Ne quis officialium 38.8
Nec infames 12.16
Nec iutru 5.13
Nec ipſi 2.21
Nec venditio 2.8
Nemo 1.11.7.11.14.16.2.32 5.36.5.48.13.54.20. 57
Nema carcerem 2.12
Nemo mulionem 17.57
Nemini 3.49.9.56
Neminem 4.27.3.34 17.54.61.18
Neque 2.14.2.48
Neque Dorotheum 61.12
Nihil 1.12.4.52
Nominationum 45.17
Non alios 1.24
Non aliter 9.52
Non iniuſta 1.5
Non inuidemus 1.36
Non patimur 13.57
Non prius 1.36
Non tantum 2.53
Non tibi 1.21
Non videtur 4.13
Noſtra 2.53

Legum Elenchus.

Nullus 28.17 44.17.60.18.7.28. 6. 92.2.45.1.51. 2.52.1.56.4. 56.21.57.1.57.1.58.
Nullus apparitor 2.58
Nullus ex 2.58
Nullus qui nexu 60.8
Nullus vacationem 1.12
Nulli 3.15.1.26.15. 44.2. 51. 7.54.10.56.
Nulli nec 1.34
Nulli prorſus 1.33
Nulli ſalarium 1.21
Nullum 13.57
Nulla 3.9
Nullam 1.28
Numerus 1.23
Numerarios 3.56.1.57
Nunquam 1.37

O

Ob metallicum 2.31
Obſeruare 2.15
Obſiſtere 9.11
Occidendorum 1.37
Officio 11.56.1.57
Omnis 6.37.
Omnes 4.11.1.12.33.17.8.43. 49.18.1.33.6.38.41.17.2.45. 2.49.4.53.1.53.4.53.9.55.1.57
Omnes indices 5.10
Omnem 1.14.1.55
Omnes penſitare 3.11
Omnes omnino 50.18
Omnes profugi 8.38
Omnes, qui curiali 43.7
Omnes qui quolibet 49.8
Omnis 1.15.3.45.2.52
Omnium 13.42
Omnibus 1.32
Oneri 1.29
Operarum 1.14
Opinatores 1.55
Opinatoribus 11.54
Ordinem 2.49
Ordinariorum 8.45.7.57
Origine 4.21
Originarios. 11.39

P

Palatini 1.52
Palatinos 2.45.10.53
Parphiphum 4.57
Particulari 2.12
Patrem 1.24
Patrimonialis 2.43
Peculiari 5.50
Per annos 5.31
Per Bithyinum 2.15
Per colonum 17.39
Per hanc 12.56
Per id tempus 3.52
Per Illyricum 9.57
Per omnes 1.53
Per ſingulas 3.15
Per vniuerſam 1.41
Perpenſa 1.30
Placet 22
Placuit 8.52
Plebs 3.41
Podagra 3.23
Poſſeſſores 12.41
Præcipimus 4.14
Præcipit 3.14
Pręcipua 1.49
Præclaram 2.49
Prædia 5.44
Prędiis 1.44
Præfectianos 2.57
Præfectum 1.49
Præfectura 1.57
Præpoſitos 1.50
Præſes 2.9
Præſidibus 2.57
Prætor eos 1.57.1.40.
Prætu 1.41
Primicerius 2.50
Primicerium 2.32
Principes 6.52
Priſco 3.52
Priuata 11.31.14.12
Priuatas 1.45
Priuilegio 6.17.6.21.
Pro biennio 6.50
Pro his 4.30
Pro imminutione 2.32
Pro locis 5.11
Pro tyronibus 3.45
Probatorias 9.58
Proconſularis 3.52
Procuratores 30.17
Profeſſio 6.30
Prohibitum 5.1
Propoſitis 1.45
Propter 1.33
Prouidendum 23.17.2.56
Prouincię 2.55
Prouincialium 8.54
Proximos 1.50.8.10
Publici 14.57

Q

Quæcunque 5.57
Quamuis 53.18.2.35
Quantum 10.12
Quatuor 1.53
Quemadmodum 7.28
Qui agros 8.42
Qui autem 15.32
Qui contemplatione 1.51
Qui fiſcales 5.28
Qui fundos 9.42
Qui immunitatem 3.12
Qui in contractibus 8.5
Qui autem 1.15
Qui numerarij 2.56
Qui per potentiam 10.41
Qui præpoſiti 1.50
Qui ſub prætextu 1.33
Qui textrini 6.31
Qui vtilia 5.41
Quibus 1.24
Quicunque 5.7.4.14.2.26.3.42. 7.42.2.43.7.43.1.44.2.49.7. 50.10.54.2.55.10.57.5.58. 2.58
Quicquid 1.13
Quicquid noſtrorum 1.58
Quidam 26.17.5.52
Quoſdam 6.31
Quilibet 40.17
Quicunque ſummates 57.18
Quis tam 52.18
Quiſquis 1.10.3.36.3.37.1.41. 6.41.2.44.14.57
Quod ad præſens 4.31
Quod in libellum 1.6
Quoniam 3.5.7.48.12.57
Quoties 3.13.2.15.6.26.2.27. 3.10.2.36.7.49.5.53
Quoties 1.16
Quotieſcunque 37.17.5.27

R

Reddatur 8.27
Rem priuatam 2.45
Rempub. 3.35
Rem ſuam 1.7
Repetita 1.54
Reſtaurationi 3.44
Reorum patrimonia 10.5
Reo criminis. 1.24
Rura, & poſſeſſiones 14.42

S

Sacri cubili 1.49
Saluberrima 1.56
Sancimus 6.49.6.58
Sancimus viros 5.41
Satis ſit 2.13
Sciant 2.7.3.28
Scire debet 1.8
Scriniarios 8.56
Securitates 11.17
Securitatibus 4.14
Semel 2.14.6.54
Senatorum 4.48
Septem 12.54.
Seruum 6.10.
Seruos 13.19
Si ad magiſtratum 18.16
Si aliquid 11.27
Si ante 1.26
Si apparitor 6.57
Si cohortalis 12.57
Si coloni 84.39
Si cum te 1.17
Si de proprio 1.24
Si decurionum 1.12
Si deſertores 2.56
Si diuina 8.13
Si ei qui 1.9
Si ea cęcitate 1.13
Si grauius 16.49
Si hi qui 3.14
Si ille qui ex filia 62.18
Si in patria 5.21
Si in poteſtate 1.54
Si ipſe 1.26
Si ita 3.36
Si liber 1.44
Si libertus 1.13
Si militia 1.53
Si minori 3.3
Si priuſquam 1.2
Si propter 1.26
Si quando 1.29.1.58.1.57
Si quando, aut alicuius 3.9
Si quis 14.41.5.43
Si quis 6.7.1.7.16.16.24.17.34. 17.55.18.3.20.13. 21.24.4. 29. 13.31.2.17.5.37.1. 37.2.42.6. 42.1. 42.5.44.1.45.3. 50.11. 50.1.51.7.53.9.54.1.55.4.55. 1.56.5.57.15.57.1.58
Si quis auctoritate 16.42
Si quis conſortium 4.32
Si quis decurialibus 3.8
Si quis decurio, aut ſubiectus 55.13
Si quis decurio pater 24.18
Si quis deſertu 15.42
Si quis grege 11.57
Si quis indebitum 1.49
Si quis nauiculam 9.31
Si quis procurationem 34.8
Si quos ſpontaneos 59.18
Si qua hæreditatis 3.15
Si qua 4.36.4.20
Si quid 2.34
Si quid aduerſus 1.35
Si quod 2.26
Si ſecundum 4.45
Si ſenator 11.48
Si ſine 1.39
Si ſub pignore 2.12
Si ſucceſſoris 2.16
Si temporu 4.6
Si vacantia 5.9
Si vltra 10.16
Si vt proponis 1.36.2.21.1.46
Sicut 4.54
Sicut honores 1.21
Sine periculo 4.23
Sine 3.56
Solidos 1.32
Solitu 3.57
Sordidorum 4.23
Stigmata 3.42
Stipendia 1.53
Super 6.30.3.44.6.53
Super creandis 9.5
Suſceptores 1.& 3.27.10.27

T

Tam collatores 18.54
Temperent 4.32
Tractatores 4.32
Tranſmarina 3.26
Tribuni 11.54
Tyberianus 1.42
Tyrones 3.56

V

Vacantia 4.9
Vacuatis 19.16
Vellera 3.32
Veterani 156
Veteranis 3.24
Viginti 12.53.8.58
Viros 1.53
Viris 1.d3
Viris ſpectabilibus 1.49
Vnicuique 7.50
Vniuerſi 4.26.9.43
Vniuerſos 15.16.1.53
Vnuſquiſque 2.50
Vxoris 1.56
Vſum 4.17.

LEGVM FINIS.

PARAGRAPHORVM INDEX.

AD filiorum 20
Habeant 33
Illos 33
Illud 14
Ita vt vnicuique 33
Quod autem 33
Sed ne tantum. ibid.

Paragraphorum Finis.

ADNOTATIONES NOVAE IACOBI ANELLI DE BOTTIS

REGII CONSILIARII NEAPOLITANI,

Ad hunc Octauum Tomum, nunc primum in lucem editæ.

In Proœmio.

L*Egere.)* An iſta lectura ſuper trib.lib.Cod. ſit Bart. vide late per Cottam in verbo, tantum, & Tiraq. de leg.connub.to l.1.nu.33.34.

De iure fiſci. *Rubrica.*

L. Si prinſquàm.

I*Nfiſco.)* Adde Didac.Couar.in primo libro varia.reſolutio.cap. 16.nume.2.ſol.267.

L. Si minori.

Venio ad ſecundam lecturam.) Ex hac lectura nota, quod ſi fiſcus comparet in aliqua cauſa pro ſuo intereſſe, debet illa cauſa remitti ad iudicem ſuum, vt declarat Dec.conſi.ſi.nu.8.

L. Prohibitum.

Vt nuncij.) Vide Ange. in d.§.ſi quis virginem.vbi dicit, quod nõ credit ſibi ſi dicat ſe nuncium, vel de familia Poteſtatis, ſequitur Paris de ſindi.in verbo.familiaris, ſiue familia.nu.11.

Quod officiali.) An poſſit reſiſti officiali, vide Claud. Seiſell.in l.vt vim,in prima lectu.nu. 26.cum ſeq.

L. Facultas.

Quaſiſſet præſumantur.) Vide omnino Cottam in verbo, concubina, & ibi quid in vaſallo, ſeu feudatario, & Dec.omnino in conſil.6.

De conueniendis fiſci debitoribus. Rubrica.

Lex Prima.

E*Tiam ſi renunciauerit.)* Quid ſi in renunciatione eſt appoſitum iuramentum, Alexand.in conſi.32.penult.colum. in ſi.volum. 4.Cotta in verbo, fideiuſſor indemnitatis, & Hippol. in rubr. de fideiuſ.nume.314. & Pet.Duen. in reg.315.in ſecunda ampliat. Et vide Bald. in authen præſente. C.de fideiuſſ. vbi in finalibus verbis tenet, quod ſi eſt renunciatum beneficio diſcuſſionis.

L. Fiſco.

In princ.) Intellectum huius l. examina, vt per Aim. de antiquit. fol.38.nu.63.64.

De fide inſtrumentorum. Rubrica.

L. Et ſi inſtrumenta.

R*Es ſit vxoris.)* Adde Ioan. Crotum in l.frater a fratre, nume. 73 in ſi.de condic.indeb.& Aim.conſi.81.nume.4.& Afflic. in c.1.§.& quia,col.11.de his,qui feu.da.poſſ.

Pœnis fiſcalibus creditores præferri. Rubrica.

Lex Prima.

I*N princ.)* Vide Neguſ. in tracta.de pigno.in 4.memb. ſecundæ partis,nume.115.

De bonis vacantibus. *Rubrica.*

L. Si quando, in addit. & circa ipſa.

Q*Vando Princeps.)* Quid in conceſſione facta eccleſiæ. vide Bened.in c.Raynutius,in verbo,& vxorem,ſecunda deciſ. nume.24.fol.80.

De delatoribus. *Rubrica.*

L. Nulla.

R*Ebellem.)* Vide Dec.in l.1.nume.2.C.de bonorum poſſeſſio. contra tab.1.& ad materiam capientium bãnitum ex pręmio, vide late per Moder.in c.regni,frequens.col.ſi.

L. Omnes.

Amputabitur caput.) Vide Couar. in 2.libro varia. reſolutio. cap. 10.nume.9.fol.536.

De his, qui ſe deferunt. *Rubrica.*

Lex Prima.

M*Vlier in diuiſione.)* Mulier an habeat electionem in diuiſione, vide Dec. in l.2.numero 82.ff.de regulis iuris.poſt Ioan. de Platea hic.

In addit.no.tex.ibi.) Vide late per Gul.Bened.in rep.cap.Raynutius. in verbo, duas habens filias,nu 130.de teſtamen.

Si liberalitatis impe. &c. *Rub.*

Lex Prima.

I*N prin.)* Vide Gul.Bened.in cap. Raynutius,in verbo, & vxorem.5.deciſ.nu.236.& ibi an vxor defuncti excludat ſocium.

De theſauris. *Rubrica.*

Lex Prima.

I*N prin.)* Theſaurus inuentus in fundo emphyteutico ad quem ſpectat,Gul.Bened in cap.Raynutius,in verbo,& vxorem.4. deciſio in princ.

De annonis, & tributis. *Rubr.*

Lex Prima. in addit. Caſus eſt.

Q*Vod emphyteuta.)* Quid in vſufructuario, vide Gul.Bened. in cap. Raynutius.in verbo, cætera bona.nu.45.

L. Omnes.

Propter paupertatem.) An pauperes teneantur ad collectas,vide per Girar. ſingul.73.& adde Afflict. in cap.1.in princ.nume.51.ex quib.ca.feu. Loffre.in conſi.36.nu.13.

De ſuperindicto. *Rubrica.*

L. Prima. in addit. Item dicit.

C*Iuitas imponit.)* Vide Guido.in deciſione penultima.verſic. tertium dubium.

De exactoribus tributorum. Rubrica.

L. Nemo. in addit. Quot remedia.

P*Erſona non poſſit detineri.)* Dicit Bal.in l. etiam, nume.28.prope quod pro collectis quis non poteſt carcerari. An mulier poſſit carcerari pro debito fiſcali, vide Pet.Duennas in regula 311. in ſecunda limitat.

De ſuperexactoribus. *Rub.*

Lex Prima.

N*Ota, quod propter conſuetudinem.)* Vide Grammat.in deciſ.17.& ibi quis dicatur conſuetus delinquere, & per hoc dictum dicit

Gul. Bened in cap. Raynutius.in verbo, cuidam Petro, numero 64. quod ſtatutum permutans pœnam corporalem in pecuniariam, non patrocinatur reiterantı delictum.

De apochis publicis. *Rub.*

L. Semel. in addit. Nota, quòd.

N*On poſſit conueniri.*) Nota hanc q. ad illud, an vniuerſitas teneatur ad functiones fiſcales pro focularibus captis ab inimicis, de quo per Luc.de Pen.in l.., infra de cenſ. & per Doct. in l.ab omnibus, in prin. ff.de leg.1.

L. Quicunque.

Vltima no.) Vide Suarez in repetit.l.poſt rem iudi. fol.561. numero 4.& ſequen.

Vt nemini liceat in emptione.

Lex Prima.

D*E pecunia.*) Nota hoc, quia ſæpius practicatur in hac ciuitate Neapolis, vide Afflic.in cap.1.§.poſt natale.nume.11.de pace tenen.

Quod eccleſia.) Eccleſia cogitur vendere frumentum tempore neceſſitatis, adde quod nemo cogitur vendere frumentum, quod habet vſu ſuo, Afflic.in d.§.poſt natale.

De diſcuſſoribus. *Rubr.*

L. Ne caſu.

P*Ro ſingulari.*) Vide Alexan.conſi.4.3.col.1.vol.& in l.veluti.§.hęc vox, ff.de edeudo. vbi declarat hoc.

De decurionibus. *Rubr.*

L. Obſeruare.

C*Onſilium debet conuocari.*) Vide omnino Aim. in conſ.4 nume. 19.20. vbi limitat duobus modis, quid ſi ſint duo domini, quorum vnus habet iuriſdictionem ciuilem, alius criminalem. quis debet congregare conſilium. vide Capic. in deciſ.27.nume.21. 22.& Giudo.in deciſio penultima.verſic.tertium dubium, vbi quid ſi vniuerſitas vult congregare conſil. pro ſuis neceſſitatibus. Adde, quod quælibet congregatio præſumitur illicita, Aim.conſi.4.in princ.per totum conſil.vbi de veritate.

L. Vniuerſos. in addit. de hoc in Spec.

Statuta dicentia.) Adde Dec. in conſi.17.& omnino in in conſil. 42.nu.4.vbi ponit pulchrum caſum.

L. Prouidendum.

Nota, quòd ſucceſſor.) Vide Igneum in rep.l.donationes. C.de donatio.inter vi.& vx.

§. Si quis.

Excuſat a muneribus.) Adde, quod hæc immunitas competit etiam fratribus viuentibus, eum habente duodecim filios, pro communi, & indiuiſo, Hippol.ſing.200.Adde fuiſſe per Regiam cameram conceſſam hanc immunitatem matri, & auo Magnifici Caroli Brancatij in anno 1555. Alexan. in addit.ad Bart. in l.2.§. non ſolum.ff.de excuſat tut.in vlt.lectu.

L. Omnes.

Nota, quòd decuriones.) Vide Grammat.in voto primo, vbi loquitur de milite, & Doctore, & Pet.Duennas in reg.190.in 4.ampliat.

L. Exemplo.

Ex vltima parte.) Limita iſtud habere locum in ſtatuto, vel conſuet.induc.ab inferiore, ſecus a ſuperiore, vt per Dec.in l.2.nu. 74.ff.de regulis iuris.

De prædijs decurionum. *Rubr.*

Lex Prima.

I*Tem operatur*, Adde Dec. conſil.351.in prin.& col. fin.vbi quæ requirantur ad hoc, vt pro decreto præſumatur. Adde, quod idem operatur præſentia Principis, vt per Iacobi.in verbo, Princeps, ver.ſed an. nume.11.& quod decretum iudicis tollat præſumptionem ſimulationis, vide Dec.conſi.18.nume.4.

De imponenda lucratiua deſcriptione.
Rubrica.

L. Prima.

A*Scendentes, & deſcendentes.*) Adde Tiraq. in l.ſi vnquam.nu. 89.in princ.legis.

De præbendo ſalario. *Rubrica.*

Q*Vidam Poteſtas.*) An Poteſtas poſſit quem remunerare de bonis fiſci, puta de mulctis, & pœnis, vide Tiraq.in l.ſi unquam. in verbo, donatione largitus, nu.30.

De incolis. *Rubrica.*

L. Cum neque.

N*Ota, quòd forenſi.*) An autem collecta poſſit imponi ciui habitanti in alia Terra, vide Alex.conſi.78.nu.1.vol.6.

De excuſationibus munerum.
Rubrica.

L. Prima.

I*Mponere collectar.*) Nota quod pęne non applicantur habenti merum Imperium, quod intellige, quando merum imperium non habet iure proprio, ſecus ſi haberet iure proprio, puta in feudum, vt per Ang.in Authen. vt nulli iudicum, §.fina.Capic. in deciſio.27.nume.17.

De profeſſoribus, & medicis.
Rubrica.

L. Medicos.

V*Idetur tamen, quòd hæc l.*) Hæc opinio reprobatur per Guido. deciſio.88.& vide Gul.Bened.in cap. Raynutius.in verbo, & vxorem.5.deciſio. nume.21.cum ſeq.

De mulieribus, & in quo loco, &c.
Rubrica.

L. Prima.

E*T ideo ſi forenſis.*) Vide Bal.in l.1.C.de contrahenda empt. & Capic.in deciſ.148.Guido.Pa.in deciſ.87.nu.5.6.

Item quæro aliquis.) Vide Guido.Papę, deciſ.5.& deciſ.87.& Curt.iun.in conſi.105.vbi quid ſi Terra in qua ſunt ſita bona eſt exempta, & vide Alexan.in conſil.78.nume.1.volum.6.Pet.Duen. in reg.100.& Guido.83.

De ſuſceptoribus præpo. & arca.
Rubrica.

L. Suſceptores ij.

I*N princ.*) Vide Gul.Bened.in c.Raynutius.in verbo, cætera bona, nu.38.cum ſeq.

De auri publici perſecutoribus.
Rubrica.

L. Prima.

O*Mne lucrum.*) Vide Dec.conſi.6.& conſi.473.

De auro coronario. *Rubrica.*

L. Prima.

I*N princ.*) Adde Hippol.in l.fina. nu.181.ff.de iuriſdictio.omn. iud.Pet.Duennas in reg.100.prima limit.dicit, quod etiam clerici de conſuet.poſſunt compelli ad munera.

De prædijs, & omnibus rebus nauicul.
Rubrica.

L. In his.

E*Am meliorauerit.*) Adde Neguſant. in tractatu de pigno.in 5. parte, in 4.membro, nu.18.21.& 22.vbi quid in alio poſſeſſore, qui

qni non fecit melioramenta, & Corſ. in ſing. in verbo, meliora. 10, & Barba. in c ad aures, in fi. C. de reb. eccle. non alie. Gl in cō ſuet. Pariſ. in §. 1 glo. 5. num 80 & ſeq vbi ponit optimam ampliationem, & limit Et omnino Didacum Couar. in 1. li. varia. reſol. fol. 143. vſque 148. Adde Benuenutum Stracham in tract. de nauibus. parte 2. nu. 2.

De naufragiis. Rubrica.

L. Si quis.

Citari partem.) Adde Alex in l. 4. §. prætor, 5. col. de dam infec. Franc. Aret. in c. 2. de teſtib. Afflic. in conſtit. probat incurſibus num. 11. Pet. Girar. ſing. 60. & 91. & Benuenutum in tracta. de nauis, parte 2. in fi. Capel. in deciſ. 447. & ibi addi. dicit hoc procedere ſemper, quod imminet periculum mortis, vel abſentiæ teſtis.

Mercatoribus.) Vide Capel. in d. deciſ. 447. & ibi adde Iacobi. in l. ſingularia, nu. 6. ff. ſi cert. peta.

L. Quoties.

Intra nauem.) An nautę poſſint produci in teſtes a domino nauis, vide Benuenu. in tract. de nauis, parte 5. q. 2.

De metallariis, &c. Rubrica.

Lex Prima.

Vltimo no.) Vide Tiraq. in pręfatione tract. de vtroque retrac. nume. 15. vbi de materia, quando quis tenetur vendere, vel locare plus uni, quam alteri, & Couar. in 3. lib. varia. reſol. cap. 14. num. 6. vbi ponit, an frumenta nata in territorio alicuius ciuitatis debeant potius vendi ciuibus, quam extraneis. & tenet contra opinionem Bart. hic, & ponit etiam quid in fructibus rei emphyteuticæ, an directus dominus in eis pręferatur, & intelligit quando vera eſſet hæc opinio Bar procedere, quando dominus vult præferri pro eodem pretio, etiam ſi id iuſtum non eſſet. & quid ſi tempore interpellationis, quod intendit dominus, vel vniuerſitas præferri, erat auctum pretium, vide ibi. uerſi. 4. fol. 19.

De murilegulis: Rubr.

L. Edicimus.

Matrimonium.) Vide Fel. in c. 1. in 11. colum. de ſponſ. & Franc. Curt. iun. in conſi. 105. num. 1. vbi de ſtatuto, quod bona non transferantur extra territorium, nec eorum pretium per mulieres alibi nubentes.

L. Murileguli.

Item eſt opt. argumentum.) Adde Hippol. in rubr. de fideiuſ. nu. 214. contra. tenet Gl. in conſuet. Pariſ. §. 11. gl. 5. num. 8. Gul. Bened. in c. Raynutius, in ver. duas, nu. 22. 23.

De claſsici: Rubr.

Lex Prima.

Piratire delinquentes.) Adde Hippol. in l. fi. nu. 143. ff. de iuriſd. om. iud & deciſio Pedemont. 155. vbi ponit, quod qui habet iuriſd. in terra, habet etiam in mari adiacenti, vſque ad cētum miliaria.

De aquaductu: Rubr.

L. Vſum.

Priuilegium nimis largum.) Nota, quod obſeruantia declarat priuilegium, & hoc in tantum procedit, quod ita pręſumitur fuiſſe mens concedentis, vt voluit Bal. in conſi. 400. col. 2. vol. 4. & in conſi 202. vol. 5. col. 2. Ideoq; Rom. in conſi. 270. incip. uis tota, col. 2. uer. 3. non eſt dubium, firmat ambiguam uoluntatē Principis in priuilegijs ex obſeruantia interpretationem capere, & hoc etiam ſi uerba priuilegij aliqualiter repugnarent, Aret. cōſ. 11. col. 3. Ant. de But. & Abb. in c. cum dilectus, de donat. Soc. in conſi. 145. col. 2. uol. 1. & in conſil. 84. in fi. vol. 3. & ad inducendā talem obſeruantiam non requiritur tempus neceſſarium ad pręſcriptionem, ſed ſufficit, ꝙ aliquibus actibus ita ſit arbitrio iudicis illius curiæ obſeruatum, ut tradit Ant. de But. in c. fi. col. 22. uerſi. uiſa materia, de conſuet. vbi Abbas, & cęteri Scribentes, Pau. de Caſt. in conſi. 347. col. fi. ver. 3. præſumitur, in 1. uol. Ale. in conſi. 36. col. fi. vol .. & conſi. 107. col. fi. 1. vol. Cor. conſi. 188. col. fi. nu. 4. Aret. in d. conſi. 11. prope fi. & Soc. in conſ. 101. col. fi. uer. ſed certe, uol. 1. late Roccus de Curte, in rubr. de conſuet. in 4. q. & Aim. conſi. 101. col. 1. ver. quinto ex obſeruantia, uol. 1. uide Ferdi. Vazques in 1. lib. controuerſiarum forenſium, c. 2. nu. 6.

De agricolis, & cenſitis. Rubr.

Lex Prima.

Occupatus ad meſſes.) Declara hoc procedere in eo, qui nec per ſe, nec per colonos, ſiue factores eſt occupatus, quia ſi eſt occupatus p factores, ſiue colonos, tūc proſunt ſibi ferię, & ita diſtinguendo concordat opi. Bar. cum opin. Innoc. qui contrarium tenet in cap. fi. de fer. Io. Bertach. in tract. de Epiſcopo, in 1. parte, num. 24.

L. Domini prædiorum.

Nam ex hoc.) Vide Iaſ. in l. vt liberis, 5. col. C. de collat. Barb in c. cum M. Ferrarien nume. 154. de conſtit. Gomeſ. in §. item Seruiana, nume. 8. de actio.

L. Quemadmodum.

In gl. ibi.) Adde Capic. in deciſ. 155. nu. 23. 24. & Dec. conſ. 352. col. 2. & in conſ. 10. nu. 2.

L. Litibus.

Duo aſſerunt.) Nota hanc doctrinam, & adde Boer. in deciſ. 106. & ibi quid in vaſallo.

L. Cum ſcimus.

Actus eulm geminatus.) Dec. conſ. 1. nu. 6. & Afflic in deciſ. 164. & omnino Lud. Rom. in l ſi vero, in § de viro, vbi ponit 18. potentias actus geminati, ſolu. matri. fall 31. & Feli. in c. ſi cautio. 9. col. in fi. de fide inſtrument. & latiſſime Gul. Bened. in c. Raynutius, in verbo, & vxorem, 5. deciſ. nu. 328. cum ſeq. & in verbo, mortuo, il primo, nu. 245. Curt. ſen. in con. 45. nu. 5.

L. Cum ſatis.

Verberatur.) Vide Neuizan. in ſua ſylua, fol. 15. nu. 73. & ibi an maritus hoc caſu teneatur ad alimenta, & qua actione agit cōtra maritum verberantem, & an poſſit petere cautionem.

De omni agro deſerto. Rub.

L. Hæredes.

In princ.) Gul. Bened. in c. Raynutius, in ver. ſi abſque lib. nu. 55. 56. il ſecōdo. & Euerar. in loco, a fiſco ad eccleſiam, fol. 92. litera c.

L. Quicunque.

Nota opt. argumen.) Adde Gul. Bened. in c. Raynutius, in verbo, & vxorem, 5. deciſ nu. 42. vbi ampliat habere locū in emphiteuſi eccleſiæ, quę tantum tranſit vſque ad tertiam generationem, vt nō habeat locum, quando datur res ſterilis, & reducitur ad culturam, de cuius veritate vide Bar. in c. ad aures, col. 1. extra de reb. eccl. alie.

L. Rura.

Et nota hanc l.) Adde Srib. in c. regni, porreſta, nume. 35. fol. 168. & Aim. in conſi. 261. nu. 3. in fi.

De paſcuis publicis. Rubrica.

Et no. argum.) Nota, quod attenditur ſolitum, & pactum contra ſolitum non valet, adde Laud. in tracta. de fiſco, in concluſio. 57. & Iaſ. conſ. 229. vol. 1.

De fundis patrimonialibus. Rub.

L. Quicunque. ij.

Forma ſtatuti.) Nota, quod ubi l. requirit fideiuſſoriam cautionē ab aliquo, non hēt locum, quando ille eſt ditiſſimus, de cuius veritate vide Doctores relatos per Cottam, in verbo, cautio, & Hippol. in rub. de fideiuſ. nu. 228.

De mancipijs, & colonis. Rubr.

Lex Prima.

Dominus villa.) Adde Lud. ſingul. 63. Iacobi. in verbo, fluminib 1. col. & 2. Capic. de feu. c feu. eccl. §. terris cultis.

De locat. prædiorum. Rub.

L. Prædia.

Quidam habens ius.) Adde Dec. in conſ. 492. nu. 9. 10. & vide omnino Iaſ. poſt alios in l. ſi res obligata, nu. 4. 5. ff. de leg. 1.

De conduct. & procur. prædiorum. Rubrica.

Lex Prima.

Item ſi rex.) Vide late per Gul. Bened. in repet. Rayontius, in verbo & vxorem, 1. deciſ. numero 13. & 21. & Dec. in conſilio. 61. numero 2.

De dignitatibus. *Rub.*

Lex Prima.

IN *prin.*) Adde, quod nobilitas probatur per famam, vt per Guido in decıſ.196.& Bald.in l.prouidendum, C. de poſtulando. Adde quod ſi auus alıcuius fuit ruſticus, pater autem nobil iter ſe geſſit, oepos dicit nobılis, ita Bar. de Cap.in addı.ad l. dotis fructus. in princ.ff.de iure dotı An nobilitas acquiratur pręſcripuone, vi de Didaeum Couar.in 1.lib.varıa.reſol.c.16.nu.16.fol.276.& ibi, pręſumatur nobilitas. Adde, quod per infeudatiouem acquiritur nobılıtas, vt in c.1.de his, qui feu.da.poſſ.io prın. & ibi Alua. hoc autem procedıt ın ſeudis tıtulatis, vel ın bis, quæ habent annexam iuriſdictionem, ſecus autem in alııs, ita declarat Capic.ın decıſ.32.nu.10. & de materia nobilitatis uide Cottam in verbo nobilitas, & an nobilıs, qui operatur in ſuis poſſeſſionıbus amittat nobılıtatem, Guid Pa.decıſ.41.& an nobilis exercens officium procuratoris, amittat priuılegium nobilıum, Guido Papæ decıſ.89.& in decıſ.90.quid ſi exercet notarıatum, & ita baſtardus retineat nobilıtatem parentum, Guido, decıſ.580. An doctor dicatur nobilis, & quid in doctorato per reſcriptum, vel bullam, uide Guido.decıſ.88.

Non ad baſtardum.) Amplia hoc procedere etiam ex perſooa matris, & etiam ſi eſſet legıtımatus, ıta Pet.Duen.in reg.69.

Sicut ciuitas.) Sequitur Pau.de Caſt.in conſ.126.dubitatur.Dec. in l.2.nu.74 ff de reg iur.

Nam nobiles) Vıde Grammat.in decıſ.23.nu.9.vbi io nobili pœna minoratur.

De ſilentiariis. *Rub.*

Decurionibus.

NEc *eis pręiudicatur.*) Vide Tıtaq de retrac.ligna.§.1.in glo.14.00 mero 104.

De agentibus in rebus. *Rub.*

L.Matriculam.

HAbere *ſalarium.*) An requiratur, quod exerceat attem, vide Affiic.in conſt.intenuonis, nu.35.

De præpoſitis agentium in rebus. *Rubrica.*

Lex Prima.

DVo *officia.*) Afflic.io conſtit.iuſtitiarios regionum, nu.7.

De priuilegiis ſcholarium. *Rubr.*

L.Quoties.

QVòd *ſi priuilegium concedatur.*) De ueritate huius dicti vide late per Alex.& Iaſ io l.eum quædam puella, in prio.de iuriſdict.om.iud.& Cottam in verbo, Epiſcopalis dignitas. & Dec conſi.213.nu.14.Tiraq.de leg.connub. in l.1.nu.32.35.& Gnl. Bened.in c.Rayonuius.in uerbo, eu ıdam Petro.nu.47.& in verbo, qui eum alia matrimooium cootrahens, ou.167.

De re militari. *Rubr.*

L.Semel.

IN *princ.*) Ad materiam vide Afflic. in conſtit. terminum vitæ, vbi qnod medici requirantur, ou. 42.43.47.vbi late de materia, & an talis ſententia tranſeat in rem iud.

L.Si quis.

Comburi.) Hodie non ſeruatur, ſed cadauer comburitur, Couar. in 2.lib.varia.reſol.c.10.nu.9.fol.535.

De erogatione militaris annona. *Rubrica.*

Lex Prima.

IN *princ.*) Vide Gul.Beoed.in c.Raynutins.in verbo, teſtamentũ. il primo, nu.30.cum ſeq.

De coborta.& princi. *Rubr.*

L.Quiſquis.

VNum *officium.*) An qs poſſit habere duo officia ſecularia, Gnil. Bened.in repetit.c.Rayoutius, in verbo, duas habens filias, numero 63.

De diuer.offic.& apparitoribus. *Rub.*

L.Viros.

DErogatur *iuriſdictioni.*) Adde Cottam in verbo, tantum, & Dec. conſi.3.in prin. vbi an per bane dictionem derogetur iuriſdictioni ordinarij generalis, cui a l.defertur, & vide ad hoc dictũ Aımonem in tract.de antiquit.1.parte, nu.41.ſol.7.

F I N I S.

BARTOL. A SAXOFERRATO.

In Tres poſteriores Codicis Libros Commentaria.

LIBER DECIMVS.

ANimus gaudens. Aetatẽ floridam facit. Spũs triſtis
exſiccat oſſa, Prou. 17. Cum igitur diu fuerim
graui corporis infirmitate grauatus, & propter
hoc a conſueto gaudio ſpeculationis doctrinę
ceſſauerim, cognoui quod in me uires corpo-
ris non poterant reſtaurari, niſi aliqualiter efficeretur animus
meus gaudens. Hoc autem conſideraui facile eſſe poſſe, ſi Au-
ditoribus meis, quib. propter infirmitatem ſeruire non valui,
aliquid utilitatis afferre poſſem, legendo id, quod eis eſſet acce
ptum, mihique & eis nouum, & per conſequens delectabile.
Ideo tres libros Codicis legere deſtinaui, vbi multa ſunt inco-
gnita, & per antiquos Doctores neglecta, ſecundum vſum ta-
men frequentia. Hanc igitur lecturam quilibet videns, ſi in ali-
quo non bene dictum reperiet, humiliter corrigat, in his quæ
bene dicta ſunt, mecum Deo gratias agat.

In nomine Domini Ieſu Chriſti.

Amen. Quia vbi Chriſtus non eſt fundamentum, ibi nullius
a boni operis ſupereſt ædificium.a 1.q.1. cũ Paulus dicat, vt ibidẽ
patet, & 1. ad Cor. 3. Fundamentũ aliud nemo põt ponere, pter
id, quod poſitũ eſt, quod eſt Chriſtus. Ideo in principio trium
librorũ, & lecturæ, eius auxiliũ inuoco, ſub cuius ditione om-
nia ſunt poſita, quæ ſub aſcendente, & deſcente Sole ſunt con-
ſtituta, vt in Auth. vt omnes obed. iud. prou. in. coll. v. circa prin
cipium. verſ. hæc cõſiderantes, hoc præmiſſo venio ad Rub.

ADDITIO.

a Aedificium. Et adde, quod in omni tempore tria operatur ſ. bonum principium, melius medium, & optimum finem, ut in Auth. quomodo opor. epiſc. in prin & Bar in prima conſt. Digeſt. in prin.

De iure fiſci. Rubrica.

1 *Res publica in uniuerſo propter diſſenſionem, & crimina minuitur, burſa autem communis augetur.*
2 *Ius publicum dicitur, quod omnib. patet, & quod ad publicam burſam pertinet.*
3 *Reſpublica, & fiſcus, an idem ſint.*
4 *Reſpublica accipitur quatuor modis.*
5 *Libellus agentis noĩe uniuerſali, ita procedat, ſicut ſi ageret nomine fiſci,*
6 *Fiſcus dicitur camera imperialis.*
7 *Imperialis camera appellatur, quicquid ad commodum pecuniarium imperij, vel quæ ad honores, & iuriſdictiones pertinet.*
8 *Paria ſunt dicere, procurator fiſci, & procurator cameræ.*
9 *Camera fiſci & imperatoris, reſpectiue ſunt idem.*
10 *Fiſcus unde dicatur.*
11 *Fiſcus plura habet priuilegia, quæ alij non conceduntur.*

Gl. rubricã ad præcedẽtia duob. modis ↄtinuat. Primo, qa occa
ſione criminũ, de qb. dictũ eſt ſ. pcedenti libro, augetᷣ fiſcus, iõ
poſuit hic rubricam de iu. fiſ. Sed ↄ hanc ↄtinuationẽ opp pri-
mo, nam pp delictũ minuit fiſcus, l. ſi qs ingenuã. §. in ciuilib.
1 ff. de c. & poſtli. reuer. † Sol. Reſpublica in vniuerſo pp diſſen-
ſiones & crimina diminuitᷣ: burſa aũt cõis, q̃ eſt idem ꝙ fiſcus,
augetᷣ, vt j. dicã. Secũdo cõtinuatᷣ ſic, Dictũ eſt, ſ. de iure publi-
co circa crimina, nũc de iure publico circa bona fiſco q̃rẽda:
2 ſed eſt dñia, vt in gl. vult dicere, † qa in pcedẽti libro ius publicu
aſſumitᷣ, ſ. ꝙ cõiter oib. patet, quia oẽs pñt de publico crimine
accuſare, ſed hic accipitᷣ publicũ, quod ad publicam burſam p-
tinet. Azo in ſumma iſtius tit. ↄtinuat alio mõ. Dictũ eſt ſ. in p-
cedẽtib. de iure priuatorũ, nũc videndũ eſt de iu. fiſ. Circa rub.
3 iſtã q̃dam ſunt q̃renda. † Primo quæro, qd ſit fiſcus. Pro cuius
declarõne primo videndũ eſt, an Reſpublica, & fiſcus ſint idẽ.
Et vr̃, ꝙ ſic. Primo, qa fiſcus ſuccedit loco Reipublicæ Roma-
norum, vt hic dicit gl. & ſic vr̃ idẽ fiſcus & Reſpublica, & vide
hic gl. q̃ incipit, occaſione. Pro hoc vr̃ tex. in l. inter publica. §.
1. ff. de verb. ſig. gl. exp̃ſſius. ff. de bo. poſ. l. non eſt ambigendũ. ĩ
pri. Præterea pcurator fiſci, & pcurator Reipublicæ videntur
idẽ. l. 1. de mo. mul. facit ff de off. aſſeſ. l. fi. vbi de hoc. In ↄriũ, ꝙ
a Reſpublica & fiſcus non ſunt idem, a vr̃ tex. ff. qui po. in pig. ha.
b l. ſi pignus. b de ædi. edi. in l. 1. §. illud. de bo. poſ. l. nõ eſt ambigẽ-
dũ. de manu. l. 4. §. nihil. & ff. de iu. fiſ. l. non intelligitᷣ. §. ſi in lo-
c cis ff. de leg. l. ſciendũ. in prin. Inſti. de re. diui. §. theſauros. circa
4 fi. c † Sol. dicendũ eſt, ꝙ Reſpublica d dẽt accipi quatuor modis.
d Primo, pro toto vñi Imperio Secũdo, p Republica Romano

rũ. Tertio, pro Republica cuiuslibet ciuitatis Quarto, pro Re-
publ. cuiuslibet municipij, vt no. ĩ Auth. de hr̃. & Falc. in princ.
coll. 1. Primo mõ ſi accipimus Rempu. pro toto vñi imperio, &
tunc verum eſt ꝙ fiſcus, & Reſpub. ſunt idem, ſicut ſpẽs eſt idẽ
cũ ſuo genere, per l. ſi quid earum. §. interemptum. ff. de leg. 3.
nã poſito fiſco, ponitᷣ & Reſpub. non eↄ, ſicut poſito hoĩe poni
tur animal, nõ eↄ. Ita dẽt intelligi hęc gl. in d. l. nõ eſt ambigen-
5 dũ, & l. inter publica. §. j. cũ ſi. & per hoc patet, † quod pcedit li-
bellus, ſi qs ageret noĩe vñi Reip. ſicut ſi ageret noĩe fiſci, l. 2. in
prin. ff eo. vbi dr̃, agi nomine Reipub. & l. fiſcus, la 2. in prin. in
gl. j. eo. ti. & l. ſi ſeruus plur lã. §. 9. in gl. ſuper ver. vt ei. de le. j. Si
vero accipiamus Rempub. ſecũdo mõ. ſ. pro Rebul. Romano-
e rũ, e & tunc hoc poteſt conſiderari inquantum Reſpub. Roma
norũ, prout erat ab initio, qñ regimen vře erat apud illã Rem-
pub tunc idẽ, quod ſ. proxi. dixi. Si vero intelligimus pro Re-
pub. Romanorũ, hoc eſt pro iurib. competẽtib. illi ciuitati Ro-
manę, prout eſt diſtincta ab Imperio Romano vñi, vt in iuriſ-
dõne, quã habebat intra centeſimum lapidẽ, vt l. 1. §. cũ vrbem.
ff. de off. præf. vrb. & in aliis iurib. quæ intra territoriũ ſuũ hẽt:
tunc Reſpub. Romanorum, & fiſcus nõ ſunt idem, vt d. l. ſciẽ-
dũ. ff. de leg. Si vero accipimus tertio, & quarto modo, ſ. p Re-
publica alterius ciuitatis, vel municipii, ſine dubio non eſt idẽ
f cũ fiſco, f vt apparet ex l. 1. ſ. de bo. vacan. & ex alia rub. quã nos
hẽmus, j. de iu Reipub. q̃ differt ab iſta. Differt ergo fiſcus a Re
pub. vñi, vt ſpẽs a ſuo genere, vt ſ. dixi. Videdũ eſt ergo, qd ſit fi-
6 ſcus ĩ ſpẽ. Dicit gl. † ꝙ fiſcus ẽ impialis Camera, vel camera Im
perii. Hoc. ſ. multipliciter põt intelligi, vel p loco ipſo, vbi eſt do
mus, q̃ vocatur camera fiſci, ſicut appellatur ius. locus, in quo
redditᷣ ius, qđ eſt falſum, quia eſt extra propoſitum nr̃um, quia
hic loquitᷣ de acquiſitione bonorũ fienda per fiſcũ. Quare dr̃,
7 ipſe, &c. vt ff. d iuſt. & iu. l. pe. † vel pprie loquẽdo appellatᷣ impe
rialis camera q̃cquid ad cõmodũ pecuniarũ imperii pertinet.
pbatᷣ in l. ſed & Celſus, in princ. ff. de ↄh. emp. ſicut menſa dr̃ ip-
ſa negotiatio magis, q̃ locus, vbi menſa tenet, vt l. cũ pr̃. §. men-
ſę. ff. de leg. 2. & l. fi. de inſtito. Alia vero, quæ ad iuriſditiones, &
honores imperii ptinent, & non ad cõmodũ pecuniarium, &
burſale, ↄtinentᷣ noĩe Reipub. & nõ fiſci, vt d. l. Celſus. ĩ princ.
g & l. 1. § hoc ĩterdictũ. ff. ne qd i loco publico g. † Ex p̃dictis pbatᷣ,
8 qđ idẽ eſt dicere, pcurator fiſci, & pcurator cameræ, & ita vtitᷣ
9 curia Ro. † Quæro, nũqd camera fiſci, & Imperatoris ſint idẽ.
Gl. dicit, ꝙ nõ, licet eadẽ priuilegia habeãt. Cõtra hoc vr̃ caſus
ĩ d. l. 2. §. hoc interdictũ. ibi, res enim. ff. ne quid in loco pub. &
in l bene a Zenone. C de quadri. pſcr. Rñ. aut accipimus came
rã Imperatoris, prout eſt imperator, & ita loquũtur ↄria. Aut
p ut eſt priuatus, & tũc differt camera imperii a camera ſua. Et
ita loquitᷣ hæc gl. & ideo dr̃ alius pcurator Cęſaris, & alius p-
curator

ADDITIONES.

a Non ſunt idem. Adde Bal in l. conſtituit. ſup. de pæ. iud. qui ma. in eundem in l. pro perandum ſup. de iud. per illum tex. & Bal in l. ſi pignus. ff. qui pot in pig hab. & Iac Bebuſ hic, nu. 2. & ibi dixi, in uer publico
b L ſi pignus. Et ibi ad hoc vide omnino Bald. in l. ſi hypothecas. ſup. de remiſ. pig.
c Alex. Circa fi. in l. conſtituit. de pæ. iud. & ibi duo verba per Bar. & dicit Bal in l. properandum ſup. de iud. ꝙ ſola ciuitas Romana habet fiſcum, & non alia, per illũ tex & uide Bal. in proœ Digeſt.
d Reſpublica Quomodo accipiatur, dic vt per iſtum no tex. in l cum rem. ſup. qui po. in pig hab. Spe. in ti. de reſti. in inte. §. 3 ver. idem quoque ſit. el 3.
e Ale. Romanorũ Reſpublica quo accipiatur in dubio, an intelligatur de Romana unde quod no Bal in l. 1. C comm. de vſuc. Et an ciuitas dicatur reſpublica, vide Bal. in l. 3 in fi. ſup de ſen. quæ ſine cer quan. profe. per Bal. in proœm Digeſt. circa prin. Ale Fiſcus & Reſpub. an idem ſint, adde Bal in rub. C de hære. vend. & in c. 1. de feu. Marchię, vbi dicit ꝙ reſpublica eſt ꝑut vita in corpore humano, fiſcus eſt prout ſtomachus in hoie, quia eſt ſaccus ipſius reipub. Et in quo differant, uide Bal in l 3 in fi de pœ. iud. qui male iud & in l 3 de hær. vel act vend. Ciuitas a fiſco in quo differat, Bar. l. item veniunt. § ait ſenatus. de pet. hær. in 3 10. &c. & Cy. in l mãc. de ſer. fug ubi dixi per illum tex quod fiſcus, & reſpu idem ſint. Barto. in d. l. 1. de pœna iud quod limita, ut ibi per eos & Fulg in mancipia & vide Bar. in l. licitatio. §. fiſcus, de publicanis. vbi fiſcus non tenetᷣ ſoluere uecti. Reſpub ſic, & per Cy. in proœ Digeſt. in prin. ubi dicit, quod nõ ſunt idẽ numero, ſed quod habent idem priuilegium, ita ſequitur ibi Ang
f Ale. Non eſt idem cum fiſco, &c. Vide Bart in d. l. 1. inf de bo vacan lib. 10. Vide q̃
* ibi dixi in apoſtil *Bal. in rub C. de priui fiſ. dicit, quod fiſcus eſt ſaccus Cæſaris, vel Regis, vel Reipublicæ, & quod municipia non habẽt fiſcum, nec epiſcopatus eccleſiæ hẽt fiſcum, & ibi ponit quæ ſint Cæſaris de per ſe, & quæ fiſci. & Bar in l. item veniunt § ait ſenatus. ff de pet. hær. & ideo ciuitas non hẽt tacitam hypothecam, ſicut fiſcus, ſecundum gl. & Bar in l. 2. C. in qui. cau. pig. taci contrah & in l ſimile. ff ad munici.
g Ale. Commodũ Bal. in l. 3, in 4. q. de hær vel act. uen. dicit quod Reſpublica habet duo patrimonia, unum uocatur fiſcale, & alterum Reipublicæ.

10 curator fiſci, vt in hac gl. †Quæro, vnde fiſcus dr̃. gl. dicit, quod
a dr̃ quaſi fiaus, i. firmus, quia ſemp̃ eſt diues, & ſoluendo. a Vel
dic, quod idẽ eſt, quod ſaccus. quod declara, vt in gl. in l. in pro
11 uinciis. ſup. verbo, fiſcalis. j. de nume. & actu. li. 12. †Quæro, qd
differt hic titulus a titulo de priuilegio fiſci. Dicit glo. ꝙ hic tra-
ctatur de iure cõi, & ſpeciali fiſci. ibi de cõi tm̃, & ĩ ſũma Azo,
dr̃ idem. ſ. de ſpeciali tm̃. Ita habent quidam hic in glo. quælibet
lectura poſſet ſuſtineri recte intelligẽdo, tñ ea dictis gl. non po-
teſt haberi intellectus. Sciendum eſt ergo, ꝙ fiſcus habet q̃dã
iura ſingularia, adeo ꝙ alij hẽre non pñt, vt cum tractamus de
procuratore fiſci, hoc eſt ſingulare ĩ fiſco, quia nullus alius hẽt
ꝓcuratorem fiſci, niſi fiſcus. cum tractamus de cauſis trãsferẽ-
dis in fiſcũ, vt ff. eo. l. 1. & quaſi per totum iſtum librum. Qñque
hẽt quædam iura ſingularia ex ſingulari, & ſpeciali conceſſio-
ne Principis ꝯcedentis hoc fiſco, & non alij, vt l. 1. j. eo. tit. & in
multis alijs legibus, ut l. 1. j. de vẽd. re. fiſc. cum pri. comm. & de
iſtis loquit̃ hæc rub. & ſequẽtes tres tituli. Quædam ſunt iura, q̃
ꝯpetunt fiſco, & aliis, tñ fiſcus habet priuilegium, vt aliis præfe-
rat̃, vt in actione perſonali, & hypothecaria, & ſimil. & de hoc
loquit̃ tit. de priu. fiſci. Similis dr̃ia eſt inter tit. de iure dot. & ti.
de priu. dot. Hoc ergo vult dicere gl. quod hic loquit̃ de iure cõ
muni, & ſpãli. hoc eſt, de iure communi, quod competit fiſco.
quod alteri non competit nec poteſt congruere, & de ſpeciali,
quod competit fiſco tantum, ꝙ poſſet alteri congruere, tñ non
placuit Imperatori cõcedere. & ꝙ ſequitur ibi, de iure commu
ni tantum. ſubaudi, in quo fiſcus eſt priuilegiatus, vt ſ. dixi. ſi ha
bes ibi, de ſpeciali tantum, capone, i. de priuilegio, quod fiſcus
habet in iuribus competentibus ſibi, & alteri. Quæro, in quo
differt hic tit. a ſequentib. cum in hoc tractetur de iure commu
ni fiſci. Reſpon. hic titu. eſt generalis. ſequentes vero tit. ſpecia-
les, vt in gl. habes, & bene, & ita declara hanc gloſſam.

ADDITIO.

a Soluendo. Adde Bal. in l. 1. in fi. ſup. de hær. vel actio. vend.

LEX PRIMA.

1 *Donatarius a fiſco conuentus actione hypothecaria tenetur probare donationem præceſſiſſe, ut poſſit abſolui.*
2 *Fiſcus habet bona debitoris tacite obligata ex cõtractu, vel quaſi, ſed an ex delicto, remiſſiue.*
3 *Dominus alicuius rei, quod quis præſumatur durare.*
4 *Priuato agenti hypothecaria contra donatarium incumbit probatio, rem prius ſibi hypothecatam, quam donatam, fiſco non.*
5 *Ratio dubitandi in iſta lege quæ fuerit.*
6 *Donatio dicitur perfecta ad hoc, ne poſſit obligari res donata, quando fuit tradita.*
7 *Creditores futuri, quando reuocare poſſint alienata.*
8 *Fraus in debitore alienante eo ipſo præſumitur, quando ſcit ſe creditorem habere, vel habiturum eſſe, & bona eius non ſufficere.*
9 *Probatio prioritatis temporis poteſt fieri teſtibus publicatis, ſi in primis articulis tempus non fuit deductum.*
10 *Actio pœnalis non datur contra hæredem.*

SI priuſquàm. Hæc eſt notabilis lex, & bona,
& male cõiter intellecta, bĩ hoc
1 intendit. † In dubio donatarius a fiſco ꝯuẽtus hypo-
thecaria, debet probare donationẽ præceſſiſſe, vt ab-
a ſolo ſequatur. h. d. ſm̃ primam lect. a Ad euidentiam præmitte,
a qd̃ † fiſcus hẽt bona debitoris tacite obligata ea ꝯctu, vel quaſi,
vt in gl. Sed an ex delicto debitoris bona habeat obligata taci-
te. dicetur j. in l. unica in pœnis fiſc. cre. præferri. Iſtẽ ſcias, ꝙ hic
filij donatarij quærebãt a principe ſua ſponte, hoc eſt, ex eo, ꝙ
habeat̃ ad eos regreſſus per actionẽ de euictione, quã pr̃ pro-
miſerat. Hoc præmiſſo pone caſũ in nube, vt in lra iacet, vt j. de
clarabo. Et dic ꝙ pr̃ meus donauerat quędam prędia Titio, de
inde ꝯait cũ fiſco, fiſcus agit ꝯ Titium hypothecaria ꝓ his præ
diis. certe ſi Titius probat ſibi fuiſſe donata anteq̃ ꝯheret cũ fi-
ſco, fiſcus non poteſt agere hypothecaria, nec tãquã ſit factum
in fraudẽ creditorũ. Sed ꝯ, ꝙ immo qui agit hypothecaria, pro
bare dẽt rẽ fuiſſe in bonis debitoris l. & quę nondum ſunt. §. ꝙ
dr̃. ff. de pign. Sol. Quidam dñt hic ſpeciale in fiſco. hoc eſt fal-
ſum, qa nec ius, nec æquitas hoc dictat, ꝙ actore non probante
reo incũbat onus probandi. l. qui accuſare. ſ. de eden. vnde gl.
alio mõ ſoluit, ꝙ hic ꝓbat eo ipſo, ꝙ ꝯrium non probatur. hoc
5 eſt violare literã. † Tertia ſol. eſt, ꝙ hic vtraq; pars fatebat̃ fuiſſe
p̃ris qui donauit, vnde p̃ſumit̃ duraſſe quoad cũ fiſco ꝯxit, ut
l. id, ꝙ nr̃m. ff. de reg. iu. & l. ſiue poſſidetis. ſ. de probat. & hãc te
net gl. q̃ eſt vera recte intelligẽdo. Tñ ꝓ declaratione iſtorum
quæritur, vtrũ hęc lectu. cõtineat ius commune, vel ſingulare
in fiſco gl. ſup. rub. dicit, ꝙ ꝯtinet ius cõe Præterea de iure cõ-
muni eſt, ꝙ id, ꝙ ſemel fuit nr̃m p̃ſumatur nr̃m durare, niſi ꝓ-
bet̃ ꝯriũ. vt dictũ eſt. Præterea tex. vr̃ hic dicere idẽ in aliis cre-
ditorib. dũ dicit, ꝙ circa fraudẽ creditoris, &c. In ꝯtrũ eſt veri-
4 tas. † Pro cuius euidẽtia dẽs dicere, ꝙ ſi priuatus agit hypothe-
caria ꝯ donatariũ, ſibi incũbit onus ꝓbãdi rẽ fuiſſe ſibi pri⁹ ob
ligatam, q̃ donatã. l. de reb. ſ. de do. ante nup. q̃ eſt ſingularis ad
h illud ſed eſt ſingulare in fiſco, b ꝙ donatario incũbat onus pro
bandi rẽ prius donatã, q̃ obligatã, hic eſt caſus. Pone ergo ĩ ter
minis caſum. donatarius fuit ꝯuẽtus actione hypothecaria a
fiſco. fiſcus ꝓbãt ꝯctũ fuiſſe de mẽſe Maii, donatarius ꝓbat do
nationẽ fuiſſe factã eodẽ mẽſe Maij. vñ nõ ꝯſtabat de priorita
te, & poſterioritate tp̃is, qs dẽt obtinere? Rñ. qd̃ onus ꝓbãdi in-
cũbit donatario; & ſi hoc probat, non reſcindit̃ p̃ hypotheca-
riã, vel tanq̃ alienata in fraudẽ. Secus ſi priuatus ageret, vt d. l. d.
reb. qd̃ eſt notandũ, & ſm̃ hãc lec. hęc lex ꝯtinet ius ſingulare.
Nõ ob. gl. rub. qa nõ dicit verũ. Itẽ nõ obſt. qd̃ de iure cõi p̃ſu-
mit̃ duraſſe dñs, niſi ꝓbet̃ ꝯriñ, qa hic vtraq; pars fatebat̃ ipſũ
dñm fuiſſe, & ipſum eundẽ alienaſſe, ſed de prioritate tp̃is, &
poſterioritate dubitat̃, ꝙ hac lege determinat̃. Nõ ob. tex. q. ur̃
dicere idẽ in aliis creditorib. qa pone caſum, vt ĩ gl. dr̃, & nihil
facit. quaſi dicat, fiſcus nõ p̃t illã reuocare p̃ hypothecariã, vel
tanq̃ alienatã in fraudẽ creditorũ, ſi hoc fuerit ꝓbatũ, nõ dicit
5 de aliis creditorib. agẽtib. † Ex hoc apparet, q̃ fuit rõ dubitandi
in l. iſta, vtrũ fiſco incũbat onus ꝓbãdi de prioritate tẽporis, ſi-
cut priuato. & hæc lex remouet, & eſt melior rõ, q̃ illa, q̃ ponit̃
in gl. nr̃a. nemo. n. dubitat, ꝙ ob ſo bonorũ nõ trahat̃ ad p̃terita
bona, qa clarũ ẽ. qd̃ qs nõ põt alienare aliena bona, vt iura vul
c gata dñt. Quæro, dr̃ hic, † ꝙ dẽt probari donõ pfecta, qualiter
6 ĩtelligat̃ perfecta? Rñ. ſimplici ꝯuentione dr̃ donõ pfecta, hoc
eſt irreuocabilis. Inſti. de dona. §. aliæ & l. ſi qs argentũ. ſ. de do-
natio. Sed quantũ ad pñtẽ mãm intelli̇r pfecta. ſ. traditione. Añ.
n. q̃ res tradat̃, donãs remanet dñs, & ſic põt eã obligare, arg. l.
qd̃ ſępe. §. ſi res. de ꝯh. emp. dt gl. de hoc eſt tex. in l. fi. §. Lucius.
ff. de don. facit ſ. de rei vẽd. l. quoties qd̃ eſt notandũ, & altero
die de facto habui. Venio ad ſcdãm lect. In dubio donatarius
reuocatoria ꝯuẽtus a fiſco, dẽt ꝓbare donõnẽ p̃ceſſiſſe, vt abſo
lutio ſubſequat̃. h. d. hęc differt a prima, qa hic agit̃ Pauliana, I
p̃cedenti agit̃ hypothecaria Et no. ea iſta lec. qd̃ creditorib. fu-
turis nõ ꝯpetit ius reuocãdi alienata in p̃teritũ tanq̃ in fraudẽ
creditorũ. & in hoc eſt ius cõe inter priuatũ, & fiſcũ. ſed ſi de
prioritate, & poſterioritate dubitatur ne fraudet̃ fiſcus, eius fa-
uore donatario incũbit onus probationis. caſus ẽ hic. d Op. † ꝙ
d creditores futuri poſſint reuocare, vt no. ſ. de don. ante nupt.
7 auth. ſed iã neceſſe. & ff. qui, & a qui. l. ſed ſi maritus. in fi. Dic er
go bř, q̃nque in p̃teritũ fuit facta alienatio ficta, & imaginaria,
& ſic perinde eſt, ac ſi nõ eſſet alienata, & idẽo tũc futuri credi-
tores poterũt reuocare. ff. de ꝯhen. emp. l. nuda, & l. imaginaria
de reg. iu. Qñq; alienatio eſt fcã vere, & tunc aut creditores fu-
turi ſunt hi, quorũ pecunia priores liberati ſũt, tũc poterũt re-
uocare. l. ait p̃tor. §. ita demũ. & l. niſi priores. ff. q̃ i frau. cre. Aut
ñ & tũc ſi q dẽt p̃ alienationis nullo mõ cogitauerat de futuris
creditorib. & tũc nõ cõpetit eis reuocatoria, qa nõ põt dici in
eorum fraudẽ alienata. & ita loquit̃ hic. Sed ſi iã de futuris cre
ditorib. cogitauerat, eis poteſt cõpeter̃ reuocatoria vulg, ut d. l.
ſi maritus. in fi. ff. qui, & a qui & d. auth. ſed iam neceſſe. & iſta
8 † fraus p̃ſumit eo ipſo, ꝙ ſcit ſe creditorẽ hr̃e, vel habiturũ eſſe,
& bona

ADDITIONES.

a Pri lec. Vide Ang. in l. matrem ſup. de proba allegantem iſtum tex. No. ꝙ legitime factum ex ſuperueniente cauſa, non retractatur.
b Fiſco. Adde quæ ſit ratio ſingularitatis, per iſtum in l. non puto. ff. e. & Ale. in l. & quæ § quod dicitur. ff. de pig. * adde Roma. ſuo ſing. 158. Agens hypotheca. late per D. Rip. in l. ſi debitur, nu. 9. 10. cum ſeq. ff. de hyp. & pigno. vbi tradit intellectum huius legis, ut per eum. D. Alcia. tract. præſump. reg. 3. præſump. 43. nu. 5. ubi reprobat intellectum ad tex. iſtum.
c Ale. Dicunt No. ꝙ ſi eadem die bona fuerunt donata, & hypothecata fiſco, præſumuntur hypothecata fiſco, & poſtea donata. Idem no. Ald. in l. ſi debitor. ſup. de priui. fi. Idem in dote, ſecundum Bal. in l. ad exactionem. ſup. de do. promiſ. per Bal. in l. & quæ nondum § 1. ff. de pig. vide tamen ſing. Bald. in d. l. de rebus, vbi præterquam in illo caſu videtur, ꝙ fiſcus non habeat hoc priuilegium, ſecundum ꝙ pulchre no. per Bar. in l. ſi is qui. in fi. de iu. fiſ. Sed contra iſta hic dicta per Barto. idem Bar. videtur expreſſe contrarium voluiſſe in l. non puto. ff. de iu. fiſ. per illum text. dicit enim ibi, ꝙ ſi reperiantur duo inſtrumenta eadem die confecta, præſumitur præceſſiſſe inſtrumentum priuati, & non fiſci cogita. Ale. Hypothecaria agens tenetur probare rem fuiſſe in bonis debitoris Spe. in tit. de pig. §. 1. uer. ſed an agens. Cy. in l. ſi te non renitente. in fin. de precario, & Spec. in tit. de oblig. § 1. uerſic. quid debet creditor & uer. ſed quando, & ibi dicit, an ſufficiat probare tunc debitorem tenuiſſe, ubi diſtinguit ſi agatur contra extraneum, quod non, ſi contra debitorem vel habentem cauſam ab eo debitore, ſic. uide Bar. in l. de reb. ſup. de don. ante nup. poſt Cyn. ibi, & de materia uide Cyn. Bar. & Sal. in l. cum res. ſi aliis res pign. da. ſit. & Flor. in l. ante omnia. de proba. & Bal. & Sal. in l. rem alienam. ff. de pign. ac de quo D. Ang. Are. in §. item Seruiana, In ſt. de ac. in uer. ſecundo pro euidentia. adde Ange. in l. matrem ſup. de prob. in fi. & Are. in § item Seruiana. & Lud. Ro. in ſuis ſingularibus, in litera I nu. 59. Et intellige hæc dicta, ſiue agatur, uel conueniatur fiſcus, ſecundum Ia. de Are. & Cy. in d. l. de reb. per illum tex. & eſt ratio, quia qui aſſerit ſe creditorem nullum ius in re deducit, ſed ſolum fundat ſe in prioritate temporis, ideo debet probare, ut dixit Barto. in l. non ſolum. §. ſed ut probari. ff. de operis nouinun. & in l. matrem, præalle. & ibi Bar. Bal. & Sal. & Barto. in l. ſi is, qui. ff. de iure fiſci, & Are. in §. item Seruiana. in uer. no. ex hoc Barto. in l. ait prætor. §. ita demum. ff. de his, quæ in frau. cred.
d Ale. Caſus ẽ hic. An futuris creditorib. cõpetat reuocatoria rei alienatæ tanq̃ alienatæ in fraudẽ creditoris, vide Bal. in rub. q̃ in frau. cre. ubi, q̃ni [illegible] cõceſſit [illegible].

a & bona eius nõ ſufficere, vt l. ſi quis ff. q̃ in frau. cred. a Opp. ff. eo. l. non puto vbi in dubio ſuccũbit fiſcus, ſi de prioritate, vel poſterioritate nõ ꝯſtat. ſm ꝙ Dy. ponit ibi caſum Sol intelligo legẽ iſtã ſtricte ſ. de natatio cõuento. aliter ſtaret ſignaliter illius l. non puto.

9 † Quæro, ſi in hypothecaria, vel Pauliana probaui mihi rẽ donatã eſſe, vtrum poſt publicationem teſtiũ potero probare donationẽ pceſſiſſe: rñ. ſic, niſi in priorib. articulis ſuiſſet articulatum de tpe, arg. ex. de teſti. c. ea tenore. & dicit ſ. de proba. auth. q ſemel. Venio ad tertiã lect. ad cuius euidẽtiã præmitte, ꝙ ea tit. de h. s. q̃ in frau. cred. oriĩ q̃dã actio in factũ ꝯ alienãtẽ, q̃ ad hoc eſt utilis, vt per ceſſio. bo. alienans in fraudẽ, non effugiat penã carceris. l. 1. in fi. ff. quæ in frau. credi. & ſm

10 hanc lect. bñ h. d. Actio, † q̃ datur ꝯ alienantẽ in fraudẽ. non intentatĩ ꝯ hr̃dem, ſi probat alienationẽ pceſſiſſe deb. tñ. h. d. Iſta lect. non placet, q̃a illa actio cum ſit penalis, vt ex maleficio, nõ dat ꝯ hr̃dẽ. l. in honorariis. ff. de act. & obli. poſtrom. q̃d hęc lec. procederet, examina eam per teipſum, vt in glo quia clara eſt.

A D D I T I O.

a Cred. An confeſſio dotis facta conſtante mrimonio p̃iudicet creditori, uel dicat facta in fraude creditorum tam p̃ntium, q̃ præteritorũ, & futurorum. de quo p Bar. in l. ſi cõſtante in prin. in uer. q̃ro quid ſi uir ff. ſol. mat. & in l. ſi ſup. qui pot. in pig. hab. poſt gl. ibi, & gl. in l. 1. de do. cau. mor. p Bar. Imo. & Raph. in l. 1. ff. ſol. mat. & Bal. concludere ui ꝙ ſit facta in fraudem, cum qua opi tranſeunt Bal. & Imo. & Cum. in d. l. ſi conſtante. Sed utrum iſtud habeat locum in præteritis, & futuris, eſt dubium, de quo uide gl. Bart. & Bal. in auth. ſed iã neceſſe, ſup. de do. ante nup. & ibi Cy. & Sal. & magis cõm eſt opi. ꝙ non hẽat locum in futuris, contra gloſſ. in d. authen. ſed iam neceſſe, niſi eſſent aliqua indicia ꝙ uoluiſſet fraudare creditores et futuros, quæ fraus quõ p̃ſumatur, uide Bal. in conſi. incipit. Punctus talis eſt, maritus, &c. in fi. & Bar. in d. l. ait prætor. §. ita demum. & Bal. in rub. eo. tit. in uer. quo cum conceſſiſſem. de quibus uide Are. in §. fuerat. Inſtit. de act. in uer. quid autem ſi donadem in l. 2. §. creditum ff. ſi cert. pet. Alexan. Sed an fiſcus habeat neceſſe uti reuocatoria in fraudem creditorum, ſicut priuatus, uide Bal. in l. ſi. ſupra de reuo. his, quæ in frau. cred.

L E X II.

1 *Suſceptores dicuntur hodie theſaurarij.*
2 *Tabulariorum officium, qui cum ſuſceptoribus mittebantur, erat ſæpe ſuſceptoribus dicere debitores fiſci non computare principaliter.*
3 *Ratiocinatores ſi computant rationes, quando eorum computatio habeat uim ſententiæ, & ex ea oriatur exceptio rei iudicatæ.*
4 *Cõputatio ſimplex erronea non nocet, nec habet uim ſententiæ erroneæ.*
5 *Lex iſta an habeat locum in computatione iuridica, & uere facta.*
6 *Cõputatio facta ab eo, ad cuius officiũ ſpectabat, quos effectus producat.*
7 *Computatio erronea uſq; ad 10. annos retractatur, poſt habet uim ſniæ.*
8 *Lex iſta, quod habeat locum in officialibus aliarum ciuitatum.*
9 *Ciuitas habet officiales triplicis generis.*
10 *Calculatio facta inter priuatos, quam fidem faciat.*
11 *Sententia lata per delegatum, an poſſit per ſuperiorem approbari.*
12 *Notarius expedienda per iudicẽ expedire nõ poteſt: notarius enim ea tñ, quæ ſunt uoluntariæ iuriſdictionis, expedire poteſt, ſi ſibi committuntur.*
13 *Productio actorum poteſt per notarium expediri.*

Inſtar. Cõputatio facta a tabulariis, ſeu calculatorib⁹ vim ſniæ nõ hẽt, quo ad ꝯdẽnationẽ & abſolõnẽ, niſi p iudicẽ ꝯfirmet, h. d. ſm vtrãq; lec. Et q̃a lex iſta ꝯſueuit reputari difficilis, p eius declõne diuido gl. q̃a primo p̃mittunt q̃dã ad euidẽtiã. Scdo examinat lec. Tertio circa eas format tria dubia. Vltimo inducit in ar. ad q̃õnẽ, & poſtea colligit q̃dã notabilia. Scda ibi, horũ. Tertia ibi. & ſũt hæc vera. Quarta ibi, itẽ uo hic ar. hoc p̃miſſo uidebitis hãc legẽ clarã. Ad euidẽtiã ſcias primo

1 q̃d eſt ꝯputatio. dic vt in gl. ibi. mittere ẽt ad quartarolos. † Scdo ſcias, ꝙ olim mittebanĩ ad prouincias tabularii cũ ſuſceptoribus, vt dĩ gl. hic, & mittebanĩ ſuſceptores q hodie vocanĩ theſaurarij, & cũ eis mittebanĩ aliq notarij, & ita hodie obſeruat curia

2 Romana. † Tertio ſciẽdũ eſt, ꝙ iſtorũ tabulariorũ offm̃ erat ſæpe, & frequẽter dicere illi ſuſceptori. ſeu theſaurario, q erãt debitores, vt eos exigerẽt, ñ ãt erat eorũ offm̃ ꝯputare. Dicit gl. ꝙ intellige verũ principlr, ſed p quãdã ꝯñtiã ad eorũ offm̃ ſpectabat ꝯputatio. Nõ. n poterãt aliquẽ denũciare eſſe debitorẽ, niſi poſſẽt ꝯputare rõnẽ, ex qua illud apparet. Hoc p̃miſſo ad euidẽtiã, venio ad caſũ i terminis, & ſic itro ſcdam partẽ gl. pone, iſti tabularij ꝯputauerũt vnã rõnẽ, ex qua me aſsignauerũt eẽ de-

3 bitorẽ fiſci in certa quãtitate. † Quærit, vtrũ iſta ꝯputatio & aſſignatio uim ſniæ hẽat, ita ꝙ poſsit fieri ꝯ me executio, & non admittar ad defenſionẽ, ſicut nec poſt ſniam. Rñ. Impator, & dĩ. ꝙ nõ, niſi talis ꝯputatio fuiſſet approbata p pcuratorẽ Cæſaris, h. d. & ſm hoc nõ hẽat uim ſniæ ꝯdẽnatoriæ. Vel pone ſcdo ꝙ tales notarij, vel calculatores ꝯputãtes rõnem, ſcripſerũt me nil dẽre, & me integre ſolui ſſe. Quæro an ex tali ꝯputatione oriaĩ exceptio rei iudicatæ, ſicut per ſniam oriĩ: Rñdet imperator ꝙ nõ, niſi fuerit approbata p procuratorẽ Cæſaris. Iſtę ſũt duę lecturæ, q̃ ponũtur in ſcda parte gl. Horũ aũt ꝯputatio nõ eſt rata, niſi ſic facta ratificet, vñ prima nõ hẽt vim rei iudicatę, q̃tũ ad executionẽ, nec ſcda q̃tũ ad abſolõnẽ. Et licet gl. uideat facere dñam iñter primũ, & ſcdm caſum in pſona iudicis, q̃a prima loquiĩ in pſide, ſcda loquiĩ in pcuratore Cęſaris. Hęc non notat iuris miniſteriũ, ſed facti accidentiã, ut patet ex ſcda par. gl. & legib. alleg. i ea. & hoc no p iſtis rõcinatorib. monetę, q faciũt ſcribi rõnes, & ſilia. Venio ad 3. par. gl. & circa has lec.

4 q̃runĩ tria. † Primo, an hoc ſit verũ ſi cõputatio ſit facta p errorẽ. rñ. ſic. Differt. n. a ſnĩa. Nã cõputatio ſimplex facta p errorẽ nullo mõ nocet. In ſnĩa vero diſtĩguiĩ, aut ẽ expſſus error, aut ñ. l. 1. ff. q̃ ſen. ſine app. reſcin. Et ſic apparet, ꝙ ꝯputatio erronea

a nõ hẽt vim ſniæ erroneę. † Quæro, vtrũ hęc lex hẽat locũ in cõ-

5 putatione iuridica, & vere fcã. Rñd. ꝙ aut cõputatio eſt fcã ab eo, ad cuius offiũ nõ ptinet, & ſine dubio nõ hẽt vim ſnię, imo

6 nullũ effectũ, vt ſ. ſi a ñ ꝯpe. iu. † Aut fcã ab eo, ad cui⁹ offm̃ ſpe-

b ctabat b & tũc nõ hẽt vim ſnię, vt mãdeĩ executioni, vel pariat exceptionẽ rei iudicatę, vt hac lege, ſed valet quo ad alia. Primo, q̃a ex tali ꝯputõne aſſignata iudici pt iudex pcedere ꝯ illũ aſſignatũ debitorẽ, niſi ille legitime defendat, vt j. de apo. pub. l.

7 1. & dictũ ẽ ſ. circa caſus poſitionẽ. hẽt ẽt † aliũ effectũ, q̃a ſi q dẽ aliqs vult reuocare ꝯputõnẽ rõne erroris habiti in ꝯputatione, hoc pt facere vſq; ad 10. ann. tm̃, vt l. calculi. ff. de admi. rerũ ad ciui. ptinẽ. & ſic poſt 10. ann. hẽt vĩ ſnię diffinitiuę. Aut qs vult retractare ꝯputõnẽ reſpũ gſe adhibitę i ea, vt q̃a calculator admiſit aliq̃ expẽſam, quã admittere nõ dẽat, vel ꝯputauit i calculo, ꝙ ꝯputare ñ debuit, & tũc pt retractare vſq; ad 10. vel 20. an. ſm diſtĩõnẽ poſitã i l. orẽ. §. 1. ſ. de pſcr. 10. vel 40. ann. Et ſic poſt illa tpa hẽt vĩ rei iudicatæ. Sed ſi fuiſſet deductũ in ſnĩam iudi-

c cis, ſtatĩ hẽt effectũ ſuũ, hoc vult dicere tertia ps gl. c † Quæro,

8 vtrũ hęc lex hẽat locũ i officialib. aliarũ ciuitatũ. Vĩ hic, ꝙ ſic, ex g. hic in fi. & ſ. in rub. q̃ dĩ, ꝙ hæc lex ꝯtinet ius cõe, & placet. Nã hęc l. ꝯtinet ius ſingulare i fiſco, q̃a facit mẽtionẽ de q̃buſdã officialib. quos ſolus fiſcus hẽt, vt dixi i euidẽtialib. ſed i

9 effectu iuris ꝯtinet i⁹ cõe. † Vt igĩ hoc declarẽ, ſciẽdũ ẽ, ꝙ ciuitas q̃tũ ad ppoſitũ ſpectat, hẽt officiales triplicis gñis. Quidã. n. ſũt calculatores, & reuiſores rõnũ tm̃, & tũc q̃d eorũ calculatio operei, dcm̃ ẽ. ſ. Quidã ſũt iudices, ſeu ſyndicatores, q̃ hñt oẽs officiales ꝯdẽnare, vel abſoluere, & tũc ꝙ operei eorũ ſnĩa, ẽt ſ. dictũ ẽ. Quidã ſũt adminiſtratores, vt priores, & ꝯſules, ſeu antiani, ſm diuerſitatẽ locorũ, & iſtorũ deciſio, ſeu ꝯputatio, q̃d operet, hẽs i tex. ſ. de trãſ. l. pſes. Etiã hæc ſũt multũ vtilia p calculationib. & ꝯputationib. q̃ quotidie fiũt, mõ hẽs iſtã mam, q̃

10 eſt multũ vtilis & quotidiana. † q̃ro, q̃d i ꝯputatione facta inter

d priuatos. Rñ. q̃ñq; iter priuatos erat lis & calculator d fuit poſit⁹ a iudice iter eos, & talis calculatio valet. & plenã fidẽ facit. l. 1. ſ. de uſu. & fruc. lega. poſſet uñ p̃textu erroris officio iudicis hoc ꝯminẽtis retractari, vſq; ad ſnĩam. ſ. de iur. & fac. ign. l. error, & l. arbitrio ff. qui ſatiſ. cog. & l. fi. a qui. app. non licet. Si uero ꝯputatio eſt facta ab ipſis partib. tũc ſunt aduertẽda uerba aſsignationis, vt ſi quidẽ ꝯtineãt calculationẽ tm̃, reſpectu erroris põt q̃ñcunq; reuocari, vt ſ. de erro. calc. l. j. Si uero ꝯtinerent pactũ, vel trãſ. gñalẽ, vel ſpãlẽ, tũc facerent p̃iudiciũ, ut l. emptor §. Lu-

e cius. ff. de pac. & ſ. de trãſ. l. ſi q̃dẽ. e † Venio ad quartã par. gl. &

11 inducit gl. iſtam l. ad duas q. de prima uide gl. q̃ bene determinat, de ſecunda uide p Inn. extra, de off. dele. c. prudentiã, & ibi no. Bernat. in gl. 2. in fi. & uide ibi gl. i §. diffinitiua ver. itẽ ſi plu-

f res iudices f gl. q̃rit, an ſnĩa lata p delegatũ poſsit per ſuperiorem approbari, dic ut l. licet. ſ. de iu. Itẽ de arbitrio, an poſsit ratificari

12 ſnĩa ab illo data. † Vl. gl. no. ex l. iſta, ꝙ illud faciendum eſt p iu-

g dicẽ, ꝙ nõ põt per notariũ expediri. g alleg. l. a procedẽte. ſ. de dila. Dicbr̃. ꝙ illud, q̃d eſt faciendũ p iudicẽ, cũ plenã cãæ cognitionẽ reqrit, nõ põt expediri p notariũ, ẽt ſi ſibi cõmittatur, vt l. nec quicq̃. §. vbi decretũ. ff. de off. procon. & leg. Ea uero quæ eſſent uolũtariæ iuriſdictionis, poſſent per notarium expediri,

13 ſibi cõmitterentur, quia in hoc ipſe eſt iudex. † Nõ tamen reperio, quod apud notariũ poſsint expediri al.qua, niſi ſola productio

ADDITIONES.

a Sententia. Ego limito, niſi error eſſet modicus. Bald. in l. cui. ff. de condit. & demõ. idem in l. omnem. ſup. ad Tertullia. & quid ſi fuerit erratum in calculo tẽporis, Pau. de Caſt. conſi. 34. Barb. conſi. 70. col. 7. lib. 3. Menoch.

b Menoch. Spectabat. Paril. conſi. 89. nu. 4. 5. 6. 7. lib. 1. & conſ. 96. nu. 32. eo.

c Ang. Quæro, an q̃ñ fit aſſignatio huius cõputationis iudici, & ſm eã iudex pronunciat, deat ille, q geſſit, citari. Vĩ ꝙ ſic, alias nõ ualeret ſnĩa. ff. de re iu. l. de unoquoque. Sed ut caſus in cõtrariũ in iſtis ſniis, q̃ ſuper cõputationib. rõnũ feruntur. ſ. qd pars nõ ſit citãda, & qd cõtra abſentẽ pnunciet ff. de admin. te. ad ciu. pt. l. 2. §. qd de frumẽtaria. & ibi Bar. qui dicit, qd illud ſit regulare in iſtis rõnibus, licet ibi gl. uideat dicere, qd ẽ caſus ſpecialis & ibi no. bñ hoc ſingulare dictũ.

d Menoch. Calculator. Ruy. conſi. 16. in fi. lib. 5.

e Ang. Si quidẽ. No. ꝙ dicit pbõnẽ. ſup. pxi. ibi, & plenã facit pbõnẽ & ſic no. ꝙ talis appoſitus non eſt iudex delegatus, alioqn talis cõputatio non ſolũ pbationem, ſed et executionẽ paratam hẽt. l. a diuo Pio. in prin. ff. de re iu. Ea aũt quæ ſunt probationis ſolius non habent executionem paratam, ut eſt glo. ff. de iureiur. l. ſed & ſi poſ. *So. ſen. conſi. 9. nu. 4. lib. 4. Menoch.

f Ale. Iudices. De iſta gl. uide Bal. in l. 2. ſupra ſi a non compe. iud. & Bart. in l. licet. ff. de iu. & in l. Pompo. de re iud.

g Non põt per notariũ expediri. Tu dic, ꝙ id, quod per iudicem debet expediri, & plenã cauſæ cognitionẽ requirit, non põt per notarium expediri, de quo per iſtum in l. 3. §. de plano ff. de off. procon. & in quib. cauſis requiratur plena cauſæ cognitio. no. Spe. in tit. de iuri. om. iud. § poſtremo, uer. ſciendum eſt.

a ductio, ac actorū. l. reos. § 1. ſ. de app. & ibi no. In quibuſdā auth. ibi poſitis. i auth. ſi appellatione. & in auth. q̄ ſupplicatio. de p̄cib. Imper. off. & facit ad p̄dicta l. 1. ſ. de aſſeſ. Non habetis alia hic, & hæc ſufficiant de materia huius legis.

ADDITIO.

a Ale. No iſtud quod Bar. uult ſup. proxi. ibi, niſi ſola productio, q̄ p̄ductio ſoſtrorum poſſit fieri coram tabellione officii, iudice abſente. Item no auth. quæ ſupplicatio. ſup. de precib. Imper. offer. & licet Bal. teneat contrariū, per no. in l. iubemus. ſup. de lib. cau. ubi eſt gl. q̄ cōfeſſio apud tabell. officii in abſentia iudicis facta nihil nocet. Circa quæ Innoc. de prob. c. quū ubi uſ teuere op. Bal. f. q̄ tabellio non poſſit recipere inſtā, ad hoc, ut dicantur de actis, niſi de iudicis commiſſione gl. ff. de teſ. ib Laurent. Bartol. inſ. de agnos. & cenſi. l. cum ſcimus. ubi ponit limitationes circa glo. l. iubemus. uide etiam Bartolum, & Baldum in d. authent. quæ ſupplicatio. & uide gloſſ. in l. hac conſult. C. de teſtament. & quod ibi notatur. Per notarium an poſſint expe. in fienda coram iudice, quod ſi iudex ſit & notarius. Bartol. in l. comperimus. de proxi ſacro ſcri. dicit, quod iudex poteſt ferre ſententiam ex actis a ſe ſcriptis. Bald. in l. iubemus. de libe. cau. tenet quod quis non poteſt eſſe notarius, & iudex, ubi iudex eſt ordinarius. Vide tamen dictum Barto. plures ſeruari in practica, & maxime in officialibus caſtrorum, qui non habent notarios, Bald. in l. ſi ſeruus communis ff. de ſtipul. ſer. qui tenet quod iudex non poſſit ſcribere acta coram ſe facta alle. tex. in c. cum a nobis. de teſti. & ita Anch. per tex. in c. quoniam. Bal. in c. cū a nobis. dixit Aut iu loquitur in iuriſdictione uoluntaria, & tunc pōt. Aut in contentioſa, & in leuib. & ſimiliter pōt in auth. niſi breuiores. ſup. de ſenten. ex b. cut. recip. Ant. in ma. oib. & non poteſt, arg. l. ne in arbitris ſup. de arb. Bal. in l. iubemus. §. ſane ā. de ſ. crol. eccl. & Anch. in c. cum a nobis. Bal. in l. ſi cōſul. de adop. ff. & Imo in d. l. ſeruus communis, ubi dicit de officialibus caſtrorum fallit tamen, niſi conſuetudo eſſe in contrarium, ut eſt tex. in cap. cum dilectus. de fide inſtr. quod tenuit Anch. in d. c. cum a nobis. quibus adde Bar. in authē. niſi breuiores ubi dicit q̄ quan lo agitur coram arbitro, qui poteſt ſine ſcriptura ex partium conuentione procedere, poteſt ipſe teſtificari de geſtis coram ſe, quaſi ex præmiſſis voluerit partes ſtare dicto arbitri, q̄ tenuit etiam Inn. in c. cum a nobis & io c. 1 de iud. & d. Abbas in c. ex literis, de probatio. & do. Ant. in c. cum ad ſedem de reſt. ſpo. & in c. ſicut de ſen. ex. Et hoc ſequitur Lud. Rom. in literra, Anot. 85. licet Ang. & D. Ant. dicant dictum Bar. ualde periculoſum & illud dictum poſſe procedere actis tendentibus circa ordinatoria iudicii, non aūt in deciſoriis. Et illud etiam ſequitur Ro. in l. ſciendum. de verb. obl. & ita procedet, quod no. Ang. in auth. niſi breuiores. Sed aduerte, quia iſta cōcordia Anth. mihi non placet, quia ſi procedit ſine ſcriptura, ad quid ponderant acta tendentia ad ordinationem litis cogita. Bald. in d. auth. niſi breuiores, dicit q̄ in ſtib. partius poteſt, ſi hoc dictat conſuetudo, alias ſecus, ſed nec iſta opi. Bald. placet, quia ſi verum eſſet, q̄ iſtud dictum eſſet periculoſum, ut ibi dicit Ang. & aperiat uiam fraudibus, quomodo poterat ualidari per conſuetudinem certe nullo modo. n. cap. ſi. de conſuetudine, quare puto in hoc conſiderandam qualitatem perſonæ iudicantis, ut ſi eſt legalis, & bonæ opinionis, procedat dictum Bart. alias ſecus, & monet per tex. no. in c. 5. de oper. no. nun. & gl. in c. expedit 12. q. 2. & Hoſt. in c. fin. de dolo, & cont. & per d. Ant. io c. poſtremo. de app. An actorum productio poſſit expediri per notariū, adde, quod idem voluit Bal. & Doc. in l. 2. ſ. de eden. Bene facit l. iubemus ſup. de epiſ. & cle. Bal. tñ in d. l. 2. dixit multum no. q̄ notarius nō pōt recipere productionem aliquā ad probandum, neque inſtra, neque teſtes, neque dictum teſtis abſque cōmiſſione, vel iudicis ſñia, per gl. in l. hac conſultiſſia § pe. ſup. de teſt. & idem Bal. in auth. quæ ſupplicatio, de precib. Imper. o. quod no. alias bene pōt recipere de iudicis cōmiſſione teſtiū examinationem, ut tex. no. in cle. 1. de off. del. & ibi Doct. & no. Inn. & Doc. in c. quū contra. de probat. q̄ tamen an ſit verū indiſtincte, quia eſt articulus diffuſus, vide Bal. & ibi Pau. de Ca. & do. meum, in l. hac cōſultiſſima. de teſt. & Gul. de Cu. Bal. & Sal. in auth. ſed iudex. ſup. de ep. & cle. & Spe. in ti. de teſte. in c. 2. de iu. in 6. & Bal. in auth. apud ſup. de ſi. milit. & per d. Abb. in cap. cum cauſam. de teſt. & Bal. & Sal. in l. iuſiices e ti. & Imo in l. ſi quis ex ſignatoribus ff. quēad. teſt. aper. & uide optimum dictum Bar. in l. admonendi. io uer. teſtis. ff. de iureiur. Et in eo, q̄ ſup. dixi notarium non poſſe recipere dictum teſtis ſine cōmiſſione iudicis, adde quod hoc verū, ſi ēr de partium conſenſu vellet hoc facere. Itē voluit Bal. in §. itē facta. de pace Conſtan. in ver. ſecundum mores, in diſcurſu. Sed aduerte, qa forte hoc non eſt verum, & moueor, qa partes pōt in enti. ſe mittere tūm teſtis, c. nunc, de teſtib. ext. de teſti. & no. gloſſ. ſententia valebit, in l. 1 de feriis. ergo ſi hoc facere poſſunt, quanto magis pōt facere, quod teſtis, minus ſolenniter iuret arg. l. 1. circa prin. ſupra de rei uin. act. Cogita. Item facit gloſſ. ſecundum Cyn. in arg. contra notarios, qui dant dilationem partibus, vel recipiunt teſtium examinationem iudice delegatore, quod non ualeat, quia illa dicta debent recipi ab habente iuriſdictionem, ut ſupra de fide inſtrum. authen. apud eloquentiſſimum, quod ultimum eſt uerum, ut in Authen. de trien. & ſemiſ. § & quod ſepe coll. tertia, quod tamen dic, ut ibi dixi. Item no. ex hac gloſſ. quod ratihabitio non trahitur retro in alterius præiudicium.

b Ang. Præiudicium Adde Bar. in l. bonorum ff. rem ratam hab. & Bal. in l. ordo. C. de exe. rei iud. In contrarium facit quod no. in gl. in l. ſi indebitum. § ſi. in gl. pe. ff. rem rat. hab. Illa eſt falſa ſecundum Ray. licet illam teneat Iac. de Are. in l. cū decem mihi. § 2. ff. de ſolut.

L E X III.

1 *Procurator Cæſaris eſt iudex inter priuatum, & fiſcum.*
2 *Adminiſtrator eccleſiæ ſicut poteſt uendicare rem, quam alienauit, ita et fiſcus.*
Idem in adminiſtratoribus aliarum ciuitatum, idem in tutore.
3 *Qui deſinit poſſidere, quando poſſit conueniri ut poſſeſſor.*
4 *Actio pignoratitia eſt perſonalis.*
5 *Venditor conſanguineus veniens ad defenſionem emptoris extranei, an poſſit ex ſua perſona petere cauſam compromitti uigore ſtatuti diſponentis, cauſam inter conſanguineos compromitti.*
6 *Interdictum fraudatorium competit, quando res aliena fuit uendita.*
7 *Edictum de his, quæ in fraudem creditorum, competit, quando quis alienat bona ſua in fraudem.*
8 *Quando agatur contra emptorem, vel contra uendentem rem alienam.*
9 *Pretium cui reſtituatur, quando agitur contra emptorem ad rem per fiſcū indebite alienatam.*
10 *Requiſita, quando fiſcus uendit rem debitoris, remiſſiue ad glo.*
11 *Deceptio ultra dimidiā iuſti precij, nō requiritur in terminis huius legis.*

Si minori. Debitori fiſci ſoluēti reſtituūt res eius indebite alienata. h. d. Caſum in terminis pone ī nube, vt litera iacet, & declarabitur ī. & aduerte, quia hæc lex eſt difficilis. Dictum eſt ſ. l. 1. quod fiſcus habet obligata bona debitoris ſui, modo fiſcus, cuius ſum debitor, vendidit rem meā minori pretio quam valebat, vel gratia, vel fraude. Certe potero petere coram procuratore Cæſaris, vt eam mihi reſtituat, & habeo probare, quod dolo, vel fraude, ſiue gratia emptoris fuit vendita, tamē debeo pretium id, pro quo erat obligata reſtituere fiſco. In hac lege habes quis eſt actor, quia ille, cuius bona alienata ſunt. habes quis iudex, quia procurator Cæſaris. habes quid debet peti, qa reſtitutio rei uenditę. lex enim dicit, reſtitui iubebit. habes quid debet probare actor, quia rem venditam minori pretio interueniente fraude, vel gratia, vt in princ. legis. habes quid debet facere actor, quia debet ſoluere debitum, vt ibi, debitam quantitatem inferenti. Quis autem ſit reus, a quo petatur. hic non exprimitur. Item qua actione agitur, hic non dicitur. Item non declaratur hic, cui debitum ſoluatur, & ideo ſupplenda eſt hæc lex in eo, quod deficit, propter quæ ſunt hic
1 varietates lecturarum † Quæro primo, cōtra quem agatur hic,
a & qua actione. Huiusgratia ſunt hic duæ lecturæ principales, vna quod agatur contra fiſcum, alia quod agatur cōtra emptorem, quę expediuntur in glo. magna, verſ. item ſi traditus erat fundus, & quaſi vſque ad finem. dicunt quidam, quod agitur ꝯ fiſcum, & probatur per tex. cum dicit, aditus p̄curator meus, qui eſt iudex inter fiſcū, & priuatū. Nam ſi ageretur ꝯ emptorē, eſſet iudex præſes prouinciæ, cum lis verſetur inter priuatū, & fiſcum ſ. ſi aduer. fiſ. l. 2. Sed contra iſtud opp. quia qui nō poſſidet, non poteſt ꝯueniri ad reſtitutionem. vt l. fin. ſ. de rei vendi. ſed fiſcus non poſſidet, quia uendidit, ergo, &c. Sol. gl. fiſcus vendidit, ſed non tradidit vel dic, tradidit, tamen hēt poteſtatē auferendi ab eo, cui uendidit, ſicut œconomus, q vendidit rē eccleſiæ, vt l. iubemus, la 2. §. ſane. ſ. de ſacroſ. eccl. ergo rem habere uidetur, vt l. qui actionem, & l. qui poteſt ff. de reg. iu. unde
2 gl. magnā ibi, ſi traditus erat. No ex hac gl. duo. † Primo, quod ſicut adminiſtrator eccleſiæ pōt uendicare rem eccleſię, quam vendidit, ita fiſcus ſi uendidit rē alienam, etiam, ut alienam ex iure pignoris forte, vel alio modo. Secundo no. q̄ idem in adminiſtratoribus aliarum vniuerſitatum, q̄ in adminiſtratore eccleſię, vt hic in gl. Idem videtur in tutore. arg. l. magis puto. §. 1. ff. de reb. eorum. ſed iſta ſol. nō uidetur uera. Nam licet qs poſſit facere, vt poſſideat, non tamen poteſt cōueniri, vt poſſeſſor,
3 vt l. Pōponius. §. ſi is qui precario ff. de acqui. poſ. † Sol. Non pōt conueniri rei uendicatione, vt in ꝯrio. ſed actione perſonali,
4 qua quis tenet ad reſtitutionem: agebatur † ergo hic contra fiſcum pignoratitia actione, q̄ eſt perſonalis. arg. l. 1. ſ. ſi uen. pig. aga. & tenet iſtud gl. hic, ex qua apparet, q̄ non eſt neceſſe q̄ dicamus fiſcum poſſidere, vel poſſe facere, vt poſſideat. Non. n. ꝯuenitur, vt poſſeſſor rei uendicatione, ſed perſonali actione, vt dictū eſt. Sed contra hoc inſto, quia pignoratitia requirit rei interuentū, vt Inſti. quib. mo. re ꝯ. oblig. in fi. Si ergo ad fiſcum nullo tempore res p̄uenit, non pōt recontrahi pignoratitia illa obligatio. Sol. Intellige, q̄ fiſcus occupauit res, & ſic incipit poſſidere, vel ēt ſi nunquam poſſedit, ſi emptorem ſuum miſit in poſſeſſionē, illa poſſeſſio emptoris ſufficiat ad pariēdum obligationem pignoratitiam, vt l. ſi creditor pignus. in princ. ff. de diſtra. pig. licet Pet. aliter ſentiat in l. 1. ſ. ſi vend. pig. aga. Venio ad ſcdam lect. dīr aliqui, q̄ hic agebatur contra emptorem. Sed ꝯ iſtud oppo. ergo non erit iudex procurator Cæſaris, cum ſit qō inter priuatū, & fiſcū, vt l. 2. ſ. ſi aduer. fiſ. Sol. dicas, hic procurator meus. i. pręſes prouinciæ ſecundum gl. Vel dic q̄ etiam hoc caſu procurator Cæſaris erit iudex, vt ſic inſpiciat forma actoris, hoc eſt, fiſci vendentis, magis quam forū emptoris. Et ſecūdū hoc lex iſta cōtinet caſum ſpecialem, & ſingularem, cū alio vendente, nunquam forum actoris inſpicitur, ſed forum em-
5 ptoris, ut l. venditor. ff. de iud. & l. 1. ſ. vbi in rem act. † Et ſm iſtā lect. facit ad qōnē, quam diſputaui, vtrū venditor ꝯſanguineus veniens ad defenſionē emptoris extranei poſſit ex ſua perſona petere cām ꝯpromitti uigore ſtatuti diſponentis, quod ea inter ꝯſanguineos compromittatur, de qua dic, vt in diſputatione illa, & q̄ in ea dixi, & in l. procurator ad exhib. §. 1. ff. rem rat. hab.
6 † Tenendo iſtā lect. quæro, qua actione agatur contra iſtū emptorē. Reſpondet gl. rei vendicatione, & hoc eſt clarum, vel in-
b terdicto fraudatorio. b ff. de ſolu. l. ſi pupilli. in princip. Illud de hoc

ADDITIONES.

a Menoch. Agatur Latiſſime Soc. ſe. conſi. 46 nu. 1. 2. lib. 4.

b Interdicto fraudatorio. Adde tu ad materiam huius interdicti fraudatorii, an & quibus competat, Spec. io tit. de reb. eccle. non alie. § porro. verſ. certum & in rubro & nigro ff. & ſup. de his quæ in frau. cred.

hoc interdicto eſt ſingulare ibi, quod ſatis congruit hic. Nã hic
vendita eſt res aliena in fraudẽ, ideo competit illud interdictũ
7 fraudatoriũ, vt d. l. ſi pupi. & no. in l. 1. ſupra, ſi ven. pig. ag. † Edi
ctũ vero de his, quæ in fraudem cred. loquitur, quando quis alie
nat bona ſua in fraudẽ creditorum, ideo iſtud eſt ſeparatũ ab
interdicto fraudatorio, propter quod Io. in arbore actionũ po
ſuit ſub diuerſis titulis interdictũ fraudatorium ab illo, quæ in
fraudẽ creditorum. Declaraui plenius in d. l. ſi pupilli. de ſolu.
8 † & ſic ſecundũ hanc lectu. agitur contra iſtum emptorem rei
vẽdicatione, vel interdicto fraudatorio. Contra, imo debet agi
ꝯ fiſcum uendentem primo, & in ſubſidium deueniri debet
ad emptorem, arg. l. j. ſ. ſi ven. pig. aga. Sed illud verum eſt, quã
do venditio tenuit, ſed quando eſt ipſo iure nulla, vt in caſu le
gis nřæ ſecus eſt, põt tñ tunc recta uia ad emptorem uenire, vt
hic no. & l. 1. ſup. ſi uend. pig aga. ideo gl. hic diſtingnit, vide eã,
9 & no. † Item propter perfectionem legis quæro, cui debitũ ſol
ui debeat. gl. declarat hoc in prin gl. magnę. Et iſtam quęſtionẽ
intelligo quando agitur contra emptorem. Si. n. ageretur cõtra
fiſcum, nõ eſt dubium, quod ipſi fiſco ſolui debeat. Emptor. n.
non poteſt aliquid dicere domino, nec per modum actionis,
nec per modum exceptionis, quia ipſe nõ conuenitur. Intelli
ge ergo hanc quęſtionem, quando ꝯuenitur emptor, & in hoc
caſu, cui debeat ſolui. gl. ponit duas opiniones, quas bř iunge
ſimul. Aut enim cõtractus non tenuit aliter, quod emptor me
reatur perdere precium, & tunc ſoluetur fiſco, nõ emptori. Ita
intelligi poteſt hic arg. l. qui in contractibus. j̃. eo. tit. & ſupra, de
litig. l. fi. Aut emptor non meretur perdere precium, & tūc aut
ſolutio facta per emptorem non eſt conuerſa in utilitatem cre
ditoris. & debet ſibi ſolui, alias non, vt in gl. facit quod no. ſup.
de præſcriptio. triginta annorum. l. 1. & ibi per Doc. Illud autẽ
membrum, ſ. quando contractus tenuit, non congruit huic le
10 gi, quia ſupra proxime dictum eſt, tenuit hic contractus. † Ve
nio ad quæſtionem, & quæro, quando fiſcus uendit rem debi
toris, quot requirantur. dic, vt in prima glo. & melius in l. 1. j̃. de
11 fide inſtr. & iure haſtæ fiſcalis. † Quæro, hic dicitur minori pre
cio, an requiratur deceptio vltra dimidiam iuſti precii? Dico
quod non, vt in ſecunda gl. Quæro, d. eſt, aperta fraude, in quo
debet eſſe fraus? Dic, vt dixi in 3. gl. Quęro, intra quod tempus
poſt ceſſationem poteſt fiſcus vendere? Dic vt in quarta gl. Vl-
timo gl. magna format duas quęſtio. dic, vt in ea.

L E X IIII.

1 *Metroici dicuntur, qui transferuntur de uno loco ad alium, menſuratione bonorum facta.*
2 *Publicatio bonorum, ſtatu integro remanente, non impedit ſucceſſionem.*
3 *Statutum publicans propter delictum bona alicuius, non impedit ſucceſſionem, uel nouam acquiſitionem, ſi eius ſtatus non mutatur.*
4 *Bannitus noſtri tpis, qui perdit ciuitatẽ, perdit ſucceſſionẽ delatam ex forma ſtatutorum ciuitatis, non autem ſibi delatam de iure communi.*
5 *Bonorũ appellatione ſimpliciter, ueniunt futura: nam lex ſemper loquitũ,*
6 *Statuta. quæ diſponunt contra ius commune, non recipiunt interpretationem extenſiuam.*

Certa forma. Publicatio bonorum ſtatu integro re-
manẽte, nõ impedit quem ſuccedere.
1 h. d. † Ad euidentiã ſcias, ꝙ qñ Imperator capiebat aliquã terrã
nõ ſibi amicam, extrahebat inde hoïes fortes, & armigeros, &
transferebat ad alium locum, & oïa bona, quæ in illo loco hẽ-
bant, publicabat, & ſic iſti hoïes tranſlati uocabant metroici, a
metros, qđ eſt mẽſura, quia alius locus menſurabaẽ, & aſſigna
baẽ eis, vt hic, & j̃. non lice. hab. metro. ſup rub. Hoc pmiſſo, ca-
ſus in terminis eſt clarus. Imperator venit in Italiã, & reperit q̃
dã ciuitatẽ, q̃ erat ꝯ Imperium, & cępit eam, & aliquos hoïes
armigeros extraxit. Modo př iſtorum expulſorum, & alii ꝯſan-
guinei decedunt, quæritur an poterunt bona parentum, vel ꝯ-
ſanguineorũ hẽre. Et dicit, ꝙ ſic: qa publicauẽ tñ bona, q̃ iſti
metroici habebant, non quę ad eos a parentibus in futurũ de-
a uenerũt, quia nulla lex prohibet eos ſuccedere. No. a † quæ dixi
2 in ſummario, ꝙ publicatio bonorũ ſtatu integro remanente,
impedit quẽ ſuccedere. Oppo. ad hoc. ff. de his qui ſunt ſui, vel
alie. iur. l. ſi qua pęna. Sol. ibi fuit facta publicatio bonorũ, & ſta
tus ſuus mutatus, quia perdit ciuitatẽ, & libertatem: hic vero ſta
3 tus integer remãſit, licet bona ſunt publicata. † Ex hoc hẽs. ꝙ li
cet ex forma alicuius ſtatuti bona alicuius publicentẽ, nõ tñ im
b pedit ſuccedere, vel de nouo acqrere, ſi eius ſtatus nõ mutaẽ. b
4 † Quid ergo dices de ex bannito? Bř, ille perdit oïa iura ciuitatis
ſuæ, vt l. amiſsione, §. qui deficiunt. ff. de cap. di. & dixi in diſpu-
tatione, quã feci de hoc, q̃ incipit, Lucanę ciuitatis ſtatuto, &c.
Vñ ſi ſucceſsio deferatur ex forma ſtatutorũ, exbãnitus perdit
illam. Sed ſi ſucceſsio deferẽ de iure cõi, illam ſucceſsionẽ non
perdit, caſus eſt hic. Nam uides, ꝙ per tranſlationem perdeban
tur iura ciuitatis propriæ, quod indicat verbum tranſlatio, ut
l. 1. ff. de noua. tñ retinet ius ſuccedendi iure communi in ciui-

c tate illa qđ no. c † Secũdo no. ꝙ ſimplex appellatio bonorũ ꝓ or-
5 rigitur ad futura, qđ dic plene in l. ſi ita. ff. de au. & arg. leg. ꝓ ea,
quæ no. ſ. q̃ res pign. ob poſſ. l. fin. Cõtra iſtud op. Nam lex ſem
per loquitur, vt l. Arnani. ſ. de her. ff. de ꝯdi. ex le. l. 1. & apparet
ex omnibus legibus, & auth. q̃ dñt hodie. Nã illa dic, qua legiẽ,
eſt illud hodie, & ſic apparet, ꝙ poſtquã ſucceſſerint, illa bona
debẽt eſſe fiſci, cum l. illa primo poſita adhuc loquaẽ. Rñdeo,
iſta verba enũciatiua ẽt ſi hodie legerẽtur, non poſſent adapta
ri ad poſtea q̃ſita. & poſito, ꝙ poſſent, ad illa non traherent. Nam
leges illę ꝯtræ loquunẽ, qñ lex dicit aliqd, ꝙ non eſt contra ius
comune, alias ſecus, vt puta ſi cõtinet remiſſionem delictorũ,
vt l. cũ lex. ff. de leg. vel ſi continet ablationem bonorum abſq;
6 delicto, vt hic, & dixi plene in l. oẽs populi. ff. de iuſt. & iu. † Vl-
timo no. ꝙ ſtatuta, q̃ diſponunt contra ius commune, non re-
cipiunt interpretationẽ extenſiuam, dixi plene in repetitione
l. omnes populi. dic, vt ibi plene.

ADDITIONES.

a Ang. No. Quod ex eo, quod quis bannitur ex delicto, ex quo ueniunt publicãda bona, non æquiparatur deportato nam deportatus nullo modo ſuccedit neque ex teſtamento, neque ab inteſtato. l. 1. ſ. de her. inſt. l. ſi necem. §. ſi deportatus. de bo. liberto. & ideo gl. Inſti. quib. mod. ius pa. po. ſol. § relegati, reprobanda eſt. Et quamuis reprobetur, per leges gñales, tamẽ habes hic ſingularem caſum, ex quo illa glo. uenit reprobanda. hic enim uides bona publicari, & tamen talis ſuccedere poteſt, quod non poſſet, ſi æquipararetur deportato. Sed ſaluo illam gl. quia ibi uult, quod ſit delictum, propter quod cum ciuitate publicentur bona. vnde præſupponit, quod ſit talis bannitus, qui ex condemnatione perdat iura ciuitatis, & ſi ſic intellexit, bene intellexit, vnde non bene loquitur de banno ſimplici, ſed de eo, quod tranſit in cõdemnationẽ, de quo per Bar. in l. damus. de cu. reo.

b Alex. Et ſic no. quod publicatio bonorum non trahitur ad futura.

* *Ad futura. Adde d. Alex. etiam in l. 3. ff. quod quiſque iu. & idem poſt Bar. in l. ſi ſtipulatus. de ver. obl. & quod per Lau. de Pan. in l. ut quorum. de pig. & limitat Ang. in d. l. 3.

* Caſt. in conſ. 10. Adde illum in l. fi. ſ. de pact. Ale. in l. ſtipulatio. ff. de verbo. ob. * Adde Bal. in l. fi. ſup. q̃ res pig. & Bar. in l. 1. ff. de bo. dã. Ale. l. 1 bona futura, an veniant in publicatione bonorum, uide Bal. & Ang. in l. 3. §. pe. quod quiſq; iuris. per Cy. & Bal. in l. 3. de bonis dam. per Bal. in l. 3. ſup. de priuileg. fiſ. Imo. in l. ex facto § fi. ff. de vul. & pup. hoc limitat non procedere in actionib. cõdonalib. quia licet pendeant de futuro, tñ veniunt in publicatione, & confiſcatione, ſm Bal. in d. § pe. & pro eo eſt bonus tex. in l. inter ſocerum §. fin. de pact. dot. quæ limitatio habet locũ in iuribus cõdõnalib ex contractu, ſecus ſi ex vltima voluntate. gl. ſing. in l. nam ad ea. de condi. & dem. Bal. in l. etiã ſup. de leg. Falc. Sed eſſet dubium, quid in oblatis paſſiuis, an tranſeãt in fiſcum publicatis bonis, vide per Bar. in l. quoties, in fi. de no. & in l. poſtquam in fi. ut le. no. cau. & uidẽ tenere contra Bar. Bal. in l. fi. ſup. de contrah. emp. & multũ laborat pro ratione tex. in d. l. quoties, pro quo vide Bar. in conſ. Calamanus de Spoleto, & p Bal. in l. 1. de bon. liber. per Roman. in l. ſi marito ſol. mat. uide omnino in materia Aretinum in ſua practicæ maleficiorum, in verbo, & eius bona publicamus, & Lu. in litera C notab. 83. vbi limitat gl. in d. l. nam ad ea.

c Alex. Quod no. Idem tenet Imo. in l. a. ſup. de nat. inſt. & idem tenuit Sal. in d. l. 1. licet Imo. in l. ex facto. § ex facto. ad Treb. tenuit contra opin. Bar. hic ex prædictis, vide tamen latius Alex. in d. l. 1 cum addi. Bald. ſed quid de teſtamenti factione, vide Bar. in l. eius. § ſi cap. ff. de teſt.

Ang. Quid autem ſi per ſtatutum caueretur, quod talis bannitus priuatus ſit tã beneficio illius ciuitatis, q̃ etiam iuris cõis, nunquid poterit in illa ciuitate, ex qua bannitus eſt, ſuccedere ex forma iuris cõis? Dic quod non, & ideo iſtud intellige quando non eſſet iſtud expreſſum, quod iura cõia perdat, & vide de hoc per Bar. in conſtitutione, quoniam nuper in glo. ſuper verbo, rebellando. circa medium, qui ſint rebelles.

Sed præſuppoſito caſu, quod ſuccedere poteſt bannitus ſecundum formam iuris communis, quid et pro ſeru talis ſucceſſionis. nonne tali bannito debet denegari audientia, ipſi enim non debet ius reddi. Cũ enim poſſit occidi impune, quanto magis eius bona, vel ſibi debitum poteſt retineri ſine redditione alicuius iuſtitiæ, ut in feu. tit. hic finitur lex c. domino guerram.

Solu. Dic, quod ex hoc non impeditur ſuccedere ſm formam iuris communis, nam quamuis non poſſit agere, donec eſt exbannitus, tamen prodeſt ei in caſu, quo rebanniatur, vel extrahatur de banno. ſublatum enim erit tunc impedimẽtum agendi, & reperiet ſe dominum bonorum.

Præterea etiam durante banno poterit cedere iura, & precium inde habere, & ille ceſſionarius poterit agere illius actionib. ceſſis, neq; exceptio illi obſtabit, cum non habet ex titulo lucratiuo, vt no. per Dy. in c. ſi quis in ius de reg. iur. lib. 6. facit quod ipſe Dy. no. ff. de nou. l. dol. in fi. dilati ſuæ, vbi expreſſe ponit de iſta exceptione banni. Et habes ex prædictis, quod etiam prodeſſet tali bannito contrahere per ſtipulationem, vel et certos contractus ſecundum formam iuris communis. Prodeſſet enim tali rebannito, ut ſupra, unde Bar. qui ita ſenſit in quæſtione, quæ incipit, Lucanæ ciuitatis, &c. de qua hic fit mentio, & hæc ſunt no. digna.

L E X V.

1 *Officialibus principis non creditur ſine literis, quando ſ. mittuntur de una prouincia ad aliam, & officiales debent portare inſignia, ex quibus cognoſcantur.*
2 *Officiali iniuſte exequenti poteſt de facto reſiſti.*
3 *Reſiſtens officiali iniuſte exequenti, poteſt conuocare coniunctos, & amicos, & etiam vicinos, & etiam ſine conuocatione poſſunt conuenire.*
4 *Conſuetudine inductum eſt, ut oppreſſi exclament ſuccurite.*
5 *Officiali principis uenienti cum literis eſt obediendum.*
6 *Mandatũ priuati, an poſſit probari aliter, quam per literas, uel inſtrũ.*
7 *Nuncio priuati, an ſit credendum ſine literis.*

Prohibitum. Nuncijs Principis nõ creditur ſine lite-
ris, & ipſis volentib. aliorum bona cape-
re, quilibet cuius intereſt, põt de facto reſiſtere. h. d. Diuide in tres
partes, quia primo ponit vnũ dictũ. Secũdo dat remediũ ad ob
ſeruationem illius dicti. Tertio ponit, qñ officialib. ſit creden-
dũ. Secunda ibi, vt omni. Tertia ibi, tunc enim. Caſus in termi
1 nis eſt planus. No. q̃ † officialib. Principis non creditur ſine li-
teris, vt hic, & ſ. de mand. princ. l. vnica. Sed q̃ro, cui debẽt iſtas
literas oſtẽdere. tex. hic in fi. dicit, q̃ dẽt innoteſcere illis, quorũ
intereſt. tex in Auth. de coll. § eos, colla. 9. declarat melius quã
alibi, qd̃ hoc debet fieri notũ in curia præſidis prouinciæ, quo
facto credit illi officiali per totã prouinciam. Vnde collige, qd̃
hæc lex non habet locũ niſi quando officiales mittunt̃ de vna
prouincia ad aliam. Nam in eadem prouincia eſt præſumptio,
quod officialis ſit notus, vt d. §. eos. Fateor tamẽ, qd̃ dicti offi-
ciales debẽt portare ſigna officialiũ, ex quibus cognoſcant̃, vt
nunciũ birretũ rubeum, & ſimilia: alias poſſit eis reſiſti, vt l. itẽ
apud Labeonẽ. §. ſi quis virginem. ff. de iniurijs, iũcta l. ſi quis
a ignorans ff. loca. a Itẽ no. q̃ officiali iniuſte exequenti licet de
2 facto reſiſtere b vt hic, & l. deuotum. j. de meta. quod dic ut per
b Cyn. ĩ l. i. ſ. vnde vi & per Gulielmũ de Cug. ff. de iuſtitia, & iu
3 re l. vt vim. † Itẽ no q̃ licet reſiſtere etiã his, quorum intereſt.
Puto etiã, quod quo ad reſiſtendum poteſt cõuocare coniun-
ctos, & amicos, & etiã ſine cõuocatione poſſint conuenire vi-
cini, & amici, vt l. ſi quis in ſeruitute. in fi. de fur. facit qd̃ no. in
4 l. 3. §. cũ igit. ff. de vi, & vi armata. † Ad hoc tñ, vt hoĩes cuius ve-
niant ad ſuccurrẽdũ oppreſſo, eſt de cõſuetudine cunctũ, vt op-
preſſi exclament, ſuccurrite, ſuccurrite. ex quo vr̃ omnes au-
dĩetes cõuocare, vt l. prætor ait. § ſi quis aduentu ff. vi bonorũ
5 raptorũ, & habes p glo. & Doctores in d. l. vt vim. † Vltimo no.
6 q̃ officiali Principis venienti cũ literis debet obediri. † An aũt
mandatũ priuati probari poſſit aliter quã p literas, vel inſtrm.
7 no. Doc. in l. 1. ſ. de procuratoribus. † Itẽ an nuncio priuati cre
dendum ſit ſine literis. dixi plene in l. cũ qui. in fin. cum l. ſeq.
c ff. commod. & ibi vide in fine. c

ADDITIONES.

a Ale. Loca. Adde Bar. in l. 7. inf. de colla. fund. & vide no. per Bart. in l. ſi publicanus. de publ. & in l. ſi quis. de epiſ. & cle. & in c. ſtatuag. ad reprimendum in verbo, per nuncium, & no. in c. poſt ceſſionem de prob. & per Ang. in repet. l. ſi vacã. de bo. vacan. & in Auth. de colla. § hoc autem. coll. ix.

b Menoch. Reſiſtere Bruni. conſi. 114. nu. 407. & conſ. 87. nu. 38. late Iaſ. cõſ. 20. col. pe. & ſi. lib. 3. conſi. 36. col. 2. et med. lib. 3. & col. 4. in prin.

c Ale. In fi. No. credi nuncio, ſi portat birretum ſignatum. Idẽ Bar. in l. cũ qui. §. fi. ff. commo. vbi dicit ſtandum conſuetudini. vide Sal. in l. ſanctũ. de re di. vbi dicit, q̃ offendens officialẽ ſine ſigno nõ punitur, vt offendẽs officialẽ. Bar. in c. ad reprimend. Et qñ officiali iniuſte exequenti poſſit reſiſti, vide Innoc. in c. ſi qñ. de off. del. & gl. in c. non dubie. 11. q. 3. & Arch. in c. ea quæ. gl. in c. non inferenda. 30. q. 3. Bart. in l. deuotum. de metatis, & in l. omnes. anſ. de decur. vide glo. in c. reo. 24. q. 5. Inn. in d. c. cum dilecto. vbi dixit, q̃ ſi iudex iniuriat aliquem iuris ordine omiſſo, violenter & de facto, poteſt ei reſiſti impune. gl. in c. ex literis. de off. dele. & eſt gl. in c. paſtoralis. eo. ti. quæ vult, quod iudici exequenti ſniam nullã, poſſit reſiſti. Fl. in l. addictos. ſup. de epiſ. & cle. & vide ibi Bal. circa med. Item officiali negligẽti põt de facto reſiſti & remoueri, & ibi Ang. in Auth. at litig. iu. in § ſi quis. Item an executori iniurioſo? vide Bal. in l. ab executione. ſup. quo. appel. non reci. tex. & ibi Bar. in l. ſed ſi alius. §. belliſſime. quod vi aut clam. Vide caſum in quibus quis poteſt ſibi ius dicere, per Bal. in cap. 1. § 3. de pace iur. fir. & Bar. in repe. in l. 1. in fi. ſup. vnde vi. & vide Inn. in c. cum olim. de priuil. vbi dixit, quod etiã merus executor datus a Papa, vel Imperatore non debet, nec põt officium ſibi iniunctum iniuſte exequi, quia ei reſiſti poſſet, ſicut cuique alteri exequenti, quia ibi intelligitur, niſi tali executori commiſſum ſit, quod etiam violenter exequeretur.

LEX VI.

1 *Procuratore fiſci cũ libera agente ante tempus, fiſco actio perimitur, ſicut priuato. & nu. 3. hodie induciæ duplicantur.*
2 *Agens ante cõditionem, vel diẽ incertam, an perdat actionem, remiſſiue.*
3 *Præſcriptio ratione negligentiæ ita habet locum contra fiſcum, ſicut contra priuatum.*
4 *Alia tempora ſunt ſtatuta in præſcriptione tam contra fiſcum, quã contra priuatum.*
5 *Proponens actionem ſibi non competentem reijcitur, vel laceranda libellum, vel pronunciando.*

Iuſtas. Duobus modis legit̃. Secũdum primam lectu. h. d.
1 † Procuratore fiſci agente ante tẽpus, actio perimi-
tur, ſicut etiã in quolibet priuato agente. h. d. Gl. hanc lect. clare
explicat. Opp. Inſti. de excep. § temporales. Sol. gl. q̃ hic dr̃, ho-
die corrigit. q2 nõ perimitur actio, ſed duplicant̃ induciæ, &
hoc eſt de l. Codicis antiqua. Iſta aũt duplicatio fit de tpe qd̃ ſu
pereſt, vt l. aut damnũ. §. quiſquis. ff. de pœ. Et an hoc locum ha-
2 beat in eo, † qui agit ante cõdõnem, vel diẽ incertam, dic vt in l.
a non ſolũ. §. tale, de lib. leg. & l. pecuniam. ff. ſi cer. pet. a Quæro,
quo agente perdit fiſcus actionẽ. Glo. dicit quod procuratore
agente, qui habeat liberã l. 1. de offi. proc. Cæ. quod eſt verum,
quia hæc pœna non põt inferri ipſi procuratori, qui non hẽt
actionẽ, arg. ſ. de his qui. vt indig. l. Polla. & de ſacroſ. eccl. l. iu-
bemus nullã. niſi hoc factũ fuiſſet fraudulẽter p procuratorẽ,
3 vt l. meminerint. ſ. vnde vi. † Secũdo mõ legit̃ in pſcriptiõe, ſm
quam lect. hoc intendit. Contra fiſcum negligentẽ præſcribi-
4 tur, ſicut cõ priuatũ. h. d. † Aduerte tñ, q2 alia tpa ſunt ſtatuta in
præſcriptione tã cõ fiſcum, q̃ cõtra priuatum, vt l. in omnibus.
5 ff. de diuer. & temp. pſcrip. † Vltimo no. ex tex. in prin. dum di-
cit, concremari, & gl. exponit, i. amitti, qd̃ non eſt neceſſe. Cũ
enim quis proponit actionẽ, ad quam admittendus nõ eſt, du
plex eſt modus repellẽdi, vnus de facto, ſcilicet lacerãdo libel-
lũ, vel concremando igne, vel alio modo pronunciando, vt. ſ.
2. in fi. vt nemo priu. vnde cõcremari, poteſt proprie ſtare, quaſi
b dicat, iubeo comburi libellum. b

ADDITIONES.

a Ale. Petatur. Qui ante condõnem, an pdat actionẽ, ſeu tps duplicet. Adde Io. An. & Ant. de Butr. in c. 1. de plus pet. qui dicit, q̃ totum tps duplicabitur, quod etiam ſequitur Are. in §. ſi quis agens. Inſt. de actionib. vide Bart. in d. l. pecuniam & ibi ſcripſi. Et an ante diem vel condõnem ſit nata actio, uide plene per Bart. in l. ita ſtipulatus. de ver. obl. & aliquid per eundem in l. Fulcinius. §. ſi in diem. ff. ex quib. cau. in poſ. ea. & adde, quod tamen põt agi vt caueatur de debito. text. eſt & gl. ult. no. in l. omnibus. ff. de iud. & ibi tenuit quod tempus duplicabitur ſi agit ante diem, uel conditionem.

b Ale. Libellum. Libellum ineptum iudex lacerat, & non admittit. Adde glo. in l. 3. ſup. de off. aſſeſ. & facit l. ſicut. Adde qd̃ etiam hoc pt parte tacente, & nõ opponente, ſm Bal. in l. 1. ſup. vt nemo pri. & in l. edita, in lectu. Paduana ſup. de eden. quod limita, niſi eſſemus in caſib. in quib. non requiritur libellus, quia licet produceretur ineptus teneret, licet poſſet lacerari. Gl. eſt ſing. in l. vinum. in fin. gl. mag. ff. ſi cer. pet. & Bar. in uerſ. ſine figura in extrau. Ang. Sed pone q̃ procurator meus, cui dedi liberam ptãtem, egit contra meum debitorem ante tempus, nunquid duplicantur induciæ? Iſta lex facit, quod non, quia non uideor mandare, ut delinquat, ut l. ſi procurator. § Celſus. ff. de cõd. indeb. & l. pe. de priu. cred. Facit in Auth. de trien. & ſemiſ. § illud.

LEX VII.

1 *Facultas defendendi nemini eſt deneganda.*
2 *Statutum, quod non liceat alicui ſe defendere, non valet.*
3 *Defenſio de facto poteſt prohiberi, quando offenſa eſt licita.*
4 *Lite pendente non debet poſſeſſor inquietari, nec bona eius deſcribi.*
5 *Poſſeſſio debet remanere apud reum conuentum, & ſic nõ poteſt fieri de ea ſequeſtratio.*
6 *Fiſcus qua actione agit quando bona in fiſcum deferuntur.*
7 *Fiſcus pro bonis, quæ in eum deferuntur, agit coram præſide.*
8 *Cognitio ſuper bonis delatis in fiſcum, an ſit ordinaria, remiſſiue.*
9 *Sententia generalis fertur in iudicijs vniuerſalibus.*
10 *Fiſcus poteſt cogere notarios ad exhibendum inſtrumenta pertinẽtia ad aliquem cuius bona in fiſcum ſunt delata.*
11 *Fiſcum fraudans punitur in duplum.*
12 *Quæſita per officiales fiſci, vel per prælatũ eccleſiæ, an præſumantur quæſita de bonis fiſci, vel eccleſiæ.*

Defenſionis facultas. Alias incipit, facultas: Iſta
eſt no. lex, & bñ hoc intẽ-
dit. Cõtra fiſcũ licet cuilibet ſe defendere, & ante ſniam bona
nõ auferunt, poſt ſniam ſolicite inueſtigabunt. qd̃ et in officia
lib. locũ hẽt. h. d. Et primo ponit vnum dictum. Secundo rõnẽ
dicti. Tertio ex his ponit vnã conclu. Quarto effectũ illius con
clu. Quinto circa prædicta mouet vnũ dubium, & determinat.
Secũda ibi, cũ facultates. Tertia ibi, vbi ergo. Quarta ibi, vt cũ.
1 Quinta ibi, vt ſana. † No. ex prĩc. q̃ facultas defendẽdi nemini
2 eſt denegãda. a † Per hoc dico, q̃ ſtatutũ, qd̃ dr̃, q̃ ñ liceat alicui
3 ſe defendere, ñ valet, q2 defenſio ẽ de iure nãli, vt l. vt vim. ff. de
iuſt. & iu. l. pactũ, ĩ gl. mag. ff. de pac. & eſt hodie expreſſũ. de re
iu. c. paſtoralis, ĩ cle. q̃ ĩtelligit̃ in defenſione ſuæ ppriæ pſonæ,
& ſic qñ ẽ neceſſaria defenſio volũtaria ñ pt phiberi p legẽ, vt
no. p Inn. ext. de excep. c. cũ inter. plene dixi. ff. ſol. mat. l. cũ mu
b lier. b † & hoc verũ in defenſione iuris, defenſio vero de facto
3 põt phiberi a lege qñ offenſa eſt licita, vt ſ. q̃. lic. vni. ſi ne iu. ſe
4 vin. l. 1. & 2. facit ſ. eo. l. phibitũ. in prin. † Venio ad ſecũda par-
tẽ, ex qua hẽo, q̃ lite pendẽ. nõ dẽt poſſeſſor ĩquietari, nec bo-
na ei9 deſcribi. Sed cõ ff. de reg. re. l. ñ. Sol. Ibi reus aufugerat, &
erat cõtumax, hic nõ. Op. ff. de vẽt. in poſ. mit. l. 1. §. pe. Sol. Quę-
dã eſt deſcriptio, quæ idem eſt, quod incorporatio in patrimo-
nio

ADDITIONES.

a Ale. Deneganda. Hoc eſt uerum in naturali defenſione, ſecus in ciuili, Bal. in l. ut uim. ff. de iuſt. & iu. & ſcias quod licet ſtatutum dicat, quod tali non fiat ius, non tamẽ ur̃ denegata defenſio Bal. in l. 1. circa fi. ff. de iu. iuſt. Ale. Statutũ phibens defenſionẽ no tenet, de quo per Bal. in l. oẽs. ſup. ſi contra ius, uel uti pu. & adde Bar. qui uiũ ur̃ uoluiſſe in l. cũ mulier, ſol. mat. & aliud in l. ut uim. ff. de iu. & iu. in uerſ. itẽ ad hanc ſol. uide per Bal. in l. 3. §. ſi is pro quo. quod quiſque iur. & p Dominic. in c. non ſolum. de appel. in 6. ubi dr̃ defenſio inducta de iure ciu. tolli põt, inducta de iure nat. non, de quo in c. inter quatuor, de maio. & obe. & Bar. in extrau. qui ſint rebelles in uer. nulle liberatum.
L. cum mulier ſit ibi uide Bal. & do. Ale. omnino in d. l. ut uim. & adde ad materiam, quæ habentur per Fel. in c. dilecti filii. de excep. in c. ex parte. el 2. de off. & po. iu. dele. in uerſ. 1. uidendum. & quod ibi dixi in apoſtil.

b Alex. Mulier. Bart. in conſi. in Chriſti nomine amen. petito tutore a matre, alleg. illum tex. quod licet ſit remiſſum inuentarium tutori, tamen debet per deſcriptionem bonorum fieri, ne bona barattentur. quod tene menti. Maſil. conſ. 8. nu. 29. 30. Menoch.

nio fiſci, vt depingere arma fiſcalia in domibus, & poſſeſſorũ,
& iſtud prohibetur hic lite pend. Ita intelligit glo. hic, dũ alleg.
§. vt neptiua. l. 2. cum ſi. Quędam eſt deſcriptio. i. ſcriptura, q̃ fit
a tabellione, vt res non perdantur, vel ne ſubtrahant, & iſta p̃t
fieri lite pen. vt l. ꝯria, vt inſ. de bo. vacan. l. fi. licèt ſequeſtratio
a fieri nõ poſſit, ꝙ eſt notandũ. a Quęrit gl. ſuper quo erit cõtro-
uerſia. dic, vt in gl. quam tangam in ſeq. verſi. Venio ad tertiã
5 partẽ, ex qua no. † ꝙ poſſeſſio debet remanere apud reũ cõuẽ-
6 tum, & ſic nõ poteſt fieri ſequeſtratio, vt ſup. ꝓxime dixi. Quę
b ro, qua actione fiſcus petet b iſta bona. vñ, ꝙ rei ven. q̃a tex. hic di
cit, vendicante. Rñ d c. Quandoq; bona deferunt in fiſcũ, tan-
quam hęreditaria alicuius mortui, & tũc agit fiſcus petitione
hr̃ditatis. ſ. de his quib. vt indig. l. 1 & ibi no. in glo. & ff. ad Syl-
la. l. in cognitione de pet. hęr. l. item veniunt. §. pridie. & no. in l.
prędoni. e. tit. Qñq; deferuntur bona in fiſcum, nõ vt hr̃ditas,
ſed vt bona alicuius priuati delinquentis, & tunc põt agere rei
vendicatione, vt hic, & l. Imperator. ff. eo. vel condictione ex le
ge iſta, ex qua bona in fiſcum debent deuenire, arg. l. 1. ff. de ꝯd.
7 ex lege, facit l. 1. ff. eo. tit. † Quęro, coram quo agitabit̃ iſta quę-
ſtio. Dicit gl. corã præſide, vt l. fi. ſ. de bo. vac. ꝙ intellige, vt ibi
8 dicã. † Quęro, vtrũ iſta cognitio fiet ordinarie, vel ſummatim.
Tex. hic innuit, q̃d ordinarie, qñ dicit cognitio vẽtilet, &c. Cõ-
9 tra vñ. ſ. tit. 1. l. pe. & ibi dicam. Venio ad quartam partẽ, & no.
hic tex. ad illam practicã, quam tangit gl. in l. 1. ff de eden. ĩ prin.
gl. mag. videlicet, ꝙ in iudicijs vbi ſententia fert̃ vniuerſaliter
10 & t̃pe executionis inquiritur particulariter de bonis. † Secũdo
no. prout gl. exponit conditionales i. notorios, quod qñ bona
alicuius publicantur, poteſt fiſcus mittere pro omnib. notarijs,
q̃ habent inſtrã ad illum, vel illa bona pertinentia, & eos coge-
c re, vt ſibi exhibeant. c † Tertio no. ꝙ q̃ facit fraudẽ fiſco, punit̃
11 in duplũ, ꝙ dic, vt l. proxima. Venio ad vltimam partẽ, q̃ legi-
tur duob. mod. Primo, ꝙ officiales fiſci comprehendantur hac
12 conſtitutione, & iſta eſt bona lec. † Secundo, ꝙ officiales fiſci
nõ cõprehendantur hac conſtitutione, & ſic, ꝙ eis nõ eſt data
defenſionis facultas, quaſi quicq̃d officiales quæſierũt, q̃ſi iſſe
præſumantur de bonis domini, ſeu fiſci. vt gl. tangit. ꝙ ſi verũ
eſſet valde notandum eſſet. mihi autem non videtur verũ, per
l. ſi defunctus C. arbit. tut. & ff. eo. titu. l. 2. § multa. vbi nõ præſu
mitur de bonis fiſci, niſi hoc liquido probetur. In prælato autẽ
eccleſię dic, vt in auth. licentiam. ſu. de epiſc. & cler. vt ibi dixi.
d & per Inn. in c. cum in officijs. de teſtib. d

CONCORDIA.

Pro concord. Aduerte, officialis, ſeu theſaurarius, qñ aliq̃d
acquirit, an intelligatur acquirere de bonis ſuis, an de bonis e9
cuius officium gerit, & Bar. reprehendendo gl. hic in l. defen-
ſionis facultas, tenuit, quod præſumatur acquirere de ſuis, ſed
ꝯrius allegaĩ in tract. de duob. fra. in illo mẽbro diſt. ſuę, vbi nõ
inducit̃ præſumptio delicti. Sol. põt accommodari ſm Bald. in
c. 1. de contro. uer. inter do. & vaſ. in vſi. feu. quẽ alleg. do. Alex.
in addi. ad Bar. ſ. quod prima opi. loquatur poſt redditionẽ rõ-
nis. Secunda vero opin. ante redditionẽ rõnis: ſed Bar. proprie
non loquitur in theſaurario, in d. tract. licet poſſit cõprehendi
ſub verbis ſuis generalibus, & ideo de directo nõ poſſet argui
contrarius. Adde Bal. in l. ſi defunctus. arbi. tut. in l. 3. de don. in
ter vir. & vxo. in l. quiſquis. C. ſi cer. pet.

ADDITIONES.

a Alex. Notandum. Vbi eſt prohibita ſequeſtratio, permittitur tamẽ bonorũ præſcri
ptio, de quo per Bar. in l. ſi de requir. reis. & in l. 1. de prohi. ſeq. pec. & ibi vide
Bal. qui hoc limitat in fi. & Ant. de Butr. in c. 3. de ſequeſt. poſſ. & per Bal. in l. Impe
ratores. de app. & in l. fideiuſſor. § ſi qui ſatiſ. cog. vide tamen Bald. in d. l. 1. vbi di
cit, quod iudex debet eſſe multum diſcretus, & an poſſint captæ, & oſtia domus
ex nulla cauſa ſigillari, vt poſtea eorum, quæ ibi ſunt poſſit deſcriptio fieri, vide
Ang. in l. 3. ſup. ne liceat ſine iud. aut. ſigna imprimere. vbi dicit, quod ratione ſu
ſpicionis, vel alterius iuſtæ cauſæ poteſt iudex concedere ſigillationem capſa-
rum, & oſtiorum, & hoc cum authoritate iudicis, alias poſſet agi iniuriarum, vt
l. ſi iniuriæ. ff. de iniur.
b Menoch. Peter. Tiraq. l. mort. a ſaiſit le vif. in 3. par. decl. 5 4. nu. 10.
c Alex. Exhibeant. Adde ad hoc Bar. in l. Antio. de iure delib.
d Alex. Teſtib. Officialis vel theſaurarius quicquid acquirit præſumitur de bonis fiſca-
lis. vide Bal. in c. 1. de cõtrouerſia inter do. & vaſ. & adde, quod cum iſta gl. tranſit
Bal. ibi, & in d. l. ſi defunctus. arb. tu. & l. 3. de do. inter vir. & vxo. & in l. quiſquis.
ſup. ſi cer. pet. & in l. cum oportet. ſup. de bo. quę lib. & in auth. licentiam. de epiſ.
& cler. & in l. 1. ſup. de hær. vel actio vend. dicit tamen Bald. in d. c. 1. quod iſta gl.
procedit antequam officialis reddat rationem adminiſtrationis, ſecus ſi poſt,
quia procederet dictum Bar. & vide Bal. in d. auth. licentiam. & ibi Bart. in ſuo
tract. de duob. fratrib. in ver. 3. quæro, quid ſi dubitetur, &c. Et de prælato, vide
Io. And. & alios in c. vnuſquiſq;, de pecul. cler. & vide Bald. in l. 1. de hær. vel act.
ven. & per Inno. & Card. in c. cum in officijs, de teſtib. & quando eſt dubiũ inter
prælatum eccleſiæ, & eccleſiam, de quib. bonis videatur facta acquiſitio, dic, ꝙ
fit diuiſio inter hæredes prælati, & ipſam eccleſiam. Caſus eſt iuncta glo. quam
approbat ibi Archid. 12. q. 3. c. ſi ſacerdotes & Roma. in littera B. no. 82. vbi dicit
ita ſe conſuluiſſe.
Vtrum quæſita per officialem fiſci, vel prælatum, præſumantur quęſita de bonis
fiſci, de bonis eccleſiæ illam tamen glo. videtur ſequi Bal. in l. ſi vt proponis ſup.
de do. inter vir. & vxo. in officiali publico, ſecus in priuato. Et vide, quod di-
xi poſt Bart. in l. 3. de bo. dam. Sed illa glo. no. per Bal. in d. l. ſi defunctus ſup. arb.
tut. & non eſt aliter illa glo. ſecundum Bald. in l. cum oportet. in prin. de bo. quæ

lib. & ibi plene de hac mate. a Ad quod vide quæ ſug. Bal. in l. 1. ſup. de hær.
vel act. ven. & in l. ſi quis ſup. ſi cer. pet. eundem in c. 1. in tit. de contro. inter do.
& fide. in vſib. feud. & do. Compoſt. in l. dınug. ff. de bo. dam.

LEX. VIII.

5 *Recipient in fraudem fiſci promiſſiones, vel venditiones fictitias punitur in quadruplum.*
2 *Officiales plures ſi commiſerunt fraudem, omnes tenẽtur ad quadruplũ, non tamen inſolidum.*

1 Qui in contractibus. † Qui in fraudem fiſci ſu-
per reb. fiſco incorporatis
contrahit. puniĩ in quadruplum h. d. Op. ſ. l. proxima, vbi tene-
tur in duplum. Sol. Ibi fuit commiſſa fraus in acquirendis, hic
in iã acquiſitis, quod tene mẽti pro iſtis, qui recipiunt in frau-
dẽ fiſci promiſſiones, & venditionẽ fictitiã, vt teneanĩ in du-
2 plum, vt hic, & l. auſert. § . ff. eo. † Quæro, quid ſi multi officia
a les a fuerunt, q̃ iſtam fraudem commiſerunt. Dicit gl. quod ad
vnum quadruplum teneanĩ omnes, vt d. l. auſertur. §. fi. ff. eod.
quod no. quia licet ĩ delictis alias quilibet in ſolidum teneatur,
tamen in officialibus eſt ſecus, vt l. ſi mult. ff. de pub. quod dic
plenius, vt ibi dixi.

ADDITIO.

a Alex. Officiales. In officialib. delinquentib. ſolutio vnius alios liberat. hoc etiam
voluit Bar. in l. ſi in rixa. ff. de ſicariis. & Ang. & moder. in l. ſi familia de iuriſd.
omn. iud.

LEX IX.

1 *Conſuetudo antiqua in electione officialium eſt ſeruanda.*
2 *Conducens iudicẽ, debet illũ conducere, & recõducere, ſumptib. ſuis.*

Super creandis. Forma, & lex data, & conſuetudo,
antiqua in electione officialiũ, eſt
ſeruanda. h. d. Ad euidentiam p̃mitte quod procurator rei pri-
uatæ. ſ. Cęſaris, fecerat vnam ſuam legẽ diſponentem qualiter
ſuſceptores eligerent. Imperator hic mandat illam diſpoſitio-
1 nẽ, & antiquam conſuetudinem obſeruari. † No. in electione
officialium ſeruandam antiquam conſuetudinẽ quod dic, vt
2 l. non tm̃ §. fi. ff de decurio. † Secundo no. ꝙ in famulis, & ſum
ptu familiæ, ſeruanda eſt conſuetudo. & idõ ſi aliquis conducit
a vnũ iudicẽ, a dẽt intelligi ſumptib. ꝯducentis in eundo, & re-
deundo. & in ſtando quia ſic eſt conſuetudo, facit, l. domini p̃-
diorum. inf. de agri. & cen. & l. excepto. ſ. loca.

ADDITIO.

a Alex. Iudicem. Vide quod no. Bal. in l. 1. ad fi. ſup. de neg. geſt. dum alleg. l. idemq;.
§. idem Labeo ff. mand. licet in contrarium facit l. ſuo victu. de ope. lib. alleg. per
eum. Alex. Conducens vnum vicarium, videtur in dubio conducere ſuis ſumpti-
bus in eundo, redeundo, & ſtando. Adde, ꝙ no. in l. 1. §. ſi palmarii. de variis, &
extraord. cog. Adde etiam quod ſi finito officio vicarius nollet domum redire,
ſed alio ire. Poteſtas tenetur dare æſtimationem expenſæ, dummodo non lon-
gius vadat. Vide Bar. in l. 3. ſ. de prin. do. Aug. lib. 12. vide late no. per Ang. in l. ob
ſeruare §. proficiſci. in additionib. de offi. procon. & leg. Item adde circa hoc, ꝙ
ſi ex pacto Poteſtas tenetur conducere vicariũ, vt ſ. ſuis impenſis, non tenetur
tamen ſi in itinere fuerit derobatus. ſecundum Bal. in l. nihil mali. quod eſt l. con
ſumacia ff. de rei vend. in l. ẽt. Flor. & facit l. ſi vehenda. in § idẽ iuris. ad l. Rhod.
de iac. vbi caſus & vide Ro. in l. quicquid ſi cert. peta. Circa primum dictum Bar.
adde quæ per Bal. in l. 1. ſup. de ſuffragio vbi dixit, quod ille qui conducit aduo
catum, debet illum ducere extra prouinciã equeſtrem ſuis expenſis. Et adde q̃d
no. in l. legatis de al. & cib. leg. & Bar. in l. 1. §. defendi ex quibus cau. in poſ. ea.
vbi ponit de nuncio, qui mittitur ad citandum abſentem. Sed an Poteſtas tenea-
tur ad medicinas pro ſuis officialib. infirmis, vide Bal. in l. quod in vxorem. in fi.
ſup. de neg. geſt. tenentem, quod tenetur ad modicas, non ad magnas, poſt Iac.
Bar. & Cy. ibi, & no. Bart. in d. l. legati. Sed quid ſi poteſtas conducit officialem
non facta mentione de ſalario Dico, quod tenetur ſecundum, quod eſt conſue-
tum in tali officio, ſecundum Bar. in l. excepto. ſup. locati. facit l. prius §. placuit,
de aqua pluuia arcen. & Io. And. in c. fin. de conſue. lib. 6. & Bal. in l. Gallus. de lib.
& poſthu. & no. Bar. in l. 1. §. ſed & Comites de variis, & extraor. cogni.

LEX X.

5 *Bona illius, q ſe occidit, ſi deprehenſus fuit in crimine, vel accuſatus, auferuntur ab hæredibus, & fiſco applicantur.*
2 *Delinquens, qui accuſatus, & deprehenſus eſt in crimine, ſi ſe occidit, habetur pro confeſſo, & conuicto.*
3 *Iura antiqua in illo, qui ſe occidit, corriguntur per authen. bona damnatorum. ſup. de bon. damna.*

Reorum patrimonia. Legit̃ hæc lex trib. modis
ſecundum primũ breui-
ter hoc intendit. Bona delinquentis mortui non pertinent ad
fiſcum, niſi viuens fuerit ꝯdẽnatus h. d. Hęc lec. procedit quan
tum ad pœnam criminalem inferendam, ſed ſi ageret ciuiliter
qualiter ꝯ hr̃dẽ tranſeat pęna, dic, vt ſ. ne ex delic. defun. l. 1. &
qũ criminaliter, dixi pleniſſime in l. ex iudiciorũ ff. de accuſa.
& plene dixi in l. 1. ff de priua. delic. Item ſm hanc lec. dicit glo.
ꝙ reus anteq̃ condemnetur, poteſt libere adminiſtrare, ꝙ plene
examinaui in l. poſt ꝯtractum. ff. de don. Sed ſm ſecundam lec. bre
uiter hoc intendit. Vbi crimen non extinguitur morte, bona
non auferuntur hæred. niſi de crimine condemnatione ſecu-
ta. h. d. Et ſecundum hoc expone tex. ibi, poſt publicam accuſa-
tionem

tionem.ſ.pductam contra eos, qui ſe dicebant heredes defun-
cti, & iſtum caſum no forma autē Inſtæ in caſu legis noſtræ po-
nit Inſti.de hær.quæ ab inteſt.§.per ɔ̄trarium in gl.& tangitur in l.
quia latronibus §.1.ff. de teſta. & ibi dixi de hoc. Secūdū tertiā
1 lec.h d. † Bona eius, q metu criminis ſe occidunt nō auferūtur
a hrdib.niſi accuſatione propoſita, & ɔdemnatione ſecuta. † Iſtā
lec.intellige, quando ante mortē de crimine nō erat accuſatus,
vel in eo deprehenſus, tunc.n.ſe occidendo hr̄ pro confeſ.& cō
demnato de crimine. Nec eſſet opus noua accuſatione, & con-
demnatione, vt l.2.in prin.& l fi.in prin ff de bo cor.q ante ſen.
mor.ſibi conſci.facit §.q teſt.fa.poſ.l.2. Quæro. nūquid hoc ho-
die ſit immutatū p auth.bona damnatorum? Gl. hic dicit mul
3 tum no.ꝙ ſic.vide eā & ſigna.† No.quod vbi quis ſe occidit u
a ra vetera corrigunt̄, & hēt locū auth.bona damnatorum, a ſup.
de bon.dam.quod tenent Doc.in d.auth.ego examinaui iſta iu
b ra in l fi.ff.de bo.co.qui mot.ſibi conſci.b

ADDITIONES.

a Bona damnatorum Ad quod vide Ang Sal & Bal.in d l 2.alleg.in tex.C qui teſta fac poſ.in ver.item ſcias.vſq; ad fi.l.& omnino uide ibi etiam Alex.cum alus cō cor.ibi per eum ſigna in addi Ang.& in Auth.de incest.nup in prin.Bal omnino in tit.de pac.in fi.ver quæro ergo de intellec.

b Alex.Conſci Adde Bar.in l.1.de bo dam & Bal.in l.2.ſup qui teſt.fac.poſſ.quod no Bar.poſt gl.in l.is qui.§.1.ff.de teſt.

De conueniendis fiſci debitoribus. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Fideiuſſor officialium non conuenitur, niſi principali excuſſo, etiam ſi de bonis officialis emerit.*
2 *Indemnitatem promittens etiam ſi renūciauerit beneficio de fideiuſſorib. non poteſt conueniri ante principalem.*
3 *Poſſeſſor bonorum principalis non poteſt conueniri ex tacita hypotheca, niſi principali excuſſo.*
4 *Debitor debitoris fiſci non poteſt conueniri a fiſco, niſi principali excuſſo.*
5 *Lex iſta, an contineat ius commune, vel ſingulare.*

NOn iniuſta. Legit̄ trib mod. ſm primā lec.
h d Fideiuſſor officium nō pōt
a conueniri, niſi principali excuſſo, a etiam ſi de bo-
nis principalis aliqua bona emerit.h.d. Op.ſ̄. de fi-
deiuſ.l.iure nr̄o Sol.ſpeciale eſt i fideiuſſorib.officialiū, ſm iſta
tpa, licet hodie ſit ius cōe, p Auth.de fideiuſ. ꝙ qualr intelligat
videbimus in l.1.ī. de decu mihi tamen videt̄, quod quātum ad
caſum huius l.nulla ſit ſpecialitas. Nam hic fideiuſſit promitē
do indemnitatem, non autem ſimpliciter. merito verba fideiuſ
ſionis inducunt, vt prius principalis dēat conueniri, vt videat̄
in quo fiſcus ſit damnificatus, vt ff.de fideiuſ.l.ſi ſtipulatus.§.fi.
Facit l.fi.ſi cert.pet.facit l.2.ſi mater indem.promi.& l. tutor. ff.
ad Velle.ꝙ tene menti. Qualiter autē, & ad quid poſſit conue-
niri, q indemnitatem promiſit, hēs gl.in l.2. ſup. de ſen. quę ſine
2 cer.quant.profer.† Ex his apparet, ꝙ qui promiſit indemnitatē
etiam ſi renunciauerit beneficio de fideiuſſoribus, non pōt cō
b uenire ante principalē.b Hoc enim inducit hoc caſu nā obliga
c tionis magis, quam beneficium fideiuſſionis.c † Sed ſecundū
3 ſecūdam lec.breuiter hoc intendit. Ex tacita hypothecaria nō
pōt conueniri poſſeſſor, niſi principali diſcuſſo.h.d.iſta lec.pro
bat in l.Moſchis.ff.de iu.fiſci.hodie eſt ius cōmune, vt in auth.
4 hoc ſi debitor.ſup.de pign. Secundum tertiam lec.h.d. Debitor
debitoris non pōt cōueniri a fiſco, niſi principali diſcuſſo.h.d.
tex.exponit ibi, indemnitate promiſſa.i ab eo.qui fideiuſſit pro
officiali, ſecundum primam lec.vel ab ipſomet officiali, ſm ſe-
cūdam, & tertiā lec. Differentiam autem in ɔueniendo debito
rem debitoris inter fiſcum, & priuatum, gl.tangit hic, & melius
5 in l t.ſup.quando fiſcus, vel priua.† Quæro, vtrum hęc conti-
neat ius commune, vel ſingulare.gl.tangit, & variat. Dic breui-
ter ſm primam lec. continet ius ſingulare habito reſpectu ad
iſta tempora, idem ſecundum vltimam, ſed ſecundum mediā
continet ius commune. Bar.

ADDITIONES.

a Excuſſo Vide D Alex etiam in l.prior.§.magiſtratu.ff.de admi.re ad ciui pert

b Alium principalem. Adde iſtum in l.quæ o.ff.loca.eundem, & Alexan in l.ſi quis vxori.§.ſi fugitiuū.ff de fur.& Bar.in l.1.ſ̄.de cond.ob tur.cau. & dixi hic in apoſt ad Iac Rebuf nu 1 in ver principalem.

c Alex. Fideiuſſionis. Hoc idem dicit Ang in l.fi.ſi cer.pet in eo, qui promittit quanto minus a principali conſequi poteſt. Et eſt ratio, quia promittens non tenetur niſi appareat quantum a principali conſequi poſſit, per l.decem.de verb. ob. & ſignaui in l.pater dotem.de do.præle. Hoc etiam voluit Bar in l fi.in prin.ff.ſi cer. pet. Pro hoc facit l decem.cum ibi no. de verb ob ſed idem Bartol. in l. quæro. ff loc.dicit, quod promittens indemnitatem creditori, tenetur quemadmodum fideiuſſor. Bal in l ſi pater ſupra, mand in ver. 12.quæro.quid operatur promiſſio conſeruationis .concor.opt.de quo vide etiam per Ang in l.ſi quis ab alio. § ſi quis. de re iud. Alex Ex his habes, quod promittens indemnitatem, etiam ſi renunciet beneficio de fideiuſſoribus poteſt petere prius excuti principalem. Ad hoc uide Bartol in l.quæro ff loc & eundem in l.vnde quæritur.per illum tex. ff. de mino.& l.3.in prin.ff.de duob.re. vide Bal.in l.ſi pro ea.ſup.mand. & Bartol. in l pater.de do præle.& in d.locis videtur variare aliqualiter, & ſibi eſſe contrarius, quare pro concor.vide Bald.in l.ſi pro ea, in verſi 12.quæro, quid operatur promiſſio conſeruationis indem & dominum Are.in l.ſi quis ab alio. de re iu. in § 1 de quo etiam per Bald.in l.ſi hæres.in ver.ego modo quæro, ſup de his, q in frau.cred.& in l.1.ſup.de ſent.quæ ſine cer.quant. Sed quid in debitore, qui promiſit fideiuſſorem indemnem ſeruare, vide Bar.in d l.ſi pater & quod habetur in c 2.de fideiuſſo Quid ſinem operetur promiſſio indemnitatis dic, quod facit valere actum alias inualidum.exemplum in muliere, quæ non poteſt fideiubere, vt in toto tit.ad Vellea ff.& C.nam ſi promittatur ipſi mulieri de indemnitate, valet fideiuſſio, vt eſt tex.nu in l ſi pro aliquo.ff.ad Vellea. quod tamen intelligatur ſi quantitas debita fuiſſet mulieri data, vt l ſi mulieri dederim. ff.eo.titu. non autem ſi pignus, quia poſſet vti Velleiano, vt l.quidam voluit. eo titu. Adde, quod iſta indemnitas operatur, etiam limita, quod voluit Bar. in l. ſi pro reo.§ fin.de fideiuſſ.ori.& de iſta idemnitate vide etiam Bald. in rub. quæ in frau.cre.& in rub.C.de verbo ſignifica.& Bar.in l ſi ſtipulatio. de verb. oblig. Et quando poſſit conueniri, vide tex.& Bald in l. nam tibi. in de euic. & adde, quod inſtrumentum conſeruationis idemnitatis factum inter obligatos non præiudicat tertio, ſecundum Bald. in l.eum qui mutuam. C.ſi cer. petat. per illum tex.

LEX II.

1 *Inſtrumentum licet non probet contra fiſcum ex eo, quod non fuit ſubſcriptum per notarium deputatum, probat tamen contra officialem.*

Fiſco. Hæc eſt no.l.& h d.Cautio, quę nō probat ɔ̄ fiſcū,
ſed contra officiales, facit vt officiales primo cōue-
1 niantur. h.d.† No.ꝙ licet inſtrumētum nō probet contra fiſcū,
pura, quia non ſubſcripſit notarius ad hoc deputatus, ꝓbat ta-
men contra officialem. Signa hanc l.ſecundum hęc tempora
theſaurarij nō poterant facere aliquam executionem ſine ſub
ſcriptione notarij: vnde licet theſaurarius ſe ſubſcripſit, nō libe
ror a fiſco, ſed ſubſcriptio theſaurarij eſt tantę virtutis, ꝙ prius
a debet conueniri theſaurarius, quam ego.a

ADDITIO.

a Alex. Quam ego. Per hanc l.dicit Bal.in l.Imperator ff.de ſta. hom quod non creditur libris maſſarij communis, niſi habet ſubſcriptionem notarij. Facit etiam quod leg.& un in l.1.inf de apo.pub & vide Bar.in l.quædam §.nummularios. ff.de eden. Ang Item no pro regula.l.quod licet ſecuritas facta ab officiali propter defectum alicuius ſolennitatis, non liberet debitorem, tamen operatur, quod officialis primo conueniatur Qualiter autem illæ cautiones debeāt fieri de iure communi, ponit hic glo No.quod ſi actor communis fuit confeſſus habuiſſe a me, quod communi debebam, quod poſtea occaſione illius fiſcus non poſſet me conuenire, niſi eo exiſtente non ſoluendo, pro quo l fin.§.ſi quis profeſſus.ff de pub.& vect.& l in contractibus.§.illo.de non nume.pec.& non ob l. præſes ſup.de tranſactio.& dixi in d.§ illo. * Corſet.ſing.in verbo, fideiuſſio. Menoch.

LEX III.

1 *Collega, quando conueniatur pro alio collega, quando tempore depoſiti officij non eſt ſoluendo.*
2 *Quod tempus inſpiciatur, vt is qui ſoluendo non ſit ad hoc, vt fideiuſſor cōueniatur principali non excuſſo, ꝙ in priuato tempus litis conteſtata.*
3 *Si agitur contra vnum ex plurib.officialib.quando agatur prius contra nominatorem, vel collegam, remiſſiue.*

Quoniam. Si diuiſa eſt adminiſtratio a iudice, vel ab
eius officialibus primo cōuenit̄ gerēs fide-
iuſſoris, & nominatoris ipſius, quam perueniatur ad collegam,
1 h d.Op.ff.ad municipales.l.Imperator.ī.de peric. nomina.l.1.a
a intelligo hoc, quod quis conuenitur pro collega, qui eſt reper-
tus nō ſoluēdo tpe depoſiti officij, & ſic concor.cū cōtra. ita
2 dicit gl.† Op.ꝙ inſpicitur tempus litis conteſt an ſit ſoluēdo, vt
l.inter.§.1.ff.de fideiuſ Sol.illud in fideiuſſore priuati, ſecus in
fideiuſſore officialis, quod dic, vt dixi in l.cōtraria. & plene p
3 Doc.in l.ex perſona.ſ̄.de proba.† Opp. quod prius deueniatur
ad collegā, quam ad nominatorē, vt l.aduerſus.ſup. de magiſt.
cōue. Huius timore gl.hic diſtinguit plene, quam no. & melius
in l.Imperator.ff ad muni. In adminiſtratoribus priuatis dic, vt
l.1.§.nūc tractemus.ff.de tut & ra.diſt.& de mag.conue.l.aduer
ſus.& l.1.ſ̄.de tranſa.& ibi glo.& Doc.

ADDITIO.

a Alex.L.1.No.iſtum tex.ad limitationem c.ſtudiuiſti.de procu. quod licet dicatur, quod per ſpeciale mandatum derogatur generali, tamen fallit in procuratore ciuitatis, vt hic, & ita alleg Bar in l 2.quando fiſcus, vel priuatus.& Rom.in ſuis ſingularibus litera P.nu 10.

LEX IIII.

1 *Debitores fiſci ſummatim exiguntur, quandoque autem non, ſed ordinarie. & num. 3.*
2 *Priuatus etiam debitor fiſci, quod non poteſt impetrare, vt debitores ſui ſummatim exigantur.*

Hi qui. Debitores fiſci exigūtur ſummatim, nec poſſunt
impetrare, vt eodem mō ſui debitores exigāt, ſed
1 eorum exactio in ordinario iudicio repetēdi reſeruat.h.d.† No.
quod debitores fiſci exigunt̄ ſummatim, quod patet ex tex.qui
dicit

a d'cit ſine fruſtratione a† Secundo no. quod non poteſt quis im
2 petrare, vt eodē mō exigat, & excutiat debitor ſuus a fiſco. Ter
tio no ꝙ licet quis ſummariè, & de plano exigat a fiſco, non ta
3 men ſummariè pōt ipſe de facto exigere alio † Ad primum op.
& vr̄, ꝙ fiſcus debeat exigere ordinariè, vt l facultas. ī. tit. 1. Sol.
quidam ſunt debitores fiſci iam redacti in numero debitorū,
puta ex aliquo ꝯctu, vel ob tributa. vel ſimilib & iſti ꝯueniunt
ſummatim, vt hic, & ī. de exact. trib. l. 2. & l. ſacrilegii. in fin ad l.
Iul. pec. & in Auth. vt iu. ſine quoquo ſuf. §. oportet. coll. 2. & ibi
tex. aſſignat rationem. Quidam non ſunt redacti in numero de
bitorum: ſed an ſint debitores, vel non, dubitatur, & ꝯ illos de-
bet fiſcus agere ordinario iudicio, vt d. l. facultas. & quod ibi di
xi circa tertiam particulam.

ADDITIO.

a Alexand Fruſtratione. Vide Bal in l. 1. in prin ſup quando fiſcus, vel priua. & in l. 1. de cond ex lege. In ead l in 3 Nonſtam dictionem, omiſſa fruſtratione, quia denotat cauſam ſummariam. adde, quod idem in dictione, protinus, vt l 2 & ibi omnino vide Bal. ſupra, vt li penden Et idem eſt in dictione, ſtatim, vt l rem quæ. & ibi vide Barto. ff de iu. fiſci qui ponit verum pulchrum dictum, cum quo tranſit Saly. in l. ſi quis poſt. ſup. de bon. proſcrip & Pau de Caſt. in d. l. ſi marito publico iudicio. ſolu matrimo licet Roma. conetur impugnare illud dictum in l. 1. ff de verbo. obliga. Sed ad tollendas eius obiectiones habes recurſum ad diſtinctionem quam poſuit hic Bar. & idem in dictione, illico, vt eſt tex. & ibi Bar. in l penulti. ſupra de poſiti, vbi idem dicit in dictione, quam citius. & per Barto. in l. 1. circa med. ff. de iu fiſ & ibi dicit idem in dictione, incontinenti, quæ omnia nota pro reſcriptis impetrandis requirentibus cauſam ſummariam expediri.

LEX V.

1 *Scriptura priuata, quod non faciat fidem pro ſcribente, vel eius hærede, etiam ſi eſt fiſcus.*

1 a Inter. †Scriptura propria non facit fidem a pro ſcribēte, vel eius hærede, etiam ſi fiſcus ſibi ſucceſſerit. h. d. Similem legem habes ī. de prob. l. exemplo. Vnde ſi fiſcus occupans rem alicuius inuenit chartas manu eius cuius ſunt bona, ſcriptas, quod aliquis erat ſuus debitor, certe fiſcus non poteſt ex il
b lis chartis aliquem cōuenire. b

ADDITIONES.

a Menoch Facit fidem. Adde quod dixi in apoſt. Barto. in l. de pupillo. nu. 9. demin. ubi eſt una communis, contra illam, ibi dixi.

b Conuenire. Adde Bal. in l. bonæ fidei. ſup. de reb cred. vbi dixit, quod ſcriptura priuata mortui non probat, nec aliquam fidem facit, etiam ſi ſuccedat fiſcus, vel eccleſia. Ale. & no. tex. iniquum, &c ſimile habes in l exemplo de proba quæro, q. d ſi in alio breui contineatur ſibi fuiſſe ſolutum, nunquid faciat fidem contra ſe. Glo. determinat, quod ſic, dixi in l nuda. ff de donat & in l. contractus ſupra de fide inſtrumen. In eadem l. fina adde Saly & Roma. ibi in l. admonendi. de iureiu. Barto. & Ange in l quædam. § nummular. ff. de eden. & unde no. per Bartol. in l. admonendi.

De fide inſtru. & iure haſtæ fiſcalis. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Negatiua, quod probari poſſit per obliquum.*

2 *Solennitas ſubhaſtationis, quod non probatur interueniſſe, licet in inſtrumento enunciatiue dicatur, quod fuerit.*

3 *Solennitas extrinſeca non præſumitur.*

4 *Titulus, quando habetur pro non titulo, non excuſat a fructib. percipiēdis.*

5 *Procurator fiſci habet ius vendendi res fiſcales ſpeciali mandato interueniente, res autem debitoris fiſci abſque aliquo mandato vendit.*

6 *Procurator fiſci vendens rem fiſci, non poteſt habere fidem de pretio. Habere fidem de pretio, qualiter quis dicatur.*

7 *Venditiones rei fiſcalis, vel eius debitoris, vt valeant, quæ interuenire debeant.*

8 *Mala fides præſumitur interueniſſe, quando ſolennitas fuit omiſſa, & ordo debitus non fuit ſeruatus.*

QVod in libellum. Si probatur, ꝙ in venditione rei debitoris fiſci debita ſolennitas non ſeruetur, reſtituitur res cū
a fructib. perceptis, & percipiendis. h. d. a Opp. innuit
b hic, ꝙ quis debet probare negatiuam. b ꝯ de l. actor. ī. de proba.
Præterea. qui ſolennitatem dicit, debet eam probare, vt l. quęcū
que. §. fi. ff. de pub. non qui eam negat. Sol. gl. dicit, ꝙ hic proba
tur eo ipſo, ꝙ ꝯtium non probatur. Iſtud eſt facere violentiam
1 literæ, quia tunc non probaret ipſe, ſed ius præſumeret. † Vnde
alii dicunt, ꝙ hic erat ſcriptura, quæ dicebat ſolennitatem in-
c teruenisse, c cui eſt ſtandum. donec probet ꝯrium, ꝙ poteſt pro
bari per obliquum, vt l optimam. ſup. de contrahen. & comm.
ſtip. iſta opi. cōmuniter tenetur, quam intelligo, quod hic erat
ſcriptura, quæ hoc continebat diſpoſitione, qūo tali die, loco, &
re ſub. fuit facta ſubhaſtatio, qūo procurator fiſci interuenit, &
ſic de quolibet actu fuit factum inſtrumentum per ſe, vt hic gl.
d innuit per l. cum precib. quam alleg. d † Si enim hoc continetur
2 inſtrumento enunciatiue de præterito, v. g. notarius hodie facit
inſtrumentū venditionis, in quo narrat quomodo factę fuerunt
ſubhaſtationes debitę, & ſimilia, tunc illi inſtrumento ſtā
e dum non eſt, e quia inſtrm̄ nō ꝑbat, niſi ea, quę interuenerūt
loco, & tempore celebrati inſtrumenti, vt no. per Inn. in c. quoniam ꝯ falſam. ext de proba. ſed ſubhaſtationes non potuerūt
interuenire, qa debēt ſtare 20 diebus, vt ī. dicam, ergo &c. Pręterea, tunc non eſt inſtrumentum proprie de illo facto, ſed magis facit narrationem alterius documēti, igit̄ &c. vt in auth. ſi
qs in aliquo documento. ſup. de eden. Præterea, cum iſta ſolennitas ſit inducta in fauorē debitoris cuius bona alienant̄, & ēt
in fauorē fiſci. non poſſunt officiales, qui vendunt, renunciare
ſolennitati, nec etiā emptor, vel ius publicum. ff de pac. Sed ſi
eorum confeſſioni ſtaret̄, iā inducta eſſet via ſimilis renuncia-
3 tioni, ergo non valet l. doli mali exceptio ff de noua † Et ſm ꝙ
dr̄ in l. optimam. ſ. ꝙ verba enunciatiue poſita in ꝯct. b. probat̄
inter eaſdem partes, intelligo qñ id continet̄, in quo partes pñt
f ſibi pręiudicare, f alias ſecus. Idē no. in l. ſciendum. ff. de verbo.
obli. Alii dicunt, ꝙ hic præſumunt̄ omnia ſolēniter acta, quod
non placet, quia loquit̄ de ſolennitate intrinſeca, quę nō ꝑſu-
g mit̄, g dixi plene in d. l ſciendum. † Op. de l. ſi fundum. ſ de rei
4 ven. vbi dr̄, ꝙ titulus excuſat h a percipiend. s glo. hic variat. Tu
h dic, ꝙ hic loquit̄, qñ titulus habet̄ ꝑ nō titulo, arg. l. nec vllā. §.
1. ff. de pet. hære. Venio ad quæſtiones, & quæro primo contra
quem agit̄, & qua actione, gl. remittit ad no. ſupra, de iure fiſci.
5 l. 3. & ibi examinaui. † Quæro quis eſt, qui hēt ius vendendi res
fiſcales, vel debitoris fiſci. Gl. dicit, ꝙ ꝑcurator fiſci, vel cui prin
ceps mandauit. Item in principio gl mag. dicit, quod talis venditio
debet fieri interueniente procuratore fiſci. In contrariū
vr̄ ſup. propter pub. penſ. l. 2. vbi videt̄, ꝙ debeat fieri authorita
te pręſidis. Breuiter circa hoc dico, qñq; exactionem tributorū
vectigaliū, & ſimiliū, fiſcus vendit alii, qñque illud facit per
ſuos officiales nomine fiſci exigentes, & iſti duo modi notant̄
in l. 1. §. hic titulus. ff. de publ. In prin. mag gl. primo caſu illi emptores
dicunt̄ eſſe, qui habent ius vendendi, tamen faciunt authoritate
ꝑſidis, vt d. l. 2. ſi propter pup penſ Secundo caſu iſtud
fit authoritate ꝑcuratoris fiſci, ita loqt hic. Sed ꝯ hoc inſtatur
de l. 1. ff. de offi. procu. Cęſaris. vbi non vendit ſine ſpeciali man
dato. Quędam parua gl. hic dicit aliud in procuratore Cæſaris,
aliud in procuratore fiſci. Tu dic idem in vtroq;, vt ff de iure
fiſci. l. fiſcus. in fi. & hic loquit̄ in venditione rerum, debitori fi-
ſci, ſed nō loquit̄ ī venditione rerum, quæ ſunt in patrimonio
6 Principis. † Quęro, vtrum procurator fiſci debeat vendere rē
i pręſente pretio, vel poſſit hr̄e fidem de pretio i dicit gl. pretio ꝑ
ſente, vt l. ſi procurator, in fi. ff de iu. fiſci. &. l a diuo Pio §. ſed ſi
emptor. ff de re iud. Qualiter aūt, quis dicat̄ hr̄e fidem de pretio
vide tex. & gl. in l. ꝙ vendidi ff. de ꝯhen emp. Quæro, nunqd in
iſta venditione neceſſaria ſit ſcriptura. gl. dicit ꝙ non, vt l. 3. ī e.
7 tit. Quæro, quot requirant̄ ad hoc, vt valeat vēditio rei fiſcalis,
vel debitoris fiſci? dic, vt in prin gl. mag & in l. 1. ī. de iu fiſci. &
K no. in l. 1. ſi aduerſus fiſcum & l. ſi quos. de reſcin ven. k † No.
8 gl. magnā, & gl. paruam ſuper ver. mala fide. quod mala fides ꝑ-
l ſumitur interueniſſe, quando ſolennitas fuit omiſſa, & ordo l
debitus non fuit ſeruatus, quod no.

ADDITIONES.

a Ale. Hoc dicit In quib. contractib. requiritur hæc ſubſcriptio, vide Bal in l ordo de executio rei iud.

b Debet probare negatiuam Adde tu de hac materia per quem. qualiter, & quando probetur negatiua, per illum in l. actor. num. 2 & quod ibi poſui in apoſt. 10 ver, poſſit probari. vbi etiam poſui in addi. ad Bal. num. 8 de proba.

c Menoc. interueniſſe. adde D. Alcia. tract. præſump. reg. 3 præſump 10. numero 2. Soc. in conſi. 157. nu. 2 lib 2.

d Ale. Allegat. Allegatur hæc gl. quod decretum præſumitur interpoſitum ex iuſtis cauſis, cum cauſæ cognitione, Bal in l. fi. de præ. min. Ale. in gl. ibi, dum alle l cū precibus quę gl. allegatur per Bar. in l. ſciendum. de verb obli & in auth. ſi quis in aliquo documento. ſupra de eden.

e Non eſt. Adde Pau de Caſt in conſi. 30. & quod per And. Barb in conſi. incip. ſcripſit Eccleſiaſticus & poſt conſi. 300. Ale. de Imo. 103. 4. par. Crott conſi 88. in fi. Barb. conſi 24. col pe. in principi in lib. 4 conſi. 41. col 3 circa pr. cod. Iaſ. l. ſciendum, nume. 13 de verb oblig vbi poſui. Iaſ conſi. 229. col. 2. cir med. lib. 2 Ruy. conſi 41 nu 4 lib 2 conſi 69. nu. 1. & nu 6 eo.

f Præiudicare. Adde Fely in c. cum in iure. de offi. deleg & do Soc in conſi. 213. incip in præſenti conſultatione. verſi. 8. conclu circa ſinē 2. par.

g Non pręſumitur. Adde text in l quæcunque. §. interdum & ibi Bartol. ff. de public & uide Spec. in titu. de probatio. §. 1. verſicu. ſequitur. & §. 3. verſicu. 4 per inſtrumenta

h Menoch. excuſat. Grama. deciſ 65. num. 10.

i Fidem de precio Adde quod in procuratore priuati, L. ud Rom. in ſuis ſing. nu 54. incip quod habens mandatum ad vendendum.

K Relaxandenda vendi. Adde quod ſubhaſtatio non requiritur in venditione rerum mobilium, quæ cōſuetæ ſunt vendi in foro, vt no. Bald in l. 1. ad fin. ſupra ſi propter pub. pen. Et adde quod in ſubhaſtatione Reipub. requiritur præſentia officialis. Ale. officialis. Adde d. Alex etiam in l licitatio. de public. l fin. & ibi Bald. ſupra noua vecti.

l Menoch ordo. Adde Pariſ c ſi diligēti a no. 16 de præſcri. qui limitat non procedere, primo qñ ius eſſet dubium. 2. qñ perſonæ eſſent ruſticæ vel ſi eſt mulier. 3. cū mercatus contra ius non reſiſtens. ex Bar. l. ſed & ſi lege. §. ſcire, de pet hæred.

LEV II.

1 *Agere tanquam vnus de populo, quod quis poteſt etiam pro ſuo intereſſe*

2 *Venditio facta ſine ſolennitate, & concluſione pretii etiam fiſco, nō valet*

3 *Cumulari in libello, qd plures cāa poſſunt & ſi qlibet ꝑ ſe ſit ſufficiēs, & ſufficit alteram probari, niſi quis ſe aſtrinxerit ad vtrunque probandum.*

Duplax.

Duplex. Hæc lex dicit idem, quod præcedens ſi in vendi-
tione debita ſolennitas nõ fuit obſeruata, res vẽ
1 dita retractat. h. d. † No. ꝙ quis poteſt quandoque agere ſicut
quilibet de populo, & etiam pro ſuo ꝓprio intereſſe, vt hic in fi.
ibi, cauſa indemnitatis. Simile hẽs in l. licet in princ. ff. de ꝓcu.
2 & quod not. in l. iuriſgentium, §. ſi paciſcar. ff. de pac. † No. ꝙ ſo
lennitas omiſſa, & grauiſſa venditio rei propter paruum debi-
tum præſupponunt fraudem eſſe factam, & ideo retractabitur
3 † No. ꝙ in libello poſſunt accumulari plures cauſę, quarum q̃
a liber ꝑ ſe eſt ſuſſiciens.a Facit quod no. ſ. de eden. l. edita. Et ſuffi-
cit alteram probari, vt no. ex. de reſcrip. c. 2. in fi. niſi ſe adſtrin-
xerit ad vtrunque probandum, quod dic vt pleniſſime dixi. ff.
de re iud. l. diuus, & dixi in d. l. edita. ſup. de eden.

ADDITIO.

a Quilibet per ſe eſt ſufficiens. Adde Bal. in l. per diuerſas q. 11. ſup. mand. & iſtum omnino conſ. ſuo 140. incu. commune de Lign. & ibi poſui in addi. ad ipſum.

LEX III.

1 *Emptio a fiſco facta, & alia, quę requiruntur ad acquiſitionem dominij poſſunt probari ſine ſcriptura, ſed per teſtes.*
2 *Fiſcus vendens non poteſt habere fidem de precio.*
3 *Probationis appellatione, intelligitur de idoneo.*
4 *Venditio & precij ſolutio, probari poteſt ꝑ teſtes, & ibi quãdo hoc poſſit.*
5 *Exceptio, quem de euictione tenet actio, eundem agentem &c. quod opponatur ad merito, & ad proceſſum.*
6 *Res empta per vxorem, eris vxoris, & non viri, licet præſumatur empta de pecunia viri, ſed ipſa tenetur ad precium viro.*

1 **Et ſi inſtrumenta.** † Emptio a fiſco facta, & alia
quæ requirunt ad acquiſitionẽ do
minij, poſſunt ꝓbari ſine ſcriptura. h. d. Pro declaratione legis
quæro, quo iure fiſcus vendit? Reſpon. vel fiſcus vendit vt iuſ
ꝓprium, vel vendit tanquam matris diu ceſſantis in ſolutione
debiti vel tributi, cui matri fiſcus poſtea ſucceſſerat, q fiſcus nõ
a vendicat. † Hoc præmiſſo, no. ex l. iſta, quod precium dẽt eſſe ſo
lutum, cum fiſcus vendens non põt habere fidem de precio, vt
3 no. ſ. co. l. j. & ſ. ti. 2. l. j. ff. de iu. fiſ. l. ſi ꝓcurator. † Secundo no. il-
lud, ꝙ tex. dicit, in quibuſcunq; probationibus &c. & gl. dicit. ſci-
4 licet idoneis, ꝙ eſt notabile propter ſtatuta, & alia multa. † Ter-
tio no. ꝙ venditio, & precij ſolutio põt probari ſine ſcriptura.
Ad iſtud op. ſ. tit. 3. l. 2. Solu. Quidam ſunt debitores fiſci in nu-
mero debitorũ redacti, & iſti non poſſunt probare venditionẽ
nec ſolutionem ſine ſcriptura, vt d. l. contraria. Quidã nõ ſunt
debitores, ſed aliter cum fiſco contrahentes, & tunc totũ con-
tractum, & ſolutionem factam in ipſo contractu poſſunt ꝓba-
5 re ꝑ teſtes, ita loquit̃ hic. † No. ꝙ hic videtur caſus quod illa ex-
ceptio, quem de euictione tenet, &c. de qua in l. vendicantem
ff. de euic. impedit litem conteſtari, vt hic in fi. legis ibi, referre q̃
ſtionem ꝓcurator meus non ſinet. q. d. non patiet̃ litẽ conteſta-
ri. Aliæ leges videnĩ dicere, ꝙ talis exceptio opponatur ad meri
ta cauſę magis, quam ad impediendum proceſſum, vt d. l. vẽdi-
cantem. & ſ. de euic. l. exceptionem, & ſup. de rei vend. l. cum a
matre. poſſumus tñ dicere vtrũq; procedere, & quod apponit̃
ad merita cauſæ, & ad proceſſum, ꝑ hanc legem, & leges ſupra
6 alleg. facit l. venditrici de reb. alien. non alie. † Vltimo facit hęc
a lex, quod ſi vxor alicuius emit aliquam rem, a illa res ſit vxoris.
Non obſtant leges dicentes, quod quicquid quęrit vxor, pręſu-
mit̃ de bonis viri, vt l. etiam. ſupra de dona. inter vir. & vxo. & l.
Quintus ff. de dona. inter vir. & vxo. quia fateor quod pręſumit̃
empta de pecunia viri, & vxor teneat ad precium viro: tamen
res non erit viri, ſed vxoris, vt hic, & l. j. & l. multum. ſ. ſi quis al-
b teri, vel ſibi. b

ADDITIONES.

a Menoch. aliquam rem Neniz. lib. 4. Syluæ nup. nu. 23. ver. limita nono.

b Ale. Vel ſibi. Vide Bal. in l. ſi vxorem. de cond. in fer. & Bar. in l. ſi filiꝰ. de dona. inter vir. & vxo. facit, quod vxor, quæ emit rem aliquam, vel acquirit, præſumatur acquiſiuiſſe de bonis viri. Ad quod not. Bar. in ſuo tract. de duob. fratri. in ver. 4. quæro, quid ſi dubitatur. Adde omnino not. per Bal. in l. ſi vxorem. de cond. inſer. & no. Inn. in c. cum officijs. de teſtamen. Sed quid in concubina, & an præſumatur acquiſiuiſſe de bonis amantis. Dic, quod ſic, arg. l. fi. ff. de act. & oblig. Ita dixit Bal. in l. cum oportet. ſup. de bo. quæ lib. & idem dicit Bal. ibi in muliere adultera ut accipiamus in meliorem partem, & ſic videatur quæſiuiſſe de bonis mariti. Caſus eſt ſingu. in l. ſi miles. de adult. niſi forte publice negotiaretur, quia tunc præſumitur ex quæſtu quæſiuiſſe, ſecundum Bald. in d. l. cum oportet. Quid in officialis fiſci, uide gl. Bal. & ibi dixi in l. facultatum ſi ā. de iu. fiſ. Quid in rectore hoſpitalis. Bal. quod idem in auth. ſ. de epiſ. & cler. per tex. unde ſumitur & ibi, quid de prælato eccleſiæ de quo aliquid dixi poſt Bal. ſup. in d. l. facultas. Quid in filioia. lo. An quod ſic, in c. inueſtigandũ. de pec. cle. de quo tamen ꝑ gl. Bar. Bal. & alios in d. l. cum oportet quid in vidua poſt mortem mariti, unde Abb. ſing. in l. ēt ſupra, de donatio inter uir. & uxor. et Ang. in conſi. 141. & Roma. in ſuis ſing. in ◦ no. de eo, ꝙ dixi de concubina, unde etiam Bal. in l. 3. de natur. lib.

LEX IIII.

1 *Tẽpus arbitrio iudicis ſtatuitur augendo non minuendo, in venditionib. rerum fiſcalium fiendis ſub haſta. & vide inf. nu. 7. & nu. 8.*
2 *Diſpoſitio huius l. quod etiam habeat locum in vẽditionibus rerũ priuati, vel ciuitatis, ſi tempus ſubhaſtationis ſit oppoſitum per officialem habentem poteſtatem.*
3 *Offerens infra tempus ſubhaſtationis obligatur, & dicitur talis contractus perfectus.*
4 *Contractus qui celebratur cum incerta perſona non vitiatur propter tẽporis interuallum, vel partis abſentiam.*
5 *Officialis ponens ad incantum rem vendendam, obligatur ad vendendũ, ſi in ſubhaſtatione, dicit quod plus offerenti dabitur, vel ſi fiſco expediebat dare plus offerenti, alias non.*
6 *Nouum præconium in ſubhaſtandis rebus poteſt fieri, ſi in primo nullus obtulit.*
7 *Qui primo obtulit minus, ſi velit modo offerre plus quam ſecundus, an admittatur.*
9 *Ciuitas poteſt legẽ condere infra quod tempus venditio rerum ſuarũ fiat.*
10 *Subhaſtatio fieri debet in vendendis rebus minorum.*

a **Si tempora.** Hęc eſt difficilis lex, & h. d. Intra tẽpus in
ſubhaſtatione ſtatutum qlibet veniens ad
mittitur licet res iam alteri fuerit vendita. h. d. Primo ponitur
caſus quod plus offerẽti intra mẽſem dabitur, ſi intra quindẽ-
cim dies vnus cẽtũ promiſit, & ei omnia adiudicauit procura
tor fiſci. Mõ poſt quindecim dies alius venit, & promiſit plusq̃
iſte emerit, certe plus promittens intra menſem dẽt audiri, &
1 ei dẽt adiudicari, licet primo fuerit tradita illi. † No. ſm iſtam le
ctu. quod tempus ſtatuitur arbitrio officialis vendentis Secũdo
no. ꝙ licẽt vni vendita ſit res intra tẽpus admittitur alius plus ꝓ
mittens, ita intelligit gl. quam no. Op. ꝯ iſtam lect. ꝙ primo tẽ-
pus ſit limitatum xx. dierum, vt ſupra, de ſacroſan. eccl. authen.
hoc ius porrectum, & fuit no. ſup. e. l. 1. & hac l. ſecundum ter-
b tiam lec. Sol. officialis poteſt augere b terminum ex ſuo arbitrio,
ita loquitur hæc lect. non autem minuere, vt in ꝯrio. Rõ, quia
2 in augendo eſt fauor fiſci, quia plures venire poterũt. † Quæro
nunquid hæc lex habeat locum in venditione rerũ priuatarũ,
vel ciuitatum. Gl. dicit hic, ꝙ nõ. Tu dicas, quod verũ eſt, quan
tum ad hoc, quod in venditione rerum ciuitatum vel priuata-
rũ ſit adiectum certum tẽs a lege. Sed ſi adijceretur per officia-
les vendentes ſuo arbitrio, tunc hæc lex poſſet habere locũ, qa
quilibet veniens intra tempus admittitur ſine dubio, ſi nulli iã
eſſet facta venditio: ſed ſi alicui eſſet facta, tūc ſi eſſet facta ſim-
pliciter, adhuc admitteretur alius plus promittẽs. Intelligitur n.
eſſe facta ſub conditione, niſi meliorem conditionem attule-
rit alius intra tẽs appoſitum in ſubhaſtatione, vt hic, ſecũdum
iſtam lect. poſſent tamen in venditione eſſe appoſita talia ver-
c ba c ꝙ per ea apareret eſſe receſſum ab illo pacto facto in illa
ſubhaſtatione, ſi tñ eſſet priuatus vendens, vel alius officialis ha
bens de hoc authoritatem, iſta lex de hoc locũ non haberet, &
alius admitteretur, ſecus ſi priuatus talis officialis ſe ad hoc non ex-
d tenderet, & ita intelligitur hęc gl. d † Quæro, qđ ſi vnus vadit in-
3 tra tẽs ſubhaſtationis, & offert, an ex hoc obliget̃. Vĩ ꝙ non, qa
inter interrogationẽ factã per præconem, & oblationẽ illius, in
teruenit ſpacium, ergo non obligatur, vt l. 1. §. 1. ff. de verb. obli.
4 † In contrarium eſt ſciendum quod contractus, qui celebratur
cum incerta perſona, non vitiatur propter interuallum tempo
ris nec propter abſentiam contrahentis. Exemplum, ſi habeo rẽ
pro derelicto, videor eam donare occupanti. l. ſi id quod. ff. pro
de re. & ſic incertę perſonæ. Iſta donatio non impeditur, licet
alius occupet me abſente, & ex interuallo, vt l. qđ ſeruus. de ſti-
pu. ſer. Itẽ pecunia, q̃ proijcit a principe, vel a conſulib. in populũ
datur occupanti. ff. de acqui. re. dom. l. qua ratione. §. pen. in xx.
reſponſo, ita in propoſito per illum præconem videor ꝯhere
cum

ADDITIONES.

a Si tempora. Lex iſta tractat materiam ſubhaſtationis, de qua etiam videas gloſ. no. in l. creditor C. de diſtra. pig. & Bal. & Ang. in l. fi. ſup. de iure do. impe. Et formam ſubhaſtationis vide per Bar. in l. licitatio. in princ. ff. de pub. & ibi plene de materia. & vide etiam Ang. in l. 3. ſup. eo. & ibi vnum elegans dictum in hac materia poſuit. l. ſi in ſubhaſtatione alicuius datij, cui reſponde, aut admittens eodem tempore, & loco, quod locus eſt gratificationi, quod tene menti, quia plures vidi de facto. quod dictum ſequitur Laudenſis in ſuo tractatu de Principe, in tit. de fiſco, in 63. conclu. Et in materia vide vnum contra referendarios gratificantes publicanis in ſubhaſtatione datiorum, & per Bar. in l. j. inf. de palam publicis. Item adde an iudex, qui facit ſubhaſtare rem debitoris teneatur ipſe de euictione emptori dic quod non, in l. ſi ob cauſam. ſup. de eui. vbi Bal. per illum tex. & eſt ratio, quia dicitur executor iuris, & per conſequens neceſſarius, quo caſu non tenetur ex aliquo contractu. l. qui pignora. ff. de euic. ſecundum Bal. in l. ſi ob cauſam. in fi. quod no. adde, quod ſubhaſtatio eſt tantæ virtutis, quod non habet locum in ea deceptio vltra dimidiam iuſti pretij, in l. 3. infra de prædiis curialium, & not. Ang. in repe. l. ſciendum. ff. de verborum oblig.

b Augere. Adde quod circa hoc etiam poteſt eſſe ratio, prout in ſimili dicit Bald. in l. fin. verſi. quæro quid ſi dictum. ſup. qui admi. ubi quãdo ſtatuitur certus terminus a iure ad aliquid faciendum, talis terminus non poteſt præueniri, prorogari autem ſic, de quo aliquid Oldra. in conſi. ſuo 60. & ibi quando iudex poſſit terminum a iure datum prorogare, & uide Pan. in clemen. 1. de app. adde quod quando tempus non eſt taxatum a l. tunc debet a iudice taxari eius arbitrio, glo. eſt in l. ſi conſtante §. pen. in uer. tempus. B' ſolu. matri. & tex. et ibi Bar. in l. 1. §. ait prætor. in princip. ff. de iu. delib. et glo. in cap. 1. io uer. proponitur. de teſtis. ſpol. in 6.

c Menoch. verba Cur in conſ. 44 in fi.

d Alex. Nunquid autem ſubhaſtatio habeat locum in rebus ciuitatis, adde tex. in l. 1. de in diem addi.

cum incerta perſona, videlicet cum plus offerēte.& ideo ſi venit ex interuallo,vel ſi offert notario, ēt non preſente officiali, pficitur ɔ̄ctus,dixi in l.licitatio.in princ ff.de pub.Quero, quid ſi longum interuallum non vitiat ɔ̄ctum celebratum cum in-
5 certa perſona. † Quero, vtrum officialis ipſe obligeť ad vendē-
a dum illi plus offerenti.a Hic vī caſus,ꝙ ſic.b hoc intellige verum,
b ſi verba præconis hoc dicunt, ꝙ plus offerenti dabitur ſecundum formam poſitam hic in gl.& in auth hoc ius porrectum. ſed ſi præco ſimpliciter diceret,quicunque velit emere veniat ad offerendum intra talem diem,nec adijceretur, & plus offerenti dabitur,non cogitur dare plus offerēti,quia ad hoc ſe nō aſtringit poteſt.n.eſſe, ꝙ hoc fuerit factum ad explorandū valorem rei,magis quam ad vendendum,vt l.ſi ſeruus.in prin de cond.fur.quod no.& ita caueas,qn̄ facis preconizare,quia vno caſu cogitur,alio non.Item hoc intelligo,ſi fiſco expediat dare plus offerenti:poſſet n.eſſe quod eius intereſſet dare minus offerenti,quia offert faciliorem ſolutionem,vel quia magis idoneus,vt l.eum qui.in fi.ff.de in diem addi.& l Sabinus.cod. titu.
6 †Quero,vtrum poſt lapſum primum terminum poſſet fieri de
c nouo preconium.& dari alia dilatio.c glo. no. hic dicit, ꝙ non, vt l.1.ɉ.de loca.pręd.ciuili.lib.11.quod puto verum,ſi in primo
7 termino aliquis obtulerat,cui ius erat quęſitum. † Ex quo habes notare,ꝙ illi termini extraiudiciales intelliguntur peremptorii,licet hoc non adiiciatur,vt hic vides,& vide Inn.in c.cū a nobis.vltra medium,extr.de elec.& probatur in l.Titia.§. vſuras.ff de leg 2. quod no.pro terminis, qui ſtatuuntur in interpellationib.& ꝓteſtationib.& ſimilib.actib.extraiudicialib. Predicta vera,niſi eſſet perſona,per quam poſſit peti in integ. reſt. tunc enim poſſet impetrare in integ.reſti.vt maius tempus apponatur in licitatione,vt l.& ſi ſine.§ quæſitum.ff. de mino. Secundo modo legitur hæc lex, quod tempus augmenti fuit appoſitum ex iſto contractu,& ſic fuit pactum additionis in diē, hæc lectur. vera eſt in ſe, tamen habet dubitationem. Tertia lect.eſt,quod hic loquitur tempore ſtatuto a l. ſ. viginti dierum in reb fiſcalib ſicut in rebus eccleſiarum,vt auth. hoc ius porrectum.licet gl.hic dubitet.tamen.ſup.eo.l.1.ponit pro conſtanti,ꝙ tenetur communiter,& ſecundum hoc ſi minus tempus apponatur in preconio intra 20.dies admittuntur licitatores,quia officialis illud tempus augere poteſt,minuere aūt nō,
8 vt l.4.§ condemnatum.ff.de re iud dixi ſup.in 3 le.†Quero, qd ſi ille,qui primo obtulit minus,nunc velit offerre plus,quam ſecundus,an admittatur iterum?Gl. dicit,ꝙ ſic, & bene.Quæro,
9 quid de fructib.medio tempore perceptis.Dic,vt in gl. † Quæro,cum in venditione rerum ciuitatis nō ſit tempus ſtatutum a l.an ciuitas de hoc poſſit propriam legem facere. Dic, qđ ſic, vt l.Lucius.in fi ff ad municip.& infra de vendi. re. ciu. l. 1. &
10 a.tangitur hic in fi.1.gloſ.†Quæro,an cum executores vltimarum voluntatum vendant, debeant facere ſubhaſtationes, an
d cum venduntur res minoris,d dixi de hoc plene in l.alio. ff.de ali.& ciba.lega.

ADDITIONES.

a Alex.Plus.Offerēti Adde Bar & ibi dixi in l.licitatio ff de pub. Et in materia ſubhaſtationis adde,quod ſi ponens rē ad incantū, ponat maius pretiū quā valeat, vt volens rē emere carius emat,incidit in crimen ſtellionatus. Tex.eſt ſing. ſecūdum lee. Bar in l.3 § item ſi quis, de crimine ſtellionatus,& refert Ro.in ſuis ſingu.in litera P.nu 63.*Limita in eccleſia Rom ſing.755.in ſcis.

b Quod ſic. Sed quid in reb.eccleſiæ dic,quod ſecus,quia debent tradi offerenti in iſtum pretium,licet alter plus obtulerit,vt d.gl.allē in tex.& Lu. Ro. in ſing.inci. venditio.ver.ſcis,quod reſp & Barto Corp in tract.de contract.ſimula.in 2. præſump & 10.q.2.per Ang.

c De nouo preconium,& dari alia dilatio. Adde quod ratio videtur quia qui nō facit in tempore videtur poſt tempus prohibitus,vt text in l.Imperator. ff. de poſtu.& ponit in ſimili Barto.in l.ſtat uliber §. Stichum.& l.Titia ff.de leg.2.& l ſi eadem.& ibi Gul de Cun & Saly.ſup qui accu.non poſ. Bal.in l.acceptam. q.21. ſup.de vſu & no.Cano in c.cum in tua.ext.qui ma.accu non poſ.& Card. in cle. conſt.§ 1.q 6 e.t.de elec.

d Alex.a. Res minoris.Et quod in rebus minorum locum habeat ſubhaſtatio, vt,ꝙ ſic,in l.an prætor.in prin.& ibi per Gul.ff.de mino. Et in quo differat populus a fiſco ſi iſta ſolennitas non interueniat,dic,vt ibi per eundem. Quæro, an in reb. minoris alienandis debeat fieri ſubhaſtatio. Videtur,quod ſic.
Quod ſic.Tu tamen vide Bal.in d.authen hoc ius porrectum.ſup.in tex. Alexand. ſed hic quæritur vbi dic,non neceſſaria, ſi bona fide fiat venditio,ſed vide Inno. in c.dudum.ſup gl.in ver.defendere.de reb alie.non alie.quia Reipu & minor æquiparantur,ergo &c. Preterea in alienatione rei minoris debet eſſe ſubſcriptio iudicis,ut l.2 ſup de aſſeſſ.& gl.2.in l.1.ff.de off aſſeſſ Ang. An quando venditur res minoris, vel teſtatoris per executores vltimarum voluntatum fiat ſubhaſtatio,adde Bal.in l.ordi.de execu.rei iud.Quid de ſubhaſtatione rerum eccle. vide late Ang.hic idem in Auth de alie & emphy.

LEX V.

1 *Venditio facta fiſco retractatur propter tributa, non ob aliam cauſam.*
2 *Minor quando iuuetur contra venditionem rei ſuę fiſco factam.*
3 *Emens res exbannitorum tenetur illas exbannitis reddere ex forma capitulorum pacis hoc dicentim.*
4 *Res priuati ob publicam utilitatem auferri poteſt.*

Quæcunque. Venditio facta a fiſco ſolenniter, non retractat ꝑtextu reſcripti, vel minoris ętatis.h.d.Ad euidentiā quęro,quid eſt dictū, pro reliquis prodigorum Dic,vt in gl Op ꝙ poſſit reſcindi,vt l.prædiis ff de iure fiſci Sol.dicit gl.ibi pro tributis hic pro mala adminiſtratione,vel ꝓ debito alio ex ɔ̄ctu,vel maleficio.Iſta ſol. eſt obſcura. Quidā intelligunt,ꝙ ibi ꝓ tributis.ſ.non ſolutis facta fuit venditio,idō pōt reſcindi.Hæc expoſitio nō valet,vt in l. proxima. &
c ibi dicā.† Dic ergo,ibi pro tributis ſ.pōt res vendita auocari, nō
a pro alio debito.hoc dicam inf.l.ꝓxima †Op del fi.ſup.ſi aduerſus fiſcum,vbi minor iuuať.Gl.ſol.tu dic latius.Aut fiſcus vendidit rem minoris,vt ſuam,& iuuať minor,vt l.ɔ̄ria.Aut vēdidit vt ſibi obligatam ꝓ tributis, & tunc aut minor vult reſtitui antequam vendať,ex eo,quia res incidit in cōmiſſum,& iuuať minor,vt inf.de fun.pat.l.2.& l.Imperatoris.ff.de pub. Aut vult reſtitui.poſtquam res fuit vendita & tunc ſi tutor,vel curator īteruenerit,non reſtituiť,vt hic.Alias ſecus.l fi.§.ſi ob pup.penſ.
3 † Vltimo facit hęc lex,ꝙ illi,qui emerunt a cōmuni Peruſij ſolenniter vendente res exbannitorum, non cogaň exemptas reddere exbannitis ex forma capitulorum pacis hoc dicentiū, hoc probo,nam ſi non valet reſcriptum Principis,vt hic, mul-
4 to minus ſtatutum,vel pactū ciuitatis.† In contrarium eſt veritas,nam hic loquiť,quando Imperator reſcripſit propter vtili-
a tates priuati a impetrantis tantum, ſecus ſi propter publicā vti-
b litatem:tunc enim pōt res priuatorum auferre,b & eodem modo ciuitas,vt ſup.de iure fiſci.l.certa forma.& l.item ſi verberatū §.1.ff.de rei vendi.de euic.l.Lucius.& l.venditor.§.ſi conſtat. ff.communia prædio.

ADDITIONES.

a Menoch.Priuati.Crau.de antiq.temp.1.par.n 50.51.vbi latiſs. Aflic. deciſ. 36.nu. 4.5 6 Dec conſi 49.col.3.verſi ſi aūt ꝑc,in fi & nu.7.Iaſ.l.fi.C ſi contra ius, vel vtil.pub.Dec.conſi.271.nu.6.7.& conſ 247 nu.4.& conſ 352.2.conſi.357.nu. 3.conſi 340 nu.10.cir.fi.Natta conſi 2.nu.3.4.

b Alex Auferre. Ratione publicæ vtilitatis poſſunt res priuatorum accipi per Principem.Adde Ang.in l bene a Zenone.de quadri.præſcr.& quæ ſcripſi poſt Bart. in l.2 §.ſi quis a principe.ff ne quid in loco publico.

LEX VI.

1 *Emens rem a priuato, vel fiſco ſolum tenetur ad tributa.*

a Si quis. Qui ſolenniter emit a fiſco,ſolum ad pretium tenet,& ob aliud debitum non conuenit.h d Opp. ff.de iure fiſci l.prędijs.Quidam dicunt,ꝙ hęc lex corrigit illā. Alii,ꝙ ibi venduni,vt prędia tributaria,hic,vt alia.Tu dic,vt ſ. l.prox.& dicā ſtatim in diſtinctione.Op.de l.Imperatores ff.de pub.& vect.Sol.ibi priuatus vendit priuato, hic fiſcus priuato, ſm gl.quam tenet Dyn.in l.ɔ̄ria.vbi diſtinguit. Tū plenius dic.
1 † Quandoq; priuatus vendit priuato, & tunc emptor poteſt ꝓ tributis conueniri,& reliquis,vt d.l.Imperatores.Aut ꝓ fiſcum ɔceduni priuato,& tunc qnq; conceduntur per modū cuiuſdam traſlationis,non venditionis,tunc nouus poſſeſſor ad tributa non teneť,vt ɉ de cenſi.l.fi & de fun.rerum priua.l.2.Aut transfert fiſcus ꝑ modum venditionis, & tunc aut fiſcus vēdit rem vt ſuam propriam,& emptor nullo mō poteſt conueniri, vt inſ.tit.1.l.1.& l bene a Zenone.ſ.de quadr.pręſcri. Aut vendit eam,vt alterius debitoris fiſcalis:& tunc aut vendit eam ꝓꝑ tributa non ſoluta,& emptor vlterius nō teneť,vt hac lege. Aut propter alia debita non ſoluta,& tunc aut conueniť ꝓꝑ alia debita,& non teneť,vt ſ.l.proxi. Aut propter tributa, & tunc tenetur,vt l.prędij.ff.de iure fiſci.

ADDITIO.

a Alex,Si quis.No.hanc l.& adde quod non procederet hæc lex in priuato emente a priuato,ſecundum gl.hic,cui adde Bart. in l.licitatio.§.fiſcus.ff.de pub.& in §. mercatores.ead.l.

De vendi.rerum fiſca.cum priua.com.&c.Rub.

LEX VNICA.

1 *Commune quod eſt,meum eſt.*
2 *Fiſcus quod poſſit totam rem etiam diuiduam vendere.*
3 *Res obligata fiſco,& alij,poteſt per fiſcum vendi.*
4 *Pęna,quæ partim applicatur fiſco,partim parti,debet tota ſolui filio.*

1 FOrma. Ratione partis fiſcus poteſt vēdere totum.h d. Vides hic,ꝙ reſtituiť pretium pro parte eius,qui dominium partis habet.† Oppo. ſup.de commu.re.alie.l. 1. & 2. Sol. Speciale eſt hic
a in fiſco.& ſic no.caſum hic,vbi quod commune eſt,meū eſt,a etiam quo ad diſpoſitionem ſup toto,quod dixi plene in l. ſerui electione.§.1.ff.de leg.1.Opponitur ad finem, quod immo dēat agi coram procuratore Cæſaris,non corā iudice emptoris,

ADDITIO.

a Meum eſt Adde Fel in c humanum.1 diſt.& Paa de Caſt.in 3ōſi.n 41,Ioan.Cald. in con 1 8 .an tit.de praben.

ac ſi legarent fundũ inſtructũ,& domum inſtructam,arg l.Se-
iæ.§.tyrannæ.& l.prædia.§.ita legatum ff.de fun.inſtru. ſed hic
comprehendit plura, quæ appellatione inſtrumenti non com-
prehenderentur,vt hic patet.& ſic largiſſime,vt no.in l. fi.ff.de
conſt prin.de reg iur.l in teſtamentis ff.de verb.ſig.l. Princeps
6 bona. Vltimo hæc lex inducitur,† ꝙ quando Princeps conce-
a dit alicui caſtrum,ᵃ videtur concedere cum ſua curia, & iuriſ-
dictione.facit ad hoc l.1.§.cum vrbem. ff.de offi. præfe.vrbis.l.
fi.ff.de conſtit.Principum,& ibi per Doct.in l.quæ tutela. ff. de
b reg iur.ᵇ

ADDITIONES.

a Alexand.Caſtrum. An conceſſo caſtro uideatur conceſſa iuriſdictio, de quo per Bartol in l.1.de iuriſd.omn.iud.per Spec.& Io An.eo tit.§ 1 uer ſed quæ meri. per Old. in conſi.2 5 2.inci.Ad q.quia quæritur, per Gul.& Bal.in § cum urbem. hic allegato per Bar.in l.2.in prin.ff de uerb ſig.& l inter omnes.ff.de acq re.do. & in l.ſi aliena.ff.de uſu.per Bal in c.1.de capitaneo qui curiam uendidit.ubi refert opi.Hoſt.per Bal.in l.fi.de conſti Prin.in l.pe.ſupra de condi.inſer. & in l. a procurato.ſupra mand & in l pe.ſupra de bo quæ lib. in l. 2. ſupra de pedaneis iud per Ang in l.1.§.fi.de uſſi eius per Ro.in l 3.in prin.ff.de acq. poſſ uide no. per Bar.circa hoc,infra,de excu.mu.l.1 & uide omnino,quæ ſcripſi poſt Bar. in d.l.inter omnes.quid ſi eps uendit,uel donat caſtrum cum omnibus iuribus,an ueniant ſpiritualia?Dic,quod non, ſecundum Inn. in c.ex literis. de iurepatro. Alexand.Excludit etiam fiſcum tutor,ut no.gl. quæ non inuenitur alibi. facit etiam iſta gl.pro ſcholari moriente in ſtudio,ut ei uniuerſitas ſuccedat, & non fiſcus,de quo per Gul.in l.1.de præd.decu.

b Regul.iur Vide Barto.in l.1.ad finem.ff.de iuriſd.omn.iud.& Bal.in l.fi.de conſti. princ.& Bartol in l 2 in princ.& quaſi per totum,de priui.fi.& Bald.in l.1.§.in initio,de of.præfe.urb.Lud in l.3.in prin.de acq.poſſe &, quod ſcripſi in l. fundum ſub conditione.§.qui fundum.de leg 1.poſt Imo.& Spec & Io.And.in titu. de iuriſd omn.iud.§.1. uer quæ autem meri.Old.in conſi. 73.quod incipit Ad quæſtionem,quæ Barto.in l.inter om. de acq.re.do.& in l.ſi aliena.§ fi.de uſuc & Bal.in c.a.1 de c.qui cur.uen.ubi refert Hoſt.in ſumma,& Bal.in l.fi.ſup. de cód. inſer.in l.procuratorem.ſupra man.& in l pe.ſupra.de bo.quæ libe.&,quod not. Bal in l.a.de pæ iud.& Ange.in l.1 §.fi de offi.eius cui mand.eſt iuriſ.& Bart.in l.1.infra de excu.mu.

LEX III.

1 *Procurator Cæſaris, & Comes rerum priuatarum.idem eſt.*
2 *Incorporatio fit,quando res deſcribitur inter alias res fiſcales.*

a Si quando,ᵃ aut alicuius. Si res fiſco deferatur,primo debet ſo
lenniter examinari per procuratorem Cæſaris. Secũdo incor-
porari cum authoritate procuratoris fiſci,& tituli, ſine autho-
ritate ſuperioris non debent ſcribi, & contrafacientes grauiſſi
me puniuntur. h.d. Ad euidentiam præmitte,quod dicit gl.ſu-
per ver. ſtylus,quod in qualibet prouincia erat vnus procura-
tor Cæſaris,& vnus Comes rerum priuatarum, hoc nõ placet
1 mihi.Nam †procurator Cæſaris, & Comes rerum priuatarum
eſt idem.vt ſup.de off.co.re.priua.per totũ & ibi Azo in Sum,
Dicas ergo,quod in qualibet prouincia erat vnus Comes rerũ
priuatarum, hoc eſt procurator Cæſaris, & vnus rationalis,i.
procurator fiſci.item dicit gl.ad euidentiam,quod hęc lex dif-
fert a l.fi.j̃.e.quia hic quæſtio mouebatur, & non apparebat ꝯ-
tradictor,ibi ſic Hæc non placet,vt dicã in d.l.fi.& in quo hæc
lex differat ab illa,ibi dicam.His præmiſſis caſus in terminis eſt
clarus, dicit tex per Comitem rerum priuatarum, ſcilicet, fiat
examinatio ſecundum formam,l.defenſionis facultas, ſup. de
2 iur.fiſ.dicit tex.diligens ſtylus,ideſt,ſcriptura.†Item ſcribat in-
ter alias res fiſcales,& modo perficitur incorporatio.No.quod
dicta examinatio debet fieri coram præſide prouinciæ,vt infra
eodem,l. fin.ſolue,vt dicam. Vltimo no qualiter incorporatio
fiat,quod facit ad id,quod dicam j̃.eo.l fi.

ADDITIO.

a Ang Si quando.No.tex.in hac l.ibi,ſigillatim, ad ſtatuta dicentia in maleficiis nõ ualere dictum teſtis,niſi de loco ſigillatim deponat.Nam ſi dicat, fuit in loco in inquiſitione,uel accuſatione contento , non dicitur ſigillatim deponere. Nam uerbum,ſigillatim,ſingularem expreſſionem importat,ut hic,& l.ſi quis ita. ſupra,de bo.proſcri.ſed illa non eſt ſingularis expreſſio, quatenus referatur ad illa,ergo &c.uide infra de prædiis decu.l 3.

LEX IIII.

Vacantia. Bona eius , qui nullo modo aliquem habet
ſucceſſorem,dicuntur bona vacantia,& de-
feruntur in fiſcum hæredem.hoc dicit,Quid ſi habeat conſan
guineos vltra decimum gradum, qui de iure communi non
admittuntur?Certe dicit gl.quod illi non admittuntur,ſed ve-
nit fiſcus.

LEX V.

1 *Procurator Cæſaris,quando ſit iudex inter fiſcum,& priuatum.*
2 *Officiales,qui mittuntur ad aliquid faciendum,debent eſſe iurati.*
3 *In cauſis ciuilibus ob publicã vtilitatẽ etiã per inquiſitionem proceditur,*
4 *Officialis Epiſcopi poteſt inquirere contra tenentes bona , quæ diſtribuĩ debent pauperibus.*
5 *Per inquiſitionem ad vtilitatem priuatam in ciuilibus non proceditur.*
6 *Bona confiſcanda in initio cauſa in ſcriptis redigantur.*
7 *Bona fiſcalia debent de facto occupari,& in fiſcum redigi.*
8 *Abbas,qui poteſt alienare feudalia,& emphyteutica,an poterit alienare feudalia ad eccleſiam reuerſa.*
9 *Inuentarium,quando bona inferuntur in fiſcum,ita fieri debet de una re, ſicut de multis.*
10 *Curator ad unam litem debet facere inuentarium,licet conſuetudo contrarium ſeruet.*
11 *Cognitio,de qua hic,expeditur officio iudicis.*

a Si vacantia.ᵃ In prouinciis, vbi non eſt procurator
Cæſaris , de principis curia certi officiales
deſtinantur , quorum ſolicitudine bona vacantia ſub præſide
inueſtigantur, & de eis inuentarium cõficitur, & Principi ſcri
bitur, & committentes fraudem pœna hic inſerta puniuntur.
h.d. Primo ponit dictum. Secundo, illud oſtendit. Tertio,
punit fraudem committentes. Secunda,ibi,quę forma. Tertia,
ibi,nam ſi quid. Opp.quod hoc fiat coram procuratore Cæſa-
ris.ſ.eo.l. ſi quando.Solut. Dicit gl.ibi. ꝙ hic loquitur, quando
quæſtio refertur ab aliquo,ibi quando a nullo , quod non pla-
cet,quia eſt contra tex.hic,ibi,nullum iure poſſidere, vel ven-
dicare conſtiterit.& ſic etiam loquitur, quando nullus reperi-
tur poſſeſſor,vel contradictor. Dic ergo, quod lex,ſi quando,
loquitur in prouinciis,in quibus erat procurator Cæſaris,fortè
Cæſar ibi tanquam priuatus homo habebat magnum patrimo
niũ,vel alias erat ꝯſuetudo ibi mittẽdi talẽ officialẽ : hic loquitur
in prouinciis,in quibus non erat procurator Cæſaris. vel quia
Cęſar nullum priuatũ patrimonium ibi habebat , vel non erat
conſuetudo mittendi talem officialem.Secundũ hoc dicũt de
terminari omnes leges dicentes, quod procurator Cęſaris eſt
iudex inter fiſcum,& priuatum,vt l.2. ſupra vbi cauſæ fiſcales.
1 lib.10.quia † eſt verum,ſi procurator Cæſaris eſt in prouincia,
alias eſt iudex præſes prouinciæ,vt hic , & ſic debet intelligi gl.
quæ eſt no.ſup.de iure fiſc. l. defenſionis facultas. quæ dicit, ꝙ
b illa cognitio fiat ſub pręſide.ᵇ His pręmiſſis collige ex l.iſta mul
2 ta vtilia Primo,quod†officiales,qui mittuntur ad aliquid faciẽ-
dum,debent eſſe iurati, vt ibi, iureiurando aſtricti. facit ſupra
de fide inſtrum.l.comparationes,& in Auth.iuriſiurãdũ,quod
pręſtatur ab his.& l.hęc edictali §.his illud.ſupra,de ſecun nup.
3 Secũdo,not ꝙ etiam†in cauſis ciuilibus,ᶜ propter publicam vti
c litatem per inquiſitionem proceditur, vt ibi, pręſes prouinciæ
præſente fiſci patrono diligenter inquirat. facit, ff.de cuſt.reo,
4 l.ſi quis reum.& ſic eſt arg.†de epiſcopo,& presbytero,ꝙ eorũ
officiales,poſſunt facere inquiſitionem contra tenentes bona,
quæ debent diſtribui pauperibus,vel in alias cauſas pias.Sed ad
5 †vtilitatem priuatorum non reperio per inquiſitionem proce
di,niſi in caſu,l.3.§ præterea.ff.de ſuſpect.tuto.No.tertio quod
6 †in initio cauſæ,bona rediguntur in ſcriptis, vt ibi, quantum-
cunque,vel quale ei videatur,cum gl.ibi poſita & ſic videt̃ ca-
ſus pro eo,quod dixi in l.defenſionis.ſupra,de iur.fiſ. No quar
7 to,quod†bona fiſcalia debent de facto occupari, & in fiſcum
incorporari,poſt cognitiones prædictas iuſſu Principis,ꝙ nota
8 ad quæſtio.†Pone,Epiſcopus,vel Abbas non poſſunt alienare,
quę ſunt de menſa,ſed bona feudalia, ſeu conſueta dari in em
phyteuſim poſſunt,vt in c.1.eᵒ de feu.& Epiſcopũ,vel Abbatẽ,
vel Abbatiſſam,c.1.Modo dubitatur,ſi aliqua res feudalis, vel
emphyteutica reuerſa eſt ad monaſteriũ,& Abbas eã occupa-
uit,& per aliquod tempus tenuit,an dicat̃ incorporaſſe in mo-
naſteriũ,ita quod facta ſit de menſa Abbatis, an vero adhuc re
maneat.vt poſſit alienari tex.extra de reb.eccl.nõ alie. c.vt ſup.
vr̃ dicere, quod ſi per prædeceſſorem retentę ſunt res tales per
annum, videantur eſſe de menſa Abbatis,& ibi Inn.tu dic , ꝙ
de hoc eſt tex.hic,& ſupra eo.l. ſi quando, loquitur enim de ſe-
cunda parte rubricæ,ſcilicet de incorporatione , vt tũc dicant̃
incorporatę poſſeſſiones , & factę de menſa, quando per offi-
ciales ad hoc poteſtatem habentes ſunt deſcriptæ in libro alia-
rum poſſeſſionum de menſa, vel quando Abbas hoc decla-
rauit

ADDITIONES.

a Alex.Si uacantia.Et no.ꝙ ſolum habent dominium,& poſſeſſionem, poteſt impedire comparationem,& confiſcationem bonorum , & ideo mulier pro dote non impedit confiſcationem bonorum uiri.l.ſi marito in princ. & ibi Bald. & Ang.ff.ſolu.matrimo.

b Alex.Præſide.Et Ang in repet.dicit,ꝙ ſi actus fieri debet coram vno , qui abeſt , uel cuius officium uacat,poterit fieri coram alio per illum text. ſecundum hanc lect. Barto.& l.ubi abſint.de tuto & cura.da.ab his. licet ſecundum Ang uideatur prima facie contrarium per dictam legem,teſtamenta,& l.conſulta eo. titu. quia ſtatim tribuendo iuriſdictionem uni,ab alio uidetur abdicare,i argu.l. cum prætor.in prin.ff.de iud.& l. maritus. de procu. adde in materia Angel. in Auth. ut cler.apud proprios epiſ.in §. hunc igitur. & in Authen. ut iudi. ſine quoquo ſuffra.

c Alexand.Ciuilibus.Adde dicta per Bald.in l.ſancimus.la 1 ſupra de ſacroſan eccle.licet Inn.in c.ad noſtram.el.1.alias.el.2.extra,de iureiu dicat , quod in ciuilibus non fit inquiſitio. In quibus autem caſib. poſſit in ciuilibus procedi per inquiſitionem,uide per Bald.in c.1.§ ſi tres,uel plures. in fi. lib. de pace tenenda.& per eundem in cap.1.§.iniuria.de pace iur. firm. in uerſic. item an aliter. Et aduerte,quia hoc eſt ſpeciale fauore fiſci , & uidem omnia , quæ ſcripſi poſt Bartol.in l.2.§.ſi publico.de adul.1o eo.uerb.ad fi.Adde Angel.hic in repet. in 2. no.in uer.item not.ex iſto text.quod quando actio ubi idem tenet. & iudi fieri.

a ratit effectas eſſe de menſa, & incorporata, vt hic, & tene mē-
9 ti. No. quod † ſicut inuentarium fit, quando occupantur multa
bona. & ita eodem modo quando eſt vna res, vel duę, vt in ver.
10 quę forma, & ſic eſt arg. quod † curator datus ad vnam litē de-
b beat facere inuentarium, b vt ibi in vna re, ſiue in vna actione,
licet contrarium obſeruetur communiter, de hoc not. in l. crea
tionibus. ſ. de epiſc. aud. Quęro qua actione, vel quo iure iſta co
11 gnitio expediatur, glo. hic ſuper ver. paulatim dicit, quod † offi-
cio iudicis. Tu dic iure actionis, vt dixi in l. defenſionis. ſ. de iu.
fiſc. quę actio poteſt deduci in iudicium, ſi datur libellus per
procuratorem fiſci ordinarie contra aduerſarium, vel per offi-
cium iudicis, hoc inquirentis, vt hac lege.

A D D I T I O N E S.

a Ale. Incorporata, Vide Bald. in c. 1. de eo, qui inueſe & Imo. in c. ut ſuper. de reb. eccl. non alie. Ang. hic in repe. Pet. de Ancha. in conſil. 155. qui tenet idem, quod Barto. & Ang. & Io. de Imo. in c. ſuper, præalleg. qui tenet, quod eſt neceſſe, quod 30. annis fuerit in incorporatione, & in cap. fin. de feu. & ibi per Card. Alexand. Adde Inn. c. ut de cætero extra, de tranſa. adde tamen, quod res, quæ non ſunt effectæ de menſa poteſt prælatus alienare, & de ipſis tranſigere, uel paciſci Romano Pontifice inconſulto, ſecūdum Inn. in præalle. loco. & per Hoſt. in c. ut ſuper, ut eccleſiaſtica beneficia. & Io. An. in c. fi. de reb. eccl. non alien. & ibi tractatur quando bona dicantur effecta de menſa, & adde gl. ſecundum Inn. in Cle. frequens de excel. præl. in qua dicitur, quod illa bona, in quib. prælatus habet directum dominium, & alius habet utile, ut ſunt bona feudalia, talia bona non cenſētur eſſe de menſa prælati, quod eſt notandum. Adde do. Car. in c. 2 de feudis, ubi refert plures Doct. conſtituiſſe contrarium: tamen tenet ipſe opi. Bar. hic, allegans Archid. etiam idem tenuiſſe in c. 1. 3. c. q. 7 per Imo. in c. 1. & in c. ut ſuper, de reb. eccl. non alien.

b Alex. Inuentarium. De hoc aliquid per Bal. in §. idem reſcripſerunt. Inſti. de excuſa. tu. & hic, unde Ang. in repet. in uer. item ex hoc. uerb. eſt no. & adde Bar. in l. j. de cura. bon. dan. ubi tenet, quod non tenetur facere inuentarium.

De delatoribus. Rubrica.

1 *Bannitus, qui non debet audiri, poteſt accuſationem ante bannum, per ipſum inſtitutam proſequi.*

Quęrit gl. quot modis dicat aliquid deferri. Itē quærit qui pro-
hibeantur deferre. Item de pęna male deferentis, & de pręmio
bene deferentis, quę omnia dic, vt in gl. Et in quo differt hic ti
tulus ab illo de his, qui ſe deferunt dic, vt in glo. expreſſe tenet
1 quod licet ex forma ſtatuti † bannitus non debeat audiri, tamen
ſi ante bannum accuſauit, poteſt accuſationem proſequi, & fi
nire, & ita obſeruatur in ciuitate Peruſii. Pro hoc eſt text. in l.
deferre. alle. in gl. & no. in l. Vranius. §. ſed cum duo. ff. de fide-
a iuſ. per Dy. & Iac. de Are. ff. de pub. iu. l. Is qui reus, a

A D D I T I O.

a Reus. Nota gl. ibi, ſed eas cauſas.

L E X I.

1 *Relictum tacitè, vel expreſſe indigno defertur in fiſcum.*
2 *Relictum incapacibus, quando deferatur in fiſcum. Et qui ſunt incapaces aut indigni.*
3 *Relictum ſpurio palam, an deferatur fiſco vel remaneat apud hæredes.*
4 *Capacitas in hærede, uel legatario, quando requiratur, remiſſiue.*
5 *Fideicommiſſum tacitum dicitur, quando interuenit priuata promiſſio nō in teſtamento, uel codicillis, uel publico inſtrumento.*

SI ei, qui. Si relinquitur tacite incapaci, defertur in fi-
ſcum. h. d. Ad euidentiā huius legis & tit. ſcias,
quod quandoque relinquitur aliquid aliquibus qui ſunt
1 indigni, & illud † ſiue relinquatur tacite, ſiue expreſſe, defertur
in fiſcum, vt no. in ti. de his quib. vt indi. ff. & ſ. maxime in l. hę
2 reditas. Quandoque † relinquitur aliquid non capacibus, & tūc
ſi quidem relinquitur palam, non valet relictum, ſed remanet
apud eum qui relinquit, vt l. Lucius circa fi. ff. de leg. 1. & l. non
intelligitur §. 1. ff. de iu. fiſ. Si vero relinquitur tacite, tunc in pę-
nam eius qui aſſumpſit tacitam fidem in ſe de reſtituendo bo-
na non capaci, defertur fiſco, vt l. non intelligitur. §. j. ff. de iur.
fiſ. & l. etiam, cum militis ſi. ſ. ad l. Falcid. An autem illud quod
3 † relinquitur ſpurio palam, debeat venire in fiſcum, vel rema-
a neat apud hæredes, dic, vt l. 1. ſ. de natu. li. & in l. hæreditas. ſ. de
his, quib. vt indi. & ff. e. l. fi. & ibi plene dixi. Qui autem dicātur
non capaces, habes. ff. de iur. fiſci. l. 1. & Inſt. de leg. §. legari. Hoc
4 pręmiſſo quęro † quo tempore quis debeat eſſe capax in hęre-
dis inſtitutione, vel legato, hoc tangitur hic in gl. & melius in l.
non intelligitur. §. quando autem. ff. de iure fiſci. & iſta eſt ma-
teria regulę Catonianę, quam plene expediui in l. 1. de reg. Cat.
5 Quæro † quando dicatur tacitum fideicommiſſum. Reſpōdeo,
quando interuenit priuata promiſſio, non in teſtamento, vel
codicillis, vel publico inſtrumento, vt hic in a. gl. & clarius in l.
non intelligitur. §. tacita. vbi dixi. ff. de iur. fiſ. Quęro vtrum ro-
gatus tacite aliquo caſu excuſetur a pœna gl. hic ponit aliquos
b caſus dic, vt in ea. b

A D D I T I O N E S.

a Ang. Spurio. Sed an ſpurius dicatur non capax, an uero indignus, dic, quod non capax. ut l. 1. de natura libe. l. ſi quis ſolidum de hære. inſti. ff. de uulg. & pup. l. filius, qui ex bonis, & Inſtit. de leg. §. legari, & hoc eſt utile ſcire, quia cum bona relinquantur non capaci, tunc demum fiſco applicantur, cum relinquuntur tacite, l. non intelligitur. ff. de iure fiſci. ſed quando relinquuntur indigno, applicantur fiſco, ſiue tacite ſiue expreſſe relinquantur, vt in toto titu. ff. & ſupra de his quibus, ut indig. Illud tamen no. quod ſi interdum filio naturali non capaci relinquitur palam, applicatur fiſco, ſi ille, a quo illud relinquitur, nullas retinere. & hoc eſt de illis naturalib. tantum, de quib. fit mentio in l. 1. ſupra de natu. libe.

b Ange. In ea. Item iſta lex optime facit pro deſponſantibus uiduas habentes magnas dotes abſentib. conſanguineis ipſarum uiduarum, & ſecrete, ut non puniantur per hoc, quod ſacramentum ſecrete contraxerunt, ex quo uidua nubilis erat ætatis. & deſponſans erat capax matrimonii. Item facit pro quibuſdam Peruſinis, qui fecerunt quendam in mortis articulo conſtitutum teſtari ſecrete, coram quibuſdam teſtib. eorum domeſticis, uel amicis, & abſentib. conſanguineis teſtatoris, & fecerunt ſibi relinquere omnia bona ſua, quod non puniantur ob hoc, quod illud teſtamentum ſecrete fieri fecerunt, dummodo ſint capaces hæreditatis illius. facit. ff. de acq. hære. l. quod ſi dubitet.

L E X II.

1 *Deferens & non probans punitur.*
2 *Iudex ex officio poteſt cauſam cœptam ad utilitatem publicam, per delatorem, qui mortuus eſt perficere.*

a MOnente. a Quid defert ex neceſſitate officii, vel ex prę
cepto iudicis, pœnam delatoris nō ſuſtinet.
1 h. d. Ad euidentiam præmitto, † φ ille, qui defert, & non ꝓbat
punitur, vt no. ſ. e. in rub. & j. eo. l. ex varia. Hoc præmiſſo caſus
in terminis eſt clarus. Quæro primo, quō facta fuit iſta admoni
tio. Dicit gl. ipſum officiū, quod quis admonet quem, vt faciat
pertinentia ad officiū, quod quis habet, quod ſatis placet. Vel
2 dic notabilius, φ † qñ vna cauſa ad publicam vtilitatem perti-
nens eſt cępta per vnū delatorem, qui moritur, vel ſe abſentat,
iudex pōt illā cauſam perficere ex ſuo officio, vt l. pe. in princ.
ff. de pub. iu. & ſ. de abol. l. 2. §. 1. ita poteſt idē iudex iubere vni,
vt dictam cauſam cæptam ab alio proſequatur. vt hic eſt caſus.

A D D I T I O.

a Alex. Monente. In hac l. no. tex. ibi, Sectæ. quod ſecta appellatur in bonam partem ideo ſi plures communicato conſilio ad finem boni ſub nomine ſectæ ſe colligunt, non pñt puniri uigore ſtatuti prohibentis ſectam fieri. Et de iſto noīe ſecta. * Vide tu Car. in cle. fi. in prin. cum gl. de hæret. * vide infra de peti. bon. ſubl. l. 2. Ang. Adde no. per Bar. in l. libellorum §. ſi de accu. & in d. l. pen. de pub. iud. uide quæ ſcripſi poſt Bar. in § fi. de priui. cred. In ea. in fin. hoc uerum intelligas niſi cœpiſſet nomine alterius, puta tutorio, uel procuratorio nomine, quia cogi non poſſet. illo monente ad illius proſecutionem. Caſus eſt ſingularis in l. Lenius. ff. ad Turpil. ſecundum Rom. in ſingularib. in litera, I. no. 31.

L E X III.

1 *Manifeſtans delinquentem ad ſui defenſionem, non habet præmium ſtatuti.*
2 *Præmium, quod datur occidenti bannitum, non datur bannitum occidenti ad ſui defenſionem.*

NUlla. Qui ad ſui defenſionem alium nominat, nō vř de-
ferre h. d. Nota hic argum. quod ſi ſtatutum dicat,
1 quod † manifeſtans aliquē delinquentem habeat pręmiū, & ali
quis qui inculpabatur ad ſui defenſionē delinquentē māſtra-
2 uerit, non hēbit ꝓmium. Item ſi † ſtatutū ꝯcedit præmiū a occi-
a denti hoſtem, vel rebellem, & aliquis eum occideret ſe defen-
dendo, φ non debet habere præmium, ut hic. Nam præmium
datur illi, q ſe ultro, & ſponte offert ad faciendum illud, quod
eſt cauſa prçmii, ſecus ſi fortuna coactus, vel caſu faciat, ut l. ſi
quis. §. vtrum. ff. ad Sylla. & l. 2. de cond. & demon.

A D D I T I O.

a Ange. Præmiū. No. quod ſi quis neſciret aliquem eſſe bannitum, & ipſum interficeret non debet habere præmium ſtatuti, quia non debet mereri, qui neſcit, quod faciat. Sed pone quod quis bene ſcit aliquem eſſe bannitum, tamen neſcit ſtatutum aliquod eſſe factum per quod interficiens bannitum debeat habere præmium, an tunc habebit præmium? Videtur, quod non, quia quo ad habendum præmium, uidetur caſu interficere, ſed contrarium eſt uerum. Beneficium enim ſtatuti confertur etiam ignoranti, ut infra de decu. l. diui. & l. fi. & ibi per Bart. Idem dicit Barto. in l. omnes populi in prin. 5. q. prin. ff. de iuſt. & iure. & ſic ſufficit ſcire bannitum eſſe, quamuis neſciat præmium, quod ſumme notandum eſt. Ale. An autem ualeat hoc ſtatutum, uide Bart. in l. a in prin. de iuſt. & iur. & in l. 3. infra de nauicularis. & in l. 1. infra de ſalario non prab. & ibi uide quæ ſcripſi. Adde Bar. idem tenentem in d. §. utrum. & in d. l. 1. ſed Raph. tenet contrarium in l. hæc condi. de condi. & demonſtr. ubi dixi, quod immo præmium ei dabitur, eo maxime cum difficile ſit capere bannitum, ſtatutum non conſiderauit propoſitum, neque ipſ. ſed ſolum factum. Et ita tranſit etiam ibi Aret. Adde tu, quod iſte paſſus pendet ab illo, quem tangit Barto. in l. omnes populi. de iuſt. & iur. in 1. q. quintæ q. principalis. uidelicet ſi ſtatutum dat præmium capienti, an præmium dabitur ei, qui cepit bannitum, ſed ignorabat eum bannitum, dic, ut ibi. Ad, quod uide bonum tex. & quæ ibi ſcripſi in l. pe. de decu. Et in propoſito putarem forte opinio. Raph. & Are. eſſe ueriorem, quia etiam eam firmat Bald. confundens fundamentum Bar. in l. genero. ff. de infamibus, & Lud. in §. utrum. & ſequitur etiam Are. in tractatu maleficiorum, in materia capere. in uerſicu. quæro 13. Sed quid in officiali, qui tenetur inquirere ex officio, ſi capit maleſactorem an debeat habere præmium? Vide Bart. concludentem, quod non, in l. ſi is, qui, §. ſeruus. ff. de acq. rer. do. Item quid ſi ſtatutum dat inuentori præmium, an requiratur, quod inueniatur, & capiatur? Dixi poſt Barto. in l. 1. in princ. de acq. poſſ. Item quid in bannito capiente alium bannitum, dixi poſt Barto. in d. l. ſi is, qui. §. quod ſeruus. ff. de acq. rer. do. Item an bannitus, qui poſuit bannitū in poteſtate curiæ, debeat ipſe cancellari de banno, uide Bart. tenentem, quod non in l. ambitioſa. de decretis ab ord. fac. & ibi ſcripſi, & uide omnino Lud. no. circa hoc diſtinguentem in d. §. uerum, cuius diſtinctionem ſequitur Aret. in loco præall. in uer. an autem bannitus. Sed quid ſi ex forma ſtatuti nulla tenetur capere maleſactorem, alio ſtatuto cauetur, quod, qui ceperit bānitū habeat centum, numquid villa capiens bannitum ab alio inſecutum debebit habere præmium. Bar. in d. §. vtrum concludit, quod non, quia villa fuit incitata ab illo, qui bannitum inſequitur. Sed an ille qui inſequebatur debeat habere præmium. dicit ibi, quod non, quia non cæpit, cum ſtatutum requirat capturam, quod not.

LEX

LEX IIII.

1 *Cauſæ fiſcales dicuntur Reipublicæ.*

Ex varia. Qui venit ad defenſionē. Reip. vt delator, non
1 punit. h d. No. hic, ꝙ † cauſę fiſcales, dñr cauſæ
Reipub. ꝙ dic, vt dixi i rub. de iur. fiſ. Quęrit gl. q̄ eſt pęna delatoris, dic vt in gl. Vl. dt gl. ꝙ delatio nō ſit ciuilis, dic, vt ſ. ti. i l i.

LEX V.

1 *Delator non probans, non accuſatur criminaliter, niſi ſit ſolitus deferre accuſationes calumnioſas.*
2 *Pœna ferri eſt amputatio capitis, & linguæ.*
3 *Bannitus in perſona, & membro, debet primo in membro puniri, poſtea perdere perſonam.*

Omnes iudices. Delator nō admittitur ſine patrono fiſci, & male deferentes ex con
ſuetudine grauiſſime puniūtur. h d Op. quod imponatur minor
pęna, vt ſ. eo. l. prox. Sol. Ibi agitur ciuiliter, hic accuſatur crimi
1 naliter. Intellige tamen, ꝙ † hæc criminalis accuſatio nō habet
a locum, niſi in eo, qui ex ꝯſuetudine deferēdi facit accuſationes
calumnioſas, vt patet ex tex. ibi, deferre nō ceſſant, & ita cōtine
2 batur in codicib. antiquis. Quæro, † quæ eſt iſta pęna ferri? Dicit
3 gl. ꝙ amputabitur caput, & lingua. Ex quo no. ꝙ † ſi capitur vnus
ex bannitis in perſona, & in membro, quod prius debeat ampu
tari membrum, & poſtea debeat perdere perſonam, arg. huius
b gl. Et ita vidi de facto obſeruari in ciuitate iſta.b

ADDITIONES.

a Menoch. Criminalis Didac. lib. 2. uaria. reſol. c. 10. nu 9.
b Alexan. Iſta De hoc eſt caſus in l. an ſi nil no. appel. pen. ff. & no. per Barto in l. 2. ff. de cuſto. reo. Vide Bald hic, & in l. Gallus. §. 1. ff. de liber & poſthu. ubi dixit, quod ſi inſtituitur filius cum nepotibus, primo ueniat filius, poſtea nepotes ordine ſucceſſiuo.

LEX VI.

1 *Proditorie aliquid fieri, quando dicatur, remiſſiue.*

a **Seruum.** aSeruus punitur, ſi dominū deſerat, pręterquā in crimine læſę maieſtatis h d. Not. tex. ibi, eum
1 dicit, de exemplo proditorum † quando aliquid dicatur fieri
b proditorie. b plene dixi in l. reſpiciendum. §. delinquunt. ff. de
pęn. alias dic, vt in gl.

ADDITIONES.

a Ang. Seruum. Hæc lex eſt in argumentum de ſtatuto, quod occidens bannitum non puniatur. Modo quæritur, nunquid ſocius banniti occidens bannitum proditorio modo, debeat puniri. Caſus eſt hic, quod ſic, & ita practicatum fuit Peruſii. Et quot modis dicatur proditor,* uide Fel. in c. 1. de hom. & quod ibi dixi
* in apoſt.* & in quem cadat delictum proditoris, uide in cap. paſtoral. extra, de re iud.
b Menoch. Proditorie. Adde Petralancta in ſuo ſing 14. not in 2. col.

De petitionibus bonorum ſublatis. *Rubrica.*

LEX PRIMA.

1 *Deprehenſus in crimine dicitur, qui de eo eſt conuictus.*
2 *Petitio ſi eſt ꝓhibita, quã uideatur prohibita ſuper quo petitur conceſſio.*
3 *Conceſſio facta motu proprio principis ualet.*
4 *Imperatorium reſcriptum cui clauſula inſeritur, nō obſtante tali lege, an valeat, affirmatiue.*
5 *Ius occupandi bona uacantia, poteſt per ſuperiorem concedi & nu. 6.*
6 *Superior præbendam inſimul cum rebus eiuſdem concedit.*
7 *Ille cui eſt conceſſa pręhenda, non poteſt eam alteri concedere, ſed debet in manib. ſuperioris renunciare, rem autem præbendæ ſic.*
8 *Uſufructuarius non pōt cōcedere uſufructum, ſed vtilitatem fruendi ſic.*
9 *Conceſſio facta motu proprio, an in dubio ītelligatur ad partis poſtulationē.*
10 *Bona per fiſcum non poſſeſſo non poſſunt motu proprio concedi, neque ad partis poſtulationem.*

a **Quiſquis.** aBona quę deferunī in fiſcū, nemo pōt ſibi impetrare, & cōceſſio facta ad peti
tionem alterius, nō valet, ſecus ſi fieret motu proprio
principis nā valet, h. d. Primo prohibet quem petere.
Scđo anullat ꝯceſſionē ad petitionē partis petentis. Tertio, va
lidat ꝯceſſionē ꝓprio motu factā. Scđa ibi, ſed qm. Tertia ibi, ſi
1 quid aūt. Ex prima parte not. quod † deprehēſus in crimine, dr
b ille, bqui de, eo eſt conuictus. Secundo not. ꝙ ex ſola poſtulatio
2 ne, licet infructuoſa, punitur quis. Tertio nota. ꝙ † cuius prohi
c bet petitio, eiuſdem non valet conceſſio. cCōcor. ſunt in gl. Et
ſm hoc facit, quod ſi prohibetur aliquid per ſtatutū proponi in
d conſilio, vel arēgari, dꝙ ex hoc videtur eſſe prohibita reforma
tio ſuper eo facta. Cōtra hoc facit ſupra de prec. Impera. offe. l.
vniuerſis. Sol. Hic loquitur, qñ prohibetur petitio ſeu propoſi
tio reſpectu rei, lex vero ꝯtra loquitur, quando prohibetur per
3 ſona petere, ſeu proponere. Ultimo not. ꝙ † valet conceſſio fa
e cta motu proprio principis.e † Quęro, quid ſi Imperator in re
4 ſcripto dicat, non obſtante tali l. an valeat? Dicit gl quod ſic, &
bene, vt l. ſio. ſupra ſi ꝯ ius, vel vti. pub. Quęro, quid vult dicere
tex. dum dic. t huiuſmodi tantum, &c. dicit glo. quaſi dicat, talis
ꝯceſſio facta proprio motu, alias non valeret, & iſta bona. Alii
dicunt, quod poteſt concedi aliqua res de bonis vacantibus tā
tum non ipſum ius occupandi, ſicut præbenda non poteſt ꝯce
5 di, ſed aliqua res præbendæ poteſt. Hoc non placet, † quia ēt ip
ſum ius pōt concedi motu proprio Principis, vt habuiſtis ſ. tit.
6 2. l. 1. † Itē ꝓbenda. & res pręhendę pōt cōcedi per ſuperiorē, vt
7 patet in toto tit. extra, de pręb. † Ille autē, cui eſt cōceſſa præben
da non poteſt eā concedere alteri, quia debet renūciare in ma
nibus ſuperioris, vt l. legatus ff. de offi. pſi. extra, de renunc. c. qđ
in dubiis Rē autem prębendæ poteſt concedere ex cauſa: Simi
8 le in † vſufructuario, qui non pōt concedere vſufructū, ſed vti
litatē fruēdi, vt l. arboribus. § vſufructuarius ff de vſu fr. & Inſt.
9 de vſu fr. §. finitur Quæro † vtrū intelligatur in dubio cōceſſio
f facta ad poſtulationē fvel motu proprio; Rñdeo, intelligitur fa
cta ad poſtulationē, niſi exprimat motu ꝓprio. in c. ſi motu ꝓ
prio. ex de præb. lib 6. ſecus in conceſſione, quæ fieret per legē,
g vt dixi ſ. tit. 2. l. 2. g Op. gl. ad iſtā l. de l. 2. j. de loca. præd. ciui. dicit
glo. ibi ab alio poſſidebatur. & ſic innuit, ꝙ hæc lex habeat locū
quando bona conceſſa poſſidentur per fiſcū, quod videtur pro
10 bari in princ. dũ d. cit. fiſcus inuaſit & ſic † bona per fiſcum nō
poſſeſſa, non poſſunt concedi etiā motu proprio. Item in eis ſi
quis poſtularet, non puniretur. contrariū puto, nam etiam ſi fi
ſcus nō poſſideret, nō poſſet peti, nec concedi ad poſtulationē,
vt j. l. prox. q̄ generaliter loquitor, ſed proprio motu Principis
poſſunt concedi etiā ſi non poſſiderentur, ut ſ. tit. 2. l. i. Non ob.
contraria lex, quia ibi loquitur in locatione, q̄ fit reſpectu mer
cedis, ideo non debet auferri poſſeſſori uolēti ſoluere mercedē
congruā: hic loquitur in largitate, ſeu donatione, quæ fit reſpe
ctu mariti, quæ non cadit æque in poſſeſſorem, ſicut in alium.

CONTRARIETAS ET CONCORDIA.

Pro ſaluãdo Bar. & in quo arguitur de cōtrarietate in hac l. 1. ui de concordiam quam poſui ad l. 4. §. ſi uēditione. ff. quib. mod. pignus uel hypo. ſol.

ADDITIONES.

a Ang Quiſquis. No tex. in hac l. ibi, deprehenſus, &c. Not. quod appellat deprehenſum in crimine, omnem, qui de crimine conuincitur. Et hoc ſine dubio uerum eſt ubicunque ſtatutum punit crimen, non autem deprehēſionem. Si autem lex, uel ſtatutum punit deprehenſionem, tunc dicitur deprehenſus, qui in ipſo flagranti crimine deprehenditur, ut ff. de fur. l. 3. & l. ſi quis in ſeruitute eo. ti. & ideo ſi ſtatutum dicit, quod ſi quis fuerit deprehenſus arma portare, puniatur tanta poena, non punitur ſi probatur, quod uiſus fuerit arma portare niſi in ipſorum geſtione reperiatur & deprehendatur, hoc eſt, quia ſtatutum ſe retulit ad ipſorum deprehenſionem, non autem ſolum ad armorum geſtionem, ut dictis legib. probatur.* Adde Alex. de Imo. in l. qui ſeruum. de uer. obl & l. 1. in 1. verſicu inſert Bartol. hic. ff. de acq poſſ. & ibi Bartol. in prin. in uerſicu. aliud eſt genus quærendi. & Ang in Authen. de ſanc. epiſ. §. Reuerendiſſimi. & in l. 3. § Neratius. ff de acq poſſ. ubi etiam Alexand. uerſicu. inducuntur per Ange. cum concor. ibi per eum [illegible].
Alexan. Facit ad ſtatutum dicens, quod ſi iudex deprehendit aliquem furtum facere, puniatur in centum, quod ſi reperit eum non in flagranti crimine, ſed poſt furtum conſummatum, uerificabitur ſtatutum, quia iudex dicitur deprehendere cognoſcendo, ut hic, & ad hoc l. 1. ſupra de his, qui ex pub. ratio. mu. pec. acci. eo. li. quod ſine dubio procedit, quando ſtatutum loquitur de iudice, qui ut iudex non poteſt deprehendere niſi per actum iudicialem, in cognitione criminum, ſed ſi ſtatutum diceret, Si familia Poteſtatis reperit aliquem furtum facere, habebit locum ſtatutum ita demum, ſi reperiatur in flagranti crimine. Et ita intelligi poteſt ſupra de ſer. fug. l. ſi fugitiui. in uer. deprehendantur. Adde iſta, quod no. Bar. Ange. & alii, in l. 1. ſupra de rap. uir. & tex. cum glo. in l. 2. de cuſto. reo & tex. cum gl. in l. ubi quis decur. uel cohor. & in l. 1. cum glo. ubi ſena. uel cla. & uide Pau. de Caſt. in l. a qua teſt. fa. poſſ. & ibi dixi poſt Ro. Si autem ſtatutum diceret quicunque fuerit deręctus arma portare, ſufficit quandocunque, l. i. ſupra de his qui ex publ. ratio. mu. pecu. acci. & ibi dias aliquem inueniri in flagranti, & deprehendi. Adde ad hoc l. fine igitur. & l. ſi quis in ſeruitute ff. de fur. l. palam. §. qui adulterio. de ri. nupt. & quod no. Ang in d. l. ſi fugitiui ubi tenet, quod ſtatutum loquens de eo, qui deprehenſus fuerit, intelligatur de eo, qui actu fuerit deprehenſus, per d. l. palam, & d. l. ſi fugitiui, & d. l. 1. ſupra ub. quis decu. quod poteſt procedere, niſi ſtatutum dirigat uerba ad iudicem, ut ſupra dixi.
b Ille. Sin autem ſtatutum dicat puniendum eum, qui fuerit deprehenſus cum certis armis ſi ille fuerit conuictus teſtib. non captus cum armis, puniendus erit ſecundum communem opi. ut per Rip. in l. 1. nu. 105. de acq. poſ. contrarium tamē uerius eſſe ego crediderim ſecundum Couar. pract. quæſtio. 33. ubi hanc contrariam dicit & poſt eum Clar. in pract. crim. § fi. q. 82. ſtatuto. 6. uer. ſed quid ſi ſtatutum. Et quamuis Viuius inter communes opi. in uerbo, ſtatutum, dicat communem eſſe, ut inuentus exportare triticum dicatur etiā is, qui fuit de eo conuictus, tamen id non admittit Clar. ubi ſupra, ſtatu. 7. uer ſed hic quæro.
c Menoch. Conceſſio Dec. l. ſi quis id quod. nu. 9. de iuriſd. om. iud.
d Alexan. Arengari. Vt puta ſi ſtatutum diceret, quod nullus magnus poſſet arengare, ſi iam ſi arengaret, & arenga affirmaretur ualeret, ut d. l. uniuerſis. Ange. Adde Pau. de Ca. in l. 1. in prin. ad leg. Falc. Quid autem ſi ſit facta propoſitio per perſonam habilem, ut ſcripſi poſt Bartol. in l. 3. infra de decurionib. uide Iac. Bu. & Bal. de noc. in l. quod fauore de legi. & aliquid per ſcribē hoc t ib. modis linu. in l. 3. in prin. quod quiſque iur. Sed hoc ſecundum fallit in excommunicato. ut in c. 1. extra, de reſcrip. lib. 6. Not. tex. ibi, propter importunitatem petentium.
e Ang Principis. Quid autem importat iſta conceſſio, motu proprio, uide Canoniſtas, in c. motu proprio de præben lib. 6.
f Menoch. Poſtulationem Gramma Deciſ. 54. nu 31.
g Alexan L. 2. De hoc uide Bar. & Alex. plene in l. 2. ff. quod quiſque iur. Item non poteſt probari per teſtes, quod motu proprio fecerit, ut per Ang. in l. ſi quis iniquum. in prin. ff. quod quiſque iuris. Ale. Adde Rotā in deciſ. 335. licet in nouiſſ.*

LEX II.

1 *Leges Codicis non continuantur.*
2 *Maior ſi punitur, multo fortius punitur & minor.*
3 *Officiales dantes operam reſcriptis illicitis puniuntur.* (no punitur.
4 *Notarius ſcribens contractum illicitum non tenetur pęna falſi, & qua pꝫ*
5 *Præbenda, quæ eſt conſueta concedi, poteſt impetrari ſi uacat.*
6 *Diſpoſitio huius l. quod non corrigitur per auth. bona damnatorum.*
7 *Statutum poſitum in uolumine ſtatutorum, eſt maioris efficaciæ, quam ſtatutum extrauagans.*

a **Omne.** Nullus admiſſus ad impetrandas res delatas in fiſcũ, ſiue fiſcales, & impetrans, & officiales curiæ Principis, q in his impetrationib. operam darent, vel ſcriberẽt, ſtrictiſſime puniũtur, h. d. Primo ꝓhibet impetrationẽ in genere. Secũdo enumerat quaſdã ꝑſonas, de quibus uidebatur magis dubitare. Tertio ponit officiales talibus reſcriptis cõſentiẽtes. Vlt. lex iſta extẽditur ad alias res fiſcales, Secũda ibi, & ſi inteſtatus. Tertia ibi, ſed vir. Quarta ibi, ſed pari forma. & eſt lex iſta quaſi gl. & declaratio legis præcedentis. Circa primã partem, quidam hñt in principio legis, oẽ enim, & ſic videtur cõtinuari ad ꝓcedẽtes, alii nõ habent, enim. ſi habẽt, ponitur inceptiue, nam
1 † leges C. non continuãtur ad ꝓcedentes. dicit gl. & ſ. de teſtib. l. quoniã liberi. hẽ ex principio, & ex fine collige differentiam inter iſtã legẽ, & præcedentem. Nam præcedens loquitur de reb. iam incorporatis in fiſcũ, cum dicitur, fiſcus inuaſit, h. c. de oib. tam in
2 corporatis, quã nõ. Venio ad ſecũdam par. ex qua no. † q ſi puniti maior, multo magis dẽt timere minor, hoc colligitur ex ver. cũ
3 dicit, cum nec illis. Venio ad tertiam par. ex qua no. q † officiales, & dantes operã illis literis, vel reſcriptis illicitis, puniuntur. Itẽ not. q puniuntur notarii ſimile in l. iubemus. §. ſane. ſ. de ſacroſ. eccl. Sed aduertendũ, q hic non puniuntur pęna falſi, ſed
4 alia pęna hic inſerta. Et ſic † notarius ſcribens contractũ illicitũ
b nõ tenet pęna falſi, niſi in caſib. in quibus eſt expreſſum a lege,
c facit. ſ. de teſta. l. iubemus. c Venio ad quartam partem, ex qua colligit gl. arg. q ꝓbẽda non debet impetrari. quod intelligẽ uerũ, de rebus quę pertinent ad cameram eccleſię Rom. vel fi-
5 ſci, ſed † ꝓbẽdã ꝑ uetã ꝓcedit, ſi vacat, bene poteſt impetrari, vt extra. de præben. & de ꝯceſ. præben. per totũ facit ĩ. de oĩ agro deſer. per totũ illum tit. Opp. ad id, quod in præcedenti particula dr. de publicatione bonorũ, Auth. ut nulli iu. in fi. & ſ. de bo. dã. auth. bona damnatorũ. dicit gl. q hæc corrigitur, ꝑ illam auth.
6 Doc. † cõtra. cũ hic non damnetur ad mortem ciuilẽ, uel naturalẽ, ut hic no. Opp. ad ultimam particulã in eo, quod dicit, pragmatica iuſſio. ſ. de no. Cod. cõp. l. 1. §. fi. So. dicit gl. ibi erat inſer-
7 ta in corpore iuris, & † ſic maioris efficaciæ eſt ſtatutũ poſitũ in volumine ſtatutorum, q quædã reformatio extrauagans, in illa eſt enim maior ꝓſumptio, quod ſit facta ad poſtulationem alterius forte, ſicut in reſcripto, & vidiſtis ſ. co. l. proxima. & qd dixi in l. i. ſ. de bon. vac. intellige de lege in corpore iuris inſerta, alias ſecus, vt hic. Opp. ſ. de leg. l. j. §. fi. Solue, ut in gl. Opp. q in multis caſibus admittatur petitio bonorum, nam admittitur petitio hæreditatis, & petitio bonorum poſſ. & ſi. Sol. in illis petitur iure permittente, hic iure prohibente.

ADDITIONES.

a Menoch. Res delatas. Alcia. conſ. 298. nu. 45.
b Et ſic notarius non tenetur pœna falſi. Adde, quod licet hoc, quod hic dicitur, ſit uerum, punitur tamen alia corporali pœna. ita not. ille in l. iubemus. ſupra de epiſ. & cler. & Bar. in l. 2. ſupra, de eunuch.
c Alexan. Iubemus. Adde tex. §. quia vero Leonis. in Auth. de non alie. cum gloſſ. in uerbo, proferre. & no. per Bartol. & Bald. in l. iubemus § fi. ne el. de ſacroſ. ecc. de hoc etiam aliquid per Bartol. in rubr. de ſi inſti. verſi. u. dixi 3. & in l. ſuper chyrographarius ſupra, ſi cer. pet.

De his qui ſe deferunt. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Hæres non capax ſe deferẽs præmiatur, & an teneatur ſe deferre ſtatim.*
2 *Mulier in diuiſione habet optionem.*
3 *Maior an debeat dare optionem minori.*
4 *Hæres non capax inſtitutus punitur pœna de qua hic, quando ſtudioſe celat fiſco, & fideicommiſſario.*

a **Eſcuius.** a Grauatus tacite de reſtituẽdo nõ capaci, ſi ſe deferat, lucrat̃ tertiã: vxor vero defuncti nõ capax ſe deferẽs, lucrat̃ dimidiã, & facta diuiſione hẽbit optionẽ, occultantes vero ſtrictiſſime puniunt. h. d. Primo loqt̃, qñ hẽs grauatus tacite de reſtituendo nõ capaci ſe defert. Scdo, qñ uxor non capax cui debet fieri reſtõ, defert ſeipſam. Tertio punit hęredem occultatem. Secũda ibi, q ſi ab vxore. Tertia ibi, & tunc occultator. Ex prima parte
1 nota † præmiũ hæredis deferentis. Secundo no. q debet ſe deferre ſtatim. Op. quod non ſtatim. d. l. edicto. §. cũ autem. ff. de iure fiſ. gl. ponit plures ſol. Doct. tenent ultimã, dic, vt dixi in l. cõtraria. Op. & videtur, q debeat lucrari dimidiã, & non tertiam, vt ff. de iur. fiſci. l. cũ tacitum. Sol. ibi loquitur de fideicõmiſſario, hic de hęrede rogato. Itẽ ff. eo. l. Senatus. vbi ẽt loquit̃ de hęre. Sol. circa iſtã materiam diſtingue, vt ibi pleniſſime per Dy. Venio ad ſecundã par. & opp. ff. de iu. fiſc. l. cum tacitum. Solu. gl. hic. tu plene dic p Dy. in d. §. Senatus. Ex iſta parte no. illud, qd
2 di. q † mulier in diuiſione hẽt optionem. Ex quo dñt vulgares,
3 † q maior dẽt dare optionem minori, quod eſt falſum, niſi in caſib. in quib. priuilegiũ cõceditur, ut hic, & l. 2. ĩ. de meta. alias diuiſio expediret̃ officio iudicis, vt Inſt. de offic. iudi. §. ſi familiæ. & §. ſeq.
b b Circa vlt. partẽ quæro, quando hæres punitur pœ-
4 na hic poſita. Rñdeo, † quando ſtudioſe celat fiſco, & fideicom-
c miſſario, q patet ex tex. dũ dicit, & fiſci, & mulieris inimicus, c

ADDITIONES.

a Alex. Eſcuius. De materia uide Bal. in l. ſenatus. §. ſenatus. ff. de iu. fiſ.
b Alexan. l. 1. §. ſeq. Adde Bar. hic, & l. pen. ſupra, de communi diui. Sed quod maior debeat facere partem minori, habemus authoritatem antiqui teſtamenti, quia Abraham fecit partem & Lot elegit. Et idem dicit Ang. ut refert Bald. in d. l. pe. & de hoc eſt gloſſ. ſing. in c. de libellis. 40. diſt. ſecundum do. Abb. in c. qualiter, & quando. de acc. qui dicit quod dictum alicuius ſancti fulcitum authoritate ueteris, uel noui teſtamenti, præfertur conſtitutioni Papali, etiam in deciſionib. cauſarum, ſecus ſi ceſſaret lex diuina, quia tunc deciſio Papalis præfertur dicto cuiuſlibet ſancti. * Vide Fel. in c. ne innitaris. de conſt. poſt prin. in uer. in tex. ibi ſanctorum. cum pluribus ſeq. * quia Papæ, & non ſanctis fuit data poteſtas legis condendæ. alle. not. in c. mandata de præſumpt. Legitur tamen teneri communiter opi. Bartol. & reſpondent ad c. 1. de parochiis, quod loquitur in diſpenſatis: uel quia eſt ſpeciale fauore fidei, ſed forte ſecundum Mod. in d. c. qualiter nulla dictarum ſolutionum eſt bona, & adeo forte contrarium poſſet teneri, cum non reperiatur pro opi. ſuſtitarum deciſio clara, unde Bald. in d. l. pe. Adde, quod idem dicit Bald. in l. 3. infra, quan. & quib. quar. pars debetur. licet Bartol. contra in l. 3. ſupra, communi diuid. Alexan. Adde Bal. in l. ſi minor. ſupra communi diuid. qui tenet illud, quod Bartol. hic. idem tenet ipſe in l. proc. ſupra de eden. ibi, modus pro quo facit l. cum quis. §. fi. ſupra de natu. libe. Bald. in l. ſenatus quoque, de hæ. inſti. in contrarium dicens, quod imò iuniori danda eſt electio. Io. An. in c. 1. de parochiis, poſt Hoſt. dicit, quod ſenior facit partes, iunior eligit, & hoc ſequitur Bald. in d. l. ſi mino. Ang. uero in l. ſancimus. ſupra, de dona. dicit conſuetudinem ſeruandam uide Bartol. in l. 3. ſupra quando & quibi quarta pars. qui tenet idem, quod hic, contrarium tenet do. Hor. in l. arbiter. fam. ercſc. Abb. in c. 1. de probat. ubi poſt alios concludit, quod maior ratione diuturnitatis adminiſtrationis tenetur dare electionem, ſecus in aliis, teſte Ruy. conſil. 19. col. 3. Are. § quædam. num. 5. prope fin. Inſtit. de actio. ubi improbat dictum plebeiorum, qui dicunt maiorem teneri dare electionem minori.
c Ang. Inimicus. No. text. ibi, pariter inimicus, pro inimicitia cadit in mulierem & ideo ſi ſtatutum dicit, quod bannitus non habens pacem ab inimico, debeat rebanniri, ita debet habere pacem a muliere ſuccedente paſſo iniuriam ſicut a maſculo. Nec ob. in Lombarda, ubi dicitur, quod in mulierem non cadit inimicitia, nec portat arma, quia dico inimicitiam dupliciter poſſe conſiderari. Vno modo, prout inimicitia concernit rancorem animi inimicantem, & iſto modo ſic cadit inimicitia in mulierem, ſicut in maſculum, & ita loquitur hic. Alio modo prout reſpicit, & concernit aliquos actus extrinſecos viriles, prout eſt arma portare, & uindictam de inimico petere, & facere, & hoc non competit mulieri poſt ceſſas uoluntates, & ita loquitur Lombarda. * Tu ad hoc uide Fel. in c. cum oporteat. uer. nunquid autem, de accu.

Si liberal. Imperial. ſocius ſine hærede deceſſerit. *Rubrica.*

1 *Decedere ſine hærede quãdo qs intelligatur, vbi quod in feudis ſine filijs.*
2 *Ius accreſcendi an habeat locum in diſpoſitionibus inter uiuos, & ante emolumentum quæſitum.*

Iubemus. Inter ſocios Imperialis liberalitatis facte, ẽt inter viuos, eſt locus iuri accre-
1 ſcẽdi, ẽt poſt dñium vtriq; q̃ſitũ. h. d. Quęro, † qũo intelligat̃ qs decedere ſine hęde: qdã dicunt ſine hærede. i. filiis, vel. ex facto. in fi. ff. ad Treb. Alii dicũt, q ſine hærede large, vt l. j. & l. vacãtia. ſ. de bonis vacãtib. Tu dic, de hoc debere perpendi ſm qualitatem rei, quæ conceditur, nam ſi concederetur feudum; intelligeretur ſine hærede, i. ſine filiis. In aliis reb. q̃ ſui natura transferunt̃ ad heredem, accipimus large, &
a dixi in d. l. ex facto. in fi. a † Op. q ĩ diſpoſitionib. inter viuos, nõ
2 ſit locus iuri accreſcendi, vt l. ſi mihi, & Titio. b ff. de ver. ob. Sol.
b Speciale in done Imperiali. Et aduerte, q ſunt duo ſpecialia, primũ, q dixi, ſcm quia ẽt poſt donõtionem iam acquiſitã vtrique ſi in perſona vnius deficiat, eſt locus iuri accreſcendi, vt hic, quod in aliis nõ eſt in proprietate. l. j. cir. fi. ff. de vſufr. accr. & oẽs concordantiæ quę dantur hic in gl. circa ius accreſcendi, habent locum ante emolumentum quęſitum, præterquam
c in iure patrona. de hoc dixi plene in l. re coniunctũ. ff. de leg. 3. c

ADDITIONES.

a Alexan. in fi. Adde Bart. in l. aut tutelius. de ope. lib. Doc. ibi, & Imo. in l. ex facto §. fi. & adde Bald. in c. 1. de alie. feu. ubi intelligit per illum text. ſine filiis maſculis, & rationem aſſignat, ut ibi per eum Alex.
b Menoch. in Titio. Et idem ad hoc Ale. & Imo. Goza. conſ. 16. nu. 37.
c Alexan. de leg. 3. Adde Bald. in l. unica, in prin. de cad. tol. ubi per illum text. dicit idem in feudo conceſſo a Princ. in quo eſt locus iuri accreſcendi, quod uoluit etiam ipſe Bald. in c. 1. de frat. de nouo benef. inueſt. & in c. 1. de duo. frat. a c. 1. o inueſt. & idem dicit in feudo a Rege conceſſo, & idem uoluit Raph. & Pau. de Caſt. in l. quod dicitur, de uer. ob. faciunt no. per Bartol. in l. re coniuncti. de le. 3.

De Theſauris. *Rubrica.*

Gl. continuat rub. duob. modis. Secunda vera, quia prima proprie eſt adaptatio ad inferiora, non continuatio, vt l. 2. ff. de ſtat. hominum.

LEX VNICA.

1 *Non licet uti arte magica, & ſimilibus ſacrificijs.*
2 *Superflue impetratur, quod iure communi conceditur.*
3 *Contractus, vel ſententia, quæ anullatur ipſo iure, quis non debet petere, quod annulletur.*
4 *Statutum continens id, quod ius commune, non ualet.*
5 *Suum an dicatur ratione directi dominij, vel utilis.*
6 *Caſus in quo dominus non poteſt permittere in ſuo, ut quis operetur, ſ. ne quis in fundo ſuo nomine, & non domini, theſaurum perquirat.*

Nemo

a NEmo. aQuærere theſaurum in proprio omnibus
licet, in alieno vero ſuo nomine nullo mo-
do licet,& ſi theſaurus inuentus fuerit a fortuna, in-
ter inuentorem,& dominum diuiditur.h.d.Primo loquitur in
genere.Secundo in ſpecie,& in volente quærere theſaurum in
ſuo.Tertio in quærente in alieno theſaurum.Quarto puniunt
contrafacientes. Quinto loquitur in inueniente theſaurum a
fortuna Secunda ibi,nam in ſuis. Tertia ibi,in alienis. Quarta
ibi,q̈ ſi nob s.Quinta ibi,q̈ ſi forte.Prima pars eſt clara. Circa
a ſecundam no q̈ † non licet vti iſtis ſacrificiis,ad q̈ ſup. de ma-
le.& mathe.l.1.Secundo not.quid eſt theſaurus proprie loquen
do,licet aliquando ſumatur improprie,vt in glo.Tertio not.q̈
2 † ſuperfluum eſt impetrare a principe,q̈ a iure communi con
ceditur.facit,ff.ad munic p l.2.in fi.Et ſic eſt argumentũ,quod
3 † quando lex annullat contractum, vel ſententiam ipſo iure,
non debet peti a iudice,vt pronunciet nullum,q̈ dic plene,vt
dixi in l.quę ſub conditione,in fi.ff de cond.inſti.& de app.l.ſi
4 expreſſim facit etiam,quod quando † ſtatutumb continet idẽ,
b quod ius commune,non valeat.quod tangit Ioan And.extra.
de conſt.c.1.lib.6 Dixi plene.ff ad legem Falc.l.1.in princ.Circa
5 iſtam partem quęro,quid eſt dictum,in ſuiscgl.intelligit † ſuũ,
c ratione directi dominii, c vel vtilis. d De ſignificatione meum,
d tuum,ſuum,dixi plene in l. Quintus §.argento. ff de au.& ar-
gen.leg Quęro quid ſi inueniatur theſaurus in loco ſacro, vel
alio loco religioſo?dic vt in gl quæro quid ſi inuenitur per ar-
6 tem.mag cam?Dic,q̈ eſt fiſci,vt in gl.Circa tertium not.† ca-
ſum, in quo dominus non poteſt permittere, vt in ſuo opere-
tur,quod alleg.gl. ad quęſtionem in l.cum fundum.ff.de vi, &
vi ar.& ibi vide.Item aduerte, quod hoc non operatur volun-
tas domini,vt alius quærat ſuo nomine, ſed alieno poterit per
conſequens,cum non ſit prohibitum.Venio ad vltimam par-
tem,& circa iſtam partem opp.vno modo,deinde quærit gl.de
e vna quæſtione Dicunt in ca. e

ADDITIONES.

a Alexand. Nemo. Ad materiam huius l. ſi quis aſſerit in fundo alieno ſe inueniſſe venam ferream, vel lapideam,& vult videre,& ingredi fundum inuito domino, an poſſit. Dic,quod ſic,quia uerſatur publica utilitas,gl.eſt in l.3.infra de metallarijs,quam allegat Romanus in ſingularib.in litera T.not.66 Secus uero ſi priuata utilitas tantum uerſaretur per illum tex.

Ang.In tex.ibi,ſtudio.No.uerbum pro ſtatutis dicentibus, ſi quis ſtudioſe percuſſerit aliquem,in tantum puniatur,quod ille dicatur ſtudioſe percutere, qui percutit certo propoſito

Vide Felyn in c præterea,de iud.4.fall.& in c.veniens circa fi.de ſym.* Vnde ſi caſu eſſet facta percuſſio,non punietur pœna ſtatuti. Pro hoc eſt gl. ordinaria, de his qui ſe defe.l.1.in fin.glo.& uide quod not.Bart.in l.1.§.1.ff.ſi quis teſt.lib.eſſe ius ſue in gl 1.ibi,non ergo creditor. Nã quod creditor non poteſt in fundo ſibi obligato theſaurum quærere,tanquam in ſuo. Remanet enim pignus ſemper in bonis debitoris,vt ſupra,de pig.act.l.ſi pignus.& in eadem ibi.§ ſi fundum. Not ob l.cum poſt.§.in dotem. de iure do. ubi maritus eſt dominus rei dotalis, quia hoc eſt uerum,ſed reuocabiliter,quia debet reſtituere,ut d.§. ſi fundum. ut ibi no per gl Dy & Bar & dic,ut ibi per Bar.

b Alexand Statutum. Statutum nihil addens iuri communi non ualet, facit quod not Bart.in l 3 §.ſi rem.ff.de leg 3 authoritate illius glo ubi dicit, quod ſtatutum dictans uictum uictori in expenſis condemnari,habebit locum etiam in habente iuſtam cauſam litigandi,ut aliquid addat iuri communi alias non ualeret ſtatutum,per hic no Et idem firmauit Bart. in ſuis conſi & per Bartol.& ibi Mod. in l.properandum.§ ſin autem alterutra.ſupra,de iud.& per Bartol in l 4.§ prætor ait.ff.de damn.inf.& in glo.in c.1.de conſti.li 6 ubi dicit, quod ſtatutum continens ius commune non ſtatutum Et idem uoluit Bartol.in l.3.in fi ff de leg.1. & de hoc per Ang & Imo.in l ſtipulatio uerſicu.niſi,de uerb.obl. & per Bartol in l.1 ad l.Falc.& Bal.in l.1 de ſer.manumiſ.

c Dominii Sed an ſemper ſuum,dicat,& denotet dominium,uide Felyn. in c.peruenit el primo,de iureiur.& c 1.de ſpon.& quod dixi in d.cap.peruenit.in apoſt. Tu uide omnino Ang. Cos ſingula.ſuis, in uerſicu.meus, incip. licet uerbum meum, dixi poſt Gul.de Cu.in l omnino nu.1 & in uer. quæ tunc habebat. ſupra,de epiſc & cler.dixi poſt iſtum,conſi.121 inc.Statuto ciuita. Piſanæ. & dixi poſt Compoſtel in cap.1.§.5.in uer ſuum denotat dominium. extra de poſtula prala.

d Ang.Vtilis.Intelligo glo.ſecundum And. de Bartol. de directo, & utili. Ponitur enim ad differentiam utilis tantum,quod continetur appella.ſui,ut hac glo.Sed nunquid directum dominium ſine utili contineatur appellatio.ſui. puta præſcripſiſti longo tempore dominium rei meæ, ego habeo directum dominium ſecundum o opin.in authen.niſi tricennia c.ſupra,de bo mat.Tu habes utile, uel dedi tibi rem in feudum,nunquid potero ſicut in meo theſaurum quærere?And. prædictus dixit hanc arduam q.de facto,& uidetur, quod non contineatur appel. ſui,quia deſiit habere effectum dominii.Et conſtat,quod ille qui habet utile, poteſt uendicare,ut l.1 § qui in perpetuum.ff.ſi ager uect.uel emph pe.& ſupra,de præſcrip.30 an.l. ſi quis emptionis, ergo ille, qui habet directum non poteſt uendicare,quia duo non habent uendicationem eiuſdem rei,d.l.ſi quis, ergo nõ dicitur locus ſuus quem non poteſt uendicare,ut d §.qui in perpetuum,arg.contra quod ſic,quia poteſt uendicare ab alio poſſidente, quam ab eo cui conceſſit.ff de ſuperfi l 1 §.quod autem.Sol ſi poſſidente eo,cui conceſſit ingrediatur, uidetur ingredi locum alienum, ſed ſi alio poſſidente ſecus, ut optime patet in d.§.quod autem.

e Ang.In glo.in uer legis.No.quod uiolator legis punitur extraordinarie,quia non eſt certa pœna impoſita contemptoribus.& facit ſecundum Andr de Baru. ad q. de qua conſueuit dubitari,qua pœna afficiatur contemptor mandati Regis Nã mandatum Principis,lex eſt generalis,ſi eſt clauſum in corpore iuris, ut Auth. de man.princ. ſiue ſpecialis in ea re tantum,pro qua mandatum emanat. l 1. de leg. 1.Alias dicunt quod puniatur pœna capitali,ut infra.de uete.numiſ pot. l. fin. Sed illa poteſt intelligi de mandato contempto,in quo continetur certa pœna, alias puniunt extraordinarie,ut am & alibi lex am, quæ pœnam de donationibus,ut infra,de fun.limitro.l.3.in fi alium pœna pecuniaria.infra de agen in reb.l.ſi.* Ad de poſt ſio.hic ne fallaris,quod iſte titu.non habet locum in theſauro, in pecunia aurea,uel argentea effoſſa,quia improprie dicitur theſaurus, de quo in l peregrie.ff.de acqu.poſſ.& in l.theſaurus ad exhib.& omnino per Ang. Are in § theſauros,in fi Inſt.de rer.diuiſ.quem refert,& ſequitur Gerar.de Petra ſancta,ſing. ſuo 91 inci.& tenens,&c.

De annonis,& tributis. *Rub.*

Circa rubricam quærit gl.quid appelletur annona,& quid tri-
butum Dic vt in ea.Quę autem differentia ſit inter vectigal,&
a tributum,anot.gl.in l.1.§.1 ff.de pub.& ibi dixi Quæ eſt differẽ
tia inter cenſum,& tributum.Item quęrit,quale,ſeu quantum
eſt tributum,dic vt in eadem.

ADDITIO.

a Et tributum. Ad quod uide Fel.in c.ad audientiam.de præſcr.uide iſtum in l placet,& ibi dom meum Iaſ ſupra,de ſacroſ.eccl. Pan.in c.quod clericis, ad fi. extra,de fo compe.& in c.1.& 2 extra de cenſib.

Alexand.Quid eſt tributum,per Bal in l.fi.ſupra, de cenſu,uel reliq & quod no. Bar.in l.reſcripto.§ fi.ff.de munerib.& honorib.

LEX PRIMA.

1 *Præſtatio annonæ eſt realis obligatio,non perſonalis.*

2 *Collecta quando imponitur perſona pro rebus, inſpicitur perſona cui imponitur.*

AEs quidem. Onus ęris alieni eſt perſonale, &
ideo inter hæredes diuiditur pro
hęreditariis portionibus Onus annonæ,& tributorũ
eſt reale,prout quis poſſidet,& fructus percipit, one-
1 ratur.h.d Ex ſummario habes legis rationem.No.q̈ † præſtatio
annonæ reſpicit res,& ſic videtur,q̈ ſit obligatio realis,& non
perſonalis,quod dic,vt in l.Imperatores ff.de pub.vbi glo ian
a git.aQuærit gl.quid ſi poſſeſſor non eſt ſoluendo, dic, vt in ea.
Vlt.gl.no.ex hac lege mirabiliter,quod ſi aliquis locauerit fun
dum ſuum in penſionem percipiendam in pecunia,ita q̈ fru-
ctus omnes remaneant apud colonum,q̈ dominus ad tributa
b non tenetur,bniſi conſuetudo aliter ſe haberet, vide gl. ſuper
c verbo.fructus,& eam perpetuo tene menti. c Et hoc verum in
d oneribus realibus,d † In collectis vero,quæ imponuntur perſo
2 nę pro reb eſt inſpicienda perſona,cui imponitur. l. reſcripto.
e in fi ff.de mune.& hon.& j.eod.l.indictiones.& ibi no.& j.de
mu.pa.ſuper rub.& ſic iſtud diuiditur inter hęredes pro hære
ditatis portionibus,vt in princip.huius legis.

ADDITIONES.

a Ang.Vbi glo tangit Quid de decimis?dicit And.de Baru quod reſpiciunt res, quæ dicuntur eſſe tributa egentium perſonarum.16.q.1.cap.10 quod in tributis ſeruatur

b Non tenetur Adde notabiliter dom. Soc.in conſ.217.incip.circa hanc q.uerſic. 7. hæc concluſio,in 2.par.Menoch.Crau.conſ.145.nu.21.Barb conſ.84 lib.3 Ruy. conſ 77 nu 12 lib.1.

c Alexand Tene menti.Caſus eſt in l.ſi ſine hærede. § Lucius. ff. de adminiſt. tuto. Adde Bar.in repe l placet.ſupra de ſacroſ.ecc & in l.priuatæ infra, de excu. mu. per Bald.in c.1.per quos fiat inueſtit quod etiam intellige dato, quod dominus eſſet exemptus ratione priuilegii, uel alia cauſa ſecundum Ang. in conſil. inci. Commune Caſtrenchi,eſt ultima,& ibi uoluit, quod licet eccleſia non teneatur ad collectas pro ſuis poſſeſſionibus, tamen laicus poſſidens dictas poſſeſſiones etiam ab eccleſia non gaudet dicto priuilegio eccleſiæ. Contrarium uoluit ad literam Bal in l.1.ſupra de iure emphy.ubi uoluit quod emphyteuta teneatur ſoluere collectas,& tributa,quod tamen dicit eſſe ſecus in colono priuilegiato, per l.ſi pendente.§ ſi quid ff.de uſufr.& in fructuario adde tex.per Bartol. in l. hactenus ff.de uſufruc qui tex licet loquatur in tributis,Doctores tamen ibi intelligunt etiam in collectis,& datiis & adde unum conſilium Bald. quod eſt nu. 26.quod incipit,An mulier,& c.ubi etiam dicitur, quod fructuarius, & ſimiles poſſeſſores non tenentur ad collectas,& adde quod no.Bartol & ibi ſcripſi in l. licitatio.§.fi.ff de pub.

d Alexand.Realibus.Quid autem in feudatario, an teneatur ſoluere ipſe collectas, * uide do.Alexand.de Imo in conſi.55.2.parte.* Vide Bald.in c.1 per quos fiat inueſti.& uide And de Iſer in titu.quæ ſint regal.in uerſicu.Angariæ Quid in emphyteuta & colono,ultra hic no uide Bald.in l.1.de iu emph. Quid in creditore pignoris,uide Bald.in l.cum notiſſimi ſupra,de præſcrip.30 an.Quid in emphyteuta eccleſiæ,uide Bald.in l.priuata infra,de excu.mun.Item ad hoc uide Bar. in l.quæſitum ff de uſufruc.leg.*

In emphyteuta.Vide dom Soc.no.in conſ.217.inc.Circa hanc quæſtionem,uerſ. hæc conclu cum uer.ſeq.& uerſicu.5.confirmatur,ſed quid de illo,qui habet ad libellum de uigintiocto annis in uigintinouem annos, qui contractus non differt a contractu emphy uere ex quib.omnib in fi.conſilii ſui in 2.par.

e In collectis Onus collectarum ſubit, qui fructus recipit. l. ſi pendentes §. ſed ſi quid.ff.de uſufruc Vide Lud.in l inter quas.§ damni de damn.inf. Et adde quod pro hoc dicto uidetur caſus in l.ſi ſine hærede.§ Lucius.ff de admini. tut.* Soc. Dec conſil.286 num.12.Bello.conſil.27.nu.9 10.dixi ad l.fin. C. ſine cenſu. eſt num 3000.

LEX II.

Indictiones. Ad onera realia nõ tenetur, quis in plus
quam de re poſſideat,hoc dicit.gloſſ.hic

dicit, quod triplex eſt genus munerum, quod uidebitis plenius
in rub. infra, de mu. pa. ſuper rub. ideo hic aliquid non dico.

L E X III.

1 *Officiales non poſſunt remittere collectas, tamen propter paupertatem poſſunt.*

a **Omnes penſitare.** Omnes debent ſoluere, quod Princeps ĩponit, & officiales a
1 nõ poſſunt augere, vel diminuere. h. d. No. ꝙ † officialis non põt
remittere collectas, ſiue tributa. Circa quod dic, ut l. ſi §. ſi quis
profeſſus ff. de publ. Vlt. no. gl. quę dicit, quod officiales propter
paupertatem poſſunt remittere, quam gl. no. bene.

A D D I T I O.

a Alexand. Officiales. Officialis propter paupertatem poteſt collectam remittere. Idem Bald. in ſuo tract. de carceribus per glo. illam hic adde text. & ibi Bartol. in l. interdum. §. ſi quis profeſſus ff. de publ. & ſcripſi in l. ſi iuſta. in prin. de dona. Adde etiam de mulcta per iudicem remittenda propter paupertatem. l. illicitas. §. fin. de offi. præ. & Bartol. in ſuo tract. de iu. l. & quod dixit Bald. in l. 2. §. ſi quis in iudicio ff. ſi quis cau. ubi dixit per hanc glo. & per c. licet de cenſib. quod ſi ſtatutum dictat appellantem debere ſoluere gabellam, alias appellatio ſit deſerta, quod non habeat locum in illo, qui appellat, & propter paupertatem non poteſt ſoluere, quia dicitur ei remiſſa gabella ipſo iure a ſtatuto, & ita dicit de facto obtinuiſſe. Sed quid remiſſa eſt mulcta per officialem, & poſtea peruenit ad pinguiorem fortunam, an teneatur ſoluere? Videtur quod ſic, per id, quod habetur in §. fin. Inſt. de act. Contrarium determinat glo. & ibi Bartol. in d. l. illicitas. §. fin. & ſequitur Aret. in l. 2. ff. ſi quis & quo & adde etiam unum, quod dixit Bald. in l. acceptam. ſupra de uſur. quod ſi ex forma ſtatuti non ſoluens gabellam ex contractu, contractus eius ſit nullus, quod contractus non annullabitur, ſi non potuit ſoluere propter paupertatem. Et in materia adde Innoc. in c. ex ratione, de app. ubi dixit, quod paupertas excuſat a proſecutione appellationis, & ſic non currunt fatalia, quod ſequitur Bald. in d. l. acceptam, in 23. q. contrarium tenet idem in l. ſi. ſupra de cond. infer. per glo. in l. cum ita, in princip. la ſecunda, de cond. & demon. Item adde Ange. in l. non facile, ſi cui plus quam per l. Falcid. ubi remittitur reo cautio de expenſis in cauſa reconuentionis propter paupertatem, ad quam alias tenebatur ex forma ſtatuti.
Menoch. Adde Petra ſancta ſingul. 73. pauperes & Dec. l. pactum curatoris nu. 5. C. de pactis.

L E X IIII.

1 *Munus ordinarium eſt, quod a lege imponitur.*
2 *Fidelis, & deuotus dicitur, qui tributa ſoluit.*

Omnes. Omnes coguntur ſoluere publicas functiones,
cũ nõ ſit munus extraordinariũ, & ab eo nemo
excuſatur. Ad euidentiã ſcias, quod ſi alicui conceditur excuſa
tio a munerib. nõ porrigit̃ ad munera ordinaria, ſed extraordi
1 naria. Hoc pręmiſſo caſus eſt planus No. ꝙ † munus ordinariũ
eſt, qđ a lege imponit, ut hic, dũ dicit l. noſtra ſignatum eſt, &c.
2 Secũdo no. ꝙ † ille dicitur fidelis, & deuotus, qui tributa ſoluit.

L E X V.

1 *Comitatenſes, qui plus diſtant, minus grauantur.*

a **Pro locis.** Qui plus de fructib. colligit, plus ſoluit, q̃ mi-
nus, minus. h. d. hęc no. lex. Quęro, qđ eſt hoc
dictũ, pro locis? Gl. exponit i. pro magnitudine locorũ q. d. ille q̃
poſſidet magna prędia, plus debet portare, quã ille, qui poſſidet
parua, & intellige magnitudinẽ reſpectu reddituum, vt l. fin. ſ.
de allu. & palu. iũcta l. 1. de cui. & l. cũ poſſeſſor. ff. de cenſi. Que-
ro di hic ꝓximitate, qđ eſt hoc dictũ? gl. dicit, quia ſunt prope li
mina, hoc vult dicere, ut illi qui ſunt prope limina, qui minus
grauãtur in expẽſis itineris, plus grauãtur in portãdo annonã,
& illi qui magis diſtãt a liminib. quia plus grauãtur in expenſis
itineris, releuantur vt minus portent annonã, quod eſt not. pro
1 grauamin. b. quę tota die inſeruiũt † Comitatẽ lib. vt minus gra-
uentur, qui plus diſtant, vt ſic ab onere itinerum releuẽtur, nũ-
quam tamen quis cogitur exire prouinciam, ut j. eo. l. nemo.

A D D I T I O.

a Ang. Qui plus Alleg. ille tex. quod ſi ſit guerra in aliqua prouincia, propter quod ſit oppreſſa victualib. & in alia ſit fertilitas, & abundantia, quod ex illa, in qua eſt ubertas debent uictualia ad aliam portari. Facit C. de off. præfe. præt. Africæ l. in nomine domini, ibi poſtquam lectis auxilium præbeant, & quia tempore neceſſitatis omnia debent communicari. ff. ad legem Rhod. de iact. l. 2. §. ſed & ſi. & in d. l. in nomine domini.

L E X VI.

In fraudem. Reſcriptum, in quo immunitas ꝯcedit̃
a munerib. ordinariis non valet. h. d. De
hoc uidetur in l. euacuatis. j. de decur.

L E X VII.

Nemo. Ad operandũ, vel ad portandum non debet quis
longius mitti, ſed dẽt ratio itineris haberi. hoc di-
cit. In tex. ibi, ad inſtruẽdas, i. reficiẽdas, ſeu de nouo faciendas
manſiones, vel caſtra. In tex ibi, cõferendas, id eſt, portãdas. In
text. ibi delegentur, id eſt mittantur. Quæro, quid eſt hoc dictũ
lõgius? dicit gl. extra prouinciã, quod facit ad id, quod not. in l.
item illa ff. de conſti. pecu. videlicet, an creditor & debitor ſint
eiuſdem fori, vel non, & ibi Guliel. alleg. iſtam. Vel dic longius,
quando expenſa itineris eſt maior, q̃ ſit ualor eius, ꝓ quo vadit,
vt j. l. proxi. Illud aũt, quod in fi. dicit habita ratione itineris, ex-
pone, vt ſ. eo. pro locis. & illud quod dicitur hic, neceſſitatis, in-
tellige, quando aliter fieri non poterit, etiam longius mittitur.

L E X VIII.

1 *Tutori non imputatur ſi non exegit debitum, in quo oportebat eum plus expendere quam id, quod perciperet.*
2 *Idem ſi non fecit inuentarium, quando plus expenderet in eius confectione, quam eſſet utilitas.*
3 *Breuiores lites dicuntur, in quibus debet procedi ſine ſcriptis & ſummarie.*
4 *Teſtes non debent citari ad locum iudicij, quando plus expenderetur in eundo, quàm ſit valor cauſæ, ſed tunc iudex delegat examinationem.*
5 *Recurſus ad ſuperiorem non poteſt haberi, quando plus expenderetur in habendo recurſum, quam ſit ualor cauſæ.*

Mediteraneę. Non eſt faciendum id, in quo plus
expenditur, quam de commodo per-
a çipitur a hoc dicit. Ad euidentiã ſcias, quod mediterraneę ciui-
tates dicuntur illæ, quæ ſunt proprie in terra multũ diſtantes a
mari. Ciuitates maritimæ dicuntur illæ, q̃ ſunt prope mare. Itẽ
ſcias, qđ antiquitus erat conſuetudo, ꝙ ciuitates mediterraneæ
mittebãt annonas ad fortilicias & exercitus, qui erãt iuxta ciui-
tates maritimas, Et econtra ciuitates maritimæ mittebãt ad me-
diterraneas, & ſic plus expẽdebatur in portãdo, quã ualeret id,
qđ portabatur, ideo princeps prohibet hoc fieri, hoc præmiſſo
iſta lex eſt clara. Not. ꝙ dixi in ſummario, & facit ad multa. Pri-
1 mo, † quod nõ imputatur tutori, ſi non exegit debitũ in quo o-
b portebat eũ plus expendere, q̃ inde perciperet. b Vel ſi non fe-
c fecit domũ, in qua plus expendiſſet, quam ualeret. c † Et ſi non
2 fecit inuentariũ eo caſu in quo plus expenderetur in confectio
d ne d eius, quam eſſet vtilitas, vt l. tutor qui repertoriũ, in prin. ff.
3 de admin. tut. Itẽ ex hoc poteſt dici, quod illę dicantur breuio-
e res lites, in quibus debet procedi ſine ſcriptis, & ſummarie. e Itẽ
4 iudex † non debet facere citari teſtes ad locũ iudicii, quando tã-
tũ diſtãt, ꝙ plus expenderetur in adeundo, quam ſit valor cau-
ſę, argum. huius l. ſed tunc iudex debet delegare examinationẽ.
l. generaliter. §. his de ꝓſentibus. ſupra, de iureiuran. & de fide in
5 ſtrumen. authen. apud eloquentiſſimum. Item facit, quod † ſi in
habendo recurſum ad ſuperiorem expenderetur plus, quam
ſit ualor cauſę tunc non dicitur poſſe haberi recurſus. Et ſic re-
præſalię poſſunt impetrari, quod plene examinaui in tractatu,
quem feci de repręſaliis.

A D D I T I O N E S.

a Menoch. Percipitur. Dec. l. pactum curatoris nu. 6. C. de pactis. Cur. iun. conſil. 59. nu. 8. cir. med.

b Alexand. No. hic, quod ſi debeo tibi tributum, debeo portare ad domum meam meis ſumptibus. Adde hoc no. in l. pro locis. ſupra eod. & Bald. in l. acceptam. in 11. quæſt. in ſupra, de uſur. quod not. Bart. in l. uemilla. de conſtit. pecu. & unde ſupra l. proxi. Circa hanc l. unde quod no. Aus. de Bu. in c. 2. de dilatio. ubi ponit de eo, qui equum poſuit in hoſpitio.
Alex. Vide omnino l. ſed an ultro. ff. de neg. geſt.

c Alex. Vide Ang. in l. ſi uacantia, de bon. vac.

d Menoch. In confectione. Loer q. 124. nu. 16.

e Alexand. Et ſummarie Vide Petr. de Suza. in l. ſed ſi ſuſceperit. §. ſi libertus. ff. de in. & Spec. in titu. de ſut. uer. ſed quid, § fin autem. & de lib. concep. §. 10. uer. 7. in auth. niſi breuiores. ſupra, de ſenten. ex peri. reci. id eſt, quando plus expenditur in ſcripturis, quam ſit ualor cauſæ. No. & intellige hoc uerum ſi ponatur, quia, ſi poſtea non concederetur, iuſta eſſet appellationis cauſa. cap. cum cauſam. cap. 2. & ita ibi firmat dom. Pet. de reſta facit l. cum poſt. §. & tamen. de app. & cap. ante, 2. quæſtio. 6. cap. conſtitutus, de fideiuſſ. cap. ſtatutum. §. fin. de reſcript. in 6. idem firmat dom. Pet. in c. finem litibus. ubi bonus text. de dolo, & contra facit c. ut litigantes. de off. ord. in 6.

L E X IX.

1 *Emphyteuta, & ſimiles, ſi non ſoluũt tributa, a domino exigitur, & dominus poteſt emphyteutam ſuo iure priuare.*
2 *Poſſeſſor infra ſex menſes poteſt moram purgare.*
3 *Non percipiens fructus in defectum poſſeſſoris, tenetur ad tributa.*

a **Obſiſtere.** a Legitur tribus modis. Secundum primam
lectu. h. d. Si vtiliter dominus intra tempus
hic ſtatutum non ſoluerit tributa, dominio priuatur, & ad ha-
bentem directum dominium reuertitur. hoc dicit. Secundum
aliam lecturam. h. d. Si exactores intra tempora hic ſtatuta non
ſoluunt

A D D I T I O.

a Ang. Obſiſtere. Præmitto ad euidentiam huius legis, quod no. gl. in l. 2. in uerbo, præſtiterit. ſupra de iur. emph. Diuiditur in duas partes. Et primo ponit dictum in genere. Secundo declarat in ſpecie. Secunda ibi, unde, ut quiſquam.

ſoluunt fiſco, domini reperant ab eiſdē. h. d. Iſta lect. nō placet.
Nam tex. hic loquit̃ de his, qui recipiunt emolumenta de præ
diis, exactores nō recipiūt a prædiis principaliter, ſed a poſſeſſo
ribus, qui poſtca ſoluētes ſunt ſecuri. l. 2. j. de apo. pub & ſic ni-
hil habēt facere cū exactoribus, ſed fiſcus habet ab ipſo exacto-
re recepta exigere, vt j. tit. 3. l. pen. Secundū tertiam lect. h. d. Si
emphyteuta, vel ſimiles, intra tempora hic ſtatuta nō ſoluūt fi-
ſco, a domino exigetur. h. d. Quæro, quæ poteſt eſſe verior lect.
gl. videtur tenere iſtam lect. dum dicit, vel verius. Vel ꝯiūge vl-
1 timam cū prima hoc modo. † Emphyteuta, & ſimilibus non
ſoluentibus exigitur a dño, & dominus poterit emphyteutam
ſuo iure priuare. Hæc lect. approbat̃ in ſimili, in l. hoc amplius.
§. ſi de dam. inſec. & ff. de noxal. l. ſi noxale. hæc gl. vl. videt̃ eam
a tangere. a No. ex lege iſta, ꝙ † poſſeſſor poteſt purgare morā in-
2 tra ſex mēſes. Cōtra iſtud op. gl. j. de ero. mi. an. l. 5. Sol. hic quo
ad priuatū, ibi quo ad fiſcum, vel dic, quod alio caſu loquit̃ ibi.
3 Opp. j. ti. 3. l. fi. Sol. vt ibi dicam. Secundo no. † qđ etiam ille, qui
fructus non percipit, ꝯpellitur ad ſolutionem tributorum. con
tra ſ. e. l. 1. Sol. non compellitur ſecundum regulam ordinariā,
ſed condictione ex lege iſta, in defectum poſſeſſoris, qui perci
b pit fructus, & non ſoluit, tene menti hanc leg. b

ADDITIONES.

a Ang. Tangere. Sed nunquid ſua authoritate poterit hoc facere. glo. in l. 2. ſupra de iu. emph. dicit quod ſic, tamen, melius faceret, ſi per iudicem fieri faciat. quia alias eſſet periculoſum, patet, quia emph. habet ius in re, & poſſidet, licet in colono ſimplici poſſe, quia non habet ius in re. ſſ. loc. l. non ſolet hoc etiam quidam Moderni tangunt, ut tangit Cy. in d. l. 1. in q. 5. * Facere. Vide tu late. & not. per d. Soc. in conſi. 167. inc. non inutilis, ſed neceſſaria, uerſi. confirmantur præmiſſa, & uerſic. circa primam plures cum uer. ſeq. ubi etiam quib. actionib. & remediis breuiorib. & magis ſummariis poſſit per dominum expelli ibi, in uer. circa tertiam q. princ. cum uer. ſequ. & an requiratur libellus ſolennis, aut qualiſqualis petitio ibi, in uer. uia aūt br. Et an & qñ ꝓ eius expulſione impetrādo offm iudicis, requiratur citatio, & corā quo ibi, in uer. s. an in tali impetratione. cū uer. ſeq.
b Ang. In gl. in uerbo dignitatem. Et per hoc no. quod eccleſia tenetur ad tributa, quod concedit Pet. etiam de iure iſto, per l. placet. ſupra de ſacroſ. eccl. & l. ſacroſanctæ, ubi ponitur ſpeciale priuilegium illius eccleſiæ ergo in contrarium eſt ius commune. De hoc per Cy. in d. l. placet. in q. 1.
Quantum tempus debeat eſſe ceſſatum a ſolutione tributorum, ut bona poſſint uendi, gl. Cyn. & Bal. in l. 1. ſupra ſi propter pub. penſi.

LEX X.

1 *Iudici negligenti non debetur ſalarium ſaltem pro eo tempore, quo fuit negligens.*

a **Iudices.** a Iudicibus negligentibus totum ſalarium auſer-
tur. h. d. No. hic contra iudicem negligentem. Et
ſic uidetur caſus de illa q. quā Iacob. de Are. ponit in l. quid aūt,
de execu. tut. & l. Mæuia. ff. de ann. lega. & l. qui negotiationē. §. j.
1 & §. pen. ff. de admi. tut. uidelicet, quod † iudici delinquenti nō
b debeatur ſalariū, b quod intellige, quando iſtud delictum negli
gentiæ reſpicit vniformiter, & concernit totū tempus officii; a-
lias pro eo tēpore quo negligens nō fuit, ſibi ſalariū debetur, l.
ſi fundus. ff. loca. dixi in d. l. Mæuia. §. j. Et dic hoc ſpeciale pro-
pter magnum periculum, quod uertitur in negligendo exigi
tributa, quia publicæ neceſſitates expediri non poſſunt, in l. ob
ſiſtere. ſ. e. & in Auth. ut iudi. ſine quoquo ſuffra. §. oportet.

ADDITIONES.

a Alex. Iudices. Adde Bar. in l. Mæuia. in princ. de ann. leg. & in l. diem functo, de officio. Aſſeſſorum.
b Menoch. Salarium. Dec. l. ſi quis in conſcrib. nu. 15. 16. C. de pactis.

LEX XI.

1 *Compoſitiones pro tributis ſunt ſeruandæ.*

Id ab vna. Compoſitio facta cū ſubditis, de tributis, eſt
ſeruanda. Item Theſſalonicenſis eccleſia hēt
immunitatē, dum tamen extranei eccleſiæ ipſius prætextu a ꝓ-
ſtatione non fugiant, localis lex eſt. Ad euidentiā ſcias, ꝙ erant
quædā prouinciæ in Græcia, quę debebāt ſoluere tributa ſecū-
dū quantitatem redituum, qui percipiebantur ex prędiis, pro-
pter quod mittebātur officiales ad inueſtigandum redditus, ex
quo illi poſſeſſores multū grauabantur, vnde venerūt ad com-
poſitionē cum præfecto illarum prouinciarum, ꝙ ſoluerēt me
dium aureum pro quolibet capite, & hoc fecerūt Macedonii,
& iubet hoc eis ſeruari. Aliæ prouinciæ quæ nō compoſuerūt,
exigantur ad ſimilitudinem Maced. quædam aliæ compoſue-
a runt ſe pro tertio aureo, & eis eſt ſeruanda. a Cætera ſunt clara.
1 Not. ꝙ dixi in ſummario, ꝙ † iſtę cōpoſitiones pro tributis ſunt
b ſeruandæ. b Ex fine no. ar. contra clericos, & ſcholares, uel alios
habentes immunitates a gabellis, qui prætextu eorum alios ex-
c cuſant. c Quæro, quæ medietas eſt iſta, quę ſoluebatur, dixi po-
nendo caſum medietas aurei: iſta eſt opi. uera. Alii dicunt me-
dietas eius, ꝙ ante ſoluebatur, quod non placet, quia ita erat ne
ceſſaria inſpectio poſſeſſionum, & fructuum pro medietate, ſi-
cut pro toto. Deuentum eſt ergo ad medietatem aurei reſpectu
capitum, non reſpectu fructuum, uel alio quocunque modo,
dummodo quo ad fructus non habeatur reſpectus.

ADDITIONES.

a Alexand. Seruanda. Et ex hoc colligo ar. cum ſit æſtimatio propter collectas, eſt credendum aſſertioni cuiuſque, nec propterea eſt mittendus, qui eorum facultates æſtimet. ar. ſupra de bo. ma. l. ſi. No. propter paupertatem debentis ſoluere tributa poſſe fieri cum eo cōpoſitionem, facit in Auth. ut iud. ſine quo ſuff. § eos. & hoc no. gl. ſupra eo. l. 3. Et ſic facit pro tutore, & curatore, ut poſſint ſe componere cum debitorib. pupillorum pauperib. ut minus ſoluant, non obſtante, ꝙ debitum ſit liquidum, & hoc modo litatur l. pactum curatoris. C. de pact. quæ dicit tutorē, vel curatorem pupilli nō poſſe debitum pupilli gratis remittere, quia intelligo vbi debitor eſt ſoluendo, ſed ubi pauper eſt, poteſt ſe cōponere ꝓ parte, & facere remiſſionem de toto, ar. huius legis. facies tñ debitor in inſtrumento quietationis apponi, & inſeri cauſam, quare pro parte recepta tutor, uel curator eū liberauit a toto, alias non ualeret, vt no. in l. 1. inf. de apo. pu. & ibi poſui. * Propter paupertatem. Adde qualis paupertas requiratur ad hoc, ut procedat, quod dicitur in gl. in l. omnes. ſup. eo. quam ad hoc alleg. Bald. in auth. defuncto. ſup. ad Tert. refert, & ſequitur Gerar. de Petra ſancta, ſing. ſuo 74 in c. pauperes.
b Ang. In tex. ibi, expeten. No. quod poteſt fieri compoſitio de functionib. & aliis tributis, & ſic pro præsbyteris parochiarum, ut poſſint componere cum ſuis parochianis ſuper ſolutione decimarum. In tex. ibi, inſpector accedat. Not. quod dicitur quis grauari, ſi uadit aliquis ad inſpiciendum fructus ſuæ poſſeſſionis, & ſic facit, quod ſi imploratur bonorum meorum deſcriptio ſine cauſa, quod iudex non debet hoc facere, quia ex hac deſcriptione ego grauor, & hic caſus, pro quo in l. 1. §. omnes. de uent. inſpi. Si uero fieret cum cauſa, tunc eſt facienda, ut ſupra de iure fiſ. l. facultas. In text. ibi, in perpetuum, no. quod cum ſit compoſitio pro annuis præſtationib. uel tributis certo modo ſoluendis, quod intelligitur facta in perpetuum, ſi ſimpliciter facta eſt & ſic præsbyteri parochiarum ſe componentes cum parochianis ſuper præſtatione decimarum, quouſque erunt præsbyteri non poterunt vltra modum compoſitum decimas petere.
c Ang. Et ſic no. quod prætextu liciti non debet fieri illicitum, ut l. qui ſub prætextu. ſup. de ſacroſ. ecc. quod facit contra clericos qui hñt priuilegium, vt morātes in ſtudio habeant fructus ꝓbendarum, & percipiant, qđ ſi nō intrant ſcholas nō debeant hēre, vt no. in d. l. qui ſub prætextu. Adde Corſet. ſingul. in uerb. gabella. j.

De indictionibus. Rub.

Super Rubtica iſta quærit glo. quid eſt indictio; dic ut in ea, & ex ea fit connumeratio indictionis, quæ fit hodie in inſtrumentis. Item ponit gl. qualiter fit connumeratio annorum domini per diuerſas ſectas, quod dic ut in ea.

LEX PRIMA.

1 *Priuilegium immunitatis non porrigitur ad munus ordinarium.*
2 *Lex, uel ſtatutum poteſt facere, quod munus extraordinarium ſit ordinarium.*
3 *Item quod collecta ſit munus reale, licet imponatur perſonę pro rebus.*

a **OMnes.** a Indictio munus ordinarium eſt, & ideo
ab hac indictione nō excuſant̃, q a mu-
neribus excuſationē habēt. h. d. Ad euidentiā ſcias,
ꝙ ego dixi tibi in l. omnes. ſ. tit. j. Hoc præmiſſo tex.
1 eſt clarus. No. ꝙ † priuilegium immunitatis non porrigitur ad
2 munus ordinarium. ſed extraordinarium. Item not. quod † per
l. poteſt fieri ordinarium, quod primo erat extraordinarium,
facit, ꝙ per ſtatutum poſſit fieri, vt collecta ſit munus ordina-
3 rium. Item, ꝙ † ſit munus reale, licet de iure imponatur perſo-
næ pro rebus, ut no. in l. indictiones. ſupra tit. j. & l. reſcripto. ff.
de mun. & hono. dicam infra de mu. pa. in rubr.

ADDITIO.

a Ang. Omnes. No. in litera huius legis caſum, in quo exigitur ſcriptura, & ſic eſt argumentum, quod ſi Archid. mittit literas clericis, quod ſoluant collectam non tenentur ſoluere niſi literæ in indictione epiſcopi fuerunt confirmatæ, & unde qđ poſui in l. 1. inf. de apochis public.

LEX II.

a **Particulari.** a Gl. conſtruendo iſtum text. ponit caſum,
& breuiter hoc intendit. Ante tempus ſo-
lutionis debet ſingulis prouinciis notificari, ut ſe præparēt ad
indictionem ſoluendam. h. d. Gl. declarat iſtam lec. dic, ut in ea.
No. verſum. Nam leuius lædit quicquid præuidimus ante. ut ſu
pra de manu. l. j. & in Auth. de colla. in prin. Not. modum noti-
ficandi indictiones.

ADDITIO.

a Ang. Particulari. De hoc uide ſupra, de manu. l. 1. & in Auth. de colla. in prin.

De ſuperindicto. Rub.

a Super Rubrica quærit gl. quid ſit ſuperindictum, a dic, vt in ea,
breuiter illud, quod ex cauſa neceſſitatis imponitur extraordi-
b narie, ſuperindictum b dicitur.

ADDITIONES.

a Ale. Quid ſit ſuperindictum. Ponit Bal. in l. fin. ſine cen. uel reli. per hanc legem determinat Ray. de For. ſi conceſſa eſt immunitas alicui a collectis, quod illa immunitas extenditur ad collectas propter guerras, & idem tenuit Fulg. in l. ſi ex toto. & ibi Ray. de leg. 1. ſed contrarium tenuit Dy. in l. 1. ut nemini liceat ſe excu. de quo uide per D. Ang. de Are. in d. l. ſi ex toto.
b Menoch. Superindictum. Aliter, Crauet. conſ. 294. col. 8. in prin.

LEX VNICA.

1 *Non creditur dicenti ſe aliquid facere mandato ſuperioris, niſi oſtendat literas.*
2 *Soli Princeps ob utilitatem publicam poteſt collectam imponere.*

Nihil. Superindictum ſolus Princeps imponit, nec ad alterius literas qs cogit exoluere. hoc d. & eſt bona tex,
& ponit practicam pulchrã. No. quod † non eſt credendum literis alicuius dicẽtis ſe hoc facere mãdato ſuperioris, niſi in ipſis inſerat licentia, ſine literæ ſuperioris, vt ibi dũ dicit, & Imperialib. nexa præceptis. Canoniſtæ tñ dicunt, quod Cardinalib. & quibuſdam præcellentibus credit, etiam ſi literas non oſten-
a dant, a nec habere ſe dicant, tamen eſt ꝯ iſtum textum, vbi non
b creditur etiã præfecto prętorio. b Secundo not. quod videtur
2 tex. quod † ſolus princeps poſſit collectas imponere, qđ eſt verũ
c pro publica vtilitate, ſed pro neceſſitate ciuitatis, vel prouincię ipſa ciuitas imponit, & cogit imponere, not. ff. quod cuiuſque vni l. 1. §. fi. in gl. ſuper verbo, procõſ. dixi in l. 4. §. actor. ff de re iudica. & ibi plene dixi, an debeat imponi per ſolidum, & librã, vel capita, vide quod ibi dixi.

ADDITIONES.

a Alex. Non oſtendant. Item dicit Bartol. in l. 2. ff ſi quis in ius voc. non ier. alleg. cap. præterea. de dila. & inde Ludo. in l. ſciendum, de uerb. obl. & in l. ſi publicanus. §. 3. de publ. ubi alleg. plures concor. & Bartol. in l. prohibitum, de iur. fiſ. in l. palatinos. infra de colla. fun. fiſc. lib. 11. Alex. Adde, quod iſte tex. non probat dictum Bartol. hic, quoniam text. hic loquitur in his, quæ erant reſeruata principi, puta quia quis dicebat, ſe habere talem permiſſionem a principe. nõ eſt dubium quod non creditur ſine literis, & maxime, quando certaretur de præiudicio alterius ſecundum Ang. in conſil. 130. & Petr. de Ancha. in cle. 1. de proba. in verſicu. ſecundo quæris utrum credatur, quod tamen intelligunt per Bald. in l. exemplo. ſupra de probat. ad fi. Sed quod non credatur Card. ſi mittitur in legationem de ſua legatione, ſine literis hoc eſt falſum, ſecundum quod volunt fere omnes Docto. in c. quod ſuper his de fid. inſtru. de qua tamen q. in c. ſicut per glo. de ſent. excom. & in cap. Apoſtolicæ de re iudi. in 6. & in c. cum olim eſſent, de priui. per Spec. in titu. de leg. §. ſupereſt uer. quid ſi dele. in titu. de teſte §. 1. verſicu. quid ſi aduocatus. glo. & Arch. in c. nobiliſſimus. 97. diſtin. per Inn. in c. cum dilectus, de appellat. per Ioan. in cap. ad audientiam. de ſenten. excommu. & in c. cum ſit. de appel. & in c. 2. de offi. deleg. in 6. plene per Pet. de Ancha. in clem. 1. per Lap. alleg. 15. & 34. & per Bal. in l. ſi qua per calumniam, de epiſc. & cler. & in l. iuriſiurandi. de teſt. & in l. 1. de man. princ. & in l. aliquando, de offi. procons. & in l. prohibitum. ſupra de iure fiſci. vide Rom. in littera T, no. 10.

b Alexand. Præfecto prætorio. Adde etiam, quod reges imponunt, ut in cap. 1. quæ ſint rega. Item qui habent ex conſuetudine ius collectandi. Bald. in l. fi. ſupra ſine cen. uel reliq. Item illi, quibus conceſſit merum, & mixtum imperium, & omnimodam iuriſd. ſecundum Alb. in l. imperium de iuriſd. om. iud. ubi plures alios alleg. Item illi, qui ſunt loco domini, ut Priores Ciuitatis. Bartol. in l. placet, de excu. mun. cod. ſibi. Adde Rayn. in repetit. l. reſcripto, §. ſciendum ff. de muner. & hono. in verſicu. nunc reſtat uidere. & unde quod dixi poſt Bartol. in l. 4. §. actor de re iudic.

c Menoch. Collectas. Bello. conſil. nu. 1. Boer. q. 60. nu. 6. 7. & nu. 13. 15. dicit in Gallia non licere.

De exactoribus tributorum. *Rub.*

LEX I.

1 *Grauatus, ut ſoluat collectas, uel tributum, poteſt dicere exactori, ꝙ ſibi oſtendat quaternum, an ſit ibi deſcriptus.*

DVcennarii. Exactores non debent exigere, niſi eos, qui in breuibus continent, ſeu ex actis a tabellario ſibi datis. h. d. De officio illorum ta-
a bellariorum vidiſtis in l. 2. ſ. de iu. fiſci. a † Not. quod ille, qui eſt
1 † grauatus, vt ſoluat collectas ſeu tributa, poteſt dicere exactori, oſtende ſi ſum deſcriptus in quaterno, & ſi ibi non reperitur, iniuſte grauatur.

ADDITIO.

a Alexand. Fiſci. De materia. Adde an exactor tributorum poſſit officium ſuum alteri committere, & delegare, dixi de ca. largi. titu. l. 1. poſt Barto. Item not quod exigenti tributa nomine fiſci, non poteſt obiici compenſatio, nec ipſi nec fiſco, ut eſt text. not. in l. 3. de compenſatio. & in l. aufertur. § ſi compenſatio. ff. de iure fiſc. & ibi habes plures caſus in quibus fiſco non obiicitur compenſatio, quia idem dicas in ſacerdote exigente decimas, ſecundum glo. ſing. 16. diſt. q. 1. decimæ. Alexand. Not. debitorem tributorum non poſſe conueniri antequam hoc fiat a tabellione. Item no. nihil exigendum ultra id, quod debetur, ut ſupra de anno & trib. l. omnes. Item not. quod exactores non poſſunt pignorare aliquem niſi habeat bulletinum. In text. ibi, breues not. modum loquendi. Scripturam enim tabellionis, breuem appellat, de quo in l. inter chartulas. ſupra de conue. fiſc. debi. Item not. iſtum caſum, quod aliquem non ſoluiſſe collectam, uel tributum, probatur per librum exactoris, in quo ſunt deſcripta omnia nomina debitorum, qui non ſolu erunt. Pro hoc etiam uidetur caſus in l. iuſtum. ſupra de eden. facit l. Sempronia libellos. de fur. & unde in fi. ff. de rebus eo. Ange. Et per hoc ego dico, quod illa negatiua, oſtendas librum, quod non ſum deſcriptus in libro, cum ſit coarctata ad certam ſcripturam, eſt probabilis, & incumbit onus probandi illi, qui, ita negat. per illum text. Item bonus text. in l. cum lege de proba. & idem firmat Bartol. in l. ei qui, in fi. de appel. ubi ſi dico, quod ſententia eſt nulla, quia non fui citatus, quod uolo probare per inſpectionem actorum, quod poſſum. & mihi incumbit onus. De quo adde no. per Bal. in l. actor ſupra de probatio. & Ioan. in l. hoc iure. & in l. alia. de uerb. obl. & Hoſt. & Doct. in c. bonæ de elect. bonus text in c. 6. de cler. non reſid. uidetur ibi illa negatiua, quod quis nõ reſidens in beneficio, probari per diligentem inquiſitionem in loco factam, ubi reſidere debet.

LEX III.

1 *Carcerari quis non debet pro debito publico, neque nouitates in perſona pati.*
2 *Exequutio pro debito publico primo fit in perſona, ſecundo in bonis.*
3 *Detineri quis non poteſt pro debitu priuati, donec bona ſunt ſoluendo.*
4 *Mulier etiam pro debito publico non poteſt detineri.*

a Nemo carcerem. a Primo prouidet debitoribus exactis ꝯ officiales. Secũdo ꝓuidet ꝯ ipſos debitores non ſoluentes. Tertio ponit rationem. Secũda ibi, vel certa. Tertia ibi, qua facultate. Prima pars ꝯtinet duplicem prouiſionẽ, prohibet enim iniurias inferri debitoribus. Secundo eis permittit quod de iniuriis querelam exponãt ſecure coram præſide. In ſecũda parte ſimiliter ponitur duplex
b prouiſio. Primo, quod debitores contumaces b capiantur, & cuſtodiantur a familia. Secundo, ſi hoc non ſufficit, capiãtur eo-
1 rum bona, & de hoc fiſco ſatisfiat. c Tertia pars eſt clara. † No. ꝙ
c pro debitis publicis nõ dēr quis poni in carcerib. neq; nouitates aliquas, vel inſolentiã aliquam pati in perſona. Et hic no. cõtra

ADDITIONES.

a Ang. Nemo carcerem. Not. ex iſto principio coniuncto fine, quod duplex eſt carcer, unus pœnæ de quo loquitur principium huius legis, & l. 3. de cuſto. reo. Alius cuſtodiæ, de quo loquitur finis huius legis, & l. fi. de cuſto. reo. ſupra, & ff. Eſt & alius qui uocatur carcer pœnitentiæ, quo utuntur epiſcopi, & prælati contra presbyteros, & ſubiectos alios quoquo modo peccantes. In tex. ibi, omnem ſubſtantiam. No. quod pro debito fiſcali, non ſolum poteſt quis carcerari, ſed etiam ipſius carcerati bona principaliter uendi, & diſtrahi pro communi, ideo fiſcus habet optionem utrum uelit prius debitorem carcerare, an ad bona peruenire, ut hic, quod intelligo in debitore tributorum, ut hic. Contra alios uero debitores ex aliis cauſis forte eſſet neceſſe, quod prius deueniretur ad bona, quam ad carcerationem, ut l. ſacrilegii, la ſecunda. §. fin. ad leg. Iuliam pecul.
Et faciunt ad q. dicit ſtatutum, quod uigore debiti confeſſionati, quilibet debitor poſſit capi, & detrudi in carcerem, an ſi debitor ex inſtrumento confeſſionato eſt detruſus in carcerem, ipſo exiſtente in carcere poſſit creditor de ſuis bonis facere ſibi ſatisfieri, & hic eſt tex. quod ſic. Nam per remedium incarcerationis non tollitur creditori poteſtas petendi ſe mitti in poſſeſſionem bonorum debitoris, ut eſt caſus in l. qui legati. ſupra, ut in poſſ. lega. & l. 1. § ex hoc. iet. ſed ſinge. ff. de uentre inſp. quos text. alleg. ad hoc Arch. extra de eo, qui mit. in poſſ. cau. rei ſer. in ſub. Item faciunt ad q. quod ſi ſecundum formam ſtatutorum permittitur alicui facere incarcerari debitorem, & mitti in poſſeſſionem ſuorum bonorum, prout eſt Peruſii, quod creditor poſſit petere, quod debitor carceretur etiam antequam deueniatur ad remedium mittendi in poſſeſſionem. In glo. quæ incipit non ergo, ibi uel uerius. Not. bene ex iſta glo. quod §. ſi uero, in Auth. de exhib. reis, unde ſumitur auth. ei qui, ſupra, de bon. auth. iud. habet locum non ſolum in priuato uerum etiam in fiſco, ut poſſit petere ſe mitti in poſſeſſionem bonorum debitoris ſui. pro menſura debiti declarati tantum, & non in plus, ſicut in priuato ſeruatur. Item no. quod homines non poſſunt capi pro debito, ſi tamen ceſſant, poſſunt poni ſub cuſtodia militari. Item not. hic ſecundum unam lectu. quod quilibet etiam priuatus poteſt ſua authoritate carceratos ex iniuſta cauſa extrahere, & ſolutos dimittere, etiam forte ex violentia iudice retinente, maxime ſi ſoluerunt id, pro quo detinebantur, argum. ſupra de iure fiſ. l. prohibitum, & de metta. l. deuotum, vt infra de decur. l. omnes. in fi. Item no. quod qui non facit quod debet, dicitur alienus ab humano ſenſu. Item not. quod contumacia cumulat pœnam ff. de pœnis. l. relegati, extra, vt lit. non conte. c. quoniam. §. fi. Item no. quod ſit officium iudicis contra nõ ſoluentes collectas, quia ſi contumaces exiſtent ponuntur ſub cuſtodia, & ſi perſeuerant in non ſoluendo, extendetur manus ad res ipſorum, vt hic & l. 4. infra eo. dixi ſecundum Andr. de Baru. tangam infra titu. ſecundo, l. ſecunda in fin. Item not. quod ideo pœna imponitur, ut homines metu pęnæ magis efficiantur metuentes, & obedientes, vt ff. de iuſt. & iure. l. 1. in prin. Quotuplex ſit carcer, vide Ang. Are. in tract. maleficio. verb. carcerari iuſſit. Card. clem. 1. de hæret.
Ale. per hanc legem. Vide Ang. dicentem, quod habens primum decretum in bonis, poteſt renunciare bonis, & facere capi debitorem perſonaliter, & econtra. tamen hoc fuit elegans dictum Bar. in l. conſentaneum ſupra, quomodo, & quando iud. & in id ſecutus fuit Ang. hic, & idem voluit Paul. de Caſt. in l. 2. de teſta. milit. de quo vide dom. meum in l. ſi finita. §. Iul. de dam. infec.
Alc. Pro debito non debet quis detineri, facit, c. 2. de pig. vbi dr, quod liber homo non detinetur quantumcunque non habeat bona ſufficientia ad debitum, & no. glo. in auth. imo. ſupra, de act. & oblig. etiam ſi fiat pactum. quia ſapit ſpeciẽ ſeruitutis ad quam per pactum quis non debet poſſe deduci. l. nec ſi volens, de lib. cau. Facit, quod no. Bar. in l. Titio centum. § 1. de condi. & demon. vbi dixit, quod vbicumque infringitur ius libertatis per pactum, non valet; quod etiam patet, quia lege eſt prohibitum, ſcilicet, quod nullus pro debito capiatur. d. c. 2. & legi prohibitiuæ renunciari non poteſt, no. gl. in rub. ſupra, ne fideiuſſ. dot. dentur, &c. Item quia capere, & carcerari eſt iuriſdictionis, cui pactis priuatorum renunciari non poteſt, nec iuriſdictio dari, l. priuatorum. ſupra, de iuriſd. om. iud. quod tamen limita, niſi aliud ſtatutum induceret, quoniam plus valet ſtatutum quam pactum. l. non impoſſibile, de pact. & no. Bar. in l. omnes populi. de iuſt. & iu. & l. nec ex prætorio. ff. de re. iur. Bal. in l. programma ſupra, comm. vel epiſtolas, licet glo. videatur tenere contrarium in rub. ſup. de decretis decurionum, ſed intelligitur affirmatiue illa gl. ſ. quod fieri poteſt per pactum, poteſt fieri, & per ſtatutum, non autem negatiue. Ita voluit Io. An. in c. pe. extra, de conſue. & in c. ꝯnam de mente, gl. in rub. & ibi Bar. aliud tamen quod dicitur hic, quod pro debito quis detineri non poteſt, non haberet locum hodie. ſi quis eſſet conuictus debitum per ſententiam, quæ tranſiuit in rem iud. & elapſus eſſet terminus datus iudicatis, iuxta l. debitoribus. ff de re iud. & l. fi. ſupra, de vſu. rei iud. Nam ſi intra talem terminum non ſolueret, poſſet detineri tex. eſt in §. qui autem. in ver. ſed ſi quidem, coniuncta gl. in verſi. cedere, in Auth. de fideiuſſor. & etiam in aliis caſibus, & aliis, quos no. collectos per me, & Doct. in repet. mea, in l. 1. in 1. no. in fi. ſupra, qui bon. ced. poſſ.

b Men. Contumaces. Ex pacto, an liceat carcerare debitorem. Zaſi. lib. 2. ſing. reſponſorum, c. 8.

c Ale. Satisfiat. Quot remedia habet fiſcus contra non ſoluentem tributa, & quo tẽpore, vide Bal. in l. 1. ſup. ſi propter pub. pen. Alc. Iſtum tex. allegatus Bald. in l. fi. ff de in ius vocan. quod illud, quod dicitur, quod luit in corpore, qui non habet in ære, vt procedat, vbi illud, quod erat ſoluendum ueniebat ex pœna delicti, ſecus ſi ex contractu, per illum tex. ſecundum eum. Adde Iac. Bu. hoc idem tenentem in l. ſi quis id quod. de iur. om. iud. per l. 1. & totum tit. ſupra qui bo. ced. poſſ. & adde Inn. in c. Odoardus, de ſolu.

a tra iudices,ᵃ qui præcipiunt ne detᷣ eis bibere,nec comedere,do
2 nec ſoluant Secundo not. quod † ꝑ debito publico poſſunt ho
mines capi, & detineri.Iſtam materiã examinaui plene in l. ſa
crilegij.§.fi.ff.ad l.Iul pecu. Tertio no.quod primo capitur pſo
na,Secũdo deuenitur ad res,& iſtud cõtra tex.videtur in d.l.ſa-
crilegij.§.fi.ſed forte iudex poterit eligere hunc ordinem, vel il
3 lum,ꝑut viſum ſibi fuerit.† Pro debito vero priuati videtᷣ, ꝙ ꝑ
ſona nõ poſſit detineri donec bona ſunt ſoluendo,vt l.3.§.tuto
4 res & ibi gl.ff de ſuſpe.tu.Sic.dẽt intelligi l.j.§.q bo.ce.pol.† Mu
b lieresᵇ etiam pro debitis publicis, detineri nõ poſſunt in perſo-
na,vt l.j.de offi.diuer. iud. & auth.ibi poſita.

ADDITIONES.

x Iudices.No.contra iudices,qui ꝓcipiunt,quod non detur cib.neq; potus carcera-
tis,donec ſoluerint debitum,adde Ang.idem tenentẽ per l.ſi victum ff de re iud.
Et adde Bar in tract.de quæſtio.in uer ſed quid de tali.Item ver s.no.ibi ad leg.
Iul.pecu & in l.conſentaneum ſupra,quomodo,& quando iud.& per Ang.hic,
& per Bar.in l.2.de cuſto.reo.per Are.inſtitu.de act in §.fi.

b Ale.Mulieres Idem no Ang hic,& Bal.contra in l.1.ſupra,qui bo ced poſ. Nota,
adde quod id,quod dicitur,quod mulier non poteſt capi pro debito tam publi
co,quam priuato.nam idem tenet glo.in l.ſed & ſi qui. ff. de in ius uoc. fallit in
muliere obligata per adminiſtrationem tutelæ,quæ priuilegiis ſuis renunciauit,
iuxta auth.mat.& auiæ.quando mulier.tu.offi.fungi. poteſt. nam etiam priuile-
gio.d.l.1 & auth.nouo iure,dicitur renunciaſſe,& per conſequens carcerari po-
teſt,ſecundum Bar.in Authen & in l.ſi quis.ſub conditione.ff de teſtament.tuto.
Item fallit in muliere meretrice,& in honeſte viuente quæ laqueis,& priuilegiis
legum non innodatur.l.quæ adulterium.ſupra de adul.ita no uoluit Bal.in l con
ſentaneum.ſupra quomodo,& quando iud arg.tex.in authen.de teſti.& ea quæ
parit.collatio v.§.fi.quod intelligit verum Roma in l.ſi vero.§. de viro,ſol. ma.in
3.fallen.niſi talis mulier in honeſtæ uitæ eſſet nupta.s no per Ioan And in add.
Spec in rub.de iniuriis.arg.l ſi vxor.§.1.ff.de adul.nisi optima litera ad hoc vult,
quod ita dicatur commiſiſſe adulterium,qui vxorem alterius inhoneſte viuentẽ
cognouit,quam qui eam,quæ honeſte viuebat, & hoc propter maritum , quod
eſt ſumme notandum.

LEX III.

1 *Qui debitorem captum eximit,ad id,ꝙ fiſco,& priuato debebatur,tene-
tur.*
2 *Carceratus ꝑ debito priuati, põt ibi pro fiſco recommendari,& econtra.*

a 1 **Quoties.** ᵃ† Qui debitorem captum eximit,ad id, quod
fiſco,& priuato debebatur,tenet h. d. Not. hic
2 tex quod † ille,qui eſt in carcere pro debito priuati , poterit re-
commendari pro debito fiſci,& econtra, quod plene dixi in l.
ſecunda.in fi.ff.de cuſto reo.Secundo no quod qui eum abſtu-
b lit,tenetur fiſco,& priuato.gl.oppon.& ſoluit, dic vt in ex. ᵇ

ADDITIONES.

a Alex.Quoties Qui carceratum eximit de carcere,tenetur ſoluere creditoribus.vi-
de quod dixi poſt Bar.in l.milites ff de cuſt.reo.Et Bar.in ſua diſputatione inci-
piente,Louiſius fuit captus.
Alex.Quid ſi occulto aliquem,quod capi non poſſit pro debito, vel pœna. vide
Bal.in l.ſi ſupra,de ope.lib.

b Ale.In ex.Vide bonum tex in l.ſi.de ope.lib ſupra,& uide Bar.in l quarta,ſupra ad
leg Iul.de vi priuata,& Bal.in l.addi.de epiſ.aud.& in tracta.ſuo de carceribus.&
Bar in l.cuiuſcunque ff ad l.Iul maieſt.& Saly.in l.unica.de rap.vir & do.meum
in l.admonendi de iureiur.cum ſimilibus. & ibi omnino videas Roma.vbi dicit
hunc caſum eſſe mirabilem

LEX IIII.

1 *Propter non ſoluentes tributa cæteri grauantur.*
2 *Officiales,& Conſiliarij tenentur ad collectas.*

a **Actores.** ᵃ Officiales tenentur ad ſoluendum tributa,ne
ipſis ceſſantibus cæteri onerẽtur. Iſta lex innuit
1 duo.Primo.quod † ſi ex aliquo caſu quidam non ſoluunt,cæte-
ri onerantur.Contra iſtud vr̃ infra,vt nullus ex vica.pro alie.vi
ca.detin.l.prima.lib.11.de quo dicam infra tit.3.& l.2. & ibi gl.
2 Item innuit,quod † officiales,& cõſiliarii tenentur ſoluere col-
lectas.In contrarium ff.de muner.& hon.l.honorem. Iſta duo
examinabo in l.1.de immu.ne conce.Et no.hic gl.quæ incipit,
Alia innouitas ibi,& ſic no.contra officiales.

ADDITIO.

x Ange Actores.Sed an propter non ſoluentes tributa cæteri grauentur, & hic eſt
caſus,quod ſic,& ſic no.quod portatores plumbes,portatur ſcutus,vt infra de pri
uil.domus Auguſt in l.2.& infra,eo.tit.l.fi.et eſt arg.contra officiales,ut teneãn-
tur ſoluere feuda,et ire ad exercitum ſicut alii.
Menoch Boe.q 2.6 nu 2.3.

LEX V.

1 *Exactores qui tenẽtur reddere rationẽ,debent illam reddere in ſcriptis.*

Apparitores. Exactores debent remittere ad curiam
in ſcriptis,quid exactum eſt, & qd nõ;
vt ex eorum ſcriptura officium reddatur inſtructum h.d.Not.
1 ꝙ † exactores tenentur reddere in ſcriptis quid,& qualiter , &
quantum exactum ſit,idem in quolibet priuato,qui tenetᷣ red
dere rationem,vt l.prima.§.officio ff.de tut.& ra.diſtr.l. ſi ſtatu
liber.§. fi.de ſtatu libe.

LEX VI.

In fiſcalibus. Ad petitionem exactorum cogitur præ-
ſes facere exactionẽ.h d.Nota,quod Po
teſtates coguntur facere exactionem ad petitionem officialiũ ,
quod plene declaratur in l. proxima.

LEX VII.

1 *Poteſtas,vel Rector poſtquam ſoluit de ſuo,poteſt exigere a debitorib
nõ obſtante aliquo priuilegio dignitatis,& põt cogere exactores , ſeu pro
curatores illorum debitorum.*
2 *Poteſtas non poteſt exactoribus tributorum committere exactionem.*
3 *Qui tenetur facere exactionem infra certum tempus,ſi illam non facit co
gitur ſoluere de ſuo.*
4 *Factores dominorum poſſunt cogi pro exactione tributorum.*

Miſſi. Primo ponit quod ſit officium exactorum. Secun-
do ponit iudices,& officiales ꝑmittentes eis, vt ali-
quid faciant ꝯ officium. Tertio ponit,quid iudices habeant fa-
cere.Quarto qualiter , & ad quid teneantᷣ ſi negligant . Quinto
eis prouidet.Scda ibi,iudices.Tertia ibi,eum iudicem. Quarta
ibi,quod ſi vltra Quinta ibi,iudicibus.In prima parte dicit , ꝙ
exactores dẽnt monere iudicem,hoc eſt Præſidem , Poteſtatẽ,
ſeu Rectorem,vt faciat exactionẽ,& nihil habent facere cũ de
bitoribus fiſcalibus.In ſcda parte dicit.ꝙ ſi præſides paſſi fue-
runt,quod exactores miſſi exigant ꝑ ſeipſos,puniuntur in du-
plum,& apparitores ꝓſidis deportantᷣ,& alii officiales releganᷣ
ad tẽpus.In tertia parte dicit,quid habeat facere Præſes , Pote-
ſtas,vel alius Rector.Reſpondet Imperator,quod primo debet
mittere pro debitoribus,& inquirere,an debeãt,& ꝑ eorum ta-
bularios hoc dẽt diligenter inſcribi,& poſtea mittere ſuos offi
ciales ꝯ ſuos debitores compellere eos ad ſoluendum,vt illud,
quod ſolutum erit,perueniat ad illos opinatores,ſeu exactores,
ita quod impleto anno reuertatur cum exactione completa. h.
d.In quarta parte dicitur,ſi Præſes aut Poteſtas fuerit negligens
in exigendo, quod ipſe cogat ſoluere de ſuo , tamen repetere
põt a debitoribus fiſcalibus,& ſi aliquid fuerit de exactis reten
a tum,reſtituit in duplum.Hoc dicit.ᵃ In quinta parte dicit,quod
1 † poſtquam Poteſtas,vel Rector ſoluit de ſuo , poteſt exigere a
debitoribus non obſtante aliquo priuilegio dignitatis,& põt co
gere exactores,ſeu caſtaldiones,& procuratores illorum debi-
torum. Item ẽt.de hoc reſcribere Principi.hoc dicit.No pricipa-
2 liter,quod † Poteſtates non poſſunt ipſis exactoribus commit-
tere exactionem, quod eſt no. Iam enim uidi aliquos accuſari
de robaria,qui non poſſunt excuſari prætextu officii,ꝑ l.iſtam
3 Nota.quod † ille tenetᷣ facere exactionem intra certum tem-
pus, ſi non facit,cogitur ſoluere de ſuo,& ſic facit contra ſyn-
4 dicos,& Oeconomos,& ſimiles. Vltimo nota. quod † pro exa-
ctione tributorum poſſunt cogi caſtaldiones & factores do-
minorum .

ADDITIO.

x Ale Hoc dicit.Vide l.ſed mancipia.cum ibi no.ff.de ſer.fug &per Bar in l.j.de var.
& extraor cog.& per Bar.in ſua diſput.iudex qui per imperitiam,& per eundem
& ibi Doct.in l.pen ſupra de fur & per Bar & Ang.in l ex maleficiis §. hæres ff.
de ac .& ob per Bal. in l.obſeruare § proficiſci.ff de off.procon.& leg per Bal. &
Ang.in l.ſi filius.ff de iudi.per gl.& Bal & Sal.& Doct.in l.1 ſupra,de pœna iud.
qui male iud Inſtitu.de oblig quæ ex quaſi delic.in princ. & in glo. per Ang. de
Are.in l.dies cautioni.§ in eam ff.de dam.infec.
Alex.Speculator in tit.de expen §.poſtremo.ver.illud allegat iſtum tex.ſecundum
quod,ſi iudex,qui omiſit condemnare in expenſis,parte petente fuit condem-
natus in ſyndicatu,& velit a parte quam non condemnauit,illas expenſas repe-
tere, non poteſt,per iſtum tex. Sed certe communis opinio eſt in contrarium,ꝗ
tenet Bald reprobans dictum Spec.in l ſancimus ſupra,de iud.circa fi & idem te
net Imo & Roma in l.ſi tertius.§ fin.ff.de aqua pluuis arcenda.& Ang. in l. ſi qs
dolo § 1 ff.de re iudic.bene facit quod no.Ioan.And.poſt Innocen in c.Expe,de
appellatio.cuius dictum refert,& ſequitur Pet.de Anchara in c.cum æterni. cir-
ca princip.de re iudic.de hac quæſt vide etiam per Bal in l.obſeruare,in §. profi-
ciſci,in veri ſecundo quæro.ff de offic.procon & leg & per Ang in l.ſed manci-
pia.ſupra,de ſer fugi per Bal.in c.1 §. iudices. de pace iur.fir. adde etiam , quod
alias no Bar.de iud.in l.ſi quis vxori.§ ſi fugitiuus.ff.de fur & in l. ſi reo. §. fi. de
fideiuſſ & vide quod dixi poſt Bar.infra,de paſcuis pub.dicit l.1.ſi in ſing.luis,in
litera l no 43 quod ſi iudex ſoluit,poteſt repetere,alias non Alleg Ang.in l.ſi ua
cantia,per iſtum tex in verſi.ſecundo no idem no.Bar in l.4.§.actor.de re iu per
tex.in l.1 in princip.de mune & hono.
Ang.Hoc dicit Not.quod officialis deputatus ad recipiendam ſolutionem , non
poteſt ab inuito exigere,vt infra de cano.largit.l.neque & ibi no. Not. in ſecun-
do dicto conſuetudinem regionis eſſe ſeruandam ſupra de pe.bo ſu. l.2. ſupra de
iure fiſci.l.pe.& ibi no.Item no argu ibi,alii committimus quod exactor fodrii,
aliis committere non poteſt exactionem,& ſi facit,punitur,ut infra dicam de ca.
lar.l.3 Item not.quod officium Rectoris eſt inquirere debitorem communis,& ita
ea inquiſita exigere,vt hic,& ſupra l.proxi.& ſi non facit punitur, vt l.iudices. ſ.
de an. & trib.Item argu.quod tutor gerens,vel alius adminiſtrator alienorum ne
gociorum debet reddere computa ſingulis annis.Ad idem infra de nauic. l. o. &
hoc videtur etiam dicere l.ſi plures. § 1 ff de admi.tu. Item no. ex quarto dicto
contra officiales,& collectores collectarum,& fodriorum,ſi aliquid retinent de
hoc quod exercuerunt,uel aliquod ſeruitium acceperunt ab his,qui debent ali-
quid a communi recipere,vt eis fiat ſolutio,alia pœna imponitur , vt ſupra , de
anno.& tribus.l iudices & infra de ſa.ho l.vnica.In tex.ibi,paſſi fuerint.Not iu-
dicem negligentem criminaliter puniri Pro eo no in l.iudices ſupra , de anno. &
tribu.ſupra de ſer fug.l ſed mancipia.& de cuſto.reo.l ad Commentarienſem.Ibi,
inuigilare no quod etiam in cauſa ciuili , & pecuniaria ad vtilitatem publ. bet-
ta eſt inquiſitio.concor.ſupra,de bon vac.l.fi.Et ſic hic videtur caſus pro epiſco
pis , quod poſſunt contra omnes debentes aliquid pauperibus inquirere , & in-
ter pauperes diſtribuere. nam licet talis inquiſitio fiat in priuatorum fauo-
rem,

rem, tamen tendit ad vtilitatem Reipub ideo dixi ad vtilitatem Reipub quia ad vtilitatem priuatorum non eſt dare caſum, in quo poſſi per viã inquiſitionis ꝓcedi, niſi in caſu ſuſpecti tutoris, & curatoris, ſm Bar. in l. 1 §. ſterea, de ſuſpec. tuto. ſed certe eſt dare alium caſum. Nam tutor ex inquiſitione datur, vt inſtitu. de Atti. tut. § ſed hoc iure. & ſic patet ꝙ ibi, mere in quirit ad vtilitatem priuatorum. Io tex. ibi, conſuetudine ſeruata. Not. in mõ exigendi tributa, & collectas dere cõſuetudinem ſeruare, iõ ſi conſuetudo eſt, ꝙ incolæ ciuitatis non ſoluant tributa neq. collectas, talis cõſuetudo ſeruanda erit per hunc tex. Ad hoc facit l. ſupra, quæ ſit lon. conſuen. Ibi, abſq; ulla mora, no ad ſtuota dicenda, quod debitores ex inſtrumentis confeſſionatis abſq; vlla mora cogantur ſoluere, nam intelligitur nullo iuris ordine ſeruato. Ibi, in repetitione ſeruata. no iſtum tex. contra determinationem gl. in l. mancipia ſupra, de ſer. fugi. ubi dicit, quod ſi iudex pp negligentiam facit litem ſuam, quod ppea non datur ei ptãs retinendi rẽ debitam parti, cui litis æſtimationem præſtiit. hic. n. tex. directo dicit contra. Na officiales negligentes exigere tributa pp eorum negligentiam faciunt litem ſuã, quia de eorum proprio fiſco tenentur ſoluere illud, quod per tributarios debetur, & tamen eis contra tributarios ſeruatur repetitio per actionem nego. geſt. vel condict. ex hac leg. vt dicit gl & hanc glo no alleg. Spec. in tit. de expen. §. poſtremo. ver. illud etiam notandum. In tex. ibi, vt partem debitam. No. iſtum tex. quod ex ipſo delicto pœna imponitur, quia pro parte uenit fiſco applicanda, pro parte accuſatori. Simile in l 3 §. hæc in factum actio ff. de his qui deie. uel effu. & facit ad no ff. de iure fiſc. l. edicto. §. extat. cum ſi. uide Bar. in l. agratia. ff. termi. moto.

Alex. Hanc l alleg. Bal. in in l. eriam. in uer non reſtat, ſupra de execu. rei iud. & per hanc l. dicit Bal in l. 3. infra ſi propter publi. pen. quod ſi Rei exactori committit, quod compellat omnes debitores ſoluere omni coactione, qua ſibi uidetur, intelligitur ſemper ſalua forma municipalis conſuetudinis.

L E X VIII.

1 *Eccleſia tenetur ſoluere onera realia pro rebus tributarijs, quas emit, ſed collectam, quæ imponit ur perſonæ pro rebus, non ſoluit.*
2 *Commune Peruſii ſtatuit, quod omnes poſſeſſiones eſſent tributaria, & quod collecta eſſet onus reale.*
3 *Lex Jmperialis prohibens emere, comprehendit eccleſiam.*
4 *Statutum loci prohibentis emere, non comprehendit eccleſiam.*
5 *Mora purgatioĩs caſu huius l admittitur.*

Si diuina. Si domus Imperialis, vel eccleſia res tributarias licite emerit, & tributa non ſoluerit, res ei auferẽ, & ciuitati aſſignabiẽ, vt integra tributa ſoluanẽ. h. d. hęc l. Et pro declaratione huius legis, quæro, quid vult dicere, diuina domus Gl. intelligit de domo Imperiali, vel eccleſia. Et ſm
1 hoc habes, quod † eccleſia teneẽ ſoluere, tributa, quod eſt verũ indubitanter, qñ emit poſſeſſiones tributarias, ita quod onus ſit reale. Sed collectam, quę imponitur perſonę pro rebus, eam eccleſia non cogitur ſoluere, vt in authen. item nulla Commu
2 nitas. ꝯ. de ſacroſan eccle. & ꝯ. de epiſc. & cler. l. de his. iõ † Cõmune Peruſii ſtatuit, vt omnes poſſeſſiones tributariæ eſſent, & collectæ eſſent onus reale, de quo dicã ĩ de mu. pa. ſup rub.
a dixi ff. de muuc. & hono. l. reſcrip. §. fi. a Quæro, quare dicit extra metrocomias Gl. dicit, quod intra illas nemini licet emere. Ex
3 quo no. quod † lex Imperialis, q̃ prohibet emere, comprehẽdit
4 ẽt eccleſiã, prout diuina domus poniẽ hic pro eccleſia. † Statutũ vero ciuitatis hoc non poſſet, qa eſſet ꝯ libertatẽ eccleſiarum vt in auth. caſſa. de ſacroſan. ecc. Quęro, quare dicit patrocinii
5 cã? Dic vt in gl. Vltimo opp. quod † liceat purgare iſtam morã vt l. obſiſtere. ꝯ. de anno. & trib Sol. domus diuina, & pſonæ in dignitate poſitę plus grauantur, quia plus de his timet. Vel dic ẽt hic, ꝙ licet purgare moram, ſm quod hic innuitur, ꝙ magis placet. Item opp. de l. placet. ſupra, de ſacroſan. eccl. dic, vt in ca.

A D D I T I O.

a Ang §. finali. Et ratio eſt, quia prohibendo emptorem, prohibet uenditorem, cum illa ſint correlatiua, ut l 3. ff de in diem addic. in gl. ibi poſita. Vnde præſuppoſito quod eccleſia ſit exempta a iuriſdictione principum, tamen alius contrahens ſuppoſitus eſt eius iuriſdictioni.

De ſuperexactoribus. Rub.

L E X V N I C A.

1 *Exactio tributorum non debet fieri incontinenti.*
2 *Quis ad mortem punitur propter conſuetudinem delinquendi, etiam ſi pœna eſſet pecuniaria.*

a Qvicquid. a Qui plus exigit, in duplum exigiẽ, & propter conſuetudinem capitaliter puniẽ. No. quod dicit, reſtitui ꝓtinus oportebit,
1 quod intelligitur, quod † exactio non fiat incontinenti. debet. n. habere tempora, quæ dantur iudicatis, licet ex delicto ꝯdemnel, vt l. ſi eum exceptione. §. quod ſi homo. ff. ꝙ met. cau. ſed poſtquam fuit exactum dẽt reſtitui protinus ei, a
2 quo exactum eſt. Nota, quod † propter ꝯſuetudinem delinquẽdi quis puniẽ ad mortem ſimile ſupra, de delato. l. omnes.

A D D I T I O.

a Alex. Quicquid In tex. ibi, perſeueret. no. iſtum tex quod præſuppoſito, quod de crimine pœna pecuniaria ueniat imponẽda, tamen ſi ſit inquiſitio contra hoiem tanquam talia facere conſuetũ, & de hoc ſit conuictus, capitaliter puniri poteſt, & ideo Aſſeſſores cum volunt facere aliquem decapitare malefactorẽ nominatum, qui multa crimina commiſit, & pluribus uicibus, ex quibus tamen criminibus pœna pecuniaria uenit imponenda, inquirunt contra eum tanquam conſuetum talia crimina committere, & in his ſceleribus perſeuerare & ipſum conuincunt de tali perſeueratione, & conſuetudine, quo facto ſecure poſſunt eum ad mortem damnare, non obſtante, quod talia crimina de ſui natura non ſint capitalia, ꝙ tene menti. Pro hoc habes tex. in l. omnes ſupra de delato. vbi quis propter conſuetudinem punitur pœna mortis. Aug Adde ad materiã, quod exactor tributorum ſcienter indebitum exigens a debitore, tenetur furti, tex. eſt no. in l. etiam, ſup. de furt. & uide Bal. in l. 1. ſup. tit. 1. ubi dicit per illum tex. quod tenetur crimine falſi. No conſuetudinem delinquendi aggrauare delictum, facit l. 3. ſup de epiſc aud hic allegata in gl & ibi Guliel & Bal. huic etiam adde, quod alibi dicitur. quod conſuetus litigare, & ſic, continuus litigator, repellitur a teſtimonio 3. q. 4. c quia ſuſpectus, & c. nullus. ibi, frequenter litigantes, & allegat Roma. in ſingularibus in litera L, no. 36 Facit ad hoc, quod ponunt per ſcribentes, uidelicet do. An. & d Abb. & alios, in c teſtamentum, de teſt. in il la q. an exiſtens in peccato mortali repellatur a teſtimonio, vt concluſio ſit, qđ ſi eſt conſuetus, & perſeuerans in peccato, repellitur, vide ibi ad prędicta. Adde etiam quod dicit Bar. in l. licitatio. §. quod illicite. ff de pub & l. ſi diutino. de pœn. ubi delicta iterata, & etiam momentanea aggrauant delinquentem, vt arctius puniatur. ut l. mariti lenocinium. §. ſex menſium. ff. de adul. facit etiam, qđ dixit Bal. in l apud antiquos ſupra de fur. quod ille, qui hodie eſt furatus onam rẽ vilem, cras aliam, & ſic de ſimilibus, vt ſic ratione reiterationis, & conſuetudinis puniatur de furto, & poſſit ſuſpendi l. capitalium. §. famoſos. de pœnis dicatur in Auth. ſed nouo. ſupra de ſer fug. Qualiter autem quis dicatur conſuetus, uide quæ dixi in ſia de paſcuis publi in l. 1. poſt Bar Bell. conſ. 12. nu. 13. Grammm. deciſ 26 nu. 4. 5. & deciſ 48. deciſ 36. nu. 9. conſi. 34. nu. 45.

De capiendis, & diſtrahen. pig. tribu. Rub.

L E X II.

1 *Judex poteſt prius deuenire ad res, quam ad perſonam in executionibus.*

a
1 Satis ſit. a Hæc lex facit multum ad id, quod dixi ſupra tit. x. l. 2. videlicet, quod ſit † in poteſtate iudicis prius venire ad res quàm ad perſonam: ut l. ſacrilegii. §. fi. ff. ad legem Iuliam pec.

A D D I T I O.

a Alex. Satis ſit. Aduerte, quia immo neceſſario primo ueniendum eſt ad res, quàm ad capturam perſonæ, ut uoluit Bar in l. 3. §. pe ff. de ſuſpec. tut per l. a Diuo Pio §. in uenditione. ff de re iud. Eſt ratio, quia ſi executio rerum mobilium ſit antequàm deueniatur ad immobilia. ſm uenditione, quanto magis fieri debet antequam deueniatur ad capturam perſonæ, & carcerationem, cum ſit grauior, & illud tenẽt Iac. But. Bar & alii in l. 1. ſupra qui bon. cedere poſ. & Bal. in l contentaneum. ſupra quomodo, & quando iud. in uer. quæro una cum Butrigario, utrũ poſſit capi, &c. quod non qualiter intelligatur, & procedat, vide Aretinum, in § ſi Inſtito. de act. Vide etiam Ange. in materia. l. nemo carcerem. de ex act. trib.

De apochis publicis, & deſcriptionibus. Rub.

L E X PRIMA.

1 *Aeſtimum de nouo factum in ciuitate, quando habeat vires.*
2 *Jnſtrumenta quietationum debent cauſam continere, quando fiunt ab eis, qui donare non poſſunt.*
3 *Jnſtrumenta confeſſionum requirunt diem, & conſulem, ſecus ſi ſit priuata ſcriptura.*
4 *Collecta debet imponi ſecundum qualitatem patrimonij, & non ſecundum numerum perſonarum, & quando imponatur ſecundum numerum perſonarum, & ſit per capita.*
5 *Solutio collectarum non poteſt probari per teſtes.*

a Ad inferiorum. a Aeſtimũ non añ ſumit effectũ, quam præſidib. intimetur, & per eos recipiatur. Item ſuſceptores, ſeu theſaurarii debent de ſuſcepto facere cautionẽ ſolemnẽ, & exactores ꝓuinciales debẽt de ſingulis quatuor mẽſibus rõnem ſuæ exactionis trãſmittere, & quod ex cã inctatiua acceperint, ſcribere, & qui ꝯ fecerint, puniũtur. h. d. Principiũ legitur duobus modis in gl. primam tene lecturam, quæ nota-
1 bilior eſt. Not. ex iſto principio, qđ † æſtimũ de nouo factum in Ciuitate nõ habet vires in hominibus de Comitatu, niſi prius aſſignetur, vel niſi alias de hoc fiat lex ſpecialis, vel donec aſſignet officialibus debentibus exigere collectã, ſecundum illud ęſtimũ: quod tene menti, & ſic æſtimum non habet effectum donec per prouinciales pręſidibus deſtinetur. Sequitur ver. ſed & aurum. In hoc ver. poniẽ qualiter debeat fieri apocha de re-
2 cepto a theſaurarijs, vel ſuſceptoribus. No. quod † in inſtrumentis quietationũ debet inſeri cauſa: quod eſt verũ, quando ſit ab his qui donare nõ poſſunt, vt hic, iuncta l. x. de anno. & tribu. alias cã non requiriẽ, vt ff. de pactis. l. tale pactum, circa princi.

A D D I T I O.

a Alex. Ad inferiorum. Vide per iſtum textum, quod dicunt Guliel. de Cun. & Bald. ibi, in l. comparationes, ſupra, de fide inſtru. de quo dicto feci mentionem poſt Bar in l. de pupillo § qui nunciat ff. de oper noui nunc. vbi videtur dictum Bar. contra eos, dic ut ibi omnino.

b Ang. Inferi cauſa. Et ideo fiat cauti debitores qui recipiunt refutationem a tutore, vel curatore, vel ab aliis adminiſtratoribus, vt ſemper faciant in refutatione m feri cauſam, alias non teneret, vt hic. Ratio, quia adminiſtrator ſine cauſa refuta se non poteſt l. pactum curato. ſupra, de pac. & in l. Imperatores ff. eod l. præſens, ſupra de tranſa. cum ſi & vide quod poſiti in l. fi. ſupra, de ann. & trib. In tex. ibi, deſcriptionis æquitas no. de iſto verbo, deſcriptionis. Nam deſcriptio ſumpta pro æſtimo, ut hic ponitur, non poteſt fieri, niſi ſecundum formam huius l. Sumpta uero pro incorporatione, non fit niſi ſecundum formam l. facultas. ſupra de iur. fiſ. Sumpta vero pro deſcriptione, qua hic vtimur cum petimus bona alicuius deſcribi ne barateentur, fit cum ſuſpi. ione timentis, præcedente tamen aliquali cauſæ cognitione, ſaltem per iuramentum, l. 1. § eligitur. ff. de ven. in poſ. mit. ff. loca l. dominus horreorum, de bo. author. iudic. poſſ. l. fin. de quo dicam diſi in d. l. facultas.

3 priori. Secūdo no. q † in iſtis apochis a de ſoluto, requirit̃ dies,
a & conſul, quod eſt verum, q̃n illud eſt publicum inſtrm. Debet
.n. eſſe ſcriptum a notario, vt l. 2. ſ. de conuen. fiſ. de. ſecus ſi eſ-
b ſet priuata ſcriptura, vt l. cum tabernā. ff. de pig. b Sequit verſ.
hoc etiam, hic dicitur ſingulis quatuor menſib. debent exacto
res ad curiam gñalem exactionem ſcriptam mittere, & quid de
beat cõtinere. Sequitur ver. quod & tunc. hunc ver. & ſequen-
4 tem proſequere, vt in gl. Nut ex iſto ver. & tota hac l. quod † col
lecta debet imponi ſecundum quantitatem patrimonii, non ſe
cundum quãtitatem, vel numerum perſonarum, quod appa-
ret ex eo, q dicit inopes, & locupletes, quod propter potentes
non debent grauari minores. Hoc intelligo verum, quãdo col
lecta imponitur ex aliqua cauſa, quę non reſpiciat numerū per
ſonarum. Quid. n. ſi pro ſoluendo tributo, quod imponitur per
capita, ciuitas acceperit pecuniam mutuo, & poſtea pro eo ſa-
tisfaciendo, imponit collectam? Certe debet imponi per capi-
c ta, c vt dixi in l. 1. §. actor ff. de re iud. & ſupra, de anno. & tribu.
d l. 2 & ſuper rub. Vlt. no. gl. d no. q † probatio iſtarum ſolutio-
5 nū non poſſit fieri per teſtes, vt l. 2 ſupra, de conue. fiſc. debit.

ADDITIONES.

a In iſtis apochis. Quid debent continere apochæ, an & quando probent, no. Bald. in Auth. ſed nouo iure. poſt prin. ver. pro pleniori notitia, & in uer. præcedenti ſupra ſi cer. pet. do. meus Iaſ. May in l. admonen. & ibi per ulum. ſup. de iureiu.

b Ang. De pignor. No. de die, & cauſa apponendis. ff. de accuſ. l. libellorum. ſupra, de exact. tri. l. apparitores ff. de excep. dol. l. 2 §. 1 de tranſac. l. cum his § cauſæ & ſupra mand. l. per diuerſa. cum ſimil. No. q l. ſubuenit æqualiter inopibus, ſicut & locupletibus, & in omnibus ſecuritatem præbet communiter. ff. de pę. l. capitalium. §. ad ſtatuas. Tertio no. caſum, in quo exigitur ſcriptura, ſupra, de ſuperindi. l. vnica ſupra, de iur. fiſ. l. prohibitum, & ibi no.

c Per capita. Quæ collectæ autem ſint, quæ ſecundum iuris diſpoſitionem per capita imponi debent, vide no. do. Soc. in conſ. 1a 9. incip. Præſtantiſſimi iuris. ver. tertio principaliter. ibi, nam oneta

d Ale. Notat gl. ſi ita allegat eam Bal. in l. 3. ver. ſed qualiter de iure emphyte.

LEX II.

1 *Exceptio debitoris publici de ſoluto ſtatim impedit iudicium.*
2 *Soluens collectas, quando poſſit pro non ſoluentibus conueniri.*

Semel. Qui habet inſtrumentum ſolutionis ſecuritatis ſo-
a lenniter factum, non dēt amplius moleſtari. a h. d.
No. q ſicut debitor publicus poteſt ſummatim cõueniri, & exi
1 gi, vt l. pe. ſ. de ꝯuc. fi. deb. ita † exceptio de ſoluto, iudiciū ſtatim
2 impedit, vt hic. Quærit gl. licet † ſoluens nõ poſſit conueniri p
ſe, an poſſit cum aliis, qui non ſoluerũt. gl. nõ bene firmat ſe, vi
de eam ſuper ver. lætari Bñ dicas ſic: Aut eſt onus reale, aut pſo
nale. Si perſonale, aut cõſiſtit in labore perſonæ tm̃, & quod p
vnum non poteſt expediri, expeditur p alios, vt l. honor. §. fi. de
mu. & ho. Aut conſiſtit in pręſtatione pecuniæ, vel alterius rei,
& tunc imponitur onus ciuitati ſimpliciter, aut cuilibet de ci-
uitate. Primo caſu non eſt dubium. quod illud quod non po-
b teſt ſoluere vnus b ſoluat tota ciuitas, quia adhuc hęc eadem
ciuitas remanet obligata l. proponebat ff. de iudic. & l. ſicut. qđ
cuiuſq; vniuer. no. Secundo caſu vnus pro alio non tenetur ip
ſo iure. ff. de le. 2. l. legatorum. in prin. & infra, vt nullus vicarius
p alio. l. 1. lib. 11. Sed poſſibile eſſet, q propter defectum nõ ſol
uentium fieret vnum ſuperindictum nouum, & ſic per conſe
quens alii grauarentur, vt ſupra de ſuperindic. in rubro, & ori-
gro. & ita loquit hæc gl. & l. actores, ſupra, tit. 1. Si vero eſt onus
reale, quia pro rebus ſoluitur tributum, tunc propter vnum nõ
ſoluentem alii coguntur ſoluere, ſed ei aſſignabitur poſſeſſio
pro qua ſolueret, vt infra, de omni agro deſerto. l. j. lib. 11. & ſu-
pra, titu. 1. l. fi. dixi ſupra, tit. 1. l. actorem.

ADDITIONES

a Ang. Amplius moleſtari No. q id, quod vnus fecit, alius non poteſt infringere, arg. quod quis non poteſt retractare facta per alium epiſcopum, ut ſupra, ſenten. reſcin. non poſſe. l. 1. Arg. quod ſi quis fuerit clauarius, ſeu camerarius, & ſemel reddiderit rationes, & inde eſt facta apocha, non tenetur amplius reddere rationem.

b Ale. Soluere vnus. Quando plures ſunt obligati & vnus eximitur, alii tenentur pro eo ex empto, vide Bar. in l. 4 §. actor de re iud. vbi alter loquutus eſt, & cum illo tranſeunt alii excepto domino meo, qui de hoc plene diſcutit in l. ab omnibus. in prin. de leg. 1. vbi & alter locutus eſt, & ibi uide Bald. Raph. & Imo. & do. meum, & vide Bal. in l. fi. de mune. & honoribus. vbi de directo tenuit contrarium eius, quod dixi in d. §. actor.

Ale. Nec iſtis obſtat l. fi. § mixta. ff. de mu. & ho. & ibi Bar. quia intelligitur niſi lege, uel ſtatuto deputati ibi eſſent ad officium exigendi collectas, cum hoc, quod bona deficientium ſpectant ad ipſos exigere debentes, ita loquitur ille tex. & vide quæ ſcripſi in l. 1, de omni agro deſerto lib. 11.

LEX III.

1 *Qui probat ſe proximis trib. annis ſoluiſſe, quãdo pſumatur retro ſoluiſſe.*
2 *Probatio contra inſtrumentum in ſcriptis, licet non admittatur, niſi p ſcripturam, tamē admittitur contra præſumptionem, quæ reſultat ex inſtrumento, non tamen ex ipſo comprehenditur.*

a Quicunque. a † Qui oſtēdit ſe tribus proximis annis
1 ſoluiſſe, retro ſoluiſſe præſumitur, niſi
ꝯtrium probetur. h. d. No. mirabilem legem. Idem dicit glo. in l.
2. de iure empby. in ſolutione canonis pro præd o emphyteu.
2 Vlt. no. q † licet ꝯ inſtrm in ſcriptis nõ admittat̃ probatio in cõ
trarium, niſi per ſcripturam, vt l. generaliter. ſupra de nõ num.
b pe. b Tamen contra pręſumptionem, c quæ reſultat ex inſtru-
c mento, non autem ex ipſo inſtrumento comprehendit̃. poteſt
fieri per teſtes probatio, vt hic in fin. Exempli gratia, ſi dicat ſta
tutum, q non poſſit inſtrm̃ redargui de falſo niſi per aliud in-
ſtrumentum, quidam produxit contra me inſtrumentū, q hēt
clauſulas inconſuetas, & ſic eſt pſumptio falſitatis, vt in gl. ſin-
gulari, in l. 2. ſ. de condi. inſer. Certe ꝯ talem præſumptionem
d poſſum probare per teſtes, quę omnia tene menti. d

ADDITIONES.

a Alex. Quicunq; Limita hanc l. vt ſi iſta ſolutio trina eſſet facta vni ſimul pro trib. annis, ſecundum Cy. & Bal. in l. 3. C. de do. promiſ.

Ale. Hanc limita, vt per Bal. in l. 3. de dot. promiſ. adde hanc l. procedere in quocunq; cenſu tributario, vel emphyteuticario, ſm dños de Rota, deciſione 102. ſm ordinem nouiſſimū. * Menoch. Vide ſignata hic ad tex. & Doc. in l. ſi certis annis. nu. 6. C. de pactis Bar. Soc. inter conſi. Mant. ſen. conſi. 145. col. 3. in fi. lib. 2. & conſi. 118. nu. 3. lib. 4. vide Creme. ſing. 79.

b Alex. Pecu. Adde Bal. in l. iuriſgentium §. quod fere ff. de pac. & gl. in l. reos. §. cū in tabulis. in ver. videatur de duobus reis

c Alex. Contra præſumptionem. Licet non admittatur probatio inſtrumenti aduerſus aliud inſtrumentum, tamen contra præſumptionem reſultantem ex inſtrumēto, licet non contentam in eo, poteſt per teſtes fieri probatio, adde quod idem tenuit Bal. in l. 2. ſ. de fideic. & referunt ſcribentes in l. 2. ſ. de teſt. mil. & ſecundū gl. ſingularem ibi, in l. iuriſgentium § quod fere. ff. de pac. & ibi Ang. qui allegat aliam gl. in l. reos §. cum in tabulis. ff. de duob. reis. adde aliam in l. 2. ſupra, de cõtrahen. & committen. ſtipu.

d Alc. Tene menti. Adde Bal. in l. iuriſgentium. §. quod fere. ff. de pac & in l. reos § cū in tabulis. ff. de duob. reis. & Doct. in d. l. gñaliter & hanc legē ad aliud non allegat Bal. in l. quarta de fideic. ver. quæro quid ſi ſtatutum.

Ang. No. tex. nec obliuiſcaris, q ſi aliquis tenetur pręſtare aliquid ſingulis annis, & oſtendat per apocham de ſolutione trium annorum, de toto tpe præſumitur ſoluiſſe & eſt ar. q ſi aliquis ſoluit annuatim pro fundo meo decem, & peto ab ipſo fundum, & ipſe non poteſt oſtendere qualiter a me, vel a meis parentib. ſiue maiorib. hēat fundum illum, ſed oſtendit ſolutionē, & præſtationem factam per tps longum, quæritur, an mihi ſit factum præiudicium recipiendo longo tpe fictū. Et vi q ſic, quia dr̃ hic, qui ſoluit fictū p tres annos, & apochas ſuper hoc acceperit, pro toto tpe ſoluiſſe præſumitur, vt hac lege. Item venditor qui ſcit emptorem ingredi in poſſeſſionem rei emptæ, vi eã tradere, ſupra de acq. poſſ. l. minimus. & arg. ſ. de contrahen. empt. l. nã idcirco. ſupra. Ad Velle. l. ſi fine. ff. ad munic. l. quoties ad id. ff. ſi ſer. vend. l. ſi a te. ff. de eunc. l. quidam ex parte. Item, quia locator qui finito tpe locationem recepit, vel penſionem, relocare vr̃, ſup. loca. l. legē, ſ. eodē. l. item quæritur § ſi cum l. ſeq. Item video, quod ſi aliquis ſoluit aliquo tpe vſuras, in futurum ſoluere cogitur, ff. de vſu. l. cum de in rē verſo. ſic & hic, qui recipit fictum, paſſi dēt vt ſoluens in fundo remaneat, & maxime rõne æqualitatis ſeruandæ in iudicio, quæ ſeruanda eſt ſup. de fruc. & litium expen. l. fi. ff. de arb. l. ſi cum dies. §. ſi quis. ſup. de proxi. ſacro. ſcrinio. l. in ſacris. lagrā de ver. & qũ. Quinta rõ, quia recipiendo fictum vr̃ ſibi præiudicare, arg. ſup. de iure dot. in l. 2. de lege commiſſoria. l. de lege. §. vlt. cū l. ſeq. ar. ſup. de ſer. & aqua. l. ſi aquam. Contrarium vr̃, q ille recipiendo fictum ſibi non præiudicauerit, nec ſoluens præſcripſerit contra recipientem fictum, quia ſine titulo non præſcribit longo tempore. ſupra de rei vend. l. nullo. pro hærede. l. 1 & de præſcri. long. tēp. l. diuerſa. Item non vr̃ ſibi præiudicaſſe recipiēdo fictum, ſiue ignorans, ſiue ſciēs receperit. Nam ſi ſciebat, videtur quod receperit ſciens ius ſuum vbicunque durare ff. qui. mo. pig. vel hypo. ſol. l. ſicut §. non vr̃. Si vero ignorauerit, non perdit ius ſuum, neq; dominium rei ſuæ transfert ff. de acq. re. do. l. ſi p ocut. de condi. ob cauſam l. dodi. §. ſed & ſi ſeruus. nec etiam cauſam præſcribendi præſtat. ſup. de præſc. lon. temp. l. nec petentem, de rei vendic. l. re tua ff. de rei vendic. l. inter officium. Tertia ratio, quia ſoluendo fictum non præiudicat quis domino rei ſupra, de don. l. ſi functiones. & l. cum ſua de rei uend. & l. ſi pater de act. emp. & uend. Itē uidetur caſus legis, ut tantum quadraginta annis ſoluendo ſit munitus, ſi titulum non hēt, vt j. de ſun. pat. l. ſi. Item, quia licet putet ſe habere titulum, tamen longo tempore non præſcribit, niſi iuſtus error interuenerit. ff. de uſu. l. Celſus. & ff. pro emp. l. quod uu. go. Sed an per præſtationē longi tpis, ſ. 30 annorū factam defuncto præiudicetur, notatur extra, de cenſi. in c. peruenit. in gl. ibi ſignata. Vltimo no. præſumptionem de præterito, ad plus præteritum, ut ſup. ad leg. Iul. de adul. l. ſi quis. nam & fateri intelligitur, qui paciſcitur ff. de his qui no. infa. l. qũ, alias de præterito ad præſens, quia ſemel fuit bonus ff. de re mil. l. non omnes. § a barbaris de accuſa l. ſi cui. §. 2. Item no. iſtam legem, per quam gl. determinat, quod ille qui uult probare præſcriptionem, ſufficit quod probet, quod ab initio, in fine, & in medio poſſedit, & hæc lex probat ita no. glo. per hanc legem, iuxta illud uolumus. 16. q. 4. in ult. gl. de quo uide Cy. de præſcr. long. temp. l. ſuper longi

LEX IIII.

1 *Solutio tributorum ſeu collectarum pro parte etiam fieri poteſt.*

Securitatibus. Huic legi ꝯcor. l. in ꝯtrib. §. j. ſ. de nõ
1 numerata pecunia. † No. q iſtorū tri-
a butorum, ſeu collectarum, poteſt fieri ſolutio p parte a exacto-
ri,

ADDITIO.

a Pro parte. Tu vide ad propoſitum eorum, quę hic dicuntur, & an & quando ſolutio particularis in priuatis delictis admittatur, no. in l. plane ff. tam ercit. un. & in l. tutor. § Lucius. ff. de uſu. & in naturo Spe. in tit. de arbit. § ſequitur. uer. ſed nunquid obligatio.

ri, non tamen dico, quod exactor cogatur recipere, ſed ſi receperit, valet ſolutio prædicta pro parte facta, tene menti.

De canone largitionalium titulorum. Rub.

Iſtam rubricam expone, id eſt, de regulari prǽſtatione tributorum, quę fiebat per ſcripturas.

LEX PRIMA.

1 *Theſaurarius Marchiæ ſi moritur, vel deſinat, poteſt ſolui Theſaurario Ducatus.*

a OMnem. a Quod particulares exactores exigũt dẽt dari theſaurario, qui eſt in illa ꝓuīcia, vel in alia ꝓuincia proxima, vt totum ſimul deuoluaī ad fiſcum h.d. No. ꝙ † ſi morit theſaurarius
1 qui eſt in Marchia, vel alias deſinit ibi theſaurarius ptinens ad eccleſiam, poteſt ſoluere theſaurario ducatus, vt ibi dum dicit, vel ad proximas.

ADDITIO.

a Alex. Omnem. Alb. de Roſ. in l. & quia, de iuriſdict. om. iud. allegat tex. cum l. ſequẽ. quod exactor tributorum non poteſt alteri delegare officium ſuum. Et eſt ratio vltra eum, quia habet nudum miniſterium, & ſic videtur electa induſtria perſonæ, ar. c. ſi. de off. de leg.

LEX II.

a Neque. a Suſceptoribus ad prouinciam miſſis non dẽt ꝑmitti, vt ꝑ ſelpſos exigant. Sed iudices ordinarii exigere dẽnt, ꝙ ſi permiſerint, punientur. h.d. No. hanc legem quam habuiſti plenius ſ. de exa. trib. l. miſſi. licet ibi alia pęna ꝙ̃ hic imponaī, & iõ poterit imponi vna ex iſtis. facit l. quoties. §. fi. ff. de actionib. & obliga & l. qui ſepulchrum. ſ. de ſepul. vio.

ADDITIO.

a Ang. In tex. ibi. vicena. No. ex iſto tex. iudicem negligentem criminaliter puniri, di diximus in l. miſſi. ſ. de exac. trib. & l. 3. ſ. de ſepul. vio. Sed opp. ꝙ dicta pœna non puniatur, vt d. l. miſſi. Sol. fateor, quod hac pęna, & pęna l. miſſi, non puniatur ſimul, & ſemel l. ſenatus. ff. de accuſa. ſed iudex habet electionem qua pœna velit punire eum, vt hic. & l. de ſepulchro. ff. de ſepul. vio. & l. quoties. de actio. & obliga. & hoc eſt vtile ad quæſtionem in eodem vol. ſtatutorum reperitur homicidam debere puniri ad mortem ſm vnum ſtatutũ, ſm aliud reperitur debere puniri pœna pecuniaria, quod ſtatutum ſeruabitur, vt, ꝙ poſterius, vt l. ſed et poſteriores. ff. de legi. Sed nego, ex quo eadem ſtatuta reperiuntur in eodem volumine, licet in ordine ſcripturæ unum ſit poſterius altero, tamen ambo pariter ambulant, & ideo hoc caſu iudex habebit electionem, quam pęnam velit imponere per hanc legem, quod tene menti.
• Vel dic, quod iudex debet pœnam minorem imponere, * l. fi. de prætor. ſtip. et ꝑ Inno. in c. de cauſis. extra, de offi. dele. & inde, quod dixi in Auth. de ſanct. Epi. *
• Imponere Adde do. Alc. de Imo. in d. l. Senatus. alleg. tex.

LEX III.

1 *Officiales qui perſonaliter habent ſeruire officio, non coguntur ire ad exercitum nec cuſtodiam facere,*
2 *Superior ex officio ſuo poteſt defendere ſubditum ſuum.*

Præcepit. Notarii cameræ non grauanī ad munera, q̃ ꝑſonæ laborem iniungũt, & qui eos grauauerint punienī, & per officium iudicis ſuperioris defendenī h. d.
1 vſq; ad §. illud. No. ꝙ officiales, qui ꝑſonaliter habent ſeruire a
a vni officio, non cogunī ire ad exercitum, nec facere cuſtodiã.
2 Secundo no. ex verſ. inſup. quod † ſuperior ex officio poteſt defendere ſubditum ſuũ, quando videt eum grauari, quod facit pro epiſcopis, qui eorum officio defendunt ſuos clericos.

ADDITIO.

a Ang. Seruire In tex. ibi, neceſſitatib. No. arg. expreſſum, ꝙ notarii q. ſeruiunt de ꝑſona, non tenentur ſuſcipere, nec ſuſtinere onera cõis, ſicut alii. ſed contra de exact. trib. l. actores. Item no. ꝙ conatus officialium nefarii, ſunt inhibendi. ſup. de iu. fiſ. l. defenſionis. nam ipſi plura mala committũt quã alii, vt in Authẽ. de colla. §. 3. No. ꝙ officialis cui aliqđ officii eſt cõmiſſum, non poteſt ꝓhiberi exercere dictũ officiũ. itẽ no. ꝙ qñ prius q. s eſt notatus ad officium, non põt alius ad dictum officium notari, ſimile in electione canonicorum, extra, de elect. c. conſiderauimus. Itẽ no. in fi. l. quod eodem mõ punitur de negligentia iudex & officialis, vt ſ. eo. l. 5. & inf. de nauf. l. de ſubmerſis & inf. de fabric. l. fi.

LEX IIII.

1 *Rectores prouinciarum poſſunt facere theſaurarios in prouincia.*
2 *Legatus in prouincia qñ comparatur proconſuli, põt facere theſaurarios,*
3 *Procurator fiſci quod eligat theſaurarium generalem.*
4 *Poteſtas non põt iubere, quod pecunia Communis ſoluatur alteri, quam Camerario Communis.*

§. Illud. Electio, & defenſio ſuſceptoris, ſpectant ad procõſulẽ, & ꝑfectũ, non tñ ad præſidem. h. d. No. pro-
1 ut hẽtis literam tñ, ꝙ † Rectores prouinciarum pñt facere the-
2 ſaurarios in prouincia. No. ꝙ † qñ eſt legatus in prouincia, q cõparaī proconſuli, vt in c. 2. extra, de offi. leg. lib. 6. põt facere theſaurarios in prouincia. Et no. ꝙ hic loquit de theſaurariis parti-
3 cularibus, theſaurarium vero vniuerſalem eligit procurator fiſci, & poſtea cõfirmaī cõſenſu curiæ, vt ſ. de iure fiſ. l. ſup crea͂dis. & ibi no. l. exactores. de ſuſcep. ſequiī ver. prouidẽtibus. Ad euidentiã ſcias, ꝙ pecunia, quę exigit, qñq; infertur vni Cameræ, quãdoq; alteri, vt ſ. de exact. trib. l. in fiſcalib. dicit ergo hic, ꝙ tributa impoſita non pñt minui, nec põt ſtatui, ꝙ pecunia q̃
4 dẽt venire ad vnã Cameram, vadat ad aliam. Et no. quod † Ptãs non põt iubere, quod pecunia ſoluatur alteri quã Camerario Communis, & ſi facit, punietur, vt in fine huius legis quod a intellige verum, niſi in pecunia modica, quam poteſt conuertere ad ſuum placitum in neceſſitates publicas, arg. l. diuus. ff. de
a bon. da. ver. quadrimenſtruis. & ver. ſequen. ſunt clari. a

ADDITIO.

a Alex. In tex. ibi minuendæ. No. legem, quia videtur ꝙ ſi vnus officialis eligitur ſpecialiter ad unum officium, ꝙ per illam ſpecialem electionem ſit ſublata omnis poteſtas de eo quod ibi ſpecialiter commiſſum eſt aliis Rectoribus generalem adminiſtrationem habentibus. & per hoc videtur, cum nuper in Ciuitate Perusii electi ſint quidam barigelli, quibus ſpecialiter data eſt poteſtas contra omnes bannitos Perusii, ꝙ per hanc ſpecialem conceſſionem iuriſdictionis videtur ademipta omnis poteſtas Capitanei, & Poteſtatis Ciuitatis Perusii perſequendo dictos exbannitos, de quo vide per Doct. in l. ſtudeant. ſupra de aſſi. præſe. vrb. vbi videtur caſus de hoc, licet etiam in contrarium poſſet adduci, ut ibi latiſſime poſui ſuper tex. ideo ibi omnino uide de hac q. & uide glo. 25. q. 2. cap. in Galliarum. Et in ſimili uide Bar. in l. 4. §. ſi ita vicinum, de damn. inf. Ang. Adde quod iudex poteſt mulctas per eum impoſitas applicare ad refectionem palatii, vt eſt tex. no. in l. multarum, ſupra de modo mulct. An autem poſſit ſibi ipſi iudex condemnando pœnam applicare, Ange. quod non, in §. fi. ut nulli iudicum. in prin. per illum tex. ꝙ tamen intellige, vt ibi per eum.

LEX V.

a Præcipimus. Si literæ iudicis aliquid ultra veterẽ cõſuetudinẽ a contineant, præſumuntur erroneæ, nec eis eſt credendum. h. d. Ad euidentiã huius legis præmitte caſum ſupra de iu. l. fi. hoc ideo quia iudices ſcribẽtes ſua authoritate nõ poſſunt augere, nec minuere iſta tributa, vt ſ. l. proxi. verſi. prouidẽtibus. & l. 1. ſ. de ſuperindic. & de ann. & trib. l. 2. Sed ſi literæ continerent id, quod per iudicem poteſt fieri, vel facerent mentionem de literis ſuperioris iudicis, per quã poſſunt fieri, eis crederetur, vt ſupra. de ſuperiudi. l. 1.

ADDITIO.

a Vltra veterem conſuetudinem. Et ratio eſt, quia in talibus ſtylus curiæ eſt attendendus, de quo per Panor. in proœ. Gregor. in addi. prima, ubi no. poſt alios, & amplius poſt compoſtillatorum meorum reſtrictiones, non tantum non eſſe attendendum ſtylum, ſed & obſeruandum, ut plene per Hyppol. de Marſi. ſing. ſuo 118. incipien. Stylus curiæ.

Ne opera a collatoribus exigantur. Rubr.

LEX VNICA.

1 *Habitantes in Cluſo Peruſino collatores dicuntur.*

a OPerarum. a Proſequere hanc legem, vt in gl.
1 No. arg. † pro illis qui habitãt in Cluſo Peruſino proprie dicuntur collatõres, cum dent tertiam omnium fructuum, quod ad alias operas compelli non debent, ſicut alii ruſtici compelluntur.

ADDITIO.

a Ale. Operarum. No. per iſtam legem fuiſſe vltra montes determinatum, quod nemo poterat cogi eſſe manigoldus, tamen contrarium uult gl. in l. non videtur ff. de reg. iur. Adde Bar. in l. fi. §. fin. de pigno. actio. ubi dixit, quod in mõ poteſt quis capi, ut manigoldus efficiatur, cummodo ſit vilis & abiecta perſona, alleg. §. ꝙ ſi monachus, in Auth. de ſanctiſſ. epiſco. Adde etiam Bar. in l. iubemus nullam nauem, ſupra, de ſacroſan. eccle. ubi dicit, quod aſinus ruſtici poterit capi, vt ſuper eo ducatur malefactor ad patibulum, quia res ſingularium, & eccleſiæ poſſunt capi propter publicam vtilitatem.

De immunitate nemini concedenda. Rubr.

LEX PRIMA.

1 *Caſus in quo notarius falſum ſcribens igne punitur.*
2 *Officiales, & Conſiliarij Ciuitatis, quas collectas ſoluere teneantur.*

HIs noſtræ. Qui falſum inſtrũm immunitatis cõſcripſerit, igne eſt comburendus, & omnes adſolutionẽ canonis ſunt vrgendi h.d. No.
1 † caſum in quo notarius falſũ ſcribẽs igne punitur. a
a alia pęna falſi eſt minor, vt ff. de fal. l. 1. in fi. Circa lege iſtã q̃ro
2 vtrũ † officiales, vel conſiliarii ciuitatis teneanī ſoluere collectas & tri-

ADDITIO.

a Igne punitur. Tu vide ad hoc Lud. Rom. ſing. ſuo 253. incip. pone, quod notarius, vbi alleg. ad hoc quod dicit iſte, caſum huius l. pro ſingu.
Alex. Igne punitur. Dicit tex. & ibi Cy. in l. 1. ſupra, de immun. ꝙ notarius ſcribens inſtrumentum a iure prohibitum, capite punitur, alibi notarius conficiẽs inſtrumentum ſimulatum punitur pęna manus, c. Imperialem § ſcribam. de prohib. feu. alie. per Feder. alibi notarius conficiens inſtrumentum uſurarium, eſt periurus, & poteſt pronunciari infamis, & priuari officio tabellionatus, ſecundum Hoſt. in ſumma de uſuris. §. ſi ver. quid de notarus. & refert Arch. 21. diſt. ſicut ſequitur Roma. in ſingularibus ſuis, in litera R, num. 11. alibi conficiens inſtrumentum punitur pœna exilii ſine ſpe reuerſionis, tex. eſt, & ibi Ang. in Auth. de non alie. §. hoc quoque & bonus tex. in §. hæc igitur omnia, eo tit. ubi dicitur, ꝙ eadẽ pœna punitur dictans inſtrumentum illicitum. Sed quid in notario conficiente inſtrumentum falſum, quod uere omnino nullum erat, an ſit puniendus, & qua pœna, uide Bar. in l. ſi quis legatum. in princ. ff. de fal. & Bal. & Saly. in l. 1. ſupra de ſepul. vio. & per Ioan. And. in regula, non eſt ſine culpa, & Ang. in Authen. vt nulli iu. in § quoniam uero non autem punitur notarius, niſi in caſibus a iure expreſſis ſecundum Bal. in l. fi. in princi. ff. cer. pet. alleg. gl. in Authen. de non alie. §. quia Leonis.

& tributa Gl in ˀ, honnrᶠ. de mun. & honnrib. dicit ꝙ ſic, ad or
dinaria, nõ extraordinaria. idẽ vĩ tenere Gul. in l. nemmem. ſ.
de ſacroſan eccl. Tu diſtingue latius, ꝙ quędã ſunt munera pa
trimonialia, ſeu realia, & ad illa tenẽtur, vt l. ſi §. patrimoniorũ,
& §. pe. ff. de munerib. & honorib & ſ. de exact. trib. l. fi. & de a-
po. pu. l. j. Quædã ſunt munera perſonalia, & iſtorũ ſunt quędã
in quib conſiſtit labor perſonę. Et tunc ſi quidẽ per illud onus
auocaretur ab officio, tunc excuſaretur, vt l. præcepit, in prin. ſ.
ti. 2. Si vero per illud onus non amouetur ab illo officio, nõ ex
cuſatur, vt ſ. de decu. l. curiales, quæ lex probat iſtam diſtinctio
nem ex magna tamen cauſa poſſent ab officio amoueri, vt ibi
patet. Si verò munus conſiſtit in præſtatione pecuniæ tantum,
& tunc, aut munus ordinarium eſt, & ab illo non excuſantur
vt ſupra, de exact. trib. l. exactores. ita loquitur hæc lex, quæ di-
cit neminem excuſari. Aut eſt munus extraordinarium, & ex-
cuſantur, vt d. l. honorem & l. in honoribus. §. fi. ff. de vacatio. &
excu. munc. & l. hi q. & in l. in honoribus. §. qui muneris co. ut.

LEX II.

1 *Aggeres dicuntur munitiones, quæ fiunt iuxta ripam fluminis.*
2 *Foueæ, mur, & ſteccati debent fieri pro mõ patrimonij, et nõ per capita.*
3 *Via per quem fieri debeat, & refici.*

Per Bithyniam. Munitio viarum, & aggerũ dẽt
fieri expenſis, pro quãtitate patri
1 monij poſſeſſorum. h. d. Ad euidentiam debetis ſcire, qđ † agge
res dicuntur quædam munitiones, q̃ fiunt iuxta ripam flumi-
nis, ne flumen excreſcẽs fluat p limites, & ſic in rubrica de Ni.
aggeri non rump. Et no hũc caſum, quia aſſiduus eſt. nam plu
ries fuit hic de facto hoc anno tpe guerræ, qa mandatum erat
2 tali villæ, vt facerent † foueas, muros, & ſteccatos tali caſtro, nam
pro mõ patrimonij. non per capita fieri dẽt. In tex. ibi, cęteris l.
in reparatione fontiũ, & pontiũ, foſſarũ, murorum, & ſimiliũ.
Opp quod quilibet debet munire viã ante domum ſuam non
autem debet fieri de publico. vt l. ædiles. ff. de via publ. q̃ eſt Circ
ca, & qu dam non habent cã: ideo diſtingue. quædam eſt via
3 publica, quædã priuata. Primo caſu, † ſi quidẽ via eſt intra mu
a ros ciuitatis, ql bet dẽt eam munire iuxta domum ſuam, a vt in
ɔ̃rio. Si vero eſt extra Ciuitatem, tunc debet fieri munitio, & re
fectio expenſis cõmunis, imponendo collectã pro quãtitate pa
trimonij, vt hic, & ſ. de ſacroſ. eccl. l. ad inſtructionẽ. & in Au-
thẽ. de eccl. re. § ad hæc ſancimus colla. 9. Quedã ſunt vię priua
tæ, & hęc põt duob. mod. intelligi, vno mõ in via, prout eſt ius
eundi, & dr̃ ſeruitus, & tũc refectio incũbit illi, q hẽt viã: ille n.
qui dẽt viã, ſolũ dẽt pati, vt l. refectionis ff. cõia. pdio. cũ ſim. Se
cundo mõ accipitur via priuata. hoc eſt, facta ex collationib.
priuatorum, & tunc idẽ, quia ad illos priuatos ptinet refectio.
ff. ne quid in loco publico. l. 2. §. viarũ. & de hoc dicunt Doc. in
l. neminem. de ſacroſ eccl. Quęro, dr̃ hic, cęteris hmõi, & c. de
qbus loquit. Rñdeo de viis, & põtib. vt d. l. ad inſtructionẽ & d.
§. ad hęc ſancimus. Itẽ de muris, vt ſupra, de ope. publ. l. omnes,

ADDITIO.

a Suam. Adde Do. in l. ædiles. § ſtudeant, in l. fi. §. ſi de via & itin. publ. Et an tenea
tur conductor, & inquilinus ceſſante domino domus, no. iſte in alleg. §. ſtudeant
in 4. no. & ibi ponit, quid in eo, qui gratis habitat, de quo etiam per Flo. in l. ſi
pendentes. §. ſi quid cloacarii. ff. de vſufr.

Alex. Quilibet tenetur purgare viam iuxta domum ſuam. Sed an iſtud habeat lo-
cum in conductore domus? Bar. in d. l. ædiles. no. dicit ſic, ſi is gratis habitat, & te
netur etiam expenſis propriis purgare viam, & hoc eſt verum. Aut non habitat
gratis, ſed penſionem ſoluit, & expenſis penſio nis tenetur mundare. Sed pone,
quod præcepit conductori, vt ſaliget uiam lapidibus, an tunc fiet e penſis penſio
nis. Et Bar. ibi, ꝙ ſic, dato etiam, ꝙ gratis habitet, quia illud, quod ſtatuitur in
munitione temporali, non habet locum in munitione perpetua, quod etiam ſe-
quitur Io. de Platea, in § conductor. Inſti. locati. Vide Bar. in l. ad inſtructionem.
ſupra, de ſacroſ. eccle. quod onus ſpectat etiam ad eccleſiam. * qualiter autem di
gatur via uicinalis, & qualiter via publica, vide Bar. in l. 1. ff. de locis, & itiner.
pub. * Menoch. Conſ. ſuo ſing. in verbo munitio.

De conditis in publicis horreis. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Frumentum nouum non debet vendi, niſi prius vendatur vetus.*
2 *Fructus corrupti licite miſcentur cum incorruptis.*

a OMnia. a Nõ dẽt tãgi de fructibus nouis, donec
conſumãtur antiqui. Item licitum eſt cõ
miſceri fructus corruptos cũ icorruptis, & ad prædi
cta p ſuperiorẽ officialis ſufficiẽs deputet. h. d. Tres
hẽt partes, vt colligit ea ſummario. Secũda pars ibi, & ſi forte.
1 tertia ibi, ad iſtud No. ꝙ † non dẽt nouũ frumentum vendi, niſi
prius vendatr̃ vetus, & ſic ſi tutor alicuius ɔ̃faceret, tenet. dẽt. n.
fructus ſm qualitatẽ tporum vẽdere; quędã primo tpe. q̃dam
ſcdo tpe ſeruari, vt l. is cui. §. qui põt. ver. q legatorũ. ff. vt in poſ.
2 leg. Scdo no. ꝙ † liceat miſcere corruptũ cũ incorrupto, qđ te-
nẽ mẽti, qa ſorte crederẽt laici, qđ eẽt pctm̃, qđ nõ ẽ verũ, ut hic.

ADDITIO.

a Omnia. No. iſtum tex. pro armentariis, qui miſcent ceram corruptam cum in-
corrupta, ad hoc vt velamento . . . corrupta vendatur, vt non dican-
tur etiam falſare, cum non peccauerint ea iis hic Item no. tex. ꝙ ille dicatur no-
bilis, qui eſt primus, & virtuoſus Sena. d. de dignitatibus l. 1. de dig. lib. 12.
* Menoch. Conſ. in verbo communio incip. hominis.

LEX II.

1 *Tutor vnius magni patrimonij, vel poſitus in magna adminiſtratione
excuſatur, ſi negocio præponat aliquem factorem ſufficientem.*

Cum ad quamlibet. Rectores dẽnt p ſeipſos
inſpicere domus, & hor-
rea publica, ne ex pluuia corrũpant publica frumenta h. d. No.
1 ꝙ † tutor vnius magni pr̃monij, vel aliqs poſitus in magna ad-
miniſtratione excuſat, ſi negocio pponat aliquẽ ſufficientem
factorẽ, vt ſupra, l. prox. in fi. & l. argentum. ff. commo. tñ inſpi-
cere debet per ſeipſum, an ſint ſarta tecta, ita quod ibi nõ pluat
aliàs non eſt diligens adminiſtrator, vt hic.

LEX III.

Nulli. Species in horreis publicis depoſitas, nullus debet in
ſuã vtilitatẽ ɔuertere, aliter deportabit. No. ɔ̃ furan-
tes lardũ, vel granũ cõis, vt deportent, & eorũ bona publicent.

Vt nemini liceat in emptione ſpecierum ſe excuſare. Rub.

LEX VNICA.

1 *Collectum pro emendo granum tẽpore cariſtia, tenẽtur ſoluere diuites, &
pauperes, & nu. 3. & eſt onus patrimoniale.*
2 *Reſpublica ſi habet granum ad vẽdẽdũ, omnes tenẽtur emere, nec aliqs
excuſatur, licet ei neceſſariũ non ſit & nu. 4. & eſt munus patrimoniale*
5 *Munus impoſitum a ciuitate, quod quis vendere rogatur frumentum,
eſt munus patrimoniale.*
6 *Eccleſia an poſſit cogi vendere frumentum per ciuitatem.*
7 *Ciuitas quando cogit ſubditos vendere frumentũ, intelligit iuſto pretio.*

a QVoties. a De tertia pte iſtius rub. nihil in nigro,
ſed de hoc hẽtis in l. j & 2. ĩ prin ff. de va
mu. iſta rub ſummat l. & gl ponit trib mod. caſum.
1 Primo ꝙ tam † diuites, q̃ pauperes tenent ſoluere
collectã p emendo granũ tpe cariſtię, licet diuitib hoc nõ ſit
2 neceſſariũ. Scdo mo, ꝙ † ſi Reſp ub hẽt granũ b vel aliud vẽdẽ
b dũ, ꝙ oẽs dẽnt emere, nec aliqs excuſat, licet ei neceſſariũ nõ
ſit, & hoc ẽt hẽt locũ in ſale vrbis territo dic, vt in gl Op. de l. 3.
§. cura. ff d̃ munc. & hono. gl. ſoluit, ꝙ hic logr̃ d̃ munere patri-
moniali. ſ. de cura emẽdi, ibi logr̃ de cura pſonali, ſ. de expẽſã. q̃
dẽt fieri emẽdo hoc pmiſſo, ꝙ hæc lex de patrimonialib. loquat
q̃ro, de qua pparatione frumẽti logr̃ hæc lex? Rñdeo, quod in
telligit trib. mod. Primo mõ de pecunia q̃ ɔſert pro emptione
frumẽti, & aliarũ ſpecierũ, quo caſu no. ꝙ licet emptio videat
3 principlr venire in fauorẽ pauperũ, & indigẽtiũ, tñ † onus eſt
patrimoniale, & ſic ẽt diuites ɔpellunt. R õ qa ad publicã vtilita
tẽ ptinet Nã ſine pauperib ciuitas nõ eſſet pfecta. l. 2. ff de nũ
di. Scdo logr̃ hæc lex de munere, quo qs emere cogit, & munᵉ
eſt pſonale. Certe nõ credo ꝙ de tali munere loquat hic. ſed dẽt
intelligi, qñ fiſcus hẽt multũ frumẽti, ita ꝙ ɔſeruari nõ pt, tũc i-
4 ponit oĩb. ſubditis neceſſitatẽ emẽdi, & † iſtud eſt pr̃moniale,
vt ille q plus hẽt, plus emere cogat. Si. n. intelligeres de munere
pſonali. hoc eſt de cura emẽd. multi excuſarent, ꝙ eſt ɔ̃ titulũ,
& iſtũ caſum nota. qa ſæpe occurrit. Tertio loquit de munere,
5 quo qs vendere teneatr̃ No ẽt, ꝙ † iſtud onus eſt patrimoniale,
vt patet ea ſolone ɔ̃riſ facti. & ſic qui plus de frumẽto colligit
6 pluã de frumẽto vẽdere cogat. Vr̃ ẽt, ꝙ † eccleſia ad hoc poſſit
cogi vt hic in fi. ſ. de exac trib. l. fi. & eſt munus patrimoniale. ñ
7 ſordidũ. † Iſto tñ pretio dẽt qs cogi vendere, nõ viliori, vt l fi. in
prin. ff. ad l. Iul de anno Qđ dixi de eccleſia, intelli ge ſalua tamẽ
determinatione ſanctę matris eccleſiæ, & rit. de eccl. ut.

ADDITIONES

a Ang. Quoties. No quia per iſtum tex. dicit Dy. in l. ſi ex toto in prin. de leg. 1. ſi ali-
cui eſt conceſſa immunitas a collectis, non tamen cenſetur conceſſa ab his, quæ
imponuntur ex aliqua neceſſitate, puta guerræ, vt probat iſte tex.

b Menoch. Habet granum Rep. tract. de remed. ad conſerua. ab. pu. 196. Conſ. in ſuo
ſing. in verbo fiſcus. incip. ſi fiſcus.

De collatione donatorum, & releuatorum, aut tranſlatorum, ſeu adaratorum. Rub.

LEX VNICA.

1 *Aeſtimum alicuius ſi eſt diminutum. poteſt per ſuperiorem augeri.*
2 *Aeſtimum ſuum nemo poteſt minuere.*

DIſpoſitionem. Caſum pone, vt ĩ gl. notat.
In hac lege dĩr dum, Prĩo,
1 ꝙ ſi aliqua pđ a ſunt releuata hoc eſt libera, & † æſti
mũ eorũ eſt diminutũ, poſtea pt augeri per ſupe-
riore, vt nunc facit Imperator No. ꝙ nõ licet alicui ſuas poſſeſſio
2 a nes releuare, hoc eſt † æſtimum minuere, a vt hic 10 ver. nulli,
a quod intellige niſi ex cauſa ſuperuenienti, vt l. forma. ff. de cẽ.

ADDITIO.

a Minuere. Sed qđ ſi p alluuionẽ decreuit, dic, ꝙ tũc diminui debet, vt p Bart. in
l. forma. & Bald in d. l. accepta, in b. & de vin & Al. de Imo. in l. Titio ad mu. &
Gul. & Doc. in l ꝙ ſi maritus § 1. de conſt. pe. & Bal in l. et ſupra de exec. rei iud.

De collatione æris. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Aurum pro ære ſolui poteſt quando Reſpublica ex hoc non læditur.*

2 AEris. Pro ære pōt ſolui aurum tanti valoris h. d. Nota, ꝙ † pōt ſolui aurum pro ære. Intelli ge, quando reſpublica ex hoc non lęditur, vt plene no. ff. de ſol. l. Paulus. & ibi.

De diſcußoribus. *Rub.*

Quæro, quis dicatur diſcuſſor. Dic, vt in gl. rubricę, ſ. ille, qui diſcutit patrimonia alterius, vt eum ponat in ęſtimo. Ita loquitur, hic in tatu.

LEX PRIMA.

1 *Aeſtimatori incumbit onus probandi, ſe iuſte ęſtimaſſe.*
2 *Arbitratores qui lædunt partes, tenentur.*

a QVoties. a Si æſtimator male ęſtimat, ipſe teneē h. d. Quęro hic dr̄ in diſceptatione, qua liter fiat iſta diſceptatio. Reſpondeo, coram ſupiore ad quem reclamat ille, qui ſentit ſe grauatum, vt j.
1 de agrico. & cenſi l. perequatores Secundo no. ꝙ † onus probā di incumbit officiali ęſtimanti, ſeu menſuranti. Vltimo no. ꝙ
2 † arbitratores, qui lędunt partes, tenentur. facit ff. ſi menſ. fal. mo. dixe. per totum.

ADDITIO.

a Ang. Quoties No. iſtum caſum, quod licet pro ſcriptura præſumatur in dubio, ſi tñ ſcriptura feratur contra me, ꝙ patr monium valeat mille, & ego nego tm̄ habere in patrimonio, quod ei, qui vult ſcripturam de æſtimo patrimonii, incumbit onus probandi patrimonium tantum valere, & non mihi, qui nego valere tantum pro hoc ff. de prob. l. cum de lege fal. ī. de iur. delib. l. ſcimus. §. licentia. Et hoc no. contra menſores agrorum, qui retulerunt 101 iugera eſſe, ſi negaretur 101 eſſe, incumberet eis onus probandi 101 eſſe.

LEX II.

1 *Pars non poteſt cogi iterum facere inſtrumentum, ſi de contractu apparet protocollum.*
2 *Pars cogitur facere iterum inſtrumentum, ſi protocollum non apparet.*

Ne caſu. Iſta lex legit in gl. pluribus modis, ſm̄ primam lect. h. d. Licet ſoluens tributa, apocham de ſolu to perdiderit, poteſt tamen ex libris cōis ſolutionē probare. h. d. Vel dic ſecundo, ſi in libris cōis de ſolutione apparet, non pōt peti ab officiali, vt iterū faciat apocham de recepto, ſi primā qs amiſit h. d. facit l. ſi qs ex argentariis. §. fi. ff. de eden. Ex ſecunda
1 lect. no. quod † ſi apparet, protocollum de ɔ̄ctu, non p̄t cogi pars vt iterum faciat inſtm̄ publicum, & illud reddat, niſi de prima pditione doceat. Vnde poteſt cogi notarius, vt iterum faciat in ſtrumētū, ſi primū quis amiſerit, vt l. ſi quis ex argētariis. §. fi. ff.
a de eden. a Secundo no. ex ɔ̄no ſenſu huius legis, quod † ſi ꝓto-
2 collum non inuenit, quod tunc poteſt cogi pars, vt de nouo fa ciat inſtrumentum, vt lex dicit. Ad hoc facit s. de lib. cau. l. ſicut inſtrumenta, ꝙ ibi no. ff. ſol. mat. l. 2. circa prin. & quod ibi no. in glo. mag. & ff. de noua l. ſi pupillus & de adminiſtra. tuto. l.
b chyrograph. §. & ibi no. b

ADDITIONES.

a Ale. De eden. Iſtum tex. alle. Bal. in l. ſeruo § ſi a primo de leg. 1. q. geminata quieta no facta debitori, facit cenſeri debitum bis ſolutum, & ideo debitorem, ſemel ſolutum repetere, & ita alleg Ludo in ſingularibus ſuis in litera Q. not 1. Ad cuius veritatem, vide Bal in l. cum centum, de adm. leg. & in l. cum tacitum, de verbor. oblig.

b Alex. in gl. ibi, ſe bis ſoluiſſe. No. ꝙ ſi debitor producit duo inſtrumenta refutationis cuiuſdam quantitatis pecuniæ, ꝙ per iſta inſtrumenta probat duplicem ſolutionem, & ſic tanquam indebitum poſſet repetere Ad quod facit l. ſolutione, cum gl. ff. ad exhiben. argum l qui tabulas. §. ꝙ ſi tā ff. de fur. Ang. An autem notarius cogatur ipſe reficere inſtm̄ deperditum. Dic ꝙ ſic, dummodo iuretur de calumnia, per no per Bar. in l. fi. de bo. Auth iudic pol. & vide Ang in Auth de hæred. & falc in prin ubi dicit, ꝙ cautela eſt quod fiat mentio in ſecundo de refectione. Et an de refecto inſtrumento, debeat ſolui gabella, vide Ang. conſi 45. & Bar conſuluit, quod non. Cui adde Anto in c. 1. in glo. 3. de iudi. quod pars tenetur reficere vnum inſtrumentum in forma deperditi, vide Bal in l. vnic. § ne autem de cadu c. tollen.

* Menoch. Neutr. conſi. 96 num 1.

LEX III.

Per ſingulas. Ab onere diſcutiendi, & æſtimādi patrimonia, nullus excuſatur, nec etiam miles, nec militans. hoc dicit.

De Decurionibus, & eorum filiis. *Rub.*

1 *Conſiliarii Ciuitatum hodie dicuntur Decuriones.*

Iſtam rubr. continua, vt in glo. Quærit gl. quare dicuntur De-
1 curiones, dic vt in ea. Nota, quod † Conſiliarii ciuitatum, dicuntur hodie Decuriones, vt in hac gl. quam no. Quæro, quid differt
a Decurio a Curiali. Dic vt in glo. a

ADDITIO.

a Ale. Sed an Decuriones hodiernis tēporibus iudicētur, prout de iſtis, quod ſic, in l. duo. ſupra de quæſtio. * Menoch. Vide late Cæpolam conſ. 40. in 1. dubio.

LEX PRIMA.

1 *Excuſſio, quod fiat contra principalem, antequam agatur contra fideiuſſores.*
2 *Pater conſentiens filio, officium ſuſcipienti, pro filio obligatur.*
3 *Fideiuſſor officialis conuenitur, non excuſſo principali.*
4 *Pater, qualiter dicatur conſentire filio officium ſuſcipienti.*
5 *Pater abſenti filio officiali poteſt conſentire.*
6 *Pater, an teneatur pro filio, magiſtratum extraordinem gerente. remiſſiue ad gloſſ.*

SI cum te. Pater ſi ad Decurionatum filii conſentit, tenet pro eo, & hęres eius, fa-
1 cta prius excuſſione de principal. h. d. No. prius † fieri excuſſionem contra principal. ꝙ veniatur cōtra
2 fideiuſſores. Itē no. quod † pater tenetur pro filio, ſi cōſenſit. Ad iſtud no. opponitur de l. iure noſtro, ſup. de fideiuſſo. Sol. dicit gl. ſpeciale hic. Ratio, quia facile pater obligatur eo ipſo, qd̄ ſcit, & nō contradicit. Ita dicit gl vlt. quam no. Certe licet in patre hæc ratio concludit, tamen idem poteſt eſſe in quolibet alio fideiuſſore, vt l. quarta. in fi. ff. de adminiſ. re. ad ciui perti. Dic er
3 go, quod ſpeciale eſt in † fideiuſſore officialis, vt not. in l. 1. ſup. de conue. fi deb. Ratio, quia tales fideiuſſores videnī indemnitatem promittere, vt d. l. 1. quid ſi indemnitas non apparet, niſi
4 principali diſcuſſo. dixi in d. l. 1. Quæro, † qualiter dicatur pater
a conſentire filio. a Dicit gl. eo ipſo, quod ſcit. Et intellige verum in munere publico, ſecus in priuato, vt no ſupra, quod cū eo. l. 1. & l. ſi filius ff. de tut. & l. Lucius Titius. ff. de adminiſt. tuto. Et ideo, ſi inſtrumentum eſſet factum inter duos priuatos, præſente patre vnius, pater alterius propter hoc non obligaretur, vt no. in d. l. Lucius, & l. 1. §. 1. in gloſ. penul. ff. quod iuſſu. Oportet enim, quod tunc pater ſpecialiter ſe obliget Hoc etiam examinaui plene in l. ſi cum dotem. § tranſgrediamur. ff ſol. ma. Quę
5 ro. † an pater poſſit conſentire filio abſente? Reſpondeo, ſic, vt l. honore. §. fi. ff. de decu. per quam legem dicunt Doct. quod filio agent in iudicio, pater abſens videtur conſentire. Quæro,
6 † quid ſi filius Decurio factus eſt magiſtratus, & geſſit Rempublicam, an pater teneatur? Dic vt in gl.

ADDITIO.

a Pariſ. Vide Soc. in conſi. 172. in. ip. Multum abunde & eleganter. ver. ſeq. vſque ad verſi. quarta difficultas, in 2. par & an, & quando pater teneatur ex contractu filii, & quomodo, & qualiter. vide per eum, in conſi. 93 inci. Circa primum huius. verſi. circa ſecundam dubitationem, cum verſi. ſeq.

LEX II.

1 *Rectores Ciuitatis poſſunt conuocare conſilium eorum authoritate, & de neceſſitate hoc facere debent, quando incumbit faciendum.*
2 *Conſilium conuocatur authoritate ſuperioris, vel antiquioris ſuperioris.*
3 *Conſilium Ciuitatis, quando non eſt conuocatum authoritate ſuperioris, quando valeat.*
4 *Conſilium Ciuitatis conuocatur, etiam ſono tubæ, vel campanæ, vel voce præconis, & ſecundum conſuetudinem.*
5 *Conſilium Ciuitatis conuocari debet in loco publico, & conſueto.*
6 *Propoſitio in conſilio debet fieri per ſuperiorem.*
7 *Magiſtratus licet proponat in conſilio, tamē ipſe nō reformat, ſed cōſiliū.*
8 *Conſilium Ciuitatis de iure communi eligit officiales, & Syndicos.*
9 *Electio facta de aliquo, debet ipſi notificari.*
10 *Nominans aliquem indebite, tenetur ad ſumptus.*

a Obſeruare. a Ad officium Rectoris Ciuitatis pertinet conuocare Conſilium, & facere eligi officiales, vt eis electis nunciare poſſint, ſi velint appellare, & ꝙ ma
1 le nominat, teneē ad ſumptus h. d. Nota ex hac l. quod † Rectores Ciuitatis poſſunt conuocare conſilium eorum authoritate, vt hic. Et ita intelligitur gl. ſuper verb. magiſtratus. Secūdo no. quod rectores Ciuitatis habent hoc facere de neceſſitate, quādo hoc faciendum incumbit, vt hic, dum dicit, oportebit. Ter-
a tio nota, quod † Conſiliū dēt conuocari authoritate ſuperioris, nam hic magiſtratus, conuocat. Vbi autem magiſtratus nō eſ-
b ſet, tūc poſſet ɔuocare ille, qui eſſet antiquior b Decurio. ille. n. vr̄ ipſo iure prior Decurionū, argumē. l. 1. inf. de conſu. ff. de albo

ADDITIONES.

a Alex. Obſeruare. Hæc lex allegatur, quod expenſæ, quæ veniunt ratione victoriæ, non debentur niſi iudicis officio, & per conſequens non debentur, niſi quis fuerit ad eas reficiendas condemnatus, vt hic, & no gl. in l. ſcienter. ſup. de excuſa. tuto, & no. Alex in l. ſi finita §. Iulia ff de dam infec.

b Antiquior. Adde Fel. in c. cum omnes, in prin de conſti. & in d. c. 1 de maioritate & obedien. alleg hic.

* Menoch. Cons conſi 4. num. 19 20. Iaſ. conſi. 71. col. 2. lib 3.

bo ſcrib.l.1.& ibi dixi. & no p Inno.extra. de maiorita. & obe-
3 diẽ.c.1.& ibi no †Quæro qđ ſi nõ apparet a Conſiliũ cõuoca-
a tũ.Reſpon. ſi qdem eſſent oẽs præſentes, valeret concilium,qñ
non eſt q̃ læditur ex hoc, quod conuocari non ſunt. Sed ſi aliq
eſſent abſentes,tunc non valeret concilium,potuiſſet n.pręſen
tia eorum abſentium trahere alios in ſuam ſententiam, argum.
b l.ſicuti.ff.de arb. b No.ꝙ hic dr̄ in tex.ſolenniter, &c. qđ intelli
4 ge†ſono tubę,c vel cāpanæ,vt dicit gl.quod dicit ſono tubæ,in-
c tellige & voce pręconis hoc dicẽtis, & dẽt conſtare,qđ præco-
ni ſit commiſſum,argum l.neminẽ.ſ.de exhib.reis.& hic dũ di
cit,dẽt fieri iuſſu magiſtratus.poſſet ẽt fieri ſono tubæ, vel cam
panæ,tñ ſi ſtatutũ,vel conſuetudo eſſet,quod tali ſono cõſilia-
rii dicerentur vocari,ſeruanda eſſet cõſuetudo, vel ſtatutũ,ita
5 poſſet intelligi hic.No.ꝙ†Conſiliũ debet vocari in loco publi-
co, vt hic dũ dicit,ad curiant.Simile in l.ſi quis in fin.de leg. &
intellige locum publicum vbi publice officiales habitant,& cu
riam tenent.Pro hoc facit tex.dum dicit,in curia.& ff.de iniur,
6 l.lex Corn.§.demũ.No.ꝙ † per ſuperiorẽ debet fieri propoſi-
d tio d in conſilio,quod colligitũ hic dum dicit, magiſtratus De-
curionum faciant nominationem.Debet ergo inter eos propo
nere maior,ſimile in l.2.ad Vel puto tñ ꝙ ſi de ꝓpoſitione non
appareret,& cõſtaret de volũtate cõcilii,qđ valeret, vt d.l.ſi qs.
7 in fi.de leg & ff.de legi.l.de qb.in fi.No.†ꝙ licet magiſtratus fa
ciant iuridõneni,tñ ipſi nõ reformant,ſed conſilium,vt patet
hic,quia magiſtratus curant qđ Decuriones faciant electionẽ:
ipſi ergo Decuriones faciunt magiſtratu inſtigante, & propo-
8 nente,quod no.Itẽ no.ꝙ†de iure communi ad Conſiliũ ciuita
e tis ſpectat facere electiones officialiũ,& ſyndicorũ. e Facit ſ.l.p
curatores,& ſic non erit opus arenga,vel adunantia gñali:arẽ-
ga tñ illud,ſeu parlamentum,vbi non eſt aliquis ſuperior, hẽt
ab initio conſilium eligere, ut l. 2. circa prin.ff de ori.iu. Iſtud
f concilium ſic electum poſtea repræſentat totũ populũ vt no.
ſ.quæ ſit lon.conſue.ſuper rub de iſtis conſilijs facit mentio
nem glo optime in l.ita tamen, in prin.ff ad Treb. Vltimo no.
9 ꝙ† electio debet notificari electo. Item no. ꝙ†ille qui nomi-
10 nat aliquem indebite,tenetur ad ſumptus.

ADDITIONES.

a Si non apparet. Adde ad hoc omnino Ala in l.nulli.ff.quod cuiuſque vni.no.num. 7 & quod ibi poſui in apoſ ad eum,in ver nomina ſingulorum, extra de his q̃ fiunt a Præla ſine conſen.cap. * Menoch Barb conſi 7 col.5.cir med lib.3.

b Ale.Vide quod no.Bar.in l.vniuerſa ſupra de prec.Impe offe. Adde l. nulli & ibi glo.& Doc.ff.quod cuiuſque vni quod no. Bal.ibi poſt Gul & Bar. eſſe verum, niſi per collegium,& vniuerſitatem fieret aliquis actus iuriſdictionis,ſed vt daretur alicui ſimplex adminiſtratio,pvta in conſtitutione ſyndici Ibidem ver niſi ille eſſet antiquior.Ad hoc vide glo in l nulli.ff quod cuiuſque vniuerſitatis.iſtud dictum glo tenet in cap cum nobis olim, de elec.D.Ant.& Bal in l fi. de ſumſtr. & nih.ſupra pro ſocio & in cap.Imperialem § præterea ducatus de prohi feu. alie.per Fred Sed aduerte,quis ego dubitem de illo dic Inno.& Bal quoniam iura, quæ allegant, videlicet l j.de albo ſcribendo, non probat, ſed ſolum ſenibus maiorem fidem eſſe dandam,ſed non probat,quod antiquior poſſit exercere actum iuriſdictionalem in reliquis,ideo fortè videtur eſſe verior opin.Inno quã poſuit in c.3.de ope no.nun quam refert,& ſequitur D.Abb in c. 2. de his, quæ fiunt a maiori parte capituli. circa fin vbi dixit, quod quando non adeſt ille,ad quem de iure,vel conſuetudine ſpectat congregare, debent conuenire duæ partes,ad quas ſpectat conuocatio aliorum, quia virtus vniuerſitatis conſiſtit in duobus partib l.nulli.& l plane.ff.quod cuiuſque vni no & iſtam opi. recte ſequitur Pet de Anch in rep.c.canonum ſtatuta.de conſt.in 2.principali.quæſt.illius quęſiti.& Lapus alle.131.vbi dicit hoc procedere de rigore,ſed de æquitate ſufficit ſe concluſio cum quod maior pars conueniat,arg.l.quod maior,ad municip. ꝓ quo facit quod no D.Ant in c.cum nobis olim.de elec potes tamen ſaluare opi. Inn. in d.c.3.de maio.& obe.vt procedat,quando non eſſet modus, quod illę duę partes,de quib.loquitur Inn.in d c.2 de ope.no nun.poſſent ſimul conuenire. Vel poſſumus etiam dicere,quod ſi vniuerſitas laicorum non hẽt caput,poteſtas ciuitatis erit eius caput. Vbi uero erit vniuerſitas clericorũ, epũs erit caput. Ita voluit Bar.in l.nulli,circa prin.poſt gl ibi.ff.quod cuiuſq; vni no. Et ibi in ver.ſed ſi aliqui eſſent abſentes.hoc intellige verũ, ſi non fuerũt citati illi abſentes, ut hic ẽt vult Bar Sed qđ ſi citati ſunt & noluit uenire?Dic, ꝙ ſufficit maior pars, ſecundum Bar.in l.omnes populi.in 2.q.princ.de quo dic,ut ibi,& per Pet de Anc. in d.c.can.ſtatuta,de conſt Verum aut abſentes ſint ſpecialiter citandi,& de quo loco,unde in c.præſentium de reſcr in 6.& c.cum in electis de elec. in 6. & in c. coram eo.tit in antiquis & uide quod no Bal.in l nulli.quod cuiuſque vni. oomi-
8 ne.& Bar.in l.3.de decre.ab ord.faci & glo.in d c.præſentium,dicit,ꝙ regulariter abſentes non ſunt citandi, niſi in trib.caſib.ibi no quos limita, niſi tractaretur de aliquo faciendo in præiudicium abſentium.Ita ſolet intelligi glo. in cap. 2.de his,quæ fiunt a maiori parte capituli per cap 1.ver.conſtitutum ſed D.Abb. dixit ibi,poſſet dici,quod glo.in d.c.præſent um intelligitur in omnib caſis arduis,& grauiorib nam caſus excepti per glo in d.c.2. ſunt fauorabiles,& ideo debent extendi ex identitate rationis ad omnes caſus graues.Pro hoc tex cum glo. in c dilecto,de confirma.vtili & inutili & glo no.de cond. & demon. vbi caſus exceptus a regula,extenditur ad alios habentes eandem rationem. & idem ſentit Inno.in c 2.de ope no nunc.& D.Ant.in c.1.& fi.de maio & obe. uide Imo. in c.cum omnes de conſt.Et adde,quod abſentes non ſunt citandi,ubi eſſet pręſixus a lege,uel ſtatuto certus terminus ad aliquid faciendum.qui terminus interpellat abſentes Ang in l.ſi unt. in fi.quod cuiuſque uni.no. * Menoch.Pariſ.conſ. 47.nu 30.lib.3.

c Ale.Tubæ.No de citatione per tubam,uel campanam. Adde ea, quæ dixi in l.non poteſt.ff.de iud.& uide quod glo no.in c.grauem.de ſen. excom. An autem illi ſic citati dicantur contumaces,vide Bar.in extrauag.ad reprimendum in ver cita ri.& ibi dixi Quot autem repræſentationes habeat ſonus campanæ,& tubæ, vide Bal in l.j.ſupra,de dedi lt.1ql. * Menoch.Crau.conſ.134 nu.5 Ial.conſ.71.col. 2 lib.3.

d Ale.Propoſitio.Adde Bal.in l 3.ſupra de eden.& ibi dicit,ꝙ in actib.publicis non habeat locum proclamatio Alex.Adde an propoſitio facta per perſonam inhabilem valeat, & dic, ꝙ ſic,l. univerſis. ſupra de prec. Impe. offi. Paul. de Caſt. in l 1.in prin ad l Fal.Item adde quid ſi propoſitio eſt facta ſuper materia prohibita, vt ſi ſtatutum dicit,quod tale quid non poſſit proponi,an reformatio inde facta valeat,dic ut per Bar.in l.1.de petitio bo ſubla.

e Officialium,& ſyndicorum Tu dic breuiter diſtinguendo inter ſyndicum uniuerſitatis,& collegii,ut per Bal.in l.ſi ita,ad ſi.ff.de ſer.reipub.manumit. & no. iſte in l.actor.ver uideamus.primum ff.rem rat.hab.

f Menoch.Totum populum.Ial.conſi 71.col.2 lib.3.

LEX III.

1 *Excuſationi, quam quis habet propter maiorem ætatem, renunciare põt, ſecus quando propter minorem.*

2 *Quis ex cauſa poteſt petere ſe cancellari de matricula.*

3 *Priuilegium perditur per pactum contrarium.*

1 Cum Decurionatus. Not.† excuſationi,quam quis habet propter ætatẽ
maiorem,renunciare põt,ſecus ſi pp minorem: quia tunc ex-
cuſatur propter imbecillitatẽ conſilii,& eorum imbecillitas eſt
in renunciatione.l.doli.§.diuerſum.ff.de noua. & l. ſi iudex. ſ.
de mino.& l.ſi intra. ff. de in inte.reſt. min. No. nouum modũ
2 agendi,peto me cancellari de libro Decurionum,† vel de ma-
tricula ſcholarium, quod poſſet peti ex iuxta cauſa, alias non.
3 Not.quod | per actum contrarium priuilegio,quis perdit pri-
a uilegium,quod not.a

ADDITIO.

a Ale Quod nota Iſtud no.facit contra habentes priuilegium,quod credatur eorũ libro,nam ſi falſum dixerit,illud priuilegium a modo ſibi non ualet. C. in adde c. cum acceſſiſſent,in fin.de conſt.& in l.j.ſup de iu do.impe.Limita tamen,niſi in tali priuilegio contineatur reſeruatio principis,uel ſuperioris,nam tunc per cõtrafactionem,uel actum contrarium non admittitur,ut eſt tex in c.cum tempore.extra de arb.& uide ad hoc no per Bar. in l uſum aquæ C. de aquæ duc. & ꝙ ibi ſcripſi.l.1 c.Facit, quod dicitur, quod priuilegium amittitur authoritate cõceſſa abutentes,auth.ſtatuimus in fi.ſup.de epi.& cler ubi iudex laicus denegans facere iuſtitiam clerico,amittit iuriſdictionem quam habet.

* ✱ Not. etiam quod per actum contrarium priuilegio quis perdit priuilegium, quaſi renunciet priuilegio Adde Bal in l.2 & ibi no.C.de iu.do. impe. & Iaſ. & Alex.in l.beneficium ff.de conſt.prin in fi.& Abb in c.ſuggeſtum de decimis & Card.in cle ſæpe.§.ſi tamen.2.quæſtio.de uerbo.ſignif.& omnino D.Alex.conſi. 197.1 par.

LEX IIII.

a Cum adoptiuum. a Filius adoptiuus habet priuilegiũ filii decurionis. h. d

ADDITIO.

a Ang.Adoptiuum. Iſta lex eſt argũ quod ſi mihi fuit conceſſum feudum,& filiis per reſcriptum principis,quod illud tranſit ad filios adoptiuos. Nam uides hic, qđ priuilegium conceſſum prĩ,& filio,tranſit in adoptiuos,tene bene menti.

LEX V.

Filios. Filiifamilias poſſunt eſſe conſiliarii. & pater tenetur pro eis,ſi conſenſerit. Item militans poteſt eſſe conſiliarius.hoc dicit.

LEX VI.

1 *Illiteratus poteſt eſſe Poteſtas, & Rector Ciuitatis.*

Expertes. Illiteratus põt eſſe decurio. h.d. Iſta lex facit ad
id,ꝙ not in l fi.ſ. de ſen. ex peric. reci. ſcilicet,
1 quod † Poteſtas,& Rector Ciuitatis poteſt eſſe illiteratus. Gloſ.
formar contraria,& non ſoluit. Tu ſolue quod ibi ad executio
nem officii requiritur ſcientia literarum.

LEX VII.

a Licet. Vnus frater a non tenetur pro alio in officio deliquente,licet bona non ſint diuiſa. h d. Facit ad hoc ff. pro ſoc.l.cum duob. alias l.ſi fratres. §. idem reſpondit ſocietatem.

ADDITIO.

a Ale Frater Adde quod etiam non tenetur frater ſi eſſet ſocius omnium bonorũ, per text.in l cum duob.§ pen & fi.ff.pro ſoc. Facit l. ſi ſocietatem vniuerſorum eo tit.& voluit Dom.Mat de l.aude,in conſi.inc. Vt clarius conſtitutionem.

LEX VIII.

1 *Infamia an adimat honorem ipſo iure, remiſſiue.*

Infamia. Qui perdit viſum,non perdit officium.Secus ſi
1 infamaretur. h. d. † Quæro vtrum infamia adi-
a mat honorem ipſo iure,a gl.tangit hic. Plenius dicemus in l. 2.
infra de dig.lib.12.Facit quod no per Dyn.in c.in famis, de re-
gul.iur lib.6.

ADDITIO.

a Verum infamia adimat honorem ipſo iure. Tu vide Ro.ſententiam quod ipſo iure,rationibus poſitis per eum, conſ.306 inc. Fuit a me quæſitum.

LEX IX.

a In albo. Qui habet filios,a præfertur non habenti.h. d. No. legem,quia caſus notius eſt.& fiet iſta prælatio in ordine ſedendi,ſcribendi,arengandi. Facit infra, de conſuli.l.j. & de albo ſcriben.l.j.

ADDITIO.

a Ale.Filios. No patrem habere honorem propter filium,vt hic,& filios propter patrem.ſupra.eo l.cum adoptiuum.

Ang An iſta lex habeat locum in filiis naturalib.tantum,ꝙ.quod ſic, in l qui filium,de iure deli.& l ex facto.§.ſi quis rogatus ad Trebel & l.hæredes,eo. tit. & l.Iulianus,de ritu nup.& l generaliter.§.cum autem ſupra, de inſt et ſubſt. ſub cond fac.In contrarium tamen eſt ueritas.In caſu huius legis tex.eſt ſio in l.excuſantur.§.legiones.ff de exc.tu allegatur per Ro in ſingularibus ſuis,in litera,f in no.25. et ibi ponit quid in ſpuriis, item quid in adoptiuis. habes caſum ſingul. quod non habet locum etiam in illis Inſti.de excu tu.in prin.vel in §.j. quem allegat,vbi prox.pro ſingu Rom.

* Adde D.Alcia.in tract præſum reg pri.præſump.36.

LEX X.

Si vltra. Qui excedit annum ſeptuageſimum, habet excuſationē a muneribus perſonalibus. hoc dicit. Declara iſtam legem, vt in gl.

LEX XII.

1 *Immunitas denotat priuilegium, non pœnam.*
2 *Infamis electus iudex, non poteſt ſe excuſare.*

a **Nec infames.** a No. quod verbum † immunitas deno-
1 tat priuilegium, non pœnam. Item per
2 hanc legem dixit Inno quod † ſi aliquis infamis eligit iudex,
nō poteſt ſe excuſare, niſi ab alio opponat. Ita notat per eum,
extra de reſcrip. ca. ſciſcitatus, in prin. in glo. infamē, in fi. quod
an ſit verum, dicam infra tit. j. l. ij.

ADDITIO.

a Alex. Infames. Exceptio infamiæ non poteſt opponi gerenti officium publicum. Adde quod idem ponit Bart. in l. militib. de teſt. mil. limitatur hoc, niſi in his quę pertinent ad eius officium, ſi infamaretur pp delictum, cui poſſet opponi exceptio falſitatis, qua oppoſita ſi condemnetur, non poteſt amplius conficere inſtrumenta, ſecundum Doct. in d. § militibus, de quo per Bart. in l. ea, ad l. Iul. repet. per Ang & alios in l. ſi quis ex argentariis § j. ff. de eden.

LEX XIII.

1 *Præſes prouinciæ, quando poſſit dare excuſationem a muneribus in perpetuum.*

1 **A muneribus.** † Illud quod dicit, quod præſes ſua ſententia non poteſt dare excuſationem in perpetuum, eſt verum, niſi excuſaret propter morbū, quem conſtaret eſſe perpetuum, vt ff. de excu. tut. l. non ſolum. §. fi. & l. Idem Vlpianus. Item hoc eſt verum, qn̄ præſes principaliter pronunciat ſup hoc excuſando, ſecus ſi propter delictū. tunc enim perpetuò non permitteret ipſum ad decurionatus officium, vt infra l. proxi. & l. infamia. ſupra, eodem tit.

LEX XIIII.

1 *Quilibet iudex ordinarius ex cauſa poteſt immunitatem a muneribus concedere.*

Nemo. Nullus iudex poteſt immunitatem a muneribus concedere ſed ſolus princeps ex cauſa. h. d. Iſtam legem intelligo, quando aliquis vult concedere ex cauſa non
1 expreſſa a lege, alias † pōt quilibet iudex ordinarius, ad quem appellatur, vt infra qui ætate. & qui nu. liber. per totum.

LEX XV.

1 *Tabellionatus officium eſt vile.*
2 *Inſtrumenta confecta ab aduocato tenent, licet tabellionatus officiū exercere non deberet.*

Vniuerſos. Conſiliarii non dēnt exercere officium ta-
1 bellionatus. h. d. Ratio, quia † officium ta-
a bellionatus eſt vile. a Et ſic no. contra aduocatos, b qui officiū
b tabellionatus exercent. Puto tn̄, ꝙ ſi aduocatus fecit inſtra, va-
2 lere. licet non deberet facere. Pro hoc extra, ne clerici, vel mon.
c c. primo, & c. ſicut. c vbi plenius dicit̄, quod cleri. d non debent
d exercere officium tabellionatus tamē ſi exercuerint, valent inſtrumenta licet puniantur, quod eſt notandum, & dic vt ibi. & vide gl. no. in ſimili, in l. hac conſultiſſima §. ſi quis autem, in ver. depoſitione, ſupra, de teſta.

ADDITIONES.

a Alo Vile. Vide etiam per Bal in l. 1. de inſt. & in. & ibi etiam per Bar.
b Alc. Aduocatos Et ſic no. contra aduocatos, licet aduocati, & ſimiles omnino nō debeant exercere officium tabellionatus, ſi tamen exercerent, quod fit per ipſos, tenet, & per Bar in l. generali vbi gl. tangit. inf. de tabulariis. Item notarius effectus clericus an poſſit exercere officium tabellionatus limita tamen c. ſicut, hic allegatum non habere locum in inquiſitione, & ſic in cauſa inquiſitionis hæreſis, quia poteſt eſſe tabellio, vt eſt tex. in c. inquiſi. de hæreti. lib. 6 Et adde, quod licet non poſſit officium exercere, poteſt tamen illa quæ confecit ante clericatū extrahere, ſecundum Bar. in l. 1. § ſi penes ff. de tabu exhiben. Sed an valeat ſtatutum, quod clerici, qui non poſſunt alias exercere officium tabellionatus, poſſint & inſtrumentis ſuis datur talis fides, ac ſi ſcripta eſſent manu publici notarii dic quod ſic, vt Bal. dicit in l. j ſupra de ſum. trin. vbi alleg. tex. in c. dilectus, de fide inſtrum vbi optimus caſus Item adde, quod in fauorem eccleſiæ ſuæ poteſt clericus inſtrumentum conficere. Exemplum, ſi ſcribit teſtamentum vitus, qui inſtituit eccleſiam ſuam hæredem. Ita voluerunt Io And & D. Ant. in c. cum inter nos de regu. iu. de quo dicto facit ſellum D. Matheſilanus in ſuis not. no. 86. Et quid in monacho, an omnia prædicta habeant locum in eo, Vide Bar & ibi di i jit d §. ſi penes, & ad pen. dictum vide Ro. in ſuis ſing in litera N. in 6 no.
* Menoch. Adde D. Alcia. in tract præſump reg. prin præſump 36
c Et c. ſicut. Et ibi vide Panormit. ver extra gl quæro iuncto verſi ſeq. & Fel. in c. cum I. & A. de reg iu.
Ang De hoc in Spe. de inſtrum edi. §. reſtat, verſi quid de liberto. Not. quod ſtatuta dicentia, quod nullus notarius, niſi ſit in matricula deſcriptus faciat inſtrumenta, contingit quod notarius, qui non erat in matricula, fecit inſtrumentum, an valeat. Et prædictis no. quod ſic.
* Menoch Dec conſi. 17. Dec conſi. 42 nu 5.
d Alc Clerici An clericus poſſit eſſe tabellio, vide Bar. & Doc in l. ſeruus. ff. de teſt. Et ad no. hic p Bar. vide Bal in l 2 ad ſi de ſent. & interlo. om. iud. inſtrumentum tamen prius factum deberet authenticari, per no. per Bar in l. nec patronus. ſup. de oper. lib & quæ no. in l. ſi quis ex argentariis. § j ff de eden & bona gl. in Aut. de tabel. in §. j ver documentis, & gl. Io. And. in c. vt officium. §. 1 in verbo permiſſa. de hæreti. in 6 De hac materia per Ang. in l. prætor. §. is etiam, & in l. ſi quis ex argentariis. §. 1. ff de eden.

LEX XVI.

1 *Ambaſciator quis cogi poteſt vt ſit, & debet portare literas de licentia, & mandato ſuæ Ciuitatis.*

a **Si quis.** a Conſiliarii non debent recedere a ciuitate ſine li-
1 centia, alias puniuntur. h. d. No quod † quis pōt cogi ſuſcipere ambaſciatam, vt hic not. in gl. & patet in tex. ibi dū dicit, cogitur Secundo no. ꝙ ambaſciatores debent portare literas, p quas appareat, ꝙ de licentia, & mandato ſuę ciuitatis vadunt, vt hic colligitur ſecundum vnā lect. prout dicit, quod habere literas debet. pōt tamen aliter intelligi, ſed non curo.

ADDITIO.

a Alex. Si quis. Hæc lex allegatur, quod actor accuſans contumaciam rei, non debet recedere a foro, niſi licentiatus. Facit glo. in l. ſi finita. § Iulia. de dam. infec. & ibi Ang de Are & in l. properandum. §. 1 ſupra de iu. & quod habetur in cap. 1. extra, de do. & contum.

LEX XVIII.

Si ad magiſtratum. Si acceptando officium fuerit quis contumax, loco eius alius eligitur, qui interim bona contumacis habebit, & contumax duplicato tempore habet officium exercere. h. d.

LEX XIX.

1 *Reſcriptum, quo conceditur immunitas, non valet, & quando, nu. 3.*
2 *Ciuitas, vel conſilium, non poteſt concedere immunitatem, & quando, num. 5.*
4 *Reſcriptum continens immunitatem, quid continere debeat.*

Vacuatis. Reſcripta cōcedentia immunitatē ſunt caſſa. nec valēt, etiam ſi conſenſu decurionū,
a vel curiæ fuerunt conceſſa. h. d. a Nota duo. Primo, quod † non
b valet reſcriptum, quo conceditur immunitas. b Secundo no.
1 quod † Ciuitas, vel Concilium non poteſt ciui concedere im-
2 munitatem. Ad primum opponitur † de excuſa. mu. per totū. de vac. mu. l. 1. Solu Lex bene poteſt concedere, vt in contra re-
3 ſcriptum tamen † non valet, vt hic: quod intelligo, niſi eſſet dictum, non obſtante tali lege, vt l. fi. ſi cōtra ius vel vti pub. Quæ-
4 ro, † quid debet continere reſcriptum conceſſum. non obſtante tali lege, ad hoc, vt habeatur plena immunitas. Reſp. on. debet dici a muneribus perſonalibus & realibus in dubio enim talia realia non intelliguntur remiſſa, vt l. 1. J de munc. pa. Item
c debet dici a muneribus & onerib. alias ab oneribus c non haberet immunitatem, vt l. cui muneris. ff. de muneribus, & honoribus. Item debet dici ordinariis, alias & extraordinariis, in dubio ſolum crederetur extraordinaria eſſe remiſſa, vt l. his q. & l. in honoribus. §. qui muneris. ff de va. & excu. mu. & videt tangi per glo. dixi de hoc in lege ſecunda. ff. de iure immunitatis. Venio ad ſecundum dictum: dicitur hic, quod curia vel Ci-
d uitas non poteſt concedere d immunitatem. contra ff. de pac. l. inter debitorem, & l. epiſtola. § pactum. dicit glo. fateor, quod
5 † non poteſt in præiudicium fiſci, ſed in præiudicium ſui ſic, vt in contrariis. Quod intellige, quod poſſit concedi hæc immunitas venientibus de nouo ad Ciuitatem, ſed ciuibus ſuis immunitatem concedere non poteſt, vt dicta l. ſecunda. ff. de iure immu. vbi plene dixi Poſſet etiam ſuis cōcedi ex cauſa, vt puta quia Doctor, vel Medicus, vel ſimilis: alias non, vt infra de decur. l. prima.

ADDITIONES.

a Alc. Hoc dicit. Hæc lex allegatur, quod priuilegia exemptionis debent intelligi ſine damno aliorum. Cum lege iſta concor. l. 2. §. ſi quis a Principe. ff. ne quid in loco publ & l omnes ſupra, de anno & trib. & l. actores. de exact. tribut.
b Alc Immunitas. Adde Bal. in l. omnium. per illum tex. de vect. & commi. & reſcriptum non poteſt remittere datia, gabellas, & collectas.
c Ang Item debet dici a muneribus, & oneribus. Quia licet alias quis habeat immunitatem a muneribus, non tamen habet ab oneribus, l. cui muneris ff de muneribus, & honoribus.
Alc. In hac materia adde tex. & ibi Bar. in l prima, infra, de mul. & in quo loco, & Bal. in l. ſecunda ſupra fine cen. uel reliq.
d Menoch Concedere Bello. conſ. 38. nu. 1. 2. 3. Pariſ. conſi 68. nu. 1 2. 3. lib. 1. & cōſ. ſeq & conſ. 71. num. 12. 13 eo. Iaſ. conſ. 101. col. 2 lib. 4. Ruy. conſ 196 nu 1. 5. lib. 1. & ibi. num. 6. an poſſint reuoca. Crau. conſ. 132. num. 21. late in materia. Ruy. conſ. 527 lib. 1 & quanto tempore præſcribatur.

LEX XX.

1 *Poteſtas Ciuitatis poteſt expendere de ære Communis in capiendo officiales Communis fugitiuos, quæ expenſa per captiuos reficiuntur.*

Circenſium. Iudex ciuitatis facit officiales ſuos fugientes ad curiam reuocari expenſis ip-
1 ſius fugientis h. d. No argu. ex iſta lege, † quod Poteſtas Ciuitatis poteſt expendere de ære Communis pro perſequendo, & capiendo officiales Communis fugientes: ipſis tamen captis omnes expenſæ per ipſos debent refici, & reſtitui.

LEX XXI.

Curiales. Decuriones habent immunitatem ab extraordinariis munerib. h. d. & dixi in l. 1. ſupra de immu. nemi. conce. Dic ut ibi.

LEX XXII.

Eos. Qui non ſequitur conditionem patris, ſequitur conditionem matris. h. d.

LEX

1

LEX XXIII.

1 *Succeſſor in officio non tenetur pro debito prædeceſſoris.*
2 *Venientes de nouo in Collegium, non tenentur pro debito ante cõtracto.*
3 *Ciues nouiter recepti non tenentur ad Collectas, quæ pro debitis ueteribus imponuntur.*

a Prouidendum. Nouiter creatus Decurio, nõ tenetur pro debitis a predeceſſorũ h.d.
In text ibi, ſuſceptorum.i.eorũ qui ſuſceperũt in decurionatus
ordinẽ, ſecũdum Dy. Gl. vero aliter exponit ſuſceptores, ſecũ-
1 dũ expoſitio. gl. † no. ꝙ ſucceſſor ᵇin officio, non tenetur ꝓ de
b bito prædeceſſoris Hanc q̃ſtionem ponit Ia. de Bel. in Auth. ut
c nulli iudi. §. hoc vero iubem⁹. colla. 9. dixi ĩ l. Ciuitas. ᶜff. ſi cer.
2 pet ſecundũ expoſitionẽ Dy. No ꝙ † qui de nouo ueniũt in col
d legiũ, non tenentur pro debito anteᵈcontracto, † ꝙ facit, ut ci-
3 ues nouiter recepti nõ teneãtur ad collectas, quæ ꝓ debitis ue-
teribus imponuntur. Ita no. Dy. ff. ad Municip. l. incola. & ibi al
legat hac legem.

ADDITIONES.

a Menoch. Pro debitis. Quid ad commodum, Signorol conſi. 44.
b Alex Succeſſor. Bar. in l. 1. § ſerendum. ff. de magiſtra conue. per illum text. arguit contra officiales, qui maiorem partem proceſſuum relinquunt ſucceſſoribus, ut puniatur ſi non expedierunt illos, quos potuerunt.
c Alexand. in l. Ciuitas. Et idem in ciuib. & uide Bar. in l. 1. § ſi hæredum. in fin. ff. ad l. Fal. & in l. incola. ff. ad municip. uide Bald. in l. 1. ad fi. quod cuiuſque uni. no. ubi ponit aliquas regulas, & pulchras quæſtiones. & adde Bartol. in ſuo tractatu repreſaliarum in 4. q. 1. q. pen. prope fin.
d Menoch. Ante Cortet. ſuo ſing. in uerbo, collecta. incip. qui de nouo.

LEX XXIIII.

a Si quis. Duodecim liberorum numerus ᵃ excuſat a muneribus realibus. h.d.

ADDITIO.

a Duodecim liberorum numerus Adde, an tale priuilegium durabit mortuis filiis. Alexand. plene in l. ſciendum, §. fi. ff. qui ſatiſda. cog. & in l. ſi cum dotem. §. ſi cum maritus. ff. ſolu. matrim. & dom. meum Philip. Dec. conſi. ſuo 44. uerſi. quarto facit. uolum. 1.

LEX XXV.

1 *Exiſtens extra iuriſdictionem ſui iudicis, ab eo uocari non poteſt.*

Curiales. Officialis non cogitur exire locum, in quo ſeruire tenetur, niſi ex cauſa h. d. Dico tamen, q̃d
eis poſſet iniungi, ut cuſtodiã facerent in Ciuitate, uel alia per
quæ officium nõ impediretur, vt dixi ſ. de immu. ne. conce. l. 1.
1 Et not. quod ille, qui † eſt extra iuriſdictionem ſui iudicis, ab eo
uocari non poteſt.

LEX XXVI.

1 *Intrans religionem ueram, excuſatur a muneribus Ciuitatis.*

Quidam. Qui prætextu fictæ religionis onus ciuitatis euitãt, retrahuntur, & qui loco eorum ſubſti
tuũtur bona ſua capient. h. d. Hoc eſt uerum in religione ficta,
1 † ſed ſi intraret religionem ueram, tũc excuſaretur, vt l. qui ſub
prætextu. ſupra de ſacroſ. eccleſ. An aũt poſſit effici monachus?
dic, ut in gl. & not. extra, de obl. ad ratiocin. per totum. De hoc
uide in d. l. qui ſub prætextu. gl. quam ibi not. de his, qui uolunt
iſta munera euitare.

LEX XXVII.

1 *Priuilegio competenti ratione originis, quando quis renunciare poſſit.*

a Priuilegio. ᵃ Priuilegium, quod quis habet extraordinem, perditur per contrarium conſenſum,
& hoc primo. itẽ inſpicitur conditio patris potius quam aui. &
1 hoc ſecundo Op. de l. aſſumptio. ff. ad Municip. Sol. † Iuri, quod
quis habet ex origine poteſt renũciare inquantum facit pro ſe,
nõ autem in præiudicium Ciuitatis, ut in contrario. Ad ſecundam
partem oppo. gl. Dic ut in ea, dum dicit, argu. contra, ff. de
Sena. l. liberos. Gl. non ſoluit, tu dic, quod ibi pater nepotis non
fuit adſtrictus curiali conditioni, hic ſic, & ſolue etiã eodẽ modo,
ut præcedens contrarium.

ADDITIO.

a Ang. Priuilegium. Niſi ex fine huius legis, quod qui habet priuilegium ex perſona patris, & aui, patris priuilegio rem uente, ipſum perdit priuilegium, nec id conſequitur ex perſona aui. Quod intellige uerum, quando pater perdit antequam filius naſceretur. Sed ſi poſt eius natiuitatem perdiderit, tunc ex perſona aui, cũ fuerit iam adeptus, retinet priuilegium ex perſona aui. l. emancipatum in fin. ff. de Senato.

LEX XXVIII.

a Nullus. ᵃ Et proſequere legem iſtam, vt habes in gl. & dic, vt in ea.

ADDITIO.

a Ang. Nullus. Non ualet priuilegium, quod quis munera non ſubeat. h. d. No. text. ibi, qualibet prærogatiua, quia hic eſt arg. quod non præſcribitur impoſitioni, & ſolutioni collectarum, cum hic dicit prærogatiua. nam præſcriptio dicitur prærogatiua, appare. §. pe. de inoc. actuque prima, contra quod uide, quod no. in ſimili per. Dy. in l. ſi pupilli. §. fin. ff. de nego. geſt. & uide per Cy. in l. fin. ſupra noua uectig.

LEX XXX.

1 *Conſilium Ciuitatis facit ſyndicum, ex iure ſpeciali.*

a Procuratores. ᵃ Decuriones dẽnt exercere actiones Reip. h. d. Quæro qualiter intentabunt
actiones? Gl. dicit p ſyndicũ cõſtitutum ab omnib. ciuitatis, ſubaudi,
vel a duab. partib. ut ĩ eod. l. nominationũ. Et ꝓ hoc dico,
1 quod de † iure ſpeciali ſpectat ad cõſiliũ facere ſyndicũ, ad mouẽdas
actiones, & alia faciẽda, nec eſt opus adunantia generali
ſiue arenga, ut dixi ſupra, col. 2.

ADDITIO.

a Alex. Procuratores. Et no. in hac l. unam gl. ſing. ſm Ro. in litera E, no. 233. quod quando Vniuerſitas indiget procuratore ad agendum, & illi de Vniuerſitate ſunt in diſcordia in conſtituendo procuratorem, quod Decuriones Ciuitatum poſſunt agere ſine mandato. Adde gloſſ. in l. nulli quod cuiuſque uni. quæ dicit, quod tali caſu Poteſtas habet mandatum a legib. quod no.

LEX XXXI.

1 *Quis extrahi põt de domo, vt acceptet officium, etiam ſi non ſit Curialis.*

a Ex omnibus. Põt quis extrahiᵃ de domo, vt accipiat officium, & occultator punit. h. d. No.
1 q̃d † licet alias quis nõ poſſit extrahi de domo, ut l. ſatiſque, & l.
plerique. ff. de in ius uoc. l. nemo. de regu. iur. tñ vt acceptet offi
b ciũ, in quo eſt electus, poteſt extrahiᵇ, ut hic. quod nota. Idẽ in
maleficiis, vt nota. in dictis legibus. Quæro, q̃d ſi non eſt origine
curialis, an poterit de domo extrahi. Hic gl. dicit forte quod
non, puto tamen idem, quocunque modo ad publicum vocetur
officium, ar. ſupra eo. l. ſi ad magiſtratum in fine. nec refert
vtrum origine, vel quoquo modo ſit aliquis Curialis, vt l. quotieſcunque.
infra eo.

ADDITIONES.

a Alexan. Extrahi. Facit l. munerum. § defenſores. de mune. & honor. & in § indicandi. & in §. interim. in Authen. de defenſ. ciui. & in l. ſciendum §. fi. de legationib. electus in ambaſciatorem cogitur acceptare officium. Facit etiam tex. in l. 2 q̃d quiſque iur. bona gl. in l. liberto. ff. ſol. mat. quæ dicit, quod ſi aliquis eligitur ad temporalia officia ſuæ ciuitatis, per Principem eſt compellendus acceptare.
b Poteſt extrahi. Adde quod hoc dictum Bartol. alleg. pro ſing. Ro. ad hoc quod dicitur in l. 4. § prætor ait. ff. de dam. infe. ex quo dicto elicit cautelam ad extrahendum quem de domo pro debito priuato, quem ibi refert & ſequitur Alexand. & domi. meus Iaſ. May. in l. plerique ff. de in ius uoc. Par. de Puteo in ſuo trac. in uerſicu. captura. §. captus illicite. de quo per Fel. in cap. ſi. uer. limita etiam extra, de iud. & dixi poſt Phil. Fran. c. Romana. nu. 7. in uer. non poteſt. extra, de foro compe. li. 6.
Alex. Adde quod ultra hic dicta datur cautela, ut quis extrahi poſſit de domo etiam pro debito, de qua per Bart. in l. ſacrilegi § cum eo. ff. ad l. Iul. pec. quem ſequitur Petr. de Anch. & Imo. in l. 2. de iudi. & uide Rom. & Ang. late, & domi. Ale. in l. plerique. ff. de in ius uoc. & Are. Ioſti. de actio. in § fi.

LEX XXXII.

Fabricenſes. Etiam de Collegio Fabricenſium Curialis extrahitur, & Collegium punitur. h.d.

LEX XXXIII.

1 *Decuriones, & alii in dignitate poſiti, non torquentur.*
2 *Conſuetudo, quod in dignitate poſiti torqueantur, non eſt ſeruanda.*
3 *Iudici malefacienti, uel officium ſuum male adminiſtranti, licite reſiſti poteſt.*

a Omnes. ᵃ Primo dicit Decuriones non eſſe cruciãdos in corpore. Secundo punit iudices contra faciẽtes.
Tertio cæteros officiales Secunda ibi, quod ſi quis. Tertia ibi,
1 & officium. Not. quod † Decuriones, & alii in dignitate poſiti
2 non ſunt torquendi. Secundo not. quod † conſuetudo contraria
non eſt ſeruan. quod eſt notandum Facit contra officiales,
qui puniunt clericos propter conſuetudinem, nõ enim eſt ſeruanda.
3 Tertio not. † poſſe reſiſti iudici male facienti, vel alias officium
ſuum male adminiſtranti. facit ſupra, de iure fiſci, l. prohibitum.

ADDITIO.

a Ale Omnes. Limita hanc l. non procedere in crimine læſæ maieſtatis, & proditionis popul. l. fallaciter ſupra, de abol. & not. Bal. in l. Decuriones. ſ. de quæſt. & ſequitur Aret. in tractatu maleficiorum, ut uerbo fama publica, in materia torturæ in 6. q. ubi ponuntur caſus, in quib. perſonæ priuilegiatæ torquentur. Item limita, ut ſupra in margine ſcripſi, quod ſubiungo. Adde tamen quod in caſib. in quib. poſſet torqueri, quod primo eſt degradandus antequam torqueatur. Tex. eſt ſing. in l. ſi exempta. de malefi. & mathe. ibi, præſidio dignitatis exuti. quem pro ſingulari alle. Ro. in quodam ſuo ſermone incipiente, manifeſtiſſimum. Et adde quod talis, & tantæ uirtutis eſt talis degradatio, quod Doctor, & miles, ac illicite ad eandem nunquam aſpirare põt. dictum ſingulare Bald. per illum text. de lib. & eor. lib. Et de iſta degradatione adde bonum text. & ibi Bartol. in l. 2. §. ignominiæ. ff. de infa. & Bartol. in l. 1. de pœnis. & Bald. in l. officiales. ſupra de epiſ. & cle. & per Bartol. in l. qui cum uno. § exerc. ff. de re mil. per Iaco. But. Cy. & Bald. in auth. presbyter ſupra de epiſ. & cler. Aret. in practica maleficiorum in uer. capus a ſpatulis. Itẽ in uer. 3. no. q̃d non ualet cõſuetudo, q̃d miles, uel decurio poſſit torqueri. Adde quod nec ualet ſtatutum dictans, quod quilibet poſſit

expi, non obſtante priuilegio, nam tale ſtatutum non extenditur ad tales perſonas, ut uolunt Aret. poſt Raph in l miles. in prin ff. de re iudic. Et eſt ratio, quia priuilegium, uel ſtatutum non intelligitur tollere priuilegia inſerta, & clauſa in corpore iuris, niſi aliud exprimatur, ut dixit gl. in auth. qua in prouincia, ubi de crim. agi opor in uer priuilegium, poſt medium, & ibi Doct. & in corpore, unde ſumitur, & in §. ſi igitur ambo in uerbo, ex priuilegio, & no. gloſſ. in l. 2. §. ſe. & in l hæres abſens. de iud. & Bartol. in extrauã ad reprimen. in uer non ob. Idem adde in eo uer quod talis conſuetudo excuſat a pœna, ut eſt gloſſ. in c denique. 4 diſt. & idem glo & Doct. in c. cum uenerabilis de conſue. & probatur in l. 2. in fi. de arb. & in l. etiam de libe. cau & per Doct. in l. pe. ff de adul. & Bar in conſi. inc. Contingamus. & Ro. in l. 1. § ſi quis ſimpliciter de uerb. obl. gloſſ. ſing. in c. quoniam contra. de reg. iur. in 6. & do. Abb. in c. de quarta, ſuper glo fi. de præſ & Imo. in cle. 1. de ſeb. eccl. non alie. Aduerte tamen quod id, quod dicitur malam conſuetudinem non eſſe ſeruandam, ho. uerum quando annullat, & prohibet actum fieri, ut hic, & expreſſe conſuetudinem in contrarium, ſecus uero ſi ſolum actum prohiberet, & non conſuetudinem in contrarium, quia conſuetudo in contrarium ualeret per d. l. de quib. de leg. Adde tamen do. Abb. in c. cum uenerabilis, qui dicit quod talis conſuetudo licet excuſet a pœna temporali, non tamen excuſat quantum ad Deum. Idem dicit, ſi talis conſuetudo eſt contra ius naturale, & contra bonos mores naturales 12 q. 2 c. hominis falſum. Et ad prædicta uide Rom. in ſingu. in litera C, in uot quinto. & eſt bona glo in c 2. & ibi Doct. de tempo. ord. Et mala conſuetudo etiam longæua, & longo tempore obſeruata, non ualet, ſeruari non debet, uolunt Ange. per illum tex. ut nulli iudi. § i.
Menoch. Chaſſa conſi. 14. præſump. nu. 26. 27. adde Ro. ſing. 488 milites.

LEX XXXIIII.

1 *Officium procuratores uiliſſimum eſt.*
2 *Procurator ad iudicia an poſſit fieri aliquis officialis.*

Si quis. Conſiliarius non dēt conſtitui procurator, & con
1 ſtituēs, & ꝯſtitutus punientur h. d. † Et forte non taciunt male Peruſini, q nolunt qd aliquis notarius, vel aduocatus habeat officium Prioratus, vel Cameræ, per rōnē huius, l.
1 No. ꝙ † officiū procuratoris eſt vilisſimū. a & ideo nullo modo
a aduocati volūt eſſe procuratores. Et aduerte, quia hæc lex vř lo-
2 qui in procuratore ad negotia, † ad iudicia vero faciens procuratorem aliquem, officialis eſſe poteſt: die vt ſupra, ne liceat potentiori. & de his, qui potentio. no. per totum.

ADDITIO.

a Alexand. Vilisſimum. Ad hoc facit bonus text in l. milites ubi cure ſe, ſupra locati. quod intellige niſi eſſet procurator Principis, quia diceretur tunc habere nobile officium. text. eſt in l. nemo præfectus. infra, de dignita. libr. 12. ſecundum Lu- do. ut ibi dixi.

LEX XXXV.

1 *Habens ius eligendi, illud non perdit ſi ſtetis per centum annos, ꝙ non elegit, quia non expediebat.*
2 *Eccleſia Romana, quæ habere poterat exercitum ab aliqua Ciuitate, illud ius non perdit, ſi ſtetit per centum annos, quod non exegit, quia neceſſitas non euenit.*

In filiis. Primo dicit, vetera iura ſeruari in filiis decurionū. Secundo, quod officiū aduocationis non liberat quem a Curia. Tertio, quod vbi nō exigiť obſequium quod nō expedit, propterea ius nō perditur. Quarto qđ filii magiſtrorū nō habent immunitatem a curia. Secunda ibi, eos. Tertia ibi, ꝙ & ſi. Quarta ibi, ipſos quinetiam. Pars prima eſt clara. Secundā partem intellige præterquam in aduocatis fiſci, & aliis de qb. di
1 cet ĵ. eo. l. fi. Tertiam partem no. multum. † ſi. n. hēs ius eligendi
a aliquem in eccleſia, & per centum annos a non elegiſti, quia nō expediebat, non perdis ius tuum, vt ibi. & ſi neceſſitas non exo
2 gerit. Item no. ad hoc † ſi aliqua ciuitas debet facere exercitum, quando facit ipſe Princeps, vt eccleſia Romana, & per centum annos ſteterit iſta ciuitas quod non fecerit, quia neceſſitas non exegerit, quod Princeps, vel eccleſia Romana, qui debent reci-
b pere, non perdit ius ſuum, vt hac l. quam no. b

ADDITIONES.

a Alexan. Centum annos. Vide gl. quæ idem tenet in c. ut priuil. §. illud. ſuper uerſicu. ſemel in anno. de priuil & Bartol. in l. cum ſeruus, ante medium. inf de agri. & cenſi. & Bald. & Ang. in l. hæc autem iura, in prin. de ſeru. ruſt. prædio & ibi Flo. & uide de uſufru. Bald. in l. arboribus. § nam & ſi agrum, & in l. item ff quemadm. ſer. amit. & in c ſi uaſallus, ſi de feu. fue. contro. & Petr. de Ancha. in c. fi. de conſue. in 6. Bartol. quem ſequitur Roma in rubr. de arb. in 21 q. uerſicu & ſi Ciuitas. & uide Ang. in l. centeſimis in prin. ff. de uer. obl. & Bald. in l. data ſupra qui accu. non poſſ & Ang. in l. male agitur ſupra de præſcrip. 30 ann. uide Bartol. qui uidetur ſentire contrarium eius qđ hic dicit in l. uſum aquæ in l. de aquæduc. lib. 11. & hic adde, quod per Ang. in conſil. 195. ubi dixit unum de repræſaliis, quod ſi repræſaliæ fuerint impoſitæ a Ianuenſibus contra Flor. & elapſi fuerunt centum anni, in quibus non fuerant executi, quod propter hoc non eſt præſcriptum ipſis. Vide etiam in materia Bald. in l. ſicut. de præſcrip. 30. ann. quod per do. Abbatem & Inno. in c. ad audientiam. de præſcript.
b Alexan. Quam nota. Adde ad hoc tex. in l. hæc autem iura, cum l. ſeq ff de ſer. urb. præd. & quæ non Bartol. & Ang. in l. 2. ad fi. de præſcr. 30. ann. & Barto. in l. cum ſeruus ff. de agr. & cenſi. Faciunt not. per Bart. in l. qui iumentis ff. de ſeru. urb. præd. & ad Bal. in l. imperium. ff. de iuriſd. om. iud.
Menoch. Bello. conſ. 1. nu. 9. 10. & Soc. iun. conſ. 165. nu. 34 lib. 2. Barba. conſil. 68. col. 4. lib. 3.

LEX XXXVI.

1 *Reſcriptum Principis ſpecialiter conceſſum, quod quis ſequatur conditionem matris, non ualet, ſecus ſi generaliter.*
2 *Statutum, uel conſuetudo, quod quis efficiatur nobilis, uel ignobilis ex progenie materna, non ualet.*

Exemplo. Tria dicta clara hēt hęc lex. Ex ſcđa parte no.
1 † ꝙ reſcriptum Principis ſpecialiter conceſſum, quod quis ſequatur conditionem matris, non valet, ſecus ſi generaliter h. d. vt ş. eo l. eos. & ff. ad munic. l. j. Ex vltima parte
2 no. ꝙ † non valet conſuetudo, nec per conſequēs ſtatutum, qđ
a quis cenſeatur nobilis a vel ignobilis ex progenie materna. Reprobatur enim conſuetudo, quæ contrarium induceret, quod not. & perpetuo tene menti.

ADDITIO.

a Menoch. Nobilis. Tiraq. de nobilitate cap. 18. nu. 21. 22.

LEX XXXVII.

1 *Origo, & ſententia æquiparantur.*

Quotieſcunque. Per reſcriptum non poteſt, quis
1 a Curia liberari. h. d. Not. ꝙ † origo, & ſententia ęquiparantur, vt hic, & ſicut in iſto caſu ſententia faceret ius, vt ff. de ſtatu hominum. l. ingenuum.

ADDITIO.

a Ang. In tex. ibi, iurum. Not. quod ſententia lata in contradictorio iudicio de ciuitate alicuius, uel etiam de popularitate eius, facit ius quo ad omnes. Et ita ſemel conſultum fuit de facto, licet notetur per hanc legem per Docto. aliter dicam infra, eo l. ſi ille.

LEX XXXVIII.

a Nequis. Pœna non debet concedi, quę habeat honorē a annexum, niſi ei, qui a curia fugit. h. d. Vide infra de mun. & hon. l. j. & qui æta. vel profeſſio. l. j.

ADDITIO.

a Ang. Honorem. No. ex iſto text quod ſi honor datur inuito, licet honor in ſe ſit honor, tamen reſpectu perſonæ cui datur, dicitur eſſe pęna. Item not quod hoc uerbum, cenſura, qua utuntur prælati, ponitur pro interdicto.
Alexan. Per illum tex. limito illam gloſſ. ſing poſitam in Auth. conſt. totio, quæ de digni. § generaliter, quæ uolunt, quod licet quis liberetur a patria poteſtate per dignitatem, puta quia Epiſcopus ſi perdat dignitatem, remanet nihilominus liberatus a poteſtate patris. Illud eſt uerum, niſi ſit depoſitus a dignitate ſui culpa, uel per delictum, quia tunc non debet gaudere priuilegio dignitatis. Pro quo facit, quia reatus omnem honorem excludit l. 1. ubi Sena uel Cla. & priuilegium uidetur amittere, qui conceſſa ſibi abutitur poteſtate. 11. q. 1. c. priuilegiū. uide Rom. in litera P. notabili vlt.

LEX XL.

Quilibet. Decuriones, & alii officiales in officio eorū delinquentes, plumbatorum ictibus ferianť. h. d. Aliquando imponiť alia pœna, vt ş. de exac. trib. hoc lib. 10.

LEX XLI.

1 *Immunitas non tribuit excuſationem ab actu, qui breuiter expeditur.*

Decurio. Duo dicta habet clara. Not. ex ſecunda parte,
1 † ꝙ immunitas non tribuit excuſationem ab actu, qui breuiter expeditur.

LEX XLII.

Militaribus. Militantes, & alii magiſtratus nihil habēt commune cum Curialibus, & ſi eos offendunt punientur. h. d.

LEX XLIII.

1 *Laicus, qui commiſit delictum, non euitat pœnam iudicis ſecularis, licet poſtea efficiatur clericus, & ei debet reſtitui puniendus.*

Omnes. Illi, q ſunt curiales ex origine, nullo modo poſſunt habere immunitatē etiam a reſcripto. h. d.
1 No arg. ꝙ † ſi committit quis maleficium, & poſtea efficiatur clericus, quod non euadit pœnam iudicis ſecularis, & ei debet reſtitui puniendus. Nam mutata conditione perſonę, non p hoc mutatur qualitas pęnæ, nec ius dicentis facit deterius. Facit l. fi. ff. de re m. l. de quo per Dy. in l. idem Vlpianus § 1. de excu. tuto. per Cy. in auth. cauſa, quę fit cum monacho. C. de epiſc. & cler. & vide quod dixi. ff. de pęn. l. 1.

LEX XLIIII.

1 *Mulier non poteſt habere dignitatem cum adminiſtratione.*

Nullus. No. bonā rationē, quare in honorib. & dignita-
a tib. quis ſequitur patrem, a & nō matrē, quia non pot hře a matre quod mř ſua nō habet. Sed ꝯ, q a mulier mater pōt eſſe in dignitate, vt de dig. l. j. & l. fœminæ. ff. de Sena. Sol. Di
1 co, ꝙ mater poteſt habere dignitatē ſine adminiſtratione, † ſed hic requiritur, quod habeatur dignitas cum adminiſtratione, quæ in mulierem non cadit, vt hic, & l fœminę. ff de reg. iu.

ADDITIO.

a Alexand. Patrem. Dignitas cauſatur a patre, non a matre, & ideo alibi dicebat Bal. in l. fi. ſupra de ſer. fug. quod filius non eſt nobilis, quamuis mater ſit nobilis, quia cum nobilitas ſit quædam dignitas a parentibus deriuata, quæ denominatur a potentiori cauſa, certum eſt quod potentior eſt forma quam materia, cum forma ſit agens, & materia patiens, & omne agens ſit nobilius patiente, ſecundum eum igitur &c. De quo uide per Doct. in c. 2. de conuer. in fi. & alibi tamen dicitur, quod Ieſus Chriſtus denominatus eſt a matre, quia dictus eſt de ſtirpe Dauid, ut in c nouit. de iud. ad hoc tex. in c. Romana. de teſt. Sed potes dicere, quod non poteſt negari quin natus ex nobili muliere dicatur nobilis, & participet aliquid de nobilitate, cum omne compoſitum participet de materia & forma. 11 q. 4 c fi. & Spe. in tit. de fen §. quoniam. uerſicu. 5. Et ita dicit Bald. in l fi. de ſer. fug. Vide glo. no. in c. dicat aliquis. 12. q. 3. quæ ponit tres caſus, in quibus filius ſequitur patrem, & unum, in quo ſequitur matrem, ut ibi, & adde bonum text. & ibi Bal. in l. liberos. ff de Sena. Vltra illos caſus adde alium, in quo filius denominatur a matre, quem ibi ponit gl. in c 2, de conuer. infid. & alium caſum ponit Bald. in l quia contra. ſupra, de inceſt. nupt. cui adde gloſſ. in c. fin. de cland. deſpon.

LEX XLV.

1 *Cōſiliarij dēnt uocari ſono cāpanæ, & tubæ, & ſufficit duas partes adeſſe.*
2 *Maior pars Conſiliariorum ſufficit, quod conſentiat in electionibus.*
3 *Vox electi connumeratur inter eligentes.*

Nomina-

1 **Nominationum.** †Sufficit duas partes cõſiliario-
rũ adeſſe.h.d. quod no. Requiri
tur tñ, ꝙ omnes vocentur ſono tubæ, vel campanæ, vt dixi.ſ.e.
2 l.2. Pro hoc facit hic tex. qui dicit, qđ adeſſe non poſſunt. †No.
a ꝙ ſufficit, quod maior pars a præſentium conſentiant. De quo
dixi in l.nulli. ff. quod cuiuſque vniuerſi. & no. etiam in l.aliud.
§.refertur. ff. de regu. iur. l. quod maior. ff ad Munic.& no.per
3 Dy.in c.quod omnes tangit. de reg.iu.lib.6. Quæro, †an vox e-
iecti connumeretur inter eligentes Et videtur ꝙ ſic, & in l.vlt.
ff.de off.præto.& ſupra de teſti.l.nimis.ſed videtur contra per l.
j.& per totum, ff.quod cuiuſque vniuer.no.& ibi plenè.

ADDITIO.

a Alex Maior pars. Et hoc ibi expreſſe uoluit gl.fi.in fin & no gl.in auth.hoc ius.in uerbo maiore.ſupra, de ſacroſ eccl.& dom Ant.in c.1 de ſyndico, & Bartol. in l.2.de decretis ab ord.fac.& Spec in titu de ſyndico § 1.circa prin. in uer. item quod non eſt dub de quo facit Lapus alleg.131 & uide gloſſ.in c.bonæ el 2. in uer.æmere, & ibi do.Ant.de poſt el præla. quod intellige uerum, quod ſufficit maior pars præſentium, niſi præſentes uellent ſtatuere aliquid in præiudicium abſentium, quia tunc requiritur præſentia omnium abſentium, & eorum conſenſus, ut in c.cum omnis.in gloſſ.de conſti. Ita concludunt Io. And.& Ant. de But & dom. Abb.poſt antiquos, in cap.1 de his, quæ fiunt a maio par. Cap. licet ibi imo multis uerbis utatur ſaltem tacita ex mente eorum, quæ no. Ino in cap. § ſi uero de clerico ægro.in 6.& do Anto.in cap.licet euitanda. de elect. & in c. cum inter uniuerſos.eo.titu per ſcribentes in d.cap.1.de his, quæ fiunt a maiori parte Cap & d. Ant.in c humilis. de maio.& obedien.& dom.Abb.in c. 1. circa fi.de oper.no nunc.

Alexand. In tex.ibi debiliter. No.quod ille actus dicitur debiliter factus, qui non fit ut fieri debet Item no.ad ſtatutum dictans, quod ſi aliquis debilitauerit alicui membrum, puniatur tali pœna, quod tunc dicatur membrum debilitatum, quando officium membri primæuum non eſt, ſed ceſſauerit. Pro hoc uide text. in l.non ſolum ff.de rei uendi.ibi, debilitatum hominem facit, quod no de uaca mun.l.1.§ corporis debilitas Ex quibus legibus etiam patet, quod membrum dicatur debilitatum non ſolum ubi membrum remanet inualidum, uel aridum ex toto, ſed etiam ſi uirtus membri eſt debilitata.

LEX XLVI.

Ad ſubeunda. Diuites, & non pauperes ſunt eligē-
di ad officia Ciuitatis, ne pauperes
a fortè non poſſint a adimplere officium. h.d.

ADDITIO.

a Ang Poſſent No.quod nominari & eligi debet ille, qui potuit, & meruit. Tene menti, quia ualet ad multa. Quæro, an inter facultates uiri computentur bona dotalia uxoris. Dic ut no.in l.Lucius.§.idem reſpondit.ad municip.ſed gloſſ. eſt hic de hoc.

LEX XLVII.

Curiales. Ad euidētiam huius legis præmitte, quod no,
in l.Alexandrinis.Ꝭ.cod.& h.d. Officiales licet
efficiantur Comites, debent obedire ſuo iudici.h.d. Alio modo
poteſt intelligi Comitatiua dignitas, vt in gl.prima verior.

LEX XLVIII.

1 *Filius Conſiliarij, poteſt ſuccedere in locum patris mortui.*
2 *Filius tenetur ratione malæ geſtionis patris factæ in officio.*

1 **In ſucceſsione.** Hæc lex eſt clara.no.†ꝙ filius Conſi-
liarij ſuccedere poteſt in loco patris
mortui in officio, arguendo de Decurionibus ad Cõſiliarios,
2 vt no.ſup.in rub.Not.† filium teneri ratione malæ geſtionis pa
tris factæ in officio.

LEX XLIX.

1 *Iudæus, an & quando poſſit eſſe Decurio.*
2 *Iudæus non poteſt Doctorari.*
3 *Doctoratus eſt dignitas.*

Omnes. Innuit hæc lex, ꝙ Iudæus poſſit eſſe Decurio,
ſed contra, quia decurionatus eſt dignitas.ſup.
eo.l.ne quis, ſed Iudæus repellitur a dignitate, vt ſup.de iud.l fi.
1 ergo, &c. Dico, quod† inquantum Decurionatus habet de one
re, bene competit Iudæis, ſed inquantum habet honorem, dico
quod non cadit in Iudæos, ſicut dixi in infami. l. infamia. ſup.
eo.& l.1.infra de infam.& l.relegatorum, circa fi ff de inter. &
2 releg. † Et ideo dixi anno præterito duobus Iudæis, qui erant
a ſufficientes ſcholares in medicina, ꝙ nullatenus recipiebant
3 Doctoratum, a quia† Doctoratus eſt dignitas.

ADDITIO.

a Doctoratum. Ad quod adde Fel.in cap.de iud.& quod ibi dixi in apoſt. Adde ultra alleg. per do. coapoſtillatorem meum in loco, ad quem remittit iſtum in proœ. C.num.2. & quod ibi remiſſiue tetigi in apoſtil.ad ipſum in uerſicu. Doctorati.

Alexand. Adde c.cum ſit.de iud.& c.nulla.54.diſt.quod procedit etiam in Iudæo effecto Chriſtiano, qui ſaltem in ſpiritualibus non poteſt habere dignitatem. text.18 q.4.conſtit.ſecundum Rom.in litera I,no.33.ubi omnino uide in fi. Idē tenet Bartol in l.generaliter.in fi ff.eo.titu & Pet.de Anch.in c. 1. de magiſtr in cle.& cum non poſſit de iure Doctorari, in 1.conſti.Codicis, & ibi ſcripſi in uer. quæro circa hoc, an Doctoratus.

LEX L.

Omnes omnino. Conſiliarii non poſſunt extra
ſuam prouinciam officium ac-
ceptare.h.d. De quo videbitis in l.Duumuirum.Ꝭ.eo.

LEX LI.

1 *Tempus unius anni dicitur breue tempus.*

Quamuis. Bona eius, q quacunq; fraude Curiā euitat,
ſi per annũ cõtumax fuerit, applicabunt Cu
riæ.h.d Hæc lex declarat in l.ſi magiſtratũ.§.fi.ſ.eo.vbi dr̃, quod
bona auferunt ꝯtumaci: hic declarat qualiter ſit ꝯtumax i mo-
do, vt in prin.legis, & in tpe, vt in fi.legis. Hoc præmiſſo caſus in
terminis eſt clarus. In tex.in ibi, in ſuſpenſo.i.in moto. In textu
ibi, repererũt, i. ad actũ fugiendi munera reliquerunt per eum
modum, qui ſequitur in litera. In textu ibi, peregrinos expete-
rent ꝯmeatus, quaſi dicat, ita de facto faciebant eundo ex fines
ſuæ prouinciæ, ſicut ſi eis vetè fuiſſet interdictus ingreſſus pro
priæ Ciuitatis, vel prouinciæ, & hoc innuit ibi dũ dixit, vel qua
libet fraude. Opp quod bona non debentur curiæ, ſed his, q lo
co ꝯtumacis ſubſtituunt, vt l.ſi ad magiſtratũ.ſ.e. Sol. Hęc deter
minat illã. Nã ſi ꝯtumax eſt p annũ, applicabit Curiæ ſine ſpe
reſtitutionis. Facit hęc lex ꝯ nobiles, q non poſſunt ingredi pa-
latiũ, niſi ex cauſa maleficii, & ipſi faciunt qđ accuſentur de a-
liquo crimine, vt poſſint ingredi palatiũ. & facit ad hoc l.j.in fi.
ff.quæ in frau. cred. Itē facit ꝯ tutorē, qui, vt euitet adminiſtra-
tionem, facit ſe accuſari de ſuſpecto, & facit interdici admini-
ſtrationi, & ſic talis fraus ei nõ proficit. Facit ſ. ſi tutor, vel cura.
1 fal.all.l.1. Itē no.† qđ tempus vnius anni dicitur breue tempus.

LEX LII.

Quis tam. Vbi alii ſunt idonei, & ſufficientes, non co-
guntur alii continuare officium. h. d.

LEX LIII.

1 *Priores Ciuitatis non poſſunt aliquod officium acceptare extra Ciuitatē ſine licentia Ciuitatis.*

1 **Duum virum.** No. quod† Priores ſeu Antiani Ciui-
tatis non poſſunt aliquod officium
a acceptare extra ciuitatem. a Idem in quolibet conſiliario, vt l.
omnes ſup.eo. nec debent diſcedere, vel ire ſine licentia ſupe-
rioris, vt l.ſi quis decurio.ſ.eo. tene menti.

ADDITIO.

a Alex Extra Ciuitatem. Lud.in litera L.no.49. dicit, quod iudex exercens iuriſdictionem extra territorium, punitur pœna arbitraria. Alibi dicit tex.in c ex parte, de uerbo.ſig quod fit iniuria iudici territorii.

LEX LIIII.

1 *Vbi non habetur copia iudicis, quis poteſt debitorem capere propria authoritate.*
2 *Repræſaliæ poſſunt concedi contra Ciuitatem denegantem iuſtitiam, ſi ſuperior adiri non poteſt.*
3 *Qui poteſt aliquem capere, ſi capit, debet illum iudici præſentare.*
4 *Captus pro repræſalijs, non poteſt in domo capientis retineri.*
5 *Cauſa quando eſt publica quilibet admittitur ad capiendum, ſicut ad agendum.*
6 *Quilibet poteſt capere homicidas, & alios malefactores fugientes.*
7 *Arbitratores non dicuntur cauſam infra tres menſes terminare ex forma ſtatuti, ſi abſoluunt partem ab obſeruatione iudicij.*
8 *Caſus in quo inſtantia finitur tribus menſibus.*
9 *Caſus in quibus quis poteſt ſibi propria authoritate ius dicere.*

Generali. Vbi non hr̃ copia iudicis põt propria authori
tate capi Curialis, & ad Curiã ducitur, & eius
quæſtio debet intra tres mẽſes terminari, alias iudices puniant.
1 h.d. No.† qđ vbi non habet copia iudicis poteſt quis obligatum
capere propria authoritate, facit l nullus. & ibi no.ſ. de Iudæis.
& l ait prætor §. ſi debitorē. ff.de his, quę in fraud.cred. & facit
a l.ſi alius §.belliſſimè. ff. qđ vi, aut clam. a Quod facit ad multa,
2 maxime† ad repræſalias ꝯcedendas, vt poſſint concedi ꝯ Ciui-
tatem, quę denegat facere iuſtitiã, ſi nõ poteſt haberi recurſus
3 ad ſuperiorem. Deinde no. quod† licet quis poſſet aliquem ca-
b pere, non tñ debet eũ retinere, ſed iudici præſentare. b Simile.
no.in l.1.ſ. vbi qs Decur. vel Cohor. Inſt. de act.§.1. & in feu. de
4 pace iu. fir.§.1 & dixi in d.l.ait ꝑtor.§. ſi debitorē. Facit† quod ſi
aliqs ſit captus pro repręſaliis, quod ille qui capit eũ non poteſt
in domo propria retinere, vt dixi in trac quē feci de repræſ. Itē
5 no quod† qñ eſt cauſa publica, ſicut quilibet admittitur ad agē
dũ, ita quilibet admittitur ad capiendũ. Ita dicit tex.hic, qđ qui-
c cũq; ꝑt mittere manũ in Epiſcopum. c Et ſic facit, quod† homi-
6 cidas, & malefactores, & ſimiles fugiētes quilibet poteſt capere.
Item

ADDITIONES.

a Alexand. Vi, aut clam. Facit text gloſſ.& Bar.in l.ſi alius. §. belliſſime ff. quod ui, aut clam.& uide omnino, quæ habes in l.miles.§.qui iudicati ff. de regu. iur. per d. Anto.de Prat. Alexand. Illud intelligo uerum, quando debitor ſuſpectus eſt de fuga, ut uoluit Rom.& dom.meus in l.2.de iuriſd.om iud.& Barto.in d.§. ſi debitorem, & Ang.in l.nemo carcerem.de exac.tribut.Iac.& Bald. & Sal in l. conſentaneum quomodo, & quando iud.uide aliquid per Are.in §.fin. Inſt. de act. in uer.prædicta ſunt uera.

b Præſentare. Adde Bald.in addi.ad Spec.in titu de renun uerſicu pen. & quæ per Fel.in habentur in ca.2.de homi.& quod ibi dixi in apoſt.ubi nonnulla ad hanc materiam.

c Alex Epiſcopum. Vide Bart.in l ſacrilegi § cum in eo.ad l Iul & in l. capite quinto.ff.de adul.in l.quitus.§.qui furem ff.de fur.

7 Itẽ no. hic caſum ad q. Statutũ dicit, quod † arbitratores debẽt
terminare cauſas intra tres menſes, ipſi abſoluunt partes ab in-
ſtantia iudicii, an uideantur terminare cauſam. Tex. hic facit,
quod non, ſed debent condemnare, vel abſoluere, vt hic expreſ
ſe dicit. Nam per abſolutionem ab obſeruatione iudicii, cauſa
8 non terminatur, licet inſtantia perimatur. Item no. hic † caſum,
vbi inſtant. a finitur trib. menſib. ſed regulariter triennio, vt l.
9 properandum. ſ. de iu. in prin. Poſtremo no † caſum, in quo li-
cet ſine iudice propria authoritate in alium ſibi ius dicere. Se-
cundus caſus, & tertius eſt ſ. quando lic. ſine iud. ſe vin l. 1. & 2.
Quartus eſt, de regul iu. l. creditor. Quintus eſt, de neg geſt. l. de
bitor. Sextus eſt, ff. de admi. tu. l. quoties. §. ſicut. Septimus mira-
bilis eſt, quia inducitur in odium illius a quo inducitur, & in
fauorem illius, contra quem inducitur. ff. de pet. hær. l. quod ſi
poſſeſſor. Octauus eſt, ff. de his, quæ in frau. cred. l. ait prætor. §.
ſi debitorem. Nonus eſt, de peric. & com. rei vend. l. 1. §. licet. De
cimus, quando maritus ei, quem habebat ſuſpectum de vxore
ſua, denunciauit ne de cætero deberet habere colloquium cũ
ea, poteſt eum impunè occidere, & in eum ſua authoritate ius
dicere, vt in Auth. vt li. ma. & auiæ. §. fi. Et ſic no. iſtos caſus con
tra regulam l. nullus. ſupra, de Iudæis.

LEX LV.

a **Si quis.** Si Decurio dedit ſe militiæ, retrahetur, nec iuuabi
tur præſcriptione.a h. d.

ADDITIO.

a Ang. Præſcriptione. In gloſſ. etiam 40. annis, niſi ſit præſcriptio annorum 30. infra de cohor in prin & in l. ſi cohortalis. & l. omnes. ſupra de præſcr. 30. ann. & hoc no. ad ſtatuta dicentia, quod in inſtrumentis conſeruationum & decimarum, nulla currat præſcriptio, intelligitur niſi præſcriptio ſit 40. ann. ut hæc gloſſ. & in l ea, alleg pro hoc tex. in l. cum ſatis, in prin. infra de agri. & cenſ. & ibi dixi, Alexan. Per illum text dicit hic Ang quod ſtante ſtatuto, quod inſtrumento cõſeruationis nulla currat præſcriptio, curret tamen præſcriptio 40. ann. facit l. uniuerſas. ſupra ne rei do. uel temp & idem uoluit Ang. in l. 1. de concuſ. & ind. l. uniuerſas alle. gloſſ. in auth. quas actiones. ſupra, de ſacroſan. eccl. facit contra no. per Bar. in l cum ſatis. de agric. & cenſ. & quæ ibi dixi in l. ius emph. infra de fun. l. patri. in fi.

LEX LVI.

1 *Doctor qui legerit per uiginti annos, efficitur Comes.*
2 *Aſſumptio ſpecialis nominis, non facit generale nomen amittere.*

Alexandrinis. Iſta lex eſt localis. Primo dicit, ꝙ decu
riones Alexandrini, etiam ſi ſint ad-
uocati non poſſunt aduocare extra propriam ciuitatem, cum
ibi debeant ſubire munera. Secundo dicit, ꝙ quando aliquis ſu
bit omnia munera ciuitatis, ita quod ſit antiquior Decurio, per
biennium incipit habere dignitatem continuam, & ſic effici-
1 tur Comes, remanet tamen Decurio, h. d. No quod † licet Do-
a ctor, qui legerit per viginti annos efficiatur Comes, aut l. 1. j. de
profeſſo. qui in vrbe Conſtantin. ſi tamen ante erat popularis,
& ſic per formam ſtatuti Ciuitatis ſuæ poterat admitti ad hono
res, & officia, vt popularis, etiam modo admitti poterit, arg. hu-
2 ius legis. Vlt. not. quod † aſſumptio ſpecialis nominis non facit
generale nomen amittere, facit ff. de pact. l. iuris gentium. §. quod
fere. tene menti perpetuo, quia ualet ad multa.

ADDITIO.

a Alex. Comes. Adde Aret in l. ſi fundum § ſi de leg. 1. Adde Bartol. in j. conſt. Cod. Menoch. Tiraq. de nobilitate. cap. 6 nu. 48.

LEX LVII.

1 *Statutum factum a Prioribus Ciuitatis, quod Poteſtas non poſſit proce-
dere per inquiſitionem contra officiales per eos deputatos, ad faciendũ
monſtram militum Poteſtatis, ualet.*

1 **Quinque.** Hęc lex & ſequens ſunt locales. Facit ad quę
ſtionem, † Priores habẽt arbitrium ſuper bo
no ſtatu ciuitatis, modo elegerũt quoſdam ſuos officiales, qui
haberent uidere monſtras equorum, & militum Poteſta. & Ca
pitanei, & fecerunt ſtatutum, quod contra eoſdem non poſſet
Poteſtas, & Capitaneus procedere per inquiſitionem, quæro,
an tale ſtatutum valeat. Facit hæc lex quod ſic, cum hoc perti-
neat ad bonum ſtatum Ciuitatis, quod no.

LEX LIX.

1 *Superior tenetur confirmare electionem factam ab inferioribus, niſi ele-
ctus eſſet indignus.*
2 *Partes poſſunt adire iudicem, ut confirmet contractum ab eis factum, &
facere tenetur iudex, & quomodo hoc procedat ibi.*

a **Si quos.** a Legitur duob. mod. Secũdum primũ. h. d. † Su-
1 perior tenetur confirmare electionẽ factã ab in-
feriorib. Hoc intellige, niſi ille electus eſſet indignus, de quo ſu-
perior, ad quẽ ſpectat ꝯfirmatio, põt inquirere, vt extra, de elec.
c. 3. Ad quod facit ſ. de defen. ciui. l. defenſores. & in Auth. de de
2 fen. ciui. §. interim. Secundũ ſecũdam lec. h. d. † Partes poſſunt
petere a iudice, vt cõfirmetur ꝯtractus ab eis factus, licet eorũ con
ſenſus ſufficiat, & ad hoc faciendũ iudex tenetur. Et not. hunc
caſum, qui non reperitur alibi, nec vnquã uidi niſi mõ. Ex qua
lect. no. ꝙ partes poſſunt petere a iudice ꝯfirmari ꝯtractũ, de quo
plene p Inn. extra, de cõfir. vtil. vel inuti. c. de cõfirmationibus.
& ibi videtur tenere, quod in contractibus iuriſgentiũ hoc nõ
ſit neceſſe. In aliis aũt ꝯtctibus ciuilibus ſic. Mihi autem vr̃, ꝙ in
omnibus caſibus in quibus dubitatur, an quis poſſit ꝯtctũ pete-
re infringi, quod põt pars petere confirmari, ſicut dicimus ĩ ſẽ-
tentia, quã quis põt petere cõfirmari, vt d. c. de confirmationib.
de confir. util. uel inut. Dixi plene in l. ſi expreſſim. ff. de appel.
Pro hoc eſt caſus hic, & in l. Iulianus §. ſi qs colludente. ff. de ac.
emp. Pro hoc optime facit c. fi. extra. de trãſac. ubi petitur trãſa-
ctio & ſimiles ꝯtctus ꝯfirmari, hoc autẽ ſuggerit ęquitas. Quid
ti. ſi timeo ne altera pars pp aliquã cauſam petat ꝯtctum reſcin-
di, ut propter deceptionẽ, & ſimilia, quare non licet mihi pete-
re confirmari; Certe non uideo quare non liceat. Hæc autem
requirerent altiorem indaginem, tene menti, quę dicta ſunt.

ADDITIO.

a Alexand. Si quos. Et ſic videtur velle Bart. quod ubi interuenit decretum in tranſa transactio illa non poſſit reſcindi. Sed an hoc caſu locum habeat l. 2. ſupra de reſcindi uendi. Bar. ibi in uer. quæro verum hæc lex, etiam tenet quantum ad rei ualorem, quod non habet locum illa lex, ſed quantum ad æſtimationem illius dubii euentus litis. Et hoc idem firmat Bal. in l. ordo. de excep. rei iudi. ſed contra Bart. do. Flo. in d. l. 2. alle. tex. l. quod ſi deferente. ff. de dolo. & l. ſi quis ſuperſtite eo. ti. & hoc etiam contra Bar. tenet Inn. in c. cum cauſam. de empt. & uendi quod imo d. l. 2. habeat locum in tranſactione quantum ad rei ualorem, imo, nullo modo habet locum ſecundum Bal. in d. l. ordo, qui indiſtincte contra Bar. tenet & dom. Flor. per dicta tua, adde Bar. in l. ſi quis cum aliter. de uer. obl. uide do. Alex. de Imo in ſuo conſ. 64. vbi concludit d. l. ſecundam non habere locum in cõtractu tranſactionis, & ibi multos, & infinitos Doct. alle. in ea. in ver. quid enim. De hoc tamen Bal. in c. 1. de controuer. inueſtit. & in l. nam ita diuus. de adop. gl. & Ang. in l. de pupillo, § qui operas de ope. no. nun.

LEX LX.

1 *Seruire per ſubſtitutum quando quis poſſit.*

1 **Nullus.** † Non poteſt quis ſeruire per ſubſtitutum, niſi ad
a hoc habeat priuilegium, vel ſit illuſtris. a h. d. No.
b ꝙ non poteſt quis ſeruire per ſubſtitutum, b de quo no. per glo.
in l. qui quis. la 1. ſup. de epiſ. & cler. & ff. de verb. obl. l. continuus.
c §. ſi ab eo. facit l. inter artifices. ff. de ſolu. & quod ibi dixi. c

ADDITIONES.

a Alex. Vel ſit Illuſtris Bal. hic dicit per hunc tex quod executor alicuius vltimę voluntatis relictus in teſtamento non poteſt executionem alteri committere, niſi eſſet perſona Illuſtris, puta Epiſcopus, uel Cardinalis, ſecundum eum. facit quod ſcripſi in l. pen. de priua. agen. in rebus.

b Subſtitutum. Sed quid de Doctore, an poſſit per ſubſtitutum legere inuitis illis, quib. operas ſuas locauit, ui. Fel. in cap. 1. de ſum. trinit. Item quid ubi ſit electa induſtria perſonæ, an quis poſſit per alium expedire, uide per eum in c. uno delegatorum de offic. dele. Tu uide de hoc plene per Ant. Cors. in ſingu. ſuis in uer. ſubſtitutus, incip. uolens ſeruire per ſubſtitutum.

c Ang. Ibi dixi. In text. ibi, periculo. No. quod ubi quis poteſt ſeruire per ſubſtitutum, ſemper debet ſubſtituere periculo ſuarum facultatum. Adde quod no. infra, eo. l. neminem & ff. de admi. tuto. l. decreto.

LEX LXI.

1 *Ciuitas Peruſina non ſubeſt Imperio, nec Eccleſiæ.*

a **Neque.** a Ad euidentiã ſcias. ꝙ filii nati ante dignitatẽ nõ
excuſantur a Curia, arg. l. fi. j. eo. Fallit hic in Do-
rotheo, & Ireneo, vt hic eſt caſus, & h. d. lex quæ dicit, ꝙ filii q
non ſequuntur patris conditionem, ſequuntur matris condi-
tionem, non habet locum in filiis, in qbus hoc ſpeciali priuile-
1 gio ꝓceditur. h. d. Facit hæc lex, ꝙ † Ciuitas Peruſina non ſubſit
Eccleſiæ, nec Imperio. Et ſi dicas, quicquid nõ ſubeſt Imperio,
eſt ſub eccleſia, ꝯcedo, niſi Ciuitas aliqua non ſubſit Eccleſiæ
ex priuilegio conceſſo, ſed ciuitas Peruſina eſt huiuſmodi, nã
Imperator donauit eam Eccleſię, ſeu permutauit cum ea, & ex
priuilegio eccleſia liberauit eam.

ADDITIO.

a Ang. Neque. No in iſto prin. quod in fauorem certæ perſonæ poteſt fieri lex ſpecialis, & ſingularis. ita quod non habeat locum in aliis. Concordat infra eo. l. Doctum. & etiam in odium uidetur, quod poſſit fieri ad utilitatem Reipublicæ, l. uenditor. §. ſi conſtat ff. communia prædio. & ibi plene per Cyn. in addit. ſuis, niſi talis lex eſſet contra contractum celebratum per Rempublicam cum priuato, quia tunc cum Reſpublica ſit obligata priuato, non poteſt ipſamet ſuam obligationem diſſoluere per ſuam legem, ut l. quod ſemel. ff. de decret. ab ordin. faci. & per Doct. Ang.

LEX LXII.

a **Si ille.** a Duo dicit. Qui eſt obligatus Curię ratione originis,
eam declinare non poteſt, & ſi Curia non moleſta-
uerit patrem, filium moleſtare non poterit. h. d. Not. ꝙ ſi pater
alicuius habitauerit in aliqua uilla, & ipſe non fuerit uocatus
ad munera, quod filii eius inquietari non poſſunt. h. d.

ADDITIO.

a Alex. Si ille. Dicit Ang. in l. 5. ſupra, de his, qui latrones occult. quod ex iſto tex. & d. l. 5. ſunt aſſumpta illa uerba, quæ ponuntur in ſententiis maleficiorum, dũ dicitur, ſub examine domini Poteſtatis iudicis maleficiorum. de quibus per eundem Ang. in §. omnes uero maleficiorum. in Auth. de litigioſis. ubi dixit, quod per talia uerba dicitur iudex maleficiorum etiam conſenſiſſe ſententiæ, in tantum, quod ſi quid mali acciderit ipſe etiam tenetur in ſyndicatu, de quo per Aret. late in ſua practica maleficiorum in uerbo, de conſenſu omnium, & in uerſicu. ſub examine domini.

LEX

LEX LXIII.

Doctitii. Primo concedit priuilegium Doctitio, ſecundo dicit quod Illuſtris dignitas liberat quem a curia.

LEX LXIIII.

1 *Seruiens per ſubſtitutum, hoc facit periculo ſuarum fortunarum.*

Neminem. Primo ponit certas dignitates, quæ non liberant a curia Secundo indulget priuilegiũ vt poſſit quis ſeruire per ſubſtitutum. Tertio dicit quod nõ habet locũ in his, qui habent dignitatem ante Imperatorẽ conditorẽ præſentis legis Quarto ponit quaſdam dignitates, quæ omnino liberãt a curia Secũda ibi, ne tamen. Tertia ibi, eos uero. Quarta ibi, hos autẽ. Not. in ver. nec tamen † quod eo caſu,
1 ro. Quarta ibi, hos autẽ. Not. in ver. nec tamen † quod eo caſu,
a quo quis poteſt ſeruire per ſubſtitutũ ·hoc debet facere periculo fortunarũ ſuarũ. facit ff. de admini tuto. l. decreto. No. quod hęc lex determinatur per ſequentem.

ADDITIO.

a Menoch Per ſubſtitutum Ruy conſ. 161 nu. 17a lib. 1.

LEX LXV.

a *Lex facta in priuilegium alicuius, ſtatim incipit habere effectum.*

Diuæ. Primo repetit verba præcedentis conſtitutionis ad literam. Secundo caſu determinat. Secunda ibi, is enim. No. ex iſto fin. φ licet regulariter conſtitutio noua non ſumat effectũ, niſi poſt duos menſes, vt in Authen. vt nouę cõ-
1 ſtõnes tamen † ſi lex eſt lata in priuilegiũ alicuius, ſtatim inci-
a pit habere effectum. ᵃhoc dixi in l. 1. s̃. de ſumma Trinitate & ſi de catholica. in l. omnes populi. ff. de iuſti. & iure, in quęſt. quã feci, a quo tempore ligent ſtatuta.

ADDITIO.

a Alex Effectum. Per iſtum textum. Bar. in l omnes populi in q 5. principali infert, quod ſi ſtatutum dat præmium capienti bannitum, capiens habebit præmium, etiam ſi ignoret de ſtatuto, quia ubi ſtatutum confert commodum, ſtatim operatur effectum ſuum, & prodeſt etiam ignoranti ut hic, quod intelligit uerum, ſi ille qui capiebat, ſciebat eſſe eum bannitum, alias non uidetur ſua opera captus, arg. l. ſi is qui § quod ſi ſeru. ff. de acq. rer do ſed contrarium tenuit Bartol. quod præmium quæratur ſolum ſcienti. l. fin. de condi. prius & l. qui abſenti in prin ff de acq. poſſ. pro cuius ſolutione uide Matth. in repe. l. omnes populi. i uer. ro. dicit hoc Barto uide Bar & quæ ibi ſcripſi in l. 3. ſupra de delatoribus Item per iſtum text. dicebat Abb. ut refert Ro. in l. ſi quis in grat. §. de his. ff. ad Syll, quod ſtatutum pœne imponens pęnam offendenti Decurionem, uel Antianũ, habet locum in Antiano de proximo remoto Facit l. ſi. ff. eod tit l fruſtra. ſupra de ſent. paſſ. ſed Ro. in d. §. de iis determinat contrarium, cuius opi. uidetur ſequi Are. in trac de maleficiis, in uerbo Caium Sempronium.

LEX LXVI.

1 *Caſus repertus ad aliquid faciendum ultra certos modos ad id inuentos, non uidetur de illis.*

Curialibus. Primo ponit intentionem conditoris pręſentis legis. Secũdo ponit ſuum ſtatutum connumerando duodecim dignitates, quæ liberant a curia. Tertio remouet omnes alios modos, per quos contingebat liberatio Secunda ibi, ſi quis. Tertia ibi, ex quo autem. No. quod quandocunque ſunt certi modi ad aliquid agendum, vel tol-
1 lendum, † caſus vltra dictos modos repertus non videtur de illis, vt hic, argum ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. l. patre furioſo. dic vt ibi dixi.

Si ſeruus, aut libertus ad Decurionatum aſpiraue. Rub.

LEX PRIMA.

SI libertus. Libertus quãdo habet ius annulorum aureorũ, nec eſt reſtitutus natalibus, cum pęna remouetur a Curia. h. d. Dicit gl. quod hęc l. hodie corrigitur, cum per ſolam manumiſſionem conſequatur ius annulorum aureorum, per auth. ſed hodie. ſup. de iure aureo. annulor. quæ ſumitur in Auth. vt liberti de cętero. in prin.

LEX II.

1 *Tabellionatus officiũ non eſt dignitas, niſi tabellionatus Cur a Principis,*
2 *Diſpenſare ſuper defectu perſonæ electi, quando quis præſumatur.*
3 *Iudex quando poſſit ſe excuſare allegando infamiam.*
4 *Fama publica dat iuſtam cauſam credendi.*

Præſes. Si ſeruus ſcienter patitur ſe ad dignitatem uocari, remouebitũ, & punieti: ſi autem ignorãter, reuocabitur tñ h. d. Opp l. s̃. qui mili. non poſſ. l. pe. & fi. Sol. hæc l. determinatur per illam ſi fuit ſciens intra 10. dies Op. infra de tab, l. generali. Sol prędicta l. loquitur quando non ad dignitatẽ vocatur, ſed qñ ad munus, ſeu ad officium. Ita dicit gl. & ſic tene
1 quod † officiũ tabellionatus non eſt dignitas, a tene menti. Item
a not. in d. l. pen. & fi. quod eſt verũ, arg. s̃. tit. j. l. vniuerſos niſi eſſet tabellio curię Principis, arg. s̃. ti. j. l. neque Dorotheũ, & s̃. de mã. princ. l. . Opponit quod ex dignitate efficiatur liber. l. Barbarius. ff. de off. prętio. Sol. Ibi loquit in populo Romano, q potuiſſet facere ſi ſciuiſſet, hic vero erat elect⁹ ab ordine decurio
2 nũ q nõ põt facere eum liberum. Ex quo no. quod † quãdo defectus eſt in pſona electa, talis ſuper quo eligens poterat diſpen
b ſare, præſumit diſpenſare, ᵇſi ſcit, vt l. quidam cõſulebant. ff. de
c re. iu. no. s̃. de nup. l. Imperialis. uel ſi eſt veriſimile, ᶜ quod diſpẽſator ſciret, vt l. Barba. pręall. Si autẽ diſpenſare non poterat, vi-
d tiatur electio, vt hic. ᵈEt p hãc l. poteſt reprobari opi. Inno. quæ
3 dicit quod † iudex non poteſt ſe excuſare allegando infamiã ni
e ſi opponatur ab alio, per l. nec infames ſupra titul j. & hoc no. in cap. ſciſcitatus. extra, de reſcr. Vnde vides, qđ iſte punitur, ſi patiatur ſe eligi indignũ, debet. n. manifeſtare cõditionem ſuam, Tex. eſt vna cũ gl. ff. de re mil. l. qui cũ vno, §. a. & 3. Nec obſtat l. nec infames. quia dico qđ infamia non eſt immunitas: nõ. n. poteſt dicere debeo eſſe immunis, quia ſum infamis, ſed dẽt dicere, non poſſum eſſe iudex, quia ſum infamis. & hoc eſt verũ, ſi eius infamia eſt cognita per aliũ, quia fuit cõdemnatus, alias non debet ſuã turpitudinem manifeſtare, vt l. & eleganter. §. j. ff de pig act. & l. q iuraſſe, §. ſi pater. ff. de iureiur. & ibi dixi. Itẽ
4 not. † φ iuſta cauſa credẽdi eſt fama publica. quod facit ad multa, & maxime ſi accuſator non probat maleficiũ, reus vero pro
f bat ſe non cõmiſiſſe malefic. ſi. & publica fama erat, ᶠquod iſte commiſerat maleficium, qđ excuſatur a calumnia & falſitate: quod eſt verum, niſi tempore accuſationis eſſet publica fama in contrariũ, nam tunc ſequens fama tollit effectum primæ, vt l. 2. §. j. ff. qs ord. in bono poſſ. & facit l. ſi. ff. de hære. inſti. Et hoc uult dicere text. hic, dũ dicit, habetur, &c. intelligitur tũc cum fuit electus facit ſupra, de teſt. l. j. & not. gl. hic in ſi. hæc omnia tene menti.

ADDITIONES.

a Alex. Loſeus Non eſt dignitas. Adde Bar in ſuo conſi. incip. Ser. Ioan. de Caſtro Durau, & in conſi. 174.
Alex. Non eſt dignitas. Vide aliquid per Bar. de tabular. l. ſi & per Bart. in d. l. eandem. Ad l. Iuli. repet. Adde quod dr officium non dignitas, vt eſt text. in cap. ſicut ne cleri. uel mona & in c. ut officium. in 6. ad cõſcribendas, de hær. lib. 6. Sed fallit in caſu hic per Bartol. poſito, & ideo dicit Ang no. in conſil. 32. quod ſtatutum requirens promotum ad officium debere ſoluere gabellam, comprehendit etiam tabellionem, & ideo tenebitur ſoluere gabellam, quod non procederet tamen in tabellione Principis, per no. per Bar. hic. Et adde, quod officium notariatus eſt ars, l. medicos infra de profeſ. & med ubi ſcientia legalis magiſteriũ. dixi poſt Bart. in l. 1. ad l Iul. repe.
b Diſpenſare. In ea l. in uer. ex quo no. adde Bar. & Ang in l. quidam conſulebant, de re iudi. ſi diſpenſans eum promouit. Secus ſi alium actum faceret, quod non videtur cum inhabili diſpẽſare, ſm Imo. ibi, per Cle. ſi de ſent. excom. Adde Ang. in l. libertus aduerſans ff. de in ius uo. per illum tex. uide Imo. in d l. quidam. adde Bald. in l. Imperialis. § ſi miles ſupra de nup. per illum text ubi dicit, ſi Papa promouet ſpurium in Epiſcopum ex certa ſcientia, uidetur eum legitimare, per tex. in d l. quidam. & in l. Barbarius.
c Alexan. Si eſt ueriſimile. Adde quod ſi ſciuiſſet ipſum ſeruum, ueriſimile eſt, quod ei libertatem donaſſet, ex quo uocauit eum ad dignitatem.
d Ale. Vt hic. De hoc dic, ut per Inn. in c. ueniens. de fil. præsbyt & per Bartol. in l. quidam conſulebant, ff de re iudi. Facit quod no. gl. & Doct. in l. ſi ſupra ſi contra ius, uel uti. pub. & uide quę no. gl. & Io And in c. 2. de ſchiſ. & in cap. 1. de ęta. & quali in 6. & tex. in l. etiam Vlpianus. ff. de excu. & Pet de Anch. in cle. 1. de præb. & gloſſ. in c literarum. in prin. uer. canonici. & gloſſ. in uer. literarum. de reſcrip. lib. 6. per Ang & Imo in d. l. quidam conſulebant.
e Allegando infamiam. In ea l. in uerſicu. & per hanc. l. adde quod dicendo ſe infamem, non excuſatur, Imo. in l quidam conſulebant, ſupra, alle.
f Publica fama erat. In ea l uerſicu. item no. & ideo ſolent dicere teſtes eſſe famam de teſtificatis per eos, de quo in d. l. ſi mater. ne de ſta. def. & in c. illud & ibi no. de præſum & l. de minore in ſi de q.

De prædiis Decurionum ſine decreto non alienandis. Rubrica.

1 *In Italia Conſiliarij, & Decuriones vendunt res ſuas libere.*
2 *Decretum quando petitur interponi, debent cauſæ ſigillatim exprimi, & ſolenniter probari, & nu. 3.*
4 *Decretũ iudicis interpoſitum in contractu venditionis, quod tollat remedium l. 2. de reſcin. vendi. Item tollit exceptionem doli, uel metus.*
5 *Occulte dicitur fieri, quod fit ſine decreto, quãdo decretum eſt neceſſariũ.*
6 *Emptor ex contractu nullo non lucratur fructus.*

SI quis. Decuriones nõ poſſunt uẽdere bona immobilia ſine decreto, alias ñ valet vẽditio, & emptor pdit pretiũ, & reſtituit rẽ cũ fructibus. h. d. Ante oĩa ſciẽdũ eſt, qđ ibi iſtas leges vſus nõ approbauit.
1 † In Italia. n Decuriones & Cõſiliarii vẽdũt res ſuas libe-
a re, ᵃput eis placet. Dicit tñ gl. no. qđ † qñ petit interponi decretũ, dẽnt cauſæ ſigillatim exprimi, vt hic, & l. magis puto. §. nõ paſ-
a ſim. ff. de reb. eor. † Itẽ no. quod † dictæ cauſæ debent ſolẽniter
3 probari, alias nõ tenet decretũ, ut l. j. §. hæc uerba. ff. ne uis fiat
b ei, & l. cũ uero. §. ſubuentum, de fideicom. lib. ᵇ Item not. quod
4 † decretũ operatur, ne quis poſſit conqueri de deceptione vltra dimidiam iuſti pretij, vt hic in textu. not. ibi, ut nec immoderatus uẽditor, nec emptor cuius ſit conditionis inueniatur iniuſtus: & ad hoc eſt neceſſaria ꝯfirmatio iudicis, vt habuiſtis in l. ſi quis ſpontaneos. ſupra, titu. 2. Itẽ operatur decretum, ut quis non

ADDITIONES.

a Alexan. Eorum. Vide de hoc Bal. in c. 1. qui feu. dar. poſſ. & quod no. in l. quicunque. § ſi de publi.
b Ale. De fideic. lib. Illam l. alleg. Bal. in l ſi in octauo contrario. ſupra de edi. di. Adde quod proteſtatio iudicialis ſemper debet continere cauſam, alias non ualet. uide ibi per eum, & quæ habentur in l. non ſolum § morte. ff. de oper. nou. nunc.
• Menoch. Iaſ. conſi. 54. nu. 3. in ſi lib. 1. & conſ. 119. col. 2. cir prin lib. 1.

a non poſſit de dolo, vel metu conqueri,ᵃ vt h c. Item ſi fiat in pͤ-
b ſentia conſanguineorum. vel amicorum. ᵇl.tranſactionem ſ.
5 de tranſ.& l.nõ eſt veriſimile.ff.quod met.cau.Item no.q̃ †oc-
c culte dicitur fieri,ᶜquando aliquid fit ſine decreto,quando de-
6 cretum eſt neceſſarium,ᵈ vt habuiſtis ſup. de his, qui ex pu.ra-
d tio.l.2.& ibi dixi.Item no.quod† vbi contractus eſt nullus, em
e ptor non lucratur fructus,ᵉvt habuiſtis ſup.de fide inſtr.& iure haſtæ fiſc.l.1.in fi.& quod ibi dixi.

ADDITIONES

a Conqueri. Adde Bal.in l.iubemus C. ad Treb. & Paul.de Caſt. in conſ.57. & And. Barb.in ſuo conſil.inci Primo die,&c.quod eſt poſt conſil. Ale.53.4.par.

b Item ſi fiat in præſentia conſanguineorum, uel amicorum. Adde an decretum iudicis, de quo hic, ſuppleat conſenſum conſanguinei, uel amicorum per ſtatutum requiſitum quando nolunt conſentire, uide Bald.in rubr. ſupra de contrah. emp.q.24.Et quid ſi per ſtatutum requireretur conſenſus & decretum iudicis, no.idem in l.ſi fururiſi ſupra de nup & Aut Cor. in ſing luis, in uer. conſenſus,

c Alexan.Occulte dicitur fieri. Quid dicatur occultum, uide per Bal.in l.eaqu dem, de accu.& ibi dixi Et ad Bar.adde eund.ē in l.ſciant.ſupra,de his,qui ex pu.ratio. & tenet gl.in c.ſi.in uer.clandeſtino.de cland.deſpon par Ange.in l.in tacitus in prin de le.3 per Bar.in l.non intelligitur in §. tacita. de iure fiſci per Bartol. in l. pupillus.§ ſi de auth.tuto.

Menoch Crau de antiq temp.4 parti.4 par.nu.5.6.

d Alex Decretum eſt neceſſarium. Videtur glo in contrarium.l.ſi quidem. de præd. min.uide ibi Bar niſi dicas,quod ibi erat minor, & ſic illud decretum non confirmabat contractum, ſed certe etiam hic ad ualiditatē contractus requiritur authoritas iudicis,& uide d. m.M.in l.pacta nouiſſima ſupra de pac & uide Bart. & Bal.in l.3.ſupra de præſcr.30.ann. An autem hoc ſit uerum ſi non admittatur probatio in contrarium Io.de Imo.& Mod.in l.ſi quis cum alter de uerbo. obl. tenent,quod admittatur iuxta materiam l.ſiue poſſidetis.de prob.quod tamen latius proſequere in d.l.ſi quis cum alter.de uer obl. Adde Specu. in tit. de emp & uend.§ nūc dicen.lum teſtat.uer.& breuiter ſcias,ubi dicit,quod ſemper pſumitur pro decreto iudicis,quod omnia requiſita interuenerint. quod uoluit etiam Bald.in l.cum hi § prætor.ff.de tranſ & l. quæcunque.ſupra de bo. quo lib & in l.ſi de præd min.Facit ad hoc l. ab ea parte. de prob. &c. in præſentia extra eo. Bald.in l.cam te de proba.& l.1.§.quod obſeruari,de iur cal.in uer quarto de iſta q.uide in conſil.do. Alexan.nu.4.in uer.no.pulchram limitationem ad l. 1.ſupra de reſcin uen. Sed contra hanc poteſt adduci text. in l. ſi quidem. ſupra de præd. min ubi minor reſtituitur aduerſus contractum ſuum cum decreto.Sed forte poteſt reſponderi ſecundum quod dicit gloſſ.in l.aut prætor § quod tamen.ff de minor.uidelicet quod tex.d.l.ſi quidem,loquitur in uenditione neceſſaria, puta cauſa rei iudicatæ,ideo non mirum ſi facilius reſtituitur minor. Secus autem in uenditione uoluntaria,in qua ſi iudicis authoritas interuenit, non reſtituitur cogita de ratione diuerſitatis,adde ad eo,quod dicit hic Bartol Bald. in l. ita ula. ſupra de tranſa.& cum opi. Bartol hic tranſit do.Abb in cap.dilecti. ad fin. de emp & uen.ſed Bald.tenet contra Bar.ut l.2.ſupra de reſciſ.uen in lect. & repe & Imo. & Ro in l.ſi quis cum alter,& do.Abb.in cap. non ſam.de emp & uend. tenent etiam contra Bartol.quia licet decretum excludat præſumptionem deceptionis, non tamen excludit probationem in contrarium, ſicut in minore uendente cum decreto,tamen auditur in reſtitutione,in l.ſi prædium, & l.mihis puto. §. pe. de reb.eor. Ad idem ſecundum do.Abb.in c.ſi de reb eccl non alie.in 6. cum epi. Bartol.tranſit etiam Ang.hic

e Ange.Non lucratur fructus. Hoc uerum de extantibus,ut hic. An autem teneatur de conſumptis,dic ut l.ſi fundum ſupra de rei uend.

LEX II.

Nec venditio. Vēditio rerū, & liberatio debitorum ad Curiā pertinentiū nō dēt fieri ſine decreto Curię,& quicquid redigitur,dēt reuolui ad Curiā, & eodē mō debēt fieri locationes. Scire debes qđ lex pcedēs,& ſequens,loquuntur de uēditione rerū Curialium, hæc lex loquitur de vēditione rerū ipſius Curię hoc eſt totius Collegii. Hoc
a pmiſſo caſus eſt clarus. Gl.primaᵃfacit multas remiſſiones,quā no.ſ.quaſr vēdanē res Curiæ,& res eccleſiæ, & ſimiliū locorū.

ADDITIO.

a Ang Glo 1.No ex iſta gl.omnes,in quib.eſt neceſſe decretum interponi, cum eorum res uenduntur Item adde alium ſ.minorē, cuius res ſine decreto non alienatur ſup.de præ l min per totum,niſi in caſib.quando decreto opus non eſt In eadem ibi,ied Pla.no.iſtam opi.Pla.quod licet curatori ciuitatis poſſit ſolui, & ſolutionem recipiendo liberet debitorem, tamen tunc eſt neceſſe quod decretum iudicis interueniat,per hanc l. De quo per Doc.in l.ciuitas.ff ſi cert.pet.a. Et per hoc dico quod procurator conſtitutus ad exigendum, non poteſt confitendo liberare debitorem domini,niſi forte decretum iudicis interueniat Ideo ſem per ſis cautus,ut decretum facias interponi Et licet in præiudicium fiſci, uel domini talis confeſſio nihil operetur,tamen operatur in præiudicium confitentis, ſ.de conuent.fiſ.deb.l.2.& 1.3 & ibi dixi,ſupra de fid.inſtr & iure haſ. fiſ & ſup. ne fiſ.rem quam uen.euincat.l.3.facit quod no.ff de pub.l.fi. §. ſi quis profeſſus,

LEX III.

1 *Verbum, uenditio, in caſu huius l. ſtricte accipitur, & eſt ſpeciale.*
2 *Precium proprie adaptatur ad contractum uenditionis,*
3 *Cauſę cognitionem requirentia delegari non poſſunt.*
4 *Inſtrumenta, quæ celebrantur per Conſilium Ciuitatis, debent dicere, cōuocato Conſilio ad ſonum Campanæ, in quo fuerunt oēs, vel maior pars,*
5 *Sententia iudicis requiritur in confirmatione uenditionis.*
6 *Confirmare eſt decretum interponere.*

Curiales. Decuriones nō pñt vēdere ſine decreto, alios aūt ɔ̄ctus non prohibentur celebrare.& decretum non poteſt interponi ſine conſenſu maioris partis Decu-
a rionū.ᵃNo.q̃†verbū,vēditionis,hic accipitur ſtricte,qđ eſt ſpe-
1 cialiſſimū, vt dicit gl.alias ſecus,vt l.ſtatu liberi.de ſta.liber.No.
2 q̃†verb.preciumᵇproprie ad ɔ̄ctum emp.referi: ɔ̄ in l.2.§.1.ff.
b de ɔ̄h.emp.& qđ no.in l.3.§ pe.ff.de ſuperfi. qđ tñ examina,vt
c dixi plenè ī q quā diſputaui,q̃ incipit,Publicanus quidā,&c.ᶜ
Dic ergo qđ Decuriones,quorum requirebatur cōſenſus, uel Præſes,cuius requirebatur decretū, uolebāt ab emptore aliqd ſolui nomine eius,vel ratione perſonæ. uel cauſæ, uel ad ludū theatralē,ſicut dicimus,quod domino ſoluitur aliquid qñ conſentit emphyteutæ,vt l.fi.ſ.de iure emph. qđ hic Imperator pͦbat.Quæro,quid vult dicere tex cū dicit,nec ex tabella decretū
3 recitari,dicit gl i.per delegatū,quia†cauſę,quę cognitionē deſiderant,nō pñt delegari,vt l.nec quicquā.§.ubi decretum. ff. de offi.procōſ.ſed recordor me aliter inueniſſe hūc text. poſitū in quibuſdā ſcriptis antiquis,ſ.quod olim ɔſueuerūt uocari Decuriones ad ſonum tabellę,ſicut facit eccleſia die Veneris ſancti. Dicit ergo Imperator,qđ non ſufficit decuriones eſſe uocatos ad ſonū tabellę,niſi ſaltem duę partes ſint pręſentes. Vnde facit
4 qđ †non ſufficitᵈin inſtrīs.ſi dicatur, cōuocatis & ordinatis de
d curionib.ad ſonū campanę,&c.ſed requiritur quod dicatur in
e quo fuerunt oēs,uel maior pars,ᵉvt ſ.iii. proxi.l. nominationū. An autē nomina Conſiliariorum debeant ſcribi,dixi in l.1.ff de albo ſcriben.& ibi vide quæ dixi. Item no. quod ex hac l. datur materia inueniēdi fraudes,vt poſſint decuriones in fraudē donare,uel permutare,de qua fraude ſi cōſtaret nō valeret actus, alleg argu.l.ſed Iul.§.mutui.ff.ad Maced. ſed qa actus hu9 alienationis cōſtare nō poterat,& curiales nimis depauperabanē, facta eſt hodie vna ɔſtitutio, per quam omnes actus huiuſmodi alienationis ſunt prohibiti fieri ſine decreto, vt in Auth de nat lib.cu.depu.§.ɔdem. col.4. quam conſtitutionem quidam libri non habent,& gl.de ea non facit mentionem; vnde pone hic vnam authen.quam ibi trado per hæc verba quæ ſequunt. Hodie venditiones ſimplices, & omnem actū alienationū immobiliū contingentem,vult noua conſtitutio decreto ſubiace
5 re,exceptis donationib.propter nuptias.Item no in fi.l †ad cōfirmandū venditionem, præferri ſententiam iudicis, qđ facit ad id quod dixi.in l.ſi quis ſpontaneos.ſ. tu. 1.facit etiam quod in decreto ponantur hæc verba, Dictus iudex dictam ſententiā
6 confirmauit,& ſuam authoritatem interpoſuit.† Confirmare enim eſt decretum interponere, vt hic in ſi quod tene menti, & dictam authen.quilibet veſtrum ponat in libro ſuo.

ADDITIONES.

a Decurionum Vide per Bartol in l 2.ſupra,de uſu pro emp.& quod no. Imo. in l. filiusfa in § diui,ff.de leg 3.

b Menoch. Precium Late Dec.conſ.160 col 1.

c Quidam,&c. Adde ad hoc tex iuxta fi.ff de contrah emp & adde quod ubi eſt precium,ibi intelligi.eſſe uenditio,ut uoluit gl.hic in uer intelligi & no.Bald. in l.ſi culpa ff.de rei uen.uide Bar.in conſil.incip In Chriſti nomine amen , ſuper primo puncto dico gabella. Adde tamen quod aliquando emptio , quæ habet precium ponitur pro locatione,& hoc quando emo aliquid annuatim , uel ad certum tps,tm Bar in l cotem §.qui maximos.ff.de pub.& ibi ſumpſi. Item adde not. Bal in l.qui te patris.ſupra unde lib.quod ubi Princeps recipit precium pro feudo,& reſcriptum dicit,indulgemus tale feudum,præſumitur uenditio , adeo qđ non poteſt amplius uaſallus feudo priuari. Cui adde in materia text. & ibi gl. in l.ſi quis ante.ff.de acqu.poſ ubi uerum pretium nedum refertur ad uenditionē, ſed etiam ad locationem. Adde l apud Celſum,§.ſed cum , de doli excep. & in l. dotem.ff.de iur dot.& ibi dixit Bald. quod ſtante ſtatuto quod de pretio cuiuslibet rei deducto in contractu,ſoluatur gabella : quod ſtatutum prædictum reſtringitur ad contractum uenditionis.Quod tamen intellige,ut ibi habes per eum, & quod in dubio,ubi ſit mentio de precio,præſumitur emptio & uēditio , tenet Bal in l Gallus.§.& quid ſi tantum.ff de lib & poſth ubi alle.glo.in l.illicitas , de off Præſi.niſi eſſet precii quantitas parua,quia paruitas precii facit præſumi donationem ſecundum eum,per l.1.&.i in gl.ff. de ſuperficieb. uel niſi omnino continetur alia expreſſio ſtyli,ut in ceſſione pro aliquo precio, ſecundum Io. An in add.Spec in tit.de ceſſio.act.in add.quæ incipit , rigoroſum , de quo per Bald.omnino in l.pro diuerſis,in l.Catus.de inter. act. ubi dicit quod niſi probetur certum pretium,non eſt probata uenditio, quod not. Quæro circa ſecundam partem,quid uult dicere text.quod ille,qui comparauit,non debet diſpendium habere ratione perſonæ,uel cauſæ, uel theatralis liberalitatis Dicit gloſſ. quod emptores talium prædiorum aliquid conuenerant dare ad ludum theatra. Hoc non placet,quia ſi conuenirent dare ad ludum,licite deberent dare , ut l. legatum.ff.de uſuf leg.

d Menoch Sufficit Afflict.deciſ.245.nu.10.11. Ruy.conſ.45.nu.3.lib 1.

e Alex Omnes uel maior pars Quæ partes conuocandorum requirantur in Collegio, uel Vniuerſitatis conuocatione,adde l.mult.& ibi glo.& Bald ff quod cuiuſque uni & de hoc uide in l.1.ſupra de albo ſcri.& Spe in tit. de Synd. in princ. idem tenet Dicit tamen Ang.ibi,quod ſtatur notario dicēti Collegio interfuiſſe duas partes,alle.Io.And & ibi per eum in l fi.de oen.re.ciui.

Quando, & quibus quarta pars debetur ex bonis Decurionum, & de modo diſtributionis eorum. Rubrica.

De prima parte Rubricæ tractatur in l.1. & 2. de ſecunda parte Rubricæ tractatur in l.fi.& aliquid in l.2.

LEX PRIMA.

1 *Ius optimum dicitur habere, qui habet actionem pro eo proſequendo.*
Ius bonum, qui habet exceptionem.
Ius melius, qui habet exceptionem, & iudicis officium.

Si Decurionum Si extraneus ſuccedit alicui Decurioni,dēt Curia hēre quartam,
1 h.d.No de ſignatione huius verbi,iure optimo. † Tūc.n.dr qs hēe ius optimū,cū pͦ eo pſequēdo hēt actionē. Bonū aūt ius dr hēre,cū qs pt ſe exceptione tueri,vt l.q̃uis.ſ.de vſur. Melius autē ius dr hēre,qui exceptionem,& iudicis officium habet , vt l.bonę fidei.ſup.de vſur. & hoc not. ad quæſtionem de illo,qui aliquam

a quã rẽ in alium tranſtulit, & promiſit a ſa ere bonum ius, melius, uel optimũ, ad quid teneatur, reſponſio patet ex prędictis.

ADDITIO.

a Alc. Promiſit. Nam ſi promittit bonũ cedere ius, liberatur tranſferendo tale ius, ex quo competat exceptio. Si uero promittat melius, liberatur trãſferendo ius, ex quo teneatur iudicis officio. Si uero promittit cedere optimum, non liberatur, niſi cedat actionem efficacem. Ita uoluit glo. ſing. hic, & Barto. de quo etiam hic per Ang. Adde tamen glo. huic ſimilem in l. 2. ſup. de uſur. & quod no. in l. ſi fideiuſſor. § t in uerbo. poſſit. ſupra de pig.

LEX II.

1 *Verbum, particula, intelligitur de quarta.*
Partis appellatione uenit dimidia.
Pars adiecta parti facit partem partis,
2 *Diuiſio non eſt facienda de qualibet re, ne patrimonium corrumpatur.*
3 *Debens habere quartam, non poteſt poſſeſſionem rerum hæreditariarum propria authoritate ingredi.*
4 *Filius pro ſua legitima non ſoluta, non poteſt ſua authoritate poſſeſſionem occupare.*
5 *Hæres in caſu huius legis facit diuiſionem, alias diuiſio fit iudicis officio,*
6 *Electio in diuiſione in caſu huius legis dirimitur ſorte, alias inter priuatos iudex aſſignare poteſt cui uult.*
7 *Ratio quare expediat a communione recedere.*
8 *Actio ad exhibendũ quod non datur pro immobilibus, quia de ſe patent.*
9 *Ille cuius intereſt, poteſt petere ab eo, qui diuidit pondera, uel hæreditatẽ, qualiter aſtimet partes.*
10 *Mobilia non debent pateſieri in diuitibus.*
11 *Tutor non debet dare copiam inuentarij, quando ab eo petitur, maxime mobilium, & quando.*
12 *Iuramento hæredis creditur de mobilibus, & rebus minutis hæreditatis,*
13 *In diuiſione mobilium partes debent eſſe præſentes.*

Meminimus. Curiales debẽt habere quartam extra neptu ſuccedente curiali, non tamen de ſingulis reb. ſed facta oĩum diuiſione, prout hæc lex exprimit.
1 h. d. vſque ad §. filiorũ. No. 1. quod dicit† particulam. i. quartam rei, vt dicit gl. & Idẽ in l. ſi qs in ſuo. ſupra de inoff. teſt. ubi appellat minuſculã, quod procedit ea ratione, quia appellatione par-
a tis intelligit de dimidia, aut l. nomen filiarum. § portionis. ff. de ver. ſig. ſed particula, & ſimilia diminutiua important medietatem partis, vt hic. Pro hoc facit, quod pars adiecta parti facit partem partis, vt l. 5. §. ſi plures. ff. de damn. infec. & ibi dixi. Prædicta uera, niſi
2 ratione adiuncti aliud appareat. Secundo no. quod† non debet fieri diuiſio cuiuslibet rei, ne patrimoniũ corrũpatur. ff. de leg. j. l. non amplius. §. ſi cũ l. ſequẽ. facit quod no. ſupra ad l. Fal. l. 2.
3 Itẽ no. ꝙ† ille, qui debet habere quartam, non poteſt propria authoritate poſſeſſionẽ ingredi, vt hic, cum dicit, curiam nõ poſſe ſua authoritate occupare. Sed ꝯ hoc op. de eo, quod no. s. in l. non dubiũ de legib. vbi licet hæredi vniuerſali totũ occupare propria authoritate nemine poſſidente, vt l. cũ hęredes in prin. ff. de acq. poſſ. facit no. in l. fi. s. de edi. di. Ad ſol. ergo eadẽ rõne ei cui ꝯpetit pars bonorum, vt l. item ueniunt. §. ait ſenatus, de pet. hær. & l. 1 ſi pars hęred. pe. Sol. Illud eſt verũ, quando alicui eſt debita certa portio rei ſimpliciter & ĩdeterminatè, ſecus ſi nõ ſimpliciter & determinate, vt hic. Non enim debet curia hẽre partem cuiuslibet rei, ſed hęres debet facere diuiſionem. Item eſt in electione hęredis, vtrum velit noĩa apud ſe retinere, data alia parte curię, an velit ea communiter exigi, vt in verbo, exigendi. Ad idem qđ dicitur de legatario, qui non poteſt licite occupare legatũ imminente Falcidia, vt s. quo. legat. l. 1. & ff.
4 eo. per totũ. Ex his puto quod† filius pro ſua legitima non ſoluta, non poſſit poſſeſſionẽ ſua authoritate occupare, quia nõ debet ſibi ſimpliciter, & indeterminate in qualibet re, cũ debeat ſibi ære alieno deducto, & neſciuur quantum ſit, ideo dico qđ ſi ingrediatũ, nullius partis poſſeſſio ei quæritur, qa ſua legitima incerta eſt rõne loci, quia pro indiuiſo, vt l. Mæuius. §. duob. ff. de leg. 2. Item rõne quotæ, quia neſcitur utrũ quarta, tertia, uel milleſima pars hẽditatis ei debeatur propter incertitudinẽ æris alieni, ut in l. fideico. ff. de vſur. & l. 1. § hæc verba. ff. ſi cui plus quã per l. Fal. ergo poſſeſſio non quęritur l. 3. §. incertam. & l. lo
b cus. ff. de acq. poſſ. b Not. etiã quod † hæres debet diuidere, hoc
5 puto ſpeciale, alias totũ hoc expediretũ officio iudicis, ſi partes non ꝯcordant, vt d. l. non amplius. §. ſi. cum l. ſeq. de leg j. & In-
6 ſti. da iud. § ſi familiæ. Itẽ not quod † cuius ſit electio dirimitur
c ſorte, c hoc põt dici ſpeciale hic, in aliis autem diuiſionibus, inter priuatos iudex põt aſſignare quam partem vult, cui vult, vt
d §. ſi familiæ: non tamẽ debet dare electionem minori, d niſi in caſu, s. de his qui ſe deferunt l. 1. j. de met. l. 2. Cuius tamẽ ſit electio põt in ſorte ponere, arg. l. fi. in prin. s. com. de leg. Not. † rationem quare expediat a cõione recedere, quia naturale vitiũ eſt, vt in tex. iſta tamen rõ non viget, quia ex hoc minor poſſet
e prouocare ad diuiſionẽ, ſed non poteſt, e vt l. ſi pupillorum. in prin. ff. de reb. eo. niſi habeat ſocium vltra cõmunem modũ rixoſum, vt s. de ſacroſ. eccl. l. iubemus ĩ prin. ibi, ꝑdia diuidunt,
8 &c. & ibi per Cy. No. etia in ver. ſed vbi, quod† res immobiles ꝑ ſe patent, & pro eis nõ põt agi ad exhibendum. dicit gl. ex hoc ſeqtur ꝙ leges loquentes de oblatione, & conſignatione non habẽt locũ in rebus immobilib. ut s. de donat. ante nupt. l. dos data. & de uſu. l. acceptam, & quod ibi no. gl. j. & ff. ſol. ma. l. mo
9 ra. & ibi gl. Item no. quod † ab eo qui facit partem alicuius ponderis ſeu hæreditatis, poteſt petere is cuius intereſt, qualiter ęſtimat dictas res ſeu partes rerum, & debet ei dici ut in hoc uerſi.
10 ibi, ſub aſpectu, &c. Item no. ex uer. mobilis &c. quod † mobilia non debent pateſieri: ratio, ne in diuitibus pompa, in pauperi-
11 bus manifeſtetur utilitas, vt hic in ter. Ex hoc verſ. dixi, qđ † qñ a tutore petitur copia inuentarii nõ debẽt dari in ſcriptis res mobiles. Caſus eſt hic. de immobilibus uidetur caſus in contrariũ in præcedenti verſi. Puto tamen quod etiam de his non eſt facienda copia. arg. l. j. s. de alim. pupil. præſt. ſufficit enim parti, ꝙ detur ſibi inuentarii inuiſũ, & finis, vt ex hoc appareat ꝙ tutor poſſit adminiſtrare, & hæc pars tuta eſt, arg. l. 1. §. defendi. ff. q. ex cau. in poſ. plus enim ſibi non expedit edi de inuentario, vt
f l. argentarii. § edi. ff. de eden. f No. ꝙ hic dicit † iuramento hære-
12 dis, cui eſt credendũ in iſtis reb. minutis, & mobilibus, & facit quod habemus in l. ſcimus. §. in computatione. ſupra de iure delibe. & de his qui ad eccle. confug. l. præſenti. ff. ſi cui plus quam per l. Fal. l. diuus. & quod ibi dixi. Not. ex verſi. quod ſi ſæpe. mo
13 dum diuidendi res mobiles, & quod † quando fiunt diuiſiones debent eſſe partes pręſentes, quæ omnia tene menti.

ADDITIONES.

a Dimidia. Adde Pal. in l. ſancimus. in prin. & in § illud. C. de inoff. teſtam. & Card. in Cle. 1. § 2. de æta. & quali. Fel. in c. paſtoralis. de off. dele. & do Soci. in conſil. 215. inci. Viſa prædicta facta uer. oec obſt. circa fi.
Adde ad hoc Io. Ant. Cor ſing ſuis, in uer. pars, incip. licet appellatione partis: ibi limitat hoc dictum, & uide, quia ſua limitatio eſt multum ſing.
b Alex. De acq. poſſ. Adde Bald. in l. ſi quis in ſuo. de inoff. teſta. & quod no. Bald. in l. iubemus. ad Treb.
c Dirimitur ſorte. Adde de hoc per Bald. in l. ſi duob. in 1 no. & ibi iſtum & Alex. ſupra, com. de leg. & in l. ſi duo. ff uti poſſid. Flor. in l. iter. ff. de ſeru. ruſt. pd. Spec. in tit. de iud. § 4 uerſ. & ſcias. Canoniſtas in c. fi. & Pap. in c. 1, extra, de ſortile, & omnino Fel. in c. 1. ad fi. extra, de reſcrip.
Alex. Cum ſorte dirimitur cuius ſit electio, adde Bald. in l. iubemus. ſupra de ſacro. eccl. & Lud. in ſuis ſing. in litera S, no. 21. Adde actus fortuna fortis non appellatur. Bald. in l. fi. in prin. ſupra com. de lega. & ibi ponit, an ſit peccatum ſortes apponere & dicit, quod non, pro quo bona glo. in c. quoniam Abb. in gl. 3 in fi. de off. dele. & Io. An. noſtra in glo. 1. extra, de teſtib.
d Alex. Minori Sed Bald. in l. ſancimus ſupra de do. tenet quod pręferatur habens maiorem partem, dixi in l. 2. ſupra de his, qui ſe def. & in l. pen. §. ſimilique modo poſt Bal. ſupra eo. tit. de dona.
Alexan. A communione recedere. Expedit inter conſortes diuidere. & l. communione recedere, quod not quia communio conſueuit exercitare diſcordias, & ideo ſolet concludi, qđ licet cõſortes inſimul ſteterint per 30 annos, non per hoc dicitur diuiſioni præſcriptum. ſecundum Bald. in l. fi. finium regund. & oo. in gl. in l. fi. commu. diu. Item non ualet pactũ, quod inter conſortes nõ fiat diuiſio l. ſi non ſortem § ſi centum ff. de cond. indeb. Item nec ualet præceptum teſtatoris, quod filii ſtent in cõiõne l. ſi. 4. Lucius. ff de leg. 2. l. ſed ſi hoc §. fi. ff. de cond. & dem. ſecundum Bar. in l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de uer. obli. l. ſi conuener. per illum tex. ff pro ſoc. & l. Mæuius § in fundo. de leg. 2. de quo per Barto. & Bal. in l. Lucius. §. Imperator eo. ti. Dixit tñ gl. no. in l. pen. cõmu. diuid quod ex quo conſortes per decem, uel xx. annos poſſiderunt diuiſum fundum, dicitur inducta diuiſio facit l. ſi filii ſup. de pet. hær. ergo eodem modo debet eſſe e cõuerſo, ſi ſteterint per 30. ann. ſimul, ut dicatur inducta communio, tamen quod ſup. dixi eſt uerum. Nec ob. glo. in d. l. pen. qm ceſſat ratio, qa cõio inſtat diſcordias, cũ diuiſio tollat. Præterea d. gl. ſecundum Docto. ibi procedit, quando tractatur de modico præiudicio, alias aũt ſi per illam diuturnam poſſeſſionem induceretur magnum pręiudicium conſortis, non haberet locum d. gl. ſecundum eos, arg. l. diuus. ff. de in integ. reſt.
e Non poteſt. Sed ab extra quæro quid ſi minor ſit prouocatus ad diuiſionem, an poterit tunc diuidere ſine tutore, uel curatore, unde no. per D. Soc. in conſ. 114. inci. Viſa, & conſiderata contingentia facti. uer. prima ratio eſt.
f Ang. De eden. Hoc procedit qñ tutor non redarguitur quod doloſe omiſerit ponere quædam in inuentario, ſed ubi doloſe redarguitur, tunc rerum immobilium ſine dubio copiam facit, ut hic. Quoniam damnum pupilli non eſt quod latere non poteſt. Mobilium autem non facit ſi tutor paratus eſt iurare, quod res quas in inuentario poſuit, ſunt tantæ æſtimationis. alias ſic, per tex. illum, & ſi tutor aliqua ponere in inuentario per dolum omiſerit, non poteſt adminiſtrare, l. tutor qui repertorium. ff. de admi. tut. & l. tutoris. C. de admin. tut.

1 *Conditio ſi nupſerit, debet impleri infra triennium poſt pubertatem.*

§. Ad filiorum. Deſcendẽtes maſculi Curiales, vel fœminæ nuptæ curialibus, vel ex-
a nei Curiales ſuccedunt in totũ, a non curiales, vel curialib⁹ nõ nuptę quartã dare curię debent, & cui nubent trienniũ expectatur. hoc dicit. No. qđ iſta conditio, ſi nupſerit, habet tempus limitatũ, in quo debet impleri triẽnium poſt pubertatẽ: quod not. Secũdo nota caſum mirabilẽ, ſicut ĩ quibuſdam partibus ſunt quędã monaſteria habentia magna territoria, & dant in emphyteuſim poſſeſſiones vſque ad tertiã generationẽ maſculinã, vel fœmininam nubentem in territorio monaſterii. Hic habes caſum, quod expectatur triẽniũ poſt pubertatem, an nubat, & cui, quod no.

ADDITIO.

a Ang. Succedũt in totũ. In tex. ibi, integras opes. iſte tex cõiũcto tex. inf. primo, ibi nullaq; pte facit ad qõnẽ, dicit teſtõr, iſtitu. mihi Titiũ, & ſi Titius ſine hæ

rede deceſſeris,integra portio deueniat ad talē modo eſt quæſtio, an Titius inſtitutus poſſit quartam Trebellianicam detrahere?Videtur quod non,quia integritas eſt contraria diminutioni.
Item hoc uidetur probari per iſtum tex nam, quando lex uoluit ad filios Curialium integras opes peruenire, ſtatuit, quod diminutio non poſſet fieri per diminutionem quartæ,ita etiam in caſu propoſito. Et ita hoc anno fuit conſultū per quoſdam Doctores,licet non per hanc l.& ego dicam, & dicebā contrarium, quia Trebellianica non poteſt prohiberi,niſi certa forma, ut in authen. ſed cum teſtator.ſup.ad l.Falc. Cum ergo illius auth forma non ſit ſeruata,patet quod detractioni locus erit Hoc probo per l.qui totam.ff.ad Treb.ubi rogatus reſtituere totam hæreditatem, Trebellianicam deducit, per l.cum uirum ſupra de fideicom cum gl.ſua, ubi rogatus reſtituere quicquid de hæreditate ad eum peruenit,detrahit Trebellian Per prædicta patet, quod illa lex non obſt oīdē l.decem.cum glo.ſi.ff de fideic.lib. quæ fortiter determinat illam quæſtionem, & uide quod dicitur per Doct in l.prætor ait.ff. de oper.no.nunc. & quod dixi in Auth. de hære & falc. in §. ſi uero expreſſim.
Alex.Vide Bal in l. ſancimus ſupra de nup.

L E X III.

1 *Filius excluſus a quarta per priuilegium non obſtat alijs,*
2 *Filius qui eſt Frater Minor,non facit partem alijs.*
3 *Decedens cum filia Minore,an uideatur decedere ſine filiis,*
4 *Mulier quæ tenetur ad aliqua perſonalia Curiæ, uidetur Curia per maritum ſeruire.*

1 SI quis. Hęc lex ſeipſam ſummat, ideo non ſummo eam. Ex ver.nullo obſtaculo,&c.no.quod † filius exclu,
2 ſus a Curia per priuilegiū,non ob.aliis.Et pro hoc facit qd † filius,qui eſt Frater Minor, q ꝓpter arctitudinē regulę nō ſucce
a dit,ut in c.exiui de paradiſo.extra,de verb.ſig.in Cle. non propter hoc facit partē aliis filiis, ſicut illis qui propter pęnam eximuntur,ut l ſi.in fi.ff de bon.poſſ.cōtratab. & l.ſi necē.§.ſi de-
3 portatus,ff de bo.lib Per hoc dico qd † ille,qui decedit cum filio Fratre Minore,videtur decedere ſine filius, & ſic cōditio fi-
b deicōmiſſi^b ſub conditione uidetur uerificata: Hoc potui plenius in libro Minoricarum,quē compoſui.& Spe.tāgit de ſtat. in uerſ.tertio q̄ro,& in verſ.quarto quæro.Not.ex verſ. ad hoc
4 ſancimus,ibi,per maritū eius,&c. quod † mulier quæ tenetur ad aliqua perſonalia Curiæ,videtur ſeruire Curiæ per maritū.

A D D I T I O N E S.

a Ange.Non ſuccedit. Sed ſalua reuerentia ego credo contrarium pro nunc, Paria enim ſunt filium non poſſe ſuccedere,uel nolle ſuccedere.
Sed ego uideo quod ſubſtitutio facta alicui,ſi deceſſerit ſine filiis,euaneſcit, ſi deceſſit cum filio, qui noluit eſſe hæs,l ex facto § ex facto ff ad Treb Ita euaneſcit ſi cum filiis deceſſerit,qui inſucceſſibiles fiut abſque ſuo delicto,ut in caſu propoſito Non obſt quod filius frater minor habetur pro mortuo, quia uerū eſt ad quædam,naturaliter tñ uiuit. Vnde cum conditio fuerit concepta in caſu ſi ſine filiis deceſſerit, & naturaliter ſit uerum filium ſupereſſe, patet quod illa conditio deficit,& ſic ſubſtitutus non admitteretur,debet enim conditio in forma ſpecifica impleri,ut l.hæredi ff. de cond & demon. Venient ergo proximiores eius,cui eſt facta ſubſtitutio talis,hoc caſu.
b Alex.Conditio fideic.Conditio,ſi deceſſerit ſine filiis,non dicitur deficere, ſi filius efficiatur frater minor. Adde quod no.Dy.& Barto in l.cum pater.§.hęredi. in ultimis uerbis, de leg 2.uide Ang.hic tenentem contra Bar.

De imponenda lucratiua deſcriptione. *Rub.*

Vide gl.rubricæ,& eam nota.

L E X P R I M A.

1 *Statutum,quod de contractu ſoluatur gabella,comprehendit etiam cōtractus factos inter aſcendentes,& deſcendentes,& ibi quando non.*
2 *Extraneus quis dicatur.*
3 *Status rei uendita non mutatur,ubi perſona non mutatur.*
4 *Vnus ex fratribus, qui accepit ab eccleſia emphyteuſim, poteſt alteri fratri rem in emphyteuſim acceptam alienare,*
5 *Tituli lucratiui qui dicantur remiſſiue.*
6 *Dos,& donatio propter nuptias dicitur tituli lucratiui reſpectu eius pro quo dantur.*
7 *Reuocans donationem propter ingratitudinem, non dicitur illam habere ex cauſa lucratiua,*
8 *Res eccleſiæ prohibita alienari,ſemel alienata dicitur effecta alienabilis.*
9 *A primordio tituli formatur euentus.*
10 *Decuriones,an alienare poſſint uel donare ſine decreto.*
11 *Actus non priuilegiatus,ſi cauſatur ab actu non priuilegiato ratione contractus ſumit naturam illius,a cuius primordio emanauit,ſecus ſi ſumit primordium ab eo,qui eſt cauſa honoris inducendi.*

DEſcriptionis. Diuiditur in duas partes. Primo ponit ſummarium.Secundo illud declarat. Secunda ibi, ut ſi pater. Secunda ſubdiuiditur,quia primo ponit,quando relinquitur cōiunctis pſonis aſcendentib.vel deſcendentib.Secundo quādo relinquitur aliis. Tertio declarat,q̄ ſint cauſæ lucratiuę,& q̄ non. Quarto ponit quanto tēpore durat onus ſiliquarum. Secunda ibi,cęteri. Tertia ibi,lucratiua.Quarta ibi,res vero. Ad euidētiā ſcias qd olim curialis nō poterat vendere,ſed donare ſic,vt l.fi.ſ. tit. 2.& qñ donabat, fuit impoſita vna gabella q ille, q recipiebat ex donatione,vel alio titulo lucratiuo, dēbat ſoluere quatuor ſiliquas.& iſta eſt deſcriptio,q̄ imponit titulis lucratiuis.Hoc p̄m ſto Imperator dicit, q iſta deſcriptio īponitur poſſeſſionib' tñ,nō hoībus,i.mācipiis ſi alienent,nec aliis reb. modtlib. Itē nō hēt locū in ꝯtib⁹ qui fiunt inter aſcendentes & deſcen-
dentes,in aliis autē ſic,vt hic dicit in princ. huius legis.Ex quo
1 no.ar.q † in ꝯtib⁹ inter aſcendētes & deſcendentes non dēt
a ſolui gabella.tñ ſi recte inſpiciatur,ꝯriū innuitur hic Nam ver
b ba generalia,p quę talis gabella eſt impoſita, ^b cōprehendunt aſcēdentes,& deſcēdentes,ſed Imperator hoc ſtatuendo eos liberauit,vt ibi,liberamus.ergo ante tenebantur,argum. l decē. de verb.obl.Et ideo niſi ſtatutū eos exciperet,tenerentur.& ita eſt Peruſii ſtatutū.Fateor tñ, quod ſi gabella eſſet impoſita de eo,quod transfertur titulo lucratiuo tantū,tūc inter eos nō haberet locū,per rationem huius legis in ſin quia non videtur lucrari,ſed magis videī recipere ſolutionē debiti.facit ſ̄.de codicill.l.fi.Secūdo no.q † licet alias dicitur, quod omnis extrane' eſt,q nō eſt in poteſtate, vt l.vnica.§.extraneum ſ̄.de rei vxoriç
2 actione.tñ hic dicitur † extraneus omnis, q nō eſt de aſcendē-
c tib.Itē no.quod † vbi non mutatur perſona,non mutatur ſtatus
3 rei venditę.Hic videtur caſus talis q̄onis.† Duo fratres accipiūt
4 ab eccleſia emphyteuſim.Vel accipit pater,q deceſſit duob.fi-
d liis relictis.Queritur, an vnus poſſit alteri alienare partē ſuam.
Videtur quod ſic.Nā ratio,propter quam nō licet alienare,eſt, quia ille,in quē alienatur, nō obligatur eccleſię actione perſonali,vt ſ̄.de iur.emph.l.fi.Sed iſta rō ceſſat hic,quia alter frater, cui alienatur,eſt æque obligatus eccleſię actione pſonali,ergo licet ſibi alienare.facit l.volūtas.ſ̄.de fideic.dixi ī l.ſi mihi,& Titio,de verb.obl.Gul.de Cu.ponit iſtā quæſtionē in l.cū hi. §. ſi vni.in 2.reſpon.ff.de tranſact.q tamē §.facit ꝯtra prędicta.Facit quod no.in l.frater a fratre.de ꝯd.indeb.Itē op.ea §. lucratiuas,
5 † q dicātur tituli lucratiui.De hoc plene dixi,& ibi gl.in l.apud Celſum.§ de authoris. ff. de doli exce. & ibi ponūtur quędam
6 cāæ,quę dicuntur quaſi lucratiuę No.qd † dos & donatio pp
e nuptias,non dicūtur tituli lucratiui, quod eſt verum reſpectu accipientis,ſed reſpectu eius pro quo datur,bene eſt titulus lucratiuus,vt l.fi.§.i ff.quæ in fraud.cred.& not. in l.Mæuia ff. ſo
7 lu.mat.Item no.quod † ſi quis propter ingratitudinē reuocat donationem,nō dicitur illam retrahere ex cauſa lucratiua. Et ſic repetēs rem,quam dedit ſine nouo contractu,non dicitur illā habere ex cauſa lucratiua.Materiam autem cauſatū lucratiuarū plene expoſui in l.Mæuius.§.duobus ff de leg.i.in repet.
8 quā feci de illo §.Item no.ex verſ.res vero,† q res eccleſię,quę ſemel eſt facta alienabilis,eſt ſemper alienabilis.Idē in omni re ꝓhibita alienari,vt l.pater.§.vndecim.ff de leg. 3. Not.tex.ibi,ad
9 primordiū tituli,ad id,quod quotidie allegatur, quod † a primordio titu. poſterior formatur euentus.Itē no.q res, quæ ſemel eſt facta emphyteutica,ſemp durat emphyteutica. Vltimo
10 ſcias,qd † Decuriōes poſſunt alienare,vel donare ſine decreto, quod eſt hodie correctū.ſ̄.tit.2.l.fi.per illam authen quam feci
11 ſignari.Itē no.ex ver.contra quoque,quod † quoties actus non priuilegiatus cauſatur ab actu priuilegiato,ratione contractus ſumit materiam illius,a cuius primordio emanauit,ſecus ſi ſumitur primordium ab eo,qui eſt cauſa honoris inducendi.

A D D I T I O N E S.

a Menoch.In contractibus.Tiraq.de retract.conſang.§ 1 a gl.9 nu 47.
Alex.Vide Ang.& Imo.in l.in ius ff.de libe.& poſthu.& in l.ſeruo.de hær. inſtit.& Bar.in l ſi emancipata de iur.& fac.igno.
b Alex.Gabella eſt impoſita Gabella, an ſolui debeat de contractib factis inter aſcendentes,& deſcendentes,uide Imo in l.in ius de libe & poſthu. & ibi Ange.facit quod habetur in c.paſtoralis.de decimis ubi dicitur,quod licet de omni lucro debeat ſolui decima,non tamen ſoluetur de hęreditate patris.Adde Ang. in Auth.de nup in §.ſi uero expectet.Menoch. Aliter uiſus eſt ſentire Barto. in l.3.in ſi C.de iuris & facti igno.ubi apoſtill.
c Alex.Extraneus.No quod extraneus tribus modis dicitur, primo in materia ſucceſſionum dicitur omnis ille, qui non eſt de aſcendentibus, uel deſcendentibus,ſecundum Bar, hic,& eſt tex.in l.ſcripto.ff.unde liberi.& uoluit Are. in l ex facto.§ ſi quis rogatus.ff.ad Treb.Item ſecundum l.primam.§. extraneum. ſup. de rei uxor actio Item dicitur omnis ille,qui non eſt de cognatione,ut l ſi emancipati.ſupra de colla.facit l.3.ſupra communia utri.iudi.adde Bartol. & ibi dixi in l.ſi domus §.ſi ff de leg i.in l.communi diuidundo.in prin.ff. communi diuidun & Bald.in c.1.uerſic u ſed pone,quibus modis feu.amitt.Ludo in l. ſtipulationes non diuiduntur,ff.de uerb.obl.
d Menoch Pater.Ruy.conſ.10.nu 9.lib.i.
e Ang Not quod dos.In uer.ſi uero.in text ibi,reuertatur ad lucrum no quod maritus, qui lucratur dotem propter adulterium uxoris, non dicitur eam habere ex cauſa lucratiua.
Iſte tex.probat aperte,quod maritus,qui ex forma ſtatuti lucratur tertiam partem dotis muliere decedente ſine filiis in matrimonio, non dicitur eam habere ex cauſa lucratiua, & ideo non erit neceſſe quod illud lucrum inſinuari faciat,neque etiam quod ſoluat gabellam, quæ ſoluitur pro rebus prouenientibus ad aliquem ex cauſa lucratiua.

De prabendo ſalario. *Rubrica.*

L E X V N I C A.

1 *Habens arbitrium generale,non poteſt ſalarium conſtituere.*
2 *Bannum factum a Poteſtate, quod qui capit maleſactorem habeat centum,non ualet.*

Nulli

NVlli ſalarium. Hęc lex ſummat ſeipſam ex qua no. ꝙ requirit̃ ſpecialis ↄ
1 ceſſio Principis Et ſic † ſi alicui ↄceditur arbitrium
gn̄ale, nō pōt eius vigore cōcedere ſalariū. Sed opp.
ff. de decu. l. Decurionibus, & ff. de decre. ab ord. fa. l. ambitio-
ſa. Sol. conſtituere ſalarium Medicis & Doctorib. & ſimilib. pt,
vt in contrario, non autem aliis, niſi ex ſpeciali cauſa concede
a retur. Gui. de Cn. allegat hanc l. † Quidā Poteſtas fecit mitti ban
num, quod ſi aliquis capiat talem malefactorē, habeat centū, ꝙ
a tale bannum, non valet, a niſi fiat per Cōe. De hoc dixi in l. 1. ff.
de iuſti. & iu. facit ĩ. de naui. l. cū nauarchorū. hic nō ſunt alia.

ADDITIO.

a Alex. Non valet. Vide Barto. in l. 3. inf. de nauicularijs, lib. 11 qui ſimpliciter tenet quod valeat, licet tamen non valeat, nec detur aliquod præmium capienti, tamē ſi poteſtas fecit ſumptus in capiendo, pōt repetere, ſecundū Bar. in l. 1. in ſi prin. de iuſt. & iu. per l. milner. ff. de capt. Ad quod Bar. & Bald. in l. ſi. ſup. de ſtatuis & imaginibus. Adde ad hoc Bal. in c. domino guerrā. in tit. hic finitur lex, deinde in cipiunt conſuetudines feudi. vbi dixit quod hoc etiam habet locum in priuata perſona faciente expenſas in capiendo, & vide in l. 3. de nauicularijs.

Si Curialis relicta ciuita. rus habita. maluerit. Rubrica.

LEX VNICA.

1 *Habitans ruri ne vocetur ad Conſilia, poteſt reuocari, & puniri.*

CVriales. Oēs Curiales reuocat ad Ciuitatem, &
ad Curiam, & locus, in quo ruri habi-
a tāt publicat. h. d. Et nota quod † qn̄ qs ad hab. tandū
rus, ne vocetur ad Conſilia, pōt reuocari & puniri.

De Municibus & originarijs. Rub.

Sup Rubrica querit gl differentiam inter Municipē & origi
nariū. Reſpondet gl quod Municeps eſt genus, originatiua eſt
ſpecies. Idem no. in l. eius, inf. tit. 1. & dicam latius ibi.

LEX PRIMA.

1 *Idem eſt dicere Florentinus, & natus de Florentia.*
2 *Ciuitas originis præfertur in muneribus.*
Forum ſi quis ſortitur in ciuitate origNis & domicilij, ad quid ſortitatur, remiſſiuè.

CVm te. In loco originis & incolatus cogitur,
qs ſubire munera. Not. ex eo qđ di Bi-
1 blū origine, quod † idem eſt dicere Florētinus, vel
Peruſinus, & natus de Florentia, vel de Peruſio: ꝙ
declara, vt dixi plenè in l. 1. ff. e. ti. Quęrit gl. qđ ſi in vtraq; Ciuita
te vocet qs ad munera & honores, q̄ Ciuitas preferatur. dicit
2 gl. † qđ Ciuitas originis, de quo dic, vt dixi ĩ. tit. 1. l. ciues. & l. cū
neq;. ĩ. ti. px. Sed q̄ro quo ad q̄ ſortit̃ qs forū in vtraq; Ciuitate,
gl. tractat ff co. l. aſſumptio. §. fi. & ibi plenè dixi, & l. a. ſupra de
iuriſd. om. iud. & ibi Iacobus de Are.

LEX II.

1 *Ratio quare quis ſortiatur forum ratione manumiſſionis.*
2 *Verbum, ciuis, reſpicit ciuitatem: Verbum, Lombardus, prouinciam.*
3 *Ciues eiuſdem Ciuitatis, quod duo eſſe poſſunt, & tamen non erunt prouinciales.*

Si vt proponis. Sortitur qs forum ex perſona ſui ma
numiſſoris, licèt de neceſſitate ma-
1 numiſerit. h. d. † Rō legis eſt, quia ſicut ex origine ſortitur quis
forum ex perſona eius, ex qua naſcitur, vt ĩ. l. prox. ita ille, qui
manumittit me, vr̃ in mundum producere ciuiliter, quia ante
nō erā, vt l. quod attinet. ff de reg. iu. merito ex eius perſona ſor
2 titur qs forum. Secūdo opp. quod hęc † dictio, ciuis, propriè re-
ſpicit Ciuitatē, verbū autem per quod ſignificatur prouincia
eſt, vt dum dr̃, Lombardus, Tuſcus, & ſimiles nō ↄgruūt huic
dictioni, ciui, ſed dr̃, quędā ↄditio pſonę. vt hic, dum dr̃ eius ↄ
ditionis, &c. Sed ſicut a Ciuitate dr̃ quis Ciuis, ita a prouincia
dicitur quis prouinciales, vt l. prouinciales. ff. de verb. ſignifi. &
ideo poteſt eſſe, ego & tu ſumus ciues eiuſdem ciuitatis, & nō
ſumus eiuſdem prouincię, vt contingit in hac Ciuitate Peruſij,
quę habet caſtra quę ſunt in Ducatu Spoletano, & Ciuitas eſt
in Tuſcia, & natus ex iſto caſtro eſt Peruſinus, vel. ſi qui ex vi-
co. ff. eo. non tamen eſt Tuſcus, & hoc plenè declaraui. ff. e. l. 1.
Sed quęrit gl. De duab. queſtionib. Dic vt in ea.

LEX III.

1 *Filius ſequitur originem patris non aliorum. Idem in adoptiuo.*
2 *Filius non ſequitur domicilium patris, non conſtitutum origine.*
3 *Filius an ſequatur conditionem patris facti ciuis ex cōuētione, remiſſiuè.*
4 *Natus in aliqua ciuitate, quando ſequatur illam originem vt propriam.*
5 *Caſus, in quib. filius non ſequitur conditionem matris, remiſſiuè ad gloſ.*
6 *Filius legitimatus per Principem ſequitur patris conditionem.*

a FIlios. † Filius ſequitur originem patris, non matris, niſi ex
1 alia cauſa Ciuitati matris ſit adſtrictus. h. d. Sed op.
quia ſequit̃ quod quilibet ſit ciuis illius loci, vnde Adā vel Noe
natus eſt, qui fuerunt patres noſtri, quod eſt abſurdū, dicit glo.
ſequitur originem tantū patris, non aliorū, vt plene dixi ff. eo.
l. aſſumptio. in fi. & verum eſt, quod ſequitur originē patris &
aui nō aliorum, vt ibi plene dixi. Sed hic q̄rit̃ qd ſit in filio ado-
a ptiuo. & dic idem, vt in gl. Itē querit glo. † vtrum filius ſequat̃
patris domicilium non conſtitutum origine. glo. dicit, ꝙ no. &
3 bene. Sed hic quærit, † vtrum quis ſequatur cōditionem patris
qui eſt ciuis ex conuentione? & de hac q. dixi in l. aſſumptio. ff.
4 e. in fi. dic, vt ibi. Ad ſecundum dictum opp. qđ ſi † aliquis eſt
natus ex origine matris ex aliqua ciuitate, ſequit̃ illam ciuitatē
ex origine propria, vt l. ciues. ĩ. tit. j. Sol. Glo. concedit, quod illā
ſequit̃ vt propriam, quod tene menti. Poſſet tamen dici, quod
b nec vt propriā ſequit̃ b ſi ibi fuit natus, vel fortuito, vel vt moris
eſt, cum mater ad domum propriam rediret. Ad hoc ergo, vt
qs rōne propriæ originis ſequat̃ locum, oportet ꝙ ſit natus in a-
liquo loco, in quo parentes conſtituerunt domiciliū, nec erant
c ibi tanquam tranſeuntes. c facit ſ. de capt. & poſtlimi. reuer. l. j.
vbi reuerſus cū matre recuperat ciuitatē, licet mater fuerit apud
5 hoſtes, & repetit, hoc autē non firmo. † Item oppo. quod ſequat̃
conditionē matris, vt infra de mutile. l. hi qui. Sol. Fallit in qbuſ
6 dam caſib. quos dic vt in gl. † Quærit gl. d quid in filio legitima
d to per Principem. gl. dicit idem, quod in adoptiuo, & videcā,
de quo dixi in l. aſſumptio. ff. ad Muni.

ADDITIONES.

a Filios. Ad huius tex. materiam Vide Alexan. de Imo. in l. libertus. §. fin. ad mu. vbi etiam vide Bald. & adde Bald. in l. 3 C. de pat. qui fil. diſt. & in l. a. C. de lib. & eorum lib.
b Menoch. Sequitur. Adde latiſſime per D. Rip. in tract. peſt. in pri. parte ſub num. ſeq. 181. cum
c Tranſeuntes. Adde Fel. in c. Rodulphus. de reſcrip. ver. hanc concluſionem.
d Alc. Quærit gl. De hac q. ſi. Bald. & Ang. & Raph. in l. hmōi §. ſi legatum. de leg. 1. vbi tenent quod non ſit ciuis, de quo in l. cætera. §. ſed ſi paruerit de leg. 1. per Are & Raph. quod non ſit ciuis, quoniam aſſumptio originis veritate, nō fictione contrahitur. ſecundum eum in l. aſſumptio in prin. ad municip. Not. pro eo ꝙ hic dicitur, facit l. ex facto. §. rerum ff. de hæredib. inſtituen. & l. quæſitum, de leg. 2. l. hæres abſens. de iudi. in Clemen. ne Romani de elec. gloſſ in c. Romana, de foro competen. in 6.

LEX XII.

1 *Mulier alibi nupta deſinit eſſe ciuis ciuitatis proprię.*
2 *Renunciare origini, vel incolatui, an quis poſſit.*

Origine. Iſta lex ſeipſam ſummat Sed opp. infra de muli.
& in quo lo. l. j. Sol. Dicit gl. hoc fallit ibi pp ma-
1 trimonium: No. quod † mulier nupta alibi deſinit eſſe ciuis ci-
a uitatis proprię originis. a quod intellige quātum ad ea munera,
quę habent eam auocare a ſeruitiis viri, quo ad alia autē rema-
net ciuis, vt ff. eo. l. fi. item reſcripſerunt mulierem, quam q. ha-
b bui de facto qn̄ repetij illam l. ideo & poſui. b Sed quęro † vtrū
2 renunciare poſſit origini patriæ, vel incolatui. Et reſpondeo, vt
in gl. quam vide, & no. eam bene.

ADDITIONES.

a Deſinit eſſe ciuis ciuitatis propriæ originis. Coruſcant. n. mulieres radiis maritorum, vt l. fœminæ. ff. de Sena. cum mult. concord.
b Ale. Poſui. Adde no. per Bar. in l. fi. §. idem reſcripſerunt ff de mu. & ho. & per hoc limita. Bar. in l. 3 infra, de priui. ſcholarium lib. 12. ſecundum do. Mat. in tractatu de Principe, in tit. de priui.

Si quis. Hæc lex dicitur idem, quod prima, ideo eam vide
per te.

De incolis, & vbi quis domicilium habere videtur; & de ijs, qui ſtudiorum cauſa in aliena Ciuitate degunt. Rubr.

LEX PRIMA.

1 *Domicilium quæſitum conſtitutione, mutari poteſt, & domicilium mutans tenetur ad onera iam impoſita, non ad onera noua.*

NOn tibi. Qui domicilium tranſtulit non pōt
1 reuocari ad munera. h. d. No. ꝙ † do
micilium quæſitum conſtitutione pōt mutari: &
poſtq̄ qs mutuauit, non pōt vocari ad munera, ꝙ
intellige ad munera noua, ſed ad collectas, & ad munera iā ĩpo
ſita tenet̃, vt l. incolæ. ff. e. & ibi dixi. Quęrit gl. đ vna q. dic vt ĩ ea.

LEX II.

1 *Scholaris qui cauſa ſtudij ſtat in aliqua Ciuitate, etiā ſi per mille annos ſtaret, non adipiſcetur domicilium.*

Nec ipſi. Scholares non dn̄r ↄſtituere domiciliū in loco
in quo ſtudent, niſi in illa ciuitate p decem an-
a nos ſteterint, a vel alia rōne conſtituerint. Idem in parte filium
viſitante. h. d. Dixi in l. lex Cornelia. §. domum. ff. de iniur. Intel-
1 lige hanc l. ſm Dyn. in dubio. † nā ſi eſſet certum ꝙ ſtaret in iſta
b ciuitate, vt ſcholaris, b cā ſtudēdi, tunc etiam p mille annos nō
adipiſceret̃ hic domicilium, vt ff. de leg. 3 l. q̄ſitum. in prin. &
dixi in d. §. domū Glo. quærit de duab. quæſtionib. Dic vt in ea.

ADDITIONES.

a Steterint. Ad qđ vide in omnino Fely. in c. dilecti. 2 ver. limita dupliciter. de reſcr. & adde Spe. in tit. de compe. iud. adi. §. 1. ver. 45 & omnino vide no. in c. ex parte. de foro compe. paulo poſt prin. vbi pulchre loquitur Ad quod facit etiam quod volunt Aug. in conſi. incip. Quidam victor de Caſtro. quem vide, & adde Abb. & alios in c. ſi de paroch.
b Menoch. Vt ſcholaris. Bal. de præſcriptio. 5. partice. 7. partis prin. q. 14.

LEX

LEX. III.

1 *Habitantes in territorio, non vocantur ad munera vt ciues, ſed vt Comitatenſes.*

Eſt verum. Breuis eſt hæc lex, & iō nō eget ſummario Et op. de l. pupillus §. incola ff. de ver. ſign.
Dicit gl. intellige, quod habitant in territorio non tanquam ſtantes,
ſed tanquam receſſuri, alias eſſet idem quod habitare in ciuitate.
1 Et idē tenet glo. vbiq; Vel dico † quod habitantes in territorio
a nō vocant a ad honores, & munera, vt ciues, vt l. ciues. ff. e. incolę tamen ſunt, & vocant ad honores, vt comitanſes ſecundum
formam l. j. infra, ne ruſti. ad aliquod officium. lib. 11.

ADDITIO.

a Menoch. Vocantur. Pariſ. conſi. 53. nu. 11. lib. 3.

LEX IIII.

1 *Forenſi poſſidenti aliquid in Ciuitate, vel territorio quando poſſint indici munera, & ad collectas teneatur.*

1 Cum neque. Propter ſolam poſſeſſionē, quis non vocat ad munera. h. d. No. q † forenſi
poſſidēti aliquid in ciuitate, vel comitatu, non pt indici onus
a cuſtodię, neq; pōt indici collecta, a quod eſt verum, vt l. reſcripto in fi. ff. de mu. & hon. no. j. tit. j. ſuper rub. fallit in vſurario,
vt l. fi. §. patrimoniorum. ueri ſi. ſed & eos. ff. de mu. & honor. Itē
fallit in aliquibus ciuitatib. q̄ fecerunt aliqua tributaria pdia pp
collectas, vel alia onera, ita quod collecta ſit on' reale, vt d. l. fi.
§. patrimoniorū, cū §. ſequen. & infra, tit. 2. l. 2. Itē fallit in ciuitatib. quæ de hoc habuerunt priuilegium, vt d. §. patrimoniorum
cum §. ſeq. & iō ciuitates, quę hoc habuerūt ex conſuetudine
cuius contrarij memoria non extat, q imponerent collectas forenſibus poſſidētibus in territorio ſuo, hoc poterunt facere, cum talis vſus ſit ſimilis priuilegio, vt l. hoc iure. §. ductus aquę ff. de a-
b qua quotid. & ęſti. & l. fi. ſupra, noua. vectig. inſtit. non poſſ. b

ADDITIONES.

a Alc. Neq. poteſt indici collecta. Tu vide rōnem huius dicti per iſtum in l. libertus. §. ſola. ff. ad munic. Et quid ſi ſtatutum dictet vide eundem in l. vni. ſupra de ſen. quæ pro eo quod intereſt, & ſecundum dictum ſuum intelligas loqui Fely. in c. quoniam. ver. & adde extra, de offi. ord. alias videtur de directo loqui contra iſtū. * Menoch. Rubens. conſi. 9. nu. 9. Soc. iun. conſi. 38. num. 15. 16. lib. 3.
b Non poſſe. Adde Bar. in l. 3. de mu. & in quo loco.

LEX V.

1 *Verbum, patria, & verbum, Ciuitas, idem important.*

a Si in patria. a Hęc lex eſt clara, & no. quod † verbum, patria, & verbum ciuitas, idem important. Simile ſupra, ti. j. l. 2. circa quod vide, quod dixi in l. vxor. §. legauerat. ff. de leg. 3. hic non ſunt alia.

ADDITIO.

a Patria. Vide per Doct. in l. ſi hæres. § 3 de leg. 3 & in c. Rodulphus. de reſcri. vbi dicit duplicem eſſe patriam.

LEX VI.

Priuilegio. Clara eſt, & hr̄. h. d. Origo & domicilium faciunt quem vocari ad munera, niſi per priuilegium aliud ſit expreſſum. h. d.

LEX VII.

1 *Municeps eſt genus, ciuis & incola ſunt ſpecies.*
2 *Ciuis, alius originarius, alius non originarius.*
3 *Municeps etiam dicitur natus in aliquo caſtro libero, & exempto.*
4 *Baptizatus in aliqua Ciuitate, & ibi ſortitur etiam forum.*
5 *Poteſtas Ciuitatis efficitur ciuis illius Ciuitatis.*
6 *Abbas alicuius eccleſiæ in aliqua Ciuitate, an ibi efficiatur ciuis, remiſſiue.*
7 *Monachus, an efficiatur ciuis illius Ciuitatis, vbi fit monachus.*
8 *Capitulum alicuius eccleſiæ, an ſit ciuis Ciuitatis, remiſſiue.*
9 *Incola quis efficitur, vbi habet maiorem partem fortunarum ſuarum.*
10 *Peregrinari dicitur, qui non eſt in loco ſuæ habitationis.*
11 *Vxor alicuius ratione patrimonij dicitur ciuis.*
12 *Vocatus ad honores, & munera in loco originis, & in loco incolatus cui parere teneatur, remittit ad gl.*

Ciues quidem. Hæc lex diuidit̄ in partes duas. Primo ponit qualiter quis efficiat̄ ci-
a uis. a Secundo qualiter efficiatur incola. Secūda incipit ibi, incolam vero. ſed circa primā partem quęro, quæ eſt drīa inter Mu-
b nicipes, ciues, b & incolas. Dicit gl. q † Municeps eſt genus, ci-
1 uis & incola ſunt ſpecies. Idē no. j. tit. 2. ſup ru. Ita dico. quod ci-
2 uis ſubdiuidit in duas alias ſpecies, quia † alius originarius, vt ſ. tit. j. ſup rub. alius non originarius, ſed per alios modos, qui hic
c ponunt̄. c Sed q̄ro, † aliquis eſt natus in aliquo caſtro libero nō
3 ſubiecto alicui ciuitati, quomodo appellabit̄ cum nomē ciuis
ſibi non pueniat. Reſpon. q ſtat in nomine generali, & vocabi-
d tur Municeps. Ita loquit Rub. ſ. de magiſtra. Municipa. d Sed q̄rit̄, hic dicitur origo, qualiter intelligit. Dic vt l. filios. ſ. tit. j. Sed
4 quæro † vtrum p baptiſmum quis ſortiatur forum in ciuitate.
Videt̄, quod ſic, quia ſicut per manumiſſionem quis ſortit̄ forū, & dicit naſci, ita p baptiſimum. Dic vt ff. eod. l. j. Item quęro
dicit̄, hic manumiſſio, qualiter intelligatur. Dic vt ſ. ti. j. l. 2. Que-
5 ro hic dicit̄ electum ad honorem, quia † Poteſtas, vel Capitaneus efficit̄ ciuis, & ponit glo. exemplum de quodam Poteſtate ciuitatis Bononię nomine Rufino Guaſco. Vl̄ dic electione, id eſt conuentione, quod declara vt dixi in l. 1. ff. e. Itē quęro
6 ſi † aliquis efficit̄ Abbas monaſterii S. Petri, vel alterius monaſterii, vel Eccleſię Peruſinę, an erit ciuis Peruſinus. Dic vt dixi.
7 ff. eo. l. Itē q̄ro, hic dr̄ adoptio. dicit gl. quandiu durat, † an idem
8 in monachatione, ſi aliqs efficiat̄ monachus. Itē † an ipſum capitulum totum iudicabitur vt ciuis, vel vt forenſis. Dixi in d. l.
9 1. ff. eo. tit. Venio ad ſecundam partem, ex qua nota, qd † qs effi-
c citur incola d vbi habet maiorem partem fortunarum ſuarum.
Item vbi conſtituit ſedem ſuam, quod eſt notandū. Nam ſi probo, q tu habes in ciuitate iſta aliquid, pręſumeris incola, niſi p-
f bes, quod alibi habes plus. f Item not. quod † quis dr̄ peregina-
10 ri, qn̄ nō eſt in loco ſuę habitationis. Item quęro † vtrū vxor alicuius rationes patrimonii dicat̄ ciuis vel īcola. Et dicit gl. quod
11 ciuis dr̄ de quo dixi in l. fi. § item reſcripſerunt. ff. eo. & ibi ple-
12 ne. Itē qd † ſi qs vocatur, ad honores & munera in ciuitate originis, & incolatus. Dic vt in gl. & facit quod habuiſtis. ſup. tit. 1. l. 1. quod dixi in l. ordinem. §. fi. ff. e. & no. gl. hic poſitam notabilem, & magiſtram in materia ſua.

ADDITIONES.

a Ciuis. Vide tu Soc. in conſi. 129. inci. Pręſtantiſſimi iuris. ver. circa ſecundam dubitationem circa fi.
b Menoch. Ciues. Soc. iun. in conſi. 7. nu. 5. 9. lib. 2.
c Alex. Ponuntur. De hoc per Bar. in l. 1. § habitare. ff. de iis qui deie. vel eff. Et quis dicatur legitimus ciuis. Vide Bal. in l. 1. de patr. qui filios diſtrax. qui alleg. text. in l. ſed ſi acceptos. §. fi. de iure fiſci. ff. Alex. Vide Acto de But. in proœmio Decre.
d Alex. Municipa. Vide Bar. in l. 1. ad municip.
e Alex. Efficitur incola. Adde Bar. in l. libertus. §. præſcriptio. ff. ad muni. & no. in l. ſi duas. in prin. de excu. tut. Et iſta gl. alleg. Ang. in l. contra. §. 1. de re iud. & cum gl. concor. l. 3. §. cum omnes. ad Syl. vide And. Barb. idem tenentem in tractatu repræſaliarum in 5. q. principalis, & no. Bal. in materia ſyndicatus, & Bar. in l. 1. ad muni. Item adde quod miles dicitur ciuis illius ciuitatis, in qua militat, & habet ſtipendium, l. municipes. §. miles. ff. ad munic. In Doctore legente dicas idem ſecundum Barto. ibi, & quid in ſcholari, vide per Docto. in præallega. l. & in quæſtio de monachatione, & etiam ibi, quod de expoſitis infantibus. vbi concluſiūt, quod tales expoſiti dicuntur ciues illius ciuitatis, vbi expoſiti ſunt. idem Barto. in d. l. 1. Adde etiam Pet. de Anch. in c. Rodulphus. de reſcrip. do. Card. in rub. de paroch. & per alios in capitu. fina. de offic. deleg. in 6. Abb. in capitu. poſtulaſti. de fo. competen.
f Alex. Plus. Vide Bar. in l. aſſump. § fi. ad munic.
Alex. Adde quod habetur in l. 1. ad municip. & l. aſſumptio. Et qualiter cognoſcatur quis ciuis, vel Comitatinus, vide tex. in l. cum ſatis. inf. de agric. & cenſi. & gl. in c. ſtatutum. §. cum vero. de reſcrip. in 6.

LEX XI.

1 *Nobilis quod quis non efficiatur ex ipſa origine, ſed Principis ipſe nobilitat.*

Mulieres. Mulieres ex perſona maritorum ſortiūtur dignitates & forum. h. d. No. hanc l. circa quod facit, quod dixi ſ. tit. 1. l. origine, & ſ. l. ciues, & l. fi. §. itē reſcripſerunt. ff. e. Item no. tex. qui dicit genere nobilitamus, &c. No. er-
1 go qd † aliquis ex ipſa origine nobilis nō efficitur, ſed ipſe Princeps nobilitat propter originem ſuam, vt l. mulieres. j. de dign. de quo plene dixi in l. 1. j. de dig. in materia nobilitatis.

De muneribus, & honoribus non continuandis inter patrem, & filium. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Infans poteſt eſſe miles, & vt Rex coronari.*

Sicut honores. Cōtinuatio honorū & munerū ipedit̄ in his, q idē ſunt, vel quaſi. Interualla verò in his tm̄ qui idē ſunt verè, locū habēt. Itē in dubio fideiuſſor nō tenet̄, niſi
1 ad id qd principali pōt iniungi. h. d. † Gl. noſtra tractat hāc legē
a ſolēniter, & ideo dic vt in ea. & no. quod dixi in ſummario. † Se-
b cundo no. quod infans poteſt eſſe miles, a & coronari vt Rex. b

ADDITIONES.

a Poteſt eſſe miles. Infero poſt Barto. in l. fina. de teſta. mili. quod Doctor minor annorum 17. non poſſit creari, ut no. idem Bar. in l. 1. §. pueritiam. ff. de poſt. Sed ratio Fely. in ca. quanto. el 1. & ibi poſui in apoſt. ad Pan. extra, de magiſt. mihi videtur probabilior, dum dicit Doctorem habere dignitatem, quam miles nō habet per Ro. ſing. 507 incip. An ſit militia dignitas.
b Alex. Rex. Et per hoc dicebam hoc anno per hanc l. in q. facti, quod quis poteſt naſci tabellio. Nam cum tabellionatus officium concedatur per priuilegiū Principis vt Authen. de tabel. in princ. poterit concedi illud priuilegium alicui, vt ipſe, & qui naſcentur ex eo ſint tabelliones. Qua enim ratione poteſt concedi infanti dignitas, vt hic, eadem ratione poterit concedi alicui dum naſcetur. Concedo tamen quod licet naſcatur tabellio, officium tamen exercere non poterit propter lubricum ætatis, l. impuberem. ſupra de ado. vbi ponit Dy. de impubere, an eſſe poſſit tabellio, Ang. Non tamen gaudet priuilegio militari. l. ſi ſupra de teſta. mili. facit tex. in c. ex eo. extra, de elect. in 6.
Infans poteſt eſſe miles & Rex. Adde quod ideo eſt, quia regnum vadit per ſucceſſionem, ſed non poteſt eſſe Imperator, quia creatur per electionem, ut ap. venerabilem. de electio. immo iniquum eſſet ſecundum Bal. in l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iur. Alex.

LEX III.

1 *Munera non debent in eadem reiterari, donec alij ſufficientes inueniātur.*
2 *Societas non tribuit vacationem munerum, quia venit ex conuentione propria, ex qua nullus immunitatem conſequitur.*

Inter-

Interualla. Frater propter fratrem nõ habet vacationẽ, ſed propter alios idoneos nõdum grauatos
1 recte excuſatur. h. d. Not hic, quod iuſta excuſatio eſt, † ne mu
2 nera reiterentur in eodem, donec reperiantur alij ſufficiẽtes a
Sed quærit glo quid in duob. ſocijs omnium bonorum? & videtur tenere, quod vnus propter alium habet vacationem, qđ
2 non placet. Nam ſocietas venit ex conuentione, ſed† ex conuẽtione propria nullus poteſt conſequi immunitatem, vt ſupra titu. a. l. origine, & l. fina. ergo, &c. Preterea non reperitur. l. eau tum.

ADDITIO.

a Alex. Sufficientes. Vide quod dicit Bal. in c. 1. quib mod feud amit. in ver. quarto, quid ſi ſunt duo fratres. & adde l. ſi qui duos, §. de lib. cau.

De muneribus patrimoniorum. *Rub.*

Glo ſuper rub ponit diuiſionem munerum, quem plenius ponit in l. voluntariæ. ſupra de excu tut. & plenius ponitur per Guliel. in l. neminem ſupra de ſacroſan. eccle. & ego plene examinabo. infra de mulie. & in quo loco. l. 1. & ibi dicam, & not. & ſigo a hanc glo.

LEX PRIMA.

a **Ciuilia.** Hęc lex eſt clara, quam proſequere, vt in gloſ. & etiam l. ſeq. ambæ ſunt claræ.

LEX III.

1 *Immunitas ſimpliciter conceſſa non refertur ad patrimonialia.*
2 *Onus ſuſcipiendi hoſpites, eſt munus patrimoniale.*
3 *Eccleſia non tenetur hoſpitare milites.*

a **Qui immunitatem.** No. † qđ immunitas ſimpliciter conceſſa non refertur ad munera patrimonialia, quod dic vt in gl & ſup. de decu. l va
2 cuatis. Secundo no. quod † onus ſuſcipiendi hoſpites, eſt onus
a patrimoniale, & ſic videtur, quod nõ poſſit imponi a eccleſijs,
3 vt ſup. de ea act. trib. l. fi. † cum eis, & clericis ſit ſpecialiter cõceſſum, ne teneantur recipere, ſup. de epiſ. & cle. l. 1. Et iſta de facto occurrunt ſepè, quando ſuperueniunt milites, & multitudo equitum, & peditum in Ciuitate.

ADDITIO

a Alex Impon. Et idem dicas in Doctoribus. & alijs perſonis commemoratis hic in glo. quod etiam ſequitur do Mar de Laude, in tract de Principe, in tit. de priuile. concłu. 8.
* Menoch. Bello. conſi. 1 2. nu 1.

LEX IIII.

1 *Ciuitas iuſtè facit, quod vnus teneat equum pro communi, & alij conferant ad expenſas.*

a **Non videtur.** Onus alimentandi equos Decurionũ eſt patr. moniale a h. d. Nota, quod † iuſte
1 poteſt facere ciuitas, quod vnus teneat equum pro Cõmuni, qui forte eſt bonus equitator, vel armiger, & alius cõferat ad expenſas forte propter guerram.

ADDITIO.

a Ang. Patrimoniale. In tex ibi, decreuit. No. per ſententiam iudicis poſſe decerni, & declarari, an munus ſit patrimoniale, uel perſonale, & ideo erit cautus aduocatus cum de hoc erit diſputatio, quod faciat quod iudex, ad cuius officium pertinet, ſententialiter declaret onus patrimoniale, uel perſonale eſſe.

LEX. V.

Neque. Aetas vel numerus liberorum nõ excuſat a munerib. patrimonialib. quod intelligit niſi ſit numerus duodecim liberorum, vt l. 2. §. numerus. ff. de vaca. mun. hoc in ętate ſenili, in iuuenili dic, vt infra, eo. l. etiam.

LEX VI.

a **Profeſsio.** Philoſophi a nõ debent immunitatem a munerib. patrimonialib. habere.

ADDITIO.

a Philoſophi Nota ex iſta Largu. quod ſi alicui ratione profeſſionis non licet rem poſſidere, quod illam rem non poterit vendicare, quia vendicatio eſt contraria ſuæ profeſſioni. Ang.

LEX VII.

Etiam. Minores non excuſantur a munerib. patrimoniorum h. d. & dic, vt in gl.

LEX X.

Quantum. Superindictiones ſunt munera patrimonialia.

Quemad. ciuilia munera indicantur. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Quis eodem tempore non poteſt habere plura officia.*
2 *Vocatus ad duo officia in eadem ciuitate, an ambo exercere poſſit.*

1
a **Cum te.** † Non dẽt quis eodem tempore habere plura officia a h. d. Quærit glo † quid ſi ad duo officia quis in eadẽ Ciuitate fuerit vocatus. & dic, vt in gl. de quo dixi in l. ad officiũ ff. de manu vĩdi. Leges ſequentes huius tit. ſunt claræ proſequere eas, vt in gl.

ADDITIO.

a Officia. Vide ad hoc quæ habentur per do. Alex. de Imo. in l. ſi Conſul. de adop. & ibi l. ſecta ſi cer per Bald in l. ſi ad ſcribarũ in ſi. de appel adde Rom ſing ſuo 288. incip Statutum prohibet, & quod ibi poſui in addi. ad ipſum, & Panor in c cum ſit, nu 3. vbi etiã poſui in addi ad ipſum, an ver deponere. extra, de Iudæis.

De ijs, qui ſponte munera publica ſubeunt. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Subiens onera ſponte, a quibus poterat excuſari, dẽt proteſtari ne pĩudicet ſibi, vel ſuo priuilegio. Et quando fuit impoſita præſtantia, quam ſoluit, licet non teneretur.*
2 *Ratio differentiæ inter Decurionatum, per quod perditur priuilegium, & alios honores, per quos non perditur.*

Veterani. Qui patiũ ſe creari Decurionẽ, vĩ renunciaſſe ſuo priuilegio, niſi ſub pa
a cto hoc officiũ acceptauerit ſaluo ſuo priuilegio, a ſecus ſi ad aliorũ honorẽ ſe eligi paſſus fuerit. h. d.
1 cũ duab. ll. ſeq. No ex ſi l. j. huius tit. quod † qñ quis ſubit onera ſpõ
b te, dẽt pteſtari, ne pĩudicet b ſibi vel ſuo priuilegio: & ſic feci, qñ fuit mihi impoſita præſtantia, de qua potui excuſari, tñ nolui me excuſare: feci tñ ſcribere in cataſtro in lib. ſolutionũ quod illud faciebam nõ animo pĩudicandi mihi in priuilegijs & pactis
2 mihi factis. † Sed q̃ro quæ ſit ratio differentiæ inter Decurionatũ, p quem perdit priuilegiũ, & honores alios, per quos ſubaudi, non perdit, vt j. l proxi. Rñ quod decurionatus eſt quoddam officium vniuerſale, quia ex decurionatu apparet, quod eliguntur alij officiales ſecus in alijs officialib. vel honorib. de quo plene p Cyn. in l. voluntariç. de excuſa. tut. & ẽt ego plene dixi ff. de priui vetera. l. veteranos, & in l. 2. ff de decu. & probatur dicta ratio infra, l. proxi. hic non ſunt alia.

ADDITIONES.

a Ale. Priuilegio. Vide Bar. in l. ſi ff. de priui. vetera & ibi p Imo. ſatis latiſſime p Cy. in l. voluntariæ. de excuſa tut & vide Bar in l ſi creditor ff. de 10 deſtbe. & Bald. in c. cum veniſſet. de conſtit. Facit an priuil gium per contrarium actum perdat, de quo vi le tex. & ibi Bar in l 3 de decu. & vide Bar. & ibi dixi in l vlum de aquæ duc & vide omnino apoſtillam ſuper te. ſup. de iure do. imp. ſed quantum tempus requiratur. dic, quod 10 anni, vt l falſo. & ibi no ſup. de diuerſis rescript &c. accedentib. & c ſi de terra de priui. ſi in ver. ſec. no. & adde Cyn. in l. voluntariæ in 5. q. in ſi ff. de exc tut
b Menoch. Præiudicetur. Gozad conſi. 23. nu 7. Ruy. conſi. 100 nu. 3 lib 3. & declarat in conſi. 196 in ſi. lib. 3. Iaſuſ. Fel. in c. cum acceſſiſſent nu. 29 30. de conſt. Rom. conſi. 252. in ſi Alex. conſi. 390 col. vlt. lib. 2.

LEX IIII.

a
b **Eos qui.** a Liber homo, qui ſponte curiæ tradit ſeipſum, nõ obligat b ſuos liberos quãdocunq; genitos: ſecus ſi naturalis filius curiæ offeratur.

ADDITIONES.

a Ale Eos qui: Facit no. in l. cum ſatis. de agric. & cenſi
b Ang. Obligat. In tex ibi, libera manebit. No ex illo tex quod licet ciuilitati paternæ inductæ ex patris origine filius renunciare non poſſe, vt no. gl. de mu & ho. l. originem. ciuilitati tamen paternæ inductæ ex l vel ex pacto ioito per ciuitatẽ cum recepto in ciuem, filius renunciare poteſt, quia ſi idem ciuitatem nemo conſequitur inuitus, & ſunt arg ad q. conceſſæ ſunt alicui Peruſino contra Flo repreſaliæ, non eſt dubium, quod in hac cõceſſione veniunt illi, qui ſunt Florentini electi, vt puta quia ciuitas Florẽtiæ aliquos ciues elegerit, & eos in ciues aſſumpſerit, ſicut quotidie ſit, nam ciues ſunt, vt l. ciues ſupra. de incolis, & l j. ad mu. ergo comprehenduntur ſub verbis Sed dubium eſt an filij electorum Flor tam nati tempore electionis & aſſumptionis, quam etiam poſtea nati & concepti comprehendantur, ita quod capi poſſint vigore repreſaliarum, hic videtur caſus quod non, nam talis ciuilitas non nocet natis, neque etiam naſcituris per hanc l. ibi, quod ab inteſtato No quod quis efficitur ciuis Ciuitatis per legitimationem factam de eo per Ciuitatem, & non ſolus ipſe, ſed deſcendentes ex ipſo Item no. quod legitimatus per traditionem Curiæ intelligitur legitimari non ſolum ad ſuccedendum ex teſtamento, ſed etiam ab inteſtato.

De vacatione publici muneris. *Rub.*

LEX. VNICA.

1 *Munera ordinaria, quæ ſint, & a quibus imponuntur.*
2 *Immunitas conceſſa a muneribus non porrigitur ad ordinaria.*

Muneris. Vacatio ſimpliciter conceſſa nõ porrigiũ ad munera ordinaria h. d. Et not. quod
1 † munera ordinaria ſunt q̃ imponunt lege, ſenatuſ cõl. & ↄſtitutio. principũ, & alia dñr extraordinaria & dic, vt dicã infra de mulie. & in quo loco. l. j. Secundo not.
2 quod † immunitas non porrigiũ ad munera ordinaria, de quo plene,

nè, dic, vt hic per glo & ſupra, de Decurio. l. vacuatis, & dixi ff. de iur. immu. oi. l. ſecunda.

De decretis Decurionum ſuper immunitate quibuſdam concedenda. Rub.

1 *An quæ fieri poſſit per ſtatutum, fieri etiam poſſint per pactum.*

1 No. gl. rub. ſpecialiter dum dicit, ꝙ † ea quæ poſſunt fieri ꝑ ſta-
a tutũ, poſſunt fieri ꝑ pactũ,ᵃ ſed in ꝯrium facit, quod no. ff. de re. iu. l. neq; pignus. §. priuatorum. & l. neq; ex prætorio. eo. tit. qđ declara, vt plene dixi in repet. l. omnes populi. ff. de iuſti. & iur.

ADDITIO.

a Ale. Per pactum. An pactum, & ſtatutum, & renunciatio æquiparentur, vide Io. And. in c. ſi. de app. io 6 & an pactum, & conſuetudo æquiparentur, text. probat, quod ſic, in c. ſi de duob. & no. Io. And. in c. ſacroſan. de elect. de hoc vide l. non impoſſibile. ff. de pact. de quo etiam per Bar. & Doct. ibi, ſed illa gl. reprobatur per Doct. & Ful. & do. Ang. de Are. l. non ſolum. §. morte. de oper. no. nunc & ad de l. ſi. ſupra, de ſideiuſſ. & §. diſponat io Auth. de nup. & gl. in l. domini prædiorũ. de agri. & cenſi. & vide do. Ale. in ſi. col. hoc idem voluit Sal. in hac rub. vide do. Ale. in l. ſæpe. ff. de re iudic. De hoc vide per Io. An. in c. ſi de conſue. vbi approbat gl. in d. l. neque pignus. & reprobat gl. hic, cui ſimilis eſt gloſ. in l. cum te. & l. non impoſſibile. ff. de pact. vbi idem dicit, & in c. cum dilecti. in ver. conſtitutum, & vide Bal. in l. ſi ex cautione, ꝭ de non nu. pecu. in ſi. q. & in l. j. ſupra, quę ſit lon. conſue. & in l. Titio centum. §. 1 de condi. & demon. Adde, quod dici poteſt, ꝙ iſta gl. procedat affirmatiue, ꝙ fieri poteſt per pactum, poteſt fieri per ſtatutum, ſed non econtra. Ita loquuntur ꝓdicta. Pro hac concordia eſt tex. in l. ſi in ſi. ꝭ de ſideiuſſ. & adde Bal. in l. cunctos populos ſup. de ſumma Trin. vbi dicit ꝙ quicquid poteſt fieri per pactum iuramento vallatum, poteſt & per ſtatutum, vide Bal. in l. j. ſup. commun. vel epiſtolas, & oo. in l. j. qui bo. ced. poſſ.

LEX PRIMA.

1 *Decreta Decurionum concedentia immunitatem, an ſint nulla ipſo iure.*
2 *Conſilium Ciuitatis non recognoſcentis ſuperiorem, quod poſſit concedere immunitatem.*

a Xceptis.ᵃ Quæro † nunquid iſta decreta ſint
1 ipſo iure nulla, vel veniant reſcindẽda? Vr̃, ꝙ ſint nulla ipſo iure, dũ dicit, ſacris ꝯſtitutionibus. In ꝯriũ facit l. ſi ambitioſa ff. e. & dic, vt in gl. & ibi dixi. Sed q̃ro cum Decuriones non poſſunt concede-
b re immunitatem, quis poterit ᵇ concedere. Dicit gl. quod Impera-
2 tor. Et idem puto quod † Conſilium magnum, & adunantia generalis, quæ habet plenum Imperium, quia forte eſt Ciuitas, q̃ non recognoſcit ſuperiorem. De quo plene dic, vt dixi in l. ambitioſa. ff. eo quam ſolenniter repetii.

ADDITIONES.

a Ale. Exceptis. ãt per Bar. in l. 4. in prin. de vaca. mu. & per Bar. in l. vacuatis. de Decurio. ſupra, eodem lib.
b Menoch. Quis poterit. Rip. reſponſorum lib. 2. c. 6. nu. 3. Bellõ conſi. 37. & conſ. 38.

De excuſationibus munerum, Rub.

LEX PRIMA.

1 *Protectores dicuntur, qui ſtant ad cuſtodiam Principis.*
2 *Poſiti ſub protectione alicuius, non dicunt illi ſubiecti, nec talis recipiens aliquam hẽt iuriſdictionem, ſed tenetur defendere de facto cum armis.*
3 *Ciuitas, vel caſtrũ ſi fuerit poſita, vel poſitum ſub regimine alicuius, recipiens non habet merum & mixtum Imperium.*
4 *Recipiens aliquod caſtrum ſub eius regimine, quod nõ habeat mulctas, & pœnas.*
5 *Recipiens aliquod caſtrum ſub eius regimine, quod non poteſt illi imponere collectas.*

Etiam hi, qui. Hi, q gerunt negocia Principis non hñt vacãtionẽ a muneribus. niſi ſint ex illis officiis, quib. ſpecialiter eſt conceſſum. h. d. Quæro qđ ſit dictũ, ꝓtectorib. Glo. dicit, dic
1 de hoc ꝭ. de dome. & ꝓte. ſup. gl. rub. lib. 12. & ibi exponit, † ꝓtectores illos, qui ſtant ad cuſtodiã Principis, vt ſunt macerii, & alii ſimiles. Ex hoc dicebam io q. de facto. Dr̃ in capitulis pacis factis cũ Archiep̃o Mediola. ꝙ oĩa caſtra occupata per Vbaldinos remaneãt ſub ꝓtectione & regimine ipſorum, dubitat̃ qđ
a importãt iſta verba, protectio ᵃ & regimen. Dico, † ꝙ ꝑ iſta ver-
2 ba nõ debet eis, nec hẽnt aliquam iuriſdictionẽ. Caſus eſt hic, & in c. ex parte tua eñ, de priui. ſed hñt ꝑtãtẽ defendendi de facto cum armis, & militib. quod eſt officium ꝓtectorum, vt no. rub. ꝭ. de offi. ꝓte. & dome. li. 12. poĩ ẽt defendere. via iuris, & iudicij, vt no. in c. ad audientiam. eñ, de appel. Sed ex eo, ꝙ dicit, ſub regimine eius, eſt magis dubiũ, nam Rector loci, idem eſt, ꝙ Præſes, vt no. gl. de off. Recto. ꝓuin. in rubro, & nigro, & ff. đ off. Præſi. l. illicitas §. q vniuerſas. & ſic no. ꝙ ibi dr̃, regũt. Et ſic vr̃, ꝙ ea nã dicti verbi poſſunt omnia facere, quę poteſt Pręſes. & ſic hẽt merum, & mixtum Imperium. In ꝯrium facit, quia eſt verum quod dictum eſt, qñ regimẽ committit ꝓuinciæ, ſed
3 † qñ ꝯmittit regimen Ciuitatis, non venit merũ imperium, vel mixtũ, & idẽ ſi ꝯmittit regimẽ caſtrorũ, vel villarũ, vt ſ. de defen. ciui. per totum. & melius in Auth. de defenſo. ciuit. §. iuſiurandũ. & §. audient. & ſupra, de man. prin. ꝑ toti, & ibi per glo. Azo. in ſum. Et hoc vr̃ verius, ꝙ ſit ſpãle in vrbe Ro. vt ſi eius ꝯmittatur regimen, videatur committi merum, & mixtũ Imperium, vt ff. de of. pręfec. vrb. l. j. & maxime cum iſta verba dubia debeãt interpretari ꝯ eũ, qui profert, vt ff. de pact. l. veterib. Sed poſito ꝙ habeat merum, & mixtum Imperium, pęnę, & mulctæ, quæ imponuntur in dictis locis, nunquid erunt eorum?
4 † Certè non, quia non ſunt Præſidis ſeu Rectoris, ſed eius qui in illis locis habet ius fiſcale, vt l. mulctarum. ſupra, de mo. mul. & in feud. quæ ſint rega. c. 1. vbi dicitur expreſſe, quod talia nõ
5 veniunt, niſi expreſſe ꝯcedantur. Sed quæro † vtrum huius vigore poterunt imponere collectas dictis locis. Reſp. non, quia Præſes prouinciæ non poteſt imponere collectas, vt infra, l. placet. & ſupra, de ſuperindic. l. 2. Remanet ergo apud eos, ad quos primo pertinebat ius collectandi. alias dic, vt in gl.

ADDITIO.

a Ale. Protectio. Vide Cy. & Bal. in l. 1. ſup. ſi quacunque prædi. pote. Et quid ſi ſtatutum dicit, talis ſit extra protectionem cõis. vide per Cy. in l. 1. ſup. de natu. lib. per Mod. in c. olim de accuſa. & uide gl. in c. ego in ver. ſaluo. de iureiuran. & adde Inn. io c. ad audientiam de appel. vbi dixit, quod operatur vim appellationis, & refert, & ſequitur Bal. in ſua Margarita, in ver. appellatio. Quid in eo, qui ſubijcit ſe gratiæ, voluntati, & miſericordiæ alicuius, vide Inno. in c. veniens. de renũcia. & Ang. in l. ſi cui. de ſerui. Item in verſi. vt ſi eis committatur regimen. Vide circa hoc Bar. in l. ſi quando. la 1. ſupra, de bon. vac. & ibi dixi & vide quod no. Bar. in l. communiter. §. cum l. de acqui. rer. dom. & Bald. in l. 2. de pedaneis iudicibus.

LEX IX.

1 *Collectam, an & pro quibus, dominus ſubditis ſuis imponere poſſit.*
1 Placet. † Pręſes: vel alius iudex non poteſt collectã impo-
a nere, ᵃ ſed ſi neceſſitas imminet, debet ſcribere ꝑfecto, & pręfectus reſcribit Principi, qui hoc permittet. h. d.

ADDITIO.

a Alex. Collectam imponere. Sed pro quibus poteſt dominus imponere collectam. Dic quod Alber. de Roſ. in ſuo alphabeto dicit, quod poteſt imponere propter defenſionem terræ ſanctæ, vt 3. q. 4. c. ſanctitudo & de immu. eccl. capit. peruenit. Item ſi dominus vult ire in exercitum indictum a Principe contra hæreticos. Item ſi in bello ex parte ſua fuerit captus, vt ſe redimat. Item ſi vult ire ad Principem pro obtinendo priuilegium ſpeciale pro ſe, & ſubditis. Item ſi maritat filiam. Item cum facit filium militem. Item ad refectionem pontium. Item cum acceperit quod erat feudum ſuum, vel nouum acquirit. Item quando ſine culpa damnatus eſt, vel relegatus. Intelligas ſemper quando ex ſe facere non poteſt, & etiã dum moderata imponat, 10. q. 3. c. immo, circa medium & extra, de cenſib. c. cum Apoſtolus §. prohibemus. & ibi Old. gl. in ſumma, 22 q. 2. & per Ray. in ſumma, de exact. & talleis. & hæc omnia ponit Albe. in alphabeto, in ver. do. Ale.
ᵃ Menoch. Brun. latẽ conſi. 12. & Soc. iun. conſi. 15. lib. 3.

LEX X.

1 *Qui tenetur ad factum legis diſpoſitione, non liberat̃ præſtando intereſſe.*
2 *Munus publicum non poteſt pecunia redimi.*
1 Illud. No. quod † ille, qui tenetur ad factum ex diſpoſitione
2 nõ liberatur pręſtando intereſſe. Item no. quod † munus publicum non poteſt pecunia redimi, & de primo dic, vt dixi ff. de verb. obl. l. ſtipulationes non diuiduntur.

LEX XI.

1 *Qui habent poſſeſſiones in Cluſio Peruſino, & reddunt tertiam partem, non tenentur ad collectas.*
2 *Collecta ꝙ nõ ſoluat̃ ꝑ ſdys emphyteuticis, ſed Peruſii hoc non ſeruatur.*
a Priuatæ. Pręduaᵃ emphyteutica Principis extraordinarias ꝑſtationes nõ ſubeunt. h. d. Primo ponit dictum. Secũdo remouet dubiũ. Tertio aſſignat rationem. Secunda ibi quandoquidẽ. Tertia ibi & par. Prima pars eſt clara: in ſecũda
1 gl. ponit caſum: tertia eſt clara. No. ar. quod † illi, qui hẽnt poſſeſſiones in Cluſio Peruſino, & reddũt tertiã partem Cõi, qđ non tenentur ſoluere collectã, quæ imponitur pro imminentib. ne-
a ceſſitatib. In tex. ibi perpetuò ꝯſignata hic vr̃ tex. quod † pro bo-
b nis emphyteuticariisᵇ q̃ quis habet ab eccleſia, non tenetur ſoluere aliquã collectam Communi. Cum. n. iſta bona ſint perpetuæ penſioni obligata, & pro eis cẽſus quolibet anno ſoluit, nõ debet pręſtari pro his collecta Communi, ne duplicia onera ſuſtineat, hoc tamen Peruſii de conſuetudine non ſeruatur.

ADDITIONES.

a Alex. Prædia. Vide Barto. in l. licitatio. §. ſi de pub. Quid in illo emphyt. uide in l. 1. per Bald. ſupra, de iure emphyteu. ſed And. de Iſer. in c. 1. ſuper ver. prælatus, in ti. quæ ſint rega. tenet contra Bart.
Alex. adde Barto. in l. 1. de anno. & trib. & ibi dixi, & Barto. in l. licitatio. §. fina. de public.
b Menoch. Emphyteuticariis. Adde D. Rip. in tract. peſtis in tit. de remed. ad conſeruand. vber. num. 124. eſt quod omnino teneatur emphyteuta. Rolan. a Valle conſi. 66. num. 34. lib. 1.

LEX XII.

Eos qui. Protonotarii, notarii, & referendarii Principis hẽnt immunitatẽ a muneribus extraordinariis. h. d. Et expone ibi, notarii, & ꝓtonotarii, & ibi, epiſtolis vel libellis, iſti ſunt notarii, & expone ibi peragẽdis, iſti ſunt referẽdarii.

LEX XIII.

1 *Habẽs priuilegia pro poſſeſſionibus ſuis, non tenetur ad collectam impoſitam pro remuneratione legatarum.*
2 *Priuilegium datum officio dignitatem habẽti, durat etiã dignitate finita*

Maxi-

Maxlmarum. Primo ponit quaſdã dignitates quæ habent immunitatem a ſordidis muneribus. Secundo dicit, alios Palatinos non habere immunitatem, niſi hoc doceant. Tertio dicit, circa magiſtros ſcientiarũ ſeruãda iura antiqua. Quarto nominat munera ſordida. Quinto liberat quorundam poſſeſſiones a quibuſdam præſtationibus extraordinariis. Sexto, & vltimo declarat prædicta locum habere durante dignitate, vel finita. Secunda ibi, cæteros. Tertia ibi, circa Rhetores. Quarta ibi, ſordidorum. Quinta ibi, legaris. Sexta ibi, hoc tñ. Et no. ver. ſordidorum, vbi ſordida munera nominantur, & melius q̃ alibi. Item no. ver. leg. vbi apparet, q̃d
1 priuilegiatæ † perſonæ pro poſſeſſionibus ſuis non debent ſoluere collectas pro remuneratione legatorum, qui mittuntur a curia Principis, & iſte eſt proprie intellectus iſtius ver. ſed glo.
2 aliter intelligit. Item no. ex fi. huius l. quod † priuilegium durat
a etiam dignitate a finita. ſed ſi priuilegium daretur officio non habenti dignitatem annexam, ſecus eſt, vt ſupra, eod. l. j. & ibi no. & facit infra, eo l. eam legem, quam vide.

ADDITIO

a Menoch. Dignitate. Tiraq. quod ceſſ. ca. ceſſ. effect. limi. 51.

LEX XIIII.

a Sordidorum. Priuilegium perſonale non tranſit in ſucceſſorẽ. a h.d. Not. ꝙ hæc lex venit ad declarationem præcedentis legis. & nota hanc gl quæ ita plene diſtinguit in ſua materia ſicut alibi, & ideo vide eã, & ſigna. Primum membrum gl. eſt, qñ priuilegium conceditur perſo-
b næ, quod declara ut no. per Dy. in c. priuilegiũ. b extra, de reg. iur. lib. 6. & l quia tale. ff. ſol. mat. Secundum autem membrum
c eſt, quando priuilegium c eſt conceſſum rebus, vel perſonis. Gl tangit. ff de cenſi. l. forma. §. tanquam. & ego dixi in l. pen. ff. de ſeru. leg. Alia autem membra ſunt clara, & bene examinata per Dyn. in c. priuilegium. de reg. iur. lib 6.

ADDITIONES

a In ſucceſſorem. Adde Alex. de Imo. in l. 1. de conſti. princi. vbi etiam per Bart. & ſuo conſi. incip. Primo quæritur
b In c. priuilegium de reg. iur. lib 6. Adde ꝙ not. ibi in apoſtil. ad ipſum poſt Do. Benedi. in add. quæ incip. non tranſit ad ſucceſſores.
c Ale. Priuilegiũ. uide gl in c. cũ ueniſſent. de côſt. quæ tenet, ꝙ in dubio perſonis cõceſſum intelligatur, niſi expreſſe aliud appareat. Facit l in pecudum. ff. de uſu. de quo per Doct. Moder. in l quia perſonale. vide Bal. in l ſi ff. de conſt. princip. per Io. And. in Mercu. in regula. priuilegium. per Specu. in ti de inſtru. edic. §. ouncver item quæſtio fuit. Et adde, ꝙ vbi conceditur priuilegium intuitu conſideratione loci & perſonæ, ꝙ non poteſt in alio loco exerceri, ſecundum Bal in l. 1. in 18. quæſt. ſupra de ſeruis. & Inno. in c. bonæ, de poſtul prælat. Item adde quod in perſonalibus actibus in perſona inſeparabiles includuntur, vt in l. ſi ſtipulatus fuero per te. ff de uerb. obl. & l. hæredi. ff de pact. & hoc in priuilegiis, in reſcriptis dic. ut in c. quoniam Abb. de off. dele & ad q de qua hic, adde gl 16 q. 1. cap. poſſeſſiones, quæ tenuit ꝙ dicitur perſonale in dubio, & idem tenuit ubi ſupra Io. And. per l. 1 §. permittitur. ff. de aqua quotid & æſti. & in l. 3. de cenſib & in l. 2. § de iure immu. & l priuilegia. de reg. iur. cum quo tranſit Bal. in d. l. ſi. de conſt. prin. ibi Pet. de Anch & Cy. in 1 q & Bar in l 1. eo. ut. uide etiam Bal. hic, & in l. 3. & in d. l. perſonale. & ibi per Imo. quid in beneficiis quæ, non ſunt contra ius commune, an in dubio intelligantur eſſe realia, uide Bar. in l. 1. de ſer. vbi tenuit quod ſic Spec. in ti. de inſtru. edi. §. nunc autem. uer. qui fuit. ubi dicit ſtandum concedentis interpretationi, per l Neratius, de reg iur de quo uide per Bal. qui fuit ſibi contrarius in l liberti libertæq. ſupra de ope lib & in l. ſi non ſpeciali. ſupra, de teſt. & in l. apud Iul. §. ſi quid alicui. ff de leg. 1. & quod no. Bald. in l. fin. §, ſed & ſi quis. ſupra, commu. de leg.

LEX XV.

Eam legem. Hic ponitur alia declaratio l. maximarum, & proſequere, vt in gl.

LEX XVI.

Euidenter. Prædia Principis propria, vel emphyteuticaria, ab extraordinariis, & ſordidis muneribus ſunt exempta. h. d. côcordat l. priuatę. ſupra, eo. & ibi dixi.

De quibus muneribus, vel præſtationibus nomini liceat ſe excuſare. Rub.

LEX PRIMA.

COmparationi. Hæc l. 1. eſt clara, quã proſequere, vt in gl. & totus iſte titu. ſatis clarus eſt, & in iſta l. cum duabus aliis legibus ſequentibus, ponũtur quędam munera, a quibus nemo excuſatur aliquo priuilegio: nec curaĩ, ſiue ſint ordinaria, ſiue extraordinaria, vel ſordida. h. d. totus iſte titulus.

LEX II.

Cum ad fęlicisſimam. Nemo ab angariis, vel perangariis, vel plauſtris, vel alio munere, licet ſordido excuſatur, in locis per quæ Princeps ad expeditionem arripit iter, vel Auguſta. h. d.

LEX III.

Hac prouidentisſima. Ab onere ꝯſtructionis viarũ, & munerum vel aliarũ ſpecierũ, vel cõparationis frumẽti, ſi cõmode viſum fuerit Pręfecto, nullus excuſaĩ. a h. d. & vide quod no. in l. ad inſtructiones, ſupra, de ſacroſan eccle.
a

ADDITIO.

a Menoch. Nullus excuſatur. Adde Iac Rebuf in l. ne mo nu. 1. & quod poſui in apoſtil ad ipſum, ſupra de ann. & tri. & quod poſui in addi. ad Gul. de Cu. in l. ad inſtructiones. ſupra de ſacroſ. eccl.

Qui ætate, & profeſsione ſe excuſant. Rub.

LEX PRIMA.

1 CVm affirmetis. Studentes hẽnt immunitatem a a muneribus perſonalibus vſq; ad viceſimumquintum annum h d. Nota ꝑ ſtudentibus, vt in terris ꝓpriis non grauentur ad cuſtodias, & alia munera pſonalia. Item nota quod iſtud priuilegium non hẽt locum niſi in minoribus vigintiquinq; annis, quaſi pſumat. Imperator, quod poſtquam exceſſerint viceſimumquintum annum, quod nũquam bene addiſcãt. Sed oppo. ff. de decur. l. ſpurii. §. j. ff. de munerib. & honor. l. ad rẽpubl. Gl. vr̃ tangere, ſed in ſua ſolutione non bene declarat, iõ tu dic Quædam ſunt munera perſonalia, in quibus requirĩt conſiliũ, & diſcretio, vt eſſe de conſilio, vel habere aliqđ regimen, & tũc non conceditt minori 25. ann. niſi in defectum, vt in contrariis. Quædam ſunt munera perſonalia, in quibus aliquod periculũ non vertitur, vt facere cuſtodiam in ciuitate, & ſimilia, & ad iſta poſſunt vocari minores, a quibus hic liberantur propter ſtudium, & habent iſtud priuilegium cauſa ſtudiorum.

ADDITIO.

a Ale. Immunitatem. Intellige hoc verum, niſi aliter conſuetudo ſe haberet, ſecundum Bar. in l. 1 infra, de auro coronario Quid in Doctoribus, an excuſentur ab oneribus, vide Bal in l numiſioribus de ſuſcept. & arca. Bar & ibi dixi in l. 3. de mulieribus, & in quo loco. Item in verbo, bene addiſcat, dicit lex in c. nemo. de pœnis in 6 quod diligenti ſtudio poteſt quis proficere quod in iuuentute omiſit & ideo Accurſius gl. noſter, quando incepit ſtudere, erat ætatis 28. annor. & tantum floruit, vt no. gl in Auth.

LEX II.

a Cum filios. a Lex iſta idẽ dicit, quod præcedens, niſi ꝙ dicit, quod ſtudentes liberantur a perſonalibus muneribus, non autem a patrimonialibus. Iſtud vltimum non eſt in l. præcedenti, hic non ſunt alia.

ADDITIO.

a Ale. Cum filios. Et gl hic dicit de patre, & filio, & vide Bal in l ſi in fi. de impube. & aliis ſubſtitu.

LEX III.

Manifeſti. Maiores quinquagintaquinque annis excuſani a muneribus perſonalibus, non patrimonialibus, hoc dicit.

Qui morbo ſe excuſant. Rub.

LEX PRIMA.

SI ea cęcitate. Orbatus vtroq; oculo excuſaĩ a muneribus pſonalib. ſecus ſi vno tantum. h. d. Not. gl. poſitam ſuper hac lege, q̃a hoc eſt verum in muneribus pſonalibus, quæ opus corporis exigunt, vel requirunt, ſecus conſilii. h. d.

LEX II.

1 *Debilitas a morbo cauſata parit excuſationem.*

1 Cum auriculari. Alias articulari. † Debilitas ꝑ morbum habet excuſationem. h. d. Quęro quid ſit morbus auricularis. Gl. reſpondet & bene, nõ
a intelligas de morbo, propter quem aliqualiter debiliteĩ, a auditus, quia tunc nõ haberet excuſationem, vt l. ſi. ff. de leg tut Sed intelligas de tali morbo auricular, propter quem totum corpus debilitatur.

ADDITIO.

a Ang Debilitetur. In tex. ibi, debilitatum No. quia tunc dicitur quis debilitatus, qñ aliquis ſenſus perditur & facit ad quæſtionem ſtatui ponientis pro membro debilitato, de quo dixi in l. notionum ſupra, de Decu.
Ale. De hoc in 4. c. de cẽſibus, & ꝯſuluit do. Ang. vt refert Lud. in not. litera C. no. 6

LEX III.

1 *Podagricus, quam excuſationem habeat a muneribus, & quando.*

Podagræ. Circa iſtos podagricos ſic diſtingue, q̃a aut q̃rit, vtrum hẽant excuſationem tpe. quo illa
1 podagra grauanĩ, ita ꝙ ambulare non pñt. Et † dic ꝙ ſic, vt hic in fi.

in fi.ibi,vocari non patie?. Aut quæris vtrum h. bea: vacationẽ ſimpliciter,& omni tẽpore,q a podagroſus, & tunc ſi quidẽ p̃ illam infirmitatem intantũ debilitatus eſt, quod ambulare non põt, & ſuis rebus non poſſet ſupereſſe, habebit immunitatẽ. vt ſ. l. prox. & hac l. 2.reſponſio.& ff. de vaca.mune.l.pen.i prin. Aut non eſt ita debilitatus,ſed quandoque vexatur, quandoq; non,& tunc non haberet excuſationem,vt hic in prin.& ſupra de decur.l.4.

LEX IIII.

Caſus. Infirmitas patris non liberat filium a muneribus perſonalibus h.d.

De his,qui numero liberorum,vel paupertate excuſationem meruerunt. Rub,

LEX PRIMA.

Numerus. Iſta lex cum ſequen.ſunt claræ, quas leges proſequere,& diſtingue,vt in gl.

LEX IIII.

Cum facultates. Diuitiæ filiorum non onerãt patrem,h.d.& lex ſequens dicit hoc Sicut pater,ita & mater excuſatur propter numerum liberorũ, Hic non ſunt alia.

LEX VI.

Eos qui. Numerus liberorum excuſat patrem non filiũ, ſi ſufficiens reperit. Item propter paupertatem a muneribus excuſatur.h.d.

De profeßoribus,& Medicis, Rub,

LEX PRIMA.

CVm te. Meddicus donec ſit in exercitio,hẽt immunitatem a muneribus perſonalibus non poſt,niſi alio priuilegio, vel alia cauſa excuſetur,hoc dicit.

LEX II.

a **Grammaticos.** Doctor,q nõ legit utiliter ſcholarib, poteſt reprobari,a h.d. in ſumma, & facit ad l.ff.de excuſa.tuto.l.ſed & reprobari. No. hanc l. contra inſufficientes Doct. vt poſſint reprobari,non obſtante quod re
b ceperint inſign.a Doctoratus.b

ADDITIONES.

a Reprobari.Et ibi vide. Nico de Neap.qui refert,quod Archieps Capuanus. faciebat examinari reuertentes ex ſtudio Doctores,& ſi erant inſufficientes,lacerabat eorum priuilegia.Vide gl in c.ventam.35.q.9 quæ dicit,quod ſi apparet electũ ad ſaltum iuniorem præſentantium eum doctum,non eſſe doctum,debet caſſari electio Facit quod n... lo. An in addi.ad Spec. in rub de præben.ubi ponit de vaſallo,qui putabatur robuſtus,& nõ erat,quia põt feudo priuari.Item facit ẽt quod no. lo. An.in addi.Spec in rub de iure patr.ſuper rub.vbi ſingulariter tractat,quod Eps,qui ordinauit aliquem ad ſacerdotium,poteſt eum repellere propter inſufficientiam ab eccleſia curata non ſolum adepta,ſed ẽt adipiſcenda, & ſi bis promouiſſet eum ad curam per rationes, de quibus per eum, quæ fuerunt Old.licet ipſe non dicat,conſi 93.

b Ale. Doctoratus.Adde quod ſemel reprobatus non poteſt poſtea iterum Doctorari,ſecundum Bal in l.a.in fi.per illum tex ſ de lib.& eorum lib.No.contra Doctores legentes ad pompam,& contra Doctores indoctos,& ideo dicit gloſ in c.cum beatiſſimos 24 q.3.quod monet ſcholares audire optimum magiſtrum Et ad hoc gl.in l.nulli.de decur.quæ dicit,quod indoctus non poteſt facere alium Doctorum & Bal ibi exclamat contra Doctores indoctos.& adde tex. in l. 1 & ibi Ba. de ſtudiis lib artium facit Bal.in c.1.in princ quo tpe miles.vbi dicit. q indocti incumbunt cathedræ, non inſident, & Cyn.in l.munus.& ibi Ange. ... acq poſ.ſup. Bal in l.1.qui & aduer.quos vbi dicit, In defetto del buono lo triſto ſe de a bancha.facit in c.multi ſacerdotes.41 diſ in verſi qui male ſedent Ang in l.1.§.initium.verſi.pueritiam ff.de poſtu vbi dicit, quod indocti debent dici legum dolores,& Ang in l.eum quem temere.de iudi.vbi dicit Barto.in l.1. de angon.cau.qui neſcit legere,dato q habeat ſcholares, non debet habere ſalarium, vbi gl. dicit,quod Scholaris doctus præferendus eſt Doctori ignoranti,gl in Cle. 2.in ver honore,de magiſtra quod aſſumens gradum Doctoratus indigne, peccat moraliter ad quod c ſi laicus 38.diſt.plus do.Fran. Tig.de Piſis in l ſemper §. ſi dixit,quod indoctus poteſt expelli de Collegio illius artis, & do. Domini. in c.quæ de epiſcopis 38.diſt vbi dicit,quod carens libris opportunis, non meretur Doctor dici.

LEX V.

Nec intra. Non ſufficit eſſe de Collegio Medicorum, niſi ſpecialiter immunitas ſit conceſſa.

LEX VI.

1 *Doctores legum, & aliarum ſcientiarum habent immunitatem Et a patrimonialibus,nec ipſis collecta poteſt imponi.*

2 *Doctores non poſſunt capi perſonaliter,nec aliquo modo vexari.*

1 **Medicos.** No hanc l.† quod Doctor.legum,& aliarum
a ſcientiarum habent immunitatem a etiam a
b muneribus patrimonioſis,& ſic non poteſt de iure eis imponi
2 collecta.b Item no.† q nõ poſſunt capi pſonaliter,vel duci ad
c Curiam, vel aliquo mõ vexari, c & ſic familia non debet ipſos
d Doct.ſcrutari de armis.d

ADDITIONES.

a Menoch Immunitatem.Late Rip.lib.2 reſponſorum c.29.nu.9.

b Collecta.Adde Fran.de Albe.in ſuo conſ.incip.In Dei nomine amen,punctus talis eſt,magiſter Cechinus,&c.

c Vexari. Adde quod nec torqueri, vt per Cyn in l. milites.C. de quæſtio niſi pr... degradetur, vt ſi tex. in l.ſi ſupra de mal.& mathe.ibi, dignitate exutus, adde quod no.in apoſt.ad illum,in l 1.nu 2.in ver poteſt infra, de decur.lib.12 vbi po no conſuetudinem in contrarium non valere, per text. ſing. in l.omnes iudices, vbi dixi in apoſt.ad illum, ſupra,de decur illo lib.

d Alexand. Armis. Ad hoc facit quod no. Bald.in l. 1.in fi.qui bon ced poſſ & Imo. in l.miles.ff.de re iudic.& vide Bart & Doct.in l ſi libertus.cum l.ſequent.ff de in ius voc

Alex.Et idem medici donec ſunt in exercitio, vt l 1.ſup eo.dicit n.habere dignitatem. Adde in l.lege.Iul la 3 in l oratores.ad l.Iul.de vi pub & hanc l.intellige in illis,qui legerunt in publicis & conſuetis ſtudijs, ſecus ſi in priuatis locis Ciuitatis,quia non habent Doctorum priuilegium, ut in Auth. habita ſupra, ne fil. pro pat.per Ang.poſt gl.in proœ Digeſtorum.

Menoch. Videtur tamen, quod hæc l.non vendicet ſibi locum, niſi in Doctoribus actu legentib.non in alijs,& no glo.quæ eſt no. Par. hic leg illam reſtringentem in Doctoribus actu legentibus damnat,Gurd. Pa.q 88.& Are conſi 95.col 5.

LEX VII.

1 *Doctores debent præcedere alios in moribus,& ſcientia.*

2 *Doctores debent eſſe approbati.*

3 *Requiſita in approbatione Doctorum.*

Magiſtros. Non debet quis admitti ad docendum,niſi prius fuerit approbatus, & examinatus in moribus & ſciẽtia,& alia habuerit, quæ requirũtur in actu do
1 ctorandi.h.d. No.q † Doctores præcedere debẽt alios in moribus & ſcientia,& ideo propter defectum morum & ſcientiarũ
2 poſſunt licitè reprobari. Secundo no.quòd † Doctor debet eſ
a ſe approbatus. a Sed aduerte, quia ad hanc approbationem requiritur præſentatio & iuramentum Doctorum l. nemini.ſ de aduo.diuer.iu.Secundo,examinatio,& approbatio Doctorum vt hic, quia Doctores de iure communi debent eſſe ſeptem,vt l.ſi quis.ſ.eod. ſed in hac ciuitate Peruſij ex priuilegio ſummi Pontificis ſufficiunt quatuor. Item requiritur licentia, ſeu decretum ſuperioris, vt hic cum dicit, decretum Curialium mereatur,vt extra,de magi.c.1.& 2. in cle.Et no.hanc l.ex qua vides
3 omnia, quæ requiruntur ad hoc, vt quis poſſit Doctorari, * re-
* quiritur etiam quod dentur ei inſignia, & quod eſt hoc hodie
b expreſſum,extra,de magi.in c.2.b

ADDITIONES.

a Ale. Approbatus. Et no. quod licet requiratur quod examinatus repertus fuerit peritus.vt hic,& l.nemini.ſupra,de aduoca.diuer.iu.tamen fallit,ſi ſit parum doctus,cum ſpes ſit quod poſſit proficere,quia poterit Doctorari.

Ita dicit no.Inno.in c cum in cunctis.circa prin.de elec.& ſequitur Lud.in §. de viro l.ſi vero ff ſol.matr.

Ale Scholares non debent actu legere vt magiſtri Bart. in l.1. de prapo. agen. in reb iſtam alle.d Abb.in l.a.de magiſtr q Epiſcopus cum ca.poteſt Doctoratum conferre.& idem Hoſt.in ſumma.de magiſt.§ pen.in prin. & uide Mathesi. in l omnes populi & Bar.in l generaliter.de in ius vo.& no.glo.in cle.2 in gl magna ultra,med.& idem firmat do Abb. in c eſt verum, de foro comp.& hoc de iure communi adde do.Abb in c.cum apoſtolicæ in 4.no.de his quæ fiunt a præl.licet de conſuetudine non ſeruetur Et ibi dicit,debent eſſe ſeptem. Tenuit etiam Bal in l.ſi quis,alleg.& d.Abb in c.propoſuiſti.de proba.contrarium videtur tenuiſſe Bar.in l ſi de profeſ.vrb Conſtan.ubi dicit q requiruntur nouem. Sed poteſt dici,q ibi ſit ſpeciale,& vide d.Ab ubi prox.& adde quod debet præſentari per ſuum magiſtrum,vt l.1.ſupra de offi magiſt.debet magiſter morigera.alias reprobari poteſt l. 1. in prin. ibi, probatæ artis. ff. de ven.inſpic.& in c.omnis ætas.12.q.1 probatiſſime mori.& in c.fraternitatis.de frig.& malefi.in cap glorioſæ epiſcopi.12.q 2.dum Crates ille Thebanus,&c.& no glo. in cap. cum literis.de in integ reſti.

* Doctorari.Et adde quod acumen ingenij multum operatur,prout dicit do.Fel.in rub de ma.poſt prin.in verſ quod autem alias.Inno.ad hoc ſing in d.c.cum in cunctis de elect alle.in tex & Imo in cle 1 de æta.& quali.& in c illiteratos.36 diſt. dicentem facere glo.in c.monachus.77 diſt in verſ.diuortio & in c cum ex literis.in verſ.inſtructus.de reſti in integ.quæ dicunt,quod prudentia, honeſtas, & ingenium ſupplent ætatem,quod not.ex quo facit ad multa prout ibi, unde Fel.

b Ale.Item ſi quis notorie eſt peritus,ut eſt glo 47.diſt.c de Petro & 23 diſt. c. qui Epiſcopos,& lo And.in c.conſtitutus de offi.Archid. 24.diſt.c.ſi quis præsbyter. bene facit 23.diſt c.nullus ordinet & c.ad apoſtolicam.de regu.& uide Anto. in c.propoſuiſti de proba.

LEX VIII.

1 *Gerens ſe pro Doctore,cum non ſit,tenetur pœna falſi.*

2 *Doctores debent habere virtutem fortitudinis.*

Reddatur. Qui ſe gerit pro Doctore, cum non fuerit examinatus, non excuſatur a muneribus: ſecus ſi fuerit approbatus h. d. No. q dixi in ſummario,& licet de eo loquatur, qui aſſumit habitum Doctoratus philoſophię, tamen de iure idem videtur in qualibet alia ſcientia,arg. ſ. eo.l.
1 medicos.immo plus qui † gerit ſe pro Doctore, cum non ſit,a
a tenetur de crimine falſi, vt ff. ad l.Cor.de fal l. eos in fi.b Itẽ no.
b quòd † Doctores debent habere virtutem fortitudinis, & vim
2 fortunæ patienter ſufferre,quod no.

ADDITIONES.

a Qui gerit ſe pro Doctore cum non ſit.Adde Bal.in l.qui ſub prætextu.nu. 5. & quæ ibi poſui in apoſtil.uerſicu.clericum.ſupra de ſacroſan.eccle dixi poſt Iac.Rebuf. in l grammaticos.in ver.infamis efficitur,de profeſ.qui in vrb. Conſtan. lib. 12. dixi poſt Pan.in c.1.in uer.pœna fal.poſt Barb.extra,de cler.mi non or.no. Fel.in c.3.loco.in prin extra,de proba.

b Alex Facit quod no Barto.in l.1.de digni.in verſ. ſequitur in deffinitione illicita. Quid ſi poſtquam portauit inſignia,& habitum Doctoratus,poſtea efficitur Doctor,an noua inſignia,an eadem debeat habere?Dic ſufficere quod portet ſolita.ſ.q.1.quidam ver ſi forte,ſecũdum lect gl ult uide Ale.& Ro.in litera l,in no. Ro. & Bal.in l.1.ſup.de ſuſſra.

LEX IX.

1 *Medici non debent recipere ab infirmis promiſſionē, & ſi recipiunt, caſſantur.*
2 *Aduocati non debent recipere promiſſionem a clientulo lite durante.*

Archiatri. Medici, qui ſalarium conſequuntur ex publico, ita partim, ticiu magnis ſeruit e tenenē,
ſed ſalarium ab infirmis non debent recipere niſi cū ſanati fue
1 rint. h. d. No. quod † medici non debēt recipere ab infirmis pro
miſſionem, vt hic, & ſi receperint caſſanī. ff. de var. & extraord.
2 cog. l. medicos. † Et ſic † aduocati non debēt recipere promiſſio
nem a clientulo lite durante, vt l. quiſquis. ſupra, de poſtu. licitè
a tamen ab eis accipitur, quod eis offertur. a

ADDITIO.

a Alex. Offertur. Adde Bal. in auth. ad hæc, ſupra, de vſur. & vide Arch. 1. q. 1. ca. non eſt. & 24. q. 5. non ſane. Habentes ſalarium de publico recipientes a ſeruatis puniuntur pœna quadrupli. vt in c. militare ad fi. 23. q. 1. Rom. in litera P. nu. 1.

LEX X.

1 *Septem Doctores requiruntur in approbatione alicuius Doctoris.*

Si quis. Non dēt in locum magiſtri defuncti alius ſubrogari, niſi fuerit approbatus, & licèt ſubrogetur, in
1 numerum, non ſubrogatur in gradum. hoc dicit. Nota † quod
ſeptem Doctores debent aliquem approbare, de quo dixi ſup.
eod. magiſtros.

LEX XI.

Grammaticos. Magiſtri ſcientiarum, qui fuerſit Palatini, habent perpetuam immunitatem ab omnibus muneribus, ipſi & eorum filii, & coniuges.

De Athletis. Rub.

LEX VNICA.

1 *Bonus ille præſumitur, qui ter ſe bene habuit in aliquo exercitio.*
2 *Scholaris ter examinatur, antequam Doctoretur per conſuetudinem.*

Athletis. Qui trib. prælus fuerit coronatus, quorum vnum Romæ fuerit, excuſatur a
muner.bus h. d. Ad euidentiam præmitte, quod con
a ſuetudo a erat, & adhuc eſt, quando fiunt tornea-
menta, haſtiludia, & ſimilia, quod ei qui ſe melius habebat, im
ponebatur ſignum victoriæ aliquod, ſuper caput. dicit glo. hic.
Si quis fuerit ter coronatus iuſte, non prece, debet habere im-
munitatē. & vide literam. Ex qua no. quod † qui ter bene ſe ha-
buerit in aliquo exercitio, bonus præſumitur, quod facit ad mul-
2 te, & ex hoc inuenta eſt conſuetudo, quod † ſcholares ter exa-
minentur. Primo a ſuo Doctore præſentante. Secundo in pri-
uato examine. Tertio in publico examine. Facit quod dixi. ſu-
pra, titu. 1. l. magiſtro.

ADDITIO.

a Alex. Conſuetudo. Hoc fortè non procederet in ſcholari perito, qui Doctorari debet ſine examine, vt dicit do. Abb. in c. conſtitutus el 2. de appe. facit cap. Petro. 47. diſt. & 24. diſt. nullus & ideo dicit ibi Vgol. quod non examinatur, qui de curia Romana accipitur, cum tales ſint notorii. Facit etiam c. ad Apoſtolicam. de Reg. & 8. om. quia fruſtra fit demonſtratio rei certæ demonſtratæ l. 1. ff. de do. pręlega. quod tamen intellige, niſi eſſet data forma, quod in Doctorando requireretur examen, quia forma eſſet ſeruanda c. cum dilectis. de reſcrip. Faciunt no. per Ang. & Ro. in l. hac conſultiſſima, ſupra, qui teſta facere poſſ. glo. in l. 1. ff. de libe. & poſthu. cum ſimi.

De his, qui non impletis ſtipendijs ſacramento ſoluti ſunt. Rubrica.

LEX PRIMA.

Ignominiæ. Infamia remouet quem ab honoribus, non a muneribus, & grauamine hoc dicit.

LEX II.

1 *Miſſus cauſarie ante finem militiæ, conſequitur immunitatem a muneribus, non tamen habet priuilegia veteranorum.*

1 Cum ob prouectæ. † Miſſus cauſarie ante finem militiæ conſequitur
immunitatem a muneribus, non tamen habet priuilegia vete-
ranorū h. d. De quo priuilegio habemus rubricam ff. de priui-
a leg. vete. & hæc lex habet locum in militibus templi.

ADDITIO.

a Ang. Templi. In tex. ibi plena. No. quod non dicitur eſſe plenum, niſi id, quod naturaliter plenum eſt, non autem id quod impletur per diſpoſitionem iuris, l. fin. ſupra, de his qui veniam æta. impetrauerunt.

LEX III.

Veteranis. Duobus modis legitur hæc lex. Primo ſic dicit: Priuilegia veteranorum conſequitur, qui viginti annis militauerit in legione, vel vexillatu, ſecus ſi in cohorte. Ad euidentiam præmitte, quod eſt differentia inter alā, cohortem, & legionem. l. 2. §. exercitū, & ibi no. ſ. de his. q no. infa. hoc præmiſſo caſus eſt clarus. Sed hæc lectura non placet, quia non poteſt militari in legione, quin militeī in cohorte, cū legio in ſe cohortem contineat. Vnde pone caſum ſm aliā lec. ſm quam h. d. Qui 20 ann. militauerit in legione, vel vexillatu, ille priuilegia veteranorum conſequitur, & ideo qui in cohorte militauerit, non habet neceſſe hoc a Principe impetrare.

*Quibus a muneribus excuſentur ij, qui poſt impletam militiam, vel aduocationem, per prouincias ſuis commodis vacantes commorantur; & de priuilegijs eorum & de conductoribus ve-
a ctigalium fiſci. Rub. a*

ADDITIO.

a Ang. Rubrica. De primis partibus rubricæ nigrum non tractat, ſed tantummodo de conductorib. vectigalium, & ſic de vltima parte. & ſic facit ad q. coniuncto nigro quod ſi in ſtatutis reperiatur aliqua rubrica concedens aliquod priuilegium præſuppoſito quod nigrum non faciat aliquam mentionem de eo in tex. tamen virtus rubricæ eſt tanta, quod illud priuilegium conſequatur ille cui conceſſum eſt. Pro hoc facit gl. quæ eſt in proœmio Sexti. vbi gl. dicit rubricas. ✝ Adde quæ dixi in Auth. de inceſt. nup. vbi de hoc.
Menoch. Rubricas. Adde Fel. in rub. de accuſa. circa prin. ver. verum aūt. cum ſeq. Tu vide ad hoc Bald. in rub. ſupra, an ſer. ex ſuo fa. do. Iaſ. May. poſt Are. Alex. & Berbera. in l. 1. ff. ſi cer. pet. & ipſum Inſti. de act. in rub. nu. 1. & quod ibi poſui in addi. ad ipſum in verſ. ſunt aūt tales, extra, vt lite non conteſt. poſt Pan. in proœ. Rex pacificus, nu. 5. in verſ. rub. poſt Phil. Fran. in proœ. § ſane. nu. 7. in verſ. in decretis, lib. 6. & no. Fel. in c. 1. ver. quæ ſunt rubricę, & c. ex parte verſ. quæ ſunt in decretis, extra, de reſcr. lib. 6. iſta rub. nihil facit quia non diſponit ex quo eſt ſolū
a demonſtratiua quia loquitur per dictionem, de, quæ demonſtrat. vide Alcia. l. 1. ſhar. 1. ſi cer. pe.

LEX VNICA.

1 *Conducens vectigal publicum, habet immunitatem.*
2 *Dictio haud, cum aſpiratione ponitur pro non.*

Non alios. Principales conductores, non conductores conductorum vectigaliū habēt
1 immunitatem h. d. Not. q hi, qui conducunt vectigal
publicū, hñt immunitatem. Item quod † hæc dictio, haud, poni
tur pro non, vt hic ſed tūc debet eſſe cum aſpiratione, de quo
tangitur p gl. ff. de ſolu. l. ſi. ſuper ver. controuerſia, & in corpore
de non alien. §. ſi vero in perpetuum. verſ. qdem pęnis.

De libertinis. Rub.

LEX PRIMA.

Conditio. Libertini non habent excuſationē a muneribus. h. d. Sed opponitur ſ. ſi ſeruus, vel liber ad Dec. aſpir. l. 3. Solu. ad honores, & dignitates non poſſunt vocari, vt ibi, ſed ad munera, & ad alia grauamina bene poſſunt vocari.

De infamibus. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Nobilis condemnatus de falſo, qui ex forma ſtatuti perdit nobilitatem, remanet nobilis quantum ad maioritatem pœnarum.*

a Infames. Perſonæ infames remouenē a digni
tatib. a nō a muneribus realibus, vel
1 pſonalibus. h. d. † Et p hanc legē dico, q licet qs fue
rit ɔdemnatus de falſo, p q deſinit eſſe nobilis ex
aliqua lege, vel ſtatuto. tñ adhuc remanet nobilis quantum ad
maioritatē pęnarum, & ad ea, in quibus nobiles magis grauan
b tur quam plebei, de quo dixi in l. 3. infra, de dign. b

ADDITIONES.

a A dignitatibus. Adde Ludou. in ſing. ver. infamia. verſ. quæro nunquid. Vnde dicit infamem ſuſtinere in dignitate, peccatum eſt. in Spec. de diſpo. § iuxta. ver. infamis enim. & adde Pau. de Caſt. in conſi. 196.
b Alex. De dignitatibus. Vide Bar. in l. 1. infra, de dignita. Et idem dicebat Rom. in l. ſi quis in graui. §. de ſus. ff. ad Syllani. quod vbicunq; aliquis magnus nobilis efficitur ex forma ſtatuti popularis, prout eſt Florentiæ, quod dicitur amittere nobilitatē quo ad cōmoda, nō quo ad incommoda, & iō ſi delictū committeret, puniretur vt nobilis, quos ſequi Aret. in ſuis maleficiis ve. ſi. in Caium Sempronium. Alex.

De reis poſtulatis. Rub.

LEX VNICA.

a Reos criminis. a Pendente proceſſu criminali non poteſt quis ad honores vocari. hoc dicit. Facit. ff. de mu. & honoribus l. reus delatus.

ADDITIO.

a Alex. Reos criminis. Limita tamen hanc l. vt p Hoſt. & Io. An. in c. meminimus. de accuſ. per tex. in c. omnipotens. eo tit. & facit pro determinatione q. Bal. in l. de conſi. ob turper. cau. & vide Ro. in litera O. no. 14.

De his

De his qui in exilium dati, vel ab ordine moti ſunt. Rub.

Super rubrica dic, vt plene examinaui ff. de his, qui not. infa. l. quid ergo. §. pœna grauior. & etiam in gl.

LEX PRIMA.

1 *Confinati non poſſunt eligi ad honores.*
2 *Doctores confinati, & reuocati non habent priuilegia Collegij.*

1 a QVibus. No. hanc l. ex qua no. quod † confinati non poſſunt eligi ad honores durante tpe ꝯfinationis, & hanc l. vidi examinari de facto,
a quã † quidam Doctores fuerunt confinati Bononię reuocati p dom. Hoſt. legatum, qui fuerunt in matricula Doctorum de Collegio, an poſſint eſſe de collegio, & priuilegium Collegij habeant vel conſequi poſſint? Dic quod non, vt hac lege.

ADDITIO.

a Ale. Confinati Fragentes confinia, an pœna mortis ſint digni. Dic quod non, vt per gl & Bal. Inſti. quib. mod. ius pa. po. ſol. § ſeruus autem. & qua pœna puniantur, vide in §. quiſquis. in l. aut facta. de pœn.

De filijsfamil. & quemadm. pater pro eis tenetur. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Pater conſentiens filio emancipato officium ſuſcipienti, non obligatur, ſecus ſi erat filius in poteſtate.*

1 PAtrem. † Qui cõſentit Decurionatui filii emãcipati non obligatur: ſecus ſi ille filius erat in pŧate, & ille videtur conſentire, qui non diſ-
a ſentit. a h. d.

ADDITIO.

a Ang. Non diſſentit No. ex hac lege, quod conſenſus in hoc articulo inducitur ex ipſo quod quis non contradicit. Interdum non dicitur conſentire, niſi expreſſe conſentiat præſuppoſito quod actui ſit præſens, & ſe ſubſcribat tanquam teſtis. l. Gaii de pig. act. & ibi no. de reb. alie. non alien. l. diſtrahente. & hoc vbicunq; actus qui contrahitur exerceri poteſt me inuito, tunc ſi ſum pñs, non videor cõ-
* ſentire. vt no in l. Caius. Item vt quis conſentire vbicunq; actus qui geritur tendit in fauorem tacentis. Adde Fel in c. nonne. de præſum. in ver. in gl. fi. cum plu. ver.
* ſeq. * l. 2 §. voluntatem. ſol. mat. & plene per Dyn in c. qui tacet. de reg. iur in 6. ſed vbi tendit in odium, non intelligitur conſentire, vt d. l. fallit fauore reipub. vt hic
* & ff. de decur. l. honores §. fi. poterit et pater cõſentire filio per epiſtolam. * Per epiſtolam. Tu, dic verum ſi filius eſt maior 30 ann & alias requiritur, q preſens conſentiat. Ita ſing. dicit Bal in auth. cauſam quæ, ver. extra, quã hic Pe. C. de
* epiſc & cler. Adde Lu Ro in ſing ver. conſenſus. ver. gl. ord * vt d. l. honores Item conſentiendo obligatur in ſolidum, l. filiusfa. de admi. re. ad ciu perti. non conſentiendo obligatur de peculio, de quo vadimus in l. ſ. ſupra, de Decur ff. ad mun. l. 2.

Dicitur autem pater filio conſentire, cum adoptauerit eum, qui erat factus Decurio l. Lucius § idem reſpondit. ad munic. Illud tamen quod licet pater obligetur pro filio ratione conſenſus eſt verum Reipub. non aut priuatis perſonis, ſi eius in officio damnificaſſet. l. ad muni. Idem tamen eſt et in priuatis, ſi recepit a filio literas, & non contra iuit, ſed literis receptis nihil dixit, nam tunc videtur approbare contractum, l. ſi filiusfam. la j. ff ad Macedon. in Cle. j de procu. vbi eſt hodie caſus in ſimili, ſed in filio eſt caſus in d l. ſi filius. Item ſi filius eſt in habilis ad officium, pater non tenetur pro eo, ſupra, de munc. & hono. l. 2. & l. Lucius §. idem reſpondit ad muni.

LEX II.

Cum appellaſſe. Appellare a nominatione facta de filio eſt conſentire. h. d. & no. glo huius legis. quæ eſt ſuper verb. oſtende.

LEX III.

Si hi qui. Filius in poteſtate cum patre ad idem munus vocari non debet, ſecus ſi ſit emancipatus.

LEX IIII.

Sine periculo. Pater non tenetur pro filio curatore creato, ſed qui eum nominauit, tenetur, hoc dicit.

De periculo ſucceſſorum parentis. Rub.

LEX VNICA.

1 *Filius, qui incœpit ſtudere patre viuente, an eo defuncto debeat ſtudere de bonis communibus.*

SI de proprio. Onus dignitatis q̃ſitę filio p patrẽ tranſit ad hęrdẽ. h. d. Hęc
a lex facit ad q. a † ſi filius incipit ſtudere volũtate pr̃is,
1 an mortuo patre dẽat perficere ſtudium communibus expenſis? Item an expenſę Doctoratus dẽant fieri de cõmuni? Item ſi filius deſponſauit vxorẽ viuente patre, an expenſæ nuptiarũ dẽant fieri de communi. Facit ff. de munc. & hono. l. ſi filium. §. idem ſcripſit. De quo dixi plene ff. de col. bon. l. j. §. nec caſtrenſe. Hic non ſunt alia.

ADDITIO.

a Ale. Facit ad quæſt. De hac quæſtione vide per Doct. & Bal. in authen. ex teſtamẽto, & in l. ſi emancipati. C. de collat. per Dyn. l. j. §. ſed an id. ff. de col. bon. de ſecũdo quæſtione vide Pal. vbi proxi. & Barto. & Bald in l. pen. ff ſol. mat. aliquid in l. filiæ. famil. erciſcun.

De mulierib. & in quo loco, &c. Rub.

LEX VNICA.

1 *Mulier nupta Romæ, nõ poteſt compelli ad munera in Ciuitate originis.*
2 *Mulier vocatur ad honores, & munera perſonalia.*
3 *Mulier ſubit onera patrimonialia in loco patrimonij.*
4 *Mulier ſortitur viri forum, quid in ſponſa, & vidua.*
5 *Mulier ex perſona viri, an dicatur ciuis, vel Comitatenſis*
6 *Munus propriè dicitur, quod neceſſario ſubimus lege, vel Imperio eius, qui habet poteſtatem.*
7 *Munera perſonalia quæ ſint.*
8 *Honores qui prohibeantur habere.*
9 *Honor cũ adminiſtratione minorib. cõcedi non põt, & n. 17. Sed ſine ſic.*
10 *Honor cum adminiſtratione mulierib. non competit. Et quando cum adminiſtratione.*
11 *Munera habentia dignitatem quæ dicantur.*
12 *Honores habentes annexã dignitatẽ, nõ poſſũt indici niſi ciuib. & incolis.*
13 *Immunitas a muneribus conceſſa, non porrigitur ad munera habentia dignitatem annexam.*
14 *Dignitas annexa officio, q non remaneat eo finito, ſi officium eſt tẽporale.*
15 *Munera ſordida dicuntur habere annexam vtilitatem.*
Vile eſt, quod vile reputatur.
16 *Munera ſordida quibus indicantur.*
18 *Munera, quæ non habent honorem, neque dignitatem, quæ ſint, & quib. indicantur.*
19 *Mulieres quorum munerum ſint capaces.*
20 *Cogi an quis poſſit ad duplex officium, remiſſiuè.*
21 *Pecunia, an poſſit ſe redimere ille, cui iniungitur aliquod officiũ remiſſiuè.*
22 *Munus patrimoniale proprie dicitur, vbi vertitur ſumptus, et eſt triplex.*
23 *A munere patrimoniali qui excuſentur, & qui non.*
Præſtatio per capita imponitur pro ſalarijs Rectorum Ciuitatis.
24 *Collectam quis imponere poſſit.*
25 *Collecta quibus imponi poſſit.*
26 *Collecta qualiter imponatur.*
27 *Collecta munus, an diuidatur in ſordidum, & non ſordidum.*
28 *Mobilia, & immobilia æſtimantur quando collecta imponitur, & qualiter fiet æſtimatio, remiſſiuè, & a quo tẽpore incipiet habere effectum.*
29 *Collecta quod non poſſit imponi eccleſiæ, nec clericis.*
30 *Ciuis pro poſſeſſionibus alibi poſitis, an teneatur in propria Ciuitate ſoluere collectas.*
31 *Collecta ſi imponatur a Ciuitate, non poteſt extendi pro rebus, quæ ſunt extra territorium.*
32 *Nemo excuſatur a munere collectarum.*
33 *Collectam pro fundo dotali quis ſoluat.*
34 *Munera merè patrimonialia, quæ ipſis reb. īdicunt, ſunt triplicis generis.*
35 *Munera patrimonialia neminem, cuiuſcũque priuilegij, vel dignitatis excuſant.*
36 *Munera mixta quæ ſint, & an ab ipſis poſſit aliquis excuſari, & quo.*
37 *Munera ordinaria, & extraordinaria, quæ ſint.*
38 *Gabella, ſeu pedagium, quod ſoluitur a tranſeuntibus, eſt munus reale.*
39 *Munera quædam publica, quædam ſunt priuata.*

EAm quę. Mulier ĩ loco domicilij mariti ſubit munera perſonalia, patrimonialia vero in loco in quo eſt patrimonium. h. d. Diuiſio p ſe patet, & et caſus eſt clarus. Anteq̃ vltra ꝓcedã, pro declaratione q̃ro, quare dicit, ſi non in vrbe Romana, &c. Gl. exponit dupliciter, & tene primũ. ſ. in vrbe Romana eſt tanta copia mulierum, & hominum, quod non eſt neceſſe vocari
1 ad munera mulieres aliunde veniẽtes. Non tñ intelligas, q † mulier nupta Romæ poſſit compelli ad munera, & honores in Ciuitate originis ꝓprię, qa p hoc auocaretĩ a ſeruitio viri, qđ eẽ nõ dẽt: ſicut nec liberta nupta ꝯſenſu patroni dẽt operas, per quas auocetĩ a ſeruitio viri, vt ſ. de operis libertorũ. l. libertæ. & ff de
a operis libertorũ. l. ſicut. Hoc p̃miſſo no. quod † mulier põt voca
3 ri ad honores & munera perſonalia. Secundo no. † qđ mulier
4 ſubit munera patrimonialia in loco patrimonij. Itẽ no. † quod
a mulier ſortitĩ forũ viri. a vt j. đ dig. l. mulieres. Sed op. ff. ad Mu. l. l. ea quæ. Sol. ibi loquitur in deſponſata. hic in nupta, & id quod dr̃ in nupta, idem in vidua, vt ff ad Mu. l. filij. §. vidua. Item no. q ſup. dixi in deſponſata, idẽ in ea quæ nupta eſſet nõ de iure l. fi. §. itẽ reſcripſerũt. ff. ad Mun. Idẽ in ea, quæ nunquã habuit virũ, ſiue virgo, ſiue corrupta. vt l. pe. §. fi. ff ad Mu. & hic in j. glo.
5 An † aũt mulier ex pſona viri dicatur ciuis, vel Comitatenſis. dixi plene in d. §. item reſcripſerunt. Item opp. q mulier nõ vocetur ad honores vel munera perſonalia, vt ff. de mun. & hon. l. 3. §. corpo-

ADDITIO.

a Viri. Adde Fel. in c. dilectus de reſcrip & in conſi. 12.

§.corporalis gl ſoluit, & ideo dic, vt in ea, & ĩ. dicã. His ergo p̃-
miſſis, qa hic mentio de mu. & ho. p̃rimonialib. & perſonalib.
q̃ imponuntur tã maſculis quam mulierib. ideo materiam mu
nerũ hic tractem*, quorum diuiſionẽ ponit gl. ſuper rub. s̃. de
eac. mu. pnnit Cy. latius i l. voluntate. s̃. de exc. tu Gul mu lio la-
tius in l. neminẽ. ff. de ſacroſan. eccl. Ego autẽ vltra omnes hic
multa dicam. Sciendũ eſt igitur, q munus dicit trib. mod ff. de
6 uerb. ſig l mun* trib. ſed † pprie munus dicit, q neceſſario ſubi
mus lege, vel mero imperio eius, qui hẽt poteſtatẽ, vt l. munus
proprie. ff. de ver. ſig. & iſtud munus diuiditur p iuriſconſultũ
in l. fi. in prin. ff. de mu. & ho. qnia munerũ quędã ſunt perſona
lia, quędã munera patrimonialia, q̃dam ſunt mixta. Aſſumo
7 primũ membrum † perſonalium, quę habent honorẽ anneaũ,
& appellantur honores, vt hic in tex. quędã habẽt vilitatem an
neaã, & appellãtur ſordida, vt l. ſordidorum, s̃. de eac. mu. & l.
maximarũ, quędã nõ habẽt nec honorem, nec vtilitatẽ, & iſta
appellãtur munera ſimplicia, vt hic in tex. & ã. in multis rubr.
Circa primũ. ſ. de munere habente dignitatẽ annexam, dic, q
eſt honor. ſ. adminiſtratio Reipublicæ cũ dignitatis gradu, ut l.
8 honor. ff de mu. & hon. Sed q̃ro † q prohibentur hr̃e honores.
Reſp. quidã pp delictũ, vt infames de iure, vel de facto, ut s̃. de
infam. l. t, & de his q nõ imple. ſti. l. 1. & s̃. de decur. l. nec infa-
9 mes, s̃. de reis poſt. l. 1. & ĩ. de digni. l. 12. Itẽ † no. poteſt cõcedi
minorib iſte honor cũ adminiſtratione, ſed ſine adminiſtratio
ne bñ põt ꝯcedi, vt s̃. de mu. & ho. nõ cõti. inter patrẽ, & filiũ. l.
1. ĩ fi. & ff. co. l ad rẽ, & de excuſ. mu. l. ſextũdecimũ. in prin. & l.
10 ſpurii. §. 1 ff de decu. Sed † an poſſit cõcedi mulieribus. tex. hic
vr̃ dicere q ſic, qñ dicit honores. In ꝯtrariũ facit l. fęminę. de re iu.
l. 3. §. corporalis. ff. eo. Sed honores ſine adminiſtratione ſine
a dubio ꝯpetunt mulierib. a vt l. 1. & l mulieres. ĩ. de dign. & l. Im
perialis. C. de nup & ff. de Sena. l. fęminę. honores vero cũ admi
niſtratione nõ reperio ĩ iure ꝯcedi mulierib. niſi hodie de iure
Cano. Abbatiſſę monialiũ. Itẽ mulierib. q̃ sũt miniſtrę ſororũ
tertii ordinis ſan. Fran. Itẽ mulierib. p̃cellentib. vt in Reginis, &
in Comitiſſis, q̃ quando que ſuccedunt in Comitatu ex cõſue
tudine, vel ex priui egio ſibi dato. Nõ obſt. s̃. de arbitr. l. fi. & hic
ĩ a gl & ita de facto videmus in Regina Ioãna, Regina Hieru-
11 ſalẽ, & Sic liç. Sed quæro † quæ dicantur iſta munera, quæ hẽnt
dignitatem annexam. Et Gul. in d. l. neminem. ponit exemplũ
quãdo aliquis ꝯſtituitur iudex, quib. iudicib debem* honorẽ,
vt l. 2. ff. de in ius uoc. & ff de iud. l. pars literarũ, & melius s̃ q̃-
do prouo. non eſt ne. l. omniũ honorẽ Sed certe ego uideo, q
multa ſunt officia, vbi nulla eſt iudicãdi ptãs, tamẽ habent ho-
norẽ, & dignitatem annexã. vt ſunt illi, qui pręſunt cubiculo
pricipis, vel ag'tes in reb. & ſilẽt, de qb habes. ĩ. lib. 12. Dico er
go, quod illud officiũ hẽt honorẽ, & dignitatem annexã q ſic
reputatur in ciuitate. Vnde pt eſſe quod idem officiũ alibi re-
putatur honor, & alibi nõ, ut l. munerũ, circa prin. ff eo. nec re
quiritur, quod habeat ptãtem iudicandi, ſed ſolũ ſufficit, q ſic
reputet ĩ ciuitate. & ſic videmus ĩ iſta terra ſ. ĩ capitaneo partis.
Guelphę, q licet nullã hẽat iuriſdõnẽ, tñ honor reputatẽ vbi tñ
nõ apparet qualiter in ciuitate ꝓ honore reputaĩ, dico. q illud
officiũ hẽt honorẽ, & dignitatẽ annexã, q hẽt ptãtem ſtatuen-
di per ſe, vel cum ſociis, ut dicimus in decurionib. qui ſunt in
dignitate, vt s̃. de decur. l. 3. & 4 vel ſi hẽt ptãtem iudicãdi, vt l.
12 cui muneris. ff. de mu. & hon. Itẽ aduertendũ eſt, q † iſti hono-
res nõ pñt indici, niſi ciuib. & incolis, vt s̃ qui ꝓ ſua iuriſ. l. 1. &
13 hic. † Itẽ uacatio ſimpl'r cõceſſa porrigitur ad munera iſta quę
habent dignitatẽ annexam. ut d. l. cui muneris & q no. in l. ua-
14 cuatis. s̃. de decu. Sed q̃ro † an talis dignitas remaneat finito offi
cio? Rñd. ſi officiũ eſt tẽporale, nõ remanet dignitas finito of-
ficio, vt l. 1. s̃. de exc. mun. niſi aliter ſit lege expſſum, & facit, q
no. p Inno. extra, de pręb. in c. de multa in fi. † Venio ad ſecũdu
15 & dico, q † aliud eſt munus, q hẽt in ſe vtilitatẽ annexã, q appel
laĩ munus ſordidũ, & iſtud eſt illud, q conſiſtit in officiis uilib,
dicit Gul. quorũ multa nominantur in l. maximarũ, s̃. de excu.
mu. Tu dic clarius, q ſicut illud ẽ honor, q reputat honor, ut
b s̃. diai, ita eſt vile b q reputaĩ vile Et pro hoc facit ĩ. de ſuſce. &
arca l. humiliorib. & ibi ideo põt eſſe, q idem offm̃ alibi eſt ui
le, & alibi nõ, vt d. l. fi. in prin. Et poteſt eſſe, q idẽ offm̃ reſpectu
cauſæ dr̃ vile, & non uile. Nã ego uidi multos ualentes uiros q̃
rẽtes eleemoſynas pro pauperib. & nõ eſt uile reſpũ cauſę. Fa-
cit s̃. de ſacroſ ecc l. ad inſtructiones & l. priuilegia. ibi, humani-
16 tatis nřæ, &c. Itẽ quæro † quib. pñt indici iſta munera ſordida.
Reſp. nunq̃ indicuntur hominib. poſitis in dignitate, vt l. humi
liorib. ĩ. de ſuſce. & arca. Sed ꝯ hoc facit l. maximarũ. de excu.
mu. prout ibi excuſat quaſdam dignitates præcellentes. Solu. il-
lud uerum in muneribus ſordidis, quæ etiam patrimonium re
ſpiciũt, ut ibi patet, & ĩ. dicam, dum tractabo de patrimonialib.
& mixtis; hic loquitur de muneribus ſordidis meris pſonalib.
alias uero etiam infamibus poſſunt indici, ut s̃. de infam. l. 1. &
c de his qui non imple. ſtip. l. j. cum ſequenti. c Quęro an poſſint
ĩdici minoribus? Puto, q ſic, ſi poſſunt illa officia expedire, ar.
d s̃. q ætat. l j. Sic n. ꝯcedit in hoc priuilegium ſcholaribus. d ergo
17 in ꝯtrium eſt ius cõe Nec obſt. l. ad tempus ff. co. † quia loquitur
in munere, quod habet adminiſtrationẽ, in quo ſi concederet
minorib. eſſet periculum propter imbecillitatẽ ꝯſilii, & iõ dicẽ-
dum eſt, vt dixi in pręcedẽtibus An autem mulierib poſſint in
18 dici, dic, ut ſtatim dicam. Venio ad tertium †. ſ. ad munus, q nõ
habet honores nec dignitates annexas. Exemplum quando nõ
reputatur honor, nec utilitas, vt in legato, & eſſe ſuſceptorẽ pe
cunię publicæ. & ſi ab iſtis nõ excuſat aliquis pp dignitatẽ, ar.
ff. de excu. tut l. propter magiſtratum. Item nec pp infamiã, ut
l. 1. s̃. de infam. Item nec propter minorem ætatem, niſi in admi
niſtratione verſaretur periculũ, ut s̃. proxime dixi. An autem
poſſit ꝯcedi mulieribus? hic ur̃ tex. quod ſic, quando dicit mu-
nera, in contrariũ vr̃. l. 3. § corporalia ff. eo. Bñ dic, q text. iſte ſo-
lenniter loquitur, dicit n. de mulierib. quorum ſexus capax eſt.
19 Puto autem † mulieres eſſe capaces omnis officii, per quod ea-
rum pudicitia nõ lędatur, v. g. ſicut poteſt præponi in ciuitate
vnus medicus, qui iudicet de uulnerib. ut dicam ĩ. de põd. auri.
l. 1. ita poſſet præponi una mulier, & plures, quę haberent iudi
care, vtrum mulieres eſſent pręgnantes, vel uirgines, vel nõ, ut
ff. de uen. inſpi. l. 1. itẽ ſicut poteſt p̃poni aliquis qui denunciet
maleficia, ut in Auth. de ſen. ita poſſit præponi mulier, vt denũ
ciet maleficia aliarũ mulierũ, quę in notitiã maſculorũ nõ poſ
ſunt puenire, quia aliquando ſciũt de his plus, quam maſculi,
& de ſimilib. per quę earũ pudicitia non lędatur. Ab iſtis autẽ
munerib. multi habent excuſationem, & vacationẽ, quidã a le
20 ge, quidã ex priuilegio, quod uidete per nos. Itẽ quæro † utrum
qs poſſit cogi ad duplex offm̃. Dic ut s̃. quemad. ciu. mu. ind. l.
21 1. & alias plenius dicã. Itẽ quęro † utrum ille, cui iniungitur tale
officium, poſſit ſe pecunia redimere. Dic, ut l. illud. s̃. de excu.
22 mu. Venio ad ſecundũ principale mẽbrum, † ſ. de munere pa-
trimoniali. Et hic aduerte, q a pprie dr̃ munus patrimoniale, e vbi
e uertit ſumptus, vt l. munerũ. §. patrimoniorũ. ff. eo. & iſtud di-
uidiĩ tripliciter. Quandoque ſumptus imponiĩ perſonæ tantũ
nulla habita ꝯtemplatione patrimonii, & quando imponitur
pręſtatio per capita. Quãdoque imponiĩ habita cõtemplatio-
ne patrimonii ut quãdo imponitur per ſolidum, & librã. Qñ-
que imponitur rebus, nulla habita ꝯtemplatione perſonæ. Cir
ca primũ, qñ imponitur per capita, de hoc habetis. ff. de cenſi.
23 l. ętatẽ. & s̃. de ann. & tribu. l. 1 & ibi ĩ rub. † & ab iſto nõ excuſã
tur aliq, nec e pp ſexũ, nec pp ætatẽ, niſi aľr ſe hẽat ꝯſuetudo ꝓ-
uinciæ, vt d. l. ætatẽ. ff. de cenſi Et iſtã p̃ſtationẽ ſolũ debẽt face-
re ruſtici, nõ aũt ciues de iure cõi, vt ĩ. de cap. ci. cenſi. exi. l. i. li.
11. Et iſta p̃ſtatio p capita dẽt iponi ꝓ ſalariis rectorũ ciuitatis ꝓ
parte, vt d. l. j. s̃. de ann. & trib. & iſtud onus dẽt qs ſubire in loco
in quo eſt ciuis, & incola, ꝓut ſtatim dicã in ſeq. membro. Ve
nio ad ſm, & dico, qđ qñq; imponitur perſonę pro reb. habita.
ꝯtẽplatione p̃rimonii Et iſta in vulgari appellat collecta, vt di-
24 cit glo in l. reſcripto. §. fi. ff eo. Quæro hic primo, † qs poſſit col-
f lectã imponere. f Rñd. aut imponiĩ pp neceſſitatẽ Ciuitatis, &
põt ipſi ciues iponere, vt no. in l. 1. §. pe. ff. q. cuiuſq; uniuerſ. &
ꝑ bar. s̃. d oper pub. l. oẽs & s̃. de immu. ne ꝯced. l. fi. Aut impo-
nit ob publicã vtilitatẽ, & ñ põt imponi ſine expſſe licẽtia prin
cipis, vt s̃. de excuſ. mu. l. placet, & s̃. de ſup indic. l. i. Vñ ſi q̃dã
ciuitas vellet ĩponere collectã, vt donaret pricipi, ñ poſſet d iu
re, ſed d facto ſic Pręd icta vera sũt ĩ ciuitate, q̃ recognoſcit ſu-
g piorẽ: ſed ſi eẽnt g Ciuitates liberę, & ñ recognoſcẽtes ſupiorẽ,
25 poſsẽt ĩponere quo ſibi placeret. Sed q̃ro † cui poſſit ipoui hæc
collecta. Rñ, ciuib. & incolis tm̃ ut d. l. reſcripto. ff. eo. in fi. & ſõ
ſi fo-

ADDITIONES.

a Competunt mulieribus. Ad [illegible] in l. 1. inf de dig lib. 12 & Pan. in c dilecti fi-
lii. nu 2. & quod ibi poſui in addi ad ipſum, in uerſ in muliere. extra, de arb.
b Menoch Ita eſt uile Rip reſponſorum, lib. 3. c. 16 in fi.
c Alex Cum ſeq. Limita per Bar in l. 1 de auro coronario. Quid in ſcholaribus ſtu-
dentibus in propriis domibus Dic idem ſecundum Bar. in l. 1 qui ætate ſe excu
ſant, & l. medicos. & quod no. ſup. de profeſ. & medic. in uer. item quæro, aliquis.
Adde [illegible] in l. 2. ſup. ſine cenſu uel reli. & Bal. in l. placet ſup. de ſacroſan. eccl ubi
dixi an poſſint collectæ imponi forenſib. pro reb. quas tenent in ciuitate colle-
ctante. Determinat, quod non, De quo per eundem in l. reſcripto §. fi. ff. de mun.
& hono unde Bal. in l. forma. § [illegible] de cenſib. Et an forenſis poſſit conueniri
in loco, ubi habet ſuas poſſeſſiones, & terras.
d Scholaribus Tu uide de ho. Iaco Reb. in l. nec ipſi no. infra, ſupra, de inc. & ubi
quis d ha uideatur.
e Menoch. Patrimoniale. Bello conſi. 12. nu 1. Paris conſi 25. nu 4. lib i.
f Imponere. Vide Fel. in c cum dilecta. de reſcrip. uer. ſinguli. Adde iſtum in l. una.
nu. 2 & quod ibi poſui in apoſt. ad ipſum. in uer. collectas. ſupra de ſuperind.
Menoch Paris conſi. 25. nu 1. lib. 1. & nu 52.
g Alex. Sed ſi eſſet. No per Bar in l. 1 quod cuiuſq; uni no. & aliquid in l. 4. §. actor.
& ibi ſcripſi. ff de re iudic. & in l placet ſup de ſacroſ eccl. Et an dominus poſſit
imponere uaſallo. per Bal. in l pe. ſup. de bo. quæ lib. Quid ſi ciuitas debet mitte
re mille homines in exercitum, an ſit onus impoſitum perſonis, an uero rebus.
Vide Bal. in l. etiam. in fi ſup. de execut. rei iudi. Item uſurario forenſi impona-
tur collecta, Bal. in l. etiam ſup de execu. rei iudic. Item collectæ dñr illæ, q̃ non
hñt certam formã, ſed uariantur ſm uoluntatem ſuperioris, ut no. Bal. in l. 2. ſup.
ſine cenſu, uel reli. Item collecta imponitur per ſolidum, & libram Adde Inno. in
c. grauem de ſent. excom & uide do Alex. in d. §. actor alleg in tex. prout ſe re-
mittit uer quærit ſucceſſiue Bar. cum concord. nonnullis ibidem per eum ſigna
tis Adde gl in l. ſancimus la in uer. peræquatio ſup de ala diuer. iud.
Menoch. Ruy. conſi. 193. lib 2 Alciat. conſi. 632.

ſi forēſis poſſideret, in territorio unius ciuitatis, non poſſet ſibi
imponi collecta, qa cū imponat pſonæ, licet ꝓ reb. & perſona
a nō eſt ſubdita, nō pt ſibi collecta imponi, [a]vt d. l. reſcripto. in fi.
& l. libertus §. ſola. ff. ad mu. Fallit in vſurario. Itē fallit in ciuita
te, q̄ de hoc hēt priuilegiū, vt d. l. munerū § patrimoniorū. ff. de
mune. & hon. Item fallit in ciuitatib. quæ hoc habēt ex conſue
b tudine, [b]cuius ꝯrii nō extat memoria, q̄ hēt vim priuilegii, vt
l. hoc iure. §. ductus aquæ ff. de aqua quotid. & æſti. Itē fallit in
ciuitatibus quæ fecerūt ſua prædia tributaria pp collectam, ſed
tunc debet imponi reb. non perſonis, & ideo cadit in ſequenti
26 membro. Itē quæro, †qualiter imponatur [c]iſta collecta. Et gl. in
c l. 1. ſ. de apoch. publ. dicit, ꝙ imponitur magnis, & paruis ꝑ ſoli
dum, & libram, vt q plus habet, plus ſoluat. Et quod ibi dixi, fal
lit ſi imponatur ꝓ ſalario rectoris, vt ſ. prox. membro dixi. Fallit
27 ēt in caſu quem ſtatim dicā. Quæro ergo † vtrum iſtud munus
diuidatur in ſordidum, & non ſordidū. Gul. dicit ꝙ ſic, vt puta
ſi imponeret collecta pro redimendo aliquo munere ſordido
diceretur munus ſordidū, alias ſecus. Certe licet de iure cōmu
ni munus nō poſſit redimi pecunia, vt l. illud. ſ. de excu. mu. cū
ſim. tamē ſi hoc ꝯtingeret fieri authoritate ſuperioris, fateor di
ctū Gul. & tūc ad iſtam collectam ſoluendam nō tenerētur hi,
q non tenebantur ad munera ſordida, alias alter pro altero gra
uaretur, ꝯ l. 1. ī. vt nullus ex vicar. ꝓ ali debi. &c. & ſic tunc non
imponeretur collecta per ſolidum, & libram. Item quæro pro
d imponenda collecta, quę res [d]æſtimabuntur? Reſp. omnia †mo
28 bilia, & immobilia, vt ff. de cen. l. forma & ī. de immu. ne ꝯced.
l. fin. Sed quæro, qualiter fit iſta ęſtimatio? Dic vt l. ſuſceptores,
ī. de ſuſcep. & arc. Sed q̄ro a qua parte incipiet hēre effectum ta
lis æſtimatio? Dic, vt in l. j. ſ. de apo. pub. Itē quæro, vtrum colle
e cta poſſit iponi clericis, & ecclesiæ [e]? Rñ. ex prædictis apparet, ꝙ
29 †non. cū debeat imponi perſonæ ſubditæ, & eccleſia, & clerici
non ſunt nobis ſubditi, ergo &c. hodie declaratū eſt ꝑ authen.
30 itē nulla communitas. ſ. de ſacroſ. eccl. Item quæro† aliquis eſt
hic ciuis & alibi hēt poſſeſſiones, vtrum pro poſſeſſionib. abbi
poſitis cogat hic ſoluere collectas? gl. hic dicit, ꝙ nō, qa ſm hoc
alibi ſolueret tributū, & hic collecta, qđ eſſe nō dēt. Et ſm hoc
ſequit, ꝙ ſi eſſet res, pro qua nō ſolueretur tributū, vel collecta
f alibi, qđ hic cogi poſſit [f]ad ſoluendū. Et ita intelligūt quidā iſtā
gl. q̄ ſi ſimplr loqueret, dānant eam. Sed ego puto qđ gl. verum
dicit. Nā ꝓ poſſeſſionib. tributariis nō dēt ſolui collecta alibi, vt
g l. priuatæ, de excu. mu. [g]Aut imponit a Ciuitate, & † nō pōt ex-
31 tēdi collecta ꝓ reb. q̄ ſunt ex territoriū, ar. ff. de iuriſd. om. iud. l.
fi. & de bo. auth. iud. poſ. l. cū vnus. §. pen. & fi. qđ notādū. Tñ in
h ciuitatib. Italiæ, cū q̄libet ciuitas hēat ꝯſuetudinē, [h]imponendi
collectas ēt forenſib. poſſidentib. in territorio, nō eſt dubiū qđ
ꝓ reb. alibi poſitis, q̄ in ciuitate originis, uel domicilii, non dēat
ſoluere, alias forte poſſet ꝯpelli, ēt ꝓ his, q̄ hēt ex territoriū, arg.
i l. fi. ff. de decre. ab ord. fac. [i]Item q̄ro q's exenſet ab iſto munere.
32 Rñ. †nullus [k]ſ, vt hic, & §. patrimoniū. & l. 1. ſ. quemad. mit. et ī
k prin. de mu. pri. l. a. Fallit ī Doctorib. actu legētib. vt l. medicos.
& ibi no. de ꝓfeſſo. & med. Itē fallit in officialib. ſm diſtinctio-
33 nē, q̄ poſui ſ. de immu. ne ꝯced. Itē q̄rit glo. † pro fundo dotali
l quis ſoluit collectā. Dicit gl. & bene, qđ maritus, [l]ꝑ l. hactenus. ff.
de vſufr. & ꝓbat. ff. de impenſis in reb. do. l. neq; Et qa vir perci
pit fructus, iō, &c. vt l. j. ſ. de ann. & tribu. Venio ad tertiū. ſ. ad
34 †munera mere pātrimonialia, q̄ ipſis reb. indicunt [m]iſta ſunt tri-
m plicia. Quędā indicunt ipſi rei de eo, qđ faciendū eſt in ipſa re,
ſeu de ipſa re, vt qđ nauis, vel ſeruus, vel equus vadat ī ſeruitiū
reipublicæ, hoc. n. fit de ipſa re. Itē qđ milites hoſpitentur in do
mo, hoc. n. fit in re ipſa. Quędā iſta munera ſunt de eo, qđ pcipit
ex re, vt qđ dēt tertia pars fructuū, vt l. mō. ſ. de ſuſcepto. & ar-
ca. Quędā iponit ipſi rei de eo, qđ nō fit ex ipſa re, nec re, nec de
eo, qđ pcipitur in re, nec ex re, ſed eſt oīno extra rem, vt quęque
dēt ꝑſtate certā pēſionem pecuniæ annuatim, quęque pecunia
ex re ipſa nō percipitur. De primo & ſecūdo patet exemplum.
ff. de mu. & ho. l. fi. §. patrimoniorū, & § ſeq. & de priuil. vete. l. pe.
De tertio eſt exemplū in l. hactenus. ff. de uſufr. & ſ. de impon.
luc. deſcr. l. j. & in oībus legib. facientib. mentionē de tributo,
ſeu vectigali, qđ ſoluitur in pecunia. & differt iſtud tertiū a mu
nere, qđ imponit perſonę pro reb. Nam ibi eſt obligata perſo-
na, & per ꝯns omnes res patrimonii, vt l. auſeratur. §. fiſcus. ff. de
iure fiſ. & no. ſ. de pœ. fiſca. cred. præfer. l. j. hic vero quælibet res
tenetur pro munere, ꝙ eam rem reſpicit, & nō vltra. ff. de pub.
& vectigal. l. Imperatores. Item quæro, qui excuſentur ab iſtis
35 munerib. Reſpon. †nemo cuiuſcunq; priuilegii, vel dignitatis
exiſtat, ēt ſi ſit eccleſia, vt ſ. de exact. tribu. l. fi. & de ſacroſ. ecc. l.
placet. & l. iubemus. nullam nauem. & ī. de naui. non excuſ. l. 2.
& de epiſc. & cler. l. de his. niſi quatenus l. vel priuilegio ſit ex-
preſſum ſpecialiter, vt ſ. de epiſc. & cler. l. 1. Venio mō ad tertiū
36 principale. ſ. ad † munera mixta, & cū ſ. viderimus de ſimplici,
facilè cognoſcemus ꝯpoſitum. Sunt. n. qui habent onus perſo-
ne pro ſumptu, vt d. l. munerum. §. mixta. ff. eodem. Sed hic eſt
aduertendū: dixi enim ſ. ꝙ a perſonalibus quidam excuſant, a
patrimonialibus nullus, qđ ergo fiet: utrum propter id, ꝙ ſapiā
nām perſonalium excuſetur a toto an uero propter id, ꝙ ſapiē
nām patrimonialis, vel realis excuſetur a nihilo? Et breuiter li-
cet contingat, ꝙ quis non poſſit grauari ad perſonalia propter
delictū, ſiue propter aliam immunitatē, ſemper fiet ſeparatio,
quia quatenus hoc reſpicit perſonā non grauabitur: quatenus
aūt reſpicit ſumptum, ſeu patrimonium, grauabitur, vt l. rele-
gatorū. §. fi. & l. ſeq. ff. de interdict. & relega. & hic eſt caſus l. ma
ximarum ſ. de excuſatio. muner. Nam ibi ponuntur quædam
munera ſordida, quæ reſpiciūt ſumptum, & laborem perſonę,
& ſic ſunt mixta, a quibus excuſantur ſolū pātrimonia quorūdā,
q ſunt in maxima dignitate, aliorū autem patrimonia non ex-
cuſanē, licet ſint in dignitatibus minoribus. Sed ꝯſtat, ꝙ omnis
perſona, quæ in dignitate eſt, prout perſonam reſpicit, excuſet
a munerib. ſordidis, vt l. humiliorib. ī. de ſuſcep. & arc. Ergo ap
paret, ꝙ alii exiſtentes in dignitate nō grauantur ipſi, ſed eorū
pātrimonia. Item quęro, cum in iure ſæpe fiat mentio de mune-
37 ribus ordinariis, & extraordinariis, †quæ ſint iſta. Et Guliel. dicit ī
n d. l. neminem. [n]quod ordinaria ſunt, quę habent certam, & de
terminatā præſtationem. Extraordinaria ſunt, quę quandoque
per accidens indicunē, vt l. Scio. §. medico. ff. de annu. legat. & l.
ſed & ſi ꝑ prætorem. §. ſi feriæ. ff. ex quibus cauſis maio. Sed l. 1.
ſ. de vaca. publ. mu. videtur velle dicere, quod ſunt extraordi-
naria munera, quę imponunē a lege, vel ſenatuſconſulto, vel
ꝯſtitutionib. principū. Certe illa ꝯcord. cum dicto Guliel. qa
quę imponuntur a lege, vel conſuetudine perpetua, vel conſti-
tutione, tunc de neceſſitate habent certam, & ordinatam ꝓſta-
tionem. Sed ea, q̄ imponuntur, quandoque per accidens, non
poſſunt habere perpetuā, & ordinariam præſtationem, & hoc
mō forte debet intelligi. l. 1. ſupra, de ſuperindi. qa indictiones
per ſingula luſtra ante illam legē non imponebātur perpetuo,
ſed fortē ad beneplacitū principis. Si enim hoc uere fuiſſet, ſine
dubio fuiſſent ordinariæ præſtationes, ſed quia non erant, iō
o fuit neceſſe redigi in aliam conſtitutionem. [o]Item quęro, †pe-
38 dagiū, ſeu gabella, q̄ ſoluiē a tranſeuntibus, vtrū ſit onus reale,
vel perſonale. Et reſpondeo quod eſt reale, vt l. a. de priuileg.
p veter. & no. in l. fi. de cano. largit. [p]Sed tunc quæro, ultra, cum
dicimus clericos teneri ad onera realia, quare ab eis ñ poſſunt
exigi iſtæ gabellæ, vt ī capit. clericis. extra, de immunitat. eccle-
ſiar. libr. 6. Reſpondeo, qđ dixi iſta munera patrimonialia exi-
gi a clericis. intelligas quādo patrimoniū iuit ad clericos cum
q onere, ſed ſi ad eos iuiſſet res libera, non poſſent grauari, [q]ſed
r iſtæ gabellæ, & pedagia q indicūtur rebus liberis clericorum, [r]
ideo

ADDITIONES.

a Imponi. Adde do. Alex. de Imo. in conſi. 68. 5 parte.
b Ex conſuetudine. Vide do. Ale. de Imo. conſulentem contra Bar. in conſi. ſuo 120. inc. uiſo ita etiam refert, & ſequitur do. Iaſ. May. in l. de quibus de legi. Et dic quod immo uidetur ſufficere conſuetudo antiqua ſi ponderes Bartol. in l. 3. infra de aur. coro. libro 10. quæ conſuetudo eſt decem annorum ſecundum Pan. in c. fi. de conſue. Cra. de anti. temp. 4. partic. 4. part. nu. 31 & conſi. 195 num. 12 late Dec. conſi. 694. nu. 3 4. Cur. in conſil. 60. 3 4. Parl. conſi. 25. num. 9. 38. lib. 1. alia infra ad l. 2. de aur. coro. ubi poſui Ruy conſi. 3. num. . lib. 3. Bello de præſcr. a parte 5. par. priu. 9. 6. & Alc. conſi. 25. nu. 7. 8. Ro. La Valle. cōſi. 34. nu. 9.
c Menoch. Imponatur. Ruy conſi. 126. nu. 5. lib. 4. conſi. 115. nu. 2. eo.
d Menoch. Quæ res. Alba conſi. 38. nu. 19 & Alcia. conſi. 363.
e Clericis & eccleſiæ. Adde quod poſui in apoſtil. ad illum in l. placet. num. 14 in uerſ. pro rebus eccleſiæ infra de ſacroſ. ecc. in 2. lect.
f Menoch. Cogi poſſe. Dec. conſil. 186. nu. 4 uer. 30. hoc idem & Bru. conſ. 94 nu. 1. 2. plura Bar. Soc. inter conſi. Mariæ ſe conſil. 129 col. lib. 1. Cur. in conſil. 106. nu. 1 nu. 12. declarat.
g Alc. Munerum. Vide Io. An. in c. 1. de immu. ec. li. 6. & ibi Dom. de ſancto. Gem. & hoc in Cle. 1. §. ſane de iure pat. & Io. Cal. conſi. 10. quod ponit in ti. de conſ. & incipit, factum ſuper quo conſilium petitur tale præſupponitur. Alex. Sed ſi alibi non ſolueret tributum, tunc dicit Gul. Aut imponitur collecta ab eo, qui habet iuriſdictionem in omni loco, vt a principe, & tunc deberet ſoluere quis pro reb. quas habet ubique. Conſuetudo Italiæ ſe habet quod a forenſib. poſſidentib. in territorio ſoluatur collecta, adde Bal. in l. etiam ſup. de execu. rei iud.
h Menoch. Conſuetudinem. Curt. iu. conſi. 60. nu. 5. & conſi. ſeq. nu. 7. Parl. conſi. 25. nu. 16 lib. 1. Iaſ. conſi. 83. col. 1. lib. 1.
i Alex. Ab ord. fac. Hoc firmat Io. And. in c. 2. de immun. eccl. li. 6. & ibi Do. in d. c. l. 1. & uide l. fi. § patrimoniorum. & l. reſcripto. §. fi. & ibi gl. & Bar. ff. de mun. & ho. & habetur in auth. item nulla communitas ſup. de epiſ. & cle. & in cap. 1. de immuni. ec. in 6. & ibi Io. & plene Bal. in l. 3. & Sal. ſupra, ſine cenſu, uel reliquis. & Ange. in l. 4. § actor. & ibi etiam do. Ale. ff. de re iud.
k Menoch. Nullus regulariter. Dec. conſi. 335. impe. Aret. conſi. 132. nu. 1.
l Maritus. Adde do. Soc. in conſi. 215. inc. circa hanc q. uer. nono hoc idem.
m Alex. Indicuntur. Vide in rub. ſup. de ann. & ibi uide Bar. & adde Bar. in l. reſcripto. §. fi. de mu. & ho. & per gl. in rub. ſup. de mu. Ruy conſi. 49 nu. 6. in fi. li. 12.
n Gul. In d. l. neminem. Adde eundem Gul. de Cu. in l. placet. num. 7. & quod ibi poſui in apoſt. ad ipſum in uer. ab ordinaria. ſup. de ſacroſ. ec. dixit poſt Iac. Rebuf. ſupra, in rub. de mu. pat. nu. 2. iſto ti. & in rub. de iud. nu. 2. iſto etiam lib.
o Alc. Conſtitutionem. Et quæ dicantur munera ordinaria, & quæ extraordinaria, adde Bal. in l. fin. uerſ. adde tamen. ſupra, ſine cenſu. uel reli. & Bart. in l. ha. qui. ff. de iur. immu. Imo. in l. ſi ex toto. in prin. de leg. 1.
p Alex. De Canon. largit. Clerici non tenentur ſoluere pedagium, ſeu gabellas. Vide per Bal. in l. placet. & io. l. ad inſtructiones. & in l. pe. ſup. de ſacroſ. ecc.
q Gabellæ, & pedagia. Gabellas. Adde Ang. in conſil. incip. punctus quæſtionis talis eſt. & Io. de Por. Vicen. in conſi. omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio, in primo ſciendum. & Fred. de Sen. conſi. 10. & Eſdræ, c. 7. uer. uobis quoque notum.
r Alex. Clericorum. Vide Bar. & quæ ibi ſcripſi in l. 4. in fi. prin. ff. de pub. & dictum do. Ant. in c. ſi diligenti. de reſcrip. in fi. ubi tenet clericos a collecta eſſe exemptos, prout repetimus exempta de iure. & Imo. in § fi. de præſcrip. in repet.

ideo quia tranſeunt per totũ territorium. hoc aũt non põt fie-
39 ri. ergo. &c. Sunt & aliȩ diſtinctiones munerum, quia † quedã
ſunt publica, quædã priuata, & iſta non proſequor, quia nõ p-
tinet ad nr̃am materiam. Item quædam dicũtur angaria, & q̃-
a dã perangaria, a quia ſub prædictis ↄtinentur, & habemus rub.
b ſpecialem ⁊. de curſu pub. l. angaria, & perangaria, libr. 12. Vi.
ſcias, ꝙ omnia iſta dicuntur munera ciuilia vt l. munerum §.
hæc autem omnia. ff. de mun. & hon. Hic non ſunt alia.

ADDITIONES.

a Quædam angaria, & quædam perangaria. Tu uide de hoc Rebuff. in rub. ſup. de ann. & trib nu. 7. iſto li. Gul. de Cun. in l. neminem, nu. 12. & ibi poſiti in apoſt. ad ipſum in uer quod dicitur angariarum munus. ſup de ſac. ſan. eccl. & glo. in c. 1. titu. quæ ſint regalia in uſib. feu.

b Alex. Lib. 12. Vide l. neminem de ſacroſ. eccl. & ibi plene declarat Cy. & gloſſ. in canon minus. de immun. eccl. & per Roff. in libellis ſuis.

De legationibus, Rub.

1 *Salarium quod debebatur uni ex duobus officialibus, uel ambaſciatorib. qui mortuus eſt, non accreſcit ei, qui ſolus impleuit.*

CVm vos. Pone hic caſum in terminis ſic: Titius & ego ſumus creati ſyndici in cã fiſci, vel Principis, ad deferendã quãdam cauſã Principis, & accepimus pecuniã pro ſumptibus litis, ego iui, & cã defendi, ſed Titius nõ venit, quia mortuus eſt. Ego uolo repetere ab hȩredib. illius Titij illam pecuniam, quã ipſe habuit a Repub. q̃ritur an poſſim? Et r̃ndet, ꝙ ſi ille acceperit pecuniã ob proprios ſumptus, non poſſum repetere ego, ſed Reſp. Aut ille accepit pecuniã pp ſumptus, hoc eſt, vt ſolueret aduocatis, & tunc cum ego, qui iui ad defendendum cãm, fui ad hoc o-
a bligatus, potero illam pecuniã repetere. a Item potero collegam meum in eo, in quo deliquit propter onus ſibi impoſitum accuſare corã Pȓȩſide, q̃d intellige ſi ille collega meus uiueret. h.
1 d. † Et no. ꝙ licet unus ex officialib. vel ambaſciatorib. decedat, vel alias officium nõ impleat, quod ſalariũ decedentis, vel alias non implentis, non accreſcit ei, qui ſolus impleuit, quod no.

ADDITIO.

a Repetere. Et hoc puto uerum, ſi duo eſſent deputati ad idem officium, ſecus ſi ad diuerſa, ut uno decedente, alter gereret utramque officium, & de mandato ſuperioris, quia tunc cum officia ſint diſtincta, & diſtincta habeant ſalaria, iſte dicitur ſufferre uicem duorum, & ideo duplex ſalarium habere poterat, arg. ſup. de adu diuer. in l. binos. Item facit hæc lex, quod ſi ambaſciator decedit in itinere, ſalarium pro rata temporis, quo non ſeruiuit, per hæredes debet, Reipublicæ reſtitui Et ſic facit contra hæredes aſſeſſorum, qui in officio deceſſerunt, quod teneantur reſtituere pro rata temporis, ſi totum aſſeſſor receperat ſalarium, uel ſi non receperat, quod hæredes non debeant habere, niſi pro eo tempore, quo defunctus ſeruiuit. De quo per Doct. in l. diem functo. de off. aſſeſſ. Item nota, quod ſi unus ambaſciator in itinere decedat, alter ſolus poteſt officium ambaſciatæ explere, & id quod faciet, tenebit, & ratum erit, ac ſi eſſet factum per ambos. Vide ff. co. in l. legatus.

LEX III.

Tranſmarina. Legatio tranſmarina tribuit vacationẽ biennij, ſecus ſi prope, quia tũc talis legatio non tribuit vacationẽ. h. d. Sed op. ⁊. de mun. & hon. l. 2. Sol. illa determinatur per iſtã. Vel aliter: Legatio a remotis tribuit vacationem ab omnib. ciuilib. munerib. vt hic, legatio uero de propinquo tribuit vacationem a munere legationis per biennium, non a munerib. ciuilibus.

LEX IIII.

1 *Recipiens dignitatem ad poſtulationem, et procurationem, non habet immunitatem a muneribus, ſecus a liberalitate.*
2 *Pacto an fieri poſſit ne immunitas a lege conceſſa locum habeat.*
3 *Immunitas conceſſa officio, an duret etiam officio finito.*

Vniuerſi. Oẽs, qui dignitates ſuffragio receperunt, non habent vacationem a muneribus pp dignitatem, ſed ſi legatus fuerit habet pp legationem. h. d. Iſta eſt ſingularis lex, & ideo no. Sed opp. vt, ꝙ iſti, & ſimiles excuſantur, vt ff. de va. mu. l. legato §. comites. & l. eos. ⁊. de exeu. mu. Huius timore hæc lec. huius l. uariatur. Nã ↄ̃ria loquuntur in eo, qui re-
1 cipit dignitatẽ ex mera liberalitate. † Hic uero ĩ eo, q recipit ad
a poſtulationẽ, & procurationem, a argu. ff quod quiſq; iur. l. 1. in prin. Et no hanc lec. & facit ⁊. de pet. bo. ſubl. l. 1. & quod ibi no.
b de excu. tu. l. tria onera. ibi dum dicit, non affectatæ. b Alij dñt, ꝙ in ↄ̃riis recepit dignitatem ſimpliciter hoc ſuffragio. i. pacto,
2 ne immunitatem haberet, quod eſt tenendum mẽti, quod † ex pacto fieri poteſt, ne immunitas a lege conceſſa locũ habeat. In contrarium facit, ꝙ dicimus de clericis, qui non poſſunt renũciare priuilegio clericatus, ut ex̃, de foro comp. c. ſi diligenti. licet de iure ciuili uideat̃ ſecus, vt ⁊. de pact. l. ſi quis in ↄſcribendo. Tertio mõ legitur, quod contraria loquuntur in his, qui recipiunt dignitatẽ ſine ſalario, hic uero in his, qui recipiunt cũ ſuffragio, i. cum ſalario, & contemplatione ſalarii magis quam officii: & ẽt hanc lect. tene menti, quia ſingularis eſt. Alij dñt, hic finitum erat officium, in ↄ̃rio autem durabat. Sed hæc lect. non eſt uera, ut ⁊. de excu. mu. l. maximarum. in l. eam legẽ vel,
3 coniungendo hanc legem cum legib præcedentib quia † q̃ñq; quis conſequitur officium abſque dignitate, & tunc durante officio habet immunitatem vt ⁊. de exe. mu. l. 1 & quod ibi no. Aut cum dignitate, & tunc illa dignitas obuenit abſque procuratione, & abſque pacto, & non prȩtextu ſalarii, & habebit immunitatem durante dignitate, & poſtea, vt d. l. maximarum. in fi. & l. eam legem. Aut obuenit cum aliquo ex prædictis, & habebit immunitatem durante officio, non poſtea, vt hac lege, quam not. quia iſta lex eſt ſingularis.

ADDITIONES.

a Alex. Procurationem Adde Bar. in l. ſi ſeruus. § ſi uero. de fur. in q. illa de damnis datis ambaſciatorib ut non reſtauretur, ſi ambaſciata fuit procurata. Et per Bar. in l. inter cauſas, §. non omnia. ff. man dati Facit c. 2. de tempo. ordin in 6. & in l. qui contra, de inceſt. nup ubi ignorantia procurata, non excuſat, & Bar. in l. 1. in prin ſi quis teſt. liber eſſe iuſ. fue. facit Gul. dictum in l. contra ff de leg qui dicit, quod ciuis ſciens penſionem ſecretam, quod minus ualere debat, uẽdidit carius, quod illa malitia eum nõ excuſat. Vide Io. And. & Imo in c. ſignificaſti. de pign. & Spec. in titu. de iud. in uerſic. illud autem. ubi dicit, quod ſi nuncius miſſus a domino capiatur tamen opera, & non requiſitus, in itinere fuit captus, non tenetur dominus eum redimere. Vide Inno. in cap. ſicut el 3 de iure iurando, de illo qui in bello amiſit equos, ut non teneatur dominus, eos reſtituere, ſi ipſe affectauit.

b Alex. Affectatæ Adde etiam ad hoc optimum tex. in l. 2. § fi. ff ſi quis cau. & l. quidam. ff. ex qui. cau. ma. Adde etiam, quod omnis ille, qui eſt in officio uili, & parui ualoris, præſumitur affectus. Tex. eſt in l. ſpadonem. §. fi. ff. de excuſ. tut. in no. § 1. in litera M. Adde, quod habes in l. uxori. §. fin. de fal. & l. ex ſententia. & quod ibi Bar ff. de teſta. tut. & per Docto. in c. 2. ut lit pendente in 6 & quod dixi ſupra in magna apoſtil adde tex. & ibi Ang. in Auth ut indi. ſine quoquo ſuffra. in prin. & contra officiales procurantes habere officium præſumitur habere animum male ſe gerendi, ut dicit Bar. in l. fi. de nundinis.

LEX V.

1 *Practica faciendi propoſitum in Conſilio.*
2 *Præſides prouinciæ qualiter coadunent Conſilium.*
3 *Præſes ſolus non refert Principi reſpicientia publicam utilitatem.*
4 *Statutum factum a Præſide, ſine conſilio non ualet, niſi confirmetur per ſuperiorem, & qualiter hoc intelligatur.*
5 *Præſes prouinciæ non poſſet facere conſtitutionem, tamen contrarium ſeruant Præſides miſſi ab eccleſia.*
6 *Conſilium ſeu parlamentum conuocari debet in loco publico.*

Si quod. In his quæ publicam utilitatem reſpiciunt, non ualet reformatio facta a prouincialibus & ↄſentiente Prȩſide, niſi per Præfectum, vel Principẽ fuerit approbata h. d. Et ad euidentiã præmitte, ꝙ qñ Præſes, uel aliquis ſuperior proponit aliquod in ſuo ↄſilio, & petit ſuper hoc ſibi ſanũ conſilium exhiberi, unde eſt idem dicere proponere, & conſiliũ poſtulare. Hoc præmiſſo pone caſum ſic: Præſes prouinciȩ ↄuocauit parlamentum in prouincia, & in eo proponit, & cõſiliũ petit ſuper aliquo euenienti, ꝙ reſpiciebat utilitatẽ publicã, ſuper quo fuit cõſultum, vt ad Principem mitteret̃ legatio, ſeu ad eius curiam uel fuit aliter reformatũ. Quæritur, an hoc ſufficit per Præſidem approbari. Reſp. Imperator, ꝙ non, h. d.
1 Cætera ſunt plana. Et no. hic † modũ faciendi propoſitũ in Concilio, ſiue parlamento. Petit. n. proponens ſane, & utile Conſiliũ exhiberi. Et hoc uerum, qñ propoſitum fit ſuper aliquo dubio. Sed qñ fieret ſuper certo ſecus, vt l. 1. ⁊. de excu. mu. v. g. finitum eſt officium vnius officialis ↄgregatur concilium, vt eligatur ſequens officialis, tunc quia certum eſt electionem debere fieri, non ↄpetit concilium ſuper hoc, ſed petit, vt eligant homi-
2 nes de ↄcilio. † Secundo not. ꝙ Præſides prouinciarum coadunãt concilium ſeu parlamentum vniuerſale prouinciæ, quod intellige, non ꝙ oẽs de prouincia debeãt ad illud ire, quia hoc eſſet durum, ſed de omnib Ciuitatib. deputantur aliqui ambaſciatores, vel ſyndici, qui Ciuitatẽ repræſentent, iſti dñr aſſiſtere Præſidi & hoc ſentit gl. poſita ſuper verbo inter omnes. Ter-
3 tio no. ꝙ † Præſes ſolus non põt referre Principi: ꝙ intelligit gl. in his, q̃ reſpiciũt publicam vtilitatem, alias ſecus, per titu. ſu-
4 pra, de rel. Quarto not. ꝙ † ſtatutũ, a ſeu conſtitutio facta a Præ-
a ſide, ſeu parlamẽto. vel cõſilio prouinciæ nõ ualet, niſi approbet̃ per ſuperiorẽ. Sed contra hoc opp. quia quilibet populus põt ſibi facere ſtatutum, vt ff. de iuſt. & iur. l. omnes populi. Sol. dicit Gul. ꝙ illud eſt verũ in his, quȩ priuatam utilitatem reſpiciunt. In his vero quȩ reſpiciũt publicã vtilitatem principaliter, nõ pñt, vt hic. Sed ego dico aliter in l. omnes populi. Nã quidã eſt populus

ADDITIO.

a Alex Statutum. An ſtatutum factum ab Antianis, requirat confirmationem ſuperioris, & an poſſit reuocari ſine eius conſenſu. i. ſuperioris. De hoc uide Bar. tenentem, quod ſic, in l. omnes populi, & l. omnium, de teſti. ubi tamen Bal. contra, ubi in l. omnes. populi diſtinguit, ex quo apparet reſponſio ad contraria. Bal. cum opi. Bar tranſit. Sal. Fulg. & do Pau. de Caſt in l. omnium & Pe. de Anch. in cap. canonum ſtatuta. in uer. ſed incidenter quæro. utrum in reuocatione. & do. Abb. in c dilecto de præb. ubi ponderat ibi eſſe caſum pro Bartol. quod limitat, niſi ſuperior appoſuiſſet clauſulam, ſi quid contra fiat, quod non ualet per illum tex. per Ang. in d. l. omnium & Bal in l. ex placito. C. de rerum permu. & per Bal Ang. & Imo. in l. ex facto. in prin. ff. de uulg & pupil. & in l. omnium uerc do. meum.

eſt populus lib. qui hēt oēm iuriſdictionē, & tūc pōt facere legem & ſtatutū prout ſibi placet, vt d. l. omnes populi. & Inſt. de iur. natu. gen. & ciu. § omnes populi. vbi ponitur exemplum in populo Romano. Quidā ſunt populi, qui non hēnt iuriſdōnē de iure cōi, vt ciuitates, quæ non habent merum imperium, vt l. illicitas § qui vniuerſas ff. de offi. præſi. tamen a præſide appellatur ad ſuperiorem, & tunc eorum ſtatuta non valent, niſi cōfirmētur a ſuperiorib. vt hic. Et ita fit in iſtis ciuitatib. Marchię, & Ducatus nam nō admittuntur eorum ſtatuta niſi approbata per ſuperiorē, vt dixi in d. l. omnes populi. Sic etiā ſtatutum, ꝙ fieret in aliquo caſtro, non admitteretur, niſi per cōe approbaretur. Item not. ꝙ † præſides prouinciarum, nō pñt facere cō-
5 ſtitutiones, tñ iſti præſides, qui mittuntur ab eccleſia, aliud ſeruant, vel ex conſuetudine, vel ex ſpeciali conceſſione. De quo
6 dixi in d. l. oēs populi vbi hanc l. allegaui. Item no. ꝙ † cōſilium ſeu parlamētū debet cōuocari in loco publico. De quo dixi in l. 2. 5. de decur. & uideas, q̄ ibi dixi. iſta oīa perpetuo tene mēti.

LEX VI.

1 *Priores ciuitatis ſoli non poſſent legatum mittere. ſed requiritur magnum Conſilium.*
2 *Conſilium quando uocatur, abſentes extra ciuitatem non ſunt expectādi.*
3 *Item nec infirmi, uel aliter impediti.*
4 *Ambaſciatores debent portare literas ſua ambaſciata.*

Quoties. Nō dēt legatio mitti ad principem, niſi de voluntate cōcilii, & authoritate ſuperioris. h. d. No.
1 hic, ꝙ † priores ſoli huius Ciuitatis non poſſunt legatū mittere
2 ad principē, ſine mādato ꝯcilii Ciuitatis. Sedo no. quod † qñ vocantur ad concilium omnes, ſufficit ꝙ ſint in conſilio illi, qui ſunt in Ciuitate, nec ſunt expectādi illi, qui ſunt abſentes, vt hic
3 dū dicit, intra urbem. Item nota, ꝙ † non ſunt expectandi infir-
4 mi, vel aliter impediti, vt ſint in cōcilio. Item no. ꝙ † Ambaſciatores debent portare literas ſuæ ambaſciatę, ad quod facit, qđ dixi ſupra de decur. l. ſi quis decur.

De excuſationibus artificum, *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Artifices dicuntur etiam diſcipuli.*

Artifices. Artifices, hic expreſſe habent immunitatem a perſonalibus muneribus, tam
1 diſcipuli quam magiſtri. h. d. No. hic bene † quia quod dictum eſt de diſcipulis, dictum eſſe intelligitur, vt omnes dicantur artifices, quod facit ad ea, quæ dixi in l. legātis ornatricibus. de leg. 3.

De potioribus ad munera non uocandis. *Rub.*

LEX VNICA.

Si ipſe. Iuſta cauſa eſt appellādi, ſi alter prius debeat nominari. h. d. Pone caſū, vt ſ. quemadmod. ad ciui mu. l. pen. & fin. Alias pone, Rector debet eſſe de natione Romana, & ſi eligitur de natione Tuſcorum, certe licite appellatur.

Si propter inimicitias creatio facta fuerit. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Electus ad munera ab inimico, præſumitur electus propter inimicitiam.*
2 *Teſtis qui tulit teſtimonium contra inimicum, præſumitur teſtificatū fuiſſe propter inimicitiam.*

Si propter. Creatio facta de aliquo propter inimicitias, facit aliquē ſi vult poſſe ap-
1 pellare. h. d. No ꝙ eo ipſo, ꝙ quis † eſt electus ab inimico ſuo, pręſumitur electus propter inimicitiam, ut di-
2 cit in † teſte, qui tulit teſtimonium contra inimicum, quod eo ipſo intelligatur tuliſſe teſtimonium propter inimicitiam, ut l. ob carmen. §. fi. de teſtam.

De ſumptuum recuperatione. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Electus ad munera, qui habet excuſationem, recuperat ſumptus factos in lite ab eo cum nominante.*
2 *Electus ad munera, quando appellat ab electione, eligens citatur.*

1 Muneribus. † Electus, q habet excuſationem recuperat ſumptus quos facit ī lite ab eo, qui eum nominauerit. h. d. No. ꝙ dixi in
2 ſummario, Ex quo habes, quod † quādo electus appellat, eligens, ſeu nominans debet citari, quia eius intereſt, ut
a uides hic, nam condemnatur in expenſis. a Facit ff. de adop. l. nam ita diuus.

ADDITIO.

a Expenſis. Allegatur hic, quod iuramentum calumniæ excuſat ab expenſis, ſed nihil Bar. dicit hic, ſed in l. j. § j. ad Turpil. & ibi ſcripſi.

Si poſt creationem quis deceſſerit. *Rub.*

LEX VNICA.

Si ante. Onus ſubeundi munera nō tranſit ad hæredem mortuo patre. h. d.

De tabularijs, ſcribis, &c. *Rubrica.*

No. quod nomina, quæ ponuntur hic in rubr. exponuntur in gl. & ponuntur alia nomina. Dic ut in ea.

LEX PRIMA.

a Nulli. Notarii, a qui ad aliquam militiam, vel aliud officiū tranſeunt, remouentur, & reuocantur, ad curiā intra quinquennium, non poſtea. h. d.

ADDITIO.

a Arg. Notarii. Sumo arg. ex iſta lege, quod tabellio inuitus poteſt rogari de inſtrumentis, ſi tamen ante quinquennium tempore quo officium exercet tempus, rogetur, ſecus autem ſi poſtea.
Alex. Adde Ang. hic, & Rom. in no. 2. in litera N. Adde, quod notarius non cogitur propter multitudinem contractuum conficere inſtrumentum. Dicit Bar. in l. j. ſur. aduerſus nautas. & Io. And. in addi. Spec. in rubr. de fide inſtr. & Bald. in rubr. ſupra, eod. titu. & in l. qui teſt. in fin. de teſt. & Roma. in l. j. ſolut. matr. Item non cogitur notarius quando eſt effectus decurio, aduocatus, uel clericus, in l. uniuerſas & ibi Bartol. ſup. de decu. Adde tamen, quod ſi poteſt cogi notarius, & recuſat, poteſt officio priuari, Bald. in l. prouidendum ſup. de poſt.

LEX II.

a Quicunque. Si Decurio notariatus officiū aſſumpſerit, priuilegium Decurionatus amittit.

ADDITIO.

a Officium. Not. ex hac lege, quod licet Decurio non debeat tabellionatus officiū exercere, ut l. uniuerſus de Decur. tamen ſi exercet, inſtrumenta per ſe facta nō ſunt irrita quod facit ad q. de qua in c. j. ne cle. i. uel mo. na.

LEX III.

1 *Notarius debet eſſe liber homo.*
2 *Notarius patiens ſe rogari ad inſtrumenti confectionem dum eſt inhabilis, tenetur parti ad intereſſe.*
3 *Ignorans non punitur.*
4 *Notarius an ex ſuis ſtipulationibus omnibus acquirat.*
5 *Libertus an poſſit eſſe tabellio, remiſſiue.*
6 *Decuriones poſſunt eſſe tabelliones, item clerici.*
7 *Notarij quæ iura ſcire debeant.*
8 *Inſtrumenta quid continere debeant, remiſſiue ad glo.*
9 *Notarius quando poſſit conficere inſtrumenta per alium.*
10 *Iudex, uel aduocatus, an teneatur accipere, & cōſulere ſuper aliqua quæſtione.*

Generali. Seruus non poteſt eſſe tabellio, & ſi dominus eius ſciuerit tale officiū aſſumere, parti ad in-
1 tereſſe tenebit, ſeruus vero fuſtigabitur. No. hic, ꝙ † notarius de-
2 bet eſſe liber homo. Secundo not. hic. qđ † ſi notarius patiatur ſe rogari de aliquo inſtrumento. & ſciat ſe habere aliquā quali-
a tatē, uel defectum, a propter quem inſtrā ab eo confecta nō ualeāt, quod ipſe tenetur parti ad intereſſe, quod eſt not. Itē not. qđ
3 † ignorās nō punitur. Sed modo opponitur, quia notarius dicitur ſeruus publicus, vt l. non quaſi. ff. rē pupil. ſal. fo. Solu. Eſt liber

ADDITIO.

a Ang. Defectum. Not. ex iſta l. quod prohibitus eſſe tabellio licet ſit in quaſi poſſeſſione officii tabellionatus, & conficiat inſtrumenta, non tamen propter iſtā quaſi poſſeſſionem ualidabuntur inſtrumenta per ipſum facta, ſecus tamen eſſet ſi quis in quaſi poſſeſſione tabellionatus conficeret inſtrumenta, nec eſſet tabellio, ut no. Gul. in l. Barbarius, de off. prætoris. Et ideo ſit cautus aduocatus, dum contra inſtrumentum opponitur, quod ille, qui ſcripſit inſtrumentum non erat notarius, nec in poſſeſſ. quaſi tabellionatus officii, ut faciat articulari, quod tempore dicti inſtrumenti confecti, quod ille, qui ſcripſit erat tabellio, & in quaſi poſſeſſione tabellionatus officii, & pro tabellione habebatur, & reputabatur ab omnib. qui cognoſcebant eum, & quod erat liber homo, & talis conditionis, quod non prohibebatur eſſe tabellio, alias non ſufficeret hoc ſolum articulare, quod erat in quaſi poſſeſſione tabellionatus officii, ex quo quaſi poſſeſſio non ſufficit in his, quæ ſunt prohibitiua, per hanc legem. Non obſt. d. l. Barbarius, ubi ſufficit ratione publicæ utilitatis quem fuiſſe in quaſi poſſeſſione, etiā quod prohiberetur, quia ibi erat in quaſi poſſeſſione, ex diſpoſitione populi, qui eum liberum facere poterat, & feciſſet, ſi ſciuiſſet, ut dixi ſupra in l. ſi ſeruus, uel liber ad decurio. officium aſpirauerit. Et uide, quod dixi in Auth. de tabellio. poſt prin. & uide Inn. in c. ueniens. de uerb. ſig. in 6. & in cap. j. de fid. inſtr. Sed quis probabit quem non eſſe notarium, an opponens, an diuerſarius? Azo in ſumma de fid. inſtru. tenet, quod opponens debet probare, maxime quādo inſtrumentum producens eſt bonæ conditionis, & famæ, nec eſt conſuetus circa talia uerſari malitioſe. Pro hac parte conſuluit Franc. Tig. Specu. uero tenuit contra, in titu. de inſtr. edi. § reſtat. uer. ſed quod producitur. per Cyn. in l. comparationes. C. de fide inſtru. per Innoc. extra, de fide inſtru. c. j. in Authen. de tabellio. ubi ſ[illegible] hæc Ange. Adde Roma. in ſuo ſing. 351. ſi ſit.

bet homo, tñ dicitur ſeruus publicus, qa publice omnibus ſer
4 uit, & † ex eius ſtipulat omnibus quær. ẽ dicit glo. qd eſt not. nec
diſtinguit inter ſtipſones prætorias, vel cõuentionales, vel iudi
ciales. Sed quidã ℥ per ca quanq̃. de uſur. in 6. de quo dixi ple-
5 ne in d. l. oo quaſi. Sed q̃ro † vtrum libertus poſſit eſſe tabellio.
6 Dic vt io gl. notaĩ. † Itẽ quæro vtrum decuriones poſſunt eſſe ta
belliones gl. dicit ꝙ nõ, nec etiam aduocati. Tu dic, ꝙ nõ dẽnt
eſſe, ſed ſi aſſumant illud officium, poſſunt, & valent ea quæ fa
ciũt. Et ſimile dicunt Can. de clericis, vt extra, ne clerici vel mo
7 na. ca. clericis. & dic, vt ibi. Item quæro † vtrũ notarii debeant
a ſcire iura.a & dicit gl. ꝙ ſic quod intellige, quod nõ requiranĩ,
q᷑ ſint Doctores, vel Legiſtæ, ſed ꝙ ſciant bene officium nota
riatus, vt ſciant ſummã, & Florem, & alios libros eorũ: & ſi hoc
ignorent imputeĩ eorũ imperitiæ: & inquantum læſerunt par-
tẽ teneẽtur parti, vt ſ. de magi. conue. l. ſi. & extra, de reg. iur. c. i-
8 peritia. li. 6. & per Dy. † Sed quæro, quid debeant continere in-
ſtrã gl. enumerat omnia, quã vide & ſigna. Sed in hoc eſt mul-
tum attendendum quæ ſit ciuitatis conſuetudo. Item quærit
9 gl. vtrũ † notarius poſſit ꝯficere inſtrumentum per alium. Dicit
gl. ꝙ non, niſi in ciuitate Conſtantinopolitana, vt in Auth. de
tabel. in prin. ꝙ intellige niſi ſit notarius mortuus, vel alter in-
firmaĩ, & ita impeditus, ꝙ ſcribere nõ poſſit, qa tunc poterit p
b alium b vt ex. de fide inſtr. c. cum P. tabellio. facit ff de offi. eius
10 cui mãd. eſt iuriſd. l. i in prin. Sed nunquid † aliquis iudex vel ad
uocatus teneatur accipere ꝯſilium, & conſulere ſuper aliqua
quæſtione. Vide gl. & tex. j. de prox. ſacr. ſcri. in l ſacris la 1. ſed
nunquid tabellio cogatur a principio regiſtrare inſtrumentũ,
& poſtea publicare. Et uidetur tex hic facere, ꝙ ſic. arg. quia d᷑
c ſeruus publicus. c Et de hoc vide argu. quod colligitur ſupra de
defen. ciui. l. ubemus.

ADDITIONES.

a Alex. Scire iura. Adde Bal. in l. ex hoc iure, §. itaque, de uulg. & pup. & quamuis neſciat dicere quid importet clauſula inſtrumenti, non tamen per hoc ſuſpectum redditur, contrarium tamen uoluit Bal. poſt Albe. de Roſ. in l. fin. § ſi. ad Velleian. & in l 2. C. de here ubi dicit inſtrumentum caſſatum, quia notarius neſciuit dicere quid eſſet Velleianum de cuius renunciatione apparet in inſtrumento.

b Alexan. l. Per alium. Hoc idem uoluit Bar in l. quidam § nihil. ff de eden. Bal in l. fin ſupra, eod. titu. ſubſcrip. tamen, uel ſignum non poteſt alteri committere in §. nos autem in Authen. de tabel uide Bartol. idem, quod hic tenentem in l. 2 ad fin. de offi. proconſul. & leg. Bald in l. ſi quis § ſi. de eden. & per Docto. late in d. § nihil. debet tamen notar committens inſtrumentum alteri ſcribendum ſe ſubſcribere, & facere mentionem de impedimento, ſecundum Angel in d. §. nihil. qui alleg. tex. cum glo. in Authen. de ſide inſtru § in his, in uerbo miniſtrantium, & Bartol. in l diuus § Senatus ff de fal. & Bald. in l. j § ne. autem de cadu. tollen per Io. And. de inſtru. edi. §. inſtrumentum. in uer item opp. Cum quo tranſit do. And in cap. inter dilectos. de fide inſtru & Imo in c. P. tabellio. eo titu. & per dom. Cardin c ſi de offi. dele & Ang. in Authen. de tabel. in princ.

c Seruus publicus. Adde Specu. in titu. de ſatiſd. § 2, nec ſic ſatiſdatio de inſtru. edit. § 2 & § 8. in princip & Card in Clem 1 §. 1. 12. notab de exceſſ. præla.

LEX IIII.

1 *Notariatus officium non eſt dignitas.*

Bœthos. Hic ponit nomina quorundã officialium, qui debent illi officio obedire, & ſunt obligati ipſi & filij eorum, nec debent ad alia officia trãſire. h d No ibi text.
1 honore alicuius priuilegii, &c. quod † notariatus officium non eſt dignitas nec honor, de quo dixi ſupra, ſi ſeruus aut liber ad Decu. aſpira l. 2. vbi de hoc.

De Suſceptoribus, Præpoſitis, & Arcarijs. Rub.

Continua hanc Rub vt in gl. quã vide, quid ſit ſuſceptor, & in quo differat iſte titulus a ti. ſ. de exac. trib. ſ. eo. lib. & ibi uide.

LEX PRIMA.

1 *Debitor liberatur a pœna quando per eum non ſtat, quod non ſoluat.*
2 *Liberatio quando contingat ſola oblatione.*
3 *Apocham de ſoluto quando poſſit petere ille, qui obtulit, ſicut poteſt ille qui ſoluit.*

SVſceptores. Suſceptores debent a ſoluente ſine mora recipere, alias puniũtur ipſi, & iudices, qui eos punire neglexerint. h. d. Diuid. quia primo præcipit ſuſceptores, ſine mora reci-
a pere a Secundo prouidet ſoluere. Tertio punit ſuſceptorem ne
gligentem recipere Quarto punit iudicem negligentem con-
demnare. Secũda ibi nam ſi Tertia ibi, & qui. Quarta ibi, ꝙ au-
1 tem No. hic quod † ſi per debentem ſoluere non ſtaret, ꝙ libe-
ratur a pœna etiam quæ imponitur a l. quia res nõ incidit incõ-
miſſum. Item poteſt petere apocham de ſoluto ac ſi ſoluiſſet.
2 Sed contra hoc op. † ſola oblatione non contingit liberatio, vt
l. qui decem. in prin. ff. de ſol. ergo non poteſt petere apocham
ſolutionis. Sed itellige, quod pecunia oblata erat perdita, & ſic
contingebat liberatio, vt d l qui decem. ſecundum glo. Vel dic,
quod obtulerat, depoſuerat, & conſignauerat. vt l. obſignatio-
3 ne. j. de ſol. Ex quo no. quod † ſicut ille, qui ſoluit, poteſt petere
apocham de ſoluto, vt l. j. ſup de apoch. pub, & l. plures. ſ. de fide
inſtr. ita ille qui non ſoluit, ſed obtulit eo caſu, quo per oblatio-
nem contingit liberatio & ſecuta admiſſione, vel obſignatio-
ne facta, poteſt petere apocham de ſoluto. ꝙ Cyn tangit in d. l.
obſignatione. quod no. quia forte non probatur hoc per aliam
l melius, quam per iſtam.

ADDITIONES

a Alex. Sine mora recipere. Adde Bart. in l. acceptam. de uſur. in 6. & in l. 3. ff. de con dit. inſtit & quod Bal. in l. j ſupra, ne lic. ter. prouoca. ubi dicit, quod ubi non eſt dies, uel hora, ſufficit, quod quis ſit paratus ſoluere, licet non offerat. Secus ſi eſt appoſita dies, uel hora propria, ut nunc ad talem horam. l ratio § ſin de act. empt. & etiam facit quod ſi creditor differat recipere, ſufficit uerbalis oblatio. l. ſi reſiduum. ff. de diſtract. pig. & l fundum. ff. de reſcin uend alias requireret iure realis oblatio. l ſi rem § omnis. de pign. act. & uide Bald. in l. j & in l. acceptam. in 5. q. & in l. ſi ex placito de rer. permuta. ubi an in contractibus innominatis ſufficiat pro implemento contractus ſola oblatio. uide Doct. in l. prætor. §. ſi quis paratus ff. de oper nou nun. Adde, quod dicit Bart. in materia oblationis in l qui decem. ff. de ſolu in ſi. ſola oblatio facit, ſi quis tenetur de caſu, nunc tenebitur de omni culpa, & iſtud dictum eſt domini mei Are in l. quod te ff ſi cer. pet. in 4. q. per tex. adductur in l. ſi arbiter. ff. de ſolu. ſecundum unum intellectũ. Adde Ang in exact. inſtans dotis in § illo quoque.

LEX II.

1 *Bona adminiſtratoris fiſci licite non emuntur.*

1 Iuxta. Ad nominatores ſuſceptorum in ſubſidium deuenitur, nec licet ab eis emere. h. d No, quod † non licet emere de bonis adminiſtratoris fiſci. ſed contra. ſ. rem alie. gerenti. l. 1. Sol. Ibi adminiſtratoris priuati, hic reipublicæ. Facit j. de eroga mi an. l. opinatoribus lib. 12.

LEX III.

1 *Officiali antiquo facienda eſt ſolutio, non nouo, ſi antiquus ſoluit de ſuo.*

Suſceptores. Ei debet ſolui, qui eſt officialis tempore ſolutionis non ei, qui fuit tempore, quo
fieri debuit debuit ſolutio h. d No. hãc. l. quia his dieb. habui de
1 facto, quam intelligo niſi † officialis antiquus, qui non exegit eo
rum, ſoluit de ſuo, nam tunc ſibi deberet fieri ſolutio, vt l. muſſi
opinatores. ſ. de exa. trib.

LEX IIII.

1 *Reſirmari in officio quis non debet niſi fuerit primo ſyndicatus.*
2 *Dantes pecuniam mercatori ad diuidendam partem lucri, nũ poſſunt petere rationem a mercatoribus, niſi in fine anni.*

Neminem. Non debet quis in officio cõfirmari, niſi primo officij rationem reddiderit. Itẽ nõ
ſingulis annis dẽt reddi. Itẽ officiales nõ debent eſſe perpetui,
ſed annales, aut ad plus biennales. h d Nota hic ex principio le-
1 gis, q᷑ † nõ dẽt quis reſirmari in officio, a niſi fuerit primo ſyn
2 dicatus. Item no. ex ver. integro pro illis, † qui dãt pecuniã mer
a catoribus ad diuidendam partem lucri liciti, & damni ſecũdũ
b l 1. ſupra, pro ſoc. b quod ſolum in fi. anni poſſunt petere ratio-
nem a mercatoribus; & non ante, quod tene menti.

ADDITIONES.

a Non debet quis reſirmari in officio. Adde iſtum in l. 3. ſupra omnes tam ciui. & in l. reciproco. ff de mu. & hono quid autem ſi fuit reſirmatus, an debeat iam ſyndicari, uide eundem in l, & ideo. ff. de uerb. obl. & Alexandr. in l. dies. ff de dam infect.

b Supra pro ſoc. Vide etiam per Bal. ſupra, pro ſoc. in rubr. & limita ſingu. per Sal. in l. aduerſus. & l. rationes. ſupra, de admini tut.
Menoch. Benue. Stracha de mercatur. tit. de contractib. mercatur. nu. 8.

LEX V.

1 *Verbum ſolidus, a iure prolatum. intelligitur de aureo.*
2 *Conſuetudo intelligit uerbum ſolidus, de minuto.*
3 *Septuaginta duo ſolidi faciunt libram auri.*
4 *Aurei Veneti, & Florentini habent octauam partem unciæ, & ſic octo faciunt unciam, & 96. faciunt libram.*

1 Quotieſcunque. Iſta lex eſt breuis, & clara. Ex qua no. ꝙ cũ † dico ſolidum licet non
exprimat auri, intelligatur de ſolido aureo, quod eſt verũ, quã-
2 do profertur a iure, † ſed ſm conſuetudinem in partib. iſtis in-
telligiĩ de ſolido minuto, hoc eſt monetæ minutæ. Secũdo no.
3 quod † 72. ſolidi faciunt libram auri. a & ſi bene computes, qui
a libet aureus habet ſextam partem vnciæ, hodie vero † aurei Ve
4 neti, & Florentini quilibet habet octauam partem vnciæ, & ſic
b octo faciunt unciam, & 96. faciunt libram auri. b

ADDITIONES.

a Auri. Vide ad hoc Fel. in c frequentes. de offic. iud ord. cum nonnullis remiſſi. & quod ibi dixi in apoſt.

b Alex. Libram auri. Vide Bar. infra in rub. de ueter. numiſma pote. & quæ dixi poſt Bar in l. Paulus, de ſolu. Ale. Gl. in l. quicunque de ſeru fugi. & in §. ſi quis quamque ſoldos. in x col. de pa. tenen & in l. ſi. ff de in ius uoc. & in rub. infra. de ueter. numiſma. po. & in §. ſi in l. de pœna te. Ibi Sed quando lex, uel ſtatutum mentionem facit de ſolidis, uel aureis, de quib. debeat intelligi, an de illis, de quib. fit mentio in l. ſin. ff. de in ius uoc. uide Bald in prin. ſupra communia de leg. & ibi gl. in l. quicunque, in vle. gl. ſupra de ſer. fu. & in l. illud de ſacroſ. ecc. Bald. & Io. An in addi. Spe. de inſtru. edi. 1. porro in ſi per gl. & Doc. in c. ſtatuimus. in ſi. extra, de maledic. & Pe. de Anch in Cle. ſi beneficiorum. & ibi gl. de deci.

LEX VII.

Diu minimè. Hęc lex facit ꝯ ens, qui tenent pecuniã Communis, & cum ea faciunt mercã-
tias. Facit ĩ. de his, qui ex public. ratio. l. j. & 2.

LEX VIII.

Exactores. Hic ponitur ordo qualiter debeat eligi ſuſceptor vel exactor. facit ſ. de iure ſiſc. l. ſup
crẽdis & ibi no. & ſ. de ca. lar. l. præcepit §. illud etiã. & ibi dixi.

ADDITIO.

Ang. No ex iſta l. ibi omnium, quod licet tex dicat omnium, tamen gl ſubaudit,
✱ quod ſuffiſcit cõſenſus maioris partis, *per l. quod maior ff. ad mu. Et hæc facit
ad q plures ſunt electi fideicommiſſarii in teſtamento, & ſunt appoſita illa uer
ba, quod illud, quod fuerit per omnes actum, obtineat plenam roboris firmitatem certe eo modo ualebit, ſi fuerit factum per maiorem partem ſicut per omnes. Item facit ad q Compromiſſum fuit ad plures, ut illud, quod iudicatum
fuerit per ipſos ualeat & debeat obſeruari. Certe, quod fuerit iudicatum per
maiorem partem obſeruari debet.

✱ Partis. Adde omnino Ant. Corſe. in ſing ſuis in uerſ uniuerſitas in c. quod ſit a
maiori parte. & illud ſing. & alias remiſſiones allegaut in addit. ad allem, in l.
quicunque nu 4. in uer conſenſu omnium infra, de om agr. deſer.

LEX IX.

1 *Menſuræ Ciuitatis debent fieri æreæ, uel lapideæ.*
2 *Pœna falſificantium menſuras, quæ ſit remiſſiue.*

Modios. Primo præcipit modios, vel menſuras eſſe in
vnaquaq; ciuitate æreos, vel lapideos, ad quos
in dubio recurritur. Secundo punit ꝯmittentes fraudes in mẽ-
ſuris. Tertio ponit, quantum nomine tributorum menſura de
bet ſolui. Secunda ibi, ita vt. Tertia ibi, & ſubmot. s. Not. princ.
1 de † menſuris æreis & lapideis, quę obſeruantur per vniuerſita
2 tes. Item no. † pęnam falſificantium pondera, & menſuras. de
quo dixi plene in l. arbitrio. §. de co. ff. de do. & vide quæ ibi di-
xi. quę ſunt notanda.

ADDITIO.

Ang. Hic eſt caſus, quod ille, qui promiſit dare mille aureos, teneatur dare ad
pondus ſtatutum per Commune Ciuitatis, non obſtante, quod diuerſorum
ponderum currant floreni in ipſa Ciuitate: ſin autem certum pondus, uel certa
menſura non eſſent in Communi, ſed eſſent diuerſa pondera, & diuerſæ menſuræ, tunc recurrimus ad conſuetudinem regionis, ſin autem de conſuetudine
non appareat, uel diuerſæ conſuetudines non appareant, tunc quod eſt minimum ſequimur, ut l. ſemper in obſcuris ff. de re. iu.

LEX X.

1 *Aeſtimum, quando ſit, defenſor ciuitatis cuius bona æſtimantur debet requiri, item ſyndicus uillæ, quando uilla.*
2 *In æſtimatione fundi particularis dominus fundi requiritur.*

1 **Suſceptores.** Iſta lex eſt clara. Ex qua no. ꝙ † qñ ſit æſti-
mũ debet requiri defenſor ciuitatis, cu-
jus territoria æſtimantur, & ſic ſufficiet requiri ſyndicũ villæ,
nec eſt neceſſe, ꝙ ſinguli de uilla requirantur, & hoc quando
2 ſit æſtimatio vniuerſalis, ſed † quando ex aliqua cauſa æſtima-
tur prædium vnius vel menſuratur, ille debet requiri cuius prę
dium æſtimatur, vt l. 2. & 3. ſ. finium regun. Item iſtud æſtimũ
debet aſſignari prędidi, vt l. 1. in prin. ſupra, de apo. publicis.

LEX XI.

Securitates. Iſta l. eſt fortis, & modicę vtilitatis & tria di
cit. Primo ſecuritates factæ a ſuſceptorib⁹
de vino, quando ſit ratio, debet eis imputari pro interitu, quan
tum continetur in illa apocha, ſeu ſecuritate de recepto. Secun
do ibi, & accepta, dicit glo. ꝙ ratio acceptorum, & diſcuſſio ra-
tionis debet fieri in apertum, quod no. in multis enim ciuitati-
bus redditur ratio in Conſilio. Tertio ibi, & omnes, dicit, quod
ſecuritates, quæ proferuntur debent approbari, & acceptari ab
officialibus. q. d. non poteſt opponere exceptionem non num.
pecu. ſupra, de non num. pecu. l. in contractib. §. 1. & l. fi. ſup. de
apo. pub.

LEX XII.

1 *Notarius ſemel condemnatus de falſo inſtrumento, non poteſt de cætero officium notariatus exercere.*
2 *Notarius cõdemnatus de falſo ex alia cauſa quam falſitatis commiſſa in notariatu, an poſſit inſtrumenta conficere. remiſſiue.*

Si aliquid. Nõ põt quis exercere officium, in quo ſemel
a deliquit.ᵃ h. d. No hanc legẽ, ex qua colligitur,
1 ꝙ † notarius ſemel ꝯdemnatus de falſo, non poteſt de cętero no
b tariatus officium exercere.ᵇ Facit ff. de edẽ. l. ſi quis ex argenta-
3 riis. §. 1. & ibi gl all. l. iſtam. Sed quęro, quid † ſi notarius, eſt con
c demnatusᶜ de falſo alias commiſſo quam in officio notariatus,
an poterit exercere officium notariatus? Dic ut dixi de iſta q.
& aliis in l. 2. ff. ad l. Iul. repetun. & ibi plene de hoc.

ADDITIONES.

a Deliquit. Adde Fel in c. ex literis. de conſt.
b Exercere. Vide ad hoc Fel. in c. fraternitatis poſt prin. in uer extra gl. de hære. tu,
uide omnino Bal. in l. a & quod ibi poſui in apoſtil. ad ipſum poſt Bart. in uer.
deponitur ab officio ſupra, de manu. uin & ibi bonus tex. cum gl. Gerard. de Pe
traſancta ſing ſuo 1.
c Alexan Condemnatus, Adde, quod requiritur, quod ſit condemnatus, alias ex
ſolo delicto non eſt priuatus officio in l. ſi quis decurio. in § non ſatis. ſupra,
de fal. ubi ad hoc ponderat Bald. & not. Innocen. in capitu. fraternitatis. de hære.
& Bald. in l. c in uerſicu. tertio caſu. ff. de teſt. & in l. in exercendis. de fide inſtru
men. & in l. Caſſius ff de ſenat & in l. 2. de ſenten. & in aut. en. habita. in 10. coll.
&c. ſi interpres de l. Conradi. Spec. in ti. de inſtr. edi §. inſtrumentum ergo. uer.

item opp. quod ta bellio & in § reſt. uer. quid ſi tabellio. & licet Bal. Inſt. de reſt.
mil. §. fin. dicat, quod condemnatus de falſo notarius, non poteſt noua inſtrumenta conficere, tamen prius rogatus poteſt authenticare, ſecundum Ang. in l.
ſi quis ex argen §. 1. ff. de eden. per glo. in § pen. in uer documentis in Auth. de
tabellio. & probat Bar clarius in l. ad teſtium in princ. ff. de te. & ibi not. glo &
in c. officii, extra, de hær. gl in Auth de tabelan § predicti, quod conficiat inſtrumentum ignorans ſe pronunciatum falſarium, & dicit, quod feliciter conficit
dictum inſtrumentum, quod ualet uide Bal. in l. iubemus. § ſi inc. de ſacroſanc.
eccleſ. Et no. Bal. in l. cum arbiter. ſupra de ſententiis. Ite A adde quod iudex nota
rio condemnato de falſo poteſt ex cauſa concedere facultatem conficiendorũ
inſtrumentorum, Bar in l. ſi quis in prin. ceſt & §. miles de le. 3. & uide 10 eo. &
quæ ibi ſcripſi. ff. ad leg Iul repe. Adde, quod ualerent inſtrumenta condemnati
abſentis, ut dicit Bart in l ſi ideo ff. de cuic. & in l. qui repudiantis § fi. & ibi gl.
& Doc. ff. de inoſ. teſt. & in l. contumacia de re iu. Et in fine, an poſſit de nouo
creari tabellio qui fuit condemnatus de falſo, & ſic priuatus officio, uide Bald.
in l. 1. ff. de ope. lib. ubi concludit, quod non. Vide Bart in d l. ea. & Ro. in litera.
N. no. 8. uide Bar in con. l. inc. ſed & Io. Bal. in l. qui depoſitum ſupra depoſiti. &
in l. miliri & l. 2. de fi. inſtr. & in d § ſane. & ſa. de Ael in Authen. de tabellio. in
prin. in 7. quæ per Imol. in l. infamem de pub. iu. de tex. in l. quamuis. § fin. ff de
ſolutio.
Menoch. Conſil. ſuo ſing. in uerbo Tabellio in tit. ſi nota

LEX XIII.

Duos. Hæc lex fortis eſt in tex & modicũ valet, diuide, quia
primo dicit, ꝙ in qualibet prouincia debẽt eẽ duo
ſuſceptores, quorũ vnus ſuſcipiet aurũ, alius alias ſpecies & de
bẽt eſſe duo notarii, ſeu numerarii, ut cuilibet ſuſceptori det
unus notarius numerarius. Secũda ibi ſcire autẽ, dicit, qđ ſuſ-
a ceptor auri nihilᵃ habet cõmune cum ſuſceptore aliarũ ſpecie
rũ. q. d. vnus non debet ſe intromittere de officio alterius, & ꝙ
dẽt ſolui vni, nõ debet ſolui alii. Et expone ibi, cum arce. i. ſcri-
nus, ratiocinus. i. vbi aliæ ſpecies aliarũ rerum extra aurum re-
ponunt, ꝙ pertinet ad alium ſuſceptorẽ. Tertia ibi, iu uerſi iu-
b dices. punit iudices i 5. lb. auri, & eorũ officiales pęna capitisᵇ ſi
prędicta non obſeruarunt. q. d. ſi illud, ꝙ debet ſolui vni ſuſce-
ptori, fecerit alter ſibi ſolui, puniatur pęna prędicta. No. ex fin.
huius legis, ꝙ punitur Iudex, qui mandat pecuniam condem-
nationis, alii ſolui, quam cui dictat ſtatutum. Facit, quod dixi ſ.
de can. lar. l. præcepit. §. prouidentib.

ADDITIONES.

a Ang Nihil. In text ibi nihil. No. prohiberi commiſſionem officiorum. Et ideo dico, quod notarii deputati ad cauſas ciuiles, non poſſunt ſcribere acta criminalia nec econtra, propter commixtionem officiorum, quæ prohibita eſt per hãc
l. & ff. de offi Conſulis. l. una. & ſup de exac. trib. l. miſſi. quod intelligitur, niſi ex
cauſa neceſſitatis, ut plene per Gul. in d l. una. & uide l. fi. de r. ul. ra.
b Pœna capitis Vi. not ex iſta l. iudicem negligentem puniri criminaliter, etiam ad
pœnam corporalem. De hoc dixi de bo. uac l. fi. & l iudices. de au. o. & iiib.

LEX XIIII.

1 *Officia uilia non ſunt danda Decurionibus, ſed uilibus perſonis.*
2 *Stare ad cuſtodiam portarum eſt uile officium.*

Humiliorib. Primo dicit in genere decuriones non
vexandos officiis uilib. Secundo ibi, ſu-
ſceptionem, dicit ꝙ officium exigendi collectam pro ueſtib. ꝑ-
tinet ad officiales ꝓcõſulis, vel ad eos, qui alias hoc facere ꝯſue
uerũt. Tertia ibi, in horum, &c. dicit, ꝙ ad decuriones ſpectat
de prædictis repetere rõnẽ, & inuenire ad hoc hominem ſuffi-
cientẽ. Quarta ibi, neque. n. aſſignat rationẽ. Ad euidentiã ſcĩẽ-
dũ eſt, ꝙ pro exactione talis collectę pro ueſtibus erat cõſtitu-
tũ certum ſalarium officialib. proconſulis, ſeu aliis. Dicit ergo,
ꝙ ratio ꝑdictorum eſt, quia non eſt ęquũ decuriones ſuſtinere
dãnum dictæ exactionis non factę, & alios habere lucrũ. Sed
alia rõ colligitur ex principio, quia eſt uile officiũ. Quinta ibi,
hãc igitur. Cõcludit ad pręditta ponẽdo vnã exc. & eſt clarus
1 lex. No. bene, ꝙ † officia vilia nõ ſunt dãda decurionib. ſed aliis
2 hominibus inferioribus ſubditis, vt † ſtare ad cuſtod. as porta-
rũ, facere iſtas uiles exactiones, & ſimilia. Facit qđ dixi ſupra, de
a mul. ᵃ & in quo lo. l. 1.

ADDITIO.

a Alex. Supra de mul. Adde Bar in l. 3. ſupra de mulie & io quo lo. & limita, ut ibi
poſt eum dixi

De ponderatorib. & auri illatione Rub.

LEX II.

1 *Ponderatori, uel æſtimatori Communis, ſtatur ſuper approbatione, uel improbatione.*
Idem in perito electo ſuper uulneribus, an ſint mortalia, uel cicatrix remanſura.
2 *Dicto unius præpoſiti a Communi ſtatur. Idem ſi eligitur de partium conſenſu.*
3 *Duo æſtimatores, uel medici debent eligi, quando proponitur electio a iudice.*

1 **QVoties.** Hæc lex eſt clara, ex qua not. quòd † illi, qui
pręeſt ponderi Communis, & improbat,
vel approbat, eſt parendum. ſicut in Ciuitate Peruſii
eſt æſtimator publicus equorum, & eſt ei credendũ.
Itẽ in quibuſdam Ciuitatibus de anno in annũ proponuntur
quidam

quidã medici, qui habent æſtimare vtrum uulnera ſint mortalia, vel ex eis ſit remanſura cicatrix, vel mẽbri debilitatio, & ſic
a eſt eis parendũ, ſeu ſtandum, vel credendum a vt hic, cũ ſi. Et
a aduerte, quod † ſtatur dicto unius, b quod eſt uerũ qñ ille, cui ſta-
b tur, proponit a Cõi totius Ciuitatis. c Sed † quando a iudice pro
c poneretur, dẽret eligi duo, ſi reperiãtur in Ciuitate, vt s. de fid.
g inſtr. l. preparationes, & j. de re mil. l. ſemel. lib. 12. alias unus ſuffi
cit, ut in Auth. de non alien. aut permut. re. §. quod autem.

ADDITIONES.

a Vel credendum. Adde. Fel. in c. ſignificaſti el ſecondo, de homicid. uerſic. non ibi peritorum iudicio

b Statur dicto unius. Adde quod no. in apoſt. ad iſtum text. in l. Theopompus. in apoſt. in ver. dicto vnius ff. de do. prælег.
Vide Are in tract. maleſ. ſuper ueu cicatrix. Adde hic Bar. in l. 1. ff. de ſicar. in l. 3. §. ſi ff. de uer. obl. & Bald. in l. directas. ſupra de teſt. man. & in proœmio ff. in prin. in uer. Item quæro nos decimus, &c. Vide in c. ſignificaſti de ho. per Doct. per Ludo. in d. l. 1. §. fi. de uer. obl. Et no. quod ſtatur dicto unius, ſi non ſunt plures in ciuitate, ut Bar. in proœmio. §. de quo. in c. propoſuiſti de probat. & in d. c. ſignificaſti

c Ang. Ciuitatis. Vel ſi eligeretur de partium uoluntate. l. arbitrio. ff. qui ſat. cog. & l. Theopompus. ff. de dot. præ. c. Iſtum tex. al. c. Bald. in l. 1. inſ. de ueteris numiſmatis poteſt. Vnum tamen notab. circa hoc, quia licet regulariter ſtetur, & fidem faciant tales, nihilominus poterit ab ipſorum relatione ſeu ſententia appellari, ut dixi in d. l. arbitrio. in fi. ponendo practicam illius l.

De auri publici perſecutoribus. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Solidus ſolutus ſuſceptori pro libra non poteſt ſine licẽtia in maſſam redigi.*
2 *Exactores non poſſunt pecuniam exactam in aliam ſpeciem ſine licentia commutare.*
Et omne lucrum, quod faciunt eſt Reipublica, & ſi illud retinent, contra conſcientiam retinent.

AVri. Hec lex eſt fortis in tex. glo. tñ bene declarat, & h. d. Suſceptoribus no licet pecuniã accep-
1 tã ſine licẽtia in maſſam redigere. No. quod † licet ſoli-
dus ſoluatur pro libra auri, non põt ſuſceptor redi-
2 gere in maſſam ſine licentia. Ex quo hẽs, quod iſti † exactores publi-
a ci ſi exigunt pecuniam nõ poſſunt eam redigere a in florenos, vel florenos in pecuniam ſine licentia. Et ſic omne lucrum, qđ perciperetur deberet eſſe publicum. Et ſic qui tale lucrum retinet, contra conſcientiam retinet, & fiſcus poteſt repetere, qđ eſt nota. pro iſtis exactoribus publicis.

ADDITIO.

a Menoch. Redigere. Vide D. Rip. in tract. peſt. ſub tit. de remediis ad conſeruandam ubertatem nu. 17 Dec. conſ. 6.

De his, quæ ex publica collatione. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Nullus pecuniam publicam mutuo, uel alio titu. accipere poteſt, nec in ſuos uſus conuertere.*

1 NVllus. † Pecuniam publicam non poteſt quis accipere mutuo, uel alio titulo, vel in ſuam vtilitatem aliter conuertere. h. d. titulus.

LEX II.

Sciant. Suſceptum per iudicem non põt in aliam utilitatẽ transferri. h. d. No. iſtam l. contra cõſeruatores monetæ, qui pecuniam communis deputatam ad ſolutionem ſa-
a lariorum a Doctorum, ſuo arbitrio conuertunt in alios uſus, puta ſoluendo ſtipendiariis

ADDITIO.

a Salariorum. Ideo dicit Bar. in l. iubemus. ſup. de eroga. mil. an. quod theſaurarius negligens ſoluere ſalariatis, tenetur ad intereſſe eorum, quod no.
Menoch. Ruy. conſ. 143 nu. 7 lib. 5.

De auro coronario. *Rub.*

LEX VNICA.

AD collationem. In tex. ibi, abſque conſuetud. ne. Not. ex illo text. arg. contra forenſes, quia licet nõ poſſint cogi de iure ad munera perſonalia, vt l. reſcripto. in fi. de mun. & ho.
a tn tit de cõſuetudine antiqua a obſeruatum eſt, quod cogantur, habet locum iſta pœna, vt l. quoties. ff. de ver. ob. & tũc perſonalia munera eis indici poterunt, & ideo poterit indici eis onus cuſtodiæ. Hoc etiam facit contra ſcholares, qui licet ad onera perſonalia cogi non poſſint, l. i. de profeſſo. & medi. tamen ſi de conſue. eis imponuntur, poterunt cogi, per hanc l.

ADDITIO.

a Antiqua. Vide quæ dixi ſupra, in l. 1. de ouib. & in quo loco ſer. item fallit in Ciuitatibus.
Menoch. Soci iun. conſ. 42. nu. 15 lib. 1. conſ. 78. nu. 43. lib. 3.

De Irenarchis *Rub.*

LEX VNICA.

IRenarchæ. Syndicus ad denũciandum maleficia, ſeu milites ad capiendum malefactores, conſilium debet præponere, non iudex ſolus, ſiue Poteſtas Ciuitatis, ſiue alius Rector.
a De iſtis a dixi in l. diuus. ff. de cuſto. reo. h. d.

ADDITIO.

a Iſtis. De ſyndicis etiam habes in l. ea quidem. de accu. & in l. ab executore. ff. ad Turp. & adde quod tales ſyndici debent iurare ſe fideliter exercituros officium ut no. Ang. in l. ſi uacantia de bonis uacantibus in primo no. Alex.

De argenti pretio, quod theſauris infertur. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Aurum pro argento ſolui poteſt, & econuerſo in tributis.*

a
1 IVbemus. a Pro libra argenti poſſunt ſolui quinque aurei. h. d. No. quod † põt ſolui pro argento aurum, & econuerſo. De quo plene dixi. ff. de ſolu. l. Pau.

ADDITIO.

a Alex. Iubemus. Licet non poſſit ſolui inuito creditore alia ſpecies pecuniæ, ut l. Paulus. de ſolutio. tamen hoc fallit in tributo, ut dixit Ludo. in l. diuortio. §. ob donationes. ff. ſol. matrim. Alex.

BARTOLVS AD XI. LIBRVM CODICIS.

De nauiculariis, ſeu naucleris publicis tranſportantibus publicas ſpecies, &c. *Rub.*

1 *Dictio nauicularius, tribus modis ſumitur.*
2 *Dictio, ſiue, de eius natura uerba diſiungit, & ſenſum coniungit,*
3 *Candelarij qui dicantur.*
4 *Negociatores non dicuntur artifices.*

De prima parte rub. ſ. de luſtrariis, &c. nihil habemus in nigro. Simile eſt s. qb. mun. excuſant hi, qui poſt impl. mil. & s. ad Treb. in rub. de ſeda parte rub. ſ. de nau. tractat hic ti. & gl. continuat ad præcedentia duob. mod. ut patet in ea. Quæro, quare in rubr. di-
1 catur nau. ſeu nau. dicit, qđ hæc † dictio, nauicularii. ſumitur trib' mod. Primo pro facientib. naues. Secũdo pro his, qui maiorem par. ſuæ ſubſtantiæ poſuerunt in mercãtia nauiũ. Tertio pro his, qui ducunt naues. Ne ergo in rubr. poſſit eſſe dubitatio, ponit de
2 naucleris, & intelligit ſolum deducẽtibus naues. † Nã. n. dictio-
a nis, ſiue, a eſt proprie, ut licet verba diſiungat. ſenſum tñ coniungit, ut duo pro eodem ponantur, ut ibi, Alc. ſiue Paris, vt no. in ſimili in l. 2. s. de in li. iuran. licet alter ponatur in l. ſi quis ita ff. de aur. & argen. leg. & ibi dixi. Quæro iuxta rub. Statutum eſt hic, quod candelarii gaudeant certa immunitate. Quæro mõ, qui
3 intelligent candelarii? Ex hac gl. vr, quod † tã illi, qui faciunt candelas, quã illi, qui uendunt, quã illi, qui non faciunt neque uendũt, ſed maiorẽ partem fortunarum ſuarum poſuerunt in illa mercantia a ſimili ſicut in gl. de nauicula. dr. Similem gl. habes in l. ſemp. §. negociatores. ff. de iur. immu. & fuit ſumpta de ſumma Azo. ſuper hoc tit. facta ad q. dico, quod proprie loquendo ſolum ille, qui habet notitiam faciendi illam artem de candelis, compre-
b henditur. b et dr candelarius proprie quia illud dicitur nomen
4 artificii, ut l. legatis ſeruis. § ſi ex offõ. de leg. 3. † Negotiatores vero non proprie dñr artifices, quia de iure gentiũ quilibet ſcit emere, & uendere, licet unus cautius, quã alius. Et appellantur ne-
c gotiatores c ex frequentia, ut d. l. legatis. in princ. niſi conſuetudo regionis aliud inducat, & ideo iſti appellabũtur potius mercatores nauium non appellantur nauicularii, ſed potius negotiatores & tene menti.

ADDITIONES.

a Siue. De qua dictione uide per Fel. copioſe & not. in l. inter cæteras. in prin. uer. circa materiam ſupra, de reſcr.

b Alex. Comprehenditur. Vide gl. in l. 1. § 1 & ibi Ange & Paul. de Caſtr. ff. de trib. & quod no. Bar. in l. legatum de leg. 3. & Bar. in proœ. ſtorum & Bal. in rubric. ſupra de conſtit. pec. & Ang. in l. cum interdum, ff. de inſtito. Et ſic not. quod facientes artem per ſubſtitutum gaudent priuilegio immunitatis, ſecundum Bar. ſed Ludo. in no. 47. litera P. alleg. text. a nemine ponderatum in contrarium in l. fi. circa prin. de excuſ. tuto.

c Alex. Negotiatores. Vide ad hoc quæ dixi in l. leg. io prin. de le. 3. quib. adde Bar. in l. mariti in prin. ff. de adul. Bal. in proœ. ff. in prima in uerſi. Item fallit in mercatore. Vnum uidetur dicere, quod ille dicatur mercator, qui ſolam unam negotiationem facit, & idem in artifice. Idem uoluit Bal. in rub. ſup. de conſtit. pec. in fi. ubi uidebitur, qui ſub dubio forte uidetur tenere, quod hoc caſu ita demum ſit mercator, ſi profeſſus eſt matriculam adde Bal. in tract. de conſt. in fi.

LEX PRIMA.

1 *Species uiolentiarum ſunt, ſcilicet cum armis, & ſine armis, cum iudicis authoritate, uel ſine.*
2 *Nauicularii portantes res publicas non poſſunt in loco detineri, tam ratione delicti, quam debiti.*
3 *Literæ, quæ dantur alicui probant eius commiſſionem dantis literas.*
4 *Portans res emptas a Republica, quod nõ habeat immunitatẽ de qua hic.*
5 *Concuſſio dicitur ſi officialis infert metum, ut extorqueat pecunias.*
6 *Portantes res Principis non ſoluunt pedagium.*

7 *Statotum, quod de contractu ſoluatur gabella comprehendit contractus etiam a principe celebratos.*
8 *Securitas ſi eſt data ueniendi, intelligitur etiam data pro redeundo.*

NVllam. Naniculari, ſeu naucleri portãtes res publicas habẽt plenam ſecuritatem in eũdo, & redeundo h.d. Primo quæro, quid uult dicere
nullam vim. Rñ. ſignum vniuerſale requirit ad minus tria, vt l. in mãdata. ꝯ man. Vult ergo dicere, nullã vim. ſ. cũ armis, vel ſi-
1 ne armis cũ iudicis authoritate, vel ſine. † Iſte. n. ſpecies violentiarum ſunt, vt l. 3. in prin. & §. i ff qđ me. cau. & hoc quantum
ad propoſitum, licet aliã diſtin. faciat gl. in l. extra. ff. quod met.
2 cau. Et ꝑ hoc dico, quod † iſti nauicularij non poſſunt detineri ratione debiti, ſine delicti alias ꝯmiſſi in loco condemnationis de his factæ, vel repræſaliarũ. Pro hoc facit tex iſte in fi. ibi, omni ſecuritate, & c facit. ff de iud l. 2. §. legatis. Quæro quid vult, dicere delegatas ſpẽs annonatias transferrentes, &c. Reſpõdeo gl. loquitur de his, quibus ſpecies ſunt delegatę, i. commiſſæ, vt transferant, a Comitibus horreorum, i. officialibus qui præſũt horreis publicis. Item intelligo ſi ꝯmittatur eis ab eo qui pręeſt rebus principis, vt ff. de legibus l. princeps. Quæro qualiter, cũ ſint in itinere, probabunt iſtas ſpecies eſſe ſibi commiſſas por-
3 tandas, Reſpon. † per literas ſibi datas, ar. ꝯ. de decur. l. ſi quis decurio. & l. ſi qua per calũniã ꝯ. de epiſ & cle. ff de pub. l. ſi publi-
4 canus §. 1. Quęro quid † ſi aliquis portabat res quas emit a Republica nõ ex delegatione officialis publici. Reſpõdeo non hẽt hanc immunitatem, vt l. licitatio §. fina. ff. de publica. Quęro
a qđ vult dicere tex. ibi nec cõcuſſiones perpet. Reſp. † cõcuſſio
5 dicitur, quando officialis infert metum, ut propter hoc extorqueat pecunias, vt l. j. ff de conc. ꝓhibet ergo iſtos nauicularios hoc pan. Quæro qđ adijcit id, ꝙ ſequitur, nec aliud genus incõmodi. Rñ vult dicere. ꝙ authoritate legis, vt occaſione gabellę, vel pedagij ſeu vectigalis nihil ab eis accipiatur, vt d. l. licitatio.
6 §. res exercitui. & §. ſeq. ff. de pub illi ergo, † q portãt res Principis, nõ debẽt ſoluere pedagium. Sed quæro, hic loquitur in pe
b dagij ſħq̃ accipiuntur, quando res exportantur, quid ſi in ciui
7 tate eſt gabella contractuũ, an † cõtractus celebrati a fiſco, uel
c a Principe ſint immunes ab iſta gabella, poſito ꝙ gabella ſit licita; arg ꝙ no. ꝯ. ad l. Falc. l. 1. §. municipiũ, & quod ibi no. Seq-
8 tur in tex. uenientes ac remeantes. No. hic argu. qđ † ſi alicui eſt
d data ſecuritas ueniẽdi, dicit eſſe data ſecuritas redeũdi. dPoſſet dici imo facit cõtra, qa nõ expreſſiſſet in eundo, & redeundo, niſi neceſſe fuiſſet. Dico tamẽ contrariũ. ut ꝯ. nõ enim uenit ſecure, q non põt redire, ut l. c enduũ. ff de leg. & ad Tre. l. de ætate. ff de ſepul. uio. l. utimur. & ibi dixi. & plene. ff. ad leg. Iul. maie. l. i in princ. ubi ille, qui ſrangit iſtas ſecuritates, tenetur l. Iul.
e maieſt eOp. ad fi. & uſ. ꝙ puniatur acrius, ut l. 4. ꝯ. eo. Sol. dicit gl. hic in pęna applicanda fiſco, ibi partu. Contra hoc opp. quia quantũ ad fiſcum eſt maior pęna, quia incidit in pęnam læſæ maie vt l. i in prin ff ad leg. Iul. maie. Sol. Si intẽraretur ꝯdictio ea illa l. haberet locũ illa pęna: ſi ca iſta lege, haberet locum iſta pęna, ut l. quoties, ff de act & oblig.

ADDITIONES.

a Menoch. Concuſſiones Gramma conſi. 5 1. nu. 13.
b Menoch. In pedagiis. Rip. reſponſ. lib. 2 c. 7. nu. 1 . & c. 12 nu. 17.
c Alex. A fiſco. Adde, quod dicitur de fiſco, an teneatur ſoluere gabellam in d. l. licitatio §. fiſcus & Bal in l. emptor ff. de hær. uel act. uend.
d Redeundi. Adde Fel in c. ſi de treu. & pa. & c ergo ſemper. de iureiu. & quod dixi in apoſt. in d. c ſi.
Menoch. Dec conſi 48. nu. 2. in fi & conſi 5 1 nu 3.
Alex. Redeundi Adde Bar. in l. ſi. de dign. ꝯ. li. 12. vbi eſt caſus in contrarium, ſed eſt ſpeciale ſm Bar ibi, de hoc vide Dom. in c ſi. de treu. & pa. ubi tenet, ꝙ ſic, per illum tex. in c. magnæ. de uoto. in l ſi cum in prouin. 14 § tam diu ff ex qu. cau maio & c. errori, de iureiu. & c ſtatutum §. pe. de reſcr. in 6 & uoluit Ang l. utimur. hic alle. & in l. 1. in prin. ff ad l. Iul. maie. Contrarium tenuit Domini in c. diſciplina 15. diſ. ubi dicit, quod iura loquuntur per uerbum eundi, & redeundi ſimul, ut in d. c. ſtatutum. §. pa & in d. c ego N Vnde dicit ipſe, ſi uerum eſſet, quod uerbum eundi comprehenderet uerbum redeundi, fruſtra in l. ucl ſtatuto poneretur igitur, alij tamen ſequuntur primam opin. tanquam ueriorem. Nec obſt dixit Dom. in c. diſciplina quia illa uerba ponuntur ad maiorem declaratio ſecundũ eum in d. § pe. Pro hoc facit, ꝙ dixit Bar. in l. 1. ff. de acq rer. do in l ſi ꝙ reſeri, & ſequitur Arch. in c. minor. 17 q 4. Adde, quod ſaluus conductus etiam ad aſſociantes extenditur Ita uoluit Bal. in l. adminiſtrantes. § 1. de excu tu. & in conſi. incip ſaluus conductus fuit conceſſus. quod hñs ſaluum cõductum poteſt illuc mittere pro ſe ſuam uxorem, uel alium de familia, ad quem extenditur ſaluus conductus Idem Ang quod conceſſum pro ſe, & inciuis extenditur etiam Iudæos, etiam ſocios, quia ſocietas poteſt contrahi cum Iudęis. l. quicunque. ſupe de iud. Ita dicit in d. l. utimur & in d. l. ad leg Iul. maieſ. ubi dicit, quod hoc non hᵉt locum in Saracenis. Item adde, quod ſaluus conductus extenditur ad præterita delicta, non autem ad futura. Glo. in c. noli exiſtimare. 22. q 1. & Ang. in l. . §. 1 ff de dolo de quo uide per Ro. in l. 3 §. ſi quis ſeruum. ff de acq poſſ & Are de maleficiis. in uerbo, fama publica. in uerſic 5. quæritur, committens pœnis ubi & quando hñs ſaluum conductum capi poſſit. iudex an poſſit concedere accuſato fidantiam, ut ueniat ad ſe excuſandum, uel ſe informandum Leuriam uide per Imo & Doc. in l. is qui reus. ff. de pub iud. quod ibidem not. Facit in l cum indulgentia. de ſen. pat adde ſcripta in l. ſi. de ſen. paſſ.
e l. Iul. maieſt. Adde Gul de Cun in tract de ſecu ad fi.

LEX II.

1 *Practica conficiendi ratione ab officialibus publicis.*
2 *Adminiſtratoris ſacramento ſtatur in expenſis minimis.*

Comperimus. Species, quæ portandæ ſuſcipiũtur, debẽt intra annum portari ei a quo ſuſceptę fuerint apochæ de ſolutio reportari Primo ponit unũ incõuenientẽs, qđ dedit cauſã legis ꝯdẽdę Scđo circa illud dat re
1 medium. Secunda ibi, ideoque. Ex hac lege † nota modum conficiendi rõnes ab iſtis officialibus, qui multa recipiunt, & mul-
2 ta transferunt ad alios: debent. n. ea, quæ receperũt, ſcribere, a a quo receperũt noĩatum, & ex qua cauſa, vt ꝯ. de exac. trib. l. apparitores. Item debẽt ſcribere cui dederunt nominatim. ꝯ. de ſuſce & arca. l. neminem. Debent etiã ponere diem receptionis, vt hic Si. n iſta ſing nõ ſcripſerunt, non videtur ratio reddi, qa nõ poteſt ille, cui ratio redditur, eam intelligere nec comprehendere, ſi aliquid machinationis in ea habitũ ſit, vt dicit tex. in d. l. neminem. Ratio enim quæ non poteſt intelligi, non vr̃ red
a di, vt l. argentarius. §. edi. ff. de edend. Et hoc verum, niſi † in expẽſis valde minimis, in quibus ſtatur ſacramẽto adminiſtratoris, vt l. ſcimus. §. in cõputatione. ꝯ. de iure deliberan. & de dona. l. ſi quis pro redẽptione ff. ſi cui plus quam ꝑ leg. Falcid. l. diuus. Et aduerte, quia de his rebus, quas officialis dat alteri trãsferẽdas, debet aſſignari literis de recepto, ſi ei fuerint præſentatę, vt hac l. alias nõ tenetur, ſed habebitur regreſſus ꝯ eum, cui datæ fuerint res portandæ, ut hic, ei enim iniungitur hæc neceſſitas. Quod intellige, quando officiali danni nõ põt imputari culpa, ꝙ minus idoneæ perſonę commiſit. vt l. qui. in fi. & l. argẽtũ ff. ꝯmod. tenentur enim iſti officiales de dolo, lata & leui culpa. ff de admi. rer. ad ciui. pertin. l. magiſtratus. Quæritur an officiales, qui recipiunt, teneantur dare apocham de recepto. gl. dicit, ꝙ ſic, & bene Hic non ſunt alia.

ADDITIO.

a Menoch. Scribere. Crau. de antiq. temp. 6. par. pri. partis. nu. 44 Soc. in. conſil. 148. num. 7. lib. 2.

LEX III.

Ab his. Qui ꝯ nauicularios fecerit rapinam, tenetur in quadruplum h d. Quęrit gl. qua actione. Reſpon. ꝙ actione ui bonorum rap. Vel dic condictione ea l. iſta, quæ concurrit cum illa. Quæro, an in quadruplo inſit ſimplum. gl. tenet, ꝙ ſic, & bene. Nam in dubio vbicunque lex, vel ſtatu-
a tum imponit pęnam dupli, uel quadrupli, ſimplum continetᵃ l. hoc edicto. in ſi. ff. de pub.

ADDITIO.

a Ale. Simplum continetur De hoc uide Bar. in l. 2 ſup de pę. fiſca. & ibi no. Adde Bar. in l. ſancimus legum, ff. de pę & in l. hoc edi. in fi. de pub.

LEX IIII.

1 *Id quod debet expediri per homines certæ regionis ſi non poteſt expediri debet per alios expediri.*
Et hoc fiet expenſis publicis, ſi illis culpa non poteſt aſcribi.
2 *Priores qui non poſſunt prouidere contra ordinamenta Ciuitatis, poterunt uidere neceſſitate emergente.*
3 *Rectores ciuitatum neceſſitate publica imminente ex iuſta cauſa poſſint conſtituere præmium capienti, & præſentanti malefactorem.*

Cum nauarchorum. Quando id, qđ per perſonas certę regionis debet expediri, nõ põt debet per hoĩes circũſtantes expenſis publicis explicari. h d. Ad euidẽtiam ſcias, quod populus Romanus habebat in ciuitate Alexãdrina, q̃ erat in Oriente, horreos publicos, in q̃bus erãt frumenta, & ſpecies multę, quæ debebãt portari Romã ꝑ nauicularios Oriẽtales intra certum tempus ſub certa pęna Cõtigit quodã tempore, quod caſu iſtis deficiebãt naues & hoĩes, qui portarẽt, unde illi de regione, q portare debebãt, circumuenerũt inſulas circũſtantes, ut inuenirẽt naues & naucleros. Præfectus regionis illius cõſpexit, ꝙ illi non poterant inuenire naues, ut uenirẽt in termino, & ſic nauigiũ nõ fieret, & illi in pęnã inciderent, propter quod coadunauit eos qui ꝑerant prouinciis circũſtantibus, & naucleros aliarũ prouinciarũ, & his conſtituit certã mercedem, & fecit frumenta, & alias ſpecies portare Romã, qđ fuit relatũ Principi, qui hoc commendat, & dicit bene factum eſſe, & fieri poiuiſſe, & hoc dicit, cętus, i. collegium inopia, ideſt, propter inopiam, inueſtigandæ, ideſt, inueniendę claſſis, ideſt, nauigij. No. diligẽter qđ
1 † quando id, quod per homines certæ regionis debet expediri, ſi non põt, debet expediri per alios Item nota, quod fit expenſis publicis non eorum. qui hoc facere debebant quod intelligo ſi illis nulla culpa poteſt imputari alias ſecus, ut ff. ad legem Rhod. de iac. l. ſi uehẽda. §. 1. facit ꝯ. de naufra. & quod ibi nota. in fi. Tertio nota, qđ hæc tranſmutatio, ſcilicet quod portetur per alios, fit per Rectorẽ illius loci, ut hic, nec hoc fit libere, ſed cauſa cognita, ſi neceſſitatem uiderit imminere. ſic. ff. de uſufruct. legat. l. legatũ. & de adminiſtratio. rerum ad ciui. pertu. l. legatũ. Et iſtud facit ad quæſtionem, quæ pridie hic erat, ſtatu-
tum

a ſum eſt ꝙ † Priores nõ poſſint prouidere cõtra ordinamẽta fa-
cta per adunantiam generalem. Itẽ per adunantiam erat datus
certus modus in eligẽdis Põtatibus, & compertum fuit ꝙ ſi ille
ordo ſeruaret, Ciuitas iſta remaneret ſine rectore; Cõſuluim⁹,
ꝙ hoc caſu emergẽte priores poſſint prouidere, nec dicerent
facere contra ordinationẽ adunantiæ generalis, vt hic, & l. lega
3 tũ. ff. de vſuf. leg. Vltimo no. quod † pro neceſſitate publica im-
minente poteſt rector ciuitatis iuſta cauſa conſtituere minimũ
a ſalarium, & ſic præconium a valet, quòd quicunq; ceperit talẽ
malefactorem, & præſentauerit, habet à Communi tantum, &
hãc legem ad hoc allegat Gul. in l. 1. ff. de iuſt. & iur. & ibi vide.

A D D I T I O.

a Alex. Præconium. Quicunque ceperit malefactorem, & præſentauerit, habeat pu-
ta centum a Commune, an valeat? contrarium tenuit Bar. in l. ſi libertini in fine.
ff. ad leg. Flauiam de plagiariis. vbi dicit, quod non valet ſtatutum, quia eſt con
tra bonos mores, niſi eſſet hoſtis ciuitatis, vt l. non omnes § fin. & ibi vide ff. de
re milita. per Bar. in l. 1. in prin. ff. de iol. & iu. in verſi. item inducatur ad quæſtio.
per Bald. in l. pen. C. communicationes, vel epiſtolas & Ang. in l. intereſſe. de acqu.
poſſ. & in l. 1. in prin. quod quiſque iuris. Bar. & Bal. in d. l. 1. de iuſt. & iu. bene fa-
cit quod no. Bar. in l. 1. poſt Gul. de Cun. ad l. Rhod. de iac. & adde Bal. in cap. illo
immo guerram hic finitur lex, & incipiunt conſuet. vbi dixit, quod expenſæ factæ
in capiendo bannitum, fiſcus tenetur reſtituere, per d. l. 1. de iuſt. & iu.

L E X V.

1 *Portans frumentum, vel alias res prohibitas portari extra territorium. ſi*
tum ſalma reperitur per viam inſolitam, & non rectã, eſt ſuſpectus.
2 *Ambaſciatores qui vadunt per viam tranſuerſam, & non rectam, vt*
diu ſtent in ambaſciata, pro illo tempore ſalarium conſequi non poſſunt.

Qui fiſcales. Qui per rectam viam non vadit, & ſpe-
cies publicas diſtrahit, pœna capitali pu-
a nitur. h. d. a No. arg. immo quaſi eſt caſus, ꝙ † ſi quis reperiatur
1 cum ſalma frumenti, vel cũ aliis rebus vetitis portari extra terri
b torium, in aliqua via non recta, & nõ cõſueta, eſt ſuſpectus b ꝙ
eas velit exportare contra decretum. Facit j. de cur. pub. l. ſi qs
per publicum ff. ad leg. Cor. de fal. l. eos. in fi. ſm vnã lect. & hoc
modo poteſt practicari ff. de ſer. fugi. l. ſi fugitiui. vbi dicit, ꝙ ſi
fugitiuus deprehendatur, &c. Quomodo enim poterit ꝓbari,
quod habuerit animũ trãſeundi, cum nõ fuerit captus in actu
trãſeundi? Reſpondeo ex qualitate loci vbi captus eſt, vel inuẽ
2 tus eſt, & dic, vt ibi. Itẽ facit hæc lex. ꝙ † ambaſciatores, q ad hoc,
c vt habeant maius ſalarium, c & maiori tempore ſtent in amba-
ſciata, vadunt per viam tranſuerſalem, & non rectam quod ſa
larium conſequi non poſſunt pro illo tempore.

A D D I T I O N E S

a Ale. Hoc dicit. Adde Iac. de Put. & Bald. in l. ſi quis non dicam rapere. C. de epiſ.
& cler. adde Bald. in l. ſi fugi. & per Bart. in l. cum proponas de nau. fœno. & quę
ibi Doct. optime facit. l. cotem. § dominus & l. Cæſar. de pub.
Ale. Quid ſi portat arma contra decretum, non tamen per officialem fuit reper-
tus, an incidat in pœnam ſtatuti? vide Ang. & Imo. in l. 3 §. Neratius. ff. de acqu.
poſſ. per Are. in tracta. maleficiorum. in verbo Arma. Bart. in l. 1. de litorib. & iti-
ner. publ. lib. 12. dat cautelam, quod timens accuſari notificet officiali ad quẽ in
locum vadit, vt non præſumatur contra decretum ire. vide Barto. in l. cætera. §. ſi
quis ad opus. de leg. 1. Idem voluit Bald. in l. ſi fugitiui. de ſeru. fug. & Iac. Put.
& Bald. in l. ſi quis non dicam rapere. ſupra. de epiſc. & cler.
b Suſpectus. Adde Saly. in l. 3. C. de nau. fœno. & Ioan. And. in addi. ad Spec. in titu.
de conſt. §. 1. verſi. pone ergo in addi. & quod ad materiam hanc habetur per Al-
be. de Rota. in tract. ſtatutorum. . parte 4 q. & per Alc. in l. qui Romæ. § Callima
chus. de verbo. obligatio. ſed quid de portante extra territorium aliquas merces
prohibitas, & aliquas non prohibitas, an perdat omnes, ſcilicet prohibitas. &
non prohibitas. Dic quod ſolum prohibitas, niſi ſtatutum eſſet contrarium, vt
per Fel. in c. ſignificauit. de iud. ad fi. vbi etiam nonnulla alia ad materiam.
Menoch. Adde D. Rip. in tract. peſt. in titu. de remed. ad conſeruand. vber. nume.
79. cum multis ſequen. Marſil. ſing. 395.
c Ale. Salarium. Idem tenuit Bart. in l. pen. ff. de itine. actuque priuato & in l. non ſo-
lum. §. dictus ff. de excu. tut. & in l. 1. §. fin. ff. ſi quis cau. & in l. 1. in prin. ff. de his,
qui deie. vel effu. vtrum debeatur ſalarium pro via noua longiori.

L E X VI.

1 *Ciues Ciuitatis puniuntur pro delicto iudicis.*
2 *Repreſaliæ poſſunt concedi propter iuſtitiam à iudice denegatam.*

Iudices Hęc lex legitur duo mod. ſi iudices patiunẽ tpe
rectę nauigat onis naucleros in ſuo territorio
commorari, puniuntur ipſi, & municipales h. d. ſm vnum in-
tellectum. vel ſm alium intelligitur de iudicibus, qui patiuntur
naucleros detineri. ſm hoc exponitur ibi morari, id eſt, detine-
1 ri, ſecundum And. de Baru. No. ꝙ † propter delictum iudicis
2 puniuntur omnes ciues Ciuitatis. Et facit quod † propter ne-
a gatam iuſtitiam à iudice poſſint concedi repręſalię a contra
omnes ciues, de quo plene dixi in lib. de repręſal. in 3. q. princ.

A D D I T I O.

a Repræſaliæ. Et an, quando, & in quibus concedi poſſunt, & quæ requirantur ad
eas concedendas, an ſi iuſte concedantur, impetrans teneatur, vide Fel. in c. Ro-
dulphus de reſcrip. & remiſſiones quas ibi poſui in apoſt.
Menoch. Corſet. in ſuis ſing. in verbo Iudex incipiente propter delictum.

De prędiis, & omnib. reb. nauicnlario. **Bub.**

1 *Bona nauiculariorum, quibus oneribus ſubiacerant.*

Continuatio patet. Quærit gl. de quibus nauiculariis loquit.
Reſpon. de portãtibus ſpecies publicas, vt ſupra ti. j. in rub. Quę
rit gl. cui oneri erãt ſubiectæ res nauiculariorum, nec declarat.
3 Reſpon. † nauicularii tenebanẽ portare merces publicas ſecun
dum formam l. cum nauiculariorum. ſ. tit. j. Item ſi aliquid ꝓ de
bat culpa alicuius nauicularii, debat emẽdari ab omnibus na-
uiculariis, vt j. de nauf. l. fin. Pro hoc erant obligatæ omnes res
nauiculariorũ, & ꝓ rata æſtimationis ſuarum rerum quis contri-
buere debebat, vt l. 2. in fi. & l. fi. j. eod. ideo ponit hic iſta rubr.

L E X P R I M A.

Domum. Etiam ad domum Principis res nauicu-
lariorum tranſeunt cum onere ſuo.
hoc dicit.

L E X II.

2 *Statutum an poſſit prohibere contractum emptionis, & venditionis.*

In his. Pro rata rei quæ ꝑuenit ad aliquem de bonis naui
cul. dẽt onus ſuſtinere, nec patrimonium, vel per-
ſona alterius aggrauat. item inſpiciẽ quatenus erat tẽpore quo
ad eum peruenit: non augmentum poſtea accedens. h. d. iſte ii.
Fas, id eſt, licentia ſeu facultas publica emendi, & vẽdendi. Pro
hibet intercipere, id eſt ceſſare, ſeu annullare ꝯtractum, & ſic con
tractus remanet firmus. Domus. Pro euidentia huius verbi de-
betis ſcire nam, vt quotidie obſeruamus, ſi ſunt domus, in qb.
ſoluiẽ penſio, imponiẽ eis onus pro quantitate penſionis, ſi erat
domus, ex qua nulla percipiebaẽ penſio, imponit ei onus alitec
ſecundum æſtimationem eorum qui adhuc impoſiti erant, ſic
fiebat in domibus nauiculariorum. Hoc præmiſſo dicitur hic,
quod ſi ille, q emit domum nauicularii eam auxerit ita, quod
percipiat maior penſio, vel eam auxerit alio ſumptu ad decorẽ
a & ad pompam, vt ſi fecerit turrim, non tamen auget penſio, a
quod ille emptor non teneaẽ, niſi ſecundum veterem penſio-
nem, & habito reſpectu ad veterem qualitatẽ, & non ad illud
quod ipſe iniunxit. hoc dicit. Ex princ. huius l. not. argumen. ꝙ
1 ſtatutum non poſſet ꝓhibere contractum emptio. & venditio.
cũ dicat, ꝙ licentia publica, quæ eſt de iure gentium emẽdi, &
vendendi, impediat annullare ꝯtractum. In contrarium eſt tex.
ſupra, de contrah. empt. l. dudum & l. ſi in emptione. §. j. ff. de cõ
trah. empt. ibi mores ciuitatum, &c. Non obſ. hic tex. q al. impera
tor vult dicere, ꝙ illa publica facultas fuit cauſa impulſiua non
annullandi contractum, nõ tamen negat, quin poſſit, ſi vult.
Idem dixi in l. filiusfa. §. diui. de leg. j.

A D D I T I O.

a Alex. Non tamen augetur penſio. Adde hic Bald. in l. 2. ſupra ſine cenſu vel reli. &
in l. licet. ſupra de iu. do. Alex. Secundo no. arg. pro his, qui emunt prædia ruſti-
corum, quæ ſunt obligata maioribus oneribus, vt ipſi pro hoc non teneantur,
niſi pro his rebus tantum: tamen in Italia ſuper hoc prouident ſtatuta. Ita ſine
no caſum mirabilem, quod ſi aliquis emit aliquam domum, vel rem alii obliga-
tam, & eam meliorauit ſuis ſumptibus, quòd ſi ab eo euincitur per hypo. quòd
liberetur præſtando primam æſtimationem. Iſtud mirabile dictum ſequitur Pau.
de Caſt. in l. ſi conuenerit ff. de pig. act. Aduerte an teneat obligatio rei alienæ.
tex. quòd non, in l. ſi creditor. §. fin. de diſt. pig. & per Bar. & ibi ſcripſi in l. qui ali
quando § fin. de acq. poſſ.
Alex. Sed contra hanc l. oppon. l. ſi fundus §. 1 ff. de pig. Solu. fateor. quòd in-
ſtum ſuperinductum eſt obligatum, quia ſequitur conditionem areę, nec hic ne-
gatur. Si enim hoc inducitur agente fiſco, multo fortius agente priuato, quod
maxime eſt verum, ſi expenſæ eſſent factæ in illis caſibus, in quibus faciens præ
fertur habentibus anteriorem hypo. vt in l. interdum. cum l. ſeq. ff. qui po. in pi.
hab. Item no. pulchritudinem ædificiorum cedere ad pulchritudinem vrbis, vt l.
cætera. §. hoc ſenatuſconſultum ff. de leg. 1. Item no. ex iſta l. in fi. quod ex ma-
gnitudine ædificiorum præſumitur quis magnanimus, vt hic in hu. ibi, per indu-
ſtriam hominis animoſi acceſſit. Et ſic habes vnum modum probandi hominem
animoſum, & magnanimum.
Corſet. ſuo ſing. in verbo melioratio, incip. ſi aliquis. Crauet. con. 158. num. 85.
ver. reſpondeo Didac. lib. 1. variar. reſol. cap. 3 num. 5. Bolo. conſ. 4. col. pen. in fin.
Moder. Pariſ. in conſue. Pariſien. tit. 1. §. 1. gl. num. 80.

L E X III.

3 *Res tantum valere præſumitur, quanti æſtimata eſt in æſtimo Cõmunis.*
Aeſtimum Communis in dubio probat verum valorem.
2 *Teſtis deponens rem valere centum, ſecundum ſuam opinionem, probat ſi*
eam refert ad Communem æſtimationem.

Hi, qui. Qui emit ꝑdia nauiculariorum, teneẽ ad onus
ſecundum antiquam æſtimationem, quæ pactis
priuatorum non tolliẽ, & vendentes tenentur ſi emptores non
fuerint idonei. h. d. vtenti. ſ. contrahentium. Dicit tex. arbitro. q. d.
iſtæ pactiones voluntariæ non proſunt: alię pactiones, ſeu ꝯdi-
tiones, quę a lege intelliguntẽ, ſeruandę ſunt, vt ſequitur. Pro de
claratione literæ q̃ro, quid vult dicere tex. ſecundum Ang. opi.
gl. exponit duobus modis. primo in cenſualem profeſſionẽ, ga
dẽntus op nati ſecũdũ quod ſcriptum eſt, & in cẽſu. quod no.
Quia

1 Quia † in dubio præſumit res tantum valere, quantum æſti-
a mata eſt in æſtimo communi. Cõtra hoc np ff de lega. 1. l. ſi tan
dũ ſub cõditione. § ſi libertus. & l. cum pater. § pater. filio. ff. de
b le. 2. So. ibi fuit æſtimatio b priuata, hic publica cui ſtãdũ eſt in
dubio, niſi pbet cõtrium No. Secundo modo exponitur per glo.
& ideo dicatur opi. quia opinari nos fac t. Communiter enim
dicit, opinor rem tantum valere. Quod facit in arg. ad q. quod
2 † ſi teſtis dicat rem tantum valere ſecundum ſuam opinionem
quod pbat. Quod intelligo verum, ſi ſuam opinionem referat
c ad communem æſtimationem: c de re enim, quæ non eſt expo
ſita venalis, non põt fieri æſtimatio, niſi p opinionem, quæ fit
d ſm communem æſtimationem d aliarum rerum, quę ſunt euſ
dem fructus, & in eodem loco, & quæ eandem qualitatem ha-
beant, ut l. precia rerum ff. ad leg. Fal. & ibi dixi, & quod no. in
l. 2. ſupra, de reſcin. vend. 2. reſponſo.

ADDITIONES.

a Menoch Valere D. Alcia tract. præſump. regu præſump. 17 nume. 2.

b Alex. Aeſtimatio Adde Ang. hic, vbi dixit, q antiqua æſtimatio hodie præſumitur adeſſe. & ideo ſi reficiatur æſtimum nouum, debent regulari ſecundum antiquum & Bald in l. j. ſ. de ſent. quæ pro eo, q intereſt vbi quærit an per inſtrumẽta veterum emptionum probetur preſens rei valor. & qualiter articuletur in probando rei valorem, vide glo & Barto in l. mortis cauſa § fi. ff. de do cau mor. & adde q res dicatur parui valoris reſpectu mali vicini. l. cum ſæpe. § ſi de contrahen emptio & q no Bart in l. ſi ita. § mulier ff de fun inſtr & q habetur c. conſti. de in int. reg. & in c. quæſtiones. de re um permu facit dictum Virgilij in Bucolic Mantua veh miſeræ nimium vicina Cremonæ, & apud Lucanum O male vicinis hæc mœnia condita Gallis. De valore rei in rebus mobilib. vide Bart & quæ ibi dixi in l. ſeptem diebus. ioſta, de erog mil. annonæ. & de valore rei ſecundum quantitatem fructuum, vide in l & quidem. de euic. & de materia per glo & Doc in c. cum cauſa. el 3. de teſtib. & in l. precia rerum. ff ad l Fal. & refert Are. Inſt de act in § ſi quis agens.

c Aeſtimationem. Sed quæro numquid æſtimatio Communis per emptionem alicuius inducatur? dic quod non, vt per Do. Soc. in conſi. 8. inci. Viſis, & diligenter inſpectis. ver. & ſtant iſta ſimul.

d Alc Cõem æſtimationem. Aeſtimum cõe probat valorem rei: ſed hoc videtur verum, ſi de proximo tempore fuit factum æſtimum, alias ſecus, vt in ſimili in inſtrumento emptionis, dicit Bald. in l. j. de ſent. quæ pro eo, q inter. Et ad hoc facit qđ no. Bar in l. decem. ff. de verbo. obl. & aliud de quo hic, ponit etiam Ang. in l. precia rerum. ad legem Falcid. & quod not Mod. in § ſi quis agens. Inſtit. de act. expreſſe Bald. in l 2. ſupra, de reſcin. vend. Alc. Vide Bart. in l. j. in verb circa prin. glo ſupra, de reſcin vend. vbi dicitur de teſte. &c. & in tra de teſte. quem ſequitur Bal. in l. ſolam. de teſti. & in l j ſupra. d ſent. quæ pro eo, quod intereſt. & in l. 2 in tepe. ſupra, de reſcin vend & vide glo. & Bar in l. mortis cauſa de dona. cauſa mortis. Item ibi l precia rerum, & ibi ponitur qualiter probetur valor rei. & Bald. in d. l j & in l. j. ſupra. de ſent. quæ pro eo. adde quod probatur æſtimatio ſecundum quantitatem redituum, & fructuum, vt l. ſi fundum per fideicommiſſum. de leg j. & l ſi quis. ſupra de reſcin vend & in l. qui bona de ceſ. bo ff. & Imo. in l apud Iulianum. § hæres. de leg j. in § arbitrorum in l. ſi fundum. de rei vend. per Bald. & dicit Bald. in l. j § ſi hæres. ff. ad Trebel. & Bart. in l ſi quos, præalleg. vbi ponit an ſubhaſtatio probet valorem rei, de quo per Bald. & Ang. in l. j ſupra, de præſcrip. 30. ann. & Are. in § ſi quis agens. Inſt. de act. No. quod pactiones priuatorum non valent in præiudicium fiſci, quin habeat regreſſum contra priorem, ſed inter ſe bene præiudicant, & in præiudicium contrahentium, vt in glo II c non ſunt alia Bar. hic cum gl. videtur notare, quod quando ſcriptura æſtimi fit de conſenſu partium, probat, & fidem facit contra ipſas partes Facit l. rura. infra, de omni agro deſerto & Bald. in ſuo conſilio in capi. ſciendum eſt, quod quandoque aſſignatio fit in cataſtro & allegat l. cenſualis, & l. ſi præſes. ſupra, de dona. & idem Bald in l. ſi quis in ſuo. de cond. indeb. & Ang & Imo. in l. de eo. m. de verbo oblig. Bald in l. ſolemnibus ſupra, de rei vend & Barto in l quod quiſque. de acq rei. domi.

De nauibus non excuſandis. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Ciuis ſi ſuo nomine emit pro Comitatenſe, res empta publicatur.*
2 *Titulus ſupra. de iure fiſci, quid differat a diſpoſitione huius legis.*

MVlti. Naues, q ſub nomine, & titulo alieno excu
ſant publicant. h. d. No. ar. imo caſum con-
1 tra † Comitatenſes, a q faciunt aliquem ciuẽ emere
a p eis, vt ſub titulo ciuium non ſubſint onerib. im-
b poſitis, quia tales res ſunt publicãdæ. b hæc. n. lex loquit genera
liter in qualibet re, quę ſubtrahit a publica neceſſitate non ſpe
cialiter vt in nau. h. vt in l prox. Opp. ſ. de iur. fiſ. l. qui in cõtib.
2 Sol. † Aut cõaliquem proceditur, quia celebrauit contractum
in fraudẽ fiſci, & loquitur contrarium. Aut quia rem ſub titu-
lo alieno excuſauit, & loquitur hic tit.

ADDITIONES.

a Menoch. Comitatenſes. Benue. Stracha de naurb. 2. parte aum. 2 intelligit in naui. & Soc ſen conſi 209. col. j lib 2.

b Publicandæ Adde quod non ſolum punitur, vt iſta lege, ſed etiam feudum amittit ipſo iure, vt eſt tex. & ibi domi. Benedic. de Plumbino, in l j ſupra, ne hoc poten facit l. vniuerſi, ſupra, de leg. & tex. in l j ſ. vt nemo ad ſuum patroci. & in l. j. infra, de Conſulibus. & no. Bal. in l. ſacroſanctæ. ſupra de ſacroſ. eccle.

LEX II.

1 *Non dominus nauis ſi proponat excuſationẽ, ne deferat res ob neceſſitatem publicam, quod nauis non publicatur.*
Res eccleſiæ, quando publicetur propter delictum prælati.

IVbemus. Iſtã legem habemus de verbo ad verbum in
l. iubemus de ſacroſan. eccle. nulla nauis ob
neceſſitatẽ publicam excuſat aliquo priuilegio in corpore iu-
ris inſerto, vel non inſerto, & ſi quis cõtrium attentauerit, pœna
a hic inſerta punietur. h. d. Quærit gl. a † vtrum pp excuſationem
1 alicuius qui non ſit dominus publicetur nauis, b gl. ponit opi.
b nec firmat. prima opi. eſt verior, q nõ publicetur. l. Cotẽ. § do-
2 minus. ff de publicanis. Quęritur quomodo † propter delictum
prælati res eccleſiæ publicentur cum delictum perſonæ non de
beat in damnum eccleſiæ redondare, Dic, vt not. per Cy. &
Gul. & alios in l. iubemus.

ADDITIONES.

a Alc Quærit glo. De hac q. vide tex. in l. cotem & ibi Bar ff. de publi & vide Bald. in l cum proponas. de nau. fę. & Imo. in l Maurus. § duab. ff de leg. 2. & vide d. Alc. in l. vt nemo priua. ſit. mi ſo

b Ang Publicetur nauis In glo. j ibi hoc non nocet, hæc vera per l cotem. § dñs. ff. de publ. Et hic ſume arg. ad ſtatutum, quod ſi pro rebus immiſſis in ciuitatem non fuerit ſolutum pedagium, quod omnes res debeant confiſcari. modo mulio ſuper mulum ſuum res meas portabat, fraudauit, & non ſoluit pedagium, an res meæ publicabuntur? Certe non, ſed ipſe mulio præſtabit quantum res meæ valebant, per hanc glo.

Alex. De hac q Vide Fulg & Sal. in l j. ſupra, vt ne priuatus ſitu. & glo. ibi per Bar in l. dominus Bal. in l. cum proponas. de nauis ſœnu Imo. in l Maurus § duabus. de leg 2 facit l. quicunque. § quod ſi ad prædicta ſupra, de ſer. fug & in l. j. ſupra, de falſa moneta.

Ne quid oneri publico imponatur. Rub.

LEX VNICA.

1 *Onerantes equos meritorios, & alia animalia, vltra ſolitum, quod teneantur. & nu. 2.*

ONeri. Qui cogit nautam ad ſuſcipiẽdum aliqd
vltra onus tenetur ad emendationẽ dãni,
quod inde ſequitur, & criminaliter punitur. h. d.
Not. iſtã l. hẽre locũ in duob. caſib. qñ aliquis impo-
nit ſarcinam, nec aliquid apparet de voluntate nauicularij, vel
ſi nauicularius eſt coactus, ſecus ſi ſciret nauicularius, vt in
gl. Secundo aduerte diligenter quia dicit, ſarcinam ne quis im
ponat, & ſic ſi imponeretur aliquid quod eſſet minus ſarcina,
1 non incideret in hanc conſtitutionem. & eſt ar. † contra acci-
a pientes equos ad vecturas, & eis imponunt valiſiam vltra mo-
2 dum ſolitum. a † Item facit contra eos qui onerant animalia vl-
b tra debitum. Et habes de hoc plures caſus in tit. ad l. Aquil. b

ADDITIONES.

a Solitum. Ad quod vide do. Alc de Imo. in l ſi vt certo. in prin ff commo. & Flo. in l. ſi ſeruus ſeruum § rupiſſe ad l. Aquil. & Bar in conſi. inci. In Dei nomine amen. Ioan. locauit. & in conſ inci. Com mune Luſignani locauit.

b Alc Aquil Adde tex in l. inſulam. § qui nullas. 8 ff. loc.

De naufragijs. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Nauis, quæ vi tempeſtatis, vel timore incurſionis hoſtium venit in portum, non teneatur ad gabellam.*
2 *Fugiens in territorium alienum propter timorem hoſtium, non teneatur ad gabellam.*
3 *Qui tempore æſtatis vadit in alienum territorium ad macinandum, non teneatur ad gabellam.*

SI quando. Quia hæc lex de cõſuetudine nõ
obſeruatur, ideo Fredericus fecit
authenticam, nauigia. ſ. de furtis No. ex hac lege ar.
1 imò caſum, quod † ſi per tempeſtatem maris aliqua
a nauis venit ad portum, non dẽt ſoluere gabellam, a ſeu portorium,
quia violenter venit, vt hic & l Cæſar. ff de pub. & l. fi. § ſi
2 pp neceſſitatem. ff eo. tit. Itẽ † ſi pp incurſum, vel timorem
hoſtium, vel piratarum illi qui erant in territorio vicino fuge-
rent in territorium noſtrum, quod inde poſſint res ſuas extra-
b here, & deportare non ſoluta gabella. b facit etiam in arg. quod
3 † ſi tẽpore æſtatis homines vicini territorio noſtro veniunt ad
macinandũ ad molendina, quæ ſunt in territorio noſtro, quod
poſſunt res reportare ſine gabella, quia propter neceſſitatẽ fa-
mis venerunt, q eſt magna neceſſitas. l. 1. ſupra, de pat. q ſi. diſtr.

ADDITIONES.

a Gabellam. Adde Fel. in c. querelam de iureiurando. ante finem. ibi. & nauis vi ventorum, & in c. ſignificauit. in fi. de iud.

Menoch Adde D. Rip. in tract. peſt. in j par. ſub num. 156. cum multis ſequentib. vt per eum.

b Alex. Gabella. Adde quod per iſtum text. dicit Barto. in tractatu repræſaliarum, in 9. q. 7. q. principalis. Et ex iſto text. habes vnum caſum, in quo quis pro rebus, quas defert non tenetur ſoluere gabellas, in l. ſi publicanis. § 1. ff. de publicanis.

LEX IIII.

1 *Inſtantia cœpta in cauſa naufragij, quanto tempore duret.*
2 *Teſtes ſuper caſu, quod ſint examinandi in loco, in quo caſus euenit, nec tunc partis citatio requiritur.*

a SI quis. Nauicularius, q dicit ſe ſuſtinuiſſe naufragiũ, dẽt
hoc per teſtes probare corã iudice illius loci, a & pfecto

ADDITIO.

a Coram iudice illius loci Adde Ant. Cor. in ſing. ſuis. in ver. teſtis, incip. In loco vbi aliquis patitur aliquem caſum. vbi ampliat hoc dictum, ſcilicet, vt non requiratur partis citatio.

Menoch. Soc. ſen conſi. 262. col. 5. in prin lib 2.

1 ſecto denunciare † intra annum, poſtea non audiatur. h. d. euẽ
ti, id eſt, caſum naufragij. Opp. immo intra biennium, vt ī. eo.
a l. de ſubmerſis. Sol. hic annus ſtatuitur parti, biennium a ſtatuitẽ
iudici, & iſta eſt vera. Placebat, ꝙ hic agebatur ciuiliter, ibi cri-
minaliter. Et hoc tenet Azo in ſum. huius tit. quod non eſt ve-
rum, non enim agebatur ciuiliter, nec criminaliter, vt iuſ. di-
cā. Secūdo opp. quod nauiculario ſubueniatur ꝑpetuo ad ſim
plum, vt l. in eū. ſ. de fur. Soluūt quidā, hic ad quadruplū, ibi ad
ſimplum. Vel verius dicit gl. ibi loqui de tempore, quod ſtatui
tur actioni, hic de tempore, qđ ſtatuit inſtātię. Et ſic eſt ſpecia-
le q. l. iſta cā debet finiri intra annum, licet regulariter triēnio
finiatur, vt l. properandum. de iudi. Hęc ſol. eſt ꝯ tex. qui dicit,
quod poſt annum non poſſit interpellare iudicem. Sī. n. ſola in
ſtātia periret, poſſit interim iudicem interpellare rōne rerum.
Dico ergo, quod hic contra neminem agebatur, ſed nauicula-
rius ad ſuam defenſionem volebat probare, caſum naufragij.
Dicit ergo Imperator, quod apud iudicem illius Ciuitatis, vbi
b caſus occurrit, facit probationes p teſtes b de naufragio, & illas
probationes portet ad præfectum ad quem ſpecies illas cū naui
gio exportabat, & intra annum hoc faciat, alias non poſſet alle-
gare ſe naufragium paſſum eſſe, vt hic eſt caſus in hac l. Ex qua
no. mirabilem practicam, quod † in loco vbi patitur quis aliquē
caſum, faciat examinari teſtes de caſu, & illę probationes po-
ſtea faciunt fidem coram iudice compe.

ADDITIONES.

a Ale. Biennium. Inſtantia ſuper naufragio inchoata debito tpe, durat biennio, vt l. contraria, ſed inchoari nō poteſt poſt annum ad quadruplum. ita loquitur hic Ang. Vide tex. & Bar. in l. interdum. in § ſi propter neceſſitatem. ff. de public. [illegible] & per Bar. in d. q. 9 q. principali, in tract. repræſaliarum.

b Alex. Probationes per teſtes. Vide per Barba. & Doct. in § quod diximus. in l. 2. ff. ſi quis cau. & Bar. in l. contumacia. ff. de re iud. & eundem, & Imo. in l. quæſitum eo tit. Ad idem Ant. de Butr. & Imo. in c. querelam. de procur. per gl. in cap. quiſquis. 4 q. 5. per Azo. in ſumma, ſupra, de dilat. & per Bal. eo. tit. § ſi. ver. in ſumma per Archi. & Ioan. And. in c. 1 de dolo. & con. ti. in 6. per Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de app. §. nunc breuiter verſic. quid ergo per C. y. & Sal. in l. fin. cum gl. in verbo, ſanctium ſupra, de fide inſtr. per Butr. in c. ex ratione de appel. per Ang. in l. fin. ff. de ſer. Bar. in l. ſi quis ex argentarijs § pen. de eden. & Bar. in l. qui accuſare, ſup. eo. tit. Et hoc ſpe eſt verum, vbicunque neceſſitas imminet teſtes exami-
* nari* a parte propter periculum mortis, vel abſentiæ in loco longinquo, quoniā etiam in loco incompetenti poterunt examinari, ſecundum Do. de Rot. in ſua conclu. 103. & hoc ſequitur Lud. in l. ſi vero. §. de viro ff. ſol. matr. 14. fallen. alleg. iſtum tex. Et per iſtam limita not. l. cum his. §. tranſactiones. ff. de tranſa. & quod ibi addidi poſt Bar. Et ſimiliter ſi teſtes ſunt abituri, vel de morte ſuſpecti, & ſuper articulis à iudice reprobatis, vel repulſis, quia male formati, vel poſt terminum producti teſtes ſunt per iudicem examinandi, ſecundum Do. de Rot. conclu. 10. vel 9. in deci. omis. & per Lud. in locis præalleg. quod reputat valde notan. & dicit ſe ita conſuluiſſe apud Vincentiam. Et ad primum dictum adde quod voluit Bar. in l. admonendi. ff. de iureiur. in ver. quid ſi dictum teſtis deficit ex parte examinan. & quod ibi addidi.
Alex. Et aduerte mirabile, quod in tali examinatione non eſt neceſſe citari par-
* tem,* quæ forte multum eſt a longinquo. Et ſic poteſt intelligi ff. de exer. [illegible] l. licere oportet. §. ſufficit. vbi dicit, quod ſufficit probare caſum ex naturali iuſtitia, hoc eſt, ſecundum ius gentium, in quo in ore duorum, vel trium ſtat omne verbum, non attenta ſolennitate ciuili. & vide quod ibi dixi, & quod no. per Gul. in l. 2. §. quod diximus. ff. ſi quis cau. Alium caſum vide, vt ſcripſi in l. ait prætor. § ſi debitorem in fi. ff. de his quæ in frau. cred. Alius caſus vide per Ro. in litera, T, no. 12. regulariter contra l. ſi quando ſupra de teſt. & c. in nomine Domini eod. tit.
Ale. Secundo no. arg. mirabile pro his, qui dant ſuam pecuniam mercatorib. ad
* partem lucri, & damni* quod ſi mercatores dicant ſe ſuſtinuiſſe damnum furti, rapinæ, incēdij, vel ſimilium, quod mercator debet facere fidem intra annum, alias non audietur. Iſtud vltimum non eſt verum. Nam ſecundum hoc ſequeretur, quod actio de naufragio eſſet perpetua, & exceptio temporalis. quod eſt falſum & contra omnes regulas, quia omnes exceptiones ſunt perpetuæ, etiam ſi actio ſit annalis, vt l. pure §. fi. de do. excep. Item non eſt vera lect. Bar. qui tenet quod hic non agebat contra ſi aliquem, ſed tantummodo petebantur teſtes examinari ſuper naufragio. Nam ſi hoc tantum peteretur, ex hac præmiſſione nulla poſſet fieri criminis punitio, & tamen hæc litera dicit contrarium, competens diſpoſitio procedat, & attendendo contra lect. gloſ. patet, quod in hac l. eſt caſus, quod licet in cauſis criminaliter, vel ciuiliter non poſſit committi examinatio, vt in authen. apud eloquentiſſimum. de fide inſtrum. & in cor. vnde ſumitur, tamen quando agitur contra tapient. [illegible] ex naufragio poteſt bene committi examinatio teſtium, qui probent naufragium. Et hoc patet ex iſta litera, quæ dicit, quod præſes prouinciæ examinant teſtes, & poſtea examinatos remittit ad
* præfectum. Vltimo no. caſum fortuitum debere per teſtes probari,* de quo per Cyn. in l. nec creditores. de pig. act. & probatur l. præxi. & l. de ſubmerſis. Ang. Cui congruit, quod mercator debet reddere rationem omni anno, vt ſupra de ſuſcep. & Achil. l. nemine. & ibi dixi, ergo intra annum debet facere fidem de caſu, tamen licet hic tex. in argumentum [illegible], hoc tamen non firmo. Nam illa allegatio caſus fit per mercatorem ad ſuam vtilitatem, ſcilicet ad ſuā defenſionem. Nam exceptiones, ſeu defenſiones ſunt perpetuæ regul. [illegible], vt l. pure. in fi. de excep. dol. & l. licet. ſupra de exceptio. Et ſic poterit probare, & fidem facere de caſu vſque ad ſententiam. Et hoc eſt ſpeciale in fiſco & ideo hodie ex conſuetudine in partibus illis in contractu apponitur pactum, quod mercator probet caſum intra certum tempus.

* Suſpecti. Adde quod potuit in apoſt. ad Lanfran. de Ora. in c. quoniam contra §. confeſſiones in 2. ver. quia ſu. conſis ad fi. apoſt. de proba.
* Probari. Qualiter autem probetur, ita Alex. in l. 2. § quod diximus. ff. ſi quis cautio. & Spe. in tit. de pig. in prin. ver. ſed qualiter. & ver. 109 & Alcia. conſ. 54 vol. 1.
* Menoch. Examinari. Socin. conſi. 244. col. 4 lib. 2. & conſi. 262. col. 5 [illegible] eod. declarat alter Alcia. conſi. 10. in fi.
* Men. Partem. Cortet. in ſuis ſing. in verbo teſtis in c. in loco, declarat Dec. conſil. 82. & Alcia. conſi. 101. in fi.
* Menoch. Et damni. Cortet. ſuo ſing. in verbo mercatur incipiente, qui dant Benue. Strach. de mercatu. tit. de contractib. mercator. nu. 9.

LEX III.

1 *Teſtes domeſtici quod admittuntur in rebus, quæ geruntur in domo vel naui.*
2 *Teſtium refrenatio, quando fieri poſſit.*
4 *Iudex debet diligenter inueſtigare, vt veritatem habeat.*
4 *Prius examinandi, & torquendi ſunt, qui veritatem melius ſciunt.*
5 *Mors alicuius, quando probetur ex aſſertione conſanguineorum, vbi & quando agitur de modico præiudicio.*
6 *Rerum amiſſio probatur ex veriſimilitudine.*
7 *Tempus nauigationis, de qua hic, hodie non ſeruatur.*
8 *Annus licet diuidatur in hyemem, & æſtatem vera tamen & propria diuiſio eſt in quatuor partes.*

a Quoties. Cum de naufragio quærit, examinandi ſunt duo, vel tres teſtes a de naui, q melius ſcire debent veritatem, & eis deficientibus deuenitur ad alios. Et hæc nauigatio dēt fieri Kalend. Aprilis, vſque ad Kalend. Octobris. h. d. Iſtam regulam intellige, qñ nō agebatur criminaliter, nec ciuiliter ꝯ aliquem, ſed nauicularius volebat probare naufragium, & amiſſionem, rerum ad ſui defenſionem, vt dixi ſ. l. pxima. Diuide. Primo dicit, quot teſtes examinari debeant ſup naufragio. Scđo, quę perſonę. Tertio, quo tempore debeat nauigari. Scđa ibi, circa magiſtros. Tertia ibi, ſuſceptionis. In prima parte gl. intelligit, ꝙ agebatur ciuiliter, uel criminaliter, ego
3 aliter dixi ſupra. Not. ex hoc principio, quod † in iſtis rebus, q̄ gerunt intra nauem, ſeu intra domum admittuntur teſtes domeſtici, vt hic, & ſ. de repu. l. conſenſu. § ſup plagis, & extra, de teſtib. c. veniens. & c. 2. in fi. & de probat. c. tertio loco. Not. etiā
2 ad id, quod dicit de teſt. l. j. §. fi. ꝙ † refrenatur b multitudo, teſtiū
b quod intellige, quando ſufficit ſup vno articulo reducere ad
3 tres, vt hic manifeſte dicit tex. No. etiam † de ſolerti inueſtigatione iudicis. pōt enim de multis circunſtantiis interrogare, vt ad veritatē perueniat, vt hic, ibi, ſolers q̄ſitor, & facit, quod no. ſ. de teſti. l. teſtiū. illud autem, quod dicit hic de tormentis intel
c ligit hic gl. ſi vacillant, c vel ſi ſint viles perſonę. Venio ad ſecū-
4 dam partē, ex qua no. quod † prius debent examinari, & torqueri, ſi expedit, hi, qui veritatem melius noſcunt. Ad idē facit l. diuus. ff. de q̄ſtio. Venio ad ver. ſane. & opp. nam primo dicit vniuerſos eſſe perēptos, & poſtea dicit inueſtigandū a liberis eē ꝯ liberi q nō erant, nō ſunt idonei teſtes, vt l. teſtiū. ſ. de teſt. Huius rōne dicit gl. hic loquit de liberis qui forte erant in naui, ſed vt dixi ꝯ dicit text. qui dicit vniuerſos mortuos. Dico ergo intelligi prout iacet litera ſ. nauem, & omnes eſſe perēptos. Et ideo cum per eos, qui interfuerunt, probari non poſſit, recurritur ad coniecturas, ad liberos videlicet nautarū, vt ipſi examinentur, q veriſimiliter ſciredēnt de morte patris. Itē de perditione rerū poſſunt veriſimiliter teſtificari, q viderunt res immitti in
d nauē, quę poſtea perēpta eſt. Ex hoc habes duo notare. Primo,
5 ꝙ ſi quęrat de morte d alicuius, † ſufficiens ꝓbatio eſt, ꝙ inter liberos,

ADDITIONES.

a Menoch. Tres teſtes. Bocc. q. 76. in fi. & Benue. Stracha de nautis. 5. parte. ver. item quærit. Aret. conſi. 17. [illegible]
b Ale. Refrenatur. Qualiter ſit refrenanda productio teſtium, nam ius Cano. vſque ad 40. teſtes, de quo per Doct. in d. § de viro l. ſi vero ff. ſol. mat. in 45 fallen. & dicit, ꝙ pauci ſciunt. Sed cum reuerentia dictum eſt iuxta vulgatum. Vide gl. in c. cū cām, q̄ inter Archiepiſ. in ver. affrenata. extra, de teſtib. q̄ [illegible] qđ hoc eſt arbitrarium. Ale. Bal. in l. ſi quis vnde vi. & Albe. in l. conſenſu. de re pu. in l. fi. § licentia ſeruorū. ſupra de iure delib. & hoc eſt, quia lex eſt contenta ea probatione, quæ haberi poteſt, arg. l. ſi vicinis. ſupra, de nup. & Bar. in l. ſi quis ex argentarius §. pe. ff. de edendo quod eſt optimum pro limitatione l. etiam. de teſtib.
c Ale. Vacillant. Adde l. ex libero. ff. de q̄ō. & l. qui falſa. ff. de teſt. et in ciuili, ſiue ſit vilis perſona, ſiue no. 1, in c. ſuper his. de pœnis. nec vacillans fide facit l. qui falſa. ff. de teſti. Sed an talis teſtis ſit reducendus ad concordiam. Dico quod ſi ſibiipſi contradicit, nunquam reduci dēt ad concordiam, vt pœnam, ſed periurium euitet. Ita voluit Bar. in l. eos, in fi. ff. de fal. aut teſtis alii teſti contradicit, & tunc bene reducitur ad concordiam, vt periurium euitet, non vt probet. eum in. de teſt. no. Io. An. in add. Spe. in tit. de teſte. in § nunc de interrogatoriis. in addi. & Frede. in conſi. 177 alias conſi. 157. inci. Domine glo. tie, & d. Ant. in d. c. cū tu. & ibi do. Abb. & quod qū vnus teſtis ſibiipſi cōtradicit, & non reduci poſſit ad concordiam, vt voluit gl. in c. in noſtra de teſt. quam ibi ponderat ad hoc d. Ant. tenet Iac. But. in l. optimam. de contrah. & commit. ſtip. & in l. ſed & ſi poſſeſſori. §. item ſi iurauero. ff. de iure. & in l. cum de ætate. de proba. & Imo. in l. inter ſtipulantem. §. j. ff. de ver. ob. & Spe. in tit. de notorio criminis in § fama in fi. dixit, qđ imma reducuntur ad concordiam, vt periurium euitetur. De quo per Imo. & do. mcum. in l. inter ſtipulantem. §. 1 de verb. obli.
d Ang. De morte. Iſta lex dicit optime, quod mors alicuius poſſit probari non ſolū per teſtes qui interfuerunt ſepulturæ, prout dicit in l. ſi quidem ſupra, ſolu. ma. ſed per conſanguineos mortui, qui dicant, & aſſerant, quod illum habent pro mortuo, per hanc literā. Et hoc verū, niſi agatur de maximo pręiudicio, quia accuſatur aliquis de homicidio Titij, ita ꝙ per probationē accuſatus decapitaretur, tunc requiritur probatio explicata, quia de maximo pręiudicio agitur, vt l. ſciant. ſupra de probatio. Si vero agitur de magno præiudicio tunc probationes non requirūtur ita dilucidæ, vt in auth. hodie. ſupra, de rep. & in corpore vñ ſumitur. Quādo vero agitur de pręiudicio modico, vt quia agitur quod tabulæ teſtamenti aperiantur, ita quod modicum præiudicium eſt, ideo leuiſſimæ probationes requiruntur, quia per famam probari, vt l. 3. ff. quemadm. teſt. aper. Ita diſtinguit gl. magi. in l. cum quidam. § di. ff. de acq. hær. * Adde, quod no. in apoſt. ad iſtum in l. ſi quidem. in fi. in ver. formam ſupra, ſol. mat. Per teſtes. Et adde quod multis aliis modis probat, de quibus per Bal. in c. 3 quo tempore mi. & per Pet. de Su. in l. proponeb. tit. ff. de iud. & Lanfran. in c. qm contra. de proba. in ver. & teſtes. & per Io. An. in addi. ad Spe. in tit. de no. cri. § fama. ver. quę ſi agentia.

a liberos,& ꝯiunctos ᵃhabeãt pro mortuo. Item ſi inter ſocios,
& commilitones pro mortuo habeñ,vt in auth hodie.ſupra de
tepu.dixi plene in l.2.§.qui dubitet.ff.quemad.teſt aper Secun-
6 do no.arg.† ad probãdum amiſſionem rerum p veriſimilitudi
nem.De quo p Cyn.in l.ſi creditor.ſ.de pig.act.l.ſi quis ex argẽ
tariis §.fi.cum l.ſequẽ.in prin.& ibi dixi. Item op.de tex.q dicit
quod nauicularius contẽdit.& tex.ſupra,dicit omnes pereptos
Gl.dicit,ꝙ euaſit aliquis,quod eſt ꝯ tex. Ideo dic, ꝙ aliquis de
corpore nauiculariorum eſt iſte,qui contendit,non tñ erat de
illa naui,& iõ conqueriẽ,qu a ad eum ſpectat commodum,&
7 in ꝯmodum,vt ĵ.l.proxi. Vltimo no.† tp̄s nauigandi,ſed in hoc
pũto ſtandum cõſuetudini Si enim facit, quod diligens nauta
feciſſet,non teneẽ,aliàs ſecus.non enim ſeruatẽ iſta lex in tpe,vt
liquet in iſtis ciuitatibus maritimis. Vltimo ex hoc colligunt q
8 dam diſtinctiones temporum,& † totum annum diuidunt in
hyemẽ,& æſtatẽ,ſed ꝓpria diuiſio eſt in quatuor ptes, vt dt gl

CONCORDIA.

Pro ꝯcordia. Aduerte,quod optime probatur mors ſecundũ
Bar.in hac l.quoties,ſi inter liberos,& coniunctos habeat pro
mortuo.& in l generio in princ ff.de his q notan.infam.Cõtra,
allegat tenere in l 2.§.ſi dubitatur.ff.quemad.teſt.aper. Tu dic,
in d.§.ſi dubitaẽ,loquitur quando agitur de magno prçiudicio
puta da vita hominis, &c. ſecus ſi de modico prçiudicio, quia
tunc vbiq: concor.cum prima opi. uide in tracta.Bar quõ pro-
betur mors,& in tract.Bal.de teſt.Panor.in c.quoniam freque-
ter.§.porrò.vt lit.non conteſt. Adde ad Bar. in l.ſi quidem. vbi
do Alex.in apoſt.ſupra,ſol mat.

ADDITIO.

a Alex Coniunctos.Idem tenet Ang.in l.de tutela.ſupra.de in integ reſt. mi. per il-
lum tex.& hĩ facit in l ſi filium ff de lib.cau ſed in contrarium eſt tex. in l quo-
niam ſororem ſupra,de iure delib Vnde hoc pendet ab eo quo quæritur,an con-
iunctus præſumatur ſcire facta coniunctorum.de quo per Bar.in l.2 poſt ſt.ſ.de
aeq hær.Bal in l.de tutela.& in l.quoniam errorem & ibi domines meus

LEX IIII.

a Pro his. Priuatis,q ſoluerunt collectas a publico officiali,
q poſtea aufugit,vel perdiderit, non imputat. h.
d.text.hic loquitur in exactoribus,vel procuratorib, fiſci. Not.
contra officiales qui poſtea aufugiunt, vt eis tantum imputeẽ,

ADDITIO.

a Menoch Collectas.Conſet ſuo ſing.in verbo.collecta incip Si ſoluit.

LEX V.

1 *Examinatio in alio iudicio facta,facit notorium iudici.*
2 *Libellus,quod non requiratur in cauſa naufragy.*
3 *Libellus,quod non requiratur,quando quis proponit aliquid ad ſui excu-
ſationem.*
4 *Cauſa naufragij debet per iudicem infra biennium expediri.*

De ſubmerſis. Cum de naufragio quçritur,ſumma
tim examinaẽ: & ex eo, quod in illa
cognitione reperitur,poteſt per inquiſitionem procedi:& cau
ſa dẽt intra biennium determinari,aliàs nauicularius abſoluiẽ
& iudex teneẽ h.d Primo ponit qualiter iſtç cauſç examinenẽ
ga ſummatim,& leuato velo. Secundo dat poteſtatem iudici-
bus procedendi contra rapientem, & puniendi. Tertio ſtatuit
terminum illi inſtantię,& iudici pęnam imponit.Secunda in-
cipit ibi,& ſi qſquam Tertia ibi,ſi vero Circa primum q̃ro, q̃
ſint iſtç cauſæ. Reſp gl.ſcilicet criminales;accuſabanẽ enim hic
aliq de eo,quod dicebanẽ rapuiſſe aliquid de naufragio. quod
licet in ſe poſſit eſſe verum,tamen non conuenit tex. noſtro in
fi.vt infra dicam ideo dic,ꝙ hçc erat illa cauſa,qa cũ res perdi-
derit per naufragiũ nauicularius petebat ſe abſolui,vt dixi ſ.l.2.
& l.quoties.& ſic continuatur ſequens litera,quiã ſi in iſta co-
gnitione iudex reperit aliquem aliqu d accepiſſe,poterit cou-
tra illum procedere ad petitionem nauicularii,& puto, ꝙ hçc
1 ſit cauſa ſufficiens procedendi per inquiſitionem , qa † iudici
notũ eſt p examinationem in alio iudicio factã,vt no.in l.athle
tas.§.calumniator.ff.de his,q no.infa.& dixi in l.2.§. ſi publ.co.
2 ff. de adult. Venio ad tertiam partem. no. hic † quod in iſta cã
a non eſt neceſſe dare libellum,ᵃ ſed ſufficit coram iudice ꝓpo-
ni cũ libello in ſcriptis,vel ſine. Ad hoc opp.ſ.de lit.conteſt. au
then offeraẽ.dicit gl.hic ſpeciale,vel corrigitur hæc·Certe ſi in-
telligeremus, quod cauſa erat criminalis,de neceſſitate habere
mus dicere,quod hoc ſit ſpeciale,qa de iure antiquo requireba
tur libellus,vt l.libellorum.ff.de accu Sed intelligendo vt dixi,
3 dico quod non eſt ſpeciale,nec corrigiẽ: nam † quando qs pro
ponit aliquid ad ſui excuſationem, vel defenſionem , nec petit
aduerſarium ſibi ꝯdemnari ad aliquid,nõ eſt neceſſitas libel-
lus,vt l.ſcire oportet.§.oportet. ff. de auct. tut. Scdo habes hic,
4 quod † hçc cauſa dẽt expediri intra biennium,cui concordat
ſupra,vt intra certum tempus cri.q.ter.l.fin. ſi intelligas , quod
erat cã criminalis. Si verò intelligas,quod hçc erat cauſa ciuilis
eſt ꝯ l.properandum.ſupra de iudic.Sed glo.dicit,ꝙ hoc eſt ſpç
ciale. Item ꝯdicit l.2.ſupra,eod. Sed dic,vt ibi dixi , quia ibi da-
tur annus parti ad cõquerendũ,hic biennium iudici ad termi-
nandum. Ad iſtam partem opp.dicitur hic nauiculario abſolu
to.contra,cum ipſe petat quomodo põt abſolui ab obſeruatio
ne iudicij Sol. ſunt in gl.duæ expoſitiones Prima,ꝙ abſoluitur
ipſe ab obſeruatione iudicii,& ideo dicitur abſolui, qa teneba
tur,cũ naufragiũ ſua culpa accideret. Secundo exponit nauicu
lario,ideſt ei,qui res ſubripuit de naui. Et illam tenet Dy. & illã
oportet nos tenere ſecundum illos , qui intelligunt iſtam legẽ
totam loqui de criminali cauſa,tamen hæc expoſitio eſt multũ
extranea, vt dicamus nauicularium ipſum raptorem , cũ p to-
tum iſtum tit.& in pręcedentibus nauicularij appellãtur,q nier
ces portant in naui,non qui rapiunt . Et ideo tene primam ex
poſitionẽ,quod nauicularius ad ſui defenſionẽ volebat ꝓbare
naufragiũ,ſi iudex negligit hoc terminare intra biẽniũ , iudex
& eius officiũ tenebiẽ fiſco,& nauicularius ẽ abſolutus à fiſco.

ADDITIO.

a Ale. Non eſt neceſſe dare libellum. Et quod hic procedatur ſine libello , intelligit
glo in l 2 §.dies ff ſi quis or in bo.poſ.ſer. Bart in l.3.ſupra , de pig.act & per
Doct.in l.4 § ait prætor de re iud per Are Inſti de actio in princ in ver. ex quo
ſequitur,quod quando competit officium iudicis. Glo videtur velle quod ſic , in
l.1 in 1.glo.ff.de eden. Contrarium vult glo.in rub.de inter. actio. l.Papinianus,
de minoribus ad ſi.auth offeratur,per Bar.& alios in l 1.ff.de iuriſ.om iud. & in
c.fin.de offi dele.vide Cy in l.1.ſupra, quæ ſit longa conſuetu. Imo in l.ſi vero.
§ de viro.ſol matr.in 1.fallentia Et an officium iudicis ſit idem, quod exceptio,
tex in l planè,& in l ſi ff.de petitio.hær & Bar.in l. 1.& in parte ff quod vi,aut
clàm , quod ſequitur Anto.de Butr.in c item cum quis de reſti ſpol. & . ct. de
Anch.in clem. 1.de ſeque.poſſ.& fructibus,& in c.canonum ſtatuta. de conſt.
& Bal.& Ang in l planè,& l fin.prçalleg.& in l. 1.de condictio indeb. & in l ſi
non ſortem,eod.tit pro quorũ concordia vide Iano.in l.ſi.ff.à quibus appel.non
licet.

LEX VI.

Super. No.caſum ſpecialem, vbi unus de culpa alterius te
netur. Et iſtud eſt vnum munus nauiculariorũ, ꝓ
quo res eorum ſunt obligatæ,vt ſ.de prædijs naui per totũ . Itẽ
hoc intelligit gl.qñ ſua culpa naufragium cõtingit, q̃ culpa col
ligitur ex pluribus,vt in glo.quam no. Vltimo no. qualiter dẽat
recipere rationẽ ab officiali publico,qui aſſerit ſe aliquid perdi
diſſe,nã nõ debet ſibi mitti,ſi ſui culpa accideret,aliàs ſecus. De
modo autem probãdi hoc,quod ſui culpa acciderit , dicã ĵ.tit.
a.l.quod ad præſens,& ibi de hoc tangam hic non ſunt alia.

De metallarijs,& metallis,& procuratoribus metallorum, Rubr.

LEX PRIMA.

1 *Fodere metalla quilibet poteſt ſecundum formam huius legis.*
2 *Scrupulus quid ſit.*
3 *Colonus tenetur potius uendere fructus domino,quam alij.*

PErpenſa. Ad euidentiam totius tit. debes ſcire
ꝙ illi q ſodiũt metella,dñr metellarij ,
& ꝙ pro primo introitu in illud officium debẽt ſolue
re octo ſcrupulos illius metalli,quod non ſoluit amplius quam
ſemel,vt hic,& de eo,quod ad ſodiendum accedit , & de eo qđ
ſodit,debet dare quolibet anno vnã librã fiſco, quæ ſit 14. vn-
ciarum,vt ĵ.proxi.niſi aurum ſodiat,quia ſufficit tũc ſi annua
tim ſoluat ſeptẽ ſcrupulos,vt ĵ.eo.l.per annos,vltra hoc de toto
qđ pcipit,facta purificatione metalli,debet fiſco dare ſuas deci-
mas,hoc eſt de decẽ partibus duas ſi fodit in publico,ſi fodit in
priuato,vnã fiſco ſoluit,reſiduum ſibi retinet,infra eo.l.3. Qui
vult eſſe metallarius,tenetur ſoluere octo ſcrupulos,& metallũ
a qui vult vendere,debet vendere fiſco pretio ꝯpetẽti.h.d.ᵃ Not,
1 † cuique licere fodere metalla ſm formã huius legis.& glo.op-
ponit,quod plus debeat ſoluere , vt ĵ.l.proxi. vel minus, vt in l.
p annos. Solue,vt dixi in euidentialib.licèt gl.variet. Quçro qđ
b dicatur ſcrupulus ᵇAzo hic,vt refert in ſumma,hoc ꝑquiſiuit
2 a medicis,& exponit,vt in gl.ſecundum Azo & ſecũdũ eos † di
citur ſcrupulus 20.pars vncię,licet Pla.aliter intellexerit, quod
ſcrupulus dicatur tantum ponderis, ꝙ octo faciant 14. vncias.
Et ſic illa lex concordat cum iſta. Sed Hug.dixit aliter,vt no. in
l.per annos.vbi dicit,ꝙ ſcrupulus eſt pondus ſex ſiliquarũ, ſili-
qua aũt eſt quarta pars vnciæ,vt l.liberto.§. filiũ. ff.de an nu. le,
& no per gl.ſ.de epiſ.& cle.auth. ſed hodie, & ſm hoc ſcrupu-
lus eſſet vna vncia cum dimidia,quia tamen hoc dubium eſt,
ſtandũ eſt opi. Azo. quia ſcrupulũ ponit eſſe minoris põderis,
& ſic in dubio eſt contra fiſcum,vt l.non puto.ff.de iu. fiſ. Vlti-
3 mo nota ex hoc fine,quod † colonus debet potius vendere do
c mino fructus quam aliis,iuſto tamen precio ᶜ

ADDITIONES

a Alex Hoc dicit Adde ad iſtum tex.omnino no per Pau.de Ca in l.diuortio . §.ſi
vir.ff ſol mat.in fi.
b Scrupulus Vide tu de Bar. Cep in l.in itinere.in fi prin. de verb. ſig. vbi no. habes
de ſingulis generibus ponderum. Adde quod no.in apoſt.ad tac. Reb. hic num.
2.in ver. Hugolinus dicit,quod ſcrupulus, alias etiam poteſt dici ſcrupulus , vt
per Cœp in loco ſupra alleg.
c Alex. Precio Hoc ſequitur Lud.in l 1.ff.ſolut.mat.
Menoch Rip trac peſt.de pręſeru remed.contra peſt.num 160. latè Didac. lib 3.
varia.reſol.cap 14 nu.6.Rui conſi.152.num 6.lib.1.conſi ibi num. 30.eo Bocri.
q.107 num.2.

LEX II.

1 *Libra regulariter intelligitur duodecim unciarum.*

Ob metallicum. Metallarius debet annuatim pro canone ſoluere vnam librã metalli 14. vnciarum. Sed quęro, in dubio quot vnciarũ intelligitur
2 libra. Reſp. † duodecim, vt l. ſeruum meũ. §. fin. & ibi not. ff. de hęre inſti. de hęredum qua. & diffe. § hęreditas niſi aliter cõſuetudo ſe habeat, vt hic, & in quibuſdam ciuitatibus in venditione quarundam rerum intelligitur libra 15. vnciarũ. quibus cõſuetudinibus ſtandum eſt in ipſis ponderibus, & menſuris, vt l. Imperatores ff. de de contrah. emp. & vt omnis tollatur dubitatio per menſuras, & pondera publica, ad quę recurr. l. i. vt l. modios ſupra, de ſuſcep.

LEX III.

Cuncti. Facilis eſt tex. No. iſtud, quod de lapidibus, qui fodiuntur in prædiis priuatorum, fiſcus debet habere decimam.

LEX IIII.

Cum procuratores. Officiales ad exigendum metallum, non debent ad aliam dignitatem aſcendere, niſi prius illud officium perficiãt. hoc dicit.

LEX V.

1 *Dicere pro homine idem eſt, quòd pro quolibet homine.*

Per annos. Fodientes aurum pro canone omni anno ſeptem ſcrupulos tenentur exſoluere. h. d. No.
1 iſtud vulgare tantum importat † pro homine, ac ſi diceremus pro quolibet homine ſoluatur tantum, vel quilibet ſoluat tantum.

LEX VI.

Quoſdam. Non poteſt quis tantum effodere, quod ex hoc aliena ędificia deſtruãtur. h. d. Not. gl. quod iure licet in alieno perquirere lapides, niſi per hoc ędificia deſtruantur.

LEX VII.

1 *Statutum, quòd Comitatenſes reponantur in Comitatu, habet etiam locũ in Comitatenſe, qui eſſet de Prioribus.*

Metallarii. Adſcripti ad fodiendum metalla, ſi aufugerint ad aliud officium retrahentur, etiam ſi familiares Principis fuerũt. h. d. Ad euidentiam ſcias, quod metallarij ſunt homines liberi, licèt ſint adſcripti ad illud munus.
1 facit ſ. de ſer. fug. l. vlt. No. hic arg. q † ſi ſtatutũ dicat, q Comitatenſes reponantur in Comitatu, quod locũ habeat etiã ſi Comitatẽſis eſſet de Prioribus. Et ſic vide, qđ illi, q ſunt domeſtici Imperatoris, retrahuntur ad primam conditionem. Gl. eſt hic, quę tractat quõo de vna conditione quis transferatur in aliam. Dic, vt in eadem, & ſumitur de ſumma Azo. de verbo ad verbum.

De murilegulis. Rub.

1 *Murileguli, & alij, de quibus hic, erant liberi, adſcriptitij tamen.*

Gl. continuat rubricam, & exponit eam, ſingula verba exponẽ in tex. & legibus ad quas glo. remittit. Quęro vtrũ iſti homines ſint liberi, vel ſerui glo. & Azo. in ſumma innuit, quod ſint ſerui. Sed puto q hoc non ſit neceſſe, quamuis verum eſt dicere,
2 quod † ſint liberi, adſcriptitij tamen ad iſtas cõditiones de qb. infra videbis, quod patet. quia dabant pecuniam ad hoc, vt ad ipſas conditiones aſſumerent, quod non eſſet, ſi ſerui eſſent: nullus enim daret pecuniam, vt ſeruus fieret, vt infra codẽ. l. j. Item quandoq; liberabantur dando ſubſtitutũ, vt infra codẽ, l. ſi qs ex corpore, quod non eſſet in vero ſeruo. Item inueniunt quędam leges, quod cõtrahebant matrimonium, vt l. edicimus. infra cod. & murileguli. ergo ſerui nõ erant, ſupra, de inceſt. nup. l. cum ancillis.

LEX PRIMA.

Monetarios. Adſcriptus ad cudendam monetam Principis nõ liberatur alicuius dignitatis priuilegio. h. d. Ex hac l. apparet, qui dicantur monetarij innuit etiam hęc lex, quod iſti vocentur ſerui, ſed magis ſunt liberi conditionati.

LEX II.

1 *Tinctores corrumpentes pannos in tincturo, tenentur, quia eorum culpa factum præſumitur.*
Item ſcriptores, & pictores.

2 *Dans pecuniam, vt habeat officium, præſumitur habere animum malè faciendi.*

Baphii, & Gynęcii. Primo ponit, q per tinctores & textores pannorũ ſubſtantia, & patrimonia Principis minuunt, quãdo malè faciũt. h. d. vſque ibi, & ſpecies baphij tinctoris cõmercij, & textoris, vt vides in glo. rubricę, per quod ſubaudit mala faciẽtes, & noſtra priuata ſubſtãtia. i. patrimonium Principis extenuat, i. minuit. Hoc autẽ fit duobus modis infra, prox. declarat & ſpecies generis. i. panni cõtexti. Ad euidentiã ſcias, quod iſta tinctura, de qua panni domus Principis tingebant erat multum in pretio. facit ſ. eo. l. ſi qs nauiculariam. & ſ. tit. i. l. vellera. Corrũpebant ergo iſti, vel faciendo debiles pannos, vt modicũ reciperent de tinctura, ſeu modicum intingendo. Secundo mõ corrumpendo ipſam tincturam immiſcendo aliam tincturam corruptam in genetio, hoc eſt, vbi panni texebant, confectæ. i. contextę corrumpũtur per prædictos malos tinctores, ſeu textores, faciendo pannos debiles, vt modicum de tinctura reciperent, vel tenendo ipſos modicum in tinctura, propter q ipſi panni corrumpunt, & hic eſt primus modus. Aliud eſt corrumpendo tincturam, & hoc loquitur in baphijs, i. in locis vbi fit tinctura, temeratione, i. per eorũ audaciam, & temeritatẽ, vim adducunt, i. aliquid adducunt ad minorandum, vel augmẽtandum tincturam, per id quod adductũ eſt inquinatæ alluuionis. i. corruptæ augmentationis: hoc autẽ faciebant, quia quando fuerunt adepti illud officium, dederunt pecuniam, nũc volunt retrahere per dictas corruptelas. Prohibet ergo Princeps pecuniam dari pro acquirendis dictis adminiſtrationibus, & hoc ſequit, & ſic litera eſt plana. Ex prædictis patet, quod quædam gl. quæ exponit, vim. l. per vim, nõ eſt neceſſaria,
a nec hẽt intellectum huius literę. No. arg. l. contra † tinctores, q pannos corrumpũt in tinctura, nam eorum culpa factum pſumitur, & tenent. facit ff. loca l. item quæritur. §. ſi gemma & §. ſi fullo. Item facit cõ ſcriptores, q aquam immiſcent in atramento, per q litera eſt magis alba. & cõ miniatores, & pictores, q depingunt, vel miniant de adulterinis coloribus, vt teneant domino ad intereſſe. Item tenent crimine ſtellionatus. de cri. ſtelliona. l.
a 1. § ſed & ſi qs. Vltimo no. arg. quod † q dat pecuniam, vt hẽat
a officium, habet animum male faciendi, & indebite lucrandi,
b propter quod factus eſt titulus, a vt iud. ſine quoquo ſuffra. b

ADDITIONES.

a Factus eſt titulus Vt iudices ſine quoquo ſuffragio fiant. Et iſte titu perperam in maximum totius Reip. detrimentum obſeruatur, vnde multa ſcandala propter iudicum corruptiones, & ipſa etiam iudicia venalia quotidie accidunt, vt plene dixi in addi. ad Iac. Reban. l. curiales. ſupra, nu. j. de decur. lib. 10.
* Menoch. l. oet. q. 14. nu. 3.
b Ale. Suffra. Vide Ang. vt iud. ſine quo ſuffra. in prin. adde l. vniuerſi per Bar. ſupra, de lega. in lib. 10.

LEX III.

1 *Mors animalium, quando debeat clare probari, & quando ſufficit per coniecturas.*
2 *Mortem hominis probare per coniecturas, quando ſufficiat.*
3 *Pro tutoribus, & alijs tenentibus reddere rationem practica probãdi corruptionem ſupellectilium.*
4 *Habentes lacum Peruſinum, licet teneantur ad certam quantitatem piſcium ſingulo die, ſi ſuperueniat multitudo hominũ, poterunt cogi ad maiorem quantitatem piſcium.*

Quod ad præſens. Duobus modis legitur in gl. Secundum primum ſcias, q Imperator habebat paſcua multũ magna, in quibus tenebat gregẽ ſuum, & alij homines, & ruſtici habebant ſimiliter greges ſuos in eiſdem paſcuis, & tenebantur Principi ad hoc, vt qñ grex ei' minuebatur, debebat ſuppleri de gregibus aliorum. Et illi, qui præerant gregi Principis vocabant vaſtagarij, qui ſm noſtrum vulgare vocant virgarij. Contigit ergo quod quodam anno deceſſerũt multa ex animalibus Principis, dubitabat, quãtũ ruſtici debebãt dare vaſtagarijs pro reparatione gregis Principis, Imperator ſtatuit, quod pro illo pſenti ye ſufficiebat ſi illorũ ruſticorũ quilibet daret quintũ animal. hoc eſt de quinq; vnũ, & ſm hoc hẽs quod gl. quæ dicit, quod ruſtici præſtabãt hoc omni anno, dicit cõ literam, hic prouidet Imperator ad ſolum remedium, illius inſtantis temporis dũ dicit, q ad præſens remediũ ptinet. Non enim vniuerſaliter puidet pro omni tempore. Ratio, quia ſm varietatem temporis contingit mutatio caſus, quia in quibuſdam annis greges augebant ex eis, qui naſcebãtur, quandoque minuebant propter mortalitatem quandoque in magna, quandoq; in parua quantitate. facit ff. ad l. Fal. l. pretia rerum. §. nonnullã. Iuxta hanc legem quæro, vtrum ſufficiat ei, q præeſt
a animalibus, cũ vult pbare diminutionẽ, & mortẽ eorũ, a q illo anno ita contingit cõmuniter, q de quolibet grege mortua eſt dimidia, vel tertia, vel aliqua pars certa in regione illa. Vr. n. q non dẽat clare pbare ſe amiſiſſe, ar. l. ſi cre. duor. ſ. de pig. act. & l. ſi qs fundum. §. Imperator. verſi. ſi captiuus ff. loca cõtrium facit
1 lex iſta. Rñdeo. ſi qdẽ † tractat de morte vnius certi animalis, b
b vel duorũ, q non paſcebant gregatim, puto q debeat clare pbare, vt l. j. alleg. Si vero animalia gregatim paſcebant, ſufficit pbare p coniecturas. Durum eſt. n. de qualibet oue, quæ moriẽ
vel

ADDITIONES.

a Eorum Ad quod vide do. Ale. de Imo. in conſi. 207. & in conſi. 257. 2. parte.
b Ale. Certi animalis Vide Barto. in tract. ſuo de teſt. in ver. circa carmen. in fi. Adde Bal. in l. non ita. § ſpecies. de lega. 2. vbi videtur dicere, quod per oſtenſionem corij, mors animalium probari poſſit. Et vide Bar. & Doc. in l. ſi quis ex argentarijs ff. de eden. in § prohibet.

vel deperdit, hñt teſtes de viſu. bene ſufficit probare, ꝙ illo tpe
communiter accidit in regione illa, ar. huius legis. Idem dicit
2 † dum tractat de probanda morte ᵃ vnius hominis. Aut. n dr̃ de
a ceſſiſſe in exercitu, vel cõflictu, vbi deceſſit magna multitudo
hominum, vel in domo ſua, vt notaui in l. ſi quidē. ſ. ſolu. mat.
3 & tetigi in l. 2 §. ſi dubiet. ff. quemad. teſt. aper. Simile dico † in
tutorib. vel officialib. publicis, q habent reddere rõnem de ali
quibus ſupellectilib. vel alijs rebus, quę vſu conſumunt, vt ſuffi
ciat ꝓbare, quod in tanto tempore veriſimiliter debuerunt poſ
b ſe corrumpi tot ex illis ſupellectilib. ᵇ arg. l. fi. ſ. de ali. pupil. pſt.
Secundo modo legit, vt vaſtagarij dicant beccarij, ſeu macella
tores, qui beſtias occidunt, & vendunt populo ad minutū. Po-
ne ergo, ꝙ ſtatutum erat, quod beccariis daret certus numerus
animalium, quæ occiderent, & venderent populo. Contigit, ꝙ
venit magna multitudo hominum, vnde ille numerus anima-
lium non ſufficiebat. Imperator ſtatuit, quod pro remedio ſe-
cundum iſtud inſtans tempus, det illis beccariis quintum ani-
mal, hoc eſt pro omnibus quinque, quę debant, addat vnum,
4 & hoc fiat pro reparatione ſalutis corporis humani. † Facit ꝙ
licet ſtatutum dicat, ꝙ illi q tenent lacum Peruſinum, debeant
certam quãtitatē piſcium omni die ponere in platea, ꝙ ſi ex ca-
c ſu multitudo gentium ſuperueniret quod poſſint cogi ᶜ ad por
tandū plus tantū, ꝙ ſufficiat pro reparatione corporis humani.

ADDITIONES.

a Menoch. Probanda morte. Vide ſimile per Bar. in l. ſi quis ex argentariis. §. prætor. ait. ver. & cum hæredi ff. de eden. Petraſan. ſing. 8. nota quod Rip. tract. peſt. de priuileg. Zetaum. nu. 168. Deci. l. ſi paſcenda pecora, in fi. C. de pact.
b Supellectilibus. Item in ver. de aliquibus ſuppellectilib. Adde hoc caſu quod ad probationē talium rerum minutarum ſufficit ēt qualiſqualis probatio arbitrio boni viri, & per coniecturas. no. Bal. in l. 4. ſupra, de pet. hære. & glo. & Doct. in l. ſi §. in computatione. ſupra, de in. deli. facit etiam in l. ſi is qui pro redemp. captiu. ſupra, de dona.
* Menoch. Adde Afflict. Neap. deciſ. 3 ou. 27.
c Ale. Cogi. Et ita ēt ſequitur Ang. hic, & hanc l. repetit. & facit quod no. Bald. in l. iubemus nullam, de ſacroſ. eccl. Ang. & adde quod idem dicimus de illo, qui non vult portare frumentum in plateam, vt poſſit cogi tempore guerræ, vel caritatiæ portare, & etiam vendicare viliori pretio, l. pendentes. § ſi quid vbi Bar. dicit, de viſufru. Roma. in litera F. notab. pennu. quod limita non procedere in decurione, qui non poteſt cogi. l. decuriones. ff. de admi. re ad ciu. per. & l. non debere. ff. ad muni. gl. tamen in l. annonam. de extraor. cri. dixit quod diues non cogitur vendere frumētum. Sed ſm Bar. ibi cogitur, ſed iuſto pretio, quæ omnia no. Adde quod ſi ſtatutum requireret vendi minori pretio, & venderet alicui ignoranti maiori pretio, & venditor non notificaret emptori ſtatum, certe tenetur ad intereſſe quo ad illud plus emptori, ſecundum Bar. in l. quæro. ff. de act. emp. facit l. ſi viua. ver. plane de peri. & commo. rei vend.

LEX VI.

1 *Verba iſta, trina, dena, in pœnis important geminationem.*

Qui textrini. Qui occultat aliquem ex textorib. punit
pœna trium libra. auri. h. d. Quæro dicit
trinis lib. auri, quot ſunt? dicit gl. tribus lib. auri, arg. ff. de pœn. l.
interpretatione. licet proprie ponat pro ſex, vt ff. de leg. 3. l. ſi qua
3 ea teſtamēto. Not. ꝙ † in pœnis iſta verba trina, dena, & ſimilia,
non important geminationē numeri, ſm iſtam glo. Cõtrarium
not. in prima conſtitutione Digeſtorum. §. pe. ver. dena. & in
§. hæc autem tria. communiter tenetur iſta, vt plene examina-
ui in l. ſtipulatio iſta. §. eum qui. ff. de verb. oblig.

LEX VII.

1 *Contemnēs proteſtationē ſeu denũciationem, amittit ius ſuum ſi eſt facta per habentem ius proteſtandi.*
2 *Statutum, quod inter homines diuerſarum ciuitatum non contrahatur matrimonium, an valeat.*

Edicimus. Mulier nobilis nubens monetario, ſi poſt
proteſtationem nõ recedit, efficit moneta-
ria: ſed mulier adſcriptitia ſi poſt proteſtationem a domino re-
uocet, eiuſdem conditionis efficietur, & etiam monetaria, quę
non põt extraneo nubere. h. d. Tres partes habet. Secunda inci-
pit ibi, ſi qua vero. Tertia ibi, ſed monetarius. Not primo de vir
a tute ꝓteſtationis, ᵃ ſeu denunciationis, † nam qcũque eam cõ-
1 temnit, ꝑdit ius ſuum. Facit ſupra, cod. l. ingenuæ. & ff. de lib. a-
gno. l. j. in prin. & p totum. & ſupra de remit. pig. l. ſi eo tempo-
b re. Not ea fine prohibitum eſſe mulierem monetariā nubere ᵇ
2 extneis. facit ad quæſtionem, fuit † ſtatutum quod inter homi-
nes diuerſarum terrarum nõ ꝯhat matrimonium ſub certa pę
na. Quæro verum ſtatutum valeat? Videt, quod ſic, vt hic. In ꝯ-
rium, quod nõ, qa aufert libertatem ꝯhendi matrimoniū, ergo
&c. ff. de verb. obl. l. Titia & l. ſi diuortio. & de ꝯd. & demõ. l. cū
ita. Reſpõ. ſtatutum non valet quãtum ad hoc, vt faciat matri-
monium eſſe irritum ſi ꝯhat, quia cum ſit ſacramentum, & res
ſpiritualis, laici non poſſunt ſtatuere circa illud, cum nõ ſit de
c iuriſdictione ſua, ſed eccleſiæ. ᶜ Sed an valeat quãtum ad hoc vt
contra facientes puniant. Videtur dicendum, ꝙ ſi quidem poſ-
ſunt honeſte nubere ſeruata forma ſtatuti, qa in qualibet ſecta
tot ſunt, quot poſſunt matrimonia contrahi, & tunc facientes
d ꝯ incidunt in pœnam ſtatuti, aliter ſecus, ᵈ vt d. l. cum ita. & l.
ſeq. ff. de cond. & demon. & hac lege.

ADDITIONES.

a Ang. Proteſtationis. Hoc intelligitur qñ proteſtatio ſit per habentem ius pro teſtandi, alias ſecus, vt l. ſi fundum. ſuprà, de rei vend. & l. ſi eo. ſupra, de pig.
b Menoch. Nubere. Corſet ſuo ſing. in verbo ſtatuto incip. ſtatuto Comet. il 4. Dec. conſi. 231. nu. 5 cir. fi. inquit Bar. eſſe communiter damnatum, idem Dec. Lanpeias nu. 14. verſi Hoc ob. dictum, ff de reg. iur. Cur. iun. conſi. 108 num 1. Barb. conſi. 4. col. 3. in fi. lib. 1. Calca. conſi. 3.
c Ale. Sed eccleſiæ. Vide Bal. in l. 1. & quæ ibi dixi ſup ad Tur. & contra Bar. hic bene no. per Bald. in l. omnes populi. ver. ſed nunquid ſtatutum. de iuſt. & iur. & Ang. hic idem dicit, quod Bar. formaliter. Alex. vide Bal. in l. neminem. ſup. de ſup. & Bar. in l. cunctos populos in 3. quæſtione principali. ff. de iuſt. & iur. Item ibi cum non ſit de iuriſdictione ſua, ſed eccleſiæ, hoc tenet Io. An. in c. ſtatutum. de hæreticis. in 6. & Are. Inſt. de iure naturali in prin. in ver. quære ergo an per ſtatutum, per Bal. in l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſt. & iu. & tenet idem quod hic, & Bar. diſtinguit.
d Secùs. Ad cuius articuli deciſionem vide tu copioſè. & no. d. Fely. in cap. 1. de ſpon. verſi. tractans. cum ſeq. & in c. eccleſia quæ in verſic. ſecundus effectus. de conſt.

LEX VIII.

Æternam. Vaſtagatariis non licet ad aliã militiã tranſi
re, niſi illa completa. h. d. Et ſunt vaſtagarij,
illi, qui præerant animalibus Principis, vel præerant macello ad
faciendum carnes ad hoīum ſuſtentatione. ſ. e. l. ꝙ ad præſens.

LEX IX.

1 *Murex, & conchilium eſt idē, & eſt piſcis ad tincturã purpurei coloris.*

Si quis nauiculam. Iſta lex eſt clara, & q̃ro, quid
ſit murex, & cõchilium. Glo.
1 dicit, quod † murex eſt piſcis, qui appellatur cõcha marina, alio
nomine cõchiliū, quod ſi ferro præcīditur, effundit lachrymas
purpurei coloris, vnde tingitur purpura. Et ſic vnum, & idē eſt
piſcis murex, & conchilium, & eſt tinctura valde pretioſa, ita
ꝙ ſoli Principi ea vti licet, & non alijs. Idem de tinctura, quæ ei
aſſimilatur, vt color de grana. quæ ſi panniolaneo apponatur,
ſcarlatū appellatur in vulgari. Videbitis in tit. proxi. l. 3. & 4. & fi.

LEX X.

1 *Tinctores pannorum debent reddere pannum tinctum lauatum.*

Lotas. Gl. intelligit hic, qđ hic dr̃ ſerico blactæ & mataxæ,
quod ſit genus tincturæ purpureæ, & ſic dēt deue-
nire in fiſcum, non vendi, & ponit pœnam officialibus, q paſſi
ſunt contra fieri, & hoc ſecūdum gl. tu ponas caſum aliter. Ad
euidentiam ſcias, ꝙ aliquando tingitur lana, linum, & ſericum
nõ filatū, quando tingitur filatum in mataxa, ſeu gaueta nõ tea
tū, quandoq; tingitur pannus poſt texturã. Itē ſcias, ꝙ Princeps
habebat quoſdã prępoſitos, qui à tinctoribus res tinctas accipie
bant: præcipit ergo Imperator, ꝙ iſti præpoſiti nõ recipiãt iſtas
res tinctas, niſi lotas, ſeu lauatas: nam, vt moris eſt, poſt tincturā
lauatur, & ſi contra fecerint, imponit eis pœnas. In tex. ibi, in po
ſterū, hoc dicit, quia ante hanc legem quandoq; fiebat ꝯtrium:
ſeries. ideſt, ſerioſè, ordinatè quodam enim ordine ordinãtur,
cum in tincturam immittuntur blactæ, id eſt, linum, & liniſte-
riū, ſecundum Hug. loquitur ergo hic tex. de his quæ tincta sũt
non filata, & mataxæ, ſeu gauetæ, iuxta vulgare noſtrū ſunt qñ
ea quæ filata ſunt, in mataxam, ſeu gauetam rediguntur, & tingū
1 tur. Aliud quod ſequitur, eſt clarum, & eſt argum. quod † iſti q-
bus datur pannus ad tingēdum, debeant reddere pannum tin-
ctum lauatum.

LEX XI.

1 *Emphyteuſis eccleſiaſtica, quæ ex pacto tranſire debet in fœminam, quæ tamen nubat ſubdito iuriſdictioni monaſterij, tranſibit ad fœminam, quę nubat extraneo, qui vult effici de iuriſdictione monaſterij.*
2 *Feudum alienatur inuito domino, quando emptor vult ſubire omne onus, quod ſuſtinebat primus feudatarius.*

Murileguli. Murileguli, ſi ad aliam dignitatem trãſie-
runt, ad conditionem propriam retrahun
tur, & res alienatę per eos reuocantur, niſi emptor voluerit illā
1 conditionem ſubire. h. d. Facit in arg. ad q † quędam monaſte-
ria hñt poſſeſſiones cõceſſas in emphyteuſim ſub pacto, ꝙ trā
a ſeant in fœminam, quæ tamen nubat alicui ſubdito iuriſdictio
ni monaſterij. Facit ergo, quod ſi nubat extraneo, q vult effici
de iuriſdictione monaſterij, quod retineat emphyteuſim: facit
2 ſupra, de impo. lu. deſcr. l. 1. † Item optimum argum. quod † feu-
b dum poſſit alienari inuito domino ᵇ quando emptor vult ſubi
re omne onus, quod ſuſtinebat primo feudatarius.

ADDITIONES.

a Menoch. Quòd tranſeant. Corſet. in ſuis ſing. in verbo emphyteuſis. incipiēte Monaſteria Alciat. conſ. 81. in fi.
b Domino. Et an, & quando poſſit, vide tu Fel. in c. quæ in eccleſiarum, de conſtitu. ver. in eadem glo.

LEX XIII.

Si quis. Homines adſtricti conditionibus huius tituli, nõ
poſſunt liberari etiã ex reſcripto Principis, niſi da-
to ſubſtituto, qui ſolenniter approbetur, & talis liberatio vltra
eius perſonam non porrigitur. h. d.

LEX XIIII.

Priuatæ. Qui aſſumũtur vt præſint alieni collegio homi
num conditionatorum, non admittūt interim
ex ſacro reſcripto, niſi ſatiſderint idoneè. h. d. Quęrò, vtrū hoc
ſit verum in quolibet officiali publico, quod non admittat, niſi
ſatiſde-

ſatiſdederit? Puto quod non, ſed ſpeciale eſt hoc caſu, & in caſu l. Imperatores. §. filiusfam. de admi. re. ad ei. pertinen. alias tūc demum de neceſſitate exigitur fideiuſſor, ſi ipſe non eſt diues, & idoneus, vt infra, de fun. pat. l. quicunque ad emphyteuſim.

L E X XV.

Qui autem. Partus ſequitur conditionem illius ex parentibus, qui fuerit cōchileus. h. d. Et ſic eſt hic caſus, in quo partus, quo ad ſtatum ſequitur ꝯditionem patris.

De veſtibus & oloberis, & auratis. Rubr.

Dic, quadam ſunt veſtes de auro totæ, & iſtæ dñr veſtes oloberæ: quædam ſunt veſtes de ſerico, auratæ tamē, vt quādo aurū inuoluitur ſupra filum ſerici, & iſtæ dicūtur veſtes auratæ. Quædam ſunt veſtes in quibus non eſt aurum, ſed ſunt tinctę ex illa tinctura, quæ fit ex murice, ſeu conchilio, quę eſt adeo pretioſa ſicut aurum, vt videbitis infra, in tex.

L E X PRIMA.

1 *Viris non licet portare pannos de auro, vel de auro frigiatos.*

AVratas. In hac l. prohibet Imperator pānos, de qbus dixi in rub. cōfici ab alijs, q̃ à ſuis
genetiarijs. hoc eſt textoribus ſuis h. d. Auratas, q̃
ſunt de auro puro, quas in rubr. nominat oloberas
Sericas, ideſt, de ſerico, in quo inuolutum eſt aurū. Et dicit tex,
paragaidas. ſiue in vulgari noſtro ſunt quidā friſi, qui ponunt
iuxta gaidas, cuius exemplum videmus in pannis ſolennibus
clericorum, & religioſorū. genetiarum eſt nomen perſonarū,
hoc eſt textorū, ſi habes genetiatijs, ſi verò geneas, tūc eſt lo-
1 cus, in quo panni texebātur. No. quod † viris non licet portare
a pannos de auro, vel de auro frigiatos, vt infra l. proxi. expreſſius,
ſed de conſuetudine non ſeruatur hodie.

A D D I T I O.

a Viris non licet portare, &c. Iſtud facit iuncto textu legis, ad ſtatutum prohibitiuo viris, vt non extendatur ad fœminas, de quo vemi in apoſt ad Pan. poſt eum in c. ſignificauit. nu. x in ver. maſculinum, extra, de reſcrip.

L E X II.

Nemo. Panni aurati, vel frigiati non poſſunt portari à viris ſine reſcripto Principis. h. d. Facit ad ea, quæ dicuntur infra, eod. l. temperent.

L E X III.

1 *Priuati non poſſunt portare ſcarlatum.*
2 *Magna pena, quod imponitur pro minimo delicto.*

Vellera. Non debent lanæ, vel panni tingi aliquo colore
1 ſimili colori muricis h. d. No. q † non licet priua-
tis hominibus portare ſcalatū, cū ſit ſpecies ſimilis purpurę.
Not. q nō licet viris tingere, vel portare pannos habētes ſimili
tudinem cū tinctura murici, & ſic de iure nō licet habere ve-
ſtes de ſcarlato, & imponit pena capitis, vt hic in fi. Ex quo ha-
2 bes quod † pro minimo delicto imponitur magna pęna, quę in
fra, l. proxima modificatur quo ad præterita.

L E X IIII.

1 *Priores Ciuitatis poſſunt facere bannum, quod ſoluentes collectas veteres liberentur a penis, quas incurrerunt.*
2 *Legatum factum vxori de omnibus pannis, ornamentis & rebus ad eius vſum paratis, an comprehendat prohibita portari ex forma alicuius ſtatuti, remiſſiue.*

Temperent. Vt dixi hęc lex eſt facta ad modificandū pręcedentem, quę ita imponebat grauē pęnam, in quam veriſimiliter multi incurrunt. Pręcepit igitur Imperator, vt nullus audeat portare p̄dictas ſpecies, ſeu dictos pannos qui conueniunt ſoli Principi, & domui ſuę. Secūda incipit ibi, nec pallia. pręcipit, quod nullus in domo propria texat tales, vel faciat tales pannos, vel pallia. Tertia incipit ibi, qui tincta, iubet. q quicūque habet dicta pallia, ſeu pannos tinctos de dictis coloribus, perferantur in fiſcum, & fiſco tradantur. Quarta incipit ibi, nulla ſtamina. cum ſupra, prohibuerit ne contexantur panni in toto tincti conchilio, hic prohibet ne contexantur panni, qui habent ſtamina de filo ſerico dicto colore tincti. Quinta incipit ibi, ne eiſdem. prohibet ne fila tincta dicto colore pro trama ponantur in pannis In tex. ibi, infectionis. i. tinctionis. licet glo. aliter ponat. In tex. decurrant. quaſi dic fila. tincta dicto colore non decurrant per telam ſordidam argiuo pectine. & eſt ſenſus, ſicut prohibuit ſtamina fieri de dictis filis, ita prohibet hic fieri ſubſtamina, quę in vulgari appellātur trama. In tex. grana, ſcilicet dicta pallia, & dicta fila, de quibus dixi ſupra proxi in tribus ver. poſſet etiam legi. cum ſeq Sexta incipit ibi, olobera: pręcepit, quod veſtimenta olobera, id eſt auro puro offerantur, id eſt, dentur ærario. Septima incipit ibi, neceſt. dicit, quod nullus poteſt conqueri de iſtis veſtibus, ſi non rehabeat pretium: quia ſatis eſt ſi propter dictam oblationem immunitatē ipſe meretur à pęna capitali, quæ imponebatur per pręcedentem legem In tex. ibi, calcatę leg s. calcata lex dicit illa, quæ non ſeruatur, vnde cum propter iſtam obligationē liberent à pęna p̄cedentis legis, merito dicit calcatæ legis impunitas. Octaua incipit ibi, nec quis dicat quæ ſequitur ex oblatione habet locum in præteritis. ſed ſi quis in futurum ꝯ prę
1 dicta facit, punit crimine l. Iul. maleſ. No. ex hac l. arg. q † Prio
ribus iſtius ciuitatis, q ſæpe faciunt legem, q omnes ſoluentes
collectam antiquam intra certum tempus liberentur a pęnis,
quas incurrerunt, cum pro modico delicto imponat magna
pęna, & multi in illam inciderunt, videt licitum, quod p aliam
legem concedat impunitas. Item per hanc legem poteſt poni
caſus in l. cum lex. ff. de legi. Vltimo hæc lex pōt induci in ar. ad
2 q cū ſint † ſtatuta p Italiam. q mulieres non poſſint portare cer
ta ornamēta, vel certos pannos, q ſi maritus vxori ſuæ pānos,
a & ornamēta, & res ad eius vſum paratas legauerit,ª an debeant
b illa prohibita portari ex forma alicuius ſtatuti.ᵇ Et de hoc dicā.
J. nulli licere in frenis l. j. & tetigi in l. q̃uis. ff. de aur. & arg. leg.

A D D I T I O N E S.

a Legauerit. Adde de hoc, quod no. in apo. ad iſtum in l. quamuis. in ver. veſtibus reprobatis poſt Alex. ff. de aur. & arg. leg.
b Alex. Statuti. Vide in l. j. ꝯ de legi. & l al in l. adeo canonis ꝯ. de cōdi. ob cau. Sed quæri poteſt an valeat tale ſtatutum. Io. And. in regula, ea quæ fiunt in mer. Item in caſu iſto, an ſaltem debeatur earum rerum æſtimatio, quid in victis, an videantur prohibere ſtatutum, Bartol. in l. j. de fonte. in §. hoc interdictum. & de aſſignata adde Bal. in l. cum te. ſupra, de do. ante nup. in rub. ſupra, de cond. fur.

De fabricenſibus. Rub.

1 *Faber quis dicatur, & quotupliciter.*
1 Quærit gl. de ſignificatione iſtius verbi, † fabri Et rñdit, q trib.
modis dicit, largiſſime pro quolibet magiſtro cuiuſlibet artis,
& lignorum, & lapidum Secdo mō minus large, & pro quolibet
operante ferrum Tertio mō ſtricte, pro facietib arma, vt hic, &
in corpore de armis. cōis th vſus loquendi accipit in ſecunda ſi
gnificatio. ſcilicet pro quocunque operante ferrum. quod no.

LEX PRIMA.

1 *Officialis, qui tenetur dare Communi duas baliſtas certi valoris, non poteſt dare quantitatem.*

OMnibus. Pecunia p ſpecie ſolui non debet fiſco. h. d. No. hic vr caſus ꝯ Rectores
1 iſtius ciuitatis, q in ſuis electionibus † promittūt da
re communi duas baliſtas certi valoris, poſtea volūt
dare q̄titatem, non audiunt. Caſus eſt hic in terminis. Sed regulariter ſic eſt. quod aliud pro alio ſolui non poteſt inuito credi-
a tore,ª vt l. 2 §. 1. ff. ſi cer. per.

A D D I T I O.

a Creditore Adde Bal. in l. manifeſti per illum tex. C. de ſol. tex. in auth. hoc ſi debitor. eod. ait Et limita verum, ſi debitor ſit carceratus, quia vt liberetur a carcere, cogitur creditor de bonis ſuis in ſolutum accipere, vt in Auth. de fideiuſ. §. quod autem. Bal. in l. ordo C. de exc. rei iu. hoc verum. niſi tamen debitor ſit ex guarentigia
Alex. in l. cum vnus de bo. Auth. iud. poſſiden.

L E X II.

1 *Imperator ratione officii poteſt dici ſempiternus.*
2 *Adoratur Imperator improprie.*

Primicerium. Primicerius fabricenſis poſt bienniū habet vacationē a muneribus & ſingulis biennijs ad ſalutandum Principem admittitur, vt protector h. d. Opp quod Princeps non ſit eternus, quia omne elementū eſt corruptibile, vt l. cū debere. ff. de ſer. vrb. prædio. Sol. impro-
1 prie dicit æternus: tamen † Imperator reſpectu officii, q non
dēt habere finem, poteſt dici ſempiternus. Item opp. quod non
dēt adorari, ſcriptum eſt in Euangelio: Dominum Deum ado-
2 rabis, & illi ſoli ſerutes. Reſp. † improprie dicit, ſcilicet pro quanam exhibitione reuerentiæ.

L E X III.

5 *Practica recognoſcendi hominem vel animal in eius probatione.*

Stigmata. Fabricenſibus, ſicut tyronibus ſtigmata brachijs inſigunt, ad quæ recognoſcuntur, & q eos celauerint, cum eorum liberis fabricę vendicāt. h. d Primo quæro, qualiter iſta ſigna inſigebantur Poſſumus dicere. quod imponebat aliquod ſignum panni in brachiis, ſicut hodie uidemus aliquos portantes in brachiis ſup pannos. Sed hoc nō eſt de mente legis, qa fugiens poterat eleuare Dic ergo quod inſigit in carne cum aliquo ferro ignito, vt no. in l. pecul. ff. ex qb.
5 cau. mai. Iſta lex pbat vnam ſolennem † practicam, ſi quæras in
iudicio de aliquo homine recognoſcendo, vtrum iſte ſit q tali
tempore fuit in ſtudio q ſic fecerit, & teſtes dicunt, ſe recognoſcere, qa viderunt, & inſpexerunt faciem eius: valet eorum dictum, vt l. cum in diuerſis ff. de relig Sed pone, vt de facto accidit, inuenit homo mortuus cuius facies eſt adeo deuaſtata, q p eam non poteſt cognoſci, certe deueniēdum eſt ad alia ſigna

corporis

a corporis & ſi teſtis dicat, recognoſco, q̃ ē talis ex tali cicatrice a
quã hẽt in aliqua parte corporis. q̃ talis teſtis recte ꝓbat. Caſus
eſt hic. Facit etiam quod animalia poſſunt cognoſci per talia ſi
gna, ſeu ſtigmata: id de conſuetudine eſt inuentum vt equi, &
b multa animalia ſignent certis ſignis, quib. cognoſcantur. b

ADDITIONES.

a Qđ eſt talis ex tali cicatrice. Adde Ant. Cor. in ſing ſuis, in ver. teſtis. in c. dictum teſtis. vbi allegatum, & eius practicam hic multum extollit, & dixi de hoc in ad di. Iac. Reb. hic nu. 1 in ver & ex tali cicatrice.

* Menoch. Iaſ. conſi 170 col. 4. cir. prin. lib. 2.

b Ale Cognoſcantur. No. & adde, quod poteſt peti exhiberi, vt cognoſcatur, in l. ſi cum exhibuiſſet §. j. de pub. & l. 3. §. ſi quis noxali. ff ad exhi. & Bal. & Bar. in l. ſi cauſas, ſupra, ad exhi Bar. in tract de teſt.

LEX IIII.

1 *Negatiua, quando eſt fundamentum intentionis alicuius, q negat, ꝓbat.*

Si quis conſortium. Hic ponit ordo, qualiter qs ad fabricenſium ordinem
poteſt conuolare. No. tex. pro opi. Inn. qui dicit, quod quando
1 † negatiua eſt cauſa alicuius intentionis, quod ille qui negat de
bet probare. Vnde ſi dico te excommunicatum, quia non ſo-
luiſti, vel dico, q̃ non debes audiri, quia non ſoluiſti collectas, a
a lego q excipio, debeo probare. Ita no. ipſe in c. ſup his. extra, de
accuſa Cy. in l. 1. de iu. emphyt. videtur pro hoc tex. in l hoc iu-
re. ff. de verb. oblig. & ibi dixi.

ADDITIO.

a Ale. Collectas Vide Bar. & alios in illa ſtipulatione, ſi Calendis. de verb. obl. hoc intellige verum, qñ proponitur hæc except o ad mei vtilitatem, ſecus ſi ad vtilitaté communis, cui tu teneris ſoluere, puta quia accuſo te principaliter, quod non ſoluiſti collectas, quo caſu tibi incumbit onus probandi collectas ſoluiſſe, vt l 3. § ſi ad diem & l. ſi ad commeatu. ff de re milit. Bar. ita dicit in l in illa de verb. ob. cum quo tranſit Ang. in repe. l. j de fide inſtr. & iure haſtæ fiſcalis. & Bar in c. ſup his. de accuſa licet Bal in repet. l cum mulier. ff ſol. mat teneat contrarium, per rationes ſatis friuolas, ad quas poteſt faciliter reſponderi, & maxime ex. no. per Io. An. in c. bonæ. de elect. el j.

LEX V.

1 *Caſus, in quo vnus pro alio tenetur.*

2 *Statutum, qđ vno de cognatione delinquēte, cæteri teneanť, quod valeat*

Iure prouiſum. Fabricenſes vna cum ſobole debẽt fabricę ſeruire, & vnus tenetur pro
alio de corpore. In tex. ibi numeri, id eſt, periculum eſt omniũ
q ſunt in numero illo, vel Collegio. In tex. ibi, gerant, i. ſolicite
1 aduertant, qualiter ſocii ſaciant No. † caſum, in quo vnus teneť
a pro alio a ſimile in l. fi. s̃. de nauf Alia ſimilia no. p glo. in l. j. §. ſi
2 plures. ff de exer. No. arg. † pro ſtatutis Florentinorum, q̃ dicũt, a
quod vno de cognatione delinquente cęteri teneantur. facit. j̃.
de primip. l. fin. Et ratio iſtorum ſtatutorum & legum eſt, quæ
hic in text. ponitur.

ADDITIO.

a Ale. Vnus tenetur pro alio. Adde l. ſancimus de pæ. vbi poſt Guido, de Suz. dixi valere ſtatutum, quod illi de domo teneantur pro conſorte. quia ſubeſt cauſa, vt magis abſtineant a delictis Vnde ſufficit ſola cauſa, licet non interueniat culpa eius, qui punit, c. quoniam. §. ſi vero. vt lit. non conteſt. c. 3. de re iud. De quo plene no. in c. a de conſt. & An. late in conſi. 60 inci. Nobilis virdo. Ray facit q̃ legitur in c. vergentis. de hære. & in c. in quibuſdam de pœnit. & in c. fœlicis. §. quod ſi quis eo tit lib. 6 & vide per do Ale. in repe. l. ſæpe. ff. de re iud.

Menoch Cort. in ſuis ſing. in verbo, ſtat incip. ſtatuto. Florentinorum dixi in verbo, Alterius facto.

LEX VI.

Eos qui. Fabricenſes, & eorũ vxoris, & liberi, durante officio, vel finito, non poſſunt, niſi coram p̃fe-
cto pretorio, vel magiſtro officiorum conueniri. h. d. Op. s̃. eo.
l. 2. nam ſi in primiceriis fabrorum ibi eſt ſpeciale, ergo in aliis
ſecus. Gl. non ſoluit. Dic, quod ibi ſpecialiter diciť, hic extẽdiť.
Vel dicas, q̃ alius eſt ſenſus literæ, l. p ciuilibus debitis, vel curia
libus. quibus moleſtat, nullo modo ſubiacere, quod fit pee pro
bationem, quam fecerunt tempore ingreſſus, collegii fabricen
ſium, vt l. ſi quis conſortium & nõ poſſunt moleſtari. Et ſic no.
quod ille probationes, quas tũc fecerunt, eis mõ proſunt, quod
intellige ſi creditores fuerit citari, vt l. ſi eo tẽpore. s̃. đ re, pig. Itẽ
opp. quod ille qui eſt de Collegio Fabricenſium, ſemp debet il
li ſeruire, vt ſupra, l. prox. Sed hic dicitur, q̃ ſtipendiis imponiť
finis. ergo &c. Solu. intelligas hic impoſitum finem ea ſpeciali
beneficio Principis, vt ſupra, tit. 2. l. ſi quis ex corpore. & infra
de colle. l. j. in fine.

LEX VII.

Nullus. Primo prohibet Fabricẽſes aliquas adminiſtrationes, vel agriculturã ſuſcipere, & puniri dominos,
q eos locauerunt, & Fabricenſes, qui conduxerunt. Secũdo Im
perator loquiť magiſtro officiorum, & mandat, quando neceſ
ſe eſt arma tranſmitti, quod requirat Rectores ꝓuinciarum, &
p ſuos ſubditos tranſmittat, & in hoc eis angarias imponit, & ſi
in hoc fuerit aliquid tarditatis, eos puniat. h. d.

De veteris numiſmatis poteſtate. Rub.

1 *Numiſma, & ſolidus aureus idem ſunt.*

2 *Septuaginta duo ſolido olim faciebãt libram, hodie nonaginta ſex auri faciunt libram.*

3 *Numiſma debet habere Principis imaginem.*

1 Quæro quid ſit numiſma. Dicit gl. † qđ numiſma, ſolidus, & au
eeus, idem ſunt, ſed hodie aliter obſeruatur. Quæro cuius põde
2 ris debeat eſſe numiſma. dicit glo. † q̃ 72. faciunt librã auri, a vt
a s̃. de ſuſc. & arca. l. quotieſcunq;. ſed hodie aureus, quo vtimur
ad pondus Florentinorũ, 96. faciũt libram auri, vt ibi dixi Quę
3 ro cuius formæ debeat eſſe numiſma? Reſpõdeo, † dẽt eſſe ima
go Principis, vt l. 1. j̃. eo. & probatur in Euãgelio, vbi dicit Chri
ſtus: Oſtendite mihi numiſma, vt videam, quę imago ſit, an Cę
ſaris, an alterius. Cętera, vero, quæ tanguntur in rubrica, tangã
in integro.

ADDITIO.

a Septuaginta duo faciũt libram auri. Adde Gul. de Cu. in l. Illud, nu. 5. & quod ibi poſui in apoſt. in ver. libram auri. ſupra, de ſacroſan. eccl. Iac. Rebuf in l. vna. nu. 1. vbi etiam poſui in addi ad ipſum in verſi. l b a auri ſupra, de ang pretio quod theſauris infertur. & Io Fab inſti. de .. tela tu. § nus autem in fi.

LEX PRIMA.

1 *Monetam facere quis poteſt ex Principis conceſſione.*

2 *Debitum pondus monetæ eſt, vt tantam vtilitatem afferat in forma, quã tam in ſpecie.*

3 *Expenſa cudendi monetam debent fieri de publico.*

Solidos. Clara eſt in tex. Quęro quib. licet face
re monetã. Rñdeo de iure ſoli Principi,
1 pi, vt hic. facit ſup. de fal. mo l. 1. & a. † hodie ea con
a ceſſione a Principis fit a Regibus, & a multis Ciui-
tatibus quibus Princeps conceſſit, vt no glo. ſuper
rub. Quęro quid vult dicere tex. ibi, ſpeciei probę, & debiti põ
2 deris. Dic quod † debitum pondus eſt, vt tãtam vtilitatem affe
rat in forma, quantam in ſpecie. i. vt tantum valeat ille aureus
ſi redigatur ad maſſam, quantum valet in forma, vt dicit tex. ff.
3 de contrah emp. l. 1. Ex quo ſequitur, quod † expenſę cudendi
monetam debẽt fieri de publico, licèt Innocen. aliter dicat in
c. quanto. extra, de iureiuran. Quæro per quem declaratur qđ
eſt iuſti ponderis, & boni auri? rñdeo, per illum qui pręeſt &
poſitus eſt a Communi, vt s̃. de pond. & auri. illa. l. 1. lib. 10.

ADDITIO.

a Ale. Ex conceſſione An poſſit priuatæ perſonæ, vt poſſit facere monetam. tex gl. & Sal. in l. fin. ſupra, de fal. mone. dicit quod reſcriptum eſt ſubreptitium. quod eſt verum, niſi ſit appoſita clauſula, motu proprio, vel ex certa ſcientia, vel non obſtantibus, arg. c. ſi motu proprio, de præben. in 6. & quod per Bald in l. eos, in prin. de appel. & in l. ſi ſupra, ſi contra ius, vel vti pub. & dominus Mar. de Laude in ſuo tract. in 4. q Item no. verſi expenſa debet fieri de publico, vide tamen Bar. vbi proprie, & in l. Pau de ſol. & d. c. quanto.

LEX II.

1 *Aeſtimatio, quæ ab initio eſt, non poteſt decreſcere, niſi authoritate principis.*

Item æſtimatio monetæ.

2 *Pretia rerum quomodo dicantur decreſcere, vel accreſcere ex diminutione monetæ, vel eius augmento.*

3 *Damnum æſtimationis monetæ, ad quem pertineat, remiſſiuè.*

Pro imminutione. Minuta æſtimatione floreni minuetur ęſtimatio rerum, q̃
vẽdunť ad florenos. h. d. Pro declaratione quęro, quomodo po
teſt minui ęſtimatio auri. Reſpõdet gl. ſolum authoritate Prin-
1 cipis, vel eius, cui Princeps cõceſſit. No. gl. ex qua habes, q̃ † ęſti-
matio, quę ab initio eſt, non poteſt decreſcere, niſi authoritate
Principis, vel facientis, cui Princeps ↄceſſiſſet. No. q̃ ęſtimatio
quę ab initio imponitur monetę, nõ poteſt decreſcere, niſi au-
thoritate facientis: quod intellige, vt dicam j̃. l. proxi Secundo
2 quęro, quomodo † decreſcẽte ęſtimatione a auri, decreſcat ęſti-
a matio rerum, cum decreſcat, & accreſcat per ſe, vt l. pretia re-
rum. ff. ad l. Fal. Rñ. vt colligitur ex ſummario, nõ. n. intelligas,
quod res detur, pro minori precio, debuntur tot aurei quot va
let: dicitur, tamen decreſcere, eo quod aureus minus valet. Vlti
3 mo quęro † damnum mutatę ęſtimationis monetę ad quẽ per-
tineat: dixi plenè in l. Pau. ff. de ſol.

ADDITIO.

a Decreſcente æſtimatione. Sed ab extra quæro, quid ſi quis dedit pecunias ad mercantiam, dando aureum Venetum, & ille volebat reddere argentum, & non aurum, quia creuerat, an ſalua conſcientia poſſit tenere iſta bona; quæ accipiens habet, & ille dans neſcit, vide Fely. in c. excommunicamus. el 1. in 6. de hæ. & quando cudatur moneta, quod tempus inſpici debeat an tempus obligationis, vel ſolutionis. Vide Oldra. in conſi. 14. & in conſi. 31. & conſi. 269. & quod dixi in apoſt in d. c. excommunicamus. in loco alleg.

LEX III.

1 *Moneta debet accipi pro ea quantitate, quam iubet ſuperior.*

2 *Monetam factam in vna Ciuitate, quando quis rogatur eam accipere in alia Ciuitate.*

3 *Moneta facta in vna Ciuitate, ſi non eſt bona ſpecie, põt ſuperior adiri.*

Vnl-

Vniuerſos. Oēs aurei debēt accipi æquali æſtimatione & ꝯ facientes grattiſſime puniunt.h.d. No.
1 ꝙ † vnuſquiſque dēt accipere monetam pro ea q̄titate, quā iubet ſuperior. Sed q̄ro, † vtrū monetā factā in vna Ciuitate, ſub vna æſtimatione poſſit qs expendere in alia Ciuitate, ita q̄d qs cogat ſub eadē æſtimatione recipere. Rñ. Ciuitates nō poſſunt facere monetā, niſi authoritate Principis, vt dixi i rub. Aut ergo Princeps ꝯceſſit Ciuitati, ꝙ poſſit facere publicā monetā, q̄ expēdi poſſit p vniuerſū, & tūc cogit̄ recipere, quia princeps ipſe vr̄ feciſſe, vt hac l. Aut ꝯceſſit, ꝙ faceret monetam expendendam in territorio ſuo tantum, & alii alterius territorii ſine dubio nō cogent̄ recipere. Aut dubitatur, & vr̄ in dubio ꝯceſſiſſe, vt ſolum in ſuo territorio expendatur. arg. l. cum vnus §. pe. ff de bon. au. iu. poſ. & l. fi ff de iur. om. iu. & de tu. & cu. da.
2 ab his, l 1. Quæro, † quādo fit aliqua moneta ab aliqua ciuitate, vel dño ſi non eſt ſpeciei bonæ, & probæ, vel imponit ei nimis magna æſtimatio, an poſſit h̄ri recurſus ad ſuperiorē. Rñ. ſic, vt eſt de iure, e quanto, & ita vidi in Marchia, cum per rectorem cuderetur quædā moneta, quæ non erat ſpeciei probæ, fuit p prouinciales Marchiæ facta querela ad ſummum Pontificem, qui illum correxit, & credo, ꝙ fuerit domi. Tancred.

Nulli licere in frænis, & equeſtribus. Rub.

LEX VNICA.

1 *Legatum factum uxori de ueſtibus, quod non comprehendat ueſtes, & ornamento per ſtatutum prohibita.*

N Vlli prorſus Primo loquit̄ de ornamētis, q̄ fiūt circa ornamēta equorū. Scdo de ornamētis q̄ fiūt circa ornamēta veſtimentorū hoīum. Tertio logi̅ de faciētib. iſtas ſpēs ſic ornatas. Scda incipit ibi fibulas. Tertia ibi, nulli. No. ꝙ ornamēta poſſunt h̄ri circa equos No. ꝙ pertinentia ad ornamenta mulierū, nō ſunt prohibita. ſic̄ ī. de veſti holo. l. a. ſed hodie in multis ciuitatib. eſt ſtatutū, q̄d ornamenta illa nō licet mu-
a lierib portare, app hoc dico, † q̄d ſi maritus legauerit uxori ve-
1 ſtes ſuas, ꝙ licēt de iure ꝯtineantur omnia ornamenta, vt l. veſtis cū l. ſeq ff de au. & arg. leg. rñ eo caſu, quo ſunt prohibitæ, non poſſunt dici acceſſiones veſtium, nec illis veſtimentis accedere, arg huius l. & eodem modo non poſſunt dici mulieris
b cauſa parata, ea quæ eius gratia ſunt prohibita.b

ADDITIONES

a Portare. Sed quando ſtatutum prohibet portare certa genera ueſtium, an intelligatur de ueſtibus antea factis, uide Fel in c quoniam. de conſti.

b Prohibita. In tex. ibi. quod uelit hic eſt caſus, quod ſi ſtatutum dicit, quod nullus audeat, uel præſumat facere, uel fabricare aliquod quadraletum ſub certa pœna, ꝙ ſi aliquis facere repertus fuerit fabricare, ꝙ non excuſatur a pœna, ſi dicit, ꝙ fabricabat ad utilitatem communis, & quod volebat dare communi Ale. Vide ī. de ueſti holo in l fi. & ad ſe Bar in l. quamuis de au & ar leg.

a *De Claſſicis.*a Rub.

ADDITIO

a Ale. De Claſſicis Quidam habent in rub de claſſib. i. de nauibus paratis ad bellum, ut ſunt galeæ Alij habent claſſicis. i hominib aſcriptis ad claſſes ducēdas, hæc rub. plus placet, quia iſte liber, principaliter tractat de hominibus conditionatis adſcriptis alicui muneri Mare ſub cuius territorio comprehenditur. Adde An in l. inſulæ ff de iu. ubi dicitur, q̄d Piratæ Piſis fuerunt de facto mortui, propter id, quod commiſerant in mari. Vide gl in l ubi periculum. §. porro, de elec. in 6 licet aliter dicat Do. Cum d. glo tranſit Io. Mona. & Bal in rub. de re. iu. in uer ſe l quæro, an piratæ maris & unde etiam eundem in l fi. ſup. de teſt. & in l. 2. quemad. teſt. & in l. ſi teſtamentum ſup. de milite. & Iubili.

LEX VNICA.

1 *Purgare prouinciam malis hominibus per terram congruit bono præſidi. Item & per mare.* (*Item in ciuitate.*

2 *Punire, q̄d poſſit qs delinquētē in mari ciuitati adiacēte, ſicut delinquen-*

C Laſſem. In quadā ciuitate, q̄ appellat̄ Seleucena ciuitas, erat quædā claſſis valde notabilis. Iubet ergo Imperator, ꝙ tā illa claſſis, q̄ oēs aliæ, q̄ ſūt i Oriēte, p̄tineāt ad p̄fectū p̄torio, q̄ eas armet, & aptet de hoīb. ad ſcriptis illi functioni, & ſi illi ñ ſufficiūt, alios ſuperaccreſcat, & eos exerceat ad purgandū mare malis hoīb. & piratis, ēt pp alias neceſſitates publicas pōt ꝯmittere p̄fectis comitis Oriētis. In tex. ibi, accreſcentib. & ſi illi cēſūt nō ſufficiūt, alios ſuperaccreſcat, & addat, ex qb. accreſcentib. ſufficiētē ꝯ-
1 pleat numerū. No. ex l. ꝙ † ſicut congruit bono p̄ſidi prouinciā purgare malis hoīb. ſup terrā, ita eidem ꝯgruit per mare. Caſus
2 eſt hic. Et ſic patet, q̄d † ſicut qs p̄t punire delinquētes in territo-
a rioa ſuo, ita punire in mari adiacēte illi Ciuitati, bvel prouinciæ.
b Fac. t. ff. de pub. l. Cæſar. & ibi dixi ſequentes titulos uide per te.

ADDITIONES.

a Territorio In tex. ibi Territorij ꝓpinquioris, illi loco, in quo maleficium eſt commiſſum. Pro quo tex. glo. in l. 2. ſup. de nau. facit l quoties. & eod tit. Propinquioris. Adde Bart. in tract. Tyb & Bar Cæp. in tract de ſer. ru. ti de mari. & Ang in d. l. ſane. de mun. & quid de delicto commiſſo in portu, uide Bar. Cæp in d. tract. tit. de portu.

b In mari adiacente illi Ciuitati Vide Bart in trac Tyberiadis. & Bar Cæp in tit. de ſer. ru. ti. de mari. & quid ſi eſt commiſſum in loco uicino duab Ciuitatib. no. ubi ſupra, & Ang. in l. ſane. ff. de mun. & dixi poſt Ia Rebuf hic. nu. 1 uer. in mari ubi eſt arg quod ſi aliquis delinquit in mari, ad illum ſpectat punitio, qui eſt iudex. Menoch. Cortes. ſuo ſing. in uerbo. iuriſd. incip. non ſolum.

De collegiatis & chartopratis. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Exiſtens in Collegio alicuius artis, ſi artem non exerceat, non gaudet priuilegio Collegij.*

2 *Scholaris, ſi nō īntrat, nō gaudet priuilegio ſcholariū, licēt ſit in matricula. Trāſiens de uno Collegio ad aliud, an gaudeat priuilegio illius Collegij.*

3 *Si aliquis de uno Collegio remouetur, & alius illius loco ſubrogatur, hoc debet fieri de uoluntate eorum, qui præſunt Collegio.*

4 *In diuerſis Collegijs an & quando quis poſſit eſſe, remiſſiuè.*

Q Vi ſub prætextu. Primo dicit, ꝙ q intrat vnū collegium, & munera, ad q̄ ordinatus eſt nō exercet, nō effugit munera alterius collegii, de quo exiuit, ſed de nouo dēt eī hi & alter ī locū eius ſubrogari, req̄ſitis primatib. Collegiorū,
1 idē ſi decederet. h d. Primo no arg. q̄d † ille, q eſt in Collegio alicuius artis, nec exercet artē, nō debet gaudere priuilegio Col-
2 legii. Et ſic † ſi qs eſt in matricula ſcholariū, & nō intrat, nō dēt
a gaudere priuilegio ſcholarium. a facit. ff. ex qui. cau. ma. l. pen. Sed aduerte, quia p hāc l. inducitur quoddam iudicium petitoriū. p quod ille, qui eſt in vno Collegio, ſi tranſit ad aliud cauſa fugiēdi munera, ab illo retrahit̄. Vñ vr̄, ꝙ interim, cū ſit in quaſi poſſeſſione illius iuris priuilegii, debet gaudere priuilegio il-
3 lo ar. ff de aqua quoti & æſti. l ſi Secūdo no. ꝙ † q̄ñ vnus de collegio remouetur & alius ſubrogatur, debet fieri de vo untate, & ꝯſilio eorum. qui præſunt colleg o dicit gl in l. qui ſub prætextu. ī. de ſacroſan. eccle. niſi tranſiret ad aliam regulam ſtri-
4 ctiorē. Item no ꝙ ex hac lege innuitur, quod † quis nō pōt eſſe ī diuerſis Collegiis, q̄d an ſit verū, dixi in l. fi. ff. de Colleg. illic.

ADDITIO.

a Scholarium Adde Fel in c clerici. uer. ult. prorum. de iud. Adde quod not. in apoſt. ad iſtum in l qui ſub prætextu, nu. 1. in apoſt in uer gaudere priuilegio. ſupra, de ſacroſan eccl.

Ale Idem uoluit Bar. in l. qui ſub prætextu ſupra de epi & cle. in l. ſemper §. 1 de iu. imm Adde ꝙ idem eſt, & econtra, ſi ſcholaris ſtudet, & non ſit deſcriptus in matricula, non gaudet priuilegio l ex eo tempore ff. de teſta mil. & no Bal in proce. ff in dubio tamen præſumitur pro matriculato. de quo uide quæ not. de agentib. in reb. l. matricula, poſt Barto & in l. 3. de tiron. lib. 12. & in uerſic no. unde Bar in l. 3. §. actio. ff ſi quis teſta. lib. eſſe iuſſus fue. & per Cy in l. 3 §. 2. le rei uxo. a. ſ. & gl in l. certi conductio ff. ſi cer pe. & Ang in Auth. ut clerici qui di..., quod ſi aliquis tempore mortis ſubrogatur loco patris, an ei debeat dari idem ſalarium, quod habebat pi, & intellige de natura ſubrogati primordiali, non acceſſoria, ut dixit gl. in d. l. certi condictio. per l. item ueniunt §. cum prædiximus de peti hæ & Ioan. And in regula contra quem in 6 & Rom no. 46. Menoch. Codex. ſuo ſing. in uer. collegium impūcet aliquis.

§. Quod aūt. Qui ſ. numerū admittūtur in Collegiū non gaudent priuilegio Collegii h d.

§. Sed ne tantum. Pone caſū. Imperator q. q. p-ſonis aſcriptis al cui Collegio
a pmittit vt de Colleg. exeāta & aliū loco ſui ponāt, & ſic ius ſuū vēdūt. vt ī. de muril. l. ſi qs ex corpe. Dicit ergo Imperator. q̄d ſicut illis vēdētib. ꝯced. t chartā, hue ē, locū ſuū, q̄d ipſi ſūt immunes, a munerib. ita ꝓuidet illis q ſubſtituunt, vt ſuſtineāt onera illius Colleg i ſm ꝯdōnē q̄ tūc erat, cū ipſe emit illū locū, vt poſtea nulla nouitas fiat h. d Ex iſto tex. eſt arg. opti. ꝯ notariū, q emit offīm ad ſcribēdū ad certū banchū ab alio p t̄ps. pūi ſi Bononiæ, ꝙ iſte q emit iſtud offīm ſicut ſētire dēt ꝯmoda illi offi cii, ita ēt incōmoda. Vñ ſi notariis dicti loci imponit̄ aliq̄ on', vel collecta, iſte emptor ſuſtinebit on' nō aūt vēditor. q̄d not.

ADDITIO.

a Ale De Collegio exeant Vide ad hoc in c. conſtitutis. de ele. ſecundum unā lect. ubi recedens ex collegio non p̄t pro futuris reſeruare uoc. in electione, licet poſſit unus, qui non ſit de collegio, dare uocem in collegio, ſi omnes uoluerint. c. ſcriptū eo. tit. & c bo æ. de poſtu. pl. & uno cōducente nō poſſet, ſm Cōpoſtellanū in d c. ſcriptū, ubi refert Io. And. in nouella. uide Ro. in litera C, no. 80 alias 9. Menoch Cortes ſuo ſing. in uerbo, officium, incip nota tex

De ſtudijs liberalibus vrbis Romæ. Rub.

LEX VNICA.

1 *Doctores, qui faciunt intrare famulos ſcolarium, & alios non ſtudentes, ſunt infames.*

V Niuerſos. Primo ponit, ꝙ qdā magiſtri legebāt in aliqb' locis ad hoc vt ibi ſtaret multitudo populi, vel ī locis priuatis, & ꝯuocabāt hoīes vndiq;, vt viderent h̄re multos ſcolares, & ſic ad pōpā magis, q̄ ad vtilitatē. hoc Imperator ꝓhibet dicēs, ꝙ q facit, īfamis eſt, vide
a tex.a No. ꝯ † Do. q faciūt īrrare ſcholas famulos ſcholariū, vel alios, ſm veritatē non ſtudētes, ꝙ qui hoc faciūt, ſunt infames.

ADDITIO.

a Ale Vide tex. Argumento huius tex. Gul. de Cu. in l. decernimus. ſupra de epi & cle. dicebat ꝙ Doctores actu legentes urgente neceſſitate p̄t cogere dominos ædium, ut eis locent. & ita allegat, & ſequitur in quodam ſuo ſermone incipiente, manifeſtiſſimum, Ro.

§. Illos. No. dt hic Imperator, ꝙ ī locis priuatis rectè p̄t doceri aliqs diſcipul' a Doctorib niſi Doct. eſſēt de numero eorū, q ſunt deputati ad legēdū oīb. q volunt eū audire, nā illi nō pñt, & ſi faciāt, pdēt ſalariū, & priuilegia, q̄ hñt, eo ꝙ publicè nō legūt. No. ꝯ Doct. q non docēt omnia, quæ poſſūt publicè omnibus, ſed aliquos docent ſingulariter in camera.

§. Habeant. a Hic dicit Imperator, quod Doc. poſſunt eſſe in
qualibet facultate. Op. quod aliquis debet eſſe nume-
rus Doct. in qualibet ciuitate. in l. ſi duas. §. decet. ſ. ff. de excu.
tut. Sol. Tempore illarum legum erat ſufficiens numerus, qui ibi ſtatui
tur, hic erat ſufficiens. qui ſtatuitur eſt tempore iſto. Et ideo in ci
uitatib. quæ habent ſtudia, ſecundum diuerſitatem temporum
eſt ſtatuendus numerus dicte ſus Doct.

ADDITIO.

a Habeant. Iſtum tex. all. & Hoſt. in ſumma de ferijs. §. fi. in verſ. qui ſi magiſter conducit. & dicit, quod ſi eſt diſcordia inter duos magiſtros, quorum vnus vult alium expellere, eo quia conduxit poſt eum ſcholas prope ſuas, propter quod ſe inuicem impediunt, talis cauſa poteſt agitari die feriata, & in honorem Dei. & idem dicit Spe. in tit. de ferijs. § ſequitur ver. ſed ſi magiſter conducit ſcholas, & d. An. poſt Io. An. in c. fian. ſi de iud. Et eſt ratio, quia cum agitur de ſcientia tractanda, quæ res eſt ſanctiſſima. ff. de varijs. & extraord. cri. & ſcientia ſit donum Dei, ut in c. ſolum. 1. q. 4. & c. reuertimini, in fi. 6 & 1. & glo. in c. quia nonnulli. de mag. tanquam cauſa pia tractari poſſit tali tempore. Facit quod in ſimili no. Io. An. in nouella in c. decet de immun. eccl. in 6. Et ſi ſcholares non inueniunt domum, an poſſint compelli ciues domos ſuas eis locare. Gul. in l. decretum. ſupra de epi. & cle. tenet, quod ſic, & idem dicit in religioſis non habentib. monaſteria, & domus conducentes. Ita refert, & ſequitur Bald. l. 1. in uer. idem ad de ſi ſcholares. ff. ſol. mat.

1 *Factum iuxta ſcholas, propter quod lectura impediretur, officio iudicis remouetur.*
2 *Faber malleans iuxta ſcholas poteſt expelli.*

§. Ita vt vnicuique. Hic Imperator cõmittit præ-
fecto. & eadẽ ratione Recto
ri cuilibet ciuitatis, vbi eſt ſtudiũ, quod faciat aſſignari loca Do-
ctorib. & magiſtris ita diſtãtia, quod quãdo vnus legit, nõ audia-
tur in ſcholis alterius, & quod ſtrepitus ſcholariũ qui ſunt in vna nõ
1 audiatur in alia, ne ex hoc ſtudiũ turbetur. No. quod † ad officium
iudicis pertinet remouere quicquid fieret iuxta ſcholas. per quod
lectura impediretur, vel aures auditoris turbarentur. Et facit ad
2 quæſtionem, quod † faber non poſſit malleare iuxta ſcholas. Idem
a no. ff. ſol. mat. l. 1. & ibi dixi.

ADDITIO

a Ale. Malleare. Et ibi gl. determinat, quod faber poſſit expelli. intereſt enim Reipu. habere iuriſperitos. Inſt. in proœ. in fi. Bar. ibi tenet. Idem ſi ille locus, penes quem malleat erat deputatus ad ſcholas, quod præſumitur ſecundum eum, arg. de re iud. l. in ambiguis. Et quod dicitur hic in Doctorib. idem & in ſcholarib. dicit idem Bar. in l. legatis ſeruis §. ornatricib. de leg. 3. Moder. contra per l. 1. & 2. de excu. artif. lib. x. ubi priuilegium artificib. conceſſum non extenditur ad eorum diſcipulos. Quid autẽ de ſcholari, ſi habet aliũ ſcolarẽ prope camerã, propter cuius ſtrepitum non poteſt ſtudere, vtrum poſſit ipſum expellere. Dic, quod ſic, ſecundum Spe. in tit. de iud. §. generali. uer. hoc etiam no. Io. An. in proœ. Decre. Item adde, quod a ſententia lata ſuper illa expulſione non põt appellari, ſec. Bar. in l. 1. ff. ſi de mo. poſſ. fue. appel. quia eſt cauſa quæ celeritatem deſiderat, ergo non appellatur. Non appellatur. Ad ſe Fel. in c. ſignificauerunt. circa finem, de iudi. in fi. l. ſiſ. de app. recipi. Sed quid ſi malleatores fuerint prope monaſterium, adeo quod propter ſtrepitum turbaretur officium, & cultus diuinus? Dic, quod poſſunt expelli. Te. eſt ſing. 8. q. 2. c. pro ſem. Quid de Doctore legente ſi ſcholares non ciferantur. utrum poſſit dimittere lectionem? Dic, quod non. glo. eſt ſingu. 43. diſt. ſciimus. Item pro ſententia gl. facit. Nam dominium riparum ſpectat ad iſtos qui habent prædia adhærentia ripis. Inſti. de re. diui. §. riparum. tamen de iure non poſſunt habere aliquid quod impediat publicam nauigationem. l. 1. in prin. ff. de flumi.

Quod ſic uide Fel. in c. ſignificauerunt de iud.

De honoratorum vehiculis. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Doctor non habet neceſſe ſemper uti inſignijs Doctoratus,*

Omnes. Honorati antiquitus in ſignũ dignitatis, &
honoris, homines in dignitate poſiti, ibant
in carrucis, ſeu vehiculis, dubitabatur in ciuitate Roma-
na, vel vrbe Cõſtãtinopolitana, ubi erat princeps, an
poſſint uti uehiculis oẽs poſiti in dignitatib. illis, & in illis Ciui
tatibus. Et videbatur quod nõ, propter reuerentiam principis, tñ
hic princeps permiſit omnibus habentibus dignitatem, quòd
poſſint uti dictis uehiculis, ẽt in illis ciuitatib. Quæro utrum
habeant neceſſe uti carrucis. Tex innuit quod ſic, dũ dicit, ſem-
per utentur. gl. tamen exponit. i. liceat eis uti ſi uelint. Et ſic no.
1 † quod Doctores non habent neceſſe ſemper uti inſignijs Docto-
ratus, ſed poſſunt ſi uelint etiam ubi eſt princeps.

De metropoli Beryto. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Ciuitas Metropolitana dicitur Archiepiſcopalis.*
2 *Ciuitatum ordines, erant tres. ſ. maxima, magna, & parua.*
3 *Ciuitas conſtituitur Principis uoluntate,*
4 *Prouincia qualiter conſtituatur.*
5 *Prouincia etiam dici poteſt ciuitas, habens diſtinctum territorium, quæ non recognoſcit ſuperiorem.*
6 *In eadem prouincia poſſunt eſſe duæ ciuitates Metropolitanæ.*
7 *Plures Rectores in eadem ciuitate an eſſe poſſint, cum in eadem prouincia non poſſit eſſe niſi unus præſes.*
8 *Prouincia non poteſt diuidi in plures ſine reſcripto principis.*
9 *Communitates in præiudicium ciuitatis non poſſunt inter ſeipſas diuidere, ſine eius licentia.*
10 *Prouincia una poteſt fieri de duabus.*
11 *Negotia prouinciæ unitæ cum alia ſub uno præſide, licet qualibet remaneat prouincialis, poſſunt in alia exerceri.*

Propter. In eadẽ prouincia poſſunt eſſe duæ ci
uitates metropolitanæ. ſiue matrices h. d. In ter-
minis pone caſum. In prouincia Phœniciæ erãt ciui
tates quædã, ſ. Metropolitana, & magna, quæ vocat Ty-
rus. In eadẽ prouincia erat quædã ciuitas, quæ vocabat Berytus, in
qua erat ſtudiũ generale, & in eadẽ vigebat multõ peritia litera
rũ, impetrauit a Principe Berytus, vt iſta ciuitas vocaret Metro
politana, ſicut ciuitas Tyri, & hoc Imperator ei conceſſit per
multas virtutes, quibus ciuitas illa erat ornata. hoc primo. Sed contra
hoc inſtatur, quia Imperator facit iniuriã Tyro. Ad hoc reſpõ-
a det Imperator, quod nulla ei fit iniuria, a quia ipſa etiam remanet
Metropolitana priuilegio antiquorũ Imperatorũ, & Berytus
efficitur Metropolitana priuilegio ſuo. h. d. Pro declaratione quæ
1 ro, quare dicatur ciuitas Metropolitana gl. dicit † Archiepiſcopalis b
b Sed videamus de iure antiquo antequam eſſent epiſcopi, &
2 Archiepiſcopi, quid erat? Reſp. † tres erant ordines ciuitatũ. quæ-
dã maximæ, quædã magnæ, quædam paruæ. Maximæ dicebã-
tur illæ, in quibus erat forũ cauſarum, cui ſuberãt multæ aliæ ci
uitates, & habentes merum imperium. Magnæ ciuitates dice-
bantur illæ, quæ ẽt habentes merum imperium non tamen habe
bãt alias ſub ſe. Paruæ dicebantur illæ, quæ non habebãt merũ
imperium, ſed ſolam iuriſdictionem, quæ datur defenſorib.
ciuitatũ vt in Auth. de defen. ciu. Iſtã diffinitionem facit tex. ff.
c de excu. tu. l. ſi duas. c §. decet. Illa ergo ciuitas, quæ erat maxima,
vocabat Metropolitana: hoc reſpectu inuentum eſt, quod ciuitas,
d cuius ſedes eſt Patriarchalis vel Archiepalis, d dr̃ Metropolita-
na, quia hẽt plures epiſcopos ſub ſe habentes merũ imperiũ. Illa
vero, quæ hẽt epiſcopum, dr̃ ciuitas, non Metropolis. Sed quæro,
3 qualiter conſtituatur ciuitas: Reſp. † voluntate Principis volen-
e tis e aliquem locum eſſe ciuitatem. Probatur per hanc legem.
Inno. tenet hoc in c. cum ab eccleſiarum eẽ, de off. ord. Vnde
poſſibile eſt eſſe ciuitatem, licet non hẽt epiſcopum, quia Prin
ceps nõ poteſt facere epiſcopũ, ſed dat alia priuilegia, & ſic nõ
ſequitur, ſi Papa priuat ciuitatem epiſcopo. ergo deſinit eſſe ci
4 uitas. Sed quæro † qualiter prouincia conſtituatur. hic videtur tex. quod
oẽs ciuitates, quæ ſubſunt vni Metropolitano, faciãt vnã pro-
uinciã. vt hic in fi. ibi. ſit illa mater prouinciæ, & c. do. Cy. elegit
de præſc. lon. tem. l. fi. & ibi terminat, quod prouincia appellatur
ſm cõem vſum. vt Tuſcia. Lombardia, & ſi. & iſto iure vtunt.
Arbitror tamen, quod olim facta fuiſſet diſtinctio prouinciarum,
ſic, id eſt vt omnes ciuitates, quæ ſuberant vni præſidi, & vni
Metropolitano, conſtituerent vnam prouinciam, vt l. illicitas,
§. qui vniuerſas, ff. de offi. præſi. & ſic ſecundum illum ritum
antiquum remanet adhuc hodie noiatio prouinciarum, quo
5 ad quædã. Tñ † quælibet ciuitas habens diſtinctũ territorium, quæ
ſuperiorem nõ recognoſcit, poteſt dici prouincia, ut no. gl. in
l. fin. §. de long. tẽpo. præſcript. Tertio quæro pro declaratione
6 huius, quod hic principaliter dicitur, quod † in eadem prouincia
poſſint eſſe duæ ciuitates matrices: videt enim mõſtrum, quod in
eodẽ corpore ſint duo capita vt extra, de offic. ord. c. quoniã.
Reſpõdet gl. ſi quis facet in eodẽ epiſcopatu duos epiſcopos, il-
lud eſſet monſtrũ. ſed quod vnus epiſcopus habeat duas eccleſias
principales, hoc nõ eſt monſtrũ ita loquitur hic, vide gl. iſtam
7 & no. eã. Circa primũ inſurgit, dubiũ, † quomodo eſt, quod vna ci
uitas nõ poteſt habere duos rectores, cũ in eodẽ tribunali poſ-
ſint eſſe plures iudices, vt l. 1. ff. de of. conſul. & ff. de re iud. l. Põ-
ponius ſcribit ſi vni. Reſpõdeo, iſta procedũt ad ſimilitudinẽ
corporis humani. Monſtrũ. n. eſſet, ſi aliquis haberet duo capi
ta, ſed nõ ſi haberet duas manus, vel duos pedes, vel ſimilia, &
ideo Rectores prouinciarũ, qui merũ locũ capitis tenent, non
poſſunt eſſe plures, unde nõ põt eſſe niſi vnus. tex. vij. q. 1. cap.
in apibus. Sed alia officia inferiora poſſunt in eodem corpore
multiplicari, & ſic poſſunt eſſe plures Rectores in eadem ciui
tate, vel ĩ vna eccleſia parochiali plures Capellani, & vnius pu-
pilli plures tutores, & ſimil. Circa ſm ſcilicet quod duæ ciuitates
matrices ſint in eadẽ prouincia ſub uno tamen præſide nihil
eſt quod impediat, nã quilibet priuatus põt habere in plurib. ci
uitatib. domiciliũ. & in utraq; eſſe æqualiter inſtructus, vt l. do
miciliũ. ff. ad muni. ſm hoc in una prouincia parificant ciuita
tes magnæ, remanẽte vnitate prouinciæ. Sed quæro, an vna prouin-
cia poſſit diuidi in duas. tex. dicit, quod ſic. ff. de allec. l. ſi eadẽ. puto
8 tamẽ, quod † hoc nõ poſſit fieri ſine reſcripto principis; ut ibi pa-
9 tet, & arg. huius leg. s & per hoc dico, quod † Cõmunitates nõ poſ-
ſunt ſeipſas diuidere ĩ plures ſine licẽtia Ciuitatis, cui ſubſunt:
quod intelligitur quantũ ad præiudiciũ Ciuitatis ſed inter ſe cau
ſa cõmoditatis adminiſtrationis poſſunt hoc facere, ſicut ĩ plu
ribus tutoribus uiẽ. ut l. 3. §. fina cum l. ſeq. ff. de admi. tut. vnum
tamen commune remanebit, vt l. inter tutores. ff. de admi. tut.
10 Quæro † vtrum de duabus ciuitatib. vel prouincijs poſſit fieri
vna; Dicit gl. quod ſic, ut in Authẽ. vt iud. ſine quoquo ſuffra. §. il-
lud. & §. hoc autem. Imo fit hoc multis modis. Quandoque
cum vna non ſubijciatur alteri, ſed vt vniatur, & hæc unio vel

fit,

ſit, ꝙ vna ſit principal. or altera, vel qđ utraq; e ſit æque principalis, vt no. ꝑ gl. extra, ne ſede vac. c. 1. & ibi per Inn. & Doct. iuris canon ci.
11 Quæro † quando uniuntur duæ prouinciæ, ita qđ utraq; remanet principalis, ſed ſub vno præſide, utrū negotia vnius ꝓuinciæ poſſint expediri in alia. Reſpon. ſic, vt extra, de offi. le. c. nouit. & per Innoc. ibi.

ADDITIONES.

a Alc. Nulla ei fit iniuria. In text. ibi, derogatur, no. ꝙ per hoc apparet apertè, quod ſi aliqua ciuitas efficit Metropolitana, quod non propterea eximitur de iuriſd. Metropolitani, ſub cuius iure primo diſtrictus erat, niſi ſit hoc ſpecialiter ſtatutum. Caſus eſt hic, ſi benè aduertatis, quod no. pro Florentinis, & Pilanis.

b Alc. Archiepiſcopalis. Adde ad hoc Bar. & Doc. in l. ſi heres. in § vicis de le. 1. Itē quid ſi caſtrum, villa, burgus, uicus. * Vicus. uide Fel. plene de omnib. prædictis. in c. Rodulphus de reſcr. Bar. in l. 1. §. ſiue autem ff. de ope. no. nunc. & quæ ibi dixi poſt eum, & dixi quid ſit patria, & quid ſit terra.

c L. ſi duas. Et ibi uide. Nic. de Neap. in § grammatici. uer. quærit gl. quæ dicuntur in tect. Bar. & adde Firma in tract. de Epiſcopo. in prælud.

d Patriarchalis, vel Archiepiſcopalis. Adde Nic. de Neap. in l. ſi duas § docer. ff. de excu. tu. & Pet. Firma in ſuo tractatu, de epiſ. in præludijs.

e Alc. Volentes. Vbi dicit, quòd ſi Imperator ex certa ſcientia ſcribit vni loco tanquam ciuitati ſciens non eſſe ciuitatem, eo ipſo ciuitas efficitur, Ang. Adde quod ſi ſummus Pontifex ſcribit aliquid alicui caſtro, & illud appellat ciuitatē, vide in Cle. ſi ſummus Pontifex de ve. ſig. Item his dictis adde Bar. in l. 2. ff. de uerb. ſig. unde Bar. in extrauag. qui ſint rebel.

Alc. Vide etiam per Bar. in extrau. qui ſint rebel. & per gl. & Flo. in l. ciuitas. ff. ſi cer. pet. Et licet Bar. in d. extrauag. dicat. quòd princeps alicui loco ſcribens tanquam ciuitati, uidetur ciuitatem conſtituere, ſi alias non erat, hoc tamen uidetur contra caſū cle. ſi de ſen. excō. ubi eſt text. ꝙ Papa ēt ex certa ſcientia nominans certam perſona ſub nomine dignitatis, quæ dignitas ante non erat in illa, non tamen illa dignitate vř cōcedere. Et qualiter conſtituatur ciuitas, unde Bar. in l. ſi heres § uicas, de leg. 1. Bar. in l. 3. de uer. ſig. & quod ibi dixi poſt eū & Bar. in l. 3. § ſiue autem intra oppida de ope. no. nū. & qualiter conſtituatur prouincia, unde quæ dixi poſt Bar. in d. §. ſiue autem inter oppida.

Alc. Vide Bar. & quæ ibi ſcripſi in l. 1. §. ſiue autem ff. de ope. nou. nū. de Dioceſi, & territorio uide in cle. ne Romani. de elec. & Ang. in Auth. quo opor. epi. §. non aliter, & ibi aliquid dixi, & in c. ubi periculum. de elec. in 6. & in l. 2. de uer. ſig. & in l. ſi de coll. illicitis, & l. 1. in prin. quod cuiuſque uni. no. & in l. ex hoc iure, de iuſt. & iu. & quid ſit terra, uide in c. 1. de poſt. præl. & in c. cum in partib. de uer. ſi. Bar. in l. 1. ad muni. Inno. in c. cum ad ſedem. de reſt. ſpol. & Bal. de pace Conſt. in ver. nos Romanos & in l. quicūque caſtellorum. de fun. limi. per Roman. l. 3. § ſin autem. de cad. tol. adde qui ſint rebelles in ver. Lombardus. Bal. videtur tenere contrarium in l. pe. ſup. de pre. Impe. offe. alleg. tex. in quæ c. præcimus. Adde Bal. in l. ſi. de colleg. illicit. in uer. uide Bar. in tractu Tyberiadis in l. 2. Item in figura ver. his circa. & Bal. in l. ſi aliqua. de of. pro conſil. Alc. De hac materia uide no. per Bar. & Doct. in l. 1. §. ſi coheredis ff. ad l. Fal. & Ang. in §. illud autem, in uidu. ſine quoque ſuſſ. Quæro quando ciuitates, uel prouinciæ, uel eccleſiæ uniuntur, an debita unius alia debet ſupportare, Inno. extra de priui. c. paſtoralis. tenet quod habeat locum titulus de ſeparationib. quod ego examinaui in l. 1. § ſi cohæredi ff. ad leg. Fal. in eo, quod ibi dicitur, an per tio grauata accedat noo grauatæ, & ibi hanc quæſtionem formaui.

Adde Bal. loquentem de duab. uillis equatis l. 1. § ſi coheredē. ad l. Fal. vide tex. cum pulchra gl. in c. 1. ne ſede vac. & do. Ant. ibi, qui ponit ſpecies ad equationis. Et in quib. caſib. adæquatio poſſit fieri, vide ſingulariter Bal. in l. 1. § lex Fal. idem Bar. in l. 1. in prin. de leg. 3. Menoch. Baro. conſil. 38 col. pe. in ſin. ſeu Menoch. Duæ ciuitates. Soc. in. conſi. 126. nu. 10 lib. 3.
Menoch. Poſſit diuid. Soc. in conſi. 91. nu. 4 lib. 2.

De canone frumentario urbis Romæ. Rub.

1 *Frumentum promittens, intelligitur de frumento ſecundum communem vſum loquendi, licèt eius appellatione veniāt omnia, quæ ad uſum ſunt neceſſaria.*

Gl. dicit, ꝙ appellatione frumenti omnia, quę ad victū neceſſaria ſunt, accipiuntur. quod eſt uerū hic, ſed ſecūdum ꝯmunē vſum loquēdi frumentū intelligitur id ſātum granum, quod ſecundū bonitatem excellit cętera, vt no. ff. de verb. ſig. l. frugē
1 & ideo † ſi quis promitteret decē corbes frumenti, intelligeretur de illo grano, communi vſu loquēdi, l. Labeo. de ſuppel. leg. ſecundum Iac. de Are. ut ipſe dicit in d. l. frugem.

LEX PRIMA.

1 *Negatiua coarctata loco & tempore, poteſt directè probari, ſicut affirmatiua.*

NAutici. Nauta dēt ꝯfiteri ſe ſpecies incorruptas recepiſſe, quod dēt approbari aſpectu officialium, tempore quo dātur, & quo reſtituunt. h. d.
1 No. qđ † negatiua coarctata loco, & tempore, directè probatř ꝑ viſum, ſicut affirmatiua, vt hic, ff. de au. & arg. leg. l. ſi quādo. & l. pediculis. §. Neratius. & de hoc diſputat in cap. bonę memorię. extra, de elec. iū hęc veritas declarari per vi-
a ſūa ꝓprie nō videt, niſi color, & ex illa viſione intellectus iudicat, q̄ res eſt, qa tale iudiciū omnib. notū eſt cōmuniter, iō diximus nos uidere rē, ſed non uidetur uere, quia ſubſtantia rei inuiſibilis eſt. Ita eodē modo per colorem iudicat intellectus nihil uitij eſſe, quia tale iudiciū communiter eſt omnibus notum. ita directè probatur negatiua, ſicut affirmatiua.

ADDITIO.

a Alc. Per uiſum. Adde Bar. in conſi. inc. Commune Lucignani & d. Alex. de Imo. in conſi. 42. ... par. Fel. in c. tertio loco de prob. & aliquid in c. ſuper his. de acceſ. & quod di... in d. c. tertio loco. in apoſt. Adde Iac. Rebuf. in l. ſi quis conſortium nu. 2. de fabr. cod. li. Hoc nō eſt uerum, nam oīs negatio eſt priuatio, ſed priuatio non cadit in aſpectu directo. Nam quod non eſt, nō pōt uideri. Sed qđ eſt quod cadit in aſpectum eſt entitas, per quam entitatem cognoſcitur priuatio. ita hic intelligitur. Ideo eſt neceſſe, quia negatiua nunime poteſt probari, niſi per indirectum, de quo per Cano. in c. bonæ memoriæ. extra de elec. pro prima tamen parte facit d. l. pediculis §. Neratius. de au. & ar. le. Ang. negatiua qualiter probetur, Cy. Bar. in l. actor, de proba. Ial. in l. hoc amplius. de fideicom. Doc. in l. in illa ſtipulatione in fi. de uer. ob. in l. 1. §. ſi dubitetur. ff. quemad. teſta. aper. & l. cum quidam. cum l. ſeq. de leg. 2. & l. is poteſt ff. de acq. hær. per Docto. in l. decem. ff. de uer. ob. & in l. Pantonius. § rei perduellionis ff. de acq. hær. & per. Aug. in §. hinc nobis in Auth. de hær. & Fal. & per Bal. in l. cum s. § 1 ff. de tranſa. & in l. 1. §. hoc interdicto, de itinere actuque priuato, & in §. ſi uero abſint, de hær. & Fal. col. 1.

LEX II.

1 *Lex, uel ſtatutum annullans contractum quando intelligatur annullare ipſo iure, uel ope exceptionis.*

Si quid. Annullat oīa priuilegia concedentia remiſſionē canonis h. d. Hæc lex pōt intelligi, ut annullet priuilegia in poſterū concedenda. vel iam cōceſſa, ſimpliciter, & tūc nihil noui addit, qa hoc habemus ſ. de precib. Impe. offe. l. nec dānoſa fiſco. & ſi cōtra ius, vel util. pub. l. fi. Secūdo
1 modo pōt intelligi, quod † annullet priuilegia cōceſſa, in qb. erat dictū expreſſè, non obſt. tali l. & tūc adijcit, qa auferi priuilegia his, quib. erāt ꝯceſſa & aduertēdū, quia dicit, nō valeāt. & intelligo ipſo iure. Contra qđ op ſ. de preci. Imp. offe. l. vniuerſa. Sol. Quādoq; dicit lex, nō valeat ſimpliciter, & tūc intelligit. ipſo iure, vt hic, & ſ. de leg. l. nō dubiū. Quandoq; dicit, ꝙ nō ualeat, ſi per partē aliquid fuerit factū, vel commiſſum, & tūc ītelligit ope exceptionis. vt d. l. vniuerſa. Vnde facit, ꝙ ubi ſtatutū dicit, ꝙ ſi cōtrahētes nō ſoluūt gabellā intra octo dies, cōtractus nō valet, intelligitur ope exceptionis, ſicut dixi in l. ſi ita quis. §. ea lege. ff. de uer. obl. g.

LEX III.

1 *Priuilegium impetratum contra legem, ut ualeat, debet dicere, non obſtante tali lege.*

Neminem. In lege præcedenti prohibuit remiſſionē, nūc prohibet canonis mutationē, & h. d. Nullus pt poſtulare canonis mutationē, & impetrata priuilegia a iudicib. nō admittūtur, & impetrātes in duplū puniātur, & iudices, qui canones in ꝓprios vſus cōuertūt puniūtur. h. d.
1 In tex. ibi, ad vſurpationē. i. ꝯuertēdo in ꝓprios vſus Quęro, † qđ
a ſi hoc reſcriptum a fuit impetratū. Rň. non valet niſi ſit dictum, non obſtante l. tali. Et aduertendū, ꝙ debet exprimi, nō ob. l. q̄ prohibet impetrari, uel cōcedi. Item oportet, ꝙ in caſu iſto modo diſpenſetur contra l. iſtam, quæ prohibet iudices priuilegia ſic impetrata admittere, aliàs rectè iudex diceret, fateor priuilegium tuum valeret, & te eſſe excuſatum a pœna impetrādi, ſed ego non poſſum iſta admittere, uel etiam audire, vt hic. Item no. hic, ꝙ punit eos, qui contra fecerent, quod intelligo tam de hoc impetrante, quā de iudice ſuſcipiente, quod tene menti.

ADDITIO.

a Menoch. Reſcriptum, latiſſime Corſet. in ſuis ſing. in uerb. reſcriptum incip. aliqualex Pari. conſi. 140. nu. 10. lib. 4.

De frumento urbis Conſtantinopolitanæ. Rub.

LEX VNICA.

1 *Cariſtia quòd creſcat ex mala adminiſtratione frumenti.*
2 *Priores habentes arbitrium ſuper abundantia, poſſunt ordinare in Ciuitate quantum frumentum poſſit uendi qualibet die, & quolibet menſe.*

NVlli nec. Quod dēt dari in pane, non dēt ſolui in frumēto. Item ex inordinata adminiſtratione creſcit cariſtia. h. d. Ad euidētiā ꝓmitte, ꝙ Cōſtātinus ſtatuit certā quantitatē frumēti dādā com ... horreorū, quia iam quantitatem dērent dare piſtorib. & piſtores ex illa redderēt panē coctum, & neceſſariū domui Principis, & quorundā aliorum officialium publicorum, q̄ q̄titas fuit aucta ꝑ Theodoſiū. hoc ꝑmiſſo venio ad caſum. Quæro, vtrū domui Principis, vel alicui domui publicę, cui dēt dari
a panis coctus, poſſit dari frumētū. a Reſpon. Imperator & dicit, ꝙ nō, imo hoc prohibet, ſed præcipit dare panem coctū, & ſic diſtribui canonem pręcipit Cōſtātinus ſeruari canonē, auctū a Theodoſio. huius rō eſt, quia ſi datur frumentum, poteſt cōuerti in aliū vſum, q̄ in panē, & ſic diſpergeretur, & cariſtia efficeretur, quia Reſpub. cogeretur emere frumentū, quod ſi moderate adminiſtraſſet, vēderet. h. d. In tex. ibi, nulli. i. domui aliquorū officialiū. Ibi, domib. vel nřis publicis. No. ꝙ ex mala ad
1 miniſtratione frumēti creſcit cariſtia. Ex hoc hēs, qđ † priores
2 qui habent arbitrium ſuper abundantia, poſſunt huius nomine ponere ordinem qualiter, & quo ordine in Ciuitate, & quātum frumentum poſſit uendi b quolibet die, uel quolibet men-
b ſe. Facit, ff. de offic. præfec. vrb. l. 1. §. cura carnis.

ADDITIONES.

a Poſſit dari frumentum. Adde Ant. Cor. in ſing. ſuis in uer. frumentum, quod loci pit illud, quod debet ſolui in pane ubi alle dictum Bar. hic, & hunc tex.

b Vendi. Adde d. Iaſ. May l. 1. ſup. de leg. cum concor. ibidem per eum ſignatis, & Bar. in l. negotiatores per illum tex. C. de epi. aud. & Flo. in l. ſi pendentes, §. ſi quid cloacarum, ff. de uſufruct.

LEX II.

1 *Pecunia decreta pro habenda abundantia, non poteſt minui, nec in aliam cauſam conuerti.*
2 *Pecunia ordinata pro habenda abundantia, poteſt piſtoribus mutuari.*
3 *Lucrum aſſumit naturam capitalis.*

Auri ſtatuta. Quantitas ſtatuta ad emptionẽ frumẽ-
ti, nõ põt minui, nec ad alios uſus con-
uerti, & quod de ea fit, debet in publicũ librum ſcribi, ꝓfaciẽ-
tes puniũtur in duplũ, & lucrum aſſumit naturam ſortis. hoc
1 d. Nota primo, ꝙ † ſi in aliqua ciuitate eſt ſtatuta certa quãtitas
pecuniæ, ꝑ habẽda abũdantia, ꝙ officialib publicis nõ compe
tit arbitriũ minuendi illam, vel cõuertendi in aliã cauſam, vti
hic dicitur in tex. & hic titulus non ſolũ habet locũ in ciuitate
Romana, ſed in qualibet ciuitate, vt hic no. in rub. Secũdo no.
2 ꝙ † licèt nõ poſſit in aliũ uſum cõuerti, tamen poteſt piſtorib.
mutuari Ad hoc op. ſ. de his, q ad pub. horrea. l. 1. & 2. So. Nõ li
cet mutuate extraneę pſonę, ſed ſi mutuaĩ, & tendit ad expedi
tionẽ negotij propter q. l erat ordinata pecunia, poteſt fieri, ut
hic, mutuaĩ. n piſtorib q forte aliter ſe nõ poterant ꝑparare ad
decoquendũ panem, & ad alia neceſſaria facienda. Et ſic videt
caſus ꝑ cõſeruatorib monetæ huius ciuitatis qui habent pecu
niã vt ſe armis, & equis fulciant. Facit l. ad rem. & l ad legatũ.
3 ff. de procu Vlt not. ꝙ † lucrũ ſibi aſſumit naturã illã, quã hẽt
a capitale; q l facit ad multa. & maxime ſi iter plures ſocios erat
cõntracta ſocietas ad certum tempus, ꝙ ſicut nõ debet minui
capitale miſſum in ſocietatem, ita nec de lucro, quod tamen
mitto ſub dubio forte

ADDITIO.

a Menoch. Aſſumit Cra. de antiq temp. prima parti. 4. partis prin. num. 34 Soc. ſe in conſi 25. nu 9 lib. 5.

De annonis ciuilibus. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Vniuerſitas ſtudij non poteſt aliquid immutare in præiudicium conceſſionum factarum à communi Doctoribus.*
2 *Salarium deputatum officiali quando, & quod debeatur eius heredibus.*
3 *Clericus decedens poſt fructus præceptos, illos trãſmittit ad eius heredes.*

Annonas. Annonę ciuiles non dant ꝑ titulis in dignitate ſed ꝑ meritis. h. d. Primo in
tex ibi, titulis, i non dant ſalaria pro titulo dignitatis,
ut puta qa Doctor, ſed ꝑ meritũ, ut quia bene legit,
& bene ſatiſfaciat illi officio. ad quod impoſitus Sequitur uer.
ideoque, qui duo mod. legitur. Primo modo pone, qd Docto-
res, qui neſciũt legere, habeãt ſcholares, certe propter hoc nõ
debent habere ſalarium Secũdo modo legitur, cum ſalarium
ſit deputatũ authoritate Principis, non poterit illud mutari in
1 nouũ ſtatum vel reuocari. Et ſic no. † pẽe uniuerſitatem ſtudij
Peruſij non põt aliquid ſtatui in preiudicium pactorum. & cõ
ceſſionũ factarum à Communi Doctorib. qd tene mẽti, licèt
2 de facto te ſcholarẽ tædeat. Sequitur uer. ut quicunque † Sa-
laria debita trãſmittũtur ad hęredes. Poſſet etiam illud aliis cõ
cedi quouis alienationis titulo. h. d Iſtud intelligit gl utrũ in ſa
lariis tẽporis præteriti. Sed an decedẽs pro futuro tempore de
beat habere ſalarium ſi officium non compleuit plenę m l. j.
3 §. diuus, ff. de uar. & extraor. cog. Itẽ gl. ĩducit ad arg. † ſi cleri-
cus decedat poſt ꝑceptos fructus præbẽdæ, ꝙ illos tranſmittat
a ad heredes ſuos, de quo extra, de of. ord. in c. fi. & ibi gl. li. 6. di
b xi plene in l. diuortio ff. ſol. mat. b

ADDITIONES

a Tranſmittat ad hæredes. Adde Imo. in l. diuortio. ff ſo. mat & Doct. in c. præſentiũ extra. de offi ord. li. 6. & in c ſtatutum §. aſſeſſorem de reſcr eo. li Arch. in c. conſuetudinem in ſi de cle non reſi. Leod li. Car in Cle. gratiæ nu. 17. & bi no. in apo. ad ipſum in ver. quod clerici præciſe. de reſcr in Clem. & dixi poſt ſan. in c. reprehenſibilis. nu 8 in uer teſtam. extra, de appel.
Menoch Co. let. ſuo ſing. in uerbo. clericus incip ſi clericus.
b Ale. Sol. mat Adde tex in c. relatum de teſta. ubi vult, quod tranſeat ad ſucceſſores. & hæc eſt communis opi. Doc. in cleri beneficiato habente adminiſtrationem. in clerico uero ſi ſimplici eſt maius dubium, ſecundum Docto ibi Bal. & Sal in auth licentiam ſup. de epi. & cle & Doct. in l. commodis. ff. de re iud

LEX II.

1 *Officiales poſiti ſuper eleemoſinis non debent illas extraneis pauperibus dare.*

Centum. Legiẽ duob mod. Primo de frumẽto ĩ termi
nis Scdo diſtribuendo. inter pauperes, &
hoc magis placet, p l. priuilegia. ſ. de ſacroſ. eccleſ. & eſt clara
1 hęc lec. † Not. qd dicit ciuibus noſtris arg. ꝙ † officiales poſiti
ſup faciẽdis eleemoſinis publicis, nõ debẽt has dare extraneis
a pauperib. a Sed põt intelligi, ꝙ hic dicit, ciuib. noſtris, etiam de
omnib. qui ſunt ſub Imperio Romano. Bar.

ADDITIO.

a Ale. Pauperibus. Per Io. An. de iuſtru. edi. § nunc uerò aliqua. uer. ſed an pauperes Facit, quod no Bar. in l quæ conditio §. præterea, de cond. & de Ale. dicit, quod Epiſcopus, qui debet diſpenſare bona inter pauperes, non debet dare extraneis pauperib ſup de epi. & cle. l. pupill. Adde ad hoc c. 2. in Auth. de ec. ti. §. ſi quis at pro redemptione. & gloſſ ſingularis. in § paſto, inſtituto. de teſta quæ hoc tenet, Ale Pal adde in l. ciuitatib de le. 1 Menoch. Barb. conſ. 17 col. 1 lib. 1. Dec. l. ſi quis id quod, nu 2. de iuriſd. om iud.

De mendicatoribus ualidis. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Pauperes uerecundi, qui non publicè, ſed a quibuſdam clam quærunt, nõ incidunt in hanc legem.*
2 *Mendicitas quando dicatur certa, & quando incerta.*
3 *Pauper mendicans, qui oſtendit membrum aliquod debilitatum, inſpici debet.*
4 *Sanitas uel infirmitas ex inſpectione corporis deprehenditur.*
5 *Senectus probatur ex aſpectu, ſicut minoritas.*
6 *Pater poteſt filio non laboranti, quando ſine uerecundia laborare poteſt, alimenta denegare.*
7 *Ficte mendicans punitur ciuiliter, & pęna parti applicatur.*

Cunctis. Qui ſine neceſſitate publicè mẽdicant, poſſunt inſpici, & qui eos inſpexerit, &
ꝓdiderit, & eſſe probauerit, dñium eorũ ꝯſequitur,
ſi ſunt ſerui, vel ius colonatus, ſi sũt liberi, ſalua dñis
actione ſerui corrupti h. d. In tex ibi. ꝓditor i. teſtator Opp. qđ
ſeruus debeat reddi dño. liber operi publico, vt Auth. de q̃ſto
re, per totum, col. 6. Dicit gl. quod quidam dicunt, ꝙ hic corri
git. Alij dicunt, ꝙ ibi de his, qui in ſacra vrbe reperiũtur, hic
de his, qui reperiũtur in aliis vrbibus. Dicũt ibi de his, qui mẽ
a dicãt, & nihil aliud fingũt, a hic de his, q mendicãt, & fingunt
infirmitatẽ, apponendo herbam, vel aliud, propter quod infir
mi videãtur. Tu dic, quod ibi loquitur de his, qui reperiũtur
mẽdicare indebite, ab officiali publico, de his, qui deferuntur
& cõuincũtur à priuato. Quęro dicitur hic, quod in publicũ
quæſtũ, &c Quid eſt dictũ? Dicit in gloſ Ex qua habes, quod
1 † pauperes uerecũdi, q publicè nõ quærunt, ſed à quibuſdam
ſingularibus amicis, & clã. non incidunt in hãc cõſtitutionẽ,
Itẽ intelligo publicè, & palàm ſine defectu, ſecundum formã
2 l palã ff, de ritu nup Quęro, hic dicit, † incerta mẽdicitas, qd
ſit hoc dictũ! Gl hic dicit, qa ignoratur, egeat. vel ne, Pro cuius
euidẽtia debetis ſcire quod mẽdicitas quandoque eſt certa ex
qualitate religionis, ut quia eſt de aliquo ordine mendicantiũ
ab eccleſia approbato, aliàs nõ, vt in capi. religionũ diuerſitates.
extra de religio. dom. li 6 Quãdoq; eſt certa reſpectu cau-
ſæ, ꝑ qua q̃rit, vt ſunt iſti hoſpitalarij Sãcti Spiritus, & ſimiles,
q uadut per mundũ, & iſti nõ admittũtur, ſine literis Diocęſa
ni epiſcopi, vt de pęnit. & rem. l c. 2 in Clemen. Quãdoq; quis
q̃rit ꝑ ſeipſo ſuę medicitas dicit certa vicinis, & not ex vulgi
opinione, vt l. ſ b, & ibi notat, ſupra, de iure deliñ. Sed ſi vulga.
opinio ſup hoc nõ eſt, tunc debet explorari, ita loqtur iſta lex.
Quæro, dicit hic † iſpectus à quo debẽt inſpici? Reſpon. vel ab
officiali publico, vt ĩ Authẽ. de q̃ſtore, vel priuata perſona, ut
hic, qui talẽ vult in iudicio prodere, Ex quo noi qd pauperem
mendicantẽ, qui in aliquo oſtendit mẽbrorũ debilitatẽ, põt qs
inſpicere, & tangere, & illud uidere, an hoc ſit uerũ. Et etiam.
3 no. ex hoc, qd † ex inſpectione corporis poteſt cõprehendi ſa-
nitas, & infirmitas, ſicut ętas Simile ĩ quacũque re ĩſpecta. Nã
põt perpendi an ſit uitioſa, vel nõ, ut ſ. de canone frumen. vr-
bis Romanę. l. 1. Rectè ergo teſtis, q deponit de ſanitate alicu-
4 ius dicit ſic eſſe, qa uidit No ꝙ † ſicut minor ætas poteſt ꝓbari
ex aſpectu, vt l. minor 25. annis ex aſpectu. ff. de minoribus Ita
b ſimiliter ſenectus, b ut hic. Item hęc l. facit ad quæſtionẽ, † vtrũ
5 filio robuſto, & ſano. nihil operanti pater poſſit denegare ali-
menta. Hic videt, ꝙ ſic. & etiã l ſi quis à liberis §. ſi parẽs ff de li
beris agnoſcen qđ intellige, ſi ſecundum conditionem nata-
liũ operari non eſſet ſibi verecundum: quis enim diceret, qđ
filio vnius hoĩs nobilis, & diuitis, imponeret neceſſitas laborã
di terrã, Certè nullus. Nam non poſſumus, quod honeſtè non
poſſumus vt ff de cõd. inſti l. ſi filius. & l. nepos Proculo. ff. de
uerbo. ſignification. Nõ obſtat hæc lex, qa maior uerecundia
eſt publicè mẽdicare, quã laborare, & iõ robuſtus corpore, q
publicè q̃rit, ſine diſtinctione natalium cogitur laborare poſt
quam in tantã miſeriam eſt deductus. Nõ enim eſt ſibi turpe.
ſed ſi alio modo poſſet uiuere percipiẽdo alimẽta à patre, nõ
cogeretur laborare, ut ſupra dixi. Ex his apparet rõ, quare iſta
6 lex non habeat locũ in his, qui clam mendicãt. † Vlt. no. quòd
tales q fingũt cauſas mendicitatis. puniũtur ciuiliter. quę pęna
parti applicatur, & ſic delinquit, & per conſequẽs puniri de-
bet extra ordinem a Rectore Ciuitatis,

ADDITIONES.

a Ang. Fingunt Hic eſt argumentum, quod ſi teſtator inter pauperes mendicantes iuſſit diſtribui bona ſua, quod illa bona non poſſunt diſtribui inter mendicantes, robuſtos quoniam non uidetur teſtator de eis ſenſiſſe, ſed ſolum de languidis, & debilibus. Pro hoc uidetur glo. quoniam corrigi debet inutile petens non autem dari 1. q. 2. non omni 5 2. diſt. c. 1. & in hoc glo. ſuis. dare eleemoſinam inuſte petentis, non ſit Deo acceptum.
b Senectus. Adde Ang. in Auth. de quæſtore, circa finem col. 6.

De

De nautis Tyberinis. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Teſtis, qui dixit Titium habere equum, uel nauem an probet dominium.*

QVi nauem. Quæro, qu d ſi nauis inuenitur extra alueum fluminis. Respond. idē
eſt, principiū n. loquitur generaliter, licèt in illatione
aliqualiter ſe reſtringat Quæro, quæ fuit ratio condē
di hāc l. non ne ſufficiebat titulus de naui. non excuſādis. R̄nd.
q̄a in urbe Romana erāt multæ perſonæ priuilegiatæ, quę prę-
tendebāt immunitatē, ideo placuit Princip. de hoc principalē
legē condere, ut magis teneatur, ar. l. item apud Labeonem. §.
1 hoc e. lictū. ff. de iniurijs Not. hic text. q dicit, viſus, quod † ſi te-
a ſtis a dicit, vidi Titiū equum, vel nauem habere, q̄d nō eſt pri-
uatiuū cum hoc uideri poſſit Contrarium videbatur, quia do
miniū non poteſt videri: Ideo ſi teſtis dicat uidi Titium domi
num eſſe, non probaret, cū dominium nō cadat in ſenſum, vt
not. Inno in c. cū cauſam, de teſti. Vel dic, quod hoc non refer
tur ad dominiū, ſed ad detentionem, & quandoque ad ſolam
detentionem refertur.

ADDITIO.

a Ale. Si teſtis. Adde quod dictum teſtis ſemper debet regi ad ſenſum congruum licet incongrue ipſe dicat, unde Bal. in rubr. ſupra, ſi ex ſal. inſtru. Bart. in l. 1. de peri. nomina Ang. in l. 1. de præſcr. 30 anno. & in l. 1. §. 1. de his, quæ ut eeſt. deleo & Bart. in l. 1. §. hoc autem de oper. no. nun.

De frumento Alexandrino. *Rub.*

LEX PRIMA.

IN æſtimatione. Primo ɔfirmat ſalariū, q̄d præfect⁹ Orientis ſtatuerat q̄-
buſdā officialib. poſitis ad ɔgregādū frumētū ad ciui
tatē Alexandrinam, & ad tuendam ſubſtantiam nauiculario-
rū, quæ erat obnoxia Reipublicæ, vt ſ. de præd & omnib. reb.
nauicu. per totū. Secūdo prohibet ad aliud officium uocari de
curiones, ſed illos officiales p̄cipit eligi prouiſione præfecti. Se
cūda incip. ibi, atque. In tex ibi, in æſtimatione, id eſt, ſecundū
æſtimationē, ſeu quātitatē Colubetur id eſt, adiuuatur mune
re, i. ſalario ei ſtatuto ſ̄m quantitatē frumēti, q̄d coadunabat,
vt in prin. dixi. No pro ſtatutis. q̄ dicunt ſalariū alicui officiali
ſtatui ſecundū quantitatē eorum, quę uenire fecerunt in cōi.
Ex ſecūda parte nota arg. pro ſtatutis, q̄ prohibent nobiles uo
cari, & ſimiles à quibuſdam officijs publicis.

LEX II.

1 *Menſura debent ſignari ſignis publicis.*
2 *Effectus, quod caſſetur nomine caſſato.*

Diurnos. Primo addit certā quantitatem frumenti pro
quolibet die pro alimētis Alexandrinæ ciuita
tis Secundo reuocat nomē cuiuſdā officij. Tertio dicit habē-
das eſſe quaſdā menſuras, quæ vocantur teſſeræ, & eas iubet ſi-
gnari. & ſuo nomine nūcupari. h. d. Secūda incipit ibi, & peri-
culo. Tertia ibi. & teſſeræ. In tex. ibi, & alimonijs, i. vt de publico
vēdat quolibet die i ciuitate uolētibus emere ꝓ ſuis alimonijs.
Vel dic, vt de publico det pauperib illius ciuitatis, vt ſ. ti. 3. l. fi.
In tex. ibi, deſignetur, i. ſignū publicū eis imprimat. Et ſic not.
1 pro eo, q̄d fit quotidie in ciuitatib. vbi † menſuræ ſignu publi
2 cis ɔſignantur. No quod † caſſato nomine caſſatur effectus. &
ideo ſi per ſtatutum caſſantur nomina officialium guerræ, in-
continenti intelliguntur ipſi officiales caſſati, quod no.

De Alexandriæ primatib. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Quod ſit melius eſſe ciuem mediocrem unius nobilis, & honorabilis Ciuitatis, quàm maiorem ciuem unius mediocris Ciuitatis.*
2 *Popularis unius nobilis Ciuitatis, plus debet honorari, quam magnus ciuis mediocris Ciuitatis.*

COrporatos. Tria dicit. Primo decurionib⁹ A-
lexandrinis ɔcedit immunitatem
purgandi fluminis Nili. Secūdo pro illo munere ɔce
dit poſſe aſſumi de munere uectigali pertinenti ad imperium
certam quantitatem. Tertio iubet. quòd illud. quòd inde mi-
a nuitur ex vectigali nauium repleatur. Secūda incipit ibi, & ꝓ
tempore. Tertia ibi, ut ex ti. In tex. ibi, ꝓconio dare ꝓ purgando
Nilo. q̄ uit gl. q dicūtur corporati ciuitatis Dic, vt in ea, & q dā
ex ponūt, i. decuriones, ut patet ex rub. quę dicit primatib. Alij
dīt de quolibet, ciue, qui oēs ſunt primates. ſ. aliarū ciuitatū.
1 Primā expoſitionē tenet Dy. Ex ſecūda no. q † melius eſt, quē
b eſſe ciuē mediocrē vnius nobilis ciuitatis, & honorabilis, quā
2 eſſe maiorem ciuem unius mediocris ciuitatis. Et ſic † facit ꝓ
popularib. illius nobilis Ciuitatis, qui magis debeāt honorari,
quam alij magni alterius Ciuitatis.

ADDITIO.

a Ale. Repleat. Quæro q d ꝓfuit huic Ciuitati, ſi princeps promiſit, q de nouo vectigali tollatur, ſi de alio debet reddi R̄ſ. multum, q̄ a illud uectigal erat magnum, & ſemper ibi reperiebatur pecunia, vnde poſſet aſſumi tempore debito, ſed aliud erat uectigal paruū. Conſequitur ergo Reſpub. quoddā mutuum reddendum de pecunia habita ex alio uectigali facit. ff. de. uer. ob. l ſi pænam. verſic. ſi uniuerſitas in ti. de mil. vaſal. qui contumax eſt. in uſib. feud.

& de le. 1. l. ſi ſeruus legatus § ſi Menoch Barb conſi. 1 5 col. 6. cir. prin. lib 4.
b Ciue. Nota bene. ſequitur Iud. in l. ſi uerò § de uero. ſo. ma. nu 21 fallit, 3 par licet gl in l. 1. uſ de colo. male dicat quòd natus in terra, in qua Chriſtus eſt natus expreſſè non gaudeat priuilegio potiori.

De iure Reipublicæ. *Rub.*

1 *Reſpublica quomodo accipiatur.*

Quærit gl. rub. de qua Republica loquatur hic, Reſpōdeo de Re
1 pub. aliarū ciuitatum. q̄ ciuitatis Romę Quęro etiā, † quomo-
do accipiatur Reſp Gl. ponit i corpore de hęredib. & Fal. in prin.
dixi ſ. de iu fiſ. ſup rub. circa fi. gl. dicit. q ſunt quædā ciuitates
in Lōbardia, quæ habent merum, & mixtum imperium ex cō
ſtitutione Frederici, de pace Cōſtan. de qua in corpore in Au
then. de defen. ciui. §. iuſiurandum. in fi. mag. gl.

LEX PRIMA.

1 *Sententia data contra Ciuitatem, quando teneat, & ſic contra Rempub.*
2 *Citare Rempublicam, quando quis uult, an ſufficiat citare ſyndicum.*
Contumacia ſyndici non nocet Reipublicæ.
3 *Ciuitas uel Reſpublica, qualiter citetur.*
4 *Qui uult agere contra ciuitatem, poteſt petere, ut ciuitas conſtituat ſyndicum.*

SI quid aduerſus. Op. ſt. q cuiuſq; vniuer.
1 l. 1. §. qb. & l. ciuitates † Hu
ius timore gl. diſtīguit tres caſus Qn̄q; ɔ ciuitatē ide-
fenſā peruenit ad diffinitiuā. & tūc eſt ipſo iure nulla,
vt hic, ſicut i minore, vt l cū & minores. ſ. ſi aduer. rem. iu. Qn̄
que peruenit ad interlocutoriā, & tūc valet, ut in ɔ̄rio. Aduer-
tendū tñ eſt, quia j. eo. l. Rempublicā dr̄, q æqparatur pupillo.
Differt tñ in hoc, quia licet ɔ pupillū non perueniatur ad ſecū
dū decretū, ut l apud Iulia. ff ea qui. cau in poſ. ea. tñ ɔ ciuitatē
poterit interponi, ideo q̄a pupillus ſperat fieri maior, ſed ciui-
tas nunquā, ar. l. 4. §. fi. de tute. & ra. diſtr de quo p gl. in l. 1. §. qb.
ff. q̄d cuiuſq; uni. no. Quādoq; Reſpub. plenè defendit, & tūc
a ualet ſententia, ſed reſtituitur ſi eſt lęſa, ut j. eo. l. Rempublicā, &
a de officio eius, qui uicē alterius gerit l. 1. Sed extra gl q̄ro; † qūt
b quis vult citare Rempublicā, an ſufficiat citare ſyndicū. bvr̄, q
ſic, vt l. aut qui aſt. §. 1. ff q ui, aut clam ɔ̄riū oot. & bñ, in l. nō
p̄t dolo carere. ff. de re. iur. q̄d intellige uerū, ſi ſyndicus citatus
nō cōparuerit, eius. n. cōtumacia non nocet. Reipub. vt ibi dr̄,
ſed ſi cōparuerit, & litigauerit, valet ſn̄ia, vt ſ. d ſtū aſt, & ff. q
3 cuiuſq; vni. no. p totū illū ti. Quærit ergo † qualiter citabitur ci
uitas, vel Reſpu R̄n. citādo eos q regūt ciuitatē, ut ff. de ɔd. &
dē. l municipib. & no. plene extra, de ɔceſ. p̄b. c. fi. li 6 Et p̄dicta
intelligo vera in prima citatione veniēdi ad cauſam, poſtq̄ ue
ro ab initio ciuitas miſit ſyndicū, vr̄ velle p illū, nō p ſe, in iudi
cio litigare vt l. 1. §. ulus. ff. de ; cu ideo ipſa nō eſt ampli⁹ citāda
ſed ipſe ſyndicus. Pro quo facit extra, de dolo, & ɔt. c cauſā q̄,
& ibi no p glo. quæ incipit, no. q citādus &c. Not. q ſicut quā
dò agitur contra pupillū poteſt petere creditor, ut conſtituat
4 tutor, ut l. 1. §. ſi. ff. qui pet. tu. ita † quando agit̄ contra ciuitatē,
c pōt petere actor, vt cōſtituatur ſyndicus, cut hic, & imputabitē
actori ſi non petierit, quod no.

ADDITIONES.

a Reſtituitur. Adde Bu. in c. 1. de reſt in int & Spe. de leg § 6. uerſ. 10 ad fi.
b An ſufficiat citare ſyndicum. Adde ad iſtum in l. munici p. de condi. & de & in l. fin. ff. quòd cuiuſque vni. Bal in auth. ſed cum teſtator ſupra ad l. Fal. & in c. Ale. Adde quæ habentur in l. eū qui ædes ſup d: proc & Ang in Auth. de exhib. re. in § 1. Ale. Nam dicit, q debet citari dñs in prima citatione, non procurator, ut ff ſi quis ius di non obtem. l. 1. §. ſi procurator. Bar. in l. non poteſt quis dolo carere. ff de re iu gl in c. bo: æ memo iæ. de elect Et quid in collegiis, & uniuerſitate. dicit Bal. in c. 1. de milit. uaſal ut i dicitur, ſufficere citare maiorem de uniuerſitate, & idem Arch. 44. dist c. confeſſiones. Rom in lectura eo. not. 38 * Menoch. Boe q 184.
c Ale. Conſtituat ſyndicus Adde l. 4. §. ſi ſub conditione uer. creditorib de fideicomm. liber & per. Iac de Are. & Partol. Sed quid ſi petitum eſt, ut ciuitas conſtitueret defenſorem, & non conſtitutus eſt R̄ſ quòd tenet iudicium Et eſt ratio, q a niſi hoc diceremus, eſſet in poteſtate ciuitatis an deberet, quia nunquam conſtitueret ſyndicum, uel procuratorem. quod eſſet abſurdum, ut ſit in poteſtate debitoris an debeat, ut l. 1 ff. de eo, quod cer. loco & probatur hic a contrario ſenſu. & ideo ſi agens contra ciuitatem petit defenſorem ſibi conſtitui, & non fuit conſtitutus, non curet, ſed agat, & faciat ferri ſententiam, & ualebit. Sed ſi dicat, quare non eſt idem in minore, ſed eſt neceſſe, quòd conſtituatur defenſor. Dic quia eo inuito poteſt defenſor conſtitui. l. qui habet. ff de tute ſed non ciuitate inuita. quod eſt ua de no. Bart Vide Iac. de Are. & Bal. in l ergo. § creditores. de fideicom lib. ubi dicitur, quòd uniuerſitas poteſt cogi, ut conſtituat procuratorem. & Bart. in l ſolent. de al & ca. le.

LEX II.

* An Reſpublica. Reſp. Nō hēt hypothecā tacitā, a
niſi ex ſpāli priuilegio, ſ pacto. h.
d Op. ff. de priuile. cre. l. i bonis. § reſpublica. So. gl duob mod.
Primo ibi loquitur in priuilegio circa perſonalē actionem. Se
cundo ibi loquitur in Repu. Romanorum, hic alterius ciuita
tis. Iſta eſt vera, & probatur. ff. ad mun. l. fi.

ADDITIO.

a Ang Hypothecā tacitam. Adde glo & Barto. in l. 2. ſup in quib. cau pig tacite contraha. & late p glo & Bar. in l. 2. ſup. de priui fiſ. Ale No quod licet fiſcus habeat priuilegium tacitæ hypothecæ, ut in toto ti. de priui. fiſc & de conuen. fiſc. debi l. 2. cum ſi. tñ Ciuitas nunquam hēe priuilegium in pſonali aliis creditorib. chyrographarijs exiſtentib. ut in d. l. in bonis fallit in Ciuitate Romana, vt hic.

Bar ſuper trib. lib. Codicis, E 3 LEX

LEX III.

1 *Reſpublica habetur loco pupilli non adulti,*
2 *Hæc lex habet locum in qualibet Ciuitate,*
3 *Reſpublica reſtituitur uſque ad quadriennium,*
4 *Reſpublicæ in quibus non habeatur loco pupilli,*

1 **Rempublicam.** Nota, q † Reſpublica habeť loco pupilli, nõ adulti. Quærit gloſ. de
2 qua Rep. loquitur. Et dicit gl. qđ † de qualibet ciuitate, ᵃqđ mi-
a hi placet, tenet Pet. cõtra, vt recitat Cy in l. 1. š. ex qui. ca. ma. Ro ga edictũ pretoris ſubuenit omnib. qui ꝓpter ætatẽ, uel aliam cauſam legitimã ſe tueri nõ poſſunt, ſed neceſſe eſt quod regãtur per alios. lex. n. ſubuenit abſentib. furioſis, & ſimil. vt de mi. l. 1. & ex. q cau ma. l. 1 & iõ ponit ibi illa clauſula generalis, ſi qua mihi iuſta cauſa, &c. Facit l. Marcellus. ff. ſed fideiuſ. de Reſpu. regiť p alios, &c. Quærit gl. vſq; ad q tẽpus reſtituatur
3 Reſpu. & videť tenere, q † vſq; ad quatuor annos. Non enim in ea põt expectari tempus maioris ętatis, q eſt hodie expreſſũ
4 extra, de in inte. reſt. c. 1. li 6 Not qđ † in quibuſdam Reſpublicæ nõ habetur loco pupilli: primo in manumiſſione ſeruorũ, q nõ poſſunt manumitti a minore xx ann ſed a Repub. ſic, š. de ſer. reip. per totũ, & ff de ſer. ad ci. perti. l. 1. Item etiam quo ad ſecundũ decretum, ut dixi in l. 1. š. eo, item quo ad venditionẽ immobilium poteſt etiam ciuitas uendere, ſi debitum ſubſit, ut infra t. t. l. 2. fin.

ADDITIO.

a Ciuitate. Adde Bal in l. 3. C. ad Treb in l. quanquam. in fi. C. de ſenten. quæ ſine cer. quant profe.

LEX XIIII.

1 *Dominium rei meæ, an per ſtatutum ex cauſa tali poſſit.*

Si ſecundum. Quod ciuitas facit priuata ſtatuta, non reuocat per præſidẽ h. d. Duob. modis legitur. Primo, quod dicatur ſecundũ leg. i per priuilegiũ,
a & nõ eſt dubiũ ᵃSecũdo ut dicamus ſecundum legem. i. ſecũdũ conſuetudinem, vel ſtatutũ. & iſta eſt bona. Ex qua not. q
1 † per ſtatutũ poteſt ex cauſa auferri alicui dominiũ rei ſuæ, ut l. uenditor. §. ſi conſtat. ff cõmunia prædio. Dixi in repetitione l oẽs populi. facit quia ab eo, quod continetur in ſtatuto, non poteſt appellari, dixi ind l. oẽs populi, & ff de appella. recip. l. fi. dixi in l. ſi qua. ff de verbor. ſignifi. & tãgit gloſ. ff. de origine
b iur. l. a. §. deinde.ᵇ

ADDITIONES.

a Ale. Dubium. Hoc uerum dicit Bart in ſtatuto generali, ſecus ſi fieret ſtatutum contra aliquos ſpecialiter, alle l. nemo. ſup. de iud. & Decan l. a. de epiſc. & cle. unde [illegible] in proæmio Digeſt. & in l. ri. ſi contra ius, vel vtil. Menoch. Soc. [illegible] conſi. [illegible] col. [illegible] lib 1.
b Ale §. Deinde. Vide per Bart. in l. quiſquis. quorum appella. non recip. & in l. indicib. de appella & in l. 1 §. ſimili qi modo. ſup. de Latin lib. tollend. Angan l. 1. quod quiſque iuris per Canoniſtas in c. cum omnes de conſti.

De adminiſtratione rerum publicarum. Rub.

1 *Priores Ciuitatũ poſſunt eligere officiales, qui regant Ciuitatem, & eius negocia exerceant.*

1 Not. ex ſing. gloſſa rubricæ. † qđ Priores, p quos Ciuitas regiť. poſſunt eligere officiales, qui Ciuitatẽ regant, & negocia Reipublicæ adminiſtrent. Facit l. 2. ff ad Muni. Tetigi in l. obſeruare, ſupra de Decu.

LEX PRIMA.

1 *Ciuitas non poteſt auferre gabellam emptori fructuum eius, ſi pretium tempore ſtatuto ſoluit.*

FVndum. Cõductor expelli nõ debet a cõductione, donec vectigal ſoluit, h. d.
1 Not. iſtã leg. † poſtquãm ciuitas uẽdidit fructus alicuius gabellę, nõ põt auferre, ſi emptor ſoluit pretiũ tẽpore ſtatuto Pro quo eſt caſus in l. qđ ſemel, ff. de decr. ab or. fa. facit l. Cæſar. ff. de publicanis.

LEX II.

Contra. Si officialis eſt negligens in exigendo cautionẽ de legato, vel fideicõmiſſo præſtando, tenetur ad intereſſe. hoc dicit.

De vendendis rebus Ciuitatis. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Emptor emens a Ciuitate, quòd debeat probare pretium uerſum in utilitatem eius. Et quid in emptore rerum fiſci.*
2 *Confeſſio ſolutionis idem operatur, quod apocha.*

SI ſine. Vẽditio puta, & ꝑfecta nõ debet a Rep. reuocari, licèt paliũ maius pretiũ offerat. hoc dicit. In text. ibi, propriã legẽ, id eſt propriũ priuilegiũ vel ſtatutũ. ff ad muni. l. 1 bellas. §. fin. Quærit gloſ. q ſũt iſta tẽpora adiectionibus inſtituta. Dic, vt dixi in l. 1. & l. ſi tẽpora, & l. facultas. š. de fide inſtr. & iu. ha. fi. Not. hic gloſ. qđ fiſcus habet hoc plus quã ciuitas, q a emptor a ciuitate grauať
1 plus quã ille, q emit a fiſco. † Debet enim emptor ciuitatis ꝓbare pecuniã in utilitatẽ ciuitatis eſſe cõuerſam, ſed in emptore fiſci ſufficit ſola cõfeſſio, vt ſ gl. idẽ tenet ĩ. eod. l. fi. in fi. Primũ qđ dicit quod emptor ciuitatis habet probare pecuniam conuerſam in utilitatẽ ciuitatis, nõ uidetur uerũ. Nam auth. hoc ius porrectũ, loquitur in creditore, quod eſt ſpeciale, ut ibi p Doc. & Cy. š. ſi aduer. cre. l. 1. ff ſi cer. pe. l. ciuitas. & p Inno. ex
2 tra de dep c. 1. Itẽ ſecũdũ quod dicit, q † ſufficit cõfeſſio, uideť contra l. ſi procurator. § 4. & q. ibi no. ff. de iure fi. & no per Doc. in l. inciuile š. de rei. vend. Dic ergo, qđ gl. intelligit cõfeſſionẽ. i. apocham, in qua continebatur eſſe ſolutum ut ſupra, de apo. pub l. j. q d. hoc ſufficit, nec eſt neceſſe, quod probetur eſſe uerſum in utilitatem fiſci. hoc tene menti.

LEX II.

a **Quamuis.** ᵃLocatio perfecta nõ reuocatur, licèt alius maiorẽ penſionem offerat. h d. Quæro, utrum, quando fit locatio rerum ciuitatis, debet pręcedere ſubhaſtatio. Dic ut in gl. quod no bene.

ADDITIO.

a Alex Quamuis. Adde quod ſi facta locatione ego offero tantum, quãtum nouus conductor, an ſim præferendus. Dic quod ſic, [illegible] pe. & ibi Bart. de locat. [illegible], alias fiſcalium.

LEX III.

1 *Annui redditus, & mobilia Ciuitatis, quæ ſeruãdo ſeruari non poſſunt, alienantur eadem ſolennitate, qua immobilia.*
2 *Immobilia ciuitatis non recognoſcentis ſuperiorem alienari poſſunt cum authoritate eius conſilij.*
3 *Obligari quando quis dicatur, uirtute iuramenti præſtiti de præterito.*
4 *Ciuitas alienando rem immobilem, an poſſit renunciare ſolennitati huius l. & quomodo.*
5 *Nomina ſingulorum conſtituentium ſyndicum, an debeant ſingulariter nominari in conſtitutione.*

Si quæ hæreditatis. Immobilia ciuitatis, & mobilia q ſeruãdo ſeruari nõ poſſunt, p utilitatibus ciuitatis permittuntur alienari authoritate Principis in vtraq; Roma. in alijs vrbibus authoritate pſidis, & cõſenſu cuiuslibet poſſeſſoris. hoc d. Primo pmittit alienatiõnẽ. Secũdo ponit modũ alienandi in utraq; Roma Tertio ponit modũ alienãdi in prouincijs. Secũda ibi indefenſo. Tertia
1 ibi, in prouincijs Ex prima parte no. † q res immobiles ciuita-
2 tis & etiã † annui redditus, & etiam bona mobilia, quę ſeruãdo ſeruari non poſſunt, debent alienari eadẽ ſolennitate. & quod dico de mobilibus, collige ex eo, qđ dicitur mancipia, facit. l. lex q tutores. de adm n. tuto Et ſic alia, quæ ſeruando ſeruari nõ poſſunt. alienari poſſunt, ſine decreto ad ſimilitudinẽ tutorũ vt d. l. lex q tutores. Quærit glo. ciuitas egerit, ut ęs ſiret de calumnia ſtã. e ut in eadẽ. No. ex ſecunda parte, quod in vtraque Roma requirit authoritas Imperialis in vẽditione. Et per
3 hoc dico, qđ † in ciuitatibus, quæ in temporalibus nõ recognoſcũt ſuperiorẽ, vt eſt ciuitas Peruſina, & ſic populus eſt liber, vt no. in l. hoſtes. ff. de capt. qđ uenditio rerũ immobiliũ poſſit fieri authoritate eius cõſilij, apud qđ eſt omnis poteſtas. *Illud* n. uicẽ Imperatoris gerit in ciuitate illa Nota circa tertiã partẽ, quod illa ſolennitas habet locum tantum in ciuitatibus, q ſunt ſub aliquo præſide, nõ i ciuitatibus liberis, vt ſupra, dixi. Quęrit gloſ. vtrũ quilibet teneat iurare, & ſcripturas tãgere. Dicit glo quod non, ſufficit enim quod ſacroſanctæ ſcripturę ſint ꝓpoſitę, vt ad memoriã reducatur iuramẽtũ quod ab ini-
4 tio præſtant fideliter ꝯſulere. Ex iſta gl not. quod † quis obligatur ſi promittat, uel dicat aliquid ſub virtute iuramenti præſti-
b tiᵇ de pterit. oꝫ hoc uidetur tex extra, de iureiu. c. pen Sed dico q̃ñque iuramentum præſtitum cõprehẽdebat illud de quo nõ agitur, & tunc loquitur iſta glo ſed quando iuramentum præſtitum interpoſitum fuit ſuper alio, & tunc non valeret tale di-
c ctũ, pmitto, vel dico ſub virtute præſtiti iuramenti, vt d. c pe. ᶜ Quęrit gl. hic, quid ſi hæc ſolẽnitas fuit obſeruata, virtutẽ habebit locũ adiectio, de qua loquit, š. l 1. Et reſpõdeo, quod non, p illud quod dicitur in tex. ſtabilis. Quęrit gl quid ſi ſolẽnitas nõ
5 fuit obſeruata. Dic vt in gl. Itẽ quę o † an Ciuitas, poſſit ſolennitati hui⁹ l. renũciare. Puto, q nõ, nã š. p aimè dixi uõ al ter fieri.

ADDITIONES.

a Alc. Requiritur authoritas. Adde Bar. in l. prohibere § planè. quòd ui, aut clam, & in l. 1 in, ne quid in loco publico. ubi dicit, qđ in ciuitatib recognoſcentib. ſuperiorem. eſt conſilium, quod Ciuitas faciat ſtatutum, quod res ciuitatis poſſint uendi, quo caſu poterunt uendi ſine licentia principis
b Menoch. Iuramenti præſtiti. [illegible] 1. §. & poſt opera, nu. 8. de oper. no. nunc. Dec. cap. de cauſis nu. 7. de offi. deleg.
Sed contra hoc facit ſupra, de reb. ſine decreto non alienan. ubi minor alienando, teſtando, in quo dicitur legem facere ſibi, non poteſt ſine decreto id facere, ut ibi Bald.
c Alex. In dicto cap. penul. Adde quod iſta diſtinctio facit pro illa q. qua quæritur an officialis iurans ſeruare ſtatuta, porrigatur illud iuramentum ad futura ſtatuta, de qua per Bart. in l ſi ſtipulatus eſſem. §. 1. ff de verb obl Bal. in l ſi ſeruus, de ſeruit. prædio. ubi indiſtincte tenuit, quod extenditur ad futura. Sed diſtinctio hæc eſt melior, per quam ſaluantur multa contraria.

ri, & hic dr̃. Sed legib prohibentib. renunciari non pôt, vt no. p
gl. in l. 1. & s̃. ne fideiuſ dotiũ dentur. Itẽ legib. dantib. ſolenni
tatẽ non pt renunciari. l. nemo poteſt. ff. de leg 2. ueruntamẽ ſi
eſſet talis ciuitas, quæ haberet ius condendi ſtatuta, ſecundũ ea
quę dixi in l. oẽs populi ff. de iuſt. & iu. tunc faciendo primo le
gẽ circa formam, & modũ alienandi, vel circa ipſam alienatio
nem valeret alienatio ſeruata forma legis municipalis, licet di-
ſcreparet ab iſta. Caſus eſt in l. ꝓhibere. §. planc. ff. quod vi, aut
5 clam. Vlt. Spec. īducit ad q̃ſtio. iſtã, qđ † in inſtrumẽto ſyndica-
tus debeãt ſingulariter inſeri oĩa nomina conſtituentiũ ſyndi
a cũ, ꝟt ibi, ſigillatim vnumquemque, vt no. in Spec. ī ti. de ſyn-
dico. §. 1. verſ. itẽ opponitur, ꝙ nomina, &c. De quo dixi plenẽ,
b l. 1. ff. de albo ſcribendo facit extra, de procu. c. fi. b

ADDITIONES.

a Omnia nomina conſtituentium ſyndicum. Adde iſtum in l. omni & quod ibi po
ſui in apoſt ad ipſum, in uer. qualiter conſtituatur ſyndicus, ff. ad Tert.

b Ale. Proc. c. fi. An nomina Antianorum debeãt inſeri in inſtrumento ſyndicatus
faciendi, ſiue facti, uide per Hoſt. de ſyndico in § qualiter. in ſumma, qui tenet
quod ſic, niſi eſſent nimis. Vide etiam Spe. de ſyndico, in §. porro, & Bal. in l. 1.
de magiſtra conuen & Io. An. in addi. in d. uer. porro. cum quo tranſit Abb. in c.
unico de ſyndico De quo uide per Loc in c. quanto, de his quæ fiunt a præla.
& fallit in cauſis parui præiudicij, ubi nomina non ſunt omnium inſerenda,
ſed utroque caſu locus eſſet, ſi notarius atteſtaretur, quod aſſuiſſent duæ par-
tes, ſecundum Aug. in l. nulli ff. quod cuiuſque uniuerſitatis uo alleg Ioan. An.
in addi. in ti. de ſyndico, in uer. quod ſi aliquid in aliquo inſtrumento, &c. in
addi. inc. Bar. in decretali ultima, de procur. Vide ſcripta per. Mod. poſt Bart. in l.
1. de albo ſcriben & Bal. in d. l. nulli.

De debitoribus Ciuitatum. *Rub.*

LEX PRIMA.

Non prius. Debitores Ciuitatũ nõ poſſunt in eis habe-
re honorem, niſi prius debita ſoluant. h. d.

1 *Ciuitas quibus caſibus habeat hypothecam tacitam, uel expreſſam.*
2 *Contra debitores Ciuitatis qua actione agatur.*
3 *Caſus, in quibus poſſeſſor conuenitur pro rata.*
4 *Vendere rem ſuam quis cogitur, pro utilitate Reipublicæ.*
*Statutum poteſt facere, quod quis conuicino habenti magnam poſſeſſionẽ
uendat rem ſuam.*
5 *Emens a fiſco rem debitoris uendentis, vt ſuam, quando poſſit conueniri.*
6 *Poſſeſſores prædiorum ruſticorum dicuntur magis idonei quam poſſeſſo-
res vrbanorum.*

Apud quos. Prima pars eſt clara. No. ꝙ in debitis an-
nnis. & mẽſtruis differre ſolutionem eſt
nociuũ debitori. quia quantitates minutę ſimul coadunatę fa
ciũt vnã magnã quãtitatẽ, cuius difficilis eſt ſolutio, & ſic poſ-
ſet ex hac culpa tutoris, vel alterius adminiſtratoris redargui.
Secũda pars īcipit ibi, & qa nefas, & hoc dicit. Excuſſo debito-
re ciuitatis cõueniunt poſſeſſores ꝑ rata eius, qđ poſſidẽt con-
a dictione ex iſta l. h. d. a Opp. hic dicit obnoxij, contra, ciuitas nõ
habet bona obligata, vt s̃. de iure Reip. l. 2. Sol. quidã intelligũt
obligata ex ꝓſſe, vel tacite, & ꝓprio priuilegio ciuitatis. Vel po-
ne debitorẽ obligatũ ex adminiſtratione, quo caſu bona ſunt
obligata ad ſimilitudinẽ tutoris, vt s̃. de amin. tut. l. pro officio.
iſti caſus ſunt veri in ſe. Et no. iſtam ultimam poſitionem hic
3 in gl. ꝙ † ꝯ adminiſtratores ciuitatis, Ciuitas hẽt tacitã hypothe-
cã, tamen quantũ ad hanc legem nõ eſt bonus intellectus, non
n. tũc cõuenitur quilibet poſſeſſor pro rata ſed a quolibet poſ
ſeſſore tota res auocaret s̃. ſi unus ex plu. de vel cred. l. 1. & 2. &
s̃ de diſtra. pi. l. quãdiu ff. de diſt pi. l. creditor, & ff de iur. fiſ. l.
Moſchis, & ibi no. Dicẽdũ eſt ergo, ꝙ bona nõ erant obligata,
ſed dñr obnoxia eo ipſo, qđ erant debitoris Ciuitatis. Sed quæ-
a ro, † qua actione agetur ꝯ debitores. Reip. ꝯdictione ca l. iſta,
& eſt ſpecialis caſus fauore ciuitatis, aliàs autẽ ſi quis poſſide-
ret aliquas res, q̃ fuerũt debitoris mei, quæ nõ eſſent mihi obli
gatæ, nõ poſſet a me ꝯueniri, niſi eſſet facta alienatio in fraudẽ,
tũc reuocaret ꝑ ti. de his, quæ in fran. credi. & in his fieret exe-
cutio, ſicut ſi eẽt in bonis debitoris. Inſt. de act. § ſi qs ĩ fraudẽ.
3 Quęro † utrũ ſint alii caſus, in quib. poſſeſſores ꝯueniantur ꝑ
rata, gl. ponit aliquos. Primus eſt s̃. ꝯmunia de le. l. 1. in fi. ſed cer
te ibi nõ tenebantur pro rata eius quod valet ſed teneri in to-
tũ pro portione hæreditaria, qua tenebatur hæres, cuius res fue
runt. Item ponit exemplum, qñ duob. pro rata ſimul obligatur
eadẽ res, tunc quilibet agit pro rata ſui debiti. Item cum plures
mittũtur in poſſeſſionem ex cauſa damni infecti, vt in gl. Sed
iſta exempla non ꝯueniunt: nam ibi eſt uerũ, quod creditores
agunt ꝑ rata ſui debiti, hic vero loquit cũ poſſeſſores ꝯueniunt
pro rata eius, qđ poſſidẽt, & ſic diſſimilis caſus eſt, credo ego,
ꝙ hic caſus ſingul. eſt. Tertia pars incipit ibi, ab eo autẽ. & h. d.
Debitor ciuitatis, qui alienauit ei maiorẽ partem, cogitur eidẽ
4 alienare minorem. hoc dicit Nor. quod † pro vtilitate Reip. co-
b gitur quis vendere ſuas res, & hoc haberet locum in illis ciuita
tibus quæ pecuniam ſuam credunt, & mutuant, expedit. n. eis,
vt ibi ſint locupletiores poſſeſſores, & quibus pecunia poſſet
credi. Itẽ not. ar. pro ſtatutis quarundam ciuitatum, in quib. ꝯ-
tinet, quod qui iuxta ꝯfinia habẽt magnã poſſeſſionem, quod
cogant vicinã vendere, quod de iure ꝯmuni non eſſet. Quarta
pars incipit ibi, ꝙ ſi qſpiã, & breuiter h. d. qui emit à fiſco bona
debitoris vẽdẽtis ut ſua, non poterit cõd. ctione ex lege iſta cõ-
5 ueniri h. d. † Ad partẽ iſtam opp. ff. de pe. hę. l. etiã ſi putauit. §. ſi
qs a fiſco Sol. hic emit rẽ ſingularem, ibi emit vniuerſalẽ. Vel
aliter illa corrigitur per l. bene à Zenone de qua. præſcr. Et iſtã
partẽ Pet. tenet, ſed prima videtur verior per hũc text. qui dicit
ſecundũ ius uetus, ergo in hoc nõ differt ius antiquũ a nouo.
Tene ergo primam, quæ ibi ponitur in gl. Quinta pars incipit
6 ꝙ ſi qs debitor iſta eſt clara, No. ex fi. quod † magis dicitur ido-
nei poſſeſſores prædiorũ ruſticorum quam urbanorum Nam
vt bona ſubiacẽt maioribus periculis, v. incẽdij, & ruinę. Facit
ff de neg. ge. l. diuortio & de mino. l. utrũ. §. ex facto. & qđ no.
ff. ſolu mat. l. 2. circa prin. Vltimo gl. ponit hic ea, q̃ ſunt ſpecia-
lia in debitore ciuitatis, quam ſigna, & tene menti.

ADDITIONES.

a Ale. Dicit. Vide per gl. ordi. in Auth. de fideic. § pe, adde caſum, in quo quis cogi-
tur uendere fauore libertatis, in l. 1. §. ſin autem ſocio. de ſeruo communi ma-
numiſ. & in § fi. Inſt. de acc. & in l. alieno, §. ſi quis. ff. de fideic. li. & Bar. in l. non
dubium § 1. de le. 3.

b Vendere. Quibus aliquis uendere cogatur & emere, uide Fel. in c. 1. de Iudæ. poſt
prin. uer. ultimo no.

De periculo nominatorum, *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Nominator officialium, quando teneatur.*
2 *Officialis, ad hoc, ut eius nominator nõ teneatur, quo tempore debeat eſſe
ſoluendo,*
3 *Nominatori officialis incumbit onus probandi, quod tempore depoſiti
officij officialis erat ſoluendo, & etiam poſt.*

SI qui. Electores officialiũ publicorũ nõ teneri pro
electis, licet fideiuſſores nõ receperint, ſi tpe
depoſitæ adminiſtrationis ſoluẽdo fuerit. h. d. Op. ff.
de magiſt ꝯue. l. 1. §. ſi magiſtratib Sol aliud ĩ creatione tutorũ,
aliud in eo, qui creat officialis publicus. In eis. n. nõ eſt neceſſi
tas exigẽdi fideiuſſores, ſi ſunt ſoluẽdo. Op. de l. diuortio. ff. de
neg. geſt. Solu. ĩtelligas, ꝙ patrimoniũ officialis nõ fuit diminu
tũ ſubito, dũ depoſuit adminiſtrationẽ, ſed ſtetit ꝑ tempus, ita
ꝙ officiali, qui eũ debebas conuenire, potuit imputari culpa vt
1 hic, aliàs † teneretur nominator, ut in l. cõtraria. Op. ꝙ † nõ ſuf-
2 ficiat quẽ eſſe ſoluendo tempore depoſiti officij, ſed tempore
litis cõteſtationis, vt ff. de fideiuſ. l. inter eos. §. 1. Sol. hic loquitur
de his, q incidũt in obligationem ex neceſſitate, ibi in his, qui
ex uoluntate. Idẽ not. Cy. in l. es perſona. s̃. de proba. Quærit gl.
3 † cui incũbit ꝑbatio, quod tempore depoſiti officij erat ſoluẽ-
do. Reſpõdeo, nominatoribus, vt l. 1. § ſi magiſtratus. de magiſ.
conue. Et aduertendũ, qđ nõ habet noĩator neceſſe probare,
qđ eſſet ſoluendo tpe depoſiti officij tãtum, ſed etiam poſt tã-
ta tempora, quod poſſet officiali culpa imputari, ut dictum eſt.

LEX II.

1 *Magiſtratus nominat ſucceſſorem, ſed Conſilium Ciuitatis eligit.*
2 *Nominator officialis quando tenetur ex ſola nominatione.*
3 *Teſtis qui deponit, ſcio, quia tetigi cum manibus, licẽt deponat ſuper re in
corporali, probat.*

a Si ſucceſſoris. Nominator tenẽ pro nominato a offi-
ciali quatenus ipſe conuenitur ea per
ſona ſua, non in eo, ad qđ conuenit ex perſona alterius nomi-
1 nati ab eo. h. d. No. ꝙ † ad magiſtratũ ꝑtinet ſibi nominare ſuc-
ceſſorẽ, electio vero pertinet ad conſiliũ, ut l. 2. s̃. de decur. ita
2 dicit gl. & bene. Oppo. ff. de neg. geſt. l. ea facto. Sol † Qñque qs
al quẽ nominat in ſuum auditorem, & tũc pro illo ipſe tenẽ.
per illũ. n ipſe gerit. & pro tali tenẽ nominator, ut in ꝯrio Sed
qñ eligiẽ aliquis ad aliquod officium diſtinctũ a ſuo, non no-
minat ſibi ſucceſſorem, & tũc nominator non tenetur, vt hic.
No. tex q dicit, nec ad noĩatoris manus porrigi. intelligit, n. ma
nus porrectio intellectualiter magis, q̃ corpal̃r. Facit s̃. de naui.
3 Tybe. l. 1. & de iure cod. l. qđ manus. & eſt hic ar. † proteſte, q ĩ-
terrogatus, qño ſcit, dicit qđ tetigi cum manib. licet non eſſet
b res tangibilis, quod referatur ad ſenſum congruum illius rei. b

ADDITIONES.

a Nominato. Adde Bal. in l nominatori. ſup. de pig. per illum tex.
Menoch. Dec l. 1, §. appellata, 3, lect. nu. 4. ſi cer pet.

b Alex. Illius rei. Adde Bal. in l omnium in fi. ff. de leg. in l. 3. in 7 q. de teſtam.

a *De periculo a eorum, qui pro magiſtratibus interuenerunt.* *Rub.*

ADDITIO.

a De periculo. Aduerte quod Bar. legit uſmodo vſque ad hanc rub. de pericu. ut re-
fert do. Iaſ. in l. ſi fideiuſſor §. fin. ff. qui ſat. co. & in l. quidam cum filium fa. ff. de
uer. ob. Ale. l. locus.

LEX VNICA.

FIdeiuſſores. Fideiuſſor tenetĩ Reip. ad intereſ-
ſe non ad pęnã, in quã magiſtra-
tus ĩccurrit delinquẽdo h. d. Itẽ no. ĩ l. fi. ff. de fideiu.
hodie vero forma fideiuſſionis tali mõ recipiẽ, qđ in pęnã te-
neẽ ꝑmittũt. n. intereſſe, & oẽs condemnationes, q̃ fiunt de eo.

Quo quiſque ordine conueniatur. Rub.

LEX RIMA.

1 *Plures licet aſſumant officium publicum, tamen nō dicuntur duo rei, niſi expreſſè dicatur.*

ET ſi duob. Adminiſtratores Ciuitatis tenenť inſolidū oēs, licet ſimul adminiſtratio ſit ɔceſſa, ſecus ſi proportionib. diuerſis. Primo th̄ gerēs, nō ſcđo gerēs, ɔuenit, quaſi vno mortuo alii in adminiſtrādo culpam ɔmiſerint, ꝓ tali culpa hr̄des
1 mortui nō tenenť. h. d. Et no. ꝙ †qn̄ plures aſſumūt offm̄ publicū, eo ipſo intelligunť eſſe duo rei, licet hoc non ſit exp̄ſſū, hoc verū eſt de iure iſto, ſm ꝙ duo rei ɔſtituebanť tacite. Sed cum hodie neceſſe ſit hoc exp̄ſſe agi, vt in auth. de duob. reis, ī prin. ſed ſi nō expreſſim agat, ꝙ ſint duo rei, qđ hoc caſu non cēūt duo rei, & gl. in l. proxi. no ſub dub. o forte, qđ ſingulariter no.

LEX II.

Quoties. Si duob. pro indiuiſo adminiſtratio eſt iniūcta, quilibet prius cōuenitur quā noīator, ſed ſi ꝓ ſeparatis portionib. tūc primo adminiſtrator, deinde fideiuſſor, poſtea noīator, vltimo loco collega. h. d. Et no. hanc l. in hoc, qs
a ordo dēat ſeruari in ɔuētione, & exactione officialiū publicorū. no. ſ. de ɔue. ſiſ. deb. l. qm̄ Augerio. Et no iſtā l. q̄ fuit alleg. in q de facto, ſi eſt actū ɔ̄ uuū ex obl'atis in ſolidum, & eſt facta excuſſio realis, & perſonalis, an poſſit agi ɔ̄ tertium poſſeſſorē rerum, non excuſſo primo alio conreo obligato in ſolidum.

ADDITIO.

a Menoch. Et exactione Crau. conſ. 72. in fi.

LEX III.

Si ita. Qn̄ offm̄ eſt diuiſum inter officiales, prius conuenit noiator, q̄ collega, aliàs ſecus h. d. ſm verū intelſm. Et intellige primam partem uſq; ibi, cū in magiſtratib. qđ officium, & adminiſtratio inter officiales erat indiuiſum, ſcđam partē intellige, q̄ erat diuiſa adminiſtratio, & ita tenet glo. hic,

LEX IIII.

1 *Caſus, in qua actio perſonalis ſequitur fundum,*

Cum te. Si adminiſtratione diuiſa, vnus collegarū pecuniā collocauerit, quam Reſpub. ɔſequi nō poteſt, eo mortuo hr̄s eius primo eſt conueniendus, ſcđo poſſeſ-
1 ſor, tertio nominator, quarto collega. h. d. Not. hic † caſum, qđ actio perſonalis ſequitur fundum, de quo dixi in l. 1. ſ. tit. , ro-
a gulariter contra, ut l. 3. §. ſi hæres, §. ſi ex fundo, ff. ad Treb.[a]

ADDITIO.

a Ad Trebel. Vide gl. in l. 1. § ſi hæres, ad Treb. licèt Fran. de Are. ibi reprehendat illam glo. quia illa ter. loquitur in ciuitate, quæ non habet priuilegium hypothecæ. l. 2. ſup de re. pig. in l. ſimile. ff. ad mun. Vnde dicit, quod hic eſt ſpecialis caſus, uel potes ſoluere, ut per gl. & Bar. in l. 1. ſupra, de debi. ciui.

Ne quis liber inuitus. Rub.

LEX PRIMA.

SI vt proponis. Ibi īter officia. i. actus, ſiue miniſteria, & ſic īpropriè ponit. Nā nihil, ꝙ ſit offm̄, ꝓprie ſeruus hēre poſſet, cū officia publica ɔueniūt liberis tm̄, & ꝑ hoc lr̄a, q̄ dicit, murilegulos. & vaſtagarios hr̄e dignitatē, ſtat improprie, cū illi murileguli ſint ſerui, vt no. ī gl. rubricę huius tituli, Patet ego, ꝙ dignitas vel offm̄, nō p̄t ꝑ eos exerceri, cū dignitatis, uel officii ſerui nō ſint capaces, vt ſ. ſi ſeruus, vel lib. ad decur. a ſpi. l. 1. & 2. de tabel. l. generali, Patet ergo ꝙ nō eſt offm̄, nec dignitas.

Sumptus iniuncti muneris, ad omnes collegas pertinere. Rub.

LEX VNICA.

CVm ad munus. Si unus ex plurib. officia lib. electus expenſas totius muneris ſupportauerit, pro rata eas repetet a colleg. h. d. No. ꝑ eo qđ uidiſtis, ſ. de leg. l. 2. lib. 10.

De his, qui ex off. quod admi. conueniuntur. Rub.

LEX VNICA.

FOenoris. Reipublicæ debitor ſi reperiť minus idoneus, adminiſtrator tenetur ad ſortē quam ei mutuauit, nō autem ad uſuras tenetur.

De ſolutionibus, & liberationibus. Rub.

LEX VNICA.

1 *Soluere non dicitur, nec liberatur, qui rectè non ſoluit.*

2 *Pecunia ſoluta adminiſtratori Ciuitatis, & non rectè, nō præſumitur verſa in utilitatem Ciuitatis.*

CAutiones. Apochæ de ſoluto a ſeruis publicis ɔfectæ, ita demū debitorib. ſoluentibus proſunt, ſi a curatore Reip. ſunt ſubſcriptæ, aut pecunia ſoluta in utilitatē publicā eſt ɔuerſa, & non aliter, & ſi dolo ſerui publici debitor ſoluerit pecuniā curatori, nec in utilitatē publicā eſt cōuerſa, tenet curator de peculio eius ſerui, & debitor remanet obligatus. h. d. Et not ex hac l. qđ
1 †non dr̄ ſoluens pecuniam ſoluere niſi rectè ſoluat, & ideo ſoluens non liberatur, licet tn̄ non liberetur, non p̄ōt ɔueniri, niſi in ſubſidiū, vt ſ. de conue. fiſc. deb. l. 2 li. 10. Vltimo not. qđ
2 †qn̄ pecunia ſoluiť adminiſtratori Ciuitatis, non rectè, qđ non præſumiť verſa in utilitatem Ciuitatis, niſi probetur codē modo ſi ſolueretur minus recte tutori, vel curatori, quod not.

De ſpectaculis, & ſcenicis, & lenonib. Rub.

LEX VNICA.

1 *Conſenſus populi in agendis attenditur, licet primates reluctentur.*

NOn inuidemus. Hic Imperator permittit quibuſdam, qui ſcenici appellantur, celebrate ſpectacula, maxime cum ipſi uelint ea facere ſuis expenſis. h. d. In glo. conſentientes,
1 ibi, vel populi in agendis. No. ꝙ † ſufficit conſenſus populi[a] in
a agendis, licèt reluctentur primates.

ADDITIO.

a Sufficit conſenſus populi. Adde iſtum rub. ſupra, de reſcin. uen. uer. item ſi collegium & in l maiorem. ff. de pac. & Alex. omnino in l. quod maior. ff. ad mun. & dixi poſt. Iac. Rebuf in l cum re. tit. 1. ſupra, quan. ci. mu. indi.

LEX II.

a EOs. Deſeruiētes ſacris ludis, nullo afficiunť ſupplicio. h. d. ratio, qa tales ludi ſunt liciti, [a] ideo ludentes non infamantur. Hic non ſunt alia.

ADDITIO.

a Liciti. Quis ludus ſit licitus, vide Old. in conſil. 78 & d Soc in conſi. 16 inci. Circa prædictam conſultationem. uer utrum prædictis non obſtātibus. cū uer. ſeq

LEX III.

Quiſquis. Accipiēs equū deputatū ſpectaculis, & utēs ad ſui commodū, in una libra auri punitur.

LEX IIII.

SI qua. In loco, in quo imagines principis cōſecrātur, nō debēt fieri ſpectacula turpia, puta corporis uel ueſtis uerecundiæ, in aliis locis non prohibetur.

LEX V.

1 *Impedientes equos currentes ad brauium, puniuntur.*

Nemo. Nullus iudex dēt feſtiuitates ciuitatis īpedire, animalia neceſſaria ad ludos tollēdo, uel aliud faciendo, ꝑ quod impediatur publica feſtiuitas: contrafaciēs, ut uiolator legis, in libris quinquaginta punitur. h. d. Et no. ɔ̄ iudices tollentes equos deputatos ad currendū ad palliū. de quo
a dic, vt in iſta glo. Et no. iſtā legē [a] contra eos, †qui ragatios exiſtentes ſuper equis currentib. ad brauiū impediūt, faciēdo eos ire ad aliū locum, expauendo equum currentem ad brauiū, uel faciendo eum cadere, uel equū ne currat, quod puniť tanquam legis uiolator, ut hic.

ADDITIO.

a Ale. Adde idem eſſe in creditore proſtituente ancillam ſibi datam in pignus. l. eleganter. ſ. fin. ff. de pig. ac. & reſtituente illam, quam redemit ab hoſtib. l. fædiſſime. ff de capt. & uo. gl in d. § fi. in gl. fi.

LEX VI.

1 *Caſus in quo pater cogitur filium emancipare.*

a
1 Lenones. [a]†Si patres, vel dn̄i filiab. vel ancillis peccādi neceſſitatē imponunt, priuātur dominio & patria poteſtate. & poſſunt dictę filię, vel ancillę adire deſenſorē, vel ep̄m, vt eas liberet à tali miſeria. & ſi inſiſtūt faciēdo eas peccare, puniunť poena huius legis. h. d. & not. hanc legem ɔ̄ patres ꝓſtitui permittētes filias. not. contra lenones, qui tenēt mulieres in proſtibulo contra earum uoluntatem

ADDITIO.

a Lenones. Not. ex iſta l. caſum, in quo pater cogitur filium emācipare. Sunt & alii caſus, qui notantur Inſti. quib. mod. ius pa. po. ſol. §. fin. & l. non poteſt. de adop. & in Auth. qui mo. na. eff. ſui. §. generaliter. col. 7. facit ſupra de epiſc. & cler. l. ſi lenones.

Emancipare. Adde Spec. in tit. de adul. uer. porro.

De expenſis publicorum ludorum. Rub.

LEX VNICA.

1 *Pecunia deputata ad uſum uoluntarium, in cauſam neceſſariam ſine permiſſu Principis conuerti poteſt.*

2 *Pecunia deputata ad unum uſum, ſi in alium conuertitur, finito illo uſu remanet uſui prima.*

CVm. Pecunia deputata ad ſpectacula, ad refectiones murorū p̄ōt ɔuerti, at ipſis ɔuerſis cauſa priſtina remanet firma. h. d. Not ex hac lege,
1 qđ †pecunia deputata ad uſū volūtariū, abſq; ꝑmiſ
a ſu Principis, p̄ōt conuerti [a] ex cauſa, in uſum neceſſariū, ſecus eſſet deputata ad uſum neceſſariū, ut u. diſt. s in l. 2. ſupra, de
2 his q̄ ex pu. collatio. Vlt. no. ꝙ †quando pecunia ex cauſa deputata in unū uſum, conuertitur in aliū, quod finito illo uſu, remanet pecunia deputata uſui primo quod no.

ADDITIO.

a Menoch. Conuerti. Curtius, conſi. 19. num. 11. Iaſ. conſ. 229. in fi. lib. 2.

De

De aquaductibus. Rubr.

L X E PRIMA.

1 *Aquaductus publici, ſi tranſeunt per locum priuatum, debent habere latitudinem quindecim pedum, ſi per publicum, decem.*
2 *Arbor præſumitur mittere radices per vigintiquinque pedes.*

AQuarum. Illi per quorum prædia aqua publica tranſit, à ſordidis muneribus ſunt immunes. Sed aquæductus foueas purgare tenentur, & ſi fuerint negligẽtes eorũ prædia publicantur. Itẽ inter dextrã & ſiniſtrã locorũ, per quos talis aquæductus decurrit, dẽt eſſe latitudo 15. pedũ. & ſi in dicta latitudine arbores pulullauerint, ſunt excidẽdæ h. d. Et no hic de dextra & ſi
1 niſtra. Itẽ no. quòd † quãdo publicus aquæductus per tranſit per locũ priuatũ, ſemper talis aquæductus, debet habere locum 15. pe-
a dum, a in quo nullæ ſint arbores Sed ſi aliquę naſcant, excidi dẽnt. Si uero per publicũ locũ facit tranſitũ, dẽt eſſe latitudo decẽ pedũ, vt infra, l. omnis. §. ſuper his Item no. quod † præſũptio iuris, eſt quòd arbor radices mittat extẽſas per vigintiquinq; pedes.

A D D I T I O.

a Debet habere locum xv pedum. vide Spec. in titu de cauſa poſſ. & proprie. § 3. ver. eſt inſuper.

L E X II.

Si quis Deriuans aquam ex publico aquæductu ad fundum ſuum, priuatur fundo. h. d.

L E X III.

1 *Beneficium principis ſtricte intelligitur contra abutentes.*

Eos. Habens authoritatem deducendi aquam de publico aquęductu, dẽt ipſam deducere per caſtellũ, vel aliud paruũ foramen ne fiſtulę matrices corrumpantur cõtrafaciẽs officium perdit, & beneficium, & punitur in corpore. h d Not.
1 quòd † abutentes ſuo bñficio perdunt ipſum & quòd hoc caſu beneficium Principis ſtrictè interpretatur, aliàs contra, ſupra, de bon. vac. l. ſi quando. ff. de conſti. prin. l. beneficium.

L E X IIII.

1 *Vſus aqu publica, quòd præſcribatur per tantum tempus, quod memoria in contrarium non exiſtat.*
2 *Vtentes priuilegio multum ſtricte, non poſſunt eo uti magis large.*

a Vſum. Ius hauriendi aquam, vel eam vertẽdi a de publico aquæductu, non turbat, ſi tanto tempore quis eſt vſus quod eius contrarij memoria nõ exiſtat. Itẽ rigãtes agros, vel hortos furtiuo modo de publica aqua, aquęductu priuãt,
1 h. d. No. hic † vſum aquę ducendę poſſe pręſcribi tanto tẽpore quòd eius contrarij memoria non exiſtat, longo autẽ tempore nõ
b pſcribitur, vt ĩ. e. l. diligenter. b No. legem iſtam cõ illos † q habẽt
2 priuilegium nimis largum de aliquo faciendo, & illo priuilegio vtuntur multum ſtrictè, quia non poterunt poſtea eo vti
c magis largè, quam fuerunt vſi. c

A D D I T I O N E S.

a Menoch. Eam vertendi. Bal. de præſcrip. 2. parte 4. partis. prin. q 4.
b Diligenter. Hoc dictum facit contra id, quod no. Bart. in l. in ſilijs. de decu. & ibi ſumpſi ſit ſic priuilegium per actum contrarium tollitur.
c Alc. Fuerunt vſi. De quo per Bar. in l ſi. ver. quarto quanto 1 pe. ff de conſtitu prin. Adde etiam quod no. Bar per illum tex. in l 1. de his qui ſponte munera ſub. lib. 10. & Arch. 15. q 2. in ſumma per Bar. in l 3, de decu per illum text. & per Doc. in c ſi. de conſue in 6. & Io And. in c 2. de immu. ecc. & in c. ſug eſtum. de decimis. & quanto tempore amittatur priuilegium. per actum contrarium, dixi in l. 1. ſupra. de his qui ſponte mune. ſub. Paul conſi 35. nu. 22 li. 1. Barb. conſi. 18. col. 8. cir. med. lib. 4 Rui. conſi. 94. lib. 4.

L E X V.

1 *Aqua uſus ſi pluribus conceditur, officio iudicis inter eos diuidi debet.*
2 *Iudex qui ſe intromittit de officio ad eum non ſpectante, acriter punitur.*
3 *Reſcriptum præſentatum coram incumpetenti, non poteſt coram competenti præſentari.*
4 *Frumentum Ciuitatis, quando de eo debetur alicui certa quantitas annalis, illi tribuitur, quando de eo ſupereſt.*

Si quis. Hñs beneficium ducẽdi aquam ex publico aquęductu dẽt ipſum intimare pfecto, nõ alij, & ille qui cõfecit, in 50. libris auri punitur. Et ſi aqua in tãtũ, abũdat, quòd ſufficit ciuitati, totũ ſuperfluũ dẽt diuidi inter eos, qb. priuilegiũ eſt cõceſſum ducendi aquam. h. d. Et no. diligenter rñſũ huius le
1 gis, ex quo hñs q̃d † qñ pluribus cõceditur ius haurẽdi aquã ſimul,
a quod ille hauſtus aquę debet diuidi inter eos per motu iudicis. a
2 quod benè no. Vlnmo no ex principio huius legis, quòd † iudex, qui ſe intromittit de officio, quod non pertinet ad ſe, ponit acri
3 ter. Not. hic quod † pręſentatio reſcripti facta corã iudice incõpetenti priuat me vti poſſe coram iudice competẽti, effectu di
b cti reſcripti. b Itẽ no. quòd † ſi de frumento huius Communis Peru-
4 ſij alicui debet tribui certa quantitas annalis, quod tunc debet tribui, quando de frumento ſupereſt, per hanc legem.

A D D I T I O N E S.

a Iudicis. Adde Bal. in titu. de pa. Conſt. §. nos Romanorum. in ſi. ver. no. quod interdum.
b Ale Reſcripti Et dicit Ro in l pe no 30. quo l hæc præſentatio facit præſumi reſcriptum ſubreptitium, vt hic, coniuncta gl & vide Rom. in no pe litera. E. vbi dicit, quòd ex præſentatione reſcripti perpetuatur iuriſdictio. alleg. Inn. & Hoſt. in c ex conqueſtione de reſti. ſpol.

L E X VI.

1 *Officiales licitè ingrediuntur domum alicuius, ſi timent ne ibi fiat aliquod maleficium.*
2 *Reſcriptum emanatum ſuper aliqua re, ſuper qua lex prohibeat reſcriptum fieri, tenet ſi dicatur non obſtante tali lege.*

Omnis. Seruitus priuata aquæ ducendæ ad alia loca priuata ex aquæductu palatij Adriani, & per reſcriptum eſt prohibita, cõtraciens in centum libris auri punitur, & debet eſſe latitudo aquæductus prędicti decem pedum, mũda omnibus arboribus. Et ſicut pfectus formam dicti aquæductus fieri fecit. ita faciet obſeruare. Item pfectus prędictus poteſt domos, & prædia priuatorum ingredi, ac inquirere, an aliquis ſubtrahat dictam aquam. No. ex ver ſuper his, illa verba, ex vtroq;
1 latere, &c. Vlt. no. quòd † qñ officiales Ciuitatis timent ne in aliqua domo aliqđ maleficiũ cõmittaĩ, licitè & impunè poſſunt ingredi, & inſpicere an ibi fiant maleficia, facit l. mancipia, ſupra, de
2 ſer. fug. In glo. ſiue ex certa ſcientia. a Not. benè hanc glo. quę
a tenet, quòd † licet lex expreſsè prohibeat, quòd reſcriptum Principis cõceſſum ſup tali negocio, & ex certa ſcientia, nõ valet ipſo iure, tñ ſi Princeps reſcribit, & in reſcripto dicit non obſtante tali l. valet.

A D D I T I O.

a Alex. Scientia De hac clauſula uide gl. magiſtrã in Auth de hæ. & Fal in gl prima & Doct in l. ſi ſi contra ius uel utili. pub per Bar. in extrauag. ad reprimendum in verbo, non obſtantibus. Bal. & Doc. in l. ed et ſi quis. §. quæſitum. ff. ſi quis cau. per Bal. in l. humanũ ſupra. de leg per Bal & Doc. in l. tanemus de teſt. per Bal. & Doct in l nemo poteſt. de leg j. & per Are. Inſti de act. in §. in bonæ fidei, & in l. ſi conſtat. de appel.

L E X VII.

Ad reparationem. Pecunia redacta ex vectigalibus pro reparatione aquæductus debet expendi, eam dando operariis aquęductus: & habẽtes ius ducendi aquam ex publico aquęductu, nihil ſoluere tenentur fiſco ex eo. hoc dicit Et not. quòd turpe eſſet ciuitati vẽdere aquam.

L E X VIII.

Hac lege. Præfectus conueniens aurum aquæductus deputati ad aliquod opus, de ſuo reſarcire dẽt, & aurum prædictum marca ſeparata ab alia deponi hoc dicit. Et no hanc legem pro his, quę dicta ſunt ſupra, de his, quę ex publi. ratio. l. 2.

L E X IX.

1 *Vſus aqua ducẽda, ex publicu, præſcribitur tantu tẽpore, cuius initij memoria non eſt in contrarium.*

Diligenter. Fons public9 ab initio, vel ex poſtfacto publicus effectus, vſui priuatorũ non applicabitur, ex reſcripto ẽt ſuper hoc impetrato, & ſuper hoc nõ obſtat Reipublicæ præſcrip. long. tẽp. h. d. Et ſic non obſt. ſupra,
1 eodem l vſum aquæ. vbi † vſus aquæ ducendæ ẽt ex publico pręſcribit: quod verum eſt tanto tempore, cuius memoria nõ exiſtit, ſed non longo tempore, vel hic loquitur in aquęductu publico ſolito ſtare vſui priuato. Sed prima placet, vt vidiſti in contrario.

L E X X.

1 *Res aliqua dicitur eſſe iuxta aliam, quando ab ea diſtat minus decem pedum.*

Decernimus. Nullus dẽt ex fonte publico aut ex paruis riuis, quę minuſculaſta appellanĩ, aquam ſubtrahere, & cõfaciens ipſam reſtituere tenetur publicis aquęductibus. Item iuxta publicos aquæductus nullus plãtare arbores põt, ne aquęductui publico noceant. contra faciẽtium prædia publicanĩ, ad quę deriuata aqua fuerit, & arbores fuerint plantatę. & dicta pœna non remittiĩ etiam per ſacros apices. Itẽ cuſtodes dictarum aquarum de nomine Principis ſignanĩ in manibus, vt recognoſcantur, & non trahanĩ ad aliũ vſum, & non teneanĩ hi ad angaria, uel peragaria: & ſi aliquis ipſorum deceſſerit, in eius locum alius eſt ſubrogandus, cum impreſſione dictorum ſignorum. h. d vide ver. vniuerſos. No. hunc verſic. pro eo, quòd vidiſtis ſupra. de fabri. l. ſtigmata & ẽt ſup. eodẽ l. omnis ſeruitus. de eo, qui habet vnum nomẽ, & alio no
a mine nuncupaĩ. Item no. de verbo, iuxta. a Nam † ſi res diſtar
1 ab alia per decem pedes, non dicitĩ iuxta eam, vt ſ. e. l. omnis. Pro quo vide. ff. de ſer. vrb. pręd. l. quidam Iberus.

A D D I T I O.

a Iuxta De quo verbo vide in latè per Fel in c. ex parte de reſcri in clauſula, ſi præſes & in c. quia iudicante. de præſc. circa fi. & quod dixi in apoſt ad c. ex parte. in loco. ĩ allegato. Tu vide de hoc uerbo Bal. in l. j nu j & quod poſui in apoſt. in ver. de dictione, iuxta. C. de epi. & cle. dixi poſt Ia. Reb hic nu j. in ver iuxta no Nico. in l. admouendi. ff. de iureiur Old conſi. 45. alias 108 iuct. in confeſſione cuiuſdam Doct & Ale conſi 8. vol 4.

LEX XI.

a **Diuinam.** a Hæc lex ꝯfirmat ꝑcedẽtes, ſ. quod nulli liceat aquam ducere de publico aquęductu, & imponit aliàs pęnas ſ. illas, q̃ ꝑ leges præcedentes imponunt. Et no. ẽt hanc legem, quod quando lex ſequens imponit maiorẽ pęnam, q̃ leges pręcedentes ꝑ eodem delicto, quod habet locum pęna vltimæ legis, & ẽt ꝑcedentis. quod eſt verum, quãdo lex ſequens confirmat legem pręcedentem, vt hic, aliàs ſecus, qa reus puniri non debet duabus legibus pro eodem crimine, vt l. qui ſepulchra, ſupra, de ſepul. viola. & ff. de accuſa. l. Senat.[a]

ADDITIO.

1 Ale. Diuinam. vide Bar. in l. ſanctio. de pœnis & aliquid dixi poſt Barto. in l. Senatus co. xxiu.

De venatione ferarum. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Ducere rẽ ad domum, vel Ciuitatem ille dicitur, qui eam ducit intro.*

OCcidendorum. In iſto titu. vult dicere quod qñ iſtæ beſtiæ feræ capiunt per duces militium, & conducũtur per aliquam ciuitatem, vel comitatum, non debent ibi
1 dẽ morari vltra ſeptẽ dies. & no. hic de comitatu. No. ꝙ † ille dicit rem ducere ad domum vel ad ciuitatem, qui ducit intra, de quo dixi plenius in l. j. de nautra.

De agricolis, & cenſitis. *Rub.*

1 *Subſtantiua ſi duo ponantur in oratione idem importantia, vnum ipſorũ adiectiuatur.*

1 In gl. rubricæ ibi, adiectiuanĩ. n. n. ꝙ † vbi ponuntur duo ſubſtãtiua in oratione idem importantia, quod vnum ipſorum adiectiuatur per figuram endiadis vt in exẽplo Virg. Arma virum que cano, id eſt armatum virum, ſcilicet Aeneam.

LEX PRIMA.

1 *Argumentum à contrario ſenſu in iure validum eſt, & quando, nu. 4.*
In ius vocari poteſt tẽpore feriarum meſſium, vel uindemiarum, non occupatus circa meſſes, vel uindemias.
2 *Munera extraordinaria dicuntur, quæ non inducuntur lege, vel Senatuſconſulto, vel conſtitutione Principum.*
3 *Clerici præſtant canonicas functiones.*
5 *Immunis à muneribus ſi aliqua ſponte ſoluit, non obligatur ad munera alterius generis.*
6 *Statutum puniẽs trahẽtem Peruſinum ad curiam eccleſiaſticam, non habet locum in trahente ſponte.*
Statutum puniẽs extrahẽtem ſanguinem de manu dextra, non habet locum in Barbitonſore à uoluntario extrahente.

NVnquam. Tẽpore quo agricola inſiſtit ſectionibus i. meſſis, vel vindemiæ, non vocat ad munera extraordinaria. h. d. Hęc lex de ꝯſuetudine non obſeruat in Italia in ruſticis, & colonis noſtri tẽpis. teſt rõ, qa tales coloni nõ ſunt cẽſiti vel alio
1 mõ terræ adſcripti. & eſt arg. huius l. † à ꝯrio ſenſu, ꝙ eſt validũ
a qñq.[a] vt j tit. 2. l. 2. ꝙ non occupatus ad meſſes, vel uindemias poſſit vocari in iuſ tpe dictarũ feriarũ, ſicut hic agricolę uocãtur ad munera tpe meſſis, & uindemiæ. qñ nõ inſiſtunt terrę; de quo no. p gl in l. j. ff de fer. & hoc in gl Ad euidẽtiã aũt ſcias,
2 ꝙ † illa dũr munera extraordinaria, q̃ nõ inducunt lege, vel Senatuſconſulto, vel ꝯſtõne Principum, & iſtud eſt infallibile. qñq; tñ licet indicanĩ lege, non ſunt munera ordinaria, vt puta ſi indicanĩ per l. ob neceſſitatẽ obuenientẽ. illud. n. munus ordinariũ eſt qđ ꝑ legem & Senatuſcõſultum, vel cõſtõnes Principũ inducitur tpe ordinato, puta de anno in annum, de quinquẽnio in quinquenniũ, vt s. de va. mu. l. j. & de iud. l. j. de ſuſ ind.
3 l. j. In ea gl. ibi, cum clerici ꝑſtant. no. † clericos pręſtare debere canonicas functiones: de quo in l. placet, hic alle. In ea. glo. ibi,
4 nec enim ſp, no. ex hac particula, ꝙ † argumentum à ꝯrio ſenſu, nõ eſt ſp validum in iure. In ea. ibi. q̃ ſunt ꝯ. Sol. Speciale eſt in caſibus illarum legum, & ſic non ob. ibi. In ea. gl. in fi. no. ꝙ
5 † immunitas à muneribus, ſi qs ſubit ſponte non obligatur à munerib. alterius generis, ſiue ea ſubit ſciens, ſiue ignorãs, de quo in l. pe. s. de his q ſponte mu. ſub. Item gl. inuitus, ibi, ex ui
6 uocabuli iungunĩ, no. ad † ſtatuta diſponentia, ꝙ nullus trahat Peruſinum ad curiam eccleſiaſticam ſub tanta pœna. Nã hoc non hẽt locum in trahente ſponte, ſed inuitum: quia hoc eſt ui uerbi, vt hic no. & ẽt utile ad qõnem ſtatuti dicentis, quod qcunq; abſtraxerit ſanguinẽ de manu dextra puniatĩ. Nõ enim
b punitur barbitonſor,[b] qui trahit ſanguinem à voluntario, & hęc eſt quæſt. o Ray diſputata Bononię.

ADDITIONES.

a Quandoq. Et an, & quando vide Fel. in c. j. dist. j. & in c. a nobis. de ſenten. exc. ibi no. ꝙ argu. cũ multis remiſſionib. poſitis ꝑ me in apoſt. in d. c. j. diſ. j. Adde Ant. Corſ. in ſing ſuis in ver argũ, & quod dixi poſt Gul. de Cun. in l. conſuetudinem, ... in ver ſemper ergo concluditur. ſupra, de epiſ. & cle.
b Ale. Punitur barbitõſor. Vide Barto. idem tenentem in l. oẽs populi. in 6. q. prin.

& in l. non dubium ff. de leg. per Bal. in l. Gracchus. de adul. & in l. Decuriones de infami. & in authen. ingreſſi. de ſacroſan. eccl. vbi dicit ſe medico, Iac. Butr. & Doct. in l. quamuis, de in ius voc. Ang. illud dictum limitat, ſi ex cauſa ille fuit phlebotomatus, ſecus ſi ſine cauſa pateretur ſe per eum,. quia tũc percuſſor teneretur, arg. l. liber homo, la j. ad l. Aquil. Hoc idem voluit Bart. in l. 1. §. vſque adeo ff. de iniurijs quem referunt, & ſequuntur Moderni in l. quamuis.

LEX II.

1 *Venditio ſi prohibetur pacto fieri ob vtilitatem publicam, non poteſt cum authoritate iudicis fieri, ſecus ſi ob priuatam.*
2 *Pactum, vel ſtipulatio contra bonos mores, quod non firmetur iuramento.*
3 *Prædium minoris etiam ſterile, non alienatur ſine cauſa.*
4 *Colonus, qui ex forma ſtatutorum non poteſt prædium deſerere infra quinquennium ſub pœna, licitè deſerit ſi eſt factum ſterile.*
5 *Colonus poteſt fundum deſerere, ſi dominus ipſum moleſtet in cultura, vel pacta innouauit.*

Si quis. Nõ põt quis vendere prędiũ, & eius retinere agricolas in prædio exiſtẽtes. h. d. In gl. ibi, ꝯ publicam
1 vtilita. ex hoc patet. ꝙ † ibi venditio rei inhibetur alicui ꝑꝑ pub. vtilita. ꝙ ſicut priuata pactione non poteſt fieri vẽditio, ita ẽt nec authoritate iudicis: ſecus ſi ob vtilitatẽ priuatã fiat ꝓh bi-
2 tio. In ea. gl. ibi, itẽ nunqd &c. No. ex hac gl. ꝙ † ſicut pactũ contra bonos mores non firmat ſacramento, ita nec ẽt ſtipulatio. De quo in l. non dubiũ, hic alleg. & in l. ſtipulatio hoc mõ. de verb. obl. ff. de fideiuſ. l. cũ lex. in gl. vtiles ibi. Rñdeo, idẽ ex hac gl. argumẽtari põt, ꝙ ex quo ꝑdij minoris interdicta eſt alienõ
3 abſque cã, qđ † tal ꝯ interdictio locũ hẽt etiam ſi prædiũ ſit ſterile, vt hoc ꝑdium non alienet abſque agricola, & cenſito. Pro quo vide, ꝙ no. in l. cum hi. §. ſi vni. ff. de tranſ. & ff. de re. cod. l. magis puto. §. nõ paſſim. In ea. gl. ibi, ecõtra colonus. &c. No. ex
4 hoc, † quod coloni[a] noſtri tpis, qui ex forma ſtatutorũ nõ pñt in-
a tra quinquẽniũ culturam agrorũ deſerere, hoc ſtatuto nõ obſtãte impune deſerent, ſi terra eſt effecta ſterilis, vt hic, & l. cor.
5 alle. in gl. Item † poteſt deſerere, ſi dñs eum moleſtat ĩ cultura, aut eum dominus innouauit pacta, vt j. e. l. cum ſatis. §. caueãt.

ADDITIO.

a Ale. Quod coloni. Sequitur Lud. Ro. in §. de viro. l. ſi vero. ff. ſol. mat. in 1 limitatione primæ partis, & limitat primo non procedere in colo Reipublicæ habente non ſolũ agros ſteriles, ſed alios fertiles, quia nõ põt deſerere ſterilia, niſi deſerat fertilia, te. t. eſt no. in l. q. vtilia. de oi agro deſerto licet hoc facere poſſit colonus priuati. l. vniuerſi ſecundum vnum intellect. de fun. patr.

LEX III.

1 *Cõceſſo acceſſorio inſeparabili à principali, videtur principale cõceſſum.*
Idem quando conceſſio eſſet inutilis.
2 *Occupans prædium deſertum, vſque ad quantum tẽpus poterit moleſtari.*
Seruus vagus, dicitur quando eius dominus eſt vagabundus.
3 *Vagabundus quis dicatur, remiſſiuè.*

Quiſquis. Facta donatione ſeruorũ fundi per Principem, uidetur facta donõ fundi & iõ donatarius ad tributa fundi tenetur. Item ſi aliquis occupauit ſeruos ꝑdij deſerti dño patiẽte. h. d. Ex hac lege apparet regula gñalis,
1 qđ † vbicũq; alicui eſt acceſſoriũ[a] inſeparabile à principali ꝯceſ-
a ſum, qđ vĩ conceſſio facta ẽt principalis, vt hic, & ecõuerſo. l. 4. §. fi. & l. vlt. de ſerui. ruſt. ꝑdio. ſecus ſi ſit ſeparabile vnũ a reliquo. Item ubi nõ ꝑt fieri ſeparatio, ſi fuerit principale ꝯceſſum tñ abſque acceſſorio, ita ꝙ nõ cõprehendat acceſſorium, vel econuerſo. vt d. §. fi. & ideo hic conceedens ſeruos inſeparabiles à prædio, conceſſio eſſet inutilis, niſi Princeps ꝯceſſer ſ ex certa
2 ſciẽtia & no. in gl. Vltimo no. ex antepen. gl. de eo † q occupat fundum alterius deſertum intra quãtũ tẽs inquietari poſſit. In tex. ibi, vagos Et no. hic appellari ſeruos uagos, licẽt in ſi ſtant terræ. qñ dñs eorum eſt vagabundus, qui terrã deſeruit. Et not. ꝑ
3 eo, q. l. quærimus, quis dicatur vagabũdus eſſe. De quo vobis dicam plenè in l. , infra. de Tyro. lib. 12. vbi eſt caſus, & no. in l. nemo. de re mili. infra. lib. 12. ff. de dam. infec. l. 4. §. abeſſe.

ADDITIO.

a Menoch. Eſt acceſſoriũ. Facit ꝙ tradit Rip. l. 1. §. ſi qs ita. nu 49 in fi. de ver. oblig.

LEX IIII.

1 *Statutum, quod colonus teneatur ad gabellam pro recollectione fructuũ pro domino, non valet.*
Statutum, quod coloni clericorum pro eis teneantur, non valet.
2 *Procurator aſſignans in cataſtro pro domino, non tenetur ad collectas.*
3 *Collectas, cenſus, & data ſoluit, qui prædia ſuo nomine poſſidet.*
4 *Coloni, cenſiti, & adſcriptitij liberi ſunt, & proprium habere poſſunt.*
4 *Dominus non tenetur ſoluere collectas pro poſſeſſionibus famuli.*

Hi penes. Dñi nõ coloni, vel cenſiti pro eorum ꝑdijs tributa ſoluere tenentur. Ipſi tñ coloni, vel adſcriptij pro fundis, quos habent, tributa perſoluent. h. d. Not. ex
1 prin. huius l. quod † ſtatutum diſponens, quod ad ſoluendũ gabellas recollectionis fructuũ teneantur coloni ꝑ dominis, non valet, ſicut de non ſubditis, ſicut eſt Peruſij, quia fuit factum
2 quoddam ſtatutum[a] in odium clericorum, qui cũ non poſſent cogi, inductum fuit, vt coloni teneãtur ꝑ eis: quod eſt iniquũ, & iniuſtum. Nam coloni non tenent. Nec teneri, dẽnt ꝑ domino

ADDITIO.

a Menoch. Statutum. Barb. conſi. 29. col. 1. lib. 4.

a no,nec vrgeri poſſunt p hanc leg.Ea hoc patet q † ille,qui aſſignati facit in cataſtro aliqua bona tanq̃ ꝑcurator alterius, nõ põt cogi ad data,& collectas,ſed dñs eſt vrgendus. Itẽ ex hoc
3 patet,quod † ille dr̃ vrgeri ad ſolutionẽ cenſus, & datiorum & collectarũ,qui ſuo nomine prędia poſſidet,& in libro cẽſuum nomine proprio reperit adſcriptus. Pro quo facit in Auth de
4 collationi §.nullus autẽ,& s̃.de anno.& trib.l pro locis † Item per hanc l.patet,quod coloni.cẽſiti.& adſcriptij, poſſunt habe
5 re propriũ,& poſſidere,& quod ſunt liberi, & non ſerui. † Itẽ facit,quod dominus non tenetur ad collectas pro ſuo famulo,
a quæ imponuntur ratione ſuarum poſſeſſionum.a

ADDITIO.

a Poſſeſſionum Limite in Bar.in l.colonos la.j. eodem in ea l.no in fin. Adde ad hoc per Bald.& Angan l.j.ſupra de in ius u. c.ut & Bar in l a. de his,quæ pœnæ. e.o.Bal.in l.j.ſupra de indi.vidu.ad fin in l. j in prin.ſupra, de epiſco & cler. & in l. Auth in r canonum.& Ioan.in l.hæres meus §.fin.de cond. & demon. a ide tex.i.u,libris cenſualibus.

LEX V.

1 *Cõſuetudo ſi ſit in Ciuitate,quod quilibet conductor teneatur in feſto Natiuitatis dare vnum par caponum,comprehendit conductorem,qui conduxit prædium pro præſtatione frumenti.*
2 *Conductor,qui annuatim tenetur dare decem corbes frumenti, tenetur dare de illo, quod naſcitur in illo prædio.*
3 *Conducens prædium ad colẽdum,ſi nihil ſit ſtatutum de reddito, tenetur ſecundum prædii qualitatem.*

Domini prædiorum. Si p certa portione frumẽti locatio eſt facta, tenetur colonus ad ipſum, non ad præſtationem pecuniæ, niſi conſuetudo ſit vt non obſtante pacto pecunia ſoluat h.d. ſecundũ
1 vnã lecturam Et no.ſignatum caſum per quem patet q † ſi cõ-
a ſuetudo a eſt in Ciuitate q̃ quilibet conductor ſoluat domino prędii in feſto Natiuitatis Domini vnum par caponum, q̃ ad huius præſtatiunẽ tenetur conductor, qui accipit prædium p præſtatione frumenti.Itẽ no.illud,quod dicit, id q terra pſtat.
2 Nã ea hoc patet, q † colonus,vel conductor, qui noĩe conductionis tenet annuatim dare decem corbes frumẽti,vel grani, tenet dare de grano,quod naſcitur in illo prædio. No etiã glo.
3 prælega. i.l pro. xi.in uer.Item ea hoc patet,quod † quando aliquis accipit prędiũ ad colendum & nihil ſtatuit de reddito, quantum debet reddere domino prędii, tenetur ſecundum prædii qualitatem hæc eſt veritas licet quidam dicant aliud.

ADDITIO

a Ale.Cõſuetu lo. Adde tex.in l.quod ſi nolit. q qui aſſi lea. ff. de æd. edi. & in l.ſi fundus.de euicti circa ſupra,de loc.& ibi a l ex ea parte in princ. ff de uer. ob.&. aliquid per eundem in l si petus § . de ope nou.nunc.& Bal.in tit de pace Conſtan.in u.bo,ſicut antiquo tempore.uai dicit, quod in præſcri ſenda conſuetudine,non eſt neceſſe oſtendere tit. allegat Io. in l uic.j de reſcri in 6 uide Bar in l nemo,& quod ibi ſcripſi,de dano re Bal.in rub de ſi inite quod notarius in dubio intelligitur rogatus ſecundum conſuetudinem loci Adde Ial. Ial ſi e.o.u.Ro.no.2 1.

LEX VI.

Omnes. Adſcriptitius colonus, vel inquilinus fugiens, nõ obſtante cõditione ſcaus,vel alia,redire cõpellitur ad prędium, unde fugit,per prçſidem h.d.

LEX VII.

1 *Caſus,in quo vendens rem,& precium recipiens,poteſt rem uendicare.*
2 *Dominium non tranſit ex contractu ſimulato.*
Poſſeſſio transfertur ex contractu ſimulato.
3 *Præſcribere cum mala fide,quod ille præſumatur,qui habet titulum ſimulatum.*
4 *Lex pœnalis & odioſa,extra propriam ſignificationem extenditur fauore Reipu.*
Si ſtatutum puniens facientem,comprehendit fieri facientem.
5 *Alienatio ſi prohibeatur, quando dicatur prohibita hæredis inſtitutio,uel legatum.*
6 *Bona ſubiecta fideicommiſſo,alienantur etiam pro redemptione ſuæ perſonæ.*
7 *Colonus adſcriptitius transferri de loco ad locum an poſſit.*
8 *Miſſio in poſſeſſionem ex primo, uel ſecundo decreto in re libellaria,uel emphyteutica,ad inſtantiam creditoris fieri poteſt.*
9 *Indiuiduum dicitur irritum in totum,ſi pars eius irritatur.*
10 *Emptor,quando contractus eſt a lege reprobatus, ſi eſt precium ſtipulatus in caſu euictionis,re euicta illud petere poteſt.*
11 *Emens rem à furioſo,vel ab eo cui bonis eſt interdictum , quod præſcribat longo tempore.*

Quemadmodum. Sicut coloni originarii abſque terra non alienantur,ita nec cenſiti:& non licet vnicuique minimã partem fund. tenẽdo, & maiorẽ uendendo,retinere dictos cenſitos.Item vẽdens totum fundũ,omnes eius colonos transferre tenetur:vendens partẽ,illos,qui in ea parte ſteterunt,trãſferre:& ſi ſecus emptio fuerit vel uẽditio celebrata emptor preciũ pdet,& vẽditor poterit rẽ vendicare, & etiam hæres eius, ſubmota longi tẽporis præſcriptione.Item quilibet intelligit malæ fidei poſſeſſor, qui contra legem mercatur.h.d. Et prædictis patet, q hæc lex diuidit in ſex partes.Secũda ibi,neque verò. Tertia ibi, ſed cũ ſoliditas Quarta ibi,& emptor.Quita ibi,& ſi aliqua Sexta ibi, ma
a lę fidei a No.† caſum,in quo vẽdẽs,& precium recipiens vendi
1 care poteſt rem venditam.Et eſt ſpeciale hic,ob vtilitatẽ Reipublicæ,& ne agrorum cultura deſerat S imile habes ſ. de ſacroſan.eccle l.iubemus.& de precib.Imp.offe.l.2.& l j.de patrib.q fil.diſt.& in Auth de al e.circa princ §. nõ autem. & s̃. de fide inſtr.& iure haſtæ fi l pen Regulariter autẽ qui uendit, & precium recipit,a vendicatione ſubmouet ex regula generali, qa contra factum ſuum qs venire non poteſt, vt l. j oſt mortem. ff de adopt qa quẽ de euictione tenet actio,&c.vt l.vendicãtẽ, ff.de eui. Non obſtat,qa hic vendendo contra prohibitionem legis delinquit,ſicut emptor emendo,per quod videtur vẽditorẽ ſubmoueri debere,cum in pari cã turpitudinis,potior ſit cã poſſidentis,vt in regula iuris.in 6 capi. in pari. patet q eſt ſpeciale hic ob Reipublicæ fauorem ne agrorũ cultura deſeratur vt incitet gl in verbo.agnatione.q̃ no qa limitat illam regu-
b lam.b Secũdo no.ea hac litera,q̃ dicit huic venditori vendicationẽ pcedi,& infra appellat huiuſmodi vendicationem ſimula-
2 tam,quia per hoc patet expreſſe,quod † ea pctu ſimulato non traſit dominiũ.Cõcor.ff.de aqua plu.arcen.l.emptor, ſed bene tranſit poſſeſſio,quod apparet,quia pceditur vendicatio, quæ non datet,niſi eſſet tranſlata poſſeſſio,cum iſtud ſit extremũ, q requiritur ea parte ꝑuenti,vt l.vna.s.de aliena.iud mu. cau. fac.& Inſti.de actio.§.1 In tea.ibi,malæ fidei nãque No ea hoc
3 ver.quod † ille qui pſcribit, ſemper pſumit præter bere bona fide,& in hoc ſtat ſuæ aſſertiont,vt no.gl. Inſti de actio. §.j tamen hoc eſt verum, qñ pręſcribens non habet titulũ reprobatum à lege Sed ſi poſſideret cum titulo reprobato, ſemper præ
c ſumit malæ fidei.c Ad quod facit quod no.ſupra,de fide inſtrumentorum,libro a.l.j.& ff de fideiuſſo l.cum lex in gl.ibi an g
4 ratuitate.ibi ſtatu liberi.§.ſi.Ex hoc patet,q licet † lex pęnalis,
d & odioſa eẽ ſignificatum propriũ nullatenus d extendat, vt l.eum q dam ſuę allega.& ca. odia. de regu iuris in ſexto. tñ vbi extenſio tendit ad fauorẽ Reipublicæ, ita debemus ipſam extendere,ſicut legẽ fauorabilem.Et ideo cũ pertineat ad fauorem Reipublicę punire maleficia.ad hoc vt prouincia in quiete remaneat,vt l congruit.ff de offic.p ſid. ff. de iudic. l. ſi lõgius.§.ſi ſi inſſanit:ꝑęna ſtatuti puniẽntis facientem maleficiũ
e puniet fieri faciens.e & dẽt extẽdi ſi facit fieri,ff de iuriſdictio
f ne omnium iudicum l.ſi qs id quod . cum ſimi.f In ea.glo.de ter.expor.l.a.obligatio,ꝑ quam impediat cultura eſt improbata in legibus precedentib.ſecus ſi p eã nõ impediatur,vt d.l.In ea glo.ibi,l.ſi quis inquilinos eſt ſpecialr in illis adſcriptitiis terrę,ob Reipublicæ fauorem,vt noo al enenrẽ in vltima volũtate,vt d. l. ſi quis inquilinos. Regulariter autem qñ alienatio ſimplicit prohibetur non videtur eſſe prohibita in vltima volũte,quaſi ſit neceſſaria,vt l ex hoc edicto.§ alienare ff.de alie.
5 iud mut.cau.fac.& l.j.ff de fund do.vbi vero † alienatio eſſet ꝓhibita in certã pſonã ind ſtinctè.tũc ẽt legatũ, & hẽdis inſtitutio vt in eo ꝓhibita,adeo q tal ꝓhibitus curare det ne ad eũ ꝑueniat res,ẽt ab inteſta vt no.in l ſi ita qs.§.ca.l ff.de uer. obl. Vbi vero alienatio ẽ ꝓhibita i qbuſdã,i cęteris vero videat ꝓhibita,tũc in ultima uolũtate nõ ĩtelligeret ꝓhibita,vt d l.ſi pater. § fundum.

ADDITIONES

a Ale.Malæ fidei In tex ibi,venditori ad repetẽdos ſeruos.Exemplum uide p Bart. in l per diuerſas in ſi.ſup.mãd in l.non dubium.de legib.per Bal & Doc.
b Ale.Regulam.Vide Bar.in l.poſt mortem,de adoptio Bal in l creditoribus.de ſeruo pig.da.nia per caſum in c.diuerſis fallaciis.de cleric coniugat.& in c.ſi quis , reſbyterorum de reb.eccle.non alien.no.per Bal in l.j.de ho. cauſa , & in c. noſtri. de electio.
c Malæ fidei Mala fides,vel bona,an & quando præſumatur, & ex quibus inducatur , vide late per Fel in c.ſi diligenti.de præſcri. in veri. inquantum Abb. cum ſequent.
d Menoch Nullatenus Bar in l.a § exercitum.ff.de his,qui no infa.Dec l.a.imp.nu. 22. de reg.iur & in l.qui ſe patris nu 26.C.vnde liber.Iaſ.in d l. ſi quis id quod, nu.36.in fi.ff.de iuriſd.om.iud.Iaſ l.ſi certis annis.nu. 3. in fi C de pactis a nec conciliat Alcia.paradox.lib.5.c. in ſi late Cor e in Repet ſuo in verbo,extenſio.inet licet late Dec.conſi.65.nu 3 cõl 72 nu.2 in fi.l.uii.C.eau de antiq.temp. 4.par lib 1.parti Cur ſen.conſi 50.col.19 cir prin.Dec.conſ 600.nu.3.& col. ſeq.nu 3.4 declarat pulchre Neuir lib. Syl.nup.nu.47.verſ intelligo,& 2.regul. Baib conſi 48 col.col 1 lib 2.Didac lib.j varia.reſol.c 2.nu.5.cir.med Chaſſ cõl. j in j præſupp nu.17.
e Fieri faciens.Ad quam materiam uide tu Fel. in c quanto. de ſenten. excom in prin. ver non omiſſo cum ſeq & ad id,quod dicit hic Bar.quod lex pœnalis extẽditur fauore Reipu adde Bal.in l.qua actione §.ſi in collectione , ad Aqui. in ver.quæro dicit ſiauerum.
f Ale.Cum ſimi Adde q fauore Reipub fit extẽſio , vbi alias eſt prohibita. Adde tex in l hoc modo de cond.& dem.& Imo in l cætera § ſed & ſi quis , de leg.j. nec ſit extenſio,etiam in pœnalibus ubi eſt eadem ratio.in c j. § porro in ci. q ſue.pri.cau.be.amit.in l ſi quis id,quod.in prima glo in fi. ff.de iuriſdictio. omnium iudicum quod limita , niſi eſſet aliquod ſpeciale inductum in fauorem, ſeu priuilegium alicuius,vt eſt gl in §.item mixta Inſtit.de act & no.Bal in d §. porro Item fit extenſio in pœnalib.vbi tractatur de fauore animarum.Io.An.& Abb.in c.ex tenore qui filij ſint legitimi & Doc in c pro humani §. ſi de homi. lib 6.vbi alleg gl.no in c licet.canon.de electio.in 6.Item Abb in c. quæ ſunt. de diuor Io.An in c.j.de homi.in 6 & Abb in c inrauit de probat. alleg. c. cum dilecta.de confir.vti.vel inuti hoc gl in auth.iacta pub. ſupra,ſi adu. vtra. & vide vbi fauore animæ ſit ſit ibi , & no.in c.ſina de præſcrip. quæ extenditur in reali,& perſonali fauore anim.

a §.fundum.&d.l.Lucius.§ j.hic alle. In ead.gl.ibi.an ꝓpter fa-
6 mem no.arg.ꝙ † occaſione redemptionis ꝑſonę quis pôt alie-
nare bona ſubiacentia reſtitutioni,& alienari ꝓhibita.Si.n.pôt
alienari propter famẽ,ergo eodem modo,vt perſona rediniaẽ
vtrobiq;.n.de redemptione, ſeu conſeruatione ꝑſonæ tractaĩ,
Facit l.a.hic alle de pat.q fil.diſt.§.cõmunia de le.auth res quæ,
7 & in corpore vnde ſumiĩ.In ea gl.† ibi.transferri poſſit,tráſla-
tio de loco ad locum non eſt alienatio,& iô poſſet fieri, ſicuti
pôt fieri diuiſio fundi prohibiti diuidi ꝑ ſepes.& foſſata.gratia
vberioris culturæ,q̃a non eſt diuiſio ſeu,vt alienatio,no.gl.in l.
iubemus.in prin.§. de ſacroſan. eccl. & no.in l. ſi quis duas. ff.
communia ꝑdio.Et pro hoc facit de hære.inſti.l.ex facto la grã-
de.In ea gl.ibi,ſed dicas ꝯ dilig̃ter no.hãc partẽ,ex qua videt,
8 quod † in fundo liuellario prohibito alienari, creditor ſe non
poſſet mittere in poſ ꝙ eſt verum vt duret apud eũ poſſeſſio ꝑ
petuò,ſed vt duret durante iure debitoris ſic,vt no.gl.in l. fini-
ta §.ſi de vectigalib.de d.i.infe.Nec obſtat hæc lex,q̃a ſpeciale ẽ
in agricolis.Vel dic ꝙ qñq; creditor deſiderat mitti in rẽ liuel-
lariã ob debitũ imminens rõne Re.pub.puta,q̃a domus liuella
ria minatĩ ruinam,& tunc quia hoc onus rem concernit, enĩ
vt ꝑpetuo duret,& teneat,fieri poterit,vt d.§.ſi de vectigalibus
Sed vbi debitum nõ ꝯcernit rem liuellariam,ſed perſonã eius
ꝯ quem miſſio,deſiderat,tunc poterit fieri miſſio in rem liuel
lariam reſpectu iuris.ꝙ debitor habet,vt duret eatenus. quate-
nus durat ius ipſius.Et eſt rõ,quia creditor nõ poteſt ꝯſeq; plus
q̃ habeat ipſe debitor.In ea gl & imputet ſibi.Hæc ẽ uera, nec
ob.l.in contrarium alle.ſi rectè inſpiciaĩ.quia in eis principale,
& acceſſorium non petebant ab eodem.ſed à diuerſis,& ideo
pro acceſſorio nouum pretium ſtatuit Nec obſtat, quod du-
plex damnum ſenſit venditor.q̃a imputet ſibi cur ſic cõtraxe-
rit,vt ff de pac.l.veteribus.In eadẽ ibi,arg ꝯ.de ꝯh empt.l.dolia
Sol ibi dolia poterant vẽdi ſine terra.ſed non ita cenſui In ea,
ibi,ꝯditione ex hac l ſequens opi.vera eſt.In ea.ibi,vel dic nõ
valere hæc verba,q̃a de facili fraus fieri poſſet vẽdendo omnes
ſeruos cum vili parte eius fundi.In ead.in fin Not,iſtam reg. ꝙ
9 † irritata parte indiuidui,irritaĩ & totum.facit ff fami.erciſcũ.
l.in hoc iudicio.in gl.reddit.ibi,eccleſiæ reddit,ſed aliud in ec
cleſia,q̃a eius fauore alienatio eſt interdicta, ſed hic non eſt in
terdicta alienatio fauore venditoris, ſed Reipubl. iõ pretium
debeĩ fiſco.In ead.gl.In fi.No.diligenter hanc particulam . Ex
10 qua hẽs,ꝙ vbi ꝯtus † eſt reꝓbatus à lege:iñ ſi in caſu euictio-
b nis emptor eſt ſtipulatus ſibi pretiũ recuicta,illud petere pôt.b
In gl.ſciens.ibi.quo ad ꝑſe.Not ſingularem doctrinã, ꝙ vbicũ
que quis emit rem prohibitam rõne perſonę,vel rei, ꝙ ſciens
præſumitur ſcire quo ad hoc.vt non vſucapiat ſpatio longi tẽ-
11 poris.Et pro hoc patet,ꝙ † emens à furioſo,vel ab eo,cui bonis
interdictum eſt,non vſucapit rem ſpatio longi tẽporis, q̃a præ-
ſumiĩ in dubio quo ad præſcriptionẽ,ſciuiſſe illum furioſum,
vel prodigum. Sed ꝯ hoc facit ff. pro empto. l. qui fundum. §.
q ſciens & l 2.§.ſi à furioſo eo.tit.& l.ſi quis cum ſciret. Et hoc
eſt verum.Non obſtat gl.iſta,quia loquiĩ quando res eſt prohi
bita alienari rõne ſui ſubiecti,ſecus ſi rõne perſonę uendentis
vt in contrario.Vide gl.in l.2.C.de vſuc.pro emp per Doct. in
l.filiusfa.§.diui de leg j.

ADDITIONES.

a Ale.Hic alle. Adde tex.in l.peto.§ fratre.de le.j & l.j & l.filiusf.§.cum pater. de
leg j.& ibi per Bar.in l. ſi ita quis.§.ea lege.ff de verb obl.& tex.in l ſi Rutilius.
§.de teſt.mil.ri vbi prohibitum alienari inter viuos , dicitur prohibitum alienari
io vltima volun.quod intellige verum,ſecundum quod dicit Ang. in l. cum hi.
§ ſi cui ff.de tranſa.vbi dicit,qñ prohibetur alienatio, & ſimiliter permutatio,
pp ſimilem rõnem hẽt dõis abdicationem,& Pa.de Ca.in l.voluntas.§.de fideic.
& limita,niſi ſubeſſet neceſſitas,vt hic Bar.Item fallit in d. l. voluntas. Item in
auth.res q.§.cõi.de leg & l.molier § cum proponeretur.ad Treb.& no Bar. in l.
filiusfa.diui.in 2 q. de le.j. Adde quod prohibitus alienare non poteſt dare pro
anima,vt c.j § alienare qual.olim.feu pot.alie.Item adde ꝙ prohibitus alienare
ſub pęna,ſi obligat omnia bona ſua,quia non incidit in pœnam,ut gñali obli-
gatione non veniunt prohibita,vt eſt caſus in c.j de Cap.qui cur.ven & Bald. in
d l.voluntas,voluit Bar.in l.codicillis.§ in ſubſtituto.ff.de le.2.& Are in l.ſeruũ
§.eidem ſeruus.de leg j.Item quod prohibitus alienare in perpetuum, intelligiẽ
vſq; ad quartum gradum,ſiue grauatur poſt prohibitionem,& non vltra , vt in
Auth. de teſt.fideic & ibi Ang.vbi ẽt dixit,ꝙ prohibitio extra familiam facta fi-
lio,non trahitur ad nepotẽ.Item an prohibita alienatione , ſit prohibita datio
jo emphyteuſim Ang.ꝙ ſic,in §. emphyteuſim.in Auth.de reb.eccl non alie.Itẽ
an ſit prohibita conceſſio vſusfructus ad vitam. Ang ꝙ non, in eo.tit § hæc igi
tur.Item an dicatur prohibita locatio ad longum tp̃s,uide Bar in d l codicillis.
§.in ſubſtituto.

b Ang Petere pôt.In gl.q̃ incipit,reddit.ibi,& dic ſciẽs.No.ergo , ꝙ dicit ſciens ad
hoc,ut aliquis puniaĩ rõne qualitatis infixæ alii,eſt neceſſe,ut ſciat illam quali-
tatẽ,alias non puniretur,vt dixi ſupra,de fab.in l nullus,& in Auth de eccl tit.
§ ſi.Facit optime,ꝙ no.in l 1.ff.de receptato & ff.de parric.l vtrum. Et hoc ſine
dubio verũ eſt,qñ quis agit actum qui eſt de gñe permiſſorum, ſed ubi aggrede
retur actum prohibitũ,teneret,licet ẽt qualitatẽ ſuã ignorauerit,qm̃ debuit eã
explorare,& non explorando fuit in culpa,merito tenetur,vt l. in furti , §.ope.
ff.de furt Et hoc credo uerum , ubi pœna pecuniaria uenit imponenda , ſecus
autem ſi corporalis debeat irrogari,quia in illa culpa non ſufficit , cum in cor-
poralibus lata culpa non æquiparatur dolo Adde do. Alex de Imol.in l.quod Ner-
ua.per illum tex ff depo. & tex.in l. in actionibus. ff. de in lit. iurand. in quibus
lata quod æquiparatur,ſed non ſemper vide l.ud Roman ſing uerſi dolus. &
late Alex.vbi ſupra , ad fi. dicunt quod ſi in libello deducatur , & probetur
lata culpa,non ſufficit,ſed ferri debet abſolutoria,tunc æquiparantur dolus &
lata culpa. Ad ꝙ adde gl.in l.illud,uer.hoc iudicio ff de lib.e cau.& Bal.in l.2.C.
de proba & nunquam quis poteſt corporaliter puniri niſi dolus interueniat.
Adde Ant.de But.in c.2.de conſt & d.Alex.in d l ꝙ Nerua ff.depo. & in l. 1. ſi
quis ieſt h ubi dicunt,quod qñ dolus de iure communi ad commiſſionem pœ-
næ requiritur,tunc ſufficit culpa lata,& ad id quod in pœnis corporalibus re-
quiratur dolus,adde Bal in l quibuſcunque. C. de ſer. fug. ſed quid in ſtatuto
ſimpliciter diſponente in delictis,an requiratur dolus,dic quod ſic, nec poteſt
ſubaudiri,etiam ſi pœna ſit grauis,ſed ſufficit lata culpa. Pau.de Ca.l.1.in fin.ff.
de leg.& Sal.l.ſi ſeruu C de nox & in l plagii.C. de plag & d. Alex.in l.3 §.ꝗ
pretor ff ne quis eum.ubi per Bar & Bal.& Pa de Ca in conſi.190.& cõſi 19.
Tex eſt in lege Cor.ff.ad l.Corn de ſica.

LEX VIII.

1 *Receptans bannitum etiam ignoranter,an puniatur.*
Hoſpes receptans bannitum ignoranter,ſiue notum ſiue ignotum,non pu nitur.
2 *Praſtans auxilium exbannito,quando puniatur pæna ſtatuti.*
3 *Parochianus fraudulenter fugiens de una parochia, & conſtituens ſe in alia,reſtituitur priſtinę cum omnibus decimis.*

Omnes profugi. Receptans colonum tributariũ
fiſci debentem domino cenſum
annuum ſciẽter,reſtituere ipſum compelletur domino,& etiã
cenſu nõ ſoluto,& etiam ſoluere fiſco tributa, ſi ita is receptãs
vſus eſt operis dictorum colonorũ gratis,alias cõtra ipſos fugi
tiuos habebit regreſſus.quibus non exiſtẽtibus non ſoluẽdo,
cõtra debitores ipſorũ recurritur.h.d.In tex.ibi, alienos eẽ no-
a uerit.a No ꝙ dicit, nouerit,q̃a ꝑ hoc patet, ꝙ receptans tales fu
gitiuos colonos ignoranter,non puniĩ.nec eſt cõtra ĩ. eo.l.ſer-
uos.ubi receptans etiã ignoranter punitur , quia quandoq; q̃s
receptat colonũ ignotum , & tunc punitur, quia imputat ſibi
1 cur non explorat eius conditionẽ,vt in ꝯrio.†Quandoq; quis
receptat colonũ notum, ſed eius conditionem ignorat , & tũc
non punit.ita loquitur hic,licẽt gl. iſtud ꝯrium nõ ſoluat. & ẽ
hoc utile ad receptantẽ exbannitos,vt receptans ignorãter nõ
b puniat,b ſi bannitus erat notus,& eius conditio ignota: ſecus
ſi erat ignotus exbãnitus,& eius cõditio.Imputatur enim rece
ptanti,ꝙ eius ꝯdõnẽ non explorauit,ut d.l. ſeruos. Sed hoc fal-
lit in caupone,& ſtabulario, vt non puniatĩ illũ receptãdo,q
penitus ignotus eſt:ex quo enim publicè hoſpitant nõ tenent
hoſpitantiũ conditiones inquirere, cum inuiti ad hoc cogan-
c tur,vt l.1.in fi.ff.ſur.aduer.nau. Vel dic,& melius. q̃ receptãs c
exbannitũ ignoranter,nõ punitur,etiam ſi fuerit penitus igno
tus tali receptanti,niſi in loco notorium eſſet iſtum eſſe bannitũ,
q̃a tunc receptans eſſet in lata culpa,vt in ca.1.de poſtu. ꝑla. &
in l.ſi.ff.de decret ab ordin.fac.ẽ.& ſupra , q & aduerſus quos.
l.1.& not.gl.expreſsè in l.1.ff de recep.Nec obſt.l.ſeruos.ĩ. e.q̃a
ſpeciale eſt in cenſitis.Ita fuit hoc anno ꝯſultũ in hac ciuitate.
2 cũ hęc quæſtio eſſet de facto.Item eſt utilis hæc litera, qu ia †il-
d le qui pręſtat auxilium d & fauorem exbannito, non punitur
pœna manus ex ſtatuto diſponente,quod præſtans opẽ exbã-
nito priueĩ manu.niſi in actionem,vel inquiſitionem ſit dedu
ctũ,quod præſtitit ei opem ſciens eum exbannitum, quod ne
e ceſſe eſt etiã probari e per hanc literam. Et pro hoc uidetur ca-
ſus ff.de parrici.l.vtrum.vbi pręſtans opem parricidio,punitur
ea pœna ſi fuerit conſcius,& non aliter, vt ſupra,de rapt virg.
l.vna.de epiſco.& cleri.l.raptores.& pro hoc ſupra, de fabricẽ.
f l nullus.& ibi dixi.f Vltimo no.ex glo.in uerſi.ab his,quod † pa-
g rochianus fugiens g de vna parochia, & collocans ſe in alia pa
rochia in fraudem,quòd reſtituitur priſtino parochiano,cum
omnibus decimis præſtandis.

ADDITIONES.

a Alex.Nouerit Per iſtum tex.alias obtinui in facto in q.an fructuarius ſoluens aſ-
fictum a ſtibutum io teſtamento,dicatur omni exceptione maior . Et dicebam,
quod non,quia æquiparatur colono,ut hic,& uidetur Saly.in l.ij cler.ſupra,loca
ji facit quod no Bal.in l 1 ſupra,de epiſc & cler.

b Men.Non punitur.Adde d Ale de Imo.in l.1 de recepta. Iac. de Are. Ange. &
Old.in Authen.de eccl titu § penul ad ſi Corſe.tuo ſing.in uerbo ſententia in
cap ubi lex.

c Ale Receptans. Adde Bar.in l.non omnes.§ ſi.de re milita.l. 1. §. penul de incen.
rui.nau.& l. 1.§.1.de recrip.& ibi ſcripſi Quid in muliere receptante uirum, vi-
de in l eos. de recepta. Quid in receptante alterius debitorem ne capiatur.&
Bal in l ſi.de ope.liberto.& poſt Bart. ſcripſi in l 2.ff.ad l.Iul.maie. ubi dicitur,
quod receptans tenetur in ibi,ſed hoc fallit.Adde,quod hoſpes poteſt dare ba-
nito comedere,nec tenetur l. Seiæ §. idem.ff. de fun inſtr.& in eadem ibi.§.fur-
ti.Et ibi uide Bart qui idem dicit eſſe in notat iu,limita tamen iſtud ibi, niſi eſſet
magna multitudo,quam tunc non tenetur recipere propter alios hoſpites.
vbi etiam alia multa uidebitis.

d Menoch Auxilium. Marſi practi.crim.§. conſtante nu 64. Deci.conſi.62. in fin.
Chaſſa.conſi. 5 8.nu.13.

e Quod neceſſe eſt etiam probari Adde glo ho sam , iuncto tex in l.1 ff de recep.
notata in l.1 ſupra,qui,& aduerſus quos.& Ale in l.1. ff. de recept. & dixi in a-
poſt.poſt ta. Rebeſ.in l .nullus.2.uer aliquem a bannitum ſup.de fabricen. illo li.

f Alexand Ibi dixi. Idem Aret. in maleficiis, in uerſic. Andream auxiliatorem &
Ange in §.iubemus.in fi Auth.de eccl ti.

g Angel.Parochianus fugiens Nota ex iſta leg : argumentum contra colonos no-
ſtri temporis , qui pacto ſtupro ua lunt ad colendas terras alio ire. Et propter
hoc poſſeſſiones remanent incultæ,ideo q quod dominus non poteſt poſſe a tri-
buta ſoluere.nam iſti coloni ad iſta tributa tenentur,imo etiam dominii prædio
rum,ad quæ gubernanda acceſſerunt,niſi q prouidentur.

LEX IX.

Immunitates. Immunitas iugationis, vel capitatio nis abſq; Principis authoritate cõceſſa, non tenet, ſed ad priſtinam conditionem reuocatur. h. d.

LEX X.

Cum antea. Ad euidentiam ſcias, quod olim tãtum pſtabant nomine capitationis vnus homo, quantum duæ mulieres. Imperator hic mandat, q̃d hodie pręſtent tantũ duo, vel tres viri, nomine capitationis, quãtum olim pręſtabat vnus, & quod tantum præſtent quatuor mulieres, quantum olim duæ. Et ſic patet, quod onus capitationis eſt diminutum pro dimidia in maſculis, & fœminis. Sed hæc lex eſt localis in quibuſdam locis.

LEX XI.

1 *Priuilegium Principis abſorbens in totum ius alterius, an ualeat.*
2 *Coloni originarij non liberantur ex priuilegio, nec ex cenſus nõ ſolutione.*

Originarios. Si originarius colonus culturã deſerat, nulla dignitas, vel authoritas eũ excuſa-
1 re poterit. h. d. Not. q † non valet Principis priuilegiũ, q̃d abſor
bet in totũ ius alterius: quod dic, vt no. in l. 2. ſ. de precib. Impe
2 rat. offeren. l. fi. eo. tit. Itẽ no. quod † coloni originarij non liberantur ex priuilegio, nec ex cenſu non ſoluto longo tempore, & ad aliquam dignitatem aſpirare non poſſunt.

LEX XII.

1 *Ignorans an puniatur, & qua pœna, remiſſiuè.*

Seruos. Adſcriptitij, & cenſiti penes dominos debent remanere, & ipſos ignotos receptans et ignoranter, punit. in 1. libris argenti, tenetur etiam receptans cũ altero ſimilis æſtimationis reſtituere. h. d. Nõ obſtat ſupra, eo. l. omnia.
2 & ibi dixi. Op. & videt, q † ignorans nõ puniatur, vt l. generali.
ſ. de tab. & l. omnes profugi ſupra, eod. Sol. vt ibi not. in prima ſolutio Op. quod alia pœna puniatur, quam hic dicatur, vt l. 1. & l. quicunque ſupra, de ſer. fug. dic, ut ibi.

ADDITIO.

a Alex. Adſcriptitij. An adſcriptitij ueniant appellatione bonorum. Ro. quod ſic, & alleg. l. talem § h. de hære. inſti. & Bald. in l. 1. ff. de lla. no. & in d. § fi. Et an liber ho. no. poſſit præſcribi, in adſcriptitii. dic quod ſic gloſ. in l. 2. de iud. & in l. ſi. ſupra, de præſcrip. lon. temp. quæ pro libe. non tamen vt ſit ſeruus, ut ibi no. gl. in l. 2. de ingen. manu. & ſi teneatur per mille annos, ut ibi idem glo. in cap. cum non liceat de præſcr. & quod Bal. d. de illo, qui tentus eſt pro ſacerdote per centum annos, vt non dicatur præſcripſiſſe ſacerdotium, in l. 1. ſupra de emanc. lib. hom.

LEX V.

1 *Colonus licet alienari nõ poſſit tamen de uno prædio ad aliud transfertur.*
2 *Filius quando ſequatur matris conditionem.*
3 *Colonus, & adſcriptitius in quo differant.*
4 *Item colonus, & inquilinus.*
5 *Filius natus ex homine meo, licet non ex fœmina mea, eſt homo meus.*

Diffinimus. Natus ex vtroq; parente cenſito, vel patre tantum cenſito, cenſitus eſt. Item ſi dominus duorum fundorum inquilinos vnius, transtulit ad culturam alterius, & ad diuerſos dominos fundi prædicti puenerit, dñs eius fundi, ex quo eſt facta translatio, tenet reddere domino alterius fundi, cum agnatione taliũ colonorum. h. d. No. q inquilinorũ, & colonorum penè eadem eſt conditio. Secũdo
1 no. q licèt † coloni non poſſint alienari, tñ poſſunt de uno in aliud prędiũ eiuſdem domini transferri. ſimil. ſ. de ædific. pri-
2 ua. l. 2. Opp. quod imo † matris conditionẽ ſequatur, vt ſ. e. l. ne d. uius Sol. Quidã habent in litera, vtroque vel altero, & tunc exponit utroq;: aliàs cenſito, & tunc reſponde ad cõtrarium, quod loquit̃ in cenſitis, qui ſunt ſer. hic verò ſunt liberi. alii habent vtroq;, vel neutro, ſecundũ hoc neuter eſt cenſitus, erat tamen vterq; adſcriptitius, quo caſu vterque ex parẽtibus eſt adſcriptitius, filius ſequit̃ cõditionem patris, & ita loquitur hic. Sed ſi ſolus pater eſſet adſcriptitius, mater uerò nõ, tũc matrẽ ſequit̃, vt in contrario. alii exponunt text. cenſito, id eſt adſcriptitio, & tunc expone, vt in glo. aliàs vel vtroq;, ibi. alii dicunt.
3 Quęro, † an differat in aliquo colonus ab adſcriptitio. Iſta gl. dicit, q ſic. Tu vero dic, vt no. in l. cũ ſatis. in prin. in gl. q̃ incipit,
4 niſi quadraginta. Item quęro, † an ſit aliqua differentia inter inquilinos, & colonos? gl. ponit tres opi. tene primã, quã approba
5 rũt Dy. & Pet. Vltimo iſta lex in prin. facit ad q. q † filius natus ex hoĩe meo, non tñ ex fœmina mea ſit homo eius. Ad idem facit ſ. de muri. l. fi. & infra, eo. l. ne diutius & l. mulier. & l. fi. De hac q. hic, vt in Spec. de feu. §. 2. ver. quinto quæritur.

LEX XIIII.

1 *Cadenti à poſſeſſione quæ remedia dentur.*
2 *Agenti poſſeſſoria recuperandæ, ſemper fit reſtitutio poſſeſſionis, antequam cauſa proprietatis cognoſcatur, ſecus in aliis poſſeſſorijs.*
3 *Libellus in poſſeſſorio recuperandæ requiritur.*
4 *Remedium capitu. reintegrandæ, habet locum etiam in rebus priuatorum, & laicorum.*
Item pro iuribus incorporalibus.
Item competit etiam detentori.

Si coloni. Colonis bona fide poſſeſſus fugiens ad aliũ, reſtituetur primo bonę fidei poſſeſſori, & poſtea cauſa originis agitatur. h. d. Vel aliter, ille, ad quem peruenit poſſeſſio cum vitio, eam reſtituet priſtino poſſeſſori, licet careat iure. h. d. & eſt no. hæc lex. qa vbi quis cadit à poſſeſſione, & nõ habet ius quo mediante præſcribere poſſit, ſiue ſit poſſeſſio rei mobilis, ſiue immobilis poteſt ipſas petere condictione ex hac l. dum tamen ad nouum poſſeſſorẽ peruenerit cum vitio, & non aliter. aliud autem remedium cadenti à tali poſſeſſione nõ competit. Nõ enim poteſt agere rei vendi. uel Publiciana cum non eſſet dominus, vel quaſi, niſi haberet aliquod ius in re. vbi autem poſſeſſio peruenit ad alium abſque vitio, iũc nullũ videt dare remediũ cadenti à poſſeſſione, ſecũdum And.
1 de Bar. † Sed tu dic, quod forte duplex eſt remedium. Primũ, vt agatur iudicaria, pro illa poſ. vt l. 1. ff. de itin. Secũdum, quod agatur cõdi. ex l. ſi me, & Titium. ff. ſi cer. petatur. Debeo n. narrare, q poſſeſſio mea ad te peruenit, & quod nõ eſt æquum, q ex poſſeſſione mea efficiaris locupletior, & iõ peto, vt cõdemneris ad reſtitutionem dictæ poſſ. Sed hoc remedium nõ competit, licet, niſi ei q cecidiſſet a poſſ. quam bona fide tenebat Si n. fuiſſet malæ fidei poſſeſſor, hoc remediũ ſibi nõ competeret,
a qu a hęc ęquitas tñ eum non competeret, quia in pari cauſa, &
2 c. Vltimo patet hãc p literã, quod † quando agitur poſſeſſo-
b rio recuperandæ, ſiue detentor poſſideat cum violentia, ſiue non ſemper dēt fieri primo reſtitutio poſſeſſ. quam agat cauſa proprietatis. Primum, & ſecundum probantur hic. & in l. ſi ga cuſptionis §. ſup. illis de preſcript. 30 anno. & l. ſi qs in tantam. ſupra, vnde vi. Et ita tenet Innoc. in c. ſæpe, de reſtitutio. ſpoliato & ibi vide. In aliis autem poſſeſſoriis ſecus eſt, ſi exceptio obiiciens paratus eſt incontinenti de iure ſuo [illegible] bare, vt not. in l. incerti. ſupra de interdi. & ff. de Carbon. edic. l. 3. §. duę. & ff. vt in poſſ. leg. l. ſi is a quo. & ſupra, de edi. diui Adri. tollẽd. l. 2. &
c q no. ſupra, eo. c. l. ſi quis pductionis. c Vnum tñ ſc as. quod licèt celeriter dẽat fieri reſtitutio poſſeſſionis in poſſeſſorio, vt h. c, & in l. momentaneę. ſupra, vnde vi tamẽ in illo poſſeſſorio
3 recuperandæ † dẽt offerri libellus, vt ibi gl. no. quod etiam hic tenet domi. Andr. de Barulo Et iſtam legẽ no. allẽg. Ioan. And.
d p quam probat, quod id, quod dicit in capitu. re integrãda. 3
4 q. quęſtio 1. quod loquit in rebus eccleſiæ. † habeat locum in rebus priuatorum, & laicorũ de iure ciuili probat, & allegat hãc legem, de quo p eum in ſe nouella, & ibi p Inno. in cap. cum ad ſedem extra, de reſtitutio. ſpoliato. quod ſingulariter not. & uide verba notabilia, quæ ponuntur in l. rem quę nobis. de acq. poſ. quam nota, quia de facto quotidie venit.

ADDITIONES.

a Ale. Pari cauſa. Quod etiam officio iudicis poterit agi, & quis poteſt implorare quando cecidit a poſ. ſecundum Hoſ. & Io. An. in c. accedens, el. primo. vt lit. nõ cont. & Lap. alle. 43.
b Menoch. Poſſeſſorio Cran. conſi. 229. col. pen. in fi.
c Ale. Conductionis Pater in poſſeſſorio petitur recò poſſeſſionis, in petitorio petitur non poſſeſſio ſed res ipſa Adde l. ſi. duo, in fi. ff. vti poſ. & Spe. in ti. de reſti. ſpol. § 3. ver. & no. & Io. An. in Spe. de actio. & peti. §. ſequitur. ver. ſed quam vocas, in c. cum ad ſedem. de reſti. ſpol. Arch. in c. reintegrãda. 3. q. 1. & Frede. in conſi. 283. in c. [illegible] late. & Bal. in l. pe. ſi a non compete. in l. Et ibi in c. reintegranda. Adde, q idem voluit d. Ant. in d. c. cum ad ſedem ibi, quoddam eſt remediũ magis latum, & ibi Item d. Abb. & idẽ conſuluit do. Are. conſi. ſuo incipi. cum quærit. in c. reintegrãda licet Io. Cal. tenuerit contrarium, & male, in d. c. cum ad ſedem. Et ad Bar. hic, adde Ang. in d. conſi. 154. inc. in Dei nomine, in prædicta q. vertente inter cõc. Et no. per Doc. in l. rē q̃ nobis. ff. de acq. poſ. an remediũ d. c. datur cõtra ei poſſidentẽ, d. Ant. & Aban. c. ſæpe. de reſti. ſpo. tenent, q ſic, & idẽ No. in d. l. rem q̃ nobis. Idẽ Abb. in c. ſi diligenti de præſc. ubi etiam dixit, quod hoc remedium cõpeteret ẽt malæ fidei poſſeſſori, quia a poſſeſſione ceciderit. Et non mirum, quia ſic agenti non obſtat exceptio dominii appoſita a reo conuento. Et ita dixerunt, & voluerunt Innocen. & Ioan. And. in c. poſt electionem de concel. præb. & d. Ant. in d. c. ſæpe. & ibi Innoc. Et adde, quod hoc remedio etiam poſſet vti coram iudice loci, in quo eſſet res, ubi poſſet quod probatur, quia licet condictio ex canone dicti capituli ſit actio perſonalis, & quia omnis condictio ex l. eſt actio perſonalis in §. appellamus Inſtitu. de actio. Bar. in l. 3. de condi. ex l. de edicto diui A. conuentus ſoluit ratione rei immobilis ſortitur quis forum ubi quis conuenitur actione reali, uel mixta, non perſonali, ſecundum Bar. in l. 3. in prin. ff. de cenſi. & l. ordine. § ſolam ad mu. ne. ap. vt in [illegible] ubi in tem acti per Bal. in l. iubemus nullam, ſupra, de ſacroſ. eccl. & in l. fi. ſupra, de præſcript. long. temp. fallit tamen hoc in cano. reintegranda, in quo agitur poſſeſſorio, ut quo non habet locum dictum Bar. in d. l. [illegible], cum ſequen. tex. eſt & ibi Bar. & Bal. ſupra, vbi de hær. agi opor.
d Cap. reintegranda Quando locum habeat. & cui competat, vide Ang. in conſi. 114 inci. in Dei nomine, in q vertent. d. Alex. de Imo. in conſi. 3 [illegible] par. Alex. Scias quod condictio d. cap. reintegranda locum habet etiam in cap. vinibus corporis 3. q. 1. nullus & Ant. de But. in cap. cum eccleſia de cauſa poſſeſſio. & propriet. & per Pet. de Anch. in cap. ex par. de reſti. ſpolia. Et de hoc uiſe per glo. & Bal. in l. ſupra de fur. per Bar. & Ang. in l. naui. ſtabuli in §. ſin autem eo. tit. Item competit etiam detentori ſecundum Spe. in ti. de peti. & poſ. §. 3. verſ. ſed nunquid. Item licet gl. in d. ca. cum ad ſedem, de reſti. ſpolia. dicens illud remedium competere pro rebus eccleſiaſticis, vel clericis quam partem licet tenuerit Io. Cal. in d. c. cum ad ſedem, ſecundum quod no. ibi Ant. de But. & eadem opin. ſequitur in c. querelam. de electi. tamen quod etiam in aliis rebus habeat locum diffuse tenet l. ud in d. l. rem quæ nobis, quæ eſt no. & vide Lap. in ſuis allegatio nibus. alleg. 8.

LEX

LEX XV.

1 *Statutum, quod coloni teneatur ſoluere gabellam pro dominis nō ſubie-
ctis, eſt iniquum.*

a **Colonos.** a Coloni glebæ adſcripti, cauſa dñorum non
inquietant h.d. Ideo autem dixit pro terrulis
dominorum: quia ſi ſua ſponte poſſiderent, contributa tene-
1 rent ſoluere, vt ſupra eod. l. ſi penes. Et eſt vtile ad † ſtatuta di-
ſponentia quòd gabellas teneant ſoluere coloni pro dominis
non ſubiectis, iniqua enim ſunt, vt patet in hac l. & ex l. ſi penes
& infra, vt nullus ex vic. l. vna.

ADDITIO.

a Aug. Colonos. Facit hæc lex pro ſcholaribus, & clericis, vt occaſione alicuius li-
tis non debeant a ſuis ſtudijs, vel eccleſijs auocari ad idem l. omnes, ſupra, de
epiſc. & cler.

LEX XVI.

1 *Soboles ſequitur conditionem matris.*

Mulier. Mulier originaria copulans ſe cum alio in ꝯſor-
tium, cū ſua ſobole reuocat. h. d. Et ſic no. hic, ꝙ
1 † ſoboles ſequitur conditionem matris. & eſt hic regulare, ſed
filii colonorum, & inquilinorum ſequuntur conditionem pa
tris, vt infra, eo. l. ne diutius & dixi ſupra, eo. l. diffinimus.

LEX XVII.

Per colonum. Colonus domino inuito contrahen-
do circa dominium non parit præiu
dicium h. d. Ideo autem dixi, circa dominium quia plene præ
iudicaret circa poſſeſſionem, vt plene patet in l. j. ſupra, de acq.
xend. poſſeſſio.

LEX XVIII.

1 *Seruus an poſſit eſſe bainlus.*

Colonos. Coloni adſcriptitii ad nullum honorem etiā
humilioris militię vocāt, nec etiā magiſterii
poteſtatis apparitores conſtituunt. h. d. In tex. ibi apparitores.
1 no. arg. quod † ſeruus non poteſt eſſe baiulus, licèt hæc militia
ſit infima, & loquuntur ſecundum Dialecticos.

LEX XIX.

1 *Longum tempus in hac materia eſt decem annorum.*
2 *Colonum eſſe, vel inquilinum probatur, quando p decem annos reſpondit
de penſione vt inquilinus, vel reddit vt colonus.*
3 *Vaſſallus q. non probatur, probando quòd per ſpatium decem annorum
præſtitit ſeruitia alicui tanquam domino.*
4 *Colonus quando poſſit refricare quæſtionem dominij.*
5 *Sequeſtrū ſi q. vult impedire, aut reuocari facere, debet idoneè ſatiſdare.*
6 *Tēpus ſatiſdationis de reſtituendo rem ſequeſtratam, non durat niſi trien-
nio, quod incipit currere à tempore litis conteſtatæ.*
7 *L. properandū, quod non habet locum, in caſib. in quib. lis non conteſtatur*
8 *Res tempore peritura, cum de ea ſit quæſtio, officio iudicis vendi poteſt.*
9 *Colonus, quando duo aſſerunt ſe dominos fundi, quē colit, poteſt in ſe fru-
ctus retinere ſatiſdando de reſtituendis ei, qui pro ſe ſententiā reportauit.*

Litibus. Si de dominio terræ inter dominum, & colonū
eſt diſceptatio, & locatio neget. ꝯ. ſcripta forma-
ſeruat, quia ſatiſdare tenetur colonus conuentus, de reſtituen
do fructus reditum præſtādorū ſine procraſtinatione, ſi domi-
nus obtinuerit in eā. q̃ ſatiſdatio durabit triennio, & poſtea re
uocat. Si vero colonus hoc facere noluerit, vel non potuerit,
tūc redditus in aurum ꝯſiſtentes deponuntur, vt hac. l. notat. Si
verò ꝯſiſtunt in ſpeciebus, iudicis venduntur arbitrio, & pre-
tiū inde perceptum, poſtea modo prædicto ſequeſtratur: pu-
blicas autē functiones ſoluet dominus, vel colonus ſm cōſue-
tudinem antiquitus obſeruatum hoc dicit. Diuid. in duas par
tes principa. Primo enim ponit, qñ eſt quæſtio circa dominiū
inter colonum, & dominū, quid fieri dēat de fructibus & red-
ditibus dictæ terrę, & quo ordine procedat vſq; ad ver. hęc de
redditibus. Ibi eſt ſecūda pars principalis, in qua ponitur q̃s de
bet ſoluere publicas functiones pro terra locata, an dominus,
vel colonus, cum inter dominum terræ, & colonum, de terræ
dominio quæſtio agitatur. Et hæc eſt vna lect. ſm quam poſui
ſummarium, & eſt vera, & approbatur in gl. in ver. reſtituant.
Secundo in tudo legit ſecundum Placen. quia hic nō erat quę-
ſtio inter dominum, & colonum de proprietate terræ, ſed cōtē
debāt de terra. Et quærebatur, q̃d colonus debeat facere de fru
ctibus. ſed nec lec. non placet, quia eſt ꝯ hanc legem, quę dicit
in principio, ꝙ coloni ꝯ terræ dominos declamant. In tex. ibi,
1 prolixoque tēpore † longum, & prolixum tempus in hac ma-
teria, eſt tempus decem annorum, vt patet hic in gl. in verbo,
a colonorū. a Ex hac litera probatur apertè, ꝙ † ſi per x. ann. re-
2 ſpondiſti mihi de penſione tanquā inquilinus, vel tanquā colo
nus de redditu, ꝙ ex hac præſtatione diutina ꝓbat̃ eſſe colonū,
vel inquilinum meum: ſed præſtatio modici tēporis hoc non
ꝓbaret, argumento ſumpto à ꝯrio ſenſu huius l. Nec ob. ff. de
vſur. l. cum de in rem verſo, vbi diutina pręſtatio non ſufficit,
ſed requirit præſtatio longiſſimi temp. non enim homines tra
hunt ita de facili, ſicut res. Nec obſt. ſi dicitur, ꝙ hæc ſolutio vi
der ꝯ caſum huius legis, quia hic tractat de omni genere colo-
norū, & tū conſtat, ꝙ eſſe cenſitum, vel adſcriptitium, eſt ma-
la fortuna, ꝯ. l. px qua hic quęritur de ſtatu perſonæ, vtrum ſit
colonus vel non, tunc. n. diutina præſtatio nō ſufficeret, vt l. ꝯ-
traria, ſed quærit tantummodo de ſtatu rei. ſ. vtrum poſſit quæ
ſtio dominii denegari, vel refricari antiqua redditū præſtatio.
Et eſt vera ſolutio licèt de hoc ꝯrio glo. diſcrepet multū in l. ꝯria, &
etiā hic aliquantulum in verbo, colonorum. Et pro hoc eſt ca-
ſus ꝯ. eo. l. cū ſat. s §. 1. Quandoque autem ad aliquem obligan-
dum, nō dico ad mutandū ſtatum ſufficit minor præſtatio, vt
eſt in alimentis, vt l. j. ſ. de fideicom. Ex prædictis apparet, quod
3 † ſi ego tāquā vaſallus pręſtiti ſeruitium tibi ſpatio decem an-
no. quod hæc pſtatio non eſt ſufficiens ad probādum ius vaſal-
lagij. Nam hic agitur de mutatione ſtatus perſonæ, qui nō mu-
tatur ex diuturna præſtatione, ſecundum Martinū de Fano.
b & An. de Barulo. b In tex. ibi, idoneū fideiuſſorē. Ex hac litera
4 apparet, quod † qñ inter dominū, & colonū eſt quæſtio de ter-
ræ dominio, ꝙ colonus domino non tenet̃ reſpōdere de fruc.
ſed ſufficit ꝙ ipſe ſatiſdet idonee, de reſtituēdo omnes reddit⁹,
inquantum dominus ſententiam pro ſe reportauerit. Sed ꝯtra
iſtud opponitur de l. ſi quis condictionis ſ. loc. vbi colonus re-
fert domino quæſtionem dominii. Timore huius variauerunt
Gloſſatores, & etiam Doctores. Quidā. n. dixerunt, ꝙ hic cōdu
ctio non erat finita, ibi ſic Sed hoc reprobatur per Doct. quia
ſi non eſt licitum referre quęſtionem dominij conductione fi
nita, ergo nec ea durante. Alij dicunt, aut cōſtat de locatione,
& tunc non refertur quęſtio dominij, ut ibi: aut non cōſtat, &
tunc ſic, vt hic. & hęc eſt vera, & probatur pro parte per hanc
l. dū dicit, ꝙ ſi per diutinā pręſtationem apparet iſtum eſſe co-
lonum ꝙ ceſſat ordo. unde in hac lege negabatur dominium,
& negabatur locatio: in l. cōtraria, negabatur dominium, ſed
cōfitebatur locatio, & cōductio. Alii dicunt, ꝙ coloni ſimpli-
ces non poſſunt refricare qōnem dominij, vt l. ꝯria, cum ſim.
Cenſiti aūt, & alii ſic, vt hic. Sed hęc ſolutio eſt ꝯ literam huius
l. quę dicit, in colonis cuiuſq; condōnis hanc l. ſeruari debere.
Et hoc vr̃ innuere gl. 1. in prin. licèt gl. in l. ꝯria approbet hanc ſ.
Alij dicunt, ꝙ hęc lex corrigit illam, & ſimiliter hęc eſt mala,
quia vitanda eſt legum correctio, vt l. pręcipimus. in fi. de ap.
auth. quas actiones. ſ. de epiſc. & cleri. tene ergo ſecūdam. Sed
Ia. de Are. ſequēdo quādam alteram opinionē poſitam in l. ꝯ-
ria dicit, ꝙ aut eſt qō de dominio, & hoc modo reſiicari non
poteſt, vt l. ꝯria. Aut eſt qō de pręſtatione redditutim ſolum, &
tunc legitime poteſt hoc colonus obijcere, ut hac l. Et eſt iō, q̃a
tunc colonus obijcit de nullitate contractus. Sed iſta ſolutio vi
detur cōtra hanc l. quę dicit, quod ſuper terrę dominio ꝯ do-
minos clamabant. Proptcrea ſi colonus dicit de nullitate ꝯtra-
ctus, ex eo quia eſt dominus, & ideo dicit ſe non debere cogi
ac reddituū pręſtationem, de neceſſitate ſequitur refricatio q̃
c ſtionis dominii. Tene quam dixi. c Item ex litera patet. quod † il-
5 le, qui vult impedire ſequeſtrum, aut etiam facere reuocari, de
d bet idoneè ſatiſdare d de reſtituendo rem abſque aliqua procra
e ſtinatione. Vnde non ſufficit ſimplex ſatiſdatio, e niſi hęc ver-
ba ponantur. Et aduerte, quia gl. hic in verbo, *accipiatur, dicit,*
6 quod † incipit currere id triennium à tempore litis conteſtatę,
quia tanto tēpore inſtantia durat, ꝙ quod nota. quia per hoc pa-
tet, quod tempus inſtantię pręfixum per l. properandū, incipit
7 currere à die litis cōteſtatę, de quo ſolet ibi notari. † Vn̄ in caſi
bus, in quibus non conteſtat̃ lis, non videtur illa lex locum ha-
bere. Et ꝙ hęc dixi multoties allegādo in qōnibus de facto, q̃d
cum executiones inſtrumentorū, vel ſententiarum fiāt abſq;
ꝯteſtatione li. quod nō currit inſtantia, cum non fiat conteſta
f tio. f In tex. fructus vendant̃. Not. q̃ † quando res ſequeſtrata eſt
8 tempore peritura, quod iudicis officio poteſt vendi, & pretiū
g ſequeſtrari. g poſſet etiā id ſolus ſequeſter, vt l. ſi oleū. ff. de do-
lo. cu. ius ſequeſtri officium eſt voluntarium, & nō neceſſariū,
vt l. ſi. ff. de bonis auth. iud. poſ. In tex. ibi, nec de redditibus. No.
diligenter hunc ver quando res eſt in litigio inter dominū, &
colonum, ad quē ſpectet ſolutio publicarum functionum. Et
vtrum ſolutio facta p vnum altero ſciente & patiente, ſibi pręę
iudicet. Ex hac litera ſumit arg. gl. ſuper verbo, moris erat. An
h ruſtici teneantur pręſtare decimas clericis, vel eccleſiis. h Et di
cit, quod ita ſeruat conſuetudo. Vltimo ſecundum lecturam
Placentini poſitam hic in glo. ſuper uerbo reſtituantur, eſt hic
9 caſus, ſi uera eſſet, quę eſt uera quantum in ſe q̃ † ſi duo aſſe-
runt ſe dominos unius fundi, quod colonus poteſt dicere, neu
tri ueſtrum volo reſtituere fructus, ſatiſdando de reſtituendo
ei. qui pro ſe ſententiam reportabit. quod not. quia eſt limita-
i tio legis vltimę, ſupra, de peti. hęredi. i

ADDITIONES.

a Alex. Colonorum. Et Adde quæ dicit Bald. & Aug. in l. male agitur. de præſcr. 30.
ann. & unde in prox. col. & hic adde Bal. in l. 1. in 6 col. C. de ſiderus. Quid in em-
phyteuta, vide hic plenè & melius per And. de Baru.
b Alc. Adde tuas in l. qui uniuerſas §. quod per colonum. ff. de acq. poſ. Intellige cō-
tra dominum non tertiam perſonam, & in l. cum de in rem uerſo. ff. de uſu. &
Bar. in l. 1. & in l. ſi conductor ff. de acq. poſ. & per Cy. & alios in l. certi annis.
ſupra de pact. Cy. & Bal. in l. 2. ſupra, de iur. emphyteu.

Alex.

e Alex. Adde Imo.in l.Imperatores ff de app.& cum Bar.hic tranſit ſimpliciter.Bar. l.ſi ſupra,qui ad libe procla.non licet.
Alex.Bar.in l.Imperatorem,+loca.vi tenere contrarium in illa quæſt.quando prælatus locauit vni rem eccleſiæ,& poſtea mouetur ſibi quæſtio de eccleſia.

d Debet idoneè ſatiſdare.Ex hoc dicit regula,quod cautio idonea facit ceſſare ſequeſtrum,ubi etiam deberet fieri,ut no.in apoſt. ad Gul. de Cun. poſt eum in ſum.generaliter.in 5.ſupra,de epi.& cler.

e Satiſdare.Quia ſi p̄ iuratoriam cautionem reuocatus, fruſtra foret. Et inde dictum elegans Io.An.in addi.Spec.eo.tit.de ſequeſt.poſſ. & fru. in ru. ubi dicit, ꝙ ubi ſequeſtratio non fieret propter ſuſpicionem, licet ordinarie à iure permiſſa ſit,non reuocabitur per præſtationẽ fideiuſſoris. all.c. eum qui de eo qui mis.in poſſ lib.6.et all §.noviſſime Inſti de ſuſp. & .ut in ſi ibi , ſatiſdatum . lis de materia ſequeſtrationis,uide apoſtill.in l. mandatis. de ſequeſtre. & uide Abb. in c.dilectus. de ſequeſt.poſſ,& fru.idem tenentem.
Alexan.uide Bal.in l.ſi.ſupra,qui ad liber.procl.non lic & in l.fideiuſſor.§ fin. qui ſat.cog.idem tamen uidetur ſi dixis ſm formam iuris , vt cõtter ſit ibi , non durat niſi triennio. Vide Imol.in l.Imperatores.§.ſi ff.de app.& Bal.in l.,de p̄n hib.ſequeſt.ibi,non habet locum.l.properandum. Adde tu quod terminus præfixus incipit currere in primo actu,in quo quæritur de meritis, quia tũc haberet lis pro conteſt.l.nihil,& l.ulia,& ibi glo.& Bar ſup.de proc. & Bal in l. mutatus.de procu ff gloſſ.in clem.ſæpe.de uerbo,ſigni.& cle 1. de elec Ange.de exhi. reis,in authen Adde quod idem voluit Bal.in l. 1. de exec.rei iud & Aret.in l. intra dies ff de re iudic & in rep.l.tale pactum.§.qui prouunciauit.ubi aliud tenet,& Rom.in rub de arb.Ang.In tex remouetur No.ar. quod fideiuſſore effectu non ſoluendo debet iterato ſatiſdatio præſtari.Facit ff.qui ſatiſd. cog l.ab arbitro de pet.hær.l ſi quo tempore.Per hoc.n.patet, quod ſatiſdatio de ſequeſtrando,uel de reſtituendo rem ſequeſtratam non duret,niſi triennio.No quod ſequeſtratio non reuocatur,niſi præſtetur cautio de reſtituendo rem cum fideiuſſore.Item dicit Ant de Bu in l. 1.de ſeque.poſ. & fruct.alle. l.ſenatuſconſ. de off præſid.& ſubdit,quod etiam ſi eſt pauper,non reuocabitur propter iuratoriam cautionem.Alleg.Spe.in ti de fideiuſ.§. 1.uer.illud autem. de hoc eſt caſus in l.fideiuſſor.§.1.uer.illud autem.qui ſat.cog.& ibi Alex.Idem ſequitur Ange. in l. 1.ſupra,de prohib ſequeſt.poſſ.
Cum fideiuſſore. Adde Abb.in c.5. de ſequeſt.poſ & de. Alex de Imo in l. fideiuſſor.§ ſi.ff.qui ſat.cog & quo ad materiam hanc habetur plene per Fel.in c. ex animata.in uer.in gl.a cum ſeq.de iud.

f Alex.Sed perpetuo durat,& hoc videtur ſentire Gul.in d.l.properandum, in prin. Et ad hoc allegabat do Ant.iſtam gloſſ.me audiente. Sed contrarium ſenſit do. Bar.in l.ab executore,in fine.de app.facit quod ipſe no. in ſummaria cognitione ſuper uerbo,figura.Poſtea dictus dominus meus mutauit ſententiam, & intelligendo , vt habeo ſuper libro.d.l properandum. in princip. nec ego uideo, quod iſta gl.inducta prout ſup inducit do. Bar.prohibet illud,ad quod eam allegat hic.ſed iudicio meo gl dicit, ꝙ ſpeciale eſt,cum hoc probet illud, ad ꝙ allegat.quaſi velit dicere,quod inſtantia triennij non currat hic , cum ſit cauſa talis,in qua lis non conteſtatur,ſed quia ſummaria.Item nec Gul.dicit , vt ſenſit in d.l.properandum Ang Vnde tenemus quod no Bar.in d l. ab executore.in ſi. Nec obſt.glo.intellecta ut intellige,quia hic non erat quæſtio principalis de ſequeſtro facienda,uel non,vt ſ.patet,ad quod no.Gul.in d l.properandum.Si ergo eſt uerum, ꝙ ipſe Bar. no.in d.l ab executore.in ſi hoc tamen fallit in cauſa appellationis,ubi inſtantia incipit currere a principio citationis in ius factæ, producendo libellum appellationis,& hoc in odium,& contumaciam appellati nec iudicium eius ualet,ut ex d.§.ſi.colligitur.
Alex.Adde Bald.in l conſentaneum C quomodo & quando iudex Item tenet Bal in l tale pactum in §.qui prouocauit.ff de pac in rep. in 10 q. in fin.Pet de Ancha.in c.1.de iuram.cal.qui dicit ita fuiſſe conſultum per do Bald & dicit ita ſe de facto obtinuiſſe.Contrarium tenet Bal in l.1 ſupra de iura. cal. cum concor & per eundem in l 2.ſupra de exe.rei iud.poſt Ang.in l poſt § fin. de iu.l.& no Mod.in l ab executore,in prin ff.de app.ſed Bar.in l properandum.in § ſi quidem.in prin.ſ.de iudi.aliter loquitur,& idem vt uelle Gui.de Suza.in d.l properandum.in prin.§.& ſi quidem;ſequitur Bar ibi In his uero,quæ emergunt ante litis conteſtationem,nunquam currit inſtantia.ſm Bal.no in l.poſt edictum § 1. ff de iud.forte tutior eſt opi quod currat inſtantia tempore quo captum eſt tractari de meritis cauſæ executio.per no.per Bar.in d § & ſi quidem cum quo cõcordat Cy & Bal.& Sal.in penultima l.Et pro hoc facit,ꝙ diſpoſitio iſtius legis eſt inducta ob publicam utilitatem,ut no.glo.in prin huius legis.ergo debet extendi ad caſus ſimiles per no.per gl.& Bar in l.ſi conſtante & ibi Bart. in 9 q. primæ partis.ff ſol ma ſi maior eſt ratio in cã executionis, quæ eſt ſummaria. l.a diuo Pio § ſi ſuper.ff de re iud cum in ſummarijs limitata ſit inſtantia, ſicut in ordinarijs,& potius in eis eſt maior inſtantia,l.de ſubmerſis. ff. de naufrag. Bal.in l.1.§.1.ad ſi ff.ſi quis ius dicen.non obtempe tenet idem, quod tenet in l. 2.de executio rei iud.Ale conſi 182.lib 3.Menoch Affli deciſ.346 num.1 2.3.9. intelligit quantum ad inſtantiam vnius actus.non totius cauſæ.quia ſubeſt inſtantia,uide eum,qui latiſſime tradit.

g Et pretium ſequeſtrari Adde iſtum in l.ſi.per illum tex.ibi,ff.de requir. reis. & ibi poſiui in apoſt.ad iſtum,in uer.poteſt uendi.

h Menoch Vel eccleſijs.Ad cuius articuli deciſionem uide tu plene do.Soc. in cõſi. 267.in c Eleganter,& ſubtiliter.et prin.cum uer.ſeq.uſque ad fin.Dec. l. pactum quod bona fide.nu 4.C.de pac.reprobat.Grama.conſ.57.num.1,Barb.conſ.9. col.10.lib.2.Soc.in conſi.68.nu.169.lib 3.

i Ang In tex.ibi,fideiuſſor.Eſt.n.hic caſus,quod lite pendente fructus ſequeſtrantur. ſcilicet cum dominus agit contra colonum ſuum. regulariter autem talis ſequeſtratio eſt prohibita.l 1.ſupra,de prohi.ſequeſtr.pecu.niſi timeretur de barataria fructuum,ut l.Imperatores.in fin. ff.de appell Item nota optimum argũ, ꝙ licet ex forma legis,uel ſtatuti,fructus debeant ſequeſtrari,ſi tamen ille, contra quem agitur,vult dare fideiuſſorem de reſtituẽdo omnes fructus, nullo modo peruenitur ad ſequeſtrationem.In tex.ibi,per triennium.Hic tex.eſt optimũ argu.quod fideiuſſor, qui promittit reſtituere omnes fructus , qui perciperentur,ad hoc ut ſequeſtratio euitaretur , quod non intelligitur obligari, niſi pro fructibus triennij tantum Et eſt ratio, quia conuentus non tenetur pro maiori tempore fideiuſſorem dare quam triennij,ut hic.ergo ſimpliciter dando ad tempus,ad triennium uideatur dediſſe,quod no ſed non firma.In tex ibi, ædes ſacra. No. cum ſequeſtratio ſit de aliquibus fructibus alicuius rei , debet fieri apud ædem ſacram illius ciuitatis,ſub qua poſſeſſio ſita eſt. Vnde ſi poſſeſſio eſt iſta in parochia Sancti Petri,in eccleſia illius parochiæ debebit fieri ſequeſtratio,& ſi illa eccleſia ad illud ſequeſtrum non ſit ſufficiens,uel idonea, fiet ſequeſtrum ad eccleſiam cathedralem,tex.eſt hic.In tex.ibi,fructus uendantur.ibi, ſolus ſequeſtrans non poſſet,licet fructus corrumpantur,niſi iudice permittente ei de partium uoluntate.ſic intelligitur l.ſi oleum.ff de do No etiam ex principio huius legis,quod nunquam fit ſequeſtratio de re alicuius , niſi de debito conſtet, per publicum inſtrumentum,ut infra,de ero.mil.ann.l.per hanc.& ibi dixi.
Ale.Adde ꝙ Bal tenet contra Barto. in l.2. de iuramen. calum.ubi dicit,ꝙ ſi ſtatutum requirit inſtantiam cauſæ terminari intra duos menſes, ꝙ habet locum ubi petitur executio inſtrumenti confeſſionati , licèt aliqui contra ſm eum. In tex ibi,fructus uendantur.uide Ang & Doct.in l.fideiuſſor §.ſi.qui ſatiſ. cog. & adde Bar.in l ſi magiſtratus ff de priuilegiis credito & l.intereſſe de acq. poſſ. Bal. in c.olim.de reſcr.bene facit l.diuus de petitio.hær.In ead l.in ſi. An hoc ſit uerum,uide Imo in l.Imperatores.de ap §.ſi.& quod not.Bald.in d l. 1. ſupra, de prohib ſequeſt.& uide Abb.in c.dilectus in ſi de ſequeſtr poſſ & fru. ubi reprobat dictum Bar.eo modo reprobat Imo.in d.l. Imperatores , §. ſi uide quæ no.in l.per hanc.de ero.mili anno.lib 12.& vide Bar in l.fin.in ſi ſupra,de edi. diui.Adriani tol.ubi dicit , quod immiſſio debet probari per publicum inſtrumentum,nec ſufficit per teſtes.
Per publicum inſtrumentum adde Anto Corſ. omnino ſing. ſuis in uer ſequeſtri in c quis non poteſt ,petere d. 11 poſt Lac Reb.in additionib ad ipſum in præceden.in ſi.ut eodem uer ſupra,eod.& de hoc per do.meum Decium conſi. 81. incip.diuino, &c & pro tenui ingenioli mei,&c. verſ. 6.quam facit, ibi, immo quod fortius eſt uol. 1.

LEX XX.

Ne diutius. Hodie natꝰ ex adſcriptitio, & ſerua, vel adſcriptitia, & ſeruo, ſequitur uẽtris conditionẽ. Itẽ inter ſeruos & adſcriptitios modica eſt dñia, cũ ſeruus cum peculio adſcriptitius cum terra alienari pñt per dñm, h.d. Præmino ad euidentiã, quod olim ſenatuſcõſultũ Claudianũ volebat, vt natus ex adſcriptitio, vel adſcriptitia, ſemp ſequeretur conditionẽ adſcriptitiã, & ſic quãdoq; paternã, quãdoque maternã, vt ſ. de Senatuſconſulto Claudiano. Vnde vidẽs Imperator, quod ſemp quis traheretur ad peiorẽ fortunam, ſtatuit ꝙ illud Senatuſconſultum eſſet ſublatum ex toto, & quod ille qui naſceretur ex adſcriptitio, & muliere libera, eſſet liber, vt no. in lib. Auth. ibi hoc ẽt declaratum fuit in li. Auth. ꝯſtitutio, quæ ex adſcriptitio, & libera natos, in prin. col. 6. Verũ, qa multi dubitant, qñ qs naſcebatur ex vno adſcriptitio, vel adſcriptitia, & ex alio ſeruo, vel ſerua, vtrum ſequeret cõditionem vẽtris, cũ illa lex antiqua poſita ad remotionẽ dicti S.C. non loqueretur, niſi tñ de adſcriptio, & muliere libera, ideo Imperator poſuit legem, & diſpoſuit ꝙ ſicut ille, qui naſceretur ex muliere libera & adſcriptitio, ſequitur conditionem ventris, ita ille qui naſcit̃ ex adſcriptitia, & ſeruo, vel ſerua, & adſcriptitio, ſp ſequit̃ conditionem vẽtris. Et ex hoc infert̃ alia regula generalis, quod partus ſequitur regulariter conditionẽ ventris, ſiue cõditio vẽtris ſit deterior partui, ſiue vtilior. Hæc autem regula fauore publicæ vtilitatis fallit in partu murilegulorum, quia ſp murileguli ſequunt̃ ꝯditionem liberi, ſiue ſit pater, ſiue mater, vt l. fi. ſ. de murilegul. s. Item fallit in partu eius, q natus eſt in p̄dio tamiaco, quod p̄ræd um quale ſit, notat̃ j. de prædiis tami. in rub. & in l 1. Itẽ fallit in filiis inquilinorum, & colonorũ natis ex libera muliere vt j. eo. l. diffinimus. Itẽ fallit in filiis libertorum curię 2. q 2. de libertis & hoc de iure ciuili, Item fallit ſm legem Lõ. ardorũ, vt no. in gl. Quo ad honores vero aſſequendos partus ſeqt conditionem paternam, vt l. cum legitime. ff. de ſtatu homi. Vltimo not. ex gloſ. pe. omnes differentias inter adſcriptitios, & ſeruos.

LEX XXI.

1 *Verba enunciatiua in diſpoſitione, vel cõtractib. ſi ſunt in duplici confeſſione emanata, valent in vna, poſt in alia probant, & obligant.*

2 *Terræ recõmendatæ, quæ tenent Ciuitati præſtare ſubſidium in caualcatis, ſi ſtant p centum annos, quod non præſtiterint, per hoc non cenſent̃ pręſcripſiſſe libertatem, ſi non fuerint requiſitę.*

3 *Statutũ quod abſentes a Ciuitate Peruſii nõ gaudeãt priuilegio ciuium, nõ cõprehẽdit abſentes, quorum fratres, ſorores, & cognati ſtent in Ciuitate, qui ſupportent onera, & non dr̃ abſens, nec vagabundus ibi nu. 5.*

4 *Iniuria facta vni de conſortio, videtur toti conſortio facta.*

6 *Confeſſio facta in iudicio, non in figura iudicij, nõ nocet: & quãdo noceat etiam extra iudicium geminata.*

7 *Geminatio actus, vel eius ꝓſeueratio, ꝙ multũ arguant actus validitatem.*

Cum ſcimus. Sola ꝯfeſſio, vel ſcriptura, in qua enũciatiue qs ſe alterius colonum eſſe aſſerit, non præiudicat, nec ſtatum mutat, niſi ſit aliis adminiculis approbata, ſ ex illa diutina præſtatione, quam faciũt filii adſcriptitij, aut qa alia confeſſio emanauerit de eodem. Item ſi filius adſcriptitij viuente patre p 30. annos continuos terram nõ coluit, non ppea liberatus eſt à ꝯditione adſcriptitia, cũ pater eiꝰ, tpe vitæ ſuę culturæ ſatisfecerit h. d. Iõ aũt dixi enũciatiuè prolata, & facta, quia ſi diſpoſitiue p ſolẽnem ſtipulationem quis vellet ſe facere alterius adſcriptitium, non requirerent̃ alia adminicula, ſm Martinũ de Fan. & And. de Barulo hic, licet gl. in l. pxi. in §. cum autẽ, videat̃ dicere, quod licet p̄cederet pactio, qua quis ſe obligauerit: tñ illa pactio non p̄iudicat, niſi ſecuta ſit poſtea triginta annorum p̄ſcriptio. Sed ego intelligo illam glo. qñ illa ſtipulatio non fuit ſolennis, ſed poſtea curſu tpis ex diutina pręſtatione ſolennizatur. Vbi autem quis paciſceretur ſolenniter, puta per ſtipulationem, nõ videtur dubium, quod eo ipſo ſit effectus ſeruus, & adſcriptitius, vendẽdo ſe ad pretium participãdum. In tex. ibi, ſin autẽ eſt ſcriptura, ex hoc ver.
1 limitari pñt oẽs leges dicẽtes, ꝙ † verba enũciatiua nõ inducũt diſpoſi-

a diſpoſitionẽ,ª & etiam in contractibus prolata, nõ ſunt obliga
toria. Nã hoc eſt verũ, niſi bina confeſſio emanauerit, vna poſt
aliam. Si enim circa conditionem adſcriptitiam, q̃ eſt mala, vt
l. ne diutius. §. eo. præiudiciũ generat, quãto magis generabit in
b his, q̃ non ſunt tanti præiudicii, certe multo magis.ᵇ In tex. ibi,
2 illud quoque. Ex hoc §. ſumitur optimum arg. † quod ſi terræ
c recõmendatæ tenentur dare ciuitati Peruſij ſubſidium ᶜ equal
catis, & exercitib. ex ciuitate in euntibus, & p centum annos ſte
terunt, quod non p̃ſtiterunt ex eo, quia ciuitas Peruſina nõ re-
quiſiuit, cum de ſuis gentibus eſſet copioſa nimis, vt nõ ꝓpter
hoc dictę terię præſcripſerint libertatem dicti ſeruitij: nã ſa. n.
cauſa deſidiæ põt communi Peruſij imputari, ex quo neceſſita
tem dicti ſubſidij non habuit. De quo dixi in l. in filiis. §. de De-
cur. vbi videt caſus. In tex. ibi, patres, vel fratres. no. arg. ꝙ ſtatu-
3 tum dicit, ꝙ † abſentes ᵈ a Ciuitate Peruſij non gaudeant pri-
d uilegio ciuiũ, cũ onera non ſupportent, quod ſi aliquis abeſt a
Ciuitate, & in eadẽ p̃manẽt patres. vel fratres, ſorores vel cogna
ti, qui ſupportẽt onera ciuium ꝙ nõ obſtante tali abſentia pri-
uilegio gaudebit abſens: videt enim ſupportare onera, cum il-
li ſupportent, q̃ ſunt de ſua progenie. Et ideo ſi ſtatutum dicit,
quod non allibrati nõ audiant in ciuilibus, nec in criminalib.
e cum non ſupportent onera ciuitatis, quod libra patris, ᵉ vel alio
rũ cõſortium de domo, p̃derit non allibrato, ſufficit enim hos
conſortes onera ſuſtinere per hãc legem. In tex. ibi, cum in pars.
Not. quod corpus vnius ꝯſortum appellatur pars cæterorum
4 conſortium. Itẽ † iniuria, quę fit vni eorum, non cõſortio facta
f videtur, ᶠ vt l. j. de Senatuſconſul. Claudi. & omnes poterunt vi-
dicare tanquam conſortes eorum, proſequentes eorum iniu-
riam vt l. ſi femina. §. ad Turpilian. etiam ſi vindicans ſit ſpuri⁹
l. j. cum ſimil. ff. de libe. cauſ. In tex. in fi. l. per hanc literam, vide
5 tur poſſe dici, quod † non videantur abſentes a ciuitate illi, qui
de ciuitate habent patrem & alios cognatos. Vnde non appella
bitur vagabundus, cũ ibi reſidere videatur. Sed contrariũ vide-
g tur. Nã videmus, quod bonis abſentis datur curator, ᵍ & citan
tur primo agnati, ſi volunt eum defendere. Text. eſt in l. nec ait
prætor §. j. ff. ex quibus cauſis ma. ores. Et quod datur curator,
patet in l. ab hoſtibus eod. titulo & non obſtat hæc lex, quia ĩõ
hic non reputatur abſens quoniam ſui cognati onera ad eum
6 ſpectantia ſupportabunt. Nota ꝙ † confeſſio facta in iudicio, ñ
h in figura iudicii, puta coram tabellione, nõ nocet.ʰ Et per hoc
patet, ꝙ male dicant illi, qui dicunt, quod gl. quæ eſt in l. iube-
mus. ſupra, de libe. cau. quod non reperiat alibi q̃ ibi, quia hoc
non eſt verum, quia etiam hic inuenitur, & eſt etiam alia gloſ.
ſing. in l. interrogatã. ſup. de liberali cã. Hoc eſt verum in ꝯfeſ-
ſione, quę nõ p̃iudicat extra iudicium, vbi autẽ præiudicaret
extra iudicium, eodem modo p̃iudicaret coram notario, vt in
gl. ſequen. Item confeſſio facta non in figura iudicii licet nõ p̃-
iudicet, tamen ſi bis emanauerit, forte ita præiudicaret, ſicut ea
i quæ eſt facta in figura iudicij.ⁱ Hoc videt velle ſequens gl. Ad-
de quod dixi in l. triticum. ff. de verborum obligat. vbi dixi, ꝙ
7 duæ ꝯfeſſiones plus operantur q̃ vna. † Actus enim gemina-
k tus ᵏ vel perſeueratio, multum arguunt ad vtilitatem eius quod
l agitur.ˡ & facit optime l. ſi mulier. ſupra, ad Velleianum.

ADDITIONES.

Pro ſaluando Bar. hic in hac l. cum ſcimus. qui vult, quod ex confeſſione geminata extraiudiciali oriatur actio, ut hic circa finem commenti ſui uide concordantiam quam potui ad l. triticum ff. de uer. ob.

a Diſpoſitionem. Adde do. Soc conſ. 117 inc. præſens conſultatio pulchra. uer. 5. quia uer. ſeq. & in conſ. 67. inc. circa aliam q.

b Alex. Certe multo magis. Vide quæ dicta ſunt in l. ex hac ſcriptura. poſt Bart. de dona. & idem Ro. in litera D, in nu. 5.

Ale. Adde Ang. in l. male agitur de præſc. 30. anno. circa fin. Item ibi patres uel omnes fratres abeſſe a ciuitate, uel loco, non dicitur qui habet de ſua progenie in loco, vel ciuitate, vt in patre, qui habet filium. uide gl. in l. fi. in verbo, & eadẽ perſona. ſupra, de impub. & aliis ſubſtitu.

c Menoch. Subſidium. Brun. conſ. 117. nu. 138 & conſ. 36. in fi. Chaſſ. conſ. 4. nu. 3. Crauet. conſ. 124. in fi. & conſ. 111. nu. 3.

d Menoch. Abſentes. Ruy. conſ. 200. nu. 6 lib. 2.

e Libra patris. Adde bonam gl. in l. 2. ſupra, qui æta. uel profeſſio. lib. 10. de quo per Ang. l. prætor in prin. ff. de eden. & Bar. in l. 2. §. ſi hæredis. ff. ad leg. Fal. l. j. §. dñi. ff. ad Sylla. Bal. in l. ſi præall. ibi dixit per gl. in l. 2. qui æta. uer. excuſantur, quod ſi ſtatuto cauetur, ꝙ nullus poſſit habere officium, niſi habeat centum in bonis, ꝙ filius poterit habere officium, ſi pater habet æſtimum vſque ad illam quantitatem, licet ſint plures fratres, qui ſi diuiderent non haberent illa centum. Et ita dicit in l. prætor §. ſed ſi filius. ff. de edend. & Ang. in l. fin. prælleg. & Bal. in l. 2. ad fin. ſupra, de libe. & eorum libe. & in l. j. §. illud, ſupra, communia de manumiſ. & in c. filius. de Cap. qui curam uenit & in l. non plures. de ſacroſanct. eccleſ. & in l. ſciendum. ff. qui ſatiſ. coguntur & ibi Bar. in pen. q. Bal. in l. diximus § ſi pater. ff. de excuſa. tut. & in l. 2. in fi. ſupra, de leg. hæred. ... uer. modo uidendum eſt, ſupra, de executio. rei iudi. & Bal. in additionibus Spec. in tit. de cenſibus ad fi. & in l. illud ff. quod cuiuſque vniuerſi. Item ibi in ver. item de iniuria, quæ fit vni, adde Bar. in l. lex Cor. & ibi dixi. ff. de iniuriis. Et ibi omnes no. Bar. & ibi ſcripſi in l. 2. in pri. ff. de acq. ...

f Videtur. Adde Fel. in c. partus. de homi.

g Sed contrarium uidetur, quod bona abſentis datur curator. Gl. in l. cognatos. ff. de capti. & idem in hæreditate iacente, in l. j. de cur. bo. dando. & Ange. in l. 4. §. quoties. ff. de dam. infec. per l. ſi ſeruus communis ff. de ſup. ſeruorum. Ale. in gl. extra iudicium, non in figura iudicij.

h Menoch. Non nocet. Maria Soc. ſen. conſ. 8. colum. 3. ſup. prin. lib. 1. latè declarat Rui. conſ. 72. lib. 4.

i Iudicii. Adde do. Soc. in conſ. 15. inci. Viſis prædictis publicis inſtrumentis. ver. tertius vero tractatus, circa medium. & Fel. in c. a. ſi cautio, de fide inſtrumen. ver. fallit notabiliter in fi. & ver. fallit vltimo.

K Alex. Actus enim geminatus. Confeſſio bis emanata extraiudicium præiudicat, ac ſi eſſet facta in iudicio, regulariter tamen contra, l. prima. in fine in glo. ſuper verbo actionibus. ff. de interrogat. action. & per gloſ. in l. quoniam. ff. de infamibus, & in l. cum de indebito in §. fina. de probatio. & in l. generaliter. ſupra, de nõ numerata pecunia. Adde circa confeſſionem geminatam glo. in l. capitu. 5. ff. de adulte. quæ dicit, quod quamuis dicatur, quod alias confeſſus non præcedentibus indiciis, & timore tormentorum, non ſibi præiudicet. l. 1. § diuus. & l. manitus. & quod ibi per glo. & Barto. ff. de quæſtio. tamen ſi ante confeſſionem factã ſine indiciis emanaſſet alia confeſſio quæ teneret, per conſequens condemnaretur ex ea propter geminationem ipſius confeſſionis. Adde tamen confeſſionem factam extra iudicium, quod licet regulariter non præiudicet confitenti, tamen ſi iuramentum interueniſſet, ſibi præiudicaret. Barto. in l. cum quis decedens. §. Titia honeſtiſſima, de legatis ſecundo. & adde in eo quod dicit hic Barto. de cõfeſſione bis emanata, quod idem voluit Bald. in rubr. tex. inter alios acta, & iudicio inceo eſt tex. ibi gloſ. & Doctor. in l. ſi mulier. perfectæ ætatis. ſupra, ad Velleia. & in l. prima ſupra, de plus peti. Et adde quod confeſſio geminata operatur vnum nota effectum, vel quod exceptio non numeratæ pecunię quæ alia intra biennium opponi poterat, iuxta ea quæ habentur in l. ſi extant. ſupra, de non numerata pecunia. non poterit opponi ſi confeſſio fuerit geminata. Ita dicit Abb. in capitu. ſi cautio. de fide inſtrumento. vbi alleg. no. per gloſ. hic, et allega textum in l. in contractibus. §. de illo. de non numerata pecunia. Et adde in confeſſione facta extra iudicium, quod talis confeſſio non prodeſt ad actionem, ſed ad probationem l. 1. in fine. ſupra, depoſiti. fallit niſi eſſet geminata, quia tũc cum æquiparetur confeſſioni factæ in iudicio, vt hic. & confeſſio facta in iudicio prodeſt ad actionem, vt eſt gloſ. in l. ſed & ſi poſſeſſori. ff. de interrogat. in §. Item ſi iuratio, quod confirm. Cyn. in l. proinde. §. procurator. ff. de ad leg. Aquil. igitur poteſt dici tali caſu prodeſſe ad actionem. Cogita, quia nemo hic tangit. Item adde quod iſta geminatio operatur naturalem effectum, quia ex geminatione pacti nudi dicitur pactum veſtiri & parere actionem & obligationẽ, quæ alias ex tali pacto non naſcitur. Dictum eſt Angel. in l. petens ſupra, de pact. & tacit. Inſtitu. de actio. in §. de conſtituta. Item ad illam geminationem, ad ꝙ geminata interlocutoria non reuocatur, gloſ. not. in l. cũ es ſupra, de appellatio. Item geminata mora non poteſt purgari l. traiectitiæ. § de illo. ſecundum vnam lectu. de actio. & obligatio. Item geminatio reſcriptorum operatur clauſulam motu proprio. Bal. ſingulariter in l. damnata. ſupra, de precibus Imperat. offeré. Item peccatum veniale geminatum tranſit in mortale. Tex. eſt in § criminis 25. diſtinctio. Et ibi ſi bis enumerauit, diuerſis tamen temporibus & interuallis, ſecundum Bald. in proœ. ſupra, ad fi. Adde quod habetur in l. ſi ex numerit. de pignoratitio. Adde do. Anto. de Butr. actu requiſito ad conſuetudinem, vt requiratur interuallum temporis, in c. fi. ff. de conſue.

l Menoch. Agitur. Quid autem operetur in obligatione, reſcripto, in interlocutoria, & in nonnullis aliis actibus, uide tu plene Fel. in c. ſi cautio. Itatim poſt medium ibi, & hic eſt. de fide inſtr. Dec. lib. 1. nu. 49. C. de pactis. Aſſit. Dec. 55. 144. & 337 nume. 5 latiſſime Dec. conſ. 151 colum. 4 in prin. 184. nu. 10. plura Soc. In. conſ. 133. nu. 4. 5. 6. lib. 1. Crauet. conſ. 201. num. 42.

LEX XXII.

1 *Statutum quod inſtrumenta dotalia executioni mandentur, nulla longi tẽporis præſcriptione obſtante, an obſtet præſcriptio quadraginta annorũ.*
2 *Statutum excludens præſcriptionem an valeat.*
3 *Adſcriptus alicui conditioni, ſi fugit, vt illud onus euadat, dicitur furtũ ſui facere etiam ſi ſit liber.*
4 *Coloni, & cenſiti ſunt homines liberi.*
5 *Moderator prouinciæ cognoſcit de crimine.*
6 *Colonus an poſſit deſerere culturas agrorũ, etiam ſi dominus nouet pacta, ſi ſtatutum dicat, quod non poſſit eas deſerere.*
7 *Uxor ſi verberatur a uiro, licitè poteſt diuertere.*
8 *Proteſtatio procuratoris, quod faciat incidere poteſtatem in pœnam, ſi nõ oſtendit mandatum.*
9 *Conditio adſcriptorum eſt durior, quam aliorum colonorum.*
10 *Statutũ, ꝙ iudex prouideat ne damna dentur, uel ꝙ debeat tueri tales iniuriam patiẽtes, quando pariat actionẽ, & quando officium iudicis.*
11 *Primogenitus Regis an dicatur natus ante dignitatem regalem.*
12 *Stante ſtatuto, quod habitantes in comitatu, non gaudeant priuilegio ciuitatis, nec eorum filij, aliquis habitat, an præiudicet filijs ante habitationem natis.*
13 *Statutum diſponens quod pro quolibet animali naſcenti in territorio domini, ſoluat unum ſolidum, quod comprehendit illum, qui ducit animalia prægnantia extra territorium, ut ibi pariant.*
14 *Colonus remanẽs in colonia, tenetur ſolitam fructuũ reſtitutionẽ facere.*
15 *Hæredes coloni ſi remanent in colonia ſine renouatione pactorum, pacta facta inter dominum, & colonum ſeruare debent.*

Cum ſatis. Adſcriptitius fugiens, ſicut ſeruus, ſui furtũ facit, licèt liber ſit, & ideo tali fortuna ñ liberatur 30. an. ſpacio, ſed cum ſua ſobole idem adſcriptitius remanet. Item effecti colonariæ conditionis per culturã aſſiduã 30. an. ſunt liberi, & eorũdem filij, licèt omnes adſcriptitij ſint conditionis prædictę, etiam ſi tanto tempore filij non ſteterint in cultura. Item domini poſſeſſionum non debent eiſdem violẽtiam inferre, aut veterẽ conſuetudinem redditutum immutare, ꝯtrium facientes eiſdem ad intereſſe tenentur, nec poterunt ob hoc culturam agrorum deſerere. Itẽ nullus debet colonũ, vel adſcriptitium alienum occultare, & ſuſcipiens etiam ignorãter, niſi reſtituat ipſum, pœnis hic inſertis tenetur. h. d. In text. ibi, quantumcunq; emanauerit. hoc verũ, niſi ille adſcriptitius in fuga ſteterit per 40. anno. vt l. omnes. de præſcriptio. 30. ann.

quantū autem tempus requiratur in ſeruo fugiuo,no.de ſer.
fug.l.1.Not. ꝙ dicit,quantumcunq;,&c. quod per hoc patet
1 ꝯiuncta l.oēs quod licet † ſtatutū dicat,ꝙ inſtra dotalia executioni mandent, nulla longi temporis pręſcriptione obſtante,
quia ſi currerent 40.an.curricula,quod obſtabit temporis præ
ſcriptio, ſicut uidemus hic Imperatorē dicere, non pręſcribere iſtos longi tpis curſu libertatē,tñ currunt curricula.40.ann,
2 †Sed ꝯtrarium dicas,quia iſtud ſtatutum ſimpliciter loquit,&
ideo ſimpliciter intelligendum eſt,vt l.pretio,ff. de public.Nec
ob.hęc lex,quia limitatur per aliā,quod in ſtatuto non eſt. De
hoc dixi.ſ.q nu.li.ſe exeu.l.fi.vbi gl.all.omnes leges quę poſſūt
a allegari.a In tex.ibi, furari intelligatur. Not. ꝙ licet quis ſit li-
3 ber tamē ſi†adſcriptus eſt alicui conditioni,ſugiendo,ut onus
illius ꝯditionis euitet,dī facere furtū ſui Sequitur in textu uo-
4 luit liberos permanere.†Ex hoc patet,qđ coloni,& cēſiti ſunt
5 hoīes liberi,licet adſcripti ſint huic conditioni.† No ꝙ moderator ꝓuinciæ cognoſcit de crimine,& facit reſarciri īteresſe.
Vnde per hoc dici pōt, qđ in cauſa criminali ueniat refectio
expenſarū. hic.n.crimen violentiæ,vel rapinæ intendebant,tñ
iudex hic recognoſcens facit reſtituere dāna, & intereſſe. qđ
an ſit verū,no.ſ.qui accu.nō poſſ.l.qui crimen.per Cy.in l.fin.
§ de ſru & li.expen. Quis aūt iudex de hac violētia cognoſcat,
& quis exequat, & qualiter petatur huius violētię punitio,dic,
vt in gl.in ver.per iudicē.lo tex.ibi,& ſic ueterē ꝯſuetudinem.
6 No.ꝙ ſi† ſtatutū dicat,quod coloni non poſſunt deſerere culturas agrorum,quod non poterūt,licet eis pacta immutentur,
ſed dñi tenentur eiſdem ad intereſſe,& idē ſi verberantur a dominis. Concor.in quibus cau.col.& cenſi.l.1.Sed contrariū teneas.Nā non plus operatur hic ſtatutum.quam operaretur pa
ctum,vt no.ſ.in rub.de decur.Sed ſi quis promittit terrā excolere ſub certo pacto, & pęna,non incidit in pęnam, ſi eidē pa-
cta mutantur,uel dñs ita rixoſus eſt , quod colonus in colonia
non poteſt perſiſtere,ſicut dicimus in ſocio, qui prominit ſocietatē non diſſoluere.nam poteſt,ſi ſocius eſt rixoſus,vt ff. pro
ſoc.l.ſi ꝯuenerint.in fi.Nec ob hęc lex,quia ſpeciale eſt in iſtis,
quorū cōditio eſt multum ſtricta,vt ſ.eo.l.ne diutius.& l.diffi-
7 nimus.†Præterea vxor cum flagellis verberatur a viro, b licite
b pōt diuertere,vt in Auth.vt lic.mat.& auiæ.§.quia uero pluri-
c mas.multo ergo magis colonus a dño, qñ acriter verberatur. c
8 Sequitur in tex.vel per procuratorē.† Hic vr̄ caſus,quod proteſtatio procuratoris facit incidere proteſtārem in pęnam ſicut
proteſtatio dñi,qđ verū eſt,qñ ipſe oſtendit procuratorem , vt
l.ſi quis inficiatus, in princ. ff.depoſi.In glo.etiam 40 ann.hoc
procedit in curialibus,vt non liberentur præſcr.40.an. vt l hic
alleg.adſcriptitii vero bene liberantur tanto tempore a tali ꝯditione,vt l.oēs de pſcr. 30 an.niſi pars corū corpis in predijs remanſerit,vt ſ.l proxi. In ead. gl.ibi ſolue ut ibi,quia ibi tracta
tur de alia libertate , quàm de ea,quę per uiam præſcriptionis
Inducitur,& ſic non obſtat contrarium.In gl.ibi l.eum glo.in
l præſcriptiones,de pręſcr.40.ann.ſoluit alio modo,ſ.qđ ibi eſt
ſpāle in adſcriptitiis curiarum, vt minori tempore præſcribantur,adſcriptitiū vero fundorū Principis nullo tempore pręſcribant,vt l.j.ne rei dom.vel tem.Et prædicta procedunt cum adſcriptitii ipſimet volunt pręſcribere libertatem . An autē alius
poſſit pſcribere adſcriptitios alienos, dic vt hic no. In glo.ſup
ver. intelligat in glo.q̄ incipit,ex fœmina adſcriptitia. ibi,l.ea.
9 hoc placet,qa † adſcriptitiorū ꝯdō eſt durior, quam aliorū colonorū, vt ſ.eo.l.ne diutius,& ideo magis eis fauetur pro libertate.In gl in ver pmanere.ibi,no.ſimile, &c.no.quē poſſe eſſe
liberū & adſcriptitium ſimul,& ſemel.quod facit j.eo.l.fin.&
quod no.Inſt.de iu.perſo.in princ.& in Auth.de nup.§. adſcri
10 ptio.†In gl.in ver.p iudicē.ibi,hic innuit,prouideat,&c.Et no.
bñ ꝓ ſtatutis dicentibus,ꝙ iudex prouideat bene ne damnum
detur,vel iniuriæ inferātur Nam vigore huius ſtatuti nulla naſcitur actio,ſed eis datur officium iudicis. Si aūt ſtatutū dicat,
qđ iudex dēat tueri tales iniuriā patiētes,tunc eis datur actio,&
exceptio,vt l.ſtatuas,ff.de acq.rer.do.In eadē gl.ibi , qđ in ſimplū,& ſic ſm Hugo opi.eſt dare caſum,in quo ꝓ furto,vel rapina non ꝯpetit ius agendi,niſi ad ſimplum tantum, ſ,cum fu
d ratur,uel rapit dñs ab adſcriptitio,vel colono,aut cenſito.d In
gl nati ex colonis.ibi,ſed quid de nato. Nota,an filius natus ex
colono ante præſcriptionem ꝯpletā , vel conceptus ante præſcriptionē completam,& natus poſtea ſit colonariæ conditionis.nam non eſt primo caſu, quia non eſt natus ex patre colono.ſcđo caſu nō eſt, qa cū ſit conceptus antequā pr̄ eſſet colo
nus,ēt habetur pro nato , cum de eius fauore tractetur, vt l. q
11 in vtero,ff.de ſtatu hominum. † Et ideo non dr̄ primogenitus
e Regis,e qui natus eſt ante dignitatem regalem, nec filius preſbyteri,qui natus eſt ante presbyteratū,vt no.in l.Imperialis,de
f nup.& l.ſenatoris,ff.de ſenato.f In filiis autem eorū, qui ſe ſpōte curiæ obtulerūt,hoc ſpeciale eſt,vt licet nan ſint poſt oblationē factā curiæ,nō ſint curiales inuiti,vt no.in l.fin.ſ.de his,
g qui ſponte mu.ſub.g In eadem ibi licet , Sed non obſtat hæc
lex,quia intelligitur de liberis natis,& conceptis poſtquam pa

ter eſt colonus effectus,& ideo ipſi ſūt coloni licet nō ſteterint
12 30 ann,In ead glo. bi,itē daretur occaſio †No.bene ad ſtatuta
dicētia, ꝙ ꝓ animali naſcēti in territorio Peruſino debeat ſoluere dominus vnū ſolidum.nam ſi habens animalia pręgnantia ducit,vt pariant extra territoriū Peruſinū, non euitat propter hoc ſolutionem,quia in fraudē fecit.Pro hoc.ff.de hær. in
h ſtit.l.ex facto la grande.h

ADDITIONES.

a Ale. Allegari Si ſtatutū excludit præſcriptionē longi tēporis,an verificetur in præſcriptione longiſſimi temporis Dicas , quod non.Facit quod dicimus ſtatutum interpretari , ut aliquid addat iuri communi,ſecundum Bar. in l 2 de uſu Bal. in l 1. de præſcr.lon, temp. quæ pro lib. cum ſi. Sed præſcriptio longi temporis eſt tantum 10.ann,inter præſentes, &c, In contrarium faciunt ea , quæ dicimus ſtatutum interpretandum ſecundum ius commune , & pro certo dictum Bart, nunquam mihi placuit . Pro quo multa poſſent adduci , ſpecialiter quod not. Bal.per illum tex.in l.in contractibus,in princ. de non num. pec. & multa alia. Quando autem valeat ſtatutum excludens præſcriptionem , uide per Bal. in l. 1 ne rei do uel templorum , & dixi plene poſt Barto in l. 1. de uſur. Sed aduerte ad dictum Barto hic quod puto, quod ſit corruptum , quia non deberet eſſe illud uerbum longe relatum in ſtatuto , an præſcri centum anno. intelligatur excluſa,vide no.in d.l.1.ne rei do.vel temp. & in cap. 1. §. præterea. de c. Con-ta.in vſib.feud.

Ale. Statutum faciens mentionem de præſcr.lon tem. non comprehendit præſc. 40 ann. Idē Bal.in l.ius emphyteutici ſup. de fun. pat & ibi uide. & contra Bart. hic tenet Ang.in l.ſi quis decurio. ſup de decur.li.10.vbi dixi.

b A uiro. An liceat uiro uxorem ex cauſa uerberare , uide Fel.in cap. illud. de præſumptio.

c Alex. Verberatur.& Dy.& Bal idē tenētes in l.1.ſup. de legibus.ubi dixi, qđ hoc caſu dabūtur alimēta extra domū,& idē no.Cy.in l.quod in vxore. ſup. de neg. geſt.& ibi Bal.bene facit tex.in l.Caio Seio §. fin. ibi , ſi ob grauiorem ſeruitutem diſceſſerunt.ff.de alimen.& cib. lega. facit etiam. l ſi dotem. § ſin autem in ſeuiſſimo.ff.ſol.mat.& Bal.in l 1,de priuil.dot & in l.1 ſup.de ſent. quę ſine certa quantitate

d Alex.Cenſito.No.caſum,in quo pro furto,& rapina nō agitur,niſi ad ſimplū ,& quæ differentia ſit inter furtū,& rapinam,& violentiā,vide Bar.in l.itaque fullo.ff.de fur & l.licitatio.§ quod illicite,de publica & inter furem,latronem, & raptorem,vide in c.ex parte , de teſt. per Doct & per Ang. in Auth.ut mulieres iurent.§.j & Bal.in auth.ſed nouo iure ſup.de ſer.fug & in l.capitalium §.famoſos,de pæ.& ibi dixi.

e Non dicitur primogenitus Regis. Tu adde omnino per Bald. in l. Imperialis, nu 10 & ibi poſui in apoſt.ad ipſum ſup.de nup.quā ad hoc alleg.ꝓ ſing. Franc. de Crema,ſing ſuo 30 incip. vide pulchram diſputationem.vbi remiſſiones habes ad ſaturitatem.

f Adde.Senato.Vide Bar in d.l Imperialis , & adde qđ idē Bart dicit in l.2 §. filius. de decurionib.vbi ponit de filio nato antequam pater efficeretur nobilis.an gaudeat priuilegijs nobilitatis. Et ibi concludit , quod non nec quo ad cōmoda , nec quo ad incommoda,& Bal in d.l.Imperialis.§.ſi Ratio. quia qualitas adiūcta verbo, debet intelligi ſecundum qualitatem verbi , cui adiungitur. l. in delictis §.ſi extraneus ff de nox & facit tex.& ibi Bar in l. ſi ſenator.inf. de digni. li.12 & vide quæ ſcripſi in l.2 §.filius de decur.

g Ale.Sub. Facit ut ad q.dicit ſtatutū , quod ſi aliquis fecerit ſtationem in villa per decem annos,teneatur in perpetuū ipſe, & filij, an talis præſcriptio noceat filijs natis ante præſcriptionem.

Item ſi ciuitas recipit aliquem in ciuitatem. bene facit ſtatutū quod omnes trahentes moram in comitatu,non gaudeant priuilegio ciuitatis , nec eorum filij, quod ſi aliqui habitauit in comitatu,non pręiudicet iam natis,ſecundum Bal. in l.1.ad ſi ſup.de lib.& eorum libe.

h No. Grande ex illo §,arg.quod colonus remanēs in colonia , illam partē fructuū ſolum reſtituere tenetur,quam reſtituebat temporibus retro actis.

Item eſt caſus,quod hæredes alicuius coloni remanētes in colonia, ſine reuocatione aliquorum pactorum,quod per omnia,& pro eodē modo,& conditions pacta omnia,quæ extabant inter dominum , & colonum defunctum , debent ſeruari inter dominum,& hæredes coloni, quod no.Ang hic additio eſt. §. caueant,

LEX XXIII.

1 *Adſcriptitij matrimonium contrahere poſſunt.*
Adſcriptitij effici poſſunt clerici dominis eorum inuitis.
2 *Partus conditionem ventris ſequitur.*

Si qui.[1] Mulieres liberæ cū adſcriptitiis matrimonium ꝯ-
hentes nō perdunt ipſæ, nec corū poſteri libertatē,
& natus ex libero,& ex adſcriptitia muliere,ꝯdōnem ventris ſe
quitur. Itē dñi talium adſcriptitiorū poſſunt eos extrahere à tali matrimonio authoritate ꝓpria , & ēt caſtigare, ſi iudicis copia deſit; quod ſi nō fecerint , ad eorū damnū negligentia redūdabit,h. d.† Et no adſcriptitios ꝯhere mrīmoniū. Per quod
dicunt quidā ipſos eſſe liberos, & non ſeruos. Sed certe matrimoniū iſtud eſt de facto,non de iure,vt in Auth.de nup.§.adſcriptitios.Nō tamē intelligas,quod ipſi ſint ſerui , niſi quo ad
quædā ſeruitia.Et hoc apparet,quia etiā inuitis dominis pñt effici clerici,vt in Auth.de ſanc.epi.§.adſcriptitios,qđ non eſt in
ſeruis.Hāc opi tenet glo.d.§.adſcriptitios.ī ver. Agriculturam.
Similē tex.habes ad literam in l.1.ſ. de ſenatuſcon. Claud. in §.
ſed ſerui.in fi.Olim enim ſemper natus ex alio adſcriptitio,vel
adſcriptitia,cōditionē adſcriptitij ſequebatur. Et hoc introductū fuit per ſenatuſconſultū Claudianū.ſed poſtea hoc mutatū
fuit,quod ſequeretur conditionē ventris,vt l.1.de ſenatuſcon.
Claud.& in Authen. conſtitut. q̄ ex adſcrip.& vidiſtis.ſ.eod. l.
ne diutius.in glo.intelligitur.in fi.& hoc verū olim ex diſpoſi-
2 tione ſenatuſcon.Claud.ſed hodie†indiſtincte partus ſequitur
conditionem ventris liberi, licet pater fuerit ſeruus.

De capitatione ciuium cenſibus eximenda. Rub.

LEX VNICA.

1 *Rubrica ſi eſt generalis, lex etiam generalis intelligitur.*

PLebs. Ciues Romani habitãtes in urbe effugiũt onus capitationis. h.d. ſm primam lectũ. Poteſt etiam intelligi in ciuibus aliarũ ciuitatũ habitãtib. intra vrbẽ. Et hoc patet ex generalitate huius literæ, quæ dicit, in Oriẽtalibus quoq;. Sed hæc lex fallit in tributo capitis, q̃d pro metallo præſtatur, vt l. per annos. ſup. de
1 metalla. q̃ videtur contra. † Vltimo no. ex glo hic poſita, q̃ qñ
a rub. eſt generalis, quòd etiam lex debet generaliter intelligi.

ADDITIO.

a Alex. Intelligi Per Mod. in rub. ff. de verb. obl. Quãdo rubrica eſt generalis, lex debet eſſe generalis, Adde Imo. in rub. ff de verb. obl. 1 t hoc maxime, quando per verba rubricæ cõprehẽditur mens ſtatuti. Facit gl. 1 ſup. ne fideiuſ. dot detur & l. j cum ibi no. per Bar. & Doct. ff ſi cer. pet. & gl. in l. 1 in ver. prætorio & ibi Bar. ne liceat tertio prouoc. & no. Io. And. in addi. Spe. in tit. de diſpu & alleg. ad fin & Bal. in l. ſi ff. de hæc. inſti. & glo. in rub. ſi quis reſt. lib. eſſe iuſſ. ru. & in l. j. in prin. ff. quod quiſque iuris. * Dec. conſi. 42. col. 1 in fi. Menoch.

In quib. cau. colo. cenſi. domi. accu. poſſ. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Coloni, qui colonia finita perſeuerant in ea conſuetum aſſiſctum præſtare tenentur.*
2 *Timens ne ab aliquo offendatur poteſt iudicem adire, ut ille ſibi caueat.*

QVisquis. Colonus exactus per dominum contra conſuetudinem præſtationis antiquam dominum accuſare poteſt, & ſi dominus cõuincitur punitur, & hęc lex no iſtud dicit. In tex. ibi,
1 quã ante conſueuerat, arg optimum † pro colonis noſtri temporis, qui redditũ annuũ præſtant dominis, vt ſi fin no tẽpore coloni in colonia perſiſtunt tantundẽ debẽt præſtare, quantũ conſueuerunt, facit s. tit. 2. l. cũ ſatis. §. caueant. In tex. ibi, in poſterũ prohibeantur. No. poſſe ferri ſententiã, vt in futurũ non debeãt agentẽ moleſtare, ſicut in negatoria, vt Inſt. de actio. §. æque. & in vti poſſidetis, vt in tit. vti. poſſ. ff & C. & ſic patet, q̃d rõne iuris de præſenti fertur ſentẽtia ſuper futuro Secus ſi ius non cõpeteret de præſenti, ut l. 1. §. 1 ff. de uſu. quæ hic allegatur
2 pro cõtro † Et per hanc literam dicit And. de Baru. quod qui timet ne offendatur ab aliquo. poteſt adire iudicẽ, vt ſibi caueatur per illũ, vt nõ offendatur, de quo per Gul. in l. illicitas, §. ne potentiores, de offic præſid. & facit. ff. de vſufruc. l. æquiſſimũ.

LEX II.

1 *Statutum, quòd aliquis non habeat uocem in capitulo uidetur ei præclu dere uiam in iudicio.*
2 *Imperator eſt uniuerſalis dominus omnium, non tamen particularis.*

Coloni. Coloni cenſiti licet reſpectu aliorum ſint liberi, tñ quo ad perſonam dominorum, quibus tributa præſtant, uidentur quadam ſeruitute eſſe adſtricti, & ideo eos ad iudiciũ vocare non poſſunt pro cauſis ciuilibus niſi ratione ſuperexactionis, ſed pro publicis criminibus eos accuſãt, ſi ſuã vel ſuorum iniuriã proſequantur, tamen ſua peculia, & eorũ prædia alienare non poſſunt inuitis dominis inter viuos,
1 hoc dicit. † In textu. ibi, ipſi ſunt, & ideo cũ pſona eſt alterius, multo fortius bona illius. In tex. ibi, vocẽ negamus. No modũ loquẽdi, nã per hoc patet, quod ſi ſtatutum dicit, quod talis nõ habeat vocẽ in cap. per hoc videt ſibi pręcluſa via in iudicio.
2 In glo quæ incipit. coloni. ibi, nam ſæpe vulgariter. † No. iſtud. vulgare, quid importet in eadẽ ibi, ſic & alias. no. quod omnia ſunt Principis quo ad iuriſdictionẽ, & vniuerſale dominium, ſed non quantũ ad particulare, de quo not plene in l. bene a Zenone. ſupra de quad. pſcri. In gloſ. ſuper verbo, alienare. ibi, nec etiã intrare Eccleſiam De iure ciuili videtur ſecus, vt not. glo. in l. quemadmodũ. de agri. & cenſi. & eſt text. in Authen. de ſanct. epiſco. §. ad ſcriptitios.

De colonis Palæſtinis. Rub.

LEX VNICA.

1 *Nati in terra, ubi Chriſtus fuit natus, non habent aliud priuilegium, quam alij.*

CVm per alias. Coloni Palæſtini non poſſunt a terra recedere, ſicut alij, & eorum dominis datur plena poteſtas reuocandi domũ.
a h. d. Et no. † gl. fi. huius legis, quod nati in terra, vbi fuit natus Chriſtus, non habent aliud priuilegium, quam alij.

De colonis Thracenſibus. Rub.

LEX VNICA.

1 *Vagabundus quis dicatur, quod ille, qui uagando uadit per orbem.*

PEr vniuerſam. Thracenſes capitationis nõ præſtant tributa, ſed tributa terræ, non tamen poſſunt a terra diſcedere, & occultans, vel retinens colonũ Thracẽſem, ipſum reſtituit domino cũ peculio, & cũ agnatione, & punitur in duab. libris auri.
1 h. d. In tex. ibi, vagabũdi, no. No. † de vagabũdo, quia proprie il-
a le dicitur vagabũdus, q̃ vadit vagãdo per orbem. a vt hic, & l. j. l. proxi. & eſt caſus in l. 1. de tyro. li. 12. & hoc eſt verũ, niſi in proprio domicilio fuerint agnati, vel cognati, qui vellent eũ ab inquietudine defendere, vt s. de agric. & cẽſi. l. cũ ſemus. §. illud quoq;. Gl. tamẽ ff ad Mun. l. eius. §. Celſus, dixit q̃d ille eſt vagabundus, qui non habet domiciliũ. Sed hęc eſt truffa, quia ſecundũ hoc ſemper opus eſſet, quod locus originis eſſet paſſus
b aratrum, quod eſſet abſurdum. b

ADDITIONES.

a Per orbem Ad quod tu vide omnino Fel in c ſi. de foro compet. uer. de uagabundo & quod ibi dixi in apoſtil. de vagabundis dixi multa, ſupra in addi. ad Bart ſed nunc non occurrit locus, uide tamen omnino de hoc Ant. Cor ſing. ſuis in uerſ. vagabundus incip. ſi beneficiatus ubi late de multiplici uagabundo tractat.

b Alex Abſurdũ Adde. Bal. in l. 4 § prætor de dam infec. qualiter vagabũdus ſit citandus, vide Inn. c. ſi aduerſarius de eo, qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruan & Spe. in tit. de cõpeten iudicis adi. in ver. q̃d ſi debitor, vide gl. & ibi Bar in l. cum hæreditas. ad Treb qui dicantur vagabundi & qualiter conueniãtur, & citandi ſint, vide Io. And. in addi Spec. in tit praell & ibi etiam ponit quid de barri & per Cy & Bal. in l. vbi de cri agi opor. & in l ad recognoſ. & quæ dixi ibi poſt Bar. §. ex quib. cau. in poſſ ea.

De colonis Illyricanis. Rub.

LEX VNICA.

1 *Intereſſe lucri ceſſantis æſtimatur iudicis officio.*
2 *Bannitorum receptatores, quomodo, & qualiter puniantur.*

COlonos. Coloni Illyricani origine a terra ſeparari nõ poſſũt, cõſcientes reuocantẽ & reuocati ſubmittunt i vinculis hẽ receptãtes eos licet ignotos, puniuni. h d. Et de hac receptione
1 vide. q̃d dixi s. de agric & cẽſi. l. cũ ſatis. & s. de fab. l. pe. † In tex. ibi, authoritate iudicis, no q̃d intereſſe lucri ceſſantis iudex ex ſuo officio æſtimare debet, q̃d nota pro eo, q̃d ponit Cyn. in l. vnica. s. de ſentẽtijs q̃ pro eo quod intereſt. proferuntur, circa
2 probationẽ intereſſe, In tex. ibi, iſtud ſufficiat. † No optimum text. contra receptatores exbannitorũ, q̃ puniuntur pœna receptatorũ, non ſolum ſi ſciuerint pœnam in qua erãt banniti, & cauſam pro qua erãt bãniti, ſed etiam ſi omnino iſta ignorauerint, dũ tamẽ ſciuerint iſtos eſſe bãnitos, ſecus autem ſi hoc ignoraſſent l. 1 ſupra de recep & de agri. & cenſi. l. quemadmodũ. & quod dixi ſupra de fabric. l. nullus. Rubricas quatuor ſequentes vide per teipſum.

De omni agro deſerto. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Prædia ſterilia, quòd debeant iungi pro parte fertilibus propinquis.*

CVm diuus. Prædia deſerta decurionibus loci, quibus ſubſunt aſſignari debent cum immunitate trienni, & ſi inſufficientes ſunt ad onera ſupportanda debent diuidi, & poſſeſſionibus fertilibus
1 aſſignari. a † Et no. ex fine legis q̃d prædia ſterilia debẽt adiũgi
a per partes fertilibus propinquis, ad hoc, vt alia pdia fertilia ſu-
b ſtineant onera prædiorum ſterilium h. d. b

ADDITIONES.

a Alexan. Aſſignari Hanc legẽ allegãt Bart. in ſuo tractatu repreſaliarũ, in 3. q. pen. q. princ quod per ſtatutũ poteſt fieri, quod quilibet de villa teneatur pro debito alterius, quod tamen intellige, & limita, vt per Bar. in 4. q. pen. q. princ. in l. prouidendum, ſup. de decur.

b Alex. Hoc dicit. Quod põderat Barto. in l. ſi ſe nõ obtulit. § actor ff de iudi. allegat hanc legem, ſi quis de ciuitate non eſt ſoluendo, quod alij de ciuitate tenentur ſoluere pro illo per libram, & ſolidum & cum Barto ibi tranſeunt omnes poſt eum, ſed Bartol. in l fina § mixta ff de mun. & hono determinat contrarium. vbi vult, quod de iure communi onus deficientium nullus tenetur ſubire, alleg. text in l. 1 ſup. ut nullus ex uica pro alien. uican. deb. libe. 11. Et reſpondet iſtam l. procedere, niſi alio modo eſſet expreſſum lege municipali, quia illi legi, uel conſuetudini ſtandum eſt, damnum ſuſtineat. Pro hoc etiam facit diſtinctio Barto. in l. 2 de apo pub l b 11. de quo ut ſeas quod ibi ſcripſi. & uide per Ang in d § actor. uerſic. quærit Bartol quid ſi aliquis de uniuerſitate & uide Alex. in repe. l. ſæpe. in prin. ff. de re iud.

LEX

LEX II.

1 *Prædia fertilia dicuntur nerui ſterilium prædiorum.*

Si quis. Poſſidens fundos ſteriles, & fertiles tributarios ſi
alienat fertiles, & ob hoc efficitur nõ ſoluẽdo, te
netur ad tributa fertiliũ & ſterilium emptor. h. d. Et not. quod
1 † prædia fertilia appellantur hic nerui prædiorũ ſterilium. Et eſt
ratio, ſicut in corpore humano caro fertilis, & imbecilis cõſer
uatur per neruos, ita prædia ſterilia conſeruantur per fertilia.

LEX III.

1 *Verbum cautio, an intelligatur cum fideiuſſore, uel ſine, remiſſiue.*

Quicunque. Recipientes ꝓdia deſerta cum immu
nitate triẽnij, debẽt cauere idoneè, qđ
prædia non relinquant cũ damno Reipublicæ h. d. In text. ibi,
Imperatorũ, not. dicit Imperatorum, vnde ille cui aſſignarẽtur
prædia deſerta abſq; imperatione, non debet hac cautione gra
uari, quia ſatis eſt, qđ fuerint ipſo inuito illa prædias ibi aſſigna
1 ta in fi. gl. ult. No. benè de hoc † verbo, cautionis, utrũ intelliga
a tur cũ fideiuſſore, uel ſine. a de uer. ſig. l. iancimus. & ibi p Cy.
& hic per And. de Barulo.

ADDITIO.

a Cum fideiuſſore. uel ſine. Adde gl. & iſtum in l. ſi mandato §. fin. ff. mandati & in l. caut. de uerbo ſig. & in l. prætoriæ. in fin. ff. de præto. ſtip. Bal. in l. ſancimus in 2. opp. ſup. de uerbo. ſig. & in auth. cui relictum. uerſicu. item no. quod idonea cautio. ſup. de iudic. uid. tollen. Alexan. in l. 3 qui ſatiſda. cog. & Cardin. in Cle. 3. §. quia de pœn. & per Oldr. conſ. 65.

LEX IIII.

1 *Repudians hæreditatẽ, priuatur nõ ſolum hæreditate, ſed etiam omnibus bonis ad eum quocunque titulo per inſtituentem deuolutis.*

Hæredes. Hæc lex eſt ſingularis. Scriptus hæres a tribu-
tario debitore, & onus fundorum ſterilium
agnoſcere cogit, & ſi hæreditati renũciet, cogetur cedere om
nibus bonis, quę etiã ex alio titulo a debitore percepit. h. d. No.
1 ſing. caſum, † in quo repudians hæreditatẽ inſtituentis eũ, non
ſolum priuatur hæreditate, uerũ etiam omnibus bonis, quocũ
que titulo ad eũ deuolutis per inſtituẽtem. Et ſic eſt argu. hic,
q. l. inſtitutus a debitore Cõmunis Peruſij, ſi repudiat eius hę-
reditatẽ, priuatur omnibus bonis ſuis, quocunque titulo et ac
a quiſitis a teſtatore. a

ADDITIO.

a Ang. Teſtatore. Hoc tamen eſt ſpeciale fauore fiſci, ergo in contrarium eſt ius commune, Lius ſingulare ff. de leg. & ſine. no.
Menoch. Iaſ. in l. filio pater mi. § de leg. primo.
Alexand. Vide Ange. in l. 1 ff. de acqu. hær. & uide in l. ſi patroni. §. quid ergo. ff. ad Treb. & in l. qui hæred. §. ſi pars, de cond. & dem. utrum autem repudiata hæreditate uideatur repudiatum officium executionis, & econuerſo, uide Bar. in l. cum proponas. C. de fideicom. lib.
Menoch. Conſet. in his ſing. in uerbo. Hæres: incip. Inſtitutus.

LEX V.

Qui vtilia. Poſſidens prædia ſterilia, & fertilia non põt
renũciare ſterilibus, & fertilia retinere, ſed
omnib. debet cedere, ut pariter omnia curialib. deſerant. h. d.

LEX VI.

1 *Verbum, reuertantur, ſignificat tranſlationem dominij, ipſo iure, & de eius ſignificatione, remiſſiue.*

Quiſquis. Prædiũ ſterile deſertum iungi debet poſſi-
denti fundum fertilem dñicum, vel templo-
rũ, & ſi nullus reperiatur uolens dictũ fundum poſſidere, an-
tiquo poſſeſſori reſtituit præſtita cautione ſoluẽdi tributa, &
alias publicas functiones. h. d. In tex. ibi, reluctãdũ, ſed quomõ
reluctantur cũ prędium deſertum aſſignetur domino inuito,
vt ſ. eo. l. j. Reſpondeo. quod hic loquitur in prædio dñico, vel
templorum, ibi autem in prædio priuati. In tex. ibi, reuertant.
1 Not. de verbo † reuertant, quia ſignificat trãſlationem domi-
nij ipſo iure, & eſt vtile pro ſubſtitutionibus De quo habes in
l. 1. ff. de donatio & ſ. de reuoc. do. l. ſi unquam, & de inoff. do. l.
ſi totas. & d. xi de uulg. & pup. in l. Centurio.

LEX VII.

1 *Habens fundum ſterilem in emphyteuſim ſi ſua cultura facit eum meliorem, an poſſit illum tranſmittere ad hæredes extraneos, licet hoc in inſtrumento non dicatur.*
2 *Ille cui aſſignatur prædium patrimoniale Principis ſterile, habet biennij vacationem a tributis, ſi fiſcale, habet triennium.*
3 *Portare granum de Cluſio Peruſino, qui teneantur.*
4 *Colonus qui fundos ſteriles, reddit bonos, & fertiles, ſua cultura, non poteſt per dominum de eorum cultura remoueri, nec ei penſio augeri.*

a **Quicunque.** Qui fundum patrimonialem ſterilem ſ
ſua induſtria fertilẽ fecerit, dẽt ipſum
perpetuo poſſidere. & ipſum relinquere hæredib. tanquàm ꝓ-
prium & ille, cui aſſignata ſunt prædia ſterilia, tributa ꝓſentia,
non præterita ſoluit, & etiã pro pręſentibus gaudet immunita
te biennij, qua immunitate alij gaudere non debent. Itẽ procu
rator cũ videt prædia ſterilia curare debet pro poſſe, vt aſſignẽ
tur ꝓdijs uicinis fertilib. Itẽ hoſpitale d. achaiinne hẽt immuni-
tatem, ne cogatẽ ſuſcipere prędia ſterilia. h. d. In tex. ibi, ꝑpetuo.
1 Not. arg. qđ † hñs in emphyteuſim fundum ſterilem, vel deſe-
b ctiuum, ſi ipſum ſui cultura fecerit meliorẽ b poteſt tranſmitte
te ad hęredes extraneos, nec finit emphyteuſis tertia genera-
tione, licet in inſt. o hoc non dicatur. Pro quo facit j. l. qui fun-
c dos. tam c hoc non affirmo. In tex. ibi poſt biennium. No. qꝫ il
a le, † cui aſſignatur prędiũ patrimoniale Principis ſterile, habet
biennij vacationem a tributis Si autem eſſet fiſcale, tũc hẽt ua
cationem triennij, vt ſ. eo. l. j. & ita tenet hic gl. In tex. ibi, vt pri
3 mum vicinas. Not. hic argu. qđ ad † portandum granũ de Clu-
ſio Peruſino ad Ciuitatem Peruſij, primo debent grauari Clu
ſij, poſtea viciniores Cluſio, tertio alii, ſi primi ſint inter impo
tentes, pro quo facit optime j. de naui. l. cum nauarchorum.
An autem iſti propinquiores aliis teneantur portare ſuis ſum-
ptibus, vel publis. s. dic vt ibi dixi. In tex. ibi, ꝯſenſu omnium.
Not. hic dicit conſenſu oĩum. & tñ gl. dicit ſufficere conſenſũ
d maioris partis, d & hoc eſt vtile ad quæſtionem ſtatuti dicẽtis,
qꝫ factũ per maiorem partem ſtudi. non valeat reprobari, qđ
certum eſt, ſi ſit factum per maiorem partem, vt hic. In tex. ibi
4 es eludat. No. optimum arg. pro † laboratoribus, & colonis tan-
e tum, qui eorum cultura fundos bonos, & fertiles fecerunt e cũ
eſſent ſteriles, vt non poſſint per dominos eorum de cultura
remoueri, nec etiam eis penſio augeri. Facit j. tit. 2. l. 1.

ADDITIONES.

a Sterilem. Quæ dicatur ſterilitas in fundo, uide Bar. in l. ſi uno. § ubicunque, uerſ. d. dubitatur ff. loca. & Saly. in l. licet. C. de lo. uerſic. quæro, quando, non dicatur ſterilitas, ubi etiam uide Bart. & Bal. & Ioan. And. in addi. ad Spe. in tit. de loca. & Aud. Barb. conſ. ſuo incip. Scripſit propheta.

b Menoch. Meliorem. Adde D. Rip. in tract. peſt. in 2. parte principali, nume. 255. Roma. ſing. 385 Ruy conſ. 35. num. 16. lib. 1 conſ. 116. nu. 3. 4. 6. lib. 1. & conſ. 157. nu. 14. 15. eo. lib. 1. Boer. q. 50. nu. 8. Marſil. ſing. 550.

c Ale. Affirmo. Hoc dictum ſecutus eſt Lud. in rub. de arb. ſed ipſemet, & melius in l. etiam in prin. ſol. mat. tenet contrarium, & bene, per c. ad aures. de reb. ec. non alie. Nec obſtat text. quia loquitur in re Principis, non eccleſiæ. Item non apparet hic, quod eſſet data in emphyteuſim. Ita dicit ipſe, hoc autem, tenendo opi. quod talis emphyteuſis non tranſeat ad extraneos. De quo plene ibi, & in l. quod dicitur. de uerb. obl. & Imo Alex. Adde, quod ſi quis ſuit exẽptus a canonis præſtatione alicuius fundi ſterilis in totum, vel in partem, & poſtea ſit effectus fertilis induſtria poſſeſſoris, an debeatur præſtatio canonis, & poſſit augeri Caſus eſt, quod non, in l. fi. ſup. de alie. fundis quem alleg. Ange. in l. ſi ſeruus ff. de ſer. ruſt. præd. Imo. ſecundum eum liberatio, & exemptio, remanebit firma per illum tex. & § quia uero Leonis in Authen. de non alie. & Bal. ad l. hanc legem in argumentum in c. 1. de alie. fund. pat. & ibi in tex. perpetuo no. ar. No. caſum in quo emphyteuſis durat ultra tertiam generationem, & ad extraneos tranſmittitur. Adde Rom. in rub. de arb. regulariter tamen non egreditur tertiam generationem. in §. emphyteuſim. in Auth. de alie. & emph. etiam ſi ſit præſcripta ſecundum Bal. in c. 1. §. quibuſdam oblig. uerunt. de feu. da. in uicem leg. commiſſoriæ. qui dicit ita ſe conſuluiſſe de facto Et eodem modo ſolet dici in dignitate, quæ obuenit ex accidenti, quæ non egreditur tertiam generationem i. pronepotes ſecundum Bar. in l. diuo Marco. ſup. de quæſt. Et quæ dicatur tertia generatio, & uſque ad quẽ gradũ duret uide per Doct. in authen. ſi quas ruinas. de ſacroſ. eccl. in l. ſi mini, & Tiro, & in l. qđ di. de uerb. obl. & a quo incipiat generatio. Ang. in §. emphyteuſim. in Auth. de non alie.

d Conſenſus maioris partis. Adde Bald. in l. ueterem num. 1. & quod ibi poſui in appoſt. ad ipſum, in uerſi. quod omnes tangit. ſupra, de author. præſtan. & Ant. Cor. in ſin. ſuis in uerſic. uniuerſitas tota, quod fit a maiori parte capituli.

e Ale. Fertiles fecerunt. Adde Inno. in c. fin. de pecul. cler. quod ſi clericus fundum ſterilẽ eccleſiæ, fecerit ſui cultura fertilem, & propter delictum deponatur ab adminiſtratione, pro uictu, debet ſibi remanere ille fundus fertilis, quod not. Rom. in litera E. alias, F. no. 31.

LEX VIII.

1 *Agrum deſerere, & agrum derelinquere ſunt diuerſa.*
2 *Occupãs prædiũ incultũ, & deſertũ propria authoritate, ſi accuſetur qualiter teneatur, & ponit practicam tam pro accuſato, quàm accuſatore.*
3 *Cautela, ut quis præſcribat fundum incultum tributarium minore tempore biennij.*

Qui agros. Agrum ſterilem, & tributarium deſertũ q-
libet authoritate propria poteſt inuadere, ſi
ue inuadens ſit vicinus, ſiue nõ, ſed dñs deſerens intra biẽniũ
recuperare poteſt reſtitutis expẽſis cultori, quo elapſo nõ audi
1 tur. h. d. No. diligẽter ex hac lege. q. l. † aliud eſt agrum deſerere,
& aliud derelinquere, qui. n. derelinquit ipſum ex pœnitentia
nõ reuocat, vt l. 1. ff. pro derelic. Sed qui deſerit intra biẽniũ, ſic,
vt hac l. Itẽ biẽnium datur ſi non ſuit vocatus per poſſidentẽ,
aliàs datur ſibi ſolũ tempus ſemeſtre, vt j. eo. l. locorum. & eſt
optima hæc lex in ciuitate Eugubii, in qua per formã ſtatuto-
2 rũ oĩa prædia ſunt tributaria. Nã † ſi aliquis prædium incultũ,
& per ꝯñs deſertũ authoritate propria occupauerit, non tenetẽ
cõdictione ex l. cum quęrebatur, ſ. vnde vi. quod tenet gl. hic.
Et ideo ſit cautus aduocatus accuſati in dicta ciuitate interdi-
cto recuperãdæ, vel ex illa lege, vt articulet quõ prędiũ erat in-
cultũ, & reputabatẽ deſertũ, quo probato neceſſario ſequitẽ ab-
ſolutio, ex quo prædiũ erat tributariũ, ſecus ſi nõ erat, vt l. clã
poſſidere. §. qui ad nũdinas, ff. de acq. poſ. niſi diuturnitas tpis,
vt ipſe 10. an. aliud induceret, vt no. gl. mag. in l. 1. ſ. de ſer. fug. Per
hãc ẽt legẽ dici pt, qđ licet ſine titulo non præſcribantẽ res ſpa-
tio minori 30. ann. tñ in locis, in qbus ſunt ꝓdia tributaria, ſpa
tio biennij præſcribitur res, vt hic. Et iõ ſit cautus aduocatus ꝯ-
uenti, vel agẽtis, ut articulet, qꝫ oĩa prędia ſunt tributaria ſecun
dum formam ſtatutorum, & quod ipſe ſemper poſſedit illud
prædium per biẽnium, & hoc probet per teſtes, quòd intrauit
poſſeſſionem illius prædii tunc uacantis, & deſerti. Et ob hoc

præſumit tributarium quibus probatis agens, & excipiēs obti-
3 nebit abſque aliquo iu. & † ſi vult breuiori ĩpe poſſidens eſſe
ſecurus, faciat citari illos, quorũ credit intereſſe, vt compareāt
intra ſex menſes ad ꝯtradicendum, ſi credũt prædium ad eos
pertinere nec ne, vt ſi intra dictũ tēpus, dñi non cõparuerint,
poſſidens dñium ipſius acquirit pleno iure. Potes dicere quo-
modo dominus auditur ſi agrum deſeruit. Reſpondeo, nõ de
ſeruit, arg. l. 5. ff. pro derelicto, ſed tantũ culturam, & intra bien
a nium auditur, quo elapſo non auditur. a

ADDITIO.

a Alexan Non auditur Vide tex. & Bar. in l. de eodem de acq. poſſ. in uer. per hanç legem vide hic dicta ad limitationem Doct. in l. Celſus. ff. de ulu.

LEX IX.

Qui fundos. Præmitte ad euidentiam, ꝙ fundos pri-moniales Principis ille dr̃ poſſidere iure priuati, qui ipſos accepit ſteriles, & ſui cultura fecit fertiles, vt s. e. l. quicunque. Et ideo dicit Imperator, ꝙ poſſidens tales fundos, ſi eidem alij fundi ſteriles aſſignentur, quod ſibi dat electio, quod aut retinuat fertiles, aut ſuſcipiat vtrumque, h. d.

LEX X.

Qui per potentiam. Si fiſcus alicui ſucceſſerit, qui fundos ſteriles, & fertiles poſſidebat, & aliquis per potentiam fertiles occupauerit, cogitur ſteriles ex eadem ſubſtantia pro portione acceptare.

LEX XI.

1 *Caſus, in quo quis poteſt priuari dominio rei ſuæ.*
2 *Caſus, in quo contumax habetur pro confeſſo.*
3 *Citatus ad iurandum de calumnia, ſi nõ cõparet, nõ habetur pro cõfeſſo.*
4 *Proprietas poſſeſſionis ſi dicatur, idem eſt, ac ſi diceretur dominium rei.*

Locorum. Cum prædia deſerta per æquatorē alicui
aſſignant, antiqui domini per edicta uocā
tur, q intra ſex menſes ſi venerint, recuperant bona, & debita
ꝯcta pſoluūt, ſed ſi p dictũ tpˢ cõtumaces extiterint, perpetuo
1 poſſidens poſſidebit, & ſoluet tributa futura, non pterita. h. d.
2 No. † eaſum, quo per lapſum ſex meſium, a quis poteſt priuari
a dñio rei ſuæ, de quo s. eo l. qui agros b Secundo no. hic † caſum
b quod contum. ex lr̃ pro confeſſo c qd tenet hic gl. Idem no. in
c l. 2. §. ſenatus, ff. de iure fiſci. vbi delatus contumax, tribus edi-
d ctis ſuocatus, pro confeſſo hr̃ Concor. in Auth. de exhib re. §.
ſi uero. de aſſer. tol. l. 3. in fi. & ff. de re mil. l. qui cũ vno, §. q poſt.
& s. de iuramen. calum l. 2. § pen. regulariter ꝯ, vel l. diuus. ff. de
3 cuſto reor. Ex hoc patet ſm And. de Barul. quod † citatus, ut ue
niat ad iurandum de calumnia, quod ſi non ueniat, non habe
tur pro confeſſo In tex. ibi, proprietas poſſeſſionis. no. modum
4 loquendi. Nam † tantũ eſt dicere proprietas poſſeſſionis, quan
tum dominium rei, ut l. cum ſatis. de agrico. & cenſi Et hoc eſt
vtile pro ſtatutis dicētibus, quód domini poſſeſſionis poſſunt
talia facere. Nam non refertur ſolum ad dominos poſſidētes,
ſed ad dominos rei.

ADDITIONES.

a Ang. Per lapſum ſex menſium. Et hanc legem no quia per eam habes quod cum eccleſia, & Reſpublica æquiparentur, ut no in l. Reſpublica ſup. ex quib. cau. ma. & requiritur in eccleſia ceſſatio biennij, ut emphyteuta poſſit repelli, ut l. 2. ſup. de iu. emph. quod illud uerum eſt, ubi eccleſia non citauit emphyteutam ut ueniret ad ſoluendum canonem, ſed ubi citauit, non erit neceſſarius curſus biennij, ſed ſufficit lapſus ſex menſium, per hanc l. quod ſingulariter no. quia pulchra limitatio eſt, uide in Auth. de alien. & emph. § ſi uero quis. Ale. Vide Ioan. And. in c. quoniam §. quod ſi ſuper, ut lite non conteſt. & quæ dixi poſt Bartol. in l. ſi fur. ff. de vſufruct. & in terminis Spec. in ti. de proba. § ordendum ue. ſic ſed pone ſtatutum, & Bal. in l. 2. § locũ, de teſt. & ſum ſun. Et quid ueniat appellatione proprietatis, uide Bald. in l. pen. ſup. ſi a non compe. iud. Et adde Ioan. And. et do. Ant. in d. c. quoniam frequenter. §. quod ſi ſuper, ut li. non conte. et quod no. Bal. in l. ſciendum. § ſed etiam cum ſeq. qui ſat. cog.

b Alc. Agros. Adde quod aliquando per lapſum quatuor menſium. l. cum duobus. §. 1. idem reſpondit. pro ſocio.

c Pro confeſſo. Au. & quando contumax habeatur pro confeſſo, uide Fely. in c. cum Ber. ad fi. de re iud. ubi plene. & quid in cauſa criminali. uide Old. conſ. 4. Menoch. Rip. & Cur. iu. in l. a Imonendi ſupr. de iur iora.

d Edictis. Sed quid ſi ſtatutum diſponat, dic idem. quia omnino intelligitur ſi ſter citatus, non ſemel pro omnibus ut per do. Ale. in l. abſentem. de pæ. & Fel. in c. excommunicatus. de hære.

LEX XII.

Hac diffinitione. Ad tributa prædij ſterilis, nullus poſſidens fertilia adſtringit; niſi poſtquam fuerit aſſecutus. h. d.

LEX XIII.

Omnium. Domini prędiorũ debent requiri, ut ſoluāt tributa contracta, & ipſis ceſſantib. aſſignātur uolentibus ſoluere. h. d. Et not. hanc legem in ciuitatib. in quibus ſunt prędia tributaria. Nam ſi domini non ſoluant tributa, incontinenti poſſunt prædia alijs aſſignari.

LEX XIIII.

1 *Dominium rei emptę per aliquem ex fratribus nomine proprio, qui cataſtro communis cum alijs poni fecit, & tributa communiter ſunt ſoluta, acquiritur per hoc omnibus fratribus.*
2 *Confeſſio facta in iudicio, per quam confiteor rem meam tuam, licet falſa ſit, mihi præiudicat.*
3 *Confeſſio erronea, vel falſa, quod ſolutis expenſis corrigi poteſt, ſi cauſa erroris eſt probabilis.*
4 *Aſſertio facta in libello, vel exceptionibus, an poſſit corrigi.*

Rura & poſſeſſiones. Si curialibus patientibus
& apud acta fatētib. prædia eſſe alicuius, & tributa qs ſoluerit, apud ſoluentes remanet
a perpetuo dñium a prædiorum, & nulla repetendi datur licen-
1 tia. Et no. hanc legē † ꝯ fratres, qui fecerunt ſe in inſtrumentis
emptionũ tantummodo nominari, & poſtea prædia fecerunt
in cataſtro cõſcribi eis, & fratribus, & ſic communiter tributa
ſunt ſoluta. nam pro hoc eſt fratribus dominium acquiſitũ ſi-
b cut ipſis, quos tenor inſtri designat. b Pro hoc facit s. de donat.
c l. cenſualis, & no. per Cyn. s. de rei uend. l. ſolennib c In text. ibi
a apud acta. No. ꝙ † licēt ꝯfeſſio extraiudicialis, qua ego confiteor
dominiũ rei meæ eſſe tuum, non præiudicet mihi, ut l. cum fal
ſa s. de iur. & fac. igno. tñ ſecus in iudicio, licēt iſta ſit confeſ-
3 ſio falſa, per hanc legē. In gl. hac lege, ibi, non põt corrigi, † hoc
d eſt verũ. d niſi ſit erronea confeſſio, vel falſa, & cauſa erroris ſit
probabilis, vel iuſta, vt l. interrogatam, s. de lib. cauſ. & ff. de ꝯ-
feſſ. l. cũ fideicommiſſum, & de interrog. act. l. confeſſionibus,
& facit s. de dec. l. ſi ille. & tunc non admittit erroris correctio,
niſi refectis expenſis, ſi iudici uidebitur, ut l. edita. s. de ed. cum
ſua gl. Et nota bene, an aſſertio facta in libello precum, vel exceptionis poſſit corrigi.

ADDITIONES.

a Menoch. Dominium. Maria Soc. ſen. conſ. 18. col. 4 cir. med. lib. 1. et conſil. 129. num. 14 lib. 4. Parh. conſ. 31. col. 2. in fi. lib. 2. Mod. Paris. in cõſuet. Pariſien. tit. 1. §. 5. nu. 23 ubi declarat. Dec. conſ. 21. nu 10 Roma. cõſ. 91. nu 7. ubi apoſtil. Ale Tenor inſtrumenti deſignat. Vide quæ dixi inſti. de act. in § ſic itaque. Pau. de Caſt. in l. centuriatos. ſup. de teſta. mil. ubi dicit, quod in dubio præſumitur pro matricula, & quod per eam quis præſumatur quaſi in poſſeſſione, ut ibi per Bal. & Sal. & ad hoc all. Pau. de Caſt. ibi, quando præſumatur pro æſtimo, quaſi aliquis poſſ. ſit deſcript. eſt in æſtimo meo, præſumitur mea alleg. l. ſi. cum gl. & ibi Bar. de prædiis nauic. ſupra, cum ibi notatis per Bal. in l. cenſualis, ſupra. de don. & quod no. in l. cum poſſeſſor. §. 3 de cenſi.

b Menoch. Affict. Deci. 324. num. 16. Dec. conſ. 21. nu. 10 conſ. 146. num. 13 verſic. prædictis minime Crau. conſ. 217 nu. 8 Iaſ. conſ. 28. & col. pe. cir. me. lib. 2.

c Ale. Solennib. Adde Bal. in l. ſolennib. in prin. ſup. de rei uendi. & Roma. in litera D no. 56. & in conſil. Bald. ubi dicitur, quod apponens aliquod ſignum rei, quod uidetur eſſe communis, ſi ſignum ſit commune. Idem dicit in l. ſi paruus ſup. communia uerum & facit in rubeo, & nigro, ut nemini licet, & ut nemo priuatus ut & Bar. in tractat. de inſignijs, & armis. & in materia eiuſm, uide quod dixi in l. fin. in fi. de prædijs nauicular. Nicol. de Neap. per glo. hic dicit, quod interlocutoria redacta in ſcriptis, non poteſt reuocari per iudicem. Simile dicit in teſte, quod licet alias poſſit ſe corrigere, tamen dicto ſuo in ſcriptis redacto non licet Facit gloſſ. in cap. apud miſerabilem. 22. q. 1. quæ dicit, quod confeſſio redacta in ſcriptis reuocari non poteſt. Sed certe Nicolaus uidetur male dicere, quia gl. hic non dicit, quod dictus Nicolaus. Secundo, iſtud eſt contra tex. in c. cum ceſſante, de appella. ibi, ne proceſſus negotij friuolis occaſionibus tardetur, quæ ratio ceſſat, ſiue interlocutoria ſit redacta in ſcriptis, ſiue non Cogita tamen.

d Hoc eſt uerum. Tu uide de hoc Lanfran. de Oria. in c. quoniam contra falſam, § confeſſiones num 3: . uer pro ueritate & ibi poſui habes multa ſingularia de hac materia extra, de probat.

LEX XV.

Si quis deſerta. Ad euidentiam ſcias, ꝙ quędā prędia erant adſcripta nauicularię functioni, vt s. de præd. naui. per totum, & dicta prædia erant etiā tributaria Et ideo ſi dicta prædia efficiuntur ſterilia & deſerta, alicui adiungētur, ille autem ſolum ad nauicularium functionem, & non ad tributa tenebitur.

LEX XVI.

Si quis authoritate. Accipiēti fundum patrimonialē ſterilem ſub certi cano
a nis annui præſtatione, non debet augeri a canon ex melioratio
ne h. d. No hanc l. ꝯ inſatiabiles prælatos, de quib. uidiſtis in l.
cum ſatis. §. caueant. de agr. & cenſi. in l. 1. in quib. cau. colon.

ADDITIO.

a Menoch. Debet augeri. Ruy. conſ. 157 nu. 15. lib. 5.

De fundis limitrophis, & terris, & paludibus, & paſcuis limitaneis, vel caſtrorum. Rub.

LEX PRIMA,

1 *Reſcripta impetrata a potētibus in curia Romana exiſtentibus, quod ſint nulla.*

Tyberianus. Ad euidentiā ſcias, quod quidam Præfectus, q uocabat. Tyberianus ſtatuit quaſdā poſſeſſiones qbuſdā militib. cuſtodiētibus limites Imperij, qñ deferebant frumēta, hoc ſtatutũ hic confirmat hæc lex, & iubet in perpetuum obſeruari, mādatque, ꝙ reſcripta in ꝯtrium impetrata nullius ſint momētι. h.
1 d. Et hoc eſt optimũ arg. ſecundum And. de Barul. † ꝯ potentes
exiſtentes in curia Romana, vt reſcripta impetrata ab eis ipſo
iure ſint nulla, qñ inferunt hęc alicui præiudicium. Et hoc patet ex litera, quæ dicit, quicquid vel potentiam vniuſcuiuſque.

LEX

LEX II.

1 *Caſtrum non poteſt teneri infra territorium, ad æmulationem, vel caſtrametationem alterius.*

Quicunque. In limine Imperii nullus debet eſſe caſtelli detentor, niſi is ſolus, cui ꝑ Principē detentio eſt cōmiſſa, ꝯtrafacientes pœna hic inſerta puniūtur h.d. Et no. hāc l. cōtra tenētes caſtra in finibus territorij Peruſij, nā coguntur ea relaxare cōmuni cum eorum territorijs niſi permiſſu ciuitatis ſint eis conceſſa, vel per tēpora vetuſta poſſederint, q̄a tunc talis vetuſtas pro lege habetur, vt l.a ff. de
a aqua plu. arcen. in prin. a In alijs autem locis, quā in finibus
1 bene eſt licitū poſſidere caſtellum, vt l. ſi legatum. §. fin. ff. de ope. pu. † nili tale caſtellū teneatur ad æmulationē, vel ad caſtrametationem, vt l. per prouincias, de ædifi. pri. hoc tenet gl. hic. & vide Inno. in c. Piſanis. de reſt. ſpol.

ADDITIO.

a Ale. Adde Bar. & quod ibi ſcripſi in l. opus nouum, de decret. ab ordi. fac. in fi. vide gl. in l. per prouincias, hic alle. & in l. opus, de ope. publi. vide glo. in rub. de metallarijs, & Ange in l. cum eo, de ſerui. ruſt. prædio. Et qui poſſint petere, ut deſtruatur caſtrum factum ad æmulationem, Inno in cap. Piſanis, de reſt. ſpol. * Frua conſi 87 nu 18. Menoch.

LEX III.

1 *Caſus, in quibus nulla currit præſcriptio.*
Statutum, quod contra inſtrumēta dotalia nulla currat præſcriptio, quid operetur, remiſſiue.

Agros. Agri limitanei donec ꝑ milites poſſidentur, ſunt a tributis immunes, ſi tamen alienati fuerint lege prohi bēte vēdicantur, non obſtante longi temp. præſcrip. hoc
1 dicit. † No. hic caſum, in quo nulla currit p̄ſcri. Alios caſus habes no. in gl. ver. ceſſante, q̄ eſt vtile ad inſtrumēta dotalia, in q̄b. nulla currit p̄ſcriptio ea forma ſtatutorū, de qua uidiſtis in l. cū ſatis, de agri. & cenſi. & in l. ſi q̄s decu. & in Auth. vt de
a cætero a commu. eccle. rerum. §. nunc autē. No. tamen gl. quæ alle. omnes leges de hac materia loquentes.

ADDITIO.

a Ale. Statutorū. Vide Ang. in Auth. vt de cætero cōmutatio q. dicit, q̄d hoc caſu currit præſcriptio centum anno per illum tex. & adde Ang in Auth vt eccl. Roma. vbi quærit, an pactum fieri poſſit, quod non currat aliqua præſcriptio & idem vt de cætero commu. vbi ponit, an poſſit fieri per ſtatutum. Et vide quod ſcripſi poſt Bar. in l. ſequitur, in § ſi viam ff. de vſucap. & adde ſicut non currit præſcriptio contra inſtrumenta dotalia, ita non currit contra inſtrumenta finis dotis, Ang. in l exigere dotem. ff. de iud. & ita dicit pluries obtinuiſſe.

De paſcuis publicis, vel priuatis. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Pactum initum per officiales deputatos ad venditionem gabellarum cum emptoribus ipſarum, quod ſit nullum, ſi eſt factum contra ſolitum modum vendendi.*

Cum nulla. Hæc lex dicit, quod ſi aliquis cōduxerit paſcua publica, vel etiam Principis, pro certa annua penſione, appoſito pacto, quod ibidem poſſint depaſci publica animalia, ſeu Principis, quod ſi poſtea talis conductor vult ſoluere maiorē penſionem, ad hoc vt dicta aialia ibi depaſci non poſſint, quod non pōt, nec hoc debet iſti permitti, h. d. Et no. arg. ex fin huius l. q̄a
1 ſi † officiales deputanī ad vēdendum gabellas communes, q̄d oē pactū initum per iſtos officiales cum emptoribus gabella-
a rum ꝯ ſolitum a modum vendendi eſt nullum, quia intelligetī eis conceſſa poteſtas, vt vendant more ſolito, & non aliter.

ADDITIO.

a Ale. Solitū, Tēpus ſolitū, vel non ſolitū hic poſitum, aliter intelligitur. Vide Bar. in l. Mela §. 1. de ali. & cib. leg. & in l. ſi. quomodo, & quando iud. vbi dicit, q̄d refertur ad actum proxime præcedentem vide quod in ſimili dixit gl. in l. 3. ſup. de epi. aud. quæ loqui ur in verbo, conſueto quod verbū refertur ad duas uices. Alb. & Bar. Secus vero in verbo, ſolito, quod verificatur in prima uice, ut dixi per dictum Bar. in d. l. 1. quod ſequitur Ful. in auth. ſed nouo iure. ſup. de ſer. fugi. vbi dicit pro hac eſſe caſum, in l. Mela, in ver. ſed alimenta, licet in conſuetum videatur facere tex. in l. filium, de leg. 2. Sed dic, quod illud prouenit ibi ex voluntate teſtatoris, & illud, quod dicitur conſuetum, probat per binum actum induci, eſt verum in conſuetudine hominis, non mulieris, quia mulieres non poſſunt facere, nec inducere conſuetudinem. dictum Bar. vbi tex. ſup. de leg.

LEX II.

1 *Milites Imperatoris poſſunt petere a Tuſcis, ut eis aſſignentur prata, in quibus poſſint eorum equos paſcere.*

Inſignis. Hic mādat Imperator magiſtro militū, vt animalia militum nō dimittat paſcere in publicis pratis: quod ſi nō curauerit obſeruare vna cū eius officialibus, in 12. libris auri punietur, q̄ pœna ponitur etiam deuaſtantibus prata priuatorum. dicit tamen, quod prouinciales debent ꝓuidere, in quo loco animalia militum ſine dāno prouincialium depaſcant, h. d. Et no. l. contra deuaſtantes prata publica, & eſt
1 hæc lex vtilis pro † militibus Imperatoris deſcendētibus ad partes Tuſciæ, vt poſſint petere a Tuſcis, vt aſſignenī eis prata, in
a quib. poſſint eorum equos paſcere. a No. iſtum tex. milites deuaſtātes prata. Adde do. Mar. de Lau. in trac. de Princ. in ti. de militi. 14 ꝯcluſione. ſed quid ſi Capuaneus reſarciat damnū datum a militibus ſuis damnū paſſo, an poterit ei computare in ſuo ſalario? Dic quod non, iuxta no. per gl. in l. ex maleficiis, §. is quoque. de acti. & obli. & in l. 1. §. plures. de eo per quem fac. erit, & no. do. Mar. de Laud. in conclu. 12. Sed quid ſi non ſunt prata, ſed frumēta in herbis deuaſtata, poſſit ne hac pœna agi, ac ſi deuaſtata prata eſſent.

ADDITIO.

a Ale. Paſcere. Ego ex dictis Bar in l. certe. ff. arb. fur. caſa. colligo quod non. Nam dicit, quod damnum debet æſtimari quantum poſſit vendi dubius euentus illius frumenti quod paſculatum eſt arg. l. propter ſpem. ff. fam. erciſcun. ita dicit do. Iac. de Are.

LEX III.

1 *Milites non poſſunt cum eorū equis ſtare in paſcuis publicis, vel priuatis.*

Prata. Prouincialium prata non debent fatigari moleſtia
1 militū Principis h. d. Sic facit hæc lex contra † ſtipendiatios communia Peruſij, quod non poſſint ſtare cum eorū equis in paſcuis publicis, vel priuatis.

De fundis patrimonialibus, & ſaltuenſibus, & emphyteuticis, & eorum conductoribus. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Emphyteuta eccleſiæ, vel priuati, poteſt domino irrequiſito, rem emphyteuticam donare, non tamen uendere.*
2 *Cōducens rem a fiſco in perpetuum, tenet locum domini, & uēdere poteſt.*

Si quis. Accipiēs fundū fiſcalem in emphyteuſim perpetuam, ipſum donare poteſt & irrequiſito fiſco. h. d. Sicut autē donare, ita vendere poſſunt, quia tales emphyteutæ tenent locum domi
1 norum, † ſed ſecus in emphyteutis eccleſiarū, vel priuatorum, quia licet poſſint donare fundos domino irrequiſito, non tn̄
a vendere, vt l. fi. §. de iure emph. Et ita tenet hic gl. pen. Vltimo
2 ſcias, quod ille, † qui conduxit a fiſco in perpetuum, tenet locū domini, & ideo poteſt vendere, vt no. gl. in rub. ſ. eo.

ADDITIO.

a Vēdere. Pro Cōcordia. Aduerte, quod Bar in l. fi. C. de iu. emphy & in l. ſi domus. §. ſi ff. de l. g. 1 tenet quod donari, vel legari nō poteſt res emphyteutica ſine cōſenſu domini, ſed cōtrarius allegat in hac l. ſ. de fun. pat. & in l. in conuentionib. ff. de verb. ſig. Tu dic ſi bene conſideretur Bar. vbi ſupra ſoluit, quod prima opin. procedit in emphyteuſi priuata. Rationem reddit, quia tunc nimis grauaretur dominus, quia eſſet opus quod dominus ageret rei vendicatione cōtra poſſeſſorem, cum nullam obligationem perſonalem haberet, cum nullus ſit initus cōtractus inter dominum, & poſſ. ſſorem. Sed in caſu huius l. 1. eſt ſpeciale, & Bar. vbique, ſi videatur, dat iſtam ſolu. quia tunc in iſto caſu ceſſat ratio prædicta in hoc caſu ſingulari, & inepte allegatur in d. l. in conuentionibus.
Limita, vt in l ſi ſup. de iure emphy. & ibi Bart in l. ſi domus. §. ſi de leg. 1. & adde c. potuit, de loca. Quid in conceſſione vſusfructus, an poſſit alij concedi ſine cōſenſu domini. al in d. l. fin. ſup. de iure emphy. alleg tex quod ſic, in l. 1 §. itē in fundo, quib. mod. vſusfruc amit. facit, quia etiam ibi non loquitur, an poſſit facere ſine conſenſu domini emphyteuta; puto contrarium verius per regulam l. ſi. ſup. de rebus eccle. non alie. vbi prohibita alienatione prohibetur & vſusfructus conſtitui. * Gozad conſi 92. nu. 1 Menoch

LEX II.

1 *Minori non ſoluenti vectigalia Principis pro eius fundo patrimoniali nō currit præſcriptio.*
2 *Minor non ſoluens vectigal in ciuitate Florentiæ non incurrit pœnam.*

Patrimoniales. Si ꝑ re patrimoniali emphyteuticaria, tpe debito ſoluta penſio non ꝓbatur, minori ipſo iure non infertur damnum vel pœna, ſed
1 tutori, & curatori i ſolutione ceſſantibus. h. d. † Nec eſt ꝯtra. ff. de mino. l. ſi ex cauſa. §. ſi in cōmiſſum, & ff de pub. l. Imperatores. §. fi. ibi, minori currit tēpus. ſed poteſt reſtitui, quia illæ leges loqnūtur quādo minor dēt ſoluere vectigal fiſco, hic quādo Principi, ex eo q̄d prædiū erat Principis, licèt aliàs omne priuilegiū, quod dat fiſco eſt Principis, & Auguſtæ ſolēt habere, vt no. ſupra. de iure fiſ. in rubr. Itē nō ob. ſupra, de fide inſtru. & iure haſt. fiſ. l. quicunq;, vbi res incidit in cōmiſſum, & non reſtituit. q̄a ibi ſimiliter erat fiſci, & venditio rei minoris erat facta, hic cū debitū erat Principis, & res minoris non erat
2 diſtricta, vt hic tenet glo. † Per hoc patet, quod cū omnia vectigalia cōmunis Florē, ex commiſſione Principis ſint licita, quod ſi minor ceſſauerit ſoluere vectigal, q̄d dicitur Principis, multo magis nō incidiri in pœnā, ſicuti nō incidit in pœnā non ſoluēdo vectigal, quod debetur ipſi ciuitati, & hoc eſt

verum, niſi ciuitas ſuper hoc legem propriam haberet, quia ſic
minori curreret præſcriptio ſtatutaria, licet poſſet reſtitui, vt
a patet in c. conſtitutus, de in integ. reſt. a

ADDITIO.

a Ale. In integ. reſt. Adde Bar. in l. Imperatores ff. de publ. Et in ea in fi. ſicut per reſcriptum non poteſt auferri directum dominium, ita nec vtile. Pro hoc eſt tex. ibi, & Bal. in c. 1. de na. feu. & in c. 1. de noua for. fidel. Sed dubium in hoc facit, quia licet Princeps non poſſit tollere dominium de iure gentium, tamen quod eſt introductum de iure ciuili, poteſt etiam ſine cauſa, vt no. Bal. in l. reſcripta ſup. de precibus Imper. offe. per Pau. de Ca. ibi, & alle. ibi, in rub. ff. ſi cer. pet. in fi. Sed dominium vtile uidetur huiuſmodi, ſ. de iure ciui. quia iſtæ duæ ſine dubio ſunt inductæ de iure ciuili, ſ. emphyteuſis, & vſuſfructus, vt in l. 2. in prin. ſup. de iu. emph. Sed reſpondeo, quod licet forma & nomina ſint inducta de iure ciuili, tamē traditio quæ fit, quæ eſt actus iuris gentium, cōſeruat ſibi effectus directi dominij, & ita declarauit Bart. ad alium finē, in extrauag. quoniam nuper in ver. rebellandi. in ver. item quæro, quid de dominio bonorum,

LEX II.

1 *Emphyteuta, an propter ſterilitatem petat remiſſionem canonis,*
2 *Res emphyteutica non poteſt ab emphyteuta euelli, licet alius offerat meliorem conditionem.*
3 *Dominium vtile nulli ſine cauſa auferri non poteſt, ſicut nec directum.*

a Quicunque. Emphyteuta ob ſterilitatem pt̄ remiſſionem a mercedis impetrare, & reſcriptū
in contrarium impetratum per obreptionem non valet. Item
fundus fiſcalis conceſſus in emphyteuſim perpetuam ab emphyteuta non poteſt euelli, licet alius offerat meliorem cōdi-
1 tionē h. d. Et no. hic caſum, quod † propter ſterilitatem non petit remiſſionē, licet ſecus ſit in colono. Sed an hoc ſit verum
ſimpliciter? dic vt nu. in Auth. de non alie. §. hoc igitur interpatis, & per Pet. de Bellaper. eo titu. §. quia vero Leonis. in tex.
2 ibi, ſed nec &c. † No. q̄ ab emphyteuta perpetuo non pōt res
euelli, licet alius offerat meliorem conditionē. Item quia per
3 hanc l. patet, ſicut † dominium directum nō poteſt auferri mihi per reſcriptum abſque cauſa, vt no. ſ. de fide inſtr. & iu. ha.
b ti. l. quæcunque, nec etiam vtile, vt hic. b

ADDITIONES.

a Remiſſionem. Ad quam materiam vide Pet. de Ancar. c. potuit, de loca. vbi etiam Io. de Imo. & Cap. & Salomonino, in l. 1. de iure emph. & Arg. in Auth. de non alie. §. lex itaque, & Rich. Malumb. in d. l. 1. & do. Alc. de Imo. in conſil. 6. 2. par. & in conſi. 1 - 4. par. & Pau. Aretino in conſi. inci. vtrum emphyteuta, &c. Adde Ia. Reb. in l. omnium, nu. 1. & quod ibi poſuit in apoſt. ad ipſum in verſ. ſterilis ſup. de omni agro deſerto & Cano. in c. propter ſterilitatem, & ibi Barb. ext. de loca. & eundem Barb. conſ. ſuo inci. ſcripſit propheta.
b Alex. Vt hic No. ad hoc Bal. in l. 1. ſup. de iu. emph. & vide Ange. in Auth. de alie. & emph. & ibi, qui primo iurauit nō alienare, qui ſentit contrarium eius, quod hic dicit Barto. loquitur tamen indiſtincte in ſterilitate, quæ ſecuta eſt propter guerram, vel mortalitatem. Pariſ. conſi. 85. nu. 7. lib. 4. Menoch.

LEX IIII.

1 *Eccleſia, & fiſcus pariſicantur.*
2 *Eccleſia poteſt concedere fundū in emphyteuſim cum pacto, quod non incidat in commiſſum, licet emphyteuta teneatur ad Canonem.*

Fundi. Si fundi patrimoniales Principis in emphyteuſim conceduntur appoſito pacto, vt rōne canonis non ſolu. non incidant in commiſſum, ob hoc nō reuelatur emphyteuta a ſolita canonis præſtatione. h. d. Et no. tex. ex
1 quo patet quod cum † eccleſia, & fiſcus parib. paſſib. ambulēt,
a vt l. fi. de ſacroſan. eccl. † quod ſicut fiſcus poteſt cōcedere fundum in emphyteuſim pacto appoſito, vt non incidant in com
a miſſum, ita etiam eccleſia. a Secūdo habes quod per iſtud pactū
b non tollitur, quin emphyteuta teneatur ad canonem. b

ADDITIO.

a Ale. Eccleſia pōt dare in emphyteuſim cum pacto, q̄d non incurrat in cōmiſſum, quod no. pro conſulendo illis qui accipiunt ab eccleſia Nanadulana. Sed poſſet quæri an tale pactum valeat. Et videtur tenere Bal. in l. 2. ſup. de iure emphy. vbi ſimpliciter loquitur non faciendo mentionem de fiſco, uel eccleſia, & uidetur tenere, quod valeat. Ad hoc bene faciunt, no. per Bal. in l. ſi. de vſufru. in prin. in ver. ne tamen, quod non valeret reſcriptum ſuperio. is ſic concedentis, vt no. Bald. in l. ſi a re de pac. inter emp. & vend. adde Dec. in l. cum tempus, nu. 9. de reg. iur. Corſet. ſuo ſing. in verbo emphyteuta incipiente, emphyteuſis. Soc. ſen. conſi. 118. nu. 23. lib. 4. Menoch.
b Ale. Canonem. Adde Bal. in l. 2. ſup. de iure emph. & ibi etiam per Bar.

LEX V.

Si qui. Suſcipiēs a peræquatore fundum deſertum, ipſum perpetuo poſſidebit, h. d.

LEX VI.

Hi quib. Donatarius Principis rem ſibi donatam poſſidet inconcuſſam, & eam in alium poteſt transferre. h. d.

LEX VII.

1 *Satiſdare qui tenetur ex forma ſtatuti antequam acceptet officium, ſi eſt idoneus ſtatur eius cautioni cum generali hypotheca.*

Quicunque. Accipiens in emphyteuſim fundum a fiſco dēt cauere de nō deſerēdo ſub hypotheca omniū bonorum ſuorum, vel ſatiſdare tenetur, quā ſatiſdationē ſi magiſtratus omiſerit, ad ſuum redundat pericu
1 lū. hoc dicit. † Et eſt arg. quod vbi ex forma ſtatuti aliquis tenetur ſatiſdare antequam acceptet officium alicuius poteſtariæ, quod ſi eſt idoneus, credetur ſoli cautioni cum generali hypo
a theca bonorum ſuorum. a

ADDITIO.

a Alex. Suorum. Adde quod no. Bal. in l. abſtinendum ſup. qu. appel. non reci. & q̄d no. in l. prætoriæ ff. de præto. ſtip. & in l. 1. qui ſatiſdct. cog. illud dictum ſequitur Pau. de Ca. in l. diuortio. §. ſed interdum. ſol. mat. vbi etiam pro hoc alleg. quod legitur, & no. in l. de creationib. ſup. de epiſ. aud. cōtra hoc tamē faciunt no. per Ang. in l. 1. ff. de lib. & poſthu. adde Pau. de Caſt. in l. 1. qui ſatiſ. cog. & quod idem no. in d. l. prætoriæ circa prin. de præto. ſtip. Etiam ſimiliter facit in contrarium tex. cum gl. in l. ſi mulier ſup. de iu. dot. niſi dicas, quod ibi debet intelligi, quod tutor erat diues, non tamen in tantum, quod ſine fideiuſſore diuitiæ ſuæ eſſent in damno ſiue reſpectus facultatibus pupilli.
Alex. Satiſdatum dicit, quod ſatiſdetur in perſona idonea, ſufficit nuda promiſſio bonorum. Adde Bal. in l. 2. in fi. de exe. rei iud. item Pau. de Ca. in l. 1. ff. qui ſat. cog. vbi dixit per illum tex. quod nulla ſatiſdatio, etiam prætoria, vt damni infecti, quorum legatorum, &c. eſt præſtanda ab eo, qui eſt manifeſte diues, ſed ſufficit ſola promiſſio ſub hypotheca bonorū ſuorum. Ad idem alle. l. de creationib. ſup. de epiſ. aud. Ad idem dixit Pau. de Caſt. in l. diuortio §. interdum, ff. ſol. mat. ubi idem dicit, ſi ex forma ſtatuti tenetur quis ſatiſdare, uel præſtare fideiuſſorem. Adde ho. tex. & ibi gl. in l. ſi mulier ff. de iu. dot. & tex. in auth. cui relictum ſup. de indi. vid. tol. & in l. ibi, propter ampliſſimas facultates, de curio. reor. & in l. 1. §. magiſtra. ff. de magiſtra. conue. & ibi Bal. Et in materia adde, quod per hoc non proceditur dictum Bal. in l. generaliter ſup. de epiſ. & cle. vbi dicit, quod iudex tenetur in ſyndicatu, ſi non recipit idoneos fideiuſſores. Nam fallit, niſi eſſet idonee diues & idoneus, per prædicta, quia tunc non tenetur in ſyndicatu etiam ſi minus idoneum recepiſſet. quod no. * Dec. l. plus cautionis, in fi. de reg. iur. Tiraq. de pœnis legum. cauſa 51. nu. 38. 39. Menoch.

LEX VIII.

1 *Exceptio introducta per ſtatutum, quòd quis non debeat audiri, impedit litis ingreſſum.*

Omnes. Fundi limitrophi militibus aſſignati, etiam per reſcriptū Principis, vel annotationē in emphy-
a teuſim, vel iure dominij, in aliū trāſferri non poſſunt, & trāſlati reuocantur. h. d. In tex. ibi, penitus audiatur. Nota ex hoc,
1 q̄ † exceptio introducta per ſtatuta, q̄d quis nō debeat audiri, impedit litis ingreſſum, vt hic, & ſ. de legib. l. leges ſacratiſſimæ.

ADDITIO.

a Menoch. transferri, Dec. conſ. 558. nu. 3. circa med.

LEX IX.

Vniuerſi. Ad euidentiā ſcias, quod ſi alicui fundus patrimonialis tanquā fertilis a Principe aſſignatē quod peræquator pōt et fundū ſterilem aſſignare. Modo Imperator facit hic differentiam, an quis accipiat fundum patrimonialem a Principe, vel a priuato. Nam ſi accipit a Principe directo, pōt peræquator ſibi ſterilē aſſignare. ſed ſi a priuato ſecus, tamē talis accipiēs debet ſoluere fiſco canonem annuum.

LEX X.

Fundos. In hac lege dr̄, quod ſi fundi patrimoniales fertiles aliquibus ſint cōceſſi, & ſteriles non, peræquator debet ſterilia fertilibus congregare, vt ſic omnium penſio præſtetur, & diuiſio fiat ſterilium æqua lance, & fertilibus congregentur.

LEX XI.

1 *Pactum appoſitum a poſſidente fundum patrimonialem uel fiſcalem, ipſum uendente, quod ipſe, & non emptor teneatur canonem ſoluere, non tenet niſi in inſtrumento adſit Principis authoritas.*
a *Lex intelligitur ſecundum materiam tituli ubi eſt poſita.*

Ius emphyteutici. Hæc lex diuiditur in duas partes, vt patet in litera. Et prima legitē trib. modis. Primo modo in gl. in huius l. alij duob. modis in gl. vl. ſm primam lect. illud principium breuiter. h. d. Pēſio emphyteutici prædij fiſco debetē per emptorē non obſtāte pacto, quod venditor ſoluere debeat niſi Principis iudicio fuerit firmatū. h. d. Verba autē literę expone, vt ſ. dicam. & hæc lect.
1 placet, & eſt vera, & not. Ex qua habes, q̄ † poſſidens fundū patrimonialē vel fiſcalem, ſi ipſum vendit appoſito pacto, quod ipſe teneatur canonē ſoluere, & non emptor, tale pactum nullam obligationē inducit, quoniā ius percipiendæ pēſionis, eſt immutabile, niſi fuerit firmatū Principis iudicio & ſecūdū dictā lect. expone verba hoc modo Ius. i. penſio, ſine obligationis vinculo id dicit ſine, quia nō inducit obligatio, quod venditor teneatur ad ſolutionē penſionis, & nō emptor. Retentū eſt, id eſt reſeruata. immutabile id eſt immutabilē, ſubaudi, niſi talis pacto Principis iudicio firmata, vt litera patet. Aliæ vero lecturæ, quæ ponuntur in gloſſ. vltim. recipiūr potius vltimū dictū quam principium huius legis. Poſſeſſionem, hæc eſt ſecunda pars huius legis, & legitur tribus modis. Primo modo, qui emit prædium patrimoniale emphyteuticum, non iuuatur ex vetuſtate tēporis, quo venditor ſoluit canonem, quo minus ipſe ſoluere teneatur. Secundo modo legitur, quod ille, qui poſſidet prædium emphyteuticū ex cō emit, nec tn̄ eo habet aliquem titulū, ſed ipſum prædium vi, vel occ quæſiuit, & ideo non iuuatur vetuſtate tēporis, quin ipſe canonē ſoluere teneatur, licet nō ſoluerit. & ſecundū iſtā lecturā verbū violē, eſt adiectiuum

uum nominis poſſeſſionis.q.d.vitioſa poſſeſſio,q̃ ſine oblõne
& titulo fuit,non iuuaĩ temporis vetuſtate.Secundum verò ſe
cſidà lec.eſt adiectiuũ nominis vetuſtatis q.d.poſſeſſio acqui-
ſita ſine obligatione.i pacto,de qua fit mentio in prin.legis,qđ
emptor non teneatur ſoluere penſionem, q̃ pactio non parit
a obligationẽ,vt dictũ eſt, nõ iuuatur uitioſa a uetuſtate tempo-
ris,quo minus emptor teneaĩ ſoluere canonẽ,licèt per vetuſta
tpa non ſoluerit.Tertio modo legitur hic ver. ſm Azo. quod
non loquiĩ de præſcriptione libertatis contra præſtationẽ ca-
nonis,ſed quod loquaĩ de iure ipſius iuris emphyteutici,vt ip-
b ſiuaius non præſcribatur b longo tẽpore,ſ 30 an, qñ nõ ſoluit
canonẽ.certè poſſunt agere ꝯ eũ in rem,non obſtan. exceptio
ne præſcriptionis.Sed lect.iſta reprobatur per Accur.qa nõ eſt
verũ,quod hæc lex loquatur in fundo priuati emphyteutico,
ſed in fundo pĩrimoniali loquitur Et iſtud apparet,quia ĩ rubr.
dĩ de fundis pĩrimonialibus,& ſic hæc lex vĩ loqui de e.s,ff.de
in diẽ addic.l.Imperator,& quælibet iſtarũ poteſt eſſe uera ꝑp
plenitudinem literæ,& ſm omnes lect.hæc lec. breuiter, h.d.
Emẽs fundum emphyteuticum patrimonialem non immutat
ſuo pacto ius prẽſtandæ pẽſionis,quin eam ſoluere teneaĩ niſi
fuerit Principis iudicio confirmatum,etiam ſi per vetuſta tpa
non ſoluerit emptor.Item habens ius prædij emphyteutici nõ
perdit ipſum vetuſto tpe. Hoc dicit ſecundum vnam lect.po
2 ſitam in gl.fi.ibi,nam in rub.&c.No. ꝙ † lex debet intelligi ſe-
cundũ materiã tituli vbi eſt poſita,& eſt caſus in l. Imperator.
de in diem addict.Quod autem hæc litera dicit ius, & præſtã-
di penſionem non præſcribi longo tempore, intellige niſi ef-
fluxerint 40.ann.vt l.fina.de fun.rei priua l.finali.

ADDITIO.

a Ang Non iuuatur vitioſa No er hac l.quod vitioſa obligatio vetuſtate temporis non firmatur. alexand.
b Nõ pſcribaĩ.Et ſic facit qđ ſtatutũ tollens lõgam præſcr.non dĩ ſuſtuliſſe præſcriptionem 40.ann.ſecundum Bar.in l.cum ſcimus ſup.de agri & cenſ. & idem tenet Bal in c.1.§.præterea de cap.Cõrad.ſed in l.1 ſup.ne rei domi vel templ. & in l.non ſolum.de vſuc.tenet contrarium,quam opi.ſequi ut Roma in rubr de arbit.per l hoc iure §.ductus aquæ ff de aqua quoti.& æſti. ſed pro opi. Bar. facit quod dixit Ang in l.2.§.interdictum hoc perpetuum, de itine. actuque priua, per gl ibi poſitam, videlicet ſi ſtatuto caueturquod contra inſtrumentum guarentigionatum nulla poſſit opponi exceptio præſcriptionis, quod nihilominus æquitate ſuadente poterit opponi præſcriptionis exceptio centum anno Et vide quæ dixi in l.ſi quis decurio ſup.de decur. * Bald.de præſcriptione. 4. parti. 4. partis prin.q.8. Menoch

LEX XII.

1 *Emphyteuta,quod habeat utile dominium,*
2 *Emphyteuta non cogitur emere a domino iura dominij per allodium.*

Poſſeſſores. Emphyteutæ fundos patrimoniales ꝑ allodium emere non coguntur, dominiũ
verò vtile habent,ſi a Principe, vel alio quocunq; titulo acqui
a ſierint.h.d Not hic caſum expreſſum,quod † emphyteuta hẽt
a vtile dominium,a vt in fi patet.In aliis vero legibus non dĩ, qđ
emphyteutæ ſint domini, ſed habent in rem actionem. Vlti-
2 mo uidetur hic caſus,quod† emphyteuta nõ cogitur emere a
domino iure dominij per allodium.vt hic in fi.cõcor. ſup. de
iure deliberan.l.nec emere.cum ſimilibus.

ADDITIO.

a Habet vtile dominium.Adde ſlo.ord.in l cum manu ſata § nemo. ff. de contrahen.empt & vend.& Bal.ſup.in rub.de iure emph.& in rub, de contrahen emp, & vend q.11.

LEX XIII.

Nulli. Prædia patrimonialia hic noĩata non poſſunt alienari in alium,pęna ꝯfacientib. imminente. h. d. Et
eſt localis hæc lex,vt dicit gl.Regulariter aũt prędia pĩrimonia-
lia emphyteuticaria poſſunt alienari,vt ſ̃.l.ius emphyteutici.

LEX XIIII.

1 *Canonis præſtatio præſcribitur ſpacio 40.annorum,& requiſita,num. 5.*
2 *Præſcriptio 40.annorum, quod currat contra Rempublicam, & eccleſiam,non tamen Romanam.*
3 *Poſſeſſio naturalis annexa cum ciuili dicitur naturalis.*
Poſſeſſio corporalis ſeparata a naturali,quod non reperitur.
4 *Prædium dominicum,uel templorum,etiam cum beneficio Principis non alienatur,ne canon ſoluatur.*

a Iubemus. a Qui per 40.an. fundum pĩrimonialẽ, vel tẽplorum, vel alterius iuris cũ titulo, vel ſine,
poſſederit,nullã pro ipſo moleſtiam,controuerſiam,vel qõnẽ
pati põt,ſi ſoluat canonem debitũ. Si verò a principio probet
titulũ poſſeſſor,adempto canone a Principe prædium fuiſſe ſi
1 bi ꝯceſſum,a canonis præſtatione ſecurus eſt,h.d. † Et ſic non
ob ſ̃.co.l.ius emphyteutici,q̃ dicit prẽſtationem canonis non
b prẽſcribi b vetuſto tpe, quia non 10.annis, vt ibi, ſed 40.ſicut
a hic.In tex.ibi,vel locorum, no †ꝯ Rempub. & contra templa
prẽſcribi ſpatio.40.ann.hoc eſt verũ, ſm hæc iura,in quolibet
tẽplo,ſed hodie fallit in eccleſia Romana,vt authẽ.quas actiones.ſ̃.de ſacroſ.eccle.& in corpore vnde ſumiĩ.Itẽ hoc verum
in rebus emphyteuticis templorũ, aliàs ꝯ, vt ſ̃.ne rei dom. vel
tẽpl.In tex.rei corpalis.Not.ꝙ dicit corporalis, & ĩ. ſubnectit
poſſeſſionis,& ſic apparet, quod hic loquiĩ de corporali poſ-
3 ſeſſione,& appellat hic† corporalẽ poſſeſſionẽ naturalẽ annexam cũ ciuili,quod apparet,quia ex eo reſultat prẽſcriptio, ut
hic,cũ ex ſola naturali nõ poſſit reſultare,vt in l.acquiritur,in
fi.ff.de acq.rer do. Vnde non vĩ vera doctrina dicentiũ, quod
poſſeſſio corporalis eſt illa,quę parit effectũ,i.dñium,i.fructuũ
c acquiſitionẽ. c Nam hic erat corporalis poſſeſſio, & tñ effectũ
parit dñij,& ideo dicas prout gl dicit, quod nõ reperitur poſ
ſeſſio corpalis ſeparata a naturali. ſed qđ duplex eſt poſſeſſio,ſ.
4 ciuilis,& nãlis In tex. ibi,hoc etiam,&c. per hunc verſ. patet
quod† prædiũ dñicum,vel templorum, etiam cum Principis
beneficio,nõ alienatur eũ pacto,ne canõ ſoluatur. Expreſſius
probaĩ.ĩ.de fun.rei priua l.fi.niſi tale beneficiũ ſpatio 40 ann.
5 ſit ꝯfirmatũ,vt hic.†Et aduerte bene,quia ſi non ſoluaĩ canõ,
non præſcribitur ſpatio 40.ann niſi duob.ꝯcurrentib. Primo,
qđ poſſidens acquiſiuerit rem cum tit. Secundo,quod tẽpore
acquiſitionis Imperator ꝯceſſerit,quod canon non ſoluatur.
Nam ſi poſt acquiſitionem prędij tale beneficium ꝯcederet,
tunc prẽſcriptio 40.anno procederet,vt no hic in gl.

ADDITIONES.

a Alex.Iubemus.Hanc legem alleg.gl in l.emptorẽ ſup. de loca. quia licèt dicatur quod emptor cogatur ſtare colono,hoc verum, niſi conduxiſſet a domino ad modicum tempus,Cũ adde tex.in l.1 §.cum autem, & ibi Bart. de ſuperficie. & vide alium caſum in quo teneatur ſtare colono,in l.in vẽditione ſup.de bo.autho.iud.poſſ & ibi alium caſum poſui poſt Bar Item in l.ſequen.in tex.ibi, vel locorum,habetur in auth quas actiones,de ſacroſ.eccl.
b Menoch.Non præſcribi.Gramma.deciſ.100 nu 31.
c Acquiſitionem. Adde Pau.de Caſt.in l. Iulianus. §.ex venditio. ff. de act. emp. & Cy.in l certum,ſup.de rei uend & Ale de Imo. in l.3 §.ex contrario. ubi etiam vide Bar. ver quæro quæ poſſeſ.ff.de acq.poſſ & d. Ale.conſi.34.tertia par.

De mancipijs, & colonis patrimonialium, & ſaltuenſium, & emphyteuticorum fundorum. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Locato caſtro cum territorio, & terreno, non cenſentur locata loca ſylueſtria ad culturam penitus inhabilia.*
2 *Colonus,qui facit cultiuari arbores,uel uineas per inexpertos, ſi prædia ex hoc efficiantur deteriora,tenetur domino.*

EMphyteuticarios. Si villa locata in emphyteuſim ꝯcedit,
nõ põt colonus vſurpare totũ territorium eiuſdem,
& vniuerſas aquas,& fontes,ſed fructũ dẽt accipere
de his,in qbus cultura reqritur, & vti aqua quatenus ad cultu
a rã neceſſaria eſt,reliquum verò cedit emphyteutę. h d. a Et ſic
1 videĩ caſus hic,quod † ſi dñs villæ,vel caſtri,locauit alicui villã
vel caſtrũ cum territorio,& terreno,non videtur locare pode
ria,& alia loca ſylueſtria ad culturã penitus inhabilia, nec fon
tes,nec riuos aquarũ,niſi quatenus aqua eſt expediẽs ad culturã,& ideo de reſiduo aquæ poterit vti,& collibus,& poderijs,
vt hic.Vltimo gl.hanc legẽ induxit contra Doctorem,ſeu magiſtrũ,qui nimis facit ſcholarem pro ſe legere.Item contra ſcri
ptorẽ committẽtem alicui ſcribere pro pecunia. In tex.ibi,cul
2 turis erudierunt.No.tex. contra † colonos,qui faciũt cultiuari
arbores,vel vineas,vel arant terras, ꝑ ineruditos in cultura. Nã
b ſi prædia ex hoc ſint effecta deteriora tenentur dominis, b quia
imputatur eis cur ineruditos miſerint ad culturam.

ADDITIONES.

a Alex.Hoc dicit Ludo.in litera l.no 4.alleg.iſtum tex.
Item ver.& ſic videtur.vide d.Mar.de Laude in tract.de Principe,in titu.de Caſtellanis,in 13.concluſione ibi dicit, quod in conceſſione non venit vſus fluminis.
b Tenentur dominis.Adde Bal.in l.1.nu.3.ver & no.quod lex ſup.de accuſ. Bar. in l.ſi merces §.conductor.ff.loca & l.2 ff de ann leg.

LEX II.

Libertates. Manumiſſio facta de mancipio fundi patrimonialis a non domino, reſcinditur ꝑ
procuratorem Cæſaris.

LEX III.

1 *Emens a fiſco,uel in emphyteuſim accipiens,tenetur ſtare colono fiſcali.*
2 *Singularis ſucceſſor eccleſia,an teneatur ſtare colono eccleſia.*

a Cognouimus. Emptor fundi pĩrimonialis teneĩ ſtare colono, a quẽ ſi expulerit,poſ.pri-
1 uaĩ.h.d.Et no.hic ꝙ † emẽs a fiſco, vel in emphyteuſim accipiens rẽ,teneĩ ſtare colono fiſcali.Et eſt rõ,ne colonus fiſcalis
hẽat recurſũ ꝯ fiſcũ.Cui ꝯcor.ſ̃.e l.1.emphyteuta verò,vel emptor fundi priuati nõ teneĩ ſtare colono rſr, vt ſ̃.loc. l.emptorem,

ADDITIO

a Colonn. Et ſic collige quod ſingularis ſucceſſor eccleſiæ tenetur ſtare colono ſicut in ſucceſſore.Facit in l.ſi.de ſacroſ.eccl.& tenet Lud.in l. ſi filiofami. §. fin. ſol matr & ibi ſcripſi poſt Imo.
Colono.Vide tu ad hoc D.Soc.in conſi.112.incip ex his quæ ſuperius, ver. circa ſecundam quæſtionem cum verſ.ſeq

2 tē.†Et no iſtam legem ad quæſtionem de eccleſia, quę cōceſ-
a ſit fundum in emphyteuſim, in quo fundo ſteterat ad laborā-
dū quidam per maximum tempus, quia ſi emphyteuta expel-
lit illū colonum cum bonus eſſet, & alium inbrogauit in locū
eius, quod debet emphyteuſi priuari.

ADDITIO.

a Menoch Fundum. Marſil ſing. 548.

LEX III.

Super. Coloni ad aliquā militiā euolātes reuocantur ad culturā antiquam. Itē milites veterani ad genē donati rei ruſticæ operam nō debēt dare. Et hoc fallit in militibus limitaneis, qbus eſt arare permiſſum, vt l. agros. ſ. de fun. limi.

De fugitiuis colonis patrimonialibus, emphyteuticis, & ſaltuenſibus. *Rub.*

LEX PRIMA.

Qvicunque. Coloni patrimoniales, vel ſaltuēſes nō obſtantibus aliquibus ſtipendijs, quæ promeruerint, reuocantur ad priſtinā culturam agrorum. h.d.

LEX II.

Quiſquis. Suſcipiens, vel occultans colonum patrimonialem, pœna hic inſerta punitur.

LEX III.

Cuiuſcunque. Omnes adſcriptitij ad agriculturam prędiorum patrimonialium, ſi conuolauerint ad aliquam militiam, reuocantur.

De prædijs tamiacis, & de his, qui ex colonis dominicis alijſque liberæ conditionis procreantur. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Partus ventrem ſequitur, fallit in tamiaco.*

Si liber. Natus ex vno parente tamiaco & altero libero tamiacus eſt: natus autem ex aſcriptitio, vel ſeruo alieno, & ancilla dominica, vel adſcriptitia, vel ſerua priuati, & ex colono, vel ſeruo dominico,
1 ſem er ſequitur conditionē parentis liberi. h.d †Et ſic eſt ſpāle
in natis ex tamiaco, qui ſemper ſequuntur cōditionem parētis
tamiaci, regulariter contra, quia partus ventris conditionē ſequitur, vt l. ne diutius, ſup. de agric. & cenſi. & ibi fuit dictum.

LEX II.

1 *Abundans cautela non nocet.*

Meminimus. Hic Imperator dicit, qđ ipſe fecit quādā legem quam non habemus, In qua ſtatuit, ꝙ prædia tamiaca venderētur emere volētibus ſub ſolito canone & quod emptores prædiorū per neminem poterūt inquietari. & licèt illa lex illis emptoribus eſſet ſufficiēs, attamē
adhuc Imperator cōſtituit, ꝙ dicti emptores nō poſſint grauari.
1 Et ſecundū hoc no. illud vulgare, quod † abundans cautela
non nocet, ſm An. de Baru. de qua ut l. teſtamentum. ſ. de teſt.

De diuerſis prædijs vrbanis, & ruſticis, & templorum, & ciuitatum, &c. *Rub.*

LEX PRIMA.

PRo ædibus. Aedificans in loco publico, ſoluere debet debitam penſionem pro ædificio, ſi expediat reipublicæ, aliàs ipſum ſolum cū ædificio vendicatur. h.d tex. & glo.

LEX III.

1 *Reſtauratio murorum non poteſt fieri inconſulto Principe.*

Reſtaurationi. Tertia pars canonis, quę redigit ex fundis, & locis reipublicę. ſufficit ad
1 reſtaurationem murorū. h.d Et no. †ꝙ reſtauratio murorū nō
a pot fieri inconſulto Principe, ade quo in l. ſacra. § muros. de rerum diui. & hic in glo.

ADDITIO.

a Inconſulto Principe. Adde iſtum in l. ſacra loca. de rer. diui. & in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iu. & omnino per Ale poſt eum in l. opus. ff. de ope publ.

LEX IIII.

Eos qui. Emptor rei pu. vel tēplorū, ipſam ꝑpetuo poſſidebit, nec ab eo poteſt euelli, licet alius offerat meliorē ꝯdōnem. h.d Et ſm hoc no. quod habet locum ſubha-
a ſtatio in reb. templorum, & reipublicę, ſed hoc eſt correctū in reb. templorū per auth. hoc ius porrectum. ſ. de ſacroſan. eccl.

ADDITIO.

a Menoch. Subhaſtatio Ruy conſ. 180. num. 9 lib. 1.

LEX V.

Si quis. Emptio rei emphyteuticę fiſcalis facta a priuato, vel ciuitate pacto ne teneat ad canonē. tenet, ſed pactū eſt iritū h.d. Nec obſtat. ſ. de fun. rei priua. l. fin. vbi non
a tenet venditio nec pactū, q̃a ibi emptio fuit facta a Principe a
q̃a erat emphyteuta alterius, & ideo abominabile eſſet, ꝙ Princeps non poſſidens teneretur ad canonem, vt hic no. qđ hęc litera dicit, a conſulatu, &c. Quia ſecundum hoc patet, quod poteſt fieri lex, quæ habet locum in omnibus actibus præteritis a tali tempore citra, vel retro.

ADDITIO.

a Principe Adde do Alex. de Imo. in l. opus, de ope. publ. vbi etiam per Bar. & Bal. in l. ex hoc. ff. de iuſt. & iure.

De locatione prædiorum ciuilium, vel fiſcalium, ſiue templorum, ſiue rei priuatæ, vel dominicæ. *Rub.*

LEX PRIMA.

Diui patris. Prædia Principis quæ in perpetuū locari, ſunt locanda diuitibus, vel alijs cum fideiuſſione idonea ꝓſtita & officialis ꝓdicta negligēs, debet de ſuo reſarcire oē detrimentū.

LEX II.

Fundi. A colonis perpetuis fundorum publicorum non auferunt fundi, licet alius meliorem conditionē offerat. h d Et no. hic contra prælatos qui poſt ædificia facta in ruinis volunt dicere ſe deceptos, de quo ſ. de fund. rei priua. l. 1. & ſ. de prædijs naui. l. 2. vbi dixi.

LEX III.

1 *Emphyteuta poteſt conductor appellari.*

Loca. Subhaſtatio in locatione ꝑpetua fundorū publicorum, ita vendicat ſibi locū, ſicut in vēditione, h d.
1 In tex. ibi, perpetuarijs cōductoribus. † No. emphyteutā appel-
a lari conductorem. Nā omnis accipiens rem in perpetuum, di-
b citur potius emphyteuta, a quam conductor. vt hic.b

ADDITIONES.

a Potius dicitur emphyteuta Potes ex hoc elicere diſcrimē, quod eſt inter emphyteuſim, & locationem, de quo vide Bal. in l. 1 ſup de iure emphy. Ioan. And. in addi. ad Spec. in tit. 5. in prin. & dominum meum Phil. Dec. conſi. pen.

b Ale. Hic. Vide Bal. in l. ſi ſi contraxus, vel vtil publ. vol 2. per totum.

LEX IIII.

1 *Conductores perpetui, quod poſſideant.*

a Congruit. a Si finita locatione conductor primus tātū offert, quantum nouus, in locatione præfer-
1 tur. h.d. † No glo. hic poſitā, quæ tenet, quod conductores perpetui poſſident, ſecus in tēporalibus, quia illi dicuntur habere detentionem, qui ſunt ad tempus.

ADDITIO.

a Ale. Congruit. Adde Bar. in l. cotem in prin. de publ. & vide inf. in l. fi. Facit l. cognouimus ſup. de man. & colo Adde l. 3. de vend. rerum ciui. lib. 11.

LEX V.

1 *Conducens rem in perpetuum, poteſt eam uendere, & donare.*

2 *Caſus, in quo Princeps non poteſt rem uni conceſſam, etiam motu proprio alteri concedere.*

3 *Donans, uel locans rem, quod intelligatur ſolum donare, uel locare ius quod in ea habet.*

a Prædia. aPrædia domus Auguſtalis in perpetuū locata ad aliū non poſſunt transferri ſub alio prętextu quandiu penſio ſoluitur, & comes rerū priuatarum contrafaciens punitur. Idē prędium Auguſtale Princeps donare poteſt ei, cui locauerit in perpetuū, vel ad tempus. Item primus conductor conductione finita, ſi in licitatione offert tantū, quātū alius, præfertur. Si vero rē cōduxerit in perpetuum omni tempore eſt ſecurus h.d Et cū primo reſponſo huius legis no. glo.
1 hic in ver. retrahendā, ꝙ † cōducens rem in perpetuū.b poteſt
b eā vendere & donare, & ad poſteros trāſmittere. Item tex. ibi,
2 vel ſponte donauerit †No. caſum, in quo. Princeps rē conceſ-
c ſam per ſe vni, non poteſt alteri cōcedere, etiā motu proprio,
niſi dicat, non obſtāte tali cōceſſione facta, vt in c. ſi motu pro
3 prio, ext. de præben lib. 6. In tex. ibi, cōcedere pēſionem. † No.
quod ſi dominus rē quidam habens ius in ea donat eam ſimpliciter, intelligitur donare ſolū ius, quod habet. Idem eſt in locatione, vt l. ſi domus. §. fi. ff. de leg. 1. uo in l. cū alienam rem, ſ. de leg. quod ſatis credo.

ADDITIONES.

a Alex. Prædia. Idem in donante, Docto. in l. ſi domus. §. fin. de leg. 1. alleg. cap. paſtoralis, de do.

Idem Bal & Sal. in l. cum alienam, de leg. 1. in prin. & ibi Ang. & Bal. in rubr. de contrahen. empt. in 6 q & in l. monumenta ſup de legi. & Doct. & maxime Pet. de Anch in d. cap paſtoralis, & in l. ſenatus, de lega 1. § fin.

b Menoch. In perpetuum. Corſet ſuo ſing. in verbo locatio, incip. conductor. Dec. conſ. 187. nu. 313

c Menoch. Non poteſt alteri Adde D. Alcia. tract. præſump. reg. 3. præſump. 2 num. 13. Corſet ſuo ſing. in verbo Princeps incipiente Princeps. Dec conſ. 291. num. 5. Cra. conſi. 269 col 6 in fi & col 7 in prin. Gozą conſi. 62 num. 18. Dec conſi. 240 nu 2. Iaſ conſi. 27. num. 1 verſi. 2. lib. 1. conſil. 213. col. 5. in prin. lib. 2 Ruy. conſi. 136 nu 3. lib. 1. con. 186. nu. 4. 60.

De cõductoribus, & procuratoribus, ſiue exactorib. prædiorum fiſcalium domus Auguſtæ. Rub.

LEX VNICA.

1 *In cauſis fiſcalibus ſeruandus eſt ordo iuris, ſicut in cauſis priuatorum.*
2 *Citatio facta per Regem Baroni, ut oſtendat ius, quod habet in tali caſtro eſt nulla.*
3 *Bardi iij Poteſtatis ſi delinquunt, grauius puniuntur, quam alij.*
4 *Subſtitutio ſi eſt facta de domo Bardorum, intelligũtur ſubſtituti omnes illi de Bardis.*
5 *Legatum factum Eccleſiæ Sancti Franciſci, an ſit nullum, ſicut ſi eſſet factum Fratribus.*

Conductores. Conductores fundorũ domus fiſcalis, & alij homines dictæ domus, cum agere volunt, experiri debẽt ordinario iure, & nulli alij patrocinium præſtare debent, nec executionis miniſterium, & contrafacientibus pœna imponitur, nec eſt pœnitentiæ locus. h.d. Per hãc l. dicit And. de Baru. ꝙ
1 in † cauſis fiſcalib. eſt ſeruandus ordo iuris, ſicut in cauſis pri
2 uatorum. † Item ſi Rex facit citare Baronem, vt oſtẽdat, iura, a
a quæ habet in caſtris, quæ poſſidet, aliàs auferret ſibi ea: nam talis citatio ip o iure eſt nulla, cum nemo titulum oſtẽdere debeat ſuæ poſſeſſionis, vt l. cogi ~~C~~. de pet. hær. & ſic eſt in iſto, ꝙ no. (In cauſa fiſcali non iuratur de calũnia. Gl. oo. i c. j. §. ſacramentum de ꝯſue. recti feu. quã ad hoc allegat, & ſequitur Laudẽſis in trac de Principe, in ti. de fiſco, cõcl. 17. Alex.) In text.
3 ibi grauior. no. † ꝙ Bardarios Poteſtatu deliquẽtes, vt ipſi dicant
4 magis puniri, q̃ alij ciues Et no. hic glo quæ exponit [b] domũ, i.
b illos de domo, Vñ † ſi quis ſuoſtituit filio ſuo domũ Bardorũ, ꝙ intelligantur ſubſtituti omnes illi de Bardis. Item per hoc te-
5 net, † ꝙ ſi legatũ relinquitur Eccleſiæ Sancti Frãciſci, ꝙ illud legatũ eſt nullum, ſicut ſi relinqueretur Fratrib. de Sãcto Frãciſco, licet tenuerim contrarium in libello Minoricarum.

ADDITIONES.

a Menoch. Iura. Iaſ in l. 2. nu 176. C. de emph.
b Menoch Exponit Calca. conſi 8. nu. 3. circa fi.

Quibus ad conductionem prædiorum fiſcalium accedere non licet. Rubr.

LEX VNICA.

NVllus. Palatini milites prohibentur a locatione fundorum Principis. h.d.

De collatione fundorum fiſcalium, vel rei priuatæ, &c. Rubr.

LEX PRIMA.

ORdinariorum. Præſes prouinciæ, & ſui officiales põt exigere ꝯductores Dñicos, & etiã imparturi fauorem curialib. Cęſaris volentib. facere dictam exactionem.

LEX II.

1 *Ambaſciatoribus non creditur ſine publicis literis.*
2 *Baiulo non creditur ſine literis, quando non eſt notus, uel quando uult aliquem grauare.*

Palatinos. Palatini põt tranſmitti per Comitẽ rerũ priuatarũ ad præſidẽ cũ literis, vt ſint ſoliciti circa exactionem penſionum fiſcalium, & nõ debent inferre aliquam concuſſionem, ꝯ facientes puniuntur relatione facta de
1 hoc præfecto prætorio. h.d In tex ibi, cum publicis literis p hanc literã patet, ꝙ † nõ credit ambaſciatorib. ſine publicis literis. Cõcor. ~~C~~ de dec. l. ſi quis decurio, ſm vnã lect. & de exacto. tribu.
2 l. miſſi. ibi, cum delatorum, &c. † Item per hãc legem dici põt, quod cum iſti Palatini obtineãt vicem quorundam baiulorũ, vt ibi dr̃, ꝙ baiulo debet dari litera ad hoc, vt ei credatũ, & hoc eſt verum, qñ baiulus non eſt notus, vt hic, & d. l. miſſi. aliàs bene debet ei credi ſine literis. Et ita no. gl. in l. ſed & interpellatũ. §. 1 ff. de arb. Pro hoc facit l. 4. §. toties. de dã. infe. ibi, libellũ, &c. Vel dic, ꝙ qñ baiulus vult grauare aliquem realiter, quod tũc requiritur litera, quia agitur de magno pręiudicio, vt d. l. miſſi
a & de iure fiſ. l ſacultas Aut vult citare verbotenus, a ut ꝯpareat corã iudice, & tunc ſi eſt notus, nõ requiritũ litera, ut d. l. ſed & interpellatũ. ſi eſt ignotus, ſic, vt hic Nam hic tranſmittebatũ de vna prouincia ad aliam. Vltimo no. hanc legem cõtra baiulos committentes contra aliquem concuſſionem.

ADDITIO

a Ale. Citare verbotenus. Tñ no. qđ nunq̃ citatio facta domi redditeicitatũ cõtumacẽ abſque literis, vt no. Bal. & Angel in l. 2. de ann. except. & vide de hac materia, quãdo credatur nuncio, *per Bar. in l. 1. §. cura cauus. ff. de offic. præfec. vrb & ibi dixi. Alex Ro in l. ſtipulum. de verb. obli. & D Ioan. de Platea in l. prohibitum. ſup de iure fiſ. & per D. Ant. in c quod ſuper his. de fide inſtrumen. vbi dicit, quod perſonæ dignæ, notæ, & fide dignæ creditur ſine literis. facit c. nobiliſſimus. 97. diſt & no. Angel in conſi. 109.
Nuncio. Et tamen ad ſicuritatem vide plenè per Fel. in cap. inquiſitionis. § fin. ver item quęritur. de accuſa & in ca. ii ver. quarta concluſio. circa med. ver. de iudi. & quod ibi in apoſtil. & in c. quoniam. de probat. in princ. glo. in ver. citationes & quod ibi dixi etiam in apoſtillis
Adde Aretum conſi ſuo 81. incipit non creditur nuncio, & quod ibi poſui in addit. Bal. in l properandum. § ſed & ſi quidem nu. 13 vbi poſui poſt eum in ver. executoris. ~~C~~. de iud. dixi poſt Rebuf. in l prohibitum, in prin. ~~C~~. de iure fiſ. li. 10. poſt Colle. la. in c cum dilecti nu. 5. ver nunquid credatur nuncio citanti. in apoſt. in eo. ver extra, de do. poſt Lanfran c. quoniam contra falſam. §. citationes. nu. 16. ver in gl fi. ibi, iſta gl extra, de pbat & Fel. c. 5. ver quarta cõcluſio. extra, de iudi.

LEX III.

Omnia. Prædia ex quacunque cauſa ad fiſcum pertinẽtia, a tranſuectione publicarum ſpecierum non habent immunitatem. h.d.

De priuilegiis domus Auguſtæ, vel rei priuatæ, &c. Rubrica.

LEX PRIMA.

PRiuatas. Ad extraordinaria munera, vel ſuperindicta etiam fiſcalis poſſeſſor non cogitur hoc dicit.

LEX II.

1 *Comitatini ſoliti portare granum Cluſinum ad ciuitatẽ Peruſij, non poſſunt vrgeri, vt portent ad alium locum longiorem.*

Rem priuatam. Prędia Principis à tranſuectione publicarũ ſpecierũ nullatenus hodie excuſantũ, ſicuti nec prędia priuatorum. licet aliquando excuſata fuerint, qa vltra ſolitum locum tales ſpecies portabantũ,
1 quod hodie fieri non permittitur. h d. In tex. ibi, quibus ante optimum argumentum præſtat hæc litera, quod † cum de conſuetudine ciuitatis Peruſij ſit quod granum Cluſij portet ad ciuitatem Peruſij quod comitatiui ſoliti portare nõ poſſunt vrgeri, vt portent ad alium locum longiorem, & magis diſtantẽ a Cluſio, facit ~~C~~. de anno. & tribu. l. pro locis.

LEX III.

Protyronibus. Hic dicit Imperator, quod cum certus reditus aſſignatus eſſet militib. certæ militię, & ad huius redditus præſtationẽ prædia prouinciali tenerent conferre, quod etiam prędia Principis ad hoc tenentur hoc dicit.

LEX IIII.

1 *Strata, & via ſunt diuerſa.*
2 *Statutum puniens in duplum maleficium commiſſum in ſtrata, non comprehendit maleficium factum in via.*

Abſit. Inſtructiones vię publicæ, pontium, & ſtratarum, inter ſordida non numerãtur, & ideo nemo excuſatũ ab eo. Cõcor. ~~C~~. de ſacroſan. eccl l. ad inſtructiones. Fallit ſi alicuius muneris publici vacatio ſit ſpecialiter ꝯceſſa, vt l. cui
1 muneris. ff. de vaca mu. Et no. ꝙ dicit hic ſtrata um & ~~C~~. dicit viæ. Et ſic patet, ꝙ hic † via, & ſtrata ponuntur, vt ſpecies differẽ-
2 tes. Concor ff de via publ. l. 1 circa fi. † Et eſt vtile ad ſtatutũ dicens, ꝙ cõmittens maleficiũ in ſtrata, pęna dupli puniat Nã ſi accuſatio dicat, quod maleficium ſit commiſſum in via, nõ concludit pęnam dupli, qa ſunt attendenda verba legis, vt l. prætor ait. §. hęc autem actio. ver. docere. ff. vi bon. rapt.

LEX V.

a Excepto. a Nullus a ſuperindicto excuſatũ, excepta Principis poſſeſſione. h.d.

ADDITIO.

a Alex. Excepto Intellige niſi in contrarium appareret communis vſus loquendi, tam in via, quam in ſtrata, quia tunc attenderetur l. librorum. ver quod tamen Caſſius. de leg 3 & l. cum de laniones § aſinam. ff. de fun inſtr. per Bar. in rub. ff. de ope. no. nunc. quod tamen intellige, vt ibi in margine.

De grege Dominico. Rub.

LEX VNICA.

1 *Pęnitentiæ, quòd ſit locus in furto conſummato.*

PRopoſitis. Subtrahẽs equum a grege Dominico, ipsũ reſtituit & in vna libra auri puniẽ, ſubtrahens de grege priuati punitur in media libra. a qua pęna relevatur, ſi eum obtulerit ſponte, hoc dicit. Et no. hic caſum, in quo ſubtrahẽs puniẽ alia
1 pęna quam dupli, vel quadrupli. † Itẽ no. ꝙ in furto cõſummato eſt locus pęnitentiæ. Simile ~~C~~ de his, qui ſe defe. l. 3. & ff. de alie. iu mut. cau. fac. l. 1. in fi. & ~~C~~. ad l. Iul. maieſt. l. quiſquis. §. ſi. regulariter contra, vt l. qui ea mente ff de fur.

De cupreſſis ex luco Daphnenſi, vel Perſeidis per Aegyptum non excidendis, vel vendendis Rub.

LEX RIMA.

a SI quis. a Ementes, vel vendentes arbores cupreſſi in locis hic nominatis puniunẽ. hoc dicit Et eſt hæc lex argumen. quod eo ipſo, quod imponitur pęna ementi, imponitur vendenti. De quo in l. 2. ſup. ad leg. Iul. maieſta.

ADDITIO

a Alex. Si quis. Adde Dom. de S. Gem. in c. 2. de temp. ord. in 6. & in l. non ſit. ff. de re iud. per Raph. & Are. Sed quid ſi ſtatutum dicit, de quolibet contractu venditionis ſoluatur gabella, an comprehendat emptionem, & venditionem Dic

quod

quod ſolus venditor comprehenditur. Caſus eſt in l. debet. in ff. de ædi. edic. Adde Bal. in rubr. de reb. cre. l ſ. & ſequitur Rom. in not. 3 in litera g. adde Bar. in l. lege m. de indic. viduit. tollen vbi dicit, quod ſi ex forma ſtatuti punitur vendens frumentum in alio loco, quam in platea communis, punitur emptor & emene, dic vt ibi. Adde etiam Bal. in l ſi ſ. de ædil. act. ad Bal. in contrarium in l. j. ſ. de communi ſeruo manum. vbi dixit, quod ſtatutum cogens aliquem emere, non propterea cogit aliũ vendere. Et adde Sal. in rub. ſ. de reb. cred. vbi dat vnam regulam, quod ſemper in correlatiuis lex loquens de vno, trahitur ad reliquum, & ibi inducit ad ſtatutum loquens de debito, an comprehendat creditum, punitur quando ſtatutum loquitur de dignori. gl. ibi in rub. preall.

• Menoch. Fama. tract. emp. s. q. ph. in ſi. dicit, q́ illa pœna eſt impoſita pro re, idẽ vtrunq; & emptorem, & venditorem afficit, aliàs ſecus, vide eum.

LEX II.

Omnes. Authoritate propria nullus p̃t in luco Daphnes ĩcidere cupreſſos, nec eas collapſas alio trãſportare, p̃faciens punitur. Item plantans cupreſſum nõ poteſt aliã ob hoc incidere, ſed pro tali plantatione à fiſco vnam librã auri conſequetur. hoc dicit. No. legem pro conſtitutione Papali diſponente, q́ de maſſa trabacia nulli ſit licitum excidere abietes, nec eas collapſas alio portare.

BAR. AD DVODECIMVM.

LIBRVM CODICIS.

De dignitatibus. *Rub.*

Cõtinua rubricam, vt in gl. Vel dic vt dictum eſt in libro precedenti de multis qualitatibus pſonarum: ſed quia dignitas eſt qualitas, quæ inhęret perſonæ, vt dicitur ibi in l. j. ideo ponitur hic rubrica de dignitatibus.

LEX PRIMA.

1 *Militia an ſit dignitas, remiſſiuè & infra nu. 83.*
2 *Doctor torqueri non poteſt, nec perſonaliter capitur. nu. 11.*
3 *Donatio facta in concubinam per Doctorem, non tenet.*
4 *Doctor non tenetur vltro, quàm facere poteſt.*
5 *Pro delicto non ſuſpenditur, nec decapitari poteſt. nu. 10.*
6 *Habentes domum ad locandum, coguntur Doctoribus locare.*
7 *Doctoribus competit actio popularis.*
8 *Doctorum filij præferuntur alijs, & gratis promouentur.*
9 *Doctoris perſona diſcipulo ſancta & honeſta videri debet.*
10 *Doctor ſine literis eſt de conſilio Principis.*
11 *Efficitur Comes, ſi legit per viginti annos.*
In iure vocatur ſcriptura, non verbo.
12 *Doctor non ſubit munera perſonalia.*
Doctor habet iuriſdictionem.
Doctor non punitur corporaliter, niſi degradetur, & nu. 10.
13 *Præſes ſcribens Doctori ſi nõ appellat eũ patrem, extraordinarie punit.*
Extrahens Doctorem de domo, capitis pęna punitur.
Doctori creditur de vita, & peritia ſcholaris.
14 *Doctoris interpretatio eſt probabilis.*
Doctori credens excuſatur ab expenſis.
15 *Doctori conſuetudinem allegantis creditur.*
Doctores gaudent priuilegio immunitatis.
Dicitur habere dignitatem.
16 *Non tenetur ſoluere gabellas.*
17 *Scholaris magni ingenij, licèt non ſtuduerit per quinquenium, doctorari poteſt.*
Scholaris, qui doctoratur, debet eſſe maior 17. annis.
Moribus alios antecellere.
Examinatur à ſeptem Doctoribus.
18 *Spurius eſſe non debet doctor, licet de facto non ſeruetur.*
Iudæus, vel mulier, non poteſt doctorari.
19 *Priuilegia conceſſa militibus trahunt ad Doctores, vel aduocatos, remiſſiuè.*
20 *Doctor legum eſt maior omnibus profeſſoribus.*
Orator præfertur alijs profeſſoribus.
21 *Doctor poſtquàm recepit inſignia reprobatur, & ſemel approbatus, non poteſt amplius reprobari.*
22 *Doctor cum eius familia non poteſt ſcrutari de armis.*
Doctor non tenetur ſoluere collectas.
23 *Scholaris ſtudens, non tenetur ad munera in propria patria.*
Scholaris vagabundus, an poſſit doctorari.
24 *Doctor ſenex non eſt ſemper iuueni præferendus.*
25 *Scholaris licentiatus ante ſuſceptionẽ bireti nõ hẽt priuilegia doctoratus.*
26 *Licentiatus, quando habeatur pro Doctore.*
27 *Scholaris, ſolo verbo vocatus Doctor ab Imperatore, habet priuilegia doctoratus, & nu. 29. quando.*
28 *Doctor legens, dum legit, dicitur ciuis illius ciuitatis.*
30 *Imperator ſolo verbo Doctorem creat.*
31 *Scholaris doctus præfertur Doctori ignaro.*
Scholaris, qui exceſſit 25. annum, præſumitur non addiſcere.
32 *Scholaris, qui incipit ſtudium patre viuente, an debeat ſtudere de bonis communibus.*
33 *Doctori promittenti ſcholaribus maria, & montes, non eſt credẽdum. & eſt præſumptio contra ipſum.*
34 *Mulier ſequitur cõditionẽ viri, & an illuſtris ſi nubat clariſſimo, & n. 40.*
35 *Dignitas proueniens ex accidenti, non extenditur vltra pronepotes: ſecus ſi ex origine, & vide latius, nu. 20.*
36 *Conſules dicuntur clariſſimi.*
37 *Hic titulus, in quo differat a tractatu primi libri ſupra, vbi tractatur de dignitatibus.*
38 *Officium, quod ſit aliud à dignitate.*
39 *Caſus in illa lege.*
40 *Nobiles habent nobilitatem, & dignitatem, & qualiter. num. 42.*
41 *Dictio, vir, qualiter intelligatur.*
43 *Abbatiſſa dicitur hẽre dignitatẽ, & adminiſtrationẽ in ſuas Monachas.*
44 *Dignitas quot modis dicatur, & qualiter accipiatur, & quid ſit quando eſt idem quod nobilitas. nu. 47.*
45 *Dignitas diuiditur per gradus, & qui ſint illi gradus.*
46 *Nobilitas, an ſit idem quod dignitas.*
47 *Diuitiæ, quod conferant ad nobilitatem, vbi circa finem, quod poſſunt eſſe cauſa remota ad nobilitatem acquirendam.*
48 *Mores boni in aliquo, & antiqui dicuntur, ſi durauit in actib. virtuoſis per decem annos.*
49 *Nobilitas tranſit in filios, niſi propter eorum delictum illam amittant.*
50 *Nobilitas non tranſit ad baſtardum ſed ad legitimum tantum.*
51 *Nobilis an dicatur, qui deſcendit a parentib. valentibus, puta patre, vel auo, licet ipſe ſit modicæ conditionis.*
52 *Ruſticus, licet probus, diues, & valens, tamen non dicitur nobilis.*
53 *Filius natus ex nobili, quando dicatur nobilis, & quando ignobilis.*
54 *Nobilitas, an conſequatur ex natiuitate.*
55 *Nobilitas, quæ habetur ex progenie, non durat vltra pronepotes.*
Origo non eſt dignitas, nec dignitatem tribuit.
56 *Nobilitas, an detur vbi virtus datur.*
57 *Nobilitates ſunt tres, ſcilicet theologalis, naturalis, & politica.*
58 *Nobilis apud Deum quis dicatur, & ſit.*
59 *Nobilitas conſiderari poteſt duob. modis, intelligendo de naturali.*
60 *Nobilitas naturalis vno modo conſiderata, eſt quidam habitus electiuus in medio conſiſtens circa ea, quæ pertinent ad præeſſe, vel dominari.*
61 *Nobilitas politica quæ ſit. & nu. 62.*
Nobilitas politica eſt inuenta ad ſimilitudinem nobilitatis theologalis.
63 *Plebeius in ciuitate Florentiæ ſi efficitur miles, efficitur nobilis, ſecus alibi.*
64 *Dignitatem nullus habere poteſt a ſeipſo, ſed oportet quod per alium cõferatur, & eam ſibi aſſumens incidit in pœnam falſi.*
65 *Tres cauſæ, quæ poſſunt impellere ad concedendam dignitatem, non tamen neceſſitant.*
66 *Dignitates etiam propter vitia conceduntur.*
67 *Dignitas, quando concedatur ex mera gratia.*
68 *Præferens indignum digno peccat.*
69 *Progenies eſt cauſa concedendi dignitatem.*
70 *Nobilitas quandoque cadit in ignorantem.*
71 *Nobilitas eſt actus voluntarius, nec in intellectu conſiſtit.*
72 *Nobilitas poteſt alicui in puncto mortis conferri.*
73 *Infans poteſt effici miles, & coronari.*
74 *Nobilitas, quæ cadit in ignorantem, non eſt propriè virtus.*
75 *Voluntas licèt non ſit virtus, eſt tamen ſignum virtutis de præſenti.*
76 *Nobiles in electionibus, & teſtimonijs, vbi voces ſunt pares, præferuntur plebeis.*
77 *Princeps ſolus poteſt concedere dignitatem, & omnis qui habet poteſtatem legis condendæ. & ſub nu. 78.*
79 *Magni Barones licet non ſint milites, poſſunt tamen facere militem.*
80 *Rex tranſiens per alienum Regnum poteſt ibi creare milites.*
81 *Populus ciuitatis, quando poſſit facere milites, & concedere dignitatẽ.*
Ciuitas an poterit dignitates, & nobilitates, quæ induuntur a iure communi non acceptare vt dignitates.
83 *Dignitas aliqua põt eſſe ex forma ſtatutorum, quæ non ſit de iure cõi.*
84 *Miles qui nullam habet iuriſdictionem poteſt alium militem facere authoritate conſuetudinis.*
85 *Plebei quidam dicuntur honeſti, quidam viles.*
86 *Plebei veniunt appellatione populi, & qualiter hoc pbet. nu. ſe. & 98.*
87 *Practica probandi communem vſum loquendi, & infra nu. 98.*
88 *Nobilitas ſemper importat acceptationem.*
89 *Nobiles delinquẽtes de iure cõi plus puniunt in pœnis pecuniarijs, q̃ plebei.*
90 *Princeps propter ſtatus ſalutem quoſdam remouet de ciuitate, & quibuſdam profectum ad ciuitatem interdicit.*
91 *Nobilitas habet aliqua grauamina annexa, quæ per ſe mala ſunt.*
92 *Priuatus ob delictum nobilitate, & dignitate, licèt ſit priuatus, quo ad omnia commoda, non tamen erit priuatus quo ad onera, quæ retinebit.*
Pœna non debet eſſe cauſa præmij.
93 *Virtuoſus ſi ſtaret, & viueret per mille annos, niſi transferatur in eum aliqua dignitas, ſemper remanet plebeius.*
94 *Qualiter oſtendatur aliquem eſſe nobilem*
95 *Nobilitas infima dicitur illa, quæ confertur per ſtatuta ciuitatum diſponentia, quod aliqui ſint nobiles.*
96 *Verbum quòd referatur ad id, quod congruit in ſpecie, non in genere.*
97 *Officia habentia nobilitatem annexam, & dignitatem, quæ ſint.*
98 *Practica probandi aliquem nobilem.*

Communis

99 *Communis vſus loquendi, vt dicatur communis, debet eſſe longus ſaltē decem annorum.*
100 *Nomen populariū, prout differt a nobilib. in quib. locis habeatur ī iure.*
101 *Nobilis verbaliter dicitur eſſe, qui nobilis reputetur.*
102 *Nobilitas, quæ attribuitur ex genere vſque ad quos tranſeat.*

1 SI ut proponitis. † Additio. An militia ſit
2 dignitas,[a] vide Bar. in l.
b ex c. ff. d tex. mil. † Doctor pro torqueri non pōt.
2 b l. milites. ſ de qō. qa militant aduocati. l. aduoca-
3 ti. ſ. de aduo. di iud. † Donō ab eoſcā ī ɔcubinā, nō valet. l. j. ſ.
de dona. inter vi. & vxo. no. Doc in l. affectionis. ff. de do. Io.
And. in c. cum qs. de ſepul. lib. 6. Hoſt. in ſum. tit. de do. inter
4 virū, & vxo. §. cui. ver. excipiuur. † Itē non tenet vltra, q̄ facere
pōt. gl. in l. miles. in prin. ff. de re iud. Et vide Inno. in c. j. de ma
5 gi. † Pro delicto nō ſuſpēditur. l. deſertorē. §. pœna militū, de re
mil. & ibi gl. In ɔductione domus gaudet priuilegio d. Bar. &
6 Bal. in l. j. ff. ſol. matr. † Coguntur eis ædes locare. ſm Gul. in l.
7 decernimus. de Epiſc. & cler. & Bal. & Ang. ī d. l. j. ff. ſol. matr. †
Popularis actio ɔpetit ꝓ iniuria ſibi illata. Bar. in l. j. § huius ſtu
8 dii. ff. de iuſt. & iu. † Filii eorū p̄ferunt æqualibus, & ꝓmouēt
9 ſine expenſis. gl. in l. iubemus. ſ. de aduo. di. iud. † Perſona Do
ctoris diſcipulo ſancta, & honeſta videri dēt. l. liberto. in gl. fi.
de obſe pat. p̄ſtan. & iuxta illud Iuue. Qui p̄ceptorē ſancti vo-
10 luere parētis eē loco. Bal. ī auth habita ne fil. ꝓ pa. † Doctor eſt
de cōſilio Principis ſine lrīs, l. fi. de aduo. di. iud. Doctor efficit
Comes, & illuſtris, ſi legit p 20. ann. l. j. de ꝓfeſ. q in vr. Itē ſcri-
11 ptura, nō uerbo, in ius vocant, l. quoties, ī. eo. † Itē nec perſo-
12 naliter capitur. l. medicos. de profeſſo. & med. & ibi gl. & Bar. †
Itē nec munerib. perſonalib. affligitur, l. grāmaticos. c. ti. Itē iu-
riſdictionē hēt. d. auth. habita. Item nullus pati dēt in dignitate,
iō Doctor niſi degradet, ad pœnā mor. vel abſciſſionis mēbri
nō cōdēnat. l. oēs. §. p̄terea cū gl. de Epiſc. & cler. † Itē ſi p̄les, vl
13 iudex ſcribēs Doctori nō appellet eū patrē, ex ordinarie punitē
l. 2. ſ. de offi. diu. iud. Itē exbēs eū de domo ſua pœna capitis pu-
nit. l. medicos. ſ. de ꝓfeſ. vide D. Card. Floren. in clē. j. de magi.
creditur Doctori de vita ſcholaris, 12. q. 1. c. 1. De peritia ei[9] lo-
14 li Doctori ſtat, l. nemini. ſ. de aduo. diuer. iud. † Itē eius interp̄-
tatio p̄babilis eſt, gl in c. j. ver. interpretatus. de poſtul. p̄l. Cre-
dens Doctori ab expenſis releuat, ſm D. Card. in clē. 2. de ma-
gi. Pet. de Anch. in c. finem liti. de dolo, & cōtum. & q no. p Bar.
15 in l. bonorū. ff. de bon. poſſ. † Item creditur eis, ſi allegant con-
ſuetudinem, Bal. in l. de quib. ff. de legi. alle. gl. in l. dos a patre, ſ.
ſol. mat. Item gaudēt priuilegio immu. Bar. in d. l. medicos. Itē
16 dr̄ hēre dignitatem per Bar. in proœ. Cod. † Item nō tenet ſolue
re gabellas, ſm Bal. in d. auth. habita. Ingenium ſcholaris ſup-
17 plet ætatem. c. frequens, de reſt. ſpol. lib. 6. † Item ſcholaris ma-
gni ingenii poteſt eſſe Doctor, licet nō ſtuderit per quinquē-
nium, ut in proœ. Dig. §. hic igitur. Et ad hoc vt Doctor priui-
legio gaudeat, debet eſſe maior 17. an l. j. §. pueritiam. ff. de poſt.
Item moribus alios debet excedere, alias dignitate priuat. Bar.
in l. magiſtros. ſ. de profeſ. & med. li. 10. & q ſit examinatus à
18 ſeptem. l. ſi quis. ſ. de profeſ. † Et q nō ſit ſpurius, licet de facto
nō ſeruet, ſm d. Her. in d. cle. j de magi. Et q non ſit iudæus, vl
mulier, in quibus non cadit dignitas. l. 2. ff. de reg. iur. l. fi. ſ. de
19 iud. † Et an priuilegia conceſſa milit. trahāt ad Doctores, vl
aduocatos dixi in repe. mea, l. Centurio. ff. de vulg. & pup. l pri.
20 Et † Doc. legum ſūt maiores omnib. aliis profeſſorib. vt voluit
gl. no. in proœ. Dig in §. pe. dum voluit, quod ſcholaris habeat
tres iudices. Orator tñ p̄fert oīb. aliis profeſſoribus, vt uoluit
21 gl. in l. j. ſ. de ſtu. li. vrb. & ibi tex. † Et Doctor quamuis receperit
inſignia, pōt tñ reprobari, ſm Bar. in l. grāmaticos. ſ. de profeſ.
& me. & Doctor ſemel approbatus, nō pōt ampli[9] reprobari,
22 ſm Bal. p illū tex. In l. 2. de li. & eorum lib. † & Doctor cum eius
familia nō pōt ſcrutari de armis. Vide Bar. & q̄ ibi ſcripſi in l.
medicos. ſ. de ꝓfeſ. & med. ibi ēt qd Doctor nō tenet ſoluere
collectas, & qñ ille qui vult doctorari non eſt repertus, & c. &
23 ibi ēt ſignaui. † Et ſcholaris ſtudens n̄ tenet ī ꝓpria p̄ria ad mu
nera. l. j. qui æta. vel ꝓfeſ. & ibi vide qualiter intelligat ſtatutum
ſi dicit, qd ſcholaris ɔueniret tñ corā Ep̄o, an poterit ɔueniri co
ram rectore, vide Bar. in l. viros. ī. c. de diuer. offi. lib. 12. in fi. li.
& vide Bar. in l. j. ī. de tyr. an ſcholaris vagabūdus poſſit docto-
24 rari. Itē † Doctor ſenex nō eſt ſp iuueni p̄ferēdus.[c] vide tex. &
c ibi Ang in Auth. de mona. in §. fi. & facit q no per gl. & Bar. ī
25 l. cū quid. ff. ſi cer. pet. † Et no. ſcholaris licentiatus ante ſuſcep-
tionē bireti, nō hēt priuilegia doctoratus, ſm Bal. in l. bene a
Zenone. de quadri. præſcr. & l. athletas. de excu. tut. īmo dī Bal.
26 in l. j. in fi. ff ſol. mat. † q in fauorabilib. licentiatus[d] habetur ꝓ
d Doctore. Et an licentiatus qui ſuſcepit gradum doctoratus
poſt doctoratum alterius debeat præponi illi primo doctorato
27 Bar. q ſic, in l. j. ſ. de conſu. lib. 12. & per illum tex. † Et an ſcho-
laris vocat[9] Doctor ſolo verbo ab Imꝑatore hēat priuilegia do
ctoratus, vide Mat. de Lau. in addit. ſuis. & vide Bal. in c. j. qs di
28 cat Dux, vel March. † No q Doctor legens, donec legit, dicit
tunc ciuis illius ciuitatis, vbi legit, p Bar. in l. munic eps in § mi
les. ff. ad muni. & l. j. eo ti. circa medium. vbi loquit de prelato.
29 † Et no. q Imperator pōt ſolo verbo creare Docto rem, ſm q
no. per Ang. in l. j. ſ. de ſen. pal. ꝓnunciatus tamen Doctor ſolo
verbo ab Imperatore, vel Papa, ſi eſt ignarus iuris, non hēt pri-
uilegia Doctorum, ſed vt Doctor minoris ſcientiæ honoratur.
argu. l. q ſi forte. §. j. de ſolu. & p Bar. in c. 1. quis dicat Dux, vel
30 March. † Et Doctor dānatus ad mortem, decapitari non poteſt.
l. omnes. iuncta gl. in verbo, poſt amiſſionē. de Epiſc. & cler. vbi
dicit, q nemo in dignitate cōſtitutus mori debet, anteq̄ degra
31 detur. facit c. degradatio. de pœn. lib. 6. † Et ſcholaris doctus p̄fer
tur Doctori ignaro. gl. in l. 1. §. j. ff. de decu. & eorum filiis. & eſt
gl. in Auth. de monachis. §. fi. in verbo, tp̄r. & eſt p̄ſumptio, q
ſcholaris q exceſſerit 20. an. non bene addiſcat, ſm Bar in l. 2. ſ.
32 de his, q æta. ſ. ex. lib. 10. † Et an ſcholaris, q incœpit ſtudium vi-
uente patre, dēt pficere ſumptibus cōibus patre mortuo, an ex
33 penſis ſuis, Bar. in l. j. ſ. de peri. & commo. rei vēdi. & † de Do-
ctore, q ꝓmittit maria, & montes ſcholari, nō eſt credēdū, vide
gl. & Bar. in l. non omnes §. fi de re milit. Itē argu. ſuſpicionis ē
ɔ Doctores, q acquirunt ſibi ſcholares p pecuniam, l. j. §. ſolēt.
de offi. p̄fec. vrb. & §. ſed ſi qs. In Iiii. de ſuſpe. tut. in gl. Alex. Mu
34 lier ɔditionem patris, & aui illuſtris retinet, dum tamē nubat
clariſſimo. h. d. Si autem nuberet homini minoris conditionis
tunc ſecus, qa ſicut mulier propter viri conditionē coruſcat
35 ita deprimitur, vt ſ. de inco. l. mulieres. & ī. eod. l. mulieres. † Vlti-
mo no. ex gl. iſta duo, primo q vbicunq; dignitas nō venit ex
origine, ſed ex accidenti, q illa dignitas non extendit vltra pro
36 nepotes, concor. ſ. de qō. l. diuo Marco. † Scdo no. q conſules
dñr clariſſimi. & ita eſt expedita hæc lex. Sequit repeti. eiuſdem
37 l. † Quæro in quo differt tractatus huius libri a tractatu primi
libri, in quo tractat de dignitatibus, ſicur hic tractat. Rñ. in pri-
mo tractat principaliter de officiis, ex qbus ſeqt dignitas hic
38 tractamus principaliter de ipſa dignitate. † ꝓprie enim loquen
do aliud eſt officium, aliud eſt dignitas, q patet; pōt enim quis
hēre dignitatē ſenatoriam, vel conſularem, licet non ſit ſena-
tor, vel conſul, vt videbitis in ꝓceſſu. Itē qs pōt habere officiū
ſenatoris, & nō hēre dignitatē, vt dicemus ī. l. quoties. Et ſic ap-
paret, q ſunt ſeparata breuiter. h. d. Nobilitas mulieris, q̄ hr ex
ꝓgenie, retinet, ēt ſi nubat nobili, ēt maioris dignitatis, nō ple-
39 beio. h. d. Mō † pone caſum in terminis cauſa tolatij: Dñi, duæ
ſorores fuerunt inuitatę in quodam ɔuiuio, & quia no fuerūt
e poſitę inter dominas[e] cōſulares, & p̄torias, iō iuerunt ad Prin
cipē, ꝓponētes, quod auum cōſulem, & patrem habuerūt p̄to-
rem, & ipſę ſunt nuptæ nobilibus viris, licet non tantæ dignita
tis. Quęrit, nunqd debeāt poni in mēſa inter nobiles reſpectu
nobilitatis parētū, an reſpectu nobilitatis maritorū. Rñdet Im-
perator, q ſi vera ſunt, quæ proponunt, quod tenēt nobilitatē,
40 & dignitatē generis, & ſic poni debuerunt in mēſa. No quod
nobiles habēt dignitatē, vt dr ī. Itē no. quod mulieres habēt di
gnitatē, & nobilitatem ex progenie. Itē no. quod ſi filia vnius
Regis nubat vni Comiti, dēt appellari regalis, vel ſi filia vnius
Comitis nubat vni minoris nobilitatis, dēt appellari Comitiſ-
ſa. Itē no. quod ſi filia Comitis nubat populari nō debet appel-
lari Comitiſſa. Op. dr hic, q iſtę mulieres habuerunt patrē, auū,
41 & virum. ɔ. ſ. de nup. l. nemini. † Sol. expone virum. i. hominē,
vt gl. dicit. Pro cuius notitia ſciendū eſt, quod nomen viri, quā
doq; ponit reſpectiue ad vxorem, & tunc ponitur nomen viri
pro marito, vt ff. ſolu. matrimo. l. viro, atq; vxore, & ff. de iure
dot. l. vir ab eo. ſ. de donat. inter vir. & vxor. in rubro & nigro
de iure dot. l. ſi inter virum, cū ſimil. Qñq; non ponit reſpecti-
ue, ſed ponit cū adiectione denotāte, q ſit vir alicuius mulie-
ris, vt p genitiuū caſum, vt ſi dico, vir Seiæ, vel ꝓnomē poſſeſ-
ſiū, vt ſi dico mulieri, vir tuus, vel ſiīa verba, tūc ēt intelligunē
ī dubio viro ꝓ marito, vt ff. de ſen. l. j. ad Sena. Velle. auth. ſi qua
mulier. Si vero dictio, vir, cū alia adiūctione ponat, tūc intelli-
git vir, i homo, vt hic. & ff iud ſol. l. vir bonus, & ꝓ ſoc. l. ſi ſocie
tatē. §. arbitrorū. cū ſi. Aduertēdū tamen eſt, quod nomen vir,
adultū hominem importat. Cum vero dico vir, hominem im-
portat, & pōt intelligi de quolibet, vt ff. de lega. 3. l. cum qs dece.
42 dens. §. codicil & ibi no quod eſt notandū ad multa. † Secūdo
op.

ADDITIONES.

a Dignitas. Vide Fel in c. clerici. de iud vbi quod non eſt dignitas. Adde Iac. Rebuf. in l. 1 ī. de muner. & honor. omnino per Lud. Roma. ſing. ſuo 507. incip. an ſit militia dignitas.

b Non poteſt. De omnibus infraſcriptis vide Fel. in rub de magi. vbi plene & quæ ſint eorum prærogatiuæ. Ego amplio hoc dictum, ſcilicet quod Doctor nō poſſit torqueri, vt procedat etiam ſi conſuetudo ſi in contrarium. ita no. caſus eſt ſing. ſecundum Bar. in l. omnes iudices ī. de dec. lib. 10. quem ad hoc refert, & ſequitur Roma ſingul. ſuo 490 incip. milites, Doctores, & decuriones. & ibi in poſt. multa vtilia ad hanc materiam.

c Præferendus. Adde Fel. in c. clerici. de iu & late in rub. de maior. & obed.

d Menoch. Licentiatus. Iaſ. in l. filiæ licet. nu. 9. C. de collatio.

e Menoch. Inter dominas. Tiraq de nobilitate, c. 18. nu. 3. Caſſa in catalogo gloriæ mundi, parte 2. conſider. 40. col. 2.

a op. ꝙ mulieres nō poſſunt habere dignitatē, a vt l. fœminæ. ff.
de reg. iur. Sol. Dignitatē ſine adminiſtratione poſſunt hēre, vt
hic, ſed dignitatem cū adminiſtratione tēr non, vt in ꝯtrus. Fal-
lit in qbuſdā præcellentibus mulieribus, vt de ꝯſuetudine qua
43 rundā partium, vt l. fi. ē. de arbu. † Fallit in Abbatiſſis, quas vide
b mus hēre dignitatē, b & adminiſtrationē in ſuas monachas, &
interdum extra, cum habeant caſtra. & ſim. lia. Iſta dignitas ſi-
ne adminiſtratione, de qua loquiī hæc lex, nihil aliud eſt quam
dignitas, ſeu nobilitas & ſic apud nos vocaī. Ita dicit gl. & pro
bar ī. eo. l. mulieres, & ī. dicā. Dī enim, talis eſt nobilis domina
tali nobilitate, cū ſit Comitiſſa. Marchioniſſa, & ſimi. vt ī. oſtē-
dam. Eſt ergo vidēdū, qd ſit nobilitas. Ad cuius declōnē pmit-
44 to aliquas qōnes. Et primo quæro, † quot modis dī dignitas. Rñ
deo, qꝫ; accipiī largiſſime, vt omnes dicantur in dignitate, q
ſunt bonæ famę, & integri ſtatus, vt ff. de var. & ex ordin. cog. l.
cognitionē. §. i. ibi, illæſę dignitatis ſtatus. & alibi qlibet dī di-
gnus, q nō repiī indignus, vt l. cum qdā. de leg. a. & de manu.
teſt. l. ſeruus. & de hoc non loquiī hic. Qñqꝫ vero accipiī digni
tas pro officio, ꝙ hēt dignitatē annexam, vt ff. de mun. & hon.
l. honor. in prin. Et ita loqī rub. eī, de preb. & digni. & tex. in c.
de mulcta. eo. tit. ita loqī gl. ff. ad l. Iul. de ambitu. l. j. q̄ dicū, quę
dam officia, q̄ ibi nominanī, eſſe dignitates. Vere enim officiū
ipſum non eſt dignitas. ſed hēt dignitatē annexam, vt ff. de mu
ne. & hon. l. honor. in prin. & iſto mō ēt non loqī hic titulus.
Qñqꝫ dignitas accipiī pro quadam qualitate, q̄ facit perſonam
differre a plebeis, & iſta eſt nobilitas ſm vulgare noſtrū, vt ſta-
tim dicā. Et ꝯſideranī iſta duobus modis. Primo, ꝓut iſta digni
tas ſtat in nomine generis ſui, nec hēt nomen ſpeciale, vt eſſe
decurio, vt ff. de mun. & hono. l. ſpurii. in prin. & eſſe miles, &
presbyter, & ſimilia, vt l. neqs. ī. vt ne. priua. Sunt & alię digni-
45 tates nominatæ, † & iſtæ diuiduní per ſuos grad⁹. Eſt enim illu
ſtris, ſuperilluſtris, ſpectabilis, clariſſimus, vt ī. videbitis in pro-
ſecutione materiæ, & iſtis nominibus ad hoc Doctores hodie
46 vtunī. de his loqī hic titulus. Secūdo † quæro, & reuoco in du-
bium, vtrum ſit verum ꝙ dignitas ꝓut accipiī, vt ſeparata ab of
ficio, vel adminiſtratione, ſit idē ꝙ nobilitas. Rñdeo, ſiqdem
nobilitas accipitur proprię, ꝓut facit quem differre a plebeis, &
de iſta loqī hic, & tūc dico, ꝙ eſt idē nobilitas, & dignitas. Pro-
bo, Sola dignitas eſt, q̄ facit quē differre a plebeis, & quem non
eſſe plebeiū, vt ff de ſuſpe. tut. l. j. in fi. & l. 3. §. tutores. & ibi hoc
Iac. de Are. ponit, ꝙ omnis carēs dignitate eſt plebeius. alias q
eſt in dignitate deſinit eſſe plebeius, ꝓbaī ī. vt ne. priua. l. neqs,
Illud ergo ꝙ ſm noſtros mores appellaī nobilitas, illud idē eſt
dignitas, quę facit quem non eſſe plebeium. hoc videī expreſ-
ſum inſtit. de iure nat. gen. & ciui. §. plebiſcitum. & ibi gl. dicit,
quod plebs ꝯtinet omnes, exceptis nobilibus. In tex. vero d. §.
appellanī nobiles Patricii, & Senatores, qui habēt dignitatem,
& facit ff. de verb. ſig. l. plebs in princ. Sed poſſet dici, quod ille
§. plebiſcitum, probat ꝯtrium. Diciī enim ibi, ꝙ plebis appella-
tione cōtinenī omnes, exceptis ſenatoribus, & patriciis, ſed
multæ ſunt aliæ dignitates inferiores a ſenatoribus, & patriciis,
vt ī. tit. 2. l. nemi. ergo patet, ꝙ multi habentes dignitatē ſunt ple
beii. i. homines habentes inferiorem dignitatē a prędictis, & ſic
non omnis, qui eſt in dignitate, deſinit eſſe plebeius, & ſic nō
eſt idē nobilitas, & dignitas. Solū Ibi poniī nomen patriciatus
In genere pro omnibus patribus ciuitatis, & ſic pro omnibus
habētibus in ciuitate dignitatē, vt patet ff. de orig. iur. l. 2. §. de-
inde cū ęrariū, & §. eiſdem temporibus. ſed l. nemini. ī. tit. 2. lo-
quit de alio magno patriciatus honore, q cępit eſſe poſtquam
fuerunt creati Impatores. Præterea iſtū intellectū ponit Hug.
ſub dictione, plebs Præterea certū eſt, ꝙ dignitas nō debet con
cedi, niſi ei q ſit in aliqua poteſtate, ſaltē quod ſit decurio, vt l.
honores. §. is q. ff de decur. Nam plebeius non poteſt eligi ad di
gnitatem, vt ibi patet, ſed alibi dicií, ꝙ ad dignitates debent eli-
gi nobiles, vt in Auth de defen. ciui. in §. interim. & §. fi. ergo
patet. ꝙ ob hoc, ꝙ dicit nobiles, intelligiī, hoc eſt, in dignitate
poſitos vt in Auth. de defen. ciui. & ſic nobilitas, & dignitas sūt
idē. Præterea hoc patet in l. quæro. de nata. reſti. vbi dicit nobi-
liſſimus imperator. ideo aūt dī nobiliſſimus in ſuperlatiuo gra
du, qa eſt in dignitate in gradu ſuplatiuo. Præterea hoc patet ī
diuina ſcriptura Mat. 15. c. in fi. vbi venit Ioſeph ab Arimathia
nobilis decurio q. d. erat nobilis, qa erat poſitus in dignitate de
curionatus Concludiī ergo, ꝙ nobilitas, quę facit quē differre
a plebeio, eſt q̄dā dignitas eo mō ſumpta, quo diai ī. ſ. ſeparata
ab adminiſtratione. Ideo nos videmus in noſtro vſu noīari di
gnitatem illam, a qua ꝓcedit nobilitas. Dicimus n. Reges, Du
ces, Marchiones, Comites, & ſimilia. Quoſdā vero vocam⁹ no-
biles ſimplices, qa vt diai. q̄dā erant dignitates noīatę, quędā i-
noīatæ Ergo apparet, qa licet ſub noīe nobilitatis non hēamus
aliquē ſpecialem tractatum, tñ habemus hunc librum de di-
gnitatibus, & in multis aliis partib. iuris, iō de nobilitate recte
tractare poſſumus. Pōt ēt accipi nobilitas multis aliis modis, &
tūc nō eſt idem, quod dignitas, vt ſtatim videbitis. Tertio ergo
quęro, quid ſit nobilitas, ſeu dignitas, prout idē ſunt, & vt cir-
ca hæc veritas eluceſcat, multorū opiniones reſeram. Fuit n. q
dā noīe Dantes Aligerius de Florentia, Poeta vulgaris, lauda-
bilis, & recolendę memorię, q circa hoc fecit vnam cantilenā
in vulgari, quæ inci. (Le dolci rime d'amor, ch'o ſolea cercar
nei miei penſieri, &c.) & ibi recitat tres opi. antiquorū. Prima
47 eſt, q̄ dicit, ꝙ qdā Imperator dicit, ꝙ † nobilitas eſt antiqna æ-
ris, & diuitiarum poſſeſſio. cum pulchris regiminibus, & mori
bus. Alii dixerunt, ꝙ antiqui boni mores faciunt hominem
nobilem, & iſti de diuitiis nō curāt. Tertii dicunt, ꝙ ille eſt no
bilis, qui deſcendit ex patre, vel auo valētibus, & oēs iſtas opi.
reprobat. Vltimo ipſe determinat, ꝙ quicunqꝫ eſt virtuoſus, ē
nobilis. Item poteſt eſſe nobilitas ēt vbi nō eſt virtus, & ſic no-
bilitas habet in ſe plus, quam virtus Exemplum in puella vere-
cunda: nam verecundia eſt diuerſa à virtute, & tamen in ea eſt
nobilitas. concludiī igitur quod omnis anima prædeſtinata à
Deo in felicitate, vt in omni tempore bene operetur, etiā ante
quā alium actum uirtuoſum operetur, dicatur nobilis, & iſta
ſunt eius dicta in ſumma. De quolibet ergo large, & latius u-
deamus ſingulariter. Prima ergo opinio fuit, quod quidā im-
perator dixit, quod nobilitas eſt antiqua poſſeſſio ęris, ſeu diui
tiarum, cum pulchris regiminibus, & moribus. Et iſtud repro-
bat ipſe dicēs, qđ iſta diffinitio eſt falſa, & imperfecta, falſa, quia
diuitię nō poſſunt dare, nec auferre nobilitatē, qđ apparet. qa
diuitiæ ex ſe ſunt uiles, & qđ uile eſt, nobilitatem non pt conce
dere. Vilitas autem earum apparet, quia diuitiæ cōgregatæ nō
c quietāt animum, c ſed maiorem curam tribuūt. Itē illa diffini-
tio eſt imperfecta, quia aliis modis contingit nobilitas, ut inf.
dicetur, & iſta vī intētio Poetæ ꝓdicti. Primum, qđ dicit, quod
quidam Imperator poſuit diffinitionem prædictam, hoc nō re
peritur in corpore iuris, ſed forte in aliis hiſtoriis inuenit: ta-
men contra reprobationem ſuam arguo, quod diuitiæ cōfe-
rūt ad dandam nobilitatem, quia quicquid confert ad virtutē,
confert ad nobilitatē. Iſtud patet ex dictis ſuis, qui dixit, ꝙ vbi-
d cūqꝫ eſt virtus, ibi eſt nobilitas, d & ſm iſtud nobilis eſt ille, quē
nobilitat ſua virtus: ſed diuitię conferunt ad magnanimitatē, q̄
eſt virtus, vt hī a S. Th. in 2. 2. q. 128. c. fi. & per Philoſophū. 4. Eth.
vbi tractat de magnanimitate; ergo confert ad nobilitatē. Præ-
terea quicquid confert ad fœlicitatem cōfert ad nobilitatē, ſe-
cundum eundem: ſed diuitiæ conferunt ad fœlicitatē, qa ſine
ipſis non contingit hominem eſſe felicem, ſecundum Philoſo.
1. Ethi. ergo, &c. Pręterea eorum diffinitiones ponit Philoſoph
5. Polit. circa primum, vbi ſic ait. Nobiles. n. eſſe vīr, qbus aſſi-
ſtunt progenitorū virtus, & diuitiæ. Finaliter concludo, ꝙ diui
tiæ non ſunt dignitates, nec dignitatē pñt dare directe, vt dicit
Poeta. pñt tñ eſſe cā remota, ob quam nobilitas euenit, & obuē
ta cōſeruabit, & ita concludunt rationes in oppoſitū factę, &
hoc eſt verum, vt ī. dicam, & in hoc bene dicit Poeta. Secūda
opin. fuit eorū, qui ꝓdictam opi. reuoluerūt hoc mō, ꝙ antiqui
boni mores cum poſſeſſione diuitiarum faciūt hoīem nobi-
lem, & optimam partem ademerunt, quia forte ipſi non habe-
bant eam, & hęc ſunt verba Poetę. q. d. ſecūda opi. quod ſoli an
tiqui boni mores faciunt quem nobilem. Iſtam opi. ipſe dānat.
Iſti vīr pręſupponere, quod ex vili patre non pōt deſcēdere no
bilis filius, quod patet, qa requirunt antiquitatem Ex hoc eorū
antecedenti ſequeretur, ꝙ omnes ſumus nobiles, vel omnes ſu
mus ignobiles: quia ſi primus parens fuit nobilis, ergo omnes
deſcendentes nobiles: ſi primus ignobilis, ergo omnes deſcen-
dentes ignobiles, quia nūquam in perſona alicuius potuit inci
pere nobilitas, ſeu dignitas. Nam aut ipſi habent dicere, quod
mundus fuit ab ęterno cum multitudine omnium, quod eſt
falſum, & contra fidē Chriſtianā. Mihi videtur ſalua reuerētia
tanti Poetę, quod dictę rationes factę ad reprobandum dictas
opinio. non ſunt verę. Primo enim authoritas, quam ipſi affe-
runt ex dictis eorum, ſ. quod ex vili parente non poſſit naſci
nobilis filius: nam ipſi requirunt antiquitatē bonorum morū.
48 † Certe iſta antiquitas poteſt eſſe in vno homine. Nā ſi durauit
longo tempore 10. vel 20. ann. in bonis morib. dicētur antiqui
boni mores, vt ff. de legi. l. de quib. in gl. ſuper ver. inueterata. vn
de ex iſtis actibus virtuoſis non erit nobilis, niſi cōpleto longo
tpe. Iſtud videtur expreſſum in Doctoribus, qui nō conſequū
tur

ADDITIONES.

a Habere. Dignitatem. Adde Fe. in c. dilecti de maior. & obed.
b Dignitatem An Abbatiſſa dicatur habere dignitatem, vide Fel. in c. meminimus. ver vlterius quæro. de accuſ.
c Animum. Facit dictum Valer. Maximi in c. de mu. fortunæ, in exemplo de Syphace Rege, & in fi. dum inquit, itaque neque dici debeant bona, quæ inflictorum malorum amaritudinem deſiderio ſui duplicant.
d Nobilitas. Adde Beatum Chryſ. ſuper Mat. in hom 15. ver. bene autem ait, vbi inquit quod nihil eſt, quod ſic hominem faciat inſignem, atque cōſpicuum, q̄ virtus, etiam ſi magno ambitu opes lateret: ut enim ſplendor iſte virtutis in ipſo Sole refulget, ita virtutibus circundatus vndique clarus eluceſcit, nec in terram ſolummodo radios propriæ virtutis emittit, ſed ſupra ipſum etiam cęlum proprio fulgore radiat.

tat dignitatem Comitum, niſi expletis 10. ann. in legẽdo. vt de
profeſ. q in vrb. l. i. ỹ. eo. lib. Præterea poſito ꝙ antecedẽs eſſet ve
a rum, non ſequitur ꝯñs, quod oẽs eſſemus nobiles, a vel ignobi-
49 les. Pone. n. ꝙ Adã fuit nobilis. Et nobilitas tranſit in filios, niſi
pp eorum delictum eam amittant. Nam pp delictũ qs infamat.
& pp infamiam perditur nobilitas & dignitas, vt l. proſi. & l.
quoties. Si ergo aliqs ex filijs ſe geſſit virtuoſè, retinet nobilita-
tẽ, & erit nobilis; & ſi alius ſe geſſit vitioſè, perdit nobilitatẽ, &
erit plebeius. Et ita fuit de facto in Cain, qui occidit Abel fratrẽ
ſuum, pp quod perdidit nobilitatẽ patris, vt habetur Gen. 4. ca.
Et de hoc multa exempla ponuntur per Valerium Maxim. ſub
titu. qui à patri. degñauerunt. Item pone ex eodem patre nobili
50 natum vnum filium legitimum, & alium baſtardũ: † certè ad le
gitimum tranſit nobilitas, non ad baſtardum, vt l. cũ legitimæ.
de ſta. homi. & de Sena. l. liberos. No. per Doc. in l. ſi. ſ. de ver.
ſig. & p Bal. in l. 1. & Ang. & Imo. in l. ex facto. ad Treb. Alex.
Exemplum in Abrahã, qui habuit filium legitimũ. & alium nã
tũ ex ancilla. Gen. 21. Eodem modo non obſt. dictæ rõnes ter-
tiæ opin. vt ſtatim dicam, licèt. n. illę reprehenſiones non videã
tur concludere, tñ verũ arbitror, q̃ l antiquitas morum nõ eſt
nobilitas, nec nobilitatem facere põt, ſed põt eſſe cã nobilitatis
51 vt ỹ. dicam. Tertia opi fuit, ꝙ † illi dicantur nobiles, qui deſcen
dunt à parentib. valentibus, puta patre, vel auo, licet ipſe, qui d.
ſcendit, ſit modicæ ꝯdõnis. Iſtud reprehẽdit poeta cadẽtiã rõ-
ne, qa vr̃ præſupponere quod non ſit nobilis, niſi qui naſcitur
ex nobili. Et qa ex ruſtico non põt naſci nobilis, ex quo ſequũ-
tur conſequentię falſę, vt ſupra dictum eſt. Sed non eſt verum
ꝙ ipſi hoc præſupponant. Dicunt enim ipſi, quod ex valenti-
bus parentibus, ut ipſe poeta recitat, non autẽ dicit nobilibus,
52 & ꝑñt hæc hr̃e talem intellectum. Pone, † ruſticus incipit eſſe
probus homo, & valens, & tenere ſtatum nobilitatis. Certè ip-
ſe non eſt nobilis, quia illa ruſticitas non potuit purgari plene,
& pfectè in eo, ſed filij, & nepotes ſuſcitunt nobiliores, vt tota
die u demus in ruſticis peruenientibus ad aliquem gradũ ciui
tatis. Vñ ex patre ignobili, tñ ualente naſcitur filius, vel nepos,
nobilis. & ſic non præſupponit illud qd poeta dicebat. & poſi-
tu quod pſupponeret, non ſequeretur ꝙ illę eſſent falſę conſe-
quentię, ut dixi in præcedenti opin. ꝙ ver mihi vr̃. Item repro-
bat poeta dictam tertiam opinionem in eo, quod adiecit, licet
ipſe ſit modicę conditionis. Nam talis eſt viliſſimus, qa habuit
viam nobilitatis paratam à parentibus, & ipſe non ſeruat ea, &
talis uituperandus eſt plus, quam alius. Si ergo eſt viliſſimus, er
go nõ eſt nobilis. & hoc tangit multos viuentes, q vadũt p ter-
ram, ſed quo ad mores, mortui ſunt. Sed iſta reſpõſio non vide
53 tur vera. Sciendum ergo eſt, ꝙ † ex parentibus nobilibus quan
doq; naſcit filius nobilis, & uirtuoſè uiuens, & ille erit nobilis
ſm omnes prædictos. Quandoque naſcitur filius reprobus, q
habet mores malos, ex quib. eſt infamis, & tunc perdit nobili-
tatem, ut infra l. proxima: & iſto caſu verũ dicit poeta, qui eũ
appellat viliſſimum. Quandoq; naſcit filius qui non hẽt mo-
res, nec bonos, nec malos, & forte eſt ſegnis, qui non eſt opera
tiuus, vel forte eſt demens, vel furioſus. Et iſto caſu retinet no
bilitatẽ. ff. de iud. l. cęcus. & l. cum furioſus. & iſto caſu loquun-
tur verba illorum, qui dicunt, quod licet ſit ipſe modicę ꝯdõ-
54 nis, & ſic reprehenſio poetę eos nõ tangit. Videndũ eſt, † vtrũ
dictũ ſuum ſit bonum, ꝙ ex natiuitate quis hẽat nobilitatem.
& vr̃ ꝙ ſic, ut hac l. 1. ỹ. eo. l. Senator. & ff. de Senato. l. Senatoris
filiũ. & vr̃ expreſſum Prouerb. 18. c. ibi, Gloria filiorum, patres
eorũ, & eccleſia. 10. c. ibi, Beata eſt terra, cuius Rex eſt nobilis.
& ponit gl. ibi, i. de ſtirpe Regia. In ꝯtrium eſt Iob. 14. c. in fine.
Vñ dicit quod mortui ſiue nobiles, ſiue ignobiles fuerint, nõ
intererit filiorũ. Si. n. nobilitas tranſiret à parẽtib. pro certo ei⁹
intereſſe ignorare nõ poſſet. Prętera quę ex natiuitate natu-
raliter hñr, nõ pñt tolli per Principem, ut Inſt. de iure nat. §. ſed
naturalia. Sed hæc põt mutari, quia nubẽdo vni plebeio perdit
55 dignitatẽ, ut hic, & l. fęminę. ff. de Sena. ergo, &c. Prętera † no
bilitas q̃ hr̃ ex progenie nõ durat ultra ꝓnepotem, vt hic no. gl.
& ỹ. dicam. & ſic ille, qui naſcitur ex ꝓnepote, naſcitur ex no-
bili, nõ tñ eſt nobilis: & iſta eſt vera, quia proles, ſeu origo ñ ẽ
dignitas, nec dat dignitatem, ut hic, & in auth. de referen. §. fi. ỹ.
eo. l. mulieres, & ibi in genere. Nobilitas ergo princeps eſt, qui
nobilitat pp genus, merito ergo Princeps eã poteſt auferre, &
56 dare qñcunq; vult. Quarta opinio fuit ipſius poetę, † ꝙ vbicun-
que eſt uirtus, ibi eſt nobilitas. & intelligitur de uirtute, qua ho
mo felix efficit. Item d. eit, quod poteſt eſſe nobilitas etiam vbi
non eſt virtus, & ſic nobilitas hẽt in ſe plus, quam virtus. exem
plum in muliere verecunda, nam uerecundia diuerſa eſt à vir
tute, & tñ in ea eſt nobilitas. Concludit ergo, qd aĩa prędeſtina
ta à Deo ĩ fęlicitate, ut oĩ tpe bene faciat, ẽt anteq̃ faciat aliquẽ
actum uirtutis, dr̃ nobilis. & hęc eſt vera nobilitas, de qua pau
ci reperiuntur, ut ipſe dicit, Videamus ergo, an pdicta ſint ue-
ra, & oſtendo quod non. Pone aliquem pp delictum ſuum eẽ
infamem, & ſic in eũ nõ cadit dignitas, vel nobilitas, vt ỹ. l. px.
poſtea reuerſus ad bonos mores, eſt factus virtuoſus, ſm eum
iſte erit nobilis, ꝙ eſt falſum, niſi reſtituat̃ per Principem, vt l.
Imperialis. ſ. de nupt. Item pone aliquẽ virtuoſum de crimine
damnatum, ꝙ infamat ꝯ virtutẽ. Certè iſte erit nobilis, ſm eũ,
quod eſt falſum, cum infamis ſit, vt l. athletas. in fine. de his qui
notant̃ infamia. Itẽ pone ex vno Rege natum filium, qui futu-
rus eſt reprobus, & infamis. & ꝓdeſtinatus à Deo in damnatio
nẽ. Certè, ſm eum, iſte non erit nobilis, quod eſt falſum, quia
ſaltẽ interim anteq̃ vitia committat, eſt nobilis, vt hic, & ỹ. ea-
dem l. Senator. cum ſimilib. Secũdo probat̃ authoritate diuinę
ſcripturæ. Eccleſiaſtic. 10. A Principe ſtultum poſitũ in digni-
tate ſublimi. ergo eſt nobilis, licet ſtultus, & tñ nec virtuoſus,
nec ꝓdeſtinatus in fęlicitate. Præterea ſi eſt natus ignobiliter,
ſurget in gloria, ſcribit̃ prima ad Corin. 15. c. Vides ergo quod
licèt ꝓdeſtinatus ſit in gloria, tñ donec eſt hic, dicit̃ ignobilis.
Item dicit Apoſtolus ad Corinth. 1. c. Vos nobiles, nos autem
ignobiles vſque ad huc. Prętera, ſi verum eſſet dictum eius, ſe
queret̃ quod nullus plebeius eſſet virtuoſus, vel prædeſtinatus
in ſalute, quia ſi eſſet prędeſtinatus, vel virtuoſus eſſet nobilis
ſecundum eum, & ſic non eſſet plebeius. Tertio ad hoc ꝓbatur
authoritate Philoſop. 1. Ethi. 4. c. qui dicit, ꝙ ſi ſint quidam ho-
mines virtuoſi, tñ ſunt nobilitate priuati. Præterea, poteſt eſſe
ꝙ ſeruus, vel ruſticus eſt virtuoſus cum omni virtute, vt qa eſt
fortis, vel prudens, iuſtus, & expertus in his, quæ ſibi mandabũ
tur, & tñ neſciret dñari. Certè iſte non eſt nobilis, vt dicit Philo
ſoph. 1. Ethic. 9. c. nõ. n. eſt nobilitas vbicunque eſt uirtus. quid
ergo dicemus. Dico, ꝙ p declaratione pñtis quęſtionis habe
57 mus ponere † tres nobilitates. Prima eſt nobilitas Theologica,
ſeu ſupnãlis. Secunda eſt nobilitas nãlis. Tertia eſt nobilitas po
litica, & ciuilis. De prima Theologica, & ſpiritualis eſt q̃rendũ
in cõſpectu æterni iudicis, apud quem nulla eſt obumbratio,
58 nec aliqd latet, vt dicit poeta pdictus. Nam † apud Deũ eſt no-
bilis omnis, q eſt in gratia faciente gratiam, vel gratũ. Itẽ om-
nis ille, q eſt virtuoſus, dico de illa uirtute, quę facit hominem
fœlicem, intelligo hoc, ſ. ſi eſt in charitate. Si enim aliquis in
charitate eſt, ille eſt in gratia: non enim poteſt eſſe in charitate
ſine gratia, & iſta gratia ꝯſiſtit in hoc. quod Deus ſua largitate
facit hominẽ gratum ſibi, vt habetur in Magiſtro Sententiarũ
in 1. lib. diſt. 12. & clarius ibidẽ ab illo Reuerẽdo Doctore F. Bo-
na ventura de Balneo Regio & à Sancto Tho. in 1 a. q. 110. &
q. 50. & hoc eſt verum, & ꝓbat 1. Reg. 2. c. vbi dicit̃, Quicũque
honorabit me, ego honorificabo eum: qui autẽ contemnunt me
erunt ignobiles. Iſtos autem nobiles non poſſumus perfectè co
gnoſcere, niſi per reuelationem. Di cit enim Eccleſiaſt. 11. c. Ne-
ſcit homo vtrum amore, vel odio dignus ſit, & multi ſunt de-
ſtinati, q apud nos reputant ignobiles, vt patet ex dictis authori
tatibus Apoſtoli ad Corint. 1. & 10. c. Illã ergo nobilitatẽ Theo
59 log cã dimittamus Theologis. † Secunda igit nobilitas eſt nã-
lis, & hæc põt cõſiderari duobus modis. Primo, prout cõgruit
animalibus rationalibus, & ẽt irrationalibus, & alijs etiam ſen-
ſu carentibus, & iſto modo d cunt nobilia, & ignobilia ſecun-
dum nobilitatẽ operationũ, vt in brutis patet. Videmus enim
quaſdam aues eiuſdem ſpeciei nobiles, & ignobiles. Exẽplũ in
falcone, aliquis dr̃ gentilis, & aliquis peregrinus, & c. Idẽ de cæ
teris animalibus. Idẽ de pomis, & eodem modo inter artifices
diſtinguimus quoſdam nobiles, qui ſunt magis inſtructi alijs,
& alij ſunt quos ignobiles dicimus, vt ſ. de cõd. in pub. hor. l. 1.
lib. 10. & ſ. pnlt. l. ꝓuidendũ, & iſto mõ ſeruus, & ancilla poteſt
eſſe nobilis. Et ita hr̃ Leui. 9. c. iſta ancilla nobilis. & de hoc loqẽ
Philoſophus 2. Eth. c. in pr nc. Et de hoc non eſt noſtrũ princi-
pa iter tractare: quia p hanc non diſtinguitur nobilis à plebeio
de quo q̃rimus. Secundo mõ põt cõſiderari ꝓut cadit in homi
nes iſta nobilitas naturalis, & tunc dẽt intelligi naturalis, i. natu
rali rõne inducta, quod nos Iuriſtę appellamus de iure gentiũ
primæuo, quod apparet. qa ſolis hoibus congruit. Et de iſta no-
bilitate agit Philoſ. 1. Ethi. 4. c. vbi dicit, ꝙ nihil aliud q̃ virtus, &
malitia diſcriminat ſeruum, & liberum, nobiles, & ignobiles.
Hoc autem nõ eſt intelligẽdum de omni virtute, ſed de ea q̃
competit aliquibus, ꝓut ſunt apti dominari, non de ea ꝓut apti
ſunt ſubijci, ꝓnt per Philoſophum 1. Politic. 9. Dicẽdum eſt er-
go, ꝙ talis nobilitas eſt virtus, ꝓut cõpetit his, q ſunt apti dñari
ſeu pęſſe. Vel ponas diffinitionem virtutis, quã ponit Philoſo-
60 phus 1. Ethi. cum dicta adiectione. Tu dicas quod † hæc nobili
tas eſt qdam habitus electiuus in medio conſiſtens circa ea, q̃
pertinent ad pęſſe vel dominari. Et cum hac determinatione
poſſet eẽ verũ ꝙ dicit Poeta. & de hac nobilitate hr̃ 56. diſt. nũ
61 q̃ de vitiis. † Tertia nobilitas politica, ſeu ciuilis, ꝓut differt no-
bilis.

ADDITIONES.

a Nobiles. Et qui ſint iſti nobiles, & quot modis limitãtur, vide tex. & ibi Bald. in l. nobiliores de commerc. & merc. vbi dicit, ꝙ qui facit artem vel mercantiam, non poteſt eſſe nobilis, quod no. contra Dominos Venetos. Alex.

b Stimantur. Vide tu ad hoc copioſè, & no. Fel. in c. ſuper eo. in ver. no. ſecundo, cũ ſeq. de teſt. et do. Soc. in conſ. 236 inc. Eleganter et ſubtiliter. ver. tatio eſt, et Pa. de Castro conſ. 148 et in conſ. 149.

bilis à plebeio, ſm † accipimus apud nos, & in foro noſtro,
tūc quod dicit po. a.ſtictus, o ino nō eſt verū, qa tūc ſequerē
tur inconuenientię : ic. præ Quid ergo dicēdū? Rñ. Hoſt. in
ſumma. de p̄oen & digni. quod dignitas eſt p̄eminētia q̄dam,
Id ergo dicendum de nobilitate, qa nobilitas, & dignitas idē
ſunt, vt dictū eſt. ſ. d cenē nimis g̃naliter logi, quia ēt ſerui ha-
bēt p̄eminētias vt ordinarius, & vicarius, & ēt plebeij, & ruſti-
ci hñt p̄eminentias, ſ. q̄ qlibet parer ſam. in domo ſua hēt p̄emi-
nentiā. Inn. vero in c. de multa de p̄ben. dicit, quod illa eſt digni
tas, quę reputat̃ dignitas, & ſi non reputatur dignitas, nō eſt di
gnitas. Iſtud nō p̄bat rōnib & nimis g̃nalr logt, tñ veritati p̄-
pinquior eſt Quid ergo dicendū? Rñ. nobilitas apud nos inuē-
ta eſt ad ſimilitudinē, & imitationem illius nobilitatis, quę eſt
apud Deum, vt in Auth. vt indi. ſine quoquo ſuffra. §. itaque. ſ.
de off. pf. p̄ro Afri. l. j. & l. i nomine Domini in prin. & de nup.
l. Imperialis. in princ. Sicut ergo ille apud Deū eſt nobilis, quē
Deus ſua gra ſibi gratū facit, ita in foro noſtro ille eſt nobilis
quem Princeps ſua gratia, vel lex ſibi gratum, vel nobilē facit.
Non tamen poteſt eſſe ſimilitudo p omnia, & ideo de hac nobi
litate prout intelr apud Deum relinquit Theologis, qb. eſt ſtā-
dum. Prout vero loqmur de nobilitate apud nos, pone diffini-
tionem veram, & examinabo eam, ea qua apparebit theorica,
62 & practica hui⁹ materiæ. † Nobilitas ē qualitas illata p̄ principa
tū tenentē, qua quis vltra honeſtos plebeios acceptus oſtendit.
Examinemus iſta verba diffinitionis. Dixi q̄ nobilitas eſt quali
tas. hoc eſſe verum apparet, qa poteſt adeſſe, vel abeſſe præter
ſubiecti corruptionē, vt apparet in muliere plebeia, quę nubit
nobili, q̄ ſtatim nobilis efficit, vt ȷ. e. l. mulieres. & l. fęminę. de
Senat. & in his, quibus Imperator concedit dignitatem, vt per
totum hunc librum. Itē ea dignitas quæ adeſt, poteſt abeſſe, vt
in muliere nobili, q̄ nubit plebeio vt hic, vel in eo, qui propter
delictū pdit dignitatem, vt ȷ. cod. l. quoties. & l iudices, & ſic eſt
poſſibile quod in aliqua parte tēporis eſſet quis nobilis, & alia
ignobilis, & eȷ. Et ex his ſequit aliud. Nam cum de diuerſitate
tēporis, vel locorum idem ſit iudicium vt l. vinum. ff. ſi cer pet.
& l. fi. de condi triti. ſequit quod idem homo loco certo ſit no
bilis, & loco certo ignobilis, quod eſt verum Pone Saracenum
nobilem à nobis captum: certè ex quo eſt captus, erit ignobilis
apud nos, qa ſeruus. Idē ſi aliquis de noſtris nobilibus caperet
63 ab eis, & iſtud eſt clarum. Et ex p̄ſtius videamus † in Ciuitate
iſta Peruſij, q̄ ſi aliquis plebeius efficiat miles, hr̄ p nobili. Sed
in ciuitate Florētiæ ēt poſt militiam remanet popularis, & eſt
capteſſum in l. munerum. §. 4. ff. de mun. & hono. & hoc eſt ve-
rū, ſed clarius declarabit. ȷ. Sequit in diffinitione, illata. hoc iō
64 dico, qa † nullus pōt habere dignitatē à ſeipſo ſed oportet q̄ p
alium conferat, & ſua authoritate aſſumens eam, incidit in cri
men falſi, vel in l. Iul. maie in l. 1. §. fi. ad l. Iuliam maie. & ff de
fal. l. 4 an fi. & ex̄, de reg iur. c. 4. lib. 6. Itē ideo dixi, illata, quia di-
gnitas confert in alium ea mera gratia concedentis, non ex ali
qua neceſſitate, quę ſibi imponat rōne alicuius meriti recipiē-
tis, vt in Auth. vt iu. ſine quoquo ſuffra §. itaq;. Fateor tñ, quod
65 † pñt aliquę cauſę præcedere, quę ex congruo impellunt ꝯce-
dentē ad ꝯcedendum, non aūt impellunt ex neceſſitate, & iſtæ
cauſæ poſſunt eſſe triplicis generis. Primo, virtutes, & actus vir
tuoſi, vt ſ. de ſtatu & imagnib. l. vt virtutū. De hoc habemus exē
plū p totū iſtū librū, vbi p actus virtuoſos dant dignitates, vt ff.
66 de orig iur. l. 2. † Sc. Io. vita, ſeu actus virtuoſi, vt d. l. 2. §. poſtea
eum Appius. vbi pp funum qs conſequutus fuit dignitatē, &
officium. Et hoc videmus quotidie apud Pricipes ſæculares, &
eccleſiaſticos, quod pp vita aliquis ipſi Principi effic. t accept⁹,
& ab ipſo nobilitates, & dignitates conſequit. Prędicta quę di-
67 xi, quod † ex mera gratia conceditur dignitas. intelligo in Pri.
cipe, qui non recognoſcit ſuperiorē, aliās ſuperior pōt cogere
inferiorem, vt det dignitatē alicui, & ſic quo ad concedērem
erit debita, quo ad rec pietē erit mera gratia. ſ. de offi quæſt. l. j.
Et de hoc ſunt multi caſus decretaliū. Item quod dixi, quod pp
vita ꝯcedunt dignitates, verum eſt loquendo ciuiliter. Fateor
68 tñ, q̄ † cōcedens p̄ferēs indignum digno, peccat, vt dicit bea-
tus Thom. de Aqui. in 2. 1. q. 63. vbi tractat vtrum acceptio p̄ſo
ſonarum ſit peccatum, Tertio ſunt q̄dā, quæ nō ſunt vitia, nec
69 virtutes, vt † p̄genies, propter quam lex, ſeu Princeps ꝯcedit
dignitatē, vt hac l. & ſ. dictum eſt, & matrimoniū, qa nobilitat̃
mulier pp virum ſine aliqua eius virtute, & in matre, q̄ nobili
tatur propter filium qñq;, vt ff. de Sena. l. j. quod dic. vt ibi. Ex p̄-
70 dictis, ſequit, q̄ † dignitas, ſeu nobilitas cadit qñq; in ignoran-
tē, q̄ patet, quia, vt dictum eſt, nobilitas ꝯſiſtit in acceptione
eius, q dignitatem confert. Vnde ſicut dilectio mea, in qua ac-
cepto Titiū, pōt cadere in eū ignorantem ita & dignitas, vt ap
paret expreſſe in puero nato ex nobili, qa ſtatim eſt nobilis, li-
cet nil intelligat, vt probat̃ in Authen. de defen. ciuitatū. §. ſed
interim, & no. ſ. de iuriſd. om iud l. priuatorum. Ex his ſequit
71 quod † iſta nobilitas nō eſt in voluntate, nec i intellectu, nec ē
actus voluntarius eius, qui nobilis efficitur, quod patet, qa ca-
dit in ignorantē, qui circa id, quod ignorat, nullam habet vo-

luntatē, vt no in l. 2. ſ. de acq. poſ. nec in perſona ſeu corpore,
nec in parte ſeu corpore ſentiendo conſtat, ſed ſolum acceptatione
dignitatem conferentis Determinatur. n. in perſona ei⁹,
qui efficit nobilis, ſicut viſio in re viſa, & dilectio in re dilecta.
Et ſic ante cognitionem illa nulla obuenit noua qualitas in pſo
na nobilitata, ſed dr̄ nobilis reſpectu acceptationis Fateor tñ,
q̄ poſtq̄ ſe ſcit, imprimetur in eum qualitas, quia incedet
vt nobilis, & operabit vt nobilis, & ſimilia. Hoc vr̄ velle gl. in l.
priuatorū. ſ. de iuriſd omn. iud quæ dicit, quod ſtatim hēt di-
gnitatē, ſed non effectū. Nō ergo eſt partum iſta nobilitas, quia
cum homo ſe acceptum cognoſcet, plura audebit. Ex prædictis
72 patet, q̄ † talis nobilitas poteſt alicui in puncto mortis confer-
ri, quod patet, quia poteſt conferri in ignorantem, & conſiſtit
in acceptione alicuius. Simile in legatis, q̄ quæruntur ignorāti
ut l. cum pater. §. ſurdo. ff. de leg. 2. & ſ. qn̄ dies legati cedat. l. fi.
Silr in conditionib. poteſtatiuis, quæ pñt impleri per alium, ut
ff. de ſtatu ho l. Arethuſa. & ſeq de cōd & demon. l. 2. Et ſic patet
73 q̄ in puncto mortis, quis poteſt effici miles; & quod † infans,
vel pupillus, li nihil intelligant pñt effici milites, & coronari.
Et ſimilia probantur de teſt. mil. l. fi. de mun. & hon. nō cōtin.
74 inter pa. & fi. l. fi. §. j. lib. 10. Ex hoc ſequit aliud, q̄ † talis nobilitas
nō eſt virtus. Quod patet, quia virtus cōſiſtit in voluntate, ſeu
habitu mētis, ut ff. de iuſt. & iur. l. iuſtitia. vbi dicit, quod hęc vir
tus, q̄ eſt iuſtitia, eſt conſtans & perpetua volūtas, & ſic uirtus
eſt in habitu uoluntatis, & in rectitudine voluntatis, qđ apud
Theologos, & apud Philoſophos eſt vulgatiſſimum. Et ita intel-
ligo d. l. iuſtitia, & Sanctū Tho. de Aqui. 2. 2. q. 62. vbi quæritur qđ
75 ſit iuſtitia, licet tñ † volūtas non ſit virtus, eſt tamen ſignū uir-
tutis de præſenti, vel ſperatur in futurū, quia credendū eſt prin
cipatum tenentem, qui aliquē ponit i dignitate, hoc facere pp
virtutes, ff. de offi. pfe. præt. l. j. & pp nobilitatem parētum benē
76 ſperat̃ de filiis ut io Auth de admi. offi. Vnde in dubio † in ele
ctionib. & teſtimoniis, & aliis actibus, ut ſi voces eſſent hinc in
de pares præferunt nobiles, ut ff. de pact. l. maiorem. in prin. &
ff. de teſt. l. 1. §. j. & l ob carmen. §. fin. & ibi no. Sequit in diffini-
77 tione, per Principatum tenentem. Hoc dico, † quia ille q tenet
Principatum, poteſt ꝯcedere dignitatē, & nō alius. ff. de appell.
l. ſi cōſtat. ex̄, de elect. c. 2. Item quod dico. Principatum tenen-
tem, intelligo generaliter ſiue ſit ille, q tenet Principatū om-
nium, vt Deus, qui qñq; iſtas dignitates, & nobilitates tempora
les immediatē ꝯſtituit, ut lib. j. & 2. Reg. ſiue de Pricipe vniuer
ſali mūdanorū, ſicut de Principe Romanorum, cui⁹ ſunt om-
nia, ut in l. benè a Zenone. de quad. præſcrip. & l. deprecatio. ff.
ad leg. Rhod. de iact. de quo ſine dubio cōſtat q̄ per ſe, & ſuas
leges, dignitates cōfert, ſiue ſit alius Princeps inferior, ut Rex,
Dux, Marchio, vel magnus Comes, q hēt poteſtatē cōdendi le
78 ges in ſuos. † Et idē intelligo de quolibet populo, qui habet po-
teſtatē cōdendi leges. ff. de mune. & hono. l. j. circa prin. & l. ut
gradatim. §. j. q̄ patet, quia per leges cōceditur nobilitas, ut per
totum hunc lib. ſed ciuitatib. Princeps concedit, quod poſſint
ſibi legē facere, ut ff. de iuſt. & iur. l. omnes populi. ergo &c. Ex
79 prædictis multa inferunt. Primo, q̄ prędicti † magni Barones,
licet non ſint milites, tamen poſſunt facere milites, quoniam
80 habent poteſtatem legem condendi Sed tamē dubitat, † ſi Rex
vel Baro tranſit per alias partes extra ſuum regnum, utrū poſ-
ſit creare milites, Et vr̄ q̄ non, quia ibi ut priuatus homo hr̄, ff.
de offi. præte. vrbis l. fi. In ꝯrium eſt veritas, qa ea quę ſunt uo-
luntariæ iuriſdōnis, poſſunt extra territorium exerceri, ut l. j. &
81 2. ff. de off. procon. & leg. Ex prædictis ſcdo infertur, q̄ † popul⁹
huius Ciuitatis poteſt facere milites, vel concedere aliam di-
gnitatem. Sed contra hoc uidetur prædicta l. ſi conſtat. de appel.
Solu intelligo ibi ad vocem populariū plebeiorum, qui n ha
bent authoritatem ſine Decurionib. de iure communi: ſecus
82 totus populus feciſſet. Tertio ex prædictis infert, q̄ ſicut Ciui-
tas per ſua ſtatuta, & conſuetudines poteſt derogare iuri cōmu
ni, vt l. de quib. ff. de leg. ita poteſt dignitates, & nobilitates, quæ
à iure communi inducuntur, non acceptare, vt nobilitates. Et
hoc uidemus de facto hic Nam de iure communi omnis, q ē
de numero, conſiliariorū, vel decurionū, eſt nobilis, ut ff. de
decurio. l. ſpurii. in prin. Hęc autē ciuitas Peruſii non admittit,
imo remanent decuriones. ſiue conſiliarii plebeii, Ciuitas Ve
netiarū admittit, & pro hoc ē caſus in l. fi. §. j. ff. de mun. & ho-
no. Quarto infertur ex prędictis, q̄ illa, quę non eſt dignitas de
a iure cōi tñ poteſt eſſe nobilitas[a] per ſtatuta, vel conſuetudines
83 ciuitatum Exemplum. † militia de iure communi non eſt di-
b gnitas, ergo nec nobilitas niſi in militib. vrbis Romę,[b] vt ȷ. de
eque. dig. l. j. & ibi no. tñ quędam ciuitates admiſerunt hāc no
bilitatē, ut in hac ciuitate, licet Florentiæ ꝯ, vt dictū eſt Et ex
hoc patet, quod non omnis militia facit quem nobilem, ſed
quem populus acceptat. Vnde milites curiarū, vel ciuitatū, ut
ſunt

ADDITIONES.

a Menoch. Nobilitas. Ripa l. Centurio nu. 9. in fi. ff. de vulg. & pup. ſubſt.

b Vrbis Romæ. Adde Pau. de Caſt. in conſ. 218. quod dixi in d. l. j. alleg. in text.

fant iſti hiſtriones, non erunt nobiles, qa non acceptant, vt no
biles. Ita de his, q vocant milites gaudẽtes. Poſſunt ergo p ſtatu
ta fieri de ignobilib. nobiles, & ecõ, & hoc in multis locis ſerua-
84 tur. † Sed circa prędicta dubitatur, quõ miles, q nullã hẽt iuriſdi
ctionẽ põt facere aliũ militem. Rñ. hoc põt facere authoritate
85 cõſuetudi quæ hẽt vim legis, ut ff. de leg. l. de quib. † Sequitur in
diffinitione, qua quis ultra honeſtos plebeios, &c. Hoc iõ dico
qa plebeiorũ quidam dicuntur honeſti, quidam uiles, ut j. e. l.
mulier. & l. capitaliũ. §. fi. ff. de pę. & de arbit. l. j. § pe. & l. Pedius.
ff. de incen. rui. naufra. §. j. licet ergo honeſti ſint magis accepti,
q̃ uiles, nõ tñ pp hoc ſunt nobiles, nec deſinũt eſſe plebei. opor
86 tet ergo q ſint accepti vltra honeſtos plebeios. † Sed hic põt du
bitari, quare in noſtro vulgari nomine plebeiorũ nõ vtimur,
rñdeo fateor. Nã in iſtis ciuitatib. Italię, & ſpãliter Tuſcię, appel
lamus cõe, & populũ, ut cũ dico cõe, cõprehenduntur oẽs no-
biles, & ignobiles. Cũ dico populum, cõprehenduntur plebei, &
87 ignobiles tñ. † Vnde ſi qs practicaret iſtã mãm, hẽret facere ar
ticulũ, & pbare primo de iſto vſu cõi loquẽdi, & intelligendi,
a q qualiter fiat, dixi plene in l. Labeo[a] de ſupel. le. & dicam j. in
fi. Poſtea hẽret facere articulos ad pbãdũ alia, q̃ requirunt ad
nobilitatem, de qb. dicam. Sequitur i diffinitione, accept⁹. hoc
iõ dixi, qa nobilitas cõſiſtit in hoc, q ſuperior facit quẽ ſibi gra
tũ, & acceptũ, vt s̃. dixi. Sed hic inſurgit dubium. Nam in iſtis
ciuitatib. q̃ regunt ad populũ, illi q dñr nobiles, ſunt minus ac
cepti in impoſitione pęnarum, & in multorũ officiorum exhi
bitione, & in pęnis pecuniariis in qb. magis puniunt nobiles,
q̃ ignobiles, & in multorũ officiorũ exhibitione, a qb. excludũ
tur nobiles, & ſic vr̃ q illi nõ põt dici nobiles, cũ nõ ſint magis
accepti, ſed minus, & ſic diffinitio nobilitatis eis nõ cõgruit. Re
88 ſpõ. † q nobilitas ſemp importat acceptionẽ, & bonũ eius ad
quẽ referr. Hoc aũt põt eẽ duob. mod. Vno mõ ſm ſe, vel p mo-
dũ cãæ. Alio mõ ſm aliũ modũ. Primo mõ, qñ ſm ſe plura exẽ
pla ſunt s̃ poſita, qa iõ qs dr̃ nobilis, qa acceptus, & in dignita
te poſitus, & aliis antelatus. Scdo mõ p innocationẽ, vel p mo-
89 dũ cãæ, & tũc pcedit arg. factũ in cõtriũ. † Nam nobiles de iure
cõi plus puniunt pęnis pecuniariis, ut l. q̃dã delicta ff. de pę. s̃.
de epiſc. & cler. l. pſbyteri. Et licet iſtud plus punire, ſit malũ, tñ
cauſat a bono, & ab acceptione facta a delinquente. Nã iõ qa
nobilitas, & dignitas erat ſibi cõceſſa a lege, habuit p maiori de-
licto, ſi ipſe delinquat, & ſic eſt magis ingratus, & eodem mõ
ſtatuta, uel lex hoc facit, ut eorũ audacia cõpeſcat. Nã iſtud pl⁹
puniri reſpũ cãę, denotat bonitatem ad bonũ finẽ, l. in exhibi-
tione beneficiorum Nam a qbuſdã remouent nobiles, Et poſi
to quod iſtud remoueri ſit malũ, tñ cauſat ad bonũ, qa popl⁹
vidẽs eũ multũ acceptũ, dubitat ne ſi pręponeret aliis, opprime
ret populus, & iõ nobilis ab officio remoueret, ſm inſtãtiam.
90 † Et hoc uidemus in Principe, q pp ſalutẽ ſtatus quoſdã remo
uet de vna ciuitate, & ponit in alia. ut s̃. de iu. fiſ. l. certa forma,
& s̃. ne lice. hab. metrop. l. j. ſicut aliqñ pfectus interdicit pp ge
tem alicuius ciuitatis alicui aliquẽ locũ, vt l. 1 §. j. de offi. pręfe.
urb. & cauſa illius põt eſſe, licet remota nobilitas, & acceptatio
illius, qa potens minus acceptatur, & hoc eſt de mẽte Philoſo-
phi. 5. Polit. vbi dicit, quod pp exceſſum, vt qñ quis fuerit potẽ
tiæ maioris, cõſiliũ eſt eum relegare in agro, & alibi in eo. libro,
ſic dẽt legib. ordinari, vt nullus fiat multum excedens potẽtia,
nec amicorũ, neq; diuitiarũ, vel pecuniarũ. Si aũt non ſeque-
ſtratus, faceret ſtrages eorũ. Vides ergo quod per ſe, vel reſpũ
91 cãæ, nobilitas cõe importat bonũ. † Ex prædictis apparet, quod
nobilitas habet in ſe aliqua grauamina annexa, quę per ſe ſunt
92 mala. Ex quo infero mirabilẽ concluſionem. Aliquis † priuat
nobilitate, vel dignitate pp ter ſuum delictũ. Certe quo ad oĩa
b commoda dignitatis, & nobilitatis erit priuatus,[b] ſed oĩa nobi
litatis, & dignitatis onera, quatenus ſeparabilia ſunt retinebit.
q apparet per rõnem, quia pęna non debet eſſe cauſa pręmij,
ut l. ſiue hæreditaria. de negoc geſtis & de hæredib. inſtituẽ. l. ſi
qs ſolidũ, pmiũ aũt eſſet, quod releuaretur ab oneribus, ut eſt
expreſſum. s̃. de infa. l. lib. 10 & ff. de interdi. & relega. l. relegato
93 rũ. §. fi. & l. ſeq. † Sequit in diffinitione, oſtenduntur, &c. Hoc iõ
dixi, quia ſi mille annis quis uiueret plenus omnib. virtutibus.
& Princeps eum ſumme diligeret, tñ plebeius remaneret, do-
nec transferat in eum aliqua dignitas, ſeu nobilitas, per quam
diſtinguat a plebeis, ut patet ex his quę s̃. dixi in illa quõne, vtrũ
nobilitas, & dignitas ſint idem. Sed quero, qualiter fiat iſta oñ-
94 ſio. † Rñdeo, põt fieri verbis expreſſe hoc cõtinentib. & tũc ñ eſt
dubiũ. ut Iſſe, aut ille. § cũ in verbis. de lege. 3. In uerbis tñ põt
eſſe dña. Nã qñ Princeps aliquẽ nobilitat, cõiter ſe refert ad no
bilitatẽ, q̃ hr̃ reſpectu certæ dignitatis, vt j. de præpo. ſac. cubic.
l. cubicularios, & de comiti. cõſiſto. l. j. & idẽ hr̃ in multis rubri-
95 cis, quæ ſequunt poſt illam. Ciuitates † uero per eorum ſtatu-
ta faciũt, ut aliq hẽantur nobiles ſimpliciter, nec adiiciũt qua
nobilitate, & tũc ẽt erũt nobiles, ſed nobilitate infima, q̃ eſt no
bilitas innominata, de qua dixi s̃. in j. q. eſt ẽt ſpecies per ſe, &
96 uerbũ † dẽt referri ad id, cui congruit ſm ſpeciem, ñ ad id cui
communiter, & in genere, ut in l. hoc legatum. de leg. 3. Qñq;
hoc non exprimitur. & tũc dẽt fieri in aliquo actu hoc impor
tante, quaſi de neceſſitate, arg. l. pro hærede. §. Papinia. de acq.
hęr. vt ſi cõcedat alicui aliquod beneficium, quod haberet no-
bilitatẽ, & dignitatẽ annexam, vt ſi cõcedatur alicui Ducatus,
Marchio. vel Comitatus, & ſimilia vt ff. de mu. & hon. l. honor.
97 qs dicat Dux March. c. j. † Sed dubitat, quę ſunt iſta officia quę
habent nobilitatẽ annexam, & dignitatem Rñdeo, de iure cõi
ſunt multa, vt patet p totum iſtum librum, ſed quia iſta officia
non ſunt hodie in vſu, iõ do talem regulam. Illud officium, ſeu
c ille actus[c] hẽt in ſe dignitatem, ſiue nobilitatem annexam, q
in vniuerſitate illa, vbi de hoc agit, habere illã reputatur. Iſtud
probat primo authoritate Inn. in c. de multa. extra, de præben.
Secundo per tex. ff. de muner. & honor. l. ſi. in princ. ibi, q̃uura
quoq; in aliqua ciuitate inter honores nõ habetur. Tertio pro-
bo p rõnẽ. Dignitas, & nobilitas conſiſtit in acceptatione eius,
q põt tribuere dignitatẽ. Aut ergo ille populus, q habet illud of
ficium pro nobilitate, & dignitate habet iuriſdictionem, & tũc
ſine dubio ſufficit, q põt inducere, vt s̃. dictũ eſt. Nec curo quo
modo iſtam ſuam dignitatem declaret verbis, ſeu factis, ff. de le
gi. l. de quibus. in fi. Aut ille populus non hẽt iuriſdictionem, &
tunc requirit voluntas Principis: ſed illa iam declarata eſt, q il
lud ibi hr̃ pro nobilitate, quam vniuerſitas illa hẽt, vt l. fi. ff. de
98 munc. & hon. † Ex iſtis manifeſte apparet, qualiter dẽnt forma-
ri articuli, qñ aliquis vult probare aliquem nobilẽ eſſe. Primo
dẽt probare, quomodo vſus communis loquendi, & commu-
nis modus intelligendi ſic ſe hẽt, & habuit, q appellatione cõ-
munis continent omnes de ciuitate nobiles, & ignobiles, & ap
pellatione populi ſeu popularium, cõtinent omnes de ciuita-
te, nobilibus exceptis. Secundo quod cõis modus loquẽdi, & i
telligendi ſe hẽt, quod ille q eſt Comes, vel de prole Comitum,
ſeu militum, ſit nobilis, & non cõtineatur applõne populariũ.
Tertio, q ille hõ, de quo agitur, puta Titius eſt Comes, vel de
prole Comitum, vel miles de prole militum. & ſimilia: & eodẽ
modo ſi quis vellet probare cõtrium, ſ. quod nõ ſit nobilis, qa for
99 te ius cõe hẽt cõtra ſe, debet facere articulos in cõtrium. † Et aduer-
te, quod vbicunque fit mentio de communi vſu loquẽdi, ſeu
intelligendi, habes intelligere de vſu longi tẽporis, ſ. 10. vel 20.
ann. vt in l. Labeo. de ſup. leg. & ibi dr̃ modus pbãdi, quẽ pul-
chre poſui. Sed ſi quis faceret articulũ ſimplr̃, q talis ſuit, & eſt
reputatus nobilis nõ ſufficeret, quia verbum nobile, eſt æqui-
100 uocũ, vt s̃. in 2. q † Et dictũ teſtis, q deponeret ſuper artic. non
cõcluderet de neceſſitate, vt extra, de proba. in c. in pñtia. Opor
tet ergo q cõcludat, q ſit nobilis ex nobilitate, q̃ facit quẽ dif-
ferre a plebeio ſeu populari. In iure autẽ iſtud nomẽ populariũ
put differt a nobilibus, habet ff. de app. l. ſi conſtat, & de pęnis. l.
a capitaliũ. §. ſolẽt. In quibuſdam tñ partibus prædicti, qui s̃. ſunt
nominati nobiles appellant magnates, vt Florẽtię, alibi appel-
lant maiores, vt Venetiis. vnde ſecundũ diuerſitatem locorũ
diuerſificãda ſunt nomina, & articuli diuerſimodè formandi.
quod eſt iudicio aduocatorum, qui ſunt in partibus, relinquẽ-
101 dum. † Dicas ergo, q verbaliter ille eſt nobilis, q nobilis appel-
102 lat, vel reputat. † Ex prędicta expoſitione diffinitionis quærit,
vſque ad quos deſcendentes tranſeat nobilitas, quæ attribuitur
ex genere. Et glo. hic reſpondet, q vſque ad pronepotes, vt s̃. de
quęſt. l. diuo. quæ hoc probat: nam vltra pronepotem non eſt
acceptus vltra plebeium, vt ibi no. Tu tamen dicas latius: Quã-
doque illud ex quo ſequit nobilitas, trãſit ad poſteriores vt Re
gnum, Ducatus, & Comitatus, & ſimilia: & tũc vſq; ad infini-
tum erit nobilis ille, ad quẽ tranſit, non ex parẽtum pſona, ſed
qa ipſe hẽt id, ex quo eſt nobilis. Quandoque iſtud nõ trãſit, &
tunc de iure communi ex pſona parentum non tranſit vltra
pronepotes, ſed ſecundum conſuetudinem in quibuſdam par
tibus Italiæ, omnes deſcendentes admittuntur; vt habeantur p
nobilioribus, & tunc iſtud eſt pbandum. Quandoq; iſti admit
tuntur limitatiue, vt habeant p nobilibus, donec peruenerint
ad paupertatem, & ad viles artes, & tunc incipiunt eſſe ignobi-
d les,[d] argu. infra eo. l. ne quis, & ita loqt authoritas Philoſophi
ſupra alleg. 5. Polit. vbi dicit nobiles eſſe videntur, quib. aſſiſtũt
progenitorum virtus, & diuitiæ. Nam intelligo, quod politia, q̃
tunc regnabat, admittebat nobilitatẽ ex progenie, donec dura-
bant diuitię. Vnde breuiter ſm q Princeps, vel populus acce-
ptauit,

ADDITIONES.

a Dixi. plene in l. Labeo. poſt prin. ver. & hoc eſt vtile ſcire, vbi etiam poſui in addi.
a ſ. ipſum in ver communi vſu loquendi. Dixi poſt Bal. in l. omnes. nu. 2. verſic.
qualiter autem formari debet articulus, in apoſt. in ver. reddere cauſam ſcientiæ
ſup de ſcrip. poſt Lanfran. in c. quoniam contra. § teſtium depo nu. 10 2. ver. q̃-
ritur vltra prædicta, in verſic. ſignifica extra, de proba poſt Pan. in c. capellanus.
nu. 1 in ver. ſecundum communem vſum. extra, de ſer. & Fel. in proœ Decret. ver.
nn quod ad probandum cõmunem vſum & Tho. Fera. omnino in ſuo tract. cau
telarum. caut. 22. ipſi. tu habes, quod communis op.
b Priuatus. Adde Feli. in c. intelleximus.
c Menoch. Ille actus. Rip reſponſorum lib. 2. c. 26 nu. 8. 5.
d Ignobiles. Feli. in cap. cum adeo. de reſcrip. cum nonnullis remiſſionibus quas in
apoſtilla ibi poſui.

ptauit, ita eſt nobilitas, vt ſupra oſtenſum eſt. & hoc de nobilitate ſufficit.

ADDITIO.

De materia dignitatis, & nobilitatis, ponit Landēſis in materia de Principe, in tit. de dignitate. Et adde, ꝙ in ꝯcernentibus nobilitatē pſumēdū eſt ꝓ nobilibus. c. illud. 40 diſt. in gl. Adde quod nobilitas ingenii, & ſcientiæ præfertur nobilitati ex accidenti. Dictū eſt Cy in l. quiſquis de poſtul. Adde c. j. de donat. & adde, quod etiam conſiſtit in animo, & ideo nobilitas animi ex largitionibus cognoſciī. l. filiusfa. ff. de donat. Facit quod no. Innoc. in c grandi. de ſupp. neglig. prælat. & in clem. 1. de reliquiis, & ven. ſanctorū, dicit, ꝗ donat, quod diutius durat, gratius habetur, & per famam probaī nobilitas, vt in l. prouidendum. ſ. de poſtul. In eo. in ver. no ꝙ filia. ibi, ſciendum ꝙ no. ad de Bar. in l. cum quis decedens. §. codicillis. in vlt. gl. de leg. j. In eo in ver aduertendum. Adde, ꝙ vir diciī aliquando a virtute, vt in c. illud Ambroſii. 12. q. 7. & no. gl in c. j. de clādeſt. deſpōſ. In eo in ver. eſt igiī videndum. vide p Doct & gl. in c. j. de prohib. ſeu alie p Loth. In eo in ver. vltimo ipſi diffamāt. Pro hoc Ang. idem tenet in l ſed ſi ſuſcepit. §. j. ff. de iud. vbi dicit, ꝙ glibet Doctor dicitur nobilis, & nullus præſumitur nobilis, & miles, niſi ꝓbet, Bal. in c. j. §. ſi ruſticus. de pace tenen. Et an faciēs, artem mechanicam poſſit eſſe nobilis. Bal. in l. nobiliores. ſ. de commerc tex. in c. j. de do dicit quod natura nobilitatis, ſeu nobilium eſt, vt quod donāt, exiſtiment ſe debere, & ſic in eo nō cadit obligatio ad antidora, vnde nobilitas cognoſciī ex largitionibus. Facit tex. in l filiusfam. ff de donat. & quod no. Inn. in c grandi. de ſupp. neglig. ꝓlu. & in clem. j. de reliq. & vener. ſanctorum. adde, ꝙ Doctor plebeius valens, & virtuoſus præfertur Doctori minus valenti, licet ſi nobilis genere. Bal. in l. nemini. ſ. de aduoc. diuer. iud. Facit c. de multa de ꝓben. & in c. nūquā. 56. diſtin. ꝙ dicit, ꝙ natus ex parentibus ꝓſſus alienis a virtutibus, dummodo ipſe ſit virtuoſus, dēt præferri nato ex claris parentibus, licet ſit virtuoſus. Pro quo facit vbi paritas eſt, præfertur nobilis genere, Bal. in d. l. nemini. In eo. in ver. ſequunī in diffinitione illata, facit quod no. Bar. ſup de ꝓfe. & medic. l. reddaī & ibi notaui lib. 1 1. Adde tex. & Bar. in l. j. j. vt dign. ordo ſerue. vbi vſurpans honorē, & dignitatē illicite, punitur pęna ſacrilegii, & vide Bal. in l. data opera. q accuſ. non poſſ. vbi dicit de nominante ſe Comitem, q nō ſit, & creante notarios, quod puniī pęna mortis, in c. parat. 23. q. j. In eo. in ver. & ſic patet, ꝙ in articulo mortis, quis mera gratia Principis, non autem inferior a Principe, poſſet dignitatem cōcedere In d. l. fi. ſup. de re mil. q ita intelligit l. ad Rempub. ff. de mun. & hon. In ver. ſed dubitaī, an aliquis, &c. vide no. p Doct. in l. fi. ff de iuriſdic. om iud. In ver. quarto inferi, in verbo, exēplum. de iure commun. Adde Alber. in l. milites. ſ. de loca. & Lau. in tract. de Principe in tit. de milit. ꝯcluſ. 13 & ꝙ militia nō ſit dignitas, eſt tex. Inſt. q mo. ius pat pot. ſol in §. filiusfa. & Rom. in ſermone Incipiente, manifeſtum eſt, &c. In ver. ex ꝓdictis apparet. ibi, aliquis priuatus. &c. intellige hoc eſſe verū, ſi non amiſit ciuitatem, & bona ꝓpter illud delictū. ſed tantummodo nobilitatem, & dignitatem: nam ſi alias fuiſſet bannitus, & bona fuiſſent publicata, nō teneret ad onera. Bar. in l damni. §. qui damni. ff. de dam in fec. facit l. decreto. de iu ſpec. tuto. & l. ſi ſeruus plurium. §. ſi qs. de leg j. & ibi p Pau de Caſt. & Are. nec obſt. l. ſine hær. & alia iura hic allegata, qa loqī in illis, qui retinebant bona, quia ſup eis poterat imponi collecta, & adde Bar in l. ad cognitionem, ex quibus cauſis in poſſeſſ eatur. Alexan.

LEX II.

1 *Infames non poſſunt habere dignitatem.*

2 *Infamis an poſſit eſſe procurator, & quando.*

Neque. Notari infamia iuris, aut facti, aut inquinati ſcelere, aut turpitudine vitæ, ad dignitates non aſcen
a dunt. h. d. a † No. infames non poſſe hēre dignitatem. b dicit ta-
1 men gl. † ꝙ poſſunt eſſe procuratores Idem no. ſ. de decu. l. ſi
b qs ꝓcurationē. Ad hoc etiā no. 4. q. 7. infames. & Inſtit de exc.
2 in fi. Veritas eſt ſm Hoſt. quod aut crimen eſt tale quod ſi penderet iudiciū ſuper eo, quod repelleret quem a procurādo, vt qa qs fuit accuſatus, & condemnatus de crimine publico, vt ſ. de procur l. reum & tunc ſicut nō poteſt eſſe ꝓcurator pendēte accuſatione ꝯ eum de tali crimine, ita ēt ſecuta ſnia repellit quē a procurando, quia non debet eſſe melioris cōditionis ille, qui eſt condemnatus, q̄ ille, ꝯ quē pendet iudicium. l. euidenter. ff. de excep. rei iud. vbi autē pendentia iudicii non repelleret eum a procurando, nec etiam impediret ſententia. Et hanc opi. firmat Cy. in l. j. ff. de poſtulan. in §. deinde. & §. cum.

ADDITIONES.

a Hoc d. Ad hāc legē. Adde tex. in l. j ſ. de infa. li. 10. & quod ibi Bar. & per Dy regula, infamib. & adde Bar. in l. Caſſius. ſup. de ſenatorib. Et limita hanc legem non habere locum in dignitate obueniente cum hæreditate, ad quam infamis aſpirare poteſt ſecundum Bal in l. j. de ſecun. nup.

b Nota infames non poſſe habere dignitatem. Adde quod infamia non tantum repellit quem a dignitatibus habendis, ſed & ab habitis & an, & quando hoc ſit verum, dixi poſt Iac. Rebuf. in l. j. nu. j in apoſt. in verſi. ab honoribus, & dignitatibus ſupra, de fami. lib. 10 & an ipſo iure, ponit Rom ſingul. ſuo 506. incip. fuit a me quæſitum.

LEX IIII.

Senatorum. Subſtantiæ ſenatorum habent immunitatem a munerib. ſordidis, & etiam extraordinariis hoc dicit. & eſt argumentum ſecundum Andr. de Baru. ne quæſtione agitata inter Regem, & fratres tertii Ordinis, quorum fratrum terris erat conceſſa immunitas, an porrigeretur ad terras ſuorum ſubditorum, puta vaſallorum.

LEX V.

a Nemo. a Præfecti ſenatorib. non poſſunt aliquod mun. abſque Principis ſcientia indicere.

ADDITIO.

a Alex. Nemo. Iſte tex. facit, quod procurator Principis dicitur habere nobile officium, quem Roma. alleg. in l. j. no. vlt. quod venit ad limitationem l. ſi quis procuratorem ſupra. de decur.

LEX VI.

1 *Ars viliſſima dicitur vendere oleum, & ſal.*

Nequis. Negociantes artes viliſſimas ad dignitatē non aſpirant, & aſpirantes repelluntur ab ea. hoc di
1 cit. Facit inf. negoci. ne militent. l. j. † & no. appellari viliſſimas artes illorum, qui ſtant ad cuſtodiam porcorum, & illorum, q vendunt oleum, & ſal, vt dicit gl.

LEX VI.

Quoniā. Iudex volens in vrbe ædificia conſtruere, ſenatorum ſubſtantias ad prædicta non vexat. h. d.

LEX VII.

a Ius. a Senatores, in quorum numero eſt Imperator, ſunt defendendi ab omni iniuria. h. d.

ADDITIO.

a Nota, quod ſicut Imperator dicitur de numero ſuorum ſenatorum, vt hic, ita Papa de numero ſuorum Cardinalium, ſecundum Archidiac in c. ſacroſan. 22. diſt. vbi refert Laudenſis in ſuo tractatu, in tit. de Cardinalibus. q. 10. & aliqua alia Alexan.

LEX IX.

1 *Filius Senatoris, quando ſequatur dignitatem paternam, & dicatur Senatoris filius.*

2 *Natus antequam pater ſit Rex, non dicitur filius Regis.*

Si ſenator. Natus ex eo, qui poſt natiuitatem adeptus ē ſenatoriam dignitatem, non ſequitur dignitatem paternam. Si vero natus ſit ſenatoria dignitate durāte, l3 fuerit ante ꝯceptus, eius ſequitur dignitatē. h. d. & ſic duo dicta ponit hęc lex. Primum, quando quis naſcitur ex patre nō ſenatore, qui poſtea ſenatoriam dignitatem adipiſcatur. Secūdo de eo, qui naſcitur poſt ſenatoriam dignitatem, & concipitur ante, & ſic non ob. l. ſenatoris filium. ff. de ſenato. vbi diciī
1 eſſe filius ſenatoris etiam ille, qui poſt dignitatem naſciī. † Ex quib. diſtingue, aut quis eſt natus, & conceptus ante dignitatē, & nō eſt ſenatoris filius, ut hic, in prin. Aut naſcitur poſt dignitatem finitam, & idem, ut l. fi. e. ti. Aut naſciī, & concipitur dignitate durante, & nō eſt dubiū, ꝙ eſt ſenatoris filius. Aut cōcipiī ante, & naſciī poſtea, & ſimiliter eſt filius ſenatoris, qa habetur ꝓ nato in ſui fauorem, & nō in odiū, vt l. qui in ve-
2 tro. ff. de ſtatu homi. † Ex prædictis apparet, ꝙ ille, qui eſt natus
a antequam pater eſſet Rex, non dicatur filius Regis. a de quo p
b glo. & Cy. in l Imperialis. ſupra, de nup. b

ADDITIONES.

a Regis Et adde vt refert Iuſtinus lib. 2 ver. ex his Ariamenes fuit de facto per Tiraſernem fratrem Darii iudicatum, cum eſſet quæſtio inter Ariamenē, & Xerſem, filios Darii. Xerſes enim natus poſt regnum patri quæſitum Rex declaratus fuit a patre arbitro. Ariamenes vero acquieuit. Et ad id, quod dicit tex. adde D Alexan. in l. qui ad tempus. de decur. Sed quid de nato ante coronationem, dic quod non ſuccedit, ſed natus poſt. Bal in d. l. Imperialis. alle in tex. in l. in ſuis ff de liber & poſthum. ubi etiam dicit, quod filius natus antequam pater eſſet de magnatibus, non comprehenditur a ſtatuto loquente de magnatibus. Adde quod no. in apoſtil. ad iſtum in l. cum ſatis nu. 7. in apoſtil. in verſ. non dicitur primogenitus. ſupra, de agric. & cenſi lib. 10. Adde Fran. Cremen. ſing. 50. Vide pulchram. Menoch.

b Alex. Nup. Vide Bar. & quæ ibi dixi ſupra, in l. cum ſatis de agric. & cenſit.

LEX XII.

1 *Pœnæ, quibus puniuntur iudices in officio baratarias committentes.*

2 *Iudices, & Doctores iudicantur eſſe nobiles.*

1 Iudices. † Iudices in officio, furta, vel ſcelera cōmittētes pęnis hic inſertis puniunī. h. d. Concor. ſunt in glo.

glo.No contra officiales comminentes in officio furta, & baratarias † Ex hoc apparet, quod iudices, & doctores iudicãtur eſſe nobiles, qui tamen exuti dignitate inter priuatos habentur.

LEX XIII.

Mulieres. Vxores durãte matrimonio, viri genere nobilitantur, & eorum forum ſequunt, & imitantur eorum domicilia.h.d. Hac legem examinaui ſ. de inco lis.l.mulieres.

LEX XV.

Clariſsimis. Clariſſimi, & ſpectabiles poſſunt pficiſci ſine licentia, quo volunt. Concordat infra cod.l.fin.

LEX XVI.

Si grauius. Illuſtres in criminibus grauiorib impediti, ĩ carceribus non detinẽtur, ſed committunt cuſtodiæ militari, & per aliquem iudicem nõ puniunt, ſed de commiſſis per eos relatio fit Principi: conſtituit verò in dignitate minori puniuntur per præfectum ꝑtorio.h.d. Iſta autẽ relatio, de qua ſ. dictum eſt, habet locum durante dignitate illuſtri: ſed ſi propter facinus eſſet ea priuatus, tũc abſq; relatione poſſet de eo fieri punitio vt ĩ.l.proxima.

LEX XVII.

1 *Hodie nullus conuentus ſuo nomine tenetur ſatiſdare.*
2 *Dominus ſi promiſit ſtare in iudicio, & procurator citatur, & non cõparet, ſtipulatio committitur,*
3 *Acta regulariter in ſcriptis fiunt.*
4 *Verbum, abſuerit, etiam ſcriptum per b, quod denotet abſentiam,*
5 *Periurus, quando ſit infamis ipſo iure,*
6 *Citatur appellatio ſententia.*
Omne præceptũ iudicis faciens ad cauſam, dicitur ſententia interlocutoria.
7 *Clariſſimi citantur in ſcriptis, aliàs citatio non valet.*

Quoties. Illuſtres conuenti ciuiliter, & criminaliter ad ſatiſdationẽ de iudicio ſiſti non vrgent, ſed eorum committitur iuratoriæ cautioni, qua expleta p eos, vel p eorũ procuratores fit miſſio in eorũ bona in ciuil. In criminali vero tanq̃ periuri a dignitate expoliant, & abſq; relatione puniuntur per iudices. Item dicti illuſtres criminaliter, vel ciuiliter non poſſunt puen ri ſine ſcriptura.h.d. In gl.ſuper verbo, nul
1 la. † No caſum, in quo non poſſidens immobilia nõ cogit ſatiſ
b dare iudicio ſiſti, ſed cõmittit ſuę iuratorię cautioni, b regulr ꝯ.vt l.ſecundũ ff qui ſatiſda.cogan & hoc verum ſm hęc iura, hodie vero nullus nomine ſuo conuentus tenetur ſatiſdare, vt Inſti.de ſatiſ §.ſed hodie. In tex.ibi.vel eorũ procuratores. Ex
2 hac littera patet, quod ſi † dñs promiſit ſtare in iudicio, & citetur procurator ſi eſt. non comparet, quod committitur ſtipulatio. Nã hic dñs cauit de iudicio ſiſti, iurauit, & procurator fuit citat', & abfuit. & rõne abſentiæ pcuratoris fit miſſio in bonis Dñi.
3 In tex.ibi, ſin: ſcriptis No.caſum in quo ſemp eſt neceſſe †, quod acta iudi it redigantur in ſcriptis.& idem eſt regulariter cau-
c ſũ hodie, vt ext de proba.c qm contra falſam, licet fallat qñq;, in auth.niſi breuiores.ſ.de ſent.ex breui. reci. & ĩ. de px .ſac.
4 ſcrin.l pen.& ſ. de man.Prin.l.1.in 1.gl. † No.bene de hoc ver. abſuerit, q ſi ſcribitur per b, tũc notat abſentiã abſq; dubio. Aut p duplex ff vel d.& notat præſentiam regulariter. Sed eã ꝯrietatis vitandæ etiã ſi ſcribatur per d, denotat abſentiam, vt hic, & de hoc in Auth.de defen.ciui §.ſed neq; in gl.q̃ incipit
5 ipſo iure, in fi. † No.bene, quod periurus eſt infamis ipſo iure, quando venit contra pacta, & ſacramentum, ſed quãdo cõtra
d ſacramentum tantum tunc per ſententiam. d concor.ſunt in gl quæ incip contra pacta. in gl. q̃ incipit, cõmonitoria, ap-
6 paret quod † citatio appellatur ſententia, vt hic. Hoc etiã tenet gl. in l quoties.ĩ.de ptuul.ſchola.& in l.in ſacris.in gl.1.ĩ.de px. ſac.ſacrin q̃ tenet. quod omne ꝑceptũ iudicis faciens ad cauſam,
e dr ſententia interlocutoria, & eſt alia gl.ſingularis in Auth.de
g litig.§ ſancimus.ſuper verbo, interlocutionibus g Item ex hac
7 gl coniuncto tex. † patet, quod licet ciuiliter de cõparẽdo poſſit fieri per nunc ium abſque literis, vt lege, ſed ſi interpellatus. §.1.ff. de arb & dixi ſupra, de colla.fund.l.Palatinos, & ſupra, de exact. tribut.l.miſſi tamen hoc fallit in clariſſimis, nam talis citatio nunquam valet, ſi non fiat per ſcripturam.

ADDITIONES.

a Alex. Habes hic textum, quod periuri dignitate priuentur. Adde gl in l.1.ſup.de rebus credi & ibi . alan ſi.dicit.quod omnes Canoniſtæ tenent, quod quis ratione periurij priuetur quocunq; beneficio eccleſiaſtico. 2 q 1 c pupillis. ex literis de ſpõſa.c.1.de purg.cano in c.quarttianẽ de app.c.1 de fideiuſ. facit.22 q 5. in humana.c.1.de cri fal c quanto de iureiu.& c.querela.eo tit.& adde gl in l 1. § miles ff de infa.vbi periurus debet deponi ab omni offi.10, nedũ beneficio.
b Cautioni. Adde tex.in l cum facile ff ſi cui pluſquam per l Fal. Idem dic de viro honeſtæ vitæ, & laudabilis, ac probatæ vitæ gl.in l.1.§.his autẽ, in gl.1 ff.de pec. vbi dicit, quod virtus animi pro ſatiſdatione † ...

c Cap.quod autem contra.Et ibi idem vide Fel.
d Per ſententiam. Adde ... Tho.2.2.q ... art 3 circa medium.
Adde l ſi quis maior. ... de tranſac. ... & adde quod licet ſit periurus ipſo iure, requiritur tamen ſenten ... declaratoria, vt eſt tex.in c.cum ſecundum de hæret.& vide Bar in l. Marius §.duobus de leg 2.
Interlocutoria. An ſit interlocutoria uel diffinitiua, vide tu late per Fel. in rubr. de reg iu... ad illud de præceptis
Alex. Adde gl.in l cum clericis.de epiſ & cler & in l ex ſtipulatu ſup.de ſent.& l. haruio ff.ſi ſerui vend & ... gl.in clemen 1.de ſequeſtra poſſ & fru. & in cle. ſi.de app Bar in l Titia.de accuſat.

LEX XVIII.

1 *Securitas veniendi ſi conceditur, an cenſeatur data pro redeundo.*

Iubemus. Vocati per Principem ad aliquam dignitatẽ maiorem, vel minorẽ, poſſunt de vrbe, & ẽt de prouinciis abſque licẽtia Principis comitatum adire. In gl.
1 † vlt.ibi.non recedet, & c. Per hanc gl. patet euidẽter quod illi, cui dar licentia veniendi liberè, nõ propter hoc datur licentia remeandi. Et hoc verũ intelligo in caſu, quando lex ſpecialiter
a hoc diſponit: regulariter autem ꝯtra, vt no. ſ. de nau.l 1.& ff. de leg.l.ſciendum.de ſepul.vio.l.vltimar.& ad Treb.l. de ætate. & dixi plenè in l.1.ff.ad leg Iul.mateſt.

ADDITIO.

a Regulariter autem contra. Tu. Vide de hoc Iac. Rebuf.in l.nullam, nu.5 & quod ibi poſui 10 apoſt.in ver.redeundi.ſupra de nauicu l b 10. de quo omnino per Alex.in l.1.§ non fuit, poſt illum ff de dolo & conſi.15 uol.4
Alc uide quæ ſcripſi in l.1 ſup.de nauicu qoib.adde quod ſaluus cõductus, ſeu ſecuritas conceſſa debitori, qđ non moleſtetur a ſuis creditoribus non habet locum in creditore fiſcali § ... de man prin.& uide Aug.in conſilio 23 & Laudenſem in tract.de Principe.in tit.de priuileg. & reſcrip concluſio.13.& in ti. de fiſco, concluſio.1 .6. Item adde, quod talis ſecu. tas non habet locum in creditoribus ex delicto. Albe.in l ex parte §.quenquam ff quod cum eo. & in l.ſi certum.ff.de rer.dun.& no.Laud. vbi ſup Item adde, an ſaluus conductus videatur datus pro vna vice tantum.uide quæ ſcripſi poſt Bar o. in l.1.ad l. Iul.mateſt.

De conſuli. & non ſpargen. ab his pecu &c. Rub.

LEX PRIMA.

a ANtiquitus. a Inter habẽtes eandem dignitatẽ ille debet prius antecedere qui eſt prius dignitatẽ adeptus, etiã ſi poſterior fuerit eandem pluries aſſecutus. Si tamen prior in conſulatu Principatus honorem fuerit aſſecutus poſt eum, qui eſt in ꝯſulatu eſt poſterior, & in Principatu prior hoc caſu præfert. h.d.

ADDITIO

a Alex. Antiquitus. Vide iſtum tex.qui allegatur per Bar de inſigniis, & armis.

LEX II.

Ordinem. Hodie conſules prohibentur per vrbem ſpargere pecuniam, ne cupiditate lucri populus eos ſequatur, ſed eorum meritis, & quod pecunia quæ p eos iactabatur, expendatur in opus aquæductus, & quilibet cõſul expendere debet certum pondus auri.h d.

LEX III.

Nemini. Nullus poteſt eligi patricius, niſi prius alteram dignitatem hic inſertam fuerit adeptus. Item habens dignitatem conſularem abſque adminiſtratione, in opus aquæductus debet expendere certum pondus auri. hoc dicit.

LEX IIII.

1 *Gabella ſi ſemel ſoluta fuit de contractu, pro quo non debeat transferri dominium, & ex forma ſtatuti debeat ſolui de quolibet contractu, per quem ius transferatur, ſi poſtea mortuo altero ex contrahentibus dominium transferatur, non debet iterum ſolui gabella.*
2 *Electus in conſulem, quod teneatur ſoluere, licet adminiſtratio non ſit cõceſſa.*
3 *Statutum, quod de quolibet contractu, ex quo ius transfertur, ſoluatur gabella quod comprehendit illum cui res venditur pacto appoſito, ut ius adminiſtrandi ei non competat, niſi poſt certum tempus.*

Sancimus. Si cui conceditur adminiſtratio, dignitatis diu ante conceſſæ non videtur dignitas de nouo concedi, immo illis potietur honoribus, quibus potiretur ſi eidem ab initio adminiſtratio conceſſa fuiſſet, nec ſoluet centum libras auri in aquæductu, ſi tempore dignitatis cõ
a ceſſæ ſoluit.hoc dicit. a † Et eſt hæc lex in argumentum, quod ſi
1 per formam ſtatuti de quolibet contractu, per quem ius acquiritur, debet ſolui tantũ pro gabella, aliquis titulo venditionis vel dona

ADDITIO.

a Alex. Vide quod dixi poſt Bar.per illum tex infra de domeſti & protect. Item inf pro.i. ... & eſt hæc lex in argumentum, an habeat locum ſtatutum, de quo hic per Bar ſi fiat pactum, quod non transferatur dominium uſque ad certum tempus. Tiraq.de retract conſang §. .gl.10.nu 115.&ſequen.

Bar.ſuper trib. lib Cod. G

donationis, dedit alicui aliquid hoc pacto. vt ius nõ transferatũ in eũ, niſi mortuo donãte, vel vendẽte, qđ tunc fuit ſoluta gabella dicti pctus, q̃ licẽ adueniente morte transeat ius in iſtũ,
2 nõ tñt gabella iterato ſolui, ſicut † ille, qui fuit electus in cõſulem abſque adminiſtratione, ſi ſoluit centum libras auri pro tali electione, non ſoluit poſtea ſi ſibi concedatur adminiſtratio, Ex hoc etiam infertur aliud † quod electus in conſulem tene-
3 tur ſoluere, licẽt ſibi non ſit adminiſtratio conceſſa. † Et hoc facit a l qõnem dicti ſtatuti, quod ille cui res venditur pacto appoſito, vt ius adminiſtrandi ei non competat, niſi poſt tale tpſ, quod tenetur ſoluere gabellam, etiam antequam dictum tem-
a pus adminiſtrandi veniat. Hic non ſunt alia.a

ADDITIO.

a Ale. Gabellã. Adde tex in l. cum manu facta. ſup de contrah. emp. dũ ibi, qđ venditio hoc modo facta non dt propter venditio. quod ſi ſtatutum diceret, qđ de quolibet contractu ſoluatur gabella, de hoc non ſolueretur, per illum tex.

LEX V.

1 *Ius ex ſola electione, quomodo poſſit dici non tribui.*

Sancimus. Filiusfamilias electus in patriciũ à patria poteſtate liberatur, quod triplici atq. probatur.
1 h.d. In tex. ibi, præſtitis no. tex. coniuncta glo quomodo videatur
a poſſe dici. † quud ſola electione a ius nõ tribuat, licet tunc cum electionis literę pręſentantur. Pro quo facit, quod no. glo. ff. de iureiu. l. Labeo. Et hanc q. diſputauit Iac. de Bel. de quo dixi ſ. de decu. l. a. lib. 10.

ADDITIO

a Ex ſola electione Tu uide de hoc Dy in l. ſi ſerui. & ibi nu in apoſt. ad ipſum, in ver non poſſunt. ff de leg. 1. dixi poſt Bal in l ſi in uer. vlt Dyn. inducit. eundem Dy in reg. quod ſemel, & ibi poſui poſt do. Boer. in apoſt. in ver. impugnare, & dixi poſt Iac Rebuf in l. ſi quis. nu 1. in uer. confirmato. ſup. de decur. lib. 10.

De præfecto prætorio, ſiue vrbis, & magiſtris militum, &c. Rub.

LEX PRIMA.

PRæfectum. Pręfectus vrbis, & pręfectus prętorio, & magiſtri militum, & peditum, licẽt habeant dignitates diſtinctas, tamẽ omnes ſunt paris gradus, & ille præfertur, qui primo fuit in dignitate electus. h.d.

LEX II.

Quiſquis. Dignitate depoſita per plures in pari gradu dignitatis exiſtentes, illę eſt potior, qui prius fuit in dignitate electus. h.d.

De præpoſitis ſacri cubiculi, & de omnibus cubicularijs, & priuilegijs eorum Rub.

LEX PRIMA.

SAcri cubiculi. Cuſtodientes cubiculũ Principis, vel Auguſtę eandem dignitatẽ habent, quam præfectus prætorio, & magiſtri militum. Et hac dignitate depoſita, nulla eſt inter eos diſtinctio ſeruanda, niſi reuerentia temporis.

LEX II.

Hæc noſtræ. Cubicularii Principis etiam antequã ad dictum officium tranſeant, gaudent immunitate extraordinariorũ munerum, & dignitate finita non recipiunt hoſpitem inuiti, & pręſides contra faciẽtes pęna hac l. inſerta puniuntur. h.d.

LEX III

Cubicullarios. Cubicularii Principis, & Auguſtę non coguntur reſpondere, niſi corã officiorum magiſtro h.d.

LEX IIII.

1 *Famulus pro ſeruo accipitur.*

a Iubemus omnes. a Si dominus Principi ſeruũ in cubicularium obtulit, illico talis ſeruus libertatem adipiſcitur, & ea vtitur inter viuos, & ẽt in vltima voluntate, & eidẽ ex teſtamento, & ab inteſtato ſuccederetur per agnatos, & cognatos, qb. deficientib. fiſcus eius bona occupat tanquã vacantia. Si autem dño ignorante, vel inuito cubicularius factus ſit intra quinquenniũ, per dñm cum peculio vendicat, & pdicta etiam ad cubicularios extẽdunt. h.d.
1 † Et no. hic diligenter de hoc noĩe, famulus, quod ſumitur pro ſeruo, de quo in l. 3. de his, qui in eccleſiis manumit.

ADDITIO.

a Ang Iubemus Et no ex lege iſta, quod princeps defuncte perſone priuilegium dare põt, eius teſtamentum validando, iuris fictione poſt mortem ſtatuendo liberum, qui ſeruus erat.

LEX V.

Iubemus. Cubicularii etiam dignitate depoſita cum vadunt extra vrbem, poterũt vti cingulo ſuę dignitatis.

De primicerio, & Secundicerio, & notarijs. Rub.

LEX PRIMA.

3 *Stante ſtatuto, quod qui notarius appellatur, non poſſit eſſe decurio ſemel matriculatus, licet ſe faciat deleri, non poterit eſſe decurio.*

PRæcipua Notarij Pricipis, licet ſenectute cõpleuerit officiũ, aut maiorẽ dignitatem fuerint adepti, nõ ob hoc notariorũ nomen perdunt, ſed & notariorũ, & dignitatis ſuæ retinent priuilegiũ, nec pñt eſſe diſcuſſores, aut peræquatores, aut ſimi-
a lẽ dignitatẽ cũ adminiſtratione habere, ꝯfacientes puniunĩ. h.
1 d. Eſt hęc lex optimũ argumentum ad ſtatutum diſponẽs, † q̃ ille, qui appellat. notarius, non poſſit eſſe decurio, & ſi aliquis fuit ſemel in matricula notariorũ deſcriptus, ſi poſtea ſe faciat deleri, non tamen propter hoc poterit eſſe decurio. h.d.

ADDITIO.

a Menoch Cum adminiſtratione. Conſer. ſuo ſing in verbo, ſtat. incipiente, ſtatuto cauetur, quod notarius.

LEX II.

1 *Militia notariorum Principis eſt nobilis.*
2 *Statutũ, quod percutiẽs aliquẽ in domo habitationis puniatur in manu, ſi percuſſit bis, debet in ambabus puniri, niſi diſtinguat dexterã a ſiniſtra.*

Præclaram. Primicerij vltra biennium in officio militare non cogũt, & ſi a Palatio p vnũ annum ſe abſentauerint, vnũ gradũ militiæ perdũt, ſi p biẽniũ, duos, ſi per triẽnium, tres, ſi per quadriennium, quatuor, ſi per quinquenniũ. Primiceriorũ ordine nõ vtuntur. & licet ob abſentiam quinquẽnij ab officio ſint remoti, tamẽ ordine diſcuſſorũ, & peræquatorũ non grauant, & inter eos prerogatiua tpis eſt habenda, q̃ nulla põt ratione celari. & hoc officio finito ad officiũ magiſtri officiorum ſunt aſſumendi. h.d. In text. ibi, no-
1 bilemq; militiã. No q̃ appellat † nobilem eſſe militiã notariorũ Principis, & ideo licet in aliis notariis ſit, vt eorũ officiũ vile reputetur, vt no. in l. vniuerſos. ſ. de decur. tamen ſecus eſt in notariis Principis, per hanc legem. In glo. ibi, geminant pęnã, eſt
2 argumentum dicẽs, † q̃ qui percuſſit aliquem in domo habitationis, puniatur in manu, quod ſi percuſſerit bis, puniaĩ in ambabus manibus, per hãc gl & l. nemo. hic alleg & hoc verũ, niſi in ſtatuto diceretur de manu dextra, vel ſiniſtra, cũ qs nõ poſ-
a ſit habere, niſi vnam dextram, vel ſiniſtram, de quo dixi ĩ l. nũquam. ff. de priua. delic.

ADDITIO.

a Alex Dixi. Adde quod no. Bar. in l. vulgaris. de fur & dixi poſt Bar. in l. nonnunq̃ plura in margine, de priui. delic. * Ial. in l. de quibus. nume. 37. ff. de legibus. Menoch.

Vt dignitatum ordo ſeruetur. Rub.

LEX PRIMA.

a SI quis indebitum. a Vſurpãs ſcienter honorẽ ſibi idebitũ, crimine ſacrilegij puniĩ. h. d. Poteſt tñ intelligi lex, quod electione de ſe facta nõ vẽdicaret ſibi locum pęna huius l. vt ſ. ſi ſeruus, aut lib. l. a.

ADDITIO.

a Alex. Si quis indebitum. Adde ea, q̃ no Bar. in l. reddantur. de profeſ & medic. li. 10. & in l. 1. ſ. de dignita in ver. ſequitur in diffinitione illata. Lud intelligit ꝙ ſi tex procedere in eo, qui accuſauit locum officij, quia bene punitur poena, de qua hic. ſed vbi quis occuparet locũ maioris, puta in ſedendo, vel ambulãdo, quia tunc punitur poena, quia debet poni in loco viliori, & priuari loco aſſumpto c præcipimus 63. diſt. ita no Res in litera M no 20 23.

LEX II.

Omnes. Habentes dignitatem cũ adminiſtratione præferuntur habentib. eandem ſine adminiſtratione, poſtea, qui dignitatem habent ſolam, & adminiſtrationem depoſuerunt, vt hi habere dicunĩ dignitatẽ vacantẽ, poſtea illi qbus dignitas cũ adminiſtratione committiĩ, quarto illi, quib. dignitas a Principe conceditur in ꝓuincia ſine adminiſtratione; & hi honorarii appellantur. quinto hi, quibus illuſtris dignitas ſine adminiſtratione cõmittitur. Item adminiſtrationẽ habẽtes, præferunĩ vacantib. hẽ vacãtes præferunĩ honorariis in ſimili dignitate conſtitutis, non in diſpari, & præfectus vacãs pferĩ præfecto honorario, non autem q̃ſtoritis pfecto honorario. Item non debet appellari vacans, ſi habenti dignitatem poſtea conceditur adminiſtratio. h.d.

De magiſtris ſacrorum ſcriniorum. Rub.

LEX VNICA.

VIris ſpectabilib. Magiſtri notariorũ magnę curię, ẽt dignitate finita, vna cũ eorũ filiis grauamine priuato, & publico ſunt immunes, & pęnã grauẽ ĩponit ꝯ eos, q cõpellunt mun⁹ ſub. re. h.d. & durat priuilegiũ. Cõcor. ſunt ĩ gl.

De Comitibus conſiſtorianis. *Rub.*

LEX PRIMA.

EOs. Comites ꝯſiſtoriani ſunt illi, qui ſteterũt ĩ principis conſiſtorio, & proconſulibus adæquãtur.

De Comitibus, & Tribunis ſcholarium. *Rub.*

LEX VNICA.

PRæpoſitos. Præpoſiti ſcholariũ. i. illorũ, qui ſunt per Principẽ ad aliquod officiũ deputati, Principẽ adorare poſſunt, iter quos etiam palatini numerantur, ſi eis fuerit data primi ordinis comitiua cũ adminiſtratione, depoſito officio, ſi non aſpirauerint ad maiorẽ dignitatẽ, pars ſunt Comitibus Aegypti, & dioeceſis Ponticæ. Alij vero milites ſoluta militia numerantur inter eos, qui fuerunt prouinciarum duces.

De Comitibus rei militaris. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Capitanei guerræ, qui mittuntur ad expugnandum ſaracenos, ſunt in dignitate proconſulibus pares.*

QVi contemplatione. Miſſus ob ſuã ꝓbitatẽ ad partes
1 tranſmarinas cuſtodiendas, illis dignitatũ inſignijs
adornatur, quibus procõſules. h. d. † No iſtã legem
pro illis Capitaneis guerrę, qui per Papam, vel Principẽ mittũtur vltra mare ad expugnãdum Saracenos, quia quoad dignitatem ſunt pares proconſulib.

LEX II.

1 *Deputati ad cuſtodiendas ciuitates per principem ſunt ſimiles ducibus.*

Eos qui. Miſſus principiſt ad defendendũ aliq̃ ciuitatẽ, vel prouinciã citra mare, ſimilis eſt duci admini-
1 ſtrãti aliq̃ ꝓuinciã, excepto duce Põticę, & Aegypti. h. d † No. iſtã legẽ pro illis, qui deputantur ad cuſtodiẽdas ciuitates per Papam, vel per Principem, quia ſunt ſimiles ducib. & poſſunt ciuitatem defendere, quemadmodum duces.

De Comitibus, & Archiatris ſecri palatij. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Medicus Principis dicitur habere dignitatem.*

ARchiatros. Archiatri. i. militantes inermi militia ĩtra palatiũ Principis, ſi primi gradus militiã obtinuerint, eã dignitatẽ adipiſcũt, q̃ duces, & vicarij Principis, q militiã admini-
1 ſtrauerunt, & ẽt Comites primi ordinis h. d. † No. hãc legem ꝓ
a medico Papę, vel Principis, aut hac dignitate fungantur.

ADDITIO.

a Idem eſt innotario principis in l. 1. ſup. de mand prin. Bal. c. 1. de feudo guardiæ.

De Comitibus, qui prouincias regunt. *Rub.*

LEX VNICA.

EOs Comites, qui gubernauerunt prouinciã, depoſito officio priuilegijs dignitatis vicariæ fũgũt.

De profeſſoribus, qui in vrbe Conſtantinopolita. docentes ex lege meruerunt comitatiuam. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Doctores legentes in ciuitate Peruſii gaudent priuilegio huius legis.*
2 *Approbatus per cętum Doctorum debet iudicari dignus.*
3 *Nouem Doctores debent eſſe in approbando unum Doctorem.*
Ciuitas Peruſii habet priuilegium, quod quatuor Doctores ſufficiant excepto præſentante in approbatione Doctoris.

GRammaticos. Grammatici, & Sophiſtæ, & Iuriſperiti, q ꝑ 20. ann. ſciẽti ĩ docuerũt in Cõſtãtinopolitana ciuitate, ꝑ illi⁹ ciuitatis cętũ in arte docẽti æſtimãdi ſũt digni
1 ca dignitate funguntur, qua vicarii Prĩcipis h. d. † No. hãc legẽ ꝓ Doc. q legũt ĩ ciuitate Peruſij, nã gaudebũt priuilegio hui⁹ legis, cũ hęc ciuitas hẽat priuilegiũ ſtudij, ꝑut ciuitas Cõſtãtino
2 politana. Itẽ no. † ꝙ ſi aliquis approbaĩ, dẽt iudicari dign⁹ ꝑ ce-
3 tũ Doctorũ, & cętũ hoc iudicante, dẽt æſtimari dignus. † Vlt. no gl. hic poſitã. quod nouẽ Doctores dẽt eſſe in approbando
a vnũ Doctorẽ. Ciuitas tamen Peruſii hẽt priuilegiũ, quod ſuffi
b ciant quatuor, aexcepto præſentante.

ADDITIONES.

a Quod ſufficiant quatuor Sunt & aliæ vniuerſitates quæ pari vtuntur priuilegio, de quo dixi poſt Iac. Rebuf. in l. vna. n. 1 ĩ ver. ter. examinatorẽ. ſ. de athletis. lib. 10.

b Adde, ꝙ ſi Doctores collegij dant fabas reprobatorias ſcholari per odium, non iuſte, & cancellarius ſiue notarius collegij hoc videat ſolum per odium, ipſe ſolus poteſt approbare ſcholarem Ita dixit Inn in c. ea literis. de conſti. qui allegat Io. de Lignano. plus dixit Abb. in c. cauſam de offi. dele. ꝙ ſi ſcholaris habet aliquem doctorem de collegio ſuſpectũ, poteſt talis ſcholaris ire ad Rectorem & ei proponere cauſam ſuſpicionis, qua ſuſpicione docta, poteſt Rector prohibere talem doctorem ne ingrediatur examen.

De ſilentiarijs, & decurionibus eorum. *Rub.*

LEX PRIMA.

DEcuriones. Poſt depoſitũ decurionatus officiũ decurio põt eligere vtrum velit eſſe magiſter officiorũ domeſticorũ, vel Comes, & poteſtatẽ Principis adorandi habet, & ſalutandi adminiſtratores ipſius.

LEX II.

Vnuſquiſq. Decurio. & ſilẽtiari⁹ à tyronũ equorũq; ꝑſtatione hĩ immunis, nec præſtare cogitur collectas extraordinarias, quæ neceſſario imponuntur. h. d.

LEX III.

a Decurionibus. aPriuilegia data decurionib. & ſilentiariis ꝑ hanc l. ꝯfirmaĩ, & eis cõſeruanĩ, licẽt ad maiorẽ aſcenderint dignitatẽ, nec eis ꝑiudicaĩ in hoc ꝑ aliqđ gñale, vel ſpãle ſtatutũ, vel reſcriptũ diſponẽs ꝯtrũ. Itẽ à munerib. hic deſcriptis ſunt ĩmunes. Hoc tñ priuilegiũ habebũt tres decuriones, & 30. ſenatores, & ita demũ ſi ꝑ 13. cõtinuos annos peregerint inculpatũ officiũ corũ, & ſi decuriones ſenatores fuerint electi, immunitatẽ habent, & honore curię ſine functione lætantur, cum quieti traditi fuerit, & iudex prædicta non obſeruans decem libris auri mulctabitur. h. d.

ADDITIO.

a Alex. Iſtum tex. all. Bal in l. ſi ſup. ſi cõtra ius vel vti publi. & Ang concordat Bar. & gl. de eo, quod dicit de clauſula generali. De hac gl cũ tex. exclamat Rom. in l. hac cõſultiſſima. ſup. q teſta. facere poſ. & in l ſi verò. § de viro. ſol. mat. in ſal. de publica vtilitate Bal. in l placet de ſacr. ſan. Eccl. & in l. 1. de nouo Codice cõpo. & in l. dotalem. ſup. de teſt. mili. & in l. ſi cum mil. ff. de dolo, & in authen. habita ne filius pro patre, & in c. 1. § ſanctum, quo tempore miles inueſt. petere debeat * Soci in conſi 131. nu 45. lib. 1. Dec. conſi 374. num 5. cit. med. Iaſon. conſi. 146 col. 4 in fi. lib. 4 Menoch.

LEX IIII.

Ne ad diuerſa. Silentiarii, & corũ vxores ciuiliter, & criminaliter ſunt cõueniendi coram magiſtro officiorum. h. d.

LEX V.

1 *Acquiſitum a filiofamilias militãte inermi militia, efficiĩ quaſi caſtrẽſe.*
2 *Acquiſitum a Doctore Aduocato, uel aſſeſſore, eſt eius proprium, & peculium caſtrenſe dicitur.*
3 *Donatum per patrem filio in eius doctoratu, quod fit proprium filij, uelut peculium caſtrenſe.*
Pater qui miſit filium ad ſtudium, an teneatur emere libros, remiſſiuè.

Iubemus. Silentiarii in pŧãte ꝯſtituti, qđ acquirũt retinẽt tanq̃ caſtrẽſe peculiũ, nec eis ꝑ parẽtes auferri põt, nec poſt parẽtũ obitũ fratrib. ꝯferre tenenĩ, nec ẽt tenenĩ ꝯferre fratrib. illud, ꝙ parẽtes, vel alij donauerũt rõne militiæ ſ. dictę. Itẽ excuſanĩ à tutelis, & curis, & filii eorũ inuiti ad ꝑturã nõ vocanĩ. Et ꝑ hãc l. nõ derogaĩ priuilegiis eis datis. h. d.
1 † No. hic caſum expreſſũ, ꝙ filius militãs inermi militia, illud, ꝙ acqrit rõne dictę militię. appellaĩ peculium quaſi caſtrenſe, adeo ꝙ ipſũ ſibi retinere põt inuito patre nec teneĩ ꝯferre fratrib.
2 poſt mortẽ pr̃is. † Et ſic vr̃ hic caſus, ꝙ ſi fili⁹ Doctor, vel aduocatus, vel ẽt aſſeſſor, illud q l acqrit in tali militia militãdo, ſibi retineat ꝑcipuũ, tanq̃ caſtrẽſe peculiũ, adeo ꝙ nõ teneĩ ꝯferre ipſũ fratrib. poſt mortẽ pr̃is. Pro quo facit l. fori. ſ. de aduo. di-
3 uer. iud. † Vltimo, hęc lex ẽ optimũ arg. ꝙ ſi pr̃ filio doctorãdo multa fecit encęnia, aut ẽt alij ꝯſanguinei, ꝙ illa oĩa encęnia filius doctorãdus retinet, velut caſtrẽſe peculium, & pr̃i vſusfr. nõ q̃rit, nec ẽt teneĩ poſt mortẽ patris diuidere inter fratres ꝑ
4 viã collationis † An aũt pr̃, qui miſit filiũ ad ſtudium, teneaĩ ei
a emere libros. Dic, vt no. per gl. ſ. ad Maced. l. Macedoniana. a

ADDITIO.

a L. Macedoniani. Et ibidem Bal. & Do. l. limita tamen ſi filius ſit boni ingenii, non aliter ut per Bal ibi per l Stichum de leg

De domeſticus, & protectorib. *Rub.*

LEX PRIMA.

DOmeſtici. Domeſtici, & protectores Principis ſalutantes vicarios, & ꝑfectum, ipſos oſculari põt, ac ẽt oẽs reuerentiam debent adhibere.

LEX II.

Primiciens. Primicerii domeſticorum, & ꝓtectorum funguntur dignitate ſpectabili, alii ſubſequentes in gradu poſt ipſũ vſq; ad numerũ decẽ iter clariſſimos numeranĩ, ita tamẽ, ꝙ q prior eſt in loco, prior ſit in ordine. h. d.

LEX III.

a Si quis. aDomeſticus, vel ꝓtector, qui ſine licentia Principis ſe abſentauit a curia, nõ ex cã Reipublicę ſi ꝑ bienniũ abſens fuerit. poni dẽt poſt quintũ in ordine ipſorũ: ſi triennio, in 10. gradu ponaĩ: ſi quadriennio, nouiſſimo erit habendus, ſi quinquennio. ſpoliandus erit cingulo. h. d.

ADDITIO.

a Ale. Bar. in l. aut facta. § tempus ff. de pę. alleg iſtum tex. in l 2 inf. de primipi. qđ matricula extinguitur quinquennio, an ſi quis de nouo petat matricular, debet iterum ſoluere, uel ſufficiat prima ſolutio. Tex. eſt quod ſufficiat prima in l. pe. in fi. de conſul. que tex. allegat Bar. in conſi. qđ uei ſcholaris ſoluit matriculam, ut refert, & ſequit Ro co. 33. in litera, m. Et hãc l. Bar. alle l. pe. de teſt mili.

LEX II.

1 *Hæres officialis decedentis in officio, quod debet habere ſalarium totius temporis, non autem temporis ſubſequentis.*
Hæres aſſeſſoris defuncti pro quanto tempore debeat habere ſalarium.

Lege. Si domeſticus, vel protector ante finitum officium deceſſerit eius ſalarium totius anni, ac etiam ſubſequentis hæres percipiet h.d. & eſt mirabile in illo officiali, vt ſi decedat durante officio, hæres eius debeat habere ſalarium to
1 tius temporis, & etiam vnius anni ſubſequentis. † In alijs autẽ officialib non reperitur hoc cautum, ſed hęres eius debet habere ſalarium totius temporis, non autem temporis ſubſequẽtis, vt ſ.ti. 2.l. ſi quis in ſacris & ſ. de aduo diuer iu l. poſt duos. § ſi & de Primice.l.2. & de agen.in re.l.3. facit etiam, q no ff de
a aſſeſ l.diem functo ᵃEt hoc no. pro hęredib. aſſeſſorum decedẽtium in officio, vt petere poſſint à poteſtate ſalarium totius tẽ
b poris ſemeſtris, vel totius anni.ᵇ

ADDITIONES.

a L. idem functo. Et ibi vide quæ ad hanc materiam habentur per Pau.
b Ale. Adde, q idem tenuit Pal Rayn. Alb Ange & Bal. poſt glo in l. diem functo. ff de offi aſſeſ facit l. 1 § diuus in ratione ſui ff. de vac & extraor cog. Et illa eſt vera opi licet Cy. in add. l. a. Bar. in d l diem, voluerit contrarium, vt ibi habes per do. Mat Lau & Bal in c. 1 quis dicatur Dux, uel Marchio. fuit ſecutus opi. Cy. Sed quid in officiali, cum eſt paratus ingredi ciuitatẽ in officio, ſi deceſſit in itinere, an debebit ſalariũ hæredib Bal in d.c. 1. concludit, q non. Quã limitat, niſi miſiſſet alium loco ſui, per § prohibemus. Auth. de collat & voluit Bar. in d.l. diem functo. Adde tñ q licet no 1 debeatur hoc caſu hæredib. debent tñ reuelari ab impenſa facta per officialem in itinere, arg l ſi pecuniam in princ. ff. de cond. ob cau Dicas, q ſi officialis fuiſſet ingreſſus ciuitatem, & antequam cepiſſet adminiſtrare officium deceſſiſſet, deberet habere ſalarium, ſm Bar. in d l. 1. § diuus Item adde, quod licet mulier exerceat officium, quia electio nulla, tñ debet ei ſalariũ, ſm Alex. in d.l. diem functo per l. ab adminiſtratione ſup de leg. Facit ad hoc in ſimi. de proc in l 1. ſup. mand ſm Bal. quod licet mandatum Procuratori ſit nullum, & inefficax quo ad agendum l 1. de procu tamen ſi exercuit officium debet habere ſalarium. Et adde quod ſi deceſſit officialis pendente officio, ſed receſſit, quia non poterat iuſtitiam facere, debet habere ſalarium, ſm Bal in d § diuus in ver. iuxta prædicta quæro, aliquis eſt electus. Et de materia uide in l ſi vno. § item cum quidam ff. loca

De præpoſitis laborum. *Rub.*

LEX VNICA.

QVi præpoſiti. Præpoſiti laborum durante officio ſunt clariſſimi, eo finito inter conſulares habentur. h.d.

De proximis ſacrorum ſcriniorum cæteriſque, &c. *Rub.*

LEX PRIMA.

PRoximos. Proximi ſacrorum ſcriniorum ea dignitate funguntur, qua vicarij Principis. & officio depoſito ſunt præponendi vicariis Principis, qui primo officium vicariatus ſũt adepti, & eorum officium eſt finitum. Item onus deſcriptionis nullo modo ſubire coguntur. h.d.

LEX II.

1 *Conſulere, & etiam iudicare, quod quis cogatur.*
Compromiſſum recipere nemo cogitur.

In ſacris ſcriniis. Militantes in ſacris ſcriniis ordinarios, vel ſpectabiles iudices in prouincia exiſtens ſalutare non compelluntur, nec etiam accedere ad conſilium, & eis non debet denegari acceſſus ad Principem, & eis debet in ſalutatione reuerentia adhiberi, aut etiam dari poteſtas ſedendi cum iudice, & primates, & apparitores ſi contra fecerint, trinas libras auri nomine pœnę ſoluunt hoc dicit
1 † No quem cogi conſulere, & etiam iudicare, vt hic, & ſup de
a aduo diuer. ind. l. ſancimus. ſed compromiſſum recipere nemo
b cogitur, vt l. 3. §. 1. ff de arbi. & hoc no gl. hic.ᵇ

ADDITIONES.

a Cogitur. Adde Spec. in titu. de recuſa § effectus. ver. quid ſi arbiter. limita tamen niſi per ſtatutum diſponatur cogi poſſe, ſecundum Bald. in l. non tutiam in fi. C. ad Treb.
b Alex Adde, q idem do. Ant. in c ſi pro debilitate de of deleg vbi hanc glo. alleg. idem Bal. Inſti de emp & ven in ſi in l ſcimus de aduo. diuer. iud. Sed quid in cauſa, in qua Doc. eſt aduocatus, an cogatur conſulere. Bart. quod non, in l. pac de his, quæ in teſt delen & tex. in l. Mæuio. de aſſe. l. bene facit l. quiſquis. ſup de poſtul. Rom in litera C. no. 23.

LEX III.

In ſcriniis. Qui militauerunt in ſacris ſcriniis p 20. ann. ſi quieti poſtea fuerint per Principem deſtinati, conſularem retinẽt honorem, nec poſſunt quomodo ab impartito otio ſeparari.

LEX IIII.

Iubemus. Poſſeſſor militantis in ſacris ſcriniis tributũ ſolum canonicę indictionis pręſtat, à cęteris verò muneribus non vexatur, & ſi ad maiorem dignitatem aſcendunt, non perdunt ob hoc priuilegium ſcriniorum.

LEX V.

Peculia. Omnis militans in ſacris ſcriniis, cuiuſcunq; ſit gradus, ad Principẽ habet acceſſum, ſiue ſit inter clariſſimos ratione ſui gradus, ſiue inter ſpectabiles h.d.

LEX VI.

Pro biennio. Officiũ militantis in ſacris ſcriniis, q olĩ durabat biennio, hodie ad vnũ reducit.

LEX VII.

1 *Canonici ſi ſint plures extra numerum, qui ſubrogari debeãt in locũ deſcendentium, & datus ſit ordo ſubrogandi, qualiter fiet iſta ſubrogatio.*
2 *Quindecim teſtes requiruntur in caſu huius legis ad probationem alicuius actus.*
3 *Statutũ, q ſi prior extractus reperiatur mortuus, q loco ipſius ſubrogetur primo deſcriptus, & ille primo deſcriptus non vult ſubrogari, & extrahebatur alius prior mortuus, an primo d'ſcriptus, q renuit, poſſit ſubrogari.*

Vnicuique. Militantes in ſacris ſcriniis vltra numerũ loco deficientium, ſuccedũt ſm ordinem gradus ſui, niſi qui poſterior eorũ eſt laborum opera ſuperat antiquiorem in ordine quia tunc ſuccedunt in locum defuncti excluſo priore, niſi defunctus teneat illi, q ẽ ĩ ordine prior, qui tunc poſterior, licet melior, in locũ defuncti nõ ſuccedit, ſed qui prior eſt in ordine, & ſubrogatus, illud ſalariũ obtinebit, q in hac l. deſcribiĩ, & p rogatione ſolum q̃titatẽ hic deſcriptam Et ſi primus in ordine pecuniã ſoluere recuſauerit, ſuccedere in locũ defuncti, in gradu poſterior admittet. Et ſi aliqs alius de numero dictorum ſcriniariorũ deceſſerit, q repudiauit locum vnius defuncti, poterit locum iſtius defuncti de no-
1 uo acceptare offerendo pecuniã. h d. † Et no. ex prin. huius legis, q ſi vltra numerũ canonicorũ ſunt aliqui canonici deputati, q in locũ in decedentiũ debeant ſubrogari, q ſm ordinẽ datũ iſtis canonicis, vltra numerũ, quilibet ipſorũ ſubrogabitũ in locũ deficiẽtis canonici, vnde ſi tenens primum locum de numero canonicorũ deceſſerit, ille, qui primum locum obtinet de numero illorũ, qui ſunt extra canonicorũ numerum, in eius locum ſuccedit, & ſic de ſingulis, niſi ille, qui poſterior eſt in ordine, melior ſit priore, quia tunc ipſe pponeretur, niſi q deceſſerit, fuerit deterior iſto, qui prius eſt in ordine, q ſe in lo
2 cum eius ſubrogari petit. † Secundo no. hic caſum ſpecialẽ, in quo ſunt 15 teſtes neceſſarij ad pbationẽ alicuius actus, & eſt ſpeciale, regſr autem duo ſufficiunt, vt ff. de teſtib. l. vbi nume-
3 rus. † Tertio no ea ſi huius l. optimũ arg ad q̃ſtionẽ. Dicit ſtatutũ, q ſi aliquis prior extractus fuerit de ſacculo, q ſit mortuus, q in eius locũ debebat ſubrogari, qui prior reperit deſcriptus in numero ſubrogandorũ in loco deficientiũ. Contingit, q̃ vnus, qui mortuus eſt, extrahitur primo de ſacculo, & ille, qui primus reperitur deſcriptus de numero ſubrogandorũ i locũ deficientium, non vult ſubrogari in locũ iſtius mortui tractu tpis, cum reuocatur prioratus officium, extrahit de ſacculo quidam alius prior mortuus. modo ille qui erat primo deſcriptus numero ſubrogandorũ in locum deficiẽtium, dicit, q vult in locũ iſtius ſecundi mortui ſubrogari: opponitur ſibi, q non poteſt, quia noluit in locum primi mortui extracti ſubrogari. Iſta lex determinat ɔ̃triũ, quia licet tenuerit tunc, tamen nunc poteſt acceptare. quod no.

LEX VIII.

Proximos. Qui longo tpe probabiliter militauerint in ſacris ſcriniis, finito offic o cĩgulo cõtinuæ ſacri palatij dũ viuunt vtuntur nihilominus oĩa priuilegia data eis ſalua manent. h d.

LEX IX.

In ſacris. Militans in ſacris ſcrinijs, qui antequã conueniretur in vltimo cõmeatu accepto ſe abſẽtauit, durante tempore commeatus prædicti conueniri non põt, & etiam ab indictionib. munerum publicorum officio depoſito ſunt immunes, & domus quas in prouincia poſſidẽt, ab onere metatorum non vexantur. Quod autẽ ſit onus metatorũ, vide tis inſ de metatis.

LEX X.

1 *Qui non poteſt fungi duplici officio.*

Hac parte. Militantes in ſacris ſcrinijs Principis, debẽt eſſe 62. videlicet 34. ſup epiſtolis 34. ſuper libellis conuentionalibus, & quatuor qui ſunt oĩbus prædictis
1 ſeniores, nec duplici officio fungi poſſunt. hoc dicit. † Et no. ex hac lege, quod quis non poteſt fungi duplici officio. Cõcordãtiæ ſunt in glo.

LEX XI.

1 *Salarium defuncti, an debeatur ſucceſſori toto tempore.*

Si quis. Si militans in ſacris ſcriniis deceſſit, & ĩ ęius locũ fuerit alius ſubrogatus, ſalariũ debitũ ei inter creditores diuiditur hæreditate nondum adita, ſalua tamẽ priuilegiorum prærogatiua, ea vero adita ſalarium hęredibus debetur
1 preterito tempore, & etiam reſidui temporis. h.d. † Et no. q ſucceſſori debetur ſalariũ defuncti pro toto tempore. De quo vide, vt dixi ſ. de domeſti. l. ſi.

LEX

L E X XII.

1 *Notarijs actorum poteſt dari certa forma in exactionibus fiendis pro edi tione actorum.*
2 *Statutū diſponēs, ꝙ hoſpitale non poſſit agere, nec conueniri, niſi corā certo iudice, & ſit alius iudex ſpecialiter deputat⁹ ad illud ꝑ certis cauſis, an pro talibus cauſis poterit agi coram iudice pro hoſpitali deputato.*
3 *Libellum in ſcriptis non dicitur quis offerre, licēt vadat corā iudice, & dicat notario, ſcribe, quod ego peto à Titio decem, & peto ipſum mihi condemnari in eis.*
4 *Iudex non recipit ſportulas, quando proceditur extraordinarie.*
5 *Citatio appellatur ſententia.*
6 *Citari per epiſtolam, quod quis poſſit.*
7 *Aequalitas in iudicijs ſeruari debet.*
8 *Priuilegium quo ad præſtationē ſportularū vni cōceſſum, extēdit ad aliū.*

In ſacris. Militantes in ſacris ſcrinijs, & corū parētes, vxores, liberi, coloni adſcriptitij, & ſerui corū ciuiliter, & criminaliter coram officiorū magiſtro ſunt conueniēdi; & ſi in ꝓuincia ꝯueniunt ſatiſdare nō coguntur de iudicio ſiſti. licēt immobilia nō poſſideant, ſed corū iuratoriæ cautioni cōmittūt, & nomine ſportularū nihil ſoluēt. Nam executorib. agentium in rebus vnum ſolidū præſtabūt, & cum ingrediunt iudiciū dicti magiſtri ſolidos ſoluant duos ꝓ editione actorū, notarijs dimidium ſolidū, & ſi litigat coram delegato, vel arbitro eidem nomine ſportularū vnum ſolidū tantum ꝑſtabunt, ꝓ omnibus verò alijs in iudicio agitādis, tertiū ſolidū tantum. Item ſi non coram magiſtro, ſed corā alijs iudicib. maiorib. ſuper annonis ciuilibus, tutela, vel curatione, vel nunciatiatione noui operis ꝯueniant, illos ſumptus faciēt in tali iudicio, quos facere tenebant coram magiſtro officiorū. Si vero cōueniant coram præfecto, aut fiſci patrono, aut vrbis præfecto, vel apud architectos, illos ſumptus pręſtabūt nomine ſportularū, quos coram arbitris præſtare tenent, & nō vltra. Et habent locū ꝑdicta ſiue ꝑ ſe, ſiue per procuratorē litigēt, & ad dictas ſportulas tenent, cū ꝓceſſus ordinariè agitat in ſcriptis, ſecus ſi extraor. Itē dictis militantibus donec militent, & etiā depoſito officio priuilegia data ſunt ſalua. & ob ęqualitatē in iudicijs obſeruan
a dā priuilegia eis cōpetētia circa pręſtationē ſportularū. a ad aduerſarios porrigunt. Itē mutatione loci priuilegia eis conceſſa non ꝑdunt. h.d. Regulariter ꝯ in §. ne aūt. in Auth. de iud In
1 tex. ibi, ꝓ editione geſtorū. † Nota dari poſſe formam notarijs actorū ꝑ legē, vt ꝓ editione actorū nō dēant aſſumere niſi certā quantitatē. In tex ibi, maiore qdē iudicio Opp. ꝙ non poterunt cōueniri cōrā alio quam coram officiorū magiſtro, vt in prin. huius l. Sic iſte tex. prin. ꝯdicit, & ecōuerſo. ſol. dicit gl. in ver. eos, ꝙ hic litigabāt ſponte coram alio, quam corā magiſtro officiorū, & ſic nō obſt. Vel aliter dicit gl. illa cauſa erat ſpecialiter de mādata iſtis iudicib. & ideo poſſunt conueniri corā eis
2 pro hac cauſa tm̄, ꝙ no. † quia ſecundū hūc intellectū eſt caſus huius quęſtionis. Dicit ſtatutum, ꝙ hoſpitale miſericordiæ nō poſſit agere, nec conueniri niſi ſub iudice portæ ſancti Petri. Aliud ſtatutū dicit, ꝙ iudex portę eburneæ ſolū habeat cognitionē à decē libris. ꝗ Modo q̄ro, an hoſpitale poterit agere corā iudice portæ eburneæ, ꝑ pro caſu à decē libris, infra & hic eſt tex. ꝙ ſic, & illud ſtatutū diſponens, ꝙ hoſpitale dēat agere, vel cōueniri corā iudice ſancti Pet. hēt locū in alijs cauſis quarū cognitio nō eſt ſpecialiter alijs iudicibus demādata ꝑ formā le
b gis vel ſtatuti. b In gl. ſuper verbo, diſpone. ibi, notarius. Iſtā gl.
3 nota, ꝙ ſi aliquis vadat corā iudice, & dicit notario actorum,
c ſcribe, ꝙ ego peto à Titio c decē, & ipſum peto mihi ꝯdēnari in eis, ꝙ nō dicit ꝑ hanc literā in ſcriptis libellum offerre, licēt notarius hoc ſcribat, nec videt ꝓcedere ordinario mō, ſed po
d tius ex ordinē ꝙ no. ga tib. poſſet ꝯtingere de facto. d Itē no. ex
4 iſta gl. † ꝙ cum procedit extra ordinē, iudex nō pōt accipere
e ſportulas. e Itē no. ex gl. in verbo ſententia, † ꝙ citatio appellat
5 ſn̄ia interlocutoria. f † Et hoc ēt ꝓbat tex. in prin. huius legis
f ibi, libellos ex ſn̄ia &c. Et hęc ſn̄ia dari pōt parte abſente, vt l. ſed & interpellat. §. 1. ff. de arb. Pro quo facit, ꝙ no. Inn. e. cū de pc. e.
6 auditis. † Itē no. ex hac eadē gl. ꝙ qs pōt citari ꝑ epiſtolā, & ita
7 de ꝯſuetudine obſeruat, cōcor. d. l. ſed & interpellat. † Vltimo nota ex ver. q̄n, ęqualitatē in iudicijs obſeruandā, ꝯcor. l. fi. ſ. de fruc. & li. expen. & l. prouidendū ſupra de poſtul. & infra de
8 re. milit. l. ſi cum ſi hic alleg. in gl. † Et ideo priuilegium vni conceſſum circa præſtationem ſportularum ad alium extendit, vt hic, & eodē modo in dilatione, vt l. petendę. ſ. de in integ. reſt.

ADDITIONES.

a Alex. Sportularū Itē adde alium caſum, puta in oīb. caſib. in qb. agit extraordinarie, vt ſi. hic. Idem vbi iudicis officium imploratur, ſm̄ Bar. in l. 6. ſ. de fruc. & litiū expen. Idem in cauſis ſummarijs, & miſerabilium perſonarum, ſm̄ Bal. in l. generaliter de epiſ. & cler. Idem in paupērib. qui nec ſportulas, nec expenſas ſoluunt, no. gl. in c. in omni de vita, & hon. cle. in c. ſtatutum. §. preſumptus. de reſcrip. in 6. & in Auth. de man. prin. §. ſi quoq; tibi. Idem in clericis conuentis pro bonis eccleſiæ, quia non ſoluunt ſportulas. tex eſt, & ibi no. Barto in l. licet. de epiſ. & cler. Item in c. poſt principium. & ibi, coram delegato, vel arbitro. Adde Bald. tenentem contrarium, quod arbiter non recipit ſportulas in auth. generaliter. § iu. de epiſ. & cler. Idem Barto. in l. ſi de prin. agen. in rebus. Adde l. fin. & ibi Bar ſup. de iud. & Are. idem tenet in § tripli. Inſt. de act. vbi alleg. Spe. in titu. de arbitro. ad ſi ver. ſed nunquid arbiter. Item in ver. ibi maiorem, in ver. ſtatutum dicit, vide per Bal. in l. vnica. §. ne autem. de cad. toll. Facit, quod no. Bal. & Imo. in l. Titiæ textores. in ff. de leg. 1. & Bar. in l. 1. de off. præfecti vrbis, & in l. quoties. §. per contrarium ff. de admi. tuto. Adde Iaſ. in l. ne quicquam in prin. de offic. procon. Bar. in caſtrum ag. in ver. non obſtanti. Are. in d. l. Titiæ. & in l. ꝙ in rerum de leg. 1.

b Alc. Vel ſtatuti. B. l. expreſſe vſ tenere ꝯtrā in l. executorē. de exe. rei iud. De quo vide, quæ dixit Bar. in l. 1. ſup. de offi. præfec. vrb. in l. 1. in prin. de verb. oblig. cōtra Bar. hoc etiam tenet Lud. in l. 1. in §. 1. de noui ope. nunc. Et videtur tenere Imo. in l. Titiæ textores. de leg. 1. & ꝙ tm̄ dixit Bal. in l. 1. §. vbi aūt. de cad. toll. Vide Bal. in l. qui poſthumus. ad ſi & in l. 1. in 3. q. de offic. proconſ. & Ang. in l. ſi vacantia. de bon. vacantib. circa med. & in d. l. Titiæ. & Ang. in l. quod in rerum. §. ſi quis de leg. 1. vide Bar. in conſi. ſuo 45. quod incipit, a do Gyno, vbi loquitur quando ſunt duo ſtatuta punientia de falſitate, vnū generale, & aliud ſpeciale, quid iuris.

c Menoch. Peto à Titio. Corſet ſuo ſing. in ver. libello, incip. aliquis vadit.

d Alc. Libere offerre. Bal. in auth. offeratur in ſi. ſ. de li. cōt. & Ang. in l. 1. in prin. de edē. & ibi Bal. & Pa. de Ca. De hoc etiā per Bal. in auth. offeratur. Et ſic ex hoc apparet, ꝙ etiam hodie oblatio libelli in ſcriptis eſt de ſubſtantia, etiam reo nō petente, qū agitur iudicio ordinario. Vide, ꝙ hī per Doc. in c. 1. de libel. obla. gl. in cle. ſæpe. in ver. neceſſario de ver. ſig. Spec. in tit. de libel. concep. §. nunc dicendum. in prin. & per legiſtas in d. auth. offeratur per Bal. in l. nec quicquam. § de plano de off. procon. & leg. Et cōis concluſio eſt, ꝙ ſi reus non petat offerri, ſufficiat qualiſqu. ſit petitio apud acta per notarium poſt. Adde tex. in c. præterea. de dila. Sed quid in criminalib. an requiratur libellus. gl. vſ tenuiſſe, ꝙ non, in l. ſi quis ſe. ſ. de accuſ. quæ dixit, ꝙ quis poteſt verbotenus accuſare, & ibi etiam loquitur Bal. dicens, ꝙ non eſt neceſſe offerre libellum in ſcriptis, ſed vide ibi latius per Sal. qui tenuit, ꝙ imo requiratur libellus. Pro quo eſt gl. in §. ſcimus. in Auth. de exhib. rei. præterquam in leuibus l. leuia. de accuſ. Nec ob. d. l. ſi quis ſe quia ibi procedebatur ad querelam, quo caſu non requiritur libellus dari in ſcriptis, c. quia præſulatus. 3. q. 4. Caſus autem vbi hodie libellus non requiritur in ſcriptis offerri, vide per Spec. in d. §. nunc dicendum. in prin. & per Doc. in c. 2. de libel. obla. Quid in exceptione rei, an ſit in ſcriptis danda, cum dicatur, rei libellus. vide Bar. tenetem, ꝙ ſic, in l. 1. de excep. Quid quando imploratur iudicis officium, an debeat dari libellus. vide Bar. in l. de ſubmerſis. & cum Barto. tranſit Ro. in l. 1. de arb.

e Alex. Accipere ſportulas. Et de hoc dic, vt no. per Bal. in l. generaliter. ſ. de epiſc. & cle. quod in cauſis ſummarijs non ſoluuntur ſportulæ. Et ad hoc adde Bal. in l. fi. ſ. de fruct. & li. expen.

f Interlocutoria. Adde quod citatio hēt duo extrema ſ. interlocutoriam de citando & commiſſionem. & per ipſam citationem 2 actum nuncij, & relationē, Bar. in l. 1. §. nunciatio. ver. quartū Iac. de Are. ff. de ope no. nunc. & Io. And. in c. Ro. de fo. compe. & Fel. in c. gratum. de off. de leg. Old. in conſi. 98.

L E X XIII.

1 *Statutum reducens officiales ad minorem numerum, non præiudicat electis tempore conditi ſtatuti.*
2 *Capitaneus poteſt ſimul, & ſemel, aliquem deputare ad officium iudicis maleficiorum, & ad officium notariatus.*
3 *Quis ad duo officia penitus diuerſa deputari non poteſt.*
Iudex, qui ſcripſit omnia acta coram ſe facta, ex ipſis pronunciare poteſt, & ſententia valet.
4 *Subrogatus loco alterius, ſuccedit in ordinem ſubrogati.*

Comperimus. Hic ponit quomodo adiutores ſcriniorū, q appellant adiutores quæſtoris, ex iuris diſpoſitione nō poterāt eſſe niſi xij. in ſcrinio ſacræ memoriæ, hoc eſt in ſcrinio regiſtri, in ſcrinijs verò ſacrarum epiſtolarum, & libellorū contentionalīū, q̄ ſunt ſcrinia inferiora, ſolum 7. coadiutores ſcrinorū dictorū eſſe poterant. Poſtea ꝑpter importunitatē quorundā, iāis numerus diſturbatus fuit & multi ſuperadditi fuerunt. Et iō ſtatuit Impator, ꝙ non faciēdo ꝑiudiciū illis, q nunc ſunt, ꝙ nulli alij poſſint eligi in hoc numero coadiutorū durante numero. ſ. dicto, q ꝑ legem ſtatutus fuerat. Scdo dicit, ꝙ ſi aliqs de dictis coadiutoribus ad latrunculenſe officiū fuerit vocatus, aut ēt fuerit dimiſſus in numero ſcriniariorū, cū primo eſſet coadiutor, ꝙ pōt in locū ſui alium ſubrogare, dū tn̄ libellum offerat vni viro illuſtri ſignificando perſonā illius, quē ſubrogari vult & tempus & dictus ſubrogandus ordinari dēt ꝓ tanto tempore, pro quāto libellus fuit porrectus illuſtri. Tertio dt, ꝙ adiutor, q ai. ū ſubrogari in ſuū locū petit, ſi erat prior in ordine adiutor, ſimiliter ſubrogatus erit prior, licēt ille ſubrogatus fuerit de numero memorabiliū inferioris ordinis. Quarto dicit, ꝙ hoc in alijs officijs obſeruat. hoc dicit vſq; ad finē. In textu ibi, mō et exami
1 neni. Nota ex hac litera † ꝙ ſi ꝑ formā alicuius ſtatuti numer⁹ a
a officialiū reducit ad minorē numerū, puta cū eſſent decē, reducit ad numerū quinque, ꝙ talis reductio nullū generat ꝑiudiciū in illis officialibus, q erāt electi tēpore reductionis præiudicabit ergo tātū nouę electioni officiorū. In tex. q prior in adiutoribus. Nota hic, ꝓ ille, qui erat ſcriniarius, ſi fuit electus coadiutor ſcrinariorū, pōt ambobus iſtis officijs fungi. Et ſic eſt
2 optimū ar. † ꝙ capitaneus poſſit ſimul, & ſemel, deputare aliū ad officiū iudicis maleficiorū, & ad officiū notariatus. Nec ob. ꝙ qs nō pōt fungi duplici officio, vt ſ. eo. l. hac parte. quia hoc hoc eſt verū, cū officia ſint penitus diuerſa: ſecus qn̄ officia n̄ erāt diuerſa, ſed circa idē tendebant. Pro quo vide ꝙ dixi. ſ. de ſacroſ.

ADDITIO.

a Menoch. Numerus. Corſet. ſuo ſing. in ver. ſtatutum in c. ſi per formam.

ſacroſ. eccl. l. iubemus. § ſanè. & hoc fuit hic de mẽte glo. ſuper
4 ver. meruit Et ſic facit, q̃ † ſi iudex, qui erat tabellio ſcripſit om
a nia acta coram ſe facta, q̃ ex ipſis pronũciare poteſt, & ſentẽtia
lata valet, nec impeditur hic fungi duplici officio, qa circa idẽ
tendunt. Pro quo facit inſ. qui mi. nõ poſ. l. his quidẽ, & ext. de
5 conſue c. a. de præb. c. cum ſingula. li. 6. † Vlt. no. q̃ ſubrogatus
in locum alterius ſuccedit in ordinem, quem tenebat ille, in
cuius locum ſubrogatio facta eſt.

ADDITIONES.

a Iudex, qui erat tabellio. Vide gl. & Sal. in l. iubemus, §. his quoque, ſup. de ſacroſ. Eccl. Alb. de Roſ. in l. & ſi cum, ff. de euict.
Alex. Vide quę dixi ſup. de iu. fiſ. l. 2. iuxta n. Adde ēt quod no. Bar. in l. iubemus §. ſane, el 2. de ſacroſ. eccl. in uer. venio ad tertiam partem, quod no. Bar. in l. ex ſententia de teſt. tut. vbi dicit, an Notarius poſſit eſſe rogatus de cõmiſſione ſibi facta a iudice, & adde, quæ dixit Bar. in ſua diſputatione, iudex maleficiorum. Sed an quando poteſt eſſe iudex, & notarius, debeat habere ſalarium duplicatum. vide Io. ... de Caſt. in l. qui duob. de cond. & dem. & ibi uide Bal. dicentem de collaterali exercente ſuum officium, & officium alterius, an debeat habere ſalarium duplicatũ, & Bal. in 1. cõſt. ſup. in §. adeoq; & vide quod no. Ang. de duob. officiis iunctis, an debeant unũ ſalariũ, in Auth. ut determi. ſit nu. cle. & in Auth. ut iud. ſine quo. ſuff. an quis poſſit officium plurium fungi, vide Iac. de Bel. in d. §. adeoque, per Bar. in l. 2. de ſtip. ſeruorum. & in l. fi. de collegiis illic. ver. quæro, an quis poſſit in duob. vbi ponit, an quis poſſit eſſe de diuerſis collegiis, de quo ſup. de colleg. cath. li. 11. & de materia in c. quia pp de elec. per Inn. & Bal. in auth. nũ breuiores, ſup. de ſin. Bal. poſt Iac. de Are. in d. l. qui duob. p illũ tex. & in l. unos, ſup. de aduo. diuer. iu. & in l. ſi ad ſcribatum, ſup. de appel. & Ioan. And. in c. cum olim de re iu. & tex. in l. duorum de ope. pub. An gerens officium alterius, uel ſubrogatus gaudeat eiſdẽ priuilegiis, quib. ille, qui eũ ſubrogauit, & quã poteſtatẽ habeat, vide Bar. in l. ſi filius, ff. de leg. in l. 1. §. hi quib. de leg. 3.

LEX XIIII.

1 *Qui agit contra aliquem ſine ſcriptis ſatis eſt ſi nullo uerbo exprimat nomen ſuum.*
2 *Miles licentiatus a ciuitate Peruſii, ut iret in Alemaniam, debet habere ſtipendium pro tempore, quo ſtetit abſens cum licentia.*
3 *Clericus, qui de licentia Papæ ſtetit abſens, debet habere præbendam pro tempore abſentiæ.*

Hac lege. Adiutores cũ cõueniuntur ſine ſcriptis, eorũ
nomẽ voce ſola ſufficiat demõſtrari, aliàs in
ſcriptis iam in actis. q̃ in ſnĩa demonſtrãdum eſt. Itẽ ſi adiuto-
res p̃meatu accepto ſe abſentauerint, durante abſentię tpe in-
tegrũ dẽnt hr̃e ſalariũ, ſicut ſi præſentes eſſent Itẽ nullus ĩ locũ
vacãtis coadiutoris dẽt inſtitui, quouſq; plenus eſt numerus p
1 l. ſtatutus, h. d. Itẽ ibi, deſignatũ. † Not. cũ agitur ꝯ aliquem ſine
ſcriptis, nudo verbo, nomẽ eius ſufficit deſignari, aliàs in ſcri-
ptis deſignandũ eſt, p quo facit l. libellorũ. de accuſ. & inſcrip.
2 In tex. ibi, aut emolumẽtorũ. † No. q̃ ſi ciuitas Peruſij cõceſſit
alicui ſuo ſtipẽdiario licẽtiã, vt iret in Alemaniã, vel vt iret ad
bellandum, & ſtaret abſens certo tempore, quod toto illo tpe
dẽt habere ſtipendium, ſicut ſi principaliter ſeruiret, & comodo
a do ſi ꝯcederet licentia Poteſtati, vel Capitaneo, vt hic. a Et hoc
3 inducit gl. in arg. ad queſtionẽ † de clerico, qui toto tpe abſentię
debet habere præbendam, ſi fuit abſens de licentia Papæ.

ADDITIO

a Alex. Vt hic, Adde Bal. in l. ſi ea de cond. inter. & gl. in l. deſertorum, § ſi ad idem, ff. de re mil. Ro. in litera S. no. 30. Alex.

LEX XV.

1 *Statutum, q̃ priores non poſſint per nullum caſum fortuitum mutari, nõ poterit etiam eorum numerus augeri.*

Certè. Primo facit mentionẽ de lege circa adiutores. Sta
tuta q̃ diſponebãt, q̃ nullus de numero adiutorũ,
qui nũc ſunt, diminui debeat, licèt ſint vltra numerũ, vt ſ. eo.
l. ꝯperimus. nec eſſet alius ſubrogandus, niſi adiutor ſubroga
ri petens ad latrunculenſe officiũ, vel ad locum ſecundorum
ſcriniariorũ cõuolarit. Secundo dicit, q̃ ſubrogatus tenebit lo
cũ vltimi adiutoris ſi adiutor cui fuit ſubrogatus, erat ſimili-
ter vltimus, nõ obſtãte, q̃ talis ſubrogatus erat de primo nume
ro ſcriniariorũ. Tertio facit mẽtionẽ de quadã pragmatica ſan
ctione, p quã erat prouiſum, vt nõ ſolũ in caſib. p̃dictis, vbi ad-
iutor vocabat ad latrũculẽſe officiũ, vel ad officiũ ſecundorũ
ſcriniariorũ, ſed ẽt vbi per caſum fortuitũ impediebatᷣ ſeruire
in ſui locũ poterat ſubrogate aliũ. Quarto corrigit hanc prag-
maticã ſãctionẽ ſtatuens, qđ in p̃dictis duob caſib. tm̃ adiutor
poſſit petere aliũ in ſuo loco ſubrogari. Quinto mãdat, qđ 12.
adiutores ſint in ſcrinio ſacræ memorię. i. regiſtri, ſeptẽ vero ĩ
aliis duob. ſcriniis libellorũ, & epiſtolarum. Vlt. q̃ nullus vltra
numerũ poſſit addi, ꝯfirmando certa capitula, h. d. vſq; in fi. In
1 tex. ibi, circa fi. ibi, ſi mutatione, eſt optimũ arg. q̃ † ſi ſtatutũ di
a cit, q̃ p nullũ caſũ fortuitũ poſſint priores a mutari, q̃ vigore e-
iuſdẽ ſtatuti ĩtelligitᷣ p̃hibirũ ne poſſit numerꝰ priorũ augeri,
nã ex quo p̃hibita eſt mutatio, multo magis p̃hibita ẽ additio.

ADDITIO.

a Menoch. Priores. Dec. l. edita, num. 51. C. de eden.

De agentibus in rebus, *Rub.*

1 *Agentes in rebus, qui ſint.*
2 *Qui præpoſiti agentium, & qui principes agentium. nu. 3.*

1 Ad euidentiam prẽm tte. q̃ † agẽtes in reb. ſunt illi, de quib.
2 ſit mentio per gl. ĩ. de curioſis, l. 4. † Præpoſiti agẽtiũ, de quib.
3 ſit mentio, ĩ. tit. proxi. ſunt illi, q̃ præſunt dictis agẽtib. & † Prin
cipes agentium, de quib. ſit mentio, ĩ. tit. 2. ſunt illi, qui palmã
laborum emeriti per lapſum 25. ann. per Principẽ poſtea quæ
ſi traditi ſunt, ut inf. tit. a. l. 1. & 4.

LEX PRIMA.

Nvllus. Nullus de numero agẽtiũ in reb. in loco
mortui per pecuniã poteſt inuadere, ſed
in locũ eius debet ille ſuccedere, qui in gradu poſt
eum erat proximus, & dignus labore. h. d.

LEX II.

Nulli. Agens in reb. deponendus, vel eximendus de libro
agentium nõ eſt per aliquem iudicem, ad cuius offi
cium non ſpectat congnitio contra eundem. h. d.

LEX III.

1 *Succeſſor officialis mortui, quod debeat habere ſalarium totius temporis.*
2 *Subrogari, quòd non debeat alius loco officialis defuncti, donec hæres officialis mortui habet ſalarium.*
3 *Matricula regiſtri officialium probat aliquem eſſe officialem, ſi ibidem ſcriptus reperitur.*
4 *Officialis non ſcriptus in libro officialium, non debet habere ſalarium, nec utitur priuilegijs officialium.*

Matriculam. Matricula agẽtium in reb. non dẽt eſſe,
niſi 48. quorũ quilibet præeſt ducentis.
Circuitores debent eſſe trecẽti, & equites quadringẽti quinqua
ginta. Itẽ ſi quis de numero ducẽtorũ deceſſerit, hæres eius ex
teſtamento, vel ab inteſtato totũ ſalarium percipit, & per hoc
nullus alius in locũ eius ſubrogandus eſt per illud tempus, quo
defuncti offĩ durare dẽt, ne duob. ſalariis Reſpublica fatigetᷣ.
Itẽ nullus, qui nõ eſt ſcriptus in matricula predictorũ regiſtra
ta i. memurialib. Principis, ſalariũ, vel præmiũ hẽbit. h. d. In tex.
1 ibi, eius fructuũ ſucceſſores No. q̃ † officiali decedẽte, ſucceſ-
ſor eius dẽt habere ſalariũ totius tẽporis, vt hic, & ſ. de dome. l.
2 fi. In tex. ibi, qua cauſa. No. diligẽter. q̃ vbicunq; † hęres officia
lis mortui dẽt hr̃e ſalariũ totius tẽporis, nunquã in locũ officia
lis mortui dẽt alius ſubrogari, ne Reſpublica duob. ſalariis fati
getur. In tex. ibi, diuali probatoria No. iſtũ tex. per quem patet,
3 quod † ad probandũ quem eſſe officialem cõis, probatur p ma
triculã regiſtri, ĩ qua regiſtrata ſunt omnia nomina officialiũ.
4 Secũdo no. hic caſum expreſſum, q̃ † ſi officialis nõ reperitur
in originali regiſtro, vbi regiſtrãtur omnia nomina officialiũ,
quod non debet habere ſalariũ, nec potitur priuilegio. Tex. eſt
expreſſus in contrariũ in l. ſcriniarios. ſ. de teſta. mil. vbi patet,
quod notarius militũ licet ſit in matricula, non tamen ex hoc
dicit miles, & idẽ voluit Io. And. in tit. de inſtr. edi. §. reſtat. ver.
& ſcias. vbi dixit, quod quis nõ probatur tabellio eo ipſo, quod
a ſit deſcriptus in matricula a notariorum.

ADDITIO.

a Ale. Matricula Et id dicit Bal. in l. ſi cũ dies, §. ſi arbiter, ff. de arb. nec ſcholaris, qui nõ intrat, quãuis ſit in matricula, niſi ſit p̃feſſus, qui ſtudet in camera, nõ gaudet priuilegio ſcholaris. Fateor tñ, qđ matricula conſtituit eũ in quaſi poſſeſſione, & facit p̃ſumptionem, qđ ſit de tali arte, & officio, q̃ reiicit onus probandi in aduerſarium, arg. l. circa de prob. & ita dixit Bald. in d. l. ſcriniarios & qđ in dubio præſumatur pro matricula, eſt tex. & no. Bar. in l. pe. ſup. de aduo. diuer. iud. & ibi Bald. & Sal. in l. 3. de ſene. ti generali. Facit l. eos. de oſ. magiſt. mil. & idem Bal. in l. Barbarius per l. ex eo. de teſta. mil. faciũt no. per eũ. in l. nõ ignorat. ſup. de accu. Ro. in l. illa de uerb. ob. Et iura in contrarium allegata dicunt, q̃ matricula non facit aliquem notarium, ſed bene facit præſumi, vt prædixi per prædicta arg. eius, quod dr. de confeſſione extraiudiciali, q̃ non inducit obligationẽ, ſed probationem, ut in l. Publica, ff. depo. Vide ad prædicta do. Ant. in tit. de inſtru. ubi diſtinguit, an ſiat matricula de his, qui fuerunt facti notarii, an de his, qui fiunt, ut primo caſu præſumatur notarius, ſecundo probet eum notariũ, & quanto tpe perdatur ius matriculæ, tu uide in d. l. ex eo. & in auth. habita. per Bal. in tex. in l. ſi de aduo. diuer. iud. & Bar. in l. per hanc. eo. tit. de quo per Ang. in conſ. vniuerſitatis noſtræ ſtatutum ubi dicit, q̃ ſcholaris abſentia facit perdere ius matriculæ. ſup. de primice & i. o. l. 3. de domeſt. protect. Si tñ redit & uelit matriculari, non debet iterũ ſoluere alleg. l. pe. ſup. de cõſul. & idem Bal. & Pau. de Caſt. in l. filio quẽ pater, ff. de lib. & poſth. & uide ẽt q̃ in materia no. Bart. in l. naturalium, §. ipſum, de acq. re. do. Item adde, q̃ ſi quis tranſiit ſuit cancellatus de matricula, an perdat priuilegiũ? Vide per Bal. in d. l. ſcriniarios. & Io. And. in loco præalleg. Item, q̃ ſi quis cancellatus de matricula, quia uult tranſire ad aliũ ordinem ſcholarium, ſeu de uno capitaneo ad alium, an iterum gaudeat priuilegio militũ, ſcholariorũ, dicas q̃ ſic, per tex. in l. 1. in fi. de bon. poſſ. ex teſta. mil. Sed ille, qui non eſt deſcriptus in matricula, non gaudet priuilegio, ut in l. ex eo. & no. in d. l. eos. * D. Alc. tract. præſump. reg. 3. præſump. 17. Menoch.

LEX IIII.

1 *Statutum, quod ſcholaris non poſſit vexari, niſi coram Rectore, intelligitur tam ciuiliter, quam criminaliter.*
2 *Item donec degit in illa ciuitate ratione ſtudij.*

Ex eo. Nullus de numero cẽtenariorũ, vel ducẽtenariorũ
in reb. agẽtiũ, morã ꝯhẽs in ciuitate Cõſtãtinopolitana
tana ꝯuenitᷣ p̃t corã alio, q̃ corã offõrũ magiſtro ĩ cã ciuili, vel
criminali,

criminali, quo priuilegio non vtitur, ſi extra illam ciuitatē de-
1 gat, vel depoſito officio h.d. † No. ex principio huius l. ꝙ ſi ſtatu
tū ſimplr dicit, ꝙ ſcholaris non poſſit pulſari corā alio iudice
quàm corā Rectore, intelligitur nō ſolū in cā ciuili, ſed etiam
a in criminali. a Nam ſi pro ciuili non poteſt corā alio, multò for
tius pro criminali. Vlt. not. ex ſi. quod ſi ſtatutū dicit ꝙ ſchola-
2 ris nō pulſetᷓ coram alio, quàm corā Rectore, intelligitur † do-
nec eſt in illa ciuitate, in qua degit ratione ſtudij. Sed ſi extra ci
uitatē degat, poterit corā iudice ordinario ꝯueniri ꝑ hāc literā.

ADDITIO.

a In cauſa criminali. Adde iſtum & poſt eum Iac. Rebuf in l. ſi vacantia. & ibi Ang. ver. ex his apparet. ſupra de bon. vac. lib. 10. dixi poſt Coll. cap. quod clericus nu. 3. extra, de foro compet.

De præpoſitis agentium in rebus, Rub.

LEX PRIMA.

1 *Qui aſſumit duo officia, cum non poſſit habere niſi vnum, pro primo tantum debet habere ſalarium.*
2 *Duo officia quis habere non poteſt.*
3 *Seruire per ſubſtitutum quando quis poſſit.*
4 *Seruire, qui vult per ſubſtitutum, debet ſeruire per homines eiuſdem conditionis, cuius eſt ipſe.*

AGentes. Præpoſiti agentium in reb. ſunt ꝑ ordinē faciendi de anno in annū, ad qd officiū negotiatores, & ꝓcuratores alienarū poſſeſſionum non poſſunt aſſumi, ſed illi ſolū quos labo
ris, vt ſufficiētes probat teſtimoniū literꝰ Primicerij, & Tertio
cerij ſcriniariorū ad hoc aſſumendi nō ſunt, qa duob officijs
deſeruire nō pñt, & ſi tale officiū ſuſceperint nō poſſunt habe
re Primiceriatus ſalariū, & ſi tale officium morbo, ætate, vel ī-
peritia, vel alia cauſa adimplere non poteſt, poteſt ſeruire ꝑ ſub
ſtitutū eiuſdē ſcrinij ſchartulariū moribus optimus ꝓdiſi, ſciē-
tia, & peritia eruditum, & ſuo periculo, ſi tamen ſeruire volens
multos ob Rempub. ſuſtinuit labores. h.d. In tex. ibi, ꝑter emo-
1 lumenta. No. ꝙ † qñ quis aſſumit duo officia, & non pt habere
niſi vnum non poteſt habere ſalarium, niſi primi officij tantū.
2 Secundo no. ex hoc tex. quod † duo officia quis ſimul ſubire
nō pt, vt hic, & ſ. tit. a. l. hac parte. & ff. de adop. l. ſi ꝯſul. & hoc ē
verum quando ſunt incompatibilia, vel vtriq; quis deſeruire
nō pt, ſecus ſi adinuicē ſe compatiantur, vel deſeruire poteſt
a vtriq;, vt dixi ſ. tit. e. l. comperimus. a In tex. ibi, per ſubſtitutū.
3 † No. quē deſeruire per ſubſtitutum, quod eſt verū, niſi ad of-
b ficium requiratur induſtria perſonæ. b Concor. de epiſ. & cler.
l. quiſquis. & l. ad ſimilitudinē. de admi. tut. l. decreto. ff. de mu-
nicip. l. quid ergo. ſ. de peri. nomi. l. ſi. cum ſi. hic alleg. in gl. Qđ
eſt verum, qñ volens per ſubſtitutum ſeruire multum in alijs
4 laborauit per hanc literam, quod no. Item no. quod † volēs ſer
uire ꝑ ſubſtitutum, ſꝑ debet ſeruire per hominē eiuſdem cōdi
tionis, vt hic, dum dicit, chartularium eiuſdē ſcrinij, & c. Si er-
go Doctor vult ſeruire per ſubſtitutū dēt ſeruire per Doctorē,
nō ꝑ ſcholarē, licet ſufficiētē. Item ſi miles, vult ſeruire ꝑ ſub-
ſtitutum debet ſeruire per alium militem, non per domicellū,
& ſemper ſubſtitutus debet eſſe morib præditus, & ſciētia, &
peritia eruditus Doctor qui vult ſeruire per ſubſtitutū, dēt ſer
uire per Doctorem morib. & ſciētia idoneum, non autem per
c ſcholarem quantumcunque ſufficientem.

ADDITIONES.

Pro ſaluande Bar in hac l. 1. vide concordantiam poſitam ad l. iubemus. infra de erō milana.

a Alex. De hac q. dixi ſup. adde Pet. de Anch in rub. extra, de off. dele. vbi quæritur verum deputatus ad vnū officiū pro certo tēpore, intra illud poſſit ad aliud eligi, & cōcludunt in effectu, quod non, poſito quod ſtatutum diceret, quod electus ad certum officiū ad certum tempus intra illud eligi non poſſit ad aliud, quod referunt ſcribentes in l. 4. in prīpe de iur. omn. iud. quod intellige verum, ſi eligitur ad aliud officium incompaſſibile, vt hic videtur ſentire Bar. ſecus ſi eſſet tale officium, quod aliud non impediret, vt puta, quia electus eſſet ad ſcribendum per ſcripturam, non videtur impediri aliud officium exercere. ita no. Ro. in no. 385. in l. duorum. de o per libe. facit c. ſuſcepimus. de hære.

b Perſonæ. Adde Felin c. ſi. de off. dele. & an & quando videatur electa induſtria perſonæ, vide per eum in c. licet ex quadam ver. & ratio prædictorum eſt. de teſtam. & vnquam vbi eſt electa induſtria perſonæ, quis per filium ſeruire poſſit, vide per eum in c. afferte. de præſump. Brun. conſi. 57 nu. 6 Menoch

c Alex. Per ſubſtitutū. Sed q. d. i. m. ſi eſt, q. vult ſe abſentare. & dic ſꝑ idē Ang. ī Auth. adminiſtr. per gl. vbi voluit Bald. in l. parabolani. de epiſ. & cler dixit, quod debet eſſe talis ſubſtitutus, qui ad illud officium poſſit eligi. Et ſecundum eum poteſtas ciuitatis non poteſt eligere ciuem in ſubſtitutum, vel locum tenentem, quia ciuis non poſſet eſſe poteſtas ex forma ſtatuti, facit no. per Bar. in l. nemo eſt. de duob. reis, & per Ba. d. in l. 1. §. ne autem de cad. toll. Sed imo videtur dicendum, quod non poſſit ſeruire per ſubſtitutum, eo quia videtur electa induſtria perſonæ, per Bald in c. 2. §. militum in colum. 10. epiſcopum, vel abba. vbi dixit quod vbi aliquid debet fieri pꝰn ſemper videtur electa induſtria perſonæ, nec poteſt ſerui e per ſubſtitutum, facit tex. 7. q. 3. c. in criminali. vbi dicitur, quod quando diceretur, quod actus fieret per manus proprias vel per ſe nō poteſt fieri per ſubſtitutum d. §. ne autem verſ. in omnibus gl. eſt ſing. in cle. 1. de vi. & honeſt. cler quam alleg. do. Car. in cle. 1. de iureiur. facit quod no. Bal in c. 1. §. furtum. de pace iuram. firm. & Dominicus in c. ſi quis viduam in eo. tit. Et ideo Bart in l. per hac. de ero. mili. ann. dicit, quod ſi dicatur, quod annona manu propria capiatur per ſtipendiarios, non poteſt quis capere ſtipēdium ſuū per ſubſtitutum, benefacit tex. in l. probatorias ibi, manu principis. ſup. de diuer. offic. & ibi Bar. etiam de eo, qui alienauit cauſa mutandi iudicij in potentiorem, non ratione officij, quia tunc tantum per ſe litigare, poterit non autē ꝑ ſubſtitutū tex. eſt i l. ſi miles. ff. de alie. iud. mu. cau. fac. Sed hic in omnib. reſponde, quod per alia verba loquuntur, quam in caſu, de quo hic per Bar. vel poteſt clara dari reſponſio prout apparet ex verbis Bald. in d. l. parabolani. Et in materia etiā adde, quod no. Bar. ſ. l. 3. de re cōſtē. in publ. hor. & bon. ter. & ibi Bar. in l. ſi nullus, ſup. de decur. & in l. neminem eo tit. & in d. c. exiſpandæ. in §. q. a vero. in ver. & faciunt illa, & c. Et adde, ꝙ in caſibus, in quibus dicitur propter electionē induſtriæ ꝑſonæ actum nō poſſe fieri per ſubſtitutū, videtur ꝓcedere niſi ſuperueniat aliqua dignitas principalis, quia tunc poſſet per ſubſtitutū. caſus in l. quiſquis de epiſc. & cler. & dicit ibi Bal. poſt Iac. But. ꝙ ſi ſcriptor, qui promiſit ſcribere librū, & cuius induſtria electa, efficiatur rector ſtudij, ꝙ poterit ſcribere per ſubſtitutū. Et adde, quod vbicunq; promitto per me, & hæredē meū aliquid facere, puta domū ædificare, poſſum facere per ſubſtitutum, quia appoſitio hæredis, facit ne videatur electa induſtria ꝑſonæ. Bald. poſt Cy. in l. quiſquis. præalleg. cum induſtria ad hæredem nō tranſeat, vt eſt tex. no. in l. cui bonis. de cur. fur. & ibi glo. ꝙ no. de quo dicto facit ſeſtum Pet. de Anch in c. ſi à ſubdelegato. de off. deleg. in 6. Quid autem ſi cōmittitur aliquid conſcientiæ alicuius, an poſſit fieri per ſubſtitutum. gl. eſt ſing. in l. ſi quis. de arb. quæ dicit, quod nō. Bal. in l. & in epiſtola ſup. de fideicom. Et adde quod ī omnibus caſib. in quibus eſt electa induſtria perſonæ, non pōt actus fieri per ſubſtitutū intelligitur, niſi actū faceret ꝑ ſibi ſimilem æque idoneū, vt in no. 85 in litera L. Ro. & an vaſallus poſſit ſeruire per ſubſtitutū, vbi alias nō poſſet. Arch. quod ſic. c. epiſcopus. 88 diſt. & in c. generaliter. 16. q. 1. & refert, & ſequitur Ang. in l. omnium. de vſufr. per glo. ibi faciunt no. per Cy. in l. ad ſimilitudinem. de epiſc. & cler. & vide per Bar. in materia de naucularijs, & ibi aliquid dixi.

LEX II.

1 *Fideiuſſorem non dicitur dare, qui dat in fideiuſſorem priuilegiatum.*
2 *Priuilegiū, quod de nouo inducitur, nō tollit alia priuilegia petētī indulta.*

Hac ſaluberrima. Agentes in reb. & eorū vxores ſerui, & liberti in modū ſportu
larum ſoluendo, ſiue agant, ſiue cōueniantur, illud priuilegiū
ſortiuntur, quod ſcriniarij, de quib. dictum eſt ſ. tit. 2. l. 1 ſacris.
nec cogitur conuentus dare fideiuſſorem extraneū de iudicio
ſiſti, ſolū de numero in reb. agentiū, & per hoc priuilegiū non
1 tolluntur alia priuilegia eis conceſſa h.d. † Et not. ꝙ licet nō vi-
deatur dare fideiuſſorem, qui dat fideiuſſorē priuilegiatū, vt l.
de die. §. qui mulierem. ff. qui ſatiſ. cog. & l. 1. ff. ſi quis i ius voc.
non ier. tamen fallit in agentib. in reb. qui dare poterūt priuile-
giatum. ſ. vnū de numero ſuo. Vlt. no. ex ver. cū per abſurdū.
2 caſum expreſſum, quod† nunquā per conceſſionē noui priui-
legij intelliguntur tolli alia priuilegia eidem indulta, quoniam
non debent operari diminutionē indꝰcta ad augmētū. Quali-
ter autem ſoluantur ſportulæ, habes ſup. tit. 2. l. in ſacris.

De principibus agentium in rebus. Rub.

LEX PRIMA.

AGentes. Finito labore agentiū in rebus, agens princeps agentium eſt creandus. nec poteſt ad aliquas publicas, vel priuatas functiones vocari niſi de Principis ſciētia. nec vexari poteſt corā alio iudice niſi corā Principe: nec patronus cauſarū poteſt ignorante Principe contra eum aliquid poſtulare, & contrafacientes pœna x. librarum auri puniuntur. h.d. iſta lex.

LEX II.

Omnia. Omnes agentes in reb. ſunt coram Principe cōueniendi, et ſi ſenatoria dignitate præfulgeant actus verò qui ſunt ſoliti expediri per cœtum ſenatus, expediētur per ipſum, aliquo reſcripto ſubreptitio non obſtante. h.d.

LEX III.

Proconſularis. Princeps agētium in rebus, decoratur dignitate proconſulari. h.d.

LEX IIII.

1 *Qui valetudine corporis officium implere non potuit, vtitur priuilegio illius officij, ac ſi officium impleuiſſet.*
2 *Officiū decurionū non poteſt continuari, ſed domeſticorū decurionum ſic.*

a Ex agentib. a Principes agētiū in reb. poſſunt habere domeſticos, quorum induſtriam, & fidē
putant eſſe comprobatā, licèt illi domeſtici eodē officio ſæpe
functi fuerint, & ſi dicto officio per 25. annos ſeruire nō pote-
rūt corporis valetudine īpediti, & ob hoc ad honorariā digni
tatē Principis bñficio trāſmigrauerint, ijſdē priuilegijs bñficij
1 potientur, quib. factus Princeps agentiū. h.d. No. ex hac l. ꝙ † q
corporis valetudine officiū adimplere nō potuit, & ob hoc ad
aliud officiū aſpirauerit, ꝙ nihilominus fungitur priuilegijs, q
2 competunt illis, qui officiū perfecerūt. † Vlt. not. ꝙ licèt officiū
decurionum nō poſſit, nec debeat cōtinuari, tñ officiū dome
ſticorū decurionū pōt cōtinuari. Vnde q fuit familiaris vniꝰ
decurionis, pt finito officio eē familiaris eiꝰ ſucceſſoris, ꝙ no.

ADDITIO

a Alex. Adde Rom. in l pe. no. 16. vbi alleg. iſtum tex.

LEX V.

Eos. Vicariane dignitatis titulis honorat qui Princeps agẽtium in rebus, aut magiſter officiorũ eſt effectus. h.d.

LEX VI.

Princeps. Princeps agentium in rebus cingulo comitiue primi ordinis fungitur. Bar.

LEX VII.

Quicunq; Militans in ſchola agẽtium. ſi fuerit de corpore cohortalium, licèt princeps agentium in reb. factus ſit, filium curię obligatum relinquet, ſed ſi iudice perit poſtquam princeps factus fuerit, liber erit à curia. h.d.

LEX VIII.

1 *Poſſidens immobilia in loco, vbi iudicium agitur, non tenetur ſatiſdare, ſecus ſi poſſidet extra illum locum, quia ſatiſdat.*

2 *Arbiter debet habere ſalarium à partibus.*

Multis. Agentes in rebus cõuenti nol e ſportularum coram maiorib. iudicib. ſoluent vnum ſolidum tantum executorib. Apparitorib. vero præſidis, vel alicuius vicarij tertiam partẽ ſolidi, fideiuſſoresq; de iudicio ſiſt. de eo numero dare poſſunt, & ſi poſſident immobilia in prouincia, vel in vrbe non ſatiſdant, ſed eorum iuratoriæ cautioni committitur, nec conueniri, nec citari poſſunt, niſi in ſcriptis. Pro ſcri-
a bẽdo a vero reſcriptum Principis vel libellum in libro iudicis, ſoluent executorib. ſolidum vnum, & cum exemplũ actorum petitur, ſoluent ſolidum vnum. Pro ſcribendo vero epiſtolam citatoriam non vltra tres ſolidos. Si vero coram arbitris litigauerint, ipſis arbitris vnum ſolidum tantum patrono fiſci dimidium ſolidi. notarijs vero pro editione chartarum, & pro toto negotio vſq; ad finem peragẽdo dimidiam partem ſolidi pro introducendo iudicio. cum agunt corã iudicib. maiorib. quatuor ſolidos & ſi coram eiſdem conueniantur ſolidos duos & vltra quantitates prædictas, ſiue conueniantur, vexandi non ſunt. h.d. No. ex gl. ſuper ver. iuratoriæ. in fi. † quod licet poſſi-
1 dens immobilia, non teneatur ſatiſdare, hoc eſt verum, qñ poſſidet in loco, in quo conuenitur, ſed ſi poſſidet in alio loco, non ſufficit. Vnde ſi quis conuenitur Peruſii, non ſufficit ſi
2 poſſidet immobilia Senis. Item ex lege iſta habes, † quod arbi-
b ter debet habere ſalarium a partibus.b

ADDITIONES.

a Alex. p ſcribẽdo. Bene facit tex. in l. oẽs ante med. de epiſ. & cler. in l. ſi quis aũt p pecunia in Auth. de ſan. epi. & no. Bar. in l. 1. qui ſati. d. co. & in l. prætoria la vlt. ff. de prato. ſup. facit l. qui pro filio, vt leg. ne caue. Item io eadem ibi, ſolidos binos. No glo. quæ hic vult, quod pro rogatione, & etiam pro exemplatione poteſt notarius accipere mercedem. Ita alleg. Rom. no. 7. in litera N. Adde gl. & ibi dicta in l. argentarius. & ibi per Bar. & Bal. qui alleg. hunc tex. adde Bar. in l. facere de præpoſitis ſacr.

b A partib. Adde Flo. in l. ſed & loci. §. in iudicio. ff. ſi regun. Sed ab extra quæro, nũ quid illud ſalarium ſit aduenticium. Dic quod ſic, & ſibi acquiritur, ſed in eo patri debetur viuſfructus. Ita no. Bal. in l. cum oportet. ſup. de bo. quę lib. in ver. idem in ſalarijs arbitrorum.

De curioſis, & ſtationarijs. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Denunciationi Syndici non creditur ſimpliciter.*
Syndicus ſcienter falſum denuncians punitur.
2 *Denunciator maleficiorum, licet non poſſit incarcerare, poteſt tamen maleſactores fugientes ſub cuſtodia tenere.*

a Curioſi. a Denuncians maleficia punitur ſi non probat, & ideo alium pro delicto nõ incarcerat h.d. No. ea hac l. † quod denunciationi ſyndici ſimpliciter non eſt credẽdum, b imo veritas exquirenda eſt, & ſi falſum denunciant ſcienter, punitur, vel ſi parum probe monetur, vt l. diuus. la 2. ff. de cuſt. reo. & ſ. de accuſ. l. ea quidem. No vlti. † quod denunciatores maleficiorum
2 non poſſunt alios detrudere in carcerem, licet non poſſint incarcerare, tamen maleſactores fugientes poſſunt ſub cuſtodia tenere, vt ff. de ſeru. fug. l. pe. concor. ſ. eo. l. ſi.

ADDITIONES.

a Curioſi. Ad materiam huius tex. adde Lu. d. Ro. in l. pe. ff. ad Syl. & limita, vt p Bal. poſt Bar. in l. 1. in prin. C. de err. aduo. vbi Iac. dicit ſe vidiſſe, quod maſſarij capellarum obligati ad denunciandũ maleficia ſæpe neſciunt literas, & faciunt ſibi ſcribi a quodam notario nomen delinquentis, vnde iudex non debet punire maſſarium ſi reperitur error in denunciatione, niſi conſtet, quod fallo fecerit, ſed in dubio magis præſumitur error, quam malitia, arg. l. pe. C. de his, qui ſi. adiert. Et adde, quod ſi falſo denunciat, punitur pena falſi. l. lege Cor. § ſi. & ibi Bar. ff. de fal. punitur in expenſis ſecundum Bal. in l. lancinus. C. de iu.

b Ale. Eſt credẽdum. Hoc verũ quo ad puniẽdũ, ſed quo ad inquirẽdũ facit ſidẽ. Ita hic in d. l. criminoſi. & in c. omnis & ibi Goff. & Io. And. & Butr. de teſt. ita hic in d. l. diuus. & vide Bar. in conſi. inci. dño Papa. in fi. ponit, an fama cum dicto ſyndici denunciãtis faciat indiciũ ad torturam, per quod credatur ſyndicus, eſt tex. in c. præterea de teſt. quem alleg. Bal. ad fi. Spec. in tit. de accuſ. in fi. & tales appellantur teſtes ſynodales, vt ibi, & 35 q. 9. epiſcopus in ſynodo, & ibi ponitur forma iuramenti præſtandi per eos & Innoc. in c. nihil. de elec.

LEX II.

Agentes. Officium agentium in reb. eſt curam habere ſuper euictionib. curſus publici portando pecuniam publicam per prouinciam, naues conducendo, & animalia ad ferendum annonam, & alius officialis de hoc non debet ſe intromittere, contrafaciens punitur. Item pro animali in curſu publico non ducto non eſt licitum officiali pecuniã accipere contrafaciens quadruplum reſtituit. h. d. Et quid ſit curſus publicus, no. inf. de cur. pub. l. 1.

LEX III.

Per id tempus. Condemnatio præfecti facta de agẽte in reb. eſt nulla, niſi talis agens cõtra honeſtatem, & decus ſui officii commiſerit, quia tunc grauius punitur.

LEX IIII.

1 *Carcerare aliquem, & ſub cuſtodia tenere, ſunt diuerſa.*

a Agentes. a Agentes in reb. ſinguli per ſingulas prouincias ſunt mittendi, qui in euictionib. inſpiciẽdis curam tñ habebunt, & nihil habebunt cum aliis iudicib. vel prouincialib. & illicitè non vexabunt, de cauſis nõ cogno-
1 ſcent, nec detrudent in carcerem, hoc dicit. † Not. gl. vlt. huius legis, quod aliud eſt mittere in carcerem, aliud ſub cuſtodia detinere facit de caacto. trib. l. 2.

ADDITIO.

a Alex. Agentes. Probat tex. in l. 1. de cuſt. reo & facit l. ſuccurrit. in ſi. qui ex cau. ma. vide Bal. in l. quoties ſup. de exac. tri. & glo. in l. qui neq; § ſolutum. de verb. ſign. Alex. Carcerare aliud eſt, aliud eſt cuſtodire. Tex. videtur in cõtrarium in l. aut facta. in § ſolent de quæſt. vbi carcer ſit ad cuſtodiã. Ad idem l. 1. de priua. carceri. & in l. incredibile. ſup. de pen. quod eſt verum vbi ſit, alias eſt pœna certa p delicto. Secus vero vbi nulla eſſet certa pęna, quia tunc diceretur carcer ad pœnam, non ad cuſtodiam tex. in l. ſenatus. de inter. & in l. 1. §. ſi. de aleatoribus & Bart. in l. ſolent & in l. imperiũ. de iur. omn. iud. Cyn. in l. 1. ſup. de infam. & qd de iure cano. dic, quod ad pęnam tex. eſt in c. quamuis. de pę. in 6. & vide Rom. in litera t, no 8.

De Palatinis ſacrarum largitionum, & rerum priuatarum. Rub.

LEX PRIMA.

Qui autem dicantur Palatini, dic, vt in glo.

1 *Onus capitationis non dicitur extraordinarium, nec ſordidum.*

Palatini. Palatini pro capitibus eorũ, & iugis tãtum penſionem fiſco ſoluunt, ab aliis
1 vero muneribus ſordidis vacant. hoc dicit. No. † qp onus capitationis nõ dicitur onus extraordinariũ, neque ſordidum.

LEX II.

1 *Conſeruatores monetæ, ſi reperiuntur fraudem commiſiſſe, non admittuntur ad aliud officium.*

Nullus. Theſaurarius, vel comes theſaurariorum ſemel repertus culpabilis ea officio iterato ad eandem militiam non aſpirabit, nec etiam aliam acquirere poteſt. h. d.
1 No. hic caſum contra conſeruatores monetæ, † quod ſi reperti ſunt fraudem commiſiſſe ad aliud officium, nec ad aliam di-
a gnitatem aſpirare debent. a

ADDITIO.

a Alex. Debent. Vide Ang. in Auth. de colla. § iubemus.

LEX III.

1 *Prælatus malus timet bonum ſubditum.*

Priſco. Singulis annis vnus Palatinus mitti debet ad regẽdum principatum domorum Cappadociæ. h. d.
1 No. hic gl. † quod malus prælatus timet ſubditum bonum.

LEX IIII.

Nihil. Palatini nihil habent commune cum aliis iudicib prouinciarum, ſed exceptã reuerentia, quæ eis debetur, non ſolum per iudices minores, verum etiam per maiores quilibet iudex debet in ſuo officio deſeruire.

LEX V.

Quidam. Effectus Princeps Palatinorum, ad aliam dignitatem conuolare non poteſt.

LEX VI.

Ab officiis. Præſes Palatinos non poteſt iniungere aliquod ſordidum munus.

LEX VIII.

Placuit. Palatini per prouincias tranſmiſſi anno elapſo, cingulo liberantur. h. d.

LEX IX.

Non aliter Nullus officium ſacrarum, vel priuatarũ largitionum aſſumere poteſt, niſi mediante Principis authoritate, vel annotatione.

LEX X.

Palatinos. Palatini adiutores, & primicerij, officio finito, ſicut agentes in reb. a præbitione tyronũ, ceteriſq; muneribus ſordidis immunes ſunt. h.d. Et no. gl. 1. quæ dicit de extrema parte pedis tibiæ, & ſotulatis.

LEX XI.

Ad ſimilitudinem. Officiũ Palatini, quod olim durabat biennio, hodie anno concluditur, ſic ſcriniariorum officium.

LEX XII.

Viros. In ciuitate Conſtantinopolitana Palatinus apud p̃fectum vrbis non compellitur litigare, niſi pro ſeruitutib. domib. vel annonis quæſtio moueatur. In prouincia vero cognoſcit præſes Cõtra Palatinum, ſed in cauſa criminali, contra eum nõ fert ſententiam, ex ſuggeſtione comitis, ſub quo militat Palatinus, h.d.

LEX XII.

Inter alias. Palatini Primicerii, & tres ſcriniorũ Primicerij tribuni, & p̃toriani militari dignitate funguntur, & nulla põt eis iniũgi neceſſitas publica, vel priuata,

LEX XIIII.

Iubemus. Palatini Principes eiſdem priuilegijs fungũt quibus Palatini ſacrorum largitionũ. Et ideo primicerij, & primates ſcriniorum Principis finito officio iter militares tribunos enumerantur, & nulla ſolicitudine negotij priuati, vel pub. poſſunt vrgeri.

De ſtratoribus. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Statutum puniens officialem non inquirentem, & punientem maleficiũ factum ſuo tempore, intelligitur ſi officialis ſciuerit.*

2 *Statutum dans annum officiali, infra quem poteſt cognoſcere de maleficio, intelligitur de his, quæ clara ſunt,*

PEr omnes. Vn⁹ ſolidus ſtratoribus. i. p̃ſidentib. ſtabulis Principis ſtipẽdij noĩe dãdus eſt, & in offerẽdo equos Principi p̃ prouinciales certa, & æqualis forma ſeruãda eſt, q̃ ſtatuta eſt, ſi aliquis prouincialis ſtratori dederit ob hoc, q̃ nõ licet ei accipere, punitur, & ſi iudex hoc ſciẽs punire eũ neglexerit, cẽ-
1 tum librarum auri pęna punitur. h.d. † No. iſtum tex. dũ dicit, ſi ſciens, quia eſt caſus q. ſtatuti diſponentis, quod iudex teneĩ inquirere, & punire ſub certa pęna omne homicidiũ factũ ſuo
2 tempore. Nam ita demũ punietur ſi ſciuerit a factum eẽ. † Item
a facit ad aliud, ſi ſtatutum dicit, & det poteſtatem intra annum cognoſcendi de maleficijs, Intelligitur de his, q̃ ſunt clara. Et ita dixi in l. 1. ff. ſi quis teſt. lib. eſſe iuſ. ſue.

ADDITIO.

a Alex. Sciuerit De hac q. vide per Bar. & Ang. in l. ſi. ff. ſi quis teſt. lib. eſſe iuſ. ſu. Bald. in l. cũqui §. in popularib. de iurei. & per Bar. & Ang. & alios in l. 1. §. occiſorũ. ff. ad Syll. & vide Bar. in l. genero. ff. de inta. in illa q. an ignoranti currat terminus, de qua in l. 1. & in l. quandiu ſup. qui admit. & Bar. in l. Caius. ff. de calumnia. & in l. 5 o. ſup. de excuſ. tuto. & in l. diuus. de cuſt. reo, & l. ſemper. §. hoc interdum, q̃ vi, aut clam. & Io. Aud. in c. non ſeruorum. de ſeruis non ord. & per Bald. & Sal. in l. ſi. ſup. de dolo. per Bald. in addi. Spe. in tit. de inſt. eds. & in l. id quod pau petib. ſup. de epi. & cler. & l. ſi ideo. ff. de his quib. vt indig. & in auth. cui relictũ, de indicta vidui. tollen. in l. 1. in princ. ff. de car. tollen. & in l. captatorias. ſup. de teſt. mi. & in l. 1. in 9 q. de inſt. & ſubſt. & in l. 2. de priua. carce. & in l. 1. de his, qui a latro. & in l. 1. de fam. libellis. & in c. 1. de prohibita feu. alie. per Loth. & in diſputatione in c. quod fœnerator. & per Ang. in l. ſi cum exceptione. §. i hac. ff. quod met. cau. & in §. ſi quis rapuerit in Auth. de ſan. epi. col. 9. & videas omnes, quia multa habes circa dictam q. Sed recordor eius, qđ no. Bal. in d. l. q̃diu. vbi dixit, q̃ tempus a ſtatuto præfixum ad ponendum ſtatuta in memoriali nõ currit ignoranti, & idem tenet ipſe in l. item veniunt in §. cum ante. de pet. her. & in d. l. 5o. & l. pe. de peri. tut. & Pet. de Anch. in c. canonum ſtatuta. In ver. alibi. quærit Bar. licet Pau. de Caſt. in l. facta. §. bononium ff. ad Treb. dicat tempus currere ignoranti, ſed dari reſtitutionem.

De caſtrenſianis, & miniſterianis. *Rub.*

LEX PRIMA.

IN officio. Caſtrenſiani, vel miniſteriani officio finito p̃ lapsũ biennij, alius ſubrogatur, ipſe aũt ad aliud officiũ nullatenus eligeĩ. h.d.

LEX II.

Si quis. Si vltimum inter miniſterianos gradũ primæ, ſecundæ, vel tertiæ formę inter caſtrẽſianos fuerit adeptus, ſcribendus eſt in matricula formæ tertiæ. h.d.

LEX III.

Hi qui. Militantes in hac militia, & eorum matres, & vxores. non poſſunt conueniri in cauſa ciuili, vel criminali, niſi ſub comite Caſtrenſianorum.

Ante omnia. Officiales principis, ſumpti ſigillatim, annexi coram illuſtri officiorum magiſtro, ipſi eorum filii, & vxores conueniendi ſunt, exceptis tributariis, & munerum functionibus, & delictis in prouincia cõmiſſis, propter quæ conueniri poſſunt etiam coram aliis iudicib. Item dicti officiales gaudent priuilegio circa ſportulas, q̃a non eas ſoluere tenentur, niſi ſecundum modum hic deſcriptum. fideiuſſorem etiam de iudicio ſiſti dare poſſunt de eorũ numero, & vbi dare non poſſunt, committuur eorum iuratoriæ cautioni h.d. Qui autem ſint hi officiales, non habemus expreſſum, quia Imperator hoc non dicit, & ideo poteſt dici, quod hæc lex ſeruiat nobis de vento.

De Decanis, conſtitutio Greca. *Rub.*

LEX PRIMA.

QVatuor. Quatuor ex Decanis, qui primum locum in ordine tenuerunt, per bieonium ad Primiceriatus officium aſſumũtur, & alij in locum eorum debent ſubrogari, tranſacto biennio hoc dicit.

LEX II.

Noſtræ. Decani adhęrentes famulatoribus Principis coram illuſtri magiſtro officiorum conueniendi ſunt. hoc dicit.

De priuilegijs eorum, qui in ſacro palatio mil. *Rub.*

LEX PRIMA.

A Palatinis. Platini à cunctis munerib. ſordidis ſunt immunes ipſi, & eorum filii, & nepotes etiam, ipſis, & eorum mancipiis nulla munera debent inferri, contra facientes puniũtur. h.d.

LEX II.

De cubiculis. Cubicularii Principis, quib. vacatio eſt conceſſa, & memoriales ſcriniorũ, & libellorum, & epiſtolarum, & etiam Palatini, & agentes in rebus, & filii, & nepotes eorum ad honores, & munera non vocantur inuiti, & à corporalibus, & perſonalibus muneribus ſunt immunes. hoc dicit.

LEX III.

Ex aula. Deſcendentes ab aliquo officio aulæ principis, licèt ſint idonei, & exempti, tamen ab omnibus muneribus, & honoribus eis inuitis ſunt expertes hoc dicit.

LEX IIII.

Omnes. Qui miſſionem meruit ab officio, quod in palatio Principis exercebat, anteferri debet omnibus alijs. qui poſt ad regendas dignitates, vel pronuncias fuerunt aſſumpti, contrafacientes pœna hic inſerta puniuntur hoc dicit.

De priuilegijs ſcholarium. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Prohibitus ad aliquod officium ex forma ſtatuti, non poteſt ad illud aſſumi ſub alio nomine,*

VIris. Magiſtri militum, milites, ſenatores, ſcholares ſuos verberare, vel degradare nõ poſſunt, ſed iſtud ſpectat ad officium magiſtri officiorum. Item magiſter militũ ſuos domeſticos ſenatorios ducenarios, vel centenarios facere non poteſt, pęna contrafacienti imminente. Item prohibitus eſt domeſticus perpetuò, vel ad tempus alio nomine aſſumpto, colore quæſito, quòd nõ eſt prohibitione durante aſſumendus. hoc dicit † No. iſtam l. quòd ſi per formant ſtatuti prohibitum eſt officium conſeruationis, quod non poteſt quis ad illud officium aſſumi ſub alio
a nomine, a Et hoc ſenuit glo. hic, dum ſumit argumentum de domino Odone, qui fuit Poteſtas Bononiæ. Nam cum eſſet prohibitus eſſe Poteſtas, fuit factus defenſor, & ſic habuit officiũ
b Poteſtatis. b

ADDITIONES.

a Sub alio nomine. Adde Bal. in 2. q. ſup. de hær. inſti. & in rub. ſup. de fide inſtr. ad fi. Ale. omnino in prima conſti. Digeſtorum §. nos verò. dixi poſt Philip. Fran. in proce 6. nume 5 in apoſt. in ver. mutatio nominis, & plenè per Fel. in proce. decret. Greg. verſi. circa concluſionem.

b Alex. Prãsis No. iſtud dictum, quia facit 3 id, quod ponit Bal. in l. Paulus. in § plu rib. de leg. & in l. 1, §. 1. de poſtu. & in l. 1 de var. & extraor. cogni. vbi dicit, quod prohibitus aduocare non eſt prohibitus in ſcriptis conſulere, & ſic per indirectum. Quod dictum ſequitur do. Abb. in rub. de poſtu. Sed tu potes dicere ſaluando Bar. quod diuerſa ratio eſt inter aduocare, & conſulere, quia aduocare eſt viua vox, conſulere autem mortua, quia viua vox plus valet, quam mortua. in rub. de teſtibus.

LEX II.

Hac lege. Militans in aliqua militia, q ſtipẽdijs decurſis Primicerius factus eſt, o b. priuilegiis ſibi ↄpetentib. perſruatur, & etiam in cauſis ciuilib. coram officiorũ magiſtro tñ cogit reſpondere. In criminalib. vero cauſis hoc priuilegium non ſortitur, ne crebreſcat officiorum authoritas, & ne publica vacillet vtilitas. h. d. Et no. q denegat iuriſdictionẽ in ciuili, & ↄcedit in criminali hoc officio ſiniuo, eo vero durante in vtroq; caſu eſt iuriſdictio denegata. s. de agen. in re. l. ex eo.

LEX III.

1 *Vidua fruitur priuilegio primi mariti, quouſq; fuerit ſecundo maritata.*
2 *Priuilegium conceſſum mihi, & omnibus deſcendentib. maſculis, & fœminis, quando comprehenduntur deſcendentes per lineam fœmininam.*
3 *Sententia ſine ſcriptis ferri poteſt ſi concurrit partium voluntas.*
4 *Solennitati requirenti ſententiam in ſcriptis ferri, & recitari, partes renunciare poſſunt.*

Quoties. Si ſcholaris alicuius ſcholę corã officiorũ magiſtro ↄuenit ciuiliter, aut ẽt criminaliter, nõ cogit dare fideiuſſores extraneos ſed de ſuo numero, dũ iñ iurauerit, & quinq. primates eiuſdẽ ſcholæ ex 30. viris numerãdis à Primicerio vſq; ad 30. retro det fideiuſſores, & ſi quinq; ex ↄdictis primatib. in fideiuſſores dari non pñt, vnus extraneus cũ numeratio dari poteſt, qđ priuilegiũ hẽt locum in eis, & eorũ vxorib. & ẽt viduis, & mrib. viduis, & liberis. & ſeruis eorum. Et noĩa ſportularũ per ſe, vel procuratorẽ rñdentes pręſtabunt ſm ordinẽ hic deſcriptũ, ſiue coram arbitris, vel officiorũ magĩs, vel coram moderatore prouinciæ ex delegatione cognoſcẽntẽ lis agitetur in ſcriptis, vel ſine ſcriptis, tam ex iuris diſpoſitione q̃ ex voluntate partiũ. Item ſi commeatũ acceperint per ſpatium quinq. m̃ſium, nõ pñt illo commeatu durante con-
a uenĩri ciuilr, ſed criminalr. pro publicis functionib. tñ h. d.
1 In tex. ibi; in viduitate cõſtitutæ. No. hic. q mulier † vidua fruit priuilegio mariti quouſq; ſecundo fuerit maritata. Facit ad hoc
2 l. filii §. vidua ff. ad mu. & ↄ. de d. g. l mulier. & dixi ibi. No. ſing. iſtum tex. q † ſi priuilegiũ cõcedatur mihi & oĩb. deſcendentib. maſculis, & fœminis, quod deſcendentes per lineam fœmininã nihilominus fruuntur priuilegio ſi ſint viduæ, aut ſi ad ſe-
b cundũ matrimoniũ conuolauerint. Et pôt eſſe rõ. q a poſtq̃ virũ aſſumunt, in totũ ad aliũ dñr ſe transferre, & ſtatũ ſuũ mu-
3 tare, vt no. in d. l. mulieres. † Vlt. no. ex ver. ↄſentientib. cum gl.
4 q de voluntate part. ſi fieri pôt, vt ſnĩa ſine ſcriptis feratur. † Et hic hẽs, q illa ſolennitas, q̃ traditur, vt ſnĩa ferat in ſcriptis, &
c recitetur, vt l. 2. s. de ſent. ex breui. recit. remitti pôt de partium voluntate. & idẽ in ſacroſanctis, quia remitti pôt, vt no. in l. . de ſeru. & l. . § ſed quia s. de iur. cal. & idem eſt in libellis. q a libellus pôt omitti, licèt non expreſsè remitti, vt no. in auth. offeratur. s. de li. cont. & ibi plenè per Cy. licèt quidam ↄ. Et idẽ eſt in
d iuram calu. quia omitti pôt. d licèt non expreſsè remitti vt d. §. licet. quia litis conteſt. nec tacitè, nec expreſſe poteſt remitti, vt no. lo. And. ext. de off. deleg. c. de cauſis.

ADDITIONES.

a Ale. Hac dicit Dñs meus ſacit mentionẽ in l. cum quædam puella de iuriſd. omn. iu. l. poteſt legitimari per d. l. a Bar. in l. ſi. § . . . . reciperit ff. de mun. & hon. l. . . . . . de . . . & . . . lib. 10.
b Conuolauerint. Ad cuius articuli deciſionem, vide .... copioſè ..... pro. & contra. ..... verſi .... circa princ. .... ibidem per alleg. ..... cum quædam puella de iuriſd. om. iud. Dec. ..... vnde vir. & vxor. Menoc.
c Et recitetur. Adde ..... & ſequitur .....
d Omitti poteſt, licet non expreſse remitti. Adde iſtum in l. 2. §. ſed quia ver. ..... & quod ibi poſuit ..... ad ipſum, ver. poſſit tacitè omitti. ſup. de iure iurando.
Alex. Iuramentum calumniæ, an remitti poſſit, Bar. in l. de pupillo. § ſi quis oper. de ope. no. nun. & in l. 2. de iur. cal. ..... quare ordo iudiciarius non pôt remitti, eſt, q a de inuentus ..... & vtilitatem publicam .... Card. in cle. ſæpe. de ver. ſig. in princ. .... q. cui renunciari non poteſt l. ius publicum ff. de pac. quod eſt verum in ordinariis, ſecus in ſummariis, iuxta dicta in extrauag. ad reprimendum. Limita pręmiſſa, ſi coram iudice procedit vt ordinario, ſecus ſi coram arbitratore, vt Card. vbi ſupra ..... tamen videlicet teſtes, & poſitiones poſſunt dimitti. vnde do. Card. . ſæpe. an litis conteſt. poſſit omitti.

De caſtrenſi peculio omnium Palatinorum. Rub.

LEX VNICA.

OMnes Palatini habentes aliquod priuilegium quicquid quæſiuerunt in officio morãtes ex donis Principis, aut eorum induſtria Principe conſenso retinent tanquam caſtrenſe peculium, & a labore caſtrorum non ſunt immunes h. d.

Qui militare poſſunt, vel non, &c. Rub.

LEX PRIMA.

SI militiæ. Volens militare ſe debet offerre ei, qui ius habet probandi ſ officiorum magiſtro. Itẽ nullus cã litis vitandæ poteſt militare. h. d.

LEX II.

Non tantum. In fraudem ciuilium munerũ nullus armatæ militiæ nomen pôt aſſumere.

LEX. III.

Cura. Coloni, vel ſaltuenſes ad militiam armatã volentes, vel inuiti, non ſunt admittendi. h. d.

LEX IIII.

Omnes. Curialis, vel cohortalis cõditionis exiſtẽs ad armatam militiam non ſumitur. h. d.

LEX V.

1 *Plura officia, quod quis habere non poſſit.*
2 *Habens vnum officium, ſi ei defertur aliud poteſt eligere, & retinere, q velit.*

a **His quidem.** a Duas militias diuerſi generis, aut dignitatẽ, & militiã eodem tempore, quis habere non poteſt, ſecus ſi ad idẽ tendunt, contrafacientes, & ↄ impetrantes, & iudices impetranti non reſiſtentes, pęnis hic inſertis puniuntur h. d. Et no. iſtam legem, quæ dat regulam
1 generalẽ, † ne quis poſſit habere plura officia, de quo dixi i l. ↄperimus. s. de prox. ſacro. ſcri. Vlt. no. gl. quæ dicit, quod q s nõ
2 poteſt habere duas militias. † In tex. detur electio, no. q ſi habẽti vnum officium defertur aliud, quod in poteſtate ſua eſt, q retinere velit.

ADDITIO.

a Alex. Duas militias. ſue adminiſtrationes poteſt quis habere eodem tempore, in §. & ideo de nouo Cod. compo. & ideo quis poteſt eſſe miles, & Doctor, Bal. in l. ſi contul. de adop. vbi plura bona dicit.

LEX VI.

1 *Ignorantia probatur eo ipſo quod contrarium non probatur.*

Super. Serui poſt hanc legem ↄdicans militiam adepti dominis ſcientib. efficiuntur liberi, & iuri patronat⁹ non ſunt ſubiecti, ſed ſi eis ignorantibus, in ſeruitutẽ rediguntur, ſed qui ante hanc l. militant, adhuc militabant, ſi quidem dominis ſcientibus, idem quod ſup. ſi eis ignorantib. intra 30.
1 dies tantũ permittit eos à militia reuocare. hoc dicit. No. † ignorantiam probari poſſe eo ipſo, quod contrarium non ↄbatur, & ad hoc alleg.

LEX VII.

1 *Præſcriptio non currit contra ignorantem ad ſui incommodum.*

Si quis. Dominus patiẽs ſeruum in dignitate eſſe, priuat dominio, & iure patronatus, ſed ſi eo ignorante ſeruus eam fuerit adeptus, & tunc intra 30. dies tantũ, ex quo
1 ſciuerit, dat ſibi vendicandi poteſtas. h. d. † No. ↄſcriptionẽ a nõ
a currere ignoranti. Et hoc eſt verum ad incommodũ ignorantis, ſed ad commodum ignorantis bene currit. Sic intelligitur l. genero. ff. de infam.

ADDITIO.

a Ale. ↄſcriptionẽ. Adde, q immo currit ↄ ignorantem, vt eſt tex. in l. ſi. ſup. de ↄſcr. lon. temp. ſed pœtica datur reſtitutio, Bar. in l. 1. §. ſi quis autem. ff. de in. actiuq; prima. Boer. q. 59. Menoch.

De re militari. Rub.

LEX PRIMA.

2 *Milites noſtri temporis capti in bello, pro tempore quo ſunt captiui, nõ habent ſtipendia.*

2 **STipendia.** a Miles captus ab hoſtib. dũ ibi ẽ, ſtipẽdium, vel ſalarii habere nõ
1 debet. h. d. † No. illum caſum, q milites noſtri temporis, qui capiuntur in bello, q ſi ſtant capti ↄ certum tempus, per illud tempus non habent ſtipendium.

ADDITIO.

a Ale. Stipẽdia. Bal. alleg. iſtã l. i l. liberti libertæq; de ope. lib. Itẽ inf. in ſi. Cõtrariũ tenuit Spe. in tit. de emph. §. poſtquam ver. quod ſi poſtquam mercenarius & vide c. 1 de cle. non reſi. in 6 & ita ſequitur Lauden. in trac. de pen. in tit. de milite in 4. concl. ſed in 9. conclu. dicti tit. tenet contra Bar. per iſtum tex. Pro quo facit, quod dixit Bar. in l. opere teſtamen. ff. de vſufr. leg. & in l. ſi vno. §. item cum quidem. ff. loc. opp. & ſoluit, vt in gl.

LEX II.

Viginti. Implentes ſtipendia militiæ 20 annis, ſtipẽdiarii, per cohortes munera ſordida nõ tenentur ſubire. hoc dicit.

LEX III.

Milites. Miſſus a militia ignominiæ cauſa eſt infamis, & dignitatem conſequi nõn poteſt, tamen vbique morari poteſt præterquam in locis interdictis. h. d.

LEX IIII.

Defunctorum. Bona militis decedẽtis in deſertione defuncti confiſcantur. h. d.

LEX

LEX V.

a Cum allegatis. aDeſertor militiæ ex indulgẽtia Principis reſtitutus, non habetur pro tẽpore quo deſeruit, perinde ac ſi militaſſet in caſtris, & ideo pro illo tempore ſtipendium non per. h.d.

ADDITIO

a Cũ allegatis No. hanc legem pro clerico ſuſpenſo ad tempus, an elapſo tempore debeat habere præbendas præterita temporis, & adde l.3.§.qui militiæ. ff.eo qđ facit ad multas q notatas in gl. in c.paſtoralis.e.t.de app.l.& vide glo.de dam. infec.l.inter quos.§ damni.& ibidem per do.Bar.& Ang.

LEX VI.

1 *Relatio medici referentis aliquem infirmum, vel cicatricem remanſurã, debet eſſe cum diligenti inquiſitione.*

Semel. Miſſus à militia ea cauſa ægritudinis, factus ſanus reſtituendus non eſt, tamen non debet mitti niſi
a medicis hoc denũtiantibus, & iudice hoc inquirente. h. d. a
1 No.iſtum tex.ſingularem,† q nunquam denunciatio facta per medicum, qui dicat aliquem infirmum, vel ex vulnere remanſuram cicatricem, aliquid operatur, niſi præcedat diligens iudicis inquiſitio. & ideo ſit cautus aſſeſſor, quod in actis faciat regiſtrari quod iudex diligenter examinauit, vtrum ex vulnere eſſet remanſura cicatrix, & ipſo diligenter examinato medi
b cus hoc retulit, aliàs non valet b

ADDITIONES.

a Alc.H.d. Idem Bart. in 1.conſi.ſtorum, quod eſt verum, quando factum merum pendet a peritis ſeu medicis, ſecus ſi a poteſtate partium, quia partes eligunt, ſi cõcordant. [illegible] Ioan. And. in add.ad Spe.in tit.de homicid.in verſic. ſed pone, & idem Abbas in cap.propoſuiſti.de proba. Corſet. ſuo ſing.in verbo, Medicus Menoch.

b Alc.Non valet. Similiter de hac cicatrice habes tex.in l.quartus §.ſi ff.de ædil.edi. & in l.locum.§ ex eo de vſuf. Et illa ſententia, & aliorum peritorum in arte poteſt ferri de feriata, ſm Ang. Caſus eſt in l.a. de ſer.abi.atrox iniuria, & an talis ſententia [illegible] vide [illegible] Et an ab ea poſſit appellari, vide Doct. in l.arbitro.o. qui ſat.cog. & talis ſententia poteſt retractari, quia pro [illegible] eſt vulnus mortale, ſi cadauer exhibeatur coram peritioribus in arte contrarium teſtificantibus, ſecundum Ioan. And. in tit de homi. §.verſ. in add. Specu. & adde Bald. in l.ſi quis teſt. in ff. ſupra de teſt. Et an peritum arte ſit credendum vide Spe.in tit.d. probat.§.ſi.ver quandoque. Et Bart. in l.1. ff. de ven.inſpicien. vbi ponit, an tales periti iurare debeant, & quod talis aſſertio coram poſſit reprobari. Item ſecundum Hoſt. in ſumma in tit de proba. §. quod ſunt ſpecies.verſic.1 quid ſi num tunc alii debent colligi ad e. cauſam matrimo. 1 de probatio & 2 q [illegible] aliqua. & de illa materia vide quæ ſcripſi poſt Bal. in l.Deo nobis. ſupra de epiſc.& cler. Quid autem ſit cicatri.,vide Bal. & quæ ibi dixi in l.ſi quis ſupra de pœn. Adde, quod Ang. tenet hic idem quod Bar. de qua materia per Specu. [illegible] de pœnis §.1.verſ. hic quoque in 1 parte, & glo. in c.tranſmiſſæ de ingr. & maleſic & Doct. in c.propoſuiſti de proba. & Mod. in c.ſignificaſti.el 2 de homic. & Ang. in l.ſi vacantia. ſupra de bon. vacan. & Roman. 1 §.ſi de [illegible] obl. & debet examinari Doct. non ſcholaris attento in præjudicio iudice, Bar. in l.ſi non ſum.§ [illegible] de adi. edic. vbi dicit, quod appellatione medici non venit ſcholaris. glo. in c.1 de ſta.re.m. 6 quod ſtatutum de ingrediente monaſterium non extenditur ad medicum Doctorem, ſecus ſi ſcholaris. Tu omnino vide Fely. cap.propoſuiſti, & no. [illegible] propoſuiſti in primam verſ.ad. per illum tex. de proba. & aliqui l. in d. c.cauſam. all. in tex. in 4. Valet etiam Flo. in l.locum.§.eo.ff.de vſufr. & Alexan. etiam in l.denunciaſſe.§ quid tamen de adul. Et adde, quod duplex eſt cicatrix, ſcilicet deformans, & non deformans, vt per Flo. in l.ſi.& ibi no.ff. de noxal. & Ang. in l.ex hac.ff. ſi quadrupes [illegible] vbi etiam Flo. & Bal. in add.ad Spec. in tit.de proba. §.ſi.ver. hoc quoque notandum.

LEX VII.

Fruſtra. Damnatus de crimine militari, miles exiſtens non infamatur, etiam factus veteranus.h.d.

LEX IX.

1 *Diuidentes prædam cum aggreſſoribus viarum, viui comburi debent.*

a Si quis. a Dans operam, vt Barbari Romanos deprehendant, vel prædam factam cum eis diuidens, viuus comburitur. hoc dicit. No iſtum tex.ſingularem contra diſtri-
1 ctuales Tuderti † diuidentes prædam cum aggreſſoribus viarum, quia viui debent comburi.

ADDITIO.

a Alc.Si quis. Bal. ponit alios caſus in quibus venit pœna mortis, in l.data opera. ſupra qui accuſ. non poſſ.

LEX X.

Quicunque. Miles, qui à Principe meruit pati familiã ſuam ad ſe venire, cõiugem, liberos, ac ſeruos cenſibus non aſtrictos, & non alios ducere ſecum põteſt. No. coniungem dici domeſticam, vel familiarem.

LEX XI.

Tribuni. Tribuni, vel milites in loco deputato ſtare debent, non per poſ. vagari, contra facientes puniuntur.

LEX XII.

1 *Lauantes pannos in ſummitate alicuius fluminis, poſſunt prohiberi.*
2 *Lauans ſe inuerecundè in aliquo loco more beſtiarum, damnatur:*
3 *Lauans pannos in inferiori parte fluminis non poteſt prohiberi.*
4 *Lupus qui accuſabat agnum bibentem in inferiori parte fluminis, iniuſtè accuſabat.*

Cum ſupra. Quando milites ſtant ſupra ripam fluminis in herba virẽti, nullus in loco illo poteſt balneare, nec etiam equos lauare, ne necẽe aquæ poculum corrumpatur, & oculi videntium inficiat. Sed volẽs prædicta facere, vadat ad inferiorem partem fluminis, & ibi ſiet in loco ſecreto ita quod ibi videri non poſſit. h. d. Et no. hic ca-
1 ſum † ꝯ lauantes pannos in ſummitate alicuius fluminis, vt poſſint ꝓhiberi, quia per tale lauacrum cõmune poculum aquæ
2 corrũpit, tex eſt hic. Vltimo gl ſumit hic argum. ꝯ illos, † qui more beſtiarum, ſeu iumentorũ, ſe inuerecũdè balneãt in ali-
3 quo loco. Vltimo habes hic tex.† qđ lauãdo in inferiori parte fluminis, non põt corrũpi pars ſuperior, nec lauans prohiberi
4 põt † Et ſic facit ꝯ lupum qui accuſabat agnum bibentem in inferiori parte fluminis de turbatione aquę.

LEX XIII.

Nemo. Miles deputatus ad Principis cuſtodiam, vel de alio numero ſine licentia Principis, vacare non debet, aut alia negocia pe agere, contrafacientibus pœna imminẽte, & in tali obſequio miles retinens in quinque lib. auri punit. Itẽ miles ad Principem in ambaſiatorem miſſus, incontinenti ſe offerat viris illuſtribus, ſub quorum regimine eſt, vt commeatum accipiat. Item milites reperti vagari p prouinciã per præſidem puniuntur.

LEX XIIII.

Contra. Miles de vno numero ad alium ſe trãſferre nõ poteſt, niſi vtilitatis Reipu. cauſa Princeps conceſſerit, contrafaciens punitur.h d.

LEX XV.

Milites. Miles armatæ militiæ agrorum cultui cuſtodiæ animalium, mercimoniorũ quæſtui, nõ eſt deputandus, pęna deputanti imminente.h.d.

LEX XVI.

Militares Miles ciuilem curam non debet aſſumere. hoc dicit.

LEX XVII.

Neminem. Nullus in aliquo numero militium poteſt militare ſine licentia Principis: ſi tñ aliqs de numero deficiat, magiſter militum, & dux belli in illius locũ alium ſubrogabit, facta prius declaratione Principis, ſm huius legis tenorem, contrafacientes puniuntur.h.d.

LEX XVIII.

1 *Vniuerſitas criminaliter accuſata reſpondere poteſt per ſyndicum.*
2 *Dux belli cognoſcẽs criminaliter inter milites, poteſt diſcuſſionẽ cauſarum talium delegare,*
3 *Quis ab eodẽ poteſt vexari coram vno iudicio ciuiliter, & coram alio criminaliter.*
4 *Licet alicui committatur cognitio alicuius cauſæ, & poteſtas tollatur capitaneo, per hoc non dicitur derogari eius iuriſdictioni.*

Tam collatores. Milites ſtantes in patribus Orientis, obedire debent iuſſui ducum belli, & in cauſis ciuilibus & criminalibus non reſpondẽt magiſteriæ poteſtati, ſed duci prędicto, niſi ad ducum reſpõſum. Itẽ ſportulas ſoluant mõ h e deſcripto, cum cõueniunt ſingl'e vel totus numerus militũ. Item duces de eã cognoſcentes põt audire, & audientiam alteri delegare. Item ſi milites in vno loco ꝯſtituti, ad ducem in alio loco degentem acceſſerint, collatores non ſunt expenſis grauandi, ſi nulla neceſſitate cogente acceſſerint, ſed ſi neceſſitate imminente, tunc p triginta dies ipſi ſibimet expenſas miniſtrent, poſtea collatores ipſi. Itẽ milites conuenti ciuiliter, ante negociũ peractũ nõ poſſunt ab eodẽ criminaliter ꝯueniri coram diuerſis iudicibus, vel ecõuer- c
ſo, ꝯfacientes puniuntur. Item per hanc legem non derogatur iuriſdictioni magiſterię poteſtatis, cũ omnes duces ſint ei ſu-
1 biecti, h.d In tex ibi, ſyndico hic eſt caſus, † qđ vniuerſitas cri-
a minaliter accuſata reſpondere poteſt p ſyndicum a In tex. ibi,
2 vel eorum diſcuſſionem † No. hic caſum, quod criminaliter dux belli cognoſcens inter milites poteſt diſcuſſionem cauſæ comittere: regulariter autem contra, quia cauſę meri imperii
b non delegantur, b vt l. Imperium ff. de iuriſdictio. omn.iudic. & l.placet. ſupra, de pœ. iud. In tex ibi, quoniã, in iſto verſicu. eſt tex. expreſſus, quod quis poteſt agere contra eundem ciuiliter

ADDITIONES.

a Alex. Per ſyndicum Adde do. Ale. de Imo. in l.aut facta.§ ſi ff de pœ. & Bal. in l.a. de accuſ. Spec. in tit.de accu. ver.ſi. Adde Bar. in extrauag. ad reprimendum in verbo, perſonaliter, vel legitimè, prope fi. & Bar. in l.2.§.fi. de accuſ. & Cy. in l.2. ff. qui accuſ. non poſſ. Adde Bal. in l. reus in l.ſi. ff de accuſ. & Cy. in l. ſed ſi hac. §. ſi de in ius voc. & Inn. in c.licet in beato Petro de accu. & vide rationem per Bal. in d.§.fin.

b Non delegantur. Adde Fel. in c.ſedem. de offi. ord. & in c.quoniam.§.is autem de offi. deleg. & quod ibi dixi in apoſt.

ter coram vno iudice, & ꝯ eundem agere criminaliter coram
alio iudice Nam eſt ſpāle hic in milite, quod non poteſt crimi-
naliter coram vno iudice ꝓ negocio conueniri, & corā alio ꝓ
alio negocio, ergo in ꝯriū eſt ius cōc. In tex. ibi, diſpoſitione
4 aūt. No ea iſto tea † ꝙ ſi alicui officiali committitur cognitio
alicuius cāæ. & poteſtas cognoſcendi tollit capitaneo Peruſij,
a p hoc non dr̄ derogari a iuriſdictioni capitanei. Ratio eſt, quia
ciuis de cauſa coguoſcens ſubditus eſt ipſi capitaneo.

ADDITIO

a Menoch Derogari. Ro ſing 21 viget pactum. Brun. conſi 47. nu. 10. ver poſtremo.

De caſtr. pec. militum, & præfecti annona. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Res empta de caſtreoſi peculio, efficitur caſtrenſis. Idem ſi de profectitio vel aduentitio.*

a SI in poteſtate. a Filius in pt̄ate militans, qui ob eā cām accepit ex dono a
p̄re, m̄re, vel aliis ꝓpinquis, vel amicis & quæ ei occa
ſione militię ſunt quęſita, in caſtrēſi peculio numerā
tur, non aūt matris hr̄ditas: prędium vero donatum in caſtrēſi
peculio non eſt. ſed ſi ſit emptum ex caſtrenſi peculio, caſtrēſe
1 dr̄. h. d † Et no. quod res empta ex caſtre. pec. dr̄ eſſe caſtrē. & eo
modo de re empta ea profectitio, vel aduentitio.

ADDITIO.

a Alex. Cum hac l concor. c. petrus de homi. & de intellectu iſtius legis vide Ang de Are. in l. intra dies. ff. de re iud.

LEX III.

Erat. Licet quis militet, nō propterea liberatur a patria po
teſtate.

LEX IIII.

1 *Societas īter fratres augmētat īter eos affectionē, & eos chariores reddit*

a Cum allegas. Hæreditas fratris quęſita militanti, in
caſtrenſi a peculio numeratur. h. d. Et
1 no. ꝙ † ſocietas inter fratres augmentat effectionem inter eos
ad inuicem, & eos chariores reddit. h. d.

ADDITIO.

a Menoch. In caſtrenſi. Vide d. Alciat. tract. præſump. in 1 reg præſump. 30.

LEX VI.

Ius. Milites ſcriniarii, & exceptores, & cæteri militantes, ha-
bēt caſtrenſe peculium. h. d.

De erogatione militaris annonæ. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Acetum, quod non veniat appellatione vini,*
2 *Carnis appellatione non venit laridum.*
3 *Macellatorū nōpellatione ſimpliciter, cōprehēdunt̄ macellatores lardi,*

REpetita. Tempore expeditionis milit. debet
tradi panis bucellatus, i. biſcoctus, vi-
nū acetū, laridū, & carnes veruecinæ, duob. videli-
cet dieb. panis bucellatus, tertio die panis integer,
& vno die vinū, & alio die acetū, & vno die lardū, duob. dieb.
1 carnes h d. † Et no. hic tex. expreſſum, quod licèt acetū fiat de
vino. tñ aliud eſt vinū, aliud acetum, quod apparet. quia ponū,
a tur vt ſpecies diſtinctæ, & ſeparatæ. † Itē no. quod laridum non
a ſunt carnes, a nec econtra, quia lardum, & carnes ponunt̄ vt
3 ſpecies ſeparatæ, & ſic appellatione macellatorum carniū, non
continentur macellatores lardi, ſed appellatione macellatorū
ſimpliciter, bene continetur macellator lardi.

ADDITIO.

a Carnes. Adde quo l gl. in 34 q. 1 c. admonere. in ver. carnem & latius vide Firmanum in ſuo tract. nouiter impreſſo. 4. lib. per pein 65 q verſ 1 Adde ad hoc propoſitam glo in c presbyter. § 2 diſt in ver. & ſagimine. quam a. l hoc alleg. Ant. Corl. ſing. iuis, in ver caro. incip pro ſolatio.

LEX III.

1 *Milites noſtri temporis non poſſunt grauare comitatenſes, vt præparēt eis ad comedendum.*

Adde, quòd hoc hodie non ſeruatur,

Cænaticorum. Milites, vt aliqd habeant in cœna a
prouincialibus nihil poſſunt acci-
1 pere. † Et uo arg contra milites noſtri tēporis, qui non poſſunt
grauare comitatenſes, vt eis præparent ad comedendum.

LEX IIII.

Sicut. Annonariæ ſpecies a ꝓuincialibus ſunt tribuendę
militibus exiſtentibus in caſtris vicinioribus. Itē cō
ſtitutis in caſtris veterani duas partes annonę ibidē tantum re-
tinere debent, tertiam verò partem extrahere. h. d.

LEX V.

Actuarii. Officiales conſtituti ad diſtribuendū milita-
res annonas, ſi intra 10. dies anoonam rece-
ptam, & militibus aſſignatam, non oſtenderint per publicum
inſtrm̄, tam Reip. quam militibus de ſuo inferre cogentur. h. d.

LEX VI.

1 *Doctor, & miles, qui non volunt recipere pagam à communi tempore debito, non poſſunt amplius eam petere.*

Fortiſsimi. Militibus præſtāda eſt annona ſingulis die
bus, & ante lapſum anni, & ſi eā nolūt reci
1 pere, fiſci commodis applicatur. h. d. No iſtū tex. † ꝯ Doc. & ſti-
pendiarios cōis Peruſii, qui nolunt recipere pagam tēpore de
bito, nam lapſo tempore non poſſunt eam petere, & eſt ſpecia
le in re pub. ſecus in priuata Concor. ꝯ. l. proxi.

LEX VII.

a Nulli. a Qui tempore fertilitatis annonam neglexerit reci-
pere de publico, tempore caritatiæ pręciunt ipſius,
aut annonam non petit h d.

ADDITIO.

a Ale. Nulli Vide Bal. in l. acceptam. C. de vſu in 11 q. allegantem hunc tex Bal. in l. non dubium. de leg & alleg eum etiam Bar. in l liberis quos. §. manumiſſus, de alimen. & cib. le. Ale Ro. & Are. in l quod te ff. ſi cer. pet. dicunt, quod licet alias dicatur, quod ſi creditor dicat ſe nolle pecuniam à debitore, quod per hoc non liberatur ſi pecunia, vel res debita adhuc extat l. ſed & ſi poſtea ff de arb Nam fallit in pecunia oblata a Republica. vel officiali cui Reſpub. debebat Nam licet pecunia extat, ſi ve it officialis poſtea, nō tenetur, immo liberatur à debito hoc etiam no. in l. ſed ſi poſtea & in l. ſed ſi in emptorem §. fi. ff. de act emp. Ro. in litera C, no 22.

LEX VIII.

Prouincialium. Fœnum militibus & vexilliferis op
portunū, ac ēt ſcholariū tribuois,
& comitib. illuſtrib ad domū eorū habitationis apportat̄. h. d.

LEX IX.

1 *Introitus cameræ cōmunis, probatur per libros introitus ipſius cameræ.*

Excellentia. Omnis erogatio annonę per ſuſceptores
facta, in ſcriptis eſt redigenda, & ēt quāti
tas ipſius annonæ ſuſceptæ, q̄ dēt Principi declarare, & ſi qd
vltra acceperint, in duplum teneantur. h. d. Et no. iſtum tex ꝯ of
ficiales cāplonis Peruſii, qui frumentum, ꝙ qr̄ q; accipiunt nō
1 ſcribunt, quod in duplum tenentur. No. † ꝙ introitus ipſius ca
meræ communis apparet per libros introitus ipſius cameræ.

LEX X.

1 *Vinum nouum, & non vetus, bibi debet poſt calendas Nouembris.*

a Iubemus. a † Poſt calēdas Nouēbris militib. vinū nouū
nō vetus, tribuitur. h. d. In tex. ibi, diſpēdioſa.
No. caſum ꝯtrariū, q poſt calendas Nouembris faciebat bibi
p ſam liam vinum nouum cum erogatio veteris eſſet dānoſa.

ADDITIO.

a Ale Iubemus. Vide tex in l. ſi qui vinum. §. fi. cū duab ſeq. de vino, tritico, & oleo leg & Bar. in l. cū quid. ff. ſi cer. pe. in 1. op. Adde Ro. ſuo ſing 375. ferres. Menoc.

LEX XI.

Opinatoribus. Exactor militaris annonæ cū prouin
cialib. nullū dēt habere cōmercium
ad hoc, vt communem ſummam intra annū poſſit ꝓferre. h. d.

LEX XII.

1 *Valor frumēti, & aliarum rerum venaliū, inſpicitur in loco publici fori.*

Septem. Septē dieb. fori militib. nō venduntur res ꝑcio vi-
liori. h. d. ſm̄ vnam expoſitionē. Vel alr̄ ſic Vbi
m lites pro annona res recipiunt, ęſtimari dēt annona ꝓut vē-
1 dit in foro rerum venalium h. d. † Et ſm̄ hanc lect. no. hic caſū
expſſum, ꝙ q̄tum frumentū valet vel aliæ res mobiles venales,
a nunq̄ dēt inſpici, niſi in loco publici fori, a & q̄tum ibi vēdi po
tuiſſet Vnde ſi poteſt vendi multo plus, vel multo minus extra
forū, non debemus illū locum inſpicere, ſed æſtimationē ſem-
per conſiderare debemus ſecundum locum publici fori.

ADDITIO.

a Ale. Publici fori Vide iſtum in l. cum emptor §. ſi ff de dam infec. & in l. non intelligitur. §. diui. ff. de iure fiſ. Bal. in l. 2 ad fi. ver. & ſi æſtimatores. C. de reſc. vend & Pan. & Can. in c. cum ſo ext. de fide inſtr. Adde alium tex. no. c. 1 ibi, non carnes vendant, quam in mercato vendere poſſunt ext de empt & vend & ibi dicit dominus Petrus, quod debet inſpici locus, vbi res venditur, non precium loci, de quo eſt venditus. Et licèt forenſes, & peregrini non ſortiantur forum in loco l. hæres abſens. de iudic. tamen poſſunt ſe iuuare conſuetudine loci in rebus emendis. Pet. in c. cum cauſam, el 2. vbi de hac materia. de reſti. de valore rei probandæ, vide Bar. in l. ſi de auri. lib. 11. & l 2. §. ſi hæres. ad Treb. & in l. ſi ſeruus. de cond. & furtiua.

LEX XIII.

Lege. Miles impediens exactionem annonæ, aut conſue-
tam erogationem, pœna hic inſerta punitur.

LEX XIIII.

1 *Salarium debitum defuncto, debetur eius heredi.*

His ſcholaribus. Exactor militaris annonæ ſchola-
ri ad numerū regendū deputato,
ſolidum vnum præſtabit, deputato vero ad onus pręſtādi eǵs
annonam, ſalarium dabitur vna cum annona, & ſuis hęredib.
a ipſo defuncto. h. d. Et no. ꝙ † ſalarium debitum defuncto, præ-
a ſtabitur ipſius hęredi. a concor. ſunt in gl.

ADDITIO.

a Heredi. Adde Ale in l diem functo, de off. aſſeſſor, Bart. & Bal. in l. poſt duos, & in l. petitionem. C. de aduoc. diuer. iudic.

LEX XV.

Annonas. Annonæ debitæ ĩ publico vniuerſis officiis, & ſacri palatij miniſteriis, ſacriſque ſcriniis, & cæteris adminiculis dignitatum præbere eis debẽt in pretio prætaxato.hoc dicit.

LEX XVI.

1 *Deputati ad ſoluendum ſtipendia debent ſua manu ſoluere.*
2 *Stipendiarij non poſſunt conſtituere procuratorem ad ſuum ſtipendium recipiendum.*
3 *Officiales publici poſſunt mutuare pecuniam ſtipendiarijs ſub uſuris.*
4 *Mutuans pecuniam ſtipẽdiariis,non poſſit eorum ſtipendia ſequeſtrare.*
5 *Sequeſtrum de re alicuius,quod poſſit fieri, quando de debito conſtat per publicum inſtrumentum.*
6 *Milites,qui habuerunt licentiam ſe abſentandi a theſaurarijs, debent habere ſtipendium à theſaurarijs,non a communi.*
7 *Teſtis præſumitur iuratus ſi dicitur,talis teſtis iuratus.*
8 *Ratio per teſtem debet reddi per ſenſum actui congruentem.*
9 *Teſtis qui dicit rem agitatam in ſuo conſpectu,probat,*
10 *Theſaurarius qui tenet ſoluere ſtipendia militibus, ſi habet pecuniã, & non ſoluit,tenetur ipſis ad uſuras,qui ſoluerunt pro habendo pecunias.*

Iubemus. Erogator annonæ iurare debet ſe officiũ legaliter,& ſm iuſtitiam peracturum, & ſua manu numerare et militib.annonam eis debitam. Item actuarius cum milite negotians paciſci debet,vt pro quolibet ſolido ſemiſſem recipiat in tertia parte ſolidi,vltra autem ex pacto recipere non poteſt ſub prætextu prolixitatis temporis.Et ſi ratione pactionis inter militem & actuarium aliqua controuerſia oriatur,erogator militi dabit,quod ei debetur. ſed idem poterit ad petitionem actuarii ſequeſtrari, donec inter eos lis debitum finem accipiat.Sed ſi inter actuarium,& milites abſentes, commeatu recepto,quæſtio ſit pecun a militibus debita,ſequeſtrabitur apud deuotiſſima principia,ſi tamen milites,qui commeatum recipiunt,ſunt de nu.10. quibus commeatus fuit conceſſus & actuarius de pactione publicum oſtenderit inſtrumẽtum. Item tribunus aaa. militibus tantum poteſt dare licentiã commeandi,& ſi plurib.dederit licentiam commeandi illi plures non habebunt ſtipendium,ſed erogator ipſum ratione publicæ reportabit.ipſe tenetur,tribuus, & de ſuo proprio eidem ſatisfaciet.Item x. primates ex principiis deuotiſſimis,& vnuſquiſque caput ſcholæ iuratus debet deponere apud acta,ſub ſuo aſpectu vnumquemque militem recepiſſe de manu erogatoris annonam ei debitam.Et hanc relationem tribuno , & deuotiſſimis principiis,de tribus menſibus in tres menſes,& poſtea notificare Principi. Item erogator pecuniam publicam, quam recipit,debet inter milites,intra duos, tres, vel quattuor menſes erogare,conſiderata loci diſtantia: & ſi hoc facere diſtulerit,omne damnum reſarciet militib. quod ex negotiatione ſunt paſſi.Item ſi erogator huius l.præcepta violauerit, aut in officio aliquod cõmiſerit. pęnis hic inſertis ordine hic ſcripto punitur.Item ſalarium debitum militib defunctis filiis, & vxorib.militum per erogatorem pſtabitur.h.d.In tex. ibi, ero-
1 gator manu ſua.†No.q̃ conſeruatores monetæ ciuitatis Peruſij,qui ſunt deputati ad ſoluendum ſtipendia,non poſſunt ſol-
a uere ſtipẽdium per ſubſtitutum, ſed ſua manu ſoluere dẽnt. a
2 In tex.ibi,per ſuam manum.† No quòd ſtipendiarii conſtituere non poſſunt procuratorem ad ſuum ſtipendium , quia per manum propriam ipſorum debent recipere, & ideo ſint cauti procuratores communis,quod nunquam procuratori ipſorũ
3 ſoluant.In tex.ibi,ipſe cum actuario. No.quod † officiales publici poſſunt mutuare pecuniam ſtipendiarijs ſub vſuris,tamẽ vſurę non poſſunt trãſcendere tertiam partem eius,quod mu-
4 tuatur,vt hic quod no In tex.ibi, ſuper his verò †No.quod ille,qui mutuauit pecuniam ſtipendiariis , & ſi ſibi non ſatisfit, poteſt eorum ſtipendium ſequeſtrare , arg. tamen contra in
5 l.ſtipendia ſup.de execu.rei iud.In tex.ibi,pyctatia habita.†No. iſtam literam cõiuncto vec. protulerit. quod eſt infra quia hic eſt caſus,quod non poteſt fieri ſequeſtrum de re alicuius, niſi
b debitum oſtendat per publicum inſtramentum. b In tex. ibi, de proprius facultatibus No.contra conſeruatores monetæ,qui
c dant quandoque licentiam militibus ſe abſentandi c contra
6 formam ſtatutorum.†Nam ſtipendiarii non debent habere ſtipendium per illud tempus à communi,ſed à conſeruatoribus In tex.ibi,iuratus deponat No. iſtũ tex. pro eo quod dicimus
7 quotidie,† talis teſtis iuratus,& c.nã per hoc probatur iuramẽtum præceſſiſſe,vt hic,& l.Theopompus.ff.de dote præl.tamen cautius eſt.vt de iuramento appareat , vt ibi no.Dy. In tex.ibi, ſub obtutibus.†No.quod teſtis qui rẽddit cauſam ſui dicti,de-
d bet reſpondere per ſenſum corporis actui congruentem, d vt
9 hic,& l.teſtium ſupra de teſti Vltimo apparet hic.quod ſi † teſtis dicit rem agitatam fuiſſe,ſicut ſuperius dictum eſt, & ita factum in meo conſpectu,valet,& probatur.In tex.ibi,hoc vide-
10 licet.†No.quod ille,qui tenetur ſoluere ſtipendium ſtipendiariis,ſi habet pecuniã,& negligit ſoluere eis,& ob hoc ſtipendiarij accipiant pecuniam ſub vſuris, quod ille tenetur reſtituere omnes vſuras,& omnia damna, quæ incurrunt occaſione illius negligentiæ

CONCORDIA.

Pro concordia Aduerte,quod ſeruire poſſumus per ſubſtitutum ęque idoneum,& dignum ita Bar.in l agentes. de prępo. agen in rebus.li.c li.Cõtrarius tamen allegatur hic, l.iubemus, & in l.probatorias de di.offi & appa.iud. Tu dic ſpeciale eſſe ĩ aliquib.caſib.ut non poſſit.& maximè , q̃n electa eſt induſtria perſonæ facit c.in criminalibus.ſ.q 3.glo.in clem. 1. de vita,& hon cle.facit,quod no.Bald in cap.1.§.furtum.de pac. iura. fir. al à autem ſecus regulariter.Et innuit do.Alex poſſe Bart ſalui,vt hic in addi.

ADDITIONES.

a Ale.ſoluere dẽnt Pro quo ẽ bonus tex.in rõne ſui l. 1.§. ne aut,de ead coll ibi,vel manibus ſuis manibus . Ex quo apparet , q̃ ubi lex vel ſtatutum mandat aliquid ſuis manib.fieri,non poteſt per ſubſtitutum expediri,vt tenet Alber in ſuo dictionario & ſequitur glo in clem. 1. in uer.perſonaliter.de uita,& honeſt.cler Bal.in c 1 § iniur.de pace iuram firman in ſi. princ. & quibus modis feud amitt. cap.1 & in ca. 1.§.ſi quis deceſſerit.ſi de feud. fue contro facit l.1 § ne autem de cal tol Adde Bar in l ſin ſup de his, qui publ coll.x Item in uerſi.in tex ibi habita Aduerte,q a hoc quod dicit Bar non vi uerum,quoniam id, quod hic dicitur,eſt ſpeciale in milite,quando agitur , ut ſtipendium militis ſequeſtretur, ergo in contrarium eſt ius commune. l. ius ſingulare. ff de legib.& contra Bar. hic facit l ſi fideiuſſor § ſi ſatiſdatum.Et adde , quod hic dicitur de milite,ſpecialiter habet etiam locum in Doctore. l. ſori & l.aduocati de aduoc diuer.iud. Alciat parado libus c.a Menoch.
Expedir. vide Fel.in c.quoniam apoſtolica § ins.autem de off.deleg.
b Per publicum inſtrumentum Adde illum in l litib.in ſi ſup. de agri. & cenſi.
c Dant quandoque licentiam militib.ſe abſentandi Adde qualiter puniantur dantes peãt abeundi militibus, de quib hic, & dic quod dant illis quorum uenia abierunt , ſalarium ex eorum proprio. ita ſentit tex. huius l.ſecundum Ro qui ad hoc ſing lex.uer dantis licentiam
d Congruentem Adde Fel in c literis,de præſump.ver.in gl a.

LEX XVII.

1 *Milites Peruſini,miſſi ad cuſtodiam ciuitatis Caſtelli,debent habere ſalarium a ciuitate Peruſij,annonam a ciuitate Caſtelli.*
2 *Milites Peruſini non poſſunt ire ad cuſtodiam alicuius caſtri ciuitatis ſine licentia,quam debent habere in ſcriptis.*
3 *Cuſtoditus à Nuncio cõmunis,an ſoluat Nuncio,vel communi,remiſſiuè.*

a Cum ſæpe. a Milites deputati ad cuſtodiam alicuius perſonæ,vel loci annonã de publico non percipiẽt,ſed a conſtituta perſona ſalarium habebũt de publico.Itẽ milites non debent ad cuſtodiam alicuius deputari ſine licentia Principis in ſcriptis obtẽta, ꝯfacientes pęna hic inſerta
1 puniuntur.h d.No ex prin q̃ ſi† milites ciuitatis Peruſij deſtinãtur ad cuſtodiã ciuitatis Caſtelli, quod ſtipendium debent habere à ciuitate Peruſij,non à ciuitate Caſtelli,ſed ab alia ciuita
2 te recipiẽt annonã pro ipſis,& pro equis. Vlt. no.quod † milites ciuitatis Peruſii non pñt inconſulto communi ire ad cuſtodiã alicuius caſtri ciuitatis Peruſii ſine licentia cõis in ſcriptis data & idõ ſint cauti,vt ſp licentiam in ſcriptis faciant regiſtra-
3 ri.Vlt.gl.ſum targ an †cuſtoditus a Nuncio communis debeat ſoluere Nuncio,vel communi Dic,ut in ca.

ADDITIO.

a Ale.Ad cuſtodiã No hic vnã gl q̃ vult carceratũ non abeundũ ab eo,q facit eũ carcerari,ſi habet vnde ſe alat,alias ſecus: & idem uolunt Barto in l.ſanctum ff de rerum diui,& Balan ſuo tract.de carceribus in ſi Aretin § ſi in ſi Inſt de act & adde Bar.& ibi ſcripſi in l.3 §.de feu,ex quib.cau in poſ.eat.Boer.q.302.num 3. Menoch.

De excoctione,& tranſla.milit. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Conſuetudo prouincia excuſat in illis,in quibus aliquando nõ excuſaret.*

Opinatores. Opinatores delegati,vt militib annonam exigant , & eis ſoluãt à prouincialib.nõ petunt panis excoctionem.ſi fuerit inter eos conſuetudo cõtraria h.d.†Et no.ex hac l. q̃ conſuetudo prouincię excuſat in illis,in quib. aliquando non excuſaretur.concord.ſunt in glo.

LEX VII.

1 *Procuratores abſentium,ſi fuerint negligentes in exequendo mandata communis,puniuntur,& etiam domini,ſi fuerint conſcij.*
2 *Dominus ex contumacia procuratoris punitur ſi eſt conſcius.*

In excoctione. Ab excoctione panis nulla domus et Principis excuſat,& ſi procurator eius,cui panis coquendus mandatur,contumaciter facere neglexerit,punitur ipſe,& dominus eius , ſi fuerit conſcius, h.d.
1 †Et no.hic caſum contra procuratores abſentium,quibus pro curatorio nomine aliquid mandatur per cõmune : quia ſi ne-
2 glexerint,puniuntur ipſi,& domini ſi fuerint cõſcii.† Vlt.no. hic eſſe caſum , quod dominus ex contumacia procuratoris punitur, ſi eſt conſcius,& hoc modo poteſt limitari l.1.§.ſi procu.ff.ſi quis ius dic.non obtem.

Da

De militari veſte. *Rubr.*

LEX PRIMA.

1 *Veſtes hyemales fieri debent Kalend. Septẽb. vſque ad Kalend. Aprilis. Veſtes Kalend. Aprilis vſque a Kalend. Septembris.*

OMnem. Canonẽ ueſtiũ à Kalẽd. Septẽb. vſq; ad Kalẽdas Aprilis. a Reſpublica ſolnet, hoc dicit. & no hic eſſe caſũ, veſtes hyemales faciendas eſſe à Kalendis menſis, Setemb. & durare vſq; ad Kalendas menſis Aprilis, & veſtes æſtiuas à Kalen. mẽſis Aprilis, vſque ad Kalendas menſis Septemb. quod no. pro familiaribus, quibus promittitur veſtis vernalis, & æſtiualis, & etiam pro illis, quibus in teſtamentõ relinquuntur.

ADDITIO.

a Aprilis. Adde Spe. in tit. de proc. §. 1. uer. item, ꝙ eſt miles. Tu vide omnino de his veſtibus æſtiuis, & hyemalibus An. Cor. ſingul. ſuis in ver. veſtis. incip. pro ſalario. ubi refert, & ſequitur iſtum. alle. Cor. Rom ſin. 590. inc. aliud non ſcimus.

LEX II.

Prouinciç. Prouinciç Thraciæ pro quibuslibet viginti iugis, ſeu capitib. anno quolibet vnã veſtem præſtabunt ad vſus militum Scythia, & Miſia pro 30. iug. ſeu capitib. quod in Aegypto, & partib. Orientis ſeruatur. & ſi veſtẽ non habet, loco eius vnum aureum præſtabunt, exceptis Hiſtreonatis, & Iſauria. quæ ad auri pręſtationem non tenentur, hoc dicit.

LEX III.

1 *Clamydem qui promittit facere, cuius precij, & ualoris facere debet.*
2 *Sartores pro factura clamydis, non poſſunt accipere, niſi unum florenum.*

Fortiſsimis. Ad veſtem militis non præſtabuntur bini
1 tremiſſes, ſed vnus ſolidus. h. d. † No. ꝙ pro
vna clamyde non ſufficit vnus flore. vt hic & in gl. in ver. clamydibus
vnde ſi promitto tibi facere clamydem, intelligitur maioris
precij, quàm ſit vnus flore. auri, quod eſt verum conſide-
a rata conditione perſonæ. a Nam ſi promittitur vni militi, vel
vni doctori, maioris precij eſſe debet: ſecus ſi alij vili perſonç.
2 Vlt. no. contra, ſartores † quod pro factione vnius clamydis nõ
b poſſunt accipere, niſi vnum florenum. b

ADDITIONES.

a Conſiderata conditione perſonæ. Adde Ant. Cor. ſing. ſuis in ver. conditio incip. aliquis promiſit mihi facere veſtem, ubi alleg. tex. & gloſ. huius legis, de quo omnino per Felin. cap. cauſam. extra, de vſu. & per Dom. meum Iaſ. May. in l. 1. ſup. de leg.

b Alex. Florenũ. Adde glo. no. in §. cum ex aliena. Inſti. de rerum diui. quæ dixit, quod ualet conſequentia, ſartor, ergo fur.

LEX IIII.

1 *Armenti appellatione ueniunt animalia magna.*
2 *Gregis appellatione ueniunt animalia minuta.*

Militares. Quinque partes precij veſtis militaris in pecuniã debẽt dari fortiſſimis militibus. debilibus
1 verò ſexta pars in panno h. d. No. ex glo. iſta, quod † armentum
2 in dubio intelligitur de animalibus magnis, ſed † grex de pecudib. & animalibus minutis: qui ergo promittit gregem, poteſt dare pecudes: ſed qui promittit armentum, non poteſt dare niſi beſtias magnas, & groſſas, quod no.

De metatis, & epidemeticis. *Rub.*

1 *Caſtrametari una ciuitas contra aliam dicitur, quando ædificat contra aliam caſtrum circundatum uallis, & ſi.*

In gl. Rub. ibi, ex eo. caſtrametati. No. ex hac gl. quod paa, quæ facta fuit apud Sartauam, in qua dictum fuit, quod pax intelligitur rupta per vnam communitatem alteri faciendo caſtra-
1 metationem, intelligitur † vna communitas caſtrametari contra aliam, quando ædificat caſtrum contra aliam circũdatum vallis, id eſt, foſſatis, barbacanis, & ſimilibus. quod no.

LEX PRIMA.

SI quis. Menſor deputatus ad hoſpitia mẽſuranda per epidemeticos, militibus dãda, ſeis aſſignãda, ſi in hoſpitio domus ſcripſit nomẽ militis, cui fuit hoſpitium aſſignatum, poſtea aboleuerit, punitur pęna falſi. h. d.

LEX II.

1 *Ergaſteria dicuntur angiportus.*

a In qualibet. a Vbicunque Princeps eſt, vel milites ſub Principe militantes, pro hoſpitãdis dictis militib. dñi domus debent domus ſuas diuidere in tres partes, vnam partem pro ſe debent retinere, aliam militib. quàm optauerint eis tradere: aliam verò partem dominis relinquere, ſed ab hac inquietatione ergaſteria mercimoniis deputata ſunt immunia. Si tamen in parte domus militib. aſſignata ſtabulum deficiat, in ergaſterio partem pro ſtabulo debet habere. Item illuſtrib. militib. aſſignabunt dimidiam domum eorum, eis tamen electione ſeruata, contrafaciens punitur pœna hic inſer-
1 ta. h. d. † No. ex gl. in ver. ergaſteria. quod dicãtur angiportus.

ADDITIO.

a Ale. Hoſpitãdis. No. tex. ꝙ milites nõ debẽt hoſpitari i domibus ciuiũ, quẽ all. Lauden. in tract. de Principe, in ſtit. de milite. in 3. concluſione. Et adde ꝙ ciues tenentur dare militibus habitationem, licẽt non teneantur dare victum, ſcilicet lectum, oleum. & alias maſſarias, in l. 1. de ſalga. hoſpi. non præſtan. quod eſt cõtra l. 1. quod hodie fit.

LEX III.

1 *Epiſcopus non perdit iuriſdictionem ſuam per ſuperuenientiam legati.*

Cunctos. Præſentibus iudicibus, qui de cauſa cognoſcendi habent poteſtatem. non debent eorũ
1 prætores, id eſt, iudices ordinarij adiri, hoc dicit † No. quod ſi dominus legatus venit ad ciuitatem Peruſij, & hoſpitatur in domo Epiſ. quod do. Epiſ. propter eius præſentiam non perdit ſuam iuriſdi. & ideo non debent volentes litigare adire domi. legatum, ſed dominum Epiſ. Et ita tenet hic glo. & habuiſtis in Authen. de deſen. ciui. §. nulla. vbi deſenſor ciuitatis non perdit iuriſdictionem ſuam per præſentiam pręſidis.

LEX IIII.

Fabricenſium. Domus fabricenſium ad hoſpites recipiendos non grauatur. h. d. Non habetis hic alia.

LEX V.

1 *Vlciſci quod liceat pro defenſione.*
Vltio quando accipiatur pro defenſione.
2 *Amici, uel uicini licitè percutiunt uolentem me per uim de poſſeſſione mea expellere.*

Deuotum. Nullus miles ad præſidium publicum, ſeu priuatum poteſt accedere, & contrafacientem tanquam ſacrilegum quilibet poteſt expellere, & adminiſtrator, qui eum tranſmiſerit punitur, atque dictis militibus tranſeũtibus ſolum hoſpitari licẽt, nihil pro ſe, vel pro animalibus ab hoſpitante quærent, vel exigent, ſiue hoſpitans inuitus, ſiue uolens det. & in hoſpitio inuitis dominis domorum reſidentiam non facient, contra faciens punitur. hoc dicit. In tex.
1 ibi, vltionis. † No. quod pro defendenda poſſeſſione ſua licitum eſt vlciſci, & talis vltio non eſt propriè vltio, ſed defenſio, vt dicit glo. quod no. ad q. de eo, qui dixit in iudicio ad ſui defenſionem Titium vlciſcendo percuſſiſſe. Nam iſtud verbum vltionis, non ſumitur hic pro offenſa, ſed potius pro defenſa.
2 In tex. ibi, qui primum. † No. hic tex. expreſsè, ꝙ ſi aliquis vult me expellere de poſſeſſione mea, qđ amici mei, & vicini mei
a poſſunt percutere volentẽ me expellere, ne me expellat, a quod eſt valde notandum.

ADDITIO.

a Ne me expellat. Adde Flo. in l. ſcientiam §. qui cum aliter ad l. Aqui. & Bal. in l. vt vim. ff de iuſt. & iu. & And. de Iſer. in tit. de mili. va. qui contumax eſt. ubi tenet idem pro recuperatione, & adde etiam in tit. de pac. iuramen. firman. in §. conuenticula. Marſil. ſing. 456. Menoch.

LEX IX.

Omnes. Hoſpitantes milites in domibus, hoſpitationem eorum nullam diſcuſſionem, vel pęnam debẽt ſubire. Item nullus debet impetrare, vt à munere *hoſpitãdi milites* ſit immunis, ne vicini domus grauentur, contrafacientes puniuntur, & carebunt impetratis. h. d.

LEX X.

Hæc lege. Quidam in hac lege nominati dum viuunt, & poſt mortem eorum hęredes filij, parẽtes, nepotes, fratres, ſorores, vxores, tres domos propter moleſtiam recipiendi milites habent immunes, quidam duas, quidam vnam. quidam dimidiam tantum. hoc dicit Et no. de angiportu, de quo ſup. eo. l. 2.

LEX XI.

Decem. Tribuni primiceriorum decem, immunitatem habent ab hoſpite recipiẽdo in domibus, quas tenent in vrbe Conſtantinopolitana. h. d.

De commeatu. *Rubr.*

LEX PRIMA.

NE cui. Tempore expeditionis nullus militibus cõmeatum dare poteſt, contrafaciens capite punitur. hoc dicit.

LEX II.

Quicunque. Qui de ſcriniis, aut agentibus in rebus, aut etiam Palatinis, vt comitibus ſacrarum, & priuatarum remuneratione obſecundat, ſi vltra tempus commeatus conceſſum per ſex menſes abſens fuerit, Item qui proprio arbitrio commeatum non accepit, & qui per quadriennium deſidia officio non ſeruiens, aut vltra quadriennium ſteterit pœna hic inſerta punietur. h. d.

LEX IIII.

Si quis. Qui ſine cõmeatu anno, biennio, triẽnio, vel quadriẽ. vacauerit, modo hic ſcripto punitur. h. d.

De tyronibus. *Rubrica.*

LEX PRIMA.

1 *Scholaris, qui non ſtat firmus, dicitur vagus, & an gaudeat priuilegio ſcholarium.*
2 *Vagabundus quis dicatur.*

NVllus. In tex. ibi, vagus. no. ex iſto tex. ↄiuncta gl. ꝙ ille dr̄ vagus, qui in loco firmè non ſtat.
1 Et ſic eſt arg. †ꝙ ſcholaris, q nō ſtat firmus, dr̄ vagus
& nō gaudet priuilegio ſcholariū. Cōtrariū tñ eſt veritas, ꝙ ſi-
ue ſit vagus, ſiue nō, gaudet priuilegio ſcholaris, igit, &c. vt in
auth. habita. §. ne fil. ꝓ pat. Nec ob iſta lex. qa verum eſt, quoad
2 hoc, vt non efficiat magr̄. Et eſt illa lex ad ar. †ꝙ ille dicat vaga-
a būdus, q non ſtat firme in loco.a Pro hoc eſt tex. iuncta gl. in l.
4. §. abeſſe. ff. de dam. infe. q̄dam tñ gl. licet malè dicat, dicit, ꝙ il
le dr̄ vagabūdus, q nō hēt proprium domiciliū, vt l. cius. §. Cel-
ſus. ff. ad mu Nam. ſm hoc ſemper eſſet neceſſe, quod eius ciui
b tas aratrū pateretur, quod tamen eſt falſum, vt hic vides. b

ADDITIONES

a In loco Quis dicatur vagabundus, vide glo. fi. in l. ſi heres abſens. §. proinde. ff. de ind. vbi Ang.
b Alex. Vt hic vides. Et hic habes, quis ſit vagabundus. de quo Bar in l. 4. §. prætor ait. de dam. inf. in l. ad cognitionem, & ibi dixi ff. ex quib. cau. in poſ. ea. & Bar. in l. 1. C. de colonis Thracenſ. In ver. & ſic eſt arg. inquantum Bar. vult ꝙ ſcholaris vagus gaudeat priuilegio ſcholarium. Adde gl. in proœ. Sexti, in ver. commorantib. ꝙ licet ſcholaris parū ſtudeat, tñ gaudeat priuilegio ſcholariū, & d. Ant. in proœ. Decretaliū, ſequitur, ſi honeſtè viuit. Ego tñ puto, ꝙ ſcholaris vagus, & nō ſtudens, non gaudet priuilegio, per gl. hic, & per gl. de ſtudiis liberalib. vrbis Romæ, in l. 1. & gl. in c. odi, & c. egreſſi. 23. q. 1. vbi inuunt contra ſcholares, qui eunt ad eccleſias viſuri mulieres, gl. in c. qui, in verbo. quod nam de pœ. diſt. 1. & gl. in l. cū. de tranſa Facit, quod per Bal. in l. q. ſub prætextu. C. de ſacroſ. eccle. gl. in l. 1. de ſtudiis lib. vrb. Romæ. & nō enumerati in dictis gl. non debent gaudere priuilegio, per no. per Bar. in proœ. ff. forum, vbi dixit, quod licet quis ſit deſcriptus in mercatorum matricula, non tñ dr̄ mercator, niſi illum actum exerceat ita in ſcholari. Facit quod dixit Fran. Tig. de Piſis, in l. ſemper. §. quibuſdam. de iure immuni. tex. in c. ſi. ſenten. in verbo, literarum. de elec. in 6. gl. & tex. in auth. habita. C. ne filius pro pa. pro hoc l. ſemper. §. negociatores. C. l. in quadā. C. de eccl. mil. & l. diuus Traianus. & l. ex ea. ff. eod. tit. vbi miles gaudet priuilegio, ſi exercet militiā. facit l. ſeminarios de teſta. mili. Facit tex. in l. ſi duas §. maximè. ver. non abeſt. de excuſ. tut. Et ex hoc ſequitur contra Bar. quod vagus, & nō ſtudens non gaudet priuilegio. Sed pōt ſaluari, quod loquatur ſi inhoneſte viuat, ſecus ſi honeſte, licet parū ſtudeat. Quid de doctore ignaro, & non ſtudente vt de Bar. in l. fi. C. de prof. & med. & ibi ſcripſi Itē quid ſi ſcholaris exercet artē, vel offi, an gaudeat priuilegio. Dic, ꝙ ſic, ſi principaliter veniat ad ſtudiū cā ſtudii. l. non verum, ex quib. cau. maio. & Fran. Tig. in d. § quibuſdam. Quid de non intrante, ſed ſtudente in domo And. de Iſer. in auth. habita, alle. Hierony. dicentem ingenium docile, ſine magiſtro laudabile eſt, licet Bal. in d. auth. indiſtincte dixerit, ſcholarem practicantem non gaudere priuilegiis.

LEX IIII.

Tyrones. No. ↄ iuuenes doct. qui volunt celſiorem locum obtinere, & omnibus anteire, qm̄ non pñt, quia tantum illis doctoribus conceduntur, quibus laborum aſſiduitas, & ſtipendiorum prolixitas ſuffragatur.

De littorum, & itinerum cuſtodia. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Practica liberandi aliquem a conceſſione, qui velit portare frumentum, vel aliud bladum de vno loco ad alium.*

SAluberrima. In tex. naucleri deponāt. No.
1 hanc l. pro portantib. †frumē-
tū, & aliud bladū, qñ timēt accuſari de ↄcuſſione,
vt ſemp vadant coram officiali communis, & no
tificēt ei ad quē locum portare velint. nā hoc facto
non timebūt de aliqua concuſſione, quæ cōtra eos fieri poſſit.

De deſertoribus, & occultatoribus. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Receptantes rebelles, & bannitos, ita demum puniuntur ſi ſciunt eos eſſe rebelles.*
2 *Domus, in qua retinetur ludus, vel ſit proditio, ſi debeat deuaſtari ex forma ſtatuti, & retineatur per procu. vel per eum ſiet proditio inſcio domino, quod domus non deuaſtabitur, ſed procu. ille tenetur.*
3 *Officiales diſſimulantes punire malefactores, qua pœna puniantur, remiſſiuè ad tex.*

SI quis. Recipiens ſcienter deſertorem in agro, vel in dumo, ſi eſt actor, vel procurator, capitaliter punietur, ſi eſt dña, vel prędium confiſcabit, ſi ipſius eſt. Item manifeſtans deſertorem pręmiatur. Item deſertores ſunt, qui tpe belli abſentauerunt ſe à ſignis. Item qui ſemetipſum prodiderit, veniam meretur: punitur verò deſertor pęna mortis vilis, quam ſi iudex diſſimulat, vel gratia data diſtulerit, ipſe punit. h. d. In tex. ibi, ſi ſciens, prudens.
1 No. pro †receptantibus rebelles, aquia ita demum, ſi ſciant ip-
a ſos eſſe rebelles, concor. quod no. ff. de recep. l. 1. & vide quod
dixi. C. de fab. l. fi. In tex. ibi, vel procurator. Not. ad quæſtionem,
2 dic. i ſtatutū, †ꝙ ſi in aliqua domo fuit ludus retentus, ꝙ debet
deuaſtari, vel ſi in aliqua domo eſſet ordinata ꝓditio ↄ cōe, ꝙ
dēt deſtrui domus, ꝙ ſi actor, vel procurator retinuerit ludū
in ea. vel ꝓditionē ordinauit, ꝙ nō deuaſtabit domus, ſed ꝓcu
rator punietur, tunc. n. ad deuaſtationē ꝓcedit, cū dñs domus ſce
3 lera ↄmiſerit, vt hic, ꝙ facit ad no. C. de fal. mo. l. 1. † Vltimo no.
ex legis magnā pęnā ↄ officiales, q pęnā legib. vel ſtatutis impoſitas, gr̄a, vel diſſimulatione imponere diſſerunt, de quo hic in gl. vlt. Et ſic facit ↄ Capitaneos Peruſii, qui malefactores diſſimulāt, vt puniantur, ad quod facit, quod ſupra diximus.

ADDITIO.

a Rebelles An & qñ receptator teneatur, vide do Soc. in conſi. 212. inci. in eā Mat Pet. ver. præterea. Adde iſtum in l. omnes tit. 2. & quod ibi poſui in apoſt. ad ipſum in ver. quod eſt neceſſe etiam probare C. de agri. & cenſi. lib. 12.
Alex. Adde l. 1. in fi. & Bal. ſupra, de monopoliis.

LEX II.

Si deſertores. Deſertor innētus reſiſtēs, vt rebellis punit. Item diligens debet eſſe iudex ne ſub pręte xtu alicuius licētiæ deſertor poſſit euadere. h. d. Et no. hic pro rebellibus.

De veteranis. *Rubrica.*

LEX PRIMA.

1 *Veteranus quod excuſetur a pedagio.*
2 *Irreuerenter loqui non dicitur, nec male, qui Poteſtati dicit, tu.*

CVm introiſſent. Veterani gaudēt priuilegiis hic ſcriptis. No.
ex hac l. de pedagio, ꝙ colligit pecū, q in ſtat in porta, & non permittit aliquem tranſire, niſi certū qd
1 ei ſoluat, quod ab hoc pedagio veteranus excuſatur. † No. in
2 tex ibi, te nobis, †nō eſſe male locutū, ſiue irreuerenter, ſi quis
a Ptāti dicit, tu, & non, vos, a quia ita hoc fuit dictum Imperatori. & hoc verum eſt, niſi conſuetudo ſit in contrarium.

ADDITIO.

a Alex. Ptāti dicit, Adde quod reſcriptum Papæ vitiatur, ſi reſcribit alicui in plurali dicendo vobis, &c. Vide tñ tex. in c. quam graui, de crimine fal. licet in c. ſilius de teſta. & in c. 1. de peregrinis. loquitur in plurali. Adde et, quod Impera. loqūt ſibi ipſi l. fi. C. de eden. l. 1. C. qñ. & qñ iud. & in l. res quæ. ſup. de don. inter vir. & vxo. in l. 1. ſupra, ſi pendente appel. mors interuenerit.

LEX II.

Prouidendum. Veteranus factus prędor nullis in iuris eſt puniendus, ↄ factēs eſt ſm qualitatem facti per Rectorem prouinciæ puniendus. h. d.

LEX III.

Veterani. Veteranus, qui ſe latrocinio dederit, priuilegiis nudatus competentibus pęnis a Rectore prouinciæ punitur h. d.

LEX IIII.

1 *Lis quod finiri debeat vbi eſt incepta, licet poſt cæptam conuentus efficiatur alterius fori.*

Nullus. Veteranus effectus inuitus, vel nolens, non militat, & ſnīa ↄ eū lata tali ordine nō valet niſi dū
ipſe militabat, qō in cognitionem eſſet deducta, qa tūc ibi finit, licet veteranus ſit effectus, niſi ſpāli priuilegio ↄriū ſit ſibi
1 indultum, h. d. † Et no. ex hac l. quod licet ego efficiar alterius
fori lite incepta ↄ me, tñ iudicium ibidem finiri dēt, vbi initiū
a accepit. a ↄcor. ff. de ind. l. vbi cæptum, & l. ſi quis poſtea. ff. eo.
tit. & l. cum quædam puella. ff. de iuriſ. om. iud.

ADDITIO.

a Accepit. Ad ꝙ vide late per Fel. in c. cum ſit. de fo. comp. in ver. ampliaui concluſ.

De numerarijs, & actuarijs. *Rub.*

LEX PRIMA.

a VOrax. a Numerarii, id eſt, ſeruiētes Rectoribus in diuerſis obſeqjs, & tormētis & carceribus puniuntur, hoc dicit No. hanc l. ↄ eos, q volūt ſeruire diuerſis iudicibus in pluribus obſequijs, nam puniuntur.

ADDITIO.

a Alex. Vorax. Adde, qđ idē tenuit Spe. & Io. And. in ti. de inſtr. edi. § reſta ver. qđ ſi is. & ver. expenſ. & de ꝓba. §. 1 ver. aſtu. aūt. hoc ꝑ tex. in l. Herennius vbi volunt Bar. ff. de decurio. & eorum fil. de qua q. in l. Barba ꝑ Inn. & alios in c. 1. de fi. inſtr. & Gui de Suza. in l. decernimus. de ſacroſ. eccl. ꝑ Iac. de Bel. in diſp. incip. caueturaliquo iure, quam ponit poſt l. 1. ſupra, quomodo, & qñ iud. Pa. de Leza in c cum dilectus de fi. inſtru. l. et do. An. in repe. c. cum cōſultationibus, de iure patro ꝑ Im. in l. ad teſtium de teſt. ꝑ Bal. in l. 2. de ſeru. & aqua. l. non ignorat. qui accu non poſſ. ꝑ Io. Fab in §. ſed cum alienis, Inſti. de teſt. per Ang. in Auth. de tabel. §. pen. ver. fi. Bal. & Ang. in l. C. de teſt. vbi limitat eſſe verū, niſi interuenisſet decretum, vel creatio ſuperioris, quo caſu licet nō eſſet tabellio, tñ hoc caſu valent geſta per eum. Et hoc expreſſe vult Bar. ꝛ rūdens ad d. l. 1. C. de teſta quia illa lex non facit ad propoſitum ſm eos, qa loqr in actu teſtificandi, q eſt permiſſus de iure cōi, cum oēs liberi a natura naſcant, & per cōſequēs in tali actu non requiritur decretum, ſecus in caſu nro d. l. Herennius, & inde Bal. in l. 2. C. de iudic. audiunt tollen.

LEX II.

Qui numerarii. Numerarii, qui hodie tabularii appellantur, tormentis ſubiiciuntur, niſi iudicib. vel aliis ad prouinciam per Principem deſtinatis, nomen debitorum ſub actorum teſtificatione demonſtrauerint, vt eis indicantibus ad ſolutionem omnes fiſci debitores compellãtur, tempusq́; tabulariorum triennio concluditur. h. d. Et no. hãc legem contra tabularios, & conſeruatores, qui nõ aſſignant numerum debitorum communis per publicum inſtrumentum, nam faciunt litem ſuam per hanc l. quod nota.

LEX III.

Numerarios. Tabularii præfecti prętorio, cingulum, & ordinem militiæ retinent. h. d.

LEX IIII.

1 *Vnus officialis non debet ſe intromittere de officio alterius.*

2 *Deputatus ad maleficia de vna porta, non debet ſe intromittere in maleficiis alterius portæ.*

In prouinciis. In omni prouincia duo tabularii collocantur, vnus ad rationem arcis fiſcalis, alius ſuper titulis largitionibus, id eſt, ſuper donis, quæ Principi largiuntur, nullusque debet ſe de alterius officio immiſcere, & cõtraciẽs punietur, & cęlans talem culpam ſimiliter eſt puniẽdus h. d. No huc tex. † quod nunquam vnus officialis debet ſe alterius officio immiſcere, vt hic de executo. & exa. l. a.

2 Et ſic eſt caſus hic, † quod ſi ſunt plures a deputati ad officium maleficiorum, & quilibet pro ſua porta, q; deputatus in vna porta, non debet ſcribere in cauſis maleficiorum alterius portæ. Caſus eſt hic. Vltimo no gl. quid ſit fiſcus, & quid ſit ærariũ.

ADDITIO.

a Menoch. Si ſunt plures. Dec. l. culpa nu. 9. de reg. iur.

LEX V.

1 *Notarius actorum ſi fiat notarius priorum ciuitatis, non propterea deſinit eſſe notarius actorum.*

Exceptores. Licèt ſcriptor alicuius iudicii exiſtens efficiatur Decurio, non deſinit eſſe ſcriptor, & cognoſcere debet munera ciuitatis, & peracto officio
1 ad propriam curiam redit. h. d. Et no ex hac l. † quod ſi notarius actorum ſit notarius priorum ciuitatis Peruſii. quod non propterea deſinit eſſe actorum notarius, ſicuti non deſineret ſi efficeretur decurio hodie tamen nullus Decurio poteſt eſſe tabellio, vt ſ. de Decurio. l. vniuerſos.

LEX VI.

Ne diutius. Numerarii à communione actuariorum abſtinere debent, cõtrafaciẽtes puniuntur.

LEX VII.

1 *In creatione officialis, mos antiquus ſeruari debet.*

Syndicus, vt dicatur legitimè ordinatus, vniuerſitas mandato ſuperioris conuocari debet in loco conſueto, & ſono campanæ.

2 *Geſta ab officiali, qui communiter reputatur officialis, cum non ſit, quia non fuit legitimè electus, non tenent.*

3 *Lex, Barbarius, de officio præſidis, quod non procedit quando quis non fuit legitimè electus,*

Actuarios. Actuarii ſm conſuetu. antiquã ſunt ordinandi & ſi aliter factum fuerit, facta ab eis
1 non valent, & ipſi, & facientes puniuntur No ex prin. † q vbicunque creatur officialis aliquis, ſemper debet, mos antiquus ſeruari, alìàs creatio eſſet nulla, vt l. non tantum de Decu. Et ſic eſt caſus, quod ſyndicus creatus non congregata vniuerſitate ad ſonum campanæ, vel alio modo, vel non congregata in loco, vbi alìàs conſueta fuerat congregari, vel non congregata de mandato ſuperioris, prout conſueuerat, non dicitur legiti-
a mè ordinatus, a & ita de facto obtinui per hanc l. Ex ſi legis no.
2 † quod licèt aliquis habeatur, & reputetur pro publico officiali, & re vera non ſit, ex eo, q non fuerit legitimè ordinatus, vel quia reputatur tabellio, cum non ſit, vel iudex cum nõ ſit, quod acta facta per eum nullius ſint momenti, & ipſi faciens
3 puniuntur. Nec ob. l. Barbarius. † ff. de off præto. quia quandoque quis eſt electus ſolenniter, tamen propter defectum perſonæ non poteſt eſſe, & tunc facta per eum valent, cum ſint publica, vt ibi quandoque quis poteſt eſſe, ſed non eſt electus ſecundum formam debitam, & tunc facta per eum non valent, vt
b hic. Et ita tenet Gul. de Cug. in l. Barbarius. b

ADDITIONES.

a Ordinatus. Sed, quid, quando ſtatutum dicit, quod vniuerſitas debeat facere ſyndicum, cum authoritate, ſeu poteſtate præſidis, an ſufficiat quod authoritas, ſeu poteſtas accedat ex interuallo, vide per do. Soc. in conſi. 15 incip. viſis prædictis publicis inſtrumentis, verſi. vel poſ. ſecundo modo, circa medium. Afflict. deciſ. 351. Menoch.

Adde pro hoc quæſito Bal. in l. habebat nu. 6. quod ibi poſui in apoſt. ad ipſum, in verſi. nil operetur conuentus ſequens. ſ. de ſacroſ. eccl. in lect.

b Ale. l. Barbarius. Et de hoc vide per oẽs ſcribẽtes in l. Barb. per illũ tex. de off. pr. per Inn. dd. & alios in c. 1. de fide inſtrum. Spe. & Ioan. And. in tit. de inſtrumen. edi. § n. ſat. ver. quid ſi n. & ver. ex præmiſſis ſecundo iuncto verſ. ſi. & in tit. de proba. § 1. ver. illud autem. cum ver. ſeq. Gui. de Suza. in l. decernimus. ſupra de ſacroſ. eccl. & per Iac. de Are. in diſpu. in cap. producto contra te inſtrumento, & per Iac. de Belui. diſputatione, cauetur aliquo iure & ipſe poniit in l. ſupra quomodo, & quando iud. per Pau. de Lea. in c. cum dilectus. de fide inſtrum. per Bal. Imo. & Pau. de Caſt. in l. ad teſtium. de teſt. per Bald. in l. ſecunda, de ter. & aqua. & in l. non ignorat. ſupra qui accu. non poſ. per Ioan. Faban. §. ſed cum aliquis. Inſtit. de teſt. per Ange. in Auth. de tabel. in §. pen. per Ioan. And. in rep. cap. conſuluit. de iure patrona. per dom. Alex. in l. 1. ad fi. ſupra de teſtam. vbi omnino videas.

LEX VIII.

Scriniarios. A præfecto prętorio, ſcriniarii, vel numerarii non poſſunt pecuniam ſumere mutuo, vel aliquid pro expenſis publicis cuiquam promittere. h. d.

LEX IX.

Nemini. Nullus in numero militum ordinatus, & numeratus actuarius fieri poteſt, nec actuarius depoſito officio ad aliquam militiam aſpirare poteſt. h. d.

LEX X.

1 *Aſcendere quod quis debeat de gradu in gradum in dignitatib. non autẽ deſcendere.*

2 *Inſtrumentum carẽs ſolennitate debita, non caret ſuſpicione falſitatis.*

Nulli. Scriniarius eoſdem numerarios vltra quaternas vices habere nõ poſſit, nec etiam chartularios interpellato tempore non continuato, & debet eſſe in numerario interuallum biennii, in chartulario anni. Item numerarii ſcriniariorum Orientis, & Aſianę, ſcilicet diœceſis eliguntur de numero hic notato. In diœceſi vero Pontica, & Thraciæ eligi poſſunt hi, quos ſcriniarii dixerunt eligendos, inſtrumentaq; ab eis facienda ſunt ſolẽnizanda ſolẽnitate hic deſcripta. alìàs ſuſpicione falſi nõ carent, exceptis hic inferius nominatis. h. d.
1 Nota † in dignitatibus quem debere ſemper de gradu in gradũ
2 aſcendere. Vltimo nota, † quod inſtrumentum carens ſolen-
a nitate debita, non eſt ſine ſuſpicione falſi. a

ADDITIO.

a Ale. Adde quod idem tenet Cy. in l. iubemus ſ. de teſta. vbi dixit, quod notarius talia omittens debet puniri de falſo, & parti tenetur ad intereſſe. quod ſequitur Bar. in l. ſi librarius de reg. iur. Et adde quod inſtrumentum non valet, & ſi per imperitiam, & errorem notarii eſſet omiſſa ſolennitas aliqua ſubſtantialis, vt no. per glo. & Doct. in l. ambiguitates. ſ. de teſt. & Bald. in l. iuris. ſ. qui admi. & intelligitur ita lex ſi. & ibi gloſ. ſupra, de fideiuſ. ſecus ſi per errorem omiſiſſet ſoluere aliquid, quod non eſſet neceſſarium, quia poſſet corrigere, quia talis error non obſtet. l. errores. ſ. de teſt. & d. l. ſi librarius. & l. ſi § ſi cum eſſet. ff. de tab. exhib. & in l. Imperator. de ſtatu hom.

LEX XI.

Officio. Officio actuarii, quod olim durabat biennio, hodie concluditur anno.

LEX XII.

Per hanc. Officiales præfecti prętorio Illyricani, ſi dignitatem comitiuam adipiſcantur, profertur ſententia interlocutoria, ſeu decretum electionis, & illud dari eis debet, quod ante hanc legem dabatur, cum officiu prædicto depoſito eligebant prętoriam tribuni. h. d.

De curſu publico, & angariis, & perangariis. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Conducens equum ad vecturam ſi eum percuſſit fuſte, vel ligno, ob quod deterioratus eſt, vel mortuus, tenetur.*

1 EQuos. In tex. ibi, non lignis, vel fuſtibus. No. optimam legem cõ cõductorem equorum, † q equum condux it ad vecturam, & vt ambularet, per-
a cuſſit cum fuſte, a vel ligno, q ſi ex hac percuſſione equus deterioratus ſit, ad eum periculum ſpectat, quia non debuit eum percutere fuſte, vel ligno: ſed ſi eum percuſſiſſet flagello, vel calcaribus, & caſu equus eſſet mortuus, aut etiam deterioratus, tunc non ſpectaret ad eum periculum, quia licitè
b potuit equum flagello, vel calcari cędere. b

ADDITIONES.

a Percuſſit eum cum fuſte. Adde Ant. Corſet. ſing. ſuo in ver. conductor. ſic. aliquis conduxit equum vbi all. iſtum hic, & eum ſequitur aſſignat tamen aliam rationem, hic, quæ mihi videtur eſſe potior.

b Ale. Calcari cædere. Ego puto, q ſi ſit mortuus ex pcuſſione calcariũ, dẽt inſpicĩ qualitas perſonæ, puta ſi erat talis, qui ſolitus erat equitare, nã ſi eſſet talis, qui non eſſet ſolitus equitare, puta in monacho, procedat quod hic dicitur. ſed ſi erat ſolitus, & bonus equitator, credo quod tenetur quamuis ſit mortuus calcaribus, per no. per Bald. in l. quæ fortuitis, in materia leuis culpæ, ſupra de pig. actio. vbi etiam dicit, q nedum de leui, ſed de leuiſſima, & de dolo, nam qualitas perſonarum debet referri ad genera culparum. l. ſi ſcis. de leg. 3. & in l. ſutor artifices de ſol.

LEX II.

1 *Per viam publicam, & rectam, quòd quis ire teneatur.*
Suſpicio, quod ſit contra eos, qui non vadunt per viam rectam.

Præſidibus. Præſides, & rationales, quib. annona per Rempublicã ſubminiſtrat̃, propecorib. gubernandis vſurpare nõ pñt bubulcos. Itẽ nullus cum annona aliã viam dẽt tenere, niſi per publicũ curſum, excepto præfecto prætorio, cui per curſum publicũ proficiſcendi licentia
1 vel nõ pficiſcẽdi eſt ꝯceſſa. h.d. No. ex hac l. † quòd ſemper quis de
2 bet ſe tenere a ad viam publicam, & rectam, qua cõiter omnes vtuntur, adeo quod ſi extra eam reperitur, mala ſuſpicio eſt ꝯ eum, quod no ꝯ portantes deuetitum. De quo habes caſum ꝯ. eo. l. ſi quis per publicum, & ſ. de naui. l. qui fiſcales.

ADDITIO

a Menoch. Se tenere. Gramma. conſ. 17 nu. 2. late. Benue. Straccha tracta. de nautis. 3 par num 6.

LEX III.

1 *Euntes per viam non rectam, ſi non permittunt ſe ſcrutari, capi poſſunt, & retineri per cuſtodes.*

Euectiones. Nullus iudex, vel cuſtos publici curſus pati debet per publicum curſum aliquẽ ire, niſi vadens primo ſeriem ſuæ euectionis oſtendat, & volẽs reſiſtere, aut vltra tẽps vehere, retinebitur vbi fuerit repertus, & ſecundum qualitatem perſonę per iudicem competentem pu
1 nietur. h.d. No. ꝯ illos, † qui reperiuntur a in itinere, de quib. eſt
2 ſuſpicio, ne aliquid portent ꝯ denetitum. Nam ſi non permittunt tunc ſe ſcrutari, pñt capi, & retineri per cuſtodes ad hoc deputatos, & ex ſola reſiſtentia debent acriter puniri, vt hic.

ADDITIO.

a Menoc. Qui reperiuntur. Corſet. ſuo ſing. in verbo gabella, incip. Aliqui.

LEX IIII.

1 *Mulio licèt non ſit deſcriptus in licentia mihi data per datiarios portã dı res meas extra ciuitatem, tamen illas licitè portat.*

Parippum. Parippus appellat̃, q licentiã hãbẽs de duobus vehiculis euehẽdis, tertiũ euehit, aut euectionẽ extra ordinẽ facit. Si aũt ſm licentiã ſibi datã qs vehat, non debet delictum repetari, ſiue euectionem faciat euectioni præpoſitus, ſiue mulio. h.d. No. ex hoc tex. † quòd ſi gabella
1 rii portarum dederint mihi licentiam portandi mea arneſia extra ciuitatem, & diſtrictum, ſi arneſia portauerim per mulionem, quamuis mulio non ſit in licentia deſcriptus, ſed ſolum
a ego, licitè tamen a poterunt per eum portari, quod no.

ADDITIO.

a Menoc. Licitè tamen. Ad. le Corſet. ſuo ſing. in verbo gabella, incip. gabella.

LEX V.

Si quis. Iſtam legem no. ad id, quod dixi ſupra eodem, lege ſecunda.

LEX VI.

Euectionum. Senatus cum ad Principem vadit, habet poteſtatem euectionis, & faciens contra vetitum publicum curſum. pœna hic inſerta punitur.

LEX VII.

In omnibus. Stabula prouinciarum non debent fieri ſumptu publico, ſed expenſis prouinciæ, pro quibus expenſis habebunt animalium ſtercus.

LEX IX.

Iudicibus. Faciendę euectionis copia omnib. iudicib. denegat̃, excepto præfecto prætorio, & officiorum magiſtro, niſi ob tranſmittendas publicas functiones euectionem faciant, pœna contrafacientibus imminente. h.d.

LEX X.

Grauiſſimè. Super animalibus ad euectionem curſus publici deputatis nullus contractus locationis, etiam ad vecturam, vel emptionis tenet, pœna grauiſſima contrafacientibus imminente. hoc dicit.

LEX XII.

Quoniam. Veredorũ ſella ꝯputato frẽno, & pectorali, cũ pectorali dẽt eſſe 40. librarũ: ſi aũt ſit vltra, ſella cędatur per fruſta. pectorale verò publicai exceptis illis, q ſunt ſub ruſticitate ꝯſueuti, q in ſacculis onera portãt. h.d.

LEX XIII.

Non patimur. Non debent ruſtici, qui hyppocomi appellantur, perducendo equos per publicum curſum indigna ſpoliatione vexari, pœna contrafacientibus imminente. hoc dicit.

LEX XIIII.

1 *Muli debent onerari ſecundum onus conſuetum.*
Mulus oneratus ſecundum conſuetum, ſi deceſſerit, onerans non tenetur.

Publici. Exhibitio curſus publici ſm conſuetudinem locorum committitur, vt plauſtra. i. currus faciãt onerari, h.d. Vel aliter, currus debet onerari ſm conſuetudinẽ.
1 h.d. No. ex hac l. optimum arg. † quod muli debẽt onerari a ſm
a onus, ad quod portandum ſufficientes ſecundum ꝯſuetudinẽ reputantur. Et facit quod ſi oneraui mulũ tuũ cum onere trecentarũ librarum, q bonus, & ſufficiens reputabat̃ ad tantum põdus. & cum fuerit ſic oneratus, quòd deceſſit ea põdere, quòd ego non teneor: quia permiſſum eſt mihi ipſum onerare ſm ꝯſuetudinem, & ſufficientiam, per hanc legem.

ADDITIO.

a Menoch Debent onerari. Corſet. ſuo ſing. in verbo, onus. incip. muli Benu. Straccha de nautis. 3 par num. 13.

LEX XV.

Si quis. Mittẽtes equũ i curſum publicũ nõ mittẽdũ, quadruplum pretii dicti equi fiſco reſtituant, h d.

LEX XVI.

His tantum. Legati gentium Principi nõ ſubditarũ curſu publico poſſunt vti. Et no. arg. pro ambaſciatorib. Florentiæ, vt poſſint onerare equos cõmunis Peruſij pro portandis rebus eorum Peruſium.

LEX XVII.

Nemo mulionem. Subtrahens mulionem euectioni deputatum, decem libras argenti fiſco ſoluat, h.d.

LEX XVIII.

1 *Statutũ, quòd poſſit fieri, quòd prębenda annona tantum valeat, dummodo pretium non ſit vile.*
2 *Equus qui male paſcitur, non poteſt ambulare.*
Conductores equorum tenentur ad intereſſe, ſi eis nõ dant bene comedere
3 *Conducẽs equum ad vecturam non tenetur ei dare tantũ præbẽdam, quã do auena eſt cara, ſicut quando vilis.*

Animalia. Curari dẽt ne equorũ curſui publico deputatorũ pabula, ideſt p̃benda cariori p̃tio vendatur, & ẽt vt non teneatur prouincialis viliori pretio vẽdere,
1 h.d. † No. quòd põt fieri ſtatutum, quod cum tyrones communis Peruſij veniunt ad ciuitatem, quod p̃benda annonę non poſſit vendi, niſi tanto pretio, dummodo pretium nõ ſit magis vi
2 le, q̃ dẽat. Vltimo no. quod qñ † equus hẽt male ad comedendum, non põt ambulare. Et facit ꝯ ꝯductores equorũ ad vecturam, q non dederunt eis bene comedere, qa ſi macri facti ſunt
3 tenent̃ ad intereſſe, per iſtam legem cum gl. ꝑno Vlt. no. quod eſt arg. lex iſta, quod conducẽs equum ad vecturã, non tenet̃ dare equo tm̃ de prębenda cum eſt cara, quantum cum eſt vilis, vel cum iuſto pretio venditur.

LEX XIX.

Comperimus. Prouinciales. & curiales ad p̃ſtandũ animalia indebita ad curſum publicum non grauantur, quia ſatis eſt ſi cõferunt in pabulis, & pecuniis equorum deputatorum curſui publico. h.d.

LEX XX.

Nemo. Nullus dux poſtquàm ſuum ducatũ intrauit debet vti curſu publico, ſed iumentis ꝓpriis, quod ẽt obſeruatur in officialibus cohortalinis, pęna contrafacientibus imminente. h.d

LEX XXI.

Nullus. Etiam eccleſia tempore expeditionis nõ excuſatur ab angariis, & perangariis hoc dicit. No. iſtã legem ꝯ clericos, vt propter iſtam ſocietatem, quę venit in co
a mitatu a de predando, currendo, & occidendo, vt poſſint clerici grauari ad data & collectas, & alia onera ſordida, vt contra dictas gentes reparetur.

ADDITIO.

a Menoch In comitatu. Adde Rip. in tract. peſt. in tit. de remed. ad cõſeruan. vber. nu. 234. cum ſeq. Rub. conſ. 3. col. 5. cir. med. Li. Ruy. conſ. 219. nu 12. lib. 1.

De tractatorijs, & ſtatiuis. *Rub.*

LEX VNICA.

1 *Licẽtia data alicui pro extrahendo frumẽtum, & pannos extra ciuitatẽ vel comitatum, quod non extendatur vltra ſeptem dies.*

TRactatores. Licentia data pro animalib. ad vehendum, & ad arripiẽdum iter, debet biduum ꝯtinere, ad moram vero trahendã quinque dies tm̃, & nulli dẽt dari ꝑ ſe, & neceſſariis ſibi pſonis, niſi illis tm̃, qui animalia curſui publico depu
1 tata pſequunt̃. h.d. No. ex hac l. optimũ argũ. † quòd ſi alicui eſt data licentia de extrahendo certam quantitatem frumenti extra ciuitatem, vel comitatum, quod hæc licentia non extendit̃ vl
a tra numerum ſeptem, dierum a quorũ quis hẽt duos ad arripiẽdum iter, alios vero quinque ꝑ itinere perficiendo. Quod facit pro licẽtiis, quæ dantur per gabellarios portarum, de extrahendo ſalmas pannorum extra diſtrictum.

ADDITIO

a Non extenditur vltra numerum ſeptem dierum. Adde Ant. Corſe. in ſing. ſuis in ver. gabella. gl. 4. incip. ſi alicui eſt data licentia, vbi alle. & ſequitur ipſum hic, de quo per Roma. in repe. rub. de arb.
Alex. Vide Roma idem tenentem in rubr. de arb. in ver. concluſio. Corſ. in ſuo ſing. in verbo gabella, inc. ſi alicui. Menoch.

De appa-

De apparitoribus præfecti prætorio, & priuilegijs eorum. *Rub.*

LEX PRIMA

PRæfecturæ. Cornicularij præfectorum cõpleto munere Principis purpuram adorare debent. & cum ſint otio donati, ad aliquod officium non deuocentur. h.d.

LEX II.

Præfectiarios. Præfectiarii exactiones prouincialibus facere non debẽt, nec etiam hẽre cuſtodiam horreorum, contrafacientes puniuntur, h. d. Et ſunt præfectiarii officiales præfecti.

LEX III.

Cornicularii. Cornicularii primi ſcrinii præfecti prætorio, ſort. ta laborũ æquæ priuilegiis hic inſertis gaudent, h.d.

De apparitoribus præfecti vrbis. *Rub.*

LEX PRIMA.

PRæter eos. Qui adminiſtrauerũt multa officia in prouincia, officio finito Principis purpuram non adorant. Item apparitores ſedis vrbanæ illuſtris de concuſſione piſtorum conuictus puniuntur. hoc dicit cum l. ſeq.

De apparitoribus magiſtri militum, & priuilegijs eorum. *Rub.*

LEX QVARTA.

NVmerarios. Numerarii illuſtrium cõpleta militia, & principatus munere functi, gaudent priuilegiis hic inſertis. Item q ſunt de numero militum gaudent priuilegiis eorum, q vero ſunt vltra numerum, non hoc dicit cum l. ſeq.

De apparitorib. procon. & legatorum. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Magiſtratus ciuitatis dicitur membrum ciuitatis.*

OFficio. Proconſul, vel legatus non dẽt eſſe curialis, vel adſcriptus alicui corporis, & ſi adſcriptus eſſet, dẽt reſtitui ei, & apparitores legato
1 rũ debẽt eſſe quadringẽti h.d. cũ l. ſeq. No. † q magiſtratus ciuitatis dicitur eſſe membrum ciuitatis.

De crota. & prin. cornicu. ac primipil. *Rub.*

LEX PRIMA.

1 *Deputatus ad capiendum, vel denunciandum malefactores, non põt ipſos in carcerem mittere.*

OMnes. Stationarii, q Irenachæ appellanẽ, non debent facere exactiones, nec aliquẽ in carcerem mittere niſi crimen ſit manifeſtum, con
1 trafacientes puniunẽ hoc dicit. No. q† deputatus ad capiendum malefactores, vel ad ipſos denunciandos nõ poteſt ipſos in carcerem mittere, etiam ſi crimẽ ſit notorium. Dixi, ſup. de decu. l. ſi.

LEX II.

Nullus. Nullus iudex volentẽ militare approbare dẽt ſine ſacra approbatione, & licentia Principis. ſicut facit alta approbatoria, nec permittere etiam vehere, exceptis prouinciæ officialibus, qui curſus publici ſollicitudinem ſuſtinẽt. hoc dicit.

LEX III.

Solita. Solita priuilegia conceſſa per diuum Diocletianũ p principem confirmantur, & etiam extenduntur vt infra deſcribitur.

LEX V.

Quoſcunque. Primipilarius Hoſdrienæ prouinciæ ſi multos hẽt filios, vnũ loco ſui ſubſtituit, alterũ tradit curiæ alteros vero deputabit militiæ, cui volet Si vero duos tñ hẽt tunc ſatisfaciet curiæ, & cohorti, & ſi vnũ tñ hẽt, tradet ordini ſuæ patriæ, priuilegio ꝯ hoc indulto nullatenus valituro. & q fuerit ciuitatũ obſequio aggregatus, cogi poterit tam ipſe, q̃ eius pater ad filium alium curiæ deputandũ, q ſe ob priuilegiũ patris excuſare volebat curiæ deſeruire, oſtẽdendo quomodo in patris priuilegium ſucceſſit. h.d.

LEX VI.

1 *Sententia in criminalibus contra abſentem, vbi eſt pæna relegationis, quod non valeat.*
a *Practica citandi abſentem cum proceditur contra eum.*

Si apparitor. Apparitor criminoſus fugiens eſt citandus, q niſi venerit intra talẽ diem, ferẽ ꝯ ipſum ſnĩa condemnatoria, & ipſo non comparente, ꝯdem-
a nabitur. h.d. Et no. † q licẽt ſnĩa non valeat, ſi in criminali pro
1 feratur ꝯ abſentem, vbi eſt pœna relegationis. l. abſentem. ff. de pœ. tamen ꝯ officialem ferri põt, vt l. ne diu. ſ. de pœ. No. ẽt glo.
a † hic poſitam ad modum citandi, cum debet ferri ſnĩa ꝯ abſentem, quia debet fieri comminatio. quod niſi citatus intra talẽ terminum veniat, feretur ſnĩa condemnatoria ꝯ eum Non ergo ſufficit ipſum citari ſimplr ad ſnĩam audiendam, ſed quod veniat, aliàs ſnĩa ferreẽ ꝯ eum quod no. Et idem credo in ciuili, vbi lite non conteſt poteſt ferri ſententia, vt ſi pars eſt abſẽs,
b q debet fieri comminatio modo prædicto, aliàs non.

ADDITIONES.

a Alc. H.d. Apparitor dicitur nuncius l. cum clariſs. ad fi. de epi. & cle. in Auth. de teſtib. in §. ſi vero ignoti. & Roma. in no. 6 in litera C, vbi contumax quis non dicitur niſi præcedente contumacia.

b Alc. Alias non. & al. voluit contra in l. conſentaneum. ff. quomodo, & quando iud. Adde quod Alb. no Bar. in l. aut qui aliter in prin. quod vi aut clam. Quid ſi quis fuit citatus ad audiendam voluntatem iudicis, an ſnĩa diffinitiua valeat, do. de Rota, quod non in deciſionib. 33 Et poteſt eſſe ratio, quia citatio talis dicitur incerta, cum voluntas iudicis poſſit eſſe in alio, quam in ſnĩa, l. vbicunq. ff. de interrog. act. arbitror tñ qđ ſi talis citatio non tenebat ad aliud, niſi ad ſnĩam audiendam, quod talis ſnĩa teneret in ta clem ſepè de verb. ſig. & l. ... de lib. & poſth l. certum ff ſi cer pet & hoc videtur fuiſſe de mente Bal. in l. conſentaneum, quo, & qñ iud. Adde gl. in c. contumaciam, in gl. pe de hær. & ibi Imo. & Ananiam in c. ad petitionem de accuſa. Roma in litera S, no 57

LEX VII.

Ordinariorum. Apparitores quorumcunq; iudicũ nõ poſſint ſcribi in numero militũ aliquorũ, aut ꝯtemplatione alicuius ſtipẽdii relaxari, priuſq̃ primipil. rationem reddiderint. nec ẽt petere, vt quieti donentur Item ſolutus militia ob delictum non ob hoc quietem accipiet, & bona talis delinquentis illi militiæ relinquuntur. h.d.

LEX IX.

Per Illyricum. In Illyrico centum apparitores ſingulis iudicibus obſecundent, & non vltra. ad quæ obſequia non deputabuntur iniqui, ſed illi tãtum, qui ſollicitudines debitas exequuntur h.d.

LEX X.

Quicunque. Ad officium emendi chartas, vel tabulas, vbi acta publica Principis deſcribuntur, nullus deputabitur, niſi prius ſuum nomen in matricula ſcribi fecerit. hoc dicit.

LEX XI.

1 *Verbum repedare, idem eſt, quod à capite incipere.*

Si quis ex grege. Exemptus de grege cohortalium ꝑ crimen. ſi voluerit ad priſtinũ ſacramentum repedare, allegare debet, & oſtẽdere *Principis* oraculum ex certa ſcientia conceſſum h.d. Not. hic de verbo,
1 † repedare, nam idem ſignificat, quod à capite incipere. h.d.

LEX XII.

Si cohortalis. Apparitor cohortalis, vel cohorti obnoxius & eorum filii nulla tꝑis præſcriptione obſtante ad aliam militiam conuolantes retrahi pñt ad propriam conditionem, q etiam in omnib. deputatis alicui negotiationi, vel ergaſteriis obſeruandum eſt, vt non poſſint ad aliqua prouincialium officia conuolare hoc dicit.

LEX XIII.

Nullum. Nullus primipilaris, vel cohortalis ad aliã militiam aſpirabit ẽt ex aduocatione Principis, & ſtatim reſtituendus eſt curiæ ciuitatis, vnde oriundus eſt. h.d.

1 *Caſus, in quo priuilegium principis ẽt motu proprio cõceſſum non valet.*
2 *Statutum, quod habens vnum officium, non debeat aliud acceptare, ſi aliud acceptas, quod careat officio, quod non debet habere talis acceptans ſalarium primi officii.*

LEX XIIII.

Quiſquis. Obligatus cohorti, etiam ex priuilegio Principis conceſſo, motu proprio ad dignitatem
a aliam non aſpirabit, & carebit effectu priuilegii, & commodũ
1 cohortalis militiæ non habebit. h.d. No † caſum ſingularem, in quo priuilegium Principis conceſſum motu proprio nullius eſt momenti Regulariter cõtra, vt in c. ſi motu proprio, ext. de
2 præb. lib. 6. Item h.c eſt caſus expſſus, † q ſi ſtatutum dicat, qđ hñs vnum officiũ non debeat aliud accipere, q ſi accipiat, ille, q ſic acceperit, careat offõ accepto, & eiꝰ effectu, & ẽt puniẽ in hoc, q nõ dẽb. hẽre ſtipendiũ primi officii, nec eius priuilegiũ.

Da

ADDITIO.

a Menoch. Ad dignitatem aliam. Corſet. ſuo ſing. in verbo, priuilegium, inci. priuilegium Principis.

De diuer. off. & appari.iudic. *Rubr.*

LEX PRIMA.

SI quando. Adſtrictus chartarũ officio, vel publicis ratiocinijs, ſi ad militiam cõuolauerit, ad primum officiũ reuocatur, & in locũ talis reiecti ſubſtituitur alius, quem merita dignum faciunt. hoc dicit.

LEX II.

a Nullus. a Reſolutus a militia, ad eandem non aſpirabit ſine licentia Principis, & impetrans contrariũ per obreptionem, punitur in quinque libris auri. h.d.

ADDITIO.

a Alex Nullus Bal.no, in l.a. de libertis & eorum liberis, quod doctor ſolutus & priuatus doctoratu propter delictum, nõ poteſt iterato intrando examen redoctorari, & per eundem in l.a. de manu.vindi. vbi dixit, referendo Vltramontanos, quod ſi Comes Palatinus creauit tabellionem, qui poſtea propter delictũ fuit priuatus tabellionatu, quod non poteſt de nouo creari per Comitem Palatinũ. Pro quo facit c. prælul. s.4.4.

LEX III.

Nullus. Apparitor præfecti prętorio publicæ vtilitatis obtentu, aut etiam executionis priuati negocij, nõ reuocatur ab obſequio ciuitatis, vnde oriundus eſt, aut in qua larem firmum conſtituit pœna imminente vocantib. & ipſis acceptantibus, quod obſeruatur in domeſticis, & protectorib, in rebus agentibus Palatinis, & ſtratoribus.h.d.

LEX V.

Quicunque. Apparitor ob culpam, vel negligentiã motus officio per ſententiam ad nullã militiam aſpirabit, contrarium facienti pęna grauiſsima iniungetur. hoc dicit.

LEX VI.

In his. Nullus debet fieri proconſul Aſiæ, Comes Orientis, præfectus Auguſtalis, vel eorum vicarius, niſi per ſacri ſcrinij probatoriam conſecretur, pęna contrafacientibus imminente.h.d.

LEX VII.

1 *Iuſtitia clauis errat, quando delicta maiorum non puniuntur.*

Ad ſplendidioris. Qui militiã inferioris gradus perficit, ad maiorem poteſtatẽ accedere dum tamen faciat propoſito honorem adipiſcendi, nõ cupiditate lucri, vel vt poſſit delicta iam facta occultare, vel ha-
1 bilius in futurum delinquere.h.d. † Et no. quod clauis iuſtitiæ multum errat in hoc quando delicta maiorum celantur.

LEX VIII.

1 *Statutum licet tollat iuriſdictionem, quæ habetur à lege, non tamen tollit quam quis habet ex conſuetudine.*

2 *Conſuetudo dat iuriſdictionem ordinariam.*

Viros. Duces, & apparitores, & limitanei caſtrorum cõueniuntur ſub officiorum magiſtro, non tamen per hoc derogatur iuriſdictioni magiſtri militum Thraciæ, vel Illirici, qui ex conſuetudine contra eos iuriſdictionem habent,
1 hoc dicit. Et no. ea hac l. † quod ſi ſtatuto caueatur ſcholarem debere conueniri tantum ſub Epiſcopo, & de conſuetudine eſt, quod Rector etiam cognoſcat de his, quod per iſtud ſtatutum non derogatur iuriſdictioni Rectoris, quam habet ea conſuetudine, ſe-
2 cus ſi eam haberet a l. Pro hoc facit quod no. in c.1. extra, de cõ
a ſti.lib.6. Secundo no. † quod cõſuetudo dat iuriſdictionem ordi-
b nariam, a ſicut lex & hoc no. gl.ĩ. de emancip.lib.l.l. & fin. b

ADDITIONES.

a Ordinariam. Ad quod latè, & no. vide Fel. in c cum contingat de fo. compe. ver. glo. in verbo, conſuetudine. & quod ibi dixi in apoſt.

b Al. Et ſi l. eſt prætor. §.1. de iud & ibi gl & in l more. vbi doc. & in verbo ſeq in verbo, nec ipſa lit. ff. de iuriſd om iud de quo per Io. And. in c.1. de offic. ord. & in c.4. de conſue. & in c. Romana circa prin. de foro comp. in 6 & de exc in cap. final. 6. facit quod no in c cum contingat. de foro compe vide tex. & vide Bar, in l.fi. § rde aqua plu arcen & ibi dixi. & Rom. in litera C, no. 18. Crau. de antiquita.tempo. parte 1. nume 41. Deci. conſi. 3. & idem Crauet. 4. parte, num 119. Menoch.

LEX IX.

1 *Statutum, quod inſtrumentum confeſſionatum per manum publici notarij de contractu rogati faciat plenam fidem, & executioni mandetur, non verificatur in inſtrumento exemplato etiam iudicis authoritate.*

a Probatorias. a Memoriales, & agẽtes in rebus & apparitores præfecti prætorio Orientis non ſortiuntur prẽmium militiæ, niſi ſecundum cõſuetudinẽ ſint eorum electiones manu Principis approbatæ, nõ per literarũ exempla, & debent dicti officiales eſſe fideles Chriſtiani. h. d.
1 No. ea gl in verbo, authẽ. † quod ſi ſtatutum dicit, quod inſtrumentum cõfeſſionatum per manum publici notarij de cõtractu rogati plenam fidem faciat, & executioni mandetur, quod inſtrumẽtum exemplatum etiam authoritate iudicis non faciat fidem. nec mandabiť executioni, quia nõ eſt ſcriptum de manu notarij rogati de contractu, & ſic ſtatutum ad id ſe nõ extẽdit ſecus autẽ ſi illa, verba manu notarij, &c. non eſſent in ſtatuto, quia tunc illud exemplũ authoritate iudicis authenticatũ faceret fidem, & executioni mandaret, vt l. chirographis. ff. de adminiſtr. tut. Dici in Auth. vt ſpon. largi. §. ſi quis in aliquo. & in auth. ſi quis in aliquo, ſup. de eden.

ADDITIO.

a Manu Princi. Vide ſecũdũ do Card. in c.1 de vita. & hon. cleric. & tex. de poen diſtinct. 1. c. periculosè, & quod dixit Bal. in c.1. § ſurtum, de pace iur. fir & Ioã. And. in c ſicut dignum de homi. & Dominic. in c. ſi quis uiduam 50 diſtinct in ea l.a. n Adde Ang in Auth vt ſi at ſiii, §.r in ſi No. iſtam l probatorias, ibi, manu Principis, quia per eam patet, quod ubi debet fieri aliquid per manus alicuius, non poteſt tale quid fieri p aliũ, quod no propter id, quod hic dicit Bar adde l. ſingulos ff. de teſt per glo ibi, proprio chirographo, & quod dicit dom Card. in clem 1. de iuretutan per illam tex in verbo, per manus nr̃as, & ubi dicit, quod quoties in ſtatuto, vel reſcripto dr̃ aliquid debere fieri p manus noſtras, non poteſt fieri per ſubſtitutum Alleg gl. ſingularem in clem. 1 de uita, & honeſt. cler. & Ioan And. in c. ſicut dignum de homi. vbi dr̃, ſi occiderit ſuis manibus, quod non habet locum ſi per alium occiderit. De quo Dominicus in c. ſi quis vidua. 50. diſtin. quod dictum fuit originaliter Iaco. de Bel vt refert Bal. in c.1 §. furtũ. de pac. iur. ſur. Facit de pœnit diſt.1. c. periculosè. Adde clem. ſicut. de arbit. & tex. in l ſæpe de offic per ſid. & in l nulli ibi, pro ſua conſcientia, de epiſc. & cler vbi Bal & vide quæ ſcripſi poſt Bar. in l. pen. de prin. agen. in reb. lib. 12. Adde tex. & ibi Abb. in c. licet ex quadam de teſt. ibi, proprio iuramento. & Ro. in literat R. notabili 10.

LEX X.

Hac ſanctione. Approbatio facta p Principem militis militare volentis, habẽs ſubſcriptionem Principis, & adminiſtrantium, ſub quib. ipſe dẽt militare, ipſi tradit: exemplum vero eorundẽ iudicio ſubſcriptionem habẽs apud officium dimittit. Hĩc iſtis approbatorijs egẽt tantum illi, de quibus fit mẽtio in l. proxima, & egentes, ſi alio modo militant, puniuntur, h.d cum l ſeq.

De executoribus, & exactoribus. *Rub.*

LEX PRIMA,

1 *Capitaneus, & poteſtâs quod teneatur pro furto, barattaria, & concuſſionibus per eorum officiales factis.*

NE per diuerſas. Ne apparitores, vel Palatini exactores per prouinciã vagando inferant prouincialibus moleſtiam, periculum geſtorum per eos pertinet ad eos, quorum ſunt
1 apparitores, vel exactores h.d. † No. hanc l. contra capitaneum, & poteſtatem Peruſij, quod ſi eorum officiales, quos p comitatum Peruſij mittunt, aliquod illicitum faciant, puta furtum, barattariam vel concuſſionem, tenentur ipſi de omnibus geſtis, & fa-
a ctis per eos. a

ADDITIO.

a Per eos. Adde Saly. in l. 1 in b C. de his, qui a latro. Adde Bar. in l 1 § familiæ ff. de publi. & in l. ſi poſt depoſitam. ĩ de aſſeſ. dixi poſt Panorm. in cap. 1. num 5. in apoſt. verſic. officialium extra, de reſtitu ſpoliat. Eſt tamen debilis cautela ne teneantur, quam ponit ille in l iure cauti ff de condi. & demonſt. Pal. melius in l. o. etiam § proficiſci, poſt prin ver. quid ſi ſtatutum ff de offi. proconſ. & le. refert, & ſequitur Tho Ferrarins in ſuo tracta. cautela. cau 49 incip poteſtates terrarum

LEX II.

Quicunque. Deputatus ad officiũ ſe non intromittit de officio ſui collegæ. h.d. No. hanc. l. ad id, quod dixi ſ. de nume. & actu. l. in prouincijs. h.d.

LEX III.

Siue Exactor intra annum debet oſtendere, quid exegit, & ſi non exegit, cauſam denotare, aliter punitur. h.d.

LEX V.

1 *Officiali facienti ultra modum, reſiſti poteſt propria authoritate.*

2 *Nuncio pignoranti, vltra modum, licitè reſiſti poteſt.*

Contra. Facienti exactionẽ vltra modum, poteſt licitè reſiſti, & ſi probatur criminoſius, poteſt puniri. h.
1 d. No † officiali facienti vltra modum, poſſe reſiſti propria au-
a thoritate, a cõcor. ſ. de iu. fiſ. l. defenſionis facultas. Vltimo no.
a hãc legẽ contra baiulos, qui ſunt deputati ad pignorãdum aliquem Nam ſi accipiãt pignora vltra modum debitum, licite poteſt eis reſiſti, & debent etiam puniri, quod no.

ADDITIO.

a Propria authoritate. Adde Lud Pon. in l 1, ff. de re iudic. & Flu. in l quemadmodum. § magiſtratus ff. ad l. Aqui. & do. Alex. de Imo. in l ſed et imendis. § item ſi quis eum, & Pau. de Caſt. in conſi. 191. vide tamen Pau. de Caſt. & Bar aliter loquentes in l vt vim. de iuſt & iu & Car in cle 2. § cæterum de reg. iu. quod põt reſiſti, quando grauamen eſt irreparabile, alias non, & ſequitur Dyn. in regula, quod quis in 6. Corſe. ſuo ſing. in verbo officialis, incip. officialis. Maranta Diſputa. 1. au. 28. Menoch.

LEX VI.

1 *Quis ex neceſſitate poteſt accipere duo officia ſimul, & ſemel, ſed nõ tria.*

Sancimus. Exactor præfecti prætorio antequã exactionem publicarum pecuniarũ inceptam cõpleat, aliam incipere non poteſt. Si tamẽ fuerit neceſſitas, duas exactiones in eadem prouincia ſimul faciendas ſuſcipere poteſt, ſed non tres, pœna contrafacientibus imminente. hoc d.

1 No. quem † ex neceſſitate poſſe ſuſcipere duo officia ſimul, & ſemel, ſed non tria.

De lucris aduocatorum, & concuſſione officiorum, ſiue apparitorum. Rub.

LEX PRIMA.

SI quis. Cognoſcẽs ſeleſſum adacenariis, & cẽtenariis, vel aduocatis, pandat iniuriam, vt dicti officiales conuicti puniantur.

De primipilo. Rubrica.

LEX QVARTA.

CVm ex ſola. Solum ex cauſa primipili filiusnõ exiſtens heres patris poteſt conueniri pro patre, in aliis vero ſecus. h. d.

ADDITIO.

a No quod commoda officij debentur poſt adminiſtrationem, quod facit ad no. per Bar. in l. 1 §. diuus ver. quod ſi iſt per electum de var. & extraor. cog. et ibi dixi poſt Bar. Alex.

Publicæ lætitiæ, vel conſulum nunciatores, vel inſinuatores conſtitutionum. Rubri.

LEX VNICA.

1 *Officialis, qui diſſimulat maleficia, acriter punitur.*

QVicquid noſtrorum. Portãs triumphalia noua Principis, ſuum ſalariũ debet conſequi, non autem ab aliis, quibus portat aliquid, vltra percipiet, pœna contrafacientib. imminente, & etiam officiales, qui prædicta diſſimulant, puniuntur. hoc dicit.

1 Nota iſtam legem contra † officiales, qui maleficia diſſimulatione non puniunt, nam ſunt acriter puniendi, vt hic, & ſupra, de fer. l. 1. Ad præſens hic non habeo alia.

FINIS.

REGISTRVM.

A B C D E F G.

Omnes ſunt Quaterniones, præter G, qui eſt Quinternio.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA